

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.6.73

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.6.73

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.6.73

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Mogl. A.6.73

A
6
73

BIBLIOTECA NAZIONALE
CENTRALE - FIRENZE

BIBLIOTHECAE . AEDILIVM
FLORENTINAE . ECCLESIAE
RELIQVIAE . QVAS
PETRVS . LEOPOLDVS
MAGNVS . DVX . ETRVR.
AD . EXCITANDOS
AD . VIRTVTEM . ANIMOS
INSTINCTV . DIVINITATIS
AB . INTERITV . VINDICAVIT
ET . PVBLICAE . RETRAXIT
VTILITATI
DIE . IX. FEBRVAR.
MDCCLXXVIII.
COD.

EX BIBLIOTHECA
LAURENTIANA.

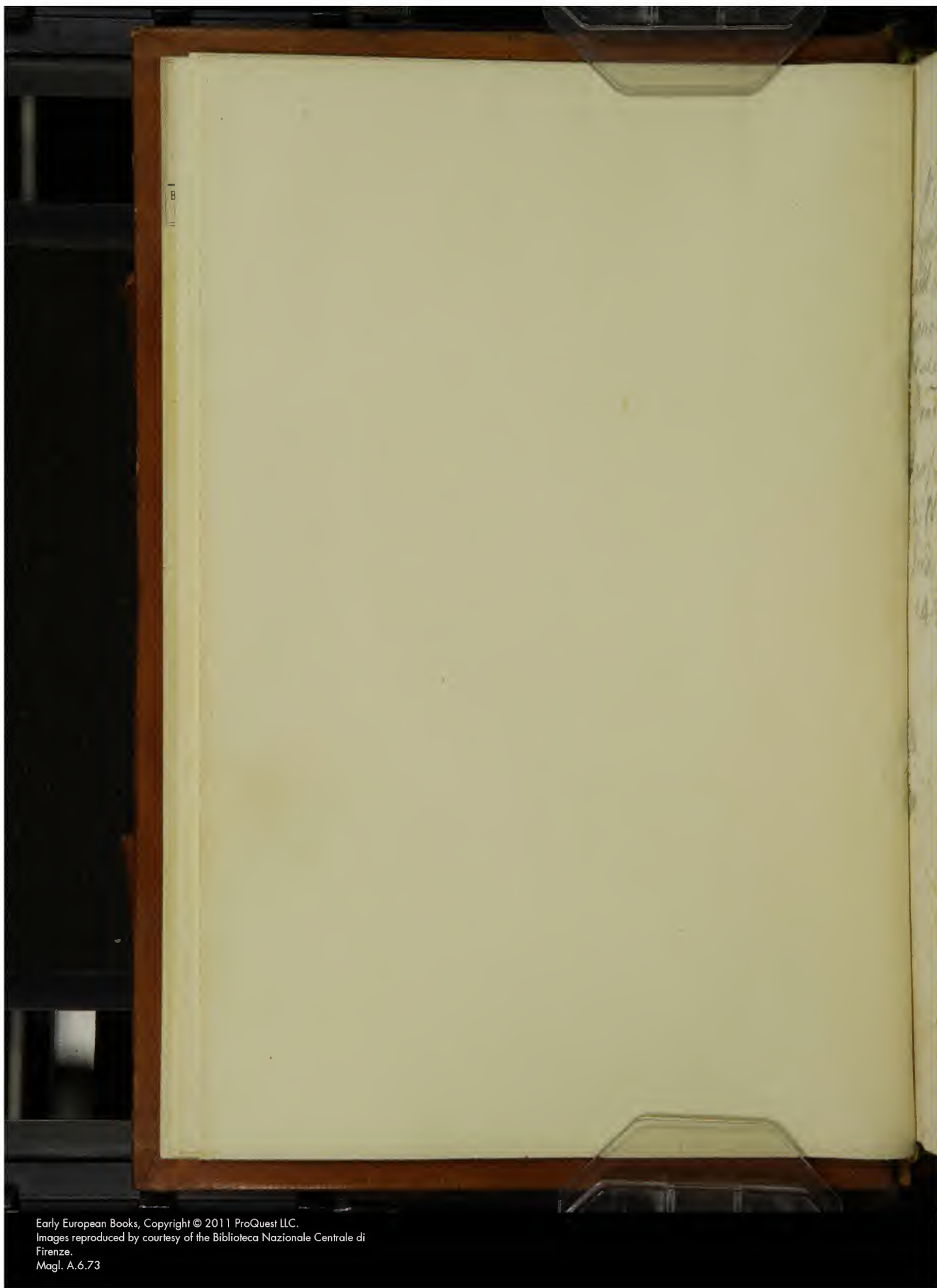
B
C

XXXIV

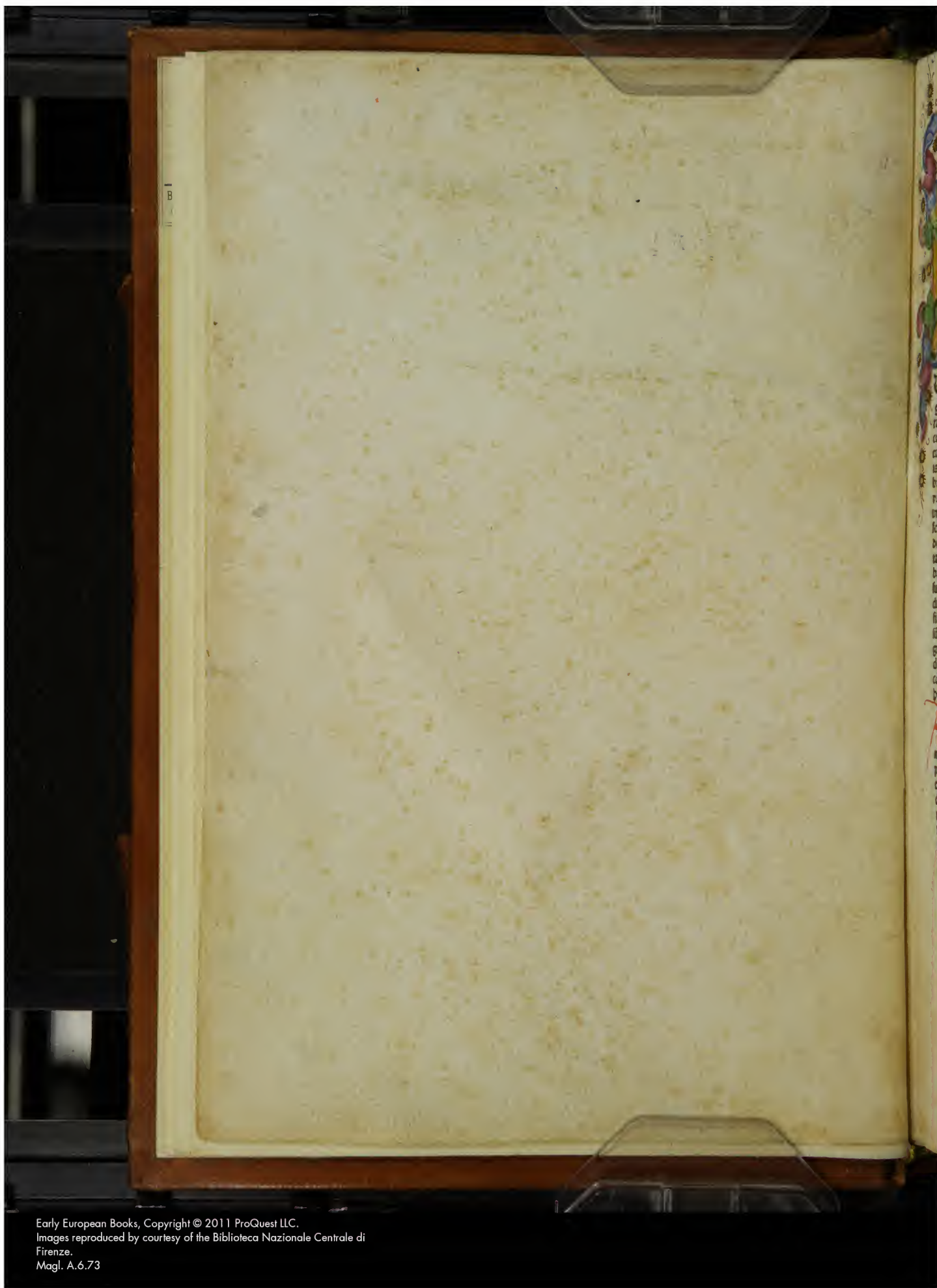
Nicol AVXIMAN. ~~PISANEL.~~
Supplement. ad Rys. ~~Supplement.~~
allum

Canon - / proemiale
et alij de Summa
rate. ASTENSIS.

Carphus Alexandr.
de NEVO continens
Sed. of. Venet.
1481.

A. 6.73

In nomine domini nostri Jesu xpi amen.
Incipit liber qui dicitur supplementum.

Elonias summa que ma

gistrata seu pisanella vulgariter nuncupa-
tur propter eius compendiositatem apud
confessores eius inoleuit. Et quod propter
eius abachicas quotationes nimium in su-
is quous reperitur corrupta: ac propter ei-
us breuitatem in plerisque suis decisionibus
valde dubia: declaratione et suppletionem
indigens: ideo ad eam simpliciter con-
fessorum utilitatem quantum mihi dominus
dederit decreui dictam summam emenda-
tam ad eam quotationem reducere: ac ei-
us breuitatem breuius valuerim quod visum
fuerit expedire: addendo supplere: ut ad
dictum cognoscatur in eius principio. Et in
fine vero littera ex rubro ponitur: dicte
summe alphabetici ordinis sequendo: et pa-
graphos in marginibus per quotas nota-
do post principium capituli in prefata summa
computet principium. p. s. p. Et propter hec dicta
hoc opus supplementum appellari potest. B.

Abbas in suo monasterio con-
ferre potest suis subdis
primam tonsuram: duos ordines mi-
nores dummodo sit sacerdos: et manum
posita sit ei in morem presciciendo: et de
eius et quali. cum ptingat. 7. 69. dist. quoniam vi-
demus. A. Ordines minores sunt ostia-
riatus: psalmistatus: et lectoratus: exorcista-
tus: archipylatus. 21. dist. clericus. et psalmistatus
et lectoratus id est sunt: ut potest colligi ex tex-
to glo. dicti. c. cum ptingat. Abbas autem confer-
re potest lectoratum. dicto. c. cum ptingat. 7. c.
quoniam consequenter ostiariam quoque precedit: et

sic istos duos: cum ad ordines non sit pree-
dendum per saltum: ut ex de elec. p. sal. primo.
c. vno. B. Idem etiam potest electus in abba-
tem si episcopus differat eum benedicere: et
de supple. ne. prela. statum. A. Ibi dicitur
si episcopus tertio cum humilitate ac deuotione
ne: sicut puenit requisitus: abbates benedicere
forte renuerit: eisdem abbatibus liceat pro
prios monachos benedicere: et alia que ad
officium huiusmodi pertinet exercere: do-
nec ipsi episcopi duritia suam recogitent: et
abbates benedicere non recitent. B. Alie-
nis autem prelati non potest de priuilegiis abba-
tes li. 6. A. Ibi dicitur: Nec abbatibus
licetum sit aliis quam monasteriorum suorum
conuersis: et qui ad illa conuolauerint: et in
quos ecclesiasticam et quasi episcopalem iuri-
sdictionem obuiant primam clericalem con-
ferre tonsuram: nisi eis id competat ex ple-
no prefate sedis indulto. B.

Abbas et quilibet puenialis prelati reg-
nare debet monachos fugiuos. A. Ad
de: et electos: ut in. c. ne vagandi. j. allegatio.
B. Et ad claustrum reducere salua ordinis
disciplina: extra de regula ne vagandi. A.
A. incipit: ne religiosi. vide infra apostasia
5. s. 2. B.

Utrum abbas possit licentiarum subditos
suos ad aliam religionem. R. n. f. 3. Adonal
dum: potest quidem licentiarum ad equales
religionem de consensu capituli: aliter non
ad minorem non potest: ar. 19. q. 3. sta-
tutum. 12. q. 2. sine exceptione. De artio-
vero religione dic. ut. j. religio. 5. s. primo.
A. Et ibi dictis potest colligi quod ad artio-
rem potest licentiarum nisi cederet in graue-
iacturam seu infamiam congregationis unde
transit. B. Ad episcopatum quoque si sub-
ditus eligatur: prelati licentiarum potest etiam
non requisito conuentu: et de elec. si religiosus
in si li. 6. A. Intellige si iam fuerit facta
electio: non autem electioni future: ut i. cle.
si. extra de elec. ubi dicitur: Cum concessa
religioso a superiore suo licentia: ut electio
ni vel puisioni: si qua de ipso contigerit fie-
ri: suum dare possit assensum: ambicionis
vitio viam parit: nullius eam existere volu-
mus firmitatis. B.

Abbas unus non potest presidere in diuersis
monasteriis: extra de relig. do. c. ult. in si.

Abiſci dicit. Mega in diuerſis monaſte-
rijs locū monachi habere preſumat. **B.**
Et de hoc. j. religio. pmo. §. 10. **A.** Ex
ibi dictis p3 q religioſus nō pōt peſſe plu-
ribus monaſterijs ſeu eccleſijs curā aīarum
hūitibus ſine auctoritate ſedis apoſtolice.
niſi vñū monaſterium ſeu eccleſia depende-
at ex alio: vel adiuuicez ſint annexe. **B.**

Abbas in collatione alicuius prioratus
non poteſt aliquod nouum onus impone-
re. Hoc expreſſe continebat in quadam
decretali extruaganti Alexandri quartū
que licet hodie reuocata ſit per promium
Gregorianum libri ſexti: hoc tamen eſt de
iure communis extra vt beneficia eccleſiaſti-
ca. c. vt noſtrum. et de ſupple. ne. prela. quia
regulares. in cle. **A.** In hac cle. hoc cla-
re dicitur. **B.**

Utrum abbas poſſit dare licentiā mona-
cho aliqua retineri. **Rñ.** q monachus te-
neat aliquid tanq. ppiū nullo modo ab-
bas pōt: eē de ſta. mo. cū ad monaſteriu.
in ſi. ſ3 q teneat quanti ad vſuz: ita tñ q p-
picias ſit monaſterij concedere poteſt: vt
ponit Buil. glosator Ray.

Si ep̄s voluerit monachū inſtituere in
prelatum in eccleſia ſeculari et abbas no-
t: obediendum eſt abbati. 6. q. i. cum. p. vili-
tate. et §. 8. diſ. c. pmo. et 2. S3 ſi vilitas ec-
cleſie exiḡat cogi debet abbas per ſuum ſu-
periorē: vt in. c. euz pro vilitate. **A.** In
hoc. c. de hoc vltimo nil dicitur: ſ3 ex iuri-
bus ibi per glo. in p̄rium allegatis: v3. 2. q
7. euz paſtoris. et 16. q. i. g. vere. forte pōt ſu-
miratio huius vltimū dicti. **B.**

Utrum abbas poſſit prohibere mona-
chis ne confeſſeantur ep̄ſcopo vel ei p̄peni-
tentiaro. **Rñ.** fm Buil. Non poteſt cum
ep̄ſcopo ſit ordinarius omniū ſubditorū:
niſi forte eſſent exēpti: vel p̄uiz ſit in corū
p̄ſtitutionibus confirmatis a papa: vel in
corū p̄uilegijs. **A.** Addit glo. Ray. q
nihilominus monach⁹ tenetur abbati ſuo
vel alteri de m̄dato eius p̄ſiteri ſi hoc ei p̄-
cipiat poſtq̄ confeſſus fuerit ep̄o vel ei p̄pe-
nitentiaro S3 in hoc. vt nōtur in ſū. con.
li. 3. ti. 33. q. 17. p̄dicūt thcologi cōiter: quia
cōfeſſionē ſemel bona fide factam ei q po-
tuit abſoluere nūq̄ tenetur hō reiterare: ni-
ſi velit: imo etia3 dicit Tho. in q̄daz qōne

de quolibet. q non pōt aliq̄ auctoritate eu-
ſcūq̄ hōis cōpelli ad p̄ſitēdu3 peccatū3
q̄d alteri cōfeſſus eſt q abſoluere potuit: q2
p̄feſſio peccatoꝝ eſt q̄d dā ſacrale diuino i-
perio ſubiaceas non humano. **B.**

Abbatiſſa ſtatim poſt confir-
mationem poteſt
conferre eccleſias et beneficia et in-
ſtituere clericos in eccleſijs ad ſuū monaſte-
rium pertinetib⁹ ſicut faciunt alij confirma-
ti: eē de elec. noſtri. et de his q ſunt a prela-
ea noſcitur. Con. Ber. et Doſti. **A.** Iura
allegata non bene hoc probant: ſ3 bene p̄-
notat glo. c. in dilecta. eē de maio. et obe. et
habetur in ſum. con. li. 3. ti. 23. q. i. **B.**

Utrum poſſit excoicare. **Rñ.** Nec excoi-
care poteſt: nec ab excoicatione abſoluere:
de maio. et obe. dilecta. et extra de ſen. exco.
de monialibus. Sed et addit hoc Buil. di-
cens: Credo q poſſit p̄cipere p̄ſb p̄teris
ſuis q excoicent vel abſoluant moniales ſ
linquentes: et illi tenentur obedire: ſi tamē
hoc habēt p̄ſb p̄teri ex p̄ceſſione generali
vel ſpeciali dioceſani vel pape: vel de anni q̄
vel approbata conſuetudine. **A.** Idē3
dicitur in ſum. con. dicta. q. i. **B.**

Utrum abbatiſſa poſſit aquam benedi-
cere: confeſſiones audire: ſacramentales pe-
nitentias impoſuere. **Rñ.** breuiter nullum
actum ſacramentalē exercere poteſt: ex-
tra de pe. et re. noua. **A.** Ibi etiā dicit q n̄
poſſunt moniales p̄prias bñ dicere nec p̄-
dicare publice: ſed de benedictione aque nil
dicitur: niſi forte ſumatur ex eius ratione.
Et in predictis con. Albiſcus. **B.**

Utrum poſſit ſuſpendere vel interdicare
Rñ. fm Doſti. Ab officio ſuſpendere non
poteſt: quia hoc quaſi clauum eſt et ſub no-
mine censure eccleſiaſtice continetur. Sū-
ter nec interdicare poſſet: poſſet tamen ſecū-
dum Inno. ſi eſſet conſuetudo: a beneficio
vero ſuſpendere poſſet: extra de ma. et obe.
dilecta. **A.** Licet ſic dixerit Doſti. ta-
men glo. in dicto. c. dilecta. dicit q poteſt ſu-
ſpendere ab officio et beneficio monachas
ſuas et clericos ſue iuriſdictioni ſubiectos
ſecundum q hic ſatis innuitur. Hoc enā3
tenet glo. Ray. et qdam alij: vt in ſum. con.
li. 3. ti. 23. q. i. Inno. et in deo. c. dilecta. dicē
q abbatiſſa pōt ſuſpendē clericos ſuos ab

officio et beneficio et hoc est ea ratio: quia ex consuetudine iurisdictionis ordinaria habet infra de arbitrio dilecti. Et hoc videtur verum quod ex consuetudine possit abbas suspendere ab officio et beneficio per iura pallegata. Et subdit Innocentius. ubi supra quod ex consuetudine induci non potest ut interdictum de iure ponere possit sicut nec excommunicationem. Forte hoc ideo dicit Innocentius. quia res est magni ponderis.

Utrum possit predicare. Respondetur. Nec potest predicare nec publice docere: ut dicitur infra de femina. §. i. ubi ad hoc allegantur iura pro quo etiam facit extra de peccatis et remissionibus. §. potest tamen suas subditas exhortari et informare. Item non potest ordinem recipere nec super spiritualibus iudicare: et que dam huiusmodi que feminis prohibentur: ut infra de electione primo. §. si. Et qui et quilibet pro homagio potest egredi claustrum monialium. vide §. monialis. §. iij. **Ad hoc allegatur.** §. tunc copulatio principii capituli pro uno. §. si non sic ponitur i quoratioe qua habet signum cum separati soleat allegari principium capituli ab eius. §. B.

Absolutio per solutionem ab excommunicatione sciendum est quod ab omni excommunicatione siue maiori siue minori lata a iure potest excommunicatus absolui a suo episcopo: nisi conditor canonis sibi reseruauerit: ut est de sen. exco. nuper. §. i. scdo. Potest etiam proprius sacerdos absolvere a minori: ut in dicto. c. nuper. non autem a maiori: ut de i. confessor. i. §. i. **Intellige** nisi proprius sacerdos presit ecclesie collegiate: ut abbas archiepiscopus et tales enim possunt excommunicare: et similiter inferiores quibus hoc prebet consuetudo: ut in sum. con. li. iij. n. 33. q. 50. Et sic possunt a maiori excommunicatione excommunicari: ita et ab illa absolueri: ut in §. se. **Ad finem vero iudicii non potest quis absolui nisi ab excommunicatore uel ab eius superiore si ad illum fuerit appellatum. uel si excommunicator negligenter uel malitiose differat absoluti onem: et in alijs casibus in quibus archiepiscopus potest iudicare de subditis suffraganeorum suorum: quos habes. j. archiepiscopus. §. iij. Absolvere potest qui ligare seu excommunicare**

potest. 21. di. inferior. Fallit hoc in. 7. casibus. primo in delegato pape qui obediens sue finie excommunicare potest: si per annum absolutio non potest esse de offi. dele. querenti. **Ad** Intellige post annum. si a diffinitiva sententia: ut per ibi per glo. **B.** Secundo quando iudex est excommunicatus maiori excommunicatione: quia tunc nec excommunicare nec absolute potest. 24. q. i. audiui. **Secus** si esset excommunicatus minori excommunicatione: extra de sen. exco. duobus. et de cle. exco. mi. si celebrat. tertio fallit quando per episcopum excommunicat incendiarius: qui postquam fuerit publicatus non absoluit nisi a papa: est de sen. exco. tua. **Quarto** in clericis qui exhibet hereticis ecclesiastica sacramenta: quos ordinari officio punire potest non restitui: est de here. exco. cam. **Ad** in §. sane. ubi etiam dicitur idem de recipientibus ab hereticis elemosinas aut oblationes seu que tradiderunt eos ecclesiastice sepulture. et quod dictum est de clericis: idem ibi dicitur de regulariis: et subdit quibus etiam hoc infligatur: ut eorum privilegia in illa diocesi non seruentur: in quo talis excessus presumpserint perpetrare. **B.** Quinto quando quis per conciliium post primam et secundam monitionem fuerit reperiendus culpabilis in conferendo beneficia indignis: quia de ipso concilio suspensus a conferendis beneficiis: quam finem nullus nisi papa uel unus de principalibus patriarchis poterit relaxare: est de preben. graue. Sexto in degradato: quem si episcopus degradat solus papa restituit: extra de cle. non re. ex tue. **Ad** ibi non clare hoc dicitur. nisi idem dicitur Albius. **B.** Septimo si excommunicator non fuerit sacerdos: quia quis possit excommunicare et etiam absolvere a finia iudiciali: debet tamen dicere absoluto ut ostendat se sacerdoti qui ratione clauis ipsum absoluat quantum ad solennem reconciliationem ecclesie. Si enim minoris excommunicationis absolutio requirit sacerdotem: ut extra de sen. exco. nuper. multo magis requiritur in maiori. **Ad** Con. Albius. **B.** Hanc questionem vide plenius hic. §. penult.

Absolutio excommunicatorum in certis casibus ad solum papam pertinet. primus est de eo qui verberat clericum. 17. q. 4. si quis suadente. **Ad** hoc tamen casus habet multas exceptiones: quas vide infra absolutio secundo per totum. secundus est de eo qui incendit uel frangit ecclesiam uel locum religiosum

sunt cimiteriuz: qui ante q̄ denūciatur po-
test absolui a solo ep̄scopo: postea vero n̄
nisi a papa: extra d̄ sen. ex. cōquesti. Et idē
est de quocunq; alio incendiario si forte ex-
cōicetur ⁊ publicetur: extra de sen. ex. tua.
⁊ vide hunc casum. j. excōicatio 4°. 3° quā-
do papa aliquē nominatum excōicat: quē
solus papa absoluit: ⁊ sic etiam solus ab-
soluit oēs ei p̄cipantes. s. in crimine p̄p̄
qđ excōicatus est: extra de sen. ex. signifi-
cauit vel etiam qui ei scienter participat in
diuis: vt qđā dicit per dicitur. c. significa-
uit. Si alij exponunt. s. quando p̄m^o erat
excōicatus a papa cum participantib^{us}: vt
qđ dicitur. c. loquar de participantib^{us} in crimi-
ne. A. Veritas est vt ex ipso tex. colligitur:
⁊ notat in directoria li. 3. ti. xi. §. 41 qđ deū
c. significauit loquitur de clericis qui scienter
⁊ sponte p̄cipant: excōicato a papa in offi-
cijs diuinis. Ideo vt ibi d̄ ad hoc vt ista
excōicatio obtineat: oportet qđ p̄cipantes
sint clerici. Item qđ in diuinis participet.
Itē qđ illi sint excōicati a papa. Itē qđ p̄ci-
pans ⁊ admissio fiat sp̄ite ⁊ scienter licet hoc
totum manifeste colligitur ex tex. dicte de-
cretalis. vbi hoc nō. Mōst. ⁊ Archi. xi. q.
3. placuit. ⁊ Jo. an. extra eo. statum^o li. 6.
Con. Albiacus. Et intelligitur siue ista par-
ticipatio in diuinis fiat in ecclesia siue ex-
trā: vt in sum. con. li. 3. ti. 33. q. 34. vltra medi-
um. B. 4° de falsante litteras papales vt
scienter falsis viēte: extra de fal. dura. Sūt
⁊ alij casus papales p̄ter predictos. In
sexto h̄itur duo. Primus ē de infecutor
bus cardinalium qui incurrunt multas et
graves penas: vt extra de pe. felias. eo. li.
2° de illis qui occasione snie excōicationis
suspensionis: vel interdicti late dant iniam
grauandi illos q̄ tulerunt vel suos in p̄so-
nis vel bonis: vt c̄ de sen. ex. quicūq;. A.
de plenius. j. excōicatio p̄mo. §. 5. h. 21. A.
Pon^o est. §. 3°. fm̄ quotationē ei^o. B. Itē
quicūq; corp^o alicui^o defuncti incidit vt de-
coqueret p̄ ossib^{us} trāsserendis. Hoc i qua-
dam exuagā. Bonifacij octauⁱ: q̄ incipit de
testande. In clemētis si. 5. Primus est si
inquisitores hereticor^{um}: o d̄io: grā: amore: vel
lucro cōtra iusticiā ⁊ cōsciam omiserit con-
tra quēpiā p̄cedere: vel ipsā heresim alicui
iponeret: aut iponeret qđ impediant officiu^z

sua: vt de h̄ti. multorum in fi. 2° est de reli-
giosis: qui absq; sp̄ali inia p̄p̄ij sacerdos
solēnigarent m̄monia: aut ministrarent
sacra eucharistie vt extreme vinctōis: Suf-
ficit tamen inia p̄ochialis etiam si nondū
est sacerdos. A. Cō. glo. in cle. religiosi:
super. h. p̄sbyteri de p̄uul. Sed hoc de-
bet intelligi dūmodo sit in. 25. a^o sue etate:
⁊ faciat se promoueri infra a^onum a cōmū-
sione cure sibi facte ad sacerdotiu^z: als ip̄o
iure p̄uatur^o est beneficio: vt c. 13. de elec.
li. 6. nisi ecclesia p̄ochialis foret collegiata.
Tūc eni nō puatur ip̄o iure: sed si admo-
nitus se nō faciat infra p̄dictū ip̄o ordinari
d̄ puari: c̄ de elec. cū in cūctis. §. inferio-
ra. ⁊ in. c. statum. e. ti. li. 6. nisi qđ ep̄i ⁊ su-
periores p̄nt occasione studij scieclis cō-
uenientis cū aliquib^{us} dispensare: qđ nō tene-
antur. p̄moueri ad sacerdotiu^z nisi p̄ septē
nium: dūmodo infra a^onum p̄moueat ad
subdiaconatu^z: ⁊ p̄ septēnium infra a^onum
ad diaconatu^z ⁊ p̄sbyteratu^z: als sūt ip̄o
iure puati. P̄dicto dicto septēnio durante
ep̄i ⁊ superiores debēt sollicite p̄uidere. vt p̄
bonos ⁊ sufficientes vicarios ab eis i h̄i^o
ecclesijs deputandos aiaz cura p̄ligenter ex-
erceatur ⁊ deseruiat laudabiliter i diuis: q̄
bus de ecclesijs ipsaz p̄uēnt^o necessaria cō-
grue m̄strent. e. ti. cū ex eo. li. 6. B. Sūt
et inia illi^o vicarij q̄ gerit ordinariā curaz
eccle. A. Con. glo. vbi. §. que dicit qđ vt
sufficere inia vicarij gerētis curā p̄ modū
dicte decre. cū ex eo. B. Itē sufficit inia
diocesani: vt notat Jo. an. extra de p̄uul.
religiosi. in cle. A. In directoria li. 3. ti.
2. §. 229. d̄ qđ ad predicta non sufficit inia
ep̄i. Glo. vero in dicta cle. religiosi. sup ver-
bo p̄sbyteri dicit p̄uto post factum a pe-
nis excusari illum qui hoc fecit nam dioce-
sanus est p̄ochian^o: d̄ dona. aplice. ⁊ ep̄s
p̄sbyter. 95. di. oīum. ⁊ de pecu. cle. c. 2. ⁊ fac-
qđ scripti de pe. ⁊ re. oīs. sup verbo p̄po.
⁊ tunc eo fortius qñ vacat p̄ochialis eccle-
sia. sed qñ non vacat consulas abstinere: ⁊
ex inia ep̄i vt archiep̄i hoc n̄ fieri: ⁊ ab il-
lis recipi possint vt scripti de offio archie-
p̄scopt. c. 3. h̄c ibi: tale consilium vt tenē-
dum: nisi consuetudo sit in contrarium: q̄
optima legū interpret est consuetudo. ff. d̄
legi. si de interpretatione: ⁊ consuetudo nō

mala p lege hēda ē. dī. i. cōsuetudo. 2. ff. de legi. sed ea. 2. requit lnia spālis hoc est q de personis conferēte 2 recipiēte 2 d sacris fiat specificatio: vt bñ satisfaciāt lre dēret. fñi glo. super verbo spāli. Cederē tamē q ex quo d sacro fit specificatio: licet si ex primatur nomen prochiālis cū datur lnia religioſo: vel nomen religioſi cu3 dā lnia prochiāo eūteſ pena: vt ibidē subdit glo. B. Itē sūr excoīcati sūr religioſi q excoīcatos a canone absolūat in casib⁹ nō concessis: aut absoluerēt a sentētijs p statuta puñcialia siue synodalia promulgatis. Al. Glo. in dēa de religioſi super verbo ſentētijs dicit. Puto q oēm suam includit excoīcationis: suspensionis vel interdicti: cuius necessaria fuerit absolutio. Itē sup verbo a canōe dicit q hec excoīcatio non obtineret si religioſus absolueret a lnia iudicis. Idēz ē nō in directoria. li. 3. ti. 2. §. 23. ē si lnia iudicialiter eēt lata a papa. Itē eo. ti. §. 23. 4. nō. q si religioſus absoluit a peccato ppter qd incurrat quis excoīcatio nem vel aliam de predictis sentētijs: dū modo nō absoluat ab excoīcatione ipsa vñ lnia non incurrat hanc penam. B. aut absoluerēt a culpa 2 pena: vt i dicto. c. religioſi. 3. est de inſecutorib⁹ epōz: vt d pe. si q. 4. est de elictis 2 religioſis inducentib⁹ ad vouendū: iurandū: vel pmutendū de eligendo apd eos ſepulturā: vel vt iā electam vltimus nō inuēt: vt de pe. cuplētēs. De hoc vide. f. ſepultura. 2. §. i. Al. Ibi iſte casus lat⁹ ponit. B. 5. de his q cogunt celebrari in loco interdicto: vel ad audiendūz vocant excoīcatos vel interdictos: vñ pphibent eis ne monitū exeant. 2 d illis q mōiti nominatum nō exeāt: vt de ſen. ex. grauis. Al. Ibi dī. Itē igitur excessus sic graues excedentiū ipunitate trahantur ab alijs in exemplū pſūptores pſatos qui in locis interdicto ſuppōſitis quēqz decetero celebrare officia quolibet cogere: aut qui mō predicto: videlicet p cāpanaz pulſandēz: vel vocē preconiam: vt ibi ad officia eadē audiēda aliquos excoīcatos pſertim vel interdicti lnia ino datoē euocare: seu q excoīcati publice aut interdicti d eccleſijs dū in ipsis missarū ſolēnia a celebrantib⁹ mōniti vt exeant pphibere: necnō 2 excoīcatos

publice vel interdictos q in ipsis eccleſijs nominati a celebrantib⁹ vt exeāt mōiti remanere pſūpſerit excoīcam⁹. B. Itēz de illis q ferrū: equos: arma: 2 ad ipugnādū xpianos necessaria deſerūt vñ tranſmutūt: seu galeas aut naues vēdūt: vel in piraticis ſaracenoz nauib⁹ gubernationē exercent: vel ipendūt cōſiliū vel auxiliū in diſpendiū terre ſcē: extra de iudeis: ita quo ruinadā. 2. c. ad liberandū. 2. est casus palis per extrauagantiē. vt habes iſra ſaracenus. §. 2. Al. Ibi de hoc lat⁹ dī. Multe alie ſunt excoīcationes papales: quas h ob breuitatē omitto: cum de his latius dixerim in quodā interrogatorio qd cōpilaui: 2 ē i quadriga. B. Eūā. j. vñs clauum pmo. Deſuncto vel amoto epō q excoīcauerat 2 vacante ſede: capitulum siue ille ad quem epālis iurisdicō tunc pūnet pōt absoluerē a lnia siue iuris siue iudicis: ſicut epō poterat: vt in 6. de ma. 2 obe. c. 1. Eodē mō ē ſucceſſor absoluerē pōt a lnia quā pſeſſor tulit: ar. xi. q. 3. li. epō. Al. 2. 2 ibi hoc plene probatur. B. Si archieps absoluat excoīcatos ab epō i casu nō cōceſſo. Al. Qd est regulariter niſi in casib⁹ exceptis: de quib⁹. j. archieps. B. Mō v3 absolutio: qz ē a ſuo iudice: ē de of. or. paſtorali. S3 si p appellationē cā deſert ad eū poterit absoluerē: ita tñ q nō niſi vocans pub⁹ 2 cognito de appellatione ex de appel. romana. li. 6. 2 de ſen. ex. c. venerabilib⁹. Al. Lō. Alibuc⁹ 2 est cōis lnia: vt in ſū. cō. li. 3. ti. 33. q. 14. B. Epō exiās in aliena dioceſi absolueñ potest in his que regunt cauſe cognōdēz quia nec ſedere pro tribūali potest. 9. q. 2. epm: ſecus si nō requirant cāe cognōdēz: quia hec pertinent ad volūtariāz iurisdicōnem. Idem dico in legato de latere pape extra terminos ſue legationis: ar. ff. de offi. pco. 2. le. l. 2. 2 ex de offi. le. excoīcans. Al. In dicta. l. 2. ſic dicitur. Omnes pcoſules ſtatim poſtqz vbez egreſſi fuerint habeāt iurisdicōnem: ſed non contentioſaz ſ3 voluntariā: vt ecce manumitti apud eos poſſunt tam liberi q ſerui 2 adoptiones fieri. Con. predictis. Alibuc⁹. Et predicta faciunt q licet vt nō. glo. i dicto. c. excoīmunt catus, legatus a latere poſtquam egreſſus

est ut bē quousq; in urbē reuertat possit ab
soluere oēs a snia inuentionis manuū: hoc
tū n̄ poterit facē nisi erga boīes sue legatio
nis et terra sue legationis quādo requirit
cāc cognitiōem: et uidet sentire glo. eo. c.
excōmunicans: cū dictos legatos assimi
lat p̄conūlibus: et facit extra de offi. lega.
c. nouit. et ibi nōt. **I**nno. **B.** Ep̄i autē ex
pulsī p̄nt exercere iurisdīcōnē in alia dio
cesi. **E**t p̄terea tū snia ab ep̄o diocesis: et
si nō obrenta: et ita q; subditi nō expulso
res vel eorū fautores seu p̄siliarij ultra du
as dietas a fine sue diocesis nō trahant: ut
in cle. q̄uis. de qua. j. **B.** Et sic p̄nt absol
uere ut in cle. de foro p̄p̄. q̄uis. **E**t. **A**d
uertendū etiā q; q̄libet ep̄s p̄t etiā p̄tentio
sam iurisdīcōnē in aliena diocesi exerce
re de p̄sensu diocelani: ut in sni. con. li. 3. ti.
33. q. 53. Et idē est etiā in alijs p̄latis: ut nōt
Inno. in dicto. c. nouit. de offi. dele. **B.**
Ep̄s absoluere p̄t a snia lata p̄ suū archi
diaconū: plebanū: vel aliū sub eo iurisdī
cōnē habentē: sed nō d̄z sine p̄scia illius
et congrua satisfactiōe: extra de offi. or. cū
ab ecclesiā. et c. ad repr̄mendā. si uī absol
uerit v3. ar. xi. q. i. de p̄sona. Et est rō: quia
ep̄s est iudex ordinarius tā laicorū q̄ cler
icorū sui ep̄atus. ar. in aug. de desē. ci. in p̄n.
Et in hoc cōiter p̄ueniunt doc. ut notat i
sum. con. li. 3. ti. 33. q. 94. Sed ut ibi patet
glo. Ray. dic: h̄c magister parificet sim
plicem sacerdotē cū plebano: tū aliud cre
do de p̄sbytero parochiali q; nō habz cō
tentiosā iurisdīcōnē: et q; nō p̄suevit excōi
care nisi p̄dānis quoz ignorant actores et
credo q; ep̄s vel ille q; sup hoc gerit vices
eius ipso irrequisito satisfactiōe facta āre
si fieri p̄t vel p̄missa cū fieri poterit: p̄t
talem excōicātū absoluere. **B.** Et idē
est de sententiā interdicti. ut. j. interdictum
5. §. primo.

Qui de vno ep̄atu domiciliū trāssert
ad aliū p̄t per secundū ep̄m absolut ab
excōicatione iuris quā incurrerat in dioce
si p̄ioris: sicut etiā a peccato ibi p̄missio: ut
ponit **B**asil. **E**t **Con. A**libicus. **B.**

Quando ep̄s cōmittit alicui absolutio
nem de omni excōicatione: nō p̄pter hoc
p̄t absoluere illū excōicātum ab eo cuius
absolutiōnē nō cōmisisset in spectali: forte

q; excōicatus erat p̄pter damnuū illatum
ep̄o vel aliquid humilimō: extra de reg. iu
ris. in generali. li. 6.

Si papa mādāt alicui q; aliquid excōi
cet: nunquid postea p̄t eū absoluere. **D**is
tingue. Si cōmittit ei cāc cognitiōnē p̄t
absoluere: ar. 21. dif. inferior. Si vero papa
iam diffinierat negociū et mādāt excōica
ri non p̄t absoluere: q; nō ei iurisdīcō: sed
purū mysterium delegat: extra de offi. del.
qm̄. **E**t. 2. qd̄. c. si. et h̄c est snia **D**osti.
et **G**off. ut in sni. cō. li. 3. ti. 33. q. 89. **B.**

Papa si salutat aliquid excōicatus vel
participat ei siue scienter siue ignoranter:
non p̄pter hoc ille est absolutus. ut in cle.
si sumus. de sen. excō.

Si p̄ papā fuerit cōfirmata aliq; excōi
cationis sententiā quā inferior tulit: nūqd
inferior p̄t absoluere. **D**istingue: q; si con
firmata est ex certa scientiā nullus inferior
p̄t suū pape mādato nisi cēt certū q; p̄ falsi
suggestiōem fuisse p̄firmatū ip̄erata: eē
de p̄fir. ut. vel inuti. c. 2. Si vero simplici
p̄firmat. et sine cāc cognitiōe: tunc inferior
p̄t extra de insti. ex frequētibz. **E**t **D**ec
fuit sententiā **D**osti. et glo. Ray. **S**3 **G**of.
dixit. **S**erius est q; ille q; tulit sententiā pos
sit ab illa absoluere: per dictū. c. ex frequen
tibz. ut in sum. cō. li. 3. ti. 33. q. 100. sed pur
mū iurius videtur. **B.**

Si de facto absoluo aliquid ab excōica
tione de qua nō possū: et postea aduertam
debeo si possū eū certificare de errore meo:
et p̄soluere q; impetret absolutiōnē: et intert3
debeo me h̄fe ad illū quasi non absoluisse.
Basil. **E**t in sum. con. li. 3. ti. 33. q. cxi. **B.**

Absolutio ex causa falsa nō valet fm̄
Inno. et **D**osti. quia iudex sic nō intendit
absoluere: v̄ip̄ta si absoluendus dicat se
satisfecisse vel iniuriā sibi remissam fuisse:
vel aliquid tale quod non sit veruz. **A**lias
absolutio siue sit iusta siue iniusta tenet quo
ad ecclesiā militātem: ar. extra de reg.
iuris. omnis res. **I**tem quia iura prom
ptiora sunt ad absoluendum q̄ ad conde
mnandum. 50. disti. ponderet. **E**t. **A**d
liis facit. c. cūz sunt. de regu. iuris. lib. 2. o. 6.
Et predictis con. **A**libicus. **B.**

Absoluti debet excōicatus q; offert se ad
iustitiā non obstat si aduersarius appel

Excoicator cognoscens errorem sue excoicationis debet reuocare siue absoluerenon obstante appellatione aduersarij: sed

Antrum non sacerdos absolvere possit
 ex cōcācatum. Rēdo duple r est: absolutio.
 Una pētinens ad forā pēnitētiōis: 7 ista pōt cō
 mittere etiāz non sacerdoti: q potius est iu
 risdictionis q ordinis. Alia ē pētinēns ad
 forum pēnitē: 7 hec cum pētinat ad ordi
 nem sacerdotalem nō potest committi nisi
 sacerdoti sicut nec absolutio a peccato: hec
 Sūil. 21. Con. 21. b. 1. 3. In articulo
 mortis potest absolui ex cōcācatu a simpli
 ci sacerdotē: ar. de pe. di. 1. quoniam peni
 tet extra d sen. ex. non dubium. 7 de sepul.
 prophanio. Sed si non fuerit absolutio: si
 tñ apparuerint in eo signa contritionis po
 teriur absolui post mortē ab illo. s. qui cum
 sanuz poterat absolueret: de fē. ex. a. nob.
 2. 7 valet talis absolutio secūdm Sūil. vt
 sepeliatur in loco sacro: vel vt sepultus nō
 exhumeretur: sed vt oratur 7 celebratur pro
 eo. Et vide: q. absolutio. 5. §. vl. 21. Al
 terius mortis intelligitur non solū d per
 culo mortis propter infirmitatē: sed etiam
 si sit in periculo quocūq vicino mortis: pu
 ta si timeat hostem vel pēdonem vel cru
 delitatem hominis potentis aut odiū spā
 le alicuius: vel si nauigatoris per loca
 periculosa: vel loco infido: aut transiturus se
 cundum Ymo. 2. Hosti. 7 in sum. con. li.
 3. tit. 33. q. 36. addens Ado. q. idem est si sit
 obfessus vel obideatur in loco vbi frequen
 ter machine absiciuntur 7 baliste. Laueat ta
 men absolvens q non nimis laxat habē
 nas in hoc casu: alioquin sub hoc pretextu
 possent fere omnes absolui. Et in articulo
 mortis ē simplex sacerdos potest absolue
 re ab omni peccato 7 ex cōcācatōe: dicto. c.
 prophanio de sepul. nisi specialiter aliū sit
 statutum: vt in ex cōmunicationibus pro

cessus curie: de quibus in dicto interroga-
torio. Item quoniam potest copiam haberi: non debet
se simplex sacerdos de casibus reservatis et in
hoc articulo incommutare secundum Innocentium. et in di-
cra. q. 36. ad finem. Item hoc casus et in simili inui-
get absolvens excoicatio quod impedimento
cessare se illi repitet a quo fuerat absoluen-
dus mandatus eius humiliter super hoc re-
cepturus. extra de sen. ex. ea noscitur. et no-
ta. l. d. q. 36. in prin. B.

Absolutio uero. si peruenit
um clericos.

Inlicitas manet violenter in clericum vel re-
ligiosum debent absolui per papam tantum.
17. q. 4. si quis suadente. possunt etiam absol-
ui per legatos quod de latere pape missi sunt. et
de sen. ex. ad emendatam. et de of. leg. quod tran-
slatione. etiam si sunt extra terminos sue le-
gationis dummodo sint in via. et et si tales ex-
coicati alius deventur. et de of. leg. excoicati.
Et ibi non hec glo. intellige hoc secundum ea quod
dicta sunt. et ad ditione. absolvo per. q. 5. B.
Legati vero quod non mittuntur de latere exter-
nios nemine tale potest absolueri: si dum sunt
infra terminos potest absolueri nisi excoicatus de
puncta sibi commissa non aliunde accedentes.
Alii vero legati locales quod ex privilegio ecclesie
sue habent legationem ut archiepiscopus catha-
ricus. et similes hoc non possunt: ut in dicto c.
excoicatio. Et si vis scire qui sunt legati de
latere: vide. j. legatus. q. primo. Sunt
casus secundum dictionem. in quibus iniquitas manet
in clericos circa sedem apostolicam absolui po-
test. Idem in articulo. mox. 17. q. 4. si quis
suadente. Item in ungenda et ei quod si euaserit se-
dum aplice se potest. vel ei quod possit eum absolue-
re mandatum ei super hoc recepturus. et de se.
ex. a nob. 2. A. Melius facit. et c. quod d
his. B. Et idem in casibus sequentibus remor-
o. impedimento perit in puero: ut et de sen.
ex. decetero. i. si. r. c. ea noscitur. in fi. Et in
his. c. nil dicitur de puero: sed de. et c. q. uis. r. c.
fi. et ut ibi per intelligit de puero ipso. i. mi-
nore. 14. anno. B. Et si cessante impedi-
mento non sepius incidit eandem sententiam. et
de sen. ex. eos. li. 6. Et vide. j. absolvo. 4. q. p
mo. 2. causa est quoniam quod per inuincitias capita-
les vel alias iustas excusationes propter quod non
potest sedi aplice presentare. et de sen. ex. deceto.

Et in hoc. c. non dicitur de iusta excusatione seu

impedimento in genere: sed de eo. et c. quod de
his. et de hoc intelligit quod sequitur. B. De
ista excusatione stabit arbitrio boni viri. ff.
de h. ob. p. nu. q. cu. ita. et et de vo. q. super
his. A. Hoc. c. pape facit: sed melius facit de
offi. dele. c. de causis. Et idem notatur de hoc
arbitrio: boni viri. in sum. con. li. 3. li. 33. q.
36. B. 3. in hostiario qui preterea officium
clericum non grauerit lesit: extra de sen. ex.
si vero. 4. in officiali qui arcendo turbam
non propterea ex proposito: sed non sine aliquo
si culpa clericum percussit: ut nota. in dicto. c.
si vero. 5. si sit mulier. nec distinguit de verum
sit debilis an fortis. 6. si sit senex aut valens
dinarius. 7. si sit membrum destitutus: ita. f.
quod ad sedem apostolicam accedere non pos-
sit. Tres casus proxime dicti habentur. et
de sen. ex. mulieres. r. c. ea noscitur. r. c. q.
uis. 8. de infirmo. f. quoniam perpetuum habet in-
firmum impeditum vel etiam temporale si
timetur quod accederet mori. et de sen. ex. co.
quod de his. A. Idem etiam videtur in
firmitas non sit perpetua: sicut dicitur de alijs
impedimentis temporalibus. et c. q. uis
et ideo videtur quod quantitas et qualitas infir-
mitatis relinquenda sit arbitrio boni viri:
cuius sit indeterminata. et de offi. dele. d. cau-
sis r. prime dicitur est. B. 9. in paupere
que oportet mendicare: ut in dicto. c. quod
de his. A. Ibi ista paupertas non est de
terminata ad mendicitatem: et ideo videtur
arbitrio boni viri relinquenda sit: ut pro-
xime patuit. 10. si regularis verberat regu-
larem. extra de sen. ex. monachi. r. c. cum ill-
lorum. et etiam si percussisset seculares: et de
sen. ex. religioso. li. 6. A. Intellige de se-
culari clerico: ut patet in dicto. c. religioso.
B. et de hoc habes. j. q. 7. xi. in his quod non
sunt sui iuris: sicut filij familias et serui: ex-
tra de sen. ex. mulieres. A. Con. Aliter
et videtur eadem sententia doc. licet aliqui
dixerint quod hic casus sit solum intelligendus
de seruis: ut patet in sum. co. li. 3. li. 33. q. 36.
Sed videtur prima ratio: quoniam cum lex non distinguat
neque nos distinguere debemus: ut. l. 3. ff. de offi.
p. si. et quod benignius leges interpretande sunt. ff.
de le. l. benignius. B. et in his quod sunt no-
biles et magne potestates: sic delicat quod la-
bores eundem non sustinerent. Dicam
esset prius romanus pontifex consulendus

ut nota. in dicto. c. mulieres. **Al.** Ibi hoc
 clare habetur. **B.** 13° in ipubere. extra d
 sen. ex. c. pmo. Et hoc etiam si post pubertate
 postulat se absoluit. ut in. c. 14° de clericis
 qui cōter viuunt: r sub vno tecum dormiūt
 r in eadem domo vescuntur: extra de vi. r
 ho. cle. quoniam. quod cōter exponit qñ
 simul viuunt in aliquo eodē collegio. **Al.**
 Con. **Albicus:** r ad hoc bñ facit dictuz c.
 quoniam. **B.** 15° in monialibus: extra de
 sen. ex. de monialibus. **Al.** Ista absol
 uit episcopus: ut ibi patet. **B.** 16° in ho
 spitalarijs sancti Jo. hierosolymitan. c. d
 sen. ex. canonica. **Al.** Idos absoluit prior
 si uis si ē sacerdos nisi excessus difficil fue
 rit r enomus: ut ibi. **B.** 17° in his q cler
 cis nō enomē: sed modicā r leuē iniuriā
 irrogari. c. de sen. ex. puenit. q quidez
 decre. non continet dispensationē: ut qdaz
 dixerūt: sed potius conanct ius cōeiquoso.
 hodie satis inuuit: c. de sen. ex. religiofo.
 li. 6. **Al.** Con. **Albicus.** r est cōis senten
 tia: ut potest colligi ex notaz in sum. cō. di
 cta. q. 36. **B.** Nunc quedā ad declarato
 nez circa predictos casus dicem^o. Circa p
 mū ergo casus. s. de periculo mortis: q i
 telligitur non solū ppter infirmitatē: sed et
 si sit in quocūq; periculo mortis vicino: pu
 ta si timeat hostē vel pzedones vel crudeli
 tatem potētis aut odiuz speciale alicuius:
 vel si nauig. tur^o sit: vel p loca infidiosa trā
 situr^o. ff. de dona. causa mor. l. 3. r. 4. Idē
 ponit **Idost.** r addit q idē est si sit obfess^o
 vel oblidcat ubi iaciūtur machine vel bali
 ste. **Al.** De hoc dictū est s. ab solo primo
 ad fi. **B.** Circa 3^m r 4^m casū. s. de hostia
 rio r officiali nō q sitalis nō casu foruuto:
 s; ex deliberatione percussiss; clericuz gra
 uiter a papa debet absolui. c. de sen. ex. si
 vero. Quid si cleric^o armatus venit ad
 bellū vel facit insultum: r is ptra quem ve
 nit ipsuz capit. Rūdeo fm **Inno.** si hoc fa
 ciat scietē excoīcatus est: s; ad papaz non
 mittitur. si tñ hoc sit ad defensionē nō ē ex
 coīcatus. dum tñ cessante causa defensiōis
 ipsuz libere abire permittat: ut **Idost.** di
 cit. **Al.** Con. **Alb.** Et dicitur idē i sum.
 con. li. 3. ti. 33. q. 36. r allegat **Inno.** in. c. si
 ho. p. c. de senten. ex. S; certe **Inno.** ibi
 nō videtur illud ad qd allegant dicere: sed

solū q qñ qd vsus est moderata metla: nō
 incidit in excoīcationē: al sic. **B.** Si etiā
 officialis talem capiat auctoritate propria
 q alr non poterat cōpesci ab iniuria alte
 rius non est excoīcatus: imo meretur. 23. q
 3. foruuto. cū se. Et hoc dico si prelat^o su
 us non fuit ibi q hoc faciat: r ipse cū prela
 to qñ cin^o pōt restituat: alioquin. s. ut c. d. lē.
 ex. vi. fame. s. laici. **Al.** Con. **Alb.** **B.**
 De muliere dubitat si m uilauerit vl oc
 ciderit clericuz: an sit mittenda ad curiam
 Rūdeo fm **Suil.** In potestate episcopi ē
 mittere vel non: quia nō distinguitur circa
 eas inter atrocē r nō atrocē iniuriā. Et ibi
 dicit. Credo in q expediat h^o mulierē mittere
 ad curiā si est foris r si atrocitas magna
 est: r nō sit alteri p iudiciū de eius mislio
 ne. Mulier ho incendiaria sacri loci: vel
 falsificans litteras pape: ut ibidem **Suil.**
 dicit mittenda est ad curiam: quia non in
 ueniuntur iura parcere mulieribus in hac
 parte: r forte est causa: q non cōmittuntur
 h^o crimina nisi per excoguatam malitiā:
 sed manus inieccio multotiens fit ex subi
 to impetu. **Al.** Con. **Albicus.** r idem
 ponitur in sum. con. dicta. q. 36. **B.**
 De regularibus nota q si excessus fuiss;
 difficilis r enormus: ut si ad mutilationem
 membri vel effusionem sanguinis sit pcel
 sum p absolutione ad sedē aplicā sūt mittere
 di. c. d. lē. ex. cū illoz. vide. j. ab solo. 3. s. p.
 De filiis familias r suo intelligēdi ē q
 nō debent mitteri qñ hoc esset in p iudiciū
 pius vel dñi nisi fuisset tam enomus exces
 sus q ppter vitandū scādālū ad sedē apli
 cā eēnt mittendi. c. de sen. ex. relati. **Al.**
 Ibi dicitur q serui sunt mittendi nisi hoc
 fecerunt in fraudē dñoz: ut subtrahāt se ab
 obsequio eoz: aut ipsi dñi propter hoc sūt
 culpa graue dāni incurrit: tunc in viroq;
 casu nō mittunt cū nimis sint a sede apli
 ca remoti: s; in recōpensationē labori quē
 in itinere sustinerēt alia eis satisfactio iniū
 gatur. Pro qñi ho r enomu lēp mittunt
B. Et intelligēdi est de seruiz q. s. sūt f
 uilis pditionis: nō de famulis seruicub^o.
 Sed de filiis familias intelligit **Inno.** si sūt
 impuberes. al si sunt aduini: licet sint in pa
 tria potestate mittendi sunt ad curiā: quia
 in hoc sui iuris sunt quia possunt ire quo

volūt. **Al.** De hoc dēz ē. 3. §. i. x. xi. **B.**

De ipuberib⁹ dō ē q^d si nō sūt doli capaces nō inciderunt in excoicationez. Si aut sunt doli capaces tunc incidūt si aio in iurandi aut vindicandi percutiunt. Sed 2 postq^z veniūt ad pubertatē. vt i. 15°. vel. 16° anno. si adhuc tales sunt q^d sine periclo ad sedē apostolicā ire nō possunt ppter imbecillitatē corporis vel defectū discretiōis: ab epō possunt absolui recepto iura mēto q^d i pedimēto sublato sepñtabant. vt nō. extra de sen. ex. c. fl. **Al.** Con. **Albri.** 7 sūt dictū glo. **Rap.** vt in sū. con. li. 3°. ti. 33. q. 36. x. 14. Doli aut capax dicit. 7. aīoz aut supra vt nō glo. in. c. pmo. extra de delictis puerorū. Iuramentū aut pueri ppter defectuz discretiōis nō est pccitē necessariū: sed arbitrio epi vel alterius absoluētis cōmittit vtrū expedit iuramentū prestare vel non vt nō. in sum. con. eo. ti. q. 10. 4. **B.**

De iniuria vero enozmi. i. que dicat de terminatū sūt per quādā decre. Inno. q^r si extrauagantē que incipit perlecio. Sed q^d si la decre. vacat p. penium sexti pōt dī cī fm q^d habetur. j. enozmia. §. 2. **Al.** Dicitur q^d ibi: q^d enozmis seu grauis iniuria dicit si ad mutilationē mēbru: vel effusionē sanguinis sit. pcessū aut epō aut abbati fuerit iniuria irogata. extra de sen. ex. cū illo rā. vbi dicit glo. q^d nō intelligit de qualibz parua sanguinis effusione: sed q^d hoc putat cōmittendū arbitrio iudicis. Dicit etiā enozmis ex alijs varijs circūstantijs: de q^o b⁹ in insti. de iniur. §. atrox. vbi dicit. Atrox iniuria extumaf vel ex facto: vbi siq^s ab aliquo vulneratus fuerit: vel fustibus ces⁹: vel ex loco: veluti si cui in theatro vel in foro vel in pretorio iniuria facta sit: vel ex persona: veluti si magistratus iniuriam passus fuerit. vel si senatori ab humili persona iniuria facta sit: aut parenti vel patrono: que fiat a liberis: vel liberts. Et secunduz glo. **Rap.** 7 in sum. con. li. 3. ti. 33. questio. 36. In predictis attenditur etiā circūstantia temporis. Et idem dicit. j. enozmia forte alicuius notabilis solēnitatis. In directori etiā li. 3. ti. 4. §. xi. dicit q^d si iniuria facta in foro dicitur enozmis: multo fort⁹ si fiat in ecclesia vel cemitērio vel dormitorio. extra de sen. exco. cūz p. causa. Deniq^z

in non expressis stablūt iudicis arbitrio: extra de offi. dele. de causis. **B.** In omnibus predictis casibus dicit **Ber.** q^d h³ ab solui requisito prius epō q^d si nō pōt haberi potest absolui a proprio sacerdote: extra de sen. ex. nuper in fine. **Al.** De hoc etiā s. absolutio primo. ad finē. Hoc etiā intel ligēdum est ppterq^z in regularibus: de q^{bus} dicitur statim. **B.**

Absolutio iū. i. regula rium **Re** gularis si percussit regulare eius dem claustrī ab abbate: vel aliter dicto prelato pprio pōt absolui. **Al.** Aliqui dixerunt q^d solum ab abbate: sed est verius q^d etiam hoc potest fieri ab alijs prelatīs diuersis nominibus nominans: extra de sen. ex. cum illoz. ibi. volentes eozum prelatīs. 2c. Et notat in sum. con. li. 3°. ti. 33. q. 43. Idem etiā notat in directoria. li. 3. ti. 4. §. 39. Et fm glo. **Rap.** 7 in sum. con. eo. ti. q. 48. inter dictos prelatos computandī sūt priores conuentuales fratrum predicatorū 7 guardiani fratrum minorū: 7 omnes priores conuentuales cuiuscūq^z ordinis sūt qui non habent super se maiores in eodem conuentu. Secus de prioribus truz vel quatuor regularium q^o pro voluntate sui superioris pccit cūiunt 7 amouentur. In dicta etiā. q. 48. dicitur q^d ad hoc q^d dicti prelati religiosorū possunt ab hac excoicatione absolvere debent esse sacerdotes: 7 facit extra de sen. ex. canonica. vbi dicitur q^d fratres sancti Joā. hierosolymutani possūt absolui a suo priore sacerdote. **B.** Si vero alterius claustrī tunc per abbatem propriū 7 eius qui passus est iniurias absoluetur: extra de sen. ex. cum illoz. p. modum qui hic ponitur in hoc eodem §. Si autem percussit clericū secularē absoluetur per episcopū: extra de sen. ex. religio so. li. 6. **Al.** i. eo casu quo episcopus possit absolvere secularē clericū si aliū clericū percussisset. vt ibi. **B.** Et hec intelligēda sunt nisi excessus eozum sit difficilis 7 enozmis: vt si ad mutilationē mēbru vel ad effusionē sanguinis dico ex vulnere sit processum: vel si in episcopum vel in abbatem sit manus iniecta. **Al.** Sanguinis effusio non requiritur ex vulnere: sed qua

literarum fiat sine arbitrio iudicis: vt. 3. absoluit. fo. ad fi. B. Eodem quoque modo potest absolui regularis qui ante ingressum religionis tale aliquid commisit: vt in c. cu illo. q. si regularis non habet prelatum qui sit sacerdos: aut si sit defunctus vel excommunicatus ad dioecesani est recurrendus: vt nota. Hosti. extra de sen. ex. monachi. Quid intelligendus est sine Sui. tam de excepis q. de non exemptis siue sint monasteria virorum vel mulierum. A. Idem nota. i. directoria li. 3. tit. 4. §. 43. et in sui. con. dicta. q. 48. B. Quando duo abbates debent absolui: sic. Abbas percutientis recipiet a percutiente iuramentum et abbas percussus verberabit: que verbera erunt loco satisfactio: quia monachus non habet unde satisfaciat: et demum abbas propter absolutum. Congruentius tamen fiet si vnus alteri committat totum: extra de of. or. c. si. hec Hosti. Porro predicta omnia de regulari percutiente non sunt extendenda ad falsarios litterarum diuini papae: aut alios casus vel sententias de quibus papa absolutionem reservat. hoc in religiosis nullo iure concedit. sed nec abbates siue hi prelati possunt subditos absolui si ligati essent per aliquam sententiam latam ab homine siue in generali: siue expresso nomine. hec Sui. A. Lo. Alibi. Et aduertendum quod prelati religiosi sacerdotes potest absolui subditos suos etiam si se percusserint extra claustra seu extra septa domus: vel vbi cunq. li. 3. tit. 4. q. 42. q. in dicto. c. cu illo. §. nos tamen. non fit aliqua difficultas. Et possunt dicti prelati absolui subditos qui etiam ante ingressum religionis tale excommunicationis incurrerint nisi excessus fuerit enormis. dicto. §. nos tamen. B.

Religiosus vnus dioecesis si percutiat clericum vel religiosum alterius dioecesis: tunc in absolutione requiritur dioecanus percussus sicut nunc de duobus abbatibus dictum est. Hoc tamen hodie non videtur requiri sed a proprio episcopo possunt absolui: extra de sen. ex. re ligioso. li. 6. A. Con. Albi. B.

Qui dicit se excommunicatum propter violentiam manus iniunctionem sine Ray. non debet recipi ad religionem: si tamen receptus fuerit potest postea absolui iuxta modum hic dictum. §. pri-

mo. Con. Hosti. et Inno. licet quidam dicant quod recipi potest: vt addit Sui. A. Idem non in sui. con. li. 3. tit. 33. q. 44. et in directoria libro. 3. tit. 4. §. 46 vbi dicitur quod talis non debet recipi: si tamen recipiat tenet receptio licet male fecerit qui recepit. B. Litterum autem pro probationis absolui possit. Sed quod sine Hosti. q. sic. sed conditio ibi intelligitur potest iure si in eadem religione perseverauerit: quod si non non perseverauerit reducendus est in eandem sententiam ab eo qui absoluit. A. Lo. Inno. et Archi. et notat in directoria eo. tit. 4. §. 48. vbi etiam subdit quod si absoluitur debet ei iniungere quod si egrediat religionem si ei qui poterat absolui representet quod si non fecerit. Et tunc commode poterit reincident ipso iure in eandem sententiam. de sen. ex. eos. li. 6. et in §. se. subinfert. quod si hoc etiam non fuerit iniunctum et infra tempus probationis egrediat ipso facto reincident in eandem excommunicationem quia tacite subintelligi debet quod hoc sit sibi iniunctum. ar. dicti. c. eos. B.

Absolutio III. ^o quo ad satisfactionem

Absciendum quod absolui a sententia canonis vel hominis cum nequeunt recurrere ad illum a quo fuerant absolui propter periculum mortis vel aliud impedimentum: nisi cessante periculo vel impedimento se non presentant illi a quo debeant absolui recepturi mandatum eius et satisfacturi vt oportet reincident in eandem sententiam. A. Nec presentatio debet fieri citius commode potest: vt in c. eos de quo. j. B. Et eodem modo reincident absolui a sede apostolica vel eius legatis quibus iniungitur vt ordinario vel alteri se presentent penitentia et quod iniuriatus satisfaciatur: hoc faciant citius commode poterunt: extra de sen. ex. eos. li. 6. Propter violentiam manu iniunctionem in clericum satisfactio pecuniaria fieri solet quod quidam applicabitur monasterio si manus iniecta fuerit in monachum vel clericum vel conuersum: ar. iz. q. i. non de casibus: et extra de sta. mo. cu ad monasterium primo nullo. Si autem in clericum seculari satisfactio ipsi clerico applicabitur nisi in contumeliam ecclesie fuerit pulsatus: nam tunc ecclesia agere potest iniuriarum. Insuper de iniuriis. §. q. si usufructus. Nec Hosti. et Hosti. A.

Dicitur. §. incipit. si cōi seruo. i. quo. §. est dñsus
q̄ si usufructus. Et p̄dictus con. Alibicus.
et licet predicto casu satisfactio fiat ecclesie
nihilominus et clerico: q̄ uterq̄ pōt agere
iniuriarū et lesus in cuius cōiunctiā facta
est lesio: sicut et p̄ iniuria filij agit et pater et
filius. in Insti. de iniur. §. patitur. B.

Excoīcatus p̄pter dñum si satisfaci-
re pōt non d̄z absolui nisi satisfaciatur et pec-
cant qui talem absoluiunt: sed nō absoluitur
est ab excoīcatione fm̄ Sui. Si autē emē-
dam p̄stare nō pōt debet absolui recepta
idonea cautione q̄ satisfaciatur si ad pinguo-
rem fortunā peruenierit. extra de dñbo. lig.
ex parte p̄mo. et de solu. Odoardus. Et hec
cautio erit pignoratitia vel fideiussoria: q̄
dicitur hec idonea cautio: quam si prestare
non potest saltem prester iuratoriā. Al.
De hoc dictum est. §. absolutio p̄mo. §. 17.
B. Absolutio enim nō est deneganda. 26.
q. 6. si presbyter. Al. Con. p̄dictus Alibi-
cus. B. Talis quoq̄ ad petitionem ad-
uersarij tenet cedere bonus: ut dicit Sui. et
vide. j. cautio. Al. Nec cessio posset ob-
tinere de rigore iuris ciuilis: sed in foro cō-
scientie non semp̄: sed tunc q̄si credulior cēt
in arta necessitate: nā quādo ē indigēs debi-
tor et creditor ita sufficiens q̄ fm̄ deū tene-
retur ei subuenire debitor: non tenetur sta-
tum restituere fm̄ Sco. De quo latius i ma-
teria restitutionū deo dāte dicet. B.

Absolutio v̄ quo ad mo-
dum. Non
potest quis absolui sub conditōe
puta si satisfecerit: q̄ taliter absolutus non
esset simplr absolutus fm̄ Sui. extra d̄ reg.
iuris. actus. li. 6. Al. Con. Alibicus. B.
In absoluteione a maiori excoīcatione
4. obseruanda sunt. Prīmū vt excoīcat⁹
iuret prius stare mandatis ecclesie: extra de
sen. ex. ex tenore: sed hoc iuramentū nō est
de substantia absoluteōis. extra de sen. ex. cū
desideres. vnde et si omittat qd̄ fieri nō d̄z
nō p̄pter hoc minus tenet absolutio. Pō-
ro de pueris an iurare debeāt iudicio epi
relinquit. Al. Idē d̄ in sū. con. li. 3. ii. 33.
q. 104. Sed hoc videtur intelligendū d̄ pu-
eribus: aliis secus. 22. q. 5. pueri. vbi d̄.
Pueri ante. 14. annos non cogantur iura-
re: licet aliqui dixerint q̄ hoc dicitur de iu-

ramento testi. Sed certe tex. loquitur indi-
stincte. vnde nec nos distinguere debem⁹
de decimis ad audientia. B. Mulieres
autem indubitanter iurare debent. Scd̄ nō
vt si excoīcatus sit p̄ notoria in aliquē offē-
sa nō absoluitur nisi prius sufficiens emen-
da presteretur. P̄ro occulta vero offēsa aut
contumacia sufficit iuratoria cautio vbi
nulle expēse pecunię vbi expēse pecunię vbi
satisfactio dñi tenendū ē qd̄ dicitur ē. §. abso-
lutio. 4. §. 2. et 3. Tertiū ē vt absoluitur p̄ eū
qui tuit sententiā vel eius superiozem: aut
alium cui cōmiserit cū psalmo et oratione
et verberibus: et postea subiungantur: absol-
uo te a tali excoīcatione. extra de sen. ex. a
nobis scd̄o. Quartū vt postmodū excoīca-
tor faciat illi mādāta iusta et rōnabilia: al-
posset appellari. extra de pac. c. si. et de ap-
pel. vt debitus. Al. Dicitur. c. si. parum fa-
ciat. B. De hoc vide. j. in se. §. Et sciendū
q̄ in predictis non intelligitur absolutus
paricipare illicite cū excoīcato: sed potius
licite: et in his que ad salutem anime periti-
nent: et sic nullam sententiā incurrit. extra
de sen. ex. cum voluntate. In excoīcatione
vero minorū exp̄met excoīcatus proprio
sacerdoti causam: et sic se faciat absolui spe-
cialiter ab hac. Et intelligitur p̄prius sacer-
dos parochianus vel diocesanus: vel ille
qui de licentia eorū est electus. Nec requiri-
tur iuratoria cautio: vt extra de sen. ex. nu-
per. circa fi. Al. De absoluteione a maio-
ri excoīmunicatione latius dicitur in sum.
con. li. 3. ii. 33. q. 103. Et de hac et etiā de ab-
solutione a peccato late posui in quadriga
litterali libro. 2. ii. 5. §. 9. et 10. et etiam in ter-
rogatorio. et j. vsus clausum. 2. ideo hec trā-
seo. B. Que autem mandata fieri debe-
ant absoluto qui iurauit. Dicendum q̄ si
erat excoīmunicatus a canone iniungendū
est ei principaliter q̄ contra illum canonē
nunq̄ veniat vt incendiario q̄ nō incēdat
et percussori clerici q̄ non percutat: et simi-
lia. 23. q. vlt. pessimam. Al. Ad illud ex-
tra de senten. ex. ex tenore. B. Aliquan-
do etiam requiritur cautio q̄ decetero ta-
lia non faciat. extra de senten. excom. gra-
uem. Al. Ibi hoc scribitur in statuta-
ris p̄ta libertatē ecclesie. B. Simili etia
quādo habet ipedimētū absoluti ab eo q̄

als non posset: iniungendum est vt scito
poterit se presentet. Vide supra absolutio.
4. §. primo. Sed si apparuerit sententia in
iusta nullum mandatum fiet absolutio. ex
tra de senten. excomuni. sacro. A. lō.
Abzicus. B.

Defunctus hoc modo absoluetur. Si
est sepultus in cimiterio non exhumabi
tur: si alibi exhumabitur: corpus vel se
pulchrum verberabitur vt sit circa viuos
vt notatur extra de senten. excommuni. a
nobis 2°. A. l. in glo. Et intellige hoc
quando in defuncto apparuerat signa cō
tritionis et penitentie: vt in sūma con. li. 3.
ri. 33. q. 121. B. Et ad quid ualet tal ab
solutio. vide. s. absolutio pmo. §. si.

Absolutio VI scilicet a peccato.
Forma absolutionis in sacramē
to penitentie scdm Abz. et Tho. in. 3. parte
q. 84. est. Ego absoluo te. A. Expressis
illis a quibus fit absolutio als super nipt
lo absolutio fundaretur. B. Sed pmit
tunt oratio. Misereatur tui tē. ne forte ef
fectus sacramenti impediatur ex parte pe
nitentie. Item postea conuenienter apponi
tur in nomine patris tē. vt exprimitur: q
sacerdos non propria auctoritate absoluit
sed quasi minister: et hoc relinquatur arbi
trio sacerdotis. Nec etiam requiritur im
positio manus: quia hoc sacramentum nō
ordinatur ad consequendam aliquam ex
cellentiam gratie: sed ad remissionem pec
catorum. Adagis autem competeret cru
cis signatio: quia per signum crucis chri
sti remittuntur peccata: et tamen non ē de
necessitate sacramenti. De materia absolu
tionis peccatorum habentur plura. s. con
fessor et confessio per totum. A. De hac
forma absolutionis latius dictum est. vbi.
§. absolutio. §. §. i. ad fi. B.

Aceptilatio. est qdaz
ria solutio: vt i. Insi. quib. mo.
tol obli. §. i. et habet freri hoc mō. Inter
rogat debitor creditore acceptus ne hēs
Et responderit ille. Acceptum habeo: et sic
debitor liberatur. ff. co. l. i. et l. an inuiliis.
§. acceptum. A. Ibi dicitur q accepti

lione non tollitur nisi obligatio uerboz.
forma autem ponitur in dicto. §. i. sic. Qd
ego tibi promisi: hēs ne acceptū. Et respō
det creditor. Nō acceptum quod tuli. B.

Aceptio personarū

Peccatum acceptionis perso
rum cōmittitur fm Tho. fa fe. q. 63. quan
docūq; aliquid cōfertur alicui non habi
to respectu ad cām. s. vtrū sit dignus. An
soler queri vtrū pec et eps dando benefici
um bono si ptermittat meliore. §. scdm
Tho. in quodā quolibet. Contingit aliqū
esse meliore simplr: qui tñ non est melior
quārum ad hoc q; pficiatur in ecclia. Eps
autē non tenetur dare meliori simplr: s; me
liori quantum ad hoc: vnde si pferat minus
alteri ppter cām que pertinet ad honore
dei: et ad utilitatē ecclie iste melior ē. Si au
tem cāsa preferendi ad hoc non pertine
at erit acceptio personarū que tāto est gra
uior qto in rebus diuinis cōmittit. Idēz
Tho. fa fe. q. 63. A. Idē nō. in summa
con. lib. 3. ri. 33. q. 263. B.

Altrū peccet eps dādo beneficiū consā
guineo. §. fm Tho. in quolibet. Si cōsā
guineus sit eque idoneus pōt eps eū pfer
re: nisi forte ex hoc scandalū orietur: vt alii
qui exinde malū exēplū accipiant: ut quan
do probabiliter timeretur q; aliq; p̄lati ex
hoc exemplo inducantur ad dandum bñ
ficia suis consanguineis et tñ min⁹ dignis
als in hoc casu licet satisfacere naturali a
mori q; prius charitati nō ē. Si uero cōsā
guineus sit minus idoneus: non debz eū
preferre postposito meliori duplici ratiōe
primo quia infideliter agit dispēsator qui
negocium domini gerens nō meliorat cū
possit. 2° q; hoc vť ad acceptionē persona
rū pertinere. Conditio enim cōsāguinitas
nō ē cōditio pertinēs ad curā ecclie: que nō
obtinetur iure sanguis: sed dīno munere.
Est autē cōditio faciēs ad negociū dispēsa
tōis p̄monialū bonorū. vñ si eps ex his
pvideat suo cōsāguineo minus idoneo nō
est acceptio personarum. Con. idēz Tho.
fa fe. q. 63. A. Idē etiam notatur in
sū. con. li. 3. ri. 34. q. 237. B.

Accidia quid est. Respō deo secundum Tho scda scde. q. 35. Accidia fm Damalce. ē quedaz tristitia aggrauans aīum hominis vt nihil ei agere libeat. Et ideo accidia importat qddam tedium operandi. Quisimodi autem tristitia quandoqz est mala secundū se: qñqz vero fm effectum: fm se quidem si est de eo qd est vere bonum: licet sit apprens malum: sicut tristitia q ē de spūali bono. Si vero est de malo potest esse mala fm effectum. s. si sic hominē aggrauet vt cū totali a bono opere retrahat: et sic est peccatum: non tñ sēper mortale. Nam si incohatio peccati sit in sola sensu litate: et non perueniat vsqz ad consensum rōnis: tunc propter imperfectionem act⁹ est peccat⁹ veniale. Quā vero pertingit ad rōem que consentit in horrorem et detestationem boni diuini carne contra spm preuolentē est peccatum mortale. **A.** Hoc itelligit qñ hec tristitia est circa ea que sunt precepti seu necessitatis salutis: vt in sū. con. l. 3. ti. 34. q. 221. **B.**

Accommodatio.

Aide. j. commodatum.

Accusare. Utrūqz homo teneatur accusare. **R.** fm Tho. 2. 2. q. 68. Si crimen sit tale qd agat in detrimētūz reipublice teneatur hō ad accusationēz dūmodo possit sufficienter pbare: puta cum peccat⁹ alicui⁹ agat in multitudinis corruptelā corporalem siue spūalem. Si autē non sit tale quod in multitudinē reducat: vlti si sufficientes pbationē hñe non possit: nō tenet ad accusandūz: quia nullus tenetur ad id quod debito modo perficere nō pōt. **A.** Nec obstat predictis si reuelet secretum: qz hoc fit propter cōe bonūz qd sp sferendū est puato: et iō ptra bonūz cōe nullūz secretum licet recipere: nec tamē est oīo secretū: quod per sufficientes testes potest probari **3.** Tho. vbi. 5. et in sū. con. li. 2. ti. 5. q. 190. **B.** Quomodo autem fieri debeat accusatio. Sciendum pmo qd debet fieri in scriptis. 2. q. vlti. qui crimen. Sed hoc sēp nō est necessariū: puta i leui crimie. ff. de accu. l. leuia. Similiter etiā in notorijs. qz in huius

modi nec accusator: regit eē de accu. eul. dentia. Secus in non notorijs etia si manifesta sint. xl. q. 3. eorum. **A.** Notorium dī. qd pz per sententiā vel per cōfessionem factam in iure. aut per euidentiā rei q tergiuersatione aliqua celari non possit eē de coha. cle. et mu. c. fi. Manifesta autē dī ci possunt que alit līquent. **B.** Item dī accusatio fieri cum inscriptione. i. q. accusator debet se ad penam talionis obligare vt. 2. q. vlt. quisqz. et q. 5. calūniator: et c. q non probauerit. Exciuntur quidā casus vt in leui crimie. Itē i crimie apostasse. Itē cum maritus accusat vxorēz de adulterio et in filiabus. Sed sciendūz qz est accusator non iscribat: ex natura tñ accusationis hī⁹ pena calūniē venit. C. de accu. l. vlt. Itē accusatio debet exprimi viua voce et presentē accusato. 2. q. vlt. per scripta. **A.** Lō. pdictis Albi. et idem nō. in sū. con. li. 2. ti. 5. q. 189. **B.** Si accusator accepit pecuniāz ob accusandūz vel nō accusandūz: crimen cōfessionis cōmisit et tenet ad restitutionem. sicut habetur. j. concussio.

Accusatio reddit vitiosa triplr: vt. habet 2. q. 3. per totum. et Tho. tradit scda scde. q. 68. dicens. Accusator aut calūniatur scz falsa crimina imponendo: aut preuariat scilicet adhibendo fraudem in accusatione: et adiuvando aduersaz partem crimina vera fraudulentē abscondendo d q bus accusauit colludens: cum reco proprias probationes dissimulādo et falsas ex cusionēz admittendo: aut accusator tergiuersatur: scilicet totaliter ab accusatione desistendo. et hoc cum sit inordinate. Contingit enim aliquando desistere ordinatē dupliciter. Uno modo si in ipso accusationis processu cognouerit falsum esse illud de quo accusabat. Alio modo si princeps ad quem pertinet cura boni cōmunis accusationem aboleuerit. **A.** Idē nō in sū. con. li. 2. ti. 5. q. 121. **B.** Accusatio contra matrimonium. vīde. j. matrimonium. 7. et matrimonium. 8.

Accusatus. Utrum falso accusatus possit accusanti iniuriā remittere. Respō deo secundum Tho. scda scde. q. 68. Falso accusans specialiter facit iniuriā

accusato. et ideo si ipse accusatus innocens fuerit potest iniuriā suā remittere: maxime si ille non calūmiose accusauit: sed ex animi leuitate. Si vero accusator ab accusatione destituitur: propter aliquā collusionē cum aduersario: tunc facit iniuriā reipublice: et hoc modo potest et accusatus remittere: sed hoc ad principem pertinet qui reipublice curam gerit. **¶** Idem notē in sum. cō. li. 2. ti. 5. q. 192. Sed nec princeps debet sine iusta causa remittere. Nam interest reipublice ne crimina remaneant impunita. ff. ad. l. agli. l. ita vulneratus. et extra de sen. excō. vi. fame. et q. facultas reue incēnuū tribuit delinquenti. 23. q. 4. est iniusta. **¶**

¶ An accusatus peccet mortaliter negando veritatem in iudicio. Rñdeo f3 Th. vbi. s. **¶** Immo. q. 69. arti. pmo. **¶** Accusatus tenetur iudici veritatem exponere: quā ab eo fmi formā iuris exigit: et ideo si phierit noluerit vel si mendaciter negauerit mortaliter peccat. Si vero iudex exquirat quod non potest fmi ordinē iuris: non tenetur et accusatus nōdere: sed potest per appellacionem vel aliter licite subterfugere: mendaciū in dicere non licet. **¶** Idē in sum. cō. li. 2. ti. 5. q. 193. assignando fmi Th. p dicit rōnem quod quicūq; facit pira debitum iustitie mortaliter peccat. **¶**

¶ Non licet accusato calūmiose se defendere fmi Th. vbi. s. **¶** l. dicta. q. 69. **¶** Alii th cā criminali iuramentū de calūnia prestandū est. extra de iura. ca. c. iherētes. et quidē accusato licet se defendere veritatē occultando quā pfieri non tenetur: et hoc per aliquē pueniēre modū puta quod non nōdeat. **¶** Hoc. n. non est calūmiose se defendere sed prudenter euadere. Non autē licet ei falsus dicere nec etiā veritatē illā tacere quā confiteri tenetur: nec etiā aliquā fraudē vel dolum adhibere quod fraus et dolum vim mendaciū habent: et hoc est calūmiose se defendere. **¶** Idem in sum. cō. li. 2. ti. 5. q. 194. vbi etiam dicit quod tunc iudex requirit veritatem fmi ordinē iuris cū precedit infamia super aliquo crimine vel apparuerit aliqua indiciā: vel etiam cum precessit probatio semiplena. **¶**

¶ An liceat accusato appellare. Rñdeo f3 Th. secūda scē. q. 69. **¶** An appellatio

fit ex pfidentia iuste cause: quod videlicet accusatus iniuste a iudice grauatur licet appellare. Secus si quis appellet causa affertur de morte ne contra eius sententia proficiat. **¶** Idem. 2. q. 6. quicūq;.

¶ An liceat accusato et ad mortem p̄denti nato se defendere vel fugere. Rñdeo secūdū Th. vbi. s. **¶** Si dominatus iuerit iuste non licet ei se defendere: sed potius competit iudici resistentem impugnare. Si vero iuste tale iudiciū simile est violentie latronum: et ideo in tali casu licet resistere p̄ncipibus malis: nisi forte propter scandalum vitandū: cum ex hoc aliqua grauis turbatio timeretur. Accusato autē cuiusq; fuge licet: quod si non liceat resistere: non tamē tenetur facere id vnde mors sequatur. f. manere in loco vnde ducatur ad mortem. **¶** Sicut etiam si aliquis sit dānatus quod fame moriatur non peccat si sibi cibū occulte ministratum sumat: quia non famere esset letipsum occidere fmi Th. ibidem. vi. iur. con. libro. 2. ti. 5. q. 196. **¶**

¶ Ultimo sciendū est quod de quibus criminibus absoluitur est accusatus non debet accusatio replicari. extra de accu. de his. 23. q. 4. si illic. De materia autē accusationis tanquā iur. j. inquisitio. §. primo. De accusatiōe etiam contra matrimonium. j. matrimonium. 7. et matrimonium. 8. per totum.

¶ **A**diuratio. **¶** An liceat adiurā. Rñdeo f3 Th. secūda secunde. q. 90. **¶** Si aliquis per inuocationē diuini nominis: vel per inuocationem cuiuscūq; rei sacre alicui homini non sibi subdito adiurando intendat necessitatem agendi aliquid imponere sicut imponit sibi ipsi iurando: talis adiuratio illicita est: quod usurpat in alium potestatem quā non habet: sicut p̄nceps sacerdotum presumptus dominū nostrum Iesum christum adiurare. **¶** Mat. 26. **¶** Tamen propter aliquam necessitatē superiores tali genere adiurationis possunt inferiores astringere. Si vero quis intendat solummodo per reuerentiā diuini nominis vel alicuius rei sacre aliquid ab alio obtinere abiq; impositione necessitatis: talis adiuratio licita est respectu quorūlibz. De mones autem possumus adiurando per

virtutem diuini nominis tanquā in in-
cos expellere ne nobis noceat spūaliter vl
corporalr fm pātez nob datā a xpo Luc.
10. Ecce dedi vob potestates calcandi sup
serpentes: et nihil vobis nocebit. Non m
licet est eos adiurare ad aliqd ab eis ad
discendū: vel ēt ab eis obtinendū: qz hoc
pertinet ad aliquā societatem cum eis ha
bendam nisi forte ex spālī instinctu. vl reue
latiōe dīna aliqui sancti ad aliquos effect⁹
demonū opere vtunt: sicut legitur de bea
to Jacobo qui per demones secut Her
mogenez ad se adduci. Adiuratio ho ad
irrationabilem creaturaz pōt intelligi du
pliciter. Ano modo vt adiuratō referatur
ad ipsam creaturam irrationabilem f3 se.
et sic vanum esset ipsaz adiurare. Alio mō
vt referatur ad eum a quo ipsa creatura
agitur et mouetur: et sic dupliciter adiurat
creatura irrōnabilis. Ano quidē mō per
modum deprecationis: qd pūnet ad eos
q diuina iuocatione miracula faciūt. Alio
mō p modū pūllsiōis aduersus diaboliū
q in nocumētū nūm vitur irrōnabilib⁹
creaturis: et talis est modus adiurandi in
exorcismis per quos demonū pās excludi
tur. His igitur modis licet. Sed sic adiu
rare q per hoc demonum imploret auxili
um: non l3. *A.* Idē in sū. cō. li. 3. ti. 34.
q. 246. cum duobus se. *B.*

Adoptio vel arrogatio.
Adoptio est ex
trance psonē in filiū vel nepotē:
vel deiceps. adscriptio legitima. f. qz p adop
tionem qui filius non est p filio hētur.
A. Sec diffinitio fuit Ray. Tho. Pe. et
Al. vt in sum. con. li. 4. ti. 8. q. 2. *B.* Lu
lus due sunt spēs. Ana dī arrogatio: et est
quando ille qui nō habet psem seu etiaz q
emancipatus est transit cū rebus suis i po
testatē arrogantis: et hēt hoc fieri auctori
tate principis. Alia vero spēs cōi nomine
f. adoptio nuncupatur qn adoptatur qui
est in pātē patris: nec trāsit in pātē adop
tantis: et hoc fit imperio magistratus. ff. e.
l. 2. et l. si pater. *A.* In his. li. nihil dī q
adoptatus non transeat in potestates: sed
dī. C. e. l. pe. et fseruatur ei tantūmodo suc
cessio ab intestato in hereditate adoptan
tis: vt ibi. Operatur etiā hec adoptio im

pedimentum matrimonij. extra d cog. le.
c. vno. et nullus alius eius vī effectus: nisi
forte quis deat in adoptionē auo vel p a
uo materno seu paterno quando filius est
emancipatus: dicta. l. pe. Nam tunc tran
sit in plenam potestatē adoptantis: vt ibi.
B. Qd si quis in domo per se: vel etiam
corā aliquib⁹ aliquē recepit i filiū vel filiā
nulla est adoptio. C. de pba. l. nō nudis.

Adoptare potest pīfamilias qui sui
iuris est et qui generare potest: qm qui nō
potest generare si hoc est ppter aliquod
impedimētum naturale non poterit adop
tare. Secus si cēt ppter impedimētum
accitales: vt spado siue gladio castrat⁹. ff.
e. l. 2. *A.* In hac. l. dī de impedimento
accitanti tñ. f. qz spado potest adoptare: f3
de naturali dī. ff. e. l. adoptio. *B.* Item
non potest adoptare minor: ānis. 40. nisi
iusta cā interueniente. ff. e. l. si pī. §. vi. *A.*
Quia magis liberozū procreationi stude
re debet: nisi forte morib⁹ aut valitudo in
causa sit: aut iusta cā arrogandi: aut si con
iunctam sibi personā velit adoptare. i. ar
rogare: vt ex pcedētibz patet. Itē non
debet quis plres psonas arrogare: nisi ex
iusta cā: sed nec libertū alienū: dicto. §. vi.
in quo non dī nisi de arrogatiōe. Ideo vī
q minor. 40. ānis possit adoptare et si nō
non arrogare: vt in sum. cō. li. 4. ti. 8. q. 5.
B. Itēz mulier adoptare nō potest nisi
ex rescripto pīncipis in solūm liberozū
amissorum in bello. C. e. l. mulierem. *A.*
Idem ponitur in sum. con. dicta. q. 5. sed
in dicta. l. mulierem. et in iurib⁹ ibi allega
tis nil dī in bello. *B.* Adoptari autēz
quilibet potest tam masculus qz femina:
dummodo sit in tantū minor pīe adop
tante q filius ei⁹ naturalis eē posset. ff. e. l.
adoptio. Adoptatur autem pīesens et vo
luntarius tantum. ff. e. neqz absens. *A.*
Idem in sum. con. e. ti. q. 6. *B.*

Effectus adoptionis est qz adoptat⁹
per omnia vt filius adoptantis habeatur.
A. Saluo qz supra dictū ē de simplici
adoptato. *B.* Ita vt etiam ab intesta
to succedat. C. eo. l. penul. Item qz si sit ar
rogatus: tunc filij eius et nepotes si quos
habet transeunt in potestates arrogantis:
secus si sit solū adoptat⁹ vt in pūmo. §.

dictum est. **A.** Facit. ff. e. l. si pater. **B.**
Item qd arrogator tenetur relinquere arro-
gato quartā ptem bonorū oīum que habz
et hoc siue in testō siue veliteū emācipare.
Sed adoptator nihil tenetur relinqre ado-
ptato nisi velit. C. e. l. i. r. 2. **A.** Lex pma
nihil facit: sed. 2. r. l. p. **B.** Idem Tho.
in 4. dis. 42. Quomō aut adoptio impedi-
at in finem vnde. j. impedimentū. 7.

Adulatio. **A.**trum sit pec-
catum. **R.** scdm
Tho. scda scde. q. ii. Si aliquis vo-
let ad delectationē alteri loqui excedat mo-
dum in delectando peccat. Et si quidē hoc
faciat sola intentione delectandi vocatur
placidus secundum p̄m. Si autem hoc
faciat intentione alicuius lucri consequen-
di vocatur blanditor vel adulator. Comu-
niter tamē nomen adulatoris solet attribui
omnibus qui supra debitum modum vir-
tutis volunt alios verbis vel factis delecta-
re: et sic ē peccatum: pertinet autē ad adula-
tionem laudare aliquem in quibus nō est
laudandus: quia forte sunt mala: vel non
recta siue non certa bona. Aut etiā si ti-
meri possit qd ad inanem gloriam lauda-
tus pronocetur. Si quis vero laudare ve-
lit propter bonum: puta vt aliquem conso-
letur: ne in tribulationibus deficiat: vel vt
in bono proficiat alijs debitis circumstan-
tijs seruatis: pertinebit hoc ad virtutem.
A. Idem in sum. con. li. 3. n. 34. q. 258.

B. Atrum adulatio sit peccatum mor-
tale. **R.** secundum Tho. vbi supra. Adula-
tio potest ēē peccatum mortale tripliciter.
primo modo ratione materie: sicut cū lau-
dat aliquis peccatum alicuius. Hoc enim
contrariatur dilectioni dei cōtra cuius iu-
sticiam homo loquitur: et dilectioni proxi-
mi quem in peccato fouet: vnde est pecca-
tum mortale. Secōdo modo ratione inten-
tionis: puta cū aliquis adulatur alicui ad
hoc vt fraudulentē ei noceat corporaliter
vel spūaliter. et hoc est etiam mortale. Ter-
tio modo per occasionem: sicut cum laus
adulatoris sit alteri occasio peccandi etiā
preter adulatoris intentionem: et tunc con-
siderandum est vtrum occasio sit data vel
accepta: vel qualis ruina sequatur ex hoc
s. ventralis vel mortalis: et scdm hoc iu-

dicandum est. Si autē aliquis ex sola auaritia
delectandi vel ad euitandum aliqđ
malum vel consequendū aliquid necessita-
tis alicui adulatus fuerit: non est cōtra cha-
ritatem nec mortale sed veniale. **A.** Idē
in sum. con. e. ti. q. 261. **B.**

Atrum peccet adulator seu alius volē-
do placere hominibus. **R.** secundum Tho.
vbi supra. Nelle placere propter charitatē
nutriendam vt eis spūaliter: qd proficere
possit laudabile est. i. l. cor. io. Per omnia
omnibus placeo. Sed propter inanes glo-
rias vel propter lucrum: vel etiā i malis
est peccatum secundum illud ps. Deus dis-
sipauit ossa eorum qui hominibus placent.
Et ad Sal. primo. Si adhuc hominibus
placere christi seruus non essem. **A.**
Idē in sum. con. e. ti. q. 260. **B.**

Atrum dare adulatoribus sit peccatū
mortale. **R.** secundum Tho. scda scde
q. 168. et etiam secundū Bull. Non: nisi as-
petitus nimius vane glorie hoc causet: si-
cut Herodes delectabatur quādo laudes
sibi dabantur non hominum: sed dei: vel
nisi intendat et cupiat illam adulationem:
de quo dicit in ps. Laudatur peccator i desi-
derijs aie sue. Et in Isa. Popule meus q
beatum te dicunt et cetera. Nec enim adu-
latio crimē ē: et tales largiores comunicāt
eis in crimine. **A.** Idem in sum. con.
li. 2. n. 5. q. 22. **B.**

Adulterium est alieni
thori vicio
latio. 32 q. 5. Non: mechaberis.
Quid facit mulier que de adulterio susce-
pit filium vel supposuit sibi alienum par-
tum: et ita qui non est filius suscepit expen-
sas ab eo qui putatur esse pater: et est causa
q illi qui essent alii heredes eius non succe-
dunt. Respondeo secundum Ray. Adul-
ter: in penitentia reuelat sacerdoti peritio vel
episcopo seu vtrique: et tunc predicti inquit
diligentius et caute de conditionibus
spurijs vel suppositis: et si inuenerint qd sit ho-
mo spiritualis et timens deum: tunc coraz
muliere si viderit expedire recepto prius sa-
cramento ab ipsa qd non calūmiose proce-
dat etiā ab illo qd secretum teneat: pote-
runt releuare sibi et cōsulere qd igredatur
religionem vel transferat se ad longinqua

ita qd nihil percipiat de bonis putatijs patris. Et addit hic Al. qd illa mulier potest reuelare marito si non timet periculum: sicut sunt aliqui viri qd sustinent sciētes adulterium vxoris. aliqui forte qui consentiunt qd non possunt ppositos habere filios: et hi in tali casu tunc mulier potest reuelare marito et si acceptet absoluta est mulier. A. Nisi respectu eorum qui nihilominus remanerent si dāno sicut possent esse filij veri respectu portionis legitime: vel etiam quicūq; alij quo ad totā hereditatē quando talis filius esset ex adulterio seu incestu: quia penitus excluditur a successione. C. de incestis nup. aug. ex cōplexu. et de naturalibus aug. liceat. ita ut etiā alimēta eis negent ex substantia patris. dicta aug. ex cōplexu. et ex q. si. sint legi. per venerabile. ad ff. Sed de equitate canonica alimenta concedunt: extra de eo qd dux. in ma. cu3 haberet. et ibi glo. B. Si vero illi spurio vel supposito nō potest reuelari sine periculo: vel etiā si post reuelationem non vult acquiescere filio: tunc intingatur mulieri qd de rebus si quas habet vel i futuro habere poterit satisfiat viro iuxta posse dolens de peccato etiam de eo qd nō potest plene satisfacere. Et talis satisfactio fiat per alium secrete et caute nō reuelando ipsi viro personam vxoris: et ita erit i bono statu: ar. 22. q. 5. hoc videtur. et extra de peni. officij. Idem Hosti. Et tenetur mulier viro satisfacere etiam de consumptis ab isto filio. De hereditate autem tenet hereditas viri ab intestato: vel hereditas scriptis: vel quibus verisimiliter credit qd reliquisset: et si hoc nescitur dicitur pauperibus. Item dicit Inno. qd si mulier non haberet qd restituat et habet probationes per quas dicitur successores releuarent a dāno quod habent: debet eas adducere nisi graue malum esset. puenturū: tunc nō debet facere: qd minus malum est dānum rerum qd periculum animarum et corporum. Si vero non habet probationes sileat. 2. q. 7. pleriq;. Hec Ray. Hosti. et Inno. A. Idem in sum. con. li. ij. ti. 5. q. 23. B.

Sed nūqd dicitur filius tenet credere mulieri. Rūdeo scdm Guil. Nō tenet credere mulieri soli: qd possit esse mulieris fallacia et si sana conscientia non credit: excusat?

tam de perceptis qd de percipiēdis. Si nō honestas femine et alie circūstantie faciunt eidem de hoc pbabilem opinionē siue conscientiam: et vult tutiorem viam eligere: nihil vltius percipiat de perceptis autem et consumptis qd diu bonaz fidei habuit. Ray. dat consiliū ut restituat vel cōponat. Sed tamen talis ut dicit nō est cogendus: quia possessor erat bone fidei. C. de rei vendi. certum. Hosti. quoq; et Al. et Guil. dicunt qd non tenetur de cōsumptis qd diu fuit bone fidei. A. Idem in sum. con. di. cia. q. 23. vbi dicitur scdm Hosti. qd mulier tenetur restituere ista consumpta per filium putatiuum. B.

Sed nūquid mulier possit filios de adulterio susceptos sibi heredes instituere. Respondeo. Certe sic. quia quilibet potest sibi heredem instituere cui non prohibetur: reſtuata sēp legitima pte libris suis. De quo vide. j. legitima p totū. A. Intellige hoc nisi consuetudo regionis repugnet fm Albrici. et in sum. con. li. 2. ti. 5. q. 26. Pater autē nō potest huiusmodi filios instituere: vt supra. §. primo in additione. i. B.

Vir hōis legitimis filios si vult et vxore alia ducat scientē impedimentū. Si eni iusta hēret ignorāte cām legitima foret. ples: et q. si. sint le. c. peni. B. et ex ea filios hēat: nūqd tales filij adulterini possint succedere pti: an vero teneantur restituere filiis primi matrimonij. Rūdeo secundū Guil. Restituere tenentur totā hereditatē filijs primi matrimonij cum fructibus mala fide consumptis quantūcūq; oporteat eos male egere vel mēdi care. A. De hoc supra absolutio. 4. ad ff. B. Nisi bona fide cōpleta sit legitima prescriptio: maxime si etiā post cōpletam legitimā prescriptionē retinent bonam fidē: tunc entz nō tenent. A. Idem in sum. cō. eo. ti. q. 25. B. De accusatione adulterij: et quomodo adultera possit dimitti: habes. j. matrimonij. S. per totū. Quomodo etiam adulterij impediat matrimonij habes. j. impedimentum. S. §. 2. Et vtrum liceat vxorem adulteram occidere ibidem. §. vlti.

Aduocatus esse nō potest: immo expresse prohibetur pmo qd si sit hereticus

vel excōlatus: v. l. pagan⁹. 4. q. 1. c. pmo. t
 eē de heret⁹ excōlcam⁹. pmo t de pe. dis. l.
 nemo: vel i foro: vbi ēi hēs q peccat iudex
 t puniri d³ q sciēter admittit tales. Item si
 monachus vel religiosus. Tales enīz pec-
 cant aduocādo: nisi p monasterio de man-
 dato prelati. 16. q. 1. monachi extra d postu.
 ex parie. Item phibetur si sit clericus in sa-
 cris ordinibus constitutus: vel etiā in mio-
 ribus: duz in sit beneficiatus. Talibus eim
 phibita est aduocatio coram iudice secula-
 ri: nisi in ppria causa: vel pro ecclesia sua: v^l
 pro coniunctis aut miserabilibus personis
 extra de postu. clerici. t. c. cum sacerdotis.
 Sed an coram iudice ecclesiastico possint
 satis videri q sic ar. in dicto. c. clerici. ex-
 ceptis episcopis t etiam sacerdotibus qui-
 bus videtur simpliciter interdici nūi v^l
 dictum est in causa propria vel ecclesie: vel
 pro coniunctis aut miserabilibus personis
 14. q. 5. deniq. 88. dis. platum. t expressius
 in illa tēre. cum sacerdotis. Et intelligi dū
 modo in predictis casibus diuinum offici-
 um nos impediatur: ar. dis. 91. clericus. Et
 nota q quicunqz est beneficiatus in aliqua
 ecclesia t prestat pro extraneis patrocinuz
 aduocationis vel procuracionis cōtra eaz
 debet illo beneficio expoliari: v^l in predi-
 cto. c. cum sacerdotis. A. Hoc. c. loqui-
 tur de clerico. Sed fm Inno. ibi. Idem ē
 etiam si sit laicus in ecclesia beneficiatus v^l
 beneficio illo priuetur: v^l in sum. con. li. p-
 mo. n. 5. q. 157. B. Item non debet quis
 esse iudex vel assessor in causa illa in q v^l
 esse aduocatus: quia duo officia in eadem
 causa prohibetur exercere. 4. q. 4. c. 1. t. 2.
 Sunt t alie persone ab aduocatione per ca-
 nones prohibite: v^l surdus. A. s. qui pe-
 nitus nil audit. ff. de postu. l. 2. B. mutus
 cec⁹. A. viroqz oculo puz dicta. l. 1. B.
 furiosus: impubes v^l qz ad. 18. ānuz a sena-
 tu motus. A. De remoto a senatu nulla
 videtur fieri mentio: nec in allegatione. f.
 posita: nec in dicta. l. 1. vbi predicta origina-
 liter ponuntur: nec in sum. con. in dicta. q.
 157. vbi eadem notantur. B. seruus: fe-
 mina: t v^l passus muliebria s. contra na-
 turaz. A. Nisi violenter fuisset passus: di-
 cta. l. 1. B. Item damnatus capitali cri-
 mine vel calumnia publica iudicij. Item

qui operas suas locauit v^l pugnaret i hare-
 na cum bestia: hec omnia. 3. q. 7. §. tria.

Utrum clericus beneficiatus in diuersis
 ecclesijs possit prestare patrocinium cōtra
 aliam. Rñ. fm Ber. Non videtur q pos-
 sit. Si tamen est prelatus in vna ecclesia: tē-
 ratione prelationis potest. Et idem dicit
 Inno. A. s. in. c. si. extra de postu. vbi p-
 dicta dicit Ber. Sed Inno. in hoc discre-
 pat a Ber. qz tenet q clericus etiam nō p-
 latus possit aduocare contra aliam: qā ec-
 clesia non computatur inter extraneos su-
 per verbo dicens: Secus si pro alia eccle-
 sia vbi simile beneficium habuit. B. Ad-
 dens q si necessario officio fungatur po-
 test ad similitudinem tutoris. ff. de postu.
 l. puto. t. l. vlt. A. Non dicit ad similitu-
 dinem sed dicit v^l tutor vel prelatus eccle-
 sie exemplando officium necessarium. Et
 idem videtur facere in eo quod sequit. B.
 Item t pro priuata ecclesia potest agere con-
 tra secundam: ar. extra de iureiur. tuam. et
 c. intellecto. A. Predicta etiā notantur in
 sum. con. li. 2. n. 5. q. 169. B.

Utrum iudex teneatur dare aduocatus.
 Rñ. Teneatur quandoqz: v^l eis q habere
 non possunt propter paupertatem: v^l pro-
 pter potentiam partis aduerse. ff. de offi. p-
 con. l. nec quicqz. §. si. Et quidem si iudex
 hoc alicui aduocato precipiat: t ille sine cā
 denegat potest per iudicē perpetuo remo-
 ueri ab officio aduocationis. C. co. prouo-
 denduz. A. Que est in. C. de postulādo.
 B. Debet igitur obedire: si tamen com-
 petens salarium constituatur: de quo vide
 j. §. 6. t. 7. A. Idem in sum. con. li. 2. n.
 5. q. 170. Sed quo ad salarium additur f³
 hōsti. q si indigens aduocato sit pauper
 aduocatus gratis aduocet: t a deo expectet
 remunerationem. B.

Aduocatus qui sciēter defendit causas
 iniustas absqz dubio grauiter peccat: v^l
 dicit Tho. 2. 2. q. 71. qz illicitum est coope-
 rari alicui ad malum faciendum siue con-
 sulendo: siue adiuuando: siue qualitercum-
 qz consentiendo. Ro. pmo. Digni sūt mor-
 te non solum qui faciunt. tē. Teneatur etiaz
 ad restitutionem eius damni quod contra
 iusticiam per eius auxilium altera pars in-
 currit. Si autem ignoranter iniustam cāz

defendat excusatur fm modū quo igno-
na excusare potest. Si xō in principio cre-
dit causā iustā esse: et in processu appareat nō
iusta: nō debet ea p̄dere: vt. f. alterā partē
iuvet: vel secreta sue causē alteri parti reve-
let. Debet etiā causam desinere: vel euz cu-
ius causam agit ad cedendum inducere: si-
ue ad componendum sine a ducisarij dam-
no. Decoia Tho. A. Idē in sum. cō. eo.
ii. q. 171. B. Porro i cā q̄dū dubia est
bñ pōt aduocatus patrocinari fm Bull.

Quis est debitus modus aduocandi.
Rñ fm Ray. vt non producat falsa instru-
menta: neq; falsos testes: seu corruptos: ne-
q; mētiatur: neq; inducat falsas leges: aut
quascunq; p̄bationes: neq; querat in gra-
uamen alterius partis dilaciones nō neces-
sarias. Item q̄ fideliter quantum iusticia
permittit causam foueat nihil de contingē-
tibus omittendo. 3. q. 7. §. si quis autem. et
ar. extra de testi. inuoluit. C. de iudi. l. pro-
perandum. §. illo procul dubio. 4. q. 4. c. p̄-
mo. 1. 2. Item non procaciter vel vociferā-
do: quia p̄pter hoc impeditur processus. 5.
q. 4. in loco 3. q. 7. si quis adeo. A. §. est et
ibi dicitur: Si quis adeo procax fuerit vt
non ratione sed probus puer esse certādū
opinionis sue detrimentum patietur. B.
Item dicit Tho. 2. 2. q. 71. q̄ aduocato de-
fendenti causam iustam licetum est pruden-
ter occultare ea quibus impediri posset p̄-
cessus eius: non autē licet ei vii aliq̄ falsitate.

Utrum aduocatus possit petere salariū.
Rñ fm Ray. Potest moderatū: siue ab
initio faciens pactum: siue postea finita cā.
Et attendi debet moderamen salarij scdm
quantitatem causę: laborem aduocationis
et consuetudinem regionis et scientiam et ho-
nestatem aduocantis. 3. q. 7. §. apud v. bē.
et ar. 12. q. 2. vulturane. et c. concessio. extra de
preben. de multa. x. circa sublimis. 17. di.
61. miramur. Con. Tho. 2. 2. q. 71. Sed ca-
ueat aduocatus ne petat salariū euz gra-
ui damno lingatoris. 3. q. 7. §. ardentur.

Item q̄ causa incepta et nō finita faciat pa-
ctum cum lingatore quem in propriam re-
cepit fidem: quia posset esse occasio magni
mali. 3. q. 7. §. preterea non licet. Nam quā-
do videret causam in periculo cogret di-
centulum inire pactum et dare salariū ad

libitum. Item nunq̄ licet aduocato pacti
sci de certa parte litis: puta de decima vel
centesima C. de postu. si quis aduocatorū.
Quod si nullum pactum certum fuit de sa-
lario potest aduocatus implorare auxiliū
iudicis pro comperenti salario. ff. de vari.
et extraor. cog. l. 1. §. in honorarijs. A.
Et iuerendum q̄ aduocato circa salariū
non licet excedere constitutam summam. f.
centum aureos: secundum leges. ff. d. var.
et extraor. cog. l. 1. §. sicut. Sed fm Grego.
decimum libras. 20. vt in sum. con. lib. 2. ti.
5. q. 173. vbi etiam supradicta omnia de sa-
lario secundum Ray. et eius glo. et Hosti.
ponuntur. Sed illa constitutio Grego. ho-
die videtur sublata per p̄uoluntatē textu: vbi
tolluntur omnes p̄iores cōstitutiones po-
stea non confirmate.

B.
Utrum aduocatus teneatur gratis presta-
re patrocinium in causa pauperum. Rñ.
fm Tho. 2. 2. q. 71. Idem est dicendū
quod de alijs operibus misericordie dicitur.
Nullus enim sufficit omnibus indigē-
tibus opem misericordie impendere: et nō
sicut Aug. dicit p̄mo de doctrina chri-
stiana. Cum omnibus p̄desse non possis
his potissime consulendum est qui per lo-
corū vel tempore vel quarūlibet rerū op-
portunitatibus constrictus tibi quasi qua-
dam sorte iungatur. Dicit autē p̄ loco op-
portunitatibus: q̄ non tenetur homo per
mundum querere indigētes quibus subue-
niat: sed sufficit q̄ eis q̄ sibi occurrūt misē-
cordie opus impendat. Addit autē et tem-
poris: q̄ non tenetur homo future neces-
sitati alterius p̄uidere: s̄ sufficit si in p̄se-
ti necessitate ei subueniat. Subdit autē vel
quarūlibet rerū: q̄ homo sibi coniunctis
quacūq; necessitate maxime debet curam
impendere. Quibus tñ p̄currentib⁹ restat
vix aliq̄ tantā necessitate patiatur q̄ non
in p̄mptu appareat quō possit alr ei subue-
niri. Et in tali casu tenet ei op⁹ misericordie
imp̄dere. Si autē appareat quō ei alr sub-
ueniri possit: vel per se vel per altam perso-
nam magis p̄iunctam: vel maiorem facul-
tatem h̄ntes non tenetur ex necessitate indi-
genti subuenire: ita q̄ non faciendo peccet
q̄uis si subueniret in tali necessitate lauda-
biliter faciat. Unde aduocatus non

tenetur semper cause pauperum patrochialium prestare: sed sola concurrentibus conditionibus predictis. **Al.** Ideo in sum. cō. l. 2. ti. 5. q. 174. Et intellige predicta cum hoc quod si possit pauper per alium subueniri: in si ei non subuenit nullus subuenire potest excusatur. 86. di. pasce. Ideo nullatenus aduocatus qui potest promittere iusticiam pauperum deperire: secundum Ray. qui dicit: quod aduocatus pro miserabilibus personis qui propter defectum aduocati quez non possunt conducere amittunt causas: et grauatur iniuste: tenet ad uocare et de sua scientia elemosinam dare. xi. q. 3. paup. Con. Al. Hosti. vi. de ci. q. 174. B.

In quibus casibus et de quibus aduocatus teneatur ad restitutionem. **Rñ.** secundum Ray. Primo quod omniuius qui illi contra quos aduocatus propter ipsius patrocinium iniuste amiserunt seu dimiserunt fuerunt. Unde si per causillationes suas abstulit aduersario bonam causam: vel etiam si ipsius grauauit petendo dilationem superfluas: vel allegando falsum et contra conscientiam: vel faciendo cauillosas positiones: vel instruendo falsum testem: aut instruendo clientulum de negando veritatem et similibus tenetur aduersario ad interesse. Item tenetur illis quibus prestuit auxilium si propter suam infidelitatem vel negligentiam vel inipudentiam amiserunt. Et hoc quando iactabat se scientem et non erat: ut dicit Bull. **Al.** Idem in sum. con. co. ti. q. 175. ubi etiam dicit secundum Ray. quod si tenetur si extorsit salarium ubi non debuit extorquere: vel si ultra quod debuit habere extorsit. **B.**

Affinitas secundum Ray. est proximitas personarum ex carnali copula proueniens omni carens parentela. De hoc plene dicitur infra inter impedimenta matrimonii impedimentum. i. 4.

Alchimia De auro et argento alchimico: utrum possit vendi vel emi: vide. j. emptio. §. 7.

Aleae De omni ludo aleae vide j. ludus aleae. per totum.

Alienatio res ecclesie immobilis non valet nisi in certis casibus et debita forma facta. primo quidem propter debitum vigens. io. q. 2. §. hoc ius. **Al.** An aliunde solui non

est: ut ibi. **B.** Item propter redemptionem captiuorum. Item propter pauperes pascendos tempore famis. i. 2. q. 2. au. 2. c. gloria. Item propter ecclesiam edificandam aut propter cultum amplandum. Item ut emanet aliquid magis utile. Nec possunt haberi. i. 2. q. 2. si ne exceptione.

Forma alienandi variatur secundum varietatem ecclesiarum. scilicet episcopali: monasteriorum: et parochialium. Colliguntur tamen omnes forme in dicto. c. hoc ius. 1. c. si quis episcopus. 1. 2. q. 2. placuit. **Al.** Adde et in c. alienationes. 1. c. abbatibus. 1. c. sine exceptione. **B.** Item Bulla specificat dicens sic: Episcopus res ad mensas suas pertinentes: vel res cathedralis ecclesie non potest alienare sine consensu capituli: et si res sit modica et necessitas magna non est necessarius consensus capituli. i. 2. q. 2. terrulas. Nec abbas res monasterii sine consensu episcopi et conventus sui: nec presbyter parochialis sine consensu episcopi sui secundum quod dicunt. c. superius allegata. Hoc de rebus immobilibus. Secus de mobilibus in quibus alienatione huiusmodi solentitas non requiritur. **Al.** Idem in sum. con. li. primo. ti. 14. q. 17. **B.** Ita tamen quod nullus prelatus religiosus potest vendere redditus seu concedere alicui ad vitam vel ad certum tempus nisi necessitas vel utilitas loci exposcat: et de consensu conventus: vel si conventum non habeat de consensu prelati sui: ut in cle. monasteriorum. de re. ecclesie non alie. **Al.** Ibi tamen declarando subditur: Autem premissa ad locutiones: vel etiam reddituum aut fructuum venditiones ad tempus modicum faciendas declaramus non extendi. **B.**

Alienationes reze ecclesiarum facte a scismaticis vel intrusis non valent: extra de scismaticis. c. primo. i. 2. q. 2. alienationes. et tenentur restituere loca et res et fructus perceptos et qui percipi potuissent. **Al.** scilicet a iusto possessore: ut in c. grauis. infra allegato.

B. Sicut et quilibet raptor: et d. resti. spo. grauis. Et quod in multis talibus alienationibus excoicatus est: ut. j. excoicatio primo. §. 2. i. ff.

Si possessio data fuit ecclesie ea conditio ne ne alienetur an aliquo casu alienare possit: vide. j. conditio. §. 3. Alienari: quidam sua non possunt. j. ludus aleae. §. 5.

Altare non debet esse ligneum vel terrenum: sed lapideum: de conse. di. i. altaria. Idem Tho. in. 4. di. 13. q. si ad celebrandum missas non habeatur altare consecratum: saltem habeatur tabula parvula lapidea consecrata: que dicitur altare viaticum: in quo conceditur episcopis et eorum superioribus in itinere celebrare: et celebrari facere vbi cumque: extra de privile. qm. li. 6. Idem conceditur predicatoribus et minoribus: sine tamen prejudicio parochialis ecclesie: extra de privile. in his. De consecratione altaris habet j. consecratio 3.

Licet presbyteris instruere altaria in ecclesia non consecrata: sed in consecrata non licet nisi de licentia episcopi: ar. di. 68. q. 1. et de conse. di. i. nullus presbyter. Eodem modo sine consensu episcopi non sunt altaria destruenda: ar. de conse. di. i. c. ecclesie. et c. placuit. A. Idem in sum. con. li. 3. ti. 24. q. 148. In predictis iuribus non videtur probari quod presbyter possit erigere altaria in ecclesia non consecrata: nisi a contrario sensu illius. c. nullus presbyter. Et tenet glo. in dicto. c. q. 1. B. Qui altari servit de altari vivere debet. 12. q. 1. ex his.

Ambitio quid est. Rn. secundum Tho. 2. 2. q. 131. Ambitio est inordinatus appetitus honoris. Qui quidem potest esse inordinatus tripliciter. primo modo per hoc quod aliquis appetat testimonium de excellentia quam non habet: quod est appetere honorem supra suam proportionem. 2. modo per hoc quod honorem sibi cupit non referre deo in deum: 3. modo per hoc quod appetitus eius in honore ipso gescit non referens honorem ad utilitatem aliorum: propter quod ambitio semper est peccatus. A. Idem in sum. con. li. 3. ti. 24. q. 166. B.

Angaria et perangaria. Hec duo sunt quedam servitutes impense per extensionem superioris. Et est angaria servitus personarum. Perangaria vero servitus personarum et rerum: vix quas facit quis proprio sumptu: ut dicit Ray. A. Albiacus dicit quod angaria est servitus personarum et rerum cum quis facit proprio sumptu secundum Ray. Boff. et Host. Item glo. in c. non minus. de inu. ec. dicit

quod angarie dicuntur personarum obsequia proprio sumptibus prestata. Perangarie vbi persona servit sumptibus alienis. Sed de hoc non est multum curandum. B.

Appellatio. An liceat appellare per appellatorem iudicium declinare: vide s. accusatus. s. 4. post appellationem sententia excoicationis lata non valet: et si appellans non persequatur non potest hoc sententia pualescit. Tamen excoicationis nominatus si infra tempus statuti appellationem non persequatur ut dicitur lapso tempore dicitur denunciari: et de sen. exco. li. 6. A. Ibi dicitur excoicationis nominatus vel specialiter et expresse quod post appellationem legitimam excoicationis sententiam asserit in se latam: si appellationem eandem infra tempus ad ipsam prosecutionem ab hodie vel a iure statuti non fuerit ut debuit persequi lapso eodem tempore excoicationis publice nunciari debet. B.

Apostasia per est. Rn. secundum Ray. Boff. et Host. Est temeraria a statu fidei obire vel religionis recessus. Et dicitur quasi postatio. id est retrograda statio. A. Idem in sum. con. li. primo. ti. 7. q. 1. B. Triplex est apostasia. scilicet perfidia qua vix recedit quis a fide: ut Julianus apostata. De hac habetur. 2. q. 7. non potest. Item in obie: quod si transgreditur spontanea voluntate preceptum: ut Adam et Eva: Gen. 3. Similiter et qui sacris canonibus obedire contemnit: de hac. 3. q. 4. alieni. et de majoribus et obediens. Item irregularitatis: et hec est duplex. Una quod quis recedit a statu clericali. Altera qua quis recedit a statu assumpti religionis. 47. di. quantumlibet. 16. q. 1. legi. A. Idem in sum. co. eo. ti. q. 2. B. scilicet a fide.

Apostasia II. Sciendum quod cum apostata a fide sit hereticus et infidelis: ipso iure excoicatus est: extra de here. ad abolendam. Item res tantum confiscantur et ipsi amittunt faciones testamenti nec etiam peracta penitentia in statum pristinum redeunt. C. eo. l. 2. r. 3. A. Melius hoc probatur: eo quod si gares que est constitutio sedentis: et hodie fit ista confiscatio ipso iure: extra de hereticis. cum secundum li. 6. B. Et debent recipi sicut

heretici de quibus. f. heretici pmo. §. 14
qui incipit. Quasi heretici rē. Itē sunt in
fames et repelluntur a dignitatibus et alijs
multis: extra de iur. iur. querel. 6. q. 1. i.
fames. de conse. di. 1. celebratē. Et Al-
as incipit Die dñica. Et idem dicitur i sū.
con. eo. ti. q. 3. et q. 4. scdm Ray. B.

Quid de his qui licet interius sunt fi-
deles: nisi propter timorem faciunt exterius
aliquē acum infidelitatis: puta reverentia
idol. Rñdeo scdm Ray. Tales licet non
sint apostate nec heretici: mortali peccant
quantumcumque fuerit metus: quia secundū
Augusti. Sanctius est mori fame q̄ uel
idolatrio 32. q. 4. sicut sanctus. Lō. Tho.
scd 2 scdē. q. 24. A. Idem in sum. cō.
co. tñu. q. 5. B.

Utrum liceat christiano in aliquo cāu su-
mere habitum infidelium. Rñdeo secun-
dū Guil: possit hoc fieri ex rationabili cā-
sicut et beatus Sebastianus? sub clamide mi-
litari christi militiā gerebat absconditam
hoc intelligendum est scdm eundē Guil.
nisi est institutum aliquod determinatum
signum ad cognoscendum professores ali-
cuius idolatrie: tunc enim non liceret. A.
Idem in sum. con. eo. ti. q. 6. B.

Apostasia ^{scilicet} inobedi-
entia inobediente quando ge-
obedire continet precepto dei siue canonū
siue prelatorum: et talis infamis efficitur et
repellitur a testimonio: et debet excoicari
3. q. 4. si quis a suo. xi. q. 3. si autem nobis
et si perstiterit in consummatia debet cresce-
re et pena: extra vt lire non conte. quoniam
frequenter. A. Idem in sum. con. co.
ti. q. 3. scdm Ray. B. Si autē redierit si
non fuerit excoicatus recipitur ad pñiam
si fuerit excoicatus recipitur cū satisfactiōe
quam excoicati tenentur facere iniuriam
passi: vt dicitur. s. absolutio. 4. §. 3. A.
Idem in sum. con. eo. ti. q. 4. B.

Apostasia. iiii. ^{scilicet} ab or-
dine clericatus. Talis apostata
fit multipl. pmo. f. dimittendo tonsuram
coronam vel habitum clericalem. 20. q. 3.
c. 1. 2. 3. et extra eo. c. 1. 2. 3. Itē accipien-
do vxorem: extra de cle. cōiu. ex parte. Itē

conuertendo se ad negocia secularia: cū
de vita et ho. cle. ex litteris. et de sen. ex. in
audientia. et c. perpendimus. et talis si ē in
sacris interim ab accusatione et testimonio
tāq̄ infamis repellitur. 3. q. 7. alient. 3. q.
4. beatus. Item interim ad dignitates vel
ordinem promoueri non potest. 16. q. 1. le-
gi. 50. di. c. vi. Item si admonitus se si cor-
rexit est deponendus. 21. q. 4. sine. et c. p-
cipim⁹. Itē iterū caret priuilegio clericali
ita q̄ verberans eū non incidit in canonē
Hoc tamē intelligas si post trinam admo-
nitionem epi non se correxit vel seditio-
nibus vel euorimitatibus se immiscet. c.
c. 1. et de sen. ex. cum nō ab hoie. A. De
trina nonuisione non dicitur his capitulis:
sed de senten. ex. in audientia. Et predicta
et notantur in sum. cō. e. ti. q. 2. et q. 4. B.

Qui primam tantum tonsuram accepit
vtrum possit eam deserere. Respondeo l3
per antiqua iura videatur prohiberi: ho-
die deserere potest tā de consuetudine q̄
de iure: cū de coha. cle. et mu. c. vlti. A.
Ibi de hoc nil dicitur sed vult allegare. c.
vnum de cle. cōiu. li. 6. Et predicas con.
Albi. Sed de hoc olim fuerūt opiniones
vt in sū. con. li. i. ti. 7. q. 7. Dimittendo tñ
tonsuram oportet eum ecclesiasticum reli-
quere beneficiū: extra de coha. cle. et mu.
c. Johānes. uel clericales deferre tonsurā
vt ibi. B.

Clericus in minoribus perdit priuile-
giū clericale si transiit ad actū prius ordi-
ni cōtrariū: puta factus est bigamus vel mi-
les aut exercuit seua: puta recepit mistertū
occidendi: mutilandi aut aduocandi in cāsis
criminalibus: di. 84. quisq̄. A. Inno.
in. c. i. cū de apo. dicit q̄ licet clericus fece-
rit se militem dñm modo non exerceat seua
pōt uiuere clericaliter et priuilegijs clericali-
bus gaudē: cū h̄ act⁹ n̄ sit penit⁹ Prius ordinis
sicut nec ducē virginē 32. di. seruari. Et ex
dicto Inno. patet q̄ nō sufficit accipere offi-
ciū seua exercēdi nisi illud executōi māde-
tur. Nec etiā seua exercere p se priuat pri-
legio clericali nisi hoc fiat ex officio: puta
iudicis. vel executoris vel filis f3 gl. Ray.
vt in sū. cō. dicta. q. 7. ad fi. Et rō pōt ē q̄
l3 clericus delinquat seua exercēdo: tamē ex
hoc regulariter nō subijciatur seclari cū
b

de cle. contra. c. vno li. vi. B. Itē per
dit si nullo mō vult viuere clericali: qđ p
tria pōt parere: primo modo si sic contra
hit: sic conueniunt et conueniuntur sicut laic^o va
dit in exercitiū: talliatur et sustinet alia one
ra laicalia: scđo si tertio admonitus nolit
ad clericatū redire. tertio si conuentus co
ra ecclesiastico iudice excipit de foro secula
ri: vel aliter in iure confitetur qđ non vult
clericaliter viuere. Si vero p̄xit cū vnica
et virgie nō oīo p̄dit p̄uilegiū: vide. j. cleri
cus. 2. §. 3. et se. A. Ad p̄dicta facit qđ
notat Inno. in dicto. c. i. extra eo. Quod
et ponitur in sū. con. dicta. q. 7. et q. 8. ponū
tur oīa p̄dicta. B.

Cum clerico qui exiit in sacris de sa
cto duxit uxore: si ad clericatū redeat pōt
ep̄s dispensare: et qui de. vel vo. c. l. et 2.
A. Ista dispensatio est vt utatur ordie p̄
us rite suscepto et ascendat ad superiores
vt patet in dictis. Et non fit nisi cum bene
contrito: dicto. c. primo. Cū eo uero de cu
ius p̄nia dubitatur ep̄s nō pōt dispensar
nisi vt utatur minoribus ordinibus nō au
tem maioribus: nisi transierit ad religiōez
dicto. c. 2. et ibi gl. B.

Apostasia quinto.

.i. a religione et huiusmōi apo
stasia fit per temerariam habitus dimissio
nē cū assūptione secularis vite: non tñ dī
iudicari apostata siue fugiuus: etiam si
diu aut ad longinqua vagetur: nisi postq̄
sic viuit qđ animū redeūdi se deposuit et oī
dit. ff. de re militari de deserto. §. emanator.
Tamen per solā temerariā dimissionē ha
bitus excōicatus est: et ne cleri. vel mo. ut
periculosa. li. 6. Quod si redierit recipiet ī
monasteriū scđm qđ in regula continetur.
Hoc dico si monasteriū regulariter viuat
aliter vt districtius monasteriū cū vsufu
ctu rerū quas obtulerat priori monasterio
que res postea ad priuū monasterium re
dibūt. 27. q. 1. si qua monacharū. et c. si q̄s
rapuerit 16 q. 6. de lapsis. 18. q. 1. c. 1. Alij
dicūt qđ res simplr erūt secundū monaste
riū. A. Prima tenet Ray. et Do. in sū.
con. li. i. n. 7. q. 4. vbi etia: p̄dicta ponū
tur de receptione redeūti: li. 1. et p̄ia opio
satis videtur probari in dicto. c. de lapsis.

B. Quod si nullum monasterium vult
eum recipere: dic vt. j. religio. primo. §. 9.
A. scilicet qui incipit quid consulendum.
Et videtur. §. scđm etus computationē. B.

Quis sunt bona que monach^o apo
stata acquisiuit. Rñdeo si abbas noluit
eum recipere vel neglexit eū reuocare: et sic
decessit denegabitur monasterio bonorū
repetitio: ex quo maliciose denegauit alimē
ta: extra de infan. et lan. c. i. 87. distin. c. vi.
Et pertinebūt bona illa ad scđm monaste
rium si ingrediatur aliter ad ep̄iscopum.
Et hoc intelligendum si conuentus totus
deliquit in hoc. Aliter delictum persone nō
debet redundare ad dānum ecclesie. 16.
q. 6. si ep̄s. Si vero nō remittit eū recipere
q̄cqd acquisiuit suo mōsterio acquisiuit: sic ser
uus domino. 18. q. 2. abbates. ff. de acqui
re. do. etiam. et eundem casum vide. j. rel
gio primo. §. 8. A. .i. qui incipit: quid d
his. Et idem ponitur in sū. con. li. i. n. 7.
q. 15. et 16. B. Monachus fugiuus si nō
vult redire vel habitum reassumere debet
capi: et sub graui custodia carcerari: extra
de apo. a nobis. A. Idem in sū. con.
eo. n. q. 17. fm Sof. et Do. B.

Aqua benedicta

Etiam sit sacramentus. Respō
deo scđs Tho. in. 4. distin. 2. non sed est sa
cramentale: quasi quedas dispositio ad sa
cramentū. Nō enim ordinatur directe ad
remedium prestandum sed ad remouēdū
prohibēs. Unde datur contra demonum
nequicias et ventalia: et p̄ oē quod impedi
re potest et effectum sacrorū. Et ut dicunt
Pe. et Al. Remissio venialium que fit per
asperersionem aque benedice non fit p̄ mo
dū sacramentis: sed per modum meriti: vñ
vt dictum est non est sacramentum. A.
Idē in sū. con. li. 3. n. 24. q. 2. B.

Quid cū aqua benedicta appōit nō bñ
dicte. §. fm Tho. in. 4. di. 2. totum est bñ
dictū. vñ. n. q̄ acquisita ē aq̄ ex benedictō
ne puenit ad aquā additā. Idē dicit Pe.
sicut et cōtingit de oleo cōsecrato. j. oleum
§. 3. A. Idē in sū. con. eo. n. q. 3. Intelli
ge si aq̄ bñdicta sit maioris quantitatē: ga
diobñs concurrentibus preualet quod
maius est. ff. de sta. ho. l. querit. Sec^o si eēt

quantitatis minoris vel equalis: sicut et de sacramento eucharistie dicitur: dum apponitur vinum non consecratum consecratio. j. eucharistia. 2. ad fi.

Arbiter Cum ab vno de pluribus arbitris vel iudicibus alijs presentibus et mandatis scripta sententia recitatur. p. inde est ac si ab omnibus esset recitata. Oportet de ut q. recitat non utatur verbis singulari numeri sed pluralis dicendo: Illi tales arbitri vel iudices pronunciamus. et. nisi i arbitris super electione que debet fieri ab vno vice omnium: extra de sen. et re. lu. cum ab vno. li. 6. de hoc. j. electio. 2. §. 5.

Archidiaconus Quod est eius officium. R.ideo f. Ray. circa officia archidiaconi prepositi vel decani fere quorundam ecclesie tot sunt consuetudines: extra de consue. cum olim. in fi. q. de excess. prela. ad huc. Si tamen vis scire quid iura dicunt de talibus: vide. xi. di. clericos. et. 25. di. perlecti. et extra de offi. archi. per totum. A. Preceptue. c. pmo. et. 2. Et idem ponitur in sum. con. libro. 3. ti. 27. q. 8.

Archiepiscopus

A quibus et ubi debet consecrari archiepiscopus: vide. j. p. s. c. r. pmo. §. p. et vlt.

Archiepiscopus potest compellere subditum sui suffraganei ad suscipiendas communionis eius in causis nisi ubi sit consuetudo: extra de fo. compe. romana. libro. 6. et extra de offi. or. pastoralis. Super quo c. dicit. R. dicit. q. cum archiepiscopo subsit episcopus: quia pinguius iura habet in eum q. in subditum potest archiepiscopus episcopum cogere ut compellat subditum ad suscipiendum. Et si episcopus infra certum tempus sibi assignatum hoc facere neglexit neq. aliquod iustum pretenderit demum potest cogere vnumq. ar. et de of. or. §. 10. i. fi. et c. irrefragabili. §. excessus. Con. Ber. etiam si ab episcopo appellatum fuerit. A. Hoc dicit Ber. in dicto. c. pastoralis. Et ideo ponitur in sum. con. li. 3. ti. 27. q. 4. S. 3. p. predicta facit: q. cum qd. phibet ali cui vna via ad id alia non admitti debet: ut in. c. cum qd. de reg. lu. li. 6. nec allegata iura

multa faciunt: nam loquuntur in correctioe delictorum et non in commissione causarum: id non exceptus statim regule: v. q. archiepiscopus nulli h. p. p. in subditum suffraganei sui nisi i expressis dicto. c. pastoralis. id hoc cau. co. suleri archiepiscopo q. non cogeret s. subdito q. obed. r. t. B. S. h. p. sciendum q. iure nouo archiepiscopo causas q. p. appellationes vel alio iure metropolitico deferuntur ad ipsos non pot. audire seu committere alibi q. in sua ciuitate vel diocesi: aut in eis in q. b. appellationum existit vel cause ipse consiliet nisi aliis sibi competat de consuetudine: extra de of. fi. or. v. litigantes. libro. 6.

Archiepiscopo non habet iurisdictionem in subditos suffraganei sui nisi in quibusdam casibus: q. notantur: et de of. or. pastoralis. A. i. in gl. B. primo q. de cum decant in diuini officii a consuetudine metropolitane ecclesie. 12. di. de his. Item quando subditus episcopi delinquit i diocesi archiepiscopi. 6. q. 3. placuit. In hoc enim casu efficitur aliquis de iurisdictione alteri cuiuslibet. Item si habet prelatum in diocesi sua: et de fo. compe. c. vlt. Et iste etiam casus pertinet ad quicumq. alium. Item si causa deferretur ad eum per appellationem: et de off. le. c. pmo. et de of. or. duo. Item cum absolutus ab archiepiscopo non vult parere episcopo: et de of. or. ad reprimendam. A. i. satisfaciendo episcopo super excommunicatione q. ab episcopo fuerat exco. nec de exco. c. c. statim iusticia s. ab archiepiscopo fuerat absolutus: q. episcopus cum absolute noluerit si episcopo satisfacere contemnit: archiepiscopus eum in exco. catione reducit: ut ibi. B. Item si criminalis causa sit inter episcopum et clericum suum debet deduci ad synodum in qua fuit archiepiscopus. 6. q. 2. c. p. Item si clericus habet civilem causam p. episcopum suum. xi. q. 1. si clericus. Item q. si episcopus negligens i eo qd. facere debet. A. i. ad curam ecclesie et animarum. B. xi. q. 3. cum simus. et de sen. ex. per tuas. et de appel. q. fronte. Item q. si defuncto episcopo ecclesia idoneos clericos non habet. 12. q. 2. non liceat. A. Tunc n. archiepiscopus habet curam reu. ecclesie vbi. B. Item cum eundem e. s. i. a. z. episcopi e. i. i. u. s. t. a. et de ap. sollicitudine. A. Hoc q. si a subdito fuerit ad archiepiscopum querelatum non appellatum: tunc n. rone eundem potest archiepiscopus declarare subditum

in iuste ab ep̄o excoicatum vt ibi. ⁊ poterit illū absoluerē vel remittere absolūendū ab ep̄o po: q̄ si negit ipse absolūendū im- pendat: ex de sen. exco. per tuas. B. Grez cu: visitat prouinciā: ex de prescrip. cu: ex officij. ⁊ de censu. sopite. ⁊. c. nuper. Per lo- ani vacatōne ep̄alis sedis non archiep̄os: sed capitulū supplet vices ep̄is: extra d̄ supplen. ne. pla. si ep̄iscop⁹. ⁊. c. ecclesie. li. 6. S. mulier si ep̄iscop⁹ sit excoicatus: ex de supplen. ne. pre. romana. li. 6. Aut capi⁹ a paganis: vt in dicto. c. si ep̄iscop⁹. A. De his casib⁹ latius dicitur in sum. con. li. 3. ti. 27. q. 4. S. q. multa nō occurrūt i so- ro penitentie prolixius dicere non curauit. B. Sed nūqd potest archiep̄iscopus ec- clesie cathedrali vacanti dare visitatōre seu administratorem. Rñ. Non nisi forte capi- tulum in tēporalibus ⁊ spiritualibus negli- genter vel male administraret: tunc enīz vo- cato caplō ⁊ cause sup hoc cognitione pre- missa visitatorem seu administratorem po- test deputare: q̄ quāuis habeat legitimam administratōnez in tēporalibus ⁊ in spiri- u alibus: tamen illa beneficia que ad solaz collationez ep̄is: p̄tinet conferre nō po- test: si ab alio q̄ romano p̄nifice fuerit de- putatus: ex de supplē. ne. pla. ecclesie. li. 6. Archiep̄iscopus potest suā prouinciā vi- sitare: ⁊ non sint ei⁹ suffraganei ne gligētes: ⁊ iterare visitationem ⁊ pcuraciones rece- pere nō obstante p̄suetudine contraria. Et dū visitat potest p̄fessiones audire suffraganeo- rum: absoluerē ⁊ penitētiās inuigere: ex- tra de cen. p̄petuo. li. 6. Sed vtrū possit ali- quid recipere: vide. j. visita⁹. §. 2. ⁊ 3. et ibi plura de eius visitatione. §. pmo. ⁊ 4. Ar- chiep̄iscopus potest conciliū celebrare re- quisito p̄mate: di. 92. si quis ep̄iscopus va- cans i. li. 7. q. 3. ⁊. c. 2. ⁊ 3. A. Pont⁹ vi- detur. c. l. ⁊ 2. B. Archiep̄s transiēs p̄ q̄ uis loca sue p̄uincie p̄t facere añ se crucez portari: bñ. iucere populo i p̄nificatib⁹ cele- brare ⁊ hī. A. In. c. j. allato nū aliō p̄- p̄tinetur nisi q̄ diuina officia priuatim vel publice ibidem potest audire: ⁊ q̄ ea p̄t fa- cere in sua p̄uina celebrari sine p̄nificatib⁹ in locis etiam exēptis. B. Silr ⁊ ep̄s ē i locis exēptis sue dioce. vt in cle. archiep̄o. de p̄ui. A. Decet debet sine p̄iudicio ⁊

molestia vt q̄uedie exēptoz fieri: vt ibi. B. **A** Rra siue subarratio Arre dicitur annulus pecunie siue alie res dare sponse: quarum datio subarratio vocatur: p̄cipue q̄ si per annu- li inmissionem q̄ vulgo desponsatio dicitur. Et si qd̄ fiant hec inter sp̄sū ⁊ sponsaz: nō dico contrahunt sponsalia s̄ presumunt p̄ matrimonio nisi p̄betur contrariuz: vel ē contraria consuetudo vel repugnaret etas: vt nō. ex de despon. ipu. tue. Si vero fiant a parentibus tuc sola sponsalia cōtrahunt vt ibi dī. A. In glo. vbi hec ponūtur. Et nō dicit glo. p̄trahūt s̄ presumūt sp̄s salia. Et idem dī in sum. con. li. 4. ti. 1. q. 2. vbi hec silr notatur. B. Et hoc intellige per moduz quo sponsalia a parentib⁹ hī possunt: vide. j. impedimētū. 13. §. si. Ar- re sponsalitie nō securo matrimonio d̄bet restitui hoc modo: Si matrimoniu nō fue- rit secutū absq̄ alter⁹ culpa: vt p̄pter super- uenientē mortem vel religionis ingressum ⁊ hī: restitui debent arre simpliciter. si ho nō fuerit secutū p̄pter culpam dantis p̄dū arras. si p̄pter culpam recipientis restituet eas in duplum. C. de sp̄s. l. arras. ⁊. l. si. A. Hoc est vep̄ si accipies ē maior: ⁊ 5. annis vel si veniam etatis impetrauit: ⁊ cā in cōp̄e- ti iudicio probauerit alias non tenetur nisi in simplum: vt in dicta l. si. Et dictum du- plum cū sit pena non debet in foro p̄nie nī si fuerit ad hoc facta p̄denatio: vt p̄t col- ligi ex nōtis p̄ glo. 12. q. 2. fr̄itas. B. Et de hoc vid. j. ip̄salia. §. 12. q̄ incipit quib⁹.

A Rrogatio siue sup̄a adoptio. j. **A** Rs De arte notoria vide. j. sortilegium. 2. §. p̄. De artificibus facientib⁹ ⁊ v̄dētibus gladios: balistas: venenas: taxillos: aleas: setta ⁊ hī. vide. j. negocia. §. 5. ⁊ se.

A Ssassinus. ⁊ forte adhuc sunt quidam infideles qui ex q̄bus- dam falsis opinionibus de facili miteban- tur ad occidendū quemlibet xp̄ianū: nō curātes si ob hoc occidendū essent ip̄i. Cō- tra quoz pestem statui t̄ Inno. 4. q̄ q̄cūq̄ p̄nceps vel p̄lat⁹ vel alia p̄sona aliquem xp̄istianū per assassinos interfici fecerit vt

mandauerit etiam si mors non fuerit sub
secuta: et qui assinos receptauerunt v' oc-
cultauerunt non solū exco'catōis et depōsi-
tione incurrūt snias ipso facto: sed sunt et
am cum omnibus suis bonis christianis
expositi et perpetuo diffidati: ita q' ex quo
de predictis vel aliquo predictōrū pbabi-
libus p'stiterit documētis nulla alia excōi-
catōis depōnis seu diffidationis senten-
tia requiratur: sed beneficia talium pillos
ad quos pertinet collatio libere conferant
et de boni. pro humani. li. 6.

Astutia scdm Tho scda se-
cūde. q. 55. dicitur cu-
q' ad cōsequendū aliquē finem
bonum vel malum vtur nō veris vīs: s3
simulans et apparentibus. Nō enī o3 citi-
am ad finē bonum falsis vīs et silans pue-
ure: sed veris. Unde astutia ē si ordietur
ad bonū ē peccatum: scdo ad Lōm: 4.
Abdicamus ocella de decōis nō ambu-
lantes in astutia neq' adulterantes v'bz
dei Aliquando vero propter similitudines
accipit in bonū: puer p'mo. vt dicitur pu-
lis astuta: sed proptē accipit in malo: sic
et p'hs dicit i. 6. eipicoz. **A.** Idem i. sū.
con. li. 3. n. 34. q. 232. Aduertendū tamē q'
sine mēdacio et lesione iusticie alterius licet
vñ vñ silatione: exēplo multōrū sanctorū
patrū et ipsius christi: vt dicit Hierony. 22
q. 2. vñ. **B.** De dolo autē et fraude que
sunt p'pinq' astutia: vide. j. dol: et j. fraus.

Auaricia et cupiditas vñ
su peccatū. Rñ
f'm Thom. fa se q. ii8 sic: nam
bonū boninis circa exteriora oportet q'
consista in quadam mensura. s. vt querat
habere exteriores diuitias p'ut sunt neces-
saria ad vitam eius scdm suam conditōem
Et ideo in excessu eius mensurę p'st'it pec-
catum: dum scilicet aliquis supra debitu
modū vult eas acquirere vel retinere: qd
pertinet ad rationem auaricie: que diffinit
esse immoderatus amor habendi. **A.**
Idem in sum. con. li. 3. n. 13. q. 1.

Sed vñ sit mortale. Respondeo f3
Tho. vbi. 8. Auaricia pōt capi dupliciter.
Vno modo q' aliquis recipiat vel retineat
inuste res aliena: que d' pertinet ad rapī-
nam vel furtum: et sic ex suo genere est pec-

catum mortale. Contingit tamen i hoc ca-
su q' est ventale. ppter imperfectionē act'
sicut de furto dicitur. j. furtū. §. 4. Alio mo-
do pōt accipi auaricia scdm q' importat i
ordinatum amorē diuitiarū: qui si in tāuz
crescit q' preferat charitati: vt. s. propter a-
morem diuitiarū aliquis non vereat facē
5 amorē dei et proximi: erit peccatū mortale
Si autē inordinatio amoris i hoc cōsistat:
vt. s. hō quis sup'flue diuitias amet: nō p-
ferat earum amorē amorē dīno. s. q' ppter
diuitias nō velit aliquid facē p' deū et pro-
ximū sic ē peccatū ventale. **A.** Idem in
sum. cō. e. ii. q. 2. per diuersa verba. q' au-
aricia aut opponit iusticie: et est peccatū mō-
tale: vt i p'mo mēbro: aut opponit liberalitati:
et ē mōtale l' v'iale: vt i 2° mēbro. s3 d' hoc
pleni^o d' i q'driga. **B.** Auar' seu cupid'
ordinari nō d'z: vide. j. ordinad'. §. p'ximo.

Baptismus primo
quo ad s'bstātiā et formā. Quid
est baptismus. Rñ ē ab solo facta p'scripta
forma verborū: vt pōt magister i. 4. Iniaz
di. 3. vel quasi eodē mō scdm Aug. Baptis-
mus est unctio in aqua verbo vite sanctifi-
cata. De cuius substantia sūt tria. s. mā ele-
menti: forma verbi: et intēctio ministri copu-
lans formā māe. Et Aug. Accedit verū
ad elemētū et sit sacm. i. q. 1. detrahe. **A.**
Idem in sū con. li. 3. n. 24. q. 9.

Baptismi forma hec ē: Ego te bapti-
zo in noīe patris et filij et spūs s'c'i: cū d' bap-
c. i. **A.** In sum. con. e. ii. q. 10. additur a.
men. Dicitur tñ ibi q' non est de s'ba. **B.**

Sed quid li mutet hec forma. Rñdeo
scd3 Tho. i. 4. di. 3. Nulli l3 mutare q'mz
ad id qd ē de eēntia forme. Et si mutatur nī
hil agi: et p'pter hoc culpa incurrit. Si ve-
ro aliqd qd p'tinet ad formā ex sola deter-
minatione ecclie mutatur: nīlominus ē
sacramētū: sed culpa incurritur. Tēdā ab
aplis q' baptizabāt in noīe christi: nō fuit
mutata forma quātū ad itellectū: q' in xpi
noīe tota vnitās itelligit: s3 solū q'mz ad
vocē. Nec hoc ipm potuissēt nisi ex famili-
ari cōsilio spūs s'c'i. Ratio autem mutatio-
nis fuit vt nomen christi amabile reddēt.
Nec etiam nunc ecclia posset si spālē p'ce-
ptum a spūs sancto h'iet: nō aut p'pua ante
b 3

Unde modo sic dicendo non esset baptismus
Quia quidam sancti dicant. **A.** In ca.
quod dicitur de cons. di. 4. dicitur quod baptiza-
tus in nomine christi non est rebaptizandus: quia
tenet baptismum licet non debuerit fieri secundum
gl. ibi. **B.**

Quid si dicat: In nomine trinitatis. **A.**
Est baptismus: quia non expulsiuntur persone:
sed solus numerus personarum. Sicut non est bap-
tismus si dicatur: In nomine genitoris et geniti
et procedentis ad viroque: quia genitor non si-
g. iustificat personam patris: sicut hypothesis sub-
stantie: sed per modum actus: et ideo non est ea-
dem significatio nec est baptizatus: et eadem
res de a. i. est. Quia autem non sit eadem
vox in greco et latine: tamen est eadem signifi-
ficatio. Unde in qualibet lingua illa perti-
nent ad formam que principaliter sunt instituta
ad significandum personas illas. **A.** Idem
in sum. con. e. ii. q. ii. r. l. **B.**

Quid si verba perferantur corrupte. **R.** secundum
Thomam. vii. s. Aut facit aliquis ex industria
sic non videtur intendere quod ecclesia intendit: unde
denon est baptismus. Aut facit ex ignoran-
tia vel defectu lingue: et tunc si tanta est corruptio
ut quod oio auferat sensum non est bap-
tismus. Si vero sensus remanet est bap-
tismus: ut dicendo patria et filia: sicut habetur de
con. se. di. 4. retulerunt. Et hoc precipue acci-
dit quod sensus non mutatur quando sit corruptio in
fine: sed mutatio ex parte principij variat si-
gnificationem: et ideo non est baptismus. **A.**

Hoc intellige ut plurimum. Si autem occurreret
in aliqua lingua quod corruptio ex parte prin-
cipij non mutaretur: et eadem significationem
saltem secundum accodmationem vsus non videtur bap-
tismus secundum Petrum. et in sum. con. d. q. xi. **B.**

Quid si aliquid subtrahatur. **R.** secundum
Thomam. in. 4. di. 3. Si illud quod subtrahit sit
de essentia forme non est baptismus: et qui
sic baptizatur grauius peccat: ut si subtrahat
inuocatio trium personarum vel expressio actus
vel expressio persone baptizate. Sed ex-
pressio persone baptizate non est de forma: et
tamen ad necessitatem sacri: sed de iustitia eccle-
sie. Et ideo si obmittat ego: erit bap-
tismus: sed peccat baptizans. **A.** Idem
secundum Petrum. et Thomam. et in sum. con. dicta. q. xi. li. 3.
ti. 24. quod erga substantialia est distinguen-
dum: quia si subtrahatur seu diminutio sit

ex voluntate vitiat baptismum. Si ex neces-
sitate pie creditur quod sumus sacerdos super
pleat: ut si puer moreretur antequam sacer-
dos verba forme perficeret: unde talis si
moriatur in cineribus sepellendus est. si vero
superuixerit: credo quod ratione dubij sub co-
ditione rebaptizandus est. **B.**

Quid si additur aliquid. **R.** secundum
Thomam. vii. s. Duo hic obseruanda sunt. Pri-
mum ex parte addentis: quia si aliquid ad-
deret intendens illud esse de forma quasi vo-
lens nouum ritum adducere: constat quod non
intendit proferre formam qua viuunt
ecclesia: et ita nec facere quod facit ecclesia: quod
re non esset baptismus. Secus autem esset
qui ex aliqua causa adderet: ut ex deuotio-
ne quadam. Secundum est ex parte eius quod
additur: quia si est corruptum formam
est baptismus: sicut si dicatur in nomine pa-
tris maioris et filij minoris corruptum si-
des quam forma proficitur. Si vero quod
additur non est corruptum forme: sicut
si additur: et beate Marie: probabilius videtur
quod esset baptismus. **A.** Con. Pe. et Thomam.
in sum. con. dicta. q. xi. **B.**

Quid si fiat interruptio. Respondeo secun-
dum Thomam. in. 4. sen. di. 3. Si sit tanta inter-
ruptio quod intercipiat intentionem baptiza-
tis non est baptismus: sicut si dicatur: In
nomine patris: et interponatur longa fabu-
la: et postea dicatur: et filij: Si autem fuerit par-
ua interruptio: ut puta verbum non corruptum
formam: ut si dicatur: In nomine patris om-
nipotentis: aut interruptio silentij aut tus-
sis et huiusmodi: quod intentionem non discon-
tinuet: est baptismus. **A.** Idem in sum.
con. dicta. q. xi. Ad idem additur secundum
Thomam. quod si sacerdos vel baptizans dicat:
Ego intendo te baptizare non est bap-
tismus. **B.**

Quid si fiat transpositio. Respondeo
secundum Thomam. vii. s. Si est talis transpositio
quod mutet intellectum: non sit baptismus:
ut si dicatur: In nomine patris baptizo te
et filij. Secus si non mutat intellectum:
ut si dicatur: In nomine patris et filij et spi-
ritus sancti baptizo te. Alij dicunt quod qualiter
cumque mutetur ordo verborum non videtur intelli-
guntur et erit baptismus. **A.** Pe. dicit: Si mu-
tatio fiat ex simplicitate: non nocet: si ex malitia

fic: vt in sum. con. dicta. q. xi. Tullius videt
hoc casu rebaptizare sub pditione rone du
bi: sicut in simili dictu est. B. De forma
x boz qñ plures simul baptizant: vt qñ plu
res baptizantur vide. j. baptismus. 3. §. 9.

Baptismus 2° Quo ad ma
teriam aqua permixta possit esse conueni
ens materis baptismi. Rñdeo fm Tho. in
4. di. 3. Permixtio potest esse duplex. Una
que tollit spēm. s. quando per alterationem
transit in aliam speciem: sicut per putrefac
tionem aliquam vel digestionem transit i
vinum: aut etiam per additionem tantam
alterius liquoris: quo soluitur spēs aque:
sicut si parum aque multo vino admiscea
tur. Alia permixtio est que non tollit speci
em aque: sicut quando alteratur aqua fm
aliquo accidens et manet spēs: vt in aqua ca
lida: vel qñ aque additur aliquid quod
illi nō cōmiscetur: sicut si aliqua solida po
nātur in aqua: vel si sit cōmiscibile: sicut ali
quid humidū est tam parue quantitatē q
in aquā penitus conuertitur. In aqua ergo
pmo mō permixta nō pōt fieri baptismus:
qz iam nō est aqua: permixta autē 2° modo
potest fieri. Et in aqua maris pōt fieri: si
militet in lituio: et in aquis sulphureis et i
alijs q ex terra p quā trāseunt nō mutantur
in alias species. Et. Idem in sum. con. li.
3. ti. 24. q. 13. vbi additur q cognosci potest
quando mutata sit spēs aque vel nō ex rari
tate et densitate: vel quando humor aliquis
non caleficeret calore vel non constringeret
frigore sicut aqua: vt patet in vino: oleo: la
cte: et hī: vnde si aqua paludis esset intā. a
igrossata q recederet a vera raritate aque:
non esset baptismus: sicut si cōlatus. Sili
non potest fieri in brodio pingulus et hī q
infrigidata congelantur. Nec in aquis q
faciunt alchimie ad mutanda metalla.
Dicitur etiam ibi q melius esset si sacerdos
faceret fieri aquā calidā: qz parua ita quā
doq penetrantur frigore aque qz parua
mortalis infirmitates et moriuntur. B.

Altrum baptismus aque possit aliquo sup
pleri. Rñdeo fm Pe. Scdm oēm legem
nō pōt in pūis suppleri cum non possint
habere vsu libet a bitu. S3 si p xpo oc
ciderent spie credunt q saluarent sine ba

pismo. In adultis aut potest p baptismū
flaminis seu contritionis: et p baptismū fi
guis. i. martyrii. Et hoc intellige quādo
est articulus necessitatis: non pemptus re
ligionis. Idem Tho. in. 4. di. 4. A.
Idem in sum. con. co. n. q. 20. B.

Prohibitum est vt non fiat baptismus
nisi cum christum nouo. s. illius anni pter
q in necessitate mortis. Et puniunt sacer
dos si contrafecerit: de conse. di. 4. si quis
de alto. Idem intelligendum est de confir
matione: et tanto magis quanto confir
matio minoris est necessitatis q baptismus:
ar. extra de sen. exco. qm. li. 6. B.

Baptismus 3° Quo ad mi
nistros. bitus minister baptismi secundus
omnes theologos est sacerdos. Sed in ne
cessitate quilibet potest baptizare: vir siue
mulier: ordinatus et non ordinatus: fidelis
et infidelis: dummodo habeant intentio
nem baptizandi et seruent formam ecclesie
Unde nō credat sacramentum baptis
mi necq aliquid spirituale ibi fieri: dūmo
do in genere intendat facere quod facit ec
clesia baptismus est. Sed tamen simplex
clericus non debet baptizare presente pre
bytero: necq laicus presente clerico: necq
mulier presente viro. Probantur hec om
nia de conse. di. 4. mulier. et c. romanus. et
30. q. 3. super quibus. Idem Tho. in. 3. par
te. q. 67. A. Adde predictis vt melius p
bentur: de conse. di. 4. c. in necessitate. et c.
a quodam iudeo et c. siue hereticus. Pre
dicta etiam notantur in sum. con. libro. 3.
ti. 24. q. 26. Vbi etiam dicitur secundum
Tho q presbyter baptizare potest presen
te episcopo: quia de officio suo est. B.

An baptismus tradi possit a malis mi
nistris. Respondeo secundum Pe. sic: qz
bonitas ministri non est de necessitate: sed
de congruentia. Vnde dicit Augustinus. q
per ebriosum: homicidam et per quencun
q malum datur baptismus: et baptizatus
totus effectus baptismi confertur. Idem
Th. et Tho. in. 4. di. 5.

Sed quid si sacerdos nolit baptizare ni
si dato sibi precio aliquo. Rñdeo fm Pe.
et Tho. in. 4. di. 5. Et tali licet emere aquam
p baptismum et si aqua psecrata est: sed non
b 4

licet pro baptismo dare pecuniam non dicitur: quia in tali casu sufficit baptismus si minus: nec pro alio: quia non sunt facienda mala ut euentiant bona: Ro. 3. Tamen in casu necessitatis ille qui gerit curam pueri licet potest baptizare vel a quocunque alio facere baptizari: ut ponitur Thoma 2^a 2^a q. 100. A.

Idem in sum. con. eo. ii. q. 24. Ubi etiam subditur: Alibi dicitur quod in tali casu licet redimere vexationem sui iuris et pro se si baptizandus est: et pro paruulo quem velit baptizari. Sed Thoma dicit quod primum videtur melius: hoc ibi. Hoc ita apparet. Nam hoc casu non ingeritur aliqua vexatio sed sacramenti negatio nisi simoniacae. B.

Utrum malus minister peccet mortaliter baptizando. Rñdeo fm Thoma. 1^a Pe. vbi dicitur: Qui baptizat cum solennitate et ut minister ecclesie: et tunc peccat mortaliter si peccatum recolat nec penitet. Qui baptizat in articulo necessitatis sicut vetula baptizans: et tunc non peccat.

Utrum qui scienter suscepit baptismum a malo ministro peccet mortaliter. Respōdeo fm Thoma. 1^a Pe. vbi dicitur: Si malus minister sit precisus ab ecclesia: suscipiens scienter a tali peccat: nisi in articulo necessitatis: in quo recipere possit a quocunque heretico. Sed sine necessitate: nec ab heretico nec ab excommunicato: nec suspensio recipi debet. Si autem non est precisus: nec peccat suscipiens ab eo: nisi forte per accidens si hoc ipso foueat ei fouendo eum in peccato. A.

Idem in sum. con. eo. ii. q. 23. B.

Utrum melior sit baptismus qui confertur a bono. Rñdeo fm Thoma. in. 4. di. 5. Equale est ab utroque quantum ad substantiales effectus sed tamen cum effectu principali potest aliquid plus conferri ex merito baptizantis: sed hic effectus accidentalis est. Idem Pe. A. Idem in sum. con. eo. ii. q. 27. B.

Utrum angelus possit baptizare. Respōdeo fm Thoma. vbi supra: Angelo bono ex officio quidem non competit baptizare nec ecclesiam consecrare. Potest tamen ex speciali mandato dei. Et quia nunquam usurparet sibi alienum officium: ideo si sciatur bonus angelus esse non esset quis rebaptizandus neque ecclesia resecranda: ut de ecclesia sancti michaelis factum est. Malo autem

angelo (id est diabolo) potestas baptizandi competere non potest: neque ex officio neque ex speciali mandato: non enim potest esse minister salutis sed punitionis. Unde semper presumendum esset quod non faceret ratione baptizandi: sed desipiendi. Unde nullo modo potest. A. Idem in sum. con. q. 28. r. 29. B.

Utrum in baptizante requiratur intentio. Rñdeo fm Thoma. in. 4. di. 6. Sic. Sed si quando proferret verba non adsit actualis intentio: diuino modo prius intenderit: et contra si intentio non interuenit sufficit ad baptismum. Et ex his patet quod furiosus et ebrius quando omnino usu rationis caret baptizare non possunt: quia non possunt habere intentionem. A. Idem in sum. con. q. 35. li. 3. ti. 24. B.

Utrum plures possunt vnum baptizare. Rñdeo fm Thoma. in. 4. di. 3. r. in 3. parte. q. 67. Possunt diuino modo quilibet intendat totum facere. Similiter et vnus plures simul eodem modo intendat baptizare omnes. Neutrum tamen debet fieri sine magna necessitate.

A. alii facientes peccarent fm Pe. vbi dicitur: con. eo. ii. q. 25. B. Et quidem quando plures baptizant si dicant nos baptizamus: non est baptismus: sed quilibet debet dicere: ego te baptizo. Quando autem vnus baptizat plures dicens: ego vos baptizo baptizati sunt. Et de hoc vide infra baptismum. 4. §. 3. A. Videtur etiam Thoma sentire quod etiam si vnus baptizans dicat nos baptizamus: nihil facit. Sed Pe. dicit. Puto verius quod baptizant si dicatur: vos baptizamus: quia modus exprimendi actum non est de substantia forme: et ideo cum dicitur: baptizo vos: seruatur sufficienter forma ecclesie. Sicut Durandus dicit. quod dicentes: nos baptizamus non baptizant nisi fm loquendi usum intendant pluralem numerum pro singulari ponere: et tunc ille solus baptizat qui prius verba complet mergendo seu aquam infundendo. Puto quod iustior pars sit eligenda: extra de homin. petino. B.

Baptismus III. ^o quo ad suscipiētes. Utrum omnes teneantur ad baptismum. Rñdeo fm Thoma. in. 4. di. 6. Quilibet tenetur et sanctificari in vicio propter tres rationes. primo quod per acquiescentiam

que annumeraret in populo dei: et quasi si
putet ad percipienda sacra divina. 2º ut per bap-
tismi perceptionem passioni christi et corpora-
liter conformetur. tertio propter bonum obiectum: quia
preceptum de baptismo omnibus datur est.

Utrum in utero extrinsecus puer possit bap-
tizari. Rursus secundum Thoma in 4. di. 6. Non
potest: talis deo notus est: non ecclesie: nec ibi
hic potest operationi ministrorum ecclesie.
Unde dicit Augustinus: quod sicut qui non vixerit non
potest mori: ita qui natus non fuerit non potest
renasci. Non debet autem mater scindi ut
puer possit nasci et baptizari: quia secundum
apostolum non sunt facienda mala ut veniat bo-
na. Deberet autem scindi si iam defuncta esset:
ut. ff. de inoff. test. l. posthumus. Quod au-
tem apparet aliquid monstrum: et non est plene
natus: expectanda est talis egressio: nisi mon-
stris periculum imineat seu timeatur. Nam
in tali periculo egressa parte principali. scilicet
capite baptizari debet. Secus de alijs parti-
bus: ut de manu et de pede: quia non noce-
at: si ille partes aspergantur aqua bap-
tismi: quia diuina misericordia non est artan-
da. Et si postea nascatur plenarie non est re-
baptizandus secundum quoddam. Sed nihil per-
iculi accidit si ad cautelam baptizet sub
hac forma: Si non es baptizatus ego te bap-
tizo etc. *Al.* Idem in sum. con. e. ii. q. 32. *B.*

Quid fiet quando nascatur monstrum. Respon-
deo secundum Thoma in quolibet. Aut certum est
esse duas animas rationales: aut non. Cer-
tum autem est si sunt duo capita et duo colla et
duo pectora: quia erunt per seque[n]tis duo
corda: et sic sunt baptizandi ut duo. Et quod
uis presumatur quod plures possint simili bap-
tizari: dicendo: ego vos baptizo: iuuus tamen
est eos baptizari singillatim. Si vero du-
bitum est utrum sint due anime: tunc primo
baptizandus est unus postea potest alii bap-
tizari dubie sic: Si non es baptizatus ego
te baptizo. *Al.* Idem in sum. con. e. ii.
q. 33. Abi et dicitur quod tunc est dubium si sint duo
capita distincta: vel quid simile. *B.*

Utrum in eo qui est baptizandus requi-
ratur intentio et voluntas. Rursus secundum
Petrum. Suscipientium baptismus tres sunt
differentie. Quidam. n. nunquam habuerunt
usum rationis: ut paruuli et perpetui fur-
osi: et in his non requiritur voluntas. Qui-

dam vero aliquando habuerunt licet tunc
non habeant: et in his in necessitate sufficit
antecedens voluntas. Itaque amictus et
dormientes si ante furiam vel dormitio[n]em
habeant propriam voluntatem non recipiunt sa-
cramentum. Si autem habuerint propositum: et
hoc per signa aliqua innouerint: tunc arti-
culo necessitatis debet baptizari etiam si fur-
osus tunc contradiceret. Si tamen necessitas
tunc non sit debet expectari lucidum inter-
lucium vel vigilia dormientis. Quidam vero ha-
bent usum rationis: tunc cum baptizantur et in his
requiritur contritio et deuotio ad percipien-
dum rem sacramenti: et intentio et voluntas
ad percipiendum sacramentum. Ille tamen requiritur
voluntas absoluta recipiendi quod ecclesia
conferat: sed quandoque sufficit voluntas co-
acta: et si sit coactio sufficiens et ex toto ab esse
ut cum aliquis reclamans immergitur violen-
ter: talis nec sacramentum suscipit: nec rem sacra-
menti. Si autem sit coactio inducens: sicut
minis vel flagellis: ita quod potius ipse eligat
baptismum suscipere quam talia pati: suscipit sa-
cramentum: sed non rem sacri. Idem Thoma in 4.
di. 4. et 6. Similiter et *Al.* Sed et hec pro-
bat. 45. di. de iudeis et de bap. et eius ef-
fectu maiores circa si. *Al.* Idem in sum.
co. ii. 3. et 27. q. 36. *B.*

Utrum in eo qui debet baptizari requi-
ratur fides. Rursus secundum Petrum. In paru-
lis et naturaliter stultis et huiusmodi qui per
se non possunt credere non requiritur fides
propria: sed sufficit aliena. In alijs vero
requiritur fides propria: non quidem ad
ad susceptionem sacri: quia etiam sine ea re-
ciperetur character: sed quod ad suscep-
tionem rei sacramenti. i. gratie. Idem Thoma in
4. di. 6. *Al.* Idem in sum. co. e. ii. q. 37. *B.*

Baptismus iterari non debet. i. q. i. quod
dicitur. Pena autem iterantis secundum leges est de-
capitatio. C. ne sanctum baptismum. l. 2. *Al.*
Ibi non debet decapitatio sed ultimum suppli-
cium: quod importat mortem qualitercumque
iterat. *B.* Secundum canones vero ta-
les non possunt promoueri siue sceleret rebaptizati
sunt siue ignoranter: et postquam sciuerint ratum
huerunt di. 50. confirmatum. *Al.* vero qui igno-
rant rebaptizati fuerunt: ut infantes: vel co-
acti absolute possunt promoueri sed quod dicitur
de iure. Secundum alios quod iuuus est de
b 5

dispensatione: de conse. di. 4. eos. **A** **A**icipit hos. Sed melius facit. c. qui bis. ea. di. ubi dicitur qui bis ignorantiter baptizati sunt non indigent pro eo penitere nisi q se cũ dñ canones ordinari non possunt nisi aliqua magna necessitas cogat. **B** **I**te clerici iterantes baptismum deponendi sūt: argu. in dicto. c. eos. r. c. qui bis. Laici vero excoicandi r pena plectendi grauior: vt ibi **A** **I**bi nil dicitur de excoicatione sed de grauius penitentijs. **B** **S**i dubitetur an aliquis baptizatus fuerit baptizaret bis verbis premis: Si es baptizatus non te baptizo: si non es baptizatus ego te baptizo: In nomine patris r. de bapt. c. 2. **A** **E**odem modo faciendū est qñ dubitat pro babiliter de collatione aliorum sacramentorum: puta an sit aliquis confirmatus vñ ordinatus r huiusmodi: vt in sum. con. eo. ti. q. 38. **B**

Cum iudeus vel paganus petit baptismum an statim baptizandus sit. Respondeo si periculum est in mora: vt q baptizandus timeat ne alij infideles si hoc scierint interficiant: vel eū aliter impediunt qñ est baptizandus: de conse. disti. 4. nequod absit. Sed si periculum non imminet: tunc per octo menses vel alio termino arbitrato debet deferri: r inter catholicos teneat: de conse. di. 4. uel. r. c. se **A** **I**dem iñ. cō. e. ti. q. 41. **B** **D**e hac dilataōe iterū hēs. j. baptismus. 5. §. 2.

Quid si quis nō baptizatus pmoueat i sacerdotē r epm: r postmodum celebrat r multos ordinat. Respondeo scdm Tho. i di. 24. Non baptizatus nullum ordinē recipere pōt: nec conficere nec absoluere: nec etia ordinare. Tamen pie credi pōt q qñ ad vltimos effectus sacramentorum summus sacerdos suppleret defectū: r qñ permitteret hoc ita latere quod in periculum ecclesie imminere posset. **A** **A**lbicus autem dicit q putat talē cōficere non in potestate sua sed in potestate ecclesie. Descendit enim tunc a virtute spūs sancti vegetantis ecclesie potestas in illum ne ecclesia decipiat: r illum excusat ignorātia inuincibilis: vt in iñ. cō. li. 3. ti. 22. q. 8. **P**rimus videtur verius. Nam cum de hoc errore cōfiterit taliter ordinati debēt reordinari: vt

in. c. l. cñ de presbytero non bap. **B** **D**e fictis accidentibus ad baptismū: hēs infra baptismus. 7. §. 2.

B **A**ptismus quinto quo ad tempora. **A**trum aliqd tps determinatum sit ad baptismum. Respondeo scdm Tho. in. 4. di. 6. q in baptismo duo considerantur. s. substantia sacramenti: r qñ ad hoc non est aliqd tps determinatum inimo qualibet die r hora baptismus celebrari pōt. Aliud est solēnitās: r qñ ad hoc etiam habet duplex tps. s. sabbatum pasche r sabbatum pētecostes. **A** **R**ō huius ē quia baptismus habet efficaciam ex duobus. s. ex virtute spiritus sancti r ex passione xpī: cuius mortis aliquis configuratur per baptismū: qñ consepultus xpo in morte: Ro. 6. vt in iñ. con. li. 3. ti. 24. q. 29. **B**

Atrum baptismus debeat per aliquod tps differri. Respondeo scdm Tho. i. 4. di. 4. Magis est laudabile q puer qñ citius pōt fieri baptizetur. pñmo qñ inter pueri mori posset r dñaret. 2º quia demones nō hñt tātā pñtē i baptizatis sicut i nō baptizatis neqñ qñ ad nocumēta spūalia neqñ qñ ad nocumēta corporalia. 3º qñ i pueritia facilius homo inducitur r affuecit in his que sunt christiane religionis r fortius inheret. Adultis autem sicut dicit Tho. in. 3. parte. q. 68. non statim cum conuertuntur ē sacm hoc cōferēdū. pño qdē ne i talibz ecclesia decipiat. 2º vt ante baptismū d fide plenius instruat. tertio pp reuerentiā sacm dum in solēnitatibus precipuis. s. pasche r pentecostes homines ad baptismum admittuntur. Si tamen plene cenit in structi: aut si mortis periculum imminet: statim cōt baptizandi. **A** **I**de iñ. cō. e. ti. q. 40. **B** **D**e differentibus aut baptismus vsq ad mortē: vide j. ordinandus. §. 2.

B **A**ptismus sexto quo ad ritū: vñ: imersio sit d ne cessitate baptismi. §. fm Tho. in. 3. pte. q. 66. **Q**ñ consuetudo ecclie patit: vt qñ necessitas incumbit pp defectū aque vel pp periculum pueri de cuius morte timeatur: vel etiam quia sacerdos non potest sustinere

baptizandū pōt siue immersione baptismus celebrari. Et etiā sufficit si in caput aspergat. Et immergendi consuetudo laudabilior est. Similiter laudabilior est q̄ ter immergatur quod s̄git fides trinitatis et triduum sepulture xpi. Nec tñ significatio non est d̄ sub a sacramētis: in grauit̄ peccarent qui contra consuetudinē ecclie semel tantum immergerent. Idem Pe. et Al. Al. Idem in su. con. q. 14. et 15.

B. Quid si de duobus sacerdotibus alter sit mancus et alter mutus: vno pferente et alio immergente. Rñ. fm Thō. in. 4. dist. 6. Non est baptismus. Idem Hosti. Al. q̄ ipsa xba forme ostendunt q̄ ab eodem debeat fieri immersio et pronuntiatio xbo: vt in sum. con. eo. ii. q. 35.

Quid significant sacramentalia que sūt in baptismo. Rñ. fm Pe. in. 4. sen. Quatuor sacramentalia sunt ante baptismum q̄ significant hoc modo. Exufflatio et inflatio significant spiritus mali expulsionem et boni introductionem. Salis inussio: gratiam et sapientiam et a peccatorum putredine preservationem. Saluæ contactus ad aures et nares: sensuum spiritualium apertionem. Ancio olei in pectore et inter scapulas: legis dei amorem et deuoti subiectionem. Tria quoq̄ alia sunt post baptismum: scilicet chrismatō in vertice: que significat christi gratiam in mente: impositio cerei: que significat fidei et morum charitatē: vestis candida: que significat innocentie restitutionem. Al. Idem in sum. con. e. n. q. 44. vbi etiam dicitur: Hora q̄ l3 pannum quo ligant frōres pfirmatoz seu vestes: q̄ ponunt in capite baptizati iterato sumere ad idem officium: de cōse. dist. 4. sigs voluerit. in tex. et glo.

B. An in baptismo vel pfirmatione possit leuare vel tenere q̄ non est baptizatus vel confirmatus. Rñ. nō pōt: de conse. di. 4. in baptismate. nisi in necessitate: q̄ tunc etia3 baptizare pōt et de fonte sacro leuare. Et d̄ hoc casu habes diffusē inter impedimenta matrimonij infra impedimentum. 6. §. pe. Religiosis non licet de baptismo leuare: vide de hoc infra impedimentum. 6. §. si. De cathecismo patris et eorum responsis habes. j. cathecismus.

Baptismus VII. q. ad effectus.

Quis sit effectus baptismi. Rñ. f3 Thō. in. 4. dist. 4. Paruuli quidem in baptismo mundantur ab originali: et dantur eis virtutes in habitu s3 non in vsu: adultis autem fit remissio omnium peccatoz: non solum originalis: s3 etiam alioz et totius pene: neq̄ requiritur alia penitentia. Con. Pe. et magister sententiar. Al. Idem in sum. con. eo. ii. q. 16. Vbi etiam dicit q̄ requiritur attritio que tollit in dispositionē s. propositum peccandi: q̄ malum ei displicet: fm Pe. et Thō. Alexander autem de ales super. 2. sententiarum. di. 37. q. 10. q̄ incipit: Octauo queritur. et q. xi. q̄ incipit: Queritur postea. dicit q̄ cum adultus veniat ad baptismum d̄ necessitate debet dolere et penitere de omnibus mortalib3 quorum recordatur: et etiam de venialibus in genere: et forte de malis venialib3 particulariter dolendo q̄ commissis: seu q̄ sit in culpa alicuius peccati etiam venialis. Qd si non fecerit gratiā nō recipit bapti malez.

An fictio impediat effectum baptismi. Rñ. fm Pe. qui fictus est in hoc q̄ simulat se velle conferre vel suscipere baptismum et non intendit effectum eius implet. S3 qui simulat se depositum interius cum non sit: vel q̄ non credit: vel quia cui3 proposito peccandi accedit: aut contemnit sacramentum non reueretur: vt in sum. cō. sequitur: non suscipit rem sacramenti. i. gratiam s3 characterē suscipit. Et vt dicit Aug. 3. Cōualescere incipit qñ fictio veraci confessione recesserit. Et baptismus q̄ dem peccata ante cōmissa delet quo ad culpam et penam s3 cōmissa post baptismum delet quo ad culpā: et hoc p accidens: q̄ magis delemur x̄iute penitēte. Con. Al. et Thō. i. 4. di. 4. Al. Idem in sum. con. li. 3. n. 24 q. 17. et 18.

B. An effectus baptismi equalis sit in omnibus. Rñ. deo f3 Pe. quantum ad characteris impressionem et peccatoz et penarum remissionem equalis effectus est: sed q̄tum ad dep̄ssionem somitis et infusio-nem gr̄ie est ineq̄lis: q̄ ineq̄lis potest ēē dispō voluntatis. In paruulis in q̄ et q̄lis ē dispō et effectus equalis erit. Con. Al. et b 6

Tho. in. 4. dis. 4. A. Idē in sū. con. eo. ti. q. 2. ubi ē dicitur qd ex privilegio speciali pōt plus dare vni q̄ alteri. A. Baptisim⁹ nō tollit irregularitatē bigamie. j. bigamia §. 6. s. bene tollit illam homicidij. j. homicidium. 4. §. primo in fine.

Bellum p^o cōmuniter ad hoc qd bellum sit iustum tria requiruntur fm Tho. 2. 2. q. 40. Primum. s. auctoritas principis: q. p^{ri}uata p^{ri}sona in iudicio ius suum potest psequi Et intellige principis siue ecclesiastici: vt quādo pugnatur pro ecclesia: siue p^{ri}ncipis secularis. 23. q. 1. quid culpatur. 2. q. 2. c. primo. Et fm ill. iusticiā auctoritas inferior dignitatus ad defensionē sibi subditorum quādo quis alio per iudicem se iuuare non potest. Secundū quod requiritur in bello iusto ex iusta causa: vt s. illi cōtra quos bellū mouetur ex aliqua culpa hoc meruerunt. Unde Aug⁹. in li. questionū: Iusta bella debēt diffiniri q̄ viciūtur iniurias si gens vel ciuitas plectenda est: q̄ vel iudicare neglexerit quod a suis impio be factus est: vel reddere quod p iniuriam ablatū est. 23. q. 2. domin⁹ Tertiu requiritur intentio recta. s. qua intendit vel ut bonū. p^{ri} moueatur vel ut malū vitetur: vñ non h̄ fieri ex odio et hī⁹: s. ppter iusticiam et charitatē: vt in p^{ri}dicto. c. quid culpatur. 2. c. militare. Sunt alia duo q̄ ponuntur a quibusdā regit in iusto bello: vide licet vt non sit persona cui bellare non licet: vt clericus. 23. q. 8. clerici. Sed hoc est p^{ri} speciales p^{ri}hibitionē: vt dicitur. j. bellum. 2. §. p^{ri}mo. Item vt fiat p^{ri} rerum rep^{ri}ntione vel patrie defensionē: et hī⁹. 23. q. 2. c. p^{ri}mo. Sed hoc reducitur ad iustā causam. A. Idem prolixius in sum. con. li. 2. ti. 5. q. 45 ubi etiam dicitur fm glo. Ray. qd p^{ri}nceps qui nullum habet superiorē siue rex siue imperator auctoritate p^{ri}pria si iusta causa subditos q̄ contra extraneos. Potest et subditis suis dare auctoritatem mouendi bellum p^{ri}tra eosdē et eodem modo. Sed certe nullus est p^{ri}ter papam q non habeat superiorē saltem ipsius papam. 96. di. duo sunt. Ideo ad ipsū si potest fieri p^{ri} iusticia debet recurrere: qd ab ipso ē imperator: potest iudicari. dicto. c. duo. B.

Utrum sine p^{ri}ncipis auctoritate per aliquod particulare bellum liceat iniurias repellere. Rñ. De iure naturali potest quisbet vim vi repellere: dum tamen incontinenti et cum moderamine inculpate tutele. i. qd tutela illa moderata et sine culpa sit: nec sit ad sumendam vindictam: sed ad propulsandam iniuriam: extra de homi. significasti 2. circa finem. Dico propulsandam siue a se siue a socio. 23. q. 3. non in ferenda. et c. vt ti. A. Pro socio intellige quēcūq̄ iniuriam patientem: vt ex dictis. c. potest colligi. B. et si quidē vis seu iniuria sit in p^{ri}sona: tunc potest vis repelli anteq̄ sit illata nam licitum est occidere insidiantem et euz qui vult occidere: si aliter non potest qd manus eius euadere ff. ad. l. ag. l. 4. et 5. A. Si autem aliquis post vim illatam p^{ri}sona reperiatur: non videtur repulso iniurie s. vindicta que prohibita est omnibus: dicto c. significasti. Ideo tenetur nisi videtur iniuriam paratū denuo percutere: vt notat glo. in dicto. c. significasti. Ubi etiam dicitur qd moderamen intelligitur si illud tantum fiat quo omisso violentia repelli nō posset: et qd si quis modum excedat non tenetur si non facit ex proposito. ff. ad. l. aquil. si ex plagis. §. tabernarius. Ray. dicit hoc verū quo ad sententiam excoicationis quando iniuria fieret in personam ecclesiasticam. Sed quantum ad aliam satisfactionem de excessu vel quo ad penitentiam vel irregularitatem si p^{ri}pter repercussionem moris secuta est: iuuus credo qd teneatur: vt in sum. con. li. 2. ti. 5. q. 52. Sed dictus. §. tabernarius. nō loquitur de coicatione: sed de satisfactione illius damni: ad quam dicit non teneri rep^{ri}cutiendo excedentem non ex proposito p^{ri}pter precedentem culpam inuasionis: vt ibi. B. Si autem vis inferatur in rebus: tunc et illarum inferendam licet repellere: sed post illatā duz tamen incontinenti. i. qd cito sit illata vis p^{ri}uigē diuertat ad alium actū extra de resti. spo. olum causam. et in p^{ri}alle gato. c. significasti. A. Ubi dicit glo. qd intelligitur incontinenti fieri etiam collectis amicis: quod puto intelligendū si iusta collectio fiat anteq̄ diuertatur ad actus imp^{ri}inentes: ar. l. petens. C. de pac. alio possit diu durare et esse materia publice secrete: licet

aliud videatur dicit in sum. con. eo. ii. q. 53.
B. Generaliter autem sciendum est quod ad talia
nemo tenetur: imo perfectius est remittere
iuxta illud Matth. 5. si quis te percussit i
ynam maxillam. etc.

Utrum per bellum vel violentiam liceat pro
pria auctoritate rem iam ablata vel iniuste
recuperare. Rñ. fm Inno. et Hosti. Si h
fiat incontinenti: cerie lz. put in pximo. §. di
ctum est. Si hox ex intervallo non licet: imo d
bet adiri iudex raptoris et eius auctoritate
recupari. nam si aliquis ppria auctoritate
violenter recuperaret etiam rem suam: cadit
a iure suo et perdit eam. Al. Facit ad hoc
ff. quod metus ca. l. extat. B. nisi forte n
posset per iudicem eam consequi vel recu
perare: vt notatur. l. di. ius gentium.

Quid si absque auctoritate superioris ali
quis damnificatus accepit de rebus dam
nificatis: nunquid potest retinere. Dicen
dum. Si accepit absque vitio: reputa quia i
nvenit: vel alius sibi deducit: et h: non pecca
uit: et potest licite retinere vsqz ad valorem
damni. ff. de condi. inde. l. si non fortez. §.
si centum. nisi forte res que peruenit ad
eum fuisset illi a raptoze comodata. C. de
comodato. l. preterit. vel etiam deposita.
C. de positi. l. si quis nam in his casibz non
potest retinere. Nec indubitantur ha sunt
sed in foro iudiciali fm quosdam etiam lz
talit peccet et penitentiam agere teneatur:
tamen in foro penitentiali non tenetur ad
restitutionem. In hoc con. Guil. et Al. Et
ad hoc facit quod dicit Lho. de illo q fur
tue accepit rem suam apud alium iniuste
detentam: vt habetur infra depositum. §. vl.
Al. Nec peccatus est in accipiendo: no aut
in retinendo: al non posset et retinere et peni
tere. l. 4. q. 6. si res. Retinere aut no liceret
quando sine alterius iniusto damno vel p
ximi: malo exmplo agere no posset: ad Ro.
l. 4. ibi. Si propter cibum. etc. et 2. Loz. 6.
Memini dantes vllam offensionem. vt po
test constare ex dictis infra depositum. §. si.
Posset etiam in accipiendo non peccare:
vt quando non posset iustitiam inuenire se
cundum Inno. et in sum. con. li. 2. ii. §. q. 45
et §. proximo.

B.
Utrum in bello liceat uti insidijs. Rñ. fz
Tho. 2. 2. q. 4. In bello iusto licet vi insi

dijs occulando ab hostibus ea per que vo
luntus eos impugnare: quia propositum
nostrum non tenemur eis aperire. 23. q. 2.
dominus. Sz non licet eos sic decipere q
dicatur eis falsum vel non seruetur eis pro
missum 23. q. 1. noli. Al. Idem in su. co.
libro 2. ii. §. q. 47.

B.
Qui habet iustum bellum suum facit ge
quid capit ab hoste: vel eius auxilioribz
sive subditis sive alijs quousqz sit sibi ple
ne satisfactum de omni damno et labore et
operis tam sui qz suorum: vel donec ipse
hostis offerat se ad ius: et velit satisfacere.
di. i. ius gentium. 23. q. 7. si de rebus vltra.
Nec autem non debet aliquid accipere ni
si forte esset talis hostis qz propter heresum
vel aliud huiusmodi bona sua essent p edr
ctuz publicata. Al. Vel nisi bellum esset
iudicium a principe qui superiorem no ha
bet: tunc enim non tantum hostis: sed et
am auxiliorum iniuste iuuantium potest
quis res et personas capere. Et capiti serui
fiunt fm Inno. vt in sum. con. eo. ii. q. 45.
B. Subditi vero iniuste bellantium si in
tali bello non present dominis auxilium f
fauorem non sunt expoliandi vel in aliquo
puniendi. Peccata enim suos tantum de
bent tenere auctores: extra de his que fi. a
ma. par. ca. c. quesit. i. q. 4. c. primo. Qd
verum est etiam si dominus predictorum
in ipso iniusto bello vtrabz ipsorum ab eis
ablatis. Si r non sunt spoliandi clerici et re
ligiosi: vel pueri: pegrini: mercatores: ru
fici euntes et redeuntes et i agricultura ext
stentes: et alia quibus arant et semina por
tant: ex de treuga inouamus. 24. q. 3. sigs
romipetas. Porro tota preda q obuenit
de bello iusto diu est: et ipse tenetur diuide
re subditis fm pportione et qualitate plo
narum: vt di. i. ius militare. et notatur. 23.
q. 5. dicat. Al. f. in glo. et idem no. glo. in
dicto. c. ius militare. Et cum omnibus pre
dictis con. Albius.

B.
Quid cum subditus mouet bellum man
dante sibi domino vel sequit eum: nunqd
tenetur restituere si qua ab hostibz accepit.
R. Si bellum sit iustum non tenet nisi iuxta
edictum domini sui. Si ho sit iniustus et ipe
scit tenet: qz plus debuit timere cum qz ho
minem. Si vero dubiat virum sit iustus vel

non: iterū non tenetur. 23. q. 1. qd culpā. In
fi. Excusat enī ppter obiaz dñi sui licz dñs
peccauerit si forte male precepit. 21. l. 6.
21. S3 hoc potest intelligi verum: quousq;
dubitat. vñ alia lfa habet inuicem nō tenet.
Mā cuz scuerit bellū esse iniustum statiz in
cipit esse malefidei: et tenetur restituere qd
habet: ar. c. si. eē de prescrip. Si nō qd ac-
cepit psumptum est bona fide: tenetur inq;
tum ex illo sit factus locupletior. C. de rei
vendi. l. certum.

Sed queritur an sicut subditi mouentes
bellum excusantur in dubio: vt nunc defi-
nit: vt ruz similiter excusentur amici cogna-
ti stipendiarij: qd hī. Rñ qz non excusat eos
ob. a: neq; in dubio debent se cōmutere dis-
criminē vt iuuent aliquem in p̄iudiciū
alterius. 14. q. 5. deniq;. 21. Hoc fuit di-
ctum glo. Ray. vt in sum. con. co. il. q. 46.
Et addit: Nec est simile de aduocato quez
excusat bona fides qdū credit iustam cau-
sam esse quam fouet lz in veritate sit iniusta
qz ibi est iudex superior q causam examiat
et de allegatis indicat. In bello vero virib;
corporalibus negociū vincitur et nō per
rationem diiudicatur. Con. 21. vt ibi. B.

Quid si subditus habet guerram cōtra
dominum vel ecōuerso. Rñ. fm Guil. q. q
vasallus comitis habet aliquid contra co-
mitem: requirenda est p̄mo auctoritas re-
gis. Si autem comes habet aliquid con-
tra regē et rex humiliter requisitus per par-
tes curie nollet illi ius exhibere: credo q si
ius suum defendat armis cum moderamē-
te non peccat. Impugnare vero regem p
p̄ia auctoritate non licet: lz denunciare ha-
bet pape qui poterit excōicare: et crescente
cōtumacia dare auctoritatem mouēdi cō-
tra eum arma: vel conqueratur coram im-
peratore: si rex illi subit et illius auctoritate
si oportebit mouebit bellum. Quando autē
rex habet causā contra imperatorem vñ im-
perator contra regem qui non subest illi nō
erit aliq; corā quo querimonia ponat nisi pa-
pa: vt nunc dictum est: tamen passus iniu-
riam peccaret mouendo bellū si alter offer-
ret satisfacionem. Cum autem comes hēt
aliquid contra subditum: non propter hoc
debet sibi ius dicere: lz vel auctoritate iudi-
cis superioris gladium sumat: vel ad dīce-

sanum vasalli recurrat: ut si vasallus obe-
dire recusauerit excōicabitur ratione pec-
cati: eē de iudi. nouit. Et si per annū sic per-
stuerit: diocesanus ipsum et res eius capie-
das exponet: ar. xi. q. 3. rursus. et c. quisq;
et eē de hereticis excōicamus p̄mo. §. si nō
dñs. 21. Hoc vltimū dictū fuit. Hosti. vt
in sum. con. li. 2. ti. 5. q. 48. vbi etiā oia pre-
dicta ponūtur. Et non solum subditos sed
et reges pōt eps iudicare: et per dñs eius au-
croitate poterit p̄ eos bellū moueri: quia
ei subit: eē de ma. et obe. oēs et ibi glo. B.

De damnis et vastationibus q̄ fiunt i tel-
lis quis et cui tenetur. Rñ. fm Guil. q. q
habet iustū bellū non tenetur de illis dam-
nis que ipse vel sui bona fide pugnando intule-
runt: aut a quibus cōmōde abstinere non
potuerunt. Si autē crassandi animo mali-
ciose intulisset euz als posset sibi consulere
tenebitur et cōpensabuntur illa damna euz
damnis propter q̄ bellum morū est: facta
diligent. computatione hincide. Suis nō
hominibus ite q iustobellat non tenet de
damnis q̄ passi sunt ab aduersarijs: qz illes
subditi se et sua tenentur exponere pro dño
Et dico q dominus non tenetur nisi forte
ipse fuerit in culpa negligenter defendēdo
eos. Talis etiam iuste bellans tenetur om-
nibus illis quos vocauit de damnis si quā
repperunt: nisi venerint illi ex debito vl cā
humanitatis vel consanguinitatis. 23. q. 3.
non in ferenda. et alijs capitulis ibi. Qui ve-
ro habet iniustum bellum tenetur p̄mo
aduersarijs de omnibus damnis illatis.
Tenetur etiam suis proprijs hominib;
de damnis que repperunt ab aduersario qui
iuste repugnabat: si ipsi proprij homines iu-
uerunt ipsum bona fide: aut si inducti fue-
runt ex eius consilio timore vel coactione et
et de se non erant facturi. Secus si mala fi-
de iuuerunt illum. In quo casu nullam ha-
bent actionem cōtra eum: nā in re turpi nō
la p̄trabit obligatio: Inisti. mādan. §. illud
et ff. mandati. si remunerandi. §. rei turpis.
et l. si mandauero. §. qui eadem. 21. In
his iuribus p3 q exequētes iniustum nō
datum lz coacti vel als inducti nullam ha-
bent actionē cū bon^o hō plus timeat pec-
cātū q̄ mortē. ff. qd met^o causa l. isti qd ez.
S3 vltis inductis debet satisfactio fm mo-

dum predictum solum in foro penitentiali
scdm glo. Ray. et al. ut in sum con. eo. ti. q.
58. ubi ponuntur etiam oia predicta. B

Nunc quid domini qui bellauerunt pnt
componere ad inuicem super damnis que
eorum subditis passi fuerunt. Respondeo
secundum Bull. Si compositio fiat de con
sensu damnicorum standum est illi. A
Si consensus est liber et debitores erat pa
rati satisfacere secundum eorum posse: al
non: fm glo. Ray. ut in sum. con. li. 2. titu.
5. q. 25. Puto autem qd sufficiat liber con
sensus creditoris quo ad tollendum restō.
neq; cum in re propria quilibet sit modera
tor et arbiter. l. in re mandata. C. mandati.
B al' ille qui iniuste mouit bellū non pōt
per suam cōpositionē p̄iudicare hōibus
suis: quin ipse teneatur eis de proprio satis
facere nisi ipsi in culpa fuerint pariter cum
eo: ut in precedenti. §. dictum est. Qui autē
habuit iustum bellum nō debet compone
re cum aduersario in p̄iudicium hōtum
suorum: sed debet procurare qd eis ab ad
uersario dāna reddantur: al' si componēt:
ita qd aduersarius non satisfaceret subditis
ipse teneretur eis. Hoc intellige de dānis
icēdolorū rapinarū et huiusmodi. Nam de
expensis sans consueuerunt dñi aucto rita
te sua componere vel pertrāsire. A Hoc
bñ procedit ex iusta cā quando. s. est ad vri
litatē subditorum al' consuetudo nō foret
rationabilis: qz esset p̄ceptum diuinū
quo prohibetur tolli vel retinere seu concu
pisci alienum. B Quod etiam de prius
dictis dānis concedi pōt si dñi ex probabi
li cā viderint ea esse remittenda potius q̄
carē pacis cōmodo et incurrere bellozū
pericula. Et cum in hoc cāu princeps vltimē
ter gerat negociū subditorum: ipsi subditi
tenentur ratum habere. Si autem ab ini
stio contradicant ne fiat compositio nisi re
stitutis sibi dānis nō pōt dñs ipsa dāna q
erare. A Nam gerēs negociū alterius eo
inuito nō pōt aliquid petere nisi p bene ge
stis ante prohibitionē. C. de neg. ges. l. si. B
Sed pōt desistere a bellādo: qz sicut apud
deū est auctoritas mouendi bellū ita et deū
stendi. Cō. Al. et Hosti. A Idēz i sū. cō.
eo. ti. q. 59. B

Utrum liceat facere noua castra, Rñ

deo scdm Inno. A in. c. p̄fatis. de quo
j. B Non licet hoc facere cū iniuria vel
emulatione alterius: vel etiam in castellare
vetera que non probantur habitata. C. de
edi. priua. l. 3. A Hanc. l. allegat Inno.
l. aliqui hic habeant de edifi. publi. s. ma
le. et ad predicta melius facit. ff. de opi. pu
bli. l. 3. et l. 2. C. de fundis limitosis. li. xi. q̄s
Inno. ibidē allegat. B Et ad hoc pōt a
gere eps ut destruantur vel in pristina for
mā reducantur: ar. c. de iudeis consuluir.
A Hoc verū qñ epi interest: ut in casu. c.
p̄fatis. de quo loquitur Inno. al' non sic
de quolibet alio. Idē sequitur. B Et non
solum eps: sed quilibet qui h̄ret ibi redditus
Nā iuste p vitā dā diminutione sui patrio
nii quisqz agit: arg. c. de resti. spo. p̄fatis
Idē Hosti. A Predicta etiā notat i sū.
cō. li. 2. ti. 5. q. 60. B

Utrum liceat bellare in festis. Respon
deo scdm Tho. 2. 2. q. 40. Obseruantia
festozum non impedit ea que ordinant ad
hominum salutem etiam corporalem: vñ
de dñs arguit iudeos dicens Iohannis
4. Mihi indignamini qz totum hominē
saluum feci in sabbato. Inde ē etiā q me
dici possunt licite medicare i die festo. Mi
to autem magis conseruanda est salus rei
pu. q̄ vñtus hominis. Hoc autem fit per
bellum: et ideo licitum est bellare in diebus
festis si necessitas hoc exposcit. Nam pro
pter festum in necessitate cessare cēt deum
tentare. Sed necessitate cessāte nō l3: quia
nūc debēt hoies vacare sp̄ialibus. Con.
Ray. A Idē in sū. cō. li. i. ti. 12. q. 7. B.
De facientibus et videntibus arma: vide. j.
negotatio. §. si. A immo pōt. §. qui in
clp̄it: Quid de artificibus. B

Bellum secūdo quo
ad cle
ricos. Clericis bellare nō l3. 23.
q. 8. p̄to. Et hoc ē f3 Tho. 2. 2. q. 40. du
plici rōne. Prima est gnālis: qz exercitiū
belloz ingrudicio habēt et multū ipediūt
a p̄tēplatione diuinorū: et laude dei et orat
ione pro populis que ad officium pertinet
clericorum. Secunda est specialis: qz clici
ordinant ad altaris misteriū in quo sub sa
crāmēto reprēfatur passio xp̄i. i. Co. 2. x. 7.
Quotiescūqz manducabitis panē hunc et

callicem bibitis mortem dñi annūciabitis donec veniat. Et ideo non competit eis occidere vel effundere sanguinem sed magis eē paratos ad effusionem proprii sanguinis pro christo ut imitetur opere qd gerunt ministerio. **A** Idem in sum. con. li. 2. ti. 5. q. 51. Sed nec possunt arma portare absq iusta cā: puta si transeant per loca piculosa ad terrore latronum licet non debeāt percutere: ar. 23. q. 3. maximianus. et notat eē de vi. et ho. cle. clerici primo. **A** In glo. Et subdit qd als portare non debēt: si tertio admoniti non desisterint: perdūt privilegiū illius canonis. 17. q. 4. si quis suadente. et eē de sen. ex. in audientia. et c. pungit. **B** Nisi forte vim vi repellendo: ut. 8. bellū primo. §. 2. et j. homicidium primo. §. 6. et 7. et 8. **A** In §. 8. nil de hoc dicitur: sed potius in §. qui incipit: virū liceat clericis. **B**

Quid si clericus fuit cū habentib⁹ iustū bellū et consecutus est aliquid: nunquid tenetur restituere. Rñdeo scđm Guil. si datum fuit ei ab eis quibus licuit rapere pōt illud tenere. Si aut ipse rapuit tenetur ad restitutionem dānificato quidē si sit alioquin pauperibus. Nam sicut dñs eius non potuit ei dare auctoritatem bellandi: ita neqz rapiēdi. Posset tamen retinere dō consensu dñi qui iuste pugnavit si cōsēserit dum guerra durat: quia perinde est quasi dñs rem illam ei dedisset. **A** Idem in sum. cō. eo. ti. q. 50. **B**

Utrum qui bellis iterum possint fieri clerici. Respondeo scđm Ray. Si quis interfuit bello licito: nec interficit nec mutilat: nec cām mortis prestat si aliter sit idōneus: potest promoueri nec indiget dispensatione. Si vero i bello illicito et ibi homines sunt occisi: et si non per illū ei imputabitur pp culpā precedentē: et ita pmoueri nō poterit. 15. q. 1. c. ultimo. ar. eē de cle. pec. pñtium. et de homi. continebatur. **A** Cō. Goff. et Hosti. ut in sū. con. li. 2. ti. 2. q. 5. et scđm Hosti. ad scđm membrū melius facit. c. si quis post acceptū. si. dist. Et addit Ray. Credo tñ qd cū talibus possit epus dispensare: dūmodo nec mors nec mēbris mutilatio fuerit subsecuta. ar. eē de cle. pu. i. du. c. 1. et 2. Glo. dicit: fuerit subsecuta p

illos: licet fuerit subsecuta p alios ut ibi. **B** Ictum est prelati ecclesiasticis qd defensionem rerū ecclie vel fidei iuocare p violentos brachiūulare et hortari tales non quidem ut occidant vulnerent vlt multent: hoc enim eēt directe ad homicidiūz prouocare: sed ut ecclesiam fidem: vel patriam liberent a terram ab infidelib⁹ occupatā reducat ad christū et super hoc eē facit remissiones magnas: et licet hinc inde alq occidat nō est hoc prelato imputādū imo peccaret nisi contra tales se opponēt. 23. q. 5. d. occidēdis. eē de hōi. postulasti. et c. tua nos. 23. q. 3. maximianus. 2. q. 8. ig. l. et c. scire. et c. oi. et c. hortatu. et c. ut pident. Thō. etiam 2. q. 40. dicit qd ad clericos bene pertinet dispoñere et inducere alium ad bellandū iusta bella: et licet non debeāt exercere bella manu propria: tñ pnt inter esse ut iuste pugnātib⁹ spūaliter subueniant suis hortationibus et absolutionib⁹ et alijs spūalibus subventionibus. **A** Idem in sū. con. li. 2. ti. 1. q. 49. **B** Si persona ecclesiastica violenter occupat domum alicuius et non vult exire sine violentia: vide. j. excoicatio. 2. §. 4. Et de ista materia etiam vide multa. j. irregularitas primo et 2. quasi per totum.

B **Ellum tertio** inquātū ecclesiās inuoluit. Quid de illis qui i bello iniusto incendūt ecclesiās: an teneāt ad emēdanonem. Rñdeo scđm Guil. si non sunt in castellate et incendunt ex proposito: incēdētes tenēt ad emēdā. Si vero sunt in castellate aut non ex proposito incendunt sed casu: scilicet dum iuste illi bellātes prestant operam relicte incendendo machinas hostiū et huiusmodi nō tenēt. Idem **A** Idē i sū. cō. li. 2. ti. 5. q. 63. vbi ē declaratur illud huiusmodi: qd ē dñi icēdūt castrū vel villam quā als expugnare cōmode non possūt. **B**

Quid d rebus q capiūt de ecclij: aut q sūt de bonis eccliaz seu clericorū existen tū i terra illius p quem bellū agit. Respō deo f3 Guil. Raptores horū tenēt ad restitutionē nisi auctoritate prelati ecclesia sici hoc fieret. Idē **A** Idem in sū. con. eo. ti. q. 61. **B** Et nisi esset victualia

et h^o: vt in se. §. Al. Non tamē de bonis ec-
clesie vel clericorum: vt potest colligi ex di-
ctis in dicta. q. 61. et enī in. §. se. B.

Quid si irruentibus hostibus confu-
git ad ecclesiam et capiunt ibi. Rūdeo f3
Bull. si tales fugientes incastellauerunt ec-
clesia: aut inde impugnerūt iustos hostes:
non debent gaudere immunitate ecclesie quaz
ipsi violauerūt inde pugnando. Similiter
si reponant ibi victualia de quibus sustentā-
tur in impugnatione hostia: q: si rapiātur
a iuste bellantibus nō peccāt: nō tenent ad
restitutionē. Idem. Al. Al. Idem in sū.
con. eo. ii. q. 62. B. Ad hoc facit. j. emu-
nitas confugientium. §. si.

Benedictio simplicez possit
dare sacerdotes etiam presente epī
sopo. q. 95. di. ecce. Sed non solemnem: vt p
mittendo: sit nomen domini. et. vel humi-
liate vos ad benedictionem. et. 26. q. 6. nū
nutrare. Al. Hoc fuit dictum Ray. et
eius glo. vt in sum. con. libro. 3. ti. 27. q. 10.
ibi etiam dicitur q: sacerdos non debet di-
cere: humiliare vos. et. nisi calicem teneat
aut corporalia aut patenam aut crucez aut
tale quid sū glo. Dicitur etiam ibi q: cum
presbiter celebrat presente episcopo debet
sibi innuere: an ipse velit benedicere. Qd
si velit: non benedicat presbiter. Si autem
nolit presbiter: benedicat predicta simpli-
ci benedictione. Nec erit etiam in presen-
tia episcopi licentia alia expressa episcopi
necessaria: q: hoc solo q: permittit eū mis-
sam celebrare intelligitur per consequens
omnia permittere que ad missam spectāt
ar. extra de offi. dele. preterea. Et bñdictio
pertinet ad missam: de conse. di. i. missas.
Et ad predicta facit. c. cū ad celebrandum
ea. di. vbi dī q: vbi episcopus nō fuerit po-
pulus benedictionem accipiat a sacerdo-
te. Et sic patet q: vbi fuerit pmo debet reg
ri vt dictum est. B. vide de hoc. j. sacer-
dos. §. 3. De aqua benedicta: vide. §. aqua
benedicta. An benedicende sint secūde nu-
pue: vide. j. nuptie. §. 2.

Beneficium primo:
cōter. j. quod tempus conferri d3 vacās
beneficium. Rūdeo ecclesiastica minuste

ria seu beneficia ecclesie seu officia quolibet
non debent vacare vltra sex menses alio-
quin si collatio pertinebat ad episcopū de
uoluitur ad capitulū et cōuerso: et si fuerit
negligēs per alios sex menses deuoluit ad
metropolitanū: et postea ad papā: extra de
concel. preben. nulla. Et intelligas solūz p
ulla vice: extra de supplē. ne. prela. sicut no-
bis. Et si quis predictorum elapso tempo-
re conferat nihil valet: extra de supplē. ne. p
la. c. si. Et incipit currere tempus predictū
non a tēpore vacationis: sed a tēpore scien-
tie seu noticie: extra de conce. preben. quia
diuersitate. Et de dictis sex mētibz subira-
bitur tempus suspensionis et peregrinatio-
nis: et regitur q: per suam culpā vel negli-
gentiā distulerit: secus si per impotentiam
iuris vel facit etiam ex culpa contingētē
nisi fuisset negligens in ptenendo absolutio-
nē: vt nota. in dicto. c. q: diuersitates. Et si
talita essent officia seu administratiōes quo-
rum collatio pertineret ad regulares et ipsi ne-
gligerent: diocesani supplere debeāt: non
obstante si ipsi regulares fuerint exempti:
vt in cle. q: regulares. de supplē. ne. prela.
porro si fuisset ecclesia cathedralis vel etiaz
regularis habebunt electores solū tres mē-
ses. j. quos si iusto impedimento cessāte ele-
ctio non fuerit celebrata: eligendi potestas
ad proximū superiōrē deuoluitur: extra
de elec. ne pro defectu. Et intellige cum ali-
is conditionibus nūc s. dictis. Al. Pre-
dicta fere oia nō. etiā i sū. cō. li. p. ti. p. q.
92. Et cū oibus predictis con. Alibi. B.

Qui habet beneficium cum cura si rec-
piat secundum iterum cū cura: ipso iure va-
cat primum: extra de preben. de multa. et
elec. dudum. etiā rothomagus: vnde extūc
cum talis non sit prelatus in pma non pōt
subditos in illa absolvere: nec aliquid tale
facere. Et si modo vacant etiā preben-
de canonicorum et eorum dignitates: nāz licet
non habeant curā animarū: nō recipiēdo se-
cundā vacat prima: vt in. d. c. cuz multa. et
de conce. preben. l. fas. Al. De dignitatibz
seu personatibus clarum est dicto. c. b
multa. De simplici vero prebēda est dubi-
um. Et videtur idē per dictum. c. litteras.
vbi dicit glo. q: epōs pōt dispēsare circa be-
neficia simplicia: s3 non in eadem ecclesia

habeat plura. Sed quod hoc episcopus non pos-
sit sunt opiniones secundum Anselmum de beneficiis. Et tunc.
et quidam alii dixerunt istam vacationem solum
obtinere in beneficiis curatis et dignitatibus
quibus videtur ob stare dictum. c. litteras. Et
Doff. per hoc. c. dicitur idem esse tenendum de
prebendis quod de dignitatibus: cum secun-
da prebenda recipitur utrumque non ut sim-
plex beneficium vel stipendium: ut in sum. con.
li. 3. ti. 13. q. 9. Dominus Anselmus in dicto. c. litteras.
videtur hoc sentire verum in casu dicti. c. lute-
ras. ubi quando prebende preteritur in eadem
ecclesia: et altera est annexa alicui dignitati
seu officio: quod omnino prohibetur sine dispen-
satione papae: ut in. c. primo. extra de consuetudine. li. 6.
unde dicitur: Quero an vacet prima preben-
da per receptionem secunde in eadem ecclesia.
Respondetur quod prima prebenda bene vacat per
receptionem preposituram cui etiam est annexa
prebenda secundum Anselmum. quia quis non potest esse tri-
plex in una ecclesia: ut de presbitero. c. primo. lib. 6.
In. c. vero de multa. de preben. dicitur secundum
Doff. Doff. et Jo. an. et Anselmum. quod acceptatio
secundae prebende in titulum vacat prima
quod confirmat Jo. an. esse verum quando
prebende dantur in eadem ecclesia: secus si in
diversis: de quo in. d. c. litteras. ubi ubi casus et
cum hoc transit: et ita hoc videtur tenendum.
Item prima dignitas tunc vacat per acceptio-
nem secunde: quia secunda accipitur in eadem
ecclesia. Ita videtur colligi ex textu dicti. c. de
multa. et per dñm Anselmum ibi dum dicitur: Nota
quod sicut pluralitas curationum est inhibita:
ita et pluralitas personarum et dignitatum
sine cura in eadem ecclesia. B. Et tunc i-
ntelligitur quis recepisse secundam et vaca-
re primam: quando habuit eius pacificas
possessiones: vel per eum stetit quo minus
haberet: extra de preben. li. 6. Quod si
forte per papam fructus istius secundi esset
ad tempus concessi alteri: non vacat primus
quod dñs ille alter percipit istos: extra de preben.
si ubi a nobis. li. 6. Et de hac etiam mate-
ria vide. j. §. 4. Et eodem modo vacat siue
perditur primus beneficium si quis violenter
occupat secundum: vel se sciens intrudat in
eo: extra de preben. cum qui. li. 6. Et tales
violenti seu iniuste occupatores ipso facto si-
tus aliquod habebant in beneficio quod oc-
cupaverunt: perdunt illud et vacat: ut in. d. c.

eum q. Proinde ille q. habet pretere dicta beneficia
vacantia debet ea pretere infra sex menses:
als potestas conferendi d. voluit ad alium:
ut in primo. §. dicitur est. Incurritur etiam alia
pena nisi conferat infra dictum tempus: ubi
quod ipse tenetur assignare in utilitate ipsius
ecclesie vacantis de suis puenibus non de ill
ecclesie sue tantum. Et in a tempore ipsius vaca-
tionis preceptum fuit a quocumque denotare ipsam.
Al. Hoc habetur in dicto. c. de multa. extra
de preben. B. Et si proprium non habet
punietur alia pena ad arbitrium iudicis. li. 6.
q. 6. Illud. 13. q. 6. si res. vel receptetur ab eo
quod percipit quia ipse tanquam inuasor omnes
fructus restituere tenetur. C. de rei ven. cer-
tuni. Al. Luni predictis con. Al. Et vide-
tur quod ille qui percipit fructus principaliter
teneatur cuius sit principalis malefactor: non
conferens vero in subsidium: ar. li. fi. de
eo per quem fac. errit.

B. Quinque casus sunt in quibus quis potest ab-
sque dispensatione duas vel plures ecclesias
seu prebendas habere. Primus est quando
ecclesie sunt ita tenues quod neutra sufficeret ad
sustentationem. io. q. 3. vltimo. extra de relig. do.
quia monasterium. Unde si una pendet ex altaria
extra de eta. et quali. cam. re. 3. est propter
varietatem clericorum. 21. q. 1. clericus. in fi. 4.
est si ecclesia est annexa dignitati vel prebende:
in quo casu cum ipse teneatur in maiori eccle-
sia personaliter de eire teneatur in ipsa paro-
chiali habere idoneum et perpetuum vicarium qui co-
gruenter habeat de puenibus ipsius ecclesie
portionem: extra de preben. extirpade. 3. est si
habet unam intuitam et aliam commendam.
21. q. 1. q. plures. Sed talis commenda de ecclesia
parochiali non potest fieri nisi ei qui antea ut-
atur: et qui sit sacerdos: et tali et non potest com-
muni nisi una et pro evidenti necessitate vel
utilitate: et non durat nisi per sex menses: et
de elec. nemo. li. 6. Al. Predicti quinque
casus ponuntur etiam in sum. con. lib. 3. ti. 13.
q. 4. Ubi et dicitur secundum Ray. quod generaliter
commendatio nullatenus debet fieri nisi sub
iusta causa: ut quod non invenitur prelatum
idoneum vel aliquid simile: als episcopus possit frau-
des multas committere. Colligitur etiam ex
predictis quod extra prefatos quinque casus
quis non potest habere plura beneficia sine
dispensatione. Sed quis dispensabit. Dic quod i-

beneficijs curatis et dignitatibus siue perso-
narum: vel q in eadem ecclesia habeant
due prebende seu administratio aliqua vel
officium et prebenda: solus papa dispensat:
vt patet ex dictis. §. 1. In reliquis vero
beneficijs simplicibus: vt nō. in sū. cō. e. ti.
q. 7. Johan. dicit q ep̄s potest dispensare i
eodem ep̄atu: sed non in diuersis: et hoc p
pter iuris impossibilitatem: quia tenetur
vtriqz obedire et ab vtroqz ordines recipere
quod esse non posset si contraria mādaret
Sed hanc perplexitatem solus papa tolle-
re posset: qui dispensando vel et concedere
q eligat cui voluerit obedire: vel a quo or-
dines suscipere. Host. autem dicit: Alius
puto q siue in eodem ep̄atu siue in diuer-
sis nullus dispensare possit nisi papa: et sic
curia tenet. Glo. vero Ray. ait: Credo q
ep̄i possunt dispensare non de iure scripto
sed de consuetudine sola quā papa scit et
non rep̄obat: et ideo presumitur appro-
bare eā. vnde credo hodie derogant esse p
contrariam consuetudinem illi. c. factorū
70. di. vbi prohibetur q quis sit canonicus
prebendarius nisi vnius ecclesie in q p̄scri-
ptus ē. i. in d. c. sancto. i. q ep̄s in talibus possit
dispensare addens: vel q p̄t ē dispensat
q quis h̄eat bñf. simplex. i. sine cura et p
sonatum cū alio q habeat curā animarū.
Host. vero in c. litteras. dicit q si ep̄i nō
possunt dispensare in pluralitate p̄mōi pre-
bendarum quo ad vtrum: dicit tamen po-
test q possunt dispensare ob prerogatiuas
meritorum q teneat primam vel secundā
tanqz beneficiū et ponat vicarium qui bñ
deferuat: et ad competentem portionē ha-
beat de prebenda: et de preben. exposuisti
et de cle. non re. cū ad hoc. maxime quādo
in ecclesia est talis consuetudo vel statutū
ex cā factū: et de consi. cum omnes. et sic
sensit Host. q nec de iure nec de consuetu-
dine ep̄s p̄t dispensare sine cā. Et bene q
irrationabilis p̄suetudo non excusat: sed
grauat: et de consuetudine. c. si. Et vt dicit
glo. Ray. et Al. dispensatio ē per papā fa-
cta si fiat sine iusta cā non excusat quo ad
deū: sed nū quo ad ecclesiam militarem et

addit Al. Potius dispensans in eadez dī
natione inuoluitur cum eo cum quo dispē-
sat. Aduertendum etiam q iz ep̄s vel ali-
superior conferat vt confirmet beneficiū
alicui: non p̄t hoc intelligitur dispensare
nisi expresse dispenseret scdm glo. in. d. c. lit-
teras de concei. prebē. Et idē dicit Host.
vt notat ibidē. Al. de bu. Ad hoc bñ fa-
ctū cle. si sumus de sen. ex. Quod puto vtz
quando ex ignorantia iuris vel facti vel ex
alia causa precluditur libera voluntas su-
perioris: alio concessio semper intelligit facta
cum omnibus his sine quibus non possit
formari effectū. ff. de iuril. om. iu. l. 2. et de
of. dele. preterea. B.

Quicumqz recipit dignitatem vel p-
sonatū seu officiū vel bñficiū cui animarū
cura sit annexa si an̄ obtinebat simile: cuius
sit priuatus primo postq possessionē ha-
bit de scdo: vel per cū scit quo min⁹ ha-
beret tenetur absqz mora dimittere i man⁹
ordinarij in cuius ep̄atu hoc fuerit: alio-
quin oēs tales et scdo ipso iure sunt priua-
ti: et non soluz ad sacro ordines: sed et ad
quodcūqz aliud beneficiū sunt inhabiles
Et oia talia vacatura bñficia sed apostoli-
ce reseruāt. Et si alius disponat de eis non
valet. hec Johānes papa. 22. in extraua-
gantu: que incipit. Execrabilis. Al. Cō.
Al. et addit: q i dicta extrauagantu cū suis
declarationibus plenissime h̄t de bñficijs
q n̄ p̄t sūl teneri sine dispensatione. B.

Quā n̄ p̄dest dispensatio super pluralitate
bñficiozū. gendeo. Host. p̄dest qn̄ ipetrans
substituit aliquod quāvis cū p̄ modicū bñ-
ficiū. Quando etiā cōceditur vt qz duo
beneficia curā aiaz h̄ntia possit simul h̄re
intelligit d̄ duob⁹ p̄mis bñficijs p̄ cōcessi-
onē. Al. Que. s. habuerit impetrā: vt in
c. non potest. de quo ifra. B. Itē si man-
dat p̄uidet alicui de beneficio nō obstā-
te q h̄eat aliud: per hoc n̄ ē dispensat: vt
h̄eat abo simul: et de p̄bē. si p̄t. li. 6. Itē
si papa motu p̄p̄o alicui aliqz bñficiū ob-
tinēt cōferat aliud non habita mentione
de prioz: non prop̄ hoc iualida est grāta
dūmō exprimat i lra q motu p̄p̄o p̄cedit
Secus si ad petitionem alterius grāta fa-
cit: et de preben. si motu. li. 6.

Beneficiū nō vacat nulli p̄mitti p̄t

nec in generali: vt pmittendo cū potuerit
prouidere: vel cum facultas se obtulerit:
aut sub quā forma verborū alia promif-
siones predictae nec valent nec obligant: cū
de concess. prebē. detestando li. 6.

Quibus clericis debeat p ordiatores
tam de necessarijs q̄ de bñficio pvideri
Rūdeo Romana ecclesia non consuevit
cogere ordinatores ad puidendū non
constitūts in sacris: extra de preben. c. 8.
r. c. cū scdm. A. Con. Alb. B. Et nō
hic q̄ si aliquis eps cōmutat extraneo ep̄o
vt vice eius in sua diocesi teneat ordinatio-
nes: r ipse promouit ad sacros ordines ali-
quem non habentem titulum ipse qui or-
dinauit tenetur ei necessaria puidere: do-
nec per cū vel aliū de bñficio sit puidus.
Secus si ei cōmiserit ordinare certas perso-
nas inter quas fuit aliquis sine titulo. Mā
in hoc cāu eps qui cōmiserit tenetur taliter
ordinato. A. s. ad necessaria ministrāda:
donec per ipm bñficiatus fuerit: vt in c. si
eps de quo. j. B. Sicut ipse tenet talit
ordinato qm cōmittit alicui vt possit a quo
voluerit ep̄o ad sacros ordines promoue-
ri: hec oia d̄ p bñficio li. 6. A. Deā neces-
sario p̄uio tunc debet fieri qm ordinat⁹
sine titulo d̄ sua vel paterna hereditate nō
pōt sustentari: de p̄bē. c. 8. r. c. tuis B.

Utrum ordinatus ad titulum patrimo-
nij sui possit illud vendere vel donare. g.
scdm Ber. cū de preben. c. tuis. l. 3. Vincen-
tus dixit q̄ nō: tamen scdm Tancre. verū
us credo q̄ sic. Mā r bñficio eccliaſtico f
nunciare pōt. A. Con. Alb. r idem i lū.
cō. li. 3. n. 13. q. 14. B.

Caplm sede vacante nō pōt cōferre ea
beneficia que ad collationē epi p̄tinent: sed
pōt admittere p̄curatos a p̄curatōis et eos in-
stituere in beneficijs in quibus fuerūt pre-
sentati: l. 3. ad cpm si videret permissi: cū
de insti. r si caplm li. 6. Pōt etiā capitulū
ep̄o defūcto vel a beneficiorū collatione su-
spensio conferre p̄bēdas que ad cpm r ca-
pitulū cōiter p̄tinent: et si epi interesse hēat
in collatione tali nāq̄ p̄tinet. Et idē pōt
ep̄s si caplm sit sup̄sum: vel singulariter
oēs sint excoīcat. A. s. maior excoīca-
tione: vt in c. si ad cpm de quo. j. B.

Sed si peruenit ad cpm cū cōsilio capli v

assensu defūcto ep̄o vel suspensio non pōt
caplm se intrinūtere: nisi ep̄us suspensus
fuerit in mora de petenda relaxatione sus-
pensionis. Abi autem de speciali consuetu-
dine. A. vel statuto. d. c. si ad cpm. B.
beneficiorum collatio ad aliquem cū cōsi-
lio epi p̄tinet: sublato ep̄o de medio cū
cōsilio nequeat p̄ri non est collatio dif-
ferenda. Similiter et si ep̄s fuerit in remo-
tis: ita q̄ non possit eius p̄sentia i. breui
haberi: cū ne se. va. si ad cpm. li. 6.

Beneficia r omnes dignitates vel p-
sonatus vacantia in curia romana nō p-
sunt conferri nisi per papā. Similiter de
curialium seu accedentium vel redeuntium
de curia si decedat in locis vicinis curie ad
duas dietas legales. A. Diete legales
sunt. 20. miliaria pro die. ff. si quis cau. l. i.
r nō glo. i. c. p̄sentia de quo infra. Subiū-
gens: r si me dicum etiam superfler non
includeret sub loco. ff. de rei bo. si. l. 3. Ibi
enim dicitur q̄ si siu. 21. miliaria faciūt du-
as dietas: Et p̄fata intelligenda sunt. nisi
supradicta morarentur in loco propij do-
micilij seu domus p̄prie: tunc enim colla-
tio non seruatur pape nisi esset curialis: q̄
licet haberet de micilium seu domū sue o-
riginis in loco curie: tamen ibi occasio e-
rie morabatur: tunc enim reservatur. Sicut
etiam si curiales morantur in loco vñ re-
cedit curia: vel in itinere dum curia seque-
rentur: quantūcūq̄ locus vbi decedūt ab
ipsa curia sit remotus. d. c. p̄sentia. B.

Quia hec ad papā nō p̄tinet nisi q̄ p̄mē-
sem possunt ea conferre illi ad quos p̄tinent
per seipsos vñ: vñ ipsi agēb⁹ in re-
moris p̄ suos vicarios gnāles qbus illud
cōmissū sit i eorū diocelibus excoīcat: vel nisi
cēt ecclie parochiales r vacasset vacante
sede apostolica: aut et si vacauerit aī: r pa-
pa priusq̄ cōferret defūctus cēt. Probāt
hec oia: cū de prebē. licet. r. c. statutu. r. c. p̄-
senti. r. c. si aplica. li. vi.

Sic ep̄m p̄ferat bñficiū allicut abñti:
l. 3. non fiat suū donec cōsentiat iñ epi non
poterit conferre iterū alicui: donec ille re-
cuset nec valeret collatio. Secus si ep̄us
nōficat ipsa collatione assignet aliquem
terminū competenti p̄sentia r ille non
consensit infra terminum: potest etiam

cōsentire quicūq; dūmō priusq; beneficiū
ipsum alteri conferatur. **A.** Et post istuz
consensum non poterit beneficiuz alteri cō
ferri: vt in. c. j. allegato. **B.** extra de pre
ben. si tibi absenti libro. 6.º.

Si pauper clericus cui mandatur prou
deri de beneficio iuxta eius merita qui nul
lum habebat postea assecutus est: non tene
tur ei amplius episcopus prouideri: eē de
preben. si pauper. li. 6. **B.** et si tamen tenemur
ad horas canonicas: et qualiter: vide. j. ho
re. De beneficijs patrū non habendis a fi
lijs: vide j. illegitimus. §. 4. De resigna
tione beneficij: et qualiter fiat: vide. j. renun
ciatio per totum. De permutatione benefi
cij: vide. j. permutatio. Ad mām benefici
rū satis pertinet. j. ecclia 2°. et j. prebenda.

Beneficiū II. quo ad fru
ctus benefici
cium. Fructus tempore vacatio
nis debent in utilitatē ecclesie expendi vlti
mario successoribus fideliter reſeruari: alas
in cathedralibus ecclesijs et in regularibus
et collegiatis si fiat contra per capitula con
uentus et collegia vel singulares personas
ipsi contra facientes sunt uſpēsi ab officio
et beneficio. **A.** quocunq; donec plene re
ſtituerint quicquid de bonis perceperint a
prelatis mortuis dimiſſis vel vacationis tē
pore obuenerint: vt in. c. j. allegato. **B.**
Non obstantibus priuilegijs vlti consuetudi
nibus: eē de elec. q. 2. sepe. li. 6.º. **A.** Ubi si
militer dicit: Non obstantibus statutis iura
mento: confirmatione sedis apostolicę: aut
alia quacunq; firmitate vallatis. **B.** Jtē
similis phibitio fit generaliter de omnib;
ecclesijs ne bona earum occupent a prelatis
quibus subsunt: seu ad quorum custodiam
pertinet. **A.** aut ab alijs quibuscunq; pſo
nis ecclesiasticis ad quorum collationē ordi
nationē priuationē seu custodiā pertinet di
gnitates: pſonatus: priorat: vel ecclesie va
cantes: vt in. c. j. allegato. **B.** Alii de ſpe
ciali priuilegio vel cōſuetudine precripta
vel alia rationabili causa. Aliiter episcopi et
superiores sunt suspēsi ab ingressu eccle
ſie: et alijs ab officijs et beneficijs donec ſa
tisfecerint: extra de o. pſiti. li. 6.º. **A.** Ubi
etiam dicitur: Ubi ex priuilegio vel cōſue
tudine seu alia de causa rationabili sibi ali

quis predictorū aſſerit bona competē ſu
pradicta. **Id**oc de illis bonis ſolum debet i
telligi q; ſoluz debitis ſiqua ſunt et his q; ſue
runt neceſſaria p ſeruitorib; et minis ac
incubentibus onerib; ad nouos reddi
tus ſupportandis congrue reſeruatis ex ip
ſis reperta fuerint ſuperſe. **B.**

Indulgentie de percipiendis fructibus
beneficiorū in abſentia conſeſſe perſonis nō
eccleſiaſticis vel dignitatibus ſunt caſſe et
irritę: extra de reſcrip. c. ſi. libro. 6.º. **A.**
Iſtud. c. vi parer intuenti loquitur de con
ceſſionibus factis aſi illaz decre. exide x^o
oſtendit q; cum non ſint faciende. **B.**

Fructus itaq; percepti planum eſt q; alie
nari poſſunt: vide. j. alienatio. §. pmo. Sed
et fructus q; debent recipi poſſunt locari eti
am ſi ſint decime et alia: extra de loca. vza.
Sed hec locatio non extenditur vltra tem
pus vite locantis: q; clericus in beneficio
vſufructuario comparatur. i6 q. 6. illud.
A. Nec ſuit opinio Boſſ. vt in ſum. con.
li. primo li. 2.º. q. 2. Sz Inno. dicit q; ſi loca
tio ſit nomine eccleſie et vtiliter: ſucceſſor te
neſt: et de ſolu. c. p^o. et io. q. 2. hoc ius. et. 12. q.
2. quicq; ſuffragio. Sec^o ſi vtilis. Si at ſuo
noie locauit nō intēdēs obligare ecclia: nō
teneſt ſucceſſor: ſz nec heres ei^o. ſ. manure
nere locationē q; inmutata ē i vita locantis.
Et iō ſubdit Inno. Sicut neq; heres vſufu
ctuarij niſi in q̄tū ad eū peruenit. ff. locat
ſiquis domū. §. hic ſubiungi. Et hoc verū
eſt in miniſtro vel ſlato ecclie. ſ. q; ſucceſſor
teneſt habere ratū quod factū ē a predeceſ
ſore. Sed i canonico pſbendario ſecus dici
mus: q; ille nunq; pōt locare prebēdā ſuā
vltra tēpus vite ſue: ſz de illa poſſit agere et
conueniri ſicut legitim^o adminiſtrator. Di
cit etiā ſibi Inno. ſ. in. c. querclam. eē ne pre
la. vi. ſuz. q; contractus initus cuz ſlato
eccleſie: nō ſeruatis ſolēnitatibus ipſo iure
non valet: ſeruatis vero ſolēnitatibus va
let licet ſi contractus eccleſie ſit inutilis poſ
ſit petere reſtitutionē in integrum. **Id**oſti.
etiā dicit q; in quātrū pecunia verſa eſt in
utilitatem eccleſie: ratum debet habere ſuc
ceſſor uel reddere pecuniam: ar. extra de ſo
lu. c. pmo. vt in ſum. cō dicta. q. 2. **Id**oc dī
ctum poſeſt intelligi etiā ſi locatio nō ſit
noie eccleſie: vel ſi fiat a prebendario: al

locatio debet oio rata esse: vt ex predictis
constare potest. B. De hoc vide. j. loca
tio. §. si.

Canonici et alij beneficiarii clerici q dñis
officijs nō itursum: non possunt percipere
quotidianas distributiones: nec valet con
suetudo. A. s. contraria. vt in c. allegatio
B. alias non faciunt eas suas et tenentur
ad restitutionem nisi excuset eos infirmi
tas vel iusta et rationabilis corporalis ne
cessitas aut euadens ecclesie utilitas: extra
de cle. non re. c. pmo li. 6. A. Ibi etiam
subiungitur: In distributionibus etiā defū
ctorum annuerialijs largiendis idem de
cernimus obseruandum. B. Ad mām
istam possunt pertinere ea q dicuntur. j. cle
ricus pmo. §. si. et clericus 4. per totum.

Beneficium 3. iuste tenet.

Qui non rite consequitur benefi
cium aut dignitatem: vt ait Ray. cum non i
tret per ostium est fur et laicus: nec habet vt
am salutis nisi resignando: vel si est dispen
sabile petat dispensationem ab eo q potest
et in vtroq casu agat penitentiam de com
misso. Simile. §. beneficium pmo. §. pmo.
A. Idem in sum. cō. li. 3. ti. 26. q. 20. B.

Quando aliquis possidet beneficium vel
dignitatem: vtrum iudicium teneantur obe
dire ei vel debitores respondere. Dicendū
q l3 in foro iudiciali multiplex esset respō
sio: tamen in foro conscientie si quis sciet q
possessor ecclesie vel dignitatis non sit ver
prelatus: certe nō tenetur ei obedire nec sol
uere quod dignitari vel ecclesie debet: nec
soluendo liberatur: ar. ex de iureiuran. etia
te. et de sen. exco. inquisitioni. A. Hoc ve
rum nisi quis esset per sententiam iuris or
dine latam nec appellatione suspensam cō
demnatus: tunc. n. debet obedire fmi l3o
sti. vt in sū. cō. li. 3. ti. 13. q. 20. Epōt esse rō
q2 solutio vel qd sile nō pmet in se pēem.
Et cum dicis in hoc. §. con. Al. B.

Aliquid male possidens absoluit igno
rantes. Dicendum q non: ex quo non ē p
latus: ex de pe. omnis. et de pe. di. 6. placu
it. tamen in casu isto illi non perirent: non
quia iste absolvere posset: s3 per fidem quā
habent in sacramento: extra de presbytero
non bap. apostolicam. et propter iustā cam

ignorantē. S3 nī sanguis eorum requirret
ab his q gerebant se vtprelatos et ipsos qn
tum in se fuerit perdidit: ar. ex de off. or.
irrefragabili. De hoc. j. pfectio. 3. §. si. A.
Con. Albi. S3 vt habet in sum. con. li. pū
mo. ti. pmo. q. vi. l3o sti. super. c. dudus. 2.
de electi. vt sentire p̄ dicens: Tabis de con
silio tenetur confiteri et non de necessitate: et
quia talis presbyter vere absoluit ex quo cu
raz tenet qd diu. pbabilis est ignorantia et ab
ecclesia toleratur: sed sciēter non debet ad ta
lem ire. Et sic intelligit decre. ois. Ad hoc
facit q2 cōs ignorantia et tolerātia tribuit iu
risdictionem non habēti et inhabili. ff. d. of.
pro. l. barbarius. Sed hoc in humanis in
qbus proceditur fm humanā opinionem:
secus in rebus cōscie: in qbus procedit fm
diuinam veritatem: vnde non verus sacer
dos nullatenus potest absolvere et ei cōfēs
sus cū sciuerit tenetur reconferri vt et tenet
Inno. super idē. c. l3 referat et alia opinio
nez: et vt p3 in sum. con. in dicta. q. vi. l3o
idez sentit l3o sti. in sum. dū dicit q a tali d
cipiatur aie cuz non possit ligari: nec solue
re cum iudex non sit: et l3 anime iustaz cam
habeant ignorantie: nī ac si amisse essent re
quiretur sanguis eorum ab ipso. B.

Bigamia Multis modis p
bitur bigamia. pū
mus qui inter alios. pprie dicitur
esse cum quis successiue et diuersis tempo
ribus et duas habuit vxores: et vtrāq co
gnouit. 21. q. i. aperiant. 2. est quando di
uersis temporibus habet plures: vnam de
iure et alteram de facto: et vtrāq cognoscit
extra eo. nuper. l3o dic. n. reputatur bigam
non pppter sacramenti defectū: s3 pppter in
tentionis affectum cū opere psecuto: vt ibi
dicit. 3. qū habet plures eodez tempore
vnam de iure et alterā de facto: vel ambas
de facto: et cognoscit vtrāq: vt dicto. c. nu
per. vel corruptā de facto. 13. q. i. quomodo.
extra de diuor. gaudemus. ex co. a nobis.
A. Istud. c. a nobis melius facit. B.
4. qū p̄trahit cum vidua ab altero marito
cognita. 32. di. sciatum. ti. 33. di. maritum.
secus aut si relicta fuisset l3o. 34. di. c. si. 5.
qū contrahit cum corrupta a quocūq alio
line p̄bat sciēter siue ignorāter et eā cognō
scit: di. 34. curādum. et c. p̄cipim. 6. qd do

uxore propria cognoscit scientiter vel igno-
rante postquam cognita est ab alio: di. 34. si
cuius. 7. c. se. 7. qñ aliqñ i ordine sacro pñti-
tus: vel post factā professionem i religio-
ne: de facto pñt cū corrupta: extra. c. a no-
bis. 27. q. 1. quotquot. 21. Idē ē cāus c
notantur in iñ. con. li. 3. ti. 3. q. 10. B.

Qui virginem deflorauit: postea in
uxore eā duxit: nunquid potest promoue-
ri. Respondeo sic: quia non diuisit car-
nē suā in duas: n: cū illa in duos: extra co. de
bitum. 26. di. acutus. 7. ar. cñ qui si. sunt le-
tanta. 21. Alij 3 asserentes q oporet
q mulier sit virgo ipe quo contrahit ma-
trimonium ad hoc q contrahentes non i-
currat irregularitatem. 32. di. nemo. 7. expñ-
sū vñ. 30. q. 5. qualis. 7. virgo casta: 7 dñpō
facta in virginitate 7c. Et hanc opinionē te-
net Hosti. vt in sū. con. li. 3. ti. 3. q. 5. S3 vt
ibi pater pñia tenet Ray. Tho. 7 De. Sof.
7 Al. 7 sic videtur coior 7 tenenda. Et ad
contraria dicit q debet esse virgo. i. nō ab
alio cognita. Dicit et Al. q cū oia precedē-
tia legitimantur per sequens matrimoniu
dicto. c. tanta. pñsumitur virgo hoc cāu
si in virginitate eet desponsata. Prima re-
positio efficacior est. Secunda enim aliqñ
non tenet. Nam si di. foratio fuisse facta ab
uxorato: per sequens matrimonium cum
deflorata non fit aliqua legitimatio: dicto
c. tanta. B.

Quid si credit contrahere cū vrgine:
7 inuenit corruptā. Respondeo non pñt
moneri: cum sit maritus corrupte. 32. q. 5.
ille. 15. q. 1. c. si. Al. Melius facit 52. di. q
in aliquo. Nec scdm Ray. excusat error:
nec violentia. Lex enim pñotionis factū
requirit non voluntatem. d. c. si. 7. c. ille au-
tem. Idem Tho. 7 De. 7 Hosti. vt in sum.
con. li. 3. ti. 3. q. 6. B.

Quid si quis habuit vnā uxorez nec
cognouit 7 postea ducat aliā virginē 7 co-
gnoscat: 7 conuerso prima cognoscat 7 nō
scdm. Respondeo non repellitur a pñio-
tione: extra co. debitum. Al. Idē dicas
per eandem rōnem si aliquis ducat i vxo-
rem mulierem ab alio desponsatam 7 tra-
ductā non tamen cognitā fm Ray. Tho.
7 De. 7 Hosti. 34. di. d. vl. 7 in sum. con.
co. li. q. 7. Sed ille casus ē clarus 7 forma

lis dicti. c. debitum. B.

Quid si maritus accusat uxorem de
adulterio 7 pendente a cusanone vir ad p-
ceptū ecclesie reddit debituz vxori. Respō-
deo scdm Ray. Tho. 7 Hosti. irregulari-
tas siue bigamus censetur. nam irregulari-
tas sepe contrahitur solo facto. Al. Idē
in sum. con. co. li. q. 9. Et addit Hosti. q
non peccat in hoc cāu dñuū non reddēs
cum vult promoueri: qz vxore repellit per
exceptionē oriam ex adulterio. S3 Ray.
ait q tenetur reddere cū non debeat cum
spoliare possessione sui corporis vsqz ad sc-
tentiam. xi. q. 1. quia res. S. q. 4. nonne. pre-
cipue cum hoc sibi precipitur ab ecclesia. Vi-
ctum Hosti. potest teneri quando marit⁹
offert se statim probaturum commissū adul-
terium: vt infra. 8. dies vel circa: ar. c. solet
de sen. ex. li. 6. Quidam tamen: vt in dca
q. 9. patet dicunt q in hoc casu cognosces
uxore adulterā non su irregularis cū non
agat: sed potius patiatur. s. quia compellit⁹
a iudice. Sed primū dictum probabilius
7 tenendum videtur. B.

Quid de eo qui habuit vnā uxorem
an baptismū: 7 aliā post baptismū vl vtrā
qñ an baptismū. Rñdeo irregularis ē: di.
34. siqs viduā. Al. Potius ē. c. 18 q vi-
duā. B. Et. 26. di. pñto. Sñr 7 qñ
baptismū dimisit vxore pp fornicationem
postea accepit eā. Nam p baptismū nō tollit⁹
hec irregularitas: vt clare p3 p Tho.
i. 4. di. 27. 13 irregularitas homicidij tolli-
tur: vt. j. homicidij. 4. §. 1. in fi. Al. Idē 3
spēctū pñi dñi i sū. cō. e. ti. q. xi. S3 7 2ⁱⁿ
dictum colligitur ex eadē rōne. B.

Quare bigamus non potest pñoue-
ri. Rñdeo tres sunt cause. Prima pp dñctū
sacri. i. vnitatis ipñ: cū n sit vn⁹ vnus ex
quo diuisit carnē suā i duas. 26. di. acutus
extra co. debitū. Et hec ē prima 7 realis cā-
de qñ. j. nūc dicemus. Scda cā est propñ
dignitatem ordinū. 16. di. vna. 7. c. vltimo
Tertia est pp signū incontinentie: di. S3 p
posuisti. Al. Sed 7 fortasse. Al. 7 Ambro.
Quo erit hozaror viduitas qui ipsa cō-
tugia frequentauit Al. Hoc hf i dco. c.
vna. B. Ad intellectū aut pñe cāe nota
q in matrimonio atēditur duplex sa. fm p
pter duplicē coniunctionē q ē i pñ. Prima

est coniunctio aiorū. Secda corporū. pnia
gnificat pūctionē aie ad deū. scda signifi-
cat pūctionē xpi ꝛ ecclie q̄ fuit q̄si matro-
nium inuitatū qdē in patriarchis ꝛ pphē-
tis: ratū in tpe gratie. s. in natiuitate xpi: cō-
sūmatū i cruce uel ratū i cruce: ꝛ cōlūma-
bitur in gloria. Item scda cōiunctio signifi-
cat ē vnionē diuinitatis ꝛ humanitaris fa-
ctam in vtero virginis. 26. di. acutus. de
cōse. di. 2. i xpo p̄: extra co. debitu. Lū er-
go tā cōiunctio xpi ꝛ ecclie q̄ vnio diuinita-
tis ꝛ humanitaris nō sit nisi vnica: merito
significat in pūctōe p̄mi matrimony. S3
cū quis transit ad 2^{am} recedat ab vnitate:
ꝛ sic nō pōt significare dictam vnica con-
iunctionē. Et hāc ratiōe tangit Augu. in
dicto. c. acutus in fine. Al. Idem i lum.
con. li. 3. ti. 8. q. 2. B

Utrum liceat dispensare cū bigamis: q̄
uis diuersimode respondeam. mihi videt̃
tenendū quod tenet Tho. in. 4. dist. 27. di-
cens. sic: Bigamie non est aduicta irregu-
laritas de iure naturali: sed de iure positi-
uo nec iterum est de essentialibus ordinis q̄
ali quis non sit bigam⁹. Patet ex hoc q̄
si aliquis bigam⁹ ad ordines accedat cha-
racterem recipit. Et iō papa pōt dispēsa-
re in tali irregularitate. Qd aut obici pōt
per decre. extra co. nup. soluit Tho. dicēs
q̄ per illam decre. ostendit q̄ eadem ē dif-
ficultas dispensandi in illis qui d̄ facto cū
pluribus contraxerūt: sicut si de iure p̄tra-
xissent non q̄ subtrahatur potestas dis-
pensandi. Quod etiam obicitur q̄ cōtra
doctrinam apostoli dispensare nō licet: sol-
uit dicens q̄ hoc verū ē q̄tū ad ea q̄ sunt
de iure naturali: q̄tū ad ea que sunt d̄
necessitate sacramentorum ꝛ fidei ꝛ in alijs
que sunt de instōe apostolorū: cū ecclia hēat
nunc eandem potestātē statuendi ꝛ destitu-
endi quam tunc habebat: potest per eum q̄
p̄miatus in ecclia tenet dispensari. Nec
Tho. Sed quis possit dicitur q̄ non i3:
quia nunq̄ faceret nisi forte aliqua causa
maxima subeēt. Al. De hoc opinōes re-
feruntur in sū. con. co. ii. q. 12. S3 cū Th.
cō. p̄e. ꝛ Al. ꝛ hoc v̄ minus. ar. c. hoc est
24. q. 1. ꝛ B. S3 d̄ ep̄o tenet q̄ nullo po-
test: v̄ pōt Jo. an p. c. i. e. ti. lib. 6. Al.
Sillr de hoc recitant opiones. i dēa. q. 12.

Sed hoc videtur verius: ꝛ expresse hēt i. c.
a nobis. c. eo. ꝛ dicto. c. vnico in. 6. B.

Bigami iure cōiudati sunt omni pū-
legio clericali: ꝛ additi foro seculari: nō ob-
stante cōsuetudie: ꝛ eis sub pena exco-
municacionis inhibitu est deferre tōsurā v̄ ha-
bitū clericalem: c. eo. cū altercatione li. 6.
Al. Glo. tbi dicit hoc intelligendū de his
qui facti sunt bigami siue vere siue itēpta-
tue i miorib⁹: sed i maiorib⁹ ordib⁹. B

Blasphe mia. scdm am-
brosiu3 ē
vel cū deo attribuitur qd ei non
conuenit: vel cum ab eo remouetur qd ei
conuenit. Decamen duo. s. affirmatio ꝛ
negatio non diuersificant species blasphe-
mie. Al. Idem in sum. con. li. 3. ti. 34. q.
207. Sed Tho. scda scde. q. 13. arti. p̄mo
addit tertium modū: v3 cum attribuit cre-
ature quod appropriatur deo. B. Et f3
genus suum est peccatum mortale: quia re-
pugnat charitati diuine. Sed posset cōtin-
gere q̄ blasphemia absq̄ deliberatione ꝛ
ex surreptione procederet: ꝛ hoc dupliciter.
primo modo q̄ aliquis non aduertit hoc
quod dicit esse blasphemiam: vt euz aliq̄s
subito ex aliqua passione in verba p̄ume-
liosa p̄impet quorū significaciones nō
cōsideraret: tunc est peccatū veniale. Al.
Hoc puto verum nisi hoc ei frequent ac-
cideret ex lara culpa eius non curando ad
hibere remediū. Lata enim culpa equipa-
ratur dolo ff. de positi. l. quod nerua. ꝛ i. c.
vrai arum de consti. li. 6. B. Secundo
mō q̄si aduertit hoc ē blasphemia consi-
deras significata verboꝝ: ꝛ tūc n̄ excusat a
peccato mortali: sicut nec ille qui ex sub-
ito motu ire aliquem occidit. Al. Idēz i
sū. con. co. ii. q. 20. Et puto a mortali non
excusari blasphemū si non recto aio mo-
ueatur licet ignoret sua verba ipostare blas-
phemā. Mā ut dicitur i. Corin. 14. Sigs
ignorat ignorabitur: ꝛ stultus in culpa sa-
piens erit in pena. 3. S. di. q. ea. B. Nec
Tho. fa. fe. q. 13. de blasphemia in deum
vel in sanctos: que p̄prie dicitur maledi-
ctio: vide. j. maledictio. §. 2. ꝛ 3.

Abellā. Vide. j. pedag⁹
uz: ꝛ vide. j. ralla
q̄: pro codē accipiuntur vel q̄si.

Allix nō debet fieri de vitro
ligno cre: vel aurical-
co: nec de crystallo: aut lapide:
sed tantum de auro argento aut stagno: d
confe. di. i. vasa. 7. c. vt calix. De consecra-
tione calicis: 7 an possit vendi vide. j. con-
secratio. 5.

Alluminari quid sit: p-
uaricari 7
tergiuerari: vide supra accu-
satio. 5. 4.

Almonica portio ē
illud quod ecclesia propria de-
bet recipere qñ qd eligat alibi sepultura: d q
vide. j. sepultura. 3. per totum.

Almonicus vide infra
prebenda: 7
supra beneficium: 7 infra simo-
nia. 2. 7. 3.

Almonizatio aliquem
venerari pro sancto: nisi fuerit
canonizatus auctoritate romane ecclesie:
extra de reli. 7 vene. sanc. c. i. In qua qui-
dem canonizatione primo inquir: tur de
vita eius qui canonizandus est: si fuit in la-
boribus iustus 7 multus: si moribus castus
7 acerbis strenuus. Oportet enim presen-
ti testificatione predicari 7 bone fame pre-
conus non taceri. 6i. distinctio de miramur.
12. q. 2. quatuor. Et est maxime queren-
dum de simplicitate 7 humilitate: extra d
presump. ex studijs. Item queri solet an
sustinuerit persecutiones 7. q. i. omnis q
gemitabat. 7. c. ibi. Et an illas sustinuerit cū
charitate. i. q. i. vide quantum. Inquiren-
dum est etiam de miraculis factis in vita
7 post mortem. Pono de martyribus si
sit tanta examinatio: sed queritur tantu-
m de miraculis: 7 causa propter quam passi
sunt: argu. de conse. distinctione. 4. capite
cuminum. 7. c. baptisimi vicem. s. d. s. rite
paratis potest ad canonizationem proce-
di. 24. Idem in sum. con. lib. primo titu.
i. 4. q. 25. vbi subiungitur: Ordinem 7 mo-
dum quo consuevit curia romana proce-
dere in canonizatione sanctorum perfecte
ponit s. d. s. 7 s. off. sup. c. audiuimus. 5.
de reli. 7 vene. sanc. B

Utrum liceat porrigere orationem ad a-
liquem non canonizatum. Respōdeo se-
cū dū inno. non negamus quin nō liceat
porrigere preces alicui defuncto quem qd
credit bonum vtrum: quia dominus fidē
orantis attendit: sed facere pro eo efficiūz
vel preces solennes non licet: vt in prio. 5.
dictum est. 24. 26. 28. 7 s. d. s. 7 s. off. vi in sū-
cō. e. ti. q. 22. in fine. B

Alphabeticū secundū Dio-
nisiū fidei 7 sancte ordinatio-
nis datus a Hierarcha. Vel fm moder-
nos theologos. Charactē distinctio a cha-
ractere eterno impresso anime ration: ali secū-
dū imaginē configurās trinitatē creatā re-
nitari creatū 7 recreātū distincti: guens 7 non
figuratis secū dū statū fidei. Et quidez cha-
racter non imprimitur per oia sacra etiam
noue legis: sed solum per illa per que manci-
patur quis ad aliquod sacramentum spū-
ale exercendū: sicut ē baptisimus: confirma-
tio 7 ordo. hec 24. i. 4. q. 4. 24. Con-
28. B De caractere etiā ordiis habes
plura. j. ordo. 3. per totū.

Alter seu incarce-
ratio. Utrum liceat aliquē incar-
cerare vel deuenire. Rūdeo fm 24. scda
scda. q. 65. In bonis corporis iria p ordi-
nem cōsiderantur primo quidem integri-
tas corporalis substantie: cui detrimentūz
affertur per occisionē vel mutilationem 2°
delectatio vel quies sensus cui opponit ver-
beratio: vel aliud quod libet sensum dolore
re afficiens tertio motus 7 vsus mēbrorū
qui impeditur per ligationē vel incarcerationē.
Et iō incarcerare aliquē vel qualiter
cūqz detinere est illicitū: nisi fiat scdōz ordi-
nem iusticie: aut ad penā: aut ad cautelam
alicuius mali vitandi: 7 hoc 13. iñ iudici.
Et iñ tamē detinere hominē ad horam ab
aliquo opere illicito statim perpetrādo cui
libet licet: sicut cum quis detinet aliquē ne
se precipuet: vel ne aliū feriat. Sed simplr
aliū includere vel ligare ad eum pertinet
solum qui habet vniuersaliter disponere de
acubus 7 vita alterius. hec 24. 11. 13. 7 p-
uata persona hec faciens scdm leges mor-
te punitur. C. de priua. carce. l. vicia.
c

Quam charitas se mel habita possit amitti. Respōdeo fm Tho 2^a 2^a q. 24. Charitatē possum⁹ tripliciter considerare. primo mō ex parte spiritus sācū mouentis animam ad diligendū deum : et ex hac parte charitas impeccabilitatē habet quia impossibile est hēc duo simul cē vera .s. q. spiritus sanctus velt mouere aliquē ad actum charitatis : et q. ipse charitatem amittat peccando. nam donū perseverantie computatur inter bñficia dei quib⁹ certissimē liberantur quicunqz liberantur : vt dīc Aug. in li. de predestinatione scōrū. 2° mō potest considerari charitas fm propriam rationem : et sic charitas non potest amitti : nisi id quod ptinet ad charitatis rationem amittatur : vnde charitas nullo mō potest peccare : sicut calor nō pōt frigidare : sic nec iniusticia non pōt bonū facere : vt Aug. dicit in li. de sermone dñi in monte. tertio potest considerari charitas ex parte subī : qd est veribile fm arbitriū libertatē : et isto mō charitas nūc amitti pōt : non autē charitas patris : q. ibi deus per essentiā videtur que est ipsa cēntia bonitatis.

Que sūt ex charitate diligenda. Respōdeo fm Tho. 2^a 2^a q. 25. Quattuor sunt vt ait Aug. in li. de doctrina xpiana : vnū qd supra nos est .s. deus : scđm qd nos sumus : tertū quod iuxta nos ē .s. proximus .i. hō vel angelus : quartū qd .j. nos ē : scilz corpus propriū. Et Idē in sū. cō. li. 3. ti. 34. q. 216. Pōt additū et corpus proximi cui exhibere debemus opa corporalia charitatis : Matth. 25. sed hoc pōt includi i eo qd supra dñi ē : nos debere diligere. proximi iuxta nos. B. Et sūt intelligēda hoc ordine : pmo et pre oībus deus : deinde nos ipsos : deinde proximi : vltimo corpus nř. Et iunctabāt sic idē Tho. 2^a 2^a q. 26. Non est tamē de necessitate charitatis q. hō pōt corpus exponat p salutē proximi nisi in casu quo tenetur eius prouidere salutē : sed q. aliquis spōte se offerat pertinet ad perfectionē charitatis. Et Idē in sū. cō. e. ti. q. 217. Et hoc vltimū debet intelligi quo ad salutē corporā : quia quis non obligat expouere regulariter propriū corpus pro corpore proximi sui : sed pro salutē anime

sic cū anima proximi icomparabiliter sit sciosior corpore nostro. 24. q. 32. si habes. vnde et supra in ordie charitatis proximiū preponere corpori nostro : Tho. scđa secū de. q. 33. dicit mortaliter peccare qui quocunqz timore ē corpus mortis omittit et proximiū corrigere : quando ex hoc venisimili pūderetur eius salutē. B. Et hic ordo charitatis sub pcepto ē vt Tho. tradit scđa scđe. q. 44. Et Sillr ē sub pcepto vt diligamus meliores vel magis pios plus alijs : vt ibidē dicit Tho. et i sum. con. e. ti. q. 218. B.

Utrum magis debeamus diligere meliores qz nobis consuetiores. Respōdeo secundum Tho. scđa scđe. q. 26. Meliori quidem quia est deo propinquior : maius bonum ex charitate debemus velle. s. maiore gradū beatitudinis : quia ad charitatem pertinet vt velit iusticiā dei seruare : qz quā meliores perfectius beatitudinē participant : sed tamen homo rationabiliter magis intense diligit consuetos : et hoc tripliciter. primo quidem intensiori affectu diligit ad illud bonū ad quod diligit eos : qz meliores ad maius bonū. scđo quia inter pios cōs aliqui sunt nobis propinqui fm naturāle originē a qua discēdere non pōt : s. bonitas scđm quā aliqui appropinquāt deo pōt accedere et recedere augeri et minui : et ideo possum ex charitate velle q. ille qui est mihi consuetus sit melior alio : sic ad maioris beatitudinis gradū peruenire possit tertio qz pluribus modis siue causis coniunctos diligimus. nam ad alios nō habemus nisi amicitiam charitatis : sed ad coniunctos nobis habemus alias amicitias fm modū pūctionis ipsorū ad nos : vt qz aliquis est consanguineus vel coniunx vel concubitus : vel propter qd cūqz aliud licitū et ita ex charitate pluribus modis diligitur magis nobis coniunctos. Et Idē i sum. con. e. ti. q. 218. Et cōclusio ē q. meliores debemus plus diligere : qz hoc iusticia diuina requirit : Matth. 22. ibi : Que est mater mea et scđa possumus optare q. propinqui sint meliores. B.

Utrum diligere inimicos sit de necessitate charitatis. Rñdeo fm Tho. 2^a 2^a q. 25. Dilectio inimicorū triplē pōt pñderari. p^o

modo vt diligantur in quantum inuicem: hoc ē diligere malū alterius. 2.º modo q̄tū ad naturā: sic in vlt: sic dilectio inuicem est de necessitate charitatis: vt. f. aliquis diligens deū & proximū ab illa generalitate inuicem non excludat. tertio modo potest considerari in speciali: vt. f. aliquis in speciali moueatur motu dilectionis ad inuicem: illud non ē de necessitate charitatis vel salutis absolute: quia nec moueri motu dilectionis in speciali ad quoslibet hoīes singulariter est de necessitate charitatis: nisi scdm preparationem animi: vt. f. hō habeat animū preparatū ad hoc q̄ in singulari inuicem diligeret si necessitas occurreret. Sed q̄ absq̄ necessitatis articulo diligit pertinet ad charitatis perfectionē. **A** Idē in sum. con. ii. 3. 4. q. 213.

Atrū sit de necessitate charitatis q̄ hō inuicem signa vel effectus exhibeat dilectionis. **R**espondeo scdm Thō. 2.º 2.º q. 25. Sic hō in cōtineatur diligere & non in speciali nisi scdm preparationem animi: vt nunc dictū ē: ita signa & effectus dilectionis que in cōtineauerunt proximo exhiberi tenentur ēt inuicem exhibere: puta cum aliquis orat pro omnibus fidelibus: vel pro toto populo: vel cū aliquod beneficiū impendit toti cōtati: tunc etiam toti inuicem exhibere ē de necessitate precepti: & contrarietate pertinet ad liuorem vindicte. Spālia vero beneficia vel dilectionis signa que quis exhibet particulariter aliquibus q̄ exhibeat inuicem non est de necessitate: nisi scdm preparationem animi: vt. f. inuēit in articulo necessitatis scdm illud prouer. 25. Si esurierit inuicem tuus ciba illi. Sed hoc facere p̄ter necessitatis articulum pertinet ad perfectionem charitatis: per quam aliquis cauet non solum vinci a malo: sed vult vicere in bono malū: quia. f. non solum cauet ne propter iniuriā illatam pertrahatur ad odiū: sed etiam intendit inuicem ad suum amorem pertrahere. **A** Con his **Pe**. vt in sum. con. e. ii. q. 214.

Atrū inuicem veniā petētibz teneamur remittere. **R**espondeo fm **Pe**. 3. Iniarū. Ex iniuria vel dāno dato alicui solent in eo cui fit iniuria oriri. f. rancor in affectu: signa rancoris in effectu: & actio iuris cōtra iniuriā

tē. Prīmū tenetur hō remittere iniuriā nūquā in corde habere. **A**. **M**atth. 18. ibi: Sic & pater meus &c. **S**ecundū tenetur homo remittere veniā veraciter petenti. i. parato emendare secundū facultatē suā de quo pōt intelligi qd̄ dicitur **Lu**. 17. Si reuersus fuerit ad te dicēs: penitet me: dimitte illi: immo etiā si non petat: vt in. p̄ximo. §. dictum ē. **A**. **I**stud imo nō videtur dñi **Pe**. vt potest colligi ex habitis i. sū. con. e. ii. q. 215. sed potius eius dicto aduersatur. Et cū hoc dicto con. **Albric**.º: vt nō debeat expectari petitiō: & istud vñ verius. Nam si non debet rancor teneri i corde: sū nec ab eō ostendi in opē: q̄ non solus a malo sed ēt ab omni specie mali abstinendū ē. **A**. **T**hesal. c. ii. **S**ed tertū non tenetur remittere nisi ille satisfaciāt p̄posse: vt. c. si quis contristatus. us. 90. di. 2. nota i. c. ad apostolicē de re iudi. libro. 6. & in remissionibus dictōrū iurū: & ēt de male. innotuit. cū cōcordantijs ibi positis. **A**. **H**oc satis clarū est: q̄ legitime pōt peti estimatio iniurię ēt vltra interesse rerū: ēt de iniuria. ec. qm̄ li. 6. nisi ex hoc oriretur p̄pōderans scandalum respectu salutis anime vel corporis: q̄ i ordie charitatis hec p̄ferenda sūt: vt pōt constare ex dñis. §. i. **B**.

Atrū op̄a bona ēt charitatem facta a liquid valeant. **R**espondeo scdm **Ray**. Quāuis non valeant directe ad vitā eternā: tamē valent ad alia quicq̄. p̄mo ad tolerabilius iudiciū futurū perferendū: de pe. di. 3. si quis autem. **A**. **R**icardus sup. 4. sniarum di. 15. dicit q̄ bonū & p̄nia acta in morali sicut non valent ad obtinendum regnū: ita nec ad remissionē penarū: q̄a propter illud non minuetur pena pro peccatis prius debita: sed bene minorem penam sustinebit in inferno: quia interim dum facit illud bonum cauet a malo quorum occasione si faceret amplius puniretur. Et ita dicitur intelligendum dictum asserentium minorem penam sustinendam propter bonum sine charitate factum. **S**3 hoc contra videtur quod legitur in vita patrum q̄ cuiusdam sancto patri reuelatum est: de quodam qui propter luxuriā exclusus ē a paradiso q̄ propter abundantes elēosynas q̄s faciebat liberat⁹ ē ab icēdio

ignis. **B** 2° ad temporalem prosperitatē de pe. di. 3. cauendū. 22. q. 2. si qualibet. tercio ad hoc q^d quis citius illustretur ad pēitenniam de pe. di. 5. falsas in fi. quarto ad asuefactionem bonorū operū: sicut faciebat olim beatus Iohānes: de conse. di. 4. nō regnābātur. quinto quia diabolus non hz in eo tantā potestatem quāta haberet si bona opera non faceret: sicut Greg. refert: i di. alogo. li. 3. c. 7. de iudeo qui signatus erat erat signo crucis q^d demones nō potuerūt ei nocere. **A** Aduertendum tñ q^d remuneratio que fit pro talibus operibus scdm Ric. in loco preallegato: non est ex debito iusticie: sed solum ex dei clementia: forte iō quia qui ex contumacia contra deū meret sui perditionem quō pōt extrinsecus aliqd mereri. **B** Aliū homo possit deo satisfacere per opera extra charitatē facta hēs j. satisfactio. §. xi. Et plura de charitate habes in sequenti. §.

Aliū opera extra charitatē exñtium vnquam valeant. Rñdeo scdm Ray. Opa viua que facta fuerūt in charitate mortificātur per sequens mortale peccatū: et si ha sequatur pñia reuiuiscit. Illa vero que nū q^d viua fuerūt: puta que in peccato mortali facta sūt: viuere non possunt: q^d mortua nata fuerūt: versus: Illa reuiuiscit q^d mortificata fuerūt. Eluere non possūt: q^d mortua nata fuerunt. Cō. Tho. in. 4. di. 23. **A** Predictum dixit Ray. in ti de pe. et re. §. item circa idem queritur. Tho. enā in. 3. pte q. 89. arti. 5. et 6. **B** De confessione facta extra charitatem: vide. j. cōfessio primo §. 3. Aliū occasione religionis sunt pretermittēda opera charitatis in parētes: vide j. religio pmo. §. 3.

Vetus episcopales

Illos casus a quibus non pōt absoluerē sacerdos parochialis: vide infra confessor. pmo. §. primo.

Althecismus et exorcismus. Althecismus conuenienter debeat precedere baptismum. Respōdeo scdm Pe. in. 4. sic. Nam in baptisādo requiri oportet ea que sunt de necessitate fi dei que sunt tria. s. fidei susceptio: et eiusdē

professio et ipsius observatio: et propter hec tria cathecismus inuenitur est: q^d in eo fit instructio ad fidei susceptionē: fit enā responsio ad fidei p̄fessionē: et promissio ad fidei observatiōē. Et quia adultus per se credere et promittere potest requiruntur hec ab eo per seipsum: in paruulo vero requirunt per vicariū. s. per patrini qui in p̄sona p̄uuli respōdet Credo. et sicut dicit Tho. duplex pōt esse sensus. Alius: credo. i. ego p̄uulus quando ad perfectā etatē veniā credam: vel credo. i. ego patrini operaz dabo q^d iste credat. **A** Ille sensus est magis conueniens: nam tenentes ad baptismū si dei iussores sūt suscepti: de conse. di. 4. vos ante oia. **B** Nec est inconueniens q^d patrini pro paruulo p̄mittat: quia de illis ad que omnes tenentur vnus aliū obligare potest. Secus autē in his ad que oēs nō tenentur. Et si dicit q^d patrini sic obligatur ad instruendū paruulum de fide. Respōdet Tho. q^d non est ibi magnū periculum q̄sum ad modernū tps: quia et parētes pueri sunt christiani et inter christianos nutriuntur. Secus autē erat i primitiua ecclesia: q^d tunc diligētiōr cura habenda erat. Et si nunc eēt si parentes pueri essent suspecti infidelitatis: vel si puer inter infideles pueratus eēt. **A** Idem enā eēt si parentes essent suspecti in moribus. nam suscipientes de baptismo sunt fidei iussores non soluz si dei sed etiam morū: unde in dō. c. vos. eis dicitur: Ideo semper eos admonete vt castitatem custodiant: iusticiā diligant: charitatē teneant. Ante oia symbolum et orationem dominicā enā vos ipsi tenete et illis quos excepistis ostendite. Dicta enā in hoc. §. notatur: vt i sum. cō. li. 3. titu. 24 q. 42. **B**

Sed ad qd pdest exorcism^o. Rñdeo secdm Pe. et Tho. i. 4. di. 6. Habet effectū i corpore et i aia: q^d minuit potestātē demonis ne possit tñ i hoie sicut prius: ne baptismū et alia bona impediat. Sed predicta potestas totalit^r i baptismo tollit: nē p̄pharo prius flagellatus est populo nō egresso de egypto: postea totaliter in mari rubro: q^d est figura baptismi: submersus ē. **A** Idē in sum. con. e. ti. q. 43. vbi ēt dicit q^d circa hunc effectum cathecismū plures fuerunt

opiniones. Sed qd dicitur est melius vñ.
B Quid significet sacra alia q sunt añ
baptismu in cathecismo: vide. s. baptismu
6. §. 3. Per cathecismu ipedit matrimoniu
phendū. i. impedimentu. 6. §. 2.

Alutio. Nomine cautonē
qñ simplr ponitur i
cautionē donec siue sufficientem intelli
gitur fiduciosa vel pignoratitia: vt notat
et de pigno. cū constet. **A**. In glo. **B**.
de hac vide. s. absolo. 4. §. si. **A** De h^o et
of. s. absolo pmo. §. 17. in additione. **B**.

Aecitas mentis. **A**ccit
tas mentis sit peccatum. Respō
deo secundū Tho. scdā scdē. q. 15. Grego.
31. moral. ponit cecitatem mentis inter vi
tia que causantur a luxuria. Ad cuius vitij
intellectum est sciendum q principium in
tellectualis vitijōis est aliquod intelligibile
principium per quod homo intelligit alia
cui quidem intelligibili principio mēs ho
minis potest intendere: q ei non intēdat
potest duplr contingere: quandoq quidē
et hoc qz habet voluntatē spōtanee se auer
tentē a consideratione talis principij scdm
illud ps: Noluit intelligere vt bene ageret
Alio modo per occupationem circa aliaq
magis distrahūt quibus ab inspectōe hi
principij aueritur scdm illud ps. Superce
cidit ignis. i. concupiscēne et non viderunt
solem. Et vtroqz mō cecitas mentis ē pec
catū. Sed qñ est ex naturali defectu: vt in a
mēbus: non est pctū. **A** Idē in sū. cō.
li. 3. ti. 30. q. 209. **B**

Aensura ecclesiastica.
Nomine censurē tria comprehen
duntur. i. interdictum excoicatio: et suspen
sio: extra de verbo. signi. querenti. et de sin
gulis horum vide. j. in vocabulis proprijs
vt. j. excoicatio. et j. interdictus. et j. su
spensio.

Aessatio a diuinis.
Cessatur qñq in aliqua ecclia a di
uinis propter iniuriā vel offensā alicui de
ecclia vel ecclesie factā. Et tunc posito q cri
am aliquis de canonicis qui statuerunt ce

sationē a diuinis sibi celebraret non incur
reret irregularitatem: qz non est interdēm
ordinariū: vt dicit Inno. c. de app. dilect
filio decano. non dē cessare a diuinis p ca
pitulum collegium vel aliquem conuentū
alicuius ecclesie nisi vocatis omnibus pro
ut sunt vocandi ad electionē: et nisi delibe
ratione habita diligenti: et post hec requis
ito vel clerico vel laico cuiuscunq dignita
tis aut conditionis vel status propter cui
iniuriā vel offensam videtur cessatio faciē
da q iniuriam offensam emendet: et si no
luerit emendare non poterit cessari: q si p
cedatur predicto modo et cessatur: extrin
se pars eoz qui cessant qz eius q quem cessat
j. vñ mēse per se vel per procuratores cō
tinuatis diebus ad sedē apostolicam tenē
se presētare. **A** Immo iter arripere: vt i
textu. j. allegato: vbi etiā patet q debent ita
peruolare: vt q cito cōmode poterūt se apo
stolico cōspectui representent. **B** Cum
actis et munimentis negotij nisi per cōcor
diā infra dictū tps cessaret ipsa cessatio: et
sic parabus venientibus vel vna et non al
tera veniente: pars culpabilis puniatur: et
nihilominus si pars que cessauit non ven
ret nec mitteret nō seruabatur cessatio: nec
valebit: extra de offi. or. qñ li. 6. **A** Ibi
dicitur: Parte insuper a diuinis cessante
supra scripta tamen in cessando q in venien
do seu in mittendo ad sedem apostolicam
non seruante non seruetur ipsa cessatio: sed
ea non obstante: vt prius in ipsa celebratur
Et con. predictis **A**lib. **B**.

Qui volunt cessare a diuinis debēt cau
sam idoneam conscribere in instrumento
publico vel patenibus litteris cum aucten
ticijs sigillis. **A**. scilicet proprijs quando
hoc collegium facit: vel cuz vno sigillo vñ
us alterius auctentici: vt in textu. j. allega
to. **B** Et assignare illi contra quem ces
sare intendit: q si hoc pretermiserint: vel
causa non fuit inuenta canonica: restitua
ent omnia que tempore cessationis perce
perunt de ecclesia illa vbi cessatum est: et q
pro illo tempore debentur eis de ecclesia nō
percipiēt: et ei q quem cessauerint: de dñis
et iniurijs satisfaciēt. Si vero causa fuerit
iudicata canonica: tunc illi qui occasionez
dederūt cōdēnandi sunt ad omne interesse

canonicis: et ad certā quantitātē taxandam ipsi ecclesie i qua cessantē pueriendā i cultū diuinū: et de off. or. si canonici li. 6. **A** ubi patet qd dicta quantitas taxatur super ois arbitrio. **B**

Qui ad aggrauationes cessationis imā gines crucis: beate xgins: et aliorū sācto- rum irreuerenter tractant: prosternunt vr tici: vel spinis supponunt: vel aliquid hu iusmodi faciūt: reprobantur et grauitē sūt puniendi: et de off. or. si canonici. lib. 6. Qualiter generalem cessationē a diuinis religiosi tenentur seruare: vide. j. interdictū pmo. §. xi. qui incipit: Quā sententia.

Cimiterium habet eandem immunitatem quam ecclesia quo ad omnia capi- tula: que vide. j. immunitas ecclesie et emū- tas confugientium. Et hoc ppter qd in du obus casibus. s. q. nullus mortuus debet in ecclesia sepeliri: vt. j. emunitas ecclesie §. 2. et q. laici in choro et non debent: hec Ray. et Hosti. **A** Idem in sum. con. li. i. ti. i. q. 6. **B**

Cimiteriū pollutum esse censetur quā do ecclesia est polluta effusione sanguinis vel seminis: dico si sit contiguum ipsi eccle- sie et anteq̃ reconciliatum sit non debet in eo aliquis sepeliri: secus si cimiterium ipz esset remotum ab ecclesia. Sed e conuerso polluto cimiterio non est polluta ecclesia: ne minus dignum trahere videatur ad se- matus dignum: et de conse. ec. si ecclesia. li. 6. Et non est cimiterium vnum sed plu- ra quando partes est in medio: licet sit ibi porta. **A** scilicet quatur de vno ad aliū vt in preallegato. c. 3. Unde vno viola- to non est violatū alterū: vt i. d. c. Circa cō- secrationē cimuerij vide. j. consecratio pti mo. §. i. et 2.

Claus potest hic sumitur est potestas ligandi atqz soluendi: qua ecclesiasticus iudex dignos debet recipere et indignos exclu- dere a regno: vt patet 4. sententiarum: et p glo. Hiero. super Matth. 19. **A** Ray. vero dicit qd claus hic dicitur scientia dis- cernendi inter peccatū et peccatum: et pote- stas ligandi atqz soluendi. 20. §. i. **P**e. vero vt in sū. con. li. 3. ti. 3. q. 171. dicit qd

claus est quedā potestas spūalis: supnalu- ralis a deo data et infusa: non innata nec ac- quisita. **H** De oīs tendūt ad idē: sed vna ma- gis declarat aliā. Diffinitio n. Ray. ostē- dit qd potestati d3 annecti snia. **I**sta vero **P**e. i. dicit a quo ē hec pās. **B**

Quot sūt claus. **R**espōdeo fm Tho. in. 4. di. 18. q. 2 per clauem: vt nunc dictum est: iudex debet dignos recipere et indignos excludere: indiget iudicio discretionis qd idoneitatem iudicet: et indiget ipso actu re- ceptionis: et ad vtrūqz eorum potestas quedam seu auctoritas requiritur. Et scd3 hoc due claus distinguitur: quarum vna pertinet ad iudicium eius qui absoluit: est: alia ad ipsam absolutionem. Et hec due claus non distinguūt in essentia aucto- ritatis: qz vtrūqz sibi ex officio competit: sed ex cōparatione actus quozū vnus aliū supponit. nam claus que dī potestas ligā et soluendi immediate aperit: sed que dicitur scia discernendi ostendit cui aperiendum sit per illam. De his clausibus habetur di. 20. §. i. **A** Sed vt patet in sum. con. li. 3. ti. 54. q. 172. Ray. dicit: Credo verius esse qd non est nisi vna claus: que est potestas siue iurisdicō. dicuntur tñ pluraliter cla- ues propter plures eius effectus qui sunt li- gare et soluere: claudere et aperiri: ad instar claus materialis: et qd alicubi inuenit scien- tia coniuncta potestati nō est iō qd scientia sit claus: sed qz necessaria est potestate ha- bent: sicut lucerna in tenebris ambulanti ne al sequatur quod ait dñs Matth. 15. Si cecus cecū ducit et c. **L**o. **P**e. dicit: In so- le potētia liquefaciēdi et induradi vna ē in radice et due i effectibus: sic vna tñ est cla- uis in radice: sed due in effectibus. **B**

Claus clausū seu huius claus vsus est ad aperiendū et claudendū fm **P**e. sicut et claus amateriali sed differēt: qz claus materialis primo et principalr est ad clau- dendū et ex pñi ē ad aperiendū. Claus vero spūalis ē: pmo est ad aperiendū et secunda- rio ad claudendū. **A** Et scd3 eūdē **P**e. ista clausio fit triplr. **A**no mō quo ad clpā nō absoluit ab ea. alio mō quo ad penā sensus ligando ipali pena. 3. mō quo ad penā damni per sententiam excommunicati- onis vt in sum. cō. co. ii. q. 173. **I**dē et n3

potest intelligi de alijs censuris: et de ver-
fig. querenti. 2. s. celsura. Et ut patet in sui. co.
eo. ii. q. 172. dicit idem. Pe. q. potestas ligandi
atq; soluendi integritur ex duobus. scilicet
ex potestate ordinis: et ex potestate iurisdic-
tionis. Iurisdic. n. dat materiam. prius ex
q. potestas clausus est essentialiter: secunda
actualiter. B

Soli sacerdotes habent claves: q. scd. 3.
Tho. in. 4. di. 18. r. 19. solis sacerdotibus da-
ta est hec potestas a dno. vbi ait: Quor. re-
miseritis peccata etc. Jo. 20. Nec obstat q.
soli petro dictum est: Tibi dabo claves regni
celorum: Matth. 16. q. illud fecit dno ad
demonstrandu ecclesie unitate ut omnes a
Petro et successoribus suis acciperent sue
potestatis originem. 2. q. 1. quicunq. r. c.
loquitur. Et licet omnes sacerdotes habeant
potestatem clauum q. ad ordinem: no-
n. habet vsum potestatis: q. deficit eis iur-
isdic. que ministrat m. vnde qui no-
habet iurisdictionem super subditos pot.
dict. q. q. ad hoc non h. vsum clauum
sed tamen sacerdos malus q. sit gratia
priuatus: nullo modo priuatur vsum clauum
in quo ipse non est agens principale sed in-
strumentale: hec Tho. s. r. Ray. A
Hoc intelligitur de sacerdote ab ecclesia n.
absco: qui licet sit malus: tamen vut. cla-
uus instrumentaliter. i. loco dei ut in sui.
con. li. 3. ti. 34. q. 174. r. 175. vbi et oia p. di-
cta notant. De hoc. j. s. se. B

Anum scismatici heretici: exco. cationi: su-
spensi: degradati habeant vsum clauum
Respondeo secundum Tho. in. 4. di. 19. hnt
quidem vsum in se quantum ad essentiam
sed talis vsum impeditur ex defectu mate-
rie: q. talibus ecclesia subtrahit subditos:
v. simpliciter vel ad tempus: vnde q. ad
ad hoc priuati sunt vsum clauum. A. Lon.
Pe. ut in sui. co. e. ti. q. 176.

Quid operetur vsum clauum. Respo-
deo scdm Tho. r. Pe. vbi. s. Operatur in-
strumentaliter disponendo ad gratiam u.
iustificationem: non autem principaliter et
immediate ipsam gratiam et iustificationem
efficiendo: quia hoc est solius dei. Sed sic
ad mundationem originalis in baptismo
valet absolutio: ita ad emundationem actua-
lis valet absolutio. A Idem in sum. con.

eo. ti. q. 177. vbi additur scdm Tho. q. si an-
te absolutionem sacerdos aliquis non fu-
isset perfecte dispositus ad gratiam suscipi-
endam in ipsa confessione et absolutione sa-
cramentali gratiam consequeretur si obi-
cent non poneret. Idem. Pe. r. ad d. q.
sufficienter contrito datur ibi augmentum
gratie. B

Qualiter per claves sacerdotes dicant
soluere vel ligare. Respondeo scdm Ray.
Tribus modis. primo ligant et solunt. i.
ostendunt aliquem ligatum vel solutum a
deo. Unde dno Luc. 17. leprosus per se pri-
us mundauit: deinde ad sacerdotes misit
quorum iudicio ostenderetur mundari.
A Immo videtur q. non solum ostendit
absolutum: sed etiam absoluant instrumen-
taliter tamen: ut supra. s. proximo. nam li-
cet vera contritio resuscitet peccatorem: re-
manet tamen adhuc ligatus: donec si pot.
sacerdoti se presenteret: et ab eo fuerit absolu-
tus. nam contritio ab hac obligatione no-
potest liberare: de pe. di. i. non potest: et de
pe. r. c. ois. vnde et dno Lazarus ab eo re-
suscitatus dedit discipulis absoluentiu. Jo-
han. xi. B scdo solunt quando a pecca-
to sacramentaliter absoluit et ligant ad pe-
nitentiam peragendam. A In sum. con.
e. ti. q. 178. vbi hec ponit: d. q. 2. modus
ligandi e. cu. satisfactione pnie imponit pe-
nitentibus: soluendi vero cu. aliquid dimittunt.
vel per ea purgatos ad sacro. co. lo-
ne admittunt. B Unde Leo papa: Chri-
stus hanc prepositis ecclesie tradidit pote-
statem: ut p. nitentibus pnie satisfactione da-
ret etc. de pe. di. i. multiplex. tertio ligat vel
soluit p. exco. catione: et ad istos oes mo-
dos pot. p. n. illud: Quodcuq. solueris
sup. terra etc. qd. loci h. cu. sacerdos iuste
iudicat ligando vel soluendo. A Quia p.
dicta plenius hnt in sui. co. dca. q. 178. B.
De q. m. q. ad exco. cationem: vide
s. absolutio. r. j. exco. catio p. to. De absolu-
tione p. co. r. pnia: vide. s. absol. 6. r. j.
p. fessor. r. p. fessio p. to. r. j. pnia p. totu. r. j.
p. cni: p. to. Et p. dca. exp. oem ligandi et sol-
uendi h. s. j. sacerdos. s. i.

Quoniam sit de clicis non sufficit q.
c 4

sit status nisi habeat aliquē ordinē clericale
vel saltem primam tonsurā ab eo qui dare
pōt. **A**d primā enī tonsurā q̄s p̄stī
tunt clerici: ex de era. 7 q̄li cū p̄ngat. **B**.
Tñ q̄dīu h̄z solū primā tōsurā. vel mino
res ordines pōt si voluerit deferere clericatū:
vt. 5. apostasia. 4. § 2. 7 3.

Clericus ornatus d̄z ēē duplēt ornāmē
to. s. interiori 7 exteriori. interi^o ornāmētū
consistit in virtutibus quibus debēt ēē or
nati clerici 7 precipue sacerdotes atq; p̄e
lati: ne al male sedentes in cathedra cathe
dre iniuriā faciāt. 40. dt. muli. Exteri^o or
namentum consistit in quattuor. p̄mo in
incessu: vt nō currēdo sed moderato 7 eq̄li
gressu iēcādāt: vt sic maiūritatē 7 equalitatē
inducunt mentis. 4. dt. § vlt. Nec in solo in
cessu sed q̄ oculos linguam 7 omnia mē
bra debēt clerici sub freno castitatis 7 mo
destie coerceri. 6. q. i. ex merito. 32. q. 7. nec
solo. scđo in habitu: vt non deferant vestes
incisas 7 lingulatas. **A**. s. frapatas. Lin
gua enī secundum catholicō est pua lin
gua: 7 per similitudinē potest incitura accipi
vestis que in modū lingue solet fieri 7 ide
linguatus. i. sic incisus. **A**nde 7 in sū. cō. li.
3. ti. 7. q. i. vbi hec omnia ponuntur que su
erūt originaliter dicta Ray. dī: Non defe
rant vestes incisas. i. lingulatas ad modū
locutariū. **B** neq; varij coloris: nec
rubeas: neq; virides neq; nimis lōgas ne
q; breues. Item neq; de serico sed de lana
non nimis preciosa vel vilī. 4. dt. § i. Et p̄
cipue in habitu debēt se p̄formare q̄tūm
p̄stī illis in quos viuūt fuata sēper hone
statiar. dt. 4. § erit. 7 dt. 30. si quis viroū
A Nec omnia in. d. q. i in sū. cō. vbi ēē
additur q̄ in habitu potest comprehendī
etiam tonsura: quia comam 7 barbam de
bent deponere: ex de vi. 7 ho. de. cleric^o p̄
mo. **B** Et nota q̄ ex causa timoris pere
grinationis: vel alia simili licitū est clerico
habitum transformare 21. q. 4. epi. extra d̄
vi. 7 ho. de. cleric^o 2. **A** In hoc. c. cleric^o
dicitur de causa timoris. In dicto vero. c.
epi. dicitur de causa peregrinationis quan
do. s. longo tpe ambularent: vt ibi dī. De
sili cā in dictis capitulis non dī. **A**lter enī
p̄mo q̄ cā peregrinationis ēē lōgissime si
causa timoris iusta nou adit debeat ita ha

bitum transformare q̄ clericus non appa
reat. **A**doc enim stricissime p̄hibetur: vt
in. c. contingit. 2. ex de sen. excōi. Sed for
te propter dictam longam peregrinationē
licet vestes ferre b. cuiores. Et in p̄allega
to. c. clerici. plura alia de simili mā ponunt
B Quicunq; autem clericus virgata vel
partua vitur veste publice sine causa si b̄
ficiarius est suspensus est a fructuū percepti
one per sex menses. Si non est beneficiat^o
7 est in sacris cura sacerdotū: per idē tps
est inhabilis ad beneficium obtinendum.
Si habet dignitatem vel beneficium cum
cura vel est sacerdos aut religiosus suspē
sus per annum a beneficio: 7 per idē tps
est inhabilis ad obtinendū quodcūq; b̄
ficiū ecclesiasticū: vt in cle. quonā: de
vita 7 ho. cle. tercio consistit clericorum or
nāmētū exteri^o i cibo: de quo vide. j. gu
la p̄to. quarto in potu de quo. j. cibarias
§ 3. 7 j. sobrietas. § i. 7 2.

Clericus habet deferre rasurā in modū
corone supra: 7 tōsuram capillorum ab in
fra. Cuius rationem assignat Tho. in. 4.
sen. dt. 24. quia corona est signum regni 7
perfectionis cum sit circularis. Illi autem
qui diuinis ministerijs applicantur ad ip̄
scuntur regiam dignitatem: 7 perfecti in v
tute esse debent. Competit etiam eis sub
tractio capillorum ex parte sup̄ioritine mēs
eorum ip̄alibus occupandib^o a cōreplārō
ne diuinorū retardet: 7 ex inferiori p̄ consu
rā ne eorū sēsus ip̄alib^o obuoluāt. **L**ouer
si ēē tondēt p̄p̄ r̄nūciationē ip̄alū: sed n̄ ra
dū q̄ non occupantur diuinis ministerijs i
quibus oportet eos diuina mente consē
plari. **A** Idem in sū cō. li. 3. ti. 7 q. 3. **B**.

In conuiuio clericorū sunt precipue sex
obseruanda que habentur dt. 4. 4. p̄mua
vt videlicet vita absentium nō mordeatur
vt presentes non irrideantur: vt inania se
cularium non recitentur: vt verba sacre le
ctiōis legantur 7 audiantur: vt cibus non
nisi ad sustentationem sumatur: et vt in
principio 7 in fine laudes deo referant: hec
ibi. 7. c. pro reuerentia. **A** In allegatio
iuribus n̄l dicitur de istis laudibus: sed
eadem dt. c. vt non liceat. vbi dicit: **N**ō
oportet clericos vel laicos religiosos ante
sacra hōrā dīci tertiam iūre conuiuia: nec

aliqui clericos nisi hymno deo edere panem
et cibos gratias auctori deo referre. **B**

Clericus igitur in beneficio residere et in eo
sua officia implere: illi qui non implet sed vo
luptatibus vacat: sed et nihil habet iuris in
rebus ecclesiasticis: et si recipiunt tenent resti
tuere. Reddunt enim ecclesiarum sunt isti
pendia servitutis: unde et iura indixerunt cle
ricis personalem residentiam: que tamen in mul
tis casibus permittit absentiam continuam: vel
ad ipsos. Tamen quicquid sit de foro comu
noso videtur sufficere ad salutem si ipse sua
cura et impensis providet quod ecclesia decen
ter officietur et populo sufficienter regatur: et
honeste vite et morum bonum exemplum subditis
ostendat et interdum per se ad locum accedat. et
de predictis certificetur: et quicquid per se offi
cium exolvat. **A** Non sic dicitur **Al.** si ait
Et per se divinum officium diligenter exolvat
et ministris secundum possibilitatem beneficii pro
videat sufficienter: ut in sum. con. li. i. ti. 7.
q. 29. Et ex hoc videtur colligi quod clericus
existens in mortalitate non ad restitutionem
perceptorum ex beneficio illo tempore: quia non
potuit beneficio debite deferre nec divinum
officium diligenter seu convenienter exol
vere preferunt si sit notorius cum quilibet
peccator notorius sit ipso iure suspensus: ut
potest colligi ex notatis in sum. con. li. 3. ti. 29
q. 3. et 5. Et idem videtur posse dici de illo
qui ex inducione et lata negligentia nimis
celeriter vel alia dissolute seu irreverentia dicit
officium: quia sic non diligenter exolvit: et
quia facit contra preceptum ecclesie: in. c. do
lentes. de cele. miss. **B** Tutius tamen est si
per se continue faciat. Reliqua vide. j. resi
dentia. **A** **B**ibilanus dicitur de hac re
sidentia: et ex ibi dictis potest patere quod non
solum est tutius per se residere: sed etiam est neces
sarium in beneficio curato: et quicquid in alijs.
B De transitu clericorum de ecclesia ad eccle
siam: vide. j. transitus.

Quod clericus secundo

scilicet quod clerici a quibusdam actibus
secularibus sunt remoti. non enim debent in
tendere negotiationi de rebus vendendis
et emendis et huiusmodi. et ne clerici vel monachi
di. fornicari. De hoc. j. negotio. §. 2. et §.
anipe. Si nec quonibus iudicio seculari et

si beneficium non habent dummodo sint in
sacris: siue etiam sint in minoribus et habe
ant beneficium: et hoc nisi pro se et miserabi
libus personis: et de postu. c. 1. **A** **B**ibi et
dicitur pro ecclesia sua. **B** et 86. di. per
venit. vel nisi sua vel suorum iniuriam pro
sequatur. 4. q. 6. omnibus. **A** **B**ibi et of
ficio de iniuria propria: sed etiam pro coniu
ctis potest agere in quacunque honesta cau
sa si necessitas imineat: ut in. c. cum sacer
dotis: et de postu. **B** Item non possunt
suscipere gubernationes alienarum rerum seu
procuraciones alienorum negotiorum. **B** **N**on
autem possunt suscipere tutelam a legibus
impolitas: sed et curam orphanorum et vidu
arum que indese sunt. **A** Aut earum pro
sonarum que maxime ecclesiastico indigent
adminiculo: ut in. c. j. allegato. **B** Et etiam
de licentia episcoporum gubernacula ec
clesiarum rerum: ut in. d. c. peruenit. et
vide. j. tutela. §. 2. et 3. **A** In vero clericus pos
sit exercere aliquod artificium vel culturam
possessionum et huiusmodi: vide. j. negotio
ano. §. penulti. Et an possit exercere officium
tabellionatus: vide. j. tabellio. §. 2.

Clerici non debent ministrare in taber
na nec in ea comedere vel bibere nisi causa ne
cessitatis in peregrinatione. 4. 4. di. non oportet
permo. et c. nulli. et c. clerici

Clerici qui relicto clericali habitu por
tant arma: si tertio moniti non deponunt
perdunt privilegium clericale: extra de se
excommunicati in audientia. Similiter etiam
si non sunt moniti et immiscunt se tyranni
di et enormitatem de sen. excom. cum non ab
homine possunt tamen arma portare mo
do quo dicitur de bellum. 2. §. 1.

Clerici goliardi aut buffones. **A** **I**oculatores: ut patet in textu. j. allegato. et
glo. ibi dicitur quod primum est vulgare gallicum
hinc vulgare tuscorum. **B** Si hoc per aliquem
exercuerint carerent privilegio clericali. **A**
scilicet: ut in textu predicto. **B** Et eodem modo si
minoris tpe et admoniti non desisterint: et de
vi. et ho. cle. clerici. li. 6. **A** **B**ibi patet quod re
quiratur tria monita. **B**

Clerici qui carnificium macellariozum
seu tabernariozum officium publice faci
unt. **A** personaliter: ut in. c. j. allegato.
B si 3. moniti. **A** **N**on iocati: ut ibi. **B** **N**on de

stant seu refumant: si sunt coniugati pdunt
priuilegium clericale. **A** Dio vt ibi. **B**
Non coniugati vero qui incedunt vt laici
perdunt in personis. **A**. Sed si non ice
dant vt laici perdunt in rebus tantum: vt ibi.
B Quid hoc agunt. **B**. In textu cle. di
ocesanis ad istam sic dicitur: Si monti ab
his non destituerint: aut ipsa vt premissum est
exercendo relapsi sunt: quicunque coniugati oio
Non coniugati vero in rebus et si oio ince
dant vt laici in personis priuilegium cleri
cale Quid premissis insisterit eo ipso amittit.
B De vi. et ho. cle. clerici. li. 6. dioce
sanis. in cle. eo. ti. **A**. In predicto. c. cle
rici. nihil de hoc ponitur: sed solum qd di
ctum est in precedenti. **S**. **B**

Clericus coniugatus si contraxit cum
vnica et virgine et deserat tonsuram et vestes cli
cales retinet priuilegium clericale in duobus
s. q. percuties enim est excoicatus: et q. n. pot
distingui nec condemnari a iudice seculari
nec ciuilliter nec criminaliter: in ceteris vero
non reuinet. Item si non deserat tonsuram et ha
bitum in nullo retinet: et de cle. pu. clericus
li. 6. Quid clericus pot iudex esse vel iudi
care infra iudex. 2. §. 1. 2. 6. Et per quos a
ctus clericus in minoribus perdit priuile
gium clericale: vide. §. apostasia. 4. §. pe. et
vl. Et que negotia clericis sunt interdicta. j.
negociatio in tribus vltimis. §.

Clericus tertio. **A**. **Q**uid
cohabitationem mulierum et hone
statem. Clerici namque non debent habitare
cum mulieribus di. 32. hospitium. et di.
81. legitur. Nam cohabitatio est aliquando
adulterij occasio. 18. q. 2. diffinimus. Ex
cipiantur: mater: soror: amita: matertera.
Amita est soror patris: matertera vero ma
tris secundum carnem. **B** Et generaliter per li
neam transversalem omnes consanguine
que sunt infra 2^m gradum: ar. di. 81. cum om
nibus. sed per lineam ascendentium et de
scendentium vsq. ad quartum gradum: ar.
extra de consan. et affini. non d. 3. et di. 32. in
terdictum. di. 81. cum omnibus. et c. volumus
Et est ratio quia in istis sedus naturale ni
hil permittit seu criminis suspicari: et de
coha. cle. et mu. a nobis. extra §. presump.
cum in iuuentute. **A** In allegatis iurib⁹

non clare monstratur §. isto quarto gradu
ad hoc ppositum: sed tamen idem dicit
Ray. vt in sum. co. li. 3. ti. 30. q. xi. Ideo et
dicit glo. in. c. i. et de coha. cleri. et mu. affi
gnans aliam rationem: videlicet quia videtur q. i
ista linea recta amplius possit extendi per
missio §. in collateralibus: et bene quia i linea
recta Quid gradus est distantior: tanto est an
tiquior persona et minoris suspicionis et p
prie maioris permissionis. 32. di. interdixit
B Et hoc intellige nisi haberent secum per
dissequas. vel aliquas mulieres suspectas.
A Ad hoc facit. 81. di. legitur. **B** Por
ro etiam cum prius dictis clericus non debet
habe immoderatam familiaritatem: ne con
reptibilis habeatur 33. di. quarunda. Pnt
etiam ultra predictos gradus habitare: si
essent antique et non suspecte: di. 81. semias
et in predicto. c. interdixit. in fi. **A** Pnt
etiam habitare aliqui affines et domestic
81. di. cum omnibus. vbi ex consilio carthaginē
si dicit: Cum omnibus. n. clericis extraneis
mine non cohabitent sed sole matres auie
et matertere amite sorores: et filie fratrum aut
sororum: et quicunque ex familia domestica ex
necessitate et anteq. ordinarentur iam cum
eis habitabant: vel si filij eorum iam ordina
tis parentibus vxores acceperunt: aut ser
uis non habentibus in domo quas ducant
alijunde ducere necessitas fuit: hec ibi. Item
potest cohabitare vxor ipsius clerici an or
dinatorem habita que caste regenda est. 81.
di. volumus. Quod intelligitur quia vxor est
est iam vetula et non suspecta: vt in. d. q. xi.
et in summa confel. notatur. Item sciendum
q. cum nulla suspecta debet cohabitari et
strictissime consanguinitatis: extra de co
habi. cleri. et mulierum. c. i. vbi dicitur: In
hibendum quoque est vt nullus sacerdos se
minas: de quibus suspicio potest esse retin
neat: sed neque illas quas canones conce
dunt matrem amitam et sororem: quia in
stigante diabolo etiam in illis scelus per
petratum reperitur: et etiam in pedissequis
earundem. Sed si qua de his necessitate
habet presbyteri hanc in vico: aut in villa
domum longe a sua conuersatione: et ibi
eis que sunt necessaria administrent. Pro
hibendum quoque est vt nulla femina ad al
tare presumat accedere aut presbytero mistra

aut infra cancellos stare vel sedere: hec ibi
Sed ut habetur in su. con. d. q. xi. videtur
aliqui intelligere hunc textum: quoniam consan-
guineas habent secum pedisse quas ceneas
Sed certe decre. ponderat suspicionem non
solum pedisse quarum: sed etiam ipsarum plagul-
nearum: ubi quia instigante diabolo etc. Et
etiam si non habeant secum extraneas dicitur co-
sanguinearum suspectarum cohabitatio vi-
tari: ut super hoc. c. sentit glo. dicens: Quod
dicitur h. intellige de suspectis clericis iuue-
nibus et mulieribus suspectis: quia si sus-
pecte sunt non debent secum manere. 3. 4. di.
quoniam dicitur. Contraria loquitur de illis mu-
lieribus de quibus nulla est suspicio mali.
Item fm. Bossi. et Bossi. episcopus et religiosus i-
distinguit non possunt cum aliqua etiam. co-
sanguinea habitare: ar. d. c. quorundam. et i-
aucten. de sanctissimis episcopis. §. episcopus coll. 9.
et de monachis. §. cogitandum coll. i. Ray. ve-
ro dicit. Licet hoc ritum et honestum etc.
non obstant eis illa iura: quia. c. quorundam
loquitur quando immoderatam familiarita-
tem episcopus habebat cum filia cuius
occasione vilis ac contemptibilis a suadus
habebatur. c. vero sane. loquitur de uxore
episcopi que omnino dicitur intrare religionem
hec in. d. q. xi. in sum. con. Primum verius
videtur. Nam de religiosis expresse habet
is. q. 2. diffinitum. De episcopis vero i. d.
§. episcopum. Et sicut non dedignantur le-
ges sacros canones imitari: ita et sacrorum
statuta canonum principum constitutioni-
bus adiuvantur: extra d. no. ope. nu. c. i. 23
An clericus incontinentis et fornicari-
us sit suspensus et debeat in officiis evitare
Respondeo. Quilibet pro peccato morta-
li est suspensus quo ad se tamen talis non
est suspensus quo ad alios: nec debet in of-
ficiis evitare nisi si peccatum est notorium
ut quia damnatus est de illo: aut sponne co-
fessus est in iure. Et vel etiam non spon-
te: quia hec distinctio non fit in. c. questum
infra allegato. ubi etiam glo. dicit: quod hoc
casu condemnatio debet fieri per sententiam
diffinitivam. B vel evidentia facti quod
non potest aliqua tergiversatione celari:
ut puta quia mulierem multum suspectam
tenet publice: aut quia apparent inde argu-
menta gradientia super terram: extra d. co-

ha. clerico. et mul. questum. Et ibi non di-
citur de signis huiusmodi evidentie: sed hec
ponit Ray. ut in sum. con. lib. 3. tit. 30. q.
12. B Et de hoc habes infra fornicatio.
§. 2. Et ibi de pena clerici qui duxit uxorem
§. 3. An autem a fornicario liceat acci-
pere sacramenta: habetur. j. ordinatus. p. i.
mo. §. 3. Et super his et similibus ho-
die est facta magna innovatio per concilium
Constantiense et postea Baluense ante
reuocatur: in quo Basiliensi concilio facta fu-
it quedam constitutio approbante domino
Eugenio papa. 4. quam ego extraxi de li-
bro domini cardinalis Juliani tituli sancte sa-
bine: qui vulgariter dicitur sancti angeli: quod
presuit dicto concilio et multi hanc consti-
tutionem ostendit in camera et studio suo
florentie. die. 2. decembris. 1440. cuius te-
nor sequitur: et talis: Et vitandus scanda-
lum ac multa pericula sabuendū quo-
modo conscientia timoratis statuit quod nemo
deinceps a comunione alicuius in sacramen-
torum administratione: aut alijs quibuscumque
divinis vel extra preteritis cuiuscumque se-
tentie aut censure ecclesiastice seu suspensio-
nis aut prohibitionis ab homine vel a iure
generaliter promulgate teneatur abstinere:
vel aliquem vitare aut interdictum ec-
clesiasticum observare: nisi sententia pro-
hibens suspensio vel censura huiusmodi
fuerint: vel contra personam collegium vel
universitatem ecclesiam aut locum certum
aut certam a iudice publicata vel denunci-
ata specialiter et expresse: aut si aliquem ita
notorie excommunicationis sententia com-
munitate incidisse quod nulla possit tergiversa-
tione celari: aut aliquo iuris suffragio excu-
sari non a comunione illius abstinere vult
iuxta canonicas sanctiones. Propter hoc
tamen huiusmodi excommunicatos suspen-
sos interdictos seu prohibitos non inten-
dit in aliquo releuare: nec eis quomodo li-
bet suffragari. B

Quoniam clericus quarto
ad bona temporalia. An clericus
possit habere proprium. §. Sic. l. 2. q.
1. episcopus. Et si capitula inueniantur contraria
intelligi debent secundum statum primitiue eccle-
sie: quoniam nulli proprium possidebat: vel de religio-

qui renūciaverūt proprijs. Et tamen sicut ait Thō. 2°. 2°. q. 185. Clerici non sic debēt propriū possidere: ut cum curant propria defectum factant in his que perrinēt ad cultum dīnū. **¶** Alii non possunt dicē: sicut cū effectu debent pars mea dominus. Hoc enim dicere non pōt qui extra dñm aliquid hz. 12. q. 1. clericus. Et ut dicit Thō. in loco p̄calleгато ille cum deo alias p̄es habet culus studium dīminuitur circa ea que dei sunt: dum intendit his que mundi sunt. Et p̄dictum etiam notatur in sū. cō. li. 2. ti. 5. q. xi. **B.**

Utrum clerici possint facere testamētū vel donationem inter vivos. Respondeo si habent de patrimonialibus vel que sibi aduenerunt aliunde: puta ex successiōe vel donatione facta persone non inuivū ecclesie: vel de illis que ipsi sibi per scripturam vel huiusmodi artificii licitum queherunt indubitanter possunt de his facere testamētum vel etiam dōare. 12. q. 3. c. 1. 2. extra d. testa. ad hēc. 2. c. quia nos. 2. hēc etiam hñt locum si clericus sit in potestate patris: vel aut constitutus. C. de epl. 2. ele. aucten. p̄es byteros. licet in alijs personis secus sit: ut infra peculū. De rebus autem ecclesiasticis mobilibus 7 immobilibus non pōt clericus testari: sed potest de mobilibus 7 fructibus perceptis in egritudine constitutus: dum tñ sit p̄pos mentis cōferre pauperib⁹ 7 religiosis locis: 7 his qui sibi honeste seruiuerunt: ut. d. c. ad hēc. 2. extra de testa. relatum. 2°. **¶** Alii dōc etiam potest clericus: vide licet donare de rebus mobilibus fructibus 7 similibus ex iusta causa dñi sanus ē dum modo temperate: cē de donati. ceterū. 7. c. ad apostolice. et nō. in sū. con. c. ti. q. 12. etiam consanguineis qui sibi honeste seruiuerūt dō. c. relatum. 2°. de testa. **B.** De consuetudine tñ clerici alicubi testantur de fructib⁹ 7 reb⁹ mobilibus ecclesie acquisitis: tñ de iure p̄ est: ut i p̄dictis caplis 7 iuribus. **¶** Alii. Et ut notat in sum. con. d. q. 12. fm. **¶** Alii. De huiusmodi rebus testari non esset illicitum nisi quia in fauorem ecclesiarū prohibetur ē: unde etiam qz rō inadet oppositū credo vbi hęc consuetudo est qz de rebus ecclesiasticis mobilib⁹ possint clerici facere testamētū: hęc ille. **¶** Hoc intellige rēp̄m̄ de sacris

vasis. Super his. n. nullam non solū dōa tionez: sed nec alienationez possunt facere clerici. 12. q. 2. c. 2. nisi forte haberet supflua vasa. Nec ex alijs mobilibus possēt debz satisfieri. 10. q. 2. hoc ius. Et forte idē p̄ssēt dici in alijs ad diuinum cultum deputatis ar. c. si. cē. de testa. Immo idē etiā de alijs rebus nisi forte consuetudo foret qz cleric⁹ testaretur de mobilibus que recepit: ut stipendia personalia: de alijs vero nō potest testari: ut nōr dñs Anto. in. c. relatum. 2°. de testa. 7 dñs Dñicus de sacro gemitano in. c. plenū de offi. or. li. 6. **B.**

Quis succedet clerico ab intestato: gñ deo. In bonis acquisitis per ecclesiam succedit ecclesia: sed in alijs succedunt consanguinei fm ordinem iuris: quibus deficientibus succedit ecclesia. 12. q. 5. c. si. **¶** Alii. Potius videtur. c. pe. quod incipit quicunqz. **B.** Extra de suc. ab inte. c. 1. 2. c. cū dilectus in fi. Et de hoc casu h. bes diffinita successio. §. 2. **¶** Alii. Moie autem ecclesie nō episcopus vel successio: clerici mortēis vbi est collegium clericorum: sed cōis congregatio intelligitur que rerum illarum debet canonicam distributionem: curam habere. vbi aut in loco defecti tantum vnus est ordinarius is ea bona habebit. d. c. relatum. 2. de testa. **B.**

Quid si nesciatur vtrum res fuerint ecclesie vel persone. Respondeo p̄sumuntur omnia ēē ecclesie: si tamen constat eū habuisse res que non erant ecclesie: sed persone 7 dubitatur de quibus p̄sumitur p̄ eo qd est in possessione rei de qua est qō. unde li post mortē ecclesie inuenitur in possessione hereditibus incumbit probatio: sed si heredes sunt in possessione probabit ecclesia: ar. 12. q. 4. c. 1. 2. q. 5. c. 1. in fine. 7 si possessio est oīo cōfusa vel probat: vide. j. successio. §. 2. **¶** Alii. Vbi dicitur qz equalis debz fieri distributio inter ecclesiā 7 p̄sanguineos seu heredes nisi forte quis ex seruo factus sit clericus: nunc enī fiet quod dicitur: extra d. suc. ab inte. c. 2. vbi hoc idem dicit glo. 7 v. nō. i sum. con. li. 2. ti. 5. q. 13. Ray. etiam con. p̄dictis de onere probandi: 7 qz de seruo facto clerico intelligitur dictum. c. 2. vbi dicitur: qz peculium decener debet diuui in quattuor partes: quaz vna ep̄o: altera eccle

hie: tertia pauperibus: quarta parentibus assignatur: et si non parentes sint: ep̄s eaz recipiat: et in vsum ecclesie diligenter distribuat. **B**

Etiam clerici siue prelati qui bona ecclesiarū p̄sumunt in vsus illicitos sunt raptores. Unde fm Ray. Clerici qui consanguineis aut potētibz diuinibus: meretricibus: histronibus: et similibz bōa ecclesieastica pauperibus debita tribuunt raptores sunt: quicquid h̄nt pauperū ē. i6. q. 1. c. si. naz pauperibus debentur. Unde tales clerici tenentur ad restitutionē omniū pauperibus vel in vtilitatem ecclesie i2. q. 2. gloria. 2. c. si illi. Et peccant mortalit̄r non solum q: pauperibus subtrahūt: sed etiam qm̄ turpibus personis tribuunt. 86. di. qui venatoribus. 2. c. donare. Et qd̄ dictū ē de consanguineis: intelligendū est fm Buil. qm̄ datur eis non vt pauperibus sed vltra qm̄ datur conditionis eorum. **A** Idem in summa con. libro. 2. titu. 5. q. 14. **A**bi quo ad diuites et potentes dicitur quando qd̄ datur nō. ppter aliquā cām licitā et honestā sed ppter fauorē et pompā seculi. **B** Si mille pontif per Thō. scda scde. q. 185. d̄ ep̄i scopis. Dicit enim q: si distincta sint bona que debentur in vsū ecclesie ab his q: sunt pauperibus et mistris eroganda: et aliqd̄ ep̄s sibi retinuerit de his que pauperibus erogāda sunt vel in vsū mistrozū v̄l i cultū diuinū expēdēda: n̄ ē dubiū q: mortaliter peccat et ad restitutionē tenet. De his autē que sunt specialiter suo vsui deputata peccant si imoderata sibi retineant: et alijs non subueniant sicut requirit debitiū charitatis. Si vero predicta bona non sunt distincta eorum distributio eius fidei cōstituitur. Et si quidem in modico deficiat aut superabū det pōt hoc fieri absq: bonē fidei detrimēto q: nō pōt hō in talibus punctaliter accipere illud qd̄ fieri o3 Si vero sit multuz excessus non pōt latere: vnde d̄ bōe fidei repugnare. Et iō nō est absq: peccato mortali: et idē iudiciū est de bonis aliorū cleri corū: vt ponit idē Thō. in quodā quolibz **A** Idem in sū. cō. li. 2. ti. 5. q. 16. vbi quoq: subditur. Mora etiam q: prelati tenet de bonis amissis ecclesie dolo et culpa lata et leui fm Ber. 2. d̄osti. extra d̄ offi. archi.

c. ea que. **B**

Clericus siue prelati tenetur de bōi ecclesie sue amissis sua negligentia dolo: vel culpa: siue lata siue leui: notat extra de offi. archi. ca que. Idē d̄osti.

Unquid clericus qui habet sufficiēda patrimonium potest viuere de bonis ecclesie p̄ndeo fm Al. Si deseruit ecclesie. potest viuere de bonis ecclesie eius: sed si non deseruiat vel in malos vsus expendat mortaliter peccat. Cō. d̄osti. Sile. j. de cl me i. §. pe. **A** Idē in sū. cō. e. ti. q. 17. vbi additur. Quod autem dicit d̄ostero. q: bonis parentū sustentari possint siquod est pauperū accipiūt sacrilegiū incurrit. i6. q. 1. c. vi. Intelligēdū est vt dicit Al. cū extrema necessitas pauperū hoc requirit. iñc. n. et sua tenent erogare. d̄osti dicit q: h̄e et si milles auctoritates intelligunt q: de superfluo debet largas elyngas facere: h̄ec ibi. Et sic nō est expectanda extrema necessitas: sed de bonis clericorū et ecclesie pauperibz large subueniendū est: quod magis consonoat p̄dco. c. vi. alis non eēt dōia iter clericorū et laicos: et inter bona ecclesie et bona clericorū cū in extrema necessitate oēs de oibz bonis iuxta corū facultatē teneat p̄rio subuenire. 86. dist. pascē. **B**

An qui male recipiūt a personis ecclesiasticis teneantur ad restitutionem. Respondeo fm Ray. Fornicariē et h̄i turpes personē tenentur restituere ipsi ecclesie: nisi forte eis fuerit datum cā elyng in sūma nec essitate: qua tunc fuit debitum. 86. di. pascē Idem d̄osti. Diuites vero et potentes q: receperunt per fraudes: minas: importunitates: et huiusmodi tenentur: clericus qui deducit redimendo vexationem suam excusatur: extra de simo. dilectus. p̄mo. Si x̄o non sunt data propter predicta: sed propt̄ alia necessariam vel honestā cām: vt rōne hospitalitatis aut elyng: non tenentur: ar. xi. q. 3. qm̄ multos. 42. di. quiescamus. **A** Pontif exēplū Ray. vt patet in sū. con. li. 2. ti. 5. q. 18. qm̄ predicti diuites et potentes easu fortuito propter aliquam causam necessariam vel honestam venerunt et impediti non pōt redire ad propria: nec ibi inueni aliquid ad emendū: vel n̄ h̄nt vnde emanare p̄curat p̄ate cā elyng. **B** Idē dicēdūz

si erant bene meriti et honesti viri presertim
quia iam impenderent ecclesie seruitus de
fendendo: vel patrocinium in causa presta
do: aut elynas conferendo et huiusmodi: quia tali
bus ecclesia tenetur rependere. 12. q. 2. q. 2. q. 2.
q. 2. suffragio. et c. ecclesiasticis. Et si ta
men ut patet in d. q. 18. dicitur quod etiam illi qui
acceperunt ex illegitima causa restituere non
tenentur: nisi ipse clericus propter huiusmodi do
nationem factus sit non soluendo: sicut est
in vltima: hoc excepto eo qui extorsit per
fraudem vel minas aut violentiam vel hu
iusmodi: hic etiam tenetur si clericus sit sol
uendo. Si autem clericus non sit soluendo
tenentur ad restitutionem omnes qui illi
cite acceperunt: hec ibi. Primum dictum ve
rius videtur quod siue clericus sit soluendo:
vel non illicite suscipiens teneatur ad resti
tutionem: quia illicita donatio rei ecclesie de
iure non tenet: extra de dona. c. 2. B. S.
si debeat fieri restitutio cui fieri. Respondeo
Quando non turpiter dederit: sed timore
vel huiusmodi: restituatur eidem qui dedit
alio auctoritate superioris conuertatur in
utilitatem ecclesie vel pauperibus erog
atur: et. 17. q. 4. si quis in atrio. Sans co.
Tho. scda scda q. 62. Et de hoc in d. q.
18. clarius dicitur secundum Ray. licet. Credo quod aucto
ritate iudicis priuatis debeat fieri ecclesie cui
sic iniuriose ablatum est: ita quod illi eidem qui
dedit nisi cum turpiter dedit: tunc enim non libi
sed successori suo poterit fieri: vel superio
ri ut dicitur in d. osti. Vel in utilitatem ecclesie
conuertatur: vel etiam eiusdem loci paupe
ribus: si hoc expedire videbitur erogetur
d. c. si quis in atrio. hoc vltimum. scilicet quod de paup
eribus dicitur gl. Ray. quod melius est. scilicet cum indi
gent pauperes vel satis abundet ecclesia: al
ioquin melius est quod in utilitatem ecclesie
pauperis conuertatur. Idem etiam. Sup co
do quod dicit Ray. de auctoritate iudi
cis priuatis glo. eius dicit: si tamen super ra
tionibus disponendi habeant potestatem. B.
De fructibus beneficiorum habentur plu
ra. scilicet beneficium 2. per totum. Clericus non
debet recipere ecclesiam de manu laici: ut
in ecclesia. primo. §. per. Clericus an debeat
iurare coram laico: vide. 22. q. vi. nullus. Et
habet ibi quod non presumat iurare in ma
nibus laici. Et si ad pensionem cuiusvis

laici nisi fuerit per iudicem ecclesiasticum re
quisitus: ut ibi. B.

Quomodo et quomodo assumere possit coadiutor: vide. §. vicarius corpore. §. 2. in fi. et §. fi.

Cognatio Triplex est cognatio: quedam carnalis que dicitur consanguinitas: quedam spiritualis que dicitur compaternitas vel cognatio spiritualis que ex compaternitate preedit: quedam legalis que dicitur adoptione. Hec cognationes multiplex impediunt matrimonium. Et ideo de eis require. §. ipe dicitur. §. 6. et 7. et §. adoptione.

Commoda ecclesie Talia comoda non potest fieri nisi si per modum quod dicitur. §. beneficium primo. §. 3. in fi.

Conmittere alii vices suas regere infra de legare: et infra vicarius et §. confessor primo. §. per. et antepe.

Commodatum Comodare est alicuius rei ad aliquem certum usum gratuita concessio. nam si merces intervenit non est commodatum sed locatio vel aliter contractus innotatus secundum in d. osti. et Sof. Et idem in sum. con. li. 2. u. 6. q. 18. Et est locatio quando interuenit merces pecunie. in d. oc. n. casu si transferat dominum est venditio si vero non transferatur est locatio: ut in d. de emp. et ven. per totum. et de locazione et con. in principio. Si vero non interueniat merces pecunie est contractus innotatus qui fit quadruplex: videlicet: Do ut des: Do ut facias: facio ut des: facio ut facias. ff. de prescript. verbis. l. naturalis. B.

Comodare potest et ei commodari quod potest et habere. vnde si solus placet potest commodare et ei commodari: sed est conomus quod is habet potestatem. x. q. 2. hoc ius porrectum. Porro si pupillus commodet non est obligatus: sed aliter ei obligatur. ff. de acti. emp. et ve. l. iulianus. §. antepe. Et idem in sum. con. e. u. q. 20. fm in d. osti. Et addit tene tur non pupillus in quantum locupletior factus est. Sic et si presbiter non ecclesie commodatum fuerit tenet ecclesia quantum in utilitatem eius versum est. B. Possimus etiam commodare non solum

sed etiam aliena que possidemus. ff. pro. l. commodare. z. l. ita. Et ibi dicitur: ut si fur vel pardo commodauerit habeat commodati actionem. Aduertendum tamen quod si bone fidei possessore non est dubitatio. Adhuc fidei vero possessori commodare non licet: immo commodando furtum committit quia est contraccio fraudulenta rei aliene iusto domino. ff. de furtis. l. i. Similiter et rem alienam retinendo rapinam committit. l. 4. q. 5. siquid. Sed dicitur posse commodare quo ad hoc ut possit contra commodatarium agere commodati. d. l. ita. nisi forte concurrat dominus rei cum legitimis probationibus: nam tunc ei oio libera facienda est restitutio. C. de furtis. l. in ciuilem. B Non mihi licet nobis commodare ea que nobis sunt commodata nisi ad usum nostrum. vt. j. §. 4.

In commodato debet restitui res ipsa di. l. ius autem naturale. Nec potest restitui propter alium alicuius debiti restitui. C. como. l. si. et non deteriorata: vt. j. de positiua. §. antepe.

Quid si commodauit rem ad certum usum et tu ueris ad alium: puta commodauit tibi equum vsqz ad certum locum: et tu procedis ulterius: vel commodauit cum ut duceret ad villam: et tu duxisti eum ad bellum: vel rem quas tibi commodauit commodasti alteri. Unde in omnibus predictis furtum committit: nisi quando commodatarius credebat dominum permittitur et erat iusta causa credendi. ff. de furtis. l. q. re. Et in hac l. non dicitur nisi de 2. s. quando excusatur a furto: sed primum. s. quando tenet ratione mutui usus probat. ff. como. l. si vt certo. §. quimo. z. ff. de furtis. l. qui iumentis. Et in dubio presumitur dominus non permittitur: et inuitus. ff. de furtis. l. qui vas. §. vetare B Itaque si in dictis casibus res perijt vel deteriorata est ille qui commodatum recepit indubitanter tenetur ad restitutionem. Et Idem in su. co. co. ti. q. 19.

Sed nunc quid alii commodatarius tenetur si res perijt vel deterioratur. Respondetur distinguendum est: quia si quis accepit commodatum gratia sui tantum: ut frequentius solet fieri: ipse tenetur de dolo et culpa siue lata siue leui siue leuissima: extra co. c. vnico. quia in talibus talem diligentiam qualem in rebus suis debet abhibere: nec hoc etiam sufficit

si res diligentius custodiri potuit. ff. de ac. z ob. l. i. §. is quoque cui. de casu vero fortuito qui non accidit culpa sua non tenetur ad restitutionem nisi interuenient pactum vel mora. s. restituendum: vt. i. d. c. c. Quod si commodatum fuisse factum gratia dantis tantum: verbi gratia: Commodauit uxori ut ad me ornatus duceretur: tunc commodatarius non tenetur nisi de dolo tantum: vt. ff. e. si vt certo.

Et in §. interdum. vbi dicitur de dolo tantum Sed Hostiensis dicit quod tenetur hoc casu etiam de lata culpa: vt in sum. con. co. ti. q. 21. vbi hec oia notantur pro quo facit: quia lata culpa equiparatur dolo. ff. de positiua. l. quod nescit. Et ibi etiam patet quod lata culpa dicitur quando minoris curas adhibet alienis quam suis.

B Si vero commodatum fuerit gratia viriusque: tunc tenetur solus de dolo et lata culpa. ff. eo. i. in rebus primo responso ad si. Et immo hoc casu tenetur et de culpa leui: vt notat glo. in d. l. i. in rebus. B Idem dicit Hostiensis. vt patet in d. q. 21.

Commodans tenetur commodatario: si et scienter commodauit vasa viciosa propter quas cum vinum et oleum effusum est. ff. eo. l. in rebus Item si ante tempus reuocauit commodatum ff. eo. in commodato. Et tenetur etiam de impensis factis in rebus commodatis finem modum quod habet in d. l. in rebus. §. penult. vbi dicitur: Prout si cause interuenire: de quibus cum eo quod commodasset agi debet: veluti de impensis in valitudine seruici factis: que propter fugas requirendi reducendum eius causa facit esset Nam cibariorum ipse naturali ratione ad eum pertinet qui utendum accepisset. Sed id quod de impensis valitudinis aut fuge diximus ad maiores impensas pertinere debet: modica enim impendia cuius est ut sicut cibariis ad eum pertineant. Item qui sciens vasa viciosa commodauit: si infusum vinum vel oleum corruptum effusus est

Compaternitas.

Require. j. impedimentum. 6.

Communicare

Id est corpus christi sumere. Qui libet fidelis postquam ad annos discretionis peruenit comescare tenetur saltem in pascha te: nisi de consilio proprii sacerdotis: et pro

aliquā rōnabilem cām ad ipsā abstineat ex
de pe. 7 re. c. ois. **A**l. Rationabilis causa ē
ad faciendam debitam preparationē quā
negligenter omisit: iuxta illud 1. Cor. xi.
Probet autem seipm homo: 7 sic de pane
illo edat. Non enim conuenit: vt qui mul-
tis seu magis peccatis fuerit inuolutus:
statim etiam post confessionem accedat: s;
si tempus patitur debet plures confiteri 7
orationibus 7 ieiunijs 7 elemosinis se mū-
dū 7 odoriferum reddere p. quanto tempo-
re suo sacerdoti qui eius nouit p̄cie secreta
uisum fuerit expedire: de pe. di. 1. non suffi-
cit. 7. c. in accusatione. Non est autem iusta
causa differendi: q; dicat quis se non posse
indulgere vel non vult alienum restituere
seu aliud ad quod obligat facere. **N**ōc enī
nisi p̄ceat ex cōicādu ē: d. p̄se. di. 2. si quis
intrat. **B** Sed q̄tum etatis cōicans de
beth̄se: vide. j. §. penl.

Quicūq; cū p̄cia p̄cāt mortālē ad cōfōez
accedit peccat mortālē. 1. Cor. xi. Qui mā-
ducet idigne: iudiciū sibi manducat. Et h̄
ip̄z pōt 1. Thō. i. 4. di. 9. 7 addit sic q; aliq;
sit a peccato oīo inuictus n̄ potest pro certu-
tudine sciri. 1. Cor. 4. Nihil mihi cōscī-
fuz: sed in hoc iustificatus non sum. **P**ōt
tamen de hoc haberi aliqua coniectura: p̄
cipue per quatuor signa sicut dicit Ver. p̄
mo cū quis verba dei deuote audit: vt Jo
6. Qui ex deo ē verba dei audit. scdo cū q;
ad promptum ad bene agendum se inuēit
quā probatio dilectionis exhibitio ē ope-
ris: vt dicit beatus Gre. 3. cū quis a peccatis
abstinendi in futurum propositum h̄z. 4.
cum de preteritis dolet: q; in his n̄a peni-
tentia scdm Greg. consistit. unde si aliquis
per huiusmodi signa facta diligentē discus-
sione sue p̄cientie q̄uit forte non sufficiēt
ad cōionem deuote accedat aliquo pecca-
to mortali in ip̄so remanente quod eius co-
gnitionē preterfugiat nō peccat immo ma-
gis ex vi sacri peccati remissionem conseq-
uitur. **A**l. Con. predictis p̄se. vt in sum. cō.
li. 3. tit. 24. q. 69. **I**bi etiam dicitur f̄z **A**l.
q; tale peccatum de quo proxime dictus ē
in contritione generali dimissum est h̄z nō
ita plene sicut ea que in specie confessus est
Ibi etiam dicitur fm̄ p̄se. q; conscientia
peccati mortalis potest ēē multiplex: qui.

aut illa conscientia surgit ex certitudine suf-
ficienti: vt q; scit se fornicatū vel simili: aut
probabili: vt quia morose delectatus est 7
timet affuisse consensum mortalem: aut ex
leui vt homo scrupulosus qui timet de le-
ui delectatione ne fuerit peccatum mortā-
le. **I**n primo casu ad communionem ac-
cedens peccat mortaliter. Similiter in 2.
nam in primo contemnit. **I**n scdo disci-
mini se exponit. **I**n tertio non nōc intelli-
ge verum si conscientiam scrupulosam de-
ponit seu illi non consentiat: extra de sentē.
ex cōmū. inquisitioni: aliter non debet acce-
dere: quia quicquid sit p̄cia edificat ad
gehēnam: extra de simo. per tuas. 2. Et s̄
dit p̄se. Si autem non habet quis consci-
entiam peccati mortalis: aut hoc est quia
preparauit 7 discussit preparatione sufficiē-
ti diligentissime p̄ciam suam examinādo
7 peritos consulendo: aut probabiliter p̄ciaz
suā. s. probabiliter examinando 7 confiten-
do: aut negligenti. **I**n primo casu non pec-
cat sed remissionem peccatorum etiam tūq;
latent accipit 7 meretur. **I**n scdo non pec-
cat: sed tū remissionem non accipit nec me-
retur. **I**n tertio vero peccat mortaliter 7 de-
meretur: 7 maxime si negligentia sit mag;
hec ille. Et debet intelligi scdm predicta:
.i. q; meritum cōionis 7 effectus non p̄da-
tur pp̄ quālibet leuem negligentia. **B**.

Non sufficit volenti cōicare q; sit solū
cōtritus: imo si habet copiam sacerdotis q;
eum possit absoluerē: peccat sine p̄fessione
cōicando. Si vero nō h̄z copiam: tūc si imi-
net necessitas cōicandi vel celebrandi: vt
q; timet scandalum ppli: vel iam icipit mi-
nisterium sacri: vt aliquis infirmus amisit
loquelā 7 est i. p̄posito p̄fendi q̄cūq; pōt
non peccat cōicādo: p̄ p̄se. 2. **A**l. Simile
Thō. j. p̄fessio. 2. §. 5. 7 Ray. j. missa. §. 5.
Al. Idē in sū. cō. eo. ti. q. 7. 7 incipit misse-
riū sacri i. sra canonē anteq; sacerdos cōfi-
ciat: vt p̄z in. d. §. 8. fm̄ Ray. Et sicut v̄ p̄
offertoriū. **B**.

Quāuis exiit in peccato nō liceat cōi-
care: vt dicitur est. §. 7. vidēdo tamē corp̄
xpi non peccat: attē si interdum pp̄ hūi-
litate abstineat a videndo laudādu est fm̄
Thō. in. 4. dist. 9. Con. **A**l. dicitur q; pec-
cator non o; vidē multo aspectu s; eo viso

percutere pectus qñ nō sit dign⁹ eius aspe-
ctu. ¶ Deretici vero fm cū dē Thō. arcendi
sūt oīo a visione. ¶ Ad idē etiā ē de oībus
infidelibus: vt patet i sum. con. e. ii. q. 71. et
supradicta notantur. ¶ B. Similiter non
peccat quis tangendo cū timore et reueren-
tiā corpus xpī: vt q: erigit hostiā de terra et
huiusmodi. Et sic peccat vt dicit Inn. ¶ A
in sū. con. eo. ii. q. 72. vbi dī scdm Pe. q.
peccator hīs casibus excusatur, ppter neces-
sitatem. Et idē Inn. in. c. qd in te: extra de
pe. et re. et addit qd idem est si sacerdos pec-
cator alicui in necessitate constituto eucha-
ristiam tribuit. ¶ Nec videntur intelligenda
quando peccator est vere contritus cū pro-
posito confitendi: al est qd si possit impu-
tari: et ideo si videt excusari: vt pōt colligi
ex dī. c. 19 sup. §. 2.

¶ Et rursus nocturna pollutio ipedit cōio-
nem seu celebrationē. ¶ Rūdo scdm Thō.
in. 4. dī. q. 4. ar. 2. Ad hoc vt homo di-
gine ad sacm eucharistie accedat: tria req-
runtur. pmo enim requirit munditia pscie
que non nisi per peccatum tollitur. scdo re-
quiritur eleuatio mentis ad deū per actua-
lem deuotionem: et hec interdū sine pecca-
to amittitur: vt per mentis hebetudinē vel
occupationem aut euagationē: tertio mun-
ditia corporalis: vnde et celebrātes veltiā
tractātes alqz sacm propter reuerentiaz
lauant manus. Itaqz pmo et principalit
peccatum impedit: scdo indeuotio seu he-
betudo mentis: tertio corporalis immūdi-
tia. Et hec tria quandoqz concurrūt in ali-
qua nocturna pollutiōe: qñqz duo ex ipis
qñqz vñū tñ. Et secūdu hoc homo magis
vel minus impeditur. Et ideo distinguen-
dū est de pollutione que potest multiplici-
ter contingere. Et pmo quidem contingit ex
sola dispōe nature et non ex precedenti co-
gitatione: et tunc non ē signū alicuius pec-
cati: sed potest hebetudinē mentis inducē:
si simul cū imaginatione ptingit. Immu-
ditia ho corporale habet: et ideo si necessi-
tas vel deuotio exposcat non impedit: pre-
cipue qñ sine imaginatione accidit: nī si p-
pter reuerentiā quis abstineat laudandus
ē: qñ talis dispō non est perpetua. scdo ve-
ro potest contingere ex precedenti cogita-
tione. Et hic dicendū ē q cogitatio pūit

modi turpius qñqz pōt esse sine peccato si
cum ē cogitatio rātū: vel cū quis dispu-
tando de talibus oportet q loquens cogi-
tet. Aliquando est cū peccato veniali. s. qñ
cogitatio pertingit ad affectionē et in sola
delectatione finitur sine vilo deliberatio cō-
sensu. Quāqz autē est mortale. s. qñ cōsensu
adiungitur: et quia cogitationi tali de ppri-
quo est delectatio et delectationi cōsensu
ideo i dubium verti pōt: vtrū sequēs pol-
lutio ex peccato acciderit vel non: et an vel
niali vel mortali. ¶ Quā ergo sic dubitat: de
precedenti cōsensu: oīo abstinendum est
Si autem non dubitatur s. expresse inue-
niat quis cōsensum nō preuenisse et neces-
sitas urgeat: aut si aliqua potior causa pōt
accedere aut etiam celebrare: q si causa
aut necessitas non sit et tñ celebrat non pec-
cat mortaliter sed venialiter: melius tamē
est abstinere propter reuerentiam sacri. 3°
potest contingere ex cibo vel potu pcedē-
ti: et tunc idem est iudiciū sicut ex illa polluti-
one que ex turpi cogitatione processit:
nisi in tantum q non ita de facili contin-
git peccare mortaliter in susceptione cibi si
cur in cogitatione turpi. quarto pōt ptingē
ex illusione: et quidē si illusiōis cā i nobis p-
cessit: idē est iudiciū quod de cogitatione p-
cedente. Si autē in nobis cā nō precessit i
mo potius contraria cā et frequēt accidit et
pcepue in diebus in quibus qz cōicare dī
signū ē q diabol⁹ hōi fructū eucharistie
auferre conatur. vnde in tali cāu cōsultus
fuit cuidā monacho vt in collationib⁹ pa-
trū legat q cōicaret: et sic diabolus videns
se non posse psequi intentum ab illusiōe ces-
savit. Generaliter tamen qz cā ex q ptingit
non pōt ita picipi de sacramento est sēp ab-
stinē nisi necessitas incubat: sed dī abstinē
vsqz ad. 24. horas: qz i tali spatio. nā que
p corporale imūditia et mentis hebetudi-
nē fuerat deordinata reordinat. ¶ Ad idē
i sū. cō. li. 3. ti. 24. q. 73. vbi dī dī Thō. q.
pollutus nisi pollutio hēat oriū ex pecca-
to mortali deberet celebrare pro alio q est
i peccato mortali ne ille celebrando pecca-
ret mortaliter.

¶ B.
Corpus christi a ieiunīs tñ dī percipi
7. q. i. nihil de conse. di. 2. liquido. Quod
i reuerentiā tāu sacri institutū ē nisi propter

necessitate imminentiis mortis ne contigat sine viatico ex hac vita transire. Est tamen sciendū qd duplex est ieiunium. i. nature et ecclesie. Ieiunium nature est qd ipsoat priuationē cuiuscūq; preassumpti per modum cibi vel potus: et tale ieiunium requiritur ad ad hoc sacm recipiendū. Nec refert virū aliquid nutiat vel non: aut per se aut cum alijs aut cibi aut etiam medicine in qtuū q; parua quantitate: dūmodo sumatur p modū cibi vel potus non licet hoc sacm accipere. Reliquie tamen cibi remanēis i ore si casualiter traſglutiantur non impediuēt sūptionē huius sacramenti: q; nō traſglutiantur p modū cibi et potus: sed per modū salutis: quod vitari non potest. Aliud ē ieiunium ecclesie: quod instituitur ad carnis niacerationem: et tale ieiunium non soluit per predicta: q; non multū nuntunt: s; magis ad alterandū sumuntur. **A** Idem i sū. con. co. ii. q. 64. vbi etiam dicitur fm Tho. q; sū nō impediuēt cōionē si casualiter sumatur reliquie aque vel vini quibus os abluatur dūmō non traſglutiantur in magna quantitate. **B** Porro ecclesia diem naturālē incipit a media nocte: et ideo si post mediā noctē aliquis sūpsit aliquid per modū cibi vel potus: non potest ea die hoc sacm sumere potest vero si ante mediā noctē: nec refert vix post cibū vel potū dormierit: aut etiā digestus sit qtu ad rōem precepti. Refert aut qtu ad perturbationē mentis quam patiuntur homines propter insomnitatem vel indigestionem: ex quibus si mens multuz perturbetur homo redditur ineptus ad sūptionem huius sacramenti: hec Tho. i. 3. pte. q. 80. **A** Idē in sū. co. q. 65. **B** Dubium occurrens super sūptōe a ieiunio: videtur de j. eucharistia. 3. §. 6. in fi.

Alium post factam cōionem liceat statim comedere. Rūdeo fm Tho. 2. 2. i. 3. parte. q. 80. In susceptione huius sacramenti requiritur magna deuotio: que quidem magis impeditur propter precedentia q; propter sequentia: et ideo magis est institutum q; homines ieiunent ante sūptionē q; post. Debet tamē esse aliqua mora inter sūptionem eius et reliquos cibos. vnde et in missa oratio gratiarum actionis p cōionē dicitur q; qai cōicāt suas pituitas oīones dicūt

A Contra hoc videtur de pse. di. 2. tribus. vbi Clemens dicit q; q mane cōicaucrit vltq; ad sextam ieiunet: qui vero tercia vel quarta hora ieiunet vltq; ad vesperam: sic secreta sanctificatione eterna custodienda sunt sacramenta. Sed videtur in sum. con. lib. 3. ti. 24. q. 66. Pe. dicit q; hoc decretum loquitur scdm antiqua tempora quando raro celebrabantur missae. Scdm ergo hanc rationem Pe. etiam hodie obuiet in raro celebrantibus: vel in non sepe cōicantibus. Puto ergo q; qtu potest cōiode fieri et hodie hoc decretum debeat seruari. Contrariū vero nō pcedit nisi ex inaequitate: nulla potest cōiucudie iniuri: extra de pse. c. fi.

B Duo sūt modi manducandi corp^o xpi scdm Augu. Alius sacramentaliter: et sic boni et mali edunt. Alius spiritaliter: et sic solum boni manducant qui in vnitatem xpi et ecclesie quam hoc sacramentū significat manent: hec magister. 4. sen. di. 9. **A** Idē in sum. co. e. ii. q. 67. Et illi dicuntur manere in vnitatem ecclesie et christi qui ei cordia et fide et opere adherent. 24. q. 3. de illis. et de conse. di. 2. credere. In quo etiam. c. patet q; duplex est modus manducandi spiritaliter. Alius deuota fide in. vñ ibi dicitur: Qui credit manducat. Alius est fide et de bita sacri. perceptione.

B Interdictus suspensus excoīcatus etiam iniuste cōicare non debet: q; in talibus ē defectus rei significare. i. vñtas corporis mystici fm Pe. **A** i. ecclesie que mystice dicitur corpus xpi: ad Ro. 12. ibi: Sicut enim in vno corpore et. 24. q. 1. Abi sana fidelis et h^o corporis vñtas: hoc est q; fideles debent inuicem vñiri fide et charitate in hoc sacramento signatis. Unde et vocatur mysterium vñtatis: extra de sum. tri. et fi. ca. c. primo. §. vna vero. Et predictis in hoc. §. con. Ali. Et quo ad excoīcatos clarum est. nā ēt minor excoīcatio separari a perceptione sacro: ex de sen. ex. c. pe. Et regulariter excoīcatio ēt iniusta timēda et obseruanda ē xi. q. 3. c. i. et extra de sen. excoīca. per tuas. Quo ad interdictos dicendum q; etiā eis denegatur nisi in articulo mortis: extra de spon. non est nobis. coniuncto. c. quod in te: de pe. et re. Quo autem ad suspensos

dicendum quod tunc eius coicatio negatur quia a perceptione sacroꝝ fuerint suspensi. Secus si ab alijs: ut potest colligi ex notatis in su. con. li. 3. ti. 33. q. 81. ad si. vbi patet fin. l. do. si. q. suspensio non egreditur terminos sententie date: et j. suspensus per totum. Sed hoc dicitur. De fuit multa breui: quod ponit in summa con. li. 3. ti. 24. q. 77. in fi.

Arum acius coitus matrimonialis impeditur a coione. Respondeo secundum Thoma. i. 3. p. te. q. 80. Coitus conjugalis si sit sine peccato: puta causa prolis generande: vel causa reddendi debitum non aliter impedit nisi si dicitur est de pollutione nocturna que accidit sine peccato. s. propter immunditiam corporalem et mentis distractionem. In tali ergo causa ut dicit beatus Gregorius sunt suo iudicio relinquendi. **A.** l. hoc habet in. c. vir. j. allegatio. **B.** Sed qui voluptate durante coniugi miscetur phibetur ab hoc sacro 33. q. 4. vir cum ppria. **A.** Idem in sum. con. eo. ii. q. 75. Et addit fin. l. sup. 4. sen. dis. 32. q. exgens infirmitate ducit h. moneri debeat ne accedat: si tamen oibus modis ex deuotione se ingerat non est phibendus. gl. et in. c. omnis homo. de p. se. di. 2. dicit quod illud quod ibi dicitur de abstinentia ab vxore ante coionem consiliu est si preceptum: p. d. c. vir. Sed certe vs. q. coione impeditur ois coitus matrimonialis etiam in reddendo: ut expresse h. f. 33. q. 4. sciatis. vbi l. dicitur. Sciatis fratres charissimi quod quia vxori debitum reddit: vacare non potest oio: nisi neq. de carnibus agni comedere debet. Quod hoc dicit in. c. vir. potest intelligi quia do oio constaret quod in dicto coitu quis peritus imunis foret ab o. voluptate et mentis h. ebrietate: cuius fructum presumitur: ut i dicto. c. sciatis. et i. c. vir. vbi dicitur: Licet ista admixtio coniugis sine voluptate carnis fieri non potest: ergo non solum exactio sed et redditio matrimonialis debiti coionem impedire regulariter videtur: nisi forte necessitas immuneat: vel quis minus frequenter reddere cogatur ne semper vel minus diu careat necessaria coione. Unde et consiliu Libertanum dicit: Omnis homo ante sacra coionem a propria debet abstinere vxore tribus aut quatuor aut 5. aut 6. aut 7. diebus: de conse. di. 2. omnis ho. et ut patet

in su. con. d. q. 75. **A.** in scripto. di. 13. dicit Bene puto quod sic sit faciendum: si tamen alter coniugum inueniatur debitum reddere coacius et non expetere et hoc frequenter facere: eo quod alter etiam illo tpe non vult abstinerere: ego coicare concedere illi qui reddit inuitus: et alteri non qui extorquet debitum qui non est extorquendum: quia constat quod etiam illo tempore reddere tenetur si p. babiliter timet de incontinencia alterius: hec ibi. Secum ergo predicta intelligenda videntur super hoc dicta doctorum. **B.** Et scio **A.** et post sacram coionem non licet eo die debitum exigere nec etiam exactu reddere nisi cum difficultate: sed tamen fructum non putato esse mortale. **A.** Idem in sum. con. li. 3. ti. 24. q. 76. Ego credo quod anima hoc agens male se haberet et diuina gratia arida remaneret ob tantam irreuerentiam cum per duos dies et reuerentiam tanti sacri non solum ab immunditia talis: sed et a mali cibo quod modo fieri posset abstineri deberet: de conse. di. 2. tribus. **B.**

Arum immunditia pure corporalis impeditur coionem. Respondeo secundum Thoma. i. 4. di. 9. Cum iste cibus non sit corporis sed mentis magis in eius sumptione consideranda est mundicia mentis quam corporis. Et ideo distinguendum est de immunditia corporali: quia si sit perpetua siue diuturna: tunc nullo modo propter hoc aliquis abstinere debet ne propter immunditiam corporis perdatur fructus mentis: sicut accidit in leproso et patientibus fluxum sanguinis vel leuius. Si autem sit temporalis et facile purgabilis tunc si aliquis sit in mente bene dispositus sumere non prohibetur quibus possit ad tepus laudabiliter abstinere propter reuerentiam tanti sacramenti: di. 5. ad eius. **A.** Idem in sum. con. eo. ii. q. 77. **B.** De sacerdote autem leproso urum possit celebrare. vide j. leprosus. s. fi.

Arum debeat homo corpus Christi frequenter sumere. Respondeo fin. Thomae in. 4. dist. 12. Ea que in hoc sacramento geruntur habent similitudinem cum his que accidunt in corporali nutrimento. quia. n. sit quasi continua deperditio naturalis humoris per actionem caloris et exercituum laboris: ideo oportet frequenter corporalem cibum assumere ad restitutionem prout deperditio

ne perditio continua mortem inducat. Si
militar autē ex p̄cupiscētia inata et occupa-
tione circa exteriora sit deperditio seruioris
et deuotionis s̄m̄ que hō in deum colligit
vnde o3 q̄ pluries deperdita restaurantur
ne hō totaliter alienetur a deo. Sed tamē
semel in āno sumere necesse est: vt. s̄. s̄. p̄.
¶ Olim autē statutū erat q̄ ter in āno: vt
delicet in natali domini pascha et penteco-
stē hoies cōicarent: de conse. di. 2. et si n̄ fre-
quentius. Non facientes autē inter fideles n̄
habebant. e. di. c. seculares. In primitiua
autē ecclia quondie cōicabāt: q̄ uigebat de
uotio maior: vt nō. in sum. con. li. 3. t. 1. 2. 4.
q. 119. B.

Sed utrū qualibet die sit cōicandū. s̄.
s̄m̄ Thō. in. 4. di. 12. In recipiente sac̄m̄
ista duo requiruntur. i. desiderii cōiunctio
nis ad deū q̄ facit amor: et 2° requirit re-
uerentia sac̄i que ad bonū timoris p̄riet.
Prīmū incitat ad frequentia sacramenti
huius quotidiani: sed 2^m retrahit: ideo
si aliquis experimentaliter cognosceret ex
quotidiana sūptione seruiorē amoris auge-
ri et reuerentiā non minui: talis deberet
quotidie cōicare. Si autē sentiat reuerenti-
am minui et seruiorē nō multū augeri: debe-
ret interdū abstinere vt cū maior reuerentia
et deuotione postmodū accederet: vnde s̄m̄
tum ad hoc vnusquisq̄ relinquendus ē iū-
dicio suo. A. Nec fuit inia Aug. vt patz
de pse. di. 2. quo uidet: bi dixerit quispiam
rē. sed prout cōiter accidit quotidiana sūp-
p̄tio non est laudabilis vel vituperabilis.
¶ Alii in deo. c. quotidie in principio diē Au-
gu. Quotidie eucharistie cōionem accipe
nec laudo nec vituperō. Oibus tñ dñicis
diebus cōicandū hortor: et put notat in. d.
q. 119. als in li. de missa in si. dicit q̄ mediū
tenere est bonū. i. aliquā celebrare: et aliquā
do dimittere nisi offiū exigit: vt in omī die
celebretur. De his autem qui mulieres oī
die cōicant: videtur mihi q̄ acriter rephē-
dendi sunt: quia nimio vsu faciūt vilescere
sacramentum: et potius ex leuitate multex
putatur esse desiderium q̄ deuotione tñ.
In scripto autem di. 13. dicit: Preparātes
se ad cōionem per abstinentiam a coitu. Et
vidue siue in castitate viuentes non debēt
prohiberi a cōione frequē: p̄cipue de

mensē in mensē s̄m̄ solēnitates maiores
quia iniuste arcantur qui digni sunt: et ipie
agitur quando subtrahitur eis cibus salu-
tatis qui datus auget eis gratiam quam
acceperunt. B.

¶ Utrum liceat cōicare pluries i die. Rñ
deo scōz Thō. in. 4. di. 12. Non l3 nisi semel
vt saltem s̄m̄ ad vnū diē representet vnū-
tas dominice passionis: et vt s̄m̄ ad ali-
quid reuerentia exhibeatur sac̄o. Sacer-
dos autem qui non solū pro se sed p̄ alijs
celebrat cum sit persona publica necessita-
te cogente potest pluries in die celebrare:
vt. i. missa. s̄. x. A. vt dicitur in sum. cō.
eo. li. q. 120. B.

¶ Quo quis d3 recipere cōionis sac̄m̄.
Rñdeo a propo sacerdote vel eius superi-
ore siue alio de eius inia. Si quis vero reli-
giosus absq̄ licentia proprii sacerdos sp̄a-
li alicui daret incurrit ex cōicatione: s̄ quo
s̄. absoloto: p̄mo. s̄. 3. circa mediū. q̄ si sacer-
dos proprius malus sit an possit ab eo re-
cipi: habes. s̄. clericus. 3. s̄. 2. i. ordinatus
p̄mo. s̄. 3.

¶ Utrū sacerdos possit dare corpus xpi
ei quē scit ēē in peccato mortali. Rñdeo s̄z
Thō. i. 4. di. 9. Si peccatū ē occultū: puta
p̄fessione vlt̄ al̄ secrete scitū: et ille i occulto
petit debet ei negare et monere cū ne in pu-
blico petat. Si autē in publico petat debz ei
dē dare: s̄c di. 2. n̄ p̄hibeat. Si vero pec-
catū ē manifestū: tñc siue in occulto siue in
manifesto petat debet ei negare: q̄ si dicat
se p̄fessū et absolutū an credere ei deat: vide
i. p̄fessio tertio. s̄. x. qui incipit vtrum sacer-
dos parrochialis tē. A. Supradicta in
h̄. s̄. hñt ēē i sū. cō. li. 3. t. 2. 4. q. 78. B.

¶ Utrū aliquo cāu possit dari hostia nō cō-
secrata loco consecrare. Rñdeo s̄m̄ Thō. i.
4. di. 9. In nullo cāu: tñ q̄ in sac̄am̄to ve-
ritatis nulla debet ēē fictio: tum quia cum
manducans adoret quod manducat: vt di-
cit Aug. daret sacerdos ei materiā idola-
trandi. vnde et decre. dicit in casu consumi-
ti: quia falsa sunt abijcienda remedia que
veris sunt periculis grauiora: ēē de celeb-
mis. de homine.

¶ Utrū corpus xpi debeat dari suspectis s̄
crimine. Rñdeo s̄m̄ Thō. vbi supra triplex
est suspicio. Quedam violenta: que p̄ s̄cō

reputatur: vt si inueniatur suspectus cum
suspecta in eodē lecto ⁊ hī: ⁊ ppter hāc cāz
sicut ppter peccatum mortale neganda ē
cōio: ita videlicet qd si talis suspicio pcedit
ex publica fama: non d3 cōio dari neqz pe
tentū publice neqz secrete. Sed si talis su
spicio sit soli sacerdoti debet dari si petat i
publico: non autem in occulto sicut aī di
ctum est: quando crimen occultū sit vlti
pū. f. 15. qui est supra ante proximum.

§ Quedā vero suspicio est probabilis vt si
inueniatur solus cū sola tempore et loco su
specio colloquētes ⁊ frequenter: ppter hāc
ergo non debet denegari: quia pena nō in
fligitur vbi culpa ignorat. Quedā ē leuis:
vt si appareat aliqua signa nō nō oio certa: ⁊
ppter hanc ē negari non debet. *Idem* *Idem*
et fm *Idem* vt i. sū. cō. eo. ii. q. 80.

¶ An corpus christi deat dari ad lu
mendū ad aliquod experimētū siue prop
aliquam purgationem infamie ⁊ huiusmo
di. Respondeo scdm *Thō.* in. 3. pte. q. 80.
nō: quia tales purgationes inhibere sūt: et
de pur. ca. ex tuarum. *Idem* in sū.
con. eo. ii. q. 81.

¶ An corpus christi deat dari hīstoriis
Respondeo non. quia nec diuine maiesta
ti nec ecclesiastice discipline cōpetit: de pte.
di. 2. pro dilectione. Et intelligit de hīstori
is qui artē illā exercēt illicite: vide. j. hī
strio. *Idem* in sū. con. lib. 3. tit. 24. q.
82.

¶ An corpus christi deat dari amētib.
Rūdeo fm *Thō.* i. 4. di. 9. distinguendū
ē. qdā. n. dicūt large amentes qz debile ha
bet mētē: ⁊ tñ sūt aliq^o mō docibiles coruz
qz pertinet ad fidem ⁊ deuotionē sacramen
ti: ⁊ talibus nō o3 corpus christi denegari
qdā vero sūt cō carētes iudicio ratiōis: ⁊
isti si fuerint tales a naturitate non d3 eis
dari quia non possunt ad deuotionē indu
ci qz requiritur ad hoc sacm. Si vero incide
runt in amētiā post fidē ⁊ deuotionē sacri
¶ vt quia per prius erāt bñ dispositi ⁊ sa
csm petierant fm *Idem* vt i. sū. con. e. ii. q.
83. vbi hec oia ponūt. *Idem* tunc d3 eis da
ri nisi timeatur periculum de vomitu vlt
expuitione vel aliquo huiusmodi. 26. q. 6.
his qui. *Idem* In dicta. q. 83. dicitur etia3
fm *Thō.* qd demoniaci non est denegan

da cōio nisi forte certū sit qd p aliquo crī
mine a diabolo torqueantur: puto adden
dum: vel nisi timeatur de periculo vt pre
tactum est.

¶ An sit dādū pueris. Rūdeo f3 *Thō.*
vbi. 8. Pueris carētibz vsu rōnis qz nō
pū discernere inter cibū corporale ⁊ cibū
spūale nō d3 corpus christi dari: qz ad ip
sū exigitur actualis deuotio: quam tales
pueri hīc non possūt. Sed pueris icipiēti
bus hīc discretionē etiam ante etatē pīcā3
puta cū sint. x. vel xi. annorū pōt dari si in
eis signa discretōis ⁊ deuotōis appareāt
Idem 26. pte. vi in sū. cō. e. ii. q. 84.

¶ An corpus christi deat dari hīs qui p
criminibus sūt suspēdendi vlt decapitādi
qd si sūt cōfessi ⁊ penitētes nō debet eis dīe
gari. 13. q. 2. c. si. Multa alia hīnt de sa
cramento eucharistie. j. eucharistia pmo
2. 3. ⁊ 4. Item specialiter circā sacerdotē3
⁊ missam. j. eucharistia. 3 ⁊ j. missa.

Conclusio *Conclusio* *Conclusio* *Conclusio*
An officio constitutus extorquet ali
quid a subditis per metum: aut cum non
vult facere quod tenet nisi data pecunia:
aut cum aliquis officialis vltra constituta
sibi stipendia pecuniaz extorquet vlt cum
quis accusat seu ab accusatione desistit p
pter pecuniā. *Idem* Hoc fuit dictū gl. Ray
cui con. *Idem* vt patet in sū. cō. li. 2. tit. 5. q. 139
ad fi. vbi idem dicitur de milibus seu sti
pendiariis qd hic dicitur de officialibus
iuxta illud 3o. bap. Luc. 3. Memine con
cunatio: contenti estote stipendijs vestris
Predicta etiā probant. in. l. i. 2. ff. d cō
cussionibus. *Idem* Et talis ad restitutionē
tenetur ei qui dedit si nō turpiter dedit: al
ei in cuius iniuriā data fuit. i. q. i. iubem^o.
Idem Istud. c. ē l. iubemus. C. ad. l. iustiam.
repenidari. vbi nihil de hac restituōe dī
sed bene verum ē qd dāni faciendā ē resti
tutio qñ non turpiter dedit. p. c. non sane
l. 4. q. 5 fm Ray. vt in sū. con. li. 2. tit. 5. q.
140. Et subdit Ray. qd si turpiter dedit
ñ illi sed pauperibus vlt illi cui^o iniuriam
data ē iux arbitriū ecclie restituendā ē pe
cunia: vt in preallegato. c. non sane. Glo.
vero Ray. dicit qd illd qd hic dī d restituōe
faciendā est verū in foro causari. In foro

aut penitentiali forte magis est consiliū q̄
necessitas. Scdm Al. vero debet de hoc fie
ri sicut de alio turpi lucro: cuius restitutio
quando turpitudine ē ex parte dantis et acci
pientis regulariter est de consilio: nisi i ca
sibus a iure expressis: vt in simonia et simi
libus. Potest etiam reddi ei qui turpi de
dit: nisi aliud determinaret ius in specie: si
cut in simonia de qua expressū est q̄ pecu
nia simoniaca restituenda est eccleie i cuius
ignominia est accepta. Et hec possūt colligi
ex notagiis sū. cō. li. 2. ti. 5. q. 19. B

Quodēatus. ^{nat⁹ possit}
fugē velle defendē: vide. s. accusatus. §. 5.

Quoditio. ^{De conditōibus}
que quq̄ appo
nuntur in matrimonio: vide. j. matrimonii
um. l. per totum. De conditionibus q̄ quā
doq̄ apponuntur in quibusdam contracti
bus: vide ibidem. §. 5. Item de conditioni
bus que apponuntur in spōsaliibus. j. spō
salia. §. si. r. j. impedimētū. i. 3. §. 5.

Si aliqua possessio fuit data eccleie: ibi
aliqua appositā conditione siue modo: vt
si aliquid fieret: si non fiat non propi hoc
potest reuocari datio: nisi sic facta fuerit. l.
q̄ cessante conditione vel modo reuocari
posset: et de condi. appo. veruz. Al. Hoc
intelligitur de condicione improprie sūpta
videlicet pro modo. Condicio enim pro
prie suspendit dationem: sed modus non
non. Et condicio fit per si: modus vero p
vt sicut notat glo. in dicto. c. verum. vbi et
am dicit q̄ conditione non impleta nec
valet donatio. B

Si possessio data fuit eccleie ea conditio
ne ne alienetur: nūquid poterit alienari.
Respondeo fm Ray. Distinguendū est.
Nam si ecclesia cui datū seu relictiū est habe
at alias possessiones: non potest alienari i
aliquo cāu. Et sic intelligitur auc. de alie.
et emph. §. sanctissimas. Si vero ecclesia nō
habeat alias possessiones quas alienet tūc
istas alienare potest in casibus a iure per
missis: de quibus vide. s. alienatio. Nam p
hibitio facta a donatore pro non adiecta ē
habenda tanq̄ turpis. Con. Boff. 3m. et
Boffi. Al. Idem in sū. con. li. 4. ti. 4. q.
fi. B Cū non stat per tū ad quem p̄inet

quo minus conditio impleatur: haberi debz
ac si impleta fuisset: extra de reg. iur. cum
stat lib. vi.

Confessio primo ^{com}
^{mūit}

quid sit. Rūdeo fm Tho. in. 4. di.
17. Conuenientissime diffinitur ab Augu.
sic: Confessio ē p̄ quā morbus latēs spe ve
nie aperit. Al. Con. p̄de. vt i sū. cō. li. 3.
ti. 34. q. 30. Ad cuius intellectū dicit: Nō q̄
cōfessio tripli sit: aut i foro anime iteri⁹ co
rā deo: aut i foro pnie exteri⁹ corā dei vica
rio: aut i foro cōtentioso corā iudice. In p
ma peccatum latens nō aperitur: q̄ deo a
peritū erat. In vltima nō aperit spe venie.
In media vero aperit spe venie p̄ctū latēs
An cōfessio sacralis que ē p̄s pnie conue
niēter describit p̄ mām que est p̄ctū: et per
actū q̄ aperire: et p̄ finem q̄ est spes venie.
Potest addi q̄ ideo dī spe venie: quia si a
lia de cā aperiat p̄ctū: nō est p̄fessio. naz
si apiat cā cōsiliū ē p̄sultatio. Si vero ex las
cūta vel lenitate est dissolutio. Si vero ad
aliquem malū finē ē malignatio. Et ex his
satis p̄z q̄ p̄ctū qd dicitur nō spe venie seu
ad impetrādū veniā non potest dici dictuz
in confessione: nec tenetur illud sacerdos se
cretū tenere: vt patet per Ray. sub ti. d. pe.
et re. §. Pone q̄ aliquis. et per gl. eius. eo.
ti. §. de pena sacerdotis: super verbo pecca
tum. Et q̄ nō omnis qui spe venie apit pec
catū p̄sequitur veniā: vt si nō p̄fiteat sacerdo
ti idoneo: et de pe. et re. c. ois. et de pe. di. 6.
qui vult. vel al i debite p̄fiteatur: d. pe. di. 5.
falsas. et c. fratres. Ideo Ray. sub ti. d. pe.
et re. §. supradicto diffinit vt sequitur. B

Vel scdm Ray. confessio est legitima corā
sacerdote peccati declaratio. Al. Et sub
dit Ray. in dicto. §. 2. q̄ confessio dicitur
quasi simul ex toto vel vndiq̄ falsio. Nam
ille confitetur qui totū fatet. Dio. super ver
bo vndiq̄. i. de omnibus peccatis que oc
currunt memorie: et de cūcūstantiis eorum
dē aggravātibz in aliud genus peccati:
vt si percussio vel furtum in ecclesia factū fu
erit: q̄ hic locus trahit ad sacrilegiū. B

Quot sūt p̄ditōes q̄s d̄z hic p̄fessio. 2.
fm Tho. in. 4. di. 17. Sexdecim sunt q̄ i his
versibus continentur. Sit simplex: humil
cōfessio: pura: fidelis. Atq̄ frequēs: inuda

discreta: libēs: verēcūda: integra: secreta: la-
chrymabilis: accelerata. *Soritis: et accusas*
et sit parere parata. Quorum expō talis sit
Simplex. i. vt nō recitet in cōfessione nisi
qđ ad quantitatem peccati pertinet. Hūil
.i. vt miserum se et infirmum confiteatur:
Modura. i. vt recta sit cōfessio intētio. Fidel
.i. vera et sine falsitate. A In sum. con-
ro. it. q. 66. qđ de sacerdote dicitur. Fidel
.i. vt nā ipse confitens qđ sacerdos sit i fide
catholica: et scđm doctrinam ecclesie fiat nō
hereticorum. Item qđ fiat spe venie: al non
valeret: sicut penitētia Layz qui dixit: Ma-
lor est iniquitas mea qđ vt veniā merca-
De primo habetur fm Aug. de pe. distin.
6. qui vult. de 2° de pe. di. i. quem penitet.
melius ca. di. c. nemo. B Atqz frequēs
ultud est de bene esse confessionis. i. qđ hō
frequentē confiteatur. A In dicta. q. 66
df qđ hoc duobus modis potest intelligi.
Alio modo vt si frequenter cadit in peccā
mortale frequenter resurgat p pniā: de
pe. di. 3. septies. Alio mō: vt eadē peccata
frequentē cōfiteat. Aug. Quāto pluribus
confitebitur quis sub spe venie turpitudi-
nē criminis tanto facilius psequitur gratiā
remissionis: de pe. di. i. quem penitet. Nō
tñ ad hoc tenetur quis nisi in aliquib⁹ ca-
sibus. Est etiam de consilio ista frequen-
tia respectu venialium: ad quorum confes-
sionem secularis non tenetur nisi semel in
anno: nisi fuerit in peccato mortali: vt no.
Bonaventura in. 4. di. 17. B Mada: vt
non inuoluat obscuritatem verborum. Di-
creta. i. vt maiora cum maiori pondē con-
fiteatur. A In dicta. q. 66. i. vt discretū
querat sacerdotē scientem ligare et solvere:
de pe. di. i. quem penitet. Item quia debet
distincte et separatim singula peccata cōfite-
ri. B Libēs. i. spontanea nō coacta. Ae-
recūda: vt. i. erubescat: et se non iacet d pec-
catis propter aliquam seculi vanitatē. In-
tegra: vt. i. non subtrahat aliquid de his qđ
manifestanda sunt. Secreta. i. qđ ad cō-
ditionem fori i quo de occultis pscie agit.
Lachrymabilis quo ad dolorem de pec-
cato commisso. Accelerata: vt scilicet non
differrat de die in diem: sed statim vel qđ ci-
tius potest confiteatur. Soritis: vt scilicet
nīl propter verēcundiam dimittat: et accu-

sans se ipsum et non alium. Et sit parē pa-
rata. i. sacerdoti. *A De his conditioni-*
bus latius et clarius dixi in quadriga: vbi
et he. i. b. reducūt ad. xi. id hic omitto. B.

Utrum confessio facta sine contritione et
sine charitate valeat: vtputa quia non do-
let de omnibus peccatis: vel non vult ab-
stinere ab omnibus. *Respondeo f3 Tho.*
vbi. 5. Confessio fm qđ est actus virtutis nō
valet sine charitate que est principium me-
rendi: sed fm qđ pfectio est pars sacri ordi-
nat confitentem ad sacerdotem qui habz
clauem ecclesie: et per cōfessionem cogno-
scit psciam confitentis. Scđm hoc etiam
pōt esse in eo qui non est contritus: qz po-
test peccata sua sacerdoti nota facere et cla-
uibus ecclesie se subicere: et q̄uis tunc non
percipiat absolutionis fructum: tamen re-
cedente fictione percipere incipiet sicut et i
sacris: vnde non tenetur iterare confessio-
nem ad quam fictis accedit: s3 tenet post
modū fictionē suā cōfiteri. Con. ppe. Et
ad istam opionē nō solū predicta rō face-
vr: sed et de pe. di. i. mensurā. q. non ita. vbi
dicitur qđ nō est necesse vt que sacerdoti se
mel pfecti fuerimus de nouo confiteamur
sed Ray. et Hosti. tenet qđ talis tenet cōfes-
sionē iterare: qz pōr pfectio que nō fuit fa-
cta in charitate non valet. Sed p̄imum
videt verius: cē de pe. et re. q. quidam. A
Stud. c. n. bñ h^o pbat. S3 p cōcordatiā
pōt dici qđ intm valet cōfessio: nec oz illaz
iterari spāliter in q̄ntum durer effectus ipi⁹
exp̄ssionis vocalis qđ est pars sacri: al nō
Alā itelligētia decōr ex cā ē assumēda dicē
di: cē de verbo. sig. itelligētia. Unde dicē
dū ē fm glo. Ray. put ē notatur in sum.
con. li. 3. ii. 34. q. 66. qđ in his casib⁹ si ille.
qui ē indebite pfectus cōfiteat eidē sacer-
doti cui prius et adhuc habeat i memoria
peccata sua que audiuit nō tenet iterā cō-
fessionē. Si autē cōfiteat nouo qui als nō
audiuit eum: aut etiam primo si oblitus ē
debet iterum confiteri totū. B.

Atqz liceat in cōfessione discere aliēa pec-
cata. *Rñdeo fm Tho. i. 4. di. 16. Hō i cō-*
fessione dz samā alterius custodire q̄ntū pōt
sed suā psciaz magis purgare dz: et iō si cir-
cūstantia que ducit in cognitionem p̄lo-
ne sit de necessitate cōfessionis: vt qz trahit

in aliam speciem peccati mortalis: tunc d³
confiteri: semper tamen si potest occultan-
do personā. Si autem non sit de necessita-
te confessionis debet dimittere: ne peccat
alterius prodatur vel petita licencia confitea-
tur alteri: aut superiori qui personam igno-
ret. **A** **L**6. **P**e. et addit q^d et quando cir-
cūstantia est necessaria et non potest expri-
mi sine periculo alterius omittenda ē: et suf-
ficient peccatum dicere sine huiusmodi cir-
cūstantia: ut in sū. cō. eo. ii. q. 67. **B** Si tñ
expriat cā bona intentione non ut pdat
sed ut penitentiarius oret pro eo ut secreto
emēdet: non peccat sed meretur. 22. q. 7.
hoc vñ. **A** **L**on. glo. Ray. ut in sū. cō. e.
ii. q. 87. quero etiam. **B**

Utrum liceat confessionem diuidē. Re-
spondeo fm **T**ho. in. 4. di. 17. Non l3: sed
integraliter debet quis omnia vni sacerdoti
confiteri: de pe. di. 5. c. i. circa fi. et di. 3. sunt
plures. Nam sicut in medicina corporali
oportet q^d medicus non solū vñ morbus
contra quem medicinam dare d3 cogno-
scat: s3 etiā vniuersaliter totam hebetudine
ipsius infirmi: eo q^d vnus morbus ex ad-
iunctione alterius aggrauatur: et medicia
que vñ morbo cōpeteret alteri nocumen-
tum prestaret. Similiter est in peccatis: q^d
vñ aggrauatur ex adiunctione alterius: et
illud qd vñ peccato cēt conueniens medi-
cina alteri inuentum prestaret: cū qñq³
aliquis contrarijs peccatis infectus sit. Et
ideo de necessitate confessionis ē q^d homo
oia peccata confiteatur que in memoria h3
alioquin non est confessio sed confessionis
simulatio. et si quid non habuit in memo-
ria et postea recordat sufficit q^d hoc penitē
confitens postea dicat explicite et alia i ge-
nerali dicendo q^d cū alia multa confiteret
hoc oblitus fuit. **A** Et hoc etiam si con-
fiteatur alteri pfeffori: ut in sū. cō. e. ii. q. 72.
scdm eundem **T**ho. **L**on. **P**e. **B**

Utrum liceat confiteri per aliam perso-
nam vel per scripturam. Respondeo fm
Tho. vbi. 3. Quāuis ad confessionē put
est actus virtutis sufficeret qualitercūq³ fi-
eret: fm tñ q^d est ps facti habet determinatū
actū sicut et alia sacra habet determinatam
materiā. Et sicut in baptismo assumitur il-
lus clemētū cuius est maxime vsus i ablu-

endo: ita in confessione ille actus assumitur
quo maxime consueuimus manifestare: sci-
licet per propriū verbū. **A**lij. n. modi indu-
eti sunt i supplementū. In eo aut qui ē mu-
tus vel alteri⁹ lingue sufficit q^d per scriptū
aut nūū aut iterpretē confiteat: q^d non exi-
gitur ab homine plus q^d possit. Sed non
sufficeret si ipse dicē posset. In abntia aut p-
prij sacerdotis non oportet q^d per scriptum
fiat confessio: sed pōt ēt laico fieri: q^d plus
pertinet ad necessitatē cōfessionis actus q^d
ille cui sit cōfessio. **A** **L**ed predicta fac. c.
quem penitet. de pe. di. 1. **B**

Quid si sacerdos interroget cōfitemes
et ille respondeat. Respondeo fm **B**ull.
Sufficē qñ ad ea de quib⁹ interrogat: nisi
sit talis q^d potius dimitteret cōfiteri q^d ore
p⁹ho p⁹teret peccatū. Hoc enim de super-
bia est: et de pe. di. 5. c. i. versus fi. De inter-
rogationibus etiam habes. j. cōfessor. 2.
s. penul. et vñ. **A** **P**redicta ē habetur i
sū. con. eo. ii. q. 77. **B**

Utrum liceat confiteri peccata q^d q^d nō cō-
miserit. Rñdeo f3 **T**ho. i. 4. di. 21. Mō licet
Talis. n. si nō cēt peccator: mēuēdo pecca-
tor efficitur. 22. q. 2. cū hñilitatis

Utrum cū quis dubitat de aliquo peccō
an sit mortale teneatur illud confiteri. **R**^o
fm **T**ho. i. 4. di. 21. Tenet: al periculose cō-
mittit si negligit cōfiteri: et mortali peccat
sicut qui aliquid cōmittit vñ omittit i quo
dubitat esse peccatū mortale: ita tamen
dubitans non debet in confessione asserere
illud esse mortale: sed factum narrare: et iu-
dicio relinquat sacerdoti. **A** **I**dem i sū.
con. eo. ii. q. 79. vbi etia3 subditur. Quod
aut **G**reg. dicit q^d bonap⁹ mētū ē ibi cul-
pā agnoscere vbi culpa non ē: di. 5. ad et⁹. i
telligitur fm **T**ho. nō cē de sba actus. i. vñ
credat se cōmiserit q^d nō cōmiserit: hoc ē
errare: sed intelligitur de conditōe act⁹: q^d
sēp ē i form. die ne aligs defectus sit ex pre-
sui: ut superbia et vana gloria aut huiusmo-
mōi f3 illd **J**ob. 9. Terebar oia opa mea
Nec ēt pōcā intelligēda sūt de dubio scru-
pulo qd repellēdū ē ad sui passionis cō-
silū: cē de sē. ex. inquisitioni. **B**

Quid de cōfessione gñali q^d qdā cōfi-
tel se cōmiserit oia peccata et h⁹ mōi. **R**^o f3
Ray. dicit q^d taliter confitens loquitur i

persona ecclesie: vel qd fm Aug. in vno pec-
cato possunt multa peccata notari. vlt intelligit
tur de generibz singloz et no de singulis ge-
neribz: qd diceret: peccavi cogitatione locutio-
ne et opere et omissione: no in hoc sufficeret
ad pfectionem p mortalibz ad que regitur
pfectio specialis. Con. d. osti. A. Idem in
sum. con. li. 3. ti. 34. q. 80. B.

Et p pfectionem generalem deleantur pecca-
ta venialia. Rn. fm Tho. in. 4. di. 21. Du-
plex pfectio generalis. Queda sacramentalis:
qn. s. aliquis in secreto pfectur sacerdoti qd
dam quoz meminit: et alia venialia in gna-
li: et tunc illa gnaalis pfectio ex quatuor hnt
q vult ad remissionem peccatoz venialium
in toto vel in parte. s. ex contritione confite-
tis et humilitate pfectionis: et ex oratione sa-
cerdotis in quantum est quedaz persona pu-
blica et ex vi clauis. Alia est cōfessio gene-
ralis no sacramentalis que fit publice coram
multis et cu multis et hec habet efficaciam ad
dimissionem venialiu ex tribus primis et no
ex vi clauis. A. Et ppter hoc no subiu-
gitur in pma et in cōpletorio absolutio nec
satisfactio in iunctio s. solū oio. Adifica-
tur: vt in sum. con. eo. ti. q. 156. vbi hec oia
ponuntur. Et vbi etia d. q hec dimissio fit
quo ad culpam et penam. B. Lō. Pe.

Et p per generalem pfectionem deleantur
mortalia oblita. Rn. fm Pe. Deus no re-
quirat ab hoie nisi qd potuit cum peccata
oblita spāl pfecti no sit in pte hois: sed
generalit m: h p generalis pfectio cu pntio
ne gnaali delet peccata oblita. Idem Ray.
A. Idem in sum. con. eo. ti. q. 157. Et itell-
ge de pfectione gnaali sacramentali que fit sac-
doti sine qua si fieri pot peccata mortalia nō
dimittuntur: de pe. di. 6. agite. B.

Et p regatur pfectio de peccatis ante ba-
ptismū. Rn. fm Pe. triplex ē pfectio pecca-
toz. p dīma mētalī q fit deo et hec reg-
ritur a baptisādis adulti. Secūda vocalis
q fit hōi vt dei vicario: et hec de peccatis ante
baptismum nō regritur nec antea nec post.
A. nisi a ficto accedentibus fm eum. Pe.
vt in sum. cō. eo. ti. q. 145. B. Tertia que
fit homini tanq sapiēti cōsultario ppter
cōsiliū aīe: et hec regritur ex congruo nō
ex debito. A. Idem in dicta. q. 145. B.

Pudor cōfiteūdi multos retrahit a pe-
nitētia p quem fm Ray. ē triplex remediū

P^m est ratio naturalis. si. n. si erubuit pec-
care qd inhonestus et nocuū fuit: nō debet
erubescere qd inhonestus est confiteri et vtile
Z^m est ratio diuine intuitionis cui nihil ce-
lare potes. Omnia enim nuda et apta sunt
oculis eius: vt habetur ad Heb. 4. T^m est
operatio future confusionis: Mai. 3. Reue-
labo pudenda tua et ostendā gentibus nu-
ditates tuas et regnis ignominiam tuam.
Et d. iere. 20. Confundentur vehementer
qz non intellexerunt opprobriūz lenipiter
num quod nunq deleuitur.

Sacerdos q non vult dare licentiaz suo
parochiano q cōfiteatur alteri nisi pro pe-
cunia simonia cōmittit: sicut et Ray. refert.
A. Hoc potius videtur fuisse dictūz glo.
Ray. vt in sum. con. li. pmo. q. 36. B.

Confessio II. qualiter tene-
amur ad eaz.
Et rursus de necessitate salutis. Rn.
fm Tho. in. 4. di. 17. Confessio de necessita-
te salutis est in eo q in peccatū actuale mor-
tale cecidit. Et ppter loquendo non ē de iu-
re naturali: s. diuino et noue legis. nā i lege
veteri nō tenebāt homines ad pfectionem pec-
catoz specialem et distinctā: s. ad generales
et indistinctā: ad quā tenebātur p determina-
tionē sacrificioz. Con. Pe. di. 15. A. Idem
in sum. con. li. 3. ti. 34. q. 31. et 32. Idem etia
Ray. in ti. de pe. et re. s. supradicta. vbi d. ē
et probat contritionem pfectionem et satisfac-
tionez fore de precepto legis diuine. Item
Ricard. in. 4. di. 17. asserit pfectionem fore
de necessitate iuris diuini: adeo vt ad ipsaz
dicat teneri etia infideles: tamen eis nō p-
cipit ecclesia: qz ppter eoz culpam eis in-
uult fore. Glo. x. de pe. di. 5. in summa
videtur sentire q confessio in speciali non
sit de iure diuino etiam nouo. Sed verius
est qd predicti theologi dicunt sicut pot cō-
stare ex his que latius posui in quadriga
li. 2. ti. 6. §. 2. B.

Et p papa possit cum aliquo dispensare
ne pnteretur. Rn. s. Tho. vbi d. non possit
eo q ipse sacramētoz necessitatē nō pot tol-
lere sicut nec noua sacramēta istituē. Sūt n.
ex institutiōe diuina s. dispensare possit de
tēpo: vt. s. differret vltra annūz. A. Idem
in sum. con. eo. ti. q. 34. Et de ista dispensa-
tione circa tēpus intelligendū ē in qntū re-
spicit terminū pstitutionis ecclesiastice: vt. s.
d

p hoc qd nō incurreret penam. c. ois. ex d
pe. 7 re. Non aut in qm respicit terminus
legis diuine: per quā quis videtur ad con
fessionem obligari: statim habita cōmodita
te p^o casū mortalis culpe vt pōt p^o stare ex po
sitis in quadriga li. 2. ti. 7. §. 2. B.

Ois fidelis saltē semel i anno tenet ex pre
cepto post qd ad annos discretiōis venerit
p^o fiteri oia peccata sua 7 cōficare: ex d pe. ois
7 ad de qd dī s. cōficare. §. pmo. A. An
nu discretiōis quo ad p^o fessionē iudicātur:
cū est doli capax: vñ nōi glo. in de c. c. ois.
super xbo discretiōis. Doli aut capax dī
puer vel puella. 7. annoz: 7 s. vt notat glo.
j. c. pmo. ex de delict. pueror. Et sic puer v
puella. 7. annoz obligatur ad confessionē:
vt etiam notatur in directoria. lib^o. p^oimo.
titu. 15. §. 65. B.

Utrum teneamur confiteri peccata q ma
nifesta sunt. Rñ. fm Thō. 7 p^o de. in. 4. di.
17. Non sufficit aliquid esse notuz iudici: nī
si sit ei notuz in forma iudicij: 7 ideo q^o uis
peccata manifesta nota sunt sacerdoti: quia
tū non in forma iudicij o^o ea confiteri. A.
Idem in sum. con. eo. ti. q. 68. B.

Utrū hō statim teneatur p^o fiteri. Rñ. scdm
Thō. vbi s. Ad p^opositū cōfitemdi tenet qd
qñ 7 ad p^oritutionem tenetur. s. qñ p^oca me
morie occurrūt. S3 ad cōfessionem actua
liter faciendā tenetur si debeat eucharistiaz
percepere ad quā nullus post peccatū mor
tale: nisi confessus debet accedere copia sa
cerdotis oblata 7 necessitate non urgente.

A. Idem fm p^o de. si quis debeat sacrum
ordinē recipere: vel huiusmodi: vt in sum.
con. lib. 3. ti. 14. q. 69. B. Similiter etiaz
tenetur si periculus mortis imminet: aliter
non tenetur homo ex precepto ad statim cō
fitemdū: q^o uis periculosū sit differre. Ex p^o
cepto autem ecclie tenetur saltē semel i an
no: vt s. §. 3. A. p^o de. autem vt patet in di
cta. q. 69. dicit q^o quis etiam tenetur statim
confiteri rōne conscie: vt si dicat sibi p^oscia
q^o statim teneatur. Si rōne dubij: vt si nō
sperat copā cōfessionum sibi ampli^o illo an
no occurrere: vel si habet casum de quo so
lus papa potest absolvere: 7 habet modo
copiam penitentiarij pape. Dicit et Thō. in
quadā. q. de quolibet q^o laudabile ē q^o pec
cator peccatū suū q^o citius pōt confiteatur.
Per accūs autē postea dilatio esse merito

ria: dūmodo non differat vltra annū: vide
licet si ad hoc differat vt prudentiōi confi
teatur: vel deuotius ppter sacrum tempus.
Glo. de pe. di. 5. in summa dicit q^o si peccatū
est publicū tenemur statim confiteri sub ob
ligatione peccati mortalis. Inno. xō in di
cto. c. ois. vñ tenere indultine ē in peccatis
non publicis q^o statim teneamur confiteri
habita rōnabili cōmoditate. Et s^o dicit: Alij
dicunt q^o sed p^omi tuus videtur. Idē qd
Inno. vñ sentire Archi. in. c. ille rex. de pe.
di. 3. Bonauentura ē late hūc passum tan
git in. 4. di. 17. 7 conclusiue sentit q^o religio
si teneatur statim confiteri. Et idem qñ sen
tit de clericis qbuscūq^o: sed sub dubio. De
laicis xō asserit q^o teneantur similr quādo
adeat talis opportunitas q^o nūq^o rōnabilr
maior expectatur: nec quo ad tps: nec quo
ad sacerdotē: sed q^o tps quadagesimalis vi
detur eis magis opportunū videtur q^o tps
illud rationabilr possint expectare. S3 hoc
debet intelligi qñ per pus opportunitatem
nō habēt: alē illud ē temp^o magis oppor
tunū ē: quo p^omu^o possunt debite confiteri
ppter more periculū. Unde ipse Bonauē
tura 7 oēs cōiulāt q^o post lapsus mortalis
culpe. q^o citius potest quibet confiteat quo
rū consiliū vanū foret nisi esset de meliori.
Unde Jsidor^o in li. 2. de sumo bono dicit:
Cito coragitur culpa que cito cognoscitur
tardius autē sanatur vulnus quod iā pu
trescentibus mēbris longo post tēpore cu
rationibus adhibetur. Preterea 7 ipse Bo
nauentura innuit q^o religiosi ex vi sacri nō
teneantur plus q^o laici nisi rōne occurrentis
opportunitatis. Ergo 7 cum laicis occur
rerit opportunitas eodem modo tenentur.
Sic igitur l3 xñslr religiosis citius occur
rat p^ofitendi opportunitas q^o secularib^o cle
ricis: 7 ipsis clericis citius q^o laicis: tamen
omnes etiam laici cum eis congrua oppor
tunitas occurrerit: videntur teneri ad statim
confitemdum: sicut 7 latius ostenditur in q
driga li. 2. ti. 7. §. 2. B.

Utrum teneamur p^o fiteri circumstantias
peccator. Rñ. fm Thō. in. 4. di. 16. Non
sunt de necessitate confitemdi nisi ille circū
stante que ad aliud genus peccati mortalis
trahunt: q^o venialia non sunt de necessitate
confessionis: sed solū mortalia: tamen 7 ali
as circumstantias cōfiteri perfectionis est: si

cut et venialia peccata. **21.** Bonaventura in. 4. dist. 17. dicit q. circumstantia peccati quedam sunt alleviantes: quedam in aliud genus trahentes: quedam illud in aliquo modo aggravantes. Circumstantias in aliud genus trahentes confiteri est necessarium q. genus peccati confiteri oportet. Circumstantias vero alleviantes confiteri non est bonum: nisi propter hoc ut satisfaciatur aliene inquisitioni: vel ut pvideatur eius scandalo et perturbationi: ut puta si timeat confessores ex hoc accipere occasionem ad malum: vel si intantum diminuit ut sit in genere venialis: sicut comedere carnes in quadragesima propter infirmitatem: ita tamen q. aliter non sit gulosis aliqua. Et ratio huius est: q. in confessione non debet se peccator excusare: sed accusare. De circumstantiis autem que aggravant: sed genus peccati non variant est inter doctores opinio diversa. Quidam enim dicunt q. penitens tenetur confiteri: sed preceptum affirmativum est et obligat non ad semper: sed pro loco et tempore. scilicet q. si eas cognoscit siue per se siue per inquisitionem alienam. Unde sapiens et intelligens tenetur confiteri absque inquisitione. Simplex vero tenetur si ab eo ingratur. Alij dicunt q. non tenetur ad confessionem preceptum circumstantiarum intentione necessitatis: sed de bono et equo et quanto magis sapientes et perfecti sunt: tanto magis debeant eas distinctius explicare: sed non tenentur ad hoc: nisi forte ex propria conscientia obligentur. Hanc opinionem credo probabiliorē. Unde dicendum q. confessio circumstantiarum in aliud genus trahentium spectat ad confessionem quo ad necessitatem. Confessio aggravantium quo ad congruitatem. Confessio vero alleviantium potius facit incongruitatem. Et hoc intelligitur exceptis casibus predictis. Omnes igitur rationes probantes circumstantias esse confitendas sunt congruitates quo ad aggravantes: hec ille. Solum ergo de necessitate confessionis sunt circumstantie trahentes in aliam speciem seu genus peccati: et hoc communiter tenent doctores: ut et notatur in sum. confes. libro. 3. tit. 33. q. Si licet alij dicant etiam alias fore necessarias quorum dictum ut potest colligi ex notatis dictis. q. Si potest salvari quo ad illas que licet non trahant in aliam speciem: tamen sunt tales q. sine eis sacerdos non potest discernere quid sit acturus: vel ratione iuris-

ditionis: puta si iniuria sit illata in clerico: vel in similem personam: quia est casus papa lis secundum qualitatem iniurie vel persone: extra de sen. ex. cum illorum. Item quantum sit damnum datum: q. quoad opus episcopi retinent sibi restitutiones incertum est: usque ad certam quantitatem: vel ut sciatur cui debet fieri satisfactio et qualiter et idem in similibus. Non confitens de eas circumstantias confiteri si novit: vel si a confessore interrogetur: ad cuius officium videtur principaliter pertinere de dictis circumstantiis interrogare ut sciatur qualiter suo sit functurus officio. Circumstantie ergo pertinentes de necessitate et principali ter ad confessionem et si de his non interrogetur: sunt que trahunt ad aliam speciem peccati seu ad aliud particulare mortale peccatum que possunt esse circa octo: videlicet conditio rei: modus peccandi: locus: tempus: numerus: qualitas: inductio: et accidens: sicut de his latius dicitur in quadriga libro secundo tituli. 7. §. 10.

22. Utrum homo teneatur confiteri venialia peccata. Responsum secundum Thoma. ubi dicit. Confessio ad hoc est necessaria ut penitens satisfactioem accipiat secundum modum delicti. Peccato autem veniali non debetur pena taxata: quia pena illa est proportio nata pene peccati mortalis a quo peccatum veniale in infinitum distat. Unde per solam contritionem interiorē peccatum veniale remitti potest. Sed an saltem semel an non teneatur confiteri qui non habet nisi venialia. Dicunt quidam q. in hoc casu propter preceptum ecclesie tenetur venialia confiteri. Alij autem dicunt q. sufficit q. presciter se sacerdoti et q. se immunem a peccato mortali ostendat ut ad communionem admitti possit. preceptum enim est ad obligandum illos qui habent aliqua que confiteri debeant. Unde si alicui per gratiam collatum esset sicut beate virginis est collatum ut a peccato veniali immunis esset non teneretur ad illud preceptum. **23.** Hoc verisimiliter non potest pertinere q. non est inuenta nec invenitur nisi una virgo Maria. Et per Jo. h. per dicitur: Si dixerim quod peccatum non habemus ipsi nos seducimur. unde et prius verius videtur cum et nesciamus quomodo aliquis audeat immunem a mortali se existimare infra annum: vel qualiter hoc valeat ostendere: cum per dicitur: **24.**

Delicta q̄ intelligit. rē. Et ideo fatuus val
de foret qui sic dicenti ⁊ aliter non confuten
ti ministraret eucharistiā. vñ ⁊ Bonauen
tura in. 4. di. 17. dicit q̄ cōgruū ē maxime
viris perfectis p̄fiteri peccata venialia regula
riter. Tñ nō ēst necessariū nisi in duob⁹ casu
bus: v3. ppter dubiū ⁊ ppter stantū. Pro
pter dubiū v3 cū q̄s pbabiliter dubitat de
peccato vtrū sit mortale vel veniale ⁊ ideo
si non penitet sicut de mortali discrimini se
cōmunit. Ideo debet p̄fiteri sicut iacet i con
scientia ⁊ iudicio sacerdotis relinquat: vtz
sit mortale vel veniale. Con. Tho. vi. s. con
fessio p̄mo. §. 8. Sequitur in Bonauentura.
Propter ecclesiasticū statutū quia tenetur:
qz omnis fidelis tenetur semel in anno p̄fi
teri: s3 hoc non est rōne venialis: s3 ppter p̄
ceptū. Con. Anno. in. c. ois. cē de pe. ⁊ re.
Et ex hoc p3 q̄ religiosi tenentur venialia
p̄fiteri semel seu bis in mēse vel hebdomo
da vel frequētius siue rariū scōm suar: cō
stitutionū formā: quod intelligendū videt
de venialibus notabilib⁹ quo ad p̄fessionē
spātem. Reliq̄ x̄o vix vñ nūq̄ posset q̄s
spālī p̄fiteri cū quasi oī momento cōmitta
tur: vñ vñ sufficere illa confiteri generaliter
B. q̄ aut de veniali tenemur cōfessionem
habere alī non remittitur: vide. j. peccatū
3. §. 3. ⁊ 7. ⁊ p̄fessio. 3. §. p̄mo.

Atq̄ in aliquo casu teneat q̄s p̄fessionem
iterare. Rñ. fm. Pe. Iterare tenemur i. 4.
casibus. Primus si sacerdos nō potuit ab
soluere. Al. Quia non habeat iurisdic
tiōē siue delegatā siue ordinariā: extra d. p̄
ni. ⁊ re. ois. B. 2. si nesciuit discernere.
3. si p̄fessio non fuit integra: vtz qz scientia
cūlt aliquod mortale. 4. si p̄temptit vel ne
glexit satisfacere ⁊ obliu⁹ est satisfactionē in
iunctaz: nāz si sciret ⁊ implere vellent: o3
eam iterare. Al. Con. Ray. ⁊ Host. 3. p̄
si tñ ponunt p quarto casu cum q̄s p̄fiteretur
cuz indebita dispositiōe. S3 glo. Ray. sim
pliciter con. cū p̄de. vt in sum. cō. li. 3. ti. 34.
q. 70. Et quo ad scō3 casū sciendū q̄ ex eo
qdaz inferūt q̄s ppter ignorantia sacerdotis
p̄datur auctoritas absoluedi. Sed hoc nō
videtur vtz: qz potestas clauis p̄fuit in iu
risdictione ⁊ nō in scientia fm. Ray. in il. de
pe. ⁊ re §. itē q̄ritur qdā remittit sacerdos. ⁊
d. claus. §. p̄mo. S3 dictū cor̄ p̄t intelligi
q̄ q̄s cū possit sacerdoti idoneo scientia ⁊

p̄scientia p̄fiteri: tamen eligit Insufficientes
qz videtur de p̄p̄ia non curare salute: ⁊ sic
ex sua mala dispōne p̄fessio videtur deo nō
grata ⁊ inualida: de pe. di. 6. qui vult confi
teri. S3 in quocūq̄ casu confessio facta fu
erit ab ignorāte sacerdoti nō sufficienti: pre
sertim de multis seu grauib⁹ peccatis opti
muz ē p̄filiuz illā iterare cum quio cōmo
ditatē habuerit sacerdos p̄ticiā ⁊ p̄scientia
cū ignorantia sacerdotis in confessione sit
multū periculosa: vt colligit ex dictis p̄lu
gu. in. d. c. qui vult ⁊ per Ray. in. d. s. item
queritur. Quo ad tertiu casū sic dicendū
q̄ idē est et si q̄s omiserit pec̄m de quo du
bitauit vtz fuerit mortale: vt supra. §. p̄xi
mo: vel eius necessariā circūstātiā: vt s. §.
5. Et nō solum si hoc fiat sciētē s3 etiā si fiat
ex ignorātia seu obliuione procedente a p̄
p̄ia notabili culpa: vt colligitur ex notatis
per glo. Ray. sub ti. de pe. ⁊ re. §. Item cir
ca principes. Al. hoc etiam facit quia lata
culpa equatur dolo: vt in. c. vñ in ap̄.
de cōsti. li. 6. Et nō si quis ex sua culpa igno
rat qd p̄fiteri seu cor̄ obliu⁹ est d3 d3 h⁹
modi negligētia ex corde doli e ⁊ firmiter
pponere emendari vt legitime valeat con
fiteri: vt nō in sum. cō. li. 3. ti. 34. q. 19. Qñ
aut q̄s sciēter omittit aliquid de pertinen
tib⁹ necessario ad p̄fessionem nō solū anul
lat p̄fessionē: s3 etiā nouū cōmittit peccatū
mortale: vt s. p̄fessio p̄mo. §. 8. Quo ad q̄r
tum casū est sciendū q̄ ex cōtempu seu ex
negl. gētia omittēs facere inuincit sibi pe
nitētiā mortālī peccat fm. Scoruz in. 4. di.
15. qz facit p̄ceptū vicarij del. i. confes
sionis ⁊ ē ecclie vt in. c. omnis. de pe. ⁊ re.
B. Silt ēst qz quosdā iterare tenetur is q̄
p̄fessus est non prius existens in p̄positi
to non deserendi peccatuz: vt dictū ē. cō
fessio p̄mo. §. 3. Al. Et ibi de hoc plenius
in additione. Et sic hic ē 5. casus. Et sextus
adijcitur in directoria li. p̄mo. ii. 15. §. 47.
l. cū p̄fessor in aliquo non h3 iurisdicōnē.
Oporet. n. tunc q̄ pro illo penitens recur
rat ad hūtem p̄tāz ⁊ ei illud iterū cōfitea
tur: ar. cē de peni. ⁊ re. significauit. ⁊ sic tres
casus sunt ex parte confessoris ⁊ tres ex p̄
te confitentis. B. Hic tamen sciendū
fm. Tho in. 4. di. 17. q̄ q̄to quis plurib⁹
sacerdotibus cōfiteatur tanto plus de pena
ei remittitur: nū ex crudelētia p̄fessionis

q̄ in penam satisfactoriaz computatur: tuz ex vi clauulū. vñ totiens posset quis confiteri q̄ ab omni pena liberaretur.

Sz vtz recidiuans teneatur p̄fiteri p̄lo ra peccata. Rñ. fm Tho. in. 4. dif. 22. Di recte quidez recidiuans peccata dimissa n̄ lo modo tenet nec in generali nec in speciali cuiusq̄ p̄fiteri s̄z indirecte: sicut illud sine quo sciri nō potest debet satisfactoris mo dus tenet recidiuans notificare peccata di missa q̄tum sufficit ad hoc vt sciatur q̄ sa tisfactio ei congrue posset intungi: vt si ipse frequēter lapsus carnis passus fuit ex aliq̄ occasione illa occasio per satisfactionē pre cidatur: z similiter de alijs peccatis: et ad hoc vñ sufficere p̄fessio dimissor̄ p̄ccor̄ i ge nerali. Tñ qñq̄ ad alia sp̄alia oportet descē dere fm q̄ p̄fiteri videntur opponi: nō eniz pōt in hīs aliq̄ certa mēsurā p̄figi. Al. Inno. in. c. ois. de pe. z re. scit q̄ recidiuās teneat cōfessionēz iterare ratione ingratitu dinis: p̄ quo vñ facere illud q̄s dī. Ad al. 18. de iurao nequā. z de pe. di. 4. q. diuini. Itēz glo. Ray. in. ti. de pe. z re. s̄z nūq̄d semel dimissa peccata. dicit q̄ recidiuās n̄ tenet dicere specālē z distīcie ea que ante confessus est: s̄z sufficit p̄fiteri in generali de illis exp̄mēdo ingratitudinē suā z dicēdo De multis z magnis peccatis mortalibus me liberauit dñs per p̄fiam: z ego n̄ h̄lo minus ingrat̄ exis offendi eum. Et si forte nesciat exp̄mēre: aut nō exp̄mat nomen ingratitudinis nō nocet dūmodo talia di car h̄ba ex q̄bus sacerdos ingratitudinēz possit intelligere. Et idēz nō. in sum. con. li. 3. ti. 3. q. 71. Hoc dictū glo. vñ intelligēdū qñ ista circūstantia ingratitudinis venit ad particularē peccatū sp̄m. nā alie circūstan tie regulariter nō sūt de necessitate p̄fessio nis vt s̄. s̄. 5. Qñ h̄o ingratitudo inducat p̄ticularē sp̄m peccati nō. Th. in. 3. pte. q. 88. art. 4. dicēs: Qd̄ segtur oīa peccata n̄ est sp̄ale p̄cēm. Sz p̄ qd̄cūq̄ peccatū mor tale aliḡs efficit deo ingrat̄. ergo ingratitudo n̄ ē sp̄ale p̄cēm. Rñ. dñ. q̄ ingratitudo peccātis qñq̄ ē sp̄ale p̄cēm: qñq̄ aut̄ n̄: s̄z ē circūstantia gnāl̄ p̄nā omne p̄cēm morta le q̄s p̄ deū cōmittit. Peccatū. n. recipit spe ciē ex intēctione peccātis: vt p̄h̄s ingt. 5. et h̄i cor̄. Ille q̄ mechatur vt furi ē maḡ ē fur q̄ mechus. Si igitur aliḡs peccatoz in contē

p̄tū dei z suscepit beneficij aliquod peccatū cōmittit illud peccatū trahit ad sp̄m ingra titū dñis: z h̄c ingratitudo peccātis ē spe ciale p̄cēm. Et aut̄ Aug. dicit in li. de natu ra z ḡra: Nō omne peccatū ē ex p̄ceptu: z ta mē in oī p̄cō de cōtēnt in suis p̄ceptis. Tñ manifestū ē q̄ ingratitudo peccātis qñq̄ ē sp̄ale p̄cēm: s̄z nō s̄p̄: h̄c ille. Id̄z ergo q̄ recidiuās n̄ tenet recōfiteri nisi i q̄ntū op̄ sit ad ostendēdū satisfactionis debitū modum fm. Th. z ad demonstrādū ingratitudis mo dū fm Inno. z glo. Ray. z hoc qñ ingratu do ē sp̄ale p̄cēm. B. De p̄cepto in medī cos q̄ inducāt infirmos ad p̄fessionē: vide j. medic̄. s̄. p̄mo z et̄ de pe. cū infirmitas.

Confessio 3. dum. Et q̄dez regulariter quilibet debet sacerdo ti confiteri. nam solis sacerdotib̄ dedit do min̄ potestātē ligandi z soluendi cūz dixit Joh. 20. Quorum remiseritis peccata re mittuntur eis. zc. de pe. dif. 1. verbum dei. z hoc intelligēdū est de mortalib̄. Sz venia lia non oportet q̄ aliquis sacerdos p̄fitea tur: q̄z ip̄a cōfessio laico sacra sacramentale qd̄dā ē: q̄uis nō sit sac̄m̄ perfectū: z ex ip sa charitate p̄cedit: z per talia notū est veni ale dimitti: sicut z p̄ cōfessionē pectoris z aquā benedictam z h̄i. vi. j. peccatum. 3. s̄. si. h̄c Tho. in. 4. dif. 17.

Etz necesse sit p̄fiteri p̄prio sacerdoti. Rñ. fm Tho. in. 4. dif. 17. cum sacerdos n̄ absoluat nisi ligando ad aliqd̄ faciendum ille solus pōt absoluerē q̄ pōt p̄ imperium ad aliqd̄ faciendū ligare: id̄ oīz q̄ h̄o confi teat p̄prio sacerdoti. Alien̄. n. cū absolue re nō pōt vel ligare: et̄ de pe. ois. z de pe. dif. 6. c. placuit. Id̄z p̄prio aut̄ sacerdos itelli git quo ad hoc oīs ille q̄ curā aie illi ordi nariā h̄t: sicut papa legatus: ep̄s: sacerdos parochialis. Al. Idem in sum. cō. li. 3. ti. 3. q. 38. B. Sz nec parochialis pōt ab soluere ab oib̄: q̄z excipiuntur casus ep̄ales de q̄bus habet j. p̄fessor p̄mo. s̄. p̄mo.

Etz p̄prio sacerdos possit vbiq̄ suū: s̄z dñū audire z absoluerē. Rñ. fm h̄d̄ ostien. Abiq̄ pōt siue intra territorium siue paro chie: siue et̄. P̄fessio n. est de iurisdictione vo lūtaria. ff. de of. p̄cō. l. 2. vnde z de loco n̄ h̄il exp̄m̄itur: extra de pe. ois. Al. Idēz in sum. cō. eo. ti. q. 35. in fi.

Anrum audientia p[re]fessionu[m] possit co[m]mitti
 alteri. Rñ. fm Tho. in. 4. dist. 17. Si alius
 scilicet non possit audire p[re]fessionem alteri
 us: q[uod] n[on] h[ab]et iurisdictionem in ipsos q[ui] audien
 di s[un]t: potest ei co[m]mitti p[er] quicumq[ue] habent
 iurisdictionem in ipsos q[ui] audiendi sunt:
 ut per p[ro]prium sacerdotem siue per episcopu[m]
 siue per papam. Si aut[em] alius non pot[est] audire
 q[uod] n[on] habet executionem ordi[n]is n[on] potest
 sibi concedi ut confessiones audiat nisi per
 eum q[ui] hoc impedimentu[m] remouere potest.
 ¶ Impediti in executione ordinu[m] s[un]t
 interdicti: suspensi: vel degradati et exco[m]muni
 catio[n]is: de quib[us] ex de clerico exco[m]municato interdi
 cto vel deposito ministrante in rubro et n[on]
 gro: per totu[m] et forius heretici et schismatici.
 vnde in sum. con. eo. ii. q. 44. dicitur: N[on]
 quid in articulo necessitatis tenetur q[uod] co
 fiteri sacerdoti heretico schismatico vel simi
 li si non potest inuenire catholicu[m]. Rñ. deo
 fm Ray. Credo q[uod] non: imo saluo meliori
 iudicio co[n]sulerem q[uod] nullo modo co[n]fiteri
 tur ei: s[ed] debeat de peccatis: et q[uod] n[on] distulit
 confessionem et co[n]fiteatur in corde suo et sus
 ficiat ei. Tales enim ponent eum de facili i[n]
 aliquo errore vel desperatione: sicut phari
 sel Judas dicentes cum co[n]fiteretur eis pec
 cati: Quid ad nos tu videris? Matth. 27.
 et de pe. di. 6. c. p[ri]mo. vbi hec satis expresse
 dicuntur in tex. et glo. Ideo credo de exco[m]muni
 cato exco[m]municato maiori. nam et in articu
 lo necessitatis n[on] est co[n]fite[n]du[m]. Co. 130.
 sti. et Tho. 3° et co. lib. ii. 24. q. 7. notatur q[uod]
 ab hereticis schismaticis vel exco[m]municatis nul
 lus sacramentu[m] d[ebet] recipi nisi baptismus in
 necessitate mortis catholico deficiente. ¶
 Et nota h[oc] q[uod] si etia[m] per p[ro]prium sacerdotem
 co[m]mittitur: non p[ro]pter hoc oportet q[uod] com
 mutetur tali q[uod] eis h[ab]eat iurisdictionem sup[er]
 pulu[m]. Sufficiat. n. q[uod] h[ab]eat iurisdictionem ipse
 q[ui] sacerdoti co[m]mittit. Item nota fm Tho.
 q[uod] q[ui] alicui sacerdoti co[m]mittitur p[er] superio
 re[m] q[uod] possit audire alienos parochianos: n[on]
 sit p[re]iudiciu[m] p[ro]prio sacerdoti eo q[uod] iurisdic
 tionis p[ri]us n[on] est co[m]missa alicui in fauo
 rem suu[m]: s[ed] in utilitatem plebis et ad hono
 rem dei. Et ideo si superio[r]ib[us] p[re]latis vi
 deatur expedire ad salutem plebis et ad ho
 norem dei q[uod] alijs co[m]mittant: i[n] nullo sit p[re]i
 diuiciu[m] inferiorib[us] p[re]latis: nec tenetur subdi
 tus iteru[m] petere licentia[m] a p[ro]prio sacerdote: licet

Ber. in quadam glo. dicat sic. ¶ .i. in. c.
 ois. de pe. et re. ¶ q[uod] glo. postea p[er] Clemen
 tes q[ui]ntu[m] tanq[uam] ois fallia d[omi]nata fuit in quo
 da[m] p[ri]uilegio indulto p[re]dicato[r]ib[us] et mi
 norib[us]: q[uod] incipit: Quidā n[on]nere. et fuit d[omi]n
 terminatu[m] in eo q[uod] illi q[ui]bus a superio[r]ib[us] co
 mitteretur p[oss]ent audire et parochialib[us] sacerdo
 tib[us] d[omi]n[us] dicitur et inuittus. Et hoc et 13 Jo. an.
 ex d[omi]n[us] pe. si ep[iscopu]s. li. 6. ¶ Sag. co. p[re]dicat[ur] De.
 ut in su. co. li. 3. ti. 34. q. 46. ¶ Et p[re]fessus
 sacerdoti h[ab]et co[m]missionem a superio[r]i: ut d[omi]n[us]
 est: n[on] tenetur p[re]fiteri p[ro]prio sacerdoti illa
 peccata q[ui] iam p[re]fessus est cum dimissa sint.
 S3 p[ro]pter statutu[m] ecclesie de confessione fa
 cienda p[ro]prio sacerdoti semel in anno de
 bet eo mo[d]o se h[ab]ere: sicut ille qui habet solu[m] ve
 nialia et illa co[n]fiteri: ut quidam dicunt: vel
 p[re]fiteri se a peccato mortali immunem: ut in ex
 uaganti Jo. 22. q[uod] incipit: Has electionis.
 ¶ Ibi dicit q[uod] p[re]fessi religiosi seu sacerdo
 tib[us] quibus fuerit facta a superio[r]e co[m]mis
 sio: n[on] magis tenentur uerū eade[m] peccata co
 fiteri q[uam] si alii illi co[n]fessi fuissent p[ro]prio sacer
 doti. Et in hoc approbata fuit sententia Jo. an.
 hoc affirmatis: et reprobari opinio Guil.
 et alio[r]u[m] p[ro]prium tenentiu[m]: ut n[on]. in directoria
 li. p[ri]mo ti. 15. §. 77. Quia t[ame]n p[ro]p[ri]u[m] sacerdos
 tenet de eo reddere r[ati]onem et ei sacramenta ministra
 re: tenet alteri p[re]fessus saltē semel in anno o[mn]i
 dere se p[ro]prio sacerdoti et declarare se p[re]fessu[m]
 ut p[er] ex n[on]is fm De. in su. co. d[omi]n[us] c. q. 46.
 Et puto q[uod] sufficiat notificare cuiu[m]q[ue] p[ro]prio
 siue parochiali: siue ep[iscopu]o siue alteri: q[uod] in. c.
 omnis. extra de pe. non sit distinctio d[omi]n[us] istis
 p[ro]p[ri]is sacerdotibus. ¶
 Et in aliquo casu possit q[uod] co[n]fiteri alter
 i q[uam] p[ro]prio sacerdoti. Rñ. fm Tho. in. 4.
 dist. 17. Si subdit[ur] scit sacerdotē p[ro]p[ri]u[m] p[er]
 reticu[m] esse: aut sollicitante[m] ad malū: aut fra
 gile: q[uod] ad peccatu[m] q[uod] q[uod] ei p[re]fiteretur p[ro]p[ri]us
 vel si p[ro]babiliter estimatur reuelator p[re]fessio[n]is
 vel si peccatu[m] de quo q[uod] p[re]fiteretur d[omi]n[us] p[er] illu[m]
 sit co[m]missu[m] in his casib[us] et aliis in q[ui]bus p[ro]ba
 biliter timet penitens ex confessione faciendā
 periculum sibi vel sacerdoti imminere: debet
 recurrere ad superio[r]e[m]: vel ad ipsum sacer
 dotē et petere licentia[m] alteri p[re]fiteri: quā si h[oc]
 non possit: ideo ē iudiciu[m] q[uod] de illo q[ui] h[ab]et
 copiam sacerdotis. vñ magis d[ebet] eligere lai
 co[m] p[re]fiteri: nec t[ame]n hoc transgreditur manda
 tum ecclesie: q[uod] p[re]cepta iuris n[on] se extendunt

ultra charitatē: nec etiā sit iniuria sacerdo
 ti: qz pūilegiū meret amittere q concessa si
 bi abutitur pūte. Et ex d. reg. 13. B. Lō.
 Ali. Inno. 7. Guil. Et cōter addūt qz si mul
 lo modo pōt habere aliūm sacerdotem: et
 necessitas inuincat pūteatnr peccatum i ge
 nere sine eo de quo posset maluz puenire.
 Et Idē in sum. con. 11. 3. ti. 34. q. 39. In pū.
 B. Hosti. quoz magis explicat: et ponit
 octo casus in qbus pōt qz audire pūfessio
 nem alterius parochialis. pmo qñ pūius
 sacerdos oio ē indiseret: de pe. dif. 6. pla
 cuit. nā q vult pūfiteri d3 qūere sacerdotē q
 sciat soluere et ligare: de pe. dif. 6. q. vlt. Sed
 hoc d3 fieri cū licentia: ex de pe. ois. quā li
 centiā si pūius sacerdos non vult dare: po
 test ipse ad aliū ire: ex de reg. lic. 3. vlt. vadat
 ad superiorē vt cū compellat: vel ipse licen
 tiaz deticē de iure patronat. nullus. Et
 Turus ē hoc fieri si pōt: nō vī necessari
 um cū rōne ignorātie sacerdotis vīdeatur
 ipso iure pūfessa licentia pūfendi alteri: vt i. c.
 placuit. de pe. di. 6. Et ibi hoc sentit glo. et
 multo magis si pūpū sacerdos eēt mani
 feste viciosus cū malicia sit piculosior: et gra
 uior ignorātia pūter qd dūri pūnit: Luc.
 12. ibi: Ille autē seruus q cognouit volūtātē
 domini sui. et. Et illa sunt grauiora q a deo
 grauius pūniuntur: vt dicit d. i. c. 24. q. 1. nō
 afferamus. Sed si pūpū sacerdos esset
 hereticus scismaticus vel excoīcatus: claz
 est qz ab istis non debet peti licentia cū eti
 am locutio euz talibus prohibeatur. xj. q.
 3. cum excoīcato. Idē etiā videtur si essz i
 terdictus seu suspensus: qz nemo pōt plus
 iuris transferre in aliū qz sibi competere di
 gnoscatur: vt in. c. nemo. ex de reg. iur. lib.
 6. S3 si causa pūter quaz quis vult alieno
 confiteri nō pcedit ex defectu pūpū sacer
 dotis: s3 alr: puta qz aliqd commissū est pūra
 eum vel suos et hūit timetur scandalū si ef
 fiat confessio debet peti licentia: vt ex de pe.
 re. c. ois. ibi: Sigs autē alieno sacerdoti vo
 luerit iusta de causa cōfiteri peccata: licenti
 am pūius postulet et obtineat a pūpū sacer
 dote. Et debet sacerdos credere petenti: et
 alleganti saltez in genere iustam causā: qz nō
 est verisimile qz cum fallacijs vadat ad pe
 nitentiā: vt dicit gl. in dicto. c. placuit. de pe.
 dif. 6. Et si licentia absqz rōnabili cā dene
 getur: videtur qz sine aliā licentia possit ire

ad alius: qz nō d3 cedi i deseretioni et pūter
 ule prelato. Et pūilegium meretur amittere
 et: ex de reg. licet. vbi si hoc conceditur cā
 meliorande vite quanto fortius causa recu
 perande salutis qd magis ē necessarium.
 Ande et Luc. 15. Gaudium est in celo super
 vno peccatore penitentiam agente magi qz
 supra. 99. iustis qui non indigent peniten
 tia. Idem etiā putare. s. qz deberet peti licē
 tia mō pūdicto quādo cā esset ex defectu p
 pūi sacerdotis pūter peccatū nō est mani
 festum: qz ex eo nō d3 qz a iurisdictione pre
 lati sui discedē. S. q. 4. nonne. B. 2. qñ pa
 rochianus trāstulit domiciliū suū: nam
 tunc ille ad quē trāstulit nō est alienus: s3 p
 pūius: ex d. parochijs. c. fi. 3. qñ qz ē vaga
 bundus. ff. de iudicijs. l. hēs abns. 4. quā
 do quis qrit oī domiciliū quo se trāstulerat: nā
 is sine domicilio ē. ff. ad municipales. l.
 labeo. In pū. 2. l. ei. §. cellus. 5. quando qz
 deliquit in aliena parochia: ex de rap. c. p
 mo. 6. q. 3. placuit. Si tñ peccatū occultū ē
 et nō sit excoīcatus a prelato illi loci: pōt et
 de hoc pūfiteri pūpū sacerdoti. Si autē sit
 excoīcatus a prelato illius loci pūter illud
 peccatū: sicut consueuit fieri in furtis et hi
 quoz ignorātur actores: mittendus ē talis
 ad excoīcatōrē absoluedus ab eo. Et Lō.
 Sof. Ray. et Tho. in eo. qd supra dictuz ē
 qz qz foriatur for: rōne delicti: vt in sū. cō.
 li. 3. tit. 34. q. 36. Sed glo. Ray. vt ibi patet
 hūc casū nō recipit subiungēs: qz qd dicit
 ius qz rōne delicti foriatur qz for: intelligit
 duz quo ad pūnētia ad for: contentiosum:
 qz pōt illic conuentri et iudicari et pūniri de
 crimine ibi commissio: hec ille. Non sit ergo
 translatio fori i pūialibz rōne commissio
 nis delicti: als oportet qz qz diuideret con
 fessionem: cōfiteudo diuersa delicta diuersis
 sacerdotibus fm qz in diuersis delictis po
 chijs pū id qd dicit de pe. di. 5. c. consideret.
 ibi cautus sit penitens. et. Pro hoc et faē
 qz dīa magna ē iter for: seculare et spiritua
 le: qz spūale nō pōt ita facilliter transferri:
 ex de fo. cōpe. si diligēt. 2. c. significasti. vbi
 p3 qz 13 secularis possit se p sua volūtate ali
 eno subijcere iudici clerici tamen non po
 rest se subijcere iudici seculari: dicto. c. si di
 genti nec etiam ecclesiastico non suo sine li
 centia sui episcopi. d. c. significasti. Itē est
 magis dīa inter for: iudiciale et in spiritua
 d 4

buis: et for pñiale qz for penitēiale ē minus
transfēribile: vt notat glo. in. c. ne. p. dilatio
ne: cē de pe. et re. Et ideo cum non reperiāt
aliquo iure, cautum qz ratione delicti quis
solvatur for penitēiale: non vñ qz hoc pos
sit fieri: et qz itandū sit regule generali de p
prio sacerdote: vt in. c. ois. de pe. Et iura i
contrarium allegata loquuntur in iudiciali
bus: vt satis pñtuenit. Hoc ē appro
bat generalis consuetudo: qz videm⁹ qz penitēs
pñtetur vñi sacerdoti vñiuersa peccata qz cō
miserit p toni mundū et nunq̄ remittitur ad
sacerdotes locoꝝ in quibus deliquit p ab
solutione. Et optima legū interpretis est cō
suetudo. ff. de legib⁹. l. si de interpretatione
B. 6. rōne studiū: vt qñ clerici de pñatoruz
suoz licētia accedūt ad studia: nam tñc ef
ficiuntur de foro et ecclia illius ad quez acce
dunt dum ibi manēt. ff. de iudi. l. si lōgi
us. §. pmo. A. Inno. in. c. ois. de pe. dicit
qz scholares et alij incole annales et mercē
narij debent pñteri sacerdoti parochie quā
incolunt per annum et ab eo poterunt absol
ui: ar. i. q. i. qñ. vbi dicitur qz debent ibi
soluere decimas personales: quia ibi reci
piunt ecclastica sacramēta p anni circuli.
Alij tñ dicunt qz idē est et si ad minus tem
pus conducant domos: ar. extra d. deci. ad
aplice. et maxime si p rogaretur sine fraude
cōductio vel habitatio vltra natiuitatē vel
pascha: sed qz tunc ex pcepto dicte decre.
ois semp debet cōfiteri et cōicare: hec ille.
Videtur predicta posse concordari: vt scōa
opinio intelligat qñ qz nō steterit in alie
na parochia p annū: tamen deliberauit ibi
dem stare. nā eo ipso qz quis deliberat i alij
quo loco habere domiciliū ibi soluitur et fo
rum: vt in. c. si. extra de parochijs. Et hīta
tio ānualis videtur qd daz domiciliū quo ad
sacramētoꝝ pceptionē. d. c. questi. vñ qñ ha
bitare deliberauit pax minus qz per annū
nā id quod modicus ē ratio apprehēdit qz
si nihil: vt nota. Tho. 2. 2. q. 66. ar. 6. Vel
quando sic se habet consuetudo. Mā cōsue
tudo in talibus confert iurisdictionē: vt nō.
in sum. con. li. 3. ti. 34. q. 57. circa finē. Vel
quando scholares accedunt de licētia pre
latoruz suoz ad studium. Tñc. n. videtur
data licētia recipiendi sacramēta ibidē: vt
j. §. pñmo. Et quod dictum est in scholari
i dēz ē et in quocunqz alio: vt et dicit Inno.

Qui ē subdit. In omnib⁹ iñ premis
tius ē qz et viatores et alij semp a pñrio sacē
dote licētia accipiat spālē. B. 7. tempore
necessitatis: vt qz infirmat ad moriē: vel dōz
intrare iustū bellū seu mare et deest pñrio
sacerdos ita qz etiam laico licet tunc confi
teri: de pe. di. i. quem penitet. de cōse. di. 4.
sanctū. S. si ponat spem in rati habitatione p
pñj sacerdotis: hec Host. S. iste casus S.
cōiter non tenetur qz rati habitatio in talib⁹
non habet locum: cē de re. iur. actus li. 6.
A. Dicitur Hostien. potest intelligi quā
do ista rati habitatio non refertur ad futurū:
si prelatus confitētis confitēbitur: s. super
pñti qz pñtatur vt pōt estimari ex aliqb⁹
coniecturis ex quib⁹ elicitur ipsi⁹ prelatus ra
tius consensus: vt. j. §. 7. Et tunc vnus. Et
fm hoc videtur intelligendum quod dicit
glo. Ray. vñ notatur in sum. con. li. 3. ti. 34.
q. 45. vñ qz sub hac spe rati nullus potest ab
soluere alienum parochianum: et si de scō
absoluat cum etiam nomine prelatus sit nō
debet se gerere pro absolutio ante rati habi
tationem pñj sacerdotis: nec ante intrare ec
clesiam: nec ingerē se cōioni fidelium si erat
excōcatus maior: excōcatione: aut etiam
recipere eucharistiam si mortale erat pecca
tum de quo confessus est alieno sacerdoti.
B. Addunt vltius Hostien. et Ray. qz
in omni casu in quo sacerdos potest audi
re parochianum alienum consulunt qz: cñ
iungat vt se sacerdoti proprio reprēsentet: ar.
extra de sen. ex. decetere. et c. ea nō sciunt. et
c. quod d. his. in fi. A. Host. simpliciter
dicit in iungat: s. Ray. consultit: vñdē etiā et
gl. eius super xbo consulo alt. Ex quo ma
gister dicit pñlo est argumentum qz non te
netur: qz ad consilia nullus tenetur nisi ob
liget se ad se illa. Pñt dicit qz quo ad sim
plicē repñtationē oio expedit saltē sel in an
no ppter statutū ecclie: quo xbo ad iterādū
pñsionē vel ad accipiendū penitentiā non
vñ necesse ex quo semel fuit legitime absolu
tus: vt s. §. 3. nisi forte ipsi sacerdotes nullas
haberent curas de suis parochialib⁹ vñ
cōfiteatur vel nō: qz tunc illa pñtatio fru
stra fieret. Item nisi in casu excōcationis
tñc. n. absoluto dōz iungi vt Hostien. po
terit se pñteri a quo fuerat absolutus ip
sius mādātū humiliter recepturus. d. c. ea
nō sciunt. cñ relis. Et hoc argumento idēz

videtur dicendum de omnibus casibus specialiter referuatis pape seu epis maxime circa iurisdictionem vel dispensationem votorum ut inuigatur p[er]fiteri: ut q[ui]anus poterit se repellenti c[on]fite[re] ad accipiendam necessariam absolutionem vel dispensationem ne in hoc a negligentia teneatur. **B** Item dicunt q[uod] non debent p[er]fiteri cuiusq[ue] sacerdoti s[ed] potius ei q[ui] alia iurisdictionem habet. **A** Hoc non videtur necessarium ut potest colligi ex dictis s[ed] s[ed] nisi forte quo ad sacerdotes ad p[er]fessiones audiendas non habilitatos: sicut potest patere ex positis in sum. con. eo. ii. q. 40. vbi dicitur f[ra]n[co] Ray. q[uod] in casib[us] in quibus potest p[er]fiteri aliter q[uam] p[ro]prio sacerdoti: non possunt audire p[er]fessiones illi sacerdotes quibus non est data potestas ab episcopo excepto articulo necessitatis. Et duplex est ratio. Una quia isti non sunt modi dandi iurisdictionem ei q[ui] alia non habet. i. p[ro]pter hos casus. dicitur glo. non datur iurisdictione illi q[ui] alia non habet. Alia ratio est quia ipsi penitentes sunt absoluti q[uod] possint c[on]fiteri alii q[uam] p[ro]prio sacerdoti: non tamen isti sunt absoluti q[uod] possint audire. Item p[ro]p[ri]o sacerdos non potest dare talibus iurisdictionem seu potestate talem: s[ed] episcopus solus potest illis q[uod] sunt in suo episcopatu: non tamen alijs q[uod] sunt in alijs episcopatibus: ar. 16. q. i. p[er]uenit. et s[ed] ecce in hoc. et s[ed] hoc idem. Glo. sup[er] vbo non tamen alijs. dicitur: Ego credo sine p[re]iudicio q[uod] potest c[on]mittere etiam illis q[uod] sunt in alijs episcopatibus ea q[ui] p[er]tinet ad iurisdictionem voluntariam: s[ed] illos non potest c[on]pelle[re] ad suscipiendum c[on]munionem eius cum eis nihil p[er]cipere possit. Sed certe Ray. non loquitur de c[on]munionem: s[ed] de habilitatione ad audientiam confessionum quam non videtur posse p[er]ferre episcopus non suo clerico: sicut et ip[s]e ordinare non potest. 2i. dist. sigs. cum supradictis. s[ed] q[uod] sacerdotes non possunt audire p[er]fessiones nisi prius fuerint ab episcopo instituti siue licentati. Con. Sof. ut i dicta. q. 40. dices generaliter hoc non licet religiosis nisi ab episcopo de c[on]fessu sui p[re]lati fuerint instituti. Con. etiam cum hoc gl. Ray. S[ed] Hostie. dicit q[uod] sigs. habeat licentiam iudicis sui q[uod] speciali tali possit c[on]fiteri: imo etiam si licentia haberet in genere q[uod] possit p[er]fiteri cuiuscunq[ue] voluerit vel simpliciter q[uod] alii possit c[on]fiteri. In his duob[us] casibus si subditus recurrerit ad discretorem siue religiosi siue alii: v[er]o ex causa ad non ita p[er]t

tat d[um] in p[re]senti et honestu[m] secure p[er]fite[re] et alio se cure audiat: ar. ex eo. ne p[er] dilatione. Jura aut[em] q[uod] se iducit. Ray. et Sof. intelligit Hostien. q[uod] huiusmodi sacerdotes et religiosi volunt audire sine licentia iudicis peccatoris vel sine licentia abbatis nulla alia necessitate instat. Secus tamen in casib[us] q[uod] ad episcopum p[er]tinent: hec ibi. Dicitur Hostie. ut mihi v[er]o non p[re]iatur p[er] dictis: q[uod] ipse loquitur de sacerdotibus ad p[er]fessionem habilitatis. Ray. vero et Sof. de non habilitatis qui habilitari non possunt nisi a p[ro]prio episcopo de p[re]sensu sui p[re]lati et q[uod] habilitatus est religiosus. Et ex predictis potest constare q[uod] sacerdoti non habilitato non potest c[on]muti audientia p[er]fessionum: nisi p[er] eum q[uod] potest eum habilitare. **B** An peregrini et romipete possint c[on]fiteri alieno sacerdoti. R[ati]o. f[ra]n[co] Buil. Si acciperunt p[er]a[m] et baculum a p[ro]p[ri]is sacerdotibus siue aliter de c[on]f[ess]ione iter arripiant p[er]sumendum e[st] data eis licentiam c[on]fite[n]di. **A** Ad hoc addit ipse Buil. de eis q[ui] c[on]miserunt in via: vel q[ui] per obliuionem dimiserunt c[on]fiteri: aut etiam sciens: dum tamen de illis p[ro]ponant c[on]fiteri p[ro]prio sacerdoti postq[uam] redierint. S[ed] forte hoc posset intelligi de casibus referuatis. nam de alijs cum semel legitime fuerit c[on]fessus et absolutus non oportet q[uod] iter p[er]fiteatur: v[er]o p[er] s[ed] abbas ad si. in ad d[ile]ctione. Alii et Inno. in c. ois. extra de pe. et re. dicit his casib[us] simpliciter data esse licentia et non addit hanc limitationem quaz ponit gl. Ray. sequitur in glo. Ray. et etiam notat in sum. con. eo. ii. q. 39. Intelligo et talibus dari licentiam c[on]fite[n]di eucharistiam i pascha. Idez dicit Inno. in dicto. c. ois. Et de reliquis factis puto q[uod] sit intelligendum de necessarijs cum ratione necessitatis intelligatur hec p[er]missa et non aliter. **B** Si autem sine licentia p[ro]p[ri]i sacerdotis peregrinatur non p[otes]t absolui ab alio nisi in necessitate. Et idez est de alijs negotiatoribus et viatoribus. Con. Inno. et Hostie. **A** Immo hec fuerunt p[ro]p[ri]e dicta non Buil. s[ed] Inno. Et addit Tutius et semp[er] in talib[us] licentia a p[ro]prio sacerdote speciale[m] habere: ut dicit in dicto. c. ois. et patet etiam in dicta. q. 39. **B** Alii peregrinas q[uod] habet c[er]tmen cuius absolutionem retinuerat sibi episcopus: in peregrinatione possit absolui a simplici sacerdote. R[ati]o. f[ra]n[co] Buil. Potest absolui maxime si stet

tempus generalis cōionis vt i pascha. Sz
dz ei insūgi qd cū habuerit copā sui episco
pi itez p̄fucatur ei: r ab eo recipiat peniten
tiam de illo: hec Sūl. A Idem in sū. cō.
dicta. q. 39. post p̄ncipiū. B Aert videt
qd si tanta fuerit necessitas qd iste potuit ab
solui ab alio: nō oportet qd itez p̄fucatur vt
absoluitur: sz nī si est aliquid satisfaciendū
qd satisfaciāt r enā si ob dictā causā fuisset ex
cōicatus r ab ipso sacerdote fuisset absolu
tus: si postea non rep̄gat se episcopo reici
dit in eandē sententiā: vt s. absolutio. 4. s.
p̄mo. Si xō non fuit necessitas nec absolu
tio valuit. De qua necessitate dictū est s. s.
5. h. 7. A Ibi dicit de necessitate periculi
moris. Et sic videtur sentire qd instās t̄p
cōionis nī su iusta causa quare qd possit ab
solui ab alieno sacerdote r speciali de casu
bus episcopaliibus. Et bene qd hoc non v̄
reperiri iure cautūz maxime cū cōio possit
deferri ad tēpus ex cā: ex d. pe. r re. omnis.
Et interim pōt redire ad p̄buz sacerdotem
vel ab eo per nunciū suā licentiam po
stulare: qd si non facit cū possit videt pōt
malicia qd necessitas: vel si aliquo iusto im
pedimento p̄tenderet eius peregrinatio p
annum efficitur fori illi loci r ibi potest re
cipere sacramēta: vt s. s. 4. h. 6. B
Atqz vnus sacerdos parochialis possit au
dire r absoluerē aliū sacerdotē. Rū. fm Sūl. non pōt sine licētia supioris gnāli vel
speciali licētia expressa vel tacita. nā r si ep̄s
sui cōiur sic fieri r tolerat coipso p̄sumen
dū est tacite approbare r licentiam dare.
Idem Hosti. A Idem in sum. con. lib. 3
ti. 34. q. 42. vbi addit f3 Hosti. qd hoc n̄
multū expedit fieri. Idē cadē rōe v̄ i alijs
q p̄sentur nō suis sacerdotib⁹ suis scienti
bus r non p̄dicantibus cū possent ar. Sz. di.
erroz. ex de x̄b. sig. intelligentia. Multa tñ
consuetudine potest induci vt quis p̄iet vo
lūtatēz propriū sacerdotē possit p̄fessorem
eligere: extra de pe. r re. si episcop⁹. li. 6. B
Atruz liceat confiteri laico. Rū. f3 Pe.
nō licet nisi in necessitatis articulo vt si i ex
tremis agens nō haberet sacerdotē: r iūc
fm quosdā tenetur laico confiteri. Sz p̄ba
bill⁹ r verius ē qd nō tenetur de necessitate:
sz de tali iudicandū ē sicut de illo q n̄ h3 co
piam p̄fessoris. A Atrano pōt esse qz sol
sacerdotibus cōcessa est p̄tās ligandi atqz

soluendi: de pe. dist. 1. x̄bum dei. B Et sz
laico cōfiteri non sit de p̄cepto: est tamen
de p̄silio. Con. Sūl. A Idē in sū. con.
e. ti. q. 43. vbi Pe. nō dicit qd nō liceat p̄fi
teri laico: sz qd nō ē sufficiens nisi in necessita
te: vel nisi respectu peccatorū venialium: qd
puto intelligendū nisi in illis casibus in q
bus venialia sūt de necessitate p̄fessionis: s
qua s. p̄fessio. 2. s. 6. in additōne. B Et
ita intellige dicta Thō. s. s. p̄mo r. 5.

An liceat in necessitate confiteri sacerdo
ti heretico scismatico vel excoicatio vel sili.
Rū. f3 Ray. nullo modo: de pe. di. 6. c. p̄.
Sz doleat de peccat⁹: r qd n̄ distulit cōfesi
onē r sufficit. Con. Hosti. r Thō. A De
hoc latius s. s. 3. in additōne. B

Atqz sacerdos parochialis debeat crede
re subdito dicenti se confessum alteri vt sic
ei det eucharistiā. Rū. fm Thō. in quodā
quolibz. In foro iudiciali creditur homin⁹
p̄ra se r nō p̄o se. In foro aut penitentiali
creditur homin⁹ p̄ se r p̄ se. Si ergo sit im
pedimentū eucharistiē tale qd ad forū iu
dicialē p̄tinet: puta excoicatio nō tenetur sa
cerdos credere subdito qd excoicatus nō
uit nisi ei de absolutione cōfiteri. Si aut sit i
pedimentū qd ad forū penitentiē p̄tinet: s.
peccatū: tenetur credere r iniuste agiti eu
charistiā denegat. Con. Pe. r Hosti. A
Slo. xō Ray. vt p3 sum. con. li. 3. ti. 34
q. 48. dicit qd nō tenetur ei credere ei qd cō
fessus sit superiori r absolutus nisi p̄stiterit
ei de hoc p̄fessio supioris vt alio mō legitio
Et subdit auctor sūm. Sz hec ne p̄ta sint
p̄missis intelligas de peccatis manifestis
vt qñ suum subditū p̄babilr h3 suspectū.
nam de occultis nihil pōt scire sacerdos nī
si p̄ ipsū. Satis videtur posse dici qd non te
neatur ei credere etiā de occultis. Licet enīz
peccata occulta sint solū fori penitentialis nī
nō p̄fiteri p̄tinet ad forū iudicialē: cū non
confitens debeat ab ecclesia arceri r ecclesia
stica p̄uari sepultura: extra de pe. r re. c.
omnis. Possit tñ credere fidedigne r rō
rate persone: qz x̄sili⁹ p̄ persona nō mē
tetur: ar. xj q. 3. q. omnipotentē. B

Atqz fratribus predicatorib⁹ r minorib⁹
liceat confessiones audire. Rū. olim lice
bat eis ex p̄uilegijs r spāl̄ ex p̄stitutione
Benedicti. xi. q̄ incipit: Inter cunctas. que
hodie oīa vacant: sz ad hoc qd possint aud

re oꝝ qꝫ magister vel puinialis pꝛdicatoꝝ
vel coꝝ vicarij ⁊ generalis ⁊ puiniales
ministꝛi vel custodes minoꝝ pꝛmo qꝫ ac-
cedat ad puinā ordinarioꝝ pꝛ se vel per alios
fratres ⁊ petat vt tꝛēs qui electi fuerit in co-
rū ciuitatibꝫ ⁊ dioecibus pꝛfessiones au-
dire valeant ⁊ pꝛnas imponere ⁊ penitētes
absoluere. Post hoc dicti pꝛelati ordinuꝝ
eligant pꝛonas idoneas ⁊ pꝛesentent vꝫ pꝛe-
sentari faciāt dictis pꝛatis eccliaꝝ vt de ip-
soꝝ licētia vel gꝛa possint audire qꝫ tꝛi pꝛe-
sentati nō pꝛpter hoc poterūt audire in alio
epꝫatu. Et intellige nisi personas dioecē
vbi fuerint constituti: quia cum sit volunta-
rie iurisdictionis potest vbiqꝫ exerceri: vt
§.2. B. Et debent ipsi electi in numero cē
pꝛout vniuersitas cleri vel populi exigit.
Et si pꝛelati licentiam cōcesserint tūc pꝛedi-
cte persone officiuꝫ dictum exequantur. Sꝫ
si dicti pꝛelati eccliarū quēqꝫ de pꝛesenta-
tis nō admiserit loco eiꝫ ponat alter. Si nō
absolute dare licentiā recusauerint cōcedit
eis lūa auctoritate applica: tamen in hoc nō
habent plusqꝫ sacer dotes parochiales. Et
si habeat de iure cōi: vt in textu. j. allegato.
B. nisi eccliarū pꝛelati amplius dare vel
tenē sibi: hec in cle. de sepul. dudum. Et in
§. statumus. Et intelligitur de dioecibus i
quibus sunt loca fratꝛū: vel de propinquis
qꝫ ibi nō sūt loca. Unde in. d. §. dī: Statu-
mus auctoritate applica: vt in singulis ciui-
tatibꝫ ⁊ dioecibꝫ in quibus loca fratꝛū ipsoꝝ
pꝛsistere dignoscūtur: ⁊ in ciuitatibꝫ ⁊ dioe-
cibus locis ipsis vicinis in quibus loca hꝫ iñ
habētur: magis pꝛiores. ⁊c. Similr etiā vt
patet qꝫ fratres pꝛedici non possunt depu-
tari ad audiendum confessiones per puin-
cias: sꝫ per dictas tꝛi dioecē. Itē ibi dici-
tur qꝫ ista pꝛntatio oꝝ fieri pꝛelatis locorū
⁊ fꝫ. Suul. ⁊ in directoria. li. pꝛmo ii. §. 16.
Hic nomine pꝛelatoꝝ debemꝫ intelligē epi-
scopos ⁊ eoꝝ loca tenētes de iure vel cōsue-
tudine: sicut sunt illi qui de iure vel de pꝛsue-
tudine sede vacante ecclias regūt: ⁊ stricte
accipitur nomen pꝛelati: ⁊ sic extra de offi.
oꝝ. si episcopꝫ. ⁊ de tēp. oꝝ. cum nullus. lib.
6. Large accipitur: eē de offi. oꝝ. cū ab ecclia-
rū. Sed qꝫ si pꝛelati pꝛima oblatione scā-
rūdeant puinialibꝫ pꝛioribus vel mini-
stꝛis seu missis ab eis non eligatis: neqꝫ pꝛe-
sentes aliquos nobis: quia non admittē.

mus eos: nūqꝫ poterūt electi pꝛ eos sine ali-
qua alia pꝛntatione auctoritate pape confes-
siones audire. Rñ. in directoria c. ii. §. 72.
dicitur qꝫ sic: qꝫ in his qꝫ certa sunt non ē lo-
cus pꝛecuris: ar. in cle. §. uis. de app. nec
refert an pꝛus vel postertꝫ hoc denegat. B.
Sꝫ nūqꝫ eꝫs sine pꝛdicta solēnitate po-
test dictos religiosos ad confessiones acce-
ptare. Rñ. certe potest cōmittendo eis iurisdic-
tionē suam: vt §. 4. Et Idem in dire-
ctoria c. ii. §. 73. B. Immo etiam hñt
ex pꝛuilegio Clementis quarti qꝫ si pꝛelati
hoc concedant concessio ipsa durat etiam
post mortē pꝛatoꝝ donec ecclesijs pꝛouisiū
fuerit de pastore.

Lut debent confiteri curiales. Respon-
deo secundū Hosti. papa potest sibi elige-
re quēcūqꝫ vult Cardinalis abñs cū lega-
tiōis eodē mō potest sibi eligere: ar. extra de
pe. ne. p. dilatione. Si autē est in curia confi-
teri debet pape vel penitentiario. Est in tu-
tus qꝫ a papa licentiā habeat. Et vt sibi
eligere possit cōfessores cū talis pape sub sit
immediate. Et hoc dico exceptis episcopis qꝫ
omnes in hoc sūt pꝛuilegiati. d. c. ne. p. dila-
tione. ⁊ in sum. cō. li. 3. n. 34. q. 57. B. La-
pellani nō ⁊ ceteri curiales qꝫ sunt de fami-
lia pape consueiunt penitentiario ⁊ nō alijs.
Si sunt cum cardinalibꝫ possūt de licentiā
dñi sui qꝫ curā eoꝝ habet de pꝛuēdine cu-
rie etiā aliqꝫ confiteri: ar. 6. q. 3. placuit. ⁊ eē
de pe. oia. Et Idem in dicta. q. 57. vbi etiā
immediate subiūgitur. Sꝫ ⁊ penitentiario pa-
pe possūt oēs sine aliqua lūa pꝛfiteri. B.

Lut debent pꝛfiteri pꝛelati. Rñ. fꝫ Host.
Patriarche archiepꝫ: eꝫs omnes etiā in
seniores pꝛati exempti pꝛi sibi eligere pꝛef-
soꝝ pꝛuidum: eē de pe. ne. p. dilatione. Et
etiā si isti pꝛelati vñerint siue sint in curia
romana licet quidāz contrariū dixerint fꝫ
Host. vt in sum. cō. dicta. q. 57. Et vñetur
eo. ii. q. 61. Ray. videt hoc limitare dicēte
Pōt eꝫs ⁊ exemptus eligere sibi pꝛefsoꝝ.
Hoc autē intelligo nisi sit ex cōmunicatus
maiori ex cōicatione: ar. extra de cle. ex. mī.
c. si celebrat. Sꝫ glo. eius exponens dicit. f.
ille qui eliguit in confessorē: qꝫ tunc nō pos-
set eū absoluerē lic ligatus. Si. n. esset liga-
tus minori ex cōicatione tñ posset eū ab-
soluē: ar. dicti. c. si celebrat. fꝫ. fꝫ gl. Ray.
⁊ in dicta. q. 57. si aliqua ecclia exēpta ē: nō

propter hoc singuli de collegio possunt sibi eligere confessores ex quo habet abbatem vel priorem vel decanum cui subditi: sicut huiusmodi abbatem vel priorem vel decanum confiteri debent: vel alij de mandato eius. Si autem huiusmodi decanus vel prepositus de consuetudine non habet curam animarum illarum: nec ordinarius nec ipsa vniuersitas: nec alius nisi solus papa: nec tunc singuli possent sibi eligere confessorem: quod illicitum est. c. ne pro dilatione. non loquitur nisi de prelatiis tantum. unde in hoc casu recurrendum est ad papam qui provideat talibus de confessore. **B** Si tamen sic electus non habet potestatem absolendi ab excommunicatione maiori vel a casibus grauioribus: sicut quidam contrarius dixerunt: ar. et de pe. si episcopus. li. 6. **A** Ibi dicitur quod confessor electus ex licentia proprii episcopi non potest absolvere a casibus episcopo specialiter reservatis. Ideo non probat illud ad quod allegatur: sicut quod confessor electus a predictis de licentia pape non possit se intrinsece de reservatis pape: de alijs autem sic: sicut et sentit Hostiensis. dicens quod ubi exemplum est: ergo habet potestatem electus penitentiarius pape. Si vero alius eligat habet potestatem iudicis illius cui subditi: qui eligat: ut tamen semper publicum et grauius excipias: ut in sum. con. de ca. q. 60. Pro istis publicis et grauius intelligit casus episcopales per dictum. c. si episcopus. Item ut patet in eadem. q. 61. glo. Ray. dicit quod beneficia per ipsum late interpretanda sunt. ff. de consti. per. l. si. Potest dici quod illud. c. ne pro dilatione. non loquitur tamen de absolutione maiori excommunicationis dum tamen absolutiones huiusmodi sibi non reseruauit papa: vel nisi sententia lata sit ab homine: qui tunc ab ipso excommunicatore petenda est absolutio. Et cum hoc videtur concordare satis dicitur Hostiensis. super prepositum ut ibi subditur. **B** Alij inferiores prelati non possunt eligere sibi nisi de licentia pape vel episcopi vel proprii sacerdotis: unde et abbas et quicumque prelati non episcopi: nec excepti confiteri debent episcopo: monachi abbatibus vel fratribus regule statuta possunt etiam confiteri episcopo si ei subditi. Decanus: prepositus: thesaurarius et quilibet canonicus et sacerdotes parochiales: et familia episcopi confiteri debent episcopo vel alteri de eius licentia. **A** Item in sum. con. li. 3. tit. 34. q. 57. ubi dicitur etiam de parochiali quod confiteri debet episcopo vel alij cui forte subditi. Item de familia episcopi ubi subditi dicitur: sicut in q. 6. de fr.

Hostiensis. quod familia episcopi vel archiepiscopi si sit de aliena diocesi: idem de illa videtur quod de familia alteri principis laici. Si vero sit in diocesi propria tunc ei confiteri debet vel cui ipse mandauerit: sicut etiam potest proprio sacerdoti de cuius parochia est confiteri. **B**

Cui debent confiteri reges et alij seculares domini. **R**ñ. fm Hostiensis. Si rex habet domicilium principale in aliqua ciuitate: illi episcopo confiteri debet vel sacerdoti nisi super hoc haberet privilegium. Idem dicendum est de duce marchione et omnibus huiusmodi latas iurisdictiones in diuersis partibus. Si si habent domicilia in diuersis locis: et non apparet quod sit principale preter confiteri ei in cuius parochia moratur: vel quod tamen de licentia episcopi eligant sibi confessorem: aut si loca sunt diuersa partibus de licentia vniuersi episcopi. **A** Ut patet in sum. con. eo. tit. q. 57. Hostiensis. aliter videtur loqui dicens sic: Imperator et imperatrix de antiquissima consuetudine confitentur capellanis suis qui habent curam animarum de consuetudine non reprobata per papam: ar. extra de foro. compe. cum contingat. Papa tamen si velit talem consuetudinem possit reprobare. Tunc oritur via quod tales per se et familia sua impetrant licentiam confessori eligendi nisi alio privilegio sint muniti. Rex si habet domicilium proprium et principale in aliqua ciuitate: illi episcopo confiteri debet nisi forte secus obineat de consuetudine antiqua quam alicui ecclesie hoc privilegium daret: vel nisi super hoc haberet aliud privilegium speciale. Et quod dicitur est de rege idem intelligendum est et de omnibus habentibus latas iurisdictiones et in diuersis episcopantibus sine sit dux siue marchio siue comes. Idem dico de proceribus siue baronibus si tantum est quod sub se habeant ciuitatem vel ciuitates. Si tamen castra habeant confiteri debet illi sacerdoti infra cuius parochiam proprium et principale domicilium habet vel de ipsius licentia alij: et eo. ois. Si tamen baro habeat domicilium in diuersis castris: nec apparere quod sit principalis sicut Hostiensis. et in sum. con. eo. tit. q. 58. videtur quod possit confiteri cuilibet quodammodo. j. parochia sua moratur: vel quod tamen est de licentia sui episcopi eligat sibi vnum confessorem: quod si castra et domicilia sint in diuersis partibus ab utroque episcopo licentia impetretur: vel a metropolitano. Sed si sunt in diuersis prouincijs recurratur ad primatem

vel ad papam: hec ibi. Videtur tamen qd si
centia p'matis siue archiepiscopi nō suffici
at cū non habeat hanc iurisdictionem erga
subditos suffraganeos: nisi dū visitat, puin
ciā: ex de censibz. c. perpetuo. li. 6. lz debeat
scire quis sit p'sessor: epi: et etiam ipsū possit
cōpellere vt sibi p'siteatur si suspectū habeat
confessorem: qz ab ipso de anima eius ratō
exigetur: vt ex de of. or. pastoralis. r. c. irre
fragabili. fm dōst. r. in sum. con. eo. ti. q.
.64. Distingue tñ inter crimina publica et
occulta: vt idē dōst. dicit super. c. ne pro di
latione. hec ibi. Nec distinctio videtur obis
nere ad processum iudicialē in quo agitur
de manifestis tñ: nō quo ad penitentialē in
quo principaliter agitur de occultis: vt in. c.
fi. extra de sumonia.

Quid de his q pro parte anni manent in
vna parochia et pro parte anni manēt in alia
Rñ. fm dōst. Si se transferunt animo re
manendi sunt parochiam illius. Si autēz
non intendūt relinquere domicilium anti
quū: debēt antiquo p'sbytero antiq domici
lij p'steri. Et idem dicens est de familiaribz
bus q cū eis morantur. A Idem in sū. cō.
li. 3. ti. 34. q. 59. Et hec videtur intelligēda
qñ apparet qd domiciliū sit pncipali: als
idē foret h qd p'ime dictum ē de baroni
bus ppter eandē rationem: vel nisi per an
nū moraretur in aliqua parochia. Tūc. n.
oīno efficiūtur de foro illius parochie: licet
nō intenderēt trāsferre p'imum domiciliū
vt s. §. 4. r. 6. in additione.

Nulla p'suetudine potest introduci qd ali
qs pter sui superioris licētā sibi possit eli
gere p'ssore q eum possit absoluerē l'iga
re: extra de pe. si eps. li. 6.

Nunq d'eps potest eligere diuersos p'ss
sores et sepi variare. Rñ. fm dōst. Non
consulo qd hoc faciat qd diu pōt h'ie copiaz
illius quē eligit. Si tñ habeat diuersos cō
fessores qbus velut oia peccata integre cōfi
teri cōmendandus est. Secus si in fraudez
hoc faceret. A Idē enim esset detestan
dū: vt in sum. con. eo. ti. q. 62. vbi idē ponit
Abi ē d' fm eundē qd pōt alij in subsidū
confiteri: tñ si mortale sit confiteatur illi
quem eligit q' cito illius copiam habebit.
Secus autē est de venialibus. B Et nota
qd eo ipso qd eps cōfiteatur alicui v' ipsuz eli
gere qd plus ē factis et intentione menti eli

gere qd x bis: ar. ff. de legibus. de qb. ex
de ma. r obe. legebatur. is. q. 6. c. p'mo ad fi
nē. A Idem in sum. con. eo. ti. q. 63. B

Quid de p'ssione facta sacerdoti q non
de iure tenet beneficiū. Rñ. fm dōst. Lūz
talis sacerdos nec soluere nec ligare possit
decipiūtur anime: ex de parochijs nullus.
Et lz anime habeāt iustā cām ignorātie: tñ
ac si amisse essent regretur sanguis eaz ab
his qui eas perdere voluerunt. Inno. ad
dū qd si quis ignorans a tali penitentiam acci
pit et postea sciāt: debet ire ad sacerdotē v'z
et ei confiteri et ab eo absolui: extra d' pe. ois
in pncipio. r ex de p'ssby. non hap. veniēs.
Idem s. beneficiū. 3. §. fi. A Vbi de hoc
latius dictū est in additione. Et qd dictū ē
ponit Inno. in. c. dudum. 2. ex de elec. r po
stea subdit. Vel pōt dici qd iste intrusus de
absoluit qd diu toleratur a superiore. S. q. 4.
nōne. Glo. vero in dicto. c. sentit qd talis sa
cerdos non possit absoluerē vel ligare licz
excusentur anime iusta ignorātia: et hoc vi
detur verius: vt tactū est i. §. fi. p'allegato.
Et forte etiam talis sacerdos tenetur dese
ctum suum manifestare ad satisfaciendū aia
bus deceptis vt accipiant verā absolutionē
et vt reddatur ius alienū quod male vsur
pauit: p quo facit quod dictū ē s. absolvo p
mo. §. 12. nisi immineret periculū qz tunc forte
nō teneretur reuelare: s'z als p'ut posset sa
tisfacere: ex de pe. r re. officij. Et eadez rōne
idem v' in oibus sine auctoritate absoluēti
bus de facto lz nō affuerit tātū peccatuz: et
qñq nullum cū non scilicet hoc egerit tñ
tenetur notificare non vere absoluto. q' dū
us commode poterunt: vt in de. cupientes
circa principium: de penis. r in dicto. §. 12.
B De casibus confessionum qui pertinet
ad episcopum habes. j. confessor primo.
§. primo.

Confessionis celatio. Etz sacerdos in
omni casu teneatur celare cōfessio
nem. Respondeo f'z Tho. r Pe. in. 4. dī.
21. Sic. Nam in sacramentis illud quod ge
ritur exterius est signū eius quod geritur
interius. vnde sicut deus peccatum tegit in
terius sic confessor debet tegere exterius.
Et ideo tanq violator sacramenti peccat
q reuelat. Per celationē etiam homines
magis ad cōfessionem attrahuntur et sim.

plicius pſentur. An etiā ſi aliqđ periculuz futuz imineret: ꝛ hoc ſciꝛet ſolū per confeſſionē: vñ de heretico qui corūperet fidē vñ de matrimonio illicito quod aliqui vellet facere: vel aliquo magno dāno tēporali nō. ppter hoc reuelare debet: ſed pon^o eos q conſentur monere vt obuiant ꝛ deſiſtant: ꝛ prelato dicere q vigilet ſuper gregē ꝛ h^oi ſuū vñ la reuelatione: de pe. di. 6. ſacerdos. ꝛ extra de pe. omniſ. **A** Idem in ſum. con. li. 3. ti. 34. q. 91. Et hec intelligenda ſunt quādo quis conſiteretur vere. Secus ſi ficto opere tur malum aliquod: vel vt a conſeſſore impetret auxiliū vel conſilium ſup aliquo peccato. Hoc. n. non poteſt dici ſore audium in confeſſione cū hoc non ſit cōfeſſio ſz conſeſſionis deſtructio Ideo non videt q ſacerdos obligetur ſecretū tenere: vt ꝛ Ray. ſentit in ti. de pe. ꝛ re. § pone q aliqđ. ꝛ euſ glo. eo. ii. §. de pena ſacerdotis. ſuper ꝛbo peccatū. Inno. et in. d. c. ois. ait q ſi cōſiteas dicat ſe ab aliquo peccato abſtinere nō poſſe ꝛ dolet: q ꝛ hoc p̄tinet ad ſigillū ꝛfeſſiois ꝛ non debet aliquatenus reuelari: extra eo. q quidam ſubiungens: Illos autē nō credimus vt miniſtro cōſiteri q nō vt peniteat ſz vt ꝛiliuz vel auxiliū ab aliquo accipiant dicūt ſibi peccatum ſuuz: ſz dicāt hoc dico tibi in ꝛfeſſione vel in penitētia cuz non ſit verū q dicāt in penitētia vel dei miniſtro cū aie cōſiliū non regant. Et tales bene ſūt cogendi ſuper ꝛmiſſis ferre teſtimoniū. **B** Que ſit pena reuelantis confeſſionem. Rñ. de iure antiquo d3 deponit: ꝛ oib^o diebus vite ſue ignominioſus peregrinari: de pe. di. 6. ſacerdos. S3 fm decre. cū de pe. ois. debet ꝛponi: ꝛ ad agendā perpetuā penitētiā i artū monaſterii detrudī. **A** Glo. in. d. c. ois. dicit: Hodie hec imponit q̄i inuar q pena. c. ſacerdos. ſit ſublata. S3 vt patet in ſum. con. eo. ti. q. 99. **I**doſti. ſup eo. c. ois. dicit: Intelligas penitētiā Gregorij. ſ. peregrinationē q̄ diu ē in penitētia tēporali: puta vſq̄ ad ſeptēniū vel decennium vel plus vñ minus fm q̄ ē penitētia ſimitata 30. q. i. ſigs ſacerdos. quo elapſo eſt in monaſterio detrudēdus: vt ibi perpetuam agat ꝛiam: vt dī in. c. ois. Et ſic vnuz ius ſuppletur per aliud. **I**re dicit **I**doſti. ibidē q hanc penā ordinariam patitur ſacerdos ſi ꝛiunctur in iudicio. Si autem ſa

cerdos neget ꝛoditiōē nec ille probat ꝛo teſt nec ſacerdos etiam ꝛbare poteſt q alī unde ꝛuenerit ad ipſuz: nec conuincē ꝛoſ ſit ipſum ꝛarochianū de crimine: tunc arbitrarie ꝛunitur. 7. q. 2. ſi tñ. ꝛ. c. placuit. vide tur intelligere **I**doſti. de crimine de quo ſacerdos accuſauit vel infamauit ꝛarochianum. **E**nde ꝛ ſubiūgit: Laueat ergo ſibi ſacerdos ne ꝛarochiano vel alteri detrahatur: ſicut nec vult q ſibi ab altero detrahatur. 6 q. 1. de heretico. ꝛ. c. ſe. **B**

Quid ſi index inſtat vel inquirat an alī quid ſciat de hoc per ꝛfeſſionē huc alio modo. Rñ. fm **S**uul. Si ſacerdos non ꝛoteſt alio mō iniquum iudicē declinare: ꝛpondere poſſet nihil inde ſcio: qz ſubintelligitur vt hō vel nihil ſcio per ꝛfeſſionem: qz ſubintelligitur nihil ſcio. ſ. tibi reuelanduz: ſicut dicitur: Mar. 13. De die autē illo ꝛ hora nemo ſcit: neq̄ angeli in celo: neq̄ filius. Et ſubintelligitur q filius nihil ſcit. ſ. reuelandum nob. **A** Idem in ſum. con. eo. ti. q. 92. Et vt ꝛ3 eo. ti. q. 91. **T**ho. ꝛ **P**e. dicit: q ſi ē ꝛrelatus ꝛcipiat alicui dicere crimē alicuius qđ ſolū ſcit per ꝛfeſſionē: nō tenetur ei obedire: nec excoīcacio in eum ꝛop ꝛ hoc lara teneret: nec in teſtem adductus tenetur aliquid dicere de hoc: ꝛ poteſt iurare q nihil de hoc ſciat: qz non ſcit vt homo: ſed vt deus. **C**on. his **I**doſti. Et in dicta. q. 92. d3: Credo q h^oi queſtio quando. ſ. expreſſe q̄ reretur de ſciētia per ꝛfeſſionē condēnanda eſſet: ꝛ querens tanq̄ tyrānus ad idolatriam ꝛeccatum mortale inducens oburgandus: ꝛ ei eſſet in facie reſiſtendū. **B**

Et ſi liceat ſacerdoti reuelare peccatū quod aliter ꝛeter confeſſionē ſcit. Rñ. fm **T**ho. ꝛ **P**e. in. 4. di. 21. Si alio modo ſcit reuelare poteſt: ſz non debet dicē q̄ auduit in confeſſione: ꝛ nihilominus ꝛpter ſcandalum debet abſtinere q̄ ſuuz ꝛōr: ꝛ de hoc nō loquatur niſi neceſſitas inuincat. **A** Idē in ſum. con. eo. ti. q. 93. **B**

Quid ſi abbas ſcit per confeſſionem ꝛecatum alicuius ꝛionis ſibi ſubdin: cui ꝛecati ꝛꝛoratus occaſio eſt. **R**pondeo ſecū dum **T**ho. di. 21. dicenduz q abſq̄ leſione conſcientie poteſt ꝛrelatus impunitū relinqueri peccatuz quod ſcit vt deus: nec vñ tenetur adhibere remedium niſi eo modo quo ad ipſuz deſertur. **E**nde m3 in ſoro ꝛe

nūcūali debet remediū adhibere monē
do ipsum ut resigret: vel potest ex aliq̃ alia
occasione absoluerē ipsum ita tñ q̃ omnis
suspicio de confessione vitetur. Et Idē in
sum. con. eo. ti. q. 94. vbi etiā idē facien-
dum in similibus dicitur. B

Etiam sigillū confessionis se extēdit ad
alia que non sunt de confessione. Respon-
deo secundū Tho. vbi supra: sigillū con-
fessionis directe non se extēdit nisi ad illa
que cadunt sub sacramentali confessione: s;
indirecte etiā illud quod nō cadit sub sa-
cramentali confessione ad sigillū confes-
sionis pertinet: sicut sunt illa per que poss; pec-
catum deprehendit: nup̃ilominus etiā alia
que interdum in confessione dicuntur non
pertinentia ad confessionē summo studio
sunt celanda: tum propter scandalum: tum
propter prouitatem que ex consuetudine
posset accidere. Et Idē in sum. con.
eo. ii. q. 95. B

Quid cum aliquis dicit alicui secretū s;
sigillo confessionis. Rñ. fm̃ Tho. in. 4. di.
21. Homo nō de facili debet recipere aliqd
hoc modo. Si autem recipiat tenetur ex p-
missione hoc modo celare ac si in confes-
sione haberet. Con. Idē. Et Idē in sum.
con. e. ii. q. 96. vbi dicitur q̃ pmissens sic
tenetur quā sub sigillo confessionis nō ha-
beat. Et licet ex his patet q̃ nō obligatur ex
confessione: s; solus ex promissione: ideo
eogene necessitate bene poterit reuelare: vt
j. §. 8. Siue necessitate autē reuelans nō in-
currit penā reuelantis confessionē cū hoc
non habuerit in confessione. Sed bene pos-
set peccare mortaliter rōne fracte fidei et mē-
dacij quicquid secundum notata per Tho.
2. 2. q. 110. art. 4. B

Atq; non sacerdotes q̃ interdum sunt in-
terpretes confuentis teneantur celare con-
fessionem. Rñ. fm̃ Tho. vbi s. sic. Quis. n.
proprie sigillum cōfessionis non habeant:
tamē participāt in hoc casu aliquid d̃ actu
sigilli confessionis. Con. Inno. et etiā Idē
fm̃. Et Idē in sum. con. eo. ti. q. 97. vbi
etiā additur fm̃ Idē q̃ si peccatorē ta-
lis pdat: 3 non habeat locum pena dei. c.
omnis. quia nec sacerdos est: tamen tal ar-
bitrariē puniuntur: extra de offi. dele. de cau-
sis in fi. Et idē est quando ut sacerdos ē
laicus audiret confessionem in necessitate:

q̃ tenetur celare sicut et sacerdos f3 Inno.
in dicto. c. omnis. B

Quid si aliquis in confessione reuelat sa-
cerdoti debita credita vel deposita et postea
fiat publica inquisitio de predictis. Respō
deo fm̃ Guil. q̃ si quis hoc modo reuelat
sacerdoti id quod habuit per furtum: vel ali-
ter cum peccato sacerdos tenetur celare.
Si autem absolute dixerit ea que debet vel
que sibi debentur etiā sub sigillo confes-
sionis non debet recipere q̃ si receperit et fiat
inquisitio per episcopum vel aliū q̃ h3 sup
hoc potestatem: tenetur x̃itate dicere: q̃a q̃
sic recepit de hoc casu nō cogitauit vlū co-
gitasset et promississet: seu etiā iurasset nō
reuelare: illicitum esset promissū vel iuramē-
tum nec obseruandum in preiudicium iur̃
alieni: secus si iniuste et per tyrannidem in-
quireretur: q̃ tūc subterfugere d3 tacēdo
vel sophistice rōdendo. Et Lō. his Tho.
et Idē. vt in su. cō. li. 3. ti. 34. q. 98. B

Etiam confessio possit reuelari de licen-
tia confuentis. Respondeo secundū Tho.
et Pe. in. 4. di. 21. Dicere potest nihilomi-
nus scandalum debet vitare: et inq̃tum po-
test non vi tali licentia vbi scandalū time-
tur. Ille quoq; cui sic reuelatur de licentia
confuentis tenetur illud celare nisi forte pec-
cator velut q̃ ille absolute et libere sciatur: scilicet
et hoc peccatum quod dictum est. Et
Idē in sum. con. eo. ti. q. 100. vbi etiā rō
assignatur: q̃ confessio celari debet ppter
duo. s. ppter sacramentū: q̃ quasi de essen-
tia sacramenti est cōfessionē celare et ppter
scandalū pmiū tollitur per licentiā confuentis
s; scdm̃ nihilominus manet. B

Confessor prius Quos et
a quibus

potest absoluerē simplex sacerdos:
et qui sunt casus episcopales. Rñ.
de hoc fuerunt multe et varie opinionēs di-
uerioꝝ doctorum. Et que aliquatenus re-
feruntur in su. con. li. 3. ti. 34. q. 50 et per
Albicum q̃ etiā cōcordat cū oib; q̃ ponū-
tur in hoc. §. B nec fuerūt determinate vs-
q̃ ad ep̃ora Benedicti. xj. q̃ declarauit q̃
quattuor sunt casus ep̃ales de iure. p̃. s. pec-
catū clericī ppter quod incurrisset irregu-
laritatē. Et Glo. Ray. in. §. ut nūq̃d pa-
rochialis sup̃ x̃bo. ppter illā: d̃ pe. et re. et i
sum. cō. dicta. q. 50. dicit hoc ē vtz quo ad

dispensationes non quo ad absolutionem. Sz certe ista declaratio q̄ fore fuit post illā glo. non videtur log de dispensatione: sz de absolutione. Als multi alij casus essent ep̄ales: vt di dispensatio votorū ⁊ aliorum multorum. B 2° de incendiarijs. A scilicet dolosis: ⁊ de mādantib⁹ hoc fieri siue in hoc dantib⁹ cōsiliū vel auxillium: naz etiā debent excoīcari: nec absolui nisi prius dāno cui intulerint refarcito sz facultates suas: ⁊ iurent se vltius ignem non apposituros ⁊ debent hierosolymis aut in hispania p̄ annuz iutegrū in dei seruitio permanere. Si quis autem archieps vel episcopus hec relaxauerit dānū restituat ⁊ per annū ab officio episcopali abstineat. 23. q. 8. pessimam. B 3° vbi eēt indicēda solēnis penitētia: de qua dicitur. j. p̄nia. 3. A Ista p̄nia indicēda ē p̄ aliquo delicto graui qd̄ totā cōmunitate siue locuz. 26. q. 6. c. fi. Et tō iste casus est ep̄alis qz dari oz penitētiā solēnez ⁊ publicā ad satisfaciendū scādalo primi dicto. c. fi. Ideo simplex sacerdos etiaz si et ab ep̄o cōmitteretur: deberet quātū bono modo fieri posset vltare intromittere se super h⁹: qz cōter circa talia non potest simplex sacerdos necessariam ⁊ puenientē idicere penitentiā. Et inter alia peccata p̄ qb⁹ indicēda ē penitētia solēnis ⁊ publica est blasphemia dei vel sanctorū publice perpetrata: eēt de male. c. statuimus. Ad cuius intellectū domin⁹ Anto. de bu. qōnes aliq̄s formans dicit: An inferior ep̄o absoluat a peccato isto. Dic qz non qz de casibus ep̄o reseruatis: vt hic ibi p̄ ep̄m: de quibus. j. de pe. ⁊ re. si ep̄s. li. 6. quod est vez fm̄ l⁹ osti. de publico de occulto oīs presb⁹ iter absoluerē pōt fm̄ eum. Quis xpo ep̄s posset cōmutere nō ep̄o: vt in. d. c. si ep̄s. Ad hoc. 26. q. 6. c. fi. 2. quero: Qñ quis dicatur publice blasphemare. Dic qñ hoc facit siue in platea siue in camera multis audientib⁹ ⁊ ep̄i scopo referentibus. Ad hoc supra. c. proximo. de excels. fl. inter dilectos. ⁊. c. q̄ sit graue. ⁊. ff. de xbo. ob. palā. Dum tñ id constitatur: vel si negauerit conuincat de actu si constitit. Secus est si nō conuincatur l3 dixerit coram plurib⁹: puta quia illi sūt tales a quibus p̄uinci non potest: puta furio si vel pupilli fm̄ l⁹ osti. vel fm̄ eum dicitur publica quādo est vulgatissimum ⁊ ex hoc

peccato multos scandalizat. 26. q. 6. c. fi. vt qz frequēter hoc cōmittit vel qz notorium iuris vel facit: de coha. cle. ⁊ mu. via. Item 3° Quid de clerico. Dic qz non habet locū hec pena: quia non debet publice penitere sz als ad arbitriū punitur: de biga. c. p̄mo ⁊. 3. Item 4°. Quid si hoc dixerit ex calore iracūdie vel ebrietate. Dic qz non h3 locuz hec pena: p̄ xbum p̄sumpserit in hoc. c. positū. Lic3. n. fore peccet nō intm̄. Item 7. An si hic blasphemus vult penitere i extrenis dei ei ecclesiastica sepultura. Dic Alincen⁹. Si per ep̄m lata ē p̄ra cum sententia nō sepeliet: als sic. Item. 6. Quis habebit hāc pecuniariā penā: d̄ qua in hoc. c. statutus dī. Aliqui dicunt qz secularis iudex a clerico ⁊ laico p̄ id quod sequitur inter alia cōstatuz statuta. ⁊. Alij ecōtra qz index ecclesiastic⁹ ab vtroqz cum sit crimē ecclesiasticum. dicit Hof. qz iudex laicus habebit penā laici ⁊ ecclesiasticus penā clerici. Et ad hoc de heret⁹ excoīcanti⁹ ⁊ de iudeis ita quorūdam. Item. 7. An indistincte repellatur oīs dispensatio in his penis. Dic l⁹ osti. qz sic nisi ex magna cā dispensaretur: vt si sit honorabilis persona quam non decet publice penitere ⁊ vult illam redimere magnis elemosynis. Ad hoc de sen. exc. multis. Et subdit: B3 oppono qz imponat alia pena: in aucten. vt non luxurentur p̄ naturam. coll. 6. Solutio punit pena illa ⁊ ista: qz punitur illo supplicio: ⁊ fm̄ canones excoīcatur: ⁊ clericus deponitur. 22. q. 1. sigs p̄ capillum. hec ille. B 4° de excoīcatis: de quibus etiā aliqui pertinent ad papā: vt j. dispensatio. §. 6. ⁊ s. absolutio p̄mo. §. 3. A Hoc est regulare. Qñqz autē absoluit a maiori excoīcatione ē inferiores episcopo: vt s. absolutio. 2. per totum. ⁊ supra absolutio p̄mo in principio in additione. B Item declarauit qz qñqz sunt casus de cōsuetudine approbati. Idem. s. homicidij voluntarij. A Idem videtur in mutilatione membrorū. nā p̄ hoc peccato vī ab illo p̄iua danda qeandē debeat incendiario dare: ⁊ nec mutilans nec mutilatōez fieri mandans nec consentiens debeat absolui nisi satisfactioe premissa. 23. q. 8. sigs membrorum. B 2° falsarij. 3° violatoris ecclesiasticę libertatis. A scilicet qui intus

si quis secularis iurisdictione ecclesiastica im-
 pediret vel si usurparet sibi iurisdictione su-
 per personas vel res ecclesiasticas qd ius p-
 hibere: et de fo. co. pe. si diligenti. B. 4. vio-
 latoris ecclesiastice immunitatis. A. Hoc
 est q in ecclesia seu in loco sacro vel in spa-
 tio privilegiato in circuitu ecclesie primu
 in persona seu in rebus offendit. 17. q. 4. si
 quis inuentus: vel aliter eius immunitatem
 ledit: et ita oē sacrilegiū vī casus episcopali.
 B. 5. i. i. l. diuinatoris: vi. 26. q. 6. c.
 pmo. hec in qdā decre. que incipit: Int cū
 etas. in qua decre. multa alia consunt: de
 religiosis circa pditiones et confessiones
 et sepulturas. Post hec predicta decre. fuit
 renocata in Aienē. concilio et multa noua
 circa hec statuta sunt: vt in cle. dudū. de se-
 pul. De predictis vō casibus nihil innoua-
 tū est. nam in predicta decre. Bndicti. xj. s.
 his casibus non fuit facta constitutio: sed
 vt dicit ibi est solū declaratio. vñ dicendū
 vī q isti iſdem casus sūt hodie: nisi diceret
 q ipse falsum declarauit: quod non est be-
 ne dictum: aut noua constitutio seu consue-
 tudo fieret. Possunt tamen nihilominus
 epi in suis epatibus casus put eis magis
 expedire videbitur reseruare sicut et possūt
 pstitutiones facere: et multo magis hoc pos-
 set concilium synodale vel prouinciale a
 culus sententijs religiosis non possunt absol-
 uere: vt s. absolutio pmo. §. 3. circa fi. A.
 De hoc i directoria li. pmo. ii. 15. §. 76. sic di-
 citur: Nūq d epi poterūt de die i die nouos
 casus p pstitutiones suas reseruare. Rñ. Nō
 videtur: qz possent totali fructū gratie scē
 fratribus p dicatoribus et minoribus absorbe-
 re ipsoz pūlegiū detrūcare: qd non licet. 21.
 di. i. fertor. et de pūil. dilecti. t. c. qto. Sull.
 dicit q sic dū tamen non appareat q mal-
 riose hoc faciant. Tu distinguas: aut epi fa-
 ciunt statuta synodalia in quibus sibi ser-
 uant absolutionem: et in hoc casu curati ab-
 soluere non possunt. Sed predicti fratres
 bñ absolunt: qz statuta pcessionis pna re-
 uocatur: et de sepul. dudū. §. vii. libro. 6.
 Aut faciunt statuta excoicatione lata: et tē
 fratres non possūt absoluerē: et de pūil. re-
 ligosi. in pñ. li. 6. et sic loquit Sull. hec ibi.
 Qd hic dī de excoicatione: idēz ē intelligi-
 tur de alijs sententijs statutorum synodali-
 um et prouincialium: vt in dicta cle. religio-

si. Itēz qd dicit de curas idē p eāde rōnē
 intelligitur et de alijs nō pūlegiatis. Itē in
 §. pcedēti videt. 75. in directoria dicit: q
 nec puetudo que epis aliquos casus refer-
 uat dicitis fratribus pūdicat cū puetudines
 eoz pcessionibus p rarie penitus reuocetur
 dicta cle. dudū. §. nos eteniz. B. Et nota
 q hic nō fiet mēto de cōmutatione voto-
 rum aut dispensatione incerto: qz h nō sūt
 de confessione vel absolutione. Sed dice-
 mus. j. votum. §. 2. j. restitutio. 6. A. Ex
 predictis patere pōt q non possūt omnes
 casus epales bene particulariter sciri: vnde
 bonū videtur q accipietes ab epis aucto-
 ritatē audiendū confessiones faciant sibi ab
 eis declarari quos casus sibi reseruāt et q
 in alijs generalem auctoritatem concedāt
 soluendū: et quia differt absolutio a dispen-
 satione si volunt super aliquo voto vel ali-
 is posse dispensare de his faciūt fieri specia-
 lem mentionem: vel q auctoritate episco-
 pi possunt dispensare super omnibz ad for-
 penitentie pertinentibus. B.
 Quid ergo agendū cū qz hz aliqua pec-
 cata a quibus ille cui pfitet nō pōt absolue-
 ri. Rñ. f3 Tho. i. quodā quolibz. Sacerdos
 nō absoluit aliquē nisi q diuinitus credit
 absolutus. A. vel ē de quo dubitat. Nec
 dubitatio facile pōt hē certitudo si pe-
 nitentiam perat: de pe. di. 7. si quis positus.
 B. Sed postq a deo est absolutus tenet
 adhuc ecclesie cōfiteri: et quia dispensatio ab-
 solutionis nō est tota cōmissa miori tenet co-
 tum cōfiteri: et ipse debet absolue ab his
 a quibus potest. Deinde tenetur remittē eū
 ad superiorem de residuo absoluedum: ar. 33
 q. 2. latorē. et ē de pe. significauit. A. 3d
 i sum. cō. eo. ii. q. 73. B. Leterum si infe-
 rior de facto eum absoluit pōt idēz Tho.
 q si credit eum absolutum: tamen accusa-
 tur per ignorantiam iuris: non autēz sacer-
 dos cui hoc ius ignorare non licet. A.
 Idē i sum. cō. eo. ii. q. 74. Sed certe possz
 ēē q qñq minus excusaretur pfitēs qz cō-
 fessor: cū p fessor nō teneatur scire oēs casus
 immo i cō: nec multuz subtilia: vt notatur
 in sum. cō. libro. 3. n. 5. q. 2. et vnusqzqz ma-
 gis obligetur pprie salutē q alienē: de pe.
 di. 3. q. 9. vult. B.
 Quid si pfitēs sit excoicatus et non pos-
 sit absolui a suo confessore: nunq absoluet

cum ab alijs peccatis. Rñ. fm Tho. in. 4. dñ. 18. Sacerdos nullū excoīcatū absolue re pōt a culpa: nisi absolut' sit prius ab excoīcatione: qz excoīcatus nō ē particeps sacroī ecclie. **A** Sed certe hoc intelligēdū videtur qñ pñtens non foret paratus sollicitē et debite petere absolutionē ab excoīcatione vel alr non bene disposuiss. Alijs etiā excoīcat' bene dispositus pōt absolut' a peccatis: nam capax est sacri pñie: quod nulli negatur et excoīcato et heretico: extra de heret. super eo. li. 6. Et est capax absolutionis propter quod potest absolut' ab vna excoīcatione et remanere in alia: extra de sen. ex. eo. cum pro causa. et notat glo. in. c. officij. eo. ti. vbi dicit qz excoīcatus a pluribus poterit ab vnoquoqz sigillatim absolut': et vltima absolutio confirmat omnes. Dicta tñ qz vnus non debet absoluerē nisi absoluentis caueat qz se faciet absolut' ab alijs. Et non debet denūciari absolutus atqz sit ab omnib' absolutus. Et in dicto. c. cum. p. cā dicit qz excoīcatus ex pluribus causis pōt absolut' ab vna et remanet ligatus pro alia. Idem etiam nō. Ray. lib. 3. sue sūme i tractatu de excoīcatione. §. sed nunquid. vbi etiam sentit qz si etiam excoīcatus non exprimat omnes causas excoīcationis tñ absolutio p. expressis. Et idem sentit glo. in. c. ex parte. et de of. or. Sed in dicto. c. cum. p. cā. dicit: qz si absolut' non exprimat oēs causas non valet absolutio tanqz surrepticia. Potest dici qz si cause taceantur maliciose: non valet absolutio. Secus si bona fide: sic et in confessione peccatorū patet s. confessio pmo. §. 4. Est ergo excoīcatus capax penitentie et absolutionis: et iō si est bene dispositus pōt a peccato absolut'. An et glo. Ray. in. d. §. 3. nūqd. sup. xbo ad illaz. formans hanc questionē rñdet. Dicunt quidā qz nō: qz manēt in excoīcatione nō sūt impendenda sacramēta ecclie. Vt' credo qz si nō stent p. euz qñ absolut': neqz est in mora petende absolutionis neqz timetur qz negligētiō fiat ad petendam absolutionē sup. hui' modī excoīcatione: ppter absolutionē impetratā sup. alijs peccatis poterit euz cōfessor suus absoluerē de alijs peccatis: sicut quādo ep̄s retinet sibi absolutionē de aliqb' criminibus sacerdos parochialis pōt confitentem absoluerē de alijs et postea ep̄scopus

absoluat de illo qd sibi retinuit: et due particulares faciunt vna integrā et vna ē preparatoria ad reliquā: et ideo in hoc casu potest cōficare p̄fessor taliter excoīcato sicut cōficatur in receptione iuramenti ante absolutionē. Regulari' nō fieret si absolueretur ab huiusmodi excoīcatione: et postea de ceteris peccatis: cum excoīcatio sit forius vinculu. Et hoc seruauit qdam p̄fessor. Sed huiusmodi est p̄us dicta sententia: secunda tñ tenenda ē si timeatur qz ppter huiusmodi absolutionē fieret negligētiō ad petendū absolutionē excoīcationis. Credo etiā qz confessor nō teneat absoluerē de peccatis ante absolutionē excoīcationis: hēc ille. Hoc vltimū puto verum nisi excoīcati notabiliter interesset ipsius absolut' a peccatis ante absolutionē excoīcationis. nam euz possit absolut' ut p̄ostensuz est: non debet cōfessor ipsius notabil' dñficare euz ab eius damno possit legitime abstinerē. nā Mañh. 7. dicitur: Omnia quecūqz vultis vt faciāt vobis homines et vos facite illis. **B** Sz quō absoluerē possit si non pōt recurrere ad eū a quo fuerit absoluentus: vide supra absolutio. 4. §. pmo.

Nunquid vnus sacerdos possit audire et alius absoluerē. Rñ. fm Guil. nō: qz sacramentū pñie diuidi non potest: sicut nec alia sacramēta ecclie. 23. dñ. quorūdā. **A** Sz in sum. con. li. 3. ti. 34. q. 78.

Etiam sacerdos possit absoluerē illā cū qua peccauit. Rñ. fm Guil. Non debet: qz tollitur erubescētia qz est maxima pars satisfactionis. vñ dñ ea remittere ad alium sacerdotē. Sic nō ait Augo. 30. q. 1. sup. c. ois. **A** .i. circa p̄sbyterū grecū et vxoīē pp̄ az: et hī in glo. dicti. c. ois. et in sū. cō. eo. ti. q. 66. **B** Et idē de oī peccō in quo sacerdos fuit consentiens vel cooperator: si tamen in his casib' absoluat: valet absolutio. Cō. Tho. in. 4. dñ. 19. **A** Idē in dicta. q. 66 vbi etiam additur fm eundem Guil. Nec est qz ep̄s nō pōt dispēsare in simonia cū eo cōmissa: qz dispēsatio ē dignitatis: absolutio necessitatis. Et ideo non tñ facile qz amittit p̄tatem absoluenti sicut dispēsadi. **B** Archiep̄scopus quando visitat potest audire confessiones subditoz iussufraganeorum et absoluerē et pñas imponere: extra de censu. perpetuo. li. 6.

Si episcopus mittit alicui vices suas ei sunt in generali ti. 6. Que autem sunt ista cum confessiones audiendas: nungd talis potest circa casus maiores et epales. Rñ. non potest nisi expresse ei committat: extra de re. iur. in generali. et de pe. si eph. li. 6. Is quoque cui commissi non potest committere alteri: de off. dele. qm applica. in fi. Et Idem in sum. co. eo. ii. q. si. B Et intelligas quod non potest de iure committere. Secus quando exprimit quod possit ar. et de off. dele. is. cui. li. 6. et per ea quod non ibi Jo. an. Et Si quid si dicat episcopus: committo vobis auctoritate mea in foro penitentia si vos possitis absolvere in omnibus casibus in quibus possumus. Rñ. fm glo. Ray. et in su. con. e. ti. q. 52. Licet quod omnia dicit nihil excipiat. i. g. de. li. i. romanorum. non tamen est tutus propter hanc commisionem generalem usurpare ea que a iure episcopo sunt reservata specialiter nisi certum sit quod huiusmodi episcopus per hanc verba generalia intendit committere specialia. Et tunc que in synodo sua episcopus reservare commisit debent intelligi. Absolutiones tamen excommunicationum que sunt a sacerdotibus per furtis et damnis quorum ignorantur actores cum non solum pertineant ad forum penitentiale: sed quo ad quod spectat ad forum penitentiale non sunt intelligende delegari per hanc generalia verba: et multo fortius nec absolutiones eorum qui in forma indicij excommunicati sunt pro contumacia aut pro re iudicata aut pro offensa quantumcumque etiam generaliter episcopus committat vices suas quo ad forum penitentiale alicui non propter hoc ille sine spali mandata debet mutare vota aut relaxare iuramenta de quibus certus est quod possunt: vel de quibus est dubium an possint licite observari licet de transgressione voti iam facta: et de perjurio possint penitentiam inungere: hec glo. Et subdit i. dicta. q. 52. In hoc ergo confessor dubio non preceat: sed a suo episcopo certificet in spali in quibus casibus vult sibi committere suam auctoritatem et in quibus non. Sans videt posse dici quod confessio sic generaliter accipienda sit sicut sonat. nam verba generalia generaliter sunt accipienda. i. q. i. sunt nonnulli. extra de del. ad audientiam. presertim in favorem salutis animarum quo nihil est favorabilius. et 4. q. 3. si eph. et et de pe. et re. ne. pro dilacione. nisi forte fuisset aliquid tale quod non fuisset de legans similiter in specie confessorum: et de re,

si sunt in generali ti. 6. Que autem sunt ista cum sunt in determinata satis videntur relinqui iudicio discreti iudicis et confessoris: extra de off. dele. de causis. Et ad hoc etiam faciunt quod dicta sunt supra in principio in vltima additione: que incipit: Ex predictis. B

Sed verum officialis episcopi habeat auctoritatem in penitentibus casuum episcopallium. Rñ. fm glo. Hosti. Non habet nisi expressum pateat quod hoc voluerit episcopus et si habet: et non est sacerdos debet alteri delegare: extra de procu. pettio. Et Idem in sum. co. eo. ii. q. 55. Et in q. 56. dicit fm Hosti. quod cum episcopus ad remotam regionem se transfert et alium episcopum vicarium generalem relinquit talis vicarius potest omnia sicut ille qui ipsum instituit posset si presens esset. B

In articulo mortis omnibus sacerdotibus et de omnibus peccatis et sententiis conceditur absolutio: ar. de pe. di. i. que penitet et et de sen. exco. no dubium. Et Intellige nisi in executione ordinis fuerit impediri: vt s. pfectio. 3. s. 3. et 4. ad si. in additione. De articulo autem mortis et qualiter tunc sit agendum dictum est supra absolute primo ad si. i. ad ditione. B Quis sit confessor curialium vel prelatorum vel regum: vide supra. confessorio. 3. s. 14. qui incipit: Cui debent. et i. duobus. s. sequentibus.

Confessor ii. s. quid debet agendum confessori si credat quod confessus non faciat penitentiam aut aliud quod promittit. Respondeo fm Suil. Non debet propter hoc exigere promissionem siue votum vel iuramentum: sed sufficit si dicat se habere propositum faciendi: et sic debet absolvere simpliciter et sine conditione: facta tamen preestatione si suspectus habetur: quod si non restituerit quod abstulit et aut non faciat id quod iniungitur fructu confessionis carebit. Et Idem in sum. con. li. 3. ti. 34. q. 136. B Excipiuntur excommunicationem qui iurant vt s. absolutio. 5. s. 2. Et non solum iurant sed etiam antequam absoluantur prius satisfacere debent quoniam sunt excommunicati pro notoria seu manifesta offensa: vt in. c. solet. de senten. exco. lib. 6. et est singulariter expressus in multis excommunicationum casibus sicut illos discant potest patere. Similiter etiam in alijs casibus a iure

expressis: vt dicitur in dicta. q. 136. 13 ibi spallit non ponatur. vnde 2° post predictum est in incendiario q. iniuste proximum dampnificauit in incendiando seu incendi faciendo vel hoc faciente. ubi consilium seu auxilium in his dando. Nam 3° et hi non videntur debere absolui nisi prius satisfecerit. 23. q. 8. pessimam ibi: Nec absoluitur nisi prius dano cui intulerit finem facultatem suam resarcito et iuret se ulterius ignem non appositurum. et 3° videtur de mutilationem proximum seu mutilari facientem seu in hoc co-sentientem. nam 3° et tales equiparantur predictis incendiariis. Et ita videtur quod absolui non debeant nisi prius satisfecerint. 23. q. 8. si quis in ebrietas. 4° est contra manifestos raptos et ecclesie violatores q. nec absolui debet nec etiam ad penitentiam recipi in vita vel in morte nisi prius iuxta eorum facultatem satisfecerit vel de satisfaciendo idoneam cautionem prestiterint: et de rap. super eo. ubi dicitur: Statuimus ut quicumque ex his q. violenter surrexerit in rapinam seu ecclesiarum violationem manifeste fuerit deprehensus nisi prius ablata restituat si poterit vel emendandi plenam et firmam securitatem fecerit penitentiae beneficium ei penitus denegetur. Et. j. Qui autem in sanitate obstinata mente non penituerit vel emendauerit et in morte securitatem prestare nequiverit solennitas penitentiae parum prodesse videtur sicut credimus. Sed de peccato punito vianus non negatur ita nisi ut nullus clericorum sepulture illius inter sit nec ei elemosinam presumat accipere: quod si clericorum vel presbyterorum contra hoc in vita vel in morte penitentiam dare aut sepulture interesse vel eorum elemosinas accipere attentauerint seu huiusmodi rapine participes inuenerint fuerint ordinis sui dampnum irrecupabilem patiantur et ecclesiastico beneficio careant: hec ille. Est autem aduertendum secundum hosti. in sum. con. li. primo. tit. 16. q. 6. quod predicta intelligantur quando raptor seu violator ecclesie fuit monitus de restituendo: et post admonitionem diu in punita perseuerauerit: aliter dicta pena non obuenit: vt in. c. si de sepulture et de rap. c. in lris. 5° est contra manifestos usurarios q. nec absolui nec ad confessionem admitti debent nisi prius satisfecerint vel de satisfaciendo idoneam cautionem prestiterint: et de usuris. c. q. li. 6. ubi inter alia dicitur: Nullus manifestorum usurariorum

testis inter sit: aut eos ad confessionem admittat seu ipsos absoluat nisi de usuris satisfecerint vel de satisfaciendo pro suarum viribus facultatum prestiterint vt premittitur idoneam cautionem. Testamenta quoque manifestorum usurariorum aliter facta non valent: sed sunt irrita ipso iure. 6° videtur contra sacrilegium. i. q. aliquid abstulit de loco sacro seu qui iniuriatus est personis ecclesiasticis: q. non videtur absoluedus si admonitus prius non satisfecerit. 17. q. 4. si quis inuentus. ubi dicitur: Si quis domum dei violauerit et aliqua sine licentia illius cui commissum esse dignoscitur inde abstulerit vel ecclesiasticis personis iniuriam fecerit: donec in conuentu admonitus legitime satisfaciatur: sciat se communionem esse priuatum. Si vero post secundam et tertiam conuentionem coram episcopo satisfacere detrauerit sacrilegi periculo ab omnibus obnoxius teneatur ita vt finem apostolici nemini delictum misceatur. B.

An confessor teneatur ad memoriam reducere penitentis peccata que audiuit vel sciuit eum commisisse. Responsum. finem. Sui. Si scit vel habet probabilem opinionem debet ei ad memoriam reducere: quod timere potest ne penitentis super hoc crassas habeat ignorantias vel non adhibeat debitam diligentiam. A. i. ad recordanda sua peccata: vt in l. co. li. 3. tit. 34. q. 85 ubi hec notantur. B. quod non excusat.

Si sacerdos habeat aliquos parochianos surdos: cecos: mutos: vel furiosos: vel demoniacos et similes quos scit esse in peccato mortali quod faciet. Responsum. finem. Ray. Debet facere posse suum vt inducat eos ad penitentiam sed quod est possibile: quod si non potest perficere orat et faciet orari: vt de illis corda eorum de corde. dist. 4. solet queri. A. Idem in sum. con. eo. tit. q. 88. ubi etiam dicitur quod si sacerdos faciat tunc posse suum: tamen est casus in quo non excusatur: videlicet si ex negligentia sua processit huiusmodi casus: hec ibi. Est etiam sciendum quod furiosis seu amentibus in mortali exitibus nullum potest dari remedium: nisi reuertatur ad mentem: quia ipsi et dormientes equiparantur: et intelligantur perseuerare in eadem voluntate et statu quo erant immediate ante dormitionem vel amentiam quousque dormientes existunt seu amentes: extra de bapt. c. maiores. ad si. ideo non restat per eis nisi oratio. B.

Teria fm Al. debet ee in pessione. i. scien
tia discernendi inter peccata iniquitudo de eis
cauta: et discreta pñe seu satisfactionis inui
ctio. Al. Idem in su. co. li. 3. ti. 5. q. 2. vbi
etia di fm eundem Al. q. sacerdos no tenet
scire discernere nisi in coi. s. q. sunt capitalia
et q. mortalia coia et q. venialia ex gene. Et
sciens hec sufficiens reputatur pro temporis
hi necessitate ad confessiones audiendas.
Sed bene puto q. hec nesciens peccat mor
tali audiendo: et cum instituens peccat ad
huc plus q. ipse: et permissus institutu mi
nistrare mortali peccat si sua interest tales
prohibere. Potest addi q. periculosus est
etiam audire confessiones non habent co
petentem noticiam casuum pape et episco
porum: vt in de. religio. de pñu. Et ideo
super his ignorantia confessoris regulari
ter dicitur inexcusabilis vt s. confessio p.
s. pmo. a. 1. si. Si tñ nescit co petentem op
portuna culibet xpiano: videt ariculos
fidei et sacra ecclesie precepta decalogi: et ope
ra caritatis: et modum debite confitendi et
penitendi. na. Ma. th. 15. dicitur: Si cecus
ceco ducat pñter ambo i fouea cadunt. Ad
hoc et foris obligat q. obmittit se officio: tal
enim tenetur de omni exacta diligentia: ar.
ff. de positi. l. i. s. sepe. vbi di q. q. obmittit se
posito tenetur de leuissima culpa: lz alr no
tenetur nisi de dolo et lata culpa cu recipi
at ad utilitatem alterius nñ. Aut autem no
ingerit se: sed requisitus exercet ex charitate:
satis videtur q. non tenetur: nisi in qñum
scit vel potest co modo scire: q. impossibilis
nulla est obligatio. ff. de reg. iur. l. i. impossi
bilitatem. Et quia hoc agitur ad meri utilita
tem alterius: sicut et depositum. Et hoc si ibi
no inuenitur vita et scia idonea q. velit et pos
sit hoc officiu exercere. Quo casu etia mi
nus idoneus et in predictis non instructus
si facit ex charitate: pot se igerere: na qd nñ e
licitus necessitas licita facit: et de reg. iur.
qd no est. Alii ti necessitate et laico pot fieri
pessio: de pe. di. 6. q. vult. Et h. pñsor hoc
casu no tenetur nisi in qñu scit et pot: vlti
re pot. Paria n. sunt scire vel scire debere:
vt in. c. si. et de iniurijs. Si aures huiusmo
di imperit: et in casu necessitatis audiendo
deprehendat peccantem grauib. inuolunt pro
inde facit si ei consulit q. de illis iterum con
fiteatur pñto: vel ab eo pñm postulet cui

etius copias habere poterit: ne forte ipse su
per his i aliquo errauerit. Itē si magis pe
rit reperitur scia et pñcia: et aliq. p. certo co
gnoscat se no co petētē pñu nullaten. se in
tromittere dñ et regit. alr facit p. de cñ scri
ptura: Si cec. ceco. 2c. Itē pñura: de pe. et
re. ois. et de pe. di. 6. q. vult. Si vero dubi
tat de sua co petenti pñia pñcientia seu expe
rientia: vel etiā dubitat si alius pñtor repe
riatur q. hoc possit et vult excusatur obia p
lati. 23. q. i. qd culpat. vel pot credere pe
nitenti si dicat se non posse habere pñtorē
cū non sit xñmle cū mēdacijs ad pñiam
accedere. Itē in pñsore regitur pñcia mlt
to magis q. scia. Alii in dc. c. q. vult. de pe.
di. 6. dicit Aug. Sacerdos itaq. cui ois
peccator offertur: an que statuitur o. iolan
guor in nullo eor sit indicandus qui in alio
iudicare pñptus ē. 2c. Et ideo exñs i mor
tali audiendo confessiones mortaliter pec
cat. Nam fm Tho. et Al. et in sum. co. li. 3.
ti. 22. q. 25. exñs in peccato mortali qñcūq.
in aliquo actu exhibet se vt ministrus eccle
sie mortali peccat. Et totiens mortali quo
tiens huiusmodi actum facit. Et ideo etiā
si no possit haberi pñsor scientia et pñcientia
idoneas debem. pñligere pñciam: q. meli
or ē insipientia cū timore q. apparēs sapiē
tia: Eccl. 19. Et q. q. sibi neq. ē: cui alij bon.
erit: Eccl. 14. Itē inspectu scie supple pot
pfectio charitatis: et de remic. c. nisi. s. pro
defectu. sicut pñ i beato Nicolao et alijs mñ
tis. Sed imperfectu innocentie no supplet
scientia. Sz hoc casu qñto est maior tanto
est periculosior: sicut et bonus gladi. i. ma
nu furiosi: vt patet in demone q. sic nuncu
patus est a scientia. Unde. i. Cor. 2. Scien
tia inflat: charitas edificat. Super quo gl.
mgti sñia fm Aug. dicit: Adde scientie
charitatem et vtilis erit. Scientia cū charitate
vtilis est: p se inflat in supbia: vt demones
q. greco noie a scia sic sñt noiani in qb. scien
tia est sine charitate. Item q. vt pñime pa
tuit deficiēs scia pot in casu necessitatis sui
peccato pñsiones audire: sed no deficiēs
co scia cuius peccato videt anecti q. ei peccā
di occasione prebet qñ pot sibi alr. pñuide
re. Sed an possit fieri pñssio exñu in mor
tali. videtur q. no: q. talis sacerdos: vt su
pra patet peccat et ei pñco anecti q. ei actu
peccati pñentia: ad Ro. p. In pñu facit: qz

nemo suū d3 vtare prelatū licz peccator est nisi pūs p̄demnatū. S. q. 4. nōne. De h° sic dicitur in sum. con. li. 3. ti. 22. q. 24. Tho. ait L3 subditus teneat recipere sacra a mistro ecclesie etiā exiit in mōtali quosqz ab ecclesia toleratur qui adhuc ei obligatur: m̄ ex cepto necessitatis casu nō foret tutū hī idu cere ad executionē alicuius actus spectant ad suū ordinē durāte conscientia q̄ p̄dictus minister sit in mortali quas p̄sciam potest deponere: qz in instanti potest ex diuina gratia emendari. hec ibi. Nec qd pōt clarius solui p̄ id qd in fili dicit Tho. 2. 2. q. 77. arti. 4. videlicet q̄ non licet inducere aliquem ad mutuandū sub vsura: tamē occurrente rationabili necessitate licet recipere sub vsura a preparato ad mutuandū. Ita qz ex p̄dictis potest colligi qd dū qs cogit a suo prelato potest ab eo recipere ecclesiastica sacramēta: s3 sit in mortali si ab ecclesia toleratur. Si non cogitur a prelato t aliū posset hīc sacerdotē: nō d3 ei quē putat esse in mortali p̄siter: vel ab eo aliqz sacramētuz recipere: nec ipsū inducere ad exequenduz aliqz actū sui ordinis. Si vero alius sacerdotē habere nō possit pōt vrgente rōnabili causa confiteri sacerdoti ad hoc p̄pato etiā in mortali exiit t ab eo alia recipe sacramēta sed nullatenus debet ipsum ad hoc n̄ dispositum inducere.

B.
In interrogationes sint faciēde in cōfessione. Rñ. s3 Ray. sic: qd dūmodo discreti fiant: de quibz habes plene de pe. dif. 5. c. p̄mo. t dif. 6. c. q̄ vult. in p̄n. t vltra mediuz: ex de pe. t re. oīs. s. sacerdos autem. Et debent eē interrogationes p̄ncipali t de septē vitijz capitalibz: que sunt superbia: auaritia gula: luxuria: inuidia: ira: t acidia. **A.**
P̄dicta plenius dicantur in sum. con. li. 3. ti. 34. q. 83. Et nō soluz interrogationes faciēde sunt de hīs vitijz: s3 etiā de articulo fidei t de sacris ecclesie: t de p̄ceptis decalogi: t de operibus charitatis: t de peritiā cōsistendi: t de multis alijs de quibus lati dixerūt in interrogatorio. **B.** t de circumstantijs eoz que sunt. Quis: quid: vbi: p̄ quos quotiens: cur: quomodo: quando. **A.**
De istis circumstantijs clari d3 i p̄fata. q. 83. S3 lati d3 ē s. p̄fessio. 2. s. 5. i additiōe. **B.**

Atqz liceat sacerdoti inquirere a confitente specificationē persone cum qua peccauit

Rñ. s3 Ray. sicut p̄sicens non debet specificare nisi vt dicitur s. p̄fessio p̄mo. s. 4. ita nec sacerdos d3 interrogare nisi vt ibi dicit **A.** Idē in sum. cō. eo. ii. q. 87. **B.** Quō confessor religiosus teneatur facere cōfessionē p̄sciam d3 decimis hī. j. decime p̄mo s. 8. **A.** S3 quid si confessori occurrat aliquid de quo dubitat qd agere debeat. Rñ. qz hec dubitatio aut p̄cedit ex varietate opionuz doctorū: aut ex sua inperitia. In p̄mo casu dicit glo. Ray. in ti. de matrimonio s3 nū quid peccant vxores. sup. xbo abstinēduz qz hoc casu non est precipianda snia nec d neganda absolutio: sed via tutior est consulenda t terro: incutiendus ex piculo. Qd vī verū cūz penitēs ex aliqua probabili ratione adheret alicui doctoris nōnobil opioni volēs eam tenere. nā hoc casu p̄pter varietatē prudentiū doctorū p̄fessor: consulēdo sibi viā tutiorē: t qd sibi verius videt fin dēū si acq̄scere noluit illud supra cōscientiā suā relinquat. Qñ xbo aliqz nō h3 in se ali quas bonā rationē q̄re magis debeat opioni vnus qz alteri adherere: puenienter remanet i dubio: p̄pter qd si dubiū sit sup ali quo vtz sit peccatū vel nō oīno ē necessariū qz ab illo abstinēat: t de illo debite peniteat eligēdo partē tutiorē ne aliter discrimini se disponat: vt s. confessio p̄mo. s. 8. Si vero dubiū non sit p̄ncipaliter super peccato: s3 vtrum q̄ teneatur ad aliquid faciendū vel dandū seu penam subeundā debet benignior sentētia eligi: v3 vt i hoc dubio qs ad nihil obligetur. nā i dubio regulariter p̄ reo danda est sententia nisi in casu matrimonij dotis seu libertatis vel testamenti quādo pro istis data fuerit snia: vt in. c. si. c. de re. iur. t in. c. cum sit. t. c. odia. de reg. iur. li. 6. r. ff. de legibus. l. benigni. nisi forte esset aliqd faciendū qd posset faciliter expediri: vt si dubitatur vtrum quis sit excoīcatus t pos sit cōmode facere se absolui ad cautelā: tūc enim ē consulendū p̄ tutiori parte qz hoc faciat: t sic potest intelligi quod dicit gl. Ray. t ponitur in sum. con. li. 3. ti. 33. q. 64. v3 qz si iudex ecclesiasticus dicat: Scias te eē excoīcatum vel huiusmodi vba: qz si de excoīcatione per verba talia agatur in foro iudicij nō reputabit excoīcatū nisi alio constiterit de intentione excoīcantis: vt qz semper solutus est sic dicere quando excoīcat: vel alio mō.

In foro autem penitentiali eligenda ē i dubio rutilior via: vt. si talis reputetur excoīcat' ius et impetret absolutionē. Et idem consulti Hostie. in his et similibus qñ dubitat de excoīcatione. Item quod dictum est fallit qñ vehemens seu probabilis coniectura esset in contrarium: qz inspicimus in obscuris quod est xīsimili⁹ vel quod plerunqz fieri consuevit vt in. c. inspicimus. de re. iur. lib. 6. vt si constet aliquem fuisse excoīcatum: et dubitetur etruz fuerit absolutus: tunc enīz habebitur p excoīcatō donec de absolutō ne constet legitime: vt in sum. con. li. 3. ti. 3. 4. q. 48. Item si sit publica fama de delicto vī excoīcatione: vt extra de senē. exco. cum de fideres. §. 2. vbi dicitur q si est publica fama aliquem verberasse clericum q nec epi scopus nec alius coīcare sibi debet nisi ad arbitriū episcopi de hoc se purgauerit vel ad cautēā absolutus fuerit. Si autem pcedit dubitatio ex imperitia confessionis: tunc querat consiliū periti: extra de pe. et re. ois. q. si non hīc pōt remittat pntentes ad confessionem scia et pscia prudentiores: sicut medicus impit⁹ d3 ad peritose egrotū remittere: ar. de pe. di. 6. q. vult. q si nec hoc pōt fieri exigit a consistente q sit paratus facere oē ad qd obligatur et querere diligenter illud noscere a perita iuxta possit: et cōsulat consistenti quod iuris est: et in dubio absolutionem sibi non retineat vt dictum est: sz ipsum inquantuz auctoritas sua se extēdit absoluat: de pe. dif. 7. si quis posuit. vbi datur absolutio penitenti in extremis licet de eius salute penitus dubitetur: vt ibi: et ea. q. c. nullus. 2. vtrum absolutio possit fieri per litteram. Rñ. fm glo. Ray. in sum. con. li. 3. ti. 3. 4. q. 77. q non sed presens confitens a presentī sacerdote potest absolui. Facit de pe. di. 1. quem penitet. Ex quo patet q eodē modo non potest fieri per nuncium. Item nō pōt vnus audire et alter absolvere: vt s. pssor pmo. §. 3. Absolutio nō ab excoīcatione potest fieri etiā in absētiā: qz ignoras et inuitus ab ea potest absolui: vt in lū. con. lib. 3. ti. 33. q. iij. et s. absolutio pmo. §. 15. 3. an sacerdos debeat pmo absolvere q penitentiam imponere. Rñ. vt notamr in directoria li. pmo. ti. 15. §. 12. 4. q non: qz cum in pñie impōne appareat tertia pars pncipal

matie. i. satisfactio quatenus est ex parte peccatoris sine qua saltem in affectu non ē perfectum hī sacramentum: nec potest debita forma apponi p ministrū donec ipsa materia debita pmo integre sit pacta q in tribus consistit. s. cordis contritione: ois confessione: et operis satisfactione: ar. extra eo. q. qdam. Ideo hunc ordinē d3 confessio seruare in pñie sacramēto. p d3 audire cōfessionē. 2. imponere pñiam. 3. absolue re sacramentali: vt in cle. dudū. §. statumur. de sepul. vbi hoc notant Sui. et Jo. an. lxx ibi. Elideur ergo q nisi impōita penitentie pcedat absolutionem: ipsa absolutio ē nulla. Sed forte posset excusari si statim post absolutionem anteq diuertatur ad extraneos actus imponatur penitētia. naz quod sit incontinenti videtur misse. C. de pactis. l. petens. Tutius tamen est q pcedat: vt ex predictis patet. B.

Confirmatio electorum. Et quo confirmanda sit electio. Rñ. fm Hostie. a proximo superiori: vñ episcopus confirmat sibi subiectos: extra de elec. cū monasterium. nisi aliquis sit exemptus: extra de consue. cū venerabilis. Item archiepiscopus pfirmat episcopos: ex de elec. cum dilectus. in fi. 64. dist. illud. Archiepiscopus nō confirmat priuas vī patriarcha: nisi ipse archiepiscopus exemptus sit ex de elec. bone. et c. nihil. Patriarchas vel exemptos cōfirmat papa: ex de elec. scriptus. vel etiā legatus de latere: ex de elec. si abbatem. li. 6. Et vbi dicitur q legatus de latere pōt confirmare electiones archiepiscoporum et exemptorum: et abbati exempto in episcopo electo dare licentiā consentiendi. Et ab alio eidē talis licentia dari nō potest nisi a papa. B. Similiter etiam papa confirmat imperatores: extra de elec. venerabilem. Et Idē in sum. con. li. 3. ti. 26. q. 21. B.

Quali fieri debeat confirmatio. Rñ. fm Hostie. Debet p fieri examinatio personarum eligentū q electi: et si nihil opponat. Et facit extra de elec. cum nobis oīs. B. Consiliū etiā sapientiorū vt ipsum electum ad partem trahat: et de his q impedire ipsū pnt diligēter exgrat: et si impedimentū in uenerit secreto ad renunciandum inducat:

et de elec. dudā. 2. in fi. et extra de simo. per
tuas. in fi. **A.** Non tñ ipsū publicet vel
infamet fm eundē hosti. vt in sum. cō. co.
ti. q. 22. **B.** Als hō fm allegata et pbata
procedat. **A.** Sed si in occulto sit impe-
dimentū: et ille instat p pfirmatione in ma-
nifesto caueat qtu3 pōt ne faciat pira con-
sciētā: vt dī in dicta. q. 22. **B.** Nota etiā
q si inter cetera q obijciuntur electo seu po-
situlato seu aliter pmouendo ad dignitate3
opponatur de eundē defectu sciētie vlt pso-
ne: et pmo d3 d hoc examiatio fieri: et si hoc
inueniatur falsuz opponētes excludunt ab
omnibus alijs q opposuerāt: et etiā puniū-
tur: ac si in pbanone diuinū defecisset etiā3:
cū de elec. si forte. li. 6.

Si confirmatio fiat non vocato compe-
titorē vel alio qui se veller opponere: et non
discussio negotio irrita est. Et debet fieri tal
vocatio noiāni qñ est coelector: vt appar3
oppositor: als gnāl in ecclia in qua electō
facta est: vt si volūt se opponere appareant
in cōpetē timino pemptorie assigto. Et h
hñt locū siue electio sit in concordia: siue in
discordia: et de elec. qñ. li. 6. Et q oppo-
nit electo aliqd crimē teneatur se inscribere
vide. j. inscriptio. §. 2. Et de d hīs q possunt
impedire confirmationem. j. de elec. in mī-
tis locis. 2. j. ordinandus per totum.

Confirmatio sacra

menti. Sacramētū pfirmatiōis
vix sit de necessitate salutis. Rñ. f3 p. De. Du-
plex ē necessitas salutis: qdaz pntinēs ad cē-
et qdam ad bñ esse. Et qdaz 2° mō pfirmā-
tio ē necessaria nō pmo: nā et sine ea pōt hō
saluari. Est autē necessaria ppter spūales pu-
gnā: ad quā adiuuat hō p pfirmationē: l3
simplr nō sit sacramētū necessitatē: s3 nūpilo-
minus ptempt^o eius dānabilis ē. Lō. Tho.
et Ali. in. 4. dī. 7. **A.** Idem in sum. cō. li.
3. n. 24. q. 45. **B.**

Quelū dī subā pfirmatiōis. Rñ. scdm
p. qñq. Duo qdcm ex pte ipsi^o sacramē-
ti. s. nā chūsmat^o et forma vbozū. Duo ex
pte ministri. s. dignitas pōntificalis et inten-
tio. Unū ex pte suscipiēti. s. q chūsmatur i
fronte. nam q in pfirmatione cōfertur au-
dacia spūalis euidētus sit in fronte. Com.
Tho. et Ali. vbi d. **A.** Idem in sum. cō. co.
u. q. 46 vbi et dī q chūsmā est oleum cui3

balsamo ab episcopo sanctificatum. **B.**

Quis est minister confirmationis. Rñ.
Solut eph: de conse. di. 5. nianus. 7. c. no-
uissime. 7. c. vt ieiuni. **A.** Idem dī. q. 46.

S3 nunqd papa possit cōmittere alteri.
Rñ. f3 Tho. et p. L3 de hoc sint opinio-
nes pbabili^o dī q possit cōmittere sacerdoti:
s3 nō inferiori. 95. dī. peruenit. **A.** Idem in
lū. cō. co. ti. q. 47. Lō. etiam Ali. vbi. **B.**

Que sit forma confirmationis. Rñ. fm
Tho. p. et Ali. Forma ē hęc: Consigno
te signo crucis et confirmo te chūmate sa-
lūtis In nomie pīs et filij et spiritus sancti
amen. **A.** Idem in sum. cō. co. ti. q. 48. vbi
et dī fm Ali. q oia illa q supradicta sunt d
mutatione forme baptismi eodē mō intelli-
genda sūt et de forma pfirmationis. **B.**

Et in sacro pfirmatiōis pferatur gfa.
Rñ. fm Tho. et p. Bana pferitur nō solū
cōter sicut in quolibet sacro pferit gfa emū-
dans a peccato. **A.** vlt a reliqis peccatis:
vt in lū. cō. co. ti. q. 49. **B.** s3 etiā spūalis
gfa per quā q deputatur ad officiū facti-
tatis et idoneus efficitur ad xpm consue-
dum: vnde et de grato facit magis gratuz.
A. Idem in dicta. q. 49. **B.**

Quibus debeat sacramētū pfirmatiōis
conferri. Rñ. fm Tho. et p. Dīb^o xpia-
nis. Mā et pueris pueniēter cōferuntur: q mi-
nus habēt fictionis: et vīris et mulierib^o qb^o
cōis est pugna spiritalis. Item mutis: qz
licet non verbo signo tamen possunt consi-
teri. Item morientibus quibus licet subtra-
harur pugna tamē pergunt ad pñuū mī-
litantium: et ideo conuenienter accipiunt
chūstiane militie signum. **A.** Idem in lū.
con. co. ti. q. 50. **B.**

Utrum pfirmatio possit iterari. Rñ. fm
Aug. et oēs theologos: nō potest eo q im-
pmat effectū indelibilē: de ple. di. 5. dī. 3.
7. c. de homine. **A.** Idem in sum. cō. co.
ti. q. 51. vbi et idem dī de sacra mēto baptis-
mi et ordinis et q alia quatuor sacramēta
possunt iterari. **B.**

Utrum cōfirmatio conferri debeat ieiun-
tis et a ieiuniis. Rñ. fm Ali. Sic ppter re-
nerentiā sacramēti: de ple. dī. 5. vlt epi. 7. c.
vt ieiuni. Tñ in necessitate melius ēēt cōfir-
mari p^o prandū q si epho discedente et hī^o
quis non possit confirmari. **A.** Idem in
sum. con. co. u. q. 52. **B.**

Atum alius debeat tenere aliquē ad cōfirmationem. Rñ. fm Thō. in 3. parte. q. 72. Propter hoc aliquis ad cōfirmationem accedit: quia se habere robur standi n̄ presumit. Ideoq; ab alio debet tenei nec differt vtrum vir vel mulier teneat. S3 nō cōfirmatus q̄um est de ratione sacraīti nō debet tenei: sed si contrariuz fiat peccat. Sed non propter hoc est irritum sacramentum: de conse. di. 4. c. in baptismo. Et Con. 24. vt in sum. con. eo. ii. q. 53. B Et vide. j. impedimentum. 6. §. pe.

Atum vxor possit in cōfirmatione tenere maritū vel ecōuerso. Rñ. non quia contrahitur cognatio spiritualis: et est impedimentum matrimonii et conjugalis actus. Item nō debet quis tenere p̄prium filium vel fratrem aut sororem: q; sufficit inter tales vinculu carnale. Et Idem in sum. con. di. 4. q. 53. B Quomodo autem cōfirmatio impediat matrimonium: vide. j. impedimentum 6. De chysmate. f. quod ē materia cōfirmationis habetur ē. baptisimus 2. §. 3. r. j. oleum sanctum.

Consanguinitas vide de h. j. impedimentum. 5. per totum.

Conscientia Atum cōscientia erronea obliget ad faciendum aliquid vel dimittendum. Rñ. fm Pe. Credens se tenei ad aliquid et non faciens incurrit contemptum. Et faciens illud quod putat peccatum peccat. Unde glo. super illud Ro. i. 4. Omne quod non est ex fide peccatum est. dicit sic: Omne quod sit contra conscientia edificat ad gehennam. Item Luc. x. Si oculus tuus nequa fuerit: totum corpus tuum tenebrosu erit. Manete ergo conscientia erronea homo perplexus est nō tñ sum pliciter: q; p̄t et debet deponere p̄ciam rationem per se vel per alterius p̄siliū. Cō. Thō. p̄ma l. de. q. 19. arti. 5. r. 6. Et Idem in sum. con. li. 3. ti. 32. q. si.

Consecratio primo. scilicet episcoporum et supra. De forma consecrationis eorum diffuse et copiose tractatur et habent epi in ordinarijs suis et de ipsa. 23. di. q. episcop. et di. 75. ordinarij ones. et extra de sacra p̄dicti. c. m. veni. Et

debet fieri i die dominica tñ. d. c. ordinarij nes. Nec est necessarium continuare ieiunium a sabbato. i. q. in precedenti sabbato incipiens ieiunare non comedat quousq; in dominica fuerit ordinatus. naz et in ipsa dominica ante prandiu intelligitur ieiun. et. Et Nec fuerunt dicta Ray. vt in sum. con. li. 3. ti. 22. q. 33. r. 31. et in hac etiam addit q; debet fieri hora tertia. B

Consecratio episcoporum ultra tres menses post cōfirmationē differri non debz nisi ex causa. 75. di. §. p̄mo. Et In hoc. §. nō dicitur post cōfirmationem 13 post electōnem: et ita tenet Ray. vt patet in sum. cō. di. 4. q. 31. S3 potius vi q; cōputatio fiat a tēpore cōfirmationis. Nam p̄ius cōsecrari non potest. Ideo illud tempus nō debet cōputari sicut nec tempus suspensionis in collatione beneficiorum: vt in. c. q; diuersitatem eē de concess. preben. Unde vt patet i dicta. q. 31. glo. Ray. dicit q; tempore cōfirmationis sit ista p̄putatio: sicut nō in Angli. ca. di. qm. Et nisi fecerit infra dictum tempus se cōsecrari cōsione p̄uatus expectabitur adhuc per duos menses infra quos si non purgauerit moram cedet metropolitani iudicio nec ibi nec alibi postea cōsecrabitur: et hoc nisi fuerit impedimento legitimo impediens: dicto. c. qm. et di. 45. qm. Potest autem intelligi dictum Ray. quando electus fuisset negligens ad petendā cōfirmationem. nam et tempus suspensionis i collatione beneficiorum computatur negligenti petere solutionem: vt nō. glo. in dco. c. q; diuersitatem. et supra beneficium p̄mo in principio. B

Et quo cōsecratur singuli prelati. gñ. papa cōsecratur ab episcopo p̄positi: q; hoc vicem metropolitani obinet: vel etiā a quo valit. di. 23. in nomine domini. Et ibi nō sic dicitur s; ita: Quia sedes apostolica cunctis in orbe terrarum p̄fertur ecclesijs: atq; ideo super se metropolitanum habē nō potest. Cardinales: episcopi: metropolitani proculdubio vice funguntur: qui v3 electi antistites ad apostolici culminis apicem p̄uehant. Et ita a dictis episcopis cardinalibus debet papa cōsecrari fm Ray. et in sum. con. e. ti. q. 29. nisi forte ex consuetudine vel ex ipsius electi dispositione aliud p̄cederet cum papa statim post electionē ha

beat: omniū plenitudinē potestatis: de cō. c. in nomine domini. Et ita potest intelligi qd dicitur de episcopo hostensi. et fuit dictum Sof. vt in dicta. q. 29. **B** Primates ho et metropolitani cōsecrari debent a tribus episcopis eoz suffraganeis oibus alijs suffraganeis personarū aduenientib⁹ nisi eēnt necessitate impediti: et tunc p̄sentiat p̄ lras. 64. di. q. 2. 66. di. archiepiscopus. et c. porro. et di. si. q. in aliquo. in fi. et c. de temp. or. si archiepiscopus. Et licet ita sit de mero iure hodie tñ de cōsuetudine quasi nullus archiepiscopus: patriarcha vel p̄mas consecratur nisi a papa vel ab alio de mandato eius: ar. 24. q. i. pudenda. **A** Hoc fuit dictū Ray. vt p̄ in sum. con. eo. ii. q. 28. Sed eius glo. dicit qd nō credit qd h̄i p̄suetudo sit generalis. **B** qd si ab alio forsitan consecraretur p̄p̄. p̄deset: qd anteq̄ possent se archiepiscopos vel patriarchas nominare et plura alia facere oporteret qd palliuz a papa haberent nisi forte habere possent a patriarcha. De qua materia vide. j. palliuz. et j. patriarcha. §. 2. **A** In his locis p̄p̄ qd istud palliū non potest p̄ferri nisi a papa v̄l ab vno de quattuor p̄ncipalibus p̄larchis v̄z Constantinopolitano: Alexandrino: Antiocheno: et Hierosolymitano. **B** Episcopi h̄i si sunt exempti sū debent a papa vel ab alio de eius mādato cōsecrari. **A** Lō. **A**l. **B** Si nō sunt exempti debent p̄secrari ab omnibus alijs suffraganeis et auctoritate metropolitani: vel si non oēs possūt conuenire saltē a tribus episcopis iussu archiepiscopi vel ab archiepiscopo cuz duobus ep̄is p̄secrentur alijs p̄ lras p̄sennentibus: di. 64. p̄ toni. **A** Hoc fuit dictū Ray. vt in sum. con. eo. ii. q. 27. **B** Et nota hic qd ternari⁹ numerus ep̄oz est d̄s sub a cōsecrationis: vñ si a pauciorib⁹ p̄secraretur n̄ h̄i agere: vt nō Hug. in p̄dicto. c. porro. **A** Hoc etiā tenet glo. in. c. ep̄i. c̄ d̄ tē. or. et c. glo. Ray. vt in dicta. q. 27. qd etiā dicit notasse Hug. in. d. c. porro. qd si nō eēt modo nisi vnus ep̄s vel duo non posset consecrari ep̄s: donec aliud p̄stueretur a papa vel mortuo papa generalis ecclesia possit mutare hanc formā: l̄z ab apostolis instituta et statuere qd vnus ep̄s solus v̄l duo cōsecrarent ep̄m: v̄l si nullus esset ep̄s qd s. p̄sbyteri p̄secrarent eum. Si autem ne

episcopus nec p̄sbyter eēt: tunc dicit d̄s l̄nuz implozandū iudiciū esse quid fieri d̄beat. **B** Et vnus dictozū trium est p̄ncipaliter p̄secrans qd oportet qd totam p̄secratio nem perficiat: aliter nihil agitur. **A** si vn⁹ partes vnam facit: et alius partem aliā: v̄l si vnus ep̄s manu imponat et simplex p̄sbyter vel etiā alius ep̄s cōsecrat: nē infundat: dicta. q. 27. **B** Alij duo sunt quasi coadiutores: tñ omnes p̄nunciare debent: qd omnes p̄secrant: hec Hug. Et con. Sof. **A** Immo hoc videt pon⁹ fuisse dictum Hosti. Hug. aut et glo. Ray. dicit qd cū tres ep̄s cōsecrant ep̄s p̄t p̄cedi qd qliber illoz consecret: sed nō solus. l̄. cuz alio sacrat. Et qd sunt ibi tres actiones sed vna sola passio in cōsecrato: sicut in tribus hominibus ferentibus lapidē tres sūt actiones in ferentib⁹: s̄z vna passio in lapide: vt in dicta. q. 27. Conuenienti⁹ videtur dictū Hosti. qd saltē inunctio manū et capitis p̄secrandi cū sacro chrismate non p̄t fieri: nisi per vnū alijs assistentib⁹: vt extra de sac. vnc. c. vno in p̄n. **B** Possunt autē simul ab eodē plures ep̄s cōsecrari: extra de conse. ec. vel al. cuz sis. **A** Ibi d̄ nouer⁹ qd plura in eadē ecclesia altaria et plures ep̄s simul poteris consecrare. **B**

Ibi singuli p̄lati sunt consecrandi. **B** Papa in sua ecclesia si fieri potest: alio i qua cūqz etiā extra vrbem: di. 23. in nomine domini. Patriarcha ho p̄mas et metropolitani debent p̄secrari in p̄p̄ijs ecclesijs nisi necessitas aliud iudicat. **A** vel cōsuetudo approbata etiā in consecratione p̄p̄e fm glo. Ray. vt in sum. con. eo. ii. q. 32. **B** 24. q. i. pudenda. c̄ de tēpo. or. si archiepiscopus. ep̄s aut debet p̄secrari vbi elegerit metropolitani: di. 51. c. vlt. in fi. **A** Ibi aliud obseruandū sit de p̄suetudie approbata fm glo. Ray. vt in dicta. q. 32. vbi etiā dicitur fm Ray. qd si episcopus fuerit p̄secratus in alia ecclesia q̄ metropolitana et sine metropolitani licentia: debet se p̄ntare metropolitano suo infra tres menses a tēpo re cōsecrationis: di. 63. cum longe. **B**

Cōsecratio secūdo. l̄. eccle. vel reconciliatio ei⁹. Ecclesia a solo ep̄o p̄t p̄secrari: de conse. di. i. nemo. neqz ep̄s p̄t hoc alteri delegare: n̄

si episcopo: sicut neq; reconciliatio: eē eo.
 aqua. Et pōt psecrari tam in dieb⁹ domini
 cis q̄ puatis: eē eo. tua. Nec debet cōse-
 crari sine missa: de p̄se. di. i. c. 2. r. c. de fabrica i
 si. Et Idem in sum. con. li. 3. ti. 2. q. 48.
 fm dōsti. subdendo: Et dixit Batianus. i.
 q̄ missa esset de substantia psecrationis. Idē
 gl. x̄o dixit cōtra. Mā f3 ipsuz si episcop⁹
 consecrat p̄sbyter dicat missa ecclia con-
 secrata erit. hec ibi. Puto q̄ attendenda sit
 p̄suetudo que est optima legum interpretis
 ff. de legibus. si de interpretatione. B Et si
 episcopus non petuit dotē ecclie competē-
 rez quādo primariū lapides posuit: debet
 in psecratione supplere: ga ad hoc tenetur
 fabricator: et eius heres: extra eo. cū sicut. i.
 q. 2. placuit. Si ecclia i alieno solo sit p̄stru-
 cta v̄l psecrata: vide. j. ecclia p̄. §. p̄mo. B
 Presumitur ecclia consecrata quando
 de hoc aliqua scriptura apparet vel in instru-
 mento donationis vel in libro ecclie: v̄l in
 columna: vel in tabula marmorea: et huius-
 modi: vel etiam si appareat vnus testis de
 visu vel de auditu: de conse. di. i. solennita-
 tes dedicationū. Et ibi nō dicitur aliud
 nisi q̄ solennitates dedicationū fiant per sin-
 gulos annos: et si certa scriptura vel te-
 stes nō appareant de consecratione ecclie
 consecratur. Et idē ca. di. c. ecclie. et t̄m
 predicta dixit Ray. allegans etiam ad hoc
 2. q. 2. sane profertur ibi. In sacris dicti-
 rijs scripserunt. Et secunduz glo. r̄ius dicti-
 tie sunt columnę ecclie: vt in sum. con. eo.
 ti. q. 150. Sed glo. in dicto. c. sane. dicit q̄
 dictiue tabule dicuntur a dico dictis: dīc̄ et
 am q̄ ibi est ar. q̄ si in lapide vel columna
 inueniatur scriptura: fides est ei adhibēda
 B Et intelligas tales probationes semī-
 plenas sufficere vbi nō esset de hoc conten-
 tio per quem tollereti ista pbatio: vt q̄ fie-
 ret inde alteri p̄iudiciū: extra eo. p̄posui
 sti. et extra de adulter. significasti. Et ista
 capuula paz vidētur facere ad hoc dictuz
 t̄m in se videtur verū: q̄ cū de alterius agi-
 tur p̄iudicio regulariter requiritur plena
 pbatio: vt in. c. cum sint. eē de reg. iur. lib.
 6. Et q̄ dicuntur in hoc. §. fuerit dicta Ray.
 et Inno. vt in dicta. q. 150. B
 Tres casus sunt in quibus ecclia conse-
 crata debet resecrari. Primus si ecclia

combusta fuerit: ita q̄ parietes sint combu-
 sti vel dirupti seu notabiliter destructi: vel
 in toto vel in maiori parte de conse. di. i.
 ecclie. Secus si solum tecum exustū fue-
 rit: extra eo. ligneis. 2° si quocunq; modo
 tota ecclia vel maior pars destructa vel di-
 rupta est: si x̄o parietes successiue fuerint
 reparati eadez ecclia intelligitur. Et ideo
 sufficit si t̄m reconcilietur cū aqua exorciza-
 ta et cū solennitate misse. Et hoc casu se-
 cundum dōsti. et in sum. con. dicta. q. 150.
 nō est ius expressū de reconciliatione: t̄m
 tamen et diuinus ē q̄ fiat. B Secus si to-
 ta fuit p̄mo destructa etiam si ex eisdē lapi-
 dibus redificata fuerit: consecranda enī ē
 de conse. di. i. §. fabrica. 3° casus ē quando
 dubiatur an fuerit consecrata nec apparet
 aliqua probatio de his que dicta sūt supra.
 §. p̄rio. Et Idē i sū. cō. de c. q. 150. li. 3. ti.
 2. q. 2. no. gl. i. c. p̄posui. eē de p̄se. ecclie. B
 Sunt alijs casus in quibus ecclia non de-
 bet resecrari sed reconciliari. Primus
 est propter homicidium vel etiā enormē
 sanguinis effusionem ibi commissam: ex-
 tra de conse. ec. p̄posui. Secus de leui
 vi si casu sanguis de naribus emittitur et si
 quis vngue aliquantulum excoletur et sā-
 guinem emittat. 2° propter adulterium v̄l
 seminis effusionem: extra de adul. signifi-
 casti. 3° si excommunicatus in ecclia fue-
 rit sepultus: de conse. di. i. eccliam. extra
 eo. consuluisti. Et Idem etiam est si i ca
 fuerit sepultus paganus vel infidelis: tunc
 enim non solum corpora extumulanda sūt
 et abijcienda sed et parietes radendi et eius
 tigna: dicto. c. eccliam. et. c. se. Et similiter
 debet fieri quando fuerit ibi sepultus excō-
 municatus secundum dōsti. et in dicta. q.
 150. B 4° si ecclia ab episcopo publi-
 ce excōicato consecrata fuerit. Et vel etiā
 benedicta: vt in dicta. q. 150. vbi ē idem dē
 ctur de cimiterio vel alio quocūq; sacro a
 tali excōicato psecrato vel benedicto. B
 Nam fm dōsti. si corpus mortui excōica-
 ti polluit eccliam: multo fortius vbi ipsa cō-
 secratio p̄ficatur per os et manus excōicati
 Et Secus tamē est in sacramētis q̄ intrin-
 secus operantur fm eundem dōsti. vt i dī
 cta. q. 150. ad fi. vbi ē h̄c etia notatur p̄ter
 id quod dictum est de leui effusione sāguis.

Sz ad hoc facit quod notat glo. extra d. fe. excōl. c. cum illorum. §. nos tamen. super d. bo. effusionem. **B**

Quid si de lapide cadente de ecclesia aliquis occidatur: aut si aliquis furiosus ibi se occidat. **gñ.** Non est in his casibus reconcilianda: ex quo est sanguis per contentum nem effusus nec fuit mala voluntas ad violentiam s; fortuitus casus. **Hostiē. 2. Hug.** **A** Idē in sum. cō. li. 3. ti. 23. q. 151. **B**

Quid si in ecclesia aliquis vulneretur lethaliter et postea in domo sua moriatur. **gñ. fm. Gull. 2. Hug.** reconciliari debet. nā ibi dicitur mortuus ubi mortuus causam accepit. Si vero econtra ex ecclesia vulneratus sit et in ecclesia postea moriatur non erit ecclesia violata nec reconcilianda. **A** Idē in sum. con. eo. ti. q. 152. **B**

Quid si in ecclesia martyr occiditur. **gñ. fm. Gull.** Dicunt quidam q; propter hoc ecclesia non est reconcilianda: q; huiusmodi sanguis effusus ecclesiam non polluit s; potius consecrat. **A** Idē in sum. con. eo. ti. q. 153. **B**

Quando per seminis effusionem reconcilianda est ecclesia. **Rñ. fm. Gull.** Pro adultério quidez et fornicatione: de conse. dis. i. ecclesijs. extra eo. c. fi. Propter pollutionem autem nocturnā in somnis nō oportet. Si autem vir uxore ibi cognoscat credo q; indiget reconciliatione. Et ita tenet Jo. et itē Jo. an. **A** Contrarium videtur autē tenere glo. scđm **Hug.** in dicto. c. ecclesijs. Sz primū videtur verius: ar. c. vir 33. q. 4. Unde et in sum. con. eo. ti. q. 154. dicitur q; **Hug.** videtur loq; de re consecratione. **B** Similiter reconcilianda est pro vicio sodomitico ibi commissio. Licet non videtur reconcilianda. **A** i. de necessitate s; d. cōsilio: vt in dicta. q. 154. **B** qñ huiusmodi sunt occulta. Satis con. **Hosti.** qñm ē in sumā vli sententia. **A** quia **Hosti.** in diversis locis diuersimode locutus sit: nā dē hoc tenuit q; pro occultis non sit necesse ecclesias reconciliari: vt p; i. d. cā. q. 154. **B**

Sz quis potest ecclesiam reconciliare. **gñ. fm. Ray.** episcopus proprius per se vel per alium episcopum. Et potest vnus aquā benedicere: et alius reconciliare. Per simplices vero sacerdotes non potest etiam si sit consuetudo: extra eo. c. aqua. **A** Idē in

sum. con. eo. ti. q. 155. **B** Sz fm. **Inno.** ex cōmissione pape sacerdotes simplices possunt ecclesiam reconciliare aqua tamen prius per episcopum benedicta. **A** **Inno.** sic dicit in dicto. c. aqua. Adimus autē q; papa pluribus episcopis indultit q; per simplices sacerdotes possent reconciliare ecclesias aqua tamen prius per episcopum benedicta. **B**

Quid si quis celebrat in ecclesia seminis vel sanguinis effusione polluta. **gñ.** etiam si sciens in ea celebrat non propter hoc est irregularis: extra de sen. excō. is. q. li. 6. Tamen talis grauer peccat: vt ibidem dicit. **A** Dicitur enim ibi q; est pro temeritate huiusmodi puniendus. **B** Unde hoc diffuse. j. interdictum. 4. §. penult. **A** Ibi dē de pena celebrantis in loco prohibito. **B**

Quid fiet si ecclesia non consecrata fuerit seminis vel sanguinis effusione polluta. **gñ.** debet aqua exorcizata per sacerdotes lauari ne diuine laudis organa suspendantur: et huiusmodi puniendus. **B** Unde hoc diffuse. j. interdictum. 4. §. penult. **A** Ibi dē de pena celebrantis in loco prohibito. **B** **Q**uid fiet si ecclesia non consecrata fuerit seminis vel sanguinis effusione polluta. **gñ.** debet aqua exorcizata per sacerdotes lauari ne diuine laudis organa suspendantur: et huiusmodi puniendus. **B** Unde hoc diffuse. j. interdictum. 4. §. penult. **A** Ibi dē de pena celebrantis in loco prohibito. **B** **Q**uid fiet si ecclesia non consecrata fuerit seminis vel sanguinis effusione polluta. **gñ.** debet aqua exorcizata per sacerdotes lauari ne diuine laudis organa suspendantur: et huiusmodi puniendus. **B** Unde hoc diffuse. j. interdictum. 4. §. penult. **A** Ibi dē de pena celebrantis in loco prohibito. **B**

Ecclia precipue consecrata vel oratoria monasteria et huiusmodi non debent reuerti ad secularem habitationem et prophanos vsus s; q. 3. q. semel. et c. qñ 17. q. vlt. questi. cē de relig. do. ad hec. **A** In hoc c. dicit de hospitali: quod nullatenus debet mundanis vsibus deputari cū sit locus religiosus.

Hec etiam omnia notantur in sum. cō. eo.
li. q. 160. fm Ray. B

Consecratio tertia scilicet altaris. Alia est consecratio ecclesie altaris: et ideo una sine alia potest fieri: extra eo. c. primo. Altaria sine reliquijs consecrari non debent: de pse. dist. i. placuit. t. c. non o3. Et potest episcopus in eadem ecclesia plura simul altaria consecrare: extra eo. cum sis.

Altare quando sit reconsecrandum. Rñ. f3. Hosti. Reconsecrandum est si mota rupta seu enormiter destructa sit tabula eius superior: quod dicitur mensa precipue in angulis siue comibus in quibus precipue solet fieri altaris consecratio. Et ista enormis destructio debet esse talis que inducat deformitates episcopi iudicandam fm Hostien. et Inno. vi in sum. con. li. 3. n. 24. q. 150. B Item si motus fuerit aliquis de lapidibus principalibus stipitis mensam contingentibus. nam in illa consuetudine precipue intelligitur esse altaris consecratio: extra eo. ad hec. t. c. quod in dubijs. quod qdaz intelligunt quando super quatuor columnas est altare: et una mota sit. Et hoc fuit dictum glo. Ray. et in dicta q. 150. B Secus est de alijs lapidibus stipitis sine parietis qui non contingunt mensam: quia propter illoz motionem non est altare reconsecrandum. Et Idem est etiam si lapides tangerent mensam dummodo non essent de principalibus: vi dicta q. 150. B Similiter non est reconsecrandum si tota mensa cum sibi adherentibus transferatur sicut nec consecratur altare portatile. Item reconsecrandum est si sigillus lapidis quo sigillantur reliquie fractum sit vel diminutum: extra eo. c. primo. t. c. quod in dubijs. et de conse. dist. i. si motum. Et Idem est si dictum sigillum fuerit motum: de co. c. quod in dubijs. et in dicta q. 150. B Si autem altare tantum augmētur quod amittat formam formam reconsecrandum est quia forma est esse retinet: extra eo. q. 2. hoc ius. Con. Inno. et Ber. Et glo. hec dicit extra eo. c. primo. Secus si additio vel diminutio non tollit formam fm glo. Ray. et in dicta q. 150. ubi oia que dicta sunt in hoc c. notantur. B

Altaria in quibus degradati et huiusmodi celebrauerunt non debent propter hoc consecrari nec reconciliari: extra de sacra. uer. a nobis. Et ubi nihil dicitur de reconcili-

atione sed solum de reconsecratione. Idem tamen potest intelligi et de reconciliatione cum non sit iure cautum quod hoc casu reconciliatio fieri debeat: ar. c. is qui. de sen. exc. libro. 6. B De altari vide quedam alia supra altare.

Consecratio quarto

scilicet cimiterij. Alia est consecratio ecclesie: alia cimiterij. Si ergo cimiterium fuisset pollutum effusione sanguinis vel seminis vide supra cimiterium. §. si. Ceterum si in cimiterio corpora fidelium defunctorum sepulta sunt ab excommunicatis scismaticis vel infidelibus et huiusmodi: non propter hoc debent exhumari: extra de sacra. uer. a nobis.

Cimiteria non consecrata in quibus corpora paganorum vel hereticorum seu excommunicatorum sepulta sunt non debent consecrari: de pse. dist. i. ecclesiam: sed corpora sepulta ibi debent unde prius eijci. Et et parietes et signa radi et tunc si apta fuerint poterunt consecrari: dicto c. ecclesiam. B Si autem consecrata fuerant prius eodem modo corpora predicta inde eijcienda sunt si discerni possunt aliter non: extra de sepul. sacri. et ipsa cimiteria reconcilianda sunt: sicut de ecclesia dictum est supra consecratio. 2. §. 4. circa finem. Et Idem in sum. con. lib. 3. ti. 24. q. 159. seduz Hosti. Et addit: Corpora sanctorum ne mo presumat transferre sine licentia principis vel episcopi: de conse. dist. i. de loco. ubi dicit glo. quod pro principe hoc intelligitur papa. Et hoc verum est si corpora tradita sunt perpetue sepulture: alio sine auctoritate alicuius possunt transferri: f3 glo. ibi. Dicit etiam Hosti. quod idem videtur de ossibus aliorum fidelium. ff. de reli. et sumpt. su. l. ossa. B

Consecratio quinto

scilicet vestium palliarum et vasorum. Vestes sacerdotum et ministroz: pale altaris et vasa sacra et omnia similia non debent conueri ad usum laicorum sed si qua sunt vetustate consumpta comburi debent et cineres in ecclesia reponi. 19. q. 3. quod semel t. c. quoniam de conse. dist. i. altaris. Et ubi dicitur: Altaris palla: cathedra: candelabrum et velum: si fuerint vetustate consumpta incendio demur quoniam non licet ea que in sacramento fuerunt male tractari sed incendio tradenda

tur vniuersa. Cineres quoque eorum in baptisterio inferantur: vbi nullus transitum habet aut in pariete: aut in fossis pauperum iacentur ne introeuntium pedibus coinquinentur. Item vt patet in sum. con. li. 3. ti. 24. q. 160. fm Ray. idem etiam est de pelui in qua diaconus ad cuius officium spectat cum ministris humilibus abluit corporalia intra sancuarium. Idem etiam dicit de velaminibus. Et secundum glo. eius palla dicitur vestis qua altare cooperitur. Item dicitur corporale vbi corpus domini inuoluitur. Eleolum autem et cinis possumus nominare panem qui sub altare dependet: vel quod in quadragesima extenditur ante altare: vel ea que dependent ad parietes ecclesie. Dicit etiam qd ex hoc patet qd corporalia non sunt abluenda per laicos aut mulieres etiam moniales de iure: sed de consuetudine fiat contrarium. Item in c. ligna. de conse. di. 1. dicitur: Ligna ecclesie dedicata non debent ad aliud opus iungi nisi ad aliam ecclesiam vel igni comburenda sunt: vel ad profectum monasteriorum fratribus. In laicorum opera non debent admitti. vbi dicit glo. qd dicta ligna possunt poni in locis honestis. s. in capitulo vel dormitorio vel simili sed non in cogna vel vineis plantandis et huiusmodi. Et idem dicitur in dicta. q. 160. **B** Si vero non sunt corrupta sed reparantur remanente substantia non oportet iterato consecrari etiam si partes plures reficiantur: secus si forma tota simul soluantur. **Alb. et Ber.** **A** Hoc notat glo. extra de conse. ec. vel al. c. quod in dubijs. Nec dicit **Al.** vel dicta glo. si forma soluantur siue murentur. Et est ar. ad hoc quod dicitur de reparatione ecclesie: vt in sum. con. eo. ff. q. 172. **B**

Utum vasa sacra possunt vendi. **Rn. p.** propter necessitatem possunt vendi in eadem forma alteri ecclesie sed confracta possunt vendi cuiuslibet: de conse. di. 1. ligna. **A** Melius facit. 10. q. 2. hoc ius. vbi non dicitur confracta sed conflata: forte quo ad hoc idem portant. **B**

Quoniam consecratio virginum: de hac infra virginum consecratio.

Quoniam conseruator quis possit esse conser-

uator. **Rn. deo.** Episcopi et eorum superiores aut abbates seu illi qui in cathedralibus vel collegiatis ecclesijs obtinent dignitates vel personatus. Alij non possunt esse: nec aliquis potest esse conseruator sui conseruatoris: nec aliquis potest habere conseruatorem cuius qui est sub sua iurisdictione dominio vel districtu ecclesiastico vel temporali: exceptis regibus vel reginis: extra de offi. dele. hac constitutione. li. 6.

Conseruatores non possunt procedere contra aliquos extra ciuitates vel dioceses in quibus fuerint deputati: nec possunt aliquos citare ultra vnam dictam a line illorum diocesis: extra de offi. dele. hac constitutione li. 6. **A** In §. primo vbi etiam dicit qd isti conseruatores non debent etiam procedere nisi in ciuitatibus seu locis insignibus vbi possit peritio copia haberi. **B**

Conseruatores non possunt committere vices suas excipis ciuitatibus et sententijs denunciationibus nisi aliud eis per litteras committeretur: et tunc committere possunt infra loca in quibus fuerint deputati et personis predictis in §. mo. §. extra de offi. dele. hac constitutione li. 6. **A** §. 2. **B**

Conseruatores non possunt se intromittere de alijs qd de manifestis iniurijs et violentijs: extra de offi. dele. statumimus. lib. 6. qd si de alijs siue qd indaginem iudicalem requirunt se intromiserint: sunt suspensi per vnum annum ab officio: et pars que hoc fieri procurat incurrit sententiam excoicationis a qua non potest absolui nisi paru grauate satisfiat de expensis: vt in predicta dicitur. hac constitutione. Nec processus valet quia excedit fines mandati: extra de refer. prius. cum dilecta. Sciendum tamen secundum Inno. **A** in dicto. c. statumimus. **B** qd principaliter non habeant iudiciali indaginem: in notarijs tamen habent: qd omnia illa sine quibus eorum iurisdiclio non posset explicari intelliguntur eis esse commissa. ff. de iur. om. iudi. l. 2. Unde conseruator potest citare: et contumaces punire: extra de offi. dele. de cas. ff. si quis ius di. l. 1. Item si maleficium est notum alijs et non iudici oportet qd super hoc probationes querat et cogat testes. 2. q. 1. in primis. extra de testibus. c. 2. **A** Melius facit extra de testibus. cog. c. primo et per totum. Et vt no. Inno. vbi

supra dicunt quidam qd testes qui inducuntur super notorio debent dicere factum esse notorium. et si queratur quomodo sciat potest respondere quia ego presens fui et vidi quando publice in platea multis presentibus fecit illud imo plus videtur qd si etiam dicat Ego non vidi quando fecit maleficium sed vidi quando ductus fuit coram iudice et interrogatus de maleficio non negavit vel confessus fuit s. qd sic publice fecerit. Quidam dicunt idem etiam si coram multis confitetur. Item si dicit sic: Ego non vidi quando fecit maleficium sed vidi eum fugientem et lauantem propter hoc et non modo se excusantem nec suberat causa quare se non excusaret vel quid de hoc cum aliquibus transegit. ff. ex quibus ca. infam. r. l. aspietas. §. si. r. l. se. Et sic est multa talia invenire: alij tamen contradicunt: hec ille. Istorum dictum potest intelligi in his qd non sunt notoria per sententiam vel confessionem in iure vel per evidenciam facit: vt i. c. si. extra de coha. cle. r. nu. B. Item quia etiam in notorijs aliquis ordo necessarius est: extra de iureiur. ad nostras. Item si reus pfitetur factum sed dicat qd vltus fuit iure suo: in hoc casu admittit probationes. Aliter non potest explorare iurisdictionem sibi commissam. Similiter oportet qd pcedat ad inquisitionem qm factum qdem est notorium sed nescitur quid fecerit. Item ad repellendam iniuriam potest invocare brachium seculare sicut et alij iudices: ff. de offi. or. c. pmo r. c. qm in pterisq in fi. A. Et ad hoc pias secularis tenetur: alia pseruator potest illud excusare: cu hoc sit accessorium ad officium pseruatoris. 23. q. 5. administratores. fm Ber. r. in su. con. li. 2. ti. 5. q. 147. vbi hec omnia notantur. B. Item si reus q fuerat condemnatus et excoicatus compareat infra annum: et dicat se velle satisfacere: cognoscit cōseruator de qntitate dāni et huiusmodi: hec Inno. A. Et si noller actor qd de hoc cognosceret cōseruator: reus absoluet: vt in dicta q 157. Et cu predictis in hoc. §. sane videtur concordare. A.

Officium cōseruatoris expirat morte concedens quo ad negotia non cepta: vt extra de offi. dele. hac constitutione libro. 6. Intellige nisi aliud exprimeretur in suis litteris.

Si reus negat maleficium et actor velit

probare esse notorium: cōseruator cognoscere debet: aliter inutile esset officium eius quia quilibet posset negare. Nam et quilibet iudex potest cognoscere an sua sit iurisdic. ff. de iudici. si quis ex aliena. Similiter si reus confiteretur maleficium: sed dicit non esse notorium quia per eius confessionem factum est notorium: vt extra de coha. cle. r. nu. vestra. A. Medius eo. ti. c. si. r. idem in sum. con. co. ti. q. 154. B. De notorio vide. §. notorium.

Post qd cōseruator aliquem iniuriatorem citavit et eum ob contumacia excommunicavit si constaret postea eum iniuriatum fuisse sed non manifestum esse: nunquid vere erit excommunicatus. Respondeo scds Inno. Non: quia iurisdictionem non habet nisi de manifestis: vt dictum est §. 4. A.

Alibi dicit qd hoc casu erit vere excommunicatus secundum Inno. in. c. tua. extra de coha. cle. r. nu. licet quidam contra. Puto distinguendum qd si sententia sit lata super negotio principali non tenet cum non sit notorium nec ad cōseruatoris iurisdictionem pertineat. Et ita potest intelligi quod dicitur isto. §. r. in sum. con. libro. 2. ti. 5. q. 156. Si vero sit lata propter contumaciam non cōparendi: sententia tenet quia ad eum pertinet cognoscere an sua sit iurisdic. vt supra §. proximo. Et ita intelligatur dictum Alibi.

Constitutio de hac materia vide infra lex.

Consuetudo est ius quod datur moribus institutum. Unde et dicitur consuetudo quod in communi usu est: dist. l. consuetudo.

Consuetudo inducitur per binum actus 25. q. 2. ita nos. A. non tamen efficax cum debeat esse rationalis et prescripta: vt in. c. si. extra de consue. nisi forte actus illi ceterum manentes tpe legitimo ad prescripiones: de quo j. B. Et tunc cu p pso incipit aliquid obfuare ea mēte: vt decetero sit pseruatio: alia non ar. ff. de iur. actus p. l. vlti. Et vbi cunctis ius deficit consuetudo vim habet legis: dist. l. consuetudo. Intellige dummodo non sit iniqua vel a iure reprobata. A. B. dist. mala. cum se. r. dicto. c. si. B. Silius r.

consuetudo interpretatur legem: et cum dilectus. Et melius. ff. de legi. si de interpretatione. B

An consuetudo preiudicet iuri. Rñ. Cōtra legem diuinā vel naturalem nulla pualet consuetudo: extra eo. c. vlti. 32. q. 7. flagitia. Sed contra ius posituum preualet dū modo sit rationabilis et prescripta: vt extra in preallegato. c. S3 que dicuntur rationabiles. Rñ. fm Inno. Rationabilis dicitur omnis p̄suetudo que nō reprobat̄ sed sustinetur a iure: vt etiam notatur extra de cōsue. c. vlti. Et Hosti. autem dicit vtr̄ cōsuetudo sit rationabilis vel non: reliquo iudici cum nec regula possit traduar. extra de of. si. dele. de cōs. vt in sum. con. lib. 2. ti. 5. q. 206. Nec satis concordat cum precedenti: quia omne irrationabile prohibet ius. ff. de legi. quod non ratione. et dif. i. c. cōsuetudo Sed quia istud non potest sp̄aliter in oib̄ determinari reliquitur iudicio recti iudicis dicio. c. de causis. B

Sed quanto tempore prescribitur seu firmatur p̄suetudo. Rñ. vt Hosti. ait f3 canonicas requiritur tēpus. 40. annorum: extra de elec. cum ana. et extra de cens. olim. Et Melius facit extra de prescrip. audis. Et dicit Hosti q̄ omnes canonice dicunt expectandum tempus. 40. annorum: vt in sum. con. eo. ti. q. 207. S3 hoc debet intelligi cū agitur de prescrip̄ione alicuius rei seu iur̄ ecclesiastici: vt patet in iuribus ad hoc allegatis: et hic sequitur. B Et hec habent locum in ecclesiasticis. fm leges in eis diuersitas. nam fm aliquos sufficiunt. 10. anni inter presentes. et 20. inter absentes. Sed fm alios expectandum est tempus tantum q̄ in contrariis memoria non existat. Primum verius videtur: vt no. C. que sit lon. consue. in rubro. Et puto q̄ veli allegare. C. de prescrip. lon tempore. 10. vel 20. an. Et e. ti. l. si habetur clare q̄ longus tempus quo inducitur prescrip̄io: dicitur. 10. annorum inter presentes. et 20. inter absentes. B

Consuetudini rationabili alicuius loci derogatur per statutum nouum pape: nisi illud exp̄matur: extra de consti. licet. li. 6.

Que autem est diff. rena inter consuetudinem et prescrip̄ionem. Rñ. f3 Hosti. sex possunt difference assignari. P̄ q̄a prescrip̄io locum habet in rebus mobilibus et immobilibus: corporalibus et incorporeali-

bus: extra de prescrip̄. audis. et c. se. Consuetudo vero in incorporealiibus in: vt in seruuitubus iurisdictionibus electionibus et huiusmodi. Z q̄a prescrip̄io acquiritur singulari et priuato: s3 consuetudo non acquiritur magis isti q̄ illi. S q̄a in prescrip̄ione exigitur titulus et bona fides: extra de prescri. si diligenti. s3 in consuetudine non requiritur titulus sed solum tempus. ff. de vsur. l. cum de in rem. Et Melius ff. de legi. de q̄bus et dif. i. p̄suetudo. B 4^a quia prescrip̄io et priuilegium non concurrunt: extra de fidei. stru. inter dilectos. §. ceterum. et ex de prescri. veniens. Sed cōsuetudo et priuilegium bene concurrunt: extra eo. cum dilectus. et extra de h̄bo. sig. abbate. S^a quia prescrip̄io proprie est conclusio actionis siue petitionis s3 consuetudo est actionis siue iuris acquisio extra de elec. constitutus. et c. in genesi in fi. Et potest tamen fm eundem Hosti. cōsuetudo etiam negatiuā respicere vbi d̄ q̄ p̄bari potest. l. q̄ tale quid fieri non debet. at: ar. extra de elec. cum ecclesia vulturana. ad fi. et in sum. con. lib. 2. ti. 5. q. 208. vbi p̄ ca. sus omnes notantur. B 6^a quia consuetudo erronea nihil iuuat: sec^{us} in prescrip̄ione quia titulus putatiuus et si verus nō sit dū in p̄babilis error excuset dat causam p̄scribendi. ff. p̄ empto. quod vulgo. et ff. p̄ suo. l. vlti.

Contentio An sit peccatum mortale. Respondeo secundum Tho. 2° 2^a q. 38. si accipiat contentio fm q̄ impugnat impugnationem x̄itatis et inordinatum modum sic est peccatum mortale: et hoc modo diffinit Amb. contentionem dicens q̄ est impugnatio x̄itatis cum confidēcia moris Si autem cōtēntio dicatur impugnatio falsitatis cum debito modo acrimonie sic contentio est laudabilis. Si autē cū inordinato modo sic potest esse veniale peccatum: nisi forte inordinatio fiat in contendendo q̄ generetur ex hoc scandalus. An de apostolus cum dixisset. 2. Timoth. 2. Non li contendere v̄bis. subdit: Adhuc enim vtile est nisi ad subuersionem audientium. Et Idem in sum. con. li. 3. ti. 34. q. 226. vbi etiam dicitur fm eundem Tho. q̄ contendere est cōtra aliquem tendere. Et sicut discordia p̄trarietatem quandam importat un-

voluntate: ita contentio quidam p[er]trac-
tationem importat locutionem: et q[uod] debitas mo-
dus contendendi attenditur si conuenit per
sonas et negotio.

Contractus secundū Guil.
est vitro citro
obligatio ex voluntate parum
surgens: ut emptio venditio locatio condu-
ctio mutuum et similia. Quasi p[er]tractus ē ob-
ligatio qua quis obligatur alicui ex aliquo
officio vel facio licito et honesto: sed nō inter-
uenit expressa voluntas utriusq[ue]: ut tutela
vel cura aut negotiorum alienorum gestio
et huiusmodi. nam q[uod]uis pupillus habens
tutorem: aut p[er]bes siue furiosus habēs cu-
ratorem: vel ille cuius ignoranti gerit q[uod]
negotium non expresse contraxerit nihilo-
minus tutor curator et negotiorū gestor ob-
ligantur quasi contraxerint. Idem Et.
Idem in sum. con. libro. 2. ii. §. q. 91. ad fi.
Sed de his latius habetur in insti. d. obli.
per to. cum multis sc. ii. et in fi. de obli. q[uod] ex
quasi contrac. na. per to. **B** De contra-
ctibus sub conditione et huiusmodi: vide. j.
matrimonium. §. §. 5.

Contritio quid sit. R[ati]o deo
fm Pe. in. 4. di.
17. Conritio a magistris sic diffini-
tur: Conritio est dolor voluntarie assum-
ptus pro peccatis cum proposito confiten-
di satisfaciendi: nam sicut in materialib[us]
aliquid conteri dicitur q[uod] totaliter in mini-
mas partes redigiatur: ita cor hominis con-
teri dicitur quando affectus peccati scdm
omnem sui partes in eo totaliter confringi-
tur et p[er]fecte a peccato resiliat. Et quia talis re-
siliatio dolor q[uod]dem est: ideo conritio per do-
lorem tanq[ue]m per p[ro]prium genus diffinitur.
Addit autem voluntarie assumptus: tanq[ue]m
differentia ponens in genere morali. Et ad-
ditur pro peccatis: tanq[ue]m materia specificas
loco vltime differentie. Nec est ergo diffini-
tio competens contritioni in q[uod]um ē actus
virtutis: sed vt est pars sacramenti peniten-
tie sic oportet q[uod] addatur aliquid per 're-
specum ad alias partes: et ideo additur cū
proposito confitendi et satisfaciendi. Con.
Tho. ibidem. **A** Idem in sum. con. li. 3.
ti. 34. q. 17. **B** Que differentia est int[er] cō-
tritionem et attritionem. R[ati]o. fm Tho. i. 4.
di. 17. sicut in corporalibus attrita cōt[ra] dūcun-

tur que aliquo modo sūt cōminuta sed non
perfecte: contrita v[er]o q[uod] omnes partes sūt
et perfecte trita sunt: sic in spiritualibus attri-
tio sūt quādam displicentia de peccatis sed
non p[er]fectam: contritio autem perfectam
displicentiam. **A** Idem in sum. con. co. ti.
tu. q. 18. Et ista perfecta displicentia importat
sūmū dolorē et ex toto corde. **A**lii et Ray.
in ti. de pe. §. 18. legunt qualis d[icitur] esse: aut q[uod]
contritio dicitur quasi simul et ex toto trito
q[uod] totum cor ad luteram quasi teritur et scin-
ditur p[er] nimis angustia et dolore ira et in d[omi]ni
gnatione: q[uod] p[re]cepit i[ps]a peccata. vñ dñs p[er]
p[ro]phetā Joel. 2. Scindite corda vestra et n[on]
vellimenta vestra. **A**lii ps. 50. Sacrificium
deo spiritus contribulatus: cor contritum et
humiliatum deus non despicies. **A**lii.
ge igitur et percutite cor tuum si necesse fuerit
sp[irit]us: clavis lancea et alijs q[ui]bus ipse xpi-
stus fuit p[er] punctus in cruce: p[er]cutit ille. **T**an-
to. n. quis dolere debet quāta est grauedo
peccati. Grauedo etiā vnius peccati morta-
lis est sūma et infirma: cū sit p[ar]a sūmū
et infinitum deum: ar. in insti. de iniurijs. §.
airox. et c[etera] de sen. excōi. cum illo. §. nos in
vñ et vñ solū excludit a sūmo et infinito bo-
no et mittit ad infinitū malum: de pe. dif. 5.
fratres. Et sic etiā p[ro]pter vñ solum peccatū
mortale d[icitur] quis sūme et infinite dolere: p[ro]p[ter]
quod si funderet iachymas ad equalita-
tem aque maris p[ro]digne dolere non poss[et]
d[icitur] ergo quis recognoscere q[uod] non poss[et] ē
p[ro] vno peccato q[uod]tum debet 3 dolere et si n[on]
potest quod debet speret in misericordia dei
faciendo quod p[ot]est. i. ex toto corde dolēdo
Et tanto magis quāto plura et grauiora cō-
miserit peccata: Joel. 2. Conuertimini ad me
in toto corde vestro. **A**lii. et de pe. dif. i. quem
penitet. **B** Etrā requiratur p[er]itio de
quolibet peccato mortali. R[ati]o. fm Pe. in.
4. di. 17. q[ui] in omni peccato mortali ē actus
aliis auersio voluntatis a deo ad peccatum
Et contraria contrarijs curatur: op[er]e q[uod] in
omni remissionē peccati mortalis sit actua-
lis auersio a peccato ad deū q[uod] quidem con-
tritio appellatur. De peccatis in obliuio sus-
cit p[er]itio generalis cū conatu ad recordā-
dum et dolendū. Nec soluz de peccato obli-
to debet q[uod] in genere dolere sed etiam de ob-
liuione eiusd[em] q[uod] ex negligētia contigit. **A**
Nec vltimū dicitur de dolore obliuiois fuit

Tho. q. con. predictis simul cū Ray. vt in
sum. con. eo. ii. q. 19.

Quoniam specialis contritio de quolibet pec-
cato regatur. Rñ. fm Tho. in. 4. di. 17. q.
¶ Etum ad principium pitionis. i. cum qd
de peccatis suis cogitat et dolo: et si nō dolo
re contritionis salte: dolore attritionis: sic
opozet qd sit specialis de singulis peccatis
q quis in memoria habet. S3 Etum ad i-
mitum q. i. est dolor tam gratia informat?
sufficit qd vna sit cōis contritio de omnib?
tunc enim motus agit in virtute omniuz dī
pōitionū pcedentium. A Idem in sū.
con. eo. ii. q. 20. et vt ibi p3 circa hoc clarius
loquitur Pe. sic dicens: De? non requirit
ab homine impossibile sed possibile. Aut
ergo pōt haberi pūitio specialis siue ante si
ue post: et tunc requiritur: aut non: et tūc di-
co qd sufficit generalis. nam in momēto po-
tēst homo conuerti et in momento non pōt
homo conteri de singulis: s3 postea si tem-
pus habet conteri debet. generalis tamen
pūitio de qua dicit Aug. i. li. de penitētia
Penitēte opozet dolere de omni crimine
hec est dispositio ad gratiam immediata. nā
dolere de vno peccō sine alio nō sufficit ad sa-
lutem. Exer his p3 qd sufficit contritio ge-
neralis et est necessaria: quia particulari nō
sufficit s3 postea si facultas adest: deuenire
necesse est ad specialem: sicut opozet venire
ad specialem eorum recogitationem et con-
fessionem: de pe. di. 5. consideret. B

Quot et que sunt cause inductiue contri-
tionis. Rñ. fm Ray. sex. P. ipsa peccato-
rum recogitatio: 3sa. 38. Recogitabo tibi
omnes annos meos in amaritudine anime
mee. 2. Pudor qd ad cogitationem sequitur
puer. 12. Putredo in ossibus eius qd confu-
sione res dignas gerit. 3. peccatoris vili-
tas: 4. Diere. 2. Quā vilis scā es nimis iterās
vias tuas. 4. timorum extremi iudicij et tō-
menti. i. Petri. 4. Impius et peccator: vbi
apparebunt. Ro. 6. Supēdia peccati mor-
is 5. dolor scilicet de amissione patrie celestis:
Apoc. 3. Tene quod habes vt nemo acci-
piat coronam tuam. Similiter dolor de of-
fensa dei: hic dolor debet esse acer: quia of-
fendimus deum creatorem. acrior: quia pa-
trem nostrum celestem. acerrimus: quia et
nostrum redemptorem qui nos pōpō san-
guine liberauit. 6. spes qd est triplex. i. venie

qua peccata dīmittuntur: gratie qua bona
operamur: et glie qd remunerabimur: Apoc.
3. Ego sto ad ostium et pulso: si quis audie-
rit vocem meam et aperuerit mihi ianuam
introibo ad illum et cenabo cū illo et ille me
cum. A Idem in sum. con. eo. ii. q. 21. vbi
hec aliquantulum latius ponuntur. B

Post hec queritur. Etum dolor contri-
tionis debeat esse intellectualis vel sensibi-
lis. Rñ. s3 Pe. in. 4. di. 17. sicut dicit Chry-
so. Anūquodq per qualicūq causas na-
scitur per easdem dissoluitur: et de re. iur.
c. pmo. Cum ergo peccatū per actum volū-
tatis sufficiēter possit nasci: sufficiēter etiā
per solum actum voluntatis. i. per displicē-
tiam et dolorem Etuz est ex parte nostra po-
tēst tolli. Et cum huiusmodi dolorem habe-
re semper sit in pūte hominis: non autē ha-
bere dolorem sensibilem: ideo deus nō regit
dolorem sensibilem de pūitionis necessitate
s3 est de eius perfectione. Con. Hosti. A
Con. etiam Tho. vt in sum. con. eo. ii. q. 22
Debet et homo ad dolorem sensibilem et la-
chrymationem conari: vt p3 p Aug. de pe.
di. 1. quē penitet. Et si non pōt de hoc ipso
dolere et velle potius mortem et omnia ma-
la subisse qd vni peccato pēnsisse et dispo-
ne re potius mortem et qlibet mala in futurū
tolerare qd peccato amplius cōsentire. 32.
q. 2. ita ne. B

Etum contritio possit esse nimia. Rñ.
fm Tho. in. 4. di. 17. Dicendum qd contri-
tio ex parte doloris qd in ratione est. i. displi-
centia peccati in Etum est offensa dei nō pōt
esse nimia sicut nec amor charitati dei quo
intēso displicentia peccati intēditur. S3
Etum ad dolorem sensibilem potest et ni-
mia sicut etiam exterior corporis afflictio:
vt ieiunium et huiusmodi. In his .n. omni-
bus debet accipi. p mensura debita pserua-
tio subiecti. P. ppter quod dicitur Ro. 12.
Rationabile obsequiū vestrum. A 3d
in sum. con. eo. ii. q. 23.

Etum in pūitione requiratur maior do-
lor de vno peccato qd de alio. fm Tho. in. 4.
di. 17. De peccatis in cōi in Etum sunt offēsa
dei d3 et maior dolor d maior peccato ha-
bitualiter qdem nō actuali. Sic etiā in spe-
ciali debet esse maior dolor de maiori pecca-
to eo qd habet maiorem rōnem doloris.
Dolor quoq sensibilibus. i. penalicatis pue

Et peccati remissio fit cōtritionis effect⁹
Rñ. fm̃ Tho. in. 4. dif. 17. Contritio potest
dupliciter cōsiderari: vel in q̃tū ē pars sacri
vel in q̃tū est actus hūmus: et virosq; mo-
do est causa remissionis peccati sed diuersi
modiq; in q̃tū est pars sacri cooꝑat ad
remissionem peccati instrumentaliter sicut ⁊
alia sacramenta. In q̃tū autē est actus hū-
mus sic est quasi causa m̃lis remissionis pec-
cati sic et materie dispō. Et addit Hosti. q̃
l3 in p̃tione dimittatur peccatū quando
fit cum proposito cōfiteñdi ⁊ satisfaciendi: s̃
tamen postea tpe debito non sequatur cō-
fessio ⁊ satisfactio peccatū q̃dem dimissū n̄
reduz se mortali peccat q̃ mittit. Et sic in li-
ge de pe. dif. 1. magna. Et Idem in lum.
con. eo. 11. q. 27. Con. etiā p̃dictis Ray. i. ti.
de pe. §. 19. qui incipit: qualiter. Refert tamē
ibi aliquos dicere q̃ sicut tribus modis de
um offendimus: corde: ore: ⁊ opere: ita tri-
bus modis est necessario satisfaciendi: als

B. **A**lrum contritio possit delere totu
 reatum pene. Rñ. fm. Pe. vbi s. contritio
 nis infelto pōt attendi dupl: vel ex pte cha
 ritatis que causat displicentia peccati: vel ex
 parte doloris qui in sententia exaratur: et
 viroq; modo potest tantum intendi contri
 tio q; tota pena remitteretur in illominus
 tamen confesio et penitentie in iuncte exple
 to requiritur ppter preceptum et etiā p
 pter incertitudinem: quia scilicet non est qd
 certus q; sua contritio fuerit sufficiens ad
 totum reatum tollendum. Idem Tho. vbi
 s. 2. Idem in sum. con. co. li. q. 28. B.

Qntumacia. Triplex ē cō
tumacia. nā
alia est in non veniendo ad iudiciū
Et hec triplex. 1° qñ pemptorie curat^r vñire
plēnū. 2° mō qñ maliciose se occultat. 3° qñ

impedit ne citatio ad eum peruenire possit
De quibus extra vt lue non concess. qm fre
quenter. Secunda contumacia est quando
curatus ad iudicium venit quidem sed non
vulturi parere: vel ante finem cause exami
nationem contumaciter recedit. xi q. 3.
certum. Tertia quando offensa eius est ma
nifesta et iustus a iudice non vult emendare
extra de xpo. sig. ex parte in fi.

Aliquid aliquo casu lue non contestata
possint contra contumacem testes recipi et
ad sententiam diffinitivam pcedi. 8. Sic
ex aliqua speciali causa: puta si questio mo
ueatur super alicuius electione: et hoc ne p
pter longam moram ecclesia patiatur i iu
riualibus et temporalibus lesionem. Itz
si moueatur questio super copula maritali
ne viro vel mulieri fornicationis occasio p
beatur: maxime cu ppter quatuor gradus op
ponitur diuina lege phibitus: extra vt lue
non concess. qm frequenter.

Qontumelia et conuictum.
Rurur quid sit contumelia. Rñdeo
fm Thp. 2. 2. q. 72 q. 72 q. 72 q. 72 q. 72
tat de honoracionem alicuius per verba si
ue per facta: aut quicquid vim significandi
habet. Differt autem a conuicio in hoc q
per verba contumeliosa representatur pro
prie defectus culpe: sed per conuictam rep
sentatur generaliter quicunq defectus siue
pene. vnde si aliquis dicat alteri iniuriose cu
esse cecū: conuictum quidez dicit sz nō con
tumeliam. Si autē dicat q su fur non soluz
conuictum sz etiam contumeliam infert: se
pe in vnum pro altero ponitur. A Idem
in sum. con. li. 3. n. 34. q. 138. B

Atz contumelia siue conuictum sit pec
catum mortale. Rñdeo sz Thp. 2. 2. q. 72.
Proprie et per se virunq eoz peccatū mor
tale est non min⁹ q furtum vel rapina. Mō
enim homo minus amat suos honores q
rem possessam. Si m aliquis conuictum vel
contumeliam dixerit non animo de dhone
standi sz ppter correctionē vel aliquid h⁹: et
non dicit conuictum vel contumeliam per se
sz per accidens: vnde hoc potest esse qñz ve
nitale peccatum qñq sine peccato. A quia
fm Thp. ibidem sicut licitum ē aliquē ver
berare vel in rebus damificare causa disci
plinē: sic etiam potest aliquis alteri quē cor

rigere debet xbum aliquid conuictosū di
cere: et hoc modo dominus discipulos vo
cauit stultos: Lud. viii. Et apostolus Sa
lathas insensatos: Gal. 3. m sicut dicit Aug.
in libro de sermone dñi in monte: Raro et
ex magna necessitate obiurgationes sūt ad
hibende: in quibus non vt nobis sz vt domi
no seruiatur insitemus. B In quo mē ne
cessaria discretio: vt homo modēate talib⁹
xbris ritatur quia posset ita graue esse cōui
ctum q per incautelā platum auferret ho
nozem eius ptra quem profertur: et tūc pos
set hō peccare mortaliter et si non intende
ret de honoracionem alterius: sicut etiam si
quis incaute alium ex ludo pueniens grau
ter ledat. An liceat causa orrectionis cō
uictum dicere. Rñdeo fm Thp. scōa sede.
72. Sicut licitum est aliquem xberare vel i
rebus damificare causa discipline: ita etiā
potest aliquis alteri quem corrigere d3 ali
quod xbum conuictosum dicere: et h⁹ mo
do domun⁹ discipulos vocauit stultos: Lu
c. vi. Et apostolus Salathas insensatos:
Gal. 3. m vt dicit Aug. Raro et ex magna ne
cessitate obiurgationes sunt adhibende in
quibus non vt nobis sz vt domino seruiat
insitemus. A Idem in sum. con. co. n. q.
139. et hec satis possunt comprehendī ex di
ctis s. s. proximo pcedenti. B

Atz homo debeat contumelias sibi illa
tas sustinere. Rñ. fm Thp. vbi s. Sicut in
alijs iniurijs: sic et in verbis contumeliosis
tenemur habere animum preparatum ad
tolerantiam si expediens fuerit: qñq tamē
oportet vt cōtumeliā repellamus ppter ouo.
Primo quidem ppter bonum eius q cō
tumeliā infert: vt eius audacia reprimat
et decetio talia non attemet. A Juxta illud
puer. 26. Rñde stulto iuxta stulticiā suā
ne sibi sapiens videatur. et hoc qñ xsimili
ter potest prodesse: als secus: vnde et ibidez
immediate premittitur: Ne rñdeas stulto iux
stulticiā suā ne efficiaris ei similis. B
Z⁹ ppter bonū multoz quozum pfectus p
contumelias nobis illatas impeditur. A
Eñ Greg⁹ super Ezech. homil. 9. dicit: Mō
quoz vita lexēplo imitationis est posita de
bent it possunt detrahentiā xba ppeccē ne
eoz predicationē audiant q audire potant
et in prius morib⁹ remanētes bñ viuē pte
nāt. hec et nē in su. cō. co. n. q. 140. B

Chorea Anum chorea et hu-
iusmodi ludi sunt liciti
Respondeo fm Al. in. 4. dist. 16.

Huiusmodi ludi fm se non sunt mali quia
bene fieri possunt. S; triplici de causa pos-
sunt fieri mali. P^o si fiant ad puocandum
libidinem et huiusmodi. Z^o si non conueni-
ant persone: vt clericis siue religiosis aut alijs h^o
modi. T^o si fiant non p^o tempore: tristit-
ie vel penitentie. Si ho fiant ex causa ali-
cuius honeste leticie et a personis seculari-
bus et p^o tempore ac alijs debitis circū-
stantijs non est illicitum: vide. j. ludus et io-
eus. Et Al. plura et clarius loquitur vlti-
mū patebit. B^o Anum ducentes illi-
citas choreas peccent mortalit. Respondeo f3
Sull. credo q sic siue in festis siue in p^ofesti-
si hoc faciant causa incitandi ad libidinem
se vel alios: aut si choreas dicant de cōsue-
tudine. vnde Hiero^o. in quad i homil. Nō
credo viro si dicit se illicitum euasisse a spe-
ctaculis raliū: cum David ex eo q vidit
Berlabre leuantem se ad libidinem puocato^o
sit. Si autem aliquis vel aliqua non corru-
pta intentione aliqui inuiscat se huiusmodi
choreis tene quod in precedenti. §. dicitur.
Et dicitur Sull. clarius loquitur. Nam asse-
rit choreas corrupta intentione peccare
mortaliter et similiter choreas de consue-
tudine: et etiā nō faciat corrupta intentione
subiungens: Si autē aliquis vel aliqua ra-
tio et sine aliqua corrupta intentione se in-
uiscat huiusmodi choreis non audeo dices
q sit peccatum mortale: sed nec audeo euz
vel eam excusare vel assecurare a p^oco mor-
tali cum ingerat se periculo puocandi ali-
os ad libidinem et ipso facto videatur ap-
probare choreas: et exemplo sui auctoritate
alijs similia faciendi prestare: vt in sum. cō-
li. 3. ti. 24. q. 281. Ideo glo. Ray. sic loquitur
quia multis concurrentibus possunt cho-
ree aliquando excusari: ideo illas precise nō
damnat: sed q vt plurimū et quasi semp oc-
currunt opposita et multorum peccatorum
occasiones: p^opter ea predictos excusare
non audeo. Unde vsciatur quando possūt
excusari et qñ non: sciendum ē fm Al. vbi
s. et in sum. con. co. ti. q. 280. q. qñq p^our-
rentibus ad choreas pōt excusari. P^o q
sit debito tpe. i. gaudiū sicut in nuptijs vlti-
mo victorie vel liberationis hominis vel

patris vel in aduentu amici de terra longi-
qua. Z^o q sit cum honestis personis de
quibus non oritur presumptio mali: non
cum lectoribus vel cum lectoribus. S^o
q fiat a personis secularibus quia monia-
libus et monachis et clericis q in alijs de-
bent occupari omnem choreā putat esse il-
licitam. 4° est q honesto modo fiant nō
gesticulacionibus nimis inhonestis vel in-
ordinatis. S^o est q canius excitans in tali-
bus et musica non sit de illicitis: s; de mori-
bus vel de deo. Predictis possūt et alia ad-
di: videlz recitatio intentionis. Unde et id
Al. dicit vbi s. q precipua causa qua cho-
rea sit illicita est mala intentio: vt qñ sit ad
ostendendā vel prouocandam libidinem
sicut fere modo ingt omnes exercent. Se-
cundum q non fiat tempore tristitie seu pe-
nitentie fm eundem sicut dicitur Eccl. 22.
Musica in luctu importuna est narratio.
Et hoc modo dicit interdicitur penitēti ne
sit in ludis: qā dum penitet tempus ē fēdi.
Tertium q non fiat tempore deuotioni de-
putato: vt p3 ab aduentu vsq ad epiphā-
niam in quo etiam solēntas nuptiarū phi-
betur. 34. q. 4. non oportet. Quartum con-
uenientia loci: nā nullo modo licz talia age-
re in locis siue oratorijs que solūmodo de-
putantur ad diuina: Mat. 21. Dom^o mea
domus orationis vocabitur. Et di. 42. ora-
torum. vbi dicitur: Oratorum hoc sit qd
dicitur vbi: nec quicq aliud g^orat aut
credatur q3 quod diuinis laudib^o pueniat
Ad idem di. ea. in oratorio. Et sic requisita
ad excusationem choree sunt nouē. Pos-
sunt autē reduci ad sex: videlz recitatio in-
tionis: rationabilis causa vt ppter nuptias
et huiusmodi. Item conuenientia temporis
et loci. Item puenientia persone et mōi. Et
his pcurrentibus possunt choree excusari
als non. Unde et Luc. 6. dicitur: Eie vobis
qui ridetis nunc: s; certe predicta omnia vt
plurimum in choreis occurrunt in Sūm ita
q etiā multa mortalia peccata in eis cōmit-
tuntur: videlicet sinistra intentio. nā et vlti-
p se als dicit fere omnes modo exercēt tripu-
dia ad ostendendum seu prouocandū libi-
dinem. Item 2° defectus cause: qā sepe fiūt
sine aliqua rationabili causa: s; ppter li-
bidinem vel vanitatē vel leuitatem. Item 3°.
inconuenientia tpe: q vt plurimū fiūt in

tpe pñie t tpe deuotiois vel solēniori: sicut ē
a. 70. vsq; ad octauā pasche in quo phibet
ē solēnitas nuptiar: 33. q. 4. non o3. vñ ali
i sllibus temporib⁹. Item. 4. incōuenien
tia loci: sepe. n. sunt in locis ad diuinū cul
tum deputatis. Item. 5. incōuenientia per
sone q; non nūq; intermiscētur religiosi vñ
moniales seu clerici t frequētius sunt cū p
sonis inhonestis leuibus vel suspectis t cū
mulieribus ornatu meretricio preparat⁹ ad
capiendas animas: puer. 7. Item. 6. incō
uenientia modi: quia vt plurimū sunt ge
stibus lasciuis t dissolutis. Item. cum sono
seu cātu inhonestorum t ad luxuriā seu ad
aliud peccatū pertinentiū. Et ergo isti tri
pudiantibus vel delectabiliter aspicientib⁹
seu astantibus. 86. dif. vident. vel qualicun
q; pñentibus: ad Ro. pmo. ibi: Digni sūt
morte tē. Item non resistentib⁹ cū possint
83. dif. error. 2. q. 7. negligere. B

Correctio primo f. pu
nicio
quam prelatus habet facere. Rñ ē
n. corrigere dicta subditōz non ex odio: s; ex
charitate. 86. dif. odio. q. si negligit gra
uiter peccat t grauius puniendus est. Talis
enim canis impudicus dicendus ē potius
q; episcopus. 83. dif. nemo. t. c. error. t. c.
nihil. nec circa hoc debet esse remissus: quia
dū vñ parit indigno ad contagium. puo
cat vniuersos. Facilitas enim venie incen
uum tribuit dlinquendi. 23. q. 4. est iniusta
t. c. se. Item non debet esse crudelis vel se
uer⁹. 45. dif. 13. t. puer. 30. Qui nimis eniū
git elicit sanguinē. t siue plectēdo siue igno
scendo hoc solum bene agitur vt vita homi
num corrigatur. 23. q. 5. pdest. Iusticia enī
vel misericordia multū destruitur si vna si
ne alia teneatur. 45. dif. disciplina. Adeli⁹ ē
aūt de nimia misericordia q; de nimia seue
ritate reddere rationem. 50. dif. ponderet i
fi. 26. q. vlti. alligant. nam t leuiter castiga
tus reuerentiam exhibet castiganti. Asperi
tatio autem nimie increpatio nec correctio
nem recipit nec salutem. 45. dif. cū beatus.
Quid si prelatus in corrigēdo excedit mo
dum. Rñ. si ex charitate corripit non exigi
tur a subditis veniam postulare. 86. di. qñ
Si autem ex odio tenetur tunc iniuriarum
ff. ad. l. aquil. quēadmodum. §. municipa
les. A als incipit. §. magistratus, B fa

cillus tamē paritur in hoc casu flatu q;
alijs q; in cura rei familiaris vix potest vi
tari peccatū. 25. dif. qualis. A Hoc est ve
rum qñ peccatū pcedit ex nimia occupatō
ne cure. Secus si ex malignitate. tunc. n. p
lati grauius delinquit t diuini sunt puni
endi qui aliorum transgressionibus debue
runt obulare. xi. q. 3. precipue. B

Utrum aliquis debeat cessare a correctio
ne timendo ne ille fiat deterior. Rñ deo fm
Tho. 2. 2. q. 33. Correctio pertinens ad p
latos non est dimittenda ppter turbationē
eius q; corrigitur: tum quia tñ sponte pro
pria emendari nō vult corrigendus est per
penas vt peccare desistat: tū q; tñ incorrigi
bilis sit. puidet bono cōi dum seruatur or
do iusticie: t vnius exemplo alijs deterētur
secus autē est de correctione fraterna: vt. j.
correctio. 2. §. pmo t. 5. A Idem in lum.
con. li. 3. ti. 9. q. 8. B

Utrum peccator possit alium corrigere.
Rñ. fm Tho. vbi s. Correctio pertinet ad
aliquem in q; in eo viget rectum rōnis
iudicium. Peccatum autē non tollit qñ re
mancat in peccante aliquid d recto iudicio
Et fm hoc potest sibi competere delicta sibi
ditorum corrigere t arguere. S; tñ pecca
tum precedens impedimentū affert ppter
tria. pmo quia ex peccato suo in dign⁹ red
ditur vt aliquē corrigit precipue si mai⁹ pec
catum cōmisit. 2. ex scandalo qd sequitur in
de si peccatū corrigentis sit manifestus: q;
vñ q; nō corrigit ex charitate sed magis sul
oſtentatione. 3. ppter supbiā corrigentis q;
sua peccata pūpendēs seipsū. pmo pñert
Itaq; si peccator cū humilitate corrigit nō
peccat: 3. p hoc vel in pſcia fratris vel salte i
sua condēnabile se pñdat. A Idē in lū.
con. eo. ti. q. 7. vbi ē dicitur q; sic intelligē
dum est illud Ro. 2. In quo aliuz iudicas
teipsuz pñēnas: eadē enī age q; iudicas.
Et intelligo hoc cū humilitate. i. cum vera
recognitiōe t contritiōe suorū peccatorū
als non potest esse humilitas vbi est diuine
volūtatē rebellio: Numeri. 15. ibi: Anima
q; per superbiā. tē. Item quia persistens in
peccato omnino remanet indign⁹ officio
iudicandi. Unde Greg. homil. 20. Durus
quippe est vt q; nescit tenere moderamā vi
te sue iudex vite fiat aliene. B

Quasi pcedendū est in correctione cum

multitudo est in scelere. Rñ. fm Tho. 2° 2° q. 108. Quando tota multitudo peccat d ea debet sumi vindicta: vel qum ad totum si cut egyptij submersi sūt in mari rubro ple quentes filios isrl: et sicut sodomite vlr pe rierunt. Vel qum ad magnam multitudi nis partem: sicut p3 Exo. 32. in pena eorum qui adorauerunt vitulum. Qñ xpo sperat multoꝝ correctio debet seueritas vindicte ex erceri i paucos aliquos pncipaliores qb⁹ ceteri terreantur: sicut donum⁹ Numeri. 25 mandauit suspendi principes ppli p pecca to multitudinis. Si aut nō tota multitudo peccauit s3 p parte tunc si possunt mali fecer ni a bonis debet in eos vindicta exerceri si sine aliorum scandalo potest fieri: alioquin parcendus ē mu titudini et detrahend seue ritati. Et odes modo tolerandū eēt pecca tum pncipis si sine scandalo multitudis pu niri non posset nisi forte eēt peccatū tale qd magis noceret multitudini vel spūalr vl tē poraliter q scandalum quod timetur. A Ad hoc 50. dis. vt pstitueretur. Et con. pre dictis Al. et Ray. vt in sum. con. li. 3. ti. 33. q. 8. vbi etiam additur fm Ray. q si peccatū quod faciunt auctoritate defendit quasi nō sit peccatū tunc non debet contra tales seue ritas dormire discipline: quia etiā heretici possunt dici: de pe. dis. 6. c. pmo in fi. dis. 50. domino sancto. dist. 82. plurimos. Et fm glo. Ray. idem videtur seruandū circa pu blicam p dicationē p delinquentē multitu dinē vel pncipem qd dictum ē de correctio ne. B Quatuor sunt cause dissimuladi et non corrigendi delicta vt ponit Al. prima cum mali sunt occulti ita q nō possunt di scerni a bonis. Secunda cum multitudo ē tanta q nō possit extirpari sine scismate ec clesie vel cū non possit fieri qn boni inuol uerentur: de quo vide s. p. proximo. Tertia quando pbabiliter presumitur de emenda tione: vt quia peccat ex infirmitate vel igno rancia et non ex obstinata malicia. Quarta si exercitando bonos p sunt ecclesie: tunc enī tolerandi sunt ne boni octo corpescant. Probantur hec. 44. dis. cōmellationes. et 50. dis. vt constitueretur. 23. q. 4. ipsa pietas et c. cum quisquis. Con. Ray. A Idem i sum. con. dicta. q. 8. vbi circa quartam cau sam additur fm eundem Al. Quau do tales taliter prosunt ecclesie q non obis:

tunc enī predicta de causa tolerari possūt iuxta illud ps. Dominus ostendit mihi sup inimicos meos ne occidas eos. Et Judic. 2° dixit dominus: Non delebo gentes qā dimisit Josue vt in ipsis experiat israel. hec ibi. q isti prosunt ita q non obsint vel q pl⁹ prosint: puto vix posse discerni nisi a dō. B de materia ista plura habes. j. pena pmo Item. j. percutere. Item de contumelijs et conuicijs causa correctionis dictis: vide s. contumelia. §. 3. De punitione an dimitten da sit propter scandalum: vide. j. scandalū. §. 6. De correctione que permittitur docto ribus: vide. j. excoicatio. 2. §. 2. circa mediū et j. locatio. §. 5. et j. magister pmo. §. fi.

Correctio secundo

scilicet fraterna. Correctio fraterna fm Tho. 2° 2° q. 33. in precepto est. Sed qā preceptum est affirmatiuum nō obligat ad semper sed pro loco et tempore: vnde omis sio eius vno modo fit meritoꝝ vt quando quis opportunum tempus inquit vel de ipsis metuit ne deteriores fiant: vel ad bo nam vitam alios impediunt et huiusmodi. 2° modo omittitur. s. cum peccato mortali. s. cum formidatur iudicium vulgi et carnis cruciano seu peremptio: dū tamen hec ita dominantur in animo q fraterne charita ti preponantur. A Et hoc videtur conti gere secundum eundem Tho. ibidem. ar. ti. 2. quando aliquis presumit de aliquo de linquente probabiliter q posset eum a pec cato retrahere: et tamen propter timores vl cupiditatem pretermittit. B Tertio mo do ē veniale quando timor et cupiditas tar diorem facit ad corrigendum delicta fratri non ita tamen q si constaret ei q fratrē pos sit a peccato retrahere dimitteret propter ti morem et cupiditatem qui in animo prepo suit charitatem: vt dicit Aug⁹. A Idem in sum. con. li. 3. ti. 9. q. 3.

Utrum oporteat querere quos corripia mus. Respondeo secundum Tho. vbi su pra. Dicendum q illa beneficia q non de bentur certe perione s3 cōster omnib⁹ siue sint temporalia siue spūalia non oꝝ nos querere etiā quibus impendant⁹ s3 sufficit q impēdamus eis q nobis occurrunt alio quin efficeremur exploratores vite aliene

pra illud puer. 24. Ne queras impietates in
 domo iusti. unde p3 q nec religiosos op3
 exire claustrum ad corrigendū delinquen-
 tes. Et Idem in sum. con. eo. ii. q. 4. vbi
 etiam dicitur q q habet spālem curā alicu-
 ius debet eum querere ad hoc vt eum corri-
 gat de peccato. B Anrum pceptum de
 correctione fraterna se extendat ad omnes.
 Rñ. fm Tho. 2. 2. q. 33. duplex est corre-
 ctio. Vna que est actus charitatis: et ē p sum-
 plicem admonitionē et h pertinet ad quelz
 charitatem habentē siue sit subditus siue p-
 latus. Est etiam alia correctio q est actus ius-
 titie q non solum fit p admonitionē s3 etiam
 interdum fit p punctionē vt alij timentes a
 peccato desistant: et hec pertinet ad solos p-
 latus. Et Idem in sum. con. eo. ii. q. 5. vbi
 etiam p3 q pma q pprie dicitur correctio
 fraterna tendit ad emendationē fratris de-
 linquentis. Secunda do que pprie dicitur
 correctio iusticie tendit ad bonū cōe: quod
 non solum pcuratur p admonitionem fra-
 tris s3 etiam interdū per punctionē. B Atqz
 subditi teneantur corrigere prelatos. Rñ. s3
 Tho. vbi s3 Subditi non tenentur nec de-
 bent corrigere prelatos correctione illa que
 est iusticie p coheritionem pene. Tenentur at
 correctione illa q est charitatis si in eis ali-
 quid est corrigibile: ita nō q non cum pter-
 uia s3 cum mansuetudine et reuerentia. Et
 ga 1 ad Timof. 5. dicitur: Seniores ne in-
 crepaueris s3 obsecra vt patrem: nisi imine-
 ret piculum fidei. Tunc n. etiā publice esset
 prelatus a subditis redarguēdi: fm Tho. ibi-
 dem. et in sum. con. li. 3. ii. q. 6. vñ et Pau-
 lus q erat subditus Petro ppter imminens
 periculum scandali circa fides Petri pu-
 blice redarguit: et Petrus humiliter et pa-
 tienter correctionē recepit: ad Gal. 2. vbi et
 glo. Aug. dicit q Petrus maioribz redi-
 exemplus q si in aliquo delirarent nō redi-
 gnaretur ab inferioribus corripi: et nō solū
 ob periculum fidei: s3 et ppter inordinatos
 mores quando essent publici et scādaloſi de-
 berent dure et publice prelati reprehendi. 2.
 q. 7. Paulus dicit. B Quo ordine p-
 cedendum sit in correctione fraterna. Rñ.
 secundum Tho. 2. 2. q. 33. Peccata publi-
 ca fm apostolum. 1. ad Timof. 5. sūt publi-
 ce arguenda In peccatis do occultis locū
 habet quod dicit in euangelio dominus: Si

peccauerit in te frater tuus. 22. Et Matth.
 18. B Nam si te offendit publice coram
 alijs iā non solum in te peccat s3 etiā in ali-
 os quos turbat. Et Auidetur aut q pecca-
 ta debeant dici publica nō soluz si oibus s3
 etiam si multis nota sunt put in preallegato
 loco dicit Tho. de Joseph: q vt hēt Ben.
 37. accusauit frēs suos apud patrem de cri-
 mine pessimo: Dicit Tho q Quis non scri-
 batur debetū credi q Joseph prius frēs
 suos monuerit q accusauerit: vel quia pec-
 catum erat publicū inter fratres. Ande plu-
 raltier loquendo dicitur: Accusauit fratres
 suos. Et sic Tho. sentit posse peccatum dici
 publicum quo ad denūciationē siue admo-
 nitionem faciendam etiam si notum sit nō
 aliquibus. Item quo ad conscientia neces-
 se est precedere monitionē in accusatione si
 cur et in denūciatione. B Verum quia
 in occultis peccatis pōt perpetrari primo-
 rius offensa. ideo distinguendū est q si hu-
 iusmodi occulta peccata sunt in nocentiū
 proximorum vel corporale vel spirituale: pu-
 ta si aliquis occulte trahat quō ciuitates tra-
 datur hostibus: vel si hereticus pūuati ho-
 mines a fide auertat d3 quis statim ad de-
 nūciationē pcedere nisi forte aliquis fir-
 miter estimaret q per admonitiones secre-
 tam statim posset huiusmodi mala impedire
 Si vero sunt talia peccata que sunt soluz in
 malum peccantis et eius in quem peccatur
 vel quia leditur ab eo vel saltem ex sola no-
 ticia: tunc debet si potest sic emendare fra-
 trem vt fama eius pseruetur: et sic de necessi-
 tate pcepti est q secreta admonitio publi-
 cam denūciationem pcedat. Et nō
 forte ex manifesta denūciatione vel corre-
 ctione alicuius delicti secreti. Et similiter pu-
 blica vitia resultaret: sicut Actū. 5. Pe-
 trus peccatum occultum Ananie et Sapphi-
 re coniugis manifestauit ipsos publice sine
 alia admonitione redarguendo de fraude
 precij rerum venditarum quia sciebat ex of-
 ficia correctione vtilitatem publicam resulta-
 re. Ande et ibidem dicitur q dicti Anania
 et Sapphira a petro redarguti statim mor-
 tui sunt: ex quo magnus timor factus est in
 omni ecclesia et in omnibus qui audierant
 Et idē Aug. vt et refert Tho. ibidez arti-
 2 dicit q ex gestis sanctorum possumus a-
 gnoscere qualiter pcepta diuine scripture

*Ante intelligenda. Item nō ē necesse secretū
admonitionē pcedere denunciationē gene
rales q̄ qñq̄ ex aliqua causa fit: sicut Adat
th. 26. de iada domini dicit: Unus vestru
me traditur. Et. B. Et hec secreta admo
nitio dō vel semel vel pluries fieri q̄ diu spēs
de correctione ex ea probabiliter habetur.
Cuz autē tam probabiliter cognoscere possu
mus q̄ secreta admonitio non valet pcedē
dum ē vltimus q̄ntuncq̄ peccatū sit oculū
tū ad testū inductionē nisi forte, pbabill
ter estimaretur q̄ hoc ad emendationē fra
tris non pficeret: q̄ tūc a correctione cessā
dum esset. Ante tñ q̄ testes inducātur fm
Aug. pus ostendi dō prelato vt ē singulari
persona. A. Hoc est verū qñ hoc regere
tur a prelato ad quē pertinet cū omni solli
citudine facere facta subditoz. Nam nō pōt
esse pastoz excusatio si lupus oues come
dit: et pastoz nescit: vt in c. q̄tus. extra d. re.
iur. Item qñ hoc est salubris etiā si nō re
quiratur: alis nō decet prius denūciare pre
lato cū non sit fm ordinē euangelij: vt patz
Adan. 18. Eūi et Tho. ibidez art. 8. dic q̄
pcedendum ē ad testū inductionē nisi p
babiliter estimaretur ex hoc, p̄ximū deterioza
ri: q̄ hoc casu posset q̄s correctionē penit
omittere vel secretē denūciare ei q̄ ad emē
dationē, p̄ximū sit magis idone: videlz suo
prelato confessor: vel simul. Et fm hanc dī
stinctionem dicit debere intelligi dictū Au
gl. in regula vbi dicit q̄ peccatum prius de
bet denūciari prelato q̄ testibus non vt iur
dica s; vt priuare persone q̄ plus potest pro
desse q̄ alter: et ad hoc bene facit dictū Au
gl. 22. q. 5. hoc videtur. et fm Tho. in dicto
arti. 8. testes adiūctur tribus rōnib. P.
fm Hiero. vt peccanti oñdatur q̄ dignuz
correctione egerit. T. iuxta Aug. in regula
vt possit delictum pbari s; se nō emendan
tem. 3. fm Chyzo. ad pbandū admoni
tiones fore factas. Potest addi et etiaz ad
hoc vt testes peccantem simul moneāt. 3.
euangelij dicit q̄ si nō audierit eos. et. B.
Et si sic nō corrigatur in publico ē p̄uincen
dus: q̄ si prelatus precipiet aliquid cōtra
hunc ordinem: nō esset ei obediendum qa
obedire oportet deo magis q̄ hominibus
ideo qñ prelatus precipit vt sibi dicatur qd
quis scruerit corrigendum intelligendū est
saluo ordine correctionis fraternae, siue pce*

*ptum fiat ad omnes cōiter siue ad vñū spe
cialiter. Et non solū non est obediendū: s;
etiā precipiendo peccaret: quia ipse nō ē iu
dex occultorum sed deus solus. Nec dico
nisi inq̄tum per aliqua indicia peccata ma
nifestantur: puta p infamiā: presumptioē
et huiusmodi: tunc enim pōt prelatus pced
pere sicut et iudex alius iuramentuz exige
re. A. super veritate dicenda fm Tho. ibi
dem art. 7. B. Item nota q̄ predictā so
lennitatem et ordinē non oportet seruari nisi
in grauibz peccatis q̄ leuia non derogāt
fame. Unde et religiosi in capitulis se procla
mant p̄missō ordine nō seruato. A. s. i. de
licito leuibz etiā secretis de q̄bus prelatus i
capitulis suis publice redarguit subditos:
quia talia sunt que non derogant fame: ta
les denunciations potius debent dici re
memoratio obliuiaz culparum q̄ accusa
tiones seu denunciations fm Tho. in dco
arti. 7. Et ex predictis potest colligi q̄ denū
cations generales fieri possunt sine secre
ta admonitione. Idem etiā est in denuncia
tionibus particularibus respectu certe per
sone quando peccata sunt leuia et non diffa
matoria: et similiter si si graua et publica: et
idez quando sunt occulta et periculosa cor
poraliter vel spiritualiter: quibus per secre
tam admonitionē prouideri non potest: vñ
si ex correctione sequeretur verisimiliter pu
blica et reputabilis villitas. In his ergo oī
bus ad denunciationē non requirunt secreta
admonitio. In alijs vero casibus quando
peccatū est graue et diffamatorium dō oīno
secreta pcedere admonitio: que inter so
luz et solū semel et pluries debet fieri quous
q̄ probabilis spēs emendationis p secretā
admonitionē possit haberi: si xō dicta nō
sufficiat admonitio addi debēt testes boni
et idonei q̄tūm comode possūt haberi q̄ si
mul cū primo admonitore demonstrēt cul
pabili suū errozē et peccatum et de emenda
tione admoneant: et si non vult emēdare de
nūciatur prelatis ecclie coram q̄bus testi
ficabitur denunciatozē debitas fecisse ad
monitiones et monitū noluisse emendare.
Et predicta sunt diligenter notāda vt a ma
nifestatione defectuz proximi sciat quisq̄
refrenare linguaz: et si manifestare necesse ē
nouerit manifestandi ordinē: vt non incur
rat mortale peccatuz et obligetur proximo*

ad restitutionem fame et totius interesse. nā
fm 21. o. 2. 2. q. 62. arti. 2. si quis ptra ordi-
nem pdictum manifestet peccatū alteri et
am vep. offēdit iusticiam et charitatem pro
ximi et tenetur ad restitutionem qm fieri
potest sine mendacio: si non potest restitu-
ere d3 diffamatio recompensationē facere i
pecunia vel alio modo.

Si sciam de aliquo aliqua impedimen-
ta vel crimina que etiam ille q cōmisi igno-
rat an debeam pcedere ad correctionē fra-
ternā et dicere ei: vbi gratia: Scio aliquē
perculsisse alium et inde mortuū fuisse quez
perculsor nescit et video perculsorem in offi-
cio sacerdotali celebrare. Item si scio ali-
quem ministrare et non fuisse ordinatum ri-
te vel non fuisse baptizatum et h. 1. Itē si scio
aliquem excoicatum ignoranter ordinatum
Item si scio aliquem habere in vxore quaz
de iure habere non potest: aut ecclesiā per
alienā simoniam vel tenere rez alienā. 6. o.
fm Sui. si tales laborant crassa et supina
ignorantia que nō excusat eos: teneor eis di-
cere si comode possum: et maxime si credo
eos corrigibiles esse: si laborant ignoran-
tia probabili: credo nihilominus q teneor
eis dicere veritatem non quia ipsi peccent:
sz ppter periculum vel dānum alienū et in-
iuriā sacramentoz. nam non ordinat⁹ ce-
lebrans decipit audientes: et q tenet rem p-
ximi eum dānis. cat. hec et similia dico si
talio persona sit persuasibilis: secus si nō sit
et tim. f. de scandalo: tunc. n. sufficit si dicaz
prielato non denunciando vel accusando sz
simpliciter notificando si forte remediū cō-
ueniens possit adhiberi. **I**tem in sum.
con. li. 3. n. 9. q. 10. **D**e eo qui h3 vxorē
quam de iure habere non potest: habes ad
huc. j. impedimentū primo. §. 8. et 9.

Sed quid si predicta vel aliquod predi-
ctorum pbare possū: nunquid teneor. Rñ.
fm eundem Sui. non. nisi forte sit pericu-
lum aliorum: puta si a ijs sacramenta mi-
nistrat et eos decipit: tunc enim probare te-
neor. **I**tem in sum. con. co. n. q. xi. vbi
etiā patet q lz non assit periculū aliorum te-
nemur pbare eo casu quo tenemur ad fra-
ternā correctionē: videlz cum dissimiliter
possumus proficere vt ex predictis p3. **E**t
utrum correctio fraterna sit dimittenda p-
pter scandalū: vide. j. scandalū. §. 9.

Corpora sanctorum
vide. j. reliquie.

Corporale vel corpus

alia non sunt ablunda per laicos
aut mulieres etiam sanctimoniales cu3 po-
tius hec abluerē ptinet ad officiū diaconi
cum humilib⁹ ministris: de conse. dist. i. ne-
mo. De eius psecratione vide §. psecratio. §.

Et in dicto. c. nemo. idem dicitur de la-
uandis pānis ad diuinū cultum deputatis
et q d3 haberi peluis noua nulli aliq vsut de-
putata nisi ad lauandū pānos ad cultū do-
minici altaris deputatos et pertinētes: et q
debent dici pāni lauati lira sacrarii. Syn-
don xio que fm glo. ibi est secunda vestis
sacerdotalis d3 foris lauati. Dicit tñ gl. ibi
hodie huc derogatus est psecutione gene-
rali. Ego autē puto q hec consuetudo in q
tum continet diuinum irreuerentiam nec
deroget nec excuset: extra de consue. c. fi.
Itē corporale non debet fieri de serico nec
de panno intincto: sed de panno lineo pu-
ro ab episcopo consecrato: sicut corpus do-
mini in pydone munda linea sepultum fu-
it: de con. dist. i. consulto. Item corporalia et
ad diuinum cultum deputata debent nū-
da teneri: extra de custo. eucha. relit. vbi
dicitur: Accipim⁹ quoq; vt oratoria: va-
sa ministerij: corporalia et vestimenta predi-
cta. s. ministroz et palle altaris: vt ibi mūdo
et nuda conseruentur: nimis enim videtur
absurdum in sacris fordes negligere q de-
decent in prophano.

Corpore uitiatus
an pos
sit ordinari vel ministrare: vide. j.
vitiatus corpore.

Corpus christi vide su-
pra com-
municare. et infra eucharistia. et sa-
cto etiam. j. missa.

Crimen Crimen appellatio
aliquādo completi-
tur omne peccatum: aliquādo il-
lud solum qd ad dānationem sufficit: dist.
25. §. quod autem. **P**onus est. §. crimi-
nis. et §. alio autē Sz ppter appellatione cri-
minis intelligitur mortale. Vñ illud omil. 21.
Greg. dicit: Hoc inter peccatum distat et

crimen: qz omne crimen peccati ē: non oē peccatū crimē. Et. j. In qua v3 criminuz 7 peccatoz distinctione pensandū ē: quia nō nūlla peccata animam polluiunt: crimina exungunt.

Q Crimina quedā sunt enormia iter que tria. f. heresis hō. modū voluntariū 7 sumo nia in ordine 7 beneficio ē post pñiaz impe diunt. p̄mouendum 7 deiciunt iā. p̄mouez siue sint occulta siue manifesta. l. q. i. vñuz est. ē. de heresi. q. dñg. 7. c. statum. l. 6. extra de tempo. or. q̄tūm. 7 de lūmo. tanta Et de his vide. f. enormia. 7 j. dispensatō. § 6. 17. **Q** Et qd hic dicitur de homicidio voluntario: idem etiam est de uon voluntario qñ casū precessit culpa: extra de homici. continebatur. Secus si culpa non precessit eo. n. ex literis. c. pmo 7. 2. **Q** Alia xō enormia occulta pōt penitentia nō impedi unt. p̄mouendum: nec deiciunt iam p̄mo tum: vt in predicto. c. questum. **Q** Sua dendum. n. est propter talia negs faciat se ordinari post penitentiam. S; in ex quo si occulta non sunt penitus prohibendi: ē. d temp. or. ex tenore. **Q** Sane 7 alia crimina mediaoria in gbus distingue: qz aut sūt manifesta: aut occulta. Si manifesta etiam repellunt. p̄mouendum 7 deiciunt iā. p̄mo tum. **Q** Hoc est verum an penitentia nō post: sicut in. c. fraternitatis. 34. dis. p3. 7 cē de coha. ele. 7 mu. clericos. vbi clerici pu blici p̄cubinarij non deiciuntur nisi moniti fuerint contumaces: 7 in illo. c. fraternita tis. fuit. p̄mouus qui publice habuerat p̄cubina: nisi aliquod delictum sequeretur in sanua iuria vel facti: hoc. n. non tollitur per penitentiam quando esset publicū: pura per turium: falsuz testimoniū: adulteriū: 7 filia dicto. c. questum. Et hec possunt dici medi ocria respectu illoz q̄ deiciunt etiā si sint oc culta: 7 respectu illoz q̄ post pñiam nō deij ciunt etiam si fuerint publica. **Q** Et intelli ge qñ sunt manifesta per sententiā: vel con fessionē in iure vel euidentiā faci: vt in c. que itū qz si sunt manifesta solū per famaz: indiciur purgatio qua p̄stira absoluitur 7 si in ea defecerit deponetur: extra de adul. significasti. 7 cē de pur. ca. ex tuari. Si xō huiusmodi crimina sunt occulta pñt tales post penentia remanere in suscepuz 7 p̄

moueri ad superiores ordines: ē. de temp. ordi. ex tenore. 7. c. questum. **Q** Hoc ple nius nōtur in sum. con. lib. 3. ti. 29. q. 3. **Q**

Q In si aliquis solus scit crimen alterius te neatur reuelare p̄clato. Rñ. non tenetur etiam si iurauit denunciare nisi possit p̄ba re. nam esset proditor criminis. 2. q. i. si pec cauerit. 7. q. 7. p̄clatq. 7. 6. q. 2. si tantuz. nī si vellet reuelare secreto cum p̄clatus secre te habeat corrigere criminosos: ar. 22. q. 5. hoc videtur. Debet quoqz indicare talibus q magis possunt p̄desse q̄ obesse: siue eum corrigendo: siue p̄o eo orando. nā ad tales denunciationē q̄libet tenetur: vt in dicto. c. hoc vñ. 7 vide s. correctō. 2. §. 5. 7 in se. 7. j. fa milia. §. 3. **Q** Ibi nō est nisi vñ. §. **Q**

Q Contra crimina p̄ceditur qñqz p accusa tionē: d qua vide s. accusare. 7 accusat qñ qz per denunciationē vel inquisitionē: de q bus habes. j. inquisitio. §. pmo. Qñqz xō nō agit directe d crimē s; p modū exceptio nis: de quo hēs. j. inscriptio. §. p̄mo 7. 2. De correctione 7 pena criminū hēs s. correctio 7. j. pena p̄mo. Ad materiam criminis pōt pertinere. j. peccatū. 7. j. vitium.

Q **h**risma ^{supra. baptis. 2.º} ^{finali. 7 infra ole} ^{um sanctum.}

Q **C**ruce signatus. ^{Del} ^{gentia cruce signatorum: vide in} ^{fra indulgentia. §. antepenultimo 7 se. De} ^{voto cruce signatorum: vide infra votuz. §.} ^{2. 6. 7. 7.}

Q **E**lpidus ^{non est ordinan} ^{duz: vide infra or} ^{dinandus. §. xi.º}

Q **C**urialis ^{Curiales quoqz p} ^{hibentur ordinari} ^{vide j ordinandus. §. 15.}

Q **C**uriositas ^{secundus Tho.} ^{secunda secur.} ^{de. q. 167. est vitium circa inordi} ^{natum appetitum cognitionis. **Q** Po} ^{test etiā dici curiositas supuacū studiū ad} ^{aliquid peragendū. **Q**ñ 7 idēz Tho. 2.º 2.º q} ^{169. arti. 2. dicit qz artifices ornamentoꝝ} ^{peccant inueniendo superflua 7 curiosa. **Q**} ^{Queritur ergo vñ vitium curiositatis} ^{possit esse in coguone intellectuā. Respō}

deo fm Thō. vbi s. Veritatis cognitio de se bona est: s; potest esse mala ratione alicuius consequentis sex modis. s. in q̄tum alius de cognitione vltatis superbit: fm illud. i. Cor. 8. Scientia inflat. Vel in q̄tum homo cognitione vltatis videtur ad peccandum. Vel in q̄tum per studium minus vtile retrahitur a studio quod ei ex necessitate incūbit. Vel in q̄tum homo studet discere a quo non licet: sicut qui futura a demōibus perquirunt. Vel in q̄tum appetit cognoscere veritatē circa creaturā nō referendo ad debitū finē. s. ad cognitionē dei. Vel in q̄tum aliquis studet ad cognoscendum veritatem supra facultatem proprii ingenij: Ecc. 13. Alia te ne quiescis et fortiora te ne scrutatus fueris. Et in pluribus operibus eius ne fueris curiosus: et istis modis vitii curiositatis in parte intellectiva est. **¶** Idem in sum. con. li. 3. ti. 34. q. 276. **B** **¶** Anrum curiositas possit esse circa sensitiuam cognitionem. Respondeo secundum Thō. 2. 2. q. 167. q. studium circa sensibilia cognoscenda duplitate potest esse vitiosum. Anomodo in q̄tum cognitio sensitiua non ordinatur ad aliquod vtile sed potius auertit. **¶** Scilicet ab vili consideratione sicut aug. in. x. confes. confitetur culpam suam q̄ libenter vidit canem currentem post leporem: q̄ ibidem dicit. Nec vana a nobis cogitationibus impediunt: vt in sū. cō. eo. ti. q. 277. **B** Alio modo in q̄tum cognitio sensitiua ordinatur ad aliquod noxium: sicut inspectio mulieris ordinatur ad concupiscendum: et inquisitio eorum q̄ ab alijs fiunt ordinatur ad detrahendum: et sic est curiositatis vitium. Siquis autē cognitionem sensibilem intēdit ordinare ad necessitatem sustentationis vel ad studium intelligende veritatis sic est virtuosa studio sitas. **¶** Idem in dicta. q. 277. vbi etiam additur: Ex quo p̄ q̄ inspectio speculatoꝝ virtuosa redditur in quantum per hoc fit homo pronus ad vitam vel lasciuie vel crudelitatis per ea que ibi representantur. Unde Th̄ylosostomus dicit q̄ adulteras et inuerecundas constituūt mentes tales inspectio-

D **Amnificatus** an possit accipere sibi

de rebus damnificatis: habetur s. bellum p̄mo. §. 4. 2. j. depositum. §. vlt.

D **Ebitum coniugale:**

¶ Anrum alter coniugum statim contracto matrimonio teneatur ad redditionē debiti. **¶** R̄spondeo fm Thō. in. 4. dī. 32. Non tenetur statim s; datur tempus duorum mēsum propter tria p̄mo vt possit deliberare de transiū ad religionem. 2. vt prepararetur que sunt necessaria ad nuptiarum solēnitatem. 3. ne vilem habeat maritus datā quā non suspirauit dilatare. **¶** Con. Al. **¶** Postea. **¶** No dicit q̄ magis putat debere statim tempus arbitrio iudicis infra quod transeat vs coniugi adhereat. **¶** Simile. j. votum. §. 4. 2. **¶** Idem Ber. **¶** Al. in. c. ex publico. extra de conuer. coniu. 2. **¶** Idem. 2. Ber. loquuntur de volente intrare religionem cui licet videatur statim terminus duorum mēsum in d. c. ex publico dicant tñ illud tempus potius esse arbitrarium. **¶** Super eo No qui non asserit se velle intrare religionē nullus tempus videtur statutum: vnde fm **¶** Pe. in sū. con. li. 2. ti. 2. q. 34. tal tenetur si petatur statim reddere debitū cum non habeat exceptionem legitimam ad repellendū: hec ibi. **¶** Puto q̄ legitima sit exceptio vt tātū tēp̄ pcedatur q̄tū sit necessariū ad preparationem et ad obseruationē p̄suctaz et honestaz solēnitatum et ceremoniaz: q̄. i. ad Cor. 14. dicitur: Omnia honeste et fm ordinem fiāt in vobis. et fm hoc pōt intelligi dictum Thō. 2. Al. et id quod legitur. **¶** B. nā et fm **¶** Guil. moraliter peccatū ante benedictioz nuptialem vxorē cognoscit in locis vbi est p̄suetum benedictionem adhiberi. h. d. gl. **¶** Ray. in ti. de matrimonio. §. item nota q̄ matrimonium. vbi dicit hoc esse verū qñ fieret sine dispensatione et iusta causa: et idē dicit si omittantur alie consueete solēnitates cum **¶** Aug. notauerit. 27. q. 2. cum iniciatur. q̄ si quis cognoscat sponsam anteq̄ ea traducat penitentia vnius anni est ei indicēda secundum quosdam canones penitentia les qui non habentur in corpore canonū. **¶** An ratione infirmitatis vel impotētie excusetur coniux a redditione debiti. **¶** gñ. h. Thō. vbi s. **¶** Arx. nō habz p̄tāre in corpore viri nisi salua substantia sue persone. vñ h

ultra exigit non est petitiō debiti s; iniusta
exactio: et propter hoc non tenetur. **B** **Lō.**
Pe. et Ali. vi in sū. con. co. ti. 2. q. 35. **B**

Utrum peccet q se facit impotentem ad
reddendum debitum. **Rū. fm Tho. in. 4.**
di. 32. si factus est impotens propter reddi-
tionem precedentem: mulier non habet ius
ulterius petēdi. Si autē factus est impotēs
ex alia causa tunc aut illa causa fuit licita: ut
ieiunium moderatum et huiusmodi: et tunc nō
peccat: aut illicita: et tunc peccat: et peccatus
vxoꝝis si in fornicationē labitur aliquo mo-
do imputatur sibi. Et ideo q̄sum potest dī
dare operā ut vxor contineat. **Idez Ali.** **Ali.**
Idem in sū. con. co. ti. q. 36. **B**

Utrum conjugalis actus sit peccatum.
gen. fm Ray. Si coniunguntur causa susci-
piende proliis non habet culpam s; potius
meritum: de quo infra matrimonium pal-
mo. §. 7. i. Cor. 7. Si nupserit virgo nō pec-
cat. **Gen. 8.** Crescite et multiplicamini. **et.**
Si coniunguntur causa reddendi debitum
adhuc non est peccatum. i. Cor. 7. Vxoꝝi
vir debitum reddat. **Ali.** In his ergo duo-
bus casibus non est peccatum: quod verū
est si rectitudo intentionis postea aliquate-
nus non mutetur hoc ē q; in executione ip-
sius actus nulla voluptatis delectatione te-
neatur. S; ut dicit **Breg.** 33. q. 4. vir cum
propria valde difficile est ut sit in igne ne
sciat ardere. Potest autem contingere ex
singulari dono dei et non aliter. unde et ibi
dem dicit **Breg.** Ipsa licita admittio con-
iugis sine carnis voluptate fieri non potest
ideo a sacri loci ingressu est abstinendum.

B Si vero causa remedi; ut quia contine-
re non possunt: sic est peccatus veniale. **Au-
gu.** Incontinentie malum est q; vir cogno-
scit vxorem etiam ultra necessitatem preā
di filios: sed et ibi est nuptiarum bonum: et
illud malum sit veniale propter bonum nu-
ptiale. **Ali** quid dixerunt hoc casu nullū
esse peccatum: ut notat glo. in. c. quicquid.
32. q. 2. et glo. **Ray.** in ti. de matrimonio. §.
sed nunquid hec tria: super verbo veniale.
S; ut dicit glo. **Ray.** ibidem. hoc expresse
est contra dictum **Aug.** 15. di. §. criminis.
vbi inter alia peccata venialia dicit: Quoti-
ens excepto filioꝝum desiderio vxorem su-
am cognoverit. Et ibi sentit glo. dum dicit
super verbo desiderio: Supple et causa red-

dendi debitum quasi dicat: exceptis his du-
obus casibus in vsu matrimonij semp pec-
catur saltem venialiter: et ita est veritas: ut
nō. in sū. con. lib. 4. ti. 2. q. 37. **B** Et est
intelligendum hoc secundum Tho. quan-
do quis ita propter voluptatem cōiugij mis-
cet ut q; si stat infra limites matrimonij: v; s;
q; cum alia hoc non faceret. nam tunc ē ve-
niale. **Sec.** si excedit fines matrimonij: ita
etiam q; si non esset sua vxor: faceret idem:
tunc est mortale. nam adulter est in sua vxo-
rem amator ardentior. nihil enim sedius ē
q; vxorem amare quasi adulterat. 32. q. 4.
ougo. **Ali.** Idem etiam dicit glo. **Ray.** in
dicto. §. sed nunquid. super verbo fedi. Et
hoc est indubitabile: q; sola intentio ad mō-
tale est mortale: **Matth. 15.** Qui videt mu-
lierem. **et.** Ex quo bene inuētiū apparet
bit q; facilius est religioso inter regulariter
vluentes omnimodam castitatem seruare
q; coniugibus in vsu matrimonij a mor-
tali se custo dire: quia religiosus abest ab in-
centuo luxurie et contra ipsum habet mul-
ta et continua remedia. Coniuges vero sūt
secus libidinis ignem: et ad eam incēntua
multa habent: et ignis accensus solet arde-
re quodcumq; lignū apponatur: et sic mēs
cupidine accensa non solet respicere quali-
tatem persone: et vtrum liceat vel non adeo
ut nob sit tuta mater cum filio et similes: ut
in. c. primo extra de coha. tie. et mu. unde et
Ecd. 19. dicitur: Alii num et mulieres aposta-
tare faciunt etiam sapientes. Et id. o valde
discretum et timoratum oportet esse coniu-
gem: ut cum accensus est cupidine nō trās-
grediatur terminos matrimonij saltem in-
tentione. **B** q; si quis vxorem propter sa-
nitatem corporalem agnosceret non excu-
satur a peccato: q; querit sanitatem per id
quod ad hoc non ordinatur: sicut q; per sa-
cramentum baptismi nō corporalem sani-
tatem quereretur: ut ponit Tho. in. 4. di. 32. i
solutione cuiusdam argumenti. **Ali.** Idē
in sū. con. co. ti. 2. q. 37. et 38. **Addit etiam**
Ray. in dicto. §. sed nunquid. q; vsus ma-
trimonij causa saturande libidinis est pec-
catum mortale: et ut dicit ibi glo. eius. idem
notauit **Aug.** 32. q. 2. §. his ita. et hoc dictū
Aug. refert glo. **Jo.** in. c. quicquid. super
verbo adulterio ea. cā. 2. q. Et dicit **Aug.**
esse differentiam inter columi causa in con-

tinentie et causa libidinis implende: quod in primo casu puenitur hoc agens voluptate: et tunc potius vult sic peccare quam fornicari. In secundo casu puenit voluptate et prouocat eas manibus vel cogitatione: vel videndo calidus et incensus ut plures possit cum uxore coire. Alij tamen dicunt in hoc casu esse tantum veniale: ut dicitur glo. in dicto. c. quicquid propter illud apostoli. i. Cor. 7. Propter fornicationem unusquisque suam uxorem habeat: et unaqueque suum virum. Sed primum dictum videtur rationabilius: quia coitus inter conjuges solus est in duobus casibus licite permixtus: videlicet propter filiorum procreationem et debui redditionem cum debita honestate et temporis loci et modi. In tertio autem est a mortali excusatus: videlicet cum sit causa vitæ de fornicationis: dicto. c. quicquid. Restat ergo quod in alijs casibus sit sub prohibitione fornicationis que habet culpam mortalem cum sit contra sextum preceptum decalogi. Exo. 20. Nam quando regula est prohibitiua oculo intelligitur prohibitum quod non est specialiter concessum: ut in cle. exiui. de hb. sig. Hoc etiam satis videtur probari Tob. 6. ubi angelus Raphael dixit ad Tobiam filium Tobie: Audi me et ostendam tibi quid sunt quibus prevalere potest demonium. In eos qui coniugium ita suscipiunt: ut deum a se et sua mente excludant: et sue libidini ita vacent sicut equus et mulus in quibus non est intellectus: habet super eos potestatem demonum: hec ibi. Equus et mulus non vitantur coitu aliquo modo innaturali vel alias monstruoso: sed ad ipsum nullo sine rationabili cuius careant ratione: sed libidine dilabuntur. Et sic qui ad hunc finem vel suscipiunt matrimonium: vel eo viuunt dantur in potestatem diaboli: etiam si nullam aliam inhonestatem vel actualiter vel intentionali exerceant: et ita includitur in hoc mortale. nam propter veniale nemo datur in potestatem diaboli maxime usque ad mortem: sicut dantur isti: ut in dicto. c. 6. Tob. Nullus est. nisi ita iustus qui careat veniali: 3o. primo. Si dicemus quod peccatum non habemus ipsi nos seducimus. Predictis autem videtur obstare dictum Aug. in glo. super psalm. c. 7. i. ad Cor. ubi ait: Coniugal concubitus generandi gratia non habet culpam. Concupiscet vero satandus: sed tamen cum coniuge habet

culpam propter thori fidem venialem. Sed ad hoc dicendum quod ibi satandus debet intelligi. i. implende quando ab ea puenitur ad extraordinariam fornicationem vitandam: quia matrimonium post filiorum procreationem datur etiam in remedium infirmitatis ad illicitos concubitus vitandos. 32. q. 2. que quid: non autem ad implendum voluptatis. Unde. 32. q. 4. c. liberorum. dicitur Bede. 1o. Liberorum ut diximus in matrimonio opera concessa sunt voluptates autem que de meretricibus capiuntur amplexibus in uxorem damnate sunt. Constat autem quod amplexus in meretricibus sunt causa implende voluptatis: et hoc damnatur cum uxore. Glo. tamen ibi dicit: In uxore damnate sunt id est puniende propter veniale. Sed hoc glo. extorquet litteras quod fieri regulariter non debet. ff. de le. 3. l. non aliter. nec fundatur super aliqua auctoritate. Item non obstat illud apostoli quod allegatur a glo. in dicto. c. quicquid videlicet propter fornicationem. ut. ut. q. 2. fm glo. ibi uxore debet accipi a nolite castitate seruare propter fornicationem non saturandam: sed vitandam. B

Utrum vir teneatur reddere debitum uxori non petenti. Respondeo fm Tho. ubi dicitur. Dicendum quod vir non solum tenetur reddere quando uxor expresse petit: sed etiam quando per signa hoc apparet. Non tamen idem iudicium est de petitione viri: quia mulieres magis solent recitare debiti quam viri. 3o. Pe. et Al. 2o. 3o. i. li. c. 11. 4. ti. 2. q. 40. B

Utrum vir debeat uxorem auertere ne peccet. Rñdeo scdm Tho. in. 4. dist. 22. Dicendum quod non debet hoc facere nisi propter aliquam rationabilem causam: et tunc etiam non debet cum magna instantia auertere propter periculum que possent imminere. A. Con. Al. ut i. sum. con. eo. ti. q. 41. B

Utrum peccent coniuges exigendo vel reddendo debitum in solennitatibus et ieiuniis. Rñdeo fm Ray. Exactus debet reddere nisi caute et sine periculo posset differre et exigere tamen non debet in predictis temporibus. i. Cor. 7. Nolite fraudare inuicem nisi forte ex consensu ad tempus ut vacet orationi. nam propter dies processionis et ieiunij conuenire non debent quia etiam a licitis abstinendum est ut facilius impetran possint quod postulat. 32. q. 4. c. christiano. 3o

dicitur ipse festiuitas. 33. q. 4. quodlibet. **A**
 35. etiam de tempore aduentus. vñ Ambro-
 sius in sermone de aduentu. 2. 33. q. 4. fra-
 tres. dicit: Fratres non solum debetis scire
 ab omni immunditia abstinere: sed etiam
 ab vxoribus proprijs studiosissime continer-
 atis. Nullus omnino vxori sue iungatur.
 Idem videtur de similibus temporibus: vi-
 delicet ad deuotionem seu ad penitentiam de-
 puratis in quibus pariter prohibetur solenni-
 tas nuptiarum: sicut in aduentu: videlicet a se-
 ptuagesima vsq; ad octauam pasche: et per
 tres dies ante ascensionem vsq; ad octauam
 pentecostes. 33. q. 4. non oportet. et extra de serijs.
 capellanus. Et aliqui dicunt his temporibus
 vsus matrimonij non esse prohibitum: potest
 intelligi nisi put in similibus temporibus pre-
 sertim cuius de tempore aduentus et pcesio-
 nis quod est ante ascensionem fuit particulari-
 ter expressum. d. c. fratres. et c. xpiano. **B**
 Itaque quod redditur illis temporibus non peccat:
 sed qui exigit aliqua infirmitate puta concu-
 piscencia ducit sine contemptu temporis seu
 ecclesiastice exhortationis: venialiter tamen pec-
 cat. Con. Tho. **A** hoc vltimum dictum vi-
 detur fuisse non Ray. sed De. cum quo con-
 cordat Tho. et glo. Ray. vt in sum. con. eo.
 ti. q. 42. vbi etiam idem dicitur scd3 Magl.
 addentes qd qui sistant delibidinis perit de
 bitum semper peccat mortaliter sed plus i istis
 diebus de quibus proxime dictum est. Et vt
 ex predictis potest patere fm oes his tem-
 poribus non excusatur vsus matrimonij a
 mortali quando fieret in contemptum temporis
 seu ecclesiastice ordinationis. Contemnere
 autem videtur qd si potest sine magna diffi-
 cultate abstinere et exigit seu libenter reddit
 nam nihil aliud videtur esse contemptus qd
 non curare agere quod oportet. An Mat-
 th. 6. dicitur: Aut vnus sustinebit et alterius
 contemnet. Super quo Aug. vt et ibi refert
 Tho. Nullus fere conscientia potest odisse de-
 um. Contemnit autem. i. non timet eum duz
 quasi de eius bonitate securus est. Item ad
 Ro. 2. An diuitias bonitatis ei? et patientie
 et longanimitatis premittis. Super quo gl.
 magistri scilicet. Hic autem premittit qd non
 sic vultur ad penitentiam. Et Glosius in lib.
 2. de summo bono. Voluntatem quippe pro-
 priam domini nolle scire qd est aliud qd velle
 deum superbiendo contemnere. Et multo

plus est nolle facere cuius sit facere finis scien-
 di et in faciendo persistat omnis salutis effe-
 ctus: Matth. 7. Nec quis videtur excusa-
 ri si his temporibus exigit seu libenter reddat
 causa proliis. Unde Ambro. super hmanam
 ad Cor. 7. 33. q. 4. dicit: Si causa p-
 creandorum filiorum ducitur vxor: non multum
 tempus concessum videtur ad ipsam vsus: qd
 et dies festi et dies pcesionis et ipsa ratio co-
 ceptus et partus iuxta leges cessare vsus ca-
 nis his debere temporibus demonstrat. **B**

An licet debitum reddere in loco sa-
 cro. Respondeo secundum Tho. et De.
 vbi supra. Licet debitum sit reddendum
 omni tempore: non tamen simile est de loco
 quia locus pollui potest ita vt indigeat re-
 conciliatione non autem tempus. Item ga-
 debitum reddendum est salua semper debita ho-
 nestate que in talibus exigitur. Unde etiam
 non oportet qd statim in publico reddat de-
 bitum. **A** Idem in sum. con. eo. ti. 2. q. 43
 vbi etiam dicitur fm Alb. qd si alius locus
 haberi potest non tenetur reddere in loco sa-
 cro. Si non potest alius locus haberi tunc
 reddat cum dolore cordis: et etiam si exigit cuius
 planctu non credo qd peccet mortaliter. Lo.
 glo. Ray. et addit qd si alius locus haberi po-
 test peccat mortaliter qui in loco sacro de-
 bitum reddit. Dictum etiam Tho. et De.
 verius est quia satis videtur ridiculus et ab-
 sonum qd in loco diuino cultui depurato li-
 ceat aliquo casu tale quid agere. Quis enim
 hoc auderet in camera vel auditorio magni
 regis. Quanto minus deberet audere i pa-
 latio et auditorio regis celestis. Orationum
 enim hoc debet esse quod dicitur vt ibi nil
 aliud geratur nisi quod diuini laudibus
 conueniat. 42. dist. oratorium. Et ideo pro-
 pter reuerentiam talis loci nullum negoci-
 um seculare quantuncumq; paruum et ho-
 nestum in eo geri debet. Unde et Matth.
 xi. dicitur qd dominus non sinebat vt quis
 transiret vas per templum. Si ergo
 tanta honesta in se fieri in templo non debet
 quanto minus illa inhonesta et que summe de-
 rogant diuine reuerentie: et inhonestat im-
 mo violant locum: quia in ecclesia polluta
 sanguine vel semine diuine laudis organa
 suspenduntur: extra de conse. eccle. vel al. c.
 si. et de se en excō. is qui. li. 6. propterea vt
 dicitur in eccl. de cet de imu. eccle. eo. lib. que-
 n.

eum & diuinum officium possunt turbare vel oculos diuine maiestatis offendere ab his locis debent prozsus esse extranea: ne vbi peccatorum est venia postulada ibi peccandi deat occasio vel deprehendat peccata committi. Quantum etiam sit absonus vel cogitare in tali loco licere debitum coniugale reddere. patet quoq; ex eo qd qd alibi loco congruo reddiderit debet ab ingressu ecclesie abstinere. 33. q. 4. vir.

Utrum liceat debitum reddere vel exigere tempore pregrationis. Respondeo fm **Pr.** Si potest esse sine piculo abortus reddi debet: etiam potest sine mortali peccato exigi quia vsus matrimonij non tantum est in officium sed etiam in remedium. Si vero esset periculum nec debet exigi nec reddi: quia in matrimonio principalior est istitutio in officium qm in remedium. **Lō. Guil.** **Idem** in sum. con. libro. 4. tit. 2. q. 44. Et ita quando non imminet periculum nō exigere tali tempore est consiliū. Et ita intelligatur. c. si causa. 33. q. 4. et quod ibi dicit glo. S3 tamen omisso huius consiliū nō videtur sine peccato veniali cum vxore tam grauida debitum peti non possit nisi ratione incontinentie que saltem includit peccatum veniale. dis. 25. §. als autem. prefertim cum illo tempore etiam causa prolis inhibeat vsus matrimonij: dico. c. si causa. 32. q. 4. origo. **B** Sed vtrum liceat partum ante purificationem: vide infra purificationis post partum. **A** Ibi non videtur plene de hoc dicti: sed ibi erit hoc tangendum. **B**

Utrum liceat debitum reddere vel exigere tempore menstruum. Respondeo fm **Tho. in. 4. dis. 32.** Fluxus menstruum potest esse in naturalis quando est inordinatus et quasi continuus: et in tali casu nō est prohibitum petere alioquin oporteret qd vir qd si perpetuo abstinere. Sed quando est naturalis prohibendum est mulieri petere. Si autem vir petat distinguendum est: quia si petat scienter debet eum auertere precibus et monitis non tamen ita efficaciter qd ex hoc possit ei esse occasio incidendi in alias damnales corruptelas. si vero ignoranter petat tunc mulier potest aliquam occasionem pretendere vel infirmitatem allegare ne vir debitum petat. Si tamen nō desistat debet

mulier debitum reddere petenti. Passio nem autem suam non semper est iutum viro iudicare ne ex hoc abhominacione concipiat: nisi forte vxor de viri prudentia presumat. **A** Ad intelligentiam predictorum sciendum secundū **Nico. de lyra super. 15. Leuit. 12.** qd menstruum est quidam sanguis fluxus quem mulieres a tempore quo sunt idonee ad generandum viq; ad tempus sterilitatis solent quolibet mense pati nisi infirmitas hoc impediat. Et de prohibuēte talis temporis habetur **Leuit. 20. vbi dicitur:** Qui coierit cum muliere in fluxu menstruo et reuelauerit turpitudinem eius: ipsaq; exruerit fontē sanguinis sui interficiuntur ambo de medio populi sui: et hoc loquitur **Aug. 5. dis. ad eius.** De hoc quoq; dicitur in sum. cō. eo. tit. q. 46. fm **Pe. sic.** Circa hanc materiam diuersi diuersa dicunt. Quidam enim dicunt qd exigere in voluntate coniugis: sed reddere de necessitate iuris. **Primum** intendit **Moses** prohibere tempore menstruum: **Leuit. 20. 13.** non secundū Alij dicunt qd aut perit in imine periculum presumptum probabiliter de fornicacione aut non. Si sic debet reddi. Si nō reddi nō debet: qd preceptum morale est et non cerimoniale seu figurale. Alij dicunt qd aut passio est naturalis. s. detur mutuo tempore coniugis et tunc nō 13 exigere vel reddere: et quicq; scienter exigit vel reddit voluntarie peccat mortaliter: ga tunc capi possunt et concipi concuenerunt fetus dānati leprosi et hī. **Aut** passio est in naturalis: et tunc saltem 13 reddere quia tunc non possunt fetus capi. Sed in his opinionibus prima securior est et cōi or pe. **Slo. 10 Ray. in. 1. de matrimonio.** §. 13 nungd peccat vxores. super **10 abstinendum** dicit: De tpe menstruum nō. **Aug. 5. dis. ad eius.** qd tam mulier qd vir qd exigit debitū scienter tempore menstruum peccat mortaliter: quia preceptum de nō concuendo tempore illo morale est sicut dicit etiam hodie multi theologi: et videt expresse haberi ex glo. **Hiero. super Ezech. 18. 7. ex glo. super Leuit. 15. 18. 20.** Dicit etiam **Aug. 10.** qd qui reddit exactus debitum hoc tempore non peccat potest tamen negare sine peccato nisi viderit exigentem fornicacionis periculum imminere. Dicit etiam qd mulier tenetur reuelare menstruum viro suo si exigit ab

ea debuit et etiam si non exigeret forte ad exa-
 ctionem ipsius mulieris reddat ei nul sciens
 de mēstruo. Hoc puto intelligendum quā-
 do non timetur de scandalo fm Lho. vbi
 ē. Sequitur in glo. alij dicūt qd exigere in mē-
 struo debuit etiā sciens non ē peccatū nō
 tale inter piuges sed mē veniale. Prima ta-
 mē opinio vñ verior et magis cōsonat aucto-
 ritatibus sanctorū. In talibus ē in foro pe-
 nitētiā nō ē pceptāda snia nec deneganda
 absolutio si nolit piugius tpe mēstruorū
 abstinere sed via tutior ē pūlēda et terro-
 rincutēdus ex periculo. Si. Saluo melio-
 ri iudicio iter omēs predictas opiones illa
 vñ verior qd dicit qd qñ hec passio ē natural-
 itas petitio qd reddito prohibetur: quia vt
 d. p. pceptū sup hac phibitōe morale ē:
 nā oīs moralitas indicat vñū matrimonij il-
 lo tpe cessare debere quando filij possunt et
 solent moribosi vel leprosi generari: et cum
 sit morale obitinct ēt hodie sicut et cetera mo-
 ralita f3 oēs theologos: ideo petitio et red-
 ditō prohibita videtur. Levit. 20. vbi dicit
 tur qd abo coeūū tpe mēstrui interficiant.
 Item si prohibetur petitio consequēter ad
 reddendū alter non obligatur: et cum nō
 obligetur reddendū vñ cōfētre pccō petē-
 tis: et sic in eadē se culpa iugare: ad Ro. 1. de
 eo autem quod glo. tangit quid agendum
 confessorū super casu sic dubio latius dictū
 est. s. confessor. 2. §. 5. in additione.

B

Utrum vir cognosceat vxorem suā aliter qd
 mō nālī peccet mortaliter. gndeo f3 Lho.
 l. 4. di. 31. i. expositōe lfe. Alus piugis p nāz
 ē duplex: vel qñ debuit vas pternutit: vel
 debitus modus a natura statutus qñz ad
 litū. Et pmo quidē ē sempet peccatū mor-
 tale: qz ples sequi nō pōt: et sic totaliter na-
 ture iūto frustrat. Sz in 2° nō sēp ē peccatū
 mortale: vt qdā dicūt: s3 qñqz pōt ē signū
 mortalis pcpie: in quo qñto magis a nālī
 dispōne receditur tāto est grauius. Qñqz
 ēt potest sine pccō ēē vt cū dispō corpus
 aliuz modū non patitur. et eodem mō excu-
 satur fm Saul. propter egritudinem vñ pp
 periculum suffocandi fetū in vtero aut aliā
 cām rationabilē. Et idē dicit Saul in
 loco de quo infra qd i hīs casibus vir nō pec-
 cat mortalit3 tūn⁹ cēt qd hēret ei vñ fororē
 in huiusmodi casibus qñ sic ei cognoscēt.
 Et ad predicta casus maiorē intelligētiā sciē-
 dum qd Al. in. 4. di. 31. et in lū. cō. e. u. q. 4. z

ait. Et idē dicendū qd nūll eoz que faciunt ma-
 ritus cū vxore seruato vase debito scdm se
 ē peccatū mortale sed potest esse signū: mō
 talis pcpiscētie: quando. s. non suffic eis
 modus quē nā determinat. Et autem hoc
 melius intelligatur quia. s. sit modus nālī
 et quis plus vel minus ab illo mō nālī deui-
 er. Nota qd debitus modus quē nā docet
 ē vt mulier taceat in docto. vir aut in vtre
 ei incubat ei. Et sic facilius concipiūt muli-
 eres nisi p acciis ipediat. Adinoz autē de
 uiatio ab illo ē lateralis pcpibitus: et maior
 sedentis: et adhuc maior instantuz: et horum
 maioris qui est retro more iumento. Et
 iō quidam hunc modū vltimū dixerunt
 ēē peccatū mortale: qd mihi nō placet. Et
 predictis tria notanda sunt. Primū ē qd
 agens cum vxore extra vas nālī indubita-
 ter sēp peccat mortali fm oēs et ē graui-
 tū mortale. Al. 32. q. 7. adulterij. dicē Al-
 gu. Alus qui ē p nām execrabili sit i mētrū
 ce: s3 execrabili⁹ in vxore. Vbi etiā dicit qd
 vsus p nām grauior ē incestu materno. Se-
 cūdū ē qd nūll eoz que faciunt maritus cum
 vxore seruato vase debito fm se ē peccatus
 mortale: et ex hoc dicto occasionem capiūt
 lasciuī inhonesti plurima quasi licet ei pa-
 gendi: tamen vt patet ex dictis non affir-
 mat hoc Lho. sed dicit i isto casu nō semp
 ē peccatū mortale vt quidā dicūt: quasi di-
 cat: Hoc nō audeo dicē ego pōt tñ hoc de mē
 in certo casu saluari de quo statiz. j. Ter-
 tium ē qd modus ināl l3 i vase ppo potest ēē
 signū mortalis pcpie. Sic ergo qñqz ē si-
 gnū mortalis qñqz venialis. Signū venia-
 lis est qñ subest aliq cā excusās sed nō suf-
 ficiens: vt qz forte sine periculo non potest
 aliter agere cum vxore: et hoc ipsum agit p-
 pter incōueniā seu vitādiā extra ordinariā
 fornicationem: quo casu non deest salte ve-
 niale. 25. di. §. als autē. et tanto grauius qñ
 to plus disceditur a mō naturali l3 excuset
 a mortali ppter subsistentem cām. Signū
 autē mortalis vñ qñ nulla rationabilī substi-
 stente cā: solum cā voluptatis agitur: et tan-
 to ē maior signū et peccatum quāto est mi-
 nus naturalis. et hoc vñ sent. re. gi. Ray. in
 ti. de matrimonio. §. sed nūqd hec rta super
 xbo seduit. vbi ait: Nūquid peccat morta-
 liter vir si cognoscat vxorem non consueto
 mō dum tñ hoc faciat in vase naturali gen-
 deo: Credo sine pcedicio qd si hoc faciat

cā solius voluptatis āplius sic querēde peccat mortaliter. Si vero subsisteret iusta cā sic agendi et scienter ex se semen non effundit non peccaret mortaliter licet tutius esset in his casibus ut dicitur est eam tenere ut fororez sū dicitur: **M**ā ē s. 32. q. 7. adulterij. q. qd ibi dicitur intelligitur de alijs s. nām cognoscētibz vxores aut extraordinarie polluentibus aut cā libidis saturāde et sine cā hō facientibus. **B**

Uirū vir teneatur reddere debitū vxori quam accusat de adulterio lue pendente. **R**ūdeo fm Ray. autē: et notoriū illam esse adulterā autē. In pmo cāu nō reddere nec exigere dicitur alter mortaliter peccat nisi forte ipsa velit abstinere a peccato adulterij: et pnia nā agere: tūc. n. ipse pōt eā sibi reconciliare. 32. q. 1. c. 1. et ex sequētibz cāis: ex de diuor. significasti. et ex de adul. si vir. **A** De isto peccato dicit. j. s. 13. **B** In secdo cāu. s. cū nō est notoriū dicitur petenti reddere. Sed fm Tho. in. 4. dist. 35. vir qd cito ibi cōitat de fornicatione vxoris nō tenet debitum reddere: alio non solū incurreret irregularitatem bigamie sed etiā generaret sibi p iudiciū accusandi. Et hec snia vterqz videt. **A** Potest et pmiū dictum intelligi quando vir compelleretur a iudice adulterio nō dū probato: qd dicitur obedire ex quo pōt sine detrimento salutis agere. xi. q. 3. c. 1. Nisi forte velit adulteriū in cōtinēti seu infra paucos dies pbare: ar. c. solet. s. sen. ex. li. 6. **B** Et tamen in hoc casu vxorem dimittere sine iudicio ecclesie non potest: immo etiā si debitum reddat compulsus auctoritate ecclesie licet irregularitatem incurrat nō sibi generat p iudiciū accusandi. Et s. hac mā hēs. j. matrimonij. s. s. 9.

Uir propter fornicationem vxoris nō solū non tenetur ei debitū reddere s. etiā pōt eam dimittere nisi in septē casibz quos hēs. j. matrimonij. s. s. x.

Sed nunquid peccat vir mortali exigēdo debitū ab vxore permanente in adulterio. **R**espondeo fm qd notat Aug. 32. q. 1. si quis vxorem. Si alter coniugij scienter exigat debitū a reliquo permanente in adulterio siue occulto siue manifestato peccat mortaliter: qd facit contra constitutiones ecclesie. **A** Et de adul. si vir. Et predicta nōt glo. Ray. in. de matrimonio. s. j. Epone qd

vir: super verbo si vir. Et addit: Etiam peccat reddendo si celebratus est diuortij iudicio ecclesie aut si publice mortali adulterio. Si neutrum istorum sit nō peccat reddendo: qd ad hoc tenetur. Si autem propter incontinentiam et fragilitatem carnis exigit debitū peccat mortaliter: qd facit s. constitutiones ecclesie: minus tamen peccat cū adulterium occultum est. **A**lij dicūt qd ipotentia plinēdi a copula carnali excludit exigentē in hoc casu quorū snia ē benignior s. forte nō verior glo. Et idem nōt in iū. cō. li. 4. titu. 2. q. 49. **A**lij tñ nō improbabili videntur asserere qd si abstinētia a reddēdo seu exigēdo dicitur nō corrigit adulteriū: sed potius ad deteriora puocat vel alter inuulsi scādala operat qd licite possit et reddi et exigi: qd ordinatio ecclesie facta est nō a d iudicēdū sed ad remouendū scādala et cessāte cā cessat effectus: ex de appel. cum cessante. Et intelligentia dicitur ex cāis ē assumenda dicendū: ex de verbo. si. intelligentia. **I**te pōt peti debitū et reddi si adulter seu adultera egerit penitentiam: dicto. c. si vir. de adul. Et in. c. si quis vxores. 32. q. 1. dicit qd vir abstineat a matrimonio adultere donec impleatur satisfactio criminis: ideo quia post satisfactionē pnia nō meret vocari adultera. Et glo. super verbo expleatur dicit: vel saltē inchoetur. nā si voluerit eā sibi reconciliare ēt infra tempus penitentie ab ea pōt exigere debitum: extra s. fur. ex lris. et de eo qui cognouit consanguineam suam. c. veniens. et in. d. c. si vir. dicit qd vir nō dicit sepe recipere peccatricē. **S**3 in. c. quēadmodū. et de iurem. dicit qd vir potest dimittere vxori peccatū nō solū septies sed etiā vsqz septuagies septies fm euangelicā veritatem: **M**arth. 18. Glo. in. d. c. si vir super verbo sepe dicit **M**aritus: p potest ei parcere si vult et eā recipere post penitentiam s. euangelicā veritatem sed ecclesia non intercedat p ea: ex quo al. quoties ei peccatū videretur et dare peccatū iniam. Et ad terrorem dicit hoc i. glo. **S**3 certe in. c. si vir nō dicit de intercessione ecclesie: sed de receptōe viri: vñ satis vñ possit dici qd semper vir pōt recipere eā p veram penitentiam: et eo cāu possit ēt p ea ecclesia intercedere. In pmiū non vñ nec auctoritas nec rō. non enim ppter hō datur inia peccati cum pzelupponatur verapnia. Si n. in hoc videretur dari licentia

ad peccandū nec marito eam recipere licet
ret qz patronus esset turpitudinis .32. q. i. si
crudelis. Qñ autē sepe peccant nō ita facili
ter est recipiēda sed vigilanter ne forte non
sit vere penitens: ita pōt intelligi. d. si vir
Rō autē est qz sepe peccās seu recidiens
presumitur veram pñiaz non hēre de pen.
di. 3. irritor. Itē glo. in. d. c. si vir sup. xbo
reus. dicit qz nisi maritus denunciaret adul
teram ad pñiam mortaliter peccat 2. q. i. si
peccauit. r. d. c. quemadmodū. glo. For
te idem si vxor non denunciaret adulterū si
pōt: quia vxor non ad imparia iudicat. d.
c. si quis vxorem.

Aliquid conianx ppter adulteriū a se
cōmissū statim perdit ius exigēdi debitūz
Rñdeo fm Ray. videt qz sic salte quo ad
iudiciū aie: qz peccādo in legē man imōij
reddit se indignū: itō nō d3 petē nisi pur
gata culpa: reddere tñ tenet exactus. A
Itē i nō cō e. ii. 2. q. 50 vbi dicit qz licet
adulter ipso iure amittat ius petendi dñitū
si tñ peti t adulterum sit occultū: debet si
bi reddi qz fm glo. Ray. vterqz coniugūz
duplex ius habet in reliquo. i. ius ex: gen
dit ius quod sibi exigenti debitum redda
tur. Primum amittit fornicando: sed nō
2^m. Sic t pzelatus ius non habet imperā
di aliquod illicitum: vel de quo dubitat an
sit illicitum: subditus tñ debet ei obedire i
dubio illicito: t hoc ius h3 pzelatus in co
l3 nō hēat ius impandi: sed peccat iperan
do in hoc cāu. 23. q. i. qd culpā. glo. Hoc
puto verū nisi cā pphibēs exactionē pcer
neret vtrāqz partē. nūc em3 ēt si sit occultūz
reddi nō d3: vt in. c. inqsiōi. c. de sē. ex. Itē
t qñ quis cogit iudicialr: al secus. i. qz non
tenetur reddere etiam si impedimentū sit
secretū Et sic potest intelligi quod dictum
est. s. 9. ad si. in additione. B Sic te
netur qui cognouit consanguineam vxor
is: s3 nūqz exigere pōt: c. de eo q cogno.
psan. vxoris transmissa. A Ibi dī qz q co
gnouit suā pūgnā ex vxore pñmorta t
ducta alia legitima vxore cū pzeigna pu
blice ad peccādū redij: nō pōt debiti pe
tere t exactus d3 cū graui cordis dolore
reddere si pñmoriatur scdā d3 sic sine spe
coniugij perpetuo manere

Qui pñt cum aliqua clādestine t po
stea cū alia publice: nūqz exactus a prima
tenetur ad redditiōē dñitū. Respondeo

fm Buil. Credo qz non tenet si est in loco
vbi consuetum est qz ante carnalē copulaz
adhibeatur bñdictio nuptialis. A Idē
puto ēt si nō sit cōsuetū t reddi nō possit si
ne scandalo cū ab oi specie mali abstinē
dū sit. i. ad Thesal. vi. B Et sibi impu
tet illa q clādestine pñt t ingessit se picu
lo. Credo tñ qz si scdā relicta trāseat ad ali
as partes cū pma in quibus sine scandalo
possunt adhiberi solēnitates deb ite vlt d
solēnitatibus non est consuetudo pñt ei
cohabitare. Et si sic fecerit licitūz est. A De
hoc latius dicitur in sum. cō. lib. 4. ti. 2. q.
63. vbi patet scdm aliquos qz iste nō tenetur
recedere a scdā: licet ei nō dēat debitum
reddere vt vadat cū pma t sibi impu
et clādestine pñt: qd puto intelligendū qñ
a 2° nō pōt recedere sine scādalo sine spe
mali: extra de vita t hone. cle. cū ab omni
t pñtaciū est: al bene tenet recedere t pos
set hoc agere ppta auctoritate: vt in. d. q.
63 fm gl. Ray. Et addit. Non est p qd so
let dici qz vir non debet dimittere vxorem
sine iudicio ecclesie. Hoc enim intelligen
dum est qñ inter eos est impedimentū ali
ud qz sit ligatio matrimoniū pcedentis
vel qz sit voti solēne pp quod impedin
tum non potest cōmiseri cū ea sine pecca
to mortali. In quo tñ cāu sic nō ut Aug.
35. q. 6. multozū. t si pceptio ecclesie nō te
netur obedire qñtū ad reddendū dñitū
tñ in cohabitatione t necessario exhibitiōe
tenet ei obedire t sine ordine iuris non d3
hoc denegare vxori cui de facto se copula
uit: secus est vbi quis pñt mñmonū cum
duabus de pñt successiue: qz cū coipō qz
pñt cū prima tenetur ei cohabitare t ne
cessaria exhibere qñtū ad hoc nō potuit se
obligari scdā: vnde tenetur redire ad pri
mā iudicio nō ecclesie si hoc possit fieri si at
non possit qz forte veritas probari nō pōt
Credo sine pñiudicio qz auctoritate ppa
hoc pōt facere. immo tenetur pñtēz si p
ma nō fuit in culpa vel signozauerit ius qd
est circa clādestina matrimonia fm Aug.
qui etiam dixit qz si aliquis contraxit clā
destine cum prima: t postea manifeste euz
2°. pñm d3 obedire pñtē ecclesie excōs
cani. Si tñ pōt vtrāqz exhibere credo qz
2^{am} exhibere tenetur quia que potest face
re sine peccato tenetur ei facere ad pze
ceptum ecclesie: nec ea debet ei sine ordine

judiciario denegare. Et eodem modo credo quod si aliquis post professionem legitime factam in monasterio exeat de facto et habeat matrimonium de facto in facie ecclesie: si postea reuertatur ad cor: potest reuerti ad religionem auctoritate propria et potius tenetur sequi consociam de professione facta ab eo in religione quam obedire prelati vel ecclesie precipienti manere cum uxore. Ideo credo in opposito casu. scilicet cum quis post matrimonium legitime contractum et presumam iuxta uxorem transiit ad monasterium et ibi facit professionem: quod in hoc casu non obstante prohibitione prelati: aut excommunicatione ecclesie auctoritate propria potest reuerti ad uxorem: et ad hoc tenetur nisi ab uxore continentia proficiente possit licentiam remanendi in religione impetrare: aut nisi ipsa fuerit fornicata quod pretextu fornicationis possit eam repellere: in quo casu poterit ibi manere ea inuita: hec omnia glo. De hac materia vide plura. scilicet matrimonium. 7. per totum. de debito reddendo leproso vel leprosus. §. 1. et 2.

O Ecanus De officio decani
videlicet supra archidiaconus.

O Ecime primo coiter decima est pars bonorum iuste acquisitorum de debita ecclesie. Ita nobis. Et diuisus partis quota est sicut verba sonant. scilicet decima secundum Ray. et Hosti. ut in summa. c. 1. et 11. §. q. 1.

Decimarum quedam sunt personales: et quedam prediales. Personales sunt que debentur ex negotiatione vel artificio seu scia militum aut venatione et huiusmodi. Prediales vero sunt que pueniunt ex ipsis prediis: ut est eo. ad apostolicam. et c. pastoralis. et est de pastoralibus. c. 1. Sed de quibusdam dudum videtur sint prediales vel personales: ut de agnis et aliis fetibus animalium que pascuis sunt et potest dici quod sunt mixte cum partim a prediis veniant vnde videtur animalia: ar. et eo. c. commissum. et sic sunt prediales. prius vero pueniunt a personis. et a custodia personarum: et sic videntur personales. Et hoc fuerunt dicta Hosti. 13. quo ad ultimum membrum diuersi diuersa dixerunt: ut in summa. c. 2. et 11. §. q. 2.

Aliud de decimis deduci possunt expense. unde Prediales decime dari possunt id est etiam non deductis expensis: nec etiam illis que sunt pro fructibus colligendis: et eo. cum hoc

mines. Et An nec semen deducendum est secundum Hosti. et Hosti. ut in summa. con. 11. et 11. §. q. 23. De personalibus vero distinguendum est quod si surgunt ex rebus iam decimatis deductis expense aliter non: et eo. pastoralis. De lucro autem aduocationis secundum Guil. non debent expense deduci. Et sicut qui locat operas suas non deducit expensas: ut in d. q. 23. ubi hec omnia notant.

Quid debent decimari. Rursus prediales debent dari statim quando fructus percipiuntur et antequam separetur inde census vel tributum vel huiusmodi. Et si primo facta fuerit talis separatio nihilominus decima integra danda est. Et quod sicut rusticus tenetur decimare quod si ibi remanet: ita dominus hoc quod de aceruo undecimato accepit: ut in d. q. 23.

Et eo. tua nobis. et c. cum non sint. Personales autem prius dari in fine anni: arg. et de pign. ex litteris. Et in isto. c. nihil dicitur de hoc. Sed in dicta. q. 23. non secundum Ray. quod personales possunt dari in fine anni: ut sic maior utilitas pueniat ecclesie quam si per minutias soluerentur: ar. d. c. ex littera. Ideo dicitur Hosti. et addit: Verum si ante annum velis quod soluere non video quod possit refutari: quia hoc iure non est expressum. Con. Inn. ut ibi. Et videtur posse dici quod facto lucro statim quis soluere teneatur. nam secundum Thoma. secunda da sede. q. 87. arti. 1. quod sine temporis determinatione debetur nisi statim soluat obligat ad peccatum. Posset etiam soluere non retardari in quantum concernat utilitatem ecclesie ut dicitur dicitur doctorum.

Aliud optima debeant dari pro decimis unde agnos pullos vitulos et huiusmodi non tenetur quis dare optimos nec deteriores et mediocres vel sicut transeunt sub virga pastoris. Et de hoc sic dicitur: Lucus. vi. Qui decimarum bonis domus et capre que sub pastoris virga transeunt quicquid decimarum venientis facite et dabo domino. Unde indignum est. dare deo quod dedignatur hoc. d. 1. 49. et 1. vlt. 16. q. 7. omnes decime. Et Ideo in summa. c. 1. et 11. §. q. 25. secundum Inn. Hosti. et Hosti.

Aliud debeant solui in vinea vel predio an debeant deportari ad ecclesiam. unde secundum Hosti. potest dici quod in hoc debet seruari consuetudo: et de sepul. certificari. Et Ideo in summa. c. 1. et 11. §. q. 24. ubi et dicitur quod expense colligendis fructibus non deducuntur secundum Hosti. sed si super predictis non appareat

consuetudo: puto q̄ decime debeant porta-
ri ad ecclesiā: q̄ qñ est sp̄alis ⁊ cert⁹ credi-
tor regulariter debet a debitore regri: vt ei
debitū p̄soluat: fm Thō. 2. 2. q. 33. ar. 2. ad
fi.

Utrū dare decimas sit preceptū. Rñdeo
fm Thō. 2. 2. q. 87. decime in veteri lege de-
bebantur ad sustentationem ministrorū dei:
Matth. 23. Inferre oēm decimationem in
horreū meū vt sit cibus i domo mea. vñ
preceptum de solutione decimarum parti
qdē erat morale inductū rōne nālī parti q̄t
iudiciale ex diuina institutione robur hñs
Ratio autem naturalis dicit vt hñs qui dī
uino cultui ministrant ipse p̄plus necessaria
ministraret. i. Cor. 9. Quis militat suis
pendijs unq̄. Determinatio autē certe p̄tis
introducitur ex instōne dīna: q̄ tribus le-
uitica dīnis ministerijs mancipata possessio
nes non habebat: sic erat iudiciale p̄tūf
ad equalitatem inter hoīes fm cōditiones
illius populi conferuandā: sed ⁊ pueniebat
cū ceremonialib⁹. P̄tūm ad aliquam signi-
ficationē. ⁊ Sicut ⁊ oīa antiq̄ legis facta
fm illud. i. ad Cor. 10. Dīa in figura p̄n-
gebant illis. Qui n. decima dat que est per-
fectionis signū eo q̄ denarius est perfect⁹
numerus quasi primus limes nūcerorum:
vltia quē nūeri non p̄cedūt sed reuertuntur
ab vno noues partibus referuatis: p̄staf
quasi in quodam signo ad se pertinere im-
perfectionē: p̄fectionē x̄o que erat futura
p̄ x̄pm cē expectadā a deo fm Thō. i. d. q.
87. ar. i. vbi ponunt etiā oīa que in hoc. 8.
p̄tinent. ⁊ Est autē dīa inter ceremonia-
lia ⁊ iudicialia precepta. quia ceremonialia
illicitū est obseruare tempore legis noue: iu-
dicialia x̄o tñ nō obligant tempore gra-
tie tñ p̄nt obseruari sine peccato ⁊ ad eorū
obseruantiam aliqui obligat si statuuntur
auctoritate eorū quorū est leges condere si-
cut si nūc aliquis p̄nceps staueret vt q̄ fura-
tus fuerat ouē reddat quattuor oues: vt le-
gitur Exo. 22. eius subditi tenerentur ob-
seruare: uia etiā determinatio decime p̄uif
est instituta auctoritate ecclie tpe noue legi
vt. i. non minus p̄plus noue legis ministris
ui testamētū exhibeat q̄ p̄plus veteris legis
ministris veteris testamētū: cū tñ populus no-
ue legis ad maiora obliget fm illud: Mat-
th. 5. Vñ abūdauerit iusticia vīa tē. ⁊ etiā
ministrī noui testi maioris sūt dignitatis q̄

ministrī veteris: vt p̄bat apls. i. Cor. 3. Sic
ergo ad solutionē decimarū homines tenēt
partim quidem ex iure nālī: partim ex insti-
tutione ecclie: que tñ pensatis opportuni-
tātibus tēporū ⁊ personarū posset aliā p̄tes
determinare. ⁊ Hec Thō. in. d. art. 1.
vbi etiā dicit q̄ preceptum de solutione de-
cimarū in q̄sum ē morale dat a dño: Mat-
th. 23. Vbi dignus est. n. opari⁹ cibo suo tē.
Et ab aplo. i. Cor. 9.

De soluendis decimis cōfessores religi-
osi tenent facē p̄sciam cōfitebibus: q̄ si sci-
enter obmiserit suspensū sūi ab officio pre-
dicationis donec faciant si cōmode p̄nt: ⁊
si interim predicant sūt excoīcati. ⁊ hoc
est vñ si ab eccliarū rectoribus vel eorum
loca tenentibus fuerint requisiti dicti cō-
fessores ad hanc p̄sciam faciendam alīs nō
subijciuntur hūc pene: vt colligitur ex tex-
cle. cupientes infra allegato. ⁊ notatur i di-
rectoria libro. 3. titulo. 2. §. 26. ⁊ titulo 6. §.
30.

Illi autem religiosi qui dicunt aliqua vt
a solutione decimarum retrahant audien-
tes excoīcati sunt ipso facto. ⁊ Siue hoc
dicant in predicationibus siue alibi vt itra-
hant a solutione decimarū ecclēsijis debita-
rū: vt in. d. cle. cupientes. ⁊ Item prece-
ptum grauissimum sit predicatoribus q̄ i
prima dñica quadragesime: ⁊ quarta ⁊ vlti-
ma ⁊ in festis ascensionis dñi: p̄recoīctes na-
tūritatis sancti Joh̄is baptiste: assūptio-
nis: ⁊ natūritatis beate Marie audientes i
forment si fuerint requisiti q̄ decimas sol-
uant. Sed predicta nō extendūt ad religi-
osos qui decimas recipiūt. ⁊ Ipsi. n. non
incurrūt dictas penas quia soli nō p̄cipien-
tes solēt in predictis delinquere f̄z gl. itex.
de quo statim sup x̄bo p̄cipiētū. ⁊ hec
oīa in cle. cupientes de penis.

Utrū in decimis excuset p̄suetudo de nō
soluendo. Rñdeo fm Ray. ⁊ Hosti. Deci-
me personales non dīno iure sicut predia-
les: sed precepto hoīs debentur. nā ⁊ Le-
ui. vi. tñ de predialibus sit mēto. Consue-
tudo autē ius humanū tollit vel in toto si ē
gnālis: vel in parte si ē p̄cularis: di. 12. cō-
suetudo. vñ vñ q̄ p̄suetudo p̄ria a culpa li-
beret nō soluens illas. nā necessario ille d-
cime soluende sunt que debētur ex lege di-
uina vel loci consuetudine approbata. i. p̄-
diales: tē eo. in aliquibus. ⁊ In hoc

c. non sit aliqua mentio de personalibus vel predialibus: sed solum quod ille decime sunt necessario soluende quod debet ex lege divina vel loci consuetudine approbata. Cum predictus in quod consuetudo excuset in personalibus cum Ray. et Hosti. cō. Hos. et gl. Ray. ut in sū. cō. lib. p. ii. q. 41. **B** Sanius consilium est soluere etiam personales vel sibi remitti facere. **A** Hoc fuit dictum Ray. qui ut patet in d. q. i. post predicta subiungit. Hoc tam diffinire non audeo. si quod consuetudo excuset non solventes decimas personales. Sanium consilium est ut soluere vel saltem auctoritate episcopi et ecclesiarum quibus eorum per soluende erogaret quilibet vel sibi vel per quotidianas elemosinas in viuis pauperum: et quod idem faceret de decimis quas retinuit preteritis temporibus: vel periret saltem a predictis personis remitti intuitu dei et elemosine. Glo. et alii. **B** Non dicit consilium quod non est necessarium hoc fieri cum consuetudine: uero in hac parte excuset: sibi. Evidetur dicendum quod preceptum decimarum hodie in tantum est de iure diuino cui consuetudo non derogat in quantum est morale: videlicet in quantum preceptum necessarium subiectionem ministrantium diuino: et ideo nulla consuetudine videtur excusari quoniam quis iuxta facultates suas siue ex prediis siue ex lucro persone teneatur subuenire indigentibus ministrantibus sibi spiritualia: quod ad hoc obligat ex lege diuina: Matth. x. et i. ad Cor. ix. et patet ex hiis. s. s. 6. in additōe. **B**

Quid de illis qui ex antiqua consuetudine nullam decimam solvunt. Rūdeo fmi Tho. 2. 2. q. 87. Dicendum quod licet ecclesia possit requirere decimas: tamen laudabiliter non requirit eas in locis ubi sine scādalo requiri non possent propter consuetudinem vel aliam causam nec tamen illi qui non solum in locis illis sunt in statu dānationis nisi forte propter obstinationem habentes voluntatem non soluendi. **A** **H**ec intelligenda sunt de decimis iure diuino debitis. nam in alijs plene excusatur consuetudo: ut s. s. proximo. **B** Vel potest dici secundum quid. quod quoniam nulla decima soluitur ubi quod dominus prediorum breui manu soluerit ecclesie decimas et eis deinceps ecclesia redonauerit. **A** Hoc idem est cum inia Tho. supra posita. et Tho. innuit illos inieri absoluti ex tacita remissione. Sed ut patet in sū. cō. e. ii. q. 42. iste qui addit quod si ita obierit est a tempore cuius non extat memoria excusatur qui

nisi vel minus soluit quod decima sit nec possunt auctoritate propria qui sustinuerunt huiusmodi consuetudinem vel successores eorum aliquid plus solito exigere aut de rebus de quibus non consueverunt decime solum de nouo aliquid exigere: nec dominus prediorum ultra solum tenent aliquid soluere nisi ecclesia ad inopiam redigatur vel nisi auctoritate domini pape hoc fiat ex certa scia reuocantur predictam consuetudinem: verum est tamen quod sola consuetudo non liberat debitorem decimarum in predictis casibus sed compositio vel remissio facta ab ecclesia expressa vel tacite siue prescripte ex hoc quod per tantum tempus pacifice sustinuit: quod autem nil pro decima solueretur: aut minus quod decima: gl. Ego puto quod in decimis que non sunt de iure diuino consuetudo excuset etiam non tam longa dummodo rationalis et prescripta: extra de consue. c. si. In his vero quod sunt de iure diuino nulla consuetudo excusat: ut s. s. proximo. nisi putat dicit Tho. et fmi hoc est potest intelligi de fmi Inn. quod nunc sequitur. **B** Porro Inn. extra eo. in aliquibus. dicit quod in eo quod non solvuntur decime vel minus plene nulla consuetudo videtur. 16. q. 7. quicquid. sed tamen fmi Hosti. super e. statumimus. et de transac. compositio inter personam ecclesiasticam et laicam super aliquam preleu quota decime facta de consensu superioris prelati valet. **A** Con. gl. Ray. ut in sū. confes. li. i. ii. q. 42. Sed Inn. i. c. venerabilis: de con. vii. vel inu. et in sū. cō. e. ii. q. 43. dicit quod nec compositio nec pactum potest valere in remissione decimarum quod potest intelligi quoniam hoc fieret super decimis omnino debitis et sine rationali causa: ut s. alienatio vel quoniam fieret voluntarie non libera sic requiritur ad remissionem faciendam: ut non. in sum. con. li. i. ii. q. 25. alia compositio et pactum super decimis bene valet de consensu superioris: ut clare dicitur in dicto. c. statumimus de transac. **B**

Que sit remuneratio fideliter soluentium decimas. Rūdeo fmi Ray. quadruplex est. Prima est abundantia fructuum. Secunda sanitas corporis. De his duabus Aug. Si decimam dederis non solum abundantiam fructuum sed et sanitatem corporis consequeris. 16. q. i. decime. Tertia est remissio peccatorum. Quarta celestis regnum. De his duabus Aug. ibidem: Qui seminum comparare aut peccatorum indulgentiam desiderat promereri reddat decimas: et de nouem partibus elemosinas

studeat dare pauperibus. Ecōtra qñ dat
punitur p opposita: Malach. 3. quia mi-
hi nō reddidisti decimas et pmitias: Accur-
so fame et penuria maledicti estis. Item
Aug⁹ vbi sup̄a: Cū decimas dando et ter-
rena et celestia possis promereri ad cele-
stia duplicem benedictionē fraudas. A. i.
fradando tibi subtrahis: vt in sū. cō. eo. ii.
q. 45. B. Nec ē dñi iustissima cōsuetudo
vt si tu illi decimas nō dederis tu ad deci-
mas reuocaris. Dabis unpio militi quod
nō vis dare sacerdoti. Itē Aug⁹ vbi sup̄a:
Mō de⁹ premiū postulat s; honorē et q di-
gnatur totū dare: decimas a nobis digna-
tur recipere: nec sibi s; nob. pculdubio. p̄su-
turaz. Nec oia i s; dco. c. decie. nā et ānqui
patres coplis oibus abundabāt qā deci-
mas deo dabant: mō adit tollit s; fcas q nō
accepit. xpus. i6. q. 7. c. maiorco.

Decime secūdo ^{decie da-} quib⁹
ri debeant. unde decime dari de-
bent ab oibus laicis. i6. q. 7. decias. cē. eo.
a nobis. Itē clerici tenent dare decimas nō
de ecclesijs s; de suis reb⁹: cē. eo. c. 2. r. c. a
nobis. d. ple. di. 5. q. dragesima. A. h⁹ no.
glo. in dicto. c. 2. r. ibi in tex. p. q. et clerici
debēt soluere decimas personales his a q
bus recipiunt sacramenta. Clerici viuētes
in cōi sicut et religiosi non tenentur soluere
decimas de laboribus seu nutrimentis suis
s; proprijs. i6. q. 1. decimas. B. Itē reli-
giosī tā exēpti q̄ nō exēpti de terris et posses-
sionibus acquisitis et acquirendis tenent inre-
gre soluere decimas illis qb⁹ eedē posses-
siones et terre fuerāt decimales: cē. eo. statu-
to. s. ceterū li. 6. Itē etiā leprosi tenent ad d-
cimas. Si tñ sint cōiter viuentes non tenē-
tur de hortis et nutrimentis animalium vbi
etiam intelligunt ferus: cē. de eccle. edi. c. 2.
A. Ibi nil dicitur de seibus sed solum
de hominibus et nutrimentis animalium int. q̄ iste in-
terp̄rafer. et cū eo cō. Albi. B. Et omia
predicta intelligas de iure communi. Se-
cus autem si qd aliud haberent ex p̄uile-
gio. A. Nec enorāt in sū. cō. li. i. ii. 15. q.
12. B.

Atq; iudei teneantur dare decimas. Rñ
deo personales nō tenentur dare decimas
cū nō recipiāt ecclesiastica sacra nec audiant
diuina imo nec sint de corpore ecclesie. ff.
de cēl. forma. s. si vero go. A. Idē in sū.

con. co. ii. q. 15. B. secus de predialibus
cē. eo. de terris. Et de hoc cāu hēs infra iu-
deus p̄mo. s. penul.

Itē: clici teneāt dare decimā vel pecūiaz
pape requirenti. Rñ. fm Tho. scd a scde. q.
87. dicendū q in veteri lege dabant p̄mi-
tias sacerdotibus: decime autem leuitis: et
q; sacerdotibus leuite subdit erant domi-
nus mandauit leuitis vt ipsi loco primitia-
rū soluerent pontifici sūmo sacerdoti deci-
mā decime. Unde nunc eadē rōne tenent
clerici summo pontifici dare decimā si ext-
gl. naturalis autem rō dicitur vili qui hz
curā de cōi statu. p̄uideatur vñ possit exeq-
ca q pertinent ad cōēz salutē. A. Idē in
sum. con. e. ii. q. 16. B.

Cū quis vendit aceruū añ decimationē
quis tenet ad decimā. Respōdeo vterque
tenetur. Venditor quidē ppter dolū quez
pmisit: et q hz precū qd succedit loco rei
vēditur. i2. q. 2. monemus. ff. de p̄ti. hē.
si et rē et precū. Emptor. No tenet: qz res
et rāsiuit ad eum cū onē decimarū: cē. e. pa-
storalis. i2. q. 2. c. Augustio. et ita ecclesia po-
terit petere a quo maluerit: si tñ obtinuerit
ab vno liberatus est alter. Absit emz q ec-
clesia suā recipiat cū augmēto: hec Ray.
qd et Tho. vbi. s. Addit at Ray. q si ēptō
fuit bone fidei q et postea soluit decimā te-
netur ei. A. Idem in sum. con. eo. ii. q. 17.
etiā additur scdm Ray. q si emptor su-
it male fidei venditor non tenet ei nisi exp̄s
se dictum fuerit et cauti: sed tñ vterqz debz
agere penitentiam de dolo et quasi de fur-
to quia contractauerunt decimam inuito
domino. In foro autem penitentiali tūto
est si emptor persoluit decimam q vendi-
tor sibi restituat nisi forte in casu. i. si ēptor
nō inuenitur deceptus in re: qz bene valz ad
huc precū. Sed gl. eius dicit: Videtur p-
babiliter q et si res adhuc valet precū so-
luta decima: tñ in foro p̄niali venditor te-
netur emptori restituere id qd soluit eccle-
sie: dū tñ in p̄ciu absuerit fraus et dol⁹: nec
deceptus fuerit ultra dimidiū iusti precēz.
Slo. hoc verum in foro iudiciali in p̄nā
li. No tenetur quis restituere etiam ppter
deceptionem minorem dū mō nō valde par-
uam: vt. j. emptor s. 2. B.

Quid si aliquis violentē vel furtiue ra-
puit aceruum de area rustici ante solutio-
nem decimarū: in quid tenetur rustic⁹. q.

Cū decime statim collectio fructibus debeant dari. 16. q. 1. decime. c. e. cum homines ergo si nō solui. it statim cū ppetē solui pnt rusticus est in mora qre periculum spectat ad ipz et licet tenet. s. tamē si soluerit dabit et ecclesia actiones suas p raptorē. si xō nō erat adhuc in mora et violēter sibi ablatuz ē nō tenet sed aget ecclesia p ipm raptorē. ff. locati. l. si in lege. §. itē vlti. Et si si aliquo mō sacerdos fuisset in culpa vel cā moze: qz non tenebitur rusticus. **A** Idem in sū ma cō. eo. ti. q. 18. fm Ray. qui etia addit Et hoc teneas pro regula qz semper postea moza nocet ei per quem fit. ff. de pericu. et pmo. rei vē. l. illud. Et ideo si ecclesia fuerit in vltima mora rusticus non tenetur soluere decimā de sublatō s. nō de residuo nisi in casu. l. si ppter moram ecclesie sine cuius lnia non audebat rusticus tangē fructus: nec imposuerat fructus quos al repo fuisset in locū securi: tunc qeqd asportatur cedit in periculum ecclesie ad minus vsqz ad plemētū decie: vel si plus vltimū asportatum est qm valet decima. ecclesia. n. nō dz petere lucrum cū dāno aliorū. 12. q. 2. ff. nūtaris. immo fm glo. eius si de puerndie vel pstone aliqua non licebat rustico tollē et reponere fructus suos nisi de lnia ecclesie: si ecclesia fuit in mora dādī lniā: ecclesia tenebitur rustico ad restitutionem totū dāni: hec tbi. Sed certe vī qz platus qui fuit in mora seu alter et nō ecclesia teneatur nisi forte tota ecclesia fuisset in culpa: qz delictū persone in dānū nō dz redū dare ecclesie: c. de re. iu. delictū. li. 6. **B**

Quid si aliquis lōgo tpe recepit vel retinuit decimas: et nūc veniens ad satisfactio nē postulat sibi remitti qz aliter oportet euz mendicare. Rūdeo fm Ray. Si sacerdos videat istū contritum et preces suas vti ditate: dz ei rāqz pauperi remittere vnde vuar: cū hoc idem ei postea dare deberet. 16. q. 1. qm. **A** Et addit Ray. qz hoc pōt face re eps sine cōfessu capli cū sic decie ad ecclesiā reuertūt: c. de his que fi. a pia. sine consen. ca. cū apostolica. Et cō. Inno. et Hoff. vt in sū. cō. e. ti. q. 39. Sed gos. addit: Imponet et ei vt in totū satisfactat si ad fornuā deuenerit pinguozem: vt c. de solu. doardus. ff. de cessi. bo. l. 3. **B** Quil. xō addit qz etiam si diues sit pōt ei gras dimittere vel in totum vel in partem: ex quo vult

in posterum abstinere et ecclesiam restituē iuri suo. **A** Et hoc potest eps in hoc cāu s. dare vel remittere fructus perceptos ppter vtilitatē ecclesie parochialis fm cū dē gull. vt in. d. q. 39. Ergo hoc puto verum quo ad excusationē remittentis non quo ad liberationem eius cui sit remissio: cū sit potens restituere et non sit paratus. put debz ad hoc qz remissio valeat: vt s. bellū pmo. §. x. in additōe. i. Si xō sit paratus nō pōt ei fieri remissio in dānū ecclesie: cū vt s. patet et pauperi qm sit ei remissio dz iungi qz si veniat ad facultates restituat: nisi forte fieret liberalis remissio super decimis non solū ppter diffuctudinem: vt s. decie p. §. 8. et 9. quia vt tbi p3 non soluz remissio sed etiā taciturnitas pcelati excusat omnes debite paratos. **B**

Decime tertio Cui et quibus dari debeat decima personalis. Rēspōdeo fm Hoffi. Iure cōi danda est ecclesie parochiali siue baptismali vbi quis audit dīna et recipit sacra. 16. q. 1. questi. §. i. Predialis vero dāda est ecclesie ifra cuius parochiā prediū sitū est: c. de paroch. c. vl. et c. qm. 16. q. 1. si quis laicus. 13. q. 1. §. 1. Et hoc nisi aliud obiceat de puerndie. c. c. i. et 2. et c. cōmissi. et c. ad apostolicē. vel nisi pscripte sint fm Hoffi. Ray. et Tho. **A** Ides in sū. con. co. ti. q. 3. Et qd dī de consuetudine intelligendum est quo ad prediales: naz psonales semper dantur illi ecclesie vbi ecclesiastica percipiuntur sacramenta: vt i. d. c. ad apostolicē extra. c. **B** De mixtis xō decimis de quibus dāi ē. s. decie. p. §. 2. dicendū fm Hoffi. qz si appareat consuetudo fundanda est: si nō apparet tūc si aialia pascūt continuo in prediis ppe parochie ei qz dominus ē et curam eorum gerit idu bitāter illi pochie soluēde sūt. Si vero pascantur in pdiis pochie aliene: vī qz diuidi debeant inter ecclesiā vbi pascūt et propiā ar. ff. de le. 3. q. saltum. extra de testa. relati. §. vlti. Ray. vero dicit qz si aliquis pascat pecora in vna parochia et habet ouile in alia qz de lacte fetu et lana debet dari decima ecclesie vbi sunt pascua: ar. c. co commissus Lō Tho. 2. 2. q. 87. Sed fm Alanū si cōtinue iacēt in vna parochia et continue pascūt in alia: decime diuidi debent: et ides si per medietatē anni pascuntur in vna p

rochia et per medietatem in alia: hec Ber. et
e. ad apostolicam. consuetudo tamen in talibus est
tenenda. **A** Idem dicitur in sum. con. e. u. q.
3. Sed si conuenciendo non appareat salus vtriusque
equa opinio. **D**icitur coniungendo eam cum di-
cto Ber. et Alanus: cum iste decime primum sint
prediales et partim personales: vtriusque decime
primum. §. i.

Sed cum soluent decimas personales re-
ges et principes. **R**espondeo secundum Innocentium. Episcopus sol-
uent in cuius diocesi habet principale domici-
lium: et si in duabus diocesium habent dimi-
dentur inter illas. **A** Idem in sum. con. li.
primo tituli. 15. q. 4.

Cum debet decima venationis: piscationis et
habetur. **R**espondeo secundum Innocentium. Tales decime perso-
nales sunt: quod opere hominis veniunt. Unde dante
sunt ecclesie ubi percipiuntur ecclesiastica sa-
cramenta. **A** Idem in sum. con. d. q. 4. et
subiungitur secundum eundem. Et habet intelligi ve-
ra ubi libere quis piscat nullo pretio, dato
nec parte piscationis: quod si inde daretur pre-
tium vel pars tunc habet videretur quod de illo pretio vel
parte dante essent decime ecclesie baptismi
licet: quod non ex misterio hominis sed ex aqua et terra
veniunt. **I**dem dico de venatione et habetur.
Item vtriusque quod si aliquis capiat pisces in mari et
portet in stagnum et ibi viuatur aliquot diebus
quod decima deat inde habet ecclesia in cuius pa-
rochia est stagnum. **I**dem vtriusque de bestijs reclusis
Alij dicunt quod sunt decime personales. et quod
dante sunt ecclesie ubi percipiuntur ecclesi-
astica sacra: hec ibi. **A**ides posse dici vtriusque ex
prediculis potest colligi quod si decima aialla reclusa
viuant principaliter ex terra vel aqua sine
labore hominum pertineant ad prediales. Si
vero viuatur et cum labore hominum pertineat ad mi-
xtas: et de istis fiat quod. §. deum est mixtas. **B**

Quid si arbor excelsa in silua quod por-
tet ad locum ubi multum plus valet. **D**icitur
secundum Innocentium. quod soluet decima ecclesie ubi est sil-
ua deductis expensis quas fecit in transferendo.
A Idem in sum. con. in. d. q. 4. ubi est po-
nitur: et id quod dicitur in. §. se.

Quid si pascua per aialibus annuatim ven-
dantur. **R**espondeo secundum Innocentium. Decima pretij sol-
uet ecclesie ubi sunt pascua. Et si dominus fundi parti-
atur gratis pascua bestias in fundo cum herba
qua euellit bestia transcat cum onere suo. scilicet.
decime dominus bestie tenebitur dare etiam
am decimam valoris herbe. ff. de usufructu.
et usufructuariis. **A** Ista lex non videtur

haberi in illo titulo. unde puto quod velit allegare.
l. si usufructus. 2. §. i.

Quid si quis tener decimas in feudis: nisi
quid propter hoc recipiet decimas nouallium
vni. **R**espondeo secundum Ray. non: sed debet ecclesie
parochiali: quod habetur concessiones et privilegia
attanda sunt non aptanda: et eo. tua. nisi
forte sint religiosi: et ex privilegio decimas
percipiant: quod percipient etiam nouallium: et. c. ex
parte. 3. **A** Idem in sum. con. li. i. tituli. 15. q.
5. ubi etiam ponitur quod dicitur in. §. se. secundum eundem
Ray. **D**icitur et Innocentium.

Quod si ipsi religiosi non ex privilegio de-
cimas alicuius ecclesie percipiebant sed ex
scripturis: tunc decime nouallium non eis sed eccle-
sie soluende sunt: et eo. cum contingat.

Cum proceditur a papa aliquibus vtriusque noua-
lium decimas recipere valeat per portione quod ve-
teres eos contingunt: non intelligitur de illis
nouallium decimis quas ipse habet impetratio-
nis alij possidebant: nec etiam habet locum nisi so-
lum in locis in quibus ipsi impetratores vtriusque
habebant: et per eam portione quod si impetratores
ipse impetrationis possidebant decimas
veteres in totum vel ultra medietatem non
extenditur indultum ultra medietatem no-
uallium nisi fuerint aliter decimas vel cartularum
Item si per huiusmodi concessiones ecclesie
parochiales adeo grauarentur quod non pos-
sent commode sustentari et iura episcopalia soluere
pvideatur per ordinarios quod hec possint.
Item quis forte a religiosis ex emptis et alijs si-
ant infeudationes decimarum. **A** Idem. §. a lai-
cis retentari et cognoscendo laicos ab ipsis
religiosis se in feudum detinere: vtriusque in. c. statu-
to. de quo infra. **B** non igitur post talem infeu-
dationem sic de feodo propriam habet modum decimas
de manibus laicorum recipere absque diocesano
rati assensu: et ille tamen decime possunt taliter
de manibus laicorum a religiosis acquiri
que ante lateranensem concilium in feudum per-
petuo fuerunt concessae: et diocesani faciant
iusticiam parochialibus ecclesijs de deci-
mis quas religiosi habent nisi agant de rebus exem-
ptis. **D**ec oia predicta habent et. c. statuto tituli. 6.

Utrum decime illarum rerum de quibus antiq-
uas non prouenerunt dari debeantur illis quod eas
habent in feudum vel eas recuperaverunt aut
ecclesie. **R**espondeo secundum Ray. videtur quod milites
quod alias decimas percipiunt possint illas per-
tere eo quod eis terra illa ab antiquo fuit decima-
lis: et vna cadem res non debeat duplici iure

centeri. et eo. cum in tua. Vel forte verum ē
in monasterio vel ecclesia. **A** Ray. n. dic
vel forte sed dicit id vix est in monasterio l'
ecclesia sed in laico forte secus: vt in sū. con
eo. ii. q. 7. Veritas est enim q. c. cum i tua
loquitur nū de monasterijs et ecclesijs. **B**.
Secus in laico q. non d. eas recipere sic
nec decimas noualij: ar. ff. de penda ep.
in lege. vñ pñlēdū est q. soluat parochiall
ecclesie. Idem Hostien. **A** Idem in sū.
cō. d. q. 7. **B**

Qui dū decimas non soluit et nunc vlt
soluere n. d. soluere illis qui ex sola pscripti
one habemus decimas perceperūt sed ec
clesie parochiali scdm gult. **A** Idem. i. d.
. q. 7. vbi additur fm Ray. p. hec nota ple
roiq. epos male facere qui omēs decimas
nouallū sue diocesis et alias quasq. pñt
a mltitudib. recuperare sibi vsurpant quod
non licet de iure nisi cū illa noualia vltalia
nō sūt infra terminos alicuius parochie: vñ
nisi alia cām rōnabilē ostendant: et eo. cū
in tua. r. c. qñ. Idē Hosti. dicēs: Sic ē vñ
tas q. nec de noualibus nec de recuperatis
a laicis d. epos retinere nisi suā canonicam
hoc est quatenus pcepit de antiquis et de
his pceptat. et si nil percipiebat epos de anti
quis ad minus sua quarta fraudari nō d.
extra eo. qñ. ibi ē hoc notat gl. **B**

Quid si sit consuetudo q. vna parochia
A i. vna ecclesia vel aliqua parochia: vt in
sū. con. e. ii. q. 8. **B** recipiat decimam de
blado et alia de vino: et terra que reddebat
granū mutetur et reddat vinū et conuerso
que ecclesia percipiet decimā. gñdeo scdm
Hosti. Illa que percipiebat de blado papi
et de vino et conuerso: q. l. 3. mutet qñtates
terre nō nī suba: et eo. pñlū. s. licet. **A**
Idem in. d. q. 8. **B**

Utrum decie pscripti possint. 2.º a laicis
non: et de pscript. cām. et de hoc. j. pscripti
tio. s. 2. **S** a clericis si parochia hēant p
scribi pñt: et de pscript. de qñta. Religiosi
quoq. si n. hñt parochia ipsas pscribere nō
pñt: q. nec possidere. i. 6. q. i. placuit. h.º pu
to vñ de psonalibus que dāt rōne sacro
q. religiosi ministrare nō hñt nisi obtineāt pa
rochia. pñdētales autē licet pñt hñe et pos
sidere. i. 6. q. i. c. si. Sed si habent tūc rōne
parochiarum ipsas qñq. pscriptunt: ex
tra eo. cum contingat. r. c. cū in tua. Et nō
hic q. epos qui dicit se pscriptisse decimas
in alieno episcopatu opouet q. alleget et p

bet titulum: q. lus cōe est pñt cum nñt tant
temporis allegatur pscriptio cuius cōtra
rij memoria non extat: extra d. pscript. epl
scopuz li. 6. **A** Vbi etiam dicitur q. ei q
rem pscriptibit ecclesiasticam si sibi non est
contrarium ius commune vel contra ipm
presumptio non habetur: sufficit bona fi
des: alia cum bona fide requiritur etiam ti
tulus vt predictū ē. **B**

Si consuetudo percipiendi decimas fuit
pscripta in vno predio alicuius parochie n.
extēdit pñt hoc ad aliud pdiū qd de nouo
colitur: et eo. cū cōtingat. ff. de pact. si vñ
s. ante omnia. **B**

Quid de clericis q. hñtes sufficiens pñmo
niū vel aliquos redditus recipiūt decimas
gñdeo fm Ray. si deseruiunt eccleie et per
cipiunt decimas non vt eas in malos vsus
s. in plos puerat n. peccāt: aliter sacrilegiū
pñmittunt. i. 6. q. i. qñ. i. q. 2. pastor. **A** Idē
in sū. cō. li. i. r. l. 15. q. 9. vbi etiam additur s.
Hosti. q. si clericus non facit seruiciū eccle
sie vt debet: vel notorius fornicator sit lai
cus non tenetur ei dare decimam s. pñio
superiori: et q. ille d. in utilitatem illius ec
clesie decimā cōuertere subdēf. q. id quod
dicit decre. tua nobis: et eo. l. q. nō obstat
nequima clerico: itelligitur de occultis. **B**
Sile. s. clericus. 4. s. pe. **B**

Quid si epi vel religiosi de consuetudine
vel de priuilegio percipiunt oēs decimas
alicuius parochie vñt hoc nō obstat de
beat pñdētero competens portio assigna
ri. gñdeo sicut de pñdē. exurpāde. s. cum
ignitur. et de decimis statuto. li. 6. r. 8. in. 2.
s. dictum est. **A** Idem in sum. con. eo. li.
q. xi. fm Hosti. **B**

Ecime quarto

de gbus decime
debeant dari gñdeo s. Ray. d. ol
bus fructibus terrarū: arborū: portorū: nu
trimentis aialij: lacte: lana: feno: lignis: pi
scationibus: vemanonibus: affictis: pensio
nibus: molendinis etiam ad vñtum: bal
neis: fullonij: lapidicinis: metallarijs. pñdē
de negocijs et artificijs et ceteris bonis: et
am de tempore: de conse. di. 5. quadragesi
ma. i. 6. q. i. decime tributa. r. q. 7. quicq.
recognouerit. r. c. omnes decime. et eo. cō
missum. r. c. nuncios. r. c. non est in potesta
te. et generaliter de omi lucro lucrato: vt l. d. il
li. dicit et Tho. **A** Idem in sum. con. e
i. li. 15. q. 19. **B**

Quid si in eadem terra eodē anno dīver-
sa semina semināt hūdeo de oībus decia
dī dāt: et eo. ex pīe canonicoz. Et Idem
in sū. cō. eo. n. q. 20.

Sed nūqd de rebus donatis vel legatīs
vel succēssive agīmus. Et i. iure succēssio-
nis: vt in sū. con. eo. n. q. 21. B debeat da-
ri decime. hūdeo f3 gūil Alanus dixit q
non: qz ex hīs tantū que naturaliter vel de
operib⁹ suis qd acqūierit tēnetur solūere. p
babilius tū videtur notasse hūg. i6. q. 1. d
cime. s. qz legatarius et donatarius tēnetur
dare decimam de re donata et legata l3 de
cimata fuerit a donatore vel legatore: fili⁹
tamen si succēdat patri cum omnia patris
quodammodo pertineant ad ipsum nō te-
netur ea decimare. si decimata sunt a patre
sed heres extraneus bene tēnetur. Et Id
in sū. con. d. q. 21. Tamen vt ibi patet In
no. recitādo dictas opīniones non videt
multum vnam alteri pīferre: ideo putare
in hoc standū fore consuetudini que est
optima legum interpret. ff. de legi. si de in-
terpretatione. B

Sed vtrū de illīcite acqūisitis teneat qd
dare decimas. Respōdeo fmi Host. pīe
diales decime indistincte solui debēt a pos-
sidente pīdia siue possessore iusto siue in-
iusto: nec solum a catholico sed etiam a tu-
deo heretico et scismatico vī pagano: extra
eo. de terris. et hoc quia dantur ratione pī-
diorum etiam si terra seminata fuisset seie
furtiuo vel huiusmodi. Con Ray. et Tho.
De personalibus vero distinguitur vtrūz
quis teneatur ad restitutionē: vt in furto ra-
pina: simonia: vsura: ludo: iniusta exactōe
et iniusta sententia: et iniusto bello et hī: ga-
tunc non debet dari decima nec recipi. Si
vero non teneatur quis ad restitutionē: vt
in meretrīto: hīstionariū et similibus: tūc
si ex peccato notorio questus prouenit: ec-
clesia non debz recipere ne videatur pīfī
approbare. Et Ecclesia non debz reci-
pere: nī ipse tēnetur dare: vt in sū. con. li.
i. ti. 15. q. 22. fmi Inno. et Hostien. Et addit
Host. Consulo qz meretrīx et hīstrio inde
faciant elynam: ex quo ecclesia non recipit
vt sic deus citius eos extrahat a peccato: et
fmi Ray. et Inno. si tales ad penūtiāz cō-
uertantur: potest ecclesia etiam decimas pī-
terit: et recipere: qz fmi Gregoriū nō debz
despīci in eo qd fuit. s. peccator: qz iā incipit

esse qd non fuit dī. 50. ferrū. Con. Tho. B
Secus si occultū esset qzuis pīelatus hoc
sciret: ar. 32. q. 5. chāstiana. 6. q. 1. si omnia.
Idē Tho. scda scde. q. 87. Et Idem in sū.
con. d. q. 22. B

Ecime quinto quo ad laicos.

Atz laici aliquo cāu absqz peccato
possint in feudū decimas hīc. hūdeo scd3
Ray. Et ipe lateranensis conciliū celebratū
sub Alexandro papa nullo modo possūt de-
cime laicis cōferri: nec valet talio collatio
seu infeudatio: extra eo. phibemus. imo
et deponendi sūt trāsgressores: et eo. Quis
qz si ius percipiendi fructus tēporales de-
cimariū fuit laico concessū in feudū an dēz
cōciliū et laicus bene vivat et desēdat eccle-
siam sicut bonus vasallus: pōt excusari ali-
ter in periculū anime tēner. Host. ho. dīc
qz a tempore multū aīno: et. Et. s. a. t. po-
re Urbani pape: vt in tex. j. allegato. B
nō potuerūt decie laico pcedi: sicut nec mō
pnt ab alio qz a papa: vt in pīdōne feudoz
epm vel abbatem. Et addit qz Ray. forte
non viderat illam constitutionem. Et Id
in sū. con. li. i. ti. 15. q. 25. vbi etiam patet qz
Ray. post pīdicta videtur finaliter tēne-
re qz nullo tempore potuerunt decime da-
ri in feudū laico sine pīuilegio sedis apti-
ce: ob cām rationabilem concessō. Host. et
Host. dīcūt qz hodie non possunt cōcedi
decime et quo ad fructus ab alio qz a pa-
pa ex iusta cā nisi ad rīpus: non in perpetu-
um: ita. s. qz nō transeāt ad heredes. Ibi et
dicit Ray. qz etiā qñ papa pcedit decimas
laico intelligitur quo ad pīceptionēz fru-
ctiū nō quo ad pīprietatē: qz illud ē qd dāz
ius spūale qd puenit deputatis diuinis ob-
sequiis et non laicis. Dñs Barlas de hī-
pania super hoc dicit. Unde debemus po-
nere casus indubitabiles. Primus quan-
do concessio habuit originē ante cōciliūz
lateranense. c. prohibemus: et de decimis
qd fuit editū et pīmulgatum anno domini
MD. cxxxix. fmi cronica martinianā: vt etiā
refert Jo. an. 2. cāus qñ post dictū concili-
um fuit facta concessio per papam seu eius
auctoritate. hīs enim duobus casibus si d
eis constat: nemini in dubium hīc qñ la-
cus et eius succēssores possint tēne tale feu-
dū decimarum sine pīcō. 3. casus est dubia

bilis qñ n̄ pstat de aucte pape nec d̄ origie
 concessiois i titulū feudi videlz añ pcellū
 lateranense vel post: tūc est dubiū an laic⁹
 possit reuere tale feudū sine peccato: ⁊ llo
 si. aperte tenet q̄ nō: vt in sū. cō. eo. ti. d̄ de
 cimis. §. ⁊ vtz prescribi. ⁊. qd si laicus. ⁊ i
 c. hūis de decimis. per plures rōnes quas
 tibi pōit: ⁊ Jo. an. repetit i. c. cū apostolica
 de his q̄ sūt a prelatis. Idē tenuit archi.
 ⁊ Jo. mo. in. c. 2. §. illos de decimis. li. 6. ⁊
 per easdem rōes ⁊ motiua Jo. an. tenetur
 Prium si inuū in Prium memoria non exi
 stat: ⁊ de hoc sit communis opinio q̄ sūda
 tur super tali antiquitate. Et hoc per tex. c.
 i. de prescrip. li. 6. ⁊. c. super quibusdā: cē
 de hō. si. llo tenet dictus Jo. an. in om
 nibus dictis locis: ⁊ maxime in. d. c. cū apo
 stolica. Possessio. n. tam diuurni tēporis
 sūdata super tali cōi opione h̄z instar pces
 sionis apostolice: vt in dictis iurib⁹ ⁊ pnci
 palis auctoritatib⁹. l. hoc iure. §. aqueduc⁹
 . ff. de aqua quod. ⁊ est. ⁊ de aq̄ plu. arcen.
 l. i. §. si. ⁊. l. 2. §. idē labeo. ⁊. l. si. e. ti. cū fili⁹
 hec ille. Aduertendū q̄ tūc d̄ rei n̄ exare
 memoriā qñ nemo superest q̄ sciuerit scāz
 fuisse: vel qui audierit ab eo qui sciuit: vt in
 d. §. idem labeo. Notandum etiam q̄ p̄di
 cta iura de possessione taz longa vident lo
 qui de rebus prescripibilibus: decime h̄o
 a secularibus prescribi non possunt: vt. §.
 decime. 3. §. xi. vnde nulla consuetudine in
 troduct potest q̄ laicis cōpetat recipe q̄ dā
 tur rōne dīnoz obsequiorū cū sit Prius d̄ i
 nū: vt exp̄sse h̄z i. c. hanc p̄suetudinē. lo. q.
 i. ⁊. 16. q. i. c. si Pri⁹ ē qñ in feudatlo sit aucte
 pape requiritur q̄ fiat ex iusta cā vt dicūt
 p̄fati doctores: videlicet q̄ in feudat faciat
 vel fecerint concedentem recompensatōez
 ecclesie spūalē vel temporalem: vt. j. dixit
 Ray. cū nec ipsi clerici possint vti rebus ec
 clesiasticis iuris sine debita recōpensatione
 nec ēt papa. Unde sanctus Greg. 13 ēēt pa
 pa loquēdo de se ⁊ alijs homel. 13. dīc: P̄dē
 semel cuius dānationis sit sine labore hic
 p̄cipere mercedē laboris. Ecce ex oblatōe
 fidelū viuimus: sed quid pro animabus si
 delium laboram⁹. Illa in nostrū stipendi
 um sumimus q̄ p̄ redimendis peccat⁹ suis
 fideles obulerūt: nec tū p̄ p̄ctā eadē vl oīo
 nis studio vel predicationis vt dignū ē in
 sudamus. Item p̄cessio pape semper intel
 ligitur ea conditōne vt per hoc ecclesie non

priuētur suis necessarijs: vt in. c. statuto. §.
 vbi ar. cē de decimis li. 6. Ex predictis ergo
 pōt colligi q̄ si p̄ in feudatōe deciaz eccle
 sie defraudantur suis necessarijs non valet
 Si nō prauantur tunc si non fiat ex iusta cā
 ⁊ decēt recōpensatione: sili nō valet. si adest
 iusta cā ⁊ pape auctoritas valet. si deest au
 ctoritas pape tunc si cōstat fuisse factum añ
 pcellū lateranense valet: alio non. Item scdm
 Inno. ⁊ in. d. q. 25. in sū. con. li. pmo ti. 15. si
 eut non l̄z decias cōcedere in feudū: ita nec
 in emphyteosim: nec in locationē ad lōguz
 tps. nullū enī p̄ctū super eis inire d̄z ecclesia
 per quē fiat vel feudū vel alienatio q̄ sit per
 dictos p̄ct⁹: cē de re. eccle. n̄ alie. nulli. ad
 firmā at ⁊ ad certū tps cōcedi p̄it: extra d̄
 loca. ⁊ conduc. c. 2. B

Atz laicus tenēs ab ecclesia decimā in feu
 dum possit ipm feudū in aliū laicū trāsfer
 re. gndeo fm Ber. si ab antiquo ⁊ licite te
 neat satis v̄ q̄ de consensu ep̄i possit scdm
 similitudinē alioz feudoz nec d̄z ep̄s in feu
 dum illas tunc dare: cē de fe. c. 2. Si vero
 laicus non in feudū sed de facto teneat de
 cimas nec in laicos nec in clericos trāsfer
 re pōt etiam de consensu ep̄i: ⁊ his q̄ si
 ūt a plaris cū apostolica. Al. l. nōt gl.
 in. c. prohibem⁹ cē de decimis. vt p̄z in sū.
 cō. eo. ti. q. 26. Cum predictis cō. gl. Ray.
 ⁊ llo. in. d. c. prohibemus licet dicat ali
 orum opinionem tenentū q̄ n̄ possit tale
 feudū trāferri tūiorē esse. Nec videntur
 sic posse concordari: videlicet q̄ si cōcurrat
 conditōnes dicte. §. proxime presertim de
 iusta cā ⁊ debita recōpensatione valet al non
 vt pōt constare ex ibi dictis. B

Anū laicus quālibet decimam sibi i feu
 dū p̄cessā possit dimisso iure feudi liberam
 de p̄sensu ep̄i in locum religiosum simplici
 ter trāferre. gndeo hoc v̄ p̄cedere decre.
 cē de his q̄ sūt a plaris. cū aplica. sup quā
 Inno. dicit sic: Mōnduz hic q̄ reuocatio in
 telligitur fieri ad ecclesiam non solū si ad il
 lam reuocetur ad quam de iure spectat sed
 ēt si ad quancūq̄ aliam: ⁊ ita fm quosdāz
 pōt ep̄us decimas que tenēt ab vna eccle
 sia p̄ferre alteri: q̄ modicum damnum sit
 ecclesie qua tenebantur ⁊ magnū ē lucz il
 li cur conserāt. Sed melius placet q̄ dicta
 decre. loquitur de decimis que tenēnt i feu
 dū ab ep̄is. Nec mir⁹ q̄ dicit q̄ admonē
 dus ē feudatarius q̄ restituat ecclesie po

chiali: q: hoc intelligendū ē si epus a quo
tenetur in feudū cōsenserit: sicut ibi dicitur: nec
sine eius cōsensu aufertur ab eo feudū suū
Itē nō ē mirādū si dicitur potius q: restituat
ecclesie parochiali q: alteri: q: res de facili
redit ad naturā suā. Creditur. n. q: qū epus
illā decimā dederit i feudū: fuit accepta ab
ecclesia parochiali pro aliqua vilitate epus
tus. Et quod licet: ideo potius dicitur ad ean-
dem redire: immo si epus nollet p'sentire su-
perior debet eum aliquā cogere: et de iure
patro. nullus secundū Inno. vt in summa
con. eo. titu. q. 30. vbi etiā ponuntur que in
hoc § habēt. B. Nisi ab alia ecclesia q:
parochiali tenebat. Et istud verbū pochi-
ali non est Inno. nec bene sonat: q: idem ē
et si tenebatur ab ecclesia parochiali: s: dū
dicitur ab alia ecclesia subaudi. s. q: episcopali:
vt potest colligi ex dictis Inno. in. d. e. cum
apostolica. B. nō sufficeret cōsensu epus
vt illa perderet feudū suū nisi magna cau-
sa subeēt: ar. et de re. ec. n. alie. c. i. Et Idē
in. d. q. 30. B.

Et rustici soluendo decimas militibus
qui possident eas excusentur a solutiōe et a
petō. gendo h: Ray. Si rustici sciūt vt cre-
dūt milites auctoritate ecclesie licite petere
vel recipere excusantur: p'sertim cum eccle-
sia: nec a rusticis petat nec militib: p: dicat.
Si ho sciunt q: illicite decimas recipiunt
nō liberantur: si tamē per metū soluerēt ex-
cusantur in pre. 32. q. 5. ita ne. et quod me. cā
sacris. guil. ho dicit absolute q: rustici libe-
rantur non peccant soluendo. Et hoc nō
dicit absolute guil. sed vbi ecclesia nō petit
a rusticis: sed permittit tolli a militibus: vt
in sum. cō. e. ti. q. 33. B. nisi placet eis h:
modo ecclesiā defraudare. Et dicit autē eis
placere quando possunt contradicere et nō
curāt: quia error cui non resistitur appro-
batur: q: 3. di. error. B.

Aliā ecclesia possit ab aliquo iniusto pos-
sessore redimere decimas absq: simonia. gē-
deo fm Ray. pōt dici q: redimere possit:
dū nō fiat auctoritate epus q: multū excusat i
ralibus: et de prebē. nisi. et et de re. permu.
questiū. idē Boff. et Hosti. et guil. addit q:
si parochialis ecclesia velit redimere huius-
modi decimas nō est necessā auctoritas
epus: tū q: culibet licitū ē redimere ius su-
um: tum q: non dat temporale. p: spūali: s: 3:
tantū spūale p: tempore. al. p. p. fructibus de-

cimaz. nā sua spūale percipendū decimas
remanet semp penes ecclesiā: et eadē ratōe
miles licet peccet tū nō p'mittit simoniam
Et Idē in sum. con. li. i. ti. 15. q. 34. B. 13
Hosti. pirarii dicat. Et. s. q: laicus p'mit-
tit simoniā qui non vult decimā male detē-
tā diminere nisi detur sibi pecunia: vt no. i
sū. cō. li. i. ti. i. q. 68 quod pōt intelligi quo-
ad simoniā mētalē. s. si intendit viderē ali-
quod spūale h: eundē guil. Qui etiā dicit
q: si alia ecclesia q: parochialis. i. ad quam
p'inent decime velut h: decimas redimē
necia ē auctoritas episcopi. Et credo q: suf-
ficiat auctoritas episcopi sine cōsensu capi-
tuli qū redimuntur decime laicis in feudis
perpetuo p'sse: sicut sufficit in gratuita cō-
cessione: vt et de his q: sūt a prelatis cum a
postolica. et hoc cāu tuus est q: oia pone-
rentur i māt. epus: et postea epus aliquid da-
ri faceret laico ab illa ecclesia: ar. et d: p'be.
nisi in sū. et de re. pmu. ad qōnes. vt in sum.
con. d. q. 34. B.

Et ecclesia possit ab aliquo iniusto pos-
sessore decimas in pignus recipere. gēdeo
fm Ray. Ecclesia decimas que sibi debentur
pōt vtiq: in pignus recipere: nec tenet
fructus computare in sortem. Et eodē mō
dicendum si que possessiones de fructibus
decimarum fuerint empte ab illo possessore
re. s. q: illas pōt recipere in pignus et nō te-
netur fructus computare in sortem. nā res
quecūq: empta de pecūia ecclesie ipsi eccle-
sie acqrit. et hoc dico si ecclesia nō de facili
pōt eas aliter recuperare: et de his que sūt
a prelatis cū aplica. Porro decimas q: alteri
ecclesie debēt non dicitur ecclesia in pignus
nec aliter a laicis recipere: et e. interdicim. Et
Idē in sū. cō. li. i. ti. 15. q. 32. B.

Defunctus De suffragiis p
defunctis: vide i
fra purgatoz et j. suffragiū. Itē
de defunctis vide infra mortuus: et infra se-
pultura.

Egradatio Duplex est de
gradatio. Que-
dam enim est verbalis. s. depositio
ab ordinibus seu gradibus ecclesiasticis eo-
rum qui sunt in sacris ordinib: Et hec fa-
cienda ē a proprio epus assistente sibi cano-
nico numero episcoporum. Et s. ad min.
2. in degradatione epus: in presbyteri ho
6. in diaconi. 3. et cōicqnter in subdiaconi

totidem: et proprius epus eoz. §. q. 7. fe-
lix. 7. c. se. 7. in. c. degradatio. j. allegato. B
Si ho deponendus non est in sacris suffic-
ientia ppij epi sine alioz presenna. quedaz
ho degradatio est actualis siue solennis q
dz sic fieri. Clericus degradandus induit
sacris vestibus habes in manibus vas vt
aliud instm seu ornametu ad ordinem su-
um spectans ac si deberet in officio suo so-
lenter ministrare ad epi pnuaz adducatur
tunc calix liber seu queuis alia res q in or-
dinatioe ab epi fuerat ei tradita singulari-
ter auferatur incipiendo ab eo quod ei vlti-
mo datum fuerat: sic gradatim procedē-
do vsq ad prima vestez que traditur i col-
latione tonsure 7 post raditur vel tondet.
Potest aut vti epi verbis aliquibus ad ter-
rore opposita illis que in collatioe ordinu
plata sunt hocmo vel sibi: Auferim tibi ve-
ste sacerdotale 7 te ordine sacerdotali pua-
mus: sic de alijs: 7 vltimo dicendo: Au-
ctoitate dei oportetis pns 7 filij 7 spiritus
sancti ac nostra tibi auferimus habituz cle-
ricalem 7 deponimus te degradam 7 spo-
liamus 7 exuimus te oi ordine 7 beneficio
7 priuilegio clericali: hec oia ex de penis.
degradatio li. 6.

Sacerdos vel alius clericus i sacris cu
pro heresi fuerit seculari curie reliquend
seu degradad. A 3 seclari curie n relique-
d sed ppetuo deponed: vt in ter. j. allega-
to. B Potest fieri per solu suu epi co-
uocans abbatibus 7 alijs prelati 7 religi-
osis 7 lraus sue diocesis sicut expedire vide-
bitur: ex de hereticis qm li. 6.

Qualiter clericus degradatus ppter he-
resim vel h i tradi dz pnti seculari. sm. ei
degradatio pnti pnti celebrada e: quo fa-
cto dicitur ei vt in suum forum recipiat de-
gradatum: 7 sic intelligitur tradi sed pro
eo dz ecclesia interced. A efficacit: vt i ter.
j. allegato. B q si moriat: ex d. h. si. nouim.

Ho omnis degradatus traded e pote-
stati seculari sed solu in trib casib. Pri-
mus in crimie heresis: ex de hereti. ad abo-
lend. §. i. 7. 2. nisi incotineti ad pnuaz redi-
re. h. 7. 2. nisi incontineti ad pnuam redire
voluerit: ex d. h. excoicam. §. d. anati. A
3bi n dz q sat perpetuo carceri macpda-
ti si redire noluerit postq fuerint de phē
si. B 2o casus est in falsario lraum domi-
ni pape: extra de cri. fal. ad falsarium. 3o

casus cum quis deponitur propter calum-
niam qua intulit suo epi. xi. q. i. si go sacer-
doti. A Idē casus no i su. con. li. i. u. 5.
q. x. f. 3. hosti. Sed in. d. c. si quis. ponunt
plura alia. Dicit. n. ibi: Sigo sacerdotum
vel reliquoz clicoz suo epi fuerit iobediēs
aut ei insidias pauerit aut pumeliā aut ca-
lumniam vel couicia pulerit 7 punci po-
terit mox depositus curie tradat 7 recipiat
quod inique gessit. B

Degradatus fm: gnil. si fuit in sacris bñ
dicere tenetur horas canonicas q: non li-
beratur sed obligatus remanet ad ea que
sūt oneris: non in dicat bñs vobiscū 7 silia
hba q ad dignitate ordi pnt. A Idē
in su. cō. li. i. n. 7. q. 18. ad si. vbi etiā dz fm
eudem gnil. q. et idē ē in degradato bñsi-
ciato qd tu tenet bñficiū l3 nō fuerit in sa-
cris: 7 q degradatus vel suspensus n debz
officiare ecclesiam. B Degradati epi n
pōt restituere. j. epi. §. 6.

Electatio

Utrum consensu in delectationem
peccati mortalis sit peccatum mor-
tale. gndeo fm Tho. scda scē. q. 74. A
3bi nil vī de hoc dicit: sed aliquid tangitur
scda scē. q. 154. arti. 4. 7 pma scē. q. 83.
B Dicendum q: sic licet 7 theologi cōit-
dicūt. nam 7 Aug. dicit. 12. de trinitate q
propter peccata cogitationis etiā sine vo-
luntate perficiendi sed cum voluntate ob-
lectandi totus homo dānabit: q: enim ali-
quis consentiat in talem delectationem nil
aliud est q consentiat q affectus suū sit
inclinatus in fornicationem. Nullus emz
delectatur nisi i eo quod est conforme ap-
petitui eius. Et notandū hic q vt dicit idē
Tho. Delectatio mortosa non dz h3 diuina
nuitē tēpore: sed ex eo q rō deliberat cur-
ca eam imoratur nec eam repellit: tenens 7
volens libenter ea q statim vt attingūt ani-
mū respui debuerūt: vt dicit Aug. 12. de tri-
ni. A Idē in su. cō. li. 3. n. 34 q 271. vbi
allegat hoc Tho. dicere in pma parte se-
cūde. q. 84. arti. 8. Et vt ibi p3 ex predictis
con. Al. 7 De. in aliquo clarius loquēdo
dicit q non solū ē peccatū mortale quādo
rō expresse consentit: sed et qn nō expresse
dū negligit expungere motus peccati 7 ma-
net talis cōplacitū post sufficētē deibe-
rationē 7 animaduersionem periculi. B
De tactibus 7 osculis. 7 huiusmodi vide i

fra luxuria. §. si.

Elegare

est vires suas alteri committere. Querit ergo an epus possit delegare et cui. Rendo fm Ray. et Guil. Distinguendum est quod quedam sunt que pertinent ad ordinem episcopatus: sicut consecratio vel reconciliatio ecclesiarum ordinatio clericorum et similia: et ista potest epus delegare tantum episcopis: extra de offi. ord. q. sed. et de cons. ec. aqua. Qui est metropolitani post confirmationem ante pallii receptionem potest episcopis committere consecrationem suffraganeis sui: extra de elec. suffraganeis. Sunt alia quedam que pertinent ad iurisdictionem: sicut est audientia carum et absolutio peccatorum et huiusmodi. Et ista indubitanter potest alteri delegare: vt in d. c. aqua. ita tamen quod criminales causas clericorum cum agitur ad depositionem non potest delegare nisi in casibus: scilicet si inciperet abesse propter ecclesie sue necessitatem vel aliam magnam causam: tunc committeret non diffinitionem cause sed cognitionem tantum: ar. ff. de offi. eius cuius est iuris. l. 1. C. de ped. iudi. l. 2. nisi committeret diffinitionem totius cause alteri episcopo quod potest facere fm quosdam cum non sit ei prohibuit. Sunt et alie cause que non sunt criminales: in propter eorum excellentiam non debent eas delegare nisi in causa necessaria et multum iusta impeditus: vt est causa matrimonij et similes: extra de p. s. et affi. ex litteris in fine. Et tunc et non debet committi idoloris vel leuibus sed lras et grauibz personis: vt potest colligi ex d. c. ex lris fm eundem Ray. vt in su. con. l. 3. n. 32. q. 5. vbi notantur etiam omnia que in hoc §. ponuntur. Non debet etiam delegare potestatem dispensandi cum irregularibus nec absoluendi eos qui in manus violentas iniecerunt in clericos in causibus sibi a iure concessis: vt de pueri et mulieribus et similibus: et ideo hoc delegare non debeat potest tamen cum non sit ei prohibuit. Ad id tamen committat discretis et honestis fm glo. Ray. vt in d. q. 5. Immo de percussentibus clericos conceditur extra de offi. ordi. eis. Et vbi patet quod hoc conceditur non solum episcopis sed etiam omnibus quibus ex officio in certis casibus competit dicta absolutio. Et alias vero causas minores etiam spirituales: vt de decimis de iure patronatus et similes potest delegare: non tamen laici sed clericis tantum ex

tra de iudi. decemimus. r. c. q. 10. Peculiaritatem vero causas potest in omni iurisdictione delegare nec debet ipse in talibus occurrere: ar. xl. q. 1. ite quidem.

Sed vix delegatus possit alteri causam subdelegare. Rendo non potest nisi in tribus casibus. Primum est si lis est coram eo prestatata: et sic inteligitur extra de sen. et re iud. cum Bertoldus. ar. C. de p. cu. l. neque tutores. 2. quoniam vniuersalium causarum alicuius ville vel castri vel ecclesie est alicui delegata: tunc non potest prius causam delegare. ff. de iudi. cum p. 2. 3. si est delegatus a papa vel a principe. innc. non potest totam causam indistincte vel partem eius alteri delegare: extra de offi. dele. q. 1. super quoniam non. r. c. pastoralis. Ille tamen cui papa committit inquisitionem vel puisionem ecclesie de blasphemis seu alijs mistis: quoniam in his casibus industria et fidelitas persone cui committitur eligi debet: non potest hoc alteri delegare. Item nec ille potest delegare cui papa committit predicare crucem: excoicare vel absoluer aliquos: dispensare cum irregularibus: vel inuigere priuilegia: non committitur sibi iurisdiclio sed certum misterium: salua semper auctoritate legatorum sedis apostoliche: extra de offi. dele. q. 1. apostolica. Et ideo in su. co. l. 3. n. 32. q. 6. Et saluo si haberet speciale mandatum subdelegandi vt notat Jo. an. extra de offi. dele. is cui l. 6. Et in d. c. is cui expresse colligitur vbi dicitur quod is cui committitur a sede apostolica vt puideat certe persone de beneficio in certa ecclesia dloceti vel puicia potest hoc alteri subdelegare: secus si ei committatur vt puideat ecclesie de persona. tunc non potest subdelegare nisi subdelegandi habeat ipeccialem mandatum. B

Sed nunquid episcopus potest delegare his qui sunt de alieno episcopatu. Rendo fm Guil. delegare potest ea que pertinent ad iurisdictionem voluntariam: sed non potest eos compellere ad suscipiendum eius commissionem cum eis nihil precipere possit. Et ideo in su. co. l. 3. n. 34. q. 40. Sed non potest eis delegare ea que pertinent ad iurisdictionem potestiosam que non habet locum nisi in alieno episcopatu. Et hoc est extra de cons. vt aiaz. §. primo. l. 6. De indice delegato et eius officij talibus: et an possit aliquid recipere: huius iura iudex primo. 4. et 5.

Enunciatio

duplex est denunciatio. Una que fit prelato non tantum iudici sed tanquam singulari persone: scilicet

exigentia correctionis fraterne. De hac vi
de. s. correctio. 2. **A** Et ibi patet qd ista
fuit etiam prelato rāq̄ iudici non ad puniēdū
sed ad emendandū denunciātū. **B** Etia
est denunciatio q̄ sit prelato rāq̄ iudici vt
inquirat et puniat. Et de hac vide. j. inquisi
tio per totū et. s. crimē. §. si.

Depositum Quō et quādo
depositum red
di debet. gnde reddi debz ipa rel
deposita ad petitionem et voluntatem de
ponētis: quod tñ fallit in. 4. casibus. Pri
mus cum quis gladiū deposuit deide furi
suo facius ipm̄ reperit. 22. q. 2. nequis. Se
cundus si deponēs fuerit deceptoratus: nam
oia bona sua publicantur. ff. e. bona fides
3° qñ fur deposuit et cū dñō in petitiōe pcur
rit: vt in predicta. l. bona fides. 7. 12. q. 2. cū
deuotissimū. 4° qñ fur deposuit apud illū
cui surripuit vlt apud propriariū: vt pba
tur per eadem iura. **A** .i. in dicta. l. bona
fides ad fi. et idem no. in lū. con. lib. 2. u. 6.
q. 23. **B**

Depositari licet pro voluntate sua depo
sitū reuocare: et co. bona fides. et vt Im̄.
ibi no. et p̄ pactū appositū: qz p̄t penitere
ff. eo. l. 1. **A** Ibi hoc clare habetur in. §.
penul. **B**

Contra depositū n̄ ē locus p̄p̄lationis:
.i. in totū: vel deductiōi. .i. p parte l3 p̄p̄sa
tio admittatur in alijs si cā ē ligda: ita qd fa
cilē exitū h̄e credat: et co. bona fides. **A**
Et ibi p3 per gl. qd etiam in alijs non sit cō
pensatio sp̄ci ad pecuniā nisi qñ sp̄s: vt
equ^o vel quid sile dari nō posset a debito
re et deueniret ad cōsuetudinē. **B**

Aliū depositarius teneatur satisfacere de
ponenti si res apud eū peat. gnde tenet si
pmisit doliū vel latā culpā: vt puta si depo
nit apud me seruum victum et ego miseri
cordia ductus soluo eū. ff. eo. si hōies. Itē
qñ depositarius res suas habet saluas et d
positas amittit p̄sumitur q̄ ipm̄ quia suas
clausit in archa et depositas nō clausit. S3
et tenetur etiam de leuissima culpa si sit in
mora vel si obtulerit se deposito: vel si rece
perit aliquid pro custodia. **A** Hoc casu
cum contractus concernat commoditates
vtriusq̄ non videt qd teneatur nisi de leui
tantiū: et sentit gl. in dicto. c. bona fides. su
per verbo de culpa. et expresse dicit gos. vt
in sum. con. eo. 11. q. 24. **B** Et si graua

depositari fiat depositū: de cāu etia fortui
to tenetur si pactum culpa vel mora p̄ces
serit. Nec omnia et co. bona fides. **A**
Predicta etiam omnia notantur in dicta
q. 24. fm̄ Hosti. **B**

Ecclesia non tenetur de deposito nisi qñ
depositū fuerit factū prelato et cōuentui vlt
caplo hñibus et recipiētibz: aut nisi iq̄
tū locupletior et: et. c. l. **A** Hoc fuit di
ctum Hosti. vt p3 in sum. cō. d. q. 24. **B**

Aliū depositario liceat vt re deposita.
gnde depositarius vtendo cōmuni fur
tim. ff. de p̄di. fur. q. furtum. Et hoc intell
ge qñ ē expresse p̄hibetū ne vtatur: aliter ū
pmittit: si tñ putauit dñm̄ permissurū. **A**
Etia si minus probabiliter hoc putauit fm̄
Hosti. vt in su. cō. l. 2. u. 6. q. 25. p. l. qui re
j. allegatū qd ad hoc bñ facit. Si tñ nō h̄ue
rit cām putandi p̄sumit q̄ cū. ff. d. fur. l. q
uas. §. vetare. vbi dī: Vetare autēz dñz ac
cipimus eum qui non consensit **B** vt. ff.
de fur. l. qui re. Item intellige nisi depona
tur qd contineatur numero pondere vlt nē
sura et non obligetur. Nec n. exceduntur
fines depositi et transferunt dñm̄: et sic vt
p̄t. Si hō obligat vel claudet coip̄o
vlt p̄hibuisse ne depositarius vtat nisi p̄m̄
diceret expresse: vt. ff. e. l. 3. §. rei. 1. l. dies. §.
qui pecuniā. 1. l. quintus. **A** Nec fuit
dicta Hosti. cū quo p̄cor. Gos. et Monal.
vt. d. q. 25. **B**

Quid si res deterior reddat. gnde red
dita non vt. ff. eo. l. 1. §. si res. **A** Hoc intel
lige qñ deterioratio facta ē culpa deposita
rii et non al: vt. s. §. 3. **B**

Heres depositarij tenetur de precio rei
deposite ignorāter ab eo vēdite: imo etiam
si non sit heres nihilominus ab eo id quod
consecutus est extorquetur. ff. eo. l. 4. §. vlti.
1. l. 2. 1. 3. **A** addita. l. 4. vbi dī de non he
rede qui putabat se heredē cū vēdidit. **B**

Alius peccat qui rem suam apud aliū
depositam vel etiam iniuste detentam fur
tim accipit. Respondeo scdm̄ Tho. scda se
cunde. q. 66. Ille qui furtim accipit rez su
am apud alium depositā grauat deposita
rium: quia ille tenetur ad restituendum vlt
ad ostendendum se innoxium. Et de ma
nifestum est qd peccat: et qd tenetur ad re
leuandum grauamen depositarij. **A**
Hoc puto verum nisi ipse depositarius sci
enter accepisset in depositum rem alienāz

vel si dñō probanti rem suam denegassz re
stituere sicut dicitur in principio. hñs. n. casu
bus depositarius furtum cōmittit et teneat
ad restitutionem. C. de fur. l. ancille. ideo
hoc casu idē iudicandū de depositario qd
de ipso fure. **B** Qui xō furtim accepit
rem suā apud aliū iniuste detētā: peccat q
dē nō qz grauat cū qui detinet nec tenetur
ad restituendū aliqui d. **A** nisi esset con
demnatus. nam potest ppter hoc pdena
ri ad amissionem rei sue: vt. s. bellū p. s. 2
B s3 peccat s cōem iusticiā dum ipe sibi
vsurpat sue rei iudiciū iuris ordie ptermis
so: et iō teneat eo satisfacere. **A** s. i. foro
iudiciali vt dictū est. **B** Et dare operaz
vt scandalū primoz si inde ortū ē sedet.

O **Erissio** **Q**uam derisio sit spe
ciale peccatū. **R**ñdeo
fm Thō. scda scde. q. 75. Dicendū
q sicut aliquis conuiciando intendit dep
mere conuiciati honorem et detrahēdo di
minuere famā et susurrando tollere amici
tā: ita irridendo intendit q ille qui irride
tur erubescat: et qz hic finis distinctus ē ab
alijs: iō etiā peccatū derisionis distinguit
a dictis peccatis. **A** Idem in sū. con. li. 3
ti. 34. q. 242.

Quā derisio sit peccatū mortale. **R**ñdeo
fm Thō. vbi s. q. cū aliqz malū alicuius p
sone vel defectū in risū vel ludū ponit: deri
sio dicitur: et si quidē hoc fiat in qstūm malum ē
paruum fm se: sic derisio est veniale: s3 qñ
accipitur quasi paruum rōne psonē: sic a
liquem irridere ē eū oio puipe dēre et tā vi
lē estimare vt de eius malo n sit curandū:
sed sit qñ p ludo hñdū. **A** sicut solet hñ
defectus pueroz et stultoꝝ fm eū dē Thō.
B Et sic derisio ē peccatū mortale et gra
uius qz pumelia: quia contumeliosus vī
accipere malū alterius seriose. Irriſio autē
siue illusor in ludū: et ita vī esse maior con
tēptus et de honorario. Et fm hoc ē graue
peccatum: et tāto grauius qstio maior reue
rentia debetur psonē que illudatur. vnde
grauissimū ē irridere deū et ea que dei sūt
et qñ irrisio parētū. 3° derisio iustoꝝ p
quā hōies ē et a bñ agēdo ipediūt. **A** Idē
in sū. cō. e. ti. q. 243. **B**

O **Esperatio** **Q**uam sit pecca
tū. **R**espondeo
fm Thō. scda scde. q. 20. circa deū ha
estimatio intellectus est q ex ipso puenit

hominū salus et venia peccatoribus datur
s3 illud **Ezech.** 18. **N**olo mori peccatoris
sed vt cōuertatur et viuat. **F**alsa at opinio ē
q peccatori penitenti veniam denegat: vel
q peccatores ad se non conuertat p gratiā
iustificantiem: et ideo sicut mortis spei q cō
formet se h3 ad estimatiōē verā lauda
bilis ē ita oppositus motus. s. desperatiōis
qui se conformat estimatiōi false de deo
est vitiosus et peccatū: et de hac mā h3. j. p.
sumptio circa mediū. De desperatione in
qstūm est vnum de impedimentis penitē
tie vide. j. penitentia. 4. s. i. **A** Idem qd
in hoc. c. notatur in sum. con. li. 5. ti. 34. q.
211. **B**

O **Extractio** **D**etractores scdm
Ray. sunt qui vitā
et bonos mores alioꝝ corūpere vt
minuere nūtiunt.

Detractio fm Thō. scda scde. q. 73. dif
fert a contumelia duplr. primo quide3 q
tum ad modum proponendi xba: quia. s.
pumeliosus manifeste s3 aliqū loqē dīra
tor occulte. scdo qstū ad finē intentum si
ue qstū ad nocumētū illatū: quia. s. contūe
liosus derogat honori: detractor fame: et di
citur verba detractionis occulta non sim
plr sed per comparisonem ad eū de quo
dicatur: qz eo absente vel ignorante dicunt
etiam si coram multis alijs dicantur. **A**
Cōtumeliosus autē in faciē s3 hoiem loquit
tur et si solus sit pñs fm eū dē Thō. vt i sū.
cō. li. 2. ti. 5. q. 197. **B**

Quot modis detractor famā alicuius
diminuit. **R**ñdeo fm Thō. vbi s. **D**etra
cto: hoc agit duplr. qñ qz quidē directe: qñ
qz xō indirecte. Directe quadruplr. pmo
mō qñ falsū alteri imponit. scdo qñ pctm
suis verbis adauget. tertio qñ occultuz re
uelat peccatū xbis cōibus: cantilenis: si
gnis seu etiā in scriptis que appellantur li
belli famosi: de qb^o vide. j. libell^o famosus
A Siue etiā verbis artificiosis s3 **R**ay.
vt in. d. q. 197. **B** quarto qñ id qd ē bo
nū mala iniectione facit. Indirecte xō du
pliciter. s. vel negando bonū alterius: vel
maliciose reticendo. **A** Idē in sū. cō. li.
2. ti. 5. q. 198. **B**

Quā detractio sit peccatū mortale. **R**ñ
fm Thō. scda scde. q. 73. Dicendū q qz i
ter res temporales fama videtur preciosi
or et per eius defectum homo impeditur

a multis bene agendis: id detractio p se lo-
quendo e peccatu mortale. **A** Ld. Ray.
et d detractio p se pnti mortale fm eodē
qn detrahēs inuendit ad denigrādā famā
eius cui detrahit: vt i sū. cō. e. ii. q. 199. vbi
et pntur oia q in hoc. §. ponit. **B** Lōtin
git m qnqz q aliqs pferit verba per que fa-
ma alterius diminuitur: et non e detractio
formali loquendo: vt si proferat ppter ali-
qd bonū vel necessariū cū debitis circun-
stātijs: et sic nō e peccatū: vt p3 in denūciati-
one vel accusatōe. Si aut pferat ex al leui-
tate vel pp aliquod non necessariū n e pec-
catū mortale nisi forte xbu quod dicit sit
adeo qd graue notabiliter ei famā ledat et
precipue in his que pntinēt ad honestatē
vitijs: hoc ex ipso genere xboz h3 rōn e
peccatū mortale: et tenetur aliquis ad restō-
nem fame sicut et alterius rei. **A** Pro-
pterea dī puer. 24. Lū detractōib ne cō-
miserarijs qn repente surget pditio eorū et
ruinā viriūsqz quī nouit. super quo gl. h.
spāl'r vitio. i. detractōis pclitatur totūz pe-
ne genus humanū: vñ Aug. in mensa sua
Quisquis amat dictis absentium carpere
vitam: hanc mensam indignam nouerit
esse sibi. **B**

Sed qualiter detractor restituet famāz
Rñ. fm Lho. scd a scdē. q. 62. Dicendum
q aliquis pōt alicui famā auferre tripli. p-
mo mō verū dicēdo et iuste: puta cū aliqs
crimen alicuius prodit seruato debito or-
dine: et tunc non tenetur ad restōnez fame
me. scdō mō falsum dicēdo et iniuste: pu-
ta cum aliquis imponit crimē alteri quod
nō fecit in audiēda multoz: et tunc tenet
famā restituere confitendo falsum dixisse
et iniuste. tertio modo verum dicēdo sed in-
iuste: puta cū aliqs pdit crimē alteri. **S**oz
dine debiti: et tūc tenet ad restōnem qz
potest sine mendacio tū: vtpote q dicat se
male dixisse: vel q iniuste cū diffamauit
vel si nō pōt famā restituere d3 et aliter re-
compensare: sicut et in alijs iniurijs. **P**ro-
bant h. 5. q. i. quidā. et 14. q. 6. si res. **A**
Con. Al. **P**de. et Ray. vt in sū. con. li. 2. ti. 5.
q. 201. vbi etiā addit fm Ray. q restō fiet
hoc mō: videlicet vbi publice dixit xbum
vel cantilenā: per se vel per aliu: vel etiam
vbi picat libellū famosū necnon et in alijs
locis vbi intelligeret illum contra quem h
acta sūt infamatiū occasione sui dicti vt scī

vel signi publice et simpliciter recognoscat
errorem suum et culpā et pro posse remoue-
at vel saltem alleuet sic infamiam iarg. de
pur. ca. inter sollicitudines. §. pceptis. **I**dem
Ldost. dicit m q p publica recognitio fa-
cienda est nisi ex tali recognitione publica
ille infamatus amplius infamaret. Et h3 gl.
Ray. intelligenda sunt h. si si aude hoc fa-
cere: secus si non aude pp potentiam vel
crudelitatem aduersarij addit Ray. Tene-
tur etiā secū pponere de iniuria et humili-
tatem postulare. **I**dem Ldost. Et h3 gl.
Ray. o3 veniam postulare in pcepta pso-
na si aude: al saltē p interpositā psonā. **B**

Utrum peccet aliquis audiendo detrac-
torem. **R**espondeo fm Lho. scd a scdē. q.
73. Si aliquis detractores audiat absq re-
sistentia videtur detractori consentire. vñ
sit particeps peccati eius et liquidem indu-
cat eum ad detrahendum vel saltem place-
at ei detractio propter odium eius cui de-
trahitur non minus peccat q detrahens et
qnq magis. Si vero peccatū non placet
sed ex timore vel negligentia vel etiam ve-
recundia quadam omittit repellere detra-
hentem et ostendere q ei detractio displice-
at: tūc peccat qd sed multo minus q detra-
hens et plerūqz venialiter. **Q**uāq etiā hoc
ipm potest mortale eē: vt quia ex officio in-
cumbit ei detrahentem corrigere vel etiam
propter aliqd periculū inde pñs: vel pp ra-
diē qua timor humanus quandoqz pōt
esse peccatū mortale. De quo vide infra
timor. §. 1. Detractio i quo differt a susurra-
tione: vide. j. susurratio. **A** **I**dem quod
ihoc. §. h3 i sū. cō. li. 2. ti. 5. q. 202. **B**

O **I**aconus An liceat diaco-
ni deferre ad infirmum et cum cō-
municare. **R**espondeo fm Suil. Non, ni-
si in extrema necessitate absentibus episco-
pis et presbyteris: vt distm. 93. diaconi. nāz
in necessitate etiam presente presbytero po-
test diaconus iussus eucharistiam populo
dispensare: vt di. 93. diaconi. uā se. **A** po-
tius est. c. presente. **N**ecessitas autem est qn-
do presbyter est feclus vel als impotēs hoc
facere scdm eundem Suil. vt in summa cō-
sel. libro. 3. titu. 27. q. xi. **B** Et sicut ibi
dem notauit Aug. etiam absente presby-
tero si tanta sit necessitas q iussus presby-
teri expectari non possit: non est expectan-

tandus qd si presbyter diacono etiam in ne-
cessitate prohibeat et expressa cā: vt quia sō
te usurarius vel al' impenitens est qui perit
cōtinentem obediendū est ei aliter non. **A**
idem in. d. q. vi. vbi etiam dī qd laicus i nul-
la necessitate nec scipm nec alium cōicare
d3. **B** nā et **Tho.** in. 4. dī. 13. dicit qd dia-
conus licet possit sanguinē in calice dispen-
sare licet adhuc in quibusdā ecclesijs dia-
conus dispensat mīstris sāguinē: non. tamē
d3 corpus xpī dispensare: qd nō h3 man⁹ p se
cratas ad tangendum. et hoc intellige nisi
de mandato p'sbyteri vel epi vel p'sbytero
longe posito in casu necessitatis: vt dī. 93. p
sentē. Quomodo diaconus habet prouidē
de lotionē corporalis t'puiusmodi vide su-
pra corporale.

Dignitas ecclesia-
stica fm Innocē. et
dicitur. est quedam preeminencia i
gradu et quasi pro eodem sumitur digni-
tas et personatus et archidiaconatus et p'mi
cerarius oceanatus et huiusmodi. **A** **Do**
sti. etiam dicit qd ista dignitas vocatur cu-
stodia et aliquando ministerium. et **Inno.**
dicit qd semper pro eodem sumitur perso-
natus et dignitas: vt in sum. con. li. 3. ti. 13. q.
17. **B** et intelligitur esse dignitas vel p'so-
natus fm institutionē vel consuetudinem
ecclesie: nam posset esse qd aliquis in ali-
qua ecclesia exerceret officium archidiacono-
ni cognoscendo de causis clericorū et de ali-
is: non tñ est reputandus ob hoc esse in di-
gnitate nisi vocet noie quod dignitatez so-
natq; si vocet aliquo noie dignitatis vel p'so-
na i dignitate cōstruata reputet l3 nulluz
mīstrū dignitatus faceret reputandus ē in
dignitate: dūmō perpetuo eā oblineat: eē
de sta. mo. c. 2. §. si. **A** **Do** cū sit dicit **In**
no. qui intelligit ista quo ad dispōnē. c. de
multa. eē de preben. vt patz in. d. q. 17. **De**
mā aut. c. d multa, est tactū s. bñficiū p^o. §.
i. et tāgū h. in. §. se. **B**

Nemo potest habere simul plures eccle-
sticas dignitates: nec etiā plā bñficia curā
aiarū hñia: vide hoc s. bñficiū p^o. §. 2.

Dignitas sine cura ab eo qui tā. 20. ānos
pleuit ex dispensatione epi pōt hñet de
eta. et qua. p'mittimus. li. 6.

Discere debet quilibet etiam p-
lati quicunq; nō so-
lū a maiorē sed etia a minorē dū

nī erudito. **Ande** dī. 35. Nullus epi pro-
pter opprobrium senectutis vel nobilitatē
generis a paruulis eruditus et minimis si
quid forte est vtilitatis ac salutis inquirē-
re negligat. Qui enim rebelliter vult et
discere atq; agere bona recusat magis dia-
boli membra qm xpī esse ostendit: et pon⁹
infidelis qm fidelis esse monstratur. **Ande**
et **Aug.** ait: Ego senex a iuvene et epi tot an-
norū a collega nōdū anniculo paratus sū
docti. 24. q. 3. si hēs. **Ad** materiam docē-
di facit. i. magister p'mo. et magister 2°. et i.
scia. et infra studium.

Disciplina correctio
nis siue punitōis quā plati qñq;
imponunt non debz esse vsq; ad effusione
sanguinis: ar. eē de rap. in archiepiscopa-
tu. et h3 **Bull.** intelligi debet de effusione e-
normi. **A** **Idem** in sum. cō. li. i. ti. 4. q.
6. **B** De correctione prelatorum vide s.
correctio p'mo.

Discordia **Arum** sit pecca-
tum mortale **Rñ.**
h3 **Tho.** scda scde. q. 37. Quando
aliquis facient et ex intentione discordat a
bono dīno et a bono proximi in quo debz
consentire: hoc ē peccatum mortale ex suo
genere. ppter p'ietatē suā ad charitatē l3 p-
mi motus huius discordie sūt peccata vti
alia propter imperfectionē actus. Sed cūz
intentio aliquorū ē ad aliquod bonuz qd
pertinet ad honorē dei vel ad vtilitatem p-
ximi: tñ vnus existimat hoc esse bonuz ali-
us aut h3 p'iam opinionem nō ē peccatū
A qz talis discordia ē per accūs: et qz con-
cordia que est charitatis effectus ē vno vo-
lūtatum nō opionū fm eundem **Tho.** vt in
sū. con. li. 3. ti. 34. q. 226. vbi etiā notantur
qz h3. **B** nisi huiusmodi discordia vl sit
cum errore circa ea que sunt de necessitate
salutis: vel si pertinētia indebite adhibeat
Ex quo etiam patet qd discor: dia qñq; ē ex
pctō vnus mī: qñq; est cum peccato vtri-
usq; puta cum vterq; dissentit a bono alte-
rius et diligit bonum proprium: et vide in-
fra litigiam.

Dispensatio scdm Ray. est
iuris relaxatio
vnde vocatur vulnus quia vulne-
rat ius commune. 23. q. 4. ipsa pletas circa
finem. **Do** stien. quoq; dicit sic: Dispensatio

est rigoris iuris per eum ad quem spectat misericors et canonice facia relaxatio: ut colligitur. l. q. 7. §. nisi rigor. 2. c. se. **¶** Idem in sum. con. li. 3. ti. 29. q. 1. ad fi. **B**

Sed nūquid dispensatio est ius. **R**ñ deo fm Ray. Dispensatio fm qd est dispensatio te est potestas siue actus pñtis a iure pcess^o. Sed fm qd est in eo cū quo dispensatū ē: sic ē ius pñtatis. i. licētia siue permissio qd alicui facta ē rigore iuris: sed nō est ius commune: ar. 32. q. 2. interfectores. 2. c. i. 2. dolescentia. cō. dōsti. **¶** Idē in sū. con. eo. ti. q. 2. **B**

Utrū dispensatio sit necessaria i occultis. **R**ñ deo fm Bui. In occultis in qb^o pōt dispensari dispensatio necessaria ē nō p pōpō sitionē vitandā: qz occulta peccata videtū nō hñt: l. 3. q. 2. eo sup quo dispensatū ē accusari qd non pōt: ar. ex de si. pñsby. ex tua. Alioquin etiam post peractam pñiam posset accusari: ar. 33. q. 2. admonē. l. 5. q. 5. pñsbyter. **¶** Idem in sum. con. in dicta. q. 2. in fi. **B**

Dispensationū aliqē debita aliqē phibita aliqē pmissa. Debita ē cū multo scandalo timeatur: di. 50. vt cōstitueretur. Laue in ne de pñs in scandalo: vide. j. scādalum. **¶** Idē debita ē dispensatio siue rōne ipis vel pñone vel pietatis vel necessitatis siue vilitatis ecclesie vel euentus rei: 7 de singulis hōz ponitur. l. q. 7. §. nisi rigor. 2. c. 2. §. se. vt qz ad. §. ecclesie. **¶** Idē sequentia i isto. §. fuerunt dicta Ray. vt p3 in sū. cō. li. 3. ti. 29. q. 10. 7 glo. Ray. exemplificat euentum rei de laicis promotis in episcopos de facto: vt. d. q. 7. c. exiunt. Sed vt pōt constare ex allegatis iuribus omnia predicta reducuntur ad tria: videlicet ad cām necessitatis siue vilitatis. l. q. 7. 7 si illa: sen pietatis: vt cum propter pietatem dispensatur cū corpore vilitatis vel illiteratis vt remaneat in suis ordinibus ad quos indebue fuerūt assumpti. l. q. 7. h. q. **¶** Et predicta cānt qñ qz ex persona vel ipe seu loco seu accñtib^o alijs: vt ex dictis iuribus pōt cōstare. **B**

Et breuiter vbicunqz subest iusta cā dispensatio debita est: di. 50. dñō sancto. x. deide 2. x. ecce. 2. c. considerandum. 7 l3 ex cāis predictis dispensatio debita sit: 7 peccet pñlarus non dispensando: vt est argu. 2. q. 5. quanto in fine. tamen subditi non habent ius petendi nisi forte supplicando. Dispē-

salto vero prohibita est vbicunqz non pōt fieri sine manifesta decoloratione ecclesie. Item vbicunqz non est iusta cā dispensatū l. q. 7. tali. 2. c. si illa extra de elect. in nou. ut. §. multa. 2. §. si. Dispensatio vero pñtis est aliqñ in cāu: vt di. 50. si quis pñsbyter. 7 multis casibus quibus iurat permittunt dispensationem. **¶** In dicto. c. si quis pñsbyter dicitur: Si quis pñsbyter aut diacōnus inuentus fuerit aliquid de mīsterijs ecclesie venundasse: quia sacrilegium commisit: placuit eum in ordinandō ecclesiasticā non haberi: in iudicio tamen episcopi dimitendus est si in suo debeat recipi gradū. **B**

Quid si cōs indistincte dispensat. **R**ñ deo fm Ray. si de hoc fuerit accusatus pñs endus est pena depōnis: di. 51. c. 1. in fi. 2. c. qui in aliquo in fi. Sed dōsti. dicit qd hoc forte locum habet si cōmonitus incozagi bilis sit: 7 propter hoc suspensus 7 iniam suspensionis cōtēns etiam in sua cōtūmacia perseverat: ar. extra de pñben. graue. §. nolentes. Et predicta. c. possunt itel ligi quando episcopus dispensat in eo qd de iure non potest. **¶** Idem in sum. con. fel. eo. ti. q. xi. Et sententia dōsti. benignior videtur 7 tenenda. ff. de legi 1 benignior. **B**

Dispensatio in multis casibus episcopis prohibita est. primo quidem in homicidio: di. 50. mīro. Et intellige siue iusto siue iniusto 7 quomodo cunqz fiat: vt si quis vindictam sanguinis dicat vel scribit aut chirurgiam exercet aut vindictē sanguinis auctoritatem exhibet: 7 in omnibus similibus si inde mors fuerit subsequuta vel etiam mutilatio membrū que notant Anno. 7 dōstien. extra de cle. pu. in du. c. 1. Cum nullo enim talium potest episcopus dispensare in officio. Secus qd clericus possit esse in beneficio: extra de cle. pu. in du. c. 2. Aut etiā sec^o si mors vel mutilatio nō interuenit: vt in pñallegato. c. 1. De ista materia vide plura. j. irregularitas pñmo. scđo i simonia ordinis siue beneficii scienter per simoniam acquisitū: vide infra simonia. 7. in. 7. vltimis. §. 3. in illo qui cū esset suspensus interdictus vel excommunicatus dānābiliter in gessit se diuinit: extra de senten. 7 re iudi. cum eterni. 7 extra de senten. ex. commu. cum medicinali. li. 6. quarto i clerico qd excoīcat^o i pñlio accedit ad iudiciū

principis precepto iudice ecclesiastico. 21. q. 5. si quis episcopus. 5. in bigamia. et de bigamia. c. nuper. 2. c. si. vide supra bigamia. 5. 8. 6. in clerico non ordinato ministrare: de quo vide. j. ordinatus. 3. **A**bi p3 q episcopus non potest dispensare q talis ascenda ad superiores ordines: sed bene q vtaf ordine iam suscepit. **B** 7. in clerico per saltam promotio: vide infra ordinatus. 2. **A** vbi patet q hoc intelligitur quo ad illum qui scienter sic est promotus et in ordine sic suscepto sine dispensatione ministravit: tunc enim non potest dispensari q vterius ascendat nisi per papam: sed in ordine suscepto adhuc potest dispensari per episcopum. **B** 8. in illo qui ordinem furtive suscepit: vide. j. ordinatus. pmo. 5. 4. **A**bi nil aliud dicitur nisi quomodo dicatur furtive ordinatus. De dispensatione autem dicimus Ray. vt in su. con. li. 3. ii. 22. q. 4. q2 aut fuit prohibitus ab episcopo seu ab alio prelato sub interminatione anathematis aut non. **I**n primo casu poterit condigna satisfactio premissa cum eo vt in suscepit ministrare ordinibus episcopus dispensare. Et si intrauerit religionem etiam in suscipiendis postea aliquanto tempore i ea fuerit laudabiliter conuersatus. **I**n secundo casu poterit cu tali etiam in seculo remanente p con dignam satisfactio nem tam in susceptis q i suscipiendis ordinibus dispensare: extra de eo qui fur. ordi. fusc. c. i. **H**osti. autem super eo. c. ait: Quicquid dicatur hic cu furtive ordinato etiam si non sit excoicatus nisi aliquam religionem ingrediat etiam romana ecclesia de facili non dispensat. Concedit tamen **H**osti in. c. 2. e. ti. q. episcopus dispensat in hoc casu in minoribus ordinibus tantum: vt innuitur a contrario sensu. d. c. primo. **B** 9. cum quis fuerit ordinatus: extra tempore vel ab alieno episcopo et an dispensationem ministraverit sedm quodam: ar. extra de sacra. non ite. c. i. dist. 52. sollicitudo. Sed verius est q dioecesan cu tali poterit dispensare: vt. 9. q. 2. lugdunens. extra de tempo. or. consultationi. **A** In hoc. c. dicitur q eps pot dispensare cu ordinatus est rpa pmo eis pnia iposita copetenti in suscepis ordinibus. **S**ecus est ergo i ordinibus suscipiendis: vt i no. j. ordo. 2. 5. q. p3a. **B** nisi forte fuisset sibi interdicta ex

cusio et postea ministrasset: vt dictu est. x. si quis excoicatus ordines suscepit: et de se. exco. cum illorum. 5. responso. Et eodem modo si suscepit ordines exis apostata a religione et de apostata. c. si. **A**bi dicitur de religio so recipiente in apostasia ordinem facius secus ergo videtur de ordinibus minoribus nisi in apostasia dimisisset habitum: tunc. n. esset excoicatus: et ne cle. vel mo. vt piculosa li. 6. **B** In predictis ergo casibus ad papam pertinet dispensatio nec dispensat facilius: vt est in homicidio voluntario: in simonia et bigamia. et vide etiam. 5. se. i. de casibus papalibus. **B**

Sunt alij casus dispensationis ad papam pertinentes in quibus raro imo nunq dispensat. **P**rimus qn q scieter se baptizari p miserit bis: de ple. di. 4. eos. 2. c. qui bis. et idem si ignoranter: postea cu seuerit ratus fuerit. **A** Si xpo no huerit ratus pot. p. moueri. l. q. 4. placuit. fm aliquos de iure fm alios de dispensatione quod tutius e: de ple. di. 4. qui bis. fm Ray. et in sum. co. li. 3. ti. 2. 4. q. 7. et in. d. c. qui bis. vbi p3 q rebaptizatus etiam si nullam culpam contraxerit erga rebaptizationem: an non pot. ordinari nisi magna necessitas cogat. **B** si militet qui bis scienter receperit eundem ordinem. i. q. 7. saluberrimu. Idem etiam intelligas de reconfirmato: ar. 68. di. c. i. et de co. se. di. 5. c. dictum. **A** Idem in sum. co. d. q. 7. **B** 2. est cu quis ad subuertendu fide se fecerit ab hereticis ordinari. l. q. 7. pueni enubus. 3. est si quis ordinetur ita q simonia interueniat tam ex parte ordinari q ex parte ordinatois. 9. q. i. ab excoicatis. i. q. i. si quis eps. **A** **H**odie vero n pot dispensari nisi per papam qualitercuq ordinatio fuerit facta simoniace: vt in exuaganti **M**artini quinti que incipit: **D**aminabile. et in alia **E**ugenij quarti que incipit: **L**um detestabile. **B** De his casibus sunt versus: Siue bis ordo detur siue baptismus repetat. Siue vt vertatur fidei status ordo petat. **A** siue prestetur vtrinq simo operetur: **E**t dis pectet spes irrita prius habet.

Sz pter pdictos casus q sunt irregulari tati i ductu snt adhuc alij casus in quibus dioecesan dispensare no pnt: vt q vni ecclesie duo pter pnt 21. q. 2. c. pc nec q vnus habeat plura beneficia cu cura: et de pbis.

de multa nisi in casibus quos h[ab]et s[an]c[t]e bene-
ficiu[m] p[ri]mo. §. 3. Si e[ss]e n[on] p[oss]it disp[en]sare cu[m] il-
legitime natis nisi ad miores ordines et b[e]n[e]-
ficiu[m] sine cura: ex de si. p[re]f. is qui. li. 6. A
vbi etia[m] p[er] q[uod] silr e[ss]e n[on] p[oss]it disp[en]sare cu[m] ta-
libus erga b[e]n[e]ficia dignitatis seu p[er]sonarum
B Si e[ss]e n[on] disp[en]sat cu[m] eo qui e[st] iusp[er]sus
in concilio p[ro]pter iusta b[e]n[e]ficio[rum] colla-
tionem: ex de p[re]b[e]t. grave in si. Siem nec in
alijs casibus specialiter summo p[ro]f[ic]i re-
serua: is: de quibus vide. j. papa. §. 4. et ie.
A Porus videtur. §. 3. etia[m] scdm et[er]n[u]m co-
putatione[m]. B

Aliu[m] e[ss]e p[oss]it disp[en]sare cu[m] eis q[ui] pati-
unt defectu[m] in etate. R[ati]o q[uod] fm Jo. an. q[uod]
aliquis p[oss]it p[ro]moueri ad e[ss]e[n]t[ia]m si n[on] co-
pleuerit. 30. annu[m]: solus papa disp[en]sare po-
test: ex de elec. cu[m] nobis olim. §. si. Sed q[uod]
tum ad alias dignitates si t[ame]n sunt sine cura
p[oss]it e[ss]e disp[en]sare cu[m] eis q[ui] p[er]pleuerunt. 20.
annu[m]: ex de etate. et quali. permittimus li.
6. vide. j. vicarius. §. 4. A Ibi[m] de hoc
dici videtur. B Etum vero ad po[st]u[m]
les ecclesias non p[oss]unt vti de Jo. dixit:
ex de elec. l. 3. canon. li. 6. A De hoc latius
dictum est s[an]c[t]o ab solo p[ri]mo. §. 2. et in ad-
ditio[n]e. Silr et e[ss]e n[on] p[oss]it disp[en]sare circa
etate[m] ordinu[m]: vt n[on] gl. in cle. generale. de
etate et quali. B

Aliu[m] e[ss]e p[oss]it disp[en]sare cu[m] eis qui pa-
tiuntur defectum in ordine. A Hoc e[st] q[uod]
ratione ordinis eis deficientis n[on] p[oss]it eligi
ad aliquod officiu[m] seu dignitate[m] ecclesiasticam
sicut est regulariter q[uod] abbas debz e[ss]e sacer-
dos: extra de etate. et quali. c. i. B R[ati]o
fm Jo. an. li. 6. In e[ss]e[n]t[ia]bus sol[us] papa dis-
p[en]sat: ex de of. lega. q[uod] translatione[m]. et ex
cel. p[re]la. sicut vnire. Sed quo ad alia p[oss]it
e[ss]e: ex de etate. et q[uod] si. p[re]terea. A Ibi d[icitu]r: Li-
cet ad regim[en] po[st]u[m]ialis eccl[esi]e n[on] debeat
aliquis nisi s[an]c[t]o diaconus sit ad minus admitti
dispensatione t[ame]n in minoribus ordinib[us] co-
stitui p[oss]ueru[n]t assumi: dum tales sint q[ui] in
breui tempore p[oss]unt i[n] p[re]sbyteros ordia-
ri. B et c. t[ame]n. A Ibi d[icitu]r q[uod] p[er] ista[m]
re necessitate[m] p[oss]it in abbatem assumi etiam
in minoribus ordinib[us] p[ro]stitutus. B de dis-
pensatione e[ss]e[n]t[ia] vide. j. e[ss]e. §. 5. De dis-
pensatione in legib[us] et p[ro]stitutionibus vide
j. lex. De dispensatione in votis: vide. j. ro-
tum De dispensatione in ceterorum vide. j.
restitu. 6.

Diuinatio quid et quot eius
species et plura d[icitu]r
hac m[an]u vide. j. forulegiu[m] p[ri]mo.

Diuortium Si e[ss]e p[oss]it Ray.
diuortiu[m] multi-
pliciter habet fieri. Ma aut dirimit
matrimoniu[m] in totu[m]: ita q[uod] vel vterq[ue] con-
iug[u]m p[er]here p[oss]it: vt in maleficiis vel saltem
aliter: vt in frigidis: aut dirimit in p[ar]te. s. i.
quo ad m[u]rtu[m] fuit: t[ame]n coniugalis debui seu
cohabitatio: ita t[ame]n q[uod] neuter coniu[m] p[er]here po-
test: sicut in his qui sepantur p[ro]pter adulte-
riu[m] p[er]missu[m] vel ca[usa] religionis post carnalem
copula[m]. Ma si an copula carnale alter p[er]u-
gu[m] fieret religiosus: alter p[er]here p[oss]it: vi-
de. j. impedim[en]tu[m] p[ri]mo. §. 2. A Idez in
sum. co. li. 4. ti. 19. in p[ri]ncipio. B

Qu[od] vir petendi uxor[is] allegas frigidita-
te[m] sua[m] q[uod] p[re]cedit. R[ati]o q[uod] fm Jo. an. vir
hoc p[ro]ponens d[icitu]r esse maior annis. 18. ga in
hoc casu reputat plena pubertas. Et si q[uod] de
m[ul]ier h[ab]et p[er]frigiditatem: dabit a iudice ip[s]i arbitra-
riu[m] vt vni[m] m[ul]ier aut t[ri]u[m] aut an[im]i p[er] q[uod] sil mo-
rentur et postea iurabit vir se n[on] posse co-
gnoscere muliere[m] nec moueri ac appetitum
cortus. A Ma si aliquoties moueret licet
non p[oss]it se p[ro]ficere n[on] e[ss]e n[on] n[on] frigidus: is
per maleficiu[m] impotens: vt in su. co. li. 4. ti.
tu. 16. q. 16. vbi hec notat q[uod] h[ab]et. B Adu-
lier ho[m]o iurabit q[uod] nu[m]q[uam] aliquo mo[do] p[re]cepit
ip[s]am ad hoc moueri: et vterq[ue] q[uod] diligetiaz
adhibuit ad hoc: et vterq[ue] h[ab]et septem p[er]-
p[ro]p[ri]os seu vicinos bone fame qui iura-
bunt se credere q[uod] illi iuraueru[n]t veru[m]: sic di-
uortiu[m] celebrabit et mulier nuberet in d[omi]no
viro mandabitur ne alia[m] ducat. Et si duxe-
rit et cognouerit: reus p[er]iuriu[m] h[ab]ebit: et p[er]-
u[m] matrimoniu[m] rep[ar]a[m] d[omi]n[u]m erit: ita t[ame]n q[uod]
vxo[rum] p[oss]it repellere cu[m] p[ro]pter co[m]missu[m] adul-
teriu[m]: ar. 32. q. 1. de b[e]n[e]d[ic]to. et q. 6. nihil ini-
quius Hoc dico nisi vxo[rum] q[ui] fuit confessa
frigiditate[m] fuisse[n]t conscia fraudis: quia si
hoc fuisset non p[oss]et nu[m]c cu[m] repellere: arg.
ff. ad. l. iul. de adul. si vxo[rum]. §. iudex. et §. 11.
Quod si mulier negat frigiditate[m] viru[m] et as-
seruit se ab eo cognita[m] puto standum verbo
mulieris: q[uod] n[on] videtur q[uod] assereret nisi ve-
ru[m] esset: eo q[uod] p[ro]iudiciu[m] libi faceret. s. de ha-
bendo impotentem viru[m] Si e[ss]e cu[m] rea sit et si ne-
hil p[ro]bauerit: absolueda e[st] vt. 6. q. xl. et o[ra]to
Alioquin multi incurrerent p[er]iuriu[m]: vt
p[oss]ent rep[ar]i ab vxo[rum]. A Hoc p[er]u[m] nullu[m]

forte maritus conuincat mulierē per aspe-
ctum corporis: vt dicit in lum. con. in d. q.
16. B Si autē mulier duxerit puerū pp̄
frigiditatē viri: r vir hoc facit scit vt. s. i.
p̄ximo. s. r celebrabitur diuoritiū. Sed si
vir postea cum alia contraheret: ambo p̄u-
ges rei p̄teritū habebuntur: r p̄nia inun-
cta ad p̄iora p̄nubia reuertentur: vt cē de
fri. r male. laudabilem in fi. Quod si vir
negat le frigidū r asserti le cognouisse vxo-
rem itandū est verbo viri: q̄ caput est nulle
ris: cē de despō. impu. conuebarunt. r. 33.
q. i. si quis accepit. Nisi forte mulier p̄ a-
p̄ectū corporis p̄bet le vgnē: ē de p̄ba.
proposuisti. Que p̄ratio o3 caute fieri p̄-
duas vel per plures maritōs honestas r
de hoc p̄teritis: cē de fri. r male. c. fi. ff. de
vē. in sp̄. l. i. q̄ hec res occulta est: r q̄ ma-
nus r oculus obsecrati q̄q̄ in ho c̄fallit
27. q. i. nec aliqui. Sed si mulier non alleg-
ratur frigidatē viri: sed potius diceret
cū secū in castrā fuisse siue defectū mē-
bri patentiē ante q̄ c̄ cognosceret: r sic di-
uoritiū p̄teret: vir vero hoc negaret: certe
nō o3 stare dēo viri cō p̄bati possit per
aspectrum. A Predicta etiam notantur
in d. q. 16. in fi. cō. l. 4. ti. 16. B

propter disparitatem persone a pmo n po
terat cognosci: vt dñi est. Et de hac mā dī
latius. i. impedimenti. 15. B

incipit: quid si post lata. **A**. i. q. restituet
q. et monachus restituere sibi: et tenebitur
iste debitum reddere vxori petenti: sed non de
bet exigere: q. **¶** Item in se est sollemnizatio vo-
tum: vt. i. no. i. sū. cō. li. 4. n. 19. q. 4. **B**. Et
si posito p̄dco cāu mulier quidē n̄ repetat
vix: nūquid vir poterit vxorē repetere. **R**n
deo fm **S**uul. **N**on. quia vir per sacri ordi-
nis susceptionē p̄iudicauit sibi. **A**. Idē
in sum. con. co. n. q. 5. **B**

Pone q. mulier credens diuortium iu-
ste celebratū ingressa est monasterium: an
cōperta veritate de iniusto diuortio possit
virū repetere tā in sacris ordinatū vel sc̄m
monachū. **R**n deo fm **S**uul. **N**o: quia fal-
sa cā n̄ impedit votū monachatus: ar. cē
de voto magne. 2. de conuer. conu. ex pte
A. Idem in sum. con. co. n. q. 6. **B**

Pone q. duo fratres duxerunt duas so-
rores seu conlanguineas: et inter alterum et
vxorē fertur diuortij sententia propter cō-
sanguinitatem: queritur vtrum alter debe-
at propter hoc separari ab vxore sua. **R**espō
deo sc̄m **R**ay. **N**on: quia res inter alios
acta alijs non p̄iudicat: cē de fide iſtru.
inter dilectos. **S**ed **¶** Item ad carnis copu-
lam distinguo: q. si alter cōiugum sit esse i-
pedimentum inter se et vxorē non exigit
debitum neq. reddat. **S**i vero credat ex
causa p̄babilis: reddat sed nō exigit. **S**i au-
tem credat ex aliqua cā temeraria reddat et
si p̄or dimittat erroneam conscientia: et sic
exigit: extra de senten. excōi. inquisitōi. **A**
Lon. p̄dictus **T**ho. et **P**e. vt in sū. con. li.
bro. 4. n. 21. q. 2. **B**

Alter vir et vxor in cā diuortij iudicandi
sunt pariter. **R**n deo fm **T**ho. et **P**e. **A**d pa-
ria iudicā: q. si cū l3 viro dimittere vxorē
ob cām fornicatōis: ita l3 vxorū vix dimit-
tere. 32. q. 1. i. quis vxorē.

Post latā iniam diuortij et separato **t**ho-
ro propter adulterij vxoris si vir fornicet
nunquid mulier poterit virū repetere. **R**n
deo fm **R**ay. **I**udex ex offiō suo debet vix
cogere redire ad vxorē suā: ar. cē de iure iu-
ran. tua nos. et cē de diuor. ex l3is. **I**dem
Tho. et vide hunc casū. j. matrimonij. 8.
§. 15. qui incipit. **P**one q. lata. **D**e materia
diuortij multa h̄ri possunt ex impedimen-
tis matrimonij: vide. j. impedimentū. **D**i-
uortio facto apud quem suus nutrirī debe-
at: vide. j. filius. §. 3.

Ductor vel docere: vide infra
magister: et supra di-
scere.

Dolus Quid ē dolus aut lata
culpa: et huiusmodi. §. 2.
¶ **D**olus. Dolus est insidiosa ma-
chinatio: vt si cōmodatarius surripit fecit
rem p̄modatam. ff. de dolo. l. 1. **L**ata culpa
ē n̄ intelligere qd oēs intelligit vel scit. vt si
cōmodatarius dimisit rem p̄modatā in pla-
tea et fuerit ablata et ipse dicat q. nō crede-
bat q. acciperetur **L**euis culpa est delicta
sue negligentia: vt inſti. qui. mo. re. p̄bitur
ob. §. 1. vt si p̄modatarius rep̄soluit rem cō-
modatam in camera sua: et recessit relicto
ostio aperto. **L**euiſſima culpa est q. aliquo
modo potest p̄uideri ff. ad l. ag. l. si pu-
tator. et 50. di. bi. qui arborum vt si p̄moda-
tarius rem quidem in archa reposuit sed n̄
firmavit. **A**. i. cū clauē vt in loco d quo
statim. **B**. Quod si fecisset fur non surri-
puisset. **C**asus fortuitus est qui nullatenus
potest p̄uideri: sicut incendij: ruina: nau-
fragium: rapina: vt. C. cōmo. l. 1. **A**. Idē
in sū. cō. li. 2. n. 6. q. 22. **B**

Dolus in aliquo contractu dupliciter in-
teruenit. **N**am qnq. dat cām contractui
puta dolo te induxi vt venderes quod al-
non eras venditurus: et tunc non tenet con-
tractus. ff. de dolo. l. eleganter. 12. q. 2. q. 1.
episcopus in ſi. **Q**uāq. dolus incidit in p̄-
ctu: vt quia cras venditurus: sed per dolum
te induxi vt minori p̄cio venderes: et tūc
tenet quidem contractus sed satisfaciendū
est de dolo: vt. ff. de ac. emp. et ven. l. **I**ulianus.
Et nō h̄ q. emptor bone fidei non te-
netur de dolo mediatorie sed ipse mediator
vt in p̄real. l. eleganter. et ff. de p̄reſc. l. 2.
et 3. nisi in subsidium: qn. l. mediator. defi-
ceret vel nō posset: vt i. d. l. eleganter. **A**
Delictū facit. l. si. ff. de eo p̄ quē fac. erit. vbi
dicitur q. qū dolosus n̄ ē soluedo n̄ ē equū
q. quis lucretur ex dolo alieno cū damno
alterius. et oia p̄dicta notā ē in sū. cō. li. 2.
n. 8. q. 8. fm **D**e ff. et **D**osti. vbi etiam po-
nitur quod statim sequitur. **B**. **I**te nō
fm **S**uul. q. in monachatu et matrimonio
ē tū dolus dei cām p̄ctui nihilominus tenet
qui dolum allegat dolum p̄bare debet: vt h̄s
j. locatio. §. 6. in ſi.

Domicilium Quidō dī-
cat qo trans-

ferre domicellia: ita qd factus sit de iurisdictione alterius. Respondeo fm hostien. Puto qd fm ius canonicu qdeto ad alia parochiam transit et hospitium constituit explicando sarcinulas suas: et se in ipso recipit animo remanendi itam sit parochianus illius: et de parochijs. c. vi. et c. de decimis. ad apostolic. Et Idem in sum. con. li. i. ti. i. q. i. 3.

Dominica dies ^{minicu} constat inter sumas et pcpuas festiuitates pueri: Exo. 20. Memento vt diem sabbati sanctifices. dnica. n. colē debemus propter honore et gaudiū resurrectionis dnice: de conse. di. 3. c. sabbato. Nulla operatio in illa sancta die agat: nisi nisi hymnis et psalmis et canticis spūalibus dies illa transfigatur: de cōse. di. 3. ieiunia. Itē tanta est excellētia h^o diei qd in nullo alio die potest eū consecrari: di. 75. q. die dnico vbi ē subditur: qd quicquid in ligno a deo est pstitū in terris: in huius diei dignitate gestū est. In hac mūdusumpsit exordiu: in hac per resurrectionem et mors interitum et vita accepit principiu. Et hec fuerunt dicta Ray. vt p3 in sum. con. li. i. ti. i. q. 3.

Et rō obseruatio diei dnice succedat loco diei sabbati. gendeo fm Tho. scda scde q. 122. Non succedit ex vi precepti: s3 ex cōstitutione ecclesie: et de pōtōe populi chri- stiani. Itō nō est ita arda prohibitio operādi in die dnico: sicut fuit in die sabbati: sed quedā opera cōceduntur que die sabbati prohibebātur: sicut decoctio cibor et alia h^o: de cōse. di. 3. peruenit in fi. Et in qbus dā operibus phibitis facilius dispēsat in noua qd in veteri lege. Quia ēt scdm hosti. in sabbatis maxime operari obem^o ne videamur iudaizare. Et Idem in sum. cō. li. i. ti. i. q. 6. Et idē ergo qd dominica nec aliquod festū hodie sit ex precepto dno: et sic vacat tertiu preceptū decalogi: Admēto tē. Sed potius dicēdū est qd non vacat Nam licet ēt quo ad spectalē diē sabbati ceremoniale: est tū morale qd ad hoc qd aliquis dies hebdomade deputetur ad diuinū cultū fm Nicolaū d lyra super. 20 c. Exo. et alios theologos. Unde et pueniē valde fuit: vt sicut ante xpī aduentū euz vacabat gratia deputatus fuerat ad festāduz

dies vacationis quando deus cessauit operari: ita et post aduentū xpī et in ipe quo dn̄s operatus est salutem nostrā deputare tur dies magnifice operationis. Et h3 scriptura nō declarauit expisse qd sit dies: tū satis declarauit tacite et sufficienter dmon- strando magnalia opera que fecit dnica die. In illa. n. icpoauit mūdū: Sen. pmo Xps resurrexit a mortuis. de cōse. di. 3. sabbato. In eo spūs scūs datus est aplis: et bre- uiter qd in ligno est pstitū a deo: in h^o diei dignitate est gestū. 75. di. c. q. die dnico. Itaqz ecclesia non statuit hūc diē vt ex se sed potius ex auctoritate diuine scriptu- re: ita qd pueniēter a deo dī statuit. Itō ēt ecclesia in. c. 13. et de ferijs. dicit qd ēt scriptura noui testi pcepit diem septimū. Cla- ret autem: qd hoc non potest intelligi d sabbato: de cōse. di. 3. peruenit. ergo intelligi tur de dnico. d. c. q. die dnico. et ita dies dnicus qui hodie subrogatus ē loco sab- bati pcpitur ex lege dina. Qui autē dicē vt dent qd nō sit ex lege dina pūitelligi quo ad expellā declarationē: qd nō pcepit exps se: sed tacite et sufficienter vt postensū ē. Et si dnica dina lege pcepit: multo magis festiuitates maiores dnica quas enumerat gl. in. d. c. 13. de ferijs. v3 natiuitatem dn̄i: epi- phaniam: pascha resurrectionis: ascensio- nē dn̄i: et pentecosten. Potest addi et dies veneris facta: v3 dico propius passionis: qz multo plus pfulit p nobis mori qd nasci et maius opus nō reperitur deus secusse qd illa die fecit tantam in semetipso p nobis recipiendo passionem. Et qz etiam su- per opere illius diei fūdatur salus totū mū- di sine qua oēs alie festiuitates frustratōe forent. Item quod dictū est non ē hodie ita arda obseruantia dnice sicut oliz sabbati d3 intelligi verū quo ad ceremonialia: sicut erat non ambulare vltra vnū miliare i sabbato: act. i. vel quid sile: que in septine- bāt potius figurā futuror qd aliud. Quo- vero ad moralia: v3 vt itendatur dn̄is obsequijs et ad dei honorem et nostrā salutē punenabur arius nunc obligamur qd olī ex veteri testō: cum nouū testamentū ma- iorē requirat iusticiam: Admē. 5. ibi: Nō abundauerit iusticia vestra tē. Et Augu. in quodam sermone dicit: Super hec oia ptestamur: vt omnes dies dnicos ad eccle- siam veniat: vt diligentius scripture que

ibi legunt audiat et ipso die sancto pausa
non habet. Si. n. infelices iudei in tanta de
uotione celebrant sabbatum: ut in eo nulla
opera terrena exercent: quanto magis christiani in
die diuino soli deo vacare vel deprecari. p
anime salute debent et ad ecclesiam perueni
re. **B** De materia dominice et aliarum feri
arum. l. festorum vide. j. serie.

Dominus tempora

lis aliquorum. De questis et talli
se quas dominus temporales a subditis exigunt
vide infra tallia.

¶ In aliquibus casibus possit dominus a sub
ditis exigere ultra consuetum vel consuetu
tum. Unde f. m. Ray. et Hosti. pot. Ep. qui
de p. defensione terre sue. Ad hoc. n. tenetur
omnes non solum de rebus: sed et laborare corpo
raliter: ut sic seipsum saluet. 23. q. 3. fortitudo. ex
de imu. eccle. peruenit. Item si vult dominus ire in
exercitum indicit ab ecclesia vel principe
hereticos vel paganos: nec sufficit ad expen
sas: potest a subditis petere moderatum
auxilium. Item si in bello ex parte sua iusto
fuit captus ab hostibus: nec sufficit se redi
mere absque graui danno. Item si vult ire ad prin
cipem p. obediendo privilegio protectionis ip
sis p. se et subditis: et non potest commode ex
pensas ad hoc necessarias facere: et si autem a
lia filius causa emergat: puta quando maritat filiam
¶ Item acquirit sibi affines et amicos: aut quando facit
filium multum: aut accipit quod erat feudum suum
vel nouum feudum acquirit. ¶ Item de exemplis
fuerunt glo. Ray. addentis quod cum alia videant
respicere: commodum subditorum non credo
quod dandam sunt qui tallia recipiunt: ubi pos
sunt vel consuetum est: dum tamen non recipiant
ultra quam constitutum vel consuetum est. Et
si aliquod consuetum est: et ad arbitrium exi
gi consuevit cum moderamine exigat. L. o.
et ita cum Ray. cum glo. in predictis cau
sis. Et. con. etiam Thoma. in genere et Hosti.
addens quod statim sequitur de refectione vi
arum et pontium et depauperatione ex iusta
causa subdens: secus si egeret dominus ex causa iniusta: ut
in su. con. l. 2. ti. 5. q. 35. **B** Vel ad refectionem
pontium et viarum: vel quando sine culpa depau
peratus est vel obligatus: dum tamen seipsum mode
rate et non ad grauamen exigat. 10. q. 3. vnto
circa med. u. ex de ce. cum aplos. §. prohibe
mus. 22. q. 5. de forma fidelitatis. Quod si
buli prelati impendant legato vel alij ma

toribus deinde plus propter hoc a subditis
magis extorqueant quam impendant: tenentur extor
ta restituere et tantum de pauperibus erogare.
Superior et cui fuerit de hoc querela de
posita si in hoc negligens fuerit canonice sub
iaceat penam: ex de imu. ec. q. 2. plerique. ¶ Item
¶ Item dominus sine iusta causa extorquet a subditis: te
netur ad restitutionem f. m. Ray. unde si velu
dere vel ultra vires suas ad vanitatem expen
dere: vel si in bello quod ex parte sua iniustus
erat cogat se redimere: tunc si quid per eum vel eius
officiales a subditis exactum est et ad domi
nos ipsos peruenit tenentur restituere illis a quibus
exactum est si sciunt: alioquin in pias causas vel in
utilitatem communi. Si autem ad eos non perue
nit: nihilominus debent officiales suos ad
restitutionem compellere et eos punire. L. o. Thoma.
in epla. q. 42. ad duxissimam Lotringiam et Bra
bantie. ¶ Item Idem in su. con. e. ti. q. 36.

¶ Quid si subditi habent vsuarium in ali
quo nemore et dominus auferat eis: nunquid te
netur ad restitutionem: aut si alius abstulit
eis aliquid: nunquid sufficit si satisfiat do
mino illo. Unde f. m. Bui. Tales subdi
ti si uia sunt scilicet quod nihil habeant proprium
sed peculium si quod habent est in potestate
domini ut reuocetur quando voluerit et ipsum vsuari
um habent pro peculio dominus potest reuoca
re. Item etiam de danis eis illatis ab alio
sufficit satisfieri domino. Si autem tales subdi
ti sunt quod nihilominus habent res suas pro
prias: tunc nec dominus potest eis aufer
re vsuarium: nec de danis eis illatis potest do
mino satisfieri. ¶ Item Etiam si essent tales ibi
dum quod coram domino posset de consuetudine
haberi et quando vult de bonis eorum capere: quia ita
libus restitui debet: si autem abusus et extorsio
potius quam laxanda f. m. eundem gual. ut in
su. con. l. 2. ti. 5. q. 42. **B** De tallis et ga
bellis et pedagijs quas et que dominus sive com
munitates quandoque exigunt: vide. j. pedagijs
et infra tallia.

Donatio primo iter vi
uos quod
sit. Unde f. m. Hosti. Est licite rei in
lo iure cogente opera liberalitate facta col
latio. ¶ Item Idem in su. con. l. 1. ti. 5. q. 72.
B Quis potest donare. Unde f. m. Hosti. Do
nare potest pater familias et dominus rei. Item et
go seruus: non filius familias. ff. eo. l. filius
Item non minor 25. annis. C. si maior fac
ra. l. 1. v. l. Et multo minus pupillus q. a'

uenare nisi si potest sine tutoris auctoritate ff. de acq. re. do. l. pupillus. item nec monachus vel conuersus §. 4. di. abbat. De clericis an possint donare h. infra. §. pe. Item non potest donare q non est cōpos mentis vt furiosus nec prodigus. ff. de cura. su. l. Julianus. Sed nec is cui alienatio per legem interdicta est: vt qz pmissit crimē lese maiestatis. C. ad. l. iul. ma. l. vln. vel hētic⁹ est. C. de hereti. l. manicheros. A Ibi solum dī de quibusdā hereticis: sed eo. ti. l. ga garos dī de oib⁹. Mō tñ sit executio huius finis: nisi fuerint per ecclesiasticos iudices hē tici iudicialr pznūciari: vt i. c. cū scōz de hē tici. li. 6. B Item nec pdenarius s publi co crimine l3 ante finiam donare possit. ff. eo. l. post scium. r. l. donationes. §. vl. A idem in sum con. li. i. ti. is. q. 73. Pōt etiaz filiū familias aliquādo donare: vt in .d. l. filius. ff. de dona. vbi dī: filiū familias do nare non potest: nec si liberā peculij admi nstrationem habeat: nisi iusta rōne motus donet: vl nisi expresse ei sit concessus dona re: vel nisi ex persona hoc colligat: vt si ē fi lius senatoris vel alicuius alterius dignita tis. Tunc. n. nisi filio spālī donandi facultas adimat pcessisse vī dum ei liberam dat peculij administrationem. Potest etiā do nare de castrensi vel quasi castrensi peculio inter viuos r mortis cā: cū de eo etiā testa menti facionem habeat. Et exceptis his ca sibus filiū sū. non pōt donare. Et sicui per missum est donare nisi spālī ēt mortis cā fu erit donare permissum: non potest mortis cā donare: hec lbi. B

Cui possit donari. gndeo fm Hosti. cui libet: nisi per legē prohibeat: siue sit presēs siue sit absēs: notus vel ignotus. item patri fa. r filio fa. dico etneo. Itaz filio fa. suo q diu ē in pātē pās non valet scā donatio: is pualet cū per emancipationē. C. e. l. sine. A Hoc vtz ē nisi fuerit reuocata: vt in .d. l. si ne. B vide infra. §. antepe. Item nec inter vīz r vxorē valet: vide. §. 6. 7. r. 8. Item nec miles pōt donare meretrici. C. d. dona. inter vīz r vxorē. l. si. ancillā. A Idem in sum. con. li. i. ti. is. q. 73. B Immo etiaz q libet prohibetur donare meretrici. §. 6. di. qui venatoribus. Si tamen donauit r epe tere non possum: vt lbi notatur. A qz in pari cā turpitudinis potior est cōditio pos si denis. ff. de pdi. ob tur. cau. l. si ob turqē

§. porro. fallit in milite qui potest reuocare donationem quā secū focarie. Et si talis p hibitio donandi est erga milites terrenos forius erga clericos fm Hosti. vt in .d. q. 73. B De dando siue donando adula toribus vide. §. adulario. §. si. De dādo hi strionibus: vide. §. histrio. A Aduertēdū ē q non pōt donari iudicib⁹ siue rectori bus quibus certū salariū constitutum ē Ali puniunt dans r recipiens: vt. l. fi. C. ad l. l. iul. repe. nisi esculentū vel poculeniū mera liberalitate oblatū. quod paucis die bus consumi possit: cē de rescrip. c. statuti §. insuper. li. 6. B

Donatio multis de causis reuocari pōt pcpue modis illis quibus libertus sit ser uus: vide. §. libertus. §. 2.

Utrum donatio facta sub conditione sit idē quod facta sub modo. gndeo nō. Itaz illa que fit sub conditione: puta si tale quid fiat vel sit: non tenet nisi existente conditō ne: s3 illa que fit sub modo: puto vt tale qd fiat statim tenet: sed non extante illo potest reuocari. C. de dona. sub modo. l. i. r. 2. A In his legibus dicitur solum de dona. sub modo. Sed eo. ti. l. fi. dicitur de donatiōe sub conditione. B Et idem dicendū ē d venditionibus r h⁹ i scibus. r vide d hoc infra matrimonium. §. r. 6.

An coniuges sibi inuicem donare possint Respondeo q non. Nec valet donatio qn potius prohibita est tam iure canonico q ciuili: extra eo. donatio. r. ff. eo. l. i. nisi i cer tis casibus quos habes in se. §. Mōius au tem prohibitionis sunt. 4. cause. Prima est ne propter amorem alī piugum non ob temperando donationibus faciliē spolia retur. ff. eo. l. i. A Hoc autem preceptū est ne mutuo amore inuicem se spoliarent donationib⁹ non obtemperantes: sed pro fusa erga se facultate agentes. B Scda ne melior in paupertatem incideret: r dete rior dīnoz fieret. ff. eo. l. 3. Tertia. ne forte coniuges intenti ad acquirendum sibi per donationes non essent studiosi liberos hñ di vel educādi. ff. eo. l. 2. Quarta ne amor honestus r debet exhibito q debet ēē inf coniuges precio piliari viderē. ff. e. l. 3. r sic inter eos donatio n̄ valz ēt si fiat p inter positā personā. ff. e. l. si sponsus. §. gnāliter A Hic. §. nō vī haberi in hac. l. 3. h⁹ d cū probat bene ea. l. in pncipio. B Nec va

let inter eos remissio alicuius debiti aut assignatio cuiuslibet debitoris: qz hec omnia donatores sunt. **A**. Nec probantur i dicta l. si sponsus. vbi et hetur in principio qd donatio inter sponsum et sponsam valet: et non est in su. con. li. pmo ti. 15. q. 76. **B**.

Sunt tñ casus quibus donatio inter cōiuges valet. Et pmo qd si is qui donauit pmanet in eandem voluntate vsq ad mortē: tñ h' donatio morte donatoris pualet scilicet: et eo. donatio. Itē valet donatio si alii sit inde paupior: l. 3. alii fiat ditor vt si maritus heres ab aliquo institutus non adeat vt vxori substitute locū faciat. Itē eodē mō valet si alter non fiat ditor: l. 3. alter fiat inde pauperior: vt si vir dōauit vxori ad emendum vnguentū et h' i. vt in. d. c. donatio. et si. eo. cū hic status. **A**. Melius videt facere eo. ti. l. si sponsus. §. p. et. 7. §. si. et. l. se. **B**. Sed et donatio inter sponsum et sponsā valet: vt in. d. l. cum hic status.

Quibus modis donatio scā inter vīz et vxorē reuocatur. hndeo pmo quidē reuocatur expresse per pñiam. si. et. cū hic status. §. p. **A**. Et ibi pz qd attendi suprema siue vltima voluntas qñ pluries mutatur intentio. **B**. Itē reuocatur si res donata per donatorem alienetur. C. e. l. si maritus. **A**. Ibi hoc non probatur: sed in. d. l. cū hic status. §. si maritus. Abi pz qd non solum alienando videtur tacite reuocare donatores sed et pignori obligando nisi expresse aliud ostendatur. **B**. Itē si premoriatur ille qui donationem accepit: et eo. donatio. Item si diuortium fiat: vt i. d. l. cū hic status. §. diuortium. **A**. Et ibi pz qd hoc vīz ē qñ diuortium sit ex displicentia: secus si fieret cū bona gratuita: vt si fieret cā religionis. Itē secus si post diuortium matrimonium restituerat vt ibi. **B**. Item cum socer nuncium diuortij misit nurui cui donauerat: vt in ea. l. cū hic status. §. si socer. **A**. Omnia q habent in hoc. §. fuerit. de cā. Boff. vt pz i su. con. li. i. ti. 15. q. 77. Et predicta nō solū obtinēt inter virū et vxorē: s3 et inter socer et generū seu nurū: et inter consoceros q copulatos in matrimonio in potestate hñt in. d. l. cū hic status. §. oīo. **B**.

Pater et filius qui est in eius potestate sibi donare nō pōt: eo q pater et filius qñ vna sunt persona. C. de impu. et alijs substitut. l. v. fallit tñ in dote et donatione pp nupti-

as quā pz filio et filie donare pōt. Itēz fallit cū filiosa. et tñ in castra: pz donat mobilis. Itē valet si dñ remittat filio usufructus quē habet in rebus illius aduenticijs. Itē valet si fiat ob alimenta: h. Boff. **A**. Itē in su. con. e. ti. q. 78. vbi et dñ fm eūde q qd dñ de donationibus inter vīz et vxorem prohibitis: idē pene intelligas de donationibus inter patres et filios. **B**.

Utrū sacerdotes parochiales et alij clerici siue prelati possint donare. hndeo quantū ē de pñmonialib' siue de suis proprijs aut que per aliquā hereditatem vel alio inuitu persone acqñierint: donare pñt: et dñ suc. ab intel. c. i. Sed et de fructibus beneficiorum suorum: donare possunt quedam modica fm eorum statum: sed tñ tenentur et debēt donare pauperibus personis et honestis: qz quodā mō bona clericorū sūt pauperū. Et personis inhonestis donare nō licet vt s. 3. §. dicitur. Et ad istā mās facit. s. clericus. 4. §. 5. **A**. Et s3 ea que ibi et h' dicitur videntur intelligenda que notantur in su. cōfess. li. i. ti. 15. q. 79. l. 3. ibi videntur dñ latiora poni fm Boff. Ibi et dñ fm Boff. qd i donatione rei modice nō requirit consensus vel consilium clericorū. Et ad hoc facit et eo. ceter. Itē qd epus ad pñstruēdū monasteriū pōt pferre quinquagesimā bonorū sue ecclesie: ad edificationem. Et alterius ecclesie solum centesimā. l. 2. q. 2. bone rei. nec requirit nou' consensus: cū sel a iure pñssū sit. Et si plures donatores fecit q excedant quinquagesimā vel centesimā licet diuersa circa hoc dicta sint a diuersis: melius videtur vt excedens reuocet: et non oēs fm eundem Boff. Itē dicta quinquagesima vel centesima non dñ dari qñ eēt graue dñū ecclesie: et eo. ad apostolic. Item etiam i in vīz donatores dñ attēdi rōnabilis pñserudo loci et eo. ceter. **B**.

Utrū prelati ecclesiarū donare possint. gn. dicendum qd possunt qdā modica. l. 2. q. 2. terrulas. considerata tñ rei donate quantitate et loci consuetudine: extra de dona. ceter. De hac materia vide. s. clericus. 4. §. 2. et 5. Quantum ecclesijs donari possit vide infra ecclesia. pmo. §. 6.

Donatio secundo
morte. Donatio cā mortē ē cū qd

magis vult se hic q̄ cuī donat: magisq̄
eū cui donat q̄ herede suū: vi. ff. de dona.
cā mor. l. i. et in l. i. de dona. §. 2.

In quo differt donatio cā mortis a lega-
to. gādeo dōatio cā mortis ad instar lega-
to: redacta ē: vt idem iur̄ sit in vtroq̄: vt i
sti. de dona. §. 2. Differūt tñ in quibuidam
pūmo qz legatū sēper traditur ab herede:
h̄ donatio cā mortis qñq̄ ab herede qñq̄
a testatore. Itē siq̄ acculat testamētum vt
falsū amittit legatū: sed non donationē cā
mortis. Altr si ex aliqua cā rescindat testa-
mentū et donatio cā mortis. ff. eo. l. si aliq̄
et. l. si debitor. Et Idem in sum. con. l. i. p̄
ti. is. q. 50. fm glo. Ray. q̄ ēt dicit q̄ alie sūt
dñe que solēt notari. C. de dona. cā mor. in
sum. et in littera. B

Reuocatur donatio cā mortis si donante
peniteat: vel si liberatus est de piculo i quo
erat vel si deficiat conditio sub qua dona-
tio facta fuit. ff. si cer. pe. l. non ois. Item si
donatarius prius decedat q̄ donator. ff. e.
si filio. et. l. se. et si. Et Idem in sum. cō. eo.
ti. q. 75. fm l. dñi. q̄ etiā addit q̄ idē ē et si
non adimpleat cā sub qua donatio facta ē:
et q̄ predicta vera sunt nisi sic datum fuerit
vt statim transeat dominium nec reuocari
possit: qz talis donatio inter viuos facta ē
scitur. Et ex quo facta est nec conditio nec
modū nec pñiam sine causa admittit: ex cā
tñ reuocari pōt vt ppter superuententem
filiorum natiuitatem. et. q. vi. quecūq̄. B

Donatio tertio .i. ppter nuptias

Donatio propter nuptias ē qd spō
sus sponse donat qñ ab ea dote accipit: et
de dona. inter virū et vxor. c. nuper. Et
ibi p3 q̄ idē est etiā si sponsus donat quan-
do non accipit dote: qz siue accipiat dotez
siue non: illud qd donat sic vocat: vnde et i
dcō. c. nuper. in fi. dñ: Illud te nolumus
ignorare q̄ vxor dñ dare dote viro: vir aut
vxori donationē facere ppter nuptias. B
Adiuuamodi aut donationis ppter nuptias est q̄ si
paciscat maritus de dote vel parte dos lu-
cranda vxore p mortua: talem partem dñ
lucrari mulier de donatione ppter nuptias
p mortuo viro: et de dona. inter vir et vx.
dōatio. §. sane. et. c. de pac. cō. uē. lex morte
Et vbi ēt p3 q̄ ēt si diuerse sint quāitates
maioris vel minoris dotis et donationis. p
pter nuptias: quia etiam tunc equalitas de

necessitate requirit in quota et non in quāti-
tate: et q̄ si pactio tria scā fuerit: non valet
Et subdit: Eadem custodiri centemus siue
pater. p filio siue mater siue ipse ducturus
vxorem sui iuris constitutus siue quilibet a-
lius pro eo ante nuptias donationem nup-
ture dederit. Sili quocq̄ modo p̄. p filia si
ue mater siue ipsa pro se sui iuris constitu-
ta siue quilibet alius pro ea vxorem ductu-
ro dote dederit seu promiserit: quoniam et
alio pro ea offerente dotem ipsa eam per se
videt offerre. Ad adeo vtz ē vt et ipsa ab alio
pro se oblata dote in lucrū suū reposcat
nisi forte is q̄ eam obtulit statim. l. ipe obli-
gatōis seu pmissionis stipulatus vel paci-
sit vt sibi dos p dca reddatur: hec ibi. Do-
die aut debet equalitas et non solū in quo-
ta sed etiā in quantitate: vt in auct. d equali-
do. §. i. coll. 2. Item in. d. c. donatō ob: Sa-
ne solutio matrimonio sicut dos ad mulie-
rem: ita donatio propter nuptias redit ad
virū: nisi de consuetudine secus obtineat. B
Donatio propter nuptias alienari non po-
test: vi. j. dos. §. 3.

Dos est que datur viro a muliere
p onere quod de matrimo-
nio sustinet: vnde tam diu durat q̄
diu et matrimonium: sed eo soluto soluit
qz sine eo ē non pōt. ff. de iure dotiū. l. 3. et
ēit dos quasi ppter matrimonium mulieris
ff. de mino. l. deniq̄. §. sed verū in fi. S3 q̄
diu stat in matrimonio dñiū dotaliū est pe-
nes virū: vñ et volūtatē viri nō pōt idē ēt
elemosynā facere vt infra elemosyna. 2. §. 3.

Quor sūt spēs dotis. Respondeo due. nā
alia pfecticia: alia aduenticia. Pfecticia
dos ē q̄ a pte p filia vel ab auo p nepre: vt
ab alio nomine eorū seu de bonis eorū dat
ff. de iure do. pfecticia. Aduenticia nō est
quā ipsa mulier dat pro se vel alius a pte
vel auo: siue su frater: siue sit alius quilibet
Itē dos alia estimata: alia inestimata. Si
estimata dat: taz lucz q̄ dñd pertinet ad
maritū sicut ad rei empirorē. Et Estimato
n. inducit empūonē: vt in. l. pletūq̄ de q̄ in
fra. B Si vero inestimata: damnu et lucrū
pertinet ad mulierē. ff. de iure do. pletūq̄
Fructus tñ pertinent ad maritū propt one-
ra mīnōiū. An ser? dotaliū pecor ad mīn-
tū pertinet: qz in fructibus cōputat: sic tñ vt
suppleat demortua capita ex iam natis fer-
bus: vt in dicta. l. pletūq̄. Et Idē i sum.

con. li. 4. li. 25. q. 2. B

Factū patri factum a filia dum nuptiū traderetur q̄ dote contenta nullum ad bona paterna regressū h̄eret: im̄probat lex civilis: si n̄ iuramento non vi nec dolo prestitū firmatū fuerit: seruari dicit̄ de pac. c. 6. l. 6.

Dos et donatio propter nuptias altēa rino: n̄ p̄t ēt consentiente vxore. ff. d. e. fun. do. l. 1. l. 1. i. i. i. A Ibi m̄ aliud d̄i nisi q̄ alienatio prohibita marito prohibet et sp̄o so: sed hoc b̄i dicitur in. c. cum contingat i fra allegato. B Nec valet alienatio nisi vxor iurauerit non contrahere: et de iur. iur. do. c. 13. l. 6. A Hoc est verum quādo; si ne vi vel dolo sponte prestitum fuerit iuramentum: vt in dicit. c. B

In quibus casibus maritus lucratur dotem. ḡndeo lucratur ex pacto: vt si paciscatur de tota dote vel eius parte post vxoris mortem lucranda: vt. C. de pac. conuē. l. ex morte in pun. t. in auct. ibi posita. Item si erat ex lege: vt si ppter adulterium mulieris fiat diuortium mulier dotem amittit: ex de dona. inter vx̄ et vx̄o. plerūq̄. A Abi etiā p̄ q̄ idē ē q̄ ppter fornicationem ipsa per se sine alio iudicio recesserit. Et q̄ h̄is casibus amissio habet locum nisi postea reconciliata fuerit viro. In. d. et. c. plerūq̄. p̄ q̄ idē quod in dote est etiā i do talicio: quod fm gl. ibi est illud q̄ mulier lucraretur ex pacto de donatione propter nuptias: vel pro dotalicio intelliguntur p̄a fēnates. B Item mortua vxore intestata et deficiētibz h̄ereditas et propiis vir succedit vxori et lucratur dotem et econuerso: vt. C. vnde vir et vxor. l. 1. In alijs autem casibus dos ad mulierem: et donatio propter nuptias redit ad virum: nisi secus obineat de consuetudine approbata: extra de dōa. inter vx̄ et vx̄o. c. donatio. §. sane. A hec omnia notantur in sum. con. lib. 4. tit. 25. q. 5 fm Ray. et glo. eius que etia; exprimit fm ius civile multas alias cās ex quibus maritus potest impune repudiare vxorem et dotem lucrari: vt in auct. vt liceat ma. et a. uis. §. q̄: vero coll. 8. et subdit: Nota tñ q̄ q̄cqd dicat lex ista vir n̄ p̄t dimittere vxorem nisi propter fornicationē B

Pone q̄ propter adulterium vxoris facta lēparatione sp̄o mulier dotem amittit

nunc at probata consanguinitate sepantur oīo: nunquid poterit mulier dotem repetere. Respondeo non. Nā licet mō appareat q̄ nō fuerit matrimonium: mulier nihil omnino puniēda est: ppter intentionē cū opere subleuto: et de biga. nup. et c. vlt. et etiā vt per hoc ceteris delinquenti mā auferatur: et ne excogentur falsa p̄batio p̄ matrimonium: h̄c dicitur. Lau. Hoff. Ber. et Jo. A Idē in sū. cō. e. n. q. 6. l. 3. vt ibi p̄ Lancr. dixerit p̄m. B

Cui restituenda sit dos. Respōdeo: si dos fuerit a patre p̄fecta: tunc si in matrimonio filia p̄moriata: dos readi patri. C. solu. ma. l. dos a patre. A Hoc v̄x ē q̄ filia erat ip̄e mortis sub potestate patris: secus si erat emancipata: vt no. ibi glo. B nisi si mulier reliquerit liberos: q̄ tūc l̄z de iure deberet p̄fui: tñ de p̄suetudine remanet penes liberos: ut no. in dicta. l. dos. A. i. in gl. Quidam etiā intelligūt hoc esse de iure ar. l. post dotem. ff. solu. ma. Alij contradi cunt. Sed prima opinio p̄ualer: vt no. i sum. cō. e. n. q. 7. vbi etiā notat oīa que in hoc. §. h̄it. B Si x̄o vir p̄moriata: tūc talis dos patri et filie reddēda ē. A veruz ē q̄ filia est in p̄tate patris: alr v̄ dāda solū filie: vt v̄ colligi. ex. l. 2. j. allegata: et ex glo. in dicta. l. dos. nisi pater fuerit ip̄e dōationis stipulatus eā sibi reddi: vt d̄i. j. An x̄o filia ē sub p̄tate: tunc sit quod dictum ē. et quod sequitur. B Ita tamē q̄ nec p̄ aliter q̄ ex volūtatē filie eā petere p̄t. ff. solu. ma. l. 2. A Abi etiā p̄ q̄ filr nec filia potest petere sine patre. Et d̄i filia patri cōsentire q̄n scit et non p̄dicat: vel q̄n effecta fuerit demēs. B Quod si p̄ nō viuat vxor reddenda est vt ibi. Si vero dos fuerit a quocūq̄ alio p̄fecta: tunc si p̄moriatur vxor ad h̄ereditas eius pertinebit dos. Si p̄moriat vir dos ad vxorē redibit. Intellige hoc nisi ille q̄ dedit fuerit stipulatus dotē sibi reddi. C. d̄i rei vx̄o. ac. l. vnica. et ff. solu. to ma. l. quotiens. §. 1. A Hoc verū ē q̄ stipulatio facta est ip̄e quo dos data vel p̄missa fuit: secus si postea: cū ius iam quēstum sit mulieri. d. l. post dotē ff. solu. ma. B

Quando restituenda sit dos. ḡndeo Si dos consistit in rebus. s. mobilibus. restituenda est statim solu. matrimoniō. Si vero i immobilibus debet restituī infra annū. C. de rei vx̄o. ac. l. vnica. §. cum autem. 2.

Idem in sum. con. e. il. q. 8. fm Ray. **B**
An semper maritus in casu restituende
dote compellatur reddere in totum. Rñ-
deo: Maritus in restituenda dote non con-
denatur nisi in sum facere potest. s. habi-
ta ratione negeat si non dolo versatus e-
C. de rei vxo. ac. l. vnica. **A** §. cum autem
coniuncta. l. in condénatõe. ff. de reg. iur.

B Et debet cautionem exprimere qd si ad
meliorẽ fortunã peruenierit soluet residuus
Hoc etiam pñilegiũ transit ad filios eius
dem matrimonij. vi. ff. solu. ma. l. maritus
A Melius facit. ff. eo. l. et. In. l. n. ma-
ritum. nil aliud dñ nisi qd hoc pñilegiũ n̄
transit ad heredẽ. **B** Sed hoc heredi cẽ-
neo nõ est pñstandũ: qz tale beneficiũ per-
sonale est t cū persona extinguitur. **A** h̄o
dicif ff. so. ma. l. q. q sequit immediate p̄
d. l. maritum. Et omnia que habentur i h̄o
§. notantur etiam in sum. con. eo. ti. q. 9. f3
Ray. **A** ueridũ etiaz qd si maritus pacti
secrēt qd posset conueniri vltra qd facere
posset: est p̄ bonos mores t nõ valet pactũ
ff. sol. ma. l. alia. §. i.

B Anq maritus vel eius heredes in restitu-
enda dote possint detrāhere expensas. gen-
deo: expensas necessarias: vtputa qd domũ
refecit t bñ: rennere potest: vi. C. de ipen.
in re. dota. fac. l. i. expensas vero voluntari-
as vel voluptuosas perdit etiam si volũta-
te mulieris facte sũt. ff. solu. ma. l. in volũta-
rijs. **A** Ita. l. est potius ff. de impen. i
re. dota. fac. t quod hĩ in hoc. §. fult dictuz
Ray. vtpz in sũ. cõ. in. d. q. 9.

B Quid si maritus teneretur de dote t habz
alia debita. gendeo: Mulier pro dote habz
obligata omnia bona viri in tantum qd p̄-
ferat omnibus creditoribus nõ hñibus ex
pressam p̄ hypothecam: t hoc nisi aliud p̄or-
sit in sũ iure: vt qz petti dotem p̄cedentẽ
vt C. qui po. in pig. ha. l. si. vide infra resti-
tutio. 2. §. 5. Sz in donatione ppter nuptias
non preferatur mulier creditoribus nisi po-
sterioribus **A** Hoc idem colligitur in. d.
l. si. in sũ. t idẽ qd in hoc. §. dñ notat in sum.
con. li. 4. ti. 25. q. xi.

B Etiam constante matrimonio mulier po-
test recuperare dotẽ: vt qñ vir xgit ad mo-
pia. C. de iure do. l. vbi. **A** Ibi enĩ dñ qd
non debet mulier hoc casu dotem alienare
sed conseruare pro sustentatione sui t ma-
riti t filiorum. **B**

Pro delicto viri nõ dz vxor dotẽ amitte-
re: cẽ de pig. ex l. is. etia si cõmisit crimẽ le-
se maiestatis. C. ad. l. lul. ma. quisqf.

Possessioe pignozata genero p dote fru-
ctus non debet cõputari in sortẽ si gener su-
stinet onera matrimonij: cẽ de vjur. l. salu-
briter. vide hoc. §. vñura pmo. §. i6. qui ici-
pit: Done quidam gener.

Qui habet cognoscere de matrimonio
h3 cognoscẽ t de dote tã qd accessorio: cẽ
de dona. inter vi. t vxor. c. l. 2. t. 3. ff. de iure
do. l. 2. t. 3. **A** In his. l. nil de hoc dñ: sed
ad hoc bñ fac. l. 2. ff. de iur. om. lu.

O Abia **A**ltũ dubia sint in meli-
orem partem interpretan-
da. gendeo fm Tho. 2. 2. q. 60. Di-
cendum qd sic: vt dicit glo. super illud Ro.
i. 4. Qui non manducat: manducantes nõ
iudicet. Nam ex hoc qd aliquis h3 malam
opinionem de aliquo absqz sufficienti cã i-
turatur et t contẽtur ipm. Nullus autẽ dz
aliũ cõtẽnere vel nocumẽtum qd cũqz ifer-
re absqz cã cogente. Et iõ vbi non apparẽt
de malicia alicuius manifestat indicia dbe-
mus cũ bonũ habere interpretando id qd
dubium est in meliorem partem. Et meli-
us est qd aliquis frequenter fallatur habẽs
bonam opinionem de aliquo malo homi-
ne qd qd rarius fallatur pñs ma'ã opionẽ
de aliquo bono: qz ex hoc fit iniuria alicui
nõ aut ex pmo: cẽ de re. iur. estore. **A** Idẽ
in sum. cõ. li. 3. ti. 3. 4. q. 235. **B** In dubijs
via tutior est eligenda: cẽ de homic. ad au-
diẽtiã.

Duellum est singulari pugna
pro probatione xĩ
taq: ita videlicet vt qui vicerit. pbat
se intelligat. t si non vicerit. defecisse in pro-
batione putet. t dñ duellum quasi duorum
bellũ. Dicit et monomachia. i. singulari pu-
gna. **A** Idem etiam in sum. con. li. 2. ti. 3
q. i. f3 Ray. Dost. t Soff. Et addit Ray.
Dicitur etiam vulgo in quibusdã parti-
bus iudicium: eo qd ibi iudicium dei expe-
ctatur. **B**

Duellũ facere non est licitũ 2. q. 5. mono-
machia. Mā e p̄ceptũ illud: Non tenta-
bñm deũ tuum: Deut 6. t Matih. 4. Lõ-
ira quod nullo modo faciendum est: t 2. q.
2. querit Siem expresse prohibetur lege se-
culari. C. de gladiatozibus. l. vnica. lib. xi
Lõ. in hoc Soff. t Dost. t Tho. scd a sede

q. 25. **A** Immo. q. 5. art. 8. Et hoc fuit prin-
cipale dictū Ray. vt p. 3. l. i. cō. li. 2. ti. 3. q. 2.
Et addit Ray. Nec obstat q. crimē lese
maiestatis crimē perduellionis appellat:
q. illud nō iō dī q. in illo crimine sit admittē-
tendum duellū, put quidā male intellexit
sed q. perduellis dicatur hostes. vult ergo
dicere crimē perduellionis. i. crimē hosti-
le. ff. de hō. li. l. quo nos. **B**

Atq. in duello consuetudo generalis
aliquē excuset. Rñ. f. Ray. et Host. Nulla
consuetudo vel verū corruptela possit ali-
quē excusare: q. diuturnitas ipis nō minu-
it peccatū sed auget: extra de sumo. non sals
et c. euz in ecclesie. Peccat ergo oēs mor-
talr sed differenter. Grauer. n. peccat qui
suscipit et ppter quēcumq. metuz. Attenua-
tar autem peccatū eius multū pp. piculum
rex vel personaz. 32. q. 5. ita ne. extra quod
met⁹ cā sacris. Ille aut q. spōte suscipit et q.
qui offert et iudex qui defert vel auctori-
tatem prestat. Itē ille qui ex offō dat pñium
auxilium vel fauorē. Itē sacerdotes q. dāt
bñdictionē sicut alicubi est pñuetudo omē
dico longe peccat grauius. Et si contigerit
ibi homicidiū oēs fierent irregulares. 17.
q. 4. oēs. Si ergo clerico offeratur duellū
nullo mō suscipiat nec per se nec per alium
loco sui: q. de iure debet deponi: ex. co. c. l.
et c. **A** pōt tñ ep̄s cū illo dispēlare dūmō
ex duello mors vel mutilatio secuta non fu-
erit. d. c. i. S. d. 3. ep̄s defendere vel eccle-
sia: de cuius iurisdictione est: extra de fo. cō.
pe. c. i. et xi. q. i. c. l. et c. **A** Lon. et p. dictis
Goff. vt in sū. con. eo. ti. q. 3. **B**

Nūquid sūt irregulares clerici qui affe-
runt reliquias ad iurandū pugnaturis in
duello. Respondeo fm. guil. Ray. videtur
sentire q. sic: q. videtur coadiuuare ad hoc
q. duellum fiat: sicut illi qui dant benedicti-
onem. Nihil tñ videtur dicendū q. si tales
clerici solū afferunt reliquias ad iurandū
ita q. eis non afferentibus nihilominus fi-
eret duellum non sunt cooperatores nec vi-
dentur esse irregulares: alr sic. **A** Ciri-
tas est q. non potest negari quin aliquo
mō sint cooperatores. Et cum bellus sit in
iustum merito incurrit irregularitātē: vt
pōt colligi d. bellum. 2. §. 2. Unde et idem
guil. dicit q. non est securū dicere prius: vt
p. 3. in sū. con. li. 2. ti. 3. q. 4. **B**

Quid de ep̄is abbatibus et capitulis et

clericis: qui a seculari dñō cogunt aut subi-
re duellum: aut res ecclesiasticas perdere.
Itē qd. de ep̄is et prelati habentibus iu-
risdictiones tpales: et in eoz curijs inducūt
et iudicantur duella. §. fm. guil. In oibus
h⁹i casibus si prelati seu clerici offerunt seu
suscipiūt duella aut per se aut citā per alios
de eoz mandatorum: aut per ea iudicant aut a-
liquam auctoritatem spālem prestant pec-
cant mortalr. Et si sequatur mors sūt irre-
gulares. Si at talia fiant p. iconomos vel
prepositos seculares administratores plato-
rum sive spāli mandato: prelati qd. peccat
mortalr talia tolerando: tñ non credo q.
incurrāt irregularitatem: ex quo super hoc
spālem auctoritatem non prestant: 13. p. dī
plant baluis suis q. iusticiam faciūt in tali
vel tali cā: quia in tali generali mandato nō
intelligitur aliquid mandari de duello. et i.
h⁹i casibus si rex velit personā ecclesiasti-
cā cōpellere ad duellū: aut auferre ei bona
sua: debet ep̄s se inuicem viriliter adiuuare.
Clericus autem d. 3. potius oīa mala tolera-
re q. tali malo consentire. Et oīa predicta
intellige eodem mō de iudicio feri candē-
tis et aque bullentis: in quibus oibus tēta-
deus ppter qd. phibita sunt expresse. 2. q.
5. mēnā. et c. consuluisti ex de pur. vul. c. vi.
ti. **A** Idē in sū. cō. eo. ti. q. 5. Et addit ab-
eodē Guil. Credo etiā q. in publicis predi-
cationibus pōt inuari secularibus rusticis
et plebibus: dum tñ mature et modeste et q.
si per modum compassionis dicatur eis q.
si hoc faciunt non sunt in statu saluando-
rum: et presertim in his locis: vbi super hoc
creduntur iuris ignorantia laborare que i.
ep̄is et abbatibus et ceteris ecclesiasticis p-
sonis non est tolerabilis q. quid sit de secu-
laribus. **B**

Pena pugnantius in duello fm. Ray.
est depositio si erāt clerici: et si mors inde
vel mutilatio subsecuta fuerit: nō pōt ep̄s
cū talibus dispensare in offō sed in benefi-
cio sic: Host. Nō dicit q. nō pōt. Et posset
dici q. non pōt dispensare in assequendo
nouum bñficiū: sed in retinendo habitum
ad sustentationem. **A** Sed certe in c. 2.
ex de cle. pug. in du. d. q. pōt cū talibus su-
per bñdo bñficio dispēlare: et ita dicit Ray.
Nec p. dicit Host. dicit n. q. cū talibus ad
beneficiū hñs curā aiāz non dispēlabat in
ferior: papa: vt p. 3. in sū. con. c. ti. q. 6. vbi

etiam dicitur quod beneficium super quo fuerit dispensa-
tum tales habere poterunt. ut titulus f3. Boff. f3.
alios vero habebunt tamen ut stipendium sic
laicorum. et ecclesiam. 32. di. si quis. 30. Et hoc
verius: quia beneficium datur propter of-
ficiam. 16. q. 1. generaliter. Unde cum non
possint per officio non videtur quod possint in-
titulum habere beneficium. **¶** Quod
si nec mors nec mutilatio fuerit subsequuta
etiam si sacerdos vel clericus in duello ob-
lato vel sponte suscepto amisisset partem di-
gitum sed non tantam quin sine scandalo possit
celebrare. Quicunque fuerit gravis excessus
potest episcopus eum tali post peractam peni-
tentiam dispensare: et eo. c. 1. 2. 2. **¶** Hoc ve-
rum finem eundem Ray. si aliter necessitas vel
utilitas hoc excuset: ut in. d. q. 6. **¶** De
pugnantibus in torneamentis vide. j. tor-
neamentum.

Ebrietas utrum sit peccatum
mortale. respondeo finem Ray. Si
Tho. 2. 2. q. 150. Immoderatus vi-
sus vini potest contingere tripliciter. primo mo-
do quod vitens nesciat potum esse immoderatum
et inebriare potentem: et sic ebrietas potest
esse sine peccato: et sic de hoc creditur. 2.
modo quod aliquis percipiat potum esse im-
moderatum: non tamen estimet posse inebriare: et
sic potest esse cum peccato veniali. **¶** Alii h.
casu ebrietas sit frequens seu assidue: tunc
enim est mortale finem Aug. 15. di. 5. alii autem
h. ebrietas etiam. et ut in. sum. con. li. 3.
ti. 4. q. 2. assidue ut dicit Aug. facit ebrieta-
tem esse peccatum mortale non propter so-
lam iterationem actus: quia multiplicatio
actuum venialium non augeat in infinitum
sed quia non potest esse quod homo assidue i-
necurrit: dum multoties experitur fortitu-
dinem vini et suam habilitatem ad ebrieta-
tem. **¶** Melior ratio est secundum Alex. de ales
super secundo sententiarum di. 39. q. 6. quod cum homo
habet sufficienter ipsam deliberationis tenet
reprimere motus vitales ne preceat regnum
peccati sue diuinum. Non ergo pro diuturni-
tate vel assiduitate computatur peccatum mortale
sed per manifestum datur intelligi occul-
tum. i. ipse contentus rationis. Idem sentit etiam
Thom. ut p3. 5. delectatio ad finem in additione
3. modo quod quis bene advertit potum
esse immoderatum et inebriatum et tamen magis vult e-
brietatem incurere quam a potu abstinere. Et talis pe-

ccatum dicitur et sic ebrietas est peccatum mortale

Quid cum alicui datur immoderatus po-
tus vel cibis cum medicina ad provocandum vo-
luntatem. respondeo finem Tho. 2. 2. q. 150. In hoc
casu non est peccatum: quia talis cibum vel potum sa-
no est superfluum: non tamen infirmo: 13. propter
hanc causam non debet potus dari usque ad ebrietatem
itaque tunc non excusaretur a peccato.

Que pena clerici qui ebrietatem deseruit.
respondeo finem Ray. Pena est quod si episcopus vel pres-
byter vel diaconus et admonitus non desistat
deponatur. Si vero est subdiaconus vel
infra: aut etiam laicus: cōione punietur vel h.
beretur. 35. di. episcopus. 7. c. ante omnia. 15. q. 1.
sane. de vi. et hone. cle. 7. c. a crapula in fi.
¶ Con. Boff. ut in sum. con. li. 3. ti. 4. q. 4.
¶ Et nota quod finem Boff. id est hodie de
subdiacono quod de diacono vide infra
ludus alec. §. 4.

Ebrietas utrum excuset hominem a pecca-
to quod committit. respondeo finem Ray. Si quis in
ebrietate incidit sine culpa sua: et sit oīo alie-
natus mente certe excusatur. 15. q. 1. sane. sec.
si culpa sua inebriatus aut non oīo alienatur
fuerit. **¶** Hoc casu cum quis ebrietatem vel
aliā dementiam incurrit culpa sua. dicunt alii
quod excusatur a toto et non a toto. Alii autem
dicunt quod excusatur a toto: si nullum habet iudici-
um rationis. Et ut in. sum. con. li. 3. ti. 3. q.
17. hoc est probabilius et verius: et consensit cum
hoc Ray. Unde posse dici quod quis bene excu-
satur penitus ab eo quod fecit in oīmoda
amentia: sed non a cā amentie pro qua de-
bet puniri. Et vtrūque videtur probari in de-
cto. c. sane. 15. q. 1. et ibi glo. tamen pro deli-
cto etiam in oīnimoda amentia facto ad
cautelā pñia iniungenda est: sed leuior ad
mentem reuerso. 15. q. 1. si quis insanit. et no-
tatur in sum. con. in. d. q. 17. **¶**

Sed nunquid ebrius potest habere matrimo-
nium. respondeo finem Guil. Si ita ebrius est quod oīo
carcat usu rationis: non potest: quia deest ei consen-
sus rationis sine quo non potest esse matrimonium: se-
cus si usus rationis habet. **¶** Idem in sum. con. li. 4.
ti. 2. q. 27. **¶** Quod ebrietas impedit ordi-
nandos: vide. j. ordinandos. §. 3.

Ecclēsia primo
si fundata fuit in alieno solo quod
fuit. Respondeo finem Ray. et Boff. Si
dominus solus laicus erat: hoc sciuit et non
dixit sibi imputabitur et ecclesia libera re-

manebit: ar. 54. bl. si seruus. Si ho igno-
rauit ee: lia quippe remanebit constructa et
libera: et efficietur laico censualis: sed ille
tamen qui construxit tenetur dñm seruare
indētem: vel etiam epō si ponendo prima-
rium lapidē vel postea in consecratione ec-
clesie fuit negligens. **A**. i. in examinatioe
dotis vel mansit: vt in sum. con. li. i. ti. 14. q.
15. vbi ē habentur oia que in hoc. §. ponū-
tur. **B**. de conse. di. i. nemo. 14. q. vi. com-
pimus. di. 70. sancto 13. Si vero solū erat
alterius ecclesie vel collegij ecclesiastici debet
ei restitui hoc modo: q̄ ecclesia constructa
fuit sibi subdita quo ad ius patronatus. 12.
q. 2. apostolicos. 17. q. 4. quest. i.

Ecclesiam nemo edificare pōt nisi au-
ctoritate dioecani qui debet ponere pri-
marium lapidem: crucem figere et cimiteri-
um designare: et etiam petere dorem suffi-
cientem assignari: sine qua consecrari non
debet: de cōse. di. i. nemo. 7. c. placuit. et ho-
die quidem sufficit q̄ assignetur pro dote
vnius mansus. i. vnum predium sufficiens
pro vno pari bonum totali liberum: extra
de censu. c. p̄. **A**. Et ibi gl. no. q̄ māsus di-
citur quantitas terre que sufficit duob⁹ ho-
bus ad laborandum in anno. **B**. Tal' nū
ecclesia donec in hac paupertate fuerit nō te-
nebitur ad hospitalitatem seruandam: nec
epō aliquid persoluumdum nisi in q̄tū pōt
A. Hosti. culus hec fuerūt decā dīc q̄ nō te-
netur talis ecclesia ad iura ep̄alia persoluen-
da: nisi forte aliquid nomine cathedralici
q̄: non pōt: vt in sū. con. li. 3. ti. 24. q. 48. **B**.
donet perueniat ad pinguiorē fortunā: ar-
gu. ex de consue. cū dilectus. **A**. Melius
vī facere dictum. c. p̄mā in fi. de censu. ibi: et
si aliquid amplius habuerit inde seniorib⁹
debitum seruicium impendat. **B**.

Exempti non pnt psruere oratoria siue
ecclesias vel capellas in locis non exemptis si
ne doecanorum līta: vide infra exemptus
§. 6. De oratorijs autem priuatis: vide infra
oratorium. Ecclesie q̄nō nō debēt reueri ad
secularē habitationem: habetur supra con-
secratio ecclesie. §. fi.

Quis tenet ecclesiā cum indiget reparare
gendo fm hosti. Si fabuca habet portio-
nem deputatam de illa reparari debet. 10. q.
3. vñto. et si non sufficit tunc rector et alij in
ea beneficiati conferre debent extra eo. c. 1. et
c. de p̄is. 16. q. 1. si monachus. In quo cau-

standum est dispōnē ep̄i et maioris partis
capli: ex de his que fiūt a maio. p̄re ca. c. si.
In quibusdam etiam regionibus laici hō
faciūt expensis suis: et vbi consuetudo ē te-
nent: cū in ea percipiant sacra ecclesiastica
et audiant dīna. 16. q. 7. quecūq. 7. c. et hoc
diximus. 7. c. filijs. et compellendi sunt ta-
lem consuetudine seruare: ex de simo. ad
apostolicam. Si talis consuetudo non re-
p̄s: q̄rta. puentuū q̄ quondā a sanctis patri-
bus fabrice deputata ē ad hoc teneur: ita
vt qui eam percipiūt soluat nō obstat vlla p̄-
scriptio seu cōsuetudine: sed p̄ reparatio-
nem redibit q̄rta ad illos q̄ eā percipere p̄sue-
uerunt. Sic intelligit. 12. q. 2. de rebus. et
vltg ad. c. statumimus. **A**. Idem in sū. cō.
li. 3. ti. 24. q. 16. **B**.

Quātu ecclesijs dōari pōt Rñdeo: Do-
nari pōt in insinuatione absq̄ alia insinuatio-
ne: in autē. de non alie. aut permu. re. eccle.
§. si minus coll. 2. Nam ceteris personis si
licet donare vel recipere vltra quinquaginta
solidos nisi p̄cedat insinuatio et nisi in cer-
tis casibus. C. de dona. l. si quis pro redē-
ptione. **A**. vbi p̄z q̄ ista insinuatio non ē
necessaria in his que donant p̄ redemptionē
capnuoz. Itē q̄n magistri militum donāt
militibus. Itē q̄n donatur p̄ refectioē do-
mus his quozum incēdio vel ruina dom⁹
corrupte sunt. Item in donatione p̄p̄ hup-
tias vsq̄ ad quantitatem dotis: vt. C. dō
na. auē. eo decursu. et no. gl. i. l. sanamus.
C. de dona. Que donatio pōt a viro fieri
etiam post contractum matrimonium: vt
l. cum multe. C. de dona. similiter nō vī ne-
cessaria insinuatio etiam in his q̄ dantur p̄
quacūq̄ pia cā. Nam dicit dñs: Et dē oia
q̄ hēs et dā pauperibus: Matth. 19. **B**.

Relictū ecclesie vel ad alias pias cās in te-
stamento ē munus solēni voluntate scō te-
ner: ex de testa. cū cēs. 7. c. relatū. Nam in
tali legato sufficiūt duo aut tres testes: vt
ibi dīr: **A**. Sed in d. c. cum esset. vī etiam
requiri presentia p̄sbyteri. Ad cuius intel-
ligentiā querit ibi dñs An. de bu. Quor te-
stes requiruntur de iure ciuili in testamen-
to: et respondet q̄ p̄p̄rē: sed in codicillis. s.
nisi q̄ in testō rusticozum sufficiūt. §. C. de
testa. l. fi. et subdit: Quero ē an testamentū
corā duobus nñ testibus non assistente p̄s-
bytero parochiali valcat. gñdeo: Dicunt
doc. q̄ istud testamentū valet q̄rum ad lo-

garū i plas cāl s; i alijs n pūo cāl n valet nī
si aliu psoy cū duob; testib; i lic illd. c. d; 3
uelligi f; 3. c. se. Et istud cōuer v; placē doc.
q; per pūuā pūyteri tollitur pūuā pūo fal
sitas. i dicitur speculario q; si interessent tref
alijs testes sine pūytero non valeret testa
mentū. Item dicit i adit alius pūyter
i non faus; q; a solēnitate legali non debz
recedi nisi in qūm est exprellus in iure ca
nonico: q; ut i rex. requirit pūyterū suū
ergo de mpto pūyterū suo remanemus
in dispōne iuris ciuilis: tūta est cōis opio
Sed nūpī videtur q; h; i testamentū vale
at in pūentia duozū testū siue ad plas cāl
siue ad quēcūq; attenta dispōe h; . c. qd n
logitur dispensantur corrigendo ius ciuile:
sed declarando irrōnabilitatem iuris ciu
lis. Nam pūsupponendo voluntatem de
functi in pūentia duozū testū: peccatūz
esset i ius nūle q; illud testamentum non
excutioni daretur: q; canones conuulit
antime: ergo q; peccatū eēt non erequi vo
luntatem defuncti de iure ciuili i canonico
exequi d; Item si omnia aua iura defice
rent nūc p viam denūciationis euangelice
deberet exeq. Nec obitat quod hic dicitur
corā pūytero suo: q; hoc n dicit mīterio
iuris: sed q; de facto sic accidit. Item p rō
nem decre. probatur q; sufficiūt duo testes
q; in ore duozū vel triū tē. Non obitat en
am qd dicitur legit q; illa consuetudo ē rō
nabilis. f. q. 5. vel 7. testes requirantur i te
stamento: vt sic fraudibus obuietur: q; hoc
est verum quando eēt dubiū de voluntate d
functi: s; qn eēt certū: vt in casu h; . c. tunc oī
co q; duo testes sufficiūt: hec ille. et proba
tio duozū testū idoneozū v; voluntatē
defuncti oīo reddere certam: vt in. d. c. cum
esset. i in. c. se. Patet etiā ex pūdictis q; qū
cūq; pūter p certo d voluntate testatoris oī
no d; seruari in foro pūcie si legitima ē: qā
non pōt pueniri sine peccato. Sed in foro
iudiciali requirūtur duo idonei testes: iō
t; . q. 2. c. vltimo d;: Alitima voluntas defū
cti modis omnibus conseruetur. B

Quid emptū fuerit de pecunia eccle
sie eius erit. i. q. 3. c. i. 2. q. 5. fixū. Quod a
deo v; ē q; si clericus hēat pecuniam de
de pūbenda siue ecclesia sua: i inde emat
pūdum: i i lā pecunā potuisset dare ali
is inuitu pietatis: non tū dare pōt pūdū
quia statim acquisitum fuit ecclesie siue epū

fuit nomine ecclesie siue nomine alieno: eē
de pecu. cle. c. i. 2. c. inquitendū. Et ppter
hoc non potest huiusmodi clericus illud
alienare. Eodem mo d; si quis de pecunia
ecclesie quam habuit iusto vel rapina seu
de posito possessionem sibi emit: q; ecclesie
fit vt dictū est: A Nec fuerunt glo. Ray.
vi p; in sū. con. li. i. u. 14. q. 17. B

Ecclesia p alienis debitis non potest ob
ligari nec eius possessiones: et si quis obli
gauerit est suspensus ab administratione
temporalium i spiritualium: extra d. solu.
c. 2. Poterit tamen hec sententia per epū
relaxari: q; papa hoc sibi non retinuit: eē
de sen. ex. nuper. Sed non debet hoc face
re nisi indenuit ecclesie consultatur: ar. eē
de verbo. signi. cū olim. A Melius fac
eo. u. ex parte pūio. i idem quod in hoc. s;
notatur in sū. con. in dicta. q. ad finem. i
additur q; hec pena suspensionis non cō
spēdu episcopos: cū de ipsis non fiat spā
li mentio: eē de sen. ex. q; pūculosū. li. 6. B

Quicūq; de nouo in ecclesiā monaste
rijs seu in alijs pūis locis vsurpantes rega
lia. i. collectam que fit ratione regis v; im
peratoris seu tributum regi debitum fm
30. an. iulr vsurpantes custodiā seu guar
diā tūcū aduocationis: vel defensionis q;
pue sūt noia pūonat; ipsozū locoz; vacā
uū bona occupat: i clerici aut mōachi ipo
rū locoz;. A ac ē certe persone eozū
dē locoz; vt in. c. generali de quo. j. B q
hec fieri pcurant ipso scō in dū in excōi
cationē. Clerici at qui nō opponunt se tal
bus nihil debet pūce de pūctibus ipsozū
locoz;. A p ipe quo pūmissa sine dūctōe
debiā fieri pūuerūt: vt in tex. de quo statū
B extra de elec. generalis li. 6. !

Clericus qui ex collatione laici recipit ec
clesiā: vel tenet si monitus nō renuñtue
rit. A i. i. reitignauerit: vt i. c. relatum. de
quo. j. B ab officio vel bñficio suspen
dendus ē. et si contumax perseueret depo
nendus ē: laicū i hoc excōicandus: eē de
iure pa. pūerea. 2. c. relatiū. A coniuncto
c. in ar. xi. q. 3. i eē de iudi. cū n ab homie.
B ecclesiā vacāuū bona non debēt ab
alijs occupari s. bñficiū. 2. §. i. Qualiter
rei ecclesie alienari possint: vide supra alie
natio. De ecclesia et eius cimiterio infra
emunitas. De pūuatis oratorijs habes in
fra oratoriū, i infra emunitas ecclesie. §. 6. De

ecclesia violata aut consecranda: vide. s. cef
fatō. r. c. consecratio. 2.

Ecclesia secundo . s. pa rochi

alis. Collationes de ecclesijs paro
chialibus hīs qui non aruerūt. 25. annum
ipso facto nō valent. Et tenet q. assumitur si
eri sacerdos infra annū a tpe cōmissionis:
ali puiat^r ē ea. Itēz tenetur personali resi
dere: in hoc tñ epus ex cā dispēlare pōt ad
tps: c. de elec. l. 3. canon l. 6. Et nota hic q.
l. 3. tātū de anno transierit q. talis non possit
ad sacerdotiū p. moueri: non tñ vacat eccle
sia ipsa nec pōt cōferri alicui nisi post elapsū
annū: qui qdē annus incipit tunc postq.
possessionem illius pacificam habuit v. p.
cū stetit quo mīn^r h. f. et nec curru si iusto im
pedimento detentus ordinari non potuit:
alioqn si sic priuatus sit ecclesia ipsa ei re
stinui nō pōt. Et . s. p. ea vice: vt in . c. com
missa. de quo infra. B. Item nō q. si rece
pit eā n. intendēs ēē sacerdos sed vt p. annū
haberet fructus tenetur ad restōnem. Sili
r ille q. cōtulit ei quē non credebat promo
uendū ad sacerdotiū tenetur ecclesiam ipam
seruare indēnem: hēc omnia extra de elec.
commissa l. 6.

Epī pnt dispensare q. qui obtinēt paro
chiales ecclesias insultendo studio nō tene
antur p. moueri infra annū nisi ad subdia
conatū: ad quē si non fuerint p. moti puiat
sunt: vt in pximo. s. de sacerdotio dictuz ē
Ad sacerdotiū xō non tenebūtur vīq.
ad septēniū: r. interim p. uideatur ecclesie
p. vicariū: r. elapso septēnio isra annū debēt
fieri sacerdotes. Alioqn incurrit dictā pe
nā: c. de elec. cū ex eo l. 6.

Si ad ecclesiam pochiāle pntes q. non est
in sacrī: dū tñ aliter sit idone^r r. possit infra
statutū tps ordinari admiuendus est: c. de
insti. si is l. 6. Et tñ fm Jo. an. talis nō pnt
ratus non possit in tali ecclesia institui: c. d
eta. quali. preterea nisi dispensauit: vt ibi.

Electio primo cōst. quid
s. gendeo
Electio put h. sumit ē alicuius pso
ne ad dignitatem vocatio: vt colligit c. eo.
cū in cūctis. s. q. ppter. Et hoc fuit dictū
Goff. r. addit: Quāuis verbū eligē ad mul
ta se h. eat. Hā dī quis eligi in canonicū: c. ex
eo. cū ecclesia vultiana. Dicit etiā eligi ar
bitr: extra eo. in cāto. In his r. silibus dī

fieri electio laxato vocabulo: sicut r. poma
dicūtur eligi de canistro. Post. xō dīc q.
q. vt hēc descriptio. conueniat nominatio
ni r. postulationi sic describe: Electio ē pso
ne idonee ad dignitatem vel fraternā socie
tatem seruata forma canonica facta voca
tio. Colligit hēc c. eo. cū in cūctis. r. c. cū
ecclesia vultiana. r. c. q. ppter. r. extra de ar
bi. cū olim. vt in sum. con. l. 3. si. 26. q. 1. vī
det possē addi q. non solū vocatō ad digni
tatem vel fraternitatem sed ad misertū alic^r
officiū: sicut cū eliguntur arbitri ad eligēdū
. d. c. in cāto. extra eo. vel ad regimen hospī
tal. d. c. cum olim. de arbi. r. idem in simili
bus. B.

Ad quē pertinet electio de iure cōi. gñ^r
spectat ad collegium etiā si duo solum vel
res fuerint: c. e. c. i. pñ. r. c. de p. sue. cū dī
lect^r. 63. di. Hadrianus. Et c. Hadrian^r
l. parū ad h^r facit sed facit ad h^r q. qñq. lai
ci admittuntur ad electiones r. precipue pñ
cipel p. pace tenenda. r. vt defendāt ab op
pressozibus fm Goff. vt in sum. con. eo. il.
q. 2. vbi ē ponuntur quē hñtur in isto. s. f. 3.
Donal. r. Goff. B. Sed si clerici n. sunt
in ecclesia vt collegium: sed vt singulares p
sone: tunc superior p. uidebit per se vt ad
presentationem patroni si quis sit: extra de
iurepa. pasto. al. Et electio quidē non solū
ad collegium pertinet: sed plerūq. de con
suetudine vel priuilegio alicui vocanti: ex
tra eo. cum ana. Unde r. qui est in quasi pos
sessi. ne eligendi eligere potest etiā si po
stea possessionem amittat: extra de iurepa.
consultationibus. r. c. cum p. ppter. r. c. e.
querelā. Item eligere potest prelati r. qui
libet clericus in quē p. p. uisū fuerit: vt h. 3.
j. electio. 2. per totū.

Quis nō potest eligere gendeo. Hō po
test eligē excoīcat^r maior excoīcatōne: vt
nō. c. de appel. constituz pmo. Et in glo.
que ibi dicit q. excoīcati vel suspēsi nec eli
gere nec eligi pnt. B. Secus si minoris: c. ex
de cle. exc. m. c. vl. Itē nec suspēsus: c. ex
de cōsue. cū dilectus. Item nec interdictus
extra eo. cum inter. Item nec ille q. scāter
celebrauit in loco interdicto: extra de scēd
exco. is. qui. l. 6. Itē nec illi quibus interdi
ctū ē eligē absq. superioris lñi: c. eo. r. vlti.
Item nec illi qui in ea vocatione elegerūt
scīenter indignum: extra eo. cū in cūctis. et
c. innotuit. in si. Hā tales sūt ipso iure ea. vī

et eligendi potestate priuati: et idem dñm
si peccauerunt in postulando: ex eo. scriptum
Et hoc vix ē qñ scā nominatione sequitur
electio vel postulatio: secus si nō sequitur: qz
tūc non eēt ppter hoc priuati: ex. e. ppetue
li. 6. **A** **I**bi dñr: Perpetue sacionis ora-
culo declaramus: qz scienter in electionib⁹
nominantes indignū ppter suffragium in
scrutinio pstanti nū adeo in eo pstituerit
et ex vons eoz cōis electio subsequatur ne
quaqz eligendi potestate priuati: l. 3. p eo qz
indignū nominādo scienter p scias suas
agunt a deo et aplica sede puniri mereant.
B Item eligere non pnt q peccauerunt in
electōis forma: qz debent priuari iure eli-
gendi: ex eo. qz ppter. **A** De talibus ibi
dñr: Eligendi ea vice pnt priuentur. **B**
Itē nec illi q neglexerūt vsqz ad lapsū tpi:
vide. l. 3. proximo. **A** Predicti etiā casus
nōnnt in sū. cō. li. 3. ti. 26. q. 3. f. 3. Hoff. et
Donal. et Hoff. Et addit Hoff. Itē q p
laicalem abusu eligērūt ex. eo. qz qz. ibi di-
citur: Quisquis electionē de se facit per se-
culari potestatis abusu consentire psump-
serint contra canonicā libertatem: et electio
nis pmodo careat et illegibilis fiat nec abs-
q dispensatione ad aliquas eligi valeat di-
gnitatem. Qui vero electionē h⁹ i quā ipso
iure irrita ē censemus psumpserint celebra-
re ab officijs et bñficijs penitus suspendan-
tur p trienniu: eligendi tunc potestate priu-
ti. **B** Itē n pnt eligere pupilli: nec etiā in
locis regularib⁹ q non sūt pfecti facite vel
expresse: sed neq conuersi: ex de elec. ex eo
li. 6. Item in cathedralibus collegiatis se-
cularibus vel regularibus ecclesijs vocem
non hnt qui non sunt subdiaconi nec in e-
ligendo: nec in alijs factis capituli: et si ab
alijs libere concedatur: vt in cle. vt hi q. de
eta. et qua. **A** **I**bi etiā additur: Non ob-
stantibus qbuslibet pserudib⁹ vel statutis
S; tñ cle. vt hi. nō loqz nisi quo ad clericos
q declinarent ordinari: vt potest colligi ex
tex. et q. dicte cle. Ande l. 3. laici etiā pueri
de iure cōi non admittantur ad electionez
sū cū clericis: vt in. c. ex eo. de elec. li. 6. nī se-
cūduz gl. in co. ex eo. ex pserudine pseri-
pta laici pueri deberent admitti: sed nī secu-
lares: vt in. c. massana. ex de elec. Laici ve-
ro pfecti admittuntur et de iure cōi: qz in. d.
c. ex eo. nī excludūt nisi laici pueri: nō autē
laici pfecti fm glo. in dicto. c. ex eo. et i cle.

vt hi qui.

B

Intra qd ipsa dñ fieri electio. gñdeo. In
ecclesia cathedrali vel regulari ipabent ele-
ctores ipsa trū mēsum: infra quod suūsto
ipeditmēto cessante nō elegerint ad primū
superiorē: deuoluitur: vt ex eo. ne p defectu
Deinde debent electores presentare electō-
nem electo: et petere consensum eius: et i fra
octo dies postqz cōmode possunt. Alio qñ
negligentes excludunt a persecutione pro-
cessus: et sunt suspensi per tres annos ab om-
nib⁹ beneficijs ipsius ecclesie: ex eo. cupietes
f. ceter. li. 6. Electus nō tenet cōfēre i fra
mensē a pntatōe alii priuatus ē iure ele-
ctōis nisi forte ea sit electi pntatō q n possit
pntare absqz licentia superioris. Quo ca-
su tenetur electus vel electores petē licentiā
cū ea celeritate quā superioris abntia vlt p-
sentia patitur. Et si non hēatur extūc ad e-
lectionē aliā pcedant. Quilibet etiā ele-
ctus post consensū infra tres menses tenet
petere pfirmationem: aliter irrita ē electio
ex de elec. f. sit. li. 6. nisi petenda sit confir-
matio a papa: qz tunc electus tenetur infra
menses post consensum vel si non fuerit cl
electo presentata infra mensē a notitia iter
arripere ad sus curiam: et sic petere pfirmā-
tionē ac negociū psequi: vt i dicto. c. cupietes
In alijs vero ecclesijs debet prouideri i fra
6. menses: aliter eodem predicto mō ad p-
ximū supiorē deuoluitur: de pteb. de mul-
ta. et de cōces. preb. nulla. Et hoc etiā h⁹: s
beneficium primo. §. 1.

In quo loco dñ fieri electio. gñdeo. pot
fieri in ecclesia vel in caplo: vel simili loco
honesto et maxime iuxta consuetudinē: ex
eo. in cāto. Sed tñ precipue electōes epoz
solēt in ecclesijs fieri: ex eo. qz sic. Sed ex cā
et ex ciuitate possit fieri. 23. di. in nomie do-
mini. **A** Hoff. autē simplr dicit q i hoc
seruanda ē pserudō: nisi ex aliqua causa
alibi fieret. Quod si consuetudo nī apparz
tunc non est vis vbi fiat: dum mō sit locus
clericorū et honestus: vt in sum. con. li. 3. ti.
26. q. 6. Electio autē epī si fieri pōt dñ fie-
ri i ecclesia cathedrali: vt expresse dñ: ex. e.
qz sic. et dixit Hoff. vt in. d. q. 6. **B** Et n
dñ fieri ante sepulturā predecessoris: ex eo.
bone memorie. Sed tñ si fieret valeret. **A**
Hoc sentit gl. in. d. c. bone. super xbo tra-
ctati. et Hoff. et ibidē: vt i sū. cō. c. t. q. 7. **B**
De electores qui in ciuitate sunt debet

Oēs electores qui in ciuitate sunt debēt t
ad electionem vocari verbo vel scripto vñ
consueto signo campauē. Itē q sūt i horj
ciuitatis: ar. ff. de procu. l. i. **A** Coniun-
cta. l. 5. **B** Itē debēt vocari oēs qui sunt
in prouincia per lūteras vel per nūcium:
c. e. corā. Hoc dico fm pñtudinē obser-
uandū. **A** Inno. dicit q vocandi sūt n
solū pñtes in caplo: sed ēē si scilicet ēē cir-
ca caplin: qz si al fieret esset malicia q oīo
in electionibus est vitanda. Cōsulo etiā
q vocē etiam si sint in ciuitate: ar. ff. de p-
cu. l. 5. nisi forte antiqua consuetudo excu-
set vñ certā formā det. Host. etiā putat con-
suetudinē esse seruandā in vocatōe absen-
tium: nisi mora fiat in periculū: vt in lū.
con. d. q. 7. **B** Et si vocati ad cōpetentes
terminū eis a vocantibus assignatum non
veniant non oī eos ulterius expectari: c. e.
eo. cum inter. r. c. cū nobis. **A** Hoc fuit
dictū Host. addētis: qz durū esset vsqz ad
finē termini expectare. s. ad finē triuz men-
sium cū mora in electionibus sit dānosa: c. e.
eo. cum inter vniuersas. Host. hō dicit q
in hoc cāu si due partes sunt pñtes: r cā
coartationis assignetur: putat hanc sūtam
veram: qz tunc dī absens saltem vñ d col-
legio cōmutare vices suas: c. e. eo. qz ppter
Si hō due ptes absentes sint: vel nō assi-
gnet cā: putat hāc sūtam fō. qui dixit ex-
pectandos esse vsqz circa finē triū mensū:
dicit etiā Host. q scrutatores debent ire
ad infirmos qui sunt in ciuitate r inquirē
vota eoz: sicut aliorū pñtū: nam r pñs est
qui in horis est. ff. de p. cu. l. 5. nec erit ne-
cesse ipsos in collatione vel in alijs que se-
quūt requirere: sed sufficit consensus i ser-
uatis habitus. Pñt ēē isti vñ de collegio
vices suas cōmittere: qz sunt impediti. sed
pñs dictū. s. q ad eos vadant vñ expeditū
Con. Inno. vi in lū. cō. d. q. 7. **B**
An elector absens possit pstituire pcur-
atorē. Respondeo si iusto impedimēto re-
nē pōt vñ vel plibus cōmittere vices suas
dū in cuilibet insolidū: r erit melior cōdi-
tio occupatis. Qd si ābo cōcurrāt r petāt
admitti: nō admittēt ābo: sed is que caplū
vel maior pars elegerit: r si non concor-
det admittet ille q in cōmissione primo nomi-
natus est. At si nullus sit insolidū nō valet
Quādo aut procurator vñ nominat p se
r aliū note eius qui cōmissit nihil agit nisi

de certa pñsa hūerit spāle mandatū: qz
tunc aliū nomine suo poterit noiare. Por-
ro si nullus de collegio vult ēē pcurator n
pōt absens nolente caplo cñcū deputare
Mō pōt ēē per lras exprimere votū suū:
hec omnia c. de elec. sigs iusto. li. 6. **A**
Dicitur ēē pcurator nullatenus pōt istū
cessante impedimēto vel loci pgruitate: c. e.
de elec. c. qz ppter. s. illud. vbi dī: illud autē
penitus interdicimus nequis in electōis
negocio pcuratorem pstituat: nisi sit abis
in eo loco in quo dēat aduocari iust oqz im-
pedimento detentū venire possū sup quo
si opus fuerit idem faciat iuramentū. **B**
Siquis clericorum contempnus nec vo-
catus ad electionem fuit ad pentionē eius
cassanda est electio: pōt tamen si vult eam
ratam hīc: c. eo. qz sicut.

Altrū elector possit renunciari vocē sue.
Respondeo sic. Nam quilibet pōt renun-
ciare iuri q sibi competit: vñ dē r quod po-
tē sit per alios ipse non poterit impugna-
re. Si tamen talis accedat electione nō dā
facta admittendus est in omnibus que cir-
ca ipsam restant faciendā: c. e. eo. ecclesia ve-
stra primo responso. **A** ibi nō videt dare
hoc dī q talis debeat readmitti. Tamen
cū predictis con. Al. S3 q quis possit re-
nunciare iuri suo: hoc clarū est. C. de pac.
l. si quis in conscribendo. **B**

Quot sūt forme electionis. Respondeo
tres. Hā aut sit p scrutiniū: aut per cōpro-
missū: aut per cōm inspirationē: r q p re-
dictas formas eligere aut elegerit ea vice dī
eligendi potestate puari: c. e. eo. qz ppter. **A**
ibi dī: Statuimus vt cū electio fuerit cele-
branda pñtibus oībus qui debēt r vo-
lunt r possunt cōmode interesse assumant
tres de collegio fide digni qui secreto r sin-
gilla vota cūctoz diligenter inqzāt: r i scri-
ptis redacta mox publicent in cōi nullo p-
sus appellationis obstaculo interiecto vt
is collatione habita eligatur in quem oēs
vel maior r sanior pars capli consentit vel
saltem eligendi pñs aliquibus viris ido-
neis cōmittat qui vice oīuz ecclesie vidua
te: pvideant de pastore. Aliter electio facta
non valeat nisi forte cōiter ēē ab omnibus
qli per inspirationē dei abiqz vicio celebra-
ta. Quī hō p predictas formas eligere at-
tēauerint eligendi ea vice pñte priuentur
Et ita electiones quoqz clādestinas repro-

Collano predicta q̄ dz p^r publicationē

In omni electione sue postulatione si de-
catur: Ego eligo postulando sue postuladū
aut in postuladū: et postulo eligendo sue
eligendū aut in eligendū: nihil agitur.
Similiter nec sub hac forma: Eligo et po-
stulo: prout melius potest de iure valere, nisi
si quā probabilis dubitatur utrum quis sit el-
gēdus vel postuladus: quo casu sic postulat
vel eligitur teneatur vnam tamen determinatam

viā acceptare. **A** tpe p̄sēsus. Et redeūdi
ad aliam postq̄ vnā elegerit sibi licētia est
penitus interdicta: vt in .c. de quo statum.
B c̄ de postu. c. perpetuo. li. 6.

Electio semp̄ d̄z fieri p̄ x̄ba nūeri singu
laris: siue fiat p̄ scrutiniū: siue fiat p̄ pro
mulū: aliter non valet: c̄ eo. sic li. 6.

Collige que sunt de substantia forme ele
ctionis per scrutiniū. primo quidem q̄
electores congregentur. Item q̄ scrutato
res assumantur. **A** .i. de collegio eligēti
um: c̄ eo. q̄. p̄p̄. et dicit l̄dost. in sū. cō. li.
3. ti. 26. q̄. 7. ad si. vbi ē nō q̄ t̄ h̄ ponit **B**
Itē q̄ in secreto vota exquirat. Itē q̄ vota
scribantur. Item q̄ scripta in cōi publicē
Item q̄ fiat collatio. Item q̄ sequatur ele
ctio de illo in quem maior pars et sanior ca
pituli consenserit: hec omnia c̄ eo. q̄. 2. pro
pter. **A** Ibi etiam d̄z q̄ vota in scriptis
redacta debent in cōi publicari mox. i. nul
lo actu p̄rio interueniente: vt nō. in. d. q̄. 7.
D̄z etiam in. d. c. q̄. 2. propter. vt q̄ cito ele
ctio fuerit celebrata solēnter publicetur. i.
congregatis electoribus surgat vnus et an
nunciet populo conuocato vt moris est ad
electionem factā. Si in ista publicatio o
mittitur non est propter hoc electio cassan
da fm̄ Inn. Alij tamen dicunt aliter sc̄d̄
l̄dost. vt in. d. q̄. 7. dictum Inn. verius v̄
vt potest colligi ex dicto. c. q̄. p̄p̄. imo si
periculum immineret talis publicatio nō
est facienda: ar. 23. di. in nomine dñi ibi: q̄
si prauorum atq̄ iniquoz r̄c. Item Inn.
in. c. q̄. p̄p̄. c̄ eo. dicit q̄ procurator: in
stitutus ad eligendum d̄z h̄c sp̄ale m̄da
tum ad iurandum in animā dñi q̄ credat
q̄ tpe electionis erat bona fide. i. sine frau
de infra fines qui deputati sunt ad vacatio
nes electionū: et q̄ iusto impedimēto tene
tur quare electioni interesse nō potest mō
et credū vel dubitat q̄ eodem impedimen
to tenebitur tpe quo electio facienda erit: et
hoc d̄z h̄c. Et debet exprimere impedimē
tum et finē. nō. n. in suo iuramēto d̄z expo
nere x̄ba iuris. Et subdit: Illud aut placet
q̄ nō possit quis cōstituerē. procuratorē ad
eligendū nisi et det ei p̄tatem iurandi in ai
mam suā: q̄ non venit instructus: et inde
sequeretur absurditas: q̄ nō oporteret cap
itulū p̄gregatū expectare quousq̄ nunciu
tret: et rediret ab eo: vel iterū alium t̄tinuū
assignare electioni: q̄ absurditas in fili cau

tollitur. 63. di. cū longe. ar. ad hoc. c. di. op
tati. Itē v̄ q̄ post p̄stitum iuramentū
si alius cui vox eius p̄iudicaret vellet pro
bare q̄ dñs tpe electionis erat in eo loco
vnde vocari non debebat: vel q̄ non deti
nebat iusto impedimēto q̄ non sit audien
dus: ar. ff. de dolo. q̄ si differente. nisi for
te aliud dicas in sp̄ualibus vbi reuocatur
q̄cqd̄ sit per obreptionem etiā post s̄tiam
c̄ de rescrip. dilectus filius abbas. et. c. cō
stitutus. et. c. ad audiētā. q̄ si non exigant
iuramentū p̄dictū a p̄curatore: tunc dece
tero non p̄nt neq̄ de loco neq̄ de impedimē
to excipere: q̄ hanc exceptionē videt
remisisse caplin q̄n libi iuramentū remisit
et si dicatur q̄ caplin deceptū fuerit ignorā
tia facti que etiam p̄tissimos fallit. ff. d̄ iur.
et fac. ign. l. 2. puta q̄ credebatur aduersario
hoc asserenti: dicitur ei q̄ sup̄na fuit eius
ignorātia: q̄ ius in talibus p̄uidet q̄ pos
sit exigere iuramentū. **B**

Quā potestas eligendi deuoluitur ad all
um. Rñ. in cathedralibus ecclesijs si infra
ipsi trium mensium non eligant deuoluit
ad p̄ximū superiorem: q̄ si infra alios tres
menses non elegerint: deuoluitur ad aliū
superiorem: et sic vsq̄ ad papā. Si vero el
gūt scelerenter indignum: et sic sint priuati iu
re eligendi vel priuentur per s̄tiam: q̄ non
seruant debitam formam ad papā deuol
uitur. In inferioribus autem ecclesijs sem
per ad proximū superiorem deuoluitur: c̄
eo. quāq̄ li. 6. de hac m̄a vide. s̄. §. 3. et. s̄.
bisiciū p̄mo. §. i.

Cassanda est electio illius qui requisitus
anteq̄ esset electus p̄sensit electioni de se fa
ciende: q̄ p̄sumitur ambitiosus: c̄ eo. cū
post petitiā. et. c. officij.

Quā maior pars capli deliquit electio de
uoluitur ad pauciores: vt notatur extra d̄
postu. c. 2. Item deuoluitur etiam ad vnū
propter omnium aliorū delictum. 65. di.
si forte. extra eo. bone. **A** In his. c. non
bene hoc probatur: sed in. d. c. 2. de postu.
hoc notat glo. et videtur hoc intelligere q̄n
electores peccauerunt in eligendo idignū
Secus si ex contemptu: aliorū ex habenti
bus vocem: q̄ tunc non deuoluitur po
testas eligendi ad contemptos: q̄ non r̄a
tum in hoc peccauerūt eligentes: ideo sus
fici q̄ hoc casu cassetur electio. Potest d̄i
ci q̄ hoc verum est anteq̄ eligentes sint

priuati p iudices iure eligendi. nam ppter
 peccatum forme nō sunt ipso iure priuati s3
 priuati: extra eo. q. a. ppter. 2 ibi hoc sen-
 titur. Inno. super xpo priuati. dicēs q. facia
 priuatiōne p iudicē ppter peccatum forme
 tunc prius deuoluatur ad non culposos nec
 priuatos. Idē in sum. con. li. 3. ti. 26. q. 7. di-
 citur. Itē nota q. si aliqui peccāt in eligēdo
 pira formam in non delinquentes etiā si sit
 minor pars cadit ius eligendi etiā si vn⁹ io-
 lus sit: hoc vel p sententiā superioris fin-
 quodam vel fin alios ipso iure. Alij tñ di-
 cunt alit⁹ pma opinio est magis approbā-
 da. hec ibi. Aliqui etiā dicebant q. si maior
 pars deliquerat: tunc prius nō deuoluebat
 ad pauciores quoz dictum nō pbat nec
 est rationabi: vt p3 per Inno. in dicto. c.
 quia ppter. Et de vt dicitur est bñ deuolu-
 tur prius ē ad pauciores ipso iure is3 per iu-
 dicem prius lata priuationis sentētia: et sic
 pōt intelligi a iuristis dicentib⁹ q. hoc d3 fieri
 per suam iurisdictionem. B. Quod si oēs deli-
 quant deuoluatur ad superiorē siue ad pa-
 pam: vt dictū est s. q. qui est hic ante proxi-
 mus. Electiones clandestine reprobande
 ē eo. quia ppter. 2 dicitur clandestine q. in
 cameris per occulta puentricula fiunt. 79.
 dis. c. 2. r. c. si transiit. Sili⁹ et ille quas iur-
 se electores secretas tenēt: cū celebrare debe-
 ant solēnter publicari: vt in dicto. c. q. 2. pro-
 pter. B. Idē in sum. con. li. 3. ti. 26. q. 7. ad fi-
 B. Quis pōt eligi. Rñ. Eligendus est do-
 ctior 2 sanctior: cuius comparatione ceteri
 grex dicantur. 8. q. 1. 3. ergo. 2 qui scit d. ma-
 trimonio legitimo nat⁹ 2 etatis legitime: ē
 eo. cui in cunctis. Nam ep⁹ d3 eligi. 30. an-
 noz cōplet⁹: inferiores xpo priuati 2 alij
 q. curas debent hīc animarū reguiri q. atti-
 gerint annū 25. B. vt in dicto. c. in cūctis.
 B. Alit⁹ eligentes sūt illa vice eligēdi prius
 priuati. s. 22. q. incipit qñ prius. Subdiaconus
 quoz pōt in ep⁹ eligi: ē de eta. 2 qñli.
 a multis. Itē hīc ad vnā dignitatē reputat
 dignus si postea eligat ad aliam d3 reputa-
 ri dign⁹. B. s. ad equalē vel minorē vt po-
 test colligi ex. c. de quo statim. B. 74. dis.
 gesta. Fallit qñq. Nam is qñq. q. toleret
 in officio minori non tñ ppter hoc in maio-
 ri tolerari debet indign⁹. 12. dis. nos cōsue-
 tudinē. Abbas quoz ex ep⁹ bene pōt eli-
 gi siue in episcopum siue in abbatē eiusdē
 regule 2 habuit: s3 nō potest transire sine

licentia pape vel legati de latere s3 sit in pu-
 cia: ē eo. si codē li. 6. Religiosus quoz is
 nō expresse pfectus qui ē nouitius eligi po-
 test ad episcopatum: ē eo. nullus. sub. 6. B. si
 ue eligat in secularib⁹ siue in regularib⁹ ec-
 clijs ad prelaturā tñ siue vel alteri⁹ religio-
 nis nō nisi expresse pfectus: vt ibi nullus aut re-
 ligiosus pōt eligi in abbate vel prelato alte-
 rius religionis vel habitus. Quod si sec⁹
 actus fuerit eo ipso est irritum 2 inane: vt in
 cle. i. c. eo. B. De clericis alteri⁹ diocesis
 vt possint eligi: vide. j. postulano. s. 3.
 Quis non pōt eligi. Rñ. Excoīcat⁹ ma-
 iori excoīcatione: ē de appel. constitut⁹ pri-
 mo. Itē nec excoīcat⁹ minorū q. si scien-
 ter electus fuerit cassanda est ei⁹ electio: ē
 de cle. exco. m. si celebrat. B. Et ibi gl. di-
 cit q. si etiā ignorat⁹ eligatur excoīcat⁹ mi-
 norū nō valet electio: quia ignorantia eligē-
 tiū non facit ipsum habitū: 2 si scienter tales
 eligerent priuarentur iure eligendi: extra d.
 elec. cū in cunctis. B. Itē nec suspensus
 nec interdictus nec q. interdictum nō serua-
 uit: extra de postu. c. pmo. 2 c. cū dilect⁹. B.
 Hoc. c. cum dilect⁹. nō est in ti. de postu. is3
 de consuetudine. B. Itē nō d3 eligi perso-
 na cui aliquid obliit de impedimētis cur-
 ca ordinandos: de qbus hētur. j. ordinandus
 p totū. Itē nec is q. ppter vitii psonē sel re-
 probatus fuit: talis. n. nec ibi nec alibi eligi
 pōt: ē eo. super eo. Secus aut si cassata fu-
 erit electio ppter vitiosū pcelluz: q. tñ nō
 impedit pmoio eius in eadē ecclesia: vt i di-
 cto. c. super eo. r. c. innotuit. B. etiā pma vt
 ce: vt i dco. c. innotuit. B. hīc duo electi fue-
 rint 2 vtriusq. vitiosa est electio neuter ē eli-
 gendus pma vice: ē eo. considerauim⁹: et
 hoc vt discordia vitetur. Si aut alter istoz
 cōter eligatur deficit ratio: 2 ideo pfirmat
 ē eo. cū inter. R. seniorē. vt in sum. con. li.
 3. ti. 26. q. 3. vbi etiā pdicti casus notantur.
 B. Itē nō potest eligi episcopus. s. q. ia allē-
 gatus est alij ecclesie: s3 pōt postulari. s. a pa-
 pa: ē de postu. c. si. Itē in plani religiosoz
 nō potest eligi nisi expresse pfectus alit⁹ nō
 valet electio: extra eo. nullus. li. 6. Nec etiā
 alius q. sit alterius religionis vel habit⁹: vt
 in cle. cū rōni. ē eo. Itē nullus religiosus
 pōt eligi si trāsiit de ordine medicatū ad
 nō medicat⁹: vt hī. j. religio. s. si. Ele-
 ctus post p̄sensū cōiungit spūali ecclesie vi-
 duatur: vt ē eo. cū iter canonicos. ē d. trāf.

Circa electiones monialium nota quod nul-
la debet ad electionem admitti nisi. i. annus
peregerit et professus fuerit tacite vel expresse
nec in abbatiis vel prioratibus: ubi per po-
rissimum gubernantur eligi potest nisi post. 30
annus: et nisi fuerit expresse professus. Item nota
quod cum per scrutinium proceditur illa electio
quod a duabus partibus fuerit celebrata non
obstante appellatione partis alterius: pre-
missa diligenter examinatione si aliter inuen-
ta fuerit canonica confirmetur et benedicen-
da benedicatur. **A** Benedicenda est con-
firmata in abbatiis: ut in. c. indubitans
de quo. j. **B** Si autem nulla electio esset a
duabus partibus celebrata: tunc non obsta-
te quod sit publicatum scrutinium aut etiam ad
electionem processum possunt alie monia-
les ante quod ad actus extraneos diuertat ad
illam accedere quod a maiori numero est electa
Et si per hoc perueniatur ad duas partes con-
firmetur ut prius dictum est: sed nihilominus
contra eam sic confirmatam postquam fuerit in
administratione poterunt alie opponere in
modum denunciationis vel accusationis:
ut a dignitate remoueatur: quod si ad illam que
a maiori parte electa est alie nolunt accede-
re vel non tot quot accedant ad duas partes
tunc super obiectis que faceret pars altera
et super alijs que sunt inquirenda plane et si
ne strepitu iudicii per superiorem inquira-
tur antequod confirmetur: ipsa interim in te-
poralibus et spiritualibus administret: ita
tamen quod de rebus monasterij nihil alienet
nec monialium recipiat. Si qua vero a mi-
nori parte electa vel nominata fuerit non va-
let nec potest ad eam predicto modo accedi.
Item nota quod nunquam in electionibus monia-
lium debet fieri collatio voti: ad gelum vel
meritum ad meritum: sed solum numeri ad nu-
merum. Si vero procedat per formam com-
promissi si minor pars se opponit electe ni-
hilominus confirmetur et benedicatur con-
tradictione partis non obstante. si autem ma-
ior pars se opponit: differtur confirmatio
donec de obiectis et alijs fuerit inquisitum: sed
interim admistrabit ut permittit nisi per oppo-
nenti fuerit duplo maior: quod si admistrabit
sed expectabit iuris eiusdem. Item nota quod si in huius
electionibus contigerit ad curiam appella-
ri debent cause exprimi per modum consti-
tutionis. c. ut circa. extra eo. libro. 6. **A**
Ibi dicitur: Proinde cum si quando aliqui

electionibus postulationibus provisioni-
bus se opponunt proponendo aliqua con-
tra electionis postulationis seu provisionis
formam: aut personas eligentium vel electi
sive illius cui provisio erat facienda vel facta:
et propter hoc contigerit appellari appella-
tes in instrumento publico seu litteris super
appellatione confectis omnia et singula expres-
sat quod in formam intendunt obviare vel per-
sonas coram personis auctoritatis aut perso-
nam quod super hoc testimonium perhibeant
statim corporali prestato iuramento quod cre-
dunt ea que sic exprimunt esse vera: et se pos-
se probare: alioquin tamen oppositores quod te-
pore appellationis vel postmodum adhe-
rentes eisdem obviandi aliqua non fuerint
in huiusmodi litteris vel instrumentis ex-
pressa potestatem sibi nouerit interdictam: nisi
postea forsitan aliquid emerferit vel super an-
tiquis superuenierit probandi facultas: aut
aliqua in opposentium noticiam de nouo
peruenierint que appellantes appellationis
tempore verisimiliter ignorare potuerunt
et ignorauerunt: super huiusmodi autem igno-
rantia et superueniente facultate probandi si-
dem per proprium prestandum corporali-
ter faciant iuramentum hoc adiungendo iu-
ramento eodem quod ad ea probanda credunt
se sufficientes probationes habere: hec ibi
non distinctio siue appellatur ad curiam siue
ad aliam. **B** Sed si deberet spectare quod ponit
procuratores constituere. Item nota quod hi qui
euocantur ad dirigendas moniales in
electionibus nisi abstineant ab his per que inter
eas oriri posset circa hanc discordia vel nutri-
ri excommunicati sunt: et omnia predicta
habent locum etiam apud mulieres que vi-
uunt quasi canonice. **A** idest que viuunt
ut in secularibus ecclesijs canonici secula-
res: dicto. c. identitibus. **B** excepto de
professione: quod tales non profitentur: hec
omnia extra eo. identitibus. li. 6. De con-
firmatione electionis habes 3. confirmatio
electorum per totum. De electione pape vi-
de. j. papa. §. l. De hac materia vide. j. po-
stulatio. et facit supra acceptio.

Lectio secundo. .i. p. com-
promissi
Eligendi potestas potest alicui vel aliquibus
comitari extra. e. cum in veteri. sed copietus
comitatus in numero impari. ex. e. in casis. et c.
cui dilectus. et c. cui iure. Et vni permittit potest et
h. 23

non prelato: eſt de renū. poſt translationez.
 pmo nūo. Nec regitur qd hi qbus cōmū-
 titur ſunt de collegio: eſt eo. cauſa q. S3 m i
 hac cōmiſſione ſi vn' diſſentiat nō ſua ſoz
 ma nec valet: eſt eo. q2 ppter. **E**t ibi hō
 no. glo. **B** 2. c. cū dilectus. Nec. n. cogit
 qſ renunciare iuri ſuo uiuit: eſt qd me. cā.
 abbas. 2. c. ad audiētiā. Itē nota qd re in-
 tegra talis ptās renocari poteſt: eſt eo. i. cāſ.
Et ibi p3 qd nō dicitur res integra quā-
 do cōpromiſſarij ad electionē inceperūt p-
 cedere. **B** Illi in quos ptās eligēdi cō-
 mittitur pnt de pſona cuiuſcūqz loci. pūde
 re. 63. diſ. lecti. 2. c. reathma. **L**ur' m i me
 lius ē qd de ipſa eccleſia eligat. eſt eo. qd ſi ē.
 2. 23. diſ. in nomine domini. **A** c. qd ſic mo-
 dicū uidetur facere. ſ3 bene. c. in noie dñi.
Non valet cōmiſſio ſub hac forma: vt qſ
 qſiſis votis in ſecreto illū eligat in quez plu-
 res conſenſerint. **A** Pariū cōparatiōe
 minor: ſ3 pſentientes maiorē partē capitu-
 li nō attingant: vt in. c. de quo ſtatim. **B**
 eſt eo. ſicut. li. 6. ſ3 bene valet ſi ei cōmittitur
 vt illum eligat in quez maior pars capituli
 conſenſerit: extra eo. cum expēdiat. lib. 6.
An cōpromiſſarij poſſūt eligere vnū de
 ipſis. **R**n. ſi hoc b3 ex forma cōpromiſſi
 pnt: alr nō: eſt de ſortile. c. vlt. 2. eſt e. cum a-
 na. **A** c. cumana. par. facit ad hoc: ſ3 bene
 hoc nōt glo. in dicto. c. vlt. 2. eſt e. cū i iure.
Siue cōmiſſus ſi vn' ſiue plurib' ele-
 ctio debet fieri p xba numeri ſingulari: alr
 ter non valet: extra eo. ſicut. li. 6. 2. de re iur-
 di. cum ab vno. li. 6. **C**ōpromiſſari' ſi
 nō eligat infra tēpus electionis a iure ſtatu-
 tum ad ſuperiorē ptās deuoluit. **S**i xpo eli-
 gat indignū ſiue ſciēter ſiue ignoranter: eli-
 gendi ptās reuertit ad electores: niſi ſciēter
 electionē factā ratā haberēt: 2. eodē modo
 reuertitur ad eos ſi eligat idoneū: 2. ille nō
 conſentit. **P**orro cōpromiſſari' qñ elegit
 ſciēter indignū nō puniatur cōpromitten-
 tis niſi ratā habuerit: ſ3 ipſe ſuſpēſus ē triē-
 nio a beneficijs qd obtinet in illa eccleſia quā
 ſic eligendo offendit: hoc nō h3 locū niſi
 cōpromiſſarius ſit eph: eſt eo. ſi cōpromiſ-
 ſarius. li. 6. **A** **I**bi etiā patet qd dca ſuſpē-
 ſio ſiſt nō obtinet niſi cū peccat i electioni-
 bus ephoz 2. ſuploz 2. ipſoz: 2. ſubdit: Et ideo
 in illius beneficijs eſt cenſendū q alicui' ele-
 ctionez poſtulationē aut puſitionē ipugnās
 in pbatōne deſicit eius quod obijci in per-

ſonam ſciſcet qd triennio ſiſt ſuſpenſus a be-
 neficijs que habet in eccleſia offenſa. **B**
Elemoſyna p. **T**ho. 2. 2. 2.
 q. 32. qdaz elyne ſunt corporales. ſ.
 ſeptē opera miſericordie: videt3 elurientiē pa-
 ſcere: potare ſitientiē: veſtire nudū: recollige-
 re hoſpitē: viſitare infirmū: redimere capti-
 uum: 2. ſepelire mortuū. vnde xpus: Alio
 poteſto cibo redimo te go colligo cōdo. **S**ūt
 2. alie ſeptē ſpūales. ſ. docere ignorāte: cōſu-
 lere dubitanti: corrigere peccātē: 2. ſolari
 tritez: remittere offendēt: ſupportare one-
 roſos: pro omnibus orare vnde verſus:
 Conſule caſtiga remitte ſolare ſer ora. **I**n
 quo verſu cū dicitur pſale: intellige conſule-
 re 2. docere. **A** **I**dem in ſum. con. li. 3. ti. 3.
 q. 2. **B** Et quidē elemoſyne ſpūales abſo-
 lute loquendo meliores ſunt qz corporales
 pmo quidem quia illud quod exhibet no-
 bilius eſt. ſ. donuz ſpūale qd ſeminet cor-
 porali. 2. ratione eius cui ſubueniunt: qz ſpī-
 ritus nobilior eſt corpore. 3. **Q**uius ad ipſos
 actus gbus ſubueniunt: qz ſpūales act' ſūt
 nobiliores corporalibus. **P**oteſt m con-
 tingere qd corporalis elemoſyna preferat
 ſpirituali in aliquo particulari caſu: puta ſi
 quis fame deficeret pon' eſſet paſcēdus qd
 docendus. **A** **I**dem in ſum. con. co. ii. q.
 3. **B** **A**l3 dare elynā ſi in precepto. **R**n.
 fm **T**ho. 2. 2. q. 32. dicendū qd ſi cōmittēs
 n. hoc facere eternalr puniunt: vt p3 **M**at.
 th. 25. **E**ſuriui. n. 2. nō dedisti mihi mādū
 care. 2. Et hoc intelligendū eſt fm qd recta
 ratio regit fm quā conſideratur aliquid
 ex parte dantis. ſ. vt id. quod in elyna ero-
 gādū eſt nō ſi neceſſariū ei ſ3 ſuperfluum
 nō ſolū reſpectu ſuūph' ſ3 etiā reſpectu alr-
 oz quoz cura ſibi incumbit: qz prius oportz
 qd vnūqz ſibi ipſi 2. ſuis pūdeat: 2. de re-
 ſiduo paupibus ſubueniat. **E**x parte quo-
 qz recipiēis regitur qd neceſſitates habeat
 alioquin nō eēt ratio qre elyna ei daretur: ſ3
 cū nō poſſit ab aliquo vno oib' neceſſitates
 habētib' ſubueniri non ois neceſſitas obli-
 gat ad preceptū: ſed ſolū cum iſa qd neceſſita-
 tem paritur ſuſtentari non poteſt: tūc locuz
 habet quod **A**mb. dicit: **P**aſce fame mo-
 rientiē: ſi nō paucis occidiſti: ſi ergo dare
 elemoſynaz de ſuperfluo ē in precepto 2. ſi
 milititer dare elemoſynā ei qui ē in extrema
 neceſſitate: alr dare elemoſynā ē i cōſilio: ſi

aut de quolibz melioribus bono dantur con-
silia. et dico quod superfluum de necessitate prece-
pti sunt eroganda: quia ista sunt quibus ad pre-
ceptum: in etiam aliorum sunt quo ad usus. scilicet
illoz quod ex eis sustentari possunt. unde Basili-
us: Si faceris ea tibi diuinitus prouenisse an-
nuntius est deus iniquis nobis res distribu-
ens: cur tu abundas: ille vero mendicantibus ut
tu bone dispensationis merita consequaris: il-
le vero patientie brauijs decorat. est famelici
panis quem tu teneas in archa: nudis tunica
quam in conclauis conseruas: discalcianti calce-
us quod penes te marcescit: indigentis argentum
quod possides humanis: quo circa tot iniuria-
ris quot dare valeres: et hoc idem dicit Am-
brosius. 47. di. sicut hi. et quod predictum est quod non
sit danti necessarius iudicandum est secundum quod pro-
babili estimari potest. Nec oportet quod con-
sideretur omnes casus quod possunt contingere in
sumis: sed debet iudicari superfluum et necessa-
rium secundum ea quod probabiliter et iustitiam occurrunt. Et
idem in sum. con. li. 3. n. 8. q. 4. vbi et addit
secundum eundem Thoma. quod tunc intelligendus est casus
extreme necessitatis quando apparent probabiliter si-
gna extreme necessitatis future nisi ei subue-
niatur: ut cum aliquis videt aliquos im-
potes vel pigros ad subueniendum et paupe-
rem indigne cibo et potu et alijs vite neces-
sarijs nec sibi posse satisfacere: non. n. expe-
ctanda est vltima necessitas: quia tunc forte non
posset iuuari natura fame vel siti consumpta.
hec ibi. Item videtur quod necessitas elemosyne
non sit solum respectu extreme necessitatis in-
digentis: sed etiam aliter. Nam et in alijs neces-
sitatibus vellet quod sibi rationabili subueniri:
sic ergo et ipse indigentem potest de alijs subuenire
Matth. 7. ibi: Dia quicumque vult ut faciant
vobis haec. etc. Et. 1. Jo. 3. Qui habuerit
sub az mundi huius et viderit fratrem suum neces-
sitatem habere: et clausit viscera sua ab eo quod
charitas dei manet in illo. Unde et Ricardus
super. 4. filiaz. di. 15. dicit: Cum preceptum
de elemosina sit affirmatiuum quibus obliget ad se-
per: non tamen pro loco et tempore. Considera-
da est. n. facultas habens: et miseria indigen-
tis. Si. n. homo habeat aliquid quod non sit neces-
sarium sustentationi sue: nec illorum quibus te-
netur providere: sicut vxor et filij serui et ancille
et sic etiam necessitatis seu notabilis indigentie
ex parte illius cui dandum est quod imineat proba-
bilis signa extreme necessitatis: tunc habens
tenetur ex precepto subuenire indigentem. Si ve-

ro non habet aliquid superfluum non tamen sustineat
noni namque etiam decencie sui status tenet de si-
lo elemosinas facere indigentibus: etiam si non inue-
niantur quod etiam constitutum in necessitate predicta.
Et si plures occurrant indigentes quibus omnibus
subueniri non possunt: tenetur ceteris paribus
magis indigentibus subuenire. B. Et quod ely-
na debeat dari de necessario. secundum. fm. Thoma.
2. 2. q. 32. Necessarium dicitur dupliciter. Alio
modo sine quo aliquis non potest esse: de tali
necessario elemosina dari non debet: puta si ali-
quis in articulo necessitatis constitutus: solum ha-
beret unde posset sustentari ipse et filij et alij
ad eum pertinentes: de hoc. n. elemosinas dare esset
sibi vitia subtrahere. sed si forte talis casus im-
mineret: ut subtrahendo sibi daret alicui ma-
gna persone quod ecclesia vel respub. susten-
tarentur certe pro talis persone liberatione se-
ipsum: et suos laudabili periculo mortis ex-
poneret: cum bonum consilium sit proprio preferre
duz. Alio modo dicitur aliquid necessarium
sine quo non potest pueniuntur vita transigi: sed
statum vel conditionem proprie persone vel alia-
rum quarum sibi cura incumbit: de hoc. 1. ergo
dare elemosinam est bonum et non cadit sub prece-
pto sed sub consilio. A. Idem in sum.
con. li. 3. ti. 8. q. 5. Et hec intelligenda sunt secundum
ea que dicta sunt. s. 5. pr. in additione. B.
Quibus potius elemosina danda sit. R. n. fm.
Thoma. sed a scde. q. 32. sic Augustinus. dicit in primo
li. de doctrina christiana: Illis quod nobis magis
sunt iuncti magis providere debemus. Quod eis quod
quidam forte nobis adveniunt. Est tamen circa hoc
discretionis ratio adhibenda secundum differen-
tias iunctionis sacramentalis et utilitatis. Nam
multo sanctioni magis indigentiam partem
tienti et magis vili ad commune bonum esset
magis elemosina danda quam plene propin-
qui: maxime si non sit multum iuncta cuius cu-
ra spiritualis nobis imminet: et si necessitates
magnam non patitur. A. Idem in sum.
con. eo. ti. q. 6. vbi etiam patet quod ceteris pari-
bus magis coniunctis est citius subuenien-
dum. B. Et vide supra aduocatus. s. p. s.
Aliter in elemosina preponendus sit pater infidelis
et neofidelis. R. n. fm. Ray. In exhibitio-
ne nutrimenti preferendus est pater: sed in dile-
ctione preponendus sit et neofidelis: ar. 30. di. c. p.
Preceptum. n. dicitur est Exo. 20. Honora pa-
trem tuum et matrem tuam. Nullum. n. beneficium est
tantum sicut parentum: ideo parentes in re-
compensandis beneficijs sunt omnibus alijs pre-
ferendi.

rendit: nisi necessitas ex alia pte sponderet
vel aliqua alia p dno: puta cōis vilitas ec-
clesie vel reipā. Unde t in extrema necessita-
te magis esset filij deferendi q̄ parētes. Cō.
Tho. 2. 2. q. 31. A. Cō. et Sof. et Hosti. et
Pe. vt i sū. cō. co. ti. q. 7. vbi ē p3 q̄ hoc fu-
it speciale dictū Tho. cui concordat Pe. vi-
delicet q̄ filij magis deferendi sunt q̄ parē-
tes. B. Elemosyna paupibus danda est
qui suis manibus laborare nō possunt. 82.
dl. 5. pmo. Itaz fm leges q laborare potest
et se inuiscet elemosyne redigitur in seruitutē
imperatoris. C. de mendi. vali. l. vnica. li. x.
Ibi aliter dicitur sic: Cunctis quos in
publicuz questum incerta mendicitas voca-
nerit inspectis exploretur in singulis et inte-
gritas corporis et robur annorum atq; inberci-
bus et absq; vlla debilitate. Dicit glo. ibi. f.
q̄ sic se gerunt quasi nō habeant artes cum
habeant: et quasi sint debiles cū sint fortes:
q̄ nolunt laborare: s; mendicando sine la-
bore viuere: legunt miserandis necessitas in-
feratur: vt eoz qdem quos tenet conditio f-
uilitis p dno: studiosus et diligens dominū
psequatur: eoz vero quos natalium sola li-
bertas psequitur colonatu perpetuo sulcia-
tur. Glo. dicit pira in auct. de q̄sto. §. si ho.
coll. 6. vbi dicitur q̄ serui dñi: liberi op̄ri
publico mancipiunt. S; hec. l. corrigi fm
quosdā: vel ibi in his qui in sacra vrbē re-
periuntur quasi eoz eis mitius sit agendus
vel h̄ loquitur de his qui faciunt se videri e-
gros: apponentes herbā vel aliud per qd
contumescant: nō sic delinquit s; solū sin-
gant paupertatē seu debilitatē. glo. xitas ē
qd dicitur ibi de rep̄tis in vrbē imperiali
Itē glo. super rubrica dicit q̄ mendicantes
validi miseris et vere debilibus panes auge-
runt: et de talibus cū constat allegat glo. su-
per Matth. dicentē: Iustus feceris si inu-
ste petentes conuerteris q̄ si ei dederis. B.
Cum autē aliquis indiget et ponitur distri-
butor elemosynarū potest et sibi accipere si-
cut alijs administrat: Tho. 2. 2. q. 32.
Itz elyna oibus malis danda sit. gen. f3
Tho. in. 4. dis. 15. Dicendū fm Aug. q̄ sic
diligendi sūt hoies vt eoz non diligatur er-
rores: et q̄ exhibito bñfich dilectioni eoz
detur: ideo peccatori ad sustentationē nature
d3 elemosyna dari si indigeat: cū p̄cipiatur
nobis etiā bñfacere inimicis: s; ad fouēdū
eoz maliciā non debemus aliqd dare eis.

Unde si constaret q̄ eo quod aliquis dat in
peccatū abuterentur nō deberet eis dari ni-
si necessitas extrema exposceret. A. Idēz
in sum. con. li. 3. ti. 8. q. 8. B. Itz elemo-
syna sit danda abundanter. gen. fm Tho.
2. 2. q. 32. Dicendū q̄ abundātia elemosy-
ne dupliciter potest cōsiderari. pmo qdem
ex parte dantis. s. cū qd dat qd est multum
fm pportionez pprie facultatis: et sic lauda-
bile est abundanter dare: Tob. 4. Si mul-
tum fuerit abundanter tribue. vnde et dñs
Luc. 21. laudauit viduā que ex eo qd dēerat
illī totū victū quez habuit misit obseruatis
tñ his que dicta sūt de elemosyna faciendā
de necessarijs 8. §. 3. 2. potest considerari ex
parte eius cui datur: et sic est abundans du-
pliciter. Vno modo q̄ suppleat sufficienter
eius indigentia: et sic laudabile est abundan-
ter tribuere. Alio modo vt abundet ad sup-
fluitatem: et hoc non ē laudabile: s; est meli-
us pluribus indigentibus necessaria elar-
giri. In hoc ē considerandū est q̄ quidāz
egentes delicatiorib; cibis et vestibus indi-
gent q̄ alijs: vt Tho. subdit ibidē. A. Idēz
in sum. con. eo. ti. q. 9. B. Quid siq; su-
rator ab vsurario et huiusmodi vt elemosy-
nam inde faciat. gendeo fm Ray. Dico sur-
tum cōmitti. Non enīz faciendā sunt mala
vt veniat quecunq; bona. l. 4. q. 5. forte.

Itz de illicite acq̄sitis elyna possit fieri.
gen. fm Tho. 2. 2. q. 32. Aliquid potest esse
illicite acq̄situm tripliciter. pmo mō qñ id
qd illicite acq̄ritur debet ei a quo acquisitū
est: et hoc siue nō transferatur dñiuz: vt in tra-
pina et furto: siue ē transferatur: vt in vsura
et de talib; cū quis teneatur ad restitutionē
non pōt elyna fieri. 2. modo ē aliqd illicite
acq̄sitū qd ille q̄ acquisiuit nō pōt retinere:
nec tñ debetur ei a quo acq̄siuit: q̄. f. cōtra
iusticiā est datus et pira iusticiā fuit acceptū
vt in simonia: vbi vterq; cōtra legē dei agit
et ideo d3 hoc in pias causas erogari. Et ca-
dē rō in silibus in qbus dano et acquisitio ē
cōtra legem. 3. mō est aliqd illicite acq̄si-
tum nō qdēz qz ipsa acq̄sitiō sit illicita: s; qz
illud ex quo acq̄ritur ē illicitū: et in his qui
dēz trāssertur dñiuz: nec cōpetit repetitio: s;
cui p3 de eo quod mulier acq̄siuit p mere-
triciū: et hoc pprie vocatur turpe lucrū. tal
enim mulier turpiter agit et cōtra leges: s;
in eo quod accipit iniuste non agut nec con-
tra legem. vnde quod accipit retineri pō. :

et etia de eo elemosyna fieri: s3 non oblatio publica ad altare. **A** Juxta illud Deur. 23. Non offeras mercedē p̄stibuli. rē. **B** Et hanc distinctionē pbat Aug. 14. q. 5. non sane. in fl. **A** Idē quod in hoc. §. notatur in sum. con. li. 2. il. S. q. 21. Et ad predictorū intelligentiam sciendū q̄ quādo turpitudō ē ex predictis r̄ accipit̄ regulari i foro penitentiali nō cogit quis erogare vel restituere nisi ad hoc fuerit iudicialr̄ condēnat⁹ vel sibi a confessorē fuerit iniunctū pro satisfactioe peccati vel nisi a iure sit particulariter expressū: vt in summa ex qua regulariter restitutio ē faciendā ecclie in cuius iniuriā acceptū est. Et hec possunt colligi ex notatis per glo. Ray. in ti. de rapto. §. nūquid de fornicā: ij. 3. super x̄bo restituere. r. §. circa pedagā. super x̄bo tenetur. Et quando erogatio necessaria faciendā ē vocatur portio restitutio seu satisfactio: etiā quando in pauperes faciendā sit extra de vlt. cuz tu. S3 quando erogatio non est necessaria vocatur pprie elemosyna: Juxta illud Tob. 4. Et tu a faba fac elemosynā. r. quando restitutio nō est necessaria faciendā certe persone semp̄ potest dari pauperib⁹: dicto. c. cuz tu. Sed aliquando dat vt satisfactio: aliquñ vt elemosyna: vt p3 ex predictis. **B** Et de ista m̄a vide. j. restitutio p̄. §. an p̄. De acq. litiā p̄ ludū alcevide. j. lud. alce. De m̄a ēt elyne hēs ēptura. j. satisfactio. §. 5. r. vlt.

Elemosyna secundo

quis potest facere eā. **A**ltroz religio sus possit facere elemosynā. gn. fm Ray. non: quia nihil habet: dī. 54. abba. r. 12. q. 1. nō dicatis. extra de sta. mo. cuz ad monasteriū. in fl. Si autē monachus administrationē habet potest r. d3 facere elemosynā: imo quicqd̄ superest in plas cās erogandū est. 12. q. 1. ga tua. in fl. S6. dī. non satis. vltra medium: nisi forte esset administratio q̄ quicquid superest refundatur ad monasterium vel aliquē specialem vsum: vt in quibusdā prioratib⁹. **I**tem si monachus videret aliquē in algere ad mortē debet dare: quia in hoc casu omnia sūt cōia. 47. dī. sicut h̄. Nec obstat si abbas contrāderet q̄ debet magis obedire deo q̄ hominib⁹. **C**on. Tho. 2. 2. q. 32. r. in. 4. dī. 15. addens q̄ citra extremā necessitatē monachus aliquid modicū dare potest abente abbate s3

spe rathabitionis. **A** **C**on. etiam Host. vt in sum. con. li. 2. il. S. q. 26. vbi habentur omnia que in hoc. §. dicuntur. **B** Quid si monachus de voluntate abbatis vadit Romaz vel est in studio: nunquid potest facere elemosynā. **R**espondeo fm Ray. sic. Nam corpso q̄ dedit sibi licentiā cuncti vel scādī intelligitur ei cōcessisse licentiā faciendi q̄ q̄ honesti scholares r. peregrini solent facere: ar. extra de offi. del. preterea. ff. de iuril. om. iudi. l. 2. r. ff. de iudi. si longius. ita tamen q̄ moderare faciat. ff. ad macedo. l. 1. si filius. §. quod dicitur. **C**on. Host. r. Tho. in. 4. dī. 15. **A** **C**on. etiam Albius: vt in sum. con. co. il. q. 27. **B** Nunquid vxor pōt facere elemosynā sine licentiā viri gn. fm Ray. Si vxor habet res parafernales i. pprias p̄ter dotē vbi h̄ parafernalia de consuetudine locū habent r. vxoris sunt: potest de illis etiā inuito marito elemosynā facere. C. de pac. con. hac lege. **A** Et ibi p3 q̄ hec bona parafernalia que sūt p̄ter dotē non solū de consuetudine: s3 etiam de iure pertinent ad vxorē: huic m̄i tui posset derogari per cōtrariāz p̄uetudinē: sicut p̄iungit in aliquibus partib⁹ fm glo. Ray. vt in lū. con. co. il. q. 28. **B** Item si vxor est lucro facta. i. q̄ exhibita debui gubernatione domus opibus suis lucratur: pōt de hoc facere elemosynā: nec intelligo deducendas expensas vici⁹ sui: q̄ a vir tenet ad omnia eius onera. p̄pter dotē r. etiāz p̄pter obsequium ab vxore exhibitū. **A** Hoc videt fuisse dictū Albius. i. q̄ vxor ex dicto lucro potest facere elemosynā: vt p3 in dicta. q. 28. **B** De rebus quoq̄ viri vt de pane vino r. h̄ modi q̄ de approbato more solent ad dispensationē vxoris p̄tinere: pōt r. debz facē ely⁹ nas: moderate tñ r. fm facultates viri r. maiorem vel minorem multitudinē r. necessitatem pauperum: r. d3 sibi formare p̄scientiā q̄ non displiceat marito: licz aliquñ p̄hibuerit: q̄ qñq̄ p̄hibent vt temperent vxores nō a toto: s3 ab excessu. **P**otest etiā sibi formare conscientiam ex miseria pauperis cogitans q̄ si mantus viderit illū: placeret ei q̄ sibi faceret elemosynā. Si autē omnino displiceat sibi conscientia q̄ viro displiceat: deponat eam si pōt: r. si non pōt deponere nō d3 dare: hoc dico nisi videret eum indigentes ad mortē. Et qd̄ dixi de rebus virtū: intelligas etiā de rebus dotalibus: nam illarum

domini penes virum est. C. de rei ven. do.
te ancilla. C. de iure do. in rebus. L. 8. do.
sti. 2. Th. 2. q. 32. r. in. 4. dist. 15. A. L. 8.
etiam Albius: ut p. 3 in dicta. q. 18. vbi etiam
dicitur fm glo. Ray. q. si mulier etiam late
ter dat elemosynas moderatas pro se et pro
viro suo vultu gerendo comune negotium
non peccat. Quis credat q. viro displicet si
sciret: et sufficit in hoc casu q. non veniat p. h.
bitione mariti et q. etiam non scandalizet. B. S.
an vxor etiam i. matrimonio 2. possit. p. uide
re filijs quos h. d. ex pmo: vide. j. vxor. §. 2.

¶ Nunquid filiusfamilias potest elemosynam
facere. g. deo fm Ray. si habet peculium ca
strense vel quasi potest: nam. Quis ad illud pa
terfamilias ceditur. ff. ad Macedo. l. i. De
peculio. h. o. profectio et aduentio potest
si credit patrem permittit: aliter non: quia
profectio et quicquid ex eo acquiritur pa
tris est: aduentio h. o. est patris quo ad fru
ctum: ut Insti. per quas perso. no. ac. §.
p. mo. Si in est in scholis de licetia patri ut
in peregrinatione possit de pfectio et ad
uentio elemosynam dare: ar. ff. de iudi. si lo
gius. 7. ff. ad macedo. Item si filius. §. qd
dicitur. Quid autem sit peculium castrense
et huiusmodi: vide. j. peculium. A. De his pe
culijs: et de his etiam que sunt in hoc. §. ha
betur in sum. con. lib. 2. ti. 8. q. 31. B. Ut
seruus vel ancilla possit facere elemosynas
de rebus domini. g. fm Th. in. 4. dist. 15.
Seruus ancille et famuli Quis sunt libere con
ditionis non possunt elemosynas dare de re
bus domini: sine eorum consensu nisi panes
et huiusmodi que non inferunt sensibile no
cumentum. Si etiam ipse famulus sit dispensa
tor: reus non tamen ponitur dispensator quasi
patrem aliquam in rem domini habens: sed quasi tra
ctans eam ad utilitatem domini. De p. cio autem
sui seruicij constat q. potest elemosynam da
re. A. Idem in sum. con. eo. ti. q. 32. B.

Empitheosis quid est. Re
sp. deo: Em
ptheosis grece latine melioratio
dicitur. Ab initio enim per hunc contractus
viles quedam terre concedebantur quas recipi
ens meliorabat: et meliorationes sue erant:
quod postea permittitur de fertilibus et fru
ctuosis: et possit in rebus soli n. A. Hoc
fuit dictum Insti. ut p. 3 in sum. con. li. 2. ti. 8.
q. 39. in principio. B. Quod et iuxta vlg
re quorundam dicitur datio ad lucellum,

Emphiteosis non aliter dicitur nisi scriptu
ra interueniente. C. eo. l. i. Item per consuetudinem
dicitur et emphiteose in hoc. si statim domini
aliquid pro re accipiat. si qd inter eos conue
nerit. Item ut de cetero singulis annis con
uentum canonem soluat: ut Insti. locati. §.
adeo. A. Idem in sum. con. dicta. q. 39.
vbi etiam ponitur fm Insti. quod in. §. se
habetur. B. Contrahitur aliqui ad tempus
i. v. q. ad. x. vel. 20. annos: in quo etiam suc
cedit heres v. q. ad ipsius tempus. aliquan
do contrahitur in perpetuum: et tunc non au
fertur emphiteose vel etiam hereditas eius
sed diu solutur canonem.

¶ Possessio ecclesie non potest de nouo da
ri in emphiteosis perpetuo: et de re. eccle. non
ali. nulli. A. Ibi prohibet generaliter omnis
alienatio rei immobilis ecclesie. Ibi etiam no. do
minus. An. de bu. q. locatio dicitur alienatio
quod est ad decem annos vel ultra. B.
Si in possessio ipsa prius erat emphiteoti
ca et peruenit libere ad ecclesiam: bene potest
dari in emphiteosum alteri etiam perpetuo
A. Hoc non probauit. B. Quid sit natu
ra huius contractus. g. fm Insti. De natura
huius contractus est: ut si praehentes aliquid
pacti sunt id obseruet: et si nihil pactum
bet p. h. o. solui nisi res ex toto perierit. Qui
dam et intelligunt si septem partes perierit.
Alij intelligunt si non medietas perierit: qd
equus est: ar. ff. de usufruc. et p. tis. A. Ibi et
d. q. in dubio p. tis appellatio intelligit di
midia. I. o. cu iura dicat q. ex p. tis de p. tio
ne non libat emphiteora intelligit de dimidia
t. n. ut v. q. ad ista p. te in nullo libetur: si
tra medietate de p. tio non libet i. totum sed p
rata: ar. l. q. de tota. ff. de rei v. d. et f. 3. h. pot
teneri p. ma opinio. B. Item de n. h. p. te
ut liceat emphiteora repellere si p. triennium se
cularibus: vel p. biennium in ecclesiasticis non sol
uerit p. sione. lo. q. 2. hoc l. ius. X. q. re. nec te
netur dominus censui regere: q. dies statuta p
dno interpellat. C. eo. l. 2. si aut nihil. Re
pelleret aut fm quosdam p. p. auctoritate f. 3. ali
os qd veniunt p. iudice. Idem Inno. et hoc
nisi celeriter satisfaciatur fm q. d. et de loca. et
p. duc. p. p. ter. in fi. et dico celeriter. i. an
partat se trahi ad iudicium: alij non exponit il
la celerem satisfactionem. A. Glo. in. c. fi. et d.
loca. dicit q. hec celeritas ad modicum tempus
refert p. biennium respectu ipsi biennij: sic hec
adiectio plus ad modicum quantitate refertur

respectu quantitate noīate. ff. de x. b. sig. lxx
adiectio. Et illud modicū p̄siderabilē iudicē
arbitrio: ex quo determinatū nō ē in iure. s̄
de offi. dele. de cāis. Dñs hō An. de bu. lbi
dē dicit q̄ nō solūcā canonē infra biennū
p̄uatus est ipso iure fm cōmū sniam doc. r
q̄ regulariter executione facta a iure nō ad
nūmū purgatio: h̄z ex grā: r spālīr admit
titur dñmōdo fiat celebrat: subdēe q̄ dicit
tur celeriter satisfieri q̄n incōtinēti purgat
moraz sine aliquo iudicio r spōtānee. si er
go expectat iudiciū nō videt celeriter satis
facere. hec ille. Et ergo q̄ post vocationē
ad iudiciū nō possit purgari dicta moraz: an
hō sic dñmōdo infra modicū tps arbitra
riū. B̄. Itē pōt emphiteota ius suū alteri
vendere: in p̄us reglō dñō r pposito pre
cio q̄m reuera inuenire pōt. dñs. n. l. cō.
parare velut cūlz emptorū pponēdus est: s̄
si lūam dat vendi pōt: q̄n ē si taceat lapsa a
denūciatione duob⁹ mēib⁹ vēdi pōt: cuaz
sine p̄sensu dñi: dñi nō personis. p̄hibitis
vt sunt p̄sone potētiōres: vel alie q̄ nō sunt
soluendo: ar. ff. q̄ satisfda. co. l. 2. r illū q̄dem
cui sic vendit tenetur dñs suscipere: emphi
teota hō si secus fecerit ius suū amittit.
De hīs oībus nō. c̄. de loca. r pduc. potuit
B̄. Idēz q̄d h̄etur in hoc. s̄. habet etiam in
sum. con. l. 2. n. 8. q. 40. B̄. Itēz emphi
teota possit ius suū donare sine cōsensu do
minū. Rñ. fm dñst. pōt etiā dñō irreg
sitō. C. d̄ fūdis. l. l. l. xj. Insti. locat. s̄. adeo
forte similiter etiā pōt pignori dare. Idem
Anno. r Ver. B̄. Hoc tangit glo. c̄. de lo
ca. c. fi. r idē q̄d in hoc. s̄. h̄i in lū. cō. e. u. q.
41. B̄. Quid si emphiteota soluit censū
p̄ntib⁹ annis l̄z ante cessauerit a solutiōe p
r annos vel plures: nūq̄d pōt expelli. Rñ.
nō. l̄z tur. c̄. C. de iure emphi. l. penult. B̄.
Ita. l. paz facit. Idēz in nō. in sum. cō. co.
ti. q. 42. fm dñst. p. l. penult. C. de apoc. l. l.
r. Idēz nō. glo. in. c. fi. de loca. Addit n̄
q̄ hoc verū ē in puato r in ecclīa nō collegi
ata q̄n eius rector recepit canonē: nō aut in
collegiata q̄n platus recepit censū sine p̄sen
su capituli: nisi postea capl̄z p̄sensisset. Et ibi
nō. dñs Anno. de bu. q̄ ex hoc pōt argui q̄
q̄uis delictū prelati nō noceat ecclīe: in de
licium collegij bñ nocet: vt est glo. nō. de or
di cag. c. 2. r de dolo r p̄u. c. p̄li. r in reglā.
delicti. Itē ē delictū vnus rectoris p̄u
dicat ecclīe que habet solūmodo vnū re

ctorem. Sec⁹ aut in ecclīa collegiata. Re
fert etiā ibi Bar. in. l. 2. C. de iure emphi. li.
mutare p̄dicta dicēdo q̄ si dñs emphiteot
recepit pro tēpore p̄terito pensionē: tunc p
hanc receptionē sibi non p̄iudicat: q̄ pōt
ipse vtrūq̄ petere. s̄. pensionē r expulsiōez
ergo per receptionē vnus nō videt renun
ciare alteri. Si vtro recepit pensionē p̄ futu
ro sine p̄statiōe tunc sibi p̄iudicat. Dñs
Anno. r glo. lbi similr r p̄fati doc. videtur
ibi sentire q̄ etiā receptio p̄teritaz pensio
nū p̄iudicat nisi fiat cū p̄statiōe: h̄z comū
nū Anno. potest cōcordari q̄ si pensio reci
piatur p̄ tēpore quo nondū emphiteota ce
ciderat a iure suo nō p̄iudicat cū illi debe
at simul r ius subsequēs expulsiōis: vt di
cit Bar. Qd si recipiatur p̄ tēpore quo em
phiteota l̄z ceciderat a iure suo p̄iudicat
sine p̄statiōe: cum iā non pensio p̄ re sed
omnis fructus r res rei debeat. C. d̄. x. vē
di. certū. ideo tunc in recipiendo sibi p̄iud
dicat nisi p̄stetur fm dñm Anno. de bu.
r etiā dicto contrariatur domin⁹ Anno. di
cens q̄ recipiēs censū p̄ tempore futuro si
p̄stetur iure nō semp sibi p̄iudicat nec p̄re
statio ip̄sū in aliquo iuuat. naz illa p̄statiō
est cōtraria facto: q̄ nō est possibile q̄ pen
siones recipiat p̄ anno futuro r q̄ possit eū
expellere: ar. c. cū. d̄. de consti. Potest di
ci q̄ hoc vtz est recipiēdo nomine pensio
nis: s̄ si p̄stetur q̄ nō recipit pro pensio
ne: s̄ p̄ parte sui debiti non p̄iudicat: cum
hoc factū nō contrarietur p̄statiōis: r ita
intelligitur dictū Bar. Item glo. i. d̄. c. fi.
c̄. de loca. sicut q̄ domin⁹ possit emphiteo
tam nō soluente expellere iuris auctorita
te etiam sine auctoritate iudicis. Dominus
Anno. refert Bar. dicere i. l. 2. C. de iure em
phi. q̄ dñs h̄z p̄stāt nurbādī: s̄ nō expellē
di emphiteotā nō soluente canonē infra bi
ennū: q̄z emphiteota h̄z possessionē nālez
s̄ dñs ciuile: s̄ p̄ viā iudicij bñ possit: r illd
credo vtz nisi ex detētiōe possessionis natura
lis p̄tingeret repulsiō dñi a sua ciuili quā te
net aio. nam tūc dñs possit se defendere r i
continenti emphiteotā expellere a sua nālī
ar. l. clam possidere. s̄. q̄ ad nundinas. ff. de
acq. pos. r c̄. de pba. l̄z cām. Item glo. i. d̄. l.
cto. c. fi. dicit q̄ p̄pter sterilitatē rei emphi
teotice non minuitur p̄sio: l̄z minuat p̄
pter sterilitatē rei locatē: vt extra de loca. c.
pli. Et vt nō. dñs Anno. in dicto. c. fi. Idēz

dicunt Specu. et Jaco. de are. et Li. et Bar. subiungens rationem: quia in locatione pretii quod annuatim exolvitur datur respectu fructuum qui percipiuntur: et quodammodo ut in ea tacita emptio fructuum. ergo si decipit ultra dimidia iusti pretii potest petere remissionem: non autem est sic in contractu emphiteutico: quia ibi nihil datur per respectum ad fructus sed in recognitione dominij. Secus si census esset magnus ratione fructuum: quia tunc bene deberet fieri restitutio fructus.

Venditio et uenditio Secum dum hosti. cum pure sit venditio etiam sine scriptis de re que degustationem non exigit omne periculum spectat ad emptorem excepto casu publicationis et nisi pacta mora vel culpa seu calliditas interuenierit. Idem de emolumento. Et Idem in tit. co. li. 2. ti. 8. q. 7. Quid si dolus dat causam? Idem gen. Non tenebitur venditio: ut si. dolus. §. 2.

Utrum liceat aliquid vendere plusquam valeat vel emere minus pretio. gen. fm. Tho. 2. 2. q. 77. Dicendum quod carius vendere aut vilius emere rem quam valeat est iniustus et illicitum: nisi res que venditur cedat in detrimentum venditoris qui multum re illa indiget. nam in tali casu iustus pretium est ut non solum respiciatur ad res que venduntur: sed etiam ad damnum quod venditor incurrit ex venditione: et sic licite potest vendere plusquam valeat fm. se. Quis non vendatur plusquam valeat ipsi venditori. Quod si emptor iuvetur ex re quam emit: sed venditor non damnicatur carendo re illa non debet eas superuendere: quia utilitas que alteri accrescat non est ex vendente: sed ex conditione emente. Nullus autem debet vendere alteri quod non est suum. Quod autem lex humana hanc inequalitatem totaliter non prohibet. Dicendum quod lex humana multa permittit impunita. Unde in hoc casu punit solus quando est magnus excessus: puta si aliquis sit deceptus ultra dimidia iusti pretii: tunc enim cogit ad restitutionem. Et si. ut si restituitur res vel reddatur pretium vel quod emptor superpleat quod deest iusto pretio. C. de rescin. vend. li. 1. 2. Lex autem diuina nihil impunitum relinquit. unde fm. diuinam legem illicitum reputatur si in emptione et venditione non sit observata equalitas iusticie: et tenetur iste qui plus habet recomperare ei qui damnicatur et si sit notabile damnum: quod ideo dico: quia in

istis precibus res quam non est punctualiter determinatum: sed magis in quadam estimatione consistit: ita quod modica additio vel diminutio non videtur tollere equalitatem iusticie. De hac etiam materia no. io. q. 2. hoc ius. ubi dicitur Et non in tex. sed in glo. B. quod si in venditione plus offeratur quam res valeat: ecclesia non debet plus recipere: sed in iustum pretium: licet lex dicat quod prehenses possunt se unac de capere. Et. ff. de mis. l. in casu secunda. §. pl. B. Nam ecclesia in suis tractibus non debet dolus facere: et de dona. per tuas. Et Idem quod in hoc. §. notatur in sum. con. eo. ti. q. 9. B.

Atque negociando liceat carius aliquid vendere quam emptum sit. Unde fm. Tho. 2. 2. q. 77. Ibi. l. prohibet lucrari ordinari ad aliquid finem necessarium vel honestum: et sic negotia licita redduntur: sicut cum aliquis lucrum moderatum quod negociando querit ordiat ad domum suam sustentationem: vel etiam ad subueniendum indigentibus: aut etiam cum aliquis negociationi intendit. propter publicam utilitatem. ne. s. res necessarie ad vitam pariter desint: et lucrum expevit non quasi finem sed quasi stipendium sui laboris: et sic potest carius vendere quam emit. Et propter predicta vitia vitas intentionis vel negociationis non dicitur illicita ex intentione: non tamen ex his potest res pluris vendi: ut potest colligi ex dictis eiusdem Tho. et ex his que notantur in sum. con. lib. 2. ti. 8. q. 15. Nam non licet rem carius vendere quam fuerit emptum: nisi fuerit mutatum pretium ratione fortis temporis vel loci fm. doc. et no. dominus. De. de anchorano. i. c. primo de viis. li. 6. et inter mutationes forme ut etiam posse comprehendere si quis emerit merces in magna quantitate et minuti vendat: solum. n. res in magna quantitate cōter meliori foro vendi. B. Similiter etiam si ipse in aliquo rem meliorem uis: aut etiam quod pretium rei mutatum est sed diuersitate loci vel temporis: vel propter periculum cui se exposuit transferendo de loco ad locum: vel eam ferri faciendo: dum tamen moderate: ut Ray. addit. Et Idem fm. Tho. habetur in sum. con. dicta. q. 15. B. Et de hac materia habet. j. vltura. 3. §. 9.

Atque venditio reddatur iniusta propter defectum rei vendite vel et propter laqueum eius bonitatem. Unde fm. Tho. 2. 2. q. 77. circa rem que venditur triplex defectus considerari potest. Primum quod idem fm. spem rei vitiosa si venditur auriculari. p. auro: aut vinum mixtum

aqua p puro. 2° defectus est fm quantitatē
ponderis vel mensure: vt si quis vtatur scie
ter deficienti pondere vel mēsurā. 3° defe
ctus est ex parte qualitatis: puta si animal i
firmū vēdatur quāsi sanū: in his tribus ca
sibus siqz venditor scietet offenderit frau
des cōmittit & illicita est venditio: & ad resti
tutionē tenetur. Si hō eo ignorante aliqz
p dicitōz defectus in re vendita fuerit: ven
ditor qdem nō peccauit nisi cū ad eius noti
ciam perueniret tenetur damniū recompen
sare emptori. Et ex his p3 q illicitū ē ven
dere aurum vel argētū alephimichū, p vero
q: non est adeo purū sicut vep: nec h3 oino
eādem ppterates: sicut ppteratē lētificādi
aut qz valet ptra certas infirmitates: & h^o.
Si autē per alephimiam fieret verus aurū
non esset illicitū vendere pro vero: qz nihil
phibet artem vti aliquibus naturalib⁹ cau
sis ad pducendos naturales & veros effect⁹
sicut Aug⁹ dicit in li. de tri. de his que arte
demonum fiunt. Et quod dictum est de vē
ditore intelligendum est etiam ex parte em
ptoris: vt quando venditor crederet rez su
am minus pretiosam esse qz sit: vt puta ven
dit aurum p minorē precio: qz credit eē au
riscaluz: aut animal sanū quod putat infir
mum: nam emptor si hoc cognoscit iniuste
emur: & ad restitutionem tenetur. Et Idez
quod in hoc. §. h. in fū. cō. li. 2. ti. 8. q. xi. B

Utrum vēditōr teneatur dicere vitū rei
tradite. gen. fm Tho. vbi d. Venditor q rez
vitiosam vendēdaz exponit ex hoc ipso dat
emptori damni vel periculi occasionez. dā
ni quidez. si ppter huiusmodi vitūz res sit
minoris precij: & ipse de precio nil minuit.
periculi autē: si ppter huiusmodi vitū vsus
rei reddatur impeditus vel noxiū: puta si
quis vendat allicū equum claudicantem, p
veloci vel domū ruinofam pro firma: vt ci
bum corruptum aut venenosum p bono.
vnde si huiusmodi vitia sint occulta & ven
ditor non detegat est dolosa & illicita vendi
tio & venditor tenetur ad damni recompen
sationem. Si hō vitū sit manifestū: puta
cū equus sit monoculus vel vsus rei: tū nō
competat vni potest cōpetere alteri: & vendi
tor ppter huiusmodi vitū subtrahat d pre
cio qtuoz oportet: non tenetur ad manifestā
dū vitium rei: qz fore ppter huiusmodi vi
tium emptor: vellet plus subtrahere qz esset
subtrahendū: vnde venditor potest licite vi

tium rei reticere. Et Idem in sum. con. e.
ti. q. 13. B Quid si aliquis potans mer
ces ad locū vniū scit multos se seq cū simili
bus: qz si diceret non posset merces suas
adeo care vēdere. gēdeo fm Tho. 2° 2° q.
77. Venditor q vendit rem fm pccūm qd
inuēnit: nō videtur d iusticiā facere siqz fa
tūz est nō dicit: si in diceret vel de pccio sub
traheret abū dānoz esset huius: huius ad
hoc non videatur teneri ex iusticie debito.
Et Idem in sum. con. co. ti. q. 14. B

Quid de mercatorib⁹ q inter se conueni
unt vt certo precio vendant. gen. f3 Hosti.
pactū illicitū est: & si quis in ciuitate im
petraret vt sibi soli vendere liceret: qz si quis
huiusmodi officiū exerceat debet f3 leges
suis bonis expoliari & exilio perpetuo dam
nari: & similiter concedentes puniri. Et .i.
officiales q predicta monopolia concedūt
vel non puniūt: vt in .i. de qua statum. B
C. de monopo. l. vna. Et Ibi dicitur: Ju
dem⁹ nego cuiuscūqz vestis aut piscis aut
pectini vel cuiuslibz alterius ad victūz vel
ad quēcūqz vsūz pertinētis spēi vltimū
bet mīe p sua auctoritate vel sacro tam eli
cito aut in postez eliciendo rescripto: aut
pragmatica sanctione. l. cāll seu statutaria
ordinatione. pragmat. ds. n. est causa: inde
pragmaticus. l. causam⁹ vel causidicus f3
Catholicō. Sequitur: vel sacra nostre pietatē
annotatione monopolii audeat exercere.
Heve qz illicitis habuit pventionib⁹ pūz
aut pacisat vt spēs diuersoz corporum ne
gociationis non minus qz inter se statue
runt vnū dentur. Edificiozū quoqz ar
tifices aliorūqz diuersoz operum profes
sores & balneatores penitus arceantur pa
cta inter se componere: vt nequis quod al
teri cōmissum sit opus implet vt iniunctaz
alteri sollicitudinē alter interceptiat data li
centia vnicuiqz ab altero inchoatū & dere
lictū opus per alterū sine aliquo timore dis
pendij implere: si quis autem monopoliz
ausus fuerit exercere bonis proprijs spolia
tus: perpetuitate damnetur exiliū. B

Quid de illis q vendere nec emere noue
rūt nisi cū mendacijs pūrijz & iuramētis.
gēdeo fm Ray. Quoties cā decipiendi p
urāt vel mentiūtur peccant mortalr: & tenē
tur ad restitutionē. Et .i. in qtuū decipit
proximum: vt dicit glo. Ray. non distinguit
vitium decepti in modico vel magno: vt in

sum. con. eo. ii. q. 18. **B** Si autem quis ignorat
ter dicit falsum credens dicere verum: vel etiam si
dicit scienter non intendens nocere proximo: sed
se idem esse suare: nec propter hoc reus amplius de
bitio supererogante mendacium potest dici
veniale: si tamen iurat vel perjurat peccat morta-
liter: vide. j. perituri. **A** Idem in sum. con.
dicta. q. 18. ubi additur quod dicit tales debent
propter restitutionem inducti ad largas elynas fa-
ciendas pro aiabus illorum: de quorum rebus licet
ignoranter forte aliqua habuerunt. Ibi etiam
dicitur secundum Hostium quod si Ray. dixerit men-
daciū ex quo alter non dānificatur veniale:
tamen ex quo assidue et de consuetudine quis men-
situr videtur mortale: sicut et ebrietas si sit as-
sidua mortale est. 25. di. §. alias. Idem etiam
de mendacio consuetudinario videtur sentire Thoma. 2.
2. q. 110. arti. 4. Item videtur in dicta. q. 18. gl.
Ray. dicit quod mercator de suis mercibus po-
test accipere moderatum lucrum quod ad
arbitrium boni viri limitandum est: quia non
est determinatus quod in singulis soldis aut
libris aut marchis accipere liceat de lucro.
Con. Tho. Host. autem dicit quod ad hoc quod mer-
catores sine omni fraude officia sua exerce-
ant bona fide: consulere talibus quod de lice-
tia episcopi sui facerent quod tamen possunt lucra-
ri in mensura bladi et vini et similibus: vel quod
tamen possunt ultra quod emerit pro libra vende-
re in recompensatione laboris et expensarum: et
si sic venderet sine mendacio ipsos credere
esse in tuto. Ad autem quod hec non faciunt sine pe-
riculo vix euadunt. **B** Quicquid aliis eme-
rit nomine suo et de pecunia aliena empto-
ri acquiritur: non ei cuius fuit pecunia. C. de
rei vend. si ex ea nisi in quibusdam casibus. Nam
quicquid emitur de pecunia ecclesie ipsius est: ut
dicitur s. ecclesia. primo. §. 7. Eodem modo si tu-
tor vel curator de pecunia minoris emerit
sibi ipsi predium: nam minor vendicare poterit
illud. ff. quoniam ex facto tu. l. 2. Idem de milite si
de pecunia sua alius emerit predium. C. de
rei vend. si proponis. Idem in marito et uxore
re: quod si alter eorum aliquid emerit de pecu-
nia quam ei alter donauit poterit ille cuius fu-
it pecunia illud vtiliter vendicare. ff. de do-
na: inter vi. et uxore. l. uxore marito. **A** Et
ibi patet quod hoc videtur verum quoniam uxore vel
vir qui accepit donum efficitur non soluen-
do. Et idem casus quod habentur in isto. §. no-
tantur in sum. con. li. primo. ti. 14. q. 17. **B**
Etiam lib homo vel populus sibi vendi possit.

Rñ. 13. Host. 110. nisi solus quod per vendit potest
filium necessitate famis vendere: ita tamen quod si re-
stituatur emptori pretium siue a filio siue ab alio
quocunque: et quandoque ipse filius si genu-
itatem pueniat: in nullo autem alio casu licet
patri filium vendere. Ad autem etiam vendere neci-
tate famis non licet vendere filium. **A** Item in
sum. con. li. 2. ti. 8. q. 17. Et predicta probatur
i. l. i. r. 2. C. de pa. qui si. di. ex his quod ibi ha-
bentur in text. et gl. Item liber homo efficitur seruus
si patiatur se vendi ad pretium participandum
insti. de iure perso. §. serui. **B** Ad materiam
emptions et venditionis possunt pertinere mul-
ta que habent. j. negotiatio. De his que emun-
tur ad certum terminum: et de his qui emunt vi-
num bladum vel carius vendant et plura huius-
modi: vide. j. vltura. 3.

Emunitas ecclesie <sup>Emun-
tas est</sup>
privilegium ecclesiastice libertatis vel
personarum vel rerum ad ea pertinentium. Et of-
femunitas quod est munia. i. officia a quibus sunt
imunes: ut. j. patebit. **A** Hoc fuit dictum
Ray. ut in sum. con. li. i. ti. 14. q. 1. **B**
Quia emunitatem habet ecclesia consecrata.
gendo secundum Ray. huius primo ut nullus inde per-
viam abstrahatur nisi in casibus quos vide-
j. emunitas privilegii. §. i. Item ea que ecclesia
posita sunt nec per vim nec per furtum auferen-
da sunt: aliter sacrilegium committit. 17. q. 4. gl. 1.
A aliter si quis inuentus. **B** Item quod nul-
lus mortuus in ecclesia sepeliatur nisi episcopus:
abbates aut digni presbyteri aut et fideles
laici. 13. q. 2. nullus. Et intelligitur quod de il-
lis laicis qui miracula faciunt. Alii intelligunt
de fidelibus in dignitate constituto: sicut comite
et rege. **A** Hoc fuit dictum Hostium. qui etiam
addit quod sic de facto servatur: ut in sum. con. eo.
ti. q. 2. Glo. at in d. c. nullus. intelligitur tex.
illam generaliter sonare: videlicet quod omnis
christianus possit sepeliri in ecclesia nisi expref-
se in peccato mortali moriatur: vel ei spect-
aliter sepultura denegetur et ita hodie servatur
sed de iure aliud videtur. unde et pro sepeliendis
corporibus videmus committere separationem ab
ecclesia constituta. **B** Item emunitatem habet
ecclesia quod in choro non debet morari laicus
cum clericis: et de vi. et ho. cle. c. i. de ple.
di. 2. sacerdotum. Item quod in seculare habitacu-
lum de celo non convertatur: de ple. di. i. ligna. et in
§. c. se. et de reli. do. ad hec. **A** In his etiam
13. c. p. 3 quod similiter nec vasa ecclesiastica nec

corone nec vestimenta nec cetera ornamenta
debent pollui conuiujs nupiarum vel alijs
secularibus vltibus. Dicit tamen glo. Ray.
vt p3 in dicta. q. 2. q. si legat apostolice se-
dis vel epi vel archiepi recipiatur ab epi
scopo vel caplo alicuius ecclesie vel monasterio
bene possit ornari domo ecclesiastica in q recti-
peretur cozinis et ornamentis ecclesie. B. Ite
q non possit vendi ppter aliquam necessitate
i aut: d. alie. et emphi. §. 2. qm. coll. 9. Item
q in ea placita secularia non sunt facienda:
et maxime de ea sagunio: c. c. c. pmo. et. c.
cu ecclesia. nec fiant ibi parlameta nec nego-
ciationes: et precipue nundinaz: nec strepi-
tus iudicioz seculariuz: nec processus iudi-
cuz seculariuz: et sententie in dictis locis pla-
te ipso iure non valent: c. eo. decet domum li.
6. A. Ibi dicitur pcellus iudicu seculari-
um ac spali platee sine in eis de locis oi care-
ant robore firmitatis. B. Ite q ibi non si-
ant iudici hecrales cu laruis et similibus ho-
nestis: c. de vi. et hone. cle. cu decorez. Se-
cus ho de honestis et deuotis representati-
onibus: vt repitare presepe domini: hero-
dem magos. et. huiusmodi q magis indu-
cut ad deuotione q ad vanitate. Et q talia
possint fieri: ear. de conse. di. 2. semel. et di.
4. queris circa fines. nam et qdlibet festum
est signu preteritaz rep. 75. di. qd die. A.
Ite quod notatur in hoc. §. habetur in su.
con. dicta. q. 2. A. Ite ecclesie non conse-
crate habeant pdictas emunitates. Respo-
deo fm Ray. Ite: extra eo. ecclesie. Hoc
autem intelligendu si auctoritate episcoporu
suo: sunt edificare: ar. c. de reli. do. ad hec
Et vbi episcopos posuit p mum lapidez et edi-
ficare sunt vt consecrentur. Con. Inno. et
Host. A. Idem in sum. con. eo. n. q. 7. B.
A. Ite cimiteria beant emunitate. Rn. f3
Ray. et Host. Habent eandem quam ecclesia
vt dictum est s. cimiterium. §. primo. A.
Nisi in duobus casib: vt ibi in sum. con.
eo. n. q. 6. B. A. Ite ecclesia interdicta
priuilegium emunitatis retineat. Respon-
deo fm Host. et Soffre. Dicendum q sic.
hec enim reuerentia deo debetur qui non de-
linquit nec etiam ecclesia sua: ideoq non p-
dit priuilegium q culpa non committit. A.
Idem in sum. con. eo. n. q. 8. B. A. Ite
priuilegia oratorum domoz habent priuilegia
emunitatis. Rn. fm Host. et Soff. q non
Hodie nāq quod est oratorum cras pote

rit esse camera. A. Idem in sum. con. lib.
pmo. n. 14. q. 9. B. Que est emunitas p-
sonarū ecclesie. Respondeo fm Ray. Mo-
debent fatigari angarijs et perangarijs id-
est seruitutib personarum et rerū. C. de epi-
scopis et cle. omnis. et. l. pzelbyteros. 12. q. 2.
ecclesiariuz. In necessitate tñ vt si ciuitas eet
obfessa: non debet pati ecclesia suos rusticos
aliquo defendi priuilegio a custodia et h: i:
immo debet eos cōpellere: extra eo. perue-
nit. A. Idem in sum. con. eo. n. q. 16. B.

Quam emunitatem h3 ecclesia circa res
temporales. Rn. pmo quidem q ecclesijs
donari potest in infinitu: vt dictu est s. eccle-
sia pmo. §. 4. Ite q relictum ecclesijs etiaz
minus solēnter valet: vt s. ecclesia pmo. §.
5. Item q in ecclesia transfertur dominium
rei solo pacto: cum alijs personis sit necessa-
ria traditio. C. de sacrosan. eccle. vt inter di-
uinu. A. Ibi etiā patet q idem est et circa
hospitalia et circa concessa in redemptione
captiuoz. B. Ite q quicquid emptu fue-
rit de pecunia ecclesie ad ea debet reuertit: vt
s. ecclesia pmo. §. 7. Ite q non valet aliena-
tio rei ecclesiastice nisi in casib: quos habet
s. alienatio. §. primo. A. Idem etiā casus
notantur in sum. con. eo. n. q. 17. B. Te-
porales domini q subditis interdicit ne p-
latis siue personis ecclesiasticis qd vēdāt
vel emant ab eis vel ipso bladū molant co-
quant panē aut alia huiusmodi obsequia
exhibere presumant: eo ipso sunt excoicati
extra eo. eos. li. 6. Que est emunitas pre-
diorum ecclesiasticorū. Rn. deo fm Ray.
Non debent grauari foras munerib: vt
calcis coquende: arene fodiede: cloace pur-
gide et silibus q villa sunt. 16. q. 1. §. nouaz.
A. Ite incipit nouellarū. B. ad honesta
ho munera sicut sunt tributa ordinaria re-
nētur etiam predia ecclesiay. 23. q. vlt. tribu-
tū. Fallit tñ in domibus: arijs et hortis iux-
ecclesiam positis et etiā in manso in quo ec-
clesia dotata est. A. Alij dicunt in quo eccle-
sia sita est: vt in sum. con. eo. n. q. 18. vbi et
notantur oia que hñtur in hoc §. 3. pon-
videtur intelligendu de manso dotis: vt vi-
detur posse colligi: c. de cens. c. pmo vbi et
glo. dicit q māius est qritas terre q sufficit
duobus bob in vno āno ad laborandum.
In dicto etiā. c. pmo dicit q nisi nihil debet
solui de decimis et oblationibus. B. de q
bus nullū debet dari tributū: de alijs sic: n

si expresse fuerit remissum ab eo q potuit. Ma
res ad ecclesiam transiit cu onere suo. 13. q.
vlt. fm canonica. ex de censu. sanctu. 16. q. i
si quis laicus. Si ho sunt exordinaria t de
nouo superindicta non tenetur. 16. q. i. pla
cet. **A** Huius quatenus antiquus tenebat
ad superindicta: q transeunt cu onere suo
fm glo. Ray. t in dicta. q. 18. in sum. co. **B**
Similiter nec ad ea q subito iniunguntur: ni
si respiciantur ad pias cas: vt q princeps mo
uet exercituz p saracenos vel perencos: vel
q petunt ad constructiones pontiu vel ali
am similem causaz. In talibus enim si ne
cessitas exposcat debet domini seculares n
auctoritate propria accipere: sed humiliter
ab episcopo t clericis postulare: t illi visa
necessitate poterunt conferre: extra co. non
minus. t extra de censu. cum apostolus. S3
hodie nihil conferre debent in auxilium pu
cipum nisi consulto papa: ex co. aduersus.

Arum laici possint hospitium exigere ab
ecclesia. Rn. fm Hosti. hospitium exigere vio
lenter t tanq ex debito non possunt: ex co.
c. pmo. 42. dist. qescam. charitativu in de
negandu no est. Dicit in Inno. q si q re
cognitione bnficioz suoz reseruasset sibi ho
spitium in aliqua ecclesia illud deberetur. 18. q. vlt.
Et ubi. S3 no licet tali irrumpere vio
lenter domos ecclesie ratione alicuius iur
sibi debuit: aliter sacrilegiuz comitit. 12. q. 2.
nulli. Et eadez ratione no pot tollere inde
necessaria hospitium violenter ingrediendo.
A Quia etiā fm eundem Inno. ex co. c. p
mo. in pdicto casu nulla domus nec aliq res
d3 hanc seruitutē: vel etiā ad hoc sunt obli
gate: s3 ecclesia est obligata ad hoc: t psona
lis actio non realis cōpetit cōtra ecclesiaz.
Secus in de episcopo vel abbate vel alio ha
bente iurisdictionē in ecclesia aliqua: q possit
aliū inique intrantē violenter expellere t do
mū irrumpere. Et idē de possessore alicuius
ecclesie quasi prelatus. Secus de abbate respe
ctu domoz capelle sibi subiecte: q capellaz
non possidet: s3 in ea ius subiectionis habe
at: ar. ff. ad l. aq. quē admoduz. §. pmo. t
2. Et omnia etiā que sunt in hoc. §. habetur
etiā in sum. con. li. pmo. li. 14. q. 19. **B**

Quid si possessio aliqua siue communis tene
batur albergu facere alicui t ipsa postea p
uenit ad ecclesiam. Rn. f3 Hosti. Ecclesia
tenebitur aut rei futuri exhibere: aut ipsaz
possessionē vendere. Idem Inno. **A** **B**

in sum. co. co. li. q. 20. **B** Que pena vio
lantiuz ecclesie emunitatē. Rn. fm Hosti.
Qui aliquo modo ecclesias violant seu pso
nas vel ab ipsis recipiunt violenter seu viar
pant bona ipsaz: sacrilegiū comitunt: t ex
cōicandi sunt. 17. q. 4. nullus. t c. si q de in
ceps. In certis et casibus excōicari sunt ip
so iure: vt incēdarius t effractor ecclesie. xi
q. 3. canonica. 17. q. 4. oēs ecclesie. extra de
sen. ex. conquesti. Violator quoq ecclesia
stice emunitatis nō solū pena spūali vt dēz
est puniunt: s3 et pena pecuniaria quicq ma
iori quicq minori. 17. q. 4. q. 4. §. q. 2. c. si quis
contumax. hec arbitrio iudicis relinquen
da est: t d3 dari persone vel loco cui facta ē
iniuria vel cuius emunitas ē violata: ex de
sen. ex. parochianos. t c. se. ex de simo. de
hoc autē. 17. q. 4. si quis in atrio. **A** Hoc
fuit dictū Ray. dicētis q p3 pena pecunia
ria sacrilegi diuersimode in diuersis. c. po
natur: credo tñ q hodie pena illa arbitrio
iudicis relinqtur. Hosti. tñ expūit pūda
res penas fm diuersa iura: vt in sum. con.
co. li. q. 21. **B** De pena eozum q de nouo
submitunt sibi guardiā t acantium ecclesia
rum: vide ē. ecclesia pmo. §. pli. Quod eccle
siastice persone nō tenentur ad tallias etiā ra
tione suaz possessionū. §. tallia. §. fi. **A** Mi
si forte tales possessiones per prius fuissent
huiusmodi tallijs subiecte: qua transeunt
cum onere suo. §. §. 9. **B**

Emunitas confugie
tium ad ecclesiam. Nullus ad ec
clesiam p fugiē inde p vim exēbi d3 pterq
in casibus: puta si ille q confugit ad eam sit
publicus latro. §. q stratas publicas insidi
is t aggressionib3 obsider. Similiter t si sit
nocturnus agroz populator. §. q de nocte
agros depopulatur. l. vastat vel cōburnit:
tales impune possunt extrahi. 17. q. 4. sicut.
ex co. inter alia. Et de talibus vi intelligen
dū qd precepit dñs. Ero. 21. Si quis de in
dustria occiderit. primum suuz t per insidi
as: ab altari non euellat euz vt monat fm
Ray. cuius fuerūt dicta omnia q i isto p
cipio habent: vt in li. co. li. pmo. li. 14. q. 2.
Itē glo. in dicto. c. sicut. 17. q. 4. dicit q p3
leges plures alias personas excipiant ab
hac emunitate vt homicidas: adulteros: ra
ptores: xgenuz: tamen f3 ius canonicū ex
cipiuntur solum predicti: videt3 publicus

latro et nocturnus populator agroꝝ: vñ et i
hac parte legi derogari est: et standum e
et etali: vt notatur in dicta. q. 2. ad fl. idēz et
dicendū est de sequentibꝫ. **B** Item si quis
in ipsa cōmiserit maleficiū sperans se ab ec
clesia defendi: quod semp p̄sumit nisi p̄i
uni p̄betur: nō debet per ecclesiā defendi: cū
eo. immunitatē. **A** **B**ibi et idē dicitur de de
linquēte in amitorio: s; de dicta p̄sūptio
ne nihil dī: s; sūit dictū glo. Ray. vt p̄z i di
cta. q. 2. **B** Item si p̄sugies sit seruꝫ qui si
p̄stia a dño cautione de impunitate nō ve
lit de ecclesia exire: immū cē pellit et reddit do
mino. 17. q. 4. **A** **I**d p̄stium cū eo. inter
B Quid si cōmiserit maleficiū in vna ecclesia
nūquid defendit p̄sugiedo ad aliā. **gñ.** fm
Buil. non. q. 2. cūz vna sit ecclesia in toto o: be
iuxta illud Lanf. p̄mo: Vna est colūba mea
s; sint multe paricula res ecclesie. qui insu
riam facit vñ facit et omnibꝫ: s; forte de cō
suetudine apud aliquos alit obseruetur. **A**
forte putates q̄ sicut nino: vñ p̄uilegio
suo p̄ aliu minores: ita vna ecclesia p̄ aliam
fm eundē Buil. vt in sum. con. e. ii. q. 3. **B**
Nō debet defendi malefactor: qui ad ec
clesiā p̄fugit. **gñ.** q̄tūcūq; graue delictū cō
miserit p̄ter ea q̄ in duobus p̄ximis. s. dē
sunt: debent ei rectorēs ecclesiā saluare vñā
et membra: et poterūt cum petent p̄cedere
recepta sup illius impunitate idonea cautō
ne. s. vel iuratoria nñ. 17. q. 4. id p̄stuiūmus
vel etiam fidei iussoria et penali si timeat q̄
ille qui p̄ctit nō bene obseruet iuramentūz
ar. extra de resti. spo. ex transmissa. 2. c. lras
s. si. **A** **I**dis etiā iuribus p̄z q̄ si nō possz
sufficiens cautio p̄uideri: non solū non de
bet petenti restitui: s; ab eo potius amoue
ri. **B** Super eo autē qd̄ inique fecit aliū le
gitime puniendus est: cū. e. inter alia s. si li
ber. **A** **E**t ibi dicitur q̄ talis confugiens
dānari non dī ad mortē vel ad penāz. **Uñ**
et glo. ibi super x̄bō puniendus. dicti q̄ di
ctus p̄fugiens puniendus est p̄cunialit dūta
rat vel alia satisfacione p̄ter penā corpora
lem. **B** Porro talis q̄dū ē in ecclesia nō
solū nō eē p̄dus ē: s; et nec molestā: nec
vestis nec ricualia deneganda. C. d̄ his q̄
ad eccle. confu. l. p̄nti. s. p̄mo. **Qd̄** si quis p̄
fecerit: sciat se maiestatis crimine irretituz
et sic vltimo supplicio puniendum. **A** **D**e
hoc in dicta. l. p̄nti sic dicitur: Decernimꝫ
nullos penitus cuiuscūq; conditionis de

sacrosanctis ecclesijs orthodoxe fidei expel
li aut iradi confugas: nec pro his venera
biles episcopos aut religiosos iconomos
exigi que a p̄sugis debeantur: eos qui hoc
emoluri aut facere aut nuda saltem cogita
none atq; tractatu ausi fuerint tentare cap
tali et vltima supplicij animaduersione ple
ctendos. **E**t de crimine maiestatis dī. e. ii. l.
2. **B** **I**dem autē libertatē h̄z confugiēs ad
ecclesiā: et cū eā infra. 30. passus. 17. q. 4. q̄s
2. c. diffinit. **A** **E**t si est ecclesia maior. l.
matrix: etiā infra. 40. passus. 17. q. 4. sicut
et no. in sum. con. li. p̄mo. li. 14. q. 2. f. 3. **I**do
sti. cū cū fuisse videntia q̄ in hoc. s. habē
tur vñ ibi. **B** **V**t ad reglita nāe exeat debis
locis: ita m̄ q̄ non accedat ad alias domos
vt in dicto. c. diffinit. **A** **I**f. ad domos eē
neas: vt in ipso. c. diffinit. ibi absz domo
rū extraneaz receptaculo. 2c. **B** **I**doc ve
ro p̄uilegiū de. 30. passibꝫ nō hñt capelle
que sunt infra ambitū muroꝝ in castris: vt
dicto. c. quīq; **A** **I**bi dicitur. Capelle q̄
sunt infra ambitū muroꝝ castellorū nō po
nuntur in hac. 30. passuū obseruatione: m̄
in sum. con. dicta. q. 2. idem dicitur de exñi
bus. s. ambitū muroꝝ ville vel ciuitat; sed
forte pōt intelligi de paua ciuitate. **B**

Quid si iudeꝫ paganꝫ vel excōicatus cō
fugit ad ecclesiā: nunqd̄ defendet. **gñ.** fm
Buil. De iudeo et pagano satis credo q̄ sic
Con. Inno. et Ber. p. l. i. C. de his q̄ ad ec
cle. p̄fug. De excōicatio autē qdam dubitane
cum sit extra ecclesiam numero et merito.
Et subdit ipse Buil. Credo q̄ idēz debeat
esse iudiciū de vtriq;: puto in hoc cōsue
tudinē approbā esse tenendam. **A** **I**dē
in sum. con. li. p̄mo li. 14. q. 5. vbi etiam ad
ditur fm **I**doiti. q̄ si iudeꝫ obligat xp̄ia
nō p̄fugerit ad ecclesiā nō recipit quouisq;
debita reddiderit vniuersa. **B** **A**n de cē
datur p̄fugiens ad palatiū episcopi. **gñ.** deo
eodem mō defenditur sicut p̄fugiens ad ec
clesiā. 17. q. 4. id cōstuiūmus. qd̄ intelligūt
qd̄z qñ palatiū est p̄iunctū ecclesie: m̄ p̄dī
ctuz. c. nō distinguit: s; absolute loq̄ de do
mo epi. **A** **E**t ita absolute vñ intelligēdus
sicut et tenere vñ Ray. vt in sū. cō. eo. ii. q.
11. et firmat glo. in dco. c. id p̄stuiūmꝫ. **B**

Quid si q̄s confugiendo ad ecclesiā ob
uiauerit sacerdoti p̄uati corpꝫ xp̄i: et ei ad
hreat: nunqd̄ defendetur. **Rñ.** f. 3. **I**doitiē.
Sic q̄s nō sit expressū i iure: m̄ quilibet

catholicus hoc fouere debet. **M**ā & mulier
 que tenui simbiam vestimen xpi salua fa-
 cta est: **M**atth. 9. 13 & fm leges statua pre-
 secti saluat hoies si ad ea pferunt. Quis
 pvidebit de expensis ei q ad eccliam cōsu-
 gerit. **R**n. Ecclia pvidebit. C. de his q ad
 ecclie. p. l. p. n. in si. sicut & rector carceris
 pvidebit capitiuis. C. de epi. audiē. iudices
 hoc no. 17. q. 4. diffinitur. **A**. i. in glo. et
 idē in sum. con. eo. ii. q. 12. s. in dicta. l. p. n.
 nō bene hoc pbat. **B**. An imminente
 psecutione hostilū homines cuz familijs &
 rebus possint se in ecclia recipere. **R**n. Ec-
 clie cū omnibz suis ornatus debent tene-
 ri mūde: nec debēt ibi puiua fieri vel hoies
 iacere aut supellectilia sua mittere: nisi ppi
 hostiles incurfus aut incēdia repēna seu
 alias necessitates vrgentes: sic tñ q necessi-
 tate cessante inde res in loca pstina repo-
 tent: ex de custo. eucha. relige. d. 42. c. p. &
 vlt. **A**. Idem in sum. con. eo. ii. q. 13. **B**.
 An in ecclia possint fieri ppugnacula et
 inde pugnari cōtra hostes. **R**n. fm Ray.
 Mō dē ecclia in castellari vel munita q
 inde fiat guerra vlt recipiatur q guerra faci-
 unt & precipue predones: alr ppter metum
 paganorū hereticorū piratarū siue predonū
 pōt muniti: & pnt ibi habere recursū nō so-
 lum clerici s. & laici & dēdere eccliam & q
 in ea sūt: ar. ex de custo. eucha. relige. 14. q.
 6. si res. 2. c. h. q. l. i. tñ q cessare necessitate
 in castellatio cesset. **A**. Lō. Al. Inn. & Mo-
 sti. dicit tñ Hosti. q cū incumbit necessitas
 ista in castellatio debet fieri auctoritate epi-
 scopi: vt in sum. con. eo. ii. q. 14. **B**. Et fac-
 ad hoc s. bellum 3. §. si. **A**. Predictis ē
 est addendū q si in ecclia facit tumultū
 seu impetū: d. fm leges occidi. C. de his q
 ad ecclie. p. l. 3. vbi dicitur: Denunciā-
 vobis oibus vt in sacrosāctis ecclijs & ali-
 is qdem venerabilibz locis in quibus cuz
 pace & quiete cōpente celebrari abstineant
 ab omni seditione: nemo cōclamationibz
 vti: nemo moueat tumultū aut impetum
 cōmunitat vel puenticula collecta multitu-
 dine in qualibet parte ciuitatis vel vici vel cu-
 tuscuqz loci colligere aut celebrare conet.
 Māz si qd aliquid contra leges a quibusdā
 subimet estimet ppetrari liceat ei adire iudi-
 cem & legitimuz postulare pchidiū. Sciat
 sane omnes q si quis h. edictū normā aut
 agere aliquid aut seditionē mouere tētaue-

rit vltimo supplicio subiacebit. **B**.
 que sunt. **R**ideo. **E**nozmia s. cano-
Enozmia dicuntur dupliciter. pmo mō il-
 la que ad normā penitētie plene reduci nō
 possunt quā semp remaneat aliquid d. pe-
 na. nam & impediunt ordinis executionē &
 bñficiū retentionē. **A**. i. et post penitētiā
 vt in iuribz. allegat. **B**. Talia sunt tria
 s. homicidiū. 50. di. mīroz. i. q. 7. si qd omne
 de conse. di. i. c. pmo. **I**te heretici in q post
 vulnus sanatus remanet cicatrix. i. q. i. ven-
 tum. **I**te simonia in ordinē: ex de accu. ing
 simonia. & ibi p. q. idē est de simonia in bñ-
 ficio. i. si qd adepius ēē ordinem vel bene-
 ficiū p simoniā vt ibi. **A**. De his enā vt
 de s. crimē. §. 2. **2**o modo dicuntur enoz-
 mia qz dispensationē nō recipiūt: vt simo-
 nia i beneficio. i. q. i. erga. 2. q. vlt. p. hoc
 ē modo dicuntur enozmia oia illa delicta q
 inducūt infamā cūle. i. ex qbz remāet
 infamia ē post penitētiā: vt in iuribz de g-
 bus stanz. 3. q. 7. §. porro. 2. 2. q. 3. §. hic col-
 ligunt. **A**. Idē qd in hoc. §. nō. in si. cō-
 li. 3. ti. 31. q. 7. **B**. Enozmis iniuria i cū
 cū dicitur qn ad mutilationē mēbi seu ef-
 fusionē sāguinis. i. p vulnū illatū pcessū sue
 rit: aut si in epm vel in abbatē ppiū man-
 violētia micta sit: ex de sen. ex. cū illoz. aut
 ēt dicit enozmis ex arbitrio boni viri & cir-
 cūstantijs locorū: temporū & personarū: vt In-
 sti. de iniur. §. atrox. **A**. De his lanus di-
 citur est s. ab iolo. 2. §. si. in adduone. **B**.
Episcopus. **A**luz stat ep-
 scopoz sit pfe-
 ctior q status religiosorū. **R**n. fm
 Tho. 2. 2. q. 184. In omni genere semper
 agens est pfectior patēte in genere autē
 perfectionis episcopi fm Dion. se hnt vt
 pfectiores: religiosi xō vt pfecti: quozuz
 vnū pertinet ad actionē: alterum ad passio-
 nes. **A**n & manifestū est q status pfectionis
 potius est in episcopis q in religiosis: si tñ
 status episcopoz pfunctione agatur nihil ē
 miserius aut periculosius: vt. j. negociatio
 §. 3. in si. **A**n liceat episcopatū appete-
 re. **R**n. fm Tho. 2. 2. q. 185. sicut dicit **A**u-
 g. 19. d. ciui. dei. **L**ocus si. prior & si admi-
 nistratur vt decet tamen indecēter appeti-
 tur. **A**. **I**deū. d. q. i. g. episcopatū. **B**.
 Contingit enim ipsū appetere ppter altitu-
 dinē gradus ad quē sequitur reuerentia bo-

nor: et sufficiens temporalium: et hoc modo appere illicitum est: et pertinet ad cupiditatem et ad ambitionem: sed appetere proximis prodesse per se laudabile est: tunc presumptuosum videtur esse quod aliquis presumpserit appetere talia opera facere si cum pertingeret in tali officio esse. hec Thoma. Qualia autem debent esse opera episcopi et quod quis appetere deus sanctus ostendit Gregorius in pastoralium multa de his tractans sed in quodam generali dicit ibi sic: Sit rector cogitatione mundus: actione precipuus: discretus in silentio: vultus in humilis: singulis per passionem locutus: preceptis exemplatus: suspensus internorum cura exteriorum occupatus: non minus exteriorum providentia licet noverum sollicitudinem non relinquens.

Item episcopalis dignitas liberet a condicione servili vel ascripticia. Unde ab utraque liberat et dignitas sacerdotalis: de 54. si fuus sciente. Et ibi nihil dicit de sacerdotali sed de episcopali tamen sic. episcopus enim ordo liber a fortuna servili vel ascripticia sed non a curiali seu officiali. Et gl. super humilis episcopali. dicit etiam sacerdotalis. scilicet ea de ex antiquis. et dicitur. c. si servus. ut ibi per est lex Leonina. B. Et si canonice etiam a curiali: de 54. ex antiquis. Et ibi non videtur dici nisi de servili. S. glo. in d. c. si servus. super humilis curiali. dicit per in ra canonica hoc non tenet: quia cum ordo liberet a servili fortuna multo fortius a curiali. B. Et quoniam ad hoc non tenet. c. illud si servus sciente. veritatem nec servus nec ascripticius nec etiam curialis ordinari debet nisi finis distinctione quam habet. si servus 2. per totum. Et videtur quod non debet ordinari nisi prius fuerit a servili ascripticia vel curiali condicione absolutus et ab aliis irregularitatibus sit inunctus: ut notatur in 1. c. con. 1. l. 3. n. 16. q. 2. B. Inter episcopum et presbyterum quoniam ad appellationem quoniam non fuerit dicitur: quia isti et illi dicebantur presbyteri et episcopi: sed tamen sunt diversa realia: unde et in promissa ecclesia soli apostoli presbiteri dicitur. Et per manus impositionem spiritus sancti dabantur: ut ibi: que impositione designat per confirmationem seu chrismationem: et ideo loquitur episcopi sunt vice apostolorum presbiteri autem extra de sacra vinctura. c. vno. §. per frontia. B. Erant et olim quidam presbyteri qui dicebantur coepiscopi de quibus presbyteri dicitur: quia amoti sunt. 68. de 1. §. hi 10. r. c. l. c. Episcopus dispensare potest in omni crimine nisi expresse sibi prohibeatur a iure:

de 82. presbyter. et de pe. de 1. 6. c. l. in fi. extra de sen. ex. nuper. circa si ad idem. ff. qui. ex cau. ma. l. nec non. §. quod eis. et hec colorum doctorum sententia secundum Ber. et no. 50. de si quis presbyteri et vide. §. dispensatio. §. 6. p. totum. Et hoc intelligendum nisi super aliquo crimine episcopus denegetur absolutio: nam tunc presbyter multo magis intelligitur denegata dispensatio: extra de sen. ex. cum illorum. vel nisi in iure sit simpliciter pena expressa et nihil de dispensatione dicitur tunc enim non est prescriptum dispensandum: sed iuri parendum et pena expressa interroganda: et de offi. del. de casis. B. Episcopus non potest restituere depositum siue degradatum sed tamen papa: de 50. c. l. 2. nam nec presbyter prouincie potest illum restituere quem dicitur. ff. de questi. l. l. in fi. Episcopi et superiores nullam suspensionis vel interdictionis incurrit ipso iure nisi de eis expresse dicatur: extra de sen. ex. q. periculosum l. 6. Episcopus in tota sua diocesi iurisdictionem habet ordinariam unde potest per se et per alium in quolibet loco non exempto pro tribunali sedere: causas audire: et personas ecclesiasticas cum oportuerit capere: carceri deputare: et cetera officia. Et que ad ipsius spectant officium ut i. c. de quo statuit. B. libere exercere: et de offi. or. cum episcopus l. 6. Sed quomodo possit in diocesi aliena hoc facere: vide. §. absolutio primo. §. 6. Episcopus qui in aliquo loco habet iurisdictionem temporalem qualiter exequatur. Unde secundum Ray. debet constituere iudicem secularem qui causas audiat precipue sanguinis cui potest et debet precipere quod unicuique faciat iusticiam. Quod si iudex interrogat eum in speciali quid agendum de tali causa. si pernam sanguinis meretur: potest respondere consule iurisperitos: et caueat ne propter suam responsionem directam vel indirectam iudex intelligat quod debeat eum sanguine punire: de hoc casu habet. j. horticulius. 2. §. primo. et hominadum. 4. §. 3. Et idem in 1. c. l. 2. n. 1. q. 53. ubi etiam dicitur secundum glo. Ray. quod hoc casu potest episcopus respondere et ei precipere quod puniat eum secundum ius dictauerit: dummodo non exprimat quod puniat eum ad sanguinem vel ad mortem: inquit notat B. n. go. de 1. 3. ois autem lex. et addit Ray. quod talis presbiter non debet etiam presentiter ter esse causa sanguinis: nec executioni snie sanguinis: nam cito posset incidere in causam depositionis: et de excessu presbiteri. ex l. i. ubi dicitur

de eſo qui interſuit ſuſpenſioni cuiuſdā ſu-
riſ: iudici q̄reni ab eo p̄ſiliū reſponderat
malū eſt ſi ſic euadat: ⁊ mandat papa q̄ ce-
dat eſatui aut amoueaf. ⁊ dicit gl. Ray. q̄
ob hoc non d̄z intereſſe executioni ſine i ta-
libus: q̄z v̄z intereſſe tāq̄ p̄ſentis auctorita-
tē: aliter autem vbi aliquis priuatus ex ſola
curioſitate intereſſe talibus non incurrit ir-
regularitatē. Subdit et Ray. q̄ ſi non ap-
paret cāus de facto ⁊ interrogatur eſus vel
alius clericus que pena eēt infligenda pro
furto ⁊ hōicidīo ⁊ p̄ſiliis: poſſet dicere ta-
lis vel talis ſin leges. B Sz bene poſſet
delegare alicui etiā ſp̄ali ſuper aliquo ma-
leſicio: vt homicidīo ⁊ hōicidīo ſua
cōmiſſio: vt in quibz d̄z iurisdictione ſua
tutur: nec propter ſecuram penam fieret irre-
gularis: eē ne cle. vel mo. eſa. li. 6. A Et
ibidē d̄z de quocūq̄ alio p̄ſelato ſeu cleri-
co t̄pale iurisdictionem obtinente. B

Epi debēt h̄re ſconomos. ſ. qui p̄ſent
rebus eccleſie: ⁊ vicediōnos. ſ. qui p̄ſent re-
bus epi: ⁊ tales non debēt eē laici ſz p̄bati
clerici cuiuſdē eccleſie. Sg. di. volumus. ⁊. c.
q̄z in quibuſdā. ⁊. c. iudicatā. A Idēz in
ſū. con. li. 3. ti. 13. q. 18. Sg Ray. qui etia ad-
dit: Itē non debēt diſpenſationē rez eccleſie
cōmittere. p̄p̄inquis vel fauore hūano ⁊ in
inhoneſte ſibi p̄iucis: q̄d ſi fecerint peccāt
⁊ debēt ex cōtationi aīne ſubiācere. Sg. di.
decenter. Quidā in intelligunt hoc de mal
prop̄inquis: nam ſi boni ſunt videntur etiā
alijs preferendi: q̄d rez eſt quo ad ſuſten-
tationē nāc. hec ibi Idēz etiā v̄z quo ad ad-
miñſtrationē q̄ ſunt boi hoc cāu cel-
ſet rō. p̄hibitionis: niſi ſi reſ ſcādalū
ex ſuſpicionē. B Et o p̄nq̄q̄ a ſub-
ditis moderatū auxiliū exigere: vide. ſ. to-
minuſ. ſ. 2. A Melius h̄ in. c. cū apluſ
ſ. p̄hibemus eē. de cenſ. B Atz eſo
poſſit iudicare imediate de ſubditis p̄latoz
qui ſub eo ſūt niſi gradatim ad eū deſeraſ.
gendo ſm lloſti. licz ſuper hoc a diuerſis
diuerſa notata ſint: dico p̄ſuetudinē cuiuſli-
bet eccleſie obſeruādā que iurisdictionē tribu-
it. Idēz Boſſ. A Idēz in ſum. con. lib. 3. ti.
27. q. 5. B Epi ſinguli in ſuis dioceſi-
bus cui ſine p̄ſilio metropolitani p̄ſūt pluri-
ma: vt Ray. ponit: puta conſecrare x̄gias
ſūr ⁊ eccleſias: ordinare clericos: erigere al-
taria in eccleſia conſecrata: nā in non conſe-
crata ſacerdos hoc poſſet: vt. ſ. altare. ſ. ſin.

Itē chriſma p̄ficere: baptigatos confirmā:
reconciliare ſolēniter penitētes: ſi al forma-
tas ſeu cōmēdaticias clericis dare. hec oīa
68. di. q̄uis. de conſe. di. i. nullus p̄ſb̄y.
81. di. extrane. Itē p̄nt inter ſubduos iu-
dicare: vt. ſ. p̄ximo. Itē anathemāizare
cū ſolēnitatē: d̄ quo h̄. xi. q. 3. debent. A
ſ. q̄z debēt aſſiſtere. i. ſacerdotes cū candē
accēſis: vt ibi d̄z. B Itē diuidere vnam
eccleſiam in duas: ⁊ duas vnire: vñ ſubia-
cere alteri: ⁊ nouas eccleſias erigere: ⁊ hec q̄
dem ex cā p̄nt facere: nō aliter: ⁊ niſi: lo-
mus requiſito conſenſu illoz quoz iurisdictionem
interet: ⁊ qui forſan ex hoc ledi poſſūt: q̄d
doz illoz p̄ſenſu non obſentio. A Ray.
dicit: requiſito conſenſu illoz quoz iurisdictionem
interet: etiā ſi ſorte non obſentio: vt in ſū. con. e. li. q.
7. vbi etiā ponūt oīa que in iſto. ſ. h̄ntur
B eē de excel. p̄ſel. ſicut. eē de eccle. edifi.
ad auditiā. 10. q. 2. c. vi. 12. q. 2. placuit. Itē
poſſūt eſalem ſynodū celebrare. 38. di. q̄n
Itē reuertentes ab hereti reconciliantē d̄
hereti. ad abolendā. A intelligi hoc ſm
gl. Ray. ⁊ in. d. q. 7. quo ad de p̄henſos i
hereti: q̄z occultos hereticos credit abſol-
ui poſſe per ſimplices ſacerdotes niſi eſus
loci retinuerit ſibi taliū abſolutionē. hec il-
le. Sed certe hodie iſte cāus eſt papalis et
quo ad occultos: vt p̄z in annali p̄ceſſu cu-
rie. B Itē canonē late ſine quo ad ſuā p̄-
oceliū p̄dere. 3. q. 4. nullus. Multa quoq̄
alia que difficile eēt nūerare: cū eſus p̄cor
diuatoz ſit in cunctis. 25. di. perlectis.

Atz eſo principalr debeat intendē cu-
re paſtorali vel multiplicationi tēporaliuz.
gendo ſz Tho. in quolibet. Sollicitudo ſ
lati p̄p̄a ⁊ p̄cipua d̄z eē circa greg cuſto-
diā ordiādo: p̄dicādo: ſacra diſpēſādo: ⁊ ſua
iuxta q̄d res exigit erogādo. multiplicatio
aut t̄paliū poſſet exerceri opportūitate ſe of-
ferente ſine ſp̄aliū notabili dāno: ſic pi-
um eſt multiplicare ea ad eccleſie vtilitatem.
Quod ſi opportunitas non ſe offerat nul-
latenus licet ei ſeipm diſtractioni ingerere:
⁊ ſecularibus occupare cū impedimēto no-
tabili. Idēz et Tho. 2. 2. q. 183. A Idēz in
ſū con. li. 3. ti. 34. q. 189. B Ad materiaz
iſtā poſſet pertinere infra ſollicitudo.

Atz liceat eſo p̄pter aliquā perſecutō-
nem deſerere gregē. gendo ſm Tho. ſcōa
ſede. q. 185. Vbi ſubdit: ſaius exigit perſo-
ne paſtoris p̄ntiam: nō debet paſtor gregē

suū deferere nec ppter aliquod incōmodū
temporale nec propter aliquod personale
periculū imminēs: cū bonus pastor aiam
suam teneatur ponere p oib⁹ suis. Si ve
ro subduoy saluti posset sufficienter in abī
na pastoris p alium prouideri: tunc licitū
est pastorē propter aliquod ecclesie cōmo
dū vel propter persone piculū corporaliter
gregem suū deferere: et hoc ipm colligatur.
7. q. 1. scilicet. **A** Idē in sū. cō. eo. 11. q.
2. 88. **B** Posset etiā deferere plebē ppl
ipsius maliciā: vt. j. renunciatio pmo. §. 2.
7. Quarta est de casibus confessionū q pti
neant ad epm et qui ad sacerdotes: vide. §.
cōfessor p. §. 1. Quō epus teneatur dare pau
peribus. §. 1. lericus. 4. §. 5. Quē epus est se
nex vel infirmus quid agendū: vide. j. vici
tus corpore. §. 11.

Quid sit: vide infra lxx
§. primo.

Eucharistia primo

cōter et de eius forma. Et querit p
mo. Atq^{ue} eucharistia sit sacramentum. Re
spondeo fm Pe. in. 4. dī. 8. est sacramētū
et modo cōi cum alijs sacramētis. i. sancti
ficando seu cādo sanctitatem: et modo spe
ciali. i. continendo totius sanctitatis aucto
rem: et propter hoc excellētissimū est oium
alioy sacrozum. Idem Tho. **A** Idē in sū.
con. li. 3. it. 2. 4. q. 54. **B** An sacm
eucharistie sit vnū. Rndeo fm Pe. et Tho.
vbi. §. Anū quidē est vnitate perfectionis:
q ad eius integritatē plā requiruntur: sic et
domus perfecta dī vna. non autē est vnum
vnitate indiuisibilitatis vel continuitatē. vñ
qñ pluraliter dicitur: Perficiant in nobis
qñ dñe tua sacra qñ conueniunt et hñ. intelli
gitur illa pluralitas solū māliter. **A** Idē
in sū. con. d. q. 54. **B** Que est forma
sacri eucharistie. Rndeo fm Tho. et lictos
vbi. §. hec est forma consecrationis panis:
Hoc est enim corpus meū. coniunctio autē
enī nō est de substantia forme: tñ appōi de
bet fm plūm ecclesie: qui vsus a beato Pe
tro initia sūpfit. Quod autē pmutat: accipi
te et manducate ex hoc oēs. pertinet ad vñ
sacm: et non est de substantia forme. Forma
autē cōsecrationis sanguinis hec est: Hic ē
enim calix sanguinis mei noui et eterni sac
mentū: mysteriū fidei qui p nobis et p mul

tis effūdetur in remissionem peccatoz. **A**
Idē in sū. cō. e. ti. q. 55. vbi ē addit et sentit
Pe. q tñ illud sit de substantia forme: h est
calix sanguis mei. Et idē dicit Albert⁹ in li.
de missa. Al. at dicit: forma xboz hec ē et n
plus: hoc est corpus meū: et h ē sanguis me
us. de conse. dī. 2. q. 2. corpus. Sed vt p3 i di
cia q 55. Tho. dī. li. q. 2. dī. 8. adiecte ad
sbiectū vel pdicatū sūt de integritate locuti
onis alicui⁹. iō aliq pbabilius dicit q totū
quod sequitur est de forma: cū totū hoc qd
addit nō sit locutio per se: sed sit determina
tio pdicati. hec ibi. Alij xō sentire videntur
q totū sit de suba vsq ad: vñ et memores.
cū totū videat pñerū: vt hñ in directoria li.
i. sub ti. de sacro eucharistie. Puto q po
tuntor sit eligenda: et de homici. ad auditi
am. videlicet vt nō fiat adoratio sanguinis
nisi per actū xbis vsq ad: vñ et memores.
Si xō aliquis dēo tñ: h est calix sanguis
mei: vel hic est sanguis meus: et alijs omi
lis. pcesserit ad vltiora hēatur pro conse
crato. **B** Quid si mutent iste forme.
Rndeo fm Albertū in li. de missa: non dēt
mutari: aliter non conficeret etiā si eūdē scēū
hñe videat. Sū nō d3 aliqd diminuit: qñ si
dicat hoc ē meū: remanet indetermianū qd
meū sit. Et si dicat hoc ē corpus: nō signifi
cat pñtū corp⁹ xpi. Et si aliquid addatur
qd significacionē n mutet nec erroē indu
cat: nihilominus sit consecratio: vt si dicat
hoc est corpus meū dilectū vel scēū: tñ qui
hoc faceret valde increpādus ēet. **A** Idē
in sū. con. eo. 11. q. 56. **B** Qualis sit xps
in hoc sacro. Rndeo fm Tho. et Pe. i. 4. dī
stin. x. Xps idē q de xgine nat⁹ et p nobis
passus ē in hoc sacro pñet: et sic ē ibi vere
xps ita ē et ibi sub sua qstare: s3 nō vñtur
ea occupādo locū: sic etiā vñ claritate sua
illuminādo aerē. Itē pōt ēē sū in pluribus
locis in qñtū plā indiuidua. i. plēs panes
trāsūbant in ip3. Itē in qñbet pte hostie ē
tot⁹ xps et in mīnima. i. qñ diu manet spēs
pāis aut vñi. **A** Unde plures homīnes
diuersis pibus vñ⁹ hostie cōicari pñt: vt i
sū. cō. e. ti. q. 85. vbi ē hñt oia q i hoc. §. dī
cū. **B** Et idē dicendum q diu manet in
stomacho sub dicta spēbus. Et eodez mō
qñ hostia consecrata diu seruaretur: dum
mō species panis non mutet aliter. **A**
Glo. tñ in. c. nō iste de cōse. dī. 2. dī. q spēs
panis et vñi bñ padunt in corpus. Et sub

dicit. Sed nūquid est ibi sacm. Et respōdet
 non: qz rādiu est ibi sacm qdū ē ibi cor-
 pus xp̄i: sed qdū hoc sit. i. vsqz ad quem
 locū procedat per gulā nescio: sed lz n̄ sit sa-
 cramentū dū est in corpore: si ramen quis
 vomit illud cū veneratōe est seruandū qz sa-
 cramentū fuit. **B** Itē lz ex nature sacri
 specie panis sit nū corp⁹: et nū sanguis sub
 specie vini: ppter naturalem cōcomitan-
 tiā sub vtrāqz specie est totus xp̄s. i. fm cor-
 pus et aliam et diuinitatē: qz hec tria sepa-
 ra nō sūt. **A**trū xp̄s in sacro eucharistie ali-
 qñ videat oculo corporali. gndeo f3 p̄p̄e.
 et Tho vbi. 5. In specie quidē p̄p̄a non vī-
 detur: sed tñ qñqz illa spēs panis circūfundit
 quibūdā accidētibus carnis vel pueri qñ
 sūt p̄p̄e accidētia corporis xp̄i. vnde Quis
 ibi expressiōis signo videatur: nō tñ videt
 i specie p̄p̄a. **A** idē in sū. cō. il. 3. titu. 24. q.
 86. **B** Quid agendū sit qñ corp⁹ xp̄i
 sic apparet in alia specie. gndeo fm Tho.
 vbi. 5. cū vsus h⁹ i sacri sit per manducatio-
 nē: iō qñ apparet in specie pueri vel carnis
 cruenate vel sili: non h3 rōez cibi: nec al-
 sumi d3 ab eo cui sic apparet. Quod si om-
 nibus appareret deber cum reliquijs poni
A idē in sū. cō. eo. titu. q. 87. vbi subditur
 Idē dicit Albu⁹ in scripto. Et si sic appa-
 reret sacerdos in altari in missa: dicūt qdā
 qz debet utz celebrare et corpus xp̄i sumere
 quia f3 canones qui cōsecrat et sumere d3
 de cōse. distin. 2. relati. Et si 2 hoc accide-
 rit tertio celebrare d3 et sumē. Quidā autē
 dicūt qz in tali cāu sufficit spū alto mandu-
 catio: nec ppter hoc efficit trāsgressor p̄sti-
 tutōis ecclie: qz ad ea que frequentius acci-
 dūt leges aprāf. **B** Itē nature xboz
 possit sacerdos h̄iactūqz mām cōsecrare.
 gndeo fm Tho. in. 4. di. xl. Quātitas p-
 ua vel magna nihil ad hoc facit: s3 tñ ipsa
 forma p̄noie demāstratio vtrūcūqz mām
 cōsecrāda d3 ē corā sacerdote. vnde sacer-
 dos exiōs i domo sua nō posset p̄secrare pa-
 nē qz est in altari aut ē in foro: neqz totū vi-
 nū qd ē in celario: sed quātūqz sit quātū-
 tas panis vel vini qz pponit corā sacerdote
 possz ab ipso p̄secrari. **A** dūmō quātitas
 sit sumibilis ab hōibus: vt in sū. cō. eo. it.
 q. 108. fm eūdē Tho. Unde et Alex. de ales
 sup. 4. in mā eucharistie. q. qz incipit p̄nter
 qñf vtrū huius data hōis rē. dicit: gndeo si
 ne p̄iudicio qz nō ē data huius hōis con-

nertendi et a cuiuscūqz q̄titatē sed solūmō
 altius q̄titatē. i. quā rōnabilr cōuerit in
 tenno ordinata. dico intentionē ordinatā
 qz p̄foris ē aliquo mō intentioni ecclie. ec-
 clestia ā nullo mō intenderet p̄secrare totūz
 panē qz ē in foro sed solū qz possit sumi a si-
 delibus. Dicit enīz h̄dug. Et quo quodlibz
 sacm qd p̄ instōnem celebrat irrūm depu-
 tat. Unde nūp vī: hoc tamē non assero qz
 in hoc sacro requirit intentio cōficiendi: vt
 sumatur in vsū: nec sufficit intentio p̄secran-
 di simplr: sed requirit intentio cōsecrandi
 vt sumat in vsū: quod vī ex forma tradita
 a dño dicente: Accipite et māducate rē. vñ
 sicut intentio dñi dantis formā p̄ficiēdi fu-
 it vt sumeret: ita ē intentio ecclie et d3 ē vñ
 uscuīqz sacerdotis. Quia igitur si aliqz
 intenderet cōsecrare totū panē qui ē in foro
 nullo mō p̄formaret intentionē suā intentio-
 ni ecclie: dico qz nō cōsecraret. et. j. Sed p̄
 hoc oppōit: p̄donat qz aliquis intenderet cō-
 secrare solū vī posset corpus xp̄i aliquo lo-
 co collocatū honorare et venerari et non vī
 sumeret in vsū: nūqz nō p̄secraretur. Rñ
 deo sine p̄iudicio qz sic: qz intendēs circa
 venerationē corporis xp̄i spūalr sumit: lz
 non sacralr. hec ille. **B** Quin ē si sacer-
 dos intenderet p̄secrare nō ad sumēdū: sed
 ad vtendū in beneficijs vel ad derisionē ni-
 pilominus p̄secrati cēt. **A** Quic dē cō-
 trariat Alex. de ales: vt. p̄time patuit. sili et
 p̄p̄e. dicit qz sacerdos pōt cōsecrare quā-
 tūqz mām dūmō intēdat cōsecrare ad
 vsū et alimētū fidelū: sed dimittēdo hāc in-
 tentionē nō pōt: qz deest intentio faciēdi qd
 facit ecclia: vt in sū. cō. d. q. 108. Idē Al. vñ
 in suo p̄p̄dio theologie dicit: Sciēdū qz n̄
 solū requiritur intentio cōsecratiōis: sed et
 intentio illud sacm instituentis. vnde si sa-
 cerdos aliquis staret in foro et super omēs
 panes profferret xboz: totā etiam euz
 intentione cōsecrandi n̄ fieret ibi trāsuba-
 tio et hoc non esset. ppter defectum virtutis
 xboz: cum vna vice sacerdos posset conse-
 crare tot hōitias qz tot mūdō sufficerent si
 esset necessitas ecclie: sed propter defectum
 intentionis illius qui hoc sacm instituit qz
 non intendit qz cū tali ludibrio et stulticia fi-
 eret cōsecratio: sed pro vilitate et necessi-
 tate ecclie generalis vel particularis. **B**
 Atrū si aliquē hostie ex obliuione rema-
 nēt in altari: aut si aliqua pars vini: et sacer-

dos conficitur: nunquid sunt consecrate. *gen. fm Al. in li. de missa. Mo: qz de eis non in-
tenditur. Et fm Aug. sine intentione in sac-
mento nihil agit. A* Predicta ha sunt et
si gutta vel plures gutte vini adhaereant pe-
di calicis: vt in sum. con. eo. ii. q. 109. *B*

Quid de accidentibus q vident in hoc
sacro. *gen. fm Tho. et Pe. in. 4. di. 12. dicē-
dū qz cū suba panis et vini post consecratōem
nō remaneant accidentia q ibi apparēt siue vi-
dēt: virtute diuina subsistunt sine subiecto: sic
in immediatus ducūt in corp⁹ xpi quod
sub eis cōtinet reuincit et modū agendi et
patiendi quē prius habebāt: vñ fractio et
diuisio fit in spēs et non in corpore xpi
A* Idē in sū. con. e. ii. q. cxj. vbi etiā dī q
hec est cōis inia theologorū: ad hoc et ex dō
sū. tri. et si. ca. c. i. §. vna rō. ibi trās uba q
ne i corp⁹ et vino. i. agunt pātē diuina. *B*

Eucharistia secūdo

quo ad ei⁹ mām. Que sit mām h⁹ sa-
cramenti. *gen. fm Tho. in. 4. di. xi. Adā ppe-
tēs est panis triticeus et vinū vīgē p apua
cā est in sū. dīna: sed et qz hec duo precipue
in cibū et potū veniunt: conueniētus p hec
cibum et potū spūalē manducam⁹. A*

Con. Pe. vt in sū. cō. li. 3. ti. 24. q. 88. *B*
Atqz possit fieri de pane facto de speltra
vel farre. *gen. fm Pe. de cōt. inia doc. nō po-
test confici nisi de pane triticeo: itā qz ipse co-
munus pparauit se grano tritici: Johā. 12.
tū qz et ipse credidit celebrasse in pane triticeo
et sic instituisse: tū qz vsus ecclesie traditus ab
apostolis q pntes iuerūt h⁹ vt in solo gno
triticeo celebrēt: qz qdā pntum sentiāt d spel-
ta et farre dicentes q spēs frumētū est. A*

Idē in sū. cō. e. ii. q. 89. et addit. *A* bibe⁹
aut in scripto dicit sic: Absqz dubio frumē-
tum genus est et non spēs granū: et h⁹ sub se-
triticū et speltra. vnde speltra frumētū est et de
spā confici pot corpus dñi sicut de tritico: et
hoc nulli dubiū est p siderātū granū cūz gra-
no et panes cū panes: sunt ergo triticū et spel-
ta non vnius speciei sed vnius generis. p-
ximū quod ē frumētū: et sunt vicine valde
spēs: et iō pāz distāt in spicaz formatōe: qz
quali nihil distāt in forma granorū et colo-
re et sapore panis. *B* Quid si grana
alterius generis admixta sunt tritico. *gen.
fm Pe. Al. et Tho. Si tanta est permixtō
qz trahat ad aliā spēm: vt qñ appositū ē p-*

dominās: vel etiā ad speciem mediā vt qñ
ē equalis xius in vitro qz miscibiliū: tūc nō
potest confici: qz mutata est spēs panis tri-
tici. secus si non est tanta additio quin ma-
net species: qz tunc confici potest. *A* Idē
in sū. con. eo. ii. q. 90. et additur: Qñ autem
mutata sit spēs vel non cognosci pot ex ac-
cidentibus: vt ex colore et precipue ex sapo-
re. Accidentia enīz magnā partē conferūt
ad cognoscendū qd qd est fm pñm in li. d
aia. *B* Quid si panis fieret de aqua ro-
facea et h⁹. *gen. fm Pe. Dicunt quidāz qz
posset confici: qz aqua in pane non remāet
Alij dicūt qz non: qz partes principales pa-
nis qui est mām h⁹ sacri sunt aq nālīs et fari-
na. hanc opīnionē ē pbabiliōrē dicē Tho.
in. 4. di. xi. A* Idē in sū. con. e. i. q. 102. *B*

Quid cū hostia consecranda tam diu
stetit q incipit corrūpi. *gen. deo fm Tho. in
di. xi. dicendū: qz si sit tāta corruptio qz spe-
cies panis non remaneat tunc non pot ex
ea confici. Si autē specie manēte sit aliqua
dispo ad corruptionem potest cōfici. Quis
grauiter peccat conficiens ex tali scienter p-
pter irreuerentiam sacramenti: et qz species
remaneat potest cognosci ex hoc: quia con-
tinuitas non est soluta nec alia accidentia
oīo ablata. Idem Al. A* Idem in sū. cō.
eo. ii. q. 91. *B* Anrum confici possit in
fermentato. *gen. fm Tho. vbi. §. sic: sed con-
fici non debet nisi in agimo: et qui contrafa-
ceret grauiter peccaret agens contra statu-
tum et consuetudinē ecclesie. A* Lō. Pe.
et Al. vt in sū. con. eo. titu. q. 94. vbi etiam
ponitur totū quod in hoc. §. h⁹. *B* Ad-
dit autē Tho. in. 3. part. q. 74. qz cum cō-
suetudo conficiendi in agimo rationali-
or sit: grecus tamen peccaret conficiendo
in agimo: quasi peruerteret ecclesie sue ritum.

De quo vino possit confici. *gen. fm Tho.
et Pe. in. 4. di. xi. dicendū qz tantū de vi-
no vite: qz in eo et xps consecratur: hoc solū
proprie vinum est: et cōius etiā in potu in-
minur. A* Idem in sū. con. eo. ii. q. 95. *B*

Anrum confici possit de aceto et h⁹. *gen.
deo fm Tho. vbi. §. Si vinum est factum
oīo acerrum non potest confici: qz differunt
vinum et acerrum sicut vīuum et mortuū: f⁹
pñm. 8. metaph. sed si vinū sit quasi in via
accescendi: idem est iudiciū quod de pane
quī est in via ad corruptionem. f. qz pot cō-
fici: peccat tamē conficiens propter irreue-*

rentiam sacri. Con. Al. et addit qd si vinus est putridus adeo qd vini nam perdidit non potest confici. Si autem non sit corruptus sed in via ad corruptionem confici quidem potest: sed propter reuerentiam sacri non est assumendum. Et si huius de facili aliud potest secundum eundem Al. ut in suis con. e. ii. q. 96. B Et idem est dicendum de vino multum pontico seu aceto. Et de hoc sic dicit idem Al. Si autem in vino cum sapore vinoso est sapor aromaticus vel ponticus vel stipicus vel sapor acer ex munus perfecta digestionem vini potest fieri confectio: quia remanet species vini: ut in d. q. 96. ubi etiam subditur: et non secundum Thoma. et Pe. qd si hostia precrata tam diu seruetur qd corrumperet species panis non esset ibi amplius corpus christi ita si de sanguine si tam diu seruetur qd species ille haren in acetum: secus autem est quando ad huc est in via ad corruptionem. B Aliud confici possit de agresto. secundum Al. et Thoma. i. 4. di. 17. Non: quia adhuc non habet speciem vini: sed tamen est in via generationis. Et Lo. Pe. ut in suis con. li. 3. ii. 24. q. 97. B Anrum possit confici de melle. secundum Al. et Thoma. et Pe. ubi. 3. Sic: quia completur habet speciem vini: non tamen est faciendum de multo recenti: propter impuritates. Et hoc verum nisi necessitas immineat: ut in suis con. e. ii. q. 98. B Anrum aq. debeat apponi vino et q. 3. Thoma. et Pe. in. 4. di. 17. Alqua apponitur non tam de necessitate sacri: quia et sine ea consecratur sed tam de bene esse scilicet propter significationem unionis populi ad christum. Alqua. n. multe populi multum: Thoma. i. 17. Grauius tamen peccaret qui sciemer omitteret aque appositionem: quia ageret contra iudicium ecclesie: et quod omnes apposuisse creduntur. Debet autem apponi adeo parum ut in vinum totaliter conuertatur aliter non conficeret. Et ideo de auro sine aqua uero non potest confici: quia non est vinum: sed aqua aliquantulum vinata: ut in suis con. eo. ii. q. 99. B Et non debet apponi aqua rosacea vel alia artificialis. Si tamen apponeretur nihilominus conficeret. Illa ipsa in vinum conuerteret sicut aqua natus. Et Idem in suis con. eo. iiii. q. 101. B Quid si apponeretur aqua quam adhuc vinum est in dolio. respondeo secundum Thoma. ubi. 3. Non sufficeret: quia hoc non significaret aliquid: sed ob ut imminere oblatione apponatur ad sacramentum. Et Idem in suis con. eo. iiii. q. 103. B Anrum in terris ubi non est vinum possit confici cum aqua rubra in

qua lotus est pannus vino rubeo instructus secundum Thoma. in. 4. di. xi. non: quia illud est magis aqua rubra quam vinum. unde hoc damnatur: de conse. di. 2. cum o. Quid ergo fieri illis terris ubi vinum non potest haberi. 2. non est aliqua terra ad quam non possit tantum portari de vino quantum sufficeret ad celebrandum. Et secundum Al. dicendum est qd de hoc consulemus esse papa cum propter intolerabile damnum aliam quod incurritur ex sacri defectu dispensationem videretur ut corpus christi ab eo vino conficeretur: quia corpus non est sine sanguine: ut definitur est. eucharistia primo. 5. Et Idem in suis con. e. ii. q. 105. B Anrum in eucharistia possit aliquis liquor permisceri spectebus vini. secundum Thoma. in. 4. di. 12. Si additur res altera nonne et maioris virtutis transmutatur spiritum vini in se: si equaliter transmutatur utrumque in nam tertium: sic viroque modo definitur ibi esse species vini et per hoc sanguis christi. Si vero sit minoris virtutis transmutatur in nam spiritum vini. Verum sub paribus ad quas liquor additus penetrat eum non sunt ibi accidentia sine subiecto definitur esse sanguis christi. Quod si liquor additus sit eiusdem nature et maioris: tunc ad omnes diuisiones spiritus peruenit et eius commutatur totaliter tollit et sic incipit esse alius liquor et sanguis christi ibi esse definit: et idem est eque sit. Si vero sit minor tunc non peruenit ad omnes diuisiones spiritus. Sub paribus ergo illis ad quas vinum additum peruenit definitur esse sanguis: cum tamen accidentia non sunt sine subiecto et continuatur spiritus que erat sine subiecto soluta sit. Super partibus vero illis ad quas non peruenit manet christi sanguis. Satis con. Thoma. ibidem. Et Idem in suis con. e. ii. q. 113. Et additur secundum eundem. Pe. Puto tamen qd si non est nimis notabiliter excellens quod additur propter dubium toto liquore ipso tamquam sacro videntur esse. Et quod in ipso casu videtur quod apponitur liquor alterius speciei maioris consideranda est non tamen figurate sed etiam virtute. B

Eucharistia tertio
quo ad ministrum. scilicet sacerdotem et eius ministrum. Et querit primo vtrum sacerdos consecrans seper debeat sumere respondeo secundum Thoma. in. 4. di. 12. dicendum est qd sic: ut de conse. di. 2. relatum. Tunc autem sumat quoniam celestis: quia ipsum sacramentum in ipsum complementum sue significationis accipit. Et intellige illud in

pedatur per violentiā infirmitatē mortem
aut aliquid huiusmodi. Quod si ples mis-
sas celebrat solū in vltima percipiet perfusi-
onē et non in pcedēt: qz tūc nō ēēt ieiunius:
nec aliā missā posset celebrare: ex de celeb-
mis. ex parte. Qd si sacerdos post psecratū
onē infirmetur et nō hēat alia hostia nihil-
ominus d3 alius sacerdos hostiā diuidere
et vna partē ipse sumere et aliā infirmo dare
¶ Idem in sum. con. li. 3. ti. 24. q. 122. vbi
etiā p3 qz idē ē et si alius quicūqz infirmet
ad mortē et nō reperiret nisi vna hostia cō-
secrata i missa. B Atrum autē et qñ liceat
ples missas in die celebrare: h3. j. missa. §.
x. Quis possit psecrē sacfz eucharistie
gen. fm Tho. in 4. di. 13. sol^o sacerdos pōt.
Quinē si fuerit heretic^{us} scismatic^{us} excoica-
t^{us}: antē degradatus: si celebrat cōficit Quis
ad suā perditiōē. Laicus vō qñcūqz
sanctus celebrādo nihil ageret. L. 6. Adost.
Al. et Pe. A et c. theologi cōiter: vt in
sū. con. eo. ti. q. 123. B Atrum ples sa-
cerdotes possint sūr eandē hostiā consecra-
re. gen. Al. tenet qz non. Sed pbabilius v^o
qz sic fm Tho. in 4. di. 15. vbi dicit qz h3 mo-
rem quarūdam ecclesiāz sacerdotes qñ
ordināt^{ur} celebrāt epō ad repñtādū qz quā-
do dñs hoc sacfz instituit et pates psecrā-
di discipulis dedit: sūcū eis cenauit: sic epō
sūcū ordinatis pserberis celebrat. Et tūc
oēs debēt intentionē referre ad illud istans
in quo epō xba pferit: et sic est vna mī cōse-
cratio. A Con. Inn. vt in sū. cō. eo. ti. q.
127. Sed vt ibi p3 Al. dicit qz sine pñiudi-
cio melioris snie dicendū v^o qz plures sa-
cerdotes simul non possūt nec debēt simul
vnā cōficere hostiā: qz pro certo fm Aug.
iniuria fit sacfz. Adhuc autē vanū ē plibns
facere qd mel^{ius} ab vno pōt fieri. vanū autē
nihil est in operibus nature: et multo min^{us}
in operibus grē. Et qz aliqñ ples sacerdo-
tes assistūt pape hoc fit ppter obsequiū nō
ppter cōsecrationē. Et si obijciat qz illi assi-
stentes faciūt signa et dicūt xba. dicendū
qz iudicio meo fieri nō d3: nec etiā fit: qz in
iniuria fieret sacfz. Et si obijciat de sacer-
dotibus de nouo ordinatis qz illi assistūt et
cōcelebrāt epō. dicendū qz illi xba non p-
nunciant: sed assistūt ppter reuerentiā sa-
cramenti et ppter doctrinā: et ideo signa fa-
ciunt ad imitationē epō: vt discant signa-
re. h3c ibi. Ad hoc etiam faciūt: qz illa ce-

na facta cum discipulis satis representatur
in cōione quā accipiūt ordinati absqz alia
psecratione cū discipuli tunc non consecra-
uerint sed solum cōionem acceperint. B

Quis minister possit sacfz eucharistie
dispensare. gñdeo fm Tho. in 4. di. 13. so-
lus sacerdos est dispensator proprius. vñd
laicus non debet etiā in necessitate aliquē
cōicare: quia hoc non est sacfz necessitas.
Diacon^{us} autē quomō possit: nō. s. diacon^{us}

¶ Idem in sum. con. eo. ti. q. 136. B
Religiosus dispensās corpus xpi incurrit
excoicationem: de qua vide. s. cōmūicare
§. 15. qui incipit a quo. Atrum vno sacer-
dote deficiente in missa debeat per aliū sup-
pleri. gñdeo fm Tho. in 3. parte. q. 83. Si
sacerdos morit aut infirmitate graui occu-
petur ante consecrationem: corpus xpi nō
oportet qz per alium suppleatur. Si vō cō-
secrato corpore ante consecrationē sangui-
nis: vel etiam consecrato viroqz debet mis-
se celebras per aliū expleri. 7. q. 1. m. h. l.

¶ In sum. con. eo. ti. q. 59 dicit qz scqñs
sacerdos debet inchoare vbi prius dimi-
sit fm Pe. et Tho. si scilicet. Si autē nescit
debet a capite incipere. Et sic innuitur qz
licet ante consecrationem nō sit necesse mis-
sam suppleri: tamen potest. Et ad pcedē-
rū maiore declaratiōē in sū. con. eo. tit. q.
60. sic d3: Tho fm Al. in lib. de missa. circa
fi. qz si sacerdos ante canonē in missa defici-
at aliquo cāu: tunc p certo alius sacerdos
debet reincipere et totū rite peragere: qz ea q
ante canonē in missa fūt non sunt de sacra-
menti consecratione: sed potius de ppli instru-
ctione. Si autē in canone deficiat factio iam
aliquibus signis super hostias oblatas: aut
tamen transubstantionem v^o mibi qz alius sa-
cerdos non ab initio debeat missam reici-
pere: sed potius vbi ille dimisit d3 supplere
quod omisū ē: et hoc propter duas cās: q
rū vna est ex parte sacfz: alia ex parte popu-
li. Ex parte sacfz: qz Quis ex illis signis sub-
stantia panis et vini non transubetur: tamē
ex ipa materia ex verbis et signis recipit sa-
cificatē: ex qua efficitur magis idonea qz in
corpus xpi transubetur: et hoc non est rpe-
tendū super illam hostiā: ne iniuria fiat x-
pī et xborū que tanqz nihil habentur quā-
do iterū xba eadē sup hostiā iterant tanqz
pora xba a priori sacerdote dicta nullam
virtutes habuissent. Cā autē ex pte ppli ē: qz

ppls ex hoc min⁹ hba z signa canonis ap
 puaret si videret ea ta facile reperit qⁱ prius
 dicta viderentur annullata. **A** 3. n. signa
 illa no translatentur passionē xpi in myste
 rio representat: et passio xpi nūq^{uam} irrita d^{icitur} re
 putari. Si aut sacerdos in ipa platōe ver
 boz q^{ui} sūt forma sacri deficiat h^{ab}is tā i pte
 p^{ro}nūciatis saluo iudicio sūte maiorz cōsule
 rem q^{uod} illa hostia p reliquijs in altari pser
 uaret z missa alia celebraret. Sed Inno. in
 e. p^{ro}byr est de sacra. ut. dicit q^{uod} in hoc cāu a
 lius sacerdos d^{icitur} incipit ibi: Qui p^{ro}die q^{ui} pa
 teret tē. Dicit. n. ibi Inno. q^{uod} siq^{uod} intra cō
 ficiendū sacm^{entum} eucharistie dū est in h^{ab}is
 illis. s. hoc est corpus meū. deficiat alius in
 cipiat a capite. s. ibi: Qui p^{ro}die tē. Et idem
 dicimus in baptismo: idē idē putaret si du
 bitaret virū p^{ri}mus sacerdos p^{ro}leuerit. ver
 ba p^{ro}secrationis: vt etiā tūc r^{el}in^{ci}piatur ibi
 Qui p^{ro}die tē. q^{uod} non intelligitur iteratuz
 q^{uod} ambigitur esse factum: est de p^{ro}by. non
 baptiz. apostolicam. **B** Quid si sa
 cerdos post consecrationem corporis: sed
 an p^{ro}secrationem sanguinis percipiat vinū
 aut aquā non est in calice. **g**en. fm **Th**o. i. 3.
 parte. q. 83. debet statim apponere z cōse
 crare. Si h^{oc} post omnia p^{ro}secratiōis verba
 p^{ro}ciat q^{uod} aq^{uod} desit d^{icitur} nihilominus p^{ro}cedē
 q^{uod} appositio aque n^{on} est de necessitate sacra
 mēti. Nullo aut mō d^{icitur} aq^{uod} vino tā p^{ro}secre
 to m^{is}ceri. Si h^{oc} post ipam cōsecratiōem
 percipit q^{uod} vinū non fuit appositū: si q^{uod}dem
 percipiat hoc ante sumptionē corporis d^{icitur}
 deposita aqua si ibi fuerit ponere vinū cuz
 aq^{uod} z resumere a h^{ab}is p^{ro}secrationis sangui
 nis. Si h^{oc} hoc percipit post sūptionē cor
 poris: d^{icitur} apponere aliā hostiā iterū s^{ed} cum
 sanguine consecrandā: z in fine sumere ho
 stiā utz cōsecrari z sanguinē: nō obstat
 etiā si prius sūpsit aquā que erat in calice:
 q^{uod} preceptum de perfectiōe sacri maioris ē
 ponderis q^{uod} preceptū q^{uod} hoc sacm^{entum} a ieiū
 nis sumat. **A** Idē in sū. cō. li. 3. tit. 24. q.
 60. ad finē. **B** Quid si sacerdos non
 recolit se dixisse ea que in cōsecratione eu
 charistie dicūt. **g**endeo fm **Th**o. in. 3. parte
 q. 83. H^{oc} d^{icitur} ex hoc turbari. Non. n. q^{uod} m^{is}
 ta dicit recolit omniū que dicit. Si tamē sa
 cerdoti cōstat p^{ro}babilr se aliq^{uod} omisisse: si q^{uod}
 dē non sūt de necessitate sacri non d^{icitur} resu
 mere immutādo sacrificij ordinē s^{ed} d^{icitur} v^{er}
 acius p^{ro}cedere. Si h^{oc} certificet se omisiss^{et}

se aliquid eor^{um} q^{ui} sunt de necessitate sacri. s.
 formā p^{ro}secratiōis d^{icitur} resū ipa forma et cetā
 per ordinē reiterari. **A** Idē in sū. cō. eo.
 ti. q. 61. Sūtr etiā siq^{uod} ex lapsu lingue v^{er}im
 peritiā omittet^{ur} vel mutaret vel n^{on} bene p^{ro}
 ferret aliquā syllabā apte post nihil est ue
 randū: ar. de conse. di. 4. retulerūt. **B**

Quid si p^{ro}pter frigues vel ex negligētia
 hostia dilabatur in calicē. **g**en. f3 **Th**o. vbi
 s. q^{uod} solū minima ps hostie mutat in cali
 cez hoc respicit corpus xpi mystici: et iō
 h^{oc} p^{ro}termissio nō facit imperfectio nem
 sacri vt p^{ro}pter hoc sit necesse aliquid iterā
 ri. **A** Et siue dilabat an fractiōe siue post
 q^{uod} sūtr nec omisio fractiōis facit imperfectio
 nē sacri: vt in sū. con. e. ti. q. 62. fm eundem
Tho. **B** Quid si sacerdos infra missaz
 aduertit hostiā triticā nō est vel corruptā.
gen. fm **Th**o. dicens q^{uod} si an cōsecratio
 nē aduertit remota illa hostia altari ponat
 z a canone reiciat. Si h^{oc} p^{ro} p^{ro}secrationē
 idēz faciat ponendo aliā hostiā z eā sumē
 do: sed z nihilomin^{us} postea primā hostiaz
 illā sumat aut alijs sumendā tradat aut re
 uerenter reseruet. Si h^{oc} aduertit postq^{uod}
 sūpsit. i. isto cāu variat doc. **A** Hā idē
Tho. z glo. Ray. sententiū q^{uod} hoc cāu sacer
 dos non celebret utz: q^{uod} idē n^{on} est: vt
 in sū. con. e. ti. q. 93. **B** **Th**o. in. 3. par
 te tenet q^{uod} debet ponere aliā hostiā z conse
 crare z sumere: q^{uod} preceptū de perfectione
 sacri maioris est ponderis q^{uod} preceptū q^{uod}
 a ieiunis sumat: vt t. s. §. 6. dictum est.

Quid si musca vel aranea in calicez ce
 cidit: aut venenū immixtū fuerit. **g**endeo
 fm **Th**o. in. 3. pte. q. 83. Si sacerdos hoc
 ante consecrationem dep^{re}henderit debet
 calicē abluī z aliud vinum poni. Si h^{oc} ali
 quid horū p^{ro} consecrationem acciderit d^{icitur}
 animal caute capti et diligenter lauati z cō
 buri z abiūdo in sacrariū muti. **A** Siml^{iter} cū
 ctenibus fm eūdem **Th**o. in sū. con. e.
 ti. q. 107. vbi etiam ponūt^{ur} oia que in hoc
 §. h^{ab}ent^{ur}. Quod si venenū ibi esse dep^{re}hē
 derit nullo mō d^{icitur} sumere nec alijs dare:
 ne vire calix in mortem vertatur: sed debet
 diligenter in vasculo conseruari: z ne sacra
 mentū remaneat imperfectum debet vinū
 apponi z sacerdos denuo resumere conse
 crationem sanguinis z sacm^{entum} perficere. **A** H^{oc}
 h^{oc} n. abhominabile assumi d^{icitur} occasione
 huius sacramenti: arg. de conse. di. 2. si p^{ro}

negligentiam. **A** Et ibi hoc notat gl. **B**.

Quid significant diuisiones hostie q̄s sacerdos facit. **R**nde f3 **Tho** in. 4. di. 12. triplicē h̄nt significatiōē. nā p̄mo quidē significat diuisionē que fuit in corpore xp̄i per eius passiōē. scdō distributionē redēptiōis per diuersa mēbra ecclesie. tertio significat q̄ in corpore xp̄i mystico. s. in ecclesia quedā ps adhuc ē in hoc mūdo et ei⁹ tribulatiōib⁹: et hoc significat ps comesta. **Q**ui autē qui iā sunt in celo corpore et ania vtrq̄s et beata. **E**go significātur per partes missas in calice: q̄z inebriātur ab vbertate dom⁹ dei. Sed illi q̄ sūt in celo sola anima et expectāt gloriā quo ad corpus: sūt et q̄ sūt in purgatorio significātur p̄ parte illā que olim fm̄ p̄mittuā ecclesiaz seruabatur vlt⁹ ad finē missę. **A**. Et h̄z hodie non seruet remanet tñ cadē significatio p̄m̄: vt in sū. cō. e. n. q. 112. Et ad p̄dicta facit. c. n. forme. de conic. di. 2. **B**.

Quid agendū si stilla sanguis ceciderit extra. **R**nde. **S**i p̄ negligentia aliqd de sanguine ceciderit: qdē sup̄ tabulā lingua lābatur et tabula radat. **S**i si si fuerit tabula locus ille radat et p̄bure et cuius iuxta altare p̄detur et sacerdos. 40. diebus peniteat. **S**i vero ceciderit sup̄ lapidē altaris: for̄ beat sacerdos: stilla et tribus diebus peniteat. **S**i vero sup̄ lintheū altaris et ad aliud lintheū stilla puenit. 4. diebus peniteat. **S**i puenit vlt⁹ ad sū. 9. diebus peniteat. **S**i vlt⁹ ad quartus. 20. diebus peniteat: et abluat tribus vicibus lintheamīa que stilla tetigerit calice supposito: et aqua ablutionis iuxta altare cōdatur: de p̄c. di. 2. si per negligentia. **P**ossit etiā sumi a sacerdote nī si propter abominationē dimitteret: vt ponit **Tho**. in tertia pte. Et vt idē dicit i q̄rto di. 13. caput est vt pars illa linthei seu pale post ablutionē abscondatur et comburatur et cinis in altari condatur. **A**. **I**dez dicit etiam in tertia parte. **B**.

Quid siqs eucharistiā vomerit. **R**nde. **S**i sit laicus et ppter ebrietatē vel voracitatem vomerit. 40. diebus peniteat. **C**lerici vero vel monachi p̄sbyteri seu diaconi. 70. diebus peniteat: eps vero. 90. **S**i vero cā infirmitatis euomerit. 7. diebus peniteat: de p̄c. di. 2. siqs p̄ ebrietatē. Et d3 vomit⁹ cremari et cineres iuxta altare recondi: vt. s. i. p̄ximo. s. dictum est. De missa et eius celebratione habeo plura. s. missa. De eucharistia quo ad sumētes habet. s. cōicaf. Et vtrū a malo ministro liceat accipere eucharistiā et sacra: vide. s. ordinar⁹ p̄mo. s. tertio.

Eucharistia quarto quantum ad ei⁹ effectum. Quis sit p̄ncipalis effectus eucharistie. **R**nde. fm̄ **Tho**. in q̄rto di. 12. **P**rop̄rius effectus est conuersionis hominis in xp̄m vt dicat cū aplo: **E**u ego iam nō ego: viuit vero in me xp̄s **Sal.** secūdo. Et ad hūc sequuntur duo effectus. s. augmentū virtutū et reitauratio deperditorū per p̄ciā venialia vel alios p̄cedentes defectus. **A**. **Q**uasi idem dicit **Pe.** et al. sed sub diuersis verbis: vt in sū. cō. li. 3. u. 24. q. 14. **B**.

Alt⁹ p̄ciā venialia possunt impedire effectum sacri eucharistie. **R**nde. fm̄ **Tho**. in q̄rto di. 12. **A**d h̄z vt sacm̄ hoc plene efficiat suus habeat o3 q̄ affit actualis deuotio: et q̄ interdū actualis deuotio impeditur p̄or abiq̄s mortali p̄cō: p̄or effēs h̄z sacm̄ impeditur: ita q̄ aliqs augmentū gfe nō cōsequatur nec tñ reatū mortalis peccati incurrit s3 forte reatū venialis: q̄z imperat⁹ accedu. **M**ō tamen omne veniale p̄c̄m̄ impedit effectū huius sacri: sed solū illud quod tollit actualē deuotionē que in hoc sacramento requiritur. **A**. **I**dem in sū. cō. e. n. q. 115. **B**.

Alt⁹ ppter hoc sacm̄ delectatur venialia. **R**nde fm̄ **Tho**. vbi. s. s. licet non tñ o3 q̄ semp oia venialia delectant: sed fm̄ mēsurā deuotionis: possit tñ esse seruor: tāus q̄ oia venialia deleat. **I**dez **Pe.** **A**. **I**dez in sū. cō. e. n. q. 116. **B**.

Alt⁹ ppter hoc sacm̄ delectant mortalia. **R**nde fm̄ **Tho**. in. 4. di. 12. **M**ō delet mortalia nisi oblita. vnde quod d3: **S**it ablutiō scelez: dupl̄r p̄or intelligi. s. q̄ vel dicitur imia ablueri in q̄stū ea ipeditur vel de his q̄ nō sūt in hōis p̄cia vel memoria. **A**. **I**dem in sū. cō. e. n. q. 117. **B**.

Exactio que sit aliquā a dñs vt a p̄clag: vide. s. dñs s. p̄mo. et infra talia per totum **I**tem. s. pedagium.

Excommunicator

Dicitur de excoīcatōe p̄mo dicens aliqua de eo q̄ p̄or excoīcare siue de excoīcatōe. **V**nde sciendū q̄ excoīcatōes a iure p̄or facere quicunq̄ p̄or ius cōdere

ut papa in vniuersali ecclesia et singuli epi in
diocesi⁹ suis. 16. q. 2. visis in si. 24. q. 3. co
riptur. Itē excoicare possūt eoz officia
les: sūt et oēs prelati inferiores qui collegiū
presunt: vt abbates etiā non benedicti: dū
tū fuerunt confirmati et siles: extra d. simo.
sicut iust. extra d. offi. ordi. cū ab ecclesiariū
et hoc verū quo ad istos inferiores pre
latos collegiū p̄iudētes nisi p̄ia cōsuetudo
vel disuetudo repugnet: vt in sū. cō. li. 3. ti.
33. q. 50. vbi hec notant f3 Ray. et Bos. B
Itē vī q archidiaconus possit excoicare
h3 nō si presbyter: ar. di. 25. p̄cis. extra de
offi. archi. c. 1. extra de appel. reprehensibi
lis. Solus m̄ ep̄s pōt excoicare cū illa so
lētute q̄ h3. xi. q. 3. debet. A. i. q. debet
ei assistere seu circūstare. 12. sacerdotes euz
candelis accensis: vt ibi. B Alij aut p̄ia
ti in collegians ecclesijs q iurisdictionē hnt
super subditos sine p̄cedā solēnitare excoi
care possunt. Sacerdotes nō pochteles
excoicare n̄ possūt nisi vbi est p̄suetudo q̄
ē tribuit iurisdictionē. 9. q. 3. p̄quest. Cō.
gof. Xpo. et Al. A Itē fuerūt dca Ray.
p̄ncipalit̄ vi p3 in. d. q. 50. Vbi ē additū
fm̄ Host. q. sacerdos ex quo curā h3 i no
to: ijs: h3 p̄atēz excoicandi p̄missa admo
nitōe in omnibus his que sine libelli obla
tione expediti possūt: extra de clādesti. de
spō. cū inhibitiō. Et sic intellige capla q̄ de
hac m̄a loquūt: et hoc nisi forte p̄suetudo p̄
ria vel supioris inhibitiō. i. ep̄i impediat.
In occultis nō vel que requirūt iudiciāle
indagines nō p̄nt excoicare nisi p̄ia p̄sue
tudo vel sp̄alis delegatio siue cōcessio eius
plus indulgeat. Itā et caplm̄ de cōsuetudi
ne vel indulgentia excoicat et interdicet: ex
tra de rescrip. ex parte decani. et de p̄sue. cū
inter vos. Et sic dicit intelligendam sūam
Ray. Itē etiā nō sacerdos pōt excoicare et
absoluere quo ad for̄ p̄iudētes: sed in p̄iū
li solus sacerdos. Sed ad p̄atē excoicandi
requirit iurisditio ecclesiastica ordinaria:
vel delegata fm̄ Pec. et in sū. cō. c. ti. q. 51.
vbi etiā notat f3 Bar. bñ. q. hec potestas
posset p̄mitti et lato per papā sed non per
ep̄m. B

Et nū excoicatio lata ab alieno ep̄o pos
sit rata hū a p̄po. gñdeo fm̄ Bar. et Ber.
non: q̄ a p̄nciplo nulla fuit. A Idem in
sū. cō. e. ti. q. 52. B

Alij p̄lati possūt excoicare extra t̄ritoriū

sua. gñ. fm̄ Host. Ep̄s extra suā diocesi:
et h̄i prelati extra t̄ritoriū suū nō possūt
ea q̄ sūt iurisdicōis p̄iudētes. A nisi d̄ cō
sēsu illi⁹ in cuius t̄ritorio est fm̄ eūdem
Host. p. c. ep̄us. 9. q. 3. vt in sum. cō. e. tit.
q. 53. B Unde q̄ nō est excoicādo si
ne cāe cognitiōe. 12. q. 3. nēo: tō talis nō
pōt excoicare nec lēc p̄o t. ibi uali: nec
aliquā disponere. 9. q. 2. ep̄s. et c. le. Et intel
lige nisi in q̄tū dicitur ē d. absolto p̄no. §. 6.
A In. d. q. 53. dī: Quidā nō asserunt q̄
ex suā diocesi exis ep̄s pōt excoicare: nē
Paulus excoicauit cozinū hū abntēz et i
regitū: extra d. appel. cū sit rōana. in si. q̄
pōt p̄cedi in notorijs: q̄ nec illa regitū cāe
examinationē. 9. q. 3. §. ti. et d. cū ut. Vbi
ē d̄ q̄ ep̄s exis ex pōt denūciare excoica
tū: q̄ p̄ hoc ap̄ius nō ligat. Itē q̄ si lega
t⁹ excoicauit aliquē dū ei a iū. p̄uincia nō
pōt eū absoluerē post q̄ exiuit p̄uincia di
missio offiō: secus si exiuit reuer: utus: quia
nec pōt f3 q̄ p̄dictū ē d̄ alijs ordinarijs. B
P̄relat⁹ q̄ in aliquo loco h3 nū tēpo
ralē iurisdictionē n̄ pp̄ hoc pōt excoicare
ar. c. de offi. ordi. ductus. A Itē in sū
ma cō. li. 3. ti. 33. q. 54. fm̄ Host. B
Excoicare nō pōt excoicare quicūq̄:
vnde nec heretic⁹ nec scismatic⁹: nec apo
stata a fide. 42. q. 1. audiuit⁹. et §. si autem
in si. Itē nec intrusus nec suspēsus a iuris
dictione. 12. q. 2. alienatōes. et c. p̄carie. c. de
p̄cel. p̄bē. q̄. Itē nec ille qui violauit
interdictū: extra de excel. p̄ia. c. si. A Vbi
nō bñ vī hoc p̄baritū idē dicit Albucius
et Host. circa interdictū hōis: vt in sū. cō. li.
3. ti. 33. q. 73. B

Excoicatio pri
mociūter qd̄ su. gñdeo. Excoica
tio ē a qualibet licua cōtione et legiuo actu
sepatio. xi. q. 3. §. euidenter. A Hoc fuit
dcin Ray. vt p3 in sū. cō. li. 3. ti. 33. q. 32. Et
inde inquit Aldā dī excoicat⁹ ab eis signi
vite dicēte dño Ben. 3. Aldete ne forte su
mat de ligno vite. d. §. euidenter. Lō Host.
et Bos. Sed in directoria li. 3. ti. 2. in p̄nci
plo dī q̄ hec diffinitio nō p̄prehēdit mi
norē excoicatōez. vnde ibi sic dī: Excoica
tio ē a p̄ncipatōe sacroz exclusio: vel a cōi
one fidelitū sepatio. d. §. euidenter. et extra d
excep. a nobis. Sed he diffinitōes vident⁹
p̄ncipalē. vnde sanis vī q̄ p̄ generali dī

finitione possit dici qd excoꝛcacio est a coꝛ
one seu pꝛoꝛio fidelium seꝛatio. xl. q. 3. om
nus. Sed qñqꝫ pñculariter ⁊ qñqꝫ vñr fm
suas spēs de quibus statim. Et ad hñc sen
sus potest reduci pma diffinitio Ray. in
telligendo eā diffinitiuē ⁊ non copulatiuē
B Cuius principaliter due sūt spēs. vn a
q seꝛat a sacꝛis ⁊ ab ingressu ecclie ⁊ a coꝛ
one fidelium: ⁊ hñc dñ maior excoꝛcacio vel
anathēa. alia que seꝛat a sacꝛis mñ. A
videlicet pꝛeꝛꝫuone pñcipalr nō a colla
tione. Peccatñ talr excoꝛcatus conserē
do ecclesiastica sacꝛa: sed ab eo collata vir
tutis nō carent effectu: extra de cle. ex. mi.
si celebrat. B Et hñc dñ minor: ⁊ d vñrag
hñ. 3. q. 4. Engelrudā. ⁊ extra. e. siquē. A
fm Ray. ⁊ in sū. con. e. ti. q. 33. spēs excoꝛ
cationis quasi infinitē sūt. Quor. n. sūt spe
cies coꝛionis: tot sūt vel eē possūt spēs excoꝛ
municatiois. Sed de pñdñs duabus heꝛqñ
ter tractat ecclia: ⁊ in dubio cū noial excoꝛ
cacio intelligit de maiori. d. c. siquem. Itē
excoꝛcationū alia est iuris quā q incurrit
spō iure delicto cōmissio: vt si quis iniiciat
manꝫ violentas in clericū. i. 7. q. 4. si qꝫ sua
dente. alia est iudicis. i. que irrogatur a iu
dice pñtatem habente pꝛcessū iudiciariū
extra eo. nuper. Et qꝫ possit excoꝛcari ma
iori excoꝛcacioe dññ ē s. c. pñmo. Adio
rl āt excoꝛcacioe excoꝛcaf pñtñ sōlū epi: sꝫ
⁊ alij pñlat ecclesiariū iñferiores sꝫ Ray. et
in sū. cō. e. ti. q. 53. B In quibus casibꝫ
incidit qꝫ maiorē excoꝛcationē ipso facto
gēdo: in multis. Nam excoꝛcacio a qua
solus papa absoluit incurritur in. 13. casibꝫ
quos oēs hñs s. absoluit pmo. §. 3. Sūt et
alij casus plurimi. Pñmus cū quis incidit
in heresim tā dññatā. ⁊ 4. q. i. c. i. et. 2. Aut
nouā heresim pñginit: extra de hereticis ad
abolendā. ⁊ c. excoꝛcamus. aut est credēs
receptor vel fauor hereticorꝫ: extra d he
reticis sicut ait. A Hñc casus et sequēs
⁊ ē qꝫ hodie vidē spapales: vt pꝫ in p
cessu annali curie. B 2º cū qꝫ asserendo
dicit romanā eccliam non eē caput omniū
ecclesiā: nec ei tāqꝫ capiti obediendū: dñ.
i. nullū fas. 3º qñ retores ciuitatū faciūt
excoꝛcaciones indebitas in clericos ⁊ ecclias
ad nomēñ de sūstñ: extra de immu. eccle.
ñ mitius. A Et ibi pꝫ qd ēt est sūstñ pira
farios corꝫ nec debēt absolui donec satis
fecerint pꝛpetemerr B 4º est cū quis nō

non electus a duabus partibus cardinali
um gerit se pro papa: extra de elec. licet. A
Et vñ ibi pꝫ eadē sūstñ sꝫ eos qꝫ papa ipꝫ
recipiūt: sed vt predictū est iste casus ho
die est papalis. B 5º cū qꝫ magister vel
scholaris tractat cū aliquo ciue Bonon d
pñtione hospitij irreglitis inquilinis nisi
ipꝫ pñductionis fuerit elapsus: extra de lo
ca. ex rescripto. A Ibi pꝫ qd iste casus ē
sꝫ magistros ⁊ scholares qui in ciuitate bo
nonie sunt super conducendis domibꝫ alio
rū videlicet scholarum fm gl. Idem pos
set forte intelligi ēt de magistris qꝫ super ho
spitijs in lesionem vel pñiudiciū habitan
tiū audent tractare nisi prius pñtiter ipꝫ
pñductionis elapsū: vel inquilini in hoc fauo
rem suū pñstiterit ⁊ pñsūt. A 6º cū mo
nach: canonici regulares: archidiaconi
decani: pꝛeꝛpositi: plebanus: cōtoꝛes: ⁊ alij cle
rici personat. habentes: aut etiā quicunqꝫ
pꝛeꝛbyteri audiant leges vel pñpñcam. A
nisi religiosi infra duorum mensium spaci
um ad claustrū redierint ⁊ alij clerici infra
dictū spaciū a pñfatis destiterint: vt in. c. d
quibus statim. B extra ne cle. vel mōa.
non magnopere. ⁊ c. super specula. Secº
si habent parochialem eccliam tñ ⁊ nō sunt
pꝛeꝛbyteri: extra ne cle. vel mo. statim li. 6.
A Et ibi notat gl. ⁊ dñs pñ. de ancho.
qꝫ quando parochiales sunt pꝛeꝛbyteri in
currunt dictam sententiam non rōne eccle
siarum sed ordinis per dñm. c. super specu
la. B 7º cū quis participat excoꝛcacio in
crimine pꝛpter quod excoꝛcatus est dādo
et auxilium consiliū vel fauorē: extra eo.
si concubine. A qꝫ eodem vñculo ligat
cum excoꝛcacio: dñc. c. si concubine. ⁊ c. ti.
c. nuper. §. in secūda. vñde non videtur iste
casus particularis: sed regula gñālis. B
8º sꝫ oēs qui fecerint statuta sꝫ libertatem
ecclesie ⁊ scriptores eorꝫ: sꝫ pñstatoꝫ ⁊
pñsules ⁊ rectores ⁊ pñsiliarios locorum vbi
italia statuta seu etiam consuetudines edi
te sunt vel seruare: et qui seruare fecerint: ⁊
illos qui fm ea iudicauerint vel in publi
cam formam redegerint iudicati: extra. e.
grauem. ⁊ c. nouerit. 9º sꝫ illos qui in iur
tur ordinationibus vel alternatōibus a scis
mancis factis: extra de scisma. c. i. A Ibi
dicitur qd res ecclesie a scismatice alienatz
debent ad eccliam sine vñlo onere reuer
ti: ⁊ si quis contra ire pñsumpserit excoꝛce
16

tionē incurrit. **B** Dicti casus oēs ex iuri-
bus magis antiquis collecti sūt. **A** Sūt
in dictis iuribus et alijs casus. Unde dicim⁹
est. j. c. quoniam de offi. ordi. vbi prohibet
q̄ in eadē ciuitate sint ples episcopi. S3 si
ppter diuersitatē hīatū. pp̄ ebs nō pōt
oibus deferuire: pōt t̄ d3 quo ad hoc aliū
ep̄m sibi vicariū constituere sōte grecus q̄
valeat ibi grecis habitantibus ministrare
qui vicarias per oīa d3 eē obediēs et subie-
ctus p̄ncipali ep̄o. Et subdit: Nū si q̄s alit se
ingesserit: excoīcatōis se nouerit mucrone
percutiū. Dicit gl. et ita ē canon late scien-
te. Unde dicimus ē in. c. clericis extra ne cle.
vel. mo. vbi dī: Subem⁹ ē sub iurisdictione
anathematis nequis sacerdoti officii
habeat vicecomitis aut p̄positi secularis. si
q̄s autē p̄ hoc venire p̄sūpserit et monitus
emēdat noluerit: excoīcatōi sibiaceat. Dīc
gl. Sic vī canō late scie. 12º casus ē. j. c. ex-
coīcatōis eē de rap. vbi dī: Excoīcatōis
subdāt q̄ romipetas vel alios xp̄ianos pro
negociatōe vel alijs honesti causis i nau-
gio vectos aut cape aut rebus suis spolia-
re p̄sumūt. Illi ēt q̄ xp̄ianos naufragiū
patiētes qbus s3 regulā fidei consilio esse
tenēt dānata cupiditate spoliāt reb⁹ suis ni-
si ablata reddiderit: excoīcatōis se nouerit
subiacere. Dicit gl. Et sic qui p̄ hoc faciūt
sunt ip̄o iure excoīcati. Et hoc verū ē quo
ad hūc vltimū casū: quo vero ad p̄imum
est canon ferende sile: vt ex ip̄o tex. p3. Et
notat ibi Dñs An. de bu. cū Jos. an. vbi
etiam dicit fm Jo. an. q̄ pirate ter in anno
excommunicant ex ore pape. **B**

Eodē mō sunt alijs casus excoīcatōnū
q̄ hñi ill. 6. de qbus duo sūt pertinētes ad
papā: vt dictū ē. s. absolutio. i. §. 3. P̄m⁹
de quocūq̄ qui loquūt secrete vī mītu scri-
pturā vel nūciū alicui cardinali qñ sūt recli
si occasione electionis pape: extra de elec.
vbi periculi. et de dñis rectoribus et offi-
cialibus qui imminēte dicta electōe nō ser-
uarent dictā p̄stōem. **A** vel nō facerēt ob-
seruari. d. c. vbi. **B** 2º de his qui grauāt
alios: q̄ eū p̄ q̄ rogabant noluerunt elige-
re: vide. s. electio p̄mo. §. 33. qui incipit qui
cunq̄. 3º est quicunq̄ vsurpantes custodi-
am vacantius ecclīaz seu in alijs p̄ijs loci
occupant bona ip̄oz et elict et alie p̄sone co-
rū dē locoꝝ q̄ hoc fieri pcurāt: eē de s. elec.
gnāl. Dñc ēt casū p̄el. s. ecclīa p̄mo. §. pe.

4º est de electoribus ad regimen vrbis ro-
mane: et de electis et fauorib⁹ qui fecerit p̄-
stitionē sup hoc factā: eē de ele. funda-
menta. **A** Certe absolutio istius casus
vī referant pape p̄terit⁹ in motus arti-
culo: et nō soluz cōtra p̄stos: sed etiā p̄tra
obedientes dictis officialibus electis ille-
gitime seu assūptis: vī in dicto. c. fundamē-
ta. §. q̄ si secus. et §. cōtēptores. Et hoc cōi-
ter semp accidit qñ ad obedientiā ap̄sto-
lice sedis roma nō ē. **B** 5º de his qui
vocantur ad dirigendas moniales in ele-
ctionibus: nisi abstergeant ab his per que
posset in eis discoridia oriū vel nutrirī: eē
de elec. in dēmitantibus. 6º de his q̄ pcurant
q̄ conseruatores dant introitum se de
his que non licet: vide. s. p̄seruatores. §. 4.
7º de his qui absolutiōe ab aliqua excoī-
catione vel reuocatione etius: aut etiā suspē-
sionis et interdictionis extorquent per vim vel
p̄metū. Nā nec valet absolutio: et incurrit
tur noua excoīcatō: extra de his que vī ab-
solutiois. 8º de eo qui fingit fraudulēter
casū per quē aliquis iudex vadat vel mī-
tar ad aliquā mulierē p̄ testimonio: extra
de iudi. mulieres. **A** 3bi non vī notari
hic casus nisi quādo fictio fit ad hoc vt iu-
dex personali accedat. **B** 9º de his q̄
prelatos vel eoꝝ caplā seu alias personas
ecclesiasticas p̄pellūt ad submitten dū laici
vī alienandum bona imobilia seu iura ec-
clesiaz: et sūtr laici qui vsurpant sibi illicite
h⁹i nisi moniti desisterit: extra de re. ecclē.
hoc cōsultissimo. **A** 3bi datur ista sē-
tentia contra illos qui coegerint prelatos
vel caplā ecclīaz aut alias personas ecclē-
asticas submittere eis ecclesias ip̄is cōmis-
sas: vel bona imobilia seu iura ip̄az reco-
gnoscēdo ab ip̄is ea tāq̄ a superioribus se
tenere seu ab ip̄is eadē aduocando prout
i q̄b⁹ dā partibus dī aduocare vel ip̄os pa-
tronos i aduocatos ecclīaz seu bonoꝝ ip̄a-
rū p̄petuo aut ad ip̄s n̄ modici statuēdo
nā cuiuscūq̄ sit p̄ditiōis aut stat⁹ q̄ ad hec
cōeegerit excoīcatōeꝝ incurrit: nisi hec fierēt
cū cōsensu capli et apostolice sedis licētia
sp̄ali: et tūc occasione illorū laici vltra id q̄d
ex nā sctū ip̄oz vel adhibita in illis lege
permittitur aliquid nō vsurpent. Qui dō
secus egerint nisi admoniti ab h⁹i desiste-
rint restituēdo ea que talr vsurparant: co-
ip̄o iuriam excoīcatōis incurrit: et etnē

ad supponēdā terrā s̄p̄z si opus fuerit ec-
clesiastico interdico libere pcedatur. hec
ibi. B. x^o quicūq; ab ecclesiā vel perso-
nis ecclesiasticis per se vel per alium noie
suo vel alieno p personis vel rebus q̄s nō
cā negociationis deserūt vel deferri faciūt
seu trāsmittūt: exigunt aliquod pedagiū
sen gñd agiā: extra de censu. quāq; li. 6. Et
de hoc cāu h̄ infra diffusius pedagiū. §.
fi. xi^o ē de his q̄ impeditēt offiū delegati v̄l
cuiuscūq; iudicis ecclesiastici: extra de im-
mu. eccle. qñ. quem casū diffusius habea-
j. iudex. 2. §. 5. 12° de dominiis qui inhi-
bet subdus ne personis ecclesiasticis v̄dant
et h̄: vide. j. enunūtas. §. 9. 13° d religio-
qui temere vbiq; habitum sue religiōis
dimittit vel accedit ad studiū nisi a suo pla-
to cū p̄silio maioris partis conuenius sibi
lītia sit concessa. 14° de doctoribus seu ma-
gistris qui sciēter illos religiosos qui di-
miserūt habitum docent leges vel ph̄sica
Predicti duo casus habentur extra ne cle-
rici vel mo. vi. periculosa. A. Ibi dī: Di-
strictus inhihemus ne decetero aliq; quā
cūq; religionē tacite vel expresse professus
in scholis v̄l alibi temere habitū sue religi-
onis dimittat: nec accedat ad quēvis stu-
diū s̄p̄z nisi a suo prelato cū p̄silio sui puen-
tus vel maioris partis eiusdem sibi eundi
ad studiū lītia p̄mitus sit cōcessa. Si quis
aut. 7. §. Doctores quocq; seu magistri q̄ re-
ligiosos habitu suo dimisso leges aut ph̄s-
ica audientes sciēter docere aut in schol-
is presūperint retinere s̄mili eoīpo sint
sniā inmodati. Sup quo Jo. an. in nouel-
la dicit: Nō pūo q̄ de mēte p̄sōnis sit q̄
monachus in cella sua dimittens habitū
vel dū balneū intret occulte vel faciens sine
habitu ligetur hac constitutione: als pauci
inueniēntur non ligati. Sed qñ exhibz se
conspicibus hominū sine habitu vel i ha-
bitu laicali: vel clerici secularis sine iusta
cā: tunc ligetur. Et ad hoc facit p̄ncipiū de
ere. qd v̄l ip̄z vagari oī. puidē. B. 15°. qñ
q̄ h̄eticos v̄l credēs v̄l receptatores: v̄l d̄
sensores vel fautores eoz sciēter traderēt
ecclesiastice sepulture: extra de hereti. q̄cun-
q; li. 6. A. Et ibi etiā p̄z q̄ locus vbi ra-
les sepulti fuerint debet perpetuo sepultura
carere. B. De quo absolūendo: vide i
fra hereticus. 2. §. 1. 16° qñq; rector secula-
ris v̄l qñq; officialis eius cognosceret d̄

crimine heresis: aut captos liberaret v̄l di-
ocessuoz v̄l inquisitoz offiū impediret
extra de hereti. c. inquisitionis. A. Ibi
p̄z q̄ iste casus ē p̄ rectores quoscūq; tēpo-
rales q̄ cognoscūt vel iudicant de crimine
heretis: vel captos p̄ heresi relaxāt sine li-
cenna vel mandato epi vel iquis. toris: aut
recusant implere executionē eis pro hui⁹
modi crimie a diocessano vel iquis. torib⁹ in-
iūciā. put ad eoz spectat offiū: v̄l alr officiū
epi vel inquisitoz lītiā vel p̄cessum dire-
cre impedire presūperint. Et si in excōica-
tione permanerit per annū aio p̄tinaci ve-
lut heretici sūt condemnādi. B. 17° est d̄
his qui per assassinos quēq; xp̄anū interfi-
ci procurauerint: vide. s̄. assassinus. 18° de
clericis qui manifestis vsurarijs domos lo-
cant: vel alto titulo concedūt: extra de vsur.
c. vsurarij. vide. j. vsura. 4. §. 4. 19° de his
q̄ concedūt represalias p̄ personas eccle-
siasticas spectālī siue generalit̄: ex de iureiu-
ran. 7. li. A. v̄l ibi p̄z. iste casus est contra
concedentes represalias p̄ clericos v̄l eo-
rū bona vel generaliter concessas extendē-
tes ad eos: quā concessione vel extensionē
nisi reuocauerint infra menses a tpe p̄cessi-
onis vel extensionis singularis persona ex-
cōicationē: et v̄nuēritas interdictū incur-
rūt: v̄l ibi. B. 20° si dñs vel rector tempa-
lis non fecerit obseruari ea que statuunt p̄
insecutores cardinaliū seu alicuius de fā-
lia corū vel pape: extra de pe. felicias. A.
Hoc verū est si non fecerit dictus rector vel
tpalis vel sp̄ualis vel officialis eius obser-
uari predicta infra mensem postq̄ delictū
ad eoz noticiā puenierit. Et ciuitas quelī-
bet preter v̄bē si non facit predicta: v̄l dñs
est infra mensem cū facultas ei affuerit p̄-
uatur eoīpo pontificali dignitate: v̄l. s̄. 7. v̄l
philomūus remanet interdicia v̄l ibi. 21° q̄
cūq; dat lītiāz occidendi capiendi: seu ali-
ter in bonis vel personis suis vel suozum
granandi eos qui contra reges baronos
nobiles vel quoscūq; alios tulerunt excōi-
cationis suspensionis vel interdicti senten-
tias siue illos quoz occasione sunt. plate-
vel eos q̄ eas obseruant aut eos q̄ talr ex-
cōicatis cōicare nolūt: nisi lītiā ip̄am re-
integra reuocēt: et si qua sint ablata restitū-
ant siue pro illis satisfaciāt. A. In. c. qñ-
q; d̄ quo iſra dī: nisi lītiā ip̄az reintegra re-
uocauerint: vel si ad bonozum captionez

occasione ipsius licentie sit processum bo-
na ipsa fuerint infra octo dierum spaci-
um restituta: aut satisfactio pro ipis ipensa.
B Silr et qui dicta licentia vsi fuerint: vel et
sine lina suo motu hec fecerint: excoicatio-
ne incurrunt: in q si pmaserint per duos me-
ses no nisi per papa absoluerint: et de se. ex
co. q. c. unq. 22. qn qd ab excoicatione abso-
lutus fuerit in moris articulo vel alio ipe-
dimeto: si cessante articulo vel impedimen-
to no repntet se qcius comode poterit et
a quo absolui debebat reicidit in eandem snt
am: et co. col. 23. qn aliq absoluitur a sede
aplica vel a legatis: et inuigil etis q se pntent
ordinarijs vel alijs suscepturi pntiam: et pas-
sis iniuria seu etis qbus obligati snt satisfi-
ciat: silr si hoc no faciat qpmu comode po-
terit reicidat i eadem sntiaz: vt dicto. c. eos.
Ite snt alijs casus excoicationu in cle. d. q
bus qnq snt papales: vt dictu est. d. absolu-
tio pmo. s. 3. alijs snt liti. **P**rimu est d illis
q in cimiterijs sepeliunt corpora tpe interdi-
cti in casib no concessis a iure: vel excoica-
tos publice aut nominatis interdictos aut
vsurarios manifestos scieter sepeliunt: a q
excoicatione non debet absolui nisi ad ar-
bitriu dioecani satisfecerint etis qbus p pre-
missa fuerit iniuria interrogata: vt de sepl. eos.
Et ibi additur: Nullo eis p premissa ex-
emptionis vel quouis alto priuilegio qcu-
q forma rboz pcesso aliquale suffragate.
B 2° de religiosis qui decimas ecclesie
debuit sibi appropriant vlti vlturpat: siue q no
permittit solui ecclesijs decimas de animalib
bus familiarum et pastozuz suozuz vel alio
ru imiscencia ipsa aialia gregibus eozuz: vel
de aialibus q in fraudē ecclesiaz emunt et em-
pta tradunt venditoribus vel alijs ab ipis te-
nenda: seu q non permittunt vel prohibent
solui decimas ecclesijs d terris quas tradunt
alijs excolendas nisi requisita. **E**t per eos
quoz interest: vt in cle. religiofi. de qua. j.
B destiterit infra mensem: aut si de his q
vsurpauerunt contra premissa. **E**t vel re-
tinere presumpserint: vt in dicta cle. **B** no
satisfecerint damnificatio ecclesijs infra du-
os menses sunt suspesi ab administratioib et
beneficijs suis. Qnod si non habent admi-
nistraciones et beneficia ipso facto excoica-
tionez incurrunt: vt extra de deci. religiofi.
3° est de monachis vel canonicis regulari-
bus qui non habent aduistrationem et
transferunt se ad curias principu sine licen-

tia prelatoz suozuz: vt danum aliquod in-
ferant suis prelatis aut monasterio: vt d sta.
mo. ne in agro. **E**t. s. q. 2. ho. vbi dicitur:
Prohibemus ne monachi aut regulares
canonici aduistrationem aliquam non
habentes ad curias principu absq lina spā
li prelatoz suoz se conferre preiuniat. **Q**d
si vt suis platis aut monasterijs danuz ali-
quod inferant ad dictas curias se conferre
presumpserint excoicationis sntiam eos icur-
rere volumus ipso facto. **E**t directe ibidez
inuigilur platis vt ipos a curiaz accessu et
quibuscumq vagationibus et diuersu diu-
geter copescant. **B** 4° de monachis qui
infra septa monasteriu sine licentia arma te-
nent: vt in de co. c. ne in agro. **E**t 3° s. pfa-
te. vbi post dictu. s. q. 2. ho. imediate subiun-
gitur: pstate quozq snt monachos infra se-
pta monasteriu sine licentia abbatu suoz ar-
ma tenentes decernunt subiacere. **E**t vt po-
nitur in directoria li. 3. ti. 2. s. 254. die Silr:
q hoc intelligit de pnueritibus: quia si
dum intrat septa arma portat secum: no tam
animo nocendi vel secum intrus retinendi non i-
putat: q tenere est expposito cu effectu: et
de cle. no resi. relatum. **E**t hoc et intelligit
tisi de suo monasterio non de alio: cum no
posset hie licentia sui abbatis extra territoriu
suum: et de pti. vt aiap. li. 6. **E**t noie ar-
moz no solu scura gladios et gallicas intelli-
gimus: s etiaz fustos et lapides. ff. d. rbo.
li. armoru. siue sint defensionis siue inuasio-
nis: ar. extra de homi. c. sicut dignum. s. il-
li etiam. **B** 5° de his qui impedirent vsi-
tatores monialium vel canonicarum.
Et. s. seculariuz: vt in cle. de qua infra. **B**
nisi moniti destiterint: vt de sta. mona. ante-
dentes. **E**t qz vbi pz excoicationem in-
currunt no obstantibus quibuscumq pri-
uilegijs statutis vel consuetudinibus. **E**t
intelligitur de monialibus quibuscumq:
vt dicitur in directoria. c. iuu. s. 255. **B**
6° est de quibusdam mulieribus que be-
chne vulgariter nuncupantur: similiter et
religiosi qui eas in illo statu fouent. **E**t
vel ad talem statum adducunt: vt in clem.
de qua statim. **B** vt in clem. reli. do.
cum de quibusdam. vide. j. religio pmo. s.
fi. 7° de his qui scieter contrahunt mrimo-
nia in gradibus consanguinitatis vlti
nitatis phibitis vel cum monialibus vlti
hentes qui sunt religiosi siue moniales aut
clerici ut sacre: vt de consangu. et affini-

eos. **A.** Ibi etiam p̄cipit eccl̄az p̄lati: vt p̄fatos t̄a diu nunciant excoīcatos seu a suis faciant subditi nunciant: donec suū huiusmodi recognoscenētes errorem separētur ab inuicem: et absolutiois obtinere beneficium mereantur. **B.** 8° de inquisitionib⁹ hereticorū qui p̄textu officij inquisitionis quibusuis mōis illicitū pecuniā extorqunt: vel scilicet bona ecclesiarij ob delictū clericorū iū fisco ecclesie applicaret. **A.** Et n̄az et iō foris si fisco scilicet: vt in cle. de qua. j. **B.** nec possit absoluti nisi i mo: q̄ arcto do nec illis q̄b⁹ extorserūt plene satisfecerit de pecunia. **A.** sic extorā: vt in cle. de qua. j. **B.** nullis p̄uilegijs pacis aut remissionibus sup hoc valentibus: vt de here. nolen. tes. **A.** Et ibi dī de commissarijs inquisitionis seu ep̄oz vel cap̄oz sede vacante q̄ p̄dicta agerent. **B.** 9°. P̄tates: capuāci: retores: consules: iudices: et cōsiliarij: et alij officiales q̄ statuta faciunt scribunt vel dicant per que quis cōpellat solvere vsuras vel solutas nō repetere. **A.** vt q̄ solute nō restituantur plene: vt in cle. de q̄. j. **B.** et qui fm ea iudicant. **A.** vel aliter qualiter cūq̄ sciant iudicare p̄sūperint q̄ vsure soluat: vel nō plene restituant: vt in dicta cle. **B.** et q̄ hūc sup hoc p̄tates nūc statuta ip̄a delinquit. **A.** infra tres mēses: vt in ea. cle. **B.** vel si ea p̄sūperint obseruare. **A.** vel p̄suetudines eorū effici habentes: vt in ter. de quo statz. **B.** vt de viur. ex gū. x^o de religiosis medicantib⁹ q̄ domos ad h̄itandū vel loca de nouo reciperent vel recepta mutarēt seu alienarēt: vt de penus cupientes. **A.** Et ibi p̄z q̄ idē ē et si dicta loca seu domos dimitterēt se ad alia trāsserēt dō. **A.** Et hoc nisi p̄dca fiat de sedis aplice licentia sp̄ali plene et expresse facere de p̄hibitiōe huiusmōi mētionez. **P̄**er hoc t̄i nō p̄hibetur illis q̄ vitaz heremica vel solitaria duxerit eligēdā de l̄ia maiorū iurorū q̄n cellas mōnasterij seu habitacula in heremus possit acquirere ac mutare: et de ex. c. p̄la. cū ex eo l. 6. t̄i notat i directio. a. l. 3. a. 2. §. 263. et i dicto. c. cū co. expūntur vna heremica seu solitaria: vbi nō sit hōi num habitatio de p̄op̄quo. **B.** xi^o. de religiosis qui dicunt aliqua verba vt retrahant audientes a solutione decimarū: vt in dicto. c. cupientes. **A.** §. illos enāz. siue dicta verba dicant in p̄dicatione: vel alibi: vt ibi. **A.** 12°. de religiosis qui consuevūt si

binō faciūt cōscīaz de decimis soluēdis: q̄ sunt suspēsi ab officio p̄dicationis donec si cōmode possunt faciant eis p̄scīaz. Et si interim p̄dicant excoīcati sunt: vt i de c. cupientes. **A.** in §. et q̄a. vbi p̄z q̄ hoc locum h̄z q̄i dicunt religiosis sciant omulere facere p̄scīaz: et si fuerint requisiti et non aliter ex ipso tex. colligitur: vbi dī q̄ religiosi teneantur certis ip̄ibus informare populū de solutione decimarū si ab ecclesiarij i eccl̄onibus vel vicarijs aut loca tenentib⁹ eo adē fuerint requisiti: et immediate sub eodē cōtextu requiritur quo ad p̄fessiones: Nec non et his quoz p̄fessiones. **A.** Doc ē notat in directio. a. l. 3. a. 2. §. 266. et u. 6. §. 30. **B.** 13° de religiosis quibuscunq̄ qui non seruarent interdictum quod seruatur matris eccl̄ie. Et istū casū plenius vide. j. interdictū p̄mo. §. xi^o. qui incipit: Q̄n̄ finia. **A.** 14° de fratrib⁹ minoribus q̄ tpe interdicti reciperēt ad diuina fratres vel sorores de tercio ordine q̄ p̄nētes vocātur: extra de sen. ex. cum ex eo. **A.** Etiam si sup hoc h̄i vel isti fr̄es minores vel tercij ordinis p̄uilegijs quibuscunq̄ muniti fuerint. Nec ab ista excoīcatione p̄nt absolui ab alio q̄ a papa vel satisfacione premissa a locoz episcopis qui auctoritate apostolica in hac parte ip̄o iure funguntur: vt ibi. **B.** Alius casus. Benedicti pape. xi. i. cū uaganū q̄ incipit: Quia vt nulli habet. j. papa. §. h. de opponētib⁹ l̄teris electi in papā. **A.** Itē i §. est in cle. vna de h̄q̄l. p̄f. et fruct. vbi dicitur: Ad cōpescēdas l̄ugantū unī malicias diffiniri: vt vna p̄ possessio. r. m. diffinidua iūia sup b̄nificio apud sedē dītraxat apostolicam in petitorio vel possessione p̄mulgata beneficiū ipsum etiaz si dignitas vel personatus extitit et curaz habeat animaz a possessore huiusmodi: dum t̄i t̄iēnio pacifice antea possessus ab eo nō fuerit: per locū ordinariū apud aliq̄ p̄sonā idoneam sequestratur qui plenam de ip̄o et debitam curam gerens: id quod fructib⁹ illius debitis eūsdē supportandis oneribus supesse p̄gerit illi restituat q̄ finalē in causa victoriam obtinebit. Siquis autē sequestrationē huiusmodi impedire vel fructib⁹ sequestratos quoquo mō p̄sumpserit occupare: excoīcationis l̄niam incurrat ip̄o facto: a qua nisi prius impedimēto amoto et occupatis per eū fructibus restitutis nūc latenus absoluat. Itē q̄dam alius casus excoīcationis vt in c. religionū. de reli. do. li.

sexto. contra quosdam ordines mendican-
tium reprobatores qui non videntur hodie re-
periri: ideo de illo dicere non curo. Alij sunt
in quibusdam exuagantibus: de quibus. j. usus
clauum primo. §. li. **B** Abi di: sub pēa
excoicationis nō h3 vim late sūt sed cōmī-
nationis: vt. C. cōminationes eplās. **B**
Abi di: Cōminationes eplās pragmata sūt
scriptiōnes auctoritatē rei iudicate nō h3e.
B Et nō iur ēē de sagittarijs artē. **A** .i. i.
gl. **B** Et hūc casū etiā h3e. j. sagittarius.
§. 2. **A** vt p3 in sū. con. li. 2. n. 4. q. 2. Qui
dam dicūt q3 h3i vlt sūtia h3a habent vim
late sūt. Sed cōior 7 h3ior opio ē q3 h3e
ant iū vim cōminationis. **H**ostie. vtro 7
h3ug. dicūt q3 qñ sit phibitio a lege. i. a ca-
none h3e h3a h3ent vim cōminationis. 30.
di. per totū. **Q**ñ aut a iudice tunc ē canō la-
te sūt: dñ iū iudex h3e verba pferens hoc
intendat. **C**on. glo. **R**ay. Et addit **H**ostie.
Puto q3 iudici in hoc credendū sūt: qñ di-
cūt q3 sic vel sic intenderūt: sed anteq3 hoc de-
clarauerit puto excusari illū qui sūiam nō
seruauit cū pbabilr credere potuerit q3 cō-
minatio iū esset. **B** Sententijs p sta-
uta ordinarij. **A** quorūcūq3 vt in c. de
quo. j. **B** non ligantur ignorantes: nisi
ignorātia fuerit crassa aut supina: ēē de con-
sti. vt anlmay li. 6. 7 infra lex. §. 5.
Aliū sola consuetudo absq3 sūtia vel con-
stitutione reddat aliquē excoicatu. **R**ndeo
Non: q3 iste nō est modus ferende iēntē
excoicationis. **B** **H**ostie. aut dicit q3 p sue-
tudo approbata reddit aliquē sū iure ex-
coicato qui al non esset: **R**ay. nil sup hoc
determinat: sed gl. eius ait: **R**euera sine cō-
stitutione tacita vel expressa nō pōt consue-
tudo aliquē facere excoicatu: sed intelligen-
dū est ex quo papa 7 prelati ecclesie tales re-
putant excoicatos: cōstōem sup hoc edic-
tam esse: 7 ita lata est cōstitutio vel sententia
7a vel p sūpta: vt in sū. cō. li. 2. n. 5. q. x. **B**
Quibus ex cāis sūtia excoicationis sit
ferenda a iudice. **R**ndeo: tres cāe possunt
ēē. **P**rima est contumacia: vt qñ aliquis fu-
erit vocatus siue admonitus p iudicem tri-
bus edictis vel vno p omnibus 7 ipse sit cō-
tumax siue inobediens. **S**ed a qñ q3 p ali-
quo certo dāno vel offensa p q nō vult sa-
tisfacere excoicatur. Et pbāt predicta duo
ēē vt lre nō pte. qñ frequenter. xi. q. 3. cer-
t. ēē de h3bo. si. ex parte. **S**uper istis casu-

bus dicit **Th**o. in. 4. sententiā di. 18. **N**ul-
lus d3 excoicari nisi p peccato mortali. Et
q3 in dānificando aliquem etiā corporali-
ter siue in rebus corporalibus aliquis mor-
talr peccat: iō p dāno spali ecclesia excoicare
potest. **S**3 q3 excoicatio est grauissima pe-
narum non debet infligi etiam p pccō mor-
tali nisi quis contumax fuerit: vel si venien-
do ad iudiciū: vel inde sine licentia receden-
do: vel determinationi iudicis nō parēdo
tunc enī postq3 monit⁹ fuerit excoicari d3
A .i. potest. Et predicta satis probantur i-
uribus pzeallegatis. **B** **T**ertia causa si-
ue modus excoicatiois est qñ psona igno-
ratur: sed excoicatur in gnālī: vt quicūq3
furtū fecit nisi restituat: vel qui scit nūl re-
uelat: ēē eo. a nobis. **L**ui aut dēat reuelare
h3e. j. reuelatio. §. 1. **A** **V**eritas est q3 pro
omni peccato mortali a quo quis nolit cor-
rigi pōt excoicari etiam maior excoicatio ē
xi. q. 3. nēo epōz. 7 pzeipue p contumacia
p legitimā obedientiā. xi. q. 3. si autem nob
non distincto virum pro modica lev mag
cā fiat obedientia: vocatio seu amōitio: q3
semper est ibi contumacia: que ē crimē ma-
ximū 7 gen⁹ idolatrie: pmo **R**egi. is. 7 i sū-
ma con. li. 3. n. 33 q. 54. vbi etiā ponit qñ
ē minor excoicatio pōt a iudice irrogari
p contumacia: 7 sūt ēē loco pene ad ipso in-
fligende tā in foro iudiciali q3 penitentiali
B **P**ro peccato xō alterius nemo pōt
excoicari. 24. q. 3. si habes. **Q**uō debe-
at fieri excoicationis sententia. **R**ndeo d3 p
mitri triplex monitio vel vna pro trib⁹: ali-
ter est iniusta: 7 iudex est suspensus p mēse
ab ingressu ecclesie: extra eo. sacro. Et d3
h3e tēpōz conuententia interualla nisi facti
necessitas aliud suaserit. et debet ferri i scri-
ptis continentibus cām excoicationis: ali-
ter excoicans est suspensus non solum ab i-
gressu ecclesie: sed etiam a diuinis p mēse
que si quidem exequatur irregulariter effi-
citur: nec nisi per papam poterit euz eo dis-
pensari: extra eo. cum medicinalis. **S**3 he
pene non tangūt epos cum non fiat specul-
alis mendo de eis sicut oportet vt d3. d. epos.
§. 7. **D**e hoc ē cāu h3e. j. interdictum p
mo. §. 6. **A** **A**d predictoz clariorē intelle-
ctū sciēdū q3 iste ē modus 7 forma. pcedēdi
ad excoicationē. primo nanq3 debet pcedere
rōnabilis 7 manifesta cā: ēē eo. sacro
vbi de prelatō d3: **L**aucat diligenter ne ad

excoicationem cuiuscunqꝫ absqꝫ manife-
sta et rationabili causa pcedat. 2º debz pñtiti
monitio unde in d. c. sacro dñ: pñtiti
monitio nequis in aliqua excoicatione scien-
tiam nisi competenti admonitõe premissa
et plenibus personis idoneis p qñ si neces-
suerit possit pbari monitio pmutare pre-
sumat. 3º si psumpserit etiam si fuerit
excoicatus: dñs sñua ingressu ecclesie sibi p mē-
sem nouerit interdictu: alia nñpñlominº pe-
na mulctandus si vitu fuerit expedire. Et in
intelligitur h de monitione trina fm glo.
S3 in lñ. cõ. li. 3. n. 31. q. 56. nõtur qꝫ cõpe-
tens monitio dñ ad arbitrium iudicis: siue
trina siue vna p tribus maxime in notori-
is. 24. q. 3. de illicita. Et hº monitiones si
ue tres siue vna p tribus debent fieri cum
ppetentibus intervalis aliquoz diez: nisi
necessitas aliud iussuerit: et. c. pñtiti lib. 6.
3º sñua excoicationis dñ fieri in scriptis. et
scripturæ copia dari infra mensem requiren-
ti: et. c. cū medicinalis li. 6. vbi dñ: Quisqꝫ
excoicat excoicatione in scriptis pferat et
cām excoicationis expresse pñtibat ppter
quam excoicatio pñtatur. Exēpluz hº huius
scripturæ tenet excoicator tradere in-
fra menses si fuerit requisitus: super qꝫ regis-
tratione fieri volumº publicu instm vel lras
testimoniales pñt sigillo auctetico pñtatas
Et si dicta fo: ma pñtata non fuerit tamē
sententia tenet: sed excoicatus de facili ab-
soluit et excoicans ad interesse pñtina et
ad alias penas. d. c. sacro. et. c. cum medici-
nalis. vbi dñ: Sigs aut iudicu hº pñtutio
nis temerarius extiterit violator: p mēsem
vñu ab ingressu ecclesie et diuitis se noue-
rit suspensū: superior hº ad quez recurrit
sñiam ipam sine difficultate relaxans lato-
rem excoicato ad expensas et ad oē interes-
se pñtinet: et aliter pñtatur aiaduersione cõ-
digna: vt pena docente discant iudices qꝫ
grauē sit excoicationu sententia sine ma-
iuritate debita fulminare. Et hec eadez in
suspensionis et in interdicti sententijs volu-
mus obseruari: Laucant aures et. c. 3. et. 4.
quo ad formam requiritur congruitas hº
boz. Ade pñtatur notatur in lñ. con. li. 3. ti.
33. q. 68. sic consuevit ferri sententia excoi-
cationis: Propter talem cām te vel talem
excoico vel excoicamus in scriptis. Huius
modi ergo verbia vel equipollentibus vt
debet excoicans: et satis colligitur in dicto

c. cū medicinali. ar. et ad hoc. 2. q. 6. §. diffi-
nitia. vbi dñ: Diffinitia quoqꝫ sñua que ab-
soloz vel cõdēnationē non pñtinet p nulla
hº. unde et Ray. dicit: Non approbo pñue-
tudinē quonidā simpliciū sacerdotu diec-
tū: demiciam talē excoicatu et nūqꝫ excoi-
cauerunt cū pñs: nec ulla hba sūt apta ad
excoicationē. Et gl. Ray. dicit qꝫ reuera hº
modi hba non sūt apta ad excoicadū. Et
hº talis custandus sit ab illis quibus sit de-
nūciatio: qꝫ non est ipoz iudicare: vñ sit
excoicat nec ne: tamē si de hoc agatur in
forma iudicij non reputabitur excoicatus
pñt hº. hba nisi al probetur excoicatus.
B Cum iudex dicit excoico istu vel si
milla hba: intelligitur de excoicatione ma-
iori: et eo. siquem. Si epus excoicat oēs
qꝫ furtu fecerint nunquid subditi eius talia
cõmittentes extra suam diocesim sūt excoi-
cati. gen. nō: vt et de pñt. vi animarū lib. 6.
Alia alieni qui offendūt i diocesi illiº
q in gnali excoicauit incidant in eius excoi-
municationes. gen. deo sicnam eius subdi-
ti sunt ratione loci vbi offendunt. A hº
tenet gl. in. c. a nobis pñmo et eo. B nisi
ignorauerit vt dñm est hic supra. §. 7.
Quid si metropolitanus existens in dio-
cesi sui suffraganei veniat contra sententiā
ab eo latā. gen. fm Host. Sicut sententiā vt
canon nō ligat pñtenti: sic nec pñtenti su-
pioris: puta metropolitanū pñtenti de
ma. et obe. cū inferior. et et eo. a nob. Cō.
Tho. in. 4. di. 18. A hº Aug. hoc dixerit
hoc cāu metropolitanū ligari non senten-
tia hºis sed iuris: vt in lñ. con. li. 3. ti. 33. q.
59. vbi etiā innuit fm Host. qꝫ alius epus
vel archiepꝫ cū non subest epꝫ qꝫ pñmul-
gauit sententiā bene ligaret. sed et dictuz
Aug. vñ posse saluari quādo pñua metro-
politanus participaret cū subditi suffraga-
nei in crimine dñato: nñ. n. vñ ligari sen-
tia iuris: et eo. si pñtenti. B Quid si tu
dicat: excoico vñu de istis duobus. gen. f3
Bull. Credo sine pñiudicio qꝫ ille ē excoi-
catus de quo iudex intellexit. Si tamē nō
potest scribi: neuter vitandus est. sñr nec ex-
coicatur si vaga fuerit eius intentio. A
non magis se referens ad vñu qꝫ ad aliuz
euz non intenderit vñuqꝫ ligare: ideo neu-
ter est ligatus: vt in lñ. con. c. ti. q. 70. B
Quid si dicat: excoico te si appellas vel
preparaueris appellare. gen. fm Hostem.

Alidetur q non teneat sententia cum quibz
oppressus appellare possit unde talis sen-
tentia videtur intolerabilis erroris continere: et
eo. per rual. §. nos igitur. **A** Idem in su. co.
fess. c. ii. q. 79. Et additur: Soff. in dicitur
rium. Hoc dicitur Soff. v. posse intelligi
qñ appellatio est in prohibita vel respectu ap-
pellationis frivole: et de app. v. debet. **B**
Quid si dicat prelatus: hęc te. p. excōi-
cato et h. nūquid vere erit excōicatus. Gen-
deo fm Buil. si per talia hba agatur in fo-
ro iudicij non reputabitur excōicatus nisi
aliter constiterit de intentione excōicatis: vt
qz temp solutus ē uia dicē et h. In foro au-
tē pñiali eligenda est iustior via. s. vt pñet se
excōicatū et absolutionē petat. **Id.** **D**ost.
A Et dicit **D**ost. Non facio vim vñz iu-
dex dicat: excōico te: vel scias te excōicatū:
vel te excōicatū cognoscas: vel habeas seu
geras te pro excōicato: vel repures te excōi-
catum vel alia quecūqz vis: dūmodo volū-
tatem et consensū iudicis de presenti expar-
mant: sicut et alio sile dī extra de spon. si in-
ter virū. et de spon. duo. c. i. Et volūtas iu-
dicis spūalis omnino seruanda est. p. lege
xi. q. 3. audi. Et fm gl. Ray. quicqz dñi ē
est de hīs diuersimode. platis cū sententia
excōicationis profertur: idē intelligendūz
est si lub eisdem hīs quis ab excōicationē
absoluitur. **Con.** **D**ost. vt in su. co. li. 3. ri.
33. q. 69. **B** Quid si dicat excōico te
et absoluo te. q. h. gunt. si voluit iudex sil ex-
cōicare et absolueri: non potuit: et nihil e-
git. si aut voluit excōicare et postea absolue-
virūqz valuit. **A** Idem in su. con. e. ii. q.
71. Et ex his p3 q excōicatio regulariter te-
neat etiā nullo ordine seruato: vt et clari nōf
eo. ii. q. 73. Et eodē mō tenet absolō qñ cū
qz siplr et isolenit data: et hoc nisi aliq cāu
aliud particulariter exprimat: qz generi p
spēm derogatur: vt in. c. generi de regu. iu-
ris li. 6. **B** Quid de duobus quibz man-
datū ē vt aliquē excōicent: et vterqz eorum
eodē mōmēto dicat: excōico te si ille nō ex-
cōicauit te. Gen. fm **D**ug. vterqz illoz iudit
cū excōicat: qz intentio eorum est q ille ex-
cōicetur. **A** Idem in su. co. eo. ii. q. 71. **B**
Quid si is q suā gñālem pmulgauit
mōritur vel amouetur: nunquid q postea
pfacit est excōicat. **R**ñdeo fm **D**ost. non
nisi diffiniendo statuerit. ff. de offi. pñec.
v. l. i. §. si. vel nisi a successore expresse pñur

metur: extra de loca. c. i. r. de offi. le. c. i.
A In hoc. c. i. nihil de hoc h: sed potius
eo. ii. c. si. vbi h: q pñō legati durat etiā
p^o eius offiū. Et idē qd in hoc. §. notat gl.
extra eo. a nobis pñmo: et in su. con. eo. titu.
q. 60. **B** Quid de illis qu excōicant or-
dines recipiūt. gñdeo si scientes se excōica-
tos receperunt a susceptis ordinibus sunt
in perpetuū deponendi. **A** hoc vñz si sūt
clerici seculares. Si hō tā sūt effecti religii
glōi sūt suspēsi ab executione suscepti ordi-
nis et officij: vt in. c. cū illoz. de quo j. **B**
si hō non recolentes facium p quo i excōi-
cationē inciderūt: vel factū quidē scientes
sz iuris ignari nesciebāt se excōicatos: tūc
cum talibus si sūt seculares archiepī v lēpi-
scopi dispensare non possunt absqz mada-
to sedis aplice. si hō sunt regulares abba-
tes ipsoz post iniuncā penitentiam et pacā
poterūt cum eis dispensare nisi graue fue-
rit et notabile factū: vel qui fecerit adul-
terium vel dīcretum: vt violenter p obliuio-
nem et ignorantiā presumatur. **P**robatur
hec omnia et eo. cū illoz. **A** **L**encus ex-
cōicatus quō teneatur dicere horas cano-
nicas: vide. j. hore. §. s. qui incipit: **A**trum
clericus. Quid hō fiet de fructibus eccle-
sie clerici excōicati. Gen. fm **B**er. **D**ebēt as-
signari alicui qui celebrat pro eo donec ipse
est excōicatus: et de appel. peruenit. **A** **D** si
inuisset fuisset excōicatus recuperabit fru-
ctus sibi subiacos. 2. q. 5. super causa. **Idem**
Ray. et **Soff.** Si hō iuste: non potest. **C.** d
re mili. cum allegat lib. 12. **A** **D** hoc facit ex-
tra de sen. ex. sacro. **A** **P**ossent tamē sibi
in hoc cāu etiā fructus restitui de gratia
C. de re mili. l. stipendia. fm **D**ost. qui cit-
am addit: Quod tamen de facili fieri non
debet ne cōtemnatur rigor ecclesiastice di-
scipline: vt in sum. con. li. 3. ti. 33. q. 83. **I**tem
tunc excōicatus non percipit fructus bene-
ficij quando est in mora absolutionis pñe-
deraliter sic fm **Ray.** ar. c. qz diuersitatem
extra de pñec. pñeb. vt in su. con. eo. ti. q. 81.
vbi et notatur q illud qd dictū est de excōi-
cato circa hanc receptionem fructuum in-
telligendum est etiā in suspēso a benefi-
cio: extra de elec. cum in cunctis. §. clerici
sane. Et fm **I**nnoc. in. c. pastoralis. extra d
appel. idem est de suspēso ab officio mī.
Sed **D**ost. hoc mī. ligat quando ex gra-
uicā suspēsus est: extra de pur. ca. in sol-

licitudines. secus si ex leui cā: puta propter
scandalum populi vel infamiam solaz: nec
diu sitit conuincat. Idē Bos. vt in d. cā. q.
St. B. Alii sūta excoicationis lara sū
p ditione liget anq̄ extet conditio. gndeo
fm Hostien. non ligat: extra de app. pre-
terea. 2. et c. eo. a nobis pamo. An si pen-
dente p ditione appelleretur tenet appellatio
Et impedit effectū sūte conditioe enā
postmodū adueniente: vt in d. c. preterea.
fm eundem Hosti. in sū. con. c. n. q. 75. B
Sed si pure sūta feruit non releuatur p ap-
pellationem: cū de appel pastorali traheret
tamen cāe cognitionem in superiore: cū
de sen. ex. per tuas. Et Idē in d. q. 75. B
Sed quid si pendente conditioe desi-
nat cū subditur. gndeo tenet sūta nisi ap-
pelleret: cū de foro. compe. c. pli. extra d. offi.
deli. grati. 2. c. relatum. Idem Inn. A
Idem in sū. con. c. n. q. 77. B Quid si
dicat iudex excoico te si habes res furtiuas
nunquid per appellationem suspendetur.
gndeo fm Hostiē. non suspendetur si ha-
bet res illas: si tamen occultum est ecclia nō
iudicat de occultis: sed apud deū ligatus ē
Et Idem in sū. con. c. n. q. 78 B Quid
si dicat excoico te: q̄ fecisti fur: tum: et tamē
falsum est. gndeo fm Bui. Inno. 2. Hosti.
stī. tūus ē dicere q̄ excoicatio teneat: vt
xi. q. 3. c. i. 2. c. si cōp. q̄ non est error: inole-
rabilis expressus: et cā si sit falsa non est im-
possibilis. vnde consulendū est q̄ absolu-
tur ad cautela quo ad fori iudiciale: s; quo
ad deum non est ligatus nisi forte ex contē-
ptu A Contēnere aut. in dī qm̄ excoicati-
onē nō seruaret anq̄ declaratur iniusta vī
nulla: et ex eo contēptu etiam sententia
nulla fieret aliqua et teneret: vt no. gl. in c.
per tuas super x̄bopriēre. extra de sē. ex.
alig tamen dicit q̄ hoc cāe excoicatio ex
cā falsa lata non liget: vt in sum. con. co. n.
q. 74. p quo bñ facit: q̄ iura pmpnoza sū
ad absoluendū q̄ ad obligandū: vt i. c.
cū sint de regu. iuri. lib. 6. sed absolū ex cā
falsa facta non valet nisi aliud constiterit d
mente absoluentis: vt in c. officij cū de sē.
ex. 2. no. in d. q. 74. ergo multo fort⁹ nec
excoicatio: quod potest concedi nisi aliud
expresse constaret de mente excoicantis. et
in hoc cāu potest intelligi prima opinio: et
etiam qm̄ non constat manifeste d falsitate
cāe et nullitate sententie: tūc enim l3 foret

nulla tñ seruari d3: vt p̄ooffensum est. B
Quid si iudex precipiat alicui debito-
ri q̄ soluat infra certū terminū alioquin sit
excoicatus: vtrū creditor possit terminū p-
rogare. gñ. f3 Inn. 2. Hosti. non pōt pro-
rogare q̄m̄ ad sūtam excoicationis: nisi
si iudex cōsentiat. progaioni: et tūc si ad-
ueniente scdo termino non soluerit iterū
est excoicatus: q̄ terminus videtur proga-
tus cū accessiois: arg. ff. de preca. sed et si
manente. Si tñ persona i primo reputat si
bi vi satisfactū: cessat tota excoicatio. A
Idē in sum. cō. li. 3. ti. 33. q. 76. B Ex-
coicatus qui contēnit sūtam seruare et inge-
rit se cōiōnt fidelū etā si sūta erat forsitan
iniusta sit iusta. s. q̄ propter contēptū pōt
iuste excoicari. xi. q. 3. s. cū ergo. 2. s. huic.
Et talis etiam tardius absoluitur. xi. q. 3.
g tubente. vnde talibus consulendū est: q̄
si sciant iniustam sūtam: ipsi diligenter
obseruet. A Glo. in c. per tuas. sup ver-
bo p̄nere. dicit q̄ ppter cōtēptū sētētia
que als erat iniusta vel nulla teneret. Et iō
fm Ray. 2. in sū. con. co. n. q. 73. ad si talī
ter excoicatus dber humiliter sētētia ob-
seruare et se excoicatio: i presentare offerens
canonicam satisfacionem si in aliquo offē-
dit: sic instanter petat absolutionem: si ua-
fecerit erit ei ad meritum: als si contēneret
peccaret mortaliter: cū eo. per tuas. Con.
Tho. 2. Hosti. Item potest proponere qm̄
montiam contra excommunicatozem corā
superiore: cū eo. sacro. vt ibi. B In q
bus casibus sententia excommunicatiōis
nulla est ipso iure. gndeo. in quinq. p̄di-
mus est si ille qui tulit eam non habebat
de hoc potestatem: et quia non erat eius iu-
di. io. q. 3. sententia. A Melius extra
de p. 2. re. omnis. B vel excommuni-
catus: vel huiusmodi. A Istud h̄i de
claratur per id quod habetur. s. excoica-
tor. ad si. 2. in sum. con. li. 3. ti. 33. q. 73. vbi
dicitur fm Ray. q̄ idem quod de excom-
municatis est etiam de intrusis et suspensis
et a iurisdictione alienis: quia tales excom-
municare non possunt: ar. l. 7. q. 2. alienationes
2. c. precarte. 2. de concess. pieben. quia. Si
tamen crimen eorum occultum est tolerā-
da ceteris illorum sententia: l3 nulla q̄dū cri-
men est: occultū et illi tolerantur ab ecclia
argu. 8. q. 4. nonne. 2. 3. q. 7. s. tria. vbi dī
q̄ si seruus dum putatur liber ex de legau-

one iniam dixerit: et postea in servitute rep-
hensus sit: inia ab eo dicta valet. Itē ad h^o
ē de iure pa. consultationibus. vbi d^r: q^d p
sentatio facta ab eo qui habebatur p parric-
no valet. Intelligi si possidebat ius pzonar-
tus: et non aliter vt. d. c. cōsultatōibus. De
quit in sū. con. cū p dicitur. Lō. Host. ppe.
et Lho. Addit autē Lho. q^d suspēsus a iuris-
dictōe nō pōt excōicare: si pēnus autē ab or-
dine tñ nō pōt ea q^d tñt ordie: sed potest ea
que hnt iurisdictionis: et cōuerso si sit suspē-
sus a iurisdictione et nō ab ordine: si ab vtro-
q^{ue} neut^r pōt. B² qñ est lata post appel-
lationē legumā. 3° qñ cōtinet intolerabilē
errore. hī duo cāus hñtur extra eo. p. iuas.
In quib^{us} casibus ille q^{ue} eos pponit enā si nō
petat absolutionē d^r audiri: vt in. d. c. p. tu-
as. Sed et si ad cautelā petat absolutionem
non d^r denegari q^{ui}us aduersarius ei⁹ vel
excōicator se opponat nisi diceret eū excōi-
catū pro manifesta offensa: q^{ui} tūc dabit sic
dicenti terminus octo die^r: et si pbauerit nō
absoluet nisi psetet emendā vel det cautio-
nē de parendo iuri si offensa pponatur du-
bia. Si tñ pendēte pbatōe pma. fillius qui
sic fuerat excōicatus: d^r curari in illis omi-
bus que vt actor in iudicijs attērauerit. Ex-
tra iudiciū hō in offi. ijs: electionib^{us}: postu-
lationibus et alijs legumis acibus d^r ad-
mitti: et co. soler li. 6. Quod si appellatōez
sup hoc nō fuerit pfecta^r vt debuit infra ipō
statutū a iure vel a iudice et ipse fuerit excōi-
catus notatū et expresse: d^r co lapsō tēpore
d^r denunciari et tam a iudicialibus q^{ue} ex iu-
dicialibus acibus remoueri donec de ipō
sine doctuerit nullitate: et co. licet li. 6. A
De tpe appellatōis h² et de appel. cuz sit
vbi d^r: q^d si ate sniaz vel post fuerit appella-
tum: h² i appellatibus annus indulgetur
aut ex necessaria et euidenti cā bienniu: nisi
forte iudex a quo appellatū fuerit fm loco
rū distantia et personarū et negocij q^{ui}atē
precisum ipō fuerit moderatus: infra qd si-
lis qui appellauerit cām appellatōis non
fuerit pcurus tenebit snia: si post scētiam
appellauerit et a cā sua cecidisse v² nec apli-
us super eodem negotio audiet appellans
hec ibi. Hoc fallit in snia excōicationis q^{ui}
p lapsū dicti tps nō ratiucat: et pōt ei⁹ nul-
litas allegari. d. c. 13. B⁴ cāus ē qñ aliq^{ui}s
excōicaret maiori excōicationē illō q^{ui} excōi-
cato participarent non in crimine sed in lo-

cutione: et in alijs casibus quibus incurrit
minor excōicatio. Nam talis inia non va-
let nisi premissa trima monitione vel vna p-
tribus: et nisi expmiant nominatim ipi ad
monendū: et. c. statuit. et. c. stōnem li. 6. A
hoc etiā cāu sūr non valet inia excōicatoris
vel interdicti. d. c. statuit. Et in dictis trib^{us}
monitionibus siue vna p tribus d^r bet adel
se aliquor die^r ppetentia interualla: nisi
facti necessitas aliud suaserit. d. c. constitui-
tionem. B⁵ et qñ prelati interdicerent
subditis suis ne exponerent suis superori-
bus aut apostolice sedis legatis vel inquisi-
toribus. A¹ a sede apostolica deputatis vel
alijs: quibuscūq^{ue} per sonis p quas ad pdcō-
ru nouiciam vacat perueniri: vt in. d. c. ga-
de quo. j. B² statū ecclesiast^{ice} suaz huc mōa
sterio^r: et de hoc ferrent sniam excōicatoris
extra de offi. ordi. q^{ui} plet i⁹ li. 6. A² vbi
p³ q^{ui} hoc cāu talis sententia non valet: sūr
nec interdicti nec suspensionis. Idem enaz
casus notantur in sū. con. li. 3. ti. 33. q. 73. f. 3
fm Hosti. Et additur aliud: videlz si q^{ui} ex-
cōicatur a religato contra intencionem de-
legatus: extra de pben. c. h. B³ Aliq^{ui}
excōicatus obliget sibi aliquem pendo.
fm deo. Hosti. dicit q^{ui} non. A⁴ dicit enim
Hosti. q^{ui} excōicatus contrahendo pōt cō-
ditionem suā facere deteriori non meli-
orem: et iō obligatur alteri et non obligat si-
bi aliū: vt in sū. con. li. 3. ti. 33. q. 84. B⁵
h²us v² qd^{ui} qñm dicit: videlz q^{ui} omnes p-
ctus inuē cū excōicato nō solū ignorantes
sed etiam scienter et citam durante excōica-
tione tenent: et ex eis qd^{ui} agū contra excōi-
catū: ipse autē durante excōicatione agere nō po-
test. Poterit tamē post absolutionē citā de
pctu inuē dū erat excōicatus. xi. q. 3. quo-
nā multos in h. et co. li. 10. Lon. Sui A²
B³ de in sū. cō. d. q. 84. Et vt notatur. c. ti.
q. 133. glo. Ray. dicit q^{ui} in hoc distinguen-
dū est: q^{ui} si talis est pctus q^{ui} ex i⁹o trāit al-
terius in potestate alterius tenet pctus: vt
cū quis dat se in arrogationem alicuius ex-
communicati fm illud. Errogo qui suus
ē: sed habet meus esse necesse: vel quādo q^{ui}
vendit se in seruū vel p hū manumoniū cuz
persona excōicata. Et in his casibus pos-
sunt taliter p hentes sibi uicem cōicare: et
pore excōicationis: sicut cū aliquis excōi-
catus recipitur in monasterio ad professio-
nem aut recipitur ab excōmunicati: credo

q̄ possint sibi inuicem cōdicare fm̄ q̄ excoī
catis regularibus solet ab alijs sribus cōi
cari. In alijs contrariis distinguenduz
ē: q̄ si sp̄ens nō obligat se ad cōdicanduz
cū excoīcato tpe excoīcatis: l3 peccet mor
taliter sp̄endo tamē tenet p̄catus: vt si quis
vendat et vendendo tradat aliquid excoīca
to p̄cdo statim tradito. Si aut obliget se
ad cōdicandū cū excoīcato tpe excoīcatis
vel in casu nō concessio non tenet p̄catus: vt
si quis iuret excoīcato q̄ vendet ei aliquid aut
locabit aut seruiet ei aut faciet aliquid ei: q̄
illicitū ē q̄ ei p̄mittitur tpe excoīcacionis
Quod si iurasset q̄ post absolunonē aliq̄a
operas ei faceret obligaret: l3 peccaret sic
iurādo. B̄ Atq̄ excoīcatus possit intra
re eccliam. R̄ndeo fm̄ Ray. Excoīcati ex
coīcacione maiori siue occulte siue manife
sti non debent intrare eccliam q̄ diu sunt ex
coīcati. Et intelligitur fm̄ gull. ad orandū
siue dū agitur ibi diuina officia: secus si so
lū intrat ad trāscūdū per eā. A dū tamen
tunc non celebrentur ibi diuina: vt dicit idē
gull. B̄ aut si ad audiendū predicationē
q̄ audita statim exeant: ex eo. r̄iso. A idē
in lū. con. li. 3. ti. 33. q. 166. vbi etiā addit f3
Ray. et idē intelligas de interdicto et suspen
so ab ingressu ecclie: ar. 33. q. 4. vj. cū p̄p̄a
et. 21. di. ceteros in fi. Dicit tamē gl. Ray. se
cus etiā si esset suspensus ab offiō in vel in
terdictus a sacris ecclie: q̄ tūc posset orare
in ecclia et audire ibi diuina. Dicit et glo.
q̄ ex hoc p̄p̄ excoīcatus l3 occulte peccat
si intrat eccliam vel alioz cōioni se ingerit
l3 qdā dicit p̄p̄: et male vt credo: excusan
tes talē per hoc q̄ dicit q̄ non tenet se red
dere notabilē de excoīcato occulte: quod
faceret si vitaret cōionē alioz: q̄ cū aliq̄ nō
debeat cū p̄dere vitando eū in publico m̄
to forius nec ipse tenet se p̄dere: vt dicunt
Sed non est sile q̄ non ē in potestate alteri
us eū corrigere talr eū vitando: sed in pote
state ipsius est se corrigere et absolutionem
impetrare. hec ibi. Hec ratio gl. non mili
tat nisi in obstinato. Preterea l3 quis pecca
uerit in vno non tamē debet peccare in alio
s. p̄dendo delictū suū in malū exemplū et
scandaluz p̄ximū quod peccatū ē: de peni
tencia di. 5. consideret. vnde nō puto q̄ de
beat se p̄dere: tamen q̄ diu ē in mora peten
de absolutionis peccat cōdicando cū alijs cū p̄
cedat ex p̄p̄a culpa: sicut et in simili dicit

Ver. in meditationibus de peccato: et q̄ pe
cat si docet et si non docet. B̄ Atq̄ excoī
catus possit recipi ad religionē: vide. s. ab
solutio. 3. s. fi. Vniuersitas vel collegiuz
excoīcari non potest: q̄ posset irretire inno
xios: ex eo. romana in fi. li. 6. Atq̄ excoī
catus possit amplius excoīcari. R̄ndeo fm̄
Ray. P̄p̄ siue p̄ eadem cā siue p̄ diuersa
siue ab eodē iudice siue a diuersis. 3. q. 4.
Engeltrudā. xi. q. 3. excellētissimus. 12. q. 2.
de viro. A Con. et aliq̄ doc. cōiter: vt in lū.
con. li. 3. ti. 33. q. 80. B̄ Quis est effectus
maioris excoīcacionis. R̄ndeo fm̄ Hosti.
p̄mo quidem vt nullus cū eo participet ne
q̄ loquendo neq̄ orando: salutando: cōi
cando: comedendo: vel bibendo. xi. q. 3. si
cut. et in tribus. c. se. Itē q̄ non possit elige
re vel eligi: vt nōtur ex de appel. constituz
A p̄mo. Et ibi gl. dicit idem etiā in suspen
so. et notatur in lū. con. li. 3. ti. 33. q. 81. vbi
etiā dicit de alijs subsequentibus excoīcacio
nā effectibus. B̄ Itē q̄ nullū beneficiū
ecclesiasticū acquirere possit: ex de elec. ex
coī m̄. postulatistis. ex de eta. et qual. cum
bone in fi. A Sicut non valet illud licere
tineremissū fuerit cū eo misericorditer dispē
santi: cum illud non fuerit canonice conse
cutus: vt in. d. c. postulatistis. et fm̄ gl. ibi ex
quo non dicit a quo debeat dispensari v̄ re
licta potestas dispensandi ep̄is: ar. ex de sen
ten. ex. nuper. et fm̄ dñm Anto. de bu. ibi s
hanc glo. tenet Hosti. et Inn. ex de tempo.
ordl. dilectus. Sūil. hō in specu. de delega
to s. nunc ep̄oz. p̄dicit in excoīcato p̄p̄ cō
temptum sedis apostolice. Hosti. dicit et q̄ si
est talis excoīcacio a qua absolue possit ep̄s
tūc ep̄s poterit dispensare. Si non est tal so
lus papa poterit dispensare: ar. ex de offi. or
di. c. pastor: alius. et de sen. ex. a nobis. 2. Gra
q̄ fm̄ Hosti. ille poterit dispensare qui po
test ab excoīcacione absolvere et non alius
et p̄ hoc bene v̄ facere ex de sen. ex. cū illo
rum. ibi. Dispensandi facultatez se nouerit
non h̄ie: quibus est etiam absolutio taluz
interdicta. B̄ Item vt q̄ diu excoīcatus
est de beneficijs suis nihil percipiat: ex de ap
pel. pastoralis in fi. Hoc dico q̄ diu est in
mora absolutionis petende: aliter non: ex
tr a de conce. prebē. quia diuersitatem. A
Hoc fuit dictum Ray. vt in sum. con. dca
q. 81. vbi etiā patet q̄ idem est in suspēso
a beneficio: extra de elec. cum in cunctis. s.

clericis sane. Et fm Jnn. in. d. c. pastoralis. idem est in suspensio ab officio in. Sz Do sti. hoc intelligit qñ ex gravi cā suspensus ē ex de pur. ca. inter sollicitudines. secus si ex leui cā: puta ppter scandalum ppli: vel infamia solam: nec diu stetit conuictus. Con. Soff. B Item non potest constitui procurator: ex de proba. p. cessionē. nec etiam pōt constituere. A nisi ad se defendendū vt in. c. intelleximus ex de iudi. B Quin imo si q cōitas aliquē procuratorē instituit et ipse excōicatus inter pstituentes fuit vel rector vel principalis et expressus. A .i. in lris. pcuratoris: vt in. c. de quo. j. B vel etius auctoritate factus ē procurator: vñ si ipa cōitas iudēdo ipm talē vna cū eo. pcuratorē fecisset: nō valeret: ex de pec. c. si. Si tñ excōicatus sit reus bene pōt in iudicio se defendere et ad hoc pcuratorē pstitueret: extra de iudi. intelleximus. A vbi notat gl. q si non potest pcuratorē hīe vel fideles reperire pōt respondere per seipm. B Secus si sit actor vel reconueniat: ex de pbat. p. cessionē. A Melius facit ex de excep. cū inter. B Itē pōtōes et snie que feruntur ab excōicato: vel de ipsius mandato sunt trāte ipso iure et nullo vnq ipe valebūt: ex de immu. eccle. aduersus. A Hoc fuit dictū Ray. vt pz in sū. con. d. q. 81. Et addit glo. Ray. q si detegit excōicatio alr post se tennā reuocatur snia: ex de re iudi. ad probandum. et q huic iuri derogatur per pñas consuetudinē qñ ad principes et magistratus et balluos eoz excōicatos qui faciunt obseruari snias latas ab ipis ipe excōicationis: quod tñ fieri non dz. hec glo. B Et dicitur excōicato maiori est oīs legitimus actus interdictus: vt dictū est. s. §. primo. Item excōicatio nō suspenditur p appellationē sequentē: extra de appel. pastoralis. Item quicūq est excōicatus: est ab officio et beneficio suspensus: vt in. d. c. pastoralis. §. si. vnde non pōt beneficiū conferre ex de excel. prela. tñ. nī q diu tolerat valet qd sit ab eo: vt si puideret alicui ecclesie vt si confirmaret alicuius electionē: ar. S. q. 4. nonne. 6. q. 4. c. l. 1. 2. 3. nisi ēēt notorū. A vel aliter probari posset q esset publice excōicatus fm l. docti. cuius hec fuerūt dicta vt pz in sū. con. dicta. q. 81. B Item excōicatus sicut et quilibet suspensus si sciēter se ingerat diuinus sit irregularis: ex de cle.

ex. apostolice. nec cū eo dispensari pōt nisi per papam: ex de sen. et re iudi. cū eternu. et ex eo. cū medicinalis li. 6. Excōicatus quoq si impetret aliquod rescriptū sup alto articulo q appellacionis vel excōicationis si valet: extra de rescripto iure. li. 6. Mā quid excōicato licet baptizare. pñdeo fm Guil. durā. Si excōicatus paratus solēnter baptizat: irregularis efficitur. secus si aliter in necessitate hoc facit: sicut et de malo ministro dictum est. s. baptizatus. 3. §. 3.

Judices seculares compellendi sunt ab ecclesiasticis iudicibus repellere excōicatos ab agendo parrocinando et testificando in curijs suis: extra eo. decernimus lib. 6.

Quando rector aliquis fuit excōicatus eo quod secus in suo regimine si postea amarus sit nihilominus excōicatus est: quin ē successor eius. Mā vterq debet ecclesie satisfacere p his que statui vel in quibus succedit: ex de immu. eccle. aduersus. A Vbi dicitur de excōicatione que irrogatur rāde et canonum seu oneruz ecclesijs seu clericis in d. bite inuincit. Et qd de successore dictū est intelligitur nisi satisfecerit infra mēse vt. d. c. aduersus. quod pōt intelligi de eo quod versū est in propriam vel cōiatis vtilitatem: aliter non est ratio qualiter debeat teneri. Intelligat enim de successore i dignitate: vt pz ex ier. ibi cū succedat in onere q substituitur in honore. et ex ibi notatis per Jnn. qui etiam ibi: videlicet in dicto. c. aduersus. dicit q hec habent locum tñ quando quis succedit in regimine illius qui est excōicatus ex predictis cāis vel propter libertatem ecclesie: secus ē si ex cā alia vñ ipe potestas vel etiam conciliū vel cōe esset excōicatum vel interdictum q tunc successor non esset excōicatus. pñelle. De excōicatione ppter libertatem ecclesie. s. ratione statutorum seu edictorum vel consuetudinum introductarum p dictam libertatem ecclesie: et quomodo dicta excōicatio transit ad successores officij nisi predicta fecerit aboleri: hī ex. e. c. grauez. et c. nouerit. B Priuilegia quoniamdam ne possint excōicari restringuntur: vt infra interdictus pñio. §. 9.

Excommunicatio secundū. s. de percutientibus clericos. Tales enim excōicati sunt nec nisi a papa absolui possunt. 12. q. 4. si q suadent. Et

de hac mā vide. s. absolutio 2° per totum.

Sunt caus in quibus percussio clericū nō est excōicā^o. pmo qñ ignorabat qd eēt clericus: puta qd comas nūtribat: eē co. si ho. 2° in clericis q non serūt hitū clicalem nec tonsurā nec aliqd de clericatu ostēdūt si tertio admoniti nō se correxerit: eē. e. pri gl. 1°. **A**. Et sufficit qd admonitio fiat nō solum ab epō: sed etiā a quocūq. pprio p^o laro: eē co. in audientia. vbi dī generaliter de planis pprijs: et notatur in directoria li. 3. ti. 2. §. 4. **B**. 3° in clico q ptempto hitu fert arma: et 3° admonitus nō se correxerit eē. e. in audientia. Et etiā si non sit monit^o sed iniurietur se tyrānidē: eē co. cū non ab hōie. **A**. Et ibi hoc notat glo. 2° Inno. eē co. c. nō dubiū. vbi idē dicit de clerico sedi nonē et iniuriā guerrā faciente: eē co. ppēdi mus. **B**. 4° in clerico exercēte negocia secularia. et itē si admonitus fuerit vt dcm ē eē de vi. et ho. cle. c. si. idem in si. con. li. 3. ti. 33. q. 34. et in d. c. si. sic dī: **M**andamus q tenus si tales tertio a te moniti ab h^o (nō re si puerint: sed ptermissis dīnis officijs ne gociationibus insisterint secularibus: cuz facto ipō p^ouilegiū abiciāt clericale: tu q^o q minus dū his se implicant de suis facultatibus stantibus et p^ouilegiis p^oie subia cāt non defendas eosdē. Et sic cau v^o p^ol p^ouilegiū in rebus tñi. Pro hoc etiāz fa cit cle. i. de vi. et ho. cle. **B**. 5° in clerico cō iugato si non de ferit habitum: vt. s. clericus 2. §. si. **A**. Idem ē etiā si non ferrent onsu surā: vt i. c. vno d. cle. p^ou. li. 6. **B**. Sexto in clerico buffonibus et etiam macellarijs: de quibus hēs. s. clericus. 2. §. 4. et §. Septi mo in illis q non ex ira sed iocose se pcuti unt: eē. c. c. i. Octauo in magistro q tamen hoc facit leuiter cā discipline: eē co. cū vo lūrate. §. si. Nono i eo q in cōtūctū v^oz v^o re pellit rēperat: eē co. si ho pmo. §. 2. Decio cū quis inuenit clericū turpiter agentē cuz vxore mīse sorore vel filia. p^opa: vt in. d. c. si ho. §. nec ille. xi^o si fiat a prelato vel de man dato eius cā correctōis: vt in. d. c. cuz volū rate. et c. ex tenore. Et si non fiat cā correcti onis tā hberans q precipiens incurrit ex cōicātionē: eē co. vniuersitatis. Qd si cau sa subest: potest clericū capere et carcerare ēt per laicū: eē co. si clericos li. 6. **A**. I3 nō dī apparet incozigibiles: vt ibi. **B**. Sz cussio non debet fieri per laicum alioqñ ite

rū ambo incurrerent excōicātionem: vt in d. c. vniuersitatis. nisi clericus aliquis esset adeo incozigibilis q alr capi et corrigi nō posset: eē co. vi fame. i2^o in turbante diuina officia quem presbyter vel altus ad quem spectat pōt eicere de ecclesia: extra co. veni ens. et c. cum volūrate. §. si qui ho. Similr cū q rōne officiū qd in ecclia obtinet percu tit clericū: aut ēt cū senior cā deuotōis hoc faciat: aut dñs aut parens suē p^opinquus q familiā corrigat. hec oia in hoc. i2. hū dēā intellige cū sint in minorib^o ordinibus: vt i c. cū volūrate. §. si. **A**. ibi sic dicit: Si quis ho rōne officiū qd in ecclesia obtinet: aut ēt clerici alij f3 mores celo deuotōis pue ros aut adolescentes in minorib^o ordinib^o p^ostuitos turbātes diuinū offiū: et h^o q ob tentu p^olatōis vel magisterij subditos et scho lares correctōis cā leuiter forte p^ocusserint excōicātionis sūam nō incurrant. Qd et de his dīcendū ēt q aliquos de familiā sua v^ol p^opinquos inferioz graduū. i. ordinū mio rū f3 gl. ibi. segt simili mō vt cōhibeāt ab insolētijs suis: et scētia bonisq. moribus in formē duxerūt corrigēdos. hec ibi. Et vt nō f in directoria li. 3. ti. 2. §. 70. quo ad pre latum et magist^o nō distinguūt: v^oz correcti sint in minoribus vel in sacris. Sed quid si p^oncipalis magister phibeat submagistro vel alij cui p^omittit aliquos p^oueros docen dos ne percussat eos: et taliter phibit^o eos percussat: nunqd incidit in canonē. gndeo fm gl. Ray. et in sū. cō. li. 3. ti. 33. q. 35. Cre do q non: qz non potest magister p phibit uonē h^o i auferre ei beneficium iuris p qd concedit docētib^o corrigere quos docent **B**. Decimotertio si clic^o depositus sit: vel degradat^o: eē de iudi. cū nō ab hōie. et eē d pe. degradatio in si. li. 6. **A**. Si m clericus sit deposit^o vel degradatus et non sit tradit^o curie seculari: nō obtinet h^o caus. Nā talis p^ouilegiū retinet in memoriā officiū p^oterit ti: vt nō f in sū. cō. d. q. 35. **B**. Decimo q^o r to qñ clericus trāssert se ad actū. p^oisus p^ori uni: v^otpura erat in minoribus et factus est miles vel bigamus et h^o li. 84. dī. quisquis. **A**. Idem in. d. q. 35. vbi etiā addit ali^o casus: vidēlz de illis q p^ophibitionem dioce sant publice factam recipiunt administra tionem secularium personarum: eē. ne cle. vel mo. c. 2. ibi Augu. papa Lucē. episcopo dicit: Sacerdotib^o et clericis tuis denā

capitulum singulū selle: vel minis et terroribus ar
restat cū: vel facit ire q̄i capnū ad iudicē. **q̄o**
fm Ray. et alios cōuer: omēs tales sūt ex
cōicatu: nec refert an inijciat quis manus i
cū aut in rem sibi taliter coherēte an rem
de manu eius rapiat: aut vestes quibus in
dutus est scindat: secus si in solo metu co
git vt se redimat: vel vt sibi aliqd det. **Itaz**
tal nec in personā nec in res sibi coherētes
munit manu. **Idē in sū. con. ii. 3. tit.**
33. q. 203. et in directiona li. 3. tit. 2. §. 14. cum
le. **B** Quid si aliquis arreat clicū
asportanti res q̄s ei luerat furatus: et p̄ vi
olentiā auferat ei. **Rndeo f3 Buil.** non cre
do q̄ incidat in canonem si res illas ei au
fert dū est in asportando anq̄ asportans se
recipiat ad locū determinatū: scilicet si ex in
teruallo q̄ non licet ius sibi dicere. **Idē in sū. con. e. ii. q. 205.** **B** Quid si
quis inueniens clericū turpiter agentez cū
vxoze in se: forore: vl filia cū muliat vl oc
cidit. **Rndeo fm Buil.** Et si possit dici q̄ ta
li pariter quo ad excōicationē: eo q̄ dēre.
extra eo. si x̄o. non distinguū inter atrocē
iniuriā et nō atrocē: in: huiusmodi non li
cebit ei occidere: eē de p. c. 2. **Idē in sū. con. e. ii. q. 205.** **B** Quid si
super hoc. d. c. si x̄o. dicit q̄ fm canones
non licet ei perimere si aliud fieri pōt: vt i
sū. cō. e. ii. q. 35. vbi eē p3 q̄ ille Buil. aliter
cōcludit q̄. s. positi sūt. Dicit enim q̄ cum
prefata decre. si x̄o. nō vide. tur excusare
nisi eos qui simplr manus inijciūt violētiā
in tales et distinguat in ostiario qui cleri
cos vulnerat et eos qui sine vulneribus eos
ledūt: vt inuuis dicendū q̄ eos taliter iniu
tilates vel occidentes incidūt in canonem
Dicit enī q̄ illud qd in d. c. si x̄o. ponit
de clerico turpiter agente putat non eē re
stringendū solū ad cotū: sed etiā ad ample
xus et deosculaciones: et q̄n aliquis prepat
se ad opus carnis: si tām non in loco supe
ro sed in publico talia faceret sicut aliquā
do fit in ludo: aliud eēt: q̄ x̄berant incide
ret in canonē. Cū aut constet per signa q̄
clericus itaz expluit factum: credo q̄ si ta
lia sūt signa et tā p̄pinq̄ negotio q̄ constet
turpitudinē cotus ibidē p̄pletā: non est ex
cōicatus statim x̄berans tales si sint d̄ pre
sentes personis. Si aut nō sūt p̄babilia sig
na et incontinēt post factū x̄berat sed post
q̄ p̄m clericus ad alia diuertit et a loco d̄
fessit incidit in canonē. **B** Sed vtz

maritus sic inueniens clericū possit cū tenē
inuitū. **gn. fm Buil.** pōt tenere vtrūq̄:
i. clericū et vxorē sine excōicatione donec
aduocet testel. ff. de adul. capite. extra d̄ sē.
ex. c. si x̄o altius. §. si. **Idem Ber.** **Idē**
in illa. l. capite. d̄ q̄ ista detentio non d̄z fi
eri vltra. 20 horas p̄tinuas. Et idē quod i
in hoc. §. notatur in sū. cō. lib. 3. tit. 33. q. 25.
vbi etiā d̄ f3 **Inn.** in d. c. si x̄o. q̄ noie ma
tris intelligūt omnes ascendentes: et nomī
ne filie omnes descendentes. In collateralib
bus vero vel affinisbus dicit q̄ n̄ audet ex
tendere. aliū autē dicit q̄ simplr personas
noiatas h̄ p̄uilegiū nō excedit. Et hoc d̄cē
Hosli. ibidēz nūq̄ esse. Dicitur etiā ibi f3
Ber. et Hosli. i. c. si x̄o. q̄ nomie vxoris in
telligitur hic etiā sponsa de presentē: et f3
Hosli. intelligit de matre filia vel vxore taz
legitima q̄ etiā nāli sed non de adoptiua.
B Quid de illo qui ordinar cū vxore
sua vt clericus vocetur ad turpitudinē: et
sic x̄berat eū. **gn. fm Buil.** Credo q̄ tam
vir q̄ vxor incidūt in canonē cū puocauē
rit. **Idē in sū. cō. d. q. 25.** **B** Quid
de muliere q̄ p̄cūit sacerdotē petentē in eā
de turpitudine. **gn. fm Buil.** Si solū x̄blos
eam impetat: incidit in canonē. Si aut tam
git inuitaz: et illa se defendens cū modera
tione inculpatē tutele cū percutiat non cre
do q̄ incidat: secus si in eā q̄ faciat se ab
solui ad cautelā. **Idē in d̄cā q. 35.** **B**
Quid si ego iratus vadit p̄a clericū ele
uato pugno ense vel hasta quasi percussu
rus. **gn. fm Ray.** non incidit: q̄ manum
nō iniecit. **Idē Hosli.** et **Hoff.** **Idem**
in sū. con. ii. 3. tit. 33. q. 207. **B.**
Quid de illo q̄ persequitur clicū fugiētē
et clericus sine percussione cadit et leditur.
gn. fm Buil. non credo q̄ incidit. **Sec̄**
si ipse fugiens et quasi coactus precipitet se
i aquā vel in aliud periculū se igerit vt eua
dat: q̄ tūc persequēs incidit in canonem.
Idē in sū. con. e. ii. q. 206. Sed si
bñ pensetur vtriusq̄ casus non videt rō
diueritatis cū i viro q̄lesio causetur a per
sequēte: et iō vī i viroq̄ locum habere ex
cōmunicatio: ar. l. non possunt. 2. l. de quib
bus. ff. de legi. **B.**

Quid si ego accipiens clericum p capiti
los et huiusmodi dicat: nūq̄ es clicus per
cuterem te. **gn. fm Buil.** si anio iniuriat
di iratus hoc facit: credo q̄ incidat. aliter
k

non. **¶** Idem in sū. con. eo. ii. q. 210. **B.**

Quid si quis furto accipit corrigā a clerico qua cinctus erat vel vestē q̄ erat indutus, gñdeo fm̄ Host. non vī excōicatus: qz minima vel nulla ē violentia p̄sone eo q̄ non sentiat. **¶** Idem in sū. con. li. 3. ti. 33. q. 209. Et in directoria li. 3. ti. 2. §. 114. cū ie. **B.** Quid si hberet cōuersus, gñ. fm̄ Hosti. Si tales sunt pueri qui se et sua tradiderunt deo et totaliter translati faciūt ecclesiasticū: siue ecclesia sit regularis siue secularis: et tales debēt gaudere ecclesiastica libertate. 17. q. 4. quilibet. secus si cēt conuersus remanens in domo sua p̄pria tāq̄ laicus: extra de p̄uilegijs vi p̄uilegia. §. i. **¶** Idem in sū. con. e. ti. q. 34. Hoc ē teneat glo. in. c. non dubium extra eo. **B.**

Quid si hberetur nouitius. gñdeo hberas excōicatus est: extra eo. religioso lib. 6. Quid si gñs credens hberare clericū hberat laicū. gñdeo fm̄ Ray. non ē excōicatus. Hoc dico p̄ litterā canonis q̄ exigit actū cū dicit gñs intecit manus violentas in clericū. **¶** Lō. Hosti. et addit. si q̄dū p̄ciam h̄z lesam d̄z se p̄o excōicato gerere quousq̄ sciat h̄ritatē: vt in sum. cō. e. ti. q. 211. **B.** Quid de eo q̄ hberat clericū credens eū laicū. gñ. fm̄ Hosti. Si talis errauit in persona: vt qz volens pcutere clericū laicū percussit seu clericū: cū vtrūq̄ cognoscit: nullus est sententia q̄ incidit. Nā in clericū manus violentas intecit. **¶** Tā cre. et gl. Ray. tenent p̄risti: quoz dictū pōtelligi qñ percussio non fuit in crasso: l̄z in isto errore: vt satis pōt colligi ex d̄cō eoz: vt in sū. con. e. ti. q. 212. sicut in fili p̄3. et i se. casu **B.** Si autēz errauit in qualitate: qz de isto q̄ est clericus putabat q̄ esset laicus: nā videbat eū in habitu laicali et non gerēte se p̄ clerico: non incidat: extra eo. si h̄o et secus autēz si vidit eū in habitu clericali et p̄ clerico reputabatur: qz tūc incidit i canonē. **¶** Nisi hoc casu putaret ludo talem habitum esse assūptū: et haberet credendū p̄babillē cū fm̄ gl. Ray. q̄ etiā dicit q̄ si dubitat vtrū sit clericus vel laicus incidit i canonē cū in dubio teneatur vitare periculū. Si autēz non p̄stet vtrū sit laicus vel clericus dicit q̄ si ita affectus est vel p̄morus q̄ et si sciret eū esse clericū nihilominus pcuterit eū: incidit in canonē. si autem non pcuteret non incidit: vt in sū. con. d. q. 212. **B.**

Quid si aliquē clericū paratum facē aliquid flagitiū teneo violententer celo dei ne illud faciat. gñ. f̄3 gñl. si talē teneo modico tpe inuitū ē et renuēcē cura in iniuriā p̄sionis non credo me incidere in canonē. Ita cō. gñn. et Host. **¶** Aliud modicū tēpus puto determinandū in q̄m seu pro q̄ to expediat ad obuianda p̄cōiar. c. error 83. di. aliquo etiā cāu licet pcutere e. l. ob tuitionem sui vel alioz: vt. §. 2. **B.** Idē dicendū ē fm̄ gñn. si superuenientibus inimicis clericus teneatur ne inaderet manus eoz: qz tali nō irrogatur iniuria: seu pōt salus procuratur: ar. 44. di. cum beatus.

Quid de illo qui mādāt manū in clericū. gñ. f̄3 Ray. si seq̄ effectus tam mādās q̄ is cui mādatur incidit in cāonem: extra eo. mulieres. §. si. Quod si mādator misit ad reuocandū mādaturū: tunc d̄stinguendū: qz si mādaturus amēq̄ suo cāno peruenisset ad eū hberabit: vtrūq̄ ē excōicatus. **¶** Glo. Ray. dicit p̄. si mādatorē sufficiēter penituit et est in charitate. Nullū enim exire in charitate ius ligare irēdit vīcō excōicatis: qz hoc iustū ē l̄z talis ab homine possit excōicari: qui alius qñ iniuste ligatur: vt in sū. con. li. 3. ti. 33. q. 215. Dictū in Ray. cū quo p̄cordat et aliū d̄c. d̄ quibus. j. x̄tus vī: qz p̄cessit culpa mortalis et eius occasione d̄mū irrogatur: d̄z sentire penā: extra de iniurijs. c. h. Ad hoc ē extra de homici. c. si. li. 6. **B.** Si h̄o reuocatio prius peruenit non est excōicatus mādator: extra de procu. ex insinuatione et c. in nostra. et in p̄dicto. c. mulieres in si ne. Con. Hosti. Ver. et Host. eadē q̄o et solo pōt fieri de eo q̄ p̄iuluit clericū hberari si cū p̄silio fiat. **¶** Idē in sū. con. d. q. 215. **B.** Quid si mādās clericū hberari p̄ q̄ hberet decedat. gñ. f̄3 Hosti. Si notoriū sit: et talis in fine nō fuit absolutus vel signa p̄nē nō apparuerūt: h̄i d̄z p̄ excōicato: nec d̄z sepeli i cimiterio. **¶** In hoc cāu gñl. dicit q̄ mādās est excōicatus nisi mādaturū reuocauerit ante mortē: cum intelligatur tunc in eadem voluntate decedere. glo. h̄o in. c. mulieres. extra eo. d̄c q̄ non est excōicatus: qz morte mādaturū soluitur mādaturū. ff. mādaturū. inter cās. Hosti. h̄o vt p̄3 in sū. cō. e. ti. q. 216. autēz d̄c cas q̄ quo ad s̄nam multatū ecclesiē nullō mō ligatur sub terra sed d̄t est superfluo

tñ 24. q. i. quodcūq. verū tamē si hoc no-
 toriū sit et absolutus nō fuerit in fine: vel si
 gna pñie nulla apparuerint: hñ dñz pro ex-
 cōicatio: nō ex vi sententie ecclie militantis
 sed rōne peccati notoriū. vnde nō est sepeli-
 end⁹ in cimiterio: secus si signa pñie appa-
 ruerint. **¶** Quid si non mandauit: sed
 qd scñ est ratiū hñt. gñ. si iniecta est man⁹
 in clericū nomine tuo licet sine mandato et
 tu ratiū hoc habueris excōicationē incurri
 Si hō nō fuit facta nomine tuo peccas ha-
 bēdo ratiū: sed nō incurris excōicationē
 extra eo. cū quis li. 6. Quid de illo qui
 dicit suis qd vellet vindicari de tali clerico:
 et sic illi hberāt eū. gñ. fm Saul. si ea dixit
 animo prouocandi eos: ipsi ob hoc mori
 fecerūt etiā nō nomine dicēti: ipse dicēs nī-
 hilominus incidit in canonē. **¶** Ad id in
 sū. con. c. ti. q. 218. Et forte idē est et si non di-
 xit eo animo: cū dicendo fuerit in culpa et
 debuit cogitare hoc euenire potuisse: ar. c.
 fi. extra de homi. li. 6. **¶** Si iudex la-
 cus malefactorē captū detineat: et ipse se
 clericū dicat: vide. j. iudex. 2. §. 3.

¶ **Excommūicatio ter**
 tio de excōicatione falsariorum.
 Et quidē cū qd se vel per aliū falsat litte-
 ras pape cū fautoribus suis vel scienter vt
 iurcis ē excōicatus: extra de cri. fal. ad fal-
 sarioz. **¶** Quis absolutio referuatur pa-
 pe pter qd in mori articulo. e. ti. c. dura. **¶**
 Et si qd falsas lras se hñe cognoscit in-
 fra. 20. dies aut destruat eas: aut resignet si
 penā excōicationis voluerit euadere: vt ex-
 tra de cri. fal. dura. Quod intelligendum
 ē solū qñ aliquo cāu lre ad eū perueniunt
 Secus si fuerit conscius: qñ tñc indistincte
 est excōicatus. Clerici quoq. falsarij debēt
 degradari et ratiū seculari pñi puniēdi: vt
 d. c. ad falsarioz. Quid si qñ talib⁹
 lris ignorāter. gñ. fz hñ osti. nō excusat: qñ
 p alios inuestigare debuit: ar. 37. di. §. vlti.
 Si tñ falsitas erat ita latens qd non bñ per-
 cipi poterat: et ipse adhibuit diligentia quā
 potuit nec percepit: excusatus est alio qñ nō
 extra de homi. Joñes. r. c. i. ff. de redibi.
 ac. l. i. Et nō qd pceptū ē qd in lris papali-
 bus nec in magno nec in modico audeat
 qd apponere manū et vñā lram vel vnum
 pñctū corrigendo alioqñ manū apponēs

sūam excōicationis incurrit qñ pōt etiā ci-
 tra sedē apostolicā relaxari. **¶** Nec per sūiaz
 in curia latam.

¶ **Excommūicatio** ^{quar-}
 excōicatio ē incēdiarioz et effracto-
 rū ecclie. Dis. n. incēdiario ecclie vel loci
 religiosi vel cimiterij vel spaciū pñilegiati
 in circuitu ecclie est excōicatus ipso iure:
 sed anteq. sit denunciatus pōt absolui ab epō
 postq. hō denunciatus est siue noiat⁹ siue
 in gnāl: puta denunciatus excōicatus oēs
 illos qui tale incendia fecerūt: tales soluz a
 papa possūt absolui: extra eo. tua nos. r. c.
 conquesti. **¶** Quod autem dictum ē de
 iucendarijs intelligas etiam de effractori-
 bus: qui sūt sūt excōicati et a papa absoluē-
 di. Et sic idem intelligendum est de effra-
 ctoribus cimiterij et alioz locoz ecclie ad-
 herentijs: de quibus proxime dictum ē. vñ
 de in directoria li. 3. ti. 2. §. 22. dñ qd sicut vi-
 olatoz ecclie excōicatus est: sic et violatoz
 claustrū ecclie adherentijs: ar. ff. de rei vñ.
 que. religiosi. et extra de iudi. quanto. Et
 fm glo. Ray. et in summa. con. lib. 3. tit. 33.
 q. 34. fractor ecclie iudicandus est qd do-
 lo malo: aut per iniuriam violenter vel et-
 iam latenter parietem fodit: aut fenestrā vi-
 treā fregit: aut seraturā: aut ostia: aut cardī-
 nes: aut vectes dum tenent ostia firmata:
 aut ipsum tectum ecclie. **¶** Et idem dñ
 cū quidam cum quis per violentiam in
 ecclia multum enomia cōmittit: vt diru-
 endo altare: vel frangendo crucē vel enor-
 miter tractando corpus xpi et similia. Con-
 cedūt tamē qd isti nūc dicti per epm possūt
 absolui. **¶** Hoc pōt intelligi verū nūc
 fuerint denunciati: vt pteractū est. nā viola-
 tor ecclie ipso iure incurrit excōicationē
 xi. q. 3. canonica. et sūt raptor ecclie. 17. q.
 4. oēs. Et idē vñ dñz de talibus quod de
 effractoribus: vt potest colligi ex notatis in
 d. §. 22. vbi de his siml sic dñ: Raptores ec-
 clie et violatores sūt excōicati: dicto. c.
 canonica. r. c. omnes. et extra eo. conquesti
 Et dñctur violatoz ecclie siue raptor qui
 ipam ecclia frangendo ostia: capiēdo
 res suas: vel inuadendo: pñilegia sua nō
 custodiendo vel corrupendo offendit:
 de quibus. 17. q. 4. per totū: vt notat hñ do-
 stien. eo. titulo de violatiōe. §. primo. Et. j.
 Quod si inserentes vñ in ecclia et res q

intra sunt spoliante excoicati sunt mltio for-
tius in ipsa homines xberantes qz maior
est violentia cor poru qz rerum. 12. q. 1. p. cipi-
mus. quod pbat manifeste est eo. cu. p. cau-
sa. vbi hoc notat Hostie. Et adde qd ocm
est. s. se. vbi dicitur q post q fuerit denun-
ctan non possunt absolui nisi p papam. Et
sic idē intelligit de. s. dictis. Et subdit Alij
aut q alr offendit ecclesias vel bona earū di-
ripiat nō sunt ipsi iure excoicati s3 excom-
municandi: s3 sacrilegi iudicētur. Con. gl.
in hoc dicto. c. canonica. 7. c. omnes. B
De casibus istis 7 hac materia vide. s. ab-
soluto pmo. s. 3. 7. incendiaris.

Excommunicatio ^{5^o} ita
tūcibus 7 libertatem eccle. Nam
omnes tales sunt excoicati cu3 diuersis fau-
torib3: vt. s. excoicatio pmo. s. 2. 7. s. 3.
Aitum heremite 7 reclusi intelligantur
hic nomine eccle. gndeo fm Bull. Non:
nisi subiecerint se alicui religioni approba-
te. Con. Inno. 7 Hostie. Et Con. citaz Al-
bicus. Puto hoc intelligendū de heremig
seu reclusis q ab ecclesia nullam hnt appro-
bationē tacitā vel expressam cū regulariter
sūt inhibiti nouā religionē seu nouū ordi-
nē adinuēire: vel habitū noue religionis
assumere sine licētia sedis aplice: vt in. c. re-
ligionū: de reli. do. 11. 6. Alr heremite bene
gaudent pūlegio clericali. 16. q. 1. q. vere. et
ibi glo. Sūt mulier inclusa. 11. q. 1. de psona
Et notat dñs Auro. de bu. in. c. nullus est de
foro cōpe. vbi etiā dicit q generalr oēs per-
sone que regulariter viuūt sunt ecclesiastice p-
sonae: s3 non faciunt pfectionē 7 gaudent pri-
uilegio clericali: vt notat glo. 7 tex. in. c. idē
nitaubus ad fi. de elec. li. 6. 7 notatur. 12. q.
vlt. c. fi. 7 de maio. 7 obe. c. dilecta. i. gl. p. li.
quod facit dicit ipse p istis resuatis 7 mari-
bus 7 mulierib3. 7 dicit etiā ibi q hnt pre-
sare persone p dictū priuilegiū q3 diu sic vi-
uunt etiā si nō intendāt perpetuo sic viue-
re. B An predicta pena sit extendēda
ad illos qui attendant aliquid cōtra parit-
culares cōsuetudines aliquarū ecclesiarū: vt
quia volunt cognoscere de oibus piracib3
iuramētū interpositione vallans. gndeo f3
Bull. non. Con. Inno. 7 Hostie. Et Id
in sum. con. 11. 3. ti. 33. q. 34. 7 item statuta-
rij. vbi declaratur q hec pena solū obun3
circa pūlegia concessa eccleie vniuersali sive

a deo siue a papa siue a principib3: nō autē
qñ sic sit cōtra spalia pūlegia particulariū
ecclesiarū: de quo etiā in. s. se. dicitur. B

Quae sunt illa ptra que faciendo sūt cōtra
libertatem ecclesie. gndeo fm Bull. plura: vt
q3 decime 7 oblationes ad clericos spectēt
16. q. 1. reueruntini. Itē q3 ecclesia sit libera
7 sola res ecclesiasticas administret. 96. di.
si imperato. Itē q3 de spiritualib3 lras con-
dere 7 iudicare possit. Et ista sunt con-
cessa a deo: vt p3 in iuribus allegatis: 7 mlti-
ta alia pūlegia que cōtinētur in nouo 7 ve-
teri testamēto: vt dicitur in dicta. q. 34. B
Qd percutiēs clericū sit excoicatus. 17. q.
4. siq3 suadente. Quod in legatis ad pias
causas sufficiat duo testes: est de testa. rela-
tum pmo. Et hec concessa sunt a papa: vt
p3 in iuribus allegatis. B Sūt 7 si fiat 7
generalia pūlegia eccleie ab imperatoribus
data que in iure ciuili pūctur: non autē si
spūlter alicui ecclesie vel ecclesijs data sint.
Con. Inno. 7 Hostie. Et Idē in sū. con.
dicta q. 34. vbi etiā additur fm Hostie. q
pūctano que interrogat hanc excoicationē: vi-
delicet. c. nouerit. est de sen. ex. modo ligat
oēs statim 7 nō post duos menses: qz iadu-
dum fluxerūt illi duo menses de quibus sit
mēdo in dicto. c. nouerit. iustia quos talia
statuta debēt deleri de capitularijs. Addit
aut q alij ponūt duos menses post publi-
cationē. i. post q3 in singulis locis hec cōsti-
tutio fuerit publicata. Sed cñm Hostie cō-
cordat Inno. vt in dicto. c. nouerit. videli-
cet vt statim liget. Et dicunt omnes q hec
pūctano frequenter publicanda est nequis
possit ignorantia allegare. Item dicit q q
ignorantia huiusmodi nō incidit in ex-
coicationē que nō est nisi p magnis crimi-
nibus infligēda: 7 in pūctancem. 11. q. 3. ne-
mo cpo. Et subditur in dicta. q. 34. Et h
benignius est. Intellige nisi ignorantia cras-
sa fuerit 7 supina: extra de con. li. vt aiaruz
li. 6. S. gntur. Item addit Hostie. q statuta-
rij 7 scriptores statutoz statū ligāt: nec excusa-
tōnes habere possunt in toto l3 qñq3 excu-
senta tanto. Pātes autē pules 7 rectores
possunt habere qñq3 excusationē qñq3 ad
obseruationem seu deletionem statutoz
predictorum que ignorare possunt. Et quo-
vero certificati sūt 7 obedire negligūt con-
stitutio eos ligat: quod ad arbitrium boni
viri. eferendum est: quando scilicet scire oē

ruerūt vel non vel impedire ne seruent. Lō
siliarij autem ita dēnum ligantur si consen
tiant in delicto fm Inno. 7 Hosti.

Excommunicatio par
ticipacione cū excōicato: vbi scien
dū qd est quedā participatio illicita: qd qui
des pōt cōtingere qd dupliciter. Primo. si
qn qd participat cū excōicato in eodem cri
mine ppter qd excōicat est. s. dādo piliu
auxiliū vel fauorē: talis incurrit eandē sen
tentia: extra co. si pēubine. c. nup. Et intel
lige piliū sine quo nō erat facturū: ex dō bo
ni. sicut dignū. §. qui x. o. **¶** Pax facit
An vī intelligendū de piliū ē si aliter fuit
facturus: qd nihilominus participat in cri
mine: vt notatur in directioia li. 3. n. 2. §. 125
7 tenet Inno. ex eo nuper. cū quo ē vī tran
sire dñs An. de bu. **¶** Secōdo qd pti
cipat qd ē in crimine mortali: s. nō in illo. p
pter qd excōicatus est: 7 talis mortali pec
catis nō incurrit eandē sententiā s. incur
rit minorē excōicacionē. **¶** Con. Inno.
in dicto. c. nuper. **¶** Tertio qd participat
ei in diuinis. l. i. recipiendo eū ad diuinā offi
cia seu ecclesiastica sacramēta: vel ad ecclia
stica sepultura: 7 talis qdem l. 3 non sit irre
gularis: vt ex eo. is q. li. 6. peccat nō morta
liter 7 est valde ppinquus irregularitati.
Nam est ei interdictus egressus ecclesie do
nec de transgressione huiusmodi ad arbitri
um eius cui sententiā ptenipit satisfecerit
competenter: ex de pūile. c. episcoporum. li.
6. **¶** Et ibi sentit Archi. vt 7 ponit Jo h.
an. in nouella qd dicit. c. solū vī habere lo
cū in celebrātibz excōicatis ab homine 7
nō a iure ppter xba ibi posita ad arbitriū
eius. 7c. **¶** Et si post qd est hic interdictus
ingerit se diuinis in suo officio sicut pūis ir
regularis efficitur. Item si decedat hic inter
dictus nō debet in cinerario sepeliri: ex. e.
is cui. li. 6. S. hie caue qd si sepelit hereticū
dic vt j. hereticus. 2 §. 2. Item si sepeliat ex
cōicatum publice: dic vt. s. excōicatio prio
§. 3. in pncipio. **¶** Dis. n. locis p3 qd i illi
casibus maior excōicatio ipso facto irroga
tur. Similiter 7 si qd clericus scienter 7 spon
te recipiat ad diuinā excōicatiū iudicialiter
a papa: extra co. significauit. 7 p3. §. absolu
tio pmo. §. 2. in additione. **¶** Quod si tal
participatio in diuinis sit per metum: vt qz
tyrannus cogit metu mortis sacerdotēz lib.

celebrare: beatus esset sacerdos fm Hosti.
si se ad martirium prepararet. Ad eus enī
7 si culpā attenuet simplr non excusat. 32. q.
3. ita ne. tñ fm Guil. 7 Aug. bene excusat
metus q caderet in constante vix. **¶** In
sum. con. li. 3. n. 33. q. 123. refertur dictum
Hosti. s. eo. n. q. 165. dicitur qd scda opinio
vī humanior 7 perior cū calus necessitatis
excuset i talibz: 7 etiā calus vilitatis quod
minus ē. hec ibi. **¶** Primū nō dictum potest
intelligi qd quis ex metu paratus ēēt cōsen
tire ēt peccator: ita c. n. non esset excusabilis:
dicto. c. ita ne. **¶** Quarto qd participat nō
in crimine s. in loquendo vel secū orando
vel comedendo 7 huiusmodi: vt dicitur ē. s.
excōicatio pmo. circa finē. in. §. Quis esse
ctus. 7c. De taliter participatē dicit Tho. i
4. di. is. qd qdam dicit qd peccat mortali.
Et subdit: S. hoc videtur valde graue qd
homo p vno xbo leui quo excōicato loq
mortali peccet: 7 ipi excōicantes multū
quē dānanonis iniicerent: quod in eos re
torqueretur. Ideo pabilius vī qd nō pec
cet mortali cōicando nisi in crimine vel in
diuinis: vt dictū est: vel in pemptu ecclia
ce discipline: qd intelligi decre. v3 ptra. p.
hibitionez superioris: ex de cle. exco. mi. si
celebrat. Jo si aliqz pūaciter excōicatus
participat excōicari pōt maiori excōicatio
ne: qz mortali peccat. Idez Ali. 7 Pe. **¶**
Et vt p3 in sum. con. li. 3. n. 33. q. 165. p dictis
con. etiam Hosti. dicit. n. qd simplr cōi
cat excōicato 7 phibitionē canonis venia
liter peccat: nisi hoc faceret in contemptu
canonis. S. si hoc facit pertinaciter 7 pph
bitionez iudicis generalr vel spāliter sibi fa
ctam: cū p hoc calu excōicandus sit patz qd
mortaliter peccat. ex eo. in nouella. In
no. statum. li. 6. vbi dicitur in fi. Ali autē
in participatē excōicatio. plata nō teneat.
7c. Immo etiā tūc nouo iure necessaria est
admonitio nominatiz expssa: vt in nouella
Greg. decimi. ex eo. constitutionē. li. 6. Sa
tus etiā con. Hosti. per dictū. c. si celebrat. in
fi. quod 7 Hosti. adducit. Et ad. c. sacris.
ex de his qd vi. Tancre. dicit qd loqur d pti
cipante in crimine. Et Tho. 7 Pe. respon
dent qd loquitur de participante in diuinis
7 qd dici potest qd sicut nequaqz mortale pec
catum ita nec veniale debet homo cōmittere
re metu mortis eo modo debiti quo debet
venialia vitari. Con. etiam directioia. li. 3.

ti. 33. §. i. 48. vbi inter alia dicit qd participat
 cu excoicato no peccat mortaliter nisi i tri-
 bus casibus. pmo si participat excoicato i
 criminare. et. nup. §. in secunda. 2. c. si p. cubi-
 ne. 2. si participat post qd monit. fuerit. et. e.
 statum. §. li. 6. 2. qd metus ca facit. 3. si parti-
 cipat in sacris. xi. q. 3. rogo. fm d. 2. Et ad
 de 4. si ex studio vel coruptione participet re-
 puras excoicatione trufam fm d. 2. Et ad
 eo. qd in dubys. 2. 3. h. 2. Archi. xi. q. 3. ro-
 go. B Sed nunqd delegatus pot exco-
 municare maiori illos q in locutione 2 h. i
 pncipat excoicatus ab eo. fm. potest 2 sic ex-
 coicari debent petere absolutione ab eo vel
 a delegante: vputa papa: et de offi. dele. p-
 terea. 2. c. significasti. 2. c. prudentia. i. si. In
 telligendū nō qd ipsi participantes nō pnt ex-
 coicari nisi cū alia solēnnitate qd d. s. excom-
 municatio pmo. §. 27. q. incipit: In qd casu
 bus inia. h. qrtus casus. Et e sciendū qd ex-
 coica tio nō transit in tertiā psonā: vt pz h
 sequēti. §. circa mediū. Sūt 2 alij casus
 in qbus qd licite pncipat excoicato. pmo qd
 dem qn alijs loquitur ei in his q pment ad
 absolutionē 2 salutē anime 2 alia vba inci-
 denter interponat vt magis pficiat. Et per
 hunc etiā modū pccatores q apud excoi-
 catos in p dicationib. 2 pfectionibus qsi ge-
 rūt causas cor. q ab ipis expoliant fuerant
 pnt elemosinas licite accipere ab ipis ex-
 coicatis: pferum si alr in locis illis nō valēt
 sustentationē hē: et eo. cū voluntate. Et de
 h. i p dicatorib. vide. §. relinquo. §. si. 2 h.
 §. §. pnt. Itē Diego. xi. q. 3. qm multos. b-
 trahit a minori excoicaone plures coicā-
 tes: videlz vxores: filios: suos: ancillas seu
 mancipia: rusticos 2 fūctes: ac oēs alios
 s. eius familiares 2 subiectos q nō adeo cu-
 riales sūt vt eoz pnto scelera periretur: 2
 eos q ignorāter excoicatis coicant: siue il-
 los q excoicatis coicant. Quicūqz aut ora-
 tor. i. causa oionis vadens: aut pegrin. aut
 viator in terrā excoicator. deueniūt vbi nō
 possunt emere vel non habent vnde eman-
 da: licentiam ab excoimunicatis accipiēdi.
 Et nota qd circa predictas personas disti-
 guendū est inter illos qui ante erant obno-
 xij siue obligati excoicatis: vt vxor: filij: sui
 2 isti tenentur eis sicut pnt tenebātur. Qui
 xō non erant eis obnoxij: necessam nunc
 sunt: 2 possunt cū eis coicare. pnt 2 quādo
 necesse fuerit: extra co. inter alia. A Idēz

in sum. con. li. 3. ti. 33. q. 25. Con. et Inno. in
 dicto. c. inter alia. B De ista materia no-
 ta x. ius: Quile lex humile res ignorata ne-
 cesse. Nec anathema qdem faciūt ne possit
 obesse. Aule. 1. ppter vilitatē excoicati vel
 etiā participantis: vt stauz dicit. Lex. i. ma-
 ti inonij excusat. Idū mile. i. ferui 2 filij ex-
 culatur. Res ignorata. i. qm nesciūt cum ex-
 coicatu. Necesse. i. pp necessitatē coicās ex-
 culat: d. qd p. 2 varias qōnes vide d. c. §.
 Vilitas ergo excusat a participatione ex-
 coicator. 2 hec pot duplex esse. Viaz potest
 esse vtilis excoicanti: vt quando qd loquitur
 ei de his q pntinēt ad eius salutē: vt dictūz
 est in p. x. i. o. §. vnde 2 ad p dicationem ad-
 mitti potest: extra co. responso pmo re-
 spōso. Item potest esse vilitas ex parte par-
 ticipantis: vt cum pnt ab excoicato quod
 ei debet: vt in. c. si xō. extra co. Vnde qn no
 lit soluere potest in iudicio conueniri: alit
 ex delicto suo cōmodum reportaret: extra
 de iudi. intelleximus. Potest etiā loqui licite
 de salute anime sue ppter it est necessitas:
 2 non possit habere recursū ad alium qui
 consulat ei. hec fm Sui. A Idem in lū.
 con. li. 3. ti. 32. q. 127. vbi etiā m d. fm cū dē
 Sui. qd necessitate imminente possum petere
 ab excoicato consilium etiā super tempora-
 libus. Pro quanta autem necessitate vt vti-
 litate liceat hoc agere arbitrio viri limian-
 dum dicit: 2 hoc de consilio. Secus autēz
 de confessione: quia etiam in casu necessita-
 tis non licet excoimunicato confiteri: vt nō.
 in sum. con. li. 3. ti. 24. q. 64. vel aliud sacra-
 mentum ab eo recipere ppter baptismum
 morte imminente 2 catholico deficiēte: vt no-
 tatur eo. li. ii. 24. q. 8. B Exor ex-
 culatur a participatione cū viro. s. quando
 de matrimonio constat. xi. q. 3. qm multos.
 Sed nunquid econuerso excusatur vtr par-
 ticipando vxor. Dicit q siue vir siue mu-
 lier excoicationi subdatur ppter matrimo-
 nium illicite contractum nō licet participa-
 re: 2 si alter eorum excoicatus sit popt ali-
 ud deictum: tunc vterqz excusatur quo ad
 redditionem debiti. A 2 etiam quo ad pe-
 titiōem non solum debui matrimonialis
 sed etiam aliorum: cum etiam ab excoicato
 debui pnt possit extra de iudi. intelli-
 mus. B Sed in alijs vir non excusatur.
 eo qd debet cogere vxorem vt faciat se abso-
 luit. 2. q. i. licet. Nec d. ost. d. ost. 2 Ray.

Idem in sum. con. eo. li. q. 129. et in dire
cto. li. 3. ti. 2. §. 135. Sed quid si vir
vocat excōicatum ad mensam: nunquid et
vxoꝝ poterit ad ipsam mensam comedere.
¶ **g**ndeo fm Buil. Credo qd non tamē pote
rit comedere ad aliam mensam in eadē do
mo ita remota qd merito possit dici qd nō
comedant simul. **I**dem in sum. con.
eo. ti. q. 130. **B** Virum filij excusētur
a participatione patris. **R**ideo fm Buil.
Filij qd sunt in patria potestate vel etiā emā
cipant qd sunt p̄mentales patri et ab eo habēt
necessaria excusantur alijs rō non. **I**dem
in sum. con. eo. ti. q. 131. **B** Item vtrū
dicūz est excusantur serui: an illi rustici: f
ucentes: et alij subiecti qui non adeo curia
les sunt vt eorum consilio scelera perpetren
tur. Nam tales persone ante sententiā astri
cte erant ad familiare obsequium: et sic etiā
nunc tenentur: et cōicare possunt: cū eo. iter
alia. Quod intelligitur fm Buil. qñ ipsi aū
excōicationē osti obligauerunt se seruire et
seruitutem inuauerunt. Si autem post eius
excōicationē intrauerūt distinguē: quia si
ignorauerunt et postea sciuerūt nō tenētur di
scedere cū domino suo. Si vero sciuerunt a
pncipio: tenentur discedere: nisi necessitas
eos cōpulset qd fieret de eius familia. Et
quod dicit de rusticis intellige qui colūt ter
ram dominorū suorū. Et fm eundem Buil.
extēditur etiā ad illos qd dicitur medietas
rū: et ppter culturaz recipiūt certā portio
nez fructuum. Nam et possunt cōicare. **I**dem
oꝝ ppter culturā et h̄ rationem. **I**dem intel
ligendū est fm **H**ost. de nutritib⁹ et filiabus
q si a dño recederēt non haberent vnde vi
uerent: ar. cū eo. si vere. vbi excusantur qui
cum excōicatis nantis pueniunt de trāsfre
tando contra saracenos. **I**dem in lū.
con. li. 3. ti. 33. q. 131. et q. 132. **B** S3 nū
quid patres et dñi excusantur si participāt cū
filijs suis excōicatis. **g**en. fm Ray. et Buil.
dicunt quidam qd sic. Sed rursus est dicere
qd nō excusantur: qz tenebātur corrigere su
os minores ne incidrent in causaz anarthe
matis: ar. 17. q. 1. de filia. **I**dem **H**ost. et **H**ost.
Tñ fm **T**ho. in. 4. di. 18. ad minus debent
eis cōicare in his in quibus obligati sūt: qz
sicut inferiores obligantur ad obsequiū su
periorum: ita et superiores ad p̄sententiaz in
feriorum. **I**dem **P**nt etiam parentes cōica
re filijs excōicatis qñ ab eis alimenta sume

rent: vt notat in lū. cō. de d. q. 131. **B** Et eo
dem mō vī dicendū de seruis excōicatis q
dño subsumt. **I**dem in sum. con. dicta
q. 132. **B** Seruis et mercenarijs non pos
sunt cōicare fm **H**ost. nisi siue magno icō
modo eos vitare non possunt. Et idē de so
cijs habentib⁹ aliquid cōe. **Con. Ver.** **I**dem
in sum. con. eo. ti. q. 133. **B** Mū
qd armiger vel fūcis nulli pōt cōicare cū
illis excōicatis cū qd dñs suus cōicat **g**en
deo fm Buil. non pōt: s3 excusentur cōican
do dño suo excōicato: vi dictū est. §. 3. et 8.
Idem in filiabus f3 eundē Buil. vt i sū.
con. eo. ti. q. 141. **B** Sed nunqd vasal
lipōt cōicare dñis suis excōicatis. **g**en. fm
Buil. De h̄ vasallis notant **H**ug. qd ab
soluti sunt ab obsequio fidelitatis **H**ug. diu
min⁹ illoz est excōicatus: et debent ab eo ab
stinere: vt. 15. q. 6. nos scōdū: tenent tamē ei
reddere tributa et pensiones: nec peccant sic
cōicando ei s3 soluunt in p̄pā persona: quia
necessitas est vt qdaz dicunt. **E**ide hoc. §. 3.
et 27. q. incipit: Quid si teneor. **I**dem in lū.
con. eo. ti. q. 136. vbi etiā subditur f3 cū dez
Buil. S3 qz tota die videm⁹ fieri p̄rariū:
pōt dici qd illud. c. nos scōp. loquitur in eo ca
su cū aggrauatur snia p̄ nobilitē excōicatum
et p̄cipit in penā eius vasallis suis qd nō obe
diant ei: tunc tenentur cū vitare sicut dicit
Hug. s3 eius sententiā securior ē. **H**ec ille. Et
sequitur in dicta. q. 136. Ambiguit de hoc lo
quitur **I**nno. et **H**ost. cū de do. et p̄u. in. c
veritatis. qz qdaz dicūt qd absoluti sunt ab
executione fidelitatis durante excōicatione
dñorū. Alij autē dicunt qd non: nisi senten
tia aggrauetur. **H**ec ibi. **P**uto p̄ se dici qd
p̄ma. pcedat qñ vasalli p̄nt a cōicatis dñu
noꝝ excōicatorum cōmode abstinere. e.
nos sanctorum. als pcedat secta. **I**ncuz in
hoc casu necessitas et etiā vtrū excusentur
xi. q. 3. qñ mltos. et §. 4. **B** In pol
sit vendi aliquid seruienti excōicato vel ab
eo emi. **g**ndeo fm Buil. Si emat vel ven
dat nomine excōicati nō est p̄hendū cū eo
sic nec cum excōicato. **S**ecus si nomine suo
aliquid tale faciat dum tñ non in fraudem.
Idem in sum. con. li. 3. ti. 33. q. 142. **B**
Posito qd aliquis videt aliquēz afferen
tē victualia de mercato publice excōicato:
nunquid tenebitur illum vitare. **g**ndeo f3
Buil. **P**ropter hoc solum qd video eos af
ferentes talia non teneor illos vitare: ni

si aliter innotescant nisi qd ibi ea emerit. De
 reb⁹ autē emptis ibi glibet potest comedere
 et ut si non fuit in culpa emendi. A ma-
 xime: ut in sum. con. eo. ti. q. 193. vbi hec po-
 nuntur: et sic non denegatur de necessitate
 vsus dictarū rerum etiam si fuit in culpa. B
 Quid si presbyter locauit opas suas ali-
 cui dño et dñs excōicatus est. gen. f. 3. Host.
 Si tpe locantis excōicatus erat nō valu-
 luit locatio. Si xpo postea fuit excōicatus: ca-
 uet ne ei seruiat in diuinis: ex eo. significa-
 uit. A etia si episcopus sit: qz in hoc ei non ē
 obediendū fm eundē Hosti. ut in sū. con.
 eo. ti. q. 142. B Atqz excōicatus peccet
 si ingerat se cōioni alioz. gen. fm Ray. Sic
 6. q. 2. si nñ. ex de cle. exco. mī. illud. circa si-
 nem. et qdem excōicatus etiā alios excōi-
 cat: os vitare debet. Idē Hosti. A Idēz
 in sum. con. eo. ti. q. 167. B Atqz si excōi-
 municatus intret eccliam aliqz exte teneatur.
 gen. fm Ray. si manifestū ē eum esse excōi-
 catum: aliqz exte tenetur vel pcurare qd ille
 exeat. xi. q. 3. sicut apli. 2. q. 1. c. ois q. Si ve-
 ro est occultus: tunc q sciunt exhibet secrete et
 caute: ita q nō sequatur manifestatio si pñt
 alr nō exhibēt. 6. q. 2. si nñ. A Clarius ad
 ex eo. cum nō ab hoie. B Occulte nāqz
 excōicatus occulte dñz moneri vt exeat. A
 Sz si nō vult exire tunc fiet qd dictuz ē fm
 Host. et in sū. con. eo. ti. q. 171. B Lō. Host.
 Si autē excōicatus ē in ecclia nō causa orā-
 di: sed p alto negotio: nō videt quare in ea-
 dem ecclia orare nō possit: vt Inno. ait. A
 In. c. nup. ex eo. Aliqz mī. 5. et his vī magi cō-
 sentire Hosti. ibidez. vt nōtur in dñi. q. 171.
 B Quid si qñ excōicatus intrat eccliaz
 sacerdos iam incepit missaz. gen. fm Ray.
 Si est occultus nō dñz dimittere officiū. 7. q. 1.
 nihil. Si xpo est manifestū moneat euz pu-
 blice vt exeat: et si qdem nō vult exire et sa-
 cerdos nō dum inchoauit canonē debz di-
 mittere: ar. 2. q. 1. ois q. A Puto qd h-
 canon accipiat ab offeritio vltima: vt potest
 colligi ex dictis. s. eucharistia. 3. §. 4. in ad-
 dinone. B Si xpo pñt qd ille intraret ec-
 clia: vel pñt qd sacerdos eū videret laz ca-
 nonē inchoauit: dñz sacerdos pcedere in of-
 ficio sū cū eo q assistit. A .i. ad missaz f-
 uit: vt p3 in sum. cō. li. 3. ti. 33. q. 172. vbi hec
 ponitur. B Ita tñ q finito canonē: et sum-
 pto sacro anqz dicatur p cōio moneat illū
 vt exeat: de psc. di. 2. relatiū. Con. Hosti. et

Host. Quod si nō vult exte potest eum sa-
 cerdos eijcere etiā si clericus sit. A dum
 modo tantā prātē habeat q sine effusione
 sanguinis hoc facere possit: ar. ex eo. veniēs
 alr pōt recurrere ad brachiū secularē. Quis
 videat ibi effusionē sanguinis iminere: ar.
 ex de homi. postulasti. f. 3. Hosti. et in dicta
 q. 172. B Et si nō pōt eijci: in sacristiaz re-
 diens dicat post cōionē et oīones que resta-
 bant. Atqz aliqz possint eē in iudicio corā
 iudicib⁹ excōicatus. gen. fm Suil. Si sūt dñi
 rīsdicione illoz et vocati ab eis stāt iuri: vide-
 tur eē casus necessitatis. Similiter et si corā
 eis cōueniūt iniuriatores suos. Mā et hoc
 nō solum est necessitas s3 et tali cōicāt in hū
 que pertinet ad salutē anime. s. reddere vni
 cuiqz ius suū: alr aperiretur via libertatē ra-
 ptozib⁹. A Si autē in alijs casibus quis
 cōicet huiusmodi iudicib⁹ et rectorib⁹ ex-
 cōicatus: puta comedēdo vel similibus: nō
 excusatur: qz non sūt de psonis exceptis f3
 Suil. et in sum. con. eo. ti. q. 137. B Atqz
 clerici possint cōicare episcopo suo excom-
 municato. gen. fm Hosti. non. 93. dif. irat⁹
 ex de excels. prela. c. si. nisi forte essent eius f-
 uitio deputati: qz tūc eodez modo possunt
 sicut aliqz seruientes. Idem Suil. A Idēz
 in sum. con. eo. ti. q. 139. B Sed quid
 de monachis euz abbas est excōmunicatus
 gen. deo fm Suil. Credo q possint cōicare
 etiā qz quasi de familia sunt. A Idem i sū.
 con. eo. ti. q. 140. B Quid si ille qui
 clericū abtrahit iam cōposuit cum eo: vel
 etiā vadit p absolutionē: vel si nondū est de-
 nunciatus. gen. deo fm Ray. in omnib⁹ p-
 dictis casibus euz vitare tenetur glibet euz
 nondū sit absolutus: extra eo. cū desideres
 et c. a nobis 2°. A cōiuncto. c. cū non ab
 homine. eo. ti. B cuncti tamen ad curi-
 az p absolutionē vendi pōt et recipi potest et
 cōmunicari in his que ad viam pertinent.
 Quid si excōicatus iam iurauit stare man-
 dato epi: et epi cōicat ei: nunqd per hoc epi-
 scop⁹ intelligitur eū absoluerē. gen. f. 3. Ray.
 non: imo incidit in minore epi et aliqz cōica-
 tes: ex eo. cū desideres. Mā etiā si papa salu-
 tat aliqz excōicatus vel participat ei non in-
 telligitur eū absoluerē: vt. s. absolutio pmo
 §. xi. q. incipit papa. et c. Et intelligenduz qd
 episcopus incidit cōicando etiā si ille fuit
 excōicatus ab ipso episcopo cui nec ipse cō-
 municare pōt nec aliqz dare licentiā cōica-

di ei: qñ inel dat in excōicationē minōrē: cē
co. nup. xi. q. 3. excōicatis. **A** Con. Host
t' glo Ray. vi in sū. cō. co. ii. q. 161. **B**

Quia si episcopus cōicat in crimine cuz il
lo quez ppter illud crimen excōicauit. gñ.
fm Ray. eandē sentētiā incurrit et ligatur
nō sua sūta s; iuris: ar. cē co. nup. et a suplo
re oportebit q; absoluat. Con. Hostiē. et
Inno. **A** l; Ber. et Host. dixerint q; h'ca
su incurrat eps solū minōrez: alr ligaretur
sua sūta: quod non pōt fieri cuz nemo pos
sit sua sentētia ligari: ar. ff. de arbi. l. plr. et de
iudi. l. Julianus. **S**z Ray. Inno. Hostien.
Jo. mo. et Archi. dicūt q; episcopus incurrit
maiorē: et q; ligatur nō sua sentētia sed iur
l; occasione sue sentētie: et q; sic intelligit.
xi. q. 3. sicut apli. cū tribus. c. sequentibus: et
cē co. si pūbine. Dicit etiā Hosti. q; vtran
q; incurrit: s. maiorē et minōrem. **S**z si q;
excōicasset aliquē cū oibus q; dedisset ei au
xilium ad aliqd faciendū: et ipse excōicator: su
erit de illis auxiliatoribus non ligatur: q; nō
potest dici q; talis sit ligatus a iure: sed a se
tū: quod cē nō potest: q; nemo potest se ab
soluere vel p demnare: sed superior tantum
21. di. inferior. extra de malo. et obe. cum in
serior. fm Inno. cē co. cū in dubijs. et Jo.
mo. et Archi. extra co. statutus. lib. 6. Et
con. Hosti. vt in directoria. lib. 3. tit. 2. §. 127.
vbi hec omnia notātur. Et co. ti. §. 128. dici
tur: q; pōt sciri excōicatorē participare cuz
excōicato in crimine: vt si episcopus excōi
cauit suum consanguineū vel amicū pro ra
pina facta mūpī quem forte odio habz et la
tenter fauet raptorū et participat cum eo: vel
ipsum receptat: vel cognouit mulierēz quā
excōicauerat ppter fornicationem: extra. e.
si concubine. fm Hosti. **B** **A**trum sit
orandū p excōicatis. fm Tho. in. 4. di
18. Pro excōicato orari pōt Quis non in
ter orōnes q; p mēbris ecclie fiunt: et tū fru
ctū non pēpiunt q; diu in excōicatione ma
nent: s; oratur vt de eis spūs penitentie vt
ab excōicatione soluantur. **A** Idē in sum.
con. li. 3. tit. 33. q. 169. vbi clarius hoc ponit.
Et dī q; p excōicato orari pōt in puato sed
non publice inter orōnes q; fiūt p mēbris ec
clie. Vbi dī ēt q; suffragia ecclie q; p tota ec
clesia fiūt excōicato nō psumt. Et Hosti. dī
cit q; p excōicato nō est orandū spālī. In
tellige publice. Mā p hereticis in genē orat
in parascue ecclie. hec ibi. **B** **Q**uid

si iudex mandat sacerdoti q; denunciet ali
quē excōicatum: nūquid vīs litteris tene
eum vitare. gñdeo fm Suil. Si ille q; mā
dat est iudex ordinari⁹ sacerdos debet cum
presumere excōicatū. Idem dico de iudice
delegato nisi pbabiliter dubietur de ei⁹ au
toritate. **A** Idē in sum. con. co. ti. q. 179
vbi etiam subditur q; idē Suil. nou credit
huiusmodi mandatū seu litteras mandat
sufficere ad pbandū esse excōicatum si post
modum deducatur res in iudiciū: et ille
neget se esse excōicatum nisi alio mō de ex
cōicatione conluerit: hoc puto intelligen
dū qñ ageretur ptra iudicē excōicantēz seu
mandatū denunciarī coram superiore co
ram quo debet iudex iusticiā causē et iudi
cij ostendere: cē de sen. ex. sacro. Illis in du
bio stādū est iuris iudicis: cē de pba. p. cessi
onē. Segtur: Si aut iudex mādat sacerdo
ti q; aliquem excōicet: non teneat eum vi
tare publice vel priuatim donec eum excōi
cauerit. **B** **A**trum cōtractus iustus cū
excōicato teneat de iure. gñdeo fm Ray.
Si ptraheus non obliget sese ad cōicandū
cum excōicato: l; peccet nunc cōicando in
contractu: tū tenet ptractus: vt si quis ven
dat et tradat rem excōicato et statim precius
recipiat. Si hō obliget se ad cōicandū cuz
excōicato in casu non concessio nō tenet cō
tractus: vt si pmlitat vel etiam iuret q; ven
det ei aliquid aut locabit. Et vide. s. excōi
catio pmo. circa fi. §. **A**trum excōicatus ob
liget. **A** Et ibi latius in additione. **B**

Quid si teneor iuramento alicui soluere
in certo termino et ille interm excōicaf.
Respondeo fm Ray. non debeo soluere
15. q. 6. nos sanctorum. sed debeo dponere
in ede sacra: et sic vtiliter agetur eius nego
cium: vt per hoc citius veniat ad satisfactō
nem. **S**z tamen verius videtur q; Inno.
dicit sic: Si quis cum iuramento promisit
aliquid dare excōicato: cōsumimus ei q; det
Mā et seruens tenetur seruire ei vt pmi
sit. xi. q. 3. qñ multos. **A** **S**z certe ibi solū
videtur dici de obligatione procedente ex
quadam domestica seu familiari conuersa
tione seu necessitate. Unde vt pz in sum. cō.
co. ti. q. 34. Hosti. tenet primam cuz Ray.
et addit q; deposito in ede sacra debet fieri:
nisi forte superior contumacia excommuni
cati exigente absoluerit nre in obseruatiōe
iuramenti q; diu fuerit sic ligatus: quod fa

cere pōi ecclia: vt pz. 15. q. 6. iuratos. et ē s
 iureiur. venientes. et de pe. c. fi. S3. glo. Ray.
 ait: Pōt dici q' nō tenetur solvere vel depo
 nere q'd est in excōicatione: q' subintelli
 gitur tacite in iuramento vel obligatione si
 talis p'manserit cūlicat cōicare: ar. 22. q. 2
 nego. Et subdit: Credo verū q' si ex avari
 tia non ex zelo iusticie differt solvere peccat
 quo ad deum: s3 non puniatur quo ad ecclia
 am: sicut hebrei q' ex cupiditate bona egi
 ptio: exportauerunt. Qui aut, ppter obedi
 entia hoc fecerunt meruerūt. Sequitur. j.
 Ray. Vel si vis tenere p'mā opinionē. s. q.
 solutio debeat fieri excōicato: p'sulo q' veni
 at debitor cū testibus ad domum excōica
 ti: et dicat: Suis mihi testes q' ego pono hic
 pecuniā quam debeo tibi: vel numero eam
 vxoris sue vel filio suo vel basulo: accipiet no
 mine ipsius: et ipso p'ntet: et non d'cente: et sic
 liberabitur. Et hoc casu fm glo. licet quātū
 ad vītatem idem sit qm soluitur alteri noīe
 suo ac si sibi solueretur: nō est qm ad spēs
 facti et opinionem hoīum et exteriorē sup'li
 ciez sic excōicatus cōpellitur respondere p
 pcuratorē: et de iudi. intellexim. S3 p'di
 ctum p'silium reprobat Host. duplici ratio
 ne. p' est q' sit fraus canonib' p'icipationē
 phibentib'. Si ē. n. nō debeo ei solvere: sic
 aliū nomine suo. Item talis solutio nō libe
 rat: me nisi rati hēret: et ex sua fieret volūta
 te: et de iureiur. ca. 2. et entz pcurator: nisi
 ad hoc spālter datus sit nō recte soluitur.
 Item addit Ray. Vel dic q' si ipse fact' est
 hereticus vel als hostis et psecutor ecclesie:
 pauperum: pupilloz: viduaz vel aliaz mis
 erabilū psonarum: et ppter hoc est excom
 municat' tunc nullo modo est ei soluendus
 s3 est faciendū iuxta 2^m opinionē: videlz
 de depositione nisi in casu. s. si pagani vel ho
 stes republice venirent in forti brachio ad
 patriā deuastandā et ipse excōicat' se oppo
 neret ex aduerso pugnās p patriā. tē. n. est
 soluendū ei: et vasalli et curati sui deberēt eū
 sequi: ar. xj. q. 3. Julianus. vbi d' q' cū Ju
 lianus p'ciperet xpianos aciez pducere p
 defensione republice obediebāt ei. Hosti.
 dicit hoc vtz esse si esset dñs terre: vel si nō
 esset alius q' posset patriam defendere alr nō
 esset ei obediendū nec soluendū. B Quid
 si recipiat munus ab excōicato: nūquid
 tenebitur reddere i termino durate adhuc
 excōmunicatione: vel si conducit aliqd ab

eo p'io precio reddendo tempore excōicati
 onis et huiusmodi. p'indeo fm Hosti. Qui
 contrahit cū excōmunicato obligat ei quo
 ad naturalem obligationē ex qua si solutū
 sit nō potest repeti: s3 non quo ad ciuile ob
 ligationē ex qua actio nascitur et potest pe
 titi: et ideo non debet ei reddere nisi post abso
 lutionē. A Idem frater Bucardus i sua
 sūmula: vt in sum. con. eo. ti. q. 135. et hoc ex
 pēdet ex dictis. s. s. primo. B An pos
 sit aliquid recipi ab excōmunicato p'indeo
 fm Guil. Oratores: peregrini: viatores et si
 miles in necessitate constituti recipere pos
 sunt: et dicitur hic oratoz q' locum aliquem
 causa orationis visitat. Idem Inno. 2. Ho
 stien. Hoc ipsū tacitū ē. s. s. 3. A Idem
 pōt fieri de agno iudeoz: vt in necessitate
 ematur et comedatur fr eū dē Guil. vt i sū.
 con. eo. ti. q. 125. B Et excōicatus pos
 sit aliqd dari. p'indeo fm Guil. potest cau
 sa humanitatis et in sustentationē. s. qm indi
 get. Nec expectanda ē vltima necessitas.
 Et ē si excōicat' petit hospitium nō tenetur
 aliquis expectare donec ab alijs oib' sit re
 pulsus. Et hoc intelligo solū quo ad neces
 saria vite: vt alimētā vestes: et hospitium. Se
 cus si petat alia vtilitā: vt securi fossorū
 et huiusmodi. xj. q. 3. qm multos. A Idē
 ē intelligendū est de ceteris sine qbus viue
 re non potest: vt possint excōicato dari. An
 et instanti possit indigere dictis securi et fos
 sorio et silibus q' possent ei dari quod arbi
 trio boni viri limitādū ē fm eundē Guil.
 Tho. et dicit q' in casu in quo homo ex pre
 cepto charitatis tenetur cōio non phibetur
 vt in sum. con. li. 3. n. 33. q. 154. B Quid
 de illo q' amico suo excōicato veniente co
 medere ad domū suam dimittit ei domū et
 clauēs: vel permittit ei comedere separatim:
 nūquid intelligitur participare excōicato.
 p'indeo fm Guil. Si hoc facit in fraudē vt
 sic eū non offendant s3 fauorem ei acquirat
 incurrit minore excōicationē. Si autē fac
 forte quia timet nelle vīm inferat nō incur
 rit. Si ho facit q' putat euz indigere hospi
 tio vel alimentis potest eum causa humani
 tatis recipere facta s hac protestatione. A
 Et hoc ne vel receptus credat fieri propter
 aliud et aliū q' hoc viderint scandalizem fm
 eundē Guil. vt in sum. con. i. c. ti. q. 155. B
 S3 nungd ab vxore vel familia excōica
 ti possumus aliquid recipere. p'indeo fm Guil.

De bonis proprijs uxoris vel familiaris si no-
mine suo dederit recipere possumus: nō at-
de bonis cōiubus aut de his que dantur no-
mine mariti aut dñi t suo simul: nisi forte a
marito pccsum eēt vxor q suo pprio noie
posset dare. Et Ita nō q h^oi concessiōes
non fiant in fraudem canonis: vt quando
excōicatus sciēs q nihil recipietur ex par-
te eius dat licentia seruienti suo vel vxori dā-
di mihi aliquid de suo. Et si dubitat viruz
nomine suo vel mariti seu domini vel viri
usqz si sine licentia aut cū licentia det tenen-
dum est certū t dimittendū incertū: ne reci-
piens commutat se dicrimini fmi eundem
Sull. vt in sum. con. co. ii. q. 150. Possz et
ēē tanta necessitas vt enā ab ipso ex-
coicato possit recipi etemo: yna: cum aliunde nō po-
test subueniri: vt in sum. con. co. ii. q. 146.
B non tamen oportet multum informa-
re t instrū tāle vxori aut familiā q dent. t
hoc ppter notam cupiditatis euadendam.
Quid si hospitat^r ium in alicq domo ad
mēsa: t superueniat t ingerat se excōicatus.
nūquid teneor surgere. gndeo fm Sull.
Si est publice excōicatus: surgere teneor: nō
obstante quocūq scandalo. Si nō est oc-
culū t nō possum sine eius nota: non tene-
or surgere. Et Immo hoc casu teneor nō
surgere: f3 eū. Sull. vt in lū. cō. e. ii. q. 176.
B Sz an supueniente publice excōica-
to ego teneor exire de domo. gñ. f3 Sull.
nō. Et dūz tñ possū habere locū separatum
ia q non oporteat me cōicare in aliquo cū
eo: t ex hoc non timeaz scandalū mltimo: p
fm eū. Sull. in dicta. q. 176. B Immo et
l3 scā alique publice excōicarum receptuz
ēē in aliquo domo possuz ibi hospitari si tā-
te capacitatis sit q possū eius coionem vi-
tare. Et t scandalū sū: vt dictum est t p3 i
ea. q. 176. B Itā licet mihi cū excōicato i
eadem camera comedere l3 nō in eadē mē-
sa: sū: nec in eodē lecto iacere. Et sed nec
in eadē camera nisi necessitate vigēte: vt p3
per Inno. in. c. nuper. eē eo. culus hoc fuit
dictū originale: vbi sic dicit: Hora q nō ol-
cor cōicare excōicato: l3 ego t ipse ium? in
aliqua domo: ego p meis negocijs t ipe p
suis. Sz si ego t excōicatus simul hēremus
vnā cameram cōem: nō licet mihi cum ex-
coicato eē in eadē camera t iacere t comē-
dere: l3 non in eadē mēsa vel in eodē lecto:
qz nō pōt esse sine voluntaria cōione. Ibi ē.

dic q si excōicatus sit ex ecclia t audiat mis-
sa: statz sacerdos d3 cessare nisi incepisset
canonē misse t oēs alij debēt recedere pter
scholarē fulentē misse. B Ad si venias
inuitat^r ad aliqd festū vel cōuiuū: t inue-
niā ibi aliquē excōicatum publice tenco: rece-
dere nec debeo ibi epulari l3 sedeat ad aliā
mensā: qz oēs talr veniētes ad festū vel con-
uiuū simul inuicem cōicare dicēdi sunt.
Et Idē in sum. con. li. 3. ti. 33. q. 177. B
Nūqd possū recipere lras excōicati vlt
mutē siue ēē nūcios vel encenia. g^o f3 Sull.
Si ē nō. Bug. nullā eoz l3 nisi i casu i quo
licz ei loq. Cū tñ scribit nō ē salutaris sed
loco salutatiois sol3 dicit: Spūz pñtū santo-
ris. vñ t q xbo salutat ab excōicato nō d3
eū salutare: l3 pōt dicē: de emēdet vos t h^o
modi. Et Idē in sū. cō. e. ii. q. 143. t i dire-
ctoria li. 3. ti. 2. §. 146. B Qui aut mun^o ab
eo sciēter recipit l3 nō liceat: tñ nō tenet red-
dere: l3 inducēdus ē q i pios vsus pueriat
vt ē q bñ facit si ad ruborē inducēdū ex-
coicato remittit. Et si ignorāter recepif-
set: vt i sū. cō. e. ii. q. 148. B Quid si
aligs assurgat vt reuerentiā exhibeat excōi-
cato aut ei salutari se inclinet aut moueat la-
bia qñ salutaris euz tñ nihil dicat. gñ. fm
Sull. nō incurrit excōicationē. pene. n. nō
sūt extēdēde l3 restringēde. Et Idē in sū. cō. e.
ii. q. 145. l3 i directoria dcō. §. 146. d3 q hō
loqz nō solū xbo l3 ē nūtu t signis p quo-
fa. c. 26. q. 6. g recedūt. ad si. t lic p dca nō vi-
dētur licere. B Atz familiaritas aut
pudor excuset pncipātes excōicato. gñ. f3
Sull. d3 q si ē familiaritas q expñit i ul-
lo. c. qñ multos. qd ē pñtū h. s. §. 3. excu-
sat pncipātes: al nō. Et Idē in sum. cō. e. ii.
q. 166. B Atz ignorātia excuset. g^o f3
Sull. qñ ē pbabilis ignorātia facti excuset
ēē de cle. ex. mī. aplice. t eē. e. sū. sed igno-
rātia iuris nō excusat nisi illos qbus l3 ius
ignoscere: vt pueros nōdū doli capaces. Et
t enā oēs q nec per se nec p peritos potue-
rūt scire: pñtū mīnores. 25. annis. t mul-
teres. ff. de iur. t fac. ig^o. l. regla. nisi igno-
rātia fuerit crassa t supina: eē de pñtū. vt aia
rū. li. 6. B Di aut q ignorare factū vt qz
nō pñt et q iste secutale qd: puta clericuz
xberauit: qz nec ipse vidit: nec est fama ita
publica q oio debeat credi: vide de hoc. j.
§. 44. qui incipit: Sed quid si est publica
na t si ab aduersario audiat vel leui fama

non d3 sibi de hoc formare p'scientia. 22. q. 5. hoc vi. 7. ex eo. cu' desideres. 7. 2. q. 1. c. p. mo. 7. xi. q. 3. non solu'. Jus aut' dicit igno- rare: vtputa si nesciebat q' ille que vidu cle- ricu' xberasse eet excōicatus: q' ignorantia vt dictu' est non excusat: q'uo aut' 7. q' igno- rantia excuset a peccato hēs. j. ignorantia. §. 2. **A** Con. p' dictis Boif. 7. Host. vt in su. cō. li. 3. ti. 33. q. 154. Sed videndu' est q's dicat scire aliquē esse excōicatu'. gen. fm Ray. et Host. 7. in sum. con. eo. ii. q. 180. Dicit q's hoc scire cu' videt illū xberare clericu' in ca- su nō p'cello vel simili: vel erat p'is 7. audiuit ferri sniam: vel ipsaz publice denūciari: vel ipsemet excōicatu' vel p'iatu' excōicatu' ma- xie si sit epi' dixit ei: v' ab alio cui meruo cre- dendu' est hoc auduit: vel est publica fama ipsum eē excōicatu'. Sec' si audiuit ab ad- uersario vel a leui fama. Hora etiā f3 Ray. q' nō est p'babilis ignorantia si ignoret q' scit a vicinis aut cu' ē in parochia: q' aliq's est co tpe publice denūciat' excōicatus: aut si dicat se ignorasse suam p'p'riū epi': vel qd publice factu' est in puincia. 12. q. 2. q' 7 hu- manis. 16. di. qd dicins. Adeo m' q's possz eē remotus a suo epi' vel a loco publicatio- nis sententie: tam recte possit eē publica- tō q' p'babilis possit eē ignorantia. Nō autē est p'babilis f3 Reges si ignoret q' publice p- mulgatu' ē 7 factu': ex quo lapsi sūt duo mē- ses: in autē vt facit noue p'stutiones circa p'ncipiū. Et addit glo. Lredo ē q' iudex q' iudicat ex p'sumptionib' q'qz iudicaret aliquam crassaz ignorantia eē 7 per p'seqns illū esse excōicatu' vbi deus q' de hoc videt veritatem iudicaret probabilem ignorantia- am nullū non esse excōicatu'. **B** Quid si sciam aliquē habitu esse excōicatu' sed acta nō aduerto 7 cōico ei. gndeo f3 Sui. Si hoc factaz subito 7 non aduerto: credo q' nō pecco nec excōicationē incido. **A** Idem in sum. con. e. ti. q. 18. **B** Qūo vitandi sunt illi de quoruz excōicatione du- bitatio ē. Et non facti: q' de eo p'oxime di- ctum est: sed iuris ppter varietatē opinio- ni: vt in sum. con. lib. 3. ti. 33. q. 194. **B** gndeo fm Tho. in quolibet. Dubitatio de excōicatione aliquoz aut p'cedit sententi- am iudicū: aut sequit'. Si p'cedit: puta q' nō dū est declaratum p' iudicū consensuz non sunt vitandi quousqz certo iudicio termine- ur. Sed si post p'cordem iudicū determi-

tionē adhuc ambiguuz sit magis standum est sententie iudicū 7 illi vitandi sunt. **A** si sic fuerit iudicatu' ex duplici rōne. P'io quia iudices solliciti' d'scūtētes negotium plenius possunt p'cipere xitatē etiam si sint minus periti q' alij q' p'funciozie confide- rant 7 extraordinarie. Scōo q' hoc esset in magnū nocumentū vtiutis cōis stat' ho- minū si sententie nō staretur: q' libet p' suo libitu vellet sententie calūniā ingerere: q' sic litigia essent inuermittibilia: 7 ideo in ta- li casu magis est standū sententie iudicū: nisi sit per appellationem suspensa: f3 Tho. vt in dicta. q. 194. **B** Quid si audiui ab aliquo dicente de seipso q' sit excōicatu' nunqd teneor eum vitare. Dicendum fm Sui. Si audiui ab eo in p'ssione nō tene- or euz vitare: q' nescio sic homo f3 sic deus 7 ne p'sessio reddatur odiosa. Idē Host. 13. Aug. p'rium dixerit. **A** Luitus dictū pōt intelligi q' debeo vitare q'm possum sine scādalo eius ne dem ei occasionē peccandi: 7 ingerendi se contra inris phibitionē alio- rum cōioni: ideo debeo de hoc eū i secreto monere: ar 6. q. 2. li. tñ. 7 extra de of. or. si sa- cerdos. 7 ē q' scio aliter q' per p'ssionem 7 in confessione. **B** Si aut' q's extra p's- sionē se excōicatu' dicit fm omnes eū v'af- teneor solum in occulto nisi eē excōicatu' pu- blice. **A** Idē in sum. con. eo. ti. q. 188. **B** Quid si audiui ab episcopo vel alio ei' plato seu eius parochiali sacerdote q' talis sit excōicatus. gen. fm Sui. Si aliquis p' dictoz dicat mihi denunciando sententiaz 7 talis est casus de quo solet fieri excōicatio **A** .i. pertineat ad iurisdictionem excōican- tis: vt p3 in loco de quo. j. **B** debeo ei cre- dere 7 eū vitare. Sec' si dicat mihi cōi locu- tionē: q' nō teneor credere nec eum vitare. **A** Hoc verum si dicat se excommunicasse parochianum alienum auctoritate superio- ris: tūc enim non teneor ei credere si p'babili- ter dubitē de mandato: p'sertim si hoc di- cat in cōi locutione. Tante etiā possent esse inimicitie inter episcopū vel sacerdotē 7 pa- rochianū suū quem dicit se excōicasse ille episcopus vel sacerdos q' non teneret cre- dere vel vitare illū: nisi alio modo q' p' ver- buz illius p'staret mihi de illa excōicatione fm eū. Sui 7 in su. con. eo. ti. q. 185. Itaqz etiā in cōi locutione videt credendu' plano de subditis suis 7 circa pertinentia ad eoz

Quid si prelati vel sacerdotes parochi
aliis dicat mibi q. vidi parochianum suum al-
q. d. faciente. ppter q. incidit in excoicatione
ne no ante publicam iudicet teneor cu vitare
genito fm Guil. siue creda siue non teneor
eum vitare nec in publico nec in ecclesia
Gtū ad vitandū periculū multos excoicationis
tionis: et tunc min⁹ si dicat mibi alius: illi
si creda no debeo me ingerere cōiōi tūi
si possū sine scādalo: et hoc me dem illi mīa
peccādi dum mibi se cōicāt. **A** Istud po-
est hodie pcedere q. nō ē necesse vitare ui-
si in publico excoicari: vt p. 3. s. clericus. 3. ad
fi. in adducone. S. 3. olier ante se vitare ē
occultū: fz in occulto: vt ē. c. cū nō ab ho-
mie: et si sciat excoicari? de notione prelati
vt fide digna persone: vt. s. q. 39. in addu-
ne. **B** S. 3. qd si est publica fama vt au-
dio a fide dignis aliq. ē publico excoicari
tū. gen. fm Ray. Si publica fama ē q. ipse
sit excoicatus publice: vel q. notorie scē. p-
pter q. incidit in maiorē excoicatione: te-
neor eū vitare. Sili si audiat a fide dignis
q. eum audierunt denunciari: vel q. vide-
rūt eū notorie scisse aliqd ex quo incidit in
excoicationē teneor ingredi re hūares et inte-
rim eū vitare et in publico et in occulto do-
nec certificat⁹ fuerit. **A** Ad hoc facit ēē
eo. c. delibere. s. scide. 7 de reg. iur. inipri-
cipio. ii. 6. **B** Quid si parochianus audiat
ui aliq. publicari quē postea inuenit Bo-
norie vbi de hoc nihil sciunt. gen. fz Guil.
dicat qdaz q. teneor eū vitare vbiqz. p. bōr
m benignus dicit q. si possit facile pbare
excoicationē: vt q. habeo testes vel instru-
menta teneor vitare: alr n. nisi in illa dicce
si. **A** i. vbi est publicatio facta fz eundez
Guil. vt in loco de quōstam. **B** ar. eē q.
ma. ac. pos. cū in tua. **A** Idē in sum. con.
li. 3. ti. 33. q. 192. **B** Quid si audiat ali-
quē excoicari vel vidi incidere in excoicati-
onē: postea nō vidi nisi post aumū: māquid
teneor eū vitare. fz Guil. Si hō ē tā-
lis q. credatur timosus et q. tūc seruabant
excoicatione et modo nō seruat ordinem
credere euz absolutū: ar. eē de offi. ordi. ex
parte. Si hō nō est talis debeo eū vitare: si
occultū ē occulte: si manifestū publice. **A**
donec p. hiterit vel pbabit presumatur de
et absolutū: vt in sum. cō. eo. ti. q. 191. **B**
Quid si sacerdos videat aliq. q. incidit q. missi

Atq; p'dicatoris possunt passim exco'car-
tis participare. gen. fm. Sull. Elemosynas
qdem possunt accipere ipe ꝛ cō. s. ꝛ. dcm ē
etiā si aliunde possunt sibi puidere ꝛ ꝛ. quof-
damq; ꝛ ꝛ ibi dic' d'offi. illa p'stituto extra
eo. cū volūtate. spālter ppter p'dicantes fa-
cta fuit. Nam tēpore necessitatis ē sine ca-
sa p'edicationis v' p'ssionis possunt reci-
pere. xj. q. 3. qm' multos. Sꝫ p'ter causam
necessitatis ꝛ p'ter nūc dictas cās p'dicano-
nis ꝛ p'ssionis nō debēt recipere ab exco'ci-
catis ꝛ similib'. A. i. ab opp'ressib' pau-
perū ꝛ similib'. v' m. c. statim allegat.
B. dñ. 90. oblationes. ꝛ. c. eorum. lꝛ. q. 4.
miro. Con. Ber. A. Idē in sum. con. li.
3. ti. 33. q. 157. B. Tūius nū videt ꝛ. In-
no. Et in. c. cū voluntate. extra eo. B. i.
q' occasione p'dicationis si aliud sibi pui-
dere pnt nō possunt ab exco'catis recipere.
A. Quod videtur intelligendū nisi refuta-
tio impedierit fructū p'dicationis: cū ꝛ fru-
ctu eius possunt etiā ꝛba nō pertinētia in-
poni: vt apud exco'catis magis p'ficiat ꝛ
p'dicatio: dicto. c. cum volūtate. Et sic possūt
p'cedari: videlicet vt elemosyne non reci-
piant ab exco'ci- tis: nisi in necessitate suste-
tationis vt. p'f. ius p'edicationis. B. Ad
eandem quocq; mensam nō debēt comedere
re fm. vtrosq;. A. Verum est si als possūt
sibi puidere ꝛ fm. glo. Ray. vt in dicta. q. 157
B. Quod si p'dicatoris nō p'ficiat q'dia-
m' sp'at' p'babilitet ꝛ p'ficiendo recipere
possunt. vt. ff. de nego. ges. l. si an vltro. A.
ꝛ als non. fm. glo. Ray. ꝛ d'offi. vt in sum.
con. eo. ti. q. 153. Et casus ergo p'dictos nō
licet ab exco'catis elemam recipere. Et vt
notatur in sum. con. eo. ti. q. 140. Inno. in
dicto. c. cum voluntate. sentit q' legatū pos-
se ꝛ recipi ab exco'catis: nisi fit factū ad ꝛ ꝛ
oretur. ꝛ aia eius: dicens ꝛ lꝛ mortuaria q'
ꝛ anima dantur nō sint recipienda ab ex-
co'catis cū ꝛ eodem orandi non sit: tamen
si non ꝛ anima: sicut aliter priuato exco'ci-
catus aliquid legit ecclesie: illud recipere pōt

q: nec testari prohibetur excoicatus. Con.
De de Sápiona. Sz Hosti. sentit piratū
hec ibi. Dicit Hosti potest intelligi quādo
lz legatū non esset factus p mortuario: tñ ē
factū vt als oretur p anima excoicatu: qd n
licet nisi fuisset mortuus cū signis penitētie.
7 absolutus etiā post mortē: vt in. c. a nobis.
2° de sen. exco. Als aut bñ possit recipi lega
tum ab excoicato: q: post mortē excoicati
cessat causa talis phibite cōlonis 7 receptio
nis. s. eius correctio: ex eo. cum medicinal.
li. 6. Sz p quantā necessitate licet recipere
elemosynam ab excoicato. Sl. Ray. vt p3
in dicta. q. 146. dicit: Non credo esse restri
gendū ad extremā necessitatē: sed sufficē ad
excusationē q indigeat: 7 non possit cōmo
de 7 de facili habere necessaria aliunde. In
directoria aut li. 3. ti. 2. §. 145. dicitur q aliq
est sustinēda in comoditas vt ecclesiastica b
uetur iusticia. 19. dis. in memoria. Et vtrum
necessitas sit magna vi iudicandū arbitrio
superioris: ex de offi. del. de causis. Quia
tñ in transiuntib⁹ res dilationē nō capit q
qs suo iudicio relinquitur. xj. q. 3. q. p. de cel.
for. Item an licebit mibi hospitari i domo
excoicati ipso abire aut sumere inde neces
saria aut vinū ad celebrandū missam. gn.
fm glo. Ray. vt in sum. cō. eo. ti. q. 151. q. n
licet nisi recipiatur 7 recipiāt ab vxore vl dis
pensatore ei⁹ fz q dictū est. §. 33. Item nū
qd licebit mibi hospitari vel necessaria re
cipere in domo excoicati quam inuenio suū
custodia. gn. fm glo. Ray. 7 in sum. con. e.
ti. q. 152. Si ex pudentia amicitie hoc facio
nō licet: q: sic quodāmodo dho cum eo: 7
obligo me ad antidota 7 ei cōico: als si cre
do ei displicere cū sciuerit furtū vel aliū pec
catū cōmisit: sz excoicationē maiorē nō in
curro. Item qd de illo q solutus ē fratribus
dare certā sumam singulis septimanis: 7 cū
sciret q in breui excoicaretur rogauit vnū
de amicis q dictā sumā daret fratribus p
dictis vlqz dñ reuocaretur mandatū pmut
uens se ei sup hoc satisfacturū: nunqd frēs
scientes hoc deberēt recipere illam sumam
ab illo gn. fm glo. Ray. 7 in sum. con. eo.
ti. q. 149. Si fratres hoc nō pcurauerunt:
nec peccabūt recipiēdo ab illo amico dāte
noie suo: nec ille peccabit q ita sibi puidit i
futurū pprio motu 7 pia intentione sciēs q
fratres nihil recipiēt ab eo tpe excoicatio
nis. Si autē pcurat⁹ fratribus esset h⁹ sa

ctū: illi cū esset licet ille amicus pprio noie
daret 7 fratres in hoc casu facerent fraudē
canoni q phibet cōicari cū excoicatis. Sit
enim fraus canoni vel legi cū salua superfi
cie litere p adinventionē aliquā dolo malo
7 mentē eius veniunt. ff. de legi. l. 1. §. legem.
Hō etiā fz Hosti. 7 in sum. con. c. q. 154.
q licet in dictis casib⁹ puta in viatore 7 pe
regriuo 7 filibus cōicari possit excoicati sūt
tñ etiā i illis qtu bono modo fieri potēt
euitandi: vt p3 ex mēte dictorum iurū. l. xi.
q. 3. q. si multos. 7 ex eo. inter alia. 7. c. cū vo
lūtate. 7 spāl⁹ in. c. si de. in. si. Item vt p3 in
directoria li. 3. ti. 2. §. 145. in. cā heretis pōt
testis excoicatus recipi: extra de heretico.
in fidei. li. 6. Item iudex excoicatus requi
ri pōt vt iuret inqsiutores 7 hereticos: nec i
quirentes incurrunt excoicationē: extra de
hereti. p. sidentes. li. 6. B. Ultimo no
tandū q cui cōicamus viuū cōicare debe
mus 7 mortuo: extra de sepul. ex parte 2°. ni
si post mortem appareat quare ei in vita cō
municandū nō erat: puta si p mortem cōi
catur de hereti. 2. q. 2. sane. 2°. 7 preter casum
de torneamento: de quo vide. j. torneamen
tum. §. 3. Item notandū ē cōtra: cui nō cōi
camus viuū nec mortuo cōicare debemus.
ex de sepul. sacris. Hoc similiter nisi appa
reat qre ei in vita cōicandum fuisset: ex eo.
a nobis 2°. 7 extra de sepul. parochiano.

Excommunicatio 2°.
de
minori excoicatione. Hec excoica
tio est q separat a sacris percipiendis. A
ex de cle. ex. mi. si celebrat. B q qdē quo
ad deū ptingit. Qdō peccatū mortale com
mittitur. x. q. 3. audi. Itaz talis eucharistia
7 cetera sacra recipit in sui dānationem: ex
de cōhabi. cle. 7 mu. c. si. Sed quo ad ecclē
am infligitur minor excoicatio ipso iure et
phibetur sacra. pmo qdes 7 principal⁹ cū
cōicat qd excoicato: vt tractatum est in pxi
mo. c. 3. excoicatio. 6. 2° cū qd sacilegiū cō
mittit. 17. q. 4. mīroz. A Adeli⁹ vi facerz
ca. q. c. si qd inuenit⁹. 1b: Donec in puenit
admonit⁹. 17. Aliqñ nī sacrilegiū incurrit i
maiorē: vt si iniuriā irroget in psonā ecclē
siā: ex eo nō dubiū vel si incēdat vel frāgat
eccliam: ex. e. pquesti. vel sita agat de quo
3. excoicano. 4. B 3° cū qd est notori⁹ for
nicator: ex de cōpa. cle. 7 mu. c. viā. 4. cum

quale e hmoniac: ex de limo. tata. **A** **Bo**
die iste casus e excoicatio maior & papalis
vt pz per euagancos **M**arini gnti: vna q
incipit: **M**ulte. & alia q incipit danabilem
& **E**ugenij quarti q incipit: **L**u deustabile.
B **Quinto** cu qz recipit eccliam de manu
laici. 16. q. 7. ius deinceps ar. ad id e ex de
dec. g. g. **E** **Et** tam laic dano q cleric
recipies nisi emedauerit dz maior excoica
tio e ferit: ex de iurpa. pterea. **B** **Sexto**
fz quosda qn qz in bello iniusto seu x pia
nos exercet arte balistarioz seu sagitarioz
ex de sagitta. 4. e. **A** **Ibi** male v. pban cu
ibi nil aliud dicat nisi q dicta arte lub ana
thate pphibem nisi forte intelligat rone no
tuitatis: qz talis ars coiter notorie exerce
tur: & ois notori peccatoz incurrunt minores
excoicatione: vt. j. x. 9. **B** **Septio** i disti
dubz & paupz op pffozib: manifesti rapio
rib: publicis vsurarijs: meretricib: q lage
dicuntur excoicant: in qntu oblationes cozu
ad altare no recipiunt. **A** **Addet** qz et
denegant eis ecclastica sacra: lic alijs pctō
rib: de quo statiz. **B** **Octauo** in illis in q
bus negat ecclastica sepultura. **A** de gb
j. sepultura. 4. in pn. **B** **Vt** q mortui in toz
neameto: qz no sepelint in cimiterio ei si peni
tuerit: vide. j. 10. neametu. § 3. **Et** id e posset
dic de eo q no pfecti scilicet in anno: ex de pe.
ois. **Hono** i quolibz notorio pctore: di. 88
neg. & di. 95. illd. 13. q. 1. p obetub. **A** **Et**
ibi glo. **B** de ple. di. 2. p dilectione. **Ocs**
casus pdictos ponit **R**ay. & **I**nno. & silt co
cordat q in pdictis casib: absolui pot glz a
ppo sacerdote. **A** **De** pdictis tangit i su.
co. eo. 11. q. 69. vbi et dicit fz glo. **R**ay. quo
ad gntu casu q illi iuri derogat in mulg pti
b: p pntia pfectudine. **R**eges. n. & pncipes
in aliqb: ecclijs dat decanat: & alios piona
tus & pbendas: & illi gb: dat no instituiunt p
epm: hec glo. **Sz** hec pfectudo no e fuan
da nec excusat cu sit mala. **S** di. mala aut co
fectudo. imo potu gnat. **M**a cu sit p ecclia
stica libertate inuolauit maior excoicatio
ne p obseruantes vel obseruari facientes: ex de
sen. exco. nouerit. **B** **Nec** obstat et si ipse
sacerdos sit excoicatus minor excoicatione:
ex de duob. **M**o aut pot qz absolui ab ali
eno: ex co. nup. **Et** dico p puz fm **I**solit. l.
oem g pot illi a peccato absoluere. **I**dem
Rho. in. 4. di. 18. **A** **I**d e in su. co. eo. 11. q
91. **B** **I**nfigit pot minor excoicatio ab

epo & et a quocunq iudice ecclastico inserto
ruef de offi. oz. cu ab eccliaz. **A** fz **R**ay.
& ocs: vt in su. co. 11. 3. 11. 33. q. 55. **B** **Et** p
sine p pntia ar. 5. q. 2. pn. & xi. q. 3. au
di. huc et p alijs copis. **A** **Facit** 17. q. 4.
mitoz. **B** **I**tem huc sumpt. **E** **I**tem ad ipz in
determinatu licet in. c. in actione. d quo sta
tum. **B** **Vt** de pe. di. 1. in actione. huc ad te
pus. **A** l. determinatu. vt in. c. de quo legi.
B 86. di. tata. **Quis** e effectus minor
excoicationis. **I**tem principalis effectus est q
talis remouetur a pceptione sacroz: & si se i
misceat mortalr peccat: no in incurrat irre
gularitatem etia si celebrat. **P**eccat etia co
ferendo sacra: sed ab eo collata non carent
x ius effectus: nec pphibetur eligere: nec ea
q ratione iurisdictionis sibi copetunt exerce
re. **S**i tn talis scienter electus fuerit: erit eius
electio irritanda: ex de de. ex. m. si celebrat
A vt notat in su. co. eo. 11. q. 81. **S**lo. **R**ay.
dicit colligi ex pdictis q excoicatus mino
r pot excoicare & absoluere. **I**tem q si igno
rante fuerit electus valet electio si pbabilis
fuerit ignorantia. **S**i autem crassa & conse
ratur tali beneficium indiget dispensatione
ad hoc q possit illud retinere. **E**t id e dicit
le credere de interdictio ab ingressu ecclesie
vel officio diuino. **D**e irregulari tam e q re
cipit beneficium duxit irregularis putat q i
petrata dispensatione super irregularitate
non indigeat dispensatione alia. **N**ec si si
mule de excoicatio vel suspensio sententia iur
is vel hominu. **M**a irregularitas no est ni
si qd da impedimentu ex defectu sacramenti
vel canonica institutione puenies. hec ibi.
Sz certe eade videtur ro in irregulari q i
interdicto vel suspensio: qz silt est inhabilis
ad executione offiij suscepti tepore irregla
ritatis sine dispensatione: extra co cum illo
rum. **E**iusa ratio videtur ponderari i dicte
c. si celebrat. ibi p eo q ad susceptione cozu
eliguntur & c. **E**t qz ppter officiu datur bene
ficiu: extra de pben. cum scdm. **I**tem gl.
i dicto. c. si cel. brat. dicit qd si excoicatus mi
nor eligatur et ignoranter no valet electio
q ignorantia eligentiu non facit habilem.
Et inscienter talem eligerent puarentur iu
re eligendi extra de de. cum in cunctis. **B**
Et excoicatus minor possit intrare ec
cliam. **I**tem de ofm **R**ay. **M**o v. intrando
peccare: qz no est remouus nisi a sacris. vñ
et solui pot iurare ad potas & dicere cas

aliquis: dū tamen nō ad missam: si ad missā non ad osculum pacis qd est qñ loco cōi omis a q sine dubio sepatus est: extra d. cle. ex. m. si celebrat. **A** hos passus doc. la. cius examināt. Unde quo ad ingressum ecclie: vt pz in sū. cō. li. 3. n. 33. q. 169. Ray. 2. **D**ostū dicit q talis excoicatus tūm si citi non intrat an qñ ut absoluit. Si tamē intrauerit cā ordi: pferit vt dicit Ray. ecclia non plecratam non videtur peccare: qz non est rē motus nisi a sacramentis: im mo forte potest intrare ad horas: dū tamē uon ad missam. Sed pmiū securus ē. Et satis videtur concordare. **S**off. dicit q pōt audire diuina preter missam: sed securi fa cu si ex deuotione abstineat: ar. 5. di. ad e. **B**lo. x. Ray. dicit: Credo sine iudicio qz tūm puerit interesse: dū tamen ibi nō cōicet: qz minor excoicatio non separat nisi a participatione saci o: que in sola pcep tione pstitit: ex de cle. excoi. m. si celebrat. **H**ugo m. notauit. xi. q. 3. si inimicus. q ab introitu ecclie separat: quod non credo. sa tis tamen credo q hī excoicatus pacē nō debet recipere cum alijs post agnus dei: qz osculum illud succedit loco eucharistie hē ibi. sed hoc nescio quo iure probetur. **Q**uo x. ad scdm si talis excoicatus pos sit cum alijs dicere offm in choro: et an alijs debeant ipm admittē: vt pz in sum. cō. eo. n. q. 170. **D**ostū. distinguēdo dicit q sic qñ est excommunicatus: quia casualiter vt ex negligentia cōicauit excoicato: secus si ex pemptus: quia propter penā mortale ēt si occultum est iuspius est quis quo ad se: tñ notorius est pemptus: puta qā hoc fecit post inhibitionem sibi publice factam per iudices: et hoc non potest aliqua tergē ueriatione celari et vitare d3 et vitari: extra de coha. cle. et mu. c. vestra. et c. si. **T**re. **S**of fre. ad dens dicit: Laudo tamen vt prius fa ciat se absolui q suū offm in choro cū alijs psequi. **S**i. x. Ray. dicit q licet sit noto ria hī excoicatio: qz tamen non est suspē sus quo ad alios nullus tenetur eius offm vitare: qz non est puatus seu suspensus ab executōe sui ordinis: s3 nī a participatio ne sacfoz q in sola pcepōe pstitit extra de cle. ex. m. c. si. hē ibi. **P**ost dicit q pmiū di ctum pcedit non rōne minoris excoicati onis notorie sed rōne delicti. **P**am enim mortale notoriū inducit suspēōne quo ad

se et quo ad alios: vt notatur in sū. cō. li. 3. tit. 29. q. 43. **Q**uo tñ ad vitatiōē hodie a liq innouata sūt: vt pz. 3. clericus. 3. ad si. i additione. **B** Excoicationis absolutio vide. 3. absolutio. 5.

Excusatio que excusat a cul pa siue a pēa ha bentur infra pena pmi. 5. 3.

Exemptus Qui dicit se exē ptos et allegant priuilegia requisitū ab ordinarijs ostendere tenentur. **A** .i. totum priuile gium quod asserūt se a sede apostolica ha bere ipis ordinarijs: aut in loco congruo et securo aliquibus alijs prudentibus viris omni suspitione carentibus ad hoc per di ctos ordinarios deputatis infra terminū competentem pro facti qualitate ipsorum ordinariorum vel delegatorum suorum ar bitrio moderandum iusto impedimento cessante: vt in. c. cum persone. de quo infra **B** Et ei tradere transcripta articuloz de q bus fuerit controuersia. Quod si ad exem ptionē allegat solam pscriptiōē debent de hoc facere fidem. Si vero allegat vitū qñ si priuilegiū ad plenum non suffici at: sed tñ cām prebent pscriptiōē tement pscriptiōē probare. **A** videlicet. 40. annoz: et allegatū priuilegiū exhibere per modum predictū: vt in. c. c. **B** Et probati one pendente nō turbent. **A** Lū rōne priuilegiū sint in possessione exēptōis non violenta: non clandestina: nō pcessa preca rio: de qua fidem corā eisdem fecerunt: vt ibi. **B** Quod si non allegant et exhibent tale priuilegiū qd cām pscriptiōē pbe at. **A** salte3 vt ibi. **B** diocesani vian t iure suo: extra de priu. cū personeli. 6.

Exempta ecclia et monachi vt canonici vel pueri et perpetuo oblati intelliguntur exempti. **A** siue sint clerici siue non: vt in c. de quo statim. **B** Non autem presby ter qui parochianozum curam h3 quo ad ea q ad ipsam curā pertinet nec ipsi pocha ni: extra de priuile. p exemptionem li. 6.

Si examatur canonici alicuius ecclie nō pp hoc sūt exēpti clerici: s3 bñ ep. **A** .i. q exempti clericis intelligunt exempti tam canonici q alijs clerici d. c. p exemptionem. **B** s3 ipsa ecclia nō est pp hoc exēpta. **A** i ncu tro casu siue priuilegiū concedatur cano nicis siue clericis: vt in tex. de quo statim

Extra de priuilegiis per exemptionem. li. 6.
Per monasterium seu per huiusmodi locum
exemptum intelligi debet tam de ipso quam de cunctis
terris et domibus monasterii: et hanc causam: hoc
et areis que sunt iuxta ecclesiam: ar. 12. q. 1. necessa-
ria. r. c. nulla. 12. q. 4. diffinitur. Et idem in
sum. con. lib. 2. ti. 5. q. 166. circa finem. **B**

Exempti quicunque gaudeant libertate: in
hilominus possunt pueri in coram ordinariis ra-
tione delicti siue pueri: aut rei de qua contra
eos agitur: nulli delictum sit commissum in loco ex-
empto: vel pueri ibi sit inuenerunt: vel ibi sit ipsa res li-
tigiosa. Item non possunt pueri ubi domici-
lium habent si alibi delinquant vel pueri vel res
ipsa existat: nec enim possunt diocesani illorum
ubi domicilium habent remutare exemptos si
conueniantur ad locum ubi delinquerunt vel
contraxerunt vel res pueri: extra de priuilegiis vo-
lentes. li. 6. talis que dicitur in se. Et hoc
etiam sciendum quod quidam sunt priuilegiati: ita quod
iure ratione delicti vel pueri vel rei possunt con-
ueniri: ut predicatores minores et cistercienses.

Exempti non possunt pueri oratione vel ca-
pellas in locis non exemptis sine littera diocesa-
ni: nec in sic pueri nec tunc iterum in casu
bus non exemptis. Et si in iure: ut in c. aucto-
ritate. de quo. j. **B** celebrare vel facere cele-
brari: alii per ordinarios consueverunt. Et si per
hoc pueri orationes eorum ferrent sententias
per ordinarios non valent: sed de priuilegiis au-
thentice. li. 6. In locis etiam exemptis non possunt
exempti predicta facere nisi de licentia vel pri-
uilegio. Et sedis apostolicis: sicut patet in
c. 7. g. sequitur. **B** ut in de c. auctoritate.

Exempti non debent assumere lucos suos per ho-
minum. Et liberos: ut in de c. auctoritate. **B**
et censuarius: et de priuilegiis auctoritate. libro. 6.
Legatus de latere fmi. Ver. bñ potest co-
gnoscere de causis exemptorum: quod per priuilegi-
um eximuntur a potestate episcoporum et huiusmodi non pape
vel legatorum eius. Secus in de alijs legatis.
Mortatur hec de offi. lega. quod translationes.
Et in glo. et co. li. c. primo dicitur gl. quod lega-
tus de latere quo ad hoc intelligitur: siue sit
cardinalis siue alius de latere domini pape
missus: non autem sit legatus ratione loci seu
dignitatis: ut archiepiscopus cantuariensis:
de quo dicitur in dicto. c. primo. et hinc: ut et no-
tatur in sum. con. li. 2. ti. 5. q. 166. ad fi. **B**

Monasteria monialium et si sunt exempta de
tunc singulis annis per ordinarios visitari:
ut in cle. attendentes de sta. mo.

Exorcismus vide supra ca-
pitulum.

Expositus Si pater vel alius
co sciente vel ratum
habente filium vel patronus libertum
vel dominus seruus infantem vel
aliquem predictorum languidum cuiuscunque etiam
exposuerit: vel si alicui eorum alimenta imple-
negari congerit: filius hoc ipso a patria prius
et liberatus est: et liberum sit ingenuus: et si
liber. Item quod quod hos suscipiunt non possunt
propter hoc in eorum personis ius aliquod ve-
dicare: et co. c. unico. Et si de infantibus
et lan. expo. **B** Quid autem sit patronus lib-
tus vel ingenuus: hinc. j. libertus. §. primo.

Exrema unctio. De ea
dicitur.

Allsum. Quere. j. mendacium
De falsariis. De falsariis. De falsariis. De falsariis.

Alma Quomodo paterfamilias
multas debet regere
et corrigere familias suas. Unde hoc
Sul. Sicut ipse tenetur filiis et familie in
educatione corporali: sic et in disciplina mo-
rum. ubi hoc non seruans et fidelitatem natu-
rale delinquit et est deterior infidelibus: quod non
sunt sub lege gratie: in seruans illud insti-
tu legi nature. unde. l. ad Timo. §. Sigs
suo maxime domesticorum curam non habet si
dem negauit: est infideli deterior. dist. 47.
§. necesse est. r. c. quilibet. Et idem in sum.
con. li. 3. ti. 13. q. 1. ubi etiam additur, quod ex eo
quod dicit apostolus: maxime domesticorum. p. 3
quod pater familias non solum tenetur curam regi-
minis habere circa domesticos. i. circa fili-
os: ut exponit Aug. sed et circa omnes su-
os per quos intelliguntur serui et de familia
sunt: et quod hec cura correctionis non solum debet
esse debet: sed etiam exempli boni et reprobum
quod hec est spes elemosine: ut dicit Aug. ubi
sicut ad elemosinam corporalem tenetur quod
tempore necessitatis sua et ad hanc. Si ho-

nec sic corrigatur: dicitur eos abscere a se si probabiliter creditur per hoc eos corrigi et sine hoc in malicia punitur plevuere: ne sit patronus criminis: sicut per in uxore fornicaria. Ad si probabiliter creditur per hoc eos licentur peccare: per sua autem curam et per sua timores videtur eos a multis: et si non ab omnibus malis se ipse et non imputatur perversitas filiorum. unde in iudicio. §. necesse est dicit Hieronymus. Iustus non polluit ex vitio filiorum: quod tunc fiet si non erit quod si imputetur. **B** Quid si dominus facit suos iurare quod dicet et si que viderint sciverint vel audierint furripuisse aliquid de rebus suis. per. fm. Bull. Credo sine placito distinguendum: quia si iste dominus probabiliter in iuramento et servus: non tenetur fuare: quia illicitum fuit quod iuratum est. Si autem creditur et huius mansuetudinem non nisi rationabiliter pcessurus: distinguendum quia si res tales sunt quod pertineant ad custodiam illius qui iuravit: servari debet: puta si quis viderit furem asportantem res que eius custodie commedate sunt potest persequi res furivas: alio tenetur dominus restituere. Si autem non tenetur ad custodiam illarum reperiuntur si potest probare tenetur revelare. Si vero non potest probare non debet revelare nisi si talibus personis que prius potest et non obesse. Et si alio modo iuravit non fuit licitum iuramentum nec obligatorium. **I**dem in sum. con. lib. primo. tit. 9. q. 31. ubi etiam dicitur fm. Bedu. quod si aliquis de testibus synodaliibus sciat solus crimen alicuius non tenetur denunciare episcopo licet iuraverit dicere crimina que sciit: nisi possit probare: alio debet tacere ne sit proditor criminis. 2. q. 1. si peccaverit. nisi huius faciat secreto: tunc episcopus vel alius cui revelat debet secrete corrigere huiusmodi criminosos: ar. 22. q. 5. hoc videtur. **S**ile etiam habetur de correctio. 2. §. 5. et se. et de crimine. §. 3. Ad in ordinando requiritur quod bene presu famille fuerit huius. j. ordinandus. §. 12.

Femina non potest recipere characteres alicuius ordinis clericali impediunt sexus: nec et actus alicuius ordinis exercere. 23. di. sacras. **A** Hoc fuit dictum Ray. ut per in sum. con. lib. 3. tit. 23. q. 1. dicitur ubi per quod hoc non potest facere quicunque sunt sancti et religiose **B** nec predicare seu publice docere: di. 23. mulier. 33. q. 5. mulierem. **P**ossunt tamen in capitulis suis et claustris sorores suas exhortari ad bonum et docere sed non in ecclesia aut in publico: aut in synodo fm. gl. Ray.

et in dicta. q. 1. **B** Item non potest iudicare super causis spiritualibus. **N**isi prius ponitur de abbatis. §. primo. et 3. circa excommunicationem et suspensionem. **S**uper temporalibus vero ubi est consuetudo potest esse de arbitrio dilecti.

Femine quicunque deo sacrate vasa et palas sacras aut vestes quibus domino ministratur contingere non debent: vel incensum circa altare deferre: di. 23. sacras. et de consuetudine. §. vestimenta. Femina quomodo. et quomodo possit esse testis: vide §. testis primo. §. 3. Femine non possunt ad iudicium trahi personaliter in illa causa que iure non exprimitur sed nec religiose etiam si consentiant: vide §. iudicium. §. 5. et 6. **A** Item incipit mulieres ad iudicium. et se. **B** et 2. testis primo. §. 3. De clausura monialium et quod non ligent nisi per procuratores: vide §. monialis. De multis que non possunt femine etiam abbatisse: vide supra abbatissa. De ornatu quoque secularium mulierum habes §. ornatus.

Ferie dicuntur quasi ferre eo quod habent vacationem ab his que in foro. i. iudiciali agi consueverunt: vel dicuntur ferie quasi festine. **I**dem in sum. con. lib. primo. tit. 12. q. 1. fm. Ray. **S**erie quedam sunt tempore: quedam repentine quedam solennes. Temporee sunt que dantur per fructibus colligendis: sunt duos mensium gratia messium et vindemiarum. **Q**uorum mensium unus est per messibus: et alius per vindemias: ut in sum. con. eo. tit. 9. q. 2. ubi etiam notatur quod in omni terra dante sunt ferie per messibus etiam si non crescit ibi annona: quia omnes coeteri grano indigent et huius necesse habet per aliquo tempore providere. **S**ed per vindemias non dantur nisi ubi sunt vinee: vel saltem ubi est cois vitis vini. **E**t fm. diversas regiones civitates aut tardius indicantur et preconizantur. ff. eo. si fides. et de officio precon. si in aliquo. In his non potest fieri processus iudicialis nisi de assensu partium: extra eo. questus in fi. Repentine vero ferie sunt quas imperator indicat propter victoriam quam fecit: vel quia prorege duxit: vel ei filius natus est et huius. **E**t dicuntur repentine quia repentine seu subito indicantur: et nullus propter principem eas iudicare potest. C. de fef. l. a nullo. **I**dem in sum. con. dicta. q. 2. **S**erie vero solennes seu festine sunt quedam precipue solennitates. scilicet Natalis domini: sancti Stephani: sancti Johannis evangeliste: sancti Innocentii: sancti Silvestri: circuncisionis: epiphaniarum: et

septem dies dñice passionis et resurrectionis
cū septē sequētibz: rogationes etiā tribus
diebus: ascensio dñi: pentecostes cūz duo-
bus q sequūtur: festiuitates oēs xgis glō-
rie. **B**. i. que erāt tēpore. c. p. quest. extra
eo. vbi hec ponūtur p Grego. nonū. **B**.
natiuitas Johis baptiste. 12. aploz: sci Lau-
rentij: dedicatio beati Michaele: oīuz
sanctorū: sancti Martini ac dieb' dñicis: et il-
le festiuitates quas singult epi in suis dioce-
sibus cū populo et clero duxerūt solēniter
celebrādas. **A**. q vicinis in circūmorantē-
bus indicēde sūt: nō gnālī oībus: vt in. c. p.
nunciandū. de quo. j. nisi forte illis q ibidē
p illo tpe morarētur: q forēses et q cūqz
bonas loci vbi se reperiūt consuetudines
uare debent: di. s. q. 5. et di. 12. illa autē. Et
hoc intelligitur de sanctis auctoritate ecclē-
sie romane canonizatis: qz epi nō pōt se
aliquē sctū canonizare: ex de reli. et uene. s. a.
c. pmo. qd et nōiur in sum. con. dicta. q. 2.
B. de ple. di. 3. p. nunciandū. et ex co. cōque-
stus. **I**tem statuit Eusebi' q festū inuentio-
nis sancte crucis qnto nonas maij solēniter
celebrētur: de ple. di. 3. crucis. **A**. **I**tem et
suandū est de festo exaltationis f3 gl. Ray.
et dicta. q. 2. qd pōt pcedere vbi hoc obli-
net de p̄suetudine: alio nō videt iure cauēri
B. **I**tem festū de corpore xpi: vt in cle. si to-
minū de reli. et uene. sanc. Et nota h' q inter
p̄dictos dies sūt qdam q de facto nō festan-
tur q̄tum ad cessationē ab operib': s3 vidē-
tur abrogari per dñam p̄suetudinē q in eis
habet locū: cū non ita sint de p̄cepto dei
sicut est dñica et maiores illa. **I**sti autē dies
sūt tres dies rogationū. Quidā ē nō seruāt
oēs septē dies passionis: et etiā p totā octa-
uam pasche. **A**. **I**tem p3 q septē dies dñi-
ce passionis p̄cipiūt in. c. cōquest. ex eo.
non solū ad vacationes foriudicialis vt q
dam voluerūt dicere: s3 et ad cessationē ab
operibus: s3 consuetudo sit in p̄riū. **P**a-
tet ē h' q dies dñica et maiores illa sūt de p̄-
cepto dei: de quo lat' d̄ictum est. s. dñica di-
es. s. pmo in additione. **I**tem q p̄suetudo n̄
excusat q̄tū ad festa iuris diuini: et bñ: quia
nulla consuetudo vel etiā humana consti-
tutio pōt valere p̄ ius diuinū. s. di. xitate. et
c. si p̄suetudines. 2. 25. q. 1. sūt quidāz. **Q**uo-
mo ad festa iuris positū excusat: s3 d3 lat' ius
distingui. **H**uc p̄suetudo ē rōnabilis in-
troducitur forte ob aliquā rōnabilē necessitā

tē tacētib' p̄relatis ecclēie: et excusat. **N**ā rō-
nabilis p̄suetudo viz legi h3: di. 1. c. p̄suetudo
Si xō p̄suetudo nō sit rōnabilis: qz nō est
introducitur ex aliq rōnabili cā: sed pon' ex
auaricia vel deuotionis tepiditate put cō-
ter solet p̄tingere: p se nō excusat: imo pon'
grauat: ex de p̄sue. c. si. et di. 8. c. mala. Et iō
plan iuxta posse debēt conari talē p̄suetudī-
nē abolere: et si nō p̄nt ad p̄e' euitandū lau-
dabiliter taceāt. 4. di. deniqz. et planis tace-
tib' nō celebrātes dicta festa excusātur: dū-
modo nō sint p̄uacis p̄positū ipsa nō cele-
brandi ēt si a p̄latis p̄cipiūt: sicut in simi-
li dicit **Th**o. erga solutionē decimarū 2. 2. q.
87. arti. pmo. Et forte quo ad festa genera-
luter p̄cepta regitur auctoritas pape: hoc ē
q sciat et tolerat dñā p̄suetudinē. Et nō vi-
detur sufficere taciturnitas episcopoli: cū non
habeat p̄iātē p̄ legē superioris et per p̄iō n̄
possit tollere festa ab ecclēia gnālī introducā
nisi forte p̄pter taciturnitatē epi: subditi autē
iusta ignorātia excusentur. **Q**uo xō ad fe-
sta p̄ticularia loci taciturnitatē sufficere p̄-
to epi. p̄p̄ij. **P**redicta etiā festis p̄ceptj ad
de dedicationē cuiuscūqz oratoriū: vt in di-
cto. c. p̄nunciandū. de ple. di. 3. **Q**d pu-
to intelligendum q̄tum ad loca ipsius ora-
toriū. **S**unt etiā alia festa per consuetu-
dinē introducā totius ecclēie: sicut scti **M**h-
colai: et forte alia. **A**. Et ideo sunt obfuan-
da cum consuetudo sit tacita lex: et pro lege
habeatur si rāonabilis sit et saluti p̄ficiat
at: di. 1. c. consuetudo. Et eadem ratio est de
consuetudinibus p̄nicularibus respectu
p̄ticularium locorum: ar. dicta. c. p̄nunci-
ciandū. et ff. de re. ven. l. que de tota. **A**n-
de et festum sancti Bartholomei fm diuer-
sas consuetudines diuersis diebus celebra-
tur: extra de obser. ieu. consilium. **D**e
die dñico spāliter et qd etiam agendū in fe-
stis: hēs s. dñica dies. 2. j. s. 8. et se. **D**e festo
conceptionis beate **M**arie x̄gūis d̄ictū
fm **Th**o. in. 3. parte. q. 27. q 13 romana ec-
clesia ipsum non celebret tolerat in consue-
tudinē aliquarum eccliarum illud festū
celebrantū. **A**nde celebrātes non est totali-
ter reprobanda. **S**3 nec p̄pter hoc q festū
cōceptionis celebratur datur intelligi q in
sua p̄ceptiōe fuerit scā: s3 qz quo tpe fuit sci-
ficata ignoratur celebrat festū scificatōis ei'
pon' q̄ceptionis in die p̄ceptionis ipse.
De faciēdo festū trinitatis consuetudo

venēda ē: ex co. qm̄. **A** Ibi ē dī q̄ alicu-
bi celebrat infra octavas p̄tecostes: et alibi
in dñica añ aduētū. **B** Hodien̄ ex man-
dato Joh̄is pape. 22. fuit p̄ v̄lem ecclesiā.
Ite nota q̄ festa ap̄loz: euāgelistaz 7. 4.
doctoꝝ p̄ncipalium. **A** v3 Hieronymi
Ambrosij: Augustini 7 Gregorij: vt in .c.
glosus. de quo. j. **B** debent sub duplici
officio p̄ vniuersas ecclesias solēniter celebra-
ri: ex de reli. 7 vne. san. glosus. li. 6. **A**
Aliq̄ hoc intelligūt quo ad offm̄ n̄i: s3 cō-
gruen̄: v3 intelligendū quo ad oīa. Nam
de aplis claz ē q̄ sūt p̄cepta: vt s. 2. **B** de
ergo debet intelligi de festis euāgelistaz 7 p̄-
fatorz doctoꝝ 7 epp̄arū ibidē aplis: de q̄
b̄ in tex dicit. c. sit fmo sūt cū aplis sub vno
p̄textu 7 p̄struū x̄boz. nec ē x̄uile q̄ solū
p̄ duplici officio fuisset facta tā lōga decre-
talis: sp̄pue cū hoc postponat tā in rubric
breuiarij q̄ in decretis seu decretalibz. Ite
q̄ in dicto. c. glosus. iudicat ecclesia eos iter
oēs sanctos singulariter debere honorari.
Ite q̄ hec dicto solēniter q̄ ponit i dicto. c.
glosus. s3 q̄ celebrantōe oīmodā 7 vacatō
nez ab operibz: vt in .c. crucis. de p̄le. di. 3.
ibi solēniter celebrari m̄ādam̄. Et oēs itel-
ligūt in hoc significari oīmodā celebratio-
nē. Et q̄ in dcō. c. glosus. addit de officio
duplici sit ad augmētū 7 nō ad diminutio-
nē solēnitatis. Et ita cū sup hoc p̄lies cōu-
lisset cū p̄uiculis doctoꝝb̄ asseruerūt dcā se-
sta euāgelistaz 7 doctoꝝ obfusa fore quo
ad oīmodā celebrantōe sicut 7 ap̄loz. S3
forte alicubi p̄suetudo excusaret fm̄ distin-
ctionē positā s. 2. 7. 7 nō. in additōe. **B**
Quā debem̄ festū incipere. ḡn. Quātu3
ad seriantōe a x̄p̄a in vesp̄a: ex co. oēs.
A 7 de p̄le. di. 3. p̄nunciandū. Et sū ougi-
nale dictū scripture: vt p3 Leuig. 23. **B** Et
intellige vesp̄a. i. sero. **A** .i. ab vltia pre-
diei p̄cedentis seu vigilię: v3 imēdiare post
24. horā: v3 ad vltimā partē diei festi: q̄d
7 p̄t̄ patē p̄ id q̄d h̄i ḡn. p̄mo: vbi dicitur
factū est vesp̄e 7 mane dies vn̄. Et f3 Mi-
co. de lyra. ibi scriptura loquit̄ de die natu-
rali q̄ ē. 24. horaz. Artificialis x̄o ē q̄ diu
sol ē super terrā: cui p̄mā p̄e v3 mane po-
nit p̄ tota die: 7 p̄mā partē noctis quaz vo-
cat vesp̄e. p̄ tota nocte. Et dicit idē Mico.
In vesp̄e cōpletur dies artificialis. Igit̄
fm̄ scripturā 7 sanctā ecclesiā festū incipit i
mediare p̄ occasū solis diei p̄cedentis v3

q̄ ad occasū solis diei festi. **B** n̄ festoz
inuitū 7 finis lux̄ eoꝝ q̄litate 7 diuersaz re-
glonū p̄suetudines fuari d3: 7 sicut magni-
tudo ip̄soꝝ exigit p̄us incipere 7 tardī inī-
nari: ex co. qm̄. **A** hoc dictū alig male p̄-
p̄dūt ip̄s allegites dim̄inutue dicētes: q̄
p̄suetudinē p̄t̄ minui festū: cū tñ clare cō-
stet q̄ loquit̄ nō dim̄inutue: s3 augmenta-
tue dicēdo p̄us incipe 7 tardī terminari: 7
nō dicit tardius incipe 7 p̄us terminari:
ita q̄ cōsuetudo nō p̄t̄ minuire festū nī-
si eēt de illis q̄b̄ p̄suetudo derogare p̄t̄ f3
modū dictū s. 2. 7. 7 nō. i additōe. **B** Do-
test aut̄ p̄suetudo festū augere p̄ter q̄ in dñi-
ca cui solēnitur nō d3 incipe añ occasū sol-
is diei sabb̄i ne videamur iudaizare: vt. c. p̄
nāciādū de p̄le. di. 3. Et ex p̄dictis clare po-
test colligi q̄ nulla p̄suetudo p̄t̄ excusare
laborātes in sabb̄ato p̄ occasū solis. Et ibi
ē de laborantibz in dieb̄ p̄cedētibz festā ma-
iora q̄ dñica: cū vt s. p3 in hoc fiat p̄ iud̄i-
uinū. **B** **A** q̄b̄ abstinentiā sūt in festis
ḡn. vt hoies meli⁹ possint vacare diuinis
debent abstinere ab oīni opere fuili. i. n̄ so-
lū a peccatis: s3 etiā a mechanicis 7 agricul-
tura 7 h̄i: vt nec mercatū fiat: nec placitū
nec aliquis ad penā iudicetur: vel ad mor-
tē nec iuramenta fiant nisi p̄ pace. **B** Hoc tñ
f. abstinere a iuramentis tñ honestus sit nō
est necessarium. **A** Satis v̄ posse dici q̄
quo ad iudicialia iuramentā: de q̄bus v̄ lo-
qui. c. i. c. c. sit p̄ceptū. in alijs x̄o p̄siliū
vt magis abstineat in festis q̄ in alijs die-
b̄: hoc ē q̄ maior necessitas vigeat. In eo-
dē. c. dī ē q̄ in festo iuraf nō solū p̄ pace:
s3 et p̄ alia necessitate: vt dicit ibi glo. puta
p̄ fide: p̄ obia: 7 p̄ fama. **B** Et q̄ a p̄dī-
ctis abstinentiā sūt h̄i de p̄le. di. 3. rogationes
7 ex co. oēs 15. q. 4. c. p̄mo 7. 2. 7. 3. Et nō q̄
his dieb̄ p̄cessus iudicarij non tenet enas
si fiat de p̄sensu p̄riū nisi necessitas vigeat v3
p̄ctas suadeat: puta si esset causa debiliū
p̄sonaz: ex co. p̄questus. **A** Et ibi glo. dat
exēplū necessitatis dicēdo: Si esset res tēpo-
re p̄itura: vt vbi res celeritate desiderat. **B**
Et multo min⁹ debet q̄ his diebus facere
aliquid q̄d de se est peccatū: q̄ magis peccat i
festis q̄ in alijs diebus. **A** An 7 f3 Mico.
de Lyra. Exo. 10. Qui cōmunit ad ulterius
vel aliud peccatū mortale in festo facit p̄ira
duo p̄cepta: 7 p̄ira illud q̄d vcat q̄d agit
7 p̄ira p̄ceptū de sanctificatione festi: vñ

cum circūstātia peccati que trahit in aliam
spēm sit de necessitate p̄fessionis necesse est ⁊
hanc circūstātia ip̄is p̄fiteri de quo latius
dictū est. s. p̄fessio. 2. s. 5. in additōe. **Pec-**
catū autē veniale non rūpit festū s. 3. **Tho. 2.**
2. q. 122. art. 4. Nihilomin⁹ ⁊ a peccato ve-
niali debem⁹ diligenter cauere omni tēpore
p̄fessim in festo: alr disponimur dīscrimī:
Ecc. 19. Qui spernit modica paulatim deci-
det: **Aduertendū** quoq; qd in maiorib⁹ so-
lētātib⁹ nullo mō licet piscari. In dīst-
cis ho diebus vel inferiorib⁹ etiā non licet
nisi causa vīgētē ⁊ cū licētia: ⁊ tūc fiat portio
pauperib⁹: eē de ferijs. c. licet. Et sic colligi-
tur qd vbi cūq; iusta causa cogit op̄ari in fe-
stis si pōt fieri d3 a planis pen licētia: qz ip̄
si habēt iudicare si ē iusta causa: eē de offi-
cio. de cāsis. Et de lucro paupib⁹ portio d3
fieri. Et quod dīcū est in piscatione idē ca-
dē ratione pōt dīci in aucupatione: maxie
qz ibi homines magis occupantur currēdo
vel aliud faciēdo: ⁊ sit magis in publico q̄
piscatio. Itē qz oē op⁹ fidei phibetur in fe-
sto. **Leuit. 23. ⁊ 5. s. 6.** Et sic est regula phī-
bitua. An oē illd itelligit phibitū qd nō ē
sp̄aliter p̄fessuz: vt dī in cle. extius. de verbo
sig. Itē venatio forit phibetur q̄ etiāz oī
tēpore videtur phibita. **86. di. q. venatorib⁹**
bus. ⁊. c. q. venatorib⁹. ⁊. c. vident. ⁊. c. Esau. ⁊
c. qd p̄delit. ⁊. c. an putatis. Ad cui⁹ intelli-
genā glo. in dicto. c. q. venatoribus. super
hō venatorib⁹ dicit: Nota qd est venatio
opp̄ressiua: ⁊ hec illicita. s. di. 6. c. vlt. s. his
ita. vbi dī: **Leuit. 19. 10. 11.** Robust⁹ ve-
tor corā dñō. i. hōiū opp̄ressor ⁊ extictor.
De hoc dicitur **Gen. 10.** Sequitur: Quedā
harenaria: quedā saluosa. **Harenaria** ē cū
qs pugnat in harena cū bestia dētata: ⁊ ad
hoc locat operas suas. Et hāc q̄ exercet pec-
cat mortali: ⁊ qui eaz aspiciat: ⁊ q̄ eaz exēcet
est infamis nisi gratia vtrius experiēdap. ff.
de postu. l. i. s. ut senatus. De hac loquitur
hoc. c. ⁊ duo sequētia. ⁊. 3. q. 7. s. tria. Sal-
tuosa est q̄ sit in siluiis ⁊ sanibus: ⁊ hec licita
est: nī est illicita ex tpe: vt i quadagesima ⁊
i diebus ieiunior. j. co. an putatis. Itē ex
plona: qz clerico nō est licita etiā si paup sit
fm quosdā. 34. di. quorūdam. qz pōt alr
victū querere. nam talis faciat cistas: ⁊ ca-
larios: ⁊ rena: de cōse. di. 5. nūq. Laico li-
cita est ob necessitatē p̄ pellib⁹ ⁊ carnibus nī
ob voluptatē: ⁊ hoc de ea: que cū clamore

fit. **Ponere** autē laqueū vel rete sine strepi-
tu ⁊ clamore ⁊ canib⁹ licet ē clericis: cū etiā
monacho liceat texere linū. p̄ capiendis p̄-
scibus: de p̄se. di. 5. nūq. De saluosa loq-
tur. j. co. Esau. ⁊ duo sequētia. c. hec glo.
Quod glo. dicit nulli licere venari in dieb⁹
ieiunior subaudiendā: ergo multo minus
festor: in qbus fortius puenit ab operibus
seruilib⁹ abstinentiā mercata ⁊ sūa nō pro-
bibeatur in ieiunijs q̄ nī inhiētur in festis
vt. s. s. 6. Itē nō vī licitū sonare vel cantare
in festo nisi honeste ⁊ cū rationabili causa:
als ēt omni tempore vī phibitū. vñ in. c. de
nare. 86. di. dicit glo. Quid de ciuilib⁹
alijs q̄ suis vītur instrumentis: nūq̄ ē licitū
audire vel tāgere ea: vel talib⁹ p̄sonis alr
quid dare. Et qdēz ad voluptatē vel luxuri-
am nō: qz deū morib⁹ stimulat q̄ vocib⁹ po-
pulus delectat. 92. di. in scā. S3 ad laudem
dei bñ vel ob aliā iustā causā: puta recrea-
tiōis: qz debilis ē vel infirm⁹. **B** Quid
agendū aut qd liceat in festis. 82. **D3** go in-
tendere magis diuini: vt hymnis psalmis
⁊ cāntis sp̄alibus: de p̄se. di. 3. ieiunia. **A**
in his cōprehēditur ⁊ oīo: qz oīo oī tpe sa-
luti nostre est necessaria: **Luc. 18.** D3 temp-
orare ⁊ nunq̄ deficere: iō est de p̄cepto p̄ci-
pue in festo. vñ in sū. cō. li. 3. ti. 37. q. 119. no-
tatur s3 theologos qd oīo ē de necessitate p̄-
cepti: sic ⁊ qd cūq; aliud ad salutē necessari-
um: ⁊ dicit p̄neri sub p̄cepto de scificatiōe
sabbati. vñ ⁊ p̄cipit qd in festo missa integra
saltē vsq; ad bñdictionē sacerdotis inclusi-
ue audiat: s. p̄se. di. i. oēs fideles. ⁊. c. missas
B Itē p̄dicationib⁹ hūm⁹ ⁊ regularib⁹
disciplinis: eē de vī. ⁊ ho. cle. cū decorē. eē
de sta. mo. cū ad monasteriū. s. 3. **Licet** etiā
docere talia hō vel scripto in festo. **Mat. 23**
⁊ in sabbato circūcīssio fiebat ⁊ sacrificia. **A**
Itē in sum. con. li. p̄. ti. 12. q. 7. fm **Ray.**
Et sic inter cetera debem⁹ attēdere p̄dicant-
oni ⁊ hoc s3 indigētiā oī tpe intelligo esse
de p̄cepto p̄fessis in festo: qz vt prime patet
it oē illud ē de p̄cepto qd ē necessariū ad sa-
lutes aīe: ⁊ p3 qz p̄dicatio hū dei est ita ne-
cessaria ad salutē aīe sicut corporalis cibus
ad salutē corporis. **Mat. 23** aīe ē hū dei
Deut. 8. ⁊ Mat. 4. ppter qd p̄culū p̄di-
ctionis iminet non solū non audienti s3 etiā
ex negligentia hū dei auditū in memoria
nō reuēti: vt p3 per **Greg. homel. 8.** vbi dī
cit **Herba** dei que aure percipitis mēte retē

nere. Cibum. n. mensis est fimo dei: et quasi
cib⁹ acceptus stomacho languēte reijci qñ
audū⁹ sermo in ventre memoriē nō tenetur
sz qñq⁹ alimēta nō retinet huius pfecto vi-
ta desperat. Eterne ergo mortis periculū for-
midate si cibū scē exhortationis nō accipit
si xba vuc. i. alimēta iusticie in memoria nō
tenetis. hec ibi. Si ergo audiētia xbi dei ē
saluti necessaria et psequēter de pcepto. vii et
in dco. c. oēs. de pse. di. i. dicitur q⁹ omnes
fideles q⁹ pueniūt. i. debent puenire i sacris
solēnitatibus ad eccliam audiāt scripturas
apostolor⁹ et euangelii. Pro qbus scriptu-
ris videt intelligēda pcpue ipsa predicano
per quā exponiūtur populo ipse scripture
vñ et statim in. c. sacerdotē. qd⁹ immediate sequit⁹
tur p⁹ dictū. c. oēs. dñ. Sacerdotē xbi i ec-
clia faciēte q⁹ gressus de oratorio fuerit ex-
coicetur. Ex hoc vñ inuere q⁹ hoc sit. morta-
le: cū excoicatio nō irrogetur p culpa mor-
tali. xi. q. 3. nemo ephoz. Itē de pse. di. i. qui
die. dicitur. Qui die solēnt omisso ecclie cō-
uentu ad spectacula vadit excoicetur. Cla-
ret autē: q⁹ omittitur pūctus ecclie qñ ad mis-
saz et ad p⁹dicatōē ad quas oēs debēt con-
uenire nō veniūt. B sz vt ponit Tho. 2.
2. q. 122. nō phibetur q⁹ facere opa q⁹ perti-
nēt ad puidētiā necessarior⁹ tam sibi q⁹ p
xlmis: sicut seruādo personā vel res seu qd⁹
cūq⁹ aliud dñū vitando. A nō tñ q⁹ cō-
sistat in cessatione lucris: als liceret mercari
quod vep nō ē: ex eo. c. pmo. Nec cū omis-
sione diuinor⁹ q⁹ pncipalr in iēdēdū est: vt
statim pōnū est. B Anth. 12. Quis ex
vobis hō q⁹ habuerit vnā ouem et reciderit
sabbato in foueā: nō tenebit et leuabit eā
Immo ē licet p necessitate bellare. vnde et
machabei in sabbato pugnātes excusātur:
23. q. 8. si nulla. A Melius ē de re. iur.
qd⁹ nō est. de quo hī pmo Mach. 2. De q⁹
ē vide. 3. bellū pmo. 5. si. B Itē sz Sui.
si tacētib⁹ segetib⁹ in agro: aut senis in pra-
to imlineat tēpestas pñt inde remoueri. A
Si dubitet et timeat q⁹ dicte res contāpant
vel multū deteriorēt⁹ sz eū. Sui. vt in sū.
cō. li. pmo. n. 12. q. 9. B Itē nō crediūt⁹
peccare mortāl⁹ carnifices et pincerne q⁹ pre-
parāt victualia vt sequēti die vēdant si pus
nō poterāt cōmode pparare aut pparata f-
uare. A Itē in dca. q. 9. sz eū. Sui. Et
pōt dīci q⁹ hoc vep ē si cibaria sūt necessaria
p die festo aut p die sequēti in q⁹ nō poterāt

pgruo tpe preparari: als nō licet cū sit op⁹
fuisse: Leuit. 23. B Sz qd⁹ hīs q⁹ ppe-
lūtur a dñis vt operēt⁹ in festis. gēdeo f3
Sui. Si iusto metu inducti hoc faciūt vt
dēt⁹ ppter necessitatē excusari: al nō tenen-
tur obedire nisi in licita et honestis. A Itē
in sū. cō. dicta. q. 9. B Quid de hīs q⁹
debēt dominis vecturā blagor⁹ afferūt in
dieb⁹ festiuis. gē. fm Sui. nō excusant nisi
si alia necessitas ad hoc eos cōpellat: vecto-
res tñ mercii et alimētor⁹ aut psonaz ad lo-
ca remota cū alr nō possint sine graui inco-
modo credo excusari: et sūt de viatoribus et
curatoribus. A Itē in dicta. q. 9. B
Itē i festis liceat scribē. gē. f3 Sui. Itē
licet scribere in aliquo grādi vt de q̄erno in
quaternū: sz scolarib⁹ lectiones suas nō re-
et fmones: et in lectionibus libros corrigere
non autēz licet circa predicta locare optras
suas et p precio facere. A velenū condu-
cere ad hoc operas alienas fm Sui. vt in
dicta. q. 9. B sz tñ spūalia et sine pmo.
Quid de barberijs et mīnutorib⁹ et ferra-
torib⁹ equor⁹. gē. f3 Sui. Si i festi hoc fa-
ciūt pncipalr ppter necessitatē eor⁹ q⁹ fuisse
credo q⁹ pñt excusari. Sec⁹ si ppter cupidi-
tatē lucris. Sz et illi q⁹ de talib⁹ regnūt eos ex-
cusāt⁹ si alr nō poterāt sibi cōmode pui-
dere: aliogn nō excusant. A Itē in sū. cō.
dicta. q. 9. Sz quo ad barbuōsores nō vi-
deo q⁹ cā occurrere rōnabil⁹ et excusabil⁹ pos-
sit cōiter q̄re nequeat post festuz deferri. B
Sz qd⁹ molēdinū. gē. f3 Sui. In mo-
lēdinis ad ventū vel ad aquā q⁹ ab hīs magna
op a hoīs exercēt⁹: credo suādā pūctū dī
uē regiōis nō phibit a platia. Molēdia ve-
ro cū iūmīs debēt q̄scere. Itē et iūmīa va-
care iussa sūt sabbato: Exo. 20. A. Lette id
vñ de quocūq⁹ molēdino. Itē sz aliq⁹ nō re-
grūt magnū laborē hoīs regnūt tñ iuge mī-
nistēriū et occupationē: et sic diuinū cultū et
deuotionē impediūt: et cū regula sit phibitū
ua: et hoc nō repliatur pmissū pstat ex supra
dictis nō licere: nisi rōabil⁹ ardet necessitas. B
Quid de cunctib⁹ ad mercata q⁹ fiūt in fe-
stis. gē. f3 Sui. Si aliq⁹ hoc faciat nō cō-
suetudinariē sz p sua necessitate: nō credo q⁹
peccet mortāl⁹. Sec⁹ si pūctudinariē seu lu-
crādī cupiditate: et maxie subtrahendo se a
diuinis: aut ēi si hī mercata phibua sint a
platia illi⁹ loci siue foris excoicatis. A quo
casu ēi si aliq⁹ de aliena diocesi ventrent inci-

deret in excoicatione rōne delicti fm eum.
Sull. vt in sū. cō. li. pmo. ii. q. 12. B. Adē
cata tñ q̄ ex quadā necessitate sūt de victua
lib⁹ e necessitatē ad dīe aliqñ nō credo illi
cita eē: dñi n̄ p̄p̄ h̄ nō subtrahāt se a dīno
officio. B. Idē in dicta. q. 12. Et hoc pōt i
telligi vtz p̄ quotidianū necessitatib⁹ occur
rētib⁹ q̄b⁹ nō pōt alr. p̄uideri: vt sūt tabne
vl hospitā p̄ viatorib⁹ t̄ p̄ peregrinis neces
sario ambulātib⁹: vel ēt incolis alr necessa
ria nō h̄ntib⁹: q̄ nō h̄nt: nec alijs ipib⁹ p̄ol
sūt sibi p̄uideri: t̄ semp qñ hec agūtur: n̄ p̄
pter cupiditatē s̄ p̄p̄l nēctatē egētū sūt: et
de lucro pauperib⁹ p̄mo debet de serijs. c.
licet. t. s. q. xi. B. Quid de illis q̄ i die
b⁹ festiuitatē p̄ clyna tñ arāt agros pauperū
vl faciūt op̄a eoz. s̄n. s̄3 Sull. nō credo q̄
dñi: t̄s dieb⁹ au. maiorib⁹ solēntatib⁹ liceat
B. Si. j. c. licet. eē. eo. dicit q̄ maiores solē
nitates sūt natiuitas dñi: epiphania: resur
rectio dñi: ascensio t̄ p̄tēcofles. Sed gl.
Ray. vt p̄3 in sū. cō. eo. ii. q. xi. vocat solēni
tates maiores festa xp̄i: t̄ b̄e x̄ginis: t̄ p̄c
pue diē dñice passionis: t̄ ap̄loz Petri et
Pauli. S̄3 hec gl. Sū ad festa beatissime
x̄ginis t̄ Petri t̄ Pauli pōt intelligi n̄ q̄
sūt de iare dīno: s̄ q̄ in eis min⁹ liceat op̄a
ri. B. De minorib⁹ aut festis: sic. j. t̄ añ octa
uas pasche t̄ p̄silib⁹: credo q̄ liceat leg con
suetudinē regionis. Ad hoc at q̄ licite sūt
oz q̄ p̄pter ista n̄ subtrahāt se a dīnis: et q̄
talia nō faciūt p̄pter affectionē carnalē aut
spe remunerationis: s̄ p̄p̄ deū t̄ q̄ paup̄tas
ill⁹ hoc exigere videat. B. Idē in sū. con.
dicta. q. xi. vbi addit s̄3 eū. Sull. q̄ oz etiā
q̄ illa p̄suetudo scēter tolēt ab ep̄o: t̄ si bu
bilet vtz ep̄s talia sciat t̄ sustineat recurrere
bz iacerdos loci at ep̄s: vt sup hoc certifice
tur ab eo: q̄ p̄uto intelligēdū qñ dubiat:
vt p̄suetudo sit legitī p̄scripta: a dō p̄suetu
do circa h̄i festa s̄p̄ se excusat: vt p̄3. s. s̄.
2. t̄ h̄. nō. B. An liceat op̄ari circa edifi
cationē ecclīaz: t̄ h̄i. B. v̄3 loco p̄ sacro: t̄
t̄ ad op̄ mistroz paupey ecclīe: vt i sū. cō.
dicta. q. xi. B. s̄n. s̄3 Sull. Credo q̄ lice
at p̄cipue ad op̄ mistroz paupey q̄ nō h̄nt
reddut sibi sufficiētē: t̄ i n̄ q̄ h̄i labor nō
sit v̄s q̄ ad vitam fatigationē: vel ne p̄opt
hoc dimittat missa t̄ h̄i dīna. B. q̄ nō d̄3
dimitti missa q̄ ē obligatiōis t̄ id ad q̄ q̄
tenet: p̄pter id ad q̄ n̄ tenet: s̄3 eūde Sull.
t̄ in dē. q. xi. vbi ēt dicit q̄ hoc casu illud

opari pōt fieri ēt in p̄cipuis festiuitatib⁹ si n̄
sit p̄hibitiū vel p̄suetudini loci p̄rium. B.

At p̄ celebrationē dīnoy in festis audi
ta missa liceat opari. s̄n. s̄3 Sull. Mō s̄3: n̄
tñ p̄pter q̄d libet modicū op̄ peccat mortā
lī: vt si i vinea vl in agro purget q̄salquod
modicū q̄d restabat p̄curā aut sp̄arz fra
cturā in sepe: t̄ h̄i. B. Quātm tñ laboris:
aut op̄is possit q̄s sine peccato facē in festo
nō ē determinatū: s̄ ad arbitriū boni viri
recurrēdū ē fm eū. Sull. vt in sū. cō. e. ti. q.
13. S̄lī ēt dīe recurrēdū ad arbitriū boni vi
ri p̄ quātā necessitate liceat opari in festis:
vt p̄3 eo. ii. q. 9. Qui ēt dicit q̄ qñ occurrit
rōnabilis necessitas: recurrēdū ē p̄ disp̄sa
tione ad ep̄m si cōmode pōt adiri. Alīo pu
tat q̄ sufficiat disp̄satio p̄p̄i sacerdoti dī
creti tñ: t̄ q̄ tāta possit esse necessitas: t̄ n̄ no
torā q̄ auctoritate p̄p̄la possit q̄s talia fa
cere. Et hoc nō iur in sū. cō. eo. ii. q. 8. B.
De his q̄ in festis faciūt festa t̄ h̄i vana:
vide. j. negotiatio. s̄. 8. t̄ de chozels. s̄. cho
rea. s̄. 2. De die dñice: supra dominica.

Audum est p̄cessio rei imobi
lī facta p̄ homagio
eē de simo. c. ex diligenti. B. Nec
sunt diffinitō dōf. cui in effectu p̄cordat dīf
finitio dōst. vt p̄3 in sū. cō. li. pmo. ii. q. 15. q.
56. vbi ēt p̄3 q̄ p̄petas remanet apud cōce
dentē: t̄ vsufruct⁹ transiit in feudatariū seu i
accipiētē: t̄ in heredes masculos t̄ feminas
si de eis nominati dīctū fuerit ad hoc vt ip̄e
seu heredes ei⁹ nō seruāt ad determinatū
seruitiū siue ad indēterminatū. B. Et aliō
q̄dem est paternū. i. q̄d a patre vel a quocū
q̄ de superiorib⁹ ē acq̄sūtū. Aliud maternū
i. q̄d per feminā ē acq̄sūtū. Itē feudorum
aliud ē p̄ditionale. i. q̄d dāt ad certū fuitiū
seu p̄ditionē. B. Et si negauerit vasallus
p̄ditionē feudi ipsū amittere debet: vt in sū.
cō. eo. ii. q. 59. vbi hec oīa fm dōst. notā
tur. B. Aliud ē nō p̄ditionale. Itē q̄d dā
dāt ē perpetuū. i. q̄d trāsīt ad heredes: q̄d
dāt nō. Et sciendū ēt q̄ sūt quedā incorpora
līa q̄ qñz dāt loco feudi: vt guardia t̄ castal
dia. B. Et ista non habent p̄p̄iam natu
ram feudi fm dōst. vt in dicta. q. 59. B.

Res imobilis ecclīe de nouo nō potest
dari i feudū. Nam t̄ p̄clat hoc iurāt. S̄3
res q̄ erant p̄us feudales p̄nt iterum infeu
dari: puta si vasallus p̄pter aliquā cāz per
dat feudū vel mortuū poterit p̄cedē se

lio eius vel alteri: extra de feudis. ex parte.

Quo acquiritur feudū. *gn. fm l. d. ost.* qua
druplir. pmo mō p inuestiturā: puta cuz ali
quis tradit alicui possessionē rei immobilis
poraliter: vel cū hasta: vel cū baculo: aut ali
quo tali a dño q dicit se ppter hoc inuestire
2° acquiritur p id qd loco inuestiture habet: ut
eū dñs dicit alicui: Et de in possessionē illi
fundū teneas p feudo. 3° acquiritur pscerri
ptione: ut si. 30. annis tenuit feudū t dño f
uauit l3 inuestit^o nō fuerit. 4° acquiritur p suc
cessionē nō qdem ex testamēto: l3 pon^o ab i
testato. Nec. n. valet aliqua ordinatio defū
ci in feudo facta: nā aut h^o i successionis tal
ē q ascendētes nō succedāt in feudo: pnta
pater filio. Descendētes hō sic: t pmo qdē
filius patri t nō filia. Itē nepos ex filio t n
nepotis: t sic v3 in infinitū: postea hō succe
dāt collaterales. S3 isti de p̄suetudine im
perij nō succedūt: l3 solus fili^o: quo deficien
t reuertitur feudū ad imperatōrē t confert
cui vult. Et Idē in sum. cō. eo. ti. q. 60. B

Sed nunqd filia succedit in feudū. *gn.
fm l. d. ost.* Mō nisi de pacto vel qlibz p̄ditō
ne feudi: vel nisi filia p̄mores patris rede
merit feudū a dño: aut dñs inuestierit eā de
beneficio patris ppter patris amorē: ut in
constitutione Federici quē ad modū feudū
ad filiā p̄tinet. c. pmo. Et Idē in sum. cō.
eo. ti. q. 61. Abi ē idē qd dī de filia dī de oi
ple ex femineo sexu descendēte: t q si feudū
sūsfemineū: tūc fm quosdā succedit filia pa
tri t matri in feudo. B S3 p quē pōt
fieri inuestitura feudi. *gn. fm l. d. ost.* Sieri
pōt tā a femina q a masculo et minore. 25.
annis si feudū sit v^o: si hō sit nouū nō pōt
a minore fieri nisi sit pubes t iurauerit non
p̄uenire. Inuestiri aut pōt qlibet etiā fūus
nisi dñs ignorauerit eū fūū. Pōt etiā q
inuestire t inuestiri tam p se q alii ut per
pcuratōrē. Et Idē in lū. cō. eo. ti. q. 62.
B An feudatari^o habeat prestare iuramē
tum t quale. *gn. fm l. d. ost.* In omni feudo
statim sacra inuestitura regitur iuramentū
fidelitatis nisi ex pacto remissū sit. Et Idē
in sum. cō. eo. ti. q. 69. B Et h3 fieri hie
h3is t siliibus: Ego talis iuro ad sacra dei
euāgelia q ab hinc in antea ero fidelis tali
sicut d3 ē vasallus dñs: nec id qd mihi sū
nomine fidelitatis cōmiserū pandam ali
ad eius detrimētū me sciente. Et hoc iussit
Et nota q vasallus obligatur dño f3 q pūē

tū est: t fm q feudi nā t cā regionis ipsius
vel vicinarū p̄suetudo regit: qbus defici
entib^o poterit vti iure scripto. Et Idē in
sum. cō. li. pmo. ti. 15. q. 57. B Sōter at
obligatur vasallus dño in p̄lib^o. pmo ne sit
ei in aliqd dānū de corpore suo l3 vitabit t
impediet. 2° ne id qd dñs facere intēdit t fa
cile pōt fieri reddat ei difficile vel impossibi
le. l. latēter p̄pcurādo. 3° ne reuelet secretū
suū alicui maxime q possit obesse: sū nec il
la p q min^o tur^o fieret. Quarto ne sit p ei^o iu
sticiā vel honestatē. l. ipediēdo: de honestā
do filiā vel vxorē: maculādo ei^o famā dicto
facio vel p̄sensu. Et etiā tacito: ut dissimu
lāter audlēdo h3a infamē p̄ dñm. S3 v
ro ut p libellū famosū: ut in sum. cō. eo. ti. q.
63. vbi hec oīa nōnt. B Quito ne aliqd
dānū in ipalib^o ei faciat vel vitiat i p̄diat.
Sexto ut fidelis ei p̄beat p̄siliū quo ad h3ū
t auxiliū. l. de reb^o t persona sua. Proban
tur hec in li. feudoz. de forma fidelitatis. c. p
mo. t. 22. q. 5. de forma. c. de iureiur. ego.
Item l3 vasallus nō debeat eē p alijs p̄ do
minū suū: c. de postu. c. si. m. p se t suis ho
minib^o pōt petere t defendē ius suū: ar. c. de
iureiur. p̄iurio. Et Idē in sum. cō. dē
c. 63. Abi etiā addit q idē d. ost. ponit ali
am formā iuramēti fidelitatis: v3: Ego Et
tius iuro sup scā dei euāgelia q ab h3a po
ra in antea v3q ad vltimū diē vuc mee ero
fidelis tibi Baio dño meo p̄ oēm hominē
excepto imperatore vel rege. Vasallus. n. p̄
oēm hoīem d3 dñm iuuare ē p̄ fratrē t fili
um in cā iusta: nisi p̄ aliū dñm antigorem.
Ande t in sacro illū excipere d3. Et notan
dū q in p̄dictis oib^o dñs d3 fidelis suo vicē
reddere: ut. j. s. 7. dī. Et hoc clare h3 in. c.
de forma. 22. q. 5. B Quib^o ex causis
amittit feudū. *gn. f3 d. ost.* pmo qdē amit
tatur si vasallus fuerit cleric^o vel religiosus:
qz nec tales succedūt in feudo. 23. q. 8. s. p̄i
mo. 2°. amittit si h3 vasalli steterū p̄ annū t
diē q nō p̄tulerit a dño inuestiturā feudi:
sū t si ipse vasallus p̄mōrē dñi nō p̄cūt
ab heredit^o dñi: ut in li. feudoz. in qb^o cā
seu d3 amittit. c. i. Et hoc v3: nisi ipse vasal
lus fuerit minor annis. i. 4. q. 2. talis nō cogit
fidelitatē facere. Itē nisi sit mulier: qz h3 p
termino annū t mensē. Itē nisi iusta cā im
pedierit: ut in libro feudoz. d. p̄p̄bita feudi
alie: p lothariū qm̄ inter dñm. Et intelligi
tur iusta cā: ut per mortē vel capitales ini

amicitias vel alia iustis abutitur. 3. amittit euz
vasallus tribus vicib⁹ corā parib⁹ et h⁹ i re
quisitus fidelitatem iurare noluerit. Quis dñs
paratus sit facere inuestitura. 4. si vasallus
infeudauerit feudū alia lege q̄ ea quā ipse
h⁹z: vel in talē vasallū q̄ feudū suare nō po
test. 5. si vasallus interfecit suū p̄prium ger
manū vel germanū filiū: vel aliquid cōmise
rit q̄ p̄cidij nomine p̄ineat ad hoc vt totā
hereditatē habeat. De p̄cidij hēs. j. p̄ci
cida. 6. si vasallus dimittit dñm suū in p̄e
lio nō mortuū nec ad mortē vulneratum.
Sic p̄pter alias multas ingratitudines q̄
enumerantur in li. feudoz. q̄bus modis feu
dū amittitur. c. p̄mo. r. 2. 7. si vasallus sciē
ter negauerit feudū vel p̄e aut p̄ditionē ei⁹
Secus si ignorāter. Qd si vasallus nō vult
ostendere de p̄e feudi p̄sumet q̄ totū teneat i
feudū. 8. si vasallus feudū alienauerit: et si q̄
dē p̄ parte alienauerit: illā partem amittit:
et k̄bere ad dñm reuertetur nulla p̄scriptione
obstante. Nec p̄derit vasallo si post factam
alienationē recuperauerit feudū ipsū nisi
ignorāter alienasset. 9. si vasallus dñm accu
sauerit: aut si testimonij p̄ ipsū in cā nō tñ
criminali: et etiā civilī tulerit: qdā dixerit
q̄ in civilī pōt. Decio si vasallus occatus a
dño q̄ secū vadat in expeditione publica:
puta vocat⁹ ab impatore vt secū veniat Ro
mā p̄ suscipiēda corona et h⁹ i veniit: nec
aliū p̄ se dño suo acceptū misit: vel ei stipen
dia militie nō dederit. A hec oia et nōnt i
sum. cō. li. p̄mo. ti. q. 64. B et qdē quā
do p̄pter fidelitatem nō fuerat amittit feudū
nō intelligitur ipso iure sed p̄ sniam. Si x^o
alienatū fuerit ipso iure p̄ditur: vt Inn. dic
hec oia l. dñst. pbat in li. ii. de feudis. A
dñst. quo qz ad hūc casū vī simplr dicit q̄
amissio feudi sit p̄ sententiā: s3 Inno. dicit q̄
in casu alienationis sit ipso iure: vt nōtur i
sum. con. co. ti. q. 65. B Qñ dñs amit
tit ius quod in feudo. gñdeo s3 l. dñst. Si
cur vasallus amittit feudū p̄pter culpā: ita
dñs p̄prietatē feudi: vt in li. feudoz. li. d̄ feu
do controuersia fuerit. c. dñs amittētē. Do
min⁹. n. vasallo d3 vicē repēdere: vt in lib.
feudoz. de forma fidelitatis. c. p̄mo. in fi. et
si nō rependerit: merito cēleb i maleficus.
A als maleficus. et tendit ad idē: s3 clari⁹.
B vtest ille q̄ vasallū deprehensus fuerit
p̄fidus. 22. q. 5. d̄ forma. 95. di. esto subiect⁹
et de iureiur. puenit. Et talis et p̄uatus iure

q̄d habet in vasallū: et feudū transit ad sup
iorē. Mō intelligas in ipso iure: s3 p̄ sententiā.
A Idē in li. con. dicta. q. 65. B Quid
si dñs moriens plures filios relinqr: nūq̄ d
vasallus iurabit fidelitatem oib⁹. gñ. s3 l. dñ
sti. Non puto: qm vasallus nō cogitur p̄o
vno feudo p̄les h̄e dños maxime in comi
tantib⁹: ducibus: marchionib⁹: q̄ bodie
diuidi nō pōt. A Idē in li. cō. e. ti. q. 67.
vbi et addit fm l. dñst. q̄ nec pōt dñs sine
volūtate vasalli feudū alienare. Idē et in ge
nerali alienatiōe vasalli nō p̄uētur nisi hoc
notiatum dictū sit. Et subdit: Augm̄ volunt
dicere q̄ cāli vī minor dñs p̄cedi pōt. B
S3 si vasallus moriens p̄les filios reliquit:
oēs debēt iurare fidelitatem: si feudū indiui
sum h̄nt. S3 si ex diuisione totū feudū ad
vnū puenit: sit solus iurabit. A Idē in
li. cō. li. p̄mo. ti. q. 66. B Qñ: va
sallus possit feudū refutare. gñ. fm l. dñst.
Pōt etiā sine volūtate dñi: et p̄ hoc nō: te
nebitur fūre dño: verū nō d3 cū offēdē
A Idē in li. cō. eo. ti. q. 68. B Quidaz
dicūt q̄ nō pōt ipsū refutare inuito dño: vt
C. de act. et obli. l. sicut initio. P̄mū vide
tur verū si tpe et loco debito repudiet: alr⁹.
A Dicit l. dñst. formalr h̄ in. c. vno de va
sallo q̄ p̄stitutionē lotharij feudū aliena
uerit. B Atz filius repudiās heredi
tatē patris possit retinere feudū. gñ. s3 l. dñ
sti. Mō: s3 aut totū d3 retinere: aut totū re
pudiare: nisi forte etiā dñs tanq̄ de nouo bñ
ficio inuestiat agnat⁹ p̄sentientib⁹. A iunc
eni bñ retinet feudū sine aliquo onere here
ditario: vt in tex. j. allegato: vbi et idē d̄ de
agnatis repudiātib⁹ hereditatē: qd et nota
tur in li. cō. e. ti. q. 69. Et dicūt agnat⁹ q̄
p̄ virilē sexū descendit: cognati x^o q̄ per fe
mineū fm l. dñst. B Agnat⁹ x^o bñ pōt
aliquod feudū retinere repudiata heredi
tate: vt in cōstitutione Federici. an agnat⁹
vel filius defuncti repudiāns hereditatem
possit feudum retinere. c. si conuenerit.
Atrū feudū possit p̄ vasallū legari ecclie.
gñ. fm l. dñst. Si feudū fuit de camera do
mini et ad tps dauī: nō pōt legari: nec et he
res succedit. Alr etiā ecclie nō pōt legari: si
de natura feudi ē q̄ vasallas seruiat in p̄sa
p̄sona. A Et in tali nō succedit cleric⁹ et si
fili⁹ sit: fm l. dñst. et li. cō. e. ti. q. 71. B
Si x^o sit p̄mā et p̄petuū: tūc pōt p̄ aia lega
ri. A si p̄uenit p̄ aliā seruiri: dē. q. 76. B

2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526

Quid de spuris. respondeo: Spurius. i. qui ex damnato coitu sunt fm leges. **A** v3
cuz muliere qua qd non posset haberi vxor
rem ratione planguinitatis: affirmatis rell
gionis vel alteri matrimonij: seu cuz quis
habet plures: vel etia duas concubinas fili:
vt in dicta aucl. licet. **B** omni prius be
neficio excluduntur: vt. C. de naturali. libe.
aucl. licet. Sed si interest episcopi facere q
vterqz parentu talibus liberis necessaria sb
minutret f3 q suppetat facultates: extra de
eo qui duxit in ma. quam pol. cu haret. Et
in hoc miti? agit ius canonicu q civile. De
filijs ex adulterio: vide supra adulterium.
Ite de huiusmodi vide. j. illegitimus. De
filijs aut nutritis a alijs expositis: vide s
expositus. Filij excluduntur ab hereditate
p3s in tribus casibus: vt. j. hereditas. s. 2.
Cui paritela pditione. f. liberam vel fiales
sequitur filius: vide. j. seruus pmo. s. 3.

A Lagella in quibus consistat
et quomodo sint sa
tisfactoria habes. j. satisfactio. s. 7.
Ite de his habes. j. pena pmo. s. 5.

A Ornatio videtur esse ge
nus cuiuslibz il
liciti coitus: et tamen specialiter in
ligitur in vsu solutaz. Sturpum ho est pro
prie illicita h3unz dehoratio. Adulteriu
est ibori alieni. L. vxoris violatio: de quo et
am habes. s. adulteriu. et j. impedimentu.
s. 3. **A** Prouis vi. s. 2. **B** et sequenti
bus. Incestus est sanguineaz vel affiniu abu
sus aut etia sancrimonialiu. Raptus e cum
puella violenter et eius vel parentuz volu
tates educitur: vt corrupta in vxorez habea
tur. 36. q. i. s. cu ergo. **A** Et ibi de p dicitis
sp3bus d3. **B** vel et vt h3atur in p3ubinaz
et de rapto. cu ca. vide de hoc. j. raptor. 2.
A Predicta posuit Ray. in ii. de rapto. s.
no. 2. glo. eius ibi: que et sup h3o in vxorez
dicit q raptus quoqz comittit sigs raptat
vt et semel abutatur muliere renitente: vt. 39
q. i. s. ex hac. Et dicitur renitente. qz si sup a co
sentiente: no est raptus s3 strupum: vel sim
plex fornicatio. Si ho ptra voluntatez pa
tri raperetur vt esset vxor vel concubina est
raptus: l3 raptus p3ensisset. **B** Preter hos
omnes est peccatu ptra naturam. **A** Et d
isto tangit Tho. 2. 2. q. 154. arti. xi. **B** Et
de grauitate cuiuslibet dicitur habes. j. lu
xuria s. p. **A** Addunt quidam sacrilegiu

de quo filr. j. luxuria. s. pmo. **A** De isto
sacrilegio Tho. loquitur. 2. 2. q. 154. arti. xi.
vbi dicit q manifestu e q etia luxuria f3 q
violat aliquid ad diuinu cultum pertinens
pertinet ad specie sacrilegi. Ex quo deo col
ligitur q hoc sacrilegium comittitur respe
ctu loci et persone: ad quod etiaz facit. 17. q.
4. si quis inuentus. et quod notat glo. de pe.
dis. s. consideret. **B** Simplex forni
catio in clerico publice tenente concubinaz
iducit depositionem: dico si admonitus no
lit se corrigere. **A** Iaz talis primo quide mo
nitus debet susp3di a beneficijs: et si se non
correxerit debet perpetuo ab eis remoueri
sine sit in sacris: extra de coha. cle. et mu. A.
cur. siue no in sacris: vt ibidem in. c. si aut
clerici. **A** Et ibi videtur inui q ad p3edca
requiratur trina admonitio. **B** Quod si
ale crimen sit notorium: suspensus est i po
tute: vt dictum est supra clericus. 3. s. 2. Si
vero sit publicum ex fama tantu: ita q me
rito talis habeatur susp3tio q scandalum
generetur etiam si non appareat accusator:
erit purgatio indicenda: in qua si defecerit
aut se purgare noluerit: canonice punietur
extra de coha. cle. et mu. tua. Et talis interi
non debet in officijs curari. **A** Utrum aut
sit audienda missa vel officium clerici for
nicatorio: tenendus est quod dicitur supra
clericus. 3. s. 2. **A** Et ibi latius de hoc i ad
ditione. **B** Et j. ordinatus primo. s. 3.

Que pena clerici in sacro ordine qui al
quam ducit in vxorem. Respondeo: debet
priuari ordine et beneficio ecclesiastico: et
mulier si erat libera debet redigi in seruitu
tem ecclesie: di. 32. eos qui. si ancilla debet
vendi. di. 81. quidam clerici. et filij inde na
ti rediguntur in seruilitatem ecclesie. 15. q. v.
si. c. multe. Item talis clericus est excomu
nicatus ipso facto: vt supra excommunic
tio pmo. s. 4. h. 7. Et nota q quando cleri
cus in sacris separatur ab ea quam duxit i
vxorem debet eam abiurare: scilicet q dece
tero non accedet ad eam nec comedet nec
bibet cum illa: nec in eade domo manebit
nec in alio loco nisi taz publico q mala su
sp3tio e non possit: nec loquet cu ea nisi co
ra idoneis testibz et certa necessitate. **A** Et i
ecclia vel in alio publico loco: vt in sa. con.
li. 3. n. 30. q. 13. vbi hec notatur f3 Ray. B
35. q. 6. ab isto die. extra q cle. vel vo. ex li
terarum. tamen clericus habetur suspe

cuius qd forsitan iuramentum non seruaret non debet exigi s; per sententiā interdicti v; suspensionis vel alioz h; est compescendus et de coha. cle. et mu. clericos. **A** Idez in dicta. q. 13. in sū. cō. fm Ray. et Boli. q. etiam addit qd nō est aliqd iniungēdū alicui p iuramentū de cuius transgressione nō sili ter timent. Ibi ē dicitur fm Ray. q. si ducta esset ancilla et filij sui parvuli non videretur sed retruderetur in monasterio ne ppter eius absentiā filij eius pcedat. di. 34. fr. nitatis. subiungens: Et intellige illud. c. q. non contraxit cum ea matrimonialiter. **D**e materia fornicationis plurima habes. j. luxuria.

Raus et dolus alicui patrocinari nō debent. 30. q. i. de cō. extra de rescrip. ex tenore. fraus sū legi quādo qd alicui phibetur vna via: vlt sibi licere per aliam via: extra de puile. quāto. et de concess. preben. cōstitutus. **A** vel cum qd saluus verbis legis sententiā eius circūuenit: ff. de legi. l. contra legem. et dicto. c. quanto. **A**d fraudem pertinere possunt que habentur s. dolus. et s. astutia.

Rigiditas quomodo impedit matrimonium. vide. j. impedimentum. is. quā si per totum.

Aenus De expensis funeris. j. hereditas. §. 6. et j. sepultura pmo. §. 7. et j. restituito. 2. §. 5. Item de iniuriaribus funeri vel monubundis: infra sepultura pmo. §. 8.

Artum est contractio rei aliene mobilis et corporalis fraudulosa inuito domino lucrificandi gratia siue ipsius rei siue etiam vsus possessionis siue: vt. ff. eo. l. i. **A** Ista fuit diffinitio Ray. que et ponit in sum. cō. li. 2. n. 6. q. l. **B** Contractus ponit in dicta diffinitione: qd sine ea nō est furtum etiam si interueniat voluntas vel xbum. **E**t facit. ff. eo. l. i. §. pmo. **B** tñ per solam voluntatē erit transgressio alterius precepti. i. illius: Non concupisces rem proximi tui. **R**ei alienae ponitur in diffinitione: quia in re propria non committitur furtum: intellige nisi alius habeat in re illa aliquod ius: puta ille cui res erat pignoriata vel cōmodata **E**t fecit in ea vitiosas expensas: vt p3 in iu

ribus. j. allegatis. **B**. ff. e. si res. §. pmo. et l. si is q rem in pnci. **A** Immo potius in fi. **B** Idem Lho. 2. q. 21. **M**obilis et corporalis dicitur in reb; immobilibus: vt in agro: vel in corporalib; vt sunt actiones et fututes nō committit furtū eo qd talia nō possunt contractari. **E**t. ff. eo. l. verū. i. **B** Fraudulosa dicitur qd si aliqd credebat res esse suā que nō erat: vel si erat sua credebat qd etiam ab eo qd habebat ibi ius posset accipere non committit furtū: als teneat. **A** videlicet qd perdit ius quod habebat in re: et si nō habebat ius aliqd pdeinabitur ad restituendoem rei: et insuper ad estimacionē illius ex eo qd voluit ius sibi facere: vt i. tex. de quo statim. **B** Insti. vi bono rapto §. q. tñ. et §. se. **I**nuito dñor: si credit dñm permittiturum et subest iusta causa credendi nō tenetur. **S**ecus si nō subest. ff. eo. si is qui re3. **A** In dubio. n. presumitur dominus iuitus. ff. eo. l. qui vas. §. vetare. **B** Et dicitur dominus iuitus cui si videat rem auferri qd nō pdicat. ff. eo. l. pti. **A** Ibi videtur colligi qd hoc verū est qd ratione timoris vel etiam verecūdie nō contradixit: als non cōtradicens cū potuerit videtur consentire: ar. c. error. 83. di. 2. c. consentire. **B** Si autē putauit facere inuito dño et tñ dñs vlt: furtū qdem facit quātū ad intentionē sed nō tenetur ad restitutionē: nec dominus potest petere obstante sibi sua voluntate. ff. eo. inter omnes. §. pti. **A** Hoc fallit in. l. si quis seruo. C. de furtis. vt persuadens seruo vt tollat rem a dño: et seruo tollit eā domino etiā permittente cui prius denunciavit tenet furti et serui corrupti. **B** Lucrificandi gratia: qd si quis alienam ancillam rapuerit non causa lucris: s; libidinis non committit furtum. ff. eo. verum. **A** 2. als incipit certum. **B** Ipsius rei vsus possessio siue: qd non solum committit furtum: quā rei dominum vult sibi lucrari: sed etia3 qd vult in re ipsa lucrari vsu et possessionem di. 50. qui sacrum. ff. eo. qui iumenta.

Quot sunt species furti. fm. Dñe. Nam aliud est manifestum. i. illud in quo fur deprehenditur priusq; veniat ad locum destinationis. **A** siue deprehendatur ab eo cuius res ē siue ab alio. ff. eo. l. 3. **B** Aliud nō manifestū cū quo fur nō deprehendit. ff. eo. l. 2. et 3. **I**te nō qd quedā remanenti in noie gnali quedā in speciali: veluti sacrilegiū quod est

furtū rei sacre. **A** seu etiā non sacre: sed de loco sacro siue etiā de ecclesia: vt i. c. qd ergo de quo. **B** Peculatus quod ē furtū de re publica. 23. q. 4. qd ergo. **A** bigeat? qn do qd disp gregē t inde furat. **A** ff. d abi gis. l. i. §. pmo. **B** Plagiū qd dī furtūz hoīs. l. qn scietur qd libez hoiez vedit vel emit. ff. de plag. l. i. 1. 4. Et eodez mō si alie nū suū sollicitauerit vel asportauerit. **A** i. ad aliā regione furtiue duxerit. C. d plag. l. i. 2. notatur in sum. con. lib. 2. ti. 6. q. 2. **B**

Que pena furti. §m. Pena furti varia ē qz varie de ipso agitur. **A** si agatur criminaliter. i. ad penā criminis nō est ppter hoc fur suspēdendus aut tētibrandus: s3 alr puniendus: v3 vt fustigetur v3 exulet v3 alio modo pūiudici videbitur: t hoc in simplici fure. s. q occulte t sine armis delinquit. C. eo. auē. sed nouo iure. **A** sed hodie in multis locis etiā simplex fur suspendit d confuetudine s3 glo. Ray. 2. diē **A** q hac pūctudinem facit rationabilem necessitas pacis cōis t frequens incorrigibilitas exp ta huius malicie holuz: vt in sum. con. e. ti. q. 3. **B** Si autē plus est q fur: vt qz cum armis vel etiā sine armis violenter aggre ditur in donibz vel in itinere vel in mari tē acrius pcedetur t cū ff. de pe. l. capitaliuz s. crassatores. 2. §. famosus. **A** si quis palā furtipit t est famosus: omnes. n. tales furcis suspendantur. **A** dicto. §. famosus. vbi etiā dī q debent suspēdi in loco delicti. **B** Quod si non ē famosus puniuntur ea pena d q dī. §. raptor pmo. §. pmo. **Quidā etiā ta tium fm leges qnqz licite absq iudice occidunt: vt. j. homicidū pmo §. 2. extra d ho mi. si perfo diens. Si ho agatur ciuili pe na furti manifesti ē quadruplū: nō manifesti est duplū. **A** vt in Insi. de obli q ex de lic. nas §. pena. Et ibidē. §. fi. p3 q istud ou plum seu q druplū igitur vltra rē sublatā Et hec pena pōt peti t rpost annū: vt in In si. de pe. pe. t ip ali. ac. §. furti. Et si legit ali qz criminali poterit itez agere ciuili t ecō uerso. C. qn ciui acti. pteu. cri. l. vnica. 2. ff. e. l. fi. Et hoc intellige in foro pūiudico: sed i foro pūiudice qn qz sine lite vlt restituē sus fici: restituere simpliuz euz omni dāno fm **Tho. 2. Al.** **A** Idēz in sū. con. dicta. q. 3. qz nisi fuerit sacra cōdemnatio in foro pe nūienciā nō debetur pena: vt notat glo. in c. fraternitas. l. 2. q. 2. **B** Et quidem plura**

habes. §. circa restitutionē restitutio per to tum. **A** si specialr de pena. §. restitutio. 3. §. fi.

Etz in re parua cōmutatur furtū sicut in magna. §m. Sic: qz in furto nō qd ablatuz est s3 mens furāns arēduur. i. 4. q. 4. c. vlt. Et hoc intelligendū ē qn volūtas ē talis qz etiā maiora subtraheret: vel qn ex ablatōe parue rei domini intelligitur grauari. **A** per oppositā volūtatē. l. qz ei nō placet: vt stat ex his q sequuntur. **B** Nam sic diē **Tho. 2. 2. q. 66.** Si aliquis furtiue res mi nimas accipiat per quas homo nō reputet sibi nocumētū inferri: t ille q accipit pos sit psumere nō esse cōtra volūtatē dñi excu satur: alr furtū est semp peccatuz mortale: qz est d dilectionē pxiimi cui infert nocumē tū. vñ t in talibz minimis si habeat qz ant mū furandi t inferēdi nocumētū pxiimo ē peccatū mortale: vt **Tho.** ibidē dicit. **A** vnde t furtū cōmitti possit in vna gallina: vt in Insi. de rez diu. §. gallinarū. vbi etiā dicit glo. qz cōmittitur in vno ouo. **S3 t si** putet qz etiā cū volūtatē dñi recipere ista minima: t postea pstat sibi de dñia volūta te restituat quod accepit: t penitus excusat: alio non: vt in. c. peccatū de re. iur. l. 6. **B**

Quicūqz vlt re apud eū deposita vel re ei pmodata ad aliū vlt vlt pignoretur: tū cōmutat: vt dictum est d. depositum. §. 6. t d. commodatum. §. 4. 2. j. pignus. §. 7.

Quid si mulier fecit furtū siue ante ma trimoniū siue post t vir participauit: aut vir fecit t vxor participauit: nūquid licebit vxori de rebus cōibus satifacere. §m fm Buil. vbi de consuetudine regionis vlr et vxor cōicant sibi credita t debita ex cōtra ctu vel maleficio: si res furtiua adhuc exti st t in eorū potestate: vxor potest illā restitu ere etiā contradicente marito. **A** Idē etiā est: si inter eos nō foret talis cōmunitio. **A** quicūqz habet rez furtiua debet illā domi no restituere. C. eo. in ciuile. **B** Si autem consumpta est potest vxor si expresse vir nō contradicat negocia mariti gerendo t se li berando estimationē restituere de cōibus bonus: prohibente autem marito non cre do qz debeat facere huiusmodi restitutio nem cū non habeat administrationē reruz sed maritus. **S** itamen restitueret de bonis cōibus bona fide: non credo qz esset ei in iungenda penitētia quali pro mortali. **A** aut qz peccaret mortaliter si hoc fiat latē

ter et sine alio scandalo cum hoc non sit fraudu-
lenta actio nec animo lucrandi secundum eundem
Bull. vi in sum. con. li. 2. ti. 6. q. 12. B

Contra quem datur actio furti. Item deo f3
Hosti. Contra furem etiam si impubes sit: dum
modo sit doli capax. ff. eo. l. impuberem.
Pater etiam agit pro filio suo si peculium ca-
strense habeat: alio non esset iudicium inter
eos. ff. eo. l. ne cum filio. Eodem modo ager filius
si pater et aliquid surripiat de peculio ca-
strensi. A Facit. ff. eo. si quis uxori. §. sed et si
filius. B Item vir contra uxorem vel econ-
uerso non agit furti matrimonioistente: sed
datur actio in factum: sed quod ei oportet iudicari fur-
ti tenetur. ff. eo. si quis uxori. l. 1. C. de re amo-
tarum. l. 2. Item datur actio furti contra eum
qui dedit operam vel consilium ei qui furtum fecit. ff.
eo. si quis. §. si tu. B Hoc verum si furtus
secutum sit: ut in sum. con. eo. nu. q. 15. B
Et tamen ipse etiam qui receptauit ad restitu-
tionem tenetur: ut i. restitutio. 3. §. 2. dicitur.
A Et ibi patet quia quod dictum est de con-
silio obtinet etiam quando ex eo verisimiliter
damnum secutum est. B Alii peccat quod re-
sus apud alium depositum vel et iniuste de-
tentum furtus accipit: regre §. depositum. §. ult.

Quid si quis furatur propter necessitatem
famam vel frigoris. Item deo. Si est extrema
necessitas non peccat: sed videtur iure suo: de
ple. di. §. discipulos. unde potest occulte ibi tra-
here: ut dicit Thoma. 2. 2. q. 66. non tamen pro se:
sed etiam pro alio. Nam in tali casu omnia sunt
communia: di. 47. sicut hi. Quod si non sit extrema
necessitas peccat quidem: sed propter necessitatem
attenuatur peccatum. Et in tali casu intelligi-
tur penitentia que imponitur: extra de furs.
si quis per necessitatem. A Idem in sum. co.
eo. ti. q. 8. fm Ray. et Thoma. Aduertendum
tamen quod licet furans in extrema necessitate
non peccet: si tamen deueniat postea ad fa-
cultatem puto quod obligetur ad restitutionem:
sicut et qui cessit bonis. C. de his qui possunt
ce. bonis. l. 1. ita tamen quod non teneatur nisi
inquantum facere potest ff. de cessi. bo. l. 3.
Et in hoc vel simili casu intelligitur facere pos-
se deducto ne egeat. ff. de re iudi. in condemn-
natione. Aliqui tamen dicunt quod furatus in ex-
trema est necessitate si rem non restituat de-
bet imponi quod peniteat per tres hebdomo-
das: dicto. c. per necessitatem. S3 illud. c. non
intelligitur in extrema necessitate f3 Thoma.
2. 2. q. 66. art. 7. et fm Ray. in ti. de furtio.

§. Item quid si aliquis furatur. et fm Inna.
et glo. in dicto. c. si quis. et §. patuit. Sed in-
quantum dicit ibi glo. quod intelligitur in ne-
cessitate non magna: debet intelligi respectu
necessitatis extreme sed bene alimagna: ga-
ut ibi patet fur non cogitur restituere: sed vel
penitentiam agere vel restituere. unde dicit
tur ibi: Si reddiderit non cogatur ieiuna-
re: quod non concederetur pro necessitate pro-
ua: alio nullus cogeretur mendicare. Sed
et iste si deueniat ad facultatem tenetur precise
restituere: sicut et de furante in extrema ne-
cessitate dictum est. Et similiter si fuerit fura-
tus exiit in tanta necessitate sicut et ipse: quod
pari causa potior debet esse conditio possi-
dentis. ff. de condi. ob tur. cam. l. si ob tur-
pem. §. porro. et maxime domini. Alio furas in ne-
cessitate etiam non extrema sed magna non co-
gitur precise restituere: de co. c. si quis. Et quod non
est determinatum quod intelligatur illa neces-
sitas magna relinquitur arbitrio boni iudicis
ex de offi. dele. de ca. B De restitutione
facienda vide. j. restitutio. per totum.

Quid si quis furatur christianos deiecit a pa-
ganis: ut eos liberet. Item f3 Ray. et Hosti.
Si est tempus guerre in nullo tenetur. 23. q. 2
domini. et q. 8. ut patet. Si vero est tempus treuge te-
netur ipsi pagano restituere non hominibus. propter
periculum anime sed estimationem. Sicut et tenet de
alijs ablatis: ut. 23. q. l. noli. A Hoc et casu
dicit Ray. Credo ipsam furantem nullo modo
peccasse: sed ut ad homines quem furatus est si re-
ctam habuit intentionem: imo potest meruisse et
dummodo alio satisfaciatur: ut in sum. co. eo. ti. q.
9. Ego vero puto quod etiam ad nullam satisfactionem
teneatur quam paganus christianum iniuste de-
tinebat: quod est regulare: ut in rubrica. C. ne
christianum mancipium hereticum vel paganus vel
iudeus habeat vel possideat: et in l. vna ibi po-
lita. et §. 4. di. mancipia. B Si tamen paga-
ni compulerant eum ad circuncisionem: vel idolatri-
am: vel aliquod mortale peccatum: tunc ille pe-
nitus liber factus est: et sic furas cum non peccat
sed meretur: ar. di. §. 4. nulla. A Idem in dicta
q. 9. B Nunquid christiano qui detinetur a
saraceno liceat furari ei. Item fm Hosti. Si
iste christianus dum esset treuga frangeret eam: et
sic erat in culpa et fuit captus: nec ei iminet
periculum necessitatis non igitur furari: sed tenet
ad restitutionem. Nam talis iuste detinebatur
A sed non pro seruo: ut patet ex dictis §. §. pro
B Si autem iniuste detinebatur: ut quod ipse belli

capitulum est vel imineat necessitas: non tenet ad re
stitutionem. **A** cum talis tenetur facere pascere
re: ut in suo. co. n. q. xi. **B** Et liceat fura
ri ab usurario: ut elemosina datur. s. elemo
sina primo. s. 9.

Gloria uana ^{Et appetit} inanis glorie
sit mortale peccatum. s. n. fm Tho.
2. 2. q. 132. Potest esse mortale dupliciter. pri
mo modo ratione materie: puta cum aliq
gloria tur de aliquo falso: quod dicitur diuine reue
rentie. **A** sicut Ezechiel. 28. s. pncipem tyri di
citur: Eleuatum est cor tuum: dixisti deus ego
sum. **B** vel cum qd bonum ipse de quo gloria
pferat deo. **A** Hoc autem sit circa illud pl
attendit erga deum vel diuina: illud de
qd sperat circa quod plus laborat: ut dicit
p Greg. 47. dis. omnes. **B** seu cum qd pre
fert testimonium hominum testimonio dei. **A**
v3 cum qd verecundatur consensu seu leg qd
deus p sacras scripturas docet. ppter trias
opinionem hominum: s. quos dicit Luc. 9.
Qui me erubuerunt et moneos meos: hunc fi
lius hominis erubescet cum venerit in maiestate
sua et patris et sanctorum angelorum. **B** 2. modo
ex proprio gloriantis q intentione sua refert
ad gloriam suam ad vltimum finem ad quem
ordinat etiam huius opera: et p quo non pter
mitit et que sui p. deum. **A** His ergo modis est
mortale: aliter non. **A** Obscurum est h. c.
Ad cuius intelligentiam sciendum q sub gene
rali diffinitione potest dici q vana gloria est in
utilis delectatio. **A** n. n. id est qd inutile: p
mo Reg. 12. ibi: Nolite declinare post vana
re. Et gloriari sepe capitur in scriptura pro
delectari. **A** dicit. 9. ibi: Non gloriatur sapiens
re. Et ad Gal. 6. vlt. Adhuc autem abstu gloriari
nisi in cruce. re. Et ista inanis delectatio ali
quando est simplex: et aliquando non simplex.
Simplex est quando venit sine appetitu ho
noris. Et hoc casu aut talis delectatio est su
per eo quod est mortale: aut non. pmo casu
absq dubio est peccatum mortale: qz p se
solum non solum in actu mortale: s. et in sola delectati
one est mortale: ut notat Tho. 2. 2. q. 154. ar
ti. 4. 2. casu non deest peccatum. nam quodlibet
vanum appetere vitiosum est: p. 4. Et quid di
ligitis vanitates. et notat Tho. 2. 2. q. 132. ar
ti. pmo. Non puto tamen q sit mortale: nisi
interueniat magna libido siue mentis rela
xatio. **A** ut videtur Bonauentura sup. 4. inia
rii dis. 16. peccatum veniale p magnam libidinem

fit mortale. **A** Non simplex est qd venit cum ap
petitu honoris seu reuerentie: et hoc casu si
procedit ex qdam mentis surreptione vel ma
xima pntate p cupie est veniale: qz ut dicit
Beda super epla Jac. 2. 25. dis. s. criminoso.
q ex humana infirmitate committitur venia
lia sunt. Et ex surreptione seu maxima pro
nitate p cupiscentie huiusmodi pcedit vana
gloria: cum est super re parua: uic enim ve
rissimiliter deliberat consensus rationis non
adeest delectationi rei parue. Potest tamen
et erga rem parua deliberat consensus ad
esse cum malicia: et tunc non erit surreptio me
tis: seu pntas p cupiscentie: s. malicia men
tis. **A** Nec refert q sit super re parua: qz deus
cor respicit non manum. 1. 4. q. 5. si quid. Et fa
cit quod dictum est s. furtum. s. 3. Procedit
etiam vana gloria ex magna p cupiscentie pnt
tate super re magna: ut qd super illa defertur
homo non quesitus honor. Difficile enim est tunc
tali ro non pntat aliquatenus non delectari.
Eni super illud. 1. ad Thessal. 2. Non quasi
hominibus placere s. deo dicere glo. **A**ug.
Et si cuiusq facile est laudare non capere dum
negatur: difficile tamen est ea non delectari dum
offertur. Si vero vana gloria cum appetitu ho
noris ppij seu reuerentie non veniat ex dicta
surreptione seu pronitate: s. ex deliberato
consensu videtur mortale. Nam hoc casu
est appetitus pprae excellentie: q appetit est
species superbie: ut p 3. sententiarum dis. 42.
c. ex superbia. vbi dicitur q superbia est 2.
mor. pprae excellentie: et ideo istud alii voca
tur inanis gloria ppter inutile delectationem
quod continet: vbi homil. 24. dicit Grego.
Nemo qppe vestimenta precipua nisi ob
tinere gloriam querit: v3 vbi honorabilior ce
teris esse videatur. Aliqñ vero ppter amorem
proprie excellentie vocatur clamo seu sup
bia. 21. q. 4. omnis. ibi: Omne qppe qd non
ppter necessitate sua. re. Superbia vero cum
venit ex deliberato consensu peccatum est
mortale: ut notat Tho. 2. 2. q. 162. arti. 5.
Sic ergo vana gloria hoc casu que ex sup
bia est peccatum est mortale: et etiam graue
qz videtur procedere a radice infidelitatis
vnde Aug. 5. de ciuit. dei. c. 14. dicit: Tam
est hoc vicium inimicum pie fidei si maior
in corde sit cupiditas glorie q dei timor
vel amor: ut dominus diceret Johan. 5.
Quomodo potestis credere gloriam ab in
nic expectantes et gloriam q a solo deo est

non querentes. Maior vñ esse cupiditas glo-
rie q̄ dei timor vñ amor qñ huc glie q̄ ex
deliberato p̄sensu adh̄et: q̄ dñs hoc p̄hibet
1 Thiere. 9. ibi: Nō glietur sapiēs. 12. 7. Mat
th. 5. ibi: Attēdite ne iusticiā vñaz. 12. Et iō
p̄faciēdo vñ illi glie p̄ dilectionē adherere
7 a diuina recedere charitate. Grego. 9. ho-
mel. 23. Qui adhuc p̄ illicita desideria de-
fluit deū p̄fecto nō diligit: q̄ ei in sua volū-
tate p̄dicat. Et eadē rōne p̄ hūc p̄fessū vñ abt
ect. 9. de timor: Ecclia. 2. Qui timēt dñz in q̄
rēt q̄ bñplacita sūt illi. Et tātō erit grauius
hoc peccatū q̄to fuerit sup̄ re vitiosa: p̄s. 51
Quid glia in malicia. 53. Alco. de lyra.
q̄ si dicat: pessima est ista glia: q̄ p̄p̄e ē illo-
rū. n. habu. gnātī ē delectatio in ope: vt dī in
2. et̄bi. p̄pter qd dī puer. 2. Leuatur cū ma-
le fecerunt. 12. Et ad p̄dicta facit quod ponit
Alex. 8. ales sup. 2. sūtaz. vbi dicit: Ignis
glia aliqñ ē mortale: aliqñ veniale. naz in a-
nis glia qñq̄ p̄cedit ex surreptione: qñq̄ ex
deliberatione. Et itēp̄ aliquādo est circa res
q̄ inducunt maximā prauitatē: 7 aliqñ nō
circa h̄i res. Venialis ergo dicit cū ē. p̄p̄l
surreptionē: vel p̄pter maximā cōcupie-
nitatē. Inuit ḡ doctor iste q̄ ex̄p̄fissos ca-
sus vana glia sit mortale: q̄ cū aliqd d̄ vno
negatur p̄nter de alio p̄ceditur. 25. di. q̄tis.
Et clarius colligitur ex p̄dictis. Et fm̄ hoc
pōt intelligi qd dicit Thō. 2. 2. q. 132. arti. 3
v3 q̄ si amor humane glie q̄uis sit inanis
non repugnat charitati neq̄ quo ad id de
quo est glia: neq̄ q̄tum ad intentionē glia
querentē: nō est peccatū mortale s3 veniale.
Et illud qd dicit Thō. 2. 2. q. 169. arti. 2. v3
q̄ si mulier ornat se ex quadam leuitate vel
eūd vanitate p̄pter iactantia quādā nō sēp
est peccatū mortale: s3 aliqñ veniale.

Radus consāguini

tatis quomodo debeat computari
7 qñ impediat matrimonii regre. j. impe-
dimentū. 5. de affinitate. j. impedimentū. 1. 4.

Terra qñ 7 qñ sit licita vñ illi-
cita. de hac materia ha-
bes supra bellum per totum.

Gula vñ sit peccatū mortale. 8.
fm̄ Thō 2. 2. q. 148. Dicē
dñs q̄ si delectationi gule inheret
hō tanq̄ fini p̄pter quē deū p̄tēnt: parat
3 dei p̄cepta: agere vt delectationes h̄i asse-

quat: sic ē peccatū mortale. Si hō in gula
sit inordinatio s3 ea q̄ sūt ad linē: vñp̄e ga-
nimis p̄cupiscu delectationes ciboz: s3 n. p̄-
pter hoc faceret aliqd p̄ legē de: sic ē venia-
le. A Hoc dñm̄ min. claz ē: 13 clari. pone-
tur in. 5. le. sup̄ sp̄b. 1. 9. S3 h̄ sciēdū est s3
Thō. 2. 2. q. 148. arti. 4. 7 in lū. cō. li. 3. n. 4
q. 7. q̄ gula ē inordinata comedēdi p̄cupia
vñ p̄t ponit in sūma de vitij: gula ē inordi-
nat. amor s3 gustū. Et sic cū includit ebrie-
tatē. B Quot sūt sp̄s gule. gendeo s3
Thō. vbi. 8. Grego. 2. li. morau. ponit. 5.
sp̄s q̄ nōn hoc h̄u: p̄p̄e laute: nimis
ardēt: studiose. A Hoc dñm̄ Greg. poli-
tū ē de p̄se. di. 5. qñq̄ modis. B P̄p̄e
i. ga q̄s p̄cupia horā debita. Laute: qñ qñt
cibos p̄ciosos. Alimtis: qñ excedit in quā-
tate. Ardēt: vt qñ nō fuit modū debiti: s3
trāsgredit ex desiderio edēdi. Studiose: ga-
qñt cibos nimis accurate p̄paratos. A
De his sp̄b. 7 q̄e peccatū in eis p̄sistat lat-
us dī in lū. cō. eo. n. q. 8. Bñ quo ad p̄mam
sp̄b. sciēdū ē vt ibi nōtur q̄ si hora p̄uenia-
tur ex aliq̄ necessitate infirmatē vñ iunio-
vñ alit. h̄i nullū ē peccatū: 7 ē qñ volup-
tās ē in ea adhuc nō peccatū mortale nisi ille ci-
bi appetit. s3 adeo imoderat. q̄ hō ip̄s leq̄
rēt si eēt p̄ceptū diuinū: vñ si induceret ad
soluēdū ieiunij sub p̄cepto ab ecclia institū-
tū: vñ si p̄pter hoc faceret aliqd fraudē p̄ce-
pto: sicut faciūt illi q̄ mane incipientes pira-
hūt mēsa vñq̄ ad vesp̄a tpe ieiunij. Et
25. di. 5. als aut. sup. 7. Quonēs q̄s alijs te-
iunatib. 12. vñ asserere q̄ tpe p̄cepti ieiunij
ex p̄cupia añ horā comedere sit mortale.
Quo ad 2. sp̄m̄ sciēdū: vt dī in dca. q. 8
q̄ lauta p̄curatio si fiat ex necessitate infir-
mitatis: vel p̄stine p̄suetudinis nō est peccatū
cū hoc etiā p̄cedat fieri in monasterio: als
peccatū ē p̄pter excessū cupiditatis: s3 nō est
peccatū mortale nisi nimis sit effrenata cu-
piditas q̄ subuertat rationis iudiciū: vel ni-
si q̄ vlcas tpe ieiunij cibis illicitis sine ne-
cessitate 7 dispensatione: sicut q̄ comedēt car-
nes i q̄dragēstima. Quo ad 3. sp̄m̄ dñs
vt 7 nō tur ibidē: q̄ nimietas cibi 7 pot. ac-
cipit fm̄ p̄porionē sumēte cibū: q̄z quod
vñ eēt p̄p̄ hoc alteri eēt multū: vt dīc p̄h̄s
in et̄bi. Bñ tēperāna nō h3 nēdiz 7 ei s3
p̄porionis. Et sicut p̄dictū est q̄ ebrietas
q̄ p̄cedit ex electione tali q̄ q̄s delectationē
potus p̄ponit bono diuino 7 bono rō. s

est peccatū mortale: ita dico idē de excessu
tanto i cibo q ipse filis ē ebrietati. Et ab a/
postolo vocat cōmestatio: cū dicit Ro. 14.
Uō in cōmestationib⁹ et ebrietatib⁹. Quo
ad qrtā spēs ibid dī q ardoz nī sūg q libet
audiatē et delectationē in cibo q vel nullū
ē peccatū si ē ex sola nā: vel ē veniale pecca/
tū si tali delectationi rō plusqz o3 ibet: 13 si
gnificat ignē auidiatē q q pponit oibus
h⁹ delectationē: vt Esau q ppter vnā escam
vēdidit p̄mogenitā. vñ et a benedictione re/
probat⁹ est: 13 deb. 12. Pōt ergo hoc ē mor/
tale peccatū. Quo ad s^m spēm dī vbi. s. q
studiositas q ē peccatū mortale, ē studioli/
tas diuina epulomis q epulabat quondā
splendide. i. qn anim⁹ totus implicatur cir/
ca apparatū ciboz: qz studiū est vltimē ap/
plicatio animi ad aliquid: vt dicit Tullius
in rhetorica. Pōt nī qnqz ē peccatū veni/
ale vel ē nullū peccatū. i. cū hoc requirit infir/
mitas vel pueritudo vel honestas aliq. pōt
n. rex in apparatu ciboz excellere rusticus
sicut in alijs sine peccō. B Quid liqz
sumat potū vel cibū noctū. gn. Sigdē h⁹
faciat vt ibi nocumētū inferat seu moiem
nō peccat in gula: sed aliter grauitē peccat
in odio sui ppzū corporis. i. hō ex nimio
appetitu: in gula peccat: et magis si sciat no/
ciū q si ignoret. A Et fm 3nn. et i sum.
cō. li. 2. ti. 1. q. 39. liqz non crederet mort/
fētib⁹ seu potū: 13 crederet infirmitatem
ex illo roborari non peccaret mortali: vel
ad min⁹ nō ita grauit. Pōt. n. h⁹ fieri cō/
patio grauioris afflictōis: qus est afflictio
lius ad minus graue: qus ē afflictio febilis
Ad hoc cāu nō peccaret mortali: pōt itelli/
gi qn nocumētū foret puū. Al cū nī par of/
fenderet charitatē q tenet diligere corpus
suū vt deo seruat: vt ibidē dī fm cū. 3nn.
nō vī a mortali posse excusari. 3ō post illa
Abba: nō peccaret mortali: ibi iur. 3nn. vñ
ad minus nō ita grauit sicut supior: v3 q
sumit rē mortiferā. Segur in. d. q. 39. De
seruitutibus aut et misit dō vñ q peccat
si dant noctū aliqd infirmo ex certa scien/
tia vel improbabilitate ignorantia. In sanitate
aut dictum: q nō tenet aliqz viuere medi/
cinaliter: qz oia sūt sana sanis. Sed et tūc si
scient acciperet sine cā aliqd nocuū vnde
mors ei eueniret vel infirmitas que subtra/
heret eū a fuitio dei: dicim⁹ q peccat. Luz
3nn. pcor. 13 dōst. et intellige q hoc cāu qz

peccaret vñ veniali vel mortali fm nocumē/
ti 3nnatē: vt postensū ē. B Alio nō
q de cibis dicit Aug. Diligēter igit antē dē/
dū est qd loco vel tpi et plonius pueniat: ne
temere flagitia repēdam⁹. 3ieri. n. pōt vt
sine aliquo vicio cupidinis vel voracitatis
pctolissimo cibo sapiens vtiat in spēs aut
scitidissima gule flāma in viliissimū olus ar/
descat: et sanius qsqz maluerit more diu pi/
sce vsci qz lenicula more Esau: aut ordo
more iunictorū: dī. 4. l. quifqz. Qne regre/
da sūt i puiijs clericoz: vide. s. clericus p
mo. s. 4. De gula etiā vide. j. sobrietas. et s
ebrietas.

Habitus An liceat clericis ha/
bitū transformare:
vide. s. clericus pmo. s. 2. Et an li/
ceat religiosus: vide. s. apostalia. 4. s. 1. A
in toto illo. c. n. vñ de religiosi aliqd dī/
ci. B et apostalia. 4. s. 1. et si. A Hic ibi
iste casus tangi vñ. B

Hebetudo sensus Hoc
vitiū
fm Greg. 31. moral. oritur ex gula
Et fm Tho. 2. 2. q. 5. h3 rōne peccati in q
tū est voluntaria: vt p3 in eo q ē ita affectus
circa corporalia q de spūalibus subtilr dis/
cutere fastidit vel negligu.

Hereditas diuiditur in. 12. p/
tes q appellantur
12. vñcie: et h3 ista noia. Sextans. i.
sexta ps hereditas. i. due vñcie. Quadrās
i. quarta pars. i. tres vñcie. Triens. i. tertia
ps. i. quatuor vñcie. Quincūs. i. quicqz vñ/
cie. Semis. i. dimidietas hereditatis. i. sex
vñcie. Septis. i. septem vñcie. Bes. i. octo
vñcie. Dodrans. i. nouem vñcie. Dextranl
i. decem vñcie. Decus. i. vñdeciz vñcie: ap/
pellatione hō assis vel ponderis. 12. vñcie
continentur. 13ec in 3nni. de heredi. insti.
s. hereditas. A 3bi predicta vocabula po/
nūt: et dī q tota hereditas vocatur assis 13
de pondere nil dī. B Bona defūctoꝝ
ad heredes deuoluit et illoꝝ qui dānati fue/
runt. C de bo. dā. aut. bona. A Et ibi p3
q hoc vñ ē quo ad ascendentes et descē/
tes: ex latere hō vsqz ad teritū gradū. Et
subdit: Exores hō corz dotē et donationē
ante nuptias recipiāt. Si hō simi sine dote
accipiāt p̄re legibus diffinū: siue filios ha/
beat: siue non. dicit gl. 1. 3tū ex more lucra/
rē. Segi: si neminē predictoꝝ habeant q

delinquit eorum bona fisco sociatur. **I**n
tribus tñ casibus filij et excluduntur ab he
reditate patris. pmo quidē si p̄ fuit h̄etic⁹
q: bona hereticorum sūt ipso iure p̄fiscata: cū
d̄ hereti. cū f3 li. 6. Scdo si p̄misit crimē te
se maiestati. 6. q. i. si quis. Tercio si erat p̄o
nus: vel h̄ebat aliquod ius siue feudū in ec
clesia quod debet trāire ad filios et ipse in
fecit vel mutauit rectore vel clericū illi⁹ ec
clesie p̄dit oēm ius et oēm dignitatē quā i ea
h̄ebat: et nihil puenit ad filios: cū de pe. i q
bus dā. **I**bi dicit **I**nn. In sacri cōcilij
approbatiōe statumur: quatenus si p̄oni
vel aduocati: aut feudatarij seu vicedni: et
aliij beneficiarij alicuius ecclesie per se vel p̄ ali
os occidere: vel mutare rectorem vel cleri
cū aliū ipsius ecclesie ausu temerario p̄sūp
serint: patroni ius patrōatus: aduocati ad
uocati: feudatarij feudū: vicedni vicedo
minati: et beneficiarij beneficiū p̄ori⁹ amut
rāt dīc gl. et deuoluuntur ad ecclesiā cui facta
est iniuria. **S**eqtur: Et ne min⁹ vindictē
excessus memoria prozetur non solum
de p̄missis nihil perueniat ad heredes: s̄
etiam vsq ad quartā generationem poste
ritatis talium in clericorum collegium nul
latenus admittā: nec in domibus regula
ribus alicuius statōis assequat honorem
nisi cū eis fuerit dispensatū. **S**lo. ait: Lūz
non determinetur a quo possit disp̄sari. dī
cit **I**ohes q ep̄s p̄t dispensare: ex quo pa
pe sp̄alr sibi non retinuit ab solōne: ar. d̄ s̄.
ex cō. nuper. Et subdit: **D**onec s̄t eē q nul
lus ep̄s sine lnia pape disp̄set cū talib⁹ ad
timorē altoz. **I**bi dicitur quoq filij p̄
patrem exheredari certis ex causis: que habē
tur in auct. vt cū. de ap. cogno. §. cās. et nō
tur extra de iurciu. quinquauall. **I**bi
gl. notans cās exp̄ssas in allegato. §. cās
coll. 8. dicit: Si filius manus parentib⁹ in
tulerit: si grauem iniuriam eis fecerit: si eos
criminaliter accusauerit d̄ cā que nō sūt ad
uersus principem vel rempublicā: si cū ma
leficis conuersatur: si maleficus efficiatur: si
vste parentū fuerit infidatus: si vxorē vlcō
cubine eius se immiscuerit: si ex delatione
filij grama dispendia parentes sustinuerit
si pro persona vel debito eius in q̄sum po
tuit fideiubere noluit: vt ex hoc parentes li
berentur ab inclusiōe et filij regant a parē
tibus fideiubē nolūt: vt p3 i. d. §. cās. **S**eq
tur in glo. Et hoc ad filios masculos tñ p

tinet. s. de ista fideiussione: vt j. e. §. cās. **S**e
quitur: si prohibuit eos facere testm̄. s. p̄ volū
tatem parentū: imo etiam p̄ter voluntatē
vt in eo. §. sequitur: in h̄arenarios aut mi
mos perseuerauerit: cū pater non fuerit illi
us professionis: si filia luxuriosam vitā ege
rit cum parentibus vellēt eaz pro posse dotare
et non neglexerint eam maritare vsq ad. 25
annū. Ante enim hanc etatez si fornicata fu
erit vel sine consensu parentū se maritaue
rit: vel etiā post dictam etatem si seruo se cō
iūxerit etiā per matrimoniū sine voluntate
parentum: videtur iusta cā exheredationis
vt in. d. §. cās. et ibi glo. **S**equitur: Si pa
rentibus furiosis debitam curā non impē
derit. Et hoc obtinet: non solum in filiis i
sed etiam i quibuscūq alij qui possūt ab
intestato succedere: vel etiaz qui in testamē
to sunt heredes instituti: quia predicti non
solū possunt exheredari: s̄ et a quocūq
extraneo in scriptis admoneri vt eos pro
curare festinent Si aut post eius attestati
onē neglexerint et extraneus i sua domo su
riosū susceptum sumptibus suis: vel p̄p̄i
is vsq in finem vite sue procurauerit eius
debet habere successionem euacuata insti
tutione ipsorum qui curam neglexerunt: ita
tamen vt cetera testamētī capitula i sua ma
neant firmitate. d. §. cās. vbi etiam glo. dīc
Quid si non faciā testamētū: nec aliquis
extraneus eū procurauerit. **R**ndeo: **L**iberi
vel agnati sunt heredes: sed potest eis au
ferri hereditas: vt ff. de hīs quibus vt idē.
l. 3. **E**t dīc q in hoc cāu sicut et in sequenti
eis denegetur hereditas ex suo delicto: in
hoc ergo videtur inclinari gl. et hoc videt
verum propter eandem rationē cū casu se
quen. de quo statim. **S**equitur in glo dī
cti. c. quinquauallis. Si parentem de carcere
educere neglexerit. **S**lo. **I**ntellige. i. de ca
ptiuitate: siue fuerit in carcere siue nō: vt i dī
cto. §. cās. **R**. si vnum. **E**t ibi etiam dicitur q
si per liberosum negligentiam in captiuita
te decesserit illos ad successionem eius non
patimur venire qui non festinauerint cōre
dēptionem citius procurare: sed omnibus
liberis in hoc negligentib⁹ res vniuersas
ab eodem derelictas ecclesie ciuitatis ex q̄
oritur applicari: inuentario. s. sub publica
attestatione celebrando: nequid ex eius fa
cultatibus peccata vt quicquid exinde ad
ecclesiam peruenerit captiuorū redēptioni

bus proficiat. hec ibi. Idem etiam videt i
similibus casis: videlicet q quando fuerit
subuentio in reliquis magis necessitati
bus denegata subtrahatur negligentibus:
et successio in pia distribuatur cas propter
eandem rationem. ff. de legi. l. non possit.
Ad hoc etiam facit. ff. de his quibus ut in
di. l. 3. vbi dicitur q indignus iudicatus e
successione mulieris a qua fuerat institutus
qui per negligentiam et culpa suam id egit
vt mulier moreretur. Dicit glo. non adhi
bendo medicum. B Sed tamen no licz
parentib' liberos vel liberis paries ab he
reditate sua repellere monachos factos q
uis dum laici fuerat in cam ingratitudinis
inciderint. i. q. vl. c. si. Id e habes. j. rel
gio pmo. §. 12. q. incipit. Et ruz religiofi rē.

Alq ad quotū gradū durat successio i
hereditate. gen. nō i terminat in qto gradu
sicut quo ad impedimētū matrimonij: sed
durat vsq ad decimū. 35. q. 5. ad sedē. Et
ibi quo ad successiones non videtur fieri
aliq gradus determinatio. s. vsq ad quem
nūq determinet: sed pot' indeterminat:
et sic in infinitū quousq memoria haberi
d cognatōe possit: vt et filr et diffusius poni
tur in insti. d. gradū. cognat. per totū. Unde
et in sū. con. li. 2. ti. 5. q. 119. dē q admittūtur
cognati in infinitū ex quo gradus attineat
probat. Quod ergo aliqui dicāt de decimo
pōt intelligi ex eo q vix est q memoria vl
tra extendat. Et vtpz in. d. c. ad sedē. mliuz
valet pputatio respectu successione et mī
monij. Nā in matrimonio fratres sunt i p
mo et filij eoz in scdo. In successione vero
fratres sunt in scdo: et filij eoz adinuicē in
qto: et sic de reliquis: vt ibi. B Et qui et
quō succedāt: vide. j. successio. De heredi
substitutōe vide. j. testm. 2. §. 2. At ruz he
des tenean fad debita defuncti. gen. dē des
quidem fm leges non tenentur de malefi
cio testatoris: nisi in qtu ad eū peruenit: vt
nisi cū testatore fuerit lis ptestata: nō fm ea
nones et fm psciam heres quilibet tenet ad
oia debita siue fuerint ex pccu: siue ex male
ficio: vel quasi: et siue res puenerit ad hēdē
siue non: siue lis fuerit contestata: siue non
16. q. 6. si epm. et extra de pigno. ex pñiuz.
et de solu. c. 1. et de vsur. tua nos. et de rap. i
lris. et de sepul. c. vl. et de sen. ex. a nobis. 2.
Hoc intelligi si hereditas sufficiat: vt. j. in
§. proximo dicitur. Con. in hoc omnes ca

nomiste. Et Idē in sum. cō. e. ti. q. 91. B

Quid si hereditas non sit sufficiens ad
omnia debita. gndeo fm Ray. Credo q
in iudicio anime etiam si non fecit inuenta
rium non tenetur nisi qtuū sufficit. Disti
guo tamen inter legata et debita: quia dbi
ta tenetur sine diminutione soluere: de le
gatis vero si tot sunt q non remaneat ei le
gitima potest detrahēre suam legitimā: et
iterum quartam fm quosdam si fuerit insti
tutus heres. Idem dōst. et Al. Et Idem
in sum. con. eo. ti. q. 92. vbi etiā dē q inuēta
riū est scriptura quam debet heres inchoa
re fm leges infra. 30. d les a morte testato
ris: vel postq scit se heredē institutum: et
describere ibi omnes res defuncti sub testi
bus et debet illam perficere infra sexagita
dies: vel infra annū si remote sint res: et tūc
non tenetur creditoribus vltra id quod in
uentū fuerit de hereditate: als si non fecerit
inventarium tenebitur insolidum. C. de su
re deli. l. sanctimus. B Et de legitimā ha
bes. j. legitima.

Quis ordo tenendus in soluendo cre
ditoribus aut legatarijs. gndeo fm Ray. Si
creditoribus et legatarij simul veniunt pri
mo e satisfaciendū creditoribus: sed si vti
ant separatim: liberatur heres soluendo p
illū ordinē quo venerūt: dū tñ nihil faciat
dolo. Et creditoribus postmodum venientē nō
debent inquietare heredem nisi remanfit
ei de hereditate: sed habent ius suū saluuz
p legatarios. sed si hēs sit vl credit siue
dubitat q hereditas non extenditur vltra
debita siue fuerint ex pccu siue ex maleficio
vel quasi nihil debet. dare legatarijs donec
satisfecerit. Et idem modus tenendus e in
satisfaciendo pus creditoribus prioribus et
in iure portiozibus: de quo habes. j. restō.
2. §. 4. 5. et. 6. Et si heres hūc ordinē
mutauerit primo scilz soluere legatarijs vl
scdarijs creditoribus p q portiozib' non
absoluit hēs i foro pscie nisi hoc faciat igno
rant: reputat. s. hereditatē ad oia soluēda
sufficere vel nesciens hūc cēportiozē credi
tores fm Al. et dōst. vt in sū. con. li. 2. ti. 5.
q. 94. vbi etiā dicit gl. Ray. q sic potest seu
portiozē creditoribus ab alijs puenit nō de
bent inquietare heredē ita nec illos qui ab
emerūt res q pccā in legata vel fideicom
missa vel alios creditoribus procefferunt: vt
in. l. sanctimus infra allata. Nā vt in hac. l.

p3 creditoribus portioibus seruatur sua 3
 legatario: et etiā 3 alios creditores inferi
 ores qui prius ab herede acceperunt. B Et
 nota qd heres potest deducere ante oia expen
 sas funeris: et etiā alias necessarias qd fecit
 cū hereditatis: et in testō: inuentario: et h^oi
 Et breuiter qm debita totā hereditatē hau
 riūt heres d3 eē immūis a lucro: sicut a g
 uamine. C. de iure deli. l. sancimus. §. et si p
 fatā cū seqntibus. Itē nō qd obligatio te
 statoris transeat ad heredē: nō tñ periculū
 periturū et h^oi q nō pnt excedere singularē
 personā. Idē l. dñi. et al. A Idē in sum.
 cō. d. q. 94. vbi ē in hoc ponitur exēpluz
 de fractōe voti que non transit in heredēz
 B Quid si plures sint heredes quō te
 nēt ad debita vlt legata. gen. regularit tenet
 quilz heres pro hereditaria parte. C. d. ac
 heredi. l. 3. A potius ē. l. 2. que incipit p
 hereditarijs. B Excipiūt qnq casus
 pmo si aliqd sit in obligatione faciendi vlt
 nō faciendi: tūc. n. quilz tenetur in soliduz
 ff. de vbo. ob. in executionibus. §. 2. vt si te
 stator pmissit se aliquod opus facturū vel p
 mittere per se et p heredē nō fieri quo min^o p
 fundū suuz ire liceat. h qz heredū insoli
 dū obligatur. 2° cāus est si res q d3 restitui
 in solidū possideat ab vno. C. de here. act. l.
 2. et ff. cōmo. l. sed mihi. §. heres. 3° i alimē
 tis legatis qm p voluntate defūcti vel iudicis
 vel ab vno in solidū vel a plib^o p pub^o desi
 gnatis petuntur. ff. de ali. lega. l. 3. 4° si te
 stator ab vno heredū legauit ereditori hēre
 ditario p pēlādi aīo: tunc ille hēs on^o iustie
 bit vsq ad gētitatē legatū. A videlz vt hēs
 soluat sibi integz legatū: vel si ereditor nolu
 erit legatū hēs soluat sibi de portōe sua tātā
 gētitatē ad quā ascendit legatum: vt in. l. q
 statz legtur. ff. de lega. 2. l. cū ab vno. 5° in
 expensa funeris vxoris q nō tñ astringit
 heredes pro hereditarijs portionibus: s3
 etiā vtz p portione que puenit ad eū de do
 te vxoris. A vtpota si ad eū peruenerunt
 cētū: et in hereditate ducenta sūt: ipse vir te
 net p tertiam: et heredes p duabus partibus
 vt i. l. veluti. de qua. j. B ff. de reli. et supel.
 l. fune. l. aliquoties. et l. veluti. A P: edē
 ē casus notat in sū. cō. li. 2. ti. §. q. 95. scdm
 Ray. et Hosti. B Quid si heres ē pu
 pillus nūqd pōt differri debitozū solo pte
 xtu pupillaris etatis. gen. nō: vt. C. de acti.
 heredi. l. sub pte xtu. Pone qd heres

vel executores nolūt soluere que testōr i pi
 os vsus legauit: nec satisficere creditorib^o
 vt dixit quid fiet. gen. per epm loci premis
 sa monitione ad hoc cogendi sūt: extra de
 testa. tua nobis. et c. Joses. etiā si a testato
 re id contingerit interdici. nā et si defūct^o pro
 hibuerit ne epō se inuomitat: tal pphibitio
 non valet: vt in. d. c. tua. Heredes quos te
 stator tenet istiuere vide. j. testi. 2.

Heremita Atrū heremita vlt
 ta seu solitaria sit p
 sectioz q3 pgregationis religio.
 Rūdeo fm Thō. 2° 2° q. 188. A ita socia
 lis necessaria ē ad exercitiū perfectionis qz
 mutuo se instruit vbo et exemplo et coe
 ctione que ad perfectionē perducit. Soli
 tudo autē ppetit iā perfectū qui aliozū regi
 gumine non indiget. Sicut ergo illud qd iā
 pfectum est preeminet ei quod ad perfecti
 onem exercetur: ita vita solitaria si debue
 assumatur preeminet vite sociali. Si ta
 men absqz exercitiū precedentū talis vita
 assumat est periculo sūmā: nisi suppleatur
 per diuinā gratiā. Alz religiosi mendi
 cantel possunt vitam heremiticā eligere.
 gēdeo pnt de hūa suoz maioz et cellas siue
 habitacula in heremo siue locis vbi nō sūt
 hominū habitatio de ppiquo pnt accipere
 et mutare: cū de excels. pla. cū ex eo lib. 6.

Hereticus primo hēt
 tus ē q de fide falsam opinionem
 inuenit vel inuentā sequit. 24. q. i. hec est fi
 des. 2. q. 3. hereticus. immo ē qui circa fi
 dē dubius est: cū. eo. c. i. et intelligēdū ē eē
 dubiū cū q determinare in dubietate persi
 stit: secus de illo q tēatur de fide cū dolore
 cordis. Itē hereticus est ille qui male sentit
 de ecclie sacris. A .s. aliter sentēdo d bap
 tismo: p cōp pessione: eucharistia: matri
 monio: et de religio sacris q predice et obf
 uet sacrosacra romana ecclia: vt in. c. de q
 statz. B extra. c. ad abolendā. Tertio q
 male sentit circa vritatē scripture sacre. 24. q.
 3. heresis. Quarto q aduersus romanā ec
 clia agit: et eius dignitatē a dño traditam
 auferre conat: di. 22. oēs. A Ibi dī: Qui
 romane ecclesie priuilegiū ab ipso omniūz
 sūmo ecclesiaz capite traditū auferre cona
 tur: pculdubio in heresim labitur. B
 Qñq nō sed nō ita ppe dī hereticus qui
 liber excoīcatus. 4. q. i. Quod aut. Silr et

simoniacus. l. q. i. g. l. q. s. Al. Idem est casus
notat in sum. con. ii. l. i. s. q. i. Al. Idem est
que q. q. ille dicitur hereticus q. in dubijs p. rti
nctus ad salutem nō vult agere dec arati
om. dñi. pape. 24. q. i. hec ē fides. Silt. hēre
ticus ē q. p. nactur affirmat exercere vsuras
nō ē p. nactur: vt in cle. ex graui de vsuri. Itē
nonidū q. s. q. s. ex ignorātia hēat opionez
hereticā nō ē hereticus si refert se ad intel
lectū ecclie vel subijcit se a^o correctiōi: et d
sū. tri. 7. h. ca. danmā^o. ad fi. Itē nō ē he
reticus q. scēne sui erroris nō p. nactur ad
heret. s. q. rti cauta sollicitudine vitatē pa
t^o cori gi cū inuenit. 24. q. 3. dixit apls. B
Quid p. nactur facit hereticū. Rñdeo f3
Pe. Ad rōm heretici duo p. nactur. Anū
est in rōne. s. hereticus inuitū. Al. s. error: erga
credēda: vt p. 3 in sū. con. eo. it. q. 2. vbi po
nuntur q. in uito. s. h. h. i. Al. i. voluntate
q. d. ē hereticus p. nactur: vt q. p. nactur a fi
de ocuati: et talis p. nactur hereticus. Lō.
Xho. i. 4. addēs q. s. q. s. error in his ad q.
expli. ne credēdus non: enetur: non ē here
ticus: vt si q. p. nactur Jacob fuisse patrem
abzac: et huiusmodi: et cū cognoscat hoc esse
p. nactur fidei et scripture: credit ei. sū. et cir
ca ca de q. bus inter docto. es iū opūdoēs
dōe: p. nactur de f. i. i. i. sū. ut idē Xho. po
nuntur p. nactur p. nactur. q. 3. Al. ex utericholaris q.
tenet opione sui docto. is: habet. j. opūdo.
Huiusmodi heretici sunt vitandi. Rñdeo.
Possū et de deo eos monere et inducere vt
ad veram fidē redeant. In alijs non licet
eis cōicare q. a ex cōicati l. 43. dñ. In mā
datis. Al. Clarus videtur facere: extra de
hēn. ex cōicati^o. p. nactur. c. cū voluntate d. sē.
exco. B. Al. at cū eis vlt cū alijs i. s. d. libus
sit publice disputādū i. s. p. s. i. infidelis. s. 3.
Officiū in q. l. i. d. i. s. hereticos p. durat post
monē sūmū p. nactur ē quo ad negocia nō
cepta: vel que nondū emerſerūt: ex co. ne
aliqui. li. 6. Al. Et ibi p. 3 q. hoc intelligitur
q. n. m. l. i. o. f. c. a. p. a. p. a. B. Sed non p. nactur
p. nactur cōtra epōs et supiores nisi in lute
ris sit expressum. si nō aliquid de eis intel
lexerunt debent pape nūciat. ex co. li. 6. in
q. s. uores. Al. Et i. o. p. 3 q. ad istā d. nūciatio
nē tenent. B. Itē nō possūt se i. o. m. m. t. t. e
de d. n. a. t. o. i. b. s. seu s. u. i. l. e. g. i. s. Al. Al. cū d. z
t. a. l. e. s. r. e. l. i. q. u. e. r. e. s. u. s. m. a. i. c. i. b. s. p. nactur d. o. s. : vt
in. c. a. c. c. u. l. a. t. i. o. n. e. d. e. q. u. o. j. B. nec de q. n. e. s. t. i. o. i.
b. s. v. s. u. r. a. z. c. u. a. s. p. l. i. o. s. q. b. s. r. e. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. v. s. u.

raz i pnia p heresi inuixerūt: et illi se et suos
ad hoc obligauerūt: ex co. accusatus. s. sa
ne 7. s. se. lib. 6. Al. districte m tenēt ingiri
tores pcedere p p. nactur affirmātes exer
cere vsurā non cēp. cā: vel p. nactur d. i. s. t. a. m. a. t. o. s.
vel suspectos d. h. u. i. m. o. d. i. t. a. n. q. p. t. r. a. hē
ricos vel d. i. s. t. a. m. a. t. o. s. seu suspectos debēt
vt in clementina ex graui de vsuris. B
Prātes seclares. Al. q. b. u. l. i. c. i. s. o. f. f. i. c. i. s.
sūgāt: vt in. c. ex cōicati^o. de quo. j. B.
debēt moneri et si nēcē ē p. nactur p. nactur ecclia
cā cēlurā. Al. s. p. m. e. t. r. o. p. o. l. i. t. a. n. ū. et ceteros
p. nactur c. i. a. l. e. s. o. s. v. t. i. b. i. B. o. c. s. h. e. r. e. t. i. c. o. s.
ab ecclia denotatos de suis p. nactur c. i. s. t. e. r.
m. u. a. r. e. : et cū d. n. o. u. o. q. s. e. l. i. g. i. t. u. r. i. n. p. r. a. t. e. z. p.
p. nactur s. e. n. i. p. a. l. e. d. e. h. o. c. i. u. r. a. r. e. Et si p. nactur
sua negligētiā aliquis talis dñs fuerit ex cōi
catus et nō i. a. n. s. e. c. e. r. u. i. s. t. r. a. a. n. ū. d. z. i. n. t. i. m. a. r. i.
pape vt i. p. e. o. c. s. v. a. s. a. l. l. o. s. e. i. a. s. i. d. e. l. u. r. a. r. e. i. p. i.
us d. e. n. ū. c. i. e. t. a. b. s. o. l. u. t. o. s. : et t. e. r. r. ā. s. u. ā. c. a. t. h. o. l. i.
c. i. s. e. x. p. o. n. a. t. o. c. c. u. p. a. n. d. ā. et illuz si exp. d. i. r. e.
v. i. d. e. b. i. t. u. r. a. s. u. a. d. i. g. n. u. a. t. e. d. e. p. o. n. a. t. : e. x. t. r. a.
e. o. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. m. u. s. s. m. o. n. e. a. t. u. r. .
Archiepiscopi et epi quā circa extirpā
dos hereticos fuerint negligētes debēt de
p. nactur et alij subſt. i. u. i. q. u. i. h. o. c. v. e. l. i. n. t. et possūt
ex co. ex cōicati^o. s. si. Al. Ibi dñ: Al. d. i.
c. i. n. u. s. i. n. u. p. e. r. v. t. g. l. i. b. e. t. e. p. s. v. e. l. a. r. c. h. i. e. p. s.
p. e. r. s. e. a. u. t. p. a. r. c. h. i. d. i. a. c. o. n. u. z. s. u. u. m. v. e. l. a. l. i. a. s.
h. o. n. e. s. t. a. s. i. d. o. n. e. a. l. i. q. u. o. s. p. e. r. s. o. n. a. s. b. i. s. a. u. t. s. a. l. t.
t. e. m. s. e. m. e. l. i. n. a. n. n. o. p. p. a. m. p. r. o. c. h. i. ā. i. n. q. u. a.
s. a. m. a. f. u. e. r. u. t. h. e. r. e. t. i. c. o. s. h. i. t. a. r. e. c. i. r. c. u. e. a. t. : t. i. b. i.
t. r. e. s. v. e. l. p. l. e. s. b. o. n. i. t. e. s. t. i. m. o. n. i. ū. y. r. o. s. v. e. l. e. n. ā.
si exp. d. i. r. e. v. i. d. e. b. i. u. r. t. o. t. a. m. v. i. c. i. n. ā. i. u. r. a. r. e.
p. nactur. q. s. i. g. s. i. b. i. d. ē. h. e. t. i. c. o. s. s. e. i. u. e. r. u. t. : v. l. a. l. i.
q. u. o. s. o. c. c. u. l. t. a. p. u. n. i. c. u. l. a. c. e. l. e. b. r. a. n. t. e. s. s. e. u. a.
cōi cōn. u. r. s. a. t. i. o. n. e. f. i. d. e. l. u. m. v. i. t. a. et m. o. u. b. s.
d. i. s. s. i. d. e. t. e. s. : e. p. o. s. t. u. d. e. a. t. i. n. d. i. c. a. r. e. e. o. s. i. p. s. e. a. t.
e. p. s. a. d. p. r. e. s. e. n. t. i. a. z. s. i. n. ā. cō. u. o. c. e. t. a. c. c. u. s. a. t. o. s. q.
n. i. s. i. s. e. a. b. o. b. o. r. e. a. t. u. p. u. r. g. a. u. e. r. i. t. : v. e. l. s. i. p. o. s. t.
p. u. r. g. a. t. i. o. n. e. e. x. h. i. b. i. t. a. m. i. n. p. s. t. i. n. a. m. f. u. e. r. i. n. t.
r. e. l. a. p. s. i. p. e. r. f. i. d. i. a. m. c. a. n. o. n. i. c. e. p. u. n. i. a. n. t. . S. i.
q. u. i. h. o. c. e. x. e. i. s. i. u. r. a. m. e. n. t. i. r. e. l. i. g. i. o. n. e. o. b. s. t. i. n. a.
t. i. o. n. e. d. a. m. n. a. b. i. l. i. r. e. s. p. u. e. r. e. s. i. u. r. a. r. e. f. o. r. t. e. n. o.
l. u. e. r. i. n. t. : e. x. h. o. c. i. p. o. t. ā. q. h. e. r. e. t. i. c. i. r. e. p. u. e. n. i. t. .
Eolimus igitur et mādāmus et in v. i. r. u. e.
o. b. e. d. i. e. n. t. i. e. d. i. s. t. r. i. c. t. e. p. r. e. c. i. p. i. m. u. s. : v. t. a. d. h. e. c.
e. f. f. i. c. a. c. i. e. e. q. n. d. a. e. p. i. p. d. i. o. c. e. s. e. s. s. u. a. s. d. i. l. i. g.
e. n. t. i. e. r. i. m. u. i. g. i. l. e. t. s. i. c. a. n. o. n. i. c. ā. v. o. l. u. e. r. u. n. t. e. f. f. u.
g. e. r. e. v. i. t. i. o. e. m. . S. i. g. s. e. n. i. e. p. s. s. u. p. e. x. p. u. r. g. a. n.
d. o. d. e. s. u. a. d. i. o. c. e. s. i. h. e. r. e. t. i. c. e. p. r. a. u. i. a. u. s. f. e. r. m. e.
i. o. n. e. g. l. i. g. e. n. s. f. u. e. r. i. t. v. e. l. r. e. m. i. s. s. u. s. . c. u. z. i. d. c. e. r.

tis idicij appuerit ab epali offio sponatur
et in loco ipsius alter substituantur idoneus q
velit et possit hereticam confutare prauitatem
B Sed qualiter ingreditur sui hereticus
Si papa dat certam formam illa tenenda est: alio
pnt queri per accusationem inquisitionem et de
mucationem. Item tenetur dioecelani per se
vel per alios saltem semel in anno querere hereti
cos ubi fama est eos habitare: et illos quos
credunt aliquid de hoc scire debent compellere id
rare ut indicet si quos hnt suspectos ppter
occulta puenicula vel alia signa: et c. exco
municamus. s. ad iudicium. Suspectus si vo
catus confiteri et sperat de correctione pot ei
imungi pnia salutaris. si aut negat et in sit in
famarum indicet ei purgatio qua si no pnt
rit excoicabit: et vige ad satisfactionem condi
gna ab oibus euitabit. Et si per annum sic
iterum excoicabit velut hereticus pdenet: ut i. d.
c. excoicamus. s. q. aut. Quali pena hnt
pntur. gn. quia drapli. f. excoicatio: de po
sitione: et ablatio: et militari persecutio. ex
coicatione: qz ois hereticus siue occultus si
ue manifestus est ipso iure excoicatur. 24. q.
i. c. i. s. r. et c. ad abolenda. A Clarum est
e. excoicamus pmo. 2. 2. de posuio: qz
indistincte siue clericus siue laicus et papa
vel imperator vel quilibet alius dicitur ab
omni dignitate. 4. d. i. si papa. 24. q. i. qui
pacem. A Ibi dicitur: Qui pacem ecclesie sunt
si dignitate et sigillum nullius habeant nudetur
eis. Si aut priuati sui siquid nobiles sunt
suarum sub az pcriptione puniuntur. Si autem
ignobiles: non solum corpore xherent: sed et
exilio perpetuo castigantur. B et ab omni offio et
beneficio expoliari: Et si clerici sui de regda
ri: et demum quicquid dicitur relinquit arbitrio se
cularia prout aduersione debita puniendus
f. crematione. A De ista crematione non
est in iure hnt de pietudine. B nisi priuato
post deprehensionem erroris ad fidem velint re
uertere et errorem suum abiurare et satisfactionem
exhibere. A Istud priuato de consuetudi
ne ab aliquibus obseruat de pma sessione
iudicio a prima die qz examinatur hnt ca
sa etia qz hoc faciat ipse: et no ppter me
ta pbanoniu et cruciatum fm glo Ray. et in
su. co. li. i. li. 15. q. 4. ubi etia hec notant fm
gl. Ray. Et sic redeunt debent perpetuo car
ceri detrudunt: et eo. excoicamus. 2. A s. si
ubi dicitur qz si postquam fuerit de pbanoniu redire vo
luerint ad agenda pniaz co digna pperuo

carcere detrudantur. Et sic hnt de illa co
tinua et spontanea reuersione: sed dicitur. c. i. c.
ad abolenda. ubi etia dicitur de priuato ab of
ficio et beneficio. B Et nota qz et iur et iur
quendi iudicio seculari qz de pbanoniu fuerint
incidit in abiurata heretici: ut i. hereticus
2. s. 5. et duobus sequentibus. et h. s. an ppen
3. punitur rex ablatio: qz bona eorum omnia
ipso iure sunt confiscata: in executione ipsius co
nfiscatio vel bonorum occupatio no dicitur fieri p
principes seculares aut ppter iudicem ecclesie
assecuti sunt iure eodem crimine fuerint promul
gata: et c. cu fm li. 6. A Et si tales erant cli
ci eorum bona confiscat ecclesie cui deieruebant
et idem si erant laici ecclesie in temporalibus iuris
dictione subiecti: aliorum vero laicorum bona pnet
pibus: et c. excoicamus. 2. d. 8. quo iure f3
Ray. et in su. co. d. q. 4. B 4. punitur mi
litari persecutio: qz si aliter non pot fieri: manu
armata sunt ab eis bona omnia auferenda. De
pena credentium hereticorum et fautorum: hnt. j. s.
i. qui incipit: Quia pena etc. Quid si
hereticus habeat filios catholicos nung illi
saltem habeant bona patris: vel pte. gendico: no
ut hnt h. s. pcedenti. 2. s. lxxdus. s. 2. A
hoc pbat: et eo. xgentis. Quod c. cor
rigit. l. manicheos. C. et qz permittebat pban
guineos catholicos succedere hntis: qd
verat in. d. c. xgentis. Qd vbi intelligendum
qz p publice pscantur fide catholica vel
publice pscantur: et vel de sedu erroris: vel coram
prelato suo confessus est vel puenit: aut sen
tentia pdenat: et de xbo. sig. sup. qbus
da. f3 Ray. et in su. co. li. i. li. 15. q. 7. B
Qualiter aut clericus ppter heresim degra
dat: dicat tradi priuati seculari: hnt. s. de gra
datione. s. 3. Et an ois degradatus sit traden
dus: hnt ibidem. s. 4. Quid de vasall
hereticorum: gn. absolui sunt a debito fidelis
tus homagii: et tenus obsequii quicquid lap
sis manifeste in heresim aliquo pacto qcu
qz firmitate assecuti: et eo. c. vi. Idem de va
sallis dno: qz sunt negligentes p hereticos: et
s. s. de m. est. Quia pena incurrit cre
dentes: receptatores: doctores: et fautores
hereticorum: gn. quilibet talis est excoicatus
et si non satisfecerit intra annum excoicatur ipso iure
est infamis: nec ad publica officia seu consi
lia: nec ad eligendos alios ad hnt: nec ad te
stimoniu dicitur admitti: nec pot ptere testi
fium: nec ad alicuius heretici suum: et alios
accedere. nullus quoque eis sup. quocumqz

negocio: sed ipse alijs cogit respōdē. Si tu
dex est: eius snia non valet. Si aduocat⁹: nō
admittitur eius patrocinium. Si tabellio
non valēt eius instīa. ⁊ sic in sūbū. Si ve
ro sit clericus: ab oī offō ⁊ bñficio dīz dīpo
ni. Et illi q̄ tales postq̄ fuerint ab ecclia de
notati: euitare contemplerint debent excōi
cari. Probant hec oīa: ex eo. excōicamus
p̄mo. s̄. credentes. Item omēs clerici q̄ tali
b⁹ exhiberent ecclesiastica sacra: vel traderēt
ecclesiastice sepulture: aut clynas seu oblati
ones eoz recipere debēt p̄uarii suo offō
ad quod nūq̄ restituēt sine indulto sedis a
postolice spālī. Sili ⁊ regulares quoz etiā
p̄uilegia in illis locis. A in diocesi: vt i
in. s̄. sane. B non feruentur eis: vt in dcō
c. excōicam⁹. s̄. sane clerici. Et nō q̄ ipi cre
dentes heretici sūt dicēdi: ex. e. excōicam⁹.
2. A ibi dicitur: Credentes eoz erroribus
hereticos similiter iudicamus. B Si he
retici conuertantur: nūquid restituent eis vī
eoz filijs bona. gn̄ nō: sed ipō iure oīa con
fiscata sūt: ex eo. xgentis. ⁊. c. cū fm li. 6.
A nisi eis ad cor reuerentibus ⁊ abnegan
tibus hereticoz consociū misereri aliq̄ vo
luerit. d. c. xgentis. ⁊ puto q̄ ista misericor
dia possit hēi ab eo ad quē bona per p̄fisa
tionē deuoluuntur: de quo. s̄. s̄. ⁊. ad finem
in additione B Qualiter heretici ad fidē
reuerētes. recipi debēt. gn̄. Debēt ad arbi
trū sui epi ab iurare errozē: ⁊ q̄ firmiter te
nebūt fidē catholicā. i. q̄. ⁊. quonens. ⁊ de
confe. di. 2. ego. Berengarius. ex. e. ad abo
lendā. A Et dī ista abiuratio ⁊ p̄missio
fieri per scripturā: ⁊ publice vel priuare fm̄
q̄ crimē fuerit publicū vel p̄uātū s̄. Ray.
⁊ in sū. cō. li. i. ti. 5. q. 14. B Qd̄ si post ab
iuratōz vel postq̄ ad arbitriū epi se purga
uerint: vt dictū ē. s̄. s̄. ⁊. de p̄fensi fuerint in
abiurati heresim recidisse: iudicio seculari
sunt sine vlla penitus audiētia relinquendi
vt in. c. ad abolendā A hoc vix cū p̄b⁹ i
abiurationē seu purgationē dephēdūt in
heresi per factū euidētiā: aut per cōfessionē
p̄pā vī p̄ testes: i quo n̄ p̄cī eis nec quo ad
vitā nec quo ad bōa. Si at absq̄ h⁹ dephē
sione occulte recidiāt ⁊ occulte penitentē
reuerantur ad eccliam parciat eis quo ad
vtrūq̄ fm̄ gl. Ray. ⁊ in. d. q. 14. vbi etiā dī
fm̄ Al. occultos hereticos absolui posse p̄
simplices sacerdotes: nisi epi loci retineat

rit sibi taliū absolutiones. Sed hoc claz ē
per processum annalē curie q̄ nūc pape re
seruat casus iste. In dicta etiā. q. 14. notat
fm̄ Inn. q̄ heretici ē in extremis agētes n̄
recōciliat sine solēnitare p̄missa si adest sa
cultas. Si aut ad eā necessitatē venerint q̄
cōfiteri non valeant: p̄cefferūt tamen sig
p̄uilegiū ē sine p̄missa solēnitare reconci
liabunt. Lex. n. que aliud statueret ihuma
na ēēt. Con. Hosti. in. c. a nobis. ⁊. c. s̄. s̄.
ex. vbi etiā predicta tangit Inno. Aduertē
dū quoq̄ q̄ etiā cū reuerentibus non par
citur quo ad bona ⁊ vitā nō sūt p̄cīta p̄uile
⁊ eucharistie sacra denegāda: ex eo. sup. co.
li. 6. B

Atrum cum redeuntibus ab heresi dī
pensari possit. gn̄ deo iure quidez commu
ni tales ex quo reconciliati sunt ad laicam
communione recipiuntur. i. q. i. c. p̄mo.
Adhibetur etiā quandoq̄ circa eos q̄
druplex dispensatio: scilicet semiplena: vt
solum recipiantur in ordinibus ante hec
omnia susceptis. i. q. i. si quis heretice. A
ibi dicitur: hoc p̄ magno beneficio habe
ant si adempta omni specie promotionis
in quo inueniuntur ordine permancant. B
plena vt possint sacerdotes fieri. i. q. 7. con
uenientibus. plenior: vt possint eē epi. 12. di
stin. nos consuetudinē. plenissima: vt etiam
ad superiores dignitates promoueri pos
sint. 23. q. 4. ipsa p̄etas. A Idem in sum.
con. li. i. ti. 5. q. 15. fm̄ Hosti. Ray. ⁊ Hosti.
B Atrum p̄elatus hereticus habeat po
testatem spirituales: vide. j. scilicet. s̄. s̄.

Hereticus secundo .i.
librum sexum. Plura contra he
reticos habentur in 6. de quibus quedam
in precedent. c. iam dicta sunt fm̄ q̄ requi
rebat materia. Illa vero que restant nunc
erunt dicenda.

Quicunq̄ hereticos credentes: recep
tatores: defensores vel fautores eorum sciē
ter p̄sumpserint ecclesiastice tradere sepl
ture excommunicati sunt: ⁊ non debēt ab
solui nisi prop̄ijs mādibus publice extumu
lent ⁊ p̄ojiciantur corpora damnatorum:
et locus ille perpetuo careat sepultura: ex
eo. quicunq̄ li. 6.

Heretici cū omnibus fautoribus mo
do dict. A .i. credentib⁹: receptoribus

defensoribus et fautoribus eorum ut in dicto. c. quicunque. **B** Episcoporum filij vsq; ad secundam generationem ad nullum ecclesiasticum beneficium seu officium publicum admittant: aliter irritum est: extra eo. g. cunctis. Et intellige per lineam paternam: nam per maternam non puniuntur nisi vsq; ad primum gradum: extra eo. c. statutum. **A** Ibi etiam dicitur: Hoc sane de filiis et nepotibus hereticorum credentibus et aliorum huiusmodi qui tales esse vel etiam tales decessisse probatur intelligendum esse videtur: non autem illorum quos emendatos esse constituit et reincorporatos ecclesie unitatis: et per culpa huius ad mandatum ecclesie penitentiam receperunt: quos ipsi iam perfecimus: vel huiusmodi persecutioni eius insisteret: vel parati fuerunt ad recipiendum eandem. **B** Item omnes viri ecclesiastici qui ad preces talium receperunt dignitates vel beneficia ecclesiastica priuati sunt: et si receperint scient non debent in posterum admitti ad talia vel similia. Item filij talium personarum non sunt in potestate paterna: sed sunt sui iuris: ut in dicto. c. quicunque.

Quid si quidam dum in egritudine decumberent perierunt hereticos consolatos ut ab eis secundum consuetudinem eorum consolationem reciperent. **A** Per manus impositionem: ut in. c. filij. de quo. j. **B** Et sic decesserunt: sed modo filij vel heredes volunt probare: quod ipsi defuncti non sane mentis effectum susceperint: vel post perditam loquelam: nunquid audire debent. **R.** Si tales dum vivebant erant diffamati vel suspecti de heresi: vel si constituitur quod ipsi sane mentis existentes perierunt: heredes non debent admitti: alioquin admitti possunt ad probandum non per uxores filios familiares aut aliquos de suis: sed per testes fide dignos et fidei zelatores: extra eodem. filij. li. 6.

Illi qui post abiurationem erroris vel per se propriam antistitis examinatione purgauerunt: deprehensi fuerint in abiuratam heresim reuocasse: huius sine ulla penitus audientia relinquendi sunt iudicio seculari nisi si penitentie signa in eis appareant manifesta et perueniant huiusmodi sacra penitentie et charissime non sunt deneganda: extra eo. super eo. li. 6.

In inquisitione criminis heresis etiam ex

coicatis et participes atque socij criminis ad testimonium admittuntur: presertim in defectu aliarum probationum: si hereticos credentes fautores et defensores eorum si ex nigro testimonio aut personarum deponitur: quos deponit qualitate et alijs circumstantijs non falsa dicere presumant: extra eo. in fidei. li. 6. Similiter illi admittuntur qui super facto heresis iurauerunt dicere veritatem de se et de alijs: et eam celando periuauerunt: et postea velint corrigere dictum suum: si se et alios si manifestis indicijs apparuerit tales non leuitate: aut odio seu pecunia: sed zelo fidei velle reuelare: extra eo. accusatus. li. 6.

Presidentes regimini alicuius loci: sunt excoicati: vel de facto et non de iure iurisdictionem habeant: ad requisitionem ordinario: vel legatorum ipsorum aut inquisitionum. **A** non valentium sine more dispendio vel negotij periculo recursum habere ad superiores qui legitime in locis ipsis possunt iusticiam exercere: ut in. c. presidentes de quo. j. **B** possunt et debent hereticos credentes: fautores: et receptatores: et defensores eorum suum officium exercere: et illi qui inquirunt eos non incurrunt aliquam suam tamen dictis presidentibus propter hoc alius nullus ius est concessum vel permittum: extra eo. presidentes. li. 6.

Suspectus de heresi et ob hoc citatur: et quod non appareat excoicatus: si excoicationem per annum sustinet: extraneus est velut hereticus: et denotatus: extra eo. cum presumptione. li. 6.

Accusatus de heresi vel suspectus vel ex mentis suspicionem qui heresim in iudicio abiurauit et postea permittit in ipsam causam relapsus: si antea ipsum heresis crimen non fuerit plene probatum. Sed si lenis suspicio fuit non debet iudicari relapsus: sed aliter grauius puniri: extra. c. accusatus. li. 6.

Qui in una heresi specie: siue in primo articulo vel sacro errauit: et postea abiurauit: si plene heresim: si postea errat in alio relapsus est iudicandus: extra eo. accusatus. li. 6.

Ille de cuius lapsu in heresim ante abiurationem scilicet vel nunc scitur: si postea hereticos receperit: deducat vel associet: eis totum munera siue mittat: vel fauore impedit: quod excusari non possit. **A seu et visitet. d. c. accusatus. **B** iudicari debet: extra eo. accusatus. li. 6. **Q**uid si quis per receptorem hereticorum: vel etiam per defensionem seu fauorem. d. c. accusatus.**

tus. **B** et non quod hereticus sub obligatione bonorum inquisitoribus se abstrinxerit ad recipiendam penam et ea iniuncta et non parata decesserit. **g**en. cogi debent heredes in bonis ad plenitudinem. **E**t hoc est si sit penam in bonis reparationibus iniuncta. **p**rocedit ad salutem ut ibi. **B** Secus si talis solus se obligauit ad penam quam inquisitores vellent imponere: et ea non dum iniuncta decesserit: **e**t. **a**ccusatur. **q**. **l**. **h**. **l**. **6**.

Nam post mortem heretici poterunt occupari bona eius si de heresi non fuerit iudicium declaratum. **g**en. poterunt si postea declarati: extra eo. **a**ccusatus. **l**. **6**.

Sacerdotes qui instruunt hereticos de celanda veritate: et hoc debet pena debita castigari. **R**eligiosi et heretici sunt grauius puniendi alijs: extra eo. **a**ccusatur. **l**. **6**. **E**t si. **v**bi dicit: **S**acerdotes et alij clerici qui negotium inquisitionis instruendo citatos hereticos: vel eorum credentes de celanda veritate vel de celanda falsitate seu eos indebitum liberando inueni fuerint impedire: cum non sit dubium ipsos ea facere in fauorem heretice prauitatis per inquisitores a talibus prelati penam et pena debita castigari tam per captionem personarum quam alij per culpam exegerit delinquentes. **R**eligiosi et sunt in mutatio pena. **i**. **c**. **a**ccusatur: **e**t. **a**ccusatur: vel alij grauius puniendi quam seculares si inueni fuerint in heresi vel subilibus deliquisse.

Statutum loci per quod impedire negotium inquisitionis hereticorum non valet: siue impediatur directe siue indirecte: **v**t in. **c**. **s**tatutum. **d**e quo infra. **E**t domini. **E**t vel alij quicunque rectores: **v**t ibi **B** tenet illud exhibere. **E**t diocesano loci vel eius vicario seu inquisitoribus: et hoc sine more dispensationis: **v**t ibi. **B** et corrigere. **E**t. **i**. **o**io reuocare sine causa fuerit: vel saltem eatenus moderari quod per illud inquisitionis processus non impediatur vel aliquatenus retardetur: **v**t in. **c**. **q**uod sequitur. **B** extra eo. **s**tatutum. **l**. **6**.

Inquisitores in certis publicis prius procedere simul vel separatim. **p**ut negotij utilitas suadebit: extra eo. **v**t officium. **l**. **6**. **E**t ibi patet quod hoc obinet quoniam in aliquibus locis sunt plures deputati. **l**. **6**.

In examinatione testium hereticos. **E**t. **i**. **o**io super crimine heresis ipsi contingentibus **v**t in. **c**. **v**erum de quo. **j**. **B** debet interesse duae religiose persone: **E**t et discreti: **v**t ibi

B et si fieri potest per publicam personam conscribi testium dicta: extra eo. **v**t officium. **l**. **6**. **E**t ibi patet quod si persona publica commode non potest haberi ista conscriptio debet fieri per duos viros idoneos. **B** Et quidem religiosi qui fuerint notarii. **E**t in seculo: **v**t ibi. **B** et alij quibus iniunctum est. **E**t a sede apostolica tabellionatus officium: etiam tempore religionis ratione negotij inquisitionis contra hereticos: **v**t ibi. **B** tenentur ad conscribendum **v**t in dicto. **c**. **v**t officium. **E**t si fuerint per dictos inquisitores requisiti: **v**t ibi: **v**bi etiam patet quod in hoc negotio etiam clerici possunt exercere tabellionatus officium: **i**psa vel etiam prefati religiosi sunt in sacris. **B**

Inquisitores si opus fuerit possunt inuocare auxilium brachij secularis et contradictores per censuram ecclesiasticam compellere: non obstantibus priuilegijs concessis quibuscunque personis vel religiosis vel vniuersitatibus. **E**t cuiuscunque conditionis dignitatis vel gradus religionis vel ordinis specialiter vel generaliter sub quacunque forma verborum concessis vel in posterum concedendis: et possunt sic compellere etiam appellacione postposita: **v**t ibi. **B** nec etiam constitutione de duabus dictis. **E**t. **i**. **o**io de rescriptis nonnullis. **v**bi cauetur nequis per as apostolicas possit trahi ad iudicium ultra duas dictas: extra suam diocesim. **B** et eo. **v**t officium. **l**. **6**.

Rector rectores locorum requisiti a diocesano vel eorum vicario: seu ab inquisitoribus tenentur iurare seruare et seruare facere constitutiones contra hereticos fautores et defensores eorum: et eorum filios et nepotes **E**t a sede apostolica promulgatas ac etiam approbatas. **d**. **c**. **v**t officium. **B** Et quia rare noluerit et seruare: hoc **v**t infamis et hereticorum fautor: et de fide suspectus: nec de hoc per domino nec ad aliquod officium publicum ulterius assumi: et ea que interim: **v**t rector fecerit nulla sunt firmitate: **e**t eo. **v**t officium. **l**. **6**. **i**n. **f**i.

Debent omnes rectores in hoc negotio parere diocesano et inquisitoribus: nec aliquo modo debet cognoscere de hoc crimine nec captos liberare: et hoc. **E**t. **i**. **o**io diocesanorum vel inquisitorum iudicium sententiam seu processum directe vel indirecte impedire: **v**t in. **c**. **q**uod sequitur. **B** **A**lter

sunt excoicati: et si sustinuerint per annum
et aio pertinaci: ut ibi. **B** condemnari de
bet tanq[ue] hereticus: ex eo. ut inquisitionis li. 6.
A ubi ena id est statuit p[ro] omes qui sci
enter in predictis dederint consiliu[m] auxilium
vel fauore[m]. **B** Concessus est inquisitori
bus committere citationes et denunciations
suias. Item auctoritas aduocandi peritos.
A p[ro]ut expedierit ut eis assistant et in feren
dis h[uius] sententiar[um] prebeant consiliu[m] oppo
nunt: ac q[uod] eis super his humiliter pareat in
virtute obiecti iungendi: ut in. c. commissi. de
quo. j. **B** et clez et plim loci p[ro]ut vide
rint expedire negocio fidei. Item p[ro]cedendi
p[ro] illos q[ui] in puticia eor[um] commiserunt ip[s]i cri
men heresis: etiam si ad aliam se transule
rint. Item faciendi sibi assignari a quocunq[ue]
in quibus eunt aliq[ui] processus p[ro] hereticos
A vel alia scripta in quibus inquisitiones fa
cie et process[us] per quoscunq[ue] auctoritate se
dis aplice vel legatoru[m] eius habui[er]unt hereti
cos contineri ut ibi. **B** Et circa hereticos
in carceratos vna cu[m] prelatis quibus sub
pena eor[um] mitigandi vel mutandi. Item puandi
vel p[ro]u[er]sionu[m] nunciandi dignitatis vel alijs
beneficijs ecclesiasticis: et officijs publicis: et
honoribus o[mn]es hereticos et fautores. **A** et
credentes: receptatores et defensores eor[um]:
ip[s]os quoq[ue] filios et nepotes ut ibi. **B** Si
militer autem dioecani requirendi. **A** ut
eis absentibus eor[um] vicarij: ut ibi. **B** Et
de eor[um] consilio faciendum nisi ipsi sci[en]
talibus contulisset **A** .i. dicta beneficia p[ro]
fatis hereticis seu complicibus: tunc enim
ipsi dioecani vel eor[um] vicarij non sunt regre
di sed potius a suo iudice puniendi: ut i tex
tu qui sequitur. **B** ex eo. ut commissi li. 6.

Contra xpianos qui efficiuntur iudei
vel redeunt ad iudaismum citati si infantes vel
metu mortis eunt baptizati. p[ro]cedendum
est sicut p[ro] hereticos. Similiter etiam contra
eorum fautores. **A** ta[m]q[ue] contra fautores
receptatores hereticoru[m]: et eor[um] defensores.
si p[ro]fati fuerint de hoc confessi aut per xpia
nos vel iudeos p[ro]fessi: ut in. c. de quo statiz.
B extra co. p[ro] li. 6.

Propter heresim maritorum non p[ro]
fiantur dotes vxoru[m] nisi cu[m] eis scienter con
traxissent. **A** .i. q[uod] tunc sciebant illos esse here
ticos: ut in. c. quod sequitur. **B** extra. e.
decreuit li. 6.

Quando negotiu[m] heresis committit ali

cui vel aliquibus generaliter in certis locis
non adimit ep[iscop]i auctoritas eor[um] ordinaria
vel etiam delegata si eam habeant. Et viri
etiam de eodem facto inquirere possunt co
muniter vel diuisim. Et si diuisim p[ro]cedant
tenentur coiccare sibi inuicem process[us]: et p[ro]
viroq[ue] simul sententia p[ro]feratur nisi alter
alteri deferat. Quod si in sua non p[ro]cordat
ad sedem aplicam mittant. **A** vterq[ue] nego
cium sufficienter instructum: ut in. c. quod
sequitur. **B** extra co. per hoc li. 6. **A**
Ibi et dicit q[uod] si ordinaria seu delegata ep[iscop]i po
testate p[ro]cedant: illum in procedendo mo
dum obseruent quem inquisitores possunt
et debent per iura co[m]muna vel speciales con
fessiones seu ordinaciones sedis aplice obserua
re. **B** Quod etiam vnus sine alio non pos
sit ad suam p[ro]cedere vide expressius. j. he
reticus. 3. §. i. Et intellige q[uod] predictas exco
municationem processu[m] o[mn]i fieri quado ni
hil aliud restat agendu[m] nisi q[uod] sententia p[ro]
mulgetur. Quod si alter non possit como
de p[ro]cedere nisi visis actis alterius: tunc semi
t[er]m coicatio tribuatur: ut in extrauaganti
Benedicti. xi. qui incipit Ex eo.

Hereticis appellatio inhibita est: ex. e.
ut inquisitionis li. 6. **A** et sicut p[ro]clama
tio quibus non obstantibus rectores seu
officiales temporales p[ro]denatos hereticos et
sibi relictos statim debet recipere et indilate
ad aduersione debita punire: et idem est de
denuncijs et eor[um] receptatoribus fautorib[us]
et defensoribus ut ibi. **B** In negotio
heresis pot[est] p[ro]cedi simplr et de plano **A**
absq[ue] aduocatoru[m] iudicioz strepitu et si
gura: ut in. c. statuta. de quo. j. **B** et si pe
riculu[m] e[st] non notatis accusatoribus vel te
stibus publice nisi coram aliquibus p[ro]u
dis p[re]cipiendo de tenendo secretu[m] et h[uius]m[od]i. **A**
j. cora[m] diocesano vel eo absente ip[s]ius vica
rio q[ui] inquisitores p[ro]cedunt. Q[ui]a ho[m]o p[ro]
cedit ep[iscop]o coram inquisitoribus: si h[uius]m[od]i pos
sit comode copia eor[um] de: ac nihilomin[us] si
ep[iscop]o siue inquisitores p[ro]cesserint aliquibus
alijs p[ro]fatis p[ro]fatis et honestis iurib[us] p[er]
tis quos ad hoc vocari et eis totum processu[m]
super quo deliberandum est seriose manife
stari ac integraliter explicari: et de ip[s]orum
consilio ad sententiam vel ad condemnacione[m]
p[ro]cedi debet: et ep[iscop]opus: vel inquisito
res possunt indicere secretu[m] p[re]fatis q[ui]bus
fuit reuelatio. et in eos si archana consilij seu

processus sibi sub secreto ab eisdem patefacta
preter eorum licentia alius patefecerint exco-
municatio sita quam ex lecreti violatione ipso
facto incurrant eis expedire videbitur. p
mulgare: sic tamen quod inquisitores episco-
porum vel episcopus inquisitores non exco-
municet hac de causa: sed ipsi ex districto precepto iu-
ris ad secretum huius tenent. Et in huius precepto
tam episcopi quam inquisitores debet puram et puram
intentionem habere ne ad accusatorum vel ad testium
notam supplicanda ubi est securitas periculum
esse dicant: nec in eorum iudicium securi-
tatem asserant ubi periculum imminet: super quo
eodem precepto oneratur ubi. B sed cessante
periculo publicetur: ut sit in alijs iudicijs
extra eorum statuta. li. c. v.

Hereticus tertio Hec q sequit

Hereticos sunt in clementinis. p
mo quidem quod tam episcopi quam inquisitores unus si-
ne alio potest citare et capere: et tunc custodie
mancipare. A. ponendo etiam copeditum
vel mancus ferreus si ei visus fuerit: nec non in-
quirere contra illos de quibus pro huius
negotio finem dei iusticiam viderit expedi-
re: ut in cle. multorum de qua infra. B 13
deputare duro carceri et qui magis ad pe-
nam quam ad custodiam videatur: vel tormen-
tum exponere: vel ad suam procedere non po-
test episcopus sine inquisitore: nec inquisi-
tor sine episcopo aut eius super hoc delega-
tor: aut episcopali sede vacante delegato ca-
pituli si sui adiuvantem copiam possint ha-
bere infra. 8. diei postquam se requisierint. B
et si secus presumpsum fuerit: nullum est et
irritum ipso iure: ubi. B Potest tamen
quilibet predictorum committere et aliter vi-
ces suas vel per litteras significare suam consi-
lium vel assensum: extra eorum multorum.

Quilibet carcer vel murus hereticorum
debet esse coram episcopo et inquisitore: et de-
bet habere duos custodes unum quem vo-
let episcopus et ei providebit: alterum quem
volet inquisitor: et ei providebit: et uterque eo-
rum potest habere sub se unum fidelem mi-
nistrum et illius loci erit due clauces. A
diverse: et pro quolibet clauis carceris: ut
in dicta cle. multorum. B quarum unus
custodum unam: et alius alias tenebit et po-
terit officium ministrandi carceratis comit-
tere suo ministro: et teneatur predicti custo-
des antequam exequantur officium coram eis

a quibus assignantur iurare tactis sanctis
euangelis quod in custodia omnem diligen-
tiam quam poterint adhibebunt: et quod ali-
cui in carceratorum nihil loqueretur nisi
si alio audiente: et quod ipsi carceratis fide-
liter conferent provisionem quam ipsi reci-
piunt ex ordinatione communis: et quod a pa-
rentibus vel alijs personis confertur eisdem
nisi episcopi vel inquisitores vel suorum co-
mmissariorum ordinatio refragetur. Et eodem
modo iurabunt predicti custodi: ministri
et coram eisdem: ut in cle. multorum extra
eo. Et 30. etiam subditur: Et quia sepe con-
tingit episcopos propuos habere carceres
sibi et dictis inquisitoribus non communem
districtum precipimus ut custodes ad incar-
ceratorum pro dicto crimine custodiam p
episcopos vel sede vacante per capitulum dispu-
tandi et eorum ministri coram dictis inqui-
sitoribus vel substitutis ab eis presentem simi-
le iuramentum. B Notarij inquisitionis
coram episcopo cum inquisitore vel substiti-
tutis ab eis iurabunt suum officium fide-
liter exercere: et idem fiet de alijs personis
necessarijs ad dictum officium: ut in dicta
cle. multorum extra eo.

Episcopi et inquisitores vel substituti ab
eis maliciose aut fraudulenter non impo-
nant alicui crimen heresis: nec quod aliqui
iplos in executione officij sui impediant
imponant aliquod fallum. Quod si epi-
scopi causa odij gracie vel amoris: vel lucris
vel commodi temporalis omiserint proce-
dere. A Contra iusticiam et conscientiam
suam ubi fuerit procedendum super hu-
iusmodi prauitate: ut in dicta cle. multorum.
B vel aliquem verere imponendo aliqua
heresim: vel quod impediant suum officium:
si episcopi sunt: vel supra per triennium in-
currunt suspensionem ab officio si inferio-
res sunt: sunt excommunicati a qua senten-
tia non nisi per papam absolui poterunt.
A preterquam in mortis articulo: et tunc satis-
factione premissa nullo in hac parte privilegio
suffragante: ut in tex. qui sequitur B in
cle. multorum extra eo.

Inquisitor non potest esse nisi attige-
rit. 40. annum. Et tam ipse quam commissarij
deputati non possunt pecuniam extorquere:
nec scienter ecclesiarum bona ob delictum
clericorum fisco ecclesie applicare: aliter sunt
excommunicati. Que casu vide plene q. ex

cōfessio pmo. §. 4. **E**t ibi de hoc dicitur
ē in additione. **B** et in cle. volentes: extra
eo. Nullus autem inquisitor potest pcedere cō-
tra officialē aliquē vel nūciū romāe curie:
vt in extrauagan. Joh. 11. 22. que incipit: Lū-
frater.

Hermaphroditus ^{tal or-}
dinari potest. Respondeo si magis
vergit in sexum virilem q̄ semineum po-
test recipere caractere: si econuerso non
potest. 4. q. 3. testes. **B**. Sic hermaphrodi-
tus. Sed tamen in vtroq; casu non debet
ordinari propter deformitatem et monstruo-
sitatem: ar. 36. di. illustratoz. 7. 49. di. c. vl.
Si vero equaliter inualeſcit in eo sexus vi-
rilis et femineus: caractere recipere non
potest fm Guil. **E** Idem in sum. con. li. 3.
u. 13. q. 2. **B**

Hironia ^{p. h. scribitur. Vide}
in in littera. **B**.

Histrionum ^{Unum officium histri-}
onum ^{onum licitum. Re-}
spondeo fm Tho. scda scde. q. 148.
tale officium q̄ ordinatur ad solatium homi-
nibus exhibendū: non est illicitum fm se:
dummodo non vtantur aliquibus verbis
vel factis illicitis: et non adhibeāt ludū ne-
gocijs et ipsis indebitis. Unde et illi qui
moderate eis subveniunt nō peccāt sed iu-
ste faciūt mercedē ministerij eorū eis retri-
buendo. Si qui vero superflue sua i talib;
consumunt vel largiuntur illis qui illicitis
ludis vtuntur: peccant quasi eos in peccatis
souentes. **E** Lon. Al. et addit q̄ si aliquis
etiam malis histrionibus parce dat ad cō-
seruandam famā suā ne a talibus vitupere-
tur: non credo talē peccare mortaliter: vt i. sū.
cō. li. 2. ti. 5. q. 22. **B** De histrionibus hēs
ē. clericus. 4. §. 5. r. ē. cōicare. §. 20. q̄ incipit
virū corpus xpī deat dari histrionibus.

Homicidium primo
cōiter qd est. gndeo: est hominis
occisio ab homine facta. Et cōmittitur nō
solum facto: sed etiam vt i. bo. Et verbo tri-
pliciter. i. p̄cepto: consilio: et defensione:
i. defendendo homicidam suis verbis sub
illis qui volebant ipm retrahere vel impe-
dire: vt. §. distin. si quis viduam. de pe. ois.
i. periculo: e. Facto vero cōmittitur quat-
tuor modis: iusticia: necessitate: casu: et vo-

luntate. **E** Glo. Ray. dicit: defensione
vt cū aduocatus defendit reū in causa cris-
ti vbi accusator si non probauerit tenet ad
penam rationis: vt in lum. con. li. 2. ti. 1. q. 2.
Et eodem. li. q. 21. dicitur fm Ray. defensio
one. i. dissuacione: vt si quis dissuadendo re-
trahit a bono proposito hominem volentē
aliū a morte liberare. Et glo. eius dicit hoc i-
telligendum quando corrupta intentione
sit. Nam si mater filium volentem libe-
rare aliquē a periculo mortis retrahat vt
dissuadeat: q̄ timet ut ne ille ibi interficia-
tur: vel parum vel nihil peccat. Et §. 3. Ray.
et in. d. q. 2. est etiam homicidium spiritus
le quo quis spiritualiter et quadam iuris fi-
ctione occiditur: quod sit. §. modis. Obe-
diendo. i. Jobis. 3. Qui odit fratrem suū ho-
micida est. Item detrahendo: de pe. dist. i.
homicidiorum. Item male consulēdo seu
suadendo: ea. di. c. noli putare. Item nocē-
do: ea. di. homicidius. vbi dicitur q̄ omnis
iniquus motus ad nocendum fratri: pro
micio pputatur. Item victum detrahen-
do. 86. di. singulis. r. c. pascere. **B**

Utrum occidere animalia sit peccatum
Respondeo fm Tho. scda scde. q. 64. nō
quia nullus peccat vtendo res sua ad hoc
ad quod est ordinata. Generaliter autem
plante et animalia propter hominem sunt
ordinata. **E** Idem in sum. con. li. 2. ti. 1. l.
q. 3. **B**

Utrum liceat iudici occidere malefacto-
rem. Respondeo scdm Tho. scdm scde. q.
64. Sicut pro salute totius corporis pre-
sciditur laudabiliter putridum membrum
sic malefactor: et corruptius aliorum occi-
ditur vt bonus commune conseruetur. Si
tamen hec occisio fieret a iudice vel iun-
stro liuore vindictę: vel delectatione sun-
dendi humanum sanguinem: licet ille iuste
occidatur: nihilominus iudex mortaliter
peccat: similiter et minister. Et eodem mo-
do si faceret hoc iuris ordine non seruatō
23. q. 4. §. penult. et q. 5. miles. r. c. cum mi-
nister. r. c. lex eterna. r. c. officia. r. c. cuj bo-
mo. r. c. qui malos. **E** Idem in sum. cō.
co. li. q. 4. **B**

Utrum liceat priuate persone malefacto-
rem occidere. Respondeo fm Tho. scda scde. q.
64. non licet. sed illi tñ cui cōuans cura
commissa est: sicut principi p̄m publicam
auctoritate: non aut priuato timore am-

plius neq; cllico. **N**az clericis cōmittit mī
nisterium noue legis in qua nō determina
tur pena occisiōis vel mīnistratiōis corpora
lis: ideo vt sint idonei ministri debēt a ta
libus abstinere. **A**. **I**dem intellige nisi fuerit
ad repellēdā vim cū moderamine inculp
te tuele: vt in cle. si furiosus. de homi. **B**.
De muliere in adulterio deprehensa virū
posuit occidi vide. **J**. in p̄dimentum. **S**. **S**.
vltimo: et de adulterio vide. **J**. lex. **S**. **g**. **h**. **4**.

Utrū aliqua necessitate liceat occidere
hominem. **R**ūdeo fm. **T**ho. scda scde. **q**.
64. Illicui qdē ē q̄ homo irēdat directe
occidere hoīem vt seipm defendat: nisi ei
q̄ habet publicā auctoritatē **A** et etiā pri
uato si nō excedat limites defensionis legi
time: dicta cle. si furiosus. **I**deo seq̄. **B**.
Pōt tñ vim vi repellere cū moderamine in
culpate tuele: et si p̄ter intentionē defen
dentis ille occidatur non peccat.

Utrū liceat occidere furē. **R**ūdeo. **S**ur
nocturnus si nō poterat discerni q̄ ad fu
randū ē n̄ ad occidēdū venisset: nec alī po
terat deprehendi: potuit occidi aliter non
ē. c. si si p̄fodiens. ff. de sic. l. furem. **A**.
Ibi dī: furē nocturnū siq; occiderit ita d̄
mū impunit fore si parere ei sine suo perī
culo non potuit. **B**. **F**urē vero diurnū nō
licet occidere nisi se telo defendat: q̄ tunc
plus est q̄ fur: vt in dicto. c. si p̄fodiens. **L**a
tronez etiam insidiātes itinerib⁹ fm leges
cuiuslibet licet occidere: sūt et nocturnum po
pulariorem agroz. **C** q̄ licet vni. se sine iu.
vi. l. i. **2**. **D**e q̄b⁹ duob⁹ vide infra latro.

Utrū liceat clericis occidere suū inuaso
rem. **R**ūdeo: Clerici quidē possūt sicut la
ici vi vi repellere defendēdo se et sua: ar. c. **E**
de homi. significasti. Et hūc casuz vide **S**.
belluz primo. **S**. **2**. et c. de sen. exco. dilecto.
li. **6**. **A**. **I**bi hoc clare habetur: vbi etiam
dī q̄ potest et dī etiā q̄libet p̄pulsare iuriā
etiā a vicino et pximo. **B**. **Q**d si clericus
ita inuadatur q̄ aliter mortem vitare non
poterit nisi occidat vel mutilet inuaso rem
bo faciēdo nō ē irregularis: si cle. si furios⁹
c. eo. Et eodē mō non ē irregularis si occi
dat furios⁹: aut isāf aut dōmici: vt ibidē dī.

Utrū grauius peccet q̄ occidit iustus q̄
qui occidit peccatorem. **R**ūdeo fm. **T**ho.
scda secunde. **q**. **164**. sic quadruplici rōne.
pmo: q̄a nocet ei quē plus debet diligere: et
ita magis agūt p̄ charitatē. **2** q̄a iniuriā in

fert ei q̄ ē minus dignus: et ita magis agit
p̄ iusticiā. **3** q̄a priuat cōmunitatē maio: i
bono. **4** q̄ spūit ceti. **L**u. **x**. Qui vos spūit
me spūit. **I**dē i sū. con. li. **7**. titu. i. **q**. **18**. **B**.

Utrū homicidiū semp sit mortale. **R**ū
deo fm. **R**ay. **H**omicidiū voluntariū
mortale est et enorme: dis. **50**. siq; volunta
rie. **A**. **I**bi dicitur: Siquis voluntarie ho
micidiū fecerit ad ianuā catholice ecclē
sic sēp iaceat. Dicit glo. i. hōi statū. **S**eq
tur: Et cōiōnem in exitu vite sue recipiat.
Dicit glo. supple si moritur aū finituz ip̄s
p̄niē: q̄ p̄ ip̄s p̄niē licet cōmunicat: vt. **36**
q. **6**. siq; de corpe. **S**eq̄: Si at n̄ volūate
sed casu aliquo homicidiū fecerit: prior
canon. **7**. annis agere penitentiā iussit: **2**.
canon **5**. mandauit. **B**. nisi fiat iuri p̄missi
one vt in iudice et in eo qui se dēfēdit et sua:
vel in bello iusto. **23**. **q**. **i**. quid culpatur.
A. **I**dem in sum. con. co. ti. **q**. **20**. **B**.

Utrū quilibet teneatur liberare proxi
mum ab inusta morte cuq; potest. **R**ūdeo
dicendū q̄ ex debito charitatis quilibet
tenetur repellere a proximo iniuriā si po
test. vnde **A**mbro. Qui non repellit iniu
riā a proximo si potest taz est in vitio q̄
ille qui facit. **23**. **q**. **2**. nō in ferenda. **2**. c. se. et
c. ostendit. **2**. **q**. **5**. reos. **H**ec est sententiā
Ray. **S**uil. **7**. **T**ho. scda scde. **q**. **60**. **I**n
hoc m̄ sicut ponit **S**uil. diuersitas est notā
da: q̄ ille qui habz publicā p̄tēz tenetur
defendere et cū armis si oz. **A**. et se et mor
ti exponere fm cū. **S**uil. vt in sū. con. co.
ti. **q**. **32**. vbi hec notantur. **B**. dum m̄ spe
ret q̄ possit. **P**ersonē vero priuare si qdē
solo verbo possint hominē liberare: aut et
facto s̄ sine periculo p̄sonaz suarū tenetur
ita tñ q̄ cum moderamine inculpate tuele
vt **T**ho. addit. **S**ed non credo q̄ in hoc
casu teneatur q̄s exponere se corporali p̄
culo vt ait **guil**. et glo. **83**. di. in p̄ncipio. **A**.
Si. ibi dī q̄ teneo: dare pecuniā ne ali
us iniuste occidatur: s̄ qdā dixerit hoc ve
ri ē de platis. **I**tē dicit q̄ medicus debet
poti⁹ gratis curare et suis sūpnibus q̄ per
mittat infirmum mori: non solum paupe
rem sed etiam diuitem. **D**icit etiā q̄ potest
et inuimū curare et postea a potencie vel ei⁹
heredibus cure debite abhibere salarium
petere etiam si infirmus moriatur. **B**.

Utrū teneat q̄s dare pecuniā ne ali⁹ oc
cidat. **R**ūdeo. glo. **63**. dis. i p̄ncipio ponit

de hoc duas opiniones. vna est q̄ quilibz tenet. alia ē q̄ solū plari. Et subdit. **A**l qd seqt non vī ibi ponit in gl. tñ vey puto. **B** Adhī vī distinguēdū q̄ si pstat illū iuste occidi: quilibet tenet pecuniarī subuenire q̄m sua possibiliras pōt: salua tñ necessitate sua. Quod si nescitur an iniuste occidat: aut si necessitas istius nō pōt nō tenet. Atq̄ medicus teneatur pōt⁹ gratis curare ali- quē q̄ permittit mori: vide. j. medic⁹. §. 3. Et vtz medici vel chirurgici possit pmo ueri. Itē vtz liceat clericis hoc exercē: hēs j. medicus. §. antepe. et vl. Atq̄ nullare aliqd mēbz sit licitū. gen. fm Tho. scda scde. q. 65. Precidere mēbz sanū non pōt esse licitū nisi put ordinatur ad utilitatē cōmunitatis. s. p pūitione alicuius culpe: s3 hoc nō licet alicui psonē priuātē et volente eo cuius ē mēbz: q̄ per hoc fit iniuria cōi tati: sed hoc licet tñ publice pātī: cui pmissa est cura cōis. Si hō mēbz ppter putredinē sit corruptiūū corporis: tūc licitū est precidere de voluntate tamen eius cui⁹ ē aut illius ad quē pcrinet curare de salute illius. Porro nō licet aliquo mō mēbz pcidere ad vitādū periculū aie siue petm: q̄ salutis spūali sēp pōt aliter subueniri: cū peccatū subiaceat ipi voluntati. vñ et Chryso⁹ sup illū Matth. 19. Sūt eunuchi q̄ seipos castrauerūt ppter regnū celoz. dicit sic: nō mēbzoz abscissione sed malariū cogitatōnū interemptione. Maledictio enim ē obnoxius q̄ mēbz abscidit et postea subdit: Itaz cōcupia mansuetior ita sit s3 molestior. alic unde eni habet fontes. Sperma. n. in nob est precipue a proposito incōtinenti et vira negligentī: nec ita abscissio membricōpmū tentationes vt cogitationis frenum.

Homicidiūz secūdo
qd pmittitur p̄silio vel mandato. hōmicidiū quidem p̄silio intelligit fm Guil. de p̄silio exhortationis vel approbatōis q̄ homicidiū fieri dēat: nō autē de respōsione sue cognitōnis siue opinionis. Unde si q̄renti an liceat xp̄iano occidere paganū vltud iei malefactorē. respondeat q̄ sic: nō tñ respōdens non peccat sed nec sit irregularis nisi talis probabilr videat q̄ ille iudex siue bellator fm eius p̄siliū velt agere et sic postea fecit. Al p̄dicta obinēt q̄m ad irregularitatē: licet etiā respōdens errasset i p̄sulēdo s3 eū. Guil. vt in lū. cō. li. 2. ti.

l. q. 6. **B** de hoc etiā casu h. f. §. ep. §. 9.
Quid si non p̄sulit hōicidiū sed cōsulu it aliquid vñ secutū est. gen. fm Inno. si hī sū possit estimari q̄ inde sequeretur mors irregularis est: vt si suasit iacrum machine vel baliste: vel q̄ eatur ad capiendū castrū q̄ non poterat de facili capi sine moue hominū: et sic mors secuta est. Si hō non potuit estimari nec erat disile q̄ mors sequeretur: tūc quidē si p̄sulit rein licitū non est irregularis etiā si mors inde fuerit subsecuta. Si hō illicitū irregularis est: ar. extra eo. cōtinebat. et c. is qui mādāt li. 6. Al Idē in lū. cō. d. q. 6. Et addit fm eū dē Inno. sēp tñ sit irregularis si directe in mortem alicuius cōsiliū dederit: extra ne cle. vel mo sententiam. Et con. d. ostiē. et addit idēz si de voluntate sua turbata processit: pnta parentes clerici xberati pueniūt et dicūt q̄ volūt hoc vindicare nec clericus expresse p̄dicit: ar. extra de simo. matheus. sed si expresse hoc prohibeat: secus est: ar. extra de simo. sicut tuis. et est expresse. in c. petrus. extra de homi. dūmō ex corde hoc faciat: alio q̄ in p̄specu dei cadit cū tacite consentiat homicidio. **B** et idē dicendū est si mandauit. Con. d. osti. et eodē mō distingue si iste quidem cui cōsultū est nō occidit: sed ipse occidit. Al licet alig dixerint hoc cāu non esse irregularitatē: vt notat in lū. cō. e. ti. q. 7. **B** Quid si aliquis cōsultū hōmicidiū fieri: et anteq̄ seq̄ret effectus reuocauit. gen. fm Inno. Si expresse t sine vlla fictione prohibuit immūis est ab homicidio: ar. extra de simo. sicut tuis. et i. q. 4. q̄ p̄sularat. ita tñ q̄ si non firmiter credit q̄ reuocatio locū habeat tenetur indicare illi q̄ sibi caueat. Al Idē in sum. con. d. q. 6. Abi etiā d: fm eū dē q̄ ista indicatio d3 fieri caute ne prodāt gl̄s: et q̄ si añq̄ reuocet p̄siliū. p̄cedat etiā postq̄ p̄sulens iā penitus erat: irregularis efficitur. **B** Quid si q̄ mandauit homicidiū fieri noie suo: et ante effectū reuocauit. gen. fm Inno. Idē qd de p̄sulēte nūc dictum est nisi q̄ h̄ suffic reuocatio tñ. s. q̄ etiā si nō indicet illi q̄ si bi caueat non sit irregularis: q̄ ex eius dōcō nil agitur. Al Dic clarius. Rō diuer sita est: q̄ ille cui p̄sulit agit p̄o se: et iō plus regrit ad remouendū effectū cōsiliū q̄ cōcernit ipm operātes: sed mādarius agit p̄ mādātē: iō sufficit q̄ ei p̄siet de p̄ria volū

tate mandant: nō solū expresse s; ē tacite:
v; si pacem iniret cū occidēdo vel parente
lā vel aliā amicitia p̄heret sciēte eo cui mā-
dātū erat de occidēdo s; cū dē Inno. 2 in di-
cta. q. 6. B Quid si mandauit q; ali-
q; dē xberari in hībē exp̄sse ne occideretur
vel mutilaret: ille nūhilominus mulet v;
occidat. s; n. mandator irregularis efficit:
q; mādādo in culpa fuit. 7 q; hoc euenire
posse debuit cogitare: extra eo. is qui li. 6.

Quid si aliq; suadeat alicui q; expōat
se periculo p̄ patria vel iure suo. s; n. s; In-
no. Non est irregularis etiā si iste cui p̄iul-
tū est mortis. 23. q. 3. p̄ membris 7. c. se. 7. q.
3. igitur. 7. c. se. Sed si sciret eū x̄similiter
moriūp; irregularis fieret. Idem Host. A
q; ordinata charitas est q; q; p̄ diligat
corp⁹ suū s; alterius s; n. cū dē Inno. 2 in sū.
cō. li. 2. ti. 1. q. 8. 7 q; s; si ē plus diligat cor-
pus p̄ri q; bona fortune. 89. di. pasche. iō
hoc q; dēn est si sciret eū. 7 c. intelligendū
ē q; suasio ē facta p̄ iure suo quo ad bo-
na fortune: vel ē p̄ defensione aliquor; p̄ti-
culariū; secus si p̄ defensione patrie seu rei
pu. maxime fidei 7 eccle. nā hoc casu licet
ē imminere pericula 7 sequere mors n;
irrogatur irregularitas: cū hoc casu etiā ad
platos ecclesie pertineat facere suasioes
v; s. bellū. 2. s. si. Ande 7 si q; suadet alicui
q; indubitanter se mori exponat p̄ hono-
re x̄pi: vel pro fide: vel p̄ statu eccle: nō sit
irregularis ē si mors seq̄: q; x̄p̄s pro nob
mortuus est et facti martyres pro ecclesia s; Inno. 2 in sū. cō. eo. ti. q. 9. Et hic sequitur
B Quid si suadet q; indubitanter expo-
nat se mortis p̄ x̄p̄o vel ecclesia. s; n. s; Inno.
non sit irregularis ē si seq̄ mors: q; x̄p̄us
mortē subiit. p̄ nob. Idem Host. Quid
de illo qui volēt fugere inimicos p̄pter tio-
rē mortis p̄sultit q; remaneret 7 q; p̄cura-
ret pacem: 7 remansit 7 occisus est. s; n. s; In-
no. Si ille qui p̄sultit habuit p̄babilem
cām credēdi q; illi nō imminet piculū: pu-
ta q; inimici illius adeo erāt p̄sanguinei v;
amici q; merito potuit p̄sumē q; eos pos-
set cohibere: non est irregularis: aliter sic.
A Et idē etiā si potuit hēc dēcām p̄sūptō-
nē: nō fuit negligēs in interuentione: quia
hoc casu ex culpa sua segit homiciidū 7
iō sit irregularis: ē de homi. tua nos. Et
colligitur ex dictis in sū. con. c. ti. q. xi. vbi
hec notantur. B Quid si aliquid cō-

suluit q; infirmus x̄teret v; citius morerē
s; n. s; Inno. Si ex tali trāsfusione citius
moriūr irregularis est qui consuluit 7 qui
fecit: nec pōt per eū dispensari licet a pec-
cato absolui possit. A Idem in sum. cō.
eo. ti. q. io. vbi ē addit q; si ex hac cā nō ci-
tius moriūr uon incurritur irregularitas
sed sufficit penitere de peccato 7 mala inie-
tione. Nec ē p̄sumēdū q; si h̄i trāsfusi-
ones sūt s; n. s; Inno. 7 c. ut legiū v; utulari: sicut quan-
do faciūt apponi securi ad caput morientis
vel aliquid hui⁹i frivolu fieri v; citius mo-
riat virtutes talē habeant hec s; n. legia:
agiti d; p̄nia de p̄cō. B

Quid de illo qui dissuadet homiciidū
sed nūhilominus associat homiciidā v; euz
si oz defēdat. s; n. deo s; Hosti. homiciidā
est: nec poterit p̄moueri: 7 sic inuelligē q; d
fensione p̄mittit hōiciidū: ē de cle. pu. in
du. hēic. A Idē in sū. cō. e. ti. q. 34. B

Homicidium tertio
de casuali hōiciidū. s. q; p̄ter inie-
tionem sūt. vbi distinguendū ē sic. Host. n. is
q; fecit casuale hōiciidū dabat operā rei il-
licite: aut licite. Et si q; dē licite: puta repa-
bat domū vel incidebat arborē p̄p̄iam
7 h̄i: 7 adhūbit oēm diligentiam quā po-
tuit: 7 tamen casu contigit homiciidū: tal
nullam culpam nec penā incurrit: licet for-
te casus oēs fortuitos non p̄uiderit: ē. e.
Johes. 7. c. quidā v; asseris. sed si diligen-
tiā nō adhūbit tenet: s; n. etiam tenetur idē
stincte si dabat operā rei illicite: iō q; si cle-
ricus exercitatione vel venatione iaculum
mittat: 7 sic aliū p̄mar irregularis efficit:
q; talia opa debēt ab eo ēē penitus aliena
50. di. clerico. A Idem in sū. cō. li. 3. ti. 1.
q. 19. s; n. Ray. Hosti. 7 Hosti. B S; n. et
si aliq; ludo p̄icit lapidē p̄ aliquem 7 ille
volens declinare impingit in aliū lapidez
7 mortuus est ille p̄lector irregularis effe-
cius ē: q; lud⁹ noxius erat mittere lapidē
7 ita ē in lib. A Hoc fuit dēn Inno. 7
Hosti. v; p̄ in. d. q. 19. B Quid si
aliq; h; ceruum vel leonē qui aliq; occi-
dit. s; n. deo s; Inno. non videtur irregu-
laris dūmodo maliciam vel culpaz i mor-
te non habuerit: ar. 50. dist. hi qui arbores
7. c. sepe. A Idem in sum. cō. li. 2. ti. 1. q. 23
vbi etiā patet q; aliqui dē lata culpa h̄i iel-
ligūt: aliqui v; etia de leui. et si ē aliq; d

qđ possit imputari tenenti dicta animalia: et hoc vñ pbabili⁹ et iuri⁹. nā i dñs. c. hñ g. et se pe. dñ: si plr de clpa et nō fstrigat ad lara. B.

Quid d custodiēb⁹ infirmos q ad eoz peritōnem vocauerunt minutozem vñ mī nueret eis sanguinem vel dederunt eis vñ numi vel non bene custodierunt eos ita q ipsi mortui sunt. Rñdeo fm Buil. i omni bus talibus vbi bona fide fiant nō debet aliquis de facili scrupulosā hñe cōscientiaz nisi sit euident culpa aut negligentia dissoluta: et si habeat deponere debet. A. ad cō filium boni viri fm eūdem Buil. B. Si autē lara culpa fuit vel negligentia dissoluta: et certū q q inde mors puenit irregularitas cōtracta est. A. Idēz etiā esset si pbabilis dubitas fm iudiciū medicoz hñ eūdem Buil. et in sum. con. eo. ii. q. 41. B.

Quid de parētib⁹ in quoz lectis paruuli filij inueniuntur mortui. Rñdeo fm Ray. Si mors interuenit grauis: orā culpa precedere a: q negligentia grauis ē pnia iniūgenda: et de pe. et re. qñtuz. Si a uiez leuis culpa precessit: nō taz grauis penitētia est imponenda: et de his q fi. occi. de infantibus. A. ibi dñ de penitētia triū annoz quoz vnus debet pagi i panet aqua. Et hñ glo. Ray. et in sum. con. eo. ii. q. 57. qñ parētes filios spōte oppmūt maior est eis penitētia iniūgenda q p alio homicidio. Si autēz casus graui culpa precedente penitētia. s. vel. 7. ānozum est imponenda. Si autēz leuis culpa precessit: penitētia trium ānozum indicenda est. Addit Boff. q in hoc casu si culpa sit occulta: et penitētia debz esse occulta. si vero manifesta: et penitētia debet esse manifesta. Et q maior: penitētia est iniūgenda si in lecto suffocatur q si in curio et maior: sacerdoti greco q latino dicto. c. quesitum. de pe. et re. B. Si autem nulla precessit negligentia vel culpa: de iure nō sunt puniendi: ar. cñ de homici. ex literis. tamen ad cautelā ppter ambiguitatez duplicitate est eis aliqua penitētia iniūgenda: ar. 23. q. 5. excoicatoz. et 34. q. 2. i lectu. Lon. Boff. et addit q admonendi sūt parētes ne pueros teneros secū in vno lecto collocent ne forte opprimantur. 2. q. 5. consilium.

Homicidij quarto

De pena et irregularitate homici-

darum fm Ray. sic teneas. Si homicidij um cōmittit verbo. s. pcepto cōsilio vel re fensione: pena irregularitatis: etiam post pactaz penitētiāz ipedu pmoūdūz deij cit. pnotum: di. 50. si qs vidu 23. Et intellige defēsiōē qñ homicidā defendere occasū si tñ corrupta intentione hoc fecit. nā si mater filium volentem liberare aliquē a morte retrahit: qñ tñmet ne filius occidatur: parum vel nihil peccat. nec etiaz aliū cōsan guineus vel anicus tali intentione dissuadens aliquam irregularitatem incurrit.

De pena vero homicidij facto cōmissi distingue. Nam quatuor modis pōt cōmitti. et pmo qdē si ē cōmissū p iusticia et recto pcessu et intentione nō cōmittit culpa: s3 pon⁹ faciēs meretur: nihilomin⁹ in irregularitas ptabit: que similiter ipedu pmoūdūz et deijcit pnotū si. di. aliquantōs. A. nisi fuisset hoc factuz añ baptizūz Nam p baptizūz tollit ista irregularitas hñ Ray. et cōter et alios doctores: 3. Bar. nianus dixerit nō iolli nisi illā que est seque la peccati: vt in su. con. eo. ii. q. 21. B. Qui cūq ergo i tali casu fuerit index aut aduocat⁹ siue p actorē siue p reo. s. cū actor obliget ad talionē: qz agendo p reo agi cōtra actores. A. S3 iñia Bariani q excepti ad uocati rei teneri possit vbi de cōsuetudine accusatoz: nō tenentur ad penam talionis vel sanguinis fm glo. Ray. et in dēa. q. 21. B. Itē assessor officialis testis notari⁹ iniāz scribens vel pferēs: sili⁹ q scribit attestaciones vel legit eas duz publicat. A. sū in examine cācivt in dēa. q. 21. B. Itē qui scripsit vel dictauit. ut lras p tali vindictā sanguinis oēs irregulares efficiuntur: di. 50. si qs et vñ. si. aliquātos. et ne cle. vel mo. sentētiāz. A. B. Dec dēa fuerūt Ray. cui cōcor Boff. et Boff. vt in dicta. q. 21. B. Et intellige p illuz modū q dicitur. j. irregularitas pmo. §. 1. 2° si homicidij factū sit necessitate: tñc si nēcūas euitabilis erat ad maiores ordines nō ascenderet imo nec in suscepiōis toleratur: nisi ex magna dispensatiōe. A. Alij autem vt Boff. dicunt q de iure comuni post pactaz pñiaz pōt exequi officium ordinis iam suscepti p quo vñ face re. 50. du. de his clericis. et vbi dñ q post pactam pñiaz officioz cōmuniōi reddat. Sed hoc potest intelligi per dispensaciones

que etiā non debet fieri sine magna cā. Illis de tali dicit. 50. di. de clerico pmo. q. n. l. si sibi p. s. l. si ab officio recesserit. 30. p. m. u. tenent Ray. Ver. et d. o. s. i. v. in dicta. q. 1. B. Si autem fuit necessitas proxius incurtabilis: non incurrit irregularitatem: vt dicitur est. 5. homicidii pmo. §. 6. 7. et 8. A. i. q. incipit: v. p. aliqua: c. 3. duobus sequentibus qui videntur alii quotati. B. 3. s. i. s. i. homicidii casuale: distingue vt. 5. homicidium. 3. §. pmo. 4. i. homicidium sit voluntate spontanea factū siue in opere siue etiam in verbo vt in principio huius. §. dicitur: est: talis nō solū non debet p. moueri: sed in perpetuum debet exponi: et eo. sicut dignū. et in dco. c. si g. viduā. etiā si pagani interficiat siue sacra- mentum. 50. di. clericū. et c. de his clericis. et c. co. p. l. Et cum tā i. n. u. q. 3. dispensat i ordine vel officio. 50. di. m. i. o. r. Et etiā si sit occultus ministrare in ordine suo nō potest et de tempo. or. c. v. l. Potest autē cū tali dispensari in beneficio: extra d. de. p. i. du. c. 2. Sigs. n. aliquid predictorum ante baptis- mum commissit non impeditur post bap- tismum: d. i. s. si quis post remissionem. et d. i. s. aliquando. Concord. Inno. Sois. et Guill. Irregularitas v. bigamie non tol- lur per baptismum: vt. b. i. g. m. i. a. §. 6. et supra baptismus. 4. et 7.

An p. latus vel clericus q. de malefactoribus suis q. rel. deponit apud iudicē secularē: et emendā peti. sibi fieri et p. uideri ne ta- lia p. sumatur: incurrit irregularitatem si iu- dex mortē inferat iusticia exigēte. gen. si n. ē prestatus est expresse q. ad penam sangui- nis non intendit: extra co. p. clatus. lib. 6.

Quid si p. latus h. i. s. i. i. n. d. i. m. o. n. e. r. p. a. l. e. z. i. i. u. n. g. a. t. o. f. f. i. c. i. a. l. i. s. u. o. v. t. s. u. p. e. r. t. a. l. i. v. e. l. t. a. l. i. m. a. l. e. f. i. c. i. o. x. i. t. a. t. e. i. n. g. r. e. s. i. u. s. t. i. c. i. e. d. e. b. u. i. t. e. x. e. q. u. a. t. u. r. et b. a. u. l. u. s. s. u. p. h. a. d. p. e. n. s. s. a. n. g. u. i. s. p. r. e. d. a. t. n. u. n. q. u. i. d. p. r. e. l. a. t. u. s. i. r. r. e. g. u. l. a. r. i. t. a. t. e. m. i. n. c. u. r. r. i. t. g. n. d. e. o. n. o. n. e. s. t. n. e. c. l. e. v. e. l. m. o. c. c. p. s. l. i. b. 6.

Eundem casum vide supra episcopo. §. 10. Cū oēs q. inter sūt iudicē sanguinis si- ant irregulares. g. n. d. e. o. f. m. Guill. non: dū modo nec auxilium nec cōsiliū nec auctoritatē prestiterit. Idem Inno. A. I. d. o. c. t. a. n. i. c. i. e. r. i. c. i. s. e. s. t. e. x. p. r. e. s. s. e. p. r. o. h. i. b. i. t. u. z. e. x. t. r. a. n. e. c. l. e. v. e. l. m. o. s. i. i. a. n. t. S. z. et alij q. ex cū i. o. s. t. r. a. t. e. i. n. t. e. r. s. u. n. t. h. u. i. u. s. v. i. n. d. i. c. t. e. v. e. l. v. b. i. a. l. i. q. u. o. i. n. t. e. r. f. i. c. i. t. u. r. i. n. d. u. e. l. l. o. m. u. l. t. i. g. r. a. u. i. t. e. r. p. e. c. c. a. n. t. f. m. e. u. n. d. e. m. Guill. et in sū. cō. l. i. 2. n. p. q. 27. B.

Quid si quis percutit mulierem pregnā- tem: vel dat ei venenū vt faciat abortū. gen. f. m. Ray. Si conceptus erat formatus: et mu- lier p. p. t. e. r. p. e. r. c. u. s. i. o. n. e. a. b. o. r. t. u. m. s. e. c. i. t. h. o. m. i. c. i. d. i. u. f. u. i. t. a. l. i. t. e. r. n. o. n. e. s. t. h. o. m. i. c. i. d. i. u. z. q. u. i. d. a. d. i. r. r. e. g. u. l. a. r. i. t. a. t. e. s. e. d. e. s. t. h. o. m. i. c. i. d. i. u. q. u. i. d. a. d. p. e. n. i. t. e. n. t. i. a. m. s. i. c. u. t. et qui dat vel accepit ve- nenū ne fiat conceptio. A. v. e. l. e. t. i. a. n. e. s. i. a. t. g. e. n. e. r. a. t. i. o. e. x. t. r. a. e. o. s. i. a. l. i. q. u. i. s. I. d. e. m. e. t. i. a. n. o. t. a. n. t. u. r. i. n. s. u. m. c. o. n. c. o. n. q. 29. B. Q. d. si dubiatur vtrum abortus fuerit ex illa per- cussione: vel vtrum fuerit tam formatus: di- cendū q. si p. b. a. b. i. l. i. t. e. r. d. u. b. i. t. a. t. v. e. l. c. r. e. d. i. t. u. r. b. e. t. a. n. u. n. i. s. t. e. r. i. o. et p. m. o. n. i. o. e. a. b. s. t. i. n. e. r. e. n. e. p. i. c. u. l. o. s. e. c. o. m. m. i. t. a. t. Si autem temerariā hēt opinionē: deponat eam si potest: si sic pote- rit ministrare et promoueri: aliter non. A. I. d. e. m. i. n. s. u. m. c. o. n. c. o. n. q. 30. B. Q. u. i. d. si plures in pugna fuerunt vbi aliqui inter- fecerunt: nec potest sciri a quibus nunquid oēs sūt homicide vel irregulares. g. n. d. e. o. Si bellum fuit iniustum tunc quantum ad peccatum homicide iust qui percusserunt: i. z. nō percusserunt. Similiter et illi qui vene- runt: vt si oporteret prestarent occisioibus auxilium. Ite non sunt immunes a culpa qui cum possent non liberauerunt. 23. q. v. l. si q. t. i. o. r. x. q. 3. non in ferenda. et c. v. l. extra. e. s. i. c. u. t. d. i. g. n. u. m. Si vero bellum sit iustum non peccant nisi sit ibi corrupta intentio: vel persona cui bellare nō licet vt clericus. Por- ro quantum ad irregularitatem omnes re- pellendi sunt qui sunt ex parte iniuriantū. Similiter et qui erant ex parte iniuriam ac- cipientium si isti erāt clerici: et sic illicite mo- uerunt arma: d. i. s. si quis post acceptū. et de c. l. e. p. e. r. c. u. s. p. r. e. s. e. n. t. i. u. m. et c. c. o. n. t. i. n. e. n. t. i. a. A. d. i. o. Ray. dicit vt et notatur in sū. cō. c. o. n. q. 31. I. d. o. c. i. n. t. e. l. l. i. g. o. q. u. a. d. o. c. i. e. r. i. c. i. e. r. a. t. i. n. c. u. l. p. a. v. t. q. z. v. o. l. u. n. t. a. r. i. e. et sine necessitate mouerunt arma. Si enī defenderēt se vel socios necessario: i. z. aliquis esset interfectus a defendentibus ex altera parte: reliqui q. i. nō interfecerunt nec interfectores iuissent non essent irregulares: i. z. voluntatem: viter- ficiendi habuissent: q. l. e. x. p. m. o. t. i. o. n. i. s. f. a. c. t. u. r. e. q. u. i. r. u. t. n. o. n. v. o. l. u. n. t. a. r. i. e. 15. q. i. s. i. q. u. i. s. n. i. i. r. a. t. u. s. I. l. l. o. n. o. b. s. t. a. t. d. i. s. si quis post. quia in- telligitur in m. i. n. e. q. u. i. s. e. p. e. i. n. t. e. r. f. u. i. t. d. e. l. l. o. v. l. o. f. f. i. c. i. a. l. i. I. b. i. d. i. c. i. t. u. r. Si quis post acceptū bap- tismum militauerit: et clam ydem susce- perit ac cingulum ad necandum fideles et

li graua nō admiserit si ad clerum admis-
sus fuerit: diaconiū non accipiat dignitatē.
Ecce ergo casus in quo aliquis incurrit
irregularitas: 13 qd nō peccauerit: nec etiā
factū secutū fuerit sed solū ex acceptione of-
ficij eū frequentatione. Sequitur in glo. **Nō**
obitat: cū de cle. p. cu. presenū. vbi sacerdos
in quodā p̄fecta vbi aliqui interfecū sūt fuit
ex parte violentiā repellentiū ⁊ protecit la-
pidem: ⁊ 13 nemiñe percussit: nō suspēsus
est a celebratione missarū per bienniu: qz
ad tēpus fuit suspēsus ppter ambigū du-
plicitatis. Et con. cū hīs Inno. vt in sū. cō.
dicta. q. 31. **A**ldetur etiā q in hoc casu cleri-
cus non suspenderetur ad aliquod tempus
si intraret religionē: vt in c. continentia: cū
de cle. p. cu. **B** Quod si quis siue laicus
siue clericus in bello iusto percussit quen-
dam 13 nō leraliter neqz animo occidendi:
nec etiā hoc animo veniū nec alios p̄uocā-
cauit: tūc nec de occasione tenetur nec ordi-
nem recipere prohibetur: 13 aliq occiderint
extra eo. significasti. §. q. si discerni. **A** Et
ibi p3 q hoc verū est quando ius possit
discerni: alio irregularitatē omnino incurrit
qui qualitercūqz percussit: vt ibi. **B** Lō.
Inno. **H**ost. ⁊ **S**of. Et addit Inno. q si
animo occidendi fecit: tunc quantūcūqz
leuiter percuteret tenetur: qz auxiliū mortī
prebet. **I**dē **B**er. **A** **I**dē in sum. con. deā
q. 31. **B** **A**truni qui non libat a mor-
te cū possit sūir regularis: v̄puta aliq in-
dex qui reum non liberat aut diues qui nō
pascit fame morientē ⁊ sequitur mors. **g**n.
fm **S**uul. **L**3 tales grauissime peccent nō
tū sunt irregulares: qz lex promotionis sa-
ctum requirit. 15. q. i. si quis non iratus. **A**
Idē in sum. con. ll. 2. ti. pmo q. 33. **B**
Quid si clericus non occidit: tū vulnera-
uit. **g**n. Si venit ad truncationē membrī
irregularis est sicut ⁊ de homicidio: ita q
solus papa dispensare secū potest: extra ne
cle. vel mo. clericis. ⁊ extra eo. 18 qui. lib. 6.
De hac etiā irregularitate plura habet. j.
irregularitas p̄torum.

Homicidium v. de homi-
cidio vel
mutilatione sup̄ius. Et quidem
occidere sc̄psum peccatum mortale est: vt
probat **T**ho. 2. 2. q. 64. quadrupl. **P**ri-
mo quidem qz est contra naturalem incli-
onem qua vnaqueqz reo nutrit sc̄psā cō-

seruare **S**uum potest. **S**cdō qz est p̄tra ch̄-
ritatez qua tenetur quis se diligere. **T**ertio
quia est iniuria cōitatis: qz gl̄bet homo p̄
cōitatis est. **Q**uarto qz talis in deum peccat
sicut qui alienum seruū interficit peccat i
dominū. **I**deo hoc nullo modo licet: v̄pu-
ta vt miseria presens v̄te quis euadat.
Nam finis omniū terribilius est mors fm
p̄m. **I**tē ppter vindictam alicuius pecca-
ti non: qz malefactorē occidere non licet nī
si solum publice potestari: sed etiam qz adi-
mit sibi necessarium penū ēne tempus: ⁊ ad
hoc facit. s. homicidij pmo. §. li. **A** **U**m-
mo se occidētibz denegatur penū eccl̄ia
stica sepultura: ⁊ oratio. 23. q. 5. placuit. **B**
Atruz liceat mulieri sc̄psā interficere ne
ab alio corumpatur. **g**ndeo fm **T**ho. 2. 2.
q. 64. non: qz non debet in se cōmittere cri-
men maximū vt v̄let minus crimē alienū.
Non enim est crimen mulieris si ei violen-
tia inferatur. Et licet i: fornicatiō vel adulte-
rium est minus peccatū qz homicidiū p̄-
cipue sup̄ius: quod etiam est periculosis-
simū: qz non i estat tempus: vt per penū
tiam expietur. **A** **I**dē in sum. con. eo.
ti. q. 15. **B** **A**trum liceat alicui occide-
re se ob timorē ne cōsenuat in peccatū. **g**n.
fm **T**ho. vbi. s. q. non sunt faciēda mala
vt veniant bona: vel vt v̄ueniunt mala p̄fer-
tim minora ⁊ minus certa. **I**ncertum est vt
aliquis in futuro consentiat in peccatum.
Potius est. n. deus hōminē quacūqz iē-
tatione superueniente eripere a peccato. **T**ñ
dicit **A**ug. pmo de ciui. dei: **E**xculant **S**ā-
plon ⁊ quidam aliq ex familiarī consilio sp̄i-
ritus sancti. **A** **I**dē in sum. con. eo. ti. q.
16. ⁊ 17. **B** **Q**uid de his qui sc̄psos
mutilant. **g**ndeo: non licet: nisi sicut dictū
est. s. homicidiū pmo. §. si. Et si quidem
ratio mutilatio fiat ex impatētia alicuius i
firmitatis: aut etiā si credebāt se obsequij
prestare deo: v̄puta vt caste viuerent: nihil
ominus repellūtur a p̄mōne ⁊ deūciū
p̄mōne: cū de corpo. v̄tia. significauit. quia
tales homicide sui indicant: dñi. 55. sigs ab-
sciderit. ⁊ dñi. 33. martium. **S**ecus est si mē-
brum ideo abscidit a se vel ab alio: qz cor-
ruptum corporis: vt dictū est. s. in. §. pal-
legato. **A** **T**ñ ⁊ hoc casu adest 13 non pec-
catum sed irregularitas si ex abscisione in-
ducat: vt deformitas seu impotētia ad exe-
cutionē ordinis: vt in sum. con. eo. ti. q. 43.

Hore canonice ^{Astru cle-}
^{rict teneā}
tur ad horas canonicas. Genesio fz

ricia phibendo extrinsecas vagationes et p
cipiendo attentionē dicitur: Nec igit silia
sub pena suspensionis inhibemus districe
preceptis in virtute obediētie vt diu
num officium pariter et nocturnum q̄tū
eis deus dederit studiose celebrent officiū
et deuote. **B** Sed et si dicens officii ali
qua verba p̄mūtari non oportet q̄ prop
ter hoc a capite refumit ad disturbando offi
cium: immo eīam si dīcēdo in choro cu
alijs ex aliqua necessitate intermiserit psal
mum vel lectionem v̄ aliquid h̄mōi: et nō
aliter possit omīsum supplere nisi subra
hendo vocem ad adiutorio chori: melius
est pertransire q̄ officium chori dīminuere
Et si is qui tenetur ad horas ex industria
et negligentia sola omittat moraliter pec
cat: extra de cele. missa. dolentes. Sec^o aū
si ex obliuione vel alia necessitate. Et t̄m
fm. Bunt. et m. dīcta. q. 18. non sunt tot pecca
ta quot sunt h̄orae omīssae quia totum offici
um dīctum vnius diei est vnum totū inte
gratum ex suis partibus: et ideo precepto
vno precipitur: et transgressor non transgre
ditur nisi vnus preceptum: et hoc tanto an
pius quanto plures partes eius omittit:
et subdit: Bene tamen concedo q̄ plurib^{us} vo
cibus omīssio vnius officiī plura facit pec
cata mortalia: q̄ totum hoc integrale precep
tū quotidie adimpleri. **B** Dicere aū
missam quotidie non est preceptum: nec eti
am quotidie audire: quia nec est semper pos
sibile. **A** dum autem impedimentum ra
tionabile non adest: satis est inconueniens
missam non audire vbi quotidie celesti rex
de celo veniēdo assūlit vt nos supno et cōno
āgeloz alimento reficiat: et saluifera peti
ta concedat ac peccata dimittat. Unde non
solum debemus cauere ne ex negligentia
missam aliquo die omittamus: sed et super
hoc ipso vt nobis concedatur posse fieri in
stanter orare iuxta illud domine deprecā
tionis: pānem nostrum. 12. Item in cō
niam de p̄uilegijs libro. 6. dicitur q̄ non
debet episcopus et superiores ab eis cūsa
rationabilis villani diem transire in qua nō
celebrent seu missam non audiant: vt defi
gnatur quia maior necessitas debet adesse
ad excusationem talem q̄ aliorum. **B**
De materia missae vide i. missa.

Quid si clericus sit prebendar^{us} in duabus

eccl'is. **I**ntellige ex legitima causa et dispensatione: vt in su. con. co. ut. q. 19. vbi hec notatur: qz als hoc non posset fieri: vt s. beneficiu pmo. §. 2. in additione. **B**onus officiu dicit. gen. fm Tho. in quolibet. sufficit qdem qz semel officiu dicat fm co. fuerudine aliqua: eccl'ia in qbus h3 pben da. Et videtur qz debeat dicere officiu illius eccl'ie in qua h3 maiores gradus qzuis forte in alia pinguiore obtineat prebendam. Et puta si in vna sit decanus: et in alia simplex canonicus. Qd si in vtraqz fuerit simplex canonicus d3 dicere officiu dignioris eccl'ie qz uis in minori eccl'ia opulentiore habeat prebendam: qz ipalia nullus mom'it sui spualibus coparata fm eund' Tho. et in dea. q. 19. **B** Si ho vtraqz eccl'ia paris e dignitat: et ipse sit absens pot eligere qd voluerit. Si p sene fuerit d3 se pformare cum illis cu quibus pueratur. Et Idem in dicta. q. 19. **B** Et liceat clerico matutinas dicere de sero. gen. fm Tho. in quolibet. Idic e pshidera da intentio ei' qui puenit temp'. Si n. hoc facit vt quietus somno et voluptati vacet no est absqz peccato. Si ho facit ppter necessitate honesta occupationis licet pot dicere de sero matutinas: et in alijs horis ipse puenire: tunc hoc et qnqz in solenibus eccl'ie fieri solet. Et qz meli' e deo viraqz red dere. s. et debitas laudes et alta honesta officia qz per vnu aliud impediatur fm eu. Tho. et in sum. co. eo. ii. q. 20. **B** qn etia ppter hoc consultur presb ptero qz de mane dicat omnes horas vsqz ad vespas inclusive: et de cele. miss. c. pmo. S3 hore in eccl'ia repore suo dici debent: vt in dicto. c. pmo. Et Clarus in de. i. de cele. miss. vbi dicitur. In cathedralib' regularib' et collegiatis eccl'is horis debitis deuote psallatur: in alijs conuentib' et debite celebratur diurnu et nocturnu officium: si dei et aplice sedis indignationem euitare voluerint. Et hoc ipse intelligendum videtur nisi roabilis necessitas seu causa illud suadeat: vt et hoc eod. §. p'actum e. **B** S3 que est hora dicendi matutinas. gen. diuersa: eccl'ia: diuersa pserudo seruat: tñ si p'prie dicimus: Matutinu est q'ra seu vltima vigilia noctis: videlicet post tres partes noctis vsqz ad aurora. Unde s3 p'p'iam illud. et p'p'iam etymologia. 4. Matutinu est inter abscessus tenebrar' et aurore adueniu. Et licet etiam sonant xba tunc can

tata: vt est illud: Mox p'cessit dies aut ap' propinquauit: et iterus quasi in fine matutina: Lucis aurora rutilans coruscat. S3 qdam p'ra: qz et Dauid surgebat vespere tur media nocte: et de cele. miss. c. pmo. i. si ne. p'p'iam aut' verius videtur: vt in co. c. in p'ia. Et In dicto. c. pmo clarius videtur dici de media nocte qz de alia hora. p'p'iam tñ i hoc p'p'ietudine roabile suada: et qd magis p'p'iat diuini obsequii: ar. 12. dif. 1. 1. a. **B** Anrum clericus existens in scholis teneatur dicere officiu mortuor'. gen. h3 Tho. i quolibet. Officiu mortuor' in eccl'ia qnqz dicitur ordinare sicut p'p'iens ad officia eccl'ie sicut sit de die ammaruz: et similiter in qualibet eccl'ia est de hoc p'p'alis p'p'ietudo vt qz dicatur semel i septimana: vel sic: et ad tale officiu teneatur clericus beneficiarius in eccl'ia etiam in scholis existens. Si vero dicatur officiu ppter aliquam causam emer gentem non teneatur ad hoc clericus in scholis existens. Et Idem in sum. co. e. ti. q. 21. **B** S3 qd cu monach' p'p'ietur eccl'ie parochiali: quod officiu sequitur. gen. fm Tho. s3. Seruabit p'p'ietudine eccl'ie ad qua tran sit: ar. 12. dif. 1. 1. a. 4. dif. q. 19. Et Idem in sum. co. eo. ii. q. 22. **B** Quid si qz p'p'ietur missa vna hora dicat sequentem. p'p'ietur f3 Buil. Credo qz sufficit qz caute suppleat illud nisi qd omissu est: agat p'p'iam de negligencia. p'p'ietur quoqz de omisio horis arbitraria est sicut et alie: vt. j. p'p'ia. 2. §. 2. Et p'p'iam. in. c. pmo. et de cele. miss. dicit qz sag est conueniens qz sacerdos qui imponit penitentiam de peccato omissionis officij in iungat penitentiam in quo omittens deliquit. s. in dicendo eadez officia omisita. S3 si hoc non crederet ei proficere: mutabit in aliam penitentiam. Idem etiam sentit Al. vt pater in sum. con. li. pmo. ti. 7. q. 18. **B** Anrum clericus excorcarus teneatur dicere horas. p'p'ietur. Si est excorcarus minor non est dubium qz o3 et o3 dicere per modum que b'is s. excorcarus. 7. §. 8. Si ho excorcarus est maior: dicendu fm l' d'ost. qz teneatur quidem dicere sed non in eccl'ia vel cum alio: aut quasi in officio suo: sed solus et quasi per modum orationis. Et i. vt non dicat dominus vobiscum: vt in su. co. li. 3. ti. 33. q. 174. vbi hec notantur. **B** xj. q. 3. liqz episcopus damnatus. et c. sc. illaz cum obligatus sit ad hanc seruitutem: et

de cele. mil. c. p. per excoicationē nō libera-
tur ab ipsa. i. q. l. legi. Idēz Hoff. 7 Ray.
¶ Item fm glo. Ray. 7 in sum. con. li. p.
n. 7. q. 13. tenetur ad horas ordinib⁹: qz te-
netur ad ea que sunt oneris 7 non honoris.
Idē de degradato beneficiato. Qdū tenet
beneficiū. Degradatus etiā vel suspensus nō
debet officiare ecclesiam: 7 cum solus dīc ho-
ras aut cum alijs non officiendo ecclesiam
non debet dicere dominus vobiscū: vñ simi-
lia vba que ad dignitatē ordinis eius per-
tinent. Item fm Inno. extra. c. p. de cele.
mil. infirmi excusantur a dicendo officium
7 forte etiā ab audiēdo si talis est infirmitas
in qua directe vel occasionalr sibi obessz vel
obesse timeretur si celebrationi diuinorum
interesset. Ibi etiā videtur sentire qz q omī
sit officium ex infirmitate non teneatur ad
aliquid: s; qui omīsit ex culpa teneatur ad sa-
tisfaciendum pro peccato omissionis. i. ad
redicendum omīssum vel aliud pro eo vt p-
tactum est. ¶ Clerici 7 religiosi cō-
morantes cum cardinalibus: aut cum epi-
scopis. ¶ i. cū quibsdam pōficib⁹ grāz
7 cōionem sedis aplice habentib⁹: vt i. cle-
dignū. de qua. j. ¶ pñt se coaptare illis i
diuinis officijs: nec ad alia tenentur: vt i. cle
dignū. de cel. mil.

Hospitalitas Clerici siue
ordinandus
debet esse hospitalis propter multa
que habes. j. ordinandus. §. 7.

Humilitas. ¶ Item homo de-
beat se omnibus
per humilitatem subicere. fm fm
Tho. 2. 2. q. 161. Dicendum qz in homine
duo possunt considerari. i. id quod est dei. i.
quicqd pertinet ad perfectionē: 7 id qd est
hominis. i. qd pertinet ad defectum.
Humilitas autem ppric respicit reueren-
tiam qua homo deo subijcitur: 7 ideo qlibz
homo fm id quod suum est: debet se cūli-
ber pximo subicere quantum ad id quod
est dei in illo. Sed absqz p̄iudicio humi-
litas potest dona que quis accepit prefer-
re donis que alteri apparent collata. ¶
Ita tamen qz ex his se non maioris meriti
existimet: sed obligationis: iuxta illd Bre.
homil. 40. Cum augemur dona: rationes
etiā crescunt donorum. 7c. Item vt i his
non gloriatur: als in speciem incidit supbie

qua diabolo comparatur. Unde Greg⁹. 23.
moral. c. 16. In hac arrogantie quarta spe-
cie crebro humanus animus labitur: vt id
quod debet habere singulariter gloriatur: i
qua tamen diabolice similitudini vicinius
appropinquat. ¶ Similiter etiam hoc nō
requirit humilitas: vt aliquis id quod suuz
est in seipso subijciat et quod est hominis i
altero: alioquin oporteret qz quilibet repu-
taret se maiorem peccatorem quolibet alio.
Potest tamen aliquis reputare aliquid bo-
ni in proximo quod ipse non habet: vel al-
quid mali esse in se quod in alio non ē: 7 sic
absqz fallitate potest se credere 7 pronuncia-
re omnibus villorem fm defectus oculos
quos in se recognoscit: 7 dona dei que in alijs
latent. ¶ Con. Al. vt in sum. con. li. 3.
li. 33. q. 274. Et ideo propter quodcūqz
peccatum quod in proximo videm⁹ nō de-
mus nos ipsos illi in nostra existimatione p-
ferre propter bonū quod potest in illo late-
re: 7 qz forte in nobis est maius vel sile pec-
catum vel saltem omnino esse potest. Unde
Beda in homel. sabbati tertie dominice in
quadagesima. Euenit sepe vt qui hominū
dam publice peccantem iudicant: prius o-
diorum malum quo ipsi in secreto depulsa-
tur non sentiant. Qui fornicatorem accu-
sant pestem superbie qua de sua castitate ex-
tolluntur ignorant. Qui ebriosum condē-
nant: virus inuidie quo exceduntur ipsi nō
videant. Quid ergo nobis in huiusmodi
periculis remediū. Quid restat salutis nisi
vt cum peccantem conspiciamus aliuz mox
inclinemus deorsum. i. qz deieci ex nre cō-
ditione fragilitatis sumus si nos diuina pie-
tas non sustentet humiliter inspiciam⁹. ¶
Iactantia quid sit. Rñdeo
fm Tho. 2. 2. q. 122. Iactantia proprie imponat qz
homo verbis se extollat dicendo de se ali-
quid quod supra se est. Hoc autem contri-
git dupliciter. Quandoqz. n. aliquis loquitur
de se: non qdem supra id quod est in se
sed supra id quod de eo homines opinan-
tur. Quandoqz nō loquitur de se supra id
quod est in se fm rei veritatem. Et in isto se-
cundo modo magis proprie iactantia con-
sistit: qzuis vtroqz modo dici possit.

¶ Item iactantia sit mortale peccatum
gñdeo fm Tho. vbi. s. Iactantia potest du-
pliciter considerari. p. modo fm se. ¶ .i.

inſtrum eſt qđdam mendaciuſ. **B** 7 iſc eſt mortale peccatū quando aliquis iactan- ter pſert quod eſt contra gliam dei: Ezech. 23°. **A** imo potius. 28°. vbi quod ſequitur dicitur pira pnceps 1771. **B** Eleuari eſt cor ſuum 7 diſti: deus ego ſum. Et etiā pira charitatem pximi: ſicut cuſ quis ſe ia- erando pumpt in contumelias aliorū: vt Luc. 18°. Non ſum ſicut ceteri homines: ra- ptore: inuſtu adulteri: velut etiam hic pu- blicanus. Sz ſi nō ſit pira gloriam dei: vel charitatez pximi eſt peccatū veniale. 2. mō pot eſt pſiderari iactantia ſm ſuam cauſaz. Et ſiquidem procedit ex ſuperbia vel inanſ gloria tali que ſit peccatū mortale: 7 ipſa erit mortale: al erit veniale. Si hō ſit ppter ap- titum lucri videtur pertinere ad pximi dēe- ptionem vel dānum: 7 ſic magis eſt peccatū mortale. Sed nec hoc ſemper: qz pot eſt eē tale lacrum ex quo alius non damnificatur. Quod hironia que eſt contraria. Et tantie quandoqz eſt quedam ſactantia: vide infra hironia. 5. 2°.

Ieiunium Triplex eſt ieiuni- um. 1. m corpori a cibo materiali. 2. m afflictionis a gaudio temporali. 3. m voluntatis a pecca- to mortali. **A** de his dnobus vltimis di- citur de conſe. di. 5. ieiunium. **B** Eſt ſciē- dum qz primum ieiunium dominus inſti- tuit in paradifo: ſed poſtea ſacſificauit 40. diebus 7 noctibus in deſerto: Math. 4. 7 Luc. 4°. **A** De iſtutōe nō. Gen. 2°. **B**

Utrum ieiunium ſit ſemper laudabile vel non. gendeo f3 Tho. in. 4. di. 15. In tri- bus caſibus non eſt laudabile neqz etiā li- citum. Nam p. quidem per ieiunium ſub- trahere quod eſt neceſſariū vite non licet: ſi- cut nec ſeipſum interficere: ſed hoc eſt val- de modicum: qz natura modicis cōtenta ē. Item non licet ſubtrahere quod eſt neceſſa- rium ſm ea que incumbunt faciēda ex of- ficio vel ex ſocietate eorum ad quos qz con- uincit. **H**oc n. eſſet de rapina hoſtiam offer- re. Item 3. non debet eſſe tanta abſtinentia qz homo ab operibus vtilioribus impedia- tur. Nam 7 13 ad ea non teneatur: indiſcre- tum tñ erit tale ieiunium 7 non licitum. Sz abſtinentia ſive ieiunium laudabile eſt quā- do per ipſum caro diminuitur a ſuo robo- re ita qz facit ſpū ſubdatur: nec ppter hoc acceleratur moro: qz ex abundantia plures

moruntur. **E**x defectu. **A** Idē in ſum. con. lib. p. n. 12. q. 14. **B** Utrum ieiunium cadat ſub pcepto. gendeo ſm Tho. 2. 2. q. 147. Dicendum qz ieiunium quantum ad neceſſitatem coercionis peccati vel ſatī- ſactionis in penitētia: vel ad eleuationem mentis ad ſpiritualia: ſic in cōmuni cadit ſub pcepto legis nature. Sed determina- tio temporis 7 modi ſeruandī cadit ſub p- cepto iuris poſiuiti: qz ab eccleſia eſt ſic ſta- tutum: nec in quilibet transgrediens peccat mortaliter: ſed in qui transgreditur ex con- temptu: vel ſic qz impediatur ſinis quem in- tendit legiſlator. Sed qui ex cauſa rationa- bili frangi ieiunium: non peccat mortaliter nec eſt tranſgreſſor pcepti. **A** Idē in ſum. con. eo. n. q. 15. **B** In quibus diebus tenetur quis ieiunare. gē. 1. Quan- tum ex pcepto tenetur quidem p. totam quadrageſimā: de pſe. di. 3. non licet. 1. c. nō op3. 7. c. placuit. Idē de quatuor tempo- ribus: di. 76. ſtatimus. Item in vigilia na- tiuitatis dñi: c. co. 1. p. 7. Item in vigilia penit- coſtes: vt nōtur di. 76. neceſſario. **A** in glo. 7 eſt. 5. **B** erin vigilia aſſūptōis bea- te xginie: c. co. c. p. 7. Item in oibus vigili- is aplo ppter p. philippi 7 Jacobi: qz venit tēpore paſchali. 7 Joſis euangelizet: qz venit infra octauas natiuitatis: c. co. cō- ſilium. De feſto etiā beati Bartholomei cō- ſuetudo ſeruanda eſt non de ieiunando: qz hec eſt iam firma 7 vniuerſalis: ſed d. die ce- lebrendi feſtum: vt in dicto. c. conſiliū. Item ex vli eccleſie ſuetudine pceptum eſt de vi- gilia bñ Joſis baptiſte: 7 oium ſanctorū: 7 vt gēno. ponit ſci Laurentij. Qd ſi aliqua dictoz ſolēnitatum venerit in ſcōa ſeria: vi- gilia ieiunabitur in ſabbato: vt in. c. philuz. Si ſcō de ieiunijs qz eſt in ſuis cōtibus indi- cunt: de conſe. di. 5. ieiunia. 7 di. 3. c. p. **A** ſm gēno. ſuper rubrica de obſer. ieiunio. Tranſlatio ieiunij poteſt etiam ex alia cau- ſa fieri qz cum feſtū occurrit ſcōa ſeria. Di- cit. n. ibi. Nota qz 13 ieiunia non debeāt cō- mutari vel redimi ſine cauſa: in cum cā poſ- ſit cōmutari: ſicut dicit qz in gbuſ dā lecto- ſcancie vbi ſunt eccleſie ſancti Quinque non ieiunatur in vigilia omnium ſanctoruz ſed tertia precedente die. **B** Sunt 7 alia ie- iunia non de pcepto ſed de conſilio ſic de aduentu: vt in dicto. c. conſiliū. **A** In- no. vbi. 5. videtur dicere qz ieiunij aduēt

Et etiam de precepto ubi est consuetudo. **B**res in quarta et sexta feria et sabbato: d. cō se. di. 3. ieiunia. et c. sabbato. **A** In d. cō. c. ieiunia. dicitur q. non ieiunās quarta feria videtur cū Iuda tradere xpm: et non ieiunans sexta feria videtur cum crucifixorib⁹ crucifigere. Et sic hec ieiunia non videntur de consilio sed de precepto. Quod pōt concedi ubi est consuetudo: ar. l. d. illa autē Nam ut supra patet in obligatione ieiuniorum etiā consuetudo operatur. Consuetudo hō contraria non excusat nō ieiunantes i vigilijs apostolor⁹ et in alijs solēnibus ieiunijs: in alijs hō licet nisi prelati aliud iungit et f. Hosti. et in sū. con. eo. ii. q. 16. ad fi. **B** Jē roganōes: d. ple. di. 3. roganōes.

Utrum liceat ieiunare in dñica. **gñ. fm** Tho. 2. 2. q. 147. Dicendū q. die dñica ieiunare nō conuenit: q. dies est ieiunie. An si quis tunc ieiunaret quasi faciens cōtra consuetudinem populi xpiani non esset a peccato imunis: i. ieiunium de se sit laudabile omni tempore. **A** Quod dicitur hic intellege quando cum scandalo alior⁹ ieiunaret: vel ad quandam ceremoniam obseruatiā quam illa die faciebant pagani ieiunantes. Unde et ppter hoc idem statutū fuit etiā de feria quinta: de con. di. 3. ieiunium. Sec⁹ si ieiunaretur ratione simplicis abstinentie vel aliquo religioso respectu: vel per se: vel p inpositionem superioris: sicut fit in quinta feria in qua ieiunamus ex debito in ieiunijs statutis: de conse. di. 3. non licet. et c. nō o. 3. Unde et 76. di. c. vtiā. dicit Hiero⁹: An nam omni tempore ieiunare possem⁹. Ad in acibus apostolorum diebus pentecostes: et sic die dominico apostolum Paulū et cum eo credentes fecisse legimus. **B**

Que hora sit competens comedendi. **gñ. fm** Tho. vbi. s. conueniens est hora nona. **A** Pro hoc facit de con. di. i. solent. **B** Nec illam oportet stricte considerare sed sufficit grossa estimatio. s. q. sit circa horam illam. Nec multum nocet si ex aliqua causa aliquantulum hora illa pueniatur: vel si forte propter infirmitatem vel etatem vel aliquid h⁹ mōi tali hora comedere cederet alicui in magnū grauiamen: nam esset cūctio in ieiunio dispensandum ut aliquantulum pueniret horam. **A** Idē i sum. con. l. 1. p. n. 12. q. 32. **B** A quibus cibis ieiunantes debent abstinere. **gñ. fm**

fm Tho. 2. 2. q. 147. In ieiunio quadragesimali interdicitur vniuersaliter oua et omnia lacticia. In alijs autem ieiunijs diuerse consuetudines sunt quas quisque seruare debet fm mores eorum inter quos conuertatur. 76. di. vtiā. Esus autem carniū generaliter in omni ieiunio prohibitus est: q. generaliter magis est delectabile et ad humorem luxurie magis cooperatur. Unde et in sexta feria necessario est abstinentia a carnibus: et etiā in sabbato f. 3. quorūdam consuetudinem: extra eo. consiliuz. Con. Hosti. **A** Con. etiam Inno. ut i sū. con. eo. ii. q. 33. Et regulariter in omni ieiunio nisi consuetudo excuset vtiendū est cibus quadragesimalibus: de conse. di. 3. rogationes. De cibis hō quadragesimalib⁹ Bre go. 4. di. deniq. ita dicit: Par est ut qui his diebus a carne animalium abstinent: ab omnibus quoq. que sententia trahit carnis originem ieiunemus: a lacte videlicet caseo et ouis. Ceterum piscium esus ita xpi ano relinquitur: ut hoc ei infirmitatis solacium non luxurie parat incendium. Deniq. qui a carne abstinent: nequaquam sumptuosiora marinarum belluarum conuiuia preparent. Vinum quoq. ita bibere permittimus q. ebrietate omnino fugiamus: alioquin restat ut omnia que corporibus libet similiter faciamus. **B**

Utrum per potus soluantur ieiunia. **gñ. fm** Tho. 2. 2. q. 147. Ieiunantes non prohibentur pluries bibere: q. potus sumitur magis ad alterationem corporis et digestionem ciborum q. ad nutritiōem: i. aliquo modo nutriat. Possunt tñ imoderate bibentes peccare et meritum ieiunij perdere: sicut etiam si imoderate in vna comestione cibum assumant. Con. Inno. siue potus assumatur ante cibum siue post. **A** Idem i sum. con. eo. ii. q. 31. **B**

Quid de consecrationibus. **gñ. fm** Tho. vbi. s. Per consecrationes seu electuaria nō tollitur ieiunium sicut nec per alias medicinas nisi quis in fraudem ea sumeret in magna quantitate per modum cibi. Cō. Inno. **A** Tho. tangit hoc in dicta. q. 147. art. 6. et nil dicit de consecrationibus s. tñ de electuarijs: et dum assumuntur solum causa medicinale. Et hoc idem possit intelligi de consecrationibus et alijs que non in fraudem assumuntur pro medicina: alio non. Unde

Al. dicit qd esus spex et electuarioz solnt le
iunū nisi fiat causa necessitatis: vt pz in di
cta. q. 31. Inno. etiam super rubrica de ob
ser. iei. dicit: Electuarijs autem delicatis
non credimus qd aliter liceat vti nisi sic alio
cibo delicato. Medicina autem pro remo
uenda infirmitate vel fugienda accipere lz
sine peccato in die ieiunij: sz pro conseruan
da sanitate vbi non est signū infirmitatis si
credo. Ecce ergo qd non est differentia inter
electuaria cōfectiones et alia: nisi inquantū
assumantur p vtra necessitate infirmitatis
imo qto est cibus delicatior siue preciosior
tanto minus licet^o tempore ieiunij: dñs. 4. de
nig. vt pz etiā in dicta. q. 31. Al. dicit: qd po
tus ante prandiu soluit ieiunū sz post non:
nisi fiat imoderate ppter necessitatem. Sz
vt potest colligi ex Inno. vbi. 8. circa istam
porationē quantum ad hoc vt liceat añ vel
post prandium attendenda est consuetudo
B In qua etate tenetur quis ad ieiunā
dum. gendeo fm Tho. 2. 2. q. 147. Quam
diu aliqui sunt in statu augmenti non tenē
tur. i. vsq ad finē tertij septennij. i. 21. anni
Conueniens autē est vt etiā in hoc tempo
re se ad ieiunandum exerceāt plus vel min^o
fm modum sue etatis et possibilitatis. Al
Quādoqz nī magna tribulatione imminē
te in signum penitentie artioris etiam pue
ris ieiunia indicuntur: sicut et de iumentis
legitur Gene. 3. 0. Omnes et iumenta non
gustent quicqz: neqz aquā bibant fm eūdē
Tho. ibidem. B Monichj quoqz et iunio
res religiosi fm Guil. super soluendo iei
nio iuxta discretionē prelatoruz se gerere d
bent. Al Inno. autem vbi 8. dicit qd ad ie
iunandum tenētur omnes sane mentis et do
li capaces potentes ieiunare cū ipsi peccare
possint et peccata deslere: extra de delict. pu.
c. 6. Dispensatiue nī cū impubertibus et eti
am maiori etate poterit dispensari: vt ab i
dictis ieiunijs absoluantur. Et hoc videtur
ratiū lz super hoc passu diuersi diuersa se
ntiant. B Quid de peregrinātib^o: aut
multum laborantibus. g. fm Tho. vbi. 8.
Si peregrinatio et labor cōmode differri pos
sit aut diminui absqz detrimento: non sunt
ppter hoc ecclesie ieiunia pretermittenda.
Si autēz imineat necessitas statim peregrī
nandi: et magnas dietas faciendo: vel etiam
multum laborandi: et sil cū hoc non possunt
ieiunia obseruari non obligatur homo ad

ieiunandum. Videtur tamen in talibus re
currendum esse ad superioris dispensatio
nem nisi forte vbi nō est consuetudo: qz pre
lati dissimulātes ānuere videntur. Al B3
in sum. con. eo. ti. q. 18. vbi etiam addit fm
eundem Tho. qd qui nolunt cōducere ope
rarios nisi frangant ieiunium: nō sunt imu
nes a peccato: nisi forte sit causa necessaria
que festinationem operis exposcat. Itē qd
ex parte operantis intentio maioris lucri n
necessarij a peccato non excusat si ieiunij
frangit. Ibidem etiam dicitur fm gl. Ray.
qd ppter ieiunium seruandum quis non
cogitur mendicare euz non consueuerit al
mendicare. B

Quid de cursoribus quoz vsus est do
minis necessarius. g. fm Guil. Si nō pos
sunt simul currere et ieiunare excusant. Se
cus quando morantur vel modicū vadūt.
Al nisi forte immineat eis grandis viatio
quam non possunt perficere: soluant ieiuni
um paucis diebus ante: sz eundem Guil.
vt in sum. con. eo. ti. q. 20. B

Quid de seruitoribus nobilibus. g. f3
Guil. Si tales ex causa preueniant horam
comedendi: non credo qd peccent: silr si pre
libant modicū: dico ante horam vt quasi p
pter ptiuationē tēporis totū possit postea
reparari quasi vna mensa. Sicut etiam nec
peccant qd pregustant cibos dominoruz ad
cautelam venenisimo et casu licet etiā pregu
stare carnes dñor. Nec itē peccant qd qñz
surgunt de mensa vt possent vinū encenia:
et h. 1. Con. Inno. Al et addit: Idē credi
mus de medicis qd gustantibus medicinas
Et in his casib^o credimus qd monachis li
cet qd gustare carnes. Et cō. Hosti. vt in sū.
con. eo. ti. q. 21. B Et idem dicit Guil. de
seruitoribus et lectoribus mense inter religi
osos dum cum licentia. Al Idem in sum
con. eo. ti. q. 22. B Quid de paupib^o
et mendicantibus. gendeo fm Tho. 2. 2. q.
147. Si possunt habere tantū simul qd suf
ficiat ad vnam comestionem non excusan
t a ieiunio: si non possunt excusantur. Silr et
quando ppter precedentem inediam ieiū
niū nūc ferre nō possunt. Al Idē in sum.
con. eo. ti. q. 26. B Quid de mulierib^o
pregnantib^o et lactantibus. g. 3. Sine
cessitas debilitatis corporis impediāt eas:
nō tenentur ad ieiunium: imo si credit p babi
liter de periculo capz vel abortu: nō solū pos

sunt: s; etiam tenetur soluere ieiunius: sicut
Sul. pont. A Et idem si tuncatur de pe
riculo pueri lactentis: fm eundē Sul. vt in
sum. con. eo. ti. q. 24. B **A**trum pro
res. ppter phibitionē vtroq; debeant dimit
tere ieiunia. g. fm Inno. A dimittere de
beant vota. A. i. ieiunia seu abstinentias
votiuas. 3. q. 5. manifestum. B nō tñ ieiu
nia. A. i. indicta ab ecclesia: vt in sum. con.
eo. ti. q. 27. vbi hec notantur. B nisi forte
q; ppter scandalū vitandū sacerdos dispen
sare posset. 50. di. vt cōstitueretur. ex de cle.
ex. mi. latores. Con. Hosti.

Quid de infirmis et debilibus. g. n. fm
Sul. excusatur: s; p quantā debilitate ar
bitrio boni viri standū ē. Idē in senib. A
Hoc fuit dictū Inno. vt in su. cō. e. ti. q. 25.
B **A**tr super solutione ieiunij sit peten
da dispensatio. g. fm Sul. Si stat de cā
ppter quam soluendū est ieiunium non est
necessarium vt petatur dispensatio presertim
vt dicit Tho. consuetudine interueniente.
Si autem dubium sit vtr sit causa necessa
ria. A siue dubius sit sibi siue alijs fm eū.
Sul. vt in sum. con. eo. ti. q. 28. B tūc pe
tenda ē dispensatio ab epō loci si pmode po
test haberi: alit a ppro sacerdote. A Ho
sti. dicit: q; in ista dispensatione nō sufficē li
centia simplicis sacerdotis etiā ex iusta cau
sa: nisi summa necessitas imineat q; ad epō si
ne periculo haberi nō possit recursus. Et ē
causa sufficiens ad dispensandū: vt dicit: in
firmas nā debilitas: cibo; caritas seu pe
nuria: paupertas: peregrinatio: labor et pro
tractio nimia menses: vt p3 in seruicib. mē
sis nobilium: et huiusmodi: vt in dicta. q.
28. B **A**trum ieiunia possint redimi.
g. fm Inno. Ieiunia ecclesie non possunt
redimi nisi causa vel necessitas sublit: s; iei
unia voluntaria possunt etiam sine vlla
causa redimi. A scilicet que sublit in ieiū
nante dūmodo als sit vtile fm eundē: vt i
sum. con. eo. ti. q. 29. vbi etiā p3 q; hoc casu
ista redemptio faciēda est auctoritate super
ioris. B et intermiti. A De ista inimis
sione non dicit Inno. vt patz in dicta. 29. qz
vt puto ipse loquitur de voluntarijs resp cū
ouginis: seu necessarijs respectu executio
nis forte ratione voti. Ideo dicit q; ad hāc
redemptionem necessaria est auctoritas su
perioris. S; benecredo q; si ieiunius adeo
esset voluntarium q; ad illud nullo modo

quis obligaretur q; posset intermiti. B
Ieiunia autē que in penitētia imponūt
redimi possunt auctoritate superioris. A
dum tamē ex iusta causa et discretē s; Ray.
et in sum. con. li. 3. ti. 34. q. 133. B extra
de voto. c. fi. A potius in. c. p. vt p3 intu
ent. et etiam in dicta. q. 29. B et dī. 82. p.
syter. in fi. Si de ieiunio fuit votum quo
modo possit redimi vel mutari: vide infra
votum 5. per totum.

Atrum ieiunij factum in mortali profit
g. fm Al. quantū ad vitā eternā non pro
dest: s; tñ valet scilicet ppter q; ad tria. s. obe
dientia mandati ad q; q; tenetur siue ob
ligante ecclesia: siue p seore pñiam inuē
te. Itē q; q; ad castitatē ieiunij optie dis
ponit. 3. q; magis p sine diuine gratie facit
A Idem in su. cō. ep. ti. q. 34. B Ad qd
valent bona opera ex charitatē facia: hēs
s. charitas. 5. fi. A ponus. 5. plit.

Atr ieiunius teneatur dare in elynas qd
sibi restat. A. i. quod per abstinentiam re
seruatur: iuxta illud Greg. Hoc quod tibi
per ieiunium subtrahis alteri largire. B
g. fm Al. non. Sancit vero qui videntur
dicere q; sic intelligunt de consilio vel in di
uitibus q; viderint fratres suos necessitatez
habere. A q; tunc si claudunt viscera ab
eo in xitate in charitate nō ieiunāt. i. Joh.
3. fm eundē Al. et in sum. con. li. 3. ti. 12. q.
vlt. B Ieiunium quatuor comitari debet
fm Ray. s. largitas: Hiero. Qd māduca
tur erat si non ieiunares da pauperibus
vt ieiunium tuū sit saturitas aie: nō mās
pij lucrum. Item leticia: Matth. 6. Cum
ieiunatis nolite fieri sicut hypocrite tristes
Item hora competens. i. Reg. 14. Jona
ipso q; puenerat horam adiudicatus est
morti. Item mensura: Aug. Mēs auida
te ciborum laxata perdit orationis xitatez.

De diuersis intentionibus ieiunantiuz
nota xsum: Abstinet eger egens cupidus
gula sumia xius. Abstinet eger: q; non po
test comedere: vel ppter medicinā. Egens.
q; non habet qd comedat. Cupidus: ne ex
pendat. Gula. i. gulosus: vt postea auidius
comedat. Simia. i. hypocrita: vt laudetur.
Airtus. i. xiuosus vt mereatur.

Ignorantia **A**trum sit pec
cany. g. deo
fm Tho. p. 2. q. 76. Ignorantia
eorum que quis tenetur scire. s. sine quibus

non potest debitum actum exercere peccatum est propter negligentiam. Omnes autem tenentur scire contra ea que sunt fidei et vniuersalia iuris precepta. Singuli autem ea que ad eorum statum vel officium spectant. Si ignorantia. id est quod quis nesciat ea que scire non potest cum non sit ex voluntate nostra non est peccatum. Si vero non est etiam peccatum ignorantia eorum que quis possit scire non tenetur sic theorematice geometrie. *A*. id est regulas a theorematibus. quod est videre secundum Catholicum. *B*. autem quod dam contingenda particularia. *A*. Idem in summa. c. 11. 3. n. 32. q. 16. *B*. ubi dicitur etiam quomodo nulla ignorantia inuincibilis est peccatum: et quod ignorantia inuincibilis dicitur quod studio superari non potest: et quod quoniam ignorantia est peccatum ignorans non semper est in peccato. id est actuali: sed solum quando est tempore acquiritur scientia quam habere tenetur secundum eundem. *Thom.* *Q*uestio potest intelligi nisi intentio continua esset obliuio. id est negligendi necessaria scire. *B*.

*I*gnorantia facti non iuris excusat: extra de regulis iuris. ignorantia. libro. 6. c. 11. dicitur intentionem tene ut in sequenti. §.

*A*trum ignorantia excuset a peccato. *g*. secundum Basil. duplex est ignorantia: quidam est iuris: ut si nescit futurum esse peccatum. Quidam est facti: ut si nescit hanc rem quia accepit esse alienam: sed purat suam. *I*gnorantia autem iuris aut omnino est inuincibilis et inuoluntaria: ut quod si aliquis sui culpa scire non potest: sicut in infanibus vel amensibus a naturitate: et tunc excusat a toto. Et eodem modo si aliquis de aliquo casu dubitans consuluit pitos a quibus non habuit aliter quam si se haberet excusatur propter talem ignorantiam: nam in se fecit quod potuit. Si vero in hanc inuincibilem ignorantiam incidit culpa sua: tunc aut hoc fuit pro opus licitum: ut si per vigilias vel abstinentiam deuenit ad amentiam: et tunc excusatur a toto: etiam si feruoris excessus peccatum veniale fuerit: aut si ut per opus illicitum: et tunc dicitur quod excusatur a tanto: sed non a toto: ar. dist. 50. sepe 15. q. 1. §. sed hoc. Quidam autem dicunt quod peccatum sequens excusatur a toto si nullum habet usum rationis. Et hoc probabiliter et verius. 15. q. 1. aliquos. et c. sequenti. *A*. Secundum canones omnibus talibus si liberati fuerint est penitentia imponenda: sed leuior quam si sanitate quod commiserint. 15. q. 1. si quis in famens. Et hoc sit ad cautelam: ut in summa.

con. con. eo. ff. q. 17. ubi etiam dicitur secundum glossam. *R*ay. quod habentibus usus rationis quod ad ea sine quibus non est salus: nulla ignorantia est inuincibilis simpliciter et omnino: quod si non inueniret hominem a quo doceretur: vincto doceret eum nisi itaret per ipsum. *B*. Si vero ignorantia iuris sit vincibilis et voluntaria: tunc si fuerit affectata in nullo excusat: imo est speciale peccatum. Si vero non fuit affectata sed solum quod neglexit addiscere: excusatur a tanto: sed non a toto. *I*dem de ignorantia iuris. *A*. Idem in dicta. q. 17. Tamen sciendum quod hoc intelligendum est secundum modum negligentie: ut tanto minor sit excusatio quanto maior fuerit in addiscendo negligentia in tantum ut lata negligentia equiparetur dolo: ut ff. de positi. l. quod nescia. et de consuetudine. l. animum. lib. 6. *B*. Si vero sit ignorantia facti: hec potest esse duplex. Nam vel ignorantia est causa agendi: ita quod si sciret illam circumstantiam que trahit in peccatum non faceret et se excusasse dolet: et hec excusat a toto: si tamen debita diligentia premissa fuit: que si premissa non fuit: excusat solum a tanto. *A*. et quod quod a nullo: videlicet si ignorantia fuerit crassa et supina: dicto. c. ut animarum. *B*. vel ignorantia est comitans actum. id est quod etiam si sciret circumstantiam peccati: non dominus faceret: et hec non excusat. *Con.* predictis *Pe.* et *Thom.* in scripto: et in prima sede. q. 76. *A*. Idem in summa. con. eo. ff. dicta. q. 17. *B*. *A*trum per ignorantiam excusatur quod a statutis ordinariis habes. §. lex §. 5. et 7. excommunicatio §. 6. Et virum excusatur scholarius qui tenet sui doctoris opinionem: vide. §. opinio.

*I*gnorantia crassa et supina dicitur per metaphoram hominis crassi et supini qui non videt etiam ea que coram eo sunt. *A*. vel qualis est largus et distensus: et sic habet ignorantia magna et lata. *B*. sicut quod publica et manifesta dicit se ignorare cui non facile creditur 16. dist. quod dicitur.

Illegitimus Illegitime natus multipliciter sunt. Nam alius dicitur manere ille propter qui natus est de fornicatione. Alius spurcius vel nothus quod de adultera. *A*. In summa. con. lib. 3. n. 19. q. 1. dicitur secundum glossam. *R*ay. quod spurcius dicitur natus ex concubina pro spurcia in concubina. Nothus vero natus de adultera. Dicitur, natus esse de matrimonio

alio: euz non sic ficut et notas febres dicim⁹
que vere quartane et huiusmodi videntur et
non sunt. Sed veritas est quod ex adulterio na-
tus dicitur etiam spurius: ut in c. tanta. c. q.
si. sint le. **V** Alius naturalis qui de soluto
et soluta: et tales omnes prohibentur ordina-
ri: quod per antiquam legem macteres prohibi-
ti sunt intrare templum dei. **A** vsq; in deci-
mam generationem. Similiter et spurii: in c.
p. venerabilem. de quo. j. et in dicta. q. i. **B**
Deur. 23. c. d. c. innotuit. et c. q. si. sint le.
p. venerabilez. in fi. **L**a aut. prohibitionis irri-
plex est. i. dignitas clericalis q. h. i. vilius per-
rino d. 3. c. de excess. pla. inter dilectos. **I**tem
detestatio p. criminis: c. de hereti. v. g. ge-
tis. **I**tem quod tales filii solent esse imitatores p.
ni sceleris. 6. q. i. si. q. si. multibus. et di. 56.
si. gens. **I**n secularibus tamen dignitatibus ta-
les non semper prohibentur. ff. de decu. l. spu-
rii. et l. materialiter. s. spurios. **E**t in hoc
s. p. 3. q. si. iste illegitimus habet copetitor: ele-
gitime natus ei prefertur in officio dignitas.
Et supradicta omnia habentur in su. co. dicta. q. i.
f. m. Ray. Hosti. et Hosti. **Q**uid si
illegitimus per ignorantiam p. non fuerit. q.
f. m. Hosti. in hoc casu f. m. o. s. p. habil. ig-
norantia excusat. ar. c. de testa. l. i. ff. de offi. p.
to. l. 3. **I**tem si si veritatem novit in p. p. u.
dei cecidit. **I**tem cumq; oculum sit: c. de rep.
or. c. si. Si nihil scit excusat. **E**t **I**dem
in sum. con. co. ii. q. i. **S**ed nunquid
filius d. 3. credere debet matri cuius filius sit.
q. 3. **H**osten. prima facie credendum est ma-
trici de p. b. per tuas. et de p. elum. offerte
et c. luterus. s. p. verum non cogit credere. ar.
C. de testa. l. nec p. fessio. **E**t cum ipse fuerit coi-
ter habitus p. legimus: ut p. 3. in su. co. de a. q.
i. **B** Si tamen h. p. sciam impetret dispensatio-
nem q. in h. casu satis facile obtineri debet.

Quid de filiis sacerdotum quos suscepit
de legitima vxore ante sacrum ordinem.
R. deo f. m. Ray. tales de iure comuni p.
moueri possunt ad o. s. ordines et dignitates
nisi in illa ecclesia in qua patres eorum imedi-
ate fuerunt prelati vel canonici ubi non pos-
sunt canonicari vel promoueri. **E**t **A**z
est ad easdem dignitates et p. b. edas quas
patres eorum tenuerunt. **E**t ad alias aut. etiam
in eadem ecclesia poterunt et canonicari et
promoueri: sicut dicit expresse Ray. ut in su.
con. co. ii. q. 6. etiam viuentibus eorum patri-
bus: et in eadem ecclesia in suo officio manent

tibus: extra de fil. p. s. by. ad hec. et p. 3. in iur-
bus q. sequuntur. **B** extra co. ad hec. et c.
ad extirpandas. et c. ad abolenda. **E**t de ta-
libus potest intelligi. 56. di. s. 3. hoc. **I**dem **H**o-
sti. Ber. et Hosti. **E**t addit Hosti. **N**o quod
pater habuerit personatum vel vicariam p.
petuam in aliqua ecclesia filius immediate ipse
vel ipsam habere non potest: c. q. si. et c. ad
extirpandas. **I**tem si pater habuerit p. onat-
um filius non potest habere vicariam nec
econuerso: extra co. Michael. et c. p. stitui.
Et **I**stud econuerso intelligitur quod si pater
habet vicariam perpetuam filius immediate p. onatus
habere non potest: ut in dicto c. p. stituius. **E**t
est ratio: quod perpetuus vicarius curam h. eccle-
sie cuius vicarius existit: c. de of. vica. ex pte
f. m. eundem Hosti. ut in dicta. q. 6. **B** **E**t
si filius dispensatus succedat patri: frat. istius
bene poterit postea succedere patri: ut p. ost
Hosti. quod in hoc non succedit patri imme-
diate. **S**ed secus si primo habuisset ipsam
ecclesiam solum de facto. **E**t s. p. m. frater
ter: quod tunc secundus non poterit succedere
ut p. 3. in sum. con. co. ii. q. 9. **P**orro ad
nepotes hec prohibitio non extenditur: ut
Ray. ponit. **I**dem Hosti. et Hosti. **E**t **I**dem
in sum. con. co. ii. q. 8. **P**one quod
aliquis h. vxorem ea viuentem sit sacerdos: et
postea ex ea generat filium: nunquid est legitimus
R. deo f. m. Hosti. **S**i vir factus est sacerdos
ignorante vel inuita vxore: filius non indi-
get dispensatione et di. si vir. extra de con-
uer. coniu. quidam. et c. placuit. **S**ed si vxor
consensit quod vir ordinaretur vel sciens non
contradixit: tunc filius illegitimus est et dis-
pensacione indiget: extra co. luterus. 77. di.
episcopus. 32. di. seruatum. in fi. ar. 54. di. si.
seruus. 25. q. 2. agathoia. **I**nn. Hos. et Ber.
videntur sentire quod indistincte talis dispen-
sacione indiget. **E**t **D**ic hoc clarius. **R**ay
ut p. 3. in sum. con. co. ii. q. 11. **R**ay. dixit lim-
pliciter quod talis filius est legitimus: maxie
si vxore contradicente vel ignorante vir fu-
erit ordinatus. **H**osten. vero contra. s. q. sit il-
legitimus. **E**t **I**nno. et Ber. sentiunt cum
Hosti. **S**lo. vero Ray. dicit quod iste est legiti-
mus quo ad successionem hereditatis non
quo ad ordines: et ecclesiastica beneficia.
Hosten. vero hos doctores concordan-
do distinguit ut supra: et etiam distinctio sa-
tis etiam consonat iuribus allegatis in quibus
clare constat quod nec per religionem

nec per ordinationem potest vtriusque separari ab uxore inuita vel ignorante. **B**

Quid si nato aliquo de illegitimo coniugio postea pater contraxit cum matre. **R**endeo si tempore conceptus pater poterat eam habere in uxorem et postea ducit: legitimatus est filius: et ad omnes actus legitimos admittitur. **A** et etiam ad hereditatem secundum Ray. vti in sum. con. eo. ii. q. lo. **B** etiam si post natiuitatem filij mater nupserit alteri quo mortuo contraxit cum isto: vel e converso pater duxit aliam qua mortua duxit istam. Secus autem si tempore conceptus non poterat esse matrimonium inter ipsos: quia tunc: id sublatum i pedimento duceret illam: non legitimitur filius: et qui si sunt le. tata. i. auc. qui. mo. na. effi. le. coll. 6. circa principium. **A** Idem in sum. con. dicta. q. x. fm Ray. **S**off. et **H**ost. et addit Ray. Quod dixi in primo casu legitimum talem quo ad omnes actus legitimos: videtur quod fallat in episcopatu ad quem non poterit talis promoueri absque dispensatione papae: vti per fm vnam litteram: extra de elec. in nouit. circa principium. Idem recte tantum **S**off. et **H**ost. sed magis approbat quod talis dispensatione non indigeat etiam in hoc casu: et hoc in fauorem proles: extra qui. si. sint le. ex tenore. et qui ma. accu. possunt. videntur in fine. **B**

Quis possit dispensare cum illegitimo **R**endeo: episcopus potest dispensare quantum ad ordines minores: et beneficium sine cura: aliter non. nec ad dignitates aut personatus nisi papa: extra eo. is qui. lib. 6. **A** Ibi etiam patet quod etiam si per papam fuerit cum tali dispensatum ut possit beneficium curatum obtinere: intelligitur solum de uno. **B** Quod si papa dispensationem obtinuerit: et postea ipse petrauit quod duo aut plura beneficia cum cura possit habere: tacuit autem si dictum defectum non valet secunda gratia extra eo. si is cum quo. li. 6.

Que dispensatio est circa illegitimos. **R**endeo secundum Ray. Si tales intrant monasterium de iure non possunt promoueri ad omnes ordines. **S**6. dist. 5. per et eo. c. p. Religiosi enim ingressus tollit irregularitatem sic et ingratitudinem. **19**. q. vlt. non licet ad prelationem nisi non possunt promoueri absque dispensatione: vti in dicto. c. p. **A** l. f. pa. per fm quosdam: cum hoc de illegitimis nati absque dispensatione sedis apostolice: nec

ad dignitatem: nec ad personatus: aut alia beneficia curam habentia debeant admitti et eo. nimis. Alij dicunt quod cum talibus religionem ingressis possunt episcopi dispensare quod possint promoueri in abbates: non autem in episcopos. Et ad. c. nimis. dicunt quod intelligitur de remanentibus in seculo: vti in sum. con. li. 3. ti. 19. q. 2. Sed certe in dicto. c. nimis. nec in c. p. eo. it. fit hec distinctio. **A** n. nec nos distinguere debemus. ff. de offi. p. li. 1. 3. et d. deci. ad audientiam. Unde primum verum videtur. **B** Si vero remanent in seculo: nec ad ordinem nec ad platuram possunt absque dispensatione promoueri: vti ibi dicitur. **S**ed circa eos quicquid adhibetur dispensatio magna: vti et ordinatur et instituitur in ecclesiis alijs a paterna: dico si sunt filij p. s. yteri. Alter vero in quibusque ecclesiis: ar. et eo. p. n. i. u. z. **M**alo: vti etiam in paterna: aliquo in medio: vti extra eo. ex transmissa. **M**axima vti in paterna: nullo in medio: et eo. ex i. na. **A** Idem in sum. con. dicta. q. 2. **B**

Quid si cum illegitimo dispense quo ad ordines et beneficium ecclesiasticum. **R**endeo. Si ab episcopo facta sit dispensatio: non extenditur nisi ad ea que potest. **1**. vti in 7. s. di. cum est. Si vero a papa: poterit promoueri ad parochialem ecclesiam non ad personatum vel rectoriam ad quam per electionem procedi consuevit: et de preben. c. vlt. **A** Idem in sum. con. eo. ii. q. 14. per Ray. **S**off. et **H**ost. **B**

Utrum legitimatus quo ad actus ecclesiasticos sit per hoc legitimatus ad actus seculares. **R**endeo. De hoc sunt multe opiniones. Probabilior tamen videtur opinio **I**nn. dicentis: quod legitimatus fuit ab aliquo principe seculari: vel ciuitate: intelligitur legitimatus quo ad omnes actus seculares in terra quam legitimanti subsunt: quatenus in alijs terris quam ad secularia nisi sint alia que essent in alterius iudicium. Nam nec in alijs terris succedit ab intestato: quia sic auferentur bona hereditibus defuncti. **S**ed talis non intelligitur legitimatus ad ordines: quia hoc non est de iurisdictione iudicis laici. Si vero legitimatus fuit ab episcopo in quantum potuit: scilicet quo ad minores ordines et beneficia sui curam etiam in alia diocesi poterit promoueri ad predicta: quia hoc est de iurisdictione ecclesiastica et in nullius preiudicium: et multo magis si papa. Sed talis non est legitimatus

quo ad actus seculares: nisi in terris q tpa
liter pape subsunt. Satis con. Ver. ex q fi.
fi. nt. le. per venerabile. *¶* In sum. con. co.
ti. q. 15. diversa super his dicta ponitur. Et
dominus Antonius de Buta super dicto. c. p. vene
rabilium. latius et clari^{us} p dicta tangit sic: q
quedam est legitimatio plenissima p qua dele
tur fundamentu vitij a quo surgit differentia
legitimationis et illegitimationis: et hac so
lus papa facere potest: qz solus disponere po
test super matrimonio. Quod est legitima
tio plenior que integrat ad iura principum na
ture non disponendo in vitij: et hanc potest
papa et imperator: qz illa que ad eos spectat
Quod est plena ut dispensatio cum eo in ali
quo effectu legitimationis non ex toto inte
grando: adhuc illa possunt viri. Adde et
etiam inferiores: ut potest colligi ex p dictis.
Sequitur: His visis si querat an papa pos
sit legitimare in terris imperij: dico sic. Aut
papa vult disponere in matrimonij: et ple
nissimam: et non dubito q potest etiam in terris im
perij: qz sui principaliter est disponere de ma
trimonio. Et sic intelligo q dicunt Jo. an. et
Hosti. Ideo oes filij q pducuntur hodie de
matrimonio ultra quartu gradum etiam in
terris imperij sui legitimi: et oes etiam q nati
sunt ex pupilla et tutore: et ex contrahentib^{us}
b^{us} sine consensu patris: et ex rectore puencie
cu subiecta. Aut papa vult legitimare dispo
nendo in radice matrimonij quo ad pleiaz
pducit: et tunc dico q in oibus casib^{us} in q
bus legitimare potest disponendo in radice
matrimonij q in oibus illis casib^{us} potest legi
timare in terris imperij: si tunc legitimat inci
piendo a radice matrimonij: et in oibus ca
sibus in qbus non potest: vel non vult dispen
sare incipiendo a radice matrimonij: in oi
bus illis legitimat quo ad terras suas et non
imperij. Unde am^{er}go qn potest incipien
do a radice matrimonij. Ideo si vult dispo
nere legitimando nati de rapto consensu ma
trimonij alij inter parentes: et non video q pos
sit. Nam non potest facere q esset matrimo
nij abqz consensu cu sit naturaliter de essen
tia illius: qz possit fingere consensum stante
dubio: extra de sp. is. qui. Et si dicat: pzi
ceps fingit consensu ubi non est: ut. l. i. C. de
rei vxo. acti. dico q illud in positum et non
in sacramentalibus. Nam talia sacramentalia
habent formam facti naturalium: et exigunt
veram essentia consensu: in quibus non vi

deo q papa aliquid possit. Abi. n. p forma
veritas exigitur fictio non operatur. *¶* Jo.
an. Aut vult legitimare pducit ex matri
monio quo ad formam sua essentia: iuali
de ti. ppter resistentia iuris: et si resistentia ef
fer iuris civilis: qz ad ipsu non spectat de ma
trimonio: dico q posset legitimare: qz hec
fictio posset trahi retro cu non haberet ali
quod principium resistens quod validum
esset: quoniam ex quo solus ius civile resiste
ret: filij ab ipso principio esset legitimi. Aut
matrimonij validu quo ad formam rudem
extrinsecam: habebat impedimentu canonici
cu vel diuinum: non facio inter ista differen
tia h. Et adhuc non credo q posset legitima
re disponendo in radice matrimonij: qz
ex quo matrimonij habuit resistentia iuri
civilis est impossibile q fictio operetur re
surgendo matrimonij ut retro: quia de
fictio in extremo a quo s. eo. tanta. ff. de sena.
l. paulus. ala. l. senator. Alii credo q hec
legitimatio non valeret ut trahens radices
a matrimonio: sed bene potest valere ut le
gitimationis collatura de nouo. Quando
ho disponit in radice matrimonij: aut p
les est prodita ex matrimonio: quo an ius ca
nonicum resistat matrimonio vel legitima
tioni proliis potest esse dubitatio probabi
lis. Et dico q hoc casu potest legitimare dis
ponendo in matrimonij: et declarando le
gitimitatem ppter dubiu matrimonij qd
est ei subiectum: et ad emittenda perplexitate
stante dubio: et qz ex quo non habet claram
resistentia iuris potest retro trahi fictio ad
principium legitimationis: et qz propter du
bium. probabile casus est suppositus pape ut
de grauioribus: ut p3 in hac decre. per ve
nerabilem. d. rōnibus legitur. et sic pen
dente dubio et qz diu later impedimentum
videmus q papa ex colore matrimonij au
ctoritate ecclesie plem legitimaui de clā. de sp. o.
cum inhibito. et s. eo. peruenit. et vbi libet.
Unde hoc casu legitimare etiam in terris im
perij: qz disponit in radice matrimonij ad
hoc. s. eo. tanta. Nam nullu dubium q legi
timatio que fit ex illo casu ex solo matrimo
nio est dempta quacumqz solennitate dotallia
instrumentorum quam requirit lex habili
tate et plem legitimat etiam in terris imperij
Et sic de facto consulti Martinus. Quando
qz papa intendit legitimare solum conferre
do iura legitimitatis non disponendo in ra

dicet matrimonij: vel qz nō vult: vel qz non
potest: quod patz ex predictis: et tunc clarū
est qz in terris ecclie potest legitimare: vt h
h. rōnibus igitur. 2c. qz in istis exercet su
ra imperij. Aut vult legitimare in terris im
perij: et tunc aut vult legitimare sibi suppo
situm vel supponendum ratione clericatus: q
eo qz se legitimat ppter clericatū dicitur cle
ricus saltem mēte: iuxta nō. de trāfac. ex lit
teris. Et dico qz potest: et eo legitmato secu
to clericatu legitimus est quo ad tēporalia
et spiritualia et quo ad oia: vt p3 ex vna alle
gatione hic. Nec obuiat qz ex hoc preiudi
cetur nō supposito: nec dicatur qz sit legiti
mus et illegitimus quasi monstz. Aut vult le
gitimare nō suppositū nec supponendū d p
ximo. Et tunc aut vult legitimare cū pſenſu
illius qui superiorē non recognoscit: et sic ē
in quasi possessione libertatis. Et talis pōt
legitimari: vt h. rōnibus. Aut in terris
illius qui superiorē recognoscit: vt impe
ratores. et casus videtur h. r. rōnibus. qz
non possit: qz hec que sunt supzemi imperij
vt legitimare nō possunt fieri sine pſenſu su
perioris: vt vult hec decre. que nō est alibi i
hoc. Et hoc qz papa nō legitimet in terris im
perij quo ad bona spalia tenent Bar. et Ly
Sed si vis tenere qz hec pſas sit. probabilis
in habentē simlē pſatem sicut dicim⁹ i his
que sunt meri imperij: vt dixi de fo. cōpe. c.
si diligenti. credo qz nō possit facere papa
istam legitimatiōē circa subiectū ipſo: nisi
si vbi cōsentirent omnes quib⁹ pſudicatur:
qz talis iurisditio nō pōt. progari ad pſeu
dicium eoz. Et hoc tenet Jo. an. dicens: qz
papa hoc in terris ecclie pōt libere. i. suū aut
cuius cōtradictione. In terris hō subiecti
imperio non pōt qz contrādicere possit is
cui sit pſudicium non in spe sed in re. i. q
iam possidet hereditatē. Secus si solus spe
ret. Unde fm Hostiē. solo patre requirente
dum vult potest fieri legitimatio: eoantes
mortuo pſentibus illis quibus iam dela
ta est hereditas: alia non: et quo ad feudalia
consentiente domino feudi: nō obſtate con
tradictione habentium spem tñ. Sed tñ
in eozum pſudiciū fieri non debet sine cā.
Ideo in dubio si fiat alio non expreſſo non
attenditur ad pſudiciū agnatorum spem
habentium nisi pſentant vel papa aliud ex
pſmat. Circa imperatōrē hō subdit: qz autē
tendit legitimare disponendo super matris

monio et incipiendo a radice. Et dico qz nō
potest: qz hoc est solius pape. Et sic leges q
dicūt qz ex matrimonio subsecuto legitimā
tur filij: nisi fuissent approbate per canones
nō credo qz valerent. Et per hoc p3 qz non
potest facere plenissimam legitimatiōē q
vultum debeat originale. Aut vult legitima
re collatue conferendo iura legitimatū: et
quo ad spiritualia credo qz non possit. Jō
puto qz legitimatus ab imperatore nō pos
sit ordinari: nec beneficiari: nisi aliter dispē
seatur. Et hoc tenent Jo. an. et Archi. Aut
vult legitimare quo ad temporalia et hono
res et hereditates. Et dico qz potest in terris
imperij sicut et olim poterat. In terris autē
ecclie an possit: dicit: Aut legitimat legē na
turalē pſendendo. Et dico qz virtus legis se
extendit ad existentes in terris ecclie: non
ex brute legis solum: sed ex generali appro
batione ecclie: dicit. x. si in adiutorium. quā
facit canon: ex quo lex non repugnat cano
ni quam papa approbare censetur: eo qz nō
probat: vt dixi de indi. nouit. Non puto tā
men qz tales essent legitimati quo ad spā
lia. ppter naturam materie que nec directe
nec indirecte supposita est potestati laici.
Aut vult legitimare per reſcriptū: et credo
qz non possit in terris ecclie nisi eo modo
quo. s. dictum est papam posse in terris im
perij. Jbidē etiam tangit qz imperator po
test legitimare: vt. s. dictū est ante corona
tionem fm Jaco. de harena. et Jo. an. Jic
dicit qz habens potestatem legitimandi ab
imperio: potest vbi potest imperator fm h
ba pſuilegiū: et vbi non potest: minus potest
habens pſatem ab eo. Et similiter dico de
habentibus potestatiē a papa. In habente
potestatem ab imperatore tenet Bar. in. l.
pſes. ff. de offi. pſi. qz non possit legitima
re in terris ecclie: quia alius a proconsule
non potest extra prouinciā sibi decretam
iurisdictionem etiam voluntariam exercere
Puto etiam inquit qz habens potestatem
a papa vel a pſncipe non possit legitimare
a pſudiciū alterius: etiam respectu spſi
qz tales concessiones intelliguntur sine alio
rum pſudicio: de pſuſ. pastoralis. cuz si
millibus. hec ille qui etiam ibidē multa alia
prosequitur de hac materia. B Quib⁹
autem modis illegitimus legitimitur: hēs
j. legitimus. §. 2. Et vtrum malicia paren
tis debeat nocere illegitimo siue cuiusqz

filio: habes supra filius §. 3. Ad materiam illegitimum potest pertinere. §. filius. 2. j. legitimus.

Ilicite acquisitum.

Quot modis dicitur illicite acquiritum: et quando restituere debeat vel in elemosinam dari possit: habes supra elemosyna primo. §. si. 2. j. restituo primo. §. antepl.

Immunitas.

de immunitate seu emunitate ecclesie aut consuegentium ad ecclesiam: vide. §. emunitas primo. 2. 2.

Impedimentum.

maniter. Circa impedimenta matrimonij primo agemus de impedimento in genere. Secundo de impedimento erroris persone. Tercio de impedimento conditionis. Quarto de impedimento voti. Quinto de impedimento cognationis carnalia. s. consanguinitatis. Sexto de impedimento cognationis spiritualis. s. comparietatis. Septimo de cognatione legali. s. adoptionis. Octavo de impedimento criminis. Nono de dupari cultu. Decimo de violentia siue metu. Undecimo de impedimento ordinis. Duodecimo de impedimento ligationis ad aliam uxorem. Decimotercio de publice honestatis iusticia. Decimoquarto de affinitate. Decimoginto de impotentia cotid. Decimosexto de matrimonio octo interdicitur ecclesie. Decimo septimo de impedimento feriarum. De predictis impedimentis sunt xvi in qbus explicantur fm predictum ordinem sic: Error: p dno: votum: cognatio: crimen. Cultus: disparitas: vis: ordo: ligamē: honestas. Si sis affinis: si forte coire negbis. Nec solocanda retant: p nubia iuncta retractant. Eccle vetium: necno tē pferaz: Impediāt fieri: p m. tūc scā teneri

Que impediunt matrimonium iā contractum. §. 13. sunt que impediunt non solum matrimonium contrahendum: s; etiā dirimunt contractum que et continentur i tribus primis versibus positis in proximo §. Et intelligas q dirimunt contractum si p cesserunt matrimonium. Si autem superueniant post matrimonij rite factum ut affinitas vel crimē et huiusmodi: nō dirimūt. A etiam si non sit subsecuta copula carnalis: ut in sum. con. libro. 4. ii. 3. q. 1. B p,

et vnum votum. s. religionis cum effectu quando quis contracto quidem matrimonio: sed ante copulam carnalem religionē ingreditur: et de puer. coniuga. vep. 2. c. ex parte. 2. A Ibi dicitur clare q contracto matrimonio legitime per xba de presentis in nullo potest casu dissolui: etiam si vnus pventium efficeretur hereticus: ut viuentis reliquo alter ad secunda vota transmigraret: nisi vnus religionem ingreditur. A et de sponsa. cōmissum. expectari tamen debet vltz ad pfectionem: ut ponit Tho. in. 4. di. 27. A .i. quousq; religioni etiam in genere sit saltem tacite obligatus: ut si nollit vitas absolute mutare: infra quod tempus beneficium ingredientis non est alteri conferendum sine eius assensu: ut in. c. beneficium. de regula. li. 6. B Nam ante non dirimitur etiam fm Pe. Simile habes. §. votuz. 4. §. 5. in fi. Aduertendum q per susceptionem sacri ordinis dirimitur: ut quidam dicere voluerunt: sed contrarium declaratum est hodie in quadam extrauaganti Jo. 22. que incipit: Antiquē.

Que sunt illa que impediunt matrimonium contrahendum: sed tamen non dirimunt contractum. §. 14. pmo quidē duo sunt predicta in pmo. §. i. pphibito ecclesie et tempus feriarum: de quibus dicitur infra impedimentum. 16. et impedimentum. 17. Item sunt quedam crimina: de quibus habetur. j. impedimentum. 8. §. pmo. Item impediunt matrimonium contrahendum sponsalia que sunt prius cum alia contracta: de quo. §. sponsalia. §. 8. Item impediunt cathedismos qui precedit baptismum: ut habet. §. impedimentum. 6. §. 2. Item impediunt votum simplex: de quo infra impedimentum 4. §. pmo. 2. 2.

Atrum aliqua consuetudo impediatur matrimonium contrahendum vel dirimat contractum. §. 15. deo fm Hosti. Si consuetudo est approbata per papam ne matrimonium contrahatur: et ut contractum separetur certe impedit et dirimit: dico in quibuscunq; casibus hoc posset facere canonica constitutio: extra de cognat. sp. c. pmo. 2. c. super eo. extra de consan. et affi. qd dilectio. Nam approbatio pope habet vim constitutionis. Sed si consuetudo non sit per ipsum approbata nec reprobata: tunc ad euandam scandalum quod forte

sequeretur faciendo cōtra eā impedit dñi: s; nō dirimit dñi. Idē Ber. 2. Inno. **A** Idē in sum. cō. co. ii. q. 2. **B** Quid agendū qñ doctores discōrdāt circa impedimentū matrimoniū. gen. fin. l. dñi. Abi cūq; doctores per glosas suas dicūt solui matrimoniū: si non indicāt ius exp̄ssum dñum dicenti adherere: cū de testi. l. 3. ex q̄ dam. in fi. **A** Idē in sum. con. co. ii. q. 3. **B** Quid si ecclesia precipiat alicui cōiugū cōhabitare cū altero: ille cui precipitur sciat esse impedimentū. gen. deo f3 l. dñi. In hoc casu quantū ad reddendū debitū: nō tenetur obedire: tñ in cōhabitatione et necessario p̄ exhibitione obedire debet: tñ negare ei cui de facto se copulauit. **A** Idē obedire debet in quantum potest sine peccato: vt in. c. inquisitioni extra de sen. exco. **B** Quid ante matrimonii sū inquirendum an sit aliquod impedimentū. gen. Debet bā na publice in ecclīis per presb̄yteros p̄poni vt infra cōpetentē tēritū quod sit impedimentū p̄ponat: t si apparuerit p̄babilis cōiectura cōtra copulā futurā interdicatur exp̄ssē donec p̄stet quid fieri debeat: aliter cōtraherent sine bānis aut post p̄hibitiones t exiterit impedimentū: vt puta gradus p̄hibiti tunc filij dicuntur illegitimi: t non excusabūtur p̄pter ignorantā parentū. Sa cerdos quoq; qui tales coniunctiones ihibere p̄temperat: vel regularis q̄ interesse p̄sūperit: p̄ triduum ab officio suspendatur Qui hō falsum impedimentū maliciose obtecerit: canonicā non effugiet p̄uonē: cū de de clā. despon. cū iñhibito. In aliquib; vero locis non sūt hec bāna sed solū p̄hātur sponsalia solēnter t publice multū an matri moniū t interim potest manifestari an sit impedimentum. De matrimonio quod sit sine bānis t clandestine aliquid habeat. j. legimus. §. p̄mo. t. §. de bitum. §. si. **Q**uid si aliquis audit perpetuū impedimētū cōinter se t vxores: nunq; tenetur inquirere. gen. deo fin. Si uil. Si admittit a fidedi gnis t non suspectis cū non debeat esse intelligens sue salutis: tenetur inquirere veritatem: aliter esset affectata ignorantia q̄ nō excusat: t si concipiat p̄babilem opinionem in dicto alicuius nō debet exigere debitū: s; reddere teneatur. **A** Idē in sum. cō. li. 4. ti. 21 q. 2. **B** Secus si ita inuenient veritatem q̄ esse impedimentū haberet p̄ con-

stanti: tunc n. nec exigere nec reddere debz. **A** facit ex de sen. exco. inquisitioni. **B** Porro qui tale impedimentū audit a viro fidedigno etiam iurato: aut compaire suo: aut a proprio sacerdote: aut publica fama non ita tenetur credere q̄ peccet mortaliter si non credat: s; venialiter: sicut etiam peccare pōt qui nimis de facili credit. **A** Idē in sum. con. co. ii. q. 4. **B** Nunquid peccat sacerdos vel alius quicunq; sciens impedimentū insinuando hoc alteri coniugū vel ambobus: seu alter alteri. Respōdeo f3 Si uil. Si p̄bati non potest: dicendo agit i discretē: nūi credens q̄ audiens paratus sit in hac parte peritoz cōsilio obedire. Si vero possit p̄bare t sciat hoc sacerdos paro chialis: vel alter coniugum: tenetur solenniter ad diuini agere iñsi de cōt̄ p̄sensu uelit t possint cōhabitare tanq; germani. **A** Idē in sum. con. co. ii. q. 5. t. 6. **B** Istū etiā casum habet. §. coruico. 2. §. 6.

Impedimentum 1. de erroze persone. Sciendū p̄mo q̄ nō omnis error impedit matrimonii s; soluz error persone t conditionis. Lulus rōnem assignat Thō. in. 4. di. 30. dicens q̄ o3 q̄ error: q̄ matrimonii impedit sit alicui; eoz que sunt de essentia matrimoniū. Istū autē matrimonii duo includit. i. personas que coniūguntur: t mutūā potestare inuicem in qua matrimonii p̄sistit. P̄m̄ tollitur p̄ errorem persone. 2. per errorem conditionis quia seruus non potest p̄tāre sui corporis libere alteri tradere sine consensu domini sui. hec Thō. Itaq; si sit error persone nullus est consensus. Itaq; qui errat non cōfētit. ff. de iurisd. om. iudi. si per errorem: et errantio voluntas nulla est. C. de iur. t fac. igno. l. cum per testamentū. t. l. non iurco Et sic nullus est coniugū: vt puta si Josphs dicat se esse p̄derrū. s; error: foruue t qualitas nō excludit consensū: vt si mulier nuba pauperi quem credit diuitē: vel si q̄ cōtrahat cum corrupta siue inhonestā quam credit x̄ginem tenet matrimonii. 29 q. i. his ita. **A** Glo. Ray. in ti. de erroze p̄fo. ne super x̄bo. x̄go. dicit q̄ l. dñi. notat. 27. q. 2. raptor. q̄ si quis desponsauerit de futuro corruptā quam credit esse virginē: cōperta postmodum x̄tate ante carnale cōpulam: non est compellendus cōsummare

matrimonium cōtra: qz per hoc impediret
eius p̄motio ad ordines ecclesiasticos. B

Quid si quis dicat se esse filium regis cuius
non sit. Dicendū f̄m Tho. in. 4. dīl. 30. q. 2.
error nobilitatis in q̄sum huiusmodi non
evacuat matrimonium sicut nec error quali-
tatis. Sed si error nobilitatis ut dignitatis
redundat in errore persone: tūc impedit ma-
trimonium. An si p̄sensu mulieris feratur
in istam personā directe: error de nobilitate
ipsius nō impedit matrimonium. Si autē di-
recte intendit cōsentire in filium regis quicū-
qz sit ille: tunc si alius p̄sentetur quali fili-
o regis: est error persone et impedit matrimo-
nium. Et eodē modo videt dicendū si quis
dicat se p̄mogenitum et non est. Ad in-
telligentiā p̄dictorum f̄m Ray. et in sū. cō-
lū. 4. n. 3. q. 4. sciendū qz ad hoc qz aliqz
vel aliqua dicatur errare in persona: opz qz
per visum auditū vel famā habeat aliquas
noticiā illius persone absentis: quaz credit
istam p̄sentē: qz in ignotiū penitus nec af-
fectum nec p̄sensū dirigere possumus. An si
nullam noticiā habeat mulier de perōa
absente nō errat in ea: s̄z decipitur in p̄sen-
te. Verbi gratia: Si aliqz anglicus rusticus
veniat ad aliquas mulierē nobilē dicens se
esse filium regis anglie: et p̄hi illa cū eo cre-
dens eum filium regis non impedit matrimo-
nium: qz non fuit error persone sed potius
qualitatis. Hoc exēplū non videtur place-
re. Idoz. qz cum vbiqz habeatur noticia re-
gis anglie saltē per famā videtur qz h̄ sit er-
ror persone: nec in p̄ntem personam: sed in
personam filij regis anglie cōsentire vide-
tur. An inquit? Intellige hoc quādo nō ex-
p̄mit aliquam certā locutionē per quā h̄ea-
tur noticia patris et filij per p̄ns: puta dīc-
te esse filium regis vel comitis in genere: non
dicit cuius: vel si specificat nulla habet noti-
cia filij neqz patris. Item f̄m glo. Ray. et i
sum. con. eo. n. q. 6. si aliqua scit aliquēz m̄-
ltos habere filios quoz tamen nullus est no-
tus ei: et unus eorum mentitur se esse p̄mo-
genitū: et ista cōsentit in eū p̄pter spem suc-
cessionis bonorum p̄arum: non est er-
ror persone: s̄z fortune siue r. lationis. s̄ p̄-
mogeniture: et iō nō impedit m̄rimonium. B

Impedimentum 3. de
re conditionis. Nota p̄ qz si libera
mulier copulabit cum seruo vel liber cū an-

cilla scienter: tenet matrimonium. 29. q. 2. si
qz liber. et c. si quis ancillam. et duobus se.
Si h̄o ignoranter nullum est matrimonium
29. q. 2. si quis ingenuus. et c. si femina. hoc
nū postqz sciuit eius cōditionē cōsentierit
in eū vel in eam h̄o vel facto: ut per carna-
lem copulā: ut in dictis. c. si quis ingenuus. et c.
si femina. et ex de coniugi. ier. et c. proposuit.
et c. ad nostra. 11. A hoc v̄z est quādo lib-
p̄ certo sciuit seruitutē: vel si ex his qz audi-
uit habuit p̄babilem de ea opinionem: tūc
enim si exigat ab ea debitum non potest po-
stea eam relinquere. Si autē habuit leuem
aut temerariam cui credi nō debet: non p̄e-
iudicatur ei: ar extra de sen. exco. inquisito-
ni. cui etiam turbans p̄ ignorante habi-
tus sit. C. de cōdi. indebi. l. vlt. v̄t et nōi gl.
Ray. in ii. de impedimēto p̄ditionis. B

Quid si ille qz contraxit cū ancilla quaz
putabat liberā sit seruus: nunquid erit ma-
trimonium. f̄m Ray. l. 3. error seruilis con-
ditionis impedit et dirimat: ut dictum est
non tū dirimit si sit error paris conditionis
vel melioris qz sua. Itaz si seruus ignorans
contrahat cū ancilla quam credit liberam
non decipitur: nec habet quod ei obijciat:
ar. 32. q. 2. per totū. et extra de diuor. signifi-
casti. et multo minus decipitur si p̄bat cum
libera quaz credebatur ancillam. Con. p̄e.
Al. Goff. Tho. Inn. Si tū mulier ignorans
fuiturē viri non esset m̄rimonium: ut in p̄. s̄
dictū ē. A Idē in sū. cō. lū. 4. n. 4. q. 2. B

Sz nunquid error conditionis libere
vel ascripticie vel originarie impedit mat̄ri-
monium sicut et p̄ditionis seruilis. f̄m
Sul. non: sicut notauit Aug. 29. q. 2. i. p̄n-
ciā: qz omnes tales sunt liberi: s̄ ad quasdā
operas plus ceteris teneantur. Idē Idoz.
A Idē in sum. con. eo. n. q. 2. B

Quid si quis ignoranter piraxit cum an-
cilla quam dñs viro ignorante manumiserat
nunquid copio est matrimonium. f̄m Idoz.
stien. non: qz talis cohabitatur quidē m̄lieri
s̄ hoc ex p̄mo cōsensu facit: qui cuius fuerit
erroris nō fuerit effectus m̄rimonij.
Con. Tan. Gof. Inno. et Ver. B Alij di-
cunt qz ipsa manumissa statim est matrimo-
nium: qz sublatum est impedimentum. Quorū
sententiā glo. Ray. dicit pericliorem: ut in
sum. con. eo. n. q. 3. Potest dici: qz si constet
liberam personam penitus h̄ manumissi-
onij anteqz altera suae manumissa nec exp̄sse

hec per coniecturas apparet de reuocatio
ne dicte pnie pcedat pma opinio: qz an ma
nuntiatione pntius no fuit validus: et post
manuntiationem nullus affuit pntius. Si
ho de dicta penitentia non pstat pcedat se
cunda opinio. Ma si mel consensu in mulie
rem vt in libera: et ex quo non pstat de reuo
cacione: in pntius intelligitur persequeretur
vt in c. maiores. ad fi. et de bap. Et h a p
cipio si fuerit libera sufficit q nunc sit liba.
Nam cessante causa impedimenti cessat et im
pedimentum: et de appel. cu cessante. B

Quid si liber contraxit cum ancilla ig
nante et illa durante ignorantia ptraxit euz
alio non ignorante conditionem eius. qm
fm Sui. tenet matrimonium cumz. cum
nullum fuerit primum. A Idem in su.
con. eo. ii. q. 4. B

Quid si libera ignoranter contraxit euz
seruo: et postea scia seruitute nihilominus
vult esse euz: et ille vult discedere. qm deo
fm Sui. Debet copelli ad consensuendum.
Si tñ pendente compulsionem contraheret
cum alia: vel illa cum alio: teneret in fimo
nium: vt Boffi. addit. A Idem in su. co.
eo. ii. q. 5. Et ad predicta facit. c. i. et de eo q
dux. in ma. quam pol. per adul. B

Quid si quis contrahit ignoranter euz an
cilla: et postea sciuit exegit ab ea debitum: nñ
quid postea poterit ab ea separari. qm fm
Sui. Si ex his que paze audiuit habuit
pbabilem opinionem de fuitate eius: et nihil
ominus exegit debitum non pot eam relinque
re: vt in p. s. dicitur est. Si habui opinionem
leues et temeraria: tunc non obstante q ex
git debitum: poterit cum veritate cōsi
uerit separationem petere: et de sen. exco
municacioni. Nam dubitans pro ignorante
habendus est. C. de condi. in debi. l. vlt. A
Idem in sum. con. eo. ii. q. 6. B

Quid de illo q mouit contra vxorem que
stione conditionis: et illa lue pendente petiit
debitum. qm fm Tho. in expolitione lute qm
sententia. di. 36. Si non est certius de fui
tate vxoris: dz reddere debitum ad mādātū
ecclesie sine suo pteudicio: et in hoc casu cog
sci eā ex pmo cōsensu: nō ex nouo. S aut
constat ei de seruitute vxoris: vel pbabiliter
presumit: non dz ei reddere debitum etiaz
si ecclesia precipiat: qz vel sibi pteudiciū face
ret si eam affectu vxorio cognosceret vel for
nicaretur et moraliter peccaret. A Salua

reuerentia nisi euidenter et manifeste cōstet
ppter probabilem presumptionem impedi
menti non debet denegare debitum: et de
sen. exco. in glitoni. lbi. Et ex cū conscientia
pulsat animum ex credulitate probabili et
discreta Quis non euidenti et manifesta de
bitum qdem reddere potest: sed postulare
non debet: ne in alterutro: vel pira legē con
iugij: vel contra iudiciū pscientie commit
tat offensionem. Et per predicta pot concordari
diuersitas opinionū que referuntur i su.
con. eo. ii. q. 7. B De matrimonio seruor
um: vide. j. seruus. 3. per totum.

Impedimentum 4° de impe
dimento voti. Anrum votum de cō
tinentia impediatur matrimonium. qm. Du
plex est votum. Quoddā est solenne quod
si per suspensionem sacri ordinis: aut per
pensionem expressam vel tacitam factam
alicui de religionibus approbatus: et tale vo
tum impedit matrimonium contrahendum
et dirimit contractum. Aliud est votum nō
solenne: sed simplex: et hoc si fiat de non
trahendo vel de castitate: et huiusmodi im
pedit matrimonium pendum: et quanto
manifestius est emissum tanto maior debe
tur pena transgressor: non tamen dirimit
matrimonium iam contractum: et eo. q. vo
tum. li. 6. Et de hoc vide in sequenti. s.

Quomodo debeat intelligi q votum
simplex impediatur matrimonium ptraheñdū
qm fm Ray. Inuñ impedit q si ille qui fecit
tale votum postea prestauerit iuramentū ali
cui q eam duceret: debet votum implere et
agere penitentia de iuramento illicito: et q
cic. vel vo. rursus. Idem Boffi. Quod si p
mo iurauit et postea vouit. in hoc casu fm
Boffi. et Boffi. pteualet iuramentum: po
test tñ intrare religionem: vt extra de spon.
commisum. Quod si post tale votum con
trahat per xba de pntenti: non poterit co
gnosceret vxorem sine peccato mortali: qz
adhuc potest intrare religionem. Post q
ho cognouit iam factum est ei illicitum nō
reddere debitum. Unde licz petere non de
beat: reddere tenetur siue petatur expresse si
ue interpretatiue: quod dico qz aliter eēt nī
mis onerosum vxori si oporteret semper ex
presse petere. hec Tho. in 4. di. 38. A
Con. his pte. vi i su. co. li. p. ii. 8. q. 21. B

Quid respondendum cum persona q

fecit votum simplex querit an possit matri-
monium contrahere. Rndeo fm Host. De
bet responderi q non. Et si ultra querit di-
cens: qd si cōtraxero: nūqd tenebit matri-
moniu. nō d3 rīdere: alr peccat: q dat oc-
casione mortaliter peccandi. A aut menti-
tur. A si talibus aggrauandū est peccatum:
quod cōmittunt in p̄bendo: et cauendū ne
detur occasio p̄bendi s; cū. Hosti vt in sū.
confes. eo. ii. q. 22. B De vovis multa alia
habet. f. votum. per totum.

Impedimētum ^{5. de co}
ne ca. nali. Hic p̄mo sciendum q
triplex est cognatio. s. carnalis que dicit cō-
sanguinitas: spūalis que dicitur compater-
nitas: et legalis que dicitur adoptio.

Quid est consanguinitas. R fm Ray.
Est vinculum personarū ab eodez stipite de-
scendentium carnali propagine contractuz
Et dico stipitem illam personam a qua ali-
qui duxerunt originem. Unde et consanguī-
nei dicuntur quasi de vno sanguine proce-
dentes. A Con. et alij doctores: vt in sum
con li. 4. ii. 6. q. i. B

Consanguinitas autem habet tres līne-
as. i. procedit triplici ordine. Prima nāq;
līnea dicitur ascendens: vt pater auus et
huiusmodi. Secunda descendens: vt fili-
us nepos. Tertia collateralium: vt fratres
et fratrum filij: qui et patruales dicuntur.
Hec eadem intellige in feminis: vt in mīse et
auias: in filiis et neptibus: et duobus sororibus et
filiabus earum. A Idem in sum. con. eo.
ii. q. 3. fm Ray. et alios doctores. B

Quomodo computantur gradus con-
sanguinitatis. Rndeo. In līnea ascendentiā
vel descendentiā quilibet persona addi-
ta alicui facit gradum. Unde pater et filius
sunt in primo gradu: nepos in secundo pro-
nepos in tertio. Sed in līnea collateralium
aliter computatur fm leges: et aliter fm ca-
nones. Nam fm leges in computando de-
bemus reuerti ad stipitem: scilicet ad com-
munem personam: et ita duo fratres sunt in
2. gradu: et filij duorum fratrum sunt in 3.
to gradu. Nam computantur omnes per-
sone. s. ascendendo vsq; ad stipitem: et inde
descendendo. S3 fm canones in līnea col-
lateralium non oportet reuerti ad stipitem
quin potius per se duo fratres sunt in pri-
mo gradu: porum filij in secundo et ita vlc-

rius: extra de consan. et affi. tua nos. et extra
de testi. līcz ex quadam. A meli. 35. q. 5
ad sedem. B

Alq; ad quem gradum prohibetur et
non tenet matrimonium. Rndeo fm Joh.
an. inter ascendentes et descendentes p̄-
to perpetuam prohibitionem. A Alij di-
cūt solum vsq; ad quartum gradum etiam
in līnea recta sicut et in transuersali. Alij au-
tem tenent p̄mam dicentes: q si Aldam vi-
ueret non posset contrahere cū aliqua mu-
liere. Et hanc videntur sequi Pe. et Host.
vt in sum. con. eo. ii. q. 5. B S3 inter col-
laterales est vsq; ad quartum gradum cō-
putando fm canones: extra de consanguī.
et affi. non debet. quinimo si alique p̄sone
attinent sibi ex vna parte in primo et vel
3. gradu: et ex alia parte in quinto: bene po-
terunt contrahere: quia in consanguinitate
semper est standum remotiori persone: ex-
tra de consan. et affi. c. vlt. A nisi esset
consuetudo q fieret a gradu stipit. primo
ri: tunc enim illa omnino seruanda sunt: et
quo ad i. impedendum et dirimendum ma-
trimonium: vt in. c. quod dilectio. de consā.
et affi. B Et nota fm Hosti. q l3 cōsan-
guitas q̄sum ad matrimonium contra-
hendum terminetur in. 4. gradu: nec citā
committatur incestus in vteriori gradu et
tamen quantum ad successionem heredi-
tatis durat vsq; ad decimum gradū: vt ha-
bes. s. hereditas. s. 3. A Et ibi de hoc di-
ctum est in additōne. B

Impedimentum ^{6. de}
one spī. uali que cōiter est compa-
ternitas. Abiciendus q cognatio spīritu-
alis. puenit: hoc q qd confert sacm bap-
tismi seu p̄firmationis vel suscipit siue tenet
illum cui tale sacramentum confertur.

Inter quas p̄sonas p̄bitur cognatio spī-
tualis. Respondeo. Inter baptizatum et
eum qui suscipit. Item inter baptizatum et
filios suscipientis. Hoc dico siue sint legiti-
mi siue illegitimi. Sec' si cōt ad optiu: q a-
tales filij suscipientis legitime copulātur ba-
ptizato siue suscepto: vt inno. ponit A. sup
rubrica de cognā. spī. B Trēpirabitur i-
ter baptizatum et uxorem suscipientis si an-
te susceptiōe cognita fuit ab eo. Trē inter
suscipientem et parentes baptizati. Et hec
cognatio impedit et dirimit matrimonium

post contractū. Et que dixi de suscipiente intellige de baptizante: et idē de sacro pfirmationis: et eo. neduz. li. 6°. In alijs sacramentis nulla cognatio spūalis causat: et eo. q. uis. li. 6°. Per cathecismū hō contrahitur spūalis cognatio: q. nō impedit p̄hēdū: s; nō dirimit p̄tū: et eo. p. cathecismū. li. 6°.

Quid si plures sint suscipiētes. q. Prohibetur ne fiat: de p̄se. d. l. 4. non plures: et si multr in pfirmatione. A. ut in co. c. nō ples. B. Si tñ fiat cū oib; p̄bit cognatio spūalis. A. ipediēs et dirimens: ut in. c. qd sequitur. B. et eo. q. uis. li. 6°. S; tñ illi suscipiētes bene possunt p̄here inter se: q. nō p̄hibetur: ut Inno. ponit. A. Con. Doct. ut in sum. con. li. 4°. ii. 7. q. 3. B.

Quid si quis baptizatus tenet ad baptisimū p̄pūū filiū. q. fm Tho. in. 4°. dist. 42. si vir vel mulier hoc fecit in articulo necessitatis seu per errorem nō impeditur exigere seu reddere debitū: et eo. si vir. Si hō fecit per fraudē: impedit exigere: s; tenet reddere. Quod si uterq; fuit in fraude: neuter pōt exigere s; uterq; tenetur exactus reddere: ut Doct. ponit. A. Glo. Ray. eo. ii. §. vi. super hō p̄cto. dicit q. etiam q. fecit in fraudem nō perdit exactionē: q. nō reperit iure p̄bitum: p. quo videt facere dictū. c. si vir. et eo. Sed p̄mū dictū cū Tho. tenet videntur. Pe. Doct. et Doct. ut in su. con. eo. ii. q. 2. B. Et addit q. mell' esset q. uterq; contineret. Eodē etiā modo si vir teneat aliquem filium vxoris sue vel vxor filium mariti sui si ex ignorantia excusatur. si ex malicia: sua fraus nō debet patrocinari: nec propter hoc potest debitum subtrahere: sed non potest exigere. Con. Pe. et Ber.

Atq; spūalis cognatio pcedat ad nepotes et vtiorel. q. non: q. non h; gradus filia q̄ppe mea spūalis s; nō possit contrahere cum filio meo: potest tñ contrahere cum filio filij mei: ar. 30. q. i. c. p°. A. Hoc dixit Inno. super rubrica et de cognat. spū. qd et notatur in sum. con. dicta. q. 3. B.

Aliū aliquis possit successiue habere i vxoreg duas cōmatres. q. Pz ex dictis i §. 2. q. si p° vxor tua tenuit filium alterius an q. cōmiseria ei: poteris habere illā alterā. Si hō tenuit postq; fuit a te cognita nō poteris secūdam habere: eo q. comparet ei° facius es. Si autem alia mulier tenuit filium vxoris tue quē de alio viro habuit: illa mu-

lier est cōmater vxoris tue: sed tua non: siue illa tenuerit anteq; inter vos esset carnalis copula: siue post: ideo poteris illā habere. Et similiter si filius tuus quē de alia genuit ab aliquo suscipiatur: tūc suscipiens est cōpater tuus: nō autem vxoris tue. An si filius tue mortuus eueniret suscipiens poss; contrahere cum illa que fuerat iua vxor: ut Inno. dicit. 30. q. 4. Qui spiritualis. A. Idē in sum. con. eo. ii. q. 10. B.

Aliū si aliquis cognouit aliquam fornicare: et postea sit compater alicuius alterius: pura leuat aliquē de sacro fonte: nunq; etiam illa mulier fornicaria sit cōmater. Rēdeo fm Tho. in. 4°. dist. 42. dicendum q. sicut cōpateritas transit in vxorem que a viro fuerat pus carnali cognita eo q. iam effecti sunt vna caro: ut. 30. q. 4. sigs ex coniugio. pari ratione videt transire ad aliam mulierē carnaliter cognitā q. uis nō fu vxor. Idem sentit glo. super dicto. c. sigs. dicens q. per fornicariū contum acquiritur cōpateritas: q. vna caro efficitur. 32. q. 4. in eo. naz et affinitas acquiritur per fornicariū coniugium. 35. q. 3. de incestis. et c. nec cā. et de eo q. cognō. con. discretionē. Tenetur igitur p. vero q. compateritas contrahitur: ut probatur p. dicta iura: s; q. b; dā mirabile videatur: ideo tenendū q. sic: cui dicto Joh. au. con. in. 6°. A. Ecce mirabile est dictū hoc: ut ex peccato abhominabili oriatur parentela spūalis: sicut ex glacie calor. Et si h° foret meretrix publica et mater spiritualis siue cōmater quasi oīum de ciuitate: et multa valde foret matrimōia illegitima ppter multas que iuguer fiant fornicationes: cuius tñ vi constat edictum de matrimonio sit prohibitum ut quilibet admittatur qui specialiter non p̄bitetur. Nec in hoc casu apparet aliquam p̄bitiōnem a iure fieri. Nec obstat q. carnalis copula sit causa tras mittendī compateritatem de viro ad vxorem: et eōtra: q. illa non est causa solū sed et sacramentū matrimonij. An non reperit aliquod ius dictans hanc transmissionem fieri nisi in ipso matrimonio: ut etiaz asseruat glo. Ray. ut p. in sum. con. li. 4°. r. 7. q. xi. Sili et alij ut et p. in dicto. c. sigs ex coniugio. Puto tamen q. ppter rei grauitatem et doctorum varietatem super hoc nō sit precipianda sententia: sed potius dominus papa consulendus.

Utrum liceat prahere matrimonium
aut sorore filie nec spiritualis. *gn.* quāq;
cū filia mea spirituali non liceat ut dictū est
3. 2. alr essent separandi. 30. q. 1. de eo. 33
q. 2. siq; cū matre. a coniugio in sororis nō
opostet abstinere: sed conceditur. 30. q. 3. il
lud etiam. *A* Idem in sum. con. co. tit. q.
13. fm Ray.

*A*lter ille qui baptizauit aliquā posito q;
sit laicus vel in minoribus ordinibus posuit
prahere cū illa. *gn.* non: q; filia sua spūalis
est: et si praheret dirimendū esset: ex eo. ne
dū li. 6. Similiter nec ille quē presbyt bap
tizauit potest ducere filiā carnalem ipsius
presbyteri: ex eo. c. vlt. nec filius presbyteri
potest illam ducere quā presbyter ille bapti
zauit. Et idē de christmate seu pfirmante di
cendum per predicta tura. Sec^o de sacro pe
nitētie aut alijs sacris: ut. 3. 2. dictū est.

*A*lter filij duo: comparari possunt ma
trimonialiter copulari. *gn.* sic: siue sint geniti
ante cōpatermitatē sine postea: excepta solū
illa persona p quā cōpatermitas est practa
que nūq; potest copulari alicui filiorū sui
patris spiritualis. 30. q. 1. super gb. 2. c. pi
tadium. r. c. non os. 2. ex eo. c. p. *A* nisi cō
suetudo ecclesie q; scādālū generet alr se ha
beret: ut ex de cognā. spū. c. p. Et hoc casu f
uanda est forma consuetudinis tā in pben
do q; in dirimendo: et non solū ecclesie ppe
sed etiā metropolitane vel alia: cū posita
rum: eo. tit. c. super eo. vbi etiā p3 q; semper
est honestū et conueniens ab huiusmodi cō
iugis abstinere: non autē est necessarium
nisi ratione consuetudinis: ut dictū est. *B*

*A*lter pater possit phere cū illa quā filius
eius leuauit. *gn.* potest: ut notatur. 30. q. 3. il
lud. *A* in glo. q; etiā dicit qd sequitur. Ratio
autē est: q; ut practū est: edictum de matri
monio est phibuū: ut q; spūaliter nō phi
betur admittatur: ut notat Ray. in ti. de im
pedimento pditionis. §. i. *B* Sed fili^o nō
pōt phere cū illa quā p leuauit: ut ibidē di
citur: et in §. proximo precedenti habes.

*Q*uid si aliquis vult esse patrīnus. *A*
Melius puto diceretur non vult esse: ideo
fingit. *B* et simulat se tangere puerū: sed
non tangit et responderet hāc soluta. *gn.* deo
fm Guil. Non efficitur patrīnus nisi tāgat
ipsam tenendo seu leuando de sacro foie.
Et simile dicendum est de confirmatione.
A Idem in sum. con. co. ti. q. 24. *B* Si

no teneat et non respondeat: credo: q; nō sit
omnino efficitur cōpater: si intendit agē ut
verus patrīnus. *A* i. illud quod agit pa
trīnus etiam si nō intendat cōpater: ut
p3 in sum. con. co. ti. q. 22. vbi hoc clari^o po
nitur. *B* *A*lī responsio non est de substan
tia cōpatermitatis.

*Utrum aliquis possit fieri compater al
teri* p procuratōrē. *gn.* deo si loquamur so
lū q; ad effectum non erit dubium: q;
ad talem effectū pmittendum vel tenēdū
etiā per procuratōrē quis respondere potest.
S3 si loquamur q; ad verā cōpater
mitatem et cognatiōē spūalem: non pōt
cōtrahi per procuratōrē: ut ponit Archi. p.
1. post mortem. ff. de adop. *A* *B*bi dicit:
Necq; adoptare necq; arrogare quis absq;
necq; p aliū huiusmodi solēnitatem agere
pōt. *B* Et qd videt *B*: extra de pcura. c.
fi. li. 6. *A* *B*bi dicitur q; matrimonij po
test prahi p procuratōrē hūc ad hoc specia
le mandati. *B* soluitur fm cū p id qd nō
turi: ex de pte. ecc. aqua. *A* *B*bi dicit q; epus
nō pōt cōmittere reconciliationem ecclesie
simplici sacerdoti: et sic quod coheret pso
ne nō potest per alium adimpleri. *A* d qd
etiā facit. c. fi. ex de offi. dele. Expressio autē
consensus per quē prahitur matrimonij
bene potest fieri per aliū: dicto. c. si. de pcur.
B Idē Jo. an. in quadā qōne disputata.

*Utrum in pluribus actibus sacramen
talibus regantur plures patrīni.* *gn.* in
cathecismo baptismo et pfirmatione vnus
et idem patrīnus esse pōt: si necessitas cogit: s3
nō est consuetudo romana quin pōt per
singulos actus singuli suscipiant: de conse.
di. 4. in cathecismo.

*Utrum ille q; nō est baptizatus possit ali
quē suscipere in baptismo: vel qui nō ē con
firmatus possit tenere lū pfirmatione.* *gn.* h3
Tho. et Pe. non: q; talis non est mēbrum
ecclesie cuius personam gerit tenens ad sa
cramēta: de conse. di. 4. in baptismo. Et
si de facto siue in necessitate leuat vel tenet
seu etiā baptizat: non contrahit aliq; spūa
lem cognatiōē. Et hic addit *A*. q; si alter
coniugum est baptizatus: nō p etiā nō trāsle
cognatio ad nō baptizati. Idē in pfirmati
one. *A* Glo. in dicto. c. in baptismo. Idē
dictū quo ad suscipiētes: s3 secus dicit esse in
baptizante. Glo. et Ray. dicit q; huiusmo
di cognatio spūalis prahitur etiā inter tu

deos: qñ vnus tenet vel suscipit filiū alter l' us in baptismo vel pfirmatione: vt in sum. con. co. ii. q. 5. Al. simplr con. cū positis i h' §. Dubiū est: id puro q' tutor pars ē eugēda. B Quod si baptizatus teneat filius n' baptizati seu infidelis: bene p'bit compater n'itate: vide. §. pfirmatio facti. §. p'lt.

Atq' religiosus possit fieri patrin' vl' cō pater. §. prohibetur ē abbas et mona chis puer de baptismo suscipe vel bapti zari: et h' l. i. 6. q. 1. placuit. de conse. dil. 4. n' licet. Idē intelligendū ē de oib' religiosiis et canonicis regularib': cū de postu. ex parte. Non. n. licet religiosi cōmatries facere pp' familiaritatem que solet inde prouenire. Al. Idē in sum. con. co. ii. q. vlt. B

Impedimētum gnatio ne legali quesit per adoptionem. Abi sciēdū q' per adoptionē pueniūt tres spēs legalis cognationis. Prima est ascen dentium et descendentiū q' antedū iter pa trem adoptantē et filiū seu filiā nepotem vel nep: ē et h' l. i. adoptatos: et hec indistincte im pedit matrimoniu. qñ p' adoptator nō po test p'here cū filia adoptatiua: nec ē cū ado ptatiua nepre: et h' l. 30. q. 3. ita diligere. Al. etiā post emancipationē: in insti. de nup. §. ergo. B Scdā spēs est collateralium. i. iter si filiū meū naturalē et adoptiuū: et hec im pedit matrimoniu q' diu sunt in p'ate p'is eiusdem. Ea hō soluta. i. morte p'is vl' emā cipatione filij naturalis vel adoptiui nō im pedit: cū co. c. p' 30. q. 3. post susceptū. Ter tia spēs est quali legalis affinitas inter p'ez adoptantē et vxorem filij adoptiui: s'lt iter filij adoptiui: et vxorē patris adoptiui et hec utq' omni tēpore impedit matrimoni um: qñ pater adoptator nunq' pōt p'here cū illa que fuit vxor adoptiui filij etia post emancipationē. ff. de ritu nup. l. nā adopti uo. Al. Incipit adoptiuus. B in insti. de nup. §. p' 1. et 2. Similiter filius adoptiu' post mortem patris adoptiui non pōt p'he re cū illa que fuit vxor adoptiui patris: vt i dicta. l. adoptiuus. Al. Etiam si ante mor tem fuisse emancipat': vt ibi. Et de dictis etiam speciebus habetur in sum. con. li. 4. c. 1. §. 8. B

Nunquid filius adoptiuus potest con trahere cum filia illegitima patris adopti ui. §. 3. Bul. Credo siue p'uidicio q' lic

et q' filius illegitimus potest p'here cum fi lla adoptiua: iuxta notat Aug. 30. q. 3. in p'ncipio. Nam illegitimus filius vel filia n' ē pa tris patre. Al. Iuxta. de nup. §. p'lt. B Con. Post. et Inno. Al. Idem in sum. con. co. ii. q. 9. B

Et iū adoptiuus qui non transit in p'at rem patris adoptantis possit p'rabere cum filia legitima ipsius adoptantis. p'nde: de hac questione varie sunt doctorū opinionēs. Dicitur pōt q' cum iura canonica indistin cte loquuntur de adoptione non distinguē do inter simplr adoptatū. i. qui non transit in p'atrem: et arrogatū q' tranit: innuunt q' qñ ad hoc idem ius su in vtroq' casu. i. q' non possit nisi adoptio prius soluiatur per emancipationē: que emancipatio qñ ad aliquid habet locū etiam in adoptato: et non transeat in p'atrem. C. de adop. l. p'lt. §. si autem. Al. v3 quo ad successionem ab intestato: que datur adoptiui tali nō eman cipato: et non datur emancipato: vt ibi: tunc impeditur matrimoniu cum adoptato siue transeat in p'atrem siue non. Doc tne Ho stien. et Bul. in spe. §. Inno. tenet q' non impediatur qñ adoptatus non tranit: p'atez: vt notat dñs Anto. de Bu. cū co. c. vno et idem dicit Aug. vlt. in sum. con. co. ii. q. x. vbi non p'feritur a. i. quā istaū opinionū. S'lt nec per dñm Anto. vbi. §. ideo nō v' deit precipitanda sententia. B

Quid si adoptiu' durate adoptione cō trahat cū filia legitima adoptantis: nunqd soluetur matrimoniu. §. fm Bul. Quidā dixerūt q' nō: s3 verius tenendū qd Aug. notauit. i. q' soluiatur: cū co. c. vno. Al. Ybi dem dicit: q' diu durat adoptio inter tales nu pue consistere non p'it: s3 p'mā tenet Spe. In scdā aut. i. q' magis matrimoniu solua tur cōiter magis videtur inclinari doctores vt ibidē notat dñs An. d. bu. q. et dicit q' p'm p'it ē dare remediū. i. dissoluedi adoptioz q' dissoluta poterit cōstare m'rimoniu. B

S3 nunqd due persone que ab eodem sunt adoptate p'nt inter se contrahere. §. fm Bul. P'nt: cum nūq' reperitur p'bi bitum: sicut et duo spiritalēs filij alicui' cō trahere possūt et sp'iales cū adoptiuus. Cō. Aug. et Ber. Al. Idē in lū. cō. co. ii. q. xi. B

Atq' inter patrē adoptatē et p'iem ado ptatū siue matrem aliqua cognatio contra hatur. §. fm Tho. et Pe. nulla. Al. Idē

Opedimentum 8° de
impe

Ompedimentum 8° de impe

Que sunt crimina que dirimunt matri
monium iam cōtractum. gendo solū buo.
Primum est: Si quia mulier machinaria fu-
it in mortem alicuius vxoris: et ipsa cū effe-
ctu occiderit aio habendi virgillus in suuz
et similiter si quis machinarius fuerit et cum
effectu occiderit virum alicuius vt habeat
et vxorem: tales li contraxerint perpetuo sūt
separandi. 3i. q. 1. siqs. viuent. Vel siqs iter
fuit suam vt ducat illam cum qua mecha-
tur. hec Tho. in 4. dī. 31. Idem intellige
si qua occidit proprium virum: vt ducat illū
cum quo mechatur. Et Idem in illi. con.
co. ti. q. 2. fm Ray. et glo. eius. B Quia
sua fm quodam intelligitur solus li bum
esse pñū confugium eo q ambo viuerent
fuerat cōmissum adulteriū. Et hoc dixit
glo. Ray. et Soff. vt pz in dica. q. 2. B
Vterior videat opinio Yinno. et Hosti. dicē
huic q sola machinatio mortis cum effectu

Quid si quis occidit maritum adulterum
nō tē aīo vt vxorem eius habeat: sed in bel
lo: vel casu: vel odio. & deo fmi Inno. non
dirimitur matrimonium postea contractū
nūl ad hoc interficeret vt eam duceret: & d
conuer. infi. laudabilē. circa fi. 21 Idē in
sum. con. dicta. q. 2.

Quid ¶ qd precepit mandauit vel con
sultauerit interfecit ⁊ interfecit est g^o f^o Bull.
⁊ Eug. id est est acit interfecit. Sz si non
mandauit au: consultauit: f^o post q^o fuit inter
fectus rati habuit. Dicedum q^o lz al in ma
licijs rati habito retro irabat ⁊ mada
to egparetur: in ppter hoc non dirmitur
matrimonium sequens. Idē Lau. ⁊ Ber.
¶ Idem in Sum. con. dicta. q. 2. B

*Quid quis vxore viuente de facto cō
trahit cum adultera. gendco: distinguendū
est: qz aut ista scitui cū habere aliam vxorē
aut nesciuit. Dico vñ qd ad mortem pūne.
Si ergo qñ eā duxit ipsa scitui qd habebat
aliā non pōt cū illo in matrimonio esse. Si
hō pūe nesciuit qd nunc mortua iam prima
vxore de nouo scit: in ptāte ignoranz ē ma
trimonium ratificare vel diuortium petere
eē de eo q dux. in mñ. quaz pollū. c. pō. t. c.
veniens. ita tñ qd si postq scitui carnali co
pule consenserit non poterit diuortium pe
tere: ar. eē de coniu. ser. c. ptoposuit. t. c. si.
Qd si ab initio quidem scitui ignorans: sed
pūa viuente facta est coniūctio: non debet
pāt q cognoscat: a viro: alē in pēpetuū
mñimonia impediretur: ar. eē de pērip. c.
si. in si. t. c. pñ. in si. 34. q. 2. si hōgo. eē dese*

ad. nup. dñs. Hoc intelligendū est si p̄mūz
matrimonium v̄p̄ fuit: alr non p̄stat im
pedimentū 2°. c̄ de spon. veniens. 7 de ma
tri. 5. c̄. p̄tra inter. ecc. ex litteris. in fl. **A**
Idem in sum. con. eo. ii. q. 3. **B**

S3 qd si mortua iaz p̄ma v̄r n̄ cogno
scat carnalr istā sed az adulterā q̄ secū d̄xe
rat: igit̄ iorāter: s̄z ipse ducat tertiā. q̄ p̄z d̄o
fi. Debet remanere cū tertiā q̄uis postea
etiā cognoscat secundā: c̄ de eo q̄ dux. i. ma.
quā pol. c. veniens. Nam p̄ma viuente cō
sensus habu^o cū scdā nullus fuit: 7 sic n̄ im
pedit consensum tertię. Quin etiā si p̄mōz
tem p̄me carnalr cognouerit scdā que fu
it ignorans istum habuisse vxorem: 7 nunc
etiā ignorās est 7 ipse v̄r p̄hat cū tertiā: ad
huc cum tertiā remanebit: c̄ de elec. bone
memorie 2°. c̄ de coniu. fer. p̄posuit. c. fi.
A Idem in sum. con. eo. ii. q. 4. 2. 5. **B**

Quid si qz vxore viuente cōtraxit 7 cō
cubuit cū duabus vel plurib⁹ in sc̄is. q̄ fm
d̄o sic. locus est gratificationi: qz q̄cūqz
certificat de morte p̄uoris p̄mo cogno
uerit post mortē leg. ime illā tenebit: extra
de eo q̄ dux. in mat. quam pol. veniens. **A**
Idem in sum. con. eo. ii. q. 6. **B**

S3 qualiter intelligit in sc̄a. q̄ p̄z d̄o
fi. qñ h̄z iustā cām ignorandi: v̄r qz vir de
remotis veniens asserbat se nō h̄re vxorē:
c̄ de spon. cum aplica. 3d̄ aut̄ in sc̄a nō cō
mittit adulteriū: qz nō cōmittit sine dolo. ff
ad. l. iul. de adulter. l. p̄t. 34. q. 2. in lectum.
A Idem in sum. con. eo. ii. q. 7. vbi etiāz
additur fm cū dē q̄uer filij etiā legitia viuē
te suscepti legitimi censēt: sicut scd̄m m̄t̄mo
niū i facie ecclie sit d̄ctū. Sec^o si clam. **B**

Az liceat vxorem adulterā occidē. q̄
fm p̄e. 7 d̄o. in. 4. dīl. 37. hoc pōt con
tingere dupl̄r. Uno modo q̄ per iudiciūz
iudicio p̄curat occidit: 7 hoc licet facē amo
re iusticie non litore vindicte. Non tamen
licet hoc fieri in iudicio eccl̄astico: sed ciuī
li. Secundo modo qz extra iudicium occi
dit eam vel facit occidit: 7 hoc nunq̄ licz h̄z
legē diuinā: 7 aliquo casu permutat fm
legē ciuīlē: v̄r qñ inuenit vxorē in actu adu
terij: tūc n. lex p̄pter incitamentū nō punit
A Idem in sum. con. eo. ii. q. 9. **B** Et
intelligit hoc dictū d̄o. q̄ lex non punit. l.
q̄ nō punit morte sicut alia homicidia: sed
tū punit sans acriter: v̄r. ff. de adul. l. adul
terij. §. si maritus, **A** alio incipit. §. impa

tores. 7 ibi dīctur q̄ si occisor erat humilis
seu vilis persona: d̄atur ad opus p̄xtuū
si autem honestior: in insulam relegat̄. **B**
Auz aut̄ viro liceat occidere adulterū: v̄r
de. j. lex. §. 9°. In foro cōscientie tales nihil
ominus puniendi sunt. Vtrū magis peccet
q̄ occidit vxorem q̄ qui occidit matrem: h̄
des. j. vxor. §. p̄t.

Impedimentum 9°. de
ri cultu. l. qñ fidelis p̄hu cūz infide
li: v̄r iudeo vel pagano. **A** v̄r heretico fm
Ray. 7 in sum. con. ii. 4°. ii. 10. q. i. vbi p̄ec
noratur: 7 dī in. c. caue. qd̄ sequitur. sed de h̄
j. §. p̄t. **B** Nam tūc nullū est matrimo
niū. 28. q. i. §. ex h̄is. 7. c. caue. **A** Et 34
7 d̄eutr. 7. p̄hibuit dñs dicens: Nō acci
pies vxorem filij tuis de filiabus alienige
narū: ne traducat eos post deos suos. Sed
tū sponsalia bñ p̄nt p̄hi cū hac conditione:
si infidelis conuertatur. 28. q. i. non opoz
Dec etiam d̄o. 7 p̄e. in. 4°. dīl. 39. **A**
simul cum Ray. v̄r in dicta. q. i.

S3 nūq̄ inter infideles pōt eē mar
monij. q̄ fm d̄o. in. 4. dīl. 39. Inter infi
deles pōt eē matrimonij in q̄m est ordia
tum ad prolem fm perfectionem nature: n̄
autem in q̄m est ordinatum ad ip̄saz fm
perfectionem ḡfe: 7 ideo matrimonij qd̄
ē sed non perfectū. Vñ infidelis cognosces
vxorem non peccat si p̄pter bonū plis aut
illius fidei qua tenetur vxori debuit reddat
Idem. 56. dīl. deinde.

Utrum coniunx puerus ad fidē possit
remanere cū vxore infideli nolente cōuer
t̄ fm d̄o. vbi s̄. Fidelis conuersus potest
cū fidelē remanere sub spe conuersionis si
eam in infidelitate obstinatā non viderit: 7
bene facit cōmanendo. Et de hoc est consi
lium apli. i. Cor. 7. Non tamen tenetur: s̄z
potest dimittere eam cum si ipsa velit ei co
habitare sine contumelia creationis se puer
si non vult. **A** Con. Ray. v̄r in sum. con.
eo. ii. q. 2. **B**

Quid si iudei vel pagani contraxerunt
cum consanguineis fm ritus suos: nūq̄
post conuersionem poterunt remanere. q̄
fm d̄o. in. 4. dīl. 36. Si contraxerint i q̄
dibus diuina lege p̄hibitis: L. iij. 18. tūc
siue vterqz siue alter ad fidem conuertatur
non possunt in talī matrimonio cōmanere
Suaū d̄erunt in gradibus p̄hibitis p̄ sta

uita ecclesie possunt cōmanere si vterq; con-
uertatur vñ si vno puerſo sit spes de puerſio-
ne alterius. **A** Idē in ſū. cō. eo. ii. q. 4. Et
facit eē de diuor. gaudemus.

Quid si infidelis q; conuertitur habeat
plures vxores. **R**fm Tho. vbi. s. Non ſu-
it verū matrimoniū niſi cū pma; q; eēt con-
tra legem nāc. **A**n si talis cū omnib; vxori-
bus puerſat pōt cū pma cohabitare; et alias
d; abijcere iāq; penit; exneat; et si pma cō-
uerſi nollen; nō ppter hoc eſt matrimoniū
cu; aliqua iſta; ſed pōt cū aliqua iſta ſum
de nouo p̄here fm modum qui in ſequenti
6. s. dicitur. **A** Lō. Ray. Moſt. et Ver.
vt in ſum. con. eo. ii. q. 5.

Quid si infidelis repudiata pma vxore
altam duxit et conuertatur. Reſpōdeo
fm Tho. in. 4. diſ. 39. Dicendū q; repudiū
vxoris eſt p̄ legē nāc. **A**n infidelis non licet
repudiare; et ideo si cōuertatur poſtq; ipſe
vna repudiata alteram duxit idem eſt iudi-
cium ſicut de illo q; plures ſimul vxores ha-
bebat; q; teneatur p̄mānti quāz repud; aue-
rat accipere; ſi conuerſa voluerit et alias abij-
cere; vt dictum eſt in p̄ximo. s. **A** Idem
in ſum. con. eo. ii. q. 5.

Quid si ipſa conuerſi noluerit. **R**endeo
fm Tho. vbi ſupra. Si ipſa infidelis vult
cohabitare viro fideli ſine contumelia crea-
toris; et ſine hoc q; ad infidelitatem inducat
poſteſt quidem vir fidelis ab ea diſcedere; ſ; di-
ſcedens non poteſt aliam accipere. Si at
hec vxor infidelis nolit ei cohabitare; vel nō
ſine contumelia creatoris; aut ſi ad inf. deli-
tatem pertrahere nitatur; in his tribus caſſi-
bus vir fidelis diſcedens poteſt alteri p̄ ma-
trimonium copulari. **A** Idē etiā ſi vellet
eū retrahere ad qd cūq; mortale peccatum
eē de diuor. gaudem; s. q; autem. vbi po-
ſtea ſubditur: Quod ſi cōuerſum ad fidem
et illa conuerſa ſequatur ante q; ppter cās p̄
dictas legitimā ille ducat vxorem; eam recu-
pere cōpellitur; nec poterit diſmiſſe obijcere
fornicationem p eo q; nup̄erit alteri niſi ſu-
erit alio fornicata.

Sz nunq; licet viro ad fidem cōuerſo
vxore exiſte in iſt delitate emittere votūz cō-
tinentie **R**endeo fm Tho. in. 4. diſ. 39. Si
poſt puerſionē viri ſit aliqua p̄babilis ſpes
de conuerſione vxoris; nō debet vir votūz
continētie emittere; nec ad aliud matrimo-
nium tranſire; q; vxor difficiliter conuerſe-

retur ſciens ſe ſic priuatam eſſe. Si autē nō
ſit ſpes de conuerſione poteſt ad ſacros or-
dines vel ad religionem accedere prius reg-
ſita vxore q; puerſatur; et tūc ſi poſtq; vir ſa-
cros ordines ſuſceperit; vxor puerſa nō eſt
ſibi vir ſu; reddēdus; ſ; d; ſibi iputare q; ſi
penā tarde puerſionis ſue p̄uatur viro ſuo
A Idē in ſum. con. eo. ii. q. 10.

Si alter coniugū p̄ual; ples quē d; ſ;
ſeq. **R**fm Tho. in. 4. diſ. 39. Si ples pue-
nerit ad etatē p̄fectā libere poſit ſeq; p̄ rētes
quem voluerit. Si autem eſt in minori etatē
tertunc debet dari fidelis non obſtante q; ſi
digeat matris obſequio ad educationem.
Hoc idem h̄etur. s. filius. s. 2. **A** Idē in
ſum. con. eo. ii. q. 12.

Quid si vterq; cōiugū tēpore ſc̄ti ma-
trimoni; erat fidelis; nūc alter labit in infide-
litate. **R**fm Ray. Alter non pōt p̄here.
Hec diſtinguo vix interuenit carnal; co-
pula vel nō. nam in viroq; caſu fidelis nūc
teneatur continere. **A** Idē in ſum. cō. e.
ii. q. 13. et facit eē de diuor. q̄to.

Quid ſi catholicus h̄bit cum heretica
baptizata; nunq; tenet matrimoniū. **R**fm
Tho. in. 4. diſ. 39. verū eſt matrimoniū q;
uis peccet p̄hendendo ſi ſciat hereticā; nō n̄ p-
pter hoc matrimoniū dirimetur; et ſ; ſi al-
quis catholicus ſ; nōdum baptizatus
cū aliqua baptizata p̄heret; nō eēt vix ma-
trimoniū. Idē p̄. Al. et Ray. **A** Idē
in ſum. con. eo. ii. q. 14. et 16.

Atrum infidelis vni; ritus poſſit p̄he-
re cū infidelibus alterius rit; **R**fm Tho.
vbi. s. p̄dō; niſi per aliquod ſus poſituūz
eoz; p̄hibeatur; q; tunc cultus diſparitas i-
pedit matrimoniū. **A** Con. p̄. vt in
ſum. con. eo. ii. q. 15. **B** De materia infide-
lium multa habes. ſ. infidelis. cu; alijs ad
que remittit.

Impedimentum ^{r. de}
ita ſeu metu. vbi p̄ ſciendū q; vio-
lentia ſiue metus ex ſui nāc eſt ſine p̄ſtutunde
ecclesie matrimoniū excludit; q; excludit cō-
ſenſum. **A** ſine quo matrimoniū eſſe non
poteſt; vt in ſum. con. li. 4. ii. xi. q. 1. vbi hec
notantur fm Ray. **B** Et qdē quid ſit
vis h̄es. ſ. vis. s. 1. Et qd ſit met; ſ. met; s. 1.
Atrum coactio impediāt matrimoniū
ſ; duplex eſt coactio. Quēdāz abſoluta q;
ſit p̄ vim; et ſi nō h̄z p̄ſenſū animum in quez

nō cadit coactio. Sz pōt esse coactio ad co-
pulam carnis vel aliud extrinsecū ad quod
trahitur persona inuita: et talis coactio qñ
nō pñtetur in matrimoniu non efficit illud.
Quedā autē coactio ē pñtūnata: et ista fit
p metum qñ. i. quis consentit timore alicu-
tus mali. Super quo sic distinguitur. Du-
plex est metus. Quidā cadit in pñtē vix
et iste excludit matrimoniu: cñ. e. piatū. et
c. ad audientū. cñ de spō. veniē. 2°. Quid
dā hō metus est insufficiens. i. q non cadit
in pñtē vix: et iste non excludit matrimo-
niū. ff. eo. neq timore. Et Idem in sū. cō.
eo. ii. q. 3. B Quis autē est metus q cadit
in pñtē vix habeo. i. metus. §. 2°. Et
Positis ibi adde et vinculationē q dī me-
tus pñtis. ff. eo. i. neq timore. Aduertē-
dū q talis metus dicitur cadere in vnū
q nō dicitur cadere in aliū: et minor metus
magis excusat feminā q vix: et sic iudex hz
diuersitatem personarū vel locor iudicabit
qualis sit metus vel violentia: et sic virū ma-
trimoniu suū aliquod vel nullum: vt nota-
tur in dicta. q. 3. vbi etiā dicitur fm Hosti.
q si filia timore mortis patris in aliquē cō-
sentiat qd verius est q non sit matrimoniu
q nō est liber pñtus: q dā pñtū dicāt. B

Quid si q in captiuitate pñt mat-
rimoniu. gñdeo fm Hosti. si captus ē ab
hostibus seruus factus est: vñ non alr pōt
trahere nisi sicut seruus: de quo. s. impedi-
mentum 3°. Si hō captus est vt cogatur ad
tale matrimoniu contrahendū non vale-
bit: ar. cñ de pcura. accedens. Si vero ex a-
lia causa detinetur: bene potest contrahere.
Et Idem in sū. con. eo. ii. q. 4. Et de ho-
stibus intellige: vt supra bellum pmo. §. 5°.
in additione. B

Quid si mulier post consensum coactū
moram trahat in domo mariti. gñdeo fm
Bui. Si mulier que allegat metum stetit
per annū et dimidium cū marito: aut etiam
minori tempore: dum tamē tantū sit q iurē
arbitrium boni viri pñstandum sit. p con-
sensu: non debet postea audiri: cñ de spon.
ad id. Con. Hosti. et Ver. et componitur ab
eis xpus: Effuge cū poteris: ne pñtū pñ-
teris. ar. ad hoc cñ de spon. consultationi.
Et Idē in sū. con. eo. ii. q. 5. vbi etiam ponit
tur quod dicitur in. §. pmo sequenti. B

Sed quid si post consensum coactum
carnaliter cognoscitur. gñdeo hz Pe. Si

habuit opportunitatem reclamādi psumi-
tur tacite consentire in matrimoniu. Qd si
coacta fuit per vñm absolutā siue metū suf-
ficiētiē nō est matrimoniu: sed si non fuit
sufficiētiē: tunc in iudicio q dem exteriori p-
sumitur pro matrimonio: si tamen vere nō
pñtetur non est matrimoniu.

Quid si ad consensum coactum appo-
nitur iuramentum. gñdeo hz Pe. Tale iu-
ramentum in foro quidez iudiciali dicitur
non fuisse obligatorium: tamē in foro pñtē
ne pñtendum est q impleatur iuramentū
vel saltem per superiorem impetret absolu-
tionem. Con. Sail. et Hugo. Et Idem in
sū. con. eo. ii. q. 6. B

Virū consensus coactus saltem. ex par-
te cogēti faciat matrimoniu. gñ fm Tho.
in. 4. dist. 27. Dicendū q non: qz matrimo-
niū claudicare non potest. Si tñ postmo-
dum cōsentiret coactus: cñ matrimoniu
dūmodo cogens adhuc in suo consētu ma-
neret. Secus si mutauit voluntatem. Et
Con. glo. Ray. et Pe. et addit Pe. q si p-
us cōsentiens postmodū vult dissentire cū
alter velit compelleretur per ecclesiam: psumi-
tur enim manere in eodem consensu: nec ei
licet variare pñtū: vt i sū. cō. eo. ii. q. 7. et ad
h. fac. c. i. cñ de eo q dux. i. ma. quā pol. B

Vir pater possit cogere filios ad pñen-
dū. gñ fm Pe. Nō pōt: neq gñlī nēz spālī
cū aliq: qz in matrimonio regitur cōsēsus
matrimie liber rōne perpetue obligationis
q ibi pñtetur: cñ de spon. regliuit. Nō tñ p-
hoc parētes temere iurant matrimonia fi-
liorū: qz ex natura ipsius cōtractus intelligit
ista pñtio. i. si liberi consenserint: et ipsi parē-
tes obligantur ad inducendū eos. Et Idē
in sū. con. eo. ii. q. 8. et 9. B

Impedimentum^{xi} de imp-
dimento ordinis. Vbi sciendū q
clericū in minoribus ordinibus nisi sint reli-
giosū q pñtentiā pñtetur licet pñt pñere
dist. 32. si q vero. et c. ieritatis. cñ de de. plu. c.
p. 2. 2°. et 3°. Si hō sunt in sacris: pñere nō
pñt: et si pñerint separabiliter matrimoniu
dist. 32. si quis eor. et c. lectores. et c. crudescat
et c. placuit cñ de. vel eo. c. p. 2. 2°.

Etiam ordo possit superuenire mat-
rimonio. gñdeo fm Pe. Coniugatus si or-
dinetur cōsentiente vxore: suscipit ordinē
et executionē: et sic ipsa cō si est in sacris i

intelligitur p̄tinentia p̄fiteri. Et facit. c. fertia
 lum. 32. dist. 2. Si hō nesciente aut n̄ con
 sentiente vxore: recipit q̄dem c̄paraciter: or
 dino: s; non executionē. Et hoc verum
 in ecclia occidentali: secus in orientali: ut in c̄
 sum. con. li. 4. tit. 12. q. 2. In nullo autē
 casu ordo sacer si sup̄ infirmitatē dirimit
 illud: s; dirimit solū postea p̄ctum: ut in c̄
 uaganti Johis. 22. q̄ incipit: Et tunc. Et
 eluendū q̄ faciens se ordinari in sacri
 istia vel p̄dicente vxore peccat mortalr̄ s; 3
 Al. 7 in sū. cō. li. p̄. tit. 8. q. 59. Ebi ē p̄ fm
 Ray. q̄ talis nō potest exigere debitum s; 3
 reddere tenetur et si sit factus ep̄s vel papa
 fm glo. eius. 2. Hugo. nisi vxor possit undū
 ei ad p̄tinentiam 7 q̄ restitutus vxor nō por
 tabit coronā aut habitū monachale cū icā
 dalo vxoris: is il forte factus fuerit monach⁹
 de facto. Con. p̄. 7 addit q̄ tonsurā 7 ha
 bitum clericali tenetur deiecerit si sine scan
 dalo vxoris cē potest: alio non. Tho. etiam
 dicit q̄ vxor non tenetur ei debitum reddē.
 Inno. addit q̄ si talis post mortem vxoris
 p̄bit nō tener matrimonium. Itē Ray. q̄
 si ordinatus mariti vxor consensit: vel dūz
 sciret non p̄trahit sit ei duplex p̄iudiciū
 Unum q̄ oportebit eam de cetero cōtinere
 Aliud q̄ etiā mortuo viro non poterit eūz
 alio p̄trahere: et si p̄terit non tenebit: 7 hoc
 fm quodam p̄pter votum quod videt so
 lūisse ex p̄tione viri. Cui ratio cō. Al.
 s; aut dixerit q̄ p̄pter constitutionē ecclie
 que in hoc casu dirimit matrimoniu. Sed
 certe ista direp̄tio nō fit nisi ratione ordinis
 vel religionis: ut in c. vno de voto. li. 6. Ad
 dū etiam Ray. q̄ si aliqui dixerint q̄ ista
 vxor p̄mon ad ordines sacros teneatur in
 gredi religionem: ego tamen teneo cū Jo.
 Lau. 7 Zan. q̄ non tenetur: s; sufficit si in se
 culo caste viuat quod etiā debz p̄mutere.
 Tho. etiā dicit q̄ non tenetur religionē in
 trare si sibi non timeat de periculo castitatis.
 Idem dicit Al. Idem Hugo. Fallit hoc t; 3
 Ray. in vxore eius q̄ p̄mouendus ē i ep̄m
 q̄ non debet vir cūgi nisi vxor intret religi
 onē: et de cōuer. cōiuga. cōiugat⁹. 7 c. sane
 Con. Inno. Clericus autē ouenialis ut cō
 muni 7 probabilis dicitur sine consensu
 vxoris p̄moueri non debet: ut habetur in
 dicta. q. 59. Item eo. li. q. 60. dicitur q̄ con
 sulendus est papa verum per susceptionem
 sacri ordinis rumpatur matrimonium atē

carnalem copulam sicut per ingressum re
 ligionis: sed hoc videtur hodie declaratu
 q̄ non per prefatam decre. Et tunc. B

Impedimentum ^{de} impe
 dimento ligationis: p̄z quando q̄
 alteri coniugi est alligatus Si quidem all
 gatus est vxori ea viuente aliam accipe nō
 potest: alio adulteriu. cōmuni: extra de spon
 da. licet. Et ibi p̄z q̄ hoc veruz ē etiāz si
 prima matrimonium solū p̄tracū sit per
 verba de p̄sentis: 7 secundū etiā p̄ copulaz
 carnalem. B Sed nec antiquo tempore
 potuit: nisi diuina reuelatione 7 instinctu: ut
 fuit in patriarchis: c̄ de diuor. c. gaudem⁹
 s; p̄. Potest t̄m alter coniugum ante carna
 lem copulam altero inuito ad religionem
 transire: ut dictū est. s. impedimentū p̄. s.
 2. 7 tunc alter cōiugū remanebit lib. P̄or
 quoq; vir vxores dimuere. p̄pter fornicā
 tionē. l. q̄tum ad copulationem 7 de
 bitum coniugale: s; aliā ducere non p̄or. 32
 q. 7. c. p̄. 7. 2. 7. 3. Post mortē hō alteri⁹
 coniugis alter nubere potest cui vult: 7 ifra
 tempus luctus mulier sine pena infamie:
 extra de secundis nup. super illa. Quod si
 alter alligatus est alteri t̄m per sp̄salia: vi
 de. j. spon. alia. s. 8.

Quid si vxor credat vir mortuū 7 con
 trahi cū alio. s; fm Ray. Si credit ex pro
 babili cā: excusatur p̄pter ignorantia facit:
 7 siq; si quos suscepit iudicabitur legiti
 mi. Si t̄m post de morte p̄mi dubitat: d; q̄
 dem reddere debitum s; non exigere: et de
 scōis nup. dñs. S; si p̄cessu ip̄is credit etiā
 p̄babiliter viuere non p̄or debitum exige
 re nec d; reddere periculo adulterij se expo
 nendo. B Immo quando dubitat oīno
 d; reddere: dicto. c. dñs. et si dubiū sit pro
 babile: et de sen. exco. inq̄sitioni. B. Si ve
 ro p̄mius reuertatur vel alr̄ sibi de eius vi
 ta cōstiterit: statz d; recedere a scōo 7 redi
 re ad p̄mū: quod si non fecerit adultera iu
 dicabitur. 34. q. 2. cū per bellicā. 7 c. cū i ca
 p̄tuitate. 7 c. si hōgo. P̄alm⁹ quoq; cā re
 cipere tenet: ut i dicta. c. p̄z: nisi forte illa p̄
 q̄ scilicet de vita p̄mi p̄misit se cognoscere a se
 cundo: 7 sic adultera fuit. Et Idem in sū.
 con. li. 4. tit. 13. q. 3. 7. 4. B

Quid si p̄xi cū aliq̄ putās vir suū vī
 uē q̄ euerit mortu⁹: nūq̄d matrimoniu
 s; fm Bull. Credo sine p̄iudicio mairi

monitū esse in hoc casu. **E**t non distincto
vtrum contrahentes credant hoc sibi lice-
re nec ne: fm eundē: vt in sum. con. eo. ti. q.
2. **Q**uod intelligendū est nisi pster q
coniunx credens impedimentū esse nō intē
debat contrahere. Nam si non est intentio
non est matrimonium: extra de spon. tua.

Quid si vir sit in exercitum contra sa-
racenos vel in regionē lōginquā: et nescitur
virū sit viuus vel mortuus: qd faciet vxor:
fm Ray. contrahere non potest donec
certitudinē recipiat de morte viri: et spō.
in pñtia. aut verisimiliter de morte presumat: cū
vt lite non cōstet. qm frequēter. **E**t. i. p. re-
ceptionē certi nunciū: dicto. c. in pñtia. et in
sum. con. eo. ti. q. 8. vel per iuramentū eius
sub quo militauit: vel etiam sociorum eius
qui mortem eius bene nouerunt fm Ray.
in sum. con. eo. ti. q. 9. vel per vnum testem
fama publica acclamante fm Aug. et glo.
Ray. vel fm Aug. per solam famam publi-
cam si ex alijs presumptionibus videtur ve-
risimile maritum esse mortuum: vel si diu
multum stetit: vel si senex et egrotus recessit
et h^o: vt in sum. con. eo. ti. q. 10. vbi etiam di-
citur fm Hostien. q. de facto contrahens
ante certificationem mortis prioris viri: si
tñ fama publica habeatur q. mortuus sit:
reddere potest debitum: dum tñ eam cōsciē-
tia non remordeat: sed non exigere. Nam ta-
le matrimonium non dirimitur: l3 contra i-
terdictū ecclesie sit contractum. Faciū ē d
secundis nup. c. dominus. **B**

Impedimentum ^{13^o de publi}
ce honestatis iusticia quid sit. Res-
pondeo fm Tho. in. 4°. dist. 41. Est ppin-
tas ex sponsalibus proueniens robur tra-
hens ab ecclesie institutione propter hone-
statem eius. **E**t idem in sum. con. lib. 4°.
ti. 14. q. 1. **B**

Quando aliqui sponsalia inter se pra-
xerunt: nullus de consanguinitate spōsi po-
test sponsam illam habere in vxorem: nec
aliqua de consanguinitate spōse potest spō-
sum illum habere in vtrum: cū de despon.
impu. continebatur. §. vlt. extra de spō. iuue-
ntis. et c. ad audientiam. Et durat hec phi-
bitio vsq. ad quartum gradum ipsorū con-
sanguinitatis: extra de spon. c. sponsam. et
de despon. impu. c. continebatur. in fi. **E**t
idem in sum. con. eo. ti. q. 2. **B**

Quid si sponsalia de iure non teneant.
Rpondeo: si sponsalia fuerunt pura. et certa
etiam si fuerunt nulla ratione consanguini-
tatis affinitatis frigiditatis religionis aut
alia quacūq. ratione oriuntur publice hone-
statis iusticia ad dirimenda sequentia spon-
salia vel mairimonia: nisi fuissent nulla ra-
tione consensus: vtpote quia ambo vel vnus
erat infans: extra de spon. ex sponsalibus. et
c. le. lib. 6°. **E**t istud. c. sequens est. c. si in-
fantes. de despon. impu. vbi etiam patz q. in-
fans dicitur minor septennio cuius despo-
satio non inducit hoc impedimentum: vt
dictum est: nisi traductio secuta fuerit etiam
tempore infantie: tunc enim bene videt hoc
impedimentum inducere etiam ad dirimi-
dum: vt in. c. iuuenis. extra de spon. **B**

Quid si sponsalia cum aliqua
praxit et postmodum cū alia ipsius pūne
consanguinea idem fecit. R. debet prape-
re matrimonium cū pūna. Nam sponsa-
lia sequentia non impediunt precedentia:
extra de spon. ex sponsalibus. li. 6°.

Quid si sponsalia cum aliqua sunt facta
sub conditione et pendente conditione vir
cum alia illius consanguinea contrahit per
xba de presenti. Rpondeo: cum secunda re-
manere debet: quia ex sponsalibus condi-
tionalibus sicut ex non habentibus pñtia
et incertis nō oriuntur publice honestas iusti-
cia: cū de spon. ex sponsalibus. li. 6°.

Quid si duo infantes vel vnus maior
septennio alter minor sponsalia contraxerunt
ipsi vel parētes p eis. R. si facti maiores
septennio p cohabitationē mutuiam: seu alr
xbo vel facto eorū liquido apparet q. in ea-
dem voluntate perdurant: sponsalia pua-
le scunt: als non. Nam ab initio nulla fuerūt
ex defectu consensus: et ideo non inducunt
publice honestatis iusticia: extra de spon.
impu. si infantes. lib. 6°.

Quid si pubes et impubes: vel duo im-
puberes contrahunt matrimonium. R. nō.
Si non erant pxiimi pubertati in qb^o ma-
licia non suppleat etatē: non fit matrimoni-
um. **E**t etiam per aduentum pubertatis: ni-
si per carnis copulā subsecutam: vel aliqū-
modū aliū contrahentes cōsēd cū eiusdem
pseuerantia voluntatis ad pubertatis tēporē
puenisse pñterit euidēter: vt i. de c. c. si infan-
tes. **B** l3 tñ si erāt maiores septennio fuerūt
spōsalia: et ex eisē ducta publice honestas

sticia: extra de despo. ipu. si infans. lib. 6.º.

An ex sponsalibus q̄ pariter p̄ filijs pu
beribus vel impuberib⁹ contrahunt filij ob
ligetur. 8.º. Si expresse vel tacite p̄senserūt:
vt si p̄ntes fuerunt nec p̄dixerūt obligātur:
et in eis oritur publice honestatis iusticia.
Idem dicendū si absentes fuerūt: et postq̄
sciuerunt ratiſcauerūt tacite vel expresse: al
ter sponsalibus factis a parentib⁹ filij nō ob
ligantur: nec oritur publice honestatis iusti
cia: et de despon. impu. si infans. l.º 6. De
sponsalibus habes plura. j. sponsalia.

Impedimentum ^{14.º d} affini
tate qd sit dictus est. s. affinitas. Et
contrahitur affinitas etiā per fornicariā co
pulam. 35. q. 3. nec cā. extra de eo qui cognō.
conſan. vco. sue. discretionem. et c. tue.

Qui sunt affines et in quo gradu. 8.º
Quāuis hactenus multa fuissent genera et
gradus affinitatis: hodie solū est tale gen⁹
q̄ omnes p̄sanguinei vxoris mee sunt mi
hi affines: et in eodem gradu in quo sūt con
sanguinei vxoris. Sicut omnes p̄sanguinei
mei sūt affines vxoris mee: et in eodem gra
du in quo sūt ipsi cōsanguinei mei. Et ver
bi gratia: Soror vxoris mee ē ipsi vxori in
primo gradu p̄sanguinitatis et mihi erit i p̄
mo gradu affinitatis. Filia sororis in 2º gra
du p̄sanguinitatis vxori et mihi 2º. affinita
tis. Idēq̄ vtrinq̄ in ceteris agendū est sicut
cessorib⁹. 35. q. 5. porro. B Et quod dixi
de vxore idem intelligas de quacūq̄ alia
muliere carnaliter cognita: vt in p̄. s. dictū
est. Sed cōsanguinei mei nullo modo sūt
affines cōsanguineis vxoris mee: nec iter
eos matrimonium prohibetur: extra de
conſang. et affini. q̄ super his.

Quid si moritur persona mediāte qua
ptahitur affinitas: vt puta moritur marit⁹
vel vxor sue concubina vel concubitor. 8.º.
Nihilominus remanet affinitas q̄ erat ad
cōsanguineos eius nec potest esse matris
nium inter eos. 35. q. 10. fraternitas. A
Idem in sum. con. libro. 4.º. ii. q. 3. B

Quid si aliquis polluit aliquam extraor
dinarie. i. c. naturalia gen⁹. quāuis tatis po
lutio criminosa sit et dānabilis: non tam ex
hoc ptahitur affinitas. Unde non impedi
untur cōsanguinei viri accipere illā i vxorē:
nec cōsanguineae mulieris accipere il
lum in virum. 35. q. 3. extraordinaria. A

nisi cū hac pollutione concurrant sponsalia
tunc enī impeditur matrimonium p̄pter iu
sticiā publice honestatis: de qua dictum est
in. c. precedenti: vt extra de eo q̄ cognō. con.
c. fraternitati. B Et idem dicendum si vir
intravit claustrū pudoris: sed non peruenit
ad p̄sumationē operis: q̄ talis pollutio nō
facit sanguinis cōmixonē neq̄ carnis vni
tatem. Sed si vir peruenit ad emissionē se
minis etiā si mulier nō emittat: dicendum
videtur s̄z hosti. q̄ affinitas p̄bitur. Suf
ficiat. n. q̄ per hūc modū facta sit admixtio
de qua Tho. et al. dicunt q̄ requiritur. A
dicti Tho. et al. et etiam Iuno. videntur dī
cere q̄ ad affinitatem contrahendā regraf
cōmixtio seminum: et non sufficiat q̄ alī nū
emittat. Sed glo. Ray. sentit cum hostiē.
vt in sum. con. eo. ii. q. 5.

Pone q̄ mortua vxore vir vult accipe
re in vxorem illam que quondam fuit vxor
alicuius d̄ cōsanguinitate p̄mē vxoris: nū
quid potest. 8.º: dicendū q̄ lz nullam semi
nam de p̄sanguinitate p̄mē vxoris possit ac
cipere: q̄ est ibi affinitas: tamen seminam
vxorē olim alicuius de ipsa cōsanguinita
te bene pōt accipere. Et idē dicendum si po
natur filius casus ex parte vxoris. Nam mor
tuo viro lz non possit accipere aliquē virū
de cōsanguinitate p̄mī viri: in virum oliz
maritū alicuius semine de ipsa cōsanguini
tate bene pōt accipere. Nam in tali casu nō
pprie est affinitas nisi in secūdo genere affi
nitatis quod olim imponebatur impedire
hodie non: et eo. non debet. Ad cuius iel
ligentiam sciendū q̄ quicūq̄ affinis me⁹
p̄bit matrimonium cum illa persona quā ac
cepit: dicitur q̄dem mihi affinis sed in secū
do genere: et si hec persona cōtrahat postea
aliud matrimonium illa persona quam acce
pit dicitur mihi affinis in tercio genere. A
De istis generibus affinitas dicit etiā glo.
dicti. c. nō d̄z. et de p̄sanguini. et affini. B
Quid si cognoscat quis cōsanguineā
alicuius in gñto gradu vel supra. 8.º. deo s̄z
Ray. et hosti. non ptahitur affinitas nec
impeditur matrimonium: et si erat cōsanguī
nea vxoris sue in dicto gradu: nō p̄dit vir
ius exigendi debitum suum.

Impedimentum ^{15.º de} inipo
tentia cocundi quid sit 8.º. deo fm
Ray. Est vicium anime vel corporis vel viri

Quid si mulier dicit vir impotentē p-
pter defectum mēbr. g. fm dōstie. virum
esse inspiciendū per honestos homines
de muliere arta dicitur. j. §. xj. Si ho alle-
get excessū mēbr. dicitur ibi dōst. q. papa-
consultus esset, Et videtur hoc casu d-

Virum ariatio mulieris fit semper im-
pedimentum contracti matrimonij. 2° fm
Ray. Si absq; periculo potest subueniri b
necicio medicine vel per futuruzysum viri
ppositionati. 3 De vshu huiusmodi viri

tenendum est: vt. j. dicitur. **B** non impe-
ditur prahere in finem: et de frig. et ma-
le. ex lris. Si ho non pot aliquo modo sui
grau dano et periculo subueniri: certe sepa-
rabitur et poterit se copulare alteri cui for-
sit apta foret vel cuius respectu subueni-
ri possit. Quod si per vias secundi facta sit
idonea primo reddetur primo: etiam si pri-
mus cum alia contraxerit quam in hoc ca-
su diuincere debet et ad primum redire: nisi
ipsa prima ad religionem transierit: et sic so-
lenui voto se attinuerit ad continentiam: tunc
enim remanebit cum secunda cum qua con-
traxerat post factum diuorcium. Item non
tenetur redire ad primum si ipsa alia fuerit for-
nicata ita qd p illas fornicatione vellet eaz di-
uincere quo ad thorum. Si vero ista sim-
plex votum de continentia fecit: et postea n-
hilominus nupsit publice secundo: non po-
test repelli a primo pretextu fornicationis
quali fornicata fuerit ea illo secundo qd diu-
de primo matrimonio dubium erat: sed a-
modo non debet cum illo secundo remane-
re. Nec omnia extra co. fraternitatis. **A**. Ista
intelligenda sunt fm ea que dicuntur j. s.
Quid fiet.

B Quomodo constabit qd illa que fuit se-
parata a primo ppter artitudinem sit facta
idonea ei per vsum cu secundo. **g**endeo fm
Bull. per iuramentum maiornarum a qbus
inspicitur ipsa: vel forsitan vterq. **A** Idem
in lum. con. eo. ii. q. 4.

B Quid fiet si reddita primo cognosci n-
possit. **g** fm Bossi. Remanebit per trien-
nium cu ipso quasi presumatur maleficia-
tus et si interim ea cognoscere potest: cuz il-
lo erit: alia lapso termino restituatur secun-
do sine spe qd iterum reddatur primo. **A**
Idem dicit glo. super dictum. c. fraternita-
tis. l3 glo. Ray. dixerit qd ista restitutio faci-
enda est secundo et tertio et vix ad infinitum.
Et fm Bossi. considerandum est an cogno-
scibilis fuerit primo sicut secundo: puta qz
homines erant eiusdem stature et conditio-
nis et sic restituatur. Sed si no fuerit cogno-
scibilis ppter disparitatem conditionis no
restituatur. Et ad hoc videtur sonare littera
dicti. c. fraternitatis. vt et notatur in lum. con.
eo. ii. q. 5. Unde et si a primo nullo mo pote-
rat cognosci sine corporali periculo non fu-
it inter eos matrimonium fm glo Ray. Ein-
zo. Zan. et Aug. ar. a contrariis sensu in di-

cto. c. fraternitatis. ex vbo ibi posito: absq
corporali periculo. et ar. in. c. ex lris. eo. ut.
fm vnam expositionem. Ideo in hoc casu
si per sequentem vsum secundi viri reddat
idonea primo: non ppter hoc restituatur ei
sz remanebit cu 2: vt i lum. co. eo. ii. q. 6. **B**

B Sed nunqd potest contrahi matrimo-
nium cu illa que est arta si per incisionem po-
test fieri apta. **g** fm Bull. Dicit Aug. qd n-
credit nisi facta incisione. Quod si ante in-
cisionem ducat eam: tunc si facta incisione
adhuc duret primum coensus: sufficit ad ma-
trimonium. **A** Idem in lum. con. eo. ii. q.
2. et s. l3 Aug. dixerit qd sit opus nouo con-
sensu: vt ibi p3. Et ista faciunt contra id qd
habet. s. impedimentum. 3. s. 3. et p his que
ibidem dicuntur in additione. **B** Si ho
non duret vel non de nouo consentiat in ea
aut non carnali cognoscat eam: potest ab
ea recedere et aliam superducere. Quod si
nolit pati incisionem non est cogenda ma-
xime cum timeatur periculum. **A** Idem
in lum. con. eo. ii. q. 10. **B**

B Donec qd est arta vni et apta alteri: nun-
qd potest contrahere. **g** fm Bull. Contra-
dere potest illo cui potest sine periculo com-
sceri cu alio non tenet matrimonium. **A** Idem
in lum. con. eo. ii. q. 9. Idem etiam si mulier
esset inepta ad reddendum debitum ppter las-
titudinem sz Bossi. et insu. co. eo. ii. q. xi. **B**

B Circa impotentia coeundi qn e propter
impedimentum accidentale: puta p castratio-
ne: queritur an tales ptere possint. **g** fm
dubitanter tales q: omnino inepti sunt ad
reddendum debitum contrahere non possunt
et si contraxerint diuidenti sunt qm nullum
est matrimonium: extra eo. qd sedem.

B De impotentia coeundi que est per ma-
leficium. **g**endeo sz Bossi. et Tho. in. 4. di.
34. sic tenendum qd si maleficium superue-
nit matrimonio an carnalem copula: nec
si maleficium est perpetuum impedit et di-
rimuit matrimonium: ita qd celebrato diuor-
tio vir aliam poterit ducere. Similiter et
mulier poterit cum alio contrahere. 33. q. 1.
si per fornicationem ita tamen qd si mulier ipa p-
curauerit maleficium non potest petere di-
uorcium: quia sua culpa ad hoc deuenit. so-
dis. si euangelica. et notatur in dicto. c. si per
fornicationem. **A** s. in glo. **B** Si ho ma-
leficium est temporale non impedit nec di-
rimuit matrimonium. Et a principio qd de ma-

lesicū qdlibz presumitur tpale: s; postq; cō
iuges p triennū sūt cohabitauerūt dātes ope
ram carnali copule si adhuc durat impedi
mentum: presumitur maleficius ēē ppetuū
vt ēē eo. laudabilē. 7. c. vlt. Et Idē dicunt
etiā alij doc. vt p3 in sum. cōn. eo. ti. q. 13. et
14. B Sed qualiter intellēdā sit coha
bitatio triennij: habetur. s. diuortiu. §. o.^o.

Quid si post triennū diuortio celebra
to redeat potentia se cognoscendi. §. o. Ma
rie de hoc sunt opiniones. Tenendum tū ē
fm q; videtur sentire Tho. in. 4. d. 34. v3
q; si maleficiū fuerit vniuersale respectu cu
iuslibet persone: tunc si alteri nupserit ostēdi
tur maleficiū nō fuisse perpetuū: vñ d3
redire ad p̄mum. Si autē maleficiū fuit p̄
culare respectu specialis persone: tunc cu3
vtriq; detur licentia cōtrahendi cū alio nō
potest ad p̄stimum matrimoniu redire: cū
p̄mum matrimoniu nullū sit: et scd3 sit ve
ruz. A Sed certe non video quō aliquo
modo possit sciri q; impedimentum fuerit
vle respectu cuiuslibet persone: q; cū quali
bet haberet expiri per triennū: vt in. c. si.
ēē eo. quod est impossibile. An vt p3 in sum.
cōn. eo. ti. q. 15. Al. dicit simpliciter q; etiā si
p̄as cognoscēdi redeat non restituitur. 33.
q. 1. si per fornicatias. in fi. vt ibi p3. Hoc in
telligendum quando deuentum ē ad secun
dum matrimoniu. Ibi etiā dicitur q; si for
te sanari non potuerit: separari valebant.
Sed postq; alias nuptias expetierint i car
ne illis viuētibz q; nūc fuit p̄oribz quos
reliquerant ēē si possibilitas p̄ubendi eis
red dita fuerit reconciliari nequibunt. B

Utrum maleficiū per aliud malefici
um sit tollendum. §. f3 Tho. vbi s. Si ma
leficiū nō potest remoueri nisi per aliud il
licitū vt per demonis auxiliū vel huiusmo
di: etiā si sciretur posse reuocari: nihilomi
nus impedimentū perpetuū iudicatur: q; a
remedium non est licitū Idem Ipe. Al. et
Hosti. Et addit Hostiē. q; si aliqua reme
dia videantur vana tolerari: potest tamen
retundere vana vana: nō autē dicit de illicitis.
A Sed certe oīa vana remedia nō na
turalia sunt illicita et perniciosa. 26. q. 2. illd.
B Qualiter autē: et quando faciendum sit
diuortiu ppter in potentia: oēdi dicitur: vide §.
diuortiu quasi per totum.

Impedimentum ^{16^o de mfi}

monio p̄cto ē interdictus ecclie. Circa qd
sciendū q; illi inter quos m̄moniu in dā
citur nō debēt p̄heretici p̄traherent n̄ sūt
separandi nisi ad temp^o vt agāt penitentiā
q; mandatu ecclie p̄temperunt: ēē de m̄
monio contrac. p̄tra interd. ecclie p̄ totū.

Interdicta etiā sūt matrimonia etiā de
stinat: et debent p̄mitti bāna: vt oēni ē s. ipe
dimētū p̄. §. 7. Ite de talibus matrimoni
is habes. j. legitimus. §. p̄. 7. s. debet. §. s.
fi. 7. j. matrimonium 3. §. fi.

Impedimentum ^{17^o de impe}
dimēto feriat. Vbi sciendū q; ipe feriatuz
fm Ray. possunt p̄trah. spōialia et etiā ma
trimoniū quod sit solo consentu: sed tradu
ctio vxoris et omnis nuptiaz celebrata p̄
hibetur: ēē de matrimo. p̄trac. p̄ inter. ec. p
torum. 33. q. 4. non op3. et tribus. c. sequen
tibz. A Hosti. tū in sua sūma vt et nōtur i
sum. cōn. ti. 4. n. 27. q. i. dicit se putare q;
etiā p̄hibetur p̄sentis: q; his diebus non
interponit ecclia auctoritatē suam. S3 in
c. capellanus. ēē de fer. hoc non affirmat
l3 opiniones quorundam recut. forte po
test dici q; simplicia sponsalia etiā de p̄
senti nō p̄hibent: vt dicit Ray. cu3 quo cō.
glo. in dicto. c. capellanus. nisi forte fieret cū
magis solēntibus conuiuioruz vel limi
lium: a qbus his temporibz oportet cessare
q; specialr deputata sunt ad penitentiam et
dei honorem. 33. q. 4. non op3. Et hoc casu
potest intelligi dictū Hosti. B Cuius p̄
hibitionis rationē assignat Tho. in. 4. d.
32. dicens hci: Qñ noue sponse traducit
anim^o coniugū magis ex ipsa nouitate ad
curam carnaliū occupatur: et ideo in nupti
is consueuerunt signa multa leticie disolu
te ostendi: et ppter hoc illis temporibus in
qbus hoies precipue debent se ad spiritu
alia eleuare. p̄hibuitur est nuptias celebrari.
Hoc autē est ab aduentu vsq; ad epiphaniā
ppter cōionem que fm antiquos canones
fieri in natiuitate cōter solet. A de conse.
dis. 1. et si non frequēti. 7. c. seculares. B
et a septuagesima vsq; ad octauā pasche p
pter cōionem paschalem: et a tribus dieb^z
ante ascensionē vsq; ad octauā penteco
ste. ppter p̄paracionē ad cōionem illo tē
pore sumendā. Et dē p̄mis duobus tempo
ribus habetur. 33. q. 4. non oportet. et trib^z
se. De vltima extra de fer. capellanus. vbi

etia Bull. dicit qd pñtia facit mortale peccat
Et Jde in sum. dca. q. 1. B Sed tamē vt
Tho. subdit in illis diebus nūq̄ est phibi-
tum debitū exigere: qz non est tanta diltra-
ctio aloz in redditione vel in penione dñi
tū licet in celebratione nuptiaz. A Pōt
dici qd etiā si non sit prohibitū ex pcepto
est in de consilio diligenier amplexēdo: cū
predicta ipa ad priam t deuotionē deputē-
tur: vt p3 p Amb. in sermone de aduentu:
vbi de his loquens dicit. Mō solū ab omī
immūditia sed etiā ab vxoribus pprijs stu-
diosissime continetur. quod t ponit. 33. q.
4. fratres. B Vñ in phibetur exactio d-
bitū in diebus solētibz t ieiunijz: vt dicit
B. debitu coniugale. § 7.

Sed nūqd in predictis diebus includi-
tur octaua epiphie. qd non: qz non inueni-
tur phibitum. Hā t si canon hoc v. uulset
certe exprellit: sicut exprellit de octauis pa-
sche. 33. q. 4. non o3 2°. Sed nec Tho. nec
magister lni. p de ipis octauis aliquā faci-
unt mentionem: lz aug minus bñ dixerint
pñtia. A Dicitū istoru pōt saluari in locis
in quibus est de consuetudine. Hā in pñ-
do matrimonio seruanda est consuetudo
bonesta: extra de consan. t affi. q. dilectio.
B Sūlt non includitur infra predictū ipa
illa dominica que est post penteco. qz ipsū
festum non h3 diem octauum. Unde ipsa
possunt nuptie celebrari: extra de feri. capel-
lanus in fi. A hoc fuit dictum gl. Ray. vt
patet in sum. confel. e. 11. q. 2. Sed in dicto
c. capellanus. hoc nō clare pbat. An t hō
sti. ibidē dicit pñtia. l. q. nuptie n poliunt
fieri in illa dnica post pente. l. qñ agit festū
trinitatis: sed in crastino sic. B

Impubes dicitur cōi-
er infra. 14. annū completum: pu-
ella infra. 12. c. de despon. impu. ex luteris
Hīs enim annis transactis dicuntur anni
discretionis: extra de regu. cū te. A Po-
tius incipit: Lū sumus. t. c. cum viz. Et an
ni discretionis dicuntur a scptēnio supra
quo ad confessionē: vt patet per gl. i. c. ois.
extra de peni. t re. coniuncta glo. in. c. p. d
delic. pu. B t. c. significatū. t exiunc di-
cuntur puberes. Pōt etiam dici pubes q
vel que ex habitu corporis pubertatē ostē-
dit t generare seu cōcipere pōt: c. de despo-
itu. pubēs. An ipubes possit pñt matri-

monium: vide. j. matrimoniu. 2. §. 1. Et an
sponsalia: vide infra sponsalia. §. 4.

Incantatio Requirit infra
§. 5. 2. 6.

Incendiarius dī f3 Ray.
t Bull. g in
cendit auctoritate propria ciuita-
tem vel villam: mansionē vel segetē t sume-
lia aliena malo studio: vt odio vel vindi-
cta. 23. q. vl. pessimā. 12. q. 2. cū deuotissimā
Secus si faceret iussu eius qui habet pote-
statem indicendi bellū quod est iustū. Itē
incendiarius ē qui incēdi facit predicta: aut
consiliū vel auxiliū impendit. A sec° eff3
figs domū propriā vel segetem incenderet:
qz licet peccaret re sua aburendo: non in te-
netur pena incendiarij: nisi dolo malo hoc
faceret. l. vt per incendiū rei sue aliena incē-
deretur: f3 gl. Ray. t Ell. vt in sum. con. li.
2. ti. §. q. 9. B Et dī malo studio: qz sigs ca-
sa t negligentia hoc faciat: nō ludicat vt i-
cendiarius. A hoc verū q̄tum ad penam
sed quo ad interesse damificat bene tenet
ex negligentia: vt. c. ex negligentia: vt in. c.
fi. extra de iniur. Tenetur etiā quo ad penā
si tā lata culpa fuit: vt luxurie aut dolo sit. p
xima: vt in. l. pe. ff. de incen. B Con. hō
sti. t Hoff.

Que pena incendiarij. §. fm legel ē vt
ipse igne cremetur aut capite puniatur. ff.
de incen. rui. t nau. l. qui edes. 2. l. pe. t vlt.
ff. de pe. l. capialitū. § incendiarij. ff. ad. l.
cor. de lica. l. si quis dolo. A Crematur p
prie qui incendia fecerint infra oppidum:
vt in. d. §. incendiarij. Qui vero casa aut vil-
lam: leuius puniunt: vt ibi. Et ita intelligat
qd h3 in. l. qui edes. vbi dī: Qui edes acer-
uum frumētū circa domū posuit: combus-
serit: vincius verberatus igni necari iubet.
Et qd appellatione editiū oēs species edificij
continentur. Sed in dignitate positi capite
puniunt: vt in. d. l. si vbi dī: Qui data opa
in ciuitate incendiū fecerint: si humilioz lo-
co sint bestijs sibi solē: si aliquo gradu
exites id fecerint capite puniuntur: aut cer-
te in iulam deportantur. B Scdm ca-
nones vero ē pena multiplex. Hā incendi-
arius ecclesiariū vel locoꝝ religiosoz vel ci-
uitatū vel spaciū privilegiati in circuitu ec-
clesie: est excoicatus ipso iure: qui etiā post
q̄ fuerit denunciatus non pōt absolui nisi

a papa: vt dictū est. s. absolutio p°. s. 3. r. s.
excōcatio. 4. Que autem sint loca p̄uile
giata hēs. s. emunitas confugientium. s. 3.
Incendiarij hō alioz locoz cum mandā
tibus cōsulentibus r fauētibz sūt excōcā
di. 23. q. 8. sigs mēbroz. r. c. p̄sumā. r isti
etiā postq̄ fuerint denunciati n̄ nisi a papa
p̄nt absoluti: vt dī. s. absolutio p°. s. 3. La
les. n. incendiarij in quibz dā locis ip̄o fa
cto h̄ntur p̄ excōcatōis ex consuetudine: l3
reuera absq̄ p̄stitutione aut s̄nta non ifera
tur excōcatio. A De hoc dic: vt. s. excō
catio p°. s. 6. in additione. B

Incertorum restit
tio siue dispensatio: vide. j. restitu
tio. 6. per totum. B

Incestus quid sit: q̄ graue
habet. s. fornicā
tio. s. i. r. j. luxuria. s. i.

Indulgentia Quis possit
concedere i
dulgentias. s. fm Tho. in. 4°. dī.
20. solus papa: qz ipse solus plenariā h3 po
testatē prout vult pōt indulgentias facere:
cā tñ existente legumina. Archiep̄us quoq̄
l3 non sit iudex ordinarius omnīz de sua
p̄uincia: vt s. archiep̄i. s. 3. potest tamē nō
solū in sua diocesi: sed etiam in tota sua pro
uincia indulgentias concedere dūmō non
excedat statutum generalis p̄cili: extra de
pe. r re. nostro. Item hoc possunt ep̄i i sua
diocesi: nec per peccatū tollitur eis talis po
testas: qz est potestas iurisdictionis. A nisi
eēt peccatū ex quo ligaret aliqua cēsura ec
clesiastica: qz tunc nō pōt absoluere nec li
gare: vt. s. absolutio p°. s. i. h. 2°. B Sa
cerdotes hō parochiales aut decani n̄ pos
sunt nisi sibi ex concessione ab ep̄is facta.
A Sicut nec etiā alij prelati inferiores ep̄is
vt abbates r h3 vt extra de excel. prel. ac
cedentibus. qz eis dispensatio cōis thesauri
commissa nō est: tamen possūt cōcedere p
ticipatiōē bonozum congregatiōis sibi
commisse. Nam hxc participatio sit p̄ mu
tuam charitatem: sed indulgentia requirit
auctoritatem fm p̄e. vt in sum. confel. li.
3. ti. 34. q. 184. qui etiā dicit q̄ confirmat
etiam anteq̄ sit sacerdos potest indulgen
tias facere: r etiā legati non sacerdotes: vt
eē de pe. r re. q̄ autē: qz hxc potestas magis
cōpetit ex iurisdictione q̄ ex ordine. A doli.

vero dicit q̄ electus confirmatus ad ep̄alē
consecrationem tutus faceret si a talibz ab
stineret: maxime si non sit sacerdos: vt pa
ter in ea. q. B Est autem per concilium
limitata quantitas per hunc modū: Quā
do dedicatur ecclesia non debet nec potest
indulgentia extendi vltra annum: siue ab
vno siue a pluribus ep̄is dedicetur. In an
niuersario vero dedicationis: aut etiam ex
quacunq̄ alia causa non potest dari indul
gentia nisi. 40. diez: extra de pe. r re. cū ex
eo. in fi. r hoc siue concedatur ab vno ep̄o
siue a multis: qz nunq̄ excedit predictam
taxationem: ex. de peni. indulgentie. lib. 6.
A Ibi dicitur: Indulgentie que ab vno v
pluribus ep̄is in ecclesiarum dedicationi
bus vel alijs quibz cūq̄ casibus cōcedunt
vires non obtinent si statutum exceſſerint
concilij generalis. B

Sed nunquid indulgentie valent alijs
q̄ subditis eozum qui eas faciunt. gen° va
lent illis quibus proprij ep̄i cōcesserunt vt
proſunt extra de pe. qd̄ autem. A Et non
solum ep̄i: sed etiam proprij sacerdo
res inferiores hoc p̄nt cōcedē fm quos
dam: quia tunc non ip̄i dant eis indulgen
tiam: sed concedunt vt remissiones ab ep̄
iscopis facte eis proſint: vt sic in absolutiōe
penitentis per diuersos modos prouideāt
liberandi a peccatis r a penis: quod est of
ficij sacerdotalis. Et cum hoc con. A doli.
r Bull. du. dicens q̄ cum confitens habet
multa peccata mortalia pro quibz forte to
ta vita hominis q̄sum ad septēnem p̄ntiaz
non sufficeret: tunc sacerdos hoc exponat
penitenti r addat: Unde inungo tibi q̄
diu viues dicas totiens in die pater noster
vel simile: qz penitentie arbitrarie sunt. De
bet etiam dicere: Concedo tibi q̄ proſint ti
bi omnes remissiones a quocunq̄ fuerit al
ei non prodeſſent. d. c. q̄ autem. vt in sum.
con. co. ti. q. 189. B Qñ autem extrane
ep̄s dat indulgentiam in vno loco: indulge
tia eius valet tñ subditis suis: vt A doli. dī
cit. A et alijs quibus concessum est: vt
statim patuit. B

Atq̄ indulgentie faciente sint pro sub
sidio sp̄ali. s. fm Tho. r p̄e. in. 4°. dī. 20.
Pro sp̄alibus non sūt sp̄alia dāda: ideo
indulgentie dande sunt principaliter p̄ vti
litate sp̄ali r non pro subsidio temporalī.
A Idem in sum. con. e. ti. q. 185. B

An indulgentie i foro binimo aliqd valeant? **R.** fm **Pe.** vbi. s. in ecclesia est thesaurus meritorum tam ipsius ecclesie xp̄i cuius thesauri prelatus habz clauem: et dispensare potest: sic indulgentia valet. Quatuor tñ requiruntur ad hoc vt valeant: duo ex parte dantis. s. auctoritas et cā rōnabilis: alia duo ex parte suscipientis. s. qd sit i statu merendi et vt faciat illud p quo indulgentia datur. **Lō. Tho. et Al.** **A.** Id in sum. con. eo. ii. q. 180. vbi etiam dicit qd cā rōnabilis est vtilitas ecclesie: quia thesauri ecclesie p eius necessitatibus dispensādi sunt. **B.** Valētagit indulgentie q̄tum tum sonāt: v3. 40. dies indulgentie valent tātū q̄tū. 40. dies pñie fm taxationem faciam: siue a iure siue a sacerdote siue a iusti cia diuina. Dies enim isti siue anni nō sunt anni celi nec purgatorii: sed mūdi: et sicut in mundo. 40. dies penitentie plus valēt vni perficienti cū maiori seruiore q̄ valeant alteris: ita. 40. dies indulgentie plus valēt illi q cū maiori charitate seu rei date quātitate accedit. **Saxcō. Tho.** et addit q q vicinior ē ecclesie: et ē sacerdotis et clericis: et conse quāt indulgentiam sicut remoti. **A.** Idē in sum. con. e. ii. q. 181. **B.**

Quid cū pñia alicuius est. 7. annorū et ipse successiue dat. 7. nūmos ecclesie alicui que habet indulgentias vnus annu: nūqd liberatus est. **R.** fm **Dost.** non est dubius qd liberatus est quo ad ecclesiam militantiē extra de pe. et re. cum ex eo. s. adhec. prelatus tamen si indiscrete facit huiusmodi indulgentias se onerat. Et consultimus qd ille qui acquirit huiusmodi indulgentias non vta tur eis in hac vita sed reseruet in purgatorio vbi grauissima erit pena. **A.** Idem in sum. con. eo. ii. q. 182.

An quis totiens habeat indulgentias quotiens intrat ecclesiam vbi posita est. **R.** fm **Tho.** in. 4. di. 20. Aliqñ indulgentia de terminata est ad tps: puta quicunq; vadit ad talē ecclesiā vsq; ad tale tps hēat tantū de indulgentia: et tūc intelligit semel tñ. Ali qñ indulgentia est perēnis: sicut in ecclesia beati Petri in Roma. 40. diez: et tūc quoties quis vadit toties indulgentia psequi. **A.** Idē in sū. cō. li. 3. ti. 3. 4. q. 183. **B.**

Quibus prosunt indulgentie. **Rm.** fm **Pe.** Non valent exiābus in peccato mor-

tali: qz manente offensa: reatus pene tolli n̄ potest. Valent autem religiosis sicut secu ribus. Quin etiam si sit indulgentia de dā do possunt dare si non habeant admistrā tionem vel licentiam dandi a suis prelatis. Prelatus etiam licet sibi ipsi primo et prin cipaliter indulgentiam dare non possit: po test tñ vii indulgentia alijs data: et sub eadē forma. **Con. Tho.** vbi. s. **A.** Idem in sū. con. e. ii. q. 186. **B.**

Utrum indulgentia valeat illi qui liben ter faceret illud pro quo datur: sed non po test. **R.** deo fm **Tho.** in. 4. di. 20. nō: quia indulgentia tñ datur sub hac forma. s. vi fa ciat: vel det hoc vt illud. Idē **Al.** **A.** Idē in sum. con. e. ii. q. 187. **B.**

Utrum vnus possit alteri indulgentias mereri. **R.** respondeo scdm **Tho.** in. dist. 45. Non potest: nisi procedat ex intentione dā tis. Unde posset si indulgentia fieret hō mo do: dicendo qd ille qui facit vel pro quo sit habeat talem indulgentiam. **Con. Al.** **A.** Idem in sum. confes. eo. titu. q. 188. **B.**

Et simile dicendum est de his qui sunt in purgatorio: qd si fiat sub hac forma: Qui cunq; fecerit hoc vel illud ipse vel alius pro quo facit in purgatorio detentus habeat ta lem indulgentiam valebit illi: al non. Nec propter hoc sequitur qd prelatus possit pro suo arbitrio animas a purgatorio liberare quia ad hoc qd indulgentie valeant requi ritur causa conueniens indulgentias faciē di. **Concor. Petrus et Innocen.** **A.** Si militer **Ray.** et glo. eius. Sed **Dost.** di cit simpliciter qd ex vi indulgentie non va lent huiusmodi defunctis remissiones: cu3 non sint de foro ecclesie: sed bona opera q bus quis meretur indulgentiam vt elemo syne vel peregrinationes valent eis sicut et alia suffragia ecclesiastice emunitatis: vt in summa confes. eo. titulo. q. 191. Sed cer te non videtur ratio quare ad defunctos pos sit transferri meritum bonorum operum: et non meritum xp̄i vel militantis ecclesie. vñ de si papa huiusmodi faceret indulgentias: non deberemus os ponere in celum de ple nitudine potestatis eius temere dubitādo fm glo **Ray.** et in dca q. 191. **B.**

Quid de illo qui consequitur generalē indulgentiam positā per papam. **R.** spō deo fz **Dost.** statim euolat si in tali statu

Decedat. **A** Con. gl. Ray. vt in sū. con. e. n. q. 182. **B**

Atū cruce signatus qui moritur an q̄ iter arripiat hēat indulgentiā. q̄ s3 Tho. in quolibet. Forma consideranda ē. nam si concedatur accipiētibus cruce statim habet ēt si decedat ante q̄ iter arripiat: secus si cōcedatur transeūtibz. **A** Con. glo. Ray. vt in sū. cō. e. n. q. 192. **B**. Precipit i. hūc obediētie sub pena excoicationis. **A** ter. dicit sub interminatione maledictiōis eterne: vt in cle. religiosi. de pūil. de q̄ j. **B** religiosi ne predicent indulgentias indulgentias: vt in cle. religiosi. de pūil. De questu arijs q̄ portāt indulgentias aut predicant i. habetur. j. questuarij.

Infamis Duobus modis ē aliquis infamis. i. de facto et de iure. Infamis de facto est cuius apud bonos et graues grauata est opinio super crimine aliquo. Infamis de iure est quem ius ponit esse infamem: vt qui conuictus est de furto vel qui pugnat in harena. p. lucro: et plura huiusmodi. **A** hoc fuit dictum glo. Ray. vt patet in sum. con. li. 3. ti. 25. q. i. **B** Omnis autem infamis tam de iure q̄ de facto debet repellī a promotione: siue sit dignitas siue ordo: quia porte dignitatis infamibus patere non debent. di. si. qui in aliquo. et de iure i. infamibus li. 6. **A** hoc fuit dictum Ray. vt p3 in dicta. q. i. **B** Item infamis non potest esse iudex vel procurator: et de iudic. c. de putati. **A** parū videtur facere: sed plus facit de i. c. infamibus. **B** Item repellit ab accusando. ff. de accus. l. q. accusare. Item a testificando: nisi in casibus: extra de testi. c. testimonium. **A** nisi eēt in integrū restitutus vt. j. testi. §. 5. **B** Item a postulando ff. de postu. l. i. de qua postulatione hēs. j. postulatio. §. si. Nec autē de infamibus sic sufficienter dicta sufficiant. Alia plura potes videre. 3. q. 7. §. porro. in tex. et gl. Qualliter et q̄ infamatis sit indicenda purgatio vide infra purgatio. §. 2.

Infidelis Atū liceat fidelibus cōicare cum infidelibus. q̄ s3 Tho. 2. 2. q. x. Qui in fide firmi sunt: ita q̄ ex eoz cōicatione cū infidelibus sperant magis illorum conuersio q̄ horum subuersio non sūt prohibendi cōicare cum infidelibus. Simpli-

ces autem et infirmi prohibēdi sunt ne sine magna necessitate cū eis conuersentur.

Que infidelitas sit grauius peccatum. q̄ s3 Tho. vbi. s. Heretici quidē qui p̄fiteantur legē euangelij et eam corrūpūti grauius peccant q̄ iudei qui fidē nunq̄ susceperunt: et iudei q̄ susceperūt figuram eius i veteri lege: quā male interpretantes corrūpūt: grauius peccat q̄ gentes qui nullo mō fidem euangelij susceperūt. Possent tamen fm quid aliter comparari.

Atq̄ cū infidelibus sit disputandū. q̄ s3 Tho. vbi. s. In disputatione fidei cōtra hereticoz duo sūt considerāda. Anū ex parte disputantis: q̄ si disputat i. q̄ de fide dubius: et experiri volens veritatem: tunc peccat proculdubio i. q̄ infidelis. Si autē disputat ad confutandū errores vel ad exercitiū: laudabile est. Aliud est considerandū ex parte audientū: verum ipsi sunt instructi et firmi in fide: tunc. n. nullū est periculū disputare. Aut si audientes sint simplices et in fide titubantes. Circa tales distinguendū est: q̄ si sunt solliciti ab infidelibus nutentibus in eis fidem corrumpere: tunc necesse ē publice disputare dūmō inueniāt aliq̄ ad hoc idonei. Per hoc enim simplices in fide firmabuntur et tolletur infidelibus decipiendi facultas. Si vero non sunt solliciti: tunc periculosū est publice disputare de fide coram simplicibus quoz fides etiā ex hoc ipso est firmior q̄ nihil diuersū audierunt: et ideo non expedit eis vt audiant vtrūba infidelium disputantū contra fidē. prohibentur quoq̄ oēs laici disputare de fide publice vel occulte: extra de hereti. quicūq̄ li. 6. **A** Et ibi dicitur: Qui vero contrafecerit excoicationis laqueo innodetur. **B** Atū liceat infideles trahere ad fidē p aliquā data munera: vide j. munus. §. 2. et j. iude 3. §. p. circa si. Infidelis matrimonij de hoc q̄ s3 impediētū q̄ de dispari cultu per totū. Item de infidelibz hereticis vide. s. hereticus de iudeis. j. iude. De saracenis. j. saracen.

Ingratitudo Atū sit peccatum mortale. q̄ s3 Tho. 2. 2. q. 107. In q̄ s3 dī aliq̄ duplici. Ano mō p solā omissionē: puta q̄ nō recognoscit vel retribuit vices. p bñficio accepto: et hoc nō sp est peccatū mortale. Nam si ingratus spernit

illud ad quod non tenetur. Et .i. ex obli-
gatione necessitatis: sed ex debito ingratu-
tudinis: quod est vt hō aliquid liberaliter
tribuat etiam ad quod non tenetur fm cū
dem 2°. ibidem. B non peccat morta-
liter: sed venialiter: qz p̄uenit ex negli-
gētia q̄dā seu indispositiōe. Et .i. hominis
ad hūmānitatem: vt patet ibidem. B p̄t in
eē mortale p̄pter interiorē contempnū
aut si subtrahat illud qd ex necessitate de-
betur beneficio siue simplr siue i aliquo neces-
sarius gradu. Et vt si omittet facere qd
promittit p̄pter acceptum beneficiū: aut
si beneficiū non subueniret cum posset i
notabili necessitate. B Alio modo dicitur in-
gratus nō solum qz p̄termittit sed et contra-
rium agit. Et hoc etiam fm conditionē ei⁹
quod agitur qñqz est peccatum mortale:
qñqz veniale.

Aliū ingratias de uicinia sunt subtrahen-
da. fm 2° 2°. ibi. 3. circa ingratias duo
sunt consideranda. p̄mo quidem qz ipse sit
dignus pati: et sic certum est qz meretur bñ-
ficij subtractionem. 2° considerandum ē qz
oporteat beneficiū facere. p̄mo nāqz nō de-
bet esse facilis ad ingratitudinē iudicandā
Nam forte non occurrat beneficiato facul-
tas aut debita opportunitas retribuendi. 2°
dicitur tendere ad hoc qz de ingrato gratuz fa-
ciat: qd si non pōt p̄mo beneficio facere for-
te faciet secūdo. Si nō ex beneficijs mul-
tiplicatis ingratitudinem angeat et petior si-
at: dicitur a bñficijs cessare exhibitione.

In iuria. Quedā est enormis
quedam non: vt. 5.
enormia. §. 2. Et Meli⁹ supra ab-
solutio 2°. §. si in additione.

Atqz aggrauatur iuria ex hoc qz cōmittat
in personā pluribus conuinctam. fm 2° fm
2°. 2° q. 65. Ceteris paribus q̄to aliq⁹
iuria in plures redundat: tanto est graui⁹
peccatum. Et inde est qz grauius peccatur
ē si aliquis percutiat principem qz p̄uaria
personam: qz redundat in iniuriam totius
multitudinis. Cum autem infertur iniuria
in personam conuictā alteri qualitercūqz
tunc iniuria in illo pertinet ad duas perso-
nas: et ex hoc ipso aggrauatur peccatū. Quō-
modo quādo liceat iniuriā persone vel reruz re-
pellere: vide supra bellū p^o. §. 2. De mā iniu-
riar. vide. j. panētia.

In iusticia. Anrum facit in
iusticiam si imper
peccet mortaliter. fm 2° 2°. 2°. q. 105. sic
scdā scdā q. 70. cum iniusticia consistat i no-
cumento alterius: manifestum est qz cōtra-
riatur charitati: et sic ex suo genere ē pecca-
tum mortale. Ille in qui in paruis facit iu-
sticiam defuit a perfectione eius quod ē iu-
stus facere: in q̄tum pōt reputari non esse
omnino 3 voluntatem eius qui hoc parit:
puta si auferat aliquis alicui vnum pomum
vel aliquid tale de quo probabile est qz ille
non ledatur: nec ei displiceat. De iniusticia
iudicis ecclesiastici vide j. iudex 2°. §. si. Et
Immo. §. p^o. B Bre multa circa iniustici-
am iudicis: vide. j. iudex p^o. §. 3. et se.

In obedientia. Anrum sit
peccatum
mortale. fm 2° 2°. 2°. q. 105. sic
Nam inobedientia contrariatur charitati
dei que exigit vt eius p̄ceptis obediat. In
p̄ceptis autem diuinis continentur qz
etiam superioribus obediat. Ande ro. 13
Qui resistit potestati: dei ordinationi resi-
stet. Item contrariatur dilectioni proximi
in q̄tum superior proximo subtrahit obe-
dientiam quam ei dicit. Si autē prelati ali-
quis tot p̄cepta ingerat qz subdiuus ea im-
plere non possit excusatur. De obedientia
hī. j. obedientia per totum.

In inquisitio. Sciendū qz tri-
bus modis pro-
ceditur contra aliquem de crimine
videlicet per accusationem denunciationem
et inquisitionē. Et qdē quō deat fieri accusa-
tio hī supra accusare. et supra accusatus. ad
denunciationē nō dicitur p̄cedē charitatiua
admonitio: ex de accu. super his. r. c. qua-
lit et qñ 2°. Et ad inquisitionē p̄cedē dicitur cla-
morosa insinuatio: vt in. d. c. qualiter. Ad-
dis et quartus modus. i. cum crimen obijci-
tur per modū exceptionis: de quo agitur i
fra inscriptio. §. l. r. 2.

Quādo a quo sit procedendū ad inquisi-
tionē. fm 2°. cū subditus aliquis vel etiam pre-
latus offendit si per clamorem et famā ad
aures superiores peruenerit: non quidē or-
tā a maluolis et maledictis: sed a p̄uicis
et honestis: et non semel tñ sed sepe debet ve-
ritatem diligenti⁹ perscrutari vt puniat si
o: non tāqz idem sit accusator et iudex: sed
quasi denunciante fama: extra de accu. q̄lit

et qñ 2º. et extra de simo. l. 3. hēl. **A** In. d. c. qualiter. non dicitur de oru infamie: i. s. denūciatōe q̄ facienda est a prouidis et honestis. Sufficit n. fm Ray. q. apud bonos et graues quis sit diffamatus: non distinctio a qbº oru hāt infamia: qz infamia ab icerto auctore pcedit: de p̄se. di. 4. l. actū. Con. Ver. et Hosti. in. d. c. qualiter. et in sū. con. l. 3. ti. 33. q. 5. Et addit q. tūc purgatio ē idicenda salte ppter scandalū: ar. extra d pur. ca. accedens. Addit Hosti. Si non oio cōsta ret q. a maliuolis orta infamia ē: nec scādalū imineret: nec mulnū sparsa ē infamia non ē de necessitate purgatio indicenda: extra de pur. ca. cū in iuētute. Item vt p3 ibidē Al. dicit q. ad inquisitionē pceditur ex quatuor causis. i. ex clamorosa istinuatōne: vt dēn ē. Item ppter scandalū timorē quod potest turbare eccliam: siue sit vnus adeo potens q. ipse scandalizatus potest ecclesie scandalum suscitare: siue sint plures. Ad remotionē autem talis scandalū idicē purgatio: et illa sequitur inquit inquisitionem. Item pōt fieri inquisitio p̄ eum q. suspectus est suo prelato vel principi terre vel alijs bonis viris: q. ex hoc indicitur purgatio. Item fit inquisitio ppter periculū ēt sine infamia sicut fit in heresi et in alijs criminibus que serpiūt in occulto. Ibidē etiā p3 fm Hosti. qualiter ep̄s ex offō suo visitet quolibet anno quālibet eccliam etiam si nulla precedat infamia: et tunc inquirē d3 ex offō puro tā de clericis q̄ de laicis. Dic etiā q. archiep̄s ppter visitat si de consuetudine hoc hēat: postea ep̄s de iure cōi: postremo archiep̄s eodē iure: et legatus ab apli. ca sede missus. Et p̄ hoc n̄ currit p̄scriptio: eē de p̄scrip. cū n̄ liceat. qz nisi visitaretur aia piclaretur: p̄uilegia n̄ bene possunt extimere. Nec omnia in. d. q. 5. **B**

Qualiter pcedendū sit in inquisitione q̄ fit p̄ singularem personā. p̄mo qdem sciendum q. d3 fieri in loco vbi conuersat persona de qua est inquirendus. 23. q. i. paratº. extra de elec. postq. et extra d p̄scrip. quosdam. Citabitur autē ipse p̄ quem inquirēdū est: et sic debet ēē p̄sens nisi per cōtumaciā se absentauerit: et debet fieri corā ecclie senioribus. Ad de istis senioribº non dicitur in. c. allatio: sed bene dic Hosti. Et pōt intelligi de legitimis officialibº iudicis inquirentis. **B** Itē exponenda sūt

et illa capla de quibus fuerit inquirendum vt facultatē hēat defendendi se. Et non solū dicta testium sunt ei dicenda: sed etiā nomina eorū: vt quid et a quo sit dictus appareat et ne suppressione nominum detur audacia infamandi. **A** Dicit tñ Hosti. q. cauti iudices conlucuerūt tradere depositiones sine nominibus et nomina sine depositionibº ppter testium eundanda pericula: vt in summa cō. l. 3. ti. 31. q. 6. **B** Itē admittende sunt exceptiones et replicationes legitime. Nec omnia extra de accu. qualiter et qñ. 2º. et 5. q. 2. si p̄mates. Et talis quidem potest opponē contra inquisitores de suscepto: vt sit criminofus et contra denunciatorē. **A** .i. denunciante: vt in dicta. q. 6. **B** vel litteras ad inquirendum impetratas et contra testes et dicta eorum: extra de accu. cum oporteat. et c. cū dilectus 2º. Nam non debent admitti testes nisi legumini: extra d se. et re iudi. cum. 3. et 2. Item inquisitor debet facere iurare et testificari etiam illos q. denunciarunt: extra de simo. licet hēl. secº est in via accusationis: quia accusator non potest esse testis: extra de accu. cū. p. Itē sciendum q. in nullo crimine potest procedi ad inquirendū ex denunciatione nisi p̄cesserit fraterna correctio: vt in. d. c. licet. de quo vide d. correctio fraterna. §. 5.

Qualiter pcedendū sit in inquisitione generali: puta cum committitur alicui inquisitio ecclesie in capite q̄ in membris. p̄ debet procedi de piano et sine strepitu iudicij: euz non debeat seruos dei talibus implicari: extra de accu. olim. non ita q. ordo iudicarius oio p̄termittatur: sed per modum qui habetur. i. iudicium. §. i. Item in tali inquisitione recipiuntur testes quales i ecclesia inueniuntur: quia que domi sunt p̄ domesticos probari oportet: extra de testi. veniens. 2º.

In quo differt inquisitio quam facit iudex ex offō ad clamorē fame: et ea ad quaz proceditur alio pcurare siue promouente. 2º. In multis. Nam cū procedit ex officio tunc ei contra quem inquiritur cogendus est iurare q. respondeat veritatem ad interrogata: et hoc dico siue inquiratur contra determinatam personam siue cōtra cōuentum. Si vero proceditur alio pcuratore: non est aduersarius cogēdus iurare: ne ppter hoc promotor inquisitionis possit

instrui: sed ipse tenetur probare suam intentionem: aliter punietur suspensione vel huiusmodi. **A** .i. suspēdetur ab officio et beneficio: vt in. c. cum dilectus. de quo. j. **B** donec se purgauerit q̄ non animo calumniandi crimina p̄posuit: extra de calum. c. cā dilectus. Item cum inquisitor ex officio procedit publicis attestacionibus potest denuo ab alijs testibus inquirere: vt. 2. q. 5. habet. 2. c. mēnam. Cū vero alto pcurante sit tunc publicis attestacionibus n̄ recipiētur alij testes: qz̄ timet de subornatione. **A** Idē in sū. cō. in. d. q. 6. **B**

Que forma iuramenti testij in cā inquisitionis. **g**° Si est p̄sonā et crimen deter nuntium: iurat testis q̄ sup crimine dicet plenā veritatē: extra de simo. l3 heli. Si vero est inquisitio super statu ecclesie iurat de his dicere q̄ scit vel credit in ecclesia refo rmandi: vel q̄ respondat ad interrogata: extra de accu. cum dilectus. Et nota q̄ i talibus iuramentis non debet nec solet iurari de occultis. Nam secretorū solus de^o iudex et cognitor ē: di. 32. erubescant. 2. 2. q. 5. consuluisti. et solum deū habet ultorem. C. de iuratu. l. i. iurisiurandi **A** Dic vocā ce culta sine secreta fm̄ Sūil. 2. in. d. q. 6. non solum secretum confessionis: sed et officium de quo quis nō est infamatus. Et addit q̄ si aliquis infamatus sit de aliquo crimine: puta de fornicatione: et super hoc crimine fiat inquisitio: debet testis etiam dicere secretas circūstantias quas nouit iurauerit tenere secretum. Item q̄ quādo fit inquisitio generalis: tunc si de occultis de quibus nō precessit infamia aliqd dixerit testes nō valebūt deū eorū: nec ille q̄ quem deposuerūt ppter hoc erit puniendus: vt extra de accu. inquisitionis. **B**

Quā fit inquisitio in aliquo monasterio quis pronūciabit de expensis inquisitori vel monachi q̄ psequitur contra abbatē. **g**° p omnib⁹ d3 puidet de rebus monasterij: et nō nū denūciātib⁹ seu accusātib⁹: sed et quos iudices ad prosecutionē negocij idoneos duxerint assumēdos: cē de accu. ex parte. 2. c. olim. **A** In his. c. nihil dici videtur de expensis inquisitoris l3 aliorum predictorū m̄. **B**

An durat inquisitio de monachi debeant obedire abbati. **g**° Debet in lici et honesti dūmō nō impediāt psecutio negocij: cē d

accu. ex parte. 2. c. olim.

Nō pōt p̄latus inferior suis subditis interdicare ne reuelēt statū suū vel ecclesie sue aut personarū his qui missi sūt ad inquirendū corrigendū et refo rmandū: nec tenēt sentētie excoicatiois: suspēcionis vel interdicti p̄ h⁹ late: nec et iuramēta vel promissiones et obligatiōes alie facte ad celandū. Insuper ab inquisitoribus talis temeritas aiaduersione digna p̄cipitur castigari: cē de offici. or. qz̄ plen⁹ li. 6.

Postq̄ corā eo q̄ aliquē super certis criminibus inquisitor fuerat deputat⁹ eadē crimina ille p̄fessus fuit: nō pōt impugnare p̄fessionē quo min⁹ punita: nec iō pōt p̄nitionē euadere: dicens q̄ sup eisdem criminibus antea non fuerat diffamatus: vel q̄ per eundē inquisitorē capla super quibus volebat inquirere sibi tradita non fuerunt extra de accu. postq̄ li. 6.

Si is cui contra te commissā fuit inquisitio sup certis criminibus p̄cesserit ad veritatem inquirendam omīssa inquisitione infamie te p̄sue nec reclamēte aut quicq̄ super hoc exapleat: n̄ poteris impugnare p̄cessū eius ob hoc quia non fuit de infamia p̄mitus inquisitū: extra de accu. si is li. 6.

Quis est effectus inquisitionis. **g**° Si inquisitur corā prelatū siue h̄ abentem ad ministratiōē et conuincitur: pena eius est remotio exemplo villici diffamati cui deū est: iam nō poteris amplius villicare: Lu. 16. extra de accu. qualiter et quando 2°. Si vero non habet administratiōem: pena ē arbitraria fm̄ merita persone et q̄litate ex cessus: extra de accu. inquisitioni in fi. p̄mis r̄n̄s: sed hoc fallit in criminibus enormib⁹ que ordinis executionem aut retentionem beneficij etiam post peractam p̄niam impediunt: vt est in simoniaco in ordine et b̄nificio: extra de accu. inquisitionis. In his. n. sic est sicut in accusatiōib⁹ in iudicio procedendū: vt in. d. c. inquisitionis. **A** Effect⁹ autem inquisitionis est: qz̄ nducit degradationē. Denūciatio h̄o ad p̄niam: vt pōt colligi in. d. c. qualiter et q̄n. et nōtur in sū. con. li. 3. ti. 31. q. 4. fm̄ Ray. **B** Que autē dicāt crimina enormia: vide. s. enormia. 2. s. crimen De inquisitoribus hereticorū p̄l s. h̄eticus p̄. s. 4. et h̄etic. 2. s. 16. q. incipit: Inquisitores in certis p̄uincijs cū sequentibus. et hereticus. 3° per totum.

Inscriptio. Quis accusat alii
quē dicit se inscri-
bere. i. ad penā rationis si non p-
bauerit obligare: vt supra accusatio. §. 2.
An inscriptio sit semper necessaria
gen. qñ crimē non opponit directe p mo-
dum accusationis vel denūciatōis. A. An
opponeretur per modū denūciatōis: eti-
am tunc non est necessaria inscriptio: s; cha-
ritatiua monitio: ex de accu. qualr. 2. qñ 2.
B. sed p modum exceptiōis: vt cum obijci-
tur accusatori vel testi ad hoc vt ab accusari-
one vel testificatione repellat: vel electio vt a
p-motione excludat: nō est necessaria inscri-
ptio. S; si obijciatur iā cōfirmatio: puta i
consecratione obijciens dicit se obligare ad
penam cōordinariā ad arbitriū iudicis cir-
ca vinculum inscriptiōis. Mā electus cri-
mine sic probato perdit qd per electionē et
confirmationē ei fuerat acquisitū: sed huius
habita non amittit: extra de accu. sup. his.
2. c. qualiter. 2. qñ 2. in fi.

Institutio. Caplm sede va-
cante pōt admitti
tere et instituere in bñficijs presen-
tatos a patronis si sint idonei: s; al talis ad-
missio et institutio ad epm pertineret: tamē
sede vacante nō pōt conferre bñficia q ad
collationē epi pñt: ex de insti. c. 1. lib. 6.
Instituere hēdes qñ tenatur testator: vñ
i. testm. 2. §. 1. per totū.

Interdictum primo
cōter. Interdictum aliud est gene-
rale: aliud particulare. Generale dicit qñ
generaliter interdicitur regnū aut prouincia
siue etiā ciuitas aut castrum. A. aut villas:
vt in. c. cum in partibus. de quo. §. B. Et
intelligendū est generale in hoc casu etiam
si interdicitur terra alicuius qui nullam
habet integram: sed nñ pro parte. Parti-
culare vero quando de multis ecclesijs vna
vel pauca interdiciuntur: extra de verbo. si-
cum in partibus. A. Idem in sum. con.
li. 3. li. 33. q. 22. et se.

Quid ē dicere interdico tale locū. gen.
fm Jnn. Nihil aliud ē dicere q interdice-
re ibi hōis habitātes a certis sacris ibi ac-
cipiēdis: et a sepultura: et q clerici ibi publ-
ce celebrare et sacra conferre phibēt. A.
Sic ergo interdictū est quedā ecclesiastica
censura q qd phibetur a participatōe quo

randā sacroz et diuinor et sepultura. Et ad
hoc facit qd hñ in sū. cō. e. ii. q. 220. Quicq;
aut pñt: et p alijs particularibus phibitōib;
vt cū alicui interdicit ingressus ecclesie: ex de
se. ex. 18. cui li. 6. B. loc. n. p. se nō ē in cul-
pa: nec est sacroz perceptibilis.

Interdictū fm Jnn. Hosti. et Ber. nō
pōt poni line rationabili cā: sicut nec cessa-
tio a diuinis: vt dictum est supra cessatio. §.
1. 2. 2. extra eo. cū medicinalis lib. 6. et ex de
his que si a ma. par. ca. qñuit. Quā decre-
Jnn. et Hosti. intelligūt q sñia interdicti nñ
ē ferenda ppter culpam alicuius particula-
ris persone: sed ppter culpā vniuersitatis:
nisi cū sit dñs loci: extra de spon. non ē no-
bis. et extra de offi. dele. sane. An potest fie-
ri ppter delictū dñi: siue capli. siue alicuius
cōtatis. A. Idem in sum. con. li. 3. li. 33.
q. 22. B. Sed hñ nō q nullus locus pōt
interdicti auctoritate ordinaria vel delegata
pro pecuniario debito vel p uiuisus pecu-
nie quantitate: al non tenet nisi fieret d apo-
stolice sedis speciali et exp̄ssa licentia. Hec
Bonifacius octauus in quadam exco-
ganti que incipit: Proinde autē dēns.

Errū interdictū possū imponi nō pce-
dente admonitione. §. fm Jnn. Si im-
ponatur pro culpa quasi pena siue penitētia:
tunc probata culpa vel notori: et tñe im-
poni pōt sine ulla admonitione etiā penitēt
et correctio: sicut inuenitur de sententia suspē-
sionis que fertur p delinquentē et non con-
tumacem siue monitum. §. q. 4. in loco. A.
Sed fm Hosti. hoc intelligitur de pena
quā quis ipso facto incurrit a cannone sta-
tutā: nā tunc nō o; precedere monitione;
secus aut si ab homine imponatur pro pe-
na: q; tunc admonitio o; precedere: ex de
coha. cle. et mu. sic. vt et notatur in sū. cō. e.
ii. q. 231. B. S; qñ p cōtācia insert nō o;
inferri nisi p incorrigibilē cōtumacē: et tñc
o; admōitio pcedē: ex de app. resp̄sibilis.
Que dñā est inter interdictū et excoicatio-
nē aut suspensionē. §. fm Ray. Proprie
loquendo excoicatur persona. xi. q. 3. cer-
tū. extra de xdo. si. ex pre. Et quidem si ē
maior separatio non solum a sacris: sed etiā
a cōione fidelitū: vt supra excoicatio p. §.
2. sed vniuersitas nō excoicatur: vt dictum est
supra excoicatio pmo §. 3. qui incipit: vñ
uersitas. A. Illum. §. quorū p. 29. B.
Suspenditur quoq; psona: et qñ quide;

a beneficio: quoniam ab officio: quandoque ab viro
cap. 2. q. 5. presbyteri. extra de pur. ca. inter sol
licitudines. Interdicitur homo quoniam ipse loc
us regni: ciuitas: castrum: vel ecclesia: extra
de xbo. si. cu in paribus. Si aliqui iter
dicuntur vniuersitas: vel clerici vel populi: extra. c.
si sita li. 6. Et Idem in su. co. c. ut. q. 29.
B Et nihil est aliud quam separatio a certis sa
cramentis: et omnibus diuinis officiis: et ecclesia
stica sepultura: vel extra de sp. no. et nobis. extra
de pe. et re. q. in te. Et de hac materia plene habet
interdictum. 4. §. l. 2. 3. et aliquid dictum est
supra §. 2.

In quo conueniunt excoicatio interdictum
et suspensio. Item in hosti. in pluribus. p
mo quid est quod sicut excoicatio debet fieri in scri
ptis continentibus causam: et cuius scripture
exemplum tenetur iudex excoicare tradere i
fra mensem si fuerit requisitus: de qua req
sitione debet fieri publicum instrumentum vel autentice
littere. Iudex autem habet constitutionis violator
per mensem unum ab ingressu ecclesie et a diuinis
suspensus est: et superior ad quem recurritur
debet ipsam suam relaxare et excoicare: et
ad interesse condemnare. Item per omnia
est in sententia suspensionis et interdicti: et
de hoc habet supra excoicatio primo. §. 8. Et
qui incipit: Quo debet. B extra eo. cum
medicinalis li. 6. 2. q. si sita excoicationis in
terdicti et suspensionis non releuatur per se
quentem appellacionem: sed bene per precedentes
extra de appel. ad hoc quoniam. 7. c. pastoralis.
et extra eo. is cui li. 6. 3. q. ligati aliqui senten
tia de predictis nec eligere nec eligi possunt
extra de app. constitutus primo. et extra de
confue. cum dilectus. et extra de excep. apo
stolice. et extra de elec. cu inter. 4. q. nullus
dictorum debet celebrare diuina: extra de cle. ex.
muni. c. 2. et c. postulat. §. si. 5. q. tales senten
tia debet monitio precedere quod intelligitur: ut su
pra §. 4. Et ad additioem sua. B Et ar. extra de
sen. ex. si canonici li. 6. Et post est ibi ru
brica de offi. or. e. li. B 6. q. quilibet eo
rum iuratur antequam absoluantur non amplius
uenire. Et in omnibus potest fieri relaxatio
ad cautelam: extra eo venerabili. nisi est inter
dictum generaliter promulgatum: in quo non
habet locum relaxatio ad cautelam: extra eo. presen
ti li. 6. 7. q. talis sententia est etiam a superiori
bus obseruanda: extra de offi. or. cu ab ecclesia
ru. §. 8. q. nullus eorum duramente sententia potest testi
ficari: extra de excep. apostolice. et extra de re

sti. veniens in fi. 9. quia superior non debet
ipsas sententias reuocare vel pronuciare nullas
esse nisi vocatis partibus: extra de appel. ro
mana. §. pe. li. 6. Et salua priora consuetudine
ne quo ad relaxationem si habet: ut in. c. roma
na. extra de sen. ex. li. 6. B 2. q. illi qui p
riuelegia sunt recepti in priuilegiis et sp. al. ro
mane ecclesie filios: licet propter hoc non sint
exempti: tamen sicut nec excoicari: sic nec inter
dicti nec suspendi possunt ab alio quam a roma
no pontifice vel legato a latere: extra de xbo.
si veniens li. 6. 9. q. omnes predicte sententie no
mine ecclesie ecclesiastice committuntur: extra de d. xbo.
li. q. rem. Et Con. Inno. ut in su. co. eo. li.
q. 21. ubi predicta notantur.

Quis potest interdicare. Item in Inno. et
hosti. Quilibet prelatus huius iurisdictionem
ordinariam. Quilibet etiam huius iurisdictiones
delegatas potest interdicare ecclesiam terram vel p
sonam communiacem sui iurisdictionis: et si priuilegiat
sit episcopus: extra de offi. del. sane q. 2. diocesanus
non debet suspendere seu interdicare clericos
seu eorum ecclesias perpetuo: vel ad longum tempus
nisi de consensu capli: extra de excep. prela. c. l.
Et hoc non debet de isto longo tempore vel in perpe
tuum sed hac limitatione ponit de Inno.
et hosti. Item ut aliter idem hosti. mirus est quod
episcopus sine iudicio capli non possit suspende
re vel ecclesias interdicare: cum non tamen de
legatus solus: sed et subdelegatus per se vale
at excoicare: ut extra de offi. del. ex. lris. ut et
notatur in sum. co. c. n. q. 28. B Et hoc
maxime quando procedit ex officio suo: quod tunc
cum maiori deliberatione procedendum est
Sed regulariter et de iure et de consuetudi
ne sententia pastoralis solius timenda est et
tremenda. xi. q. 2. c. 1. 16. q. 2. vltis. extra de of.
or. cu ab ecclesiariis. Item interdicare potest ele
ctus confirmatus licet nondum consecratus
quod hoc est iurisdictionis: extra de elec. transmissa
Item sede vacante interdicare potest capli
nullus: extra de ma. et obe. his que. et c. cum olim
et extra de hereti. ad abolendam primo responso. ab
batissa homo interdicare non potest: ut dictum est
de abbatissa. 3. Et predicta etiam notantur in
dicta. q. 28.

Quis potest interdici. Item in Inno. sicut potest
colligi ex §. precedenti quilibet subditus vel
etiam terra vel ecclesia potest interdici a suo
prelato: aliter sententia non suo iudice lata non
tenet: extra de offi. del. sane 2. et extra de iudu
ariis clericis. Exempti homo a prelatu non possit

ab eis interdicti. Si tamen ille qui est exceptus
ex una parte haberet aliquod beneficium
ratione cuius non esset exemptus in hoc sui
diocesis sententijs subiaceret: extra de priuilegiis
c. capella. Prohibetur etiam quod in odi
um exceptorum vel in fraudem privilegiorum
non interdicatur vel excoicentur vendentes
illis: vel ab eis ementes aut eis coicantes: al
contra facientes puniendi sunt: extra de priuilegiis
c. quanto. **A** Idem in sum. con. eo. ut.
229. **B** Sunt tamen casus in quibus ex
cepti subsumuntur diocesis in quibus possunt
eos interdicere siue punire et coicnare: quos
habet. s. exceptus. §. 5. Item non possunt interdi
cni a papa illi qui sunt spales ecclesie s. iij. vt
supra. §. 6. dictum est in fi.

Priuegia quod aliqui non possunt excoi
cari vel terre eorum interdicti concessa sin
gularibus personis ecclesiasticis vel secula
ribus non extenduntur ad singulas eorum: quia
ipsi possunt tales excommunicare et inter
dicere. **A** Tex. c. infra allegati non dicit
eporum: sed generaliter ordinario. **B** ni
si fuerint concessa regibus: regibus: vel eorum
filijs: vel religiosi non ratione personarum: sed
ratione ordinis vel locorum: extra de priuilegiis. ne
aliqui. l. 6.

Sub qua forma verborum debet poni inter
dictum. s. forma hec est: vel similes: Nos
propter talem causam ecclesiam siue terras ta
lem supponimus interdicto: extra de verborum
significatione. c. cum in partibus. et extra de officiis. dele. sa
ne. r. **A**ddant etiam communiter iudices di
centes: ecclesiastico supponimus interdicto
vt Inn. dicit: et hoc ad differentiam interdicti
legalis: de quo transimus ad presens. **P**o
test etiam sententia interdicti ad voluntarie
iudicis determinari: puta vt interdicat nisi
sa cum cantu vel vespere: vel sepulturam et
h. **P**otest etiam iudex ab interdicto ex
cipere et subicere quos vult: et qui vult: puta
quando dominus terre ibi fuerit presens et
h. **A** extra de spon. non est nobis. **A** Idem
in sum. con. eo. ti. q. 32. fm Inno. et Hosti.
Et addunt quod si persona est interdicta vel su
spensa pro culpa sua non possit de licentia
alicuius celebrare nec suspendi interdictum
vel suspensio. **S**ed si suspensa vel interdicta
est ob culpam alterius: quod aliqui sunt: dici potest
sicut de interdicto loci: et talis sententia suspendi
potest.

B

Quoniam sententia interdicti obliget s. sus

pendi sententia interdicti publice promulgari: nec
postea necesse est ea singulis auribus inculca
re. Sufficit enim cum quod scilicet vicinos suos ma
xime metropolitanam ecclesiam recepisse senten
tiam et seruare. extra de postula. prela. c. 1. **A**
Idem in sum. co. e. ti. q. 261. fm Hosti. **B** In
super oes religiosi tam excepti quam non excepti qui
viderint vel scuerint matricem loci ecclesiam
et maioris seu baptismalis: vt per gl.
in cle. ex frequentibus. de q. j. vbi idem dicit de
cathedrali **B** seruare quod cum interdictum
positum auctoritate sedis apostolice vel ordinari
orum debet et ipsi seruare: alioquin non sua
tes incurrunt excoicationem ipso facto. **I**dem
etiam in interdictis et cessationibus a diuinis
indictis per statuta pontificali concilio vel
eporum auctoritate. **I**dem in generalibus
cessationibus a diuinis ciuitatum terrarum et
aliorum locorum quas aliquando ex consuetudine
capla: collegia vel conuentus secularium aut
regularium ecclesiarum sibi vendicant: hoc non
obstantibus quibuscumque appellacionibus antea
et ad sedem apostolicam vel ad aliam interdictis
et alijs obiectionibus quibuscumque: vt in cle. ex
frequentibus. de sen. exco.

Si sententia interdicti proferat in cle
non tamen propter hoc intelligitur populo in
dictum nec est. **A**nde vno ipsorum interdi
cto alijs licite admittuntur ad diuina: et eo
sententia lib. 6. Cum vero alicuius terre populus est in
terdictus: singulares eius persone intelliguntur
interdicere: vt in. d. c. si sententia. §. si. In
gnali quoque interdicto alicuius terre cleri
ci et teneantur illud obseruare: in eorum perso
ne non sunt interdicere s. Guil. et Inn. et lo
alibi exites in nullo tenentur: vt infra inter
dictum. r. §. si. **A** Idem in sum. con. eo. ut. q.
264. **E**t additur fm eum. Inn. et Donal. quod
si familia alicuius interdicatur et cleri ei
sent de eius familia quod et ipsi interdictum tenent
nisi specialiter exciperentur.

Alii sententia interdicti suspensi possunt ita quod
liceat celebrare diuina s. fm Hosti. et In
no. **Q**uoniam locus vel ecclesia interdicatur talis sen
tentia suspendi potest: et tunc licet ibi celebrare
extra de priuilegiis. vt priuilegia. **Q**uoniam vero est in
terdicta persona seu suspensa: si factum est
pro culpa suspensi vel interdicti: non possit
de sententia alicuius celebrare neque interdictum vel
suspensio suspendi. **S**i vero factum est propter
culpam alterius: quod aliqui sunt: vt. i. q. 4.
miro. et c. felix. **A** **D**oc. c. felix. non vt ibi

haberi. B tunc dici potest sicut de interdico loci q talis sita suspendi pot p epm sicut et tolli.

Quid si infra tempus suspensionis vel interdicti appelletur. q. fm Hosti. appellari pot a suspensio sententia sicut a conditio nali: extra de appel. p. c. dilectus. v. veru dicimus. et idem in sententia suspensionis: secus si effectus nunc potest relaxari ad tps nisi omnino tollatur: extra d. se. ex. cu desideres. in principio. A Idem in sum. con. eo. n. q. 33.

Interdictum secundum

do. i. specialiter quod ponitur in aliquam terram. Abi sciendu q cu dicitur Interdicimus terras talis regis vel dñi: fz Anno. et Hosti. intelligitur omnis terra q iurisdictioni sue subest tempore late sententie et sicut qui in crimine libi fauet. Con. Ber. si ho post sitiam terram emat: no est interdicta nisi siue lato: expierit siue incedit: ta de ea qua bz q de ea qua habiturus esset Si ho vendit suam remanet illi terre on interdicti q nec relaxatur: vt ponit Berma nus in tractatu de interdicto: ar. extra d. po. su. p. el. ad hec. A Idem in sum. con. e. li. q. 25. et se.

Quid si dñs temporalis supponat terram suam et prozoge in se iurisdictione alicuius q: an possit terra eius ab illo interdici. q. fm Hosti. Si ordinarius consenserit in proganone: tunc planu est q potest: extra de foro compe. significasti. Sed si no consenserit: adhuc puio q possit: et clerici tale interdictum seruare tenentur: extra d. iureu. ex rescripto. et d. offi. del. p. r. B. Lz enim laicus per spectalem conuentione no possit supponere alijs ecclesias vel psonas ecclesiasticas terre sue: tamen cum vniuersitate tacite transeunt. A Idem in sum. co. se. e. n. q. 30.

Si ciuitas castru vel villa sunt interdicta illoz suburbia et continentia edificia intelliguntur interdicta: et eo. si ciuitas li. 6. A ho nomine ciuitatis intelligit qd muro ru ambitu continetur: vt ibi di.

Augu dñs de terra idicta possint audire alibi diuina. q. Si est interdicta ppter delictu dñi vel rectoris: tunc ciues qui culpabiles non existunt possunt extra ipsa

licite interesse diuinis: nisi et ipsi fuerint in dicti propter dñm puniendu in eis: qz tunc etiam alibi non possunt interesse diuinis sicut et non possunt si propter culpam illoru positu fuit interdictu: et eo. si ciuitas li. 6. Et idem intelligendu si aliquis de ipsis hominibus alio transfert domicilium. Et eodem mo intellige de clericis alicuius terre interdicta: qz si culpabiles non existunt: nec fuerint ipsi interdicti: possunt alibi celebrare diuina.

Interdictum tertio

.i. in aliquā ecclesiam. vbi p sciendum q si ecclesia interdicta: nec in capella eius celebrari: nec in cimiterio potest alicuius sepeliri: si ipsa capella vel cimiteriu sint ecclesie coniuncta: al secus: extra eo. si ciuitas li. 6.

Quid si aliquis scilicet celebrat in ecclesia aut quocumq loco interdicto. q. n. nisi sit pñilegiatus in hoc vel nisi in casibus a iure concessis celebrat irregularitatem incurrit: a qua non poterit nisi per papam absolui: nec potest eligi nec eligi: extra eo. is. q. li. 6.

Interdictum quarto

.i. quid prohibetur vel conceditur tempore interdicti. Et primo quidem nulla diuina officia permittuntur: et de p. et re q in te. et extra de spon. non e nobil. Sz hoc in 6. c. i. c. alma. temperatur multum hoc modo q singulis diebus in ecclesijs et in monasterijs misse celebrentur: et alia diuina officia submissa voce ianuis clausis excelsus et interdictis exclusis et campanis ena non pulsatis: ita tamen q nullos alios etiam si aliunde ventiant debent admittere nisi illi sint super hoc pñilegiati: extra de pñi. li. 6. ita q ta canonici q clerici ecclesiarum in quibus distributiones quodidiane tribuuntur illis qui interfut foris: si non venerit amittat eas: sicut amitterent si non eet interdictum: ita q solum in festiuitatibus. s. natalis resurrectionis pentecostae et assumptionis beate Marie. A Idem est hodie etiam de festo corporis xpi et eius octaua: sic e statutum per Martinum quintum et Eugenium quartum: vt patet per extrauagantem que incipit. Excellenissimi. B campane pulsant et ianuis apertis alta voce diuina celebrant

excoꝛcatis excluſiſ interdictis admiſſio: ita
tamen qꝫ illi ppter quos pꝛolatuꝫ eꝫ interdi
ctuꝫ altari non appꝛopinquet: nō obſtātibꝫ
quibꝫcuqꝫ pꝛiuegijs qꝫ reuocant: qꝫ ſuffi
cere debet omnibꝫ qꝫ celebretur vt dictuꝫ
eſt: hec omnia in pꝛedicto. c. alma. Item nō
qꝫ tꝛe gñalis interdicti pōt cōfici cꝫ ſuma
in die cene: cꝫ. c. qꝫ. li. 6.

Aliuꝫ tꝛe interdicti miniſtrari poſſunt
eccliaſtica ſacra. qꝫ. non: cꝫ de ſen. ex. rñſo.
Et hoc multas recipit exceptiones, nām p
mo quidē excipitur baptiſmus cathecismꝫ
ꝫ confirmatio nō ſolū paruulorū: vt i. d. c.
rñſo. ſed etiaꝫ adultorū: cꝫ eo. qꝫ. li. 6. Item
excipitur pꝛia non ſolū morientium: ſꝫ etiaꝫ
am viuorꝫ ꝫ ſanorū: dū tamen non fuerit ex
coꝛcanti qui non poſſunt admitti niſi in mor
te: ꝫ exceptis illis ppter quorū culpā pꝛdo
lū lata eſt ſententiaꝫ interdicti: vel qui pꝛbue
runt conſiliū auxiliū vel ſauorē ſi non pꝛas
ſauſſerint vel de ſauſſaciendo dederit ido
neā cautionem: aut ſi hoc non pꝛiſt niſi iura
uerint qꝫ cum pꝛierunt ſauſſacient: ꝫ ad ſa
uſſactionē faciendā per illos qui tenent da
bunt conſiliū ꝫ auxiliū: ꝫ pꝛo poſſe la
borabūt. Nec ppter aliquod pꝛedictorum
dꝫ fieri relaxatio interdicti: vt cꝫ eo. alma.
li. 6. Item excipitur euchariftia quo ad de
cedentes: extra de pe. ꝫ re. qꝫ in te. negatur
extrema vnctio: vt in. d. c. qꝫ in te. A De
lius facit. c. rñſo. extra de ſen. ex. ꝫ idem nō
in ſū. con. li. 3. ti. 33. q. 35. B Ad ordines at
non poterit laicus loci interdicti pꝛmoueri
ſecus autem de hīs qui erāt clerici nec ſūt
interdicti. A nam tales ad alios ordines
poterūt pꝛomoueri ſꝫ cū. ꝫ. ꝫ. ꝫ. d. c. q.
35. B Matrimonia ꝫo ſm ꝫ. ꝫ. fieri
poſſunt apud interdictos: qꝫ ꝫ apud infide
les ꝫhuntur. 26. di. deinde. nō tñ debet ſie
ri benedictio nuptiarū: ſm ꝫ. ꝫ. A ꝫ
in ſum. con. eo. ii. q. 137. B

Aliuꝫ tꝛe gñalis interdicti concedatur
eccliaſtica ſepultura. qꝫ ſm ꝫ. ꝫ. Quā
do ē interdicta cōter aliqua terra vel aliqꝫ
vniuerſitas denegatur laicis eccliaſtica ſe
pultura: etiā ſi pꝛiam acceperint: extra de
pe. ꝫ in te. qꝫ interdicti ſūt etiā ſi peccatores
non ſūt. 24. q. 3. ſi hē. 17. q. 3. miroꝫ. Sꝫ il
le qui inter pꝛedictos excoꝛcanti etiaꝫ ſi ab
ipſa excoꝛcacione abſoluantur remanēt tñ
adhuc interdicti donec ſoluat interdictum
Si tamē in mouētibꝫ apparuerint ſigꝫ pe

nitentiaꝫ ꝫ poſtea fuerit ſolutū interdictum:
taliū corpora erunt apud eccliaſiam trāſ
ferenda: ar. cꝫ de ſen. ex. cū illoꝫ. A De
lius eo. ii. c. 1. B Et ſi apud eccliaſia itan
te adhuc interdicto ſepulta fuerint: nō erunt
poſtea exhumandū: cū ad eū ſtatuꝫ venient
res a quo incipere poſſunt. Et pꝫ i. interdi
ctio. ſ. qꝫ penituerint: ſꝫ mortuaria recipe: ac
pꝛo eis oradū ē. xi. q. 3. quicūqꝫ. Sed ſi nō
penituerint: nec pꝛo eis oradū eſt: nec mor
tuaria recipienda ſūt. So. di. c. ſi. A Idē
in ſum. con. eo. ii. q. 150. B Licet ꝫo
qui in tali generalitate non ſunt interdicti nō
negatur eccliaſtica ſepultura: ſine pullati
one tamē cāpanaz ꝫ ceſſante oī ſolēntiaꝫ:
vt in. d. c. qꝫ in te. Sꝫ qꝫ ibi dꝫ cū ſilēcio nō
vi hodie intelligendū de ſilēcio funerali offi
cij: qꝫ cū pꝛcedat qꝫ maꝫ ē. ſ. dicere horas ꝫ
miſſas ſubmiſſe: vt in pꝫ. ſ. dictū ē. ꝫ dꝫ offi
cio funerali concedi videtur.

Aliꝫ qꝫ ecclia eſt ſingulariter interdicta
illū de pꝛlo poſſunt alibi eligere ſepulturā. qꝫ
ſm ꝫ. ꝫ. ſi eſt interdicta in penā populi etiā
ſi multi ex eis non deliquerūt: ſed forte vni
uerſitas vel maior pars: vel forte qꝫ deliquit
dñs ꝫ in hoc puniatur: tunc parochiani nō
poſſūt in alia ecclia ēi nō interdicta eligere
ſepulturā: niſi forte ex pꝛiuegio: extra de p
uſ. vt pꝛiuegia. Si ꝫo eſt interdicta pꝫ dꝫ
lictū clericorum tñ: vel ppter hoc qꝫ viola
ta fuerit tunc parochiani poſſunt in alia ec
clia non interdicta eligere ſepulturā ꝫ au
dire diuina. A Lon. ꝫ. ꝫ. ꝫ. in ſū. cō. c.
ii. q. 150. in ſm. B

Aliuꝫ omnes interdicti vitadi ſunt. qꝫ
ſm ꝫ. ꝫ. ꝫ. ꝫ. Ber. ꝫ. diuiniſ officijs
vitadi ſunt omnes illi qꝫ pꝫ noie vel alia
certa circūlocutione per ſuam deſignatur
ꝫ ꝫ dicunt nominati interdicti: in inſt. de
exhere. li. 5. nominati. Item viuandi ſūt
tanqꝫ nominati interdicti omnes illi de
quibus conſtat qꝫ interdicti ſunt: vt ſi cuiꝫ
tas vel caſtrum interdictum. Si vero inter
dicantur fautores ſiue participantes in crice:
non dicuntur nominati interdicti: ſed in
ſi genere. Unde ꝫ tales non tenentur quo
cutare quouſqꝫ per iudicem ſpecificentur
ꝫ iudicentur: niſi forte eorum participatio
eſſet multum notoria: ita qꝫ inſiacioni
non eſſet locus: extra de copab. clericorū
ꝫ mult. tua nos. A Idem in ſum. con. c.
ii. q. 136. B

Quando cōceditur alicui p'sone signu-
lari: ut ipe interdū possit celebrare et audi-
re dina i voce submissa: tunc eius familia-
res ad audiendū cum illa celebrandū sibi
admittūt. S3 nō sic de familiarib' alicu-
ius collegi: qz nū p'uilegiati fuerint admit-
ti nō debēt. Tali quoqz p'essione nō pōt
gaudere ille cuius culpa dolo vel fraude fu-
it inia lata: seu qui ad p'petrandū ipiū de-
lictū p'but p'siliū auxiliūz v'l fauorem: eē de
p'uil. l. c. 3. li. 6.

Ep'i qui sunt in via possunt secū ferre al-
tare portatile: et facē sibi celebrare vbi-
que fuerint non obstante interdico: eē de
p'uil. qm. li. 6. Ep'i quoqz nō incurrūt ipso
facto iniaz interdici: v. c. ep's. §. 5. A qui in
ap'is: Episcopi et superiores. B

Alii locis exēptis celebrari possit ten-
pore interdici gnāus. R. nō nisi sic: alijs
extra eo. alim. in. si. et d' p'uile. auctorita-
te. hēc libro 6.

Sed namqd ex sola p'suetudine pōt
aliqui venire d' interdici. R. nō: eē de p'sue.
cū iter. A. Idē in sum. con. e. n. q. 243. fm
Jnn. et Hosti.

Utrū ipe interdici liceat secularib' eē
ecclesiā audire v'l auscultare officiū qd fit in
ecclesiā. R. fm hosti. Excomunicatis et inter-
dictis nō licet audire: neqz dici elicer ita al-
te celebrare qd de foris possint audiri: nec ē
eis pax portanda: aut fenestra v'l ostiūz ap'ri-
endū ad v' dēdū corpus xp'i: v'l ad offeren-
dū post euāgelii. hēc colligunt eē de pe. q.
i. re. lō. satis Ray. et Guil. et idē dicit Guil.
qz nō p'hibētur seculares audire horas q
eē ecclesiāz siue per viā dicūt. A Con. cum
Guil. monal. vt p'z i sū. cō. e. n. q. 260. B

Numquid ipe interdici possit sacerdos
benedicere perani et baculum peregrino-
rū. R. fm Guil. Lū nō rep'at eē. p'hibuit
v' eē concessuz. A Idē in sū. con. eo. n. q.
247. B

Quid si ppter fauorē et instantiā ali-
quoz positū ē interdici et illi nō seruāt: sed
allegant qz hēant p'uilegia et h'i. R. nō ne-
qz alijs seruare tenētur: ne de alioz fletu ipsi
ridere videant: eē de p'uil. penit'is. A
Verum est si p'uilegiati exccesserint termi-
nos suos p'uilegoriā in obferuāia inter-
dicti: vt p'z in eodē. c. penit'is. Hēc eniaz nō
tantur in sū. cō. e. n. q. 249 vbi enā additur
fm Hosti. qz si aliqui ponūt vel ponū pro-

curant interdici: vt postea ipsi soli celebret
et ad ipsos populus concurrat a quib' ob-
lationes accipiant et alie ecclesiē defraudet
istis celebrare non licet occasione sui p'ui-
uilegij. B

Quō clerici in offō violēt interdici
R. fm Jnn. Clericus violat interdici: vñ
offiū vel ordinē exequitur in missa nō solum
celebrando vt sacerdos: sed etiā calicē offer-
rendo vt subdiaconus: vel v'reos siue apul-
las vt acol'yti et h'i. Silr et celebrādo p'n-
cipaliter. A .i. quasi in offō suo: vt i. c.
signs ep's. de quo. j. B vesp'eros et matut'i-
nas et h'i. xi. q. 3. si quis ep's in fi. A immo
in medio: et est. c. signs episcopus 2. S3 et in
p' de hēc aliquid dicitur. Et hoc est verum
siue quis v'at offō ordinum maiorum siue
minōz fm Jnn. et in sum. con. e. n. q. 256
nec credimus irregularitatē vel suspensio-
nē incurrere qui offō interest etiā si cāter cū
alijs: non tñ celebrat nec aliud in offō suo
agit cum hoc nūqz inueniam: licet peccet.
Et intelligendū nisi hoc faciat ex contēptu:
fm Hosti. eē de excet. p'ela. tanta. A dicit
et Hosti. qz tūc talis qui interest offō ab ir-
regularitate excusatur qñ ignoranter audis
diuina officia ex quadam simplici deuotio-
ne: lectus si ex cōtēptu: puta qz facit celebra-
re diuina et auctoritatem p'restat: quia tunc
irregularitatē incurrat: vt in eo. c. tanta. et
extra d' cle. ex. m. illud. §. si. Lō. Guil. du.
vt in eadē. q. 251. B Legere autem psal-
mos vel euangelia dicere quilibet pōt i ter-
ra interdicta sicut et predicare: extra de sen.
ex. rñso. A Idem in d. q. 251. B

Quid si clericus dicat cplaz sine appa-
ratu. R. fm Jnn. Si consuetudo est qz ali-
qs siue distinctiōe ordiis dicat cplaz vel por-
tet cereuz: vel faciat quicquid aliud p'nēs
ad aliquem ordinē non erit irregularis: quā-
id facit. Abi vero consuetudo non est sit ir-
regularis. xi. q. 3. si quis ep's 2. S3 si faciat
ea que non sunt alicui ordini vel officio de-
putata: vt si in matutinis legat lectionē vel
cantet responsorium nō sit irregularis. Lō.
Hosti. et Guil. du. A Idem in sum. con.
li. 3. n. 33 q. 257. B

Quid de simplici clerico qui h3 tñ p'ri-
mam tonsuram. R. fm Hosti. Si in offō
suo cantet puro qz irregularitates incurrat
23. di. psalmista Idem Guil. du. in spe. A
P'fati doctores non videntur loqui d' cle

rico prime tonsure tñ: ad cuius officiū nll
speciale videtur pertinere: cum prima ton-
sura non sit ordo: sed quedam dispositio ad
ordines fm̄ theologos cōiter: vt in sū. cō.
eo. ii. q. 258. vbi etiam pz q̄ dicit doc. dicit
de simplici clerico: nec addit q̄ habz p̄mā
tonsuram tñ: sed videntur loqui de clerico
ordinum minorum: de quo loquitur alle-
ganum. c. psalmista. **B**

Quid de benedictione mense vel aque
p̄ fm̄ Inno. in benedictione mense non p̄
hitur irregularitas: cum nulli ordini dpu-
tata sit: ar. 4.4. di. c. fi. Sed in benedictioe
aque secus videtur: q̄ annexa est ordini: de
cōse. dist. 3. aqua. Idem Guil. du. **A** Idē
in sum. con. e. ii. q. 255. **B** Intelligendum
autem ē q̄ ita fuit tpe predictorū Innocē.
et Guil. qm̄ non licebat in ecclesijs celebrare
etiam secreta: nisi ex priuilegio. Hodie q̄: li-
cet celebrare secreto: quod maius est: extra
eo. alma li. 6. et secreto aquā benedicere licz
quod minus est.

Quid si quis tpe interdicti aliquid exco-
municat vel absoluit. p̄ fm̄ Inno. et Hosti.
Non est irregularis: q̄ hoc non competit
ex ordine sed ex iurisdictione. et q. i. nemo. et
extra de elec. transmissam. Sed absolutio
solētia exhibere: sicut est dicere cum stola
psal. et orationem: vel in ecclesiam introducere
excoīcatū est ordinis et officij: ar. extra eo.
nuper. in fi. xi. q. 3. dz. et c. se. vnde hoc faci-
ens irregularis est. Idem Guil. du. **A**
Idem in sum. con. eo. ii. q. 256. **B**

Utrum tpe interdicti possit fieri intro-
ductio mulierū in ecclesiam post partū. p̄m̄
fm̄ Hermannū: nō licet. **A** Idē in sū. cō.
eo. ii. q. 251. vbi ē dī fm̄ Hosti. q̄ filr nō li-
cet benedictio nuptialis. **B**

Quid si laicus violat interdictū. p̄ fm̄
Inno. non incurrit irregularitatem vel suspē-
sionē: cū nec ordinē nec officium habeat: q̄
nec tamen peccat et puniendus est. Idem
Hosti. **A** Idē in sū. cō. e. ii. q. 254. **B**
Si x̄o tpe interdicti exerceat aliq̄ officia q̄
nō sunt alicuius ordinis: puta doceat scho-
lares: exerceat tabellionatū: aut aduocatio-
nem et h̄c: non peccat: vt et ponit Guil. du.
A Idē in sū. cō. e. ii. q. 254. Ibi tñ solum
vī dicit de irregularitate quā quis hac occa-
sione non incurrit. Et con. Hosti. et Inno.
visus sū sensisse prius: vt patet in d. q. 254.
cuius dictum potest intelligi in clerico: qui

exerceret scholas vel aliquid h̄c: q̄d ē aut
nexū ordini ex consuetudine vel ex constitu-
tione: als clarum vt potest constare etiā ex
dictis ipsius Inno. ibidem positis: q̄ extra
libus que non competunt nec ordini nec of-
ficio ecclesiastico non irrogatur irregulari-
tas: sed nec peccatum: cum non reperitur
prohibita. **B** Quid de illo cui interdictū
est aliquis specialis actus: puta ingressus
ecclesie. Hunc casum vide. j. s. pe. in fi. **A**
In hoc etiam dicendum q̄ cui interdictum
aliquis actus vel speciale officium pōt alia
exercere fm̄ Monal. et in sum. con. eo. ii.
q. 251. **B**

Sed nūquid laici interdicti pōt orare i
ecclesia. p̄m̄ fm̄ Guil. propter gnāle inter-
dictum nō intelligo hoc ē prohibitū: sed
si exp̄sse sit eis interdictus ingressus ecclesie. Idē
Monal. **A** Idem in sum. con. eo. ii. q.
260. vbi etiam dicitur q̄ potest orari orati-
one priuata etiam in ecclesia: interdicta: ni-
si ab excoīcato maiori vel interdicto ab in-
gressu ecclesie. **B**

Quid si sacerdos probabiliter credit q̄
aliqui interdicti sint in ecclesia. p̄m̄ fm̄ Guil.
debet monere in generali q̄ exeant: als nō
tenetur vitare eos maxime publice donec
constet de sententia. **A** Hodie circa hoc
magna facta est inuolutio: vt pz. s. clericus
3. ad fi. in additione. **B**

Quid si sacerdos recipiat scienter ho-
minem interdictum: nunquid aliq̄ tenebāt
exire. p̄m̄ fm̄ Guil. Credo q̄ non: nec pec-
cant audiendo diuina: sed solus sacerdos.
Idem Monal. **A** Quo ad peccatū ve-
rum est nisi p̄sentiant in hoc sacerdoti: aut
eis placeat factum eius fm̄ eodē: vt in
sū. con. e. ii. q. 255. **B** Et vide in sequenti
s. proximo.

Que pena clerici non seruanti interdi-
ctum. p̄m̄ fm̄ Hosti. Ille qui scienter cele-
brat in loco interdicto vnde cū sit irregu-
laris est et suspensus: extra de cle. ex. min.
postulasti. s. vi. et extra de elec. cū int. et ex-
tra eo. is qui li. 6. et ideo non pōt beneficia
cōferre: ex de cōcel. preben. q̄ diuersitatez
et extra de excels. prela. tanta. Con. Inno. et
Ber. Item non pōt talis eligi nec eligē: ex
de consue. cū dilectus. s. q̄ nobis et in d. c.
is qui. nec etiā postulari: extra de postu. s.
la. c. i. Item qui non seruat interdictum re-
mouēdus ē a beneficio: extra de cle. exco.

ml. postulat. §. vi. **I**dem in sū. con. e.
tit. q. 267. vbi etiam additur fm̄ Inno. 2. d. 10.
li. q. violans interdictū alios ad violan-
dum inducēs suspensūs ē: et si est p̄lat⁹ ois
eius institutio destitutio collatio p̄benda
rū dñi ciora c dignitatū et sūe in quocunq
q̄ violare sūt irritē et inanes. Nō ergo pōt
p̄missa facere. Et vt autē idē forte dicēdū
in alijs sp̄ualibus. §. q. sicut eis cōferri nō
pōt: sic nec facta ab eis collatio valet: vt in
d. c. postulatis. et extra de etate et q̄li. ordi.
cū bone. **B** Et nota hic q̄ si aliquis sciē-
ter celebrat in aliq̄ ecclia que non p̄p̄e dicē-
da sit interdicta: sed violata siue polluta: nō
incurrit irregularitatē: vt in. d. c. is qui. nī
talīs grauit̄ peccat vt ibidē dī: Et dicitur
ecclia violata siue polluta semine vel san-
guine: vide. §. cōsecratio 2. §. 4. cū sequen-
tibus. Sīlī etiam si quis in aliqua ecclia
nō supposita interdicto celebrat p̄sēntib⁹
personis interdictis: 3. grauit̄ peccat ce-
lebrazdo eis: nō non sit irregularis: q̄ hoc
non h̄t in iure: vt ibidē. Sed tñ ois scien-
ter celebrans siue in loco interdicto siue p̄-
sonis interdictis a iure vel a quocūq̄ iudi-
ce: vel recipiens publice interdictos ad di-
uina officia seu sacramenta siue ad sepultu-
ram est interdictus ab ingressu ecclie: ex-
tra de p̄uile. episcopozū li. 6. Et si in eā se in-
gerat in suo officio sit irregularis: extra. e.
is cū li. 6. Et de hoc casu habes. j. suspem-
sus. §. 3. **I**bi dicitur de interdicto ab in-
gressu ecclie. **B**

Quid si clerici exītes noiātīm interdi-
cti celebrent diuina. §. fm̄ Inno. irregulari-
tes sūt. xi. q. 3. si quis ep̄us in domicilio. et
sunt deponēdi p̄p̄uo: nisi q̄ si multi sunt
tūc p̄ncipales sūt deponēdi: cū alijs ho
super irregularitate poterit dispensari: §. nī
nisi per papā. **I**dem in sū. con. eo. tit. q.
267. Et facit extra de cle. ex. muni. c. latores
Ibi etiam dī q̄ multitudo intelligitur cū
excedit numerū. 40. **B**

Interdictus quinto
de relaxatione interdicti. Vbi sciē-
dū q̄ postq̄ sūta interdicti per aliquos in-
feriores p̄latos rationabilī lata est ma-
iorem non debēt eā relaxare absq̄ cōgrua
satisfactioe et p̄cia illius qui iulit eam: eē
de offi. or. cū ab ecclia. Si ho nō ratio-
nabiliter lata sit: debet qui iulit eā tunc diffi-

cultate relaxare: extra de offi. ordi. graue.
sen superior ad quē requiritur: extra eo. cū
medicinalis li. 6.

archiep̄s non potest relaxare interdi-
ctū vel excoicationē siue suspensionē latas
ab officialibus archidiaconoz seu alijs iu-
risdictionē habētib⁹ subditis suffragane-
ozū ipsīs qui iulerūt omnis: nisi esset p̄ria
consuetudo: ex. e. romana li. 6. Et Ibi dī-
citur q̄ archiep̄scopus vel eius officiales
nisi p̄dicto mō dēas p̄nias nō relaxēt. vñ
dī q̄ si relaxauerit: 3. male egerint: tamē
nec relaxatio: vt p̄3 in sū. cō. li. 3. ti. 33. q. 269
vbi dicitur fm̄ Inno. q̄ si ep̄s de facto rela-
xet sūtas ab inferioribus latas: male qdē
facit sed tenet relaxatio: nisi forte aliqua cō-
suetudo obstaret. **B**

Cū quis interdicto vel excoīunicatio-
ne astrictus offert se ad iusticiā eozū pro q̄-
bus sūtam accepit: iudex eū ne sic debeat
absolvere pōt: etiā si aduersa pars appellet
ne absoluat: debet tñ an absolutionē reci-
pi ab illo sufficiens cautio: q̄ in p̄sētia ro-
mani pontificis ad quē appellatur si volu-
erit appellator vel corā iudice cui cām de-
gauerit iuri parebit. Et idē de hīs q̄ dicunt
se iniuste excoīcatos vel interdictos. **I**
etiā si hī qui h̄t p̄uilegiū sūtam ad sedem
apostolicam appellarent: vt in. c. de quōsta-
tim. **B** extra de appel. qua fronte.

Quā sūta interdicti relaxari possit nu-
do verbo. §. fm̄ Hostiē. 23 in sententia
excoīcacionis expressa sit solennis forma
quā h̄s. §. absolutio. §. 2. secus tñ in sen-
tentia interdicti et suspensionis que nudo
vbo p̄ferūt̄ vel totaliter relaxantur cū iu-
ramento tñ: vt. §. interdictum p̄. §. 5. **I**
qui incipit: In quo conueniuit. **B** et ar. c.
ex eo. alma li. 6.

Quid si aliquis tpe generalis interdi-
cti vult satisfacere et sic absolui. §. 3. Jo.
an. Si is p̄pter cuius culpā latum est inter-
dictū satisfacere vult: tollitur iterdictū. Si
vero culpabilis fuit tanq̄ consiliarius vel
auxiliarius: licet accipiatur cautio: et intun-
gatur p̄nia nō relaxabitur interdictum: ex-
tra eo. alma li. 6. Quod si non propter eius
culpam latū est: ipse quidē punietur s̄ eius
satisfactio nō requiritur: extra eo. si sūta. §.
p̄. **I** li 6. **B** Et in. d. c. alma.

Intestatus Regre. j. suc

cessio ab intestato.

Inimicitias Require in finali. fra timor. §.

Inuenta Quid est agendum de inuentis. §. fm

Iho. 2. 2. q. 6. distinguendum est circa res inuentas. Quedam enim sunt que nullo fuerunt in bonis alicuius: sicut lapilli et gemme que inueniuntur in litore maris: et talia occupanti conceduntur. Et eadem ratio est de thesauris antiquo ipse sub terra occulta itis quorum non est aliquis possessor: nisi quod fm leges civiles teneatur medietatem dare domino agri. Intellige si inuenit in alieno non data opera: sed si data opera inuenit: nihil tenet dare domino. **A** Immo totum teneatur dare: ut in l. unica. C. de thesauri l. i. x. et notat glo. in insti. de re. diu. §. thesauros. super verbo opera. Et hoc est verum etiam si cum voluntate domini requireret: quia etiam cum voluntate domini non posset querere in alieno thesaurum suo nomine: ut in d. l. unica. ubi etiam patet quod thesaurus dicitur coadunatio rerum mobilium absconditarum: quorum ignorantur possesores seu domini: propter vetustatem temporis. **A**bi etiam patet nec in suo solo potest quis querere thesaurum: arte magica diuinationibus vel alijs illicitis modis: al thesaurus esset fisci: ut notat gl. in d. §. thesaurus. **B** in insti. de re. diu. §. ite ea. **A** **B**bi de hoc nihil dicitur: sed puto quod velit allegare. §. immediate requiritur. sic lapilli. ubi dicitur: sic lapilli et gemme et cetera que in litore maris inueniuntur iure naturali statim inuentoris sunt. Sed ad materiam thesauri melius facit eo. ii. §. thesauros ubi dicitur: thesauros quos quis in suo loco inuenit: diu. **A**drianus naturalis equitatem secutus ei concessit quod inuenit. **I**de quod statuit: Siquis in sacro aut religioso loco coformito casu inuenit. **A**bi si quis in alieno non data ad hoc opera sed fortuito casu inuenit: dimidium inuentoris: et dimidium domino soli concessit. Siquis in Cesaris loco inuenit: dimidium inuentoris et dimidium Cesaris esse constituit: cui pueniens est: ut si quis in publico loco vel in fiscali vel ciuitatis inuenit: et dimidium ipsius esse dimidium fisci vel ciuitatis. **B** Quedam vero res inuentae fuerunt de propinquo in altius bonis: et tunc

figs eas accipiat non aio detinendi: sed restituerendi domino non puenit furtum: al furtum committit. l. 4. q. 5. si qd. et c. in l. sine.

Quid si res ab aliquo inuenta sit que fuerit a proprio domino habita pro derelicta. fm res que habet pro derelicta occupanti conceditur siue sit mobilis et abijciatur: siue sit immobilis: ut si exeat de hoc fundo hac mente: ut pro derelicto habeam. ff. pro derelicto. l. i. sed si in mari lacta uero res meas cum alienandi naues non habeo pro derelictis: quia non hac intentione abijcio. Unde si librum inuolutum lectaui: non habeo pro derelictis: secus presumitur si lectaui apertum: in insti. de re. diu. §. vlti. **A** **B**bi dicitur de rebus lectatis: sed non de ista suspitione: sed de ea dicitur in l. i. co. l. i. n. 6. q. 19. in l. hosti. et al. **B**

Sed qualiter restituitur res inuenta. fm Ray. et Hosti. fructus inuenire illi qui ea amittit: et si oportet facit publice dici per preconem vel in ecclesijs per locum ubi expedit: et illum si inuenit et per circumstantias certificetur quod illius fuerit: illi restituitur: al erogatur pauperibus: vel ipse potest tenere si est indigens: et hoc fm quosdam auctoritate penuenit huiusmodi. **A** hoc fuit de Ray. qui etiam dicit: quod tunc oportet pro illo cuius res fuit: ut in sum. con. eo. ii. q. 7. **B** seu diocesanis si forte sibi retinuerit de pensionem talium. **A** hoc fuit dicitur gl. Ray. cum con. al. ut in d. q. 17. **B**

Inuidia Alia inuidia sit tristitia de alieno bono

Inde fm **I**ho. scda scda. q. 36. De alieno bono potest esse tristitia dupliciter. Uno modo quando aliquis tristatur de bono alicuius in quantum ex hoc imminet sibi periculum alicuius nocimenti: sicut cum homo tristatur de exaltatione inimici timens ne ledat eum: et talis tristitia non est inuidia: sed magis timoris effectus: ut philosophus dicit. Alio modo in quantum bonum alterius existimatur diminutum propter glorie seu excellentie: et hoc modo de bono alterius tristatur inuidia: et ideo precipue de illis bonis inuidenti homines in quibus est gloria et in quibus amant honorari et in opinione esse: ut philosophus dicit. **A** **B**bi etiam esse inuidia: et tristitia non procedit ex hoc respectu: sed al ex defectu charitatis. Nam et diabolus non timebat per hoc

diminutionem glorie sue quam nullatenus poterat habere et tamen iudet hōi: Sap. 2. Invidia diaboli et. Unde et generaliter potest dici quod invidia est tristitia boni fraterni ex defectu charitatis procedens. Potest etiam quo ad primum modum adesse peccatum: ut si quis occasione timoris declinet ad aliquid contra charitatem dei vel proximi.

Arg. invidia sit peccatum. 2m. 3. Tho. vbi. 5. Invidia proprie est tristitia de bonis alicuius in quantum aliter creditur ipsi: et istud semper est prauum: ut philosophus etiam dicit. 2. ethicorum. quod dicitur de eo de quo est gaudendum. scilicet de bono proximi. Quod si quis delectetur de bono proximi: non quia habet: sed quia sibi deest non erit invidia: sed zelus de quo habet. 3. zelus.

Atrum invidia sit peccatum mortale. 2m. 3. Tho. vbi. 5. Invidia ex suo genere est peccatum mortale: quia prius charitatem que gaudet de bono proximi: si tamen sit imperfecta ratio invidie. scilicet in motu sensualitatis: sic est veniale peccatum.

In poesis. **A**trum sit peccatum: et quale et quantum: habes infra simulatio: 2. j. p. poesis in littera. 7.

Ra. **A**trum sit peccatum mortale. 2m. 2. q. 158. Motus ire potest esse inordinatus dupliciter. **A** Nam ut habetur in libro de vitiosis. Ira est irrationabilis turbatio mentis: vel inordinatus appetitus vindicte. **B** Uno modo ex parte appetibilis: ut puta cum quis appetit iniustam vindictam et sit ex genere suo ira est mortale peccatum: quia contrariatur charitati et iusticie. Potest tamen contingere quod aliquis appetitus vindicte propter perfectionem actus: que quidem imperfectio vel est ex parte appetentis: puta cum motus ire preuenit iudicium rationis: vel est ex parte appetibilis: puta cum aliquis appetit in aliquo modico se vindicare: ita quod si actualiter inferat non est mortale: puta si parum trahat aliquem puerum per capillos vel aliquid huiusmodi. Alio modo potest esse motus ire inordinatus secundum ad modum irascendi: ut puta si nimis ardentem trahatur interius vel nimis manifestet exterius signa ire: et sic 3. se ex suo genere non habet rationem peccati mortalis. **A** quia appetitus non est inordinatus ex parte maius cum non appetat vindicta iniusta: ut patet per eundem Tho. 2.

Potest tamen contingere quod sit mortale: ut si ex vehementia ire quis excidat a dilectione proximi vel dei. **A** Quatuor modis potest quis hoc casu a dei vel a proximi charitate decidere. primo quando ex ira multum turbaretur deus: quia ira contrariatur charitati que includit in se patientiam et benignitatem. 1. ad Cor. 13. 2. cum quis ex ira ageret aliquid reputabilis scandalum. Nam Matth. 18. dicitur. Et illi per quem scandalum venit. 3. si ex ira decideret in odium. Qui enim odit fratrem suum homicida est. 1. Ioh. 3. 4. si ira longum tempore teneatur secundum Augustinum in homel. de igne purgatorii: et dicitur. 25. si alius. Et videtur longum tempus si perseverat per diem natale: iuxta illud ad Eph. 4. Sol non occidat super iracundiam vestram. et videtur sentire. Alex. de ales sup. 2. sententiarum di. 39. q. 6. B. Et de hac materia vide. j. patientia. et j. vindicta.

Irregularitas prior

Ide irregularitate homicidarum. Omnes qui habuerint officium in vindicta sanguinis sunt irregulares: ut dictum est. 5. homicidium. 4. §. 1. et etiam secundum Gual. si non fuerit secutus effectus: tamen in hoc casu 3. cum episcopus potest dispensare. **A** et cum illo sit qui non ex offitio sed odio vel rancore operam dedit et fecit quod potuit ut occideret aliquem: sed tamen non occidit nec mutilauit. Sed tamen talis indiget dispensatione 3. cum dicitur. Bull. ut in libro. c. li. 2. ii. l. q. 23. B. Non autem potest si effectus secutus est. De his autem qui interfecerunt videtur saguis: habet 5. homicidium. 4. §. 4. **A** qui incipit: Arg. omnia et. B. Quid de illo qui fuit in pugna ubi aliqui interfecerunt: vide. 5. homicidium. 4. §. 6. **A** qui incipit: Quid si plures. B.

Quid de illis qui turis ignari zelo fidelium et propter indulgentiam que dabatur attulerunt ligna ad cremandum hereticos: nunquid sunt irregulares. 2m. 2. q. 158. Si materia illa est cooperata ad mortem irregulares sunt: nec dispensabitur cum eis nisi per papam. Si autem non est cooperata: quia iam forte mortui erant: vel antequam materia illa incenderetur mortui sunt: non efficiuntur irregulares. **A** Aut si indigent dispensatione sufficit episcopi dispensatio. secundum eundem. Bull. et in libro. c. li. q. 24. B. Quod si dubitatur melius est tenere certum quod absque dispensatione pape non ministrant nec promouent: ex de tempore ordinis ad aures. **A** Idem in d. q. 24. B.

Quid d illis clericis q cū alio trahūt
ad manganellas: vnde aliquis p̄babiliter
credit interfec̄. gen. fm̄ Sui. Illius est
tenere certū: vt in p̄cedē. §. dictū est. A
Idē in sum. con. eo. ii. q. 25. B

Quid de p̄sbytero qui misit puerum
ad aquandū equū monēs vt caueret a flu-
mine: t̄ tū submersus est. gen. fm̄ Hostien.
hunc p̄sbyter culpabilē iudico sicut et
diaconū qui non remouit salcē qua cinet̄
erat cū scirei ludi consuetudinē: extra de
homici. continebatur. t̄ sacerdotem q non
remouit cultellum a corigla cū qua verbe-
rabat famulum: extra de homici. ad audē-
tiam. t̄. 50. di. clerico faciente. A intellige
q̄ si de periculo pueri missi poterat rationa-
biliter dubitari: vt q̄ erat infans: vt p̄ i sū.
con. eo. ii. q. 26. B Quid si quis p̄cūit
mulierem pregnantem: vel dat ei venenum
vt faciat abortum: vide supra homicidiū 3
4. §. 5. A qui incipit: quid si quis percu-
tit. B An liceat clericis deponere corā
iudice seculari querēā de suis raptōibus
habes. §. homicidiū. 4. §. 2. A Et adde
ibi solūtis q̄ si inuenio deponentis q̄relam
erat: vt ad mortē rei dānarentur irregulari
efficitur quibuscūq̄ verbis fuit intentio ve-
lata: lz per ecclēsiā non p̄hibeatur nisi ei
p̄stet per cōfessionē vel p̄bauonē fm̄ Ho-
sti. t̄ in sū. con. eo. ii. q. 46. B

An liceat clerico furem capere t̄ iudici
tradere. gen. fm̄ Sui. Si al pōt res suas re-
cuperare nō debet cū capere nec iudici tra-
dere: ar. extra de homici. suscepimus. si aut
ali res suas recuperare nō pōt: credo q̄ nō
efficitur irregularis: dñ tamē non sit ei⁹ cor-
rupta intentio. A Idem in sum. con. eo.
ii. q. 47. B Sed hoc intelligere o3 q̄ si
at cū p̄oestatione: vt. §. homicidiū. 4. §. 2
t̄ q̄ non habuerit cā suspicandī q̄ hoc cō-
contingere poterat: alio p̄: vt p̄ in sequētib⁹
duobus. §. di. A Hoc q̄ dicit in sū. isti⁹
§. est nobilis limitatio ad id quod dicit. §.
homicidiū. 4. §. 2. B

Quid si clericus scribat q̄ aliquis ca-
piatur t̄ ex illa captiōne sequitur mors vel
detractio eius ipso in iguorāte t̄ factuz et
cām. gen. fm̄ Hosti. videtur irregularis: q̄
debut suspicari hoc posse euenire. A Idē
idē in sum. con. d. q. 67. B

Quid si clamet aliquis latrones. gen.
fm̄ Inno. Siue sic clamet siue aliquid ali

ud agat per quod potuerit intelligere q̄ ex
clamore vel actu suo poterat sequi homici-
dium irregularis est: nisi faceret propter t̄
morte corporis sui. Nam si numeret q̄ aliq̄
vellet cū occidere bene posset clamare p̄ an-
xilio: q̄ non intendit in alicuius mortem:
sed in suam liberationē. Idē Hosti. Et ad-
dit: secus si clamaret p̄ solis rebus. A Idē
in sum. con. e. ii. q. 48. B

Quid de illo clerico q̄ cū latro ducere
tur capt⁹ dixit: claudite ei os ne clamet: nū
quid est irregularis si mors inde sequatur
gen. fm̄ Sui. Credo q̄ sic: q̄ iuuu ducen-
tes dando eis consiliū. A q̄ al forte su-
ffer liberatus ratione suspicionis loci: vt
in sum. con. eo. ii. q. 55. B Et eodez mō
si querentibus malefactorē indicauit cū
nisi forte ignorauerit t̄ ignorare rōnabilē
potuit nesciens q̄ ad mortē quereat. A
Idē in sū. cō. e. ii. q. 56. B Qualiter p̄-
test inuocare brachia secularē: hēs. §. bel-
lū. 2. §. 4. Et qualiter exequat si h3 iurisdic-
tionē palē: vide. §. ep̄s. §. 7. A qui inci-
pit: Ep̄s qui in alieno. B

Quid si clericus cōmodat balistā: t̄ ide
aliquis occiditur. gen. si concessit i bello in-
iusto: nō est dubiū q̄ irregularis ē: q̄ da-
bat operā rei illicitē: extra de homici. c. fi.
t̄ eodemodo si bellum sit iustū: q̄ ars sa-
gittandi prohibita est: extra de saguta. ar-
tem. Sed in bello iusto ensē vel lanceam
ministrare non est prohibitū: in dis talis
fm̄ Sui. iudicād⁹ est irregularis: q̄ cām
p̄pinquā p̄stat homicidio. A Cō. Ho.
vt in sū. cō. e. ii. q. 51. B

Quid si clericus fauorē prestat suis pri-
b⁹ cōfortādo q̄ securius pugnet: aut incu-
tiēdo terrorē aduersarijs. gen. f3 Inno. Si
bellū ē iniustū t̄ mors inde fuit ibi secuta ef-
ficiat irregularis: vt in. §. primo dictū ē.
A nisi irēt ad bellū iniustū cā pacificādī
vel alio ex iusta cā: dāmō volus abire t̄ lata
negligentia fm̄ eundem Inno. t̄ Hostiē.
vt in sū. con. e. ii. q. 52. B Secus si iustuz
Qualiter respondere debeat clericus cum
interrogatur de iudicio sanguinis: hēs. §.
homicidiū. 2. §. i. t̄. §. ep̄s. §. 8. A qui
incipit: Ep̄s qui in aliquo. B

An irregularitas homicidij tollatur
per baptismum. gendes sic: sed non illa bi-
gamie: vt supra homicidiū. 4. §. i. in fine
De materia irregularitatis homicidij plu-

ra habentur supra homicidii pmo et seqn
tibus. c. per totum. De irregularitate biga
mie supra bigamia per totum. De multy ir
regularitatibus in quibus solus papa dis
pensat hēs. s. dispensatio. §. 6. Et qui in
cipit: Dispensatio in multis. B. et se.

Iregularitas secun

do de illo qui existens irregularis
ministrat. Abi sciendum fm Guil. q. irre
gularis celebras nō ppter hoc alia irregu
lariatē pheret: alioqn totiens nouam irre
gularitatē pheret quotiens celebraret: nec
etiā talis imo nec aliquis est iudicad⁹ irre
gularis nisi in qm inuenit iure expressus
extra de sen. ex. 19. qui li. 6. A. Et in hoc
casu videtur expressam. nā ois irregularis
est suspensus: vt statim sequitur: et notat in
sū. con. li. 3. ti. 29. q. 3. circa fi. Et ois suspen
sus vtens ordine a quo ē suspensus incur
rit irregularitatē etiā papalem: extra de se.
ex. cum medicinalis li. 6. Nam videtur q
iz iam fuerit irregularis tamen possit nouū
vinculum irregularitatis incurere: ita q ab
solutus ab vno remanet ligatus in alio: sic
et excoicatio hī et notatur extra de sen. ex
coi. c. cū pro cā. r. c. officij. Al sequeretur q
si irregularis cōmitteret homicidiū: non in
curreret nouam irregularitatem contra id
quod habetur. 50. di. si quis viduam. B.
Sed tamen omnis irregularitas siue con
tingat ex peccato siue non: impedit ordinis
executio nem: qz non exequi debet quis an
teqz dispensetur

Atqz celebrans in peccato mortali fiat
irregularis. gen. fm Jun. et Hosti. l3 omis
qui est in peccato mortali dicatur ēē suspen
sus quo ad se. s. qz non d3 celebrare: nō nī
si celebraret incurrit ppter hoc irregularitatē
nec post pñiam indiget dispensatione: nī
si sit notorius: ēē de tēp. or. questu. A. Nam
notorius peccator: etiā post pñiam: non h3
ordinis executionē nisi dispensetur per epi
scopū. in casibus pape spālī nō referuatur:
dūmō ante dispensationē nō celebrauerit di
uina: alī nō posset dispensari nisi per papā
fm Hosti. et notur in sū. con. dicta. q. 3. ad
fi. B. et eodē mō dicendū de quocunqz q
celebrat solū post simplicem prohibitionē
A. facit dictum. c. questum. et quod notat
in dicta. q. 3. B.

Atqz clericus in minorib⁹ exns si ex

coicatus legat eplam sine solēnitare fiat ir
regularis. gen. fm Guil. Credo q nō: nī ga
sine solēnitare hoc facit: nī etiā qz a laicis
qūqz legūtur eple de cōsuetudine: tum ga
etiā in illis. c. xi. q. 3. si quis eph. pmo et 2°
nō sit intentio nisi de epho pphio et diacono
Immo ē si sacerdos vel diaconus talr sine
solēnitare legat eplaz: nī credo ip3 pp hoc i
currere irregularitatē: cū pene non sint ex
tendende sed restringende. A. Idē in sū.
con. li. 3. ti. 29. q. 7. B.

Atqz clericus qui in excoicatione cum so
lēnitare ministrat fiat irregularis. gen. fm
Guil. Si est in minorib⁹: credo q non cū
duo capla. xi. q. 3. si quis ephus. i. et 2. nō lo
quantur de eis sed de epho pphio et diacono
nos d qbus si ministrant in suis officijs nō ē
dubiu qz irregulares efficiuntur: extra de cle.
ex. mi. latores. et idē intelligo de subdiacono:
cum hodie in multis parificetur diacono:
extra de eta. et quali. a multis. A. i.
computetur inter ordines sacros vt ibi: q
vero ad ordines minores dicit idē Guil.
q et si clericus hoc casu incurrat irregula
ritatem putat q episcopus posset dispen
sare cum hoc non inueniatur ei phibitum
Sed Hosti. sentit q talis oio incurrat irre
gularitates: per. c. cū medicinalis: extra de
sen. ex. li. 6. vt in sū. cō. eo. ti. q. 8. et sic sentit
q non possit dispensari nisi per papā. Sic
enim loquitur dictū. c. cū medicinalis. Re
cipiens autem ordines etiam minores in
ma ori excoicatione incurrit irregularita
tem indispensabilem nisi per papā: vt in
c. cum illorū de sen. ex. vbi non distinguit
inter ordines maiores et minores: fm Guil.
du. et notatur in dicta. q. 8. Recipiens autē
ordines in ma ori excoicatione non incur
rit irregularitatem fm glo. Ray. cum nou
sit expressum: addens q talis siue sit irregu
laris: siue non: potest per episcopū dispē
sari: cum non sit ei inhibitu: vt in sum.
con. eo. ti. q. 9. B. Atqz excoicat⁹ baptisā
do fiat irregularis habetur. s. excommuni
catio pmo circa fi.

Ronā Atqz ironia. s. cū quis
minora dicit de se sit
peccatum et quale. gen. fm Tho. 2^a
2^a. q. 113. Miora d se dicit pōt pūgē duplir:
Vno modo salua veritate dum. s. aliqui ma
iōra que sunt in eo refect: et quedam miora

pfert et hoc non pertinet ad ironiam: nec est peccatum secundum genus suum. Alio modo dicit quod meliora declinatio a veritate: puta cum asserit de re aliquid vile quod in se non recognoscit: aut cum negat aliquid magnus quod in seipso esse: et sic pertinet ad ironiam: et est semper peccatum. Nulla enim causa mentis est. 22. q. 2. cum humilitatis causa mentis, si non eras peccator mentiendo efficiaris.

Ironia secundum philosophum quicquid iactantia est quod Theophrastus ubi sic exponit dicens: quod duplex est excellentia. Una in temporalibus: alia in spiritualibus. Contingit autem quicquid quod aliquid per exteriora signa et per verba ostendunt quidam defectum in exterioribus rebus: puta per aliquam vestem abiectionis: sed per hoc ipsum intendunt ostentare aliquam excellentiam spiritalem. Unde simul currit viciu ironie et iactantie: de qua dictum est, s, iactantia.

I Strio vide supra hystrio in littera. h.

Iudeus Primo cōter iudei dicitur quod legem Moysen ad ipsam tenent: sic dicti a nomine principalis tribus. I. Iude quod est filius hebrei dicebat ab hebreis: culus famula cultu dei tenuit ceteris idolatria sedatis. hec Ray. et Host. A. Idez in suis consiliis. li. i. 4. q. i.

Quo christiani se debent habere circa iudeos. Ray. non debet cum eis comedere aut eos ad convivium nec cum eis cohabitare. A. Idem dicit Ray. Lau. Jo. Inn. et Host. et dicitur saracenis: quod et illi hodie iudaizant. Unde eadem est causa prohibitis. Eunt enim ad predicandum saracenis: cibis eorum uti prius secundum temporalem licentiam: dum modo non de his quod fuerant idolis immolata. In extrema tamen necessitate uti possunt idolotico dum modo non in veneratione idoli: ut in sum. con. e. ii. q. 5. B. Item infirmi christiani non debent in suis infirmitatibus vocare iudeos: nec ab eis recipere medicinas: nec se cum eis in eisdem balneis balneare. 28. q. i. nullus. et c. oēs. Item non debet permitti inter christianos habere officia publica: ne occasione habeant seuendi: di. 54. nulla. 17. q. 4. constituit. Quid si iudeus talia officia receperit: debet ei negari christiano color: donec quicquid accepit ratione officij secundum providentiam dioecesis convertatur in usus pauperum. A. I. christiano: ut in. c. cum sit. extra eo. B. et ipse officium dimittat. I. cum pudore quod

irreverenter assumpsit. Et idem etiam obtinet in paganis dicto. c. cum sit. Dicit tamen Hostien. quod si iudeus in publicis officiis poni non possit: potest tamen dominus reddere suos iudeo vendere: deputato custode christiano honesto et non suspecto: a quo iudei redditus accipiant: ita quod per hoc christiani et clerici a iudeis non graventur: extra eo. ex speciali. et notatur in. d. q. 5. B. et intelligitur secundum Theophrastum. quo ad dignitates de novo acquiras: secus de dominio preexistenti: quia illud quicquid tolerat ecclesia propter scandalum vitandum: sed ordinaria auctoritate tollere possit sicut tollit in seruis. A. I. christiani vel qui volunt fieri christiani a quibus tollit ius servitutis respectu iudeorum: ut in. c. si. extra eo. et quicquid hic dicatur text. preallegati generaliter prohibent officia publica iudeis et paganis: cum nimis sit absurdum ut blasphemus christi in christianos vim praeferat exerceat. d. c. cum sit. nec tolerantia ecclesie excusat quod de se illicite est. 4. di. de n. q. 7. ibi glo. super verbo venia. B. Item nullus potest iudeo: cum congregationi seu alicui iudeo vel pagano aliquid relinquere in testamento: et si fecerit etiam post mortem iudicabitur anathema: extra de heresi si quis ep. 24. q. 2. sane. 2. A. Hostien. dicit quod universitari iudeorum legari non potest C. l. i. sed singulis forte sic secundum Theophrastum. Sed clerico non licet etiam si iudeus frater eius sit: tamen eos pascere licet: ut in. d. q. 5. B. et videtur intelligendum: sed non nisi legaretur ad succurrendum necessitati. A. Idem Hostien. dicit: ut per in prefata. q. 5. Credo quod siue sit clericus siue laicus si daret vel legaret aliquid talibus: et maxime consanguineis non ad distandum: sed ad succurrendum extreme vel multum arte necessitati non esset puniendus. Dicitur tamen Hostien. videtur probabilius per dictum. c. si quis ep. B. Item non debet iudeis permitti novae erigere synagogas: sed antiquas reficere: dum tamen non ampliores vel preciosiores solito. Ritus autem et solennitates suas sunt permittendi servare: extra eo. iudei. 7. c. consuevit. Item in diebus lamentationis et dominice passionis non debet in publicum prodire: extra eo. in nonnullis. A. forte idem esset si ecclesia limitaret pro aliquo contra infirmitatem christianitatis secundum glo. Ray. et in dicta. q. 5. B. Quia etiam in die parasceve non

Quē lra pena paritc pānū cum iudeis
contra calus nunc dictos. Rñ. fm Ray.
Si sunt clerici t admoniti satisfaccie t emē
dare nolunt debent pñari officio t benefi
cio. Si laici sunt: vputa pñces q nolūt
exequi pñdictas lue: alij qui aliquid im pe
dimentum afferunt. Et .i. lue: quicūq; alij
contrasfacientes: vt in iurib⁹ allegat⁹ B.
t admoniti non satisfecerint debent exco
municari. 28. q. 1. nullus. Si vero sunt iudei
tamdiu sunt xpiani ab illoz comūio
ne t cōmercio separādi sub pena exco mūi
cationis donec illi emendauerint t satisfu
cerint vt oportet: Et eo. t si iudeos in fi. t ex
tra de decimis de ierre. t extra de vsur. cū
tu. 21. Melius eo. ti. post miserabilem.
Quandog etiam puniuntur pena sangui
nis t mortis: vt si impugnare nō fidem xpi
C. de iudeis. l. fi. vbi dicitur: Lerna iudeus
bona sua proscripta mox pene sanguinis o
stinandus qui fidem aliterius expugnaue
rit peruerfa doctrina. Item si impedierit vo
lerem conuerti. C. eo. l. iudeis. vbi dicitur
Iudeis t maioribus eozum t patribus
volumus iunari: q si quis post hāc leges

Quid fieri de uideis vel alijs xp̄i blasphemantibus. Rñ. fm̄. Moiti. Omnia tal fm̄ leges de capiuntur et ias xp̄ianus. Unde principes seculares iudeos xp̄m blasphemantes grauiter punire debent siue pena pecuniaria siue etiā grauior: c̄. cor. c. i. nō nullus in fit. A. Idē in sū. con. co. u. q. 6. Sed i. c. nōnullis. aliud quo ad hoc nō dñi q̄ cō digna ai aduerfione d. b̄. cōp̄. ci. Sz de pena pecuniaria dñ in. c. statum⁹ c̄. de maledi. vbi etiam nōr dñs An. et bu. q̄ sūr et p̄ncipes debēt eos punire pena vniu. supplicij. i. mori. B. De xp̄ian blasphemantib⁹ vide. j. maledictio. An liceat xp̄ianos cōfcarē iudē uideis vel alijs infidelibus hf. s̄. infidelis §. i. 7. hf. s̄. 2. Contra aut xp̄ianos qui hñt iudei pcedēdū ē sicut p̄tra hereticos: vi supra heretic⁹ 2. q. 22. q. i. cipi: Cōtra xp̄ianos.

Quid si inde nihil habent nisi vsuras
aut restituerunt ea que male accepta fuerunt
ab eis. & fm Tho. in pdicta littera: Cum
ea que iudei p vsura extorserunt: nō possint
licite retinere: pñs ē vsi vsō illa ab eis reci
peretur: nec vos licite retinere potestis: nisi
forsitan essent talia q a vobis vel onēssor
bus vestris hacten extorsissent. Si qua ho
habēt q extorserunt ab aliis debent restitu
illis quibus iudei tenebatur restituere: si in
ueniuntur: aliogn in plos vsus fm cōmū
diocesan: & alioi in pborum: vel in cōmū
nem vilitatem terre: si necesse est: nec esse

licitū si vos d. nouo exigeretis talia a iude
is seruata tamē consuetudine predecessoꝝ
vestroꝝ hac intentione vt in pios expendi
tur vsus. **A** Idem in sum. con. eo. tit. q.
to. Et ista consuetudo attendenda est i exa
ctione: non autē in vsurariū restōne ad quā
precise i oīo per p̄ncipes cōpelli debet q̄
cunq̄ consuetudine non obstat: extra de
vsur. p. miserabilē. r. in cle. ex q̄ui eo. ti. **B**

Aliū iudeus q̄ nihil h̄z p̄ter vsuras
posuit puniri pecuniariter. **S** fm Tho. vbi
d. dicēdū q̄ expedit oēs pecuniariter puniri
ne ex sua iniquitate commodū repōnent r
maiori pena q̄ quicunq̄ alius non vsura
rius in simili casu quanto pecunia que eis
aufertur minus ad eos pertinet. Pōt etiā
superaddi r alia pena ne ad penā inflicte vi
deatur q̄ pecuniam alijs debitam delinūt
possidere: pecunia n̄ pene nomine ab eis
ablata retineri non pōt: sed debet de ea fieri
sicut in precedenti. **S** dictum ē. **A** Idem
in sum. con. eo. ti. q. xi. Et additur fm eūdē
Si vero dicatur q̄ ex hoc p̄ncipes terraz
dānificant: hoc dānū sibi impuient: vipo
te ex eoꝝ negligētia proueniens. Adeli. n.
et vt iudeos laborare ad p̄prium victum
lucrandum compellerent q̄ vt ociose viuē
tes de solis vsuris ditentur: r sic eorū dñi
de suis redditibus fraudētur. Ita enim et
per suam culpam p̄ncipes defraudaretur
redditis suis si p̄mitteret subditos suos
ex suo latrocinio vel furto lucrari: tenēt. n.
restituere q̄cqd ab eis exigeret. **B**

Aliū liceat recipere donū vel precia la
boris r huiusmodi a iudeis vsurarijs. **S** fm
vbi. si iudeus habz aliquid aliud q̄
vsuras: potest accipi ab eo. **A** verum ē n̄
si isti vsurarij sunt nō soluēdo vel ex h̄ red
dant impotentes ad restituendum: vt infra
vsura. 6. **S** vtrū dona. de quo in se. **S** **B**
Si vero nihil habet p̄ter vsuras: tūc aut
recipiens certat de dāno suo vitando: r sic
accipiendo non peccat sicut qui a fure vel a
raptore dānificatus est: vtp̄ta per incēdia
r huiusmodi nō peccaret si recuperaret ab
eo dānum suū: licet ipse fur vel raptor in
hil haberet nisi qd ēēt questum ex furto vl
rapina: dū n̄ non reciperet pro dāno suo i
spe ipas res alienas. **A** d. d. Tho. in episto
la ad ducissam dicens q̄ si iudeus viro cō
ferat pecuniam vel encenium: expedit reci
pere: vt pecunia sic recepta reddatur h̄i q̄

bus de iure debetur seu alijs: vt dñi ē. **S**. **S**.
8. **A** Idē in sū. con. li. i. n. 4. q. ii. **B**
Aliū dona et elemosyna data ab vsurario
possint recipi: vide. **S**. vsura p. **S**. i. qui incl
pit: vtrum dona.

Quid si iudei occupant totam aliquaz
parochiam emendo que a xp̄ianis solebāt
possideri: nunquid possit ecclia hac occasi
sione petere aliquid ab eis. **S** fm petere pōt
r soluere tenentur decimas prediales r oēs
census siue p̄stationes siue oblationes re
ales quas xp̄iani de domibus r possessioni
bus soluere tenebātur: extra de vsuris quā
to. sed secus de decimis seu oblatōib⁹ p̄so
nalibus vt dñi ē. **S**. decime 2. **S**. 2.

Alia iudeoꝝ in necessitate p̄nt emi r
comedi fm vbi. **A** Idem in sum. con.
li. 3. ti. 33. q. 125. Sine necessitate autē h̄ p̄
hibetur sub pena depositionis q̄m ad cle
ricos: r excoīcatōis q̄m ad laicos. 128. q.
p̄ma nullus. **B** Alio iudeus compella
tur restituere vsuras. **S**. vsura p̄mo. **S**. fi.

Iudeus secundo ^{Quo ad ser}
uos r seruientes iudeis. Quid er
go de seruo iudei si vult fieri xp̄ian⁹. **S** fm
Ray. Si seru⁹ est x̄naculus. i. de eius an
tilla natus: r velut fieri xp̄ianus statim eripi
tur in libertatē nullo precio dato. C. d. epi.
r cle. l. deo nobis. **S**. s. ita. **A** Ibi dicitur
Iubemus vt nullus iudeus vel pagan⁹ vel
heretic⁹ xp̄ianos seruos h̄eat q̄ si inuenti i
tali reatu fuerint: faciunt seruos omnibus
modis liberos esse. Ibi etiam dicitur q̄ ser
ui iudeoꝝ paganooꝝ vel hereticooꝝ q̄
voluerint ad catholicam fidem venire fo
ueantur r defendantur per rectores spiritu
ales r temporales: r postq̄ fuerint ecclie
catholice associati omnibus modis libe
ri remaneant: n̄q̄ redigantur iterum in serui
tutem etiam si eorū domini postea ad fi
dem catholicam conuertantur. Et sub dñi
Contēptores huius legis non soluz pecūi
aria mulctā: sed etiam capitis supplicio pu
nientur. **B** r ar. di. 54. fraternitatem. **S** **S**
si seruus fuit emptus qui erat xp̄ianus: dis
54. mancipia. vel eē volebat: q̄ tales non li
cet iudeo emere vel in seruos tenere. Idem
si seruus emptus erat paganus: r fuit emp
tus causa seruēdi: r tunc vult fieri xp̄ian⁹
vt in dicto. c. fraternitatem. Item idem si

emir cum causa mercimonij: puta vt vende-
ret euz alteri ⁊ non exposuit eum venalem i
fra tres menses: quia presumitur qd ad ser-
uendum emerit. Si vero exposuit eum ve-
nalem infra tres menses: ⁊ non sicut per eū
quo minus vendiderit: ⁊ ipse vult fieri xpi-
anus infra illud spacium vel etiam post: li-
berabitur dato precio. ⁊ solidorum ab ali-
quo christiano: vt in c. fraternitatis. ⁊ extra
c. i. ⁊. ⁊. ⁊. vl. **A** in dicto. c. vl. sic dicit: **M**
li iudeo baptizati vel baptizari volēte eme-
re liceat vel in suo seruitio retinere. Quod
si quem nondū conuersum ad fidem causa
mercimonij emerit ⁊ postmodū factus sit
vel fieri desideret christianus datis pro eo. ⁊.
solidis ab illius protinus seruitio subtraha-
tur. Si autem infra tres menses ipm vena-
lem non exposuit vel ad sibi seruendū emise-
eundem nec ipse vendere: nec audeat alius
comparare: sed nullo dato precio perducatur
ad premia libertatis. **B** Et erūt illi
⁊ solidi vsualis monete illius loci: c. f. d. ma-
ledi. statimus. **A** Alij dicunt cum qui-
bus sentit **Soff.** qd hic solidus capitur pro
aureo: vt in **Insti.** de pe. te. litt. §. si. vbi nōt
glo. qd in legibus capitur solidus p. aureo
⁊ q. 70. aurei faciunt libram auri. Alij dicūt
cum quibus sentit **Ray.** qd capitur pro soli-
do vsualis monete. ff. de lega. 3. l. i. nummis
vbi dicitur qd in legato nummorum in du-
bio intelligitur minor moneta. **P**redicta
etiam notantur in **sum.** con. li. i. tit. 4. q. 16.
ad fi. Et pro dicto **Ray.** facit c. cum sint. ⁊
c. odia. de regu. iur. li. 6. **B** Et hoc intel-
lige nisi dominus cum volentem circūde-
ret: vel alterius secte signaculum imprime-
ret. **A** .i. cum diceret se velle xpianum fie-
ri. d. q. 16. vbi etiam norantur hec. Et addi-
tur fm **Ray.** qd idem dicendum est p. omnia
de seruis saracenorum. **Con.** Lau. ⁊ **Ann.**
Idem enim vt dicunt periculum est in vtrif-
q. Et quod dicitur ad **Eph.** 6. ⁊ i. **Pe.** 2.
Serui obedite dominis vestris carnalibus
dicunt intelligi debere fm statum primitiue
ecclie. Sed **Soff.** dicit qd hoc debet intel-
ligi de his qui seruiunt in gleba ⁊ nō domi-
extra de censu. omnis. **M**elius facit extra
c. c. 2. In dicta. q. 16. dicitur f3 **Ray.** qd ser-
ui hereticorum impune possunt dominos
relinquere ⁊ ad eccliam confugere. C. de he-
reticis. l. manicheos. **B** **Tūc.** n. ppter iniu-
riam corporis sine precio liberabitur: dis-

§4. nulla. Idem **Soff.**

Sed nunquid ille redemptus erit ser-
uus redimentis. **R**ndeofm **Ray.** non: sed
erit liber. **A** .i. soluto precio. **P**er prius
autem remanet seruus qm redemptus ē ad
seruendū: extra eo. c. i. Et ad hoc facit. §. do-
minus. f. allatus. **B** Et restituet ei precū
ar. **Insti.** de noxa. acti. §. dñs. Et si non ha-
ber precū querat mendicando vel seruiat
ei tantū qd seruitium compensetur cū p-
cio ⁊ postea eat quo vult: arg. 36. q. 6. de rapti-
ribus. **A** Tempus seruendi potest esse
de quinquennio ad instar ei⁹ qd redēptus ē
ab hostibus: vt. l. si. C. d. possit. reuer. ab ho-
sti. vel erit ad ad arbitriū boni viri f3 **Ray.**
⁊ in sū. con. eo. tit. q. 17. **B** Et hoc intelli-
ge nisi causa pietatis emptus fuerit: tūc enī
non tenetur aliquid reddere vel seruire: ga-
qd pietate datur prohibet ius ne repetatur
⁊ sic dedisse presumitur nisi contrarium fue-
rit protestatus. ff. de reli. ⁊ sumpt. su. l. at si qd
§. sed interdum. **A** Ibi dicitur qd quis p-
testari debet de intentione sua: ne videatur
causa pietatis gratuite egisse sumptus fune-
ris. Et ibi glo. dicit: **N**ota qd attestatio pro-
bat voluntatis nostre finis. Et pdest hoc no-
tare in manu monio cum quis primo pro-
testatus est se nō desponsare cā mīmonij: s3
alia de causa. **B** **Cō.** **Soff.** ⁊ **Soff.** **A**
Idem in dicta. q. 17. **B**

Quid si nullus emptor apparet. **R**fm
Ver. **A**libiominus erit liber: ⁊ ostiā qd
rat precium aut operas presterit: vt in prece-
dent. §. dictum est. ff. de manumiss. l. 4. **A**
Ibi dicitur qd seruus redēptus suis nūmis
cōsequit libertatem. Et dicūt nummi sui: si
sūt ex aduenticio lucro siue ex donacōe ami-
ci siue ex eius peculio: qd etiam ad venditi-
onem pertinet. Et predicta notat glo. in c.
i. extra eo. **B**

Quid si plures sint qui velint emē. **R**fm
fm **Soff.** Epus loci eligat magis idoneuz
ff. de accu. l. si plures. vel si sunt pares gñfi-
cet episcopus cui veli: ar. extra de iure pa-
tro. cum autem. **I**dem **Soff.** **A** **I**de in
sum. con. eo. tit. q. 18. **B**

Atz aliquo mō licitū sit xpianis qd ser-
uiant iudeis. **R**ndeofm **Soff.** Cū phibi-
sit qd nullum mancipium xpianum serui-
at iudeis: nullo minus xpiani libertatis ser-
uire debent. Non enim debent esse assidue
intra domum iudei: n3 iāq3 familia aut ob-

detrix. Alii ipsi xpiani ab eis discedere no-
lunt debet excōicari extra eo. iudei. 2. c. ad
hoc. 2. c. 2. si iudeos. Si aut iudei nolūt eos
dimittere. phibetur iudeis cōmercū cum
eis: vt in. d. c. 2. si iudeos in fi. S3 ex tōmū
possūt eis seruicia fieri. vnde pnt hie xpia-
nos colonos: et e. multoz. A Lō. Ray.
vt in lū. con. eo. ti. q. xi. vbi et dī: Eadem te-
neas de saracenis. B

At xpianus possit emere vel hie seruū
iudeū. §. 3. Ray. 2. Sof. sic et e. c. 2. si iu-
deos. 23. q. 8. dispar. n. tñ d3 cū eo morari:
ita q. hēat eū tāq. familiarē. 28. q. i. c. sepe.
e. c. nullus. Et si voluerit fieri xpianus non
potest cum dominus. phibere. 19. q. 2. due
sunt. Idem Hostien. A Idem in lū. cō.
eo. ti. q. 19. B

Sed nūquid iude⁹ q. ē seruus xpiani
si baptizet fiat liber. §. fm Ray. non: s3 re-
manet seruus: q3 seruus inducta est de
iure diuino. 35. di. sexto die. 2. p. ius gentiū
di. i. ius gentiū. 2. iure canonico confirma-
ta. 12. q. 2. ecclesiā. Lon. Sof. 2. Hosti. Ad-
dit Ray. q. vbi de bona consuetudine non
solent xpiani et serui: cōsulerem q. in fmi-
lione peccatorū oīs manumitteret eū: vel
saltem de pecunia mendicata vel seruicio
ad ipsa prestuo fm arbitriū boni viri redi-
meret se. 12. q. 2. cū redemptor. A Idem in
sum con. eo. ti. q. 20. B

Iudeus tertio de cōuersi
de iudeoz
Ubi sciendū q. iudei 2. ceteri infide-
les non debent ad fidem compelli aspera-
tibus: sed potius debet induci auctoritati-
bus rationibus 2. dulcibus vbiis. Nam co-
acta seruicia non placēt deo. 45. di. qui sin-
cera. 2. c. de iudeis. Si tñ conditionalr coa-
cti: puta p. minas vel rex suaz ablationem
vel per verbera 2. h⁹ i. baptismū susceperūt
2. postea recesserūt a fide compellendi sunt
redire ne nomē dñi blasphemetur: 2. fides
contēptibilis habeatur: vt in predicto. c. de
iudeis. Si hō fuerūt absolute coacti: vt si
per violentiā in aquam meris sūt non reci-
piunt baptismū: ex de baptis. maiores. Lō
Tho. 2° 2° q. 10. 2. etiā Hosti. Addit Ray.
q. tales infideles possūt trahi mīeribus 2.
pmissis. Et intelligendū fm. guil. non q. li-
ceat aliquid dare pro fide suscipienda: sed
si aliquis infidelis timeret paupertatē si ba-
ptizaretur possit illud obstaculū ab eo tolli

qui sciret eius propositū. De hac materia
plenus infra munus. §. 2°. Possūt etiam
fm Ray. induci per gratiozē exactionē
pensionū faciendā in principio locatōis. 23.
q. 4. d3 hō. 2. q. 8. iā hō. A Idem in sum.
con. lū. i. ti. 4. q. 3. B

At pueri iudeoz 2. infidelū inuīt pa-
renibus sint baptizandi. §. fm Tho. 2° 2°
q. 10. Non 13: sed qñ ad annos discretionis
puenerunt possunt fidē suscipere etiā paren-
tibus inuītis. A Idem in sū. con. e. li. ti. 4.
q. 4. B Lō. Guil. dicēs q. nec 13. nutri-
tibus deculte baptizare pueros iudeoz
si tñ in articulo mortis paruulorū hoc face-
rent non credo q. peccarent.

Quid fiet de possessionibus 2. bonis iu-
deoz: 2. aliorū infidelū ad fidē conuersorū
§. fm Ray. Non debet ab eis excludi: ex-
tra eo. iudei. 2° nisi sint vsuraria vel de vsu-
ra emptā: q3 vendenda 2. restituenda sūt il-
lis a quibus sūt accepta vel hereditibus corū
Qd si nō inueniūt poterūt sic conuersis tā-
q. pauperibus per epm assignari.

Que pena iudeoz qui rēiāt subuertere
baptizatos. §. n. Debet publicis flagellis o-
putari. 28. q. i. sepe. Ita tñ q. hec pena nō tran-
seat in vindictā sanguinis: q3 talis pena re-
linquēda est brachio seculari. A nā ppter
subuersionē p̄fatā vel similē fm leges irro-
gatur pena mortis: vt p3. §. iude⁹ p^o. §. 2. in
additione. Flagellatio aut irrogat et pro so-
la conuersatione. d. c. sepe. vbi dicitur: Se-
pe maloz consortia etiam bonos corum
punit. 2. j. Quicunq. ergo amodo ex his q.
baptizati sunt infidelū cōsortia non vitauē-
runt: 2. hī xpianis donēt: 2. illi publicis cedi-
bus deputentur. B

Iudicare potest in s
telligi duplr. Ano mō qñ aliq. vi-
dens opera primi de quibus dubium est
quo animo sūt iudicat i peiorē pte: 2. d. h⁹
di. §. dubia. Alio modo dī iudicare iudez
qñ sūt p̄ferti: et de hoc dicitur statim i. c. iu-
dex. p^o. §. 3. 2. se.

Iudex primo cōst. Quā-
tā sciam d3
hī iudex §. n. fm Ber. et d. rescri-
pti scilicet. d3 et peritus: nec querere ab
aliq. qd eū log opo neat: i. aut d. iud. i. pñ^o
col. 6. et de p̄s. 2. affi. ex l. si in fi. Et tñ et si
illiteratus sit hēat fluctuandē 2. peritiam

iudicādi pōt ei cā cōmitti. C. de iudi. certi iuris. sed iudex maxime ecclesiasticus esse nō pōt nisi sit perit⁹ saltē mediocris iuris sci entia nota⁹ di. 20. c. 1. **A** Idē in sū. cō. li. 2. ti. 5. q. 135. Sed certe v⁹ q⁹ possit eē iudex ēt sine scia iuris dūmō hēat experiēntiam cārū ex cōsuetudine nā dicta. l. certi iuris. nō dīstīngat⁹ inter iurisdictionem ordinariā et delegatā: et videt⁹ expresse hūc in auct⁹ d. iudi. in p⁹ coll. 6. ibi neq⁹ cāp⁹ habentium expi mentū tē. vbi ēt p⁹ q⁹ admistrantes imperarout t⁹ hñtes dignitatē singuli pñt eē iudices ordinarij ēt si nec sciam iuris nec expiētiā habeant cārū: sed debēt hīc peritos alios sētores v⁹ ibi.

Atrū quis possit super se cōstituere extraneū iudicē. **g**en. laicus pōt cōstituere suū iudicē oēm qui alio iurisdictioni p⁹est nō aliū. C. de iurisd. om. iu. l. i. r. l. p⁹uare. Clerici hō non possant in non suū iudicem cōstituere: nisi sit persona ecclesiastica et de consensu sui epī: extra de fo. compe. significasti. nam et secularis iudex nullam in eo potest habere iurisdicōnem nec in criminalibus nec in civilibus. C. de epī. et cler. auct. si tuimus. **A** Idē dī: Statum⁹ autē v⁹ nullus ecclesiasticam personam in criminali cā vel civili trahere ad iudicium seculare p⁹sumat⁹ si cōstitutiones impiales et canonicas sanctiones. **A** Idē si fecerit actor a iure suo cadat: iudicantib⁹ nō teneat et iudex extrā sit iudicādi p⁹are. p⁹uatus. Sanctus aures v⁹ siq⁹ clericis vel personis ecclesiasticis iusticiam denegare p⁹esūperint tertio regit⁹ suā iurisdictionē amittant: et extra de foro cōpe. seculares li. 6. nec clericus pōt huic p⁹uilegio renūciare: v⁹ j. renūciatio. 3° §. 3. Et hoc ip⁹ū vide h. §. pe. et j. sūa. §. 6.

Atrū iudex possit aliquē iudicare sine actore vel accusatore. **g**en. fm Tho. 2° q. 65. Cum iusticia non sit ad seipm sed ad alterum: oportet q⁹ iudex vnus est actor et alius reus. Unde in criminibus non potest aliquem condēnare nisi hēat accusatorem extra de accu. si legitim⁹. Nihilominus tū interdū infamia h⁹ locū accusatoris: et de accu. cū dēta. et tūc ē p⁹cedēdū ad inquisitōnem: v⁹ i. inquisitio. §. 2. r. 3.

Atrū iudex possit aliqd accipere a partibus. **g**en. fm R. 1°. Ordinarij iudices nō debent petere aut recipere a partibus et expensas:

cū p⁹pter iusticiā tenēdā hēant suas p⁹uissio nes. i. ne dū sūptus querit p⁹edo crasset: di. 86 non satis. 25 q. 1. militare in si. Nec credo q⁹ ēt sponte oblata dēat recipere p⁹ p⁹ suspitionē vitandā: ab alijs vero encenia sponte oblata ac ēt moderata recipere pōt di. 18. de eulogijs. ff. de offi. p⁹ocō. solēt. **A** Idē dī: Non in totū encenijs abstinere debet p⁹ocōsul sed modū adijcere: v⁹ neq⁹ mō se in totū abstinere nec auare modū encenior⁹ excedat. **A** Idē valde inhūmanū ē a nemine recipere sed passim viliissimū: et per oia auarissimū. Nec etiā notā f in sū. con. li. 2. n. 5. q. 142. **B** Iudex etiā delegat⁹ nō hūl recipere pōt a p⁹ab⁹ nisi forte esculentū vel poculentū ex mera liberalitate oblatum q⁹ paucis oleib⁹ cōsumi possit: vel nisi moderatas expensas cū ipm p⁹pter cāz sibi cōmissam cōtingit et sūū domiciliū profici sciuta q⁹ in ipis expensis non excedat modū: nec exigat plus ab vna pte q⁹ ab alia: et q⁹ p⁹pter expensas habendas nullā cā requirat occasione p⁹ficiendi non assumat: et si litigantes fuerint notabiliter pauperes etiā p⁹ expensis nihil exigat: extra de rescripti. statuti. §. itup li. 6. **A** Iudex nō accipiat nisi eo indigeat: alioquin de suo p⁹po tenet p⁹uidere ei. Sed si indigeat assumat neutri parti suspectū: et ei de cōpetenti salario moderato ab eo faciat a partibus p⁹uideri. **A** Idē dī: Si tarios in cā sibi cōmissa ab immoderato salario refrenet: nec cū eis nec cū assessore lucrā p⁹articipetur: et si h⁹ recipere ad restitutionē tenet et non p⁹dest remissio. **A** Idē dī: eoz quibus faciendā est restō quin teneat ad integritā restitutionē: v⁹ in. c. de quo statuti. **B** v⁹ in. d. c. statuti. **S**ilr d⁹ re renare nūcios et officiales quoscunq⁹.

Quid si iudex iniuste iudicauit. **g**en. deo fm Ray. Si scienter male iudicauit: p⁹ta timore: cupiditate: odio: amore: vel alia quacunq⁹ cā: tenetur lesio p⁹ecise ad oē interest: nisi possit inducere illum p⁹ quo tulit sūitā ad plenariā restitutionē. C. de p⁹er. iudi. l. vl. xi. q. 3. quattuor. Et fm leges multas alias penas debet sustinere. **D**ebet etiā p⁹ter restitutionem imponi ei penitentia tāq⁹ p⁹ gradissimo crimine. xi. q. 3. q⁹ cunq⁹. **A** Idē hoc enim grauius est rapina simpliciter: q⁹ auctoritate diuina abutendo p⁹er iniuriā proximi deum inhonorat: **A** Idē dī: in sū. con. eo. li. q. 137. **B** etiam si sit in

dex ecclesiasticus. Adhuc alio multo p[ro]p[ri]o pu
 nitur: vt. j. iudex. 2. §. 2. Si vero per igno-
 rantia iniuste iudicauit: tenetur fm leges le-
 so in p[re]sum bonu[m] & equu[m] videbitur religio[s]i
 iudicatio. ff. de pa. & extraor. cogni. l. viti.
 In iudicio t[ame]n anime tenetur: vt in p[ri]mo ca
 lu si in culpa fuit. §. q. sciuit vel scire debuit
 se insufficiente & iudicare talem cam p[re]sup
 sit. Et idē si erat sufficiens sed neglexit stu-
 dere & videre quod debuit. Mitius tamen
 agendum cum isto est q[uam] cum illo qui scie-
 ter fecit. Et addit h[ic] Al. q. si iste ignoras su-
 it delegatus: & necessitate obediēte male iu-
 dicauit: sed tamen bona fide & de consilio
 peritoru[m] non tenetur. A tenetur aute[m] ad
 restitutionem si in petendo consiliu[m] fuisset
 negligens aut culpabilis fm eundem Al.
 glo. Ray. in dicta q. 137. vbi etiam habet
 q[uo]d statim sequitur. B Et idē dicit Ray. si
 talis iudex iuste iniquas s[en]t[en]tiam deceptus p[er]
 assestorem talem qui cōter sufficiens puta-
 batur. A Ray. vt p[er] vbi. §. nō v[er]o loq[ue] de
 delegato t[ame]n si g[er]it de omni iudice. B

Quid si iudex accepit pecunias vt ma-
 le iudicaret. §. n[on] fm Ray. non solum puni-
 tur vt. §. in p[re]cedenti §. dictum est q[uod] scien-
 ter male iudicauit: sed etiam pecuniam sic
 receptam tenetur restituere non ei qui dedit
 cum turpiter dederit: sed ei in cuius iniuriā
 recepit. l. q. i. iubemus. & ar. 17. q. 4. si q[ui]s in
 atrio. ff. de calū. l. g[er]it. §. illud. A Idē
 in sum. con. c. ti. q. 139. Et hoc verum in fo-
 ro iudiciali: secus in p[ri]uati in quo nō succe-
 dit obligatio nisi ad solum interesse & non
 ad penam nisi p[re]cefferit iudicialis s[en]t[en]tia: al-
 pena non debetur in foro p[ri]uati: vt dicit glo.
 12. q. 2. fraternitas. Nec etiā sentit gl. Ray.
 vt p[er] in sū. con. c. ti. q. 140. Et vt ibi p[er] fm
 Al. hoc casu dicendū ē d[icitu]r hac pecunia idēz
 q[uo]d de alio turpi lucro. B

Quid si accepit pecunia[m] vt iudicaret:
 vel etiam vt non male: sed bene iudicaret.
 g[er]it fm Ray. tenetur restituere ei qui d[edit].
 A nisi dedisset vt animum iudicis s[ub]
 spe recti inclinaret: & ita indirecte & tacite in-
 tendebat ip[s]m cor[ru]pere fm eundem: vt in
 dicta. q. 140. B q[uia] cum ex officio suo te-
 netur graui iudicare & bene turpiter accepit
 & crimē concussionis cōmisit. Et idēz dico
 si ex aliqua cā oportebat eū non iudicare: &
 nihilominus vt non iudicaret accepit ali-
 quid. l. q. i. iubemus. & c. l. iulius. & c. venale

lus. A al incipit vel: & sequitur immedia-
 te post. c. l. iulius B extra de sumo. nemo.
 Et Augustinus. xi. q. 3. non licet iudici ven-
 dere iurum iudicium: & si liceat aduocato
 vendere iustum patrociniu[m] et iuriscō-
 sulto iustum consiliu[m]. A Hoc habet
 ea. q. c. non licet. Et p[re]dicta con. Al. vt p[er]
 in dicta. q. 139. & q. se. B

Quid si iudex tenetur & nullo mō vt
 iudicare: & p[ro]pter hoc amittit aliquis ius
 suum. §. n[on] fm Ray. tenetur restituere totā
 l[es]t[er]iatiō[n]ē ei qui p[ro]pt[er] hoc ē l[es]t[er]i. 23. q. 2.
 d[icitu]r. & q. 5. ad n[on] i[st]rator[um]. i. auct. vt disse iu.
 §. pe. A Lō Al. vt in sū. cō. c. n. q. 141. B

Atq[ue] iudex possit pena[m] reo totaliter re-
 laxare. §. fm Tho. 2. 2. q. 167. Duplici ra-
 tione impeditur iudex ne reū a pena absol-
 uere possit. p[ri]mo quidem ex parte accu-
 satoris ad cuius ius q[ui]q[ue] pertinet vt re[us] puni-
 natur: puta p[ro]pter aliquam iniuriā in
 ip[s]m commissam: & h[ic] relaxatio non est in
 arbitrio iudicis: q[uia] tenetur vnicuiq[ue] ius su-
 um reddere. 2. modo impeditur ex p[ar]te rei
 publice ad cuius bonū p[er]tinet q[uod] malefa-
 ctiores puniantur. Sed in q[ui]bus ad h[oc] dis-
 ferentia est inter inferiores iudices & supre-
 mum. s. principem cui est plenarie potestas
 publica commissa. Iudex. n. inferior n[on] h[ab]et
 p[ot]est[ate] absolue[n]di reū a pena s[ed] leges a supe-
 riore sibi impositas: sed princeps qui habet
 plenā potestatem in republica poterit reu[er]s[us]
 licite absolvere si hoc reipublice v[er]deret ex
 pedire & passus iniuriā noluerit remittere.
 B3 in locū mia iudicis: put in se. §. d[icitu]r in fi.

Atq[ue] iudex possit pena[m] dimittere. §. fm
 Hostien. reo conuicto si in iure certa pena
 iueniat illa ip[s]e debet: alio arbitrio suo cō-
 mittitur. C. de vi pub. vel p[ri]uati. l. seruos. in
 fi. & extra de transac. c. vi. tamē in humani-
 tatem p[ar]te d[icitu]r s[em]p[er] declinare: & sic mitiga-
 re maxime cū cā subest: puta q[uia] non ex p[ro]
 positio sed casu culpa commissa fuit: vel q[uia]
 iniuria effectum non habuit: vel p[ro]pter eta-
 tem puerilem aut etiam senilem & huiusmo-
 di: de quibus. §. pena p[ri]mo. §. 3. & 4. A be-
 ne facit ad hoc dictum. c. si. de transac. B
 Et intelligendū est fm Tho. vbi. §. q[uod] mis-
 ricordia iudicis habet locū solum in his q[ui]
 eius arbitrio relinquitur. circa que vide. §. i.
 pena p[ri]mo. §. antepe. A Ad hoc videntur i-
 tendere que habentur in sum. con. eo. ti. q.
 146. vbi etiam dicitur: In extraordinarijs

aut tunc dicitur pena diminui vel augeri cum
iudex non seruauit quod in talibus seruari
conseruit. **B**

Et iudex possit penam augere. **g.** au
genda est pena aliqui ad terrorem aliorum qui pro
ni sunt ad culpam: quod multis crassantibus opus
est exemplo. ff. de pe. l. aut facta. **§. vlt.** **Et**
Idem in dicta. q. 146. **B**

Similiter liceat iudici iudicare propter proba
ta contra veritatem quam ipse nouit. **g.** **fm**
Tho. 2. 2. q. 47. iudex in iudicando ma
gis debet sequi legitima documenta per in
strumenta et testes et alia huiusmodi quam ipse
nouit tamquam priuata persona. Ex hac tamen
priuata cognoscere potest iuari et distringi dis
cussas probationes inductas: ut possit earum
defectum investigare. Quod si eas non potest
de iure repellere: debet eas in iudicando se
qui. Dicit etiam **Tho.** scilicet **scd.** e. q. 64. quod si
aliquis quem seu iudex innocentem talis
testibus conuincitur ut occidatur: si iudex
non potest inuenire occasionem liberandi in
noxium deus cum ad superiorem mittere iudi
candum. Si autem neque hoc potest non peccat sed al
legata ferens suam: quod ipse non occidit eum: sed
illi qui eum asserunt nocere. **Lo.** **Pe.** et **Ray.**
Et **Al.** ait dicitur: quod ex quo iudex scit negotij
fuitate cum suis circumstantijs: impossibile iu
dicat quin aliqua via iuris inueniat quam libe
ret innoxium nisi sit ex imprudentia vel ne
gligencia iudicis. Et posito quod nullam viam
inueniat per quam eum liberare possit: nec actio
rem: nec testes possit emolire quod desistant a
causa: debet prestare se non habere scientiam condempnationis
eius: quod scit eum innocentem: et hoc certis indi
cijs ostendat probabile: ita quod conuictas non scilicet
dalligetur: et sic absoluat eum a suo iudicio
potestatem relinquens eis ut deferant cri
men ad superiorem si voluerint si agatur de
rebus siue de persona. **Slo.** autem **Ray.** dicit
quod non videtur nimium quod talis ad superiorem
mutatur: nec creditur hoc faciendum esse: sed po
tius deberet omnia mala tolerare quam inno
centem scienter ad mortem vel ad mutilatio
nem condemnare: vel etiam exponere con
demnandum. Et dicit etiam quod iudicet in huius
casu condempnare non auderet a peccato mortali
excusare. Item dicit: Credo etiam quod iudex in
ferior qui scit fuitate non deus condempnare inno
centem etiam si precipiatur ei a superiore iu
dice. Idem non **Thico.** de **lyra:** **Exo.** 23. **Nec**
est preceptum de offi. de pastoralis. ubi dicitur quod

ordinarius debet exequi sententiam latam a de
legato ad mandatum eius. Quibus idem or
dinarius sciat illam esse iniustam nisi possit
obtinere ab eodem delegato ut ab hoc onere
absoluat: quod loquitur ibi de civilibus causis et
ecclesiasticis: ubi nullus condempnatur ad mor
tem: et ibi non est tantum periculum sicut in casu pro
posito. Pro hoc optime factum est. c. inglutio
nem de sen. ex. ad deum et c. pastoralis. potest
dictum quod loquitur non in cognitione seu condempna
tione: sed in eadem executione: et circa ea que non
sunt tantum preiudicij. Et predicta notantur
in su. con. e. ti. q. 149. **B**

Et iudex laicus possit iudicare de cle
rico. **g.** non potest sed si eum vocat dectet pri
uari officio iudicandi. xi. q. 1. inoluta. **Et**
Melius videtur facere autem statum. de q.
j. **B** **Nec** sententia valebit: et de iudi. at si cl
ci. et c. cum non ab homine. Sed etiam quod cum
vocari se debet amittere causam. Intellige
per sententiam: et deus excoicari: ut in dicto. c. ino
luta. Idem etiam per. c. de epi. et cle. autem statum
mus. Et **fm** **Thost.** ex sola vocatione exco
clericus tractus erit: aduersarius patet per
dictam penam. xi. q. 3. placuit. et de excel. pre
la. graue. Iudex vero non potest per dictam penam
nisi iudicauerit: vel forte solum extra litteras con
testatione locus est prius. **Et** **Certe** videtur
quod in his casibus ipso iure pena irrogetur: ut in
dicta autem statumimus. et per. 3. §. 1. in additio
ne. **B** De maius huius quous huius hic. §. 5.
et. et. i. i. i. §. 6.

Etiam minister peccat exequendo sententias
iudicij innocentem. **g.** **ndeo** **fm** **Tho.** scilicet
scd. e. q. 64. in si. Si sententia conuenit in
olerabilem errorem: minister non debet obe
dire: alio excusaretur carnifices qui mar
tyres occiderunt. Si autem non conueniat
manifestam iniusticiam non peccat precep
tum exequendo: quod ipse non debet discuti se
tentiam superioris: nec ipse occidit: sed iudex
cui ministerium adhibet. Et intelligit **Ray.**
quod si ipse minister sciat quod condempnatus inno
cens est: non debet exequi mandatum iudicis
eis: sed si dubitat: tunc enim excusat obe
diendo. xi. q. 3. quid ergo. 23. q. 1. quid cul
patur. **Et** **Lo.** cum **Ray.** **Al.** ut in su. con.
eo. ti. q. 150. et factum ad ea que dicta sunt. §. 5.
xi. in additione. **B**

Iudex secundus de iudice
ecclesiastico

Et per aduertendum quod persona ecclesiastica

pōt iudex eē: et cās ventilare et iudicare in
ter subditos in quibus iurisdictionē h3 p-
fertim clericos. xi. q. i. c. i. t. c. experientie
de fo. cōpe. p. iorū. Et nisi ecclesiasticus nō
pōt exercere iurisdictionē nec h3 eā in cle-
ricū: vt. s. iudex p. s. 2. nec clericus pōt
huic iuri renūciare. Et qd si de scō renūci-
et: h3. j. renūciatio. 3. s. 3. r. 4. De hac qō
ne clare hēs. s. iudex pmo. s. pe.

Iudex ecclesiasticus. Et ordinarius
sive delegatus: vt in c. cū etn de quo. j. B
q d iusticiā in grauem alterius p3 iudi-
cio qd facit p grām vel p sonis: puta per
pecuniā: suspēsus ē p annū ab executōe of-
ficij: et d3 cōdēnari ad estimatiōē litis pri-
quā leui: et si suspēsiōe durare ingesserit se
diuini sit irregularis: et nō nisi p papā po-
terit liberari: extra de sen. et re iudi. cū eter-
ni li. 6. Et addē qd hētur. j. limonia. p.
s. 25 qui incipit: Quid si dat.

Alqd pūnet cognitio ad iudicē eccle-
siasticū si iudex laicus te. et malefactorem
qui dicitur clericum et petū remittit ad cu-
riā ecclesiasticā: vel ipsa curia petū et ipe
iudex denegat. s. n. ad iudicē ecclesiasticū p-
fict cognoscē: qz de re agit spūali siue eccle-
siastica: s3 d3 vteari iudex seculari vel ali-
cuius interest: ex de te. ex. si iudex li. 6.

Sed qūo pcedit in deā qōne. s. 2. Si
notoriū est qd ille sit clericus qd tali pūlegio
gaudere deat: statim absq alia cognitōne
d3 reddi. Qd si fama publica de hoc ē vel
ipe p clerico cōi. et hēbali: vel se prius nō
gerebat pro laico: et dephēsus fuit cū tōlu-
ra ū habitu clericali: d3 ē reddi incōnēti.
Non dico siue cāe cognitō: sed ante causē
cognitiōnem de clerico: nō ita tñ qd pbandi
necessitate non ipse sed aduersarius astrin-
gat. Si xō añ deprehensionē p laico pu-
bli. se gerebat et p tali cōuer hēbat etiam
si ipe deprehensionis in clericali erat hitus:
nō ē restituendū quousqz iudē fecerit d cle-
ricum: s3 tñ interz p cū p. s. iudex li. 6.

Quicūqz impedit quā corā iudicibus
ecclesiasticis delegatis vel ordinarijs i cāis
q ad eos pūnet illi q pquerūt possūt iustici-
am obtinere: vel qd cūqz cōpetit impetrato
relisat vel alios recurrētes ad for. ecclesia-
sticū in cāis q de iure vel antiq consuetudi-
ne ad ipm perimēt ad desistendū vel ad li-
sgādū de eis in foro seculari geuando iu-

dices ecclesiasticos: vel impetrantes vel im-
pugnantes siue iurare volentes corā eos: vel
grauando propinquos ipsorū: seu capiēdo
res ecclesiasticas talis vlt quoci qd alio mō
Bic q ad pdcā darent auxiliū consiliū vel
lauroz: omnes tales ipso facto sunt exco-
municati: extra de de inimu. ec. c. qm. li. 6.
Et ibi addiū q a dicta excoicatione
nullatenus abioluatur: nisi tā iudici cuius
cognitio fuerit impedita vel iuridicio v ur-
parat: qd pri q turbata fuerit in plicutione
sui iuris de iniuriā dāni: expēsis: et interel-
prios integre satisfecerint. B

Et iudex ecclesiasticus possit iudicare de
subditis laicorū principum et de ipsis prin-
cipibus. s. 2. omnis xpianus rōne peccati ef-
ficatur de foro eccle: Hic. pmo: Ecce pñti-
tut te super gentes et regna: extra de iu-
di. nouit Ideo si iudex laicus negligi face-
re iusticiam de subditis pōt iudex ecclesia-
sticus compellere illū ad tenendū iusticiam
vel supplere defectum eius cognoscendo d
cā: et sic de illius subditis iudicare: extra de
fo. compe. ex trāmissa. t. c. licet. t. c. ex te-
nore. 23. q. 5. administratores. De papa ve-
ro qūo possit in principes seculares: habet
j. papa. s. 4. prope fi. Et sic. s. incipit:
Quot sunt causae. Predicta etiā notant in
lum. con. li. i. c. i. s. q. 13. B Quando iu-
dex ecclesiasticus: puta ipse habet iurisdic-
tionem temporalem: quomodo exequatur
h3. s. epus. s. 7. B qui incipit: Epus qui in
aliquo. et c. s. 9. B et supra homicidiz
2. s. 1.

Altrū iudex ecclesiasticus possit iudica-
re de infidelibus. s. n. deo fm Ray. Dire-
cte non iudicat de his que foris sunt. s. ali-
quas religionis regulas eis imponendo:
sed indirecte iudicat subtrahendo xpianol
ab eorū cōione: vt p3 de iudeis s. iude p.
s. 4. Bic iudicat de his li loquūt d xpm: vt
ibidē. s. 5. Item si attentat subuētere fide-
les. s. iudeus 3. s. fi. B Breuiter iudicat
in omnibus ad defensionē fidei perimēti
b ac etiam ad delictorū correctionē quo ad
infideles seu ipali iurisdicōi subiectos: ar-
C. de iudeis. l. iudei romano. B

Iudicium Quid est di-
cere euz debz
procedi simpliciter sine strepitu
et figura iudicij. s. 2. c. nō o3 qd ne-
cessario exigat iudicij vel ius pñtatio. Pōt

etiam iudex procedere tempore feriatarum ob
necitates huius inductarum. Imputet dilatio
nes quatuor potest exceptiones: appellatio et dila
tioes frustratorias repellendo: prius aduoca
torum et procuratorum iurgia repellat: refrenet
multitudinem testium: et probationes necesse et
defensiones legitimas recipiat. Sed non de
bet propter hoc excludi citationes: iuramentum
de calumnia vel malicia vel de veritate dicenda.
Est etiam in ipso litorum die petitio facienda. pro
pter agentis siue etiam rei si voluerit: et hoc
in scriptis vel verbis mox redigenda in
actis. Potest et iudex certum dies et termi
num assignare. Item si sit utriusque parti: ut in cle
sepe de qua. Item. B. ad dandum positiones et
articulos: et ad exhibendum omnia acta et mu
nimenta quibus partes ut volunt in causa:
nisi aliud de prius voluntate preceat: eo
sp. saluo quod quicunque fuerit remissio pro testibus
produendis possit et infra produci. Item. A. asser
gnatio dicti termini non obstat: ut ibi. B.
Item iudex ex officio siue ad alterius partis
instigationem potest interrogare quilibet preteritum
et equas suadebit. Item potest si iustas ferre in scri
ptis citationis partibus: sed non preceptorie stan
do et sedendo: et si et videbitur ratione non scia
Item potest ex petitione et probatione alius acuitatis
in causa fuerit faciendum: ut ibi. B. Et si et
iam in premissis casibus solennis ordo iudici
um in toto vel in parte non dicitur perib. ob
uolualebit. Nec de qua in cle. sepe de verbo. si.

Procedit potest simpliciter et de plano in causis
super electionibus postulationibus vel pensionibus
et super personalibus canonicatibus vel preben
dis et beneficiis quibuslibet et super decimis
matrimonij et usuris et ea tangentibus: ut
cle. dispendiosa ex eo.

Quattuor modis pervertit humanum iu
dicium. scilicet: cupiditate: odio: et amore vel
odium: Quattuor ista timor odij dilectio ce
sus: Sepe solent hominum rectos pervertere
sensus. xi. q. 3. quattuor.

Mulieres ad iudicium non possunt euocari
vel trahi causa testimonij vel alia quacunque causa
quod in iure non exprimitur. Item. A. si inuitae: ut in. c. mu
lieres de quo. Item. B. si cum necesse fuerit testio
nium earum fiat ut dicitur. Item. testis per. 3. alio est irri
tum quod fit: ex eo. mulieres li. 6.

Mulieres religiose preteritum quo debent
sub clausura morari non vocantur ad iudicium
personaliter ex quacunque causa et si velint. Item. A. totum
quod fit per. 6. et. e. mulieres li. 6. B.

Non licet accusato in iudicio negare ve
ritatem: ut. 5. accusator. 5. 2. De iudicio ferri
candentis et aqua bullentis: per. 5. duellum
5. pe. Item iudicium vitandum sit propter scanda
lum: vide. Item. 5. scandalum. 5. antepe.

Iurare quid sit. Item. fm. Tho.
secunda secunda. q. 79. iurare
est deum in testem inuocare: et actuali
ter. Unde Hieronymus. super Mattheum. Qui iurat
aut venerat aut diligit eum pro quem iurat. Item.
fm. Ray. 20. et in sum. c. li. ii. q. 9. q. i. Iura
mentum est affirmatio de aliquo sacre rei arte
statione firmata. B.

Utrum liceat iurare per creaturas. Item.
fm. Tho. ubi. 5. iuramentum principaliter refer
tur ad ipsum deum cuius testimonium inuocatur
Secundario autem assumitur aliquae creature si
fm. seculi in quantum in eis diuina veritas mani
festatur: sicut iuramus per euangelium. i. per de
um: cuius veritas in euangelio manifestatur: et
per sanctos qui hanc veritatem crediderunt
et obseruauerunt. Alius est quoque modus
iurandi per execrationem quam inducit creatu
ra aliquam in qua diuinum iudicium exerceat
sicut solet quis iurare per caput suum aut
per filium et huiusmodi. Item. A. autem dominus prohibuit iu
rare per creaturas: ut patet Mattheum. 5. intel
ligit prohibitum: ita quod eis exhibeatur re
uerentia diuina: sicut iudei per angelos et
creaturas iurabant: ut ait Hieronymus. Et co
mum punit clericus iurans per creaturas. 22. q.
2. clericum. et c. si quis per capillum. Item. Lo
cor. gl. Ray. ut in sum. con. c. ii. q. 6. B.

Quid de his qui iurant per membra dei
Item. si clericus deponit si laicus anathema
thematizari. 22. q. 1. si quis per capillum. Sed
intelligendum est quod cum irreuerentia et quasi
blasphemia iurat. unde subditur ibi: vel alio
modo blasphemia per deum usus fuerit et cetera. Item.
vel si cum reuerentia: ut si per sanctum caput dei
iuraret: et huiusmodi. Item. Glo. Ray. dicit hoc intel
legendum esse quod habet ex consuetudine. alio si
aliquis iurat per caput aut per oculos dei:
aut per alia membra eius que in ceteris ho
minibus non censentur turpia vel inhone
sta: non credo quod peccet mortaliter. Ribald
dos autem illos qui passim et assidue iurant
per membra domini non audeo a peccato mor
tali excusare: et credo blasphemiam esse quam
quis iurat per membra domini que in alijs homi
nibus reputantur inhonesta: ut in sum. con.
co. ii. q. 7. Tales enim fm. leges puniuntur

ultimo supplicio sit cū sodomitis in auct.
ut non lux. 3. naturam coll. 6. B

Quid si qd ex impetu iurauit id qd d
liberate non iurasset. 3. n. fm guil. seruare te
net si licitū ē. A Sufficit. n. ad hoc qd sit
obligatus qd intēderit deū inducere in testē
illius rei quā dixerat 3. cū dē: ut in sū. cō. e.
ti. q. 10. B. Utrū vxor postq̄ p̄fessa ē sacer
doni d adulterio possit iurare maito qd n̄ h̄z
culpā. 3. n. fm Guil. pon. d̄z q̄libet mala
tolerare q̄ hoc iurare: q̄ certa ē non pōt
qd h̄i culpa sit ei dimissa: et d pur. ca. c. ac
cepimus. Idē Ber. 7. Hosti. A. Idē in
sum. con. eo. ii. q. 12. B. Quid si iu
rauit aliquid facere quod ē veniale pecca
tū: ideo cōmittit illud. 3. n. fm guil. Hug.
notauit qd talis mortaliter peccat. Nam im
p̄sa ē promissio q̄ scelere adimplet. 22. q. 4.
in malis. Et subdit Guil. ego credo qd nō
peccat nisi venialiter. A. Hoc pōt ē v̄z
q̄n ex iusta ignorātia nesciebat illicitū esse
quod iurabat: alio secus: qd cū iuramento
hoc casu deficiat iudiciū equiparat periu
rio. 22. q. 2. animaduertēdū. B

Qui sunt illi qui non admittūt ad iurā
dū. 3. n. deo fm Tho. scd a scd. q. 89. Non
admittūtur siue nō cogūt pueri ante ānos
pubertatis. 22. q. 5. pueri. vbi etiā d̄f qd si iu
rauerit 7 pater ut audiret statim d̄dixit: iu
ta sunt iuramēta. Item nec al periu. 22. q.
5. paruuli. Itē non debent accedere ad iu
randū nisi ieiuni ppter reuerentiā. 22. q. 5.
honestum. A. Ibi p̄z qd hoc est de iuratiōe
7 non de precepto. B. Item solēmbus di
ebus nō est iurādū p reb̄ temporalib̄: nī
si in magna necessitate: et de fer. c. 1. A. de
hoc dictum est. 3. ferie. 5. 6. in additōe. B

Utrū sacerdotibus liceat iurare. 3. fm
Tho. vbi. 3. nō licet eis nisi p magna neces
sitate 7 utilitate. 2. q. 5. sigs p̄b̄z. Et ponit
Ray. 7. casus in quibus possūt 7 debēt iu
rare. p̄mus ne pro defectu probationū ali
uis ledat ur vel rem suā amittat: tunc enīz
d̄z iurare 7 testificari per modū qd ponit. 3.
testis. 3. 5. 10. A. 1. fm distinctionē ibi po
sitā. B. Itē pro fide. Itē p obedientia.
Itē p pace. Item p indēnitare ecclie: qd ca
sus potest reduci ad p̄mū. Item cum ab
solutur ab excom̄icatione. Item cum in
famatus debet se purgare. Probatur hec
omnia extra de elec. significasti vltra medi
um. 25. di. de syraculane. extra de offi. or.

ad reprehendēdū. 2. q. 5. p̄b̄z. p̄mo 2. 2.
A. Idē in sū. con. eo. ii. q. 16. B. P̄d̄i ho
die addi. 8. 7. 9. casus: qd si sacerdos iuret
siue i cā spirituali siue alia d̄z iurare de calū
nia: similr 7 de veritate dicēda: et de iura.
ca. si de calūnia: li. 6. A. Uidel qd i h̄i cas
bus vltimilibus d̄z iurari tactis sacrosac̄
euange: ijs: nisi ab ep̄o q iurat pposita iū
s̄ nō tactis: ut in. c. fi. et de iura. cal. In al
vero leuitoribus sacerdotes n̄ t̄gūt euāge
liū: s̄ irogāt p sanctā cōsecratōem: d cō. c.
si qd p̄b̄z. Et idē videt i alijs clēicis: ut
inrogētur p sanctā ordinatōem: qd nec ip̄i
sūi maḡ necitate debent t̄gere euāgeliz
22. q. 5. nullus. B.

Utrū sigs simplr iuret aliq̄ cōditio in
telligatur. 3. fm Hosti. multe conditiōes
etias si tacētur intelligūtur. Mā q̄n iuro qd
faciam aliquid: intelligi si deo placuerit: qn
ē si pape placuerit: qd semp̄ et auctoritas
videt excepta. 25. q. 1. c. vlt. verus ip̄i nanq̄
Itē si res in eodem statu pmanerit. Utrū
qd gladium deposuit apud me: 7 factus su
riofus repetit: nō teneor reddē etias si iura
ui. 22. q. 2. negl. Itē intelligi si mihi fides sua
ueris. Mō fuanit enīz fides nō est fides ser
uāda. Utrū si non facti mihi quod p̄misi
non teneor: et de iure iur. puenit. 2. 7. c. sicut
Itē si iuro tibi pecuniam reddere ad certū
t̄ps spe futare nūeratōis: intelligi si pecuni
am mihi p̄us nūeraueris siue nūmaueris
C. de nō nu. pecu. idubitan. Itē si iuro tibi
soluere ad certū t̄ps: intelligi nisi iudex p̄riū
p̄cipiat. Nam in superioris sp̄ videtur exce
ptū: et de iure iur. venientes. 5. p. ad fi. Silr
nisi p te fueris absolutus: et de iure iur. c. p.
7. c. si. Itē si iuro tibi dare dotē: s̄ audis si
nuptie secute fuerit: ut ff. de iure do. stipula
tōem. Itē si iuro tibi tanq̄ regi vel ep̄o te
deposito non obligor. Idē v̄f si tu tanquā
ep̄s iuras mihi restituere pecuniam quā mu
tuauit. Nam depositū nō tenebaris. Qd ve
rū credo si in utilitatē ecclie pecunia versa ē
is q. 6. ali. Itē si iuro stat mādātuū p offē
sa tibi vltis facta: intelligitur nisi p̄cipias
inmoderatum: iniustum: impossibile: vel
hūiusmodi: et de iure iur. ventens. 7. c. quī
ta uallus. Cō. Ray. addens: qd omnes tales
ne defmā p̄iurā d̄i debent petere auctoriā
tē ab ecclia ut colliguitur ex eisdem decre
talibus. Et Lon. Tho. scd a scd. q. 155. iur
intelligitur si facultas siue possibilitas se ob

rulerit: aliter non imputabitur: extra de iure
iurid. querelā. 2. c. breui. Unde excusat hōi
nem necessitas siue impossibilitas. Verum
qz iurat pecuniam reddere ad certū. termi
nū 2 nō potest: cōsult. Ray. q. ante dīē vti
ens coram iudice cedat bonis: extra de so
luo. odardus. Item si iuras mihi reddere
vinū vel bladū: subaudiatur eiusdem bonita
tis. ff. si cer. pe. l. cum quid. item si iuro nbi
dare filiam meā intelligitur qd bona fide
laborabo vt eam habeas: nec ad aliud ob
ligor: cum alienum factum precise promit
tere non possim: extra de spon. ex iur. Item
si iuro alicui fidelitatem vel qd non ero 2
eū. intelligitur ne procuram vel consentiam
qd vitā vel membrū vel res suas pdat: 2 si
me cōfendat vel pueros mihi potero me
tueri: extra de iurciu. penus. 2. c. ego. Et de
hoc iuramento hēs. 3. feudū. §. 6. A. Idē
in iur. con. n. q. 18. B

Quid si quis iurauit tenere obstagia i
certo loco: nec h3 ibi quid comedat vel vn
de soluat gndeo fm dōst. Si tpe obliga
tionis tā erat non soluendo: tene obstagia
seruare: qz videtur ad hoc se obligasse: 2 q
rat victū manib3 suis vel mendicādo. S3
si tpe obligationis erat soluendo 2 nūc de
uenit ad paupertatē: tūc distinguo qz si ē ta
lis qd possit mendicare sine verecūdia: dico
idēz b3 pā: ar. 93. di. diaconi. sed si est no
bilis 2 in dignitate tali subuendendum est
iuris beneficio: extra de iurei. qrelā. et. c.
breui. A. Idem in. q. 18. B

Quid si debitor iurauit creditori se so
lurū in certo termino 2 impeditus nō po
test. gn. fm dōst. si qz iurabat credebat
se nō posse soluere: vel nō habebat pbabi
lem cām credendi: tūc in vtroqz casu per
iurat: qz in primo de erat in 2o de erat iudici
um. Si vero ab imino probabiliter crede
bat se posse soluere nō periurabat. 2 si po
stea fecit posse suū nō ē periurus. Sed 2
multo magis excusati si misit pecuniā tēpo
re debito: sed casu perdua fuit: ē de iure iu
rā querelā 33. q. 8. si nulla. de conse. di. i. si
cut. Quod si postea lapso termino possz 2
nō soluit periurus esset: ē de dolo 2 cōi.
cū dilecti. Con. Tho. scda scde. q. 89. A
hoc v3 fuisse pūctū pale dictū Ray. v. pa
ter in d. q. 18. B

Quid si iuro aliquid gnāl: nūquid ad
spālia teneor. gn. fm dōst. Lū gener ali

tas obscuritatem pāt: nō video: cogitasse
de hīs super quibus spālir iuratur non fu
issem: 2 sic interpretanduz est iuramentum
fm intentionem iurantis quādo sine dolo
qs iuratis: lec3 aut qn ipse cū dolo ē cui 2 ille
cui iurat ē sine dolo. Igitur si emerget cas3
inopinatus de quo si cogitasset nullo mō
iurasset non teneor. Satis cō. Ray. 2 guil.
2 enā Tho. vt h3. i. iuramentum pmo. §. 5.
A. Idem in. d. q. 18. B

Quid de duob3 habentibus mēsuram
cōiatis vel staterā quā pseruerūt portare
ad vendentes 2 mercedem recipere: si iura
uerunt sibi inuicem decetio non portare.
gn. 33. Guil. enā si ex hoc multum dām
nificati sint: pura qz pūctū est de alia mēsu
ra: non possunt auctoritate propria venire
2 iuramentū: nisi forte ex hoc ad extremā
necessitatem deuenirent: nec vllō mō pos
sent h3c vnde viverent: cōs in absqz tanta
necessitate possit h3 iuramentū in melius
cōmutare: cū nullū sit vtile 2 aliquibus dā
nosum. A. Idem in. sū. cō. eo. n. q. 19. B
Sed si vnus predictoz periuratur: nunquid
alter predictoz poterit venire pira iuramē
tum. dicendū qd si intendebat iurare 1b cō
ditione. s. si aliter non portaret: tunc altero
portante non tenebitur. Si autem absolu
te iurauerit teneat. Quod si nescit quō iura
uerit vel intendit: tunc si emolumentū mē
sure sit cōe ambobus: vno periurante reli
quus nihilomin3 teneatur: cū nullū ex hoc
ei fiat pūctū. Si autē emolumentū ē so
lum eius qui portat: tunc benignius inter
pandū est. s. qd nou seruauit fidem non p
miserit cū suo dāno 2 lucro alterius. Nam
gnāliter fm dōst. 2 Ber. si duo sibi ad in
uicem aliquid iurauerint: vno non seruan
te nec alius teneatur: extra co. sicut. 3o in fi.
nisi qd iurati ē ēēt in honorē dei: vt si iura
uerint qd diceremus p saltertiā vñ pro inul
cem vel vt certā cōsynam dāremus. A. 33
in sū. con. e. n. q. 33. 2 37. B Et de hoc: vl
timo hēs. h. j. §. antepe. in fi. 2 vide et iā. j.
iuramentū. 2. §. 2.

Nūquid paganus qui iurat p falsos
deos vel creaturas non concessas teneatur
gn. fm Ray. dico qd cū iurauit peccatum
cōmisit in iurando: sed si mō non seruat fi
dem promissaz addit peccatū peccato. 22.
q. 1. mouet te. Con. Janno. dōst. 2 Tho. 2o
2. q. 98. 2 addit qd licitum est recipere iura

nientiam eius qui paratus est per falsos de
os iurare: nō tñ licet eū inducere ad hoc q
per falsos deos iuret. *Con. Pe. 1. Inno. 1.*
Idē in sū. con. eo. ti. q. 28. 2. se.

Quid de eo q compulsi sunt per metum
iurare se aliquid daturū. *gen. fm Ray. Tal*
qñcūq; fuerit metus nūlominus obliga
tur dumodo sit de re licita: secus de illicita:
eē eo. si xō eē qd me. cā. ad audiētiaz. tñ q
sic iurauit poterit ab epō petē vt cogat illuz
absoluere eū a iuramēto: extra eo. ex admi
strationis. Si hoc impetrare non pōt sol
uat 7 postea repetat: qz iurauerit soluere
non tñ iurauit non repetere: extra eo. debi
tores. 2. d. c. ad audiētiam. Quod si etiāz
iurauit nō repeteret: tunc denūciat ecclie f3
formā euāgelicā: vt ecclia compellat illū
ad restōnem. Si vero iurauit q non denū
ciaret tale iuramentum est illicitū: 7 ideo n
seruandū: eē eo. quemadmodū. Lō. Tho.
2. 2. q. 89. 1. Pe. 1. Inno. 1. Ber. 1. Idē
in sū. con. eo. ti. q. 30. vbi etiā addit fm
Hosti. q cum quis iurauit non denuncia
re ecclie tñ denunciare pōt: dum mō hoc
faciat principaliter intentione salutis frater
ne. B Similem casum habes. j vsura. 6.
§. 7. Quid si dominus facit familiam suam
iurare q reuelabunt ei si quem sciunt vsu
diū eū corrupisse de bonis suis: vide. s. fā
lia. §. fi.

Quid si quis audit aliquē iurare illud
quod audiens scit falsum eē. *gen. fm Ray.*
Sufficit audienti 7 tenetur vt iudicet illis q
magis possunt proficere q obesse periuro
siue eū corripiendo: siue p eo orando. 22. q
5. hoc videtur.

Quid si clericus iurauit se seruaturum
statuta in ecclia sua edita: 7 postea sit nouū
statutum. *gen. fm Tho. scda scde. q. 98*
Non tenetur ex iuramento seruare futura
nisi intenderit se obligare ad oia preterita 7
futura: tenetur tñ ea seruare ex vi ipsa statu
torū. Quod si talis clericus pmissit per pri
us pēdictum iuramentū seruare illud statu
tum qd postea factum est itēz non est obli
gatus ex iuramento: eē eo. clericus. Et idē
intelligendū est de eo qui sit nouus ciuis a
licuius ciuitatis 7 iurat seruare statuta. Lō
cor. Ray.

Quid si aliq dñi tpales vel elici aut pre
lari iurāt seruare statuta 7 consuetudines a
licuius loci vel ecclie: 7 inter illa sunt aliq il

licita impossibilia vel libertati ecclie obutan
tia. *gen. Si iurātes hoc sciūt nō debuerunt*
sic generalr iurare: nec sunt aliquaten^o h^oi
iuramēta seruanda: sed solū alia. Sitr etiā
si nesciūt: nō sūt seruāda qz nō tenēt ad illa:
eē de iureiu. contingit li. 6.

Quid ille cui iurando aliquid pmissum
possit relaxare iuramentum. *gen. f3 Tho.*
scda scde. q. 89. 1. 2. 3. pōt pmittere aliquid
alteri sub iuramēto duplr. Ano mō quasi
pertinēs ad vtilitatē ipsius: puta si sub iura
mento pmittat se seruaturum ei vel pecuni
am daturū: 7 a tali pmissio potest absolue
re ille cui promissio facta est. Intelligit. n.
ei soluisse promissum quando fecit de ea
fm eius voluntatem. Alio mō pmittit qd
alteri quod pertinet ad honorem vel vtilita
tem aliorū: puta si aliquis cū iuramento p
mittit alicui se intraturū religionem: vel ali
quod opus pietatis facturū: 7 tunc ille cui
pmissum nō pōt absolue: pmittente: qz pro
missio non est facta ei principaliter sed deo
nisi forte sit interposita conditio. s. si illi vide
bitur cui promittitur: vel aliquid aliud tale.
Con. Hosti. 1. Ray. 1. Idem in sū. cō.
eo. ti. q. 35. B

Quid si venditor aliq iurauit non ve
nire 7 venditionem: 7 nūc dicat se deceptus
vltra dimidiū iusti precij: nunquid debz au
diri. *gen. fm Ber. Si maior est: nō cre*
do q audietur. secus si minor: qz per tale iu
ramentum non excluditur nisi beneficium
etatis: non aut q renūciat iuri cōi vnde po
test agere ad supplementū precij: vel ad re
scindendam venditionem: fm illud: extra
de emp. 2. v. cū cā. 1. 7 ibi hoc notat gl.
notatur etiā 7 in sū. con. e. ti. q. 41. B
Quid de puella que iurauit non habere re
gressum ad bona paterna: sed q esset dote
contenta: habetur. s. dos. §. 3. Et si exor iu
rauit non venire alienationi donis ibidez
§. 4. Multa circa hanc mām habentur h
statim. c. iuramentum. pmo 1. 2. infra p
iurium.

Iuramentum prio
cōiter. *Que causa institutionis iu*
ramenti. gen. fm Ray. Duplex est cā. Ana
ppter infirmitatem non credentiā: vputa
cū alicui suadet aliquid bonū 7 non cre
dīt verbo simplici: introductum est q pos
sumus iurare. 22. q. 1. non est conra. 7. c. si

peccatū. Et sic cā fuit pmissiua. i. ppter eū
tandā idolatriā ppter qd pcellū iurāt
iurare p deū: ne iurādo per creaturas ido
latrā incideret. 22. q. 1. p. sidera. Est ergo iu
ramentū licitū et meritorium qn p ipm pio
subuenitur. An in p. f. dñe qd habitat in
tabnaculo tuo. et legitur: Qui iurat p. primo
suo: et nō decipit. Et Idē in sū. cō. ii. p. ii.
9. q. 3. B. Nō in est assuecēdū ad iuramē
tum ppter periculum periuriū ppter quod
non nisi ob necessitatē vel utilitatē est iuran
dū. 22. q. 1. ita ergo. Et sic intelligendū ē qn
cūqz iuramentū inuenitur pphibitū. A. f.
q. semp intelligitur pphibitū nisi rōnabilis
necessitas urgeat: et de iure iur. et si xp̄us. et
notat Hico. de lra sup. 20. c. Exo. B.

Quot sūt spēs iuramenti s. fm Ray.
due. Nā aliud ē assertoriū: ut cū iurāt de p.
sentī aut de pterito: puta sic esse vel nō esse.
Aliud ē pmissoriū. i. de futuro: ut cū aliqz
iurat aliqd se daturū vel faciurū. Idē Tho.
in 3. sententiarū dī. 39. 2. 2. q. 79. Et addit
q. hēc aliqz hūm simpliciter: ut cū dicitur
Testis est mibi de: vel corā deo loquor: ut
per deū: quod idē est fm Aug. Aliqz tō p
execratōnē: ut cū aliqz obligat se ad aliquā
penā: ut si hoc nō fecero hoc accidat mibi
vel filiis meis et h. i. tūc fm Aug. illa p que
sic iurat obligat deo ut hoc illis eueniat si se
cus est qd dicit. Et Idē in sū. cō. ii. ut.
q. 2. Et addit fm Ray. q. alie diuisiones iu
ramētū pertinet ad sūm contentiosum. B.

Quē ē forma iuramenti. s. fm Ray.
In veteri lege iurabāt sic: Auiit de: et viuit
anima mea: hoc faciat mibi de: et hoc ad
dat. 22. q. 1. et iurabāt. 2. i. Reg. 14. 25. In
pmitiua vero ecclia iurabāt sic: Testis ē mī
hi de: Ro. p. 3. Itē testis ē nūp scia mea:
Ro. 9. Et corā deo loquor et h. i. 22. q. 1. si
peccatū. Hodie x̄o iurat sic: Per deū: vel
si me de: adiuvet vel p istas scās reliquias
vel p istā scā euāgelia: et filia 35. q. 6. de parē
tela. Et ut dicit Inn. nulla vel modica dita
ē siue qz iuret ut dicit: ē siue si solū h. dicit
Promittit hoc in fide mea. Mai. in pecca
tū est fallere iuramentū factū per increata
vel p superiores creaturas qz per inferiores
Itē iuramentū ē qn assertor se dicere x̄uatē
in periculo aie sue: et de frig. et malef. s. f. n.
tatio. De p. m. qn pars parū iuramentū
desert iurandū est fm qz placet ambob. ff.
de iure iur. l. 3. §. vlt. c. l. 4. et 5. In iuramen

tis vero que a iure pceptūtur: ut est iuramē
tū testis: vel iuramentū calūnie est iurandū
sup sancta dei euāgelia. Et Idē in oib.
alijs iuramentis que a iure vel iudice vel a
parib. ex necessitate deseri iur: s. eundem
Inno. et Hosti. ut in sū. cō. eo. ii. q. 8. Et ad
de qd h. i. s. iurare. §. 7. in vltima additio
ne. B. extra de iura. ca. c. vlt. xi. q. 1. testio
niū. Idē quoqz si pmissit qd aliqd iura
re: ut dicit Hosti. A. f. nulla forma distin
ctū fm eundem: ut in dicta. q. 8. B.

Quē exigitur ut recte fiat iuramentū
s. fm Ray. tria. i. x̄uas: iudiciū et iusti
cia. Hosti. 4. Jurabūt viuit dñs i veritate et
iudicio et iusticia. 22. q. 1. et iurabūt. Et iustas
eniz semp d. adesse: ut. i. sciat qd firmū qz
vex est qd iurat. Et d. enim adesse x̄uas
rei. i. q. si verū qd iuratur: et cōscientie. i. ut
pūet esse v. ut nōt glo. in. c. animaduertē
dū. 22. q. 1. B. Alii si mī credit non d. iu
rare de scientia sed de credulitate. Itē d.
esse iudiciū idēst discreta deliberatio: ut. i. si
iuret etiā verū: nisi ppter necessitatē vel uti
litatez. 22. q. 1. ita ergo. Itē iusticia. i. ut illd
quod iuratur licitū sit et honestū: ut in dicto
c. ita ergo. Idē Tho. 2. 2. q. 89. Et Glo.
Ray. exponit iusticiā. i. q. non sit peccatū
mortale vel veniale pncipalr per accidens: i.
ut in sū. cō. eo. ii. q. 9. Et si aliquod pdictioz
mū defuerit nequa qz iuramentū erit: s. per
iuriū: dicto. c. animaduertēdū. Et h. Tho.
et in dicta. q. 9. nō pmo et pncipalr periuriū
est qn deest x̄uas: qz iuramentū pncipalr
ordinatur ad pfirmationem dicti humani
cui confirmationi falsitas opponit: scdario
aut qn deest iusticia: qz qn deest iudiciū. B.

Quid quādo in iuramēto nō est eadē
intēto iurātis et recipientis. s. deo s. Tho
2. 2. q. 89. Si hoc prouenit ex dolo iuran
tis opz iuramentū seruari fm sanū intelle
ctū eius cui iuramentū pstat. Si vero iu
rans doli non adhibeat obligatur solum
fm suā intēdonē. Simile. s. iurare. §. 12.
q. incipit: Quid si iuro. Et Aid. tur autēz
iurans doli adhibere quādo legūime iter
roganti studiole non clare respondeat. 22. q.
5. quacuqz. B.

Utrum iuramentū pmissoriū sit semp
obligatorium. s. fm Tho. vbi s. Quicun
qz iurat se aliqd facturū obligatur ad illud
faciendū: nisi x̄gat in p. iore excū: ut cū iu
rat aliqz aliquid quod est fm se malū: ut
q

pura se patratuz adulteriu: in quo casu pec-
 cat iurando: et peccat iuramentu seruando. Si
 mulier huius in deteri: q: est maioris boni
 impediuum: puta cu aliq iurat se non i-
 tratur religionē vel q nō fiat clericus et huius
 Et in hoc peccat qd iurando ga ponit obi-
 cem spūi scō: s; multo meli facit nō imple-
 do. Mā que mala sūt vel maioris boni impe-
 diuua sub iuramento cadere nō pnt. Sed et
 alio modo vergit in deteri: ppter aliqd qd
 de nouo emergit qd fuit ipremediuu: sic
 cū Herodes iurauit puellē saltā se daturū
 qd petulci. Hoc n. iuramentū poterat esse
 a pncipio licitū intellectu obita pditione. s.
 si peteret qd dare liceret: s; impleto iuramē-
 ti fuit illicita. 22. q. 4. et p officiu. Et Lon-
 glo. Ray. vt in sum. cō. 10. u. q. 13. Et addit
 Credo sine puidicio q iuramentū vergit in
 peiorē extrā ier modis. p: cū iuratur aliqd
 qd est mortale in se. 2. cū iuratur qd ē venia-
 le in se. 3. cū iuratur aliqd indifferens qd ex
 circumstancijs efficitur mortale vel veniale. 4.
 cū iuramentū excludit op: pietatis ex chari-
 tate faciendū: vt cū iurat aliq qd nūq da-
 bit isti ex charitate. 5. cū excludit op: de ge-
 nere bonoz: vt cū qd iurat qd nō erit episco-
 pus: monach: h: vel canonic: vel nō celebra-
 bit vsq ad mensē: vel qd nō ieiunabit p deo
 vel peccatis suis in pane et aqua nisi picipiat
 ei: vel qd nō dicet psalteriū vel septē psalmos
 6. cū excludit op: indifferēs pia inēione p
 deo aut pximo faciendū: vt iqs iurat qd nō
 loquetur maritino vel nō iurabit de mūm
 eius: vel nō coquet ad furnū eius: vel qd nō
 vendet ei rem p mīnoxi pēio q tanto: vel qd
 nō comedet ad eandē mensā cū eo. 7. cū cre-
 do q ppter h: iuramēta quis nō debet de-
 clinare et talib: si ea facere velit pia inuētio-
 ne et ppter deū et saluē anime sue: et ppter tol-
 lendū scandalū pximis q quē sic iurauit. In
 pmissis autē tribus modis credo q possit q-
 libet sic iurans auctoritate ppxia ptraueni-
 re: sed imponenda ē ei penitētia de temera-
 rio iuramento. In reliquis trib: Quis huius
 iuramenta nō sūt obligatoria nec impone-
 da sit penitētia p transgressionē eoz tāq
 p mortali: non expedit nī ppxia auctorita-
 te puenire nisi ppter vrgentiē necessitatē: tū
 ppter reuerentiā sacramentūm ppter can-
 dalum simpliciu. Unde pūda est absolu-
 tio a superiore qui huiusmodi iuramēta de-
 bet facile relaxare vel potius ostendere sic

iurantes non fuisse obligatos: et imponere
 penitentiā de temerario iuramento. Et cu-
 pis cōcor. theologi: vt p3 in dicta. q. 13. B
 Que maior obligatio voti vel iuramē-
 ti. gēdeo fm Tho. 2. 2. q. 89. Bonū ex ius-
 ratione est magis obligatoriu. Mā obliga-
 tio voti causatur ex infidelitate quā deo debemus
 cuius transgressio infidelitātē et per cō-
 sequens irreuerentiā continet. Obligatio
 aut iuramenti causatur ex reuerētia quā de
 bemus ei: ex qua tenemur q verisimē id
 quod per nomē eius pmutuim: cuius trans-
 gressio continet irreuerentiā inf. Et Idem
 in sum. con. 10. u. q. 14. Et alia etiā est ratio
 fm Tho. vbi. 8. q. 1 plus obligat simplex p-
 missio deo facta q homini cū iuramento. B
 An viri possint irritare iuramenta vxorū.
 g: fm Guil. Non: nisi sine talia q vxor
 nō pōt implere sine scādalo et puidicio viri
 Et sic intelligendū videtur qd dicit Tho. i
 3. le. in fi. Et Idem in iū. cō. 11. u. 8. q. 36. B
 An in iuramentis possit dispensari
 gēdeo fm Tho. 2. 2. q. 89. In iuramētis
 pmissioijs dispensari potest licet in votis.
 vbi notandū q illud quod cadit sub iura-
 mento pmissio aliquando est manifeste
 peccatū vel maioris boni impediuū: et tale
 iuramentū dispensatione non indiget. Ali-
 quādo est dubiū vix sit licitū vel illicitū: p
 sicū vel nō: aut simplr aut in aliquo ca-
 su: et in hoc pōt quilibet eps dispensare. Lūz
 hō pmititur aliquid sub iuramento qd ē
 manifeste licitū et vtile: in tali iuramento nō
 videtur habere locū dispensatio vel cōmu-
 tatio: nisi aliquid melius occurrat faciendū
 ad cōm vtilitatē: quod maxime videtur p-
 tinere ad pātem pape qui h3 curā vliū ec-
 clesie: sūt etiā iuramenta absoluta relaxa-
 tio. Et hoc est verū ex iusta causa: vt si iu-
 ramentū esset p pertinentia ad obediētiā
 superioris: vel ob aliam iustā causā: alio-
 secus: cum observatio iuramenti vt p3 nu-
 meri. 30. sit de iure diuino: qd quod nemo ali-
 quid potest. 25. q. 1. c. sunt quidam. B
 Nam ad vñ quēq pertinet irritare iura-
 menti: quod a subditis factum est circa
 ea que subduntur eius potestati: sicut pater
 potest irritare iuramentū puellē et vir vxor-
 is: vt dicitur Numeri. 30. Et Ray. dicit
 vt notatur in sum. con. 11. pmo. ti. 9. q. 26.
 q idem iudicandum est de absolutione a
 iuramento et a voto. Et glo. eius dicit q nō

solū papa s; etiam episcop^{us} pōt in iuramē-
tis dispensare sicut et in votis. Pōt etiam
licite iuramēta mutare in melius: nec ē hoc
venire pira iuramentū: c. e. peruenit 2°. cū
etiā non magis obliget votū q̄ iuramētu
exceptis in iuramēto circa grauiora q̄ re-
seruatur pape: vt puta si pcerneret aliquas
notabilē vniuersitatē: c. de elec. venerabi-
lem. Et in hoc casu dicit intelligendū de m̄
eoz q̄ dicunt dispensationē seu cōmutatio-
nē iuramēti reseruata pape. Et satis vī cō.
Inno. dicens q̄ ep̄s in iuramētis dispen-
sat si sūt dolo metu vel vi extorta: et etiā qñ
q̄ ex causa in iuramētis licite prestitis. Et
con. Hosti. vt in dicta. q. 26. B. Arz. ubi
toz ppter vim iuramēti teneat reddere de-
bitū excōcatō: vide. s. excōcatō. 6°. §. 27
qui incipit: Quid si teneor. De iuramento
fidelitatis habes. s. feudū. §. 6°. et s. iurare
§. 9°. in fi. Si de iuramēto fidelitatis si nō
p̄stetur pape a prelato: vide. j. peregrinus.
2°. §. si in fi. De iuramēto eoz q̄ absoluiunt
ab excōcatōne habes. s. absolui. §. 5. §. 2
et 3. De materia iuramētū habes multa. s.
iurare. et j. peritū. Si de iuramēto vni-
uersitatis habes hic statim.

Iuramentū secūdo

De iuramēto vniuersitatis siue ali-
cuius societatis aduertendū est q̄ quando
vniuersitas alicuius ciuitatis vel collegij iu-
ramēto se obligauit: iurātes iā mōtū sūt
successores facientes p̄ nō sūt ppter hoc per-
iuri. Nā obligatio iuramētū personalis ē
et nō transit ad successores: tenentur n̄ ex
q̄dā fidelitate adimplere q̄ iurātū fuit: ar-
c. e. veritatis. h. ec. Ray. et Tho. 2°. q. 98

Idem in sum. con. li. p̄. tit. 9. q. 33. B.
Quid si homines alicui^{us} vniuersitatis
seu societatis iurāt aliquid se facturos vel nō
facturos: nūq̄d p̄nt sibi remittere. gen^o fm
Bul. Hoc pōt esse quatuor modis. p̄mo
q̄dem si iuramentū sit de his q̄ pertinet ad
cultū dei seu ad religionē vel ad pietatem:
et tunc nō possūt remittere: vt si duo iurent
q̄ ibūt vltra mare militare p̄ deo vel q̄ in-
trabunt religionē: aut q̄ dicent duo vltima
p̄ altera p̄ inuicē: aut siq̄ artifices iurēt q̄
de lucro suo certā portione dabūt fabrice
alicuius ecclesie vel in alios pios vsus. Abi-
tū aliq̄ iurant q̄ ibūt vltra mare sumi: p̄nt

qdē sibi remittere ne vadāt simul: s; n̄ pōt
sunt remittere qñ vadāt: q̄ si duo iurāti
ta sūt. i. q̄ vadant: et q̄ simul vadāt. 2° si iu-
ramētū sit de sp̄alib^{us}: et sit tale qd̄ abiq̄ iu-
ramēto tenetur facere qd̄ iurātū: tūc etiā
nō p̄nt sibi remittere: q̄ ppter salutē aiarū
vī sic iurātū: vt si carnifices iurēt q̄ nō ven-
dant carnes infectas. p̄ sanis: aut q̄ nō so-
phisticabūt merces suas et h^o. 1. 3° pōt con-
tingere q̄ iuramentū sit qdē sup̄ re iēpora-
li: s; tali q̄ abiq̄ iuramēto nō tenebant fa-
cere qd̄ iurant. Et tūc si obseruāna iuramē-
ti spectat tñ ad cōmodū vel incōmodū iu-
rantū possūt sibi remittere: vt siq̄ iurāt q̄
faciat alteri libz vel donū: et ille q̄ reddet
ei mercedē. Sūl^o qñ duo socij iurāt de cōi-
cando sibi inuicē omnia lucra. Si autē spe-
ctat ad cōmodū alioz magis q̄ inranūz
nō possūt sibi remittere: vt si artifices aliq̄
iurent q̄ in mercib^{us}. 20. solidoz non acci-
piēt de lucro vltra vn solidū: vel q̄ nō vē-
dent opa nisi de m̄a sic parata: vī q̄ nō tra-
hēt penas p̄ant vltra tāntū et h^o. 4° si ob-
uatio iuramēti sit alijs dānosa. Nā tale iura-
mētū nō ē obligatoriū: vt si iurēt furores q̄
certo tpe nō laborabūt: et hoc vt ppter ra-
ritatē carius vendāt: vel carnifices nō inci-
dent siue parabūt carnes vltra certū nume-
rū: vel aliq̄ opifices q̄ nō operabūtur pro
minori p̄cio q̄ tali et h^o. Que qdē iuramē-
ta q̄uis nō sūt obligatoria: nō expedit tñ
q̄ p̄a auctoritate sibi remittātur: s; q̄ au-
ctoritate ep̄i reuocētur vel poti^{us} denūciētur
nō tenuisse. A Et p̄nia est imponēda de
temerario iuramēto fm eādē: vt in sū. cō.
eo. ti. q. 36. B. Ad dic q̄ sufficit auctori-
tas p̄a qñ iuramentū fuit de eo qd̄ ē ma-
nifeste peccatū aut maior^{is} boni impeditū
nuz: vt dictū ē s. iuramentū p̄. §. 6. A. Nō
ē vī qñ manifeste oib^{us} p̄stat q̄ illicitū sue
est iuramentū: al saltē pp̄ alioz scād alū vū-
dū tenendum est paus dictum. B

Quā multuudo iurat aliquid facere vī
nō facere: nūq̄d aliq̄bus vuenientib^{us} p̄nt
aliq̄ vuenire. p̄indeo s; Bul. Si absolute
et in oēm euentū iurātū ē q̄libet seruare te-
netur. Si nō sub p̄ditione vel ob determi-
natam causam: puta si aliq̄ seruarent bul^o
modi: nō tenet q̄ nisi exñte cōditiōne: ar.
32. q. 8 non solū. c. de p̄di. appo. vī. c. de
iurur. p̄nuit. Nā si oēs aliq̄ vel plures nō
seruauerint in hoc casu ob solū videntur aliq̄.

Si ho pauci sūt q non seruarent: recurrendū est ad intentionē iurantū: videlz q si intendebāt q quocūqz nō seruāte ipsi non tenerentur: aut solum si multi eēt illi q non seruarent. Et si de intentione nescitur tunc est seruare. **A** glo. Ray. vi. p. 3. in sū. con. e. ii. q. 40. dicit q qñ medietas vel maior pars multitudinis adhuc seruatur iuramentum si hoc xgu in dānū seruantiū et in lucz nō seruantiū bene ne interpretandū ē: sicut dicitū ē s. iurare. §. 12. in casu de iuramentis. **B**

Iurisditio De iurisdictione epi spirituali: vbi et quādo possit exerceri: vide. §. c. p. §. 8. et supra absolutio pmo. §. 6. De temporali: supra episcopus. §. 9.

Iurisditio qdā ē volūtaria. s. qñ nemo se opponit: et hec potest exerceri oī ipe et loco: vt. ff. de adop. l. emancipari. Quedā cōtētiōsa. s. qñ ligatur: et hec nō pōt expēdiri a iudice pcedente. **A** l. nō p. tribunali sedente: vt in. §. spartuz. de quo. j. **B** nec diebus feriatis: nec de nocte. 3. q. 3. spartuz. x. a iudice pcedēte. c. de offi. dele. c. consuluit.

Ius Quid est ius: Quid rigor: Quid egrias: Et quid dispēlatio. **A** fm Ray. et Hosti. Ius est ars boni et equi cuius merito qd nos sacerdotēs appellat. **A** hoc est de extu: qd se quitur est expōitio. **B** i. sacroz pceptoz mistros. ff. d. iust. et iure. l. i. Rigor xō ē excessus siue austeritas iuris aliquotiens ad terrore scriptus: q qdem nō ē seruandus: nisi vbi timetur exēplū mali. **A** l. ne peccatum deducatur ad alios p exemplū: vt i. c. sed et illud. de quo stat. m. **B** dis. 45. sed et illud. Aliqz tamen rigor idē est qd subtilitas iuris et seruandus est: c. de resti. spol. i. l. fto. Egrias xō ē mediū inter rigore et dispēlationē. C. de iudi. placuit. Et diffinitur sic Egrias est iusticia dulcore misericordie tpata. Vel egrias est modus rōnabilis regēs misericordia et rigore. **A** dāc iudex sēp d. 3. p. actus habere. ff. de eo qd cer. loco. l. q si ephe si in fi. 45. dis. disciplina. et c. q emendar. et 50. dis. pōderet. in fi. et c. dñio s. d. Mā melius est de misericordia q de seueritate reddere rationē. 26. q. 7. alligant. **A** doc intelligo fm Ray. nullū ex cā iusta seruet rigore vel faciat dispensationē. Quid aut si dispensatō et plura de ipsa hēs s. dispensatio. per totū. **B** Idē in lum. cō. 11. 4. il. 29. q. i.

Ius publicū dī vno modo quodlibet ius in scriptis redactū: qd dī publicū: quia a publicis psonis introductū ē: vta pñcipalibz vel pñcipis: silt pñstitutio municipalis vel epalis. **A**re alio modo dī ius publicū qd publice utilitati expedit: vtpota nequis sua re male vtatur: et h. l. **A**re alio mō et spā luer dicit ius publicū illud qd pñstit in sacri et sacerdotibz. ff. de iust. et iure. l. i. **A**d etiā spā luer diuinū dicit: et dī iure iur. nimis diuino. **A** **A**ls incipit nimis de iure. Et hec etiā notatur in sum. cō. 11. 3. ii. 26. q. 24. fm Hosti. **B**bi etiam plura alia de isto iure publico dicuntur. **B**

Aliū ea que cōtra ius sunt valeant. **A** Regula dicit: Que ius sūt debent pñfectis hñ: et de reg. iur. que contra l. 6. Quā regulā qdam voluerūt dicere habere locū solummodo quādo ius ita pñhibet q addit: et si ius fiat nō valeat. Sed hec expōitio reprobatnr expresse. C. de legi. nō dubi. 13. **A**deo indubiatē tenendū est q qñcūqz lex pñhibet si nihil aliud addit: tūc ea q sūnt ipso iure nō valent: vt sūt venationes donationes: electiones: testamēta: et oia hñ modi: nisi ius talia q eo pñfectus reuocari nō possint: vt homicidiū et huiusmodi. Si xō lex addit aliqd plus: tunc confidērandū est q addere pōt tripliciter. Et pmo qdem cōtingit si addat xba expresse annullantia: vt dicendo: si ius factū fuerit sit irritū et inane. Et tūc est planū. ff. de tui. f. l. muto §. sub condicione. Secūdo contingit si addat xba exprimentia modū per quem illud factum annullatur: vt dicendo: qui ius fecit remoueatur exceptione tali vel tali: vt macedoniani et velleiani de dolo et similibz. Et tunc quod pñra lege factū est pñma facie valet: s. remouetur exceptione opposita. Terrio cōtingit addi aliqd xba pñfirmantia: vt dicēdo sic: Si ius fuerit valebit qdē. et c. et c. valet. ff. de fideiussio. l. grece. §. a iure. et de interd. et re. l. relegatez. §. ad ipso. et quādo appell. sit. l. i. §. biduū. Et hec ē sententia Dñi et **A** **A**d materiā iuris pñcere pōt i. lex.

Iustificatio Que erigitur ad iustificatio nem impj. **A**deo fm Ray quatuor que sunt si mul tempore. s. mortis liberi arbitrii: q: contritio animi: infusio gratie: et remissio culpe. **A** **Con.** **Tho.** et **Pe.** vt in sum. con. 11. 3. ii. 34. q. 9. **B**

Ratracter. Karitas: Karthe-
culm? et similia q
re in littera. c.

Latro. Quis dicatur latro pu-
blicus: vel nocturnus po-
pulator agroz. & Latro publicus
dicitur q insidiatur et aggredit in publicis
strag. Nocturnus ho populator agroz q de
nocte agros vastat et incedit. Nos fz leges
impune occidere licet: vt s. homicidii p. s.
6. nec gaudet emunitate si pfugit ad eccle-
sia: vt s. emunitas pfugiu. s. p. Et ad ista
latrois miaz pot ptinere. j. p. d. r. j. raptor.

Legare. Quid iuri si testator le-
gavit re alienam. & fz
Hosti. Si testator ignoravit ipsaz
esse aliena: heres no tenetur prestare ea nisi
forte is cui relinquebat esset psona comitatus:
puta vxor vel alia psona cui erat tantu de
relictur de suo: qz tunc tenet legatum. C. de
leg. cu aliena. vel nisi ipa res eet hereditas: qz
tunc tenet ea prestare. ff. de leg. 2. vnum ex fa-
milia. s. si re tua. Si ho testator scit rem ee
aliena tunc tenet heres emere et tradere: et si
ille cui est no vult vedere: vel nisi nimis gūi
picio: tenet hēs prestare iusta estimacione: nisi
si forte eet talis res cui comerciu no h: vt
res sacre: et h. p. An no obstat ex de testa. si
li. qz res ille erat res eccle in q legatu n
tenuit. L. 6. Inno. A. s. in dicto. c. filius.
Ibi et not glo. et addit q legatario icubibit
pbare sciam testatori. Predicta et notant
in su. co. li. 2. ti. 5. q. 10. B Legatu ad pi-
as causas valet cu minori solennitate: vide. j.
lex. s. 9. h. l. xi. Quomodo heredes debeant
soluere legata aut etia debita defuncti h. s. h.
reditas. s. 5. A q incipit: Alius heredes.
B et sequentibus.

Legatus. Quot sunt genera
legatorum. Rndeo
fz Ber. extra eo. c. excommunicatis
Tria sunt. Nam quida sunt legati de latere
pape: vt sunt cardinales principaliter: et etia
am alij sicut ibi Ber. subdit q mittuntur de
curia. Secundi sui non de latere. s. qui mit-
tuntur a papa: no exites in curia. Vtri in
tenendu quod pbat Jo. an. in. 6. s. q. solu
cardinales dicuntur de latere. A L. 6. glo.
Ray. vt i lum. co. li. 3. ti. 33. q. 89. B. Des
alij vnde cumqz missi no dicuntur de latere.
Sunt et terij q pretextu ecclesiaz suaru hnt
legatione. An ho tales possint absolue p

cussores clericoz habes supra absolutio 2.
in principio. A et etia in dicto. c. excoicatus
s. q non possunt absolvere.

Legatus de latere potest pfirmare ele-
ctiones epoz. A ac etia archiepoz: vt. j. i
c. si abbat. de quo. j. B et exprozum.
Alij legati no sine speciali madata: extra s
elec. si abbatem li. 6. Potest etia legat de
latere cognoscere de causis contra exptos
vt supra exemptus. s. pl.

Quid si legat aliquē excoicauit dum
erat in puincia sibi decreta: nungd postq
egressus est potest eu absolvere. Rndeo fz
Inno. Si reuocat est non poterit. Si vero
exiit reuersurus postq reuersus fuerit po-
terit: et etia ante regressu si est legatus de la-
tere. A Immo si no sit de latere pot ab-
soluere in foro penitentiali sibi subditos et
extra puinciam cum sit voluntarie iurisdic-
tionis: vt supra confessio. 3. s. 2. Judiciali-
ter autē absolvere extra puinciam non po-
test etiam legatus de latere: vt supra absolu-
tio pmo. s. 5.

Quod legat? Quicunqz plena legatio
ne heat: siue etia habeat ptextu eccle sue n
h3 ex hoc ptiatem conferendi beneficia: nisi
si ei sit specialiter concessu: vel nisi sit cardia-
lis: h3 extra eo. officij. li. 6. Quod si ecclesia
habet patronu laicum: non potest coferr i
per legatu: nisi ei quez patronus presenta-
ret. Eodem modo si habet patronu clericuz
cui patronatus copetit ratione sui patrimo-
nij: ex eo. cum dilectus. A. s. in ti. d iure pa-
tro. B Secus si clericus sit patronus rone ec-
clesie: vel etiam si sit collegiuni: qz tunc eo ir-
regulato pot legatus conferre: qz pot quod
maius est. s. ipsas ecclesias conferre no reg-
ulato episcopo. A. facit ex de offi. le. dilect.
et ibi hoc notat glo.

Des reseruaciones quoru cuqz bnificio
rum facit a quocunqz legato auctoritate le-
gationis. A. vel ab executoribus deputa-
tis p ipm: vt in. c. pnti. de q. j. B. et oia de
creta siue denunciaciones et pcessus caret vi-
ribus finita legatione. A. dummodo ad col-
lationem eorundē beneficiorum ta vacanti-
um minime sit pcessum: vt ibi. B. Quin-
etiam si durante legatione legatus in aliq
ecclesia. A. s. cathedrali vel collegiata: vt
ibi. B. fecit aliquam reseruacionem: non
potest illa pendente facere aliam in illa ec-
clesie. Similiter et postq reseruauit vnuz

bisiciū ptinens ad collationē cuiuscunq;
ip̄a reservatione pendēte non poterit aliud
reseruare quod ad eundem pertinet. hec eē
eo present. lib. 2. o. 6.

Nullus legatus pōt facere aliquā refer
uationem de eccl̄ijs et dignitatibus earum
vbi illi qui p̄ficiuntur habent per electio
nem assumi nec se intrinūtere quin eligere
et postulare valcant: eē eo. de libatōe. li. 6.

Nullus legatus potest cōcedere alicui
in generali vel in speciali vt recepta resigna
tiōe illoz qui habent b̄nficia possint illa alii
p̄ferre: al nō valet: eē eo de libatōe. li. 6.

Constitutiones facte a legatis i sua p̄
uincia durant postea perpetue. Sec^o si cau
sas delegent: qz egressis illis de p̄uincia
non durat iurisditio delegatorum nisi añ
legatorum discessum citatio p̄cesserit: eē
eo. nemiñi.

Legat^o non pōt processū delegatoz ip̄e
dire aut ei^o finiam irritare: sed pōt eam cō
firmare et exeq: eē de of. del. studiū.

Quot modis finit legatio. Rñ. f3 Jo. an.
Quatuor modis. p^o modo si datus fuit le
gatus ad ip̄s finit tpe finita est legatio: eē
de offi. del. de causis. 2° qñ reuocatus ē. ff.
de iudi. l. iudicium. 3° quando egressus est
legationem animo nō redeūdi. Secus si
animo redeundi: eē eo. nouit. 4° per mor
tem ipsius legati: non tñ morte constituen
tis: eē eo. legatos li. 6.

Legitimus fili^o quis ē. Rñ. fm Ray. Legi
timus filius est qui de legitimo matri
monio natus ē: vel de eo quod legitimus
reputabatur: eē eo. cū inter Joannē. et hoc
sine alio i facie eccl̄ie coniuncti sunt bona fi
dei: credētes se legitime copulatos: vel si al
ter tñ credebatur. Nam et sic legitimus est
filius et utriq; parui succedet: eē eo ex te
nore. Secus si clādestine contraxerunt. qz
videtur fuisse ignorantia affectata. Et ut eni
am si ambo impedimentum sciētes publi
ce contraxerunt: eē eo. de clāde. respon. cū
inhibuit. Idem Tho. et Pe.

Quomodo possunt legitimari qui legi
tini non sunt. Rñ. multipliciter. Et p̄m^o
quidem modus ē per sequens matrimoni
um: quando solutus de soluta filios habet
f. naturales si contrahit cum ea legitiman
tur. Secus de spuris: ex adulterio natis
eē eo. conquest^o. et c. iura. 2° est p̄ specialē in

dulgentiam pape: eē eo. p. venerabiles. Et
duo modij canonibus reperiunt. Sunt et
aliij f3 leges. P̄m^o est si pater filiū nālem
offerat curie impatoris: fiatq; curialis: vt
in auē. g. mo. na. effi. le. §. figo igit coll. 7.
Adē si cum offerat curie ciuitat: de qua vlt
cui^o vico est oriundus: vt in ist. de nup. §.
vlt. Et. Melius in auē. g. mo. na. effi. le.
§. figo igit. 2° B 1° modus ē si pater de ce
dens in testamēto naturalē filiū nominet
legitimū heredem: et ip̄e postea offerat p̄n
cipi testamētū: sicut legitimus. 3° modus ē
si nullo filio legitimo exstite ip̄e nālis fili^o
seip̄us offerat curie: vt dictū ē in auē. qul.
na. effi. le. §. i. et §. figi igit. 4° mod^o est si p̄
in instrumentū per publicam manū con
fecto: vel alr scripto cum subscriptione tri
um testium eum nominet filium: nec adie
cerit naturalem: vt in auē. vt li. ma. et anie. §.
ad hec coll. 8. Et. Ibi dicitur: figo filium
aut filiā habēs de libera muliere cū qua na
ptie consistere possunt publico instrumen
to dicat sine p̄p̄a p̄scripto manu et habē
ti subscriptionē trium testium fide dignoz siue
i testamēto: siue i gestis munimentoz hāc
aut hāc filiū suū eē vel filiā: et non adiecit
nālem h^o i filium vel filiaz legitimos esse:
et nullā aliā p̄bationē ab eis queri: sed om
ni frui eos iure filioz legitimoz. Ex hoc
enim et cū eorum matre monstrat legitimū
habuisse m̄rimoniu. Ibi etiam dī qz sic no
minādo vnū idem ius extendit ad oēs al
os filios ex eadē muliere natos. B. Spu
riū hō nō possit legitimari Et n̄ p̄ leges:
sed ip̄ator: vel ali^o auctoritate ei^o aliqui de
grā legitimat: et filr papa. Et p̄dca etiaz
notant i sum. con. li. 4. n. 24. q. 2. f3 Ray.
Tho. Pe. et al.

Quid p̄dest filios eē legitimos. Rñ.
Succedūt i omnib^o bonis parēti: vt in auē.
g. mo. na. effi. le. §. et qñ. et c. de suis et legi.
here. p̄ totū: eē eo. cōquest^o. et c. tanta. Et
hoc intell̄ige nisi excludant ab hereditate in
casib^o quos hēs. §. hēditas. §. 2. Aliū legi
timat^o quo ad act^o eccl̄iasticos intelligatur
legitimatus quo ad seculares: habes. §. il
legitimus. §. fi. Et ubi plenius in addi
tione. B. Ad materiam istam pertinere
potest. §. filius. et §. illegitimus.

Legitima portio

triplex ē. Una ē que ē debita iure nature: et dicitur bonorum subsidium: et hec debet filiis tunc qui sine ea exheredari non possunt: et huiusmodi portio nulli grauari potest imponi. C. de iusti. testa. l. omni mō. et duobus l. se. Et hec est talis: Si sunt quatuor filii vel ista: debet habere tertiam partem. Si sunt quinque vel ultra debet habere medietatem: et quod eis deseretur ab intestato. C. de iusti. testa. aut. nouissi. m. Et intelligitur de detractis rebus si qua essent. Et facit l. venisse. ff. de vbo. sig. B. Item est alia portio. scilicet quarta falcidie quod debetur iure institutionis: ut cum est aliquis institutus heres: illa hereditas est ex parte p. legata: tunc institutus potest detrahere sibi usque ad quartam partem hereditatis detrahendo. Si singulis legatus: nisi ad duas causas. Et hoc habet in aut. filii. C. ad l. falcidiam. Cessat etiam falcidia quando scilicet quatuordecim patri mori sui expresse illi prohibuit. vel si heres non fecit iumentum tunc et modis a iure statuto: ut in aut. sed cum testator. C. eo. vel si heres in ista legumum tunc voluntati non paruerit testatoris: et de testa. Raynaldus ad fi. Et ibi glo. dicit quod tempus legumum ē tunc anni computandum a iussu iudicis: ista quod tempus si non paruerit dicit quod etiam perdit omnia: excepto quod sibi debet ex fideicommissio. Item cessat falcidia quando aliqui sunt ita relicta ut non alienentur: sed remaneant apud successores eius cui relinquuntur i aut. sed et i ea. C. eo. B. et de testa. Raynaldus ad fi. et C. ad l. falcid. per totum. Item est tertia que dicitur trebellianica: ut cum aliquis institutus heres rogat ut alii restituat hereditatem. Nam talis institutus potest retinere quartam partem de tota hereditate: ut in ista de fideicommissio. heres. §. sed ga. et C. ad trebel. per totum. Nec detrabitur de vniuersitate hereditatis: et in hac computantur legata et donationes. ff. ad l. falcid. in quarta. Et hoc lex non videtur ibi haberi: et puto quod vel ibi allegare. l. in quatuordecim que ē eo. et sed melius videtur facere in ista de fideicommissio. heres. §. sed q. et §. ubi p. quod comoda et onera hereditatis diuiduntur inter heredem et fideicommissarium: siue sit vnus heres: siue plures p. suis portionibus. B. Notantur hec et de testa. Raynaldus. Et si plures heredes instituti fuerint diuident inter se dictas portiones. Nec que dicta sunt de iustis. Ceterum circa hoc diuersarum tractat varia

et consuetudo quod si rationabilis sit et prescripta fuerit: ut debet. vi. §. consuetudo. §. 3. 4. et 5. Et hic posset consuetudo irrationabilis discerni quod esse contra relicta ad duas causas: ut notat in ista con. l. 2. et §. q. 93. Et prescriptum idem foret quicquid esset de bonis pietatis seu charitatis. B.

Leprosus. Quid de leproso. Rñ. Leprosus supponitur soluit sponsalia. Et si de futuro: ut in c. lras. de quo. j. et ibi glo. que etiam dicit quod idem est de qualibet enormi deformitate. B. sed non soluit matrimonium: et eo. lras. Unde si tractum fuit teneatur coniungere ad redditionem debiti: et eo. c. i. et 2. Leprosus etiam contrahere potest si inuenit volente: et eo. c. 2.

Alii coniungere teneant cohabitare coniugali leproso. Rñ. fm Tho. in 4. dist. 32. Leprosus teneatur reddere debitum: non in tenet et cohabitare. Mō. n. ut cito inficit ex coitu sic ex frequenti cohabitatione. Et f3. Ideo hec opinio celebris: et quia et Host. declarat sic Sufficit leproso quod vxor ita ppe sit quod propter loci distantiam non fraudetur debito: nec oportet quod in eodem lecto aut in eadem domo morient. Sicut quod leproso: cum 3. sa no manere debet ne inficiantur. Et Idem in sum. con. l. 4. et 2. q. 66. cum duabus se. B. Alii leprosi teneant dare decimas hīs. §. decime. 2. §. i. Et virum de sepultura. Et si alicuius leprosi iurantem domum leproso: ut in loco allegato. B. teneatur ad canonicam portionem: vide. §. sepultura 3. §. xi. qui incipit: Quid de leprosis.

Etiam sacerdos leprosus teneatur celebrare. Rñ. deo fm Snil. Populo quidem propter scandalum celebrare non debet. Sed priuatum si non sit minus deformis. Et aut debilis fm eundem vrin summa consens. lib. 2. et i. q. 43. B. non est prohibendus: sed tamen cessabit a ministerio quo ad sanos. Et sed leprosus canrare et ministrare poterit diuina: ut in dicta. q. 43.

Lex et constitutio. Quid est lex. Rñ. deo: Lex est constitutio populi in qua maiores nam simul cum plebibus aliquid sanxerunt: dist. 2. lex. Et de hoc etiam vide in fine sequentis. §.

Quis potest facere legem. Rñ. fm Tho. p.

ma secūde. q. 90. Lex principalis respicit ad bonū cōe. Ordinare autē aliqd ad bonū cōmune est vel totius multitudinis vel alicuius gerentis vicem totius multitudinis. Et ideo p̄dere legē vel pertinet ad totā multitudinē vel ad p̄sonā publicā q̄ totū multitudinis curā habet. Est tñ p̄mulgatio necessaria ad hoc vt lex hēat suā virtutē. Anō dif. 4. A in. §. leges. B dicit q̄ leges instituant cū p̄mulgātur. Et sic pōt colligi talis diffinitio: Lex ē quedā ratio ordinatio ad bonū cōe ab eo q̄ curā cōstituit h̄z p̄mulgata. A Con. Hostien. vt in sū. con. lib. 2. titu. 5. q. 203.

B
S̄z qui sūt illi q̄ ita cūraz cōstituti hnt q̄ possint legē facere. s̄ fm̄ Hosti. Gnālē p̄stitutionē papa pōt facere in oib⁹ spūalibus et ecclasticis: ex eo. c. fi. Itē legat⁹ i p̄uincia sibi cōmissa: ex de offi. le. c. fi. ex de loca. et p̄duc. ex rescripto. Itē synodus p̄uincialis. l. 6. dif. q̄ dī. Itē synodus ep̄alis l. 8. dif. c. p̄. et c. fi. Itē ep̄s in sua diocesi potest p̄stitutionē facere: ex de matro. et obe. l. quib⁹. ex de loca. et p̄duc. v̄ia nobis. Itē capitulum pōt sibi p̄stitutionē facere: ex eo. cū accessissent. S̄z et vniuersitas clericorum et magistorum: ex eo. ex litteris. Itē in tēporalib⁹ gnālem legē pōt facere imperator. C. de leg. l. 2. et l. fi. non tñ in spūalibus seu ecclasticis. Itē p̄fect⁹ p̄torio et oēs q̄bus imperator hoc mādāt. Itē populus roman⁹ Itē senatus roman⁹. Omnes isti leges generalē facere p̄nt. Itē oīs ciuitas sive populus potest sibi legē facere. l. Decoia in insti. de iure naturali. §. p̄. et 2. Idem credo d̄ quolibet collegio approbato: ex eo. q̄ in eccliaz. et c. ex litteris. A Idē in dicta. q. 203. Et auditur fm̄ Inno. in. c. v̄ia nobis. ex de loca. et p̄duc. vbi dicit q̄ l̄z ep̄s cū capitulo suo possit statuta facere sup̄ iurisdictionē suā: super alijs tñ non pōt nisi h̄i quorum interest cōsentiat: vel ad min⁹ sūt p̄fecti: de conse. di. 3. c. p̄mo. et ex de h̄is que fiunt a p̄ela. sine con. ca. c. p̄l. et finali. B

Sed infra qd̄ tēpus incipit artare. s̄ fm̄ Hosti. Cōstitutio generalis incipit artare post duos mēses a tēpore publicationis: vt in auc. vt fac. no. p̄sti. in rubro et nigro. A. coll. 5. B Idem Ber. et Joh. an. dicens sic: Cū istud sit iure ciuili expressus et iuri canonico p̄rium nō sit cautū illud fr̄uabim⁹: q̄n̄ cūa roboratus videtur: extra

ne cle. vel mo. c. vlt. et de sentē. exco. nouerit Et addit dicens nisi in ipsa cōstitutione aliud caueat. Et p̄ hoc soluitur si qua inueniuntur cōtraria. Inferior autē cōstitutio f̄z enudē Hosti. v̄puta capitulorum et vniuersitatum incontinētī ligat facta p̄mulgatio: nisi si forte absentes et ignorantes: q̄b⁹ neq̄ tps dabo neq̄ limitabo: sed iudiciū arbitrio relinquo: ar. extra qui ma. accu. possunt. c. fi. A Idem in dicta. q. 203. B

Atq̄ ignorantes excusētur ab obfuita legū et p̄stitutionū. s̄. Cōter loquēdo nō excusātur: nisi sicut p̄ dictū est. s̄. ignorantia. §. 3. tñ a sententijs p̄lati p̄ statuta ordinarioz excusātur ignorantes: q̄ nō ligātur illis: nisi eoꝝ ignorantia fuerit crassa aut sup̄na: ex eo. vt animarum. l. 6. Et que sit crassa seu sup̄na: habetur. s̄. ignorantia. §. fi.

Atq̄ cōstitutio respiciat p̄teritū a. s̄m Futura tñ respicit nō p̄terita: extra. c. cognoscentes. nisi i ea nominatiz de p̄teritis caueatur: extra eo. c. fi.

Altrū posterior cōstitutio tollat priorē s̄m: tollit etiā si de priorī nullā faciat mentionē: ex de cog. sp̄i. c. p̄. licet secus sit in rescriptis: ex de rescript. ceterū. et c. ex parte. Itē sec⁹ de p̄suetudine. l. 1. q̄ d̄: nō derogat p̄ nouā p̄stitutionē papenisi de ea fiat mētio: vt i loco allato. B s̄. p̄suetudo. §. 6

Altrū leges humane obligēt se in foro cōscientie. s̄m fm̄ Tho. p̄ma sc̄de. q. 96. Leges humane si iuste sint habēt vim obligationis in foro p̄scie a lege eterna: a q̄ deriuātur: f̄z illud. p̄uer. 8. Per me reges regnant: et legū p̄ditores iusta decernunt. Dicuntur autē leges iuste. p̄mo q̄dem ex fine. s̄. q̄n̄ ordinātur ad bonū cōe. Itē secūdo ex auctoritate. s̄. q̄n̄ lex lata nō excedit p̄tates ferentis. Item tertio ex forma: q̄n̄. l. f̄z eq̄ litatem. p̄p̄ositionis imponuntur subditis onera ad bonū cōe: et fm̄ hoc leges huiusmodi onera imponētes iuste sūt et obligāt in foro cōscientie: dif. 9. quicunq̄. Leges ho in iuste nō obligāt: de q̄b⁹ vide in sc. §. A Idem in sum. con. eo. ti. q. 204. B

Que sūt leges iniuste. s̄m deo f̄z Tho. vbi. s̄. Iniuste sūt. p̄mo q̄dem p̄ p̄ietates ad bonū humanū: et hoc tripliciter. s̄. contrarijs modis nūc dictis de legibus iustis Illā vno modo sūt iniuste ex fine: sicut cū aliquis p̄siciens leges iponit onerosas subditis nō pertinētes ad vilitatē cōe: s̄z ma

gis ad ppria cupiditate vel gliaz. 2° modo ex auctoritate. scilicet aliquis legem fert ultra commissam sibi patrem. 3° modo ex forma: puta cum in nequiter onera multitudinis dispensatur et si ordinatur ad bonum eorum: tales magis sunt violentie quam leges. Unde non obli- gam in foro conscientie: nisi forte propter vitan- dam scandalum. Item iniuste sunt per violentiam ad bonum diuinum sicut leges tyrannorum indu- ctes ad idolatriam vel ad quodlibet aliud quod est contra legem diuinam: et tales leges nul- lo modo licet obseruare.

Sed nunquid inter leges imperiales que nunc vigent sine aliquo caluio illiciti et in aia non seruandi. Respondetur: ut dicitur in 1° libro. Et primo quod in matrimonijs. Nam si leges filius vni germani copulari potest in matrimonio cum filia alteri germani: ut in 1° libro de nu- ptis. Item eos. C. de nup. l. nemini. et si de um tales debet penitus separari: et de con- sang. et affi. non dicitur. 35. q. 3. p. genit. 2° quia si leges puella rapta non potest contrahere matrimonium cum suo raptoze. C. de rap. vir. l. unica. Et idem erat olim si antiquas ca- nones: sed hodie potest: et de rap. c. si. et vide si raptor. 2. 2. 3. q. 2. 3. q. 2. si leges licitum est ho- mini soluto tenere mulierem solutam in concu- bina: ut in auct. q. 2° mo. na. effi. sui. si quis aut. Sed si deum et fornicatio simplex mor- tale peccatum est: et excludit a regno dei: ut dicitur Aplos. 1. Cor. 6. 4. q. 2. si leges licitum est viro occidere adulterem uxoris deprehensam in adulterio si est persona viliis: et cui non debet reuerentia. ff. de adul. l. merito p. nullo. et l. si adulteriuz. et C. de adul. l. grach. et si licet p. i. q. 3. si filia in prete occidere adu- lterem filie in domo filie: et epuero licet patri oc- cidere adultera filij et generi: et occidere fili- am. ff. de adul. l. p. et l. nec in ea. et l. q. ait. Si filius et latrone sui populatoze agroz. ut dicitur. homicidii p. 6. Sed si deum nihil eorum licet et prohibetur euz precipi. Exo. 20. Non occides. 5. q. 2. si leges dicitur q. 2. coprehensa in adulterio tenet uxore. C. de adul. l. cri- me. et l. castitati. Sed si deum et iura cano- nica potest tenere sine ulla pena: dummodo sp- sa velit ab adulterio recedere. 31. q. 1. si sub- audi. Et alio incipit hic subaudiendum. 3. 6. q. 2. si leges in multis casibus illicitum est uxorem repudiare et matrimonium rite so- lutum dissolvere: et maxime in casu q. notat d. 1. 10. lege. et 22. q. 2. sunt q. dicunt. Et in

his capitulis de dissolutione matrimonij et psummati causa religionis quod prohibet 13 le- ges permiserunt. B Sed hoc lex diuina prohibet: ut in eisdem. c. d. 7. q. 2. si leges mu- lier q. mortuo marito nubuit infra ipsa luctu- f. vnus annus infamie sit et incurrit multas penas. C. de scdis nup. l. 1. i. 2. 2. Sed si deum ut aplos dicit: Nubuit libere cui vult. et de se- cundis nup. c. si. Et ut notat Inno. remittun- tur ei oes ille pene q. sunt in ad ipsi penam Secus si inde pueniat aliquid ad alios. Et dicitur An. de Bu. clari hoc ponit in dicto c. si. de scdis nup. dicens: q. quedam sunt pene que fundantur super odio secundarum nuptiarum vel festinatione transitus: et tales pene sunt cor- recte: ut hic: q. 2. Sphere matrimonium non est odiosum neque prohibetur sed ab aplo permittitur Quedam sunt pene que fundantur super fauore primi matrimonij: et iste adhuc hodie durat: ut si mater plegitur aliquid ab intesta- to: vel ex testamento alicui filio propter matri- monij huiusmodi usufructum super eo dum vivit remanere proprietate apud filios eiusdem ma- trimonij si extant: quibus non extant p. legem plenius: ut l. semie. si. C. de scdis nup. Item q. vir siue mulier non possit in vita vel p. morte donare nouerere vel vitrico plus quam donauerit vnicuique filio propter matri- monij: ut l. hac edictali. C. eo. Et idem in multis similibus q. ponit dicitur An. vbi. 5. B Sed q. si leges filius spurcius non est alius: sed si deum et canones contra: ut si. filius. si. 7. q. 2. incipit: Quid de spurcis. B Sed q. si le- ges heres si non fecerit iudicium tenet ad oia debita defuncti. Secus si deum ut dicitur. heditas si. 5. et x. q. 2. cum in certis casibus si leges he- res teneat de maleficio defuncti: secus si deum ut dicitur. heditas si. 4. q. 2. ut ibi p. tenet ad oia debita defuncti et ex maleficio iustum heditas sufficit. B Sed q. si leges id quod reliquum in ultia voluntate non valet nisi habeat. 7. vel. 5. testes. C. de testa. l. si vnus. et l. si. si deum in relictis ad pias causas sufficiunt tres aut et duo testes: et de testa. cum esset. et c. relatu. Et de hoc plenius dicitur ecclia p. 5. in addi- tione. B Sed q. si leges si p. nuptio aliquid nudo pacto et i. simpliciter p. missione si- ne alia iuris solennitate B non teneor: quia non oritur inde actio: ut ff. de pac. l. iure ge- nitiu. Contra est si deum et canones: q. mor- taliter peccat recedens a pacto: extra de pac. c. p. cum similibus q. ibi notantur. Et ut

de. j. pmissio. Et idē si promitto vni recipi
enti p. alio q. fm deū tencor: sedz leges n.
A nisi pmissio facta fuerit p. sone existenti
sub p. tate alteri: vt seruo seu filiofa. vel pro
curatori seu negotioz gestori. p. et hos. n.
bene acquirat patri et dno: vt insti. p. quas
p. so. no. acquirat obli. p. to. et ff. et C. de p. cur.
et de neg. gestis. B. 13. q. i. ut emētes et ve
dētes pcedūt leges. A. Meli. dicere p.
mutat. Nullū. n. dolū leges pcedunt. ff. de
dolo p. totū. B. dēceptioz et. A. de supra.
emptio. §. 3. 14. q. scd3 leges nō licet eme
re seu vēdere iura et actōes que quis habz
p. alium. p. minoris p. cio q. su p. cipale obli
tum: alit non valet emptio: nec peti potest
nisi vsqz ad id quod solui est: nec etiā pos
sunt talia iura pro parte donari. C. manda
ti. l. per diuersas. et l. ab. anastasio sed fm
aiam nihil phibet me emere iura cōtra ali
quē p. minoris p. cio q. sunt ipsa iura: dum
tamē non faciā hoc in fraude vsure: sed p.
pter interesse meum aut labore qui for: sita
erit i. p. hido: seu q. dubio ne dūtoz fugiat
aut ad paupertatē veniat. A. de hoc. §. vsura
3. §. pli. A. Et ibi patet. et etiā in dictis. ll. p.
diuersas. et ab anastasio. q. hoc fuit statutū
ad remouēdas lites et p. cō bono. Ideo nō
ē cā quare in p. scētia non obliget: et sibi im
pūet q. se intronitū huiusmōi p. culis et le
tigis. B. 15. q. 3. leges in longissimo tpe
etiā possor male fidei p. scribit. Secus fm
deum et iura canonica: et de reg. iur. posses
sor male fidei. li. 6. de hoc vide. §. p. scrip
tio. §. 5. 16. q. 3. leges maleficia cogitatio
nis regulari nō puniuntur. ff. de penis. l. co
gitatiois. sed tamē ois cogitatio mala vel
a deo vl per p. niam puniēda est. 33. q. 2. ois
i7. q. a fm leges lz magi et venefici puniāt
m q. hoc faciunt p. tra umbres venios et grā
dines premiant. C. d. male. l. eo7. 13. f3 deū
talia etiā sic facere grauissimū p. nū est: vt
clare p. bat Tho. scdā scdē. q. 94. A. Et
bene: q. a non sunt faciēda mala vt veniant
bona: ad Ro. 3. B. 18. q. scd3 leges licitū
est in causa san guis corūpere accusatorem
ff. de puari. l. fi. A. Ibi dicim oibus cau
tis p. ter q. in sanguie q. delatorem corū
pit p. victo hēf. et sic nō inu: ur q. hoc lice
at: sed q. tali pena non puniūt. B. 33. fm
deū nō licet: vt ponit Tho. scdā scdē. q. 96.
Dec itaqz sūt que notare pot: i que q. tum
ad calus aie nō sunt fm deū tenēda: lz sunt

p. cessā p. leges. Alias vero iuris subtilitates
et diuersitates iuris canonici et ciuilis iuri
stis relinquit. Porro de illis legibz q. p. mit
tūt vsuras nihil dico: q. ois abrogare sunt
etiā per leges: vt. j. vsura p. mo. §. 23. q. inci
pit: Quid de legibus.

Atz i legibz possit dispensari. R. n. fm
Tho. scdā scdē. q. 97. Rectores multitudi
nis dispensare possunt in legibz hūanis i ali
qbz casibus. A. 1. in qbz dispensatio a iure
p. mittit: al sec: cuz nemo possit venire cō
tra legē supioris. 19. di. nulli fas ē. B. ita
tamen q. dispensatio nō ceda: in nocumen
tum boni cōis: sed p. on ad illud. p. ficiat.
Qui aut sunt casus iuris canonici dispensa
biles solū per papā: habes. §. dispensatio.
§. 7. 8. et 9. A. si in. §. q. incipit: Dispensatio
cum sequentibus. B.

Atz in cōstitutionibz intelligant cōces
sa quecumqz nō sunt phibita. R. n. deo fm
Hosti. Si cōstitutio promulgata est affir
manue omnia que cōtinet et ex eis sequētia
vident cōcessa: nisi reperiāt phibita: puta
cōcessum ē p. trahere m. fimonū ergo cui li
bet et sēp nisi reperiāt phibitū. Si vō pro
mulgata sunt negatiue: omnia ex eis sequē
tia intelligūt phibita nisi reperiāt cōcessa
sicut phibet ne q. occidat: ergo sēp et oibz
phibetur nisi quando inueniūt p. cessum.

Leges impiales imutāt canōes. An di
cunt sic: Non dedignātur sacre leges cano
nes sacros imutari. spālī i m. fimonis et vsu
ris: in auct. vt elici apud. p. pos. epos coll. 6.
et 2. q. 6. §. h. colligitur: et de no. opis nūc.
in uelleximus.

In legis fraude nihil agēdū. ff. de le. 5
legem. q. cum quid phibet vna via inu: el
ligitur prohiberi et alia: et de reg. iur. cum
quid li. 6.

Quid de cōdētibz leges iniquas. R. n.
Si leges inique sunt p. tra libertatem eccle
sie: nūc cōdēntes et seruantes sunt ex cōicari
ipso facto: vt habes extēse supra ex cōica
tio. i. §. 2. p. 8. Si vō sunt simpliciter p. tra
aliqua dei et ecclesie mandata: vt puta q. li
ceat facē simonias vel alienare seu duz p. re
cipue ecclesiasticū et huiusmōi: ipso iure nō
valent: dis. 8. que cōtra. 32. q. 7. flagitia. et
de consti. que in ecclesiā. Et facientes et ser
uantes peccant mortaliter: et de sumo. cuz
in ecclesie et c. non satis. Et si qui d. nificari
sunt occasione talis legis conuocatores et eo7

heredes tenentur ad restitutionem. Illi et qui induxerunt conditorem ad talem legem faciendam tenentur in solidum. et sunt omnes seruantes tenentur ad restitutionem omnium eorum que talium legum occasione lucra sunt vel alios damificauerunt. Et eodem modo imo multo magis peccant et tenentur qui leges condunt directe contra deum: ut de idolatria: ut h. s. s. est dictum. **B**. Decenaz notantur in sum. c. li. 2. u. s. q. 205. f. 3 Ray. et Hosti. Et ultra predictum casum etiam in alijs interrogatur excommunicatio contra talium legum conditores: puta si conderent legem super usuris faciendis vel non restituendis: ut in cle. ex gravi. de usuris. vel super simonia committenda: cum in simonia hoc die sit excommunicatio papali: ut p. 3 p. extrauagantem Eugenij quarti: Cum detestabile. et idem in multis alijs casibus: qui possunt colligi supra absoluto. i. s. pmo. et excommunicatio. i. s. 2. cum sequentibus. **B**. Ad materiam legis potest pertinere supra ius. Leges audire non licet quibusdam clericis: supra excommunicatio. i. s. 2. b. 6. et ibidem. s. 3. v. su. 14. Quomodo papa possit tollere leges habes. j. papa. s. anepli.

Luellaris contra ctus. Contractus iste qui in q. 9 d. 3 locijs dicitur dano ad lucrum est idem qd contractus emphiteoticus: et ideo de hoc vide supra emphiteosis.

Libellus famosus dicitur quando aliquis scribit cedulam continet inuersionem suam infamiam alteri et p. i. cam in loco ubi inueniatur et hic alius infamatur.

Que pena conficietur libellum famosum. R.ideo: Quadruplex est pena fm q. quatuor modis potest agi de eo. Et primo q. dem si agatur criminaliter: etiam fm leges est pena capitis tam contra illum qui fecit q. contra illum qui inuenit: nisi corripuit vel nulli reuelauerit. C. eo. l. vnica. s. q. i. si q. famosum. **B**. Ibi transscripta est pars dictae legis vnice: ubi dicitur: Siquis libellum famosum siue domi: siue publico: vel i quo cuq. loco ignarus reperit aut corripat p. usq. alter inueniat: aut nulli confiteatur inuentum. Si vero non statim casu de chartula

vel ruperit vel igni consumpserit: sed vnum earum manifestauerit: sciat se quasi auctorem huius delicti capitali sententia sub iugandum. **B**. Quomodi autem libellus alterius opinionem non ledat. **B**. Et quilibet de populo accusare potest tales: quoniam accusatori constituitur precursus pro modo substantie accusate persone. vel si erat seruus produciatur in libertatem. ff. de iur. l. lex. s. si. et C. eo. l. vnica. et si agatur civiliter. s. actione iniuriarum: que non publici iudicii sed priuati conuenit querelam. C. de iniur. iniuriarum. Et sic punietur fm iuramentum actoris et taxationem iudicis: ut in iur. de iniur. s. pena. 3. si agatur fm canones: et sic qui famosum libellum conficit flagellatur et excoicatur. s. q. i. qui in alterius. et c. hi qui. Et potest deponi cum sit graue crimen et damnatione dignissimum. 25. dist. s. nunc autem. 4. in foro penitentiali: quia tam isti q. alij detractores tenentur ad restitutionem fame per modum qui dictus est supra detractio. s. 4. et 5. **B**. Idem in sum. con. lib. 2. ti. s. q. 200.

Libertus est ille qui ex seruo factus est liber per manumissionem. **B**. Ad numerum autem patronus dicitur et semper libertus patrono tenetur ad quedam obsequia. Ingenuus autem vocatur qui liber natus est: et sic nulli tenetur obsequij. Est autem casus quo libertus eripitur in ingenuitatem: scilicet si a domino fuerit expositus: ut d. s. expofitus.

Utrum libertus possit reuocari in seruitute. R.ideo: Libertus in seruitute reuocatur propter ingratitude. s. cum manum inicit in patronum: aut atrocem iniuriam seu graue damnum rerum: vel vire periculum inferre presumpsit. Et eisdem causis potest quilibet donator donationem reuocare: ex de dona. c. si. **B**. Et ibi not. glo. qd h. in isto. s. notatur et in sum. con. li. 3. ti. 12. q. 14.

B. Que differentia est inter libertos ecclesie et pauator. R.ideo f. 3. **B**. Multiplex. Prima libertas ecclesie reuocatur in seruutem ppter operas non prestatas. 12. q. 3. diaconi. Secus in libertis pauari. C. de lib. c. i. solo. Inno. ti. intelligit hoc de obsequijs impositis: non de alijs. **B**. quia ad

nō ipōita nō tenētur: vt dīc ipse Inno. i. c. de famulis. eē de ser. nō or. vbi ē dīc q per omīssionē obsequij īpōitū nō redīgī libtus ī fuiturē: nisi eēt nimis necessariū obsequi: puta qz negaret alimēta. Tūc. n. īngt reuocabit ī seruutē. **B** 7^a qz filiū libtū ecclie ē nati p^m manumīssionē sūt obnoxij ecclie. i. q. 2. de libtis. 7. c. libti 2°. Sec^o i alijs. C. eo. l. i. 7. 2. **A** . i. ī n. de libtēz eoz libtis. **B** 7^a qz libtū ecclie tenētur seruīre ecclie ē si illa opa sūt īpōita eis. i. q. 2. diaconi. ī n. 7. c. libtū 2°. Sec^o i alijs C. eo. l. i. 7. 2. **A** 7^a bī nō bene hoc apparet sed bñ dīc Inno. ī dīcto. c. de famulis. cōiunctis q notātur fm Ray. ī sū. cō. l. 3. ti. 17. q. 14. **B** 4^a qz libtū ecclie si īiuriētur ecclie vel accusent illā vel testificētur cōtra illā reuocātur ī seruutē ē si ordiatū fuerint: dīl. 54. q. ex famulis. 7. ī p^o dīcto. c. diaconi. eē de ser. nō or. de famulis. 5^a qz libtū ecclie manumīssū ad hoc vt ordinētur nō pnt de acq^uis quocūqz mō ad alios transmutere fm quosdā: qn pot^o oīa ad eccliaz p^o tēbūt. S3 vtrū puto q hoc sit v^o solū qñ ī manumīssione sūt dīctū. **A** l^o ē testam^u tū pnt p^o dere de hīs q acq^uierūt: ar. eē de ser. nō ordi. eo libtū. i. q. 3. c. l. 7. 2. **A** 7ª Idē ī sū. cō. ti. q. i. fm Tan. Ray. **A** l. 7. l^o dō stī. **P**redicta ē notātur ī dīcto. q. 14. **B** Multa circa materiā libtorū habes. j. manumīssio. 7. j. seruus.

Littere. De falsarijs litterarū vide supra absolutio p^o nio. §. 3. 7. 4. 7^a ē. ex cōlatio 3°. Quilibet debet portare de curia litteras de dignitate quaz dīc se habere: vt. j. peregrinus. §. si.

Litigium put hīc sumitur est cū vnus xbis alteri us cōtradīcīt: ī qua p^o dīctione fm **T**ho. 2°. 2^a. q. 146. duo possūt attēdi. Quāqz .n. cōtīngit p^o dīctio ppter hoc q p^o dīctēs recusat p^o sone dīctēs plēnīre ex defectu amoris animos vnīctis: 7 hoc p^o tēnt ad discordiā charitatū suam. Quāqz xō p^o tēngit ppter hoc q p^o dīctēs nō v^o cet cōtīstare dīctēs: 7 sic sit litigū quod amicitie vel affabilitati opponitur ad quā p^o tēnt delectabīlīter alī is cōlucere. Unde p^o sū dīcīt 3°. et hī. q illi q ad omnia cōtrariātur causa cōtīstādī: neqz quoscūqz curantes: discoli 7 litigiosi vocantur: vide. ē. discordiā.

Utrum litigiosus plus peccet q adulator. g^o deo fm **T**ho. vbi ē. cū virtus amicitie p^o tēnt ad delectādū q ad cōtīstādū: ideo litigiosus q supabundat ī cōtīstādū graui^o peccat qz adulator q supabundat ī delectādū. **P**er accidens tñ posset cōu^oer^oso eē: puta si ī aliquo particulari adulator magis ītenderet per deceptiōem nocere: vel huiusmodi.

S3 quare litigiosus phibetur ordinari. g^o fm **l**ost. Triplex est causa. **P**rima qz tales nō sūt apti ad humīlē doctrinam que requiritur ab eis. **A**ñ dīl. 46. §. p^omo dī: **N**ihil ē īpudētius arrogātia rustīcorū q garrulitate auctoritate p^o tēnt: 7 parit ad lites ī subiectos tumide ītonāt. S3 cō causa ē qz litigiosi: vel adulationib^o aīos p^o tēnt sibi p^o tēnt: vel fratrib^o suis detrahēdo īfamie notā īgerunt: vel īter fratres discor^o diā semīnādo: seditiōes nūqz cessant facere: dīl. 46. §. 2. **T**ertia causa est: qz cū ipsi debeant discordantes ad p^o cordiam trahere 7 etiam oblationes dissidentū phibēat: recipere: nō debent litigando alios ad discordiam puocare: dī. 90. ī p^o n°. 7 p^o totā dī.

Vocatio ul^o p^o ductio.

Locato: dīcitur qui rei sue vsuz alteri p^o p^o cōcedūt. **E**t cum loco tibi domum meā: ego sum locato: tu xō p^o ductor. **E**t etīaz quādōqz qz dīctur locare operas suas qñ offert se ad faciendū aliquid p^o p^o cō: vel etīā qñ accipit rem vt ī ea aliquid faciat: qz dīcitur īnoīat^o cōtractus. **A** n^o si īterueniat p^o cōtū pecunie: tunc enīz esset mera locatio: vt ī īnsti. de loca. 7 conduc. ī p^o tēnt.

Quo tempore debet solui merces locatori. g^o deo fm **S**off. Seruari debet quod īter eos actū est. **S**i xō nō apparet quid actum sit: seruādus est mos regionis: qui si etīā nō apparet vel est varius seruādus est quod minimum est. i. vt soluat^o ī fine anni: extra de reg. iur. ī obscuris. lib. 20. 6. **I**dem **A**qo.

In quibus casib^o potest dñs expellere ī glinū seu conductōrē. g^o deo ī quattuor. **P**rim^o si domus locata necessaria facta sit sue habitatiōi: puta si dom^o quā hītabat casu destructa ē: aut si postea duxit vxorez: vel alia similis necessitas superuenit. **I**ntel ligendū fm **l**ost. qñ tēpore locatiōis illa

necessitas nō iminebat. Secundus casus est si domus hz necessitate reparauonis. Et intelligo de necessitate orta post locauonē. Et l. hys duobz casibz remittēda ē pensio p rata tps. Tertius si pductor pueris in domo hz setur: vt si tenet porcos in solario vel nō ē in ea fm pactū pductionis: vel si deteriore faciat vel malas feminas ibi teneat: aut etiā p uerlos hoies: ar. in auc. de leno. §. scimus cōiuncto. §. si q autē co. ti. vbi ē p3 q nisi dñs expellat de domo sua hz turpes personas et lenones gūter puniūt. B In quo casu aliq dixerūt nō esse remittendū partē pensionis p rata tps. Sz pñ vēr ē q dñs tenet remittere. pōt autē agere p inglunū p dā no dato: vt cō. p p. A Et ibi hoc nō: gl. addēs q locator agit actione legis aquilie et ex loco. B Quartus cū inglunū p bien nū nō se luit pensionem: qz pōt expelli et si ad quēquā vel vltra cōdux. A Nisi celeriter satisfecerit: dicto c. ppter. Et d ista expulsiōe lanus. §. emphitico. is. §. 4. i ad diuonē. B Hos quatuor casus hēs i dīcto. c. ppter. A Nec ē nō nūm in ium. cō. li. 2. ti. §. 35. vbi ē additū fm Hostiē. q pductor inteligit i mprobe hz si opa rustica suo tpe nō exerceat: vel si pp inimicitias ex ei culpa pcedētes damnum detur. B

Et conductor teneatur locatori de dā no qd in re locata pgerit. §. fm Hosti. Tenetur si pgerit culpa sua: vel illoz quorum opera viuūt. Et in hoc cōtractu venit etiā culpa leuis: cū grātia viriūqz celebretur q uis qdaz cōtrariū dixerint: vt in insti. qui. mo. recōtrahitur obligatio. §. vlt. A Qui m accipit mercedē p custodia: tenetur etiā de leuissima culpa: fm Hosti. et in sum. con. eo. ti. §. 36. et sentit glo. in l. qui mercedē ff. de loca. Et intellige qñ obulit se custodie: ar. l. i. §. sepe. ff. de positi. als secus: vt. §. de positi. §. 3. in addiōne. B An si auriga dū ceteros curru suo transire p tendit: currum euerit et seruū quē conduxerat quassa u tuel occidit: tenet. Debit enim se tēpare et diligenti se habere ff. co. Item queritur Sed si fecit quod quicqz diligēs secisset se cus erit: vt. ff. co. si merces. §. qui columinā. De dāno ho dato vel alto cui obulare non potuit nō tenetur. ff. co. §. de damno. A Et ibi p3 q tenetur d dāno dato ab eo quē posuit in custodiam. B Similiter etiā nec de casu fortuito.

Et ille qui locat operas suas faciēdas in aliqua re teneatur de dāno illi rei. §. ff. Hosti. sicut et in superiori qōne. Si damnum ptingit culpa illius tenet: aliter nō. An si colūnam transferendā accepit vel dolia et hz et fracta sūt sua culpa vel illoz quoz opera vitur: tenetur etiā de culpa leui. Secus si doli gennā adhibuit. ff. co. si merces. §. g. colū. nā. Et §. de dāno ab alto dato nō teneat: vt ff. co. sed de damno. tenet m de custodia. ff. co. qui mercedē. Nā et qui mercedē p sola custodia accipit: tenet et de leuissima culpa et de depo. bona fides. sed de casu fortuito nō tenet: nisi ex pacto: vt ibi. A vbi etiā idē dicitur si pcessit culpa vel mora. B Itē si suoz puez quē cōduxerat forma calcei tā vehemēter percussit vt ei oculus effoderetur: tenet: qz leuis nū castigatio ei permisa est. ff. co. Itē queritur. et cō homici. ad audiennā. Itē qui recipit palliū meuz: et postea p erroze dedit alteri: tenet: qz nō toleratur erroz in facto. pprio. ff. co. Itē queritur §. si si palliū. Itē si vestimēta polien da accepit et mures rolerūt: d culpa tenetur ff. co. itē queritur. §. si fullo. Itē si aliqd faciendū vel poliendū: vel gēma sculpendaz: vel includēda accepit: tenet: exceptio si res vti suo suo frangatur: nā tunc nō tenetur p spāle pactū. Et eodem modo si vitulos pascendos accepit. ff. co. si q fundū §. si quis vitulos. et l. itē queritur. §. si gemma. 23. q. 4. §. tres personas Itē si nauia me innuq ponat res meas in alia naui q vbi posuerim: et perijt: tenetur. ff. co. itez queritur. A in. §. p. Et ibi p3 q si trāstulit nō inuuo dñs: sed bona fide et sine culpa nō tenetur: vel et si mala fide trāstulit: sz in eadē nauigatione vitra nauis perijt ff. ad. l. ro. de tact. l. si. §. i. polita et i h. §. nō t i sū. cō. li. 2. ti. §. 36. B Pone q locatori operi vt pastori res perijt et dñs dicit q perijt culpa seu dolo illius: et pastor negat: cui incumbit probatio: §. fm Hosti. Pastor nā cū ipse rōne offi cū debeat custodiā habere si dicit amissam ouē pbet absuisse culpā siue doli: sic argētarius pbare debet amississe rationes cū ruina vel incendio. ff. de eden. si q ex argenra rijs. §. vlt. Idem in custode carceris. ff. de custo. et cthi. re. l. vlt. cū als qui dolum allegat: dolum pbare debeat. ff. de pba. quotiens. §. qui doli. A Idē in dicta q. 36. B In quibus casibz remittuntur celus siue

pensio rei locate. Et si pductor expellitur sit remissio p rata tēporis: vt s. in 3. §. dicitur. Et aliter etiā pductor corporis alicuius: vt puta agri: excusatur a solutione ppter vltz maiorez cui relinquitur non potuit. Item ppter id qd ppter fluctudines euenit. Et puta tempestas vel alia aeris intēperies in deuastatione fructuū: vt in l. de qua statim. B. vt. ff. eo. l. ex cōducto. §. 2. r. 3. Item specialit. ppter sterilitatē afficientēz pductores magno iēō modo nisi sterilitas valeat compensari cū vbertate pcedentis et sequentis anni: et fiet hec remissio p rata sterilitatis: c. e. ppter. Et s. fm Boff. in sum. con. li. 2. ti. 8. q. 37. sterilitas et vbertas intelligitur fm vulgi opinionē: itz qdam dixerunt sterilitates qn semen nō percipiunt. Similiter ppter vbertatem si casu fortuito cōtingat augmentanda est pētio: non autē si hec fiat diligentia possessoris. Et si subiungitur. Item hec q dicta sunt de pensione minuēda vel augēda intellige fm Sof. in eo colono q nummus collit. Nam p artarius qn iure societatis et lucrū et dānū cū domino fundi partitur: vt. ff. eo. l. si merces. B. Sed si aliq locat operas suas tñi vel accipit rez vt aliqd in ea faciat. A vel ēt locat rē et operā: vt in dicta. q. 37. vbi hec notatur f3 In no. et Hosti. B. totā mercedē recipit etiā si casu fortuito impeditur fuerit: nisi mora vel culpa possit imputari. ff. de varijs et efor. cogni. l. i. §. pti. r. ff. de statu libe. l. cū hēs. §. pti. A. ponus videtur. §. anpt. B.

Quid si conductor fūdū aliquid expēdit in re conducta. Et fm Hosti. Si expēdit necessario vel vtiliter auxit edificauit vel instituit: agit cōtra locatorez: vt expensas recipiat. ff. eo. l. dominus. als. secus.

Utrum conductor agri vel domus vel alteri rei possit rē ipsā alii locare. fm pōt Ceodem. l. nemo. et tūc res posterioris cōductoris obligare sunt principali domino vsqz ad aliam cōtātē quam ille secundus conductor tenetur pōn. ff. eo. l. si in lege. §. si colonus. A. Ibi dicitur q fructus rei locate sunt in causa pignoris ac si prior conductor eos percepisset: et q alie res posteriores conductoris non obligantur domino. Sed glo. dicit ibi. l. in totū: f3 p pte sic. vel non obligantur qn non sunt inuēre. B.

Nullus platus religiosus potest concedere ad vltam nec ad certum tempus red-

ditus vel partem eoz. A. aut iura aut possessiones monasterioz vel aliarū admittantur sibi cōmissarij: vt in cle. de qua. f3. B. alicui etiā pro quacūqz pecunia nisi necessitas vel vtilitas cōuentus siue loci ex possit: et accedēte cōsensu cōuentus: aut si puentū non habet accedēte cōsensu supioris: et qui psecerit incurrit sententiā suspensionis: nec recipienti acqritur aliquod ius. Et hoc non extenditur ad locationes vel redditus aut fructus venditiones ad modicū tempus: vt de rebus eccle. nō alie. monasterioz. in cle. vide. f3. simonia. 4. §. 3. Bona conductoris sunt obligata locatori: vt. f3. pignus. §. 2.

Ludus et iocus. Ludus et iocus possit esse huius. Et fm Tho. 2. 2. q. 163. Sicut homo indiget corporali refocillatione: q non potest pūne laborare: ita etiā ex parte aie indiget qte et solatio: qd sit per ludicra et locosa. Circa q tria videntur pēpue esse cauēda. pīmū et pūci pale ē q p dicta delectatio nō qrat in aliquibus opibus seu vbiis turpibus et nocuis. Secundū ne totaliter grauitas anime resoluatur. Tertiū vt ludus sit cōueniēs fm congruitatē persone ipis et loci: et fm alias circūstantias debite ordinetur. Et hec virtus fm pñm vocatur eutrapelia.

Quomō in ludis sit vitij. Et f3 Tho. vbi. §. Aliud est in ludo: p qdēni fm excessum: qn qd ad ludū assumit turpia verba vel facta: vel etiam ea q hūi in pñm no cūmēnū q de se sūt peccata mortalia: et sic excessus ludi est peccatū mortale. Et pōt esse excessus in ludo qn nō est cum debitis circūstantijs: puta qz nō competit loco seu tempore negotio aut persone. Et hoc qdē qnq potest esse peccatū mortale p ppi vementiā affectus ad ludū: ita q qd cōtra pceptū dei vel eccle talibus vñ nō recuset. Quidōqz autē veniale. f. cū aliq non tantū afficiatur ad ludū q ppter hoc velit aliqd contra deū cōmittere. A. nec etiāz actualiter cōmutat: qz nō sufficit bona voluntas cui cōtrariatur opus. 86. dñ. nō satis. B. 2. potest esse in ludo vitijz ppter elus defectum. Nam cōtra humanam rationem est vt aliquis se onerosum alijs exhibeat: puta dum nihil delectabile exhibet et delectationes eozū impedit. Et Sentes

dicat. Si te geras sapiēter ut nullus exhor-
reat tanq̃ alperū: nec cōtēna: quali vuez.
Sed q̃ ludus nō ppter le querit: s̃ p̃p̃t
operatōne: ideo d̃ fecit ludi min⁹ est vno
sus q̃ excessus: vñ p̃p̃s dicit q̃. c̃thi. q̃ pa-
rū de delectatione sufficit ad vitā quali p̃
p̃dimēto paz de sale sufficit in cibo.

Et ut liceat cā ludi vñ habitu religio-
sōz q̃ non licet: sed p̃niti debet grauer
q̃ hoc facit: vñ autē de s̃a. ep̃iscopis. §. si.
Et potius vñ. §. pli. vbi dicitur: Q̃b⁹ ge-
neraliter in seculari vna p̃uētanub⁹: et ma-
xime theatri alia exercitūb⁹ viris ac mulieri-
bus interdicit⁹ vñ scemare. i. p̃itu min⁹ a-
c̃bi aut monastrie aut affilirie aut cuiuscū-
q̃ persone h̃i. Sciētib⁹ vniuersis p̃clū
mētibus in tali scemare: aut imitari: aut il-
ludere in quacūq̃ eccl̃astica disciplina:
q̃ et corporalia supplicia sustinebūt: et exi-
lio cōtradētur. p̃uētanub⁹ h̃i loco: ep̃i
scopis et q̃ sub eis sunt clericis. Sed etiam
q̃buslibet militarib⁹ iudicib⁹ et q̃ sub eis s̃t
officijs et loco: de senonibus. B. et ar. C.
de ep̃i. audie. i. minime. A. Ibi d̃: Min⁹
me et que ludib⁹ corporis sui quēluz fa-
ciunt publice habitu eaz⁹ x̃ginum que de-
dicare sunt deo non vñantur. B.

Aliz cāu seculari cūp̃is ludo s̃cha
coz et huiusmodi sūt peccatū. §. fm. Alib.
Si hoc sūt a p̃eicis nō secularib⁹ p̃e et lo-
co cōpetent licet: sicut et generaliter de lu-
dis dicit⁹ est in p̃. §. Si x̃o s̃iant a clericis
nō vidēt cōpetere nec licere maxie si cle-
ricus ludat cū laico. 2. q. 7. laicos. 23. dist.
his s̃t. Multo ē min⁹ cōpetitū reuigiosis
A. Regnifēt quo ad secularis honestus
modus: vñ. §. in p̃n. et de cō. cā. An. S6. di-
lin. c. donare. diē glo. q̃ nō ē dādū aliqd cū
tharistis et s̃ilib⁹ nūl q̃ sonat ē ad laudem
dei vel ob aliā iustā causā: puta recreatio-
nis: vñ q̃ aliq̃ ē debilis vel infirm⁹: et q̃ cū
has causas similes non licet talia sonare
vel audire. Sed in glo. et idē ppter eandē
rationem potest intelligi et in cantu. B.

Aliz inspectio spectaculorū sūt peccatū
§. fm. 2. ho. 2. 2. q. 167. Inspecio spectacu-
lorū vñola redditur in q̃sū ppter hoc h̃o
fit p̃nus ad vñā lascīvie vel credulitatis p̃
ea q̃ s̃bt rep̃ntantur. A. Et in q̃sū p hoc
retrahit ab vñlib⁹ et bonis: vñ. §. curiositas
quo casu q̃nq̃ enā ex cōicatio iminet. An
de cōic. di. i. in. c. qui die. di. Qui die iolē-

ni p̃ermissio eccl̃ie cōuentu ad spectacula
vadit ex cōicetur. B. Et ad hoc facit. §. cu-
riosis. §. 3. et §. chorea §. 2.

Et ut liceat vñ ludis in eccl̃ia: vide. §.
emunitas eccl̃ie. §. 2. in fine. De choreis
vide supra chorea.

Ludus aleæ et omnis lud⁹
qui innuit for-
tunc: et c. nimis talis est p̃hibu⁹ fm
leges: non in ihs certet hasta iux pila ta-
ciendo currēdo luctādo vel pugnādo: q̃a
hec sunt causa x̃m̃is corporis. ff. eo. l. 2.
A. Et ibi et in. l. se. p̃3 q̃ omnis ludus etiā
si nō innuitur vñb⁹ fortune est p̃hibitus
nūl innuitur alicui exercitio x̃iuolo et vit-
li. B. Pro eo autē q̃d ponitur in consul-
tulo rescendi causa p̃mittit leges ludere
familie. ff. e. l. fi. A. Ibi dicitur: Q̃d i cō-
uino rescendi cā ponit in eā re familiam
ludere p̃mittit. Et intelligitur de ludo lē-
ato et honesto cū debitis circūstantijs de
q̃bus in. c. p̃cedit in p̃n. Ista etiā que
h̃i habentur notantur in sum. con. li. 2. ff.
8. q. 23. fm glo. Ray. et Hosti.

B.
Et ludus aleæ sūt peccatū. §. fm. Ray.
Quicūq̃ ludat alea siue taxillis vel q̃ sunt
participes seu inspectores ludi s̃p̃ peccat
ff. e. p̃ totū. et c. in p̃stunōe greca. et ma-
xime si sūt clerici: i. autē de s̃a. ep̃i. §. in d̃i
cimi. A. Ibi d̃: q̃ clerici nō debēt acce-
dere ad aliqd spectaculoz cā vidēdū. B.
et c̃ de vi. et ho. de clerici. Et ē p̃ncipalr
p se peccatū auaritie siue rapine. Est ē cau-
sa multoz peccatoz et mēdacioz: p̃uicioz
blasphemiarū deceptionū et h̃i. A. De h̃o
lan⁹ in d̃cā. q. 23. vbi d̃: §. Ray. Quā ma-
gnū sit hoc peccatū p̃ iter alia ex nouē q̃
in talib⁹ anēdunt. P̃m̃ ē desiderii lucrādi
ecce cupiditas que radix est omnū malo-
rum: vñ dicitur. i. ad 2. vñ. Zm̃ est volun-
tas spoliandi proximum: ecce rapina.
3m̃ est vsura maxima: scilicet. xij. pro. xij. n̄
iolum in anno vel in mēse: sed in eadem
die: extra de excel. p̃cla. inter dilectos. 4m̃
est multiplicia mendacia et verba ociosa et
vana. 5m̃ est blasphemia: ecce peresio 6m̃
est corruptio multiplex proximorum qui
ad ludum inspicendum de consuetudine
p̃aua conueniunt. 7m̃ est scandalum bo-
norum. 8m̃ est contemptus prohibitionis
sancte matris eccl̃ie. Glo. dicit argumē-
tum q̃ scdm magistrum huiusmodi ludi

tractus fuit nō tenetur restituere: nec tamē
licite pōt tenere: ppter ipsam turpitudinē
talis lucri: vt in l. c. §. dicitur.

Utrū ille qui vicit qñ volūtarius cū vo
luntario lufit teneatur ad restituendū. *g.*
Quidāz dicit q nō: sed pauperibus ē ero
ganda talis pecunia: ar. i. 4. q. 5. non sane.
Et hec ē opinio *Pla.* Alij dicunt q tenetur
fi. eo. l. vlt. i. fi. 7. C. eo. in cōstruōe greca.
Et hec ē opinio *Ver.* vt nō. cē de vi. 7. ho.
cle. clerici officia. 7. et *Rap.* qñ ē i. pposito
casu. s. in eo q lufit volūtarie: 7. p eadē iura.
S3 vt multi vī vtracq opio stat: 7. scdā qd ē
opio. s. q teneat reddere locū h3 vbi legi
bus vniū impialib⁹ p q3 t ipā opio pbat.
Elbi dō nō sic vniū: vī vbi leges ille abro
gate essēt: vī valere pma opinio. s. q dbeat
pauperib⁹ erogari. *Mā* cū ludus sit qdāz
expoliatio nō pōt quis p ip3 licite aliqd ac
grere: 7. sic nō pōt tenere: sed nec illi debet
reddere: q3 ille nō ē dign⁹ rehic q qñ in se
fuit pxiū expoliare conabaf. De factori
b⁹ raxilloz scachoz aleaz 7. huiusmōi: vīd
j. negociatio. §. 7. *A.* qui incipit: Quid
de factoribus. Et ad pdeā pnt reduci que
nōnt i dē. q. 24. i. sū. con. lib. 20. r. 8. vbi
fm *Imo.* in. c. q3 pteriq cē de imu. ec. q
attrax⁹ nō tenetur restituere: intellige illi a
quo vicit: vt p3 s. S3 q alius attraxit tenet:
q3 dolose fecit. Et sū q lufit modicū causa
recreationis non tenet restituere: intellige si
ludus erat honest⁹ 7. licit⁹ al. *Luc.* 6. dicit:
Ee vob⁹ q ridetis nūc. *Uñ* i. eadē. q. 24. dī
fm *Rap.* Si dicat q3 q bōa iētīōe vī cā
recreationis ludat ad aleas: faciat hoc sine
denarijs aut accipiat vniū de ludis appro
bato. Et glo. *Rap.* sup *Ab*o recreationis
dicat argumētū q lud⁹ alec nō ē gnāl⁹ pbi
bit⁹: q3 p3 ludi bono fine: 7. iō taxilli 7. alec
7. scacheria pnt fieri bono fine. S3 de hoc
dicef sup dē. §. qd de factorib⁹. Et p dīcū
ergo p3 quō q3 teneat restituere que vicit i
lu. 10. S3 qd si aliqñ vicit 7. aliqñ p didu an
fiet p pēfauo. Pōt distigui vīz fiat lud⁹ cū
eadē p sōa vī diuerfa. Si cū eadē: aut lud⁹ ē
mutat⁹: vt q3 fm⁹ fuit licitus: 7. i⁹ illicit⁹: 7.
nō sit p pēfauo: q3 solutū vni vī ē eadē ex di
uerfa cā nō libat a debito ex alia cā vī cū al
tero. C. qñ ciu. ac. pui. cri. l. vna. *Uñ* lud⁹
nō ē mutat⁹: vt q3 vī q3 erat illicit⁹. s. i quo
vicit 7. perdidit: 7. vī q3 dbeat fieri compen
satio. i. i. am: t si sit dare casum in quo quis

nō teneat restituē illi a quo vicit rōe paris
cāe turpitudis pōt tñ restituē eadē: 7. restitu
ēdo libat: vt nō in sū. cō. l. 2. r. 8. q. 25. ad
fanc. Et iō p dēdo cū codē vī ei restituisse p
pcurēt qūare. Si lud⁹ fiat cū diuerfa p sōa
nō fiat p pēfauo: quia p iūti rei morosus
debito: n libat i. in re iurtua. §. 1. ff. de. cō.
fur. maxie qñ ipemet deduc cām iterum. ff
de *Ab.* ob. l. si ex legat. cā vbi ille tenetur q
ocadu hominē quem debebat. *B*

Luxuria. Cum luxuria mult
plex sit: vt dictūz est
s. fornicatio. §. 1. q ē grauius pētm. *Rñ.* fm
Tho. scdā scdē. q. 154. Grauiūmū int oīa
pctā luxurie ē viciū p nāz: sicut 7. *Aug.* dicit
in. l. d adulterinis coniugis. Et hoc idco: q3
trāsgredit illud qd fm nām dēminatū est
tā q pncipiū circa vīū venerēū. Post hoc
ē icest⁹: qui est p nālē reuerētiā quā debem⁹
psonis pūctū. *Uñ* aut spēs s3 rectā rōnē
tñ ex suppositōe nālū pncipioz. *Ad* agis
aut repug⁹ rōi q3 aliquis venerēis vtatur
nō solū p illud qd puenit. pti generāde: s3 ē
cū iuria pxiū: 7. iō fornicatio si pte mima
est iter spēs luxurie. Adulteriū *Ab*o graui⁹
est q stuprū: q3 maior iniuria fit i abusione
mulieris alteri⁹ potestatis subiecte qstum
ad vīū gnātionis q3 subiecte ad solā custo
diā. *Uñ* q3 aut aggrauatur p violētū: 7. iō
rapt⁹ 7. gūis ē grauior q simplex stuprūz
7. raptus vxoris q3 adulteriū. Et de tali ra
pū quedā habes. j. raptor. 2. De stupro. ve
ro 7. adulterio: supra fornicatio. §. 1. et s. ad
ulteriū. *Uñ* etiā omnia aggrauāf fm rati
onē sacrilegi: qñ i. psona dco sacra rapif
A. Et hoc sacrilegiū qñ est incestus: cū sit p
diuinam reuerentiā. *B*

Grē it pctā p nāz gūissimū ē pētm bestialī
tans. s. vbi nō fuit debita spēs. Post hoc
autē ē vniū sodomitici vbi n fuit debū⁹
sexus. Et d hoc aliquid j. sō donia. Post
hoc aut pctū mollitici: ex eo q nō fuit de
bit⁹ mod⁹ cōcubēdi. *Ad* agi aut si nō sit de
bitū vaf q3 si nō sit deb⁹ mod⁹. *Ad* in⁹ aut
int pectā p nāz ē peccatū mollitici qd cōsi
sit i sola emissiōe semis sine pūbiū ad al
terz. Et d ista mā saghī. 32. q. 7. adulteriū.

Uñ qui deflorat virginē solutā teneat cā
ducere vel maritare. *Rñ.* In foro iudicia
li videtur teneri ad alterz p dēdicto: cē de
adul. c. i. Sed fm glo. hec fuit pena an: i q
hodie dō sic pūit: q3 aut ducat eā aut vbe

rat: et a sacris exclus: retrudat ad priam i
monasterio de quo non possit egredi: et d
adul. c. 2. **A** **I**bi patet qd hec pena proxi
me dicta obtinet quando seductor non vlt
stupratam ducere: quo casu etiam videtur
qz teneatur eam dotare: vt eo. ti. c. 1. Si au
tem pater non vult eam ei dare: vel ipsa no
vult consentire: teneatur eam dotare: vt i di
cto. c. 1. quod non conuincitur: sed in diuerso
casu loquitur: vt ex his patet. et ex text. et glo.
vtriusqz. c. Et fmi glo. Ray. et in ium. con.
li. 2. ti. 5. q. 6. glossatores predicta intelligunt
de rapto re qui seducit. i. seorsum ducit a do
mo patris et extrahit virginem per violentiam
sz certe etiam si no interueniat violentia tenet se
ductor ad satisfactionem dante: vt in. c. fi.
et de iniuriis. **B** In loco autem peniten
tiali sic agendum est fmi Guil. Si deflo
rat ipsam voluntariam non tenetur: qz ille
non seduxit eam. Si autem iniuriam vel se
ductam: iniungendus est ei qz satisfaciatur vt
componatur cum ea. **A** l. compositione q
procedat a libera eius voluntate: als abio
lutus non est iustus in conscientia: ar. l. i. §. que
onerande. in fi. ff. quarum rerum ac. no da
tur. **B** Similem casum habes. j. matri
monium. 4. §. 2.

Utrum consensus i delectatione. i. co
gitationis carnalis absqz hoc qd consensua
tur in actum sit mortale. Rñdeo. Sic: vt
habet. 8. delectatio.

Utrum in tactibus et osculis et huiusmo
di sit peccatum mortale. Rñdeo. fmi Tho
seca scde. q. 154. Diculum amplexus vel
tactus fmi suam rationem non nominant
peccatum mortale: qz possunt absqz libidi
ne fieri vel propter consuetudinem patrie
vel propter aliquam necessitatem vel ratio
nabilem causam. Sed si fiant cum libidi
nosa delectatione sunt mortalia. Nam et so
lus consensus in delectationem mortalis
est mortale: vt in precedenti. §. dicitur: mul
to magis pgressus ad actum est mortale. Ad
dicitur potest fmi Al. qz etiam aspectus libidi
nosa mortale est: Matp. 5. Qui viderit
mulierem et cetera.

Magister primo siue
doctor primo conuer. Quilibet ec
clesia cathedralis debet tenere magistros
liberatum ariam ad munus gramatice q
clericos et alios pauperes gratis instruam

Et debent magistro assignari prouentus
vnius prebende. Et eodem modo debent
facere alie ecclesie quarum iufficiunt facul
tates. In metropolitana ecclesia debet vi
terius esse magister in theologia: et eodem
modo recipere prouentus: non tñ propter
hoc fiat canonicus. **A** Sed tamen red
ditus ipsos percipiat qd diu pstituit in do
cendo. Quod si forte de duobus ecclesia
metropolis grauetur: theologo iuxta mo
dum predictum ipsa prouideat: gramati
co vero in alia ecclesia sue ciuitatis iure dio
cesis que sufficiens valeat faciat prouideri:
vt in. c. qz nonnullis et eo. **B** 37. di. de q
busdam et eo. per totum. **A** **P**reterit
i. c. 1. et in dicto. c. qz nonnullis. Nota etiam
qz a prelati et capituli ad theologicis studi
um debent aliqui habiles destinari qui ali
os postmodum valeant erudire: quibz p
prij prouentus ecclesie non sufficiunt: predi
cti. i. prelati et capituli necessaria ministrab
unt. Doctores vero in theologica faculta
te diu in scholis studuerunt: et iudicant in
ipsa integre p annos quinqz recipiant de
licentia sedis apostolice prouentus prebe
darum et beneficiorum suorum non oblati
te aliqua consuetudine contraria vel statu
tuto. Nec omnia et eo. super specula. vt in
sum. con. li. 1. ti. 3. q. 1. **B** Et de hac etiam
materia vide. j. scientia. §. 1. et sequentibz.

Utrum aliquis possit recipi in canonicu
cu pacto qd doceat et scholam teneat. Rñ. f3
Host. Dicitur doctoris qd no: aliter sumo
niam: sed vacan prebende bñ potest hoc
onus annexum: et de prebende. significatum.
Con. Ver. **A** **I**dem in sum. con. eo. ti. q.
4 **B** In curia romana debent et docto
res et studij vtriusqz iur: vid. j. studij. §. fi.

Utrum magi possint scholaribz collectionem
imponere vel exigere. Rñ. fmi Host. Si
magistro annexum est iufficiens bñficiu vel suf
ficiens salariu publicum no licet ei exigere
aliter sumoniam committere: qz venderet ob
sequiu spirituale: qd ex officio suo tenetur
facere: et de sumo. nemo. i. q. 3. vendentes
et c. non solum. sed nñ spote oblata recipe
re potest. Si vero non sit annexum tale bene
ficiu vel salariu: aut si non sufficiat ei
potest accipere collectionem pro laboribz su
is: ar. 12. q. 2. quicunqz. et c. ecclesiasticis. et
c. charitatem. Et videt Host. innuere qz nñ
solum ab extraneis: sed etiam a clericis ec

eliesse possit erigere: nō tñ dber erigē a pau-
pere cū ipse pon^o debeat pauperi subueni-
re. Sed & talis exactio fm̄ Sūl. nō debet
esse coactio: ita vt q^d nisi soluat expellat eos
de scholis aut accipiat res eorū: sed potius
iopā suā eis exponendo. Et hec omnia fz
Hō. intelligēda sūt si magister ē sufficiens
Qd si insufficiens ē & officium docēdi assu-
mit nō est ei ex debito puidēdum: sed sibi
culpam imputet. ff. ad. l. aqu. l. idēz iuris.
Si xō sufficiens est & non habz prouisionē
vt dixi etiā si diues est pōt a diuinib⁹ licite
accipere: q^d nō tenetur eis grat^{ia} seruire. Sag
Con. Inno. Ray. & Ber. Et Idem i sū.
con. eo. ti. q. 2.

Quid de magistro q^d festi alicui⁹ sacri
q^d de se colendū est nō vult cōcedere ad
celebrandū nisi data sibi pecunia. Rñ. fm̄
Ray. simoniā cōmittit: q^d vendit spūale
ad quod tenet: vt i principio pcedēt. §. di-
ctū ē. Et per eadē iura & codē mō si festum
nō est celebrandū: & ipse vult illud festare
nec vult legere nisi data pecunia. Et Idē
si diē nō colendū vt alicui⁹ minoris sancti
concedit colēdū p pecunia: vt in sum. cō.
eo. ti. q. 3. Et sub dī: Si aut^{em} p data pecūia
pcedet magister scholarib⁹ aliquo die p
festos cessare: lectionib⁹ siue vacationem
aliquā popt recreationē: sicut cōsueuit fie-
ri ab auctoritatē turpe lucrū esset sed non
esset simoniā: hec ibi. Sed nō videt rō dī
uersitatē i hoc casu a supradict.

Doctus seu iura. si i munus corrigēdo et
peiputatur: q^d leuis nñ castigatio ei pmissa
ē. ff. locati. l. itez querit. cē de homi. ad
audientia. 23. q. 5. c. i. Quid tenendū ab au-
diuorib⁹ diuersorū magistrorū q^d habēt ōri-
as opinionēs: habet. j. opinio. Atū actus
doctr. et iū pte mētēdus ppter scandalum
vide. j. scanda. l. i. §. 7. & 8.

Magister secundo

Is quantū ad licentiā docēdi. Quid
ergo si aliqd exigat vel promittat p licētia
docēdi. Rñ. fm̄ Host. Exactū debet resti-
tui & promissū remitti: cē eo. phibeas. Et
al^o incipit phibem⁹. **B** Simoniā tñ nō
cōmittit: sed cōmittit erigēs crimē concu-
sionis: & debet dignitandus & officijs & bñ
ficijs expoliari: cē eo. c. i. & c. q̄to. Et. Cō.
Ray. & Host. vt in sum. cō. l. i. ti. 3. q. 5. **B**

Quid si ille q^d habet potestātē pcedēdi

licentiā docēdi vel legēdi vult legere in p-
pā persona: nunqd pōt alicui licētia dene-
gare. Rñ. fm̄ Host. Non potest cū ipedi-
re vel ei denegare: etiā si ipse sit valde ido-
neus: ar. cē de offi. archi. c. vlt. Hoc enim
esset i p iudiciū auditorū cū sepe q^d habet
at grām discēdi ab vno & nō ab altero. Et
Idem in sū. con. eo. ti. q. 6. Et satis hoc di-
cur i. c. q̄nto cē eo.

Quid si aliquis obrēta līa legēdi velit
aliūz substituere: nūqd a substituto po-
est recipere expēsas quas fecit in puiijs & hu-
iusmodi. Rñ. fm̄ Sūl. Si cōsuetudo lo-
ci est q^d possit aliū substituere: tunc ab illo
pōt recipere expēsas factas q̄si lo. co. in iure
dum tñ ille doceat nomine eius. Si autē
totum ius transferat in substitutū: non de-
bet aliquid recipere etiā si interesse: nec po-
test etiā in pmo casu pacisci cū substituto dē
certa portione emolumentū recipiēda. Et
Idem in sum. con. eo. ti. q. 7. & 8. **B** Et
multo minus potest in casu 2.

Aliū liceat alicui p seipso petere licen-
tiā docēdi i theologia. Rñ. fz Thō. i quo
libet. Dicendū q^d lic. Nullam. n. petit ex-
cellentiam potestatis: quod qdē turpe esset
sed petit solam opportunitatē pnuiciādū
id q^d habet. Loicare autē scientiā quā q^d
habet laudabile est: & ad charitatē pūtes
fm̄ illud Sap. 7. Quā sine fictione didici
& sine inuidia cōico. & i. Pe. 4. Quisq^{ue}
sicut accepit grām in alterutū illā admi-
nistrantes. Potest tamē turpitudinē pri-
uere rōne pēsupuōis: si ille q^d nō ē idōe⁹ pe-
teret docēdi offiū. Et Idem i sum. con.
li. 3. ti. 5. q. 5.

Maioritas fm̄ Ray. pncipa-
lit i quorū pstitit.
Primū qdē i progatiua ordiis: vt
psbyr maior ē diacono: di. 93. legim⁹ i fi.
cē eo. statum⁹. Scd⁹ ē i progatiua psecra-
tōis: vt eps maior ē psbyro: di. 95. oli. & c.
eps i ecclia. Tertū ē i progatiua admini-
stratōis: vt archidiacon⁹ maior ē arch. ps-
byro: & ei subest atq^{ue} obedire d⁹: di. 25. ple-
cē. Quartū ē in progatiua antiquitatē fm̄ q^d
maior ē: vt l. q^d pus fuit ordinatus vel pūis
religionē igress⁹: vel etiā ille q^d pcedit alios
in etate: di. 75. ordinationes. cē eo. ca. i. cē
de elec. dudum. i. Et additur etiā fm̄
Host. quintum. i. fm̄ prerogatiuam et-
us qui ordinant: quia ordinatus a superio

re inter alios eiusdem ordinis magis est honorandus: et eo. per tuas. Ad maiora: et obedientia sequitur: de qua habetur. j. obedientia per totum.

M **Alia pars.** Generalit qd fit a maiori p. re capituli seu collegij vires obtinet 65. di. c. i. 2. et 3. nisi ex alia parte preponderet auctoritas: et de elec. dudum. et de testi. in presena. Prevalent tñ quandoqz minor pars. s. quado aliqd ab eis rónabile fuerit obiectu vel offensu: et eo. c. i. Nec oportet vocari absentes nisi i electionibz: vt. s. electio. i. §. 6. Simul i cessatiõe a diuinis: vt. s. cessatio a diuinis. §. i. Et Ld. Al. B

M **Maledictio.** Cuius sit peccati mortale. Rñ. f3 Th. scda scde. q. 76. Maledictio de qua nũc loquimur est p qua pñciatur malũ contra aliquem vñ imprecando vel in oprando: qd qz f3 se re pugnat charitati et peccati mortale. i. Ld. 6. Necqz maledicti neqz rapaces regnuz dei possidebũt. et tãto grauius qto personã cui maledicimus magis amare et reuereri tenemur. Unde Leuit. 20. Qui maledixit patri suo aut matri morte moriat. Conuincit tamẽ ec veniale vel propter paruitatem mali qd qd alteri iprecatur: vel etiã ppter affectũ eius qz pferit: dñ ex leui mortu: vel ex ludo: aut surreptione aliqua talia verba pferit: qz peccata verborum maxime ex affectu pñsantur.

Que differentia est inter maledictionẽ et blasphemiam. Rñ. fm quorũdaz vulgarũ: vt in iusticia: idem sũt: et hoc etiã pbatũr p decre. et eo. statumus. Sed nĩ p opelo quẽdo aliud est blasphemia qñ. s. verbis: Et vel intentione: cum etiã sola intentione peccati cõmutatur: Etia. i. B attribuitur deo quod ei non cõuenit: vel ecõuerso vt dictũ est. s. blasphemia. Et Tertio cum attribuitur creature qd appropriat creatori: fm Th. scda scde. q. 13. art. i. B Aliud maledictio. s. dñ aliqz iprecat vel optat alicui malum siue hoi siue deo.

Que pena pferet maledictionẽ dñ. Rñ. si qd dñ vel aliqz scilicet maxie brãz et gñem talia presumptur: debz septe diebus dñicis p se foribz ecclie i manifesto esse duz missa dicitur: ita qz vltimo die nec palliuz nec calciamentaz: sed corrigiam circa colluz

habeat: et qz septem precedentibz feriis se xis ieiunet i pane et aqua: nec igredietur ecclia: et in quolibet dictorum dierũ tres reficiat pauperes: et si nō potest tres: salte duos vel vnum: et si nō pōt hoc illud in penã alia cõmutetur: et si predicta reuerit debet ei iterdici ingressus ecclie: et in obitu debet carere ecclesiastica sepultura. Insuper tales debet condemnari pena pecuniaria: et eo. statumus. Et hec omnia fm Goff. pro tribunali sũt. Ceterum in iudicio animẽ discretus sacerdos molliet hunc rigorem. Et immo et in foro penitentiali etiã hic rigor seruandus est preterqz in condemnatione pene pecuniarie quado blasphemia publica est: fm modũ nĩ positũ s. pñssor. i. i additiõe magna. B

Atz liceat maledicẽ creature irrõnali. Rñ. Creature irrõnali ptingit maledicẽ qñ qz modis. pmo nō f3 qz ordinat ad hoĩez p modũ subuertiõis. s. qz eas subuenit hu mane necitati. Et hoc nō deus hoi dicit: Maledicĩ fra i ope tuo. Et Gen. 3. B vt s. p et sterilitate hoi puniretur. Et ita et intelligit qd hĩ Deut. 28. Bñdicta horrea tua maledicti horreũ tuũ. Sic et dauid maledixit montes gelboe fm expõsitõez Grego. 2. f3 qz ordinat ad hoĩem p modũ significatiõis: sicut dñs maledixit siculnee in significatiõe inde: Malb. 2. 3. fm qz ordinat ad hoĩem p modũ pñciẽ. s. loci. vñ ipis Et sic Job maledixit diei naturans sue: Job 3. Et hoc ppter culpã originale quaz nascẽdo pñciat: et ppter penalitã: es ide se quẽtes: et ppter hoc f3 pōt intelligi Dauid maledixisse mōibz gelboe. 2. Reg. i. pñcedẽ ppli qĩ eis pñgerat. Pñdictis tribz mōibz nō pñciat nec licet hoi maledicẽ irrõnali creature: nisi forte spali dei fuclandẽ. Et vel nĩ i his nō inderet odu creaturẽ: s3 detestatiõe mali culpe vñ pene: iũt illud Job. 5. Audi stultũ firma radice: et maledixi pulchritudini ei statim. B 4. cõtingit maledicẽ irrõnabili bñre b mñtuz si creature dei: hoc et pñciã blasphemie. s. pōt pñgẽ maledicẽ eis f3 se pñsideratis: et hoc et ociosũ et vanũ et pñs illicitũ: hec sũpta sũt de Th. scda scde q. 76.

M **Malefactor.** Si malefactor pōt sugere vñ se defendere: vide. s. accusatus. s. penultimo.

Maleficium dicitur dupliciter. Alio modo quod libet fornicari: de quo agitur C. de male. et mathe. p. 10. de quo etiam multa habent. j. fornicari p. totum. et de tali maleficio inquit impeditur matrimonium habet et de fri. et male. et s. impedimentum. 15. in quantum ultimus. §. Alio modo dicitur maleficium quod cumque crimine: ut furtum: rapina: homicidium et huiusmodi. Dicitur etiam quasi maleficium quoniam est nocuum mentis propter propositum: ut cum iudex per ipse ritum male iudicat: vel cum de domo alicuius aliquid est eiecitum quod nocuit transeuntibus: ut in i. si. de obli. que ex quasi delicto. in prin. et per 10. et si maleficium quod est fornicari possit tolli per aliud maleficium: vide supra impedimentum. 15. §. si.

Manumissio est datio libertatis. Alio modo quod in servitute est manus et potestas suppositus: et manumissio vero libertas: ut in i. de lib. et i. p. n. Et manumissio dicitur libertas: de quibus habet et s. libertus. Quis potest manumittere. Rn. Manumittere potest dominus qui est maior. 20. annis: nisi alius non habeat administrationem: ut furiosus et prodigus. Minor vero. 20. manumittere non potest nisi ex causa: et tunc si est maior. 17. annis. C. q. manumitti non possunt. l. si minor. Et coniuncto. §. si. in i. si. ex quibus cau. manu. licet. B. Sed si voluntate potest: ex quo potest testari. f. p. 14. annu. C. q. manumitti non possunt. aut. sed de iure. A. aliter: sed hodie. et idem dicit in dicto. §. si. in i. si. B. Item episcopus potest manumittere servos ecclesie benemeritos. 12. q. 2. si quos. Potest etiam alios non benemeritos: dum tamen det ecclesie pro uno duos eiusdem meriti et pecunie. 12. q. 2. episcopus qui mancipium. Et si in i. i. intelligi debet quod det de suis bonis propriis: non de rebus ecclesie. Item potest manumittere causa miserationis. 12. q. 2. cum re de pro. quod intelligi potest de benemeritis. Item abbas non potest manumittere suum monasterium nisi de consensu episcopi et monacho: §. de. 54. abbati. nisi sit propria consuetudo: et de his que a pla. ca. noscitur. Item si quis contra iuramentum manumitti potest ab uno: sed debet manumissio alijs fuare idem. A. Hoc est quod ante manumissionem debet precium iustum dare: vel si recusatur recipi debet deponere per publicas personas cum sigillo apud eadem sa

crat: ut in l. de qua statim. B. C. de consensu. ma. l. i. Et nota quod non valet manumissio in fraudem creditorum facta. C. q. ad lib. p. uo. in po. A. Melius. C. qui manumittit. non potest B. l. i. in i. si. ex q. cau. ma. l. i. §. i. A. Idem in i. co. l. 3. et 17. q. 10. f. 3 Ray. Al. et Mo. B.

Qualiter fieri debeat manumissio. Rn. multis modis. Aliquod in ecclesia sub aspectu episcopi et plebis: et debet de hoc fieri scriptura ad cautelam futuri. C. de his qui in eccle. ma. l. i. et de ser. no. 2. c. i. Item si quis contra iudicem: et dicitur manumissio vindicte. nam videlicet appellabat virga protra cum qua tangebant a prore illi qui manumittebant. A. De hoc in i. si. de lib. et i. §. multis. et ibi glo. B. Et siquidem manumissio fiat ad hoc: ut manumissus ordinem debet potest fieri contra iudicem ecclesiasticum et seculari: ar. et de ser. in ordi. c. i. Item potest manumissio fieri in secreto: ut dicat dominus: esto liber: vel in amicos: vel per epistolam: vel per testamentum: vel qualem libet voluntatem. Item potest fieri diebus feriatis. Item tam de die quam de nocte: et a predece per viam. A. I. a iudice et non per tribunali sedere: ut in textu de quo statim. B. in i. si. de lib. et i. §. multis. autem. Insuper servus si velit libi per alios modos quam per manumissionem: quos vide. j. servus. i. §. si. Preceptis quoque sola voluntate manumittere potest. C. de consensu. ma. cum apud.

Matrimonium primo dicitur quod sit matrimonium. Rn. Matrimonium est viri et mulieris coniunctio in diuina vite consuetudine retinens. 17. q. 2. c. i. et de presumpt. illud. et in i. si. de nup. §. 2. A. In hoc. §. nihil dicitur hoc videtur dici: sed in alijs allegat. B. quod Ray. exponens dicit: Viri et mulieris non virorum et mulierum: nec viri et mulieris: quia nec viri propter plures uxores: nec viri propter plures viros habere potest. Coniunctio. scilicet animorum et naturalis. Individuam vite consuetudinem retinens: hoc est quod neutrum absque consensu alteri potest coniungi propter plures: ut oia in va care: ut hic. j. §. ult. in i. si. nec se alteri copulare sed sibi invicem in mutua fide servare: et debet redditionem et mutuam iuvicem in necessarijs ut possunt subventionem prebere debet. Et quod dicitur individuam et intelligitur secundum Sui. de matrimonio consummato per carnalem copulam: quia ante possit separari in casu: ut dicitur. §. impedimentum. l.

§2. Item intelligit de mſimonio fidelium
qꝛ mſimonium iſtudum poſſet ſeparari
vt. ſ. impediunt. q. p. to. Et iſde in iſ.
cō. ii. 3. ii. 2. q. i. vbi ponunt et alie diſſimilio
nes mſimonij que pñi reduci ad pñcā. B

Unde dicitur mſimonij. ſ. n. fm Ray. Dicitur
quasi matri munus. i. offm: qꝛ dat mu
lieribꝫ eē matres: et ideo magis denotat a
matre qꝛ a pñe: qm in eo plus apparet ma
tris offm qꝛ pñis. Idē Tho. Pe. et Host.
Et iſde i dicta. q. i. in ſū. con. ii. 2. B

Et iſtū matrimonij ſu ſacm. Rñ. fm
Tho. in 4. di. 26. Sacm imponat reme
dij p peccatū p ſibi ſigna: et cū hoc i
ueniat in mſimonio: inter ſacramēta cōpu
tatur. B Et iſtud remediū ē duplex. ſ. cu
ratiuū et pñcū. Pñcū dat in alijs ſa
cramētis. Scdm in ſacm matrimonij: fm
Pe. et in ſū. cō. ii. 3. ii. 2. q. 2. Magi autē vī
dici ſacm ex eo qꝛ ē ſacre rei ſignū. i. con
iunctiōis xpī et eccle: ad eph. 5. Et vt pñ i
dicta. q. 2. Idē. addit qꝛ cōiunctio exterior ē
ē ſacm iſtū: cōiunctio vero iſtorū animorū
ſacramētū et res: effectꝫ graue que ibi con
ſer res et nō ſacm: et ē rei pñmo ſigū. Res
ēo ſigū ſecundario ē pñcū xpī et eccle.
B Et forma qdē huiꝫ ſacm ſūt verba. Et
ſine alia ſigna: vt in dicta. q. 2. B Quibꝫ
cōſenſus matrimonij exprimit. et licet pñ
nūcū nō habz alia mām nūcū ipos actus
ſenſui ſubiectos q ſūt loco malis elementis
ſic ſacm mſimonij hz p materia ipos ac
tus: qꝛ perficit per actū et qui ſacm ipō vñ
tur Unde apoſtolus eph. 5. dicit. Sacra
mentum hoc magnum ē.

Quā matrimonij ſuit iſtitutū. Rñ. fm
Tho. in 4. di. 26. Matrimonij fm qꝛ or
dinat ad pñcū et alie pñs que erat necceſſa
ria enā peccato nō exiſtēte iſtitutū ſuit aīe
peccati Idē in hoc qꝛ homini mulierē in
aditōrū d cōſta formari: et dixi eis: Cre
ſcite et multiplicamini. c. Gen. 2. Et pñ
cto. c. i. B Adā vero cū dixit: Hoc nūc os
ex oſſibꝫ meis ē. vba illa. pñt a deo in
ſpirat: vt intelligeret mſimonij iſtituto
rē a deo ſacm. ſed fm qꝛ matrimonij pñ
bet remediū cōtra vñlū pñi: ſic iſtitutū
ſuit poſt peccatū ipe legi nāe. Scdm autē in
determinationē pñorū iſtitutionē hāt
in lege Moysi. Et fm qꝛ reprēſentat cōiū
ctionem xpī et ec. ſic iſtitutionē hāt in
lege: et fm hoc eſt ſacramētū nōne legis

hec Tho. et d prima et ſcda iſtitutiōe. 32. q.
2. q. his uia. et ex de duor. gaudemꝫ.

Que ſunt cāe iſtitutionis matrimonij
Rñ. fm Ray. Due ſunt cāe pñcipes. ſ.
ſuſcepſio ſobolis educāde ad cultum dei:
Gen. 1. Creſcite et multiplicamini. c. et vi
tatio fornicationis. i. Lon. 7. Propter
fornicationē vñſquibꝫ habet iūa vxor
rem: et vñqꝫ iūa vñ. et iſta cā ſolu poſt
peccatū exiit. Secundarie vero multa ſunt
vt quādoqꝫ pacis reſormatio: pulchritu
do vxorū: diuine et humanitatis.

Nūqꝫ tenet matrimonij nō ſacm
cā pñolis: ſed ppter ſecundarias cāe nūc di
ctas: puta propter pñcū et diuini
as et hꝫ. Rñ. fm Ray. Sic. Suffici n. qꝛ
pñe intendit et cōſenſum p verba de p
ſenti. 32. q. 2. ſolet queri. Deur. 10. Si vñ
ris mulierē pulchā in medio capuorū et
amaueris eā pñcū et cā in vxorē habe
re: introduces eam in domū tuā et cetera
Lon. 2. q. 2. Pe.

Quorū ſunt bona matrimonij. Rñ. fm
Ray. Sūt pñcipes tria. ſ. iſtes: pñs et
ſacramētū. 27. q. 2. omne. In fide attendit
ne cum alio vel cū alia pñſceat. In prole
vt amanter ſuſcipiatur et religioſe educetur
ſue iſormetur. In ſacramēto: vt matrimo
nū nō ſeparet. Et ad cetera colligunt i di
cto. c. oē. B Et non ſiatur cū ſepara
tio corporalis: vt ex cōi pñmū cā orōnis
vel religioſis: vel enā ppter fornicationem
nū matrimonij iſt ſacm poſt qꝛ rē pñcū
et pñmatū ē: inſeparabile eſt vñqꝫ ad mor
te. et pñdicta tria bona adeo ſunt ſubſtan
tia cōiugio qꝛ cōiugio pñ aliqꝫ iſtorū appo
ſita vñcat cōtractū matrimonij: cū de cōdi
appo. c. ſi. De qua mām plene habet. j. ma
trimonium. 5. q. pñmo.

Quā iſtitutiō nō ſeruādi ſide vñet ma
trimonij. Rñ. fm Bui. Si aliquis pñt
matrimonij nō habet pñcū ſuū ſi
dem ſed adulterat: nūbūmū tenet ma
trimonij. Et Lon. Pe. vt in ſū. con. lib.
4. ii. 2. q. 54. B Dum tū hoc nō deducit
tur in pactū. ſi autē deducit in pactū: vt qꝛ
liceat adulterari: vel qꝛ pñt: uat vxorē nō
contrahitur matrimonij: cū de pñ. app.
c. ſi. De illis vero qui nō habet intentionē
pñendi habetur. j. matrimonij. 4. p. totū.

Quā iſtitutiō nūqꝫ exigēdi debuit
vñet matrimonij. Rñ. fm Bui. Credo

q^o contrahitur mⁱsimoniū: sicut fuit in be-
atā virginē et Joseph. et credo etiā si inten-
tendat non solū nō potest: sed etiā negare
q^o teneat matrimoniū: dūmodo hoc non
deducatur i pactu: quia tunc non teneret
A. Cū p^omo dicto cō. p^ode. sed discordat a
secūdo dicēti: q^o de bono fidei matrimoni-
lis duo act^o sunt. Annus essentialis. s. nō ne-
gare coniugii v^olū sui corp^ois: et intentio oppo-
sita huic matrimoniū excludit. Alter acces-
sori^o. s. non exhibere alteri corp^o suū: et in-
tentio huic opposita mⁱsimoniū nō exclu-
dit: vt i dicta. q. 54. et se.

B
Atrū uenēno nō habēdi p^olem exclu-
dat matrimoniū. Rñ. fm p^ode. Firma in-
tentio plem cuiusdi excludit matrimoniū
dico maxime si deducatur i pactū: sed tñ in
tentio nō educādi p^o olē nō excludit. A.
Cō. Aug. et glo. Ray. vt in lū. con. eo. ti. q.
56. B. Similiter nec excludit mⁱsimoniū
um desperatio: p^olis: q^o adhuc pōt eē mⁱsi-
monium i remediū. A. Idē in sum. cō.
in dicta q. 56.

B
Atrū uenēno ducēdi aliā vxorē excludat
matrimonium. Rñ. fm p^ode. si in uenit du-
cere aliā diuissa ista nō est matrimonium
q^o et fm Sūl. talis videt^o p^ohere ad ips. 32.
q. 2. lolet queri. A. Et ibi p^o q^o p^ol hoc
isto casu mⁱsimoniū nō valet. Nec obstat
q^o iudei cōtrahunt cum p^oposito diuer-
ti qñ uoluerint p^o libellum repudiū: q^o hoc
nō deducunt i pactu: q^o uis ex vi consti-
tutiōis v^olū p^oueritūdis: vt etiā sola volunta-
te mutata postea diuerant: sicut et de eo q^o
mutata voluntate intrat religiōe f^o p^ode.
et in sum. con. eo. ti. q. 57. B. Si vero ista
retenta nūp^olomin^o cū ipa erit mⁱsimoniū
A. Idē in dicta. q. 57.

B
Atrū in beatā virginē et Joseph fue-
rit p^ofectū mⁱsimoniū. Rñ. fm p^ode. i. 4. di-
30. Duplex ē p^ofectio mⁱsimoniū vna q^o
tū ad eē: q^o qdē sit p^o p^osentū v^obis de p^onti ex
p^onti: et tali p^ofectioe mⁱsimoniū illd p^ofectu:
fuit. Alia p^ofectio q^o tū ad op^oationē: et sic n^o
fuit p^ofectū: q^o act^o p^opus mⁱsimoniū est car-
nalis copla: in quā vt ibidē dic^o Tho. hgo
nō p^osentit explicite: s^o implicite a dō certifica-
ta. A. i. si fuisset certificata: vt p^o ex se. B.
Et sic h^o g^oiatē suā dō p^omisisse i. h. sentē. dī.

Que differētia ē in mⁱsimoniū legiti-
mū et ratiū ē. Rñ. fm Ray. Mⁱsimoniū
legitimū et ratiū ē qd legalit^o tñ i^ouauōe

vt p^ouincie morib^o in fideles p^otrahit: qd iō
dī non ratiū: q^o sine fide sit. Añ Aug^o 116
ē ratiū cōiugū qd sine deo ē. Ratiū vero et
non legitimū ē qd in fideles et legitimas p^o
sonas: sed sine legitima solēnitate p^otrahit.
Nec distinctio p^obat. 28. q. 1. s. Item illud.
et eē de diuor. q^onto. et c. gaudemus.

Quis est effect^o mⁱsimoniū. Rñ. fm Ray.
Effect^o est q^o ex quo semel ē coniugū inter
aliquos fideles nūq^o defunt eē: etiā si alter
efficiat hēne^o. 32. q. 7. c. 1. et 2°. et de diuor.
. c. quāto. Nec marit^o pōt dimittere vxorē
sue efficiat ceca siue lep^orosa vt aliqd tale:
nec vxor vix. 52. q. 5. hōrēd^o. et c. si vxorē
nūq^o tñ cā fornicatiōis: et nūq^o si dimittat ma-
neat sine iuge vt recōcliet vxorē. 32. q. 1. di-
xit dñs. Item ali^o effect^o ē q^o mulier p^oatēz
sui corp^ois nō h^oz: s^o vir: et v^ol p^oatēz sui
corp^ois nō h^oz: s^o mulier: et iō p^o copulaz
carnalē nec religiōez pōt ali eligere inuito
altero nec p^ontētiā p^ontēti. 33. q. 5. c. p^o 2° 3°.
et 4°. Est et ali^o effect^o: q^o vir p^opellēd^o ē red-
dere debui vxorē: nūq^o cognouerit eaz
et c^o: nō obstat sup^ouēte affinitate: eē de
eo q^o cog. cō. vxor. sic. discretiōez. et c. tue.
Ille tñ p^oatēz q^o de ipa affinitate ē in cōf^o mo-
nēd^o ē q^o p^ontēat: q^o si nolit tūc nocēs tenet
ei debui p^ontēz reddere: s^o exgere nūq^o
pōt. A. vt p^oz in allegatis iurib^o. et d^oz reddi
cū timore vt in. c. tue. B. Itēz v^ol p^oatēz
sine cōf^osu alterius nō pōt orare: itellige
o^one p^ouata et tā longa q^o effect impeditiua
debiti cōiugalis. Sec^o de o^one solēni: vt
misit ipe a canonib^o diffinito: de conse di-
2. omnis hō. et 33. q. 2. quos dñs. A. s^o p^ose.
di. i. oēs fideles. et c. missas. B.

Matrimoniu secūdo

qs possit cōtrahere. Et p^omo qdcm
vtrū puer possit cōtrahere. Rñ. fm Ray.
Etas apta in puero est āno: 14. et in puel-
la. i. extra de despo. ipu. ipuberes. et c. cō-
tinebatur. et si ante contrahunt non est ma-
trimoniū: vt h^o abes. s. impedimentum
i. s. penult. A. nisi esset p^oximū puber-
tati: et ita q^o malicia suppleret etatem: eē de
despon. ipu. de illis. Cō. Tho et p^ode. vt i
sum. con. li. 4. a. 2. q. 19. B.

Atrū furiosus possit contrahere. Rñ.
Furiosus vel insan^o dicēdo verba mⁱsi-
moniū efficiēna non p^opt hoc p^otrahere: quia anis

cōfēre nō pōt. 32. q. 7. neq̃ furiosus. In-
telligēdū q̃ diu ē in furore. nā si habeat lu-
cida intualia cōtrahere pōt: ar. 3. q. 9. indi-
cas. 7. q. 1. q̃ uis triste. Et Idem i sū. cō. eo.
ti. q. 26. fm Ray. B

Atq̃ ebrius possit p̃trahē. Rñ. scdm
Gul. Si ita ebr̃ sit q̃ nescit qd agat n̄ po-
test: sic̃ de furioso dictū est: nū qd fecit in
ebrietate ratum habuit postea. Qd si ebrie-
tas nō sit tāta q̃ vñ rōnis auferat cōtrahere
re pōt: sicut t̃ dictū est ē ebrietas. §. 5. A
Idem in sū. cō. eo. ti. q. 27. 7 se. B

Nūquid absētes possint p̃curatorē
p̃here m̃fimonū. Rñ. p̃ut sicut Isaac cū
Rebecca. 32. q. 2. §. cū dicit. Sed non ē ido-
ne⁹ p̃curator: nisi sup hoc hēat sp̃ale man-
datū: nec pōt aliū s̃bstituē nisi sit ei sp̃alr cō-
missū. 7 si fuerit reuocat⁹ ante q̃ p̃xerit: lz
tam ille q̃ illa cū qua p̃xit hoc ignorauit
tamē nō tenet m̃fimonū postea contractū
ē de p̃cura. p̃curator. li. 6.

Muli sūt qui nō possunt p̃here p̃p̃
ip̃edimēta que sunt int̃ eos: vide. §. impedi-
mētū p̃ cū oib⁹. c. se. An leprosus possit cō-
trahē: vide §. leprosus. §. i. A Aduertēdū
ē q̃ edictū de m̃fimonio cōtrahendo dicit
p̃bitōrū. i. q̃ omnis q nō p̃hibetur p̃tra-
here pōt: ē d̃ sp̃o. cū apud. vñ nōtur in sū.
cō. eo. ti. q. 26. fm Ray. B

Sed nūquid absētes possūt p̃trahere
p̃ solas l̃ras. Rñ. fm Ray. Si ille vel illa
cui mittūt nulli exp̃m̃ p̃fēsu suū: credo sine
p̃iudicio q̃ q̃tūcūq̃ cōfēnat nō est m̃fi-
monū: sed tūc d̃mū erit q̃ nō significauerit si-
ue significādo hoc illi q̃ misit l̃ras siue alij
dicēdo. Et hoc videt̃ pon⁹ fuisse dictū glo.
Ray. ṽp̃z in sū. cō. eo. ti. q. 31. Ratio au-
tē ē vt t̃ ibi colligit: q̃ ad m̃fimonū p̃fēsus
nō sufficit nisi fuerit ad extra exp̃fusus. Ga-
cit ē de spon. cūz apud. B Atq̃ cū vna
p̃xū sponsalia possit p̃trahere m̃fimonūz
cum alia: vide. §. sponsalia. §. 8.

Matrimonium tertio
quō p̃trahitur. Et q̃ritur p̃mo: ṽp̃z
per cōfēsum p̃trahatur m̃fimonū. Rñ.
fm Ray. Ex quo vir p̃fēnt p̃ x̃ba de p̃nti
in mulierē: 7 illa in virū dicēdo: accipio te
in meam: 7 accipio te in meū. vñ p̃fēnt in te
tanq̃ in vxorē: seu alia exp̃ollētia x̃ba:
statim est m̃fimonū: ē t̃ si p̃fēsus non exp̃-
matur x̃bis vel signis in his q nō p̃nt dicē

vt mutus: vel nō audire vt surd⁹. Sine cō-
sensu x̃o q̃cūq̃ alia dicat vñ sūt ē t̃ si iterue-
nat carnalis copula nō ē m̃fimonū: ē de
spon. duo. tuas. c. dudum. 7 ē de spon. si
inter. 7. c. cum apud. 7 vide se. §.

Sz ṽp̃z ip̃a ṽba sūt nēcia. §. scd̃z Pe.
sic̃ dictū m̃gr sūtiay: Mō solū p̃fēsus iterior
facit m̃fimonū: sz requirit̃ exp̃fio x̃borū
q̃ sacm̃ res sēssibilis ē: 7 in eo requir̃ signū
exterius exp̃fū. Exp̃fio aut̃ h⁹ p̃ueniētus
sit p̃ ṽba de p̃nti. A Iō in valētib⁹ log ne-
cessaria sūt ṽba: ē de spon. c. n̄e s̃m̃tatis.
fm Ray. 7 vñ nōtur in sū. cō. eu. q. 3. B Sz
7 pōt fieri p̃ aliū modū: vt p̃ l̃ras ab̃ntūz:
vt dictū ē s̃ m̃fimonū 2. §. p̃lt. vñ p̃ euidē-
tia signa p̃ntū n̄ valētiū log: vt i p̃ceden-
ti. §. dictum est.

Quid si q̃s dicat: volo te decetero h̃re
in vxorē: vñ volo q̃ tu sis mea vxor: seu te ef-
se vxorē meā: nūq̃ p̃nt m̃fimonū. §. fm
Gul. In talib⁹ recurrēdū ē ad intētiōēz
h̃rēti: 7 fm eā iudicādū. Qd si de itētiōe
cōstare nō possit x̃e nec p̃sup̃tue: dicēdūz
q̃ q̃n hoc ṽbū volo cōiūgitur infinitiūo ver-
bi s̃bstantiū: vt ē: vñ verbi nō significantis
actum: sz reuelatiōēz: vt h̃e seu tenere. A
Quia in his videt̃ q̃dam relatio mariti ad
vxorē: 7 ex: q̃ nō pōt de iure aliq̃ teneri p̃
vxorē nisi ip̃e teneat p̃o marito 7 ex. B
Tūc p̃ hoc ṽbū aolo pon⁹ d̃z exp̃m̃ volū-
tas concomitans q̃ p̃cedens: vñ p̃ p̃dicta
verba p̃sumēdū ē m̃fimonū ē p̃ntum: ē de
spon. ex parte p̃fēntū q̃n p̃cessit interro-
gatio: vt vis h̃ere. 7 adhuc exp̃ress⁹ ē si ad-
dū dicēs decetero volo. Sec⁹ aut̃ ē t̃ si hoc
ṽbū volo iūgeret̃ cum infinitiūo significā-
te aliq̃nē actū. A i. simpliciter absq̃ relatio-
ne vt i exēplis q̃ subijūguntur. B Tūc. n.
videt̃ exp̃m̃cre volūtatē p̃cedētē pon⁹ q̃
cōcomitantē: vt cū dicit̃: volo bibere: volo
comedere: 7 ita si dicat̃: volo te accipe. A
Nam aliq̃s pōt enā de iure velle aliq̃ ac-
cipere: 7 illa n̄ cū: 7 sic h̃ic ē simplex act⁹ si-
ne relatiōe. B vel int̃ cōfēntare tanq̃ in
meā nō erit in m̃fimonū. A Idē in sū.
cō. eo. ti. q. 4. 7 se. B

Quid si dicat vir: p̃mitto q̃ sp̃ p̃uide-
bo tibi sicut vxorē: 7 illa similia m̃det. Rñ.
fm Hosti. Nisi aliud p̃fēntur p̃ m̃fimo-
nio iudicabo: ar. ē de spon. ex litteris. 7 ē de
iureiur. quē admodū. i. m̃fo in p̃ncipio.
Et Idē in sū. con. eo. ti. q. 6. B

Quid si dicat vir: pmitto qd nō dimit-
tas te p meliori vel petiori. Rñ. fm Hosti.
idē qd i supiori pmo. §. dictū ē. Mā i tali
bus dubijs ē p mīmonio iudicādū: cē d
scñ. r re iudi. c. fi. cē de testi. l. 3. ex quadam.
A Idē in sū. con. eo. ti. q. 7. Et addit: Idē
si dicat qd: vis vel placer tibi talis: r ipa mī
det: volo vl'placet. B Rñ fm pñciaz itēno
ni eoz ē itādū. A Hoc verū ē illud con-
tigat sine alioz pñdicio vel scādalo: al' enā
in foro cōscie standū ē cōi significatōi ver-
boz seu iuris interpretatōi: vt in. c. ex lris
pmo. cē de spon. B

Quid de illis qui post datā fidē de cō-
trahēdo dicūt: bibam⁹ noie mīmonij: vl'
osculēmur nos inuicem: nunqd pñitur mī-
monij. Rñ. f3. Sūil. Credo qd nō nisi hoc
agēdo voluerit recedē a spōsalib⁹ de futu-
ro r trahē de pñia. Mā qd dicūt noie mī-
monij intelligēdū ē cōtrahēdi pñia qd con-
tracti: cū autē actū nō sit de mīmonio: l3 de
spōsalib⁹. A Mā de pñia itēnoe pñet sal-
tez p certa indicia: fm eundem: vt in sūm.
con. eo. ti. q. 8. B

Quid si nupit actū sit de spōsalib⁹: sed
simplr rīqz dicit verba: r sequit oscu-
lū de cōi consensu. Rñ. f3. Sūil. Credo qd
si pñtes per hoc intēdebant pñtere cō-
tractū ē. Ad iudicādū autē de itēnoe recur-
rēdū est ad circūstāntias verboz pcedētiū
r subsequētiū r huiusmodi indicia. Qd si
nulla appareant: non credo qd sit mīmo-
niū iudicādū: r pñertim si vterqz vel alī ne-
gat se intēnoem habuisse cōtrahēdi: aut si
alī ad scdā vota transferit. Cō. Hosti. A
Idē in sū. con. eo. ti. q. 9. B

Quis sit pñensus ille q regitur i matri-
monio. Rñ. fm Ray. intelligitur de consē-
su mīmonialis societatis ppter quē sequi-
tur qd eos oz cohabitare: non autē intelligitur
pñcipalr de consensu cohabitatiōis: qz tūc in-
ter frēm r sororē cēt matrimonij: nec etiāz
de pñsensu i carnalē copulā: qz tūc inter Adā-
riā r Ioseph n̄ fuisse mīmonium: de quo
dictū ē supra mīmonij. i. §. anpl. Unde
Tho. i. 4. di. 28. dicit: qd iste cōsensus nō ē
in carnalē copulā explicitē: sed iplicitē: qd
in pñgali societate implicatur mutua pñis
cōiōnis: nō mī rēp: sed ēt corpōz. A Cō.
Pe. vt in sū. cō. eo. ti. q. 12. Et quod dicit dō
cōiōne rēp intelligit quo ad necessariū sub-
uentionem: r non quo ad alia bona: cum

nullo iure cāueatur. B

Quid sit cōsensus ad ipa faciat mīmo-
niū. Rñ. fm Pe. Cum inseparabilitas sit es-
sentialis mīmonio: vt in diffinitōe cī⁹ po-
nit: iō ad mīmonij regit cōsensus ad i
separabilitatē: r si sit ad ipa non facit ma-
trimonij. §. 2. q. 2. solet queri. cē de con. ap-
po. c. vlt. A Idē in sū. cō. eo. ti. q. 13. B

Pone qd qdā in pñtia pluriū sororūz
dicat eis: pmitto vobis qd vnā ex vob du-
cā i vxorē: r oēs rīdēt: placet: p ea cogno-
scit vnā: iūgd ē matrimonij. Rñ. fm Hosti.
Sic qz ipso facto cōsēt: ar. cē de appel-
la. dilecti. r. c. vt nost. ū. A Idē in sū. cō.
eo. ti. q. 18. Aduertendū autē fm Pe. r in
sū. con. eo. ti. q. 10. qd in his qui sūt alieni iu-
ris sufficit ad mīmonij ēt tacit⁹ pñsus: itē
expñsus verbis eoz in quoz si pñte: vtpz i
filio seu in filiofa. §. 2. q. 2. hono:atur. Lon.
Tho. r Ymmo. r hoc clare h̄ in. c. si infātes
cē dō spō. ipu. li. 6. Glo. cī Ray. dīc Quid
si vir dicat: accipio te i meā vxorē: r mulier
nihil rīdet: nūgd ē matrimonij. Et rīdet
qd verba in matrimonio nō sunt de substā-
tia mīmonij: sicut in baptismo r eucharis-
tia: verba mī aut nū⁹ aut alia indicia sunt
necessaria ad hoc vt pñet ecclē de matrimo-
niali pñsensu. vñ spūella loq verēcundantur
tamē patitur se subarrari p annuli imissio-
nem: vl' patit se dotari: ipsa taciturnitate et
patientia cōsensus eius exprimitur Quis
lingua taceat: fm Hug. Et Tho. etiam di-
cit sufficere in hoc casu qd dicat. Si autēz
nulla alia sint indicia de consensu eius: dicit
glo. cī⁹: Nō credo qd pñmēdum sit p mī-
monio ppter illa tm. Hosti. quoqz dicit qd
solū pñsensum regit ecclā quo ad cētiam
mīmonij: verba autē regit ad hoc vt con-
sensus pñetur: qd si deficiāt: sufficere debēt
signa etiā in lo quēte. Dicit ēt qd si scribant
voluntatem suam sine verbis: videt etiam
sufficere. B

Quid si omittatur pñsue solēnitates r
fiat mīmonij clādestine siue occulte. Rñ.
fm Ray. In hoc casu n̄ pñsumitur coniu-
giūz: sed adulterium siue fornicatio. 30. q.
5. alr. non tñ intelligas qd possit esse verum
matrimonium: sed canon loquit fm illud
qd ecclēsia pñsumit. A Vel qz etiam non
dicatur legitimum quo ad honestatem fm
eundem Ray. r in sū. cō. eo. ti. q. 58. B
Addit Pe. dīcēs qd cōsensus clādestin⁹

duplex esse potest. An^o q^o q^uis fiat sine solē-
nitate ecclesiastica et publica: sit tñ in pñia te-
stium: et talis pñsus facit mñmoniu et verū
et pñsumptū. Alius q^o sit sine pñia testium: et
talis q^uis faciat matrimoniu vey: non tñ
facit pñsumptum. Unde consulendum est ta-
libus. **A** Hoc fuit dictum Ray. in sum.
con. dicta. q. 58. **B** q^o de nouo et publice
pñtrahāt et faciant penitentiam: q^u scandalū
pñtrahunt ecclesiam: et predici certe expo-
suerunt se non paruo periculo: nam posset
alter alterum diuinitate quando vellet et de
facto cū alio vel alia pñtrahere: et sic in adul-
terio manere: q^u non posset probari pñ-
mum matrimoniu. Idem Hosti.

Matrimoniu quarto

si fiat contra intentionem. Et que-
tur primo: si qui contrahunt verbo sed dis-
sentiant animo: nunquid sit matrimoniu.
Respondet fñ Guil. Si vterq^{ue} vel
alter animo dissentiat non est matrimoniu.
Si tamen de verbo constituerit eccle-
sia compellet eos simul esse: cum de inten-
tione constare non possit: vnde nec crede-
tur eis si dicant se non intendisse: q^u qui-
libet sic posset dicere et separarentur. Si ta-
men signis euentibus appareat de simu-
lanone ecclesia non iudicabit matrimoniu
esse: vel alijs verbis stabit quasi vere
dicta sint. Idem Tho. et Pe. in 4. di. 28.
A Nec partim fuerunt dicta Ray. et par-
tim preallegatorum doctorum: et etiam
Al. vt in summa confes. libro quarto tuu.
2. q. 14. **B**.

Quid si ille q^o cōtrahit spōsalia vñ etiā
pñtrahit vbo de pñia: et nō h3 iñtēōēz pñhen-
dis: s3 extorquēdi carnalē copulā: deinde co-
gnoscat eā: nūqd ē mñmoniu. **R**espon-
dit pñmū debeat: vt notat ex de spō.
tua. et ita iudicari i foro iudiciali: s3 in foro
penitētiē si ille nō pñposuit eā ducere: nec vn-
q^{ue} cōsēsit in eā nō debet ex illo facto matri-
moniu iudicari: qñ ex altera parte dol^o as-
suet et defuit oīno pñsūs iñe quo neqñnt ce-
tera sed ius efficere cōiugale: vt i dco. c. tua.
Idē Tho. et Pe. et Al. Et addunt q^u illa ex-
pte cui⁹ nō ē dol^o excusata pecca. o. s3 dece-
ptor si verā vult facere pñia: necesse v3 il-
lā sine ficiōne ducere qñ i co ē. **A** nisi in

teriz cōtraxerit cū alia: q^u tenet mñmoniu
cū scda hoc casu fñm doc. cōter: s3 qdam
pñdixerint: vt in sū. cō. eo. ti. q. 15. **B** vel da-
re ei virū sibi cōueniēte: aut alr sibi satisfā-
cere. Addit tñ Tho. q^u ad hoc tenetur si vir
sit equalis pñitōis cū illa. **A**. et multo plus
si inferioris: fñm eū dē: vt in sū. con. eo. ti. q.
14. **B**. Nam si sit multo melioris cōditio-
nis: vñ aliud signū cu dēs fraudis appa-
ruit pñt. pñbabit pñsum q^u sponsa nō fuerit
decepta: sed se dēcipi finxerit: et tñc nō tenet
ad pñdicta: vt qdam dicūt. **A** Hoc tenet
Al. et addit. Item si vn⁹ sit melior: forūna
non obstat qñ teneat eā ducē et in eā cōsēn-
tire: vt dicta. q. 14. **B** Silem casum hēs
supra luxuria § 2.

Quid si talis pñstet coram pluribus
q^u qd facit nō facit aio pñhendū: et postea
verbo cōtrahit et cognouit carnalit: nunqd
iudicabit mñmoniu. **R**espon. s3 Guil. Si q^u
recurrēdū est ad cōem. intelligētiā verbo-
rum: et qñter pñtano faciēda ē pñia cū q^u dolū
adhibuit. et q^u qñs pñstatiōne pñbet: po-
tuit tñ postea voluntatē mutare. **A** Con-
Hosti. vt in sū. con. eo. ti. q. 17. Et hoc intel-
ligēdū ē qñ q^u dolose fecit pñstatiōnez: q^u
tñc fiet: vt in pñcedēt. §. dē. ē. Secus si se-
cit ob iustā cāz: forte ad euitidū scād alnu
nec fuit secuta carnal copla: q^u tunc non est
matrimoniu per deficientem consensum.
nec iste ad aliqd tenet cū nō fuerit in dolo:
vt pñ dicta. q. 17. Al. dicit q^u qñ pñhen-
do mñmoniu: vñ sponsalia aio decipiendū
tñ vnñ verbis consuetis dicēdo: accipio vñ
accipia te i vxorē: et sequit postea carnalis
copla aio fornicandū: pñ huiusmodi pñsum-
ptū matrimoniu non admittit. pñbato i cō-
rium: et de spon. is cui. Qñ aut taliter pñtra-
hēs nō vnñ forma pñsua verbor: sed dicit
mutato suo noie: Ioānes vñ Petrus de-
sponsat te: sicut pñtingit in casu. c. tua nos.
de spō. tñc pñ huiusmodi pñsumptū mñmo-
niu. pñpter carnalem copulam subsecutā
admitti pñt. pñbato in pñu ad pñbandam
fraudē: s3 difficile sit eam pñbare: qua pñba-
ra pñnunciabit nullū fuisse mñmoniu. et
poterit ad secunda vota transire. Nec ne-
gat i illo. c. tua nos. q^u de fraude huiusmo-
di pñstare nō possit: sed dicit tñ: Quasi tñbi
pñstuerit non vñ iemus: et nō qñter constare
potuerit: pñec ille. Iste tñ fraudulentus tene

tur: sicut p[ro]xime dictum est in .s. p[re]ce-
den[ti].

B

Matrimoniu[m] quinto

.s. sub conditio[n]e. Querit[ur] ergo. An
infirmum factu[m] sub conditio[n]e teneat. g[ra]t[us].
Distinguedu[m] est d[icitu]r p[ro]p[ri]e. Nam q[ua]da[m]
sunt conditio[n]es g[ra]uales q[ue] t[em]p[or]e debet[ur] inue[n]gi
ut quas ponit b[eat]us Jacob[us]. Et c. 4. B
ut si d[icitu]r voluerit: et si vixerit: et hec nullu[m]
p[ro]tractu[m] suspendit. Quedam vero sunt co[n]di-
tiones de his que in matrimonio sunt
oio necessaria et al impedirentur in. in. in. in.
ut si es christiana: aut no[n] es affinis conlan-
guinea: et huiusmodi. Et iste etia[m] conditio[n]es
intelligi d[icitu]r app[ro]p[ri]e: nec viciat[ur]. Item. Ter-
tia est aliq[ua] p[ro]p[ri]e d[icitu]r futuro necessaria: sic sol[us]
dicit[ur] cras. Si si dicat[ur]. Contraho tecu[m] si sol-
ouet[ur] cras: Item e[st] matrimoniu[m]: et po-
tuit L[ex] h[ab]ere. l. 4. d[icitu]r. q[ue] talia futura iam su[n]t
p[ro]p[ri]a i[n] casu ius. Quarta est conditio co[n]t[ra]g[er]is
et hostia: que potest apponi et no[n] apponi:
ut si pater me[us] voluerit: aut si dederis mi-
hi c[on]tra: hec li apponat susp[en]dit matrimo-
niu[m] v[er]o in eue[n]tu[m] p[ro]p[ri]e. Et si fu[er]it
Item p[er] verba de p[re]s[en]ti cu[m] additio[n]e aliq[ua] d[icitu]r
cras p[ro]p[ri]e: ut in. c. super eo. et de co[n]di. appo.
B. nu[m] inu[en]it co[n]sensus de p[re]s[en]ti v[er]o
carnalis copula fu[er]it subsecuta: eo q[uod] ta-
les vident[ur] recessisse a p[ro]p[ri]e: et de p[ro]p[ri]e. ap-
po. de illis. et c. super eo. et c. per tuas. Qui-
ta est p[ro]p[ri]e inhone[m]ta: et in no[n] est co[n]tra so-
stantiam matrimonij: ut si fu[er]it seceris: v[er]o
si ho[m]i[n]i interfeceris: hec li apponat d[icitu]r ha-
beri p[ro]p[ri]e adiecta: et tene[n]t p[ro]p[ri]e salua siue et
infirmum: et de co[n]di. appo. c. vlt. et fm q[uod]
notat ibide[m]. Et .s. in tex. vbi hoc clare di-
cit[ur]. B. Ibidem intelligi debet de co[n]ditio[n]e
impossibilis. .s. q[uod] habeat p[ro]p[ri]e non adiecta: ut
si digito celum iungas. Dextra est co[n]ditio
inhone[m]ta et contra substantiam et contra bo-
na[m] matrimonij: ut si dicat[ur]. Contraho tecu[m]
si generatio[n]es plus eue[n]t: q[uod] hoc est contra
bonu[m] plus: vel donec inuenia[m] alia[m] dignio-
rem: q[uod] hoc est contra substantiam inipa-
bilitatis: vel si p[er] questu[m] te adulterandum
trades: et hoc e[st] p[ro]p[ri]e bonu[m] fidei: et tales co[n]di-
tiones si apponantur nihil agunt. Et .s. q[uod]
annulat infirmum: ut in uerb[is] de q[ua]st[io]nib[us] stat[us].
B. 22. q. 4. in cetera. 32. q. 2. aliq[ua]n. et c. solet
q[ua]n. et de p[ro]p[ri]e. appo. c. vlt. Si in p[ro]p[ri]e ta-

lis co[n]ditio remittat[ur] et sequatur carnalis co-
pula iudicabit[ur] p[ro]p[ri]e infirmum. Et si t[ame]n vnus
p[ro]p[ri]e ponit talem conditio[n]em: et alter
contradicit: vel tacet iudicabit[ur] p[ro]p[ri]e mari-
monio: ut in dicto. c. aliquando. P[ro]p[ri]e
assumpta su[n]t d[icitu]r Ray. Immo. et Hosti. Et Idem
in sum. con. n. 4. n. 4. q. 15. et addit f[ra]n[co] glo.
Ray. q[uod] si matrimoniu[m] contrahit sub con-
ditio[n]e que de necessitate eue[n]t: ut si dica-
tur: Contraho tecu[m] si sol erit in cancro in
estate. credo q[uod] non est matrimoniu[m] in in-
stanti aue[n]t[ur] extet conditio. Et si in medio
tempore contraheret cu[m] alia teneret infirmo-
niu[m]: sicut notauit Jo. per. c. fraternitatis.
et de fir. et male. Con. Ber. De. etia[m] dicit[ur]
q[uod] q[ua]n[do]q[ue] consensus exprimit[ur] p[er] verba
de p[re]s[en]ti et sub co[n]ditio[n]e futura q[uod] tunc idem
iudiciu[m] e[st] q[uod] de p[re]s[en]ti p[er] verba de futuro.
Con. Immo. et Hosti. An ergo conditio fu-
tura e[st] necessaria: ut p[ro]p[ri]e a tecu[m] si sol ouet[ur]
cras: p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e habere: et p[ro]p[ri]e
sponsalia et no[n] infirmum: ut ibi. B. De
p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e: vide. j. p[ro]p[ri]e salua. .s. fi.

Quid si quis significauit patri abienti
q[uod] contraxit matrimoniu[m] sub co[n]ditio[n]e
si ipsi patri placuerit: et aue[n]t[ur] pater co[n]sen-
tial penitet: sed pater consentit: nungd[um] erit
matrimoniu[m]. R[ati]o e[st] fm. Buil. dicendu[m]
q[uod] non: q[uod] videtur q[uod] debeat dici consensus
nisi duret quousq[ue] pater consentiat: in an-
t[er]i[us] transeat ad secunda vota debet comp[el]-
li siue iduci ut illa recipiat ex quo semel i[n] ca-
pit[ul]o sub p[ro]p[ri]e q[uod] extitit: ar. et de resp[on]s[us].
impub. de illis. Idem Hosti. et Ber. Et
Idem in sum. con. eo. n. 4. q. 18. B

Quid si quis contrahat sponsalia sub
hac p[ro]p[ri]e si permiserit co[m]m[un]i. g[ra]t[us] fm.
Buil. Si co[n]ditio illa intelligitur de co[m]m[un]i
fornicatio p[ro]p[ri]e adiecta debet h[ab]ere cum sit
turpis. et de p[ro]p[ri]e. appo. c. fi. et sic erit p[ro]p[ri]e in-
firmum iudicandu[m]. Et .s. q[uod] in p[ro]p[ri]e co[n]tra
iudicatur infirmum p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e. P[ro]p[ri]e
enim videtur p[ro]p[ri]e. i. q[uod] p[ro]p[ri]e cu[m] re se-
cuz habere: aut modus aut causa: q[uod] veri-
no[n]is conditio: f[ra]n[co] etia[m]. Buil. ut in sum. con.
eo. n. 4. q. 19. B. Et multo fortius si intelliga-
tur de co[m]m[un]i legimus et maritali: et eode[m] mo-
do si dixerit: Contraho tecu[m] si vnq[ue] contra-
xero si permiseris et cetera. Et .s. tecuz co-
tre: v[er]o idem sit in p[ro]p[ri]e de casu q[uod] in p[re]ceden-
tibus adiectum in vnq[ue] contracto. B

Quid si dicat accipiam te: vel acci-
pio si inueniam te virginem: postea sequa-
tur coitus nec inuenitur virgo. Rñ. scdm
Inno. Ver. 7. Host. Judicandū ē pro ma-
trimonio: sicut i precedē. §. Et addit Ho-
st. q. 13 sic oportet iudicari i foro iudicij
propter hoc q. nō possūt haberi alie pba-
tiones: tñ in iudicio anime nō est matrimo-
niū: cū de cōdi. apposi. de illis. 7. c. sup. eo.
7. c. per tuas. Mā 7 bene est q. mulier que
in fraudē mētia fuit decepta permaneat: 7
viro subueniat qui forte iūdit bigamiam
vitare. Et sic cōditio fuit honesta 7 ac-
tus ipsoest fm eundem Host. 7 in sū. cō.
eo. ii. q. 20. Et sic si probari possit p-
fessio nē propaz vel al q. nō fuerit virgo cū i foro
iudicali non tenet matrimoniu. B

Que differētia ē inter cōtrahere matrit-
moniu sub p-
dine 7 cōtrahere m-
fimoniu sub modo. Rñ. f3. Sui. Generaliter
dicēdū q. cōtrac-
tū q. non sit absolute 7 li-
bere pōt eē aliquādo sub p-
dine: vt dono
vel vendo tibi hoc si hoc feceris: vel si hoc
fuerit. Item pōt eē sub modo: vt si dicatur
dono vel vēdo vt facias hoc vel illud: alio-
qn reuocet qd donauit vel vēdidit. Itē pōt
eē cū appositione cause: vt si dicat q. hoc 7
7 hoc est siue fuit. Et conditio quide3 sit p-
si: mod⁹ per vt: causa p. q. verus: Scito q.
vt modus ē: si cōditio: quia causa. Et si qui-
dē cōtrac-
tū sit sub cōditione: nō tenet nisi
existēte conditione: sicut 7 de matrimonio
dictū ē sup. in. i. §. 4. Si vero fiat sub
modo statim tenet: sed si nō finalis modus
poterit reuocari. Credo ergo q. 13 m-
fimoniu siue spōsalia possunt cōtrahi sub con-
ditione non tñ sub modo: ita q. illo mo-
do nō seruato dissoluatur matrimoniu: sic
fit in alijs cōtractib⁹: q. matrimoniu rite
factū nō dissoluit. Et nec etiā spōsalia: vt
vt in sum. con. eo. ii. q. 22. vbi hec notatur.
Et dē fm eundē Sui. q. ex quo semel con-
tracta sūt matrimonia vel sponsalia: ita q.
teneat ipso iure: nō possūt reuocari seu dis-
solui p. modū non existēte siue pacū. B
Matrimoniu q. o factū ex causa tenet. siue
causa sit vera siue falsa: vt conu-
r-
ho recuz: quia diues es: vel q. fecisti sic: nisi qñ falsa
cā p-
tineret in se aliqd ipedimētū: vt p-
ho
tecū: q. libera es: 7 non esset. Et fm dis-
tinctionē posita. §. impedimētū. 7. 2. 3. B

Quid si dicat accipiam te in vxore vel da-

bo tibi cū. Et si permiserit vel p-
mittas
me coire tecū: ista. n. sūt de casu isto: vt p3 i
sum. con. eo. ii. q. 23. B 7 sequat carnalis
copula: nūquid psumetur pro m-
fimonio: Rñ. fm Sui. Nō credo. Mā cū ille q. sic
dixit hēat optionē q. liberare se possit vñ
libet faciēdo: nō credo psumēdem inducā
esse a iure q. intelligatur recedere ab optiōe
propter carnalem copulam. Et Idem in
dicta. q. 23. B

Quid si dicat: pmitto q. nunq̄ defic-
am tibi in vita mea: 7 secuta est carnalis co-
pula. Et si sub pmissione nō deficiēdu: vt p3
in sū. con. eo. ii. q. 24. vbi hec notantur. B
Rñ. f3. Sui. Mō d3 psumi p m-
fimonio cū spōsalia aut m-
fimoniu nō solcāt p-
trahi p pmissiones negatiuas. Et si h⁹ modi vel
similes: vt in dicta. q. 24. B nisi forte con-
staret q. per hoc intendebant contrahere
sponsalia.

Quid si dicat ducam te p annu3. Et si
vt pmitas: vel si pmitas me tecū coire: vt
in sum. con. eo. ii. q. 25. vbi hec ponuntur f3
cū. Sui. B 7 secuta est carnalis copula:
Rñ. fm Sui. Credo psumendum p m-
fimonio: q. ppter carnalem copulaz subse-
cutā videtur renunciāsse dilatori ipis. Et
certe hoc casu non videtur renunciāsse cū
exp-
fessit clare m-
fimoniu differendū 7
sibi consentiat p-
pus in copulā. vnde et vt
p3 in dicta. q. 25. dicit idem Sui. q. in h⁹
modi casibus qui nō sūt oio exp-
fessi i iure nō
est p-
cipirāda sentētia. 7 si post h⁹ modi
ctus cōditionales trāscant ad alia vora solē
niter: forte tutius est dissimulare aut: papaz
consultere q. matrimoniu cum secunda
solemniter contractum dirimere. B

Quid si quis contrahat cum aliqua
sub conditione: deinde ante euentum con-
trahit cum alia pure Respondēdo debet
remanere cum secunda etiam si sit consan-
guinea p-
tine: vt §. impedimētum. 13. §. 5.
Et etiam 13 conditio aposita cum pma
postmodum eueniat: fm glo. Ray. vt in
sum. con. eo. ii. q. 26. 7 Con. Host. 7 Ver.
vt ibi. B

Matrimoniu sextū
quo ad debium conu-
gale. Scien-
dum ergo q. contracto matrimonio muli-
er non habet potestatem sui corporis 7 vir
nec vir sui: 7 vxor: vt dicitur ē m-
fimoniu3

Rñdeo fm Ray. Qñs qui admittunt ad accusationem admittunt ad testificandis de qbus dictum est. §. 1. r. 2. Et lz pñ r mñ sunt idonei testes in hoc casu vbi agitur de sedē infimoni. f. vtz sit ibi affinitas vel panguinitas: vel si impedimentū: vt cñ q matr. acc. pos. vñ nobis. nñ si de ipso pñtu agat. i. vñ matrimonij sit unñ eos pñtū: tā qñ suspecti sunt repellēdi: nisi ille vel illa: vñ fili⁹ vel filia cuius cōiuncta dicit cēt supior i diuitijs nobilitate potentia r honore: qa parētes vident filioz r filiaz i cōmētum et honore diligere: cñ de testi. super eo. Item i hoc casu pñdicto pñt cē idē accusator r testis: ar. 35. q. 6. epñi synodo. r. c. d. parētela cñ de testi. cogen. pñtea. Idem Tho. in 4. dist. 41. Idē in sum. cō. li. 4. ti. 20. q. 3. Et ad dñ fm glo. Ray. qñ in allegatis iurib⁹ nō pbat qñ cñ i cā infimoni qñ possit cē accusator r testis: sed i illis dñ de forma iuramēti quā debēt pñstare epñ testes synodales. i. assumpti de cōitate ad denunciandū delicta. Pñt tñ dictuz Ray. r Tho. verificari i cāu. c. sup. eo. 2. cñ de testi. f. qñ infimoni nō pñto mal altutū dicit cē panguinitatem infimungēdos: qñ statur dicto eius in dubio: r impeditur infimoniū pñhēduz B De impedimentis multa habes. §. in pñdimentum. i. cum se. c.

M Altrimoniū octauo

qñ pñto matrimonio accusatur coniux de adulterio r penñ diuorij. Querit ergo pñmo: Qui admittuntur ad talē accusationem. Rñ. fm Ray. Lz tam fm leges qñ fm canones qñbz bone fame admittat ad accusandis adulterij cñ agit ad penam legalem vel canonicā: nñ cñ agit ad pñon se parationem nullus admittitur nisi maritus r vxor.

Quas hñ accusatio fieri debeat. §. 2. Marit⁹ volēs vxorē accusare de adulterio ad penā legālē dñ iscribē r ad penā taliois se obligare. Nec pñt agē pñcurator: qñ p seipm pñtem agē dñ. Sed si corā ecclāstico iudice vult agē ad pñon separatōez tenet scribere r dare libellū accusatōis: sed nō dñ se ad penā talionis obligare: qñ siue pñaret quod obijceret siue non: hñret qñ vñlle: qñ separaret ab vxore. Et pñt marit⁹ agere: r illa ridere pñcuratorē. A si necessitas al postulatuerit: vt in. c. tue de quo. f. B

Ad r si de crimie fiat accusatio non criminalis: sed quasi mixta. Probanur oia pñdicta expresse cñ de procura. tue.

Utrum maritus possit vxorem dimittere propter adulterium. Respondeo: Accusare potest r dimittere: Math. 19. Qui dimiserit vxorem excepta causa fornicationis rē. Et eodem modo vxor virum: qñ in tali casu non ad imparia iudicantur. 32. q. 7. si quis vxorem. r. q. 5. precepit. r. c. christiana. Non tamen intelligendum est qñ possit nubere alteri. 32. q. 7. omēs causationes. Sed nec eam dimittere potest in sepiē casibus vt hñ. §. 10. Et ista causa extendit ad fornicationis suspicionem. i. quādo suspitio est multum violenta r certa: vñ bi gratia: Si probatum est qñ fuerit solus cum sola nudus cum nuda in eodem lecto: aut si nūl in multis secretis locis r in latebris ad hoc commodis r horis electis libere vxor dimittitur. 32. q. 1. dixit deo. extra de pñsup. literis. Item extenditur ad vñum sodo-miticum vt per illud possit vxor dimittere virum: r epñ 32. q. 7. omēs causationes. r. c. adulterij. A Est autem vitium sodo-miticum cum masculus in masculum vel femina in feminam turpitudinem operatur fm glo. Ray. vt in sum. con. li. 4. ti. 32. q. 2. B Idem intelligendum est de spiritali fornicatione: vt si maritus vel vxor in cād ar in heresim vel iudaismum siue gentilitatem r trahit coniugem ad infidelitates. A Ergo videtur qñ si non trahat propter hoc peccatum non debeat separatio fieri: r per hoc videtur facere. c. quesitū extra dñuor. B In quo casu ab illo poterit separari: lz alij nubere nō licebit. 28. q. 1. idolatria extra de diuor. quesitū. r. c. de illa. cñ de conuer. conu. c. vlt. Immo nec dimittere potest si se coniugere velit: vt i. c. de illa. A Idem quod in hoc. §. notatur in sum. confel. in dicta. q. 2. fm Ray. Pe. et Tho. B

Utrum si vir polluat aliqñ extra claustra pudoris vxor possit eum dimittere. Rñdeo Lz ex tali coitu affinitas non seqñtur: tamen vir eque vel magis violat fidez matrimonij r magis peccat: r iō videt qñ dimitti possit: nam constat in hoc casu qñ fornicationem commisit: ar. 32. q. 4. meretrices. A Idem in sum. confel. eo. li. q. 4. B

Quid si aliquis tale quid egerit cum, p
pria vxore. Respondeo fm. l. Aug. 7. Lau.
Uxor potest eum dimittere. Sed videtur
intelligendum si ipsa non fuit in culpa sed
violenterata: vel somno decepta 7 humilimo-
di. A Glo. in c. omnes causationes. 32.
q. 7. tenet q. propter huiusmodi extraor-
dinariam pollutionem cum vxore vir non
possit dimittere: potest distinguere. Si vir vult
perseuerare in tali peccato propter pericu-
lum salutis quod imminet vxori: contra
quod potest 7 d. sibi puidere: vt ex de di-
uor. gaudem. possit dimittere: aliter: cum
in hoc casu non dimiserit carnem suam in plu-
res: no nō potest hoc dimittere: si nec in casu
s. sc.

Quid si alit cōiugū seipm polluit. R.
fm. Sui. q. nō credi q. possit dimittere. A
Idē in sū. con. eo. n. q. 4.

Aliquid ppter solam voluntatem seu
intentionē adulterādi possit alter cōiugū
alterū dimittere. R.ideo f3 Sui. Hō: q.
Abūm fornicationis cum effectu accipien-
dū est: ar. de pe. di. i. hec autē vba. A Idē
in sū. con. eo. n. q. 5.

Ux vir teneat vxores adulterā dimit-
tere. R.ideo fm. Pe. Si fornicatio est oc-
cultā nec pōt pbari nō dimittere. Si vō
est manifesta distinguēdū est: q. si nō ē leu-
ta nec speratur correctio non licet retinere:
ne videat peccato plenire. Si vero spera-
tur correctio licet vxorem retinere: q. et
separano ad correptionē idulta est. A Lō.
Lho. vt sū. con. eo. n. q. 6.

Ux vir mulere adulterantē possit p-
pria auctoritate dimittere. R. fm. Lho. i.
4. di. 35. Quādo viro pstat de fornicatiōe
vxoris pōt auctoritate sua eam dimittere
qm̄ ad thōū. s. debui et negādo. Hā
si cōmiseretur ei nō sōlū incurreret irregu-
laritatem sed etiā generaret sibi impedimē-
tum accusandi: vt dictum est. s. debui 7 cō-
iugale. §. 12. qui incipit: Et ruz vir teneatur.
Sed si ei debui reddat compulsus au-
ctoritate ecclie: irregularitatem incurrat
non in sibi generat p̄iudicium accusandi
Si vero loquamur quo ad copulationē
nō licet viro vxorem dimittere sine iudicio
ecclie: 7 si dimiserit d3 cogi ad recipiēdū nisi
vir incōmēt fornicatiōez pbare possit: et
fm. l. doli. n. pbat infra octo dies nō resti-
tuet: qbus clapsis si nō pbauerit plena re-

stitutio fiet: 7 sic pōt intelligi. 33. q. 2. ecclia-
stica. A al incipit historia. B Dicit etiā
l. doli. q. si adulterū sit notoria: ita q. iusti-
ficatiōi non sit locus: tunc pōt adulterā sua
auctoritate dimittere: ex de diuor. significa-
sti. 7 multo fortius debui 7 denegare. Idē
Inno. S3 addit Sui. q. si notoria sit for-
nicatio mulieris qdū ipsa nō non recedit
a viro: nec publice morat cū adultero non
pōt eam dimittere seu expellere aucto-rita-
te ppa: qd si fecerit coget eam recipere: sed
si ipsa publice moratur cū adultero non te-
netur eam maritus recipere siue eaz expul-
serit siue nō. A Idē in sū. con. eo. n. q.
7. 7. q. 2. B Similit etiā nō tenet eam re-
cipere si postq̄ illam expulerit adulterē no-
torie etiā si cum adultero nō moratur. A
Pro hoc satis vī facit ex de diuor. significa-
sti. B Et in hoc etiā cāu pōtea inuita mo-
nasterium intrare: nisi etiam ipse fuerit for-
nicatus.

In quibus casibus nō possit adultera
a viro accusari vel dimittere. R. fm. Ray.
i. 7. P̄uinus si vir p̄uicat de fornicatione.
32. q. 6. per totū: ex de diuor. significasti. 2.
li ipse p̄statur eā: ex de eo qui cog. p̄sā. vxor.
sue discretiōi. A al incipit discretiōez. B
3. est cum ipsa credebatur virum defunctum
7 nupsit aliq: quia maritus rediens teneatur
eam recipere: vt dictū ē. s. ipedimentū. 12. §. 3.
A Qui incipit: quid si vxor. B. 4. si co-
gnita fuit latenter ab aliquo quē credebatur
esse virū suū: ar. 34. q. 2. i. leciū. §. 1. sunt vī
opp̄ella. 32. q. 5. proposito. Quod intelli-
ge de vī absoluita: alit nō excusaret. 32. q. 7.
oēs causatiōes. 6. q. nō recalcitauit eā sibi p-
adulterū vel eam publice adulteratē retinet
i p̄sōtio māuali. 32. q. 1. c. 2. 7. 3. A In his
c. parum videt hoc p̄bati: sed bñ in l. de
qua stati. B. C. de adulter. l. crimine adul-
teri. 7. est si aliquis infidelis cōiugē repu-
diat: 7 illa nubat alteri: postea vir p̄uertat
ad fidē sūr mulier: tenet eā recipere: ex de di-
uor. gaudem. §. vlt. De hoc. s. ipedimen-
tū. 9. §. 5. Con. Lho. 7 Pe. in. 4. di. 35. A
Con. etiā Goff. 7 l. doli. vt i sū. con. li. 4.
litu. 12. q. 8.

Quis sit effectus accusatiōis de adul-
terio. R. fm. Ray. Effectus est q. si marit-
us probet vel illa confiteatur nec excipiat-
ur cum de aliquo. 7. casuum qui p̄tinent i p̄ce-
denti. §. absoluit a copulatione 7 seruauit q̄

et tenebat et potest ingredi religionem ea in
uita 17. q. 2. agathosa. Sed in ptinere te-
netur qd illa vixerit. Idem Tho. 2. Pe.
m. 4. di. 36. A Idem in co. co. n. q. 9. B

Quid si vir ppa auaritia dimittit ad
ultra et intrauit monasterium: nunqd pot
ab ea reuocari. Rñ. fm Guil. uidet hñ.
notasse qd si vxor publice morata sit cū ad
ultero vir eā ante sniam potest irare mona
sterium ea in: sed illa eo iuuo si pot. Sec
si nō publice moret: qz nūc non pot an sen
tentiā: et si ingressus fuerit potest reuocari.
A. s. quonqz proberur adulterium. 17. q. 2.
agathosa. Et facit qd dictū est. s. debet
cōiugale. ad si. in additōe. Et si pbetur in
piment nulla fiet reuocatio: vt pot colligi
ex dictis. s. s. 8. B

Quid si mulier adultera ingressa ē mo
nasterium: nunqd vir poterit eā reuocare.
Rñ. fm Guil. Eā reuocare pot. Max ino
cens potest ingredi: adulter vero vel adul
tera nō potest sine licētia alteri. A. Nisi
sit lata sentētia diuorij: nūc. n. idem iudici
um est de viro et muliere. s. q. vterqz altero
iuuo potest intrare religionē: qz p sniam ec
clesie vterqz ex toto renūciauit viri suo: fz
Aug. 2. in sum. con. lib. 4. ti. 22. q. 14. B
Si in est ingressa viro sciēte et nō pdicente
satis pot videri data licētia et vir tenet con
tinere. A. s. ac. 17. q. 2. agathosa. B

Quid si post latā diuorij sniaz: et post
q vir factus est sacerdos vel religionē iura
uit pster ecclia fuisse decepta: vrpnta per fal
sos testes: nunqd restituet. Rñ. fm Ray.
Enā si p:ofessione fecisset: nihilominus resti
tuet et teneretur reddere debui: nō in exi
gere posset. Sed in dicē nūc casibz si muli
er nō repetit iteri viri nō potest vir repetē
vxorē: qz p:uicauit sibi per facti ordinis
susceptiones: vel religionis ingressum. A
Idem in su. con. li. 4. ti. 19. q. 4. Et forte si
mulier peiisset diuorij nō posset reuocari
quia videt renūciasse suo viri p talē penitē
tiā fm Aug. vi p3 ex dicti proximo p:ce
dēti. s. Nisi forte ducta fuisset ex cōicia pu
tis affuisse impedimētū quod non erat: qz
errās non videtur consentire. ff. de iur. l.
om. i. l. si per erroē. B

Donec qz lata est sententia diuorij p
pter adulterium vxor: postea vir adultera
nunquid mulier poterit eā repetere. Rñ.
fm Ray. Non potest de rigore iuris. In

de tñ ex officio suo potest illā cōpellere:
ar. c. de iureiur. in a nos. c. de diuor. ex lit
teris. An. 2. i. Cor. 7. di d his q matrimo
nio iuncti sūt: p:ceptio nō ego: sed domi
nus vxorem a viro suo non discedere: qz
si discesserit manere inupta: aut viro suo re
conciliari: et vir vxorē suā nō dimittat. vii
et fm Guil. vxor de canonica equitate pot
virū repetere: qz exceptio rei iudicate eli
ditur replicatio de adulterio Idem Tho. 2. A.
2. Pe. A. Con. etiā hñ. vt in sum. cō. li.
4. ti. 22. q. 12. Et qz hec repetitio posset fieri
de equitate canonica: satis v. pbari in. c. si
gnificasti. 2. c. ex lris. c. de diuor. B.

Et vir et vxor equalit peccēt ppter ad
ulterium. Rñ. fm Pe. 23 in cā adulterij
vir et vxor ad equalia iudicantur: vt. s. di
ctum ē: qz vtriqz licitū est aliter dimittere:
nō tamē hoc est ex equali causa siue p:do:
nam vno modo mulier plus peccat: quia
peccat cōtra bonū p:olis: sed alio modo
equaliter peccat. s. p:ra bonū fidei. Et hec
est sufficiens causa dimissionis: ideo iuste li
cet vtriqz dimittere aliu. 3. mō ceteris pa
ribus plus peccat vir ppter p:dominan
tiam rōris. Idem Tho. in. 4. di. 35. A. Idem
in sum. con. co. ti. q. 11. B

Donec qz vir ppter fornicationē vxor
ris se parat est p sniam: modo vult eā recon
ciliare sibi et illa nō vult: nunqd ē cogēda.
Rñ. fm Ray. vir qui non peccauit: potest
petē cōpellē eā etiā inuitā nō obstare sniaz:
qz qd fauore meo introductū est in damnum
meū retorqueri nō dz. C. de legi. qd fauore
ar. 32. q. 1. nō erit. Idem Tho. 2. Pe. 2. Sof.
A. Nec intelligēda sūt nisi vir post sniam
fuisse fornicatus: vel nisi mulier mutasset
statum. s. ingrediendo religionē: fm Pe.
et Thom. vt in sum. confes. co. ti. q. 13. Et
facit quod dictum est. s. i. s. quid si mulier
in additione. B

Donec qz vir adulteratus est occulte:
sed vxor manifeste: nunqd pot vir illaz ac
cusare: et sine p:do dimittere. Rñ. fz Ray.
Credo qz non: qz non deficit vxor ius ex
cipiendi: sed probādi ar. 32. q. 6. p totum.
Idem Tho. 2. Sof. 2. Hosti. Si in vir egis
serpniam et vxor monita nollet agere: sed i
adulterio p:seuerare: sine peccato possz eā
per sententiā dimittere. 32. q. 1. c. 1. 2. 3. 7. 4.
Idem Sof. 2. Hosti. A. Idem in sum. cō.
co. ti. q. 15. B

Sed virū vxor adultera post pñiam
possit repellere virū ab accusatione. 8. fm
Ray. Credo qd nō pōt: qd pñia non tollit
ius accusandi in foro iudiciali. 35. dist. p. m.
31. q. 2. admonere. 6. q. 1. qui crimē. v. vidē
d. i. A. i. in pñ. B. Idē L. ho. Al. Sof.
z. Hosti. A. Idē in sū. cō. r. ii. q. 16. B.

Quid si alter cōiugū fornicetur carnā
liter z alter ipū alr: nūquid fiet cōpensatio.
8. fm Hosti. Dicas qd si accusat qd de spī
rituali fornicatione: vt de heresi: z excipiat
de carnali. s. adulterio: nihilominus pce
detur nisi conuertu voluerit: qd si cōuertit ve
lit cōpensatio habet locū. Si vero fiet accu
satio de carnali z exceptio de spiritali: ex
ceptio admittitur: z super ipaz exceptiōes
pmpius procedetur. Nec dixi ppter pe
riculū heretici siue infidelitatis. B. Idē
in sū. cō. r. ii. q. 17.

Strū ppter aliud crimē possz vxor di
mitti. 8. fm L. ho. in. 4. di. 29. Propt alia
peccata dimittit nō pōt: nec quo ad viculū:
nec quo ad actū nisi forte ad ips velut se ib
trahere a consortio vxoris per castigatiōes
eius iudicando ei solamū presentie sue.
Mā z qñ vxor prestat magnā occasionē ru
ine viro suo: tunc vir subtrahere se pōt ab
eius conuersatione. Idē Al. addēs qd nō
oz cohabitare furi aut usurario: si non vult
resipiscere: sed cessante scādalo reconcilia
ri d3. 28. q. 1. vxor. A. Et ad dictā subtra
ctionē facit illud Mat. 18. Si dexta tua
scādaligauerit te: abide eā z c. Abi dicit
gl. qd in manu z in oculo pñt fratres: vxor
es ei propinqui z filij itelligi f m eū. L. ho.
Predicāti etiā cōcor. Pe. qui dicit qd qñ
contūx per peccatū suū ē scādalo pōt di
mitti quo ad cohabitationē spālem quous
qz corugatur: ei cessāte scādalo d3 fieri re
conciliatio: vt in sū. cō. r. ii. q. 18. B. De
teria adulterij quedā hēs. s. adulterij. Itē
impedimētū. S. 2. z c.

Matrimonium. ix. qñ ali
quis petat in viz vel aliqua i vxorē
re: querit ei go qñ in hac cā pcedēdū sit.
8. fm Ray. Si mulier petat aliquē tāq vi
rū vel ep: vidēdū est virū vell agere petito
rio iudicio: vel possessorio. i. an mulier de
cat aliquē eē suū maritū: qz dicit cū ea: z pe
tit cū sibi adiudicari in mariū: quod ē age
re petitorio qñ agat de ppetate: an cū petat

sibi restitui tāq ab eo fuerit iniuste dimissa
z hoc est agere possessorio: qñ peti possel
sionē viri sui. Igitur si agat petitorio dicēs
aliquē eē virū suū z ille negat excipiendo qd il
le nō possit eē vxor ppter tale vel tale spede
mentū: prius tractabitur exceptio maritū
qz ea probata qd principalis pimitur. erit
eniz vir absoluendus: eē de ordi. cog. c. i.
A. Idē in sū. cō. li. 4. ti. 30. q. 1. B.

Quid si agat possessorio. 8. fm Ray.
Quando petiit sibi maritū restitui: ma
ritū obijciat de cōsanguinitate vel alio im
pedimēto prius d3 fieri restō mlieri qz co
gnoscat de exceptiōe maritū: eē d3 diuor.
porro. extra de resti. spo. ex pquestiōe. r. c.
lras. A. Etā si impedimētū planguinitatis
vel h^o i eē notoriū: vt in. d. c. porro. B. h^o
m fallit in quibusdam casib: in quibus re
stituio non d3 fieri. Prim^o est si obijciat
mulieri fornicatio publica z manifesta: de
q. pbaro qd sit notoria uia qd nō possint aliq
terguerlatōe celari: nō restituitur nisi ipsa
pbarer viz adulterij cōmisisse: qz tunc re
stitui d3 et si fuerit fornicata publice: extra
de diuor. significasti. Et de isto cāu vide. s.
matrimonij. S. 8. 2. q. 2. casus ē si obijci
atur planguinitas: maxime qd diuina lege
phibita sit z pbatōes offeratur incontine
ti parare: i quo casu debet recipi iuramen
tū ad caut. lā. ne. f. h^o i obiectio maliciose
fiat: z tūc fiet qd restō qñum ad cohabitā
tionē: nō m qñ ad carnis copulā: vt i. d.
c. lras: 3. casus ē si obijciatur exceptio rei
indicate. A. s. super diuor. vi in. c. cāz
de quo j. B. Mō. n. ē restō faciēda nisi p
nio de illa exceptione cognoscat: ar. eē de
offi. d. le. cām. 4. ē qñ vir petiit sibi restitui
vxorē: ipsa timet de sculna viri. Debet q
dez restitui sufficenti cautione recepta qd ei
malū non inferat: extra de resti. spolia. ex
transmissa. De qua cautione habes hic s.
s. fi. Et si ira capilli odio eā persequitur qd
merito de ipso diffidat: nec possit ei suffici
enti securitate prouideri: non solum non
debet restitui: sed ab eo potius remoueri:
vt in dicto. c. lras. Con. L. ho. z Pe. Ad
dit vltimus Ray. In omnibus alijs casib
bus credo qd mulieri virū petenti sit resti
tutio faciēda: et ep: diuimō probet se i pos
sessione fuisse z a viro spoliatā sine iuris or
dine: qz hec duo probare h3: eē de offi. del.
consultationibus. z eē qui sū. l. legi. cām

2° **I**dem in sum. cō. d. q. l. **B**

Quid si mulier p̄ba auctoritate recepit a viro et mō ipsa petit restitū: nūqd d̄z restitui. 8° fm Buil. Scd̄z quosdā nō d̄z restitui: sed fm Cū. d̄z: quod credo verū ēē: quia coipso q̄ rediens non admittitur est expulsa: vt et cadat a possessione. ff. d. ac. qui. pos. l. clā possidere. in fi. ff. de vi et vi ar. l. i. §. siue aut. Idē Ber. nōt extra de di uor. significasti. Idē Aug. nisi ipsa fuerit fornicata publice vel cum adultero publico: moxata: ar. et p̄ hac opione: ex de iure iu. tua nos. **A** idē in sū. cō. e. n. q. l. **B**

Quid si is q̄ petit t̄q̄ cōiūx negat matrimoniu. 8° fm Ray. Ille q̄ pponit h̄a. be. pbare alioqn lucubrit: extra de cā pos. et p̄pe. cū ecclesia. et extra de iure iurā. c. si.

Pone q̄ post latā ex errore diuorū iūiam vir facit et sacerdos vel religiosus: nūquid d̄z restitui vxori p̄cū. H̄es hunc casum. §. matrimoniu. 8. §. i. q. i. qui incipit: Quid si post latam iūiani. Quod si vxor i gressa ē monasteriū al non ingressura nisi q̄ credebatur diuorū fuisse celebratū: nūqd cōperta x̄tate pōt virū suū repetē. 8° fm Buil. Non: q̄ falsa cā nō impedit vō tū monachus: sicut etiam de viro dictū est supra in p̄dicto. §. 4. **A** Idē in sum. con. e. n. q. 6. **B**

Quid si religiosus vel religiosa petitur t̄q̄ coniunx et confuet matrimoniu et copulā carnalē. 8° fm Buil. In hoc casu stā dū erit confessioni: v̄puta mulieris: et restitueda erit viro petenti. Nulli. n. ex hoc sit p̄iudiciū nisi ipse nec ē credēdū eos imemores salutis sue. i. q. 7. Sanctius. Aliud tñ ēē dicēdū in rebus q̄s dedisset monasterio. Idē Ber. Inno. in glo. ex de rap. cū cām. **A**. Hosti. tñ dicit q̄ si cōstat personā oīo rēdere ad separationē matrimonij spūalis. s. religionis vel carnalis p̄ q̄d cōfuet non stabuit confessioni sue: vt ex d̄ eo qui cog. p̄san. vxor. sue. sup eo. S3 si constat q̄ nullo mō veller matrimoniu separātū stabitur p̄fessionis eius: vt in. d. c. cū cāz q̄z cuiuslibet creditur p̄ se et nō p̄o se: et q̄ in dubio tenendū ē id q̄d in p̄mo loco dictū ē. s. q̄ stetur et confessioni: vt in sū. cō. eo. n. q. 9. Sed certe nō videtur q̄ deat stari cōfessionem p̄ matrimoniu et carnalē: vt in. d. c. super eo. et nullo minus p̄ spūale: cuz sit fauor: b̄alius: vt in. c. ex publico, ex de con

uer. p̄u. nisi constaret p̄sonā ante ingressū religionis fuisse traduciā: q̄ tñ credēt sibi consenti copulā interuenisse: et iste est casus. d. c. cuz causā fm. gl. ibi. Nec mirū q̄ hoc casu ē si mulier negaret crederetur viro asserēt copulam interuenisse: extra d̄ despō. impu. continebatur. **B**

Qualit̄ seu ad quid coniunx spoliat̄ ē restituendus. 8° fm Ray. Restitui d̄bet ad oīa illa: de q̄b̄ pbauerit se spoliatū: vt gaudeat pacifica poss. sione et plena securitate. 3. q. i. reintegrāda. Sed si mulier d̄ cat se h̄re suspiciū vix ne forte eam ledat et cām x̄silem ondat ad iudicē spectat facē sibi cauēri sufficienti cautione q̄ tractabit eū bene sicut vir d̄z vxorē: et q̄ nō ledat eā in persona vel rebus et h̄o: et h̄ac cautionē p̄stabit per iuramētum. 3. q. i. de b̄ndictio **A** Ibi nihil h̄t de iuramēto. S3 glo. ibi dicit q̄ si mulier nihil allegat de suspicionē viri: sufficit nuda p̄missio. Si autēz dicat euz suspectus d̄z q̄ idonea cautio ei p̄stetur. i. fidelissimos vel pignora: vel et iuramentū si forte illud magis timeat vir. Si x̄o r̄atū sit leuita viri vt nulla cautio videatur sufficere: tunc nō est ei reddēda: s3 alii cū honeste matrone p̄mittēda: ex de resti. spo. ex t̄missa. r. c. l̄as in fi. **B** Sed si mulier nō confidit de iuramēto d̄z p̄stare cautionē pignoratitiā vel fideiussoiā sub certa pena: ar. ex vt l̄re n̄ p̄tel. qm̄ frequēt et. 3. q. 5. p̄dest. et. q. 4. si vindicta. de h̄o et h̄i. §. h̄ic. §. et circa h̄nē.

Medicus vel chirurgi

cas. P̄ceptus ē medicis. vt cuz eos ad infirmos vocari p̄igerit ipsos ante omnia moneant et inducāt q̄ vocent medicos animā: vt postq̄ fuerit infirmo d̄ spūali salute pulsā ad corporalis medicinē remediū salubat̄ p̄cedat. Sigs autēz medicor̄ h̄o: p̄stōis t̄asgressor̄ extiterit t̄a dū ab ingressu ecclesie arceat. s. p̄ iniaz f3 gl. tunc d̄ t̄asgressione h̄o: satisfecerit cōpenter. Et fm Hosti. ex quo dicit. p̄cipimus t̄asgresso mortali peccat: ex de pe. et re. cuz infirmitas. Itē in eodē. c. sub pena excoīcatis phibet medicis ne p̄ corporali salute alig suadeāt q̄d in periculum aie p̄uerat. Idē in sū. cō. li. 3. n. 34. q. 69. Abrenā additur fm Hosti. q̄ p̄ statutu d. c. cum infirmas. p̄scribi non pōt: nec

aliqua consuetudine tollitur p salute aia
rum introductum sit. **B**

Quo se hie dicitur medicus i medicina pfe
rendio. **g**o fm Inn. Diligenter attendere
debet ne illas medicinas conferat: de **q**b^o
fm arte ei non constat. **M**a si dubitatione
h3 q noceat vel si hie dicitur pferendo peccat
A etia si vehementer credat medicinam pro
futuram: si tñ cum hoc aliquid dubitationis
habet vel hie deat ne noceat fm eu. Inn.
et in sum. cō. li. 2. ti. 1. q. 35. **B** Quia in tu
nore parit tenendū est: et de homici. peti
tio. securius est enim relinquere hōies in
manu creatoris sui q̄ medicine d qua du
bitat. **I**tem etia peccat si debitas medicinas
omittat. **I**dem **H**ost. **I**

Quid si ppter defectum vel corrupti
onē aut sopificationē rex in medicina po
siturū i firmo incurrit periculū. **g**o fm Inn.
Si medicus diligentia quā debuit adhi
buit i reb eligēdis: inculpabilis erit. **I**dem
Host. **A** **I**dem in sū. con. eo. ti. q. 36. **B**

Utrū medicus teneatur poni gratis cu
rare q̄ pmittere mori. **g**o fm Ray. **M**e
dicus tenet curā et p̄siliū impedere paup
languido. **M**orē n. ligūtib^o pbat in sū
gere quā hāc curā possit excludere nō exclu
dit. **S**3. di. in pan^o. **A**bi dicit gl. q̄ medicus
poni dicitur gratis curare q̄ pmittere mo
ri non solus pauperes sed et diuites. **A**
Idem in sū. cō. eo. ti. q. 37. ad fi. fm glo. **S**3.
di. in pñ^o. **A**bi etia dicit q̄ dicitur medicus cu
rare: nō solū gratis sed etia suis impensis
et diuites qui nollet aliquid dare p̄us q̄ p
mittere cū mori: si cōualuerit repeter ex
pensas: q̄ viriliter gessit negociū ei^o. **E**t
si etia moriatur eger: pōt repeter q̄ suffic
si viriliter cepit gerere: l3 euēus nō sit secu
tus. ff. de neg. ges. sed an vltro. **N**ec pōt ei
obiecti q̄ cā pietatis fecerit sumpt^o nisi pro
pinq^o eēt infirmo: vt. C. e. alimenta. **E**t q̄
medicus pōt et dicitur facere et repeter
et si infirmo p̄buerit: sicut inuicē possu
mus extrahē de domo ruitura: et bñficiū
pferre iusto. **l**3. q. 4. ipsa pietas. **I**mmo p
sumit q̄ infirmo tanta dicēdo fuerit furio
sus. ff. de p̄di. insti. quidam. **B**

Atq̄ peccet infirmus non obediens
medico. **g**o fm Inn. **A**idetur q̄ nō: quia
medicus nec prelatu ē nec hō cuius mā
datis obedire teneatur: tñ bonu ē q̄ ei
credat tanq̄ p̄uio in arte. **A** **I**dem in

sū. con. e. ti. q. 38. **B** **M**a si infirmo scie
ter sumat cibū vel potū nocuum peccat.
A **I**dem si hoc faciat ex affectata seu im
probabili ignorantia fm eūdem Inn. vt
in sum. con. eo. ti. q. 39. **B** quia tenetur
corpus suū fm deum diligere. **P**otest
tamen dici q̄ si non crederet moriturū q̄
uis crederet inde infirmitatem augeri: nō
peccat mortaliter vel saltem non ita graui
ter. **A** .i. mortaliter vel venialiter: et plus
vel minus fm quantitatem nocumētū in q̄
ostenditur modus offensionis charitatis
contra quam illud quod agitur est p̄uio
mortalē fm omnes theologos: vt notat
Tho. scdā scdē q. 59. arti. 4. **B** **P**eccat
etiam seruientes scienter talia ministrātes
A vel etiam improbabili ignorantia: vt
in dicta. q. 39. **B** **I**n sanitate tamen quā
do quis nō tenetur viuere medicinaliter si
scienter acciperet aliquid nocuum: vnde
mo 18 vel infirmitas veniret peccaret gra
uiter. **A** **E**t fm quantitatem nocumētū
vt dictum est. **B** **C**on. **H**ost. **I**

Quid de illo qui secat vel phlebotomo
mar aliquē qui inde moritur. **g**o fm **B**ail.
Si peritus erat et adhibuit debitā diligen
tiam non tenetur in aliquo quia pot^o ca
sa q̄ eius culpa mors euēisse presumitur
ar. 13. q. 5. de occidēdis. **A** **I**dem in sum.
con. e. ti. q. 40. **B**

Quid si incidendus nō habet consue
tā dispositionem neruoz vel venarū. **A**
vel si subitus et insolitus timor vel tremor
irruit super eū: vt in sum. cō. e. ti. q. 37. vbi
hec notantur. **B** **E**t incisus a medico
moritur. **g**o fm Inn. si incisor in hoc non
errauit propter suam expertentiam: n̄ pec
cat: nec sit irregularis: tñ qñq̄ in aliquo
dubitat: potius debet dimittere q̄ incidē
Idem **H**ost. **I**

Atq̄ phyci vel chirurgici possunt ad or
dines promoueri. **g**o fm Ray. Si pe
riti erant in arte: et nihil de contingētib^o
omiserunt: et habent de hoc probabilē cō
scientiam poterunt promoueri: alr nō: eē de
eta. et quali. ad aurea. ff. de va. et exordi. co
gni. et si medicus. **A** als incipit medicus
B **I**dem Inn. **H**ost. et **S**off. **E**st tamen
consilium **H**ostien. et **S**off. q̄ promouen
di a practica medicine abstineat: et potissi
me chirurgia que adustionem vt incisiō
nem requirit: cū in nullo vacillare deat cō

Utū liceat clicis opari i medicina. **A**

Utrū liceat cunctis operari in chirurgia. 82°

Endacium ē falsa significatio

Utrū mendaciū sic peccati. Gen. omn.

Elcusatus negas x̄itatē in iudicio qñ

Explicitū sit mētiri ppter liberationē

dentur sub aliqua dissimulatione: ut Aug⁹ dicit in lib. 3. mēdanti. Et sic enā Abrahā fecit: ut hī in se. 6. Et Idē in sum. con. eo. li. q. 6. 7. facit. 22. q. 2. neq. 7. ex de vltur. in per eo. Abi dicit q. scriptura facta p. hībet p. alterius vira mentiri.

Quid de Abrahā et alijs factis veteris testamēt q. vident mentiū fuisse. Rñ. fm Tho. vbi. s. sicut Aug⁹ dicit in sacra scriptura inducūt aliquor. gesta q. exēpla per fecte xruj. d. quib⁹ nō ē etimandū eos fuisse mētos. Si qua tñ in eor. dicj appareant q. mēdacia videant: intelligēdū ē ea fī guralit. et pphēcie fuisse dicta. Abrahā tñ ut Aug⁹ dicit i. q. Scī. dicit Sārā ēē suā sororē: vītātē voluit celare et nō mēdaciū dicere. Soror. n. dī q. filia p. ius. Scī. 20. Mere soror. mea ē filia p. ius mei et non mēt me: q. s. ex pte p. ius ei aminebat. Jacob vō mystice dixit se ēē Eiau p. ius genit⁹ Ila ac: q. v3 p. ius genitū illi⁹ de iure ei debebatur. Eius autē ē hoc modo loquēdū p. ius pphēcie ad designādū mysteriū: q. v3 mī nor. p. ius. s. gēnū substitutū ērat i locū p. ius genitū. s. i locū iudicor. Quidā vō comēdant i scriptura nō ppter pfectā virtutē sed ppter qndā vītū idolē: et hoc mō Judū plaudat: nō q. mētū ē Holofernit. s. ppter affectū quē habuit ad salutē ppli. p qua piculus se exposuit: q. ius enā dicit posuit q. vba ei⁹ vītātē habet fm mysticū i tellectū. Et Idē in sum. cō. eo. ii. q. 7. B

Atq. mēdaciū obsteritū fuerit dignū aliqua remunerandē. Rñ. fm Tho. scdā scdā q. 110. Mēdaciū obsteritū pōt dupl⁹ p. ius. Alio mō q. nū ad affectū benivolēcie i iudeos: et reuerētiā dīni timoris: et sic d. b. eis remuneratio etia. Unde Hero⁹ expōit q. de⁹ edificauit illi domos spūales. Alio mō pōt p. ius. q. nū ad exteriorē actū mēdaciū quo quidē nō potuerit etia remunerandē mereri: sed forte aliquā remunerandē tpalez: cui⁹ merito non repugnat de⁹ nūtas illi⁹ mēdaciū sic cui repugnabat merito remunerandē cī ne. Et sic intelligēda sūt vba Greg. cū dicit q. benignitatē cap. me res q. eis potuit i etia vā tribui p. ius culpa mēdaciū i terrenā ē remunerandē declinata. vñ nō intelligit q. illo mēdacio mererent amittere remunerandē etia quā iā ex pcedēt affectu meruerāt. Lō. Pe. Et Idē i. sum. con.

eo. ii. q. 8. B de hīs q. p. ius aliqd. et facit: vide. j. p. ius. Et enā si iurauerit: vide. s. iurare. 6. 9. et iuramētū. i. 6. Itē q. q. mēt. f. de se: vide. s. iactātia. 6. i. 2. 2. s. ironia. 6. i. 2. 2.

Mercator. Mercator: est siue nūmularij et captores et hīs multj et diuersis scib⁹ vñt si uei emēdo: sūi i rec. p. ius o pecuniā: i quo p. ius scib⁹ facile pigrit ēē vlturā: vñ vide. j. vlturā p. ius vlturā. 3. et vlturā. 6. et vid. j. societas p. ius

Eretrix. Eretrix: dicit illicite acq. lūz Et qd d. beat vel possit inde facere: vide. s. elyna. i. 6. Item q. nō l3 donare. meretrix: vide. s. donatio. i. 6. 3

Meritum. Meritum: ac⁹ possit ēē meritorij et d. meritorij: siue bon⁹ et malus. Rñ. fm Tho. scdā scdā q. 20. Si accipiat vnus act⁹ put ē i genere moris: ipossibile est q. sit bon⁹ et malus bonitate et malicia morali. Si tñ sit vnus vnitātē nāc et nō vnitātē moris pōt ēē bon⁹ et malus. Ambulatio enī p. ius ē vnus act⁹ fm gen⁹ nature: potest tñ ptingē q. sint plures fm gen⁹ vnus moris si mutet ambulantiū volūtas. Et i. act⁹ pōt ēē pte meritorij: et p parte vno suus fm diuersitatē mētōis: ut p3 i. sū. cō. li. 3. ii. 34. q. 196. vbi hec notat. B q. ē p. ius capū moralū actū. Idē Pe. de quibusdā operib⁹ meritorij: qd et q. ius p. ius fiat deo satisfactorij habes. j. satisfactorij.

Metus. Metus: Quid sit metus. Rñ. Met⁹ ē instāq. vlturū p. ius iusta cā mētē trepidatio. ff. c. l. i. Sed nunqd est metus q. cadit in constātem vlturū. Rñ. Quadruplex ē. p. v3 metus mortis. 2. cruciatu co. p. ius: ex eo. cū dī lecti. 3. mēt⁹ stupor. 4. seruutū. ff. eo nec timorē. Et ibi addit q. idē est de metu vinculoz. s. scd⁹ metu i sanie seu vlturā iōis q. s. nō cōp. ē ē d. sub aliquo p. ius dicto: B et i. i. q. d. s. i. 2. 2. Et ibi d. q. si d. de ru ne stuprum patiatur vir vel mulier: hoc edictum locum habet: cū vlturū bonis iste metus magis q. moris esse debeat. B Lon. Tho. et Al. addendo q. non differt vlturū predicta quatuor: siā siue in p. ius nostra siue liberosum. Et hoc habetur in dicta. l. i. in fi. B Siue vlturū. De predictis quatuor sunt versus: Excusari

metus hos posse: puta qz nescis. Stupri
sive status verberis atqz nescis. **A** Idez i
sum. con. li. 4. ti. xi. q. 3. **B** Quomodo vis
vel metus impediāt in iuramentis: hēs. s. in
pedimentū. 10. Sed vtz metus excuset a p
ncipatōe excoīcati: hēs sup: a excoīcatōe.
6. §. 1. De matia etiā met⁹: hēs. j. vis.

Militia Airū sit peccatū. Rñ.
fm Al. Militia fm se
nō est illicita: sed abus⁹. Qui lz mil
tipl⁹ possit fieri: tñ in trib⁹ precipue pñstut.
p⁹ v3 in concussioe innocentum. 2. in exac
tioe imoderati salarij. 3. in exercitio imo
derato vel indebito: puta si fiat ad ostenta
tionem virum cum nocumēto aliquo vñ
sicut sunt torneamenta sive pugna singula
ris inter socios hastarū lancearū z h⁹ i.
Sunt nī quedaz exercitia eis licita: vt que
nulli sunt nociua: sicut cursationes equo
rū z versationes: ars percussēdi z defendē
di: z pñciēdi tela z h⁹ i. vnde z dauid pre
cepit vt docerēt filios isrl arcū. i. arcē sagit
tadi. 2. Reg. i. **A** Ibi hoc non videt ha
beri. sñ tamen puto qz exercitiū quo disci
tur ars bellandi sit licitū secularibus: du3
tamē fiat recta intentione z sine periculo:
et de torneā. c. i. z ad hic posita facit. c. no
li. z. c. qd culpatur. z. c. militare. 23. q. i. **B**

Miserabilis persona

Miserabiles persone fm hosti.
sunt: cecus: pauper: pupillus: vidua z h⁹ i.

Missa An quondie debeat cele
brari missa. Rñ. f3 Tho.
in. 4. di. 13. Dicendū qz fm Inno.

quinqz de causis oportet quondie celebra
ri. pma qz oportet semper medicinam pa
ratam esse contra quotidiana peccata. secū
da vt lignum vite sit semper in medio pa
radisi: tertia vt nobis semper christus vni
atur sacramentaliter: z nos ei spiritualiter.
quarta vt apud nos sit iugis memoria pas
sionis. quinta vero agno loco typici quoti
die vtamur: quem iudei ad vespertam con
uertendi esurient: fm illud ps. **A** f. 58.
B Conuertantur ad vespertam z famem
patientur. 26. **A** Idem in sum. con. l. b.
3. ti. 24. q. 128. **B**

Curum missa debeat solum dici i die.
Rñ. fm Tho. vbi. s. Communiter loquē
do debet missa dici in die z non in nocte: qz
hoc sacramentum ad tempus gratie perti

net quod per diez significatur: fm illud a
postoli: Ro. 13. Nox precessit dies autem
appropinquauit. Dies autē iudicatur non
solum ab ortu solis: sed ex quo incipiunt
orti solis signa manifesta per aliquam ae
ris illustrationem. In duabus autem no
ctibus missa decantatur propter pñuilegi
um illarum nocturnum. fm nocte natiuitatē
quando christus natus est: z in nocte re
surrectionis in pñuilegia ecclesia: vt p3 ex
oratione: Deus qui hanc sacramentaliaz no
ctem. Quis hoc temp oporteat obseruari
Et addit hic Sui. Credo qz qui sciēt ce
lebrat ante diem cū sit ptra pñuilegiū ge
nerālem ecclesie: mortalit peccat: nisi super
hoc p cpm dispenset in casu: si aliqz infir
maret ad mortem z nō possit aliter haberi
eucharistia. **A** Idem in sum. con. eo. ti.
q. 129. Glo. etiā i. c. fi. c. de pñuile. li. 6. dicit
qz cpi vincti potest celebrare ante con
suetam horam diei vel facere celebrari ex
necessitate iuneris. **B**

Qua hora debeat missa celebrari. Rñ.
fm Tho. vbi. s. Solēnis missa celebra: tio
tribus horis instituta ē fieri. s. i. tertia dieb⁹
festiuis: de cōse. di. i. nocte. In sexta dieb⁹
pñstis. In nona dieb⁹ ieiuniorū: de pñe. di.
i. solēt. Nam i missa recolit mors xpi: qz
de hora tertia crucifix⁹ ē lingua iudeorū
hora sexta manib⁹ milium: hora nona expi
rauit. Sed qñ sūt ordines pōt missa cāta
ri fm canones etiā post nonā. **A** facit de
cōse. di. i. §. in ieiunijs. **B** Vel etiā dicen
dū qz vt diligēto: fiat pparatio missa dis
fertur qñ differt potest ate prandii: z iō
qñ non ē dies ieiunij celebrat inter tertiaz
z sextā in qua hora cōter comedii: sed in
diebus ieiunij in nona. Primate autē missa
dici possunt a mane vsqz ad tertiā vel etiā
vsqz ad nonā i dieb⁹ ieiuniorum: de cōse.
di. i. necesse. **A** Idem in sum. con. in di
cta. q. 129. Et quod hic dicitur a versu: vel
etiam videtur melius cum iuribus pñal
legatis nihil videatur dici de hora sexta.
Puto etiā in talibus seruādā fore cō
suetudinem non inhi bitam: vel que nō sit
contra honestatem seu diuinam reuerenti
am: ar. di. 4. etit. z di. 12. ille aut. **B**

Quid de illis qui nondum dictis ma
tutinis celebrant. Rñ. fm Sui. mortalit
peccant: cum hoc sit contra generales z ap
probati pñuilegiū. Idē dō. Qui aures

celebrat antequam dicat p[ri]m[us] n[on] peccat mor-
talit[er] nisi sit p[ri]ma s[er]p[er]um vel statum. **A**
siue consuetudine loci s[er]m[in]e eundem. **S**uill. vt
sum. cō. eo. ii. q. 130. vbi t[er] addit: Qui autē
per negligentia p[re]termissa p[ri]ma dicit ter-
tia credo q[uod] sufficit q[uod] caute suppleat quod
dimissu[m] est: t[er] agar penitentiam de negligē-
tia.

B
Abi s[er]beat missa celebrari. **R**n. f. 3. **R**ay.
in ecclia cōsecrata si fieri p[ot]r[et] vel salte[m] in
altari cōsecrato: vel si non sit altare conse-
cratū habeat salte[m] altare puulū: de quo di-
ctū ē. s. altare. §. i. Et p[ot]r[et] etiā celebrari sub
diuio. **A** i. sub acre s[er]m[in]e glo. i. c. concedi-
mus de cōse. di. i. **V**el i t[er]o[r]ijs: vel ēt
i loco exercit[us] honest[us]: dū n[on] habeatur alta-
re: vt dictū est t[er]c. necessaria: de cōse. di. i. c.
i. circa fi. t. c. cōcedim[us]. t. c. missarū. **M**o-
ti intelligendum q[uod] liceat celebrari i mari
vel fluminibus: ne nutante nam fiat s[er]gni-
nis effusio vel sacramenti cōmotio: introi-
tus tū miss[us] p[ot]est ibi dici. **H**ec s[er]m[in]e **S**uill.
Et etiā attendendū ē q[uod] p[re]dicta s[er]uāt p[er]
missiue episcopi: vt in. c. missarum. t[er] sine
p[re]iudicio parochialis sacerdotis: vt nota-
tū est. s. altare. §. i. **A** Idem in sum. con.
eo. ii. q. 131.

B
An vno solo vel p[re]sente vel sine lumi-
ne possit missa celebrari. **R**n. f. m. **H**ostie.
Quamuis s[er]m[in]e illud q[uod] habetur de conse-
di. i. hic quoq[ue] duo debeāt ēē p[re]sentes q[uod]
sacerdoti: respōdeant in vnus sufficit: ar-
et de vbo. sig. quest. i. i. n[on]o. **M**ulier au-
tem p[re]sbytero in missa ministrare nō p[ot]est
imo nec pallas nec vites contingit: vt. s. se-
mina. §. i. **S**ine lumine v[er]o nō licet celebrare
et de cele. miss. c. vlt. **A** **I**dem in sum. con.
eo. ii. q. 133. t[er] se.

B
An sit melior missa boni sacerdotis q[uam]
mali. **R**espōdeo s[er]m[in]e **I**tho. in. 4. di. 13. de
missa possim[us] loqui dupl[ic]i: aut q[uod] ad
id q[uod] est eē iale in ca. s. co. p[er] xpi: t[er] sic quo-
cunq[ue] dicatur equali bona ē: vel q[uod] ruz ad
id q[uod] est annexu[m] sacro t[er] q[uod] i secūdariū: t[er] sic
missa boni sacerdotis melior est: q[uod] nō so-
lū h[ab]et efficaciam ex opato: sed ēt ex deuotione
celebrantis: t[er] ideo ceteris parib[us] meli[us] ē au-
dire missam boni sacerdotis. **I**dē **P**e. et
etiā **A**l. addens: q[uod] iō d[icitur] ceteris parib[us]:
q[uod] obediēcia possit cogere audire missam
mali: t[er] sic est meli[us]: q[uod] obediēcia melior est
q[uam] victima. **A** **I**dē in sū. con. eo. ii. q. 134.

B **Q**uod si in altis sit p[ri]us sacerdos an de
beat ei[us] missa audiri: h[er]es. s. clicus. 3. §. 2.
A Et ibi lat[us] in additōe. **B** Et an ab eo
sacra recipienda s[er]uāt: habes. j. ordinatus.
p[ri]mo. §. 3.

Quid si sacerdos celebras infra cano-
nem recolit se p[re]misse aliq[uod] mortale. **R**n.
s[er]m[in]e **R**ay. Credo tunc ēē viam vt penue-
at t[er] doleat q[uod] ita tarde penitet: t[er] p[ro]ponat cō-
fiteri q[uod] cito habuerit opportunitatē: t[er] sic
cōficiat t[er] sumat. **I**dem **I**tho. **P**e. t[er] **A**l. **A**
Idem i sū. con. ii. 3. n. 30. q. 10. **I**dē putare
etiā si ante canonē q[uod] nō possit sacerdos
p[re]fieri absq[ue] m[is]sā scādali seu suspensiois. p[ro]p[ter]
eandē rōne: v[er]o q[uod] i p[ri]ma d[icitur] caneri scādalo
sa p[er]t[inet] reuelatio: et de pe. t[er] c. officij. **B**

At p[ro]p[ter] liceat oio sacerdoti a celebratione
abstinē. **R**n. s[er]m[in]e **I**tho. in. 4. di. 13. **L**3 qui
dā dixerit q[uod] qui dimittit celebrationē nō
peccat nisi p[ro]p[ter] h[ab]eat v[er] ex obediēcia te-
neant: tū q[uod] vt **S**reg. dicit: **L**ū crescit dō a
et rōnes crescit donoz. iō cū sacerdoti sit
data potestas nobilissima reus negligē-
tie erit nisi illa viatur ad honorem dei t[er] ad
salutem suam t[er] aliorum viuorum t[er] mor-
tuorum: s[er]m[in]e illud **P**em. 4. **A**nnusq[ue] si
cut accepit gratiam in alterutrum illam ad-
ministratēs t[er]. **N**ū forte ex familiari istu-
ctu spiritus sancti dimitteret. **A**nde t[er] sacer-
dotibus p[re]ceptum est: **H**oc facite in meā
commemorationem. **I**dem **I**tho. in. 3. p[er]
te. q. 32. t[er] addit q[uod] celebrare tenetur saltem
in p[re]cipuis festiuitatibus: t[er] maxime etiā
in illis diebus in quibus fideles commu-
care consueverunt. **A** **I**dem in sum. con.
li. 3. n. 24. q. 125.

B
An liceat vni plures missas celebrare
in die. **R**n. s[er]m[in]e **R**ay. **N**on licet. **N**ā t[er] val-
de felix est qui vnam digne celebrat: et de
cele. miss. t[er] referente. t[er] c. consuluisti. t[er] de cō-
se. di. i. sufficit. **E**xapiuntur isti casus. **A**n-
in die natiuitatis domini in quo p[ot]est cā-
tare tres. **A**lius si necesse fuerit vnam mis-
sam dicere de die t[er] aliam pro defunctis:
nec distingo sine defunctis sit p[re]sens si
uenon. **A** q[uod] in dicto. c. sufficit vbi hoc
dicitur: non distinguitur. **B** nisi sit con-
tra consuetudinē loci approbatā vel con-
stitutionē. **T**ertū est. p[ro]pter necessitatē pere-
grinorum cōmencium t[er] infirmoz: t[er] forte
p[ro]pter necessitatē nuptiaz. **A** **A**bi t[er] p[ri]us
laberetur: vt in sum. consel. eo. ii. q. 136. vbi

hec notatur. **B** Et ppter alios predicto-
rum non celebrat ultra duas: nec i pama su-
mat pfusionem: vt. s. eucharistia. 3. s. i. Con.
Hosti. et addit casus. s. qm pp raritatem clerici
corps paupiat ecclesiarum due ecclesie pmedat
vni. **A** Idem in dicto. q. 126. et in dicto. c.
sufficit. subdit: Qui xpo p pecunijs aut adu-
lationibus sclarum vna die presumit ples fa-
cere missas si estimo euade danandem. **B**
Atqz debeat celebrari p paruulis d fun-
ctis. s. fm Tho. in. 4. di. 13. Pro paruulis
baptizatis missarum solennia celebrant: no qz
eis psumt ad remissionem alicuius culpe: vel
augmentum glorie: sed ppter alias rationes: n p-
pter solam viuorum: tum ad ostendendum paru-
los ad unitatem corporis mystici pertinere: du
idez modus exequiarum seruatur in ipso et alijs
tum ad comedandum redemptiois mysteriorum: qd
in hoc sacro commemorat: p qd paruuli sine
pprio merito salutem eternam consequuntur. **A**
Idem in su. co. eo. ii. q. 127. **B**

Quid si omittat aliquid de his q ad ritum
celebrationis pnt. Rn. fm Tho. et Al. et
oēs theologos: Quilibet omittens aliquid
tale: puta tps debitu altare vestes et huius-
modi cōsecrat si est ordinatus et assue in-
tentione et debita materia et forma: sed grauissime
peccat si sciet hoc faciat. **A** Idem in su.
con. eo. ii. q. 135. **B**

Atqz hymnus angelicus. s. gloria in excel-
sis deo: vel credo: debebat decantari quando
missa de bna virgine et de spu sancto vel de
cruce celebratur in pfestis diebus. Rndeo hz
Ray. Non dicitur ppa pfatio decatur: et
de cele. miss. cōsiliu. S3 huic iuri in multis lo-
cis ppter tria pfuetudine derogatum est: ma-
xime in sabbato: qz quodammodo dies solē-
nis est deputatus bne xgini. **A** Hoc vltimū
dictum fuit glo. Ray. Hosti. quoqz dicit:
In talibus deuota pfuetudine no reproba-
tur. vt in su. con. eo. ii. q. 126. ad fi. **B**

Atqz quilibet teneat audire missam. s.
hz Hosti. Die dñico glibet teneat ex pcepto
audire missam et tota: ita q accipiat bndictio-
nem sacerdotis: vt de psc. di. i. missas. et c. se. et
c. oēs fideles. nisi excusent magna neces-
sitate vt not in dicto. c. missas. **A** In glo. q
ibi loquitur tam de pcepto qz de pfuetudine
B Qui aut die solēni ptermisso ecclesie
puectum ad spectacula vadit d3 excusari: d
psc. di. i. qui dic. Et no q diebus dñicis et
festiuis interrogandum est p parochian alter.

us ibi sit qd cōcepto pprio facere dote audi-
re ibi velit: et si inuenus fuerit statim ab ecclesia
eiciatur: et de poch. c. 2. **A** Et ibi no. gl.
q hoc no obtinet qm no sit ex tempore s3
ex iusta causa. Et idem qd in hoc. s. notatur in su.
co. eo. ii. q. 130. **B**

Atqz ppter missam peculiarem vt de aliquo
sacro: vel alia debeat qd dimittit qn audiat
missam ppriam illi diei. **A** missa peculi-
aris id est qd missa spāl d aliquo scō hz Ray.
et in su. co. eo. ii. q. 126. id p alia missa potest
ligi d trinitate vel p defunctis: vel sibi: vt i. c.
2. et de cele. miss. **B** Rn. hz Guil. Si dies
hnt ppriam missam quā et quis al audire teneat
no d3 dimitti ppter alia: et de cele. miss. c.
2. S3 q quidā laicorū oī die volūt missam de
trinitate et de scō. Michaele: et huiusmodi: non de-
beant huiusmodi facere nisi suis diebus: vt i p allegato. c.
1. 2. Et ibi p3 q tū p viuīs qz p mortuis
vilius missa q possit dici est missa de die: et
q etia in diebus pfestis ppter missas pecu-
liares seu votiuas vel etia mortuorū no d3
derogari nisse de die: vñ et de laicis pfatas
missas requirunt ibi d3: Si voluerit vt sibi
nisse cantentur de eodē die missas audiat
p salute viuorū et et mortuorū. Bene tū puro
q dicte nisse votiuas: p defunctis possunt
dici i diebus pfestis si no derogat ex huiusmodi nul-
se de die: vt in dicto. c. 2. Existio aut aliquos
circa p dicta ex pfuetu die excusari qm v: gēf
rōnabvli necessitate: et n al: vt in. c. fi. et de
psue. **B** De oblationibus q admittit fuit huius-
modi. Oblatio. Et ibi et. s. si cōfessor: possit re-
cipe pecuniam p missis quas in pnia inuenerit.
Alia alia circa mām missę pnt colligi su-
pra eucharistia 3. p totū: et facit etia. j. sus-
fragiū. **A** Aduertendum q etia sacerdos cū
dicit missam d3 stare capite discooperto: vt i. c.
nullus. de consecra. dis. i. vbi dicitur: Mul-
lus epus aut pso p seu diaconus ad celebran-
da missas solennia psumat cū baculo itra-
re aut velato capite altari dei assistere: qm
et apls. phibz viros velato capite in ecclesia
orare. Et si teneat psumpserit cōione puef.
Item q ad euāgelium d3 statim deuote et non
sedendo: vt i. c. aplica. ca. di. vbi d3: Aplica
auctoritate mādā: dñi sancta euāgelia
in ecclesia legūt: vt sacerdotes et ceteri oēs uo
sedentes s3 venerabiliter curui et in specu
euāgelij stantes dominica verba intente
audiant et fideliter adorent. i. venerantur
fm glo. **B**

Mollities dupliciter

di. Ano^o ē spēs luxurie et peccati d^o naturā: de quo s. luxuria. § i i si Alio mō put est d^ouū vitio pertinacie et tūm p^oseuerācie: d^o e q^o b^o trib^o qd sint Tho. scda scde. q. 138. māifestat sic. Sicut Psidor^o dicit in li. cymol. Pertinax d^o q^o ē p^ouidēter tenēs q^o ad oia tenax Et h^o etiā d^o p^oinax eo q^o in p^oposito suo ad victoriā p^oseuerat. Et tales p^ohs. et ehi. vocat fortis snie et p^orope scēten tie: q^o s. durant in p^opa sententia plus q^o 3. Mollis aut min^o q^o 3: q^o a bono de facili recedit: et nō p^oseuerat p^opter aliq^o difficultia et p^opter tristitias aliq^os causatas ex defectu dilectatōis: vt dicit p^ohs. Perseuerās aut tenet se in p^opa snia fm q^o 3. Unde p^o3 q^o p^oseuerās laudat sicut i medio existens: p^oerit nax autem vituperatur fm excessum: moll aut fm defectū. B

Monachus. ch^o possit fieri canonicus scolaris. Rñ. fm l^o d^osti. Et q^odam dixerint q^o sic: dicēdū tū cū Jo. q^o nō: q^o nō ē arādū cū boue et asino Nec hoies diuerse p^osessionis d^obēt sic esse fili: cū de elec. cū cāz q^o i^oer p^obyre. Et Idē i sū. cō. li. i. ti. 7. q. 44. B

Et possit fieri canōic^o reglaris. Rñ. fm Tho. scda scde q. 189. Atq^o religio s. monachoz et canonicoz regulariū ordi^o natur ad opa vite p^oceptatue: int q^o p^oapue sunt ea q^o agunt i diuini ministerijs ad q^o ordinat^o directe ordo canonicoz regulariū qbus p^o se p^operit q^o sint clerici religiosi. Et religioni monachoz non p^o se p^operit q^o sint clerici: vt h^octur. 16. q. 1. alia cā. Et iō q^ouis ordo monachoz sit artois obseruatiue: tū si monachi eccl^o laici licet eis trāsire ad ordi^o dūe canonicoz regulariū: nō aut e^o: vt i9 q. 3. mandam^o. Et si monachi sint elici sacris ministerijs obsequentes habēt id qd est canonicoz regulariū et cū maiori aruitudine: et iō licitū erit trāsire de ordine canonicoz regulariū ad ordinē monachoz p^octi^o ta tū licēua supioris: et nō e^o 19. q. 3. statui mus.

Et liceat mōacho hīe locū i diuersis mōasterijs. Rñdeo: Nullo mō licet: extra de relig. do. c. fi.

Et monacho possit p^omitti regimen ecclie scolaris. Rñ. f3 l^o d^osti. Dic cū Aug.

Ber. et Sol. Et alij alij dixerint: vt p3 i sū. con. li. 3. ti. 28. q. 2. vbi h^oec notant. B q^o monachus pōt ab e^o p^ofici i ecclia scolaris cū consensu abbatis. § 5. d^ol. c. 1. r. 2. 16. q. 1. sic viue. r. c. se. Et itelligas dictū de eccl^ol^o q^o ad monachos pleno iure nō p^ont: i qui bus sine auctoritate e^o nō possūt monachos curā cōminere nec monachū p^ontare i iure e^o. Et sic itellige. 16. q. 1. p. 10. c. de capel. mo. c. 1. Et voluntate e^o hoc fieri pōt. Et si e^o velit et abbas nō: h^oes s. abbas. § p^ol^o. In eccl^ol^o aut q^o ad mōachos p^ontet micro iure sufficit sola auctoritas abbatis et p^ouēns. 16. q. 2. v^ois. vel etiā solus abbas si ad ipm pertinet ecclie p^ou^ois.

Et vt monach^o: vt dictū est ecclie p^ofect^o possit eē sine socio monacho. l^o d^osti. tenet q^o sic. Inno. q^o nō. Atq^o h3 motuū eē de sta. mo. q^o de timore. iō dicēdū videtur sicut in dco c. d^o. de canonico regulari q^o d3 hīe locū si cōmode pōt fieri: et hoc meli^o et iur^o. Et si vō cōmode nō pōt fieri teneq^o l^o d^osti dicit. Et Idē p^ocludit An. de bu. i dco c. q^o de timore. vbi plene tractat d^o hac mā. B

Et huiusmōdi monach^o q^o fac^o ē rector alicui^o ecclie scolaris teneat ad statuta sui ordinis. Rñdeo fm l^o d^osti. Si talis ecclia pleno iure p^ontet ad monachos p^ofat^o tus monachus in ea remanet subiect^o abbat^o: et seruabit oia sicut p^ous p^oter tria: s. ieiuniū silētiū et vigiliās: q^o cōmode fua ri nō pōt in ecclia scolaris: ar. 43. d^o. sit rector et 16. q. 1. nemo pōt. Si vō ecclia nō p^ontet ad monachos: sed ad e^os: tunc mōach^o institut^o a trib^o substantialib^o nō absoluit simpli^o: nam et p^ouētiā fuare tenet. Ab obedienā abbatis absoluit qd ē s. impio e^o subijcit q^o decetero erit abbas suus. Et palia dispēlabit rōne p^ouisse administratōis. Et si h3 locū monachū nō excusatur ab e^o carnū: eē de sta. mo. q^o de timore. nisi sit infirm^o: de p^ole di. s. carnē. vel nisi imperāte e^o q^o abbas suus ē. Si aut locū nō h^oet pōt se hīs cū quibus viuit p^oformare. 41. d^o. q^o s. c. de sta. mo. recolentes. § 1. In oī tū cāu hūmū deferre d3: nec pōt temerarie d^o mure: alij eēt excōicari^o: vt. s. excōicatio. 1. § 3. v. 13. Et si fiat e^o ad qd teneat: vt de j. religio. 1. § 16. q^o i^ocipit: Et religiosus factus e^os. et s. se Et Idē quod i hoc. §. notat in sūm. con. eo. ti. q. 3. Dñs ēt Ano.

de bu. in dicto. c. q. dei timore. dicit q. monachus factus curat? absolutur ab officio monachali: q. d. se pformare officio clericorum secularium. 41. di. q. 98. B

Et ex contractu monachi obliget abbas vel monasterium. Rñ. f. 3. Inno. Si monacho commissa est administratio abbas et conventus tantum obligantur conventui administratio se extendit. Si vero non habet administratiōem obligat monachos: sed non tenet solvere: q. non habet unde: ex de soluti. dardus. A. L. 6. Hosti. ut in su. con. co. ti. q. 26. B

Sed quid de obligandis? siue pmissis omnibus ab aliquo factis monacho vel abbati: nunquid accipiunt monasterio. Rñ. f. 3. Inno. et Hosti. Ex ptractibus minus cum monacho vel abbate obligatur quod monasterio: quod potest monachos monasterio actione accipere: non tamen potest obligare monasterium: ar. i. Insi. de auct. m. i. pñ. Et quis abbas siue monasterium possit agere non tenet videre nisi de eo quod ad ipsum pertinet. Et si ois ptractus prohibetur sit monasterio nisi imperante abbate: ut. 12. q. 1. si dicans. 2. 16. q. 1. si non nulli. 2. c. de pñitum hoc intelligitur in conventui monasterium obligaretur Sed obligatio aliter ad monasterium potest per monachum acquiri. Si licet et possessio etiam per monachum fugiunt. ff. de acq. pos. l. i. A. Idem in su. con. co. ti. q. 28. B

Quid si res ablatas monacho. Rñ. fm Inno. et Hosti. Si res erat monasterii vel et alterius: et monasterium ad restitutionem tenebat: tunc ager monasterium. Si vero non erat eius: nec de eis tenebat monasterium: tunc ager ille qui dominus est rerum: ita tamen quod si tales res erant depositae apud monachum: et abbas videt eas subtrahi: et facile esset abbati eas literare. satis credit Inno. quod abbas teneat de positi solidum. propter dolum. Sed si non videt: nec prohibere potuit non tenetur si monachus eas abstulisset: quod non est obligatus ex eius maleficio: ut in se. §. dicit. A. Idem in sum. co. co. ti. q. 29. ubi et a. d. Hosti. in de pñi casu dicit quod si abbas videndo res auferri: et non prohibendo peccat: non tamen credit quod propter hoc ipse vel monasterium obliget: ex quo fuerunt tamen peius persona monachi: et non penes monasterium immoderate: ex de depo. c. 1. B

Quid de maleficio commisso per monachum vel abbatem. Rñ. fm Inno. et Hosti. Non tenet monasterium: quod delictum persone non debet reatui dare in domini ecclesie: ex de re. m. delictum li.

6. nisi conventui ad monasterium pervenisset: et in utilitate ipsum fuisset: ar. 10. q. 2. hoc ius. A. Idem in su. co. co. ti. q. 27. B De ingressu monasterii huiusmodi. §. fugio. 2. 2. 3. §. i. novum 2. §. vñ. 4. §. i. d. monachum conventui ad obedientiam. §. obedientia. 4. §. i. d. conventui ad fugionem. §. religio per totum. De monacho apostata. §. apostasia. 5.

Monialis. In monasterio monachum non debet recipi nisi que possit de pñitibus monasterii absque penuria sustentari: aliter nulla esset receptio: ex de sta. regu. periculo li. 6.

Omnis monialis debet manere sub perpetua monasterii clausura: nisi per tali tantum morbo quod non possit cum alijs absque gravi periculo suae scandalo morari: ex de sta. regu. periculo li. 6.

Qui abbatissa vel priorissa debet alicui tempore dñi occasione alicui feudi facere hominibus vel prestare fidelitatis iuramentum: nisi possit facere apud ipsum quod per procuratorem prestat: potest exire cum honesta et decet societate: et prestat iuramento et vestigio debet reverti: ita quod si fraudem residere nihil fiat: ut in dicto. c. periculo fo. de statu regu. li. 6.

Domini temporales non debent abbatissas priorissas et alias moniales habentes officia monasteriorum pñitibus lingere coram eis: ne oporteat illas euagare per statum edis procuratoribus. A. Inter allegato non sic debet: sed quod ipsi domini pñitibus eas per procuratorem in suis curijs lingere: et non cogant eas quod per se lingere: ne pro constituendis procuratoribus: vel alijs huiusmodi eas oporteat euagari: cum sit iuri contrarium quod mulieres presertim religiose per seipsas lingere cogantur. B. Et si ipsi domini contra fecerit per suos ordinarios compellantur A. si censura ecclesiastica: ut in tex. qui sequitur. B. ut in de co. c. periculo.

Inuigilant episcopi prelati et alij quod negocia et causas monialium. A. si quis moniales ipse habent agere coram ipsis vel in curijs eorum: ut in dicto. c. periculo. B. faciant coram ipsis fieri tractari per procuratorem eorum siue sunt homagium vel fidelitatis iuramenta: vel quicquid aliud: ut in dicto. c. periculo.

Prelati tenentur ex precepto in omnibus monasterijs monialium etiam exemptis

puidere de clausura expensis monasterij:
vel de elemosinis fidelium. Idem precipi
pitur abbatibus et alijs inferioribus prela
tis quo ad monasteria sibi subiecta: vt in di
cto. c. periculoso. Item earum monaste
ria etiam exempta visitari debent supra ex
emptus. §. si. Item nulli inhoneste nec eti
am honeste persone debet patere accessus
vel ingressus ad moniales: nisi ex rationa
bili et manifesta causa: et de illius ad quem
pertinet licentia speciali: vt in dicto. c.

A. i. periculoso. **B**. De electione que fie
ri habet per moniales habes supra cetero
.i. §. vlt. Ad matriciam monialium potest
pertinere quid possit super eas abbatissa:
vide. §. abbatissa. Item quid prohibea
tur monialibus et ceteris feminis. §. femina.

Mortuus De his qui impe
diunt sepulturam
mortui: vel funeri vel mouenti in
furiantur: vide. j. sepultura. i. §. si.

Atrū liceat spoliarē mortuos. gen. Nō
licet: imo tales sū leges grauissimē puni
tur. ff. de sepul. vi. l. 3. §. aduersus eos. Mā
et pphs. 4. et pphs. spoliatōres mortuorū la
tronū anumerat. Si mortuū suscitaretur
q̄ sacramēta esset ab eo iteranda: vide. j. sa
cramētū. §. 5. De materia mortuorū habes
.j. resuscitatus. 2. j. suffragium.

Mulier Ad mulieres siue femi
ne multa non possunt fa
cere nec etiā contra eas fieri: hēs
supra femina. Et de monialibus. §. monia
lis. et de mulierum ornatu. j. ornatu.

Multitudo Quid fiet cū pre
cat multitudo: vi
de supra correctio p̄uio. §. finali.

Munus Triplex est genus mu
neris. Unde greg. sup
per illud Eia. 33. Qui exciuit ma
nus suas ab omni munere dicit: Ad aut ē
munus a manu: aut ab obsequio: aut a lin
gua. Munus a manu est pecunia. Et noīe
pecunie intelligitur omnis res tēporalis si
ue mobilis siue immobilis. i. q. 3. per totum.
Munus ab obsequio ē seruitus indebite ipen
sa. Munus a lingua est fauor: i. q. 1. sūt nō
nulli. De 2. plenū habetur. j. simonia p.
§. 14. qui incipit: Atq̄ mun⁹ ab obsequio.

Atrū liceat per mūnera ad fidē trahere
infideles. gen. fm Ray. Infideles ad fidez
trahi possunt p̄missionib⁹ et munerib⁹: ar.

23. q. 4. debet hō. 2. q. 7. q̄ aut. dis. 45. qui
sincera. et etiā per grauiorem exactionē p̄ca
sionū in principio locacionis. Mans postea
non liceret. 23. q. 6. iam vero. Si addit hic
Sul. q̄ non ideo danda sunt munera. i. p
pter fidē recipiendā ex pacto: s̄ si velleit ba
ptizari nisi tinerent paupertatē inter xpia
nos possint eis dari vel p̄mū. Item pos
set christianus infideli dare non propter fi
dē recipiendam: sed propter beniuolen
tiam captandam: vt sic facilius cum cōuer
tere possit: et huiusmodi. Ad hoc fac supra
iudex 3. §. primo.

Atrū aut liceat per mūnera attrahere ad
religionē: vide supra religio 2. §. 2. **A**
Et vtrum iudici liceat recipere mūnera a p
ribus: vide. §. iudex p. §. 4. **B**

Mutilare. Atrū liceat aliquē
mutilare: habes su
pra homicidium p̄mo. §. si. Sili
an liceat mutilare seipsum: hēs. §. homicidiū
§. si. Et de mutilatis siue a se siue ab alio
vide. j. vitatus corpore §. 2.

Mutuū dicitur quia de meo
fit tuum. **A** et obli
garis ad reddendū tantundē i ge
nere suo: et consistit in his q̄ dantur ad nume
rum pondus vel mēsurā: vt. l. 2. ff. si cer. p̄.
Et dō dari mutū nihil inde sperādo vltra
sortem: aliter esset vsura: vñ vide multa circa
hoc. j. vsura per totum.

Naufragus Quicquid ex
naufragio ac
cipitur siue de ipsa nauī: siue de
mari: siue de lutoze restitueudū
est. ff. eo. l. si quis ex nauigio: aliter nulla
consuetudine statuto vel p̄cepto excusaf
quis: quia furtum committitur. ff. de acq.
re. do. l. qua ratione. in fi. C. de furtis. l. me
uni. Quin etiam fm leges si peratur infra
annum condemnabitur ad restituendum
quadruplum: sed post annum in simplum
vt in predicta. l. meuni. 2. ff. eodem. l. 1. fm
etiam canones sius qui accepit res nau
fragorū etiā esset ep̄s vel p̄clatus aut cleri
cus dō deponi: extra de accu. cum dilecti p.
Laicus vero nisi satisfecerit dō excōicari: i
mo excōicatus ē: ex de rap. excōicatio. **A**
Et ibi p̄ q̄ hec excōicatio cōprehēdit etiā
clericos: cū tex. indistincte loquatur. **B**
Hoc intelligas nisi sint talia nauigia que
piraticam. tyrannidem exercent: vel lin

inimica nomini christiano vel principi. C. de
fur. in auc. nauigia. Et ibi p3 q p d an
tes naufragos: seu usurpantes deperdua
ex naufragio debet omnia bonorum publi
catione multari. Et omnia etiam p d i c t a n o
tantum sum. con. li. 2. n. 5. q. 27. B

Quid si dñi terrarum componant cum nautis
aliquo ab eis receptio p eo q securat eos
q si naufragant uibul: accipiet vel accipi p
nutient ab eis. Rñ. fm. Sui. Lū al' debe
ret hoc grati facere nō l3 aliqd ista de cā re
cipe ab eis. A Et acceptū debz restitui:
cū naute pensionē huiusmodi nō constitue
runt simplr: et absolute sponte: sed ne dete
riora sustineret fm cū. Sui. et in sū. con.
eo. ti. q. 28. vbi etiam p3 q id qd sequitur
nō uidet dictū Sui. B Alii sicut u quī
busdā locis pstant q qāq accipit aliqd
de ipso mari debeat inde certā moderatā
portionē habere. B i eni statuti sūt i fauo
rem naufragor: ad hoc q homines magi
studeat pquire res ipas et premient d la
bore suo. A Tale statuti seu cōsa etudo
uidet omnino nil valere: cū penitus tollat
p auc. nauigia. C. de furt. et c. ex cōcātiōi
eē de rap. Alii et s. in principio bene dicat q
in hoc cāu nulla cōsuetudine statuto vel p
cepto q exculatur. B

Negligentia. Atz sit pecca
tum mortale
Rñ. fm. Tho. scda scda. q. 54. Du
pliciter pōt eē mortale. p mō ex pte ei qd
pternitū per negligentia. Qd quidē si sit
de necessitate salutis siue sit actus siue circun
stantia erit peccatū mortale. Alio mō ex p
te cause. Si. n. voluntas intātum sit renū
sa circa ea q sūt dei ut totalitā charitate di
deficiat: tal negligentia ē peccatū mortale.
Et hoc pcpue ptungit qñ negligentia sequi
tur ex pte pti: aliqñ si negligentia cōfigat
in pternitū hōe alicui actus ut circūstantie
que nō sit de necessitate salutis: nec hoc fiat
ex pte pti: sed a nō defectu seruoris q impe
ditur interdū ppter aliquod veniale: tunc
negligentia nō est mortale peccatū: sed ve
nale. A Idē in sum. cō. li. 3. ti. 33. q. 230.
B De negligentia iudicis laici et quō sup
pleat p iudice ecclesiasticū hēs. s. uidet. 2.
q. 6. De negligentia conferendi bñficia ec
clesiastica: hēs s. beneficium. i. §. i. Et ibi
dem etiam de negligentia eligendi vī puiden
tū ecclia cathedrali vel regulari.

Negociatio. Que sunt nego
cia illicita: et que
nō. Rñ. fm. Ray. Illicita sūt q
sūt illa que sine peccatō fieri nō possūt: ut vlu
ra sumonia: furta et adulteria: et hī. Et sūt
hec omnibz pphibua. i. q. 4. nec hoc quo
q. i. q. i. reperit in fi. ex d iure iur. et si xps
x. Quedā. n. pphibent qz p se ma'a sunt.
Quedā vero nō sunt illa ex iur. natura:
ut iuxta: cura et omne ex: et cū artūz me
chanicarū: ut textoric lutorie et similia: q
necessaria sūt vsui humano.

Atz negocia q de se sūt licita possunt eē il
licita. Rñ. fm. Ray. Possunt fieri illicita
multiplicat. pmo mō quidē ex cā: ut qñ fie
rēt ppter auaritiā. s. ppter iprobā cupidi
tate diuitiarū et non ad necessitate sed ad a
liū finem malum. A Quod semp est iusi
fiant ad subuersionē alicuius rōnabilis
necessitatē sue vel pximi et uō pncipali ppo
pter lucrū. ut pōt colligi ex dictis p Tho.
scda scda. q. 77. art. 4. et p dñm p de an
chorano i. c. i. de vsur. li. 6. et p ea que ha
bent in sum. cō. li. 2. n. 8. q. i. fm glo. Ray.
B Et fm hoc pphibita sunt omnibz. 47.
di. oēs. et c. sic hī. 2. ex tpe: ut si fiat dieb' se
stius i qb' ab hī opib' cessādū ē: ut s. fe
ric. §. 7. et 8. A q i caput qb'. et se. B Itē
ex tpe s. ē possūt dici iudicia i honesta q fie
rēt de nocte aut nō clara die: ex de offi. del.
cōsuluit. ff. de ori. iur. l. 2. §. et qz mgtant
3. ex psona: qz clercis et religiosis talia pph
bita sūt. 2. li. 2. Item militis deo i placat
se negocis secularibz. Hiero' di. 88. Me
gociato ē clerici et ex iope diuitē et ex igno
bili glōsū qī quādā pestem fuge: ex ne cle
vel mo. p totū. De hac matia hēs adhuc. j
§. antepit. et pti. Laici sūt illa sūt cōcessa.
di. 86. pūit. et Aug'. 88. di. Fornicari ho
minibus semper non licet. i. nunq. Nego
ciari aliquando licet: aliquando non. An
te. n. qz aliquis sit ecclesiasticus l3 ei nego
ciari: facto id ecclesiastico nō l3. 4. ex loco
qz i loco inhonesto et suspecto nō d3 qz ne
gociari seu conuersari. ff. de arbi. l. si cum
dies. §. si arbuter. Si di. in omnibus. 27. q. i
si quis sacro. Item quandoqz sunt inho
nesta ex loco ppi loci excellētiā: puta qñ i
ecclia hī fierēt qñ ē loc' negociatōis: sed
oīomus. vñ tpe dñi cecit uñ redētes et emē
tes: Math. 21. et Joh. 20. et 16. q. 8. et hoc
dixim'. A Adde q quinto negociatio

redditur illicita ex mō: vt si fiat cū mēdaci
is deceptōib⁹ ⁊ sūb⁹: vt i sū. cō. d. q. l. vbi
hxc notat fm Ray. ⁊ Hosti. ⁊ Ali.

Negocia qdā sūt q sine peccato vix fie
rī pnt: de pe. di. 5. negociū. Et grana exēpli
ponūt quinq. i. cura rei familiaris: militia
mercato: procuratio: ⁊ administratio: de pe.
di. 5. q. uas. ⁊ c. falsas. di. 15. qualis. distin.
88. pns. hxc Ray. Sed Hosti. addit dicēs
Addit sēritū q qli periculosus ē oib⁹. i. ad
uocato. Sed ⁊ septimū nō dimittas. i. epī
scopa: offiū quo nihil minus ⁊ periculo
sius si pūctioe agat. 40. di. ante oia. B
Ita duo vltima pnt sub procuratione ⁊ ad
ministratōe pphēdi: vt in sū. cō. e. u. q. 18. vbi
ē addit fm Ray. q pūctio caue ⁊ diligēt
d3 dīngere intēos talibus vt recto sine la
borēt ⁊ exerceāt officia sua. B

Alii negotiatores possint licite lucra re
cipere. q fm Sūil. Lū laborent pro oib⁹
⁊ qli cōe negotiū in mercib⁹ gerāt pnt mo
deratū lucrū accipere: de imoderato: cē
de emp. ⁊ vē. c. i. B Adoderamē aut h⁹
lucrit fm glo. Ray. ⁊ in. dca. q. 18. ad arbi
triū boni viri limitandū ē: q nō ē determi
natū qd in singulis solidis aut libris aut
marchis accipere liceat de lucro. Hosti. autē
vt ibi p3 dicit q ad hoc vt mercatores sine
oi fraude officia sua exerceāt bona fide cō
sulere ⁊ talib⁹ q de ista epī sui sciret qm
pnt lucrari in mensura bladi et vini ⁊ sūb⁹
vel qd pro libra possent vitra q emerunt
vēdere i recōpensationem labor⁹ ⁊ expēsa
rum ⁊ si sic venderent sine mendacio: ipsos
credere ē i tuto quo ad peccatū negotiari
onis: ar. cē de emp. ⁊ vē. c. i. B Di aut q hoc
nō faciūt sine periculo vix euadūt. B

Quid de artificibus qui faciūt vel ven
dūt gladios sagittas balistas aut venena et
similia. q fm Ray. Si ppter hoc faciūt vel
vēdūt vt hōies hēant talia ad abusiū: aut ē
si sciuerit vendūt illis seu donāt quos esti
māt talibus abusuros mortaliter peccāt: et
oia peccata q tūde sequūt eis imputat. xi. q
3. pceptue. 17. q. 2. si abstīnes. 5. q. 1. votum
Si at tales negotiatores dicāt se bonā in
tōnē habuisse: qz credebāt q emerēt. ppter
licitū vsū: vel si nihil super hoc cogitabant
seu ignorabāt q esset illicitū talia facere vel
vendere in oibus dictis casibus distingo
qz si ille res pnt ē viles: vt arma in bello
iusto: aurūngiū ad ornāmēta ecclesiastica

quedā ē venena ad aliqū medicinale: vt si
alia nocua qui talia vendunt i peccāt nisi
forte probabilitur dictaret sibi pscia q em
ptor rē qrit ad malū: nūc. n. n. d3 vēdē. 13. q.
5. de occidēdis. ⁊ 5. q. 5. non ois. B vel nī
si exercito alicuius artis indifferenter. i. q
pōt ē licita ⁊ illicita plures male vicerēt
qz tūc talis ars efficiūt illicita ⁊ extirpāda
ē in Chryso. super Matth. ⁊ ponit Tho.
2. 2. q. 169. art. 2. dicit: Eas solas o3 artes
vocare q nutrimento ⁊ eorū q cōtinent vi
tā nostrā sūt tributue ⁊ pstructue. Si m
operibus alicuius artē vt plures male vte
rēt qz sē se nō sint illiciti: iūt tū p offiū p
cipis de ciuitate extirpāde fm documenta
Platonis. hxc ille. B pōt intelligi vtz nī
si talis ars ēē circa rē oio necessariā: puta
tabernā: hospitā: ⁊ h⁹: qz tūc nō phibere
tur ppter necessitatem: s3 alii puidētū foret
inconuenienter accitina. 83. di. pscire. B
Si hō ille res ad nullū vsū sunt viles nisi
ad peccatū: B sicut sūt quedam venena
mouēra: ⁊ ad nullū bonū vsū vtilia: vt su
ture supflue ac supfluos canisliā: qz pced
pue faciūt hispāni dātes p factura vnu ca
misle plus in triplū vel qdruplū q valeat
tota canisliā: ⁊ similia fm cūde Ray. in ti.
de neg. secularibus. 5. sed qd. vbi p dca po
nit: B tūc indubitatē peccāt faciēdo: re
nendo: vendendo: seu donādo aliq. xi. q. 1.
c. 1. ff. de pben. ep. q sepe. 5. veneni mali. qz
flagitiole rei nec emptio nec mādātū: nec
societas valere pōt: ⁊ oia mala sequētia isti
iputabūtur: qz qui occasione dāni dat dam
nū dedisse vī ē de iniur. ⁊ dā. dā. si culpa
Lon. Tho. ⁊ Hosti.

Quid de his q faciūt vel vendūt orna
mēta mulierū aut solutares pictos aut ve
stes cū immoderata suppositate consutas
gen⁹ fm Tho. 2. 2. q. 169. qz mulieres licite
pnt se ornare: vel vt pseruēt dcentiā status sui
vel ēt aliquid superaddere vt placeant viris
suis: pns ē q artifices talū ornāmēto: u3
non peccāt in vsu talis artis: nisi forte inue
niēdo aliq curiosa ⁊ superflua. vnde Chry
so⁹ dicit super Matth. q ab arte calceari
op ⁊ textoriū multa abscidere o3. Et nī ad
luxuriā: de duxerūt necessitatē ei⁹ corrupē
tes artē male arti commiscuentes. B Sa
tis p3 per Tho. in loco allegato: q artifices
istū peccāt in qtuor ⁊ viciis fm dispositio
nē politā in. 5. pcedēt. Quid hō peccent

riū hō facti ē cū pphus ē testis ⁊ dissimula-
tiōi nō ē loc⁹. 61. dī. i. sacerdot. b⁹ i. f. c. de
coha. cle. ⁊ mu. tua. ff. de ri. nu. l. palā i. pñ.
Et hoc intelligit siue si crimē notū o nūb⁹
q sūt illo loco. s. villa vī pochia. A. Enā
si in loco nō sūt nisi decē: q. decē hoies po-
puli sātūt. 10. q. 3. vmo. fm glo. Ray. vt i
sū. con. li. 3. ri. 30. q. 15. vbi enā hēc oia notā-
tur q ⁊ hic ponūt. Et nōt gl. i. dicto. c. vmo
s. q. decē faciūt p. bē. Et glo. Ray. vbi. s.
dic q si enā pochia hēat nulle pochiāos ⁊
solū decē ex illis graues ⁊ honeste psonē scā
daligen. de focaria sacerdot. pōt dici q po-
pul⁹ scād aliqēt cū decē hoies pplm faciūt:
vt dicit⁹ ē. B⁹ gl. Ex quo p3 q illi sup quo
ē tale scādali ē purgatio indicenda: ex d co
ha. cle. ⁊ mu. tua nos. B. siue maior pñ.
A. facit. 2. q. 1. de manifesta. B. Et tale
notoriū utz subdiuidit⁹ q aliud ē notoriū
facti act⁹ durātis: vt cū qs tenet adulteram
publice i domo: siue etiā p. cubinā. Aliud ē
notoriū facti trāscū: vt cū aliqs publice ho-
mines infestet. S3 ⁊ est tñū notoriū facti p
sūpti: vt si aliqs publice hit⁹ est p filio vel
affine ⁊ h⁹ i. In notorio iuris exigit qñ
q pbatō p negantē: ex de sc. ⁊ re. iudi. sic
In notorio hō facti nō regit⁹ ordo iuris
q al enā regularit⁹ obseruādu ē: ex de iure
iur. ad nostrā 2°. Euidētiā nāq patrat sce-
leris nō idiget clamore accusato: is: extra
de accu. euidentia.

Nouitius Atz iputes. f. ante
14. annuz. A. f.
quo ad masculinū: quo vō ad femi-
nā putetas dī i. 12. 10. q. 2. puella. ⁊. s. ipu-
b. s. B. possit intrare religionē: vt sit ibi no-
uit⁹. Rñ. Tal qdēz possit offerri a parētē:
b⁹ si ipē p. sent. 10. q. 1. puelle. Et nihilomi-
nus qz cū o puerit⁹ ad p. fectā etatē. f. ad
14. annū pōt egredi. 10. q. 3. pñs. ex d regu.
cū simus. A. Et ibi hoc notat glo. B.
Qd si tal impubes p. pta volūate intrat: po-
test extrahi a p. e vel tutore. 10. q. 2. puella.
A. Et ibi addit. A. si hō annū ⁊ diē dissimu-
lādo p. sentit siue tutores siue parētēs neqz
ipse neqz ipsa mutare p. oier. diē glo. vsqz
quo puerit⁹ ad legitimā etatē. B.
Atz nouitio ingrediētī religionēz sus-
ficiat qz amigerit. 14. annū. Rñdeo: Non
sufficiat: s3 opz q p. ecerit: vt exp. hē: ex
de regu. ad nrm. inter. ⁊ glo. ⁊ c. significa-
tūm. A. lū pōt repeti vt in pcedenti dictuz

est. A. Ad predicta vī facere. c. hio q de
re. iuris li. 6.

S3 vīz sufficiat si malicia suppleat eta-
tē. Rñdeo fm Ray. Sufficit ex de regu.
postulasti. S3 hoc nullo⁹ ē vīz: sic exp. hē
nōt. 10. q. 1. i. sū. q. Et idē ponit Jo. an. de
reg. cos i cle. Qd aut. Ray. dixit q suffi-
ciebat si malicia suppleret etatē: vtrū dixit
suo tpe. s. qñ fecit sumā ⁊ currebat pō: ppi-
lano decretaliū: sed hodie d ipsa decretaliū
postulasti. vba illa subtracta sūt. A. Idē
dicit glo. in dicto. c. postulasti. B.

Qd est tps pbatōis i nouitio. Rñ.
Sic ex p. dictis p3: ē. 15°. annus. Nā cū non
possit ingredi nisi p. pto. 14. anno: vt in. 2. s.
dictū ē: legut⁹ q tūc incipiat annus pbatōis
Et hoc ēt ipm exp. hē tradit Jo. an. ex de
regu. bñficiū. li. 6. ⁊ c. is q. co. li. S3 ⁊ hoc
rōnabile ē: qz tps pbatōis dat ad pban-
dū austeritatē religionis: vt ex de regu. ad
aplicā. Int qz p. p. p. ē custodia castita-
tis: quā cōiter loquēdo nō ē apr⁹ amica p-
bare. ⁊ iō si infra dictū tps gestat⁹ fuit ha-
bit⁹: q nec scissura nec colore distinguit ab
hitu p. fessor⁹ nō ppter hoc inducit tacitā
p. fessionē. Sec⁹ si tal hūis p⁹ dictā etatē
gestat⁹ fuerit: qz p. fessionē inducit: vt i cle.
cos de regul. A. Satis p. p. dicit⁹ vī facē
c. i. i. pñ. ex de regu. li. 6. B.

Que pena sigs añ legitimū tps pba-
tiōis nouit⁹ recipiatur ad p. fessionē. Rñ.
In ordibz medicaminū illi q recipiēt in
currēt triplicē penā. pma ē qz peccarēt
mortalr eo q agūt⁹ id quod p. ceptum
ē i vīute obie ⁊ sub pena excoicatiois. scda
pena ē qz oēs q recipiūt sūt suspēti a rece-
ptione cuiuscunqz ad p. fessionēz. tertia
est qz a suis fratribz debent puniri pena
que solet infligi p. o culpis grandibus: ha-
bentur hec extra de regu. non solum li. 6.
⁊ c. constitutionem. Ille quoqz qui sic re-
cept⁹ fuit l3 seculari cē non possit: non ta-
men est alligatus ipi ordini per illam p. o-
fessionem. A. In dicto. c. nō soluz. sic dī:
In vīute obie sub pena excoicatiois distri-
ct⁹ ihibem⁹: ne añ annū pbatōis elapsū
q ē maxime in subditiū fragilitatis hūane
regulariter institutus quēqz ad p. fessio-
nem vestri ordinis seu ad renunciationēz
seculo faciendam recipere: nec constitu-
tum infra huiusmodi annum aliquatenus
impedire: quo min⁹ infra ipsuz ad aliā reli-

glonem quā maluerit trāseat. Vel nisi ma-
or tñ. 4. annis exñs pñssus fuerit tacite
vel expresse aut euidenit pñter illā vitā voluit
se mutare: qđ tñ non presumitur nisi clara
probatōe vel pñteritibus indicijis oñdatur
oio ad seculū redire: sicut de sua voluntate
pñcesserit presumat. Qđ si forte 7 rē. Et in-
telligitur quis seculo renūciare 7 vitā volu-
isse mutare: qñ bona sua distribuit paupe-
ribus: vt notat gl. 7. De. de ancha. sup. d.
c. non solū. Vbi et idē dicit Archi. addēs
idē eē sig. qñ ingredit religionē facit testifi-
cat si deberet mori 7 trāsserit oia bona sua
in heredes 7 legatarios 7 in pias cās 7 mu-
tar habitū. Et iō hba illa qđ hñt in regula
ordñis minoz: Adāt 7 vendāt rē. nō sic
accipienda sūt: vt ex his volētes ingredi re-
ligionē cogāt vel etiā inducāt ad distributi-
onē faciendā infra annū probatōis: als lo-
cū hērent pene dicti. c. nō solū. Sed vt eis
ostēdatur. qđ illud debēt agere ante profes-
sionē oio si pñssus pñmo mortu nō fecerint: et
qñ in religione debeāt viuere: vt expropa-
ti penit. iā in spālū qđ et in cōi: sicut accipi-
ex collatiōe pñssimoz docioz. B In ali-
is hō ordnibz pñssio expresse vel tacita
pōt fieri licite intra annū: 7 si fiat expresse
et seculari habitu nō mutato illi religionē
cū obligat quā pñssus ē. Si hō fiat taci-
te. i. pñssus pñssio nō mutato illi religionē
annū nō obligat illi religionē spālū sed gene-
raliter religionē: dñmō recipiet sit etans ap-
te. 7 si fuit scēs 7 volūarius: 7 si in illo ha-
bitu 7 volūtate triduo persēuerat: extra d re-
gu. constitutiōe. li. 6.

Pone qđ nouitū apte etatis fuit i aliq
religione medicatū pñ tres menses postea
exiuit: post alios tres menses reintrauit: mū
qđ pñmi tres menses debēt pputari ad annū
pbatōis. R. fm Bonicō rē doctore decre-
toz filitū Jo. an. in qđā qōne disputata: di-
cendū qđ si pñst qđ iura statuerūt annū ad
pbatōis regulares austeruatos: vt extra de
regu. ad apostolicā. Sed regularis austeri-
tas pñt maxima pñt in pñssuade cōsistit
Nā aliquis possit facili ieiunare siue absti-
nere vno die vel mense qđ forte nō possit cō-
tinuare: iō ad verā pbatōis cōtinuatiōe re-
quiri. nā alr cēt pbatō sigs vno mēse sta-
re in ordine 7 vno in seculo: 7 postea uti vñ
vno in ordine: 7 vno in seculo: 7 sic faceret
pñ annū 7 hñ. Preterea cū tex. indefinue

loqñ: dicēdo austeritates: vnūuersalr ip̄sas
pñssuade: vt notat pñ. de re. iur. in rubi-
ca. A facit cñ de deci. ad audiētiā. B
Ponam qđ qđ iurauit in ianuario 7 exiuit
in carnis pñssu: deinde reintrauit i pascha
si pñmi mēses cōputatūt ei nihil pbatuit
de quadagesima. Et ille dicā de aduētiā vt
de hñeme seu estate: in quibus anni pñbus
varie sūt religionis austeritates. Preterea
qñ iura loquūt de annali ipacio: dñ pñssu
intelligēdū ē: vt notat pñ. do. pñmi mēti. de
elec. c. i. li. 6. Et est etiā tex. c. li. 7. c. cupientes
scētū. Ad hoc ēt facit qđ notat. ff. de his
qui no. in fa. l. genero. ff. de diuer. 7 rep. pñ-
scip. sup. rubica. Jē qđ iura dicūt qđ que-
libet pñssuatio ita impeditur pñt pñt
qđ necesse est aliā inchoari: vt extra de pñ-
scip. auditi cū filiabus. Preterea casus
vñ legis que dicit qđ ule seruus dñ eē vetera-
nus qđ āno cōtinuo seruuit. Jile aut dñ no
uitius qđ non seruuit āno cōtinuo: vt. ff. de
pub. l. si. q. quotiē. B Nec ē qđ nō. p
Spe. in rubica de sta. regu. Nā erroze scri-
ptoris ihema eius mutatu fuit. Casus enī
speculatoris ē qñ quis integro pbatōis
anno in monasterio stetit: ante qđ professi-
onē faceret exiuit 7 postea rediit: vñ pba-
tionis annū sui ei de nouo cōcedēdus. Et re-
net qđ nō. Qui casus a nostro multum di-
uerfus ē. Et qđ Spe. talē casum pñssuadu
pñssu r. pñssu: qđ dicit ipsam qōnem esse
Bar. bñ. in venerabilibus. Pñt alr
quē tractatū fore. B Et etiā ei hba in re-
spondēdo scribit: cū tamē ibi Bar. nihil d
nostro casu: sed nūc de dicto loquat. 2. qđ
ipse Spe. probat solutiōē illā per. c. frater
natus. 34. di. Qđ. c. de nostro casu nihil
pñssu dicit.

Alr qđ vult intrare religionē vt sit ibi no-
uitius: in locū nō pñt ei puidere de vestibz 7
suis necessitatibus possit hac occasione tol-
lere aliter vt ibi pvideat. R. qui rem acci-
pit cuius nō est dñs male facit: qđ furtum
cōmittit. Mals aut nō sūt faciēda pñssuati-
one boni. i. q. i. nō ē putāda. l. 4. q. 5. forte.
31. q. 4. sic. 22. q. 2. pñ. Alde. j. pñssu in fi.

Alr nouitius possit eligi in pñssu. Rñ
ad abbatā vel pñssuatiōis eligi nō
pñt nisi expresse pñssus: ad cñtā hō: dñ
tñ als sit idoncus eligi pñt. A siue ecclia
cathedralis sit seculari: siue regularis: vt in
in. c. nullus de quo. j. B Et nouitius 7 jñ

expresse professus: et de elec. nullus li^o 6.
An u^o nouitius licite possit ordinari. R^o f° 3.
Ray. Nec p^omaz tonsuram nec aliquē mi
norē ordinē recipere debet donec probat^o
sit: ar. 19. q. 3. mō asterijs. hec Ray. et Sof.
S^o q^o in ipso. c. monasterijs d^o q^o expecta
dū ē p^o biennū. dicit Snil. Credo q^o ex quo
recepti sūt ad p^osessionē legitime vel hui^o p^o
p^osessionis eorū p^o hēant p^o p^oans et ordines
possint recipere. Sans con. Hosti. A^o Idē
in sū. cō l. 3. n. 4. q. 3. B^o Ad p^oueniens
nouituz excoīcat^o ē hētur s^o excoīcatio. 2.
§. 21. q. incipit. Quid si verberetur. de m^oā ē
nouituz habētur p^ola. f. religio. 2. Et si no
uit^o erat bñficiat^o qd^o fieri de bñficio: vide.
f. religio. 2. §. xi. q. incipit: Atz epi.

Nuptie. De tempore quo phi
bentur nuptie hētur
s^o impedimentū. 17. Et de pluribus
alijs q^o impediat nuptias s^o d^o n^o ē. s^o ipediū
tū. 1. cū. c. se. 3° ad nuptias p^otinēt ea q^o d^o cā
st. s^o m^oimōū p^o cū oib^o. c. ibi s^o q^o n^o b^ous.
An nuptie secunde sunt benedicende.
R^oideo fm Ray. Atz et mulier trāsiens ad
bigamiam non debet uerū a p^obytero be
nedicti: extra d^o secun. nup. vir autē. Aliet
p^obyter qui talem benedictionē celeb^o: a
uerit suspensus a bñficio et officio debz ad
sedē apostolicā mitti: extra de sc^ois nup.
c. 1. Et hoc itelligit fm Snil. et Sof. nisi de
p^ouerudine alicui^o eccle^o aliter obineret: qz
tunc posset sine periculo bñdictio uerari:
de pe. dis. 3. §. ex p^osona. A^o qz tale statutu
fore factum est ad excoīcationem p^oueniē
fm Sof. vt in sū. con. l. 3. n. 24. q. 6. B^o
Quin etiā fm Tho. i. 4. dis. 42. cum d^o q^o
sc^ode nuptie u^o debet bñdicti: intelligit qn
tā ex parte viri q^o ex p^o mulieris v^o saltem
ex p^o mulieris sūt sc^ode. Si autē h^ogo p^ohit
cū illo qui habuit aliā vxorē n^ohilominus
nuptie bñdicēt. Saluat. n. ibi aliquo mō
significatio. Con. cū hoc ver. A^o s. i. d^o cō
c. vir aut. vbi n^o hoc simpliciter tenet: 13. d^o
q^o cum aliquis ducit virginē bñdictio ista
ita f^o p^ouerudine quorū dā loco: et h^o si
papa sciāt talē p^ouerudine et tolerat: al^o n^o va
let. Sof. etiā vt p^o i. d^o cā. q. 6. d^o c^o siue mu
lier i. alio m^oimō. o bñdict^o ē: nō d^o bñdi
ctio iterari immo oio dimitti: qz vnus sine
alio bñdicti nō d^o. Dicit etiā q^o duo biga
mi p^ohentes 2° q^o nūq^o fuerūt bñdicti bñdi
ci p^ont. B^o Venubent infra ipso luctus, s^o

lex. §. 9. h. 7.

Obedientia primo

cōiter an sit virtus. R^oideo fm
Tho. sc^oda sc^ode. q. 104. Est qdē
virtus moralis: cui^o sp^oale obm ē p^oceptū
tacitū vel exp^ossum. Volūtas. n. superioris
quocūq^o modo inorescat ē quoddā tacitū
p^oceptum: et tanto videt obedientia prompti
or: quanto pl^o p^oueit p^oceptū exp^ossū.

Atz obedientia sit maxia virtutū. R^o.
fm Tho. vbi. s. Virtutes theologice. f. q^o
deo fm se inherēt sūt potiores virtutibus
moralibus: q^o aliqd terrenū cōtēnunt: vt
deo inherēat. Int^o v^ontes aut^o morales tāto
aliq^o ē potior: quāto magis aliquid p^otenit
vt deo inherēat. Sunt aut^o tria gnā bonoz
q^o hō pōt cōtēnere. p^opter deū: quoz istū
sunt exteriora bona: mediū sunt bona cor
poris: sup^oremū aut^o bona aie. Int^o q^o quodā
mō p^oceptū ē volūtas: in q^o sū. f. p^o volūta
tē hō oib^o alijs bōis vnt: et iō p^o se loquen
do laudabilior: ē obic^o v^o q^o p^o p^o deū p^otenit
p^o p^o volūtatē q^o alie v^ontes morales. p^o
p^o deū aliq^o alia p^otenit. An greg^o vlt. mo
ral. Vbi vicinus ius p^o p^oit qz p^o victimā
aliea caro p^o obia v^o volūtas p^o p^o mactat^o
A^o Hoc ē d^o cū r. i. sūptū ē. 8. q. 1. sc^o dū. B^o

Utrū subdin teneatur in oib^o suis supe
riorib^o obedire. R^oideo f^o Tho. vbi sup^o a
Dupl^o pōt cōtingē q^o subditus sup^oiori suo
nō tenet obedire. p^omo mō p^opter p^oceptū
maioris p^ontis: vni sup^o illd^o Ro. 13. Qui re
sistūt p^onti ipsi sibi dānāt^o e^oz acgrunt. dicit
glo. Si qd^o iussit curato: nūquid facien
dū ē si p^otra p^oulē iubeat. Rursus si qd^o p^oco
sul iubeat et aliud imperato: nūquid du
bitatur isto p^ocepto illi eē seruēdū: ergo si
aliud imperato: aliud d^ons iubeat cōcepto
illo obreperādū ē deo: et ad idē facit illud
act. 4. Si iustū ē vos pon^o audire q^o deū
iudicare et. dis. 8. q^o p^otra mores. xi. q. 3. q^o re
sistit. et. c. nō semp. Vbi dicit glo. q^o inferior
nō solū obedire nō d^o cū p^oceptū est in iu
stū s^o et cū inhonestū. 2° mō n^o tenet inferior
suo sup^oiori obedire si ei aliqd p^oceptat in
quo ei non subdit. Dicit. n. Seneca. 3° de
bñfi. Errat si q^o estimat seruutē i totū hō
minē descendē. ps. n. melior exceptra ē: cor
pora obnoxia sūt et ascripta d^ons suis: mē
sui est iuris. Et iō in his que p^otenēt ad iteri
orē morū volūtas hō non tenet hominē

obedire: sed in his que exterius p corp^o fi
agēda: in qbus tñ fm ea q ad mām co:pis
pñēt homo hominū obedire non tenet
sed soli deo: qz oēs hōies nā sūt pares. vñ
nō tenent fūi dñs nec filij parētibz obe
dire de mīrimomo pñendo vel xginate
seruāda: aut aliquo huiusmōi. Sed in his
que pñēt ad dispensationē actū z rez hu
manaz tenet subditus suo supiori obedire
fm rōem supioritaz: licet miles duci i his
q pñēt ad bellū: z fūus dñi i his q pñ
nēt ad fūilia opera: z filius pñi i his q per
tinent ad disciplinam vite z curam dome
sticam: z sic de alijs.

Quid si dubitat subdit^o vtz qd pñpi
tur sit p deū vel nō. Rñ. fm Ray. Debet
obedire: nisi eēt tale in quo nullo mō excu
saret ignozantia: puta p articulū fidei pce
pta vl p pñibitōes dei: vl p gnāle statutum
ecclie: alr. n. i dubijs obediēdū ē. cē de rē
on. o2. ad aures. Quin. etiā bonū sine quo
pōt eē salus dñz dimittit ppter obia. xi. q. 3.
qd ergo. A Ibi dñ: Aliquid dñ p obiaz bo
nuz qd agit intermitti. B Lon. Tho. z
Sof. A Dicj gnāliter qñcūqz subdit^o non
pōt p pñēte inqñtōez certificari dñ obe
dire z obediēdo excusari ēt si dubiet circa
pceptū dei. i. vtrum qd sibi mādāt sit con
tra dei pceptū. 23. q. 1. qd culpatur. B

Aliū obia in his q qd vult p se sit me
ritoria. Rñ. fm Tho. scda scde. q. 104. Si
id qd pñpi sit p se volūtz z absqz rōne p
cepti sicut accidit i pñeris iaz ex ppa vo
lūtate tēdit in illud z nō videt implere p
pter pceptū. Sz qñ illud qd pñpi nullo
mō ē fm se volūtū: sicut accidit in asperis:
tñ coino ē manifestū q nō implet nisi ppi
pceptū. Et iō dicit Grego^o moral. q obe
diētia q bz aliqd de suo i pñeris nulla ē
vl minor: qz. i. volūtās ppa nō vñ pñcipa
lit tēdē ad iplendū pceptū: sz ad asseqn
dū ppiū volūtū. In aduersis autē vl diffi
cilibz ē maior: qz ppiā volūtās i nihil
aliud tēdit qz i pceptū. A Pñdicta etiā
pñēt. S. q. 1. sciēdū. B Et hoc intelligēdū
ēit fm illud qd exterius apparet: fm in tu
dictū dei qui corda rumat pōt pñigē qz ēt
i pñerj obia aliqd de suo habēs nō ppi
hoc sit mun^o laudabilis. i. si ppiā volun
tas obediētiā nō mun^o deuote tendit ad iple
tionē pcepti. Lon. Ul. A De inobediē
tia habes. s. iobediētia. B

O Bedientia secundō

i. laicoz. Atz xpiani teneant seclari
b^o pñtib^o obedire. Rñ. fm Tho. vbi. s.
Dicēdū q sic. p fidez. n. xpī nō tollit ordo
iusticie: sz magi firmat. Ordo autē iusticie
requit vt iseriores suis supiorib^o obediāt:
alr. n. n possz hūanaz rez stat^o fuari. Itāc
tñ obiaz itelligē inqñtū ordo iusticie req
nit: z iō si nō hēant iustū pñcipiū sz vsur
pātū vl si iusta pñcipiāt nō tenent eis sibi dñi
obedire: nisi fore p accis ppter euitandū
scandalum vel periculum. Lon. Pe.

Atz laici teneant obedire pñag eccliaflicis
Rñ. fm Guil. Laici nō tenet obedire pñag
eccliaflicis nisi i his ad quoz obfūtiā i ba
ptismo se obligauerūt. i. vt teneāt verā fidē
i. cū opib^o: vt abrenūciēt sathāe z o. b^o p
pis z opib^o ei^o: z p pñeqs qñi ad oē pec
catū vtiādū z spūale bonū pñeqēdū. In
alijs actib^o nō subdit^o eis nisi inqñtū ad illa
pñē vl fduci pñt. A. Iō i sū cō. li. 3. t. 33.
q. 5. circa finē. Et fac. xi. q. 3. si aut vob. B

O Bedientia 3° i. clericoz. Qui
b^o z qñi tclici
teneant obedire. Rñ. Clerici p alib^o
dñis nō sūt sibiecti: nec eis obedire tenent.
Nā laici nec d clercis: nec d reb^o eccliaflicis
dispōnēdi aliqd pmissa ē facultas. 96. di.
bñ qdē. cē d pñt ecclia. Sz pñag eccliaflicis
idubitant tenent: vt pape: z oib^o iseriorib^o
pñag suis: non autē cñcis: qz sic nō valet tē
tētia nō sui iudicis: ita nec pceptū: cē d iu
di. at si clerici. 7. q. 1. qz frater.

Quid si eps mādēt sacerdoti vt excōi
cet illū quē ipse reputat inocēntē. Rñ. fm
Tho. in quolibz. Aut mādāt sacerdoti so
la denūciatio excōicatiōis: aut ipsa excōi
catio. Si denūciatio: certe tenet denūciare
ex pte epi. Si autē pñcipiat qz excōicet: tē
si ē notoriū illū eē inocēntē dñ corā episco
po illi inocēntiā allegare z pbare: z si defi
ciat i probādo debz obedire qñtūqz sci
at ei inocēntiā. A Immo hoc cāu vñ q
nō debeat obedire: sic potest colligi ex di
ctis. s. iudex. i. s. xi. i additōe. B Si p
legitime pber: nō debz obedire: sz recurre
re li oz ad supiorē potestātē. Si aut sit du
bitū obedire tenet. 23. q. 1. qd culpatur.

Aliū clic^o teneatur obedire episcopo
qui imponit ei q vadat Romam pro ne
gocijs ecclie. Rñ. fm Ray. Tenet: z nō va

let excusatio dicēis q' alij sint magis ido-
nei: q' in talib' legationib' non o'z h'ic or-
dinē fuare. ff. de lega. l. sciēdū. §. plē. Nec
etiā pōt valere excusatio fm illōst. ppter
curā rei familiaris: q' cōis vtilitas p'eterē
da ē p'uate: eē de postu. p'ela. bone. i. non
tū tenet obedire v' p'moueat negotia con-
tra scēpm: v' in dicta. l. sciēdū. §. si accusa-
tio. **A** Saceretiā. c. p'etitio. eē de iur. iur.
p'edicta etiam notant in sum. con. li. 3. t.
33. q. 12. r. lē. **B**

Pone q' ep's precipiat capellano v' i
māder alij cl'ico v' deo lib'os p'opos nepo-
ti ip'si' ep'i: v' v' tenet d' b'nficio: q' vult al-
teri p'ferre: v' aliqd huiusmodi: nūqd tene-
tur obedire. Rñ. fm Ray. Hō p'ner hoc
ad episcopū. 7. q. 1. q' fr. Et addit q' nō te-
net cl'icus ad obiam d' suis reb' dādis. In
telligas sine cā: ar. eē de cēsi. cū apl's. §. i'p'i-
bem'. 16. q. 1. p'edicator. Itē addit q' si cl'i-
cus habēs lib'os i'p'r' sit: 7 episcop' p'eci-
pit cl'ico v' cōmoder cl' co bone idolis: v' i
studio ad q's ip'sū mitti p'ficiat: tūc obedī
endū v' q' non mouet ip'sū carnalitas: sed
cōis eccl'ie vtilitas: ar. i' dicto. c. q' fr. t. 7 eē
de mag'is super specula. Et hoc itelligas
si de bonis eccl'asticis lib'is sint acq'siti: aliē
nō: eē de testa. reg'isti. 7 de iurepa. cū dile-
ctus. §. nō signatur. **A** Idem in sū. confes.
co. ti. q. 14. **B**

Al'it' cl'ic' mag' debeat obedire episco-
po suo q'z archiep'o. Rñ. f'z Ray. ep'o nī
si in q'busdā ca'ib' quos h'ēs. s. archiep's
§. 3. **A** Idem in summa. confes. co. titu.
q. 15. **B**

Obedientia iiii. f. religio-
f. 102. **A**l'it' religiosi teneant p'p'is p'elag' i' oī
bus obedir. Rñ. f'z Tho. sc'da sedē. q. 104.
Religiosi p'sitent obiam q'z nī ad regularē
obfua dā cōuerfationē fm quā p'elag' suis
subdunt: 7 iō q'z nī ad illa sola obedire te-
nent q' p'it ad regularē obfua dā p'nnē. **A**
Et ista vidēt omnia licita 7 honesta 7 pos-
sibilia q' manifeste nō trahūt eē p'p'ia pro-
fessionē etiā p' excessū: puta si p'cepit tran-
sire ad aliā religionē ēt artiorē: vel q' sub di-
t' offerat se martyrio. In talib' n. obia nō
est necessaria: l'z q'q'z possit eē p'fectōis. In
relig'is nō honestis v' necessariis. nā cū ali-
cui dat iurisd'itio seu p'tas: nīter 7 oīa illa
intelligunt p'cessa sine q' b' p'tas explicari nō

possit. ff. de iur. om. iudi. l. 2. 7 eē de offi.
die. p'terea. **P**atet aut' q' multa p'nt occur-
rere q' p'elag' videbūt opportuna ad regu-
larē obfuantia q' singuli ex subd'is diuidi-
care nō poterūt: 7 forte videbūt eis ad talē
obfuantia nō opportuna. vñ si d' eis opor-
teret p'latos rōem subd'is reddere apte in-
surgeret q'dā dubio: scrupulosa 7 inexpli-
cabil' p'plexitas ad regular' obseruatiōē 7 re-
ctū ei' status b'uerfionē. l. nō oīz. 7 l. c. ff.
de legi. Et p'p' hoc tenet subd' i' oīb' p'ce-
fag' obedire. **B** Et hec ē obia sufficiens ad
salutē. Si aut' 7 in alijs obedire voluerint
hoc p'nebit ad cumulū p'fectōis: dū nī il-
la nō sunt d' deū: aut d' p'fessionē regularē
q' talis obia eēt illicita. Sic ergo pōt obia
tripli' distigui. vna sufficiens ad salutē q' f.
obedit i' his ad que obligat. Alia p'fecta q'
obedit i' oīb' licit'. Alia iudicēta q' ē i' illi
cū obedir. Lon. p'ce. **A** Idem in sū. cō.
li. 3. ti. 33. q. 7. r. 8. **B**

Al'it' monach' teneat obedire abbati p'
cipiēti q' ster in scholis. Rñ. Sacer' l'ris i' re-
dere nō ē d' vacationē monasticā: l'z pōt
ad iuuatiū p'emplatiōis: v' 7 manifestat.
Tho. 2. 2. q. 188. Et id' abbat' p'cipiēti mo-
nacho q' ad h' i' studeat ipse obedire tenet
Itē ēt ad studiū publica pōt eēte 7 d'z si ab-
bas p'cipiat. Qum ēt line ei' mandato siue
p'cepto ire pōt: dū nī vadat d' sua l'nia 7 cō-
filito 7 p'net': al' eēt ex cōscia: eē ne d'c. vel
mo. v' p'culosa. li. 6. Et hūc casū plen' ha-
bes. s. ex cōscia. i. §. 3. x. 13. **A** 23 hoc
q'd p'rie d'ctū ē fieri possit nī expedir. nā ad
hoc q' possit mō ach' i' studio publico l'ris
sacer' itē d' duo p'cipue exigūt. p'mū v' obe-
diēcia cogat: q' ex se d'z i'p' velle i' claustro
manē. 2. v' itēno ei' nō sit ad g'ia l'z ad sa-
piētiā aspirare: q' d'ie d'ctio: **M**onach'
nō docto: l'z plangēus h'z offiū q' v' se vel
mūdum lugeat: 7 d'it' pauidus p'extolitur
aduentum. 16. q. 1. monachus. fm eundē
Tho. 7 in sum. cō. eo. ti. q. 10. Et ex his pa-
ret q' religiosus tenetur obedire circa stu-
diū: l'z nō contineatur i' regula. Et fac' ad
id' q'd p'ime dictum est. **B**

Al'it' monachus magis obedire te-
neatur abbati q'z episcopo. Rñ. f'z Ray.
Monachi sunt astricti potius obedire ab-
bati. 58. distin. ca. p'mo 7 secūdo **A** Idē
in summa. confes. co. titu. q. 15. **B** Unde
non potest ep's instituere monachum in

ecclia seculari inuito abbate: vide. §. abbas
§. plit. Et vix abbas possit prohibere monacho
subdito ne piteat episcopo: vide ibidem. §. finali.

Utrum monachus teneat obedire episcopo vo-
canti eum ad ministerium vel comitatum suum
inuito abbate. Rñ. f. 3. l. d. ost. Puto quod non:
sed hoc est solus papa quod quilibet sine elicio sine
monacho potest ad se vocare. A. Etiam ad mi-
nisterium: ut in text. de quo statim. B. 9. q. 3. p.
principaliter. Ad si presbiter abbate vocatur sit
vel etiam auctoritate papae: et ibi non potest statu-
ta sui ordinis obfuerit: p. sulo quod si potest ad clau-
strum fuerit: nec periculum suum exponat promodis
aliis. 41. dist. sic. et c. n. et c. nos. Si non potest
licentiam obtinere: nec debet obedire: ar. et d. offi.
dele. si qui. A. Idem in su. con. eo. ii. q. 20. et
se. Et intellige hoc nisi monacho manifeste in-
mineat salus periculum: nam tunc in his sic et alij
illicij non est obediendum: ut. §. in pñ. B.
Magis sunt religiosi astricti suis placis obe-
dire: quod elici clares suo episcopo. Nam religiosi
non solum renunciant omnibus temporalibus. sed etiam
prope voluntatem. i. q. 2. non dicant. et de offi. or-
quato. A. Idem in su. con. eo. ii. q. 21. f. 3. Ra.
et d. osti. Et addit quod clerici sunt magis astri-
ti obedire episcopo quam laici: ar. 71. dist. pñ. B.
c. Utrum religiosi teneant obedire episcopo
Rñ. f. 3. Bñl. In his quod non sunt deum vel or-
dinem suum tenent: salus si privilegium et statu-
tionibus eorum: et de sumo. ne dei. vñ si piperet
plato eorum vel subdito quod tunc ad papam vel regem
vel quod recipere et permissiones causas: ut visitati-
ones seu executiones testamento et filia: non te-
nent obedire: sed alios clericos possint episcopi ad
talia cogere. Sunt et plures religiosi in talibus
ex parte privilegiati. A. Idem in su. con. eo. ii.
q. 23. B. Multa quod ad obiaz puniuntur. §.
monachus. et j. religio. A. Aduertendum etiam
quod religiosi nisi sint privilegiati sic ceteri clerici
tenent petere licentiam a proprio episcopo ut possint
ordinari ab alieno: ut in su. con. eo. ii. q. 22.
Ubi et d. fm glo. Ray. Nec approbo
quod faciunt quidam quod de pueni ad pueni mittunt
fratres alterius dioecesis modicum ibi morantur
ut sic recipiant ordines ab episcopo loci: vel alia que
regulariter non nisi a proprio episcopo sunt recipien-
da. Et subdit in dicta. q. 22. Nota tamen quod ho-
die super his fratres predicatorum et minorum et mul-
ti alij sunt privilegiati. Et ad predicta facit. c. cum
nullus. et de temp. or. li. 6. Item si clericus habet
plures iudices quorum virique equaliter teneant
obedire: vel si duobus episcopis promiserit obiaz

et precipiat diuersa: fm d. osti. et in su. con. eo.
ii. q. 16. dicendum quod virique tenent obedire si po-
test: aliter obediat ei cui prius iurauit: quod pri-
mus iuramenti licentiam seruandam est: presertim cum
non possit habere nisi unum tutum: nisi forte ratione
maioris beneficii translatum intelligat. Si autem ex
sufficiencia dispensatione itulatur sit in duobus
locis et sub diuersis personis obediat ei a quo
maius beneficii habet et quod vult precipit: ar. et de
testa. cum in officiis. et c. flauus 2. in si. et d.
postu. c. si. Ad si oia equalia sunt: locus est grati-
ficatio. ff. ad syl. se. con. si quis in graui.
§. si cum ois. Nec oia loci habent in ordinariis
iudicibus. Ceterum si duo sint delegati tria aut
cui mandantes: tunc locum habet decre. et de re-
scrip. cum contingat. Ubi dicitur quod autis cui man-
datur aliquid a talibus nescit inter iudices alij
quis esse prouersus: tunc exequatur mandatum
illius quod primo mandatum: nisi ante executionem in-
notescat ei de discrepatione inter se. Recepi-
t autem trius mandata a diuersis postulet copia
litterarum ad utroque iudices directarum quas pa-
pa precipit exhiberi: et diligenter aduertat an
se de se reuocet prius vel non. Si primere
uocant per secundas obediat secundis. Sin autem
obediat prius. Sed si de his clare sibi per litteras
inspectio constare non potest: non oportet ex
equi vel illi donec per arduos inter eos
habet concertatio sopiat. Caueat tamen ne fingat
se certum vbi certum non est: aut dubitare vbi du-
bitandum non est: et hoc est l. 3. de iur. doctina
quod inter his qui mandatur se habere debeat: nisi
la tamen ei tribuit prius: ut inter delegatos aut
prius de iurisdictione debeat iudicare. Item
circa hanc materiam i. c. si. et de sen. et re iudi. sic
dicit: Duobus iudicibus diuersas suas pre-
sentibus: si ex iurisdictione ordinaria processer-
unt tenet per reo non actore sententia: nisi in cau-
sa fauore abili: puta in finemio: libertate: do-
te seu testamento: si per ipso fuerit promulgata
Si vero ex delegata potestate utraque pendet se-
tentia ex arbitrio delegantis. Ad si ex com-
promisso: neutra debet habere vigorem. B.

Oblatio. Quot si spes oblatio
mi. Rñ. tres. Prima
est donatio alie rei deo vel ecclesie facta
inter vivos. De hac dictum est. §. donatio
prior: per totum et supra ecclesia primo. §. 6. Secunda
spes oblationum est donatio cum mortuo: de qua
§. donatio 2. et hec etiam aliqui dicunt mor-
tuarii seu legatum per animam. Tertia est quotidiana
na et usualis: quam faciunt fideles ad missam

Et obligatiōes debeāt & necessitate pce
pi. Ri. fm Thpo. scdā scde. q. 86. Oblatiō
nes et sui nō habēt q. vō. utaric offerāt fm
illud Exo 25. Alib o q. offerit vl throne" acci
piet cas. Pōt nī pūgē q. aliqs teneat ad
obligatiōes qd pūrat tunc pmo qd ē pce
dēt puenio: sic cū alicu pcedat aliqs lun
dus ecclie: vt certj tpib" certas obligatiōes fa
ciat: qd in hys rōnibz cōsul. 2^a ppt pccatiōē
deputatiōē vl pmissiōē: sicut cū aliqs of
fert donatiōē int v. moos: vel relinqt i testa
mētō ecclie aliquā rē mobilē i polter sol
uendā. 3^a ppt ecclie necessitatē: puta li mi
nistri i n. sacer dotes ecclie nō habeāt vni
sustinent. S3 h addit Anno. 21. Inmo
vī pot" Post. 7 glo. Ray. vi in sū. con. co.
q. 54. 3^a qd intelligit nisi i tpi subdin p
pccat paupiatē sacerdoti subuenire nō pōt
fēt: in quo casu qrat manib' victu. 91. dist.

¶ Item debet recipi ab ecclia oblatio
iudeoꝝ. Rñ. fm̄. Duul. sim̄il. habet̄ m̄
ex vltura: ecclia nō d̄z recipere: ne videatur
p̄ccare cor̄ cōdicare. Et in hoc casu loq̄r
c. quāto de viur̄. Et i. fm̄. hanc distinctio
nē debet limitari. Jbi. n. dicit̄ q̄ iudei con
pellēti iūt ad satisfactionem eccl̄iꝝ. p̄ deci
mis oblationib⁹ debuit: quas a c̄p̄lita
tis de domib⁹ et possessionib⁹ aliꝝ per
cipe consueuerant anteq̄ ad iudeos quo
cūq̄ nullo decemissent. Vbi aut̄ aliq̄
habēt iusto titulo: potest ecclia ab eis exi
gere oblationes debitas. f. fm̄. l̄. d̄. q̄
d̄. possessiones: p̄loꝝm̄ sunt obligate ad
aliquas oblationes faciendas. p̄ septimo

Anñi facerdes possit recipere pecuniam
oblatā p multis quas in pnia iuxit. Rn. f3
Dost. Illo debz missas quas ipse iunxit ce-
lebrare: qd ipse mali ē: cē & vi. t. ho. cle. cū
ab oi. Sed vel talia nō mīguat: vel si iun-
git dicat qd ipas faciat celebrari per aliū
ut ipas qd nō per vicinū sacerdotē d quo me-
rito sit suspitio qd ille lacerdos mittet aliū
penitentē ad ipm: sed vel ipse pffesso: gratis
celebrat vel oblatū hac occasiōe paupib⁹
eroget. Qui offert aliquid reigioso loco vel
ecclie oia bona sua: niqquid intelligunt fu-
tura: aut iura et actiones. Dic. j. pign⁹. §. 4

Obligatus ad rationem
Anum illi
g obligati sunt ad rationem qui gerunt
administrationem alicuius: vt sunt curatores: p
curatores: et h'i possint ordinari. Rñ. fm
Ray. Si exerceant h'i administrationes p
p'sona seculari et nō miserabili: nō possūt p
moueri. 2i. q. 3. c. 1. 2. c. n. de cle. vel mo. c.
i. 2. Si vero exerceat p p'sona ecclesiastica:
v' ēi seculari miserabili: v' ē cec'?: paup': pu
pilli?: et vidua p n'r. p moueri si aliud nō im
pediat: dñ. q. 89. indicat. 7 di. 88. peruenit. 7
16. q. 1. monachi.

A Ibi non videtur haberi hoc. c. B. C.
de inge. ma. l. diffamari. Si vero q̄sto mo
ueat de culpa iurialis potest a moueri nō
obstare actōis reclamacionē iū his postea
p̄cedit sicut p̄us r̄ sub eodē indice. ff. de iu
di. vbi cep̄i. ff. de iurif. om. iudi. l. cū que
dā. **A** **P**redicaria intelligunt de obligat̄
rōcūis p̄uate p̄sonē: si vero republice:
de hoc dicitur in sequenti. §. **B**

Alii q sunt obligati reipublice pos-
 sint ordinari. Rñ. si sunt obligati reipublice
 ex administratione quam gesserint nõ de-
 bent pmoueri ante reddita iõcia: dñ. si.
 p̄terea. C. de epis. et cle. officiales. Secus si
 al. reipublice sunt de buozes. ff. de mu. et ho.
 l. scripto. §. de buozes. C. dñ. et cle. glos.
 emersio. Et Idez i sum. con. li. 3. n. 16. q.
 4. Et etiã p3. et i iuribz allegat q quo ad
 obligatos iõciaz reipublice nõ sũt distin-
 cto: viz mora sit qd vel nõ.

Et obligatus p iuramentum vel alio modo ad aliqd dandū vel faciendū possit ordinari. R. fm Ray. Bene potest qz remanet obligatus sicut t ante: vel pō scribendo: vel alia honesta faciedo satisfacere. Non obstat d. 53. legem. et d. 54. quicūqz qz illa intelligit ad ppetuo obligat: puta de seru: curialib⁹ et huiusmōi. Siū obligatus erat ad indecētia: puta ad ministrandum i balneis: vel i tabernis: vel ad purgandū cloacas et h⁹: inō dō ordinari donec iascerit: vel aliū equeidoneum supposuerit ad talia. Et hoc vltimū dñi a h⁹ sita mē tē. fuit glo. Ray. vi p3 i sum. con. eo. l. i. q. 5. ad fi. Et addy: Sed in trāscunt ad monasteriū hoc nō requit: hoc est: qz non obstat quia: neqz obligatōne dādi vel faciendi etiā iuramento firmata pot qz libere ad religionem trāfire: ut faciat suā satisfacciedō creditorib⁹: si pōc non faciat ex leuitate vel voluntate subrahēdi debitum sed ex charitate feruore t spūs sācū i mpiratione. Nec facit iste muniū creatorū. Excusaf. n. spiritus sācū auctoritate cui nemo resistere potest. l. 9. q. 2. due sunt. t v⁹ de regu. l. 3. vt patet in dicta. q. 5. B Et tūz obligatus ad ratiocinā pōssit ingredi religionem: regre. f. religio. 2. § 7.

O Eculta. Quomodo et qualiter
habetur. ē. correctio. 2. §. 5. Item require
j. reuelatio.

Odiū. *Utrū odios p̄ximi sit peccatū. Rñ. f3 Tho. scđ a scđe. q. 24. Debet hō in fratre odio hēre peccatum: et omne id qđ p̄tinet ad defectū dīne iusticie: sed ip̄am naturam et ḡram fr̄is nō pōt aliq̄s habere odio sine peccato. Hoc aut̄ ip̄m qđ in fratre odiūmus culpā et defectum boni p̄tinet ad fratris amorē. Eū. dez. n. rōnis est qđ veli nō bonum alicuius et qđ odiamus malū. Enī de simpliciter accipiendo odium fratris ē cum peccato i. Joh. 3. Qui odit fratrem suum homicida est. De dilectione sc̄. ne charitate qđ p̄trahatur odio p̄s. s. charitas.*

Officium ecclesie. *Multa habes de hoc supra hoc et supra.*

Oleum sanctūz siue chrisma. *In die cene p̄ episcopos triplex oleū consecratur. Prīmū et principale est sanctum chrisma. sc̄. ex oleo et balsa- mo: et cū isto benedicuntur fontes baptis- males. Itē calix et patena. Itē cōsecratur ecclesia et etiā altare. Itē puer postqđ bapti- zatus est unguitur ī vertice et in frōre. Itē unguuntur ep̄i quādo cōsecrant in capite et in manibz. Itē oēs fideles qñ recipiūt sac̄m confirmationis. Et de isto chrismate ānuatim renouādo: h̄s. s. baptismus. 2. s. 3. Scđm dicit oleū cathecuminoz siue ole- um sanctū: siue bñdictū. Et isto ungitur pu- er qđ baptizatur in pectore et in scapulas. Itē unguunt man⁹ et qđ ordinat sacerdos. Itē unguunt et ecclesia qđ altare ante chrisma- tionē et cōsecrationē. Itē unguunt reges et p̄ncipes ī brachio siue ī humero. Tertiū ē oleum infirmoꝝ quo unguunt infirmi ī mor- tis articulo. De qđ vinctioē habet. i. vinctio extrema p̄ totū. Prædicta oīa habent sum- matim: et de sacra vnc. c. vncio. et in ponti- ficali romane curie.*

Sed nūqđ possūt hec olea alio tēpore p̄secrari. Rñ. Oleum sc̄m siue chrisma in die cene dñi p̄fici d̄z: vt nō. de cōse. di. 4. oī tpe. et et de sen. exco. qm̄. li. 6. De alijs autē non iūctio prohibuit.

Quid si oleū nō cōsecratum apponat oleo p̄secrato. Rñ. Totū efficit p̄secratum et de cōse. eccle. vel aliqđ ī dubijs: sic et de aqua bñdicta dictum est. s. aqua benedicta

Et ibi de hoc ī additione. B

Opinio. *Utrū auditores diuer- soꝝ magistrōꝝ tenen- tium diuersas opiniones excusent a peccato si opiniones magistrōꝝ suoꝝ te- neant. Rñ. fm̄ Tho. ī quolibet. Si diuer- se opiniones doctoꝝ sacre scripture nō per- tinent ad fidē et bonos mores absq̄ picu- lo auditores vtrūq̄ opinionē seq̄ p̄t. Dic- n. h3 locuz qđ apostol⁹ dicit Ro. 14. Un⁹ q̄sq̄ in suo sēsu abundet. In his xō que p- tinent ad fidē et bonos mores nullus excu- sanur si seq̄tur erroneā opinionē alicui⁹ ma- gistri. In talibz. n. 15. iōrāna nō excusat. Nisi intendat tenere quod tenet ecclesia: et qđ rat diligenter noscere veritatem. 2. 4. q. 3. di- cit apostolus. B alioquin imanes fuis- sent a peccato qui secum sunt opiniones. Er- ri: Nestorij: et aliorum heresiarcharum: nec possūt excusationē hēre p̄pter simplici- tatem si in talibz opinionē erroneam se- quantur. In talibus. n. duobus nō est de- sacri p̄standus assensus: sed potius vt di- cit Aug⁹ 3. de doc. xp̄iana: Cōsulere debet quis regulam fidei quam de scripture pla- niōibus locis et eccle auctoritate percipit. Qui ergo assentit opinioni alicuius ma- gistri contra manifestam scripture testimo- nium: siue contra id quod publice tenetur fm̄ eccle auctoritatē nō potest ab erroris vīno excusari. Con. Mdonal. Guil. et Al. A si quando error est contra manifestam sententiam scripture vel eccle. In dubijs vero dicit monal. qđ nō gn̄tur aliquod p̄ iudicium vitan: cum itē diuersas opinio- nes a magistris approbatus scripturis au- ctenticis ānotatas illas quis amplectitur que sibi magis videtur consona rationi. Et cō. glo. R. ar. et Al. vt in sū cō. lib. 3. ti. 33. q. 18. B Hosti. addit qđ quando sunt diuersa iura et opiniones. sc̄. non contra de- um et bonos mores: humanioꝝ sententia ē p̄ferenda. sc̄. ceteris paribz: et de transac. c. si. A facit. ff. de legi. l. benignus. B Alii vō standū ē illi qui melior iūctur rō- ni: et de sc̄. capellanus.*

Oratio. *qd sit. Rñ. fm̄ Ray. et Hostien. Oratio ē pius affectus mentis in deum ten- dens: et plerūq̄ ne anīm⁹ pigretur in vo- cē, prumpēs. A Et fm̄ eodē: Oratio ē*

perges vocū ad aliqd impetrandū i deū
tendētū: vt in sum. con. li. 3. ti. 3. 4. q. cxi. Et
de cetero cū allegabit ſūma i dubio intelli
get de prefata ſūma confelloz. V vel fm
Aug. de ſanc. victo. Oio eſt deuotio que
dā ex cōpunctione. pcedēs: vel f3 Damaf.
Oio ē petitiō de cetero a deo. Et fm 2 po.
in. 4. di. 15. hęc diffiniō Damaf. veriflime
tēntū oīoniū dclara: A Idē i dca. q. ci. B

Quare deū oram? Rñ. fm Tho. ſecū
da ſcde. q. 83. Deū oram? nō vt diuinā diſ
poſitiōē inuitem: ſed vt ipetrem? qd de
diſpoſuit p oīoneſ ſanctor? cē iplen dū: vt. ſ.
hoīes poſtulādo mereat accipe qd eis oīs
de? aū ſecū diſpoſuit donare: vt Greg? diē
p? dial. Nō ergo pces nraſ deo porzūm?
vt ei nraſ idigeniaſ mīſeſtem? : ſ3 vt noſ
ipſi pſiderem? i hīs ad diuinū auxiliū eē re
currentiū. A Idē i ſū. cō. e. ti. q. 112. B

Et aliqua oīo dirigēda ſit ad ſcōs.
Rñ. fm Tho. vbi. ſ. Sācſ porzūm? oīo nō
tanq3 p ipſos ſplēda: ſed vt eoz meriū? t p
cib? oīoneſ ſormant effectū. Un a ſcā trini
tate petim? : vt nſi mīſereat: ab alijs vō ſā
ctis vt orēt p nobis. A Et idē de angel
vt in ſūma. cō. co. ti. q. 113. B

Utrū oīo debeat eē vocal. Rñ. f3 Th.
ſcda ſcde. q. 83. Lōis oīo eſt que p miſtrōs
ecclie i pſona ton? ppli offert. Et iō o3 q? ta
lis oīo innoſceat ton? pplō p quo offert.
Quod nō poſſ3 fieri niſi eē vocal. Oio v
ro q? offert a ſingulari pſōa: ſūc. pſe: ſūc. p
alijs orāt: nō eſt d? neceſſitate q? ſit vocalis
Adiungit tñ vō tali oīoni triplici rōne. p
quidē ad excitandū interiorē deuotiōē: q
mēs orant3 eleuat in deū: q? p exteriora ſig
ſūc. vocat: ſūc. etli alioz factor? mens hoīs
mouet f3 apphēſionē: t p pſeqns fm affe
ctiōē. vñ Aug? dicit ad 1 p? robā: q? vbiſ
t alijs ſignis ad augendū ſanctū deſideriū
noſpōs acrius excitemus. Et iō in ſū
gulari oīone inſiā: t vōcib? t huiusmōi ſi
gnis vtendū: in qñ nū. pſicit ad excitandū
mentē. Que ſi p hoc diſtrahat vel qñter
cūq3 ipediāt: ē a talib? ceſſandū. Qd pre
pue ptingit: quoz mēs ſine ſignis p? i ſuf
ficiēt ad deuotiōē para. Un in pſ. Tibi
dixi cor meū: exgſuit te facies mea. Et de
Zlūma legiſ p? Reg. p? q? loqbat in corde
ſuo. t? aduigil vocal oīo qñ ad redditiōē
dbit: vt. ſ. hō deo ſuiat f3 totū illd qd ex
do p3 nō ſolū mēte: ſ3 et ore: Oſec vlt. De 3

auffer iniquitatē t accipe bonū: t reddemus
vultus labioz nſoz. 3? aduigil ex quadaz
redundātia ab aīa ad corp? : t ex vhemē
ti affectiōe: pſ. Dilatati ē cor meū t exul. li
gua mea. A Idē i ſū. con. co. ti. q. 115. B

Utrū attētiō mēſ in oīone ſit neceſſaria
Rñ. f3 Tho. vbi. ſ. Neceſſariū aliqd dicit
tur duplici. Uno mō p p? qd meli? puenit
ad finē: t ſic attētiō abſolute neceſſaria eſt
oīoni. Alio mō d? ſine quo res nō pōt con
ſeq ſuū effectū. Et at triplex effect? oīonis.
Pam? qdem eſt mereri. et ad hūc effectū
nō ex neceſſitate regit q? attētiō aſſit oīo
nī p totū: ſ3 vis pme ientitōis totā oīonem
meritoriā reddū. A Hoc verū ē niſi q3
ſtudioſe ſeu ex nobili negligētia mentez di
ſtrahat: tūc. n. nec mereſ nec ipetratiſ po
ti? peccat: et de cele. mīſ. dolētes. B Secū
das effect? oīonis ē impetrare: t ad hunc
etiā effectū ſufficit pma inētiō quā de? pñ
cipali attēdit: A Si aū pma inētiō deſit
oīo neq3 meritoria ē neq3 ipetratiua. Illā
n. oīonē deus nō audit: cui ille qui orat nō
intēdit: vt diē Greg? vt in ſūma. cōſel. co. ti.
q. 116. B Terti? effect? ē quēdā ſpūal mēſ
reſectio: t ad hunc de neceſſitate regit in
oratiōe attētiō. i. Cor. 13. Si ore ligua: mēſ
mea ſine fructu ē. Et aū triplex attētiō q
oīoni vocali pōt adhibēi. Una q? attēditur
ad vba neq3 in eis erret. Secūda q? attēdit
ad ſenſū vboz. Tertia q? attēdit ad ſinē ora
tiōis. ſ. ad deū: t ad rē p qua orat: que quī
dē maxime eſt neceſſaria: t hanc ē idiote
pāt hēre. Et qñq3 intātiū abūdat hec atten
tiō: vt et alioz oīum mēs obliuiſcat: ſic diē
Aug. de ſcō vic. A Idē i dca. q. 116. B

Utrū i oīone euagano mēſ ſit pecca
tū. Rñ. fm Tho. ſcda ſcde. q. 83. Sigs ex
p? poſito in oīone mēte euaget: peccatū eſt:
t ipedit oīonis fructū. Et contra hoc dicit
Aug? i regula: Pſalmus t hymnus cū ora
tis deū hoc vſeti corde qd pſerti ore. Jñ
p hoc p? ipſi elid q? officiū diuinū qñz eis
deus dedit ſtudioſe celebrēt parit t deu
te: et de cele. mīſ. dolētes. Euagano vō que
ſit p? ſententiōē: oīonis fructū nō tollit.
vñ Baſil? dicit: Si debilitat? a peccato ſi
re neq3 orare qñtū potes: teipm exhibeas:
t de? ignoſcet: eo. q? nō ex negligētia: ſ3 ex
fragilitate nō potes vt oporet aſſistere co
rā deo. A Idē in ſūma. cō. i. dca. q. 116. Et
addit circa ſinē: q? i oīonib? ad q3 obliga

mur ex voto vel ex penitentiali inuictioe vel
ex statuto ecclie: tenemur repellere nō solū
cogitatioes vanas: sed etiā bonas: nō imp
tinētes vñ dicū Ber. sup. Lāt. Spūs scūs
illa hora. s. o. omis grati nō recipit quicqd
aliud q̄ quod debes obuleris neglecto
eo qd̄ debes. B

Atū oīo debeat eē diuina vel etiā con
tinua. Rñ. fm Tho. vbi. s. Dio fm se con
siderata non pōt eē p̄tinua: qz oī etiā alijs
opib⁹ occupari. S3 sic dīc Aug⁹ ad Pro
b. i. Jō p̄ certa inualla horarū tēporū: deū
orant⁹: vt in illis rez signis nos ipsos mone
ant⁹: q̄tūqz in hoc desiderio. p̄fecerimus
nobis ipsi inotescam⁹: t ad hoc agēdū nos
acri⁹ excitemus. Anulcūm qz aut rei q̄ti
tas debz eē p̄pōnata finis: sic q̄tūtas po
tandōis sūrat. vñ p̄ns est vt oīo tāū dūret
q̄tū est vtile ad exorandū interiorū deside
riū seruorē: cū vñ hanc mensuram excedit
ita q̄ sine ted: o durare nō possit: nō ē vltē
ri⁹ oīo p̄tendēda. Et Aug⁹ dīc ad Pro
b. i. Dicunt frēs i egypto crebras qdē ha
bere oīones: sed eas tā breuissimas: t rapī
quodāmō tacularas: ne illa vigilanti erecta
q̄ oranti plimū necessaria ē p̄ p̄ductiores
moras euaneſcat: q̄ habet et itēno. Ac p̄
hoc etiā ipī sū oīdū hāc intenuonē sic
uō eē p̄tendēda sū durare nō pōt: ita si p̄
durauerit nō cūo eē nūmpēda. Et sic hic ē
artēdēdū in oīone singulari p̄ cōparationē
ad intenuonē oīant⁹: ita ē i oīone cōi p̄ cō
parationē ad ppli deuotionē. Ad aut dñs
dīc Luc. 18. Sporiter semp orare. t Aplis
p̄ ad Thesal. 5. Sine intermissione orate. in
telligendū ē q̄ aliqz inue oret p̄pter con
tinuitatē desiderij: siue affectū charitatē
quo p̄cedit oīo: q̄ in nob̄ d̄z esse cōtinuus
vñ q̄ nō infmitat qn̄ ita usqz p̄b⁹ oret: vñ ē
p̄pter affectū q̄ post oīonem remanet i ip
so orare: aut i alio quē ip̄e suis bñficijs pro
uocat: vt p̄ se oret. Et h̄ nota etiā illud Mt
ero. Nō ē x̄bis tñ: sed corde orād⁹ deus.
Quapropter melio: ē septe psalmoz decā
tano cū cordis puritate t spūali hilaritate
q̄ ton⁹ psalterij modulatio cū anxietate
cordis atqz iusticia: de p̄se. di. 5. nō medio
crit. A Idē i sū. cō. eo. ti. q. 116. B

Atū dē exaudiat peccatores orātes
Rñ. s3 Tho. scō a scō. q. 83. Si peccator
aliquid petit in q̄tū peccator. i. sedz desidei i
inipci: p̄ic a deo nō exaudiat ad misericor

d i: sed quādoqz audiat ad vindictā: dūz de
us p̄mittit peccato: ē amplē ruere i peccata
De⁹. n. quēdā negat p̄pici q̄ concedit ira
tus: vt Aug⁹ dīc. Dīonē vero peccato: ex
bono nāe desiderio p̄cedentē de⁹ audiat: nō
quasi ex iusticia: qz peccato: hoc mō n̄ me
ret: sed ex pura misericordia: obſuastū qua
tuo: p̄ditiōib⁹ q̄ cōiter regunt ad oīones
q̄ d̄z exaudiri. s. vt p̄ se petat necessāia. s. ad
salutē pie t p̄seuerant. Alias ē p̄ditiōnes
oīonis hēs hic. i. s. q̄ ē iuxta p̄xime se. A
Idem in sum. con. eo. ti. q. 118. B

Atū oīo cadat sub p̄cepto. Rñ. fm
Al. Ad oīonē quidē mentalē. A et eniaz
vocalē fm eundē: vt p̄ in sum. con. eo. ti.
q. 119. vbi hec notant. B. hō tenet ex in
renāli qd̄ dīcat hōi q̄ dispōat se ad ea sine
q̄bus nō est sal⁹. A Que dispositio non
est sine oīone: vt ibidē. B Et ad hoc ius
accedit auctoritas xpi dicent⁹ Luc. 18. D̄z
semp orare. Sup quo Chyso⁹ dīc: D̄z
necessitatē dīc. A hoc p̄inet sub illo p̄ce
pto: Memēto vt dīc iabban sanctifices. vt
ibi B Ad vocalē vñ oīonē seu cū cātū n̄
tenet qz ex p̄cepto diuino. A s. quo ad s
terminatū modū orādī vt ibidē: qd̄ itellē
giz quo ad q̄tūatē: al bñ tēminat: qz dī
cere debem⁹ p̄ n̄ tē. Matth. 6. t Luc. xi.
Jō oēs xpiani debē oīonē hāc officā scire
t dicē: de p̄se. di. 4. vos aut oīa. B Sed
ex statuto ecclie q̄ missas t horas canoni
cas dīcit ministr⁹ ecclie: vel etiā ex inuictio
ne p̄fessoris p̄ satisfactioe penitētie. Con.
Tho. in. 4. di. 15. addēs q̄ i oīb⁹ cōiter eti
am nō ministr⁹ vñ ab ecclia determinatū rē
pus statuti eē: cū ex canonū statutū teneant
dieb⁹ festiuis diuinis officijs itereſse vt mi
nistis p̄ p̄p̄io orant⁹ suā itenuonē p̄for
ment. A Idem in sum. con. eo. ti. q. 119. B

Pōt ad hoc p̄tine. s. missa. s. p̄. t. s. hore
Quot sūt p̄ditiōnes q̄s oīo d̄z habere
Rñ. fm Ray. t Hostiē. 13. Prima est q̄
sit fidelis. Nā sine fide impossibile est pla
cere deo: t facti p̄ fidem adepti sunt repro
missionē ad heb. xi. Secdo vt sit secura seu
p̄fides: Jacobi. p̄ Postulet in fide nihil
hesitās. Tertio sit humil⁹: Eccl. 35. Oīo hu
miliant⁹ se nubes penetrabit. t de cōse. di. 5.
nō mediocrit. Quarto sit discret⁹: Mat
th. 20. Metatis qd̄ perat⁹. Jac. 4. Petrus
t nō accipit eo q̄ male perat⁹. Quinto de
uota. i. pōt corde q̄ ore: p̄ Reg. p̄ Anna

loquebat in corde suo et vox penit? no au-
diebat. Aug? Quid pdest strepit? labioz
si mutus est cor. Sexto vrecunda: vt in pu-
blicano q no audebat oculos ad celum leua-
re: Luc. 18. Septio secreta: Matth. 6. Tu
aut cum oraueris. Tercio: Oio pua? lo-
cis opportum? fundit. Octauo pura: Eru-
g? sup ps. O homo pure magna e? xpus et
velut fidelis nunci? madau pagu et penetrat
quo caro no puenit. Ite Joanes os aureu
Mo pot? qsq? gram vire celest? accipe: nisi
purgat? fuerit ab omni sordide: de pe. dist. i.
non pot. Mono lachrymosa: Isai. 38. In-
diui oionetua. et vidi lachrymas tuas. Et
glo. Aug? sup Job. 4. Oio decum lenit:
lachryma cogit: hec vngit: illa pigit. De-
cimo sit aucta: vt hic. s. dictu e. Undeci-
mo seruata: ps. Deprecat? su fa. tua i toto
co: denico. Duodecimo operosa: Job. 12.
Bona est oio cu ieiunio et clyna. Et sup il-
lud Tere. 3. Leuam? cor: da nra cu manu-
bus nris. dicit Greg? Lo: cu manib? ad b
um leuat q oionetua opib? roborat. Ter-
tiodecimo assidua: exeplo ill? q panes ab a-
mico perebat: Luc. xi. Et apli pseuerantes i
ofone spm sanctu acceperunt: Act. 2. Al Jo
in sum. co. ii. q. 20. Et i. q. se. d? q quatuor
sunt pditiones qbus cōcurrēt? oio scp e? effi-
cax ad ipetrandu: qd ponit glo. Luc. xi. su-
per ista pabola: Quis vestru hēbit amicu
et videt? vt petat pie: p se: pseuerant et ad
salutē. Et exponit Al. dicēs. Ps. i. vt petēs
no ponat obstaculu gfe. et hoc obstaculu e?
idispōitio petens ad ill? qd petat. Pro se
q: merito p digne vn? alii gram no meret:
cu vix sibi sufficiat. pp: tui meritū: fm illud
Matth. 25. Ne forte no sufficiat nob? et vob?
Ad salutē: q: p alijs ad salutē no ptingēb?
de? no exaudir. Perseuerat. Al. ille si pse-
uerauerit pulsus ē. Luc. xi. Et subditur
Tame de? ex abundanti pietas exaudir fre-
quentē cuā cu no oēs he pditiones pcurrūt:
s; his pcurrēt? nūq? e? inefficax oio. B
Tercio oione sit aliqd determinate peten-
dū Rā fm finiaz Tho. scd a scde. q. 83. Si
loqmur de bonis spūalib?: vt de xpiibus
gra et glia: quib? nechō pōt male vni: nec d
se malū enitū pnt pferalia sci absolute pe-
tē: fm illud ps. Quid facie tua et saluti cri-
m?. Et iterū: Deduc me in semita mīa. mo.
S3 si loqmur de spūalib?: dicendū ē; Aug.
ad Pro bā d o. ad o. dū: ille o. l3 o. are qd

l3 desiderare. Tpalia aut l3 desiderare: no
quidē pncipalr vt in eis sine pstituiam?: sed
sicut quedā adnuntiā qb? aduimur ad
tendendū in beatitudinē in quā p ea vita
sustētat: et in quā nobis o. gaude de ferui-
unt ad actū xpiū: vt et pps dic p ethi.
Et iō. p tēporalib? l3 o. are: que qd ex quo
no pncipalr petim?: sed i ordine ad aliud
eo tenore a deo petim? fm q. expedit ad
salutē: alr tēporalia detinere a deo petere
no o. q: pnt malū cūctū habē: et eis homo
pōt bene et male vni. Al. Valer? dicit: Mos
pleni qd id vob? expeti n? qd no impetrasse
mel? foret. Et cō. Ray. et Host. Et addit
dñs et mag? oia petēda pclulit i. et petitiōi
b? cū docuit nos o. are p n? tē. B

Quo ordinantur petitiones i oione co-
municā Rā fm Tho. vbi. s. Oio dñica p-
fectissima ē. Et fm Aug. si recte o. am?: no
aliud dicere possum?. Mā p? ponunt ea p
que i nobilibus fiducia excitat. i. p. sidera-
tio charitatis? ad nos: q: bonū nfm vult.
Jo dicim? p? nōst. Et p. siderano excellē-
tie q pōt: iō dī: Quies i cel. Deinde sequi-
tur. et petitiones et eo ordine quo petende sūt
Prima p. tinet ad dilectionē dei q dēi i se
ipso diligim? cū dī: Sāctificet nomē tuū. i.
sāctū ab oib? habeat: qd p. tinet ad glia dei
i hoib? p. pagandā. Secūda p. tinet ad di-
lectionē q diligim? nos cū dī: Adueniat re-
gnū tuū. i. p. quā petim? ad gliaz regnū ei?
puāre. Tertia p. tentio p quā petis directe id
q? b. tritudinē meremur: cū dī: Fiat volūtas
tua sic in celo et in t. ra. Quarta p. quā petis
illud quo istrumētali iuuamur ad merēdū
cū dicit: Pa. no. quo. da no. hodie siue h?
intelligat de pane sacramentali: cui? quondā
an? vltus p. fiat hōi: in quo et intelligunt oia
alia sacra: siue etiā intelligat de pane corpa-
li: vt per panē intelligat ois sufficiētia vict?
Quia ē remonō ei? qd esset impedimentum
p. me petitionis: q: directe excludit a regno
s. peccatū. vñ dicit: Dimittē nob? debita no-
stra sicut et nos dī. debi. nostris. Sexta ē re-
monō eius quod nos ipedit a secūda peti-
tione. s. ab obseruantia diuine voluntatis:
cū dicimus: Et ne nos inducas in tenta-
p. quod non petimus ne tenemur: sed vt a
tentatiōe non vincamur: quod est in tenta-
tione induci. Septima est remonō pena-
litas p. tns que ē impedimētum a tercie petiti-
onē. s. sufficiētia circa vitam, vñ dicit: Sed

libera nos a malo. **E**t possit et alie expo-
sitiones orationis digne ponantur: sed propter breui-
tatem omittuntur. Ad idem in horarum ca-
nonica p[er]icienda f[er]m[en]t[um] Ell. et in sum. con. co.
ti. q. 12. q. ideo hoc canonicè diuiduntur
in septem p[ar]tes: q[ui]a in his diuersa saluatoris mi-
seria gesta sunt. Nam in nocte natus: orat p[ro]
noctis i[nter] oratione: p[ro]dumose traditur: caput ve-
lato cū gladijs et fustib[us]: omnes patientiā
exhibet gladii p[ro]hibendo: p[ro]duos et ali-
os hostes suos charitatis admonendo: au-
ricula abiciā sanando: volūtate se pati oñ-
dendo: ea que instabat p[re]dicando: ad locu[m]
p[ro]duo: p[ro]p[ri]us se trāssendo: hostib[us] ob-
uiā p[re]cedendo: eos solo veri bo[ne] solentis p[ro]
ficiendo: sepiū eis indicādo: opprobrijs
falsor[um] testiu[m] iuratur: a lapidib[us] a seui[us] cedunt
et ut falsus p[ro]phetia pueri ludu[m] illud et p[ro]
spu[m]: a ducipulis deserti: a p[ro]eno nega-
tur: et p[ro]no oculo mic intuetur: corp[us] eius
in sepl[us] ho[mo] gestit: aia i[nter]no. **N**am qd ē
hora p[ri]ma i[nter] p[er]iculum iudeor[um] ducit: falsa te-
stimonia p[er] en querit[ur]: extor[us] ab ip[s]o p[ro]
fessio p[ro]uatis blasphemiam iudicat: vincitur
cū falsis accusatib[us]: **P**ilato traditur: et
f[er]m[en]t[um] quorūdam opinion[es] relurgit. **H**ora
tertia accusat: **H**erodi mittitur: ab ip[s]o et
suo exercitu p[er]missu a quo etiā illius i[nter] ve-
ste alba ad examē **P**ilati remittit: clamor i-
bi iudeor[um] crucifigat: **P**ilato flagellatur
sp[irit]u sanctu[m] mittit. **H**ora sexta iudicat:
p[re]d[ic]at: sp[irit]u illud: sp[irit]us coronat: ariū
die cedit: crucē sibi bannas egredit: felle et
aceto potat: cū seclerat p[ro]putat: blasphemat:
irridetur: teneb[us] corp[us] lib[er] occat: veri sol
ostenduntur. **H**ora nona matre consolatur
clamas mouet: veiu tēpl[us] iudu[m]: terra mo-
uetur: petre diuidunt: monumēta aperuntur:
centurio p[ro]stet: alijs iua pectora iudicet
reuertunt. **H**ora vesp[er]ina lancea lat[us] eius
p[ro]forat: ex vulnere sāguis cū aqua egredit
Sero qd est hora p[ro]p[ri]o: i[nter] cenat cū aplis
cenā legalē: institui sacramētalē: lauat pe-
des ap[osto]lor[um] et ext[er]eu lintheo: aplis p[re]dicat
p[er] eis patrē orat: ad locū p[ro]dumose p[ro]perat
tristitiam suā manifestat: discipulis: armas
dionem emittit: facit in agonia guttas su-
dor[is] sanguine defluentis in terrā fundit
de cruce deponitur: arc manib[us] conditur:
simoluitur syndone: sepulch[us] lapide p[re]grā-
di clauditur: signantur: custoditur: valla-
tur.

O **R**atorium **E**t liceat cat[er]i
libet i domo
p[ro]pria habē oratoriū p[ro]uatū. **R**ñ.
Oratoriū in forma eccl[esi]e nō licet habē absq[ue]
auctoritate ep[iscop]i. **E**t si vero nō sit i forma
eccl[esi]e bene licet habere cuilibet fidelis: vt in
sum. con. li. 3. ti. 24. q. 148. **B** necibi mis-
sa celebrari nisi de p[re]sensu ep[iscop]i et p[ro]pter neci-
tatem: ei q[ui] nō fiat inde p[re]iudiciu[m] enor-
me eccl[esi]e p[ro]p[ri]ali. **C**leric[us] aut[em] q[ui] sine au-
ctoritate ep[iscop]i in tali oratorio celebrauerit d[icitu]r
bet deponi: de p[re]sensu. dist. 1. vnicuiq[ue]. 7. c. cler-
icos. 7. c. lig[us]. **E**t i[n] sū. con. li. 3. ti. 28
q. 148. **E**t etiā d[icitu]r f[er]m[en]t[um] glo. Ray. q[ui] cessat
licētia edificandi mōsteriu[m]: intelligit et p[er]ces-
sa edificādi oratoria opportuna i[n]tra sepl[us]
et. **E**t in allato. c. lig[us]. d[icitu]r q[ui] in p[re]cipuis so-
lēmizantib[us] nō d[icitu]r p[re]dicat p[ro]uaf oratoria ce-
lebrari nisi de p[re]sensu ep[iscop]i. **Q**d v[er]o intelligen-
dū q[ui] maior v[er]get necitas q[ui] in alijs t[em]p[or]ib[us]
in q[ui]b[us] etiā sine licētia ep[iscop]i et iusta cā nō d[icitu]r
in talib[us] locis celebrari vt p[re]iacu[m] ē. **I**tes in
d[icitu]r. q. 148. d[icitu]r q[ui] q[ui]lib[et] p[ro]p[ri]a auctoritate p[ro]p[ri]a
facit hospitale ad recipiendū paupes i[n]ue
oratorio i[n]tra talis loc[us] nō gaudet lib[er]ate
ecclesiastica: et emi et vendi p[ot]est.

O **R**do p[ri]mo **C**ōiter quid
sit. **R**ñ. f[er]m[en]t[um]
m[ag]is s[er]uētiā et **T**ho. in 4. dist. 25
Ordo ē signaculū qd d[icitu]r in quo sp[irit]ualis po-
testas tradit ordi[n]ato ad officiū. **E**t **H**ec
diffinitio fuit **H**ug. de scō vic. **E**t f[er]m[en]t[um] **H**ug.
ibi ac[er] exterior: d[icitu]r signaculū: s[ed] executio il-
lius potestas dicitur officiū: vt i[n] sum. con.
libro tertio ti. 22. q. 1. **B**
Et i[n] p[ri]ma tonsura siue corona sit ordo
Rñ. Si loq[ui]mur de ordine inquitū ē sac[er]
mētū et imp[er]mū characterem: isto modo
tonsura nō est ordo: quia nec sacramētū
ē nec imp[er]mū characterē. **E**t hec ē sentētia
Tho in. 4. dist. 24. **E**t p[ro]pter hoc iura i[n]f[er]
ordines non posuerunt tonsurā. 32. dist. se-
riatim. 77. dist. illud. 93. dist. a subdiacono
Si vero loquamur d[icitu]r ordine nō vt ē sacra-
mentū: sed largo mōdo p[ro]deputatōe ad di-
uinū cultū: sic f[er]m[en]t[um] eundē ordo est: et ita no-
minat extra d[icitu]r. et quali. cū p[ro]ngat: **S**ed
qd ibi dicit **B**er. q[ui] ē iudez qd p[ro]fessus
non est sic: vt in se. §. p[er] 3. **E**t **N**on ē ergo
p[ri]ma tonsura p[ro]p[ri]e ordo: sed dispositio ad
ordines: vt i[n] sū. con. co. ti. q. 2. **B**

Utrū psalmistat⁹ sit ordo. Rñ. f3 Th.
in. 4. di. 24. In decreet di. 21. clericos psalmi
status. 2. ab ostiario inter ordines ponit: nō
q³ sit spālīs ordo: sed q³ ē officiū ordinis. f. le
ctorum anexti. 23. di. psalmista. Mā quia
psalmi cum cantu p³ nunciantur: iō lector
di psalmista 7 cātor: qd ē quoddā offiū in
ordines. A Lō. Pe. vii. sū. co. n. q. 3. B

Quot sūt ordines. Rñ. fm sniam Tho.
in. 4. di. 24. Si p³ p³ accipiam⁹ ordines i
quantiū sūt sacra septē sūt quatuor. f. muno
res: vt ostiari⁹: lētor: acolyth⁹: 7 exorcista:
7 tres sacri. f. subdiacon⁹: diacon⁹ 7 p³ sby⁹
Si ho largo mō sumam⁹ adde⁹ muno
bus p³ matorū siue psalmistat⁹: vt quidā
dicūt. Et de hoc hēs i p³cedenib⁹ duobus
§. Sacri ho adde⁹ epar⁹: q³ tñ vix sit ordo
hēs i se. §. A Hoc cōter tenēt oēs theo
logi. f. q³ ordines p³ p³at tñ septē: vt in
sum. con. co. n. q. 4. B

Utrū epar⁹ sit ordo. Rñ. fm Tho. i. 4.
di. 24. Ordo pōt accipi dupl⁹. Anomodo
fm q³ ē sacfz: 7 sic omnis o³ do ordinat ad
sacm eucharistic. Alii cū eps nō hēat quā
tū ad hoc p³atē supiorē sacerdotē: epar⁹ nō
ē ordo. Alio mō pōtē p³iderari ordo fm
q³ ē officiū quoddā respectu quārdā ac
tionū sacraz. Et sic cū eps hēat p³atē in ac
tionib⁹ p³ierarchicis respectu corporū my
stici supra sacerdotē: epar⁹ erit ordo. Et
isto modo loquūt⁹ qñq³ iura: vt cū d³ q³
nō pōt p³nutrē ea q³ sūt epālīs ordīs nisi eps
eē de p³se. ecclē. aqua. A Et sic ordo aliqui
accipit p³ sacfō: aliqui p³ gradu dignitatē: vt
p3 in sum. co. co. n. q. 3. Hoc cōter tenent
oēs theolog⁹. f. q³ ordines p³ p³at tñ septē
vt in sum. con. co. n. q. 4. B

Utrū ordo ut vñū sacm. Rñ. f3 Pe.
Anū est nō vñū eidiuū b⁹ litatē: sic punct⁹
nec p³mutatē: sicut linea: nec p³fectiōe vñū
forme: sic cor³ p³ animatū: s3 ē vñū p³fectiōe
vñū sumis: q3 cū p³stuat ex diuersis ordinib⁹
b⁹ spāl b⁹ oēs ordinant ad vñū actū. f. cōse
cratiōis eucharistic. A Sicut ē vñū d³
vñū fm eundē: vt in sū. con. co. n. q. 5. B

Utrū i ordine p³ferat grā. Rñ. fm Tho.
7 Pe. in. 4. di. 24. In ordine conferi grā
gratiū faciēs q³ necessaria ē nō solū ad digne
susceptiōū sacm: sed et ad digne ministratiōū
A B dē in sum con. co. n. q. 9. B

Utrū ordo liberet a fortia fuili. Rñ. f3
Ray. Mō solū epālīs dignitas: sed etiā la

terdotalis liberata p³diōe v³ a fortia fui
li: vel ascriptia: di. 54. si fu⁹ scēte. Et fm
canones etiā a curiali fortuna siue vinculo
q3 vt d³ nō ē liberat a fuili q³ fortior ē: di. 54
frequēs. 7. c. ex antigs. Alii q³ ad hoc nō
tenet illud. c. si fu⁹ scēte. A q3 illud. c. est
qdam lex q³ reuocat p³ uic canonici: f3 glo.
ibi p³ rōem p³actā. B Utrū curial non
o3 ordinari: vt. j. ordinand⁹. §. §. 5. A q
incipit. 15. B

Utrū votū castitatē sit anextū ordinis sacro
Rñ. fm Bui. Mō. vt p3 in grec⁹ q³ nō tenē
tur ad cōtinentiā nec apud nos illi q³ iunus
vxoib⁹ ordinant. A Tales tñ nō pnt de
bitū exigere l3 teneant reddere: vt ē ipca
mētū. xi. §. i. addūōe. B Sz tale votū
anextū ē ordinis ex p³stuiōe ecclē. p³pter ho
nestatē sacri ordinis: hē Aug. nōmū. 28. di.
i p³ A Lō. Tho. scda scde. q. 88. B

Quot mōis ordinano dī simoniacā.
Rñ. fm Ray. q³uo: mōis. Mā alia ex par
te ordinatois tñ: alia ex p³te ordinadi tñ:
alia ex parte vt iusq³: alia ex neutriusq³ p
te: vide. j. simonia. i. §. 6.

O Rdo secūdo quo ad rñū
7 tēp⁹. Utrū
necesse sit istū in ordinatioe ex
hibitu corporaliter tangi. Rñdeo fm
Tho. in. 4. distin. 24. Quidā dicūt p³ctū in
strumentoz māliū ad eo q³ suscepit sacfz nō
esse de necessitate sacfz: sed solum porzactio
nē: tñ ipa xba forme videntur oīdere q³
p³tractus mātē sit de cēnia sacfz: q3 dicitur
accipe hoc vel illud. 7c. A P³amā opīō
nē sequitur Alii. quā etiā nō oīno reprobat
Tho. l3 scda videt libi iurior: vt p3 in sū.
con. li. 3. n. 23. q. xi. vbi etiam p³ et q³ l³do
sti. multum discrepat ab his. Ideo h. epāl
sue penitus v³ ambiguus. p³pter ea pars tu
tio: ē eligēda: cū d³ homi. p³ntio. et de p³sb.
non bap. veniens. non intelligit⁹ uterū qd
ambigit esse sacm. B

Utrū ples ordines eodem die possint
p³ferri. Rñ. fm Ray. Uno die non debent
p³ferri vñū omnes minores nisi hoc obine
at de p³uerudine ecclē. Iam vnus ordo
sacer cum minoribus vel duo sacri nullo
p³feruntur eodem die vñū: dis. 77. in singulis
7. c. q³tiq³. cū de eo q³ sū. or. ius. cū h. la
tor: cū de tēpo. or. l³as. 7. c. dilectus. Et de
pena epi q³ hoc ordinat: hēf. j. ordinatoz
§. 3. Ille v³ro q³ fortune p³ p³dictam for

ma ordinē recipit d3 deponēdi. 77. subdia
con^o. eē de eo q fur. ordi. sus. innotuit. Si
nī receptis iuxta cōsuetudinē pīe quatuor
minorib^o ordinibus subdiaconatū eadem
die furtive recipiat: pōt p mīnī mīserico
diter in minorib^o nī ministrare. Et si intra
uerit religionē r vīta morelq^o eius exigerit
abbas si voluerit i alijs ordinibus poterit
dispēfare: vt in dicto. c. cū. h. Et idem fm
Hosti. si duos sacros ordines simul rece
pit. **A** Idē in sū. con. co. ii. q. 13. **B** S3
si lata fuisset pūa excoicationis nīa p sic re
cipiētes. **A** i. fuisset in hībitū ne sic ordi
nes recipere sub pena excoicationis: vt in
dicto. c. innotuit. **B** r nīhilomin^o recipit
nō poterit cū eis dispēfari nisi p papā: vt in
dicto. c. innotuit. **A** Hoc vī sentire Host.
r Host. q absolute dicit q q post iter mīa
tionē anathematis ordinat: nō potest cū eo
dispēfari nisi p papā: nisi quo ad minores
in qb^o hoc casu potest dispēfare ēt eps fm
Host. r in sum. co. ii. q. 14. Sed hec viden
tur intelligēda fm distinctionē Ray. q. dicit
vt p3 i dicta. q. 14. q si q3 p phibitionē fa
cta sub pena excoicationis clādestine rece
pit duos ordines sū: tūc nō poterit cū eo in
executione ordinū ēt si religionē intrauerit
dispēfari nisi de inīa pape: de cō. c. innotuit
Si vō aliq3 receperit furtive ordinē sacrū
vī nō sacrū distingue: q3 aut fuit phibit^o
sub infimatione anathematis aut nō. In
pmo casu poterit p digna satisfactiōe p mī
sa cū eo: vt in suscep^o ministrat ordinibus
eps dispēfare: r si intrauerit religionē etiā
in suscep^odis postq3 aliquāto tpe fuerit in
ea laudabilī puerfat^o. In 2° aut casu pote
rit cum tali etiā i seculo remanē. Host p dī
gnā satisfactiōē tam i suscep^o q i suscep^o
dis ordinibus dispensare: eē de eo. q fur. or.
sus. c. i. hec ibi. Et dicit q3 p pōprie furtive
ordines suscipe q ptra piciētiā sui epi r sui
examinatione p mōuet fm glo. eē de eo q
fur. ordi. sus. c. i. **B** Et addit Host. q et
iam papa de facili nō dispēfat. De dispen
satione cū ordinat ab alieno epo r h^o i: hēf
j. ordinatū. i. §. ante pte. **B**
Aliū in ordine faciendū sit scruiūuz
Rū. fm Host. Circa hoc faciendum est du
plex scrutiniū. Anū ante ordinationem: q3
diligenter faciendū est: eē de elec. nīhil est.
§. epi. Et incipit in feria quarta preecedente
sabbatū ordinatōis: r durat vsq3 ad dictū

sabbatū: p archidiaconū qdē de iure eōi:
eē de offi. archi. ad hec. r. c. vt nīf3. **A** O
lim eps eligebat scrutatores seu examina
tores. 24. di. qñ. Et nō nū in sū. cō. co. ii. q.
17. f3 Host. S3 vt hic dī r ēt ibi hodie d iuf
spectat examinatio ad archidiaconum. **B**
Qui hēbit diligēter in grē de vita ordina
di: de genere: de pīa: de etate: de titulo ad
quē ordiat: de loco i quo puerfat: d scia: d
fide: r de alijs q pnt ēt in regula aplice: de
qb^o dī. j. ordinadus qñ p totū. Et sic i sab
bato q pbat sunt epi pntentur. 38. di. qñ
Istud. c. pon^o est. 24. di. **B** Aliud scruti
niū sit in ipsa ordinatione qñ ordinan dī
epo pntant aī altare cū archidiaconus dī
at: Postulat scā matē ecclia. r. r ordinato
re interrogāte: scis illos esse dignos. Et mī
det. Quānū humana fragilitas. r. Et qdē
pntator i tali mīstōe nī peccat: dū tamē p cō
sciam nō loquat: eē de scrui. i. or. sac. c. vno
Aliogn p. 28. q. i. §. i. **A** Meli^o fac dicitū
c. vnicū. **B** Alii quē nescit indignū deb3
psūmē dignū: eē de psump. dudū. Quod
si archidiaconū remordeat consciā de ali
quo q non sit dignus: tūc aīq3 veniat ad
ordinationem secreto studeat epi denun
ciare: eē de scrui. in or. sac. i. Et si episcopus
nolū desistere archidiaconus debet se^o ab
trahere: r si non pōt sine scandalo debet il
la verba dicere tanq3 nūmter ecclie q non
iudicat de occultis: sed nullo modo crimen
litteris debet publicare. Lon. 3mo. **A**
Idē in dicta. q. 17. r se. **B**
Quid si sine axaminatiōe q3 ē ordina
tus. Rū. fm Host. Si sit nor^o r dign^o nō
peccat: quia tales nō sūt examinādū: ar. 24.
di. null^o. **A** Fallit hoc i epi cōsecrādo q
qñ sit nor^o: in examināt. 23. di. q eps. f3
Host. r in sū. cō. co. ii. q. 19. S3 si indignus
sic dponi d3 **B** eē de corpo. vi. expoluit
Si vero sit ignot^o qñ dign^o deponēdū
ē. 24. di. c. vlt. r multo for^o si indign^o. 50.
di. ex penitētib^o. **A** S3 i dicta. q. 19. **B**
Quid si in examinatiōe crimē suū non
expoluit. Rū. fm Host. Ordinad^o tenet
pnter crimina seu ipedimēta notoria iuris
vel facti: nisi fuerit cum eo dispēfatū: di. 50.
ex penitētib^o. Itē tenet p dēre graua seu
enormia. i. q ēt p pntiam executionē impe
diūt: vt homicidū simōia in ordine r hu
iusmodi. **A** Etiam si sunt secreta: vt in. c.
q sūm. eē de tēp. or. **B** Alia vero q non

impediunt: non tenetur: extra de temp.
ordi. c. fi. Si vero fraudulentè defectus
subiicit non habebit executionem ordinis
sic suscepti: extra de renun. nisi cum pri-
dem. §. p. rone. Si vero conficitur et dispē-
setur cum eo securus erit fm Inno. vi ulte-
rius non accusetur: aliter secus. 34. dis. c.
vlt. **A** **P**ro:us videtur. 24. dis. c. fi. **B**
Si non dispensetur et nihilominus ordine
tur non debet ordinari in illo ordine ad-
mitti. Si. dis. si quis sane. Con. Sof. **A** **I**d
i dicta. q. 19. **B**

Quibus temporibus debent ordines
conferri. Rñdco fm Ray. Ordines gene-
raliter conferri pñt in sex temporibus an-
ni. f. In sabbatis quatuor temporum: et
in sabbato ante dominicam de passione: et
in sabbato sancto pasche: dis. 75. c. vlt. cñ
de temp. or. de eo. **P**apa vero potest con-
ferre subdiaconatum in diebus dominicis
et in alijs precipuis festiuitatibus. Item in
dominici diebus solennibus quilibet epī
scopus potest conferre minores aliquibus
ita tamen qd non multis ne videatur gene-
ralem ordinationem facere: vt notatur in
dicto. c. de eo. Con. **I**osti. Sof. et alijs. **A**
Idē in sum. con. eo. ti. q. 30. **B**

Quare sacri ordines scēp sūt cōferendi
in sabbato. Rñ fm Ray. qz sabbatū signi-
ficat requiem: et qui transit ad clericatū irre-
uocabiliter p suscepcionē sacri ordinis trá-
sit de labore s. clariū negotioz ad vacan-
dum spūalib⁹: dis. 88. fornicari. Et apls. 2.
Ti. 2. **N**emo militans deo implicat se ne-
gocijs sclarib⁹. **L**ó. Inno. et Sof. **A** **L**ó.
et. **A**l. vt in dicta. q. 30. **B**

Atq aliquo mó ordines sacri possint cō-
ferri in dñica. Rñ fm Ray. Si i sabbato or-
dinandi tā ordināls q ordināduz cōtinu-
aret ieiunium nec comederet nisi forte cele-
brādo: nūc i mane sequētis dñice posset sa-
cer ordo cōferri: qz tūc mane diet intelligit
trahī ad sabbatū ppter pnuationē ieiunij
Et idē intelligēduz ē de nocte iē die pasche
si tunc celebraretur vt erat mos antiquus.
A f. qz in dicta nocte possint ordinandēs
fieri: et nō in alijs nocub⁹ fm Inno. in. c. lu-
teras. cñ de tēp. or. **B** **P**ro:ro talē pnu-
ationē ieiunij nō expedit facere nisi i neces-
sitate. **L**ó. **I**osti. Inno. et alijs **A** **H**ec pñ
fuerūt dicta Ray. et pñ alioz: vt pñ in dicta

.q. 3. vbi etiā dī fm glo. Ray. qz pnuatio
ieiunij sic debet intelligi qd die sabbati et no-
te sequenti nihil comedat vel sumat vel bi-
batur Et fm Inno. in dicto. c. literas. cele-
brans die sabbati nō dī sumere nisi corpus
et sanguinem. **B**

Que pena eoz q extra statuta tempora
sacri ordinē susceperūt. Rñ. **N**ō debēt per-
mitti in suscepcis ordinib⁹ ministrare: cñ d
tempo. or. c. 2. nī characterez susceperūt: et
epī imposita eis pmo penitētia ppetenti
sustinere po erit vt postea in suscepcis ordi-
nibus ministrent: cñ tempo. or. pultationi
et fm Inno. Ber. et Guil. q addit: qd secus
est in ordinib⁹ suscepiēdis. **A** **I**dē in sū.
cō. eo. ti. q. 33. Si tñ ante mīstrer: habes. s.
dispēfatio. §. 6. h. q. **O**rdinatiores vero de-
bent pnuari auctoritate ordinandi: vt in
eo. c. 2. **B**

Quid si aliqd omittat in ordinatione
de forma Rñ. f. Ray. Si aliquid omitta-
tur qd sit de substantia: aut etiā si dubiet vtz
sit de substantia tota ordinatio debz iterari qñ
nihil sit factū. **N**ihil. n. intelligitur iterari
qd nesciat ēē factū: d psc. dis. 1. solennitaf. Si
aut omīssū ē iā de quo expñū est q nō ē de
suba nō dī ordinatio iterari: s qd omīssuz
est dī statuto tpe caute iuppleri: cñ d sa. nō
ite. c. pñr. et c. pmo. Con. Inno. **A** **I**dē
in sū. con. eo. ti. q. 34. **B** **D**e eo q scilicet
ordinē iterat: pēs. s. dispēfatio §. 7.

Que sūt illa q nō sūt de suba. Rñ. fm
Ray. Expñū ē q de substantia nō est ipm
tps ordinat. onū: cñ de tēp. or. sane. **I**tē nec
etas ordinādi: dis. 77. subdiacon. et c. i ve-
teri. **I**tē nec vñctio: cñ de sacra vñc. c. pmo
circa finē: et d sacra nō ite. c. p. **I**tē qz ordi-
nandus in pñs pte vel diaconū recipiat im-
positionē epī. **A** f. sacra copali: vt in. c.
vlt. de quo statim. **B** cñ de sacra vñc. ite.
c. vlt. **I**tē qz ordo recipiat a pmo epō vel
q nō recipiat qz oēs ordines siml: sed ser-
uatis debitis interstitijs: cñ de tēp. or. di. qz
trāslationē. et c. literas. et q. 2. Lugdunē-
sis. Con. **I**osti. et fm etiā dē **I**osti. et etiam
Iug. et Guil. nō ē de suba q ordināls et or-
dinand⁹ sint ieiuni. **A** **H**oc cōiter tenent
doc. 13 Ray. de hoc dubitauerit: vt pñ i sū.
eo. ti. q. 34. **B** **S**ūt alia de quib⁹ nescitur
vtz sint de suba vel nō: vt nulla: de q etiam
Iosti. dīc dubiū. **A** **I**n dicta. q. 34. **B**

tamen in minorib⁹ ordinib⁹ nō videt^r dubiū q^d missa nō sit de suba. Et forte hoc pōt intelligi ex consuetudine: que ē optia legū interpret. ff. de legi. si de interpretatio ne. Itē ad mām adueriendum secundum Bnno. et in dicta. q. 34. q^d cū in ordinatione alicui⁹ in diaconum vel sacerdotem omis sa est manus impositio et postea suppletur dicunt etiam oēs oīones q^d p̄cipiūt dici qm̄ sit man⁹ impositio: q^d ip̄i⁹ man⁹ impositio nī adherēt. Et de man⁹ impositiōe sit mē no in oīonib⁹. Item dicit q^d vbi diuisi et di uersi sūt actus: non est uerādū: s; suppleti dus: sicut in ordinaōe sa. et dōns alius ac tus est ignere mām⁹ sup caput: ali⁹ dare ei calices et patenā: quoz si aliquod defuerit legitime factū: nō erit postea uerādū. Qui daz tū dicit q^d hēc duo. s. de calice et de pa tena nō sūt suppleti dā: q^d nō sūt de substan tia: nī securus ē supple. Itē si pars ali cuius oīonis dimissa ē: a capite inchoan da forer: tū in ordinib⁹ multe oīones pos sūt ēē que nō sūt de substantia ordiis. Unde si talis ordo legitime collat⁹ esset nō ppter hoc reueraret. Itē si tū vna man⁹ inuncta est postea solus alteri⁹ man⁹ inunctio sup plecta est: et vbi in oīonib⁹ dicitur manus in p̄fali dicitur man⁹ in singulari. Et si facta esset vinctio in aliquo et nō dicta oīo: vlti⁹ repetitū erit vtrūq⁹: q^d actus nō sūt diuisi cū in oīonib⁹ fiat mēno de vinctiōe. Item qd om̄s flux⁹ ē debet suppleri p eum q ordi nauit: quod si fieri non pōt p alium supple ri pōt. Itē si c̄ps in ordinādo ex infirmitate deficiat: p eū postea vel p aliūz inchoabi tur vbi ip̄e dimiserat nisi sint aliqua cohe rētia: vt vinctio et oīo: vt dñi ē: vel nisi vn⁹ sit act⁹: vt p̄z in forma cōsecratiōis eucharī stie: et in forma baptisimi: cui⁹ parte iaz dēa si deficiat minister p aliūz recipitur fo: ma in baptismo et in missa ab illo loco: qui p̄e die tē. Con. Hosti. Itē qd dñi ē omniūz caute suppleri. Host. in. c. p̄ forer. et de sa. nō. ut vbi et Bnno. ponit p̄mo dicta: vt p̄z in dicta. q. 34. exponit q^d fiat suppleto ipe ordinationis et vciat patiens defectū q̄i mi nistras ep̄o: nec erit mēno ep̄i nec ip̄i⁹ q^d oīones sup ip̄m uerētur: et tūz venerit c̄ps ad id qd omisū ē suppleat: et pōt fieri vlti⁹ p⁹ alios cui⁹ ē ordinis: vt magis celetur. Pōt etiā c̄ps ei dicē: Etade et porta mihi i libū vel aliā rē q̄i credat circūstātes q^d p̄p̄t

mādatū sibi iniunctū imposuerit manus: vel etiā in capella sua paucis et bonis secre tarijs vocatis prius poterit ordines celebra re. Quousq⁹ autē hoc supplemētū recepit exccutiōes suscepti ordiis nō hēbit. s; dis. sollicitudo. et extra d sa. nō. ut. c. l. et ibi glo. et in dicta. q. 34.

O Rdo tertio quo ad chara racter ē. Et i quolibet ordie imp̄mat sp̄alis cha racter: et an character vnus ordinis p̄sup ponat character ē alteri⁹ ordinis. Rñ. fm̄ et ho. in 4. dis. 24. In quolibz ordine sicut p̄feri specialis prias: ita imp̄mitur specialis character: nec character vn⁹ ordiis p̄suppo nit character ē alteri⁹ ordiis. Mā recepto or dine posteriori et p̄termisso p̄cedēti: nō ppter hoc debet reordinari i ip̄so postērio ri: et de cle. per sal. p̄mo. c. vnico. Lō. theo logi omnes. Et Idem in sum. confes. li. 3. n. 22. q. 6.

Et an character ē ordinis p̄erigat cha racter baptismi et cōfirmatiōis. Rñ. deo fm̄ et po. vbi. s. Character baptismi p̄erigat d̄ nēcitāte: q^d est fundamētū oīum sacroꝝ: et de p̄sby. nō bap. c. l. et c. veniens. S; cha racter cōfirmatiōis non p̄erigat de nēci tate qn̄ sine illo recipiat q^d character ē ordi nis: nī de p̄gruo p̄erigat. Con. p̄e. et aliq. Et Idem i iū. con. co. n. q. 7.

In quo actu imp̄mit character i singulis ordinib⁹. Rñ. deo fm̄ iniaz et po. in 4. dis. 24. et 25. Sacerdotalis character imp̄mit qn̄ datur ei ab ep̄scopo calix cū vino et pa tena cū pane et sub debita forma x̄boꝝ: qz tunc p̄feri ei prias ad p̄ncipalem ei⁹ actum qui est consecrare co: pus et sanguinez x̄p̄i Et p̄e. aut dicit q^d in ordine sacerdotali imp̄mit character i impositiōe man⁹ que ē organū organoꝝ: et organū cōsecratiōis et ministratiōis sacroꝝ: vt in iū. con. co. n. q. 10. **D**iacono vō imp̄mit in datione librē euāgeliorū: iūc. n. ei datur p̄reitas legēdi euāgelia in ecclia: qd ē ei⁹ scōlaris act⁹: in quo includit p̄ncipalī. s. dispēsatio sacri co modo quo dicit. s. diacon⁹ Subdiacono vō in p̄orxiōe calicis vacui Et. s. cōse crati fm̄ p̄e. et al. i dē. q. 10. **B** qz hēt por tare vasa dñici co: poris et sanguinis. Et co lytho i acceptiōe vrecoli et cādēlabaz: s; p̄e c̄pue vrecoli: qz ei⁹ ē p̄pare vinū et aquā ad miltitum: et accepit hēc ab archidiacono

nō q archidiacon^o pferat fact^o ordi^o qui
pferit vnt^o b^o p q dicit ep^o. **A** Scōz **Al.**
7 **Pe.** magl v^o impm^o charact^o cū dat can
delabrū q^o i danōe v^oceoli. **Grē** dicit **Pe.**
q^o i traditōe quā facit archidiacon^o su p^oā
tis collate ex p^ossio: vt i dicta. q. 10. **B** **Ex**
oriste cū recipit librū exorcismoz. **Et** 11.
officiū ē exorcismos memorie cōmēdare
7 man^o sup cathecuminos 7 energuminos
ponere. **Energumun^o** est der: oniacus fm
catholicō. **B** **Lectori** cū dat lib^o ppheta
rū: q^o cū officiū ē pphetias legē 7 cathecu
minos p^oma erudimēta fidei docē. **Ostia**
rū: q^o cū p^ocrunt ei clauēs ostiorū ecclie: q^o e
ius offiū est dignos ad facta recipere 7 indi
gnos excludere. **Hec** scripta sūt breuiter p^o
tim de **Tho.** vbi s. 7 partim ex canone di.
23. **A** .i. in c. subdiacon^o cū multis alijs le.
Et p^odictis quo ad exorcistā leuōrē 7 ostia
rū con. **Pe.** vt in dicta. q. 10. **B**

S3 nungd laic^o q omnino nescit l^oas re
cipit charactē si ordinat. **Rn.** fm **Ray.**
Credo q recipit: q^o ex quo baptiz^o est su
scep^o b^o l^ois ē cū multis facti: cū baptiz^o m^o aut
ianua oium sac^o op^o. 32. di. v^oz circa fi. Et fa
cit ad hoc. i. q. 2. vntū. 7. sed d^o **A** **De**
lus in c. veniens: cū de p^oby. nō bap. **B**
Hoc tū nullo d^o fieri. 33. di. oēs. Sed qd
ibi dicit q^o substantia sacerdotū sūt eloquia
diuina nō intelligit q^o sit de substantia ordi
nis: sed de substantia executionis. **Idē** **Tho.**
A **Idē** i sū. cō. li. 3. n. 5. q. 3. **Aduertēdū** ē
q^o laic^o q nullū habz ordinē posset oibus
alijs p^omissis recipere ordinē sacerdotalē
fm thologos cōiter l^o **Aug.** dixerit q^o nō
pōt recipere nisi habeat ad m^o p^omā: consue
rā: vt in sū. con. li. 3. n. 22. q. 41. **B**

Aliū q coact^o ordinat recipiat charac
terē. **Rn.** fm **Ray.** Si coact^o fuit cōditio
nalis: vt p aliquā cōminantē v^o cruciatū
vnt^o recipit charactē: ar. di. 74 vbi ista
5. di. de iudeis. i. q. 1. q^o quidā. Nā in tali ca
su voluntas ē saltē indirecta de qua **Aug.** vo
luit facē: q^o voluit viuere. **A** 15. q. 1. merito
B Sed si coactio fuit absoluta: vt si omni
no inuit^o violent teneat sub manu ordina
toris nullū recipit ordinē: vt de baptizato
p3. s. baptiz^o 4. §. 3. **Con.** **Post.** 7 **Sof.**
A **Idē** in sū. con. co. nu. q. 49.
B Sed an talis teneatur continere 7 an
retineat p^ouilegium clericale: habes. j. or
dinatus. i. §. 8.

O **Rdinandus.** **Quales** d^o beāt cē or^o

ordinandi quib^o regimen animaz cōmitti de
bet ordi^o apls. i. **Thimo.** 3. vbi ponit tre
decī capla dīcēs. **Primo** o3 cū m^o ē irref
p^ossibile. 2° vni^o v^oris virū. 3° iobzū. 7. j.
diē nō vinolētū. 4° p^oudentē. 5° pudicū
6° ornatū. 7° hospitalē. 8° doctoz. 9° nō p
cussorē. 10° nō lūgiosū. 11° nō cupidū.
12° donū suē bene p^opositū. 13° paz. j. subdit:
nō neophitū. **Hac** eandē regulā iradit ad
Tim. i. 13 aliquantulū varient. **A** **ba.** Et l^o
apls videat dictā regulā in ep^ol^o poluisse: ex
tendēda tū est ad oēs ordinandos: v^o t^obat
Aug. di. 34. cognoscam^o. **A** als cogno
scamus **B** **Et Ambrosi^o** dīc. **St.** apls. **A**
Hoc videt^o p^o dictū **Aug.** q^o ibi signat
Et idem qd hic nōtur i sū. cō. li. 3. t. i. q. 1. **B**
Sūt 7 alia. 10. ipedimēta ordinandoz iure
positiuo iudicta. q^o 7 si addant ad p^odicta tre
decī capla erūt vīgintitria q^o regunt circa
ordinandos. vñ. 14. q^o non sit solēnt peni
tens: 15° nō curialis. 16° nō rōcani^o obuga
tus. 17° nō sernus. 18° nō corpore vicarius
19° nō illegitime nat^o. 20. nō q distulit ba
ptizari v^oz ad egritudine moriale. 21° nō
pegrin^o vel ignot^o. 22° nō minor i etate. 23°
ñ scia. **De** his nunc p ordinē ē dicendū.

Primū ergo capl^o ap^o ostolice regule ē
q^o ordinandus irrep^ossibilis sit. **Quod**
ad **Tim.** dicit sine crimine: nō est intelligen
dū de quolibet crimine: aliū null^o posset or
dinari: q^o nemo sine crimie viuūt. **Uñ** **Hie**
ro exponit irrep^ossibile. 1. nō obnoxū
rep^ossioni. **A** i. condemnand^o: vt in. §.
nūc autē. de quo. j. 7 nōtur in sū. li. 3. ti. 2
q. 1. vbi notantur q^o in hoc. §. ponunt. **B**
Nā res pene 3 nām est: vt sine peccato ali
qs sit. Sed talis eugal cū cōparat^o de ce
teri grex dicant^o de hoc di. 25. §. nūc autem
Potest tū intelligi sine crimine indis^op^osabi
li: vel enā sine crimie qd regit dispensatio
nē 7 nō ē adhuc disp^osatum. **De** q^o mā ha
bes. s. disp^osatio. §. 7. r. s. **A** imo. §. i. per
to. **B** vel sine crimie eno: m^o: de quo vid
s. crimen. §. 2. r. s. eno: m^o. §. i. **A** **Be**
uit intelligit de crimie digno cōdēnatione:
vt dicitur ē. i. q^o impedit p^o mouēdū: vt dī
scit iā p^o motum: qd aliquādō recipit disp^o
sationē 7 aliqui n^o: vt p3. s. disp^osatio p^oto. **B**
2° ordinand^o sit vnus v^oris: quod est
intelligendum negatiue. i. nō plurius. i. q^o

nunq̃ hūerit duas vxores: dīf. 52. p̃p̃osul
st. Nam nūc sic exponet: sc̃ q̃ virgines
z q̃ nunq̃ hūerit vxores non possunt pro
moueri: q̃d̃ esset absurdū. A. Idē i. sū. li.
3. n. 3. q. 1. fm Ray. Ell. z doli. B. De
mā cī q̃ ples habuit vxores z dī bigamius
hēs. s. bigamia per totum.

3° ordinandus sit sobrius z n̄ vinolēt⁹. Et
qd̃ q̃re sobrietas cibi z pot⁹ requiritur in
i ordinando: hēs. j. sobrietas. §. 1. z. 2.

4° ordinandus sit prudēs. D3. n. habere
triplicē prudētiā. s. sacre scripture. 36. dīf. p
toni. Itē sc̃larū f̃paz. A. s. i. q̃n̄ expedit
ad salutē z nō vltra: vt in. §. sed cō. de quo
j. B. 37. dīf. legimus. §. sed econtra. z. c.
se. Itē sc̃larū negotioz. A. s. in quātū ad
salutē expedit: aliter: q̃ nemo militans
deo tē. cē de neclē. vel mo. c. i. B. 39. dīf.
p. 10. De ista mā plene hēt. j. sc̃ia. p. totū. z.
s. dīf. cē. z. s. m̃g. i. z. 2.

5° sit pudic⁹: vt morib⁹ z verbis pudici
tiā indefinētē oñdat. Añ. Lāt. i. Bene spō
se. i. p̃dicatores: tūm p̃parā au. s. caste.
Nā verēcūdia ingenuos p̃du natales: vt
au Amb⁹. 86. dīf. non satis. A. Idē i. sū.
con. li. 3. n. 7. in p̃n. B. De mā pudicie
h̃f satis. j. pudicia. A. Et quo ad clicoz
pudiciā sp̃aliter. s. clicus. i. z. 2. p. totū. B.

6° q̃ sit ornāt⁹ ornāmēto interiori z ex
teriori: de quo dñi ē. s. clic⁹. i. §. 2.

7° q̃ sit hospitali: Dico⁹. Dom⁹ clicoz
oib⁹ debēt ēē cōes. 16. q. 1. qm̃. Nam hospi
talitatis hozator: ēē nō possit q̃ domū. p̃paz
hospitū clauerit. 42. dīf. §. 1. Itē q̃ pietas
hospitalitatis remunerat eternāl⁹: Adat⁹.
15. Hospes eras z n̄ col. me. Itē remunerat
ipalit. i. Timor. 4. Exerce recipi ad pietatē.
Et sequit⁹: Pietas ad oīa valet p̃missio
nē h̃ns vire: que nūc ē z future. Añ. Abra
hā z Loth hospitales crāt: z āgelos recipe
meruerūt. A. vt in dco. §. i. 42. dī. B. Et
ad istā hospitalitatem pōt ēē reducti el̃yna:
de qua hēs ēē el̃yna. i. z. z. supra clericus
4. §. 5.

8°. i. q̃ doceat. Añ. z dīc̃ doctor: ē. Abi
sc̃iēdū q̃ doctrina ordinādoz d3 in duob⁹
p̃sistere. s. in disciplina correptionis: de qua
dictū est. s. correctio p̃mo p. totū. Itē in ier
mone p̃dicationis: de quo dī. j. p̃dicatoz
per totum.

9° q̃ nō sit p̃cussor: de qua mā vide. j.
p̃cutē. Cōcedit aut magis z officialib⁹ cli

cis z p̃latis aliq̃lis verberatio m̃ior: vt. 3.
excoicatio. 2. §. 2. z. 7.

1° nō lūgiosus. Et qd̃ qd̃ sit litig. n̄: z
quale p̃cū: z q̃re lūgiosus phibetur or
dinari: h̃f sup̃a lūgii p. totum.

2° nō cupidus. i. auar⁹. Nā talis ordi
nari nō d3. Et est duplex rō. p̃ma est q̃ cu
piditas ē radix oīum maloz: i. Timor. 6.
cē de consti. nā concupiscētiā. z. 47. dīf. vi
rū. z. c. bonoz. Sc̃da est quia mens ei⁹ cu
piditate astricta: sempr. auz z reddit⁹ cont
putat: gratus inuictur auz cō. solē. 4. 4.
dīf. sicut h̃i. 3. q. 5. accusatores. De auaritia
quoq̃ vide sup̃a auaritia. z sup̃a negocia
tio. §. 2.

3° sit domui sue. i. familie bñ p̃positus
s. q̃ cā honeste regat z cā a vūis ad virtu
tes verbo z exēplo trahat. 47. dīf. §. neces
se. 3. quare sp̃alr in ordinādo hoc requir
Rñ. fm Ray. Duplex ē rō. Ana q̃ nō hēt
frontē rēphēndēdi alios q̃ suos negligit
corrigere: vt i p̃dicto. §. necesse. Alia rō: q̃
presumit vehēmētē p̃ cū de criminē negli
gēne: q̃d̃ adeo magnū ē q̃d̃ ē de positionēz
inducē. Si. dīf. dīcū. Si tamē sine culpa sua
familia mala ēēt non imputaret ei. 47. dīf.
sicut h̃i. A. pon⁹ in dicto. §. necesse. B.
in si. z. c. quātūlibet. A. Idē in sū. cō. li. 3.
n. 13. q. 2. fm Ray. z addit⁹: Itē postq̃ p̃mo
tus fuerit ad ep̃iscopatū: debet ēē bene p̃e
posit⁹ domui sue. i. eccleie sue: q̃ non debet
plā eccl̃astica bñficia: z maxime que curaz
hēt aīaz annexam vni quātūlibet exerci
tate plone vno tempore cōmutere: sed sin
gula singulis. 89. dīf. singula. z. q. 1. in ap̃i
bus.

4° nō neophit⁹. Quis dicat neophit⁹
in fide: z q̃re phibetur ordinari: hēs sup̃a
neophit⁹. Silt⁹ z neophit⁹ in religione. s.
nouit⁹. §. p̃li. A. pon⁹ ṽf. §. vlt. B.

5° nō solēnter penitēs: q̃ tales nō de
bēt ordinari: dīf. 50. ex penitētib⁹. z. 38. dī.
illiteratos. A. In hoc. c. n̄hil videtur de
hoc hēri. B. Et de tali p̃mā hētur. j. peni
tētiā. 3. Sed q̃re tales nō debent ordinari.
Rñ. 3. Ray. Quadruplex est rō. p̃ma
q̃ nō sunt digni recipere vasa sacroz q̃ du
dū fuerūt vasa vitioz: dīf. 50. illd. 2. 3. n. p̃c
catum deletū sit per p̃niam remanet tū. c.
catrix. s. irregularitaz q̃ ipsū impedit. i. q. 1.
ṽtūm. Sc̃da ē timor: ne iter labat: q̃ qd̃ez
tūior de consuetudine p̃stina surgit. 61.

dis. in sacerdotibus. in fi. Tertia est scādalu
populi. cum. n. talis pnia nō imponatur nī
si p vulgatilimo crimine: vt q: totā cōmo
ur v: bej. 26. q. 6. c. si. nō possit talis iuncali
orū scādalo ministrare. 40. dis. d. his vero
Quarta est: q: nō hēret fronte rephēdēdi
alios: cū ipse libitacur nideret eadez se con
mūse vel maiorā. 25. dis. pmi. 42. di. §. i.
Idē Tho. in. 4. di. 14. Et Idē in sum. li.
3. u. 15. q. i. B. Pōt autē euz eis dispēdari i
minoribus ppter necessitatē vel vtilitatem
ecclesie. dis. 50. placuit. Et hoc p efm ex quo
nō est ei phibitū: ex de sen. ex. nuper. Sed
si absqz dispētatōe sciētē ordinat: aut indi
scrite dispētat d3 pvari potestate ordinādi
vt in dicto. c. ex pnuēbus. Et Idē i
sum. eo. u. q. 2.

15. nō curial. Abi sciēdū q curialis f3
Ray. mpr l. dicit. Pmo nō large dicit
curiales illi qui quacūqz conditione obliga
ti sūt curie aucti publice ptaur: tunc sunt mu
lites: siue aduocati: siue iudices: siue offici
ales: siue et hūstriones: et breuiter quicūqz ha
bētēs officiū honestū vel inhōcitu: dumō
curie obligati sunt. 2. stricte dicit curiales
q curāt et gerūt honesta curie officia: vt de
curiōes iudices et filios. 3. stricte dñr qui in
cā sāguinis sūt officiales: et q dum ptaur
ole dñrēt sāguinē hūanū effuderūt: et dicit
isti curiales a cruore: alij dicit a curia. Des
autes curiales indistricte fm Ray. phiben
tur ordinari nisi pus sint absolu a curia
dis. 51. c. 2. 7. 3. Sed postqz a curia sunt abio
luti distinguit: quia si exerceuerūt seua: vt offi
ciales vel milites q sāguinē hūanū effude
runt: siue turpia et inhōcila: vt hūstriones:
nō possunt pmoeri: dis. 51. c. 1. 7. 3. 7. 4. 6.
dis. clericus dñs clericus. et de consec. dis.
2. p: dilectione. Si dñs honesta officia ex
erceuerunt: vt iudices aduocati tabelliones
et hūmōdi: in causa ciuili siue pecuniaria
admittuntur: dis. 61. osius. Sed in causa sū
guinis repellūtur: vt supra homicidiū 4.
§. 1. Sunt autē fm Ray. tres pncipales cāe
qre curiales ordinari phibentur. Prima ē
quia qdaz ex pōdicue frequēter irregularita
te phut ex offio suo. Secda est: q: rā: es qñz
reperitūtur: et sic ecclia pūrbatur. Tertia: qz
psumitūr eos q nō traieant ad clericatūz
voro religionis: sed vt fugiat rōcūma dñoz
suoz: dis. 51. c. 12. 7. 3. 53. dis. legem. Idē
dñs et dñs. Et Idē in sum. eo. li. 3. u.

16. q. 1. 2. 3.

16. nō ratiocinijs obligat: sicut si tuto
res: curatores: pcuratores: et hī. De qb
an sunt ordinādi: vide obligat. 8. per totūz
17. nō fūus: d3 mā hēs j. fū. 2. p. 10.
18. nō corpe viciat: de qbus. j. vicia
tus corpe. Et nō hic q gūmāqz h3 hūc de
sectū q nō pōt bibere vinūz: nō debet ordi
nari: vt nōtur. 2. q. 7. 1. p. apli. Et In glo.
B. q: talis mīstrās cōicare d3: de pie. dis.
1. ephs deo. et de pie. dis. 2. pacta.

19. nō filius sacerdotū nec al illegitīe nat
supra illegimus per totum.

20. nō q distulit baptisimū. Hā siqs ad
ultus san^o distulit baptizari: et postea i egrī
tudine tiorē mori se baptizari lecerit pmo
ueri n p. et cā est: q: psumiur nō de pntus
Hā non ex volūate: 13 ex necessitate vt reci
pisse baptisimū: dis. 57. siqs. d. pe. dis. 7. nul
lus. Et hāz cām addū Et. i. vt p hāc penāz
hoīes inducerētur non negūge suaz salutē
Talis nī pōt pmoeri duob^o calib^o. pmi^o
si p^o baptisimū fides et vita et^o pbabilis ap
paruerit. 2. si raritā elicoz hoc exegerit: vt
in dicto. c. siqs. Et cū baptisimus tollat oē
peccatū et sequelā peccatū: vt dis. 26. deinde
et. c. vna. q: et nō tollit irregularitatē istam.
Rū. f3 Ray. Quia baptisimū ita dilāt idu
cit cā. nī nō pōt eā tollere: q: idēz nō opas
prios effect^o: ar. ex de baptisimo maiorēs.
vltia mediū. Et h3 hec tāqz incōpossibilia.
2. 26. dis. deinde. Sec^o nī ē de illo q distulit
eucharistia vsqz ad talē egritudinē: q: ppi
hoc nō repellitur ab ordine: dis. 50. is 70.
Et ē ratio diuerfianf: q: baptisimus vix vel
nūqz pōt differri sine culpa: et etiā sine peri
culo: 13 cōio qñqz differitur sine culpa. i. ex
reuerētia: dis. 5. c. ad et de pe. dis. 5. c. p
mo. v. paucat. et de pie. dis. 2. quondic. et. c.
vt quid paras. Et Idē i sū. li. 3. u. 20. q. i.
2. 7. 3. fm Ray. et Et.

21. nō pegrin^o et ignor^o: de qbus vide
j. ordinatio. §. 6. 7. 7. j. pegrin^o 2. p totū.

22. non muno: in etate: Abi sciēdū
q a septimo anno Et i. ppleio: sicut. j. dī
de āno. 12. et colliguitur ex tex. et glo. c. in sin
gulis. de quo. j. B. vsqz ad. 12. pōt recipere
pmam tonsuram et minores ordines pter
acolythā: quē p^o. 12. nī fcipt: di. 77. in
singulis. subdiaconatūz vero recipere pōt
18. diaconatū i. 20. pbyteratū i. 25. v. i. c.
gnālē d. etā. et qūz i iustitā angulē pōticiū ipf

ar. cē de elec. cum in cunctis. **A** Et notat glo. in dicta de. generalē. **B** Sed ep̄anū non nisi p^o cōpletū. 30. añū: vt in dicto. c. cū in cūcē. **A** Aduertēdū ē q^d si p^o a. pue cte et ag^o vlt ordinari: n̄ itari ppter cōplemētum et ag^o d³ ad oēs ordines. pueh^o s³ fm Ray. et Hosti. et in sū. cō. dicta. q. 12. p septe annos pōt recipere oēs ordines hoc mō: In duobus primis annis recipiat quatuor minores: reliquis quinq³ annis omnes alios. 77. dis. quicunq³. Dispensatue p^o pter necessitatem ecclesie possit laicus oēs ordines recipere p annu³ et dimidiu³: monachus t^o p annum. 67. dis. monach^o. **B** 23° non femina: de quo habes supra. femina. §. i.

O Rdinator siue ordi^{di}
nā^{nā} Quid si episcopus nō baptizatus ordinat: vide supra bap^{di}sinus 4. §. fi.

Que pena ordinantis aliquem infra etatem. Rñ. p^omo qdē q^d in eius contrameliā ille qui sic ordinatus fuit debet suspendi ab executione illius ordi^{di}is vsq³ ad legitimam etatem: et ip̄e ordinans d³ suspendi ad collatione ordinu³ et compelli p^ouiderē talē ordinato in beneficio competentē: et d³ temp. o². vel nō ē. **A** Idem in sū. li. 3. ti. 22. q. 12. fm Ray. Et con glo. in de. generalē. de c². et q². **B** De etate autē quam ordinandus debet habere vide. §. ordinandus. §. pli. **A** qui incipit. 22. **B** et h. §. 8.

Que pena eius q^d minores ordines euz subdiaconatū vel duos sacros ordines sumit confert. Rñ. Si hoc fecit ex certa scia debet deponi. §. i. dis. qui in aliquo. Si hō ex negligentia d³ p^ouiri p^oate cōferēdi talē ordinem: dis. 36. q² ecclesiasticis. i. q. i. si qui episcopo. et de temp. o². litteras. et c. dilect^o. **A** Idē in sū. co. ti. q. 16.

B Atq³ ep̄s sciēter ordinās indignū peccet mortalit^{er}. Rñ. fm Tho. i. 4. dis. 24. Sic q^d infidelis ē dñō suo p^omitēs indigno ei^o ministeriū: p^ocipue cū hoc agat in detrimentum ecclesie et honoris diuini q^d p bonos ministros pmouet. Et si non p^ont tot boni inuenti ministri meli^o ē h^o p^ouiri paucos ministros bonos q^d multos malos. 23. dis. tales. et de etate. et q² li. cūz sit ars. Con. Al. **A** Idē in sū. co. ti. q. 23. vbi ē addit fm eundē Al.

q^d absq³ oī dubio q^dq³ idignū sciēter pmouet ad sacros ordines: vel ad q^d cūq³ bñficiū ecclesiasticū mortalit^{er} peccat: nec excusat nobilitas vt malus pmoueat: q^d a quanto nobilio² ratio est nocuior. Nec puto igr^o sufficere q^d nescit cū ē malū s³ necessariū est ad euitādū p^onti scire cū ē bonū p^o talē rōnem q^dl^o possibile ē h^oi de hōie. Et sic d³ q^d al^o nō ē ita valis: oīo nihil valet: q^d oīs vultus ip̄al spūali ē postponēd³. Itē idē g^o d³ dupl^o s³. s³ne et p^ouatiue. Cōtrarie q^d p^oriū h³ dignitati: et ille nullo² est pmouendus. P^ouatiue: q^d p^ouatiue p^odecēb³ dignitati non tū h³ p^oriū. Et in talib³ ppter necessitatem aliqua³ ecclesiā q^d indigent l^oatū et defensorib³ possit dispēdari vt a cōi h³iet d³ ecclesia dōce addiscit. S³ puto q^d sine p^octo moralit^{er} nō possit ei p^oferri cura vel p^obēda sed expēse p^o eo possent fieri de ecclesia: vel de bñificio ecclesie: quod aliter interm^o cōmiteretur: hec ille. **B**

At quo possunt et debent ordines p^oferri Rñ. fm Ray. Presbyteri et oēs inferiores regularit^{er} debent ordinari a suis ep̄is. 67. dis. c. vno. et 24. di. ep̄s. Sed quod d³ in p^odicti c² c. q² d³ adesse assensus suoz clericoz fm Hosti. eo ip̄o q^d nō p^odicat p^oferre p^osumitur **A** Idē in sum. co. ti. q. 16.

B Atq³ alien^o ep̄s possit ordinare alienūz clericū. Rñ. Nullū d³ ordinare p^oter licentia² i^op^ois ep̄i i^op^ois. Et intelligitur superior in hoc cāu ep̄s de cui^o diocesi iste qui ordinari vult ē oriūdu³: vel i cui^o diocesi bñficiū ecclesiasticū h³: vel vbi h³ domiciliū l³ alibi nat^o fuerit. Inferiores aut³ p^olati siue religiosi siue ali³ nō p^ont talē licentia² dare nisi si h³erent a sede ap^olica q^d possent subditos suos a quo voluerit ep̄o facere ordinari. Itē nō pōt talem licentia² dare officialis ep̄i scopi: sed ep̄o in remotis agēte vicari^o ei^o i spūalibus gnāl^{is}: vel sede vacāte capitulum seu is ad quē tūc administratio spūali um p^onter p^ont licentia² dare. Religiosi quoq³ q^d a suis p^olatis sūt i n̄ exēp^o p^ooribus reputati: p^ores et eo³ socij possūt a loco³ diocesanis q^d diu ibi morant³ licite ordinari: l³ nō sunt de ip̄oz diocesi³ oriūdi. Et hec oīa et de temp. o². cum nullus li. 6. Quicunq³ aut³ alienū siue licentia² sac² seu affectata ignoratia ordinauerit p^o annū a collatōe ordinū est suspensus: et interm^o clerici i^oui absq³ ip̄i^o suis licentia² possunt a vicinis ep̄iscopis or

lines recipere. Et postq̃ sui epi in hoc ca
su fuerit suspēto manifesta: vt in. c. de quo
statz. B. ex de tēpo. ordi. eos. li. 6. Et p
istaz decre. reprobata ē opinio dicētiū
q̃ quis ordinare poterat alienum sub spe
rauhabitandis. De ordinatis ab alieno:
vide. j. ordinatus pmo. §. an p̃li. Quando
aut ordinis alienū teneat. ordiato. p̃uide
re de beneficio: vide s̃ beneficiū. i. §. 7. De
ordinandōe vō vltimō ranoz ab epis ita
lianis habes in se. §.

Aliū epi italie possit ordinare vltimō rā
nū clicū. Rñ. Nō: nisi h̃eat licētiā a papa
vel ab epo vñ l̃o m̃idus: vel in cui⁹ dioce
si ē beneficiat⁹: et p̃ patētes ip̃i epi l̃ras cō
tinētes cām rōnabilē quare ip̃i nolit vel
nō possit ordinare. Et qui s̃ hoc ordinari
fuerint suspēti sūt absq̃ spe dispensationis.
Et Etiaz a sede aplice obtinēde: vt in. c. se
pe. de quo. j. vbi ē addit⁹: Sibi n̄ris p̃nā
rijs inhibem⁹ districe ne absq̃ n̄ra licētiā
sp̃ali cā talr ordinans dispēscat vel suas eis
tradat l̃ras p̃ quas cū ip̃is debeat duo c̃sa
ri. B. Et ordinātes debēt cōdigne p̃iuri:
ex de tēpo. or. sepeli. 6.

Que sūt p̃sone q̃b⁹ ordinatores phibēt
cōferre tō surā clicale. Rñ. nullus epi vel
q̃s ali⁹ d̃z ip̃ā p̃ferre ip̃am nisi forte. religi
onē intraret. Et .i. de p̃sētu parētū vel tu
torū: et n̄ alio: vt s̃. nouit⁹. i. p̃n. B. nec il
l̃rato: nec homini dioecesis aliene sine l̃ia.
Et .i. legitima: de quas. §. 5. B. nec p̃u
gato nisi volētū f̃ugionē intrat aut ad sacros
ordines p̃moueri. s̃ q̃n de iure p̃t: vt. j. or
dinatio p̃uigatoz. §. 2. Et q̃ p̃fecerūt p̃ anū
suspensius a collatione tonsure tñ: ex de
tempo. or. nullus. li. 6.

Aliū epi q̃ resignauit ep̃atū possit or
dines p̃ferre. Rñ. Si renūciat loco tñ:
p̃t ordines p̃ferre sicut an̄ si roget a p̃po
loci epi Si nō renūciat loco et dignita
ti p̃t nihilominus oēs minores p̃ferre: s̃z
sacros nō p̃t. Et q̃cūq̃ ab eo sciēt̃ rece
perit minores sine l̃ia sui epi de iure cōt̃ de
beret dep̃oni. 7. q. 1. epi i dioce. 7. q. 2.
episcopū. dispēscant tñ nō p̃t i ordinib⁹
deseruire. Si nō a tali recepit sacros ordi
nes sciēt̃ nō recipit exco. nōnē. Si vero
ignoz̃iter poterit episcop⁹ cū eo dispēscare:
nisi ignoz̃itia fuerit crassa et sup̃ia: ex de or
di. ab eo q̃ i m̃ici. c. 1. Et aut abbat̃es pos
sunt ordines cōferre: h̃ēs s̃ abbas. §. 1. Et

Idē q̃d i hoc. §. nōt in sū. li. 5. li. 22. q. 26.
fz Ray. et Hosti. B̃ienā addit fz Immo.
q̃ abbas exco. statū et acol. h̃atū p̃ferre n̄
p̃t: nisi hoc h̃eat ex p̃uilegio. Item ibi d̃z
q̃ p̃resb: p̃t cōferre psalmistaz. 23. dis.
psalmista. q̃ psalmistat⁹ n̄ ē p̃pe ordo: vt
ibi d̃z: et s̃. ordo p̃mo. §. 2.

Aliq̃ epi possit cōpellere clericū ad su
sciendos ordines. Rñ. fm Ray. Si or
do sit ānexus b̃nficio vel dignitati quam
h̃et: ṽputa si electū in archidiaconū vult
cogere ad diaconatū: aut decanū archip̃
sbyter abbatē vel p̃positū vult cogere vt si
ant p̃suerit: p̃t p̃ subtract. onē illi b̃nficiū
cogere: dis. 60. inouam⁹. et ex de elec. cū in
cunctis. et de eta. et quali. c. 1. Quin ē si ele
ctus ad regimē p̃chialis ecclie nō fiat sa
cerdos infra anū ip̃o iure p̃uar⁹ ē illa: ex
de elec. 13. canō. et c. cū ex eo. li. 6. et s̃. ecclie
lia. 2. §. 1. Fallit tñ si ex iusta cā remāscit: de
cto. c. cū ex eo i. si. De hoc d̃m̄ est s̃.
abolutio. i. §. 2. et 2. in additione. B.
Similiter fallit p̃pter iustā cām in p̃us di
ctis: ṽputa si postq̃ archip̃sby: vel abbat
et h̃i p̃firmat⁹ fuit: et an̄ ordinatōnē fact⁹
ē irregularis sine culpa: vt q̃ p̃didit ma
nū vel oculū. Alii et d̃cō. c. cū i cūctis. dicūt
si canones nō obstat. Sec⁹ si p̃terit impe
dimētū culpa sua: in quo casu p̃uā d̃us est.
Et in hoc cāu loquit̃ dictū. c. 1. de eta. et q̃li.
Idem Hosti. et Sof. Et etiam Al. vt i
lum. eo. an. q. 48.

Quid si talis ordo sit ānex⁹ illi dignita
ti vel b̃nficio q̃d or. anet. Rñ fz Ray. Nō
d̃z epi cū inuit⁹ cogere ad ordinē: alit p̃u
niēd⁹ ē: dis. 74. c. 1. et 2. et c. vbi ista. Nisi
hoc exigat necessitas vel vultus ecclie: vt
q̃ indiget ministris: et nulli alij vel pauci s̃
idonei: q̃ tūc cogere p̃t: ita q̃ si ē excuset
rōne criminis: q̃d dicat se cōmisisse: d̃z epi
p̃mouere alios: et illi remouere a b̃nficio
q̃d obtineret: nisi alit eēt valde vtilis vel neces
sarius: ex de eta. et q̃li. q̃rio. Et ita intelligi
p̃t 74. dis. cōsaluit. Si vō excusaret se
rōe a'teri impedimētū. p̃ueniētis ex de
licto suo: vt i firmas et hui⁹ mōi: nō d̃z co
gi: al appellare possit sicut et tutor: datus.
Et .i. q̃n ei⁹ iusta excusatio nō admittet⁹
vt in. l. de q̃stanz. B. ff. q̃n app. sit. l. 1.
§. si q̃s tutor. Si aut excuset se sola volūta
te absq̃ alia cā: d̃z cōpelli p̃ subtracōnez
officij et b̃nficij: dis. 74. c. 3. et 4. et in p̃di

cio. c. qris. Idei Hosti. r. Sof. Al Simi-
luer. r. Al. vt dca. q. 48. vbi et ad dñs f3 col-
de q. dñs exigeret vultus ecclie: qñ ecclia idu-
get aliqb. ministris: r. iur aliq. idonei i ecclie
sia pter istu que vult eps cōpellere. Necel-
sitas aut ē: quādo ecclia indiget ministris r
nullus alius in ecclia ē idoneus. B

Pone q. vultus exigit q. aliq. ordie
tur: s3 eps nō ex hac cā: s3 ex odio cōpellit
istū vt ordines recipiat: nūq. tenetur obe-
dire. Rñ. fm Ray. credo q. sic. L3 enī eps
peccet nō pcepto dñs nō obedire d. bet ex
quo nō ē malū qd pceptū: imo iustū r vult:
ar. xi. q. 3. qd ergo. 23. q. 1. qd culpai. i. fi. 33.
q. 5. manifestū. Idei Hosti. r. Sof. Al. Idē
in sū. co. ii. q. 53. Et aduertēdū q. sine iu-
ra causa coact. ad ordines p. menū q. cade-
ret in cōstātes nō tenet p. tunc: f3 Jo. r. glo.
Ray. Alij vō dicūt q. tenet: ar. 45. dñs. de
iudeis. vt in sū. co. ii. q. 50. Et hoc vltimū
iur. ē: d. quo ē. f. ordinatus pmo. §. 5. B

Quid si clericus vult p. moueri: r. eps nō
vult. Rñ. fm Ray. Si cleric. h3 iur. petēdi
o. r. dñs forte rōe bñficiū cui ordo est anne-
xus: eps nō pōt eum phibere. Quis sciat
peccatū eius occultū. Et ita pōt intelligi ēē
de temp. or. ex tenore. Si xō nō habet ius
petēdi nō tenetur eps eū ordinare. Porro
reglar. nullo mō d3 ordiari vōluntatē sui
plati: ēē de temp. or. ad aures. Idei Sof.
Hosti. r. Ber. Al. Et etiam glosa Ray.
vt in sum. co. ii. q. 52. B

Quid si sciam epm meuz hereticuz vñ
scismaticū occultū: r. p. pellit me ad ordines
Rñ. fm Hosti. Nō debeo obedire: sed po-
tius p. mittere me excoicari q. a tali recipere
ēē de sen. exco. inquisitioni. Lales. n. p. ferre
nō possunt ordines executōem quā nō hēnt
l. q. 7. d. abertū. Et idē sit sciam plati meū
suspensū excoicantū vel interdictū. Quid nī
si a tali ordinatus sū: vide. f. ordinatus. i. §.
pl. Al. Idei in sū. co. ii. q. 54. vbi habet
id qd in isto. §. dñs. B

Quid de illo qui scit eps sūū simonī
acuz: r. nī p. p. ei q. recipiat ordines ab eo
Rñ. f3 Lho. scd a scd. q. 100. Nllō mō d3
obedire siue manifesta siue occulta sit simo-
nia: dñmō ipse sciat. Et hoc intelligi si eps ē
simoniā: us in ordine suscepto: imo potius
d3 p. mittere se excoicari: ar. ēē de sen. exco.
inquisitioni. Qd lignozabat eū ēē simonia-
n3 cū nī esset. quāntū q. sit oculum r iste

ignoret nō recipit executionē: sed idiget dñi
pensatione: r. hoc in detestationē criminis
i. q. 1. si quis a simoniaco. Idem Hosti. r.
Ray. Addit Lho. q. si eps simoniaco est
ex alia cā p. ab eo recipere ordines: dñmō
sit occultū: q. nō est suspēsus quo ad alios
sed soluz quo ad seipsū. Addit Hosti. q. si
possum obtinere vt ordiner ab alio debeo
facere. Al. Hodie idē dicēdū est de omni
simoniaco quod de excoicatio cū oīl q. quo
modolibet dādo vel recipiēdo conuenerit si-
moniā: vel et. mediator: extiterit excoicati-
onē incurrat papalē. i. cū. absoluitio pape
refuatur: vt in extrauagā. Eugeni quart.
que incipit: euz detestabile. B. Quibus
clericis d3 p. ordinarorē de bñficio. p. uideri
vide ē. bñficiū i. §. 7. Et de ordinato ad tū-
tuluz p. simoniā sui ibi. §. 8.

Ordinatus primo ter
Quent ergo: quid si aliqui i pecca-
to mortali existens fuerit ordinatus. Rñ. f3
Ray. siue sit occultū siue manifestū: ille qui
cum hoc recipit ordines: vel quēcūq. alia
sacra mortaliter peccat: dñs. 40. multi. dñs.
25. illud. xi. q. 3. audi. Idem Lho. in 4.
dñs. 24. Al. Concor. etiam p. de. vt i sum.
lib. 3. ii. 22 q. 22. B.

Atq. ordinatus existēs in p. cō mortā-
li possit tunc p. cō vt ordine suscepto. Rñ.
fm Lho. in 4. dñs. 24. Nō pōt. Nā facit
illud pceptū: dñs. 16. Iuste quod iustum
est exequeris. Indigne. n. sacroz pertractat
nec in hoc aliquis pōt dispētare: quia ē de
iure nālī: vt homo scā scē p. tractet. Alii talis
quonēs actū a iur. ordis facit peccat mor-
taliter: vt qui tāgi res sacras quasi suo offi-
cio vīs. Secus at ēē si aliqua necitate i
crū aliqd p. ungūt vel excoicetur i illo cāu in
quo ē laicus lucē: puta si baptizaret in artī-
culo necitans: vel corp. xpi d. terra collige-
ret. Con. i oibus ill. r. enā Ray. Al. Idē
in sum. co. ii. q. 24. r. leqn. Albi f3 ci. Lho.
dicitur q. tonēs talis mortalit. peccat quor-
ens h. i. acuz facit. Et addit ill. Qd si dñs
hoc ē valde graue. Rñ. q. lata via ē q. du-
cit ad infernū r multū sū q. vadūt per eam
Adau. 7. B. S3 an teneat ēē p. sēl. vñ
supra confessio. 2. §. 5.

Atq. a tali liceat recipere sacra. Rñ. f3
Lho. vbi ē. tenet hō recipere a ministro ēē
i p. cō mortali excoic. q. dñs ab ecclia tolerat

q: adhuc est obligat: nec et debet tales in officijs euitari: vt s. clic. 3. §. 2. Tñ vt ibi dē subdit Thō. nō eēt tñtū q: q: p̄ter ne cessitans articulu talē ministrūz induceret ad aliqd sui ordinis exequēdū durāte p̄sci entia q: ille esset i peccato mortali quā tñ de deponē posset: q: i instā hō a diuina grā emēdatur. Dicit et idē Thō. in. 4. dīl. 13. q: a notorio cōcubinario nō ē recipiēda cōio eucharistie: siue sit notoriū q: p̄uictus est: siue p̄fessioēz in iure facta: siue p̄ talez cui dētiā facti q: nulla pōt tergiversatiōe cēlarī. Ab alijs autē oculus cōcubinarijs reci pipōt. Et Idē in sū. eo. ti. q. 24. ad fi. Et la ti de his s. clicus. 3. §. p̄mo. in additiōe. et s. confessor. 2. §. 3. circa fi. additiōis. B

Quōd dī q: sūrtiue ordinatus. Rñ. fm Hosti. Triplr. p̄. mō cū q: sūne p̄cia p̄p̄ij epi: et siue examinatiōe p̄mouet. 64. dīl. c. p̄ciaz. 24. dīl. qñ epi. In quo casu nō p̄st lre archidiaconi. Et .i. vt p̄ ipas possit ordinarī siue p̄fessu epi: vt in tex. q. sequitur. B vt eē de off. archi. significasti. 2. ordinatur sūrtiue: si p̄ier p̄ciaz epi eodem die recipit oēs minores v̄l aliquos sūl et subdiaconatz vel duos sacros: c. de eo q. sūr. or. sūl. cūz h. 7. c. innotuit. de quo hēs s. ordo. 2. §. 2. Et tñ figs recipiat minores cū subdiaconatu vel duos sacros cū p̄fessu epi. Itā et hoc casu dī sūrtiue recipe fm eū. Hosti. vt i sū. eo. ti. q. 15. B 3. qñ gradu omisso saltum facit: de quo dī. j. ordinar. 2. p̄to. Et Idē in dēcā. q. 15. Et addit fm eū dē q: i his casibus nec suo sup̄iori obediēs excusaf: vt eē de tēp. or. dilect. tñ sup̄ior pl̄ delinqt. B

De illis q: exiit excoicanti recipiunt ordines s. excoicatio p̄. §. 20. q. incipit: qd de illis. Quedā ēt crimina nō solū ipediūt ordi nandū: sed etiaz ordinatuz deiciunt: de quibus s. crimen. 5. §. 2.

Aliū coacte ordinat⁹ teneat ad castita tes. Rñ. si coactio fuit absoluta nō ē dubiū q: nō teneat: q: nec ē ordinat⁹: vt dictuz ē s. ordo. 3. §. fi. Si fuit cōditiōalis: vt puta per aliquē mētū: distiguit f3 Ray. q: si talis fu it mēt⁹ q: posset cadere i cōstātez vix nō te netur: eē qd me. cā planū. 7. c. cūz dilectus. Cōtūētia. n. nō debet nisi voluntaria: dīl. 31. añ mētū. 20. q. 3. p̄fēs. Et hoc intellige q: si añ hēbat vxorē poterit illa vti siue pec cato: f3 si nō hēbat p̄tinere tenet: ar. dīl. 35. de iudeis. Itē tenet cōtinere si nō fuit talis

metus. Idē Bos. et Hosti. Et hec vidē tur ha et colligi ex iurib⁹ allegatis et expo sitis in sū. eo. ti. q. 50. et se. l3 nō clare. Et di ctū ē. s. ordinator. §. xi. in additiōe. B

S3 nūqd talis. i. ordinar⁹ p̄ mētū q: po tuit cadere i cōstāte vix v̄t p̄uilegio clica li. Dicēduz f3 Ray. q: si sic al v̄t viue clica luer: nisi trāsfiret ad actū penit⁹ p̄riū. A pu ta si efficiatur bigam⁹: vt in. c. qd legi. B dīl. 84. q. 19. Et tñ si hēat vxorez poterit il la vti: vt in p̄cedē. §. dictū ē. Si tñ ipa vel let p̄tinere et ipe nollet nō h3 p̄uilegiū clica le. Si hō ipe vellet i illa nō: certe h3 si vt dixi al v̄ueret clicaliter: ar. 27. q. 2. multoz. Et Idē in sū. eo. ti. q. 51. B Et hoc o3 sup plere. i. q: si vxor fuit vnica et virgo: tūc h3 p̄uilegiū clericale: f3 tñ in duob⁹ casibus quos habes s. clericus 3. §. fi. B

Quid de ordinans ab alieno cpo siue lē cētia p̄p̄ij. Rñ fm Ray. P̄uātur execu tiōne. Et .i. ipō iure. Itā vt p3 in sū. eo. ti. .q. 35. ipaz executionē nō recipiūt: vt in. c. q: trāslatiōe de tēp. or. f3 eū dē Ray. Me lius facit. 71. dīl. c. ligs. vbi dī q: irrita sit hī ordinau. Non obstat dictū. c. q: trāslatiōez. vbi dī q: sic ordinat⁹ nō sū suspē sus vel suspēdendus. Bbi iudiciā ē ei or dinis executio: q: nō intelligit de iudiciōe dispositiua: hoc ē q: n̄ suspēdū suspēdat: sed intelligit de iudiciōe et lnia declaratoria et executiua: v3 q: declarat sic ordiatum a iu re suspēdū et exequitur iurī dispositiōe. Et v̄t scire Jo. mo. i. c. eos. de temp. or. li. 6. B Poterit tñ epi dispēlare. 9. q. 2. Lug dunensis. c. de temp. or. q: trāslatōez. S3 et q: lnia f̄gnit et que pena ordinātis siue licē tia: p̄t supra ordinator. §. 6. et 7.

Quid de ordinans ab hereticis: scisma maticis: excoicatis: de positis: et hī. Rñ. a talib⁹ nō d3 q: recipe: vt dictū est. s. ordi nator. §. penul. Si tamen aliquem ordinēt tenendum: vt dicit Ray. q: omnes tales ve ra conferant sacramenta: dūmodo in for ma ecclesie conferant. i. q. i. dominus decla rauit. 7. c. non nocet. de conse. dīl. 4. non in nobis. Peccant tñ moraliter tā dantes q: suscipientes ab eis quecuq: sacramenta nisi baptismum in extrema necessitate. Idē Thō. scda scde. q. 39. et Pe. et Bos. Et Idē i sū. li. i. ti. 5. q. 16. vbi ēt p3 f3 cōfide q: dā hēnti et siles n̄ p̄fess⁹ ordis executōez. B

S3 nūqd sic ordinati poterūt ministra

re. Rñ. fm Ray. Si sūt ordinati a tali q suscepit vltimā manū impositionē in ecclā. Et i. ordinē epalē. B. tñc ē heretic⁹ vī excoīcat⁹. Et hī. dō q siue isti ordinati sciebāt siue ignorabāt tolerant dispēlatiue in oib⁹ susceptis ministrare. Ad supiores vō non debēt pmoueri nisi cēt necitas magna et conuersano scā. 9. q. 1. c. 1. et 2. 3. Si vō ordinati fuerint a tali q recepit vltimā manus ipso dēz cēt ecclāz: et ipi scēt a tali ordines recepit nūq̄ tolerāt. Si ignorāt tolerāt. Et dū pbauerit ignorātiā f3 Ray. et Sof. et dicta. q. 16. p. c. qd statz seqt. B. 9. q. 1. ordinationes. Con. Sof. Sed p quē poterit dispensari vide. j. scilicet §. 7. Et aduertendū fm Immo. i. c. innotuit. cēt d eo q fur. or. sul. q de quolibet viro noto bone fame q vbi puerfāt hī p ordinato: et sic longope hacten⁹ vt ordiat⁹ hīus ē: credē de beo cū bñ ordinatum nec cogit al. pbare. Nec n. sūt sufficētia argumēta sue ordinationis: ar. cēt de cle. pere. c. int. et c. se. 9. q. 2. Lugdunensis. et nō. in sū. co. ti. q. 35. et co. li. ii. q. 4. ad finem.

O Rdinatus secundo

p saltū. Quid de ordinans p saltū. Rñ. f3 Ray. Ordines ordiatē recipi debēt fm q nūcraū sūt d. ord. i. §. 4. dil. 59. si officia. et dil. 77. c. 1. Si tñ p saltū aliq̄s pmo ueat. i. q aliquo ordine ptermisso ad superiorē ascendat recipi qd ē characterē: in de rigore d3 deponi etiā si n ex malicia s3 ignorātia aut negligētia aliqū ordinē ptermisit. Sed tñ ex dispēlatōe epī ad ordinē ptermittitū poterit pmoueri: et interz ab executionē supioris ordinis erit suspēsus: dil. 48. sicut oliz. dil. 52. sollicitudo. cēt de cle. p sal. pmo. c. vnico. Et eodē mō poterit cum eo dispēfari si tñcraū ministrauerit in illo ordine credens q fuisset gradanni pmor⁹: vt in c. vinco et d cle. p sal. pmo. Ad si tal p sal. pmor⁹ sit scēter et in ordine sic suscepto si ne dispēlatōe ministrauerit nō pōt dispēfari q vlti⁹ ascendat nisi p papā. Sed i ordine suscepto adhuc pōt dispēfari p ep3: sic cū ordinato ministrante: vt dī. j. ordiat⁹. 3. §. i. In hac snia Hosti. et Buil. satis pueniunt. Et Nec partim fuerūt dicta Ray. et pūm glo. eius: et partim Hosti. i. sūma sua. Sed in glo. dicit simplr q cū p moto p saltū scēner solus papa dispensat: vt p3 in sū co. ti.

q. 40 ad fi. Et hoc vltimū vī pbabilt⁹: cū iura allegata nō loquāt: nisi de pmo p saltū ex ignorātia seu negligētia.

S3 nunqd laicus q nullū h3 ordinem possit recipere sacerdoti oibus alijs ptermittis. Rñ. fm Ray. Pōt dūmō sit baptizatus. Idē Tho. Idē. et Hosti. Et h3 Aug. dixerit dñi: q nō pōt recipere nisi saltē hūc ritū pma tōsurā: vt i sū. co. ti. q. 41.

Quid si clic⁹ ptermisso aliquo ordine psecreti in epm. Rñ. fm Ray. Dicunt fere oēs doc. q nlio mō pōt cēt ep3: nisi sit sacerdos: qz ordo sacerdotalē ē qū sub ale fūdāntiū ordinis epal. Lō. Sof. Sed et Hosti. q vī alit scēre. Et si q ordo epalis pferat cēt sacerdoti s3 n executio. B. Lō. i hoc q tal ep3 nō hīet executōz nec aliqd pferret: nē si postq sacerdos fact⁹ cēt: cēt de excoī. pla. ex lris. Si vō ptermittit alitū ordinē a sacerdotali. se iunt fere oēs q episcopus est et conferre potest omnes ordines ptermittitū quē nō accepit. i. q. i. g. 2. et i. q. 7. Dalbertū. Addit Hosti. q talis ep3 executōnem de iure nō h3 et quo ad ordines quos suscepit. Et Id in sū. co. ti. q. 43.

O Rdinatus tertio

si q nō ē ordinat⁹: et nī aliqd tale exercet. Quid ergo d talib⁹. Rñ. f3 Ray. Laici q nullū ordinē hīent diuini offiī exercēt idēbūt nisi cessare velint debēt excoīcari. Et nūq̄ ordiat⁹: vt cēt de cle. nō or. mi. c. i. vbi dī: Sigs baptizauerit vī aliqd diuini offiī exercuerit nō ordiat⁹. ppter temeritatē abiectat de ecclā et nūq̄ ordinet. B. Pōt tñ licite facē officia minor ordinū qz uis ad hoc nō hēant offiī: sicut i domo nō psecrata pōt dici missa: s3 psecratio ad hoc ordinē: vt in ea nulla dicat. Clerici vō qui exercēt officiū illius ordinis quē nō hīnt s3 deponēdi vel ppetuo suspēdēdi ab ordine quē hēbāt nisi postq iut. p. sionē epī biēnio vī triēnio suspēsi fuerint misericordiz tolerantur: nunq̄ tñ pnt vltius pmoueri: cēt de cle. nō or. mi. c. i. et 2. ar. xi. q. 3. pūi legū. 25. q. 2. sic decet. Nec cum tali potest dispēfari q ascendat vltius nisi per papā fm Ray. Sof. et Buil. Hosti. tñ tenuit in sūma q episcop⁹ pōt dispensare: s3 in glo. reuocauit. Et Immo et in sūma sua videt Hosti. cum Ray. cōcordare: vt in sū. li. 3. ti. 22. q. 44. S3 vt ibi p3 quidaz dicunt

q hoc eū pōtēps dispētare cū ei non expi
le phibeat. Sed certe ex eo. c. 2. dī q talis
ad vltiores ordines nō poterit pmoueri
Et glo. ibi dicit: sine dispēatione: et non de
clarat qd dispēset S3 glo. Ray. vt p3
in dicta. q. 44. dicit p dictū rigorē debē in
teligi de illis q mētunt se pmos ad or
dines ad quos reuera pmon nō sunt: vī q
tāq scilicet manā igerūt se officio ordinis: quē
nō hēnt: sicut rex Qwas vsurpauit sibi of
ficiū sacerdotis. Nec credo istū rigorē extē
dēdū cē ad clericos minorū ordinū: vel qui in
missis nouis mīstrāt i offō subdiaconatus
cū cuiusdā gaudiū et solēnitatis faciēde non
mētēnt de ordinib⁹ suis cū scire oēs assistē
tes sciāt xitatem. Tales nō graniter peccāt
h⁹ et cū sine maiaia atēntādo. Equas istū
us glo. nō vī al quo iure pbari: cū. c. 1. r. 2.
ex eo. ad illatōez declarare i eis pene vide
ant solū pōderare q quis vīat ordine non
suo. B De bñficio aut misericordit agen
dū ē cū eo. A siue sit in sacris siue i muno
ribus fm glo. Ray. i in dicta. q. 44. B
ne sustētāde pūatus ad seclī negotia fuer
at. Salubrit aut sibi pūdebit si ad religio
nem irāserit. Adhēuū hēc i p dicto. c. 2. d
cle. non or. mī.

Quid si qd exerceat tale officiū nō ad de
cepñōez: sed ex ludo cā festi. Rñ. fm Mo
st. Certe lud⁹ nori⁹ in culpa est. An talis
peccat qd ē: et teneat penitē. 15. q. 1. illud i si.
Mō tñ credo q incurrat p dictas penas: qz
volūtas et ppositū distinguūt maleficia: ex
d sen. exco. cū volūtatē. A Idē in dicta.
q. 44. ad. fi. B

S3 qd si clic⁹ q ē i minorib⁹ ordinibus
mī legareplaz i missa. Rñ. f3 Guil. Licū
est ex quo sine solēnitatē hoc facit: vno
tatur extra de vi. r ho. de. vi. quisq. Et f3
Inno. intēligendū est qñ ibi nō est sub
diaconus. Nec d3 talis cātare solēniter
et cū ornamētis subdiaconi. 23. dī. subdia
con⁹. 74. dī. sig cleric⁹. Cō. Mōst. A q
dicit q. ppter necitā ē. f. qñ deest subdia
con⁹ cui h⁹ possit inuigi sufficē q talis nō teneat
māipulū i manu sua: vī i sū. co. n. q. 45. B

O Rdinatio coniuga

tor. Quid si marit⁹ accipit ordinē
sacri iuita vī nesciēte vxore. Rñ. Mōstali
ter peccat fm Tho. A Idē videt⁹ potius
fuisse dictū Al. vt i sū. l. i. n. 8. q. 59. vbi hēc

notatur. B S3 vt dicit Ray. non sit pps
hoc puidiciū vxori: s3 ille tenebit ei ad red
ditōem debiti: non aut poterit exigere. 28.
dī. diaconi. 25. q. 2. multorum. A Vxor ē
nō tenet ei debiti reddere: fm Tho. vt i di
cta. q. 59. B Quod vēr est fm Guil. etiā
si fact⁹ sit eps seu religiosus. A vel etiam
papa fm eūdē: vt in dicta. q. 59. B nisi il
la posset induci ad pñentiā. B3 g⁹ restitui
vxori: nec d3 ferre aut coronā aut hīc cle
ricalē cū scādalo vxoris. Sed si pōt sine ei⁹
scandalo deferre tenet. A f3 Pe. r i deā
q. 59. B Et f3 Inno. talis si post mortē
vxoris contrahat cū alia: nō tenet mīm o
nū A Idē in dicta. q. 59. B

Quid si marit⁹ sit ordinatus pñenti
re vxore vel sciēte et nō cōtradecere. Rñ. fm
Ray. Si clic⁹ ē de ecclia occidēiali faciū
ē vxori puidiciū ita q oporet ei cā decere
ro pñenti: et ē mortuo viro non poterit cum
alio pñere. 28. dī. qz sunt culpe. et duobus
c. se. 2. 32. dī. feriat. A Et in his iuribus
p3 q si pñerit postea mīmōnū etiā mor
tuo viro nō valebit: et nō in dicta. q. 59. f3
Ray. et fm quosdā in qz ppter votū qd
videtur solēngasse ex pñona viro. Et hūc
rōm cōsentit Al. vt ibi. Aliq dicit q pñi
tutionē ecclie que dirimit matrimonium
ē cōtractū: et subdit Ray. 23. aliq dixerit
q ista vxor pmon ad ordines sacros tene
atur intrare religioez. Ego tñ credo cū Jo.
Laur. et Zātre. q nō tenet: sed sufficit si in
seclō caste viuat: quod et d3 pñitē. Tho.
et dī q nō tenet religionē intrare si sibi nō
timeat de piculo castitatis. Con. Al. et Mo
st. et hoc fallit fm Ray. i vxore ei⁹ q pmo
uendus ē i epnū: qz nō d3 eligi nisi vxor: in
tret religioez: et dē puer. pū. piugar⁹. et c.
sane. Jī cleric⁹ oriēntalis vt cōius et pbabi
li⁹ dī sine consensu vxoris pmoueri nō d3
vt in dicta. q. 59. B

Qui duxit vxorē vīle mulierem: puta
ācillam vel ioculam rē: vel aliquā ex illis q
publicis spectaculis mācipat: s3 virginem
repellit ab ordie: dī. 34. si quis vīduam. 2.

Sed qd si maritus an carnalē copulā
facit se ad sacros ordines ordinari. Rñ.
Non ppter hoc dissoluit mīmōnū quod
pus fuerat cōtractū: sed maritus si cōdina
tus recipiēs alit⁹ qz a sacris canonibus con
cedat et post mortē vxoris nō poterit mīu
strare in illo ordine: nec ascendere ad alios

rochia et per medietate in alia: hec Ber. ex
e. ad apost. lice. consuetudo in talibus e
tenenda. Et Idem dicit in sum. con. e. li. q.
3. Sed si conclusio non apparet satis vi
equa opio Hosti. coniungendo eam cu di
cto Ber. et Alian: cu iste decime pum sunt
prediales et partim personales: vi. s. decie
pumo. §. 1.

Sed cui soluent decimas personales re
ges et principes. Rndeo fm Inno. Ego sol
uent in cuius diocesi hnt principale domici
liu: et si in duabus diocibus habent diui
dentur inter illas. Et Idem in su. con. li.
pmo un. 15. q. 4.

Cui debet decia venatoris: piscationis et
h. i. Rndeo fm Inno. Tales decime plona
les sunt: qz opere hois veniut. Unde dade
sunt eccleie vbi percipiuntur ecclesiastica sa
cramenta. Et Idem in sum. co. d. q. 4. et
subiungitur fm eundem. Et h intelligo ve
ra vbi libere quis piscat nullo precio dato
nec parte piscationis: qz si inde daretur p
ciu vel ps tuc bñ vidret qd illo precio vl
parie dande essent decime eccleie baptisma
li: qz no ex miferio hois sed ex aq et terra
pueniunt. Idem dico de venatione et h. i.
Ite vi q si aliquis capiat pisces in mari et
porcet in stagnu et ibi viuut aliquot diebus
q decima deat inde hie ecclesia in cuius pa
rochia est stagnu. Idem vi de bestijs reclus
Alij dicu q sunt decime personales. et q
dande sunt ecclesie vbi percipiuntur ecclesi
astica sacra: hec ibi. Alij posse dici vt ex
predicis pot colligi q si dea aialia reclusa
viuant principaliter ex terra vel aqua sine
labore hoiz pertineant ad prediales. Si
no viuut et cu labore hoiz pertineat ad mi
xtas: et d ipis fiat qd. s. dñi e d mxtis. B

Quid si arborē excisam in silua qz por
tet ad locu vbi multu plus valet. Diceduz
fm Inno. q soluet decima ecclesie vbi e sil
ua deductis expsis quas fecit in transferē
do. Et Idem in su. con. in. d. q. 4. vbi et po
nitur: et id quod dicit in. §. se.

Quid si pascua p aialibus annuatiz ve
dantur. Rndeo fm Inno. Decima precij sol
uet eccleie vbi sunt pascua. Et si dñs fudi pati
atur gratis pascu bestias in fudo cu herba
qua euellit bestia transeat cu onere suo. s.
decime: dominus bestie tenebitur dare et
am decimam valoris herbe. ff. de usufruc.
h usufructuarius. Et Ita lex non videtur

haberi in illo ti. vnde puto q velit allega
re. l. si usufructus. 2. §. 1.

Quid si quis tenet decimas in feudis: nñ
quid propter hoc recipiet decimas nouali
um. Rndeo fm Ray. non: sed debet eccleie
parochiali: qz h. i. concessiones et priuilegia
artanda sunt non aplianda: ex eo. tua. nisi
forte sint religiosi: et ex priuilegio decimas
percipiat: qz percipient etia noualium: ex. e. ex
parte. 3. Et Jacm in sum. con. li. i. n. 15. q.
5. vbi etia ponitur qd dicit in. §. se. fm eundem
Ray. Hosti. et Inno.

Quod si ipsi religiosi non ex priuilegio de
cimas alicuius ecclesie percipiebant s3 ex
scriptis: tuc decie noualium eis sed eccle
sie soluende sunt: ex eo. cu3 contingat.

Cuz pceditur a papa aliquib3 vt noua
liuz decimas recipere valeat p portio q ve
teres eos contigat: no intelligitur de illis
noualium decimis quas tpe h. i. impetratio
nis alij possidebat: nec etia h3 locu nisi so
lu in locis in qbus ipsi impetratores vtiq3
habebat: et p ea nñ portione q si impetr
tores tpe impetrationis possidebat decia s
veteres in totum vel vltra medietatem no
extenditur indultum vltra medietatem no
ualium nisi fuerint aliter ciles vel cartusiles
Ite si per huiusmodi concessiones ecclesie
parochiales adeo grauarentur q no pos
sent comode sustinere et iura epaua soluere
pvideatur per ordinarios q hec possunt.
Ite quis forte a religiosi exēpti et alij si
ant in feudationes decimarum. Et. s. a lai
cis et entariu et cognoscendo laicos ab ipis
religiosis se in feudu detinere: vt in. c. statu
to. de quo infra. B no h3 post talem iscu
dationem sic de scō pñptu h. i. modi decias
de manibus laicoz recte absq3 diocefano
ru assensu: et ille tamen decime possunt talit
de manibus laicozum a religiosi acquiri
que ante lateranense conciliu in feudum p
petuo fuerunt concessi: et diocefani faciant
iusticiam parochialibus ecclesijs de deci
mis q3 religiosi hnt nisi agat d rebus exem
ptis. Hec oia p dicta hnt ex. c. statuto li. 6.

Stru decime illaz reru de quibus antiq
tus n pluerunt dari debeantur illis q eas
habent in feudu vel eas recuperaverunt aut
ecclesie. Rndeo fm Ray. Alij q milites
q alias decimas percipiunt possunt illas pe
tere eo q eis terra illa ab antiquo fuit dcia
lis: et vna eadēq3 res n debeat duplici iure

cenſeri. ex eo. cum in tua. Vel forte verum ē
in monaſterio vel eccleſia. **A** Ray. n̄ dic
vel forte ſed dicit id vep̄ eſt in monaſterio l
eccleſia ſed in laico forte ſecus: vt in ſū. con
eo. ii. q. 7. Veritas eſt enim q. c. cum i tua
loquitur tñ de monaſterijs ⁊ eccleſijs. **B**.
Secus in laico q: non d̄ eas recipere ſic
nec decimas noualiū: ar. ff. de p̄enda ep̄.
in lege. vñ p̄ſulēdū eſt q̄ ſoluāt parochiaſ
eccleſie. Idem Hoſtien. **A** Idem in ſū.
cō. d. q. 7. **B**

Qui diu decimas non ſoluit ⁊ nunc vlt
ſoluere n̄ d̄ ſoluere illis qui ex ſola p̄ſcrip
tione hactenus decimas perceperūt ſed ec
cleſie parochiaſ ſcđm gult. **A** Idem. i. d.
. q. 7. vbi additur fm̄ Ray. p̄ hec nota ple
roſq; ep̄os male facere qui omēs decimas
noualiū ſue dioceſis ⁊ alias quaſcūq; p̄nt
a mltitudinis recuperare ſibi viſurpant quod
non licet de iure niſi cū illa noualia vltima
nō ſūt infra terminos alicuius parochie: vñ
niſi aliā cām rōnabilē oſtendant: ex eo. cū
in tua. ⁊. c. qm̄. Idē Hoſt. dicens: Sic ē xi
tas q̄ nec de noualibus nec de recuperatis
a laicis d̄ ep̄s retinere niſi ſua canonicam
hoc eſt quatenus p̄ſolebat de antiq; ⁊ de
hīs p̄cipiat. ⁊ ſi nūl percipiebat ep̄s de anti
quis ad minus ſua quarta fraudari nō d̄
extra eo. qm̄. ibi ē hoc notat gl. **B**

Quid ſi ſit conſuetudo q̄ vna parochia
A i. vna eccleſia vel aliqua parochia: vt in
ſū. con. e. ii. q. 8. **B** recipiat decimam de
blado ⁊ alia de vino ⁊ terra que reddebat
granū mutetur et reddat vinū ⁊ econuerſo
que eccleſia percipiet decimā. gndeo ſcđm
Hoſt. Jila que percipiebat de blado p̄cipi
et de vino ⁊ econuerſo: q̄ i3 mutet q̄litates
terre nō tñ ſub: ex eo. p̄miſſū. §. ſicut. **A**
Idem in. d. q. 8. **B**

Utrum decie p̄ſcribi poſſint. q̄ a laicis
non: ex de p̄ſcrip. cām. ⁊ de hoc. j. p̄ſcrip
tio. §. 2. **S**3 a clericis ſi parochia hēant p̄
ſcribi p̄nt: ex de p̄ſcrip. de q̄rta. Religioſi
quoq; ſi n̄ h̄nt parochia ſp̄as p̄ſcribere nō
p̄nt: q̄ nec poſſidere. i6. q. i. placuit. h̄ p̄u
to vep̄ de p̄ſonalibus que dāt rōne ſac̄oz
q̄ religioſi militare nō h̄nt niſi obineat pa
rochia. **P**rediales autē licite p̄nt h̄re ⁊ poſ
ſidere. i6. q. i. c. ſi. Sed ſi habent tūc rōne
parochiarum ſp̄as q̄q; p̄ſcribunt: ex
tra eo. cum contingat. ⁊. c. cū in tua. Et nō
h̄t q̄ ep̄s qui dicit ſe p̄ſcripſiſſe decimas
in alieno ep̄ſcopatu opozet q̄ alleget ⁊ p̄

bet titulum: q̄ ius eſe eſt **S** cum niſi tanti
temporis allegetur p̄ſcriptio cuius cōtra
rij memoria non extat: extra d̄ p̄ſcrip. ep̄
ſcopuz ii. 6. **A** Ibi etiam dicitur q̄ ei q̄
rem p̄ſcribit eccleſiaſticam ſi ſibi non eſt
contrarium ius commune vel contra ip̄m
p̄ſcriptio non habetur: ſuffici: bona ſi
des: alā cum bona fide requiritur etiam ti
tulus vt p̄dictū ē. **B**

Si conſuetudo percipiēdi decimas fuit
p̄ſcripta in vno predio alicuius pochie n̄
extēdēt p̄ hoc ad aliud p̄diū qd̄ de nouo
colitur: ex eo. cū contingat. ff. de pacij ſi vñ
§. ante omnia.

Quid de clericis q̄ h̄ntes ſufficiēs p̄mo
niū vel aliquos redditus recipiūt decimas
gndeo fm̄ Ray. ſi deſeruiunt eccleſie ⁊ per
cipiunt decimas non vt eas in malos vſus
ſ3 in p̄ios p̄uertāt n̄ peccāt: aliter ſacrilegiū
p̄mittunt. i6. q. i. qm̄. i. q. 2. paſtor. **A** **S**3
in ſū. cō. li. i. tit. i5. q. 9. vbi etiam additur **S**3
Hoſt. q̄ ſi clericus non ſacu ſeruatiū eccle
ſie vt debet: vel notorius ſomicator: ſit lai
cus non tenetur ei dare decimam ſ3 p̄rio
ſuperiori: ⁊ q̄ ille d̄ in vtilitatem illius ec
cleſie decimā cōuerti ⁊ ſubdēt: q̄ id quod
dicitur decre. tua nobis: ex eo. ſ. q̄ nō obſtat
nequina clericoz: intelligitur de oculis. **B**
Sile. §. clericus. 4. §. pe. **B**

Quid ſi ep̄i vel religioſi de conſuetudine
vel de p̄uilegio percipiunt oēs decimas
alicuius parochie vtrū hoc nō obſtate de
beat p̄ſbytero competens portio assigna
ri. gndeo ſic: ex de p̄reb. extirpāde. §. cum
igitur. ex de decimis ſtatuo. li. 6. ⁊. §. in ⁊
§. dictum eſt. **A** Idem in ſum. con. eo. ii.
q. xi. fm̄ Hoſt. **B**

Decime quarto de qbus
debeant dari gndeo **S**3 Ray. **S** oī
bus fructibus terrarū: arborū: horionū: mu
trimentiis aialū: lacte: lana: ſeno: lignis: p̄
ſcationibus: venationibus: affictis: penſio
nibus: molendinis etiam ad actum: bal
neis: fullonijs: lapidicanijs: metallarijs. **I**te
de negocijs ⁊ artiſicijs ⁊ ceteris bonis: et
am de tempore: de conſe. di. 5. quadrageſi
ma. i6. q. i. decime tributa. ⁊. q. 7. quicūq;
recognouerit. ⁊. c. omnes decime. ex eo. cō
miſſum. ⁊. c. nuncios. ⁊. c. non eſt in poteſta
te. ⁊ generaliter de omī lucro laico: vt Hoſt
ſt. dicit ⁊ **T**ho. **A** Idem in ſum. con. o
i. ii. q. 19. **B**

Quid si in eadem terra eodē anno dīuer-
sa semina seminānt? unde de oībus decī-
da dicit: ex eo. ex pte canonicoꝝ. Et Idem
in lū. cō. eo. ii. q. 20.

Sed nūq̄ de rebus donatis vel legatis
vel successiue acquisitis. Et i. iure successio-
nis: vt in lū. con. eo. ti. q. 21. B. debeat da-
ri decime. unde f3 guil. Alanus dixit q̄
non: q̄ ex his tantū que naturaliter vel de
operib⁹ suis q̄s acq̄sierit teneatur soluere. p
babilius tñ videtur norasse. Aug. i6. q. i. d
cime. s. q̄ legatarius et donatarius teneatur
dare decimam de re donata et legata. de
cimata fuerit a donatore vel legatore: sūt
tamen si succedat patri cum omnia patris
quodammodo pertineant ad ipsum nō te-
neatur ea decimare. si decimata sunt a patre
sed heres extraneus bene teneatur. Et Id
in sum. con. d. q. 21. Tamen vt ibi patet In-
no. recitando dīctas opīones non videt
multum vnam alteri preferre: ideo putare
in hoc standam fore consuetudini que est
optima legum interpretēs. ff. de legi. si de in-
terpretatione.

Sed vtrū de illicitis acquisitis teneat q̄s
dare decimas. Respōdeo fm Host. Pre-
dīales decime indistincte solui debet a pos-
sidente predia siue possessore iusto siue in-
iusto: nec solum a catholico sed etiam a lu-
deo heretico et schismatico vel pagano: extra
eo. de terris. et hoc quia dantur ratione p-
dictorum etiam si terra seminata fuisset seie
furtiuo vel huiusmodi. Con Ray. et Tho.
De personalibus vero distinguitur vtrū
quis teneatur ad restitutionē: vt in furto ra-
pina: simonia: vsura: ludo: iniusta exactōe
et iniusta sententia: et iniusto bello et h-
tunc non debet dari decima nec recipi. Si
vero non teneatur quis ad restitutionē: vt
in meretricio: hūstrionatu: et similibus: tūc
si ex peccato notorio questus prouenit: ec-
clesia non debz recipere ne videatur peccatū
approbare. Et ecclesia non debz reci-
pere: si ipse teneatur dare: vt in sum. con. li.
i. ti. 15. q. 22. fm Inno. et Hostien. Et addit
Hosti. Consulo q̄ meretrici et hūstrioni inde
faciant elynam ex quo ecclesia non recipit
vt sic deus citius eos extrahat a peccato: et
fm Ray. et Inno. si tales ad penitentiaz cō-
uertantur potest ecclesia etiam decimas p-
tere: et recipere: qm Gregoriū nō debz
despici in eo q̄ fuit. s. peccator: qz iā incipit

esse q̄d non fuit dī. 50. ferrū. Con. Tho. B.
Secus si occultū esset. Quis prelatus hoc
sciret: ar. 32. q. 5. christiana. 6. q. 1. si omnia.
Idē Tho. scda scde. q. 87. Et Idem i sū.
con. d. q. 22.

Decime quinto quo ad
laicos. Atq̄ laici aliquo cāu absq̄ peccato
possint in feudū decimas hīe. unde scd3
Ray. Et ipe lateranensis concilij celebrati
sub Alexandro papa nullo modo possūt de-
cime laicis cōferri: nec valet talis collatio
seu infeudatio: extra eo. phibemus. imo
et deponendi sūt trasgressores: ex eo. Quis
q̄ si ius percipiendi fructus tēporales de-
cimaru fuit laico concessū in feudū añ dēx
cōciliū et laicus bene viuat et desēdat eccle-
siam sicut bonus vasallus: pōt excusari ali-
ter in periculū anime tenet. Hosti. ho dīc
q̄ a tempore multū aīrtorū. Et. s. a tēpo-
re Urbani pape: vt in tex. j. allegato. B.
nō potuerūt decime laico pcedi: sicut nec mō
pnt ab alio q̄ a papa: vt in pñtione feudoꝝ
epm vel abbatem. Et addit q̄ Ray. forte
non viderat illam constitutionem. Et Id
in sū. con. li. i. ti. 15. q. 25. vbi etiam patet q̄
Ray. post predicta videtur finaliter tene-
re q̄ nullo tempore potuerunt decime da-
ri in feudū laico sine pñilegio sedis apli-
ce: ob cām rationabilem concessio. Hosti. et
Hosti. dicūt q̄ hodie non possunt cōcedi
decime et quo ad fructus ab alio q̄ a pa-
pa ex iusta cā nisi ad rpus: non in perpetu-
um: ita. s. q̄ nō transcat ad heredes. Vbi et
dicit Ray. q̄ etiā qñ papa pcedit decimas
laico intelligitur quo ad perceptionē fru-
ctuu nō quo ad ppetuā: qz illud ē qd daz
suis spūale qd puenit deputatis diuinis ob-
sequijs et non laicis. Dñs Barlas de hī-
pania super hoc dicit. Unde debemus po-
nere casus indubitabiles. Primum quan-
do concessio habuit originē ante cōciliū
lateranense. c. prohibemus: ex de decimis
qd fuit editū et pmulgatum anno domini
MD. clxxx. fm cronicā martinianā: vt etiā
refert Jo an. 2. casus qñ post dictū concili-
um fuit facta concessio per papam seu eius
auctoritate. hīs enim duobus casibus si d
eis constat: nemini in dubium hāc qñ lai-
cus et eius successores possunt tenē tale feu-
dū decimarum sine pñtō. 3. casus est dubita

bilis qñ n̄ pstat de aucte pape nec d̄ origie
concessionis i n̄tūlū feudi videt̄z añ p̄cūlū
lateranense vel post: n̄c est dubiū an laic⁹
possit reuere tale feudū sine peccato: 7 l̄ d̄ o
st̄i. aperte tenet q̄ nō: vt in sū. cō. eo. ti. d̄ de
cimis. §. 7 vtz p̄scribi. 7. qd si laicus. 7 i
c. q̄uis de decimis. per plures rōnes quas
ibi pōt: 7 3o. an. repetit i. c. cū apostolica
de his q̄ sūt a p̄latis. 7 d̄ t̄nuef̄ archi.
7 3o. mo. in. c. 2. §. illos de decimis. l̄. 6. 7
per easdem rōes 7 motiua 3o. an. tenetur
p̄rium si inuī in p̄rium memoria non exi
stat: 7 de hoc sit communis opinio q̄ fūda
tur super tali antiquitate. Et hoc per tex. c.
i. de p̄scrip. l̄. 6. 7. c. super quibusdā: c̄
de 7bo. si. l̄ d̄ o tenet dictus 3o. an. in om
nibus dictis locis: 7 maxime in. d. c. cū apo
stolica. Possessio. n. tam diuturnū tēporis
fūdata super tali cōt̄opione h̄z iustar p̄ces
sionis apostolice: vt in dictis iurib⁹ 7 p̄nci
palis auctoritatib⁹. l̄ hoc iure. §. aqueduct⁹
ff. de aqua quōt̄i. 7 est. 7 de aq̄ plu. arcen.
l̄. i. §. si. 7. l̄. 2. §. idē labeo. 7. l̄. si. c. ti. cū silib⁹
hec ille. 7 d̄ uertendū q̄ tūc d̄z rei n̄ extare
memoriā qñ nemo superest q̄ sciuerit scāz
fuisse: vel qui audierit ab eo qui sciuit: vt in
d. §. idem labeo. 7 notandum etiam q̄ p̄di
cta iura de possessione taz longa vident lo
qui de rebus p̄scrip̄tibilibus: decime 7 o
a secularibus p̄scribi non possunt: vt. 3.
decime. 3. §. xi. vnde nulla consuetudine in
troducitur potest q̄ laicis cōpetat recipere q̄ dā
tur rōne dīnoz obsequiōz cū sit p̄ ius dī
nū: vt exp̄sse h̄z i. c. hanc p̄t̄udine. 10. q.
i. 7. 16. q. 1. c. si 3r̄ et qñ in feudario sit aucte
pape requiritur q̄ fiat ex iusta cā vt dicūt
p̄fati doctores: videlicet q̄ in feudum faciāt
vel fecerint concedentem recompensatōez
ecclesie spūalē vel temporalem: vt. j. dixit
Ray. cū nec ip̄s clerici possunt vti rebus ec
clesiasticis iuris sine debita recōpensatione
nec ēt papa. Unde sanctus Greg. 13. ēt pa
pa loquēdo de se 7 alijs hominib⁹. 13. dic̄: P̄
semus cuius dānatiōis sit sine labore hic
p̄cipere mercedē laboris. Ecce ex oblatōe
fidelitū viuimus: sed quid p̄o animabus si
deum laboram⁹. Illa in nostrū stipendi
um sumimus q̄ p̄ redimendis peccatis ius
fideles obtulerūt: nec tñ p̄ p̄ctā eadē v̄l o
nis studio vel predicationis vt dignū ē in
sudamus. Item p̄cessio pape semper intel
ligitur ea conditiōe vt per hoc ecclesie non

p̄iuentur suis necessarijs: vt in. c. statuto. §.
vbi. at. et de decimis l̄. 6. Ex p̄dictis ergo
pōt colligi q̄ si p̄ in feudationē deciaz eccle
sie defraudantur suis necessarijs non valet
Si nō p̄uantur tunc si non fiat ex iusta cā
7 decem recōpensatione: si nō valet. si adest
iusta cā 7 pape auctoritas valet. si deest au
toritas pape tunc si cōstat fuisse factum añ
p̄cūlū lateranense valet: alio non. Item scdm
Inno. 7 in. d. q. 25. in sū. con. l̄. p̄mo ti. 15. si
eūt non l̄z decias cōcedere in feudū: ita nec
in emphyteosim: nec in locationē ad lōguz
t̄ps. nullū enī p̄ctū super eis m̄ire d̄z ecclesia
per quē fiat vel feudū vel alienatio q̄ sit per
dictos p̄ct⁹: c̄ de re. eccle. si alie. nulli. ad
firmā at 7 ad certū t̄ps cōcedi p̄nt: extra d̄
loca. 7 conduc. c. 2. B

Et laicus tenēs ab ecclesia decimā in feu
dum possit ip̄m feudū in aliū laicū trāsser
re. gendeo fmi Ber. si ab antiquo 7 licite re
neat satis v̄z q̄ de consensu ep̄i possit scdm
similitudinē alioz feudoz nec d̄z ep̄s in feu
dum illas tunc dare: c̄ de feu. c. 2. Si vero
laicus non in feudū sed de facto teneat de
cimas nec in laicos nec in clericos trāsser
re pōt etiam de consensu ep̄i: c̄ de his q̄ fi
ūt a p̄latis cū apostolica. 21. Dec nōt gl.
in. c. prohibem⁹ c̄ de decimis. vt p̄z in sū.
cō. eo. ti. q. 26. Cum p̄dictis cō. gl. Ray.
7 l̄ d̄ o. in. d. c. prohibemus licet dicat ali
orum opinionem tenentū q̄ n̄ possit tale
feudū trāsserri iuriorē esse. Dec videntur
sic posse concordari: videlicet q̄ si cōcurrāt
conditiōes dicte. 3. proxime p̄sertim de
iusta cā 7 debita recōpensatione valet al non
vt pōt constare ex ibi dictis. B

Aliū laicus quālibet decimam sibi i feu
dū p̄cessā possit dimisso iure feudi liberam
de p̄sensu ep̄i in locum religiosum simplici
ter trāsserre gendeo hoc v̄z p̄cedere decre.
c̄ de his q̄ sūt a p̄latis. cū aplica. sup. quā
Inno. dicit sic: Mōnduz hic q̄ reuocatio in
telligitur fieri ad ecclesiam non solū si ad il
lam reuocetur ad quam de iure spectat sed
et si ad quancūq̄ aliam: 7 ita fmi quosdāz
pōt ep̄us decimas que tenēs ab vna eccle
sia p̄ferre alteri: qz modicum damnum sit
ecclesie a qua tenebantur 7 magnū ē lucz il
li cur conferūt. Sed melius placet q̄ dicta
decre. loq̄tur de decimis que tenentur i feu
dū ab ep̄ie. Nec m̄z q̄ dicit q̄ admonē
dus ē feudatarius q̄ restituat ecclesie po

chsalit: qz hoc intelligendū ē si epus a quo
tenetur in feudū cōsenserit: sicut ibi dī: nec
sine eius cōsensu aufertur ab eo feudū suū
Ite nō ē mīradū si dicit potius qz restituat
ecclesie parochiali qz alteri: qz res de facili
redit ad naturā suā. Creditur. n. qz qñ epus
illā decimā dederit i feudū: fuit accepta ab
ecclesia parochiali pro aliqua utilitate epus
tuus. Et quod licet ideo potius dī ad ean-
dem redire: immo si epus nōlet p̄sentire su-
perior debet eum aliquā cogere: ex de iure
patro. nullus secundū Inno. vt in summa
con. eo. titu. q. 30. vbi etiā ponuntur que in
hoc. § habēt. B. Mā si ab alia ecclesia qz
parochiali tenebat. Et istud verbū parochi-
ali non est Inno. nec bene sonat: qz idem ē
et si tenebatur ab ecclesia parochiali: s3 dū
dī ab alia ecclesia subaudi. s. qz episcopali:
vt potest colligi ex dictis Inno. in. d. c. cum
apostolica. B. nō sufficeret cōsensu ep̄i
vt illa perderet feudū suū nisi magna cau-
sa subeēt: ar. ex de re. ec. n. alie. c. i. Et Idē
in. d. q. 30. B.

En rustici soluendo decimas militibus
qui possident eas excusentur a solutiōe et a
petō. s. deo f3 Ray. Si rustici sciūt vl cre-
dūt milites auctoritate ecclesie licite petere
vel recipere excusantur: p̄sertim cum eccle-
sia: nec a rusticis petat nec militib3 dīcat.
Si nō sciunt qz illicite decimas recipiunt
nō liberantur: si tamē per metū soluerēt ex-
cusantur in pte. 32. q. 5 ita ne. ex quod me. cā
sacris. guil. nō dicit absolute qz rustici libe-
rantur non peccant soluendo. Et hoc nō
dicit absolute guil. sed vbi ecclesia nō petit
a rusticis: sed permittit tolli a militibus: vt
in sum. cō. c. ti. q. 33. B. nisi placēt eis hō
modo ecclesiā defraudare. Et dī autē eis
placere quando possunt contradicere et nō
curāt: quia error cui non resistitur appro-
batur: q3. di. error. B.

Altri ecclesia possit ab aliquo iniusto pos-
sessore redimere decimas absqz simonia. s. deo
f3 Ray. pōt dici qz redimere possit:
dū nō fiat auctoritate ep̄i qz multū excusat i
talibus: ex de p̄bē. nisi. et ex de re. permu.
quesitū. idē. Soff. et Hosti. et guil. addit qz
si parochialis ecclesia velit redimere huius-
modi decimas nō est necessaria auctoritas
ep̄i: qz quilibet licitū ē redimere ius su-
um: qz non dat temporale. p spūali: s3
tantū ipale p temporali. s. p fructibus de-

climaz. nā sus spūale percipiendi decimas
remanet semper penes ecclesiā: et eadē ratōe
niles licet peccet in nō pmutat simoniam
Et Idē in sum. con. li. i. ti. 15. q. 34. B. 13
Hosti. pirarū dicat. A. s. q. laicus pmutat
simoniā qui non vult decimā male detē-
tā dimittere nisi detur sibi pecunia: vt nō. i
sū. cō. li. i. ti. i. q. 68 quod pōt intelligi quo
ad simoniā mētalē. s. si intendit vēdere ali-
quod spūale f3 eundē guil. Qui etiā dicit
qz si alia ecclesia qz parochialis. i. ad quam
p̄nenti decime velut hōi decimas redimē
necia ē auctoritas ep̄i. Et credo qz suf-
ficiat auctoritas ep̄i sine cōsensu capi-
tuli qñ redimuntur decime laicis in feudis
perpetuo p̄cessit: sicut sufficit in gratuita cō-
cessione: vt ex de his qz sūt a p̄clatis cum la-
postolica. et hoc cāu rursus eēt qz oīa pone-
rentur i māu ep̄i: et postea epus aliquid da-
ri faceret laico ab illa ecclesia: ar. ex d p̄bē.
nisi in si. et de re. pmu. ad qōnco. vt in sum.
con. d. q. 34. B.

Altri ecclesia possit ab aliquo iniusto pos-
sessore decimas in pignus recipere. s. deo
f3 Ray. Ecclesia decimas que sibi debentur
pōt vtiqz in pignus recipere: nec teneat
fructus computare in sortem. Et eodē mō
dicendum si que possessiones de fructibus
decimarum fuerint empte ab illo possessore
re. s. qz illas pōt recipere in pignus et nō te-
netur fructus computare in sortem. nā res
quēcūqz empta de pecūia ecclesie ip̄i eccle-
sie acquirit. et hoc dico si ecclesia nō de facili
pōt eas aliter recuperare: ex de his que sūt
a p̄clatis cū aplica. Pono decimas qz alteri
ecclesie debēt non dī ecclesia in pignus nec al-
ter a laicis recipere: ex. e. interdictum. A.
Idē in sū. cō. li. i. ti. 15. q. 32. B.

De suffragiis p defunctis: vide i
fra purgatorio: 3. et j. suffragiū. Ite
de defunctis vide infra mortuus: et infra se
pultura.

D**Egradatio** Duplex est de-
gradatio. Que-
dam enim est verbalis. s. de posuitio
ab ordinibus seu gradibus ecclesiasticis eo-
rum qui sunt in sacris ordinibus. Et hec fa-
cienda ē a proprio ep̄o assistente sibi cano-
nico numero ep̄iscoporum. A. s. ad min.
2. in degradatione ep̄i: in p̄sbyteri 3.
6. in diaconi. 3. et cōicūter in subdiaconi

totidem: et proprius epus eoz. is. q. 7. se-
lix 7. c. se. 7 in. c. degradatō. f. allegato. **B**
Si ho deponēdus non eēt in sacris suffic-
iētia pprii: epi sine alioz presentia. quedaz
ho degradatio est actualis siue solēnis q
d3 sic fieri. Clericus degradandus indur-
sacris vestibus habēs in manibus vas vl
aliud instrū seu ornāmētū ad ordinem su-
um spectans ac si deberet in officio suo so-
lēniter ministrare ad epi pūiaz adducatur:
tunc calix liber seu quouis alia res q in or-
dinandō ab epi fuerat ei tradita singulari-
ter auferatur incipiēdo ab eo quod ei vlti-
mo datum fuerat: 7 sic gradatim procedē-
do vsq ad primā vestēz que tradiū i col-
latione tonsure 7 post radiū vel tondē.
Poterit aut vti epi verbis aliquibus ad ter-
rorē oppositis illis que in collatōe ordinū
plata sūt hoc mō vel illi: **A**uferim⁹ tibi ve-
stē sacerdotale 7 te ordine sacerdotali pua-
mus: 7 sic de alijs: 7 vltimo dicendo: **A**u-
ctoritate dei oīporētis pīs 7 filij 7 spūs
sancti ac nostra tibi auferimus habitūz cle-
ricalem 7 deponimus 7 degradam⁹ 7 spo-
liamus 7 exuimus te oī ordine 7 beneficio
7 pūilegio clericali: hec oīa tē de penis.
degradatio li. 6.

Sacerdos vel alius clericus i sacris cū
pro heresi fuerit seculari curie reliquend⁹
seu degradat⁹. **A**l3 seculari curie n reliquē-
d⁹ sed ppetuo deponēd⁹: vt in tex. f. allega-
to. **B** **P**oterit fieri per solū suū epi cō-
uocatis abbatibus 7 alijs prelatis 7 religi-
osis 7 l'ans sue diocesis: sicut expedire vide-
bitur: eē de hereticis qm li. 6.

Qualiter clericus degradatus ppter he-
resim vel hī tradi d3 pūā seculari. **g**n. ci⁹
degradatio pūte pūte celebrāda ē: quo fa-
cto dicitur ei vt in suum forum recipiat de-
gradatum: 7 sic intelligitur tradi sed pro
eo d3 ecclesia itercedē **A** efficacit: vt in tex.
f. allegato. **B** q n moriat: eē d. h. si. nouum⁹

Nō omnis degradatus tradēd⁹ ē pote-
stati seculari sed sola in trib⁹ casib⁹. **P**ri-
mus in crimie heretis: eē de hereti. ad abo-
lendū. §. 1. 7. 2. nisi incōtinēt⁹ ad pūiaz redi-
re p⁹ 7 2. nisi inconnēt⁹ ad pūiam redire
voluerit: eē d. h. ex cōicam⁹. §. d. anan. **A**
Ibi n d3 q sūt ppetuo carceri mācipā-
di si redire noluerit postq fuerint d. pphē-
si. **B** 3. cū est in falsario l'arum domi-
ni pape: extra de cri. fal. ad falsarium. 3.

cāus cum quis deponitur propter calum-
niam quā intulit suo epi. xi. q. i. si q. sacer-
dotū. **A** **I**dē casus nō i sū. con. li. i. ti. 5.
q. x. f3 **H**osti. Sed in. d. c. si quis. ponunt
plura alia. **D**icit. n. ibi: **S**igs sacerdotum
vel reliquoz clicoz suo epi fuerit iobediēs
aut ei infidias pauerit aut pūmiciā aut ca-
lumniam vel cōuicia ptulerit 7 pūinci po-
terit mox depositus curie tradat 7 recipiat
quod inique gessit. **B**

Degradatus fm: guil. si fuit in sacris bñ
dicere tenetur horas canonicas q non li-
beratur sed obligatus remanet ad ea que
sūt oneris: non in dicat dñs vobiscū 7 filia
7 ba q ad dignitatē ordis pūnēt. **A** **I**dē
in sū. cō. li. i. ti. 7. q. 18. ad fi. vbi etiā d3 fm
eūdem guil. q et idē ē in degradato bñ fi-
ciato q dñs tenet bñficiū l3 nō fuerit in sa-
cris: 7 q degradatus vel suspensus n debz
officiare ecclesiam. **B** **D**egradatū epi n
pōt restituere. j. epi. §. 6.

O **E**lectatio **U**trum consensu
in delectationem
peccati mortalis sit peccatu mor-
tale. **g**nde fm **T**ho. scdā scdē. q. 74. **A**
Ibi nūl vī de hoc dicit: sed aliquid tangitur
scdā scdē. q. 154. art. 4. 7 pma scdē q. 83.
B **D**icendum q: sic sicut 7 theologi cōst
dicūt. nam 7 **A**ugu. dicit. 12. de trinitate q
propter peccata cogitationis etiaz sine vo-
luntate perficiendi sed cum voluntate ob-
lectandi totus homo dānabit: q enim ali-
quis consensat in talem delectationem nil
aliud est q q consentiat q affectus su⁹ sit
inclinatus in fornicationem. **N**ullus enīz
delectatur nisi i eo quod est conforme ap-
petitui eius. **E**t notandū hic q vt dicit idē
Tho. **D**electatio mortala non d3 dīur
nūatē tēporis: sed ex eo q rō deliberās cir-
ca eam imozatur nec eam i epellit: tenens 7
volens libenter ea q statim vt aringūt an-
imū respui debuerūt: vt dicit **A**ug. 12. de tri-
ni. **A** **I**dē in sū. cō. li. 3. ti. 34 q 271. vbi
allegat hoc **T**ho. dicere in prima parte se-
cūde. q. 84. art. 8. **E**t vbi p3 ex pcedētis
con. **A** 7 **P**de. in aliquo clari⁹ loquēdo
dicit q non solū ē peccatū mortale quādo
rō expresse consentit: sed et qn nō expresse
dū negligit expuere motus peccati 7 ma-
nerit talis cōplacētia post sufficētē delibe-
rationē 7 animaduersionem periculi. **B**
De tactibus 7 oculis 7 putativo di vide i

fra luxuria. §. fl.

O Elegare est viceo suas alteri committere. Querit ergo an ep̄s possit delegare et cui. R̄ndeo fm Ray. et guil. Distinguentū est q̄ quedā sūt que pertinent ad ordinē ep̄a lē: sicut cōsecratio vel recōsecratio ecclesiā ordinatio clericorū et similia: et ista potest ep̄s delegare tantū ep̄is: extra d̄ offi. oz. q̄ sedē. et de cōse. ec. aqua. Qui ē metropoli tanus post cōfirmationē ante pallij receptionē pōt ep̄is cōmittere p̄secrationem suffraganei sui: et de elec. suffraganeis. Sūt alia quedam que pertinet ad iurisdictionē sicut ē audientia cārum et absolutio peccatorum et huiusmodi. Et ista indubitanter potest alteri delegare: vt in d. c. aqua. ita tamen q̄ criminales cās clericorum cū agūt ad dep̄ositionem non potest delegare nisi in casu: scilicet si inciperet abesse ppter ecclesie sue necessitatē vel aliā magnā causam: et tunc p̄mitteret non diffinitionē cāe sed cognitionem tñ: ar. ff. de offi. eius cui mā ē iur. l. i. C. de ped. iudi. l. i. nisi committeret diffinitionem totius cāe alteri ep̄o quod potest facere fm quosdam cū nō sit ei. h̄biuā. Sūt et alie cāe que l̄ nō sūt criminales: tñ ppter eorū excellentiā nō debz eas delegare nisi in cā necessaria et multuz iusta impediens: vt ē cā matrimonij et similes: et de p̄s. et affi. ex luteris in fine. Et tūc ē nō d̄ cōmitti idiotis vel lenibus sed l̄tis et grauibz personis: vt pōt colligi ex d. c. ex l̄tis fm eūdem Ray. vt in sū. con. l. i. 3. ti. 32. q. 5. vbi notantur etiam omnia que in hoc §. ponuntur. **B** Non d̄ etiam delegare potestatem dispensandi cū irregularibus nec absoluendi eos qui manus violentas iniecerunt in clericos in cālibz sibi a iure concessis: vt de pueri et mulieribus et similibz: et l̄ hoc delegare non debeat: potest tamen cum non sit ei p̄hibiti. Et dā tamē cōmittat discretis et honestis fm glo. Ray. vt in d. q. 5. **B** Immo de percussentibus clericos conceduntur et de offi. ordi. eis. Et vbi pater q̄ hoc conceditur non solum ep̄is sed etiam omnibus quibus ex officio in certis casibz comp̄tū dicta absolutio. **B** Etias vero causas minores etiam sp̄iales: vt de decimis de iure patronatus et similes potest delegare: non tamen laicis sed clericis tñ ex

tra de iudi. decernimus. et c. glo. Pecuniaras vero cās potest: imo fore indistincte d̄ delegare nec d̄ ipse in rebus occurrat: ar. xl. q. i. te quidem.

Sz vix delegatus possit alteri cām subdelegare. R̄ndeo nō pōt nisi in tribz casibz. **Pr̄m̄** ē si l̄is ē corā eo p̄stata: et sic intel ligit et de sen. et re iu. cū Beroldus. ar. C. de pec. l. neqz tutores. 2. q̄ vniuersal cārum alicuius ville vel castri vel ecclesie est alicui delegata: tūc n. pōt vnā cām delegare. ff. de iudi. cū p̄tor. 3. si ē delegatus a papa vsq̄ p̄ncipe. innc. n. potest totam cāz indistincte vel partē eius alteri delegare: et de offi. dele. q̄uis. et c. super q̄nū et c. pastoralis. Ille tñ cui papa p̄mittit inquit iurisdictionē vel p̄uisionē ecclesijs de plaḡ seu alijs m̄stris: q̄ in h̄i casibz industria et fidelitas p̄sone cui p̄mittit eligi vñ pōt hoc alteri delegare. Item nec ille pōt delegare cui papa p̄mittit p̄dicare crucē: excōicare vel absoluerē aliquos: dispensare cū irregularibus: vel inuigere p̄nias: q̄ si p̄mittitur sibi iurisditio sed certū m̄steriū: salua sēp̄ auctē legatorū sedis apostolicę: et d̄ offi. dele. q̄m apostolica. Et idē i sū. cō. li. 3. ti. 32. q. 6. **B** Et saluo si h̄eret sp̄ale m̄dātū subdelegandi vt nōi Jo. an. et de offi. dele. is cui li. 6. Et in d. c. is cui exp̄el se colligitur vbi d̄ q̄ is cui p̄mittit a sede apostolica vt. p̄uideat certe p̄sone de beneficio in certa ecclesia diocesi vel p̄uicta pōt hoc alteri subdelegare: secus si ei p̄mittat vt. p̄uideat ecclesie de p̄sone. tūc n. nō pōt subdelegare nisi subdelegandi h̄eat ipecta le mandatum. **B**

Sz nūqd ep̄s pōt delegare his qui sūt de alieno ep̄atu. R̄ndeo fm guil. delegare pōt ea q̄ pertinet ad iurisdictionem volūtariā: sed n̄ pōt eos p̄pellere ad suscipienduz eius p̄missionē cū eis n̄l p̄cipere possit. Et idē i sū. cō. li. 3. ti. 34. q. 40. **B** Sz n̄ potest eis delegare ea q̄ p̄tinet ad iurisdictionē p̄tentorā q̄ nō h̄z locū. nisi in alieno ep̄atu. Et ad hoc et de cōsti. vt aiaz. §. p̄mo. li. 6. **B** De iudice delegato et ei offi. talibz: et an possit aliquid recipere: h̄i i sū. iudex p̄mo. 4. et 5.

O Enunciatio duplex est denuncia tio. Una que fit prelato non tanq̄ iudici sed tanq̄ singulari p̄sone sed

exigentia correctionis fraternit. De hac vi
de. s. correctio. 2. Et ibi patet qd ista
fuit etiam prelato tam iudici non ad puniendum
sed ad emendandum denuntiata. B. Alia
est denuntiatio qd fit prelato tam iudici vt
inquirat et puniat. Et de hac vide. j. inquisi
tio per totum et s. crimine. s. si.

De positum. Quomodo et quando
depositum reddi debet. Et deo reddi debet ipsa res
deposita ad petitionem et voluntatem de
ponentis; quod tamen fallit in. 4. casibus. Pri
mus cum quis gladium deposuit deinde furti
fines faciens ipsum repetit. 2. q. 2. ne quis. Se
cundus si deponens fuerit deponatus; nam
omnia bona sua publicantur. ff. e. bona fides
3. q. 1. si fur deposuit et cum domino in petitione per
currit: vt in predicta. l. bona fides. 2. 12. q. 2. cum
deuotionis. 4. q. 1. si fur deposuit apud illum
cui iurripuit vel apud proprietarium: vt pba
tur per eadem iura. A. s. in dicta. l. bona
fides ad finem et idem no. in l. con. lib. 2. 11. 6.
q. 23. B.

Depositum licet pro voluntate sua depo
siti reuocare: et eo. bona fides. 2. vi. Inn.
ibi no. Et si pactum appositum: qd potest penitere
ff. eo. l. 1. A. Ibi hoc clare habetur in. s.
penul. B.

Contra depositum non est locus prelationis:
s. in totum: vel deductio. s. p. parte: et pensio
admittitur in alijs si causa est liquida: ita qd fa
cilis exitus hic credatur: et eo. bona fides. A.
Et ibi per gl. qd etiam in alijs non sit co
pensatio spei ad pecuniam nisi quando spes: vt
equus vel quid simile dant non possit a debito
re et deuenire ad estimationem. B.

Aliter depositarius teneatur satisfacere de
ponenti si res apud eum peat. Et deo tenet si
permisit dolus vel lata culpa: vt puta si depo
nens apud me seruum victum et ego miser
cordia ductus soluo eum. ff. eo. si homines. Item
quando depositarius res suas habet saluas et de
positas amittit presumitur per ipsum quia suas
clausit in archa et depositas non clausit. S. 3.
et tenetur etiam de leuissima culpa si sit in
mora vel si obtrulerit se deposito: vel si rece
perit aliquid pro custodia. A. Hoc casu
cum contractus concernat commoditates
vtriusque non videtur qd teneatur nisi de leui
tanti: et sentu gl. in dicto. c. bona fides. su
per verbo de culpa. et expresse dicitur glossa. vt
in sum. con. eo. 11. q. 24. B. Aut si grauius

depositarius fiat depositum: de causa etiam sortui
to tenetur si pactum culpa vel mora preces
serit. Nec omnia et eo. bona fides. A.
Predicta etiam omnia notantur in dicta
q. 24. fin. Hosti. B.

Ecclesia non tenetur de deposito nisi quando
depositum fuerit factum prelato et conuenit vel
caplo huiusmodi et recipientibus: aut nisi in
tunc locupletior esse: et. e. c. l. A. Hoc fuit di
ctum Hosti. vt per in sum. co. d. q. 24. B.

Aliter depositario liceat vti re deposita.
Et deo depositarius vtiendo committit fur
tum. ff. de p. di. fur. q. furtum. Et hoc intelli
gitur quando est expresse prohibita ne vtiatur: aliter
autem permittitur si putaui deum permittitur. A.
etiam si minus probabiliter hoc putauit fin
Hosti. vt in sum. co. l. 2. 11. 6. q. 25. p. l. qui re
j. allegat qd ad hoc bene facit. Si tamen non huius
rit causam putandi presumit per eum. ff. de fur. l. q
vas. s. vetare. vbi dicitur: Et etiam autem dicitur ac
cipimus eum qui non consentit. B. vt. ff.
de fur. l. qui re. Item intellige nisi depona
tur quod continetur numero pondere vel me
sura et non obligetur. Nec enim exceduntur
fines depositi et transferuntur dominium: et sic vti
potest. Si vero obligatur vel claudatur eorum
vel prohibuisse ne depositarius vtiatur nisi prius
diceret expresse: vt. ff. e. l. 13. s. rei. 2. l. dies. s.
qui pecunia. 2. l. quintus. A. Nec fuit
dicta Hosti. cum quo per cor. Hosti. et Adonal.
vt. d. q. 25. B.

Quid si res deterior reddat. Et deo red
dita non videtur. ff. eo. l. 1. s. si res. A. Hoc intel
lige quando deterioratio facta est culpa deposita
rii et non aliter: vt. s. s. B.

Heres depositarii tenetur de precio res
deposite ignoranter ab eo reddere: imo etiam
si non sit heres nihilominus ab eo id quod
consecutus est extorqueatur. ff. eo. l. 1. s. vlti.
2. l. 2. 2. 3. A. addita. l. 4. vbi dicitur de non he
rede qui putabat se heredem cum reddidit. B.

Aliter peccet qui rem suam apud alium
depositam vel etiam iniuste detentam fur
tim accipit. Respondeo secundum Thomam. secunda se
cunde. q. 66. Ille qui furtum accipit res su
am apud alium depositam grauatur deposita
rium: quia ille tenetur ad restituendum vel
ad ostendendum se innoxium. Unde ma
nifestum est qd peccat: et qd tenetur ad re
stituendum grauamen depositarii. A.
Hoc puto verum nisi ipse depositarius sci
enter accepisset in depositum rem alienam

ne aliquod bñficiū vel officiū eccl'asticū
obtinē: vt i eiaa. Jo. 22. que incipit: Antiq
¶ Quid aut in hoc casu aliq dixerunt q
mñmonuū dissoluebat. Alij q nō. Et fina
liter dixit. Post. consulas p. i. vi i sū. co.
ti. q. 60. B mñ ista aliqua hēs supra im
pedimētum. xi. §. i. 2. 2.

Omnatus. De ornatu bono
clericorum habes
supra dictus. i. §. 2. De ornatu vero
mulierum nunc dicendum est.

Atq mulieres possunt se licite ornare.
Rñ. fm Tho. scōa scōe. q. 169. Circa orna
tum mulierū attēdēda sūt ea que cōiter circa
exteriore cultū dicuntur. s. qñ sūt pter pue
ritudinē aut nō ex iocundatō affectu tñ: q
hēs explicite. s. vñtis. §. 1. Et hoc mō pōt
mulier licite operam dare q viro suo pla
ceat ne p eius cōtēptum i adulteriū labat.
Unde dicit. i. Cor. 7. Mulier q nupta est
cōgitat que mñdi sūt quō placeat viro. Et
iō si mulier cōiugata ad h' se omēt vt viro
suo placeat: pōt hoc facere sine peccato. Et
hoc vñ qñ mari' apparēt. pñ' ad adul
terium: vel nollet reddē debitum: tñz talē
ornatū versimiliter cōtra p'dicta iocōueniē
tia puideret: al cessante cā cessat effect': eē
de appēl. cūz cessat. Itē cū requir q ex talē
ornatu nullū xñsñr dēi peccādi occasio: al
sine p'tō p'dictis hoc fieri nō possz: qz ve illi
p quē scādaliū veniūt: Ad ant. 18. nec debe
mus iuuare. pñmū: mñ i qñū possum' sū
p'tō. 22. q. 2. faciat. Itē q: nō sūt faciēda mala
vt veniāt bōa: Ro. 3. Item i excusabiles sūt
mulieres se ornātes qñ videāt hoc viris su
is minime placere: tñz fōr' si ab ipis phibe
ant. P'act. n. qz tāc si imoderate se ornant
h' faciāt ex supbia sine ex libidine. Et p'cōn
oīz hñtū i cōtāmēta libidinis ex tali orna
tu redūdāt in p'dictas: fm Al. 7. in sū. li.
3. 34. q. 234. B

Atq in illicio ornatu sūt mortale pec
cātū. Rñ. fm Tho. vbi supra. Muliebris
cult' de se viros ad lasciuā puocat: puer.
8. Mulier occurrit illi ornatu meretricio
p'pata ad capiēdas aīas. Et ille iō mulieres
que viros nō hēt nec intendūt hēe nō pōt
absq p'tō appēte placē viroz aspectibus
ad p'cupiscēdum: qz hoc ē dare eis incētū
peccādi. Et si qdē hac intētiōe se omēt vt
alios puocēt mōtali peccāt. Si aut ex qdā
leui aīe vñ ēt ex vanitate. p'p' qdā iactātiāz

nō sp ē p'tm mortale: sed qñqz veniale. Et
eadē rō ē qñz ad hoc de viris. Et hoc
clarius patebit ex infra dicēdis. B

Quid de mulierib' se colorant' et aliq
figmēta adhibēnt'. Rñ. fm Tho. secun
da scōe. q. 169. §. 1. ficiōes nō pōt esse
sine p'tō: nō tñ sp ē mortale: sed solum qñ
sūt p'p' lasciuā: vel i dēi p'tēptū. Et ad
uertēdū q nū aliud expresse appareat: ipō
facto p'sumit intētiō lasciuie: tñ dñi p'tēptus
Cū n. act' in se sit adulterine fallacie tñ inho
nestus: vt dicit Aug'. i. c. fucare. de p'se. dis.
5. nō pōt in se p'tēndē nū lasciuā tñ mētū
ihonestatēz adeo q mulier p'ui asserēt nō
credet. Aut. n. Aug'. Mō dicatis vos anī
mos hēe pudicos: si hēs oculos ipudicos
qz ipudic' oculus ipudici cō:dis ē nūcūz
32. q. 5. nec solo. Itē cū act' i se p'ueat quā
dā ipgnatōem dñi operis: vt dicit Cypz
nus in li. de hñtū vñtū. Et cū mulieris cul
tus maxime talis puocet alios ad libidinē
iūē illud puer. 7. Ecce mulier tē. tñ notat
Tho. scōa scōe. q. 169. art. 2. quō pōt sine
dño p'tēptū cū nō curet illas aīas p'dē qz
xps suo p'p'o redemat sanguine. Et iō hñ
solū simplex p'tēpt' p'phēdit: sed etiā talē vt
videat p'sona in dñi man' i ferre cū sui p'di
tione: vñ Cyp'ā vbi supra dicit: Mō vñ
nes tñ aut viduas: s; tñ nuptas: puta enīz
omnes oīo feminas admonēdas q opus
dñi tñ facturā eius tñ p'p'ia adulterare nul
lo' dōbeāt adhibito flauo colore vel nigro
puluē vñ rubore: aut quolibet lināmēta na
tina cōrūp'te medicamē. Et subdit: Ma
nus deo i ferūt qñ illud qd ille formauit re
formare p'tēdit. Impugnatio ē ista diuini
opis p'uaricatio vñtū: dñi vidē non potis
qñ oculi tñi nō sūt quos de' fecit: s; quos
diabolus fecit: de inimico tuo tēta cñz illo
piter arsurā. Et p'pterea alij inter quos vñ
fuisse Alex. de ales asserūt i his tñ sūbus in
esse mortale p'tm. Sed forte possz aliqua a
mortali excusari: qñ aliqd tale parū facit
solū ex qdā subita leuitate sine alioz scādā
lo sine piculo. B Sciēdū tñ q aliud ē sin
gē pulchritudinē: tñ aliud ē occultare tarpī
tudinē ex aliq cā pueniēte: puta p egrita
dinē: tñ p'li. Doc. n. ē licitū: qz fm aplm. i.
Cor. 12. q putam' ignobiliora mēbra esse
cō:ponis his abādātiōe honorē circunda
m'. Et Ad p'dictoz aut pleniorē intelligē
tiā p'lecti' aliqd vñtū tñ gēdum ē de mñ

omari⁹ id mulier⁹ q⁹ viro⁹ et ta⁹ vestium q⁹
altaz⁹ rez⁹ p⁹ v⁹ q⁹ p⁹ t⁹ p⁹ t⁹ d⁹ f⁹ c⁹ m⁹ i⁹ o⁹ m⁹ a⁹ r⁹ i⁹ l⁹ l⁹ i⁹ c⁹ i⁹
tus: 2° q⁹ l⁹ e⁹ p⁹ e⁹ n⁹ i⁹ t⁹ i⁹ n⁹ e⁹ i⁹ u⁹ s⁹ u⁹ i⁹ 3° s⁹ i⁹ c⁹ i⁹ r⁹ c⁹ i⁹ p⁹ s⁹
aliq⁹ uis potest excusari.

Quo ad p⁹ n⁹ u⁹ i⁹ ergo dico q⁹ p⁹ t⁹ d⁹ f⁹ c⁹ m⁹ i⁹ o⁹ m⁹ a⁹ r⁹ i⁹ l⁹ l⁹ i⁹ c⁹ i⁹
n⁹ i⁹ m⁹ u⁹ l⁹ t⁹ p⁹ l⁹ i⁹ p⁹ m⁹ o⁹ r⁹ o⁹ e⁹ i⁹ c⁹ t⁹ o⁹ i⁹ s⁹ v⁹ i⁹ c⁹ i⁹ s⁹: v⁹ t⁹ s⁹ i⁹ i⁹ t⁹ e⁹ n⁹
t⁹ i⁹ o⁹ e⁹ e⁹ t⁹ a⁹ d⁹ p⁹ o⁹ p⁹ a⁹ v⁹ l⁹ l⁹ a⁹ s⁹ c⁹ u⁹ i⁹ a⁹: 2° h⁹ u⁹ i⁹ q⁹ c⁹ u⁹ s⁹ m⁹ a⁹
l⁹ a⁹ i⁹ t⁹ e⁹ n⁹ o⁹ e⁹ n⁹ u⁹ l⁹ p⁹ o⁹ t⁹ e⁹ e⁹ l⁹ i⁹ c⁹ u⁹ i⁹ v⁹ l⁹ s⁹ u⁹ p⁹ e⁹ t⁹ o⁹. 86. di.
n⁹ o⁹ s⁹ a⁹ g⁹. e⁹ t⁹ d⁹ e⁹ s⁹ e⁹ n⁹. e⁹ t⁹ c⁹ u⁹ v⁹ o⁹ l⁹ u⁹ i⁹ t⁹ a⁹ r⁹ e⁹. 3° v⁹ i⁹ u⁹ o⁹ s⁹ i⁹
e⁹ t⁹ e⁹ e⁹ t⁹ s⁹ i⁹ q⁹ s⁹ q⁹ r⁹ e⁹ t⁹ p⁹ c⁹ u⁹ l⁹ u⁹ s⁹ u⁹ p⁹ l⁹ u⁹ i⁹ v⁹ e⁹ s⁹ t⁹ u⁹ d⁹ e⁹ l⁹ u⁹ i⁹
a⁹ s⁹ c⁹ u⁹ v⁹ e⁹ l⁹ i⁹ s⁹ o⁹ r⁹ d⁹ i⁹ n⁹ e⁹ t⁹ a⁹ d⁹ c⁹ o⁹ r⁹ p⁹ o⁹ i⁹ s⁹ s⁹ o⁹ m⁹ e⁹ t⁹ u⁹ m⁹
p⁹ m⁹ t⁹ h⁹ o⁹. s⁹ e⁹ d⁹ a⁹ s⁹ e⁹ d⁹ e⁹. q⁹. 169. a⁹ r⁹ t⁹. 2.

2° r⁹ o⁹ e⁹ p⁹ s⁹ e⁹ l⁹ i⁹ o⁹ i⁹ s⁹ c⁹ l⁹ i⁹ c⁹ i⁹ a⁹ l⁹ i⁹ v⁹ t⁹ s⁹ i⁹ c⁹ l⁹ i⁹ c⁹ i⁹ d⁹ e⁹ f⁹ e⁹ r⁹ e⁹ t⁹
o⁹ m⁹ a⁹ r⁹ i⁹ s⁹ e⁹ u⁹ p⁹ i⁹ t⁹ u⁹ n⁹ o⁹ p⁹ d⁹ e⁹ c⁹ e⁹ r⁹ e⁹ h⁹ o⁹ e⁹ s⁹ t⁹ a⁹ c⁹ l⁹ i⁹ c⁹ i⁹ a⁹ l⁹ i⁹
d⁹ e⁹ q⁹ u⁹ i⁹. c. c⁹ l⁹ i⁹ c⁹ i⁹ o⁹ f⁹ i⁹ c⁹ i⁹ a⁹. e⁹ t⁹ d⁹ e⁹ v⁹ i⁹. 2° h⁹ o⁹. c⁹ l⁹ e⁹.
3° r⁹ o⁹ e⁹ p⁹ s⁹ e⁹ l⁹ i⁹ o⁹ i⁹ s⁹ r⁹ e⁹ g⁹ u⁹ l⁹ a⁹ r⁹ i⁹ s⁹: v⁹ t⁹ s⁹ i⁹ r⁹ e⁹ l⁹ i⁹ g⁹ i⁹ o⁹ i⁹ s⁹
s⁹ e⁹ u⁹ f⁹ l⁹ i⁹ g⁹ i⁹ o⁹ s⁹ e⁹ f⁹ e⁹ r⁹ e⁹ n⁹ t⁹ o⁹ m⁹ a⁹ r⁹ i⁹ s⁹ e⁹ u⁹ p⁹ i⁹ t⁹ u⁹ n⁹ o⁹ c⁹ o⁹
u⁹ e⁹ n⁹ e⁹ r⁹ e⁹ t⁹ p⁹ s⁹ e⁹ l⁹ i⁹ o⁹ i⁹ s⁹ i⁹ q⁹ u⁹ s⁹ i⁹ n⁹ o⁹ m⁹ o⁹ d⁹ i⁹ c⁹ u⁹ m⁹ e⁹ x⁹
c⁹ e⁹ d⁹ u⁹ n⁹ t⁹ e⁹ t⁹ m⁹ o⁹ r⁹ t⁹ a⁹ l⁹ i⁹ p⁹ e⁹ c⁹ c⁹ a⁹ t⁹: s⁹ 3° a⁹ l⁹. 2° i⁹ n⁹ s⁹ u⁹ m⁹.
l⁹ i⁹. 3. t⁹ i⁹. 3. 4. q⁹. 28. 4. q⁹ u⁹ o⁹ c⁹ a⁹ s⁹ u⁹ q⁹ n⁹ q⁹ e⁹ t⁹ e⁹ x⁹ c⁹ o⁹ i⁹ c⁹ a⁹
t⁹ o⁹ e⁹ s⁹ i⁹ c⁹ u⁹ r⁹ r⁹ u⁹ t⁹: v⁹ t⁹ c⁹ u⁹ m⁹ u⁹ t⁹ a⁹ t⁹ f⁹ o⁹ r⁹ m⁹ a⁹ 2° t⁹ e⁹ m⁹ e⁹ s⁹ u⁹ e⁹
p⁹ s⁹ e⁹ l⁹ i⁹ o⁹ i⁹ s⁹ p⁹ i⁹ t⁹ u⁹ m⁹ d⁹ i⁹ m⁹ u⁹ t⁹ u⁹ n⁹ t⁹: e⁹ t⁹ n⁹ e⁹ c⁹ l⁹ e⁹. v⁹ e⁹ l⁹
m⁹ o⁹. v⁹ t⁹ p⁹ e⁹ r⁹ i⁹ c⁹ u⁹ l⁹ o⁹ s⁹ a⁹. l⁹ i⁹. 6.

3° r⁹ o⁹ n⁹ e⁹ i⁹ n⁹ p⁹ o⁹ n⁹ e⁹ s⁹ t⁹ a⁹ r⁹ i⁹ s⁹. 1° i⁹ n⁹ i⁹ l⁹ i⁹. n. i⁹ n⁹ b⁹ o⁹ n⁹ e⁹
s⁹ t⁹ u⁹ p⁹ o⁹ t⁹ e⁹ s⁹ e⁹ l⁹ i⁹ c⁹ u⁹ m⁹: c⁹ u⁹ h⁹ o⁹ e⁹ s⁹ t⁹ a⁹ s⁹ s⁹ i⁹ t⁹ v⁹ n⁹ a⁹ d⁹ e⁹ t⁹ r⁹ i⁹
b⁹ u⁹ s⁹ p⁹ a⁹ r⁹ t⁹ i⁹ b⁹ p⁹ n⁹ c⁹ i⁹ p⁹ a⁹ l⁹ i⁹ b⁹ i⁹ u⁹ s⁹ t⁹ i⁹ c⁹ i⁹ e⁹. s⁹ f⁹. d⁹ i⁹ u⁹ s⁹ t⁹. 2° i⁹ u⁹ s⁹ t⁹. 2°
i⁹ u⁹ r⁹. l. i⁹ u⁹ s⁹ t⁹ i⁹ c⁹ i⁹ a⁹. s⁹. i⁹ u⁹ r⁹ p⁹ e⁹ c⁹ p⁹ t⁹ a⁹. v⁹ n⁹ 2° v⁹ n⁹ u⁹ d⁹ e⁹ e⁹ x⁹
c⁹ l⁹ u⁹ d⁹ e⁹ t⁹ i⁹ b⁹ d⁹ e⁹ r⁹ e⁹ g⁹ n⁹ o⁹ d⁹ e⁹ i⁹ m⁹ p⁹ u⁹ d⁹ i⁹ c⁹ i⁹ a⁹: a⁹ d⁹
s⁹ a⁹ l⁹. 5°. A⁹ d⁹ i⁹ n⁹ p⁹ o⁹ n⁹ e⁹ s⁹ t⁹ a⁹ r⁹ i⁹ s⁹ a⁹ u⁹ t⁹ o⁹ i⁹ s⁹ t⁹ r⁹ a⁹ n⁹ s⁹ f⁹ o⁹ r⁹ m⁹ a⁹ t⁹ o⁹
m⁹ a⁹ t⁹ o⁹ n⁹ a⁹ e⁹ p⁹ t⁹ i⁹ n⁹ e⁹ r⁹: q⁹ e⁹ q⁹ d⁹ a⁹ g⁹ i⁹ s⁹ 3° o⁹ r⁹ d⁹ i⁹ n⁹ e⁹ m⁹
n⁹ a⁹ e⁹: m⁹ a⁹ g⁹ n⁹ a⁹ i⁹ n⁹ s⁹ e⁹ c⁹ o⁹ n⁹ t⁹ e⁹ r⁹ i⁹ h⁹ o⁹ e⁹ s⁹ t⁹ a⁹ r⁹ i⁹ s⁹. 3°. q⁹. 7.
a⁹ d⁹ u⁹ l⁹ t⁹ e⁹ r⁹ i⁹. A⁹ t⁹ s⁹ i⁹ q⁹ u⁹ i⁹ s⁹ v⁹ e⁹ l⁹ s⁹ i⁹ q⁹ u⁹ a⁹ e⁹ x⁹ h⁹ i⁹ u⁹ v⁹ l⁹ o⁹ r⁹
n⁹ a⁹ t⁹ u⁹ v⁹ e⁹ l⁹ u⁹ t⁹ a⁹ p⁹ p⁹ a⁹ r⁹ e⁹ m⁹ a⁹ i⁹ o⁹: s⁹ e⁹ u⁹ p⁹ u⁹ l⁹ c⁹ h⁹ i⁹ o⁹ r⁹: q⁹ a⁹
n⁹ a⁹ f⁹ u⁹ e⁹ r⁹ p⁹ p⁹ o⁹ s⁹ i⁹ t⁹ u⁹ s⁹: q⁹ d⁹ m⁹ a⁹ x⁹ i⁹ m⁹ e⁹ s⁹ o⁹ l⁹ e⁹ t⁹ p⁹ i⁹ n⁹ g⁹ e⁹
i⁹ s⁹ f⁹ u⁹ c⁹ a⁹ t⁹ o⁹ i⁹ b⁹ s⁹ s⁹ e⁹ u⁹ c⁹ o⁹ l⁹ o⁹ r⁹ a⁹ t⁹ o⁹ i⁹ b⁹ s⁹ f⁹ a⁹ c⁹ i⁹ e⁹ 2° c⁹ a⁹ p⁹ i⁹ l⁹ l⁹ o⁹
r⁹ u⁹ m⁹: q⁹ d⁹ p⁹ e⁹ n⁹ u⁹ i⁹ n⁹ p⁹ o⁹ n⁹ e⁹ s⁹ t⁹ u⁹ 2° i⁹ l⁹ l⁹ i⁹ c⁹ u⁹ i⁹ e⁹ s⁹ t⁹: d⁹ c⁹ o⁹
s⁹ e⁹. d⁹ i⁹ s⁹. f⁹ u⁹ c⁹ a⁹ r⁹ e⁹. 2° i⁹ n⁹ e⁹ x⁹ c⁹ e⁹ s⁹ s⁹ i⁹ u⁹ a⁹ d⁹ i⁹ n⁹ e⁹ p⁹ l⁹ a⁹
n⁹ e⁹ l⁹ l⁹ a⁹ z⁹ 3° i⁹ l⁹ l⁹ u⁹ d⁹. 6°. N⁹ o⁹ n⁹ p⁹ o⁹ t⁹ e⁹ s⁹ a⁹ d⁹ i⁹ g⁹
e⁹ t⁹ a⁹ d⁹ s⁹ t⁹ a⁹ t⁹ u⁹ r⁹ a⁹ t⁹ u⁹ s⁹ c⁹ u⁹ b⁹ i⁹ u⁹ v⁹ n⁹ u⁹. 3° r⁹ o⁹ e⁹ a⁹ d⁹ i⁹ n⁹ p⁹ o⁹
n⁹ e⁹ s⁹ t⁹ a⁹ r⁹ i⁹ s⁹ p⁹ t⁹ i⁹ n⁹ e⁹ t⁹ a⁹ p⁹ t⁹ e⁹ q⁹ e⁹ x⁹ d⁹ e⁹ f⁹ o⁹ r⁹ m⁹ a⁹ t⁹ e⁹ h⁹ a⁹ b⁹ u⁹ t⁹
v⁹ i⁹ r⁹ i⁹ o⁹ n⁹ d⁹ a⁹ t⁹ v⁹ e⁹ r⁹ e⁹ d⁹ a⁹ 2° m⁹ u⁹ l⁹ i⁹ e⁹ r⁹ e⁹ s⁹ h⁹ u⁹ e⁹ r⁹ o⁹ s⁹ s⁹ e⁹ u⁹
p⁹ e⁹ c⁹ t⁹ o⁹ r⁹ a⁹. 3° r⁹ o⁹ e⁹ q⁹ m⁹ u⁹ l⁹ i⁹ e⁹ r⁹ e⁹ s⁹ i⁹ c⁹ e⁹ d⁹ a⁹ t⁹ c⁹ a⁹ p⁹ i⁹ t⁹ e⁹ d⁹ i⁹ c⁹ o⁹
o⁹ p⁹ t⁹ o⁹. A⁹ n⁹. i⁹. L⁹ o⁹ r⁹. x⁹. i⁹. d⁹ f⁹: D⁹ e⁹ b⁹ e⁹ t⁹ m⁹ u⁹ l⁹ i⁹ e⁹ r⁹ v⁹ e⁹ l⁹ a⁹
m⁹ e⁹ h⁹ f⁹ e⁹ s⁹ u⁹ p⁹ c⁹ a⁹ p⁹ u⁹ t⁹ u⁹ s⁹. E⁹ t⁹ A⁹ u⁹ g⁹. i⁹ e⁹ p⁹ l⁹ a⁹ a⁹ d⁹
P⁹ o⁹ s⁹ s⁹ i⁹ d⁹ i⁹ u⁹: 2° p⁹ o⁹ n⁹ i⁹ s⁹ i⁹ d⁹ e⁹ o⁹ a⁹ r⁹ t⁹. 2° d⁹ i⁹ c⁹ i⁹ t⁹: C⁹ a⁹ p⁹ i⁹ l⁹
l⁹ o⁹ s⁹ n⁹ u⁹ d⁹ a⁹ r⁹ e⁹ s⁹ e⁹ m⁹ i⁹ a⁹ s⁹ q⁹ s⁹ 2° c⁹ a⁹ p⁹ u⁹ t⁹ v⁹ e⁹ l⁹ a⁹ r⁹ e⁹ a⁹ p⁹ l⁹ a⁹
i⁹ u⁹ b⁹ e⁹ t⁹ n⁹ e⁹ c⁹ m⁹ a⁹ r⁹ i⁹ t⁹ a⁹ t⁹ a⁹ s⁹ d⁹ e⁹ c⁹ e⁹ t⁹. D⁹ i⁹ c⁹ t⁹ i⁹ b⁹ i⁹ g⁹ l⁹ o⁹.
q⁹ p⁹ o⁹ t⁹ a⁹ l⁹ i⁹ q⁹ e⁹ x⁹ c⁹ u⁹ s⁹ a⁹ r⁹ i⁹ a⁹ p⁹ e⁹ t⁹ o⁹ q⁹ n⁹ h⁹ o⁹ c⁹ n⁹ o⁹ f⁹ i⁹ e⁹ r⁹ e⁹ t⁹
e⁹ x⁹ a⁹ l⁹ i⁹ q⁹ v⁹ a⁹ n⁹ i⁹ t⁹ a⁹ t⁹ e⁹ s⁹ 3° p⁹ p⁹ t⁹ 3° r⁹ i⁹ a⁹ p⁹ s⁹ u⁹ c⁹ t⁹ u⁹ d⁹ i⁹ n⁹ e⁹ q⁹
u⁹ i⁹ s⁹ t⁹ a⁹ l⁹ i⁹ s⁹ p⁹ s⁹ u⁹ c⁹ t⁹ u⁹ d⁹ o⁹ n⁹ s⁹ i⁹ t⁹ l⁹ a⁹ u⁹ d⁹ a⁹ b⁹ i⁹ l⁹ i⁹ s⁹: q⁹ d⁹ p⁹ o⁹ t⁹
i⁹ n⁹ t⁹ e⁹ l⁹ l⁹ i⁹ g⁹ i⁹ v⁹ e⁹ x⁹ q⁹ n⁹ o⁹ c⁹ c⁹ a

lori dignitati maior cōpetit ornatus: et de vi. et ho. de clerici officia. et not. Tho. in dicto art. i. Ex quo patet quod maior ornatus pertinet ad cultum diuinum quam ad quēcūq; alium vlti cum nulla sit maior dignitas quam diuina. Et tunc est i cultu diuino deus ornatus et moderatio: quam cum aliis fuerit propter exemplum christi quod nos hec despiciē docuit. Et in. 12. q. 2. glia. dicit Hieronymus. Necque multi aliquos opponat diuices i iudea tē plū mēfāz et lucernas. et ex auro fabricata. Tūc hec probabāt a dño qñ sacerdos hostias imolabat et sanguis pecudum erat remissio peccatorum: quāq; hec oia pcesserunt in figura. Hūc vō cu paupertate domus sue pauper diuus dedicauerit potius crucem et dilatas i unū putem. Moderatio ergo ornatus ad cultum diuinū fignit et multo moderatio: ad quēcūq; vlti pphānū etiā impatoris: cum nulla sit pparatio ipatoris tēnt ad celestē. Minor autem pertinet regi quam ipatori: et minor duci quam regi: et sic de singulis gradatū. Que ille bñ cōsideren. ut valde moderatus compent inferioribus.

6° rōne curiositatis. Et in Tho. i dicto art. 2. dicit quod artifices ornamento peccant inueniēdo supflua et curiosa. Curiositas autem intelligitur quā nimia sollicitudo seu diligētia erga ornatum hñ. Et in Tho. in dicto art. 1. dicit quod inordinatio affectus circa ornatum ptingit quā nimia sollicitudine qd appōit ad exteriorē vestitū cultū et si nō sit aliq iordinatio respectu finis. Scilicet. c. p. sumoniā. 41. dist. ibi: pter corporis diligētiā. Et pōt ista curiositas dephēdi. pmo respectu forme: ut quā i ipsa forma ostendit curiositas. Et i iūma de viuis dñi quod in forma respēctūbilia sunt corrugano et incisio. Sciat dictū. c. per sumoniā ibi: Dissolutos autem et cōfractos vestib⁹ et i cessu nō recipim⁹: maxie qñ in talib⁹ adest quāq; uitiosa p digalitas quā leges dicētiā et equiparāt furori. ff. de cura. furio. l. 1. In dñā et sū. ponit exemplū de sorularib⁹ rostrat vlti pforatio: et idē i sub⁹ mltis. 2° dephēdit respectu artificis: ut quā cu ea vestē seu ornatum multū laborat cui nulla vlti pua vtilitate rei. Et in Ray. li. 2. n. de neg. scilicet. dicit quod ad nullū vlti sūt viles nisi ad peccandū sumere supflue ac supno se committat: qd pcpue facit hñ pparatōes p futura viuis camisie plus in duplū vlti triplū quam valeat tota camisia: et sūlia. Et subdit quod peccatī faciētes videntur seu alienatōes seu tenētes pdicta. Et sa

tis inter pdicta vlti posse pputari racamaturas supmiores et iuniores propter identitatem et maiorem rationis. ff. de legi. l. nō pnt. 3° ex pte vltis quā ad ornatum seu hitū maiorem sollicitudine adhibet quam expediat: ut dicit Tho. i deo art. 1. qd manifeste reprehendit quā circa hec pl⁹ sollicitat quam circa ea quā saluus: p illud. Matthei. 6. 2. p amū querite regnum dei.

6° rōne scādali. Hā dñs dicit Matthei. 18. Ne illi p quē scādali veni. vñ et abstine debem⁹ et a lucis propter salutes pximie: vñ et de occasio scādali alium⁹ et charitatem. Ro. 14. ibi: Si ppter cibū fr tu⁹ scādali facit et c. Et in Tho. scādali scādali. q. 44. art. 8. qd ipalia que sūt nñi dñi sūt diuinitē ad tollēdū scādali pxiū quā pcedit ex infirmitate vlti ignorātia. Dio ergo o3 quod i vlti ornato moueatur scādali a pxiō. Et in Alex. 8. a les sup. 2. sen. dicit quod licet f3 nobilitatē pxiōe pfectudine i terre et dignitatē officij se ornare pxiōis vestib⁹: ut nñ quod abstulibido i vlti lūate et scādali i exteriori ope. Hoc autem scādali pōt ptingē dupl⁹. Prio si ex ornato aliquis iducit ad peccatū: puta ad vlti sūli ornamento: qd sibi non ppetit siue ad aliud peccatū: pxiū ad carnalē pcpiam siue ornatus vñ inducat mulierē siue ornatus mulieris inducat vñ: qd frequēti⁹ ptingit ex qdā hūana fragilitate. Eccl. 19. Et nū et mulieres apostare faciūt et sapiētes. Et idē cū psona aduerit ex suo ornato aliquē seu aliquam iduci ad scādali peccatū dñ oio ab illo abstine. Cōstat autem quod ornatus et pulchritudo mulieris facit allicere ad pcpiam: ut i deā auatōate Eccl. Et nū et c. Et p3 p expiētiā. Ex emplū hñ. 2. Reg. xi. in David tā pfecto vlti ro qd ex solo vlti Bersabee iducit⁹ et ad adulteriu. Et ppter hoc dicit Tho. in dicto art. 2. quod circa ornatum mulieris eadē sūt attēdēda qd cōtinet dicta sūt circa exteriorē cultum. Insup et qd dñ aliud spāle. f. quod mulieris cultus viros ad lasciuiam prouocat: et ideo etiā ex hoc solo mulieres omnio deberent abstinerē ab ornato: aut illo vñ cum mulier moderamine et honestate et tremore: ne ortato scandalo ex earum occasione dicatur illi: Ne vobis 2° modo accidit scandalum quā per ornatum fñi hñ similem pecturā extemis necitatib⁹ pauperū drogaf. Hoc. n. cāu detrahif et ornatum eccliaflico: ita ut et sacra vasa communantur et expendantur in

Hi necessitates: vt pz. 86. dif. cōpattamur
2. 2. q. 2. aurū. **S**on^o ergo detrahī d3 orna
fau pphano: l3 al d se nallā aīā hīet illi
tarē. Tenet. n. ex necessitate q3q3 subuenire
extinbus i talib^o idigētijs d supfluo neces
sitatis nāe: l3 nō ēēt supflūū respectu pcedē
tie: vt. pbat i pallegau. c. vbi df: **D**inamē
ta pdecētia ornati eccliaſtico debē i h^o i ne
cessitates expendi. 7 notat Ricar. super. 15.
dif. quar ti sen.

2° rōne pſuerudinis: vt figs considera
ta conditōne ſua excedit in ornatu metas
pſuetudis bonoz int quos puerſat. 41. di. c.
1. non tñ q3 excuſat ſeqndo conſuetudinē
loci nō rōnabilē: q3 illa dici nō pōt pſuetu
do bonoz: de qua df i dco. c. 1. **N**ā pſuetu
do irrōnabilis nō excuſat: ſ3 grauāt: vt i. c.
ſi. c. x. de pſue. Et ſans df irrōnabil^{is} ſi intue
niat aliqd d pſaficōueniēd^o: vt ex pdictis
clare colligi poceſt.

3° rōe deſec^o cauſe: vt q3 ex nulla rōnā
bili cā q3 mouet ad vſū ornatus: ſ3 ex ſola
pplacētā volūtatis. In hoc n. ipſo v^o 7 or
dini nāe puarī 7 creatori i urari. vñ Boeti
us li. 2. pſa. 5. de pſolatōe dīc: Sic rep^o vſa
ē p dīuo vt dīnū merito rōnis aīal nō alr ſi
bi ſplēdē nſi i aīare ſupellectilis poſſeſſione
videat: 7 glia ſuis qdē pſcra ſūt: vos autē do
mīte pſilic a reb^o infinis excellentis nāe
omānīa captatis: nec itelligit q3 tā cōdīto
ri vſo faciatis iurā. Itē hoc ipſo v^o ſequi
ritia 7 pſiari dīctū. **A**ñ Greg^o. aut homel.
24. **S**ūt nōnulli q cultū ſubnū pſcioſaz q3
veſtīū purat ſi ēē pſcra. Qd ſi v3 culpa non
ēēt nēq3 ſermo deitaz vigilant ex pmet q
dīues q toz qbatu apud ſcros byſſo 7 pur
pura indut^o fuiſſet. **N**emo qppe veſtimen
ta pſcipua nſi ob inanē glām qrit: v3 vt ho
norabilior ceteris ēē videat: res ipſa teſtat:
q3 nemo vlti bi pſcioſis veſtib^o idut: vbi ab
alijs nō poſſet videri. Quā culpā poſſum^o
met^o ex diuerſo colligē: q3 ſi abiecio vilis
veſtīmētū tr^o nō ēēt euāgelīſta vigilāter de
Joanne nō dīcēt: **M**at. c. 1. **E**rat indut^o pi
lis camelozum.

Quo ad ſecūdū pncipale v3: **Q**uale
pſcra ſit in vſu illiciti ornat^o. **D**icēdū q ſi ſi
at intēdōe deliberata ppter pplacētā libi
dīnoſā ſui vel alteri^o: claz ē q3 ē pſcra mor
tale: cum conſenſus enām i ſolam delectan
tōne peccati mortalis ſit mortale: vt. 5. dele
ctatio. **S**i autē ex qdā vanitate vel leuitate

ppter ſacratā qdā q3 vſat ornatu: nō ſep
peccat mortali: ſ3 qñq3 venialiter ſ3 2 ho.
ſcda ſcde. q. 69. arti. 2. **E**d hōz clarioz in
telligētiā d3 q in tali vſu illicitio dupl^r pōt
pſigē pſcra veniale. pmo qñ vitiū ē i ſola
intēdōe: 7 hec intēno nō ē deliberata: nāz ſine
deliberato pſenſu nō deueniunt ad rōnem
mortalis. **Q**ñ 7 2 ho. ſcda ſcde. q. 162. arti.
5. dīcat q3 ſupbia ſm genus ſuuz ē mortale.
Sicut tñ 7 in alijs q ex ſuo genē ſūt morta
lia: puta fornicatōe v^o adulterio ſi aliq mo
tus q ſūt pſcra venialia ppter cor^o impſectōez
q3. ſ. pueniūt iudiciū rōnis 7 ſūt pſcra ei^o cō
ſenſū: ita ē circa ſupbia accidit q3 aliq mo
tus ſuperbie ſūt peccata venialia: dū vis ra
tio non conſentit. 2° rāone paritatis rei.
Nam qd modicu est rano apprchēdū qñ
nihil: vt nōt 2 ho. ſcda ſcde. q. 46. arti. 6.
nſi in iſto modico addeſſet magna mēas li
bido. **N**am talis libido etiā in paruis i du
cit mortale: vt notat Bona. 16. di. qñ ſen
tentia. **E**xtra pdictos ergo calus in tali
vſu illicito videt includi mortale ppter mſa
mala 7 peccata que ſolent illi accidē: 7 ſal
tem nunq3 deſt vniuz ſupbie que eſt appe
titus honoris ſeu ppuē excellentie: vt pz. 2.
ſnſaz dif. 42. c. ex ſuperbia. cōiunctio dīcto
Gregorij i dīcta homel. 24. ibi. **N**emo qp
pe veſtīmēta pſcipua. 7c. **E**t expſſe hēt. 21. q.
4. oīs. vbi df: **D**e qppe qd nō pter neceſſi
tatē ſuā: ſ3 ppter venuſtatē accipit elanōis
h3 calūmā: que admodū magn^o aut Bailli
us. **E**t vt ex pdictis pz: ſupbia ſm gen^o ſuū
ē mortale. **I**tem q3 ſi i tali ornatu a deſt ſā
ptuoſitas includit in illo mag^o iniuſticia et
auaricia. **A**ñ. 47. dif. c. ſicut hī. dīctū **A**mō
Quis tā inuſt^o 7 tā auar^o q3 q multoz alr
mēra nō ſuū vſum: ſ3 abūdanā 7 delicias ſa
cu. **A**uaricia autē magna pſcra ē mortale: vt
pz. 5. auaricia. **I**nmo radix eſt oīum ma
loz. 1. 2. mo. vl. 7 pputat p dīolantia: **E**ph.
5. **I**tē iniuſticia ex ſuo genē ipozat pſcra mō
tale: vt nōt 2 ho. ſcda ſcde. q. 59. arti. 4. **E**t
ppter pſcra 7 alia talis illicit^o vſus ſingula
riter deum ad irā puocat: **I**ſa. 3. ibi: **P**ro
co q3 elenare ſunt. 7c. 7 **S**op homie. 1. ibi: **A**i
ſitabo ſup pncipes 7 ſup filios regis: 7 ſup
oīs q indut^o ſunt veſte pegria. **E**t pſcra ma
xime obīnētū quando vientes a tan illicit^o
to vſu nollent deſiſtere: cum contemptus
7 vilipenſio enām venialium ſit mortale
pſcra: vt dīctū glo. de pe. dif. 1. in. c. tres ſunt

sup. xbo opprimet. Et pōt colligi ex pōdict
p Bonauē. sup. 16. di. qrti sententiarum.

Quo ad tertiu pncipale: v3 si circa pfa
tuz vsu possit alig excusari. v3 d3: q si vics
in illo nō delectat: nec possit illū omittē abf
q3 nōbili scādalo quo dempto omittē: r si
in illo viu nō apparet alig d inhonestū: nec
ex illo dat alū scād alū mali exēpli: vl alteri
pcti q possit excusari: exēplo biē Lecilie q
desup auro textus vestib⁹ vtebat: quas in
penitus ptebatur: vt ex ei⁹ p3 hystōia r exē
plo filii. Et facit ex de reg. iur. c. qd n est. r
fm hoc d3 itelligi dñi Jo. an. in. c. ea que
de reg. iur. in. 6. in nouella. B

Pactum. Pacta que faci
ut pōres vl guar
diani cōuētiāles religiofoz me
dicatū de suoz pūctū assensu cū plaus vl
pōmū eccliaz i illis locis vbi hīat debet p
penuo fuari: nō obstante q nō sūcū assēsus
mgfī vel ministri. puicialis aut gnālis: aut
q fides aplica q ad fces minores auctori
tatē non pñtuerint: ex de pac. q: ex eo. li. 6.
Pactū pñt fōi a filia du3 nuptū tradere
rē. vide. s. dos. §. 3. Qd etiam nudo pacto
obligatur q3 fm dñi. s. lex. §. 10. v. 12. r. j. p
multo. Pactū de nō recipiēdo ad sepulcu
rā: vide. j. sepultura pmo. §. 3.

Palla. Palla dñi pñt pñt pñt
qui exēditur sup alta
re r sup quo extēdit corp ale. Et
d palla alig dñi ē. s. pñt pñt pñt. §. i. filr
r de corp ali. s. corporeale.

Pallius. Pallius dñi pñt pñt pñt
scopoz: i quo plēnudo pñt pñt
officiū confert: ex eo. nū. d3 at palliū peti a
papa ifra tres mēses a tpe pñt pñt sūe
pñt pñt pñt si ante fuerat pñt pñt: alr si
accuset pñt remoueri: dis. 100 qñ. r debet
peti cū instāua: dis. 100. pñt. Et d3 pñt pñt
stare sacm fidelitatis r obediēte Romāe
ecclie: dis. 100. optant. ex de elec. significasti.
Itē i datōe palliū d3 dari nouū pñt pñt vl
ānquū innouari: dis. 100. rōis. r. c. scriptoz
Itē recepto pallio r non añ: pñt se arept
ep3 noinare: ex eo nū. Nec añ potest pñt
puocare: cōsicē pñt pñt: dedicare basilicas
ordiare clicos. seu episcopos pñt pñt: ex de
elec. qd sicut. §. pñt. Item archiep3 nō pñt
palliu suū alteri cōmodare: q: palliū pñt
naz ei⁹ nī trāst. Et d3 cū eo sepeliri: ex eo

ad hec. r. c. ex tuaz. Itē sol⁹ romanus pñt
ut ex sp r vbiq3 vntur pallio. Ceteri aut ifra
mullari solēia in qlibet ecclia sue. puicie:
non aut si egrediantur eccliaz: vt i pñtione
ex eo. c. i. et hoc in dieb⁹ in qbus pñt dñt
in suo pñtlegio: alr nō pñt: s3 bñ pñt qñq3
sine pallio celebrare: ex eo. c. fi. Et Itē
dicatur: Rñdem⁹ q tū in tua q3 in aliena dñ
oceli pñt abf3 pallio vl scādalis celebra
re q vñq3 i tua diocesi nō sp debes celebra
re cū pallio: s3 dieb⁹ illi dñtaxat q in ecclia
tua pñtlegijs st ex pñt. Et idē qd in hoc. c.
nōt in sū. li. 3. ti. 26. q. 36. fm Ray. Et addit
q papa sep r vbiq3 pñt pallio vñ in signuz
plēnitudinis pñt. B Pñtarche an pos
sint dare pallium: vide. j. pñtarcha. §. 2.

Papa. Papa debet eligi a duab⁹ pub⁹
cardinaliū: aliter qui ge
rēt se p papa ex cōmunicat⁹ est: vt s
ex cōdicatio p. §. 2. v. 4. Et pla nota circa
elecñōez pape r reclusiōe cardinaliū: ex d
ele. vbi pñtū. li. 7. Et q i illa pñtū de col
legium cardinaliū nullū pñt facere dispñt
tiōe seu inouatiōe: r quedā alia circa hoc
in cle. ne romani. de elec. A quo r vbi debe
at pñtari hēs s. pñtatiō ep3. §. pñt. r vlt.

Papa ē sūm⁹ int oēs. Itē. n. h3 plēn
itudinem pñt. Alii pñt solitudinis. r q.
6. decetero. r. c. g se sci. Et cū dñs aplis dī
ceret vt laxarent retia soli petro dixit: Duc
in altuz: Luc. 5. Itē ei soli dixit vt piscaret
homo: Math. 18. p que pñt pñt pñt
significatur. 23. q. 1 nō turbat. r. c. ē aliud
Item soli petro dictum ē: Tu es petrus. rē
21. dis. qñs. Ideo spāter ipse est vicari⁹
tesu xpī: r quodam mō maior hoie minor
deo: ex de trāst. inter corporalia. A Itē
in tum. li. 3. ti. 27. in pñt. B

Quor sūt cāus q ad solū papam pñt
nent. Rñ. fm Ray. Sūt multi: de qbus enī
am pñt: A imo oēs fm enī. Ray. vt p3 i
sum. eo. ti. q. i. B nō trāst cū generalī
mādato: sed regrūt spāte: di. 17. huic soli se
di. ex de trāst. li. 3. r de of. le. q trāstatiōem.
vt qd fidei. 24. q. i. quonēs. di. 12. pñt pñt.
Itē trāstatiō epī vl electi. s. pñtati: ex de
trāst. inter corporalia. r d offi. le. c. 3. r. 4
Itē depositio epī. 3. q. 6. qñs. r. c. du du3
Acceptatio renūciatiōis epī vel electi. s. cō
firmati. 6. q. 3. demuq. ex de trāst. inter cor
palia. ex de rē. li. 3. Exēptio ep3. 16. q. 1. ff.
Itē resitutiō depositiōis ab ordie. 2. q. 6.

ideo. l. 1. 2. 7. etia. 5. eps. §. 6. **A** Adde idē
in remoto ab officio ex eo qd hereticis tra-
didit ecclesiastica sacramenta: vel eos tra-
didit ecclesiasticę sepulture vel oblatōes seu
elynas recipit eoz fm glo. Ray. 7. in dicta.
q. 1. **B** Itē iudicialis diffinitio seu inter-
ptatio pūilegioz suoz: ex de iudi. cū venis-
sent. Et idē fm dōsti. si dubitet de rescrip-
to aplico ita qd ab alio p viā rōnis. **A** .i.
iuris qd disponit de validitate vlt in alidua
re rescriptoz: vt ex de rescrip. p totum. **B**
solut nō possit: vt ex de offi. dele. c. 2. Idem
fm Jumo. de inptatōe statuti facti p lega-
tum cuius iurisditio finita ē: nec aliquis ei
successit. Et idē de dispētatōe i casibus qd
eadē statuta pape reseruant. **A** Ad hoc
ē ar. ex de offi. dele. c. si. **B** Itē mutatio se-
dis epāl. 7. q. 1. tps. Itē pstituit alicubi de
nouo sedem epālem. 16. q. 1. felix. 7. ar. de co-
se. dis. de loco. Itē subijcē vni epātū alte-
ri: vel vni in duos diuidē: seu duos in vni
vntre. Idos casus spēs. 16. q. 1. et tps. ex de
exce. pla. sicut vntre. 7. de of. dele. qd trāsla-
tiōez. Itē cōmutatio voti Hierosolymita-
ni: ex de voto ex mltis. Sile de qbusdā alijs
votis: de qbus vide j. votū. §. 2. Itē solus
papa pōt pcedere vt qd veniat p licitū iura-
mentū: ex de iureiur. venētes. vel ē de quo
dubitat an sit licitū: ex de elec. venerabilez.
qd intelligit fm Guil. solū in arduis: al vlt
de. s. iuramentū. i. §. plit. **A** Et ibi pz qd hoc
hēt locū qñ sit cōmutatio in meli: 7. qd qñ
ē dubiū: vtz iuramentū sit licitū etiā epus
pōt dispēfare. **B** solus dispēfat cū irregu-
laribz. s. in criminibz maioribz adulterio:
ex de iudi. at si dici. Et circa hoc vide. s. dis-
pēfatio. §. 6. 7. 2. 8. **A** Et ibi clari de h.
B Solus pōt piliū gnāle celebrare: dis-
17. p. totū. 2. q. 6. 10. Solus pōt p dēre ca-
nonē gnāle. 26. q. 1. si ergo circa mediū. C.
de legi. l. 1. Solus pōt psonā ecclesiasticā in-
re suo puare. **A** hoc vtz circa collationez
bñficiōz vel vocatiōez psonaz ecclesiasticaz
ad sui vel alioz obsequiū. ppter publicā vti-
litatē vlt in filibz pntētibz ad regimen
ecclesiāz p cōi vtilitate: vt pz p iura. j. allata
B 9. q. 3. p pncipalē. dis. 19. in mēoni. ex
d pces. pbe. c. q. Sol pōt pcedē p bndam
vel ecclesiā nō vacatē: ex de pces. pbe. nulla
7. de rescrip. cā te. **A** Et hoc legat? etiā
a latere nullus nō possit: pōt tñ sibi reme

pmo vacatē ecclesiā: ex si ecclesiā ista patro-
nū hēat ecclesiasticū. Secus si sclarē: ex de iu-
repa. cū dilect. 7. de offi. lega. dilect. fm
dōsti. 7. in sum. li. 3. ti. 27. q. 1. **B** Legat?
aut ē hēns plenariā legationē hoc nō pōt
in qbuscunqz psonanbz debeat qd p elec-
tionē assumi: ex de offi. leg. deliberatiōe li.
6. **A** Ibi dī: Deliberatiōe pūda duxi-
m? in hēdū ne aliqs aplice sedis legatus
qñcūqz legatōez obtinē plenariā dinosca-
tur cathedrales vlt regulares aut collegia-
tas ecclesiā: seu ipaz ecclesiā cathedralium
dignitates ad quas hī p pñficiantur eisdē ma-
iores in eoz capitulis p epōs exñtes hñt
p viā electiōis assumi lue ordinatiō: colla-
tiō: pñficiō: electiō: aut dispēfatiō: quō-
cūqz refuer: nec de ipis ordinādis: pñren-
dis: disponēdis se aliqñ? itromittat: necqz
aliqz quo min? ad quos pñnet eligē aut po-
stulare libere valcant cū vacabū: obstacu-
lum quōlibet iterponāt: decernētes qd qd
p hoc actū extiterit coipso irritum sit 7. ma-
ne. **B** Sol? pōt excoicātū a se absoluerē
ex de elec. venerabilē. Et vide de hoc. s. ab-
soluio. i. §. 3. h. 3. Sol? pōt absoluerē ex-
coicātū a suo delegato: qz nolebat obedire
snic diffinituē: si steterit in excoicatiōe p an-
nū: ex de offi. dele. querēti. **A** Idē ē de ex-
coicato a legato vel delegato cui iurisditio
expirauit: 7. nullus successit: vt in. d. c. querē-
ti. ex de offi. oz. pastoralis. **B** Solus co-
gnoscu appellatōe penit? remota. 9. q. 3. cū
cta. 7. c. alioz. Solus cognoscit de cāis ad
eū delatis p appellatiōez vel relatiōez: ex d
offi. ic. 13. **A** Est aut relatio cū iudex cām
instructā remittit ad papā vt eam diffinat
si voluerit: 7. pēdēte hī relatiōe nō valet p-
cessus iudicis q remittit: vt in deo. c. 13. 7. nō i
dicta. q. 1. fm glo. Ray. **A** Solus ordi-
nat illū ad supiores quē ordinauit subdia-
conū: ex de iēpo. oz. cū in distribuēdis. So-
lus pcedit palliū: di. 100. palliū. vlt 3. Guil.
etiā aliqz pcedēdi hñt pūilegiū: vt pñar-
che: vide. j. pñarcha. Itē sol? sp vbiqz pal-
lio vñt: ex de vñt pallij ad honozē. Itē sol?
dispēfat cū bigamo. 34. dis. lector: ex de
biga. nup. Vide de hoc. s. bigamia. §. plit.
Solus dispēfat cū illegitimo qñ ad ordi-
nes sacros 7. bñficiū cū cura vel psoau: ex
de si. pby. is q. li. 6. Silr cū minore qd p-
moueat ad curā aiaz vlt dignitates: nisi qd

tum pñit fēpīs: sup̄a dignitas. §. 3. Sili
de eo q nō ē in sacri vel alr ē de iure indi
gn^o. **¶** **A**. i. pñituo: lecⁿ de iure dmo: sup
quo nō dat per hoim dupentatio. **¶** **V**l
pmoueat i epñ: ar. ex de elec. dudu. §. si. **¶**
C. de en. sacri. l. dupurari. Solas dupēfat
v: qg hēat pla bñficia cū cura: vl pñs digni
tatis seu pñat^o ē si curā nō hēant: aut ē
in eadez eccla. **¶** **A**. i. q. qe pñit hēre pla
bñficia vel dignitates in dia: vt in iurib^o de
qb^o statim. **¶** **C** de pñe. de multa. **¶** **T** de
cōfue. pñitudo. l. 6. Sol^o pñt pñtēre dī
dine subdiaconate die onico t alijs pñpū
is fēstis: vt. §. ordo. 2. §. 6. Solū ad euz ap
petatur omīssis medys. 2. q. 6. c. 3. 4. **¶** **T** 5.
7. c. dē cetero. **¶** 2. q. 6. metropolitani. xi. q.
3. pñit. **¶** **A** hoc. c. pñit. nō vñ ibi hēn.
¶ **A** ddu **¶** **D**ost. q. legat^o vñ hē idē pñt
legat^o: ex de offi. l. c. i. qd obnecim de con
fuetudine: vt dicit. **¶** **A** **¶** **D**ocū non ponit
¶ **D**ost. sed dicit q hoc obnec de pñitudo
ne qeqd alij scribat: vt in dicta. q. i. l. i. l. i.
3. u. 27. **¶** **T** lic inuit q obnec de iure t pñit
dine. **¶** **E** facit. 2. q. 6. dē cetero. **¶** **T** in. c. **¶** **E** ex dī
offi. dele. **¶** **S**ili pñarcha: vide j. pñar
cha. §. 2. **¶** **I**re maioza negocia ad papā līre
ferēda. 2. q. 6. oīs oppñ^o. **¶** **E** iste caus mul
tos obnec: vt dīpñatōz i limonia: vide. j.
limonia. 6. **¶** **T** i. 7. **¶** **V**ñ **¶** **I**re i hominadio vo
luntario. 50. dīf. mīroz. **¶** **A** l. vñ cūpōlo. ea.
dīf. c. hī. qui. **¶** **E** cum illo q ex cōdicatus
celebrant: vt. §. ex cōicano. i. §. 32. q. uicupit
¶ **Q**uis ē effect^o: circa finē. **¶** **E** līr cū uilo qui
ex cōicat^o recipit ordines: vt. §. ex cōicano
1. §. 20. q. uicupit: **¶** **Q**uid de illis. **¶** **A** ddu enā
¶ **D**ost. alios casus: vt q supplet defectū re
gis vacante regno: ex de elec. cū uñ vñuer
las: in fi. **¶** **T** ex de sup. ne. pñela. grandi. l. 6.
¶ **I**re defectū ipatoris: ex de fo. cōpe. l. 3. §. 1.
¶ **I**re electū ipatorē cōfirmat vel callat vl enā
ipatorē deponit: ex de elec. venerabilē. **¶** **T** de
fēn. **¶** **T** re iudi. ad aplice. **¶** **E** t qncunqz etiam
pñceps seculari fuerit iuni t negligēs circa
regimē t iusticiā pñt p papā deponi. 17. q.
4. uis deinceps. xi. q. 3. nullus. 22. q. 5. pñe
pñm. **¶** **E**ñ t sapharias papa deponit **¶** **L** o
dowicū regē francop. 15. q. 6. au^o. **¶** **E** t **¶** **I**nnoc.
terti^o **¶** **D**onē: vt in dicto. c. venerabilēz et
¶ **I**nnoc. qñ^o fēderici: vt in dicto. c. ad apli
ce. **¶** **A** **¶** **I**dē in l. i. l. i. n. §. q. 13. **¶** **B** **¶** **I**re i
lus absoluit illos ex cōicatos: de qb^o dēñ
§. absoluit o. i. §. 3. **¶** **I**re solus electōz non

dū factā pñnciat nullā si fiat: ex de elec.
inonu. **¶** **I**re solus hēc canonizare scōs: vt. §.
canonizatio. **¶** **I**re qd valet fac nō valet t ep^o
ex de excc. pla. tāta **¶** **T** de pñe. pñe. pñit^o
¶ **I**re nulli legi subiacet: decet in ei iura ser
uar: ex de sup. ne. pla. l. 3. xi. q. 1. pñit. **¶** **S**ñia
ei^o facti ius: ex de ien. **¶** **T** re iudi. in cāis. **¶** **I**re
pñt monachu tā^o p volumatē suā q abbas
de monasterio ex hēre: t alicui plato vl pñ
cipi locū assignare vel lecū tenē. 9. q. 3. c.
fi. **¶** **T** di. §. q. **¶** **M**ozes. xi. q. 3. qui resilit. **¶** **A**
vñ ē p ecclastica vñitate: vt in dēo. c. fi. q.
q. 3. **¶** **I**re i mīrmio in multis calib^o
ipe mī dupēfare pot: vt in gradib^o pñib^o
t h^o. **¶** **A**. i. impedimētis de iure pñituo
sup quo papa: hz plenā pñtē. 25. q. 1. §. si g^o
¶ **E** ex de reitu. ipo. l. fas. ex de pñā. t affi. nō
d3. **¶** **I**re ordinar codē die quo pñecrat: ex de
elec. qd sicui. §. pñtē. **¶** **A** **¶** **P**ñt^o i. §. sup eo
¶ **I**re sol^o pñt clicū dposui vel degradat
m restitue: vt. §. epō. §. 6. **¶** **M**lia alia ad pa
pā m pñnciā i varijs calib^o pñiculan potū
iuenire. **¶** **A** **¶** **D**ec t alia nōnt i sū. l. 5. u. 27.
q. 1. **¶** **I**nt que ē fm **¶** **D**ost. q. papa n pñt iu
dicari ab aliq^o nisi d hēñ. 40. di. si papa. vl
nisi submutat se iurisdicōi alterius. 2. q. 7.
nō sū cōpetēt. **¶** **I**re f3 **¶** **D**ug. q. papa pñt
pcedē simplici sacerdoti q confirmet: t q
chasma cōficiat: t oēs ordines pñerat pñer
epālē quē nō hēt t v gies pñecret. **¶** **E** t q pos
set pcedē diacono q pñtēret diaconat^o: t
minores ordines: t culibet hñi ordinē pos
set pcedē q conferret illum ordinem. **¶** **E** t q
posset etiam pcedere laico q consecrēt vir
gines: l. tamen talis consecratio posset fie
ri sine nullā: al non. **¶** **S**ed fm glo. **¶** **R**ay. m
ñ^o ē dicere q ea que sunt ordinis non po
test alijs demandare qui non habent ordi
nem qui exigatur ad exequendum id quod
demandatur: sed ea que sunt iurisdictionis
potest. **¶** **L** h o. vero dicit q probabilius di
cunt q papa potest committere sacerdoti
q confirmet: sed non inferiori: q: hoc per
tinet ad perfectionem corporis mystici: sū
per quod habet papa plenitudinem pote
statis. **¶** **S**ed non posset simplici sacerdoti
committere q aliquem ordinaret in sacer
dotem: q: sacerdotum pertinet ad corpus
chasti verum: respectu cuius non est ma
ior potestas episcopi q sacerdotis. **¶** **P**os
set autem committere sacerdoti simplici
pñtēre minores. **¶** **L** o. **¶** **P**re. vi i dicta. q. 1. **¶** **B**

Et papa possit tollere leges ciuiles.
Rñ. fm Jo. an. Ebi papa no hz ipaie in
risduo no pot tollē legē quo ad for ciui
le: nisi in his i qb' xut piculū aie: cu3 pā
tes distiacte sunt. qd. dii. cū ad vez. rdi. 10.
qm. ex qui si. linc. cam. 2. In his aut in q
b' piculū aie verit quo ad vtzq3 for tollit
legē: pbat ex de iudi. nouit. r de relcrip. c.
fi. r de scdis nup. c. pli. r vlt. r de fo. ppe. c.
vlt. li. 6. r de iurciur. c. 2. li. 6. r de excep.
c. 2. li. 6. r d sen. exco. decernim' li. 6. Haz
i his leges sacros canones unitari nō de
dignat: ex de iudi. clci. r i auē. vt clci apd
ppr' s cpos. ad fi. A coll. 6.

Et papa possit absolue aliquē ab ob
ligatōe q tenet hōi. Rñ. fm Inno. Pot
facē hoc de pletudine pātis: ar. 9. q. 3. p
pncipalem. C. de quadri. pscip. bene a ge
nont. C. de pci. ipera. offe. l. quontēs. Idez
Hosti. r Ber. A Hoc vez ex cā r in per
tincub' ad officiū ei: vt pz in iurib' alle
gatis: al' secus. ff. de iusti. r iure. l. iusticia.
s. iuris pcepta. B

Papa et an coronatōez suā pot exer
cē offiū suū. Et q hac occasione lras eius i
pugnaret excoicat: ē vt i exuagā. Vñdi
cti. xi. q. incipit: Quia nōnulli. Casus i qui
bus papa raro vl nūq3 dispēlat: habēt. s.
dispensatio. s. anpli. A qui incipit: Sunt
aliq.

Paraferna A al parafer
nū fm Latho
licon. B Paraferna ē qd hz
mulier pter dotē: r d a para qd ē iuxta r
ferna qd ē dos: qsi iuxta dotē: lz in qbus
dā regionib' talia nō habeāt locū: vbi f3
pfcuudinē vir oia imobilia mulieris reci
pit in dotē: r oia mobilia sūt cōia. Idz aut
paraferna pūlegui ad instar dotis. Sicut
.n. vxor: hz oia bona mariti tacite obliga
ta p dotē: sic r p reb' parafernalib' mari
to datis: nisi per spālē r expsā obligatōez
sibi pviderit: qz tūc aliq videt renunciare.
C. de pac. con. l. fi. A Idez in sū. li. 4. ti.
25. q. 3. fm Ray r glo. cā. B Quin etiā
fm Hosti. si parafernalīa iferant in domo
viri eo sciēte cōueniunt mari' de posui vl
mādan nisi diuiz translati fuerit in mari
tū. A Qd nō psumit nisi expsē appa
reat fm eūdem Hosti r i dca. q. 3. B qz
tūc agez pduōe certi vel sine cā: vel ob cāz
A Ista sunt noia iuris que paz faciūt ad

for pñiale: r ipotāt in effectū q qshz sus
perendi actōe psonali. i. iuris: qd respicit
obligatōez plone r nō rei. B De para
fernalib' nō dz se marit' intromittere mut
licre inuita: qz bonū videret: vt sic mu
lier seipam viro pmitit: sic r cōmutet res
suas. C. de. pac. con. l. hac lege. A Idez
in dicta. q. 3.

Parentes. Atrū filij tenean
tur alē parentes.
Rñ. Filij locupletes tenēt nutrire
parētes egēos: sic pētes locupletes tenēt
filios. Et noie parēti r filioz siue liberoz
itellige oēs ascēdentes: in anē. vt lce. ma.
r aue. s. illud quoq3. coll. 8. Cētat tñ hec
obligatio fm Hosti. si illi pnt sustētari de
bonis pprijs vel de suo amilicio. A Nā
hec obligatio alendi nō cadit nisi circa in
digētes: dco. s. illud. B Et de hoc ē. s.
familia. s. l. r. s. expolius. Etz aut opera
pictatis in parentes possunt ptermitti occa
sione religionis: regre. j. religio. s. 3.

Parricida ppudiciatur q pa
rēte occidit: q pa
rēticida. Sed tñ lex q punit parr
cidas locū hz i oib' ascēdētib' r descēden
tibus i infinitū. Bre locū hz in vxore: viro
nuru: genero: vitrico: socero: patruo: auū
cō: amita: psozio: patruelē: patrono: no
uerca: spōsa: pfe r mfe spōsū r spōse. Et sū
irelligas si semia pdictas psonas cōiūctas
occiderit vl ab eis occidat. Item qui emi
venenum vt hoc fieret. ff. co. l. i. 3. r. 4. A
in dca. l. i. d: Et q emi venenū vt pfi dā
ret qz dare non potuerit. B sū oēs
pscij tenentur. ff. co. l. ytram.

Que est pena parricide. Rñdeo fm le
ges est vt pmo virgis cedat: deinde sacco
corij psum' cū cane r gallo gallinano: ripe
ra r sumia in mari iactet: vel in amnē pxi
mū: vt oium elemētoz vsu careat: r celum
supstū: r terra motuuo auferat: r si mare
vel amnis nō sit pxi mus: bestijs lub hcat.
C. co. l. i. ff. co. l. pli.

Parricidius alie^{nus} in se
stis de missa cūciendus est: vt. s.
missa. s. pli.

Paterfamilias debet re
gē r edu
care familiam suam: vt supra fam
nūlia. s. i. r supra expolius, r. s. parētes,

Patientia qd sit p^o h^o Tho.
scda scde q. 136.

Sicut dicit Aug^o in li. de patientia.
Patientia ē q^o equo animo mala toleram^o.
ne animo iniquo bona deseram^o: p^o que ad
meliora pueniam^o. De qua etiā d^r Jac. p^o
Patientia opus pfectū h^o. Et Greg^o in ho
mili. Patientia ē radix et custos oīz virtutū

Aliū inuiriū semp sunt patienti sustinen
de. Rū. fm Tho. scda scde. q. 108. Mali
tolerādi sūt a bonis i hoc q^o ab eis iniurias
ppias patienti sustinet fm q^o 03. Alii super
illud Cant^o. 2. Si ē illud in p^oinas. diē glo.
Nō sūt bonis q^o malos tolerare nō pou
it. Non autē tolerat eos vt sustineat iniuri
as di. 2. p^oimoz. Alii L^o p^oo^o sup^o M^o d^r h^o.
In iniurijs pprijs ēē quēpiā patientē lau
dabile est: iniurias autē dei dissimulare ni
mus est unpū. Hoc nō intelligendū ē quā
do iniuria illata psonae ad solā psonā p^oinet
Zūc. n. patienti sustinendū est. Quādo autē
redūdat i iniuriā dei vel ecclesie nō debet ali
q^o ppriā iniuriā vltiscē: vt p^o de helia qui
secat descendere ignē sup^o eos q^o venerāt ad
ipm capiedū. 4. R^o. p^o Sil^o helise^o male
dixit pueri ipm irridēb^o. 4. R^o. 2. Et Sil
vester papa excoicauit eos q^o ipm in exiliū
miserūt: vt. 23. q. 4. Saulisari. R^o d^r i. n. p^oce
pta patientie intelligēda sūt fm p^oparationē
animi: vt Aug^o diē li. de fmōe dū i mōie

Aliū patienti vna maxilla semp altera
sit p^obenda. R^o fm Al. Aug^o in epla de pue
ro L^oaurionis dicit q^o p^ocepta patientie ma
gis sunt ad p^oparationē cordis q^o ad op^o
qd i apto sit: vt i secreto teneat animi paciē
tia. In manifesto autē id fiat qd eis videtur
quib^o bene velle debent. Unde et dīa se p^o
cūientē reprehēdit: Jo. 18. et Paul^o p^ocul
sus in facie dixit p^ocutiet te deus paries te al
bate: Act. 23. Si autē hoc nō p^odest: nō per
cūient vna maxilla q^o nō ad animi p^ompri
tudine exhibēda est altera: nec resistendū
est malo: q^o per patientiā p^osecutores deo lu
crari possunt. Ad materiā patientie perti
nere potest. 3. ira. 2. 3. contumelia. 3. si. 2. 3.
vindicta.

Patriarcha et p^omas sunt di
uersa nomina
sed cōter idē sūt in re. 99. di. p^ou
me. Prope tū dicit^o patriarche quoz p^onci
pales. i. Cōstantinopolitan^o: Alexandrin^o:
Antiochen^o: et Hierosolymitan^o. Et f° 02

dine h^oleposu^o ē et eoz maioritas: vt ēē de
p^ouul. antiqua. Alij vtro p^oopue dicitur
p^omates: vt Aquilegēsis: Gradēsis: Lan
tuariensis: et h^o. Et Idem in li. 3. li. 22
q. 2. fm Ray. et glo. cūo. B

Quot sūt p^ouilegia q^ono: p^oncipalium
p^oriarchaz. Rū. Quatuor sūt. P^orimū est
q^o postq^o receperūt palliū a sede ap^olica cō
ferūt palliū metropolitano q^o sunt sub eis.
Secūm est q^o recipiūt fidelitatis et obediē
tie iuramētū p^o se et p^o Romana ecclia. Ter
ciū est q^o faciūt aī se vbiq^o cruce d^rferri: nī
si vbi papa fuerit aut ei^o legat^o v^otes i^osignijs
papalib^o. Et i. apostolice legatōis: vt in
dicto. c. antiqua. B et nisi in v^obe Roma
na. Quartū ē q^o appellat^o ad ipos omis
sū medijs. Nec omnia habentē de p^ouul.
antiqua. in tex. et glo. p^oecipue Inno. Et
Lon. glo Ray. vt in dicta. q. 2. Sed vt ibi
p^o aliq^o dicit^o q^o ecclia Cōstantinopolitana
habz vltra alios p^oriarchat^o duo sp^oalia p^o
uilegia similia Romane ecclie: v^o q^o d^rpo
nit epos suos sicut Romana ecclia: ar. 3.
q. 5. q^o i^osp^oect. Itē q^o appellat^o ad ipam si
cut ad Romanā omisissū medijs: et hoc d^r
cunt velle canonē illū: renouātes. 22. disti.
vbi et h^o lēnt glo. et ibi etiā id d^r de Alex^o
drino: ponitū sub dubio. Sed in d^rca. q.
2. di fm Aug. q^o Alexandrin^o nō pōt de
ponē epos i^oconsulto papa: nisi sup^o hoc
beatū sp^oale p^ouilegium. B

Sed q^o iurisdicio p^oriarche sue p^omaris
i^o duos suffraganeos suos. Rū. f^o Ray.
Habet iurisdicionē i octo calib^o. P^orim^o
est cū appellat^o ad eos: di. 99. p^ouincie. 2° cū
vacat ecclia metropolitana et postulat^o p^o
mas q^o disponat de reb^o ad metropolita
nū p^ouincib^o. i. custodiēdis: ēē de offi. or. 3.
scm. li. 6. 3° ex p^ouetudine v^o p^ouilegio. Et
h^o pōt agere qd sibi ex his p^ocedit: vt in. c. cō
q^o d^r de quo. j. B. Idos duos cal^o p^oes. 9.
q. 3. conquest^o. 4° cū sup^o arduo negocio
dubitaf^o nec pōt in p^ouinciali cōcilio termi
nari: tūc. n. metropolitano d^r p^omarē p^ouile
re: di. 18 de p^ouilegijs. Et Idoc. c. nō v^o ibi h^o
ri. Idē tū nōtur in sum. eo. ii. q. 3. B 5°
cū metropolitano ē negligēs: vel remissus
pōt supplere defectū ei^o. 9. q. 3. cū sim^o. 6°
cū alijs cōquereret de archiep^o p^omas ēē
iudex. xi. q. 1 si clicus. 7° si subdit^o metropo
litano p^oquerat p^omai q^o iniuste ipm excoica
uit: p^omas remittat eū ad metropolitano

ut absoluat: et ille non posset absolutionem
obtinere poterit absolvere patriarcha: ita quod
precipiat ei quod metropolitanus satisfaciatur: alio
reducat eum in eandem iniam. Et nisi presuiterit
eum iniuste excommunicatum: ut in c. de quo statim
B. et de offi. or. ad reprime. d. 3. est quod si
archiepiscopus vel episcopus fecit mandatum illicitum vel in
iustum: et subditum appellavit ad papam: potest per
archiepiscopum declarare quod subditum legitime appellavit
gr. et de appel. sollicitudinem. Et Idem
in dicta. q. 3.

Patronus siue ius

patronatus. Ius patronatus secundum Hostium.
est potestas representandi instituendum ad beneficium
ecclesiasticum. Et si simplex et vacans per Ray.
et in su. l. i. ti. i. q. 80. ubi notatur hec omnia
quod in isto beneficii ponuntur secundum Ray. Hostium. In
no. Hostium. et Ber. B. et puenit: ut Hostium.
dicit de ecclesie fundatione: totandem: soli colla-
tione. 16. q. 7. filijs. et c. quicquid. Unde de ius:
Patronum facit dos edificatio fundus. Et
ius patronatus secundum diversas regiones diversum
modo nominatur. Quandoque dicitur advocatus: et
eo. q. c. elici. Quis dicitur vicedominus vel custo-
dia huiusmodi guardia: et c. pterea. et c. quoniam. Quoniam
q. d. ius frequentationis vel possessionis. 16. q.
3. ptemer. et c. frigidum. Dec. n. oia p eodem
supponitur: et de sta. mo. in singulari. s. fi.

Quod ius pertinet patrono ecclesie. Rn.
Quadruplex ius pertinet ei. Unum est ius patro-
no debet honor onus emolumentum. Pre-
terea: potest defendat alategen. Primum est quod
ipse habet potestatem instituendum ad prebendam: siue ec-
clias non collegiatus: et c. fere p. 10. In col-
legiatis vero non electioni facienda: sed iuste
postulat assensum patroni. Et etiam faciente
quoniam sibi est prebenda ab episcopo i fundatione ecclesie et
si patronus est clericus. Si vero laicus a papa: ut in
in. c. de quo statim puncta glo. B. et c. no-
bis. Secundum est quod quod principalis primus in pre-
sione iecedit. 16. q. 7. ptemer. et c. frigidum.
Et in his iuribus non videtur hoc bene probari: sed
facit dictum. c. nobis. Tertium est quod de-
fendit: est principalis ecclesie: et ideo tenet eam defende-
re ab omnibus oppressionibus. 16. q. 7. filijs.
Quartum est quod si veniat ad inopiam alendae
de bonis ecclesie: ut in de c. filijs. et c. quicquid.
Item in ipsa fundatione potest patronus laicus
de pensu episcopi certum censum tenere: et eo. pte-
reca. et c. Sed ultra nihil debet exigere nec in a-
liquo gravari ecclesie: de sta. mo. in singulari

s. fi. Si quoniam patronus est locus religiosus: ut si
aliqui monachi in proprio solo et proprijs expen-
sis ecclesia edificaverunt: habet in eo oia ipalia
sicut episcopus oia spiritualia: ut. 16. q. 2. sane
et c. statum. et de puil. cu. et platur. s. i. eccle-
sijs. et de capel. mo. c. i. et hinc nichilominus
ius presentandi: et de sup. ne. fla. sicut. Et
predicta etiam tanguntur in su. co. ii. q. 81.
fm Hostium. et Sof. B.

Sed infra quod dicitur de presentando patronus. R.
Si est patronus laicus tenetur infra quatuor
menses. si est ecclesia vel monasterium tenet infra
sex menses: etiam si ius patronatus habuerit ex
collatione laici: eo. si laicus. li. 6. Alter episcopus
ordinabit de ecclesia. ar. et eo. c. 3. et c. cu. pte-

Quid si patronus presentet per unum et po-
testa alius: R. Si patronus est laicus iudicio
episcopi relinquitur que velit acceptare. Et Dep-
est si presentatus est eque idoneus cum potest: ut in
c. cu. advocamus: de quo. j. B. Si est col-
legium vel ecclesiastica persona variare non potest sed
primus preferendus est: et eo. cu. advocamus.

Quid si unus construat ecclesia et ei plu-
res succedat: nuncquid oes erunt patroni: Rn.
Ius patronatus apud quemlibet heredes est iso-
ludum etiam si ex equalibus personis sint heredes: et
pertinet cuiuslibet patrono quo ad oes effectus
preter sacerdotum presentandem: que et ita apud
omnes coiter quod apud nullum singulariter:
et eo. c. i. et 2. Et etiam preter censum quod
debitur ex iure patronatus cum oia debita
et credita diuisibilia debeant diuidi per here-
duarios portionibus. C. de acqui. heret. l. pro
heredarijs B.

Quid si patroni sint plures et non co-
cordant in presentando. Rn. Ille debet presentari
maioribus iuralis meritis et a pluribus eligi:
et c. quoniam. Sed si numerus est equalis: recur-
redus est ad merita. 63. dist. si forte. Si oia
sint equalia potest episcopus dicere quod concordent et
iterum presentent. 29. dist. si duo. Si vero non co-
cordat locus est gratificationis: et de elec. ve-
nerabile. s. obiectio. v. q. aut. Sed si neuter
potest ponere sine scandalum: tunc episcopus ecclesiam or-
dinabit prout videri melius expedire: ut in
dicto. c. quoniam. Et Idem fm Hostium. ut in su.
li. i. n. i. q. 85. et addit quod si episcopus tale ecclesiam
ordinare non potest: tunc ecclesia iterum dicere debet et re-
ligas extrahere in patimox veredicta et rubo-
re: et eo. c. i. et 2. et fm Inno. Ber. et cu.
Hostium. intelligendum est de reliquijs que
iuxta extra altare in capitis: alio non licet

Quod si nec sic possunt cōpesci vñ ad pcor-
diam reuocari: tūc putat recurrendū ad
brachiū seclre: cū d' offi. or. c. i. vñ in dicta. q.
85. Et hec intelligēda sūt nisi ex his maior
scandalū oriatur: vñ. n. omittēda foret. 50.
di. vñ cōstitueret. t' interī durante discor-
dia ponet ab epō in eccl'ia iconom' appellatio
necessitate: qui ei' fruct' aut expēdet i' vili-
tate eccl'ie: aut instituēdo fidelit' reseruabit
cū de offi. or. di. cum vos. B

Aliqd patroni inter se possunt pacisci
vt alternis vicib' pñtēt. q' f'z Ber. Sic: ar.
ff. de usufruc. l. quoties. §. i. t' in cle. ples. cū
eo. A Et ibi hoc clarchi. B Idē dō.
Sed Inno. nō placet: qd potest intelligi q'
honest' eēt si concordaret sēper.

Quid si int' pñtates sit qd q's sit patro-
nus. Rñ. si non fuerit finita infra t'minū de
q' dñi ē. §. 3. c'p's istiuat saluo iure ei' q'
vicinit' cū eo. si vero. t. c. qñ si in q'busdam
A In dco. c. si vero. dñ: q' ille q' cūcent d'z
istituū ab epō repñtētar. B

Quid si patron' pñtat nō idoneū seu i'
dignū. q' si patron' sit collegiū siue p'sōa ec-
clesiastica pñtat' est pro ea vice iure pñtē-
tādū: cū de elec. cū in cuncq' cū de sup. ne. n. e.
la. sicut. Similit' etiā fm quosdā si patron'
laicus sit: pñtāt' ē iure pñtādū p ea vice t'
de uolunt' ē ad supiorē: vñ salte' pñari d'z: t'
tū vt addit Inno. bñ facit ep's si interz re-
mittat pñtationē laico patrono. A dō.
dicit hoc cāu q' patron' laicus ē ipso iure
pñtāt' sicut cleric'. Dic' nñ q' ep's pōt ei re-
concedē repñtationē: vt in tū. co. ii. q. 88
Glo. vñ in c. cū vos. cū de offi. or. di. q' n'
est pñtāt' vñ pñtādus: q' laicus ē min' exp-
tus circa eccl'astica: t' q' habet munus t'p's
ad pñtērandū q' clicus. Et n' laicus in p-
sentando variare potest: sed non clericus
cū eo. cum autem. B

Aliq' patronus possit pñtētare seipsū
q' Non: q' tūcūq' sit idoneus idoneus: cū
eo. pñtāt'. S. q. i. in scripturis. Si tñ pñs
sunt patroni bñ possūt vñ de se pñtētare:
ar. cū de elec. cū in iure. A Idem in sum.
co. ii. q. 89. fm dō. Sof. t' Ber. B

Aliq' p' possit filiū vel nepotē pñtētare. q'
f'z dō. Pōt: dūmodo sit idone': qñ pot'
us vñ pñtērand' q' aliud: ar. cū de cohabi-
cle. t' mu. c. i. t' cū de cēsi. cū apls. §. in hile-
mus. Con. Sof. Inno. t' Ber. A Idem i'
sum. co. ii. q. 90. B

Quid si vacante eccl'ia vocat patronum
t' pñt ei. Rñ. fm dō. Si nō habuit ori-
ginē a se sed ep's motu pprio pñt ei: credo
q' possit pñtētare voluntari' pñtati: ar. cū de
elec. cū in iure. A l'z alig' pñtētar: vt in
sum. co. ii. q. 91. B

Aliq' ius pñonat' sit spūale. q' Ius pa-
tronat' directe nō d'z ius spūale eo q' cadit
i' laicū. Tñ fm qd pōt dici spūale eo q' p ip-
sum pñtat via ad pñtēdū spūale bñfici-
um: nō etiā vocat ane'xū spūali: cū eo. de iu-
re. t' de iudi. quanto.

Qualit' ius pñonat' trāsserat i' aliū. q'
fm dō. Quamoz mōis. p' qd ē pñt'atio
nē pñtāt'ia: vt pñ. §. 5. 2' ex pñtāt'io q'
cū alio spūali pñtāt'ia pōt. 16. q. 7. memini
cū de rep'mu. ad qñcos. t. c. si. 3' ex dona-
tione. Et qdem si ius patronat' donat' laico
regrit pñt' ep'i: cū eo. pñtēta. maxie qñ du-
bitat ne fiat in fraudē t' trāsserat i' pñtētorē
vt ibi inuit. Si t' o donet clico non requirit
pñt' ep'i: cū eo. ex infirmatōe. c. illd. t. c. si
gnificasti. A dō. vñ qñ eccl'ia vacat alit'
vñ q' sine pñtētu ep'i nō possit donari ei' pñone
eccl'astica: vt in dco. c. illud. B 4' ex vñ
dinōe: q' l'z nō possit vñ spūali: cū eo. de iu-
re. tñ trāssit cū vñ iurisdictionē nisi de ipso spūali
excipiat: cū eo. ex l'is. t. c. cū fm Sistr trā-
ssit cū vñ iurisdictionē i' pñtētorē ad firmā siue
ad pñtētorē: vt in. co. c. ex l'is. A Idem i'
sum. co. ii. q. 84. B

Aliq' possit pignori obligari. Rñ. De
hoc sunt opiniones. Quidā dicūt q' potest
obligari cū vñ iurisdictionē: vñ tñ vñ opinio
Inno. q' nec simplr nec cum vñ iurisdictionē
potest pignori obligari. A In dicta. q.
84. referuntur de hoc opiniones nullam p-
ferēdo. S'z forte dñi Inno. potest verifica-
ri ex eo q' creditor nō potest vñ repignora-
ta: nec debitor quando trāssit in creditorē
t' sic cum neuter possit pñtētare fieret de-
trimentum eccl'ie: qd non debet effici dicto
c. cum fm. B

Aliq' possit in feudū dari. Rñ. Cū vñ
iurisdictionē dari potest: cū eo. cum fm. Sed
spūaliter t' exp'sse fm dōst. non pōt: q' seu-
dū regit hōmagiū: qd est rei spūalis. A
Idem in sum. dcl. q. 84. B Si eccl'ia
h' ē patronū vñ pñtēri possit p le garū: vt
de. §. legat'. §. 3. De his q' d' nouo vñtāt'
sibi ius pñonatus vacantū eccl'ia: vide
§. eccl'ia. l. §. antep'li.

Peccatum primo cōt.
volūtas 7 op^o exteri^o sit vñū pēnī
Rñ. fm Pe. Si loqmur de volū
tate 7 ope pui sūt pūcta: vt cā 7 effectus:
sic sūt vñū peccatū formalit^o l3 pla mālū: qz
vna est rō dēordinandi: l3 pla dēordinata.
Si vō loqmur pui sūt separata: vtpura f3
aliud 7 aliud tps sūt diuersa peccata: qz di
uerse auersiones 7 persiones. A Idē in
sum. l. 3. n. 34. q. 197. B

Quō vñū peccatū sit graui^o alio. Rñ.
Si loquamur de peccatū eiusdē generis inue
nitur vñū peccatū graui^o alio fm gradum
transgressiois: vt manifestū est de peccatū lu
xurie. s. luxuria s. l. 7 eodē mō d alijs. Si
vō loqmur de peccatū diuersorū generū erit
peccatū graui^o alio pūpue fm diuersitatez
obiectoz. s. fm qz est d aliqd pūcipali^o vel
minus pūcipale. Vñ homicidiū qd est d
substātiā hoīs est graui^o peccato: qd est cir
ca res exteriōres sic furtū: 7 similit^o graui^o
qz homicidiū ē peccatū qd imēdiatē d dēū
pūnit: sicut infidelitas blasphemia 7 h^ui
vt ponit Tho. pma scē. q. 73. Et idē habe
ri pōt. 33. q. 2. siqd verū. vbi dī qz homici
diū est graui^o qz adulteriū. 7. 17. q. 4. sic q.
vbi dī qz sacrilegiū ē maius pēnī qz forni
catio. A Lō. Ray. vt i sū. co. n. q. 200. B

Scdm qd vñū pēnī possit ēē grauius
7 leui^o. Rñ. fm Ray. Pūo quidē ex cir
cūstātijs. Mā 7 circūstātiā quādoqz talis
est qz nō solū aggrauat: sed etiā in aliā spēz
trahit: sicut fornicatio cū sit cū pūgata dici
tur adulteriū. S3 72 aggrauat pēnī ex p
sona: puta inhonestas i cllico graui^o pūnit
da est qz in laico: ar cē de vi. 7 hone. cle. vt
cllicorum. Et de hoc etiā dī in se. s. Jte ag
grauat 3° ex actu ipi^o. Idē. n. pēnī malum
est i pēnsu: pēi^o in facto: pessimū in consue
tudinē: de quo Aug^o Peccatū sūt tres dis
ferēt. c. l. in corde: in facto: 7 in cōsuetudinē
de pe. di. 2. sicut. Jte aggrauat 4° ex mor
uo: qz vt ait Greg^o. Peccatū trib^o modis
pūnit. Mā aut ex ignorantia: aut ex infirmi
tate: aut studio ppetrat: et graui^o ydē infir
mitate qz ignorantia: sed multo graui^o stu
dio qz infirmitate peccat: de pe. di. 2. scien
dū. A Ambrosi^o autē dicit qz grauissime
peccat q ignorat: sed illd exponit i. pūculo
fuisse: qz spālīs pūa non agit de peccato
qd ignorat fm Ray. 7 in dē. q. 200. vbi

etiā subdit. Nō obstat etiā dictū Clemēti
32. q. 7. c. qd vbi dī: Quid i omniū^o peccatū
grau^o est adulteriū: qz in eo qz dicit qd nō
infert negationē sed rariatē: quasi dicat: d
facili^o inuenit. Al expone gūi^o. i. cōius. B

Etū magnitudo peccatū aggrauet pec
catū. Rñ. f3 Tho. i pma scē. q. 74. Pec
catū quādoqz sit ex surreptiōe pueniens
ex infirmitate humane nāe. Et tale pecca
tum in n^o imputat ei qz est maior in xūre
eo qz min^o negligit h^ui pētiā rēpēre: qz in
omniū subfugere infirmitas humana nō
sunt. Peccata vō que ex deliberatione pce
dūt tāto magis alicui imputant: qz maior
est. Et hoc ppter qūoz. p^o qz maiores fa
cili^o possūt resistere peccato: cū excedāt i sci
entia 7 xūre. Vñ Luc. 12. Seru^o sciēs volū
tate oīū suū 7 nō faciens plagis vapulabit
mult^o. 2° ppter ingratitudinē: qz omne bo
nū quo qz magnificat est dei bñficium cui
hō sit ingrat^o peccatō: 7 qz ad hoc que
libet maioritas etiā in tempalib^o bonis pec
catū aggrauat. 3° ppter spālēs repugnātiā
actus peccatū ad magnitudinē psonē: sicut
si pnceps iusticiā violat qz ponit iusticie cu
stos: etiā si sacerdos fornicet qz castitatē vo
uit: 7 alios ad hoc hortari d3. 4° ppter exē
plū siue scādālū: qz vt Greg^o dicit i pastora
li. In exēplū culpa vehemētē extēdit quā
dō p rēmerētia ordinis peccato: honorat
Ad pluriū etiā noticiā puenit magnorū
pētiā 7 magis ea hoīs idigne ferunt. A
Idē in sū. co. n. q. 201. B Etū idē actus
possit ēē pēnī 7 meriti: hēs. s. meriti. De
septē vitijs 7 que ex eis oriuntur: hēs. j. vñ
tū. De peccato cū. s. crimen.

Peccatum secundo

s. morale. Que sūt peccata mora
lia. Rñ. f3 Ray. In pūis notare potes cē
pētiā mortalia omnes transgressiones deca
logi. Jte quedāz enumerant ab apostolo
Ro. p^o de quibus in fine subdit: qz talia
agūt dignū sūt morte. Et plura imo oīa re
ducuntur ad decalogū vt idolatria: vitium
i naturā: iniquitas: malicia: fornicatio: aua
ritia: nequa: inuidia: homicidiū: cōtētiō:
dolus: malignitas: susurratio: detractio: con
tumelia: supbia: elatio: inuētiō malo: iū
obediētia: inspicuaria: cōpositio. Et subdit
de his que in affectione: 7 absqz scēdere 7
7 iūne inficidia sūt. Et sequitur: Qui talia

P Ecce tunc tertio s. veniale
Que dī
cunt peccata venialia. Rñ. fm Aug⁹
dl. 25. s. al. vbi sic dicit: Que aut sunt minuta
peccata omnib⁹ nota sunt: et q̄ longū ēēt: vt
oīa replicet op⁹ et vt ex eis aliq̄ nominem⁹.
Quoniam aliq̄ in cibo et potu plus acci
pit q̄ necesse ē ad minuta peccata nouerit p̄
necre: quatenus plus loq̄ q̄ oī: plus tacer
q̄ expediri: quatenus pauperē ipoznne pe
ccet exasp̄ari: quatenus cū sit co: pe san⁹ alijs

Et peccati veniale possit fieri mortale. Rñ. fm. Pe. Idē ac us numero qd ē veniale nō potest fieri mortale: sed idē in specie potest: sic intelligitur verbum August. qd nihil est adeo veniale qd non possit fieri mortale: dil. 25. §. hinc est. Et alius in crī-
munis. B. Et qd in l. finis dicitur: qd venialia multiplicata ita possunt obuiere sicut vnum mortale: intelligitur per occasionē qd affuerit venialium cadere facit in mortale. Et Circa hoc Bona. sup. 4. sen. di. 16. sic dicit: videtur qd triplex est genus venialis peccati. Quoddam enī est ex surreptione: et ideo veniale qd vitari non potest. Quoddā est cogitatione siue volūtate siue consensu: et ideo veniale qd plene non cōsentit homo in cogitatione: vt de muliere: vel delectatione circa cōsensum in delectationē. Quoddam ē veniale cū ratione et cōsensu sed tamen ideo est veniale quia non est de ordinatio contra preceptum: vt ebrietas et mendacium ioculosum. Cum igitur querit vtruz veniale fiat mortale. Si intel. igit qd hoc culpa p essentia fiat ulla nulla est qd: qd

hoc est impossibile. Si intelligat qd illud qd
aliterat veniale possit ee mortale: vt mendaci
um iocosiũ et ebrietas. dico qd quoddã non
sit mortale: quoddã sit mortale p placetiũ
Primu igit veniale qd pmittit p surreptio
ne semp est veniale. Scdm 2° mo veniale. i.
p delectatione circa pñsũ sit mortale p cõ
placetiũ fm qd placetiũ dñ pñsũ plenus.
Tertiu veniale qd est p delectatione circa de
um pñ fieri mortale p libidine magnã sic
mendaciũ iocosiũ. Et hoc sit mortale p pla
cetiũ fz qd placetiũ dñ getata volũtas: et qd ue
ratio aci^o disponit ad libidine et cõplaceti
tiã: hinc est qd Aug^o dicit i plurib^o locis qd
venialia plura obzũit nõ per se: fz qd dispo
nunt ad libidine nõ disposuone necessitas
fed pñtas: hec ille. Est aut aduertẽdũ qd q
etata volũtas et libido hñtelligit qñ notabil
negligẽtia adhibet circa venialiũ reũsentiã
qz dum nob adest sufficiẽs tps deliberãdi
tenemur mor^o veniales repñere fm Alex.
de ales: et etiã alios: vt p3. s. ebrietas. in pñ.
in additiõe. Hoc etiã p3 p glo. 25. di. s. cri
minis. Ubi dñt qd assiduũ et cõtempnus
vitandi venialia efficit cõpã mortali: et dñ
di. i. c. tres. sup vbo oppñiet dicit: Cõtept^o
venialiũ et vñpñsio pñiũ e mortale. Et sup
verbo: tres sũt dicit: Sigs pñit venialia. p
pñtẽptu eoz pñitũt dign^o mo ne etna.
Ite aduertẽdũ put dicit Bona. vbi. s. qd
pñiũ veniale occurrẽs p mēĩ surreptione
nõ potest effici mortale. Et hoc vñ est qñtũ
in se eũ pñsũz deliberatiũ hñre nõ possit.
Pñtẽm effici mortale in sua origine et acci
dente: sic in simili p3 de nocturna pollutiõe
qz in se hñre nõ possit mortale pñiũ: pñtẽ
mẽ hñre in origine vel accidente. i. si añ vñ p^o
placerei alicui pollutiõis carnal delectatio
vt pñt colligi ex notatĩ sũ. li. 3. ti. 26. q. 74.
Et eodẽ mo sigs p mēĩ surreptione pñit
teret qñtẽ de spẽ pñi mortali: vt est tẽĩ blas
phemare vel aliud: fz hoc in se nõ videatur
mortale: pñt tẽĩ in sua origine pñiũ mortale
hñre si forte pcedat a mēĩ ad hoc disposita
vel ex notabili incuria et negligẽtia qñ si vel
lei possit pñtẽ de pñdẽ ne illud occurrerz
Uñ nõ pñdẽdõ vñ maliciose peccare: euz
mala culpa egparet malitie: eẽ de pñt. vt a
nimaz. li. 6. Pñt eẽ pñiũ p surreptionem
occurrẽs hñre mortale culpã i suo acci
dẽtẽ: v3 placetiũ et ipnia. pñt acetiũ. i. qñ alicui
placerei pñiũ pñitũ añ vel post pñitũtẽ

vt. s. de nocturna pollutiõe pñtũtẽ. p ipñtũtẽ
pñt qñ eoz pñia pñtẽneret: de quo i se. s. di
cet. Bñt aut a cẽt^o quõ possit eẽ bon^o vñ
malus: vide. s. mēĩtũ.

Uñt teneamur pñitẽ de venialibus. p^o
fm Tho. in. 4. di. 16. Cũ dñt aliqũ ad aliqũ
tẽneret quedã necessitas ipñtãt. Necessitas
aut est duplex. Una absoluta: et fm hac tẽ
net facere ea sine qbus nõ est sal^o. Et hñ mo
nõ tenet qñ ad pñi venial pñiam: qz moñtẽ
ex hoc nõ incurrit nisi forte ex pñtẽptu dimitt
tat. Alia necessitas est ex suppositione alicu
ius finis: sic dñt aliqũ eẽ necessariũ sine quo
nõ possum^o finẽ itẽtũ pñeg. Et hoc moñtẽ
cessariũ eẽ qd hñ de venialib^o pñitẽat si ei re
mitti debeat i hac vita. Et fm hoc nõ pñe
di tẽneri aliqũ ad aliqũ. Et nõ dicẽdũ qd
hñ nõ tenet ad pñiã venialiũ nisi large su
mẽdo. Idẽ pñt. Et Sup hoc passu Bõ
na. sup di. 16. qñtĩ sniãz sic dñt: Morãdũ qd
sic taciũtẽ triã sũt genera venialiũ. Quedã
ex surreptiõe: et de his nõ tenemur pñitẽre
nisi de pñtũtẽ. Quedã ex volũtate cui si pñtẽ
naliciãt hñi mortale. Et de talib^o tenet hñ
pñitẽ nõ simplĩ fz i calu. i. p loco tĩpẽ: qñ
recogitat ea nẽsi pñtẽat cadat. Quedã si ve
nialia qd p sui multiplicatiõe augẽt libidi
nẽ sic ea i qd est pñtẽ: sed deordinatio i dñt
Et de talib^o dico qd tenet hñ pñitẽ ne mul
tiplicet: et hñ pñculo et discerni pñitẽat
se: hec ille. Aduertẽdũ qd qñ in aliquo ca
su doc. videt dñtẽ qd de aliquo veniali nõ te
neamur pñitẽ: vñ intelligẽdũ nisi ei^o pñi
tẽtia omittat ex pñtẽptu: vt. s. dñt Tho. Et
vñ fieri ex pñtẽptu qñ saltẽ in genẽ nõ vult qñ
dolere de oĩ dei offensa: et forte de maiorib^o
venialib^o de quib^o pñt recordari in spẽ. Ta
lis. n. ipnia ipedit mortaliũ pñtẽĩ idulgen
tiã eĩ baptĩsmo. Uñ Alex. de ales sup 2°
sniãz. di. 36. q. 10. q incipit: Dñtũ qñtĩ di
cit: Qñcedim^o qd in eo q recipi grãĩ bap
tĩsmalẽ si nõ fier^o accedit delect omnis cul
pa iã venialis qñ mortalis. Sed dicim^o qd
ad hoc qd fier^o nõ accedat postqñ adult^o est
exigũt qd pñtẽat de pñtĩ mortali^o quoz hñ
memoria: et etiã venialib^o saltẽ in genere do
lẽdo qd ipẽ fecit aut habet aliquod veniale.
Si eni nõ ita faceret dicim^o qd fier^o accede
ret et nõ recaperet grãĩã baptĩsmalẽ. Et ea
dẽ di. q. xi. que incipit: Querit. postea dicit
qd debet dolere de mortali: et de venialibus
ialitẽ in genere et etiã forte de maioribus

venialib⁹ in spali si heat illoz memoria: vt sic multiplicat petā multiplicent dolores de illis: hec ille. Et si hoc obtinet circa remissionē pctōz baptismalis: foris⁹ erga sacm pnie p qd difficult⁹ p baptismā remittit⁹ pctā: vt p3 p Aug⁹ in li. de pnia 7 de pe. dif. 7. c. nullus. B. Altrū aut teneamur ad cōfessionē venialū hī. s. p⁹ fessio. 2. §. 7.

Utrū p⁹ veniale possit remitti sine mortali. s. fm Thō. in. 4. dif. 16. Remoto pōzi remouet posteri⁹: nec posteri⁹ restituit nisi pōzi restituito. Seruor autē charitatē cui veniale opponit⁹ est posteri⁹: ipa charitate vnde qd diu charitas nō restituit. s. p dimissionē p⁹ mortali: nec seruor charitatē repa- rari pōt: i qua repatiōe p⁹stuit venialis pec- cati dimissio: 7 sic nō dimittit ei cui mortale nō dimittit. Idē p⁹. A. Hoc verū qd iū est ex pte seruoris: sed p solutionēz pene bñ remittit veniale sine mortali: vt notat Scot⁹ di. 15. q⁹ti finay. B.

Utrū veniale possit dimitti sine alio s. fm Thō. vbi. s. Sic: q⁹ venalia nō ha- bēt p⁹ncionē ad inuicē ex pte auerfiois sic mortalia: q⁹ in eis nulla ē auersio a deo: nec ē ex parte p⁹ncionis: vt p se p3.

Utrū veniale possit dimitti voluntate ma- nēte ad illd. s. fm Thō. in. 4. di. 16. Non pōt tolli culpa nisi reordinet volūtas q⁹ re- ordinari nō potest qd diu in ipa reordinatō ne manet: alit essent duo opposita siml: 7 iō nullo mō veniale dimitti pōt qd diu volun- tas ad illud manet. Idē p⁹.

Utrū ad remissionē venialis requat con- tritio. s. fm Thō. vbi. s. Peccatuz venia- le vt dictum est supra in precedenti. s. non remittit qd diu volūtas manet in illo. B. fm aut recedē voluntatē ab eo qd p⁹us volebat ē displicere ei qd voluit: 7 talis displicētia qñ est grā isomata d⁹ color p⁹tritiōis: 7 iō veni- ale sine p⁹tritiōe nō dimittit. Sed scienduz q⁹ p⁹trino pōt accipi: triplr. s. vl habitū vl ac- tu vl medio modo. Hābitū quidē p⁹tritiō nō suffic ad pcti venialis dimissionē: quia tūc gūqz hēret habitū virtutē pnie cui⁹ ac- tus est quelibz p⁹tritiō: p⁹secut⁹ ē pcti venia- lis dimissionē: 7 sic ipm veniale cū grā eē nō posset. Nec itēz regit⁹ q⁹ sit actualis cō- tritio: q⁹ sequer⁹ p p⁹chū qd aliqz in me- moria vel in cogitatiōe nō habz: remittit nō posset. Et iō dicēdū q⁹ regit⁹ p⁹tritiō medio modo, qñ. s. tli actu p⁹chū nō displicat ex

placite: displicet tñ iplicite: q⁹ virtute actus quē agi sequeret displicentia explicite pcti venialis si cogitatio ad illd ferret. Idē p⁹.

Quot mōis venialia dimittunt. Rñ. Octo mōis. p⁹ quidē p dignā cōiōnē: d cō- se. di. 2. cū omne crimē. 7. c. si quoties. 7. v⁹ quidā addit p extremā vncionē: ēē de sa- vnc. c. viuco. 7. de pnia. Itē p aque bene- dicte asperfionē: de p se. dif. 3. aquā sale. 3⁹ p elynaz largitionē: d pe. di. 1. q⁹obrē. 7. c. medicina. di. 3. sane. Ad dūi qdā p iniuria rū remissionem q⁹ est elyna spūalis: Luc. 6. Dimitte 7 dimittet: vobis. 4⁹ per oīo- nē precipue dūicaz: de pe di. 3. d quondia- nis. 5⁹ p p⁹fessionē gnālē: vt. s. p⁹fessio. i. §. xi. 6⁹ p cpālē benedictionē: 7 fm quodā ēē p sacerdotale. i. q. i. multi. in fi. 7⁹ p deuotam p⁹ctōis iunctionē: de pe. di. 1. tres actōes. 8⁹ p cordis p⁹tritionē: vt in pcedēt. s. dēnū ē. De his sūt p⁹lus: Lōfiteor: mōdo: p⁹pergo: ptero: oīo. Signo: edo: dono: p hēc venia- lia pono. Et non solū p ista spālū numera- ta: sed ēē p quodlibz bonū opus relen: vt in predicto. c. medicina. 7. redime te ope- rib⁹ tuis. Et sicut diē Thō. plra vl paucio- ra venialia p p⁹dicta remittunt: hz q⁹ p hēc maior vl minor: seruor p⁹curatur q⁹ de plib⁹ vel pauciorib⁹ saltē iplicite p⁹tritionē conti- neat. Unde nō oī q⁹ p h omnia venialia di- mittant. A. Idē in sū. li. 3. n. 3. 4. q. 158. B.

Peculium Quia ptingit q⁹ si lūfamiliās habēt aliū aliqd suū: quod dicitur peculū um: de hoc nunc est dicēdū. Est sigdē qdru- plex. Qd dī ē qd dī castrense: v3 q⁹ filiofa. occasione militie a parentib⁹ vl alijs dona- t⁹ vl ipe in militia acquirit. Quasi castrense est quod f. lūf. ex aduocatione vel alio officio publico percepit. 7 similit qd obue- nit p⁹byteris 7 clericis de offiō suo: 7 quolibz deo peculio p⁹at nihil iuris habz qñ pot⁹ ipe filius in eo paterfamil. censetur. ff. ad macedo. l. i. §. vlti. 7. l. 2. 7. c. de ioffi. testa. l. fi. Prosecutiū autē est qd ex reb⁹ p⁹ris: vl earū occasione aduenit vl fructus siue lucz. Et in h⁹ i peculio nihil iuris habet fili⁹: s3 pater plenā p⁹petatē hz: vt i isti. p q⁹ p⁹lo. no. acq. §. 1. Aduenientium vō est qd ex alia q⁹cunqz cā filio aduenit siue a mfe: siue ab extranea p⁹sona: siue de alijs operationib⁹ seu lab⁹oribus suis. Et in hoc peculio scr⁹

uol filijs ppetas: et si p pmozial filij est: sz
vincte pte haber in eo p plenū vsu fructū:
ita q de eo nec testari pōt filius: vt cē de se
pul. l. 3. p. l. 6. **A** Predicta fuerunt glo.
Ray. vt in sum. li. 2. n. 8. q. 31. ad fi. Sed sag
puto q sigd filio aduenerit parti ex rebus
pñs: et partim ex labore vel aliūde: debe
ardici parti pfectiū et parti aduēciū: q
qd ius est de toto quo ad totū: idē enā de p
te quo ad partē. ff. de rei. v. l. q. de tota. **B**
Porro in bonis que p habz multomin
bz filij aliquā potestātē: nū q d3 alij: vt. s.
expolit. 2. s. familia. **A** Sep est si nō po
test se a cre: vt. s. parētes. **B** Alii si pter vo
lūtātē pñs acciperet rem alienam p̄tare:
et sic furtum committeret.

Pedagium et guida

gñ qd sit. **R**fm Suil. Pedagium
dicunt q dant a trāscūtib in locis pstitutis
a pncipe. Guidagia vero dant p ductu p
terrā alicui vt securi vadāt. **A** Hoc dic
glo. in. c. sup quibūdā. cē de wr. sig. vbi ē
dicit q salinaria dicunt q dant p sale. **B**
hec sol pncps et nō pncularis ciuitas po
test constituē. **A** hoc patet in dcō. c. super
qbusdā. vbi dī: Duxz dclardū illa cē pe
dagia: guidagia: salinaria: indicta: q non
apparent: impatorz vel regūz vel lateranū:
p ciliū largitūde pcessa: vel ex antiq puerudi
ne a ppe cui nō extat memoria introducta.
Post. nī vt p3 in sum. li. 2. n. 5. q. 29. sēnt q
solus rex romanorū possit illa pstituere et
idē sentit de rege fācie q nō recognoscit in
tpalib supiorē: cē qui si. sint le. p venerabi
lē. s. insup. Et hoc itelligit sup pps sibi cādē
pātē de derit q ipatorū data ē. ff. d. o. i. iuris
l. 2. Inno. v. o. vt ibidē p3: dicē simpliq re
ges pñt iponere noua pedagia. Peccāt nī
si hoc faciunt sine iusta cā. et hoc vī magis
bificari ex dcō. c. sup qbusdā. ibi: ipera
toz vel regū. cē. **B**

Atz pedagia vel guidagia possint licē
te peti. Rñ fm Ray. Si pedagū ē antiquū
et fuit ipositū ab his q potuerūt pncipib
vel regib et pferri auctoritate ecclie: ac ēi ex
iusta cā: vt p dclēndē trāscūtiū vñ nāgānū
vñ pñe et hō: et recipiēs facit id. p p qd fuit i
positū sine scrupulo pscie pōt recipere: et eo
dē modo si nescit a qb fuit institutū: putat
nī ab illis q poterāt et ex p dclēis causis. **A**
vz est si adst p̄suetudo cui iustū nō extat

memoria: assec. vñ deō. c. sup qbusdā
B Itē si iste recipiēs non laborat mō nec
facit expēas: q nō est necesse: parat nī est
si necesse ēt labores et expēas ipendē non
solū qd nū acciperz: sed et pñs acceptas et
ampli si oportet. **A** l. q nunc accipiat:
vt p3 p cū. Ray. et dicta. q. 29. **B** Si ve
ro pedagū sit nouū nō pōt aliq ab adue
nientib vel trāscūtib aliqd accipere: nisi sit
illud a pncipe vel rege statutū. ppter inuē
tē necessitatē. Probat hoc. 2. 4. q. 3. si quis
romipetas. cē de treu. et pa. in nouam. ff. de
pub. l. v. c. galia. cē de cē. puenit. h. o. 3. q. p
pe. et c. cū apls. s. phibem. 12. q. 2. nobis
n. circa si. h. sigd forte. ff. loca. ex pducto
s. vno. Si sō formā p dclatā aliqd acceptū
ē: fstituendū puto illi a q acceptū ē. Si scī
ri nī pōt: i pias cās. Cō. Al. et Inno. **A** Id
i dicta. q. 29. vbi etiā p3 l. 30. dicē q: si dñs
terre q recipit pedagū nō dclēdat solutē
i reb et psona. p posse suo: l3 nī teneat ad re
stitutionē pedagij: nisi p̄staret q hac de cā
institutū ē: teneat nī ad satisfactiōē plenari
am: qd plus ē et etiā si inueniat i defectu iu
sticie. 23. q. 2. dñs. **B**

Atz mercatores seu trāscūtes teneant
soluere pedagū. **R**fm Ray. Teneat soluere
et antiquū et nouū seruata forma dicta i
pcedē. s. et nō soluēdo furtū pmutat: sed
ad penā taxatā nō teneat in foro pscie: nisi
postq fuisse inde finalit pdeninat. Qd si
petitor pedagū nō illud faciat. p p qd fuit
institutū cū necesse sit tūc trāscūtes possūt pe
dagū negare. Nā cā celsate in recipiēte: cel
sat obligatio i dāte. 16. di. s. his omib. cē
de iure iur. puenit. Et tales possūt sup h
adire iudicē: qd tūc vī. **A** Prima nī p
tem sēnt Ray. verā cē de iure: sub dēs: La
ueant nī semp mendaciū. vt in dcl. q. 29.
Itē qd supra dictū ē de pena fuit dclē glo.
Ray. et idē dicit i omni cāu in quo pena ef
fct iponēda. Cō. Lho. et Al. et glo. 12. q. 3. ff
nitas: et nōtur in sum. eo. 11. q. 30. **B**

Nūqd xpiani teneant soluere pedagia sa
raceno. Rñ f3 Ray. Si trāscant p terras
eorū ppe treuge et ipi saraceni dclēdūt eos a
latrōib et hō: xpiani teneant f3 statutū
et pactūz subtrahēdo teneant ad restitui
tiōē. Nā fides hosti seruāda ē. 22. q. 4. in
nocēs. 23. q. 1. noli. Addit nī Suil. q de pa
cto si iterueniat planū est: sz de statuto est
distingueudū, Nā p statuta illoz q p rurs

occupauerunt et tenent terram quam aliquando fuerunt christianorum cum ipsi sint male fidei possessores non obligantur fideles nisi ipse presenserit vel subiecerint se huiusmodi statuti. Secundo dicitur de illis saracenis qui non sunt violenti possessores terrarum quas tenent: quod ab huiusmodi pedagiis fraudantur non debent ab aliquo et christiano transire. Si vero transierint ipse guerre aut quodocumque cum mercibus prohibitis non tenent eis ad pedagiis. Item dicitur in summa. co. n. q. 31. ubi et additur: Hosti. in dicitur: Non puto quod christiani teneantur ad soluendum hec pagani: verum si volunt habere commodum terre saracenorum: quod soluunt: quod nec alii saraceni ipsorum transire sustinerent: hoc de cetero potest intelligi secundum distinctionem dicitur. Bui. Portantes et dictas merces prohibitas alii puniendi sunt secundum Ray. et dicitur. q. 31. Et dicitur pena huiusmodi. j. saracenorum. §. 1. B.

Item dicitur quod factum potest bladium vel vinum ad usum suum vel familie teneant ad pedagiis. Item secundum Ray. Non si tamen consuetudo sit in contrarium: quod irrationabiliter et non tenenda: quod pedagiis non est dandum nisi de rebus que cum negotiatio nis deferuntur. C. de vecti. et comit. l. vniuersi. l. Lon. Ber. Item dicitur in summa. co. q. 33. In dicitur autem. l. vniuersi dicitur sic: Vniuersi puniuntur per his rebus que ad usum proprium: vel ad fisci inferuntur: vel exercendi iuris gratia deferunt nullam vectigal a stationariis exigat. Ea vero que ex predictis causis: vel negociationis gratia portantur solute stationariis subiungantur. Et subditur pena capitalis si alii exigentes. Et in hac. l. etiam patet quod pedagiis siue vectigal potest exigi etiam per rebus que non deferuntur cum negociationis nisi in particulari exceptis. Et quod hic dicitur de non soluendo pedagio de pimentis ad vicum ubi verum quo ad foras. Incole. n. b. ubi videtur tenent de fructibus terrarum quod supponitur ad sustentandis onera loci. Et hoc ratio sua dicitur et consuetudo interpretatur que est optima legum interpretatio. ff. de legi. si de interpretatione. Secundo dicitur de rebus que emerunt: quod tunc et eas huiusmodi non sunt diuersa ratio cum forentibus nisi emerent res ibi lecta pedagio: de qua pedagiis solutis non forent: quod transire cum onere suo: sic patet de empti one rebus. undecimarum. §. decime. 2. §. 3. B.

Item laici a clericis possunt exigere pedagiis. Item Ecclesiastice persone ad pedagia et gualdaria penitus non tenent: nec etiam per rebus suis: quod non cum negociationis deferunt vel deferri faciunt: et prohibet ne ab eis talia exigantur. Item consuetudine non obstat: alii quod talia ext

gunt suo nomine vel alieno si sunt persone singulares sunt excoicate ipso facto: si collegium: vel vniuersitas: castrum vel ciuitas ipso facto subiectis interdicto: nec a predictis absolui possunt: nisi plene restituantur: et de transgressioe satisfecerint: ex de censu. quandoque. l. 6.

Pena primo iudicialis aut diuina. In foro iudiciali pena triplicis generis infligi solet. Et primo quod dicitur genus est pena spiritualis in qua quod pambulum solet promitti in crepatio: di. 84. puenit. et hec potest dici prima spiritualis pena. Secunda spiritualis pena est excoicatio ecclesiastica. s. excoicatio: interdictum vel suspensio: ex de verbo. sig. quenti. Tertia est pena infamie: de qua vide. §. infamis. Quarta est pena depolitionis: di. 50. si episcopus. et de hac §. degradatio. Est aliud genus pene. s. corporalis: prima quod solet excoicatio siue abstinentie que et solus quod dicitur infligi carceris pro corporis sceleribus: de hac potest intelligi: di. 90. si quis contristar. et. 27. q. 1. si homo esset. Secunda est hereticus. 23. q. 5. circuncisiones. de qua habet percutit. §. si. et. 5. excoicatio. 2. §. 2. et. 7. Tertia est furus: de qua. j. raptor. 2. §. 1. et. 3. fornicatio. §. si. Quarta est publicatio omnium bonorum: di. 63. hadrianus in si. Et hoc excoicatio potest esse triplex. Primum in loco certo: ubi cum quod inuadit in monasterio: ex de adul. puenit. Secundo a loco certo quod quod ab aliquo loco prohibet. 2. q. 1. in primis. Tertium ab omni loco: et cum intercedit penitentibus quibusdam ne morantur in aliquo loco ultra unum vel duos dies: de pe. distin. 6. sacerdos. Tertium genus pene est pena pecuniaria que infertur aliquando pro iniuria illata persone vel loco: de qua. §. emittas ecclesie. §. si. Alii pro satisfactione illam dantur: ubi pro furio vel rapina: ubi. §. furus. §. 3. et. j. raptor. l. §. 1. Sunt et alie pene sanguinis secundum leges: ubi mortis detractionis vel etiam deporationis et huiusmodi: de quibus per seundum est ad penam. Et de his penis laici non iurati sunt. l. 3. et. 31. q. 1. secundum Ray.

Quis potest penas infligere. R. secundum Ray. Generaliter iudices quod possunt punire subditos iuxta qualitatem culpam et nullum alium. 16. q. 1. c. 1. 33. q. 2. §. in hoc. Item iurisdicatio sine correctione saltem modica nulla est: ex de offi. de le. c. pastoralis. et. c. ex lris. Item non solum quod maiores penas: ubi decapitare debemus ad so-

sum seculare nō possunt iſligē nisi illi iudi-
ces q̄ dicunt hēremēti ipeū. Silt̄ q̄tuz
ad foz eccliaſtici reponere nō potest nisi
ēps ad quē pertinent maiora negocia: diſ.
25. plectis. Et Idē in sum. eo. ii. q. 4. B
Que ſūt illa que excuſat a pena ſine cri-
mi a culpa. Rñ. ſim Ray. Generalr ſūt ſe-
ptē. Mā pmo quidē excuſat menſa alienatō
Df aut̄ homo alienate menſa triplici. ſ. per
p̄ ſupozē: et hoc mō Aug. excuſat vť Loth
q̄ voluit filias ſuas pſtituere vt hoſpites li-
beraret: di. 14. q. aut. Itē p̄ ſupozē. 15. q. i. a
liquos. et c. illa cauēda. 3. q. 9. idicas. Itē
p̄ ebrietatē. 15. q. i. inebriauerunt. Et intelli-
gas ſi ex toto ſunt alienate menſa: alr non ex-
cuſarent a toto: ſed a tāto: vide. ſ. ebrietas.
§. 4. 2. excuſat coactio q̄ ſi abſoluta fuerit ex-
cuſat a toto. ſi p̄dicio nara excuſat a tāto: di.
50. p̄ ſb̄yteros. 3. excuſat deceptio: ſi forte a-
liq̄s dolo alteri decepti p̄ errozē pbabilem
fecit aliqd: vť omiſit. 15. q. 6. ſi ſacerdotibus
34. q. 2. in lectū. ff. de iureiur. ſi cū. Hoc tñ
fallit i his que nō licz ignorare: vt que ſunt
p̄ ſidē vel expreſſa dei p̄cepta. 22. q. 2. e ip̄a
rū. 16. q. i. ſi cupiſ. Et d̄ h̄. i. Loz. 14. Sigl
ignorat ignorabit. 4. excuſat qñq̄ multitu-
do nō quidē a peccato: ſed releuat aliq̄lter
a pena: vide. ſ. correctio. i. §. 5. Silt̄ et p̄ ſue-
rudo ſim Inno. quādoq̄ excuſat a pena tē
porali: ſed nō a culpa vel a pena et̄na. 5. ex-
cuſat etas quādoq̄ quidē a toto: vt ſi nō ē
toli capax. 15. q. i. illud relati. quādoq̄ vō
nō a toto: vt ſi eſt toli capax: ex d̄ t̄lic. pue.
c. i. Alie hō etates ſim eaz varietatē attenu-
ant p̄ctā et penas: ar. 86. di. i. lita. 6. excuſat
cāus: vt. ſ. homicidiū. 3. §. i. 7. excuſat loca-
tio. 15. q. i. illud relati. Et ibi p̄z p̄ glo.
q̄ hoc eſt vep̄ ſi noc nō ſit noxi. Nam lu-
dus noxiuſ in culpa eſt: ar. ff. ad. l. aquil. l.
nam ludus. B

Quomodo varietas criminū inducit
varietatē penaz. Rñ. Aut facta puniūt vt
cedes et furta: aut dicta: ſicut conuicia et inq̄
aduocatiōes: aut ſcripta. ſ. falſa vel ſamo-
ſi libelli. ſ. ifamatoz: aut p̄ſilia: ſic p̄iuratio-
nes vel cū qo eſt cōſcius cū latronib⁹ et ſua-
der vel fauet eis. Hec autē quatuor genera
ſeptē modis ſunt cōſiderāda. Et p̄ quidez
p̄ſiderāda eſt cā: ſicut h̄bera que ſi illata ſi-
a m̄go vel parēte ipunita ſūt: qz vident ſcā
emēdationis animo: ſed cū ſunt per iram
ab ex̄ico certe puniūt. 2. p̄ſiderāda eſt per

ſona: et hoc dupl̄r. ſ. illi q̄ ſecti: et illi q̄ paſ-
ſus ē: ar. n. puniūt ſerui q̄ liberi: et alr q̄
ſūt p̄ dñm ſuū vel parentē q̄ qui p̄ extrane-
um: ſicut et alr q̄ eſt p̄ aliquē q̄ ē i. nā gulta-
tu publico et alr qui p̄ ſuarū. Et ad h̄ac cō-
ſiderationē de p̄ſona p̄uier̄ et etas facienſ
et etas q̄ paſſus eſt. 3. p̄ſiderāda eſt locus.
Nam idē act⁹ ſi fiat in quolibz loco erit fur-
tum et nō puniendū capite. Si i ecclia erit
ſacrilegiū et capite puniendū. 4. p̄ſiderāda
eſt t̄ps. Mā p̄ hoc diſcerni ſolebāt emāſores
a fugitiuis. Emāſoz. n. erat q̄ p̄p̄ia volun-
tate diu euagar⁹ poſtea ad caſtra reuerſe ba-
tur. Fugitiu⁹ vero q̄ recedebat animo non
fueritēdi. Itē t̄ps diſcernit effractorē ſeu fu-
rē diurnū a nocturno. Et d̄ effractor qui
cancerē effringit vt euadat inde vel alia lo-
ca: vt inde aliqd ſurripit. Et nocturn⁹ qui
dē fur vel effractor acrit⁹ puniri d̄z. 5. eſt cō-
ſid̄: et āda facti q̄litas: p̄ quā atroc⁹ vel leui⁹
us puniend⁹: vt furta maniſeſta q̄ acrit⁹ pu-
niunt q̄ nō maniſeſta. Itē p̄ hoc diſcernit
rixa a crassiura. nā rixa eſt qdā p̄fici⁹ aſſe-
cantū: crassiura vero ē violēcia illata a la-
tronib⁹: vt in nemozib⁹ et h̄. i. Item p̄ hoc
diſcernunt expilatiōes a furz. Et d̄ expila-
tio ſubtraccio reze hereditariaz ante q̄ h̄
reditas a dea. Mā in eis nō d̄ p̄p̄ie furū
qd̄ ſit iniūto dño: cū hereditas non h̄beat
dñm. Itē p̄ hoc diſcernit perulātia. i. qd̄ ſit
p̄ quādā laſciuiā: qd̄ d̄ hic perulātia ab eo
qd̄ ſit p̄ violentiā. 6. p̄ſiderat q̄ntas q̄ quā
diſcernit fur ab abigeo: vt qui ſuē vñū ſur-
ripuerit vt ſur coerebit⁹: q̄ vero gregē vt a-
bigē. Et Decē oues et qñq̄ vñq̄m: por-
ci faciunt greges. ff. de abigeis. l. ii. B 7.
expectat euēus. i. ſi res habuit effectū: vt
ſigo etā demēs inſus ē aliqd p̄ alius et res
habuit effectū p̄demnabit. Et 3. nō p̄ſo-
ſona demēs. Mā 15. l. aut facta. de qua. j. di-
cat q̄ euenit p̄ſiderat etā in dementiſſimo
puto intelligendā quo ad diligentiorē p̄u-
ſionē: et nō quo ad punitionē: cū demēs nō
puniat etā ſi occiderit m̄fem. ff. de offi. p̄e-
ſi. diuus. B Qd̄ ſi res nō habuit effectū
nō p̄demnabit niſi in quibz dā atrocibus
ſ. q̄ ad aliquē actū extrinſecū. p̄cedunt vt ſi
q̄s occidēdi cā cū telo ſit dephēſus. Pro-
bant oīa p̄dicta. ff. de pe. l. aut facta. et d̄ pe.
di. i. aut ſcā Et 3. qd̄ i h̄. §. i. p̄cedēda nō ſi-
i ſi. c. i. q. 7. vbi. et. ad finē ponūt expoſitio-
nes dictoz vocabuloz ſim glo. Ray. B

Alitū de alicui penas iſerat ſine culpa
Rñ. fñi Tho. ſcda ſcde. q. 108. Pena fñi
q. h3. ppriā rōem pene nō iſert a deo ſine
culpa. Sca pena inq̄tū eſt medicina non
ſolū ſanatura pēi pteriti: ſed etiā pſeruati
ua a futuro ⁊ pmonua in aliud bonū: fñi
etā inter dū punit aliq̄s ſine culpa ſicut i me
dicina: qz quādoqz iſert nocumētū i mī
norib⁹ ⁊ meliorib⁹ auxilium pſtat. Et qz
bona ſpūalia ſunt maxia: bona autē ſpūalia
ſunt muuina: nō quādoqz punit aliq̄s in tē
poralib⁹ bonis abſqz culpa: cuiuſmōdi ſūt
plures pene vite pſeq̄duntur iſſicre ad hu
miliationē ⁊ pbanōē. Mō autē punit qz
in ſpūalib⁹ bonis ſine culpa i pſent: ſed nec
etiā in futuro: vbi pene nō ſūt medicinae: ſz
nō pſequuntur ſpūalē dānationē. Et Jo
in ſum. co. n. q. 8.

De penis ⁊ flagellis a deo illaſ ſic Au
g⁹ loquit. ⁊ habet 4. inia: di. 15. Quinqz
mōis flagella puniunt: vel vt iuſtis p pari
tatiā merita augcant: Et Job: vel ad cu
ſtoditiā virtutū: ne ſupbia iēter: vt in Pau
lo: vel ad corigēda pēiā: vt Marie lepra
vel ad gliam dei mañſeſtandā: vt de ceco
nato: vel ad inuiliū pene: vt p herodu: q̄tem⁹
h̄ rideat quid i inferno ſequat. Et Idem
nōtur i ſū. c. ii. q. 9. De Paulo h̄. 1. 2. Cor.
12. Et de Maria: Numeri. 12. ⁊ d ceco Jo.
9. ⁊ de herode: act. 12.

Alitū aliq̄s fñi iudiciū humanū debe
at puniri ſine culpa. Rñ. fñi Tho. ſcda ſe
cūde. q. 108. Mō d3 puniri pena flagelli: vt
occidat muultur ⁊ l̄ dēret: ſed pena dāni
ni. Punit etā aliq̄s fñi humanū iudiciū
ſine culpa ſua: ſed nō ſine cā. Et hoc tripl̄
p̄ mō ex hoc qz aliq̄s hō reddiū inep⁹ ad
aliq̄s bonū habēdū vī aſſeq̄dū: ſic pp̄
viniū leprē aliq̄s amouet ab adminiſtratiō
ne ecclie: ⁊ pp̄ter bigamiā vī iudiciū ſāgu
inis aliq̄s impedit a ſacris ordib⁹. 2. qz
bonū i q̄ dāniſicat nō ē ppriū bonū ſz cōe
ſicut qz aliq̄ ecclia h̄eat cp̄atū p̄inet ad bo
nū ton⁹ ciuitat⁹: nō autē ad bonū clicorū. mī
3. qz bonū vni⁹ dēpender ex bono alterius
ſicut in crimine leſe maieſtat⁹ filius amittit
hereditatē p pēiō par. n̄: ⁊ punit etā pena
iſamie. 6. q. 1. ſiqz cū milib⁹. Et Lō. Al.
vi in ſū. co. n. q. 8. Abi etiā addit f3 Ray.
qz pena exēdicand⁹ nūq̄z debeat aliq̄s pu
niri p delicto alteri⁹. 24. q. 3. ſi heres. De
na ⁊ o iudiciū ſepe punit familia: ciuita:

vt etiā tota punita p delicto dñi: ⁊ hoc p
pter magnitudinē pēi: ⁊ qz alit nō poſſz cō
pelli ad ſatiffactionē: et de ſpon. nō eſt nō
bis. Aliq̄ et remouet familia ab altar⁹ ob
lationib⁹ p pēiō dñi. 17. q. 4. miror. B
De iſta matia tractans Ray. ſpecificat ſic
Punit aliq̄s licet ſine culpa: ſed nō ſine cā.
Et h̄. 1. Paup̄as odiū ſaloz viciū ſcel⁹
⁊ ordo. Perſonas ſpoliat ⁊ loca iure ſuo
Paup̄: ſ: nā pp̄ter paup̄atē ſue pauci
tatez ecclia q̄ p̄ueniū h̄ere ep̄m p dū ip̄m.
16. q. 1. ⁊ t̄p̄s. Jit pp̄t odiū. ſ. ciuitū p̄ta qz
occiderūt duos ep̄os: vī ex alia enomi cā
p dū ecclia ep̄m. 25. q. 2. ita nos. Jit pp̄ter
ſauorē: vt ciuitati Conſtātinopolitane: nā
Cōſtānn⁹ p̄ſtuit q̄ nouā Romā pferens
ſe ad cā da um ē: vt ecclia Conſtātinopoli
tana h̄eret p̄mum locū poſt Romanā: di.
22. renouātes. Et h̄ic locū amiſit Ale
xandria: fñi cūdez ⁊ in ſū. co. ii. q. 9. vbi
nōtur ⁊ oia que in iſto. ſ. ponū. B Jit
pp̄t vniū: vt puta leprē amouet ſlat⁹ ab ad
miniſtratione: et de cle. egro. ita nos. De
bēt tū iuxta facultates ecclie ſibi neceſſaria
miniſtrari. Et p̄z ibidē. ſ. i. c. allegato.
B Jit pp̄ter ſcel⁹: vt pp̄t ſcel⁹ p̄iē vī dñi
familia quadoqz ſpoliat bonis ſpūalibus.
Jit ordo. Hā p pēiō monachi vī mona
che debz peccās retrudi in arti⁹ monaſteri
um: ⁊ ſic p̄mū monaſterium res q̄s illi⁹ oc
caſiōē luerat conſecutū p dū ſaltem ad t̄p̄s
vi. 5. apoſtaſia. 5. ſ. i.

Sz q̄lī q̄nqz vni⁹ p̄cunt vī punit p pēiō
alt⁹. Rñ. fñi Tho. vbi. 5. Pena ſpūali nō
punit aliq̄s p pēiō alteri⁹: qz pena ſpūal p
iinet ad aiaz: fñi quā q̄libz ē lib ſui. Pena
tñ ſpūali vni⁹ q̄nqz punit p pēiō alt⁹: tripl̄
rōne. P̄rio qdē qz vni⁹ hō ſpūali ē res alte
ri⁹: ⁊ ua i penam ei⁹ et t̄p̄e punit: ſic ſilij ſi
fñi co: p qdā res p̄iē: ⁊ ſui qdā res dñorū
2. mō i q̄nqz p̄cū vni⁹ d̄nuat ad alie: ⁊ h̄
vī p iuratiōne: ſic ſilij imitāt pēiā parētūz
⁊ ſui pēiā dñorū: vt audaci⁹ peccēt. Et per
mōdū meriti ſic pēiā ſb duoz merēt pēiō: ē
ſlatū f3 illd Job. 34. Qui regre ſac hōiez
hypocritaz pp̄ter pēiā populi: ſue et p ali
quē pſēti ſue diſſimulatione. Sic. n. mēdiū
boni ſil p̄iūſ cū mali: qz eoz pēiā ſi redar
guet: vt Aug. diē p̄d cū. di. 3. ad p̄mēdā
dā vnitatē hūane ſocietat⁹ ex q̄ vni⁹ hō d3 p
alio ſollicit⁹ ē ne peccet: ⁊ ad diſtantiōem
p̄ci: dñi. ſ. pēa vni⁹ redūdat i oīo q̄ oī ſint

una corp^o: vt Aug^o. dicit de pecc^o Alchor.
Et Idem in su. co. ii. q. 8. B Ex p^odictis p^o
quare puuli sodomor^o puniti sunt. Et vt
patet Gen. 19. B tuz q^o erat res parentu
et in eis parentes puniebant: nu ena q^o hoc
in cor^o bonuz cessit: ne si referuarent essent
imitatores p^one malicie: et sic grauiore pe
nas mererent. Et Idem in su. co. ii. q. 9. Et
addit q^o filii i detestatione peccati et in puni
tione hoim occisi sunt q^oq^o et iusta interfici
alia cor^o: vt p^o p^o Re. 15. et j. s. dicit f3 Ray.
Ex p^odictis patet cause q^ore dñs aliqui sine
culpa puniunt et puniunt creaturas aliq^os tam
rōnates q^o irrōnates: vt in talib^o q^o ubi du
bia fuerint: q^o iudicia dei abyssus multa.
Dic cū aplo: Altitudo diuina sapientie
et scientie dei etc. Ro. xi. Itē cū Aug^o: Si
ratione p^ofunditate iudicij dei penetrare nō
possum^o: manifestissime tū scim^o v^ope esse
q^od dixit: et iustū et q^od fecit etc. Qd pena ex
coicationis nō possit puniri vnus pro alio
habes s. excoicatio. i. s. 8. in fi. S3 interdū
cū q^oq^o potest poni ppter penā solū dñi
vt s. interdictū primo. q. 3.

Et p^ost q^oq^o est scilicet punit^o p aliq^o
crimine debeat ei alia pena infligi. Rñ. fm
Ray. Mō: q^o dñs nō iudicabit bis i idipz
Mañ 2°. Et nemo d3 duplici coruioe con
terri: ex de iudi. at fi. Multo mō m pro ead
culpa imponi multiplex pena sū in eodez
iudicio. Itaz et nūc oēs ille pene accipiunt
p vna q^o aliq^o p se sufficiens nō fuisset. Sed
in diuersis iudicijs nō licet bis in idipsum
iudicare: vt dictū ē nisi solū et ceteri p^o
mactia: ex vt luc nō p^oel. qm frēq^onter in fi.
Et imo in diuersis et in eodē iudicio iponū
tur interdū p^oes pene q^o ē delictū graue: si
cut p3 in blasphemia dei vel letōz. p qua d
iure canonico imponitur pena psonalis et
pecuniaria in foro iudiciali et pñali: ex de
maledi. statum^o. et d^o iur^o ciuili vitium sup
pliciu: in auct. vt nō luxu. 3 nām. coll. 6. Et
oēs pene pñt iponi: vt dñe dñs An. de bu.
in dicto. c. statum^o. Et hic sunt scilicet Ray.
vt p3 in su. co. ii. q. xi. B

Quis ordo in penis tenend^o su. Rñ.
Si pcedit 3 aliquē p crimine et crimē ē ra
te q^od iudicat suspēione d3 suspēdi vel si in
ducit depōsitionē d3 depōni. Et tūc quidē
si corrigibilis apparuerit nō pcedit ampli
us nisi in falsario isap aplice sedio: q^o uile ip
so iure excoicat^o est: et d3 depōni et tradi iu
dici seculari: vt dictū ē s. excoicatio 3. s. i.

Et Si bo depōsit^o sit incorrigibilis d3 pñs
excoicari minor: deinde excoicatioē maio
ruxide tradi curie seculari vt depūet i ex
ilui vt alia pena: vt in. c. cū nō ab hoie. d. q.
f. et in su. co. ii. q. 12. f3 Ray. B Abi vero
q^os puniunt p pñmactia pñmo d3 suspēdi po
st modū et ceteri pñmactia d3 excoicari: dide
depōni. 23. q. 4. forte. Morat^o p^o ex d^o iudic
cū nō ab hoie. Et In glo. B

Et p^ost iudex possit penā relaxare diminu
ere vt augere: sicut p^o s. iudex. i. s. 6. x. et xi.
S3 hic spālit q^ont vt p^ost penā pmutare
Rñ. f3. Idem. Crimine pbaro sic certa pe
ne repit in iure illa infligēda ē nō mollio: ne
q^o durior: alioquin iudex esset infamis. C.
d vi pu. vt pua. l. teruos in fi. nisi vt s. dicit
iudex. i. s. 9. et x. Et s. nisi sit iudex q^o pos
sit sup iura dispēsar: q^ore p^ost p^ost penā pmut
tare: vt et nō i l. i. c. i. q. 14. B Qd si p^oes
pene taxate sūt: et arbitrio iudicis pena reli
cta: d3 illā imponē q^o magis timet: ex vt luc
nō contet. qm frēq^onter in fi. Si vero certa
pena statuta nō ē sed iudici pmutat: debet
egitate suara semper in hum. amorē partez
declinare: ex de m^o fac. ex pre.

Et p^ost q^o pmutat^o furtū vt h^o i sup gb^o sta
tuta ē q^ouis pena pecuniaria: vt forte alia: ce
neat soluē penā illā. Rñ. f3 Ray. Sine pe
na illa fuerit statuta p quācūq^o legē: siuc p
canones nō ē inuigēdū i foro pñali q^o sol
uat nisi fuerit p^odēnar^o ad illā: alioqn suffi
et q^o soluat iterē. Et si fuerit iniuria iatisfaci
at ad arbitriū dōi vñ. Lō. Tho. scda 2° q.
62. Et De h^o dictū ē ē s. pedagū. s. 2. et
ibi lat^o in additōe. B Quid fiet cū pec
cat mliuando vide s. corredo. i. s. 5. Et de
quor^o cāis dissimulādū ibidē. s. 6. Qui ap
plicabit pena ppter violēciam man^o ineccti
onē in clericū: vide s. absoluto. 4. s. 2. B

Pena secūdo. i. q^o pūet p
te siue n^o fuāte pactū. Et q^ont. i. vt p
dñi gb^o dāna illata sūt vt mliuē et h^o i possit
licite tenē emēdas q^o p dānis sibi illat^o ca
pūit: cū pena sit mliō maior: q^o dāni illati.
Rñ. f3 Guil. Tā dñs q^o mulieres et ē ecclia
stice p^ode retinē possūt illas penas q^os lenāt
fm consuetudines legummas et statuta regi
onis: nec peccāt q^o in hac pte subest causa
et seruatur iuris ordo: et non sit ppter cu
piditatē: s3 ppter zelū iusticie. Nec obstat
q^o pena excedat dāni: q^o h^o i p^one nō solū

propter inlesse statuta sunt: sed etiam in propter
crimina coeunda. Sicut in tempore de penitentis
circumstantiis: nec laxare debentur talibus.
Securum in eis habet excessu emende in pios
virescere. Ad idem in suis. li. 3. r. 32. q. 13. B
pone quod iudex mandaret aliquid faciendum
vel dandum alicui in certo termino: et aliter po
nit certam penam: nunquid iste per quo mandatum
fuit iudicatum est poterit per terminum illam pe
nam petere. Rñ. f. 3. Hosti. Licet potest peti et
si excedat inlesse. Lō. Inno. S. 3. r. Hosti. e.
addit dicens quod et religiosi possunt talē penam pe
tere siue possint in pecunia: siue in alio. i. q.
7. quoniam. quoniam etiam penam a iure inductam
12. q. 2. e. p. q. mancipium. Licet in benignius
quod alicui huius debent. Sed et si per se quod
potuit et adimplere mandatum iudicis: et pau
perare vel importari a pisa non potuit: non im
plere: 13. micro iure teneat ad penam: si solidum
non est benignitate canonica nihil ultra quod
tertia exigendum est. Et sic intelligas: et de penis
suis. Et de hac materia huius. restitutum. 3. §. si. A
Idem quod in hoc. §. non in sum. co. n. q. 2. vbi
et de idem de penis penitentibus dūmodo non
sunt apposite i fraudem vsurarum. Et dicta in
telligenda sunt nisi charitas in aliquo casu aliis
suaderet: quia pena que sunt in iuris dimittit
da sunt ad tollendum si ad aliam penam et propter fa
lutem eius finem Thoma. secundum scilicet de q. 4. ar. 8. B
Quid si pena fuit penitentialis. §. de pñe
su penam appositam in penam est iudicium. Rñ. fin
Sui. Si pena appositae loco inlesse: peti
potest quā interest ff. de ac. emp. et ven. pñia
Si autem apponatur i fraudem vsurarum non potest
peti: et de emp. et ven. ad nram. Lō. Ber.
et Inno. Et de hac materia. §. vsura. 1. §. 22. q. 1.
cipit: Quid si pena. A Et si non appositae
i fraudem vsurarum potest peti et ultra inlesse: ut
in dicta. l. pñia. et non in suis. dicta. q. 2. fin
em. Sui. de quo etiam dictum est in. §. pre
cedenti.

Sed nunquid soluta pena iudiciali vel
est penitentiali stabit adhuc sententia vel co
tractus. Rñ. fin Hosti. Ad stabit: nisi i. p
missio vel pacto expresse dicitur sit quod pena so
luta rata remaneat sententia et huius. C. de tran
sac. l. cum apponatur. Idem Ber. et Sui. Idem
noti glo. i. dicto. c. dilecti. et de arbi quo ad
finiam arbitrum et idem in suis. c. u. q. 3. quo ad
finiam arbitrum: et quo ad penam: vbi addit fin
glo. Ray. Ad distinguere: et apponatur pena
per communiā et tunc penam posita pena et res:

aut loco inlesse: et tunc tamen a rat ad inlesse: hec
ibi. In dubio autem presumet posita loco inter
esse: ar. l. benignus. ff. de legi. et sic procedet de
functio. §. posita. B In penis benignior
est interpretatio facienda: ar. et de re. iur. in penis
li. 6. De penis quod apponuntur in spōsalibus et in
legitimi filiorum: quare. j. sponsalia. §. 12. q. in
pñ: Quid de penis.

Penitentia primo con
mo quod est. Rñ. f. 3. Amb. Penitentia
est mala prout plāgere: et plāgeda itēz nō
commutere: de pe. dif. 3. in pñ. Lō. Greg.
dicens: Penitentia est an acta peti fieri et fle
da ut nō committere. Et sic dicit Thoma. et
De. in. c. distin. i. 4. Diffinitiones iste da
te sunt per effectum penitentiae quod diffinit per duplicem
actum: unus quod est respectu peti prout. §. prout
ita mala plāgere: alterum respectu futuri. §.
plāgeda nō commutere: pñ. et in re: 2. in p.
posito. i. vi. pponatur talia de cetero nō com
mutere. Accipit autem hic fletus cōter siue pñ
terio: siue per exteriora. Et he diffinitiones fin
Thoma. cōplēssime sunt: et ad has reducunt
aliter: ut diffinitio Aug. A quod huius in li. de pe
nitentia: et de pe. dif. 3. c. pñia. B Penitentia est
quedā dolens vindicta puniens in se quod do
let commississe. Et alia diffinitio Amb. Pe
nitentia est dolor cordis et amaritudo aie pro
malis quod quis commisit. Et de pñia quod pñere
tio. §. ad puniendum illicita que sunt commissae.
A Idem in suis. li. 3. n. 34. q. 1. Predicare autē
diffinitiones sunt ponit finem effectum quod finem cēntia
Secundum n. cēntia vñ sic posse diffiniri. Pe
nitentia est vñ d sacramentis ecclesie quo bñ
dispositus sp. remittitur peccata. Probatur et d
sui. tr. 7. fi. ca. c. 1. §. sacramentum: vbi dicitur:
Et si post suspensionem da pulsus quod plapi
fuerit: penam: per veram semper potest pe
nitentiam reparari.

Et tunc de quolibet peccato possit agi penitentia
Rñ. deo fin De. Nec est de a spiritus vñ
carni et separati: quia ille est susceptibilis penitentiae
iste non fin Dama. Hinc est quod de omni pec
cate commissio a spiritu in carne extitit dūz
in carne est potest agere penitentiam: post
separationem non potest. A Idem in suis.
co. n. q. 2. vbi. et additur fin eundem. Sūnt
tamen peccata quedam de quibus difficulte
us agi penitentia: quia non committitur ex fragilitate
vel ignorantia obnubilare rationis per
carnem: sed ex malicia: et ideo in his difficulte

flus agit pnia. Et sic intelligit illud Math.
12. Qui peccauit in spm scilicet non remittet
ei tñ. i. vix remittetur.

Utr de quolibet pctō debeat ēē ppetua
pnia. Rñ. fm Pe. Pnia pcti exterior: nō
ōz qd sit ppetua: sed pnia interior: dē ppe-
tua sake qñ ad habitiū: sicut de pñitōe di-
ctū ē. s. pñitio. §. 9. Et Id i sū. e. ti. q. 3. B

Utrū vere penitēs possit postea mortali-
ter peccare. Rñ. possit videri qd nō. Nam si
peccet vñ qd nō fuerit vere penitens. Inanis
est. n. pnia quā sequens culpa pñaculat: et
multa filia de quib⁹ quedā dixim⁹ hic in. 1.
§. Et omnia que habet de pe. di. 3. circa pñ.
Sed ipa oia nō ad diuersa rpa: s. ad idem
tps quo qd penitet sūt referēda: vt pñiderat
dōsam ibi p. Et in hoc con. Ray. magf
fuiay. Tho. et Pe. Et Id i sū. e. ti. q. 4. B

Quot sūt actiōes pñie. Rñ. fm Ray.
Tres. pma que fit añ baptisimū: vt si bap-
tizand⁹ adulter sit. Et a. coli capax: vt in. e.
tres: de quo. j. vbi soli paruuli excipiūt qui
peccat nō possūt. B Qui nisi peniteat no-
uā vitam ichōare nō pōt. Sed si peniteat
et baptizet nō tenet ad exteriorē pñiam: vt
s. pñitio. i. §. atēpl. Sed et ab hac pnia pu-
uli sūt imunes: sicut etiā a pctō. Scda actiō
pñie ē que fit post baptisimū de mortalibus.
Tertia que fit de venialib⁹: d. pe. di. i. tres sūt
Et Idem in sum. co. ti. q. 6. B

Utrū añ baptisim⁹ regatur pnia. Rñ.
fm Pe. Pnia pōt accipi dupl. vno. p. p-
no est factm: et sic nō pcedit baptisimū: s. se-
quitur: qd baptisim⁹ ianua ē et fūdamētū oī-
um factōz. Alio. p. p. vñ est virt⁹: et tunc di-
stinguēdū est: qd in qñ est virt⁹ formata nō
requirit: qd sic culpa i tali nō remitteret vir-
tute baptisimū: s. in qñ est virt⁹ informis
i. qdā pcti detestatio qñ nō sufficiens cū
p. p. p. p. qd voluntate remanēte ad pctū nō
ēct hō susceptibilis gfe. Et Idem in sū. li.
3. ti. 3. q. 1. 4. 4. Ad hoc etiā facit qd nōtur
fz cū. Pe. et Tho. in sū. li. 3. ti. 2. q. 15. B

Utrū pnia tollat totū reatū. i. oēs obli-
gatiōes ad penā. Rñ. 3. Pe. Sicut qd hoi-
nez: ita et qd reū offēdit peccat dupliciter. p.
qd ē equitate amicitie in qñ debiti esse-
tuz nō impēdit: et ē equitate iusticie in qñ
rez vñ honore vñ obsequiū subtrahit. Dēz
ergo virtūz restitut. Et qd restituta amici-
tia nō ē ppter hoc restituta res ablata: nō

p. remissionē culōa remanet reatus peie
Idem Tho i 4. di. 20. vt. j. pnia. 2. q. 4.
Et Idem in sum. li. 3. ti. 3. q. 7. B

Quot sunt spēs pñie. Rñ. fm Ray.
Tres. Ma alia est solēnis: alia publica: alia
huata. Solēnis est que fit in capite qd dra-
gestime cū solēnitare qd hñ di. 50. in capite.
Publica hō ē qd sit publice: sine pñicta so-
lēnitare. Et de his duabus dicem⁹. j. pnia
3. Huata hō qd secreto in pñitōe iponit
de q. j. pnia 2. p. totū. Et Pnia huata po-
tius vñ dici illa qd quotidie fit singlari: cñ
qd pctā sua soli sacerdoti pñict fz Ray. et
Idem. et in sum. co. ti. q. 15. Et de illis speci-
ebus pñie nōtur ēt in sū. co. ti. q. 8. B

Utrū pnia hēat pñes: et qd sunt. Rñ. fm
Pe. Tres sūt pñes pñie. i. pñitio cordis: cō-
fessio oris: et satisfactio opīs. Et sūt iste qñ
pñes integrales fm pñictū ēē pñie. Nam lz i
pñitōe dimittat pctū: o. m. cōfessione et
satisfactiōe ēē saluē p. p. p. p. Et de his pñi-
bus Chrys⁹: Perfecta pnia cogit pecca-
toz oia suffert: n. cor de pñitō: in ore cō-
fessio: in ope tota humilias. Nec est fructi-
fera pnia: de pe. di. i. perfecta. Con. Tho. et
Ray. Et Idem in sum. co. ti. q. 16. B

De pñitōe hēs. s. pñitio De pñessione. s.
cōfessio. De satisfactiōe. j. satisfactio.
Utrū pctā qd verā pñiam sunt dimissa
redeat qñ qd utz relabit i pctū. Rñ. fm
Tho. in 4. di. 22. Aliquid potest redire du-
pl. Et in se: et sic pctā dimissa nullo mō
redeat qñ ad maculā: et pñis nec ad rea-
tū. Et in suo effectu: et hoc mō peccata
dimissa redeat in qñ ex pctis dimissis ali-
quid in sequētib⁹ relinquit. Et hoc. n. qd
homo deū p pctū offendit p remissionez
pcedētū pctōz quā dā deformitatē ingra-
tudinis actus sequētis pcti acgrit: et iō di-
citur cōter qd redeat qñ ad ignitudinez
Cō. Pe. Idem. et alij. Et Idem in sū. co.
ti. q. 143. fm theologos cōter Et addit fz
eoldeqz qd lz pctū sequēs aggruetur ex ingri-
tudine remissionis poruz pctōz: nō tñ ē uā
gūe sicut oia pñicta sumul. B

Utrū regatur pnia de pctis pignorant-
tiā pmissis. Rñ. Si ignorātia ē tal qd excu-
set nō tenet allic: de hoc. s. ignorātia. §. 1. et
2. Et Idem in sū. co. ti. q. 146. B Et vñ de
venialib⁹. s. pctū. §. 3. 2.

Utrū regatur pnia de pctis oblig. Rñ.
fm Pe. Si hō pctū ita est oblig⁹ qd nullo

hūo recordet non tenet ad pñiam: nisi in ge-
nerali. Sed in debet p posse laborare vt re-
cordet: et si recordari pōt tenet. Deleferiam
p p fessione generalē: vt. s. p fessio. i. §. 12. q.
incipit vtz p generalē. Et Idē in sum. eo.
ti. q. 147. Et hoc casu debz qd penitere non
solū de peccis obliu in genere: sed et de ipa
negligentia ex qua obliu est in specie fm
Tho. et in sum. eo. ti. q. 19. B

Atz debeat esse pñia de peccō originali
Rñ. fm Pe. Pñia non est nisi de aliquo
actu ppo et voluntario. Originale autē nō
ē factū p pñia: inno nec voluntariuz: volun-
tate. s. extēte in ipso sed i alio. Et ideo de co
nō regit pñia. Regit tamē displicētia in
adulto pñidatē illud. Idē Tho. in. 4. di.
17. Et Idē in sum. eo. ti. q. 148. B

Atz aliqis in fine vite possit penitere. q.
Diuina grā nulli se subtrahit faciē qd i se
est. Unde homo qd diu habet vsum liberi
arbitrii pōt se ad grām pparare volēdo de
pñito et pponendo cauē de futuro. Unde
et de pe. di. 7. i. pñ. di. 2. pñie ē vsqz ad vl-
timū articulum vite. Un et Leo papa: Me-
mo ē desperandū in hoc corpore pñitus: ga-
nōnū qd diffidētia etat differt: pñilo ma-
turiorē pñiat. Et hoc bñ de pe. di. 7. c. i.

B Sz tamē pñilo sūt et dubiū ē qd illud vl-
timū tps expectet. Unde et ibidē iudicē hē
Aug⁹ scribit: Sigs possit in vltima necessi-
tate sue egritudis pñiam accipit: faret: nō
negam⁹ qd penitēd non pñsum⁹ qd hunc
bene ext. Pñiaz dare possit: securitatē autē
dare nō possit. Et seq. f. j. Null⁹ expectet qñ
peccare nō pōt: Et tpe: Ques sero penitet
o nō solū deum timē iudicē: sz iustū, dili-
gētiō nñ penā timeat: sz anxiet p glia. Et
multa similia ibidez. Et hoc bñ de pe.
di. 7. sigs possit. et c. null⁹. Et idē qd in hoc
§. notat in sum. eo. ti. q. 159. fm Tho. et Pe.
Et addit fm Al. et Ray. qd ratū ē qd ex cha-
ritate qd in extremis peniteat. B et in tali
casu qlibz sacerdos pōt absolue: vt. s. ab-
soluio. i. §. fi. Et ibi de hoc lat⁹ in addi-
tione. B et absolutio. 2. §. 2. et s. p fessio. 3.
§. 4. et 7. tpe. Et de hoc casu hēs. j. pñia. 2.
§. pñ. Nec tali est pñia ipōnēda sed innoce
scēda. 26. q. 7. c. i. Et ibi subdit: Et euz
amicoz oñiū et elynaz studijs pondus
pñie subleuādū si forte migrauerit: nec ob-
ligati et a cōione et cōsorio vñuefiat alieni
a quo piculo si diuinit⁹ erept⁹ pñaluerit: pe-
nitentie modū a sacerdotē sibi posituz dil-

gent obseruet.

B

Quid ē in pñia sacramentum: qd res
Rñ. fm Tho. et Pe. in. 4. di. 21. In sacro
pñie exteriori pñia est factū vt signum tñi
s. interioris pñie. Et est ibi act⁹ penitenti⁹ qñ
māle: act⁹ autē sacerdot⁹. s. absoluio qñ for-
male. Pñia vero interior: seu pñio putin
ungit pñie exteriori salit i pposito est pñ
facti et res et signū. Et hō aut put ē ac-
tus hūi⁹ se fm eosde: et in sum. eo. ti. q.
179. vbi hec nōntur. B Res qdem pñie
exterioris est signū remissionis peccōuz: re-
missio at peccatoz et res tñi. Sag cō. Ray.
Pñia hō non valet nisi restituat ablatum
vt. j. restitutio. i. §. fi.

Penitentia secundo

Illud qd sacerdos ipōnit penitēti
i p fessioe. Quid g cū sacerdos dicat penitē-
ti i p fessione qd boni feceris sit tibi in re-
missione peccatoz. Rñ. fm Tho. i quodā
quolibz. Idē ē qd duplici pñidatōe vten-
dū. pñ. pñidatū est qd peccatoz ē debitor
satisfactiois dupli. Uno modo ex inuictio-
ne sacerdot⁹. Alio mō ex ipso peccō pñisso
Un si pñingat qd sacerdos minorē satisfac-
tōez ipōnat qd regrat culpa residuuz exol-
uet aut hic aut i purgatorio. Si vō maio-
rē inuigat: nichilomi⁹ penitēti tenet facē qd
ibi inuictū ē si ad sit facultat. 2. pñidatū est
qd opsi qd qd facit ex inuictōe sacerdot⁹ du-
pliciter valet penitenti. Alio modo. s. ex nafa
opis inuicti. Alio mō ex vi clauui: ita qd ex
his ampli⁹ valet ad expiādū peccā qd si p
po arbitrio idē facit. 3. pñidatū ē qd satis-
factio ad duo valet. s. ad expiādū culpā p
terite: et ad cautelā future. 4. pñidatū est
qd sacerdos pōt penitēti satisfactōez inuigē
vlex ppo arbitrio: vlex pñilo alieno: et ita
et arbitrio ipsi⁹ penitēti: vt si dicat sacerdos
facias hoc si potes et si nō potes facias hoc
Sile vñ cū sacerdos dicat: qd boni fece-
rist tibi i remissione peccōz qz. i. qñ pñia et
serci inuigēda q tñi et iudicari o3. Et dicēdo
pñidatā vba illa q penitēs pñer inuictōez ex-
pñia facit accipit maiorē vi expiādū cul-
pā pñerite ex illa gñali inuictōe. vñ pñidatā ver-
ba laudabilē solēt dici. Et qñ ad hoc sag-
factio ē sacralis i qñi vñute clauui ē culpe
pñisse expiatiā: sz nō hēat maiorē vi ad re-
mediū pñ clpā futurā. Et Idē i sū. li. 3. ti.
34. q. 40. Et eadē rōe Ray. et Adolst. vt

et ponit eo. ii. q. 103. dicitur quod cautus et discretus sacerdos post iniunctam penam dicat penitentem quod omnia bona que fecerit et omnia mala que iniunxerit ei perficiat ad salutem et per penitentiam hec omnia iniungat.

Que penia est per peccata singulorum iniungenda. R. per quolibet peccato mortali est regulam septem penia iniungenda 33. q. 2. R. ipse et s. se. 22. q. 1. predicandum. Et ibi hoc notatur in glo. Et ut notatur in sum. co. t. q. 125. huius rei duplex est ratio. Una quod precipit dominus numerum. 12. Maria sorore Aaron lepra percussa ponit extra castra per septem dies: ut in dicto c. hoc ipse. Et sic accipit dies pro anno. Alia vero ratio: ut sic per peccatum septiforme spiritus sancti gratiam amittit: ita per septem penias gratiam recuperat. Et ista penia videtur agere replurimum in reum iuxta vi. 32. q. 2. s. hoc quod dicitur. et est de futuris. s. propter. Et ista septem penia magis vel minus alia dicitur imponi pro maiestate vel minoritate criminis et circumstantiarum expositur: quod apud deum magis valet mortificatio virtutis quam abstinentia ciborum: de pe. di. 1. mensura. Et ideo magis prius minor penitentia est iniungenda: ut ibi. Et hodie omnes penitentes sacerdos arbitrio taxat de suis considerat circumstantiis personarum et personarum 26. q. 7. ipse et dicto. c. mensura. ex eo. de. q. 1. Con. glo. in deo. c. ipse. s. quod hodie penie sunt arbitrarie: et notatur dominus An. de bu. in dicto. c. s. propter. Et notatur et in sum. co. ii. q. 125. ubi etiam notatur multiplices penie que spe cialiter per peccata sunt statuite.

Sacerdos semper debet iniungere penam per tria peccata: ut superbo iniungat humile orationem: auaro elinam: largitionem: accidioso per criminacionem seu laborem: gulo abstinencia luxurioso carnis macerationem: et quicquid loci mutationem: ut di. si. val. 15. q. 1. miter. Tamen semper cautus debet ne per penam quam iniungit alteri preiudicium faciat: ut viro in preiudicium uxoris et familie: aut seruo in preiudicium domini huiusmodi. Et vel quod ex penitentia se quas aliquod scandalum seu periculum spirituale vel corporale: ar. c. officij. ex de pe. et re. Et preteritum ut sit penia que dissimulata fiat ne penitens nouis laqueis involuatur: quod omittendo penitentiam mortali peccaret finis. Scorum. 15. di. contra sententiarum.

Alius penitens completa penam sit totaliter absolutus. R. finis. Thoma. in. 4. dist. 20. Sive sacerdos penam iniungat discretus: siue non

semper remanet reus ad penam eiusdem contritionis. Et ideo in ea hic non impletur purgatorio exigitur. Non tamen sequitur quod propter hoc confessio peccatorum semper si minoris penam iniungitur: non potest determinare contritionem pene cognoscere: tamen quod quicquid est ex industria minoris penam imponens penam potest penitentem quod forte magnitudine pene posset a penam pagendam impediri. Et ideo confessor negligit minus damnum: ut magis euitet: et ut quod paulatim possonat penitentem diuini amoris ad plenam operam peragendam. Con. p. de. s. penia. i. s. 7.

Alius sacerdos possit commutare penam quam iniunxit. R. finis. Ray. Credo breuiter quod sic: dum tamen discrete et propter causam et circa subditos suos: aliter non. dist. 82. per byter. Et hoc exponens Guil. dicit. quod ille idem qui iniunxit aut successor eius aut superior: si est ordinarius iudex penitentis potest penam commutare vel relaxare. Si vero sit alius confessor a quo commutatio petatur: quod de pari ab eo curam vnius huius vel duo episcopi in quorum conspectibus penitens domicilium habet. Idem dicitur quod si penia fuit publica regum debet consensus premissi qui dedit eam ne scanda licetur. Dico si de tali possit regum et maxime si penitens iuxta publicam inchoauit penam. Ad si non de tali possit requiri: aut si penia fuit occultata poterit secundus confessor commutare vel relaxare. Et ideo in sum. co. ii. q. 135. ubi etiam additur finis causa. Guil. quod quo ad discretam relaxationem et commutationem archiepiscopus videtur ordinarius quo ad foris penitentialem subditos suffraganeos sui. Et per hoc quod archiepiscopus per penam suam remissionis lras concedere potest quales: ex de pe. et re. nostro. Certe est autem quod nullus episcopus potest facere remissionem nisi subditis suis et alijs de voluntate prelati: suorum: ex de pe. et re. quod autem. Ergo subditus suffraganeorum quo ad hoc sunt subditi archiepiscopi: huius ipse quo ad foris consuetudinem non sit ordinarius nisi in casibus expressis a iure. hec ille. Idem quoque videtur quo ad foris penitentialem non sit ordinarius nisi in expressis casibus non possit confessiones subditorum suffraganeorum suorum audire nisi dum visitat penitentem: ut in. c. peruenit. ex de cens. li. 6.

Alius inferior possit relaxare penam iniunctam a superiore. R. finis. Guil. Si penitentia iniuncta est in tali casu de quo ab inferior poterat inferior penitentiam iniungere poterit et relaxare et commutare nisi superior reseruauerit sibi talem relaxationem vel

Quid si quis dicit se penitentem non vult
subire on^{em} penitentie dicens se tenet^r z h^{ic}
R^{ati}o fⁱⁿⁱ R^{ati}o. Sacerdos debz tale indu-
cere sicut p^{ro} v^{er} parat^r suad^r implenda pe-
nitentia. q^{ui} z al sine ista dispositione nō
videt^r in statu salutis: cū ad hoc obligetur
c^{on}tra p^{er} t^{er} ois. z Quidem magnū
illū peccatōz^r z quāta bona amittit p^{ro}pter
t^{er} cū voluitat^r sua iponat et talē penitentiā
quā viri simili possūt portare nec detet^r cō-
tingat ei p^{ri}miā violāda. Ad hoc aut^r p^{ro}-
cipue laborat vt peccatōz^r causas z peccā-
di occasiones remoueat: q^{ui} fⁱⁿⁱ Aug^{ustinus}. Sa-
tisfacere est peccatōz^r causas excidē: nec eo-
rum lūggetionib^{us} adiū indulgere. Et si sa-
cerdos non pōt gaudē de oimoda ei^{us} pur-
gatiōe: gaudeat t^{er} q^{ui} ipm lib^{er}atū ageb^{it}
na ad purgatiōem mittit. Et sicut dicit Mo-
nasteriū^{us} d^{icit} sacerdos p^{er}mittere peccatōz^r de-
speratū recedē. 26. q. 6. h^{ic} p^{ro} p^{ro} p^{ro} p^{ro} p^{ro}
iponat vniū p^{ro} n^{on} v^{er} aliqd^{am} leuit. Et q^{ui} alia
bona q^{ui} fecerit: t^{er} mala q^{ui} tolerauerit sūnt ei i-
p^{ro}nia. Et hoc dicitur 2us Saul. s^{ed} p^{ro} p^{ro} p^{ro}
R^{ati}o. Et subdit: Quidat^r ei q^{ui} id q^{ui} mⁱⁿ
agū h^{ic} cōplebit^r purgatiōe: vt in s^uo. co-
ti. q. 135. vbi h^{ic} notant^r. 3us Con. 2us ho.
4. di. 19. Et 1us Con. etiā glo. R^{ati}o. Et addit
Cōsulo q^{ui} ad vitandā mōbedientiā tras-
gressiōis talib^{us} nulla aut parua satisfactio
cūsignat^r sub p^{re}cepto z q^{ui} cōcedat eis q^{ui} li-
teat^r ieiunij sub ieiunij vel oīones aut ei

Quid si sacerdos credēs q̄ p̄sēs nō
faciat p̄niam: vide. s̄. consellio. 2. §. i. Et
ibi laicus additōe. B̄ Etur qd̄ de illo q̄
nō vult t̄dicu se nō posse abstinere a pecca
to: vide. s̄. p̄sello. i. §. 2.

Utr. pena mortis diminuat aliquid de pe-
na pro peccato debita. Rñ. fm Tho. in. 4.
di. 20. Mortis nālis est pena cōsequēz ori-
ginalē peccatū et quasi tā in naturā xla. Et
ideo q mortē naturalem nō purgat aliquid
de peccato actuali: sed p illā mortē bñ po-
test purgan. Uñ si alius mortē illatā patiē-
ter sustineat: cuius f. p alijs criminibz illa
valet ad diminutionē pñe et ad liberatio-
nē etiā a tota pena fm quā sitū est culpe et pa-
nitēz et pñitiōis. Ad 3m sum. co. n. q.
163. B Ad pñictā mām pñie pñitēre
j. satisfactio p to. Et de facit dote qui p mis-
is in iūncij pecuniā recipet: vide, s. obliga-
tio. §. si.

Enitentia tertio

.f.de
pe
r qdē
breui
r mo
ut mī
alio un
8.vbi
o3 im
no qd
26.q.
i depo
stea p
x

rauerit: nec clericus dz postea ministrare
di. 50. confirmandū. r. c. illud. r. c. alienū. r.
c. ex penitentibus. Et de hoc dictum est. s.
ordinandus. §. 14.

Et p. aliquis possit cogi ad solē penitē
tiā. Rñ. fm Ray. Si crimē sit magnū r.
publicū r. scādālū mouerit poterit qd cogi
ad solē penitentiā: sed r. p. occulto crimi
ne si penitēs voluerit iponi pōtalit nō: ar.
de cōse. di. 3. de penitētibz. Et Idē i di
cta. q. 8. fm Aug. r. Tho. B

Et p. solē penitētia possit iterari. Rñ.
fm Ray. Non: de pe. di. 3. recipiunt. Sed
alia q. bz penitētia siue publica: siue pua
ta potest r. dz iterari quonies homo peccat
de pe. di. 3. septies. r. c. adhuc instat. Qua
re aut pnia solēnis nō urrat assignat Tho.
in. 4. di. 14. tres rōnes. Prima ne ex itera
tiōe vilescat. Secda q. figura ē expulsiōis
hois d. paradiso que tñ semel facta ē. Ter
tia est q. solēnitatio pnie est q. quedā pfecti
ō ppetuo pniaz fūadit. Et iō iteratio solē
nitati obstat. Et Idē i lū. co. n. q. 10. vbi
etiā addit fm glo. Ray. r. Pe. q. pnia solē
nis iteratū est pueniēdo. B

Et p. qñ iponitur pnia publica itelliga
tur pñi reuelatio. Rñ. fm Tho. i. 4. di. 14.
Mō reuelat ppter hoc q. ius iustitio oia
tur illū aliqua enormē cōmisiōe. Mō. n. cul
pa p. certo scilicet ex pena: q. r. quādoq. aliquis
facit pniaz p. alio: sic legat in vius patrū de
quodā q. vt locū suū ad pniaz puocaret:
ipe cū eo pniaz egit. Et Idē i dca. q. 9. B

Sz que ē pnia publica. Rñ. fm Ray.
Publica dī qñq. illa solēnis d. q. iā hic di
cū ē. s. §. 1. r. 1c. Sz r. ppe illa dī publica q.
sit i publico: nō m. cū p dicta solēnitare: vt
cū inuigil pegrinatio p mundū cū baculo
cubitali r. cū icapulari r. h. r. Posset hāc i
ponē q. bz sacerdos pochiano suo. Et nī
si pueniēdo pnia sit i aliq. ecclia: vt in sum.
co. n. q. 12. fm eundē q. etiā addit. Sic nō d.
bet iponi clico nisi deposito: nec dz iponi
nisi p. crimine enormi r. manifesto. Et con.
Tho. r. Bos. Tho. vō dicit q. tal pnia publi
ca: s. nō solēnis etiā clico possit iponi quā
do crimē ē publicū. Et cō. glo. 28. di. p. l. b. y.
ter. r. c. de pe. r. re. q. lū. B

Et p. sedē apostolicā iponit pnia pu
blica. Rñ. fm. Siml. durā. Pniaz publi
cā sedē aplice nō iducit nisi in eo loco vbi
est curia Romana: r. tñc tñ p. eno: mib?

Penitentiarij. n. pape faciūt tales denuda
tos triduo aut plus aut min⁹ incedē p oēs
ecclias ciuitatū vbi est curia: r. postea remit
tūt ad suos epōs: vt cōsidera q. circūstā. i. s.
eis indicēt penitētiā salutarē: s. quidā ribal
di p. q. stu fūgāt sibi tales penitētiās a sede
aplice iunctas falsas penitentiariis: s. lras
ollēdētes. Et Idē in dicta. q. 12. B

Que ē cā q. def. aliq. pnia publica. Rñ.
fm Tho. in. 4. di. 14. Quadruplex ē cā. p.
mo vt peccatū publicū publicā hēat medi
cinā. 2. q. maxia p. fūsiōe est dign⁹ q. fūsi
mū scelus pmitit. 3. vt sit alijs ad itōrē. 4.
vt sit exēplū penitēdi r. nō despādi eis q. g.
uib⁹ detinent. Et Idē i sum. co. n. q. 13. B

Et p. p. quolibz pctō manifesto tenet
hō manifestare penitētiā. Rñ. fm Ali. Mō
oz: sed q. scādālū gauri i cōtinent qdē ad oñ
tionē boni exēplū: ita q. psumi debeat euz
de pteritis pniām egisse: r. sufficit. Et Idē
in sum. co. n. q. 14. B

Penitentia quarto

s. ipedita v. l. falsa. Que sūt impedi
tūa pnie. Rñ. s. 3. Host. r. Ray. Multa sūt
sed inter alia quō: pncipaliter. s. pudor: r.
mor: spes: r. despāno. Pūmū igit ipeditū
tū ē pudor: p. fūdi: de quo dicitū ē. s. p. fūsi
i. s. p. l. Scdm ipeditū ē timor: s. cū q. s.
timet ne possit ferre penitētiā. Cōtra quez
sūt tria remedia cōsiderāda. s. p. fūsi pene
modicū: leuitas: r. breuitas. Et econtrā a
future pene imēsiō: acerbitas: r. eternitas
Tertū ipeditū ē spes: r. hec ē triplex. s.
spes dñi viuēdi. Et p. ista r. seqntes sūt
auctoritates q. subdunt. B. i. Th. p. l. 5.
Dies dñi sic sūt i nocte ita veniet. Sic spes
ipales diuitias acgreudi: Luc. 12. Animi a
mca regesce: bibet: r. comede rē. Sic spes
nufico: diā psequēdi: Contra illud Eccl. 5.
Ne dicas miseratio dei magna ē multum
tudis pctōz meoz miserebit. Misericordia
n. r. ira ab illo cito p. ximat. Quartū impe
ditū ē despāno: r. hec ē duplex. s. des
pāno vnie: sic dixit Cayn Gen. 4. Adū
ē iniquas mea q. vi vniā merca. p. qd est
illd p. l. Misericordia. n. c. sup oia opa ei⁹
Et itez Misericordia dñi plena ē tra. p. l.
32. cū multis similib⁹. B. Sic despāno p.
uerāne: p. qd ē illud x. b. dñi Math. 18.
Mō dico tibi v. s. q. septies: sed v. s. q. septua
gies septies. de pe. di. 3. septies. r. c. ad p. re

i stat. Possunt et alia impedimenta assignari
Primum est alleviatio culpe ppe. Secundum est
aggravatio culpe alienae: et maxime maior
Tertium est multiplicatio peccatorum. Et si non
multi ardebant quod cum multis ardebant. 2. q. 1.
multi in se. B Quartum est consuetudo peccan-
di. Quintum elatio cordis. Ultimum delecta-
tio peccati. A De his impedimentis lan-
di si. e. ii. q. 195. B Que quidam non ad
casus: sed ad persuasiones pertinent predi-
cationibus derelinquo.

Que sit pena falsa. Rñ. Falsa dicitur cum spe-
tis pluribus de uno solo pena agitur: aut cum sic
agit de uno: ut non discedat ab alio. Unde
scriptum est: Qui tota lege obfervaverit: offen-
dat autem in uno factum est omnium reus: Jac. 2. 10.
Huiusmodi ad vitam eternam. Si enim si peccatis omnibus
est inuoluitur: ita si in uno non maneat eterne
vitae ianuam non intrabit. Habentur hec
de pe. distin. 5. c. fi.

Percutere siue uerbe

rare. Ut liceat. Rñ. fm Tho. scda
se. q. 65. Hocumetum alicui inferre si licet nisi
si per modum pene propter malitiam. Nullus autem in-
stipit aliquem nisi sit ei iurisdicendi subie-
ctus: et ideo verberare aliquem non licet nisi habeat
iurisdictionem aliquam super illum. Et quod filius subdi-
tus potestatem patris et frater potestatem fratris: licite po-
test verberare fratrem: et dominus servum cum correctio-
nis et discipline. A Idem in su. li. 3. ti. 10. q.
2. Ista autem correctio et percussio debet esse mode-
rata: et de sen. exco. cum voluntate. §. fi. 7. s. cor-
rectio. 1. in pñ. Item episcopus nullum de suis mani-
bus verberare. 86. di. non liceat. B Eandem
questionem pertractat Ray. et quod eodem modo deli-
minat dicens sic: Quod percussio siue verberatio
sit aliquando ex malicia vel odio. Et hoc est pecca-
tum mortale: et in dicto inducit depositionem
45. di. c. 1. 7. c. episcopus. Quibus vero sit ex cha-
ritate ut cum correptionis. Et hoc in omnibus
habentibus potestatem licita in suos subditos
35. di. an oia. 45. di. cum bonis. Episcopus tamen nemi-
nem de suis manibus verberare. 86. di. non lice-
at. sed potest per alium. §. q. 5. illi q. Et si verberan-
dus est clericus non debet eum verberare per laicum: alia-
ter episcopus qui verberatis incedit in excommunicationem
et de sen. exco. vniuersitatis. ut de m. e. s. ex-
co. cano. 2. §. 2. nisi clericus esset incoercibilis:
ut ibi dicitur. A Idem in sum. eo. ti. q. 1. B

Qua de causa clericus corrigendus possit verbe-
ari. Rñ. fm Ray. Pucri in minoribus or-

dinibus et in minoribus culpis licite verberan-
tur: maiores verberari non debent nisi per ma-
iores criminibus: di. 45. cum beatus. Porro
regulares secundum regulas suas subiacent ver-
beribus et per leuius culpas: ar. et de appel. re-
prehensibilis in se. et de sumo. p. tuas. et de ac-
cu. quod in se. Sed non usque ad sanguinem: ut s.
disciplina. De maius percussione clericos s. h.
s. exco. cano. 2. Quod percussione una maxilla
probedat sit altera. s. penitentia. §. fi.

Peregrinus primo

coiter. Ad quem pertinet definitio pere-
grinorum. Rñ. fm Ray. De peregrino defen-
di debet ad ecclesiam: et quicunque eos in rebus vel in
personis offenderit nisi admonitus (aut fecerit
exco. cano. 2. 4. q. 3. si quis romipetas. et duobus
c. se. et de treu. et pace. inouam. et de pegri-
nantibus querere. A Idem in sum.
lib. 1. ti. 8. q. 87.

Quid de rebus peregrinorum quod moriuntur
in via. Rñ. fm Tho. Quicunque accepit peccat
mortaliter: nisi ea licentia accipiat ut restituat
heredi: nec excusat aliquis statuto: consuetudi-
ne vel precepto: licet de naufragis dicitur e. s. nau-
fragus. A Idem in sum. li. 2. ti. 5. q. 27. B

Peregrinus secundo

huiusmodi ad clericos. Qui dicuntur clerici pere-
grini. Rñ. fm Ray. Peregrini clerici possunt
large appellari omnes qui non sunt de episcopatu ordi-
nati. Nam nullus talis siue clericus: siue laicus potest
recipi a tali episcopo ad dignitatem vel ordinem:
vel alia ecclesiastica sacra: di. 71. p. totum. et spe-
cialiter in c. pñar. et de poth. c. 2. 7. 3. A
Huiusmodi iuri derogatum est hodie per huiusmodi con-
suetudinem: cum quotidie clerici vniuersi diocesis
beneficiantur ab episcopis aliis diocesis sine lris di-
mensionibus sui episcopi fm glo. Ray. et Al. ut in su.
li. 2. ti. 2. q. 1. B Sed de ordinibus presbiteri. s.
ordinatores. §. 6. 7. 7. Institui hoc huiusmodi pñe in
ecclesiis etiam ecclesie episcopi et ab abbatibus vniuersis
ribus planis de consensu et dispensatione ipsius
episcopi A Cum lris sui tamen episcopi: ut in
iuribus s. allegat. B Almon: exco. c. fi.
et de insti. ad decorem.

Quare peregrini tignoti repelluntur
a promotione. Rñ. fm Ray. Duplex est causa
Una quod non ipse episcopus ponere facit in messum
alienam: subditum alterius ordinando
71. di. p. totum. 6. q. 3. c. fi. Secunda causa
est quia tales quandoque solent esse criminosi

infames irregulares: vel excoꝛcati: ⁊ qñqz
mētūtur se habē ordines: cū nō habeāt
vel plures habere q̃ habeāt: di. 98. afros
19. q. 2. due. Et nota q̃ cleric⁹ habēs ecclia
nec peregrinari pōt sine lnia epī: de conse.
di. 5. nō oꝛ. eē de voto magne. A. L. 6. Mo
sti. ⁊ Al. vi in sum. eo. ti. q. 2. B

Qñ pegrinū dbeat ad celebrādū admī
ti. Rñ. f3 Ray. Si tales ignon clici volūt
publice celebrā: ap̃ p̃lo admittit cū qñqz si
gillis epōꝝ. 98. di. c. i. ⁊. ⁊. e. e. i. ⁊ hoc si
sigilla sūt ignota. A. Et hoc casu tales pe
regriñi debēt i suspēsiōne aliquāto tpe ha
beri: i quo plenius de actib⁹ ipōꝝ pateat: eē
eo. c. i. B. Al. sufficeret sigilluz sui epī nñ
di. 71. p̃matus. 19. q. 2. due. ⁊ multo magis
sufficeret aplice sedis mandatū: eē de de. n̄
resi. tue. A. Mel⁹ in. c. fraternitati co. ti.
B. Si vō vellēt in secreto ex deuotione ce
lebrare tolerari pōt: eē eo. tue. Et est ratio
f3 hosti. q̃a in publica celebratiōe posset cū
mouere ad celebrādū glia humana vel lu
crum. Scis si in secreto. Jre q̃ in publi
co cōe malū posset incidē. f. si nō ordinat⁹
celebraret: f3 i secreto n̄ vñtur i piculū nisi
solius celebrant. A. Idē i sū. co. t. q. 3. B

S3 q̃re recipiūt tales cū qñqz sigillis
ignof cū ignota n̄ faciāt fidē. Rñ. f3 Ray.
q̃ non ita de facili posset p̃mitti falsitas in
qñqz sic in vno. Et addit Joā. q̃ nisi aliq̃
lis nōcia hēatur de sigillis nō ē eis credē
dū. A. Con. Al. ⁊ Hosti. vi in sū. eo. ti. q.
4. B. S3 ⁊ addit Ray. Cū sigillis suffice
ret vn⁹ testis. A. Hoc fuit dñi Hosti. q̃
etiam addit q̃ sufficeret etiam si habere
tur nōcia vnus de quinqz sigillis: vt in
dicta. q. 4. B. Ita tñ q̃ fm Jmo. ⁊ Hosti.
si ex receptiōe talū clicoꝝ heret p̃uidici
um ⁊ dānum alicui. A. f. magnū: vt in dēa
q. 4. B. nō debet creditū qñqz sigill
nisi alr. pbaret. Sed viatorē trāseuntē nō
oꝛ ita subtilit examinare. 42. di. gescam⁹. A.
f3 dñi a v. si viatorē fuit Jmo. q̃ ⁊ addit
q̃ si cleric⁹ nō q̃rit alr i p̃trinionū: ⁊ al
fuit bone vuc: ⁊ habeat qñqz sigilla epōꝝ: f3
ignorata si aliqua nōcia habeat p̃ famiaz
vel alio modo de epīs vel terr⁹ eoꝝ: f3 al nō
sint sufficiētēs p̃batiōes: n̄ in p̃senti casu
tales credere posse admitti: vt i dēa. q. 4. B

Quid si talis amiserit litteras. Rñ. Si p
bet p̃ duos testes ordinationē suā ⁊ conuer
saionē. A. Et etiā licet nūc sui epī f3 Ray.

vt in sū. eo. ti. q. 5. Et addit q̃ alci nō crede
rem: etiā si p̃prio iuramēto firmaret. Et
con. Al. ⁊ Hosti. vtribi. B. recipi pōt: eē
eo. tue. in auē. de fide istrū. f. si vxo. eo. l. 6.
⁊. C. de fide istrū. in exercēdis. Et si nō exi
stant testes de ordinatiōe: q̃ forte longū tē
pus ē: f3 p̃stet q̃ sup se gessit vt p̃sbyter ad
mitti poterit: ar. ff. ad macedo. l. 3. ⁊ eē de
p̃sby. non bap. c. 2. ⁊ 3. A. Hoc dictum a
v. Et si fuit Hosti. vt in dēa. q. 4. ad fi. B

Quales debēt esse littere q̃ dant clicis
pegrinis. Rñ. fm Hosti. Ad hoc q̃ susci
piatur i exercutiōe ordinū debent littere cō
tinere hāc clausulā: vel similit. Quē grada
tim ad talē ordinē p̃mouim⁹. 73. di. In
noie p̃is. ⁊ c. se. Et hē lfe cōmēdācie v
catur: seu testimōiales: eē eo. tue. Si vō oꝛ
dies vult recipe necesse ē q̃ hēat a suo epō
lniam expressā p̃ modū q̃ habet. s. ordina
tor. f. 6. ⁊. 7. A. Idē in sum. co. ti. q. 7. Et
aduertendū q̃ si aliq̃ abbates: archidia
ni: vel aliq̃ iferiores p̃ian habēt ius institui
di i aliq̃bus ecclijs ⁊ institui clicos alreri⁹
ep̃atus nō valet h⁹ i iustitio: immo ep̃s
diocesan⁹ pōt eum remouere nisi cū talr in
stitutio voluerit dispensare: eē eo. c. fi. fm
Ray. ⁊ Hosti. ⁊ in sū. co. ti. q. 6. B

Epī ⁊ superiores sūt abbates ⁊ p̃ores
ceteri p̃sidentes monasterijs q̃ apud apo
stolicā sedē p̃mouent: cōfirmantur: cōsecrā
tur ⁊ bñdicunt: nō accedāt ad cōmulas ec
clesias sine lris aplicis p̃nētib⁹ p̃monio
nē: p̃firmationē: p̃secrationē seu bñdictio
nem: nec accipiūt dictas administratiōes: ⁊
nemo eis pareat: nisi onē dñi: alē q̃equid ip
si faciūt ē utriū: ⁊ ipī nihil p̃cipiēt de puen
tibus: ⁊ illi q̃ eos recipiūt vel eis obediunt
sūt suspēsi a bñficijs ecclasticis. Et idē per
oia si dicti p̃iani recederēt de curia nō p̃e
stiro iuramēto fidelitatis: vt i exuagani vō
nificij octauū: q̃ incipit. Jnuñte.

Peritium qd sit. Rñ. fm
magistrum sen
tentiarum ⁊ Ray. Peritium est
mendacium iuramento firmatum. Sed ⁊
Tho. scda scde. q. 98. dicit q̃ falsitas est de
ratione p̃iurij: addens q̃ sicut dicit Hosti.
quodcūqz illorum trium defuerit. f. veri
tas: infamia vel iudicium peritium est. A.
22. q. 2. animaduertendum. B. Monta
men eodem ordinē: sed primo quidem ⁊
p̃ncipaliter quādo deest veritas: scd ar.

aut qñ deest iusticia. Quicūq; n. iurat illi-
citiū ex hoc ipso falsitate incurrit qz obligat
ad pñu faciendū. 3º quādo deest iudiciū
qz cū idiscrete iurat ex hoc ipso pñculo se cō-
mitti falsitate incurrit. **A** Idē in sum.
l. i. ti. 9. q. 20.

**Quot modis pñmittit falsitas iuramē-
to assertorio. Rñ. fm. Aug. Tribus modis
est ibi falsitas et pñmittit perurū. Primus
est cū qñ iurādo loquitur falsū sine inuēuone
fallēdi: qz ipse fallit et credit dicē vñ. 2º cū
loquitur falsum: et cum intentione fallēdi
qz et ipse falsum putat. 3º quando loquitur
verum cum intentione tñ fallēdi: qz credit ef-
se falsū. 22. q. 2. hoies. **A** Idē in sum. c. 1. q. 21. **B****

**Quot modis pñmittit falsitas sine pñ-
rium iuramēto pñmissorio. Rñ. f3 Ray.
Tribus modis. Primus cū qñ iurat se factu-
rum vñ dicitur aliquid illicitū vñ inhonestum
1º qñ et si iurat aliquid licitū: tñ absq; necessi-
tate s3 cū solēnitate. 3º qñ hoc ipm facit et sine
solēnitate: vt in iuramēto quondianis ex q
dā mala pñuerudine: vt pñ deū ibo cras ad
ecclesiam: vel aliquid sile: vel enā cum hº iur-
ramēta sūt ex ioco. In omnibº pñdictis sta-
tū cū iurat pñurat. 22. q. 4. q. sacramēto.
Sed intellige large: vt l. i. §. dicūm est. **A**
Idē in dicta. q. 21. Et ad pñdicta facit pñdic-
tū c. animaduertendum. 22. q. 2. **B****

**Atq; pñrium sit peccatum mortale. Rñ.
f3 Tho. scda sedē. q. 98. Ex suo genere pec-
catū est mortale: qz potat pñemptū dei: nec
excusat a peccato mortali nō ipsē ēt quod
coactº iurauit. Pñt tñ pñ auctoritatē pape
ab obligatōe iuramēti absolui pñferri: si co-
actº fuit tali metu q cadē posset in constan-
tē vñ. **A** De hoc. s. iurare. §. 14. et s. iur-
ramēti. l. §. pñ. cū additōe. **B** Minor
tñ pñia imponit tali. Idē nō excusat a pec-
cato mortali q iocose pñurat: qz non euitat
dignā irreuerentiā: imo qñ ad aliquid ma-
gis auget. Similit et ille q ex lapsu lingue
iurat si qdē aduertat se iurare: falsū ēē qd
iurat nō excusat a peccato mortali: si ē nec a
dei pñemptu. Si aut hoc nō aduertat non
vñ habere inuēuonē iurādi: et iō a crimine pñ-
iurij excusat. **A** Idē in sum. co. ti. q. 22. vbi
enā addit q cū male iuratur: qz qñs vñ
sit: sine cā tñ iurat: non semper ē mortale fm
Tho. **A** Idē dicit Ray. Si iurat in cōser-
mone aliquid licitū: puta cras ibo ad ecclesiaz
vel hº: sic sit in quotidianis iuramētis ex q**

dā leuitate veniale l. 15. di. §. criminis. **Q**d
pñt intelligi qñ ista leuitas pñcedit ex surre-
ptione nō pñcedit ex nōbili negligētia: als
secus cū sit pñ scdm decalogi pñceptū: vt nōt
Nico. d. lra sup. l. 20. et sag. fac. dñi. c. a
nimaduertendū. Subdit aut Ray. Si ē o-
licitū sine cā iurat: sed cū solēnitate et indi-
crete mortale est. **B**

**Atq; excuset a peccato mortali qñ iura-
tur falsū qd credit ēē verū. Rñ. fm. Pe.
Qñ iurat falsū iuramēto assertorio et iurādo
credit verū: si quidē adhibuit debitā dilige-
tiā nō est mortale. Silt et qñ iuramētū fu-
it pñmissoriū si pñt legit. mū ipedūtiōm
tñ ipleri excusat a mortali. **A** Idē
in dñ. q. 22. **B** Sed qd facit q pñt me-
tū iuratur se aliquid datur vel facit: vide. s.
iurare. §. 15. q. 1. q. d. de eo.**

**Atq; pñrium sit grauius peccatū qñ ho-
miciū. Rñ. fm. Tho. i. quolibet. Sicut a
postolº dicit ad Hebr. 6. Dñs pñ maiorē
suos iurat et omnis controuersie corpi finis
est iuramētū. Frustra autē cā homicidij cō-
trouersie finis esset iuramētū si homicidij
esset grauius qñ pñrium. Pñsumeret enī q
q maiorē culpā. s. homicidij cōmisi nō ve-
reret minorē. s. pñrij incurrere. Qñ ex hoc
ipso q in cā cuiuslibet pñi defertur iuramē-
tū manifeste ostēdit q pñrium pñ maxio pec-
cato debet hēri. Neq; merito: qz pñurare
nomē dei bñdicti vñ quedā negatio nois
diuini. Qñ 1º locū post idolatriā pñtū per-
iurij teneret: vt ex ordine pñceptoz pñ. Sed
et apud gentiles iurandū erat honorant
simū: vt dñ circa pñcipiū metaph. Sed q
miciū grauius pñmit in ecclesia: rō ē: qz gra-
uius nocūmentum interdū hominibº in-
minet etiam ex minori culpa: tñ fm iudi-
cium dei maius peccatum grauius pñmit.
A Idē in sum. co. ti. q. 23. **B****

**Atq; peccet qui ab aliquo erigit iura-
mētū. Rñ. fm. Tho. scda sedē. q. 88. Qui
erigit iuramētū vt pñona pñat: et facit qz
necit: sed dubitat de veritate fm qñ Aug.
dicit non peccat: s3 tñ ex humana tentatio-
ne. i. ex infirmitate humane nature pñcedit
Si aut scit vñ pbabiliter credit enī falsum
iuratur et cogit iurare homicida est. Nam
fm Aug. Ille de suo perurio interemit se
Sed iste manum interficiētis impressit.
A Idē hoc. 22. q. 2. ille qui et c. se. vbi ha-
betur hoc dictum Aug. **B** Si autem al**

quis exigit iuramentum tanquam persona pu-
blica secundum quod exigitur deo iuris non videtur esse cul-
pa siue sciatur ut iuratur siue falsum: quia non videtur
ipse exigit: sed ille ad cuius instantiam exigitur.
Et loco: predictus Ray. et glo. et in sum.
co. ii. q. 24.

Quae est pena iurij. Rñ. f. Ray. De
bet secundum canones graui imponi pena cum circum-
specte circumstantiis magis vel minus aspera est i-
ponenda. Et .i. non minor quam homicidio
sponte commisso. 22. q. 1. predicandum. B. Item
iuri sunt infames. 6. q. 1. infames. et c. qui-
cunque. 22. q. 4. si quis iuravit. Et ibi etiam con-
tra canones iurij dicitur: Si quis iurauerit fuisse a-
lios ad falsam testimoniam vel iuriam traxisse vel
quacunque corruptiōe pecunie sollicitasse ip-
se quidem vique ad exitum vult non coherere. Item ve-
ro quod in iuramento asserit quod non efficit
infamia sunt remouendi et secundum legem infamia
notabuntur. Et secundum Thoma. secundum scilicet q. 98.
art. 3. in iuramento asserit quod non efficit
infamia ipso iure: sed solum per suam diffiniri-
nam iurantem latam in accusationis. Fran-
gens vero iuramentum promissorum solent fa-
cium ipso iure si infamatus: quia potestare ipsius
manet postquam iurauit: videtur suo iuramento
veritate quod non contingit in iuramento asserito-
rio. Hoc autem videtur tenere quod prius in asse-
rentur ipso iure infamatus: ut in sum. co. ii. q. 25.
Contra quod est de testimonio. et de testi. Et in di-
citur Thoma. vi. probabitur. B. Hec amplius ad
testimonium debet admitti: ut dicto. c. quicunque
et 22. q. 5. paruuli. non obstat quod egerit peni-
tentiam: et de testi. testimonium. Et in dicto. c.
quicunque. sic dicitur: Quicunque sciens se iurauerit
40. dies in pane et aqua et septem sequetur an-
nos peniteat: et non quod sit sine pena: et non quod i-
testimonium recipiat: rationem in post hoc reci-
piat. Item hoc ostendit quod ex quo semel probatum
est iurium per aliquem etiam in modum exceptio-
nis. repellit eum a testimonio semper etiam in
alio iudicio: h. glo. Ray. videat aliud sensus
et in de i. q. 25. Sed per dicto hoc ostendit factus
faciunt iura palliata. B. Et hoc videtur de p-
urio fatitatur. i. quoniam si falsum iurauerit. Secus
de iurio rōe deficientis iusticie seu iudicij. i.
quoniam si iurauit in iudicio seu sine causa: quia ex hoc
non videtur repellit a testimonio: et de testi.
co. c. si.

Quod solennitates adhibite aggrauant iuri-
um. Rñ. secundum Ray. Quicunque iuravit per deum
multum obligatur. Et in vero per deum et per cuiusque

ita magis obligatur: et adhuc magis quod istis
adiungitur sanctorum reliquias. Et ita cretendū
solennitatem cretendū obugano. Et licet dicit
Thoma. secundum scilicet q. 98. grauius per deum est si aliquis
solennit iuratur per euangelium iurare quam si per deum
in cō. f. mone iuratur: tū propter scandalum
tū propter maiorem debitationem quibus aliquiter
hinc inde ponitur grauius est si per deum iuratur per
iurem quam per euangelium. Idem de. et inno. Et
Idem in sum. co. ii. q. 27.

Quid si aliquis audiat aliquem iurare: vi-
deat. s. iurare. §. 17. q. incipit: Quid si quis au-
dit. Et multa ibi ad hanc materiam pertinentia.
Sunt: s. iuramentum. l. 1. et 2. per totum.

Permutatio. Qualis possit fieri permutatio
de beneficiis ecclesiasticis. Rñ. f. Ray.

Beneficia ecclesiastica non possunt adinuicem permutari
auctoritate vel pacifice prius sine limitibus
Sed episcopus si vult esse videtur potest ex officio suo
transfere priuilegia et facere permutationem: ita tamen
quod partibus inter se non licet de hoc pacisci et tra-
ciare: ut inno. ponit: et tamen exponat et re-
linquat in manu superioris. Et dicit etiam
inno. quod talia priuilegia et verba ad episcopum: Cum
ego non possum secure ecclesia mea promoueri
vel periculis. s. propter diuinitatem lingue vel alia in-
sta de causa: suppleo ut de mea prebenda vel ec-
clesiam alij prouideam. et nupit prouideam alia.
Cred. 3. et quod possit et dicit: et tali melius prope-
ret mea ecclesia et nupit sua: et de prebenda inter ce-
tera. Co. hoc. Glo. autem Ray. dicit quod prius
prius sine prebenda sibi iure in mare voluntates su-
as. Sed prius tamen est secundum Al. vi. in sum. u.
l. ii. q. 6. Sed et secundum iustitiam potest quoniam talis
mutatio sit sine pacto: quia necubi videtur prohiberi
B. Permutatio vero possessionum per le non
est prohibita: quia datur ibi pale per pale: et de re.
permutatio. ad quoniam. Ita tamen quod si alia pars pro-
deret poterit pecunia recludi ut sic ad equali-
tatem permutationis prouideat. Sed hoc non licet quod per-
mutatio est quod alienatio: ut et de re. et c. alie-
nulli. Et ideo seruandus est modus qui dicitur
de alienatione. §. i.

Quando duo volentes sua beneficia per-
mutare libere et sine fraude resignant in ma-
nu episcopi non possunt impediri per illos qui
habent litteras apostolicas de beneficiis ra-
cationis: et de re. permutatio. articulus 6. Et si talia
beneficia consecrantur alijs non valent: ut i-
de. ne cessione. et c. eo.

Perplexitas alia iuris: alia facti: vt Ray.

ponit. Perplexitas iuris ē cū aliq̃s circa illd qd sibi occurrit faciendū vñ nō inuenit diuerſas auct̃ oritates sibi inuicē op̃pugnātes. De perplexitas p̃ p̃erto in p̃sci- lūi p̃tranoꝝ cōco: dū p̃formāda ē. **A** De hoc latius s̃. cōfessor. 2. §. si. i. adducōe **B** Alia ē perplexitas facti: qñ vt ait Greg⁹ diabolus suggestione sua pleriq̃ ita pec- care facit: qñen⁹ si p̃cūñ foꝝ ualē fugē appe- tā sine alio p̃cō nō euadēt. 13. dū. neruū Et datur ibi p̃siliū q̃ tūc min⁹ malū eligat̃ i. qd̃ al̃ fm̃ se cōsideratū ēēt minus p̃cūñ **A** B̃ itate inspecta nō pōt aliq̃ esse p̃ple- xus. i. necessitate astrict⁹ ad aliqd̃ malū **E**nde Aug⁹: Quis ire nūq̃ deus reddēt inuicem si spontaneum nō inueniret ho- mo hēre p̃ccatū. 13. q. 4. Abuchodono- so: Itē Aug⁹: Alq̃ a deo p̃ccatū volunta- rium malū est vt nullo mō sit malū nisi sit voluntariū. 15. q. 1. §. i. circa fi. Con. Tho. i. 4. di. 39. Similit̃ tōc̃ theologū. **A** B̃ in sum. li. 3. ti. 30. q. 9. **B** Si sacerdos ce- lebꝛis recolit se cōmisisse aliqd̃ mortale. s̃ missa. §. 8. Et de tenētib⁹ opinionē diuer- soꝝ magistrōꝝ. s̃. opinio. §. 1.

Personatus vide. s̃. digni- tas. §. i.

Pertinacia ē oppositū vitio mollitiei t̃ hūmī p̃seuerantie: de q̃b⁹ h̃. s̃. mollities quid sit. Rñ. f3. l. 10.

Pignus est obligatio rei licite p̃ debito facta. Sūt aut̃ ad maiorez securitatē: q̃: tūc est pignori incūtere q̃ a gere i p̃sonā: vt i. insti. de obli. q̃ ex deli. nas. §. sum. An qñ trāsit i p̃tēz creditoris dici tur pign⁹: sed si remanet ap̃d debitore dē hypotheca: s̃ qñ ad actionē nō differūt **A** Idē in sum. li. 2. ti. 7. q. 77. **B**

Quot modis intelligant̃ aliq̃ tacite p̃- gnou obligata. Rñ. fm̃ l. 10. f. 1. Mul̃tmo- dis. Nā si q̃s tibi dōtē p̃ aliqua p̃miserit oia bona sua tacite obligant̃. Itē p̃ restitu- enda dote vxor̃ oia bona mariti obligant̃ tacite ēt si eīne⁹. s̃. q̃ mulierē nō h̃z i p̃tēte dōtē p̃feri. C. de rei vxor. ac. l. vnica. De hoc vide. s̃. dos. §. 2. et xi. q̃ iapit: Quid si mari- tus. Itē omnia bona p̃ductoris inuenta t̃ il- lata i rustico p̃dio sciēte dño nulli ad ipsū in-

serant tacite obligata sūt dño p̃ pensione In vrbano aut̃ nō distinguo vñ dñs sciat vel nesciat. C. de locato. l. i. certū. Itē bona tu- toꝝ t̃ curatoꝝ tacite obligant̃ minorib⁹ p̃ eoꝝ officio: aut si nō administrauerit. C. s̃ admi. tu. l. p̃ offiō. Itē bona p̃st̃ tacite obli- gāt filijs p̃ reb⁹ aduēcijs t̃ p̃cijs eaz⁹ vt. C. de bonis q̃ liberis. l. cū oz. Itē bona ma- tris puolañ ad scdas nuptias sūt filijs po- ris m̃mōny tacite obligata: vt eis restitua- at q̃ a p̃ori marito lucrata sunt. C. de scd̃i nu- pti l. hac edictali. §. pli. **A** Et ibi p̃z q̃ h̃c restitūto faciēda ē saltē p̃ mouē m̃is: cū interī ip̃a h̃eat usufructū. **B** Itē bona de- fūcti tacite obligant̃ p̃ legat̃ t̃ fideicōmis. C. communia dele. l. i. **A** Idem in sum. eo. ti. q. 74.

B Queres pignori obligari p̃nt vñ non. Rñ. fm̃ l. 10. Obligan possūt ita res p̃tētes q̃ future: vt fruct⁹ p̃dētes: p̃tus acularūz ser⁹ p̃coꝝ: t̃ ea que nascūt̃. Rñ. eo. t̃ qñ dū Itē res corpales t̃ icoꝝ pales: vt cauidēs t̃ ēt noia debitor̃. Rñ. eo. cū puenit. Itē vsuūz cū ff. e. l. iis. Itē fructus rustice: vt. l. q̃ dñs pecunia soluta nō sit h̃is hūmātib⁹ creditoꝝ vtat. Et si iſra certū diē non fuerit reddita creditoꝝ ṽedere vicino valeat. ff. eo. l. 3. an vic. Sed h̃ic caue ab vsura. l. i. d. i. §. 7. **A** Et ibi p̃z q̃: quo ad vsū talis puenitō ñ va- let q̃: est feneracia: l. 3. lex p̃miserit in dicta l. sed an. **B** Urbane autē seruitutes non debent sic pignoriari. Et ratio est ne ex va- rietate vsus vicinū edificia destruantur t̃ in- alia suau. ff. eo. l. iis. §. si. Pignori autem obligari non possūt: vt Bos. refert: res sa- cre: vt vasa t̃ ornāmēta: vt C. de sacrosan. ec. l. sancimus nemini. **A** Nisi etiam su- perflua vasa habeat t̃ debitum vrgeat. **B** Et ibi excipitur cū redemptiois captiuo- rum: vt p̃o ea possunt pignoriari: vt in tex. q̃ sequit̃. **A** Neq̃ aliud ex rebus mobi- lib⁹ solui possūt: vt i. tex qui sequit̃. **B** io. q. 2. hoc ius. Vel nisi in alijs cāis necessa- rijs in q̃bus res ecclie alienari possunt. 12. q. 2. aurū. vide. s̃. alienatio. §. i. S̃ nec res ecclie possunt pignori obligari: in aut̃. de alie. emphi. §. t̃ qui coll. 9. Item liberi ho- minis nulla est obligatio: q̃: tria est liber- tati: cū eo. c. 2. C. de ac. t̃ obli. l. obec. C. que res pignori. i. qui filios. in aut̃. vt nulli iudi. §. q̃: vtro. coll. 9. In caubus iñ senet obli-

gatio liberi hois: vt in redēpto ab hostib⁹
C. de capti. ⁊ postli. reuer. l. fi. **A** Ubi p⁹
q⁹ talis remanet obligat⁹ quousq⁹ satisfice
rit p⁹ precio sue redēptōis salte seruicio qn
quēti⁹ **B** Irē ob necessitatē famus pater
filiū obligare potest. C. de pū. qui fi. di. l. 2.
⁊ s. emptio. §. fi. **A** ⁊ ibi de hoc in additō
ne. Et idē qd i h⁹ s. nōt in sū. eo. ti. q. 75. **B**

An sigs res suas obligat intelligant su
tura. Rñ. de pñtib⁹ ⁊ futuris sēsisse pñsu
mis. C. q⁹ ces pig. ob. pñt. l. fi. S⁹ intelligit
exceptū omne illd qd spālū obligatur⁹ nō
erat: vt vestes supellectilia q⁹ in vsu hēbat
⁊ filia C. que res pig. ob. pñt. l. i. **A** addi
ta. l. obligatōe cū sequētib⁹. ff. pigno. Idē
etiā nōtur in sū. eo. ti. q. 75. **B** S⁹ bñ i
telligunt obligata iura ⁊ actiōes. C. de sen.
pas. l. si adēp⁹. ⁊ l. cap⁹. Si vero dicat mo
bilis ⁊ imobilis ⁊ se mouētia: nō ob hoc i
telligūtur actiones ⁊ nomina siue credita.
C. de pto. pigno. l. i. Idē dicendū de his q
offerūt ecclie oia bona sua. Irē q obligat i
strumētia: ⁊ de agris ⁊ de oib⁹ que ibi pñtē
tur sēsisse vī. C. q⁹ res pig ob. possūt. l. 2.

Quādiu pign⁹ remanet obligatū. R⁹
Quādiu ēt vñ denari⁹ remanet ad soluen
dū. C. de distra. pigno. l. qdiu. **A** Idē in
dicta. q. 75. in fi. ⁊ in dca l. qdiu. p⁹ q⁹ pi
gn⁹ potest ēi vēdē: l⁹ maior pars pñt: s⁹ nō
itegra fuisset soluta. **B**

Arp eccliaſtica reddit⁹ siue stipēdia pos
sunt pignozari vñ obligari. Rñ. fm Inno.
Nō possunt obligari spālī puēnone: sed a
iudice p debito canonici: ⁊ ex cā iudicati
possūt obligari i: ar. de excep. rei iū. stipen
dia. ff. de rei iudi. pmodis. Ipē Ber. ex de
de fideiūf. puenit. Et de. s. locatio. §. vi. **A**
Idē qd hic hē in sū. eo. ti. q. 76: Et vñ intel
ligēdū qñ alitūdenō pōt debū satisfieri: al
nec etiā p iudicē vident possē obligari: vt i
dicta. l. stipendia. **B**

Arp vñ pignore sibi obligato sit vsura
Rñ. Tho. scda scde. q. 78. Si pign⁹ sit res
aliq cuius vsus pñcio estimari pōt d⁹ ille q
mutuauit pputare vsū illi⁹ rei in estimatiō
nē ei⁹ qd mutuauit: alioqn idē est ac si pecu
niā acciperet p mutuo qd est vsurarius: nisi
forte etiā tal res cui⁹ vsus sine pñcio solet con
cedi inf amicos: sic p⁹ de libro pmodato.
A Idē in sū. eo. ti. q. 77. **B** Et hoc intel
lige q sit vsura si vñat pignore pñuēte de
bitore. Si vero eo nolente: et siet furtū. ff. de

furtis. l. pignore.

Quid de expēsis fact⁹ a creditore in pi
gnore. Rñ. s⁹ Ray. Creditor pōt exigere
vñ ppenſare nō solū expēſas q⁹ fecerit col
ligēdo fruct⁹: s⁹ etiā q⁹ fecit bona fide circa
rē pignozatā: puta colēdo fundū vñ pascen
do iumentum: ⁊ hoc nisi fuerit imoderate.
A vel etiā tante q⁹ expozcaſiōe debito: nō
possit rē redimē: vt i. l. de q stati. Et idē qd
hic nōtur in sū. eo. ti. q. 79. **B** ff. de pigno.
ac. l. si fuos. S⁹ fruct⁹ quos pcepit vñ pci
pere debuit cōputabit in sortē. C. d pigno.
ac. l. 2. ⁊ c⁹ co. cuni contra.

Quid si pign⁹ perijt vñ deteriorat. R⁹
Si sine culpa credito⁹ perijt vñ deterioratū ē
nō tenet. Et nihilomin⁹ debitor tenet soluē
debitū nisi actū sit q⁹ amissio pignozis libe
ret debito⁹. Si vero culpa credito⁹: re
nerur credito⁹. C. d pigno. ac. l. 2. 4. ⁊ 5. **A**
Idē in sū. eo. ti. q. 80. **B**

Quid agat creditor habēs pign⁹ si pa
ramus pputare fruct⁹ in sortē pñt residuū
debiti. R⁹ fm Ray. Pōt quidē pecuniam
mutuatiā p actionē pñcālē petē. C. d pigno.
ac. l. qñis. ⁊ l. distract⁹. Irē pōt pign⁹ alie
ri pignozare. C. si pign⁹ pignozū. l. 1. ⁊ 2. S⁹
nūqd possit pign⁹ vendere: hēs in se. §. **A**
Idē qd hic nōtur in sū. eo. ti. q. 78. **B**

Arp creditor cui nō solui t possit pign⁹
vēdē. Rñ. fm Ray. Si pactū fuit q⁹ possit
vēdē certo tpe vel modo vñ pñone vñ pñcio
d⁹ creditor dēnuāciare debito⁹: ⁊ postea po
terit vēdē fm formā puēntā: ⁊ nō alit. Si
vero pactū fuit de nō vendēdo: nō poterit
vēdē nisi post trinā dēnuāciatiōē factā
debito⁹ vt soluat: ⁊ si non soluat postea
poterit vēdē. S⁹ si vēderet añ teneret fur
ti. Si vñ nullū pactum fuit sufficit vna de
nūciatiō: ⁊ postea elapso biēnio. **A** l. a
dēnuāciatiōē vñ a snia iudiciali numerādo
vt in. l. fi. de qua. j. **B** poterit fieri vēduō
p⁹robant hec. ff. de pigno. ac. l. si puenit d
distrabēdo. C. d iure do. ipetrā. l. fi. **A** Idē
in dca. q. 78. **B**

Quid si pignore vēdito credito: mī
nus accepit q⁹ erat debitū. Rñ. si hoc ven
didit bona fide pōt agē ad fñduū. Et si pl⁹
accepit tenet restituere debito⁹. C. de iure
do. impetrā. l. fi. **A** Idē in sū. eo. ti. q. 81. **B**

Lui ⁊ s⁹ quē daf actio psecutiua pigno
ris siue hypotheccaria. Rñ. fm d⁹ost. Da
tur credito⁹ p quēlibet possitōe: ē. ff. eo. l.

pignoris. et l. debitor. ita quidē q̄ si pos-
fessor h̄z titulū lucrativū: nūc creditor ha-
bet electionē vtz agar psonalit̄. Sed debitorē
vel hypothecarie p̄ possidentē. C. eo. distra-
ctis. et l. persequentiē. Et idē si h̄z titulū o-
nerosū: si fuit fraudis cōfessio. q̄ sciebat rē
alijs obligatā. Sed si nō fuit fraudis p̄fessio
nō pōt creditor: S̄ cū agere quousqz egerit
p̄ debitorē et fideiussorē et mādatorē: et po-
stea agi poterit p̄ pignoz possessorēs. A
Idē in sū. co. n. q. 82.

Cui et p̄ quē dat actio pignoratitia. s̄
fm Ray. Pōt agē debitor vel heres eius
p̄ creditorē vel heredē ei⁹ vel alium si forte
creditor rē sibi pignoratā i aliu trāstulit: nā
et iste possessor tenet cōputare in forte non
solū fruct⁹ quos ipse p̄cepit: s̄ et oēs quos
anteriorēs p̄ceperūt a tpe p̄mū p̄ct⁹: et sic so-
luto residuo restitue d̄z pign⁹: c̄f. eo. cū p̄.
A Idē in dicta. q. 82. B De pignozatio-
nib⁹ q̄ vocant̄ rep̄esalite: vide. j. rep̄esalite.

P Irata. Pirata oēs ter i anno
ab ore sūmi pontificis
excoicant: vlt. d̄ost. refert et ita ē. A
Idē etiā nōt dñs An. de bu. cū Jo. an. i. c.
excoicatio. c̄f. de raptōib⁹ B

P Lacere. Atrum velle place-
re sit peccatum: vi-
de. s̄. adulationē. s̄. p̄li.

P Ollutio. Atz p̄ pollutionē
i sōnis annuat vir-
ginitas. Rñ s̄z Al. Hō: eo q̄ volū-
tas et deliberatio nō imēdiatē voluptati coi-
tus p̄iungant. A nisi seq̄t placitū. An vt
nōt in sū. li. 3. ti. 3. q. 27. Al. dic q̄ si placet d̄-
lectano pollutiōis nocturne aū vlt post cre-
do q̄ v̄ginitas ē amissa. Idē credo de eo q̄
cām huic pollutiōi dat i vigilia p̄ s̄ensū i
tu p̄ delectationē vel actū: q̄ tūc hec duo
p̄iungūt in rōne vni⁹ p̄cti. Et sic pollutiō cō-
sequēs p̄missorū atqz in vigilia corripe-
ret v̄ginitatē: sic ē et hic. Sed si p̄ veniales
negligentiā circa delectatiōes carnales: vlt
replenōnē cibi sine por⁹: vlt p̄ alijs simile ei⁹
us des occasio p̄et intentionē: nō credo q̄
guirare amittit. Et addit Al. dicēs: Pollu-
tionē aū appellam⁹ eā solā q̄ ē p̄ emulsiōez
semis. Hōc aū ita dixit: q̄ triplex humor: s̄
mēbris genitib⁹ fluit. s̄. semē vni⁹ et hu-
mor: s̄. s̄. semē: q̄ est medi⁹ int̄ semē et vri-
nā: et distillar interdū. p̄pter solū tactū semē
ne: vel p̄pter auditū aliquoz turpiū. Sed

p̄ solā semis resolutionē amittit v̄ginitas:
q̄ ipsa sola supplet locū coit⁹ vel cōplet ei⁹
delectationē: hec ibi. B Atz pollutio no-
cturna ipedit cōiōnē: vide. s̄. cōicare. s̄. 5.

Atz pollutio que in sōnis incipit et i vi-
gilia terminat sit peccatū. Rñ. fm Tho. in
4. di. q. pollutio q̄tū ad rōnem meriti vel
demeriti magis iudicat fm p̄ncipiū qd est
i dormiēdo q̄ fm finē q̄ ē i vigiliādo: q̄ cō-
poralis mor⁹ non p̄tinet ad meritū vel de-
meritū: nisi fm q̄ a volūtate cātur. Ex quo
n. excusat⁹ est mor⁹ i dormiēdo nō subiacet
volūtati vigiliāz vltērius nec reputat euigil-
lasse quousqz p̄fecte vsū libi arbi. recupera-
uerit. Pōt tamē p̄iungē q̄ in ipsa vigiliatio-
ne peccatū oriā: si qdē pollutio placeat p̄
delectationē: qd quidē erit veniale. peccatū
si talis placētia sit ex surreptione: morale
aū si sit cā delibato p̄sensu: p̄cipue cū ap-
petitu futuri. Ipsa aū post placētia nō facit
p̄teritā pollutionē peccatū. Qd si placeat
vt nāe exoneratio vel alleviatio peccatū nō
credit. A Idē i sū. li. 3. ti. 24. q. 74. Et
aduertendū q̄ pollutio nocturna i se non
habet peccatū cū non subiacet iudicio seu
potestati rōnis. Pōt aū habere in sua ori-
gine morale vel veniale fm q̄litate rei vñ
oris. s̄. cogitatiois seu crapule: vt colligunt
ex dict⁹ p̄ Tho. scd a scdē. q. 154. art. 5. Item
et i suo accēte. s̄. p̄ cōplacētia. vt p̄actū ē B

P Opulus. Quot homines
faciūt pplz. Rñ.
Decē. io. q. 3. vñio. A Ibi nōt glo.

B sicut duo faciūt p̄gregationē: c̄f. d̄ elec-
c. i. et tres collegiū. ff. de vbo. sig. nerarius
et tū reuocet i vno. ff. qd cuiusqz vniuer. no.
l. sic municipiū. io. aū aut. io. faciūt turbā
ff. v. i. do. rap. l. si. §. i. A Immo. l. p̄tor. 2.
§. i. Et ibi d̄ q. io. vel. 20. faciūt turbam. B
Quatuor aū vel quqz porci vel decē oues
faciūt gregē. ff. de abigeis. l. oues. A Idē
in sū. li. 3. ti. 30. q. 15. vbi ē et hoc arguitur
q̄ potest dici populum scd aligari quādo
decem graues et honesti de populo scanda-
lizantur: s̄ in populo sunt etiam mille. B

P Ortio canonica. De
tione canonica circa sepulturas: vi-
de. j. sepultura. 3. Item de portōe 2. legitiā
filiorū et heredū: vide supra legitima p̄ to.
quid sit. Rñ. s̄z

P Ostulatio d̄ost. l. 3. Con-

deat q postulatio est gfe petito: ar. et eo
bone. Tu dic q postulatio est alic' psona q
eligi phibet non ppter vniu sed ppter dese-
ctum q tñ postulant non omnino inhabiles
reddat ad puidendū ecclie cōcorz et certa
capituli petito. Et Idem in sum. lib. 3. n.
26. q. 13.

Quis sit postuland' vñ. Rñ. f3 l3o
sti. In pñus quidē nō potest postulari cri-
minos': puta pñus: homicida: vel iobediē
Zales. n. nec eligi: nec postulari possūt: et e.
1. i. 2. 2. Itē nō pñus tacite vel expñe non
postulat in regulare pñi: sic nec eligi: et
de elec. cū cām. 7. c. cū ad nñ am. nisi necessi-
tate istaue: qz tñc posset dūmō in regula su-
erit pñent instructus: sicut potest colligi: et
de elec. cum monasterium. 7. c. officij. §. fi.
Itē nō postulat episcopus: sic nec eligi: et d
elec. cū inter canonicos. nisi forte sit libera-
tus ita qz pñ annuū suū lib. 33. di. cōner. Et
ibi p3 qz si talis ceciderit cū clamorib'
seu vxanōib' in pñuū nō admittit. B
Itē nec mular': qz talis oīno inhabilis est
et de co: po: re vi. expofuisti. De hoc. §. vna-
tus corpore. §. 2. 7. ibi: de de mulg vñs cor-
porab' p totum. Itē nec bigami' vñ irre-
gularis: qz talia 7 filia oīno inhabilem red-
dūt. Qd ita' defect' est qui nō reddit oīno
inhabile admittit postula: nō nō postulari po-
test si defect' sit in etate: et eo. A. f. de elec.
B. cū nobis oli. §. pñ. 7. vñ. Itē si defect' sit i
ordib'. Ali ad oēs dignitates pñtes curā
postuland' est q nō est i sacris: et de elec. du-
dū. §. §. fi. et de eta. 7. qñ. a mulg. Itē si sit de-
fect' i natalib': et de elec. innotuit. Itē si sit
episcopus: et eo. c. fi. Et si tal' eligeret: nō valeret:
vñ ibi hē. Et Idē i de cā. q. 13. B

Alii clericus aliene diocesis sit postulan-
dus vel possit eligi. Rñ. fm Ber. et de elec.
7. si vñanimit. Et Idē. c. nō vñ ibi habe-
ri. B. Quis clericus nō possit dimittē ce-
clias suas sine pñe episcopi suo: nuphilomi-
nus eligi pñt siue in sua siue i aliene diocesi
et de elec. cū int canonicos. Et Idē nōt
glo. i. c. innotuit. et de remi. 7. addit qz si episcopus
maliciose denegauerit lñiam pñellēd' erit
p suū supiorē: et de iurpa. null' Et ibidez
nōt in de cā. q. 13. B

Alii religiosus debeat postulari vel eli-
gi. Rñ. Diuerse fuerūt hactenus opiniones
Idē tētenetur indistincte qz siue i suo mo-
nasterio: siue ex: siue etiam ad episcopale digni-

tatē eligi debet: vñ nōtur p Jo. an. et d. ele-
null'. li. 6. Et in deo. c. null'. vñ expñse
colligi: vñ etia' dñ qz null' pōt eligi i pñam
religiōis nisi fuerit expñse pñessus. B

Si aliquis eligat postulādo vel postulan-
dū vel postulandū vel postulet eligēdo vel
eligendū: vel eligendū: 7 h' i: pñs. §. elec-
cio. l. §. 18. q. incipit. In omni.

Et quo sit aliquis postulādus. Rñ. Si sit
episcopus a papa postulādus: et eo. c. fi. Si vñ
parat defectū in ordine vel etate o3 postula-
ri ab eo q in pacie dispēare pōt. Alii si a
ligs. 20. āno: postulet ad dignitatē siue cu-
ra: ab episcopo pōt postulari. Si cu3 cura a pa-
pa: vñ. §. dispēano. §. pñ. 7. fi. Si xō sit de-
fectus qz est clericus aliene diocesis vel sub
est aliter: vñ religiosus 7 h' i: non o3 qz po-
stuletur: 7 eligi pōt: vñ dñ est. §. §. 3. 7. 4.
Et Idē h' pōt reduci qd nō i sū. e. i. q. 13. B

Quis pōt postulare. Rñ. fm Bosthē.
Qui 7 eligē potest: et eo. bone. 2. §. ceteruz
7 p 10. et de elec. innotuit. 7 vñ nūc admi-
postulano si concors fuerit. l. si ab omnib'
fuit: vel saltē si due pñs pñentur: qz tñc idē ē
ac si oēs cōcordarēt: al non facile admittit
et de elec. scriptū. §. fi. nec requit forma cō-
clij: et de elec. qz ppter. l. vñ fuit p modum
scrutiniij 7 formandis decretis. Et i. fm for-
mā dñ. c. qz pñ. B. Quāuis fm quos
dā requirat tñuū sit. Et Idē hoc facit qd
h' i: in sum. eo. ti. q. 15. 7. fe. B

Quis est effect' postulariōis. Rñ. qz po-
stulatio de admissa tanqz rite facta poterit po-
stulari pñfirmari: ac si elect' fuisset: et de elec.
cū monasteriū. Et 7 sic fuit: cura ad uirā
dū circumi: 7 nosuare debem': 7 d' ordie
iuris videat: vñ p postulanonē p' quis ha-
bitur et vñ possit eligi: exinde cōfirmari fm
Bos 7 Bosthē. vñ in sum. eo. ti. q. 17. p. c. in-
notuit. in fi. et de elec. vñ nō vñ bñ pñari qz
talit' sit o: do iuris. B

Alii p postulanonē aliqd ius acgrat
postularo. Rñ. fm Jo. an. sup. 6. Si postu-
lano cōcorz fuerit vel saltē a quab' pñb'
facta: pēdet quidē a gfa generali: sed in fm3
quosdā pñ pōt pñfirmatio: et de elec. cum
monasteriū. 7. c. officij. §. fi. Et si talē admis-
serit supior: dicet facere gfa: nisi nō admise-
rit facit iurā ff. de aqua quon. 7. c. fi. §. pñ
Si aut non sit facta in concordia vel a dñs
bus pñb': sed ex cā tñc dēpēdet a gfa spālī
et eo. postulanonē. 7. c. bone. Et vñ p3 in

sum. eo. ti. q. 18. **Mo.** dicit: Quicqd aliq d i
gerit sic distinguo: aut postulatur aut vi
postulat et alius eligi. Si duo postulatur
aut i alteri puenit due ptes capi. ali et po
stulatio sit ex ca: puta ppi vrgentē necessita
te aut euidenē vtilitate ecclie aut alicz uo
deficit. In p^o casu acgritur ius postulandi
adeo q^o etiaz confirmatio peti potest: ar. c. 7.
de elec. cū monasteriū. sed no acgritur ius po
stulatio: nisi fuerit supio: i postulatio puenit
rata: iūc eni sibi ius acquirat. Non m ager
postulatus ne psumptuosē se ingerē videat
ar. c. 7. de elec. qualis. v. i. in modum cennu
cia: ionu fōte admittit. ppter vtilitatē ecclie
ar. c. 7. de elec. publicatio. **Qd** si neut^o duo
postulatio p^o habz duas partes v^o hz sed nō
sit ex causa: nō iuri: sed gfe inuit. Si autēz
vnu eligi et ali^o postulat et i postulati due
ptes pueniunt et huc ex ca: pferi postulatio et
vnu elect. onē: c. 7. de elec. scriptu. Quod si
v^o de duob^o parib^o alicui vel causa non
lib. it elect^o ob inct: v^o in dco. c. scriptum.
Et hec xba si plone sint idonei: alioqn per
sona idonea electa p^o personā postulata mi
nus idonea q^o ius duas ptes heat: obme
bit: c. 7. de elec. duā. i. §. si. et dco. c. scriptu. **B**
Et i postulantes variare possunt. **Rn.** f. 3.
Mo. Variare possūt re integra. i. quouiqz
miserint p^o pfirmatione pceda. Aliq tñ or
cū q^o no: sic de electio: v^o s. electio. i. §. 15.
q. inapit: Publicatio. Si tñ postulantes et
supio: a quo postulat cōco: darēt possent
resilire nō obitate p^o dictione postulati. **Et**
Idem in sum. eo. ti. q. 10. et 19. **B**
Postulati a pap^o q^o parunt in ordi
bus v^o citate defectū tenent in magna parte
seruare cōstitutionē: c. 7. de elec. cupientes. ac
qua dcm ē. s. electio. i. §. 4. **Et** **Mo.** pba
tur in dco. c. cupientes. ad ti. vbi c^o p^o q^o idē
est de omnib^o alijs postulatis pter q^o de his
q^o sūt alligati alijs ecclijs. **B**
Aliu ep^o postulat^o debeat p^o sentire. **g^o**
fm 30. an. li. 6. Ep^o postulat^o ad aliā eccl^o
am sic d^o mideri: Nec p^o sentio nec dēfēno
sed in hoc volun au dñi pape me suppono:
ad hoc. 8. q. 1. i. scripturis. **Et** **Mo.** v^o lant
pbari i dco. c. cupientes. ad fi. **B**
Postulatio siue postulare fm iuristas
est desiderū suū siue amicitia sui in iure apud
cum q^o iurisdicōi p^o est exponere vel alteri^o
desiderio p^o dicere. ff. de postu. li. 1. Et de ista
postulatioe h^o s multa. 3. q. 7. §. 11.

Prebenda. Quid sit prebē
da sūt canonici
Rn. fm **Mo.** **Prebēda** est ius percipiē
di pueni^o in ecclia competēs ianqz vni de
collegio: et nascit ex canonica sicutia: qz ex
quo aliquis habet canoniam debet habere
et prebendam: c. 7. eo. c. relatum. **Prebē**
da igitur p^o optie consistit in fructu percipi
tione. Canonici aut in iure alicui^o q^o in ca
nonum receptus est ad quod ius postea
pertinet prebenda: statius in choro: v^o in
capitulo: v^o in dicto. c. relatum. **Et** **Idem** i
sum. lib. 3. tit. 13. q. 17. **B** Dignitas vero
quid sit: vide. s. dignitas: et ibi qd p^o nāt^o
Et in receptione canonico: cum et col
lacione prebendarum abentes canonici
ci vocandi sunt. **Rn.** Si cōmo de fieri vale
at vocandi sunt nisi consuetudo habeat eos
ad talia non vocari: al qd in eo^o abiciūa fie
ret eis intransib^o irritari d^o: ex eo. cum in
ecclijs lib. 6.

Preceptus. vide. s. obediē
tia. i. 2. 3. 7. 4.
Predicator. Sciendum q^o
omnis oib^o laicis est infideliū: c. 7. de
h^o cū sicut in vno. **Ite** nō d^o admitti ad
p^o dicadū q^o dīc se p^o vitionē nullū a deo nū
pb. t. sicut et **Moyses** pbauit miraculo
de ple. dī. 1. reuera. **Sz** in sufficit ad pba
tōez bonoz et iustitiaz. **Et** si nec dīc^o ad
mitti nisi miratur: c. 7. de h^o cū ex iūcto
§. 1. **Ep^o** vero vbiqz p^o dicare possūt nisi ab
alieno ep^o i ei^o diocesi p^o hibeatur. **Mul^o**
alius p^o mī ab apostolica sede vel ab
ep^o loci h^o cū habeat potestatem: c. 7. de h^o cū
excōcam^o. §. qz v^o c. 7. **Et** si p^o dicat in mor
tali p^o cō mortali peccat: v^o ponit **Tho.** in
4. dī. 19. **Sz** antequā cē p^o fūf: vide s. cō
fessio. 2. §. 5. **Et** **Et** ibi la^o i ad aūione
Et idē qd in hoc p^o nceptio notatur in sum
li. 1. ti. 5. q. 19. fm **Mo.** **B**
Om cūz p^o dicatorū est p^o cipuū i eccl^o
dei: c. 7. de h^o cū ex iūcto. **Et** multis p^o ui
legijs totatur: c. 7. de sta. riga. q. dī miorē
c. 7. de excel. pla. mī. 1. et 2. **Et** In his ca
plis dī ipālī et p^o uilegiū p^o dicatoz et mīo
ruz. qz p^o dicatoz ordo et fructus mīo: n^o tā
quā fides elypei o: i p^o dore fides spāū sūt
hodie p^o uilegio decorati sūt fm **Mo.** **Idem**. et
in dicta. q. 19. **B**
Predicator d^o h^o cū tria p^o cipua. p^o v^o

ut iteri⁹ charitate ardēs. i. Co. 13. Si lin-
guis hominū loquar et angelor⁹: caritatis
aut nō habēā fact⁹ sum vel ut sonās aut
cymbalū inniēs. 2° ut sit exteri⁹ vita lucēs
Greg⁹ i homel. de decē v⁹gūib⁹: Cui⁹ vita
d⁹spicit restat ut ei⁹ p⁹dicano p⁹tēnā. 3. q. 7. §
pōro. Nā q⁹ bñ p⁹dcat et male viuū p⁹cū i⁹stru-
it quō iū p⁹dēnare d⁹beat. 40. di. mili. xi. q.
3. p⁹apue. 3° ut sit ad actū p⁹dicādī p⁹petēs.
In quo quatuor sūt ei attēdēda. p⁹mū ē tē-
p⁹. i. aptū. An sup illd. 2. Timoth. 4. P⁹re-
dica v⁹bū ista opportune ipozuinc. aut Gre-
g⁹. Dicitur⁹ ipozuinc p⁹misit opportūe: q⁹
apud auditoriū mētes ipā sua vitia se de-
struit si h⁹ce oppozuincat ipozuincitas nescit
44. di. ut rector. in fi. Scō 3 ē loc⁹ q⁹ fieri
d⁹ p⁹dicano v⁹l in ecclia: vel in alto publico
et honesto loco: nō aut in p⁹uas locis v⁹l do-
mib⁹: et p⁹ occulta cōuēcula laicoz ne for-
te onat i⁹spitio hēts. 30. di. sigs cē. Mat-
th. 10. Quod i aure audisti p⁹dicare sup te-
cta. cē de here. cū ex iuneto. circa p⁹ncipiū
Terriū ē q⁹ltas audiētiū. Nā sapiētib⁹ et do-
ctis alia et p⁹funda p⁹dicare pōt: simplici-
b⁹ v⁹ pauca et plana. 1. Co. 2. Sapiām loq-
mur i⁹ p⁹fectos. Et 1. Co. 3. Lac vob⁹ po-
tum dedi nō escā. Mō. n. poterat⁹ tē. Itē in
fidelib⁹ secreta fidei nō sūt p⁹dicāda: nisi for-
te signa apparēt q⁹ vellēt cōuerti: et tūc cū
cautela. 42. di. i mādāg. Quartū ē q⁹ltas
dicēdoz. i. ut vitia doceat: Est. 48. Ego
dñs doceō te vitia. Mō itaq⁹ fabulas aut
grāmaticalia et h⁹. 86. di. cum multa. Et
Nec vident fuisse de cā Ray. v⁹l in sū. li. 3. u.
9. q. 1. B De q⁹stuarijs p⁹dicātib⁹: vide. j.
q⁹stuarij. Quō p⁹dicatores possint cū excōi-
caus p⁹ncipare: et ab eis recipe: vide. §. ex-
cōicatio. 6. §. 3. et cū raptoribus. j. restitui-
tio. 5. §. fi.

Aredo d⁹ q⁹q⁹ alios p⁹datur
iuste. Et possumus q⁹
iū ad p⁹ns q⁹tuor modos ponē. In
p⁹mis q⁹dē dicunt p⁹redones q⁹ viatores ex-
poliāt reb⁹ i⁹uis: v⁹l d⁹. latro. 2° d⁹ p⁹do mi-
les q⁹ accipit et tollit a p⁹sonis v⁹ltra stipen-
dia sibi cōstituta. 18. q. 1. militare. 3° iunt p⁹-
dones plati q⁹ v⁹l p⁹curationē ipendāt lega-
to: v⁹l similes expēsas faciāt plus extorq⁹nt
a subdit⁹ q⁹ soluāt: ex de i⁹mu. ec. q⁹ p⁹terq⁹
4° d⁹ p⁹redo iudex siue officialis pecunias i-
tebue accipiens. C. ad. l. i⁹l. re. p⁹ter. omnes.
Nec d⁹ostent.

Que pena p⁹donis. Rñ. fm. Ray. Ea-
dem pena est p⁹redonis q⁹ et raptoris cum
viterq⁹ raptor sit. Et iō quos par facin⁹ coi-
quinar pena d⁹ simul comitari. 15. q. 3. sane
vide. j. raptor. 1. §. i.

Prelatus q⁹lis eē debeat col-
lige ex regula apli-
ca quā hēs. §. ordinand⁹. §. i. Item
p⁹la p⁹tinēna ad platos. §. c⁹s. et §. cōrrectio
1. et §. obediēcia per totum.

Presbyter quere. j. sacerdos
Itē §. p⁹ssor: et cō-
fessio p⁹ totū. Itē et §. eucharistia.
3°. Item et §. missa.

Prescriptio q⁹d sit. Rñ. pre-
scriptio v⁹l vsu-
capio ē acquisitio dñij p⁹ p⁹tinuatōez
possessōis ipis a lege diffinū. ff. de vsuca-
pi. l. 3. Et p⁹p⁹ q⁹dē p⁹scriptio est in immobili-
b⁹: v⁹l in domo et agro. Nā et locū i reb⁹
incorp⁹alib⁹: v⁹l i futurib⁹ actōib⁹: et h⁹ i
et de cā. pos. et p⁹p⁹. cū ecclia. 19. q. 3. quas
actōes. Usucapio h⁹o ē de mobilib⁹ et cō-
plet mēnuio: sed p⁹scriptio requit mai⁹ ip⁹s
v⁹l iā d⁹. cef. Et ad p⁹dcā facit in Insti. de
vsucapi. in p⁹n⁹. B Al vero q⁹qd d⁹ p⁹scri-
ptio ē et de vsucapio ē intelligi d⁹.

Queres p⁹scribi p⁹nt v⁹l q⁹ nō p⁹nt. Rñ d⁹
Dñalio oēs res et oēs i⁹ns p⁹scribi pōt: ex co.
ad aures. C. de p⁹scrip. 30. v⁹l. 40. an. sicut i-
rē. Et capiunt q⁹dā. In p⁹mis q⁹dē i crimib⁹
nullo ipe p⁹scribit: 13 pon⁹ ex diuinitate
ipis aug⁹ et ex de i⁹mo. cū in ecclie. 34. q. 5.
q⁹d deo. Itē nō p⁹scribit⁹ obediēcia v⁹l i⁹lita-
iōem et p⁹ p⁹curationē q⁹ rōe v⁹l i⁹litaōis de-
beni: ex. c. cū nō liceat. et c. cū ex officij. et
de cen. cū i⁹l i⁹lita. Et alia q⁹dē nō p⁹scribit
subdit⁹: q⁹ ea d⁹ plato. Alius tamen pōt
alia p⁹scribere: v⁹l i⁹lita abbas: vel alius p⁹-
lat⁹ p⁹scribit⁹ p⁹ c⁹s. circa subduos ei⁹. Et si
cut dicit Inno. i h⁹ cāu l3 subdit⁹ aliq⁹lter
p⁹scribat: non p⁹scribit i⁹ i⁹lita suo: sed potius
nomine alterius cui de subiectiōe mīdet: v⁹l
in dicto. c. cū ex officij. Item ecclie et ecclia
sacra v⁹l religiosa loca: decime: primicie et
oblaciones nullo iure possunt a laicis p⁹-
scribi v⁹l possideri. 16. q. 3. §. pōt. et de p⁹-
scrip. cāu que. et c. si diligēti. Et de hoc §.
decime. 3. §. xi. q⁹ incipit. v⁹l de decime p⁹-
scribi. Item nō potest p⁹scribi limco: v⁹l
q⁹d adhēc limitu c⁹patuū v⁹l p⁹chianū. 16.
q. 3. li. 3. et c. i⁹l. et de p⁹ch. sup co. Rñ est

ne termini epatui vel pochlaruz pfundan
A Qd bene colligit ex iurib⁹ allegat. B
Limes n^o p^o d^o p^o test p^o scribi. i6. q. 4. vo
lum^o. c^o. eo. q. 3. It^o nec liber h^o p^o scribi
i6. q. 3. p^o r. It^o res publice que s^unt i^u su po
puli romani vel alia⁹ ciuitati: vt vic platee
p^o tes aqueduct⁹: et h^o n^o p^o scribunt. In
tellige nec in toto nec i^u parte. ff. de vsucap.
vsucapione. C. de opi. pub. l. p^o scrip^o no. A
Indicta l. vsucapione. d^o: vsucapione re
cipiunt maxime res corporales excep^o reb⁹
sacris publicis populi Romani et ciui
tati It^o liberi hoib⁹. B It^o publice su
ciuitatis siue ciuilis canon. q. i. solui d^o rei
publice p^o agris n^o p^o scribunt a colonis: vt
in dicto s. p^o r. It^o p^o sessio des agro⁹ non
p^o scribunt a colonis. C. de p^o scrip. 30. vl. 40.
an. male agit. It^o res furtiue vel vi p^o sessio
seu et que nascit ex eis n^o p^o scribunt aut vi
capit⁹: vt i^u l. de vsucap. s. furtiue. A It^o
q^o in hoc s. notat i^u sum. l. 2. ti. s. q. 124. fm
Ray. et Host.

Que s^unt p^o s^o p^o scrip^o ois. Rn. f. 3 Ray
Q^u m^o s^unt n^o l^o alijs due s^unt. Una est eni lon
gi t^o p^o r: vt dec^o a^o no⁹ inter p^o s^o ntes: vl. 20.
iter absentes: et m^o l^o l^o p^o s^o ntes q^u s^unt i^u ea
de p^o uincia: sed hodie debet m^o l^o l^o i^u ciui
tate fm A. vt not^o r. C. de p^o scrip. l^o. t^o p.
cui i^u l^o g^o. A In glo. q^u eni assig^o r^o em: q^u
hodie singule ciuitates habet sua regim^oia
sicut olim singule p^o uicie. B Dere v^o n^o i^u
differt vbi c^o q^u s^unt: vt in ca. l. Alia p^o scrip^o
est longu^o s^unt ipis: vt 30. vl. 40. a^o no⁹: et hec
locu^o h^o i^u laicos vel p^o uarias p^o sonas. i6. q.
3. s. p^o r. Contra ecclias v^o q^u s^unt q^u s^unt necessa
ria est p^o scrip^o no. 40. a^o no⁹: siue p^o uaria p^o sona
siue ecclia s^unt eccliam p^o scribat. i6. q. 3. q^u s^unt
acn^o s^unt. A Et ibi subdit: vsucapioe trien
ni p^o scrip^o noe s^unt locu^o habent⁹. B Et
q. 4. nec decennij. excipit Romana ecclia
q^u a^o n^o p^o scribit nisi spatio centu^o annoru^o
i6. q. 3. nemo. c^o. eo. cu^o nobis. A It^o de i^u
sum. co. ti. q. 125. nisi q^u ibi not^o r fm Host.
glo. Ray. et Al. q^u p^o s^o s^unt itelligit qui s^unt
in eadem p^o uincia. B

Quid si possedi^o r^o ma^o te p^o nte p. 5. an
nos: et tenu^o te absente p^o alios. 5. Rn. Non
est p^o p^o scrip^o no: s^unt sic duplicat decen
niu^o vbi nullo t^o p^o s^unt p^o s^unt: sic te absente d^o 3
duplicari queq^u d^o decennio restabat: vt. C.
de p^o scrip. l^o. t^o p. au^o. q. i. q^u b^o d^o. A It^o s^u
i^u d^o. q. 125. fm eund^o Host.

It^o i^u p^o scrip^o noe regat bona fides.
Rn. sic f° 3 c^o n^o s^unt. Sed a^o n^o leges regitur
bona fides i^u p^o scrip^o noe. i6. l. 20. a^o no⁹. C. d^o p^o
scrip. l^o. t^o p. i^u au^o. male fidi. A ibi d^o male
fidi p^o sessore alienate cessat vsucapio: et l^o
gi t^o p^o s^unt p^o scrip^o no si ver^o d^o n^o s^unt ignoratus s^unt
et alienatione facta. Spectat ergo. 30. a^o no⁹
des^o s^unt. B S^unt i^u p^o scrip^o noe. 30. vl. 40. an
no⁹: n^o regit. i6. q. 3. s. p^o r. et c^o. vigilan
ti. C. de p^o scrip. 30. vl. 40. an. cu^o notissim^o.
et l. si q^u s^unt emptiois. nisi velis dic^o leges ip^o s^unt
et c^o rectas: et c^o. c. vl. q^u p^o r^o papa face
p^o p^o piculu^o aie: vt. s. papa. s. p^o r. A Po
tius v^o antepti. Et sic est v^o itas q^u dicte leges
s^unt co^o recte fm Ray. Host. et Inno. et Ber.
vt notat i^u l^o. co. ti. q. 130. B Et regit bo
na fides n^o solu^o ab initio: sed etia^o i^u q^u b^o 3 p
te p^o scrip^o nois: vt in dicto. c. vl. et c. vigilan
ti. et de reg. iur. p^o sessio. l. 6. S^unt scdm le
ges vbi regrebat bona fides sufficiebat n^o i^u
eaz ab initio habuisse: vt in dicto. s. p^o r. et i^u
dicta. l. cu^o nouissim^o. que vt dixi p^o p^o picu
lu^o animaz n^o habet locu^o. Nec not^o 30. an.
sup dicta regla. A Et hoc s^unt exp^o s^unt colli
git in dicto. c. si. vbi d^o: Diffinim^o vt nulla
valeat absq^u bona fide p^o scrip^o no ta canon^o
ca q^u ciuilis: cu^o general^o s^unt omni p^o s^unt i^u o^o
atq^u p^o s^unt i^u derogand^o: q^u absq^u pecca
to morali n^o p^o r^o obseruari. Alio^o vt q^u p^o
scribit in nulla parte t^o p^o s^unt rei habeat p^o s^unt i^u
les^o aliene. Et si aliq^u doctores videant dic^o.
q^u p^o scribat debitu^o spatio. 40. a^o no⁹ etia^o n^o
ab eo q^u sciebat se debitor^o: p^o r^o itelligi v^o p^o
q^u ex hac scia non p^o s^unt i^u male fidei: p^o r^o
q^u ex r^o nabili ca cogitabat creditor^o sibi re
misisse n^o pet^o do p^o ta longu^o t^o p^o cu^o p^o n^o i^u
set petere si voluisset. S^unt i^u dubio remutare
non p^o s^unt i^u nisi ex amicitia vel par^o t^o clat:
vel alia p^o t^o clat aliud o^o datur: cum nemo
est i^u met rem sua iactare. ff. de p^o ba. cu^o de in
debito. It^o i^u r^o s^unt ignorat^o n^o facit aliq^u e
bone fidei p^o sessore: vt si q^u s^unt credat pupil
lu^o vel illu^o qui curato^o r^o h^o 3 p^o s^unt rez sua alie
nare sine auctoritate tutoris aut curator^o. ff.
de vsucap. nu^o q^u fm Ray. glo. et. et Al. et
in sum. co. ti. q. 126. It^o mala fides v^o d^o
toas seu p^o n^o cipalis aucto^o s^unt nocet quo ad
p^o scrip^o noes. i6. vl. 20. anno^o 3: vt in au^o
male fidei. C. d^o p^o scrip. l^o. t^o p. It^o q^u res s^unt
furto seu vi p^o sessio: nisi postea redierit i^u
bera p^o s^unt d^o n^o. Al^o i^u mala fides aucto^o s^unt n^o
nocet p^o scribit^o: i^u i^u l^o. de vsucap. s. furum e

cū sequentib⁹: et nō in dca. q. 126. Itē si qd
habeat psciam dubiā nō vī bone fidei: qā
hec est bona fides vt recipiēs credat tradē
tē esse dñm: vel hēre pbabilit ius alienādi.
f. q. sit. pcurator: vel tutor: ff. de vbo. signi.
l. bone fidei. et nō in dca. q. 126. et glo. i. ca.
si diligēt. et co. nisi cēt dubiū scrupulosū
et nō rōnabile: q. si ei non psciat nō obli
git bone fidei: et d. sen. exco. i. q. tione. B

Et ille q. ppleta pscriptiōe icipit ha
bere malā fidē teneat restituē. Rñ. f. 3. l. do.
Si ex omni pte pscriptiōis habuit bonaz
fidē iā res illa facta ē sua de bñficio iuris.
An tūc nō est dicēdū q. hēat psciam rei ali
ene: s. tñ rei q. fuit aliena. Idē Ber. Jo. an.
et q. omnes. A. Et patet in sū. co. t. q. 131.
B. Si nō qd haberet psciam i. sūū et non
posset eā depōnere teneat ad restitutionē
A. B. fuit dca. Ray. vt p. 3. dca. q. 131. B
S. 3. q. d. possessor bone fidei. Rñ. Bona
fides intelligitur cū aliq. credit tradentē eē
dñm: vel habere ius distrabēdū: s. erret in
scō. ff. de verb. sig. l. bone fidei. Et hec bo
na fides psumit: nisi pbeatur sūū: ar. ff. de
pba. veri. Quādoq. xō psumitur sūū. p
pter denunciationē. C. d. rei. vñ. si fundū. l.
q. mercat. s. leges. C. de agri. cēs. l. quēad
modū. li. xi. vel si emat a pcuratore meo p
collusione: vel q. emat a p. digo v. l. luxurio
so cui bonis iterdictū ē. ff. p. emptore q. sū
dū. §. q. sciēs. et l. sigs. A. Et ibi d. q. emēs
ab eo q. statū i. malos vsus psumitur: ē p. su
mū male fidei: nec ibi distinguit vīz sit ei i
terdicta admistrano bonoz l. nō. B. No
tant hec et co. si diligenti. Idē Jo. an. A
Decet intelligēda sūt fm ea q. an. p. ximū. §. po
sua sunt in additione. B

Altrū i. pscriptiōe regnat iust⁹ tūl⁹. §. 2.
Si ius cōe vel pscriptiō nō ē p. possessorē
sufficit bona fides: al. necesse ē allegare tū
lū. et pbari: nisi alleget pscriptiō tān tps
cui⁹ sūū nō sit memoria. et. c. epm. li. 6.

Unū in pscriptiōe regnat possessio
Rñ. Sic: et d. 3. et c. p. tina: q. si interrūpt pos
sessio interrūpta ē pscriptiō. 16. q. 3. §. pōt. et
co. illud. Sed si fiat interrūptio ciuili. s. per
litis p. tationē nō currit amodo pscriptiō
q. p. sūmū titubaf et malā fidē hēre. Idē
Jo. an. et de reg. iur. sine possessione. li. 6.

A. Hoc p. batur in d. §. pōt. 16. q. 3. B
Qualiter interrūpt possessio naturalr. §. 2.
fm Ray. p. occupationē aque siue flumis

occupat fundū. Itē p. violētiā defectionē
vel etiā si res sit a possore furto sublatā. ff. d.
vsucap. nālū. Itē si quocūq. mō amittit pos
sessionē seu an. nū. deserēdi hūit. ff. de ser
ui vrb. p. di. si heres. §. i. l. 2. Inno. A. l. 2.
et Al. vt i. sū. e. ti. q. 127. ad f. vbi. et az. d. f. 3.
glo. Ray. q. solo anio pōt qd disūne possi
dē: s. nō possit solo aio acq. possessionē B

Quō pscriptiō interrūpt ciuili. §. 2. fm
Ray. In iudicio trib⁹ mōis. p. modo p. li
bellū pncipi oblati. Et h. valet tñ i. q. bus
dā actiōib⁹ q. ānales vocant: q. post annū
nō pōt moueri: sic ē actio iniuriar. et quedā
alie: in insti. de ppe. et tēpo. ac. circa pncipi
piū. p. talē ergo oblationē libelli ppe
tuant. et p. querelā iudici factā et p. uentionē
rei. Et h. valet i. oib⁹ actiōib⁹. C. de pscript.
30. vel. 40. ānoz. sic in rē. Itē in oib⁹ actio
nib⁹ interrūpt pscriptiō p. li. cont. C. de pre
scrip. 30. vel. 40. ānoz. l. si. A. Itē 3. p. li.
pres. et hec in omnib⁹ valet: vt dca. l. si. que
p. Ray. adh. allegat. et ad scdm allegat. l.
sic i. rē. C. de pscript. 30. vel. 40. ānoz. Et ad p.
mū facit. l. 2. C. q. libel. p. n. ob. et idē p. oia
dici q. l. p. tationē. l. q. aliq. p. uent⁹ i. in
dicio sup. reb⁹ imobilib⁹ q. possidet noie
alieno nominat dñm i. iudicio: et repozat
indicijs in q. b⁹ denūciat dñō vt veniat aut
mittat: ipso quoq. nūl. omniū dñō legiti
mis edictis vocato a iudice nō ppareat i. d.
dñs: tūc. n. lis ē q. cōtestata ē cū q. nū ad
interrūptionē pscriptiōis: et vltū nō pres.
qm. et notat i. sū. co. t. q. 127. fm Ray. et glo.
et. B. Extra iudiciū xō interrūpt q. nū
modis. p. mō p. vsuraz solutionē p. quā
interrūpt pscriptiō q. currē v. debaf ē credi
toz nō petēte debiti. C. d. pscript. 30. vel. 40.
an. cū nouissimū. et mō interrūpt p. scdm
cautionē q. debito: fac nouā cautionē: vt
i. dca. l. cū nouissimū. 3. p. p. tationē: q. nū
qd iusto metu: v. l. alia cā impedit non pōt
rē sūā petē: et p. tefat corā iudice ordinario
vel corā publicis psonis: et de offi. 02. pa
storali. et de appel. si iust⁹. 16. q. 3. §. si po
test. A. In dco. c. si iustus dicit: q. p. sata
p. tatio q. nū non pōt haberi iudex: potest
fieri corā bonis viris: nec distinguitur
vtrū sint persone publice vel non. B. 4.
per denunciationē factam colono: et vt li
te nō cōtes. c. qm. C. vbi in rem actio expe.
pōt. l. 2. A. Ista denūciatio sup. curacionē
factam de parēdo iur. corā iudice super re

En currit p[re]scriptio ꝑ cui qui nō p[ot]t
agere. R[ati]o. Regularit[er] nō currit nisi p[ro]p[ri]e
q[ui]s ag[er]e p[ot]t iure nō imp[edi]t. En ꝑ filiū
m[at]ris nō currit p[re]scriptio i reb[us] adueni
entib[us] nisi ex quo fuerit lib[er] ꝑ a p[ar]te potesta
tis nec mulier i dote nisi soluto nisi in mono
u vel iure verg[en]te ad iop[er]u[m] nec credito[rum] nisi
ext[ra]ite debin p[er]tēdi ꝑ d[omi]n[u]m: vel adueniente
die. Prob[ab]it hec. C de anali excep. l. i. r. s.
fi. r. c. iure d[omi]ni. l. in reb[us] ꝑ. s. ois. r. c. de p[re]
scrip. 30. vl. 40. an. l. cū non sum[us]. s. ill[ud] at
Ex quo nō ꝑ si credidi tibi cēni v[er]q[ue] ad. r.
āno si non icipit currere p[re]scriptio ꝑ me: nisi
post illos decē ānos. Et h[ec] p[er]t[ur] i dicto

do circa alium fm q̄ iuriste cōuer
sumunt quā ⁊ Sof. diffinit sic: p̄desum
ptie est alius facti dubij: quādoq̄ ple
na: quandoq̄ simplena probano. Et de
hac habes. s. cōicare. s. i. s. g. incipit: Et r̄u
copus xpi debeat dari suspicē. ⁊ s. clerici.
3. s. h. ⁊ s. matrimonij. s. s. ⁊ s. cō. per to
um. ⁊ s. Et quale peccatū possit circa h̄
occurrere: p3 per Alco. d. lra sup. ⁊. Ma
h. i. vbi dicit. Sciendū q̄ aliquis pōt presi
dere seu iudicare malū de pximo multa
pliciter. Anonō ex euidētia facti: vt cū ali
quis iudicat aliquem homicidaz q̄ vidit
cum interficere hominē. Et hoc nullū est
peccatū. Alio modo ex signis euidētibus
vt si aliquis iudicat fornicatorem aliquem
q̄ vidit cum nudū cum nuda: solū cum so
la. Et hoc similiter nullū est peccatū. 3.
mō ex signis leuib⁹. Et i hoc iudicio tri
plex ē grad⁹. P̄sim⁹ ē quādo ex leuib⁹
signis aliquis incipit dubitare de bonitate
fratris. Et hoc est peccatū veniale: q̄ pec
dit ex humana infirmitate: ⁊ hoc non vo
catur iudiciū m. f. p̄ op̄ie: sed suspitio. 2.
ḡdus ē quādo ex talib⁹ signis firmit tenet
in animo q̄ frater su malus. Et hoc prope
dicitur iudiciū: q̄ iudiciū imponat sen
tentia. Et hoc est peccatū mortale si malus
q̄ iudicat de fr̄e ex leuib⁹ signis sit de ge
nere peccati mortalis. Peccatum. n. mor
tale ē qd̄ p̄nat charitati. Ad autē aliq̄
dicto mō iudiciū fr̄em ē ⁊ charitatē fr̄an⁹
3⁹ gradus ē qñ ex leuib⁹ signis nō solū p̄
cto mō iudicat: sed et p̄cedit ad punitionē
fr̄is sic de scō. Et h̄ ē grau⁹: q̄ nō solum
⁊ charitatē: sed et ⁊ iusticiē equat. Et de
talib⁹ intelligit illud h̄bū: Nolite iudicare
rē. ⁊ dicitur p̄sumptio circa seipsum
s. q̄ aliquis vltra rationem de seipso p̄sū
mit: de qua quidem Thō. i. cōa secunde.
q̄ lo. dicit q̄ opponitur magnanimitati fm
excessum: ⁊ etiā p3 p̄ p̄m 4. et h̄icorum
vbi dicit q̄ p̄sumptuosū p̄pter exteriorē
fortunam sunt despectores ⁊ iniuriatores
aliozum. Et talis p̄sumptio vt ibides di
cit Thō. sine dubio peccat⁹ est quāsi ⁊ na
turalē ordinē existens. s. vt q̄ alium ad
agendū ea que p̄sunt hui⁹ tui petu

uet ad rōne p̄sūptiōis: sicut ip̄m nomen
manifestat. Quic ergo p̄sūptiōi f̄m̄i dese
ctū opponit pusillanimitas: de qua b̄r. j.
pusillanimitas. et inter hec vitia media vir
tus ē magnanimitas. 3. modo d̄i p̄sum
ptio circa d̄cū. s. i. ordinata de deo sp̄es. De
qua Tho. sc̄da sc̄da q. 21. dicit sic: Sicut sal
sū ē q̄ d̄cus penitētib⁹ nō idulgeat: vel q̄
peccātes ad p̄nāz nō p̄uertat: ita et falsū est
q̄ i peccato p̄seuerantib⁹ vniā p̄cedat: et a
bono ope cessantib⁹ gl̄ia largiat. Cui esti
mationi p̄sonit se habz p̄sūptiōis mo
tus: et iō ē peccatū min⁹ in q̄ desperatio q̄
to magi p̄prium ē deo misereri et parcē: q̄
punire. Et hec p̄sūptio oppōit v̄tuti sp̄i
et vitio desp̄atiōis: de q̄. s. desperatio.

P Rimas. Quere supra patri
archa.

P Rimitie. Pannitia s̄z Ray
est pars frugū siue
fructuū d̄no offerēda. Et Idem
in sum. li. i. ti. 15. q. 46.

Etz hōies teneant ad soluendū p̄nā
tias. Rū f̄m̄i Tho. 2. 2. q. 86. Pannitie p
tinetur ad ius nāle. s. vt h̄d ex reb⁹ sibi dāt a
deo aliquid exhibeat ad t̄i honore. Sed q̄
talib⁹ p̄sonis. s. sacerdotib⁹ exhibant: aut
de p̄mis fructib⁹: aut i tali q̄titate. Et .s.
f̄m̄i modum i veteri testamēto determinatū
de quo seq̄. B. Hoc q̄dē fuit i lege veteri
iure diuino determinatū: noua autē lege
diffinitur p̄ determinationez ecclie ex qua
hōies obligant vt p̄mittas soluāt f̄m̄i con
suetudinē patrie et indigentia ministroz
ecclie. Et Lon. Ray. vt in sū. co. ii. q. 47.
B. Per q̄dē concludi ē p̄t q̄b⁹ dādē sint
s. h̄is q̄b⁹ est p̄suetū: et q̄ eis magi idigēt. Et
in sū. co. titi. q. 48. d̄i s̄z Ray. et Hosti. q̄
p̄mitte dādē s̄z sacerdoti p̄chiali. S3. Sof.
diē q̄ diuidēde sūt sic decime: vt ibi d̄ quo
s̄ decime. 3. Hoc possunt intelligi nisi aliud
appareat de consuetudine: vt p̄tactū ē f̄m̄i
Tho. B. Et codez mō p̄z quōia pars sūt
dāda. Mā et f̄m̄i Immo. ex quo nō inuenitur
expressū de q̄titate relinq̄ arbitrio dantis
nisi consuetudo aliā inducat. Tñ et Addit
Ray. q̄ si ecclia cēt tenuis: nec h̄eret sacer
dos vii posset sustētari ampli⁹ dandū esset
Et i. p̄suetudo cēt eligēda p̄ quā ampli⁹ sol
uit: vel saltem media q̄n̄ varie sūt p̄suetudi
nes f̄m̄i cundē: vt in sum. co. ii. q. 49. B.
ar. io. q. 2. s. hoc ius. Ubi autē nō est p̄suetu

do q̄ p̄mitte soluant: et est obiecta a tpe de
quo nō est memoria: nō soluētēs s̄z Bui.
excusāt. Et hoc ver⁹ f̄m̄i cundē: si h̄i con
suetudo sit sine contradictione obiecta: vt
in dicta. q. 49.

P Rinceps. Quomodo prin
ceps et gcūq̄ do
minus secl̄aris s̄bit pape: habetur
s. pap. 2. s. 3. circa fi. Et de matia p̄ncipis
vide supra dominus.

P Riulegium. qd sit. Rū.
P̄uilegi
um ē p̄uatum ius s̄z ius. cōe indul
tum. Mā nisi aliqd indulgeret nō ē p̄uile
giū: ex de xbo. sig. abbate. ex co. in his.
Et Idem in sum. li. 2. ti. 5. q. 159. f̄m̄i Hosti.
suen. et Sof.

Etz aliqd p̄t p̄uilegiū qd continet
ius cōe. Rū. Tale p̄uilegiū quādoq̄ p̄ce
ditur: ex de p̄cu. q̄ in causis. et non est fru
stra: sed pot⁹ dat multex causis. p̄ q̄ ma
gis solet tueri qd sp̄alit p̄hibet q̄ qd get
neralit. 23. d̄i. quāq̄. Et Hosti. cui⁹ fuerit
dicta: q̄ in hoc. s. habent: vt p̄z in sum. co.
ti. q. 60. in hoc sic dicit: Magi consuevit i
meri qd sp̄alit cauet q̄ qd generalit idulge
tur. B. Itē multi quādoq̄ sciunt p̄uile
gia talia et ignorāt iura. Itē cum frequē
iura male obseruentur: ip̄sa per p̄uilegia i
nouantur: ex de t̄ren. et pa. c. 2.

Quis possit p̄cedē p̄uilegiū. Quicq̄
p̄t legē facē et in q̄b⁹ p̄t p̄t et p̄uilegiū i
dulgere: vt papa i sp̄ialib⁹: et ē q̄ndocq̄ in
tēporalib⁹: vt i tērr̄ sue t̄palis iurisdicōis
vel q̄n̄ iurisdicō ad eū deuolueret: vt d̄i. s.
papa. s. 4. circa fi. Et nō h̄ic f̄m̄i. Ver. q̄ ec
clesia Romana siue papa nūq̄ consuevit
aliquē s̄z p̄uilegiare: ar. C. de sacrosanc.
ec. iudicm⁹ nullā. et ar. ex de p̄scrip. cū ex of
ficij. Ad ē s̄z eos q̄ dicit vel pot⁹ fingūt se
habere p̄uilegia q̄ possint iudicaf d̄ rescri
ptis pape: et q̄ abiq̄ eoz approbatiōe n̄ sit
p̄cedendū f̄m̄i rescripta pape et h̄i. Itē po
tēst p̄cedē p̄uilegiū ip̄eratoz i sp̄alib⁹: s̄z nū
q̄ i sp̄ialib⁹: q̄ de eis nihil p̄t statuē. 96
di. bñ gde. Itē p̄t p̄cedē p̄uilegiū eph̄: ex
de reli. do. cōstitut⁹. ex de cēsi cū venerabil
16. q. 2. visis. ex e. cū oli 2. m̄so p̄. dū m̄ fa
ciat volūtate sui capli: ex d̄ iure pa. pasto: a
lis. ex de excels. pla. sic v̄nure. Multo fort⁹
p̄iarcha: ex de cle. nō resi. cū ad hoc. Et
hoc fuit dictū Hosti. q̄ et addidit. Et b̄re

Etiam privilegium amittat p actū p̄rius v
 n̄ v̄tendo: et in q̄to tpe. s. Multa circa hoc
 dixerūt multa. An. Ver. et de cōsti. cū ac
 cessissent. post multas opinionē recitatas
 p̄cludit sic. Meli⁹ v̄i dicendu q̄ sicut sūt o
 ueritā privilegia et in diuersis causib⁹ cōcessa:
 sic quodlibet privilegium locū habeat in suo
 casu: sicut in p̄scriptiōne i qua diuersa tpa
 requirunt: vid e. s. p̄scriptio. Et sic q̄ p
 uilegium amittit aliqui p actum p̄rius: quo ca
 su it̄ p̄cessū in fauorē p̄donari amittit et p
 vnicū actum: et de cōsti. cū accessisset. vbi
 dicit de quibusdam canonicis qbus fuerat
 p̄cessum ne tenerent hēre p̄miceriū. Quod
 si postmodū p̄miceriū elegerit nō possunt
 ampl⁹ v̄i dicta p̄cessione. Si v̄o sic p̄cessū
 in fauorē ecclesie: puta si aliquis religioni suae
 monasterio it̄ p̄cessū nō teneat solue
 re: cūq; nūc nō amittit privilegium: nisi p̄latu
 tū o tpe p̄riauerit: q̄ p̄scriptio sit p̄ptera la
 tē lapsum. 30. anoz: et de p̄u. it de terra. et c.
 accedēb⁹. l. alio p̄scriptio nō currat p̄ cō
 clesiā nisi. 40. anoz: q̄ cū privilegium p̄ ius cō
 p̄cedat cit⁹ amittit. It̄ de facili res ad na
 turā cit⁹ reuertit s̄m dōsti. et in sum. li. i. tit.
 15. q. 1. 4. It̄ perdit p̄ p̄ria sniam: p̄ p̄scri
 ptione: p̄ renūciationē: p̄ renouationē: et
 p̄ abusione. xi. q. 3. p̄. egiu. Et de his ple
 nius notat p̄ dōsti. vbi p̄ in sum. de q. 14.
 et li. 2. tit. 5. q. 164.

En pulegiū d3 reuocari. Rñ. f3. Mo
 fh. Mo decet q̄ reuo. et sine cā: sed cum cā
 potest t3 d3 reuocari: vtpota si aliquis reli
 giosis pcellū sit pulegiū de nō dādis deci
 mis, ppter cor̄ paup̄ratē deinde diuati sūt
 ita q̄ etiā dādo decimas possunt cōmode
 lueriari: tñ dādo enim: ledunt poepia
 ec̄e de deci. luggelū. t. c. nup. 3re sigs nō
 seruati pulegia sup̄ioris pcella subd. f. etiā
 ipsius pulegius merito reuocati: ec̄e o. di
 lecti. Sed nō hic q̄ si sup̄ior ex certa scien
 tia pfirmamū pulegiū pcellum ab isenoi
 nō poterit reuocari postea p inferioz ec̄. 25.
 q. 2. pulegia. i. t. 2. t. c. sequen⁹. Et 3dē
 in sum. co. n. q. 164. fm Mo. q. 2 addi: 3o
 3mparior xl re pūstulati pcellū ecclie ec̄
 p dñm papā quē pstat impioz ec̄ omnib⁹
 ex certa sciencia pfirmamū nō poterit reuo
 care. 3 Depūstulatis extēpōis t de ip
 sis extēpōis: ip̄es plura. s. c. mptus.

Promissio. Quid de illo q
 aliquid promittit
 postea non facit. 8° f3 Tho. scd a se
 cunde. q. uo. Si ille q. promittit aliquid habet
 animam facienda qd promittit non mentitur
 qz non loquitur p illud qd gerit in mente

1851 60

si facit qd pmissit: ac videt infidelis agere p hoc
q alium mutat. Idcirco tñ excusari ex duobus
Uno modo si pmissit illud qd ē manifeste illiciti-
tū: qz pmissio peccatū: mutatio autē ppo-
sitū bñ facit. Et facit. 22. q. 4. i. malis. B
Alio modo si sūt mutati pditiones psonarū: et ne-
gociorū. Et n. dicit Seneca i. li. de beneficijs
ad hoc qd hō tenatur facere qd pmissit requirit
q oia inmutata pmaneat. Et tñ aplos nō ē nē-
tū nō iplēs qd pmissit cū nō iuit corinthiū
2. Cor. 1. et hoc ppter impedimēta q supue-
nerūt. Et uō f3 Ver. qd ex nudo pacto siue
pmissione orit actio: i3 fm leges sūt ptra Et
qmō: talis peccat recedēs a pacto: nōt hoc
ē de pac. c. 1. Et i. glo. Et ad hoc facit qd
nōt Tho. scda scde. q. 110. art. 4. v3 qd oē
mēdaciū qd venit d honorē dei v3 dāniū pxi-
mi pniciosū dī et mortale. B In alternati-
uis pmissiōibus et debitis electio ē debitoris
et sufficit alteri adimpleri: i3 Insi. de act. §. ptea
et de reg. iur. in alternatis. li. 6.

Prudētia carnis vtrū sit pec-
catū. Rñ. f3 Tho. scda scde. q. 59.
Prudētia carnis pprie dī qñ aligs bona
carnis habz vt vltimū sinez vite sue. Hoc
autē manifestū ē qd ē peccatū: qz p hoc deor-
dinatur circa finē vltimū q nō pñstū i bo-
nis corpis: i3 anime. Et ad Ro. 8. Pru-
dētia carnis inimica ē deo. Et siquidē pru-
dētia carnis accipiat fm absolūtā pruden-
tiam rōemata. i. qd in cura carnis pñstuat vlti-
mū finis totū vite: sic ē peccatū mortale
Et qz prudētia pprie ē circa ea q sūt ad finē
totū vite studiosa inqñitio: vt pōt colligi p
eundē Tho. i. sū. li. 3. ti. 34. q. 231. vbi. no-
tatur oia q in hoc. c. habēt. B Si vero
accipiat fm rōem pñculari prudētia: sic ē
peccatū vñale. Cōsigit. n. qd qñqz qd aligs
iordiat afficit ad aliqd delectabile carnis
absqz hoc qd auertat a deo p peccatū mor-
tale. Et nō pñstuit finē totū vite i delecta-
tione carnis. Et sic hñe studiū ad hñc delec-
tationē assequendā est pñm vñale. Si xō
aligs curā carnis referat in finē honestum
puta cū aligs studet comestioni ppi co: po-
ris sustentationē nō vocat prudētia carnis
qz sic vñ hō cura carnis vt ad finē pducatur.
Morādū ē qd sub prudētia carnis cōp-
hēdit etiā prudētia huius seculi: qz ē exte-
reo res mūdi appetitū ppter carnem.

Pelbes. Require supra impu-
bes.

Pellice honestatis
inflicia: vide. s. impedimētū. 13.

Pellicitia. scda scde. q. 151.
Nōtē pudicitie a pudore sumit i quo vire-
cūdia significat. Et iō o3 qd pudicitia ppe-
sit circa illa de qb' hoies magis virecūdiat
Maxime autē virecūdant de acub' venere-
is: vt dicit Aug' 14. de ciuitate dei. Et nō
qd act' iugal' virecūdia caret: et hoc iō: ga-
mor' mēbroz illoz ipso rōis nō subdit
virecūdatur aut homo nō solū de illa mī-
xtione venerea: sed etiā de quibuscūqz si-
gnis ei' vt dicit pñs 2° rhetorice. Et iō pu-
dicitia attendit circa venerea et pñpue ar-
ca signa venereoz: sicut sūt aspect' ipudici
oscula: tact'. Et qz hec magis solēt dephē-
di: iō pudicitia magis respicit h' exteriora
signa. Castitas autē magis respicit ipam ve-
neream commixtionē interdum tamē vñū
pro alio ponitur.

Penitio sine culpa

nisi subit causa nō est aligs pu-
nitio: et dī re. iur. sine culpa. li. 6. De pu-
nitioe quā h3 facere pñat' qñt. s. correctō
pñmo. Itē s. disciplina. Itē s. pena. i. Item
de punitione an sit dimittēda ppter scanda-
lum: vide. j. scandalū. §. 6.

Purgatio qd ē. §. f3 Ray.
Est de obsecro cri-
mine innocētie oñsio. i. p iuramē-
tū vñ alio obito mō f3 Bos. et h3 duas spe-
cies. Una dī purgatio cāonica: alia dī vul-
garī. Canonica sit qñqz p solū iuramētū ip-
sius diffamari: qñqz etiā p iuramentum te-
stis p purgatiū. i. iuratiū qd credit illū ve-
rū iurasse i innocētiā. Et ista purgatio ap-
probat tanqz bona. 2. q. 5. fere p toni. Alga-
ris vero purgatio ē q a vulgo inuēta est: vt
ferri cādentes: aq seruēns: seu ēi frigide: du-
elli: et h' i. Addec in toni reprobatā ē tanqz a
diabolo inuēta. 2. q. 5. mēnā. 7. c. solusit
7. c. mōanachiā. Et ē ptra illud Deur'. 6°
Māth. 4. et Luc. 4. Non tētabis dñm dei
um tuū. vi. in. c. monomachiam. in fine et
22. q. 3. queritur. Et de ista mīa hēs s. duellū
§. pñt. Et Idem in sū. li. 3. ti. 31. q. 1. 2. f. m
Ray. et glo. eius. B

Si quando e indicēda purgatio. Rñ. Qñ quis e publice ifamat⁹ de crimine: et cō uici nō pōt seū ēt nō excusat: et de purga. cano. nos infamia. A uel etiā pp. et aliam criminis vclmēdē suspicionē: vt in. c. in sollicitudines: et eo. de quo. j. §. fi. B

Si cū quot pōis d3 fieri purgatio. Rñ. fm Ray. Numer⁹ ppurgatoz tarabitur arbitrio boni iudicis. Qñq. n. maior: qñ q3 minor: numer⁹ taxat⁹ ē fm q3 infamia vcl crimē sūt mag⁹ vcl min⁹ graua. 2. q. 5. p. s. b. vcl 2. c. omnib⁹ i fi. Ali Jno. idixit eudā de ca no purgationē cū i. 4. sui ordi: et de purga. cano. in sollicitudines. 2. c. uia epho idi xit purgationē cū duob⁹ abbaib⁹ iñ: et de pur. ca. cū iuuēntē. Et ad h⁹ et de accu. cū. p. A Idē in sum. eo. ti. q. 8. B

Quales debēt eē ppurgatores. Rñ. Si possūt hēri aliq euidē ordi: vcl dignitatē hē ri debēt: et de pur. ca. in sollicitudines abs sibi ēri nō possūt: puta q3 illi sūt inimici cū alijs iseruo: is ordi: vcl etiā cū laicis possēt q3 se purgare. 2. q. 5. si legitie. 2. c. omnib⁹ i fi. et de pur. ca. cū iuuēntē. di. Si. elici. De bēti ēē viri catholici. A 2. vta. pbant: vt in c. in sollicitudines. de quo. j. B 2. q. cō uersationē 2. vta et ēt trāfacto tpe nouerit A nō solū in pñt: vt iter. qui seqt. B vt in deo. c. in sollicitudines. 2. c. e. Quin etiā cū mulierib⁹ religiosiis 2. honestis possz se q3 purgare. 18. q. 2. i. decima i fi. A Idē in dicta. q. 8. B

Corā qb⁹ d3 fieri purgatio. Rñ. Si a ligis e infamat⁹ apud pplm d3 se purgare i publico. Si apud clez: corā 3 clero. Si in vtro 3 casu corā iudice 23. di. illud. 22. q. 5. de crimie. A Idē in dicta. q. 8. B

Que forma iuramēti i purgatorio. Rñ. Forma talis erit: Ego. M. iuro q3 nō feci ta le qd per me: nec m. idaur: nec p. siliu: nec fa no: ē: nec auctoria: ē: de di. di. 50. si q3 vidu am. 2. q. 5. audiui. et de pur. cano. quonē 2. c. fi. p. d. et cū addi. Nec ratur habui q3 meo noie factū fuerit: et de resti. spo. cū ad sedē. ff. de v. 2. vi. l. 3. §. cū. p. cur. A Quidā etiā ad dūt: nec scui vcl si scui p. siliu nō po tuu: vt i deā. q. 8. vbi notant o. mnia que in isto. §. habentur. B Lō purgatores vō iurabūt sic: Iuro siue iuram⁹ q3 credim⁹ et 2. esse illud q3 ipe iurauit: et eo. quonē 2. Al breu. fm B. of. Infamat⁹ iurabit se inu nē a crim. et de quo ifamat. A Idē de forma

expsse reprobare: et eo. c. fi. Idē pma melior est. B Et compurgatores iurabūt se cre dere illum verum iurasse. B

Quid si infamat⁹ defecerit i purgatioe Rñ. Punit tanq3 puer⁹: et de accu. cū. p. 2. et de simo. de hoc. 2. c. insinuatus. Si vō purgationem ruc fecerit iudex sine mora 2. difficultate d3 suspēsiōē si forte facta fue rit relaxare: et cū ab infamia criminis absolue A Et cū boni testimonij annūciare: vt i. c. q3 seqt. B et de pur. cano. ex tuaz.

Quid si purgatio nō fuit ruc facta. Rñ. Si nō fuit facta corā suo iudice: vcl et corā eo: sed fuit facta purgatio vulgar⁹ etiā si in famat⁹ absolut⁹ fuerit: nihilomin⁹ tenebit iterū canonicē se purgare: et de pur. ca. ex tuaz. 2. c. cū dilect⁹. A Idē in dicta. q. 8. fm Ray. B

Utr purgatio semp sit recipiēda qñ in famat⁹ offert cā. Rñ. fm Ray. duo casus sūt i quib⁹ nō d3 recipi. Un⁹ ē qñ crimē est notoriū. Ali est qñ ē accusator: 2. offert p. ba tionē: et de pur. cano. c. 2. 2. c. cū dilect⁹. A Idē fuit de cū Ray. vt patet i deā. q. 8. per dictū. c. cū dilect⁹. siue. c. 2. quod ad hoc nō hūl facere videtur. B

Utr iudex possit indicē purgationē et quē suspectū h3 ipe tñ. Rñ. Nō nisi forte ac cusat⁹ fuerit 2. remaneat suspectus suo epho aut sacerdotib⁹: aut honesti viri. 2. q. 5. o. b⁹. A. l. qñ ex ipso p. cessu: l3 delictū ū sit ple ne pbant m accusat⁹ remanet suspect⁹ etiā soli iudici: vt p3 in sū. eo. ti. q. 9. vbi hec no tāt f3 Ray. Et fac et. e. in sollicitudines. B

Purgatoriu. Rñ. nō sit: miro tñ mō gūis ē. Exced lit. n. oēs penā quā aliq3 mīq3 pass⁹ ē i hac vita. Aliq3 i carne tāta pena inēta ē l3 mī rabilia martyres passi sūt tormēta: 2. mul ti nequit q3 tā sepe sustinuerit supplicia: hec de. pe. di. 7. c. fi. A Pon⁹ videt. §. p. li. B Et quasi eadem. 25. di. qualis in fi. A Lō uincto. c. qui in aliud. B

Que crimia purgant i purgatorio. Rñ. Non: capitalia l3 minuta. 25. di. §. al. ca. 2. c. q. i. h. p. c. Ite illa p. cā d3 qb⁹ si sit sufficiēs pnia: vt. §. pnia. i. §. 7. 2. penitēcia. 2. §. 4. A Clari⁹ in purgatio: p. purgā p. cā de sumā venialia: vel que sūt facta venialia per peni tentiā veram si de eis non est plene sania: cum: de pe. di. 7. §. fi. B

Utrū exītes in purgatorio possint iu-
uari ab exītib⁹ in hoc seculo. Rñ. f3. pde.
Sic: vt p3. 2. Macha. 12. Scā t salub. ē co-
gitatio. p. deficius exorare: vt a petis soluā
tur. Mā t apls. 1. Cor. 12. loquit de corpore
mystico ad similitudinē corpis humani.
Al. Corp⁹ mystici dī ecclia Ro. 12. ibi. Mf-
ti vñū corp⁹ tē. B. In corp⁹ xō hūmāo
nā pcr vñū mēbrūz supplet indigentiam
ali⁹. Ergo cū grā sit potēti⁹: q̄ nā i corp⁹
mystico vñū mēbrūm pōt supplee indi-
gētiā ali⁹. Et ē q̄ suffragia mēbroz ecclie
possūt pdesse mēbris indigentib⁹. Quia
xō p mortē nō desinūt eē mēbra eiusdem
corp⁹ suffragia viroz possūt pdesse enāz
dñic⁹. An Aug. Mō ē negādū spē dñic⁹
pietate suoz viuētiū posse releuari. Con-
Tho. i. 4. d. 45. A. Idē in sū. li. 3. n. 34.
q. 164. B. Et d. hac mā vide. j. suffragiū.

Purificatio post par-
tum. Utrū ppter partū detrahant mulieres
abstinere ab ingressu ecclie. Rñ. si intrare
volūt eccliam ad agendū grās nō peccāt:
nec sunt pphēde. Si nō ex venerandē vo-
lunt aliq̄rū abstinē deuotio eaz nō est i-
probādā: eē. co. c. vno.

Utrū vir cognoscēs vxorē ante purifica-
tionē post partum peccet mortalr. Rñ. fm
Bnil. nō credo: lz videat p. 5. di. ad ei⁹. 33.
q. 4. si cā. 32. q. 4. origo. t. q. 7. n. solū. Dia
illa capla loquūt de honestate t consilio.
S3 q vxor debitiū reddit his tpi⁹ nō pec-
cat: s3 m de honestate t psilio nō d3 reddere
nisi tuncat fornicatio: sic nō iur dico. c. ad
ei⁹. A in glo. q̄ dicit q̄ iō his tpi⁹ pphē-
des vsus infumomalis: qz ex tali contu na-
scunt filij morboz t leprosi. Item dicit q̄ si
mulier petat a viro debitiū tpe mēstrui vel
purificatiōis nō d3 reddē nisi tuncat de for-
nicatiōe. Et sic inuit q̄ dēn Aug. nō sit de
psilio: sed de debito. Puto q̄ pōt disti-
gui inf exactū t exigēz fm q̄ pdictū ē de
tpe solēmtatū t ieiunioz. s. debitiū cōiuga-
le §. 6. cum additiōibus. B.

Pusillanimitas. Utrum
sit pec-
catū. Rñ. f3. Tho. scda scde. q. 133.
Sicut p presumptionē aliq̄s excedit ppo-
tionē suā: potētiē dum mīn ad maiora q̄
possit: ita t pusillanimit⁹ deficit a ppo-
tione sue potētiē dū recusat in illud tēdere qd est

sue potētiē cōmēsuratū. Et iō sicut psumptio
est peccatū: ita t pusillanimitas: qz ē p na-
turale ordinē quo vnaqueqz res naturali-
ter incitat ad exequendā actionē cōmēsu-
ratam sue potētiē. Inde ē q̄ finis accepta
pecunia dñi sui fodit i terrā: neqz opat⁹ est
ex ea ppter quēdam pusillanimitatē timo-
rē punit a dño: vt hī Math. 25. t Luc. 19.
De presumptione hī. s. presumptio.

Quarta multiplex est. s. fal-
cia trebelliani-
ca t legitia sine debita filijs iu-
renature: q̄ ē redacta ad ternā. De his tri-
b⁹ hī. s. legitima. §. 1. Est t q̄rta de funerali
b⁹: quā debēt pdicatores t minores de se-
pulturis apd eos: vt j. sepultura. 3. §. 1.

Questuarii. Questores qui
discurrūt p el-
mosinas phibent ad nutu mlti exhi-
beāt has lras aplicas vel diocesā. A. Lu-
tere aut aplice acceptari nō debēt pūqz su-
crit p diocesaniū diligēt exanunare: vt i de
abusioib⁹: eē d. pe. t re. B. t nihil pponāt
nisi qd in lris p̄tinetur t ponit forma lra-
rū: eē de pe. t re. cum ex eo. B.

Questuarij tales debēt eē modesti t di-
sereti: t ne i tabernis aut alijs icōgruis lo-
cis hospitent: nec faciūt icongruas expen-
sas: nec assumāt habuūm falsē religionis:
eē de pe. t re. cū ex eo.

Ad q̄stuarios nullaten⁹ p̄tinet p̄dica-
re: s3 iū charitativa subsidia petere t i dū-
geniā siquā habēt exponē. eē de hereti: vt
offiū. li. 6. t in cle. abusioib⁹ de peni. Et si
p eos ipediret offiū iūq̄sūz possunt t de-
bēt ab ipis cōpesci t remoueri a predica-
tiōe: vt in dco. c. vt officium.

Questores nō debēt pcedē indulgen-
tias mortu suo de facto: nec dispēsare super
vob⁹: nec absoluerē a p̄iurijs homicijs t
t alijs peccat⁹ p̄tētes sibi. A. Et sic vī cis
penitus interdictū offiū audiendaz p̄fessio-
nū. Sed forte hoc intelligitur de grauior-
rib⁹ t reſeruat⁹: sicut p3 in exēplis poſitis
t p rōnem p̄cē cle. abusioib⁹. I. ne aucto-
ritas clauū veniat in cōtēptūz. B. Nec
male ablata certa data sibi aliqua pecunie
q̄titate remittere. Nec tertiam aut quartā
partem t huiusmodi de uiuēz penitētijs
relaxare. Nec animam vt mendaciā asserit
de purgatorio trahere. Nec plenā peccato-
rum remissionem indulgere. Nec a pena t

culpa absolueret. Et omnia privilegia super
predictis vel aliquo predictorum reuocata sunt
ut in cle. abusionibus. de pe.

Raptor primo. ^{f. quā}
^{do p}
violentiā q̄s rapit res alienas.
Cui⁹ pena est fm̄ leges q̄ si aga
tur infra ānuz ciuitatē punit i quadruplū cō
putata. f. i. p. a. re. Post ānuz x̄o in simpliū
ff. vi. to. rap. l. i. r. 2. Et ad istā pena raptor
quidē tenci solū postq̄ p̄denat⁹ ē: vt po
nit Lho. scdā f. de. q. 62. **¶** De hoc lau⁹
est dñi. s. pedagiū. §. 2. cum additōe. **¶**
Si x̄o agat criminali: tūc p̄p̄i vi sine armis
pūit i sua p̄c bonoz t̄ sit isamit. ff. de vi pu.
l. i. m̄lo. 2. l. si. Et de hoc vide. s. infamius.
Si autē cū armis: pūit de poratiōe. f. q̄ de
poratib⁹ in iulā t̄ p̄debat oīa bona sua: vt
in Insti. de pub. iudi. §. Jte lex iulia. de vi.
Scdm̄ canones x̄o raptor: multiplici pū
nitur. Et p̄ma pena ē q̄ excoīcat. f. ab iulo
c̄po in cui⁹ ep̄atu rapinā fecit: c̄ eo. c. i. 6. q.
3. pla. ut. Jte denegat ei p̄nia: nisi restituat
ablata: v̄l plenā securitatē de reddēdo faci
at si habeat v̄l possit. Si x̄o cūz h̄eret v̄l
posset distulit accipe p̄niā v̄l q̄ ad mor
tē: t̄ sic nō pōt satisfaccere: si petat p̄niā dabi
tur ei t̄ ēt viaticū. Si x̄o deccdit impem
tēs: tūc t̄ viaticū t̄ sepultura denegabit: c̄
eo. sup. eo. r. c. i. lris. **¶** Qd si nō h̄eat v̄l red
dat: nec h̄edes nec p̄p̄i volunt satisfaccē
ip̄e n̄ p̄m̄us facit qd pōt lz tarde: n̄ p̄ua
bitur p̄niā t̄ viatico: sed t̄ sepultura dene
gabitur: qd statutū est ad terrore aliorum.
¶ Proscribitur x̄o q̄ p̄dicta fecerint sepeli
ēdo ip̄m: t̄ h̄i t̄ debēt sponi ab officio t̄ be
neficio: vt in dicto. c. sup. eo. Sed t̄n de oc
cultis raptorib⁹ fm̄ Inno. nō d̄z tal rigo
suari: ar. c̄ eo. i. lris. **¶** In dco. c. sup. eo
sic d̄r: Statutum v̄l q̄cūq̄ ex his qui violē
ter surrexerit i rapinā siue eccl̄arū violatō
nē manifeste fuerit deph̄sus: nisi p̄us ab
lata restituat si poterit: v̄l emēdādi plenaz
t̄ firmā securitatē fecerit p̄nie b̄nficiuz ei pe
nit⁹ d̄negetur. Si v̄o v̄l q̄ ad obitū in p̄u
maciā sua durauerit t̄ in extremis postius
remediū p̄nie postulauerit humilit̄ si emē
darōem: v̄l emēdādi securitatē p̄stiterit ei
p̄niā t̄ sepultura eccl̄astica p̄cedatur. Qui
autē in sanitate obstinata m̄te n̄ penituerit
v̄l emēdauerit t̄ i morte securitatē p̄stare
negauerit: solēntas p̄nie pat̄ p̄desse vide

tur sicut credimus. Sed d̄ petō p̄itko v̄la
ticū nō negetur: ita m̄ q̄ null⁹ clericoz se
pulture ei⁹ infit nec ei⁹ clynā p̄sumat acci
pe. **¶** Qd si qui clicoz v̄l p̄soryteroz p̄ hoc in
vita v̄l i morte p̄nias dare v̄l sepulture infit
esse: v̄l eoz clynas accipe t̄c̄auerit. sen h̄i
rapine p̄cipēs iucn fuerit: ordinis sui d̄s
nuz irrecupabili panātur t̄ eccl̄astico b̄ni
ficio careat. h̄i. Et h̄i. c. intelligit de publi
co raptore: vt t̄ nōtur i sū. li. i. l. 6. q. 6. v̄bi
enā subiūgitur fm̄ Sof. q̄ si dicit⁹ raptor
in morte satisfaccere non pōt: p̄tito via
ticū cōceditur: sed sepultura denegatur: vt
dicit decre. sup. eo. Si v̄o in morte cōstun
tus satisfaccere p̄mittit: si cōualefcit: t̄ an sa
tisfactionē decessit nō denegabitur sepul
tura: sed heredes ad satisfaccōez cōpellent̄
c̄ de rap. in lris. Et q̄ hoc casu sepultura
negat q̄uis viaticū cōcedat: sit ad terrore
v̄l sit ad p̄uersionē herediū qui nolūt satis
facere: vt p̄ hoc ad satisfaccōez inducitur
vt dicit Sof. t̄ Ray. Et addit Ray. Qd
dic h̄ac cōstutōez locale esse. Quidē. n. iur
re nouo q̄ n̄qs c̄t etiā p̄ humis mōi cri
minibus excommunicat⁹: dū in extremis
ageret iuxta formā ecclesie esset absolutus
nō deberet amittere t̄ alia ei suffragia ec
cl̄astica denegari: sed ei⁹ heredes t̄ p̄o
pinqui ad quos bona pueniūt ip̄i v̄l p̄o
eo satisfacciat sūt eccl̄astica censura com
pellendu: c̄ de sepul. c. parochiano. **¶** Post
in sum. dicit simpliciter q̄ si sepultura de
negatur: vt dicit decre. sup. eo. l. 3. viaticū
concedat quod maius est. Et hoc fit ad ter
rorem: t̄ p̄pter inobediētiā t̄ contuma
ciā suam in qualo ngo t̄pe stetit. Si v̄o sit
per hoc nūq̄ fuit admonit⁹: v̄l fuit admo
nitus: sed modico t̄pe p̄umax stetit: abso
lutus p̄ p̄p̄u sacerdotē erit sepeliēdus: t̄
heredes cōpellēdi sūt satisfaccē iuxta facul
tates d̄funci: vt c̄ de rap. in litteri. Quasi
idē dicit ip̄e Posti. in glo sup. dicto. c. sup.
eo. hec ibi. **¶** De pena ē raptoris: vide
s. furtum. §. 3.

Utrū rapina sit grauius p̄niā q̄ furtū
Rñ. fm̄ Lho. scdā f. de. q. 66. Sic. Nam
violētia est magis p̄ volūtate q̄ p̄ ignorā
tiā. Jte q̄ p̄ rapinaz nō soluz infertur
alicui dānū in reb⁹ sed etiā q̄gitur quādā
psone iniuriā. Quod autē hoies minus ve
recūdatur de rapina q̄ de furto ex hoc est
q̄ hoies sensibilibus inh̄erentes magis

gloriantur de virtute exteriori que magis manifestatur in rapina q̄ de virtute interiori q̄ tollitur per penam. Et ideo minus vere cundantur de rapina. Ad materiam raptorum pertinere potest. s. latro. et. s. naufragum et. s. pirata. et. s. p̄do. et. s. restitutio per totum. Non licet rapere a sacacnis tempore treuge. s. treuga.

Raptor secundo. ^{f. p̄so narū}

Raptor nō dī solū re: vt in p̄cedēti. c. sed et p̄sona: et sicut ab illo dicit rapina: ita et ab illo dī rapit: et cōmittit q̄n puel la viol. nē rapit: vt ip̄e p̄uū teneat: vel etiā q̄n non ip̄a sed vsus ei⁹ violent rapit. 36. q. 1. §. ex hac. Itē rapit non solū cōmittit in gune. sed etiā large sup̄ius i vidua et sancti moniali. 32. q. 2. raptores. et. c. si q̄s nō dicā Et de hac materia hēs. s. luxuria. §. 1. **A** De isto rapui clar⁹ dīctū est. s. fornicatio, in p̄ncipio cū additione. **B**

Quē pena raptor. Rñ. fm̄ leges pena est vt caput puniat. Et si ignuā rapuit e⁹ substantia rapte applicet. Sec⁹ si ancillam vel libertā: q̄z nīc decapitat quidē: sed non p̄dit substantiā. Et intelligit si rapuit mulierē honestā: itecus si meretricez: q̄z fm̄ leges nō punit: vt. C. de adul. l. q̄ adulteriu. **A** Nō punit. s. p̄dicta pena. Ab alijs autē p̄nis nō repit imunis. **B** Itē non distinguit: virū volentē q̄s rapiat: aut iurā spon sam. ppriā: aut alienā: pūgatā vel nō pūga ta. Itē nō potest puella rapta p̄here cū raptore. Itē omnes fautores raptorū caput pūniunt. Probant hec oīa C. de rap. vir. raptores. Secundū canones x̄o alr pūni untur. Nā raptor efficit suus rapit: nūi ve lit se redimē. 36. q. 1. de raptōib⁹. **A** Et ibi p̄z q̄ si mulier volūtarie rapta ē: raptor obli gal p̄i ip̄i rapit ad p̄dicta. s. ad fūendūz vel ad se redimēdū. **B** Nec autē pena po test infligi i foro iudiciali nō autē in penurē tiali. Itē raptor debz excōicari cū fautori bus suis. 36. q. 2. c. 1. et. 4. Itē si rapta velit p̄here cū raptore potest: ex. co. accedēs. Itē nō intelligit raptor si rapuit sponsā ppriā 36. q. 1. lex iulia. et. q. 2. de puellis. et. c. si q̄s virginē. ex. co. cū cām. Itē rapit non ē vbi puella p̄sentur: vt i decō. c. cū cām. **A** I. q̄n p̄us p̄sentur i m̄rimoniū: l. 3. p̄ voluntariē p̄ sentū: vt ibi. Sec⁹ si p̄sentur solū rapine: q̄z tunc bñ dicitur rapit: et pūnit raptor decō. c.

de raptōib⁹. et. s. tacitū est. **B** An qui de florat x̄ginē teneat eā ducere vel maritare hēs. s. luxuria. §. 2. **A** Aduertēdū ē q̄z le ges q̄ raptiores filioz seu seducētes filios a patrib⁹ si sūt nobiles damnant in metal. lū. Si nō sūt nobiles: aut si plures hoc cō mulerūt dānant ad mortē. Et seru⁹ vel liber tus subigatur bestijs. C. de plagiarijs. l. si. et ibi g. o. **B**

R Atrocinijs obligati

vide. s. obligatus.

R Econciliatio ecclie

vide. s. cōsecratio. 2. §. 4. Itē de re cōciliandē cimiterij. s. cōsecratio. 4. §. 2.

R Eligio primo

uā religione adinuenire. Rñ. Ali lo modo: ex de reli. do. religionuz li. 6. **A** q̄z religionē assumere cupit de bet vnam de approbatā accipere: ex de reli gio. do. c. si. **B**

Altrū illi qui p̄struūt hospitalia mutāt habuū: accipiūt certū signū: aliquā ē ho spualitatē exercēt: tñ habēt vxores et ppri um: sint aliquo modo dicēdi religiosi seu p sone ecclesiastice. Rñ. si hoc sit sine aucto ritate ep̄i: tūc nullo mō debēt dici ecclesiasti ce p̄sone nec religiosi. 93. di. nulla. **A** Nō obstat p̄suetudie dīna: q̄z oīno irrōnabil ē fm̄ dōst. et in lū. l. 3. ti. 28. q. 24. **B** Si autē fiat auctoritate ep̄i: tūc loc⁹ quidē reli giosus cenet: ex de reli. do. c. 3. et. 4. Per sone quoq̄z si p̄mutāt obediētiā et caste vi uere cū vxore et ea mortua aliā nō ducēt et p pui nō habere: p̄sone ecclesiastice sūt: et quo dāmodo re ignosi dici possūt. Nec obstat q̄ vxorē aliq̄s talis hēat. Nā et intelligit ca ste viuere. 31. di. nicena. **A** Etā si statuer m̄rimonio dūmodo honeste: vt ex co. c. p̄z **B** Itē nō obstat q̄ q̄i ppriū h̄z: q̄z illud pōt habere rōne administrandis: non tñ p̄p̄e religiosi dīci pōt: nūi p̄mutat aliquā approbatā regulā: ex de reli. do. c. si. Nec pōt tali cōmitti administratio sp̄ualium: si laicus est. **A** Nec in hoc videt excusare ep̄i auctoritas fm̄ dōsti. q̄ et addit. Con sulumus etiā ep̄i vt talib⁹ quo ad omnes de vna diocesi vniformem habitum et re gulā certā tradāt. Consulumus etiā q̄ eis graue nō erit sicut credimus q̄ libā pipe

ris vel cere: vel alium certū cēsu i signū sub
sectionis sibi retineat: et vt cor pectus cui
denat elucescat: vt in dicta. q. 24. B

Atq; occasione religionis p̄termittendi
da sunt pietatis officia in parentes. Rñ. fm
Tho. i quolibz. Atq; dicendū est de illo qui
nōduz religionem intrauit: et alit de illo q. i
religionē iā p̄fessus est. Qui. n. nōdū intra
uit si videat p̄ez suū i magna necessitate et
cui p̄ aliū subueniri non possit: non d̄z reli
gionē intrare: sed d̄z ministrare parentib⁹
maxie si absq; periculo pcti possit i seculo
remanere. S. xop alii possit parentib⁹ mi
nistrari: potest si vult religionē intrare. An
Tho. 2° exponēs illd̄ Matth. 8. et Luc. 9.
Dimitte mortuos sepelire mortuos suos
dicit q. malū ē abducere hominē a spūalib⁹
et maxie cum fuerint q. ministrari parētuz
p̄p̄cat. Et abbat. n. aliq. cōplere possit il
lū functis sepulchra. Postq; vero iā aliq.
ē i religionē p̄fessus mortuū ē mūdo. An p̄
spūalē mortū deobligat a cura ip̄dēda p̄
tib⁹: sic enā deobligat p̄ mortū corpora
lē. Et iō non peccat nec p̄ceptū dei agit
si in claustrō remaneat sub p̄cepto p̄lati
parentum ministrandi p̄cepto remissa. Et enī
fact⁹ ē impoies ad reddēdū debitū ministe
riū absq; p̄p̄ia culpa. Debz tñ qm̄ potest
salua ordiis sui obediētia satagē: vt p̄ se vel
p̄ aliū suis parentib⁹ subueniat si in necessi
tate fuerint. Idē enā Tho. scda scde. q. 189
Idē in sū. co. ii. q. 12. Et idē nōr. Mico.
de lyra sup. is. Matth.

Scdm̄ qd̄ antēdū grad⁹ diuersarū re
ligionū. Rñ. fm Tho. scda scde. q. 188. Sū
mū gradū in religionib⁹ tenet q. ordinant
ad docēdū siue ad p̄dicandū. A hoc vtz
ceteris cōlū p̄putans: al' sec⁹: vt p̄z in statu
cliee sc̄laris et curat q. ordinat ad p̄dicandū
et de cele. mis. sane. §. sacerdos. et tñ status
et minor ē statu reglarū enī ad p̄dicandū
nō deputatoz. 16. q. 2. due sūt. i. h. Et idē qd̄
hic nōtur in sū. co. ii. q. 21. B Scdm̄ tenet
illi q. ordinant ad p̄p̄lationē. Tertiū illi q.
occupant circa exteriorē actiōes. In singu
lis autē hōz gradū p̄or atēdi p̄minētia
fm̄ q. vna religio ordiat ad altiorē actū in
eodē genere: sic inf opa vte actiue potius ē
redimē captiuos q̄ recipere hospites: et in
opib⁹ p̄p̄latiue potior ē oīo q̄ lectio. p̄t
enā atēdi p̄minētia si vna eaz ad p̄la ho
rū ordinat q̄ alia: vel si p̄minētia statuta

hēat ad finē p̄positū p̄sequēdū. Atq; aut p̄
fectior sit religio solitarioz q̄ i sociate vi
uentū: vide s. heremita. §. 1.

Atq; religiosus peccet inōtali trāsgredie
do ea q̄ sūt in regula. Rñ. fm Tho. scda se
cūde. q. 186. Totū p̄fessiois respici p̄ncipa
l' ter tria. s. paup̄tate: p̄mētā: et obediētiā:
et hōz trāsgressio obligat ad mortale. Alio
rū aut trāsgressio nō obligat nisi vlt p̄p̄ cō
tēptū regule: q. hoc directe p̄rariat p̄fessio
ni p̄ quā vouit aliq. regularē vitā. A q.
scz religiosus nō tenet eē p̄fect⁹: s̄z ad p̄fecti
onē tēdere cui p̄rariat p̄fectionis cōtemptus
fm̄ eundē Tho. scda scde. q. 186. ar. 9. B
vel p̄pter p̄ceptū siue a p̄lato orien⁹ factū
siue in regula exp̄ssū: q. hoc eē facere p̄tra
obediētiē voti: nō aut qui p̄fuit vouet ser
uare oīa q̄ sūt in regula: s̄z vouet regularē vitā
q̄ cōtēptū p̄fuit in trib⁹ p̄dict. An et i g.
busdā religionib⁹ caut⁹ aliq. p̄fuit nō
quidem regulam: sed viuere secundum re
gulam: idēst intendere ad hoc q. aliquis
mores suos informet secundum regulam
sicut fm̄ quoddam exemplar. Et hoc tol
litur p̄ cōtēptū. In q̄busdā aut religionib⁹
adhuc cautius p̄fuit obiam fm̄ reglam
ita q. p̄fessio nō p̄rariatur nisi illud qd̄ est
p̄tra p̄ceptū regule. Trāsgressio vero al
oī obligat solū ad peccatū veniale: q. talia
sunt quedā dispositiones ad p̄ncipalia vo
ta. In aliqua tñ religione. i. fratū p̄dica
toz: talis trāsgressio vel omīssio constituit
nuz ipsoz ex suo genere nō obligat ad cul
pam neq; mortalem neq; veniale: sed solū
ad penā taxatā: quia p̄ hūc modū ad talia
obseruanda obligant: q. nō possent vel veni
aliter vel mortaliter peccare ex negligentia
vl' libidine siue cōtemptu. A Lon. Ell. vt
in sū. li. 3. ii. 33. q. 25. B

Atq; religiosus eodē gen' rep̄at q̄uins
peccet q̄ secularis. Rñ. fm Tho. vbi s.
p̄dicit religiosi potest esse grauius pecca
to sc̄larū eundē sp̄ci m̄pl'r. Primo si sit
voti religionis: puta si religiosus fornicet
vel furetur: quia fornicatio facit cōtra votū
p̄tinentie: et furando facit cōtra votū paup̄
tatis. 2° mō si ex cōtēptu peccet: quia ex h.
vlt magis esse ingrāt⁹ diuinis officiis vel be
neficiis quib⁹ ē sublimat⁹ ad statū p̄fesse
ctionis: sicut apls dicit 1° Th. 10. Quod fide
lis grauiora meret supplicia: et hoc q. pec
cando filium dei conculcat p̄ceptū. An

et dñi cōquerit. **De re. xi.** Quid ē q̄ dilect⁹
me⁹ i domo mea faci scelerata multa. 3° mō
peccatū religiosi pōt ēē grau⁹ ppter scan-
dalū: qz ad vitā et plures respiciūt. Si ve-
ro religiosus nō ex pceptis sed ex infirmita-
te vel ignorātia aliqđ pccat qđ nō est p vo-
tū sūc pfectiōis pmutat absqz scandalo: pu-
ta in occulto leui⁹ peccat in eodē genē pccā
q̄ secularis: qz peccatū ei⁹ si sit leue absor-
betur ex multis bonis q̄ facit et si sit morta-
le: facilius ab eo resurgit: pmo qđē ppter
intentionē quā hz crectā ad deū: q̄ tū ad ho-
rā intercipiat de facili ad pstinā repat. Itēz
scu delicta corrigere. inuaf etiā a socijs ad
resurgendū: fm illd Ecclastes. 4°. Si vn⁹
cediderit ab altero sulcat. Et soli qz si ce-
ciderit nō hz subleuantē. **Idem i lū,**
co. ii q 26.

Quid p̄sulendū eiectis et fugitijs q̄
nō pnt impetrare recūciliationē fm sōmā
decre. c. de reg. c. fi. **Ibi** dicit q̄ debēt
tales requiri et ad reuertendū cōpelli: et sic
fortius fcipti: salua tñ ordinis disciplina. i.
fm cōuenientia regule: et sic pnt subijci di-
scipline et coertioni. **B** nec inueniūt reli-
gionē in q̄ recipiāt. Rñ. f. 3 Ray. Tenētur
vivere regulariter et honeste tā apostate q̄
eiecti. **A** **I**dē vī pōt fuisse gl. Ray
vī p. i. lū. ii. 3. n. 28. q. 2. vbi dicit h⁹ glo. **B**

Quid d̄ his q̄ lucrat mōach⁹ fugitijs
seu apostata. Rñ. Toto monasterio iuo lu-
cratur. 18. q. 2. abbates. et sicut Ymo. dicit ēē
si veltē mōasterio acqrit. ff. de acq. re. do.
et. 3. fm eundē si mōach⁹ sit eiect⁹ ea q̄
lucrat nulli acquirit: nec valet cōtrac⁹ eius.
Et addit: Possēt tñ dici q̄ acquirit epō a
cui⁹ iurisdictione nō ē absolutus. Unde ēē
hūc casū s. apostasia. 5. §. 2. **A** et ibi de h⁹
clarus dictus est. **B**

Atqz p̄culū sit religiosi siue mōachis
si ab abbate negligat cura ecclay et popu-
loz p̄nētū ad eū. Rñ fm Thō. in quoli-
bet. Null⁹ pōt exigē aut recipere carnalia ali-
o: maxime p̄cia peccatoz nisi spūalia se-
minet p̄dicando vel orādo: vel salutē eoꝝ
a quib⁹ recipit. p vīn⁹ pcurādo. Dico g⁹
q̄ totū claustrū sicut recipit: sic tenet resur-
dere. Si ergo pstat eis q̄ cura negligatur
debēt supplicare abbati: et debēt eū monē
in caplo: et si videāt q̄ fmedū nō appōat
debēt appellare p̄ abbate sicut p̄tra a duer-
tariū p̄curatū. Et si eēt nup̄ notū aliqđ

tale mōasteriū: nō auderē cōsulare q̄ alig⁹
in talē eligēt mōachātū. **A** **I**dez in sum.
li. 3. n. 28. q. 23.

Atqz aliqui religiosi possūt p̄esse p̄lib⁹
loci. Rñ. nulli religiosi vl monachi pnt p̄-
esse p̄lib⁹ p̄o: anib⁹ Itēz nec plurib⁹ ecclijs
curā animarū habētib⁹: etiā si eadē cura
non p̄ ipos sed p̄ p̄lib⁹ p̄teros ad eorū p̄fē-
tationē p̄ epōs institutos hēat exerceri: nī
si auctoritate sedis aplice: vl si vn⁹ ex eis ab
alio depēdeat vl ad. nuicē sunt anxi. Et q̄
cūqz talē p̄oatū vel talē ecclīā obtinēs re-
cepit aliū p̄mo p̄uat⁹ est ipō iure et statū te-
netur dimittere et p̄ cū ad quē p̄tinet libere
p̄ferat: et nisi dimittat sit ineligibil⁹: et ab v-
troqz p̄nit⁹ repellit d̄: et de p̄bē. cū singu-
la. li. 6. Circa h⁹ plia vide. s. bñficiū. i. §. 4.

P̄uorat⁹ vl ecclīe aut adnūstratio-
nes seu officia vni⁹ monasterij p̄ueta per
eiusdē monachos gubernari nō debēt cō-
muni monachis alteri⁹ monasterij sine licē-
tia pape. Et p̄ hoc ordinātes sūt p̄uati po-
testate p̄uide dī de p̄is. **A** i. ea vice et de
ip̄is p̄ diocesanū si exēpta nō fuerint: al o-
gn p̄ sedē apostolicā ordinē: et in dcō. c.
cū singula. **B** Et recipiētes sūt ineligibi-
les ipō iure: et de p̄bē. cū singula. §. si. li. 6.

Om̄i religiosi succedāt in bonis parē-
tū et h⁹. 1. §. sic: immo plus q̄ parentes pos-
sūt eos exheredare q̄uis dū laici fuerāt in
cām ingratitudis incidit. C. de epi. et cle.
deo nob. 19. q. 3. c. fi.

Religiosis p̄cipit i x̄ute obicē et sub i
fminatōe maledictiōis etne ne i fmonib⁹
suis p̄las detrahāt vel retrahāt aliquos ab
ecclīaz suaz frequētia: vl indulgēcias indi-
seretas p̄punciet: et ne retrahāt testatores
a restitutiōib⁹ debitis: aut legatis m̄ficibus
ecclīis faciēdis: nec legata vl d̄bita: aut ma-
le ablata icerta sibi vel sui ordīs frib⁹ vel cō-
uētib⁹ in alioz p̄iudiciū fieri vel erogari. p-
curēt: nec absoluat quēqz in casib⁹ refua-
tia pape vl epō et plura h⁹. i. vī i cle. religio-
si. de p̄uile. **A** **I**bi. n. ponāf. etiā aliqua d̄
quib⁹ dictū est. s. absolutio. i. §. 2. h. 2. et
de religiosi. Et addit q̄ ip̄i religiosi nō p̄-
sumāt p̄sonas ecclīasticas p̄fertis corā iu-
dicib⁹ delegat⁹ a papa suā p̄ eos iusticiā p̄-
sequētes vexare id ebue: aut ad loca p̄tra et
p̄fertis multū remota puenire. Sig aut d̄
verit⁹ aliqđ ibi attēnare p̄sumpserit: p̄ duos
mēscos subiacēt p̄nitū q̄ fm eoꝝ regulans

vel statuta p grautb⁹ culpa eis pauerunt
iponi sup quib⁹ absq⁹ manifesta necessita-
te eis no valeat disp⁹ari. **Lex** p⁹lati eo-
ri nisi de his q occasione pmissio⁹ excessu
um ad eos quoquo mo puerint eccl⁹is
aut psonis eccl⁹asticis d⁹ificas⁹ v⁹ lesis satis-
factionem plenari⁹ exhibuerint. **Ista** me-
sem postq⁹ sup h⁹ fuerint req⁹sita: susp⁹ensio-
ne vsq⁹ ad satisfactio⁹ne⁹ debeat⁹ co⁹po icur-
rit: non obstantib⁹ statutis aut p⁹uilegijs
cuiuscunq⁹ tenoris existant.

Religiosi mendicantes si recipiant loca
noua vel antiqua dimittant⁹ sunt exco⁹icati: vt. **S**
exco⁹icati. o. i. §. 4. x. decim⁹. **Et** ubi de
hoc plen⁹ additio⁹. **B** Simul⁹ eti⁹ sunt
exco⁹icati religiosi q⁹ vbiq⁹ temerarie di-
mittunt habitum v⁹ accedunt ad studia sine li-
centia: vt. **S**. exco⁹icatio. l. §. 3. x. 13.

Atq⁹ cū religiosus possit disp⁹ari i voto
p⁹tinētie. **Rñ.** f. 3. **Tho.** scda scda. q. 88. **Co**
mū p⁹tinētie nō est essētiāl⁹ anēt⁹ ordinis fa-
cto: sed ex statuto eccl⁹ie. **Uñ** p⁹ eccl⁹iam v⁹
q⁹ possit disp⁹ari. Sed debuit p⁹tinētie est
essētiāl⁹ statui religio⁹is p⁹ quā h⁹ o ab remi-
ciat seculo total⁹ dei suūno mācipar⁹: qd⁹ nō
pōt simul stare cū infirmitate in quo incū-
bit necessitas pcurade vxo⁹is: et plis et fami-
lie. **Terū** q⁹ ad h⁹ regnūt. **Uñ** dicit ap⁹ls. i.
Cor. 7. Qui ē cū vxore sollicit⁹ ē q⁹ sit mūdū
quō placeat vxori: et diuis⁹ ē. **Uñ** noni mo-
nach⁹ p⁹ oppositi ad diuisionē p⁹dictā ab
vnitate sumit. **A** Di eni a monos qd⁹ est
vnū q⁹ sit vnū et solitari⁹. i. 6. q. i. si cupis. **B**
Et ideo in voto solēnigato p⁹ p⁹fectionē reli-
gionis nō pōt p⁹ eccl⁹iam disp⁹ari. **Et** ratio
nē assignat decretalis: q⁹ castitas ē annexa
regule monach⁹ alu⁹: et de sta. mo. cū ad mo-
nasteriū i. si. **A** Lō. **A**. **S**3. **Inno.** et l⁹ do-
sti. et multi ali⁹ dicūt q⁹ p⁹ p⁹ reputabilē cāz
bñ possit papa disp⁹are. **S**3. et ip⁹ **Tho.**
in scripto dicit q⁹ illi p⁹abili⁹ dicūt q⁹ asse-
rūt q⁹ si cōis vultas totū eccl⁹ie: vel vni⁹ re-
gnu. vel p⁹uincie exposceret possit papa in
voto p⁹tinētie et religio⁹is disp⁹ari. **Qñ** cūq⁹
et solēnigat⁹: vt in sū. li. i. ti. 8. q. 72. **B**

Uñ religiosi factus ep⁹us absoluat a
voto paup⁹as et obie. **Rñ.** fm **Tho.** vbi. 5.
non absoluit a voto p⁹tinētie: ita nec a voto
to paup⁹as: q⁹ nihil d⁹z hēre tanq⁹ p⁹uū
sz sicut disp⁹ator: oium bonoz eccl⁹ie. **Si**
null⁹ nō absoluit a voto obie: sz p⁹ accidēs
nō tenet obedire si supiorē nō p⁹cat: sicut et

abbas monasterij: qui tamē non est a voto
obediētie absolutus.

Atq⁹ religiosus fact⁹ ep⁹us teneat ad ob-
seruātiās regulares. **Rñ.** fm **Tho.** scda scda
q. 185. **S**iqua sūt in regularib⁹ obf⁹uatiōis
q⁹ nō impediāt pōntificale offi⁹ni: sed magis
valeāt ad p⁹fectionis custodiā: sicut ē p⁹tinē-
tia paup⁹as et h⁹ i. ad h⁹ rem anet obli-
gatus: et p⁹ h⁹ ad p⁹randū hūi sue religio-
nis: q⁹ ē h⁹ i obligationis signū. **S**i qua ve-
ro sūt q⁹ officio pōntificali repugnēt: sicut ē
solitudo: silentiū: et aliq⁹ abstinentie vel vigi-
lie graues: ex q⁹ b⁹ impotēs corp⁹ et redde-
rentur ad exequēdū pōntificale offi⁹ni: ad h⁹ i
nō tenet. **In** alijs tū pōt disp⁹atione v⁹
fm q⁹ regit necessitas p⁹one vel officij et
cōdino hoim cū q⁹ vult p⁹ modū q⁹ eti⁹
plati religionū in talib⁹ secū disp⁹at. **A**
Con. p⁹ost. vt in sū. li. 3. ti. 28. q. 4. **B**

Atq⁹ aut religiosus fact⁹ rector alic⁹
eccl⁹ie teneat ad statū a sui ordinis: vide. **S**.
monach⁹. §. 6.

Atq⁹ religiosus possit ēē iudex. **Rñ.** **S**i
plex religiosus iudex ēē nō pōt: vt notatur
ff. de iudi. l. cū p⁹tor. **A** **In** glo. q⁹ eti⁹ id ē
dicit de pueris. **B** Sed nec pōt p⁹ p⁹o
nullū recipe arbitriū: q⁹ nō d⁹z ēē discepta-
tor: for⁹ sū negotio⁹. i. 6. q. i. mōachi. et c. d⁹
p⁹stū. et c. de ep⁹is. et c. de rep⁹ura. Sed ar-
bitrator: seu amicalis p⁹posito: et pōt: in
aut. vt d⁹z. iudi. §. si vero p⁹gerit. coll. 9. xi
q. 3. iniustū. **Et** h⁹ itel⁹ lige de impio sui p⁹la-
ti: vt i dicto. c. monachi. et et de p⁹stū. c. 2.
hec ē snia Guil⁹ du. et l⁹ do. **A** Lō. **Alb.** i.

B **Atq⁹ religiosus possit exercē offi⁹ni**
tabellionar⁹: hēa. j. tabellio. §. si. **Et** vtrūq⁹
possit ēē testis. j. testis. 3. §. 9.

Atq⁹ religiosus possit ēē executor testam⁹
to⁹. **Rñ.** **S**i ē ordi⁹is nūno⁹ nō pōt ēē exe-
cutor: testamēto⁹: sz pōt p⁹ulē: vt i cle. ext⁹ra
§. v⁹z. et. de vxo sigl. **S**i at ē alter⁹ ordi⁹is
nō pōt nisi sup hoc petita licentia et obten-
ta: vt ēē de testa. religiosus. li. 9. **Tal** quoq⁹
eti⁹ si sit exēptus vel p⁹elar⁹ tenet reddere
ratioem ordinario et ordinarius tenetur ex-
igere: vt in cle. religiosus. de testa.

Quid de p⁹uētib⁹ quarūdam mulier⁹
q⁹ canonicē appellant nec sūt. p⁹esse et habēre
p⁹p⁹uz: imo et infirmitatū cōtrahē possunt:
nūqd⁹ dicēde sūt religiose. **Rñ.** fm **Inno.**
et **Ber.** **Mō:** imo a p⁹stat⁹ satis reprobat⁹.
i. 8. q. 2. p⁹uolū. nisi forte aliū ostendant.

Debent quoque per ordinarios visitari auctoritate propria: vel si exempti sunt: auctoritate papali: ut in cle. de statu mo. i. c. attendentes. circa fi. Et ibi etiam patet quod status dictarum canonicarum non est approbatus. **B** Erant etiam quedam alie que dicebantur beghine assumentes certum habitum nulli promittentes obedientiam nec renunciantes proprijs: neque regulam habentes: licet religiosi quibusdam specialiter adhererent. Iste beghine et omnes assumentes statum earum et religiosi qui fouent eas in statu beghinam sunt excommunicati: ut supra excommunicatio. i. §. 4. x. 6. Sed hoc non in cludit beghinas seu vestras de penitentia beati domini in Lombardia et Thulacie partibus constitutas: ut patet in declaratione Joan. 22. qui incipit: Cum de mulieribus. Ad materiam autem religionis potest facere supra monachus. et supra monialis. Si religiosus vel religiosa petitur tanquam coniunx: require supra matrimonium. q. 5. penult. **A** Et ibi de hoc latius in adduione. **B**

Religio secundo quo

ad ingressum. Utrum de ingressu religionis habenda sit magna deliberatio. Rñdeo secundum Thomam secunda secunde. q. vii. Diuturna deliberatio et multorum consilia requiruntur in magnis dubijs: ut philosophus dicit 3. ethicorum. In his autem que sunt certa et determinata non requiritur consilium. Circa ingressum autem religionis tria possunt considerari. primo quidem ipse ingressus religionis finis. Et sic certum est quod est melius bonum. Et qui de hoc dubitat scitum in se est derogat christo qui hoc consilium dedit. Unde Augustinus libro de verbis domini: Elocat te oriens. i. christus: et tu attendis ad occidentem. i. hominem mortalem et errare poteris. 2. modo potest considerari religionis ingressus per comparationem ad vires eius qui ingressus est. Et sic non est locus dubitationi: quia illi qui religionem ingrediuntur non confidunt de sua virtute: sed de diuina: secundum illud Eia. 40. Qui

sperat in domino mutabunt fortitudinem assument pennas sicut aquile: current et non laborabunt: ambulabunt et non deficient. Si tamen sit aliquod speciale impedimentum: puta infirmitas corporalis: vel onera debitorum: vel aliquid huiusmodi: in his requiritur deliberatio et consilium cum his de quibus speratur quod proficiunt et non impediunt. Unde dicitur in ecclesiastico. 17. Cum viro irreligioso tracta de sanctitate: et cum iusto de iusticia. Quasi si dicat non. Unde sequitur: Non attendas his in omni consilio: sed cum viro sancto assiduus esto. In quibus tamen non est diuturna deliberatio habenda. Unde de Hieronymo in epistola ad Paulinum: Festina queso te et hereni in salo nauiculae funem magis precide quam solue. 3. autem potest considerari modus intrandi religionem et quam religionem aliquis ingredi debeat: et de talibus potest haberi consilium cum his qui non impediunt. Utrum autem impubes possit ingredi religionem habes supra nouitius. §. i. et 2.

Utrum aliquis debeat inducere aliquem ad religionis ingressum. Respondeo secundum Thomam secunda secunde. q. vii. Inducentes alios ad religionem non solum non peccant: sed et magnus premium merentur. Dicitur enim Jacobi vii. Qui conuerit fecerit peccato: em ab errore vie sue liberabitur animam suam a morte et operetur multitudines peccatorum. et Danielis ii. Qui ad iusticias erudiunt multos erunt quasi stelle in perpetua eternitate. Possunt tamen contingere circa huiusmodi inductionem triplex inordinatio. primo si quis alium ad religionem coegerit: quod prohibetur. 20. q. 3. presens. secundo si quis suum iace alium ad religionem trahat muneribus datis. i. q. 2. §. pio. Nec tamen ad hoc pertinet si aliquis al. cui pauperi necessaria ministrat in seculo nutriendum ad religionem: vel si sine pacto aliqua munuscula tribuat ad familiaritatem captandam. tertio si mendacis eum alliciat. Imminet enim sic inducto periculum: ne cum se deceptum inuenit: retrocedat: et sic sunt nouissima hominum illius peiora prioribus: Matth. 17.

Utrum adultus ingressus religionem possit ad seculum redire. Rñ. Quamdiu est nouitius in probatione potius redire potest libere intra annum p̄terq̄ in tribus casibus. p̄mus est si sciens receperit habitum qui dari proficiendis consuevit: quod habet locum in illis religionibus in quibus habetur nouitiorum est distinctus ab habitu professorum: q̄ per tale inceptum nem intelligitur tacite professus. Et idē quando habuit nouitiorum est indistinctus et illum gestauerit per annum integrum vt in. c. i. de regu. li. 6. B. 2. si fecerit professionē: si euideret apparet q̄ talis absolute voluerit vitam mutare: qd̄ tamen nō presumitur: nisi clara p̄batione vel competentibus indicijis ostendatur. A. Et hoc casu cū q̄s voluerit vitam absolute mutare assumēdo habitum etiam nouitij: vt tacite professus et obligat⁹ religioni in genere. et de regu. consulti. Et iō si postea cōtrahat matrimonium non valet fm̄ Boffre. et Innocen. ibidem vbi etiam cū Innocen. trāsit dominus An. de bu. in dco. c. consulti. Et hoc videt cōis sententia: nulli forte ingrediēti ad vnā et ad nullā aliam religionem se obligare intenderet. Nam hoc casu si ex aliqua rōnabili causa nō possit in itenta religione p̄sistere nulli obligatur: et matrimonium contrahere potest: prout notat dominus Pe. de ancharano. in. c. consuetudine. de regu. li. 6. Quando autem quis presumitur vitam voluisse absolute mutare: vel seculo renunciare dictus est supra nouitius. §. 4. in additōe. Et in eod. m. §. clari⁹ tangit id qd̄ in hoc. §. ponitur B. Sed in p̄dictis casibus distinguitur q̄ si aliqd̄ p̄dictorum fecerit i aliqua religione mendicantiū: non erit propter hoc illi ordinis obligat⁹: sed generalit̄ alt̄ cui ordinis: et de regu. non solum li. 6. In alijs vero ordinibus et. vi. §. nouitius. §. circa medium.

Utrum seruus ingredi possit vel recipi in religione. Rñ. Non pōt ingredi nec debet recipi siue sciatur q̄ sit seru⁹: siue si est p̄sona incognita et nesciatur vtrum sit seruus vel liber. Et si ingressus fuerit et infra triennium penitus a domino suo debet reddi cū omnibus que attulit fide iij accepta d̄ iij

punitate ipsius. Post triennium vero repeti non potest nisi esset t̄az lōge q̄ inueniri nō posset. 17. q. 2. si quis incognitus. Et erit dictum tempus a tpe t̄ie dominus ar. i. dicto. c. si quis incognitus. A. Augl. autem dicit a tpe ingressus: sed Lauri. Joh. et alij pleriq̄ doctores dicūt a tempore scie: vt i sum. con. li. i. n. 8. q. 64. vbi notant etiam omnia que in hoc. §. habent fm̄ Ray. et glo. Vbi etiam idem dicunt de obligatis ad rationem recipi. B. Et hec intellige vera esse in omni genere fuorum etiam si sint coloni originarij siue ascripticij: de quibus habetur. j. seruus. i. §. 4.

Quid si seruus ingressus monasterium recipiatur ad p̄fessionem ante dictum terminum. Rñ. secundū Ray. Credo qd̄ debet remanere in ordine et monasterium debet satisfacere domino: q̄ fuit in culpa recipiēdo: ar. di. 54. si seruus. Al. dicit qd̄ si erat incognitus: et probabat forte per falsos testes q̄ esset liber: debet restituere domino si petat: et de ser. non or. c. si seruus Concordat Hostien. A. Et idem fm̄ eosdem est si talis dolose intravit religionem sciens se seruum: secus si bona fide putabat se liberum: vt in summa eo. titu. q. 65.

Quid si talis post factam professionem fuerit domino restitutus: et postea manumissus sit: nūquid tenetur redire ad monasterium. Rñ. deo secundum Guil. Sic q̄ q̄ntum in eo fuit monachus fuit. A. Idem in sum. eo. ii. q. 66.

Utrum obligati ad rationem possint ingredi vel recipi in religionem. Rñ. deo si sunt obligati ad rationem recipi publice non sunt recipiendi. distin. 53. lege. Sed si obligati sunt ad rationem priuato: u3 honestum est q̄ prius de rationibus se expediant. A. Non autem est necessarium secundum glosam Raymū. et in dicta q. 64. B. Utrum autem sic obligati possint obligari: vide supra obligatus per totum.

Utrum ille q̄ est obligat⁹ ad aliquid soluendum possit ingredi religionem. Rñ. fm̄ Ray. Ingredi pōt nō obstat obligatio ne vel iuramento: diuino nō ex voluntate vel intentione subrahendi debiti hoc faciat

sed ex charitatis seruire. Nec facti infus
ria creditoris: qz excusat auaritia spirituu
sacri cui nemo resistere pot. 19. q. 2. d. 2. c. 2.
d. reg. 2. transe. 13. Sed monasterium tenet sa
tisfa cē de his que ipse priuilegiu monasterio. 19
q. 3. si qua mulier. C. de epi. 2. cle. deo nobis
§. 1. Qd si nihil priuilegiu monasterio: qz nihil
hēbēbantis est actio quā excludit iopia de
bitu. 14. q. 6. si res. ff. de dolo. nā is. Si uī
post ingressū religionis occasio ē ei mona
steriū aliqua acquirere: puta p successionez
hereditaria vel donacionē seu ex testamēto
teneretur monasteriū qm illud ēē: ar. in
dicto. c. si qua mulier. Con. Host. Inno. 2.
Tho. scda scde. q. vlti. Poterit etiā ut ait
Ray. in monasterio rēne scribē vel aliud
honestū op^o facere ad liberandū se dūmō
nō negligat ppter hoc diuinū offiū. di. 19.
clie. 2. 21. q. 1. clie. Et deducētur expēse hz
quodā ne sit oneros^o monasterio. 16. q. 6.
de lapsis. Sed addit Inno. q. aliq. ad dūt
nō deducēdas expēas: qz ex quo altari ser
uiūt: de altari vuerēbz. 12. q. 1. ex his. Et h^o p
babili^o vī dūmō nō impediāt aliquo ab ob
seruācia regulari. Et ab obsequiis regu
le 2 religionis: qb^o ē semp ascript^o. 30. ad p
dicatā solutionē non tenet fm Ali. 2. in lūm.
li. 3. ti. 16. q. 5.

Quid si sit obligat^o ad aliqd faciendū
Rn. fm Host. Nihilomin^o ingredit^o pot^o 2 p
ficiat qd pmissit. Et si hoc nō pōt salte pfi
ciat p aliū nisi man^o ei^o spālūt electa esset: qz
tūc nō licebit ei p aliū facē: nisi de lūia eius
cui pmissit: ar. C. de cadu. tol. l. 1. §. ne autēz
ex de offi. dele. c. si. Pōt etiāz satisfacere ei
cui pmissit siut de bonis q priuilegiu monaste
rio: siue operādo aliqd ut ei satisfaciāt. De
hoc videm pcedēt. §. A Et ibi taciū ē q
ad h^o opationē nō tenet: nisi ppter vuan
dū scandalū qm occurreret. Et sic itelligi po
test qd hic dī.

Utrū rectoz q iurauit regere ciuitatem
p annū: siue mag^o q iurauit legē: vel capel
lan^o q iurauit fūire i capellania possit igre
di religionē. Rn. fm Ray. Sic. Hō. n. iu
ramētū violat q illud i meli^o cōmutat: cē
de iurcū. puenit. 3dē Inno. Sof. 2. Ho.
quoqz idem: s; addit: Lōsulo q pūis ipleat
qd pmissit: ex de iurcū. debitorē. hoc. n.
tūc ēē nisi ab illo vel illis quibus iurauit
possit licētā obtinere. A Hoc pñtū non
vi bonū p qd ingress^o religionis retardatur

Et m. c. debitorē. nō iducit aliqd impedi
mentū vel retardatio bonis: sed solū dī q
iurauerūt soluere pluras soluat. Nec etiā
obstat. c. pmissus. ex de spon. vbi pñtū q
iurauit phere matrimoniu p xba de pñe
ti pūis pbat 2 exinde ingrediat religionē:
q: p talē dēt nō retardatur religionis in
gress^o hz Glo. Ray. 2 in lū. co. ii. q. 6. vbi
hec oia notant. B Utrū ppter obsequia
parentū debeat qz retrahi ab ingressū reli
gionis: habes. s. religio. l. §. 3. Et vtrū con
iugat^o possit ingredi: vide. j. votū. 4. §. 1.

Utrū epi archidiaconi vel pbyteri curati
possint ingredi religionē. Rn. fm Thom.
scda scde. q. vlti. Obligatio voti ppetui ad
vacandū diuinis obsequiis competit ppe
eplis 2 religionis: pbyteri aut curati nō obli
gātur voto ppetuo 2 solēni ad curā anima
rū retinēdā sicut ad hoc obligant^o epi. Utrū
epl pñtū deferere nō possint absqz aucto
ritate Romani pontificis: ex de reg. 13. Ar
chidiaconi aut 2 pbyteri curati possūt li
bere abrenūciare epi curā eis cōmissam
absqz lūia pape 2 solus pōt in vō ppetuis
dispēfare. A Et ē epi nisi i casib^o pñcularit^o
except^o: vt. j. votū. §. §. i. B Utrū manife
stū ē archidiaconis 2 pbyteri curatis lz ad
religionē trāsire ē epi dīcētē: vt. 19. q. 2.
due sūt. Bñficia aut alicui^o taliū toto ipe
pbandis nō debēt alteri pferri nisi de ipi^o
pñtū: vñ nisi cōstet q voluerit absolute mu
tare vitā vel pñfessionē fecerit vel habitum
pñfessor^o scāter recepit: s; iteri fūit bñficio
p aliū cui de portione pgrua ipi^o bñficij p
uidebit: ex de reg. bñficiū. li. 6. Utrū ex cōica
ti possint ingredi vel recipi i religionē: vide
s. absolūto. 3. §. si. A Et ibi de hoc plen^o
in additione.

Utrū illi q nō sūt exercitati i obfuitia
pceptoz debeant ingredi religionem. Rn.
fm Tho. vbi. §. Sic. Mā 2 dñs Mathēu
publicanū q i obfuitia pceptoz exercitat^o
nō erat vocatur ad pñtū obfuitiā: vt p
Luc. 5. Ingredi. n. religionē nō solū expē
dit hīs qui sūt exercitati i pcept^o: vt ad ma
iorē pñfessionē pueniāt: s; etiā hīs q nō sūt
exercitati: vt facili^o peccata vuerit: vt p
3. q. 2. p vigilas ieiunū 2 obedientiā tollūt occa
siones peccatorū 2 luxurie gule 2 h^o i.

Ingredi monasteria se 2 sua dedicant
deo. Dia. n. co. um bona monasterio itell
guntur esse collata. C. de epi. 2 cle. A

imo de sac. sanc. ec. **B** in aut. ingressi. r. i. q. 3. q. 1. gredientib. **D**octi in mult. locis nō seruat de p̄suetudine quib. ex quo q. 1. ingressus est p̄pinq. ei. bona imobilia occupat: nisi quaten. de illis dedit monasterio fm̄ p̄suetudinē regionis. Idē sit a licubi enā circa mobilia. Et fm̄ Ray. dca p̄suetudo valet si est approbata vel obiecta p. 40. años. Mā nūon tpe nō currit ē ecclia p̄scriptio. **A** Talis p̄suetudo nulla ten. v. i. alere cū deroget ingressū religionis spoliatō igredientē bonis suis: r. sic est irrationabilis r. invalida: ēē de p̄sue. c. si. nisi forte qñ p̄qing esset honesta r. egētes r. monasteriū non idigeret. **B**

Atri p̄ religionis ingressū cōsequat q. remissionē oīum peccator. Rñ. fm̄ Tho. scōla scē. q. vlti. Rōnabilē dicit pōt q. sic sicut p̄ assūptionē crucis. Si enī alig. ele mosynis factis hō pōt statim satisfactē de peccatis suis: fm̄ illud Danu. l. 4. Peccata mea dñs redime. multo magis i satisfactiōne p̄ omnib. peccatis sufficit q. alig. tollit se diuini officij mācipet p̄ religionis ingressū: q. excedit omne gen. satisfactiōis ēē publice penitentiē: vt habet. 33. q. 2. admonē sicut enā holocaustis excedit sacrificiū: vt Greg. dicit. An in vita p̄ rā legit q. eadē grām p̄sequitur igredientes religionē quā p̄sequitur baptizati. Si tñ p̄ ingressū n̄ ab soluet ab oī reatu pene nihilomin. igress. religionis vltior esset q. p̄grinatō ire scē ad p̄mononē i bonū qd̄ p̄pōderat absolūtiōi a pena. **A** Hoc lat. i. tēgi in quadriga l. i. t. 49. §. 13. **B**

Quid de eo q. dolo induci. i. trauit ad religionē. Rñ. fm̄ Ray. Mō pōt allegare deceptiōnē p̄dūo melior: scā ē: ēē qd̄ mel. cā cū dilect. r. de p̄ter. piuga. ex pte r. c. veniēs. **A** Lō. Mō. r. addit q. idē ē ēē sigs ex falsa cā i. trauit: vt si putauit spōsā suā le. p̄sā r. nō erat: ēē de puer. piuga. ex parte. r. r. nōtur in sū. l. 3. t. 28. q. 10. **B**

Quid sigs igrediat religionē sub p̄ditiōne aliq. Rñ. fm̄ Sūl. Si ponat p̄dūo p̄ substantiā religionis: puta q. liceat ei tenē p̄pūū. **A** v. l. ēē v̄sfructū fm̄ eundē Sūl. l. 1. t. 1. l. 1. t. 8. q. 18. **B** nō valz monachatus. Vñ tñ pōt aliq. tenere ad v̄sū de p̄sū plani. Si hō p̄dūo apponat p̄ aliquā particularem austeritatē: vt puta v. i. liceat ei comedere carnes: tñ si sicut p̄p̄neri i regula

v̄l p̄stitutione quā p̄fiter tenet. Sec. si ne scit id in eis p̄neri. **A** Sup̄ his vltimis a. h. si vero. r. j. nil v. Sūl. dixisse. S3 vt p̄z idicta q. 18. Inno. ait q. si ad igredientē diceret tu debes p̄fiteri regulā bñ Aug. r. bñ p̄ores comedē carnes: r. in illa ecclia ēē sē. p̄stitutiones q. nō comederēt carnes: bñ possz comedē carnes: cū nec h. regula ha beat neq. v̄s cōstitutio: nec ei possz aliqd i putari nūl esset scandalū: r. tūc posset ad alū locū mutari. S3 Mōst. dicit q. hoc casu licet p̄dicto carnes comedē nisi foris: tā ei p̄staret de p̄suetudine v̄l p̄stitutionē illi monasterij: v̄l hoc notoriū ēē oib. Itē fm̄ Inno. sec. ēē si diceret sibi: P̄fiteri e regulā bñ Benedicti. Mā cū fm̄ cā omnes generat. abstine. debet a carnib. saturari ēē ipurandū ēē si credat ei q. p̄mittebat sibi q. licet comedere carnes. Lō. Mōst. Addit postea Inno. alij dicunt q. ex q. submutat se obediēte alicui. nō obstat. i. b. p̄missionib. tenet suare regulā r. p̄stitutiones ei. i. q. l. nō dicat. r. h. v. v. cū vnusq. q. dbeat p̄formare bonis morib. eoz cū q. p̄uclat. 15. di. §. al. at. v. quotiescūq. **B**

Quid si alig. vidēs aliqd monasteriū vbi mōachi splēdide viuūt cogitat: hūc ordinē bñ possum sustinē: r. sic igredit. Rñ. fm̄ Ray. Dico idistincte q. si fecerit p̄fessionē n̄ pōt ad seclz redit: qñ pōt si erat p̄uitas r. sciebat ea q. fūda erat intelligit se obligasse nō qd̄ id quod fiebat: sed ad fieri debebat. Idē i erat simplex r. fuit ei explanata regula r. p̄ditiōes ordis r. p̄fess. fuit. Si vero nō fuit ei exposita austeritas regule: tñ si solum ad illaz v̄sā intēdebat se obligare nō ad supiorē: r. hoc expressū nō cogit ibi manere: s3 trāsit ad aliū ordinē quez sustinē possit. Si hō nō exp̄ssit d3 remanē nec pōt allegare doli: vt. s. in. §. antepli. dī cū ē. **A** Lō. p̄dict. Mō. r. addit q. tal cōgend. ēē: vt v̄l p̄fessionē ab initio istituā in eodē loco faciat r. religionē fuerit: v̄l locuz exeat r. peni. dimittat in quo nec abut. r. r. nec numer. defēdū āno: ēē de elec. cā cām q. int̄ p̄bryteriū. Et si oēs deficiāt aliū inducant alien. religionis: ēē ne cle. vel mo. relatiū. Et si illi sūl deficiāt tñ loc. mutata i stitutōe auctoritate ordinarij pōt p̄ secula res clericos retineri. Et sic pōt intelligi de reli. do. inter qñoz. Itē Ray. addit: Vel dic idistincte q. talis debet remanē: q.

de alioz vel simplicitas volens nō exeu-
fant in talibz. Et dicit glo. c. q. hoc bñ p.
batur. 10. q. 3. cōstituit vt in sū. co. 1. q. 17.
Sed certē nō vñ q. votū se extēdat vltra in-
tentionē pure et simplr vouēns: vt in. c. exi-
t de xbo. sig. li. 6.

Religio tertiū quo ad vo-
tū ingredi
endi. Aliuz pueri possunt se voto
obligare ad ingressum religionis. Rñ. fm
Tho. scdā scde. q. vii. Aliū simplex pñtut
in sola pñmissione cū intōremēz delibā-
tione. Et hoc votū hz efficacā ex iure diui-
no q. nō dupl. tolli pōt. Alio mō p defectū
delibātionis: vt p3 in furiosis quoz vota nō
sūt obligatoria: vt cē de regu. sic tenor. et ea
de ratio ē de pueris q. nōdūz hēnt debitiū
vsū rōnis p quē sint doli capaces: quē qm
dē pueri habēt: vt frequēt. circa. 14. anni
puelle vero circa. 12. q. dicunt āmū pubertatē.
In quibz dā autē anticipat et in quibz dā re-
tardat fm diuersā dispositionēz nāe. Alio
modo impedit efficacā simplici voti sigs dō
voueat illud qd nō ē. pprie potestaz: puta
si fuus ē rōnis vsū habēs vouet se religio-
nē ingredi aut etiā ordinē ignozante dīo
dis. 54. c. si fu. Et q. puer vel puella infra
pubertatē ānos naturalit sūt i pñte pñs qñtū
ad dispositionē sue vite potū patēz: votū
reuocare vl acceptare si sibi placuerit: vt ex-
presse dī de muliere. Numeri. 30. Sic igit
si puer aut tēp. pubertatē votūz emittat non
obligat Si nō habeat vsū rōnis: obligat q.
dē qñtū i se ē ex suo voto: sed pōt reuocari
p auctoritatē pñs: qz ordinatio legi q. vn.
hō subdit alteri respicit illud qd i pluribz
accidit. Si vero ānos pubertatē excedat nō
pōt reuocari auctoritate pñi. Et si nondū
hēret plene vsū rōnis nō obligaret quo ad
deū. Et Idē in sū. li. 3. u. 18. q. xi. Et adde
fm Ray. et in sū. li. 1. n. 8. q. 30. q. si ipubes
doli nō capax emittat aliud votū qz continen-
tie: videt q. sit obligat nūq. pñtū cū audī
erit reuocet. 32. q. 2. mulier. Et idē ē de iura-
mēto fm glo. c. 1. et Tho. Et idē dīc glo. de
voto pñnēte et de voto circa ingressū religio-
nis: qz nō pōt reuocari nisi statū reuocet ip-
sa die: ar. Numeri. 30. vbi dī: Et i alie dīc
dūlulerit sūmā. Itē dicit glo. q. si ipubes
doli nō capax vouerit se suā nūq. cōmētānā
et ingressū religionē: cū venerit ad etatē vel
cū moriā fūctū pat. pōt pñ illud irritare p

dīcēdo statim fm cōmū opinionē: l3. Ma-
gl. dixerit q. non pōt. S3 dēu. Aug. satis
pōt verificari nisi votū ipubēris ex iusta cā-
suerit dispensati. Et vbi dīc p3. Immo dī-
cit: Credimz q. etiā ipubes si doli capax sit
et votū fecerit abstīnēte vl pēgrinatōis vl
aliud q. d3 illud ad plere post q. patriā po-
testatē exiit: qz potuit se obligare deo sic et
diabolo: cē de delict. pu. c. 1. Et cū talibz est
facile dispensandū et cōmutandū: qz licz in
aliquo sint capaces nō tñ mltā cognoscūt
cū sint iexpri. Cō. l3. dō. Itē vbi p3 Ray.
dīc q. si ipubes intrat religionē pōt extrahi
a pñe vel tutore infra annū et dīc pñe scie fm
glo. c. 1. Idē Bos. et Hosti. 20. q. 2. c. 1. et 2.
et ar. 17. q. 2. sigs cognōt. et cē de cōces. pze-
ben. qz diuersitatē. Si vero ponat i religio-
nē ab alio: puta a pñe vel tutore: et si pñe
sēnt pōt egredi qñ voluerit vsq. ad etatē le-
gitimā. 20. q. 1. puella. et q. 3. pñs. Si autē cō-
sēnt: l3. pñs. ille q. sit ān ānos. i. pubertatē
nō teneat: exire tñ pōt pñs qz pueniat ad e-
tatē legitimā. 20. q. 1. illud. ad istar carnalis
mīfimonij: cē de despo. pu. de illis. 1. Sed
qz cito pueniat ad etatē pñe pñe egredi. 20.
q. 3. pñs. et de regu. cū sim. Itē vbi p3 ibi
dē Innocē dīc q. si ipubes de cōsensu pa-
rentū vel tutorū tacito vel expñso itrauerit re-
ligionē: cū vltiori reuocare nō poterit: cē
de regu. significatuz. et q. si ipubes vñū mī
pñe hēat: ille sol. cū off. rre pōt: et si ha-
beat tutores alios qz parētes: tñ parētes in
iuris tutoribz cū possūt offerre. Idē etiam
credūt aliq. et si sit aut q. hēat filiū aut nepo-
tē i potestate q. pñi iusto auctō cū possūt offer-
re et nō ecōuerso: qz i his spūalibz ius nāe
pñetur postuano vel ciuili: vt dē q. 30. B.
Letex dō voto solēnis pñfessōis dīcēt i se. c.

Et nō liceat aliquos se voto obligat ad
religionē ingressū. Rñ. f3 Tho. vbi dī. Aliū
et idē op. voto factū laudabilē est qz si sine
voto fiat: vt dīcēt. j. vñ. 1. §. xi. qui incipit
vtrū meli. Et nō obligari voto ad ingressū
religionē fm se est laudabile. Et Idē in
sum. li. 3. n. 18. q. 6. Et nō nisi hoc fiat cū ma-
tūritate pōt cē cā discriminis. vñ ab indu-
ctione talū votoz et similū p que renūciat
seculo infra ānūz. pbanōis frēs mendican-
tes oīno debēt abstīnē: vt in. c. non solu. et
c. se. de regu. li. 6.

Et nō q. vouit ingredi religionē teneatur
Rñ. fm Tho. vbi dī. votū est pñmissio deo

facta de his q̄ ad deū p̄tinet. Et aut̄ dicit
Greg⁹. in epla ad Rom̄os. Si iust ho
mines solē donec fidei p̄ nulla rōne dis
solui. Et̄o magis pollicitatio quā q̄s cū deo
p̄pigit solui sine vidicta nō poterit. Et iō
ad iplendū illud qd̄ homo vult ex neces
sitate tenei. Ande glo. sup̄ illd̄ p̄. Vouere ⁊
reddere dicit. Vouere vō. Et̄ cōsultit. sed p̄
voti p̄missionē reddere necessario exigit
Tenet ergo q̄s ex necessitate implere votum
dum nō sit aliqd̄ qd̄ ad deū p̄tineat. Ma
nifestū est aut̄ q̄ ingressus religiōis maxie
ad deū p̄tinet. q̄ p̄ hoc homo totalit̄ se mā
cipat diuīs obiecti. Et̄ relinq̄t q̄ tenet
ingredi. f. f. q̄ se obligare intēdit ita. f. q̄
si se intēdit absolue obligare tenet q̄ cū
poterit legimo ipedam. to cessare. Si aut̄
ad certū tēp⁹ vel sub certa p̄dutione tenetur
aduente ipe ⁊ conduōe exite. A. Idēz
in sum. eo. ii. q. 7.

Quid si illi nolūt eum recipere. Rñ. f. m̄
Tho. scd̄a scd̄e. q. 88. Si quidē intētio sua
fuit se obligare ad religiōis ingressū p̄ncipa
lit̄ ⁊ ex p̄sequētē elegit hāc religiōē v̄l hūc
locū quali libi magis p̄gruentez tenet sibi
recipi nō pōt aliā religiōē intrare. Si aut̄
p̄ncipalit̄ intēdit se obligare ad hāc religiō
nē v̄l ad hūc locū p̄pter spālē cōplacēt ā
hui⁹ religiōis vel loci illi. nō tenet aliā re
ligiōē intrare si illi nolūt eū recipere. Ean
dē sniam ponit idēz Tho. eo. ii. q. vlti. A.
Si aut̄ iudicet i impossibilitatē iplēdi votū ex
ppria culpa tenet facere qd̄ pōt. ⁊ insup̄ pe
nentiā agere de culpa p̄terita. Si aut̄ du
bitat quam intensionē habuit d̄z tūto rem
vā eligē f. m̄ eundē Tho. ⁊ Idē. v̄t in sum.
li. i. n. 8. q. 5. Et ad p̄dicta facit qd̄ possum
est. s. religiō. 2. §. 2. in adduōne.

Et̄ ille qui vult vnā determinatam
religiōē intrare licet possit induci ad aliā
Rñ. f. m̄ Tho. scd̄a scd̄e. q. vlti. Quia i ma
iori intelligit m̄. iō ille q̄ obligat⁹ ē voto
vel iuramēto ad ingressum religiōis mi
noris potest sicte induci ad hoc q̄ ad ma
iorem religiōem transeat. nisi sit aliquid
speciale quod impediāt. puta infirmitas
vel etiā spes maioris profectus in minori
religiōe. Ille vero qui obligatur vō o v̄l
iuramēto ad ingressū maioris religiōis
nō potest licet induci ad minorem reli
giōem nisi ex aliqua euidentia causa ⁊ cūz
dispensatione superior. Si tamen ingredia

tur ⁊ p̄fiteatur. vide infra religiō. §. 4. 3.

Et̄ ille qui vult ingredi religiōem
teneatur ibi perpetuo remanere. Rñ. deo
f. 3. Tho. vbi d̄. Si vouens intēdit se obli
gare non solum ad ingressum religiōis
s̄ ad p̄petuo remanendum tenetur perpe
tuo remanere. Si autē intēdit se obligat⁹
ad ingressum causa experiendi cum liber
tate remanendi vel non remanendi man
ifestum est q̄ remanere non tenetur. Si
autem in vouendo de hoc nihil cogitauit
videtur obligari ad ingressum f. m̄ fo. m̄az
communis que est v̄t ingrediētibz de
tur annus probationis. vide non tenetur
ibi perpetuo remanere. Si tamen tali intē
tione intraret v̄t statim exiret non videtur
satisfactus voto. quia in vouendo hoc nō
intē debet. ⁊ ideo tenetur v̄t saltem velit
experiari an ei expediat manere. A. Idēz
i sum. ii. 3. n. 28. q. 9. vbi ⁊ addit f. m̄ Inno
q̄ cum quis in vouēdo non distinguit cū
regule se deuoneat. intelligitur se vouere re
gule illius in cuius manibus facit p̄missi
onem. argu. c. q̄ de timorem. ex de sta
mona. vbi etiam hoc notat Innocen.

Religiō quarto. quo ad
p̄fessio
nē. Et̄ ipubēs possint p̄fessionē
facē. Rñ. f. 3. Tho. scd̄a scd̄e. q. vlti. Pro
fessio est solēne votū qd̄ facit mōachū vel
religiōsū. qd̄ qdē subdit ordiatio eccl̄e p̄
solēnitatē qua h̄z inetrā. Et q̄ ecclesia resp̄i
cit illd̄ qd̄ i p̄lib⁹ ē. p̄fessio aut̄ ips pub̄tatis
facta Et̄ tūc q̄s aliq̄s h̄eat v̄l rōis plenū
vel sit doli capax nō h̄z lūi effectū v̄t faci
at p̄fitei iā esse religiōsū. A. Idē in sum.
li. 3. n. 28. q. xi. B. Adde hic quod d̄. s.
nouius. §. 1. ⁊ 2.

Que ē p̄fessio exp̄ssa ⁊ q̄ tacita siue p̄s̄
pta. Rñ. Professio exp̄ssa ē que fit in ma
nu abbatis siue p̄lati recipiētis eā. v̄l in ma
nu ei⁹ quem p̄lati ad hoc mittit. ex de re
gu. ⁊ trāse. ad aplicam. Tacita x̄o fit p̄ sus
ceptiōē habitus p̄fessionis. Et̄ si mā fesse
ostendit q̄ velit vitam mutare. Item si ge
stat habitum etiam nouiorum per d̄. A.
vbi nō est distinctus in colore vel scissura
vide hoc supra nouius. §. 4. A. Et de
hoc dictū est etiam supra religiō. 2. §. 2.
cum addimobus. B. Si autem pro
fessio fiat infra annum. vide ibidem. §. 5

Atque ille qui fecit professionem tacite teneat
ad omnes obsequias regulares. Rñ. fm
Tho. i. 4. di. 38. In omni casu tenet ad tria
vota religionis principalia: sed ad alias ob-
sequias quae transgressio ex dissimulatione
placit inducit: quod cum videtur non corrumpit
indulgentiam: non videtur obligari precipue
si sit simplex gratia ducere sufficiens nece-
ssari. Cō. Al. Et hoc videtur vera quo ad il-
la quae placit potest dispensare: al videtur obligari
quo ad omnes regulares obsequias: vt. s.
religio. 2. §. si. cum adduonib⁹. B

Religio quinto quo ad
transitum
ad aliam. Et licet transire de vna re-
ligione ad aliam. Rñ. fm Tho. scda sede. q.
viii. Transire de vna religione ad aliam nisi p-
pter magnam utilitatem vel necessitatem non est
laudabile: nisi quod ex hoc plerumque scandalizatur
illi qui relinquunt: cum tamen quod facit aliquis p-
fessionem in religione quam plerumque in illa quam non
placet ceteris paribus. Et in collationibus
patrum Abbas Helton⁹ dicit: vnicuique utile
quod fm. ppositum quod elegit summo studio ac di-
ligentia ad opus incepti professionem peruenire se-
stinet: nequaquam a sua quam semel elegit p-
fessione discedat. Et postea rationem assi-
gnans dicit: impossibile uero est vnum eundemque
hominem sum ul vniuersum vnumque fulcrum: quod
si quis voluerit simul altare in id cum icide-
re necesse est: vt dum oem legimus nullum integre
persequat. Diuerse. n. religiones peminet hz
diuerse virtutum opera. Potest tamen aliquis de vna
religione laudabiliter transire ad aliam triplici
ex causa. p. quidem ex celo perfectionis religionis
in quam non attendit excellens hz sola amitudi-
ne vite: sed principaliter fm illud ad quod reli-
gio ordinatur: et psequatur hz directionem ob-
sequiarum sunt ppositiones: vt. s. religio. i.
§. 4. Et in hoc casu ppter humilitatem debet
quod ppter licentiam quam in eam negari non potest dum
modo constet religio. ne illa arduum esse. Si
vero de hoc probabit dubitet: est in hac superio-
ris iudicii regrendum: ex de regu. et traie. l3.
Quod si non petita licentia transire non potest re-
cipere fm. Bui. Et hoc vix si transire in casu
habeto l3 non fuato modo. Sed si in casu illi-
cito quod tunc posset repeti: ar. c. si. ex de regu. B
maxime si professionem in hac scda regula fecit: et
post declarationem religionis a debita profes-
sione: puta si in alia religione arduum incipiat
se remissi vnuere: laudabiliter transire aliquis

ad religionem tamen mittitur: si melius obfue-
rit. Et in hoc casu tamen requiritur superioris iudi-
cuius 3. vobis propter infirmitatem vel debilitatem ex
qua interdum puenit quod non potest aliquis ardu-
ris religionis statuta suare et possit statuta
suare laetioris. Et in hoc casu dispensatio est
necessaria. Et idem in lum. co. n. q. 15. B

Et religio semper postulat transire ad ar-
tiores religionem. Rñ. fm. Bui. Et tamen si con-
stet, ea esse arduior in non poterit transire si ex
suo transitu per religionem iuratur graue iactu-
ra vel infamia: ar. ex de regu. et traie. l3. xi. q. 3.
signat. 70. Nam et ipse non debet esse causa cadali: ex de
renu. nisi cum ptem. Sed eodem vuluatiem
quod est vt non fiat iactura vel pgregatio debet p-
ferre puate quod est vt sit in arduior religionem. Et
Idem i dicit. q. 15. B Abbas quoque quod im-
mediate subest pap. non potest transire sine li-
cencia papae: ex de consue. cum venerabilis.
Et Con. Al.

Et quod licet professio est in laetior teneat ad
votum quod fecerat de arduior. Rñ. Remanere
potest in laetior: quod p secundum votum solene dero-
gatum est p quod suum simplex in p voto p non
pleno tunc et in pnia iponenda: ex de regu. et
traie. c. qui post votum. l. 6.

Pone quod aliquis regularis impetravit li-
centiam transire ad arduior: est religionem postea
penitet cum: nungd pmittebat cum recipere.
Rñ. fm. Bui. Si non inuenit arduiorum
religionem vbi recipiat: vel si non poterat
sustinere austeritatem: alius et reuertit vult ad an-
tefactam professionem: non potest repelli p re-
ctu pno licentie vel renunciationis cum
facta fuerit ex causa a. s. vt transiret ad ardu-
rem religionem et causa secuta non sit. Se-
cus si professionem fecerat in laetiora. Et
Con. Al.

Quid si abbas et conventus licentia-
uerit aliquem simpliciter et ipse renunciat sum-
plici uo ex aliqua causa: nisi forte ex odio. §.
fm. Bui. Non valet licentia: quia hoc est
dare licentiam vacandi. Tamen fm. Bui. repelli
potest quod non vult ferre penam de culpa quam for-
te commisit. Et Con. Al.

Et bona quod monach⁹ ptulit suo mona-
sterio lequantur cum si transiret ad secundum
monasterium. Rñ. fm. Bui. Si ex-
eat ante professionem non est dubium quod
cum rebus suis potest exire: ex de regu. et
trans. statumimus. Intelligit nisi ea absolu-
te et irrevocabiler donasset, Sed si post

professione et sine licentia transiit ad aliud monasterium res sue primo monasterio remanent: et quod ipsi recipiunt imputet sibi. Si vero cum licentia vel et inuitus ex aliqua causa vadat ad secundum monasterium: tunc usufructus rebus quas concessit debetur secundo monasterio quod diu vixerit ne ei ex istis onerosius. Sic intellige. 16. q. 6. cognouimus. Et postea. c. de lapidis. B. Et 17. q. 1. si quis rapuerit. Et 3des in su. eo. ti. q. 25. fin. l. doli. q. etiam addit. Si vero sit secularis et reliquit conuicium spirituale seu religionem vel ecclesiam: id est licet bona sua recuperat: ut apud inuitum est de cle. punga. q. ate i. fi. Et subdit. Et sic ad saluanduz opiones maiorum quod bona ipsi tacite sequuntur. Si autem expressit prius se et sua et est pauper et non habet unde viuatur tunc de benignitate canonica sine predictioe cuiuslibet bona recuperat. 86. dist. non satis. 17. q. 4. quicunq. Si alibi sustentari potest non recuperat: sicut nec si dedisset tunc se. 17. q. 4. sunt quod opes. Et hoc nisi gratia fiat vel nisi aliquod diuino appositum fuerit: est de p. di. appo. v. Et subditur in dicta. q. 26. Possunt hec intelligi qui aliquis ingreditur ecclesiam seculari etiam quod conuersus. Itaque si tamen canonice non sequere tur ipsi bona tacite. Et sic etiam tenet conuincendo. B.

Religiosi mendicantes si transiunt ad ordinem non mendicantium etiam de licentia pape non habent vocem vel locum in capitulo: etiam si ab alijs eis concedatur: nec possunt habere potestatem: nec aliquam administracionem vel quicunq. officium etiam animarum: nec tamen vicarij vel ministrum vel loca eorum tenere nec possunt quodcumq. aliarum regimine exercere. Et nec per se nec per alios. Et quod de contrariis antea dictis fuerit est irritum ipso iure quouis privilegio non obstante: ut in text. qui sequitur. B. Et de regu. et trasle. ut p. fessor. i. cle. ii. cur. et tacitum est supra. electio. i. §. 27. qui incipit: Quis non potest.

Reliquie et corpora sanctorum. Antiquae reliquie non debent esse caplam ostendi nec exponi venales. In pietas vero de nouo nemo dei publice venerari nisi auctoritate romani pontificis fuerit approbata: et plati non permittit quod illi qui accedunt ad eorum ecclesias causa venentis decipiantur falsis signis: sicut quicquid occasione questus fieri solent. Habetur hec et ex eo. cum ex eo. et de p. di. placuit. Et nota quod reliquias etiam vel vedet Ray. Et postea f. glo.

eius: ut in loco de quo stat. B. et Boss. de monaci est. Et 3des quod hic notatur in sum. li. 7. ti. 14. q. 22. B.

Alii reliquie sanctorum possunt surtiue subtrahi ut honorabiliter reponant. Rn. f. 5. Sui. 110. 111. sacrelegium est quouies auferatur sacrum de sacro. Et etiam non sacrum ut i. c. de quo stat. B. 27. q. 4. quicquid. Et 10. Et. ut in sum. eo. ti. q. 23. B.

Cuius auctoritate reliquie seu corpora sanctorum de loco ad locum sunt transferenda. Rn. 110. si transferenda sine prius principis. s. pape vel sine linea episcoporum et sancte synodi: de consec. di. i. corpora. Et in incipit de loco. B. Et hoc sicut notat ibi verum est cum corpus traditum est sepulture perpetue. C. de reli. i. vi. nisi necessitas inuincat: tunc sufficit auctoritas presbiteri di. p. uincie. C. de reli. i. i. Si autem non est traditum perpetue sepulture: bene prius transferri sine alicuius auctoritate. C. de reli. §. necesse. Et non quod pallegare leges de oibus corporibus generaliter loquitur videtur. Et ita est veritas: quia loquitur dicte leges de oibus corporibus generaliter. Et idem quod in hoc. §. notatur in sum. eo. ti. q. 24. De istis etiam reliquijs tactum est supra: a canonizatio. B.

Et liceat portare reliquias ad collum. Rn. fin. Tho. scda scda. q. 96. Eadem ratio est sicut de his scriptis: quia si ponitur ex fiducia dei et sanctorum quorum sunt reliquie non erit illicitum. Si autem circa hoc antedecetur ad aliquod vanum puta quod vas est trisulare et hoc non modo quod non pertinet ad reuerentiam dei et sanctorum: est superfluum et illicitum. De verbis autem scriptis habes. §. foralegiu. 2. §. 3.

Renunciatio primo conuenit quid sit. Rn. Renunciano est iuris proprii spontanea refutatio. Nam ut in alieno renunciari non potest. Item si renunciatio non esset spontanea sed coacta non obesset repetere volenti: extra eo. super hoc. Et hoc fuit dictum l. doli. ut patet in su. li. 3. ti. 26. q. 23. B.

Ex quibus causis petenda vel admittenda sit renunciatio etiam. Rn. Due sunt cause probabiles siue apparentes: si non sunt sufficientes. Prima est propter frugem melioris vite. i. religionis. Secunda est causa proprie humilitatis. Et due cause non fuerunt acceptate: est de renu. nisi cum pridem in prin. Sunt alie cause sufficientes sex ut ibi dicitur. Prima est conscia criminis. s. talis per quod ipse

• **N**ec executio est p^o peractaz penitentiam
 ipedit. Secunda ē debilitas corporis ex in-
 firmitate vel senectute. s. p. quā ipotēs red-
 dert ad exequēdū officiū pastorale. Tertia
 ē defect^o sciētie. Quāq; autē consideranda sit
 emūēs scia in pastore: est nū ppetēs toleran-
 da. Quarta ē malicia pleb: nū q. p. qualibz
 culpa debeat gregē deferere ne mercenario
 cōparetur qui videt lupū venientē ⁊ dimittit
 oves ⁊ fugit. Sed de superioris licentia
 nūc demū pōt nū tā immedie fugē q. p. uide de
 elinare cū oves cōuertūt i lupos: ⁊ q. d. bue-
 rant hūilū obedire iā irruocabilr p. dicit.
 Quinta ē graue scandalū: cū alr sedari non
 pōt licitū ē cōpōtē cessionē ne plus tpalez
 honorē q. eternā videat affectare salutem
 Sed de hoc vide. j. scandalū. Sexta ē plōe
 irregularitas: viputa si sit bigam^o aliquo
 mō de qb^o ē. bigamia. Nō m. ppt quamli-
 bz irregularitatē d. e. dari licētia: vt si non
 sit nat^o de legitimo mīsimonio si est occultum
 ⁊ ille laudabilr suū impleat officiū. **A** Dū
 mō n. sit nat^o de adulterio vel de forzo. Nā
 tales oīo remouētur: vt in d. cō. c. nū. ⁊ ibi
 glo. **B** Si x. o. ppt alias causas petat cōpō-
 licentā renūciādi nō d. pcedit: vt in d. cō. c. nū.
 si cum p. dicit. **A** predicta enām notātur
 in sū. co. ii. q. 34. **B**

Quā effectus renūciatōis. **Rn.** Effe-
 ctus ē vt q. renūciat ad id cui renūcia-
 uit regreū nō hēat nisi ex nouo iure cōces-
 so vel anuquo resuturo: cō. cū inter. ⁊. c.
 ex t. r. mīssa. ⁊. c. cū i. p. c. lēna. ⁊. c. sane. Et q.
 sel renūciat epāui. ppter p. sciaz criminis
 amodo nō poterit eligi nec postulari. Sec^o
 si ppt maliciā plebis: cō. cō. post t. r. l. a. d. e. z
 Renūciatū autē est cōpetens p. uisio facien-
 da ne in vniuersū mīsterij d. fectum i. p. ali-
 bus patiat: cō. cō. ad supplicationē. In q.
 p. uisioe dignitatis scie rō habēda ē: cō. de
 p. bē. de multa ad si. Similiter ⁊ quantitatē
 reddituū bñficiū cui resignat: cō. de vita ⁊ ho-
 ne. c. q. n. ⁊ de p. b. n. nū. cō. l. ⁊. q. 2. bone
 rei. cō. de dona. aplice. s. p. l. ⁊ vlt. **A** Idē
 i. sū. co. ii. q. 35. fm Hostien. **B**

Renūciatio secundo.

Qualiter debet fieri renūciatio of-
 ficiū vel bñficiū ecclesiasticū. **Rn.** Debet esse
 voluntaria. Nā iur^o nō cōpellit renūciare
 ⁊. q. i. q. uis cō. qd me. can. ad audiētiā
 iur. t. b. z fieri pure ⁊ absolute: cō. de offi.

dele. ex pte. Nā si q. renūciat alicui benefi-
 cio seu rei spiritali. aliquo dato vel p. uisio
 so simonia esset. **A** Nam semper simonia
 committit nisi renūciatio pure fiat s. z. d. o.
 sū. ⁊ i. sū. l. i. 3. u. 26. q. 32. vbi. hec notat s. z. cū
 dē. **B** Quod si nō procedat dano vci p.
 missio i. z. solū intentio esset simonia menia
 talis q. per p. niaz abolet: cō. de simo. mada
 to. vide. s. simonia. ⁊. s. 4. **A** Ibi parā d. h.
 v. d. i. **B** Itē d. z. fieri cōueniēt i. scriptus
 ⁊. q. i. s. ecce. ⁊. c. q. l. t. **A** Allegata iura lo-
 quūtur i renūciatōe epāuis que d. z. fieri i
 scriptis. s. o. i. alijs scriptura nō ē necessaria
 Et hoc v. i. n. u. i. d. c. q. 32. **B** Et debet fieri
 i. m. u. illi^o a quo habetur institutio vel cō-
 firmatio: cō. co. admonet. Gallu tū in epō q.
 nō pōt renūciare nisi i manu papē: cō. co.
 nū. cū p. d. i. si. Sū. nec electus cōpōs possit
 fuerit cōfirmat^o: cō. de t. r. a. l. i. n. t. corporalia
 Nec iuratus: vt. j. s. p. l. **A** Similiter ⁊ ab-
 bas imediate p. t. n. c. s. ad romanā eccliam
 nō pōt renūciare tunc licētia sedis aplice spā
 li fm Ray. Qui ē addit q. si al. renūciatio
 fiat tenet i p. u. d. i. cū renūciat: i. z. non i p. u.
 d. i. cū ecclie vel p. l. a. n. i. cū i. u. s. manu debu-
 it renūciare. Itē d. i. cū q. pōt q. s. simplici bñ-
 ficio renūciare sicut vult. Et glo. c. i. d. i. c. q.
 hoc pōt ad minus de p. u. e. u. d. i. n. e. s. z. p. u. s.
 d. i. c. t. u. ē magi regulare. s. q. fiat in manu ei^o
 cui^o ē i. s. t. u. e. v. i. s. u. c. n. q. 33. v. b. i. ē addit s. z.
 Hosti. q. cū renūciat alicui iuri renūciatio
 faciēda ē aduersario vel seruo publico seu
 alteri recipiēti noie aduersarij. **B**

Quō renūciat iuri scripto. **Rn.** Talis
 renūciatio ex certa scia faciēda est. Idē q.
 si talis renūciatio ius ignorat est ei non h-
 canduz: ar. in auct. q. uo opozet cōpōs. s. i. g.
 tur ordinādu. coll. i. Nec. n. pōt q. s. renū-
 ciare ei qd ignorat. ff. d. i. o. f. i. t. e. s. t. a. t. o. l. i. si m. f.
A Idē in d. c. q. 32. fm Hosti. **B**

Quō q. s. renūciat iuri expresse ⁊ quō
 tacite. **Rn.** Expresse cū dicit: Quicquid cla-
 mo ius tale: vel filia: cō. de dec. ex multipli-
 ci. **A** Hoc v. q. n. quis renūciat qd sibi
 debet: vt p. z. i. t. e. x. allegato. **B** Tacite v. o.
 cū facit cōpōsitionē. **A** s. sup iure qd sibi
 cōpetebat. Nā cōponēdo videt iuri suo re-
 nūciare fm s. o. m. a. cōpōsitionis: vt i. c. d. q.
 stati. **B** cō. d. elec. cū iur p. Itē iaci e renū-
 ciat faciēdo s. v. i. e. x. p. i. b. e. d. o. h. o. n. o. r. e. i. l. l. i. c. u. i.
 electuoni p. d. i. x. e. r. a. t. e. x. d. e. h. i. s. q. s. i. a. m. a. p. t. e.
 ca. ex ore. Sū. f. u. p. i. c. e. d. o. a. l. i. q. d. e. x. t. i. l. a. m. e. n. t. o

qđ impugnabat. ff. de inof. testa. si ppōas
eē de se. t. re in di. qđ ad p̄sultationē. Vel si
perētus legatus aduocat⁹ vel pcurator fuit
ff. de iof. testa. l. si. A Idēi de i. q. 32. B

Arz cleric⁹ q̄ ip̄trauit bñficiū si subij-
ciat se misericordie canonicorū intelligat renū-
ciasse. Rñ. nō: extra eo. veniēs. Quin etiā
si reddat eis lras suas t̄ ipsi sint imūsericoz
des d̄z talis officio iudicis restitui: eē eo. sa-
ne. A Iā deceptis t̄ nō decipiētib⁹ iura sub-
uēiūt: extra de rez p̄mu. cū vniuersoz. Sz
si renūciat iſis p̄ certa p̄sōe p̄uāt penſi-
one t̄ lris: eē d̄ f̄scup. ad audiētiā. A Cō-
Ellib. t̄ faē qđ nō. i. lū. c. ii. q. 30.

Pone qđ ep̄s nō bñuitrauit sed per si-
monia t̄ h⁹: quō renūciabit instāte mor-
te. Rñ. f̄z Hosti. Renūciabit mēte t̄ i m̄u
archiep̄i si p̄t: ali m̄u si p̄t: sacerdos si
hac p̄ditiōe: si pape placuerit: t̄ si cōualue-
rit vadat q̄tū p̄t ad eū t̄ pareat ei: ar. eē
de sen. exco. n̄ dubiū. t. c. ea nō scit. §. si. Sz
t̄ caueat ne mortā p̄stet t̄ fruct⁹ sibi appo-
per̄ si fidelit̄ custodiat vel in vilitatē eccl̄ie
expediat: ar. eē d̄ offi. or. cum vos. t. de of.
or. c. p̄m. li. 6. A ad restitutiōē oīuz tenet
extra d̄ p̄bē. dilecto. §. si. A t̄ al' fm̄ Hosti.
de lūcēna pp̄ij p̄sessoris quē sibi p̄t eligē.
A hoc v̄f v̄z si legitime fuerit ordinatus
al cū ab initio si habuerit executionē sui or-
dinis nō videt qđ possit sibi eligē cōfessorē
tāq̄ ep̄s: ar. l. non dubium. C. de legi. B
Potit v̄tē necessaria stricte recipere: ar. 86.
dil. non satis. t. c. p̄sce. Talis ē si titulu⁹
nō habeat n̄ possessionem quā de facto h̄z
nō d̄z dimitte sine licentia pape: sed a fructi-
bus dēt abstinē: eē. c. p̄ trāslatōez. §. 3. A
Cō. Inno. q. t̄ addit. Et idē i oībus suspen-
sis siue ab homie siue a iure: dici p̄t: vt in
lū. c. ii. q. 33. ad fi.

Arz qđ possit renūciare p̄ aliū. Rñ. fm̄
Hosti. P̄t p̄ aliū bñtē sp̄ale m̄datū: eē
de offi. dele. cū oī. §. qđ. A Idē videt si h̄z
gnālē admiſtrationē. ff. de p̄cu. l. cui libe-
ra. A Immo incipit pcurator. vbi d̄f:
Pcurator: cui libera gnālē admiſtratio
rerum cōmissa ē potest exigere: nouare: ali-
ud p̄ alio p̄mutare. B Secus si n̄ gnāl
pcurator: eſet: extra de p̄bē. dilecto. l. m̄fo.
t. de reli. do. c. p̄t. A Idē v̄f facere. l.
m̄dato. ff. de p̄cura. A Et idē qđ in hoc. §.
notatur in sum. co. ii. q. 31. ad fi. B Et an
talīs pcurator: reuocari possit: vide. i. in

se. c. §. si.

Renunciatio tertio :

Quis potest renunciare. Rñ. fm̄
Hosti. Renunciare p̄t is ad quē illud
quod renunciatur pertinet: extra de regul.
ad apostolicā. t. c. statumus. A Idē in
lū. li. 3. ti. 26. q. 31.

Arz papa possit renūciare. Rñ. P̄t
libere resignare: t̄ maxie cū se iſufficienter
agnoscat ad regēdum vniuersalem eccl̄iā
extra. eo. qm̄ li. 6.

Arz clericus possit renūciare foro suo.
Rñ. Renunciatio faciendā ē auctoritate il-
loz quoz interest: extra de offi. archi. ad hoc
§. si. Ideo clericus nō p̄t renunciare foro
suo sine consensu ep̄i: qđ ex hoc p̄iudicaret
ip̄i ep̄o: eē de foro cōpe. significasti. aliogn
glibet cleric⁹ d̄ vno ep̄am possit sibi p̄stare
iudicē i al' ep̄am. ff. de iudi. l. i. Et de h⁹ v̄f
de. s. index. l. §. 2. Eadē rōne nō p̄t cleric⁹
renunciare p̄uilegio illi. 17. q. 4. siq̄s sua-
dente. A Iā t̄ si actionē iuriaz renūciare pos-
sit q̄tū ad propriam p̄sonaz. 23. q. 4. si is. ē
iuriam tñ eccl̄ie siue collegij sui in p̄sona
sua illatam renūciare non p̄t: eē de sen. ex-
co. cū desideres. §. si. A coniuncto. c. com-
tingit. i. eo. titu.

Que pena si clericus ita renūciat foro
suo qđ rideat corā iudice seculari. Rñ. Si
cā civilis sit cadit acā: aliogn suū locū amittit:
eē de fo. cōpe. si diligenti. A Ibi d̄f: Et
si p̄ eis lata sit sēntentia locū suū amittant: et
hoc in criminali actione. In civili hō per-
dant qđ euicerint si locū suū maluerint ob-
tinē. B In criminali hō locū amittit: t̄ si
n̄ h̄z locū siue dignitatē p̄t alr̄ extra: d̄ia-
rie puniri. Et sic patet qđ p̄t tacite renūciare
re q̄tū ad d̄nū suū. xi. q. 3. placuit. Sed et
m̄lio magis p̄uēdus ē si exp̄sse p̄stet t̄ re-
spondeat. Si vero trahatur ad iudicē sece-
larez: vide supra iudex. i. §. p̄t. A comuni-
cus additōib⁹. Et idē qđ in hoc. §. nōt̄ ē
sum. co. ii. q. 25. fm̄ Hosti.

Quā aligs expectat p̄mā p̄bendaz p̄t
me vacaturaz in aliqua eccl̄ia si aliis ob-
tinens p̄bendaz tenuē fraudulenter re-
nūciat vt expectā p̄cludatur via ad p̄u-
guioez q̄ sperat vacare nō impeditur p̄mu⁹
expectantiez. Et si p̄benda p̄m̄guis postea
vacans cōferatur iſi q̄ renūciatur p̄uatur
ip̄e p̄tag: extra. eo. lū. li. 6. A Ibi d̄icē

A

q̄ de deā fraude debet salte p aliquas pba
biles p̄curas appere: vt q̄ dicte renūcia
tionis tempore is q̄ p̄bēdaz vel dignitatē
p̄guiores hēbat infirmitate graui detineba
tur: vel aliquid aliud iminebat ppter quod
illi p̄bēda vel dignitas vacare in pro xio
p̄babiliter credebatur. Et iudicatur: Lēte
si p̄cedō renūciantī huiusmōi p̄benda vel
dignitas foris tā p̄guior: conferatur eo ipso
deā fraus intelligatur esse p̄bata: et idē renū
ciās oīo careat p̄bata et ambita. B
Aliū renūciās possit p̄terire. Rñ. f. 3. l. dōst.
Sigs mutat nūcium ad superiōrē vt cedat
p̄terire pōt q̄ diu res ē itē gra: cē co. l. ecie.
Sec⁹ si non est integra: cē de elec. in causis.
§. vlti. A Idē in sum. co. n. q. 31. Et vide
tur q̄ res nō sit integra qñ superiōri exposi
ta renūciatio ē cepit cogitare sup accepta
tione. ar. dicti. §. vlti. B Sed si tales p̄cu
ratorē ignorātes. A. l. cōst. tū ad renū
ciandū: vt patet in ter. allegato. B reuo
catur tenebit nihilominus cessio facta aū
q̄ reuocano perueniat ad eū: nisi maliciose
fuerit factū qñ peruenit ad eū: vt in cle.
euz illuso. cē de renun. A Ibi dī: Sigs
ad cedendū pōtificari vel aliq̄ cultibz digni
tati vel beneficio p̄curatorē sponte ac libe
re constituerit et ipm ignorantē postmodū
duxerit quōlibz reuocandū teneat cessio fa
cta p̄ eū aū q̄ ad ipm vel illum in cui⁹ ma
nibus cessio fuerat faciēda nonciā reuoca
tio hui⁹mōi deducta sit: nisi forte p̄ ipos aut
alios maliciose factū fuerit quo minus ad
eos vel eo ū alterū aū cessione potuerit re
uocatio peruenisse. B Qui vero impetra
uerit licentia cedendi cogēdus ē. A. l. cē
dere. vt i. c. quod sequit. B cē co. qdā.

Renunciatio quarto

Que possunt renūciari. Aliūz ha
bens vocē in electione possit renūciare. Rñ
f. electio p̄mo. §. 9. A Et idē qd ibi no
tatur in sū. l. 3. n. 26. q. 26. f. m. dōst. B

Aliū debito: possit renūciare p̄batio
ni solutiōis p̄ testes et huiusmōi. A Istud
huiusmōi nō pōt dōst. vt p̄ in sum. co.
n. q. 17. vbi hēc notatur. B Rñ Licet q
dam dicant q̄ valet renūciatio: n̄ m̄ dō
st. non videtur verū: q̄ ius p̄bandi p̄ testes
ppter cōz vilitatem inductus est. Unde
vltus testium frequens et necessarius est. ff.
de testi. l. i. n̄so p̄. Ergo talis iuri renūcia

ri non pōt: ar. ff. de postu. quos p̄tor.

Aliūz renūciatio iuris possit fieri in
futurū. Rñ. f. m. dōst. Si lex iam est. A
l. ex qua ius alicui oritur cui renūciat. B
pōt pro futuro renūciari. A nō: q̄ quod
non ē renūciari non potest. ff. de pac. t̄res
fratres. ff. de cōtrahe. emp. et ven. l. in lege.
A Idem in sum. co. n. q. 28. B

Quid si quis renūciat oī iuri sibi cōpe
tenti et cōpetituro: similiter et lris imperialis
et impetrandis. R̄spondeo f. m. dōst. ten.
Quo ad futurū si generalis sit renūciatio
non valet: vt in p̄cedēti. §. dñi ē. cē. de cō
sti. cū accessisset. Si hō spālis in q̄busdā
iuribus et sequatur gnālis renūciatio valet.
A. l. si q̄busdā specificans subsequat re
nūciationis clausula generalis: vt in sū.
co. n. q. 29. vbi hēc notatur. B C. qñ mu
lier in. offi. fun. potest. l. si. circa mediū: et in
auct. vt li. ma et auct. ibi posita. In sum
ma nota. f. m. dōst. ten. q̄ renūciari possit
omnia iura competētia circa seruantes et
am si annalia sunt: extra de sepul. in p̄sentia.
et de deci. ex multiplici. A l. dōst. dicit q̄
possunt renūciari iura etiam non scripta:
puta circa seruantes competētia. Et si et
am annalia sunt in futurum renūciari pos
sunt: vt in dicto. c. in p̄fētia. et c. ex mult.
plici. vt in sum. co. n. q. 30. vbi hēc nō. B
Item iura cōpetentia circa beneficia sicut
et ipsa beneficia renūciari possunt: vt dñi
est s. renūciatio. 2. §. p̄mo. et renūciatio.
4. §. p̄mo. Item omnia iura cōpetentia per
aliqua instrumenta sicut etiam in ipsa instru
menta renūciantur. C. de fide instru. l. 3.
extra de pac. cum p̄dēm.

Represalie. Dicuntur repre
salie quando ali
quis oriundus de vna terra spolia
tur vel dāmnificatur ab oriundo de alia ter
ra: vel etiam si debitor non soluitur ei tunc
datur potestas isti spoliato q̄ satisfaciatur si
bi contra quem libet de terra illa vnde est il
le spoliato: vel debitor.

Queritur ergo vtrū sint licite. Rñ. Et
si inique sunt et legibus prohibite tanq̄ na
rurali equitati contrarie: q̄ alius pro al o
grāuatur: nihilominus spāliter phibetur
ne concedatur vel extendatur. A. l. per in
terpretationem cū fuerint gnāliter concessi
non expressis personis ecclesiasticis: vt in
c. et si. de quo infra. B Contra personas

ecclesiasticas vel bona ipsarum fructu cuiuslibet
et consuetudinis. Et qui contrafecerunt nisi re-
uocauerint infra annum. **A**. si a tempore possessionis
vel extensionis: ubi. **B**. si plene sunt singu-
lares: sunt excommunicate. si vniuersales: in
terdicta: et de iniurijs et damno dato et si
pignorationis li. 6.

Sed potest quod aliquis expoliatus portat li-
teras ciuitatis seu ad ciuitatem ubi manet ex-
poliatus et petit iusticiam nec sit ei: nisi quod in hoc
casu potest pcedi repulsa. **A**. uidetur quod sic: quod hoc
modo non grauatur alius: per alio: sed potest per
iusticiam vel ciuitatis in suis ciuibus. propter ne-
gligentiam. **En**. 23. q. 2. c. deus de. **o**. quod si quis vel
ciuitas plectenda est: quod videtur: care neglexit quod
a suis ciuibus: probe facit: et vel reddere quod
iuratum ablatum est. **S**. satis videtur: pcedere. **2** ho.
secunda secunda. q. 40. r. 30. an. sup. de c. c. et si per
ignorationes. ut tunc quod etiam in hoc casu ad ele-
ricos non extendatur: et quod sibi de rebus non au-
eretur: propter: sed in iudicijs satisfaciunt: ut
idem 10. an. dicit. **A**. 30. an. in de c. c. et si per
ignorationes. in nouella. dicitur. **A**. et huius. et
et huius. quod intelligitur de auctoritate iudicis
spoliatus pcedere per omnia super negligentia et
defectu iusticie: per alios autem de auctoritate
spoliantis seu iusticie facit negligentis. **E**t
subditur. **S**. uido. quod per omnia dicitur potest intelli-
gi: per quod non potest per recursum ad iudicem spo-
liantis seu iusticie facit negligentis: quod di-
citur raro posse contingere. **B**.

Residentia. **A**. clericorum in suis
ecclesijs. **A**. ubi no-
ta quod qui habet beneficium cum cura tene-
tur ad residendum: et de elec. licet cano. li. 6.
Sicut et quod huiusmodi alia beneficia quod hoc
propter ex statuto vel privilegio seu consue-
tudine approbata: ut Innocentius. ponit et de cle-
ricis. clericos. **E**t addit: **I**ntellige omne benefi-
cium residendum regere nisi prius placet. **E**t
eadem quali finiam ponit **I**dem. diffinitio: di-
cens quod quilibet clericus tenet residere: et co.
c. si. siue magnus sit beneficium: ut episcopus. 7. q. 1.
quod: et de consuetudine: et de elec. celebrat: et
quod die dominico dominus officijs interesse: de pse.
dif. 3. episcopus. nisi iusta causa impediatur ubi ibi dicitur. **S**. i-
tem et si modicum sit beneficium: ut et co. p. q. r. et c. **E**t
de beneficiis: interesse matutinis et vespertinis
al. si ico: rigibilis sit depositus. 92. dif. c. si. **E**t
vide. **A**. clericus. 1. q. si. **A**. **I**dem quod hic no-
tat in su. li. 1. u. 7. q. 27. ubi et additur per **I**dem
fieri, quod is qui tantum bene merito assignat

pensiones aliam seu stipendia ad residendum
non tenetur: talis tamen ad audientia obligatur: et
si offendit ecclesiam a qua tenet beneficium
tamen ingratum prauatur. **B**.

Et quod ex consuetudine possit recipere
fructus beneficij in absentia. **R**. in. fm. **I**dem. **I**dem.
Potest ut et de costis cum omnibus. **E**t **E**t ibi
hoc notat glo. quod et dicitur quod sic: et de iure costi-
33 et puto hoc intelligendum in istis per hanc
consuetudinem non derogatur dino cultui: vel
alio non sit irrationabiliter aliter: et de consue. c.
si. **B**. **S**. talis consuetudo prior statuto tolli
potest: ut si ecclesia sit ministris destituta: ut
tunc quod prebenda absentis assignetur subrogato:
et co. cum dilectus. **S**. si tale statutum facerent
canonici. propter propter comodum: puta ut inter
se diuidatur illud quod absens consuevit accipe-
re non valet: et de p. sue. cum ois. **A**. **I**dem
in dicta. q. 16. **B**.

Quod clericus in beneficio debeat residere.
R. in. fm. **I**dem. **I**dem. **R**. residere debet in propter per
sona seruando ecclesie: et c. q. nonnulli. r. c. se.
Et debet seruire in suo ordine: et de si. p. b. y.
propositum. **P**. an. enim esset sui prius exhibere
et curam propter ecclesie negligere. **A**. **I**dem
in su. co. n. q. 27. ubi et addit fm. eundem. **E**t
hoc est per prauam consuetudinem quarundam
ecclesiarum quod reputant canonicos residentes ex
quo prius sunt: 13 non irretit ecclesiam. **B**.

Et non residens possit excusari ex aliis
quibus causis. **R**. **E**xcusatur primo quod de 3 si ius-
ta sit causa sue absentie: ut propter immunitas vel
aliquid huiusmodi: et co. inter quatuor. **E**t tunc tenetur
vicarius deferuire: ut. **A**. clericus. 1. q. si. **E**t idem
intellige si prius sit sed sine sua culpa ipotens
sit factus aut infirmus: extra. e. cum dilectus. 7. q.
1. prius. **2** si de licentia prelati causa rationabiliter
sit absens: extra. e. relatum. extra de elec. 13 ca-
non. li. 6. al. et si sine licentia prelati peregrinari
non potest: de pse. dif. 5. non oportet. et de voto
magne. 5. v. 3. si habet ecclesiam pochialem
potest ex dispensatione episcopi et studio per septem
annos: ut. **A**. ecclia. 2. q. 2. 4. si haberet super
hoc speciale privilegium: huiusmodi et absens per residen-
tem: ut huiusmodi in. q. se. **A**. **A**. id illud quod huiusmodi et
q. se. facit quod non sit. de c. q. 27. **B**.

Sunt alie cause in quibus non residens habet
per residendum. prima est si sit in fuirio papa: et co.
cum dilectus. **S**. secunda est si prius vel duo ex cano-
nicis sunt in fuirio. propter episcopus: et co. decetero
r. c. ad audientiam. **S**. episcopus suffraganeus si mo-
reatur cum archiepiscopo non videtur residere: ar. extra.

de offi. ordi. pastoralis. Et nota q' q' e' i ser-
uitio pape vel epi sui recipit qd' fruct' bñ
ficij pter victualia siue quotidianas distri-
butiones que non solent absentibus dari:
vt dco. c. decetero. et extra de pbe. licet. et e'
de cle. no. resi. c. i. li. 6. Et d' h' vide. s. bñficiu'
2. s. pti. A Potius videt. s. fi. B Ter-
tia est si se nō absentat in fraudē s' ecclie sue
iura fideliter psequitur: extra co. ex parte.
In quibus casibus possit qs p vicariuz di-
seruire: vide. s. clericus. i. s. li. 7. j. vicarius
s. i.

Res inter alios acta
re. vide. j. finia. s. 9. r. x.

Restitutio rei aliene

pmo conser. At quis teneat statz restituē
Rñ. fm Tho. scda scde. q. 62. Sicut acci-
pere re alienā ē p iusticiā: ita et deinde eā: q'
p h' q' aliquis dñet re alienā in uo dño ipedit
cum ab usu rei sue et facit ei iniuriā. Mani-
festū ē aut q' nec p modicu' tēpus h' in pto
morari s' q'libet tenet statim pccni deserē: fm
illud Eccl. 21. Quasi a facie colubz fuge pec-
catū. Et iō tenet q'libz statim restituē vel pe-
tere dilationē ab eo q' pōt vsu rei cōcedere.
Con. Ray. A Ista penitus dilanionis vel
remissiois faciendā ē p se vel per aliū qñ d'
bitoz est ipotēs ad soluendū finy eundem.
Tho. scda scde. q. 62. arti. 8. et hoc nisi ex ip'a
penitēte sequeret reuelatio peccati seu aliud
scādalu: ar. c. officij. c. de pe. et re. Et ad pre-
dictoz clarioz ē intelligētiā distinguendū est
q' aut debitor ē potens restituē aut n. pmo
casu tenet statim restituere vt dictum ē. 2º casu
aut est impotens omnino: aut non omnino.
Si omnino excusatur: q' impossibilitatem
nulla est obligatio. ff. de re iuri. l. impossibi-
lium. et iō sufficit hoc casu q' pponat resti-
tuere cum poterit. i. 4. q. 6. li. res. Si nō oio
tunc tenet statim restituere id qd' pōt. Et f3
Ray. in ti. de raptio. s. forma. ista potentia
videt cōsiderādā vsqz ad mēdicatam suā
et sue familie reseruata sibi solū extrema ne-
cessitate. Et idē nō. in sum. li. 2. n. 5. q. 86.
Sed certe nō solū extrema: sed etiā magna
necessitas videtur excusare a restitutione: cē
de fur. c. siqs. ppt. vbi d' q' siqs. ppt. nece-
sitate famis furat' fuerit: aut restituat: aut
tres hebdomadas pēteat. Et sic nō cogit
pse restituere. Et illd. c. intelligit i necessita-

te etiā nō extrema fm glo. et Inno. ibi. Eñ
ad clarius hoc intelligendū uerū subdistin-
guendū ē: q' aut d' bitoz ē i articulo extreme
necessitatis: aut nō. pº casu nō tenet ad resti-
tutionē: q' in extrema necessitate omnia sūt
cōia. l. i. s. cuz in eadē. ff. ad. l. rhodi. de iac.
Eñ et sup. 4. finia. 2. dis. 15. dic' Scotus q' si
detinens re alienam ē in extrema necessita-
te: et ille cuius est res nō: sed h'et aliqua ci-
tra necessitatē extremam dicim' q' ista res
ē detinētis iure poli quo in extreme necessi-
tatis articulo ad puidendum necessitati na-
ture via oibus extrema necessitate detentis
ē pcessa: cē de ver. sigl. exiit qui seminat. li. 6.
Si ambo sunt in extrema necessitate: si pº
dñs deuenit ad eā d' reddi dño duplici iur'
tū q' prius suū: tū q' iam ex ista sua necessi-
tate factum est suum. Si vº prius deuenit de-
tinens: faciū ē suum: et tūc domino postea
deuenienti ad istam necessitatē nō d'z red-
di: q' cessauit dominium ei' i re ista et faciū
ē alteri'. iur' poli. Si ambo simul deueniūt
dicim' q' debz reddi dño: q' nūq' cecidit
a dominio. Pro hoc facit: q' duob' pcur-
rētibz p'ualeat qd' ē potius. ff. de sta. ho.
l. querit. Et subiūgit. Scot'. Si detentor d'
ueniat ad pinguiorē fortunā: tenetur resti-
tuere qñ occupauit cessatē extrema necessi-
tate. Sed si nunq' ante extremā necessita-
tem occupasset: tunc iuste simpliciter occupa-
uisset. i. rem suam: nec ad aliquā tenet resti-
tutionem: pcc ille. Tunc videt q' si deueni-
at ad potentiam: restituat sicut et qui cessit
bonus. C. de his qui po. ce. bo. l. i. Mo tamē
tenetur nisi inquantū facere pōt. l. 3. ff. d' ces-
si. bo. Et in hoc vltimo casu intelligitur facē
posse deducto ne egeat. ff. d' re. iuri. in cō dē
natione. 2º casu qñ debitor non ē in articu-
lo necitatis extreme: aut restitutio ē incerta
aut certa. Si incerta q' vt nō iuenit creditōr v'
eius heres restitutio faciendā ē pauperibus
extra de vsuri. cū tu. Et tūc debitor ipotens
poterit se libere ponere i manu epi ad quez
pertinet pūio pauperū: et epi si viderit f3
deū expedire poterit ei relaxare debitū: vt
pauperi i totū vel in partē vel p'bere ei dila-
tionem vt paulatim eroget pauperibus: vt
et ponit dicta. q. 86. in su. li. 2. n. 5. ad fi. S3
in eo q' loquitur ibi de penitentiario vt pos-
sit hoc facere: pōt intelligi si ipse penitentiari'
habeat sup hoc auctoritatē ab epō: als per
se nō pōt: q' iure nō cauetur. Jō dñs An.

3

四 4

li. 2. ti. 8. q. 25. ad finem. Est etiam casus in quo
homo non fuerit in turpitudine particeps
nec tamen sit pauperibus sit restitutio: quod datur
ex obligatione deditur accipiens turpiter re
cepit: videlicet quando iudeus vel paganus fuerit
aliquid lucratum a christianis occasione offi
cij publici. Illud enim debet converteri in usum
pauperum christianorum secundum prudentiam dio
cesani episcopi: et de iudeis cum sit. 2. casu quan
do obligatio est aliunde quam ex dicta turpi causa
distinguentium est. Aut non inveniuntur credi
tores seu eorum heredes: et de hoc dicitur. j. re
stitutio. 6. Aut inveniuntur: et tunc aut obliga
tio est personalis: et de hoc dicitur. j. restitutio
2. Aut obligatio est realis: ut quod habet quod
rem alienam: et tunc si habet a nullo vel saltem a
domino clare est: quod semper domino est restituenda. ff.
de rei ven. p. totum. et c. co. quod cuius dandum
est quod suum est. ff. de iusti. et iure l. iusticia. §.
furi precepta Sed si fuerit ab aliquo alio
titulo translatum: puta per donationem vel ve
nditionem vel similem: restitutio fit domino rei gra
tis. C. de furt. l. in civilen. Si vero habuit
titulum non translatum: puta in commodatum vel
locatum: vel etiam sine titulo: forte quod sustulit
illi videtur restituenda a quo habuit. C. loca
ti. l. si quis perductionis. Ubi dicitur quod condu
ctor debet omnino locatori rem reddere: hinc di
cat de domini: et postea agere de dominio. Sed
hoc debet intelligi quando non constat de dominio nec
poterat inconvenerit per baronem: alibi audiretur
movens quoniam de dominio. ff. de positi. l. bo
na fides. vbi dicitur quod quando furtum depositum est apud
dominum dicitur rei dominus non cogit reddere. Cogitur
ergo in hoc casu habens rem illi restituere a quo
habuit nisi statim possit de suo dominio probare:
re: adeo quod si est a fure vel prodone quod habuit
tamen debet restituere quando habuit causam
ab eo: ut patet in dicta. l. bona fides. Sed si non
habuit causam: puta quia ei per furtum vel rapi
nam abstulit: tunc quando per furtum puto quod non
debeat furi pro re restituere: quod nullus male fi
dei possessor hoc casu habet in se sperendi. Ma
gis datur actio furti cuius inter est ex honesta causa. ff.
de furt. l. cuius inter est. et l. si cuius inter est. Item
nemo debet ex improbitate sua consequi ac
tionem. ff. de furt. l. ita quod. §. 4. Est tamen casus
in quo fur actionem furti habet. ff. de fur. l. qui
vas. §. si ego. vbi dicitur: Si ego pollicenda vesti
menta tibi locavero et tu nuncio commodare
ris nuncio quod furtum facium sit: tibi datur actio
furti: quod tua inter est cum mulier tenearis reddere

et mihi aduersus te datur actio: quod furtum fece
ris nuncio per modum dandi. Hoc itaque casu fur ad
uersus fure actionem habet. hec ibi. Et hoc
ideo est quod principio habuit rem de voluntate do
mini eam sibi locando: propter quod iterum ei est
ex honesta causa: alio secus ut patet ex predictis.
Quando autem per rapinam quod rem abstulit a fure
vel prodone: tunc vel est restituenda: quod est pro do
mo restituendus: et de restitu. spo. c. in litem. Im
mo nec domino hinc rapere suam nisi in causa
de quo. §. bellum. l. §. 1. et 2. alio perdit ius su
um. Et non dominus tenet ad estimationem
rapte rei regulariter. C. vnde vi. l. si quis in ta
tam. Quia ergo furatus est furi vel prodono non
tenetur furi sed domino vel alij habenti ius
in re restituere. Secus est in rapto. Sed in
quocumque casu dominus est debere furi vel prodono
fieri restitutionem si concurrat dominus in re
petitione de domino potius restituatur: dicta. l.
bona fides: immo est si dominus non repetat
quod ignoraret quod habet de domino de
nunciare ut ipsam recipiat: et de furtis q.
cum fure. dominus fiat sine periculo furtis. 22. q.
§. hoc videtur. vbi dicitur quod peccata proxi
mi eis reuelanda sunt quod possunt perdesse et non
obesse. Et quod dictum est de domino con
currente ad repetitionem cum fure: id est est do
mini alio pretendente aliquid ius honestum
quod ipse illi facienda est restitutio qui fouet ma
ius ius: dicta. l. bona fides. et ar. in l. querit
ff. de statu ho. Et ideo quod vicerit filio vel seruo
pecuniam tenet restituere patri vel domino et
est. ff. de alea. l. si. immo filij etiam tenent resti
tuere patri res que spectant ad eos iure pro
prie tatis sed usufructus ad penes quod est regulare
fallit in castrensium vel quicquid castrensium pectio. Item in boni
ficia lib. 2. ut i. c. si annu. 14. et de iudi. l. 6. quod
casus possunt administrare vel obligare: et mi
nus alienare. C. de bonis que liberis. l. si. §.
filij autem familias. Et assignatur ratio ibi.
Ad delictum et non coartare iuvenes calores ne cu
piditati deditur tristitiam etiam sentiant qui eos
post dispersum expectant patrimonium. Pro
pter quod in omnibus his casibus vel patri resti
tutionem fieri debere. Et ideo vel eadem ratio in
omnibus similibus: ut si quis accepit rem a pupillo
restituatur tutori. Sed cui restituitur res eccle
sie. Dicitur quod preiatio: si non est culpa. Si ve
ro est culpa: ut quia res ecclesie ipse dissipauit:
vel ex carnali affectu et non iusta causa dona
uit: quod facere non potest: cum episcopus et quilibet platus
rerum ecclesie sit procurator et non dominus: et condi

tionem ecclesie meliorare pōt: deterio-
rem facere non dicitur: et de dona. c. fraternitatem
tunc ppter pncipius culpe si vñ q̄ debeat se
itromittere: et de cle. 2u. diuersis. Et iō fiet
restitutio successor ei: dicto. c. fraternitatem.
Vel si adhuc nō ē successor expēdat i vili-
tatez ecclesie: et de simo. d. hoc. Hoc ē no-
taf in fili. l. 2. n. 5. q. 18. vbi r de talib⁹ dñf.
Sed cui fiet restitutio. Et ibi dicit Ray.
Credo q̄ auctoritate iudicis penitentialis de
beat fieri ecclesie cui sic iniuriose ablatuz ē:
ita q̄ illi eidez qui dedit nisi cū turpiter de-
dit: tunc enīz nō sibi s̄ successori suo pore-
rit fieri vel superiori: vt dicit Hosti. vel in
vtilitatez ecclesie cōuertetur: vel etiam eius
de loci paupib⁹ si hoc expēdire videbitur
ero genur: ar. 17. q. 4. si quis in arrio. Hoc
vltimū. s. q̄ de iur paupib⁹: dicit glo. Ray.
q̄ melius est cū indigent paupes vel satis
abundet ecclesia. Alioqui melius ē q̄ in vti-
litatez ecclesie pauperis cōuertatur. Idez
Al. Satis con. Tho. scōa scōe. q. 62. arti. 5.
et arti. vltimo. Qd̄ autē hic dicit Ray. de
auctoritate iudicis pñialis: glo. dicit: Si tñ
super talibus dispensandis habeat pñates.
hec ibi. Et ad predicta attendant accipien-
tes a clericis de rebus ecclesie cū non indi-
geant vel nō cōuertantur in vtilitatez eccle-
sie vel nō alia iusta ratione: sed ponus occa-
sione cōsanguinitatis vel amicitie: q̄ tene-
tur ad restitutio: et vt r Tho. ponit dicto
ar. 5. Et multo fortius si accipiant ex causa
turpi: vt ex meretricio ludo vel alia quacū-
q̄ turpi causa: vt r notatur in sum. li. 2. n. 5.
dicta. q. 18. Quādoq̄ tñ l3 dñs cōcurrat in
repetitione nō pferunt siq̄s forte habuit rē
ab eo q̄ etia3 cōtra dñm haberet actionez:
puta q̄ ē usufructuarius. Itaz magis eius
interest hīe rez q̄ dñi: q̄ dñs habet pñate-
tatez q̄ consistit in nudo iure dñi ē p se sepa-
rata: r usufructuarius h3 ius vtendi r frue-
di. ff. de usufruc. p. totuz. r. C. r Insti. co. ti.
Immo etiā si ipse dñs sustulisset teneretur
furti. ff. de furtis. l. cum res. s. si bona fide.
Itēz si esset q̄ posset rem retinere ratione in-
pensaruz factaruz in ea. ff. de furtis. l. si q̄
cōmodasset. Ibi dicitur q̄ si dñs furatus
est rem cōmodatario. i. ei cui cōmodauit.
non tenetur furti nisi cōmodatarius potu-
isset rez retinere ratione impēlarū in resca3.
Idez est si rez haberet obligatam propter
eandēz rationez. Itēz qd̄ dictum est de re

aliena restituēda domino: idē p oia huius li-
gēduz ē de re affectata: puta q̄ p vim cōpul-
suam alteri data est. Nam illi est restituē-
da qui vñ passus est. ff. quod me. causa. l.
metum. s. cum autem. B

Itēz quis absolua a restitutione si iō
cui debebat remissit siue dōanit. Rñ. Absol-
uitur si est psona q̄ donare posset: de quo
vide. s. donatio. i. s. 2. Que donatio postq̄
facta est postea ex penitentia nō reuocatur
vt Ray. ponit. De hac etiam qōne vide. j.
restitutio. 3. s. pñ. A Et intellige hoc si re-
missio fiat libera voluntate creditus: al̄ n̄
valeret: vt. j. s. pñ. r dictum ē supra bellum
i. s. x. in additione. B

Quid si psona cui debebat restitui dñi
era est. Rñ. fm Ray. Restitutio facienda
est heredibus. Sed hic distingue: q̄ si he-
res est aliquis in toto vel i parte: tunc fiet et
restitutio: sicut cōfigit in toto vel in pre. Si
autē heres cōstitutus est in aliqua determi-
nata quantitate: puta in centi vel ē i tomo
r nō plus: tunc restitutio nō d3 fieri heredi.
A quia scriptus heres i certa quantitate vl-
rebus particularib⁹ nō ē heres s3 pot⁹ le-
gatar⁹. C. de here. insti. l. quonens. B s3
illi vel illis qbus testator reliquit dispositio-
nem residuorū bonorū. A. i. vñs heredi-
bus vl executoribus a testatore deputatis
fm dispositionez testantis cuius voluntas
oīo seruanda est. i3. q. 2. vltima. B

Itēz quis teneat restituere rem cū fru-
ctibus. Rñ. fm Ray. Quilibet malefidei
possessor: tenetur restituere rē cū omnibus
fructib⁹ pceptis: r quos ipse dñs pcepisset
si possedisset: et d re. spo. grauis. ff. de cōdi-
fur. in re. ff. de rei vñ. si nauis. s. generaliter
Et intellige fructus qui supersunt dedu-
ctis expensis illis que sunt grā fructuum
querendorū pgregādoz r pseruandorū: que
deducuntur tam a male fidei q̄ a bone fidei
possessorē. ff. d. pen. l. xredi. l. si apaire. s. vlt.
Possessor autem bone fidei non tenetur
de fructib⁹ quos perceperit q̄ diu fuit bone
fidei possessor: si iam cōsumpti sunt: s3 de ex-
tantibus tenetur. C. de rei ven. l. certū. A
Hic latius ē distinguendū. Aut q̄s obliga-
tur ad restitutionē rei aliene aut alteri debi-
te. Si enīz rei aliene: tunc ē si male fidei pos-
sessor q̄ statim dicit male fidei cū scuerit rē
ad alium pūtere: et de p̄scrip. c. si. tenetur
omnes fructus restituere. C. d rei vñ. l. cer-

tus. Sed h̄ itē distiguit. Nam si tal' posses
sor non habuit titulum: claz q̄ tenet omēs
restituē nō solū pceptos s̄ et q̄ p̄cipi ponu
erūt p̄ dominū rei si res habuisset. ff. d. re. iu
ris. l. gn̄aliter. Si vero habuit titulū puta
donatōis vel veditōis vel aliū solū tene
tur de pceptis. l. si fūduz. C. de rei ven. Fallit
qñ titulus est habitus per metū: qz tūc ē te
netur de p̄cipiēdis. l. sed et p̄. ff. qd̄ me. cā
vbi glo. addit etiā tres alios casus videlicet
qñ tūc h̄ p̄ iudicta legū. l. quēadmodū
C. de agri. et cen. l. xi. Itē qñ h̄ in fraudez
creditorū. Itē qñ emittres fisci sine solēnita
te. Qd̄ si ē bone fidei possessor: n̄ facit suos
fructū nāles: videlicet q̄ nascūt sine industria
hoiūz: vt poma et silia: et illos tenet restituē
nō tñ vltra q̄ ex illis sit fact' locupletior. l.
vix. ff. de pe. here. fruct' x̄o industriales
.i. puenientes ex industria hois nō tenet
restituere nisi extantes: s̄ post luc' p̄ref. oēs
qñ p̄ p̄statōes sit p̄stitut' male fidei: dē.
l. certū. Putatē n̄ q̄ si h̄ iustam causā
litigandi q̄ nō teneatur nisi iq̄tū fact' sit
locupletior: et v̄ p̄bart in. l. illud. ff. d. peti
here. vbi exp̄sse dicitur q̄ cōcūsus de here
ditate nō tenetur de reb' p̄ditis p̄ accepiū
iudiciū si habuit iustā cām litigādi. Et de
istis fructibus est plena et m̄ḡa glo. l. ex
diuerso. i. p̄zin. ff. de rei ven. Si alteri debi
te dīcēdū est q̄ si debetur mihi res que n̄
fuit mea: puta qz fuit vedita vel p̄missa p̄
cepiū iudiciū. i. contestatōes lites debēt
cū re oēs accessiones. i. fructus ac si illo tpe
fuisset res mihi tradita. ff. si cer. pe. l. cū fū
dus. S̄ si mihi debeat res q̄ fuit mea et ad
aliū sine cā puenit: puta solui rē quam esti
mabā me debē cū nō debere tūc siml' cū re
debēt oēs accessiones. l. fruct' et alia q̄
ip̄i rei a p̄ncipio quo fuit data euenerunt
ff. d. condi. inde. l. indebitū in p̄n. In omi
bus aut sciēdū ē q̄ bone fidei possessor: nū
quā tenetur vltra q̄ sit fact' locupletior: di
cta. l. vix de peti. here. B̄ Et nota q̄ q̄ so
lū vsū rei furat' fuit: nō sufficit si restituat
rē: sed tenet etiā ad estimatōnē vsus. Con
diti. et al. Et eodē mō tenet qz restituē
dāna si qua dñs rei p̄pter eius absētiā pal
sus fuit. l. q. 2. sigs de ecclesijs. De quo
vide. j. vsura. i. §. 16. q̄ incipit: Alituz v̄fē.
possint. et. §. 16. qui incipit: Sed nūqd̄ est
vsura. et. j. vsura. 6. §. pl. Ā Ad predicto
rū intelligētiā sciēdū q̄ interit qd̄ alicui

debetur p̄siderat aliqñ respectu lucri cessā
tis: aliqñ respectu dāni emergētis. p̄mo
casu estimatio nō d̄z deduci in infini: sed
vbi reyp̄ncipalis ē estimatio interesse n̄ d̄z
excedere duplū rei p̄ncipalis: s̄ vbi ē ier
ta sit estimatio ad arbitriū boni iudicis:
adeo q̄ in incensū nō p̄cedat. l. vna. C. de
sen. q̄ pro eo qd̄ interest. p̄se. sc̄do casu: vide
licet respectu dāni emergētis si venit inter
esse rōne omissionis p̄siderat solū interesse
intrinsecū. ff. de ac. emp. l. si sterilis. §. cū per
venditorē. vbi dī q̄ si frumentū vel sile nō
sit datū ēptori suo tpe nō venit estimatio:
qz aialia sūt mortua ex eo q̄ non habuit
bladū suo tpe. Mā illud interesse extrinsecū
est a re: s̄ bñ venit vt def̄ maius p̄ciū quo
res valuit a tpe quo debuit dari: qz hoc ē
interesse intrinsecū qd̄ p̄cernit rē et venit ex
ipsa re. Extrinsecū vero qd̄ nō ex re venit
sed p̄pter rē: vt in exēplo p̄posito. P̄redi
cta aut puto vera si dānū occurrit credito
ri ex simplici omissione debitoris: vt si cre
ditor erat iur̄surus dānuz etiā si debitor
nihil sibi p̄misset: qz nō hēbat quō aliū
de sibi p̄uidēt. Secus si cū omissione adue
nit etiā cōmissio: vt qz creditor aliter sibi i
prouidisset ut non morerent animalia ei'
si nō fuisset deceptus p̄missione debito
ris. H̄oc enim casu interesse venit ratione
cōmissionis. i. false p̄missionis: et ideo de
betur interesse etiā extrinsecū: vt statim pa
tebit: p̄sertim in foro conscientie: vbi qz
tenetur p̄ximo satisfaccere omne dānuz qd̄
eius dolo vel culpa p̄rimus incurrit: vt
c. si culpa. extra de iniurijs. P̄propterea
hoc casu saluo meliori iudicio tenetur etiā
de morte aialū. Si vero rōne cōmissionis
debetur interesse cōputatur interesse etiā
intrinsecū. ff. de ac. emp. l. iulian' in p̄n.
vbi dī q̄ dās tignū vitiarum: tenebit etiā
de ruina domus. Et sic illa estimatio con
sideratur hoc casu etiam multo vltra du
plum rei p̄ncipalis: non tamen in infini
tum: licet enim veniat ruina domus: non
venit si forte oportuerit ip̄sū p̄pter hoc
per multos annos vel vsqz in tempus vi
te conducere domum. Facit. ff. de ser. co
rup. l. in hoc iudiciū. et. l. nerat'. vbi co
rupto: serui tenetur non solum de seruo:
sed etiam de omnibus rebz quas seruus
tunc fugiens tulit: non de alijs quas po
stea successiue furatus fuerit. B̄

Quid si in ipsa re furtiva fecit qd expē-
sas. Rñ. fm. Sui. In foro pnie si expensas
fecit ad pseruationē rei: vt pascēdo equū: si
ue ad opportuna meliorationē: vt putā cu
rando animal morbosū vlnutiedo porcū
et huiusmodi deducē eas pōt ex quo satisfā
curals integralit dānū passio. Idē Al. A
In foro at iudiciali dicte ipense nō cōpu-
tant: vt in sū. lib. 2. ti. 5. q. 75. vbi hec notat.
Ad pleniorē at mae intelligētiā vtz qd pos-
sit petere sūp^r factos in re aliena. Dicedū
est qd aut fecit noie dñi rei: aut nomine pro
prio. l. tāq; i re sua. pmo casu clarum est qd
pōt cōputare. Mā vbi i gessit negocium
dñi. l. 1. r. 2. ff. de neg. ge. r. p totum. Intan-
tū qd dñs si tollat rē p aut qd soluat sumpt⁹
p mittit furtū. ff. de furt. l. si is qd comodass⁹
2. casu qñ fecit tāq; in re pua claz est qd
p vtiam petitionis nullo mō pōt pmutare
l. si in area. ff. de condi. inde. l. 3. p vtiam retē-
tionis qñq; sic: vt ibi. Et distinguendum ē
qd: si sicut male fidei possessor a pñ⁹ nullo
modo pōt cōputare. l. ex argento. ff. d. p di.
fur. et iñsti. de re. diu. l. ex diuerso. nisi re-
spectu fructuū. Mā vt dicē glo. in. c. gñis. ex
de resti. spo. fruct⁹ dicuntur qd sūp^r deduc-
tis expēsis qd sūnt gfa fructuū qd rēdoz col-
legendoz pseruādoz tā i bone fidei posses-
sore: qd in male fidei: etiam pcedonib⁹. ff.
de peti. here. si a dño. l. fructus. r. l. plane.
in fi. r. C. de fruc. r. lūis expen. l. i. Mā
nullus casus interuenire pōt qd hoc genus
deductionis impediat. ff. famul. hercil. fund⁹
q. pmo rñso. in fi. r. ff. so. ma. fructus. Fru-
ci⁹ eni intelligunt deducis necessarijs ex-
pensis. ff. de op. fuo. fruct⁹. Si vō a pñci-
pio fuit bone fidei pōt solū tollere qd fecit
sine lesione rei. ff. de rei ven. l. Julian⁹ scri-
bit. r. l. si in area. ita tñ qd si dominus vellet
dare pñci illaz rez vel si vellet tollere illud
in quo tñ noceret: t sibi nō pdesset nō ē p-
mittēdus: qd nō ē cedēdū malicijs. ff. de rei
ven. l. in fundo. Glo. in iñsti. de rez diu.
l. lūere. dicit qd qd scrip sit i paginis alienus
bona fide etiā reddito libro hz actionem i
facium dñi domini paginaz. ff. de rei ven. i
rē. S3 glo. Jo. eo. ii. s. ex diuerso. dic qd nō
datur ei actio p. l. si in area. ff. de cōdi. inde
bi. Istud secundum pōt intelligi d subulita-
te iuris: pñci aut de egtate et in foro pnie:
qñ nō ē equū aliquem locupletari cū alteri⁹

dāno vt i. c. locupletari d re. iñsti. l. 6. Et hñ
culpa et cā rōnabili nō d3 qd puari labore
suo: vt in. c. sine cipa co. ii. Et dominus rei
nō sit potens vel si hoc pceligar satisfiat si
bi de re sua: ar. in iñsti. de rez diu. l. 5. sigs
i aliena. Itē male fidei possessor nō tenetur
de fructib⁹ qd picipi potuerūt ex melioramē-
to qd ipse fecit i re. ff. d rei vē. l. ceterz. S3 si
sp fuit bone fidei. l. quādo habuit rez: et qñ
edificauit si dñs rei ē pōt: et pōt rē remēdo
nec sibi satisfiat de sūp^r pub⁹. Si dñs ē impo-
tens pōt solū tollere qd fecit fm modū p-
dictum: dicta. l. in fundo.

Quid si res rapta reddat dñorata. Rñ.
f3 Ray. Mō li habuit raptor: vt d. deposito
dictum est: supra depositum. l. 7. A hoc
clari⁹ dñi. l. i. re. ff. d. p di. fur.

Quid res rapta petij. Rñ. fm Ray.
Quocūq; casu petierit raptor: tenet ad resti-
tutionē: qd fuit i mora restituendi: et tenetur
p stare estimandez ei⁹ fm illud tps in quo
plus valuit. Qd si nō fuit i mora: vt qd ob-
tulit rē dño loco et tpe debito: et dñs negle-
xerit accipere non tenebitur de casu. ff. de
condi. fur. l. in re. A Ibi hoc clare di-
citur: et notatur etiaz in dicta. q. 75. in sum.
li. 2. titu. 5. B Et que de raptoze dicta sunt
intellige etiam de fure quocūq; A scilicet
et quo ad restitutionem: vt in dicta. q. 75.
B Et vterq; etiam post restitutionem dā-
nu tenetur petere remissionem de iniuria: sal-
tem per aliquam interpositam personam
suppresso vel expresso nomine furis fm qd
qualitas negocij patitur. A. i. cauendo
semper reuelationem pcti et scandalum:
et de pe. et re. officij.

Quid si plures fuerūt raptorez. Rñ. f3
Ray. Si vadant simul quasi sit vnus exer-
citus: qlibz tenet in solidum. Māz et qlibet
iunat alios: et faccos toriores: ad hoc et d
homici. sicut dignū. Ad hoc dico fm Sui.
qñ vn⁹ sine alio nō fecisset: al quilibz tenet
p dāno qd iulit. Si vō nō iuerūt simil sed
qlibz p se fecit dānum quilibet tenetur pro
eo quod in iulit. Similem casum vide. j.
restituio. 3. §. 1. A Et in eodem. c. hoc di-
citur.

Quid si quis furatus fuit rem qñ plus
valuit: et modo restituit qñ minus valet.
Rñdeo. fm Al. in. 4. Non satisfecit nisi la-
cris tps in quo plus valuit apponat.

accipiat. Nec obstat qd dicitur Deut. 16. vt nō offeratur merces pſtbuli i domo dei: qz illud intelligit quo ad oblationē altaris vlt sacrificij publicā: nō quo ad puatā elemoſynam: vt dicitur. Thō. scdā scde. q. 32. art. 7. Acquisitū tñ p simoniā d3 restitui illi eccleſie in cuius iniuriā accepit: et dicitur simo. c. 8. hoc. Contra pdicta facit qd dicitur in. l. 4. §. i. ff. d. pdi. ob tur. cāz vbi dicitur q meretrices licet turpi faciat q sit meretrices: nō tñ turpiter accipit qd ei dat et ex meretricio. Thō. i. dco art. 7. distiguit q qñ lex phibet datōez et acceptōez: itē d3 oīo acceptū ex turpicā restitui: vt patet in simoniā: et in eo qd dat iudici ad corripēdū: et i ludo phibito: et i mltis alijs. Si vō lex nō phibet datōez l3 phibet cāz dādi tunc nō cogit qz ad restitūdōez: vt p3 i ludo meretricis: de quo dictum ē. Dicit. n. q pōt retineri et de eo elemosyna fieri. S3 certe quoties aliqd phibetur et oē intelligit phibitū qd sequi. ex eo vel ob id. C. de legi. l. nō dubiū. Et ideo cū lex phibet aliqd: ergo et soluuōem vel receptionē ex illa vel ob illā: et tātō magis quāto ultra solutio vel receptio nō solum ē qd cōsequens: imo et cā pncipalis rē phibitā inducens: qz sine ea turpido dñs nō fieret. S3 pncipalē cā phibitionis stat i illa datōne vel receptōe ex gbus causis res turpis. Et iō cū lex aliqd simpli. ut phibet videt phibere et datōez et receptōē ex illa vel ob illam. Secus si non simpliciter phibet l3 illud notet infamia sicut meretricium et silia. Et hoc sentit glo. Ray. in n. d. rapto. §. l3 qd de forarijs sup hbo tenet restituē: vbi dicit. Quid de oib3 illis q turpi acquirūt aliqd nūqd possūt sibi illud in aliquo casu retinē. Et subdit q. Ab. trāstatum ē dominus i accipietes et nō competu ppenio illi cuius fuit res illa. distingui potest: qz in illis q sūt phibita qz mala qdā sūt que nō puniunt a iure ciuili i forma iudicij nisi pēa infamie: vt hūstoriā et exercitiū: eo q pugnāt i harēa vlt duello vlt ope meretrici soluta. Et in talib3 turpiter acquisita res retineri pōt ad vsū acqrentis. Quedā sūt que puniuntur a iure p cōporale penā vlt p extōsiōe spūi lucri: et taliter acquisita retineri nō debent ad vsū acqrentis nisi ei pcedatur a pniario suo tā qz alijs paupib3 debēt in pios vsus erogari: nisi forte restituta sūt iā illis a qb3 sūt habita: vlt nisi qz sūt iūte velut eis a qb3 habu

it: ad qd nō tenet. Et restitutio huiusmodi i foro pniāli iudicāda ē p pte satisfactōis. Et iō ibi late p3 officij penitentiarij: et ibi forte pōt dispētare sic et i ludo iō pē penitētie et mēsurā ieiunio. In illis autē q sūt mala qz phibita: sicut sūt torneamēta: negotiatio clerici: lucy aduocatiōis vel medicinē i casibus nō pcessis: emē bladiū vlt vniū vt postea cari vendat: facē ferra de florib3 ad vēdendū quozum vsus ē frequēt ad lasciuia et silia: et his causis acquisita retineri nō pōt. Et subdit: L3 autem hec difficultas videat pba bilitatē pene restringēde sit: et q iuris emūgu elicit sanguinem. verius credo q l3 i pdictis casib3 bonū sit et salubre q penitens iudicāti foro pniāli ad erogandū i pios vsus taliter acquisita: nō ē tñ pcellendus nisi velut: nec iudicandus nō ē i statu saluando: si non velit huiusmodi pniā accipere: nisi in casibus a iure expressis: vt in simoniā de qua expressiū ē q pecunia simoniaca est restituenta eccleſie in cuius ignominia ē accepta: l3 et hoc posset intelligi qñ recepta est de bonis eiusdē eccleſie: vel qñ de hoc agitur in foro cāz. Sili qñ qd aliqd recipit vt faciat dā nū vlt iuriā vlt calūniā alijs: qz tñ ille q ddit reperit s3 ille q quē dāni ē. ff. de calū. l. gnātiter. §. illud. Quod tñ intelligit qñ agit in forma iudicij: quā seueritate nō o3 obseruari in foro pniāli. Glo. tñ eadem i n. de rapto. §. 12. circa pedagia super verbo tenet. n. i. fil. ait q tñ ē dicere q pecūia ex pacto simoniaco accepta retineri nō possit et i foro pniāli: l3 sec3 sit si absq pacto fuerit accepta: ar. a cōtrario s. n. i. de simo. mandato. hēc ille. Et hac glo. et ex supradictis pōt colligi q acquisitū ex turpi cā q iudicialiter tenetur restituere: nisi illa causa non fuerit simpliciter prohibita: sed solum a lege infamia notata. In foro autem pniāli qñ restitutio nō ē faciēda certe pſone: de consilio est q oīo illicite acquisita erogentur in pios vsus. de necessitate autem non est: nisi iudicialis condemnatio facta fuerit: vel nisi in qstūm confessōi videatur. Nam in foro penitentiāli quis restituere proximo non tenetur: nisi in qstūm ipsum damnis cauerit seu condemnatus fuerit et sepe pcofessum est. Et notat glo. 12. q. 2. fraternitas. Deo autē satisfacere debet p turpi causa fm arbitrii confessōis. 26. q. 7. turpia. Et quis Sap. vnde dicitur: Per que peccat

quis p hec torquet: inuicē q qd pūmī
in illo i quo deliquit: cū in receptiōe ob tur
pē cām fuerit deus offensus cui⁹ occasiōe
deuēnī ē ad penitē: pueniēs est q sacerdos
in qm fīn deū pōt facere inuigat penitēti
q oē acceptū ex turpi causa erogat in pios
v⁹: vt sic satisfaciāt deo in quo offēdit: nī
si penitēs pstituit⁹ fuerit in magna necitate
Et penitēs d3 se pparare ad restituendū et
faciendū qd pfectū fīn deū viliū fuerit
q: ad hoc obligat: eē de pen. et re. oīs. Item
etiā in foro pñiali qd tenet restituere qm ius
hoc spāliter expūit: vt in vsura vel sinio
ria et silib⁹: vt in ludis aleaz taxilloz: et fili
u3 phibitoz: vt. d. ludus aleaz. §. 5. vsqz ad
fi. Item d3 Inno. i. c. q: pleriqz. eē d inuicē.
ecclē. in glo. sua vsu. hypocrīta aut. Hypo
crita qui sub forma boni xpiani cū non sit
accepit elemosinas tenet ad restitutionem
Et subiūgit q forte nō tenet restituere illū
qui dedit: q: psecut⁹ est mercedē suā. Pu
to q hoc sit notabile dictū: et q l3 nī fiat re
stitutio illi qui dedit tamen si datū ē vel ac
ceptū aliq spālī causa et expressa: pura in ca
licez vel altare vel in subuētiōe alicui⁹ ho
spitalis vel qd cāqz aliud: i illā cām debet
fieri restitutio: q: nū tam equūz ē qz res
transferantur fīn volūtate dñi ipsaz: i In
sti. de acq. re. do. §. p traditionē. Et sic ca
ueant sibi oēs clerici: laici: religiosi: heremi
te: et qūqz aliq q osidūt bonā vitā vt recipi
ant elemosinas. S3 qd si p cā honesta et in
honestā dat res indiuisibiles: puta seruus
vie vel alia: vel bos: equus: et filia: an i ro
to res debeat adiudicari causē honeste an
inhoneste cū i indiuisibilib⁹ nā potēntior
sol3 ad se attrahere nū⁹ potens. ff. de sta.
ho. l. queritur. Ad hanc qōnē tangit glo. i. l.
3. ff. de condi. ob turpē causam. nec deter
minat. Et licet multa possent allegari hinc
inde: nī ppter breuitatem saluo melior iu
dicio: dico q res data p pre adiudicabit
causē honeste et p pre cū inhoneste: q: l3
in se sit indiuisibilis nī ē diuisibilis p redū
ctiōnē ad estimatiōez pecuniar. ff. fin.
re. l. i. §. i. et l. se. vbi ponitur casus i ponē
dio sub⁹: vt si nō possunt bene poni tollat
de terra vnus et detur alteri data estimati
one illi a quo terra tollitur. Et sic in casu p
posito poterit res data remitti si adimple
ta ē causa honesta ppi quā data ē: et para
p pccij pccernenti inhonestā cām erogabit

fīn ea q supius tacta sūt. Quando autem
illicita acquisitio ē respectu psonae: hoc pun
git vel q: aliquid accipit ab eo q nō potest
dare: vel q: aliquid datur ei q non pōt reci
pere. pūmū pūgit nō solū cū aliq d accipit
a nō vero dño: sed etiā a rei dño cui dene
gata ē administratio seu alienatō bonoz su
oz: de qbus dictū ē s. donatio. i. §. i. et ibi
§. 9. ponit an clerici possint donare. Item
regulariter null⁹ pōt donare vel p donati
onē recipere vltra quingentos solidos: nisi p
cedat certa insinuatio. Fallit in aliquib⁹ ca
sibus de quib⁹ dictū est s. ecclesia. i. §. 4. cū
additione. Et solidus in legib⁹ caput p au
reo. vt Instit. de pena temē. l. ut. §. fi. et ibi
glo. Item regulariter non valet donatio i
ter pūges: et inter ptem et filiu q ē in ei⁹ po
testate: vt. d. donatio. i. §. 5. cū sequētib⁹.
Item regulariter filiusfamilis non pōt do
nare vel administrare nisi sint res castrensis
peculij vel quasi: de quo s. elemosyna. 2. §.
3. et s. peculij. Item null⁹ pōt aliquid dare
in fraudē creditor: suoz: al recipiēs ab eo
tenet ad restitutionē cū distinctiōe: q: aut
recipit titulo lucratiuo aut oneroso. Si lu
cratiuo et creditores fraudant: oio tenentur
ad restitutionē. ff. q in frau. cre. l. q autē. §.
siliqz mō. Et videt intelligendū hoc quan
do fraus interueniebat ipe donatōis. Se
cus si postea: q: factū legitime retractari non
debet: l3 casus postea eueniat a quo nō po
tuit inchoari: eē de re. iu. factū legit. l. 6.
Nisi forte qd accepisset acquisitū ex delicto:
puta ex vsura. Et sic. n. quicūqz vsurari⁹ effi
ciatur nō soluēdo tal obligat ad restituēd⁹
l3 a pñcipio nō recepit in fraudē creditor
q: nō ē equū vt ex dolo alicui⁹ ali⁹ modū
sentiat cū dāno tertij. l. fi. in pūm. ff. de eo
p quē factū erit. et q: lo cupletari qd nō debz
cū iactura aliena: eē d re. iu. lo cupletari. l. 6.
Et ita vī cē de mēte dñi. Et de bu. i. c.
cū m. ad fi. eē de vsur. Et p dicta faciūt q
cū iudei cōter viuāt ex vsuria nec sunt po
tentes restituere accipientes p donatiōnē v⁹
in alio titulo lucratiuo aliquid ab eis teneat
ad accepti restitutionē faciendā illis a qb⁹
iudeus accepit vsuras etiā si aliquid ab eis
acceptum sit p pena vt d. iudeus. i. §. 6. et
7. Si vero titulo oneroso quis piaz aliquid
accepit ab eo qui nō est soluēdo: puta qz
enut v⁹ habuit ppi opas suas v⁹ pmutati
onē v⁹ aliā onerosā cāz: nō tenet ad restitē

nisi sciverit illud fieri i fraudē creditoꝝ. ff. q. i. frau. cr. l. aut ptoꝝ. §. q. aut ptoꝝ. et dicitur si cre
ditores si sibi prestant qd sit i fraudē eoꝝ: dēa
l. aut ptoꝝ. §. ligo pariceps. Itē qñ alieant
sunt oia bona sua. Ex illa. n. vniuersali alie
natione fraus psumit. ff. e. l. oēs. §. lucius.
Itē etiā qñ euidenter hoc apparet: vt ga
scit aliquē ipotentē restituere: et aliqd vende
re vel emere ad ludū luxuriā: gulo iuarē: vñ
aliter iustititer cōsumendū: et sic in fraudem
creditoꝝ: cū efficiat minus potēs ad soluen
dū. Item illi creditoꝝes in pñi pdicta reuo
care in quoꝝ fraudē facta sunt. Ad autē ali
creditoꝝes q postea facti sunt: nisi ex pecu
nia ipsoꝝ cū p uobus satisfacti: dicta. l.
aut ptoꝝ. §. ita demū. Ex his colligit q cū iu
dei cōuer ppter vsuras nō sunt soluēdo ac
cipiens aliqd ab eis et titulo oneroso: puta
locatione vēditiōe vel simili: ex quo manife
ste sunt ipotentiores ad satisfaciēdū: tenet
restituere illis a qbus accepit sunt vsure. sic
pungit in vendente eis gallinas vel alia ad
gulositate puenientia: vel pulchra vestimēta
et alia similia ad pōponere: vñ q ad talia locat
sibi opas vel ad radendū vel ad poliendū.
Et gñalit quociqz mō ab eis aliqd accipiat
ex quo manifeste fiat ipotentiores ad restituē
dū: itē etiā titulo oneroso: hoc fit in fraudem
creditoꝝ: et pñs accipiens tenet ad restituē
dū: vt pōt ex pdictis colligi. Itē aduerit dū
q ex pdictis accipientib⁹ et nō valēbus a
lienat aliq teuent ad restitutionē statī: aliq
p restitutionē in integrū. Si autē tenent q rē
accepit cuius alienatio ipso iure nō va
luit: vt si maritus alienet fundū dotalē: vel
in gbuscūqz casib⁹ ius pphibet. alienationē
de qbus aliqd pñime tactus est: maxime si
qs accipit a minore. 25. ānis dono rē imobi
lē vel et p venditiōes sine iuris solēnitare: pu
ta sine tutoris vel curatoris auctoritate vel
sine iudicis decreto. i. auctoritate: nāz tenet
statī ad restitutionē fm. Inno. in. c. q. pñi
q de imu. ec. ver. si aut ex donatiōe. Idem
pōt dici in epōre rei ecclēstice qñ nō iterue
nit debita solēnitās. tūc. n. ptractus nō va
let: de quo. §. alienatio. Et oēs isti tenent ad
restitutionem rei cū fructib⁹ oibus: de quo
§. 4. cū additiōe. q. q. pira iura mereat bo
nā fidē nō psumit hīc: et de re. iuris. q. pira
li. 6. Nisi sit forte psona q excuset iuris igno
rantia: vt minor: mulier: rustic⁹ et miles. ff. d.
pba. l. cū de idebio. §. si autē is q. Per resti

tutionē in integrū tenent aliq qñ ptract⁹ est so
lūter celebrat⁹: §. ex pñilegio ecclē vel mi
noris res pōt ab eis tolli p in integrū restitū
tionē: q. allegat se in aliquo lēso. Et hoc ca
su q rē taliter habuerūt et nō tenent restituē
nisi obiecta restitutionē in integrū ab ecclia vñ
minore fm Inno. in dicto. c. q. pñi q. ver.
§. q. dices in eo. vbi dicit nō teneri eos ad
restitutionē nisi in ptrapendo vñ fuerit ma
licia: vel facta restitutione vt dictū est. Adde
vel n. si iterueuerit nō parua deceptio ē sine
malicia vt. §. emptio. §. 2. rōne psonē luc
cedi obligatio ad restitutionē qñ ei aliqd
dat cui dari pphibet. Et de hoc aliq casus su
pñatorati sūt: sicut de donatiōe inter piuges
et inter pñes et filii sub eius pñate pstitutum.
Hunc aliq ponēdi sūt: videt rōne etiāz offi
cij. Rōne etatis: puta si soluaf debuit pupil
lo sine tutoris auctoritate et iudicis decreto.
Tūc. n. res nō efficit pupilli nec liberat debi
tor: et tenet rem illā iterū soluē si pupillus rē
solutā male pñspserit vel furto amiserit. Ta
mē si pupillus rē illā hz vel ex illa sit factus
locupletior et penit adhuc debuit p exceptio
nē doli mali submoueri poterit: i. Insi. per
quas pso. nobis acq. §. penul. Idē pñi cā
dē rōne putat in furioso. Rōne officij iu
ra pphibet aliqbus dari: vt rectoribus et iu
dicibus: de quo. §. iudex primo. §. 3. cū ad
ditionibus. Insup q aliqd dat iudici vel
aduersario: puta pcuratori vñ aduocato ad
uerse partis amittit cām. C. de pena iudi. g
ma. i. l. i. Sz hoc ē intelligēdū nisi euident
ter pñstiterit quēpiā aliqd dedisse iniusticiā
parat vel vt iniusticiā psequat: tūc. n. etiāz
datū pōt repetere et nullā penā incurrit. i. 4. q
5. c. nō sane. et ibi glo. Admonib⁹ m officiali
bus q sunt i auxiliū rectoꝝ et iudiciū pñt do
na dari: et ipsi etiā possūt p iusto beneficio
pñtito aliqd extorquere: dicto. c. nō sane ad
si. Ad glo. dicit verū nisi sit eis certū salariū
pñstutū: q. tūc si aliqd vltra pñerit cri
mine pculsionis tenent: et ad penā qdrupti.
Item epō vel alteri pñelato visitanti seu eoꝝ
familiaribus nil pōt dari pñter pcuratio
nē: vt. j. visitatio. §. primo. et secūdo. Simile
nec saracenis seu infidelibus vel hereticis
in dispendium xpianoꝝ: vt. j. saracenus. §.
primo. et in pñem annali curie. B.

Quid de illis q ponūt se in man⁹ credi
torum: sed nō intendūt restituere: imo spe
rant q p nihilo vel de modico gerabūnt

Alno poneret se Rñ. fm frēm Egidium i
quolibz. Tales qdē a pñō rapine nō sunt
absoluti: qz pñā pñiam r pñessionem di
nutrit. Sed vtruz sint absoluti a debito re
stituēdi: distigue: qz si creditor pñia volū
tate dimisit: nō tenet apli^o restituē. Secus si
decept^o vel coactus vel qz putauit se nunq̄
aliquid posse hñe. De hac ē qñe habes
s. 3. **A**ld pñicta faciūt q̄ hñtur i sū. li.
1. ti. 5. q. 25. r. q. 87. Et quod nōi dñs Pe.
de anchorano. in. c. 3. q. 8. vltus li. 6. **B**
An qui male recipiūt a pñonis ecclesiasticis
teneant ad restitutionē r cui: vide. s. cleric^o
4. s. fi. **A** Et ibi adduō. **B** Et pñ resti
tutio sit pñ satisfactio: vide. s. satisfactio
§. 9. **A**ld māi etiam restituōis facit. s. vsu
ra. 6. per totum.

Restitutio secundo qñ
debito: non est soluendo. Abi sciē
dum fm Ray. qz si simpliciter nō pōt sol
uere doleat r pponat restituē qñto potuit.
l. 4. q. 6. si res. C. de cessi. bo. l. 1.

Quid sit qui tenet restituē pluribus
non pōt absqz magno detrimento sue fami
lie. Rñ. fm Ray. Consultēdū ē qz petat di
lationē r assignet eis certā pñe de reddend^o
suis. **A**ld si denegat dilationē r velit qz ce
dat bonis tenet absqz dilanōe ēti opozit
ipsum medicare. Unde nō dico habito re
specu ne egeat. **A**ld hoc notat: ex de vsu
ris. c. 1. ti. vi. **A**ld addu sine culpa pōt ac
cipere vite necessaria. l. extrema. In hac.
q. con. **A**ld scō scō. q. 62. dicens sic: Si
nō pōt statī solū ab instanti restōne libera
tus ē ppter impotentiam sicut r totaliter
a restituōe absoluti si oio est ipotens. De
bet nī remissionē vel dilanōez petere ab eo
cui debz p se vel in pñō pñā. Idē esset
si qz obligaret ēt vni. Et de hoc satis dictuz
ē. s. restitutio pñio ipñicio. **B**

Quid cum debitor petenti dilanōnem
alius creditor vult dare: alius non: s. vult
qz cedat bonis. Respondeo fm Raymū.
Standū ē maior pñi. Et intellige maiores
partē vbi ē maior r fori^o debiti. vñ si vñ
creditor plus q̄ reliquis oibz debeatur
stādū ē volūtatū illi de dāda dilanōe vñ pe
tenda cessiōe. Si vñ par sit debiti: stādū
ē maior nūero creditoz. Si oia sint paria
eligenda ē clementior snia. s. qz dilanō deq̄
C. de cessi. bo. l. si. **A** Et ibi addu: **A**ld

la dñia it hypothecarios r alios creditoz: si
qñ ad hñc electionē obseruāda. Et ibi dñ
de dilanōe quinquēnali: r hec obtinet i so
ro iudiciali. **A**ld hñc ad pñiale dictū ē. s.
restō pñio. in pñi^o i additione. **B**

Quid si qñ tenet plurib^o r non pōt facit
facē omnibz fm quē ordine restituēt. Rñ.
Pñio qdē si tenet ex furto vl rapina r res
furtiua extat: istam restituēt qz nūq̄ fuit sua
Ald est qualitercūqz hñat rē alienā: qz
sp dñio ipsius restituēda ē. ff. r. C. de rei vñ.
p totū. Idē etiā si habuit rē q̄ fuit alteri^o et
ab eo sine iusta cā abdicata ē: pura p metū
vel aliter: qz sū illi restituēda est. ff. qd me.
cā. l. metū. §. cū aut. **B** 2° restituēt oib^o cre
ditoz bñtibus pñioz vl hypothecas p
usqz hñtibus actiōes pñonales. C. q po. in
pig. ha. l. eos. 3° restituēt alijs qbus dñ quo
cūqz mō. **A** Et hoc fm ordine dñ quo in
duobz. §. se. **B**

Sed quo ordine restituēt hñtibus pñ
gnora vl hypothecas. Rñ. siue hñant pñi^o
spale siue oia bona obligata: vt in iñtrumē
tis solet dici dñ cis fñtū hoc ordine: qz qui
prior ē tpe pñioz ēi iñf. C. q po. in pig. l. si
decreto. r. l. si fundū r. l. diuersis. Excepit
quedā pñone pñuilegiatē. **A**ld mulier i do
te pñioz ē oibz hñtibus^o tacitā hypothecaz
ē si hñant pus pñerqz filijs pñioz nīfimo
nñ. genitibus de dote contra nouercas. C.
q po. in pig. l. assiduis. **I**te pñeretur credito
ribz de quoz pecunia ipse res ē tpe vel re
fecte sunt. **A**ld aut pñeretur mutuanibz
ad militiam: r fil. C. qui po. in pig. in autē.
quo iure. **A**ld Et ibi qz mutuari ad mi
litiam ē qz ex pñia mutuatā militā ē pñia
est: r hoc in scriptis probato quo ad hanc
māi. **I**tem ibi de fūco nil dñ: sed de eo dñ ē
l. qñis. C. de pñuile. fil. **B** **M**am tales
creditoz omibz alijs pñeruntur. **A**
non aut pñeruntur hñtibus^o pñioz hñpo
thecaz etiam tacitā: dñia. l. qñis. **B** **I**tem
qui expēdit in fñerando testatozē pñer
tur cuilz hñtibus^o tacitāz hypothecā. ff. de reli.
l. pli. r. l. at si quis. §. l. **F**orte autē nō est idē
in habētibz expēssis: vt ago dñ. **A**ld hoc
dicit cū vñ forte: vt pñ in glo. l. pli. ff. dñ re
li. Et bñ dñ forte: qz videtur aperte pñari
dicta. l. pli. que indistincte loquendo dicit
Impēsa fñeris sp ex hereditate deducetur
que etiam omne creditum solet pñcedere
cū bona soluendo non sunt. **B** Et de mā

pignoris vide. s. pignus.

Quo ordine restituat qd debet ex alijs causis. Et .i. ex actionibus psonalib: qz de realib: dictū ē. s. p. primo. s. B. Rñ. f. 3. Bull. Si debet ex cā pūlegiata: vt i depo- sito illud pmo restituendū ē. ff. de positi. l. si hoies. Si vō ex alijs causis: tūc siue ex contractu siue ex maleficio vī qī cōlūter debet: ita nō q si alijs āpli⁹ vigilauit i petendo il li pmo restituendū ē: alī vō soluet p rata. ff. q i frau. cre. l. pupillus. Et ibi p: q si debitor p se nō exactus i iudicio vī cū gra- tificauerit alicui creditoz: illd qd datus est reuocatur: et diuidatur int̄ creditores p rā- ta: et notatur i sū. cō. co. n. q. 90. B. Et in hoc vltimo casu iure qdē poli⁹ tū nō iure fori excusaret: vt credit dūoz si pietate mo- tus grauticaret plurimū indigēti. Et Idē i dē. q. 90. B. Et ad hui⁹ mae dēclaratōez distinguendū ē: vīz debitor sit obligat⁹ p m- cipaliter actōe reali: et de hoc dictū ē. s. re- stituito. i. s. i. in additōe. Zn vero sit obli- gatus pncipalr actōe psonali: et tūc aut est soluēdo: aut nō. pmo casu d: pū tenetur oib⁹ creditorib⁹ soluere: et pōt soluē nō so- lum creditoz suo: sed etiam creditoz credi- toris sui: qz intelligit⁹ p facē meliorē conditio- nem eius: et vltiter gessisse negotiū nisi for- te suus creditoz pphibuisse sibi. ff. mādari. l. si p te. vbi dī q si quis geru negotiū alte- rius dño pphibente nullā hz actionē cōtra dñz. Fallit i casu i quo ē si pphibet pōt solui creditoz et dñoz: videlicet qñ secūd⁹ de- bitoz ē dñoz ex eadē cā ex q et creditoz: pu- ta vñ pduxit domū quā et ipse locauit. Itā secūdus cōductoz pōt soluē pmo locatoz: vt. l. solutus. s. solutaz. ff. de pig. ac. 2° casu qñ nō ē soluēdo et hz plures creditores q d⁹ oib⁹ nō pōt satisfacere tūc d: satisfacere fm ordinē dictū hic. et i. s. pcedēti. Scien- dum tñ q hec mā. s. qbus creditozibus de- beat pū satisfieri: hz aliqñ pateat p p dī- ctā: tñ in legibus longa ē et magis pūnet ad forū iudiciale quo creditores iter se discēp- tent: an dēant pferri: qz ad pūiale vbi de cō- sciētia agūt debitoz cui dēat restituē. Itāz ipse ad psciam tuēdā nō d: alicui creditoz ppter affectionē vī amicitiam tpalē seu car- nale i pūdicijz alioz soluē. ff. q i frau. cre. l. pupillus. S: m qm ipse cognoscit pmo d: dare qb⁹ magi teneatur: et lic excusat nisi graue et supine ignorauerit: ex de cle. exco.

mi. aplice. qd cōphēditur fm qūitatez pso- ne et loci. ff. d iuri. et fac. igno. l. regula. s. sed iuri. videlicet vñ pōnerit cē pū⁹ p se vī ha- bere copā pitorum. B.

Ad res debitoris tenet eo ordine quo ipse debitor. sed quo ordine teneat ad legata hēs s. pēduas. s. 6. Et ibi p: q iste odo est vt p⁹ satisfiat creditozib⁹ defūcti. B.

Restitutio tertio ^{fauo-} res raptor. Quid ergo de his q se- quūt raptos ad pda. Rñ. f. 3. Ray. Si il- li qui sequūt vel associāt raptos: sciūt vel exultmāt eos rapinā facere. ppter eoz se- quelā siue pñliū siue exhortandez: ita q al- nō cēnt facturi quilibet eoz tenet in soliduz Si vō ppter suā sequelā vel pñliū nō pl⁹ fecerūt qz al cēnt facturi: tūc tenet tñ de his q inde habuerūt vel expēderūt et de dāno qd ipi vī alig de familia ipsoz fecerūt dire- cte vī occasiō alr: ar. ad hāc dīstīctōez ex d- sen. et re iu. cuz. 3. et a. et ex dēta. et qū. tuant et de sentē. exco. iter alia. xi. q. 3. qñ multos Idēz Tho. lēda scōc. q. 62. Et Con. etiaz Al. et Host. qui et addit q si credit q etiam sine suo adiutorio vī instigatione dānuz se- cūssēt: s: non tñ tenet ad id qd pabiliter credit eos plus fecisse. ppter suā instigandez vel adiutorū: vt in sum. li. 2. ti. 5. q. 64. B. Et sili. s. siliurō. i. s. 9. Itē multo fortius tenetur in solidū defēsores et receptatores ip- soz. Similiter et mādatores: vī si eoz noie facta est rapia et ipi rarā habuerūt. xi. q. 3. q pñent. et c. se. ex de resti. ipo. cū ad sedē. i. si. Et Con. cū Ray. in p dīctū Tho. et Al. vt in p dīctā. q. 64. Et de hac materia latius ha- bes in. s. se. B.

Quot modis aliq sūt fautores rapto- rum ita q teneatur ad restitutionē. Rñ. fm Tho. lēda scōc. q. 62. Illi sūt q his mōdib⁹ continentnr: Iussio: cōsiliū: cōsensu: palpo: recurus. Participans: mutus: nō obstant: non manifestans. Eodē etiam versus ponit Bull: quozum expositio fm eundem Tho. Al. et Bull. et alios talis est. Iussio. i. ille qui iussit: qui pncipaliter te- netur ad restitutionē totius. Et intellige quando ex sua iussioe secuta est ablatio rei vel nomine suo factam ratam habuit: al nō Et Tenetur etiam quando verisimiliter vī probabilitur credit ex sua iussioe secutam esse ablationē: vt in dīctā. q. 64. B. Lē

filium. Hoc itē intelligendum quādo ex hoc est vel ceditur probabiliter damnum secutum. Tunc. n. tenetur solidum: al non. Consensus. i. cooperatio. Si. n. tantū cooperetur q. sine co nō poterat dānū fieri: tenetur in solidum. Si autem tunc co fuisset facium restituat q. tunc nocuit p se vel p suos: aut q. tunc de rebus illis habuit vel expēdit. **A** Idē in dca. q. 64. Et addit. Colligetur ex hoc q. si ples dānū faciunt fil: et tū vnus sine alio vel plures sine isto fecisset q. tenet solvere p rata. i. p. p. portione sua. i. q. tū pūgit euz de dāno vniuerso si nō pōt distinguī damnum qd ipse inuit ab eo qd alij inuenerūt fm Ray. et glo. c. 1. **A** l. et Inno. et Hosti. Et addit q. in hoc m. est iustitia no habenda ē: vt q. strenuus ē et q. timorez maiorē incassit hostib. in pl. tenet. Itē dicit q. si quis vadit cū raptorib. et furib. et nō coopat eis ad aliqd damni faciēduz: nō videt tēneri in aliquo si nihil recepit de rebus ablatis. Laucat tū p. scie sue in hoc si paratus erat defendere si foris illi spoliandi res suas a p. donibus defendere voluisset et ppter suā pūitaz et socio p. ei nō audebāt re istere spoliandib. vel domos suas incēdēt b. q. sic nō pōt liber esse a restituōe. Itē dicit Inno. et Hosti. q. si alij etiaz nō aīo ledēdi vel defēdēdi ledētes vadant euz alij: immo oenā si aīo pacificādi vadūt nō excusāt nisi significet aduersarij: q. aliter aduersarij timore cor. nō auderēt res suas defendere. Alii idē ē ac si iunaret. **B** Palpo. i. adulator: landas rapio ē q. si strenuus. Et q. de si ex hoc secum ē damnum: in solidum tenetur. **A** l. nō tenet nisi i. q. tū dānificauit. Et idē p. opposuim. intelligas i. de tractorē vel vituperatorē: vt i. dicta. q. 64. **B** Recursus. i. receptor. Itaz q. recipit latrones et tūc eos vel rem raptaz dolose celat ita q. impedit r. restituōi solidū tenet. Participas. i. in crimine furti vel rapie lo ciādo eos: sicut i. p. s. de m. ē. Sz participas in re accepta illd solū tenet restituere quod scienter emit vel recepit. Si autē ignorāter dic. vt. j. restituō. 4. p. totū. **A** duius. i. qui videt furtū fieri et dolose tacer cū posset impedire. Itē autē non tenet restituere nisi ex officio ad hoc teneat. **A** l. o. obliu. i. q. p. o. l. obliu. ē et nō facit. Et de hoc eodē modo dicēdū sicut de mutuo. **A** l. i. q. ad restituōē tenet q. h. ex officio: sicut sūt pncipes

et rectores q. ex officio tenent iusticiā conseruare: q. reddunt quos h. sūt supēdia ad hoc instituta vt iusticiā cōseruet i. terra vñ tenet restituere f. 3. l. ho. **A** l. et glo. Ray. vt in dicta. q. 64. **B** Mō manifestas. i. q. sicut vt res rapta vel furata ē et nō indicat etiā cū de hoc interrogatur. **A** l. i. seruato ordine etiā euāgelico seu al. fm. forma iuris. **A** l. iter non tenet tridere: vt s. cor. c. c. 2. s. 4. **B** Itē similis nō tenet restituere nisi ex officio ad hoc teneat. Sz tū vñ tenet: ē de fur. q. cū fure. **A** l. Hoc. c. loquitur quo ad peccatū: vt p. i. dicta. q. 64. vbi hec oia notant. **P**ossit etiā q. hoc casu tenet ad restituōē q. legumē p. ductus in testem occurrat x. i. t. ē: q. tūc tenet ex officio manifestare. et nō nō manifestādo restituere tenet: vt. j. testis. 3. s. vñz homo. et s. si.

Sz quid si vnus dīctorū satisfecit nū quid alij l. berabūtur. f. 3. Ray. Si vnus satisfecit integraliter de oī damno et expēsis et incōmodo siue interesse: oēs alij liberantur: q. nō tenent damnicato. **A** l. bōa fides nō patitur vt idē debuit bis exigi. ff. de re. iuris. bona fides. Idem Hosti. et Tho. **A** l. dū vltimus Ray. dīcēs sic: Ille cui sic satisfecit credo q. pōt et d. q. tū ad iudiciū aīe cedere actiōē illi q. totū soluit: nō q. de vt ab vno totū exigit nisi forte a pncipalib. p. p. paribus petat a singulis. Sed q. tū ad forū contentiōū non tenetur cedere. **A** l. m. q. fronte pōt petere cessiōē q. ex culpa sua damnatur. ff. de adu. l. i. si plures. 2. et ff. de tu. et ra. distra. l. i. s. nunc tractemus. **A** l. n. sicut Hosti. dicit. siue sit cessiō siue non alij q. nihil soluerūt tenet ex p. scia ad releuandū illū qui solidū satisfecit gl. b. p. p. suis p. n. b. **A** l. solutēs vniter gessit corū negociū. Unde tenent h. c. ratuz et ei satisfaccere. ar. ff. de neg. gest. l. cū pecū. ar. et l. pomponius. in fi. et l. solucendo. Tho. quoq. sed a sedē. q. 62. q. si declarās dicit q. si ille q. fuit pncipalis: vt puta p. p. c. ens soluit: oēs illi liberati sunt q. fuerūt ab eo ad dānū faciēdū inducti. **A** l. nisi illi qui aliqd habuissēt de rapina: vt dīcēt. i. s. se. **B** Si x. o. alius restituat: tūc illi qui sūt pncipales et illi ad quos res deuenit tenet restituere illi qui restituit. **A** l. Idē etiā in sum. l. 2. et s. q. 65. **B** Et vñ intelligēduz q. si isti tales nō restituant ei: ceteri tenentur p. p. b. suis vt p. n. b. dīcūz est restituere.

Quid si spoliatus liberaliter remittit restitu-
tutes. *ff. de spoliis. l. si dimittit pncipali vt ra-
ptori vlt pncipali liberatus e cõsiliator: et h^o
modi q: liberat^o e is q pncipaliter tenebat
et q res habuerat: s; si dimittat cõsiliatori
nõ credo liberatos alios esse ad quos res
puenerunt: nisi expõse intellexerit eos libe-
rare. Neq; etiã illum q rapinã fecit etiã si
de rapina nihil habuerit: q: de iure natura
li et diuino conueniẽs e q sublato pncipa-
li tollatur accessoriu et nõ e s; no: eẽ de con-
stit. iur. iur. l. i. Inmo plus q: et si liberaliter
absolueret pncipalis: nõ ppter hoc abso-
lutus esset cõsiliarius si aliqd ad eũ puenit
de rapina: nisi alius p eo satisfecisset: et tũc
iste cõsiliarius in casu aie. *ff. de iur. iur. l. i. in foro cõ-
sciẽcie et nõ in foro iudiciali: vt in dicta. q.
65. vbi hęc notatur. Vt teneat ei qui satis-
fecit p eo. Et Enam si satisfaciens fuisset
pncipalis in rapina nõ aut offeõs: q: et iaz
satisfactũ eẽ et eũdẽ Anno. et i deã. q. 65. V*
*Alia q: i fctiũdõ põt a pãciõ oib^o exi-
gi pena: vt de rapina et de oi furto mãifesto
pẽa qdrupti: et d alio furto pẽa dupli. ff.
fmi Tho. scã a fde. q. 62. Et iusmõ i pene
nõ dẽt p^o q fuerit adiudicari: quo ca u
pena vni^o vt Ray. põt nõ libat aliũ. 12. q.
2. cũ duonissimũ. De hoc casu hẽs s. pena
1. s. plĩ. Et qicpit: vtz q cõmittit. De hoc
etiã s. pedagiũ. s. 2. et ibi lan^o i addinõdẽ. V**

Restitutio quarto. *ff. de re iur. l. i. q. i. f. cum
ad ementes. Quid de hõs q faciẽ
emerit de rapina vlt de furto. ff. de spoliis. l. i. Ray.
Si hoc sciebat quis aut probabiliter cre-
debat et emit cupiditate acquirendi tibi:
scilicet vt haberet vel venderet alteri sicut
veller indistincte teneatur ad restitutionem:
neq; liberatur alienando alteri: vel si res
pereat morte vel quocunq; casu: vel si ei au-
feratur. Et ratio est: q: ipse furtum commi-
sit rem alienã inuito dño detrandõ. ff. de fur-
tis. l. i. s; i aut sp e i mora: vt ff. de cõdi. fur.
l. si p fure. s. cõdino. et l. plĩ. Et i neq; pci-
um qõ dederit põt repetẽ ab illo cuius res
est. *ff. de iur. iur. l. i. in ciuilem. C. de fur. V*
*et teneatur restituere omnes vtilitates: vt s.
restõ. 1. s. s. Et si restituit rẽ deteriorẽ q ad
ipsum peruenit non liberatur. Et si in ali-
quo tempore medio res fuit melior etiã
fore post q vendidit alteri teneatur ad esti-
mationẽ plurimĩ. ff. de pdi. fur. l. in re fur**

tũ. ff. de fur. l. q. iuenta. ff. cõmodati. l. i. et
vt certo. s. sed interdum. C. de rei ven. l. cer-
tum. Et idẽ intelligo de secũdo et tertio et vl-
timo emptore male fidei. ff. de muno. s. vbi
et predictis cõ. ff. de iur. iur. l. i. et addit. Et
q: si res restituit sufficit q: sit adeo bona si-
cut erat quãdo ablata fuit. Si aut rem non
habet facienda est estimatio fm ipsũ in quo
plus valuit: vt in l. i. co. ti. q. 69. Quod põt
intelligi verum nisi medio tpe res plus va-
luerit: et illo tempore interfuerit dñi rez sibi
redditam fuisse: q: forte vendidisset vel vlt^o
fm s; ex cui^o carẽna opporuit eũ aliaz emẽ
Nam tunc teneat ad oẽ interese dñi s; eũdẽ
Et. et in deã. q. 69. et iõ si liberaret dñõ rez
eũsdez bonitatis qualis erat tempore quo
abstulit. *ff. de fur. l. i. q. i. vbi Ray.*

Quid quando quis emit bona fide. s.
cum voluntate restituẽdi. Rñdeo s; Ray.
Si emit quasi vltiter gerens negociũ illi^o
cui fuerat ablata res quã ipse videbat per-
re: potest a spoliato petere id quod dedit p
ipsa re: et quicqd expendit ad cõseruatio-
nem eius nisi cum re illa aliquid lucrat^o su-
isset q: tũc discomputaretur vsq; ad qũta
tem expensaruz. Et breuiter dicendo quic-
qd sibi adest ex illa re teneatur restituere: vt
pẽsionez et mercede: et fructus et s; iia: et qe
quid abest potest repetere. Et rõ est q: vlti-
lter gessit negociũ exspoliari. Et hoc
verũ qñ negociũ valuit gessũ e: puta qñ
verisimiliter expo. iatus rẽ erat nõ habitu-
r^o et redẽpta e paruo precio: illi cessat cau-
sa huius repentionis et cõsequẽter effect^o
eẽ de appel. cum cassante. V Et hoc põt
esse si res sine culpa sua pereat vel amitta-
tur. Sed licet in iudicio anime credatur ta-
li emptori: in iudicio tamen contentioso nõ
crederetur ei nisi publice hoc protestare-
tur: ar. ff. de nego. ges. l. nẽsẽmũ. C. de fur.
l. 2. eẽ vt ec. bñi. c. vnico. Et si talẽ eptor p^o
q fecit diligẽter igrũ põtuit incens cuius
esset res illa quicquid res illa valeret vltra id
quod isti emptori deberetur dandum e pro
anima illius cuius res fuit: et sic liberatus
erit. Et dicit Ray. Consulo q hoc pu-
blice fiat vt euitetur ois suspitio: vt in sum.
co. ti. q. 72. vbi hęc notantur. V q: in hoc
etiã vñit: et gessit negociũ illi^o: arg. 12. q. 2.
qñoz. circa fi. Satis cõ. ff. de iur. iur. l. i. et s; iur.
Et si talis eptor pauper eẽ hoc casu qñ
non inueniatur p omniũ rei sibi res reliquĩ

posset a Plato sicut alij paupij fm Al. 2. Do
sti. vt in dea. q. 72.

B Quid qñ qñ hēbat p̄sciaz q res quas
emit venderet iuste: tñc cōperit rez fuisse
vitiosā. s. ex furto vl rapina. Rñ. fm Ray.
Si temere credebatur vel ignorabat ignoran
tia crassa t supina vel ex negligentia nihil
sup hoc cogitabat: tenet ad restōez. **A** .s.
sicut male fidei possessor: qz lata culpa eq̄
parat dolo: cē de cōsti. vt aiaz li. 6. **B** Si
vero emit bona fide: tñc ē p̄ q cōpit rem
vitiosā fuisse poterit expēsas retinē q̄s exi
stēs in bona fide fecit circa rē cōseruādā
vel meliorandā: t nō tenet de fructib⁹ tpe
bōe fidei pceptis: cē d i iur. restitutōe req̄si
uit. cē de re. ec. nō alie. ad nřam. ff. de acq̄
rē. re. do. bone fidi. Tenet tñ de fructib⁹ ill
q nō essent adhuc cōsumpti sed extarēt: ex
quo icipit hñe malā fidē. Cō. l. Docti. Al. et
Sui. **A** De his sūptibus t fructib⁹ di
ctum ē. s. restō. i. s. 4. 2. 5. **B** Jic f3 Ray.
t Docti. si durāte bona fide res p̄it: non te
netur: qz n̄ erat i mora. Sili si alienauit: qz
nō dolo desijt possidē: t p̄ciū ex re furtiua
fdactum nō ē furtiuū. ff. de fur. q vas. s. si.
cē de alie. iudi. mu. cā. c. l. **A** Idē i sū. eo.
ti. q. 74. ad si. Tamē restituet p̄ciū quo pos
sessor fact⁹ ē locupletior: si dñs rē cōseq nō
pōt: qz p̄ciū succedit loco rei. ff. de peti.
here. si t rē. **B**

Sed nūquid ille q emit bōa fide. s. cre
dens rē nō ē furtiuā: si postea inueniat rez
cē alienā pōt petē a dño p̄ciū. Rñ. Lette
nō. C. de fur. l. in cuius. Sed agat d̄ vedito
rem de euictōe. **A** Et si p̄ plures empto
res successiue res trāsierit vñ⁹ ageat contra
alium. ff. de mino. l. s3 vbi. **B**

Restitutio quinto ^{quo}
ad e
dentes t recipientes de rapia. Abi
sciēdū fm Ray. q recipiūt dono p̄cise tenē
tur ad restitutōez. Intelligē f3 Docti. nisi cō
sumpsissent ante q̄ intelligerent fuisse de ra
pina. C. de rei vēdi. l. certum. **A** Hoc eni
casu non tenent nisi m̄q̄tum facti fuissent
locupletiores. ff. de peti. here. l. vtrum. **B**

Quid d̄ vxore t familia que sciēt co
medit t bibit t induit de talibus. Rñ. fm
Ray. Tenentur de omnib⁹ que sic consu
munt: nisi in casu: scz cum agunt cām spo
liatorū moneudo t inducēdo ipsum rāpto
rem ad restituendā faciendā: tunc eni

non tenent. Nam q alterius negociū gerit
viliū ē: ignorātiū t absq̄ licite recipit expē
sas siue secuta fuerit vtilitas siue n̄. s. d̄ neg.
ges. l. 2. t. l. pōponius t. l. sed an vltro. Et
hoc intelligo p̄ eo tpe quo circa taliz cor
rectionem laborauerūt: nō q vxor t fami
lia possit viuē toto āno d̄ rapij rebus. p vna
admōitōe vl duab⁹: s3 q̄dū p̄tue istat op
portūis horis. Saz p̄cor. Do. Al. t Sui.
A Saz pōt conip:chendi p iura t docto
res q talib⁹ reb⁹ nec familie nec cuiq̄ al
teri licz vti: nisi i cāu extreme necessitatē: vt i
sū. l. 2. ti. 5. q. 68. vel nisi in q̄tum xñsimilr
qz gereret viliū negociū eoz quoz sunt res
tñc alie. ff. de. negl. ges. l. 3 an vltro. Jō su
pradicta p̄dicatio nō excusaret qñ vñsimilr
nō p̄deset ipsi dñs rez. **B**

Unde viuet vxor: t familia raptorū. R.
fm Ray. si ibi sunt aliq̄ de iusto precio pōt
de illis p̄sumere t expēdē: si nō sūt alia ali
unde sibi victum q̄ rat: vl ab amicis aut con
sanguineis: vel operando vl etiam elemo
synā querēdo. Et idem dico si etiā aliq̄ sunt
ibi d̄ iusto: s3 vl ita sunt mixta q nō p̄nt di
scerni: vel si p̄nt marit⁹ nō p̄mittit. **A** De
istis reb⁹ p̄mixtis Al. dicit q non solum
vxor: his licite potest vti: s3 et qñq̄ ali⁹ cui
vir aliquid de suo daret: nisi p hoc fieret nō
soluēdo. Et idē dicit glo. Ray. dñ n̄ in mē
te habeat viuē de licite acq̄s: vt i dicta. q.
68. S3 nisi necessitas cogat dictū Ray. iu
tius videt: qz i dubio tutio: ps ē eligēda: cē
de homici. petitiō. **B** q si nullo de p̄di
ctis modis victū iuēire pōt restat triplex au
xilium. Prīmū si pōt habere de dote vel
spōsalitio. s. donatōe ei scā: ppter nuptias
ide viuat. Secūdū vt denūciat talib⁹ q p̄nt
p̄desse: vel etiam si p̄bati pōt denūciat epi
scopo: vt cōpellat eū pascē vxorem de iusto
2. q. i. si peccauerit. 22. q. 5. hoc videt. cē d̄ in
reuran. quēadmodū. t cē de p̄igno. ex lit
teris. t cē d̄ dona. ppter nup. p vřas. Ter
tium auxiliū ē vt si cēt i arto posita tē i neces
sitate possit ēē de rapina viuē: qz necessitas
nō h3 legē de conse. dis. l. si cur. t dis. 5. disci
pulos. **A** Et ibi p3 q intelligit d̄ necessi
tate extrema. s. qñ aliunde non pōt honeste
hñe vnde viuat. Et p3 ex notatis in dea. q.
68. vbi etiam hec oia ponuntur. Quicq̄d
aut sic expendit doleat aio: t p̄pōat q̄cūq̄
poterit restituē: t vtiat parci⁹. s. ad solaz ne
cessitatem. Posset ēē viuere ipsa t quilibz

alius cui raptor daret de p̄cio rex raptarū
quas vendidisset: q̄ p̄cium rei furtive nō
ē furtivū: vt d̄. restō. 4. §. p̄l. l. d̄ico si ma
ritus al ē soluēdo. Secus si nō est soluēdo
aut p̄ hoc fieret nō soluendo. A. vt post
modū efficiat nō soluēdo: vt p̄t colligi ex
dictis. s̄. restō. 1. §. 13. in adduone. v̄. uem
bulus.

B Ex frates p̄dicatores q̄ vadūt ad ra
ptores vt eos inducāt ad p̄nias et restitu
tionē possūt p̄medē de rapia. Rū. f̄z Ray.
Siue inducant eos i p̄dicatiōe generali si
ue in p̄. uatione sp̄ali excusantur maxime si
apud alios non possint p̄mode iuenire: c̄
de sen. exco. cū volūtate. Et hoc intellige cū
moderamine: et si sit spes de illoꝝ correctio
ne. Item si p̄p̄t eoꝝ expensas raptoribus
nō subrahāt facultas restituēdi nec in to
to nec in p̄te: ar. 2. q. 6. āterioꝝ. §. illō. l. d̄.
l. d̄ost. A. Idē vt et si raptores efficiantur
aliqui iū ipotētes q̄ v̄tū p̄ ipsas admiōi
tiones v̄tū gerit negociū d̄noꝝ rex: d̄cō. c.
cū volūtate. et facit. s̄. §. 1.

Restitutio sexto
huiusmodi. Si expoliat ignorat
vel nō inueniatur: tūc fm Ray. distribu
tur i p̄as causas in loco vel saltē in dioceſi
vbi rapina facta ē de consilio illius epi vel
saltē capellani ar. d̄l. 87. diuine. et d̄l.
88. c̄ps. 2. 12. q. 2. p̄cesso. et c. quatuor. 6. q.
3. c. si. c̄ de rap. c. 1. Et scias hic fm Buil.
q̄ nō oportet: q̄ restitutio fiat in dicto loco
nisi cōmo de fieri possit: al sufficit alibi. fie
ri. l. d̄. l. d̄ost. l. d̄ho. v̄o sc̄da sc̄de. q. 62. d̄ic
sic: Si ille cui d̄z fieri restitutio sit oio igno
tus: d̄z hō restituē fm q̄ p̄t. i. d̄ando ele
mosinas pro salute ipsius: siue sit mortuus
siue viuus: p̄ nulla tñ diligenti iqsitōe de p̄
sona eius. Et si mortu⁹ sit d̄z restitui h̄edi q̄
cōputat q̄i vna p̄sona cū ip̄o. Si v̄o sit m̄
tum dist̄is d̄z sibi trāsmitti q̄d ei debet: et p̄
cipue si sit res magni valoris et possit p̄mo
de trāsmitti. Alioqn d̄z in aliquo loco tute
dep̄t v̄t. p̄ eo cōseruet: et sic d̄no significare
hec l. d̄ho. Addit Buil. q̄ h̄ pensāde sūt cir
cūstantie: et q̄ tā modica possit ēē q̄ritas
et tā larg⁹ et tā diues ille cui deberet restitui
q̄ nō oporteret ei mitti. A. Pro p̄dicto
rum meliori intelligētia duo videnda sunt:
p̄imum cui faciēda ē restitutio q̄n non iue
nit p̄ncipalit̄ cui debet: secūduz vbi d̄z fieri

siue inueniat siue n̄. Ad p̄mū dicendū q̄
d̄z p̄mū diligēs inquisitio: vt dicit l. d̄ho.
Et si nō inueni p̄t det ei hereditas si p̄nt in
ueniri. Quod si nec heredes diligēter inq̄
siti inueniunt eroget in paupes: c̄ de vsuris
cū tu. Et iter paupes p̄ligēdi sūt paupioꝝ es
Inier eq̄luer paupes iustiores. Nā et si oī
bus debet misericordia: iusto āplius et d̄ic
Amb⁹ i. l. de offi. 2. 86. d̄l. si satis. et. 16. q.
1. c. si. d̄ic l. d̄ic⁹ q̄ i paupib⁹ si tā paupias
q̄ religio antēdēda ē. Qui at dicat magis
paupes p̄. C. de epi. et c. si q̄s ad declinam
dam. §. si. vbi loquēdo q̄b⁹ det hereditas
q̄n paupes indistincte sūt scripti h̄edes. d̄ic
citur: Quis paupioꝝ ē illis hōib⁹ q̄ inopla
tēti et i xenonē reposuit. i. hospitale: a xenos
q̄d ē pegrinū: q̄ ibi scriptū paupē et pegrī
ni. sequit: Et suis corporib⁹ laborātes ne
cellarii vicā sibi n̄ p̄nt afferre. Et. j. Si autē
āpliores i ciuitate xenones v̄t. p̄ochia sūt.
P̄rochium idē est q̄d xenon: a p̄tos
q̄d ē p̄mū quā si p̄m. i. venerabilis locus.
Sequit: Ne incerta videat pecuniā d̄ano
tunc ei p̄ochio v̄t xenoni q̄ paupioꝝ cē d̄i
gnio: ciuitas eadē res vel pecunias assignat:
h̄ videlicet discutēdo reuerendissimo lo
co p̄stituit v̄t sub eo p̄stituit clericis. Si autē
nullus sit xenō: tūc f̄z d̄ capuius sanctionē
p̄ p̄economi sacrosancte ecclesie vel p̄
hereditatē accipiat: et sine falcidie rōne pau
pib⁹ q̄ i ciuitate sūt v̄t penur mendicātes
vel alia sustentandō egētes eadē pecunie d̄i
stribuant. Et. j. In oib⁹ aut h̄ i calib⁹ cele
stes iracūdias sacrosanctarū rex administra
tores expectēt si qualecūq̄ lucet ex h̄ i gu
bernationib⁹ sibi acq̄sierunt: v̄t si hoc p̄mit
ti ab alio p̄ciserit: et nō grauissima pena et
infamatiōe q̄d p̄perā factū studeāt corigē.
Quo ad 2^m sciendū q̄ glo. i. c. cū tu. c̄ de
vsu. sup. h̄. sup̄strib⁹ d̄ic q̄ vsurari⁹ debz
remittē rē ei a quo acceptū sup̄trib⁹ illius cui
mittit: et si sup̄t excedit valores rei d̄z dari
paupib⁹: et si ignorat vbi sit ille cui d̄z resti
tuere nō tenet ingrendo vagari. ff. d̄ opell
ber. l. q̄d nisi in si. l. d̄ost. v̄t ibi refert d̄ns
An. d̄ bu. d̄ic q̄ imo d̄z rem mittere suis
sup̄trib⁹ cum sit malefidei possessō. Aliquē
tñ theologi dicūt debere cōsiderari circum
stantias rei et q̄litas p̄sone cui d̄z fieri restitui
tio: et itiner. p̄pter sup̄t. Nā dicunt q̄ res
posset ēē tā modica et p̄sona cui d̄z fieri re
stitutio ita diues q̄ n̄ ēēt necesse ip̄az mittere

B

ad euz: s; poffet tribui paupib⁹. S; si res
est magni valoris & nō possit cōmode mit-
ti deponatur in loco tuto & denūciatur dñō
si pōt: vt et p̄tactū ē. S; ad hōz intelligētiā
p̄nto latus & clarus dicēdū: aut scilicet p̄sōa
creditoris aut nō. Si scitur clarus ē q; de-
bet restitui in loco in quo inter p̄tes fuerat
cōuentū: q; nīl ē taz cōgruū hūane fidei q̄
cōuēta seruare. ff. d. pac. l. i. Si fō sup hoc
nihil ē cōuētiūz tūc si res remota ē a loco
ex defectu debitoris: puta ip̄az transferēdo
clarū ē q; tenet eā suis sūpib⁹ mittere ad
creditorē. ff. ad exhibē. l. s; si hēditas. §.
quo aut loco. q. §. ē clauis huius materie.
Ibi enī d; q; si q; p̄tētrē quā habet alius
exhibē. i. p̄tētrē i iudicio vt videat an sit sua
vel p̄pter aliā causā: q; debet ip̄az exhibē
in loco in quo petitur sūpib⁹ petētis nisi
data opa reus trāstulerit a loco: tūc. n. d; eā
reus suis sūpib⁹ in loco exhibere vbi pe-
tetur. Ex quo bñ colligit qd dictū ē videlz
q; debet debitor remittere suis sūpib⁹ qñ
res fuerit suo facto remota a loco. Et ita in-
telligatur dictū. Hosti. s. recitatur. Et rñ
si hoc nō possit tūc facere p̄pter piculum
itineris & tēpōz: bñ interz excusat in q̄tūz
durat piculū & nō vltra: c; de dolo & cōm.
cū dilecti. vbi d; q; iussus venire ad papaz
excusatur dū iped it: & nō al. Et ita pōt in-
telligi qd dicit s. theologi. Qd aut dicunt
de deposito ē cōsiliū nō necessitas: q; mul-
to iure hoc cauet. Si fō nō ē piculū i mit-
tendo s; debitori ē difficile p̄pter paupertatē
vel p̄pter magnos sūpib⁹: p hoc nō v; ex-
cusari: q; difficultas dissolūōis obligatio-
nis nō liberat debitore. l. cōmū. §. illud.
ff. de f. bo. ob. Et dñū qd q; sua culpa sen-
tit d; sibi nō alijs imputari: c; de re. iuris. c.
dānuz. l. i. 6. r. ff. de re. iuris. l. qd q;. Et iu-
stus patit culpos q̄ innocēs: nisi forte de-
bito: esset ita pauper & creditor ita diues q;
merito causa elemosyne deberet ei remitte-
re: vt pōt colligi ex dictis. s. restitutio p̄mo
in p̄ncipio in adduōne. Et fm hoc enā po-
test intelligi qd sup: a dicit theologi: videlz
q; debet hū respect⁹ ad q̄litatez plonaz: al
nō videt curādū q; res mutēda ē: modū
ci valoris. Nā dñū passio enā minimū dā-
nū restaurandum ē. ff. de dam. infec. l. si p
pactarius. Nec obstat qd d; in. l. scio. ff. d
iuno: videlz q; lex nō curat d; mīnimo: q;
ibi loq; qñ vniūq; ius spāle restōnis i itegz

cōtra ius cō: vel quando p illa mīma p̄m
dicaretur maioribus eiusdē p̄sone. Nō nī
putare q; res ita scrupulose sit accipienda
vt debeat expēdi valde excedēs p̄ciuz. p re-
mutēda re valde parua. ff. de excu. tu. l. sed
hic. vbi d;: S; hēc nimis scrupulosa sunt
nec admittēda. Nūq; enī scrupulositates
magne sunt admittēde: vt ibi d;: adeo q;
nec larga nec scrupulosa interpretatio hēat
q; nō debet creditor velle magnū d̄bitoris
d̄spēdiū p parua sua vtilitate: vt dictū est
s. restitutio. l. in p̄ncipio in adduōe. Et s;
hoc pōt intelligi qd s. dicit theologi debē
considerari q̄titate rei & distātiāz itineris.
Sēp nī puto q; l; q; distribuerit alienum
paupibus: si appareat dñs cōgruo loco et
tēpōre debeat ip̄i restitu: & hoc qñ debitor
nō adhibuit debitiā diligētiā ad inueniēdū
dñm rei seu creditorez: al. nō: q; bōa fides
nō patit vt semel exactū iterū exigat: c; de
re. iu. bona fides. l. i. 6. Et sine culpa regula-
riter nō ē q; puniēdus: vt in c. sine culpa.
de re. iu. l. i. 6. S; p̄ quosdāz q; rapta ergo-
uerūt ex culpa pauperibus d; c; de homi-
sicut dignū. §. eos. Nō enī aliena cum ip̄a
pomisēt eis quoq; fuerūt restituere debue-
rūt paupibus erogare. S; si in trāsluōne
rei restituēde nō interuēiat culpa debitoris
tūc aut nō interuēit factū creditoris: aut sic.
p̄mo casu si res p̄cernit cōmoditatez credi-
toris: puta deposuit q; apud aliquē res su-
as: hoc casu nō tenet debitor illas remitte-
re nisi sūpib⁹ creditoris. ff. de po. l. si i asia.
S; si res cōcernit cōmoditatē debitoris:
puta q; res ē sibi cōmodata d; suis sūpib⁹
bus remittere: vt q; senat cōmodū seniat &
onus: vt nō. glo. in dicta. l. si in asia. Sed si
res cōcernit cōmoditatē vtriusq; vt in lo-
catione: puto q; sūpib⁹ vtriusq; debet re-
muti: q; qd obīnet de toto quo ad totum
idē de p̄te quo ad partē. ff. de rei ven. l. qui
de tota. Et si inueniunt faciū creditoris: q;
forte se trāstulit ad aliū locū: videt q; res de-
beat mitti sūpib⁹ ip̄i creditoris. ar. l. q; nisi
§. si. ff. de op. liber. vbi d; q; libertas q; ē in
puincia tenetur ire Romā ad p̄stadas ope-
ras patrono si ibi moratur vt bonus pater
familias. Nō aut si cepit vagari p̄ mūdūz
Et interz duz vadit Romāz dies operari
percutit patrono. Et sic videt q; sūpib⁹ suo
ponētur sibi opere. Et in istis sūpib⁹ non
cōputantur sumptus ciborū apponantio

sz alij nisi forte apponatur si si ipediret si por-
tando lucraret sibi superius: vt pbat in dicto
§. quo aut. r. i. l. sz si hereditas. ff. ad exhibe.
Et hec loci habet qñ debitor: fuit bñ fidei
possessor: qñ tenet remittere rez vt qñ de
beat facere superius saltez vsqz ad locuz vbi
pus habitabat creditor: qñ eo nō grauaf
sz exinde nō ppter cāz ptime dictā. Si ve-
ro sit male fidei possessor: tunc r ipse tene-
tur rem vsqz ad locum vnde habuit repor-
tare. Exinde vero si interest creditoris poti-
us apponasse illas simul cū alijs rebz suis
vsqz ad locū ad quē trāstulit domiciliū: te-
netur debitor ad illud interesse ex quo cū dā
nificauit illo. Et iō forte tān erit interesse qñ
oportebit ipz rē remittere superius suis vel
portare. Sz si creditoris nō interest: nō te-
netur ulterius portare qñ ad locuz vbi rez
accepit: nisi superius creditoris vt ptacluz
est. Si vō creditor: nō solū recessit a loco sz
etiā diuersimode cepit vagari: tūc nō tenet
sibi rez mittere dicta. l. qñ nū. §. si. Et fm p
dicta pōt intelligi glo. Ber. dicentis qñ vsu
rarius dz mittere rez sumptibz creditoris:
r qñ non tenet creditorem vagādo igrere.
Sz si nescitur psoa cui debet fieri restitutio
aliqui theologi dicūt rem debere distribui
paupibus in loco vbi dānū datur ē vel sal-
tez in diocesi de auctoritate epi illi: vel sal-
tez capellani nō sufficit: vt notat dñs Bn.
de bu. in. c. cuz tu. cñ de vsuris. Et auctori-
tas epi nō ē necessaria: vt. §. se. Qd vero
restitutio fieri debeat in tali loco vbi dānū
datur ē nullo iure vñ pbari. sz simpliciter dicūt
iura qñ fiat erogatio in pauperes: dicto. c.
cuz tu. r cñ de homi. sicut dignuz. cū simili-
bus. Mō obstat. c. i. cñ de rap. qñ ibi psona
cui debebat fieri restitutio sciebat r istabat
apud epm. Al epi nō fuisset monis ad ex-
cōicādūz ex officio suo nisi ad pentionez p-
tis: cñ de elec. innotuit. ad fi. r. ff. dā. ifec.
l. 4. §. hoc autē. Et nō miruz si restitutio
sit in loco vbi ē dānū datur: cuz ibi sit pñ
cipalis cui restitutio fieri dz: vt s. dictū est.
Vñ autē esset de cōsilio qñ i loco codē fieret:
tuz quia videtur equuz qñ res publica hēat
cōmoditatē ex bonis psonarū suaz: tuz
quia nōnunqñ in talibz locis forisā fieret
distributio illis psonis a quibus res accepte
sunt. Et ita tenet dominus Bn. de bu. in di-

cto. c. cum tu.

B

Sz nunqd ē de necessitate salutis qñ ta-
lis restitutio fiat aucte superius. §. Nec qñ
stio di sputata fuit p dñz Guidonē de aba-
tio arch. bonon. doctorē decretorū: r notat
p cūddē. l. 4. q. i. c. l. r dicit sic: Ray. dic qñ si
nō inueniūt sic spoliati vel etiā ignorat: tūc
de pñlio r aucte eccle sine superius penue-
tiarū distribuāt in pias causas rē. vt i pce-
dēt. §. hēs. Sz Hosti. dic. qñ restitutio ma-
le ablatoz ē vn⁹ de casibz pñcīb⁹ ad epz:
vt p3 fm cūddē: cñ de iudeis cū sit. C. de epi.
r cle. nulli. C. cōia de suc. in auct. oēs. Ad
idē cñ de testa. tua. §. i. i. aucte. de eccle. tu. si
autē coll. 9. r satis large pseqtē. de vsuri.
cū tu. r in pdicta decre. de iudeis cū sit. r in
sū. sua de penueña. §. vlumo circa fi. r facit
ad hoc. l. 2. q. 2. precipim⁹. Tu dic hanc scē-
tiam esse verā in hoc casu r in alijs quādo
nullus deputat⁹ est qui hoc exequatur. l. 2.
q. 2. de laicis in fi. r notatur extra de verbor.
significa. cum tibi. in glo. que incipit: n̄ itel-
ligas. Nam vbi certa persona a testatore
deputata est illa debet exequi: vt in predi-
cto. c. de laicis. r C. de episcopis r clericis
nulli. r extra de testamen. tua. r. c. iōā. r i
auct. de eccle. tu. §. si quis. immo credo qñ ipe
raptor bona incerta que debēt paupibz da-
ri pōt dare sine licentia epi vel alterius indē-
tis ecclesiasticis: vt satis colligitur: cñ de vsu-
ris. cū tu. §. i. v. vel de his. Et hoc ē in uul-
clare: cñ d hōi. sicut dignū. §. eos i glo. qñ n̄
Nec obstat cñ diudeis cū sit. Mā illa decre-
talis loqñō de xpiano sz de iudeo: cui⁹ au-
ctoritas r dispēsatio merito suspecta habe-
tur ab ecclesia quo ad paupes xpianos: r iō
iuste dicit fm. puidentiā diocesani. rē. que
suspicio cessat in fideli xpiano: r sic nō du-
bitō qñ epi si habz se iromittere de talibz
nisi in defectū. Idē nider dñs Simō de fa-
uilla capellan⁹ dñi pape: r audito: dñi por-
tuēsis. Tho. ē n̄ il dicit de auctoritate epi
vt p3 i pcedenti. §. Et Quod h̄ dicit satis
vex videt: cū iura que dicunt hanc distribu-
tionē debere fieri pauperibz sicut ē dictū. c.
cū tu. r cñ de homi. sicut dignū. r similia
nullā faciāt mētionē de ista auctoritate epi.
Et ad. c. cū sit. satis bene rñsū videtur. Mō
obstant etiam alia i cōtrariū allegata: quia
in ipsis nō dñ qñ regrat auctoritas epi: sed
qñ epi debēt pcurare qñ fiat huiusmodi di-

B 4

distributiones i plas causas: nō tñ q nō pos
 sint sine eoz auctoritate fieri. Immo i aliq
 bus iuribus expōse dī: q eph nīc leu terpo
 net cū nullus ē executor. vel si est qd dō nō
 adimplet: vt in preall. l. nulla. 2 in. §. fin aut
 p redemptione capiuoz. 2 in. c. tua. cē de
 testa. Posset tñ circa pāctā dici q si destri
 bu io ē bñ facta paupib⁹: nūc nō viciet ga
 defuerit auctoritas epi. S3 si sit facta aliter
 e interuenit dolus vel culpa: pura dedit su
 ls pāguincia vel amicia q nihil vel paruz
 indigebāt: vel etiā faciet 2 doloie elegit nō
 e igēdo: q nīc eph pōt se inuoluntate q
 iterū fiat legitime. Nā ad eius officiu spe
 ctat pur dcm ē. Nec dī factū quod aliter fa
 ctū est q debuit: cē de re. iuris. q ex timore
 Et dictū ē de lata culpa vel dolo: q fm In
 no. in. c. sicut dignū. cē de homi. alia culpa
 in foro pñali nō attat ad restitutionē. Sed
 de hoc lanus dicitur i se. c. Itēz puto q si
 q male distribuerit nō excusaretur q iter
 uenerit auctoritas epi. Nā eph nō habet
 se inuoluntate negotio huic nisi q bene fiat
 distributio vt dictū ē. Ideo ambo celestes
 incurrerēt iracundias. C. de epi. 2 cleri. si
 quis ad declinandam. ad fi.

Restitutio septimo.

vt materia hec meli⁹ intelligēte
 memoretqz iprimatur aliqua ordinarie sū
 marie qz vidēda sūt: videlicet: Qui teneat
 ad restitutionē: 2 quāu teneat restituere:
 3° cui: 4° quādo: 5° vbi: 6° quibus mōis
 tollitur restituti obligatio.

Ad pñm dicēdū q ad restitutionē ali
 qui obligātur rōne illicite acquisitionis. Et
 ista illicite acq̄sicio aliqñ ē respectu cause:
 aliqñ respectu psonē q nō pōt dare seu nō
 pōt recipere: pñm cū hoc ptingit i fraudē
 creditoz. Et de his dictū ē d. restitutiō. i. §.
 13. in additione. Aliqui obligāt ad restituti
 onē rōne damificationis. Istā aut dānifi
 catio aliqñ cōnigū p cōmissionē: aliqñ per
 omissionē. Per cōmissionē vero tollēdo
 deualtādo seu ipediēdo. Tollēdo aut ple
 nūqz ptra oēm volūtātē dñi reruz: plenūqz
 cōtra liberā volūtātē. Si cōtra oēm volū
 tarē: interdū clā: 2 hoc ē furtū: d quo dcm
 est d. furtū. Interdū palā 2 hoc ē rapina: d
 quo d. raptor. i. Et ista rapina aliqñ ē mār
 festa: sicut p3 i aggressorib⁹ inueniū. Aliqñ
 coopta sub velamine belli iustu cū in unū

flux: de quo d. bellū. l. 2. 2. 3. vel pñm iuste
 sine cū sit iniusta: de quo d. iudex. i. §. 4. p. 2
 seruz sub colore repāliariū: de qbus d. re
 pñaliē: vel collectaz seu talliarū: de qbus
 d. oīs. 2. j. tallia. Et sub colore pedagioz
 sine victagaliū d quo d. pedagiu. Inter dā
 vō aliquis accipit e3 alteri⁹ nō cōtra oēs
 volūtātē ei⁹: s3 cōtra liberā volūtātē: hoc
 p viz cōpulsuā: vel qñ. His cōpulsuā ē cū
 qz p metu cogitur aliqd dare: nīc enī acci
 piens cogitur restituere: vt ff. quod metus
 causa p totū. S3 nungd oīs metus causet
 hanc restitutionem. videtur q non: q: va
 ntimoris nulla est excusatio ff. de re. iur.
 vni. Facit etiā. ff. qd me. cā. l. metu. vbi dī
 nō debere autēdi metu vni hoīs: s3 q met⁹
 to in hoīe cōstāssimo cadat. In cōtrariū
 facit: qz etiā si nullus inuoluntat met⁹: sed
 solū ob timore3 reuerētē aliqd def contra
 volūtātē dñs datur receptio. l. i. §. q one
 rāde ad fi. ff. quaz rerū actio nō dat. Ergo
 multo magis qn inuoluntat metus qñcūqz:
 qz met⁹ magis cōtrariatur volūtati dñi
 2 demonstrat maiorē turpitudinē 2 dicitū
 in accipiente. Et qñcūqz nō adest oio libā
 volūtās dñi rerū seu creditoris: rē accipies
 sen debiti nō soluēs temp remanet obliga
 tus ad restitutionē: vt 2 p3 supra restitutiō
 .i. §. pñ. cū additione. Ad pñm pōt dici
 q aut cōditio metuēis nō sit deterior: 2 si
 non adest iustus metus ei non subuenit: cē
 de his que vt. c. pñ. vbi dī de flagitio qd
 da: qui iurauerit trāsire ad artioz reugi
 onez nō p iustu metuē: s3 aliquantulū circū
 uen fuerit: qbus nō subuenit: qz eoz pñmo
 nō sit deterior. Et hāc rōnez sentit ibi glo.
 Si autēz metuēis cōditio fiet ei deterior:
 tñc si habetur respectus ad pñmptionē: etiā
 verū ē q ei nō subuenit. Nā cū nemo pñu
 matur facile iactare suū. ff. de pba. l. cū de
 indebito. pñm qz qñ nō inuoluntat iustus
 metus: potius spōie qz coacte dederit. Et
 isto casu loquūt iura q regnūt metu qui ca
 deret in cōstātē. Si vero loquamur de vo
 lūtatis veritate: puto qz cōstāt de volūtate
 pñia dñis: nīc oio quociqz metu duct⁹ fu
 erit recipies ad restitutionē tenet. vt sū col
 ligat ex pñctis. Et si affuerit metus q cade
 ret in cōstātē: nō solū tenet recipies restitu
 ere: s3 etiā qñcūqz alius ad que3 dicta res p
 uenerit quociqz timore etiā oneroso: qz hec
 actio iure3 scripta ē 2 iuranti res affecta. ff.

quod me. c. l. men. §. cū aut. Itē in hoc casu metus dicitur iudicari fm condutionem psonę. Unde aliter iudicatur in muliere q̄ in viro: vt notat glo. l. c. cū locū. et de spō. et p cōse. quēd alit in hoīe duro et forti: et aliter i fr. g. l. i. et molli: vt i l. i. l. 4. t. i. q. 3.

Quia cōpulsūa vis ē q̄ nulli a interuenit metus: sed contra voluntatem dātis aliquid extorquetur: puta ob reuerentia: vt si patronus petat aliquid a liberto: quod libertus concedit non voluntate mera sed ob reuerentiam ex quo non audet negare. Itā patronus tūc tenetur ad restituendū: dicta. l. i. §. que onerāde ad fi. ff. quarū rep. actio non datur. vbi etia dicit glo. iac. cē in vxore et marito. et q̄ vxor pōt reuocare venditionē factā ob reuerentiam mariti: vel etia renūciatōne iuris hypothecę. Et idē dicit in clerico qui renūciatuit p̄bēde ob reuerentiam epi vt ipsaz renūciationez possit reuocare. Itē putarem in dño seu rectore vel officialibus et subditis: et idē in similibus. Et sic quocūq̄ mō possumus comprehendere non esse de mera voluntate cōcedentis ad nos deuenire qd al nob nō debetur: inuitē tenemus et ad restituendū obligamur: vt satis ex p̄dictis colligi pōt.

Sed quid si quis concedit de suo alicui ob solam impozitūratem petentis et non ob reuerentiam vel aliaz causam. Rūdeo videtur q̄ isto ca' u teneatur recipiens ad restitutionem euz non habeat ex mera voluntate concedentis. In contrarium facit: quia aliud est i concedēdo non habere meram voluntatem: et aliud q̄ ex postfacto efficiatur volens qui in principio fuit nolēs: sicut Luc. xi. legitur de amico qui ab alio amico habuit panes propter impozitūratem petendi qui non potuit habere in p̄mā petitione. P̄dest tamen distigui q̄ si donas ex postfacto efficiatur mere voluntatis: donatio sit iusta: quia vult cū donat: quod satis est. Sed si nec tempore donationis est mere voluntatis: s; ideo dat vt tollat a se inquietudinem impozitūne petēdis: recipiens tenetur ad restitutionē: et hoc presumitur in dubio: pro quo facit. C. de pet. bo. sub l. i. l. i. r. vbi prohibetur ne petant a p̄ncipio bona dānatoz q̄ sūt fisco acquisita: et si aliquis obtinuerit sibi p̄cedi non valet concessio: quia presumitur per impozitūratem obiecta. Et idē extra

de rescrip. c. si. l. i. §. 6. Fallit in paupere impozitūne petente ab eo qui pōt ei subuenire: qz tunc non datur repetitio: immo debet dāns puniri de tardatione: et ita oquitur qd ponitur Luc. xi. et Matth. 23. Sed qd si concedit aliquis alteri de suo q̄ sperat sibi seruiri aliquo ab eo cui cōcedit. Rū. hāc cōcessionē cē licitam. Sed si accipiens intelligit sibi concessum ex illa cā: et possit sibi hōnestē seruire et noli: puto q̄ teneatur ad restitutionem: quia deficit causa cōcessionis et incipit habere s; voluntatē concedentis. Non obstat l. si. repetitur. C. de condi. dāra. ob cām. vbi cōditio in corde retenta nō inducit repetitionē: qz aliud est de iure pōt vt iudicatur secretum cōscientie: et aliud d iure fori vbi regulariter nō iudicatur de intrinsecis: et de fumo. c. si. Et quilibet posset dicere: Cogitavi talem causam: et lites fierent in finem. P̄opterea aliō iudicatur de iure poli. 17. q. 4. c. si. Et quo ad ista fori pōt dici q̄ loquitur quādo conditio nō apparebat. Secus si appareret vtrbis v' alio mō. ff. si. cer. pe. l. certum. vbi dicit nō interesse an p̄p̄is nominibus res demonstraret an ex circūstantijs. Et ideo si recipiens nō deseruieret vel non posset deseruire in eo qd dāns sperabat sit a principio sciebat p̄ditio nem inesse tenet ad integrā restitutionē: si cut si causa est exp̄ssa: vt patet ex p̄dictis. S; si nō intellexit condutionem inesse nisi post cōsumptam rē datam: non tenet nisi s; q̄tum ex ipsa factus sit locupletior: ff. de pe. here. l. vtrum. Item aduertēdum q̄ in oī casu i quo s. dictū ē dari repetitionē quādo quis de lit rem suam: p̄terq̄ in casu iustit metus: impeditur repetitio si solutio sit facta in causam piam: vt puta dotis. ff. de cōdi. indebi. l. cum is. §. si mulier. vbi dicitur q̄ si mulier soluit quod credebatur se debere et non debebat: si soluit i cā doli impeditur repetitio propter pietatem. Ad hoc puto intelligendū quando dolus nō fuit ex pre recipientis: qz non pōt quis licite retinere quod dolose lucratur. ff. de re. iuris. l. non fraudantur. §. nemo. et ff. de dolo p. totus. Item nisi esset eadem vel maior causa pietatis apud dāntem: tunc enim ex parte dāntis esset due rationes. s. causa pietatis: et qz suo errore spoliatus ē: et ex parte accipientis vna nū. Et due cause p̄ualent vni: Insi. de opt. §. sed hodie. vbi dicit q̄ dat' un

adoptionē nō transuſe i potestātē s; si deſ
auo materno: sic quia in eo concurrūt iura
consanguinitatis ⁊ adoptionis. Itēz notā
dum q; aliquādo non datur repetitio sub
tracū vel ablati: vt in l. i. in principio. ff. de
alea. uidelicet qñ dōmo vbi retinet illici
tus ludus tpe quo luditur q; aliquid sub
traxerit vel rapuerit. Nam dñm domus
pōt ē tūc impune verberare: vt ibi. Hoc tñ
nemini pſulerē q; faceret: q; etiā apud leges
sit iminis: nō tñ apud illum qui dāt. **¶** **D**icit
s; dicit: Si quis dixerit fratri suo ſatue ⁊ c.
Item hoc caſu l; nō teneat ſſuere illi cui
ſubtraxerit: nō pōt ipſe retinere: cū ex tur
pi cauſa habuerit ⁊ ōcōm volūtātē domi
ni rei. Unde ſi nō reſtituat ei: teneſ ſalē ero
gare p. auperib;: eē de vſur. cum tu. niſi for
te dicatur q; pōt ſibi retinē aucto: uate legis
in penam luſoria.

¶ Error: ē dantis cū excludat eius liberā
volūtātē ſingulariter obligat accipiētē ad re
ſtitutionē: cum tiple dās poſſit repetē. Cir
ca quod diſtinguendū ē: aut danti erat oīo
indebitū: ⁊ tūc oīs error: inducit repetitōē
Et ita i diſtincte intelligatur. l. cui p. errorē
ff. de re. iur. Aut ē oīo debitū: ⁊ tūc nullus
error cauſat repetitōē. ff. de condi. inde.
l. repetitio nulla. Aut quod dāt ē debitū nō
omni iure ſed iure ciuili tñ: puta q; debe
batur per ſtipulationē eluſa per pactū de nō
petendo: qñ pactū qd ē nudū ſolū tollit v i
culū naturale qd erat in ſtipulatione ⁊ non
ciuile. ff. de pac. l. ſi vnus. §. pactus. Et hoc
caſu eodē mō omnis error inducit repetitō
nem: dicta l. cuius. ⁊ ſic accipiens teneſ ad
reſtitutionē. Aut quod datur ē debitū iure
nālī ſ; non ciuili: puta quando in teſtamen
to relinquitur legatum qd diminuitur p. l.
ſalcidīa. ſ. qñ ſcā ſūt tor legata v l. ſidicōmīſ
ſa q; qñta p. hereditatis apud heredē nō re
manet: ⁊ hoc caſu ſi ſoluēs errat i ſacto: pu
ta q; credit bona hereditatis eſſe āplio: ⁊ re
petit. Inno. tñ hoc caſu dicit recipientē nō
teneri ad reſtitutionē i foro ſcie: ſ; de hoc
dictū ē ſupra reſtō. i. §. 13. in additōe i pñ.
Aut dāns errat in iure: vt q; credit ſe obli
gatum ad ſoluendum oīa legata l; quarta
p. hereditatis apud eum non remaneat: ⁊
tūc ſolutū non pōt repetere nec recipiēs te
netur ad reſtitutionē. C. ad. l. ſalc. l. error.
¶ Predicta tñ ſallūt quādo aliquid ſolutū
fuerit in cauſa pietatis: vt p. 3. §. pñ. §. cir

ca ſi. Contingit etiā damniſicatio non ſolā
tollēdo: de quo dictum ē: ſed etiam deuā
ſtando. Et qualitercūq; quis ſic damniſi
cauerit. pñum vel occaſionez dñi dede
rit: ad reſtitutionē teneſ: vt eē de iniur. c. ſi
clpa. vbi dī ſi clpa tua datū ē dñi v l. iuria
irrogata: vel alijs irrogatib; opē forte tuli
ſti: aut hec imperitia tua negligēcia euenē
rūt: iure ſuper his ſatiffacere te oportet: nec
ignorantia te excuſat ſi ſcire debuisti ex ſcō
tuo iniuriam verſimiliter poſſe cōtingere
vel iacurari. Quod ſi animalia tua nocuiſ
ſe. pponas: nihilominus ad ſatiffactionem
teneris: niſi ea dādo paſſis damnuz velis
liberare teipſum: quod tñ ad liberationēz
non proſicit ſi ſera animalia vel q; conſue
uerunt nocere fuiſſent: ⁊ quam debueras nō
curaſti diligentiam adhibere. Sane l; qui
occaſionem damni dat damnum videatur
dediſſe: ſecus tamen eſt de illo dicendum q;
vt non accideret de contingentiis nihil
omiſit. Et aduertendū q; l; in foro iudicia
li q; teneatur ad reſtitutionem propter dā
num illarum ē ex leuiſſima culpa: vt. ff. ad
l. aquil. l. in. l. aquila. etiam leuiſſime: tamē
in foro pñali ſm Inno. in. c. ſicut dignum
ſ. eos. eē de homi. ad ſine magne glo. quis
non tenetur ad reſtitutionēz niſi ex dolo v l.
lata culpa: ponens exemplum: vt ſiquis. pſ
iceret ignē i domum plenam ſtupa. Et idē
videt ibi tenere dñs An. de bu. niſi forte p
ceſſeru p dñatō: vt. §. reſtō. 3. §. ſi.

¶ Predicta autē dāniſicatio pōt cōtinge
re aut circa res: aut circa corp;: aut ſamam
aut mores. Si circa res: tunc damniſicans
teneſ ſatiffacē pzo reb; ⁊ i reb; oē dñi illa
nī: dicto. c. ſi clpa. eē de iniur. Si circa corp;
aut p vbera ſeu p vulnera: v l. pñ. mox. pñ
caſu damniſicans tenetur ad omnes expen
ſas ſactas in medicinis ⁊ medicis ⁊ ad eſti
mationem. operariuz quibus damniſicat;
caruit vel eſt cariturus. Non autem ſit eſti
matio cicatricum ⁊ deformitatis corporis
q; liberum corpus non recipit eſtimatōēz
ff. ſi qua. pau. ſe. d. i. l. ex hoc. ⁊ de his qui
decē. vel eſſu. l. i. ⁊ l. ſi. ⁊ in. c. i. eē de iniur.
quod ad ſſam extractum eſt ab Exo. 21. ib i
Si rixati fuerint viri. ⁊ c. ⁊ caſu quādo hō
eſt mortuus ſi eſt ſeruus idēz dicit quod d
rebus alijs q; ſiat eſtima; ſm valorē fui
ff. ad. l. aquil. l. 2. in principio. Si eſt liber
homo: q; libez corp; nō recipit eſtimatōēz

ut dictum est: taxatur pena quinquaginta aureorum. ff. de his qui deiecit vel effudit. l. i. et h^o nō cōcernit interesse sed solū penas: ut notat glo. i. de dō. c. i. de iniuriis. Et loquitur eo casu qñ sine dolo homicidii factū ē. Nam alit^r co: po: alit^r homicida punit lege co: nelia de flica. ut p3. ff. ad. l. cor. de flica. p. totum. Et qñ illa taxatio quinquaginta aureorū ē pena: non debet in foro pscie nisi pcellerit condemnatio: ut supra restō. 3. §. si. Et rursū si aliquorum interest tenebit eis homicida ad ad interesse multo magis q̄ vulneris ne alio penus perpetrās videat melio: p dūōis p. l. nō fraudat. §. nemo. ff. de re. iur. et ut et satisfiat damificationis sicut decet: et de iniuriis. c. si. Et quoniam damnum illatum est ex cōmissione fiet estimatio et interest ext^ri seci. ff. de ac. emp. l. iulianus in principio. Et sic homicida tenebitur alere filios occisi: et alijs subuenire quibus occasus verisimiliter poterat et tenebatur subuenire et subueniebat et hoc fmi arbitrium boni viri: ut. §. re. stituo. l. i. §. xi. et. 12. Si damificatio est circa famam multo magis eius d3 fieri restitutio q̄ rerum sublatarum: qz fama pponderat rebus. ff. de re. iur. l. si in duabus de quo. §. detractio. §. 4. cum adduone. Si circa mores: dicendum qz corruptens aliorum vitam facto dicto vel exemplo ad restitutionem magis teneatur q̄ diffamator: cum si ne fama possimus saluari: sed non sine bona vita vel conscientia. 12. q. i. nolo. et plus q̄ alius quicunqz damificator: a inq̄tuz anima incōporabilis pponderat omnib⁹ tpalib⁹ et co: po: alibus. 24. q. 4. si habes. Unde 7. 6. q. 6. ex merito d3: Deteriores sūt qui vitam moresqz bonorum corrumpunt hīs qui substantia aliorum p diaqz diripiunt. Ideo talis corruptens iuxta posse ad bonos mores reducere tenetur quos corrūpit: et si aliud non potest saltem oret: et orari faciat: et alia bona que potest agat tam p penitentia q̄ ut super hoc impetret diuinam gratiam. Quandoqz etiam tenetur ad pecuniarum interesse: puta si seductioe vel violenter aliquam stuprauit: extra de adul. c. i. ut si ex hoc incurrit aliquod pecuniarium damnum: vel p3o recompensatione iniurie: ut in simili de fama dicit Tho. secundā secunde. q. 62. arti. 2. Sed hec recompensatio cum sit pena non debetur in foro conscientie nisi pcellerit cōdemnatio: ut sepe

ostensum est. 3° damificatio irrogatur impediendo: ut cum quis iniuste impedit aliquem a consecutione alicuius iusti emolumentum: nam tenet ad omne interesse damificationis: ut p3. §. restitutio. l. §. x. Et ad predicta debent attendere qui quondam pcurant officia vel beneficia alijs denē vel ppter odium vel ut ipsi impediētes seu eorum amici ea obtineant: licet quandoqz sint iniustus idonei q̄ ipsi impedit. Item impediētes iusta munera vel elemosinas fieri forte vituperando personas vel alio mōyl impediētes conuiuantia artificibus vel alijs unde possunt viuere: et similia facientes de quibus nullam faciunt psciam. Et si impediens nequus consequatur pmodū tenet ad restitutionem: potius tenetur impediētes ne quis consequatur suus. Unde. 14. q. 6. si res Aug^o. ait: Illud euidentissime dixerim euz qui pro hoie ad hoc interuenit ne mala ablata restituat: et qui ad se confugientem q̄rum honeste potest ad reddendum si compellit: locum esse fraudis et criminis. Itaqz misericordius opam nram talibus subtrahimus q̄ impendimus. Et ad hoc attēdat omnes aduocati: et pcuratores: et officiales curiales: et ciues impediētes aliquos a cōsecutione iusticie: qz tenentur ad restitutionem damnum passio. Non obstat predictū qz non videtur damnum pati qz impeditur a lucro. ff. de dā. infec. l. pculus. qz ibi loq̄t^r quo ad cum ad quem pertinebat tale lucrum qz de suo potest facere quicquid vult. Secus quo ad tertium ad quem non pertinet: ut sagex p dicit pōt patē. Et si p dicta obtineat in tpalibus fortius in spiritualib⁹ in quantum sunt pciosiora. Unde non solum impediens cōmodum spūale obligat: sed etiā qui non adiuuat ad illud consequendū ē inimicum. Unde in homel. serie. 3. dñice. 3. in quadragesima loquendo de conuiciante. Aug^o. ait: Tu vides fratres tuum perire et negligis peior es tacendo q̄ ille conuiciando. Quando ergo in nos aliquis peccat magnam curam habeamus non p nobis Gloriosum est. n. iniurias obliuisci sed obliuiscere iniuriam tuam non vulnus fratris tui. Et ex his p3 qz impediens aliquem a seruitio dei vel ingressu religionis tenetur deo cui subtraxit animam illam: ecclesie cui subtraxit militem prestantem. Potuisset enim forte multum pposuisse ecclesie

verbo et exemplo. Tenet etiam impedito etiam
abstulit regnum celorum. *Ma iux Ber. i me
ditationibus*. Ad religionem vocari est ab in
ferni porta renouari et ad portam paradisi
adduci. Tenet et religioni cui subiacet pimi
litione ad iterum spirituale et terrene. Et ideo obligat
reducere subiectum ad eum statum: unde cum retra
xit: et si non potest tenet cum contritione satisfacere
deo et ecclesie et impedire et religioni et ad iterum
pecuniarium: quantum finem estimationem. *Hissem
dubij eucl. us potest dicere estimari qd psumit
religionem finem conditionem persone: vt in hili p3
E. relitio. i. §. 12.*

Est et sciendum quod ad restitutionem tenet
non solum dānicās proximus per duos modos. scilicet
solum qui dānicauerit per alium: vt liges mada
ret dānicauerit: quo casu tenet et mandans et
mandatarius. ff. de iur. l. non solum. §. si madao
imo etiam si adimplet excedat fines madao te
net ad oia ratione presequente: vt i. c. si. c. de ho
mi. li. 6. vbi dicit quod mandans aliquem verbe
rari l3 phibuerit mulari vel occidi: tunc te
net si minuiet vel occidat et efficiat irregulari
quod poterat cogitare illud leg. Et facit ad mil
ta. Et non solum madao solum et translatio malefici
um factum noie suo: tenet non tamen ad pecuniam solum
ad oia alia: c. de seu. exco. c. si qd li. 6. vbi ra
tificas abberationem clerici factam noie suo ex
coicationem incurrit ac si madauisset. Secus si non
fuisse facta noie ratiificantis: quod tunc licet pec
cet ratiificatio: non tamen est excoicatus: vt ibi
Item tenet quod de oia dāno dato ab alio seu
alijs quod sine ipso factum non fuisset: vt. d. restio
3. in pñ. 7. §. 1.

Et non solum ad restitutionem quod obligat com
mittendo vt dictum est solum et omittendo cum d. sti
ctioe: quod aut quis obligat solo intuitu pira
tis ad aliquid faciendum: aut al. qua spe obliga
tionis. primo casu l3 quod omittendo peccet non
tamen tenet ad aliquam restitutionem: vt si quis non tribu
at elemosinam indigenti. *Matth. 25. Ma b
casu non obligatur quod aliquod obligatioe quo
ad homines: quod ille cui d3 fieri posset aliquid di
recte petere. An l3 quod ex pietate teneat id
tamen potest defendere. pñ. 13. q. 3. in seceda. tñ
pro ista defensione potest petere accipere. ff. qd me.
cau. l. metu. §. 13. Quod non est si ad hoc
apud homines efficaciter obligaret. Nam acci
piens pecuniam vt faciat id ad quod obligatur:
vt restituat rem tibi commodatam vel aliquid
aliud ad restitutionem dicti pecuniae tenet: quod iur*

per accepit. ff. de condi. ob turpē causam. l. n.
Quo ad secus casum sciendum quod triplex est species
obligationis: videlicet naturalis tamen: civilis tamen
et naturalis et civilis sit. Naturalis est quod ex ipsa natura
munus est omnibus hominibus: puta quod quod obligetur
ex permissione. Nam nil tam congruum huma
ne fidei quam puera seruare. ff. de pac. l. i. in pñ.
Civilis est que non a natura sed ab hominibus ad mo
ralem vitam inuenta est: puta vt quod obligetur per
biennium ex chirographo a se facto l3 nihil
accepit. Naturalis et civilis quod in vno actu
vtriusque concurrunt: vt in stipulatione. Nam ibi
est naturalis quod consistit in consensu partium et conuentione
Inest et civilis respectu solennitatis a civilis
iure introducere. Et de his obligationibus
et viribus eaz per in Insti. de obli. et ibi in pñ.
p glo. Aut ergo quis est obligatus naturali tamen
aut civili tamen aut vtriusque.

Si naturali tamen quis obligatione tenetur: ex
permissione tenet: et debet illud dare seu facere
ad quod obligatus: sicut est quod debet suo fratri
no. i. c. quod plerique. c. de i. mu. eccle. vbi multa
de hac materia ponit. Hoc. n. casum non potest
perferri: quo ad se nisi naturalis: quia quod
attinet ad ius civile ferri per nihil reputat.
ff. de re. iur. l. quod datur. Item d3 hoc
dñs seruo: puta quod permissit sibi. Nam si dñs
non permissit vel al. debuisset non deberetur
seruo solum ipsi dño: cum oia acquisita per seruū
acquirant ipsi dño: in Insti. p. qd per. no. b
acqui. §. 1. Et ex hoc dicto Inno. potest colligi
quod quo ad forum penitentiale potest attendi
diminutionem naturalis equitatis quam iuris humani seu civilis
subnitatem. Et ideo quod quod nudis verbis per
tut aliquid dare vel facere l3 de iure civili non obligat.
ff. de pac. l. iur. gentium. §. sed nulla. et C.
eo. l. legē. tñ quo ad forum penitentiale tene
tur implere permissum: quia quo ad obserua
tionem iuris simpliciter loquendo et iuramentum non
facit de differētia. 22. q. 3. iuramentum. Et
facit c. de pac. c. i. S3 vt melius intelligatur
quod naturalis equitas in foro penitentiali preua
let civili iuri: distinguendum est quod aut ius
civile non obstat naturali: vt in casu propo
suo. 23. n. non adhibeat ius civile vinculum
suum inter obligationes seruū et domini: vt
seruus possit a domino petere: ante obstat
naturalis. Unde si dominus soluat seruo iam
libero facto non potest repetere. ff. de condi.
tinde. l. si quod dñs. Et tunc preualet equitas na
turalis vt peractum est. Aut ius civile obstat
naturali. Et si quidem ex causa preualet ius

eiuss. Et principes pnt ex causa contra ius naturale statuere: vt notat Inno. in dco. c. q: pleriq: circa mediu magne glo. v. Secus aut in alijs. et ponit exemplum i pscriptio nibus. Et hoc verum nisi ius civile contra rict etia iuri diuino: quia tunc lz causa iuris civilis esset sufficiens quo ad gubernatione ipaliu: n ex eo q obstat etme saluti preualet ius nle quod cōco: dat cum diuino: q: generaliter oī constitutioni et consuetudini drogandū ē q absq pctō mortali n potest obseruari: et d pscript. s. si. p: opte rea lz ius civile nō regnat bonā fidē i pscriptōibus nisi in pñ: n ius canonicū et diuini nū regit p totū tēpus: dco. c. si. Sine cā aut non pōt ius civile p nālei. Insti. de iure na. gē. et ci. s. sed naturalia. Et iō nec hō nec humana cōstitutio possit statuē q q possz tollē alienū: aut n reddē: aut nō seruare licitas pentiones: nisi ex iusta cā et vrgenti: q non veniret i ius diuini et detrimētum salutis: puta si fieret ad puniendū dlictum alicui: vel propter vitiatē publicam vel ne impedirent meliora. Quia cōmunis vtilitas debet puate pferri: et maior vtilitas minor: et d postu. dōe. pmo.

Si vero q: civili nū iure obliget: puta p chirographū v l aliā auctēticā scripturaz i qua cōfite se recepisse qd nō recepit: et sic nulla equitate nāli tenet: tūc i foro pscie nō obligat s: Inno. i. c. pleriq: et de imu. ec cle. Idem dicit ibi Inno. qñ q: obligare tur ex snia iniusta: q: tunc ē nulla rōe nāli tenetur. Nec his casibus ius civile obstat nāli s: nū ppter ignorātiā facit hoc statuit. Si. n. apparēt pecūtiā nēc mueratā v l sniaz iniustā: puta p pssionē aduersarij et in foro civili nō cogeret: vt ibi nōt Inno. Et p tñ dubietate facit istante si cogeret per iudicem soluere d: parere: vt et ibidem dicit.

Si aut aliq: obliget iure nāli et civili: tenet facē oīo illd ad qd obligat: et si omittit facē: tenet ad interesse pui sue obliget ex cōuentione solēti. ff. de re iudi. l. si quis ab alio. s. si. vbi colligit regula q: pmittēs ali qd facē si n faciat succedit obligatiō ad iter esse: siue ex pctu reali: vt ēptōe veditōe locatōe conductōe mādato societate pmodato. ff. de ac. ep. l. i. i. pñ. vbi p: q venditor nō tradēt rē veditā tenet ad iterē. Et p: ci se cogat tradē rē veditam: lz sit magna q: nō inter doctores: vt notat i dicta. l. i. vbi

disputat per glo. pnto tñ q: sic si velit ēptor et maxime i foro pñali i quo q: obligat: et ex sola nāli obligatione: vt. s. s. q. Quē nāli obligatiō orit et ex iuda pmissione. ff. de pac. l. i. et nihilominus obligat et ad interē qd esset vltra rē. C. de sen. q: pro eo qd inter est. pfe. l. vna. Itē si q: detinet rē alienā obligat ex omissione vt oīo cogat reddē. ff. de rei ven. l. qui restitue. Itē ex omissione obligat q: rōne assumptē seu cōmisit sibi cure administrationis alicui. C. de nego. ge. l. tutori. vbi d: q: tutor et curator tenetur oīa negotia sibi cōmissoz gerere. et C. mādati. l. in remādara. vbi dicitur q: omne cōmissum et neglectū in re quā quis accepit in curam suā nō ē culpa vacuū. Et iō oēs dñi tenent de oībus dānis pmissis p cor: subditos nō tñ cor: cōsensu s: et negligentia. Idē de officialib: et rectoribus. pūcia: ciuitatū et locor. Idē oī gubernatore familie: vt maritus p vxore: et p: filijs: et dñs p: suis: si cor: interueniat negligentia: q: tenetur ex officio curā hē. Nam et cōsentire v: erratū q ad refecāda q: corrigi d: bēt n occurrit. s. d. dif. cōsentire. Et facit. 23. q. 4. duo ista facit. C. de iudi. l. sancim: vbi d: q: iudex tenetur ad reficiendas expensas pui omi sit quod erat sui officij: videlicet cōdemnare alterā ptem in expensis. Bū ergo attendant dñi et alij rectores locor: q: nō solum tenent de homicidijs et furs et rapis et alijs malis q: sub cor: iurisdinōe sūt si sūt ex eorum malicia: de qb: Fla. i. d: p: principes tui infideles socij furū. s: et si sūt ex cor: negligentia lz ignorant. p: p: dicit et facit qd h: in Insti. de obli. q: ex q: deli. s. i. vbi d: q: dñs domi: seu habitator tenet de his q: habitantes in illa domo cū ipso deiecerunt et domū si ex hoc aliquē damificauerūt. Idē d: ff. de his q: deiec. v: effu. l. i. s. i. Itē ad hoc: q: d: iniusticiari pnceps q: secū socios iniustos detinet seu officiales: in auct. v: iudi. sine quoq: sus. s. eos. v. et nō solū ipi coll. 2. Ex his oībus p: q: p: dētes alioruz regumini seu gubernationi nō solū tenet si d: pmissis p subditos qb: cōtulerit: s: et si fuerit negligentes: immo qd p: ē tenet et de dāno dato per cor: aialia b: iura si pcellit cor: clpa: al: sufficit illa dare. ff. si qua. pau. se. dicat. l. i. s. i. et de iur: et dā. dā. c. si. Itē pro seruīs dñi si nō fuerint culpa tenentur aut dare seruos p noxa: aut reficere dāni

Pro filijs aut p[ro] i[n] n[on] p[ro]p[ri]o tenet: s[ed] filius ca-
 stigat[ur] i[n] i[n]st[itu]t[i]o[n]e de noxa. ac. §. si. S[ed] hec eru-
 d[icitu]r i[n]t[er] filiu[m] et suu[m] et brutu[m] a[n]i[m]a: q[ui] i[n] bru-
 tis p[ro]p[ri]o d[omi]ni cu[m] p[ro]p[ri]o sic si a[n]i[m]a p[ro]p[ri]o cu[m] p[ro]p[ri]o
 facere: et n[on] p[ro]bat q[uo]d d[omi]n[u]s adhibuerit debi-
 tam diligentia[m] de co. c. si. de iur. Sed i[n] fi-
 lio et seruo non p[ro]m[itt]it culpa p[ro]p[ri]o et d[omi]n[u]s: nisi
 p[ro]bet: puta q[uo]d fuerit sciens et n[on] p[ro]hibue-
 runt cu[m] potuerit. ff. ad l. aquil. l. in lege aq-
 uila. etiam leuissima et l. se. Et e[st] r[ati]o: a[n]i[m]a co-
 suerit i[n] agis sub fr[on]te teneri: serui aut[em] n[on]
 tantum: et m[ultu]m filij. Heri[n]i p[ro]p[ri]o cu[m] p[ro]p[ri]o
 p[ro]p[ri]o et d[omi]n[u]s si filij v[er]o p[ro]p[ri]o d[omi]n[u]s i[n] eod[em] loco
 i[n] quo p[ro]p[ri]o simul cu[m] cu[m] p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o: videlicet
 q[ui] p[ro]p[ri]o ex domo i[n] qua simul habitant. Si
 mulier et d[omi]n[u]s adu[er]sarius seu rector loco-
 rum v[er]o i[n] dubio culposus ex delictis com-
 missis a sec[un]da habitantib[us] officialibus et ser-
 uis: dicto. §. eos. i. au[tem]. Et predicta fa-
 ciunt q[uo]d fau[or]es p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o n[on] p[ro]hiben-
 tes viuras exerceri vel n[on] co[m]pelle[n]tes ip[s]as
 restitu[er]e cu[m] possint et habeat ex officio: teneat
 tur ad restitutionem: q[uo]d e[st] d[icitu]r. j. v. ura. 6. §.
 q[uo]d d[icitu]r regibus. It[em] facit q[uo]d abic[on]dentes v[er]o
 non exhibentes instrum[en]ta v[er]o publicas scri-
 pturas alio[rum]: vel co[m]es libros r[ati]o[n]u[m]: teneat
 ad interese p[ro]p[ri]o maxime si ex officio ad hoc
 teneant: v[er]o notarij et iudices. C. de eden. l.
 is apud que. It[em] argentiarij. l. cap[itu]los et fa-
 cientes co[m]es r[ati]o[n]es. Et hec omnia p[ro]ban-
 tur. ff. de ede. l. argentiarij in prin[ci]p[io]. et §. cu[m]z
 autem.

It[em] dicitu[r] dictu[m] e[st] q[uo]d obligat ad restituti-
 nem. It[em] dicitu[m] e[st] q[uo]d i[n]t[er] teneant resti-
 tuere. Et dico q[uo]d gl[os]a tenet restitui q[uo]d
 h[ab]et de alio siue q[uo]d ad aliu[m] p[ro]p[ri]o et q[uo]d
 alio d[icitu]r: siue ex p[ro]p[ri]o v[er]o q[ui] siue ex delicto v[er]o
 q[ui] siue ex t[em]p[or]e am[er]ito vel ex q[ui]cu[m]q[ue] alia ca[usa] ho-
 nesti. l. 4. q. 6. si res. ff. de iust. et iure. l. iustit[ia].
 §. iust[ia] p[re]cepta. siue obliget iust[ia] n[on] iust[ia] et ciu-
 li siue n[on] iust[ia]: et q[ui]cu[m]q[ue] e[st] obligat ciu[il]i iust[ia]:
 puta p[ro]p[ter] suu[m] v[er]o. §. §. 9. et se. Item n[on]
 solum obligat ad principale debitu[m]: sed et
 ad totu[m] p[ro]p[ri]o: videlicet ad restitutione[m] rei cum
 fructib[us]: de quo. §. restitui. l. §. 4. i addi-
 tione. Et v[er]o possit co[m]putare exp[en]sas factas
 i[n] re: h[ab]et. §. restitui. l. §. 5. cu[m] additione. It[em]
 tenet ad o[mn]e interese creditoris: de quo §. re-
 stitui. l. §. 4. i additione. Et ad p[ro]p[ri]o. It[em]
 tenet ad o[mn]e d[omi]n[u]m n[on] solu[m] quod ipse
 deduxit se vel p[ro]p[ri]o: s[ed] q[uo]d e[st] d[omi]n[u]m e[st] ab alijs

occasione sui: ita q[uo]d sine ipso v[er]o iust[ia] n[on] iust[ia] d[omi]n[u]m
 tui: de quo supra restitui 3. i p[ro]p[ri]o. et §. 1. cum
 additio[n]e. Tenet e[st] ad o[mn]e d[omi]n[u]m d[omi]n[u]m a sub-
 d[omi]n[u]o ob ei[us] negligetiam: de quo. §. §. xi. v[er]o.
 Item ex omissione.

Lui autem facienda sit restitutio. Dist[ic]-
 guendum est: q[uo]d aut inueniunt credito[rum]. es
 vel eor[um] heredes: aut n[on]: primo casu aut
 obligatio est realis: et de hoc dictu[m] est supra
 restitutio. l. §. 1. i additione. vbi filij d[icitu]r q[ui] ali
 q[uo]d receptu[m] est ex turpi ca[usa]: aut obligatio est
 p[ro]p[ri]o. Et de hoc habes §. restitui. 2.
 §. p[ro]p[ri]o. i additione. 2. casu q[ui] n[on] inueniunt
 credito[rum] vel p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o q[uo]d sit agendu[m]: d[icitu]r
 e[st]. restitui. 6. i p[ro]p[ri]o. et §. 1. cu[m] additio[n]e.

Qu[od] vero sit restitui facienda: hoc d[icitu]r d[icitu]r e[st]
 §. restitui. l. in prin[ci]p[io] i additione. It[em] vbi de
 beat fieri: vide. §. restitui. 6. in p[ro]p[ri]o. i addi-
 tione. Et quo ad iustitiam.

Restitutio octauo .i. q[uo]d
 modis restituendi obligatio tollat
 dicendum q[uo]d quattuor modis p[ri]ncipal[ite]r: vi-
 delicet absolutione: solutione v[er]o q[ui] rei iuri
 tu: et cessione.

Quo ad absolutione[m] sciendu[m] e[st] q[uo]d suffi-
 cit debitori q[uo]d sit absolutus a creditore: cu[m]
 bono[rum] suorum n[on] est interdicta administra-
 tio: sicut muno[rum]bus furiosis et p[ro]p[ri]o. It[em]
 in re p[ro]p[ri]a q[ui] e[st] moderator et arbit[er] C. m[od]o.
 l. i. re m[od]o data. Et sufficit debitori satisfacere
 f[aci]e[n]s voluntate creditoris. l. inter cas. §. abesse
 ff. m[od]o. It[em] n[on] iustitiam satisfecisse si v[er]o p[ro]p[ri]o
 mutui creditori solu[er]e p[ro]p[ri]o debitor e[st] de volu-
 tate creditoris: s[ed] v[er]o q[uo]d obligat[ur] nisi exp[re]s-
 se agat v[er]o nouet obligatio d[omi]n[u]m p[ro]p[ri]o d[omi]n[u]m
 i p[ro]p[ri]o. C. de noua. l. si. Et ista absolutio
 d[icitu]r p[re]cedere de mera voluntate creditoris: al-
 iud n[on] valet: v[er]o §. restitui. l. §. p[ro]p[ri]o. cu[m] additio[n]e.
 Et iudicet i. c. §. §. d[icitu]r v[er]o l. 6. d[omi]n[u]m. De
 de ancha. d[icitu]r cu[m] fm d[icitu]r. q[uo]d ad hoc q[uo]d p[ro]p[ri]o
 absolutio seu rem[issio] requiritur q[uo]d pecu-
 nia sit parata restituendi. l. q[uo]d debito: l. i. p[ro]p[ri]o
 rarius satisfacere f[aci]e[n]s q[uo]d obligat[ur] et credito[rum]: ex
 mera voluntate remittit. Et si veraciter cre-
 ditor ex lib[er]a voluntate remittit valz absolu-
 tio: s[ed] e[st] debitor: n[on] habuerit debitu[m] dispo-
 sitione ad restituendu[m]: q[ui] i[n] translatio[n]e d[omi]n[u]m
 reru[m] seu circa ip[s]as res attendit p[ro]p[ri]o volun-
 tas d[omi]n[u]m eaz q[ui] alteri: i[n] iustitiam de fur. §. pla-
 cuit: vbi d[icitu]r q[uo]d accipiens re aliena: l[icet] puta-

uerit dñm non pmissuꝝ si tñ pmittat furtiũ
nō pmut nec ad restitutionē tenet: nec dñs
pōt peccōbitantē sibi iua voluntate. ff. de
fur. l. int oēs. §. pñ. l. 3. m̄ dñor: tenet d̄ peccō
pp̄t malā intencionē: vi etiā pōt colligi s̄
restituō. i. §. pñ.

Sz nungd pñlū etiā p̄t pōt remittere
qđ debet singulari p̄sone p̄ ei⁹ voluntatē. §.
fñi Inno. i. c. nra. c. de iurij. q̄ sic si de
beur iure ciuili m̄i: vt ex statuto vl alio h̄i
Secus si d̄bet iure nālī: qđ pōt intelligi m̄
si ex t̄cā. Et cā tñ ius ciuile p̄t p̄ ius nālē:
p̄notat id Inno. i. c. q̄ iecuat. c. de pñi.
z glo. i. l. fi. C. si p̄ ius vltu. pub. vbi ē tenet
q̄ publica vtilitas sit licita cā vt tollat qđ
alteri debetur ē iure nālī: de quo ē s̄. resti
tutio. 7. §. 9. d̄. Sz vi melius. Et faciū ad
multa z maxime in restituōne dānoꝝ da
toꝝ in bellis ciuilib⁹ vltier terrā z terrā iui
cē. Et cōtates sup̄ h̄. s. valeat disponē et
remit. Et vñ q̄ sic si publica suadet vtili
tas: puta ne carerēt comodo pacis. Et r̄
m̄ quo casu talis remissio fieret ex malicia
vl p̄ inacia aduersarioꝝ: q̄ nolunt damna
relaxare nec iuristare s̄ pōt bellare non
p̄deter i p̄cia illā extorquentibus vt z p̄ i
meritū ē. Et iur. vñ z ordiat⁹ z magne
vtilitatis q̄ vniuersitas vniuersq̄ sexus p̄
cedētes solent p̄uocetur ad p̄dicationē vl
alio p̄gruo loco z tpe z p̄petē tñmo z vn⁹
p̄p̄at si p̄sone dicte vniuersitatis iurē seu
perionis alteri vniuersitatis cū qb⁹ bellū
habuerūt seu discordiā: sp̄ōre z libē renut
tūt oēm iurā dānū z interese: z oē illud in
quo in p̄teritū vsq̄ ad p̄is sibi obligareñt
p̄terq̄ occasione p̄c̄i vel q̄ si seu relictoꝝ z
in vltima voluntate: cū qđam tamen rōna
bili z pia modificatione: videlicet q̄ icerta
plene remittat: ita m̄ q̄ debitoꝝ q̄bus sit
remissio iurē cōmodam eoꝝ facultatez fñi
p̄scias eoꝝ de dic̄t certis crogem i p̄ias cā.
L̄cra vñ vsq̄ ad aliquā pua q̄tatem silr
remittat: illa vñ q̄ si maior q̄tatez ipoicū
b⁹ remittat: quou q̄mōde potuerit restitui
ere: ita m̄ q̄ creditoꝝ non sint i equali vel
maiori idigētia q̄ ipsi debitoꝝ. L̄cā d̄o
q̄ p̄nt cōmode restituere restituāt. Et si qđē
ad p̄dica oēs exp̄: sic consentiāt bene est.
Si vero aliqui dissentiāt: quo ad illos non
valebit remissio. ff. de rei vñ. l. q̄ de tota. nec
ē quo ad eos q̄ bonoꝝ suoz administratoꝝ
nō p̄nt: vt sūt munoꝝ z fati z vñ: m̄i for

te manifesta z reputabil cā publice vtilitatis
aliud exigit. P̄p̄t hoc. n. ipsi rectoꝝes
vniuersitatis remissionem facere posse vidē
tur vt z p̄notū est. Si autē de aliquibus du
bitat vñ p̄ferunt p̄f. gel p̄ rectoꝝes cert⁹ ter
minus intra quē q̄ nolūt p̄sentire ex p̄man
clare intencionē suā cū ad hoc deputato
vt redigāt i script⁹ z manifestēt vniuersitatem
vt sciat respectu quoꝝ nō valet remissio: z qui
infra terminū nō p̄dixerit nisi rōnabili cā ex
culct: h̄i d̄z p̄sentitē: ar. c. 2. c. de cōfess.
li. 6. vbi d̄r q̄ nō n̄dēns positonibus post
admonitōne sibi factā h̄i cōfesso. Et si p̄e
dicta diligēt attendāt z negotiū bñ ducat
exonerat p̄cias a multiplicib⁹ z quib⁹ one
ribus peccēdaz idulgētiā z restitutionem
faciendarum. Et autē dñi q̄ habuerūt iur
cem guerrā possunt p̄positionē vel remissio
nem facē de dānis dānis subdānis eoꝝ: h̄cōs
s. bellū. i. §. x. cū additōne.

Tollit ē obligatio solutio: vl q̄ solutio
Et quo solutio ad sciēdū est q̄ solutio d̄z
fieri cōgruo loco z tpe. C. de solu. l. obliga
tione. Itē d̄z fieri rei que debetur. Alia. n. i
uito creditor solui p̄t: i Insi. q̄b⁹ mo.
tol. obl. in p̄. n̄. nisi res illa nō possit p̄sta
ri: tūc cui d̄z solui estimatio. ff. de cōdi. fur.
l. in re furtiua. Itē reddi d̄z res nō dete
riorata. l. 3. §. si reddita. ff. commio. Ibi
enim d̄r q̄ nō vñ res reddita q̄ deteriorata
redditur: immo si ellet res furto vel simili
mō sublatā d̄z reddi cū oī melioramento
quo meliorata ē ēt p̄ ipsū male fidei posses
sorē: ac si eam meliorasset dominus. ff. de
condi. fur. l. ex argento vbi dicitur sic q̄ si
ex argento furtim sublato fiani per furem
pocula seu vascula: fiet estimatio contra fu
rem: non simpliciter argenti sed poculorū
l̄z sunt facta per furem. Itē si quis furatus
est seruū puerū sit estimatio adolecen
tis: l̄z creuerit apud furem ipsius sumpti
bus. Et hoc facit contra furantem anima
lia: vt debeat illa red dere fñi maiorem esti
mationem q̄ vñq̄ fuerunt: d̄cra. l. ex ar
gento. Et hoc in foro iudiciali. In foro ve
ro penitentiā sufficere videtur q̄ restitua
tur p̄oximo omne interese: vt supra resti
tutio. i. §. 5. nisi secuta fuerit sententia con
tra debitoꝝem: vt supra restituō. 3. §. si. vel
nisi res sic meliorata deuenierit legitimē ad
manus dñi: tunc enim videt q̄ nō obliget
ē in foro p̄niali ad restituōēz sup̄tū in re

factor p̄ cū ip̄e debitor nō possit ab eo pete
re. Nam dolo facit q̄ petit qd̄ necesse h̄z re
stituere: vt l. c. dolo. c. de re. iur. l. i. 6. In
iudiciali ē soro fallit qd̄ dñi ē quo ad bo
ne fidei possessorē q̄ nō d̄z remācere i dam
nō s̄z solū tenet i q̄tū ē factus locupletior.
ff. de peti. h̄. l. v. n. nisi respectu p̄ci p̄nci
palis qd̄ nō pōt repetere a dño rei quam
emit ab alio: vt s̄. restitutio. 4. §. si. Qñ ho
cunia debet nūc non sufficit p̄re solucere: qz
ip̄az creditor iuste pōt refutare. Nam p̄ticu
larī solutō solz nō puo icōmodo afficē cre
ditorē. ff. famul. heret. l. plane. nisi qñ d̄bi
tor nō putaret s̄z plus debere q̄z qd̄ offert.
Cogit. n. nūc creditor obligatū accipere. ff. si
cer. pe. l. qd̄az estimauerūt. Itē aduertē
duz q̄ si ē alter soluit. p̄ debitorē l̄z inuito
libat eū. Nam ignorāz i iuri p̄ditionē meli
orē facere licet. ff. de nego. gest. l. soluendo.
Qualuer aut debet satisfieri. p̄ vulnere vel
homicidio siue damno fame siue moroz:
dictū ē s̄. restitutio. 7. §. si. Itē si p̄ncipal v̄l
aligs eoz q̄ tenet solucit i totū: vtz ceteri
libent i q̄r: vide s̄. restitutio. 3. §. 2. c. u. 3. l. e.
Quali solutōe ho sit satisfactō qñ cre
ditor nō vult acceptare qd̄ offert legitime
p̄gruo loco t̄p̄e t̄ fm̄ modū dñi s̄. §. p̄xi
mo. Tūc. n. si qd̄ offert cōsignet t̄ depōat
in ede sacra vel ap̄d aliū quē iudex aditus
dēstinauerit: liberat debitor ac si soluisset:
dñmō tale depōitū nō reaccipiat. C. de so
lu. l. ob signatiōe. t̄ de vsur. l. acceptam.
Sed qd̄ si debitor nō pōt solucere seu resti
tuere: nūq̄ tenet petere a creditore veniaz
seu dilationē. Rñ. videt q̄ sit: vt. s̄. restitui
tio. 2. §. p̄. S̄z dic̄ lat̄ p̄z glo. Ray. t̄ i lū.
li. 2. n. 5. q. 24. q̄ dēnificans p̄ximuz tenet
petere veniā p̄ seip̄z si pōt t̄ audet: vel si n̄
audet p̄terpositā p̄sōaz: q̄ debet subticere
nom̄ t̄ circūstātiā p̄sone p̄ qua iurecedit si
timeat piculū seu scādaliū. Offēdens. n. d̄z
recōciliari offēso: Ad al. §. 5. S̄z si ille q̄ dā
nificat ē nescit hoc nec sciuit: l̄z sit iuri p̄pe
tere veniaz mō p̄deō qñ satisfacere nō pōt:
non tñ tenet: q̄ nō ē i mora i hoc casu quo
ad diuinū iudiciū. Hoc ē obfusaduz cre
do cē vbi aligs debitor ē alterius ex p̄ctu
vel qñ p̄ctu. Et si h̄z distinguēdū ē hoc ē ob
fusaduz in regularibz q̄ recolūt se cē debi
tores alicui ex eo qd̄ fecerūt i secō. hec ibi.
Puto q̄ quādo aligs dānificauit p̄ximū
t̄ scitur a dānificato p̄sōa dānificas: sem̄p

qñ pōt fieri d̄z recōciliari p̄ximz. Mar
th. §. Et hoc petēdo veniaz vel q̄buscūq̄ a
liis licitis modis p̄ se vel p̄ mediā p̄sonaz
fm̄ q̄ pōt sine piculo fieri: vt t̄ dicit glo.
Ray. t̄ p̄ satisfactōez dāni. Petere ho
dilationē vel remissionē debitor: si puto q̄
sit necesse in q̄tū p̄ineat ad recōciliandū
p̄ximū cū p̄dictis circūstātiis i q̄tūz possit
cōmode t̄ sine scādalo fieri: Alis credo q̄
sit de cōsilio: nō aut de necessitate quo ad i
potētes satisfacē: q̄ satis ip̄a ip̄otētia excu
sāt. ff. d̄ re. iur. l. impossibiliū. t̄. 14. q. 6. si res.
Rei interitu tollit ē obligatio: de quo
alig dñi ē s̄. restitutio. l. §. 7. S̄z laus
distinguēdū ē q̄ aut q̄s obligat in gn̄e aut
in sp̄e. Si in gn̄e: puta qz d̄z aliquā q̄nta
tez vel bouē vel alius q̄s aliud aial: non
h̄ vel illd̄: s̄z in gn̄e: t̄ l̄z oēs res debitoris
peant igne v̄l alio mō tam remāet obliga
tus. l. incēdū. C. si cer. pe. vbi d̄ q̄ incēdū
uni rez debitoris nō liberat ip̄z ab ere ali
eno. Et ē ratio qz hoc casu nō aliq̄ res sed
p̄sōa ip̄a ē obligata. Et qñ vulgariter ap̄d
ip̄os iuristas d̄z: Senuz p̄ire nō pōt p̄p̄
qd̄ in gn̄e obligatus rei iūtu nō libatur
dicta. l. incēdū. Quod h̄m est nisi p̄cedet
obligatio debite scā q̄ h̄z locū solutōis: de
quo. s̄. §. 4. Qñ aut debitor obligat in sp̄e
puta ad hāc rē vel ad illā: sem̄p liberat ret
interitu: nisi fuerit in mora vel nisi causa
uerit interitū. ff. de verboz obli. l. si ex lega
ti causa. vbi d̄ q̄ debēs hominem ex lega
to vel p̄missione t̄ moriat anq̄ petatur ab
ip̄o: liberatur nisi ip̄m occiderit. In mora
aut sem̄p intelligitur obligat ex delicto. ff.
de p̄d. fur. l. in re furtiua. §. i. Si vero quis
obligatur ex p̄ctu: aut est adiectū ip̄s: aut
nō. p̄ casu t̄p̄e t̄ r̄facto statim debitor est i
mora: qz ip̄s interpellat ē si admonit̄ nō
fuerit. vt. l. magnā. C. de p̄hen. et cōmit. si
pu. t̄ in. c. si. c. de loca. Et aduertē licz iusta
cā subsistēt excuset si nō ipleat t̄p̄e p̄mis
so: tamē si nō implet q̄tū pōt post t̄p̄e
ciētez cām impedimētū intelligitur i mori
ff. de arb. l. celsus. §. i. vbi d̄ q̄ iussus ab
arbūro vt det certo die excusaf si illo die
fuerit ipeditus diuimodo cessante iusto im
pedimētō det q̄tū pōt. Ad idem cē de
dolo t̄ p̄m. cū dilecti. vbi iussus venire ad
papā nō excusatur l̄z fuerit impedit̄ t̄p̄e
p̄stūto si postea cessante impedimētō nō
venit. t̄ casu qñ tempus non est adiectum

nō dē debitor: in mora nisi cū fuerit iterpel-
lat^{us} vel ab eo debiti petiti: dca. l. si ex lega-
ti. Et ista interpellatio dicitur fieri p^{ro}prio loco et
t^{em}p^{or}e. ff. d. vbo. ob. l. p^{ri}mu^m. §. cū q^{ui}da. vbi d^{icitur}
q^{uod} a p^{ri}ncipio dare p^{ro}peti nō pōt peti anq^{uam}
illuc potuerit accedere q^{ui} p^{ri}ncipio est rome
Sed q^{uod} q^{ui} q^{ui} obligat q^{ui} h^{ab}et rē alienaz
rūdeo v^{er}o idē q^{ui} q^{ui} obligatur ex p^{ro}ptu
ad sp^{eci}es: p^{ro} dca. l. si ex legat^{is}. ff. d. vbo. ob.
videlicet q^{uod} nō sit in mora ante interpellatio-
nē: et hoc q^{ui} h^{ab}uit a p^{ri}ncipio rem bōa si-
de: al^{iter} obligat ex delicto et est sp^{eci} in mora
v^{er}o in p^{ri}ncipio. §. p^{ri}ncipio est. Sed si a p^{ri}ncipio
h^{ab}uit bonā fidē non v^{er}o in mora ante iter-
pellationē: q^{ui} dca. l. si ex legat^{is}. loquit^{ur} etiā
in legato in quo debet res aliēa. Sed pōt di-
ci q^{uod} saltē de iure dīno et canonico et in foro
p^{ro}peti nō pōt peti sciam rei aliene
et nō reddat q^{ui} pōt dīcat in mora: q^{ui}
p^{ro}stat in mala fide: et de p^{ro}scrip. c. si. Et
in mala fide nō licet vel p^{ro} momentū morari:
q^{ui} oē q^{ui} nō est ex fide p^{ro}peti ē: dca. c. si. Et
q^{ui} d^{icitur} sit p^{ro}peti edulicat ad gabēnā: et
de limo. c. p^{ro}peti. 2. Hāc si tenet q^{ui} idica
re dīo rē suā etiā q^{ui} ali^{us} h^{ab}et ne ip^{so} p^{ro}dar:
et defur. q^{ui} cū fure. q^{ui}o magis tenet idica
re et dare q^{ui} ip^{so} h^{ab}et et scit dīm ei^{us}: p^{ro}ferit
q^{uando} dīo rei p^{ro}peti ab interpellatōe vel
p^{ro}petiōe p^{ro} p^{ro}peti vel aliā cāz. nisi forte
p^{ro}petiō h^{ab}uit iustā cāz remēdi p^{ro}peti. l. si
p^{ro}peti quos in re bona fide fecit. ff. de fur. l.
si is q^{ui} rē p^{ro}modasset. v^{er}o si iusto errore p^{ro}peti
verit rē suā: quo casu ē p^{ro}peti nō pōt
tū in mora. ff. de p^{ro}peti. heredi. l. illd. Tres
aduerterēdū q^{ui} ante iteritū rei mora sp^{eci} pur-
gari pōt. Purgatio at dīo fieri p^{ro} obligatōe
rei iūgre et q^{ui} litans nō viciat^{ur}: et p^{ro}peti lo-
co: t^{em}p^{or}e: v^{er}o. §. 4. Tres nō q^{ui} sp^{eci} vltia mora
nocet. ff. de p^{ro}peti. et cōmo. rei ven. l. illd vbi
d^{icitur} q^{ui} si v^{er}o fuit in mora d^{icitur} vltiū veni-
dū: et ex inde obtulerit et p^{ro}peti fuit in mo-
ra recipiēdi: mora nocet p^{ro}peti: et nō v^{er}o
tū. et idē ecōtra est: q^{ui} v^{er}o ibi p^{ro}cludit sem-
per vltima mora nocet.

Sed an morosus teneatur de re per-
dita si eodē mō fuisset p^{ro}peti apud eū cui
debent. ff. de p^{ro}peti. et cōmo. rei ven. l. illd vbi
d^{icitur} q^{ui} si v^{er}o fuit in mora d^{icitur} vltiū veni-
dū: et ex inde obtulerit et p^{ro}peti fuit in mo-
ra recipiēdi: mora nocet p^{ro}peti: et nō v^{er}o
tū. et idē ecōtra est: q^{ui} v^{er}o ibi p^{ro}cludit sem-
per vltima mora nocet.

rū q^{ui} fecit p^{ro}peti: ex quo tamē dīo p^{ro}peti
hoc nō est dānificat^{us} cū res oīo p^{ro}peti erat
nō tenet. Sed si res debet ex delicto v^{er}o p^{ro}peti
dīo cōter p^{ro} iustitias q^{ui} tenet. p. l. inuito. ff. de
v^{er}o v^{er}o ar. vbi d^{icitur} q^{ui} si res percat casu for-
tū: tenet q^{ui} eā abstulit etiā si res perat sine
sua culpa: q^{ui} a p^{ri}ncipio fuit in mora. Idē
p^{ro}bat c. n. l. §. reculime. Sed aduerterēdū
q^{ui} aliū est dicere etiā si res cōter ap^{ud} credito-
rē eodē mō p^{ro}peti: et aliū etiā si perat sine
culpa debitoz. Pōt. n. cē q^{ui} l^{et} culpa de
buoz nō iteruenerit: nō tamē fuisset ap^{ud}
creditorē eodē mō p^{ro}peti: imo etiā p^{ro}peti
rat q^{ui} forte anteq^{uam} p^{ro}peti creditor: v^{er}o
potuisset. V^{er}o dīo tenet etiā si fuisset ap^{ud}
creditorē p^{ro}peti. l. cū res. §. si. ff. de lega. p^{ro}
mo. vbi d^{icitur} q^{ui} si fuit legat^{us} p^{ro}peti casmate: ta-
men debitor tenet q^{ui} legat^{us} p^{ro}peti v^{er}o
re. Idē d^{icitur} in. l. ut si v^{er}o ar. §. si. ff. de rei
ven. et hoc in dubio finet p^{ro}peti iura. Sed
si oīo apperet q^{ui} creditor: nō potuisset eas
v^{er}o vel ex eis vtilitatē aliq^{ui} h^{ab}ere ante p^{ro}
dīonē: v^{er}o in reb^{us} in manu p^{ro}peti de q^{ui}bus
dīo est: nullo mō tenet respectu iteritū cū
nullū sit: et delictū al^{iter} p^{ro}met p^{ro}peti legali-
t^{er}. Et sic pōt p^{ro}cordari op^{er}iones v^{er}o debi-
tor morosus teneat etiā si res eodē mō fuisset
ap^{ud} creditorē p^{ro}peti nō tū in delicto:
sed etiā in alijs obligatōib^{us}: dca. l. cū res
nisi oīo apperet q^{ui} creditor: etiā nō pōt veni-
dere vel aliā vtilitatē ex ea capere ante illi^{us}
p^{ro}petiōe. Nec fiat quo ad hoc dīa inter
delicta et p^{ro}peti: et maxie in foro p^{ro}peti: vbi
regulariter p^{ro}peti solū interesse et non
p^{ro}peti: v^{er}o notat glo. 12. q. 2. fraternitas.

Cessione quoq^{ue} obligatio tollit^{ur}: q^{ui}
q^{ui}do aliquis est impotens solvere: non d^{icitur}
h^{ab}et carcerari vel alijs p^{ro}peti subijci: sed bo-
noz cessione pōt a debito pecuniario lib^{er}
ri. C. qui bo. ce. pos. l. §. et notat glo. et de
sol^{ut}. c. odoardus. vbi dīcat^{ur} etiā q^{ui} impo-
tens solvere nō debet excōicari p^{ro}peti p^{ro}peti
binum: imo si fuerit excōmunicatus debz
sine difficultate absolui recepta idē cā
tione satisfaciēdi si ad p^{ro}peti rem for-
nam venerit. Sed sciendum est q^{ui} nemo
potest liberari per cessionem nisi p^{ro}peti in
iudicio vel extra agnouerit debum vel
fuerit condemnatus. Non enim potest di-
cere: nihil debeo: sed si deberem cedo bo-
nis et non potest a me petere. ff. de cel. bo. l.
penul. Potest autē q^{ui} cedere nō tū p^{ro}peti

liter: sed etiam per nuncium et per epistolam ff. e. l. si. Et est effectus cessionis ut non possit cedens postea pueniri nisi in quantum facere potest. ff. e. l. is q. Et intelligitur facere posse deducto ne egeat. Regulare est. n. ut quotiens quis non potest pueniri nisi in quantum facere potest ex beneficio legis intelligitur deducto ne egeat. ff. de re. iuris. l. in condemnatione.

Sed inquit cedens deat cauere de solvendo si ad piguorem fortunam puenierit. gn. Et quod sic: extra de solu. odoardus. putat ibi ubi intelligitur glo. quod ille rex. loquitur cedente. Sed certe rex. ille ubi sumptus log in eo quod pro ipotetiam non potest solvare ut non excusetur: et si fuerit excusatus absolute cum cautio quod solvat cum puenierit: nec aliud dicit de cessione. Et non videtur quod cedens teneat cauere: quia iure causam non reperit ut memini. Et potest dici quod ibi glo. non asserit quod rex. ille loquitur in cedente: sed quod ibi iterum aliquid filia cedenti: videlicet debitorum cognitio et non plena solutio. s. quousque solvere possit: que omnia occurrunt in cedente ut preostensum est.

Item an cedens deat pari aliquam penam gn. non: nec carcerem nec aliquam cruciantem corporalem seu vituperantem. C. q. bo. ce. poss. l. si. i. pn. Et id valde reprehendendum sunt consuetudines aliquarum civitatum et terrarum quod pauperes bonis cedentes aliquam cruciantem seu vituperationem patiuntur. Nam ista est quidam frustratoria et irritabilis et inhumana sententia: ut dicit Augustinus. i. 4. q. 6. si res. Et ideo nulla consuetudine vel lege potest firmari. Nam lex debet esse iusta et sancta: dis. 4. c. erit autem.

Sed inquit cedens tollitur omnia bona. gn. Nec per cessionem nec per quicquam aliam exactio debitori auferenda sunt vestimenta a dorso seu a lecto et quod necessario vult ipse et familia eius. Unde Lxx. 22. dicit: Si pignus a primo tuo acceperis: vestimentum eius ante solis occidum redde ei. Ipsius est enim solus quo opitatur in dumendum carnis eius: nec habet aliud in quo dormiat. Si clamauerit ad me exaudiam eum: quia misericors sum. Et ex his patet quod officiales et exactores in talibus non debent facere exactiones: quia contra legem dei est. Propter graviter peccat et tenetur propter satisfactionem si satisfacit. Et istud cessionis remedium videtur de melioribus quod dari possit his qui sunt obligati: sicut sunt tyranni capitanei: et stipendarii: quia postea licite possunt retinere sufficientia sibi et familie sue: licet teneantur in immoderatum obligati. Sed exinde tenentur ad

restitutionem finem eorum modum facultatem: ut. s. §. 6. Et si quidem sunt creditores certi cessionis debitorum fieri in manibus eorum: ut p. 3. §. 6. alio casu sit restitutio facienda pauperibus quorum pignus pignus tenet ad episcopum: ut. s. restitutio. q. §. primo cessionis fieri in manibus episcopi.

Quid si debitor velis potius quinquena les iducias quod cedens bonis: et creditores iuramentum discor dant. gn. Restitutio est finis maioris prius creditorum: non numero personarum: sed quantitate debitorum: et si in omnibus sunt equales attenditur finis humanior: videlicet pro cedente iducias. Cuius boni. cede. poss. l. si. De quo etiam. s. restitutio. 2. §. 2. Sed in l. maior. ff. de pac. ubi quod primo consideret dignitas creditorum quod humanior finis. Potest dici quod quo ad hoc isti sunt digniores qui in humaniore partem declinant. Proinde dicitur l. si. si sit metio de dignitate. Nam neque facultates neque dignitas ita sufficiens est ad fidem sicut bona electio et benigni mores. ff. de tuto. et curato. l. scire opus. §. cum religis. Et ita intelligitur dca. l. maior. ubi tenetur dignior proferat nisi iuveniat valde inhumana. Sed satis videtur humana quoniam vult debitor potius omnibus bonis expoliare quod quinquenales probere iducias dicitur l. si. C. q. bo. cede. possit. Secus in remissione prius debitorum: de qua loquitur dca. l. maior. quia est maius iudicium quod sola procedere dilatoria. Pro quo ad illud ubi videtur finis eorum tam humana. Possit tamen esse tanta paupertas debitoris et facultas creditoris quod in hoc quoque deprehendere retur magna inhumanitas eorum: et sic deberet proferri tunc finis benignior potius quod dignior rursus vel ditior: quia neque facultates tenetur dca. l. scire. maxime cum in casu necessitatis possint pauperes cogere divites ad sibi subveniendum ut non glo. 47. di sicut hi. Et finis potest potest intelligi maiorem dca. l. si. 2. l. maior. quia benignior leges interpretande sunt quo voluntas eorum fuerit. ff. de legi. l. benignus. Item in dca. l. maior. cum aliquibus sequentibus: necnon cum l. iuri generis cum. §. si. p. 3. quod maior prius creditorum hita putantur maioritatis sed modum potest potest remittere prius debitorum ex causa: ubi quod debitor non est solvendo. Nam hoc venit in utilitatem eius: ut dicit ibi glo. quia forte nihil haberet si non fieret remissio. Potest addi potest dca. vel etiam quia quod possent in aspectu dei vel hominum reprehendi de crudelitate quod per est: quia quod commutatorum dabit hoc pro anima sua: Matth. 16. Et potest dca. facit an civitas vel maior prius cedens

tanis possit remittere dāna ciuitatis sue: de quo. s. §. 2.

Sz an obligat^r ex maleficio vt ex furto vel rapina possit liberari cessioe. gñ. vñ qd nō de iure ciuili: s; loco pecunie quā nō pōt solueri sufficit pēnā corpalē. l. si. ff. de ius vocat. vbi dī qd libet^r q sine venia. i. licētia iudicis vocauit patronū in ius inci dit i penā quinquaginta aureorū quā si nō pōt solueri luit. i. soluit in corpore: hoc vñ poni p gnālī regula in oī casu quo aliqd debet ex delicto. l. §. 7. gñālī. ff. de penis. Et hoc idē vñ sentire sentire glo. etiā de iure canōi co. i. c. nō satis. 86. di. Et idē in. c. si ref. i. 4. q. 6. Pro quo vñ facit qd ibi dicit tex. vñ licet peccati quo res male ablata est penal luit. Sz hoc vñ expōse ibi repobari vbi dī q nō d; frustra hō sentire in hoīez p penā corpalē qñ nō pōt solui. Et loquitur etiā qñ gs obligat ex delicto vt ibi p3. Posset tñ dici q si agit rōe pmodi puati: vt cū gs pe tit rē sibi furto: vel in alio mō sublatā vl ēt penā ex maleficio: t puenit^r debito: non sit soluēdo: satis liberet cessioe: ne frustra hō in hoīem sentiat: vt ibi dī. Si si ageret d pu blico cōmodo: puta ga fieri accusatio de maleficio: vel iudex ex offō ad illū punien dū pcedit tñc bñ si nō pōt solui in cre luit in corpore. Et ita itelligit glo. in pdcis locis. Hā publice vilitatis itereft vt delicta nō re maneant impunita: et d sen. excō. vt famc. ne facultas venie icentiniū tribuat delinqndi 23. q. 4. est iniusta. B

Refuscitatus. Posito q a ligis refuscitaret q sacra eēt ab eo iterāda vñ de ifra sacm. §. 5. De samuele refuscitato vide infra sortilegiū. §. 7. in fi.

Reuelatio. An excōicatio sit reuelare. gñ. fm dōst. Hō tenetur reuelaf dānū passō s; plato ecclesie. 35. q. 6. eph in synodo. Sz neq; illi reuelare publice d; si sol^r reuelato: scit. vt. s. crimē. §. 3. vñ aliq; teneat reuelare credita vel debita sibi i secreto pmissa: vide. s. pssiois celato. §. pe. 7 in co. c. multa de reuelatiōe pssiois Etiam familia sue subditi teneant reuela re domino eum qui sibi animum secū: vi de. s. familia. §. fi.

Rigor. Vide. s. ius. §. pñmo.

Rira. Vñ sit mōrale peccm. pñ. fm Tho. scda scde. q. 41. Sicut pñcio iporat qdā pñcio nē in vñbis: ita rira dīc quā dā iualione scis Et si illd Sal. §. vbi rira pōit iter opa car nū dīc glo. q rixe s; qñ ex ira aliq iuice se p curiūt. Et iō rira vñ quoddā puati belluz qd iter puatas psonas agit nō ex aliq pu blica auctoritate: s; magis ex iordiatā vo lūitate. Et iō rira sp iporat peccm. Et i eo q dē q alterū iuadit iniuste est mōrale peccm In eo at q se defēdit pōt eē sine peccō: t qñ q cū vñali: qñq; ēt cū mortali fm diuerfū moduz defēdēdi. Hā si solo aio repellēdū iniuriā: t cū debita moderatiōe se defēdit nō est peccm nec pōt ppe dici rira ex pte ei^r Si vñ cū aio vidēte vel odiū: vel cū excessu debite moderatiōis se defēdat sp ē peccm s; veniale qdē qñ aliq mort^r odiū: vel vidē te se iniuret: vel cū rō. Et a. hō ex delibe ratiōe rōis: vt pōt colligi ex dictis ciuīdez Tho. B nō multū excedit moderatā de fēfione. Mortale aut qñ obfatio aio p ag gredientē iurgit ad cū occidēdū vel gñuū ledēdū. Et d iñi. li. 3. n. 34. q. 227. B

Sacerdos. Qualis sacerdos tes dicatur ligat^r t soluit. gñ. fm Ray. Trib^r mōis p ligat^r t soluit. i. oñdūt aliqū ligatū vel solutū cē a deo. Et Luce. 17. dñs leprosof pus ipē p se mūdauit: deide ad sacerdotes misit quoz iudicio oñderent mūdau. Itēz Lazarū pus suscitauit: deide mūdauit di scipulis suscitari solui. Jos. xi. Hā t sigf apd deū solut^r sit: nī i facie ecclesie nō abso lut^r hñ nisi p iudiciū sacerdotis: de pe. dif. i. gñūlz. 2 ligat^r cū satisfactiōe pēuētib^r ipo nāt: vl soluit cū de ea aliqd dimittit: vl p cā purgatof ad sacro p cōione admittit: d pe. di. i. mltiplex. 3 p excōicatiōez vl abso lutiōe: de q satis dñm: t. s. excōicatio: t. s. absoluiō. Similia habes. s. clauis. §. vl. Et ibi de hoc dictum est. B

Etiam quēcūq; sacerdos ligat vel soluit liget vl soluat de^r. fm Ray. Illa ancto rias: qd cūq; ligauerit s; frā t soluerit tē. nī simplr itelligēda ē: s; tē dñm cū sacerdos iu ste ligat l soluit. Hā iudiciū mplex ē. p^m ē dī q. i. de mūdauit aiaz i pñuōez. Scdm ē sacerdos qui aucte clauū ligat vl soluit. Tertium est iudiciū curie celestis. i. ap probantis. Itaq; quodcūq; ligaueris tē. exponitur sic: Iuste vel clauē non errante

erū ligatū, 7 in celis. s. p. approbationē. xj.
q. 3. sic vera. 7. 24. q. i. manet. Et Idē in
sum. li. 3. ti. 34. q. 178. B De materia hac
s. penitencia. 2. 7. s. confessio. 3.

Que sūt pnnētia ad offiū sacerdotis.
Rn. Principale eoz offiū ē missā celebra
re seu eucharistia psecrare. vt. s. euchar
stia. 3. §. 2. Et pter hec ē vt pōit Ray. pnt
baptizare pdicare: pntas dare: ppoqz da
re simplicē bndictionē: dis. 95. ecce. S3 tū
cū celebrat pntre epō debēt ei innere vt bñ
dicat si velit: 7 si nolit bñdicat pōbī. Dico
cū benedictione sine alia solēnitate: 7 sic lo
gunt dictū. c. ecce. Et d. hoc. s. bñdictō. Et
Et ibi de hoc plenī additio. B Itēz
sacerdos h3 pferre i firmis extrema vncio
nē. 95. di. §. 3. 7 illd. Et Jac. vlt. Infirma
tur qz i rob. 7c. Itē pōit necessitate. s. ab
sente epō: recōciliare solēnī penitēte. 26. q.
6. c. vlti. Et nō. 26. q. 6. c. i. Et 23 p dca
ptineat ad offiū sacerdotale nō tū oēs sa
cerdotes pnt pdicare: s3 solū q ad hoc offi
ciū fuerit institut: et de hē. cū ex iuncto.
Itē nec sacra ministrare: nisi qb data ē cu
ra aiaz: vel qb cōmissū ē ab hīnab curaz
vt in cle. religioh. de pūle. B Sacerdo
talis ordo libat a fortuna fuili vlt scriptu
cia: vt. s. ordo. i. §. an pti. Et d. mām quoqz
sacerdotis fac. s. eucharistia. 3. 7. s. cōica
re. 7. s. pssio. 3. Itē pssionis celatō. Itē
pssioz. i. 7. 2. Itē missa. Itē ordo. cū oib
ibi tractatis. Itē penitētia. 2.

Sacramētū qd ē. Rn qm
or diffinitōes
inueniunt. Una ē mgi sniaz sic: Sacm ē
sacre rei signū. Altera ē Aug. de doctrina
xpiana. Sacm ē inuisibil gic visibilis for
ma. Et huic addit mgi sniaz sic: vt ei p sili
tudinē gerat 7 cā exstat. Terna ē eiusdem
Aug. Sacm ē illud i quo sub tegumēto
rep visibilū diuina: vt secretū salutē opa
tur. Quarta est Aug. de scō victore in li
bro de sacramētis sic: Sacm ē mīle electi
nū extrinsec⁹ oculis suppositū: ex institutio
ne aliqua inuisibilē gratia cōferens. Et f3
Tho. 7 pde. in. 4. di. i. in sacramētis aliū
est sacramētū tū: vt ē in baptismo ablu
tio sub forma vboz: aliud ē sacramētū 7
res sacramētū: vt i baptismo characē. terti
um qd ē res 7 nō sacramētū: vt gratia sū
vltim⁹ effectus sacramētū. Et Idē in sum.

li. 3. ti. 24. q. i. Et idē est sacramētū 7 res
qd signū 7 signatū: cū sacramētū sit sacre
rei signū: vt pteractū ē. B Et qdē de sub
stantia cuiuslibet sacramētū noue legis ne
cessario sūt tria. s. materia: vt elemētū. for
ma. s. vbi. 7 intēno ministri copulās for
mā materie. Mā fm Aug. accedit vbi ad
elemētū 7 sit sacm. i. q. i. detrahe. Et Re
gritur et intēno sacm institūens. s. xpi. vt
s. eucharistia. i. §. 7. in additione.

Que sūt sacramēta necessitatē. Rn. f3
Ray. qnqz: v3 baptisū: confirmatō: euy
charistia: penitētia: 7 extrema vncio. Et
dicuntur eē necessitatē: qz sūt in preceptor
7 tenet quilibet ad ea suscipienda. p loco 7
tpe. Reliqua duo sacramēta sūt volunta
tis. s. ordo 7 matrimoniu. Et d hīs oibus
habet plenus in suis pprijs vocabul. Et
Idem in sum. c. ti. q. 4.

Quis ē effectus sacramētoz. Rn. fm
Ray. Et talia sūt cuiuslibet qualis ipse ac
cedit. i. q. i. dñs declarauit. Mā 7 sacra ma
lis obesse possunt: de psecra. di. 2. 7 sancta.
i. Cor. xj. Qui māducat 7 bibit indigne.
7c. Et Alpertū dic q bonis sūt ad salutē
7 male credētibz ad perditionē: vt in sū.
co. ti. q. 5.

Atz sacramēta debeāt pferri peccato
ribz. Rn. nō. 95. di. illud. Doc f3 Ray.
intelligēdū est de peccatis manifestis. Mā
ppter occulta peccata non possunt alicui
sacramēta negari nisi p admonitionē secre
tam vel publicā factam in generali: de con
se. di. 2. non phibeat. Et Idem in sū. di
cta. q. 5. B Existens autē in pctō mor
tali siue occulto siue manifesto mortali pec
cat recipiendo sacramēta: dis. 40. multa.
di. 25. illud. Et Istud. c. non videtur ibi
haberi sed habetur. 95. dis. B xj. q. 3. au
di. Et Lon. Tho. 7 pde. vt in sum. lib. 10
3. ti. 22. q. 2. ad h. B Simuliter 7 nūter
sacramētū exis in peccato mortali tractas
sacramēta in suo ordine mortali peccat:
vt. s. ordinat. i. §. 2. 7 vide. i. §. pti. in fi.

Et nū sacramēta possūt iterari. Rn.
Tria sacramēta nō possūt iterari. s. baptis
mus: ordo: 7 confirmatio. i. q. i. q. quidaz
de cōsecra. di. §. dictū. 7. c. d. homie. Nulli
eniz sacramēto faciēda ē iniuria: que dicā
fieri quādo nō iterandū iterat: quāsi pma
collatio nō valuerit. i. q. i. sacramēta. de
conse. di. 3. c. ostenditur. In collatiōe. n.

Quod sacri sit excellē⁹, Rñ, baptism⁹

Quibus modis committitur sacrilegium
Rñ. fm Ray. Committit quinq; ratione pso
ne: vt cū q̄s iberat clerici vel rapit monia
lem. Qñs rōne loci: vt cū violat inuoluta
te eccleie vel amicturij. Qñs rōne rei: vt cū
res sacra vel sacro vsui deputata vsurpat.
Et hoc subdividit sic: Sacrilegium committit
tur auferēdo sacri de sacro: vel nō sacri d
sacro: vel sacri de nō sacro. 17. q. 4. qñs.
Zarge m q̄s dicit committere sacrilegium ē
multipliciter: vt transgressor iuris publici
qđ p̄sistit in sacris sacerdotib⁹ ⁊ magistrat
ibus: dī. l. ius publici. Itē q̄ articulos fī
dei ⁊ precepta vel p̄hibitiones dei negli
gendo vel nesciēdo violat ⁊ offēdit. Ad i
telligendū est fm Tho. quādo legē dei in
pugnat: vt hereticus ⁊ blasphem⁹ ⁊ qđez
ex hoc qđ de eo nō creditur incurrit infidelit
atis peccatū: ⁊ ex hoc nota qđ diuine le
gis bba pernitit sacrilegiū incurrit. Et
hoc verum fm acceptionem speciales ge
neraliter tamen loquendo potest intelligi
de omni peccato: fm Al. ⁊ in sum eodem
ti. q. 2. B Item qui disputat de iudicio
principis vel iudicat: et hoc nisi euidēter

ostaret illud esse pira des. Et de eo dispu-
 rat reuocando in dubium. Sec^{us} si ppter ma-
 iorem discussionē. Et intelligentiā. Et
 hoc fuit de his glo. Ray. vi in dca. q. 2. B
 Item qui publica officia committunt iudeis
 De predictis casibus. 17. q. 4. §. qui autē.
 c. c. nemi. r. c. cōstitut. Itē qui quancūq;
 q rem ecclesie retinuerit vel acceperit con-
 tra ei^{us} volūtatē. 21. q. 2. nulli liceat ignorare
 Et Loco. p. deis Tho. r. Al. i dca. q. 2. B
 Scdm quā spēm sacrilegiū est maius
 peccatū. g. fm Tho. 2°. q. 99. Tāto sacri-
 legiū est graui^{us} qto res sacra in quā pecca-
 tur maior ē obtinet scitātē. Nū si sacrilegiū
 pmutat pira psonā vel sacri locū: gū^{us} est
 pira psonā q pira sacri locū: q scitas loci
 ordinat ad scitātē hois. Itē hec tāto sunt
 grauiora qto psona vel loc^{us} sūt sanctiora
 Si vō sacrilegiū cōmutat circa alia s res
 sacras tē diuersos hz grad^{us} fm diuersitatē
 sacrarū rerū: itē q sūmū gradū obtinet ip-
 sa sacramēta qbus hō scificat: quorū pre-
 cipuū est eucharistie sacm qd pmet ip sū
 xpni: r ideo sacrilegiū qd pira hoc sacra-
 mentū cōmittitur grauiusimū est inter oīa
 Post sacra aut fm locū tenet vasa pscra-
 ta ad sacroꝝ suscepōem: r ipse imagines
 sacre r scōꝝ reliquie: in qbus quodā mō
 ipse psona scōꝝ veneratur vel de hono-
 rā: deinde ea q pmet ad ornamēti ecclie v^{el}
 mīstroꝝ: deinde ea q sūt dputata ad mīstro-
 rū sustentatōez sūt sūt mobilia sūt imobilia
 Que pena sacrilegiū. gn. Si iniuria est
 atrox fiat psona ecclesiastice fm leges pēa
 decapitatio. C. de epi. r de. sigs in hoc. Et
 vō iudicis arbitrio reseruat pro qūitate p-
 sone: rei tps: r loci. ff. ad. l. iul. pecu. l. lege
 §. j. r. l. sacrilegiū. Et pūmētū sacrilegiū
 vltimo supplicio fm leges: qñ. s. facit pira
 legem pfugientū ad ecclesiā: v. s. emuni-
 tas pfugientū. §. 2. B Sed canonēs du-
 plex est pena. Elia spūalis. s. excoicatio.
 Alā pro sacrilegio in personā ecclesiasticā
 pmissio est maior excoicatio ipso iure. Et
 17. q. 4. sigs suadente. cē de sen. exco. non
 dubiū. B Pro sacrilegio vō in reb^{us} est
 minor excoicatio. Et facit. 17. q. 4. sigs do-
 num tibi: Donec in pūctū admonit^{us} legiti-
 me satisfact sciat se cōione esse puatū. Si
 vō post scōam r tertiā puentionē coraz
 episcopo satisfaccē detrauerit: sacrilegiū
 periculo ab oībus obnoxius teneat: ita vt
 fm apostolus nemiū fidelium nuseatur

B Et in aliquibus casibus etiam maior
 vt cum quis incendit vel frāgit: vt. s. abso-
 luto. j. §. 2. v. 2° est de eo. r. s. excoimunica-
 tio. 4. Alia est pena pecuniaria. 17. q. 4. si
 quis in atrio. r. c. si quis contumax. r. ca.
 quisquis inuentus. r. c. si quis deinceps.
 Et Idem notatur in sum. eo. tit. q. 4. fm
 Ray. Tho. r. Al. B In quibus. c. diuē
 se ponuntur pene pecuniarie que fm quā
 titatem criminis r loco: v. consuetudines
 infligende sunt. Et Hoc fuit dictum glo.
 Ray. vi in dicta. qōe. 4. vbi etiam dicitur
 fm Al. q he pena pecuniaria hic est ar-
 bitraria. B

S Agittarius. Aruz licet
 tarioꝝ vel balistarioꝝ: fm. gn.
 Possunt xpiani hoc officium exercere cō-
 tra paganos r fidei psecutores: cōtra xpī-
 anos aut r catholicos non: cē eo. c. vñico.
 Dicunt tamen qdam q in bello iusto pos-
 sit licite hoc officium exerceri etiā p xpīa-
 nos: qz in tali bello vt dicit Aug^{us}. vtrū ap-
 te quis pugnet an ex insidijs nihil ad iusti-
 ciam interest. 23. q. 2. dñs. 2. q. 8. r p dcm.
 Et Idē in sū. l. 2. ti. 4. q. 1. fm Ray. Sof.
 Hosti. r Ber. qui vident hoc tenere q in
 bello iusto liceat vñ balist^{as} ēi p xpīanos. B
 Que est pena exercitūū artem ipsam
 modo. phibito. gn. Pena corū est q sub
 anathemate phibentur: cē eo. c. vñico. in
 fi. Et dicunt quidā q vbiq; expūntur
 talis forma vborū. s. sub anathemate v^{el}
 sub pena excoicatonis: est canon late sen-
 tentie: r excoicatus est qui pira secutus: dñs.
 63. salomirane. Alij dicūt q huiusmōi ver-
 ba non hēnt vim nisi cōminationis: vt. C.
 pminationes epistolās. l. 1. Et hec opinio
 verior est. Unde nō sūt excoicati sed excoi-
 candi. Et De hoc dictū est. s. excoimunica-
 tio. i. §. 4. in additione. B De faciunt
 r vñcūb^{us} balistās: vide. s. nogoicatio. §. 5.
 s. reliquie et

S Anctorum. Corpora vide
 corpora sanctorum.

S Aracenus. Saraceni di-
 citur qui nec
 nomū nec vetus recipiunt testamē-
 tum: qui non ab agar ancilla Abrahā de
 qua orti sunt voluerunt se nominare hypo-
 tino a Sara vxore libera saracenos se ap-
 pellauerunt. Et inter eos sunt quidā sama-
 ritani a samaria ciuitate r prouicia: qui re-

aperunt solum quinq[ue] lib[ros] Moysi: ali
os respiciunt. Et hoc sicut dictum Ray.
ut in sū. li. i. ti. 4. q. 2.

Christiani qui deferunt saracenis, prohibi-
ta vel eis faciūt p[er]tra xpianos excōicari sūt:
ut h[er]es. s. absoliō. i. s. 3. circa fi. Et adde q[ue]
tales xpiani si capiāt sūt sui capiētiū: cō-
de iudeis. ita quodā. 2. c. ad liberā. Et
nota h[oc] q[ue] nico. 4. in quadā cōtra. que i-
cipit: Quid cām in gnālī. statuit et inuauit:
q[ue] nulla arma: equos: ferrū: lignamina: vi-
cualia: et alia quecuq[ue] mercimonia in
Elixiādrā vel alia loca saraceno: um terre
egyp[ti] deferre vel mutare: seu de suis poti-
bus ut eis deferant cōtere vel extrahi p[er]-
mutare: aut eis als auxiliū vel fauorē p[ro]-
re p[ro]sumat: als sūt excōicari ipso facto: nec
possūt absolui nisi m[er]ito de bonis p[ro]p[ri]is in
terre sancte subsidū p[ro]tendū exoluerint
quātū ad p[re]s p[re]d[ic]as derulerit vel in se-
ruit aut deferri vel de suis potib[us] deferen-
dū eis extrahi p[er]miserint. Et nihilominus
si capiant sūt serui capiētiū. Et simile sta-
tuit de oib[us] terris Soldano subiecti. Et
addit q[ue] p[ro]ter penas p[re]d[ic]as sūt p[er]petuo i-
fames et inestabiles ita q[ue] nec testari valeāt:
nec aliquid ex alieno testō p[er]cipere: nec ex te-
stamento vel ab intestato succedere: nec admit-
ti ad publica officia: et oēs actus legitimi
sūt eis p[er]petuo interditi: et q[ue] postq[ue] de hoc
p[ro]stiterit debet publice denunciari: et omnia
eorū bona ad fiscum deuoluūt: hec in p[re]d[ic]a
decre. Que tamē intelligebat reuocata per
p[ro]phetiam sexti: sed tamē post scōm sextum
infra annum papa Bonifacius innotauit eā
in q[ue]dā cōtra. que incipit: Cōtra illos. p[ro]p[ter]
hoc Clemens quintus etiā innotauit: et pa-
pe absolutionē p[ro]terq[ue] in mortis articulo
reseruauit in cōtra. que incipit: Multa mē-
tis. De treugis obseruādis etiā saracenis
vide infra treuga.

Christi ritus gentiliū sive pagano: rum
sūt tolerādi. s[ecundum] f[ine]m Th[om]a. scōda scōda. q. 10.
Licet ecclesia ritus et festa iudeo: rum agi to-
leret: ritus tamen gentiliū non tolera-
ret: nisi forte: p[ro]pter scōdalium vitādūz v[er]-
scilicet: sive dissidium vel huiusmodi ma-
lum sūt aliquādo ad tempus tolerandi ri-
tus pagano: rum vel citam heretico: rum. Et
sic aliquando ecclesia tolerauit: ut in sū.
eodem ti. q[ue]stione. 15.

Christi licet furari christianos qui

detinētur a saracenis vel liceat eis xpianis
deretis furari aliquid saracenis: h[er]es. s. fur-
ti. s. p[er]t. et vl. Quid etiā debeat ad fidē idu-
ci: regre. s. iude. 3. s. 1. Itē de seruis sarace-
no: rum dic sicut de seruis iudeo: rum. s. iude. 2.
per totū. Et q[ue] alij infideles et heretici p[ro]-
hibent h[er]es seruos xpianos sicut et iudei. C. ne
xpia. m. in rubro et nigro.

Saraceni in terris xpianis nō sūt per-
mittēdi facē publicā inuocationē de noīe
Machometi: neq[ue] p[er]griatōes ad aliquē
ipso: rum tāq[ue] ad scōm: ut in cle. cedit. cō. Et
trini autem liceat vti habitu infidelium: vi-
de. s. apostasia. 2. s. fi.

Satisfactio p[otes]t intelligi du-
pliciter. Uno mō-
que sit hōi. s. cuq[ue] satisfit ei de eo q[ue]
q[ui] illi tenet: et de hac sufficiat que deā sunt
s. restituō p[ro] totū: et h[oc] s. 9. Alia est satis-
factio q[ue] satisfit deo d[omi]ni p[er]itis: et de hac nunc
dicendum est.

Quid est satisfactio. R[es]p[onsu]m. f[ine]m August.
Satisfactio ē cās p[er]itō: excidere et eaz sug-
gestiōib[us] adu[er]sū nō indulgere. Et hoc h[er]es
de pe. di. 3. satisfactio. B[ea]t[us] s[ecundum] d[omi]n[u]m An-
sel. li. 3. cur de h[oc] d[icitur]. Satisfacit ē deo hono-
rē debitū reddē. Itas diffinitōes exponēt
p[er]t. in. 4. di. 15. dicit sic: Satisfactio curat
p[er]tā p[er]itita recōp[er]tādo: et p[er]seruat a futurā
cauēdo. Et iō p[er] actū p[ri]mū diffinit ab An-
selmo: cū dicit deo honore debitū. s. q[ue] p[er] pec-
catū ablāt[ur] fuerat reddē. S[ecundum] p[er] actū 2[um] dif-
finit ab August. s. cās excidē rē. p[er] q[ue] sit p[er]uātō
a futurā. Et vocat cās. s. i[n]trīsecas radices ex
p[er]tō flictas. Suggestiōes v[er]o vocat oppō-
nuntates extrīsecas: ut t[em]p[or]is locū et h[oc] i. Et
iō in sū. li. 3. ti. 34. q. 101. Ricar. v[er]o. 15. di.
4. scō. sic dicit: Satisfactio ē p[er] illata iniuria
volūtaria recōp[er]tatio f[ine]m iusticie cōlitatez
cū p[ro]posito nō cōmutendū inonā iniuriā
voluntaria dicit: q[ue] als nō est ex charitate
nec meritoria: de pe. dist. 7. nullus. Secun-
dum iusticie cōlitatez dicit: q[ue] nisi fiat f[ine]m
debitum iusticie non est ad v[er]ā validā: de
pe. dist. 5. falsas. et c. fratres. Cum p[ro]posi-
to rē dicitur q[ue] als non est penitentiā: s[ed] de
risio: de pe. di. 3. i[n]riso:.

Christi homo possit satisfacere de vno
peccato sine alio. R[es]p[onsu]m. f[ine]m Th[om]a. in. 4. dist.
15. Non. Itaq[ue] oportet q[ue] talis sit modus sa-
tisfactionis qui competat ad tollendū of-
fensā. Offense aut[em] obligatio est amittit re-

Amico. Et si aliquid sit quod amicitie inter
ipsum etiam apud homines satisfactio esse non potest
Cum ergo quodammodo per ipsum ipse amicitia chari-
tatis quod est homines ad deum: impossibile est quod
de vino peccatum satisfaciatur alio rectori: sicut nec
homini satisfaciatur quod pro alapa sibi data seculi
plerneret: talia sunt daret. Et Con. Pe.
viii. in. c. ii. q. 102. B

Altru satisfactio fieri deat p opa pena
lia. sen. f3 De. in. 4. sen. di. 15. Sic: q p ta
lia opa fit solutio emende debite p offensa p
futa r fit pferuatio a futura offensa. Pene
eni medicine qda sunt: vt dicit phs 2. et bi
cor. Et qd qn pena satisfactioa idiat pp
emenda culpe pterire: sic maior culpe ma
ior debet pena. Qn v idiat pp cautelam
culpe futur: sic aliqui etia minor culpe ma
ior imponit pena: reputa in iuueni fornicate
q in sen. Quiaus eni senex magis peccet
m iuuenis idiat fornicari retrahet. Idem
Tho. ca. di. 21 Ad i fil. c. n. q. 103. r se. B

Ray. in tribus. s. in oratione: ieiunio: et elemo-
 syna. In primo superbia. In 2º carnis co-
 cupiscentia. In 3º auaricia. Et Tob. 12.
 Bona est oratio cum ieiunio et elemosyna. Et vt
 ait Ps. ad has reducat oēs alie satisfactio-
 nes. Hā vigile: pegrinatōes: discipulis ab-
 stinētia: et oia opa carnē affligētia reducat
 ad ieiunū. Opa autē mīe corporalīs ad elē-
 synā. Opa vō mīe spūalis ad orōnē. Et
 Meli⁹ diceret opā spūalis. Nec enī redu-
 cunt ad orōnē fm Ps. et in sū. e. ti. q. ios.
 vbi hec oia notat. B Et p ieiunū ordi-
 tur hō in seipso: per elemosynā ad pximū
 per orōnē ad deū. Itē fm satisfactō de bōis
 exteriorib⁹: per elēā de bōis corpis p iei-
 unū: de bōis aīe p orōnē. Et Addit Ray.
 Pōt etiā dici p satisfactō p̄sistit in duob⁹
 s. largitōe elemosyne: et carnis maceratiōe
 Et tūc fm glo. cº sub carnis maceratiōe
 p̄p̄endit etiā orō: vt in dca. q. ios. B

Quasi elem. **¶** Vnde largio sit satisfactoria. gen. fin Tho. in. 4. di. 15. Illaz elem. **¶** Vnde largio ad quazqz als tenet. nō ē pō satisfactoria: sed pambulū ad ipsam. Ille vō elinc ad qz qz als nō tenet pñt elc satisfactoria cū sit opa bōa tpenalia: qd exigit ad opus satisfactoriū. Et Idē sū. c. in. q. 106. Vnde ientura. vō sup addit di. 15. dicit qz hoc est vep de rigore iudicē: qz nō vī satisfactoriū id ad qd qz als tenet: s; cre

dit qd dñe mie benignitas tāta est qd totus
acceptat ⁊ q̄si pro nihilo saluat nos. B

Ami flagella q^b a dño in hac vita fl
gellamur sunt satisfactoria. gen. f3 Tho. i. 4
ti. 19. Si flagella fiant aliquo mō ipsi⁹ pa
tientes inquirunt. f. ea acceptat ad purgatio
nē pctō⁹ eis vtens patietē: sic rōmē satisf
factoria accipit. Si autē paucē eis per ipa
tentiā oīo differunt: nūc nō efficiunt al
quo mō ipsi⁹: r. iō nō hnt rōz satisfactoris
f3 iudicatoris tñ. A Ps i. c. ti. q. 109. B
Quid sit

Quid sit magis satisfactorii an elco
fyna vel oio vel ieiunui. gn. fm Tho. vbi
q. elemofyna includit in fe oioem i ieiunui
duplia rōe. pmo q. elemofyna cz cui da
pftuitur dūbuorē ad orādū i ticiunādū: t ad
alia bōa q pōrfaciāt p eo q ddit. 1. q. e
lemofyna pp deū data eſt qū qdā oblatio
deo ſcā. Et p hō dicit. 4. ethicoꝝ q. dona
hūit aliqd fili deo ſacrati. Oblatio aut ipſa
deo ſcā vi oiois p3. Jte in quāti bona ex
teriora ad corpis pferatōem ordināt: ſub
tractio exterior q bonoꝝ p elemofynā qū ſ
tute ptinet ieiunui quō macerat corp°. Si
militer etiā oio v tute ptinet ieiunui: q. ex
tenſio itellct⁹ ad deū debilitat corpis pa
rit. Et elemofyna pplet⁹ h3 vi ſatisfactoriū
q. oio: 2. oio q ieiunium. Et ideo d. i. Ti
mo. 4. Loqpalis exercitatio ad modicu3
iutilis eſt: ptiat aut ad oia valer. Et pp h
elemofyna magis idiciat vi vclis mediana
peti q alia: Luc. i. Dāe elcofynaz 2 oia
mūda ſūt vob. Daniel. 4. Pctā tua elco
fynus redime. Et Tob. 4. Elemofyna ab
oi pctō liberat. Et Joſ in ſit. e. t. q. 124. B

Anu restituuo super satisfactione. Rn.
 fz. Pe. in. 4. di. 15. Aliqd pot dici psatis
 factiois dupli. vno mo o illd qd ad debi
 ta satisfactioem erigit: et sic restō est psatis
 factiois. Alio mo illd soli in quo pñit
 satisfactio: et sic restō nō est psatisfactiois:
 qd restituo dicit nō satisfactioez ab iuraz
 sed est fūdamētū et qñ pābulū ad satisfac
 tiōē. Et Idē in li. e. n. q. i. 24. B

Elmū vnꝝ p alio pollit satisfaccere. 8.
f3 p. vbi. s. Duplex est effectꝝ satisfactio
nis. vñ solutio debiti pccōꝝ pccēdētiꝝ aliꝝ
exccellio cā pccōꝝ sequētiꝝ: qdcs quo ad
hic fm efficit cōstā q: vnꝝ p alio nō pōt
satisfacc. Quātū pō ad pñm dñignēdiū ē
q: sigs ipōtēs ē p se satisfacc. nīc aliꝝ est
cp̄uare pōt. p eo satisfacc. sicut etiā p̄ue

ri: vt. s. p[re]fatio. l. 5. 6. Si v[er]o est pot[er]is tunc
o[mn]i q[uod] ip[s]e faciat: p[er] ip[s]o: p[er]o t[ame]n i[n]
u[er]it[ate] aliu[m]. Et addit h[ic] 2 ho. q[uod] ena[m] si sit po
t[er]is alius posset p[er] eo satisfacere: sed n[on] est p[er]
mutu[m] v[er]i alius p[er] alio satisfaciatur nisi d[ic]e
ct[us] alius appeat in penit[ent]ia: vel corp[or]alis p[er]
que[m] ip[s]e sit ad sustinendu[m]: vel sp[irit]ualis p[er]
que[m] n[on] sit. p[ri]m[us] ad portandu[m] p[en]iam. 2
Et hoc casu ei p[en]ia n[on] v[er]o p[er]d[er]e nisi aium
parati h[ab]uerit ad faciendu[m] q[uod] sibi a sac[er]do
te in p[en]ia iuste fuerit impositu[m]: q[uod] ad hoc ob
ligat: et de pe. 2 re. ois. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Et p[er] satisfactio[n]em possit fieri p[er] opa et cha
ritate scilicet. R[ati]o. fm 2 ho. 2. Pe. vbi supra:
N[on] n[on] satisfactio est amotio off[en]se et restit
utio. Hoc aut[em] n[on] pot[er]it fieri sine gra[tia] et cha
ritate. 2. 1. 1. 2. 3. Si distribu[er]e i[n] cibos
pauperib[us] o[mn]es facultates et charitate aut[em]
n[on] habu[er]o nihil mihi p[ro]dest. Talia n[on] opa
n[on] sunt accepta deo: et 13 homo non habet
certitudinem q[uod] sit in charitate: et per co
sequens certus esse non possit de satisfactio[n]e

nec propter quod dicitur Eccl. 5. de p[ro]p[ri]a
tu peccatorum: Noli esse sine metu tam[en]
sufficit certitudo probabilis co[n]iecture. 2
Nam gloria nostra hec est testimoniu[m] co[n]
scientie nostre. 2. 1. 1. Et idem quod hic
notatur in su. co. n. q. 130. Et addit Pe. q[uod]
satisfactio etiam non potest fieri per ope
ra in charitate inchoata sed non perfecta
quia non potest esse aliquod opus merito
rum sine intentione bona. Adic aut[em] bo
na intentio non continuatur nec fm actus
nec fm habitum. Item quia illud quod
in peccato opus mortuum est: vt in sum.
eo. n. q. 131. 3

Item satisfactio[n]em iniuncta[m] sed in
peccato mortali expletam necesse sit itera
re. R[ati]o. fm 2 ho. vbi. 5. Alique satisfactio
nes s[un]t ex q[uod] m[er]et aliq[ui] effect[us] i[n] satisfactio[n]e
b[on]e p[er] act[us] satisfactio[n]is transijt: sic ex rem
nio man[et] corpus debilitatum: et ex el[ec]t[us] la
gus substantie diminuit[ur]: et sic d[icitur] similib[us]. Et
tales satisfactio[n]es in peccatis facie[n]s n[on] o[mn]i
q[uod] iterentur: quia ad illud q[uod] de eis manet
per penitentiam sequentem accepte s[un]t.
Satisfactio[n]es aut[em] que non relinquu[n]t
aliquem effectum in satisfaci[n]te postq[uam] ac
tus transijt oportet q[uod] iterentur: sicut de ora
tione et similib[us]. Actus aut[em] interior.
2. 1. dolor de peccatis. 3 qui totaliter
transijt nullo modo viuificatur: sed oportet
q[uod] iterentur. Idem 2 ho. 2. Addit aut[em] Guil.
q[uod] taliter tenetur ad suscipiendam postea pe
nitentia[m] siue satisfactio[n]e[m]: n[on] tamen est ei
imponenda postea penitentia tanta quanta
si nulla fuisset imposita: quia presumendu[m]
est q[uod] propter illa iniuncta que fecit: 13 extra
causalitatem d[omi]ni maior[em] contritione[m] et de
derit. 2. Ille Guil. videtur sentire q[uod] pe
nitentia[m] in peccato mortali facta sit indiffe
renter iteranda: sed q[uod] p[ro]pter rationem ab
eo dicta possit diminui. Pe. etia[m] videt[ur] sen
tire q[uod] similiter sit iteranda: vt in su. co. n. q.
132. vbi fm ei dicit[ur]: q[uod] satisfactio in mo[r]tali
peccato scilicet per sequentem penitentiam n[on] incipit
valere: q[uod] talia opa a charitate n[on] s[un]t elici
ta: nec iterata: et ideo ab ea n[on] viuificantur
Idem Ricar. 15. di. 4. sen. qui ena[m] n[on] videt
approbare quo ad hoc d[omi]nam q[ua]ntas rep[er]
de q[uod] sit satisfactio dicit[ur]: q[uod] cu[m] de bono
op[er]is n[on] egeat: opa ho[m]i[n]is n[on] accep
tat ta[m]q[uam] remuneratio[n]e digna vel satisfactio
ria nisi accipiet operantes. 2. 1. 1. 2. 3. 4.

pus dicit: Respexit dominus ad Abel. et postea subiungitur: et ad munera eius. demonstrando acceptationem munerum ex acceptatione persone: et reprobationem ex eius reprobatione: ut et dicitur Augustinus. in libro de penitentia. et de peccato dei. 5. phidetur ibi: Semper offerat deo mentem. et. Ad hoc et. i. Cor. 13. ibi: Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas. et. Scimus vero super eadem dicitur quod ista sententia videtur nimis dura propter peccatores: et occasio maioris obstinationis. Si. n. iste hodie vere penitens et humiliter recipiens satisfactionem: puta ieiunium trium dierum cras recidit in mortales: et de illo non penitens secundo die ieiunat: quod sibi impositum est: si dicat quod ieiunium istud 2. dicit non est aliqua satisfactio exterior: magis occasio est inducendi ultra iam lapsu: ut secundo die non ieiunet: et per prius ad novum peccatum mortale: quod transgrediendo penam illam a sacerdote receptam videtur peccare mortaliter cuius sit transgressio precepti ecclesie et vicarii dei in isto actu. Ex hoc posset formari talis ratio. Si post lapsu et ante penam novam non exequitur satisfactio nem penam sibi impositam peccat mortaliter novo peccato. Igitur si exequitur bene facit: quod facit actu obedientie. Sed hoc non facit nisi inquantum illud est sibi impositum ut per satisfactionem: ergo. Dico igitur sine preiudicio quod si semel vere penitet et recipit penam vel satisfactio nem condignam sibi impositam ab ecclesia clauem non errante: quantumcumque postea recidit in quantum tenebit nisi ad illam veniam satisfactio nem implenda: et si ea implet in charitate melius est: quod non nisi solum penam sed et meretur gratiam. Sed si implet eam voluntarie et charitate: solum penam: sed non meretur gratiam. Si autem ipsa ab eo est charitate exigat: solum quod pena: sed ipse non soluat: et primo quod est satisfactio simpliciter: quod reconciliatus et placatus. In secundo autem est satisfactio: quod voluntaria redditio: sed non simpliciter: quod nec reconciliatus nec placatus. In tertio autem est satisfactio: ultra quam non exigit ulterius: pena. Ex secundo sequitur quod si magna preter satisfactio nem impositam quod fecit est charitate: non est iterato imposita penam seu satisfactio nem per primo peccato sed quo penam explevit in peccato mortali et per iterum penitet: quod de peccato satisfecit sed est charitate: sed non de novis peccatis quod fuerint causa: quod illa satisfactio fuit mortalis. Et si arguas finem mortis ergo non satisfactio. Non sequitur nisi quod non est reconciliatus et placatus in amicitia

Et si arguas: Igitur non satisfactio: non sequitur quod sufficit deo quod aliquis voluntarie soluat penam debitam ad punitionem peccati commisi: sed non reconciliatus in amicitia: quod per 3. in actibus humanis. Si. n. aliquis offese i regem considere atque se finem legem abscessum manum: si isti etiam iusto abscedat manum satis patitur et regi satisfactio sufficienti: quod finem iusticia non ab eo exigere vult ulterius: est pena et tunc non recipit eam in gratiam et in amicitiam. Multo igitur magis posset sufficere per punitionem culpe si aliquis sibi debitam infligeret penam: sed non ad gratiam vel amicitiam iudicis offese. Ex tertio membrum: o posset dici quod talis si per novum penam quod recidit in autem daretur antequam tota penam perplevisset punietur in inferno propter penam committente illi quod non fuit hic soluta: et per aliquid tempus non punietur aliquid pena per illis peccatis per quibus fuit penam illa imposita sicut et de veniali: quod mortales in peccato veniali simul et mortali non punietur eternaliter per veniale: ut dicitur. j. Et eodem modo in proposito. Et quo. n. finem plenam iusticia punitionis semel est imposita pena temporalis isti per peccato de quo vere penitet: nunquam isti per isto peccato debet nisi pena temporalis: et illa soluta nulla alia. Nec Scotus. Ad secundum am omni potest dici quod aut satisfactio nem est per primo aut deo. primo casu in quocumque statu fuerit facta sufficit. Item. n. inest per primi cui meriti fuerit satisfactio. Idem propterea et bona fides non parit: ut bis ab eodem idem debuit exigat. ff. de re. iur. bona fides. 2. casu dicendum quod satisfactio penalis respectu quantitatatis posita est in arbitrio sacerdotis: ut. 5. penam. 2. §. 1. Item per aliquid penam sine qua regulariter oino fieri non potest: ut. 5. §. 9. cum additione. a voluntate personis dependet ut satisfactio est charitate scilicet debeat iterum vel non: et si de eius voluntate posita statim illi: quod si non stat recurrendum ad pieturas. Item si inuita penam non relinquit post se aliquid effectus: sicut est oio: non presumit imposita ad satisfactionem penae: sed ad impetrato rem reconciliatio nem seu grane remissionem quod haberi non potest nisi per opera facta in charitate. Item hoc per penam dicitur tanquam invalida quo ad hoc iterari. Si nulli vi iterata quod penam annullat effectum in iure penae: sicut et visitare loca indulgentie ad que iuxta accedit quod extra charitatem Item illuc accedere videtur saltem inuitum ut non sit inutile sed ex eo sequatur effectus: nisi constaret sacerdotem illud inuixisse potius.

ad penā peregrinationis q̄ indulgētie acq̄
sitionē. Si vō inuicta pnia relinq̄ p se ali
quē effectū rerū seu corporis diminuit.
psumit inuicta ad satisfactionē pene q̄ pōt
ē ē charitatē fieri: vt dicit Scot⁹. Vō nō
ē necesse iterari fm eundē. ⁊ Tho. nūc pe
nitētia h̄i esset valde parua respectu pfo
ne penitētiā ⁊ pōt⁹ ab ea cōmissioz. Mā
tā parua penitētia nō videt inuicta ad sa
tisfactionē pene: s; ad impetrationē gracie
remissioe q̄ ē charitatē haberi nō potest:
propterea illā necesse ē iterari: fm Ricar.
Et sic doctores p̄cordat. Et ex his pōt uel
q̄ ad vitā dū dictas ābignitates d; pū
dēs sādōs p̄tēti aliquā iūgere satisfacti
onē quā stauz exequit̄ v̄sili in statu gr̄e: ⁊
etunde quo ad reliquā satisfactiōē quam
succelline agere d;: ⁊ ei declarare vt dbe
at illā iterare si ē charitatē egerit. Et h; in
aliquo casu satisfactio iterari debeat si ē
charitatē fiat vt p̄tactū ē tamen hoc ⁊ qd
cūq; aliud bonū etiā extra charitatez fa
ctū valet ⁊ vtile ē ad multa: de pe. di. 5. sal
sas. ⁊ notat Ricar. 4. sen. di. 15. **B** Et
nota qd nō est in peccato mortali q̄ est con
tritus: vt. s. contritio. s. p̄t. Multa que p
tinent ad satisfactiōē: vide. s. elemosyna
Itē ieiunū. Itē oīo. Itē penitētia scdo.

Sandalum ^{fm Tho. se}
cūda scdo. q. 43. Sicut Hierony
mus dicit sup illud Matth. 15. Scis quia
pharisei audito vbo hoc scādaliqan sūt qd
greci scādaliū dicunt: nos offēsiōē vel in
iuriā vel ipacionē pedis possum⁹ dicere.
Cōtingit. n. qūq; qd aliq; obex ponit ali
cui i uia corporis: alii ipigens deponit ad
ruinā: ⁊ talis obex dicit scādaliū. Et sili i p
cessu vie spūalis p̄tigit aliqūē disponi ad
ruinā spūalē p̄ dictū vel factū alterius inq̄
tū. s. aliquis sua admonitione vel inductiō
ne aut exemplo trahit atq; ad peccandū
⁊ hoc p̄pue dicit scādaliū. Mā il nūc fm
ppuam rōnē disponit ad spūalem rui
nam: nisi quod habeat aliqūē defectū recti
tudinis: q; id quod ē p̄fecte rectus magis
numit hominē cōtra casū q̄ ad ruināz in
ducit. Et ideo cōueniēter dicit qd scanda
lum ē dictum vel factū min⁹ rectum p̄bēs
alteri occasione rume. Et hoc diffinitio su
miur ex glo. Matth. 18. Et eādē diffi
nitionē ponit Hiero. de lra. super ps. 49

B Scandalum tamē aliquādo sumitur
large p quolibet impedimēto: Matth.
16. Scandalum in hieo.

Utr scādaliū sit peccatū. Rñdeo fm
Tho. vbi. s. Duplex est scādaliū. s. passi
uum in eo qui scādaliqat: ⁊ istud ē semp
peccatū. Mon. n. scādaliqat nūc inq̄tū
aliqua iter ruit spūali ruina q̄ ē p̄tū.
Aliud ē scādaliū actiū. s. qd est in eo qui
scādaliqat: ⁊ hoc ē etiā sp̄ peccatū: quia v̄
op⁹ qd facit p̄tū ē vel ē si nō ē peccatū
saltē h; peccatū siue mali sp̄m: ideo dimit
tendū ē p̄pter p̄ximū charitatē ex q̄ vna
q; conat saluti p̄ximū puidere. Et sic q
nō dimittit p̄ charitatē agit. Et. Un. ⁊. i. ad
Thessal vlt. di. Vb omni specie mali absti
nere vos. Et facit ē de vi. ⁊ ho. ele. cūz ab
omni. **B** S; nō scādaliū patētis p̄t ē
sine peccato agēns: v̄puta cū aliq; scāda
liqat de his que aliq; bene facit: ⁊ que spe
cie mali nō habet. Et q; hoc casu nō est
scādaliū actiū s; passiuū. s. qd nō p̄cedit
ex facto agēns s; ex passione ⁊ culpa pati
entis: d quo Matth. 15. circa scādaliqatōes
phariseos d;: Simite illos q; ceci sunt. ⁊c.
Et nō solū a p̄tō vel a specie p̄tū abstine
dū ē ad remouēdū scādaliū: s; qūq; etiā
aliens: vt p; in sequētib⁹. **B** Itē scāda
liū agēns pōt esse sine peccato patētis: vt
cū qd inducit aliū vbo vel facto ad p̄tū.
Itē qd ē q̄tū ē de se scādaliqat: s; si ali⁹ nō
consentit in unis est a peccato.

Utr scādaliū sit sp̄le p̄tū. Rñ. fm
Tho. scdo a scdo. q. 43. Scādaliū passiuū. s.
i eo q scādaliqat nō pōt ē sp̄le p̄tū: qd
ex dō v̄l scō alteri aliqūē rure p̄tū fm
qd cūq; gen⁹ p̄tū: nec ipsa sūpno occasiō
dat sp̄le rōnē p̄tū. Scādaliū vō actiū. s.
i eo q scādaliqat pōt sumi dupl. s. p se ⁊ p
accidēs. P̄ter accidēs qd ē q̄ ē p̄ter itē
nē agēns: v̄puta qn aliq; facto suo vel ver
bo iordunato nō intēdit alteri dare occasi
onē rume: s; solū satisfacere sue volūtatē: ⁊
sic scādaliū nō ē sp̄le p̄tū: q; qd ē per
accidēs nō p̄tū sp̄m s; est circūstātia
aggrāns. s. quod i publico fit. P̄ter se ve
ro est scādaliū actiū qn aliq; modunato
suo dicto v̄l scō intēdit aliū trahere ad p̄
cātū: ⁊ sic ex intētiōe sp̄alis suus soat rā
tionem sp̄alis peccati. Sinus enim dat spe
ciem inortalibus. Et Idē in sum. lib. 3.
ti. 30. q. 3. Et. s. p̄cedēs h̄etur. c. n. q. 2. **B**

Et p[er] sc[an]dalu[m] sit peccatu[m] mortale. Rñ. fm Th[om]a. vbi. s. Scandalu[m] passiuu[m] potest esse veniale quasi habens impactione[m] n[on] puta cum aliquis ex inordinato deo vel sc[an]dalo alterius p[er]monet motu p[er]i venialis. Quādoq[ue] v[er]o est p[er]i mortale q[ui]s h[ab]et cu[m] ipa- cione ruiā: puta cū aliq[ui]s ex iordnato d[omi]ni cto vel sc[an]dalo alteri[us] p[re]cedit ad p[er]i mortale Scandalu[m] aut actiuu[m] si sit p[er] accidēs p[er]t[ine]t ēē q[ui]q[ue] veniale: puta cū aliq[ui]s vel actiu[m] pec- cati venialis cōmittit v[er]o actiu[m] qui nō est fm se peccatū: sed h[ab]et aliq[uā] sp[eci]em mali cū aliq[ui] lem iudicatio[n]e. Quādoq[ue] v[er]o est peccatū mortale siue quia p[er]mittit actiu[m] p[er]i mora- lis: siue q[ui] p[er]mittit salutē p[ro]ximi: v[er]o p[er] ea p[er]m- itta[n]do nō p[er]mittit facē q[uo]d sibi libuerit. Si v[er]o sit p[er] se: puta cū itēdu[m] inducē aliū ad peccatū: siq[ui]dē itēdu[m] iducē ad peccatūz mortaliu[m]: est peccatū mortale: et si sit si iten- dat iducē ad peccatū veniale p[er] actiu[m] pec- cati mortalis. Si v[er]o itēdat iducē ad pec- catum veniale p[er] actiu[m] peccati venialis est peccatū veniale. Et q[uo]d in s[ecund]o. c. n. q. 2. B. Et r[ati]o b[on]a sp[irit]ualia sunt p[ro]pter sc[an]dalu[m] dimittēda. Rñ. fm Th[om]a. vbi. s. Quēdaz bona sp[irit]ualia s[un]t de necessitate salutis q[ui] p[er]- mitti nō possunt siue peccato mortali. Manifestu[m] est autē q[uo]d null[us] d[icitu]r peccare mor- taliter v[er]o alteri[us] peccatū ipediatur: q[ui] q[ui] p[er] tenet sibi q[ui] alteri: et iō ea q[ui] s[un]t de necessita- te salutis p[er]mitti nō debēt p[ro]pter sc[an]dalu[m] vitādū. In alijs autē sp[irit]ualib[us] b[on]is que nō s[un]t de necessitate salutis: v[er]o distigendum: q[ui] sc[an]dalu[m] q[uo]d ex eis aliq[ui]s orit quādoq[ue] ex malicia p[re]cedit: cū. f. aliq[ui]s volūt h[ab]et b[on]a sp[irit]ualia ipedire sc[an]dalu[m] p[er]itādo. Et hoc ē sc[an]dalu[m] p[er] h[er]esim[em] q[ui] de doctrina xpi sc[an]da- lizabāt: q[uo]d esse p[er]tēdū xps docet: Mat[the]i. 18. Quādo v[er]o sc[an]dalu[m] p[re]cedit ex infir- mitate vel ignorātia: et h[ab]et sc[an]dalu[m] est pu- illon[is]: p[ro]pter q[uo]d sp[irit]ualia opa s[un]t occultan- da vel iterdū etiā differēda vbi piculū nō iminet quon[ia]sq[ue] reddita rōne h[ab]et sc[an]dalu[m] cesset. Si autē post reddita rōem durerit itaz v[er]o q[ui] q[ui] inde sc[an]dalu[m] sumu[m] nō ex ignorātia sed p[ro]pter malicia p[re]cedat: et sic p[ro]pter ip[su]m nō s[un]t sp[irit]ualia bona dimittēda. Et Con. De. v[er]o in sum. co. ti. q. 5. B.

Et r[ati]o p[er]mitti p[er]i sit p[ro]pter sc[an]dalu[m] di- mittēda. Rñ. fm Th[om]a. 2. 2. q. 43. Penaz p[er]mitti inu[er]o h[ab]et rōem iusticie iniquit[ati] per

eas p[er]i cohibent. Si autē p[er] iusticia[m] p[er] peccatū manifestu[m] sit plura et maiora pecca- ta seq[ui]t[ur] tunc penari iusticia nō cōtinebit sub iusticia. Et in hoc casu a p[er]t[ur] p[er]mitti o[mn]e ces- sandū est: v[er]o dicit Aug[ustinus]. Et hoc dicitur habetur. di. 50. v[er]o cōstitueretur. B.

Et r[ati]o a sacra doctrina p[ro]pter sc[an]dalu[m] cessandū sit. Rñ. fm Th[om]a. vbi. s. Circa do- ctrinā duo p[er]siderāda s[un]t. f. v[er]itas q[ui] docet: et ip[s]e act[us] docēdi quor[um] p[ri]mū ē de n[ec]essitate salu- ti v[er]o. f. v[er]itas v[er]itatis nō doceat: sed v[er]itatis f[er]m p[ro]prietatē ip[s]is et p[er]sonaz p[ro]ponat ille cui[us] cūbu[m] docēdi offi[ci]i. Et iō p[ro]pter nullū sc[an]da- lū q[uo]d seq[ui]t[ur] videat[ur] h[ab]et p[er]mitti v[er]itatis sal- titatē dicē. Et facit. 22. q. 2. nega. cū duo- bus. c. se. 2. et de v[er]is sup[er] eo. B. Et ip[s]e act[us] docēdi iter elemosinas sp[irit]uales cō- putat: de q[uo]b[us] in se. s. di. 1. f. v[er]itas p[ro]pter sc[an]dalu[m] s[un]t dimittēda. Et doctrina autē q[ui] etiā si h[ab]eat ex off[ic]io excusat q[ui] p[ro]pter idisposi- tionē audientū iunilis est. Et eni[m] Eccl[esiastes]. 32. Et b[on]o est audire nō effūdās f[er]monē. Et hoc etiā. ii. q. 3. q[ui]n. et notat in d[ec]a. q. 5. B.

Et r[ati]o ipleno p[er]mitti: largito elemosy- naz et h[ab]et opa m[er]it[um] s[un]t p[er]mittēda p[ro]pter sc[an]dalu[m]. Rñ. fm Th[om]a. vbi. s. Quādo talia nō s[un]t n[ec]essitate salutis h[ab]et p[ro]pter sc[an]dalu[m] s[un]t sim- pliciter dimittēda s[un]t t[ame]n iterdū occultāda et differēda p[ro]pter sc[an]dalu[m] pusilloz quon[ia]sq[ue] f[er]d- dita rōe sc[an]dalu[m] cesset. Et t[ame]n tān[quam] d[icitu]r q[uo]d facili[us] esse ad credēdū q[uam] alijs scandalizant de bono op[er]e: nec facile p[ro]pter m[er]itū sc[an]dali d[icitu]r a bono cessare: cū debeat p[er]sumē d[icitu]r alijs pot[er]it q[uo]d s[un]t boni q[ui] mali. Durāte tamē cō- scia q[uo]d alijs scandalizant ex illo bono nō d[icitu]r facē p[ro] cōsciam fm glo. Ray. et in d[ec]a. q. 5. B. Quādo autē p[er]mitti obfuario et iplero op[er]i m[er]it[um] s[un]t de necessitate salutis: v[er]o p[er] i- his q[ui] tā nouerūt p[er]mitti: et in his q[uo]b[us] ex de- buto iminet defecit b[on]o alioz subuenire: vel i- tpalib[us]: puta pascēdo esurientē: vel in sp[irit]ua- lib[us]: puta docēdo ignorāte[m]: et hoc siue si- ant h[ab]et debita p[ro]pter m[er]itū offi[ci]i: v[er]o p[er] i- lat: siue p[ro]pter n[ec]essitate[m] idigētis: tunc eadē rō ē de h[ab]et m[er]itū si de alijs q[ui] s[un]t de n[ec]essitate salutis d[icitu]r q[uo]b[us]. s. d[icitu]r ē. s. s. Et Idē i d[ec]a. q. 5. B.

Et r[ati]o correctio fraterna sit p[ro]pter sc[an]dalu[m] dimittēda. Rñ. fm Th[om]a. scda sede q. 43. Correctio fraterna ordinatur ad e- mendationem fratris: et ideo n[on] computā da est inter sp[irit]ualia bona iniquit[ati] p[er] co

seg pot qd no ptingit si ex correctione frat
scandalizet: et ideo si ppter scandalu correctio
dimittat no dimittit spuale bonu. **¶ De**
hoc clarus. s. correctio. 2. per totu. B

¶ Ut ppter peccatu veniale sit comitendum pp
vitandū scandalū. **Rñ. s. 3. Tho. vbi supra:**
Peccatu veniale ppter vitandū scandalū
nunq̄ ē faciendū. Si. n. faciendū ē iā. nō cēt
peccatu. **¶** Alii t̄ ptingit aliqd ppter aliquam
circūstantiā nō cēt peccatu: qd illa circūstan-
tia sublara cēt peccatu veniale: sic vbi cōfessū
ē peccatu veniale: qñ absq̄ utilitate dicat.
Si autē ex cā rōnabili pferat: nō ē cōfessū
neg peccatu simplr. **¶** Dic clar⁹ q nō
lū peccatu ē veniale faciendū ē ppter vitandū
scandalū. **¶** S. tunc ptingit iudiciū qd aliqd qd
cēt de se peccatu si fiat ppter vitandū scanda-
lū: nullū ē peccatu: vt ē in exēplo. pposito
et patet per eundem Tho. cui con. **¶** Pe. 2.
¶ Ray. vtr dicta. q. 5. **B**

¶ Ut tpalia sint ppter scandalū dimittē-
da. **Rñ. fm Tho. vbi. s. 3. Distinguedū est:**
q: si tpalia sint nob ad pseruandū cōmissa
sicut bona ecclie cōmittuntur p̄latib: et bo-
na cōia republice cōmittuntur rectorib: ita
lū pseruatio sic et dēposito: immet his q
bus cōmissa sūt ex necessitate: et ideo nō sūt p-
pter scandalū dimittēda: sicut nec alia d ne-
cessitate salutis. **¶** Alii t̄ bñs Tho. cōmariē
sis repetit res ecclie cū scādalo regl. Si ve-
ro tpalia sūt talia quoz nos sumus dñi di-
mittere ea tribuēdo si penes nos habeam⁹
vel nō repetēdo si apud alios sūt. ppter scan-
dalū qñq̄ debem⁹: qñq̄ nō. **¶** Si. n. oiaf
ppter ignorātiā vel ppter infirmitatē ali-
orū: qd dixim⁹ cē scandalū pusilloz: tunc
vel totafr dimittēda sūt tpalia: vel aliē scan-
dalū sedandū. s. per aliquā admonitiōē.
¶ Alii Aug⁹. li. de f̄mone dñi i mote dicē:
Dandū ē qd nec alari nec ubi noceat qñ
ab hoīe credi pōt: et cū negauer⁹ qd peti-
tū ē ei iusticia: et meli⁹ ei aliqd dabis
cū iunxte petēte correxeris: vt i sum. eo. ti.
q. 6. vbi hec oia notant. **B** Si vō scan-
dalū oriatur ex malicia qd ē scandalū pharise-
orū: tūc ppter eos q sic scandalū petāt non
sūt tpalia dimittēda: q: hoc etiā nocēt bo-
no cōi eo qd daret malis occasio rapiēdi:
et noceret ip̄s rapiētib: q: retinēdo alie-
na in peccato remanēt. **¶** Alii hoc rep̄ nūti
in aliquo casu spālī charitas aliud suadet
s. ppter bonū pacis: vt pōt colligi ex dñis

s. bellū p̄mo. s. x. nisi extrema necessitas
imineret. Unde vt et notat dicta. q. 6. glo.
¶ Ray. dicit: Si stans me⁹ vel familie mee
non ē in tuto si carā remea: puta q: pan-
per sū et indigeo: et ero in periculo incidē-
di in impatientiā aut murmuratiōē con-
tra deū: nō teneo: rez meā dare: aut a repe-
titiōe cessare: cū debeat plus me diligere
et meos q̄ extranei. ppter hoc. n. excusat
q indigēs ab alio accipit ad vsurā. Si autē
in tuto sit stat⁹ meus et familie mee: credo
q debeat dare rez petitiā. ppter h⁹ scanda-
lū vitandū: si credo cū re illa bñ vsurā: al nō
q: cēt dare gladiū in manu furiosi. **B**

¶ Ut cib⁹ sit dimittēdus ppter scanda-
lū. **Rñ. fm Tho. vbi. s. 3. Cib⁹ nō ē totali-
ter dimittēdus. ppter scandalū: q: sumere
cibū ē de necessitate salutis: s. talis cib⁹ be-
ne est. ppter scandalū dimittēdus fm illd
1. Cor. 8. Nō manducabo carnē in cūz
ne frēm meū scandalizem. Alii facit ad h
dicta qd dñi ē i. s. pcedēt. i. additiōē. **B****

¶ Ut debeam⁹ ppter scandalū vitare in
dicibz. **Rñ. fm Tho. 2. 2. q. 43. sicut dī:**
Matth. 5. Volēti tecū in iudicio pcedē
tunicā tuā tollere: dimitte ei et palliū. **¶** Qd
vt dīc Aug⁹. intelligēdū ē fm pparatiōez
animi: vt. i. hō sit patus p̄s pati iniuriā
vlt fraudē: q̄ iudiciū subire: si hoc expedi-
at: qñq̄ tñ nō expedit: vt i. s. xj. dicitur est
Et filii intelligēdū illud apli. 1. Cor. 6. Jā
qd oīno delictū ē in vob q iudicia hēis
in vob. Quare nō magis iniuriā accipit.
Quare non magis fraudem patimini.

¶ Ut ppter scandalū dimittēda sint ista
tpalia bona q sūt debita p spūalib⁹. **Rñ.**
¶ 3. Tho. vbi. s. 3. Distinguedū est: q: aut tale
scandalū pcedit ex ignorātia siue infirmitate
alioz: aut ex malicia. Et si qd ex ignorā-
tia: tūc pnt nō accipi vlt differre: vt. s. s. x.
dñi ē q iapit: **¶** Ut tpalia. Alii apls sem-
nās spūalia tpalia stipēdia nō accipit: ne
offēdiciū daret ei āgelis xpi: vt p. 1. Co-
r. 9. Quabaz. n. scandalū qd pcedebat ex
ignorātia gētiliū q hoc nō p̄sueuerāt. Et ideo
ad tps abstīnēdū erat vt p̄sueuerāt hoc
cē debitū. Et ex fili cā ecclia abstīnet a de-
cimis exagēdis i terrī qd nō ē p̄sueu de
cimas solui. Si vō scandalū pcedat ex ma-
licia: agēdū ē vt i dicto. s. x. s. dī.

¶ Done q aliqui hz bonā p̄sciam apd
deū: multū de eo scandalizant hoīes vtrū

sufficiat. Rñ. fm Ray. Posset videri q
sic. 2. Cor. i. Glia nra hccē testimoniū cō
scienfē. Itē. xj. q. 3. scē. Dicas tñ q q̄tuz
i se ē gl̄z d̄z nūi satisfaccē alijs intētiōē suā
onēdō: t cām t spēm mali remouēdō.
Hob. n. necessaria ē vita nra: alijs fama.
xj. q. 3. nō sūt. Si aut ipsi nolūt recipe satis
factionē parati sēp reprehēdē t nō inuta
ri: colere debēt q illi peccāt: t sufficit. xj. q.
3. int vba. Et ibi pz q p nob d talib⁹
debem⁹ gaudē. Dicitur. n. ibi q si p scia
nra nō inueniat malū qd de nob hoies lo
quuntur: magnā debem⁹ leticiā p̄silif. Et
idē quod h notat in sum. e. ti. q. 7. B
hoc idē hēs. s. fama. s. primo.

Scientia ē studiū clericoruz.
Qd clicus d̄z habē
scias sacre scripture t aliaz sc̄paz t negocio
rū: vt. s. ordinādas. s. 4. Et sacra qdē scri
pturā debēt scire clerici ad subditō: aīas
isordinādas. 36. di. c. 2. s. ecce. t. c. sigs vult
Seclares vō scias debēt scire ad erudiūo
nē vt possint discernere verū a falso t p eas
hic aditū ad sciam pietatis: nō aut ad vo
luptatē t delectationē. 37. di. s. cum ergo.
Propter hoc statuit ē vt in certis eccl̄ijs
habeat doctor t theologie t artū liberaliū
vt. s. magister. i. s. i. Et intelligat de artib⁹
libalib⁹. s. grāmatica pncipalr: t ēt dialeti
ca: t rhetorica: qz ille sp̄alr eruditū homi
nes ad sciam pietatis. Sec⁹ de arithmeti
ca: musica t astrologia: qz ille lz in se cōti
neat veritatē nō nō ducit ad pietatē: di. 37
sigs. Et ibi nūl d̄ de rhetorica. B Et
nō scias nūc dictas qn ēt poeticas pūt ali
qui qnqz nō solū licite s̄ ēt meritorie stu
dere: vt. s. erro: es gēlūū legēdo detestent
t vtilia q in eis inueniuntur ad adiutoriū sa
cre eruditionis puerat. 37. di. turbat. t. c.
sigd veri. Itā t sigs aditū mathemati
cos velt scribere imperi⁹ matheseos: rī
sui patebit. 37. di. q d mēsa. Paulus quo
qz apls aliqua philosophorū t poetarū su
is scriptis ididit: vt i dicto. c. turbat. Et nō
i. Cor. 15. Menādri p̄h suam pōit dicēs
Corūpūnt bonos mores colloqa mala.
Et ad Titū pmo Epimēdis poete v̄ficu
lū inducit: Creētes semp mēdaces: male
bestie: v̄cūis pigri. Et p̄ athēniēses dispu
tās Alatri poete testimonio v̄t dicēs de
deo: Ip̄s. u. t gen⁹ sumus. Act. 17. Ille
romym⁹ ē v̄sus ē v̄sibus virgilij: de cōse

di. s. nūq. t auctoritate Salier t Hippo
cratis: de conse. di. s. ne tales. Itēz Aug⁹.
v̄sib⁹ Lucani. 26. q. 5. nec mīz. circa pnci
piū. Et hēc v̄ra nisi ex studio har scia
ruz p̄termittim⁹ vtiliora: qz nō mediocri
ter errat q min⁹ bonū p̄fert maior bono.
Et idē qd h notat in sum. li. 3. ti. s. q. i. fm
Ray. t Al. B Debet etiā clicus sue pla
tus h̄re sciam negotiorū palūū: vt h. s. 4.

Atz clici possunt audire leges aut phy
sicā. Rñ. Possūt verūtū nō causa cupidi
tatis vel voluptatis: ar. 37. di. c. pmo. t. c.
legim⁹. pmo. t. 2. t. c. iō. nisi sint de illis:
de qbus dictū est. s. excoicatio pmo. s. 2.
v. 6. t. s. 3. v. 14. Et Idē i d̄cā. q. i. B

Quantā sciam debet h̄re persona ec
clesiastica. Rñ. Quilibet p̄clat⁹ debet ha
bere sciam litterature: t si nō eminētē sal
tem competētē: aliter pōt remoueri: ex
tra de etia. t qua. q̄uis. t extra d̄ remūc. nū
si. ēē de elec. cā nobis olim. Scia aut com
petēs vocam⁹ q necessaria ē ad executio
nē cuiuscūqz ordinis: sicut sacerdos i q̄nā
deputat⁹ est ad celebrandū diuinū officiū
tenet scire tantū de grāmatica q sciat ver
ba cōgrue pferre t accētuar: t qd intelli
gat salte ad litterā ea q legit: in q̄tū vō est
mīster sacroz tenet scire q sit debita māia
cuiuslibet sacri: t modū rite dispēlādi ea.
In q̄tū vō ē doctor tenet scire salte rudi
mēta t articulos fidei p dilectionē opant
Et i. fidē t opa fidei: qz fides si nō h̄z opa
mōtua ē in semetipsa: Jac. 2. t sic tenetur
scire p̄tinetia ad salutē. s. q d̄z agē: a qbus
debem⁹ canē: t quo a p̄cis debem⁹ resur
gere. B In q̄tū vō ē iudex p̄scie tenetur
scire distinguere inter lepā t nō lepā: p̄c
cator. Con. Tho. in. 4. dif. 24. addens q
ad ep̄os p̄tinet scire ēt ea q difficulatē i le
ge dei faciūt vel facere possūt. Et Idē nō
tur i sū. e. ti. q. 2. s. 3. Al. Ray. Pe. Albr. t
Tho. vbi ē p̄t colligi q id qd d̄ de sacer
dote h̄z locū ēt alijs clici vt debeat scire p̄t
nētia ad offiū suū: t sic salte scire grāmati
cā tē. vt deū ē in q̄tū ad eos p̄tiet s̄z qd⁹
eor. De scia aut p̄sentorū deū ē. s. cōfessōr
2. s. 3. i additōe. S̄z t seclares tenent scire
ad eoz salutē p̄tinetia t h̄re p̄tētē notici
az mysticorū salutū t articuloz fidei: t sacroz
eccl̄ie: vt. s. fides. t eoz q cōt̄ anecūl. s. ope
rū fidei: vt deū ē. s. v̄s q agē debēt ad q p
tinet noticiā p̄ceptoz cōiuz. Et qd⁹ debēt

cauē ad q̄ p̄tiet noticiā p̄tōz salte gñaliū
et q̄uo debeāt a p̄tīs resurgē: ad q̄ p̄tiet no
ticiā debet p̄tiet et p̄fessionis. Si p̄o negle
xerit q̄s h̄c scire f̄z cōmoditatē et p̄dūoz
suā: h̄z p̄ se illū. i. Cor. i. 4. Sigo ignorat
ignoratib. Et ad hoc faciat qd̄ nōt Alexā
der de alcs sup. 2. sen. di. 39. q. 20. q̄ incipit
Octauo querit.

Etz p̄lat⁹ debeat h̄c sciaz t̄palū rex.
Rñ. Sic nā debet plan s̄b dū nō solū spī
ritualia: s̄z et cānalia s̄b dū mīstrare exē
plo xpī q̄ turbas sequētes nō solū v̄bo: s̄z
et t̄mte sanabat: et corp̄alib⁹ alimētis refi
ciebat. Et vt h̄c plene p̄ficē possint ōz cos
h̄c solernā s̄clarū negotioz: vt eoz cau
tela et ecclie fuerit idētes: et cuiq̄s necessa
ria p̄ suo mō s̄b mīstrant: di. 39. p̄ totūz. Et
nō q̄ l̄z q̄s p̄p h̄z simpliciatē repellat ab
obtinēdo b̄nficio: nō t̄m de h̄c ab obtēto
s̄z dat et coadiutor. 7. q. 1. q. 1. et de elect.
cū i cūct. Sec⁹ autē i s̄fatura: q̄ si nō h̄eat
salte cōp̄tē p̄tē remoueri: vt i p̄ce. s̄. di.
Et Idē dē. q. 2. f̄z Al. B̄of. et Ray. B̄

Etz mag⁹ exp̄diat i s̄stē scie t̄xologie
v̄l i n̄tēdere salutē aiaz. Rñ. f̄m Th̄o. i quo
libet. Nec duo ad iūicē cōpari p̄nt dupl̄
s̄. absolute et i aliquo casu. Est ergo p̄sde
rādū q̄ i aliquo artificio melior ē q̄ dispo
nit de artificio: et d̄ architecto: q̄ aliquis
manualis q̄ op̄e exegit f̄z q̄ ci ab illo dī
sponit. Et i edificijs p̄strūctis maior mē
cede p̄ducit qd̄ d̄ edificio dīp̄dūt q̄z n̄is nī
h̄l manib⁹ op̄et q̄z manuales artificez q̄
dolāt ligna et icidūt lapides. In edificio at
sp̄iali sūt q̄i manuales op̄arij q̄ p̄tiant
i s̄stū cure aiaz: puta sacra mīstrando vel
aliud h̄i p̄ticularit agēdo: s̄z q̄i p̄ncipa
les artificez sūt epī q̄ ip̄rāt et disponit q̄li
ter p̄dci offiij suū exeg debeat p̄p qd̄ epī. i.
sup̄intēdētes dicunt. Sūt et t̄xologie do
ctores s̄z q̄i p̄ncipales artificez q̄ iugrūt et
docēt q̄l̄r alij debeat p̄curare curaz. Si p̄l̄
iḡr meli⁹ ē docē sacra scripturā: et mag⁹ me
ritonū: si b̄o itēdē agat q̄ ip̄dē p̄ticia
rē curā salutē h̄z illi. Et i apl̄s de se diē
i. Cor. 3. Nō mīstr me xp̄s baptizare sed
euāgelizare: q̄z baptizare sit op⁹ marie
p̄ferens salutē aiaz. Et 2. Tim. 2. diē h̄c
Al. f̄. v̄ba: v̄bi p̄z doctrie aplice. B̄. omē
da fidelib⁹ q̄ idonet erūt et alios docē. Ip̄
sa. n. rō dē mōstrat q̄ meli⁹ ē erudire d̄ p̄tī
nētib⁹ ad salutē eos q̄ i se et alijs p̄ficē p̄nt

q̄ simplices q̄ i se n̄i possūt p̄ficē. In ali
quo t̄m casu necessitate iūuētē d̄bēt et epī
et doctores iūmūso p̄p ōfio p̄tiant itē
dē cure aiaz. Al. Idē i s̄i. e. ti. q. 4. B̄. De
mā scie. s̄. discē. et s̄. m̄gi. i. et 2. et j. studū

Scisma f̄z B̄o. B̄of. et Ray.
ē ab v̄nitate seu ab v̄nī
iūstate fidei illicit⁹ discēssus. Et d̄
a scissura q̄ p̄ ipsum sit. 2. 4. q. 1. scisma. Al
Quo autē ad gñalē acceptōnē: scisma ē dī
sensio eoz iūter quos v̄nitas ē d̄z f̄m col
dē: vt in sum. con. li. i. ti. 6. q. 1. B̄

Quē ē d̄ia iū scisma et h̄s. Rñ. f̄m
Ray. B̄of. i p̄ncipio sui h̄z p̄tē d̄i d̄g
ma: qd̄ nō h̄z scisma: s̄z iūne p̄sigit aliquā
h̄s iū recte videat ab ecclia recessisse. 2. 4.
q. 3. iū h̄s. B̄of. iū igit dīci q̄ talē d̄ia:
q̄lis ē iū dīspōnē et h̄iū. Al. i. iū cāz et cā
tū: d̄cō. c. iū h̄s. Al talē d̄ia q̄lis ē iūter
gen⁹ et sp̄s: q̄z oīs herenē ē scismatic⁹ et n̄
ecōuerso: vt h̄i. et i s̄i. cō. e. ti. q. 2. v̄bi h̄c
nōnt. B̄. P̄mo. n. d̄ scisma: s̄z cū p̄ia
cū iū s̄t sue secte asserēs nō ē obediēdum
Romane ecclie: ē h̄s: q̄z peccat i illo arti
culo: scāz eccliaz catholicā. B̄of. n. heren
cus ē scismatic⁹: s̄z nō ecōuerso. Id̄ B̄of.

Etz scismatic⁹ v̄l h̄tē h̄eat aliquam
p̄tātē sp̄ialē. Rñ. f̄z Th̄o. 2. 2. q. 39. Dū
plex ē p̄tās sp̄ialē. Elia qd̄ sacral: alia iū
rīdīcōnal. Sacral qd̄ p̄tās ē q̄ p̄ aliquaz
p̄secratōnē p̄ferit: et talē f̄z suā cēntā rema
net i h̄oie q̄dū v̄nūt lūet scisma suū i h̄
sim labat: qd̄ p̄z ex hoc q̄ rediēs ad eccliaz
nō iūter p̄secrat: s̄z t̄i tales v̄l p̄tās amur
tū: ita q̄ nō l̄z eis sua p̄tātē v̄l. Si t̄i v̄l
fuerit: effectū h̄nt i sacralib⁹: q̄ i h̄o h̄o n̄
opaf n̄i sicut iūstrumētū dei. Et effect⁹ sa
crales nō excludunt p̄p culpā quācūq̄ cō
ferēt sacm. P̄tās autē iūridīcōnal est q̄
ex simplici iūiūctiōe h̄oie p̄ferit: et iō iū iūio
bilit ad h̄tē: et i scismatic⁹ et h̄tē n̄ manet.
Et nec p̄nt absolute n̄ ex cōdicat: aut idlgē
tias facē: aut aliū h̄i: et si fecerit n̄b̄l ē sa
ctū. 7. q. 1. nouacian⁹. Al. Id̄ i s̄i. e. ti. q. 3.

Qualiter scismatici puniunt. Rñ.
f̄z Ray. Al deo qd̄ legunt militipl̄ puniri
vt d̄athā et Albit⁹ q̄ b̄iam t̄re abso: p̄n sūt
Numeri. 16. Itē. x. trib⁹ q̄ hiero b̄oz ad
h̄st̄tate s̄z i dīspōnē. 3. regl. 12. et 13. Al. cō
iūctē sequētib⁹. B̄. et alijs m̄l̄ exēplis. Al
h̄oie quoq̄z sūt a iudice puniunt p̄ ex cōica
tōnē i d̄pōsitōnē. 23. di. i noie d̄m. c̄. e. c. 2

Item puniuntur pecunialiter: ar. 23. q. 7.
q. aut. Itē si necesse est māu etiā militari si
ue armata. 17. di. nec licuit. xj. q. j. pētū.
Et de his penis etiā tāgu. Tho. 2. 2. q. 39.
Idē in sū. cō. eo. 11. q. 4. B

Qd sit graui⁹ pēnā: scilicet scisma vel heresis
gn. f3. Tho. scda scde. q. 39. Heresis sim
pliciter est gūis pēnā: qz ē pēnā p ipsum
deū fm qz in se ē pūma vitas cui fides in
nitur. Scisma autē est ē ecclesiastica vni
tatē qz est mun⁹ qz ipse de⁹. Et aliq nī arcū
stantia ptingē pōssēt qz aliqs scismaticus
gūi⁹ peccaret qz i fōdū aliqs: et hoc pp ma
iorē pēnā: vel pp mai⁹ periculū qd idu
cit: vel ppter aliquod pūiusmodi. Et
Idem in sū. eo. 11. q. 5. B

Qualr redeites a scismate sūt recipiē
di. gn. Scismatic⁹ volēs redi⁹ ad abiurare
scisma et sauffacē ad mādanū ecclesie: et d3
recipi cū man⁹ ipositōe. Et .i. ecclesiasti
ca pāre p quā d3 a pēto scismatis et penis
ex eo sequnt⁹ absolui: vt pōt colligi ex iur
nib⁹ allans. B vt accipiāt spūm scī qui
extra ecclesiā nō est nec dari pōt. 24. q. j.
dicam⁹. et c. pūdēda. et c. scisma. Et si qz re
cōciliat⁹ dicat secū circa ordies dispēlati:
pbare d3 ab eo q pōt dispēlare: vt ex. e. c.
fi. Et Idē in sū. e. n. q. 6. f3 Ray. et gos. B

Quis pōt dispēlare cū ordinatis ab
hērico scismatico l' excoīcato. gn. f3 Tho.
Si scierit a tali ordinē receperit tūc solus
papa dispēlat. Si vō ex ignozātia nō tam
supina. tūc p discretū planū cū talib⁹ po
tenti dispēlat: ex de ord. ab epō q re. c. j. et
2. S3 in epōu sol⁹ papa dispēlat: ex d elec.
qz diligētia. Et de sic ordians hēs. s. ordia
tus. j. s. pe. et fi. Et Idē qd in h. s. nōtur i
sū. e. n. q. 7. B Aliēatōes scē a scismatē
nō valēt: vt. s. alēatio. s. pe. et q inuit eis ē
excoīcat⁹: vt. s. excoīcatō. j. s. 2. in fi.

Secretorum fuciano vide
supra reuela
tio. 2. j. testis. 3. s. jf.

Seditio vni sit mortale pēnā
gn. f3 Tho. 2. 2. q. 42
Seditio pprie opponit vniatū ml
titudis. i. ppli ciuitatū: vel regni: et sic oppo
nit iusticie et cōi bono. Et qz fm Aug⁹. i
li. de ciuitate dei: pplin dēmināt sapiētes
nō ē cētū militudis s3 cētū iuris pēnsu. et
vilitatis cōis sociatū: vtm sū. li. 3. n. 34. q.
228. vbi pēcnōnū. B Et iō ex luo gēnē

pēnā mōtale et tāto gūi⁹ qz bonū cōe qd
ipugnat p seditōem est mai⁹ qz bonū pua
nū qd ipugnat p rixā. Pēnā at seditōis p
mo et pncipali ptiēt ad eos q seditōes pū
rant: et aut ad eos q illos sequūtur pūrbā
tes bonū cōe. Illi vō q bonū cōe defēdūt
eis resiltētes: nō sūt dicēdi seditiosi: sic nec
illi q se defēdūt dicuntur rixosi.

Sententia Quis dī snia lare
a iure: qnq3 a iudi
ce. Et iure qdo est d hoc scī sta
tutū ab eo q pderē pōt: de qb⁹ hēs. s. lex. 6
2. Snia vō a iudice est: qn aliqs iudex iu
dicat iter ptes: vel qn excoīcat: vt pp cōm
maciā et h⁹. Sili etiā dī a iudice fieri: qn
nō p modū pōtōis s3 in odiū alicui⁹ mali
iā pnulli fert excoīcano siue gnālī siue spā
lis. Et sili dico etiā si fiat in odiū pmutētiū
in futuro: dī tū nō itēdat facē ppetuā cō
stitutōes. Et vel pncipalē. Mā si itēdat fa
cere sniam respectu pncipaliū pōtōriū: aut
etiā gnālē sed nō ppetuā: dī ē iudicis fm
glo. Ray. et in sū. li. 3. n. 33. q. 86. vbi h⁹ nō
rātur. Et p dicitis cō. Albu⁹. Sed vī q se
tenia tūc dicat iudicū qn fūat pēnā et or
do iudiciari⁹: et nō alr: als snia cēt in iusta
et iudex pūndēdus: ex de sen. exco. sacro. et
eo. n. cū medicinali. li. 6. B

Que ē snia iterlocutoria. gn. f3 Ray.
Est illa q nō sup pncipali sed sup alijs qd
nib⁹ pferit. i. iter pncipui caule et finē. et est
de aliquo teste repellēdo vel recipiēdo: de
dilatōe dāda vel nō. Vel pōt dici iterlocu
toria: qz iter ptes loqndo pferit siue scriptu
re solēnitate: ex eo. et li. 6. Bū tū d3 redi
ga in scriptis: s3 nō est: pp hoc necesse qz de
scriptio recuet. Et .i. in scriptis pferatur
vt in sū. e. n. q. 27. vbi hēc notant fm Ray
et glo. ci⁹. B ex eo. qm. Et hoc. c. hī in
n. de pba. B

Que ē snia diffinitia. gn. f3 Ray. Dif
finitia sententia est quādo pncipalis qd
diffinitur. ff. de re iudi. l. i. Et debet pferri
ri ab ipso iudice et non ab alio: aliter nō va
let: nisi iudex sit episcopus qui potest per a
lum recitare ad instar illius. C. de sen.
expen. recit. l. 2. et in aut. vt ab illustri. et qui
super eam digni sunt. s. sancimus igit col.
5. extra eo. et li. 6. Et istud. c. et si dene
facit: alia vero iura allegata. s. parum fa
ciunt. B

Quam sententia diffinitiva sine feri⁹

pro valeat i aliquo casu. Rñ. Sūt casus i
qbus valet fm Jo. an. v3 qñ breues sūt cau
se: et maxime vilui psonaz. et pōt dici bre
uis duoz aureoz. ff. de dolo. l. adest. c. l. p
ce. in fi. Et iste leges nō vident ibi hēri.
Et d' istis causis breuib' vilui psonari dē
in aut. nisi de qua. j. Et f3 Ray. et in sum.
no. n. q. 28. cause modice siue breues dicit
tur trectoz aureoz vel quingentoz solidoz
rñ. S3 melius videt qd sequit. f. vi. an. edi
tur puerudo: q si nō apparet relinquat iud
icis arbitrio: p iura. j. allegata. D In
spiciat aut qualitas psonaz: et relinquatur
arbitrio iudicis. ff. de iure delicta. l. i. cē
de offi. dele. de causis. v. inspicat pfectu
do loci vel fori. xj. di. pferendum. Itē va
let cū epō in cā cauuli inter clericos indicat
xj. q. i. sigs cū clerico. et C. de sen. ex peri.
rect. in aut. nisi. Itē cū pfectus deposuit of
ficio puenit vt reddat ad administrationē: in
aut. vi. iudi. sine quoquo fustia. §. necessi
tate. coll. 2. Et ibi nō v' hoc clare dicit
mī idē ponit Albuē. B Itē cū papa p
sepmūat: valet. n. l3 nō uleat cā i scrip
tis. Ipse. n. solum ē legib'. C. de legi. di
gna vox. Itē fm quosdā valet: si lata sit in
causa mīmonali: cē de testi. Albuē. Et
ibi bene v' hoc pbant. Et adē ē in oibz
causis in qbus pcedit de plano sine strepi
tu et figura iudicij: vt i de. sepe. d. v. sig. B
Sentētia d3 ferri sedēdo. Itē in loco
publico et honesto. 3. q. 3. §. spaciū. in fi. ff.
de arbi. si cū dies. §. si arbuē. Itē d3 ferri
de die et nō in teuebris: vt. §. iurisdino. in
fi. Itē nec dieb' feriatis: maxime solenni
bus et festiuis: vt. §. serie. §. 2. Itē nō debet
ferri p venialitatē. 2. q. 6. §. diffinūua. Nec
et multa alia requirunt in sentētia: quoniam si
aliquid anuūsi fuerit nō valebit. Et de
his multa ponuntur i pdcō. §. diffinūua. cū
sequē. B
Et p sentētia a nō suo iudice lata tene
at. Rñ. est nulla: cē de iudi. ar si clerici. ni
si in causa recōuentionis. 3. q. 8. cū i agē
do. cē de mun. pti. c. pmo et 2. Itē tenet
snia cū quis laicus ex certa scia pscit i iu
dicē nō suū. ff. de iurisd. om. iudi. l. si per
errore. Et cōiuncta. l. ē receptū. eo. n. B
cē de foro cōperēti significasti. S3 hoc nō
h3 locū in clericis: q nō possūt in aliuz in
dicē pscire: nisi sit psoa ecclesiastica: et que
iurisdictionē ordinariā habeat: et de volun

tate sui epī: vt i de cō. c. significasti. De hac
mā habes. §. iudex pmo. §. 2. et §. pti. vel
et nisi in cā recōuentionis. Mā et si clericus
pūciat laici corā iudice laico: et ille laicus
recōueniat clericū civiliter: si ferat sentētia
clericū bene tenet: q suus iudex ē per re
cōuentionē: cē de mu. pti. c. i. et 2. et 3. q.
8. c. cuius in agēdo. C. de sen. et inter. om.
in. cū papamian'. et aut. et psequēter. Cri
minali vō laicus clericū puenire non pos
set corā iudice seculari. xj. q. i. c. i. et 2. nec re
cōuenire pōt: qz in crimine nō admittitur
recōuentionio. 3. q. xj. negāda. et nō relatione
crimini: s3 innocentia reus purgat. ff. d pu
bli. iudi. l. is qui. A Qualitē notatur i
sum. li. 3. n. 33. q. 28. ad finem. B
Quid si sūt duo iudices et pferūt diu
sas snias. Rñ. Si pcellerūt ex iurisdicōe
ordinaria: tenet p reo: et nō p actore: nisi i
causa fauorabili: puta matrimonio: doret
vel libertate siue testamēto: si p his sniū la
ta. Si vō pcellerūt ex pte delegata: pen
det ex arbitrio delegātis. Nō si ex cōpro
miso: neutra d3 hīc vigore: cē de sen. et re
in. duobus.
Quis effectus snie. Rñ. f3 Ray. Effec
tus ei' ē multiplex. Pm' est q p vira
te accipit qm ad illos inter quos lata ē.
Et intellige post qz trāsunt i rē iudicatā. f.
qz ab ea appellari nō possit: qd ē post de
cē dies. ff. de re iud. res iudicata. Itē effe
ctus snie est qd in actonib' psonalib' nā
dē executioni infra quamo: mēses: cē de
offi. dele. querēti. et cē eo. qd ad pultano
nē. nī tēpus ipsū nō pōt artari et progari
causa cognita: vt i p allegato. c. qd ad cō
sultationē. et ff. de re iudi. l. 2. In actōib'
vō realib' cū res certa petita ē: puta liber
equus: ager: domus: d3 mandari executō
ni statim post decē dies q pcellit sūt ad ap
pellandū: et hoc si res sit in pntia: in iusti. §.
offi. iudi. in pti. Et idē d3 fieri in actōe cri
minali. Nec. n. in talibus ē executio diffe
renda. 2. q. i. sicut. Fallit tñ in quamo: casu
bus. Pmo. f. cū pnceps ex vindicta se
uerus fert sniū: qz tñ differt executō ad
minus p. 30. dies: vt locus possit ēē miseri
cordie: vt si res exigat ēē penitentie. xj. q. 3.
cū apud iust. C. de pe. si vindicari. Itē cū
snia lata est i muliere pgnāte. Mā differt
tur vsqz ad temp' partus: de regu. iur. l. p
gnātis. Et Declex nō ē ibi: ff. d pe. B

Item si capitalis sententia est lata in seruū
differtur executio quousq; reddiderit ratio
anima ad ministratois quā gessit. C. de bo. p.
scrip. l. f. Itē cū qd est pfectus de crimine. C.
de custo. reo. l. 2. vbi dicitur qd reus pfectus de cri
mine in iure retrahatur in carcerē: et postmo
dū reducitur apud acta audiat. vt. f. pfectionē
ūceret. Sūt et alij plures effectus huius quos si
psequor: qd post ad forū pteniosū ptenēt
¶ Idem in sum. eo. ti. q. 30. B

¶ Item si lata iter aliquos pcedit
alios. Rñ. Regulariter nec finia nec res iter
alios acta vel iudicata pcedat alijs: extra
de fide instr. inter dilectos. et ex eo. c. Quis
C. res iter alios acta per totū. Fallit tñ mī
us casib. f. cū. cāc sūt pnc. St. di. tñs. 3.
q. 6. hoc qd ppe. ex de accusa. ad petiōes. et
de purga. cano. c. pe. ¶ Exēplum potest
poni in casu de quo in fi. §. dñ. Alii autē l3
sentia sup vna cā lata: puta sup amonone
alicuius beneficio faciat psumptionem in a
lia: v3 sup collatōe dicti beneficii alij scā: nī
tāq; pndicat alteri si ille cui scā est collatō
vel similibus nesciuerit cām agitari: cū regu
la sit in pñi: vt p3 in pñcio. §. nec rō aliū
suadeat: nec in iurib. allegatis pñi videat
tur. pbari. B Itē in cā libertatis. ff. d. sta.
ho. l. i. genitū. Itē in cā filiaris. ff. de libis
agno. l. f. in fi. t. l. 2. et 3. in pñi. Itē fallit si
actio vel defensio pmo loco pnceat ad ali
quē: et ipse sciens parat sequenti experiri d
re ista: qd intelligit iuri suo renūciare: vt si de
buor passus sit experiri credito: et de ppe
tate pigno: is: qui succubuit. si debito: po
stea veller agere obstabit ei res iudicata: vt
enā ecōuerso credito: passus sit debito: et a
gere. ff. de re iudi. sepe. et ex eo. c. pe. vbi hec
oīa nōnt. ¶ f. in glo. in qd etia locat no
tatur et id qd in sequenti. §. hētur. B

¶ Item si lata iter alios alteri pdest.
possit. Rñ. Regulariter nec finia nec alia res in
ter alios acta alteri pdest. S3 fallit qd pzo
dest in certis casib. pmo qd in qrela iof
ficiosi testi. ff. de ioffi. testamē. l. papinianus
§. mēmisse. ¶ Itē si lata agētes de
iofficioho testi pdest fisco cui acquirunt qd
deō agerit relicti fuerat ex eodē testō. B
¶ Item si re iduicibili. ff. si ser. vēdi. l. loci. §.
fundus. ¶ Itē vbi dicitur qd finia lata pro vno
dñorū alicuius si di sup seruute fido debi
ta pdest etia alijs. B Itē in re cōi cū pu
pillo. ff. quē admo. ser. amut. l. si cōmunes.

¶ Itē vbi dicitur qd hēnti cū pupillo cōmunes
fundū cui debet seruitus vienō obest pseri
ptio: qd nō vñ fuerint pupilli et ipse: et hoc
pe pūlegiū pupilli. B 2. q. 6. §. diffinitū
ua. f. qñq; plures. ¶ Non incipit quā
do vñ. B et de appell. c. pe. ¶ Itē vbi dicitur
vna finia plurib. cōdēnatis: si vnus solus ad
appellatōis beneficiū cōsolauerit: illi vñ
et oīa iure cōi ceteris suffragat: si cōi iure i
uenit. Itē negotiū et eadē cā dñs hō is exi
sit. B Itē pdest vbi res est cōis cū fisco
C. de cōtre alie. l. 2. ¶ Itē de hoc parū
dicitur: sed posset dici per argumentū idē qd d
pupillo hē in dñ. l. si cōmunes. sed ibi non
dicitur de finia: sed de pscriptōe: vt patuit. B
¶ Notat hēc et ex eo. c. pe. ¶ f. in glo. et dñt
intelligi cū pdcis modificatōibus. B

¶ Quib. auxiliis subleuatur finia. Rñ.
Quatuor. Subleuatur enī qñq; per appella
tionē que d3 fieri iura decē dies p elate sen
tentie. 2. q. 6. c. 1. et c. anterior. 3. 2. per sup
plicationē: vt cū lata est a pñcipe: vel ab a
lio a quo nō licet appellare. 35. q. 9. vñtam
et c. hūm. 3. per qrela falsi: vt si dicat lata
per falsos testes: vel alias falsas pbatōes
extra de testi. sicut nob. et de pcurato. i. no
stra. et de pba. l. 3. C. de fal. l. qrela. ¶ Itē vbi
dicitur qrela falsi tpalib. pscriptōib. nō excla
datur: nisi. 20. añorū exceptiōe: sicut cetera
quosq; sere crimina: sed vt p3 in fi. eo. ti. q.
31. glo. Ray. dicit qd hoc fm quosdā tria
exiguntur. f. coruptio in testib. falsitas in
attestationib. et qd index secutus fuerit in se
tētia falsitate attestatōis. 30. tñ notauit et
de pba. l. 3. cām. qd sicut sufficit pbari istis
esse falsū: vt. C. si ex fal. instru. l. pe. in fi. ita et
testes: cū par sit fides testū et iustorū: h. ibi.
¶ Item vbi qd sufficit duo: v3 falsitas testū
et qd ex falsis cor. testionib. index fuerit mo
tus ad finandū. l. pe. C. si ex fal. instru. vbi
dicitur: Falsa qdē testatōem qua diuersa pñi in
dicio aduersus te vñ est vt pponis: iolito
more arguere si pñberis: sed cā iudican i
urriti nō reuocat: nisi pbari poteris euz q
iudicauerat secuti ei instrumentū fidem: qd
falsū esse pñterit aduersus te pñuicasse. Et
idem etiā est de iustis: vt patet ex eadē. l. et
eo. ti. l. fi. vbi dicitur: Iudican executio so
let suspendi: et solui dari repetitio: si falsis
instrumentis circūuentā esse religionē iudi
canus crimine postea falsi illorū manifesti
probationibus fuerit ostensum. B Itē

quarto per in integrum restitui: et de in iure
rest. per totum. Et Idem quod in hoc.
§. notatur in dicta. q. 31. fm Ray. B

Sepultura primo. ^{co. mu}

inter. Sepultura fm Doff. quan-
doq; accipitur pro ipso offio qd ipedit co-
porib; sepeliendis. Et de hac intelligit qd ve-
di no pot: extra de sumo. no satis. 13. q. 2. p
cipiendū. 1. q. 1. dñi. 2. qñq; sepultura dici-
tur ipsa terra que est de cimiterio: vel su-
it ibi aliq; sepultus iterū vdi no pot: ff. d
rei vdi. que religiosi. 3. qñq; dicit ipsa tñ
ba. Et 1. archa marmorea vel lapidea:
vt in sum. li. 1. n. 10. q. 1. B Tulla vdi pot
si nullus in ea sepul: sit: aliqñ loc⁹ scñs
est religiosus et vdi no pot: ff. de reli. et sup
fu. l. 2. 13. q. 2. qñq; 2. c. postq. 4. dicitur
qñq; terra pura que deputata est ad vsu
sepulture: et hec vdi pot: 12. q. 2. auri. Et
Lō. Inno. et Doff. et addit Inno. qd si vas
aliq; lapideū vel lignū pro aliquo sepeli-
endo est factū pōt vendi: nisi sit factū sacru p
pontifice: vel ad hoc spāl deputatū: ex de
reli. dñi. ad hec. Et eni in aliquo loco
sit sepultus aliq; sine pōtificio auctate: n
credim⁹ locū sacru fm canones: 13. fm
leges. ff. de reli. l. 2. Si autē loca pōtā sunt
sacra vel ad hoc deputata p epm: vendē n
licet eē. co. abolēde. et notur in dñā. q. 1. B

Quid est vs sepulture. Rñ. f3 Ray.
Ius sepulture est qd cōpetit ecclesie ad se-
pelendum aliquos in cimiterio suo: et p
uenit ex pontificis assignatione: ar. 13. q. 1.
ecclesias. Cōpetit autem generaliter eccle-
sijs pōchialibus et etiam illis quibus a iu-
re vel pūuilegio concessum est: non autē
alijs. Et Lon. Inno. qui etiā dicit qd non
omnis ecclesia habet cimiterium: sed illē
tñ que habent populum vel que habent
ex pūuilegio: vt in sum. co. 11. q. 2. B

Utum alibi qd apud ecclesiam possit
esse sepultura. Rñ. fm Inno. Cimiteriū
vel quicunq; sepulture debent esse circa ec-
clesiā. 17. q. 4. sicut. sed tamen bene potest
cimiterium aliquatulum esse remouit ab
ecclesia: non tamen credimus qd alieni lo-
co etiam religioso hospitāli vel humifmōi
possit accedere sepultura nisi habeat eccle-
siam. Itē in vno cimiterio multe ecclesie
possunt hē ius sepeliendi pōchianos, su-

os. Et Idem in dñā. q. 2. B

Utum pactum pcedat sepulture
Rñ. Idem qd sit cū rectore parochia-
lis ecclesie de nō recipiendo aliquos vl
certos parochianos eius ad sepulturā ser-
uari debet etiā ab his quibus a sede apo-
stolica sepultura libera est concessa: 13 illi
apud eos elegerint sepeliri: extra de pact.
pactum libro. 6.

Ubi debet sepeliri qui decedit nulla
sepultura electa. Rñ. fm. Jo. an. sup. c. a
nimarum de sepul. li. 6. Sepeliri debet in
sepulchro parentū exemplo patriarcha-
rum. 13. q. 2. Et non extra eo. nos instituta
et c. fraternitatem. vel in parochiali eccle-
sia si consuetudo sit. Et Inno. de iure cō-
muni quis delect regulariter sepeliri i eccle-
sia pōchiali: nisi consuetudo repugnet q
seruanda foret fm Ray. et Inno. et in su. c.
ri. q. 10. vel nisi sepultura maiorū suorum
sit alibi: extra co. si quis. li. 6. B Quod si
talit sit alienigena vel viator: debet sepeli-
ri apud ecclesiā in cuius parochia mori-
us est. 13. q. 1. ecclesias. vel in ecclesia cathe-
drali si sit cōsuetudo. 15. q. 1. c. 1. Et Inno.
autem dicit simpliciter qd talis viator dēt
sepeliri in ecclesia cathedrali Doffi. vero
ait: qd si de sacri et sine setore potari possz
cum suis parentibus esset tumulādus: ar.
extra eo. c. primo. et c. fraternitatē. nisi con-
traria consuetudo apparet. 13 vt dicit In-
no. extra eo. c. 1. hec omnia discretio iudici
committatur. B clerici quoq; si non eli-
gāt sepulturam: sepeliri debent in ecclesia
vbi sunt clerici. Et Idem in dicta. q. 10.
fm Inno. religiosi vero debent sepeliri a-
pud locum sine religionis vbi moriuntur
16. q. 1. c. 1. B Item qui habet domiciliū
in ciuitate vel castro: sed quandoq; ad vil-
lam ruralem se transfert causa recreatiōis
vel vt ruralia exerceat: et non electa sepul-
tura decedit non debet sepeliri in ecclesia
dicte ville sed in sua parochiali: vel potius
in ea in qua maiorū suorum antiquo: n
ab antiquo existit sepultura: diūmodo abs-
q; periculo ad ipsā valeat deportari. Mu-
lier que plures viros habuit si sepulturaz
non eligat est enim viro vltimo cuius do-
micilium et honorem retinet tumulanda
extra eodem is qui. Et Alia incipit si quis
B libro. 6.

Quid de his qui recipiunt alienū ad

sepultura i casu nō pcesso. Rñ. Tenentur
ad restituonē corpori si petat. Itē tenent
restituere qd occasione illi pceperit: vñ
q picipi potuerit. Et si de iure: hoc ratio
ne male fidei fm glo. i. c. cū libet. ex. c. et no
rat i sū. c. n. q. 12. B. ex co. sūuare. i. sū. c. c
ex pte. i. c. c. cū libet. et c. cū in ptesentia. et
extra co. c. animum. li. 6.

Quis tenet facere expēsas sepulture.
Rñ. Heres tenet et ab ipso peti pñt: qz vñ
qñ pñt cū defuncto. Et si habet. ff. de
reli. l. i. B. Et de hac mā vide. s. restitui
tio. 2. §. 5. circa fi. Itē si mulier hz vñ de
ipsa dote debet fieri expēse funeris: si non
hēat: uic ad ipsā maritū pñt. ff. de reli.
et sūpt. fune. l. i. et l. sigs. Et Meli. i. l. q.
si nulla. co. n. vbi p3 q ad hoc pmo tenet
hēs vxoris cūcipare si hēat pñs: q si nō
hēat hēdē tenet pñs: q si pñt nō sūpñt
vñ nō sūnt pñtes tenet maritū in qñtū facē
pñt: tenet et pñcipalr maritū ad hoc vñ ad
qñtū facē lucrare totis viri q si mulier hē
at alia bona i hēditate: puta ducēti: mari
tū tenet nñ. p rata donis pñtēti ad cū q
fōte sūnt i cēti: et sic p itia pte sūpñt: et hēs
p duab⁹ pub⁹. ff. co. l. i. Heranus cū mul
tis sequētib⁹. Et idē qd i hoc. §. notatur in
sūm. co. n. q. 30. fm l. dñsti. B.

Quid de his q moriētē molestāt sepl
turā impedire: aut funeri inuuant. Rñ. deo
Qui ad domū moribūdi accedit et ipz vel
alios molestāt: vñ reb⁹ et signa pñt: cadit
ab actione: et in tāntū dē pñtēti hēdib⁹ sū
cti: et publicat ita pars bonoz et c: et i fa
mis. Et idē i eo q circa funus peccat. C. d
sepl. vñ. i. anē. itē q domū. Et ibi dicit
Itē q domū moribūdi accesserit: ipz alios
ue q cuiusdē familie sūnt molestāt: aut reb⁹
et nñ suato legali offō signacula ipñt ab
actione p morē illius cadat: et aliter tāntū
dē extgat ab hēdib⁹ inuuant: publicanda
ita pte bonoz: ipso quoqz ifamia notato
Et cisdē pñs subiaccat q eo morē cir
ca funus peccat et exeqs. phibet. B. Nec
oz ipediri sepultura pñtēti debita vñ cuius
qñ obligatio. C. de sepl. vñ. l. cū sit
Et ibi p3 q qñqz pñtēti sūe obliga
tio fuerit extoria p tale impedimētū nulla
ē: nec facta pñtēti: et dara pñtēti debent
reddi: et iped cā pñtēti pñtēti qñqz liba
ri aut: q si nō pñtēti pñtēti corpore
B. Nec oz inferri molestia ista non ē dies

ab obitu: al. pñtēti ē iūte: vt ibi i anē. sed
nec an. Et ibi dñ: Sz nec an nonē dies
ab obitu numerādos vñ pñtēti sūnt mole
stia adñs quēlibet ex pñs defuncti. Si
q. n. cauto: sigd sūe fiat: iūte crit. Et idē
qd i hoc. §. notat. in sū. c. n. q. 30. hz. Et c.
l. dñsti. B. Bñtēti ipediret sepultura i m
tis casib⁹ aic: de qñ hēs. j. sepultura. 4.
Et licet spoliare mortuos. s. mortuos.

§. 2.
Sepultura i. f. qñ ad ele
ctionē. Pñtēti vñtēti clericis seclanb⁹ et religiof
Et cuiusqz status vñ pñtēti exstant
vñ. c. aiaz. de quo. j. B. sub iūmiano
ne maledictionis et c: ne i ducat aliquos
ad vñtēti iūmiano fide iūmiano: sū al. p
mūtēti vñ apd coz ecclias eligat sepul
tū: vñ el cēti vñtēti nō iūmiano. Et si talis
electio irrita ē: et q sic elegit: nec pñt sepe
liri apud ecclias sic electas: nec eligē ali bi
sz oino sūnt seplēdi apd ecclias apud qñ
sūnt seplēdi si nō elegit seplēdi: et de sepl.
aiaz. li. 6. Et pñtēti sūnt seplēdi
addit q qñ seclan sūnt extōicāt: et q pos
sit absolui nisi a papa: vñ i mortis articulo
vñ. s. absolui. i. §. 3. vñ. 4. Et Meli. de
hoc dñ: i cle. cupiētē. ad fi. de pe. B. Itē
religiosi vel clerici q pñtēti sūnt ecclias
vel cūmarijs pñtēti seplēdi tenentur ad
restituonē corpori: si petant: et c. oim q
occasione sepulture illorū pñtēti qñs
libet ad cōsē faciedā integrā ista decz
dies: quā nisi fecerint: ecclie ipse apud qñ
seplū fuerint et cūmariā caridē extunc
sūnt: et tādiu maneat iūdicie donec facta
fuerit restituio pñtēti: vñ iūdicio. c. aia
nñ. Sec⁹ aut vñ dicendū qñ qñ pñtēti motu
vñtēti vel iuraret in tali loco eligere sepl
tū: qñ fm l. dñsti. nñ tenet seruare: nisi ex
cā noua pñtēti: vñ qñ facit ē cā vñ religio
sis: vñ hoc ille quā. dñstipauis ē: ar. et de
reli. do. iūc. qñtū. Et Lon. Ray. vñ i sū.
libro primo. n. 16. q. 24. B.

Eligere quis pñtēti sepulturam dimissa
antiqua et nā iūte minus religioso: extra
co. cum quis. li. 6.

Et religiosi possint eligere sepul
tū. Rñ. Moni sūnt apud sua monasteria
tumulandi pñtēti eligere siqñ moriunt
et ad eo remon q cōmōde portari non
possent ad illa: ex co. religiosi. li. 6.

Utrum patres possint filijs eligere sepulchra. Rñ. Pñt eos sepelire vbi voluerint si sint. i. años pubertatis. s. i. 4. pletos et pñtudo ire id hēat: als nō. A S3 sūt cū suis maiorib⁹ vel in pochyali ecclia mulidi: vt in. c. 13. de quo. j. B Ipsi tñ si li eligē nō pñt nisi post deñ tps. Tūc enī pñt etiā absqz pñs assensu: ita tñ qz si sūt filij faml. nō pñt sine assensu ei⁹ relinqre aliqd. p aia sua: nisi hēant peculium castrense vel qñt: cē. eo. l. 3. li. 6.

Quid si pñt facere dos corp⁹ ei⁹ qd alibi elegerat sepeliri violēter rapuit. Rñ. f3. Dost. Enitit tuus qd in ei⁹ mortuario h3 et ossa restituer: cē. cū. c. cū. liberi. Idē si aliqz pñt tot⁹ vel maior: ps ei⁹ hoc fecerit. Sec⁹ credere si muno: ps vñ sol⁹ pñt hoc fecisset. A Idē in sū. co. ti. q. 1. 4. B

Utrum possit fieri pactio pecuniaria super electione sepulture. Rñ. fm Dost. Quicqd ipale pñt vel dat vt tal electio fiat oio reprobat: qz simoniacū ē. i. q. 2. q. pio. cē. de pac. c. fi. A Idem in sū. co. ti. q. 2. 4. ad finem. B

Quid si aliqz mādāt corp⁹ suū n̄ sepe liri. Rñ. Nō ē ad plēdū. ff. de pñ. i. l. i. q. dā. et notatur. 2. di. nūc aut. A in glo. Et idem notatur in sū. co. ti. q. fi. B

Sepultura 3. nōmīa portiones. Qñ qz eligat alibi sepulchra: de oib⁹ que illi loco dimittit d3 sua parochialis ecclia h3e canonica portione: qz varia est fm pñtudies Alicubi. n. est medietas: alicubi tertia: alicubi qñta: et iō consuetudini est stādū: cē. eo. certificari. A Ibi dī anēdēdū landabilē pñtudinē f3io nī in soluēdo: vel medietatē: vel tertiā: vel qñtā. B Et si consuetudo ibi nō appareat dīc Dost. spectādā ēse pñtudinē metropolitane ecclie. Et si nec illa appareat spectādā est pñtudo vicinaz. Et si varia sit: tūc fm Dost. qñta debet. In hac enī maglura pñcordare vidēt: cē. eo. in nra. A Idē notat in sū. l. i. ar. 16. q. 16. et c. B Si autē esset pñtudo qz nul det: hēs. j. s. 4. m de his qz eligūt sepulchra apd frēs pñcato res vel miores deimariū est qz tenent ecclie sic pochyali dare qñtā nō solū de oib⁹ sune rib⁹: s3 etiā de qñs cūqz et quocunqz relicti: et ad quoscūqz certos vsus: et de qb⁹ qñtā dari nō pñtuerit: vel ali de iure nō obe

retur. Itē de oib⁹ datis. A. s. etiā sine testamento: vt p3 in cle. dudū. de q. j. i. de qñt cūqz donatus hoc casu. B In morte vel mortis articulo: in infirmitate dātis de qua decesserit fratrib⁹ ipsi vel alijs pro ipsis cē. eo. dudum. in cle.

Qñ aliqz cui⁹ maiores solent ab anti quo in aliq ecclia sepeliri ea dimissa eligūt alibi sepulchra: vt nō canonica portio debeatur ecclie dimisse. Rñ. Nō: sed pot⁹ illi ecclie in qz pñt audire dīna et f3cipe sacramenta: cē. eo. cum quis li. 6.

Quid si in vna solet audire dīna et in alia recipe sacra. Rñ. A3 qz portio canonica debebit ei vbi cōsuevit recipe sacra: extra eo. c. i. A Hoc ven⁹ vñ: ar. c. cū. qz. cē. eo. l. 6. et cle. dudū. de sepul. vbi dī istā portio nez dādā pochyalib⁹ ecclijs et nō alijs: l3 de hoc varie opinionē olim fuerit que recitantur in sū. co. ti. q. 18. B

Quid si pñtudo est qz nihil det p canonica portio. Rñ. fm Ray. Credo qz nō valet: qz est pñta rōem et nālē eqtatē: cē. eo. nos iñstuta. et c. relati. et c. certificari. Tñ fm Dost. hec pñtudo bñ posset pñscribi si tñt⁹ pbaret. A Iste tñt⁹ pñt esse scā remissio ob beneficiū ecclie ipensū vel aliā rōabile cām: dū tñ ecclia ex alijs bōis possit sustentari: al pñtudo nō ēet rōnabilis ar. c. statuto. s. religiosos de deci. lib. 6. Et hoc casu obinet dictum Ray. cui etiā pñt dat Dost. vt in sū. co. ti. q. 17. B

De qb⁹ reb⁹ d3 dari canonica portio. Rñ. f3 Ray. Nō tñ d oblatōib⁹ cereis et alijs h⁹: qz ecclia i qz sepelit recipit in die funeri: s3 etiā d alijs qz defūct⁹ p aia sua illi ecclie relinqt: cē. eo. in nra. Lō. Dost. et addit hoc iñtelligēdū de his qz relinquntur occasiōe ecclie sue loci. Sec⁹ si iñtuitu pñtōe qñs eccliaſtice dñmō nō in fraudē fiat. A Et pñtū fieri iñtuitu pñtōe si relinqtur sine dat a pñpīs: secus si ab cñcīs: cē. d te sta. reglū. B Itē dīc iñtelligēdū ēē tā d mobilib⁹ qz de immobilib⁹. Excipiūtur ornamēta ecclie et pecūia p eis data: vel p fabrica: annuſario: septio: trigesimo: et alia ad pñtū cultū dñmī legata: de qbus canonica portio deducta nō d3: nisi scñt fuerit i fraudē: vt cñs si est pñtudo: seu pochyalus ecclia de fraudare: cē. de testa. c. fi. A Idē in sū. co. ti. q. 19. fm Ray. et glo. et Dost. B In sup de his que testator sine mō

reus relinquere quibuscumque alijs ecclesijs
 vel personis in cōi. aut paupib⁹: nullā por-
 tionē hēbit pochtialis ecclia: vt Inno. dicit
 eē eo. relati. q. cāonica portio nō est p̄stā-
 da nisi ab ecclesijs in qb⁹ sepeliūt: v. ad quā
 transit se p̄uertēto: vel alio mō. Lō. Sūl.
 et Hosti. Et Con. etiā Ray. l. 3. Etia. vide
 autē sensisse q. de oib⁹ relictis qbuscūq. ec-
 clesijs alijs dēat dari canonica portio: sed
 nō de relictis paupib⁹: vel cōsanguineis:
 vel amicis etiā pro salute aīe sue: vt in sū. c.
 n. q. 15. Et de isto trāsitu dic vt. j. §. 9. B
 Et nota q. vt dicit Inno. q. ab ista canonī-
 ca portio dāda pochtalib⁹ nō sūt de iure
 exēpta monasteria vel alia loca que al sūt
 exēpta: eē. e. in nra. et d. testa. registi. et c. of-
 ficij. Itē nō q. fm Hosti. l. 3. p̄uicio canonī-
 ce portionis p̄petat sacerdoti pochtali: tñ si
 ipse est negligēs in p̄cedo cōs poterit p̄-
 tē. p̄ illo: eē de success. ab ite. c. si. Et hoc
 vltimū dñi sūt potius Inno. vt p. 3. c. 3.
 eē eo. relati. vbi etiā dicit gñaliter: q. cōsul-
 p. ecclij sibi subiectis pōt agere: vt h. i. sū.
 eo. ii. q. 15. vbi hec notat. Et addit f. 3. cū
 dem Inno. q. ecclia vbi q. habuit ecclia-
 stica et paterna sepultura: nō d. h. ē aliq. q.
 portio: imo ipsa d. pochtalib⁹ ecclij:
 eē eo. c. i. Itē Inno. in d. c. c. relati. dicit:
 Nota q. sicut canonica portio p̄cipit ec-
 clia pochtalis de relictis p. sepultura: ita
 credim⁹ q. recipiat et de oblatis p. alijs sa-
 cramentis: sicut p. bñdictōib⁹ nubentū et p.
 p̄uicijs et p. extrema vñctōe: et alijs h. i.
 cū sit eadē rō. s. q. dign⁹ est oparins mēce
 de sua: eē eo. c. i. Sed certe nō v. eadē rō:
 quia hec portio dat p. administratōe sacro-
 tñ: vt in d. c. c. i. et ideo ipsis administratib⁹
 debet: et nō ab ipsis de ipsa administratōe
 Et p̄pterea dñi Inno. nō approbat p̄sue-
 tudo que est optia legum interpret. ff. de
 legi. l. si de interpretatione. B

Quid si mort. rex vel dñx vel alia pso-
 na que p. ani. circuli in diuersis ecclij. au-
 diebat dīna et p̄cipiebat sacra qñ hñs duo
 vel plurā domicilia in qbus se p̄ter collo-
 cabat: et elegit sepulturā in alio loco: cui ec-
 clie dabit canonica portio. gñ. Ecclie do-
 micilio dñdenti cā iter se: ar. eē de decā.
 qñ. et exp̄ssē: eē eo. cū q. l. 6. Et vbi
 p. 3. q. hoc verū est qñ p̄stat q. cōluter habe-
 bat domiciliū in plurib⁹ locis. In dubio
 aut dñi app̄et q. aliq. talū multū fuerit va-

gatus: vt p. 3. in d. c. a. q. 15. Inno. dicit q. cō-
 data p. sepultura sua d. accipe et suā prem-
 dare ecclie vbi sepeliūt: et de residuo d. 3. p-
 tes facere iter ecclias vbi p. circuli ani. p-
 cipiebat ecclesiastica sacra: q. tales magna
 tel. n. mort. i. vno loco: ar. eē. d. d. c. qñ. B

Quid de qbusdā regionib⁹ vbi de oi-
 bus mobilib⁹ q. defūct⁹ pōt in testamēto
 relinq̄re sive legare ecclia exigui tñ p̄tez
 et mouenti multū sacerdos q. reuelat oīa
 mobilia sua: sicut fieri d. in B. uania mō-
 ri. gñ. fm Sūl. Mō credo q. hec cōsuetu-
 do p̄iudicare debeat iuri cōi: nisi legitime
 fuerit p̄scripta: et p̄dictorio iudicio obre-
 ta. Et vt in sū. c. ii. q. 20. vbi hec notat. B.
 vel et auctē sedis ap. p̄firmata. Nec archi-
 ep̄ori vel ep̄o illi loci p̄stitutōes ad hoc
 sufficere: nisi assit volūtas vel p̄fessus subdī
 top. quos t̄git. Et idē credo d. p̄ dēo p̄ce-
 pro. f. q. nō tenent morientes in hoc casu
 eis obedire: nisi in dictis casibus.

Donec q. defūctus ecclie sue reliq̄
 decē et alii ecclie in q. elegit sepulturā reli-
 q̄t nulle vel castrū: nūqd p̄ma ecclia d. eē
 p̄icta illis decē. gñ. fm Ray. Si defūctus
 legauit hoc mō q. illis eēt p̄icta: et sacerdos
 sciuit p̄dūctōes et recepit legatū: v. remūciat
 se iuri suo: et tñ nō pōt vltē p̄tē aliquā
 portio. Si v. defūctus absolute reliq̄t
 et ipse absolute recepit: pōt nihilomin⁹
 de ceteris portio. res v̄dicare: eē. de test. offi-
 cij. vel saltē ager ad supplementū cōputa-
 tis illis decē. Et. f. qñ exp̄ssit testator: q. ec-
 clia esset illis p̄icta: et fecit in fraudē: mo-
 dicā qñtitatē legādo: als qñ est adiecta ta-
 lis p̄dictio: recipiendo sibi p̄iudicare. Quā
 v. legatū absolute factū ē: petiit et integri le-
 gatū et canonica portio: nisi de mēte testa-
 toris aliud app̄eret: vt satis colligit i. dicto
 c. officij. et et ex dictis Hosti. vt i. sū. eo. ii. q.
 21. vbi hec nōnt. B. sicut fili⁹ istū: i. p̄e-
 miori q̄ legitima pōt agē tñ ad supplementū
 C. de mort. test. si qñ. §. illud. et l. omnino.
 et extra de empt. et vendi. cum dilecti.

Quid si q. elegit sepulturā i. p̄p̄ia ec-
 clia et ei nihil legauit: et alijs ecclij. mltā
 legauit: nūqd pōt hec ecclia p̄tē aliquā
 portio. gñ. fm Ray. Si ē p̄suetudo q.
 eligētes sepulturā i. p̄p̄a ecclia sep̄ aliquid
 relinquit: pōt ecclia illud p̄tē ab hēdib⁹
 nō iure actōis: nec differēdo. p̄p̄ hoc sepi-
 turā: s. i. p̄lo. i. d. o. sup̄ioris offiij: eē. d. sūmo.

ad aplicā. Si hō nō ē p̄sumendo nīl pōt
petē: s; solis funeraltib; d; cē p̄cēta. Mā te
net ex offō ip̄z sepelire: cē. de sumo. n. satis.
7. c. cū in ecclia. Posset quoq; i hoc casu i
plozari offiū iudicis aduersus hēdes si de
p̄hēdāf dolus testatoris vel hēdū. Silt ad
uersus rectores aliāz ecclia: si 7 illoz dō
lus dephēdāf. A. Mā 7 circa talia do
lus ē puniēdus: cē. de testa. officij. 7 cē. co.
i nra. fm cū. Ray. Et fm glo. eius v: q; p
ma facie dōl; sit p̄sumēdus cū alijs ecclijs
mīta legauerit 7 nīl. pp̄re parochie reli
querit: vt in sū. co. n. q. 12. B

Pone q; aliq; eligat sepulturā apud
aliquā religionē postea itrat i ip̄az 7 dece
dit: nūq; d; loc; religionis tenebit ecclie illi;
ad canonicā portione. Rñ. fm Ray. Di
co q; si trāsīt in infirmitate de q; mortū tenet:
cē. co. de his. Sec; si trāsīt i sanitate: aut ē
in infirmitate de q; nō mortū. Lō. Mōst. A.
Idem in sum. co. q. 15. B

Quid de leprosis itratib; domos le
prosoz: nūq; d; sacerdos pochtal pōt de eis
mouētib; petē canonicā portione. Rñ. f; z
Sūil. Credo q; nō: q; par iudiciū est ac si
trāsuerit sanū ad religionē nisi forte ex ip̄a
lepra moriant. A. Mōst. n. mouētib; euz
lepra: s; nō ex lepra: fm cū. Sūil. 7 i sū. c.
ti. q. 26. vbi hec notant. B In hac tamē
parte tenenda est p̄sumptio regionis.

Quid si aliq; recipiat in p̄stare alicu
ius loci religiosi: nō tñ oblati suis bonis
s; sibi retētis. A. quo ad ius p̄prietatis:
s; si oblata p̄prietate renūcēt sibi vsufructū
in vita: q; nūc bñ gaudet p̄uilegio religionis
vt in. c. v. p̄uilegia. de quo. j. B 7 ibi elu
gat sepulturā. Rñ. fm Soff. Mō libat a ca
nonica portione: sicut nec eximī ab ep̄ali
iurisdictōe ē si ipsi religiosi sunt exēpn: cē d;
p̄uile. cū 7 plārare. s. d; p̄stare. 7. c. v. p̄
uilegia. idē Mōst. A. Idē i sū. c. n. q. 27. B

Quid siq; igrēssus religionē deccat
in tpe nonitiat. Rñ. fm Soff. Puto ca
nonica portione ecclie prior: non debet.
Quāuis. n. exire potuerit: nō tamē exiit
s; in religionē deccēssu: 7 hoc sufficit quo ad
q̄rite retētōez: cē. e. de his. A. Lon. Mō
st. vt in sū. c. n. q. 28. B

Quid si infirmus in vna pochia faciat
se deferri ad aliam 7 ibi moriatur. Rñ. f; z
Ray. Prima ecclia nō pp̄ hoc p̄uatur
canonica portio: ar. cē. co. de his. A. Idē

in sum. co. n. q. 19.

Sepultura q̄rto. l. quādo p
hibeantur. Pro
hibēt i cūmūcio sepeliri oēs hēnci
cē d; hēnci. sicut. Et d; hoc. s. hēnci. 2. §. 2. ē
si post mortē appareat de hēnci. 2. q. 2. sane
p̄ferti. Silt ē p̄hibent pagani: 7 iudei: de
cōse. di. i. eccliam. 7. c. se. A. Et ibi p; q;
idē est de oib; infidelib;. B Itē gnāl; oēs
excoīcati. 2. q. 2. sane q; s; cē d; p̄uile. cpl.
li. 6. Etā excoīcat; mīoz: ar. i dico. c. sane.
Et itelligēdū f; z Sūil. de excoīcat; mīoz: si
notorie sic excoīcati sūt. Itē idē de excoīca
to ē in iust: vt nōtur cē de resti. spol. lras i
glo. circa finē. Itē. p̄hibēt q; i to nearmīs
moriatur. Et expōit Mōst. cē siq; ibi letz
le vuln; acceptū l; postea supuixerit qui q;
uis penueat eucharistia nō negēt: carebit
tamē eccliaistica sepultura: cē de to mca. c. i.
Mōst. tamē itellige de illo qui vēit cā exercē
di se in to mcamēto: nō de alijs: cē de to
nea. c. 2. Mā 7 fm Sūil. itelligit rā de mili
tibus q; de armigeris eoz qui ibidē in ar
mis se exercēt. Sec; de illis q; illuc vadunt
cā curiositans: vt ad vidēdū: vel q̄cuq; a
lia cā. Itē. p̄hibēt illi: qui se occidūt. 13.
q. 2. qb; 23. q. 5. placuit. Et hoc itelligēdū
fm Sūil. si p̄uenerūt se ex dēspatōe vel irā
cūdia: secus si ex furore vel a casu. Unde si
cū dīc Ber. cē. e. ex pte. Sigs pp̄ fugaz se
p̄cipuaret i aquā: q; sic credit se enadē pos
se nō iputaf ei si p̄uē cūeniat: hoc cū p̄o
bono 7 licito hoc faciat: ar. 13. di. nerui. 23.
q. 5. de occidēdis. Lō. Mōst. Itē q; dōq;
iterdicit sepulta gnāl;: vt oib; de tali loco
s; tpe iterdci: vt. s. iterdēz. 4. §. 3. Itē mani
festi vsurarij: cē de vsuris. q. 2. c. n. q; q; li.
6. Itē q; cūq; p̄sbfum tūto: ē i testō reliq̄rit
21. q. 3. cypan; 2. 88. di. neq; apd. Sed vt
dīc ibi glo. illd; hodie nō h; locū. Itē blas
phemus dei: cē de male. c. si. A. Et ibi p; q;
hoc v; ē q; dō maledic; recusat agē sta
tutā sibi p̄uian: 7 nō al; Itē mōach; p̄p̄ri
um hēns: cē de stam. mo. l; quodā. Et gnā
lit null; notoz: de mortali petō sepeliēdus
ē. 13. q. 2. qb; 7. c. nō estiem; 7. c. obennā
b; 7. Et hoc locū hñt si tales nō sūt ecclie re
cōciliati. Mā si recōciliati eēnt: v; certa pe
nitēne signa appēnt sepeliēdi sūt: s; hēdes
tenentur satisfaccere p̄o eis: extra. co. paro
chiano. nisi fuerit raptor: de quo supra ra
pior. l. §. 1. A 7 ibi latius in additione

B vel occisus i tomeameto vt bletu e. **A**
vlt excoicatur: qz i excoicatione mortuus
no dz ecclesiastica sepultura sepeliri qñq su
erit absolur: lz signa pnie i eo apparuerit
et de sen. excō. a nobis. 2°. **B** Itē nō est
sepeliendus q salte semel i anno nō pñetur
et de pe. ois. Et hoc itellige nisi i articulo
mortis exns signa pñitiohis oñderit. Ad
qd pbandū fm oes in hoc casu suffic vn°
testis. 26. q. 6. q. recedūt. 7. c. se. **A** Et ibi
hoc nōi glo. qz ex eo nulli pñiticiū gnāt
p. c. placuit. 7. c. cū itaqz. de con. di. 4. Mā
ura h allegata nō faciūt. **P**redicta eniaz
oia notāt in sum. li. i. ti. 16. q. 3. **B**

Quid si tales q oien sūt sepulti fuerūt
gn. Si corpora eoz discerni pñt exhumā
di sūt: alr nō: et eo. sacris. 7. ecclesia sūi cimi
terii ē recōciliandū: et de pñe. ec. vl' alta
ris. pñitūsti. **A** Et ibi p3 q hoc fieri dz
aspñone aque solūit benedicte: sic i edica
tione eccleie fieri pñitū. Et bñdictio aque
7. recōciliatio dz fieri p ep3: eo. ti. c. aqua.
Et si fuerit isidel sepult⁹ dñt et tigna 7. pa
rietes radi: de pñe. di. i. ecclesiam. **B** ocul
ti tñ pñtōres sepeliēdi sūt nisi forte et aliqs
excoicatur: vl' heretic⁹: qz cui nō cōicam⁹ vi
uo: nec mortuo cōicare debem⁹: vt. s. ex
cōicatio. 6. §. si. **A** Idē qd i hoc. §. nō ff
dicta. q. 3. fm l. dñst. Ray. 7. Goff. **B**

Quid fiet si dubitet de cadauere vtrū
fuerit xpiani: vel pagani: vel excoicatur. g.
El i meliorē pñe iuerpñtādū: nisi aliq pba
bilitas eēt de opposito: vt et eo. sacris. 13.
q. 2. non est m. de cōse. di. i. ecclesiaz. **A**
Idē in sum. co. ti. q. 4. **B**

Et si suspēti 7. h i sūt sepeliēdi. gn. se
peliēdi sūt dñi tñ penituerint. 13. q. 2. c. si. ve
rūm ad deponēdū eos de patibulis regri
tur licētia iudicis secularis ne iusticia pñe
nū videatur. ff. de cada. pñito. l. i. 7. 2. **S**z
7. ipsā licētia iudex denegare nō dz i hoc ca
su. **A** hoc pbat. ff. de cada. pñito. l. si.
vbi dñt q corpora talū dñda sūt cūlz pñe
ti ad sepulturā. **P**ñt tñ qñq ex causa de
negari: vt ob magnū aliqd delictū: puta le
se maiestatis. ff. co. l. i. **B** Mā 7. corpus
xpī talib⁹ dat: vt. s. cōicare. §. si. De rapto
rib⁹ qbus ē penitētib⁹ qñq negat ecclesia
sepultura: hēs. s. raptor. l. §. i. **A** et
ibi latius in additione. **B**

Et si mulier pñis deficta debeat sepe
liri. gn. fm l. dñst. Si ē ceruū q par⁹ mō

tuno sit: tunc mulier cū partu sepeliet. **S**
v o ceruū ē q vinit vel dubitat de hoc: tñc
mulier dz pñs scindit: 7. si partus viuus sit
dz baptizari: si mortuus ē cūmterius se
peliri. **A** Idē i sum. co. ti. q. 7. **B**

Seruus prio cōit. **A** Mul
tis modis
efficiūtur serui. Nam qdā statim
cū nascūtur serui sūt: vt q de matre ancilla
nascūtur: hoc tñ vide pler⁹. §. 3. **Q**uidā
v o sūt iure gentiū: vt q i bello iusto capiū
tur. Quidā sūt iure ciuili vt q maior. 20.
annis passus ē se venūdari ad pñu parti
pādū. Et de hoc bētur. §. 4. De his tri
bus modis h i insti. de iure pño. §. si autē.
Itē sūt aliq serui qz ius ciuile eos in penaz
subycti seruunt: vt libert⁹. ppter ingratu
dine: vt. s. libe. §. 2. Itē iure canonico ra
ptor mulieris efficiū seruus rapti: vt. s. rap
tor. 2. §. 2. Itē deferētes auxiliū saracenis
efficiūtur serui capiēti eos: vt dictum ē. s.
saracenus. §. 2.

Sūt alij serui magis largo mō dñi: vt
ascripticij siue originarij qd idē ē. f. qdam
hoies q ita ascripti sūt terris colēdis q n
pñt a cultura recedere siue dñoz volūtare
nec possūt vēdi siue gleba: nec gleba sūi il
lis. Et dicūtur ascripticij: qz ascripti sūt de
putati sūt ad culturā: 7. originarij qz a suo
origine tales sunt. **I**di ē serui qñq colont
dicūtur. Isti tales nō sūt pñe serui. **A**
Idē in sum. li. i. ti. 8. q. 64. fm glo. Ray.
B nec repellī debēt a legitimis actib⁹ nisi
q ad ordines nō debēt admitti: nōtur eē
de iudicis multoz. **A** In glo. **B** Et di.
54. q. 9. aut leges. **A** ibi hoc h i tex. 7. gl.
Et h i originarij bñ possūt ordinari de vo
lūtare dñoz: vt nōt glo. in dicto. c. multoz
p. c. si q obligat⁹. 54. di. Itē qñq ē pñe
volūtarē. f. in ipsis possessionib⁹: ea. di. si f
uus 2°. vbi dñt: **A**scripticijs v o in ipsis pos
sessionib⁹ clericos 7. pñe volūtarē dñoz
fieri pñitūm: ita tñ vt clerici facti impo
sitā sibi agriculturam adimpleant. **B**

Cui parēti pñione fili⁹ debeat sequi
gn. fm Tho. in. 4. di. 36. f3 leges ciuiles
partus sequit venire: 7. hoc rōnabilr: qz p
les h3 a pñe cōplenienti formale: s3 a mife
subam copozus. **S**erui autē ē pñio cor
poralis: cū seruus sit qñ i iustm dñi in ope
rādo: 7. iō. ples in libtate 7. seruitute sequit
maire: s3 i alijs q pñt ad dignitatē q ē

forma rei sequitur patre: sicut in honoribus
muneribus: et municipiis: et nobilitate et ali
is huiusmodi. Et huiusmodi canones et leges ad op
erari: ut patet ex eo. 21. In quibusdam tamen estis qui
re cuncti non reguntur partus leguntur deterio
re additione: ut si pater sit suus quisque vxor
sit libera: erunt filii serui: non nisi post pactum
nifimonium patet se in seruum dedit nolente vxor
re: et filii si fiat e contrario. Si autem uterque sit
liber: additio et pater ad diuersos domos
tunc dimittit filios si plures sunt: vel si unus
sunt: unus alteri recipiens ab utroque de pater et ac
cipiet natum in sui seruum. Tamen non est cre
dibile quod talis consuetudo possit esse ita rationa
bilis: sicut illud quod multo sapientius dicitur
non studio determinatum est. Et Con. De.
ut in sum. l. 3. u. 17. q. 8. B. Et non quod si
leges siue nisi fuerit libera solus qui pater:
vel solus quando peperit vel et medio tempore: suffi
cit ad libertatem plus: ut. ff. de sta. ho. l. 7. f.
uorum.

Qualis liber homo qui pater se venundari sit
serui. Item sex requiruntur. Primum quod sit maior
20. annis. C. de libe. ca. si ministerium. 2. quod i
teat pater participare. C. de libe. ca. non 10.
3. quod iurare principet. ff. qui. ad libe. pro
non licet. l. 1. 4. quod emptor: credat ipsi suus
esse. ff. de libe. ca. l. liberi. §. si quis sciens. 5.
ut ille qui venditur sciat additionem suam. ff. qd
ad lib. p. non licet. l. q. se. Et Decretum non
videtur haberi. B. 6. quod venditor: sciat ipsam
esse liberam. ff. qbus ad li. pro. non licet. l. 4. Et
In hac. l. par. vbi hoc probatur. Prodicta tamen
sex requisiti non sunt in sum. lib. 4. u. 4. q. 16.
Item Hosti. Goff. et Alio. B. Si aliquod
istorum deficiat iure cōi in ingenuitatem reuoca
tō si nihil deficiat: et si postea manumut
tat non sit ingenuus sed liberus. ff. de sta. ho. l. ho
mo libe. nisi reddat domino pecuniam. ff. si in
ge. manu. l. 2. respōso. i. Quid tamen pater do
minum mutus non cogit recipere sed quosdam
B. et in dicta. l. scda. vbi hoc tenere glo. B.

Qualis seruus efficiatur liber. Rñ. Item
Hosti. multis modis. Uno modo per manu
missionem: vide. §. manumissio. §. si. Item sit
aliquis liber si eum languidum dominus exposuit
vel ei alimenta negauit: ut. §. exposuit. Item
quando aliquis vendit ancillam ne pater uatur: et
emptor: facit si sit libera. Item si seruus pi
leatus incedit ante cadaver domini domini de
serui ad sepulturam. Item si postquam lara est sentē
tia pater illi quod dicebat seruus domini postea

per ipso pater recipiat. Item si dominus ancilla
in nifimonio collocat scribens per ea totē.
Item si seruus appellat filium actus inueniē
tibus quasi in figura iudicij. Item si dedit seruo
instrumētum quod eius seruus probat: et alijs casu
bus quod habetur. C. ex q. cau. ser. pre. lib. ac.
p. totū. Et ibi de pater causis par. vbi
dicitur: si ponitur alie cause ex quibus seruus p
uenit ad libertatem et alie et ponunt. ff. q. si
ne ma. ad libe. pue. per totū. Sed hec pa
ri faciunt ad for. pñiale. B. Item si iudex
xpianū mancipiū emerit: ut. §. iude. 2. §.
pñio. et de iudeis. c. si. De seruis iudeo
rii et saraceno: vide. §. iude. 2. §. pñio.
Et pñctis additionibus. B. Et quod seruus
manumissus dicitur liberus: facit ad hoc. §.
libertus per totū.

Seruus secundo. Item ad
ordinatio
nem. Nullus seruus siue pueri siue
ecclie ordinari dicitur nisi prius manumutatur
di. 5. 4. c. 1. 2. et 3. Et ratio est seruilius utilitas
atque clericalis dignitas: di. 5. 4. ad mittunt
et de ser. non ordi. de fuor. Et alia ratio
est: quod dicitur esse inuis ab alijs quod diuine militie
est aggregatus: ut a castris dominici nulla
necessitate abstrahatur. 5. 4. di. c. 1. B. Et
hoc intellige vix in omni genere seruo:
de quibus cū habes. §. seruus. i. §. 2. Et
ibi de hoc dictum est.

Et seruus ecclie liberatus possit or
dinari recto iure patronatus. Item f. 3. Ray.
Sic dico recto iure quo ad hoc quod non in
iuriet ecclie: nec accuset illi: nec testificetur
pro ea: di. 5. 4. q. ex famulis. Et Decretum. par.
facit quo ad hoc: sed bene faciunt inra. j. alle
gata. B. Immo et si simpliter fuerit manu
missus tenet ad pater: aliter reuocatur in seruū
tutē. i. 2. q. 2. diaconi. et c. epus qui mancipiū. et
c. q. liberi. et c. octaua. et eo. u. de famulis.
Dicunt et quidam quod tenet quo ad alias hone
stas opas sed non sunt notati in imposuit: ut i
de c. diaconi. et filii. Et Decretum satis
videtur ad hoc facere. B. non tamen tenet
seruire ecclie perpetuo i. offiō clericali: nisi
expressē dicitur sit ipsa manumissione et ordi
natione: et eo. libe. Et posito quod fuerit ex
pressū non tamen reuocabili fuerit si non
vult illa ecclia seruire i. diuinis officijs: ni
si admonitus perdurare i. pñia: et eo.
nullus clericus. Et Idē in sum. l. 3. u. 17. q.
1. De bonis autē liberti et ecclie: vide supra

libertus. §. si.

B

Et si seruus pñati liberatus possit ordinari reuocato iure patronatus. Rñ. fm Ray. Mō dñ ordinari nisi prius psecutus fuerit a domino plenā libertatē: ita qd nō teneatur pñtare pñone opas: nec fabules qd pñstūr i faciēdo nec obsequales qd pñstūr i non faciēdo: di. 54. c. 1. t. 2. r. c. qñq. r. c. vlt. A Con. Al. vt i dicta. q. 1. B Sz vñ pñtō min⁹ possit i tali liberto retinere opas spirituales. Dicēdū fm lldost. vt vñt oē cōtrariū: qd hoc onus erit imponēdū i ipsa manumissione aī ordinatōne: r sic i ipsa ordinatōne poterit onus iā impositū de clarari: cñ de elec. significasti. ad fi. r cñ de pñben. significasti. Et si taliter ordinat⁹ nō seruiert: poterit dgradari. 54. di. frequēs. r. c. qñq. cñ eo. nullus. Si nō fact⁹ fuerit sacerdos nō fiet seruus dñi oliz sui. Idē Boff. r Inno. A Si vñ nō sit factus sacerdos vñ qd possit i seruitutē ēt pñati: reuocari si nō seruiert i diuinis put teneat. h a pñio sēu. Facit i ar. ēt dictum. c. frequēs. adhibita tñ moderatione de qm. §. se. Et idē ēt qd h nōtūr i sū. eo. ii. q. 2. B

Quid si seru⁹ fuerit ordinat⁹ nō accepta libertate. Rñ. fm Ray. Si fuit ordinatus dñio sciēte r nō pñdicēte: coiplo ingenuus sit: di. 54. si seruus sciēte. Et hoc vñ est ad quoscūqz ordines fuerit ordinat⁹. Idē Boff. r Inno. Si vñ dñio ignorāte vñ sciēte r pñdicēte. A Hic vt pz i sū. c. ii. q. 3. distinguēdū ē: qd aut ordinatore vel pñtatore sciēte pñdinōne ordinādū ordinat⁹ ē: aut nesciēte. In pñmo casu ordinat⁹ remāebit i ordine: sz ordinator vñ pñfētator dñ pñdēnari domino i duplū: dif. 54. si seru⁹ absēte domino. r hoc si alter tñ seruit. Si vero ambo sciuerūt dabit vñū pñfētator: r alius ordinator. Sz si neut⁹ hz vñde soluat: poterit domin⁹ sibi postulare illum restitui: ar. di. 54. ex antiquis. In scdo casu cū ordinat⁹ ē ordinatore vñ pñfētatore ignorāte pñdūō nē ei⁹: sit qd seguit. B tñc si ordinat⁹ est i sacerdotē remāebit i eodē ordine: peculio siqd hz dñio restituito. Qd si nō hz peculū: nec ē q redimat ipsū: dñ suo domino reddi ad seruiēdū ei i seruijs q ordinē suūz deccat: vt hōis canonicis missa r h⁹ i 54. di. frequēs. Qd si pñtatur hoc reuocatur deponi dñ: cñ eo. nullus i fi. Si vñ ordinatus ē i diaconū: dabit p se vicariū: r ipse

remāebit i ordine: alis reuocabit i seruitutē nisi aliqs vñlet cū redimere: r i dez intellige de subdiacono: cñ ē. miramur. In alijs ordinib⁹ absolute i seruitutē reuocabit. 54. di. nulli. r. c. ex antiquis. Satis con. Boff. r In. Al. Lō. ēt pñ. vt i dca. q. 3. B

Infra quod ip̄s possit dñs seruū ordinari reuocare. Rñ. fm Ray. Reuocare poterit infra annū a pñeiciēte dñi: ar. 17. q. 2. siqz incognit⁹. A Lō. iūcto. c. si seruus. sciēte. 54. di. B Itē Boff. lldost. r pñ. A Hic aut dicit qd cōputat a pñe ordinationis i fauorē ordinis: vt i sū. eo. ii. q. 6. Sz prius dictū veni⁹ vñ ar. dca. c. siqz incognit⁹. B Et ratio qre clerici nō pōt reperi vñra annū cū seruus igrēssus religionē possit reperi isra triēniū ē ista: qz clerici cōiter publice manent: monachi vño secrete A Hec rō fuit Inno. vt pz i dca. q. 6. B Et pñdictū punctum de religione habes s. religio. 2. §. 4. r. 5.

Donec q seru⁹ q ordinatus fuit restitutus ē domino suo: nūqd licebit domino manus inijcere i eū. fm Inno. Mon. al i dca. c. canonē. 17. q. 4. siqz suadente. Sz nec tali seruo licebit pñere mīmonū pp votū qd intelligit fecisse i susceptiōe ordinis sacri: cñ de puer. qui. qd. 84. di. cū i pñterito. r pñhibēdus erit p ep̄s: ar. 96. di. si impator. Alijs aut pñilegijs clericalib⁹ nō gaudebit: cñ de ele. pñ. Johe. r. c. se. Idē i oi gnē seruoz. 54. di. frequēs. A Inno. clari⁹ loquitur sic: Idē dicim⁹ i ordinaris r ascripticijs: r i oib⁹ q pñdinōe seruili vñrōcino: vñ chirocinio sē obligati. 54. di. sti. frequēs. Idē ē i libris si aliqd obsequi⁹ pñon⁹ sibi retinuit. 54. di. qñq. Idē ē i obligatis sūctionib⁹. i. publicis officiis. 51. di. pñterea. r i dicta. q. 6. B

Sz qualis seruus ordinatus siue psecratus reddat dñio: cū alia res pñfēta nō reddat vt. i. 4. q. vl. cōpimus. pñ. Duplex ē ratio. Una qz i reb⁹ alijs r maxie i aīa q sole pñferant nullus ē volū: sz i hōie sic. Alia: qz i reb⁹ i aīa pñferano ē i sup̄ficie: r iō nō debēt a manu pphana tractari: i hōie vñ ē aīa q tñgi nō pōt. 32. q. 7. licite. Lō. Boff. r lldost. A r Al. r pñ. Et fuit pñcipale dictū Ray. vt i sū. eo. ii. q. 7. B

Seruus tertio q ad mīmonium. Et si seru⁹ sine pñfēto dñi possit ma

monium dhere. Rñ. fm Tho. i. 4. di. 16.
sic seruus nō subdit dñō qñ libere come-
dere & dormire possit: & alia h^oi facē q̄ ad
necessitatē corpis p̄tinet fm nā: ita ē nō
subdit ei qñ ad hoc q̄ nō possit libere nifi
monium dhere ē eo nesciente aut p̄dicente.
Et si dñs oppositū p̄cipet nō tenet ei o-
bedire: nec de p̄trahēdo: nec ē de p̄uēdo
q̄ i vtroq̄ sui iuris ē & tenet infimonium.
Debet tamē impholomū^o dñi seruina do-
munis exhiberi: cū de pu. ser. c. 1. Et Lō.
Pe. & Ll. & Ray. & glo. vt in sum. li. 4. ti.
4. q. 8. & sequen. B

Pone q̄ domin^o aliquid p̄cipit suo cō-
iugio & eodē tpe vxor peti debuit vl cō-
uersio. Rñ. fm Ray. Credo q̄ si p̄traxerit
seruus domino facere dñ reddē debuit qñ
cū domin^o p̄cessit p̄ncipale. i. infimonium
intelligit p̄cessisse accessoria: cū de of. dēlega.
p̄terea. i. si. Si vō p̄traxerit igno. ante vl cō-
tradictōe domino: domini mādanū dñ imple-
re: nisi p̄babiliter tuncat piculū adulterij ex-
dilatione: vñ nisi magnū fiat p̄iudiciū vxo-
ri. Lō. Tho. Pe. Inno. & Hostiē. Ad dñt
quod q̄ Tho. q̄ dñs diūsas circūstātiās attē-
dē: vt ex his p̄sideret cui magis vl potius
i tali vl tali casu sit obediedū. Idē Hosti.
Et vide. j. s. vlt. Et Idē i sū. c. n. q. x. B

Quid si p̄iuges. i. serui habēt diūsos
domos diūsap regionū: ita q̄ nō possunt
p̄uenire ad offiti p̄iugale. Rñ. fm Gos. vt
cū et fornicationis mā cogēt p̄ eccliaz alē
domioz vēdē alii volēti emē: vl si uenit vlt
emere cogant vēdē cūlz cūco i p̄uicia cō-
serui: vel renale exponē: & si nullus appeat
emptor: emat ecclia: ar. 54. di. finitātē. Et
Idē in sum. co. ti. q. 12. B

Quid si dñs seruū p̄iugati vlt vēdē i
remota regionē. Rñ. fm Guil. P̄hibē
da ē tal vēditio: s̄ cogi dñs alij vēdere
cū bonas p̄ditiones afferēt. Inest. n. rei
publice negs re sua male v̄at: i Insti. de
his q̄ sui vl alie. iur. s̄. pli. Lon. Tho.
Pe. & Inno. Et licz Alia. aliud dixit: vt
i sū. c. n. q. x. vbi ē p̄z q̄ p̄dcis cō. ē Hosti
sti dicēs: q̄ p̄dicta obinēt qñ ambo si fui
Et id q̄d seq̄t nō suū Hosti. s̄ Pe. vt ibi.
B S̄z Hosti. addit q̄ si infimonium sue-
rit scū sine lñia dñi & nō h̄z i alio loco in-
stū emptor: emptor possit eum vendere i remo-
tas: aliter non debet h̄c facere.

Et seruū possit venire p̄ infimonium
Rñ. fm Tho. & Pe. sic. Ali. n̄ l̄z sit i p̄tate
vxoris i his q̄ p̄uēt ad redditōnē debuit:
i alijs oibz ē sui iuris. Et i redditōne de
bit p̄ hoc nō dñ p̄iudiciū vxori fieri: si for-
te dñs p̄cipet aliquid eadē hora: q̄ mag^o cēt
obediēdiū vxori q̄ dñō. Et tñ sine p̄sen-
su viri se i ancillā vēdē nō possz: q̄ vir ca-
pnt ē mlieris. Lō. Ll. Et Idē i sū. c. n. q.
13. B Et vide. s̄. s̄. 2. Et seru^o q̄ fuerat
ordinat^o & nūc ē restitut^o possit p̄p̄e matri-
monium: vide. s̄. seru^o. 2. § 1. Qñ op̄ditō ser-
uū ip̄diat infimonium: habes. s̄. impe-
dimentum. 4.

Simonía p̄mo cōit. Simo-
nia ē studiosa volū-
tas emēdi vl vēdēdi aliquid spūali
annexi. Sic diffinit a Tho. i. 4. sen. di. 25
& in sc̄da sc̄da. di. 100. Simuliter & ab alijs
Et .i. theologis & iuristis cōmuniter: vt i
sum. lib. p̄mo. ti. p̄mo. q. i. Et facit. i. q. i.
qui studet. B Et quod dicitur spūalia
le: intellige vt ordines & alia sacramenta.
Quod aut dicitur spūali annexum: in-
tellige vt quedā que non sūt ita p̄p̄e spū-
talia: s̄ sūt spūalibus adiuncta & qua
si alligata: vt est ius patronatus & huius-
modi. Quod si nō addas spūali anne-
xi: sufficit fm Ray. Et Mā & annexa spū-
tialibus largo modo dicitur spūalia:
lia: vt in dicta. q. i. & hic seq̄tur. B q̄ oia
italia possūt intelligi per id q̄d dicitur ali-
quid spūale. Et nota q̄ nomine emptionis
vel vēditionis intelligitur omnis contra-
ctus si gratuit^o: p̄ter permutationem. Et
Idē in dicta. q. i. & facit. i. q. i. sunt nōnulli
B de qua. s̄. permutatio. Et Ibi p̄z qñ i
talibus possit fieri permutatio: & qualiter
B Unde nec transactio potest fieri super
spūalibus: extra de transac. super eo.
De transactioe vide. j. transactio. §. sc̄do
Et ibi patet qualiter possit fieri in spū-
tialibus. Et ad s̄ fm Tho. secunda secun-
de. q. 100. arti. p̄mo. q̄ voluntas dicitur:
quia iusticia & omnes partes eius & p̄ con-
sequens omnia opposita sunt in volunta-
te sicut in subiecto: & ideo p̄ueniēt simo-
nia per volūtatē diffinitur. Facit. ff. de in-
sti. & iure. l. iusticia. Et: aut per solā volū-
tatem cōmutatur simonia: tangetur infra
§. 3. Item dicitur studiosa fm Thomam

In dicto arti. s. ad designandū electionē que
p̄ncipaliter p̄ncet ad fructum et vinum: et
talis electio sufficit etiā si sit ex voluntate nō
libera vel etiā coacta: et eo. *Matheus. et*
ibi glo. nisi forte sit coactio p̄cisa: et qd̄ nie
et. c. sacris. Et subdit Tho. ibidē: Nō autē
ois qui peccat electōe peccat in sp̄m sc̄m
sed solū qui p̄cni eligi per p̄ceptū eoz p̄ q̄
hoies solēt retrahi a peccādo. Et ergo ista
diosa qm̄ ex ipsa voluntas electōe p̄gredi
tur ad exteriorē actū: ut i sū. co. ii. q. 5. Ad
ist. autē clari⁹ diffinit sic: Simōia est sp̄uali
et vel āneroz sp̄ualib⁹ p̄cedēte pacto p̄
missionis: p̄dictōis: modi: seruū: p̄cni: vel
et in suis sp̄alis receptio vel donatio: ut in
sum. co. ii. q. 1. **B**

Utrū simōia sit heresis. Rñ. fm̄ Tho.
in. 4. di. 25. Simōiaci nō sūt p̄prie et per se
loq̄ndo h̄ereti: cū nō h̄eant aliq̄s falsā opi
nionē: sed dñr hereti: p̄p̄ similitudinē actus
q̄ ita operantur ac si estimaret donuz sp̄s
sc̄i pecūia possideri: q̄ estimatio esset heretica
Et et etiā in p̄mo auctore Simōe ex ma
la radice infidelitatis pullulauit: cui dictus
est: Estimasti donū dei pecūia possideri:
Act. 8. fm̄ Ell. et in sū. c. ii. q. 2. **B** Unde
Greg. in registro dicit: Cū oīf auaritia sit
idolozū seruū: q̄s h̄ac in ecclesiasticis di
gnitatib⁹ dādis nō p̄cauerit: infidelitatis p̄di
ctioni subiact: etiā si fidē quā negligit tene
re videat. i. q. 1. cū oīs. Et uerū dicit q̄ ip̄ia
heresis macedonū tolerabilior est q̄ simo
nia. i. q. 1. eos. **A** Et ibi p̄z q̄ hoc nō fuit
dictū greg. sed tharasiū p̄stātinopolitā ep̄i
B Et cetera crimina in p̄paratōe simōia
et heresis q̄si pro nihilo reputantur. i. q. vi.
c. si. P̄st̄ quoq̄s p̄prie et p̄ aliu modū qui
dā simoniaci dicit heretici. s. tenētes quēdā
errore: eiusdē simonis: qui dixit q̄ mūdus
iste nō erat creat⁹ a deo: sed a q̄dā superna
virtute: ut dicit Ildorus. 9. etymologiarū
A idem in dicta. q. 2. **B**

Quare simoniaci pot⁹ dñr a Simōe
qui voluit emere donum dei q̄ Siegie a
Siegi. qui vēdidit donū dei. Rñ. q̄ magi
p̄pleta fuit rō hui⁹ p̄cni in Simōe q̄ i Sie
egi. Mā Siegi solū vēdidit donū dei: at Si
mon et emere voluit: et vēdere intēdit. i. q. i
saluator. Lon. Tho. sc̄da sc̄de. q. 100. Lō.
etiā p̄de. et Ell. ut in sum. co. ii. q. 4.
Utrū sola voluntas faciat hoīem simonia
ci. Rñ. f3 Ray. et alios tā ueritas q̄ ip̄co

logos. Quedā sūt phibita q̄ simoniaca:
ut emere vel vēdere sacra et h̄. i. Et in istis
sufficit sola voluntas. Et uellege fm̄ p̄de.
quo ad forū diuini: sed quo ad forū hūa
nū si in nullū actū exiit: neq̄ faciēdi neq̄
paciscēdi nō diceret simōiac⁹: et sufficit q̄
p̄ceat. Quedā simoniaca q̄ phibita. s. p̄
p̄stōem eccl̄ie: ut cū q̄s renūciat eccl̄ie ut
des alteri: puta nepoti suo. Silr fm̄ Boff.
vēdēdo vicariā castaldionariū: aduocariā:
iconomariū: et h̄. et eo. ad n̄fam. i. q. 1. si
q̄s ep̄s. 2. q. 3. saluator. et in his nō sufficit
sola voluntas sine appetitus q̄daz: nisi p̄ce
dāt in actū: et de off. delega. ex p̄e p̄mo.
A idē in sū. co. ii. q. 5. **B** Sed et hoc in
tellige q̄ si voluntas deliberata hic fuit: ita
q̄ p̄ cū nō stetur: iterū est simonia in foro di
uino: sed nō in hūano: et sic tale p̄cni p̄ pe
nitentiā abolet: et eo. mādato. **A** in hoc
etiāz vī cō. glo. Ray. ut in deā. q. 5. Et hoc
uerū vī: q̄ etiā circa talia puta erga benefi
cia sola itēto p̄stituit culpabilē ap̄d deum
l3 nō quo ad iudiciāle p̄mutem eccl̄ie:
et eo. tua Simonia tñ m̄talis: nñ sola pe
nitētia abolet: nec obligat ad restōez accep
tor: dicto. c. mādato. Sec⁹ i vsuris in q̄b⁹
et sola itēto vsuraria obligat ad restōez in
foro p̄niali: ut et notat glo. in deō. c. mādato.
to. et sacri et de vsuris p̄sult. Rō autē pōt
esse: q̄ in vsura ledit de⁹ et h̄o: dō sancti p̄
p̄niaz: h̄oī fō per restōez. In simonia ve
ro simplicis itentōis nō ledit ps que spon
te et sine coactōe p̄statur imo pot⁹ ip̄sa ledit
deū turpiter agēdo: nec ledit eccl̄ia militans:
que nñ iudicat de m̄selsis: dicto. c.
tua: sed solus deus cui per solam satisfu pe
nitentiam: et eo. c. si. **B**

Utrum ad hoc q̄ committatur simo
nia requiratur q̄ sit exp̄ctus pacius. Rñ.
Non. nam et Siegi simoniaci fuit: l3 pac
tum aliquod non fecerit: notatur extra. e.
super specula. **A** Hoc. c. habetur in ti. d
magistris. Et dicit hoc verum quo ad forū
diuini: secus quo ad iudiciāle: extra eo.
c. si. et patet ex dictis in. s. p̄cedenti nisi in
teruenierit exactio: extra eo. sicut pro certo.
B Sed de simonia mentali vide. s. renū
ciatio. 2. s. p̄mo.

Quot modis cōmittitur simōia. Rñ.
f3 Ray. Una diuisio ē p̄ nuiera q̄ dāt. Mā
aut datur munus a mān: aut ab obsequio
aut a lingua: de quib⁹ h̄ades. s. imun⁹. s. h̄

Alia diuifio expte cōmittētū fici: Simo-
niaca ordinatio vñ alia hñ spūaliū dano:
aut ē expte pferētū tñ: vt qñ pferētū nūpī
aliqd spūale recipit tñale me igno: ante.
Elut expte recipiētū nñ: vt si ego recipiāz
factm nō qdē dādo aliqd pferētū: s; alicui
fuo pñliario. Elut expte vtutūq; .f. qñ or-
dinādu dat aliqd ordināū. Aliquī expte
neutrū: vt si amīc meū me igno: ante de ali-
qd amīco sine pñliario epū: vt me ordinet
epō cū igno: ante. i. q. i. statimū. r. c. figs a
fimoniacis. Al Jdē i. f. c. n. q. 7. B

Alz sit simonia si aliqd gñs det p spi-
ritualib; vñ recipiat. Rñ. Si pcurat spōte
offerat nō ē simonia. i. q. i. qd iustitibus
Abi nō f; Siml. q si lxx pñliano pñ: nō det
appciationē seu cōmutatōnē: sic nūq; tpa-
le ē dādū p spūali: nec ecōtrario. Si autē
notet cāz finalē: vt sit scīus: Jste dedit de-
nariū p sacro. i. pp reuerētā sacri licite po-
test fieri. Et epdē quoq; mō si notet causā
efficaciē: vt sit scīus: dedit p sacro. i. p de-
uotionē quā habuit ad sacm: fieri pōt.

Al Cō. Al. vii. f. i. co. n. q. 10. B Si autē
dubiet vñ gratis vñ cor:rupta licēione da-
tū sit: tñ sit pñpue autē dēda. f. dāns r re-
cipiētū qñtas: vñ an a paupē diuini vñ ecō-
uerfo. Jtē mūnīq; qñtas: vt si res magni
vñ modici sit pcy. Jtē donatōis tps: an. f.
istāte necessitate vñ al pferat. Et fm hec hñ
dā ē pñpno p vñ f; cū eo. r si qñes. Sed
hec itelligēda sūt i foro cāz. In foro autē cō-
scie mēto autē dū nō pñpno. Al Jdē in
dicta. q. 10. fm Ray. Ell. r hñost.

Alz liceat aliqd recipere p opib; spūa-
lib; Rñ. fm Ray. p illis opib; ad q qñ
nō tenet ex offō recipere licet: vñ puta sacer-
dos pōt locare opas suas q al nō hñ vñ si
bi pñdeat: ar. 12. q. 2. charitatē. Jdē hñost.
Al certe. c. charitatē. nō facit qñ loquit
tñ quo ad pcuratōnē: recipiēda a visitati-
b; nō ex locatōnē: vñ alia pñtōnē: s; ex me-
ra iuris dispōnē. Et iō spūalib; i qñ dñz
cessare oīs pñno r pñtōnē: cū d pac. c. f. i. i
hñ locū locano vñ pñducto. Elū i n. de simo-
nia. qñ mīgd. sup vbo locare. gl. Ray.
aut: Quidā dicūt q si sacerdos itēdat loca-
re vñ vñdere laborē suū nō ipz offñi vel sa-
cramētū: licitū ē: alio nō. Ego credo iquit
q nō hñ locū i talib; locano vñ pñducto cū
lee scilicet nō dixerit ec locatōnē vñ pñ-
ductōnē qñ mēto: agro: aliqd recipit a do-

minis eoz p eis mētarādis: s; qd dat ap-
pellauit honorariū. ff. si mē. sal. mo. di. l. 2.
§. i. vbi dē: Nō credidit veteres licet tales
pñonas locatōnē r pñductōnē ēē: s; pñtō-
opaz bñficiū loco pñberi. Et id qd dat ei ad
remunerādū dari: r idē honorariū appel-
lari. Dic ergo q si sacerdos sine iudicat si
ue nō: pōt ei dari pecunia i sup; ipñus sa-
cerdotis nō i mūniera sacerdotij. i. officij
sacerdotal qd ipēdit: sic dē hñost. q de
cē panes: crustula r vas mellis si dara fue-
rit. pp hñ: magis i supñus q i mūniera pro-
phete reputāde sūt. i. q. i. indices. Cū er-
go dē: sacerdos recipit p officio eccliaz
ad tps: li. p denotat cāz ad mūnulatimāz
nō appciatūā sacri vñ officij qd ipēdit: vel
laboris quo laborat i ipso offō: qd nec ven-
di dñ nec locari: sic nec ipñi offñi: qñ qñs
hoz alter vñdit sine quo neq; alter pñtū-
neut; iudicū dñclūgt. i. q. i. figs obiecit
De hoc ē dñ. j. §. vñ sacerdos. B

Alz cū epō pñcrat vñ visitat possit re-
cipere pcuratōnē. Rñ. f; Ray. pñtē ē c. cū
sit. io. q. 3. relati. cū de pñcrat. cū ex offi-
cū. nō dico pp laborē: s; vt Ber. dicit: qñ
talit; pcuratio a iure pñulla ē: imo ē si ec-
clia pp paupratē pcurare nō possit epñtē
ipse suis supñb; pñcrat eccliaz. io. q. 3.
cauēdū. hñ Ber. r hñost. circa visitatio-
nē: vide. j. visitatio. §. i. r. 2. Al hñost qd
ibi dicitur notat glo. in dicto. c. cū sit. hñost.
etiam in sum. co. n. q. 10. B

Alz spalia possunt dari p vita cīna vñ
p remissionē pñtōz. Rñ. Pñt p modūz
cīne: Daniel. 4. pñtā tñ cīnis redi-
me. Et intelligēz hñ hñost. r hñost. in. 4. di. 25
q cū dñ vita cīna vñ remissio pñtōz cīnis:
ē locutio metaphora: qñ ipñi mēritūz ac-
cipi p emptōnē. Deo. n. ex pñcio nño mūl
pōt accrescere. Al Jdē in dē. q. 10. B

Alz spalia possunt dari p redimēda re-
xationē i spūalib; Rñ. sic. cū eo. dilect; si
lus. r. i. q. i. qñtū. cū de mētis. phibeas.
S; hoc sup iure spūali tñc solū hñbit locū
cū p certo pñtā redimēti de iure suo: al nō
hec Tho. scd a scdē. q. 100. art. pñt. r vñtio.
Al r ē glo. Ray. vt in dē. q. 10. B Al
r si pñda mea mēp iniuriā remoto aliq
dara sit r ego recupero aliquo dato: nō pu-
to eūē simoniā.

Alz encēna iudicat simoniā. Rñ. Si
nō extēdatur ad quantitātē mūnierz r fiant

sine pacto et sine aliqua corrupta intentione
non inducitur simonia: alio est in modico promit-
titur. i. q. i. duces. Et alio incipit iudices.
Et hoc fuit dictum Hostii. ut in sum. c. ii. q. xi. B

Atque minus ab obsequio inducat simo-
nia. Rñ. fm. Et. Si obsequium de se sit illicitum
nisi: nullo modo licet absque vicio simonie.
Sic si obsequium sit licitum non licet ipsi impen-
dere. p. aliquo spirituali: si illud. p. dicat causam
principali monere. Sed si non dicat causam prin-
cipaliter mouentem sed secundariam: puta excu-
sationem eius quod dare debet aliquid spirituale et po-
testas pertinet illud respiciens principaliter ad deum
et ad meritum persone que per talia obsequia et per alia
bona procurant: hoc modo potest dari spirituale
puta alicui qui in seruicium ecclesie vel planius
Romane vel huiusmodi. Porro si obsequium est pu-
re spirituale quod est impossibile beneficium. Et si per
institutionem aut ipsius beneficii collationem: non
autem per pactum secundum eundem. Et in sum. c. ii.
q. i. ubi etiam patet per predictas. Glos. Ray.
et glo. B. tunc indubitanter et ex pacto potest
pertinere beneficium: ita quod ille promittat tale obsequium
ut puta de celebrando tale et talem missam
et filiam: et de prebenda significanti. Et Tho.
et per hoc dicitur quod in huiusmodi obsequiis honesti
seruientibus ad dignitatem persone respectus debet
haberi. Nam ex ipsa demonstratione obsequii dignitas
reddat ecclesiastico beneficio. Et addit Tho.
Si autem inhonestum sit seruicium vel ad carna-
lia ordinatum: puta seruicium plato ad utilita-
tem sanguineorum suorum vel perit: non sunt vel
aliquid huiusmodi: et minus ab obsequio et simo-
nia: ut in dicta. q. i. ad finem. B

Quid si unus sacerdos dicat alii in ce-
lebrabis hodie pro me: et ego cras pro te.
Rñ. fz. Gui. Hoc est simonia: sed licet in ma-
xime ex causa: quoniam nullum prebit sine temporalis merces
inueniatur. Et Idem in sum. co. ii. q. i. B

Quid sit munus a lingua in quo commut-
atur simonia. Rñ. fm. Tho. scda sede. q. i. 100
et in. 4. di. 25. Munus aliqua dicitur ipsa laus
pertinens ad fauorem humanum quod sub pre-
cio cadit: vel est preces ex quibus agitur fauor
humanus: aut dicitur emitti: ut quoniam preces arma-
te sunt. Sed de prebitus habes statum in se. fz.
Et Idem in sum. co. ii. q. i. 4. B

Atque preces inducant simoniam. Rñ. deo fz.
Tho. scda sede. q. i. 100. Si aliquis principaliter
ad preces intendat: simoniam committit. Et ut
principaliter ad hoc intendere quod preces. p. indigno
exaudiat. Et ipse factum est simoniacum: ut. i. q.

.de ordinationibus. et in. c. sunt nonnulli. si ve-
ro porrigant preces. p. digno factum non est si-
moniacum: sed simonia potest esse in intentione
scilicet quoniam habet respectum non ad dignitatem persone
sed ad fauorem humanum: et de eadem. et quia. in. 2.
i. q. i. lato. c. Et debet penitere de intentione cor-
rupta: ut in. c. sunt nonnulli. et et de eadem. et q. li.
tina. et extra. i. eo. mandato. Et Con. Et. ut
in dicta. q. i. 4. B

Atque aliquis porrigendo preces. p. seipso com-
mutat simoniam. Rñ. fm. Ray. Hoc potest
petere ecclesiam vel dignitatem vel aliud benefi-
cium habens curam aliam quam beneficium sit dignitas. i.
q. i. ordinationes. 8. q. i. in scriptis. et debet in
re patet. p. n. f. as. Beneficium vero simplex si in-
digeret sententiam dignum potest petere absque me-
ritum simonie: et eo. tina nos. et ar. et de reperi-
tis. ad aures. et de prebit. cum fz. Concor.
Tho. scda sede. q. i. 100. et etiam in. 4. di. 25.
Sic et Hostii. et Glos. Quidam dicunt quod
licet rogare etiam si beneficium habeat curam aliam
tamen. Et hoc fuit dictum glo. Ray. dicentis
quod potest aliquis. p. se petere beneficium et huiusmodi cu-
ram aliam si dignitas sit: exemplo. Ezechiel. q. dicit. c.
6. ecce ego: mitte me. Lo. cum hoc. Et. ut in
sum. co. ii. q. i. 4. Sed certe tunc videtur prebitum
dictum per iura allegata. Nam per hoc non petijit
aliquis curam aliam vel dignitatem: sed requisivit
a domino exhibere se officio predicto: ut patet in
dicto. c. 6. B. Si indigeret autem si non indigeret
et si petat simplex beneficium peccat fz. Ray.
et Tho. ut in predicta dicitur. ad aures. i. q. i. de
ricos. i. 2. q. i. illi autem. Et ut patet in dicta. q.
i. 4. glo. Ray. in hoc iteque dicitur. Et huiusmodi
ut patet diuina: et credo quod ex quo aliquis primo-
tus est ad sacros ordines: cum huiusmodi ordinatio
titulum ecclesiasticum regat potest petere beneficium
ecclesiasticum: sed absque in temporalibus: et iura que
magis adducit ad probandum huiusmodi loquuntur fz.
statim promittit ecclesie quoniam ecclesie erat redditus
et distribuebat de facultatibus ecclesie. putat
quod operatur. Et eo. cum eo. Et. q. i. nemo co-
gitur suis stipendiis militare. Si tamen digni-
tatem vel curam aliam. p. se petat tanta presump-
tione que cum tali beneficio redditus digne simo-
nia est: quia preces sunt p. indigno: hoc ibi.
Alius videtur dictum Ray. et Tho. Nam die
ro. q. loquitur in allegato. c. clericos. i. q.
i. non sunt in perpetua ecclesia. et multo minus
Prosper qui idem dicit ea. q. c. pastor. Et si
pendium celestis militie non debet esse tempora-
le nisi in quantum ratio dicitur necessitate sustenta

pridis. Clericis. n. uenit dicere pars mea
domini. et de preb. cu. fm. q. si dicatur p.
mini laboris mei no sit frenu s. celeste. B

Que simonia sit gmo. Rn. f. 3. Smil.
Quamuis i munere a manu et a lingua et ab
obsego comutat simonia: ni q. minus a
manu magis ppe e pmi q. a lingua v. lab
obsego: ideo illa simonia e maius peccatu
Et Idem in sum. eo. ti. q. 15. B

Et liceat videri vasa sacra: aut vestes
aqua benedicta et h. i. Rn. fm. Ell. oia sa
cramenta ad aliquem effectum spualē ordi
ta vediti no pnt: vt aqua benedicta et h. i. per
qua venalia dimittunt: sicut et nec ratioe
materie pot vediti sacramenti. i. q. i. p. lacur
2. et 3. S. 3. et illa q. participat sū spūalia
lia: v. calix et h. i. ante psecrationē simplici
ter vediti possūt: psecrationē vō h. i. vasa
vendi possūt alteri eccle in eadem forma.
Et dūmodo intēto solū refert ad tpale et
no spūale: als eēt simonia fm. cū. Et vt in
su. eo. ti. q. 16. vbi hec notatur. B. s. lanco
calix vediti no pot: nisi p. latus. 10. q. 2. s. h.
ius. q. sacra no debēt tractari manib. lai
cor. De cinerum vero vide. s. sepultura.
p. mo. s. p. mo. B

Et spūalia possunt redimi. Rn. fm.
Ray. Sicut no debēt vediti v. em: ita non
debēt redimi: et de simo. querelā. nec ali
quo dato v. p. m. v. v. r. et c. possideri. In
telligi fm. Smil. q. no possunt redimi ali
quo dato vel p. m. v. v. r. et c. possideri: et
eo. q. relā. Itā aliquo dato ei q. iuste pos
sideret ab eo cui debent redimi possūt sicut
et redimunt decime de manu militū mu
ste eas decimētū: vide. s. decime. s. s. p. l.
Et v. v. super spūalib. possit trasigi: vi
de. i. trasfacto. s. 2. Et v. v. permutari. s. p.
mutatio. s. p. mo. 2. 2. Et Predicta etiam
notantur in sum. eo. ti. q. 17. B

Quid de sacerdote q. no vult dare licē
tiā alteri sacerdoti vt benedicat nuptias: ni
si p. pecunia. Rn. fm. Smil. Si no intēdit
vendere licentiā benedictionis s. p. uidere si
bi de p. oratione oblationū cū p. ungēte: no ē
simonia. Si tamē ex certa scia maiorē exi
gat sumā q. p. sumas debere valere p. oratio
ip. h. i. p. ungēs: merito p. sumi pot q. ip. h. i. li
centiā vendere voluit. Et hoc ē p. c. sumi
q. v. ba. i. s. d. sonāt: puta si dicat se velle tān
p. licētia b. n. d. i. c. ē. et h. i. q. i. dubio no re
cedit a significatione v. boz. ff. de lega. 3.

l. no aliter. Si vult ergo hoc evitare clare
exp. mar. de v. d. i. n. o. n. e. s. e. u. l. o. c. a. t. i. o. n. e. p. u. e. r. u. s.
m. i. B. Et no h. q. p. sua benedictione vi
bil ab aliquo exigi pot: et eo. cū in eccle. a
De sacerdote q. no vult dare licentiā p. u. e.
di alteri nisi p. pecunia. s. p. s. e. l. i. o. i. s. f. i. B.
Et ibi p. 3. q. simoniā comititur: q. d. no simi
cū supradictis: in sum. eo. ti. q. 36. B

Et p. absolutio ē ab excoicatione pos
sit exigi pecunia. Rn. fm. Tho. s. e. d. a. s. e. d. e.
q. 100. In absolutione tali no d. exigi pe
cunia tanq. p. c. u. i. absolutoris: q. h. o. c. e.
s. e. t. simoniaci: s. q. si pena culpe p. c. e. d. e. t. s.
p. q. fuit excoicatus. Idē p. e. t. d. o. s. t. i. B.
Dicit. n. d. o. s. t. i. et c. ad aureos. q. in s. r. a. t. i. a
et in q. b. u. s. d. alijs regionib. p. s. u. e. t. u. d. o. ē. v. l.
statuti q. excoicatus q. monit. p. a. r. e. n. o. l. u.
it s. excoicari expectant: p. p. h. a. c. p. n. u. m. a. c. i.
a. 3. ante q. absoluat. p. quol. n. i. e. t. p. q. u. o. e.
c. o. i. c. a. t. u. s. e. x. i. t. e. r. n. i. t. c. e. r. t. a. d. e. b. e. a. t. d. a. r. e. p. e. c. u.
n. i. e. q. u. a. n. t. i. t. a. t. e. Et h. a. c. p. s. u. e. t. u. d. i. n. e. d. i. c. i. t. r. o.
n. a. b. i. l. e. t. s. e. r. u. a. d. a. v. i. n. t. i. l. i. e. o. t. i. q. 37. Q. d.
i. n. t. e. l. l. i. g. e. n. d. u. v. i. q. u. i. t. a. l. i. s. e. r. a. c. i. o. n. o. v. e. i. t. a. d.
m. a. n. u. s. s. e. u. v. i. l. u. r. a. t. e. e. x. i. g. e. n. t. i. s. a. l. s. h. e. r. e. t. s. p. e.
c. i. e. m. a. l. i. t. i. d. e. o. a. b. e. a. a. b. s. t. i. n. e. d. u. i. t. e. t. d. e. v. i. t.
h. o. c. l. e. c. i. a. b. o. i. Et p. p. t. e. r. e. a. h. o. c. c. a. s. u. a. b. s. o.
l. u. t. i. o. d. e. b. e. r. e. t. p. r. e. d. e. r. e. e. r. a. c. i. o. n. e. Et i. d. e.
d. o. s. t. i. i. n. s. u. a. s. u. m. a. d. i. c. i. t. q. e. x. c. o. i. c. a. t. d. e. b. e. t.
a. b. s. o. l. u. i. l. i. b. e. r. e. t. e. o. a. b. s. o. l. u. t. o. p. o. t. c. o. g. i. a. d.
s. a. t. i. s. f. a. c. i. e. n. d. u. d. e. p. e. n. a. s. i. t. a. t. e. n. o. p. o. t. e. x. i. g. i. t.
c. i. i. n. e. c. p. i. l. l. o. s. u. c. r. u. t. e. x. c. o. i. c. a. t. Et s. i. c. i. n. t. e. l. l. i.
g. e. i. g. t. e. t. d. e. s. i. m. o. a. d. a. p. p. l. i. c. a. t. e. t. c. a. d. a. u. r. e. o. s.
v. i. d. e. a. q. 37. Et v. i. c. a. s. f. o. r. m. a. l. i. d. e. o. c. a. d.
a. u. r. e. o. s. Et s. i. c. p. o. s. s. u. n. t. p. r. o. d. a. n. o. p. i. o. n. e. o. q. s. i.
p. e. r. h. a. c. i. b. d. e. r. e. f. e. r. u. n. t. B. Et i. d. e. i. n. t. e. l. l. i. g. e. n.
d. u. d. e. s. u. s. p. e. n. s. i. o. n. e. t. i. n. e. d. e. o. Itā s. i. d. a. r. e. t. a. l. i.
q. d. p. p. c. i. o. a. b. s. o. l. u. t. i. o. n. i. s. s. u. e. r. e. s. t. i. t. u. i. s. s. i. m. o.
n. i. a. e. t. e. x. p. r. e. v. i. r. t. u. s. q. u. i. a. r. i. q. i. n. i. l. l. i. u. s. e. t. e.
n. e. m. o. Q. d. s. i. h. i. s. i. n. u. e. s. a. c. r. a. t. i. m. i. s. t. e. p. l. a. t. e. r.
t. d. e. s. p. e. c. u. n. i. a. p. a. b. s. o. l. u. t. i. o. n. e. s. u. e. r. e. l. a. x. a. t. o.
n. e. n. o. u. n. t. d. u. g. l. i. 16. q. 7. d. e. c. i. m. a. s. q. n. o. ē. s. i.
m. o. n. i. a. e. x. p. r. e. d. a. t. i. s. c. o. q. d. d. a. s. m. i. l. l. i. u. s. a. c.
q. u. i. t. s. i. d. a. t. v. t. a. c. q. u. i. n. i. s. i. n. e. v. e. r. a. t. i. o. n. e. r. e. t. i. n. e.
a. r. i. a. r. i. q. i. q. u. i. s. i. t. S. a. t. i. s. c. o. d. o. s. t. i. B. Idē
i. s. i. e. t. i. q. 46. v. b. i. t. a. d. d. i. f. f. 3. g. l. o. Ray. q.
s. i. e. c. c. l. i. a. m. e. a. v. l. p. b. e. d. a. m. e. r. e. m. o. t. o. a. l. i. j. s. u. e.
r. i. t. a. s. s. i. g. n. a. r. a. s. i. p. p. c. i. o. e. a. r. e. c. u. p. o. v. l. r. e. d. i. m. o.
s. i. m. o. n. i. a. ē. s. i. n. e. i. n. s. t. e. s. u. e. i. n. i. s. t. e. a. m. o. r. s. i. n. e.
r. i. t. a. l. i. i. s. t. i. t. u. t. q. d. i. n. t. e. l. l. i. g. e. n. d. u. ē. q. u. i. a. m. o. n. i. o.
f. a. c. t. a. e. s. t. s. e. r. u. a. t. o. i. u. r. i. s. o. r. d. i. n. e. l. i. c. e. t. i. n. i. s. s. t. e.
p. e. r. s. e. n. t. e. n. t. i. a. m. q. u. e. t. r. a. n. s. i. u. n. t. i. n. r. e. m. i. d. i.
c. a. t. a. n. i. a. l. s. b. e. n. e. l. i. c. e. t. r. e. d. i. m. e. r. e. v. e. x. a. t. i. o.

nē: ēē co. dilectus filius. R. 7 p3. s. 5. x. B
Etia aut p baptismo liceat aliquid dare: vi
de. s. baptismus. 5. 3.

Nullus clericus d3 pcc vel pccio vlt fa
uore celare epō peccati publici parochi
am sui: vel ēi muni s dignē penitēte recon
ciliare: et de hoc testimoniu ferre vel di
gnc penitēte repellere: aliter simonia com
mittit: cō. nemo. A fm Jmo. 7 in ti.
c. n. q. 38. nō p pē s3 siliudiane dicit simo
niac: q celat pp g3az crui alit: pūcēd^o ē
n. simoniacus. Ad itelligi pōt in ista cēla
no ēē annexa spūali officio forte qd quis
h3 ab epō ad denūciandū delicta vel simu
le: q tunc censetur viderē ipsū officiu 7 cō
scq mē ēē vera simonia. i. q. 3. siqs obiece
ru. B Et generali fm Tho. scda scde. q
100. illa spūalia ad que q1 tenet ex offiō nō
pōt viderē. Unde nec p dispēsanōe nec p
correctione subditor: vlt q3 desistat a cor
rigēdo pōt aliquid recipi. A Lon. Pe.
vt in dicta questione. 38. B

Quid si dat aliquid superiori vt fructu
ficiā in spūalibus. Rn. fm Ray. Simo
niac ē. Et addit Duil. Itē credo si agat su
per ipalibus: ex quo psona ē ecclesiastica: q
rōne ecclesiastice iurisdictionis tenet ad ius
reddendū. S3 si sit iudex laic: 7 sup re rē
porali: nō erit simonia: l3 als grauier pec
cet. s. iudex. i. 5. 7. A Lon. Al. vt in deā
q. 18. B

Epz sacerdos possit celebrare: vel exe
quias vel alia officia facē p pecunia. Rn.
fm Ray. Si tenet ad hoc: nūc exigere ali
quid simoniaci ē. i. q. i. videntes. Si non
tenet 7 deficit ei sūpms pōt accipere. i. q. i.
duces. Mā 7 opas suas leuare pōt: sine ad
die siue ad annū: ēē ne p lani vices suas. c.
vlt. A Ibi hoc nō pbat. Mā ibi d3 d lo
cane reddendū 7 nō operaz spūaliū: vt
ibi nōt glo. 7 addit q nullū spūale locat.
Et de hoc lanus. s. 5. 7. in additōne. B
Ad si sūpms h3 7 ad hoc nō tenet: aut
d3 facere gratis: aut cessat: als vī facit ex
auaricia. Et licet forte qn nō tenet ad illa
nō ēē simonia: eo q nō d3 suis stipēdijs
nutrire. i. q. 2. c. baritā. c. c. cū sit. tam
turpe ē lucē qn sit ex ea auaricia: vlt in sū
pms recipit ēi si diues sit 7 nō sit ex auari
cia: salit h3 spēm mali. Et in quolibet p di
cto: intelligas q ipie graus d3 cātare vel
officiare: l3 aliquid recipiat p sūpms sic dicit

Aug. q apli gratia panē accipiebāt ab
illis qbus gratia p dicationē ipēdebāt.
Satis Lon. Tho. scda scde. q. 100. A
Predicte melius pnt intelligi p ea q nōt
glo. Ray. in ti. de simonia. s. qrit. sup vlt
statuū. vbi sic dicit: Nec ne dare pecuniā
vlt recipere p h^oi obsequijs: aut p interces
sione extreme vntionis. Itē qd de illis q dāt
redditus vlt recipiū p pī faciēda annua
ria. Itē qd de illis q dāt sacerdotibus di
uitibus vlt pauperibus p faciēdo annua vlt
tricenario: vlt annuicario: vel celebrando
missā de spū scō vel aliā: vel q dāt dñarios
clericis p dicēdis psalterijs in exeqijs mō
tuo: vel alijs: vlt q dāt elynas pauperibus
vt orēt p eis: cū talis oīo sit spūalis: 7 h^oi
elyna sit corporalis. Rn. in oibus talibus
casibus dare vlt accipere ipale p spūali si
monia ē: siue datur p sacro siue p officio si
ue p labore h^oi officij vel oīonis s3 q hec
ppositio p denotat appciantionē. S3 si de
uotari cām motuā nō pūmā vel pūcipa
lē s3 remotā 7 occasionalē: licuū ē dāt 7 ac
cipere ipale p spūali. Et siqs dat pecuniā
collegio alicui p generāda deuotionē 7 di
lectionē i ipō collegio vt ex illa deuotionē
exaudiat i penione quā pnt q frēs inter
sint exequijs motui vlt extreme vntionis
motus: 7 illi hoc faciūt ex dilectione 7 de
uotionē eis talit generata: aut p deuotionē
ipsū dātis: sic licet dare 7 accipere ipale p
spūali fm q li p denotat caz motuā fmo
tā 7 nō pūmā. Propi q cā ē dilectio vlt
deuotio generata ex dato: al forsitā nō ge
nerāda. Nec ē sile q nō possū dare pecu
niā epō vt mediligit ex dilectionē me bñ
ficiet: vlt dūct: hoc iō q dilectio q sps
aliquē diligit: l3 sit spūalis nō m ē cā. ppē
quā debeat talia offerri: s3 pōt d3 attendi
meritū 7 dignitas psonē. S3 bñ ē cā suffi
ciēs h^oi dilectio q ē diligit pccō: spūalit
vt debeat orari p eo: cū ē hoc pcedat dñs
vbi dicit: Facite vob amicos 7 c māmōna
ingratis vt recipiāt vob rē. Luc. 16. i. vt
orēt p vob recipiēdis. Ex quo p3 q licet
dare pecuniā p acqredā deuotionē homi
nū spūaliū 7 pauper vt p hoc moueant 7
teneant orare. Pecunia m data p h^oi am
cūa acqredā q spūalis ē nō ē pēfāda a
dātē vlt accipiente: vt dicit ē: vt dāt sed vt
fruct: fm q dicit apls ad pē bil. 4. Nō
quero dātū s3 fructum: q nō antēdo p nē

paliter pecuniā datā: s; charitatē et deuotio-
nem vel pietatē ex qua dat: ppter quā sola
elemosyna est fructuosa. Et ideo rñtio ē ad
oēs qñcos. s. positas de ill' q officiat p de-
narijs et ceteris: q si li. p deuotat appcatio-
nem vel cām pñā motuam vel finale illuci-
rum est. Si autē cām adminiculat: licetū
est vt talia recipiat in supius officianū: nō
in officio: pñcio: pñciū. Et cō. pñcis 2 ho.
Pe. et al. et alij theologi: vt in sū. co. n. q.
42. Et ex predictis pñci colligi q non est
tutū cui incūbit facere officari altare vt ca-
pellā: cōducē ad hoc clericos pactis et con-
uentionib': s; pñuere aliquē redditū qui
est officianū: vt in c. significatum. et ibi
glo. et de pñce.

Et rñ cōnutrat simoniam qui debitori
suo dat aliquid spūale vt recuperet qd suū
est. Rñ. fm 2 ho. in. 4. di. 25. absq; dubio
simoniā pñunt. Idem al. et Idem i sū.
eo. n. q. 65.

Et cū aliq pñdētes religionē sū et sci-
tatem petunt a sacerdotib' q pcurāt e. l. pe-
cuniā i parochia sua ita q sacerdos hēat et
inde ecclā pñem sit simonia. Rñ. fm 2 ho.
in quolibet. Cum pñuasio sacerdotis sit res
spūal: et credatur ei ga sacerdos ē: ideo si in
talī casu pactū interueniat: simoniā est respec-
tu sacerdotis: et sacrilegiū respectu talij re-
ligio: s; q: est de fraudatio elemosynaz re-
spectu illoz qui dant. Unde et si ē vñū pec-
catū qñ ad actū: est tñ multiplex qñ ad
reant: et tā etiā ipse sacerdos qñ ipi recipien-
tes. i. q sacerdotib' imbuunt vel relaxāt te-
nent de simonia. et etiā ad restitutionez
vt p3 fm eūdē 2 ho. et i sū. eo. n. q. 66. Et cui
debet fieri restitutio isto casu pñci pñci ex di-
ctis. s. restitutio. i. §. 13. in additōe. et item
fm Inno.

Et laicus q recipit pecuniā vt ecclesie
restituat decimā quā tenebat committit si-
monia. Rñ. fm 2 ho. Si laicus nō vult
decimā dimittere nisi p pecuniā: simoniā cō-
mittit ex pñe suā: s; ecclesia bñ pñt redimere
vt. s. decime. §. 5. et Idem in sū. eo. n. q.
68. Sed in dco. §. 5. pñum dicit Sūl. sed.
soluno. ibi p3 i additōe.

Mediatores simonie simoniaci sūt. i.
q. i. si quis ep̄s. et ibi dñ: Siq mediator
in tam turpib' et nephandis dat vel accepit
extorrit: si qdem clericus fuerit a pñpo gra-
du cadat: si ho laic' anathematizet. B

Et papa possit pñmittere simoniā. §. 2.
fm 2 ho. scōa scōe. q. 100. Papa pñt sicut
et gliber ali': et tanto grauius qñto in altio-
ri gradu constituit. Res. n. ecclesie non sunt
eius vt dñ: sed vt dispensatoris. Et si p ali-
qua re spūali reciperet pecuniā aliquam
de redditibus aliquius ecclesie simoniacus
esset. Sicut si p re spūali recipet pecuniā ab
aliquo laico non de reb' ecclesie. et 2 ho.
et. vt in sū. eo. n. q. 67. Ad intelligendū vt
quo ad illa circa q pñmittitur simonia lege
diuina. Secus in legem ecclesiastica cui
papa nō subyctū nisi de equo. C. de legi. l. di-
gna vox.

Prelat' q pñmittit vices suas p pecu-
niā: simoniac' ē: vide. §. vicari'. §. 3.

Simoniacus secūdo

.i. spūaliter quo ad ordines. Simo-
niā qñq; pñmittit ex pñe ordinaris: aliqñ ex
pñe ordinari: vt s. simonia. i. §. 6.

Et si aliq; p mea ordinatiōe vt p mo-
tione pecuniā offerat: nūquid ego dicar
simoniac'. §. 2. Si a pñcipio pñdixi: nō obest
mihi: et eo. sicut tuus. §. pñ. et et de homici-
d. Petrus. et hoc verū fm Inno. vt in sū.
li. i. n. i. q. 8. si pecunia data ē post electiōez
p pñmariōe: de quo loquitur. c. sicut tuus
Secus si daretur p electiōe et pñbēte me
nisi fieret ab inimico. Lon. et in. 2 ho. et
glo Ray. vt ibi. Idem et si q; recepisset or-
dinē p simoniā cōmissam cum ipso ordina-
to: et tñ. n. sic ordinat' s; ignorat' vel et cū
pñdictiōe: nō recipit executiōez: qñ h' idē pñ-
geret etiā si in eius ordinatiōe nulla pñmissa
fuisse simoniā: dñ ali' eius ordinato: fuisse
simoniacus in collatiōe ordinis. Itaq; q
semel simoniace pñtulit ordinē decetero exe-
cutionē dare nō poterit qñtūq; occultūz
sit: et qñtūq; recipiet ignorat. i. q. i. si q; a si-
moniac' s; 2 ho. et i dco. q. 8. Et dñ ē vt
idē i collatiōe bñficij: cū simoniace pñferēs et
bñficiū vel officiū ecclesiasticū ipso facto ex-
cōicariōez incurrat: et qd agit nullū sit: vt i et
uag'. Martini qñ: qñtūq; incipit: Martine. et i alia
Eugenij qñtūq; incipit: Cū destabile. Itaq;
distinctiōes q i hoc. §. hñtūq; hñt locū nisi qñ
simonia fuisse pñmissa cū alio qñ cū collato-
re ordinis seu bñficij. B Sec' si sciat et cō-
sensit: qñtūq; occultū sit renunciare
teneor. Si ho hoc sic me penitus ignorare
puta qñtūq; me' pecuniā dedit tñc h' ego

nō sim simoniacus teneor: tamē remāciare
 ēē co. simoniace. 7. c. de regularib⁹. 7. c. no
 bis. Qd si inimicus meus dedit pecuniaz
 volens qd ex hoc pmoio mea iudicaretur
 simoniaca: 7 sic impediretur: nō cōmittit si
 mōia quo ad me: nec mihi nocet ne ille ex
 dolo suo reponz qd intendit: vt in. c. sicut
 tuus. 7. i. c. nobis pmo nōlo. **A** Tū 7 hoc
 casu qū inimicus aliqd daret in p̄iudiciū
 meū 7 h⁹ sciret an qd ep̄l vocāet me: 7 p̄staret
 mihi qd non me vocaret nisi propter mun⁹
 illud: recipere non deberem f3 glo. Ray. 7
 in d. c. q. 8. Et ad hoc etiā facit qd notat in
 lū. co. ti. q. 27. vbi f3 Ray. d. 7 glo. qd si ali
 qd scit vt credit ubi collatū ordinē vl bñfici
 um p̄ncipaliter p̄p̄ obsequia seu p̄ces car
 nales a se vel ab alio impositas: si al erat di
 gnus resignare non tenet: s3 p̄nuē de in
 tentione corrupta: ēē co. mandato. Si vero
 erat indignus resignare tenet: qd tūc h⁹ p̄
 ces seu obsequia succedunt loco precij. i. q. i.
 si nōnulli. 7 l. o. t. l. v. tibi. **B**

Quid si quis ēē sine pecunia obiecturus
 erat ordinē vel bñficiū 7 in pecunia data
 fuit. Rñ. f3 Inno. Si alius dedit pecuniā
 dū nō ordinato: nō est simonia: ar. i. q.
 6. §. vlt. Si autē ipse ordinatus dedit: simonia
 cus est. **A** Et si sine pecunia habuit erat
 ordinē vl bñficiū f3 cū. Inno. 7 in lū. co.
 ti. q. 8. Qd intellige nisi gratis a liqd daret
 vt. s. simonia. i. §. 6. **B** ar. i. q. 2. §. pio. 2.
 q. 3. si qd obiecerit. 7. c. vlt. 7. q. 6. c. i.

Quid si pecuniā p me nesciēte p̄mis
 sam postea solui. Rñ. Sicut simoniā de
 beo iudicari: qd in maleficijs ratiū habito re
 tro trahit 7 mādato cōpat: sicut notat ēē. c.
 sicut tuus. **A** In glo. **B** In hac nō simo
 nia fm Tancre. 7 Guil. pōt ep̄s dispēfare.
A Idē in lū. co. ti. q. 9. nō hodie si aliquid
 datum fuisset collatori nullus posset dispē
 sare nisi papa: vel si esset dātū etiā alteri qū
 sine illa datōe nō fuisset alibi habuit⁹ ordi
 nem vel beneficium: vt p3 ex p̄allega. extra
 uaganibus. **B**

Quid de his qui p hypocrisim dū pre
 tenderent spēs lācturaz p̄mōi si ad ordi
 nes 7 bñficia nulla interposita cōditōe vel
 pacto. Rñ. fm Ray. nō tenēt resignare: s3
 solū ad agendū p̄māz: ēē co. mandato. **A**
 Hoc verū nisi al nō sit idoneus: tūc. n. remā
 ciare tenet. i. q. i. si qd neq. **B** Tho. scō a
 scōe. q. 100. dicit hypocrisim nō esse simonia

cū. **A** Hoc verū quo ad ecclesiam: secus
 quo ad deū: cū hypocrisim ex sp̄ualib⁹ que
 rat hūanū fauorē: 7 sic simoniā mētalē
 cōmutat. i. q. i. lū. nōnulli. Et idē quod hic
 nō in lū. co. ti. q. 61. **B**

Atq ab ordinando vel eligēdo aliqua
 cautio vl p̄missio peti possit. Rñ. f3 Ray.
 Ante ordinatōez seu elēctōez ab eo q elī
 gēd⁹: nulla cautio vl p̄missio peti pōt: 7 si
 p̄stet simonia ē: qd vt facit ad hoc vt eligat.
 8. q. 3. talia. S3 post elēctōez bñ pōt qd tūc
 nihil sperat ab eis: dū tū nō fiat ex p̄ceden
 ti pactōe. 8. q. 3. Artaudus. **A** Idē in lū.
 co. ti. q. 18. fm Ray. 7 glo. 7 doli. Sed vt
 ibi p3 aliq dixerūt qd superior pōt exigere
 cautōez et an elēctōez: qd auctoritas supio
 ris tollit vicū. S3 p̄mū dictū verū videt
 qd per hāc cautōez videt cōsentire elēctōi
 de se faciede: 7 iō talis elēctō tāq ab iusticia
 ēē iurata: ēē de elēc. cū post petam. **B**

Quid si aliquis nō hēns titulū rogat ali
 quē p̄sbyterū vt p̄ficeret eū ad titulū ecclē
 sic sue: 7 p̄muit ei qd nūq̄ i ipsa ecclesia pe
 tet aliqd: 7 sic ordinat. Rñ. f3 Ray. Simo
 niam cōmittit: 7 nisi cū eo fuerit dispensatū
 nec ad superiores ordines debet ascendere
 nec in suscepto fm rigore canonū munstra
 re: ēē de simonia per tuas. 3. nec excusatur
 p ignorantiā iuris: vt ibidē colligit. Et solus
 papa dispensabit cum eo: qd simoniā ē in
 ordinem i ordinib⁹ an rīe suscepis pote
 rit fm Guil. p ep̄m dispēfare. **A** Idē in lū.
 co. ti. q. 70. **B** Letex ordinator p̄dō mō
 ē suspēsus a collatōe ordinū: sūl 7 p̄ficator
 ab executōe: ēē co. si qd ordinauerit. **A** Ibi
 dicit: Si qd ordinauerit seu ad ordinē p̄fen
 tauerit aliquē: p̄missionē vel iuramentum
 ab illo recipies qd sup sua p̄mōe nō inge
 tet eū dē ordinator: a collatore: p̄ficator
 vō ab executōe ordinū p̄ trēmū: 7 ordina
 tus ab ordine sub suscepto dōc dispensatio
 nem sup hoc p̄ sedē aplicā obtinere merue
 runt nouerunt se suspēsos. **B** Quid d illo
 qui seu ep̄m suū simoniā: qd nō p̄cipui qd
 recipiat ordines ab eo: vide. s. ordinator. 7.
 penult.

Simonía tertio Et ut ad
 seu ē dignitates: de quo plura po
 tes colligere in p̄cedēti. c.

Nunc querit. Quid si qd hīs literas
 sup p̄mōe alicui⁹ bñficiū recipiat aliqua

pensione vel aliq^d beneficiū vt renūciat litte-
ris. Rñ. fm. Hosti. Si ex pacto p^{ro} aliquo ipali fiat h^{ic} renūciatō simoniacy
ē. Si vero ex officio iudicis vel bonis viris
mediantib^{us} p^{ro}re renūciat: et ex altera parte
aliquid tēporale deficiat: nō ē simoniacy: vt colligi-
tur ē d^{icitur} remū. sane. et c. venies. et c. d^{icitur} pac.
cū p^{ro}de. A Idē Hosti. addit. Abi vero af-
signat bñficiū spūale: ita q^{uo}d ex pacto renū-
ciat dictis l^{it}ris: nō ē simoniacy: et d^{icitur} rescri-
ptis ad audientiam. 2° q^{uo}d ad hoc tenet et ta-
cite m^{er}it. Cō. Inno. vt iⁿ sū. li. i. ti. i. q. 20. B

Atq^{ue} resignare aliqd spūale p^{ro} pecunia
vel ex pacto sit simoniacy. Rñ. fm. Hosti.
Sic: et eo. querelā. et c. de testi. venies. Da-
re. n. intelligit q^{uo}d sibi p^{ro}petu remittit. 8. q.
3. talia. Idē Hosti. et facit ad hoc s. simo-
nia. i. q. 4. A Idē in sū. co. ti. q. 19. Et hoc
intelligit in dicta in. s. precedenti. cum ad-
ditione. B

Atq^{ue} qñ recipit monach^{us} v^{el} canonicus
v^{el} cōsecrat ep^{iscop}us: t^{em}p^{or}al^{iter} possit exigi q^{uo}d ex cō-
suetudine. Rñ. fm. Al. Si obinet aliqd tale
p^{ro} exactōz iudiciū v^{el} p^{ro} violentiā v^{el} p^{ro} pacti
sive an sine postea simonia ē nulla p^{ro} iudicis
obstare: et eo. c. i. et c. sicut p^{ro} certo. Si vero
spōte offerat ratione consuetudinis v^{el} cha-
ritatis etiā si fuerit exactat p^{ro} spūale bñfi-
ciū non ē simonia. i. q. 2. q^{uo}d p^{ro}io. et c. Cor. 9°.
Nō ex tristitia aut ex necessitate. Et l^{it} illi q^{uo}d
solē hoc recipere nō possint hoc exigi ex con-
suetudine: nō p^{ro}nt monē illos vt bonas cōsue-
tudines fuē: nō autē debēt eos artare p^{ro} sub-
tractōz sacroz t^{em}p^{or}al^{iter} s^{ed} p^{ro} supiorē cogen-
di sūt: et eo. ad aplicā. Satis. Cō. Tho. se-
cūda scē. q. 100. De. Hosti. et Inno. Et si
mille q^{uo}dōne de terminas idē Tho. in quolibz
die sic: Cū in dispēsatōe sacroz seu alioz
spūaliū aliq^{uo}d recipiūt vt simonia cūter tria sūt
necessaria. P^{ro}io vt hoc fiat p^{ro}cessiōe iuris
diuini vel hūani aut salte^r pie cōsuetudinis
2° vt sit pia intentio et nō corrupta. 3° vt sit
forma honesta. s. vt nō regant an p^{ro} offi-
ciū exhibuōz: ne pactū interuenire videat:
s^{ed} expleto officio potest exigi. Si ergo ista
tria p^{ro}ueniāt: secure recipiat archidiacon^{us}
paraferm^{us} p^{ro} installatōe abbas t^{em}p^{or}al^{iter}: et sūt
si gratis offeratur. A Idem in sū. co. ti.
q. 31. B

Atq^{ue} possit recipi nūmi chismalef. A
i. q. p^{ro} chismate dāt. B Rñ. Nō excusāt
a crimine simoniaci illi q^{uo}d rei nomē et t^{em}p^{or}al^{iter} solu-

tidis mutātes nūmos quos p^{ro}mo ch^{ri}smalef
les eo q^{uo}d p^{ro} chismate sine ch^{ri}smatōe dāt et
2° paschales. A Idē sūt q^{uo}d chismalef: sic
dicitur: q^{uo}d p^{ro}uenerūt recipi pascha t^{em}p^{or}al^{iter} ch^{ri}sm-
matōis: vt i. c. j. alt. B 23° p^{ro}uenerūt me-
die q^{uo}d dragesime nūcupāt. A q^{uo}d hoc t^{em}p^{or}al^{iter} q^{uo}d
dragesime hos denarios exigebāt an ch^{ri}sm-
matōis ipsa d^{icitur} palliāda simoniā: vt in. c. q^{uo}d
sequitur. B et eo. intantum.

Quid si aliquis dignus p^{ro} moueri dat
aliquid ianitori vt ei p^{ro}mittat intrare ad ep^{iscop}us
ad petēdū p^{ro}firmatōez electōis v^{el} aliquid
h^{ic}. Rñ. fm. Bui. Nō ē simonia si nō det
corrupta intētiōe: vt. s. p^{ro} intercessiōe illoz
q^{uo}bus dat cōsequat q^{uo}d intēdit. Et idē credo
si det aliqd familie ep^{iscop}o ne videat auarus: et
vt facili^{ter} h^{ic} ear accessū: aut et d^{icitur} largitate lau-
det: l^{it} talia possunt fieri cū petō: vt si fiat cā-
iactantie vel inanis glorie. A Idē in sū. c.
ti. q. 35. B

Quid si aliquis det alicui laico aliqd vt
nō molester vel impediat electionē. Rñ. s^{ed}
Ray. Si nō dū erat ei ius q^{uo}d sūt: q^{uo}d. s. n^{on} erat
electus credo simoniā p^{ro}missā: secus si post
q^{uo}d electus fuisset: et eo. dilectus. Idē Tho.
scēda scē. q. 100. Et vide. s. simonia. i. q. xi.
q^{uo}d incipit vt t^{em}p^{or}alia possint dari p^{ro} redimē-
da tē. A Idē in sū. co. ti. q. 44. vbi et ad-
ditur s^{ed} glo. Ray. q^{uo}d si aliquis nullū ius h^{ic}is
in electōe impediret simplicit^{er} ne fieret electio
aliq^{uo}d possit capitiū redimere vexatōez suā
secus si impediret ne d^{icitur} isto fieret. B

Quid si clericus qui vult recipi in ca-
nonicū alicuius ecclesie det illi bona sua.
Rñ. fm. Inno. Si largiat cū cōditōe v^{el} pa-
cio vt recipiat i canonici et illa retineat p^{ro} pre-
bēda simonia est. Si vero pura intētiōe de
uotōis offerens rogat q^{uo}d admittat: et q^{uo}d bo-
na oblata liceat sibi habere p^{ro} p^{ro}bēda: et cle-
rici pura intentione consentiunt: non est si-
monia. Quod si dāns tali intentione dūca-
tur p^{ro}ncipaliter vt per tēporalia habeat
spiritualia et illi aliter non recuperent eum:
ex vtraq^{ue} parte est simonia: sed tamen men-
talit^{er}. Concor. Hostien. A De predictis
est casus formalis in. c. tua nos. extra eo.
quod notatur in sū. co. ti. q. 48. B De
prebendis autem quas de nouo constituit
quis in ecclesijs potest retinere ius patro-
natus in perpetuū vel ad t^{em}p^{or}al^{iter} vt ipse h^{ic}deat
et p^{ro}ueniat quē voluit ad ipas s^{ed} Bui. A
hoc v^{el} t^{em}p^{or}al^{iter} constituimus de consen^{su} ep^{iscop}i
E:

et fratru si ibi sunt aliqui: alii non possent ta-
le us remittere fm eundem Sui. et in su.
eo. ii. q. 53.

Quid si in fundacione ipsius ecclesie fiat
talis constitutio. Quicquid dederit tantum in
redditu vel tantam quantitatem quod possint emi
possessiones talium reddituum recipiat in cano-
nicis et quod dederit habeat per se: nunquid
est constitutio licita. Rñ. fm Sui. Si fiat
ita quod duret in perpetuum: sed ad tempus: nec fiat
in fraude simonie: et ea sit intentio constitutis
quod non pro rebus dandis: sed principaliter propter
cultum diuinum augumentandum et propter deu-
tiones datus recipiantur ad spiritualia tolerari
posse: dum tamen ille qui recipitur sit dignus. **I**dem in sum. eo. ii. q. 53.

Quid cum dicitur si aliqui canonici ma-
iores: Canonigenius nepotes nros: Pla-
ceat tibi de meo: et mihi placebit de tuo: vel
de eo qui dicit: Numquid me viuere fiat aliis
canonicis in ista ecclesia: nisi fiat talis pro-
quo rogauit. Rñ. fm Ray. Simonia comit-
tuntur in utroque casu. Nam canon dicit: Absit
ois pactio: Cesset ois conuictio. i. q. 2. q. 2. p. 10.

Idem in sum. eo. ii. q. 62. **Q**uid si dicat unus canonicus alteri: tu
fuisti exaudus in una penione et ego debeo
exaudiri in alia. Rñ. fm Ray. Si pces sunt
spirituales non est simonia: ar. 63. dis. q. sancta.
Si autem pces sunt carnales vel ex pacto quod-
dam facto vel nunc faciendo simonia est. Lō.
Al. ut in su. eo. ii. q. 63. Que autem dicantur
pces carnales hi sunt simonia. i. §. 15.

Quid de his qui consanguineis suis co-
ferunt beneficia principaliter propter consanguini-
tatem. Rñ. fm Tho. scda sede. q. 100. Talis
collatio illicita est non tamen simonica: quia nihil
recipit. Si tamen aliquis det beneficium alicui
hoc pacto vel intentione: ut exinde suis con-
sanguineis prouideat est manifesta simonia: ar.
et eo. nemo. et addit Sui. quod si quis consan-
guineo suo beneficium confert ut ipse conferens
magnificetur vel fiat potentior: vel ut paren-
tela eius exaltetur et huiusmodi: simonia est:
quia respicit temporales utilitates. **I**dem in sum. eo. ii. q. 63.

Quid si pro pecunia recipiat aliquis ad
seruicium in hospitali et huiusmodi. Rñ. fm
Sui. si in predictis casibus consequatur aliquis
aliquid in spirituale simonia est. Si autem non co-
sequatur sed recipitur ad hoc solum ut seruiat
non est simonia: sed aliter turpe sit dare vel accipe-

re talibus. **I**dem in sum. eo. ii. q. 75. **B**

Quid de illis qui emittunt vicarium vniuersi mo-
nachii ad totam vitam suam. Rñ. fm Sui. Non
est simonica: ex quo emptor non consequitur
aliquid spirituale. **I**dem in sum. eo. ii. q.
76. ubi etiam addit fm eundem: non tamen est secu-
rum emere nisi probabiliter dubitet cuius
conditio melior sit. si vendens aut emens.

Quid si sacerdos possit vendere officium
portandi aquam benedictam per parochiam. Rñ. fm
Sui. Si talis sacerdos habeat de consuetudine
neque quod tale officium possit retinere et etiam per alium
exercere et puerum accipere: non est simonia:
si illud commutat ad firmam aliam simonia est: vel
saltem turpe lucrum. **A**l. si quando non consuevit
ex eo habere puerum quo casu est vera simo-
nia: cum vendatur officium spirituale. Et idem quod
consuevit habere puerum et vendit non puerum sed
officium: ut potest colligi ex dictis. s. simonia
primo. §. 2. cum additione.

Quid si quis daret pecuniam ut eligatur in im-
patores vel in rectores alicuius ciuitatis com-
mutat simonia. Rñ. fm Tho. Simonia
committitur: quia pretium spirituale est. **I**dem in su.
eo. ii. q. 79. Et hoc verum est in quibus ois pretium
descendit a deo: Ro. 13. Sed tamen potestas de-
putata principaliter ad regimene terrarum magis
terrena quam spiritus alius vocatur: et differt a spiritu
li. 96. dis. cum ad verum. **I**dem: o verum est quod se-
quitur. **S**ed verum est quod est turpe lucrum
non simonia: quia pretium terrena non est quid
spirituale: ut. j. s. illegitimi. i. §. xi. qui incipit
Etiam diuinitas solum. x. quarto.

Simonia quarto quod ad
fructus
beneficiorum. **Q**uid de episcopis qui ecclesias
conferunt retentis sibi fructibus vel aliqua eorum
parte. Rñ. fm Ray. Distingue cum Inno.
Nam si ille qui daret beneficium antequam daret non pec-
piebat puerum sed ex datione beneficij consequi
eos: non est dubium interuenire simonia. Si
vero antequam datione beneficij percipiebat puerum
potest quidem retinere ex iusta causa et necessa-
ria. **A**l. diuinitas ex rationabili causa primo hoc
statuerit: ut in. c. v. nrm. de quo. j. Debent
tamen plati statum tale facere de consensu capli
fm Ray. Tho. Soff. et Ber. ut in su. li. i.
ti. i. q. 69. **S**ed non potest tamen si conueniat cum eo
qui recipit beneficium: seu cum alio mediatore:
ut concessio beneficio ipse retineat sibi puerum
tunc: et ex eccle. dist. sine dimi. pfe. ut nrm. i.
si. et ex de cens. prohibemus. l. q. 3. si quis.

pbēdas. Sz h nō q plati nō pūt retinē bo
na ecclesiāz vacantiū: nisi vt dī. s. bñficiūz
2. §. 1. **E**l Jbi dī q ista retinē nō pōt fieri
sine iusta cā: vt dī. c. dī. tñ. Sot. q. plar?
n pōt sic retinē fructus oīum bñficiōz: sili
nisi hoc per indulgentiam obtineret: ex de
h. signifi. tua nob. Sz Host. dicit q: eadē
rōne q de vno bñficio hoc fieri pōt posset
sili fieri ex cā de duob⁹ aut plurib⁹: vt in di
cta. q. 69. **B**

Et clericus possit vendē ad tēpus fru
ctus beneficii sui. Rñ. Licet ē ad tēps mo
dicū: ex ne pla. vi. su. c. si. Sz ad totū tēpus
quo venditor tenet beneficiū nō ē phibitū
nec m̄ est honestū. Et intelligēdū lēp ita q
nihil spūale intēniat: ex d rēp pnu. ad qō
nes. Pōt tñ gñs ei curā aiap cōmutē: vt. j.
§. plē. **E**l Jd i lū. li. i. u. 2. q. 2. hz Ray. 7 glo.
B vide. s. locatio. §. si. **E**l Jbi tangu ali
qd spāte erga pcellionē reddituū loco rū
religiosorum. **B**

Et liceat clerico ecclesiā suā locare in
totū. Rñ. Si loco nbi ecclesiā t tu cū sis p
byter locas opas tuas vt ibi officies non
habuit⁹ ibi aliquā iurisdicōez: nō pmutis
simonia: ar. 12. q. 2. charitatē. Et nō q fm
Suu. nō hz hz locū locano t pducno: s; d3
facē pbyr gñ officii t ille gñ expēfā: puidē
El Och⁹ dictū ē. simonia. §. 7. 7. §. 24. in
additōib⁹. **P**oro sic aut Sot. si loca
tio fiat vltra tps vite locaf nō valet vltra: ga
cleric⁹ beneficio ppat usufructuario: q. i. n̄
est nisi vqz ad vitā. 16. q. 6. illud. ita tñ q hz
Jnno. si locatio scā fuit noie ecclesie t vult
successor teneat illā: ex d so. c. 1. 10. q. 2. h⁹
ius. 7. 12. q. 2. q. cūqz suffragio. Si at locatō
scā ē noie ipf⁹ cui⁹ ē ecclesia t n̄ itēdbat ecclesiā
obligare nō tenet successor: nec ē hēs loca
toris: fm eun. Jnno. 7 dca. q. 2. **B** **E**l si
cōductor sine emptor: iā aliqd soluerat tūc
fm Host. tenet successor hē ratū inq̄tuz
pecunia v̄sa est in vtilitatē ecclesie: vt i deo
c. 1. Nota ē h q licz feto ecclesie possit qñ
qz locare eā vltra tps vite nūqz pōt hoc ca
nomicus: dico vltra vitā suā locare pbendā
El hoc fuit dictū Jnno. dicēns q pdictas
locatōes pōt facē mīster seu plar⁹ ecclesie: ita
q successor teneat hē ratū fm pdcām for
mā. Sz i canonico pbēdario sec⁹ dicimus
q ille nūqz pōt locare pbēdā suā vltra tps
vite: s; de illa possit agere t pueniri sic le
gum⁹ admīstrator: vt in dca. q. 2. **B** **E**l d

istā māz facit. s. locatō. §. plē.

Pone q platus vēdidit omnes obuē
tōes ecclesie: qd crū de eo qd puenit ex iuris
duōc. Rñ. fm Host. Cōmodū iurisdicō
nis trāsit cū alijs: nisi fuerit excepta iurisdicō
tio: p letū iurisdicō vēdi nō pōt nec d3. **E**
Jdem i lū. li. i. u. 2. q. 3. **B**

Et rector ecclesie pbyteris quos ipse cō
ducit vel illis quibus locat fructus ecclesie
possit pmutē curā aiap. Rñ. fm Host. pu
to q lic: dū tñ gñs t sine pactōe aliqz t inter
ueniente auctoritate epī: ex de offi. vica. ad
ad hoc. Videt ē q sine auctoritate. s. im
nēte pfectione necessaria possit pmuti ad
modicū tps. s. pmuti vel paucos dies: i3 nō
diu. 10. q. 1. p totū: qz neqz peregrinari pōt
sine licētia epī: de pie. dil. §. n op3. ex d vito
magne. **E**l Jd i lū. co. n. q. 4. **B**

Et plati possint vices suas sibi annuo
censu cōcedere: aut ē possint quotā recipere
vide. j. vicarius. §. an plē.

Simonia quinto circa
ra. Et si aliqd def. p exequijs mor
tuoz pmutat simonia. Rñ. hz Sot. 7 Ho
st. p h⁹ i nihil d3 exigi: s; pie debet pmuta
dies obseruari: ex co. ad n̄az. 7. c. cū in ec
clesie. **E**l scā pus grans collatiōe: al simo
nia ē: dicto. c. cū in ecclesie. **B**

Quid si apud ecclesiā sunt diuersa cim
teria: t taret p q̄ta pecunia qs ponat i tali
cimiterio. Rñ. fm Host. Simonia est: ex
co. audiūm⁹. 7. c. licet. Et eodē mō si pro
pecunia crux spālis ponet ad funus: vt in
dicto. c. audiūm⁹. **E**l Jd i lū. li. i. u. 1.
q. 33. **B**

Quid si clerici pfuenerūt hē lectū vel
pannos: equū: vel b⁹ de moriente t an por
tatōez faciūt de redimēdo. Rñ. fm Host.
Quia hec tpalia sūt: licitū est. Sz si nollēt
sepelire corpus nisi fiat eis cautio de redi
mendo talia: simonia est. **E**l fm Durcar
dū: vt in lū. co. n. q. 34. **B** Sed in talibus
prius sepeliat coꝝp⁹ t postea agat p hēdes
vel detentores: ex co. ad aplicā. **E**l Jdem
in dca. q. 34. **B**

Quid cū dat pecunia clerici vt vigilent
sup defūcto vel dicat psalteria. Rñ. hz Ho
st. Si recipiat pecuniā vt vigilēt i3 ad vigi
lias sequat ofo nō ē simonia. Si aut de legē
do psalteriū pactū faciāt: simonia est. **E**
Jd i lū. co. n. q. 40. **B**

Quid de pcessioib⁹ quas faciunt aliq⁹
collegiate ecclesie in exequijs mortuor⁹ da-
ta vel pmissa aliq⁹ pecunia siue quacumq⁹ re
tpali al nō facturi. Rñ. fm Ray. Si tenen-
tur ad h⁹ pcessiones ex officio: sic exigere
aliq⁹ d: simonia est. i. q. 3. vendētes. Si nō
non tenēt: dic vt. s. simonia. l. 1. §. 25. q. incipit
Atz sacerdos possit celebrare. Et tibi de
hoc latius in additōne. B

Arum licitū sit statuere q⁹ pcessio fiat
p pecunia. Rñ. fm Ray. Si statutū scñ
sit p vba affirmatiua: puta quicūq⁹ reliq⁹
rit collegio decē: hēat pcessione: et al ad eā
non tenebant: non est simonia. Si autē sta-
tutū factū sit p verba negatiua: vt q⁹ nulli fi-
at pcessio nisi reliquerit tāntū: simonia ē: q⁹
solit officij pietas. i. q⁹ pcessio non fiat
gratis vel p minorā sūma: ar. c. de iurciu-
riā. sicut. i. 7. 2. Lō Tho. 2° 2° 100. Et qd ē
in precedenti. §. dñ. Et pcedicus con. et
El. vt in sū. co. n. q. 41. B Similiter intel-
ligendū ē vix liceat clericis recipere pecu-
niam vt inter sint exequijs seu etiā extreme
vinctōi. Et facit qd nō i sū. co. n. q. 42. B

Quid si dentur vel relinquuntur an-
nui redditus pro faciendo annuuario
vel pro septimo siue p tricenario: vel cele-
brando aut orando. Rñ. fm dñ. In oi-
bus distinguendū ē: quia si detur tēporale
p spūali tanq⁹ apperatio eius: simonia est
Si vero nō detur tāq⁹ principale precium
sed inductiuum deuotionis p elemosyna:
licitū ē: et idem in omnib⁹ similib⁹ qōni-
bus. Et de his dic clarus. Nam Juno.
in. c. quomā enozimus. c. ne pla. vi. su. dicit
q⁹ meritōriū ē cōstitutū i aliq⁹ ecclesia red-
ditus aliquos vt ibi fiat annuuarium alicu-
ius: et illa constitutio potest fieri per illos q⁹
debent facere annuuarium: et de pben. si-
gnificatū. Sed donatorū redditū non licet
constituere: nec sub cōditōe redditus dare:
quia donatorū nō licet conditōes spūales ap-
ponere s³ tēporales: vt redemptōes capu-
uor⁹. 10. q. 2. hoc ins. 12. q. 2. auri. S³ dñ.
sup. eo. c. qñ. non placet hec sententia: di-
cunt q⁹ sic in sūmū esset simonia. Dicit etiā
q⁹ hoc omnis pōt ipsi rei seu fundo siue red-
ditibus imponi. Et subdit: Tūc mī esset q⁹
ita diceret: Relinquo tali ecclesie. x. libras
super tali domo: v⁹ ducēas l. bras ad emē-
das. x. libras annuas: inter illos tñ q⁹ anni-
uuarium meo muererūt et officiauerunt s³ cō-

suetudinē eccle diuindas: et rogo pstatz
siue capitulum vel conuentum p dante eccle
sie vt annuuarium meū faciat: vt i dñ. q. 42.

Simonia sexto ligionem

Quid fiet qñ in aliqua religioe plu-
res sunt recepti vel recepte simoniae Rñ. s³
Ray. Si simonia fuit cōmissa iplis scienti-
bus: debent de suo monasterio expelli sine
spe restitutōis: et debent ad agendā pñiam
perpetuā i locum artioris regule retrudi:
et eo. qñ simonia. Et si nō inueniūt artior
regula debēt mutari in aliud monasterium
eiusdē regule. Qd si nō potest cōmode fie-
ri fiat saltē ad tps: ar. Si. dis. valet. et postea
recipiat de nouo. Si autē simonia fuit pmissa
i iplis ignorātib⁹: sufficit q⁹ renūciat loco:
et postea poterūt recipi de nouo mutatis m-
pōtib⁹ locis: et eo. ex infirmatōe. Idem
Tho. scda scde. q. 100. Et intelligit Ray. et
Sui. q⁹ p dicitur rigor seruand⁹ ē et in oc-
cultis simoniaciis et in foro pñiali: s³ nō cō-
stet de crimine p inqñitōes vel in forma iudi-
cij: ar. in dicto. c. quomā simonia. qd nihil
loquit de accusatōe v⁹ iugitudo. S³ cū tali-
bus fm Ray. pōt dici q⁹ in fauore religio-
nis episcopus potest dispensare et in ordine
et in loco. Et si. religionis vbi remane-
ant vbi recepti sunt: et in ordine. s. ipsius lo-
ci: videlicet pmo vel scda: et huiusmodi:
vel et in ordine. s. clericali: vt hēant et⁹ ex-
cunōes vt pōt colligi ex positi sū. l. i. i. q.
28. B Similit⁹ pōt dispensare caplm vel
plac⁹ eo: dñ in ipsi nō fuerit pñipes simo-
nie: q⁹ cū ex hoc sint pñedi: nō debēt ex eo
dē scō pñilegiū obtinere: imo vidēt amissū
se pñatez recipiēdi talē et aliq⁹ nō peccauē-
rūt acqñiuisse: ar. c. de elec. bone. Et Al.
autē dic q⁹ cū oib⁹ pñcis a pñcipio capuli
pōt epō dispensare: vt in sū. co. n. q. 28. vbi
hec uolant. S³ pñuz dñi verius vt p. c.
qñ simoniaca. et eo. B Et nō h fm Al.
q⁹ si monasteriū ē ita tenue q⁹ nō sufficiat suis
expensis: pñt in recipiēdo hēre intēōes reci-
piendi tpalia: et et oblati spūalib⁹ gratis
pñt expmire et pacisci de determinata sūma
tpaliū. sag. cō. Tho. scda scde. q. 100. Ray.
et Sui. dicētes q⁹ si recipiendus pñitat
annuatim i vita sua tāntū p expēsis suis: nō
ē illicitū. Idē dñ. et Boff. Et qd vt dñi
et eo. qñ simoniaca. ibi sub paupertatis pre-
textu: intelligit fm Ray. cū hoc dicebant i

fraudem. vel fm̄ dōsti. qñ nō gratis offerunt spūalia: ita. s. q. postea dicat ei q. ferat secū necessaria: s. potius qñ recipientes faciūt certū pactū de spūalibus ad spalia. **¶** Aliqñ vñ ē vl qñ fiet penitē tpalia a nō indigētib⁹: q. hoc casu cessat cā licite penitōnis. s. necessitas: vl qñ nō gratis offerūt spūalia. Unde ⁊ Inno. dicit q. nō l. aliquē recipe sub ista forma: Recipimus te i frēm si de tuleris vii viuas: q. bona ecclesie non sufficiūt nisi nobis. Et qd seqt non ē dē Inno. s. Ray. vi. patet in sū. e. ti. q. 49. **¶** An fm̄ Inno. p̄sūlētū ē ingrediētū b⁹ q. q. dant sine pacto denti: ⁊ principaliter ppter deū: ar. 16. q. 6. de lapsis.

Quid si is q. p. simoniā alienā ignorās ingressus ē religionē vel et obtinuit bñficiū ⁊ postq. scit nō statim renūciat. **¶** Et Sz militauit in ordine suscepto: ⁊ alii suscepit vt in sū. co. ti. q. 29. **¶** Rñ. f. 3. Sūil. Credo q. ep̄s pōt dispensare: q. l. 3. graui⁹ peccauerit tñ fm̄ xitatem nō ē simoniac⁹. **¶** Et hodie nō vñ q. ep̄s possit dispensare quoad ordinatos simoniace: l. 3. ignorant: vt. s. simonia. 2. s. i. in adduione. **¶** Nō tñ credo q. abbas vl capitū possit cū talib⁹ dispensare: nec recole hoc eis esse concessum. **¶** Idē in dē. q. 29. **¶** B

Quid de monasteriis vbi nō sit pactū s. taxatiō ē qñ ingrediēt d. dare. Rñ. f. 3. dōsti. Talis taxatio repobat: et eo. sicut p. certo ⁊ c. in sū. in sū. Et id ē si fiat pactū de obseruādo p̄suerudinē: q. simoniac⁹ ē et eo. veniēs. Idē et si receptio fiat gratis: ⁊ postea p̄pellatur ad seruāda consuetudinē: et eo. audiunt. ⁊ c. iacobus. **¶** Et hoc vñ qñ nō p̄pellit ab ipsis recipientib⁹ q. bus nihil dandū ē qñ regunt vt debūt et rōne p̄suerudis s. tñ p. supiorē bñ possit cōpelli ad laudabilē consuetudis obseruatiā: vt p. 3. s. simonia. 3. s. 3. ⁊ in sū. co. ti. q. 31. Vbi et addit fm̄ Ray. ⁊ alios: q. in b⁹ lēp a spē mali abstinentiā ē. **¶** Si autē absq. p̄ditiōe ⁊ cōpulsioe datur gratis qd cōsuetum ē: nō est simonia: s. de intēōe deus iudicat. **¶** Idē quod in hoc. s. nō in sū. co. ti. q. 31. **¶** Pōt autē p̄dicta taxatio locū h̄re: vt. s. simonia. 3. s. 8.

Sed nūqd postq. puella gratis est in monasterio recepta: ⁊ sit pauper et an p̄ferat ad aliquid. Rñ. f. 3. dōsti. Elgē p̄nt p̄ patrem p. alimētis filie vel si pater decessit

agant ad p̄tē sue hēditatis: vt in auct. de sū. ep̄is. s. nullā coll. 9. **¶** Idē in sū. e. ti. q. 52. **¶** B

Pone q. aliquis timens nō recipi dixit abbati: si vellent me recipe darem vobis bona mea: abbas habito consilio recepit eū ⁊ ille dat sua. Rñ. fm̄ Sūil. Credo q. si ue intuitu illius p̄missionis fuerit receptus siue nō: simonia ē s. tē ex pte offerentis: sic nōt Tancre. et eo. nobis. Et Lon. Ver. et dōsti. nec pōt remanere in illo mōasterio nec data repetē cū sit in iurpica. **¶** Et tñ qñ dans ingredi alia religionē debēt et data reddi: et eo. veniens. **¶** Tenet tñ ad aliō transire si ad religionē se obligauerit: ar. et d. regu. p̄o. rectū. **¶** Idē quod in hoc. s. nō in sū. co. ti. q. 55. **¶** B

Quid si recipientes exp̄suerūt p̄ditiōez de dandis: ⁊ ille timēs repellī si diceret: ita cuit p̄pō nēs nihil dare ⁊ sic ingressus est: nunqd p̄t ibi remanē. Rñ. f. 3. Sūil. Credo q. nō: q. cū nō dicitur illicite p̄ditiōi iacturitas ei⁹ p. p̄sensu hēnda ē et in foro p̄niali. **¶** Idē in sū. co. ti. q. 56. **¶** B

Quid si interponat p̄ditiō ex vtraq. pte: ⁊ anq. receptat vel acceptet recipi vtraq. ps. reuocat p̄ditiōez: ⁊ sic gratis recipitur. Rñ. fm̄ Sūil. Credo q. licet: dñ tñ licentō nō sit corrupta. Si autē an reuocatiōez iā fuisset receptus: aut p̄missa receptio: coipso faci⁹ ē indign⁹ tali monasterio. **¶** Idē in sū. co. ti. q. 57. **¶** B

Quid si cōueni⁹ aliquis p̄mittat alicui q. post bienniū recipiēt cū si iterim didicerit arē illā: vl si studuerit i scholis: ⁊ extrinsecipit eū: s. nolūt eūz iducere vsq. ad p̄dca. Rñ. fm̄ Sūil. Nō credo simoniā cōmitti: q. p̄inde est ac si dicerent: recipim⁹ te induendum tali rēpore: dñ tñ interim reddas te idoneū ad discendo tale artificii vel talenti scientiā. Lō. Al. **¶** Idē in sū. e. ti. q. 58. **¶** B

Quid de seruicē regulariū q. non vult eis seruare nisi p̄mittat ei q. post certū ip̄s recipiant ip̄m ⁊ sic p̄mittat. Rñ. f. 3. Sūil. Simonia est: q. ois pacto ⁊ p̄uenio spaliū cessare d. i. q. 2. q. p̄pio. **¶** Lō. Al. vt in d. cta. q. 59. **¶** B

Quid si q. amic⁹ medi⁹ p̄curat q. fili⁹ alicui⁹ magnū recipiat gratis i aliquo monasterio: ⁊ postea iste amic⁹ sollicitat illum magnū q. det aliqd mōasterio: nūqd licet. Rñ. deo. fm̄ Sūil. Si dictus amic⁹ non afp̄curasset illū recipi: nisi quia sperabat eūz

datur aliquid monasterio: vel etiam si non spe-
rauit sed tñ nūc pēit aliqd dari. p receptōe
illius simonia ē. Si xō aliter sollicitat euz
q̄ sit deuot⁹ sic ē esse dī illi monasterio ⁊ di-
lectōe orta ex receptōe filij cōferat aliquid
mōasterio: non ē simonia. ⁊ sed tolerari
pōt: dñ tñ intēio non sit corrupta: fm eun.
Sul. ⁊ in sū. eo. ti. q. 60.

Quid de monachis q dant aliqd ab-
bandis p hēndis pōzant⁹ ⁊ h⁹i. Rñ. fm
Sul. simonia ē qñcūq̄ ibi aliqd spūale: si
pro notat appēciatōez vel cām pxiāam: ⁊
pncipalē. ⁊ siue detur de reb⁹ monaste-
rij seu pōzarus vel aliū de: fm eun. Sul. ⁊
in sū. eo. ti. q. 72. B Et idē si darē epō pe-
cuniā ne remoucant a pōzant⁹. ⁊ Idēz
in sū. eo. ti. q. 73.

Quid de cōfratnitatib⁹ in quib⁹ sta-
tutū est q nullus recipiatur nisi pmutat vī
lure se daturum annuatiz tāti. Rñ. Quia
h⁹i cōfratnitates nō pōt vere dici q̄ sint
religiones: sed quedā cōgregatiōes ad bñ
faciēdiū: n̄ habet hic locū simonia: qñ pōt⁹
si datio ipaliū ab eis ipōit p faciēda elemo-
sina: vt pro alendis pauperib⁹: redimen-
dis captiuis ⁊ h⁹i laudabile est: ⁊ tales con-
fratnitates bone sūt. 42. dī. si q̄s despiciat
⁊ ar. 24. q. 2. sane. Et similit⁹ si oīz q̄ semel in
anno vel mēse cōueniāt ad tractandū de
salute aīe ⁊ de agendis: ⁊ ppter hoc fiant ex-
pense: iustū ē q̄ ponāt inter se aliquā quan-
titatē. Idēz ppter pdeās cās pdictū statu-
tū vī licitū ⁊ bonū. Tñ ad oēz ambiguitatē
tollēdā fm Al. minus esset q̄ statutū h⁹i fie-
ret sub forma affirmatiua: sicut dēn est. s.
simonia. 5. §. p̄t. ⁊ Tñ fm glo. Ray. nul-
laten⁹ est licitū q̄ tale statutū fiat sub xbis
negatiuis: vt in sū. eo. ti. q. 43. B Sed tu-
ramētū nō apponat fm Ray. propter pe-
riculum perturi.

Simonia septimo dē-
dispensatōe. Que pena eius q̄ simo-
niace ordinatus fuerit. Rñ. fm Ray. Non
recipit executōez: sed ē ipso iure suspensus
quo ad se ⁊ quo ad alios ē si occultū sit: ēē
de simo. tāta. 32. dī. §. verū. Et sic intelligit⁹
.i. q. 1. reperit⁹. Et hoc q̄a charactere habz
furtiui. Et nō ē solū suspēsus ab ordie qñē
simoniace suscept⁹ fm Al. sed ē ab actibus
oīum alioz. Idēz Inno. ⁊ addit q̄ ē i ipa-
libus: ⁊ per p̄s p̄dit admiſtratiōez. Si dīl.

eos. Itē dīz puniri de pōsitōe ⁊ infamia si de
crimie cōstuerit. 15. q. 3. sane. ēē de accusa. i.
glindis. Itē nō pōt repetē pecuniā quam
dedit: eo q̄ turpiter dedit. 14. q. 5. nō sane.
⁊ Idē i sū. li. i. ti. i. q. 21. B

Que pena eius q̄ ordinē vel bñficiū
p̄tulit simoniace: aut ē ei⁹ q̄ fuit mediator.
Rñ. fm Ray. Si est manifestū: ipso iure
suspensus ē ēt quo ad alios: ēē eo. accusatū
32. dī. §. verū. Si xō est occultū suspensus ē
quo ad se tñ: sicut ⁊ quilibet criminōsus: n̄
tñ quo ad alios: ar. ex eo. qñ qōnes. ⁊ c. ve-
niens. ⁊ c. ex tuc. Et qd imponit p suspen-
sionē: vide. j. suspensus p totū. ⁊ Con.
Inno. vt i dē. q. 21. B

Que pena ei⁹ qui recipit simplex bñfi-
ciū simoniace. Rñ. f3 Ray. In p̄mis q̄ ē
suspensus eo modo quo i p̄cedē. p̄. §. di-
ctū est. Itē tenet renūciare bñficio ⁊ re: iur-
ere oēs fruct⁹ p̄ceptos ⁊ q̄ p̄cipi potuissēt
14. q. 6. si res. ēē de resti. ipo grauis. ⁊ vt dī-
ctū est. s. restitutio. i. §. 5. nisi illos quos expē-
diset in utilitatē ecclesie. Itā ⁊ qui dep̄e-
dā dīaio accessit ad negocia mea h3 contra-
me actōez: ⁊ licet non hēat in id quod sub-
i abest: h3 tñ in id i quo ego locupleo: scūs
sū. ff. de neg. gest. si pupili. §. 3. ⁊ si gl. Et eo
dē mō tenet ad restitutōez ille q̄ non cōmi-
sit simonia: tñ alius p eo sciēte ⁊ consenti-
ente p̄misit. vī si pus ignorauit ⁊ postea qñ
sciuit non statim renūciauit: tñ nō tene-
tur de illis fructib⁹ quos p̄cepit q̄dā fuit
bone fidei possessor: q̄ tñ cōsumpti sunt
s3 de extanabus tñ. C. de rei vē. l. certū. sic
dēn ē. s. restitutio. i. §. 5. ⁊ Et ibi: ⁊ in. §.
se. de his fructib⁹ ⁊ sumptibus dicef lau⁹
in additōe. B Con. fac. Hoff. ⁊ Ostien.
⁊ Tho. ⁊ Con. ⁊ Al. in dē. q. 21. B

Itē q̄uis simoniacus in bñficio si occult⁹
est nō sit suspensus ipso iure sed suspenden-
d⁹. i. q. 3. c. 1. ⁊ 2. ⁊ 3. tñ rōe illi⁹ bñficij simonia
ce questu non mīstrabit sine p̄tō: neq̄ spi-
ritualiter neq̄ ipaliter. ⁊ Sed ab alijs
beneficijs non simoniace q̄uis nō erit su-
spensus fm Inno. in dē. q. 21. B S3 si
notorū ē ipso scō est suspensus ab actibus
oīum ordinū ⁊ ab admiſtratiōe spūaliū
vt Inno. dicit: sicut de simoniaco in ordie
vt i. i. §. dictū ē. ⁊ Idē in dē. q. 21. vbi et
addit. Ray. dicit de simoniaco etiā in bñfi-
cio: q̄ punit pena de pōsitōis. i. ab ordine
⁊ bñficio ⁊ infamia: sicut simoniacus in or-

dine: et de accusa. inquisitio. Jo. tñ intelligit illud d' de p'osione nō ab ordine s' a bene ficto crimine. p'batō i modū denūciandis vel inquisitōis: quia si in modū accusandi deponeret ab ordine t' bñficio: sicut p' alijs criminib' regularit. Lū Jo. videt p'corda re Sof. Et ē rō depositōis a bñficio s' cū. c. nō posset agē p'nam bñficio vel dignitate retēta: vt. 13. di. nerui. B

Que pena eius q' recipit bñficiū cū cura vel dignitate simōiace. Rñ. fm Sof. p'ter nūc dictas penas in p'io. s' idē iudiciū est de eo sicut de illo q' recipit simonia ce ordinē. s. q' suspēsus ē t' quo ad se t' quo ad alios. Lū ergo executionē nō hēat: q' qd agit saltē de illo officio suspēsus agit: t' aias decipit: et de elec. dudū Rothomagē sis Et de ista mā hēs s. cōfessio. 3. s. fi. A

Predicta con Al. vt in lū. co. ti. q. 22. B Quid simōiac' i ordie suspēsus sit q' tū ad ea que sūt iurisdicōnis. Rñ. fm Suil. Lū pene nō sūt extēdende: ille q' simōiace recipit aliquez ordinē suspēsus ē q' tū ad ea que sūt ordinis: s' nō q' tū ad ea que sūt iurisdicōnis. Unde si alis hēbat iurisdicōnē t' nūc hēat: t' potest suspēdere excoicare t' ab excoicatione absolueret: t' huiusmodi A Idē sim. eo. ti. q. 22. S' tñ hodie circa hec multa sūt inouata: cū oīs simoniacus sit excoicatus: vt. j. in hoc. c. patebit. B

Quid agēdū sit de pecunia simontace accepta. Rñ. fm Suil. A vt p'z in lū. co. ti. q. 23. v' p' oīus fm Ray. B Debet restitui illi ecclesie in cui' cōmuniā data est: et eo. de hoc aut. ar. 17. q. 4. sigs in atmo. et 27. q. 1. sigs rapuerit. Et hoc cū pecūia dat alicui: puta plato soli: vel alij cuiqz: ita q' ecclesia nō ē in culpa. Si tñ ille q' dedit sit fact' hoc mō irregularis: assignāda est pecūia alteri monasterio ad qd o'z cū transire: vt eo viuēte hēat vsū illi: ar. 16. q. 6. de lapsis. tñ deo. c. sigs rapuerit. Postea restituet p'ori ecclesie siue monasterio. A Immo v' q' restituit sit faciēda illi q' dedit: et eo. venies. Rñ. fm Ray. Quidā dicūt dispēsanue illud fuisse factū. Alij distinguunt: qbus assentio q' si remanet in seculo v' le q' dedit pecuniā: non ē ei restituit faciēda: s' ecclesie: vt s. dictū ē. Si vero trāseat ad religionē vel iā est p'sona religiosa t' trāseat de illo monasterio ad aliud: debet restitui pecunia simpliciter t' possessiones salteqz quo

ad vsufructū illi mōasterio qd igredire vt sicut h'z onus ita hēat etiā emolumentū: dicto. c. de lapsis. Immo. aut dicit q' si dant pecuniā intraret religionē: de misericordia bonū ēē reddere ei: deo. c. venies. Et sic sētur Immo. q' hoc. c. nō loquat de iuri necessitate: s' de benignitate: t' idē v' enā sentire Hosti. vt in deo. q. 23. Sed glo. i deo. c. de hoc et eo. sētur: q' c. venies. loquitur etiā de necessitate iuris i suo casu. s. quādo totum collegiū fuit i culpa: secus si solus plat' v' el alij p'culares: q' tūc nō sit restituitio ei q' dedit etiā si igrediretur religionē: s' dat religioni ad quā trāsit solū quo ad vsufructū: ne sit illi oneros'. Itē addit Hosti. q' si donās errauit i iure subueniēt: t' restituitio fiet illi et eo. venies. Et idē si adeo paup' ē q' non h'z vñ viuāt: vt in dicta. q. 23. B

Quid sup'z mōasteriū vel ecclesia fuit i culpa: vt si alijs dedit mōasterio pecuniā vt recipiat. Rñ. fm Ber. Et debet restitui q' dedit vt cū ea aliud mōasteriū intrat: ne sit onerosus secūdo mōasterio: ar. 10. q. 6. de lapsis. t' 27. q. 1. sigs rapuerit. et eo. venies. Nec ecclesia vel mōasteriū d' cū tali fraude esse in lucro: nec ex eodē facto d' cōscie p' nā t' p'miū. ff. de nego. gest. huc hereditaria. hēc Ber. et eo. de hoc autē. A Hoc meli' pōt patere ex dōis i p'cedēt. s. B

Quid si alijs dedit pecuniā p' hēdo ordine. Rñ. fm Suil. Si ipse hēbat bñficiū eccliafisticū debet illa pecūia cedere illi cathedrali ecclesie i cui' ignominia data est. Idē Al. dicit. Si vero hēbat titulū alicui' bñficij ad quē debebat grāis ordinari illi bñficio restitueda ē: fm eudem Al. A Idem in dicta. q. 23. ad fi. B

Atz cū simoniaco possit dispēfari. Rñ. Qñ simōia iteracit ex parte ordinatoz. s' t' ordinati: nō dispēfatur: vt s. dispensatio §. 7. t' de alijs vide in §. sequentibus.

Quis possit dispensare cum ordinatis simontace. Rñ. fm Ray. Si crimē p'petratum est nescientib' ordiat: tunc postqz simpliciter renāciauerit executioni ordie: pōt ep's dispensare: et eo. de simo. nisi pecunia ipsi ep'o fuisset data: tūc enī nō posset dispensare p'pter turpitudinē suam: sed papa. i. q. i. erga. t. c. si quis neqz. t. q. 5. p'sentium. Posset autē successor illius vel alius ordiarus ei: vt pōt si hēret domicilium vel bñficiū i alio episcopatu A vel etiam archi-

episcopus: q: hoc casu posset dispensare fm Ray. vt in l. co. ti. q. 25. Sz hoc veru fm glo. eius z Ali. qñ hoc habet ex cōsuetudie vt in l. co. ti. q. 26. B. Lō. Immo. Host. Soff. Et Idem in dicta. q. 25. B. Simi liter cū illo qui sciētē suscepit ordinē simo niace nō tñ ministrat: posset ep̄s dispensare in ordinib⁹ rite ante susceptis: nō autem in illo quē simoniace susceptis: nec etiā q: reci piat alios ordines ante dispensationē: q: p. monis esset p saltū. Et Con. Albricus. Et pro hoc videtur facere cō eo si quis ordina uerit ibi: ab ordine sic suscepto. B.

Quis pōt dispensare cū illis qui reci piunt simplex beneficiū p simoniā. Rñ. f3 Ray. Si ignorātib⁹ ip̄is scñ sit pōt ep̄s di pensare: vt etiā de nouo cōferatur eis idem beneficiū postq̄ ei pure ac s̄mple renūcia uerit: cō eo. S. simoniace. c. d. elec. si alicui⁹. Itē q: possit ministrare i ordinib⁹ aut ei post beneficiū susceptis. Et hoc nō videt̄ dñ Ray. q: nec in his necessaria ē dispen satio: cū tales nō sint simoniaci: vt p3 p cū. Ray. z Immo. vt in dca. q. 26. B. hoc aut̄ intellige si etiā ep̄s ignorauerit: nā si sciēt̄ cōtulisset nō ip̄e: s3 supior: posset dispensare ar. i. q. 5. c. i. c. d. cle. cōiu. diuersis fallacijs. Si uero beneficiā sciētibus solus papa pōt: cō eo. de regularib⁹. Idem Tho. z Ali. Et fm Guil. intelligitur hoc q: cū talibus nō possit dispensari nisi p papā: nec i illo be neficio nec in alio si remanēt in seculo. Lō. Tan. extra co. nobis. Similiter et Host. Et Idem in dicta. q. 26. B.

In multis casibus simonie fm Ray. pōt ep̄s dispensare post legitimā p̄sum. p. videlicet cū illo q: bñficiū seu ordinē contu lit simoniace: vel q: fuit mediator simonie dū tñ sit occultū. Itē cū eo q: interpretatur p̄ces carnales z p nō digno nulla tñ interuen te cōditiōne vel pacto: z hoc pōt si ip̄e ep̄s ab hoc peccato sit immunis. Alio qñ metropo litanus. Intellige fm Guil. qñ talia de cōsuetudine cōpēnit ei. Itē pōt ep̄s dispē sare in simonia que cōmittitur circa exeq⁹ as defūctorū. Itē in cōsecratione cimiterij z sacroz paloz. In benedictiōe vestij. In venditiōe christiati: aque benedictie vlt̄ salis: aut panis benedicti. In benedictiōi bus nubētij. In oib⁹ his ep̄s nō ē phibi tus: nō potest ar. c. de sen. exco. nuper. Et Predicta cū notant̄ in l. co. ti. q. 26. fm

Ray. z glo. Ali. Host. z Soff. Et additur fm Ray. q: ep̄s pōt etiā dispensare cū illo q: ordinē simoniace recepit z nō ministrauit in rite an susceptis. Itē cū eo q: recepit simo niace beneficiū postq̄ resignauit i executiōe ordinis: z fm glo. eius tā susceptoz an beneficiū q: post: nō aut̄ vt recipiat nouos ordines nisi forte intraret religiōez z simo niā cēi occulta: secus si manifesta. Est autēz occulta simonia de q: nō cōstat p sūtiāz vlt̄ cō fessione in iure scāz: aut p rei euidentia q: nul la possit tergiversatiōe celari fm dca. glo. B. Immo. etiā dicit q: simoniaci i benedicti oib⁹ z huiusmodi si occulta sūt s3 sint sus pēti quo ad se sicut alij criminosi: tñ p pēi etiā licet celebrāt: s3 beneficiū qd simonia ecchabitū ē nullo mō retinere pōt. Et Im mo. gnāliter loq: de oib⁹ simoniaci i bñfi cio: vt dca. q. 26. Tñ hodie aliud ē: vt pate bit i fine hui⁹. c. Itē dicit Immo. q: ignorā ter simoniace promor⁹ ex dispensatiōe ep̄i re manet i illis ordinib⁹. In alijs aut̄ ordinib⁹ vel beneficijs nō simoniace habitis etiāz sine dispensatiōe manebit z noua beneficia acqret. Nouos aut̄ ordines nō pōt hēc nī si pmo dispēset cū eo in ordie simoniace qñ to: cū als esset pmonis p saltum. B.

Quid si aliquis pbabiliter credit sibi esse collatū beneficiū vlt̄ ordinē. ppter obsequia vel ppter p̄ces carnales a se vel ab alio int̄ positas. Rñ. fm Ray. Si aliter erat indi gn⁹ dz resignare: q: p̄ces succedūt loco p̄cij Si vero dign⁹ nō tenet s3 sufficit penitere de mala itēdiōe. i. q. i. sūt nōnulli. c. de eta. z quali. tuā. z c. co. mādaro. Et Idem in l. co. ti. q. 27. B.

Aliū ep̄s possit dispensare cō eo q: ē simoni cus i dignitate. Rñ. fm Immo. nō: cō eo. nobis. Immo etiā cū nullo simoniaco sci enter pōt ep̄s dispensare q: pmoueri possit ad dignitatē etiā p qua nō fecerit simoniā. i. q. i. erga. Idē Host. Et Idem in l. co. ti. q. 26. ad si. Et addit Immo. q: ep̄s pōt di pensare in simplici beneficio cū eo qui illud recipit ignorāter. i. nesciens simoniāz iterue nisse: vt in alia ecclesia obtineat beneficiū et etiā in eadem. B.

Aliū ep̄s possit dispensare cū electo si moniace q: postea eligatur. Rñ. Si electio reprobara est ppter simoniāz etiā quā elec tus ignorauit nec postea ratus habuit: nī pilominus non potest episcopus illa vice

dispensare: sec^o de simplici beneficio. s. q. nō
est dignitas: si ignoranter recipiat: q. post
renūtiationē ep̄s dispensare pōt ut ei p̄ferat:
et de elec. si alicuius. ut etiā h̄i s. s. x. q. inci
pit: quis pōt dispensare. **A** Circa materi
am istaz hodie multa innouata sūt: ut p̄ i
etiā. q. d. Martinus gnti: facta i cōsilio Lō
stānti q. incipit: Multe. vbi dicit: Sacro
approbante cōcilio declarauimus q. ordia
et simoniacae ab execratiōe suoz ordinis sunt
ip̄o iure suspensi. Electiones aut postulati
ones cōfirmationes et quis p̄uisiones simo
niacae ecclesiaz nō asterioz et dignitatū plo
natū officioz et beneficioz quorūcūq. de
inceps facite nulle sunt ip̄o iure nullūq. per
illas ius cuiq. acgratur: nec p̄mon p̄ma
n aut p̄uisi faciant fructus suos: s. ad illoz
restitutiones t̄q. inuiste ablatoz teneantur.
Statuentes insup q. dātes et recipiētes ip̄o
facto sūnt excoicatiois incurrūt: etiā si
pontificali aut cardinalat^o p̄fulgeat digni
tate. Itē in alia q. dicit euidē facta. Ad iue
anno 2° iui pōncat^o: et incipit: Dānabile. sic
h̄et: Innouamus et de nouo cōfirmamus
excoicatiois suspēsiōis ac p̄uaniōis et in
terdicti sūnt et alias censuras dū a sum
mis p̄uificibus p̄ simoniacos latas ac p̄u
mulgaras q̄s ip̄o facto icurrere uolūmus
oēm occultū vel manifestū simoniacū vbi
cūq. simoniā cōmiserit: cuiuscūq. stat^o vel
p̄uatiōis q̄d^o vel p̄eminētie vel dignitatē
stat etiā si cardinalatus ep̄ali seu alia quā
ecclesiastica vel tēporali etiā maxima p̄ful
geat dignitate: dictazq. sūnt excoicatiois
suspēsiōis p̄uaniōis et interdicti aliarūq.
censuraz et penaz abolitiones seu relaxatio
nes nobis et successoribus n̄ris p̄terq. in
moris articulo sp̄aliter reseruam^o: nō ob
stātib^o q̄buscūq. cōmissionib^o indulgētiis et
facultatib^o absolue di de casib^o nob et suc
cessoribus n̄ris sp̄aliter reseruatis cuiuscūq.
et cuiuscūq. stat^o q̄dus p̄uatiōis et dignita
tis existat sub q̄cūq. forma x̄boz ḡnāliter
vel specialiter factis aut faciēdis p̄cessis vel
i postez cōcedēdis. Quas cōmissiones et sa
cuitates huiusmodi q̄tū ad detestabile cri
men simoniē et p̄cas inde seq̄ntes reuocam^o
et cassam^o cassasq. habere volum^o: nisi spe
cialiter de absoluiōe et a peccato simoniē
in cōmissionib^o et facultatib^o p̄dāis exp̄sā
facim^o mētiōes. Statum^o quoq. et p̄eci
pimus ut oīs cuiuscūq. status p̄uatiōis p̄e

minētie vel dignitatis existat q. scuit al
quem post hanc p̄st. tione cōmisse simo
niā: infra duos dies nales postq. ad sui notici
az deueniū exiuerit teneat si p̄is fuerit i ro
mana curia nobis vel apostolice sedis ca
merario aut suo vicegerēt: et tūc in vniū
vel duoz testū p̄nta reuelare sub eiusdem
excoicatiois suspēsiōis aliq. censuris et
penis q̄bus ut p̄fert ip̄m auctore simoniē
esse uolūmus inmodatū: q̄s dicit^o nō reue
lans ut p̄dicti seu tēgēs simoniā: t̄q. eius
dēz fauto: sceleris icurrat: cui^o absoluiōes
nob et successorib^o n̄ris sp̄aliter reseruam^o:
decernētes exnecitū et inane si sec^o sup
his a quocūq. quis auctoritate scierit vel
ignorāter p̄gerit autēari: hec ibi. Itē i alia
Eugenij q̄m q. incipit: Luz detestabile. vbi
dicit: Illos p̄decessoz n̄roz Romanoz p̄uifi
cuz vestigijs inherēdo ac etiā oēs et singu
las excoicatiois suspēsiōis p̄uatiōis et in
terdicti sūnt et alias censuras atq. penas dūduz a
p̄uificibus p̄dictis et p̄ talibus reputatis
p̄ simoniacos quolibz latas p̄ illos cuiuscūq.
q̄s grad^o stat^o ordinis cōditiōis vel p̄emi
nētie fuerit: et si cardinalat^o p̄iarchali ep̄a
li regali regali vel alia quā ecclesiastica
vel mūdāna dignitate p̄fulgeat: eoq. quēti
bet tā manifestū q̄ occultū ip̄o scō incur
rere volumus: confirmari et innouari au
ctoritate aplice declaramus q. oēs illi q. si
moniacae ordinati fuerint: a suis sūt ordinib^o
suspensi. Per electōes et postulatiōes cō
firmationes seu q̄suis alias p̄uisiones quas
simoniē late neri conuerit et q. virib^o oīno
careant i ecclesijs monasterijs dignitatib^o
p̄sonatibus officijs ecclesiasticis q̄buslib^o
b̄nificijs aut aliquo eoz ius nullaten^o acq
ratur: nec ide faciat aliq. fruct^o suos: s. ad
illoz oīum q. p̄ceperit restitutionē sub anie
sue p̄iculo sit astrict^o. Statuens p̄terea q.
vniuersi et singuli etiā p̄missa dignitate p̄e
dū q. quolibet dādo vel recipiendo simo
niā cōmiserint: aut q. illa f. at mediatorē
extulerint seu p̄curauerint: sūnt excoim
nicationis incurrant: a qua nisi a romano
pontifice p̄ tēpore existētie non possint ab
solui p̄terq. in moris articulo cōstānt.
Et ut h̄i labis cōtagiū frequētius rēp̄ma
tur: oībus et singulis ecclesiasticis seculari
busq. p̄iōis cuiuscūq. dignitatis gradus
ordinis seu cōditiōis fuerint: in virtute
sancte obediētie districte in iungim^o ut eos

omnes quos huiusmodi commisisse
vel percurasse: aut in ea mediatores esse scie-
runt pontifici predicto vel eius camerario:
aut cui idem pontifex duxerit committendum per se
vel per alios revelare. Et cuius non omittat. Quod
si non fecerit absolvi non valeat donec predicta
revelent. Datus Rome apud sanctum Grisogono-
mum et pontificatus nostri anno quarto.

Simulatio. An sit peccatum.

Rñ. fm Tho. scda scde. q. cxi. Si
simulatio propter mendacium est in exteriori facto
rui signis persistens. Non refert autem utrumque me-
tial verbo vel quocumque alio facto. An cum
omni mendacium sit peccatum patet et quod omnis simu-
lacio peccatum sit. Tñ sic dicit Augustinus in li. de que-
stionibus euangelij: non semper quicquid simulamus
aut fingimus mendacium est: sed quoniam id quod dicimus
nihil significat. A. i. vultus significat iuti-
le. 22. q. 5. c. quicquid. B. tunc est mendacium.
Quoniam vero fictio nostra refertur ad aliquam signifi-
cationem non est mendacium: sed aliqua figura. Quia
tis. Et ita dñs finxit se longius ire ad aliqd
figurate significandum. Addit Al. q. sic licet fal-
lere aliquem dupliciter: vobis propter aliquam
sui vel proximi utilitatem: ita licet et per opus inter-
nōe utilitatis consequens ad tales simulationes:
nec: sicut et David mutavit faciem suam co-
raz Achis rege Geth: primo regum. 21. A
Satis facit. c. vultus. 22. q. 2. B.

Atque aliquis peccet simulando sanctitatem.
Rñ. fm Tho. in quolibet. Duplex est simu-
lacio. Queda sit ab aliquo ut iniquitas sua
pallietur et ipse bonus putetur: et hoc est pec-
catum. A. et ratio grauius quanto magis ista
simulacio cederet in damnum proximi: tale vel
spirituale f3 Tho. 2. i. li. 3. n. 34. q. 254.
B. Alia que sit ad dei honorem et prioris edifi-
cationem coram extraneis ut ipsi magis edifi-
centur: et istud non peccatum meretur. A. Idem
in li. eo. ti. q. 254. B. De hypocrisis que est
quedam simulacio. i. hypocrisis.

Atque sit simulacio quando aliquis occul-
tat peccatum suum. Rñ. fm Tho. vbi s. Sicut
aliquis verbo mentis quoniam significat quod non est: non
autem quoniam tacet quod est: quod et aliquis licet. Ita cri-
am simulacio est quando aliquis per exteriora si-
gna factorum vel rerum significat aliqd quod non
est: non autem si aliquis pretermittat significare
quod est. Unde et aliquis potest peccatum
suum occultare absque simulatione et lauda-
biliter: scilicet ne alij inde scandalizentur.

Sobrietas. Quare sobrietas
cibi requiritur i

ordinatio siue i clerico. g. f3 Ray.
Quia sicut ebrietas sic et voracitas prohibet
ab aplo: Ro. 13. Non in comestationibus
et ebrietatibus. Itē quod veteris ingluuies luxu-
ria puocat. An. 44. dif. 5. i. Eter et genita-
lia libimet vicina sit: ut ex vicinitate mebro-
rum intelligat prederatio vitiorum. Itē quod iglu-
uies oē bonū opus dissoluit. A. ut p3 i. deo
5. pmo. B. 4. Regi. 65. Nabucardan pri-
nceps coquorum destruxit muros hierusalem. A.
hoc etiam habet i deo. 5. i. Itē varios mor-
bos generat: sed tepāna procurat sospitate et
hilaritate: d. cōse. dif. 5. nihil. Itē quod pignus
veter ut ait Hieronimus crassū scilicet gnāt: cū
ecōtra sacerdotalis scilicet debeat esse vigil et te-
nuis: de ple. dif. 5. ne tales. Et ad istā mate-
riam potest facere sup3a gula.

Quare sobrietas potest regredi i ordinā-
do siue in cllico. Rñ. f3 Ray. q. ex vino fre-
quenter sequi ebrietas: ex de iure iur. et si xps.
Ebrietas autem est fomes et nutritor vitiorum
dif. 35. an oia. Itē quod vinolētia tollit mūdi-
tiā: nā icitatuā est libidinis: Hieronymus
Eter mero estuans cito dispumat in libi-
dinem. dif. 35. 5. pmo. Item quod ipedit oēm
sapientiam. Et de hoc et etiam de prius nūc
dicto habetur proverbi. 20. Luxuriosa res
est vinum et tumultuosa ebrietas. Quicquid
quod his delectatur non erit sapiens. Ad ean-
tem duo: scilicet munditia et sapientia ma-
xime necessaria sunt dei ministro: quia am-
bulans in via immaculata hic nihil mini-
strabit: et quod acceptus est regi minister intel-
ligens. Et de materia ebrietatis habes su-
pra ebrietas.

Societas primo. An liceat

committere pecuniam mercatori
vel artifice per modum societatis et inde lu-
crum accipere. Rñ deo fm Tho. secunda
secunde. q. 78. Ille qui sic committit pecu-
niam suam non transfert dominium in al-
lum sicut in mutuo: sed remanet ei: ita quod
cum periculo ipsius mercator de ea nego-
ciatur vel artifex operatur: ideo licite po-
test percipere partem lucri inde provenien-
tis tanquam de re sua. hec Thomas. unde
sicut dicit Bossre. Si vis dare pecuni-
am tuam in societate sine peccato: po-
ne tu pecuniam: et alius operam perso-

nalem. q: plerūq: quod pecunie deest per
operam suppletur: vt. ff. p. socio. l. 5. §. i. et
cōcētis picula lucra t. dāna. Cō. d. d.osti.
et notat. l. 4. q. 3. c. plerūq: et. ff. in glo. Et
de hoc ē iter. in. l. i. C. p. socio. t. isti. eo. §. 2.
Qd intelligi debet qn negotiano est lucra
t. nō al: cē de dona. iter virū t. vxo. p. vīas.
B. vt si dicat sic: Do nbi centus t. tu pones
industriaz t. labore tuū in fine anni scā rōe
ego accipia illa cētū t. tu pūz psonē tue si
ue industrie qd pōim? esse siue valere alia
centū: post hec qdqd superit de lucro acci-
piā ego medietatē occasione pecunie mee:
t. tu alia medietatē occasione psonē tue. Et
hoc nullatenus videt vtz: q: sic nisi lucrū
esset vltra cētū p. centenario qd nūq: vī
rarissime cōtingit qui ponit pecuniam nihil
vīq: lucraretur: sed sēp de forte pderet: l. 3.
recura ad esset lucrū. Et qdā doctor dicit?
dñs Angelus de pūso dicit q: salua meli-
ori determinatiōe hoc sibi venī nō videt:
neq: de iure ciuili: canōico vel diuino. Mā
opa hoīs nihil aliū ēq: diurnū officiū. l. i.
ff. d. op. libto. Immo opa hoīs dicitur esse
fructus hoīs. l. 3. cū duabus se. ff. de op. ser-
uorū. Illē ergo qui in societate opaz nū po-
nit nō dī aliqd cōstēs in sorte vel in capi-
tali ponere: s. solum fructū psonē sue q: fru-
ctus aut vsufructus psonē cōrespōd: fru-
ctui aut cōmodum illo cētū q: in socie-
te posuit. Pro qbus bñ facit qd dicit tex.
in. l. cū duobus. §. si in coeūda. ff. p. socio.
dū dicit q: pūm ope ē vel amētū aris. Et
hanc sniaz securus ē Bal. l. 3. pdcās leges nī
alleger. l. i. i. 2. q. C. p. socio. Et sic intelligi
d3 qd dñi est: videt3 t. sepe opa alicuius p.
pecunia valet: in. Insti. eo. §. 2. idest pro cō-
moditate t. vsufructu dicte pecunie. Et idō
cōcludo q: de dictis. 300. ego q. 100. posui
ante partē. 100. detrahā t. 200. querēma
nēt tanq: lucrū inter nos diuidi debēt: t. ita
vt ex p. dictis apparet videt eē de intētiōe
sancti Tho. de agno: nec me i. 3. riu3 moue-
ret si quis diceret: singam? illū q: pōit ope-
ras industriale si locare vcllet opas suas p.
mercede certa quolibz anno reciperet. 100.
vel. 50. nec subiaceret piculo alicui? casus
fortuiti q: euenire possz i. mercātis aut i. re-
bus i. l. 2. aris: q: nī ē pueniēs q: salit h? cāu-
tā q: dicitā mēcedē i. societate posuerit si illā
anteferat de ill. 30. siē alter aniserit illa. 100.
q: posuit rōne equitatis seruande. Quia nī

deo pmo q: illā mercedem quā hfe posset
nō dī ponere a pncipio sicut ille q: ponit il-
la. 100. cū merces illa sibi nō debeat a pnci-
pio locanōis f3 glo. in. l. edē. C. locan. Et
quo sequitur sed a rīstio: videt3 q: illa mer-
ces ē fructus sue industrie t. operaz: immo
recte intuenti quo ad cū nō ē illa merces nisi
opa sua t. industria: cū i. cī? recōpelanōe det:
t. iōlicet ex opa mercedē cōsequat: nī ex mē-
cede ope nullū fructū dī cōsequi neq: cōse-
qui pōt: q: singulis dieb? opa pstatut cū3
s. ut diurnū officiū. Et sicut vsure vsuraz nō
debetur aliquo iure: vt. l. si. C. de vsur. ita
fructus mercedis ope deberi non potest.
Nec etiam obstat q: mercedem h3 sine pe-
riculo qn operas locaret: l. 3. qn? opas i. so-
cietate ponit de pericu?o t. mēat: q: pl? pōt
lucrari q: cēt merces quā hfe possz locan-
do opas suas. B. Posset ē fieri aliū pa-
ctum q: ego acciperem quartam partem
lucrī t. tu tres alias: vel econuerso tu quar-
tam t. ego tres fm q: conuenimus q:
tua industria estimari debēt: vt patz i. insti.
de socie. §. i. t. sū p rata diuidatur damniū.
Et hoc verū si modo ille qui plus ferre de-
bet aliqd plus societati cōtulerit vel pecūie
vel ope vel industrie quod nīdeat illi pluri
qd de societate ferre d3. l. si nō fuerit in pñ?
t. l. qd eniz. ff. p. socio. Arbitrio ergo boni
viri ē. hñabitur an illō plus qd in socie-
te ponit cōmideat illi pluri qd de societate
pcepit. Nec alia certior doctrina tradi pōt
sed arbitrio boni viri t. p. priam consciā
remittendū ē: cū in hac actione p. socio: q:
bone fidei ē: arbitriū boni viri sequēdū sit
l. in. p. posita. ff. p. socio. Si aut vnus plus
altero non conferret tale pactū etiā de iure
ciuili non valeret fm dīco. quē dīcur. seqt
in dē. l. si nō fuerit. Et aliqui alit dixerit nī
hec opinio dīco. tanq: equior t. iustior se-
quenda est p. dē. l. si non fuerit in pnci-
pio. t. l. qd enim fm pstatuti dñm Ange-
lum. Et Posset ē fieri nō expōsa p. dicta
estimatiōe persone: sed committendo di-
cretioni ipsius qui recipit pecuniam vt as-
signet partem lucrī: vel damni q: tum sibi
videtur iustū: t. postea si esset aliq: excessus
vel defectus cōcorditer sibi remitteret. Et
In hoc nī casu sibi caueat ille cui? arbitrio
remissus ē: vt iuste t. eque patiatur ei pl? de
lucro assignādo q: plus in societate posuit
al. nedum in foro pscie tenet: s. et de iure ci

uili. Et si inique partes faceret ad arbitriū
boni viri reduci posset. ff. p. soci. l. si socie-
tates. fm eundem dñm Angelum. B

Sed ecce negotiator q pecuniaz reci-
pit ad tractandū dicit ei q dateaz: Ego ro-
lo in fine p industria & labore meo. 20. fir-
ma hie: & nolo in eis scire aliqd damnaz.
nūqd l. cet. Rñ. licet: s; iste nō ē p tracto-
ciario: s; locatiōis: quia negotiator ille
locat operas p illo pñcio: & isto mō nihil se-
riet etiaz de lucro. Posset autē p pactū face-
re q nō solū deberet hie p dicta. 20. sine vl
lo dāno: s; etiā talē vel talē partē de lucro
et nullā de damno: qd qdes reciperet non
vt socius: s; rōne operis siue sui salarij: vt
dictū est de tali locatiōe s. locatio. §. 5. et
sequenibus. A hoc intellige nisi dānuz
contingat culpa ipsius operas ponētis vel
eoz quoz opera vntur. l. item qritur. 2. l. si
merces. §. qui colūnam. ff. locati. & rāgiur
in dicto. §. 5. B

Quid si do pecuniaz mercatori in so-
cietate & conuenio secū q dabit mihi certā
ptez de lucro & nihil dico d dāno. Rñ. De-
bet intelligi eadē pars de damno: vt iusti.
de soci. §. illud A & ibi paret q idē econ-
tra videt qūdo mī expssa ē pars dāni: ga
eadē intelligitur tacite etiaz de lucro. B

Societas secundo
ad aliqua alia ad mām pcedentis
e. pñtencia. Pmo igit quero Quid si
capitale pecunie posite in societate sit casu
perdituz an in dubio sit damnuz cōe vel
nisi illius qui pecuniaz posuit. Rñ. det glo.
in. l. si nō fuerit. §. i. ff. p. socio. q in dubio
nō est cōe: & sic erit illius nñ q pecunā po-
suit: glo. m in. l. i. C. pro socio. dicit pñtentiū
.l. q sit dāni cōe. Pro pma opinio ē q nñ
sit cōe facit fm dñm Angelū q ille q capi-
tale ponit nō dicitur cōicare capitale sed
fructuz eius: sicut & ille q operā pōit dē solū
fructū p sone sue cōicare: vt supra societas
pmo in pñcipio in additione magna. Itē
ga satis habet ille de dāno q opas posuit
si operas pdidit: ab q eo q teneat ad ptez
capitalis pñm. Dñm pñ. qñe refert Ly.
in. l. i. C. p. soci. q aut capitale statū ē pñm
casu foruito an qz alter socius opas pone-
ret: & dāni erit cōe: aut post operas pñtas
& pñtas: & tunc dānuz erit illius nñ q pe-

cuniam posuit. satis enī hē ille de damno
qui opas pdidit. Et hac opinio ē Ly. ibi
dicit: ē egoz De iuris mī ciuilibz rigore lz
statū pñtentiū perit ex cā societatis: dānuz
vī ē cōe. l. si id qd. §. i. ff. p. socio. fm dñm
Angelū. Et addit: Opinio mī pñ. quā se-
gitur Ly. mihi magis placet pñtentiū i foro
pñcie: cū cōuenire videat arbitrio boni viri
qd i hoc iudicio stat. l. in pñtentiū. ff. p. so-
cio. ita mī q si quasi in pñcipio societatis ro-
tū capitale esset pñm & modice ope pñtente:
nñ adhuc putare q p aliqua pñte ille q ope-
ras ponit pñcipare debeat de piculo capi-
talis post qz rōne dicti capitalis ē pñcipa-
turus erat d lucro: ar. dē. l. si non fuerit in
pñ. 2. l. qd enim. ff. p. socio. Ga. dō de are.
dicit idistincte dāni debere ēē cōe. Bal. ve-
ro ait: tu dic q qñtenuz est cōe lucz eatenuz
debet esse commune damnum & non aliter
& hoc vī vñ: quia equali parte damnum
cū lucro d3 cōcurrere: vt iusti. co. §. illud.
Nec aliud dāni vī posse pñgere i hac soci-
etate cōicādū iter pñe: nisi erga capitale.
Itā si ille q pñt opas pñt earz fructū: sit
& alit pñt fructū pecunie q ad iucēz pñt
vī s. societas. i. in pñcipio i additione sedā.
Qd & nōt reuerēd pñtē B. euardinus
de Sēis i suis pñtentiū vī mihi vī sermōe
39. Itē h3 pñtentiū dñz Angelū: si cōsuetudo
aliq apparet circa pñtentiū societate q nō re-
pugnaret rōni & egratū ēē fñda. Itā si cō-
uetudo foret q piculū capitalis i dubio sit
cōe: qz illd qd ē i pñtentiū vī actū iter pñt
.l. si pñs. §. placuit. al. icipit recte. ff. de ac-
qui. ar. cen. tūc diceret q piculū sit cōe post
qz hoc pñt fieri p pactuz expñsum: vt tenet
glo. i. 4. q. 3. pñtentiū. Itē h3 cōicē. si tale dā-
ni capitalis pñderet dolo vel culpa alicui
ius socioz illius soli? erit piculū cuz soci-
de dolo & culpa teneatur: vt. l. socii. ff. pro
socio. In qua culpa cōpñhēditur nō soluz
lata s; etiā leuio nō aut leuissima. Sufficit
hñz q socius tales diligentiā adhibeat qua
se in pñtentiū adhibere pñtente: ar. dicit. l. so-
cium. Nam & si expñse quis in se piculuz
eu cepisset: nō mī intelligit de illo qd venit
ex culpa consocij: vt. l. pñ. C. de nautico se-
no. Collige ergo q si apparet pactum vel
consuetudo irrationabilis hec seruā dā sit
Quod si non apparet in dubio damnum
capitalis erit p ea pte p qua erat & lucruz:
nñ iucrueretur dolo vel culpa consocij

qz tunc illi⁹ in⁹ erit.

Sz nūquid dānū p⁹soe opas ponentis
d3 inuicē cōicari. Rñ. Et q⁹ nō: vt. ff. eo. l.
locū. §. loc⁹. vbi d⁹ foci⁹ cū resisteret cōi-
bus seruus venalib⁹ ad fugā erūpētib⁹
vulneratus ē: ipēā quā in curādo se fecerit
nō cōsecutur: qz id nō i societate q⁹uis pp
societate ipēū sit: qd indistincte pōt itelligi
verū qñ hoc dānū p⁹git culpa p⁹oe: al vide
nū sagēquū q⁹ sicut ipē p⁹icipat d⁹ dāno ca-
pitale ita t⁹ alit p⁹icipet aliqd d⁹ dāno p⁹oe
qd euenit ppter societate: cū t⁹ societas etiā
p⁹culariū rez ius qd dā frānuatū h⁹eat: vt. l.
vex in p⁹ca. ff. eo.

Qd si finitū t⁹pe societat⁹ nō repit nūc ca-
pitale: an dicatū capitale pecunie sit cōe vlnū
illū q⁹ posuit. Rñ. Circa hoc diuersi diuersi
mode sēntē vidēt. nā glo. in. l. i. C. eo. videt
sēntē q⁹ eq⁹luter diuidi debeat: nūc aliud sit
p⁹ pactū declaratū aut p⁹ p⁹uetudinē intro-
ductū. p⁹refat⁹ vero dñs Angel⁹ ienit q⁹
q⁹tenus operas p⁹stans p⁹icipat de dāno ca-
pitale eaten⁹ t⁹ ip⁹ capital p⁹te forat: sed
certe hoc iure p⁹bari nō v⁹. An tu dic fm
Jaco. de arc. q⁹ nō solū de cōsuetudine: sed
et de iure ē q⁹ capitale hoc calu sit saluum.
Quare enim locius nūc ip⁹ capitalis p⁹te
d3 h⁹re. Et si dicas q⁹ ponit operā. Rñ. q⁹ p⁹
cū ope intelligit eē cō: respondēs in iusurio
pecunie: non aut ip⁹ fori. Et satis facit qd
dñs ē i additōe scdā. §. societate. l. i. p⁹n⁹ p⁹io
unde si vnus ponit cōmodatē op e egdez
t⁹ aliter ponit p⁹modatē pecunie nō p⁹eta-
tē. Sūge. n. q⁹ vn⁹ pōit i societate nulle mil-
lia: alit operā nūc: nūc h⁹ nulla pōt esse. p⁹por-
tio: nūc d⁹ p⁹modatē ope respectu p⁹modata-
tis pecunie: nō aut de ip⁹ia totali sorte. t⁹ ita ē
sēntē Bal. qd t⁹ nōt p⁹fatus reuerēd⁹ p⁹ vbi
§. nūp corōnari⁹ i cel ac miraculis per orbē
coruicans.

Et q⁹ vn⁹ socioz possit pacisci vt duas
ptes lucri t⁹ vnā dāni ferat t⁹ alit⁹ ecōtra du-
as dāni t⁹ vnā lucri. Rñ. fm dñm Angelū
gelū q⁹ nō: qz vn⁹ socioz nō pōt plus d⁹ lu-
cro p⁹icipare q⁹ de dāno: nec dū de iure diui-
no t⁹ canonico: §. ēi ciuili: vt. l. mutus. ff. e.
similit⁹ nō valz pactū: q⁹ deducto dāno vn⁹
h⁹eat duas ptes lucri alter vero vnā: nūc ille
q⁹ plus h3 de lucro tānūc plus pecunie ope
aut industrie in societate posuerit: vt. l. si nō
fuerit in p⁹n. t⁹ in glo. ff. eo. Et multo minus
valet pactū: vt vn⁹ in⁹ lucres alit nūc dāniū

sēntat. effect. n. nequissimū gen⁹ societatis q⁹
lēdina appellat: dcā. l. si nō fuerit. ad fi. Qd
vex ē nūc ille q⁹ in⁹ opas pōit aliqd certū p⁹
sua opa veller sine dāno: qz hoc possit n⁹ tā-
q⁹ soci⁹ h3 tāq⁹ locator: vt. §. societate. l. i. §. l.

Sz an possit pacisci q⁹ capitale sit saluū
Rñ. de iure canonico t⁹ in foro p⁹ciencie nō
pōt fm dñz Angelū: t⁹ ita sēntē glo. i. e. ple-
nq3. l. 4. q. 3. d⁹ iure aut ciuili sūt optimones.
Itā Bal. l. i. l. i. C. eo. q. 9. tenet q⁹ tale pactū
nō valz: neq3 ex forma cōtract⁹ neq3 ex ci-
nā: nō dicit q⁹ sapit vlturariā prauitatē. Qd o-
th. aut in tua sūma i tu de vltur⁹. §. an aliquo
quo casu. tenet q⁹ de iure ciuili talis societate
valet magis ex vi pactū q⁹ ex nā p⁹cius. Sz
dñm Bal. vt v⁹ v⁹: vt ex p⁹cedētib⁹ colligi
pōt ēi p⁹xio. §. Sed3 oēs aut hoc pactū n⁹
ē equū nec i iudicio aie suandū: vt nōt dñs
Anno. de bu. i. c. si. c. de vltur⁹.

Sed qd si vterq3 socioz pōit pecuniā t⁹
opas: h3 vn⁹ ponit maiore ē q⁹titatē q⁹ alter.
Rñ. fm dñz Angelū. Siue sit faciū pactū
p⁹ quota p⁹te q⁹ lucz t⁹ dānū sēntat siue n⁹: n⁹
solū in foro p⁹cie: h3 ē de iure ciuili p⁹luder⁹
dū ē q⁹ eoz i effectū plus i societate pōiue-
ru vt ille maiore p⁹te accipiat. h3. n. ex vna
pte maio: fuerit sūma possit tñ tāta cē idu-
ltria alteri⁹ q⁹ excedēt illū q⁹ maiore p⁹ulit
sūmā: vt si sol⁹ nauiger: p⁹egnet: p⁹icula su-
sticat: dcā. l. si nō fuerit. i. p⁹n. t⁹ l. qd. n. ff. eo

Sz vtr⁹ ille q⁹ in⁹ operas ponit qñ p⁹fici
scitur cā societatis debeat h⁹re expensas de
corpore societatis. Rñ. fm dñm Angelū
Ja. de arc. t⁹ L⁹. dicit in. l. i. C. eo. q⁹ lic: qz
lucz n⁹ d⁹ nūc d⁹ dūctū expēis. ff. eo. l. mut⁹
qd intelligit Bal. in dicta. l. i. exceptis ex-
pensis quas facturū esset domi: quia ille
non debent fieri de corpore societatis: ar.
l. sed t⁹ si lege. §. qd aut. ff. d⁹ pen. lxxre. p⁹du-
tarē nūc in hoc seruandā ē p⁹uetudinē ēi in
foro p⁹cie: cū sit optia legū in p⁹cl. ff. d⁹ legi.
si de in p⁹ratōe. cū t⁹ tacite videat actū qd sic
ri p⁹ueit: vt. l. l3. C. locati.

Sed p⁹ qb⁹ p⁹nt⁹ tenent ad solutiōem
p⁹etiōis fungit⁹ vel apothec⁹ cōducte socij
ex disparib⁹ pub⁹. Rñ. fm dñm Angelū
Locanti tenent p⁹ eq⁹lib⁹ pub⁹: in se aut te-
nent p⁹ rata societatis: t⁹ ita diuidē debēt di-
ctum debitū mercedis sic diuidūt p⁹ncipa-
le: t⁹ fm dñs disparces ptes: quod t⁹ tenet
Bal. in. l. i. C. eo. vbi ēi dicit q⁹ fm dñs ptes
disparces diuidi quoq3 debet sup⁹ellecta t⁹

in assuetudine societatis quod sequendum omni
iure vñ cum conueniat arbitrio boni, vi
ri: quod in hoc scitu maxime adesse dicitur. l. i.
proposita. ff. eo.

Quid vero si pñdum est capitale ante fi
nitum tps societatis: nungd ille qui posuit
tenet ut pñd. Rñ. fm diu. Ang. q. noni:
et tñet glo. i. dca. l. si nñ fuerit. q. i. ff. e. et i. dca.
l. i. C. e. Et de societate vero seu locatione
alium dicit. j. vñura. 2º.

Sodomia. Siquis contra
si clericus est deponi dicitur: vel si appa
ret coram iudice dicitur iradi religio ad pñci
pñas pagendā. Si laicus excoicari: et a ce
tu fideliū vñq ad pñgnā satisfactionem
fieri alienus: et de excess. pla. clerici. Et si le
ges aut alicuius vñmo supplicio pñdant
qz pñter hoc pñci deus iratus nunt pñci
lenas: fameo: et terrimorus: in auct. vñ nñ
lux. pñam. coll. 6. Et hoc vñci maius
est qñ hñt cognosceret carnalit matre. 32. q.
7. adult. et de hoc talis spñb luxurie.
6. luxuria. 1. i.

Sollicitudo. Etum sollicitu
dinem de tpaliu gerere. Rñ. fm
Tho. scda sede. q. 95. Sollicitudo tpaliū
tripliciter pñt esse illicita pñmo mō ex pñe
de quo sollicitamur: vt si tpalia tāqñ finem
qñam. Et augº. dicit in libro de operibº
monachoz: cū dñs dicit nolite sollici cē tē.
hº dicit: vt nō ista timeant: et pñt ista faciāt
qñq d in euangelij pñdicatōe facit iubent. 2º
mō pñt esse tpaliū sollicitu illicita pñter su
perflūū studium qñ apponit ad tpalia pro
curanda: pñter qñ hº a spñalibus qbº pñ
cipalit infuire dicitur: fñat hñt: et iº dñ: Ad autp.
13º qñ sollicitudo seculi suffocat xñbum dei.
3º mō ex pñe timore supfluit: qñ. l. aliquis
timet ne faciendo qñ dñ necessaria sibi defi
ciant. Et plus in se qñ in dño pñfido. Et
qñ dñs tripliciter excludit: pñmo pñter ma
iora bñficia hñi pñstia d. vñtus fieri suam
sollicitudinē. l. co: pus et aiam. 2º pñter sub
uentionē qñ deus aialibus et planis subue
nit aialibº hñano opere. 3º ex diuina pñuē
tia pñter cuius ignorantia genes circa bo
na tpalia querenda pñcipalit sollicitantur
Et iº concludit qñ pñcipalit sollicitudo
nostra dñt esse de spñalibus bonis sperantes
qñ tpalia nobis pñueniēt ad necessitatē si

fecerimus quod debemus. Et dñt Matth.
6º. Pñmū querite regnū dei et iusticiā eiº
et hñc omnia adiicient vob. De hac mñ ali
qd hñs. 8. c. ps. 5. pñt.

Sortilegium primo:
fars diuina. Differt aut a pñte
lia: qz pñphetia accipit i bono et sit gra: loz
nlegiū aī malo: et sit cōter pro pecunia. l.
q. i. duces. als iudices. et c. lequeni.

Quod sunt gnā diuina. Rñ. fm
Tho. scda sede. q. 95. Diuina diuina vñ
tur aliquo demoni auxilio: quod quidē
vñt ex pñse iploz: vñt pñter pñtionē hominis
se occulte demon ingerit ad pñnunciandū
quedam futura que hominibº sunt ignora
eis aut cognita. Et dñt tripliciter est diuina
nis genus. pñmū ē pñ manifestā demonuz
inuocationem: quod perinet ad nigromā
ticos. secundū pñ solam considerationem
dispositiois vel motus alterius rei: qñ pñ
net ad augures. tertium est dñ facinus ali
qd vt manifestet aliquod occultum: quod
perinet ad sores. Sub quolibet aut istoz
multa cōtinent de quibus in sequentibus.
5. dñ. et etiam habetur. 16. q. 4. igit genus
et q. 5. nec mirum.

Quot modis sit diuina pñ demonuz
inuocationē. Rñ. fm Tho. vñ. 8. Demo
nes ex pñse inuocari solēt futura pñnunciare
multipliciter. Quandoqñ quidē pñstigio
sis qñbusdam apparitōibus se aspectui vel
auditiui hominū ingerētes ad pñnunciandū
futura: et hñc spñs vocatur pñstigiū. Quā
doqñ aut pñ somnia: et hñc vocat diuina
somnia. Quāqñ aut pñ morio: aliquoz
apparitionē vel locutionem: et hñc vocatur
nigromantia: qñ vt dicit Isidorus in li. ety.
nigron grece mortuus: manchia vñ diu
natio nuncupat: qñ quibusdam pñcant
tationibus adhibito sanguine videntur re
suscitari mor: vñ diuina: et ad interrogata
respondere. Quandoqñ vero futura pñnun
ciant per homines viuos: sicut in arrepti
cñe patet: et hñc est diuina pñ pñtōes: vt
Isidorus dicit: quia a pñtione apollini lñ
dicit: qui dicebat auctor diuina. Quan
doqñ vero futura pñnunciant pñ aliquas figu
ras vel signa que in rebus inaiatis appent
que quidē si appareant in aliquo co: po
re terreftri: puta vñgue vel ferro vel lapide
polito: vocatur geomantia. Si autē in aqñ

Idromātia. Si in aere aerimātia. Si in igne pyromātia. Si autem in visceribus aialium animalium molitorumque demonum vocatur aumspiciū.

Quot modis sit ista diuinitio de qua dictum est in 2. §. que sit per considerationem dispositionis vel motus alterius rei. §. fin. 2. h. o. vbi §. sic multipliciter. Nam si conetur aliquis pronosticare futura ex consideratione situs vel motus ludæi: hoc pertinet ad astrologos: quia cum genera laci dicunt propter considerationes natalium dierum. Si vero per motus vel voces auium siue quorumdam animalium siue per sternutationes hominum vel membrorum suorum: hoc pertinet generaliter ad augurium: et dicitur a garru auium siue aursuspicium ab inspectione auium: quorum primum pertinet ad aures: secundum ad oculos. In autem bus enim habet propriam considerationem solent. Si vero habet considerationem fiat circa verba hominum autem interpretatione occidit: que quodammodo rectorum ad futurum quod vult pronosticare vocatur omne. Si autem pludeant aliquæ dispositiones figurarum in aliquibus corporibus: velut occurrentes erit alia diuinationis species. Nam ex linamentis manuum consideratur diuinitio chiromantia vocatur chiros. n. grece dicitur manus latine. Diuinitio vero ex quibusdam figuris in spatula alicuius aialis vocatur spatulamantia.

Quot modis sit ista diuinitio de qua dictum est in 2. §. i. que pertinet ad sortem. Rñ. fin. 2. h. o. secunda secunda. q. 95. Nec diuinitio sit ex consideratione eorum que conueniunt ex quibusdam que ab hominibus ierole sunt ad aliquid occultum inquirendum et hoc multipliciter. Si enim quandoque per tractionem punctorum: quod pertinet ad artem geomanticam. Quod per considerationem figurarum que conueniunt ex plubo liquefacto in aqua piecto. Quandoque per quasdam cedulas scriptas vel non scriptas in occulto positas dum consideratur quæ accipiant. Similiter in festuicis in quibuslibet propolis quæ maiorem vel minorem accipiat: vel erit ex taxillis piectione quæ plura puncta priciat: vel etiam dum consideratur quod apertum librum occurrat: que omnia sortium nomen habent.

Atque omnis diuinitio siue supstitutio sit illicita. §. fin. Ray. De his diuinationibus prohibita est a deo et sancta ecclesia: cum n. futura que solent dei sunt aliquæ per hoc inuenire laborant dum in ista iura creaturis attribuunt. Isa. 41. Annuntiate nobis quæ futura sunt in futurum. et sciemus quod dixistis vos. Item leuit. 19. Non augurabimini nec obseruabitis sonia. Et ibidem

20. Anima que declinauerit ad magos et ariolos. et seget: Inflicta illa de medio populi mei etc. et multa multa. et sic dicit Augustinus. Et multas artium magicarum ex traditione maiorum angelorum in toto terrarum orbe plurimum seculum in auit: et per uinationes eorum uincta sunt aursuspicina augurationes: et ea que dicuntur oracula et nuntia gromantia. 26. q. 2. quæ siue lauatore. et sicut de phibitione talium. 26. q. 5. per totum. et q. 7. non 13 et in quatuor. c. le. et eo. per totum. Et similiter ad genus supstitutionis pertinet omnes ligature et remedia que medicorum quoque disciplina per deminat: siue in verbis siue in characteribus. siue in quibuscunque rebus suspensendis: vel ligandis vel soluendis: sicut in aures: vel anuli in digitis Item si uincti ambulantes amictis lapidis aut pueri interuenient medici. Item redire ad lectum si dum se calcet sternutauerit. Redire ad domum si procedens offenderit: hec et multa habet. 26. q. 2. illud. Item non sunt obseruandi dies et gyphiaci: aut calende Januarii: aut menses vel dies: aut lune solis et curi. et habet. 26. q. 2. non obfuetas. Non tamen per deminatur rusticis que fuant ipse ad seminandum vel ad incidendum arbores et habet: que nates habet ratione. similiter et phisici circa medicinas et munitiones faciendas: et habet. Nam illud dicit supstitutio et phibitum quod non habet auctoritatem a nostra seu scriptura diuina vel ecclesiastica seu sancto rum patrum. 2. q. 5. psulisti.

Quæritur hic specialiter utrum diuinitio per uocationem demonum sit illicita. Rñ. fin. 2. h. o. vbi §. sic. Deut. 18. Non inueniat in te gartolos sciscitantes: nec phitones psulat: et habet: duplex est causa. Prima quia per uocationem demonum sit pactum expellit cum demone: et hoc est oino illicitum. Alii quoque dicitur. Isa. 28. Diuinitus percussim sed cum morte et cum inferno secum pacem. et adhuc grauius est si sacrificium et reuerentia demonum in oculo exhiberet. Secunda propter periculum persequens. demon. n. quod induit per uocationem hominum de habet suis malis et si aliqui vera dicat utendum homines assuescent ad hoc ut ei credant: et sic intendit perducere ad aliquid quod in salutem humane salutem nocuum. Quia Athanasius exponens illud Luc. 4. Icrepauit illum dñs: obmutescere dicitur. Quia si sciret demon: per secebat in xps et per monere ne similis cum veritate inuigilaret per mulgaris. ut nos et assuesciat ne curemus de talibus loqui et si vera videat. Mephas enim est ut cum assit nobis scriptura diuina a diabolo instruamur. De eo autem quod Saul phuonisti

confuluit que diuinavit. i. Re. 28. dicitur **Au-**
g^o ad simplicianū: Nō est absurdū credere
aliq^o dispensatione pmissū fuisse: vt nō domi-
nāte arte magica vl potētia s3 dispensatōe oc-
cultra q^o phitonissā t Saulē latebat se osten-
deret spūs iusti aspectib^o regis diuina cū sen-
tētia percussur^o: vel nō vere spūs Samuelis
a rege sua excitat^o: sed aliq^o fātaisma t il-
lusio imaginaria diaboli machinarōib^o fa-
cta quā scriptura Samuelē appellat: sicut
solēt imagines rez suaz noi bus appellari.
26. q. 5. nec mirū. **A** t ibi p3 q^o Aug. vide
cur firmare hāc sniaz: videlicet q^o Samue-
lis apparitio pot^o fuerit p^ostigiola seu fāta-
stica t diabolica illusio. **B**

Et p^o diuinatio p^o astra sit licita. Rñ. fm
Tho. vbi. 5. duplices effect^o subtrahūt cau-
salitati celestiu^o corp^oz: p^o qd^o oēs effect^o p^o
accidēs ptingētes: siue in reb^o humāis: si-
ue in reb^o nālīb^o: q^o vt pbat^o 6° metaph. enī
p^o accidēs nō h3 cām: t p^oapue nālēz: vt q^o
lapide cadēte fiat tremor^o vl q^o hoīe fodiē-
te inueniat thesaur^o: t aut subtrahit causalita-
ti celestiu^o corp^oz act^o liberi arbitrii: pñt in
celestia dispositiue inclinare inq^otiū in pñmū
i corp^o humanū: s3 in ex hoc nulla necessi-
tas libo arbitrio iponit. Sigs ergo p^oside-
ratiōe astroz vtat ad p^odicta duo. i. ad co-
gnoscedū futura casualia siue forma: aut
ēi ad cognoscendū p^o certitudine futura opa
hoīum: pcedit hoc ex falsa t vana opinio-
ne hoīum: t tūc opatio demōis se imiscet:
vñ erit diuinatio illicita. **A** **U**ñ t Aug. in
li. de doc. xpīa. t. 26. q. 2. illud dicit: Neq^o ab
hoc genē supstitōis pñtiose segregādi sūt
q^o oli genitūi aci p^o pñaraliū pñderationes
dicē: nūc aut mathematia vocāt. **M**ā t ip-
si q^ouis vcrā stellaz positiōē cū q^o nascit^o
psequūt^o t aliq^o puestigāt: tū q^o inde conāt^o
vl actiōes nās vl actionū cuēt^o. pducere
nimis errāt: tō xpīans penit^o phibet i su-
is opib^o obfuare lūne vl stellaz cur^o. 26.
q. 5. nō l3. imo hoc agē idolatria reputat: ca-
dē cā q. 2. c. illos. t. c. se. **B** Si xō aliq^o s
vñ pñderatiōe astroz ad p^ognoscedū
futura q^o ex celestib^o corpib^o causant: puta
secutates vel pluuias t huiusmodi nō esset
illicitus.

Etruz diuinatio q^o sit p^o sōnia sit illicita
Rñ. s3 Tho. vbi. 5. sigs vtat sōnijs ad p^oco-
gnoscedū futura fm q^o sōnia pcedūt ex
reuelatiōe diuina: vt sōnia p^opharāis: vel

fm q^o pcedūt ex nālī cā intrīseca: vt cū abā
dās humore frigido sōniat q^o sit i aq^o vel nī
ue: siue extrīseca: vt ex acre: vel ip^o rellione
celesti q^otu3 se pōt virt^o talis extēdere: non
erit illicita tal diuinatio. **A** q^o est demon-
stratio qdaz causaz nālīū fm physicos. **B**
Si aut diuinatio h^o i causet ex reuelatione
demonū cū quib^o pacta habēt expñsa quia
ad hoc inuocant: vl tacita q^o h^o i diuinatio
extēdit ad id ad qd^o nō pōt se extēdere. **A**
s. fm nām vl ex idubitata reuelatione diui-
na: vt p^otractū ē. **B** erit diuinatio illicita t
superstitiosa.

Etruz diuinatio p^o auguria sit licita. q^o
fm Tho. vbi. 5. Ex motu vl garrū auuiz
futura agnosci nō possūt sic ex cāis: s3 inq^o
tū sūt effect^o aliq^oaz causaz q^o ē sūt causan-
tes futuros cuēt^o. **L**ā aut opationis oīum
buzoz aialū ē instinct^o qdā quo mouē-
tur i modū nāc: t hic instinct^o ex duplici cā
pōt pcedē. vno quidē mō ex cā celestī cor-
porali: t fm hoc nihil phibet eoz opatio-
nes ēe fuuoz signa: inq^otu3 p^omanē dis-
positiōibus corp^oz celestiu^o t aeris pñmen-
tis ex quo pueniūt aliq^o futuri cuēt^o. In h^o
tū duo pñderari os. p^o quidē vt h^o i opatio-
nes nō extendant: nisi ad p^ognoscedū
illa futura: q^o causant p^o motū celestiu^o corpo-
rū: put. s. i. 5. qui ē immediate añ. pñmū p^o
cedēt dem est. 2° vt nō extendant nisi ad ea
que aliq^o pñt ad h^o i animalia pñnē. **C**o-
sequitur. n. p^o celestia corpa cognitiōē qñ
dā nālēz ad ea que eoz vite sūt necessarias:
sic mutatiōes q^o sūt p^o pluuias t vētos t h^o i
illio mō iustit^o h^o i causant ex cā spūali. s.
vel ex deo: vt p3 i colūba sup xpm d^oscēdē-
te: t i coruo q^o p^o aut belia: t in pisce q^o obfor-
buit t cecit **J**onā: vl ēi ex demonib^o q^o vñ
tur h^o i opatiōib^o buzoz ad iplicadas añ-
mas vñs opib^o t opinionib^o: t isto mō nō sit
licita. **A** q^o nō sūt ex causis nālīb^o: vel in-
dubitata reuelatione diuina: vt pōt olligi
ex dict. s. 5. 8. **B** t eadē rō est de omnib^o
alijs h^o i. **Q**d aut **J**oseph ait: Gen. 44. q^o
nō ēi ei similis i auguriēdi scia. **I**ntelligē-
dū est fm Aug^o q^o hoc loco dixit referens
ad id qd^o vulg^o ē eo opinabatur: sic ēi dispē-
sato: ei^o locut^o est. **A** Idem in sum. lib. p^o
ti. xi. q. 7. **B**

Etruz diuinatio p^o oia sit illicita. q^o fm
Tho. vbi. 5. **O**men d^o qñ verba aliq^o alia ē
reuelatiōe dicta retroquēnt ad futurū: vt. 5.

in. §. 3. dicitur est. **Q**ui autem verba et si non sub-
dant dispositioni stellarum: disponunt tamen quando
est deus diuinus, pudentiaz: vt recitatio sonus
quā audiuit Bedeone: iudic. 7. 2. verba pu-
elle q̄ ardetit Eliseus seru. 7. Abac: Gen.
24. et scilicet. **E**t hoc verū qm̄ de diuinare
nclatione non dubitat: vt. §. 8. S. tactū ē. **E**t
Sicutiam hoc quādoq̄ in operacione de
monum: et sic est illicitum.

Altru diuinitio forni sit licita. Rñ fm
 Apo. xvi. 5. Sores ppze dicūt cū aliquid
 sit vt ei? eueniūt aliqz occultū inotescit: et
 quidē si querat p foras qd cū sit exhiben
 diū: vocat diuinitio foris. Si aut querat qd
 agere oporteat vocat p̄stulatio. Si vero q
 rat qd sit futurū: vocat diuinitio intra. Itaqz
 si eueni? forni expectet ex fortuna qd locū
 hz solū in diuinitio: nō vñ hēre peccatū: nī
 p̄tēdit viciū necessitatē: sic aliq nō valentes
 potēdit aliqd diuidē: velint in foris b? ex
 ponētes fortune qz quā partē accipiat. Si
 vero eueni? forni expectet ex spūali cā: qz
 quidē expectat ex p̄mōib? sic legit Eze
 ch. xi. q rex babilonie stetit in uiuio i capite
 duaz viar diuinationē q̄res t p̄mōis s̄a
 gittas terre gavit idola: t extra cōsultū: t
 hoc ē illicitū. Quādoqz No expectat a deo
 sic illi puer. i6. Sores mittunt in finit̄s
 a diūo tempant. t talis foris fm se nō est mala
 vt Aug? dicit. P̄dōr in hoc qd duplex pec
 catū incidere. p̄mo si absqz necessitate ad for
 tes recurrat. hoc. n. ad detēctōnē vñ p̄ti
 nere. 2. siqz ēt i necessitate absqz reuerētia
 foris b? vti: imo cū magna delibatione. t
 p̄missa ofōne d3 fieri exēplo aplos i electō
 ne Mathie. i. acq. 3. si diuina oracula ad
 terrena negocia puerant: vt dicit Aug? ad
 Ianuariū. 4. si in electionib? eccliaisticis qz
 ex spūs s̄ati inspiratiōe fieri debēt: aliq for
 tib? vti: secus aut ēt i tēporali b? dignita
 tib? qd ad terrena disponēda ordināt: quo
 rū electōe plerūqz hōies vniūt foris b? sic
 t i tēporaliū rez diuisione. Si ergo neces
 sitas inuenerit: licitū ē cū d̄bita reuerēcia for
 nibus diuinis iudiciū iplolare: sic tpe p̄secu
 tionis qz fugiat nē forte oīuz deserat ecclia
 forte queri pōt: vt dicit Aug? in epla ad ho
 noratū. t cui dāta sit clyna: cū duo eque in
 digētes occurrūt ceteris parib? t vniqz p̄
 nō nō pōt: forte iuste querit: vt dicit Aug? d3
 de doc. xp̄ia. imo ēt dicit qz p̄ licitū diuinū ē

die 13 vii forib⁹. 16. q. 2. foris. Idē Hosti.
et intellige in his que ipalia sūt: et de sone
simplici sine alia supstitione. Et In p^{re}dicti
Con. et Hos. et in sum. l. i. tit. xi. q. 8. B

Quid de diuinatib⁹ vel etia⁹ iustigati-
bus occulta: vt furia th⁹ p inspectione a
strolabij: aut inscriptiones vel inspectione i
libris. Rñ. fm. Sml. Nullo mo licet: h sup
stuoſi ſ. eē co. ex mazar. Et sic tex. bñ fa
cit. Et con. Sof. t. l. doli. l. 3 Ray. aliud vi
deat ſi ſiſſe: vt ſum. c. i. q. 17. B t redi
cit ad diuinatōne p aſtra: de qua dñi ē m
ſ. a. ut criā ad ſortes: de quib⁹ pcedē
ſ. hētur. Et dñ⁹ i. n. ingitōes furioz tñ
miliū nullaten⁹ licite reduci poſſūt ad ing
ſionē p aſtra ſeu p ſortes: vt ſaſ expēden
ñ⁹ poſſet patere. 23

Quò frequentem eni à te que diuini
dicat. Rñ. fm Ray. qui sic dic Aug⁹ hanc
qñtionē soluit dicēs hoc fieri pñi sñu dē: vt
illi q hoc audiūt t vident pñent i qualis
de sint. An Dēur⁹ 13. Si surerexit i medio
tui ppheta aut q somniat dicat se vidiſſe
t pñdēt signū atqz potētū t venerit qd lo
cūt ē: t dixerit tibi: eam⁹ t seqm̄r deos ali
nos quos ignorat t futam⁹ eis: nō audias
ēba. pphete aut somniatores qz tentat vos
deus vester: vt fiat pñi vtrū diligat enī au
nō. 26. q. 5. nec miri. Tho. enī vbi supra
dicat q hoc q a principio homines i istis
obseruationibus aliquid experti sunt casū
accidit: sed postmodum cum homines in
cipiūt h⁹ i obseruationibus aim implicare
multa fm huiusmodi: obseruationes ene
nunt per deceptiones demonum: vt his
obseruantijs homines implicati curiosiores
siant t magis se inserant in multiplicibus laq
is perniciosi erroris: vt Aug⁹ dicit in 2° de
dog. xp̄ia. B Ad in sum. e. ii. q. 22. B

Utrum liceat necare a moientem vt re
ueler statum suū post mortē. Rñ. fin. 2 bo.
i quolibet. Nulla in ordinario vñ figo pos
sere a moientem cognoscere statum eius post
mortem subijcēdo tñ hoc dūmo iudicio
Unde nulla ratio videtur quare hoc debe
at dici peccatū: nisi forte ex dubitatione si
dei de futuro statu quasi tēdando inquirat
¶ Idem in sum. co. ti. q. 23. 2. §. De pe
na diuinario: sum. i. for. legum. 2. §. penult.
De iuramento malefici per iudicium fer
ri cādēt: aut aq̃ bulētis. 2. duellū. 2. plā si.

Sortilegiū secundo

¶ Item ad supersticiosas obseruantias
Et pmo querit: vtrū liceat vti arte notoria
Rñ. f3 Tho. scda scde. q. 96. Ars notoria
oīno est illicita: et a xp̄iano sugēda. Nec ē
ars p quā qdā nunticiam acquirere: sed
oīno inefficax est: et fuit ibi quedā pacta im-
plicita cum demone. Et Idem in sum. li.
p. n. xi. q. 10.

¶ Et p obseruatiōes que sūt ad sanitatē
et h̄i sūt licite. Rñ. f3 Tho. vbi. s. In his
q sūt ad aliquos effectus corporales iducēdos
p̄siderandū est vtrū nūc videant posse tales
effectus causare: et sic non erit illicitum. Si
aut naturalit̄ nō videant tales effectus posse
causare: psequēs est q p̄ncipant ad p̄dicta
pacta cū demonib⁹: vt p3 per Aug⁹. 21. de
ciuit. dei. Hoc aut apparet sp̄ali cū adhibē-
tur aliq characteres: vlt̄ noīa ignora: vlt̄ alie
quecūq varie obfuantōes q̄s manifestū ē
naturalē efficaciam nō hēre: et talia semp sūt
supersticiosa et illicita. Si tū vt dicit Ray. ali-
q̄s colligat herbā medicinale cū simbolo
vt ofone dūca: vt scribit h̄ci charta vt po-
nat sup infirmū: vt sic in h̄i tū de honore
nō reprobatur dūmō nulla alia superstitio-
sa obseruantiā impleat. 25. q. 5. nō 13. et q. 7.
nō obferuet. Idē i sū. co. n. q. xi.

¶ Atq̄ suspēdere diuina x̄ba circa collā
sit p̄mū. Rñ. f3 Tho. scda scde. q. 96. In
omnib⁹ adiuratiōib⁹ vel scriptur̄ h̄i duo
cauenda sūt. pmo quidē qd sit qd p̄fertur
vel scribitur: qd si sit aliqd ad iuocationē de-
monū pertinēs se manifeste supersticiōsū et il-
licitū. Similit̄ si p̄ncipat ignora nomina. s.
ne sub illis aliqd illicitū lateat: sic Chrysos-
tostus dicit q multa p̄tingat aliq noīa hebraica
angeloz: et scribit et alligat que nō intelligit
tribus memēda vidēt. Similit̄ ne aliqd fal-
sitas p̄ncipat: qd si ceteri effectus nō possz expe-
tari a deo: q nō est testis falsitatis. 2. aut̄ cauē-
dū ē ne cum verbis sacris p̄ncipat ibi aliqua
vana: y uia aliq characteres inscripti p̄ter
signū crucis. Si nec spes h̄eatur i modo
scribēdi: aut ligēdi: aut in quacūq vana
te q ad diuinā reuerentiā nō p̄ncipat: qd hoc
iudicaretur superstitiosū. Et. 26. q. 5. nō licet
at. dē. Nō liceat nec in colligendo herbas
medicinales facere aliq̄s obseruantiā: aut
iucantationes. Et fm Sūl. nō reprobant
breuia in quib⁹ scribunt verba euangelica

m̄. sed si credat q min⁹ habeat efficaciam si
scribant alio spe qd dū in ecclia euangeliz
legit supersticiosū ē. Similit̄ si scribant cha-
racteres et nomina inuicrata q̄ noīa dei inef-
fabilia: et in quibus dī: quicūq portauerit sup
se istud breue tē. Et i. nō p̄dictabit sic vel
sic: aut illud vel illud bonū sibi p̄tinget f3 cū
dē Sūl. et in sum. co. n. q. 13 vbi h̄ec notat
B reprobāda sunt: et peccat q scribit: aut
portat: aut donat: aut vēdunt: aut portāda
docēt nisi adeo fuerint simplices q ignora-
tia debet eos excusare: que et nō excusare:
si sup hoc fuerint moniti vel instructi. Et
Tales enim gūi pereunt p̄ditione. Unde
Aug⁹. 25. q. 7. nō obferuet loquēdo deb⁹
superstitionib⁹ et diuinationib⁹ aut: Qui autē
talib⁹ credunt: aut ad cor domum euntes
aut suis domib⁹ introducāt et introgāt: scī
aut se fidē xp̄ianā et baptismum p̄uacasse
et pagani et apostatā. i. retro abeunt et dei
inimicū irā dei graui in eternū incurrisse: nī
si ecclastica p̄nitia emēdat deo recōcilietur
Dicit. n. ap̄ls. i. Cor. x. et Col. 3. Siue mā-
ducat: siue bibat: siue aliqd aliud faciat: in
nomine dñi n̄r̄i iesu xp̄i faciat: in quo vni-
mus mouemur et sumus.

¶ Quid de imaginib⁹ q̄s faciūt astrono-
mi. Rñ. fm Tho. vbi. s. Illicitū ē et ex ope-
re demonū habēt effectū cui⁹ signū ē: qd ne-
cessē ē eis scribi quosdā characteres q nā-
luter ad nihil opant. Et sūt ibi tacita pa-
cta cū demonib⁹: et sūt ibi exp̄sse iuocatiō-
nes demonum. Et Idem in sum. co. utu.
q. 12.

¶ Quid de iucantatiōib⁹ serpētū et anima-
liū. Rñ. fm Tho. vbi. s. Si respect⁹ h̄eatur
solū ad verba sacra: et ad x̄ritē diuinā: nō
erit illicitū. Sed plerūq̄ tales iucantatiōes
hēnt illicitas obfuantōes: et p demōes for-
tū efficit: et p̄cipue i p̄p̄tib⁹: qd sp̄s fuit
p̄mū instrumentū demōis ad hōies decipiē-
dū. Et sup illud p̄. Si ē ap̄dis surde tē.
dic̄ glo. Nō tādū q nō laudat a scriptura
quicūq dat in scriptura silitudo: vt p3 d̄ mī
quo m̄d. et q rogantē viduā exaudiuit. Et
Idem in sum. co. n. q. 15.

¶ Quid de iucantatiōib⁹ infirmos vt pue-
ros. Rñ. f3 Sūl. Si nihil supersticiosū di-
cāt vt faciāt: nec mādāt dici vt fieri: sed m̄
vt al̄ licet p̄ter et enā adiuratiōib⁹: sic p pas-
sionē et crucē et silita: nō peccat: nisi talia fece-
rit p⁹ p̄hibitiōes ab ecclia sibi factā. Et tē

enī mortalī peccat: vt colligit ex dictis eius
dē Sūl. t. in sum. co. ii. q. 14. B Sūl. n.
phibēda ppē multa supfluoſa: q̄ ibi lo-
lēt inuicem: nūl fiet ē p aliquē dīcretū virū
t deuotū q̄ funderet ofonē nō sup pomūz
vel cingulū: s; sup infirmū manus iponēs
A Dūmō iste deuot⁹: siue vir: siue mulier
fī excellētis vūe t p̄bare dīcretōis. B. i. n.
nō est phibend⁹ a talibus: nūl forte tūicaf
q̄ ad exēplū illorū iudicet t supfluoſi
carnuatiōis sibi vſurpāt abūſū fm̄ eun.
Sūl. t. in dicta. q. 14. vbi hēc notant. B
Sag vī concordare Lho. scōa scōe. q. 96.
De his aut q̄ reliq̄as scōz potāt ad collū
t hī dic vī. s. reliquit. s. hī.

Quid de sacerdotib⁹ q̄ cā dolo: altāf
erūt veltibus sacri: aut imagines lugubrī
veste opertū: aut cōſucta lumīnaria ſtra
hūt. Rñ. talia fieri penū phibent. 26. q. 5.
quicūq; Et nūl faciēs purgauerit se penū
na debz deponi. A Hoc verū fm̄ Ray.
t in sum. co. ii. q. 18. qñ aliqd p̄dictoz ſie-
ret ppter odiū puatū. Si autē ppter cām
cōmū: bñ licet qd t tenet cōſuetudo ecclie
que inuicem tmbulanōib⁹ ſolet cantare:
Deus venerūt gētes tē t in ſignū trīſtie
die veneris ſācta altaria ſpoliant: t hoc est
qd ſeqt. B nūl forte faceret q̄ metuī p̄a
minationē ſacroz vel ſubuerſionē fidei vī
obſidionē t hī. Nam i tali ſacro plus hu
miliras q̄ doloſitas declaraf: vt in dicto. c.
quicūq;. Leterū q̄ aliq in aggrauationez
ceſſatiois a diuinis imagines pſternūt vr
ticis t ſpūis ſupponūt: penū reprobanf:
et de offi. ordi. ſi canonici. li. 6. Et hoc hī
s. ceſſano a diuinis. §. 3.

Quid de sacerdotib⁹ q̄ p viuis quos
odiunt ſcient cātant nullaz defunctoz: vel
i medio ecclie ponūt ſeretrū t faciūt officiū
morum: vt illi cit⁹ moriant. q̄ ſi fuerint
tales detecti deponi debent: t ad agendā
penūtiā tā ſacerdos q̄ q̄ incitauit debent
erga ſtulo p̄petui exiliū relegari. 26. q. 5. q.
cūq;. A Idē in sum. co. t. q. 20. f3 Ray.
q̄ t addit q̄ idē rī alia ſimilia ſiāt: s; hoc i
c. allegato nō dicat. Et ſic etiā in delict⁹ p̄ce
ditur ad ſilia: qñ est eadē rō. Nam itellect⁹
legis capif ex ipſi rōne: vt in c. intelligētia
et d. 6bo. ſig. t. l. qd dēſi. ff. de pacē. B

Quid de gubſidā mulierib⁹ q̄ dicūt vī
eredūt ſe nocte cū Diana dea paganor vī
euz dero diade t innumera multitudine mu

lier⁹ egare ſup quaſdā beſtias t innumera
ſpacia trāſire: t hī. Et q̄ ab eis aliquē cre
aure poſſunt in melius mutari aut trāſfor
mari. Rñ. fm̄ Ray. A maligno ſpū mēti
bus fideiū talia ſātaſmata irrogant. Hāz
diabolus tranſfo: mās ſe in diuerſaz ſpēs
pſonaz: mētē quā capnā tenet mīaplicit
deludat. Nec debet aliq in tāta venire ſul
ticiā vt credat q̄ hēc que in ſōnis t ſpū mī
ſiunt i corpe ſiāt: al iſidelis ē t pagano dōe
rior. Hēc t multa de hac materia. 26. q. 5.
epi. A t ibi hēc oīa clari⁹ habent. B

Que pena ſorilegor⁹. Rñ. Dūliato
res t malefici fm̄ leges capite plecti debēt
t ſi accedāt domū alteri⁹ debent cernari.
Ite bona eoz debēt omnia publicari. C. d.
male. l. null⁹. t. l. nemo. t. l. culpa. A In
dicta. l. null⁹. dī: Nullus auruspex: nullus
ſacerdos: nullus ſilloz qui huic ritui aſſolet
miniſtrare lūmē alteri⁹ accedat: nec ob alte
rā cām ſed hī hominis amicitia q̄ ſuis ve
tus repellat: cōcremādo illo auruspice quī
ad domū alienaz acceſſerit: t illo i inſulam
deportādo poſt adēptionē bonoz qui euz
vocaueit ſuaſionib⁹ vī p̄mīs: accuſato: rez
huius crimis nō delato: ē cſe: ſed t dignū
magis p̄mio arburamur. Et in. l. nemo. dī
Nemo auruspiciem pſular aut mathemati
cū. Nemo ariolū: augurū: t vati p̄uaa cō
ſeſſio p̄ceſcat. Caldei t magi ac celi quos
maleficos ob ſacnoz magnitudinē vulg⁹
appellat: nec ad hāc partē aliqd moliant: ſi
leat omnis p̄petuo diuinandi curioſitas.
Et enī ſupplicū capif fert gladio vltiore p̄
ſtrat⁹ gēq; noſtris uilis obſequiūz dene
gauerit. In. l. aut culpa. dī: Culpa ſimilis
eſt tā phibita dīcē q̄ docere. B S3 fm̄
canones ſigde. p̄um occultū ſit iponū pe
nūtiā. 40. dīez. et co. c. l. Si vero notoriū
eucharistia denegatur: de pie. diſ. 2. p dile
ctione. Ite ſi ſu cēne deponēdus ē: t i mo
naſterio detinend⁹. Si laicus excōicā
dus. A hoc vep ſi p̄niam agē renūtiat: fm̄
Doſti. t in sum. co. t. q. 23. B 26. q. 5. nō
oportet. t. c. ſigs eps. t. c. aliquanti. t. q. 7.
admoneāt. A Ibi dī: Admoneāt fideles
ſacerdotes p̄plos ſuos: vt nouerint magi
cas artes icantandū cūq; gubſidibz iſfirmam
b⁹ hoīuz nūl poſſe remediū p̄ferre: nō aut
malib⁹ languentib⁹ claudicātibz ſue: vī et
morib⁹ qd mederi: s; hēc eē laqueos
t iſidias aniq poſſi qd alle p̄ſiduo genus

humanū decipere nūll. Et si q̄s hec exerce-
ret si cūc^o est de grade h̄i laic^o anathemari
get. B Sed t̄ cretē e p̄mācia cretē d̄z
t̄ pena: vt carceret: t̄ h̄i. Itē si fū^o h̄i d̄z h̄
brib^o castigari. 26. q. 5. s̄ idoloꝝ. Ep̄s ē
oēs tales turpiter de honestatos de pocha
sua d̄z eijcere: vi. 26. q. 5. ep̄i. Tales ēt infa-
mes sūt. Similt̄ t̄ q̄ ad eos d̄currūt. Unde
nec ad accusationē debēt admitti. 2. q. 8. q̄
gs. A Idē in dicta. q. 23. fm̄ l̄ d̄ost. Itē
crimē forūlegij ē casus ep̄alis: a quo mi-
nores sacerdotes sine eoꝝ licētia absoluerē
uō possūt. 26. q. 6. c. 1. Et eadē rōne idē v̄f
de alijs sup̄stitionib^o: dū maliciose vel p̄
admonitionē alijs in illis deliquit. Et facit
q̄d tactū ē. s̄. p̄fessor. i. in p̄n. h̄. 5. forūlegi.
B nec ad testimoniū: ēē de testi. testimoni
um. De infamib^o h̄s. s̄. infamio.

Sed nunq̄d efficit irregulari q̄ talia fa-
cit: t̄ maxime enozmia: vt q̄ sacrificat deo
nūmop. i. diabolo vt diuicē. ar. v̄f q̄ d̄ eccl̄e
sacramētū: vt de ch̄ismate: t̄ oleo sancto:
aut aqua baptisimi: aut de corpore xp̄i forūle-
gium fac. Rñ. fm̄ Sūl. Si talia notoria
sūt generat̄ irregularitatē: t̄ indigēt d̄ pen-
sationē. Si v̄o occulta nō: q̄uis fm̄ quosdā
idē h̄i sūt occulta. A Bñ t̄ in tali dubio
p̄sūlētū ē talib^o q̄ petāt dispensationē mon-
t̄ ē p̄se dicendū eis: q̄ al̄ nō sit eis salus
t̄ absolūcō sūt a p̄cō si penitēt fm̄ eundē
Sūl. vt in sum. c. ti. q. 25. B

Spectacula. De spectacul^o cū t̄ cūbari
t̄ h̄i. s̄ lud^o t̄ iocus. s̄. 3. t̄ sequen-
tibus. t̄ sup̄a chorea.

Sponsalia. quid sint. Rñ. Sūt futurarū
nuptiarū p̄missio. ff. e. l. i. t̄ 30. q. 5.
n̄fates. Et dicunt̄ s̄ponsalia a s̄pōdēdo. i. p̄-
minēdo. A Idē in sum. li. 4. ti. i. q. i. fm̄
Ray. Gof. Tho. p̄e. t̄ Al. B

Quō trahunt̄ s̄ponsalia. Rñ. quatuor
modis. Aliquādo q̄dez nuda p̄missione:
vt cū dicit vir: accipia te in meā vxorē: t̄ il-
la r̄spōdet: accipia te in meā virū: vel alia
eq̄pollēna: vt ducat te i vxorē: t̄ h̄i. Et ista
sūt p̄prie s̄ponsalia: que p̄ verba de futuro
sūt. Si v̄o sūt p̄ verba de p̄sē: vt si dicat:
accipio te: vel aliqd h̄i: erit verū m̄fimoni-
um: vt. s̄. m̄fimonium. 3. s̄. i. t̄ quatuor se.
Itē t̄ h̄unt̄ s̄ponsalia dā aris s̄pōsali cū
h̄cut p̄f. s̄. aris. A s̄. q̄n cū aris con-

currit t̄ p̄missio sine qua nō sūt s̄ponsalia
ff. eo. l. i. B Itē t̄ p̄ aris subarratōnē
eodē mō sicut de q̄buscūq̄ aris s̄pōsali-
cū d̄f: s̄d sine subarratōe anulū si alit̄ ad-
iungat̄ p̄sens̄ exp̄ess̄ de p̄sē factū est m̄fi-
monium. A Et hec est differētia in h̄uc ca-
sū t̄ p̄cedētē. i. q̄ ibi de futuro: h̄ de p̄sē
s̄ponsalia h̄i h̄i loꝝ p̄suetudinē. P̄os-
sētū t̄ p̄ anulū h̄i d̄ futo si v̄ba p̄f̄ exp̄
sua hoc sonarēt. Itē h̄ dictū idē ē de anulū
subarratōe q̄d de a h̄s aris. B Itē 4°
h̄unt̄ s̄ponsalia nō solū p̄missio: vt i p̄mo
mō dān̄ ē: sed ēt si apponit iuramentū: ēē
eo. de illis. t̄. c. p̄terea. A Idē in sum. c.
titu. q. 2. B

Quid si q̄s accepta manu mulieris d̄-
cat: Do tibi fidē de te in vxorē accipiendō
t̄ illa nihil r̄ider: nūqd sic d̄cta sūt s̄ponsalia
Rñ. fm̄ Sūl. Reuera non possūt h̄i ex
alīa p̄te n̄: nec claudicare possunt. Ille n̄
qui talē dedit fidē tenet eam ducere: si illa
voluerit. Si aut̄ noluerit nō est p̄pellendā:
nisi aliquo mō ostēderit mulier acceptare
q̄d agebat: puta si ate fidē datā tractabat
ter eos de s̄pōsali b^o v̄l m̄fimonio: t̄ ip̄a re-
q̄sita s̄pōe manū dedit ad fidē recipiendā
t̄ h̄i: n̄c n. effēt d̄cta s̄ponsalia A Idē in
sum. eo. ti. q. 3. B

In qua etate possūt trahi. Rñ. Post
septēniū: q̄ tūc placē incipiūt: t̄ ex tunc va-
lēt: ēē eo. l̄fas. t̄ ēē de spon. ip̄be. si infāres
li. 6. Si vero ābo v̄l alit̄ sūt minores septē-
nio t̄ h̄ant̄ s̄ponsalia ip̄i v̄l p̄ntes p̄ eis n̄
hil agit: nisi p̄mo r̄ificēt: vt. s̄. ip̄edimētū
13. s̄. antep̄li. A Idē in sum. eo. ti. q. 4. fm̄
Ray. B Qd si nō plene p̄pulerit septē-
ānos: dicendū fm̄ Tho. in. 4. di. 27. Si n̄
tū appropinquāt ad ip̄s septēniū tenēt spon-
salia. Nec aut̄ appropinquāto determināda
ē fm̄ p̄ditionē h̄entū: cū in quibusdā ci-
ti^o q̄busdā vero tardī^o pueniat in t̄no si
ne p̄placētia nuptiarū. Con. l̄do. A t̄ etiā
Inno. vt in lū. eo. ti. q. 5. B t̄ exp̄ess̄ n̄
habetur q̄ temp̄s septēniū p̄ueniri pos-
sit A p̄e. vero innuit q̄ t̄pus septēniū
in s̄pōsali b^o p̄ueniri nō possit: h̄ in ma-
trimonio temp̄. i. vel. i. 4. ānos quādoq̄
p̄ueniatur: vt in dicta. q. 5. Et h̄uc iura
magis p̄cordare videntur. B Et nota h̄
q̄ si alter sūt in aīo: septēniū: alter minor
h̄ s̄ponsalia nō tenuerit etiā ex parte ma-
ioris: quia claudicare nō debent: t̄ q̄ iste

¶ Nunqd illi q̄ p̄xerunt sponsalia tenen-
tur p̄here m̄rimoniū. R̄. si sp̄sa ia tenue-
rūt: et q̄ in eate debita p̄tra fuerūt tenent
p̄here simul: nec pōt alī eor̄ p̄here cū alia

Quid si iurasti mihi dare vnam dete-
minatam filiā tuā: et si illam habere nō po-

sem. pmisti mihi dare alia: Rñ. fm llo.
Teneris dare pñaz: et ad hoc laborare bo
na fide: et de spōsa. ad audientia. Qd si nō
potes tūc distinguendū est: q si pma pñen
sit spōsalib⁹ exp: esse vel tacite: vputa qz vñ
ipā pñēte et nō pñadicēte pñacta fuerunt
spōsalia: vel ipā postmodū ratificāte: foro
re suā habere nō possū: qz cū pma pñā spō
salia: vt in. c. ad audientia. et nāz si illa pma
spōsalia fore ppter pñanguinitatē aliquaz
cū illa pma nō reuulser: vt. s. ipedimētum
13. §. 3. Si vero pma nullaten⁹ pñenserit spō
salib⁹: teneris ad secundā: et de spō. ex lit
teris 2. et de resti. spol. ex parte. Et Idem
in sum. eo. ti. q. 12.

Quid si spōsalib⁹ appositū sit ipā ista
qō debeat fieri mñimonū. Rñ. Elapso tē
pore ille p quē nō stetit ipune nuuē sed a
lij dat pñia de fide mētua: et eo. sicut. Et
Idem in sum. eo. ti. q. 22. fm llo. 11.

Quid de penis q interdū apponuntur
spōsalib⁹. Rñ. f3 Ray Uci spōsalia cō
trahi possunt sub pñitione. pñisse pecunie
nō mñ pñ pecunia. pñitti in modū penē: et
si pñissa fuerit non tenet pñissio: nec peti
pōt: vt si dicat: Mihi tecū 3 xero dabo tibi
centū marchas. Nam pñigia debēt eē libe
ra: et eo. req. iur. et c. gēma. Idē Tho. i. 4.
di. 27. Mō nō q arre spōsaliē dare ab ea
pte que cāz pñat qz nuptie nō sequāt amir
tuntur: recepte xō restituūt in duplum.
C. de spōsa. l. aris. et l. mulier. vide. s. arra
§. 1. et 2. Et Cōiunctis additōib⁹. Et idē
qō. s. notat in sum. eo. ti. q. 23. B Quicū
qñs veller spōsalia firmā alligare pōt sic fa
cere fm llo. s. vt der magna pñitātē p aris
et stipulef ipas i qdruplū: qz tantum pñ sti
pulari et nō ampl⁹: et nō si steterit p recipi
entē quo min⁹ mñimonū sequat i quadru
plū reddet. C. e. l. si. q. qua oia. Cessat mñ pe
na arraz in qbusdā casib⁹: vt si tēp⁹ appo
sitū lapsū fuerit: n. si p quē nō stetit ipune nu
bit: vt in pcedē. §. dñi ē. Itē cessat si spon
sus ipedius fuerit: dñi nō cām impedimēti
nō pñuerit. Cessat etiā ppter cām legibus
interdictā: puta si de iure mñimonū sequi
nō pōt. C. e. l. vlt. §. pñem. Et Idem in sū.
eo. ti. q. 24.

In qb⁹ casib⁹ soluit spōsalia. Rñ. fm
Ray. in octo pñi alter spōsaz trāseat ad re
ligionē qō pōt facē et pñto mñimonio: et al
tero iuro: dñi nō ante carnis copulā: et ille q

i seculo remanet absolutus a spōsalib⁹: et etiā
a mñimonio: et de pñer. pñ. vep. et c. ex pu
blico. et et eo. pñissū. nec pñit a rras qñs de
dit: et illas qñs recepit restituit solū i simplū
C. de ... et de. deo nob. 2. soluitur spōsa
lia qñ spōsus nō inuenitur qz trāstulit se
ad aliā regionē. Si nō fuit aliq culpa et qui
pñens est: d3 recipit pñiam de pñurio: et de
pñissione nō fnata: et eo. de illis. Et qdē
si ternum⁹ i spōsalibus nō fuit appositū de
pñedo: tūc fm leges pñis tenet expectare
absentē p bñmū si in eadē pñicia pñis fu
erit: vt. C. e. l. 2. Tñ fm llo. osti. iudex inspe
cta qñtate pñonaz poterit ipā abrenuare vñ
progare. 3. soluit si alter spōsaz post pñra
cta spōsalia incurrit lepram vñ palūm: sen
amittit oculos vñ nasū: seu qñc ei turpius
eueniat: et de pñ. lepro. l. fās. et de iureiur.
quē admodū. Abi inuit q et si iurauit non
tenet ductā nō ante dimittē nō pōt. Et Si
milit ē ducere tenet si spōsalia pñacta fue
runt p xba de pñiti fm glo. in dco. c. quem
admodū. vñ etiā dicit q spōsalia de pñiti
nūq soluitur nisi ob causā fligidiā. Bō ex
cepto hoc casu oēs octo casus hic positi i
telligēdi sūt i spōsalib⁹ de futuro fm Ray.
vt in sum. eo. ti. q. 25. B 4. si supueniat af
finitas: puta qz spōsus cognouit pñagune
am pñose: vt et pñ. 27. q. 2. qdā de spōsaut. et
c. se. et de eo q cog. pñag. vñ. fuc. et c. 2. et
c. fratruat. Et ad hoc pñadū sufficē sola
fama: et d3 pñā. et affini. sup. eo. Itē f3 llo.
sufficē vñ testis: et de testi. sup. eo. sec⁹ mñ si p
us fuisset mñimonū pñimantū: vt ibi dñ. Et
et si fuerit pñimantū solū p xba de pñiti: vt pñ
ibi glo. B 5. soluit spōsalia si se muno
absoluāt: sic q societate fide mñposua pñuit
et postea eā sibi remittit: et c. pñerea. Qui
dā nō istū casū nō recipiūt s3 vñtas dñ q pos
sunt se absoluerē fm Ray. Bos. Al. Tho. et
Idē. Et glo. i dco. c. pñerea pñ. tenet pñis
S3 dñs An. de bu. dñt ibi q glo. pñt xñi
caru: si iterum fñt xba de pñiti. Si xō so
lū de futuro bñ pñi pñes se inuicē absoluūt.
B 6. si a tēp⁹ fuerit fornicat⁹: i q casu licz
alī repellē fornicantē: et de iureiur. quē ad
modū. S3 qd si spōsa ab alio violēt fuerit
cognita. Rñ. fm llo. nō d3 cogitālē ducē
Et Idē veni fm llo. 11. et glo. Ray. si vir
velit ad ordines pñonari: al cogendus est
ducē: p eo q mulier nō fuit in culpa: vt in
sum. eo. ti. q. 25. vñ qz culpa pñcessit spōsalia

id obijci non potest: deo. e. quodammodo. Et sic intelligenda sunt sequentia. An sequitur. B. Sed tunc ducit hunc: eo quod non sunt in culpa. Ceterum si fornicatio ante sponsalia non potest apponi ut dicto. c. quodammodo nisi secundum legem. si tunc de sponsalibus credebat ea esse hunc et ante carnalem copulam potest sibi ea esse corrupta: potest dimitti ea. Et sic per fornicationem carnali sponsa dimitti potest: ita et multo magis pro fornicatione spirituali. scilicet here si vel infidelitate: quia tunc nullum esset nuptiarum quod fieret: ut. s. impedimentum. 9. §. 1. 7. soluit et soluta sunt sponsalia quando sponsus vel sponsa cum aliquo dixerit verba de presentibus: vel etiam per verba de futuro et sequitur carnalis copula. Sed in talis agere oportet penam de fide vel promissione mentis: et eo. si in utroque. et est de spon. duorum. c. 1. Quid si cum prima dixerit sponsalia de futuro sine interpositioe fidei vel iuramenti: et cum secunda illud de futuro solum cum iuramento secundum Ray. de here cum prima et agere penam de iuramento quod promissum circa secundam. Iuramentum. n. non potest esse vinculum iniquitatis: et de iur. reu. §. 1. et de spon. sic ex lris. 22. q. 4. in malis. Con. do. s. quando impubes qui contra sponsalia venit ad etatem adultam: et perit ab solui a vinculo sponsalium: et dari sibi licentiam nubendi alteri: et de despon. ipu. de illis. 2. c. a nobis. Quid si dictus calponus Ray. et est do. g. addit non nisi si fama habet quod inter eos sit canonicum impedimentum: et de fama doceat et eo. cum in tua. et de plan. c. 2. et de test. super eo. A nisi si fama habet iuramentum fide dignum secundum arbitrium iudicis et est propter quod quando impedimentum opponitur pariterla potest dicto c. cum in tua. B. Et non quod in predictis duobus casibus sponsalia ipso iure solvantur. s. in p. s. qui transit ad religionem: et in. 7. qui dicit nuptiarum cum alia. Quinet in 6. s. propter fornicationem: si fornicatio sit notoria: ut Host. dic. A. 4. est qui sponsus impubes per separationem tunc pubertatis: quia alio iure tunc est absolutus: et de despon. ipu. accessit. B. In ceteris vero casibus secundum eundem absolutenda sunt auctoritate episcopi: et de despon. ipu. accessit. 2. c. p. tunc ab. A. Predicti et omnes casus notant in su. co. ti. q. 25. ubi etiam patet quod in predictis omnibus cum Ray. co. Al. Tho. et p. de. B.

Quid si fiat sponsalia sub conditione. Rn. secundum Tho. in. 4. di. 27. Distinguedum est: quia aut conditio est honesta siue utilis: ut cum dicitur accipiam te si penitus placebit: vel si dabis centum

et tunc existere conditio stat promissio: aut est inhonesta: et hoc dupliciter: quia aut est contra bonum infimonij: ut accipiam te si venena sterilitas perures: et tunc non sunt sponsalia. Aut non est contra: ut accipiam te si furas meas perscuias: et tunc habet promissio: sed tollenda est conditio: de sponsalibus et vide. s. impedimentum. 13. Item in hoc vide. s. infimonium. §. per totum. A. Et ibi de istis conditio ibi latet dicitur.

Stipulatio est quedam conventio quod aliquis interrogatus promittit se aliquid daturum vel facturum. ff. de verbo obligato. l. §. stipulatio. A. Et si dicatur promittit hoc: et tu rides promittit: vel silia promittit indicat: ut ibi. B.

Studium clericorum et religiosorum placitum in capla debet aliquos habiles mutere ad studium theologie: quod postmodum valeat alios erudire: quibus si proprii obuiet ecclesiastici non sufficiunt ipsi plati et capla necessaria ministrant: et ipsi doctores in theologia et studentes dum in scholis studuerint per annos quos recipiunt puenit prebendam et beneficium suorum non obstante aliquid contra fluctuationem vel statum: et de magis super specula. Et non quod loquimur de doctoribus et studentibus in theologia. Et hoc intelligendum in studio generalium non specialium aliquorum castri vel ville. A. Abi fuerit studium minus propter: ut in c. tue. h. allegato. Et idem quod hic non si sum. l. 1. ti. 3. q. 9. secundum Host. B. et de licentia platorum suorum: et de de. non residet. tue. 2. c. relatus. Ceterum in. §. de de studio litterarum coter: s. in audire leges vel medicinas prohibet sacerdotibus et religiosis: et habentibus ecclesiasticas dignitates. s. excoicatio. 1. §. 2. h. 6. Cōsiliū et doctoribus eorum. A. s. p. habet tales docere. B. s. excoicatio. 1. §. 3. h. 1. 4. Clerici obtinētes ecclesias pochiales insulendo studio per septem annos hnt gratiam de quibus vide. s. ecclesia. 2. §. 2.

Quis potest clericis dare licentiam eundi ad studia. Rn. secundum Inno. A. in c. relatum. et de clerici non relict. B. Non solum episcopi sed etiam inferiores plati dant licentiam eundi ad scholas et ad alia loca per honestas causas. Quid si episcopus maliciose differat licentiam: poterit petita superiorum secundum Host. et de iure per. nullus. Et si episcopus non vult dare licentiam: nisi data sibi pecunia: s. non sit simonia et tunc turpe lucrum ar. 1. q. 3. videntes. Sed et Bui. addit quod si per pecuniam daret licentiam de quinquentibus

a iure concessio: simonia enim: ex de magis.
ff. specula. Et hoc casu possz dariu repen ab
ipso dante fm eum. Siul. 2 in sum. co. ii. q.
io. B. Eiser ena simonia p alio ipe: si iten
deret redde sibi hoc q: absoluit cu a facien
do offi ecclie sue. Idē dicēdū de septēmo
pessio pochialib: vi i pcedēti. §. tactum ē.
Certe hoc casu semp vī p m m simonia cū
vendat lnia que ex offi spūali ppetit: vt col
ligi pōt. §. simonia. i. §. 20. 2. 22.

B. Studii viruqz iurū diuini et humani
canonici et ciuili regi dī: in curia Romana
et studētes ibi gaudēt pūlegijs libertatibz
et immunitatibz qbus gaudēt studētes i stu
dio generali: et recipiūt integre suos pūct
eccliasticos sicut illi: ex de priuile. cum de
diuersis. lib. 6.

Sulticia vī sit peccatū. §. 2.
fm Th. scd a se
cūde. q. 46. stulticie nomē a stupo
re videt esse supm. An Thid. p. 2. etymol.
Stult. ē qui ppter stuporē nō mouet: et dis
fert stulticia a fatuitate: sic ibidē dī q stultici
a ipozat hebudine cordis et obusione
sensuū: fatuitas aut ipozat totali spūalis
sensu pūanone. Sulticia ergo ipozat quē
dā stuporē sensus i iudicādo: et pēpue cir
ca alūlmā cāz que est finis vltim. Et siq
dem sit ex dispositiōe naturalis: sic p3 i amē
tibus nō ē peccatū. Si aut ptingat ex eo
q homo intergat sensū suū in rebus terre
nis ex quo reddimur ei? sen? ineptus ad pē
piendū diuina: fm illud. i. Cor. 2. Animal
homo nō pēpuit ea q iūt spūs dei sicut hōi
habēt gustū insectū malo hōre non sapi
unt dulcia. Tal stulticia ē pēni: puerb. p.
Prosperitas stulto nim pdet illos. A. B.
in sum. li. 3. ii. 34 q. 229.

Suprum. vide supra fornicu
no. §. 1.

Subarratio. §. arra. 2. si
pza sponsalia
§. 2. 2. §. 12. qui incipit: Quid de penis.

Subdelegare. supra dele
gare. §. 2.

Substitutio. infra testamē
tum. 2. §. si.

Successio ab intesta
to. Quod modis dī aliqz decede
re intestat. Rn. quatio: modis. i. Si nul
lū testamētū fecit: vel si fecit: s3 nō iure: vel
iure secus sed postea est rupnū: vtputa nato

ei filio. A. de quo in testamento nulla facta
est mentio: nīc. cūi testamentū potest rūpi
vi. ff. 2. C. de iof. testa. per totū. B. vel nō
ē ruptū s3 hēs noluit adit hēduatē: vi istū.
de here. que ab intestato. in. pñ.

Quis succedit alicui ab intestato. §. 1.
Iure cōi laico moriēbus succedūt descē
dentes: 2 ascendentes: deinde collaterales
primiores: vt in aut de here. ab intesta. ve.
circa pñ. coll. 9. A. Et ibi p3 q frēs et for
res pūuncti defuncto ex vtroqz pēte vocau
tur simul cū parētibz. B. Idis aut oibus
deficiētibz succedit vir vxor et econuer. o:
vt. C. vii vir et vxor. l. 1. Almo succedit fili
cus: vt. C. de bo. vacan. l. 1. li. x. A. Et ibi
p3 q intelligit de filio impatoris: et p pñs
idē est i papa quo ad terras ecclie. Et idē
q3. §. nōrur in sum. li. 2. ii. 5. q. u6. f3. B.
Et addit: Et hoc intellige nisi pactū vel cō
suetudo pūdicet. B. Clerico quoqz inte
stato moriēna succedūt cognati fm ordinē
pūoratum in his bonis p sibi psonē intitu
obuenerūt. 12. q. vlt. c. vlt. A. Idē in dē
q. u6. B. Quibz omnibz deficiētibz suc
cedit ecclia quasi filie: ex eo. c. 1. 12. q. 5. c. vlt.
Et hoc intellige vbi res clici de cēdenz sunt
manifeste distincte a rebz ecclie. 12. q. 1. ma
nifesta. Mā si fuerāt res pūue: nīc si dubiet
an clic? hūerit anq3 p pūū psumit p ecclie
lia: et totū sibi redicant: ar. 12. q. 3. q. u6. 2. ff.
de rebz du. ff. l. ciuibz. S3 vbi certū sit q
clicus habuerit: s3 nescit q3 vel qñ. dicit
quidā q tunc locū h3 distinctio que ponit
ex eo. c. 2. Sed nō est vey qñ poti? ibi logi
de cl cis q fuerāt fm ecclie: vt ibi nōi. Sed
de alijs clicis o3 in dicto casu fieri eqūs di
stributio inter eccliaz et p sanguineos. 12. q.
4. c. 1. A. Et ibi p3 q hoc ē vey fm q ex
circūstātijs rez poterit versilr deprehen
di. An ibi dī: Cōpēfandē tam sui iuris q
eccliasticaz rez habita sise vtriusqz rei q
nitas exequent inter eccliaz et de cēdēz here
des equo iure pquisito pūneat. Supradic
ta enā nō p glo. ex eo. c. 2. 2 in sum. li. 2. ti.
5. q. 13. fm Ray. Et dictū est supra clicus. 4.
§. 2. 2. 3. B. Clerici quoqz indubitē suc
cedunt suis p sanguineis et enā religiosi: vt
supra hereditas. §. 2. A. Verum est q de
rici succedunt in patrimonial. b: iecus ve
ro in feudatibus quibzdam. Quedā enā
feudalia sunt ad precium annuum cū a ho
magio alicui exhibita. Et quedā sunt que
pro stipendijs pūuile reuerentur. Adarruno

ut ergo videtur q̄ habere possunt. Et sci
as q̄ etiam feudalitatem in multis locis habet et p̄
cium exhibet et p̄cio vel p̄cio inducit ali
quē alium sibi in p̄cipalibz equitaliter et eque
digum qui loco co facit homagium. Sed
illa feudalitatem que sunt quasi p̄cipit dñs mi
liti videt mihi q̄ sine iniuria domini feudi
habere nō possunt. fmi 23. r in sum. co. ti. q̄
122. Et ad eandē vide de religiosis ff. B.

serunt illis fratrib' defuncti q' sunt ex vno m'i
parente iuncti de functo. C. de legi. here. au.
c. cessante. Post frēs ex viroq' paren'
t' et co'p' filios adnuntunt frēs sorores et co'
sily qui sunt ex vno latere m'i. Et isti etiam
fratz filij sferunt paruius defuncti a alijs si
nub'p'. Post frēs et fratz filios adnuntunt
q' sunt gradu. pyinuozes. Et si pares sūt pa'
rter adnuntunt. C. de legi. here. di. au. c. post
frēs. Et extēdit p'putatio vsq' ad decimuz
gradū: vt dictū ē. s. hēdital. §. 3. Et ibi
de hoc lat' in additione. Et in hac succes'
sione collateralitū similit' censat ois differen'
tia sex' et emancipatiois fin' Mo. et in sum'
eo. ii. q. iij. vbi etiā dicit: Dicit' hūc ordi'
nē seruā: vt in reb' materius soli vterius vo'
cent' in reb' vero paternis soli p'sangu'
nei: in alijs vero cōter vocabunt'. Sz h'
posset intelligi q' agat de succedēdo p'f'v'
m'i. Si aut' agat de succedēdo fratz ad iui'
cē: tenēdi v'f' qd' dēctū ē p' iura allegata. B

Sed qd de pueritudine aliquarum terrarum
 qd mouuo aliquo sine filiis dñs tre totū ac
 apit. Rñ. fm Hosti. Dico talē pueritudinē
 obfuandā ū pscripta sit. pōr. n. dñs allega
 re qab initio hoc pactū fuerit: qz terra sua
 erat. **A** Et ad hoc pbanduz iducit pueri
 dinē q est optima leguz z dubioz impres
 et de puer. cū dilectus. fm eundē Hosti. z i
 sum. co. ii. q. 121. **B** Leuit. 25. Terra non
 vendet imppetuū: qz mea est: z vos adue
 ne z coloni mei estis.

Suffragium defunctorum
 gia facta p defunctos pñt existenti
 bus i purgatorio: pñs. s. purgatoriu. s. fi.
 Atz suffragia facta p ministros malos
 pñt defuncti. Rñ. fm Tho. z Pe. i. 4. di.
 45. Suffragia p malū ministrū hūit triplici
 ter. p. s. velut p actorē: sic qñ fuit ex ppo mo
 tu: z sic nō pñt nū forte ex psequen z per
 accidēs in qñtuz p elynaz mali hoīs paupe
 res excitati orāt p defunctos. 2. possunt fieri
 p malū: vt ministri publici dei z tōtū ecclesie
 sic facēdos q celebrat missā: vl exegas mor
 tuoz i ecclesia. Et qz ille intelligit facit sicut
 noie siue cui vice fuit: vt p. z dionysiu. 13. c.
 celesti hierarch. Unde ē q suffragia talia
 cerdotū qñs sit peccato: pñt defuncti. 3.
 pñt fieri p malū: vt ministri puau. s. puare
 plone de mādato cuiusdē. s. existēti charita
 te: siue sit defunctus: siue viuus: z talia pñt
 sic cuz seru in pñtō existēs qd cūq op^o mi
 sericordie facit ex pcepto dñi charitatem ha
 bēt. **A** hoc vñt nisi qz sciret maliciā mi
 nistri: z necessitate nō vrgēte faceret eum in
 suo ordie ministrare: qz tūc iuolueret i eadez
 pñtōe cuz co: vt. s. ordinar. i. s. 2. Et idē
 qd in hoc. s. notat in sū. 11. 3. t. 34 q. 165. **B**
 Magi in pñtōe si ēt ministri i charitate cēt
 qz tūc illa opa cēt meritoria ex duab^o pu
 bus. Et de ista mā vide. s. missa. s. 7.

Atz suffragia facta p defunctos pñt et
 faciēti. Rñ. fm Tho. vbi. s. Ap^o suffragij
 qd p alto sit pñt pñderari dupliciter. Alio mō
 vt ē ex pñtū pñe p modū cuiusdā reco
 penlatōis: z hoc mō op^o suffragij reputat
 qñ ei p quo sit: z ita absoluit eū a debito pe
 ne sue: qd nō absoluit facientē a debito pe
 ne pñt. Alio mō pñt pñderari in qñtū est
 meritoriu vite etne: qd pñt in qñtū pñt
 ex radice charitatis: z fm hoc nō solū pñt
 ei pro quo sit: sed et faciēti magi. Unde in

pl. Ofo mea in sinu meo pueret. Et Joz.
 Damascenus i fñone de his q in fide mo
 riant dic: Quicūq p pximi salute agoni
 zat: pñt sibi pñt: deinde pxio. **A** Idē
 in sum. co. ii. q. 166. **B**

Quib^o suffragijs iuuant anīme dñcto
 rū. Rñ. fm Gregi. Anīme defunctorū qua
 tuor modis absoluit: aut oblationib^o sa
 cerdotū: aut pñtib^o sanctorū: aut charoz ele
 mosynis: aut ieiuniis cognatoz. 12. q. 2. nō
 est unum. z. c. anīme. Quos modos disti
 guit Ray. Dicēs sic: Suffragia quidē pro
 sunt defunctis ad absolūtionem pñe. **A**
 non ad pñmū vite etne: vt in sum. co. ii.
 q. 167. **B** a qua possūt absolui quoz mo
 dis. pñmō mō p intercessionem ipi^o capis. s.
 xpī: z sic iuuant p oblationē altaris. 2. p in
 tēssionē qñ pñatā membrorū. i. p ofones
 sanctorū. 3. mō p modū redēptōis pñe
 s. p elynaz largitionē. 4. p modū solu. iōis
 pñe. s. p ieiunioz afflictionē. Et ad dictos
 quatuor modos omnes alij reducunt. **A**
 Idem in dicta. q. 167. **B**

Que suffragia sunt meliora. Rñ. fm
 Ray. Qz melius ē opus charitatis qd di
 rigitur in deū qd in hoīez: ideo duo pri
 mi modi qz in decem diriguntur meliores
 sūt qz duo vltimi: nisi p accidens: in qñtū
 s. elemosyna ipetrat sanctorū ofones. Qz
 vero melius est opus charitatis cōis qñ
 uare z spālis: iō melius est suffragiū sacra
 menti altaris qñ oionis. **A** Et etiā quia in
 sacro ē ipse xpī: z ei in ipso repñtēat passio
 qñ nil ē efficacius ad remissionē z gñam: de
 pñe. di. 2. c. qd sit. **B** Et iterum qz bonū
 qñtō cōis tāto meli^o: iō elyna melior ē ie
 iunio. **A** Idem in dicta. q. 167. **B**

Atz missa pro defunctis equaliter va
 leat defuncto sic alia. Rñ. fm Tho. in. 4. di.
 45. In officio missae non solū ē sacrificium
 sed et sūt ofones: z ideo suffragium missae
 pñnet duo de pñctis. s. ofonem z sacrifici
 um. Quāti ergo ex parte sacrificij oblari
 missa de quocunqz dicatur equalit^o pñt
 defuncto z hoc est pñpūz quod sit i missa
 Sed ex pñe ofonūz magi pñt illa in qua
 sunt ofones oēs ad hoc determinate. Sed
 tū iste pñctus recomptari pñt per mato
 rem deuotionem: vl ei^o qui dicit missam: vl
 ei^o q facit dicit: vel iterum per deuotionem
 siue intercessionē sci cui^o suffragium iplo
 rat. De materia missae pñs. s. missa. **A**

Ló. Pe. vt in dicta. q. 167.

B Quib⁹ defuncti p⁹sum suffragia. Rñ. f33
Tho. 1. Pe. vbi. s. Illis soli p⁹desse possunt
q⁹ sūt in purgatorio. Mā vt dic⁹ Pe. ad hoc
vt alijs defuncti iuuēt duo reguntur ex pre
ip⁹. Anū ē indigētia: r iō nō p⁹sum beatis
Alterū ē p⁹ditionale meriti. s. vt hoc meru
erit sibi p⁹desse vt dic⁹ Aug⁹. Et iō nō p⁹
sunt dānāsi inferno. Amāq⁹ vō in his ē q⁹
sūt in purgatorio: sic carco p⁹sūt illis. Et sic lo
quitur illa auctoritas Aug. in enchirid⁹. 13.
q. 2. ip⁹s. Et de materia purgato⁹ij hēs. s.
purgato⁹ij. Et hēc vera sūt: l3 aliq⁹ dixē
runt q⁹ p⁹sum ē existētib⁹ in inferno ad aliq⁹
lē mitigationē: sed hoc cōt⁹er nō tenet: vt i
sum. co. n. q. 167. vbi hēc plene nōntur. **B**

Altrū suffragia spālūt p aliquo scā cō
p⁹sunt alijs. Rñ. fm Tho. 1. Pe. 7 Tho. i. 4. dif. 45.
Lū suffragiū sit virtutis finit: r deriuat p m
tentione faciēti quo voluerit: valet ei p quo
sit q⁹sum ad liberationē a pena: in q⁹sum ad
p⁹gratulationē r in iōre solationē fm q⁹
vñ in charitate existēs de bonis alit⁹ gau
det: sic valet omnib⁹ i charitate ext⁹ibus: r
plus ei q in maiori charitate ē. Et hēc
est cōis inia: l3 aliq⁹ dixerit. s. q⁹ dicta
suffragia l3 facta sunt specialit⁹ p aliquo cō
p⁹sunt omnib⁹ q sūt ei iudē meriti: quo ad
vilitatē r liberationem: l3 non q⁹ ad hono
rē: vt in sum. e. n. q. 169. **B**

Altrū suffragia facta p multis cōlūt p⁹sunt
singul⁹. Rñ. fm Tho. 1. Pe. vbi. s. Si va
lo: suffragio⁹ p⁹deret fm q⁹ valet ex x⁹tu
te charitat⁹: sic tñ p⁹sum singul⁹ ac si p vno
mī fieret: q⁹ charitas nō minuit si distribu
atur affect⁹ i multos imo mag⁹ auget. Et si
milit⁹ ē gaudiū ex charitate pcedens q⁹to
plurib⁹ est cōe tāto sit mai⁹: ut dic⁹ Aug⁹ in
li. confessionū: r sic q⁹sum ad p⁹gratulationē
nē pōt intelligi: de p⁹se. dif. 5. nō mediocrit⁹
Si aut⁹ p⁹deret valo: suffragio⁹ in q⁹sum si
satisfactioes quedā p intentionē faciēti irāf
late i mortuos sic magis valet ei p quo spe
cialit⁹ sūt. Sic. n. affect⁹ suffragio⁹ diuidit ex
diuina iusticia inf eos p quib⁹ sūt. Et
Idem in sum. co. n. q. 170. **B**

Superbia Altrū sit peccatū
mortale. Rñ. fm
Tho. scdā scde. q. 162. Supbia p⁹
sit in hoc q alijs extollit se. s. id qd ē sibi
p⁹sū a diuina reglā: qd apls dic⁹. 1. Cor. x.
Nō aut⁹ nō i mēsu glāmur: sed fm mē

suraz quā mēsus est nob⁹ de⁹. Et iō dī Eccl⁹
x. Inuiaz supbie hōis est apostare a deo.
In hoc. n. radix supbie p⁹siderat q⁹ hō aliq⁹
lū nō subdit deo r regul⁹ ip⁹i. Hoc ip⁹s aut⁹
qd est nō subijci deo h3 rōnem p⁹ci mortu
lis. Unde supbia fm gen⁹ suum ē mortale
Sicut mī alijs q ex suo genē sūt p⁹ci mor
talia: pura in fornicatōe r adulterio sūt alī
qui mor⁹ q sūt p⁹ci venialia ppter eoz im
p⁹secutionē: q⁹ s. p⁹ueniūt iudiciū rōnis: r sūt
p⁹ter ei⁹ p⁹sentū. Ita ē circa supbias accidit
q⁹ aliq⁹ motus supbie sūt peccata venialia
duz eis hō nō p⁹ent. De supbia omar⁹. s.
ornat⁹. Et de vestib⁹. j. vest⁹. Et. Pro me
liori hui⁹ materie declaratiōe p⁹ vidēdū ē
qd sit supbia: de ei⁹ speciebus: l3 vtrum sit
mortale. Ad p⁹nuz dice⁹ idū fm Tho. scdā
scde. q. 162. arti. 5. q⁹ supbia est qd i extollē
tia p quā q⁹ se extollit. s. id qd ē ei p⁹sū a di
uina regulā. Hēc diffinitio obicūa est: q⁹
mīlū generalis: l3 p alias p⁹iculariores dilu
cidabit. Unde sciendū q⁹ a diuina regula
plura nob⁹ p⁹fixa sūt r ordinata: quoz p⁹nu
ē obediētia dei r hominū. Dei: vt p3 p⁹ Re
gl. 15. ibi: Nūq⁹ d vult dñs holocausta aut
victimas rē dōminū: vt M⁹atth. 18. Si
eccliam non au⁹ dierit sūt tibi sicut ethnic⁹ r
publican⁹. Et Ro. 13. Dis aia potestati⁹
sublinuozib⁹ subdūa sit rē. Et hūc obedi
entia p⁹riat p⁹placētia p⁹rie solūtiōis. Iō in
ea est vicū supbie: M⁹atth. 15. ibi: Alia q⁹
p supbiā aliqd omiserit rē An vt p3 i sū. de
vitijs sic diffinit: Supbia ē amor: p⁹pe vo
luntati. Scd3 qd a diuina regulā hōi p⁹figit
est vt nō appetat alijs p⁹esse: vt p3 M⁹atth.
23. ibi: Alia op⁹ a sua faciūt vt videant⁹ ab ho
minib⁹ rē. Desiderare q⁹ p⁹esse p⁹rio ē p⁹ di
uina regulā: r iō est supbia. An ab Aug⁹ i
li. de ciui. dei. r in sum. de vitijs sic diffinit
Supbia est puerie celsitudinis appetitū. Ad
clari⁹ dī rē. di. 42. in. c. ex supbia. v3
sic: Supbia amor ē p⁹pe excellēcie. r iste ē
amor: puerilis: vt dicit Aug⁹ q⁹ h3 in se p⁹
ueritatē p⁹ra diuina regulā: vt p⁹monstra
tū est. Et ē q⁹ ducit hōiē in oēm puerilita
tē. Mā mēs potēte auida neq⁹ abstine⁹ no
uit a veniē: neq⁹ gaudere p⁹cessis: neq⁹ p⁹ta
ti adhibē p⁹sentū. 47. dif. virū. Tertū qd a
diuina regula p⁹figit hōi ē vt nō se extollat: si
ue de se p⁹putatiōe faciat: nec ap⁹ deū: nec
ap⁹ p⁹xiū: nec ap⁹ se p⁹m. Mō apud deū
q⁹ nō possem⁹ tñ agere: q⁹ vel vni diuino

beneficio: puta creationis vel redemptionis valeremus satisfacere: ideo Luc. 17. dicitur: Cui feceritis omnia que precepta sunt vobis dicite fui inuitiles sumus. Non apud proximum. i. ut non se illo reputet iustior. Et id si debemus nos etiam super peccatis proximi extollere: alio occurreret nobis sic phariseo dicens: Non sum velut hic publicanus: ex quo a domino condemnatus est. Luc. 18. Non apud seipsum. i. ut non seipsum iustificet corde vel ore: Job. 9. Si iustificare me volueris os meum condemnabit me. Quia ergo regula prefixit homini: ut non se reputet quod facit reputato: sui: et hinc hoc potest diffiniri: Supbia est propria reputatio. Ad secundum dicendum quod in dicto. c. ex supbia. 2. sententia. dist. 42. enumerantur quatuor species. Et hoc id quod ibi non fit mentio: nisi de superbia intellectus: et de superbia mixta. Supbia intellectus subdividitur in tres: et superbia mixta ponitur per quarta specie. Scilicet ut ex precedenti. scilicet potest colligi si species superbie singulariter numerentur plures sunt quam quatuor. Si vero generales sunt species superbie: tres superbia intellectus et mixta. Supbia intellectus subdividitur in tres: ut in dicto. c. ex supbia. Prima species est quando quis gratiam quam habet reputat a se habere. i. ex proprio studio diligentia seu ingenio. Secunda quando se gratiam a deo habere non reputat: sive temporalis: sive spiritualis: sed ex propriis meritis. Tertia est quando quis se iactat: seu reputat gratiam habere quam non habet: vel amplius quam habet. Supbia affectus distinguitur in duas: una in affectum primum: seu voluntatis: propria: et in affectum secundum: seu primum potest dici quod superbia est primum iactantia legitima obiam: Multa meriti. 15. ibi: Anima que per superbia aliquid commiserit etc. seu quod superbia est amor: proprie voluntatis: ut in sum. de virtutibus. Quo ad secundum potest dici quod superbia est amor: proprie excellencie: deinde c. ex supbia. Et ad advertendum: quod hic amor reverentiam non solum intelligit cum quis querit honores: sed etiam quando quis querit sed oblatos suscipit ad proprias gloriam et placentiam. S. q. 1. sciendum ibi: Multa cum humilitate: successus precipit etc. Et in humilitate magni inveniunt etiam bonis quod facilius mundi honores prestant non querendo tamen difficultati dum offerunt non delectantur: ut dicitur glo. Aug. super illud. i. ad Thimotheum. 1. Non quasi hominibus placere etc. Supbia mixta est cum ceteris despectus singulorum quis vult videri et deinde c. ex supbia. 3. cum quilibet reputet

se gratias a deo habere: et non ex propriis meritis in gloriatur se singulariter esse: seu reputari desiderat: seu delectatur. In quantum. n. se reputat et gloriatur singulariter: participat de superbia intellectus: et proprie reputatio. In quantum vero delectatur seu amat reputari: participat de superbia affectus: id bene species mixta vocatur: de qua moral. 23. c. 16. Gregorius ait: In hac arrogancia quanta specie crebro humani animi labitur ut id quod habet se singulariter gloriatur: id quod diabolice similitudini vicini appropinquat. Ad tertium dicendum quod aut superbia non habet sensum deliberatum aut habet. per casum est veniale: ut est hic praetium. In secundo absque illo dubio est mortale: quod triatur humilitati sive quod nemo salvari potest: ut patet Matth. 23. et Luc. 18. et notatur. Mico. de lyra super psalmum 83. et Thoma. secunda secundae q. 162. ar. 5. imo radix et mater omnium capitalium peccatorum: ut patet per Gregorium. moral. 31. c. 38. Alii tamen de pe. dist. 2. c. precipuum. ad si idem Gregorius dicit: Consideret hoc clarum quod in terra mereatur si placet angelus in celo et terra persistitur.

Suspensus ^{fm Sui. sus} pensus dicitur alius quicquid quod ad se: et quo ad alios: quod si per suam canonis vel hominis suspensus est: et tamen tenet abstinentiam ab officio: et illi quod huiusmodi tenet cum vitare quo ad executionem officii. Si tamen occulte sit suspensus deinde modo per suam canonis: ille quod hoc scit si non posset cum vitare si ne scidalo credo quod non tenet. Suspensus vero quo ad se tamen ille dicitur quod non est. phibetur abstinentia ab officio et huiusmodi per suam canonis vel hominis: sed per simpliciter phibetur iuris absque lata sententia si quibus existeret in peccato mortali teneatur abstinentia celebratio. Si tamen celebrat non tenet subditus eius cum vitare: vel quicquid alius est si sciret et precipuum. Large quoque dicitur quod suspensus quo ad alios non quo ad se: ut clericus peregrinus quod permittit celebrare in occulto et ex bono non dicitur: sed non in publico: ut. 8. peregrinus. 2. §. 3. Ad predictum 2. et. ut in sum. li. 1. p. n. §. q. 21. circa si. Scilicet hodie circa predicta inovatione facta est aliqua: ut. 8. clericus. 3. §. si. in additione.

Quid si quis sit suspensus a pontificali? fm Dost. Etiam si celebrat in pontificali non est irregularis: quia pontificalia non sunt de substantia celebrationis: nec debemus aliquem iudicare irregulariter nisi iuveniat expressum: ar. de pe. di. l. pene. et ex de sen. exco. io. q. in p. n. li. 6. Ad 1. Inno. et Sui. durat. ut in sum.

li. 3. tit. 29. q. 5. §. qd si aliquis.

Quid si suspēdit ab ingressu ecclesie: vñ
ingressus ecclesie sit ei in iudicio? Rñ. Cū tali p
psequens cēleat i ipsa ecclesia diuinoz celebra
tio interdicta irregularis efficiat si 3 interdi
ctū h^o diuinis se scient igerat in suo agens
offiō sicut p^{us}. Tal quoq; si h^o in iudicio du
rante decedat nō d^z in ecclesia nec i ecclesiastico
cimiterio: nisi penuerit sepeliri: eē de sen.
exco. is cui li. 6. Et de h^o s. iudictū. 4. §. pe.

Utrū suspēdio possit suspēdi p appella
tionē? Rñ. Sic excoicatio: sic ab offiō vel in
gressu ecclesie lata suspēdio p appellationē se
quentē minime suspēdit: eē de sen. exco. is
cui libro. 6.

Utrū suspēdi a p^{ti}cipatiōe vel collatio
ne sacro: si p^{ti}facit sit irregularis. Rñ. In
no. 2. d^osti. Mō: eē de de. exco. m. si cele
braz. Talia. n. nō sūt ordinis: q^z laici p^{ti}
cipāt sacramētū p^{ti}ferūt sacra. Et Idē i di
cta. q. 5. §. qd si suspēdit.

Utrū suspēsus a diuinis vñ ab officiis
seu a celebratione missę vñ aliquo h^o i. Et
si qd p^{ti}ric p^{ti}ncet ad aliqū actū ordiis fm
eundē Inno. 2. i d^oco. §. qd si suspēdit. B
sit irregularis si p^{ti}faciat. Rñ. fm Inno. Ir
regulari sit. Nā tales act^o si p^{ti}pe act^o ordiis
eē de sen. 2. re iudi. cū efm. li. 6. xi. q. 3. si q^z
ēps dānat. 2 fm Guil. Et si eē ecclesiam dicat
horas officiādo p^{ti}fm si ē in exercitiū 2 h^o i.
Sed si dicat cū vno socio vñ duob^{us}: nō offi
ciādo i ecclesia vñ i p^{ti}pplo: 13 mortaliter peccet sic
cōicando cū alijs nō p^{ti}h^oitū irregularitātē
Debz etiā abstinē ab illis vñbis q^z a solis sa
cerdotib^{us} dici solēt: vt dñs vobiscū. Iterum
min^{us} malū faceret si ab alio ēt nō sacerdo
te faceret horas iape. Idē Guil. duran. in
Spe. Et Idem in sum. co. ii. q. 6. que in
cipit: Circa tertium.

Utrū suspēsus ab offiō tñ possit per
cipere puenitus bñficioz suozum. Rñ. fm
Inno. Non: eē de appel. pastoral. Sed h^o
intelligit d^osti. quādo ex graui causa suspē
sus est: eē de pur. ca. iñ sollicitudines. sec^{us}
si ex leui causa: puta p^{ti} p^{ti}li scādalum: vñ
ifamiam solam: nec diu stetit contumax.
Idem d^ost. Et Idem in sum. li. 3. ti. 23.
q. 3. Et vñ 2 addiūt fm d^ost. Nota q^z qui
cūq; est excoicatus etiā ab officio 2 bene
ficio ē suspēsus: eē de appel. pastoral. §. si.
sed non conuertitur. Itē quicūq; suspēsus

est ab officio vñ suspēsus 2 a beneficio: ar.
eē de de. coniu. c. diuersis fallacijs. 2. c. qd
a re. sed non conuertitur. Itē quicūq; sus
pēsus est a subdiaconali ordine: suspēsus
intelligitur a diaconali 2 face. dotali: s^z nō
conuertitur: ar. extra de cor. p^{ti}ti. c. significa
uit. Melius facit quia cui interdicatur mi
nora intelliguntur interdicta 2 maiora: ex
tra de sen. exco. cum illoz. Sequitur: Et
suspēsus a sacerdotalibus suspēsus est a
pontificalibus: sed non conuertitur: q^z quis
etiā suspēsus a collatione ordinum sim
p^{ti}ciat: suspēsus intelligatur a collatione
diaconij 2 p^{ti}esbyterij. Et collatione tñ sub
diaconij 2 aliozū inferiorū ordinū nō
videtur suspēsus: vt inuitur: eē de tempo.
ordi. dilectus filius in fi. 2. c. litteras. ad fi.
Allegata iura non videntur hoc probare.
Nam. c. dilectus. non declarat q^z per sim
plicem suspensionem ab ordinando intel
ligatur solum inhibita collatio p^{ti}esb^{er}tera
tus 2 diaconatus. In. c. antez litteras. fuit
facta particularis suspēsus ab his duob^{us}
ordinibus. Sequitur: Cui interdicatur in
gressus ecclesie interdicatur officium intra
ecclesiam non extra. Ergo suspēsus ab of
ficio suo potest ecclesiam intrare 2 diuinū
officiū audire: dum tñ caueat q^z nō offi
ciat: secus dicerem si esset suspēsus simpli
citer a diuinis: quia tunc nec officiāre pos
set: nec cum alijs audire: h^occ d^osti.

Surratio Qui dicuntur
surratores. Rñ.
fm Tho. secunda secunde. q. 74.
Sicut dicit glo. super Ro. p^{ti}mo: Surrato
res dicuntur inter amicos discordiam se
minantes. Detractores qui aliozū bona
negant vel minuunt. Contumeliosi qui in
tendunt honorem auferre. Et de his duo
bus supra detractio 2 supra contumelia.
Et vñ de his etiā latius dicitur. Et idē
qd h^o nō. in sum. li. 3. ti. 33. q. 261.

Sed quod horū est grauius. Respō
deo fm Tho. secunda secunde. q. 74. Su
rratio grauius est. Nam tanto aliquod
nocumētum grauius est q^znto bonū
qd tollitur meli^{us} est. Melior autē amicitia
q^z fama q^z tollit p detractiōē: q^z fama ad
hoc maxime necessaria est: vt homo ido
neus habeatur ad amicitiam. Item amicitia

Ita est melior: q̄ honor: q̄ totū p̄ contume-
lia: sicut t̄ amari est meli⁹ q̄ honorari: fm̄
p̄m 8° ethicor. Unde bñ dicitur Eccl. 6°
Amico fidei nulla est p̄paratio. Et Eccl. 5°
Denotano pessima sup̄ bilinguē. Sufur-
rator aut̄ odū inimici t̄ p̄umelia. Idē
in dicta. q. 361.

Tabellio est publica persona
habēs officiū scri-
bēdi instrumenta ad faciendū fides
2. n. 8. q. 4.

Alii elici exercere possunt officiū tabel-
lionar. Rñ. fm̄ Ray. Clericis in sacri or-
dinis cōstitutiōis est p̄uēnt̄ interdictū offi-
tationar: t̄ illud habēt: ad dimittē-
dū si p̄pellēdū p̄ subtractionē bñficij appel-
lanō. postpōitū: ex ne cler. v. l. mo. sic. Et
idē credo si sūt in minorib⁹ t̄ habēt suffici-
entia bñficia: ar. ex de postu. elici. S3 vt ad
du 3mo. nulli q̄ sūt in sacri instrumenta cōfi-
ceret̄ anteq̄ eis iudicaret̄ valerēt: al nō. Et
intelligit fm̄ dñs. q̄ nō valerēt i seculari
bus negotijs: vt docet rubrica p̄dicti. c. sic.
sed in ecclesiasticis valerēt. Et Idem in di-
cta q. 4.

Alii p̄s possunt in ecclesiasticis p̄stinuere
elicum tabellionē. Rñ. fm̄ Ray. Potest
p̄ totā suam diocesim cui cura omnū ē cō-
missa. 10. q. 1. regenda. 12. q. 1. c. p̄s. t. c. p̄cipi-
mus. Et si fecerit poterit ille vocari ad scri-
bendū acta ecclesiastica for: als vbi tabellio
nō h̄et: due p̄sone surrogabunt̄: ex de p̄-
bat. qm̄ p̄ra falsā. Et sic intellige q̄ elici pos-
sunt eē notarij pape. 5. q. 1. quidaz. Sed tñ
p̄stuit̄ a papa poterit p̄ficere instrumēta vbi
q̄. Constit̄ aut̄ ab ep̄o nō h3 potestatem
eē diocesim illi q̄ ip̄m p̄stuit̄. ff. d. iurisdī.
om. iudi. l. si. S3 tñ si simplr p̄stuit̄ sit ra-
bellio maxime ab ep̄o q̄ h̄et sup̄ hoc p̄uē
legiū: potest etiā iste vbiq̄. Et dñs. post
p̄dicta subdit: Sed t̄ dicit p̄r q̄ ex quo q̄s
simplici p̄stuit̄ est tabellio ab illo q̄ h̄et
hāc potestātē: potest vbiq̄ p̄ficere instrumē-
ta sic p̄s v̄t̄ semel ordinat̄ vbiq̄ celebrat̄
vt̄ dicta. q. 4. Et nō q̄ tabellio ecclesia-
sticus nō o3 conficere instrumentū in secu-
laribus: nec secularis in reb⁹ pure ecclia-
sticis: q̄ horum p̄uersatio nō debz eē p̄ui-
xia. 2. q. 7. laicos. Unde notarij elici in cu-
rjs p̄ncipum p̄hibent̄ eē scriptores: ex ne
cic. vel mo. si iam. s. nequib⁹. Et Idem

in dicta. q. 4.

Alii religio/i possunt exercere officiū ta-
bellionar. Rñ. fm̄ 30. an. super. c. v. offi-
ciū d̄ heretic. l. 6. q̄ sic dicit̄: p̄r hāc lūcrā
bene p3 q̄ tabellio sacri monach⁹ non pōt
exercere tabellionar⁹ offiū in alijs q̄ cōtra
hereticos: vt dictū ē. s. heretic⁹. 2. q̄ 17. qui
incipit̄ In examinatioe. Et hoc idē p3 in q̄
dā cōtra. Bonifacij octauū de offi. or. in de
cre. supiorib⁹ circa mediū. Et idē p̄bat̄ oli
p̄ decre. ex ne cler. v. l. mo. sic. C. de sacrosā
ec. l. anpe. 16. q. 1. nouaz. C. de ep̄is. t̄ cle. l.
placet. Tñ sic notat̄ Bui. in spe. vetera in-
strumenta p̄p̄lebit̄: sed noua nō assumet̄. ff.
fam. hercl. l. alienatioes. t̄ ex de iudeis. u.
dei. cū similibus.

Tallia siue exactio: siue collec-
ta: siue questia. Alii dñs
rēp̄ozales possunt ipōnē subdij luis
siue exigere tallias. Rñ. fm̄ Ray. Illā po-
test dñs ipōnē vel exigere: de qua p̄uenit
secū vel antecessorib⁹ suis bona fide t̄ sine
vlla coactione: sicut solet fieri cā māsi v̄l
le qm̄ de nouo p̄cedunt: q̄ datur aliqd vel
p̄mutat̄ census annuus t̄ h̄i. Omnia ergo
h̄i dñi nō sunt pacta turpia vel p̄ deus
licite exigunt̄. Nā quilibz i traditōe rei lue
pōt ipōnere legē quā vult: ex de cōdi. app.
verū. 18. q. 2. eleuheri. Nam t̄ sciēt̄ v̄l
lēti nō inferi dolus. C. de transac. cū dona-
tiōis. t̄ pacta custodiū debēt̄: ex de pac. an-
tigon. Quicqd subdit̄ de h̄i subtrape-
ret furtum faceret: verū tñ in instrumento
positū ē indifinitē q̄ soluet̄ questā vel talli-
am: intelligo q̄ dñs o3 cā moderate petē
inspectis p̄diciōib⁹: ex de cēsi. cū apls. l. si.
10. q. 3. c. vlt. Immo fm̄ Bui. si dicat̄ q̄
dominus possit ipōnē questā vel talliaz
fm̄ beneplacitū suū nūp̄lominus mo-
deranda est ad arbitriū boni viri. Si vero
dominus vltra p̄dicta extgat̄ coacte per-
se vel per suos directe vel indir. cte tenetur
restituere: di. 18. de euologijs. 1. q. 2. placuit
t. c. q̄pio. Et dicitur cogere indirecte quā
do negat subdij iusticiam: vel non defen-
dit eos: vt sic aliqd extor: queat vel insinua-
ri facit q̄ vult aliquid habere: secus esset si
reciperet aliquid ipōnte oblat⁹ nulla frau-
di adhibita. Item secus est de his qui me-
re sunt scrui: quia res eorum sunt domini
Peccat tñ dominus si nimis grauāt̄ eos
sed non tenetur ad restitutionem. Et Idem

dictis de suis fuit. Et. q. etia con. p. dictis. q. bus. et. co. l. d. ost. et. Tho. Et. addit. Tho. i. epla ad. ducissā lorthrigie. q. pncipes terra rā a deo sē iūtu: nō qdē v. p. p. na lucra q. rant: s. v. cōm valitāe ppls. pcurēt. Et. ideo iūtuū sē cōf. d. d. v. ex illis v. uētes a spoliāōe abstinerēt. Unde in egech. 45. dicitur q. pncipi erit possessio in isrl: et nō d. populabūt vltra pplm mei pncipes. B. De mā dē. q. vide. s. dñs. §. 2. Et. ib. agitur de casib. in qbus dñs potest a subdiū exigere vltra consuetum.

Quid de qbusdā dñis qui nihil p. ciunt nisi tallias. Rñ. fm Ray. Si tallia est antiq: et credit p. babiliter q. ex cā iusta imposita fuerit: potest exigi: ita tñ q. ipse dñs impleat siquid ex illa cā iplere dbeat. Si vero ē noua et nescitur iusta cā nō d. bet exigere: et si recepit debet restituere. i. 4. q. 6. si res. l. l. con. l. l. vti l. l. eo. ti. q. 36. B.

Qualiter sciri pōt talliā ex iusta cā fuisse impositā. Rñ. fm Buil. Pōt hoc sciri vel p. iustiticiā inde cōfecta: vel sūra fūta est a tpe a quo nō extat memoria: q. tñc psumit iusta cā: ar. 12. d. l. illa. nisi violenta sit psumptio in dñiū: sicut de p. scrip. nōe dicitur. s. p. scrip. §. 8. l. ibi p. s. et. u. c. ep. m. de p. scrip. l. i. 6. q. p. scrip. nō ē regulari p. al legatē cursū rēpōs. c. i. i. si extat memoria. Ad verū ē fm cū. Buil. et. in sum. c. ti. q. 38. nisi violētā sit psumptio i. dñum. B.

Quid de quibusdā qui allegātes cōsuetudinē accipiūt a subdiis de mobilib. q. quid voluit: et p. ciue expoliāt eos qñ suspicantur illos velle trāsire ad aliū. Rñ. fm Buil. Tales domini peccant et tenent ad restitutionem: v. t. actū est in. §. 2. nisi q. si certum forsitan esset q. a pncipio in concessione terre fuisset expresse impositū tale onus tolerari posset: dñz tamen vltra modum non grauant eos: nec manentes nec recedētes. Et. et. dum tamē nō fuerit iposuit p. maliciā vel fraudē fm cū dē Buil. Et. p. d. c. p. cor. l. l. et. addit. Sed. p. b. abile nō est h. p. s. u. d. m. e. z. n. i. s. u. l. e. m. i. d. u. c. t. a. m. e. s. s. e. d. e. v. o. l. u. n. t. a. r. e. s. b. d. u. o. r. u. m. s. e. d. p. c. o. a. t. i. o. n. e. z. v. i. o. l. e. n. t. i. a. s. u. p. i. o. r. u. m. Dicit tamen idēz Buil. q. i. b. casu et filib. q. tolerāb. ab ecclia p. c. q. aliqua ibi pōt esse dubitatio de iure aut de facto: nō credo simpliciter eē de neg. i. d. i. a. b. s. o. l. u. t. i. o. n. e. m. s. e. d. f. a. c. i. e. n. d. a. e. s. t. c. u. m. q. u. a. d. i. a. t. a. m. e. d. u. b. i. t. a. t. i. o. n. e. z. p. r. e. i. t. a. t. i. o. n. e. s. i. c. z. l. b.

solo te de hoc inquantū possum: sed tūco vel credo q. non sufficit tibi ad saltem: nisi aliter te habueris in hoc casu: v. in sum. eo. ti. q. 39. B.

Cur dominus possit v. d. e. r. e. b. a. l. i. u. i. s. et h. i. t. a. l. i. a. s. et officia in subditos. Rñ. fm Tho. in quadā epla ad ducissā brabantie. Apostolus dicit sic: Nūtra licent sed non oia expediūt. Lū aut baluis et officialibus v. i. s. n. i. h. i. l. p. m. u. t. a. t. i. s. n. i. s. i. t. p. a. l. i. s. o. f. f. i. c. i. j. p. o. t. e. s. t. a. t. e. n. o. v. i. d. e. o. q. r. e. n. o. l. i. c. e. a. t. v. o. b. i. s. v. e. d. e. h. i. t. o. f. f. i. c. i. a. d. u. i. t. a. l. i. b. v. e. d. a. n. t. d. e. q. b. p. o. s. s. i. t. p. s. u. m. i. q. s. i. n. t. v. n. l. e. s. a. d. h. i. t. o. f. f. i. c. i. a. e. x. e. r. c. e. d. a. t. n. o. t. a. t. o. p. r. e. o. v. e. d. a. t. o. f. f. i. c. i. i. v. t. r. e. c. u. p. a. r. e. n. o. p. o. s. s. i. n. t. s. i. n. e. g. r. a. u. a. m. i. e. s. u. b. d. i. t. o. r. u. m. S. e. d. t. a. m. i. t. a. l. i. s. v. e. d. i. t. i. o. o. i. o. e. x. p. e. d. i. e. n. s. n. o. v. i. s. p. m. o. q. f. r. e. q. u. e. n. t. e. r. p. r. i. n. g. i. t. q. i. l. l. i. q. u. i. e. s. s. e. n. t. m. a. g. i. s. i. d. o. n. e. i. a. d. h. i. t. o. f. f. i. c. i. a. s. i. n. t. p. a. u. p. e. s. v. t. o. f. f. i. c. i. i. e. n. t. n. o. p. o. s. s. i. n. t. q. u. i. e. n. t. i. t. a. l. e. s. d. i. u. i. t. e. s. s. u. n. t. t. n. i. q. b. o. n. i. s. i. n. t. n. o. a. b. u. i. t. o. f. f. i. c. i. a. n. e. c. i. n. h. i. a. n. t. a. d. l. u. c. r. a. S. e. q. u. i. t. e. r. g. o. q. v. t. p. l. i. m. u. i. i. l. l. o. f. f. i. c. i. a. e. m. u. n. t. q. u. i. s. i. n. t. p. e. i. o. r. e. s. et subditos v. i. o. s. o. p. p. m. e. n. t. e. s. U. n. d. e. m. a. g. i. s. e. x. p. e. d. i. e. n. s. v. i. v. t. b. o. n. o. s. et idoneos ad officia v. i. a. e. l. i. g. a. t. i. o. n. e. q. u. o. l. e. n. t. i. n. u. i. t. o. s. s. i. n. e. c. e. s. s. e. f. u. e. r. u. t. a. d. s. u. s. p. i. c. i. e. n. d. a. i. l. l. a. o. f. f. i. c. i. a. p. p. e. l. l. a. n. t. i. s. q. p. e. r. e. o. r. b. o. v. t. a. t. e. n. t. et i. d. u. s. t. r. i. a. m. a. g. i. s. a. c. c. r. e. s. c. e. t. v. o. b. i. s. et subdiū v. i. s. q. d. e. p. d. i. c. t. a. o. f. f. i. c. i. o. r. u. m. v. e. n. d. i. t. i. o. e. a. c. q. u. i. r. e. r. e. v. a. l. e. a. n. t. s. et hoc p. s. i. l. i. u. d. e. d. i. t. A. d. o. r. s. i. c. o. g. n. a. n. t. s. s. u. i. s. p. r. o. u. i. d. e. i. n. q. u. i. t. d. e. o. i. p. l. e. b. e. v. i. r. o. s. s. a. p. i. e. n. t. e. s. et t. i. m. e. r. e. s. d. e. c. u. m. et qui o. d. e. r. i. n. t. a. u. a. r. i. c. i. a. z. et c. o. n. s. t. i. t. u. e. e. o. s. t. r. i. b. u. n. o. s. et c. e. t. u. r. i. o. n. e. s. q. n. u. a. g. e. n. a. r. i. o. s. et decanos q. i. u. d. i. c. e. n. t. p. p. l. z. o. i. t. e. p. o. r. e. Et. i. d. e. i. n. s. u. m. e. o. ti. q. 40. Clariū ē aut q. dicta officia r. e. g. i. m. i. s. v. e. n. d. i. s. t. r. i. c. t. i. s. s. i. m. i. p. h. i. b. e. n. t. u. r. et s. t. a. t. u. t. u. m. e. s. t. q. n. o. e. l. i. g. a. n. t. a. b. i. t. u. o. n. e. v. e. l. p. r. e. c. i. o. r. s. e. d. v. i. n. p. b. a. r. e. v. i. t. e. et t. a. l. i. t. e. r. a. s. s. u. m. p. t. i. n. i. h. i. l. d. e. b. e. n. t. p. r. o. o. f. f. i. c. i. j. s. d. a. r. e. i. m. m. o. i. n. t. e. r. g. e. s. t. a. d. e. b. e. t. i. u. r. a. r. e. s. e. p. r. o. h. u. i. u. s. m. o. d. i. o. f. f. i. c. i. j. s. n. i. h. i. l. d. e. d. i. s. s. e. v. e. l. p. o. s. t. m. o. d. i. u. m. n. i. n. q. u. a. z. s. t. a. t. u. r. o. s. p. e. r. s. e. v. e. l. i. n. t. e. r. p. o. s. i. t. a. m. p. e. r. s. o. n. a. m. t. i. t. u. l. o. d. o. n. a. t. i. o. n. i. s. v. e. n. d. i. t. i. o. n. i. s. v. e. l. q. u. o. c. i. u. s. a. l. i. o. v. e. l. a. m. e. t. o. Et. o. b. h. o. c. e. x. c. e. p. t. i. s. s. a. l. a. r. i. i. s. n. i. h. i. l. p. e. n. i. t. u. s. t. a. m. i. n. a. d. i. n. i. s. t. r. a. n. o. n. e. p. o. s. i. t. o. s. q. p. o. s. t. d. n. p. o. s. i. t. i. o. f. f. i. c. i. u. z. p. r. o. a. l. i. q. u. o. p. r. e. s. t. i. t. o. b. i. s. f. i. c. i. o. t. e. p. o. r. e. a. d. i. n. i. s. t. r. a. n. o. n. i. s. q. g. r. a. t. u. i. t. o. i. n. t. r. u. c. t. u. r. i. a. c. c. e. p. t. u. r. o. s. Et. s. i. q. u. i. s. a. u. s. u. s. f. u. e. r. i. t. p. r. e. s. t. i. t. a. s. a. c. r. a. m. e. n. t. a. n. e. g. l. i. g. e. r. e. n. o. n. m. o. d. o. a. d. u. e. r. s. u. s. a. c. c. i. p. i. e. n. t. e. m. s. e. d. e. t. i. a. m. a. d. u. e. r. s. u. s. d. a. n. t. e. m. a. c. c. u. s. a. n. d. i. c. i. a. t. a. n. d. q. c. r. i. m. e. n. p. u. b. l. i. c. u. c. o. n. c. e. d. i. t. f. a. c. i. a. s.

quadruplici pena eum qui conuictus fuerit modis omnibus feriendo. C. ad. iul. i. re. l. si.

Utrū liceat dñs recipere mutuum a talib⁹ officialib⁹: ita q⁹ satisfaciāt sibi d⁹ officio. Rñ. fm Thpo. in p̄dca epistola. Ad hoc vñ dicē dñs: q⁹ pacto mutui⁹ dei vt offiū recipiant absq⁹ dubio pactū ē vsurariū: quia p mutuo accipiūt officiū p̄tate. Unde in hoc dñs eis occasione peccadi. Et ipsi etiā tenentur resignare officio taliter acquisito. Si tamen offiū gratis dederint: et postmodum mutuum receptis ab eis qd de offō recipere possent hoc absq⁹ oī peccato posset fieri. Ad idē in sū. eo. ti. q. 41.

Utrū psona ecclesiastica debeāt p̄soluere exactiones vel tallias. Rñ. nullo modo nec lz laicis erigere ab eis etiā rōne possessionū suarū: domorū: aut prediorū: et dñm mu. ec. q. 2. nōnulli li. 6. Et nisi p̄dicia suis sent per p̄us p̄dictis exactionib⁹ subiecta: tūc enī trāseunt cū onere suo: vt. s. emunitas ecclesie. §. 9. Sed posito q⁹ qs ver⁹ domus⁹ est: et q⁹ nihil penur⁹ recipit qd vix credibile est: qñ ad minus a subditis recipiat iusticias: et sequat⁹ eū in exercitu in bello iusto. Si tamē ita verū sit q⁹ nihil recipit: credo saluo meliori iudicio. dicit Ray. q⁹ debet aliquid iter se statim qd dei sibi in signū subiectionis: ne als intulit videatur esse p̄nes cū diuini rei sue: ar. optimū ad h. 18. q. 2. cleutherius. 7. 1. q. 3. sigs obiecit. Si autē dubitet qd aut quāti illd deat esse. credo q⁹ debet observare qd in vicinis villis vel castris vel puincijs obseruatur: ita tñ qd illa villa nō grauet. Et si diuerse sint consuetudines ea que minus soluit eligatur: et de p̄sue. cū olim. in si. et de cens. ex pte i si. 2. c. sup eo. Et hoc totū intelligo: nisi ipse vñ aliq⁹ d̄ antecessorib⁹ suis vñ dederit vñ dōauerit eis illd qd in subiectionis signū cōsuevit percipere: tūc enī nō pōt aliquid petē. Cō. Al. 7. l. dñs. Et addit l. dñs. q⁹ hec vñ sunt nisi p̄ra diuiz p̄scripsissent libertatē: vt in sū. c. ti. q. 37. B. Ad materiā talliarū potest competere. s. pedagium.

Imperantia. Vide. s. fo. buctas et etiam supra ebrietas. **Estimētuz I.** cōmūter quis potest facē testm. Rñ. fm Bos. Qui-

libet pōt facē qui non phibet. Prohibet aut p̄mo filius familias: nisi de peculio castrē si vel quasi: extra de sepul. l. 3. li. 6. Nec pōt relinq̄re aliqd pro aīa sua sine p̄is assensu. Sed bene pōt eligē sepulturā si supra puertatē sit: vt hī supra sepultura. 2. §. 3. Ad Docetū dñm de cō. c. 13. B. Itē phibet i. pubes. Itē seru⁹. Itē furiosus nō habēs lucidū iternallū. Itē p̄dignus cū est admīnistratio bonorū iterdicta. Itē mur⁹ qui nīhil loquitur. Surdus qui oīno nīhil audit: vt in iust. qbus nō est p. fa. testa. p. totū. Et ibi p̄z q⁹ testm nō vñat si iterdictūz admīnistratōis bonorū vel supradicte isurmutatis p̄tē p̄fessionem aduenierit: et q⁹ si surdus et mutus fuerint literarū p̄nt testari: vt ibidē in. s. sepe. B. Lec⁹ aut pōt cū solennitate qd hī. C. qui po. fa. testa. l. hac consul. tissima. Et ibi regant qui hēnt super hoc p̄solere. B. Itē illi qui p̄p̄is renūciauerūt et nihil habēt: vt igressi monasteria: in auct. de mona. §. illd. C. de sacrosan. ecc. auct. igressi. 19. q. 3. q. 2. ingrediētib⁹. Sed sigs filios habēs monasteriū igressi atur nullo p̄duo testō p̄muti ei diuidet cū filiis et iter eos p̄cipare: vt in auct. de sanc. epi. §. si qua mulier. 19. q. 3. si qua mulier. Et ibi dñs q⁹ si habēs liberos igressi religione anteq̄ de reb⁹ suis iter eos disponat liceat ei postea iter eos diuidere legitima nulla diminuta: et qd eis nō dederit monasterio p̄petet: sed si oēm s̄bam inter filios diuidere voluerit p̄p̄ia sua p̄sona filijs communerata vñ sibi p̄em oib⁹ modis retineat que deat iuri mōasterij p̄petē. Si vñ i monasterio moriat anteq̄ iter filios legitimof diuidat legitimā p̄tē sibi percipiat. Reliq⁹ vñ substantie p̄s mōasterio comperat. B. Pōt etiā facē testm quicūq⁹ auē p̄fessionē: cū ad seculū reuertī possit: et de regul. stanum⁹. Ad idē in sū. li. 2. ti. s. q. 101. fm l. dñs. B. Utrū aut clerici possit facere testm hēo. s. c. enc. 4. §. 2. Admūte quoq⁹ si nō renūciauerūt p̄p̄is: nec se alicui ecclesie tradiderūt vñ mutado: testari p̄nt: als nō. 19. q. 3. §. p̄ra paulus. Ad idē in sū. eo. ti. q. 102. fm l. dñs. B. Itē testā publicorū vsurariorū sūt irrita ipso iure: extra de vsuris §. 3. li. 6. Et ibi p̄z q⁹ hoc est verū si prius fecerint cautionē seu satisfactionē fm formam ibi traditam.

Utrū religiosus in ep̄m p̄mor⁹ possit

testm facere. Rñ. fm Tho. scda sede. q. 185
Nullo mó pór: qz sola dispósauo rerū ec-
clesiasticarū cū pmutat: que morte sunt ex q
testm icipit valere. Si tamē ex pcessiōe pa-
pe testm faciat n̄ intelligit de ppo testm facē
sed aplica auctate intelligit apliata prās sue
dispósatiōis: vt possit valere p mortē. **¶**
Idem in sum. co. ii. q. 103. **B**

Quid si quis aliquem testari prohibu-
erit. Rñ. Ab eius erit hereditate repellen-
dus: vt. C. si quis ali. testa. phi. l. 2.

Quot testes oportet quod sint in testa-
mēto. Rñ. regularit fm leges septē testes
requiruntur. in insti. co. §. si. 2. C. eo. l. hac
consultissima. Hoc tamen fallit: quia quā-
doqz valet sine teste: vt si miles i bello scri-
bat et moriat. C. de mili. testa. l. milites. **¶**
Abi p3 q hoc locum habet in testō pfecto
tēpore quo in milia moritur vulneratus
sive scripserit in clypeo: sive in terra: sive
vbiqz. **B** Quis sufficiat vn⁹ vt si fiat
coraz imperatore. C. eo. l. oiu3. **¶** Et ibi
p3 q iste testis est ipe imperator: cū fuerit su-
plicatū p institūdo heredē aliquā certā
personaz. **B** Quis duo vt iter filios. C.
eo. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. Vel
si in territorio. **¶** A. i. nō in milia tēpore
quo moritur. **B** testē miles. ff. de mili.
testa. l. lun⁹. Simili etia in his q sunt ad
pias causas: cū eoz eses. 2. c. relatum.
Quis tres vel quorū vt ex speciali pmi-
gio. C. eo. l. si nō spali. 2. l. si vnus. **¶** Et
his legib⁹ p3 q istud pmiigiū nō magis
artat ad hunc nūmē trū vl quorū: qz ad
aliū. **B** Quis quinqz v3 in testamen-
to rustici. C. eo. l. si. **¶** Abi p3 q hoc ob-
tinet qm testamētū fit in loco vbi septē te-
stes haberi non possūt. **B** Quis etiam
octo requiruntur: vt qm testator vult testari
in scriptis: et nescit lras: vt in d. l. hac cōsul-
tissima. Aduertēdum q p dicta solēntas
testm abrogata v3 p ius canonicū ac etia3
diuinū p qd duo vl tres fidedigni testes
sufficere vidēt h3 Jo. Mosti. 2 glo. Ray.
vt in lū. co. ii. q. 104. Et de hoc lan⁹ dictū
est. s. ecclesia. i. §. 5. in additiōe. **B**

Quid si testator nō vult q testes sciat
senorē testamētū sui: Rñ. Nō facere te-
stamētū quod dō in scriptis. i. q ipe pmo
testamētū conscribat: vel etiā sibi faciat:
et postea chartaz clausam reprēsetet testi-
bus dicēs: Hoc est testamētū meū: rogo

q sigilletis et subscribat vos. C. eo. l. hac
consultissima Sed tamē per hūc modū face-
re testamētū nō est totū. quia multas ob-
seruāias requit que frequēter cū nō seruē-
tur oportet q nō valeat testamētū: meli⁹
est q fiat sine scriptis. s. quādo scribitur p
notarium tñi. **B**

Quibus verbis debeat fieri testm. Rñ.
Nō sferi si dicat: Petrū heredē institu-
o vel volūtatē meam eius dispōm pmuto
qa nō v3 deccedē itestat⁹: extra co. cū3 ubi
Nec curandū est de verbis testatoris: dū
mō sint talia per que de volūtatē consistet.
C. eo. l. si. **¶** Idē in sum. 2. ii. q. 106. f3
Mosti. qui etiam dicit q ob hanc causaz
erro: nois non nocet: vbi. **B**

Struz in 2⁹ testamēto oportet fieri
mētionem de p⁹. Rñ. vt iud. 18. disti. qm
A in glo. **B** dicēdū q nō oportet nisi
in duobus casib⁹. Eius si facim⁹ sit testa-
mentū in liberos. C. eo. l. hac consultissima
§. ex imperfecto. et autē ibi posita. hec iter
liberos. Alius si testator ipe leges sibi int
posuit: puta si in priorē testamento dixit: si
fecero aliud testamētum non valeat: vel
non valeat nisi dixerō pater noster 2c. tūc
enim faciendo 2m: oportet q faciat mē-
tionē de pmo: vt. ff. de l. 3. l. si quis in pñ.
A Idem in sum. co. i. q. 108. **B** Quod
si quis velit cassare testamētum primum
et non facere 2m: non potest nisi iam post
conditum primum sit lapsū decēnium:
et coram tribus testibus dixerit nolle vale-
re primum. A Idem etiam si hoc dixe-
rit inter acta: vt in l. que sequitur. **B** C.
eo. l. sancimus. **¶** De hac solēntate dō
sicut dictū est. s. j. §. Quot testes. **B**

Qualiter pfirmetur testm. Rñ. Per
mortē testatoris: vt habetur l. debz. 9. Sz
ante mortē quandoqz mutari potest eti-
am si pacto conuenierit ne mutetur. C. de
pac. l. pactum. quod dotali. A Idem in
sum. co. ii. q. 109. **B**

Testamentū. II. ad istō
nē hēdis et substituōnē. In testō
teneatur qlibz istituere sibi hēdē aliquē vel
aliquod collegium: et hī. Sine istōne hē-
dis non esset factum testamētū: vt. C. eo.
l. iubemus. §. q si non fuerit. Et si quidem
testator habeat descendentes vel ascendē-
tes: illos teneatur heredes instituere sal⁹

B 2

te in eoz legitima. C. de inoffi. testa. auē.
nouissima. de q̄ hēs. s. legitima. **¶** Ibi
solū dī de legitima descendēti. Legitima
q̄o ascendēti cū nō sit inuata vī quarta
ps: vī i. insti. de inoffi. testa. s. si. **¶** Iaz t̄ ip̄i
possūt agere d̄ testm̄ filioz: vī patz co. ii. in
p̄n. t̄ hoc nisi testato: aliqd dicens descendē
tib⁹ seu ascendētib⁹ in testō reliquerit: tē. n.
nō rūp̄it testm̄ s̄ supplet qd̄ min⁹ fuerit le
gitima. C. de inoffi. testa. l. oī modo. cū se
quētib⁹: t̄ sic nō tenet testato: eos p̄cise in
stinere. **¶** Qd̄ si nec descendētes nec ascē
dētes: hēat tūc fm̄ leges pōt instituē alios
quoscūqz. **¶** Si t̄m̄ instituēt ifames aut
turpes p̄sonas: tūc frēs vī forores possūt
rūpere testm̄: t̄ sibi totā accipere heredita
tem. C. de inoffi. testa. l. frates. t̄ in insti.
de inoffi. testa. s. foroz. **¶** Tamen vī ait
Tho. in q̄dā qōne de quoz. si. p̄pinq̄ indi
gerēt illa hereditate idigēna manifesta: tē
tenet eis hereditatē dimittere nisi eēt ma
li: t̄ h⁹ i bonis indigni. Et dico tenet ex de
bito honoris parētalis: qz cū p̄cipit hono
rare p̄cem t̄ m̄fz: p̄cipit ēt honorare pen
telā in hīs q̄ ad penelā p̄tinet. Si aut̄ nō i
digerēt manifeste pōt libere in alios resti
dere dicēte saluatore: Da paup̄ib⁹ t̄ seque
re me. **¶** Idē in sū. li. 2. n. 5. q. 98. vbi et
addit: Sec⁹ m̄ ē in q̄busdā fr̄is de iure cō
suetudinali. In q̄busdā. n. fr̄is testato: p̄t
ex iure patris cuiusqz vult rē suā dare vel
vēdere: alicubi succedit vnus. l. p̄moge
nit⁹: alicubi vltimo genit⁹: alicubi oēs
p̄ diuisionē. **¶** Igitur p̄suetudo q̄ iuri egua
ler dat alicui licētiā liberā aut alteri p̄seren
di vel totā vel p̄tē hereditatis non p̄iudic
cat alicui faciēdo qd̄ pōt de iure. Nota t̄m̄
p̄suetudines irrōnabiles ēt circa h⁹ repro
bati. An̄ Iuno. 4. scribēs ad quosdā ep̄i
scopos thentonic reprobāt p̄suetudinē vī
statutū sup hoc: qz nullus possit i vltia vo
lūrate legare eccl̄ijs vel alijs p̄ijs locis: aut
q̄buscūqz p̄sōis plus q̄ q̄nqz solidos vsu
alis monete: t̄ p̄cepit huiusmodi statuta
denunciari penitus non tenere. **¶**
Nūq̄d testato: pōt substituere alui he
redē q̄ debeat succedere p̄mo hēdi. **¶** Rñ.
Si testato: habeat filios impuberes pōt
eis substituē quoscūqz velit: q̄ succedēt eis
si nō venerit ad pubertatē: vī. C. de impu.
t̄ alijs substa. l. si testō. **¶** Et ibi p̄z q̄ tali
ter substituit⁹ d̄ dū eēt heres: t̄ sic totā ca

p̄t hereditatē sine aliq̄ diminutione. **¶**
Si hō venerit ad pubertatē pōt eis substi
tuere si moriatur sine liberis. **¶** Idē ēt
si moriatur cū liberis. C. de impu. t̄ alijs sub
sta. l. hēs. t̄ l. se. Debet t̄m̄ salua ei⁹ legitima
vī segtur. **¶** Et intelligit substitutio dū
cta legitima filioz t̄ deducta q̄rta tonius q̄
d̄ trebellianica: quā dūcat q̄z istitur⁹ he
res cui ali⁹ substituit. **¶** l. i. vulgari t̄ p⁹
pubertatē istuunt: vel ēt cū accipit hēditatē
p̄ fideicommissū ab istuuto hēde: q̄a testato
re guar⁹ ē hēditatē alieni restituere: vī i. c.
Raynūt. d̄ quo. j. B. vī ēt de testa. Ray
nūt. **¶** Et de hac materia ista sufficiant: t̄ q̄
dicta sunt. s. hereditas.

¶ **E**stamētū 3. **¶** Q̄ntū ad ere
ctōnē. **¶** Et p̄
testato: possit hereditib⁹ suis per te
stamētū penā iponere si nō paruerit volū
tati sue. **¶** Rñ. Sic in insti. de le. s. penē. dūz
t̄ qd̄ testato: p̄cipit nō sit turpe vel ibone
stū. ff. de cō. insti. qdā. **¶** Et idem habet
in dīcro. s. penē. ad fi.

¶ Per quē cogit hēs testm̄ sine volūta
tē defuncti adimplere. **¶** Rñ. **¶** Hecredes istra an
nū cogēdi sūt p̄c̄m adimplere: t̄ si neglexe
rit tūc ipemet ep̄s exequitur: ēt eo. nos qdē
t̄. c. si heredes. **¶** Et vbi dī: Si hēdes iusta
testato: nō adimpleuerit ab ep̄o loci illius
ois res q̄ eis relicta ē canonice iterdicatur
cū fructib⁹ t̄ ceteri emolumentis: vī voia de
ficiēti p̄leant. Et de termino āni t̄ q̄ ep̄s p̄
se exequat: hētur i dēcō. c. nos. t̄ incipit iste
ann⁹ a tpe admōmonis: s̄z **¶** Docti. t̄ i sum.
li. 2. n. 5. q. cxi. **¶** Nec obstat si forte testa
to: iterdixerit ne ep̄s se itromitteret: ēt e.
ma. **¶** Idem in dicta. q. cxi. fm̄ **¶** Docti.
t̄ eo. n. q. 97. fm̄ Ray. t̄ glo. **¶**

¶ Etz defunct⁹ sc̄iat detrimētū: qz tardā
tur elyue q̄s legauit. **¶** Rñ. fm̄ Tho. in quo
libet. Dicēdū q̄ q̄ntū ad meriti elyue nul
lū detrimētū patz ex p̄dicta tarditate: ma
xime si q̄ntū i ipso fuit cāz adhibuit vī h⁹ i
elyue cito daretur: qz meriti p̄ncipali ex
volūrate t̄ intēnone depēdet. Sed q̄ntū
ad effectū elyue patz detrimētū: nō qdēu
vī p̄ h⁹ i tarditate punit: s̄z qz remediū ei
nō adhibet dū suffragia deferuntur q̄bus
plurimū iunaret. **¶** Idē i sū. co. n. q. 43.
¶ Similiter nō patz detrimētū si disse
ratur restitutio quā ipse in adauit fieri: t̄ l̄
tarde t̄ i morte: tamen fecit qd̄ potuit. **¶**

Licet hoc casu nō grauetur quo ad dānā
nōez: puro tñ q̄ facta restitutione cuius a
pena absoluitur: sicut in cron. cis. minor
legis de quodā q̄ impediatur ab ingres
su paradisi quousq; scā fuit restituito ad
quā tenebatur. B

Et nūc executor debeat retardare distri
butionē elemosynarū ad hoc q̄ res defun
cti melius vendatur. Rñ. fm̄ Tho. in quo
libet. Dicit dñs q̄ in mora modica tempus
nō videt esse magnū periculū. Et si execu
tor p̄ modicū tēpus elemosynas dare dis
serat vt rebus defuncti meli⁹ reditus ampli
oꝝ elyas dare possit: laudabiliter hoc fa
ciat. Si vō ecōtrario p̄ multū tēpus disse
rat elyas distribuere vt in modico ampli
oꝝ elyas faciat: nō v̄t esse sine culpa: q̄a
forte defunct⁹ interi⁹ a purgatorio liberat: in
quo dum ipse eēt remediū suffragioꝝ ma
xime ei necessariū fuerit. Hoc autē reliquit
prudētis executoris examini: vt. s. p̄siderat
dilatōe t̄pis: t̄pduōe p̄sonē q̄ cur⁹ vt tar
di⁹ liberāda est: t̄ etiā q̄tuare augmenti
eliaz: faciat qd̄ viderit expedire defuncto.
Et Idē in sum. eo. ii. q. iij. B De lega
tis alia quedam habes supra legare.

Quid si de plibus executoribus testi
mō mouat v̄t ē in remōis: v̄t nō vult exe
qui. Rñ. Alius pōt executionē implere nisi
testator aliud exp̄fuerit: c. religiosus li. 6.
Et nūc religiosus possit eē executor testamēti
hēs. s. religio. i. s. p̄t. Et P̄dictē adde
qd̄ dñs in Insti. de acti. s. item multa. v3 q̄
q̄ relicta eccl̄is v̄t alius venerabilib⁹ locis
dare destulcrit v̄tq; dñs in iudicio vocetur
ip̄ius relictum dare compellat: t̄ aliud
tantūdem pro pena. B

Testis primo Quis possit
ēē testis. siue
q̄ cōditiones requirant̄ i teste. p̄
Principalit̄ ḡdes requiruntur que i his v̄
sib⁹ cōmūt: Lōdūio: sexus: etas: discretio
fama. Et fortuna: fides i testib⁹ ista regres
Et Hoc fuit dictus Boss. qui etiā dicit q̄
regulant omnes p̄t̄ eē testes quū nō p̄hi
bēt: vt in sū. li. i. tit. 5. q. 177. B primo ḡ
regitur p̄dūto. s. vt nō sit seruus: q̄ finis
uō recipit ad testimoniu. C. eo. l. qm̄ liberi
Nā seruus sepe metu dñantis testimoniu
suppanit vitatis: c̄ de v̄bo. sigl. forul. s.
testes. 4. q. 3. s. ut in criminali. 3. q. 5. accu
satores. Falli tamē hoc cū de facto serui q̄

rit: nō tñ p̄ dñō v̄t dñm: vt in. s. ut in cri
miali. v̄. ut serui. Et vt si p̄ seruū aliq̄
dicatur depositū vel cōmodatū fm̄ glo
Bibz etiā addit. Et sic viles p̄sonē recipi
unt vbi d̄ facto cap. agit. Et idē videt in. l.
seruos. C. eo. Itēz tñ deficiāt alie p̄ban
ones admittit etiā seru⁹: s3 cū tormētis s3
Boss. vt i dē. q. 177. B .2. requirit sex⁹
q̄ femina nō admittit ad testimoniu i cā
criminali. 33. q. 5. mulierē. nisi cū de crimie
ciuiliter agit: tñc enī admittitur etiā s̄ cler
cos: c̄ eo. qm̄ t. c. rami lris. Et Item ad
mittitur mulier in cā criminali cū agit p̄ iq̄
sūdēz: vt nōt glo. i dē. c. qm̄. B In ci
uilib⁹ autē admittit. 15. q. 3. s. ex. eo. Nō ad
mittit etiāz in testis: vt in insti. de testa. s̄ te
stes. Et Idē qd̄ h̄ nō. in dē. q. 177. B
Et nō q̄ mulieres cā serēdī testimoniu nō
debēt inuere ad iudiciū trahi s3 cūz necces
sariū fuerit testimoniu earū iudex in exp̄
sis p̄ dūcēz mittat tabellionē aut aliā p̄o
naz idoneam: v̄t si hoc iure p̄hibēt i cāu
nō possit p̄sonalit̄ ip̄e vadat: vel si nō dece
at ire aliū mittat. Hoc explicite habet: c̄
de iudi. mulieres. li. 6. 3. requirit etas. Nāz
in ciuilib⁹ nō admittit minor. 14. anis. 4.
q. 3. c. i. In criminalib⁹ v̄o nō mior. 20. vt
ibidē dicit. s. in criminali. v̄. ut in testimo
niu. 4. requiritur discretio: q̄ nō recipitur
ad testimoniu furiosus sui mētē capr⁹. Et
nisi t̄p lucidi iternalli: vt in. s. nec furios⁹
de quo. f. B sicut nec ad iudiciū. 3. q.
7. s. ma. q̄ nō est p̄pos sue mētis. s. qui te
sta. fa. po. l. q̄ testamēto. s. nec furiosus. s.
requirit fama. Nā infames a testimonio re
pelluntur: c̄ de testi. cogen. p̄crea. Nec p̄
dest p̄nia: q̄ l3 aīas per p̄nāz saluare pos
sum⁹: infamia tñ nō polum⁹ abolere. 2. q.
3. c. hinc colligit. Nāz t̄ actus legitimi sūt
infamib⁹ iudiciū: c̄ eo. l3 ex quadaz. t̄ in
glo. ibidē. Et hoc intellige nisi p̄us fuerit
in itēgrū restituit. 4. q. 3. s. ut in criminali
v̄. item. l. iul. 2. q. 3. p̄uicatorē. in fi. Itēz
adeo d3 esse testis tunc oī infamia q̄ si gra
uata fuerit ei⁹ opinio ad testimoniu ad
mitti non d3: c̄ de excep. dētiq3. 2. q. 7. te
stes. t̄ p̄cipue in criminali cā. c̄. eo. testimo
niu. Itē debz eē sine crimie Nā criminos⁹
repellit ab oī testimonio q̄dū in crimine
p̄senerat. Si v̄o sit emēdat⁹ nō repellitur
in cā ciuili. Et nisi cū fuerit cōmīrata infā
mia v̄t fuerit p̄uic⁹: vt i dē. c. testimoniu

B Si in criminali talis repellit si de crimine fuerat prius iuratus vel pfectus: vel nunc per exceptiones puincatur: vel quata est eius opinio pro eo quod aliqui sic fuit, repulsus: aliter vero quod emendatus est recipit etiam in criminali. **A** si cum de crimine agit civiliter: ut in dec. c. testimonium. aliter in criminali et post penam repellitur si puincatur: ut dictum est in dec. c. testimonium. **B** Nec oia in p dicto. c. testimonium. cum his quod ibi notantur. 6. requirit fortuna si an sit locuples vel egenus vel lucra cum quod faciat: hoc iudici considerandum est. 4. q. 3. testes. 6. ut testimonium. 7. requiruntur fides: quod infidelis contra fidelem non admittitur. 2. q. 7. si hereticus. 23. q. 4. ipsa pietas. **A** Pro fidele autem bene admittitur testimonium infidelis si fidelem. Et similiter pro infideli si infidelis: dec. c. si hereticus. **B** Nec ergo sunt principalia in testibus considerata. Sunt et alia quedam considerata da que hic statim sequuntur. primo utrum sit iuratus et quod daret testimonium vel amicus et per quo testificatur. 4. q. 3. testes. 6. ideoque in persona: Item obsecro et ignoti non admittuntur: vel solus admittitur cum iuramentis aut verberibus: ut in aut. eo. §. scimus. **A** Et ibi per: quod hec obtinetur quod ex aliqua pietate dubitat de corruptione. **B** Item nec executores negotiorum aut procuratores qui in ipsa causa fuerint actores vel misales: et eo. in sup. Inimico etiam qui fuit procurator vel aduocatus in hoc iudicio non recipitur testis in causa appellacionis: et eo. Romana. li. 6.

Alii quod possint admitti ad testimonium in sua causa. **R**espondeo. Non: neque principaliter neque secundario. C. eo. l. omnibus. Alii vero dicunt in causa rei redire non admittitur pro emptore: quod causa propria reditoris esse videtur: neque reditor in causa pignoris pro creditore: ff. de app. l. ab executore. §. alio pignore. Fallit hoc in legataris et fideicommissariis qui ferunt testimonium in causa testis cum agit de hereditate: non de legatis et fideicommissis suis: bene tamen possunt scribi et esse testes in eo testis in quo aliquid eis legatum est. C. de testa. l. dictum. Item fallit in collegiis et corporibus in quibus singulares eorum persone pro causa vniuersitatis ferunt testimonium. l. 4. q. 2. si per pudentiam. et eo. in sup. r. c. cum nunciis. Et hoc ideo: quod cum vniuersitas non sit singularis: tamen eodem modo putatur singulus: ut. l. 2. q. 2. manumit. Et intellige nisi fuerit actor vel misales in ipsa causa: ut in pcedenti. §. de nunciis. **A** et pbat in dec. c. in super. Et idem quod in hoc. §. notatur in dec. q. 177. **B**

Utrum in causa colorum duorum alii admittant deat ad testimonium. **R**espondeo. Non. q. 2. causa colorum duorum: utriusque est: ar. ff. de ritu. nup. l. illud. Et idem in socio criminis et principe. 4. q. 3. ut in criminali. 6. utem liberi. et eo. c. veniens. Nec ob. et eo. q. 11. Ma illud est speciale in causa denunciationis: vel ibi admittuntur socii criminis ad psumptum: et de adul. significasti. Credit et socius criminis in exemplis ut in crimine lese maiestatis: r. h. i. 79. di. si quis papa viuentis 6. q. 1. si quis cum milibus. 25. q. 3. nemini. et de consens. c. 1. Idem in dicta. q. 177. **B**

Alii pariter vel liberi possint per vel se testimonium ferre. **R**espondeo. generaliter per rectas lineas ascendentes vel descendentes per vel per se idonei testes non sunt. 4. q. 3. §. ut in criminali. 6. ut testimonium. r. d. ut pariter. ff. eo. l. testis. Idem est de mife: sed tamen abo pariter in causa admittitur per filio. si cum quod de etate vel natiuitate: et qui si sunt le. transmissi. r. c. p. uas. **A** Et in his. c. p. quod hoc est verum nisi certis idicibus et testibus prius appareat. **B** Item ubi agit de impedimento matrimonij rone consanguinitatis vel affinitatis: et eo. quoniam. Ceterum si agit an matrimonium sit praecontractum vel non: tunc nisi suspecta est si vir sit superior: et eo. super eo. que casus per. §. m. m. o. u. i. 7. §. si. Sunt autem quedam persone que aduersus pueros suos testimonium dicere non coguntur: ut aduersus socerum: generum: vnicum: praeuigum: sobrinum sobrinam: sobrine natus: eosque qui in hoc gradu sunt. Item aduersus patronum et patronam: et liberos et: ut. 4. q. 3. §. ut in criminali. 6. utem. l. iulia. Et alie etiam persone que ibidem pputantur: que generaliter a ferendo testimonio sunt excepte. **A** Et ibi per vide quod bene hoc agitare. Et idem quod in hoc. §. non. i. dec. q. 177. **B**

Alii testes produci possint de domo actoris. **R**espondeo. Nec de domo actoris nec accusatoris nec in causa civilis nec criminali testes produci debent: quod eorum testimonium suspectum est. 3. q. 5. per totum. 4. q. 3. §. ut in criminali. 6. ut etiam iure civilis. Quod autem p dicti qui repellendi sunt debent admitti si eis prae qua producantur eorum testimonio in alio iudicio sit usus: nisi imitias postmodum exortas docuerit: vel aliquid aliud legumini post emergens seu corruptione: ut in pcedenti. §. ut in criminali. 6. ut si quis testis. r. c. eo. l. si quis testis. **A** Idem dicta. q. 177. **B** Non quod sacerdos non debet esse testis in iustis pfectis totaliter nisi secularis i. 4. q. 2. §. q. 1. Docet intellige de honestate et non de necessitate. **A** Ibi dicitur quod sacerdos

testimonium credibile h'eatut tamē in ipis se-
culi negocijs p'piciēdis iſtrio ad testimo-
nium nō rogentur: q' eos talib' reb' iteret
se nō puenit. Si autē eūm aliquo cāe inter-
fuerit: et aliqd viderit vel audierit vbi nul-
le idonee seculari iuentiant p'sone: ne v'itaf
occultetur et mal' v' bon' estinet: in p'uidē-
tia p'prij sit ep'i: vt aut corā se et p'p'etibus
iudicibus: aut aliter veritatez honorificete
sufficiantur.

Estis. II. de nūero testū. Et q' de duo testes regla-
riter sūt necessarij: et sufficiūt. ff. co.
l. vbi nūerus. 4. q. 3. §. ut in criminali. d. ut
vbi. Et Idē in sū. l. 2. n. 5. q. 178. fm l' do
st. et Boff.

Alit' in aliqb' cāis sufficiat vn' testis.
Rñ. Et cōter nō sufficiat vt nūc dāi ē: sta-
tur in testimonio vni' in his in qb' alij p'uidi-
ciū nō iſert: puta si dubitat de aliquo an fu-
erit baptizatus: v' an ecclia p'secrata: de p'se.
di. 4. puulos. 2. c. cū itaqz. Itē itaf testimo-
nio vni' vbi de p'se p'ui ita puenit: cū et te-
stimonio aduersarij ſtari possit. C. de fidei-
cōmis. l. si. Itē qñ qñ v'itū aliqz sit emēda-
tus de crimine itaf testimonio sacerdotis: cē-
eo testimoniu. Et vbi nō bñ hoc p'bat s' ex
eo q' cū in secreto p'seufat alij p'bari nō pōt
fm l' doſt. et in dē. q. 178. vbi etiā p'z f'z. cū
dē q' idē est de eo qd sequit. B. Itē in cō-
rectōe fraterna sup p'ma cōrectōe charita-
tiua p' vni' solū p'bat: q' nec alij pōt: cē. e. i.
oi. Et Idē qd. s. nō. in. d. q. 178. f'z. Boff.
Ray. et l' doſt. B. Itē est qñ testm valet
vni' testimonio qñqz nullius: qñqz regrunf
ples: vt. s. testm. i. §. 4. Itē l'z vnus testis nō
faciat probanouem facit tamen p'reſuppo-
nem: cē. e. de suc. ab intef. c. si.

Alit' in aliqb'ns regrunf ples testes q'z
dno. Rñ. In milis ples regrunf. Itā i testis
ples regrunf: vt. s. testm. i. §. 4. Itē in dona-
tōib' cā mortis regrunf qñqz testes. C. de do-
nat. cā mor. l. si. et in codicill. C. de codicill.
l. si. i. si. Sili regrunf qñqz testes. Et roga-
ti: vt i dē. q. 178. B. qñ debui: v' p'bare
solū debui qd i scriptis sui ſcā. C. eo. l.
testm. Et itibi p'z q' sili pōt hoc p'bari p'
aliā scriptaz: et illa scripta amissa fūit: p't
et amissio et solutio p' pauois testes p'bari
B. Itē regrunf qñqz testes cū dāt ad ſp'o-
bādū iſtrā: ar. cē de fideiſtru. cū Jo. Itē p'
qñqz p'onas: vt i. §. se. dē. Et Dñi. c. cūz
Jo. nō v' bñ p'bare hoc ad qd allegat: sed

in ar. facit dicta. l. testm.

B. Alit' p'tra aliqz p'onas requirat in aīō
nūerus testum. fm fm Tho. scdā scdē. q.
70. Sic. 2. q. 4. p'clul. Et. i. ep's cardinal f'z
glo. in. c. p'ul. 3. q. 4. et Boff. vt in dē. q.
178. B. nō dāntur nisi. 72. testib': p'cl-
byter autē cardinal nisi. 44. testib': diaco-
nus cardinalis vrb' Rome nisi. 28. testib'
subdiaconus acolythus: exorcista: lector
ostiarus: nisi septē testib'. Et habet locū
specialit' in ep'is: p'reb'yteris: diaconibus
et clericis ecclie romane p'pter ei' dignita-
tez: et hoc tripli rōne. p'mo quidē: q' in ca-
tales institui debet quoz ſacraui pl' cre-
damr q' mult' testib'. 2. quia hoies q' ha-
bēt de alijs iudicare ſepe p'pter iusticiam
multos aduersarios h'it. vñ et nō possunt
credēdū est testib' s' eos: nisi magna mul-
tudo cōueniat. 3. q' ex p'denatōe alicui'
eoz derogaret in opinione hominū digni-
tati et auctoritati illi' ecclie: qd ē piculofū
q' mea tolerare aliquē peccatōrē nisi val-
de publicū de quo graue scādalu'z oīatur
Et p'edicis adde qd dē in. l. i. ff. eo. l. q'
iudices sufficiētē numerū testm modē-
rētur et cū solū numerus testm quē necessa-
riū ē putauerit euocari pauātur: ne effre-
nata p'tate ad vexādos homines supflua
multitudo testm p'trahat. Et regulariter
effrenata multitudo v' si excedat numerum
40. cē. eo cā cām. Qd tamē videt reliqui
arbitrio iudicis fm exigētiā cāz cū sit ide
terminatū: cē de offi. del. de cāis. Et ſenit
glo. in dicto. c. cum causam.

Estis 3. qñ ad actū testificā
di. Alit' testis qui se
ſcribit alicui negotio p'uidet sibi. Rñ.
Si ſcient' h' fac p'uidet sibi: ita q' s' illd n'
p't postea reclamā: q' approbasse p'sumit
Sec' si ſcribit noie alicio: q' p' hoc n' iſtelli-
git p'sentē: vt nōt cē d' his q' fuit a p'. sine cō-
ſen. ca. q'to. Et l'ari' hoc nōt glo. i. c. si q'
p'sb'ioz. cē de re. ec. n' alie. etiā nō. i. sū. l. 2.
n. 5. q. 177. vbi et addē. Et ex hoc collige q'
n' sit p'uidetū alicui si aliqd sit eo p'ite et n'
contradicte: nisi aliqd signum debeat cō-
ſensus assumi.

B. Quonies pnt testes p'duci. Rñ. Treo
mñ p'ductōel ſcā pnt i cāis eccliaſticis v' cī
uilib' sed nō quarta nisi iurer' q' nō didice-
rit testificata. Et Nec p' ſenec p' alii: et q'
nō p' doli vel per artē quartā d' ductōem

petat: h̄ qz quos vult de nouo pducere h̄
us habere nō ponit: c̄ eo. vltra terna. B
Quinta nullo modo pcedit: c̄ eo. i. causis
Et hoc intelligas nisi aliqz testui i p̄mis. p
ductionib⁹ ipedit⁹ fuisse. nā. pbato ipediū
to sine aliquo sacramēto dabit alia dilatio
et ceterisima fmi Inno. Et sic intellige c̄ eo. v
tra terna. A Idē i sū. co. n. q. 179. f. 3. Do
st. q. clari⁹ sic loquitur. Et hoc intelligas si i p
ma. pductione scda terna. pduxit aliqne
testē: alio si impedit⁹ fuisse i pma scda terna.
pbato ipediūto sine aliquo iuramēto
dabit secūda dilatio: sic t ceterisima vlnulle
sima fmi dominum meū Inno. quartuz.
Et sic intellige extra eo. vltra. B

Quot sūt q tollūt copā. pbadi p testel
Rn. fmi Soff. Quamoz v3 publicatō ar
testationū: c̄ eo. de testib⁹. t. c. intimaui.
Itē remicatio siue pclusio: c̄ eo. fmi nū.
Itē quarta. pductio: v3 i pcedēti. f. Itē nu
mer⁹ testū effrenat⁹: c̄ eo. significauerūt.
t. c. cū cāz. A. Idē i dca. q. 179. Et de h̄ v
tio dñi ē ad finē pcedē. c. i. additio. B

Atz testis teneat iurare t q̄luer. Rn.
Nulli testi quāteciqz religionis sit credi
tū iurauerit: c̄ eo. nup. Pōt tū remitti
iuramētū de p̄sū pū: c̄ eo. tuis. nisi i cā
m̄fimoniali: qz tūc nec p̄fessionī piugū sta
tur: c̄ eo. q. cog. p̄san. vxo. sue. super eo.
Et iurabiū tactis sacrosāctis euāgelijis nī
si cēt eph q iurabit solū p̄positis euāgelijis
c̄ de iura. calū. c. si. A Idē i sū. co. ti. q.
181. fmi Dost. q. idē dicit de sacerdote. f.
q. nō tāgāt scā euāgelia iurādo sic nec eph
Alij aut v3 ibi p3 dicit h̄c spāle i eph. Ele
ruas ē q d ipō nū loq̄ dñi. c. finale. B

S3 qd d3 testis iurare. gn. B3 iurare
q dicit totā v̄itatē quā nouit de illa re. 3. q.
9. hortamur. t q nō admisceat falsuz: nec
aliquid de suo adiciat. 3. q. 9. pura. Itē ad
dit de quoz iudā p̄mēdine q nulli pādet
testimonū t hoc bñ. 4. q. 3. f. itē i crimina
li. v. itē q falso. c̄ eo. fraternitatis. A. Idē
in dicta. q. 181. fmi Dost. B

Quid iurāt testes qñ pcedit p inq̄sitiō
nē. gn. Si fiat inq̄sitiō p̄sonā singularē
de aliquo crimine: iurat testis q sup illo di
cet plenā v̄itatē: c̄ de sumo. licz Doli. Si
qo fiat inq̄sitiō sup statu ecclie iurat dice
re v̄itatē d oib⁹ q̄ scit v̄l crediti ecclia i for
māda: exceptis dico oculis: c̄ de accu.
olum. Et el iurat q n̄ debet v̄itatē ad iterro

gata: c̄ accu. cū dilectus. Et intellige q de
cultū d3 hic crimē qd nō ē manifestū v̄l de
quo aliqz nō ē isamari⁹. Itā si de oculis
de qbus nō p̄cessit isamaria aliqd dixerit te
stes: nō valebit dici⁹ corz. A Etā si duo
v̄l plures scuerit crimē t iuramēto affir
mēt: v̄ri. c. qd sequit. B c̄ de accu. ing
sinonis. v̄l t Thō. dicit i se. x. f. qui incipit
Atz hō. A Idē i sū. li. 3. ti. 31. q. 6. f. for
ma aut. tē. vbi ē addit f3 A. Ecclia aut
hic vocam⁹ nō solū secreta p̄fessionis: f3 ē
oē crimē de quo qz nō ē isamari⁹. Scidū
tñ q si fiat inq̄sitiō sup certis captis: tūc in
iuramēto nō apponetur h̄c clā except⁹ ac
cultis. S3 cū isamaria p̄cesserit spāl de h̄c
crimine determinato f3 numer⁹ dicitur te
stes q̄q̄ de hoc scuit v̄l credit ē si sit oc
cultū dñmō n̄ sciat solū p̄fessionē. A si aut
qz isamari⁹ sit de fornicatione cū hac n̄ lie
re t sup hoc fiat inq̄sitiō. d3 testis dicē ē se
cretas circūstātiās qz nouit ē si iurauit se
cretū tenere. Dixi aut ingt de minimato fmi
numez: qz si solū de sp̄c criminis ē isamaria
tūc nō d3 testis reuelare occulta. Qñ au
tē gnālis sit inq̄sitiō: tūc si de oculis de q
bus nō p̄cessit isamaria aliqd dixerit testel
nō valebit dici⁹ corz: nec ille ppter h̄c erit
puniēdus: dicto. c. ingsinonis. Et ē rō dif
ferētiē: qz cū sup certis articlis inq̄ritur v̄l
cōmittitur inq̄sitiō scitur p̄cessisse isamaria
sed non sic in generali inq̄sitione. B

Atz liceat testi aliqd recipere. R. P. d3
serēdo testimonio n̄ h̄l d3 recipere. 1. q. 5.
nō sane. nisi n̄ expēsal ab eo q cū. pducit.
4. q. 3. v̄tutis. Et si accepit turpis accepit
t restituit ei a quo accepit: nisi ille dederit
ad corūpēdū testē: tūc. n. d3 dari ei i cui⁹
iniuriā accepit. A v̄l paupib⁹ fmi Ray.
Dost. aut dicit q si pecuniā accepit v̄l v3
testimonū dicit d3 h̄c paupib⁹ erogaret
v̄ri sū. c. n. q. 188. Hoc pōt intelligi qñ dās
nō redunt vexationē suā: qz nō regrebat
a teste. Et de hac materia latius dictuz est
ē. restitutio. 1. f. 13. in additio. B

Quali testis deponē debeat. gn. Testis
tāqz cōis p̄sona d3 dicē purā v̄itatē quaz
scit sup facto nulla adiecta falsitate. 3. q. 9.
hortamur. 4. q. 4. nullus. 1. q. 5. nō sane
nā t sic iurauit: v̄l. 5. in. 6. f. dictum ē.

Quid cū testis nō ē de scō cert⁹. Rn.
f3 Thō. scda scde. q. 70. i testimonio scien
do nō d3 h̄c p. certo asserē id d quo cert⁹

nō ē: s; dubiū d; sub dubio proferre: et de
quo certū ē p certo asserere. S; q; p; g; ex
labilitate humane memorie q; q; reputat
se q; q; certū de eo q; falsū ē: nō cū aliquis
cū debita sollicitudine recogitās estm; se
certū ē de eo q; falsū ē nō peccat mortalr
h; asserēs: q; nō dīc falsū testimoniū p se ex
itētiōne s; p accūs s; id q; dīcīdū. Et Idē
i sū. co. n. q. 183. B; Propē hec et h; i so
lēt testes i; interrogari vñ et quō sciāt: et si in
rogari de cā scīe nō dicāt: si valebit estio
niū. 4. q. 3. §. ut sola. et 24. q. 3. si habes. et
in aut. de testib; §. et l; dudum.

At; hō teneat ad testimoniū ferēdū
gen. fm Thō. vbi. s. Distinguedū ē: q; si te
stimonū alicui subdū regit auctoritate
superioris: cū i hīs q; ad iusticiā pīnēt obe
dire teneat: nō ē dubiū qn teneat testmōi
uz ferre i hīs i q; fm ordinē iur' testimo
niū ab eo exigit: puta i manifestis: et i hīs i
q; i; fama pcessit. Si aut; exagat i nō ma
nifestis: et de q; i; fama nō pcessit nō tene
tur ad testificadū. Et hoc v; sup crimi
nib; S; sup causis pecuniarijs v; teneri
ēt i nō manifestis. 14. q. 2. §. q; B; Si vō
regatur testimoniū nō auctoritate superio
ris cui obedire tenet: nūc si q; dē regat ad li
beradū hoīes q; i iusta morte: seu q; cūq;
pena: vel falsa i; fama: vel aliquo dāno: te
net hō ad testificadū: et si cā testimoniū nō
regat tenet facē q; i se ē vt v; tate denūci
et alicui q; ad hoc possit pdesse. Unde i ps
Eripue pauperē et egenū de manu pecca
toris liberare. Et pū. 24. Erue eos q; ducū
tur ad mortē. Et Ro. pmo: Digni sūt mō
te nō solū q; faciūt: s; et q; p; sēnt faciūt.
Et dīc glo. Cōfētū ē tacere cū possis ar
guere eos. Sup hīs vō q; pīnēt ad p; dēna
tiōne alicui nō tenet aliq; ferre testimoni
uz: nisi cū a superiore cōpellit fm ordinē iu
ri: q; circa hoc si v; ius ocellat nulli ex hoc
spāle dāni nascit: et si imineat piculū accu
satoz nō ē curadū: q; ipse se i hoc piculū i
teat. Et Idē i sū. co. n. q. 184. Et p; dīc
cō. Ray. cui ē dīcī suū q; seq; Et ibi p; z
q; dīcī addit q; cū p; defectū pbatōni
q; vider. pūmū rē suā amittē: et pūlegia
te plone v; sacerdotes cogēdi sūt v; iatē
dicere. 14. q. 2. §. q; si talis ē cā i q; liceat eis
testimoniū ferre. Itā nō licet i cā sūguis
Cō. Al. Et addit glo. Ray. q; i odiosis ex
ceptiōib; vel criminib; nō p; uenerūt te

stes cōpelli passim: l; q; q; cōpellāt: vt i
inqlitomb; B; Et hec p; dicta pōt facē
xj. q. 3. q; q; Et i casu p; dicto de dāno etiā
sacerdotes et alij clerici et religiosi tenētur
14. q. 2. §. q; S; nō tenētur si talis ē causa
in qua nō liceat eis ferre testimoniū: vt in
cā sūguis: vt dīcī ē. s. homicidū. 4. §. i.

At; liceat homini testimoniū ferre de
hīs q; ei i secreto cōmissa sūt. Rū. f; Thō.
scdā scdē. q. 70. De hīs q; cōmissa sūt ho
mini i secreto p; p; sionē nullo mō d; z te
stimonū ferre: q; al; i nō scit vt hō: s; i q;
minister dei: et in aue ē vinculū sacri quoli
bet hoīs pcepto. Circa vō ea que alr ho
mini sub secreto cōmittunt distinguēdū ē
Q; q; n. sūt talia que statz cū ad noticiā
hominis venerit hō ea manifestare tenet:
puta si pīnēt ad corruptionē multitudinis
spiritalē vel corporalē: v; in graue dānū
alicui p; sione: vel si aliqd aliud est h; q;
q; tenet p; palare vel testificādo vel denun
ciādo. Et s; hoc debuit obligari nō pōt p
secreti cōmissū: q; in hoc frāgeret fidē quā
altr d; z. Q; q; vō sūt talia que q; p; dēre
nō tenet: vñ pōt obligari ex hoc q; sibi sub
secreti cōmittunt: et tūc nullo mō tenetur
ea p; dēre ēt ex pcepto superioris: q; secretus
seruare ē de iure nālī: nihil aut; pōt pcepti
hōi s; id q; dē se ē nālē. Et i. q; dē iure
nālī: vt i sū. e. u. q. 185. vbi hec notātur. B;

At; discordia testū infirmat testimo
niū. Rū. fm Thō. vbi. s. Discordia testū
i aliquibus pncipalib; circūstātijs q; variāt
substātiā facti: puta i tpe v; loco v; i perso
nis de q; pncipali agit: aufert efficaciam
testimoniū: q; si discordāt i talib; vidēt sin
gulares cē i suis testimonijs et de diuisis fa
ctis loq; puta si vñ dīc hoc scī ēt tali tpe
v; loco: alius alio tpe v; loco: nō vidēt s;
eodē scō loq; Itō tñ pūdicat testimoniū
si vñ dicat se nō recordari: et alius asserat
determinatū tps v; locū. Et si i talibus oī
no nō discordauerit testes actoris et rei: si
sunt eq; les numero et paret dignitate: stat p
reo: q; iudex facilioz d; ē ad solueduz q;
ad cōdēnandū: nisi foret cāis fauorabili
bus: sicut in causa libertatis et huiusmodi
Et v; ē cā mīmonij dīcī et testis ē d; sen.
et re iudi. c. si. Si vō testes sint ineq; les: tē
iudex ingret v; iatē fm p; dīones q; statim
subsequitnr. Pro quo facit. 4. q. 3. §. ut
in criminali. v; ut testū. B; Si vō testes

eiusdē p̄tis dissenserint: d̄z iudex ex motu
 sui animi p̄cipe cui p̄u s̄stādū: vel ex nu-
 mero testū: v̄l ex dignitate eorū: vel ex p̄di-
 ctione negocij ⁊ dictoꝝ. Multo aut̄ magis
 vni⁹ testimoniū repellit si sibi p̄si dissideat
 interrogat⁹ de visu ⁊ scia: nō aut̄ si diside-
 at interrogat⁹ de op̄ione ⁊ fama: q̄ p̄t fm̄
 diuersa visa ⁊ audita diuisimode mor⁹ esse
 ad ridēdū. Si v̄o sit discōrdia testimoniū
 i aliquibus circūstātijs nō p̄tēnēb⁹ ad sub-
 stātiā facti: puta si t̄ps fuerit nebulosū vel
 serenū: v̄l si dom⁹ fuerit picta aut nō: v̄l ali-
 qd h̄ i talis discōrdia nō p̄iudicat testimo-
 nio: q̄ hoies nō p̄sueuerūt circa talia mul-
 ti solitari: v̄n facile a memoria elabūtur
 quāmo aliqua discōrdia in talib⁹ facti testi-
 moniū credibili⁹: vt dicit Chyso⁹. super
 Math. quia si i oibus p̄cor daret̄ ēt mini-
 mus: viderētur ex dicto cū dē f̄monē. p̄fer-
 re: qd̄ n̄ p̄udēt iudicis relinquitur discer-
 nēdū. **A**l̄ p̄dicta ēt lat⁹ ⁊ diuisis v̄bis
 nōnti sū. c. ii. q. 186. f. 3. **Al.** ⁊ **Hos.** vbi etiā
 addit qd̄ testis p̄t corruge dictū suū incōti-
 nēt: nō aut̄ ex int̄uallo: ēt de testi. cogē. p̄-
 terea. **I**te qd̄ si ad rep̄obādū dicta p̄p̄te-
 stū iudicatur scd̄ testes: oꝝ istos scd̄os plu-
 res ēt ⁊ lōge melius fame q̄ sunt p̄mi: q̄
 p̄ publicacionē attestanonū magi p̄sumit
 de subornacione testū q̄ ante: ēt de p̄ba-
 tio. l. c. 3. v. l. i. **I**te qd̄ si nēu possidet rez: ⁊
 vterq̄ p̄nt eā ab aliquo et̄neo: ⁊ testes iā
 dicto mō sūt pares diuidat rez si p̄t: sicut
 fuit iudiciū Salomonis int̄ meretrices. 3.
Regl. 3. ⁊ ēt d̄ p̄sūptiōni. afferte. S3 si nō
 p̄t diuidi p̄t iudex ḡficare ⁊ dare cui
 vult: ar. ēt de paro. c. i. **I**te qd̄ si testes p̄di
 cū iustro sēp testes p̄ualēt iustro nisi i his
 q̄ meli⁹ p̄bātur p̄ instrumentū q̄ p̄ testes:
 vt si iā lata: ⁊ arbitriū: ⁊ cōmissio scā iudi-
 cāb⁹: ⁊ nisi i iudicio publice p̄fecto p̄ qd̄ n̄
 admittuntur testes: ⁊ nisi i iustro i quo mlier
 p̄fuit se recepisse pecuniā p̄ fideiussioē. C.
 ad velleia. l. āt̄que. S3 certe ista lex n̄ v̄i. p̄
 bare id ad qd̄ allegat. **V**n̄ aut̄ v̄i qd̄ ad
 acta iudiciaria instrumenta p̄ualēt testib⁹:
 cū dicta acta de necessitate debeāt i scriptis
 redigi. **V**n̄ soli testes ad eorū p̄bationē suf-
 ficere nō vident: ēt de p̄batio. q̄m. **I**te3 in
 d. q. 186. d̄ fm̄ cōsēdē: qd̄ oꝝ ad min⁹ qd̄ per
 quorū testes rep̄obest iustm̄: q̄ iustm̄ ob-
 tinet vicē duorū testū: ⁊ talit̄llo equipollet
 vel est maior vno teste. **B**

Quid de teste falso. **Rn.** f. 3. **Tho.** secū-
 da scd̄e. q. 70. **P**eccat mortalit̄ inq̄tū per
 iuris ē ⁊ inq̄tū facit i iusticiā d̄ quo ē spe-
 ciale p̄ceptū i decalogo. Et talis indubitā-
 t̄r tenet ad restitutionē oīz q̄ p̄xim⁹ eius
 amiserit p̄ ei⁹ testimoniū. i. 4. q. 5. nō sane.
 ⁊. q. 6. si res aliena. ⁊. 2. q. 1. nōn. **Al.** **Me-**
li⁹ fac. c. fi. ēt de iurē iurā. Et p̄dictis con-
Ray. ⁊ **Hos.** vt i lū. co. ti. q. 187. **B**

Timor p̄cti ē fm̄ qd̄ ē iordinar⁹
 v̄p̄ sit p̄cti. **Rn.** fm̄
 Tho. scd̄a scd̄e. q. 175.
 put. f. fugit qd̄ nō ē fm̄ rōnē fugiendum.
Hec aut̄ iordinatio timoris q̄m̄ p̄sistit in
 solo appetitu s̄c̄ituo nō sup̄uenitē p̄sen-
 su rōnalis appetit⁹: ⁊ sic nō p̄t esse p̄cti
 mortale s3 solū veniale. **Q**uāq̄ h̄c iordina-
 tio timoris p̄tingit vsq̄ ad appetitū rōna-
 lē qd̄ i volūtas: q̄m̄. f. volūtas refugit ali-
 qd̄ ex libero arbitrio nō fm̄ rōnē: ⁊ talis i
 ordinatio timoris quādoq̄ ē p̄cti mor-
 tale: quādoq̄ veniale. Si. n. q̄s p̄p̄t timo-
 rē quo refugit piculū mortis v̄l qd̄cunq̄
 aliud t̄pale malū sit disposit⁹ vt faciat ali-
 qd̄ phibitū vel p̄termittat aliqd̄ qd̄ ē p̄ce-
 pti i lege diuina: tal̄ timor ē p̄cti morta-
 le: alioquin veniale. **Al.** **I**dē in sum. li. 3.
 ti. 34. q. 262. **B**

Utq̄ aliq̄ timor excuset a p̄cto. **R.** f. 3.
 Tho. vbi. s. Sicut p̄tactū ē timor vni⁹
 h3 rōnē peccati inq̄tū ē p̄ ordinē rāōis
Rō aut̄ iudicat qd̄ mala magis ēt fugiē-
 da q̄ alia: sicut magis ēt fugiēda mors cor-
 poralis q̄ amissio rez. **U**n̄ si q̄s p̄p̄t timo-
 rē mortis latronib⁹ aliqd̄ p̄mittit aut da-
 ret excusare a p̄cto qd̄ icurreret si sine cau-
 sa p̄termittis oib⁹ bonis p̄cto: ab̄ largiret
 Sigs v̄o icurrat mala magis fugiēda: vt
 puta mala aie. i. p̄ctā: fugiēs mala corp̄is
 puta flagella vel mortē: aut mala exteri⁹
 rez: puta dānū pecunie. **Al.** ēt magi q̄ dā-
 nū corp̄is: q̄ magis sūt timenda mala aie
 q̄ corp̄is: ⁊ mala corp̄is plus q̄ exteri⁹
 secap̄ rez: fm̄ cū. Tho. i lū. c. ti. q. 263. vbi
 hec notatur. **B** nō excusat totalit̄ a p̄cto
 dimittit n̄ p̄cti: q̄ n̄ vni⁹ volūtariū ē. n̄
 ex timore imponit q̄m̄ qd̄ necessitas. **U**n̄
 p̄hs h̄ i qd̄ sūt ex timore dicit ēt nō simpli-
 citer volūtaria s3 mixta ex volūtario ⁊ timo-
 luntario.

Utq̄ inimiditas sit p̄cti. **Rn.** f. 3. **Tho.**
 scd̄a scd̄e. q. 126. **I**ntimiditas p̄t p̄tingē

tripliciter. Et nō mō quādo qd' mīnus tīmet
mōrē qd' debeat: vī aliq' mala t'palia p'p't
hoc qd' mīn' debeat amē bona eis p'ia: s'z
q' nīhil cor' tīneat non pōt ex tali defectu
amōrē p'rigere. Et s'z ex causis s'z sequēti
b' vī i sū. co. ii. q. 264. vbi hēc nō. B' 2'
p'riūditas p'rigere eo q' q's estimat ma'
la oppōita bonis q' amat sibi sup'uenire nō
posse. Qd' quādoq' p'rigit ex sup'bia aī de
se p'sumētis t' alios p'tēnētis: s'z q' d' Job
41. f'act' ē vt nullū tīmeret: oē subline vi-
det. 3' p'rigit ex defectu rōnis: sicut p'hs di-
cit. 3. c'picoz. q' celte p'p' stulticiam nīhil tī-
mēt. Unde p'z q' esse ip'audū ē vīnōsū: si-
ue causet ex defectu amōrē: siue ex elatiōe
aī: siue ex stoliditate: q' t' stoliditas exco-
sat a p'ctō s'z sit oīno iūicibilis. De materia
timōrē quere. j. vis. t. s. mēus.

To neamētū ta dicitur
i gbus milites ex p'dicto pueniri solent: et
ad ostentationē virū suar' t' audacie tenen-
re: p'gredi: et eo. c. i. Et unde mores ho-
mīnū t' aīaz p'icula sepe pueniūt: vī ibi. Et
sic vī q' q'liūq' fiat talis periculosus cō-
grēssus ad ostentationē virū vocet a iur' tō
neamētū s'z forte i dūis pnb' dūisimode
nūcupet. Nā nō ē curādū de vocabul' sed
de reb' t' de rōne legis: vī i. c. i. l. l. gēna. et
de p'bo. sig. cum etiā i penalib' p'cedatur
ad similia vbi est eadē ratio: vī s. s. i. l. gē-
um. 2. s. 7. in additōne. B'

Et tō neamēta facē sū p'nti. Rū. s'z
Bul. Tales moxali peccāt q' faciūt p'p'
hibitiōē ecclie: et eo. c. i. Si aut' nō esset
p'hibita t' fieret cā discēdi vīū armōrū ad
ipugnādū i fideles: t' ob defēsiōē p'ie: vel
republice nō cēnt p'ia. Sed itelligē f'm
B'zo. q' p'hibēda sūt quādo mores t' cor-
por' t' aīe imūnēt i eis. Nā o'z cogitari hoc
cuenire posse. ff. ad. l. agl. i. q' occidit. s. in
hac. t. ff. locati. l. si q' domū. Et ludus no-
xi' in culpa ē. ff. ad. l. agl. l. nā ludus. Et si
qs eos ludos appellet ex q'b' crimīa o'zū-
tur: vī i p'ennio. ff. circa fi. Et p'p'pter
has causas satis p'z q' hēc de se illicita sūt
etiā si ab ecclia non p'hiberētur: vt t' sentit
B'ost. t' B'off. s'z Bul. aliud dixerūt: vī in
sum. li. 2. ti. 2. q. 2. B'

Que pena pugnātū i to neamentis.
Rū. f'm Ray. Pena ē q' si aliq's. A. s.
q' exerceat tale to neamētū: vī i sū. co. ii. q. 3

vbi hēc habētur. Idē vī t' si nō exerceat
auxiliū i illo p'stē seu eius exercitio in ali-
quo se iniuseat: vī i. s. se. B' ibi aliq' de
ciderit ē casu reus homicidij t' irregula-
ris erit: q' ludus tal' noxius ē t' illicitus: t'
iō q' qd' ex eo segrit iputādū ē: ar. et de p'
sump. c. i. t' et de homicidio. c. si. B' q' in
to neamēto mouetur nō d'z i amiterio sepe
luri: vī s. sepultura. 4. s. p'mo.

Quid de his qad to neamenta acce-
dūt aīo pugnādū nō mī ip' pugnāt s'z aliq'
ibi occisi fuerint. Rū. f'm B'off. Nō o'z ta-
les ad ordines p'moueri eo q' ad rē p'dē-
natā t' p'hibita accesserūt. B' s'z B'zo. A. Idē
i sū. e. ii. q. 4. Et t' q' cū talib' possit cōs
dispēsar: vī p'z. s. bellū. 2. s. i. additōe. B'

Transactio ē de re dubia
lite incerta nec
dū finita nō g'uita pactio. ff. e. l. f.
Et Idē i sū. li. i. ii. i. q. i. f'm glo. Ray. B'
Aut' aut' itelligas p'sentē vel futurū: q' etiā
ante litē pōt fieri transactio. ff. de condi. in
de. l. eleganter. s. si quis potest.

Et t' transactio sit licita i spūalib'. Rū.
f'm B'ino. Licita ē dūmō ex vtraq' parte
t' spūale t' nō t'pale intencuat: et c. statū
mus. t. c. de decio. et de deci. ex mīlūpici. t'
c. suggestū. et de rex p'mu. ad qōnes. Idē
i b'nificijs si p'etātur iure p'at'i: puta q' vna
ecclia petat ab alia p'bēdā quā dicit ad suā
collationē p'uenire. S'z si aliq's clericus pe-
tat sibi b'nificiū nō ē licita t'ransactō ē si vtrū-
q' des spūale: et eo. p'stū. Cōpositiō aut'
intencuat pōt: et eo. sup. eo. tal. s. q' ille cli-
cus qui ius non habet vel non habere cre-
ditur penitus renunciet iuri suo sine aliq'
damnatione: vel etiam q' ius habens rect'
piatur in canonicum sine damnatione. A
Idē est q' dicta compositio sit amicabile
t' gratuita: vī in dicto. c. super eo. Et idē
qd' hic notat in sum. li. i. ii. q. 44. vbi t'
addit f'm B'ost. q' si dicta amicabile cō-
positio fiat sine auctoritate iudicis p'sonal'
est t' cum persona extinguitur. Si autem
fiat cum iudicis auctoritate realis est nisi
per iudicem aliud dictum sit: et eo de decie
ro. Item q' transactio aliquādo ponit p'
amicabili compositiōne: et eo. ex l'ris. t. c.
veniens. B' q' s'z cōpositio auctoritate su-
perioris facta teneat iure iure: tamen re-
stinetur ecclie si ex hoc grauius ledatur
ar. extra de resti. in int. c. p'mo.

Transitus. ^{h^o de causis po} test clericus secularis transire de vna ecclesia ad alia. ^{gn. fm Ray. Trib^o de cau} sis. p^omo. s. cā necessitatis: puta pp hostes et h^o i: et in hoc casu enā siqz auctate pp: na trāseat nō punit cū cām h^o eat. Et cessate ne cessitate d^oz recuperare ecclesiam suā. 7. q. 1. pa storialis. 2° cā vilitat^{is}. s. qñ pōtē magis vti lis in alia ecclesia: et tūc pōt trāsire auctate su p^oris. 7. q. 1. mutatiōes. et trib^o. c. se. 3° cā humilitatis siue scitatio: puta cū transit ad religionē: et tūc postq^u p^ostulatus est non pōt petē p^oma ecclesiaz aut redire ad scdm. 7. q. 1. h^o neq^uq^u. Et Idē in sū. li. 3. n. 28. q. 1. B

Quid si cleric^o cā cupiditatis vel aūti tatis temē trāsīt de vna ecclesia ad alia. Rñ. Debet careē vtraq^{ue}. s. habita et abita. P^ou ma: qz supbe cā p^oceptū. Secda: qz cā auare p^ocupiuit. 7. q. 1. siqz c^ops. et s. abimonis. cē de transla. q^uio. Sed tamē ecclesia potest eum recipere. 7. q. 1. non oportet. 2. c. siquis vero. Et Idē in dicta. q. 1. B

Quo quī h^oz beneficiū cū cura si reci pūt simul vacat p^omi: h^oes. s. beneficiū. i. § 4. Quō enā teneat cleric^o siue platus i be neficio residere: h^oes. s. residentia. §. i. et s. cleric^o. i. §. fi. Et adde q^u cleric^o siue lnia trāsīs seu in bñficio nō residēs put tenet d^oz ipso bñficio p^ouari si admonit^o se nō cor rexerit: cē de cle. nō re. c. relati. et nō. in. d. q. 1. fm Hosti. Qd est intelligendū exceptio cā de quo. s. p^orie: v^oz qñ trāsīt et capit alia ecclesiā cā cupiditatis in quo nō vī neces saria admonitō vt p^oactū est. B

Quo trāsēdū sit de vna ecclesia ad alia Rñ. fm Ray. Si est c^ops nō pōt trāsire si ne exp^ossa lnia pape. 7. q. 1. mutatiōes. siue sit p^osecrat^o siue elect^o et p^ofirmat^o: cē de tran sla. iter corpalia. Si t^o sit iserit^o et trāsīt ad alia ecclesiam eiusdē c^opar^o: sic sufficit tacitus p^osentus c^ops: ar. 33. q. 5. qui vxorē. Si t^o ip se subest iseroni plato et trāsīt ad ecclesiā nō subditā illi tūc p^osentus exp^ossus regred^o est ar. 58. di. c. 2. et q. 3. p^oquestus. Cū aut trā sit ad ecclesiā alteri^o c^opar^o: necessarius est ex p^ossus p^osentus c^ops: et enā alius si h^oz alium s. se p^oter c^ops. 71. di. p^otoni. 85. di. florētū. 7. q. 1. c^ops de loco. cē de renū. admonet. Et hoc. c. nō vī ibi h^oen. Et idē qd i hoc. §. nō in sū. co. n. q. 2. vbi etiā p^oz q^u id qd seq^ul fū it dcm glo. Ray. B hodie m de p^ouendi

ne lnia nō petū. Porro de trāsitu vnus re ligionis ad alia h^oes. s. religio. §. p^o totum. Nō q^u q^u trāsīt de vna ecclesia ad alia d^o mīo ri ad maiorē trāsīt d^oz. 93. di. legim^o. cē de trāsila. c. 1. Et tūc aliqz platus d^oz trāsīt^o cū est p^ofirmatus et obauit corpale possessio nē. 21. q. 2. siq^u lā trāsīt^o. et ibi hoc nō. glo. B Et tūc. nūq^u d^oz h^oie cōe cū p^oiori ecclesia v^o ibi d^o. Secus si nō h^oz corpale possessio nem. 93. di. siqui c^ops. Et de hoc etiā exira de elec. cum in cunctis.

Treuga. Qui tpe t^orege bo na sua p^o mare vel p^o terrā auferūt saracenis: rapinā cō mittūt et ad restōz tenent^o et possūt p^ouiri a p^oncipe cuius t^orengā frāgūt: qz fides et hosti suāda ē. 23. q. 1. noli. 22. q. 4. inoēs.

Tutela. Triplex est tutela. s. testāna: vt qñ pater dat tūtozē filio in testō. Trē legūia vt que desert a lege: vt cū null^o est tūtoz p^o testm tūc qui p^omo loco d^oz succedē h^oic ab intestato tenet suscipē tutelā h^o i. Trē datua vt qñ nullo tūtoze dato in testō: vel nō ex tantib^o p^olaguincis ad tutelā idoneis iudex ex officio suo dat tūtozem. Et durat tutela vsqz ad completum. 14. annum pupill^o: et ide incipit cura: que durat vsqz ad. 25. an num. Et dicta differentia tutelarum ponitur etiā in sū. li. 2. n. 8. q. 2. fm glo. Ray. et hec materia late tractatur: in insti. de tute. per totum cum multis sequentib^o n. vsqz in finem p^omi libri. B

Strum clerici teneantur suscipere ali^o quā tutelam. Rñ. fm Jo. di. 86. c. 11. Mul lam coguntur recipere: leguinam tamen possunt recipere si volunt: vt in dicto. c. fi. Et est hoc p^ouilegiū clericoz q^u h^oz possint succedere alicui ab intestato: non tamen te nentur recipere tutelam: h^oz in laicis aliud obineat. C. de legit. tuto. auct. sicut heredi tas. Et p^oredicta nota. glo. in dicto. c. fi. Motantur etiā in sū. in dicta. q. 2. fm glo. Ray. Glo. etiā in dicto. c. fi. dicit q^u clerici non possunt testamentariāz n. c. da nuam recipere per. c. Cyprianus. 21. q. 3. quod beneficit. B

Strū c^ops vel monach^o possit recipere tutelā. Rñ. fm Jo. vbi. s. Eps vi mōach^o enā volēs nō potest recipē tutelam legiti mam: vt in aucti. de sanctis. episcopis. §. deo aut amabiles. Et dic q^u illi auctēte

derogat p illud decretū: di. 86. puenit. ita
q si vclun: possint recipere legitimā: s; nō
danā vel testamētariā. Sed ad tutelam
cōmunē infābilū psonar oēs clerici vel
mōachi tenentur: vt in dicto. c. puenit. 7. 88.
di. c. 1. 7. c. ep̄s gubernationē. 21. Ibi dē
Episcopus gubernationē pupillor 7 vi
duar ac peregrinor nō per seipsū s; p ar
chip̄esbyter aut archidiaconū agat. Et
hic iter facit q episcop nō pōt administra
re tutelā etiā legitimā p seipsū. Et ita pōt i
telligi dictus. §. deo autē. per alios autem
sic. Et ita intelligat. c. peruenit. vbi etiā gl.
notat que 7 in ulto §. habētur notātur etiā
in dicta. q. 2. fm Ray. Et addit glo. et q
monachi seu aliq religioi possūt recipere tu
telā miserabilū personar 7 etiā legitimā
de consensu tamē p̄elator suor: 7 nō alis.
12. q. 1. non dicatis.

Ulpe lucy vide. §. clyna
p̄mo. §. vlti. 7
§. restituo p̄mo. §. antepl. 21. 7
ibi de hoc laus in additione.

Vana gloria regre. §. glia
vana. Irē de
vestibus. j. vestis. 21. 7 laus. §.
omatus in additione.

Vassallus dicitur ille q habet
feudum ab aliquo
vt supra feudum.

Velatio uirginum vi
de
j. virginum consecratio. §. p̄mo.
vix sit licita. Rūdeo
fm l. dōst. Venano

Venatio si fiat tēpore quo debent homines
esse in ecclia 7 orare: ē oibus in dicta. 86.
dis. §. an putatis. de p̄scra. di. 3. irreligio
sa. 7 dist. 5. ieiunū. Et intellige nisi essent ne
cessitas: vt si famēs vigeret vel bestie vasta
rent hoies vel segetes. C. de fē. l. 3. 21. 7 dō
stūm. l. 3. u. 29. q. 12. fm l. dōst. 2. 21. 7 dō
stūm. aut diebus licita ē laiciā. 21. §. p. carni
bus 7 pellibus habēdis: alis nō f3 Ray.
7 dōst. vt in dicta. q. 12. 2. sed clericis il
licita: tamē causa sanitatis 7 recreationis
esset licita nisi ēēt nimis frequētiata aut cla
mosa: ēē de cle. venā. c. p̄mo. 7. 2. 21. 7 dō
stūm. In his. c. 7 in. c. p̄mo. ēē ne cle. vlti mona.
laus claret q omnib clericis indifferēter
venatio interdicitur sine cā. nō sine cū
aibus: licet aliq senserit sine iuris tasi au

ctozitate q elici quqz possēt cā recreatio
nis venari: vt i dicta. q. 12. 2. Ep̄is vero
oīno phibita ē: vti ibidē nota. plura 7 ve
natores clericos. 86. di. c. q venatorib. 7
c. fe. 21. Dic clarus vt nōt glo. 86. di. qui
venatoribus sup vbo venatoribus. qd et
positū est. §. serie. §. 6. in additione. 21. 7 dō
stūm. dicta etiā tanguntur in dicta. q. 12. 2.

Verbi tenentur obedire dñis vena
ri volētibz ip̄ibus phibitis. Rūdeo fm
Sul. Mō tenentur serui obedire dñis in re
bus illicitis: quale ē hoc 7 illud: p̄mū q
nre regnū dei. Idē i sū. co. 11. q. 13. 21. 7 dō
stūm. q excusent a peccato in talibus si cogunt
per instrumentū: vt. §. serie. §. 8.

Venditio Arz liceat vendere
arma venena: o: na
mēta: taxillos: scachos: fēta 7 h
modi: vide. §. negotiano. §. 5. 7 sequētib.
De auro alchimico. §. emptio. §. 5. i me
dio. De vēditiōne facta sub mō vel sū cō
ditione. §. donatio. i. §. 5. 21. 7 dōstūm. licet emere
vel vēdere nūc ad certū terminū dande rei
vel dāti p̄cij: 7 multa talia: vide. j. vsura. 3
per totum. 7. §. emptio.

Veneficium vide. §. malefi
cium. 7 supra
fortilegium secundo.

Veniale peccatum vi
de
supra peccatum. 3.

Verberatio vide supra per
cutere.

Vestis Arz circa extiorē appa
tū vestū siue aliorū hōi
possit ēē vlt 7 vicū. Rū. f3 21. 7 dō
stūm. scda scde. q. 169. In rebus extiorib p̄t ēē
p̄cni imoderātē dupl̄. Alio mō p cōpa
tione ad p̄suetudinē hoīūz cū qd aliq vt
uit. 21. diē Aug. 3. p̄scf. Que 7 mores ho
minū sūt flagitia. p mox diuinitate fugiēda
sūt: vt pactū int se ciuitatē 7 gēus p̄suetudine
vl lege firmati: nulla ciuis aut pegrini li
bidie violēt. Turpis ē. n. oīs ps vnīuerso
suo nō p̄gruēs. Alio mō pōt ēē imodera
tio ex iō: diato affectu mētis: ex quo quqz
p̄tigit q hō nimis libidinose talibus vraf
7 hoc siue fm p̄suetudinē cor cū qd viuit
siue ēē p̄ter p̄suetudinē cor. Cōtigit antez
ista iordinatio affectu triplici: q̄tū ad sup
abūdatiā. Alio per hoc vt hō ex sup̄fluo
culu vestui gliaz hoīūz q̄rat: p̄ut. f. vltis

et alia huiusmodi homini pertinet ad ornamentum quodam. Unde Gregorius dicit in homilia: Sunt nonnulli qui cultum subtilius preciosiusque vestitus non putant esse peccatum: quod si culpa non esset nequeque sermo dei tam vigilanter exprimeret quod dices quod torquibat apud iseros bysso et purpura induit fuisse. Nemo quippe vestimenta preciosa vel preciosa. scilicet excellentia statum personarum nisi ad inanem gloriam querunt. Alio modo finis quod hoc per superfluum cultum vestitus querit delicias scilicet quod vestes ordinantur ad corporis fomentum. 3. modo scilicet quod nimiam sollicitudinem apponit ad exterioris cultum vestitus et si non sit aliquis ordinatio ex parte finis. Ex parte quoque defectus potest esse duplex: ordinatio finis effectus. Uno modo ex negligentia hominis quod non adhibet studium vel laboris ad hoc quod exteriori cultui vitetur finis quod oportet. Unde philosophus. 7. ethicorum dicit quod ad molliorem pertinet quod aliquis trahat vestimentum per terram vel non laborat elenando ipsum. Alio ex eo quod ipsi defectus exterioris cultus ad gloriam ordinat. Unde dicit Augustinus. de sermone domini in monte: Illa non in solo rebus corporalium muneribus atque pompis sed et in ipsis sordibus et luctuosius esse posse iactantiam et eo periculosius quo sub nomine seruimus dei decipit. Et philosophus dicit quod superbiudina et defectus inordinat ad iactantiam pertinet. Et de hac materia ornatum vestitus quod mulierum et vestitus et aliarum rerum latum dicitur esse. ornatum in additione magna. B

Utrum aliquibus liceat uti vilibus aut sepe sit peccatum. finis. finis. Thoma. vbi. scilicet. peccat quod vilioribus vestibus vult quod ceteri: si hoc faciat propter iactantiam vel superbiam vel se ceteris preferat. Tunc uero. n. superstitionis est. Si autem hoc faciat propter macerationem carnis vel humilitationem spiritus ad virtutem temperantem pertinet. Precipue autem competunt vilibus vestibus hiis qui alios verbo et exemplo ad penitentiam hortantur: sicut fuerunt prophete de quibus apostolus dicit ad Hebr. xi. Circueferi in melotis et pellibus capris. Et glo. ad Mat. 3. dicit: Qui penitentiam predicat habitum penitentem pretendat.

Utrum constituti in dignitatibus vel ministerii altaris debeant uti preciosis vestibus. finis. finis. Thoma. vbi. scilicet. In eis non est vitiosum sed potius debent ad significandam excellentiam sui ministerii vel cultus diuini. Et istud scilicet potius debent non est vitiosum Thoma. ut patet per eundem sed a sede. q. 169. arti. 1. ad finem. Porro tamen verificari in quantum competenter debeat maxime ut deputata ad diuinum cultum sunt munda et nuda: ut est de custode. eucha. c. relinq. B De

vestibus et sacerdotum paramentis seceratis habes. scilicet. consecratio. 5.

Utrum mulieri liceat uti veste virili. finis. finis. Thoma. sed a sede. q. 169. Illud. nam cultus exterior: ut predictum est in. scilicet. competere debet potius personae finis consuetudinem communem: et ideo se vestitiosum est quod mulier utat veste virili vel conuerso. Quod et spiritualiter prohibet Deus. 22. q. 2. gentiles tali habitu utebantur ad idolatriam. Prodest tamen hoc quandoque fieri sine peccato propter aliquam necessitatem vel causa occultandi se ab hostibus: vel propter defectum alterius vestimenti aut aliud huiusmodi. De ornatu vero mulierum. scilicet. ornatum et ibi latius in additionibus. B

Vicarius In quibus casibus possit ecclesie per vicarium deferuire. finis. finis. Thoma. dicit.

Regulariter residere debet: ut dicitur est. scilicet. residentia. scilicet. penult. et ult. Et melius in principio. B Porro tamen in casibus per vicarium deferuire. Primum est ratione occupationis. Hac occasione excusat episcopus qui in ecclesia cathedrali habet aliquem loco suum: et ipse in camera sua dicit horas et postea expedit occurrere. Hoc idem intelligo de quolibet legitime occupato: et de cele. miss. c. 1. Et tamen episcopus celebrare in ecclesia die dominico: et aliis precipuis festiuitatibus nisi excuset necessitates. 7. q. 1. in finem. 2. est ratione statum siue consuetudinis: ar. et de p. c. c. o. s. in finem. 3. est ratione privilegij siue dispensationis: et de si. presby. p. posuit. Hunc casum frequenter concedit papa habentibus pluralitatem beneficiorum et addit: dum tamen cura aliarum non negligat et ecclesiis faciat per vicarios idoneos deferuire. Et nota quod hic casus cum precedenti non habet locum si ecclesia fuerit scruiuntibus destituta et de cle. non resi. cum ad hoc. Ex quo. n. consuetudo cepit esse irrationabilis et ecclesie onerosa tenenda non est: et de p. c. c. 1. et si. 4. quando episcopus habet se homines diuersorum nationum et linguarum. Illa illis habet per vicarium deferuire et de off. ordi. quoniam. 5. quoniam quod habet prebendam in ecclesia cathedrali cui annexa est ecclesia parochialis. Illa talis in ecclesia cathedrali deferuire: et in annexa deferuire per vicarium: et de preb. extirpande. scilicet. q. 6. et c. exposui finem. 6. est ratione defectus siue debilitatis superuenientis. 7. q. 1. c. 1. et de cle. egro. c. primo. pl. et ult. 7. quando necessario habet p. fiscalis: ut quod cruce signatus est: et de voto. c. si. Et ibi patet quod hoc est verum quando per clericorum

suor abiniaz ecclesie eno: miter nō leduntur:
et ipsi clerici possunt terre scē viles cē et bo
pariter et exēplo. **B** Et sicut qñ pñficiat hz
vuluer et honeste: vt causa studioz siue pe
grinatiois: et de licētia plati: et de cle. nō
refi. relati. de cōse. dif. 5. nō 03. Aliqui po
nunt plures casus sz isti vident cē pñcipa
liores. **A** qñ et alij ad istos possunt rednci
et oēs ad hoc gnāle: v3 quādo rationabili
v3get necessitas: et de re. iur. qd nō ē. et pñ
colligi ex his q nō. in sum. li. pmo. ii. 7. q.
30. vbi et sup: adicta oia ponuntur fm dñ
sti. Doff. et Al.

Quis ē vicarius ppetu⁹. Rñ. Talis ē
q curā hz ecclesie cuius vicarius ē: et dñ off.
vi. ex parte. **A** Meli⁹ dic q ille ē ppetu⁹
vicari⁹ q pñstituitur auctoritate epī et nō ad
tēpus: et de offi. vica. ad hec. et ille hēt cu
rā ecclesie: et reliq que sequuntur. **B** An qñ
ius hz in ecclesia: et de fide. instr. ppetu⁹.
Et habēs perpetuā vicariā aliā hñ nō pōt
et de offi. vica. pñdeas. et de rescrip. po
stulasti. **A** In dicto. c. pñdeas. dicit q
nullus pñmittat hñ plures vicarias simul
nec distinguat inter ppetuā et nō ppetuā.
B Nec sine cā pōt amoueri: et de offi. vi
ca. ad hec. **I**te si talis vicari⁹ accipiat ali
quā ecclesiam cū cura p dñ vicariā. Et debz
hñc. 25. an. et pñmoueri ad facēdonū si ē
et rector ordinari⁹: als pñuatus ē: vt in cle.
q de ecclesijs. et co. **A** Et ibi pñ q hoc ē ve
rū quo ad vicarias ppetuas po chialū ec
clesiaz. **B** De ordinario aut rectore ha
betur. s. ecclesia. 2.

**Et pñ possint vices suas sub ānuo
cēsu pcedere.** Rñ. Nec epūs nec archidia
con⁹ nec alius pñatis hoc pōt: et ne pla.
vices. su. c. 1. 2. et 3. Lii. n. tale ius spūale sit
nō ē dubiū q p eo aliqd dare vñ recipere si
monia ē. **A** fm Ray. q et addit: Abiauit
aliqd dat vñ tenet nō p iurisdictione: sz in si
gnū subiectionis antiq: nō ē simonia: vt et
de relig. do. pñstituit. et i. li. 1. 1. 2. q. 1. **B**
Sz q epūs cōmutat alicui pure et simplici
vices suas: et tali vicario pñstituat salariū: si
ē pñti: sz pñti ad hoc tenet. 12. q. 2. chari
tate. Et vt dicit Doff. sicut p cōmissione
iurisdictionis nō licet recipere certā pecu
nie quātūratē: ita multo min⁹ licet recipere
quorā. 1. pñ. pñtus. **A** Pñcedis con.
Doff. et Inno. addēs q si platus sic dicēt
tu exercebis iurisdictionē talē et ego p sala

rio tuo dabo tibi cētum: et dabis mihi totū
tūm lucy licitū ē: vt in dicta. q. 1. **B**

**Et pñ rector ecclesie possit pducto a fru
ctu cōmittere vicariā siue curam anima
rum:** vide. s. simonia. 4. §. pñ.

**Et pñ vicari⁹ ecclesie possit alij cōmittere
vices suas.** Rñ. Nō pñt: nisi sic et delega
t⁹ subdelegare: de quo vide. s. delegare. §.
pñ. **A** Vicari⁹ quoq epūs nō possit alij com
mittere absolōnē a pñtis: et alia q i. d. §. di
cunt: q intelligēda sūt q nō pñt ex iure cōi: sz
bñ pñt ex spūali cōmissione: vt hñ. s. pñfōr.
pñmo. §. an pñt. i. hñ. **A** Lō. pñdus Al. **B**

Vidua Quot mōis dñ vidua.
Rñ. fm Al. Quatuor
mōis. **M**ā ē qdā vidua corpe: sz i
honestā mēte. 1. Timot. 5. Vidua q i delu
is ē vñcēs mōtia ē. Et ē vidua corpe: sz mu
tia mēte: hñ cōpāt pñgari. Et ē vidua cor
pore et mēte: et de talib⁹ apli⁹. 1. Timot. 5.
Viduas honora q vere vidue sūt. 4. et mō
dñ vidua qñ tal ē tēno auxilio dñstituta. **A**
Et sic ē vidua mēte et corpe et tēno auxilio
pp paupiatē: cui debet subsidū ab ecclesia
sz cū dñ Al. et i. li. 3. 1. 3. 4. q. 287. **B** Et
istis duob⁹ vñtis mōis dñs viduis debet
fruct⁹. 60. de quo hñtur Matth. 13. **M**ā
qñtibus cōpñt hñc cētesimus: et pñga
ñ tricesim⁹: vt et Thō. ponit. 4. di. 49.

Vindicatio vt sit licita. fm
scda Thō. scda
scda. q. 108. Dicēdū q si itēno vin
dicātis seraf pñcipalr i malū alteri⁹ d quo
vidictā sunt: et ibi qñcat nō ē licita: qñ hñ
pñnt ad odiū qd repugnat charitati qua
oēs hoīes debem⁹ diligere. Nec excusat
aligs q odit odictes se: hñ. n. et vici a ma
lo qd apls phibet: Ro. 12. Si hñ itēno vi
dicātis seraf pñcipalr ad aliqd bonū: puta
ad emēd anōnē peccātis: vel saltē ad corre
ctionē eius: et qñc alioz: et ad iusticie pñua
tionē: et dei honorē: pñt vindicare esse li
cita: alijs seruatis debitis circūstātijs. hec
Thō. s. qñ fiat p illū cui licet: vt puta p iudi
cē: obseruato in oib⁹ iusto pñcessu: et iusta
condēnatione. **A** **M**ā et in causis iusti
uādus ē iuris ordo: et dñ sen. exc. sacro. **B**
Qñ maloz iniuric tolerāde sūt: vide. s. pa
nitia. §. 2. Et qñ intelligat: q te percussit
rit in vna maxilla. et ibidem. §. 3. Qualit
etiam vindicandum sit aduersus multum
duem: vide supra correctio pñmo. §. pñ.

Virginitas qui sit. Rñ. fm
Zimb. in li. 3. v.
ginitate: Virginitas est ex p^o cōta
gionis integritas. Scdm dō Aug. in li. de
nuptijs 7 p^ocupiscētia. Virginitas est in cāne
corruptibili p^opetua icorruptōis meditatiō
Et ex his p^o q^o v^oginitas integritas ē cānis
attestās icorruptōis mēt^o: vt i^o hū. li. 3. r. 3. q.
18. vbi enā p^odca ponūt. Et dī p^opetua: vt nō
lo vnq^o tpe iterueniēt ēt mētalis: corruptō
als pro illo tempore fuisset amissa 7 nō ēēt
meditatio perpetua. B

Utrū violētiā pāsse amittāt v^oginitatē.
Rñ. fm Tho. in. 4. di. 33. Que p violētiā
corruptū sine ab hoīe siue a demō in eu
bo v^oginitatē nō amittit: si q^o pnt remanēt
7 q^o pnt p^oseruēt cor^o a corruptōe: vt sal
tē mētē a p^osentu. Idē Al. A cubō qd ē
solidū dī cub^o bī: test qdā figura solida cē
te altitudis: lōgitudis: 7 latitudis fm La
tholicō. Forte est qd dī signū: nigromanti
cū. Et idē qd hic nō. in sū. e. n. q. 23. Tales
tū nō p^osecrātur iter v^ogines: vt i. c. se. 5. 1. B

Utrū sola mētē possit amitti v^oginitas
Rñ. fm Tho. scda scde. q. 152. Cōiungit in
terdū ex actu mētis cogitātis de corruptio
ne carnis 7 itē dēns delectatōis ipsi^o expi
rit: q^o calor: excuret 7 semē distiller: 7 itē sine
dubio v^oginitas est amissa. Si autē corruptio
sustari actu mētis p^osentis: amittit qdē vir
ginitas fm illō formale qd hz in mētē: nō
autē rōe ei^o qd est mālē in ipsa. Uñ tal nō p^ot
dici v^ogo nisi mālē. Et nō hec v^oginitas amittit
suo pōt recuperari: nō autē illa i q^o enā illd qd
est mālē subtrahit. Et dic clari^o q^o ēt sola
mētē amittit v^oginitas: s^o tū recuperabil est: q^o
mālē seu obiectū h^o v^ouino manet. s. icorruptio
carnis: nō cū redit ad ipsū volūtas fedit
7 v^oginitas: vtpz in Johe euāgelista: quez
demptijs volētē nubē vocauit dñs vt dic
Hiero^o. Quociqz autē mō q^o volūtate p^o
secrā. p^ocuret pollutōem p^odit irrecupabil
v^oginitas fm Al. Tho. Al. 7 glo. Ray. vii
sum. co. n. q. 24. B

Utrū puelle in ānis puerilib^o aliqd
cānale p^omutatē p^odāt v^oginitatē. Rñ. fm
Al. Mō: q^o nō est in eis p^ohilū delibato nec
etas p^ont talē delectatōis spēciū. Et idē for
te v^oz aū septēmiū cū nō dū s^o doli capaces
als secus. Uñ Al. dic q^o v^oginitas amittit nō
solū p^o quēcūqz actū p^o quē pollutio volun
tarie p^ocureti: s^o q^o sine eo delectatio cont^o

p^oficiat: sic facili^o illi q^o aū etatē v^ol^ops semis p
sui ip^oz turpē taciū h^o i delectatōem in se
p^oficiūt vel ab alijs: nū eis hoc fieri p^omutūt
Uñ nī alr scire vident: vt in sū. co. n. q. 19
quoz dcm pōt itelligi respectu etatis ifan
tic: vt tactū est. Itē fm Al. s^o aliq dixerit v^o
ginitatē recuperabilē q^o p^oplet delectatio sū
pollutōe p^o defectū etatis: tam p^oruū v^oz ē
q^o corruptō nō est ex pollutōe: nisi rōe cō
iuncte sibi delectatōis a q^o oimodā imūn
tatē ducit v^oginitas: vt in sū. e. n. q. 24. B

Utrū a panētib^o fluxū semis p^odāt v^ogi
nitas. Rñ. fm Tho. scda scde. q. 152. Se
mis resouino si p^ouēiat p^oter p^opositū mētē
vt in dormiēdo: vel violētiā illatā cui mēs
nō p^osentit q^ouis caro delectatōem expiat:
vt ēt ex ifirmitate: vt in hū q^o fluxū semis p^o
tūnt: nō p^odit v^oginitas: q^o talis pollutio nō
accidit p^o ipudiciā quā v^oginitas excludit.
Al. Con. Al. dicēs: q^o sūt qdā q^o ad simpli
cē aspectū viri vel ad locutōez vel ad p^ose
sionē ēt cū sint in p^oposito scō: vel nolētes
peccare distillatōem humoris sēuūt: 7 ta
les nō corruptūnt: eo q^o nō sūt ex p^oposito:
nec volūtate p^opleta. S^o tam suadēdū est
eis q^o se tēperēt a viroz aspectu 7 cōfabu
latione: vt in sum. e. n. q. 12. B

Utrū cognite in ebrietate vel sōno p^o
dāt v^oginitatē. Rñ. fm Tho. in. 4. di. 33. Si
cut p^o pollutōem in sōno nō amittit v^ogini
tas: vt nūc dcm est. Similis ratio ē de mulie
ribus que in ebrietate vel dormiētes a vi
ris cognoscūt: nisi forte hac intentione
inerint dormitum vt a viris cognoscere
Et vel ēt si postea placeret eis fuisse cogni
tas: sicut 7 de pollutōe noctura dic Al. vt
in sum. e. n. q. 12. 7 positū est. s. pollutio: in
p^oan. in additōne. B

Virginum cōsecratio. Qua
re solus e^os v^ogi
nes p^osecrat. Rñ. s^o Tho. in. 4. di.
38. Sicut per matrimoniu carnale rep^on
tatur matrimoniu spūale iter xpm 7 ec
clesiā q^o tū ad scdūtatē: ita p^o velatōem v^o
ginum representat idē nūmōnū spūale q^o
tū ad c^o integritatē: vt p^oz per oīa q^o ibi p^ose
runt 7 gerūt. Et pp hoc solus e^os v^ogines
velādo dispōsat nō sibi: s^o xpo quasi spō
so p^oanymphus 7 amicus. Et quia integri
tatis significatio plene p^o test ēē solū in cō
tinētia v^oginali s^o semp^olena in viduāli: pp
hoc viduā dāt aliqd velū: sed nō cū illa sō

lénitate qua vginibz dat. **A** Idem i. l. i. q. 14.

Utr violenti corrupte debeant cōsecrari. **R**ñ. f. 3. **A**l. 2. 3. tales virginitatē non amittant nec virginitatē aureolā: nō tñ cōsecrānt. Et rō ē: qz in illo actu difficile ē ira renti qz volūtas nō alluciat aliquale p̄fēuz. **A**l. cū de pleno diffūsu p̄stare non possit ecclesiō statuti ē vt tales hūiliter abstineāt a p̄secratōe. 32. q. 5. ille familie. 21. q. 1. si qz nō iratus. **Con.** **Tho.** in. 4. di. 32. 7. scda scde. q. 15. **A** Idem i. l. i. co. ti. q. 18. ad fi.

Utr p̄secratio sine scādalo intermiti nō pōt. **R**ñ. fm **Tho.** in 4. di. 33. **O**cculte corrup̄te: siue ay iris: siue alio quocūqz mō nulla ten⁹ vel ade sūt: qz p̄p̄ scādalu vitādū non debēt sacra ecclesie v̄l sacralia variari. **S**z si cut qdā dicit p̄ dōt aliq cantela adhiberi ad vitādū scādalu: vt. f. illa qz non sūt de suba v̄ginali v̄l fiant: vt ē accēssio cādela: 7 h⁹ i vitat occulte illis qz sūt de suba: puta v̄ba qz dicunt in v̄l i postūde: 7 nomē v̄ginitatē in castitatem mutetur: 7 h⁹ i. **Con.** **A**l. filii: 7 **D**ost. 7 **S**of. **N**ec ē tenēda snia **S**uil. que aliud dicit. **A** Idē i. l. i. co. ti. q. 17. vbi cū addit qz carne corrupte ex dispēlatōne ep̄i vel ei⁹ cui sup hoc vices suas p̄misit p̄nt suscipere modū v̄l v̄ginalis: nec hoc ip̄z licet sine dispēlatōne: s̄z v̄l v̄ginitū nullo mō licet suscipere. Et subdit: **C**auē tñ tibi a glo. hic qz aliud dicit: 7 glo. **R**ay. qz occulte corrup̄te a p̄secratōe vel post debēt: hūiliter abstinerē ab h⁹ i officiis qz solis v̄ginit⁹ p̄secratōis solēt s̄z cōsuetudinez mō alterū p̄petere donec cū eis fuerit sup hoc p̄ ep̄z dispēlatū: **M**ō tñ h⁹ i v̄gines p̄secrate ordiez aliquēz habent. **B**

Utr p̄secratōe v̄ginitū def ḡra. **R**ñ. fm **Tho.** vbi. s̄. **I**n p̄secratōe v̄ginitūz sic 7 i v̄nctōe regū 7 h⁹ i bñdictōib⁹ alijs dat ḡra nisi sit ipedimētū ex pte suscipiēt. **S**z h⁹ tñ nō dicunt sacra: qz nō sūt iustituta ad curatōem morbi p̄ci: sicut sunt sacramenta. **A** Idē in sum. co. ti. q. 16. **B**

Quo tpe possit fieri v̄ginitū cōsecratio. **R**ñ. f. 3. **D**ost. i die ephiaz: 7 i tota hebdo⁹ uada sūt rectōis: i natalib⁹ ap̄loz: 7 i dieb⁹ dñicis: s̄z tñ necessitate puta lāguore imūte p̄nt quolibz tpe p̄secratio. 20. q. 1. duos. cē d̄ rēp. ordi. c. i. **A** **Con.** **S**of. vt i sum. co. ti. q. 15. **B**

Is et metus. **A**l. ē malo⁹ n̄l rei p̄tus qz repellī n̄ pōt. f. qz met⁹ cā. l. 2. **D**e metū aut qd sit: vide. s̄. met⁹. f. i. **U**tr v̄l at v̄l repellere: h̄es. s̄. bellū. i. s̄. 6. 7. s̄. ex cōicat. 2. s̄. 2. **S**. 9. 7. s̄. homicidium. i. s̄. 5. **Q**ue ē vis vel met⁹ excusans: 7 met⁹ qz cā dlt in cōstātē v̄z. s̄. met⁹. s̄. 2. 7 quō ipediat in fūmonū. s̄. impedimētum. x.

Visitatio. **A**rchiep̄s ep̄s v̄l ali⁹ p̄mo⁹ p̄ponet verbū dei: 7 q̄ret de vita 7 cōuersatōe ministratū i ecclesijs abiqz corctōe iuramētū s̄z salubrit monēdo. **S**i quos iuenerit i fames: si ipse nō ē ordinarius de nūciat ordinario. **M**otōia si iuenerit corrigat. **A**l. cū sup his merito notari possit ordinarioz negligētia: cū examiatōe n̄ egeant: vt i. c. qd seqt. **B** cē de cēsi. romana. li. 6.

Utr visitans possit recipere 7 exigere p̄curatōez a locis visitat. **R**ñ. **S**ic. extra de cēsi. romana li. 6. **E**t potest recipere a volēte dare pecuniā p̄ sūptib⁹ moderatis diebus qb⁹ visitat: sed nō licet nisi vnā p̄curationē recipere vna die ē si plura loca visitet 7 qlibet locus sit sufficiēs: cē de cēsi. felicius li. 6. **Q**d si ep̄s visitet p̄ alium: visitati etiā tenent ministrare expensas visitanti: cē de offi. ordi. si ep̄s li. 6. **S**ed ep̄s nil proius pōt exigere ab his quos nō p̄ se visitat: vt ibidem dicitur.

Utr visitans possit recipere pecuniā. **R**ñ. **S**i ipsi vel sui familiares recipient pecuniā vel munera p̄ter id qd nūc dictū est seu ē p̄curationē recipere nō visitado: ip̄e tenet. **A**l. f. recipiens: vt i. c. exigit de quo. f. j. **B** duplū restituere illi ecclesie. **A**l. f. a qua est receptū: vt. ibi. **B** j. mēsem: alioquin ep̄s 7 superiores differētens sic restitūere sunt interditi ab ingressu ecclesie: i feriores sūt suspēsi ab officio 7 beneficio quousqz plenarie satisfaciāt: 7 nulla remissio hic valet. **A**l. f. corum qb⁹ faciēda ē restitutio: vt i. c. qd seqt. **B** cē d̄ cēsi exigit li. 6.

Quō 7 quonēns archiep̄s possit p̄uiz etiā suā visitare. **R**ñ. p̄mo tenet visitare diocelīm p̄p̄riam erga ecclesias maiores 7 minores 7 eaz populos saltē puocādo de pluribus locis ad vñū congruū. **P**ostea s̄z cā visitare suffraganeos 7 eoz diocelēses: s̄z vna diocelē visitata in toto vel in pte nō pōt ad eā visitandam reuerti nisi oēs 7 sua itez sue

chū vſitate. **A**l. i. quas lecture vſitare pō-
terit etiā ſi iſ denuo fuerint vſitate: vt in. c.
romana de quo. ſ. **B** S3 ſi ſouē aliq ec-
cleſia vſitate dioceſis indiguerit utz prius
predicq alijs vſitari: tūc pōt redire ad illas
ſi a dioceſano fuerit requiſit: vl de pſilio
t aſſenſu oīuz ſuffraganeoz aut maioris par-
tis: aut ſi difficultatē adhibuerint cōſidenſ
petat inia a papa. Sed poſt vſitatōez oīuz
dioceſū licitū eſt vſitationē utrare pūſ tū
requiſito ſuffraganeoz cōſilio ⁊ delibera-
tione ⁊ diſſinitione ipſius ſup hoc habita-
corā cis. **A**l. i. ipſius archiepi: et ſi ſuffra-
ganeū non cōſentiat: vt p3 ex tex. ⁊ glo. dicti
.c. romana. ⁊ hic ſequit. **B** Que ſunt re-
digenda ſcriptis: ⁊ tunc poterit vſitare et ſi
n̄ interuēiat ſuffraganeoz aſſeſus: ita tū qd
illa loca prius vſitet q in pōri vſitatōe nō
fuerint vſitata. **A**l. niſi magis ſit alijs vſi-
tationis officiū opportuniū: vt in. c. de quo
ſtatim. **B** Nec oīa extra de cenſi. roma-
na. li. 6. Et hīc forma ē epſ vſitās ſuabit
vribi dicti. **A**l. ubi ē dicti de alijs pſaſ or-
dinario iure ſuos ſubditos vſitātib: ſalut
ſup hoc rōnabilib ⁊ approbaſ religioſoz
pſuetudinib ⁊ regularib iſtūq. **B** Aſi-
tari debēt p ordinarios mōaſteria mōialitū
et exempta: vt ſ. exēptus. ſ. ſi.

Vitium. **A**l.ia capitalia ſūt. 7.
ab vna radice pceden-
tia. **M**a ſ3 doctrinā Greg. 31. mo-
raliū: radix ion^o mali ē ſupbia: ⁊ de hac na-
ſcūt. 7. vitia. ſ. ſanis glia: inuidia: ira: triſti-
cia: auaricia: gula: ⁊ luxuria De ſani gloria
ſm cū. 7. ſilic oriūſ. ſ. iobediētia: iactātia: hy-
pocriſis: p̄tentio: pertinacia diſco: dia: no-
uitatū p̄ſuprio. De inuidia naſcūt qnq. ſ. o-
diū: ſufurratio: detractio exultatio i aduer-
ſis p̄ximi: ⁊ afflictio i ei^o p̄p̄is. De ira na-
ſcūt. 6. ſ. rix: tumor: mētio: cōtumelia: cla-
mor: indignatio: ⁊ blaſphemia. De triſticia
ſiue acidia oriūſ. 6. ſ. malicia: rancor: puſil-
lanimitas: deſp̄atio: torpor: erga p̄cepta: va-
gano mēſ circa illicita. De auaricia naſcūt
6. ſ. p̄ditio: fraus: fallacia: p̄uiriū: igetudo
⁊ m̄ſicordia obduratō cordis. De gula
oriūſ. 5. ſ. iēpra lenia: ſcurrilitas: inuidia
m̄ſitogū: ⁊ hebetudo ſēiū. De luxuria na-
ſcūt. 8. ſ. cecitas mēſ: icōſideratō: icōſtātia
p̄cipitatio: amor ſui: odiū dei: affect^o p̄ſenſ
ſeculi: horror ⁊ deſp̄atio ſuturi. **I**dec Greg.
de materia vitiū: p̄cōs. 5. p̄cniā. ⁊ ſ. c. trauicn.

Vitatus corpore. **A**l.ia vt
ria corpora: olim in veteri teſtām-
to ſpellebāt ordinādos: vt p3 Leuit. 21. vt
ſi aliquis hēbat grandē vl parū vl torzū
naſū: ſi gibbū: ſi lippitudinē: iugē ſcabie: im-
petiginē: vl pōderoſū: ſ3 iſta hodie n̄ repel-
lūt. ⁊ q. i. quali ſi ſi. **A**l. **I**bi nō videt bene
p̄bati hoc ſed poſt^o ex eo q aſtituta fuerit
i figura: vt p3 in. c. ſeqnab^o. **A**l. niſi ſoue ſ3
aliquā ſignificationē intellecta: vt diſ. 49. hic
eteni. ⁊ c. ſacerdotes. Et ſm q ponit Ray.
qciqz clpa ſua vitiat^o ē corpe repellit ab or-
dine: q nō ſine culpa nō repellit niſi ſcāda-
lū timeatur ex nimia deformitate: vel peri-
culum: ex nimia debilitate. **A**l. Con. **A**l. vt
in ſū. li. 3. ti. 18. q. i. ad finē. Et hoc n̄ intelligit
de oi corporis vitio: ſ3 de notabilib^o qd^o
in ſequentibus tangunt. **B**

Quid de mutilatis vtz poſſint ordina-
ri. **R**n. **M**utilati ſpōte ſine iuſta cā: vt ex in-
dignationē: ipatentia: vel ſupbia iſtincte
i quociqz mēbro ſiue a ſe ſiue ab alio: ſpel-
lūt a p̄monōe: ⁊ deſciūt p̄mon et ſi crede-
bāt ſe obſeqū p̄ſtare dō: vt qe caſtraue-
rūt: et eo. ſignificauit. **A**l. **E**t ibi nōt glo.
q epſ pōt cū talib^o diſp̄ſare qn putabant
ſe deo obſeqū p̄ſtare: in alijs tū a miſſa. **B**
vt dictū ē ſ. homicidū. 5. ſ. ſi. Et ſ3 Inno.
idē ē ſi nō amiſit mēbz totū: ſ3 talē p̄e que
deformitatē generaret vñ ſcādali eē: et. e.
c. i. vel et inhabilē redderet ad offiū exēqn-
dū: et eo. **T**homas. **S**i vō ex iuſta cā: puta
p̄p̄ lep̄e piculū aliq fecerit ſibi mēbz: ali-
quod āp̄uari ſeu amputauit ne alia ſana
putreſceret: hī ſi mēbz erat occultū vl etiaz
manifeſtū ſ3 parū: vtp̄ta vñ dīgit^o: non
de illis cū qd^o ſit ſignū crucis: nō repellūt
nec deſciūt. **S**ilr ſi talis ſine nati vel inuiti
ſic mutilati ſūt: aut caſu foruito cū darent
op̄i rei licite: ſecus ſi rei illicite: diſ. 55. ſigs
abiderit. ⁊ c. q p̄c. ⁊ c. ſigs a medicis. ⁊ c.
eunuch^o. ⁊ c. ſigs. p̄egritudine. ⁊ c. latoz.
⁊ c. p̄cepta. ⁊ c. de corpe: vitia. ſignifica-
uit. ⁊ c. ex p̄c. **S**i aut ex culpa ſua icidifſet
in modicā deformitatē: ex miſericordia to-
lerat i ſuſceptis ſ. ex diſp̄ſationē epī ſ3 In-
no. ⁊ Ber. **A**l. **A**d hoc facit. c. i. et de cor.
viti. **B** **S**i aut mēbz erat magnū ⁊ māl
feſtū et ſi ſine culpa ſua amiſit go: pedit a p̄-
monōe. p̄p̄ deſormitatē ⁊ ſcādali: ⁊ ſi p̄o-
morus ē dz ceſſare a miſſa: ⁊ alijs ſolētib^o

officij. ppe adde causam: a beneficio in nō remouebit: q: nō d3 addi afflictio afflictio di. 55. si euangelista. 7. q. 1. cū pmissio. dabit tñ sibi coadiutor: si ille bñficiū ē cui ipse de- fuisse nō possit: eē de cle. egro. c. 2. **A** Idēz in sū. li. 2. ti. 1. q. 42. vbi ē pz fz l3 ost. q: iste q sine culpa amittit mēbz solū. phibet a mī- sa t solēmb⁹ officijs: nō aut ab alijs sacer- dotalib⁹ que possit exercere: vt penitencias dare t similia: eē de cle. egro. p. s. yter. **I**te3 fm Soff. qñ dubitat vtz deformitas gene- rei scandalū: recurrit ad arbitriū cpi: eē. e. c. 2. **I**te3 fm Ray. q: vbi cūq3 scādalu3 su- scitat ex homicidio vl deformitate alicui⁹ si talis ē casus esset in quo de iure posset p- moueri vl mīstrare in suscepiis debet tñ p- pter scandalū cessare. Et q: clericus ē cau- sa medicie nō dber seminare: l3 ē sit chi- rurgic⁹ nisi imineat necessitas t ali⁹ dñr. **B**

Etz claudus nālīter t ali3 h⁹ possint p- moueri. **R**n. Claudū admittit p̄suetudo: nisi talis sit q sine baculo ad altare stare nō possit: ar de cōse. di. 1. nullus. 7. di. 45. disci- plina. **L**ecū vel habēt in vno oculo macu- lā q generet deformatiē nec ius nec cōsue- tudo admittit: eē co. cū de tua. **T**ñ fm glo. Ray. habens maculā in oculo facili⁹ pmouet in religioe q̄ i seculo: vt i d. q. 42. vbi p̄dca nō. fm Ray. q: ē addit: q: sū nō admittit habēs manū aridā. **D**e sacer- dote leproso: vide. s. leprosus. s. fi. **D**e gib- bosis sciēdū q nō repellit ab ordinib⁹ nisi nimia sit debilitas aut deformatas. **Q**ui h3 sex digitos in pede pmouet: t fm l3 ostiē. ē t si i māu: vl si h3 digitos p̄uictos dūmō ex- his nō sit ipedimētū in vsu mēbz: ff. de edi- li. edic. l. idē offilius. **A** Idē i sū. co. ii. q. 43. t se. vbi ē pz q leprosus ad sacros or- dines nō debet pmoueri: s3 si p̄r⁹ fuerit p- motus pōt aliquādo mīstrare: vt t dicitur in dicto. s. fi. **B**

Quid de furiosis lunaticis t caducis **R**n. fm Sūil. Nullus talis d3 pmoueri ē postq̄ fuerit liberat⁹: s3 si p̄mor⁹ fuerit ex toto liberat⁹ poterit exeg officiū suū. **S**i xō nō oio ex toto: sed frequēter ei accidit omnino debet cessare ab officio misse. 7. q. 2. in lūteris. **I**dem si raro s3 cū spūme iacta- tione t vocie p̄fusione. **S**i xō raro t sine talibus nō. phibet ab officio mīstrare: dū nō habet iuxta se aliquē sacerdotē: vt si ille ca- dat vel dñficiat iste suppleat. 7. q. 1. illd. **Q**uā

to autē tpe dbeat expectari ad pbandū ta- les vtz sunt liberati t q̄lter: colligit q: p an- num. 33. di. cōit. **A**libi p. 30. dies. 7. q. 2. c. fi. **S**3 t pōt dici q: ipse pbatōis arburarū est pensatis pditionib⁹ morbi t p̄sone. **A** t dignitatis fm eūdē Sūil. t in sū. co. ii. q. 45. vbi hec notant. **B**

Quid de demoniaco. **R**n. fz Sūil. **E**o dē modo talis nō debet pmoueri vel ordi- nari: t si ordinatus erat ē liberatus missas celebrare nō debet: nisi plene t indubitatē curat⁹ sit: di. 33. cōit. 2. c. vlt3 adeo. **A** cō- iuncto. c. clerici ea. dist. **D**ec ē t nō. in dca. q. 45. **D**e tpe autē expectationis dicēdūz vt in p̄ximo. s. dictū ē. **D**e illo autē q nullo modo potest bibere vinum: habes. s. ordi- nādus. s. 18. **P**otius videt. v. in. s. 16. vbi hēt: q: tal nō ē ordinādus: quod ē t nō. i dca. q. 42. ad fi. **B**

Eps senio vl valitudine corporali gra- uatus vel al adeo impedit⁹ perpetuo q of- ficiū suū nequeat exercere: pōt de consilio sui capituli vel maioris partis assumere au- ctoritate aplica vnū vel duos coadiutores: ad officiū exequēdū. **S**i vō eps fuerit de- mens tūc caplm vel due ipsi⁹ p̄tes vnū vel duos coadiutores ei assumēt eadē auctori- tate. **Q**d si eps grauat⁹ vt dictū ē p̄r⁹ nol- let sumere nec habere coadiutores: l3 a capi- tulo regius sit nihil p caplm inouet: s3 in hoc casu t ē t casu quo esset demens capl3 significet pape pditionē eiusdē cpi t eccle- sie. **P**orro coadiutor: p̄dictus d3 de puen- tib⁹ p̄latorū recipe sumpt⁹ moderatos ab alienatione abstīnēdo. **A** .i. qualibet bo- noz ecclesiasticoz tā ecclesiāz q̄ ipoz p̄cla- roz: vt i. c. pastoralis. de quo. j. **B** Et que dca sunt de epō hñt ē t locū in supiorib⁹ p̄la- tis: eē de cle. egro. pastoralis li. 6.

Actio extrema. *Extrema*

Actio sc̄m ē qz pringit ad efficiēdū ē curatio morbi peccati: vt ex vbis Jac. vlt. ca. p3. **E**t de hac lanus. s. sacramentū in prin. 7. s. 1. 7. 2. **B** Et est vnū sacra- mentum licet plures actiones sint de ei⁹ p̄fectio- ne: que tamen conueniunt ad vnum signifi- candū t causandū. **D**ec est finis **T**h o. l. 4. di. 23. **A** Et sic vnū sūt vnitate p̄fectio- nis t finis ē t fz **P**ec. t **A**ll. vt in sum. lib. 3. titū. 24. q. 139. **B**

13

Que ē mā huius sacramēti. Rñdeo fm
Tho. vbi s. Materia ē oleū oliue ab epō
cōsecratuz: r tale oleū r eius cōsecratio sūt
de necessitate huius sacramēti. A Con.
Pe. vt in sum. co. q. 141. B

Que ē forma huius sacramēti. Rñ. f3
Tho. vbi s. Forma ē oīo de pcatua dicen-
do: Per istas sctas vñctionē r suaz pñssi-
mā misericordiā indulgeat tibi dñs qcqd
deliquisti p vñctiōē. Verba etiam indicatū
modi que fm morē quārdā eccliaz pmit-
tunt oīoni nō sūt de substantia sacramēti: vt
pmitteō sic: Ungo hos oculos oleo sctifi-
cato in noīe pñs r filij r spūs scti. A Con.
Pe. r Al. vt in deā. q. 141. B

Quis effectus extreme vñctōis. Rñ.
fm Tho. vbi s. Effectus eius pñcipalis ē
quedā sanatio spūs que datur cōtra quan-
dā debilitatē vel ineptitudinē que i nobis
relingitur ex pñtō actuali vel originali: con-
tra quā debilitatē hō roboratur p hoc sa-
crāmētū. Et qz hoc robur gratiā facit que
secū nō cōparat peccatū: iō ex cōsequēti si in-
uenit peccatū aliqđ vñale vel mortale quo
ad culpā tollit ipz dūmodo nō pōat ober-
ex pte recipientis. Secūdarius etiā effectus
ē sanitas corporalis. Nō ē tñ nō inducit ni-
si fm qz expedit ad finē pñcipalē. s. spūales
sanatioez: r tñc sēp eā inducit dūmodo nō sit
impedimētū ex pte recipientis. Et lz in ipso
stāt multe vñctiones: vltima tñ ē formalis
respectu oīuz pñcedētū r agit i virtute eaz:
r iō in vltima vñctione gratia infūdatur que
effectū sacramēti pbet. Characteres autēz
hoc sacramētū nō impñit: qz p ipz nō de-
putatur hō ad aliqđ sacm agēdū vel susci-
piēdū. A Idem in sū. co. ii. q. 142. B

A quibz cōferri debet vñctio extrema
Rñ. fm Tho. vbi s. A solis sacerdotibus:
nec alius potest inungere etiā i articulo ne-
cessitatis. Sacerdos autē conferre pōt pñte
vno clerico r etiam solus in necessitate fm
Ber. r Al. dñt. A hoc vltimū clare habet
in. c. qñtū. ex de vbo. sig. Et idē qđ in hoc
s. nō. in sum. co. ii. q. 43. vbi etiā dicit qz lai-
cus quoqz posset in necessitate auxiliari in
hoc sacerdoti ei respondendo. B

Quid faciēdū sit si sacerdos ista vñcti-
ones deficiat. Rñ. fm Tho. in. 4. dñl. 23. Si
tā aliq ptes iuncte sūt: qđ sacm ē iterari nō
d3: s3 vñctiones que restāt p aliū sacerdotē
cōpleātur. Idem Al. r Pe. A Idēz in

sum. co. q. 140.

B

Quibus confēda sit extrema vñctio.
Rñ fm Pe. nō nisi adultis infirmis: in pe-
riculo mortis cōstitutis ex ipa infirmitate:
vnde nec datur cūtibz ad bellū aut nau-
gātibz seu his q mor occidēdi sūt: qz talis
mors nō iminet ex defectu nāe: s3 ex eūem
fortune. Idēz aut q p senio deficiūt etiā sine
actuali infirmitate daf: pueris nō: qz nō hñt
infirmitatē spūales pñtractā ex peccato actu-
ali: nec dispositionē deuotionis hñc possūt
ad hoc sacramētū. Con. Tho. vbi s. A qz
sic nec eucharistia d3 dari pueri ita nec hoc
sacm f3 eodē: vt i sū. co. ii. q. q. 144. B

Atz extrēa vñctio dēat dari freneticis r
amētibz. Rñ. f3 Pe. Si i sana mēte pñtūti
nō petierint: nō d3 dari. Si vero petierint
dari d3. Tñ hñc addēdū fm Tho. r Al. qz il-
lis furiosis r amētibz pñpue dari nō d3
qz vñctiō sacramēto pñt facere irreuerētiā
p aliquā imūditā: nisi ipi hñent lucida in-
terualla in qbus recognoscerēt. A Idēz
in sum. co. ii. q. 145. B

Que ptes corporis inungi debent. Rñ.
fm Al. Pe. r Tho. Inungūtur instrumē-
ta qnqz sctūz tāq pñme radices peccandū:
oculi ppter visum: aures ppter auditum:
nares ppter odoratum: labia ppter gustū:
manus ppter tactū: q maxie vigeat in pul-
pis digitorū: pedes vero ppter vim moti-
uam: renes hō ppter viz appetitiuā a qbus
dā inungūtur. Itē in munitatis aut cecis d-
bent inungi loca magis pñpua. A Idēz
in sum. co. ii. q. 146. B

Ut vñctio extrema possit iterari. Rñ.
fm Tho. in. 4. dñl. 23. Iterari pōt sine aliq
iniuria sacm: qz nō h3 effectū ppetuū eo qz
sanitas corporis r mētis q sūt effectus eius
amitti possūt. In eadez quoqz egritudine
iterari pōt: si pñmo qđ sit in periculo mortis
r euadat ac etiā postea reciditū patiā: qz
erit qñ alia infirmitas: r similis si sit egritudo
diuturna vt hydropisis: qz tunc debet fieri
qñ videt pducere ad piculū mortis: r si il-
lū articulū euadat eadē infirmitate durate
r postea ad similes statū reducat: iterūz
pōt iūgi: qz iaz ē aliū infirmitas statū: qz
uis sit eadē infirmitas. A Clarius dic f3
eti. Tho. qz si infirmitas ē b: cuius nō d3 ue-
rari nisi infirmitate curata: qz al. nō dñt a
statu illo recedere. Si vō infirmitas ē diu-
turna: sit qđ hñd3. Et con. Pe. Al. autem

dicti sit: Sine preiudicio: puto q si ultra
annum remanet morbus post acceptam
unctionem iterari potest unctio. Et esusa
h^o eiqz non iudicatur de morbo numero q e
fmi perfectam mutatione superior. Si n ab
aliquo scō patre vel a dño papa aliō i hac
qōne determinati iucnt magis iudicarez
illi inie standū q mee: vt i lū. c. ii. q. 147. B

Voluntas. *Et homo tenet
tur pformare vo
luntatem suā volūtati dñe i volito.*

8° f3 Jde. i. 4. di. 48. Scd3 sēfualitatē nō
tenemur nec etiam voluntate naturali: qz
determinatum est ad vnum. A. i. ad re
pugnātiā carnis et spūs ad plūm: Gal. 5°
Laro enim cōcupiscit aduersus spiritum
et c. B. f3 voluntate deliberata id qd de
vult absolute et cōgruit nos velle tenemur
velle. Qd vero nō cōgruit nob velle: qz vīs
sit bonū i se: nō in quo ad nos: et ideo non
vult de illud nos velle nec velle tenemur.
Saris con. Tho. in pma scde. q. 19. dicēs
q tenemur conformari formali. f. q. hō
velut in comū iusticiā dei et ordinē nāe ser
uari: sed mālīter conformari non tenemur
vt in morte patris et h^o. A. Dic clarius
fmi cū. De. q voluntas deliberata duplī
est: qz quedā ē conditōnata: et in hac non
tenemur conformari. nec. n. volēdo pūz
pditionalit discordam^o: qz hoc n est velle
simplicit: sed voluntate absoluta tenemur
conformari i volito: sed non in quocūqz.
Aut. n. ignotiū ē nobis: et tūc non tenemur
illud velle. Aut nob nō ē: et tūc distinguē
dū ē: qz aut deus non vlt illud absolute et
simpliciter: vt seruētiā pminatōis quam
aliqui mutat qm merita mutant: et hoc non
tenemur velle. Aut de^o vult illud absolute
et hoc aut cōgruit nobis velle: aut non. Ali
qñ. n. fmi Aug. aliqd vult de^o qd nō con
gruit nos velle vt pēm nostrū motū. Et ali
quādo cōgruit vni velle aliqd qd nō con
gruit alteri. Illud vero qd de^o vlt et cōgru
it nobis bonū ē in se et bonū est nobis. vñ
deus vult illud nos velle: et ideo tenemur
illud velle. Illud vero qd nō cōgruit nobis
qz vīs sit bonū i se: nō in quo ad nos: ideo
nō vlt deus illud nos velle. Andel sup illd
ps. Rectos decz collaudatio. glo. dic: Cō
gruit vt qd de^o vlt et velle in vltis: vt i sum.
li. 3. ti. 33. q. 4. Et sic breuiter tenemur pfo
r mari volumari dei formali et nō mālī i. vel

le i genē q d deus vlt: et eo mō quo vlt: in
spē autē in quātūz sit nobis motūz. B.
Et voluntas et opus exteri^o sit vnūz pce
carūz. Rñ. s. peccarūz pmo. §. p^o.

Votum primo *cōi qd
sit. Rñ.*

f3 mgtz sniaz i. 4. di. 38. et Aug. 5°
scdō victore. Votum ē testificatio qdam p
missiōis spontaneē q deo et de his que dei
sunt fieri d3. Et hec diffinitio ē von expōsi
qd et i facie ecclie obligat: vti dīc pe. Theo
logi vero sic diffiniunt: Votūz est cōceptio
melioris propositi animi deliberatōe fir
mata. Et hec est diffinitio voti taciti. A
Vel scdm Ray. votūz ē alicui^o boni cūz de
liberatiōe deo facta pmissio: vt i sum. li.
.i. n. 8. q. i. Et ista videt clarior. Nam et ad
votūz regit pmissio: vt i. §. se. et q sit de re
bona. 22. q. 4. in malis. B. Et q aliqd vo
tūz fiat scilicet: nō ppter deūz sit eis. A. Nam
pue votūz sit soli deo: scilicet vero ppter deūz
et plāns seu alijs recipiētib^o sit loco dñi
et nō ipis: f3 deo f3 Tho. scda scde. q. 88. ar
ti. 5. B

Que requirunt ad votūz. Rñ. f3 Tho.
vbi s. Tria ex necessitate. p^o qd ē liberatio
i^o ppositūz voluntatis. 3° pmissio i qua
pfituratio voti. Sup addunt autē quādo
qz alia duo ad quādā voti pfirmationēz
f. pñunciatio oris et testimonium aliorūz
Solutz ergo ppositūz nō obligat. A. Ad
ueritēdum q h caput deliberatio p cogita
tionē: et ppositūz p deliberatōe. Nam et
anteqz qd deliberet o3 cogitare: ppter ea et
votūz vocat pceptio deliberatōe firmata
vt statū patuit. Itē sufficit ad votum ēt sola
mentalis pmissio q obligat deo intuenti
cor: f3 nō hōi q iudicat solum q foris sunt
fmi Tho. scda scde. q. 88. arti. i. B

Quot sunt spēs votorum. Rñ. Due.
Mā quoddā ē votum simplex: et quoddā
ē solenne: vt habet. s. in impedimentū. 4. §.
.i. Et quidā graui^o peccat q frāgit votum
solenne: di. 27. si vir. 27. q. i. virginibus. et c
virginēs. S3 qd dīc ēt qui cle vel vo. rur
s^o. f. q votum simplex nō min^o obligat qz
solēne: exponēdūz ē f3 Tho. vbi. s. q vlt
usqz trāsgressor: mortalit^o peccat. A. Cō.
Ray. et glo. Ber. et Inno. ut i sum. co. ii. q.
.8. B. Est et alia diuisio votoz. f. q aliqd
ē pur^o siue absolutūz: vt cūz qd absolute et si
ne cōditōe vouet. Aliud ē pditionatum: vt

euz addit: si hoc erit vel illud. **A** Hoc
fuit dictuz Ray. vt in dicta q. 8. **B**

Atq; vouēs teneat statū adimplere. **R.**
fm Guil. Si votū ē absolutū tenet statū cū
pōt: nisi vouēdo aliud in mēte habuerit. Et
dā ei tps ad arbitriū boni viri ad disponē
dum vt votū ipleri possit. Et de implendo
dī Deut. 23. Cū votū voueris dño dō tuo
nō tardabis reddē: q; regret illd dñs de
tu: et si morat' fueris reputabit tibi i penā
And fm Tho. in. 4. dī. 24. si is q; vouerat
itrare religionē timet ex mora impedimen
tū: tenet nō differre. **A** Idē in sū. co. ti. q.
9. **B** Et de hoc casu. s. religio. 3. §. 3.
Si xō votū ē cōditionatū: vide. j. §. 3. q
incipit. Atq; votū cōditionatū.

Atq; votum licitū sēp obliget. **R.** fm
Tho. in. 4. dī. 38. Sic: nisi q; quicqd votū
faciēdū impediret si p' cēt ē voto facto au
fert obligatiōes. **A** Hoc vtz qñ illd qd
postea aduenit legitime seqt. Ali l3 votū et
ingressū religionis ipediat infimonitū pū
matū si pcedat: vt in. c. ex publico. cē de cō
uer. pū. nō tū ipedit si sequat: vt in cle. eos
de plan. et affi. **B** An siqd possibile cū vo
uel fiat postea ipossibile: tollitur obligatio
vt siq; diues vouerit edificare ecclesiam quā
postea paup'tate supuenire pscē nō posset
nō obligat. Hoc tñ sic ē intelligēdū: q; si fa
cius ē oīo ipotēs absolut' est a toto. Si autē
ex pte ita q; totū pscē nō pōt: tūc remanet
obligat' solū ad id qd potest. **A** Idem i
sum. co. ti. q. 4. **B**

Atq; vota que fiunt i angustijs obligēt.
R. fm Guil. Mulieres in partu vouētēf
vel quicūq; aliū i angustia constituti si ha
beant deliberatam intentionē obligand i se:
obligati sunt: ar. 27. q. 4. sunt qui opes.
A Idē in sum. co. ti. q. 2. ad fi. **B** Secul
si subito et in deliberate. **A** nisi postmo
dū cōfirmauerit: ar. cē de reg. iur. rati. li.
6. Et q; difficile est discernē vtz scñ sit men
te deliberata vel nō: periculosū est illd sēp
nō iplere: maxie q; bonaz mentū ē ibi cul
pam timere vbi culpa minime reperit: cē
d obferua. ieiū. pūliū. et dī. 5. ad eius. **B**

De quo d3 fieri votū. **R.** fm Tho. se
cūda scē. q. 88. Totū nō pōt fieri de ma
lo: nec de indifferētī: s; tñ de bono et ad qd
qs al nō tenet. Illud autē qd in aliquo euen
tū ē bonū: et aliquo malū nō obligat nisi p
tūcū bono: vt votū 3epte: iud. xi. **A** Iste
tepte vt ibi p3 vouerat dō sacrificiū offerre

de eo qd sibi a vltio: ita reuertētī primum
occurreret egrediens de domo ei. Et idē
qd i hoc. §. nō i sū. co. ti. q. 3. **B**

Atq; liceat vouē nūciā carnis macera
tionē. **R.** fm Tho. vbi supra. Si ipsa ex
voto pmissa sit iplēda ē rōnabilr: ita q; nā
nō nlmis graue ē. S; q; i hīs que ad semet
ipm pñment de facili pō fallit iō talia vota
pgruētius f3 arbitriū supior sūt seruanda
vl ptermittēda: ita tñ q; si magnū guamen
imineret et nō ē facultas recurrēdi ad supe
riorem nō deberet hō votū obferuare. **A**
Idem in. d. q. 3. **B**

Quid de vofstulz. **R.** fm Tho. vbi
s. Nota sulta: vt de nō pectinādo caput in
sabbato et siliā pot' sūt deridēda q; obser
uāda. Et addit Ali. q; et si p honore scōrū
fiat fuāda nō sūt q; silitudinē quādam hñt
cū idolatria. **A** Idē i de c. q. 3. ad fi. **B**

Atq; expediat vouē. **R.** fm Tho. vbi
s. Sic: dū tñ rōnabilr fiat votū: q; p hoc
volūtate n3az imobilr applicamus ad bo
nū. **A** Idē i sū. co. ti. q. 6. **B**

Atq; meli' sit aliqd facē ex voto q; sine vo
to. **R.** fm Tho. vbi s. Sic per tres rōes:
p' q; vouē ē act' patric q; ē nobilissima vitz
Illd autē qd opat a nobiliori x'tate meli'
ē. 2. q; q; vouerit p' deo se subijc q; nō vo
uet. 3. q; p votū volūtās imobilr firmatur
ad bonū. facē aut aliqd ex volūtate firma
ta pñnet ad pfectionē virtutis: vt p3 p phm
et euhicor. **A** Idē i sū. co. ti. q. 7. **B**

Quo p votū ipediat spōsalia siue mfi
monitū: hē sup'ra ipedimētū 4. §. 2. **A** con
iuncto picipio. **B** et vtz votū sit magi obli
gato: tū q; iuramētū. s. iuramētū. i. §. 7. **B**

Atq; votū pditionatū obliget. **R.** fm
Ray. siue pditionio sit gnāl: vt si vixero: si po
tero: si de' voluerit q; sp itelligit et si nō ap
ponant. 27. q. 2. brā maria. siue spāl: puta
si itraucro lōbardia: ibo ad scñ Marcuz
vel si fili' me' fuerit liberat': faciā hoc vel
illd. si pditionio nō exierit: nō obligat q; ex voto
al sic. 32. q. 8. nō solū. cē d p dī. appo. veruz
cē d resti. spo. oli e3. Et itelligas nō obligat
si tota obligatio ponebat i euētū pditionis.
Et itez nisi ppt scādali tollēdū iplendū sit
votū: cē eo. magne. cē de puer. pū. ex pte.
circa fi. lō. 3nn. et mōsti. **A** Idē i sū. co. ti.
q. 68. vbi et ponit exēplū d scādalo qñ vo
tū ē publicū et pditionio nō expssa s; i corde re
tenta. **B**

Quid de voto qd sit ex duab' cāis. **R.** fm 3

Ray. Sigis vouit ex duab⁹ casu: vt puta
tre ad scñ iacobuz: qz putabat ibi inuenire
germanū suū: et pp̄t fdimēda peccata sua
i hoc cāu q̄m̄s seuerit germanū suū decel
sile cui aq̄s iter arripit: inphilomū tene
tur pp̄t allā cām si inphilomū se itēdisset
obligare. Et h^o v̄t pon⁹ fuisse denū Sui.
glo. c. q̄ Ray. vt i. d. q. 68. ad fi. B

Quid si q̄s emiserit duo diuersa vota. Rñ.
Tho. i. 4. di. 38. Si vtrq̄ est p̄passibile cū
alio vtrūq̄ debet seruāre nisi forte autē su
prioris voti pcedēs i meli⁹ sequēs p̄mittet
A. i. aliud q̄ illd qd sil vouit: cū ad illd
oio teneat rōe voti tñ p̄mittatōis. B Si
aut ambo vota sint sic cōpassibilia d3 ser
uaf qd mai⁹ ē: t de minorib⁹ fm arbitriuz
plan satisfacc. A. Idē. i. sū. co. ti. q. 83. B

Atz p̄t moriēs possit iūgē filio quē p̄sti
tuit hēdē vt iplēat votū ei⁹. Rñ. f3. Ray.
voti pegrinatōe n̄ pōt p̄t iūgē filio quē p̄sti
tuit hēdē nisi i tpe filii p̄probact: cū eo. l3
S3 pecūiay satisfactōe bñ pōt iūgē: cū
de vlu. tua. t de solu. c. i. Qui etiam scdm
Dost. si filii vlti cū hēs tenet iplere vota pa
tri. A. i. q̄cūq̄ fm eundem Dost. t i sū.
co. ti. q. 69. B si hēduras hoc patiat: et
maxime si spōte acceperit: vt in decō. c. licz
Si aut nō vult adire n̄ tenet: qz nec heres
ē nisi forte p̄miserit: qz tunc si i oī casu itel
lecti psonā suā obligare d3 seruare: s3 si p
miserit aq̄s heres t postea mutato p̄silio ab
hēdurate abstineat n̄ tenet: cū de elec. vene
rabilē. s. si. Et sic pōt itelligi. c. l3. S3 q̄cū
q̄ hereditatē adierit obligat: cū de solu. c.
i. t cū de vlu. tua. ita tñ qz si votū trāsmari
nū sit t aliq̄s ipediāt morte vlt alio ipediū
to cogit aliq̄ p̄mittere: vt Jim. dicit. Qui ē
finō cōmittat heredes p̄pelli p̄nt vt vlt ipi
p̄pleāt vel subsidii sine expēsas quas testa
to: vel ipi facuri cēt exhibeat. Sec⁹ n̄ si
vouerat n̄ p subsidio s3 p deuotione vidē
di frā scāz: qz tales supueniēt ipedimēto
n̄ tenet ire vlt mittere. A. qz i voto subitelli
git: si potero f3 eundē Jimo. vt i. d. q. 69.
vbi hēc nō. B Qd trāgressio voti ē ma
i⁹ peccatū q̄ trāgressio iuramētū: vide. s.
iuramentum pmo. s. 7.

Votum secundo. quis
re pōt vlt nō. Atrū c̄ps possit voue
re. s. fm Dost. Nō pōt siueclia pape vo
tū emittere p qd dissoluat viculū infimōij
qd ē itip3 t eccliaz suā: cū de regu. l3. Itēz

nec aliū per qd q̄ue p̄iudiciū fiat ecclie: vt
d lōga pegrinatōe t h^o uet co. magne. Tho
tū n̄ abstinēre t elemosyne emittē p̄t ar.
7. q. i. elemēs. cū d testa flatiū. t. s. l3 aut. A
Et breuit qdlibz voti c̄ps facē pōt p qd p
beat bonū ex⁹: qz ad h^o tenet: cū d voto ma
gne. s. i. f3 cū. Tho. t i sū. li. i. ti. S. q. 24. B

Atz q̄ sūt subiecti voluntati alii⁹ possit vo
uē. Rñ. f3 Tho. 2. 2. q. 88. Ill⁹ pōt se fir
mit obligat ad id qd ē i voluntate alterius.
Quicūq̄ aut ē subiect⁹ alicui: q̄m̄ ad id
i quo subiect⁹ ē n̄ ē sue p̄tāt: t tō n̄ pōt se p
voti firmit obligat ad id sū cōsēsu supior⁹
Nō tñ peccat vouēdo: vt hic. i. s. pli.

Atz pueri possint vouē. s. f3 Tho. vbi
s. Pueri aū annos pubertat duplici rōe
vouē nō p̄nt. p⁹: qz vt i plurib⁹ patit rōis
dscuti. Docm̄ cōtigit in aliqb⁹ accelerari
2°. qz si p̄tate penit: et tō corz vota nō h̄nt
effectū. Et f3 Sui. si p̄t vltimoz p⁹ p̄dixit
t postea p̄sēnt nō renūscit votū. A Idē
quo ad hoc v̄t notari i sū. co. ti. q. 31. S3 in
oib⁹ q̄ i hoc. s. tunc meli⁹ v̄t dicēdū: vt. s.
religio in p̄cipio i additōe. B.

Atz filii familias possit puenit ad pu
bertatē votū possit. Rñ. fm Tho. 2. 2. q.
88. Is q̄ venit ad ānos pubertat: si sit liber
p̄diuōis ē qd ē sue p̄tāt q̄m̄ ad ea q̄ p̄ti
nēt ad suā p̄onā: puta qz p votū obliget se
filiū vlt qz m̄mōmū p̄hat. Nō ē aut sue
p̄tāt q̄m̄ ad dispēsatōe domesticā. vñ
circa h^o n̄ pōt aliqd vouē qd sit ratiū sine cō
sēsu p̄ris. B Idē ē i alijs p q̄ p̄iudicant
iuri p̄tāt: vti abstineūz t pegrinatōi
b⁹ t h^o i q̄b⁹ n̄ p̄t filii⁹ vouē nisi pegrina
tione trāsmarinā i subsidii tre scē: cū de vo
to. c. ex milia. s. q. aut. f3 Dost. Et hoc ve
rū ē nisi p̄t cōsēserit exp̄sse vlt iacue. i. n̄ p̄di
cēdo f3 Jimo. t i sū. co. ti. q. 33. B Et idē
ē d filia q̄ ē i domo p̄ris sine ei⁹ p̄sēnt: vt dī
Numeri. 30.

Atz seru⁹ possit vouē. Rñ. f3 Tho. vbi. s.
Seru⁹ ē i p̄tate dñi ē q̄m̄ ad p̄sōales opati
ōes Nō p̄t se voto obligare ad fliq̄d em
p quā ab obsego dñi sui abstrahat. Idē d
pegrinatōe t filib⁹. A. In alijs aut i q̄b⁹
nō p̄iudicat dñō pōt seru⁹ vouē: vt de dicē
do orōes t filia: f3 Tho. 2. pe. Et f3 Dost. g.
pōt ē i iulio dñō vouē p̄mētā t f̄miciat p
p̄ijs: vt i sū. co. ti. q. 65. ad fi. Et de seruā
quo ad i gressū religionis dicitur est. s. reli
gio. 2. s. 3. t 4. B

Etz religio⁹ possit vouē. s. f3 Tho.
l3 4

vbi. 3. Cū nullū tēpus excepū sit i quo pla-
tus nō possit subditū circa aliqd occupare
iō nullū votum religio si firmum ē nisi de cō
fessu plati: qz nō ē iue ptiat. An t hz Ray.
si uouerit non d3 exeg sine lnia prelau ne
forte sup eū aliq scandalizet si eo pfectu-
dines voluerit excedē: vñ ne def occasio ena
gadi. 20. q. 4. monachum. §. vep. 41. di. qf
qs. Addit ēt Inno. qz si uouerit dicere psal-
mū vel aliā orationē vbi nullū p iudiciū cō-
tingere possit: seruet votum: qz licitū ē. S3
dicunt. Tho. verius vñ. A. Inno virum
qz vep ē: qz Inno. loquit in casu quo in nul-
lo derogat obie plato: t obsequijs religio-
nis seu pacti. B. Seruandū ē t votū stric-
tioris religiois ad quā transire velit: t nō
ex leuitate vel iacura sui ordinis: s3 ex di-
uina inspiratōe d3 lniaz petere a plato: t po-
stea siue fuerit pcessa siue nō pōt trāfire: cē
de regu. 13. Et hunc casū hēs supra religio
§. §. 1. A. t i pñ. t h notat i sū. e. ii. q. 25. B
Atq clericus possit vouere. Rñ. f3 d3
si. Sine licentia sui plati nō potest vouere
pgrinatōe: de pte. dis. 5. nō o3. ex eo. ma-
gne. §. verū. nec aliud votum p qd oportet
at relinquere eccliaz suā: cē de renun. admo-
net. sed vouē pōt religionē intrare. A. fac-
due sunt. 19. q. 2. B. vel aliqd votū nō pe-
grinatōis s3 charitatis abstinentie vel o3o-
nis facē. Dicunt ēt qdā qz votū vltamariū
pōt facē sine lnia plati: cē eo. ex mltā. c. pñ
t. c. si. Alij aut itelligunt de lnia plati vel se-
dis apostolice: cē de cle. nō resi. fraternita-
ti. t in p dicto. §. vep. Mā t clici maxime bñ
ficiat sine lnia cpi pgrinari nō debēt: vt in
dicto. c. magne. A. Idē in sum. eo. ii. q. 25
Et verius videt qz clericus sine alia licētia
possit facē votum vltamariū si terre san-
cte possit esse vñs per se vlp alios secū du-
cēdos: vt i dco. c. ex mltā. §. si. t dco. c. si. B
Atq psonē que sunt subiecte alteri vo-
luntati peccent uouēdo: vñ puta vxor: seruus
silius familias: monachus: t hñ. Rñ. fm
Tho. vbi supra. L3 votum hñ personarū
nō sit firmū sine pñtū ipoz qz subijciū-
tur: nō tamē peccāt vouēdo: quia in eozū
voto itelligit debita cōditio. i. si suis supio-
ribus placuerit. A. Idē in sū. e. ii. q. 33. B
Utrum pñtior: maritus: abbas t hñ
peccent reuocādo votū subiectoz sibi. Rñ.
Non peccant: s3 vñt i iure a deo t ca-
none sibi pcesso: nec vouētes peccant nō

implendo. 33. q. 5. voluit. t. c. manifestus. B
Idē in sum. e. ii. q. 32. f3 Inno. Ad osti. et
Sunt. pñtior tñ peccāt si sine cā iusta suo-
cāt qd prius cōcesserint dicto. c. manifestus
Et si uult peccare videt si subiectoz vñ
tis: d3 rationē t eo3 bonā cōsciētiā seu ma-
liciose resistent. cum arbitriuz t pñs semp
videat cōcessa ad iudicium boni viri. ff. p
socio. l. in pposita. t. l. se. t xi. q. 3. pñilegi-
um. B. De voto autē vxor: vide in. c. se. t
in alio imeciare.

Votum tertio d3 voto cō-
iungum in
cōi. Atq vxor vouere possit. Rñ.
fm Ray. Si vxores emiserit votum absti-
nentie vel pgrinatōis: vel continentie:
vel qd cūq aliud non debet auctoritate
sua contrahere: s3 viri pñt irritare ēt si añ
mñmonium cōtrahz emiserant votum
33. q. 5. manifestum. f. qz vir illa sola vxor
nis vota reuocare potest que ipsa implere
nō pōt sine scādalo viri: vt de ieiunijs: de
surgendo ad maturinas: t hñ. Alia vero
nō: vt si voueret qz daret aliqd de ppzio
vbi pñtudo ē: qz mulier habere pōt bo-
na pñfalia. vel si uouerit aliquā orōnē
t hñ. A. Dictus ēt Ray. pñt fm hoc un-
telligi. Et qd d3 de voto itelligit ēt de iura-
mēto: vt i sum. l. i. n. 8. q. 35. t se. B. Mō-
nō qz nō petet debiti: vt i se. §. di. A. Im-
mo bñ pōt alē pñguz facere votū dñ exi-
gēdo: vt expñse hñ i c. qdā. cē de conuersi.
cōiū. t tener. Aug. vii sū. eo. ii. q. 37. B
Nec qz nō pñtatur adultio: qz nō pōt fie-
ri votū d3 eo ad qd qz al tenet: vt d3 supra
votuz. i. §. 7. A. Atq vt sit eiusdē obliga-
tionis cum voto superre ad quam obliga-
tur s3 maioris: v3 tā cē pñma cā: puta nō
su nādi qz ex scōa: v3 voti. Nam pñmissio ēt
sup obligatōe pcedēti nō tollit obligatōem
s3 adducē nouā. C. de noua. l. si. vñ bñ valz
voti de nō pñnēdo adultio f3. Aug. t un-
d. q. 37. B. Atq alē pñguz possit vouē qz
ñ petet debiti. Rñ. f3 Tho i 4. di. 32. vñ
ñ pōt sine pñtū alteri vouē qz ñ reddat de-
bitū: qz hoc esset sacrificiū offerre de aliēo
Et si tale votū fecit ñ d3 fuari: qñ ēt f3
pñe. uouēdo mlier peccauit. S3 d3 petiōe
debiti qdā dicit qz vñ pōt vouē sine pñtū
alteri: qz i hoc vñs sui iuri ē. Alij dicūt p-
babili qz ñ: qz nimis onerosū fieret mñ-
monium alii quem sp opteret subire vere

cundiaz in petendo debitum. **A** **Pe.** et **Ray.** et sciunt cu pria. f. q. p. iux p. vo uere q. n. petet. Et satis facit dictu. c. quida de puer. com. **A** **vero** ait q. n. debz aliq hoc vouere: qd si vouerit credo q. p. epm pot di pensari et iniuncta pnia arguendus e de stulticia: vt in su. eo. ii. q. 43. **B.**

Et p. iux si dederit lnam coniugi q. voueat castitate possit data lnam reuocare. **Rn.** f. **Tho.** in 4. di. 32. exponendo lram. Si ex pte p. sentit et lnam dedit: non pot votu cu iuge enusuz reuocare. 33. q. 5. f. si. **A** **L. d.** **Ell.** et addit **Pe.** q. aut dedit lniaz i facie ecclie q. i iudicio: tunc no pot reuocare. **A** **ut** i p. uato: et tunc an vsuz lnie reuocare pot: 33. no postea: vt in su. eo. ii. q. 45. **B.** Si aut vir ad tempus dissimulat vxoris votu: et postea habita deliberatoe reuocat: mulier n. tenet iplere. **L. d.** **Ell.** **S.** addit **Inn.** q. et p. iux q. dat lnam vouediz: si p. no voueat ipedit exigebz debituz: ar. c. d. puer. p. u. c. i. **Idem** **Hosti.** et **Ber.** **A** **Idem** i dca. q. 45. **B** **Alia** vero vxoris vota in q. b. regit cosensu viri: vir et post q. p. sentit reuocare pot: vt i p. dco. f. si. f. 3. n. peccat reuocando: qd cosensu. 33. q. 5. manifestuz. **Et** or: n. obedire viro debet: vt ibi habetur.

Quid si ambo coniuges in domo vouerit p. n. et a. velut frangere. **Rn.** f. **Ray.** Si ambo pari cosensu emiserit non tunc et si maritus veli penitere et votu frangere ipa istud debet perseverare i voto qd fecit. 33. q. 5. qd deo. et c. vna sola. et c. mai festu. et. ex p. m. l. **L. d.** **Inn.** et **Hosti.** addens q. propter b. i. votu vtriusq. non pot vn. sine lnia alterius religionez intrare **A** **Idem** in su. eo. ii. q. 46. **Et** addit f. 3. coside **Mo** ob. c. de iure iura. manus. vbi p. n. l. sio facta inuicet et cu iuramento de n. sepete do: si admoniti noluit seruare castitate no ariate eos: q. ibi no fecerunt votum p. n. t. **B.**

Et in votis p. ficiendis vel dimittendis vir et vxor ad paria iudicet. **Rn.** f. **Ray.** **Quia** ad votu cotinent sedm ocs vir et vxor ad paria iudicant. 32. q. 1. f. q. vxor. et. q. 5. p. cepit. et c. xpiana. **In** voto aut abstine tie dicunt quida q. cu vir caput sit mulieris pot tale votu facere iuxta vxore. 33. q. 5. manifestu et c. noluit et c. hec imago. **Quod** i telligedu scdm **Aug.** nisi p. tale votu fieret vxori p. iudiciu in debito reddedo qd sag

vf. pbabile p. iura predicta: vrp. c. si quis vxorem. et c. p. cepit et c. xpiana. **In** voto pegrinatōis dō q. neuter p. iuguz altero inuito pot facere: ar. 27. q. 2. si tu. 23. q. 5. q. deo. **Fallit** hoc i voto hierosolymitano: qd in fauorez terre sancte et fidei xpiane potest vir sine lnia vxoris facere et implere. **Vxor** n. ut cosentiat et arrenit ad monenda: et co ex multa. **Et** si nō vult remanere sequatur viru: et co q. sup in si. **Con.** **Inno.** simili et **Hosti.** dicēs q. p. ter votu vltamarinuz neut p. iugū peregrinari pot sine consensu alteri: imo si aliquādo concessit p. reuocare q. uis peccet. **hec** **Inno.** n. q. u. ad modica pegrinatōez et sine voto p. p. dispo nenda domū: vel et q. u. ad transferendum domicilium alio: v. tenēda lnia **Tho.** i. 4. di. 38. vbi dicit q. in dispositōe domi et in regimine vite mulier subiecta ē viro et nō ecō uerso: et iō in talibz vir bñ pot sine licentia vxoris vouere: sed n. e. uerso. **Et** de hoc et hēs. f. vxor. 5. 4. **A.** **Et** ex q. ad mariu p. tiner gubernatio domus. 33. q. 4. duo ista iō sup his pot vouere et et sine voto pegrinatione ad dicta gubernatione n. cessaria facere: ar. l. ff. de iur. o. iudi. **Et** idem qd in hoc. f. nō. in. su. eo. ii. q. 61. **B** **Utrum** vir t. mēs de incōnnectia vxoris possit facere votu vltamarinum. **Rn.** fm **Tho.** in quolibet. **Ea** q. sūt nēctat n. si p. rmutēda p. p. ea q. sūt p. p. uie voluntat. **Uñ** et dñs **Ma**uth. 15. rep. hēdit phariseos q. dicebāt p. rmutēdū mādatū dei de honoratione penitū vt aliq obligauōes volūtarie deo offerrēt. **Ex** necessitate aut viro iminet vt gerat curā vxoris: q. caput mulieris vir ē: vt dī. i. **Cor.** xi. **S.** q. accipiat crucē ad trās ferēdū se vltra mare subiacet p. p. uie voluntati. **Uñ** si vxor sit tal q. seg n. possit et de ei icōnnectia timeat: n. ē p. iulēdū ei q. accipiat crucem et dimittat vxorē. **Sec.** aut si vxor volūtario cōtinere p. p. o. at: vel si velit et pos sit seg viz. **L. d.** **Ell.** dicēs q. vir vxorū amēs piculū meli. facit nō pegrinari et pro sub sidio terre s. i. c. **A.** **Idem** in su. eo. ii. q. 61. **B** **Vxor** quoq. iuxta viro f. 3. hosti. pot votu hierosolymitanū emittere. **S.** si sit suspecta vel nimis iuuenis n. exeq. p. sonalit: f. 3. votu redimet eo q. inhabilis est ad enndū: et eo q. sup his. f. ruri. **Si** vero p. cessit dieb. suis et n. ē suspecta: vadat: nec votu redimat maxie si tal ē q. possit secū bellatōes ducere

Et si si pōt ducet votū oīo ē redimēdū
vt in. d. c. ex multa. in. si. Et iō verbū maxie
hic ē supflūū: vt p3 p cūdes l. dōst. t in sū.
co. ii. q. 63. B. De noto vtrū qd sit capiēdo
ordinē facit: vide s. ordiatō pūgatoz. De
voto vō pūgū circa religiōē h statū seqt.

Votum quarto .i. con iugum

circā religiōē. Atz alt cōiugato: nō
possit se voto obligare: siue ingredi religio
nē sine alio. Rñ. Si non intuenit carnalis
copula pōt alt vouere et ingredi religiōē
et iūto altero: cū de cōuer. cōiu. v. et. c.
ex publico. Postqz vero intuenit carnal
copula: si vult religiōē intrare et vxor iuret
sū: vel si tā ē antiq ita q n sit suspecta de icō
tinētia: det lñam viro t ipā p mittat ppetm
am cōtinētia: t sic pōt vir intrare: alit non
ē de cōuer. cōiu. cū sis predit. t. c. vxora
t. Eodē mō si vxor vult trāsire ad religio
nē viro i seclō remanēte. Et si p predicta
forma nō obseruet n videt valere religiōis
igressū quo ad sepationē mīmonijā. Hcti
sz bene ad impedimētū mīmonijā. Hēdi
si factus ē cū voto castitatis expōsso vel taci
to: puta assumēdo habitū cū intētiōe ab
solute relinquēdi seclz: cū de cōuer. cōiu.
c. i. t. c. ex pte. cōiūcto. c. statum. cū de re
gu. Et idē qd h nō. i. sū. li. i. ii. q. 38. fm
Ray. t. Pe. Et addūt q pstatū votū con
tinētie debet fieri in manu seu pñtia epi: qz
fm Guil. h i maiora negocia non debēt
expediti p miorē q p epi vel aliquez de
mādato ei. Si tñ p aliū fieret sferiorē: t al
ritū scāi cēt: nō deberet ppter hoc ab epō
reuocari: et peccaret si de facto reuocaret
maxie si consuetudo loci esset q talia p mī
norē q p epi expedirentur: vt ibi. B

Sed nūqd alter cōiugū an carnalem co
pulam possit trāsire ad heremū vel ad re
clusorū: vel nouere in domo perpetuaz
cōtinētia. Rñ. scd3 Guil. Mō pōt nūq ob
liget se ad regulārē obseruātam: et ad ista
tria vsitata q sūt in qualibet religiōe. s. ad
cōtinētia: ad renūciationē ppūoz t obiaz
ar. cū de cōuer. cōiu. ex pte in si. Et. Idem
in sū. co. ii. q. 39. sz Tho. Ray. t. Ymo. B

Pone q vxor fecit votū cōtinētie
ad temp. t interi marit fecit se religiosus
Rñ. scdm Guil. Debet induci ad intrādū
moasteriū: aut si nō ē suspecta q voneat
cōtinētia. Si ad hoc iduci nō pōt poterit
reuocare maritū nisi ipā nō ignara iurij

tacitū qm marit religiōē intravit: qz tūc
fm quosdam cogēt religiōē intrare: vel cō
tinētia vouere nō exis suspecta. Et hoc
affirmat idē Guil. t Aug. ad dū tñ Guil.
q si marit interi moriat anq vxor fecerit
cōtinētie votū seu fuerit igressa religiōem
poterit vxor ad seclā vota trāsire: vt in sū.
co. ii. q. 40. Sz certe h cāu vt q oīno pos
sit reuocari maritū cū si vxor expōsse confē
sisset: vt i. c. i. cū d cōuer. cōiu. t ibi glo. B

Quid si cōiug an carnalē copulā dic
se velle intrare religiōez t procrastinan do
differt. Rñ. fm Ray. Epō debet statim
tēpus ifra qd igrediat: quo elapso si n fue
rit igressus cogat p ex cōicationē satisfacere
cōiugi. Sile. s. d bñū pūgale. s. i. Et Idē
in sū. co. ii. q. 41. B. Quid si termino
elapso igrediat mōasteriū. Rñ. scd3 Ray.

Nihilominū si igressus fiat an carnalē co
pulā valebit: ar. cū de cōuer. cōiu. ex pu
blico. Et sicut dicit dōst. cōiug relit in se
culo expectabit intrātē religiōē per annū
qd ius cōcedit ei: et priuat h i tps pmo
dum auferre nō pōt. sz. dñ. de his postea
qui remāsit i seculo pōt cū alio libere con
trahere: vt. c. ex publico. Similes. s. ipe
dimenūz. i. s. 2. Et Lō. pe. vt i dñ. q. 41.
vbi ē p3 fm cosdē q mīmonium soluit
p pfectionē expōssa vel taciā ingrediētis:
et alter libere pōt contrahere: iō dñs an ex
pectat nisi iteruenerit iteri deā pfectio. B

Quid si vxor datū ē tēp ad igressū
et interim marit cā p violētiaz cognoscat
Rñ. fm Guil. Si mīmonium fuit factū de
pñti nō pōt intrare cōtradictē marito: qz
pñmatū ē mīmonium. Idē dōst. Et

Idē ē p. vt i sū. co. ii. q. 42. B. Et idē
qñcūqz an pfectionē cognoscat volūtarie
a marito. Et. s. dñ ē religiō: vt i. d. q. 42.
B. Quid si ambo cōiuges intrāt religio
nē t alter vel ambos pēteat t velit exire
an pfectionē. Rñ. fm Al. Nūq obstat eis
aliō q votū pbatōis: sic ē continentie ppe
tue: tales salua cōscia redire pñt ad pōres
amplex. Et Idē i sū. co. ii. q. 47. Mō tñ
sp vn cōiugū pōt reuocare alteri mīniam
ab eo: vt p3 i. s. 8. B. Quid si alt cōiugū
intravit i religiōē sine lñia alteri: t alter re
perit. Rñ. sz Ray. tenet redire ad cōiuges
nisi in duob casib. Qñ ē si illa q reperit
fornicata fuerit. Et. s. publice fm eundēz
Ray. t i sū. co. ii. q. 49. Idē videt si post3
pñtēti p bari: ar. c. solz. t de sen. ex cō. c. l3

R. 6. et quicquid post probationem seu professionem in
 iudicio facta: tunc n. res de notoria: ex de
 coha. cle. et mu. c. fi. B. et ipse caste vixit
 Al. l. sp. Sec^o si post hanc infamiam fuit
 se fornicat^o an ingressu religionis siue p^o dñi
 an p^o professione. p^o s^o supuenies fornicatio
 non irritat p^o professionem s^o scilicet s^o 3° Inm. et i
 d. q. 49. B. Ita quod illa non habeat exceptionem
 illi. A. i. replicat dñm. B. Al^o est: si
 forte in eos fuisset lata sententia diuorij ad se
 probationem thoi. 27. q. 2. agathosa. et d^o diuorij
 significasti. 7. q. i. q^o p^o clousi. Al^o at sic vxor
 reddidit^o tenebitur reddere debita: s^o non po
 terit exigere p^o p^o votu emissu. 23. q. 5. vna.
 et de puer. cōm. intravit. 2. c. placet. A. Et
 i^o h^o p^o hoc ē v^o q^o ingreditur fecit taci
 tū v^o exp^o sū cōtinēte votū. B. Qñ autē
 v^o p^o iugū trāsit ad religionē p^o fornicā
 tionē alteri^o ille q^o remāsit in seculo poterit
 post mortē intrā h^o p^o quia nūc il^o votū
 A. Hoc fuit dictū Hosti. et Inno. vt in. d.
 q. 49. Et addit Inno. Sec^o ē i^o ordinibus
 quia nō pōt fieri subdiacon^o i seculo rema
 nēs cū vxor adulterata ē iuxta ea. Et est rō:
 quia vxor: cuiuslibet i sacri ordinib^o p^ostitu
 ti tenet p^o tūcere p^o mortē et^o. 28. d. q^o sūt. et
 dñ. 32. seriatim. S^o certe hec iura loquūt qñ
 ordiatio fit vxore p^o tēte: al^o n^o fit p^o iudiciū
 vt. s^o ordiatio p^o iugator^o p^o n^o. Et i^o p^o p^o tē
 dē rōne idē v^o t^o i ordinib^o q^o t^o i religione
 .i. q^o marit^o ad sacros ordines p^o moueri
 possit qñ vxor: publice adulterata ē: q^o am
 lit ius q^o hēbat i viro: et de diuor. signifi
 casti. fm Bernardū in dicta. q. 49. vbi et
 subdit q^o aliq^o itelligūt dictū. c. significasti
 de ingreditē monasteriū: s^o certe. c. illd^o gnā
 lit log^o t^o i distincte. B.

Quid si mortuū vxor q^o traxerat vix de
 monasterio: q^o sine ei^o lnia intrauerat. Rñ.
 s^o Ray. Monēd^o ē vir redire ad monaste
 riū: et si hoc n^o facit peccat: ar. 17. q. 2. nos
 nouim^o. A. Hoc itelligēdū qñ fec^o votū fli
 giōis vel p^o professionē tacitā siue exp^o sū: al^o nō
 cogere ad religionē: vt i. c. stamim^o. et de
 regu. B. Nō tñ ē cogēd^o ad petitionem
 monasterij: q^o p^o fessio quā fecit n^o solēniat
 votū p^o p^o tē iudiciū q^o erat. s^o ex vxore: et
 de puer. p^ou. placet. Nec tñ pōt licite p^o hēf
 cū alia impedire tali p^o fessioe: ar. et de puer.
 p^ou. ex pte abbati. et si p^o hēf peccat: t^o d^o age
 re penitētiā: sed infamiam tenebit: ar. et q^o
 le v^o vo. tui^o. Nec a tali vxore pōt exige
 re debita sic nec a p^oma. Ep^o quoq^o potest

illū anq^o cū alia p^o hēf cogere f^o dñe ad mo
 nasteriū: q^o si nō redit peccat mortalr. A.
 Hoc vltimū fuit dictū. Guil. vt p^o 3 i lū. co.
 ti. q. 50. vbi t^o addit. s^o 3° Sof. dic^o q^o si vir ab
 sēte t^o ignorate vxore t^o t^o religionē t^o ibi p^o
 fiteat: t^o postmodū ab ea fuocet: h^o casu p^o
 mortē vxoris vir pōt ē monēd^o q^o p^o pel
 lēd^o: vt i monasteriū f^o deat s^o ad hoc sit p^o sū l
 ti^o ad salutē: et de puer. p^ou. placet. Si autē
 v^o p^o iugū alio sciēte t^o p^o tēte cui^o tñ cō
 sēsus n^o sufficit et si p^o tētiā p^o mittat nisi si
 mlt^o p^o uentat. 33. q. 5. q^o vxorē. monasteriū
 ingrediat: et demū ad vxorē de monasterio
 reducat: pura q^o suspecta ē talis p^o mortē
 vxoris ad monasteriū redire p^o pellit et si de
 facto cōtraxerit cū alia: q^o p^o fessio iteruenit
 nec defuit cōsēsus vxoris: et de puer. p^ou.
 ex pte. et cū Sof. cō. Hosti. vt ibi. B.

P^o dē q^o vir sciēte et p^o tēte vxore intra
 uit monasteriū. A. et fecit p^o professionē taci
 tā v^o exp^o sū: al^o bñ possit p^o hēre: et de regu.
 p^o sū lti. B. et postea illa cū sit iuuenis: et
 merito suspecta reuocat eum: q^o faciet vir
 p^o mortē vxoris. Rñ. s^o Ray. Logit redi
 re ad monasteriū: et si de seō p^o traxit cū alia
 q^o p^o fessio intuenit: nec defuit vxoris p^o fessio
 et de puer. p^ou. ex pte. A. Hoc v^o potius
 fuisse dictū Sof. vt p^o 3 i dñ. q. 50. Et aduer
 tedū q^o hoc casu uon sp^o reuocatio pōt fieri
 nec ex hoc infamiam p^o tētiā sēp dirimi
 tur. An sciēdū s^o Guil. q^o p^o sū suspecta
 vix licētis ad religionē n^o pōt ipm reuoca
 re: s^o tenet intrare religionē si cā p^o mode po
 tuerit inueni. Si autē pōt aut n^o credebat
 se eē suspectā de icōtinētiā cū tñ eēt: potest
 lniatū reuocare: q^o nō recipit ap^o deū illi^o
 viri p^o fessio cui^o sēp iugal fedēis p^ostitu
 tio. Hosti. v^o dic^o q^o si vir in scia t^o inuita
 vxore intravit: postea reddidit^o ei n^o exigit de
 bitū: nec ad seōa vota trāsit. Si autē cō
 sēsu vxor^o trāsiuit t^o p^o fessio: et si mlt^o n^o p^o nūit
 p^o tētiā fuocāt i^o f^o poterit. Si autē p^o tētiā
 p^o nūit t^o iuuenis ē p^o pellit intrare religionē: et
 de puer. p^ou. significauit. 2. c. dudū. Al. si se
 nex ē p^o p^o tētiā v^o nēdo p^o tētiā remanē pōt
 i domo p^o hēre: et de puer. p^ou. c. cū sis. 2. c. cō
 iugat^o. inñ q^o sit q^o fmanet p^o hēf infamo
 niū n^o tenet: sic nec infamiam ei^o q^o p^o p^o tētiā
 p^o tētiā v^o nēci dōit viro lniat: vt ad sacros
 ordines p^o mouē. 32. di. fiat. Solēniat. n.
 votū i p^o fessioe v^o i ordiatioe absoluti. Et h^o
 itelligas s^o 3° Jo. qñ mlt^o certificata fuit q^o sibi
 p^o p^o tētiā p^o iudicabat: al^o si s^o p^o tētiā ignara

nō inuēdebat sic perpetuo se obligare: tenet
 in finem ab ea ptractū: ar. et d. cōuer. cō
 u. veniens. Con. Sof. Et ex his p3 q. pro
 fessio lūanaliqū tenet: et aliqū nō. Et pmo
 casu in finem nō post cōtractū dirimitur sed
 nō in 2° cū nō fuerit votū solēne s3 simplex
 et iō si dirimit in finem p^o dicitur: et d. vo.
 et voti redēp. c. vno. li. 6. Ande et Inno. di
 cit q. votū qd sit vxore iuta vel etiā volun
 taria s3 nō vouēte vel religionē intrāte: nō
 est solēne: s3 simplex: et iō ipedit in finem
 cōtrababedū sed non dirimit iam dicitur: et
 d. puer. p. u. placet. Et q. si post ingressū ra
 tum habuerit votū marito hoc petere tenz
 ingressus: et ipa cogitur intrare. Idē dicit si
 ipse vir post mortē vxoris pōt ingressum q
 nō tenuit rāficat expisse seu tacite: ar. et de
 his q. vi metusore cā fuit. c. i. Dicit q. itelli
 gū rāficare et si p moniērum i religione
 steterit post mortē vxoris et si eius mortem
 ignorauerit: vt in d. cā. q. 50. Itē Inno. i. c.
 significauit. et de conuer. p. u. dicit q. licet
 in p dicitis casib^o suspecta mulier cogat mo
 nasteriū intrare: nō tamē cogēt fieri mona
 cha nec viuere monachali: hoc excepto q
 p. p. scet a vagatione et custodie ne luxuria
 ri possit: subdēne: scaturit nī q. si mulier ē
 suspecta anteqū admittat. p. fessio viri debz
 mulierē facē p. fiteri. Et sic loq. c. cū sis et
 de puer. p. u. Tū si suspecta ē viri p. fessio et
 nō mulieris s3 nī p. fuit p. nēte votū: non
 facerē cā mō. p. fiteri. Et s. d. u. Alii nī dicūt
 al. f. q. hoc ipso q. dat lūiaz viro et emisit
 p. nēte votū pōt cogitare monasteriū et
 viuere sine p. p. et sub obia. Et hoc tenēt
 Ber. et Sof. p. c. q. vxorē. 29. q. 5. et p. i. d.
 q. 50. Forte dicit Inno. pōt rāficari qū in
 nēis monasteriū i quo talis mulier posset sine
 alia p. scādalo et iute custodi et nī p. fessia: q.
 tunc cessat rō suspiciōis: ar. et de conuer.
 p. u. c. i. et c. vxorē. al. obtineat lūia Sof.
 et Ber. cū aliter nō possit debite p. suspicio
 nem. p. uideri: et de puer. p. u. cum sis. B
 Quid si vxor: vi vel metu coacta dedit
 viro lūiam i fraudi. Rū. fm. Hosti. Si fuit
 vis p. metu q. caderet i p. stante nihil nocet
 ei. 33. q. 5. notificasti. nisi forte post ipso ipsa
 rāficet: et q. de. vel vo. insinuāte. A. Lō.
 Bui. et addit idē et si iterum esset dol^o. Et
 cō. Host. Sof. et Jo. vt i sū. eo. n. q. 52. B
 Quid si vxor: sine cui^o lūia vir intrauit
 religionē vult ingredi: et maritus cōtradicit.

Rū. fm. Ray. Si vir iā educ^o ē de mona
 sterio et restit^o vxori nō potest vxor illo in
 uito ingredi. 33. q. 5. qd deo. Si aut vir non
 ē educ^o tūc fm Inno. mulier si i ingressu vi
 ri p. nēte votū pōt ingredi monasteriū. 27.
 q. 2. agathosa. Si xō nō vult: nō pōt vi
 ro inuito ingredi: et ingressa pōt educi: ar. in
 d. cō. c. qd deo. s3 nō pōt debiti exigere: vt
 in d. cō. c. qd deo. et de conuer. p. u. c. i. A
 Ray. aut dicit q. et si nī fecit votū nī pōt inuito vi
 ro intrā. 27. q. 2. agathosa. et 33. q. 5. q. vxorē
 Et cō. Pe. Host. et Sof. in sū. e. n. q. 53. Vi
 cum istoz pōt itelligi qū vir ingressus liga
 tus erat religioni p. votū vlp. p. fessionē exps
 sam seu tacita. Dēn vero Inno. qū nō erat
 sic ligat^o: s3 forte p. simplex votum tenēt ad
 ad continentia: ar. d. c. c. quod deo. B
 Quid si abo p. iuges fornicati sūt nūqd
 pōt al. alto iuito religionē intrare. Rū. f3
 Bui. Nō pōt: sic et nōt. Hug. 27. q. 2. aga
 thosa. A. Et si intrauit potest reuocari f3
 eodē: vt in sū. eo. n. q. 53. B. Quod credo
 vep esse siue occulta fuerit siue publica: tri
 usq. fornicatio: siue et alteri^o occulta. A. Et
 ipius ingreditur: vt in dicta. q. 55. B
 alterius publica.
 Quid si vterq. nō petita lūia ab altero
 religionē intrauit. Rū. fm. Bui. Nō pote
 terūt se inuicē repetē: q. neut pōt dicere ab
 altero se spoliari: s3 vterq. intrado vī remū
 tasse iuri qd hēbat et iuri exigēdi debitu
 iō votū vtriusq. tenuit et quo ad debiti exi
 gēdi et quo ad reddēdi. A. f. vt nō pos
 sit exigere nec teneat reddere. Et idē notat
 i sū. eo. n. q. 56. B.
 Quid si vterq. credēs atq. mortuus
 intrat monasteriū: nūqd cōpia veritate pōt
 alterū repetere. Rū. fm. Inno. Siue igno
 ranter siue sciētes atq. viuere ingressi sunt
 monasteriū: amboz votū rāficatus videt
 p. p. fessionē voluntariā si secuta ē. A. Se
 c^o at si nō ē secuta p. fessio expsa seu tacita
 q. tūc nī succedit obligatio. Et ita pōt itelli
 gi dictū Bui. q. vī dicitur: vt in sū. eo. n.
 q. 57. B. Generalit de vo. o. intrandi reli
 gionē: plura. s. religio. 3.
Votum quinto. quo ad
 tōez seu dispēsatōez. Atz i votū pos
 sit dispēdari vī p. mutū. f. f3 Ray. Moni cō
 tinentie non commutatur maxime p. epōs
 quia vix vel nunq. posset aliquid melius

inueniri i quo fieret cōmutatio: vt p3 Eccl.
26. **A** Ibi dicit: Dis pōderatio nō ē digna
aie cōtinētiis. **P**er papā autē ex cā bñ pōt si
eri talis dispēfatio etiā sup voto solēni cōti
nētiē: vt s. religio. i. §. 1. i. additōe. **S**pecu
lato: autē t alig alij tenēt q etiam ep̄s possit
dispēfate ex cā sup voto simplici cōtinētiē:
puta ne vouēs labat in dānabile fornicatio
nē si esset iuuenis: et q cle. vel vo. c. veniēs.
vbi hoc t agit dñs **A**n. de bu. t in. c. rursus.
eo. ii. vbi ad si. dicit: Et dato q ep̄s nō pos
sit dispēfate in dñendo. s. cū eo q vouit cō
tinētiā: dispēfabit tñ sup debito post p̄cruz
exgēdo. Similiter etiā tenet **A**l. q ep̄s pos
sit dispēfate sup voto de nō petēdo debitū
cōiugale: vt s. votū. 3. §. i. in additōe. **B**
Et in philomin⁹ siq p⁹ votū p̄tinētiē simplex
cōtrahit m̄mōiuz tenet: s3 dñēdo mora
liter peccat. **A**lia vō vota sicut t pōt **T**ho.
scda scde. q. 88. pñt cōmutari. **M**ā vt idēz
subdit: votū debet ēē melioris boni. **I**d autē
quod vouet aliqñ ē malū vel inutile vel me
lioris boni ipēdinuū: qd ē p̄ rōnez eius qd
cadit sub voto: t iō necesse ē q definietur
votū in tali casu nō ēē fuādūz. **E**t si quidez
absolute determinet aliqñ votū nō ēē fuā
dūz: dē esse dispēfatio votū. **S**i autē pro hoc
qd fuādū erat aliqd aliud iponā: dē com
mutatio. **A**n min⁹ votū cōmutare qñ i vo
tis dispēfate. **A**lūz tñ in potestate ecclesie
cōsistit. **A** **I**dē in sū. li. i. ti. 8. q. 70. **B**
Quis pōt in votis dispēfate vel cōmu
tare. **R** **D**ioecanus ep̄s: et eo. c. i. nisi in q
busdā q sūt ei exp̄sse p̄hibita: vt ē votū p̄
nētiē. put dictū ē s. in p̄cedēti. §. **A** **E**t ibi
de hoc melius in additōe. **B** **I**tē votūz
terre sātē: et eo. ex multa. **A**dde etiā de
voto visitādi limina ap̄loz **P**etri t pauli:
sūt t bñ **I**acobi: in qbus solus papa dispē
fate ita obseruat curia. **A** **M**ō ē ergo con
sulēdū hoībus s3 quosdā q dēt suas pecu
nias q̄storib⁹ seu nūcijs hospitaliū: qā sal
lūt t decipiunt hoīes. **N**ā cū redēptio talū
votorūz debeat fieri cū auctē ep̄i: q ita dē
in litteris papalibus: aliter enī fm̄ p̄dictos
fieri nō pōt: vide sup̄a q̄stuarij. §. vlti. **B**
An autē in voto cōtinētiē possit papa cum
clericis t religiosis dispēfate: vide sup̄a re
ligio. i. §. is. qui incipit: **A**lūz cū religiosis.
A **E**t ibi de hoc in additōe. **E**t si mior ep̄
scopo de iure cōi nō pōt dispēfate sup voz
vt t sēt glo. in. ci. ex t c. voto. sūt t **R**ay.

vt in sum. eo. ti. q. 71. vbi etiā patet s3 **A**l. q
ep̄i pñt dispēfate in oib⁹ votis in qbus ex
p̄esse nō sūt p̄hibiti sicut in voto terre scē.
Itē dicit q nō pōt dispēfate in votis perpe
tuis: que sūt religionis t huiusmodi.

Alūz p̄lati p libito suo possint in voto
dispēfate. **R** **F**m̄ **T**ho. vbi s. **S**icut p̄lati
nō pōt p̄cipere malū: ita nec impedire bo
nūz. s. opera v̄tutis. **S**3 ad p̄latū spectat
diuicare quid sit magis v̄tiosū. **E**t ideo
in manifestis dispēfatio p̄lati nō excusat a
culpa: puta si dispēfaret cū aliquo sup vo
to de ingressu religionis nulla apparēte cā.
Si autē esset causa apparēs p̄pter quā salte
in dubiū verteret: tñ posset stari iudicio p̄
lati dispēfatis vel cōmutatis: nō tñ iudicio
p̄prio nisi esset aliqd manifeste illicitū: aut
nō posset quis facile ad supiorē recurrere.

A **I**dē in sum. eo. ti. q. 81. **B**
S3 que ē causa sufficiēs vt dispēfct i votis
vel vt omitti possit votum. **R** **F**m̄ **A**l. in. 4.
Sufficiēs cā ē paup̄tas: vt si vouit ieiunū
um t mēdicās nō inuēt hora vna. **A** **I**. i.
tēpore p̄gruo ad sustinēdū ieiunū. **B** **Q**
tū sufficiat. Similiter t infirmitas: vt si vo
uit abstinentiam a vino t a carnibus: t incur
rit languorēz t huiusmodi. **A** **V**t si vouit
non comedere carnes: t cūz mendicat non
dantur ei nisi carnes vel ea que sūt carnib⁹
cocta: que si non comedat inedia cōsumet
fm̄ etiā dē **A**l. t in sum. eo. ti. q. 82. **B**

S3 quō debet fieri cōmutatio votū. **R** **F**m̄
Ray. **D**ebet superior habere confide
rationēz ad facultates vouentis t expēsas
quas facturū erat si votum implēuisset: et
etiāz ad laborez t similia. **A** **I**sta similia
nō sunt nisi si considerentur expēse in cūdo
morando t redeundo simul cūz labore: vt
in sum. eo. q. 73. **B** **E**t si votum erat **I**die
rosolymitanū: seu als contra hereticos
t infideles omnia sine diminutione trāsmis
tat: et eo. magne. t. c. sup his. **I**n alijs autē
peregrinatioib⁹: puta sancti **I**acobi t simi
lium eedē expēse cōsiderande sunt: t i als
os p̄ios vsus cōuertende: et eo. c. i. t. c. scri
pture. **S**3 t ad locū peregrinatiois mite
re hēt oblatioēz quā ibi erat facturūz. **S**3
hoc vltimū intelligēdūz ē de honestate nō
de necessitate **M**āz neqz decretales allegare
aliquid dicunt de h⁹ obligatione: nec illi
ecclesie p hoc ē acq̄sitūz aliquod ius: vt in
c. se. §. 4. **I**n voto autē abstinentie habenda

ut ratio asperitatis et aliorum quod in voto prohibetur
sa fuerit. Idem de affluentia vouentis: et eo.
c. i. Unde cuida comiti qui vouisset quod singu-
lis sextis feriis in pane et aqua ieiunaret non
sufficeret pro commutatione construere unum altare:
et allegat hic Ray. et eo. prope dimus. Que
decretalis non est in moderna compilatione: sed
in hoc quod currebat eo tempore quo Ray. su-
ma composuit: ut dictum est. s. notitius. §. 3. A
Predictis cum Ray. con. Hostien. ut in
dicta. q. 73. B

Donec quodam habens aliena incerta vouit
ea in subsidium terre sancte: nunquid tale votum po-
test ab episcopo commutari. §. fm Guil. Non cre-
do quod sine licentia pape possit ea in alios ver-
tere. Et etiam si ingrediat religionem: fm
eundem Guil. etiam in sum. co. ti. q. 74. B

Utrum votum de festo ieiunio sabbato sepius sit
mutandum. §. fm Guil. Mutari potest: sed non est
necesse quod mutetur: quia licentia est nisi forte persona
suspecta esset quod vellet iudicare. Et Im-
mo: ut si mutandum. Nam sabbatum solennizare
prohibemur nisi aliud festum eo concurrat ne
iudicare videamur: de consue. di. 3. c. i. r. c.
puenit. Item quia hoc ut plurimum fit ad aliquod
superstitiosum observantiam que omnino prohibetur
de 26. q. 7. non obseruetis r. c. se. B

Votum sexto quod solui-
tur per ingressum
luz religionis. Et generaliter quod omne
votum siue terre sancte siue aliud commutari potest
in votum religionis: etiam siue arbitrio superio-
ris: quia illud indubitanter melius est: et eo. scri-
pture. Et Idem in sum. li. i. ti. 8. q. 73. fm
Ray. et Tho. B Sed tamen de aliquo rege
siue impatore vel alio potentate qui fecisset vo-
tum terre sancte ex quo pederet totum exercitum:
vel etiam de aliquo qui vouisset per aliquos an-
nos esse in tali subsidio cum esset vel mille mi-
libus: et similibus: ubi probabiliter dubita-
tur utrum poterat debere contra utilitas vel
privata: credo quod papa consulendus esset. Et
Idem in sum. co. ti. q. 75. fm Guil. B

Sed quod si quis vouit magnam quantitatem pec-
unie in subsidium terre sancte: nunquid liberatur
est per ingressum religionis. §. fm Guil. Quis-
que si vouit ut liberatur sit a labore eiusdem vel
alium mutandum non tamen liberatur: et quo ad pecu-
niam quam vouit: nec potest tale votum per alium
per papam solui vel commutari. Et Idem in
sum. co. ti. q. 76. B

Quid si quis propter vel in se suscepit vo-

tum implendum: nunquid liberatur per ingressum reli-
gionis. §. fm Tho. in quolibet. Ex quo in-
gressus sufficit pro se: sufficit et pro patre et matre
sua: etiam si quis in ingressu de hoc nihil inten-
derit. Et Potest etiam votum implere de licentia
pape: sed etiam de Tho. et in sum. co. ti. q. 79. B

Quid si quis vouit magnam elemosinam dare
pauperibus in generaliter: vel etiam in speciali aut quod constru-
eret monasterium: nunquid liberatur per ingressum re-
ligionis. §. fm Guil. Si ex tali promissione
vel voto acquisita esset actio alicui vel aliqui-
bus: quia forte dedit aut vel promissit eis non libe-
ratur nisi de consensu illorum: secus est si nulla est ac-
quisita actio: quia nulli dedit aut nec promissit nec se
obligauit aliquibus: sed non deo: quia tunc liberatur
per ingressum. Et si intendatur illud minus votum
in hoc maius commutare fm etiam de Guil. ut
in su. co. ti. q. 80. Et ut hoc intendere nisi com-
mutari intendatur: ut potest colligi ex dictis Tho.
et eo. ti. q. 79. r. s. §. primo. B Dum tamen fiat
auctoritate episcopi. Non enim credo sufficere au-
toritatem presbiteri. Sufficit etiam licentia abbatis
ut in se. §. Et Guil. autem ut dicere quod in hoc
non sufficiat licentia abbatis: ut in dea. q. 80. Sed
certe in isto casu non videtur necessaria licentia
episcopi nec abbatis fm Ray. et Tho. ut in su.
co. ti. q. 73. r. s. i. principio huius. c. et huius quo ad
vota temporalia. In alijs autem videtur requiri dispen-
satio: et quod plures religionis possit dispensa-
re: ut dicatur in §. se. B

Utrum abbas vel plures possit absolute
religiosos a vovendo factis ante ingressum. Non
fm Ray. Ipsa religio in ipso ingressu soluitur
huiusmodi vota: quod soluit iuramentum: ut puta matri-
monij et huiusmodi. et de regu. sane. i. q. 2. due.
et eo. scripture. Et dico precipue si ipse in in-
gressu intendebat commutare. Ad idem Tho.
in quolibet. quod cum obedientia sit maximum vo-
tum: pro omni voto sufficientissime recipitur.
Et quia ingrediens religionem nihil potest retinere
sibi propter voluntatem: nullum votum propter vo-
luntatem factum retinere oportet: sed id debet ostendi
de potestate monasterij: et se in hoc etiam subijcere
voluntati. Et Tho. clarius dicit sic: quod si quis
dixit dicant quod monachus eo ipso quod professus
est absoluitur ipso iure ab omni voto quod fecit in
seculo nisi quod in hoc nunquid videtur expressa facta dis-
pensatio nisi in speciali voto: tunc videtur dicendum
quod cum obedientia sit maximum votum: pro omni vo-
to sufficientissime recipitur. Et quia ingredi-
ens religionem nihil potest retinere sibi propter vo-
luntatem: nullum votum propter voluntatem factum

retinere o3: s3 illud b3 p3i ostendere m3aste-
rij: 7 se i hoc cius subijcere volūtan. An nō
video q3 ipe sūt ipso iure ab oi alio voto ab-
solur: nisi a p3ali: puta pegriantōib3 7 filib3
de quo logf. c. scripture. S3 volūtare sui su-
pioris pōt oē aliud votū re'puere vel tenē:
nisi sit icōpassibile alijs obfuarijs religio-
nis vel charitan fratrie. Itē dōst. i. dō. c.
scripture. dicit q3 tui3 ē q3 dispēset. In sua
aūt sū. dicit q3 si iurādo intēdebat pmutare
id ad quod pmo se obligauerat: i nullo re-
māet obligat3. Si s3o nō intēdebat recurrat
ad abbatē qui secū poterit dispēsare: 7 sine
cui3 licētia hoc nō posset exeg. Si tñ talis
pmo votū tpale adimpleret 7 postea religi-
onē iuraret: tui3 faceret: ar. ex de spō. com-
missi. vt 7 nō. i. sū. c. it. q. 78. Et dī igrediēf
intēdere cōmutare sēp qñ p3riū nō intendit:
vt 7 in pcedenti. s. tacitum est.

V Surā primo. ^{cōiter qd}
^{lit. Rñ. f3}
Ray. Vsa ē luc3 ex mutuo pacto
debitū vel exactiū. **A** Lō. jmo. ex co. c.
i. **B** Mō. n. puto vsurā si gratis oblatuz
grans accipitur: ar. i. 4. q. 4. vsura. di. 18. de
eologijs. i. q. 2. sicut. An. Boff. sic diffinit:
Vsura ē qcgd lozū accedit intētiōe pcece-
dēte vel pacto. **A** Mā sola intentio facit
vsurā: ex co. consuluir. de quo in. s. se. Et dī
luc3 ad dīaz ieresset. Mā l3 vltra sortē non
possit accipi luc3 tamē interesse sic: pnta si
vnus tenerē meā mala fide: 7 dat mihi pi-
gnus p mutuo sibi a me facto: possum dē
rei fruct3 vltra sortē retinē: q3 hoc nō ē lu-
c3 s3 interesse: 7 iō retinē possū: ex de seu. c. i.
7 ex co. c. i. 7. c. pquestus. Et l3 hec capla lo-
quāt de reb3 ecclie: tñ idē ē 7 in reb3 secula-
riū: vt 7 nō. glo. i. dō. c. i. de vsur]. Ex mu-
tuo aūt dī: q3 in hoc p3tu p3e pmutat vsu-
ra: Deur. 15. ibi: Si audieris vocē dñi dei
tui. 7. Facit et. c. i. 14. q. 3. Item Luc. 6.
Mutui dare 7. 7 ex co. p3uluit. Est mutui
vni ptract3 in quo q3 aliqd dat recepturus
nō idē i numero: s3 tantundē in genere suo
Et dicit ex co q3 de meo fiat tuū: q3 mutui s
transfert dñi i eum cui mutuat: 7 sit in re-
bus que constituūt i numero pōdē vel ment-
sura: vt. l. 2. ff. si cer. pe. Et pmutat vfa i isto
p3tu qñ aliqd recipit vltra sortē nō obstan-
te q3 mutui s3 suscipiat in se in aliquo casu
foris piculum: ex co nauigati. Et l3 in mu-
tuo p3e cōmutat vsura: tñ idē ē in alijs cō-
tractib3 rōne egpollētie: vt i emptiōe 7 vē-

ditōne ad terminū: videlic3 qñ vēdit tñi-
nus seu tēpus: vt in dicto. c. nauigati. Et iō
huic diffinitōi videt addendū: luc3 ex mu-
tuo vel egpollēti. Pacto dicit: q3 si aliqd
dēt sine pacto 7 grans non esset vsura: vt 7
ptractiū est. Exactum dicitur etiam: q3 si
sine pacto aliquid extorqueat vsura pmut-
at: q3 qcgd accedu sortē vfa ē. i. 4. q. 3. ple-
riq3. Et vident ē et sola itētiōe vfa pmutat
ex co. p3uluit. Et in pdicti oib3 pōt colligi:
q3 vfa ē luc3 ex mutuo vel egpollēti pacto
vel intētiōe debiti vel exactum. **B**

Utr3 sola spēs lucri faciat vsuram. Rñ.
Sic. ex co. c. i. 7. c. p3uluit. i. 4. q. 3. si fener-
ueris. Qd intelligit fm Boff. qñ principalit-
ter cā mutuari pōt in expectatione lucri
vel emolument: alias si principalit moueat
ad mutuiū. p3t charitatē: 7 tñ credit q3 ille
retribuet: nō ē vitiōsū: ar. 77. di. i. sigul. 59.
di. si. officia. 7. 61. di. qd pderit. Lū. n. quā
mutui dat liberalit scire pōt debitor: 7 sibi
nālū obligari ad antidota: ex dī testa. cū i of-
fichs. ff. dī pti. here. s3 7 si lege. s. consuluir.
Lon. jmo. 7 dōst. **A** Lō. et glo. i. c. cō-
suluit. ex co. 7 nō. i. sū. li. 2. n. 7. q. 1. **B** Mā
vō sub spe recipiēdi mutuat pecuniā: p3t pue-
si alñ erat mutuat3: qcgd postea ēt graff
accipit vsura ē siue sit pecunia vel alia res: 7
siue cōsistat i dādo siue i faciēdo aliqd. i. 4.
q. 3. c. i. 2. 7. 3. **A** Mā dī q3 accipe itelligit. i. si
ne vlla exactiōe: fm eūdē Ray. 7 i dē. q. i.
nō tñ cum libera volūtare pcedē: alñ tē-
neret ad restitutiōē: lic3 intētiō recipiētis
fuisse vitiola: q3 cō. edēdo magis attēdē-
da ē volūtas pcedēti s3 accipiēti: i Insti.
de obli. que ex delict. nat. s. placuit. i. si. vbi
videt hoc clare determinari: vbi dī: q3 7 si
credat q3 rē sibi cōmodatā iunto dño se cō-
tractare: dño aūt volēte id fiat furtū nō cō-
mutat. Ecce ergo quō mā fesse tollit: q3 l3
volūtas accipiēti sit vitiola: tñ vitiū tollit
p volūtatē dñi rei q3 nō ē vitiola. Pro hoc
etiā fac: q3 istō nō d3 fieri nisi dāni passor:
ex dī reg. iur. penū. li. 6. 7 Leuit. 5. 7 Nume-
ri. 6. S3 hec pcedēs nō ē pass3 aliqd dāni
cū ex mera volūtare pcesserit: ergo sibi i d3
fici aliq3 restō. Lū igr vitiū fūctū sola itētiōe
ad purgatiōē sufficit sola p3itio: ex de si-
mo. c. si. Mō ob. l. 3. 7 si. ff. si cer. pe. vbi dī
q3 si voluitibi rez dōare: 7 tu credebaf tñ i
mutuo dari: nō efficit tua ante consūptiōē:
qua hec intentio recipiēti 7 concedēti
disco: dabant. Sed in casu n3o non sic: sed

potius pcedat cū cōcedēs velū dare et re-
cipiens accipere. Itē nō ob. c. cōsultū. cē
eo. q. ibi loquitur qñ vsura pmutabat non
solū ppter spē creditoris: s; ē. ppter non
liberam volūtatē debitoris: iō ibi dat re-
stō: al fecus: vt pz ex pdictis. Et clare et for-
malr facit qd habet. s. restō. i. s. plī. In du-
bio aut nisi aliud saltē ex manifestis ptectu-
ris appareat psumit mutū accipiens ea in-
tentione aliquid dare q mutū pstant mu-
tuauit: vt si ex charitate psumat et ille dedis-
se ex charitate et libera voluntate: als fecus.
nā vnusq; psumit aliquid dare eo mō
qmo accepit. ff. mā. l. si hō nō remunerādī
s. idē papinianus. vbi dī q qñ aliquis rē
simpliciter pcedit psumitur donare illi qui
prius donauerat sibi. **B**

Atz hō possit p pecunia mutuata ali-
quā pmoditatē accipere. Rñ. fm Tho. se-
cunda secūde. q. 78. Sicut si aliquis pro pe-
cunia mutuata vel pro quacūq; alia re que
vsu consumitur accipit pecuniam ex pacto
expreso vel tacito peccat contra iusticiam
ita et quicūq; ex pacto tacito vel expreso
accipit qd cūq; aliud cuius pccū pecuniā
mensurari possit: sile peccatū incurrat: s; nī
si accipit aliqd non qñ exigens nec qñ ex ali-
qua obligatiōe tacita vel expsa s; sicut gra-
tuitū donū: nō peccat: qz anq; pecuniā mu-
tuasset licite poterat aliqd donū gratis reci-
pere: nec peioris pditionis efficitur p hoc q
mutuauit. Itē licitū est p mutuo exigē seu
recipere recōpensationē eorū que pecunia nō
mensurant: vt puta beniuolentiam et amorē
eius cui mutuauit vel aliud huiusmodi. **A**
Idem in sum. eo. ii. q. 2. **B**

Atz p pecunia mutuata possit licite pe-
ti munus a lingua vel ab obsequio. Rñ. fm
Tho. vbi supra: Sicut nō licet expectari vt
exigi munus a manu pacto tacito vel exps-
so: ita nec munus a lingua vel ab obsequio
q: vtutq; pecunia estimari pōt: vt pz i his
qui locant operas suas quas manu vel lin-
gua exercent. Si hō munus a lingua vt ab
obsequio nō quasi ex obligatiōe rei exhibe-
atur: sed ex beniuolētia que sub estimatiōe
pecunie non cadit: tunc s; hoc accipere: exi-
gere et expectare. **A** Idem in sum. eo. ii.
q. 7. **B**

Sz qre ē pctm accipere vsuram. Rñ.
fm Tho. vbi supra: Accipe vsurā p pecu-
nia mutuata ē fm se iniustū: qz vedit id qd

non ē. Ad cuius euidētiam sciēdū est q: que-
dam res sunt quaz vsus ipaz ē cōsumptio
sic vinū cōsumim⁹ vtendo eo ad potum: et
panē ad cibū: vñ in talib⁹ nō d; seorsū ppu-
tari vsus rei a re ipsa: s; cuiq; cōceditur
vsus ex hoc ipso pcedit res: et ppter hoc in
talib⁹ p mutū trāssert dñiuz. Sigs hō se-
orsū venderet vinū: et seorsū vsū vini: ven-
deret eandem rē bis: vel venderet id qd nō
est. Unde manifeste p iniusticiam peccaret.
Et fili ratione iniusticiā cōmittit q mutuat
vinū aut triticū petens sibi duas recōpen-
sationes: vnam quidē restitutionē cōlis rei:
aliā hō pccū vsus qd vsura dicit. Que-
dā hō sunt qz vsus nō ē ipse rei cōsumptio
sic vs⁹ dom⁹ ē inhabitatio: nī aut dissipatio:
et iō in talibus seorsū pōt vtutq; concedi:
puta cū aliq; tradidit alteri dominiū do-
m⁹ reueruato sibi vsu ad aliqd temp⁹: vel
ecōuerso: cū qd concedit alicui vsū domus
reueruato sibi dominiū. Et ppter hoc hō
licite pōt accipere pccū p vsu dom⁹: et pccū
hoc petere domū cōmodatā: sicut pz i con-
ductōe et locatiōe dom⁹. Pecunia aut fm
phz s⁹ ethicorū: et i politice p⁹ pncipalr ē in-
uenta ad cōmutatiōes faciēdas: et ita ppi⁹
et pncipalis vsus pecunie ē ipius psumptio
seu distractio fm q in cōmutationes expē-
dit: et pp h⁹ s; se ē illicitū p vsu pecunie mu-
tuatē accipē pccū qd dicit vsura. Et sic alia
iniusta acq̃sita tenet hō restituē ita pecuniā
quā p vsurā accepit. Qd aut lex mosaica
cōcessit iudeis accipere vsurā a gētib⁹: pmissū
fuit ad vitādū mal⁹ dānū. s. ne a iudeis
deū colētib⁹ vsuras acciperēt ppi auari-
tiā cui erat dedit. Et addit Al. q illa acce-
ptio a gētib⁹ int̃ q̃s iudei habitabāt pon⁹
erat rei sue recuperatio q̃ vsura: qz illa tra-
iudeis tota data fuit a dño. **A** Idē in su.
e. ii. q. 3. Sz saluo meliori iudicio p̃fate rō-
nes efficaces nī vident: qz cūlibz pz q et in
reb⁹ mutabilib⁹ differt vsus a reb⁹: sicut
in bā ab actu q exerceat ea. Et si dicat q nī
dī differre ex eo: qz in ipso vsu psumit sub-
stātia tota. Rñ dē qz psumat respēu spēi
seu indiuidui: nō tñ respēu generis. Mā res
mutabiles recipiūt fictionē in genē suo.
ff. si cer. pe. l. 2. Et hoc ē in iure clarē: qz ita
psumit vsus i reb⁹ vsu psumptibilib⁹ sic i nō
psumptibilib⁹: d quo hēi p̃fata spāl. ff. de vsu
fruc. ca. re. q vsu. cōsu. Itē nec videt efficax
alia rō. s. q pecunia iniusta sit ad cōmutatiōes

33
h potius emptio facienda. ff. d. parab. ep. l. i. q. ista rō nō est generalis. Mon. n. se extendit ad alias res mutabiles et i. q. bns vsura cōmutatur: sicut et in pecunia. Preterea ista ratio faceret q. p. pecunia mutata nō liceret aliquid accipere: cui tamen omnes et ipse Tho. tenet p. tran. ut p. z. in. s. se. Alij alij doctores: ut nō. Immo. i. Rubuca. et eo. ponit alias rationes. Itz et p. Chy. videtur alie assignari. 86. di. cū dicitur circa medius. Sed q. talis discussio est plura et nō multū necessaria: breuiter dico q. si diligenter inspicia ista videtur p. p. rō: q. factis p. charitate et nālem cognationes ē ut p. vsu rei momentaneo aut nāliter instructo cū piculo accipietur q. l. est vsus rerū multatilius p. cū recipiatur. Alij et p. hū rōne nāli mor. dicit in p. mo. politice: q. vsura acq. sio pecuniaz est maxime p. ter natura: ut p. ponit Tho. scda scde. q. 78. arti. i. Necob. si accipies mutuū lucret ex pecunia mutata: q. tale lucret pot. attribuatur industrie p. sone q. pecunie: ar. l. 3. ff. ad. l. falci. S. sūma oīus rōnaz est: q. de sic voluit: et vsuras detestatus ē in veteri et nouo testō: et eo. sup. eo. et iō alia rōez q. re nō expedit mulam. Alia Ro. xi. d. f. d. Alitudo diuitiaz et ē. Ad qd. et facit. ff. de legi. l. nō oīus. et l. iō. B. S. ad hec respōdet iudei dicētes q. nō p. misit de vsuras p. p. illos: s. p. p. alias gētes. De illis enī mādauerat: q. nec fuarentur in vita: 30 solutō Tho. melior videtur.

Alij pcedere pecuniaz signatā ad ostentationē v. ad ponēdū pignori sūt vsura. Rn. fm Tho. vbi. s. Talei vsu pecunie licite q. viderē p. sse: sicut hō licite vendit vsuz vsalor argēteo: q. retinet sibi dñū. Idez Hosti. et habet. ff. cōmodat. l. 3. s. p. l. et l. se. Ad etiam nōr. glo. in. c. conquest. et eo. et idē nōr. in sū. eo. ti. q. 4. B.

Quō aliqui conati sūt pbare q. vsura nō ē peccatū. Rn. Dicebāt qdam sic. Cum creditor mutuat pecuniā suāz debitor obligat ei ad rēcōpēsandū: et de restā. cū in officiis. Ergo et hanc obligatōez pōt creditor deducere in pactū v. l. saltē sperare et effectū. S. faciedū q. quicūq. hoc peccati naciū teneret et heretic. ut in cle. ex graui et eo. Ad il. nā sō quod in sūū obijciatur dicēdū s. Tho. scda scde. q. 78. q. ille qui accipit mutū ex debito iusticie nō tenet

ad plus rēcōpēsandū q. mutuo accepit. Et s. soluz obligat in quā p. mode pōt: ex qdā nāli egitate q. nō pōt deduci in pactū: nec et p. cipalit. spari: ar. et d. sūmo. ma. nos. B. Alij p. iusticiā ē si ad pl. rēdēdū obliget.

Atz p. mutat vsurā q. sub eo pacto mutuat: ut ille sibi remutuet. Rn. s. Tho. vbi. s. Pro pecunia mutata nihil exigēdū v. expectādū ē: nisi beniuolētie affect. q. sub estimatōe pecunie nō cadit. Ex illo autē potest pcedē spōtanea mutuatō. Repugnat autē ei obligatō ad mutuū faciēdū i. postez: q. et tal obligatio pecunia estimari posset et iō licitū ē q. mutuū vni simul mutuet aliō: s. nō licz obligare debitorē ad mutuū i. postez faciēdū. Id nō. i. 4. q. 3. si seneraueris. i. glo. Lon. Hosti. et Lon. et Buil. et Hosti. ut in sūm. eo. ti. q. 22. B.

Quid si dñi molēdiōz mutuet pistorib. ita q. molit solū i. eo. molēdū. Rn. fm Buil. vsurā p. mutuit. Accipiūt. n. v. l. ra. for. tem aliqd qd. p. sūt i. faciēdo: et auferit sibi totib. libtatē molēdi vbi voluerit. Si tamē ipi debitores p. p. hoc nō sūt dānificati: nō tenentur illi dño ad restōnez aliquā nisi quaten. estimari debet libertas molēdi vbi volebat p. sūt circūstātijs labo. et expēsa. Et tal libertas p. nihilo estimāda v. q. n. ad restōnez q. ex et. adēptione nullū secuti ē dānū: i. cui rēcōpēsandū restitutio faciēda ē: et de sūm. c. si. Puto et i. hoc casu q. si mutuū accipies n. dānificet nec possit dānificari n. p. mutat v. s. cū etiā p. mutuo possit aliqd recipi seu exigi qd. nō mēsurat pecunia: ut. s. s. 2. Et hoc casu v. l. si qd. accipit pecunia nō mēsurat: nec ex pte mutui recipiēt cū i. nullo dānificet: nec ex parte mutui cū nihil plus recipiat q. qd. ex locatōe rei seu opaz suaz meret. Et multo min. vsura p. mutuit si mutuū accipies nō dānificet nec obliget ad molēdū v. l. si: s. solū accipiat mutuū retinendum quousq. ad molēdū mutui moluet p. p. d. c. f. rōnes. et q. mutui pōt tēpus sui mutui l. mutare. ff. si cer. pe. l. vni. al. innumerabilis multitudo ē vsuraria cū sūdi hodie nō possint sine mutuo locari: immo hoc casu videt pot. grauari p. dñio mutui q. recipiēntis si diligenter inspicatur.

Quid si creditor q. imino veniet solutōis nolūt cōcedē progarōem sūmū nisi data sibi pecūia vel alio equipolleni. Rn.

Tales et si non expresse exiguntur usurarii
sunt: extra eo. consulant.

Sz nunqd e vltura siqs dederit. x. vlt
nas p. i. n. p. alijs. x. vltus i futuro dandis.
Rn. fm. Sml. Elen. iste p. e. pmutatio
nis q. mutui: t. id. no cadit vltura hic. Al
q. fm. eide. Sml. i mutuo mltura restrin
git ad modios t. lagenas t. alia vltura: gna
qb. mlturari solt. l. qda t. gna: vt i. si. co.
ti. q. i. z. vbi t. no. qd. h. di. B. Postz tam
fieri i fraud. e vltura: vide huc casu. h. j. dis
fusi. s. z. i. q. i. p. ut: n. qd. comutit. A. Et
ibi p. z. q. t. i. hoc d. fieri i fraud. e vlturari
qui d. ans apponit conditioe ex qua cose
quuntur aliqua meliorationem. B.

Utr vlturari sint ifames. Rn. Scdm
leges distinguend. e: q. aut q. e. ita vlturari
us q. exercet i probu. fen. i. q. p. t. terminu
et de vlturario lucro. p. uen. coputat et p. ut
vlturas: aut et si exercet vltura cetelima. i. q.
i capite. i. m. vltura adequat. for. n. i. uti. tales
ifames snt. z. q. z. ifames. i. si. C. ex q. cau. i.
sa. i. ro. l. i. p. robu. A. In hac lege no solu
d. de vlturis vltura: t. vltura cetelima s. et
de o. i. p. robo t. illegitimo fenore: vt ibi parz
p. glo. Et hodie ois modus e illegitimus: vt
i. s. qd. de legib. Et sic hodie et iure civili
ois vlturari e ifamus: qd. t. d. no. re. Bar. in
dicta. l. i. p. robu. t. d. n. s. Elen. de bu. i. c. Ray
nunt. et de testa. t. p. hoc fuisse d. c. minati
q. si fra. me. i. i. t. m. l. i. c. vlturariu. herede: e
go possu. n. i. p. ere. testu. p. q. rel. i. o. i. f. i. c. i. o. s. i. C.
de i. o. s. i. testa. l. i. fr. es. t. q. sic de facto p. s. u. l. u.
ut t. obtinuit. B. Sz fm. iura canonica i
q. libz vltura comutit. i. p. en. i. mortale t. i. cur
rit i. f. a. n. i. a. 6. q. i. ifames. maxie si publici snt
vlturarij. Ma. t. testameta. cor. ipso iure snt
irrita: et co. q. q. l. i. 6. A. Et ibi p. z. q. hoc
e vlt. nisi dederit satisfactione seu cauno
nem fm. so. mam. ibi posuam. B.

Utr dona t. elyie licite possint recipi
ab vlturario data. Rn. s. z. Al. Sic: nisi pp
hoc efficiat no soluendo. Ma. z. q. t. i. c. reape
ret ab eis teneat eis restituere vlt. illis a qb.
ipsi acceperunt. Sec. itaq. si hnt alia p. t. e. r.
vlturas: t. p. hoc no efficiuntur no soluendo.
A. Dic q. ab vlturario manifeste p. en. i. n.
possunt recipi oblatoe. It. nec res q. p. do
numu. no trassert i vlturariu. pnt recipi ab
vlturario manifeste: siue no manifesto: de
quo i. s. c. d. i. c. e. It. nec aliquid recipi po
t. i. i. n. fraud. e credito: de quo. s. restitutio

p. mo. s. i. z. in additione. s. ite nullus. B.

Utr i vltura trassera. d. n. i. z. s. n. s. z. Al.
Sic: cu. t. ois voluntaria datio faciat trasser
re d. n. i. z. Ma. vltura dant voluntate p. d. i. n. o. a
ta. i. q. p. o. n. i. vult alijs vltura fore dare q.
mutui no accipe. Co. glo. i. 4. q. 4. siqs vltura.
A. Id. e. i. si. e. ti. q. i. s. Sz q. sup. isto
p. u. c. t. o. p. e. d. i. t. e. l. l. e. c. t. ad cognoscendu. vlt. t.
quado recipies re ab vlturario teneat ad resti
tutione: sciendu. q. sup. isto p. u. c. t. o. s. i. t. v. a. r. i. e
opiniones. Aliq. naq. tenet q. recipies re
ex vltura acq. s. i. t. a. b. vlturario o. i. n. o. t. e. n. e. a. u. r.
ad restitutione. Et hoc vlt. tenere d. n. s. Lau
ren. de florena i suo tractatu de vltur. p. re.
z. q. s. 9. s. z. op. i. s. z. o. s. i. t. i. s. i. de p. e. r. e. d. i. c. e. s.
q. filij no habent nisi de vltur. vlt. si habet
respectu acq. s. i. t. o. r. ex vltur. t. e. t. v. x. o. i. n. p. o. s.
sunt reape alimeta de bonis p. i. n. i. s. vlt. m. a. r. i.
ti: sic nec de reb. raptis nisi i casu extreme
necessitatis. Ma. id. e. t. e. n. e. t. n. o. n. u. l. l. i. t. h. e. o. l. o.
g. i. d. i. c. e. t. e. s. q. d. n. i. u. i. r. e. p. ex vltura accepta: n.
trassert i vlturariu. p. c. siqs vltura. i. 4. q. 4.
vbi d. i. s. i. g. i. s. vltura accipit rapina fac. t. p.
c. qd. d. i. c. a. c. a. q. t. c. a. v. b. i. d. i. c. t. Alu. q. f. e. c. p. n. i.
ex vltur. male vtiq. possidet: t. velle q. resti
tueret. Et qd. male possidet alienu. e. Id. e. z.
vlt. scire glo. Ber. t. i. n. n. o. i. c. c. u. t. u. ad si.
et de vltur. vbi vident ponit casu qui ex p.
c. i. n. u. a. vlturaria res emitt. i. n. e. a. l. i. c. o. s. p. a. l. e. s. i. q.
b. r. e. s. e. m. p. r. a. ex pecunia aliena efficit illu.
cu. erat pecunia: t. sic inuit q. pecunia vltu
raria sit aliena t. no vlturarij. Et i illa opio
ne e. Alu. v. d. i. c. Ber. i. d. c. c. u. t. u. It. p. hac
et d. vltur. c. q. f. e. r. e. v. b. i. a. c. c. i. p. i. e. s. o. b. l. a. t. i. o. e. s.
ab vlturarijs cogit restituere. Sz i p. u. i. u. i. f. a. c. i. t. e.
q. v. a. l. d. e. d. i. g. n. i. e. v. t. r. e. s. v. o. l. u. n. t. a. t. e. d. n. o. r. t. r. a. s.
s. e. r. a. n. t. i. a. l. i. u. i. i. n. s. t. i. d. r. e. d. i. n. i. s. p. t. r. a. d. i. t. i. o.
ne. et p. vltur. t. e. n. e. t. n. o. l. i. b. e. r. a. t. a. q. v. o. l. u. n. t. a. s. c. o. a.
e. t. a. v. o. l. u. n. t. a. s. e. f. f. qd. m. e. c. a. l. i. s. i. m. i. l. i. e. r. s. p. l. i.
t. h. i. s. i. q. t. r. a. s. s. e. r. a. t. d. n. i. u. i. i. vlturariu. vlt. t. e. n. e. t.
g. l. i. d. c. s. i. g. s. vltura. Et i. n. n. i. c. m. i. c. h. a. e. l.
et e. v. b. i. d. i. c. q. vlturari vlt. p. h. e. s. n. t. e. n. e. t. e. x.
d. i. c. t. o. s. z. e. x. o. c. t. u. p. d. i. t. i. o. n. e. i. d. e. b. i. t. i. vlt. s. i. n. i. c. a.
q. i. n. o. d. e. b. i. t. u. i. a. c. c. e. p. i. t. vlt. s. i. n. e. c. a. t. i. c. p. s. u. p.
p. o. n. i. t. t. r. a. s. s. a. n. t. d. n. i. u. i. z. q. o. i. s. p. d. i. t. o. e. p. s. o. n. a.
l. i. s. a. c. t. o. s. t. n. o. d. a. t. p. r. e. p. p. a. n. i. s. i. f. u. r. e. s. i. n. i.
p. r. e. n. o. n. s. u. a. s. i. b. i. d. e. b. i. t. a. l. i. s. i. f. i. f. f. vltur.
q. n. e. a. d. m. o. c. a. It. facit qd. p. s. a. t. d. n. i. s. Lau.
t. z. i. d. e. o. t. r. a. c. t. a. t. u. q. z. i. v. b. i. d. i. c. s. z. o. p. i. o. n. e. s. e.
d. e. r. i. c. i. q. s. i. l. i. a. d. o. t. a. r. a. a. p. i. e. vlturario n. t. e. n. e. t.
ad restitue: et si alia bona p. i. s. n. i. s. u. f. f. i. c. i. a. t.
Qd. p. t. i. n. t. e. l. l. i. g. i. v. e. p. q. i. s. i. l. i. a. s. u. e. r. u. t. d. o. t. a. t. a. e. x.

alio q̄ ex acq̄s p̄ vsurā: et eo tpe q̄ pater
erat soluēdo: vt ex ista dicēdis colligi po-
lit. Itē q̄ trāsserat dñiū 13. Et vti sū. dca. q.
15. Ad 2ia p̄t dici. Et p̄mo ad dñiū 3nn.
i. c. cū tu. q̄ ibi nō loq̄t affirmando s̄ opio
nes recitādo. Et ad dñiū. c. sigs. vsurā. p̄t
dici q̄ ibi vocat rapina no ppe s̄ quodaz
lāgo genē loquēdu: q̄si ois mala acceptio
dicat rapina: vt ibi vti gl. et sēnt 3nn. i. dco
c. michael. vbi dicād rē vsurariā dari acti
onē nō ex dīcto: s̄ ex dēu: et sic nō ē ppe
rapia. Et eodē mō p̄t dici ad. c. qd dicā. f.
q̄ ibi quodā lāgo mō dī alienū. p̄ eo quo
gs male vnt: sic t̄ dās elynā alienū tollē as
sent. 47. di. sic hī. Et ad gl. Ber. et Alla. in
dco. c. cū tu. p̄t dici q̄ nullo iure pbat: imo
cā reprobat dñiū 2nn. d. bu. ibidē f̄ 3o. an.
i. c. q̄q̄. d. vsur. l. 6. 13. forte 3o. an. aliter
ibi posuerit: s̄ p̄ma vī maḡ iuri adherere
Et ad. c. q̄ fere. p̄t dici: q̄ ibi ē spāle i obla
tionib⁹ vt nō possint accipi: nō q̄ vsurarij
nō possint alienare: s̄ vt id i eo: v̄mperū
cedat: sic t̄ i fili: 13. q̄s sit dū dēs i p̄p̄o. i. fa
ciēs discordias: p̄t nī res suas alienare: sed
nō oblatōes facē. 90. di. oblatōes. Et h̄
itelligēda vident̄ d oblatōib⁹ ad sacrifici
ūz seu ad altare ob reuerētiā sacro: et p̄p̄
scādālū vti dñi: vt i fili pōit 2ho. 2. q. 12.
art. 7. d. acq̄s p̄ mererit: dicēs q̄ ide
pōt fieri elynā s̄ nō oblatō ad altā: v̄l sacri
ficiū f̄z illd Deur. 23. Nō offere mēcedē
p̄hibli. Ali scda opio suū eo: q̄ 13. n̄ nega
rēt dñiū fglari i vsuriū trāsseri: nī dixerit
oēs res vsuriū obligatas ad restōnē vsurā
Et iō q̄ q̄nciq̄ efficiat nō soluēdo: r̄cipiē
res res ab eis ad restōnē tenent: et q̄ res v
surarij sic obligent: tenēt p. c. cū tu. cē co.
Et hoc 13 glo. i. c. tua nos. cē c. quā mlti do
cto. canoniste tenēt: vt ibi refert dñs 2nn.
de bu. Sz certe dñi. c. cū tu. nō loq̄t nisi d
possessionib⁹ ex vsura acq̄s: et iō vt refert
dñs 2nn. i. dco. c. tua nos. l. do. magis pla
cet: q̄ ille nī res sint obligate q̄ p̄cesserit ex
vsurā: et sic salte p̄ll teneant recipientes ad
restōnē idifferēt q̄ p̄ncipales efficiunt̄ nī
soluēdo. Et hēc ē 3ia opio: p̄ q̄ fac q̄ res
tradue cū nō liba volūtate dñi trāsserit ad o
affecte: vt nō solū ille cui tradit f̄: s̄ et al
tus ad quē p̄uenerit teneat ad restōnem. l.
menū. f. cū iur. ff. qd mer. cā. Itē q̄ absur
dū ē plus iur⁹ h̄re i re successōrē ēt singula
rē q̄ p̄uēru ille a quo h̄u it. ff. de reg. iur.

aliud. f. absurdū. vbi ponit ex^m in lega
tariū et testatorē: vt nō h̄eat pl⁹ iur⁹ legata
riū q̄ h̄uerit testator. Itē. p̄ hoc q̄ sp̄ restrā
sit cū p̄dione sua. ff. de acq. re. do. l. trad
tio. et de p̄hen. emp. l. alienatio. Sz p̄dino
rei ex vsurā acq̄s ē tal q̄ nō pōt remanē
apd vsurariū: ergo nec apd eūz q̄ h̄u it ab
vsurario. Itē. p̄ hoc q̄ nō ē equū aliq̄e sē
tire cōmodū ex alieno dolo. ff. de eo p̄ quē
fac. erit. l. fi. i. p̄n. Itē 4° loco alij: vt Boff.
i. dco. c. cū tu. tenēt: et q̄ dñiūz trāsserat: et
q̄ res vsurarij nō sint obligate r̄phēdēs
Bof. Alla. q̄ hoc tenent et subdēs q̄ ille ad
quē tales res p̄uenerit ad restitutiōnē non
tenet: nisi h̄uerit ex cā lucratua: et eo casu
quo vsurariū nō sit soluēdo. Et idē vī nō rē
i sū. i. dca. q. 15. Sz 3nn. i. dco. c. cū tu. re
fert opiones aliquo: et distiguētū: inē iur
lū onerosū et lucratū et alio: dicētiū nō d
bēt distigui. Dñs vō 2nn. i. c. cū tu circa
fi. 13. q̄ dē res vsurarij nō sint affecte nec
obligate: et idē 13 i dco. c. tua nos. vbi ēt dī
cit q̄ q̄nciq̄ dicat p̄mū dicat q̄ nullo iure
pbat: et obligatio nō d̄z pōt a iure nō in
troducā. ff. de p̄uari. l. 3. f. si. et hoc v̄p̄ vī nī
ob. qd dñi ē rē fieri affectū q̄n dāf nō libe
ra volūtate p. f. cū aut. q̄ ibi loq̄t q̄n libe
tas tollit p̄ mētiū: s̄ vō p̄ cōmodū qd reci
piēs optat: et inē hēc magna dīa ē: et iō cū
nō sit eadē rō stam⁹ regle: vt nō nascat ob
ligatio: nisi inq̄atū iure caueat. Itē nī ob:
qd dñiū ē nō debere manus ius trāssere ad
successorē q̄ fuerit apud auctorē siue dātē
q̄ hoc ē v̄p̄ respectu q̄litas ipsi⁹ rei ad
h̄erētis: p̄nta quādo ē aliena vel alteri obli
gata. Sec⁹ quādo q̄litas p̄uenit p̄sonam
q̄ p̄sonal actio nō sequit sū dū siue rē. Ali
si vñ v̄dēdit rē vñ: s̄ ipse habeat necesse
illā tradere: q̄ v̄dēdit: nī ille cui postea ip
se tradiderit nō necessitat ad istud. C. d. rei
ven. l. quonies. vbi d̄z: q̄ sigs v̄dēdit rem
duob⁹: ille ē iure p̄uio: cui p̄us tradita ē
tamē alū v̄dēdo: ad interesse manet obli
gat⁹. Itē nō ob. c. cū tu. cē de vsuris. vbi
d̄z q̄ p̄edia empta ex vsura debent vendi
vt pecunia restitatur creditorib⁹ a quib⁹
vsa accepta ē. Ex q̄ tex. sūdari vident̄ illi q̄
dicūt h̄ i res fo: e obligatas: q̄ vt ibi dicit
dñs 2nn. d. bu. et sū ēt d mēte 3o. an. i. c.
q̄q̄. c. tu. l. 6. ille tex. h̄c n̄ pbat. 11 a3 ibi
d̄z q̄ vsurarij restitūt si p̄nt: et si nō possūt
vendātur possessiones ex vsura acq̄s ad

restitoez faciēda et sic nō habēt necesse res illas videri nisi quādo aliter nō possūt satisfacere. Propterea ibi nō dicitur quod huius possessiones eēt apud aliquē singulārē successōrē: sed ponitur apud ipsos usurarios et eorum heredes. Et nō mirum siquādo nō pōt aliter satisfieri coguntur res illas videri: quia id ē esset et dē reb⁹ ex usura si acquirit cū debito: hēat necesse satisfaccere de oib⁹ bonis suis. Certe si bene attendat ibi dicitur pbat⁹. Nā si ille possessiones fuisset obligate qualiter fuisset necesse illas videri cū ipse potuisset peti. Immo nec potuisset licite alienari cū res trāseat cū onere suo ut pconsum ē. Et sic malū p̄siliū dedisset ibi papa. Et sic ex predictis p̄ q̄ dñiuz regulariter trāssert i vsurariū: et q̄ nulle res ipsi sūt obligate p vsuraz restitutione: s̄ psonalis tñ actio cōpetit ipsi. S̄ ad clariorē p̄dictoꝝ intelligētiā distigendū ē: q̄ aut res habite ex usuris sūt q̄sue p pactū legis cōmissio: i. q̄ nisi soluat debiti infra certū tps pign⁹ p̄datur: aut nō. Primo casu nō trāssert dñiuz q̄ hoc pactū reprobat i pignore. C. d. pac. pig. l. si. et iō ex eo nō pōt trāssert domiuz q̄ quādo aliqd phibet: et oē illd qd venit ex eo vbi ob id. l. nō dubiū. C. de legi. Unde accipies res h⁹ i sp̄ ad restituonē tenetur cū rē alienā accipiat. Et hoc casu obinet opinio p̄ma. 2º casu quādo res nō sūt que sūt p pactū legis cōmissio: si vsurari⁹ est solucōdo: nullaten⁹ ad restituonē tenet q̄ ab eo rē accepit: et titulo lucratio: ut in fili. dca. q. 15. Fallit hoc i oblationib⁹ manifestor⁹ vsurarioꝝ ut p̄costētiū ē p. c. q. fere. et eo. Si hō vsurari⁹ nō ē solucōdo: tunc q̄ habuit ab eo rē titulo lucratio eo tpe quō iā nō erat solucōdo: oīno vī teneri ad restōnē. S̄ si eo tpe quo accepit vsurarius erat solucōdo nō vī teneri: s̄ postea sit fact⁹ non solucōdo: nisi forte q̄ accepisset acquirit ex usura: tñc. n. quādo cūq̄ vsurari⁹ efficiat si solucōdo talis obligat ad restituonē. Si hō q̄s habuit rē titulo oneroso: tñc si aliquid recipit sciētē in fraudē creditoꝝ. i. q̄ p hoc debito: efficiat minus potēs ad solucōdū vel magis habilis ad fugiēdū: tenet ad restituonē: alio nō. Et hec oīa possūt colligi. s̄ restitutio p̄mo. §. 13. in additōne. v. item nullus. Et ex his diligētē intus potest agnosce q̄luer familia vsurarij vel vxor: seu filij et quicunq̄ alij ab eo aliquid accipie

tes ad restitutionem teneantur. B

Pone q̄ laicus tenet iniuste aliquas possessionē ecclie et ipignorat ipsā possēsiōnē rectori ecclie ipsi⁹: nūqd iste rector potest recipere fruct⁹ illi⁹ possessionis ultra sortē. fm Ray. Sic. nā et clerici i hoc casu nō recipiunt usurā: s̄ recipiunt qd sibi debetur et eo. c. i. in fi. Ad aut dicit Ray. q̄ i ipa decretali dicit q̄ hoc sit ut res de manu laici redimat⁹: q̄uis bene dicitur sit: tñ codē mō glibet laic⁹ possēt recipere fruct⁹ sue rei sen ali⁹ q̄ iniuste teneat eā pignoraret sibi: ut nō. in dicto. c. i. Et. i. in glo. et p̄ Ali. i. fili. eo. ii. q. 16. B. Ali⁹ vō fruct⁹ pignoris et et vsus i sortē cōputari dicitur: ut. s̄. pign⁹. §. 7. Et. l. o. p̄dca. dca. et Ali. ut i dca. q. 16. B.

Et vsure possunt peti q̄si iniuste. Rñ. s̄ Ray. Sic: ut si fideiussoꝝ soluit vsuras creditori pōt eas repetere a debitore: quia nō sūt vsure s̄ iniuste. i. nō ē lucz s̄ vitioꝝ dāni. Et Idē dicta. q. 16. fm Ray. dca. et Immo. S̄ ad iudicēdū q̄ interesse nō solū p̄siderat et i hoc circa dāni emergēs s̄ et circa lucz cessās: fm dominū Ali. de bu. in c. salubrit. et eo. de quo lat⁹. s̄. restitutio. i. §. 4. i. additōne. Et de hoc et dicit ad finē h⁹ §. ibi: et adde. et. B. De hoc cū Thō. secūda scde. q. 78. dicit sic: Ille q̄ mutuū dat sit absq̄ pctō i pactū deducē cū eo q̄ mutuū accipit recōpensationē dāni p qd subtrahit sibi aliqd qd dicitur hīc: hoc. n. nō ē vēdē vsū pecunie s̄ dāni vitare. Et pōtē q̄ accipies mutuū mai⁹ dāni cuius et dāsi currat. Unde accipies mutuū cū sua vilitate dāni alteri⁹ recōpēiat. Recōpēiationem vō dicit dāni qd p̄siderat ex hoc q̄ de pecunia nō lucrāt nō pōt i pactū deducē: q̄ nō dicit videri qd nō dāni h̄z: et p̄tēdū mltipli ab habēdo. hec Thō. Et hoc vcz ut fiat pactū de lucro certo p̄ incerto: alibi pōt peti iniuste: et p̄sequēter in pactum deducta iniuste lucrati cessās: ut tactū ē et h̄ sequit. B. Et adde qd idē Thō. dicit secūda scde. q. 62. q̄ ille q̄ detinet pecuniam alteri⁹ videt cū dānificare impediendo ne adipiscat quod erat in via habēdi: et tale dānum nō oꝝ ex equo recōpensare: tenet tñ aliquā recōpensationē facere fm p̄ditōnē personaz et negotioꝝ. Et. i. fm arbitriū bpm viri: ut colligit i locis de qb⁹ sequitur. B. Et circa hūc casū facit qd dicitur. §. 26. qui incipit: sed nunquid ē vsura. et h̄.

post tres. §.

¶ Donec qdā gener hz recipe dote a so-
cero: nō socer dat ei i pign^o aliq^s possessi-
ones d^o q^o gener p capit fruct^o. Querit v-
t^r possit sine vsura: vel teneat fruct^o cōpu-
tare in sorte. §n. Quando marit^o sustinet
onera matrimoni^o nō tenet cōputare fru-
ct^o in sorte: al^o si ex eo. salubrit. 2. ff. d^o do-
li excep. l. p^o. Et op^o q^o ista onera sint
certa: fm domini. An. de bu. in. d. c. salu-
bitur. 2. sic nō poterūt fruct^o retineri cum
sorte ultra idubitatā on^o ex q^o tūtarē. Itē o^o
q^o fruct^o subijciatur sortē. Quid si gener
p dote soluēda certo die recipit cautionē
2 pmissionē cū pacto: q^o iureri certa q^oti-
tas solui debeat p onerib^o n^o matrimoni^o sup-
portandis: talis p^octio illicita ē 2 vsuraria:
nō obstatē dicto. c. salubrit. q^o ibi d^o quan-
do p pignore data ē possessio: s^o in casu p
posito aliud ē. Nā possibile ē q^o ex posses-
sione cui^o fruct^o s^o m^oilli sūt sortē nullo
habebit fruct^o: 2 sic nō h^oz ita certū eno-
lūmēti sicut in casu pposito: s^o l^o d^o. 2 Jo.
an. 2 nō d^ois An. i d^o c. c. salubrit. Itē o^o
q^o dos sit pmissa simplr. Nā si gener paci-
ficet de recipiēda dote ad certū terminū
2 iureri p^operet fruct^o: dicti fruct^o cōputa-
rēt^o i sorte: q^o intē nō pōt deberi an mo-
rā q^o nō pōt adesse duratē immo fm domi-
nū An. i loco vbi. §. Et addit: Idē dico i
re pignozata cui^o fruct^o sūt certi: q^o sorte il-
la res ē locata ad affictū v^o p^ossionē: v^o tal-
res ē dom^o quā gener locat 2 recipit p^ossio-
nē. l. q^o oēs istos fruct^o tenet gener cōpu-
tare i sorte. Et sic ing^o dico hoc. c. intelligē-
dū q^odo dos fuisset simplr pmissa: postea
cū nō solueret ad cautelā genero sit pigno-
rata possessio: vt si dicat gener: Ego susti-
neo onera matrimoni^o: da dote. 2 socer di-
cat: nō possū. nūc si gener dicat: saltē susti-
neas onera n^o matrimoni^o utro casu pōt gener di-
ctos fruct^o p^o intēse recipe: dū tamen one-
ra matrimoni^o certa sunt: sic intellige istam
materiam. hec ille.

¶ Donec q^o gener dicat possessionē cui^o
o^o iure qd^o ibi h^oz cōcedit alteri recepta ab
eo sūma q^o sibi p dote debebat: nūq^o pote-
rit ille lucrificare fruct^o pceptos sic pōt
gener. §n. fm Buil. Si gener aio donādi
trāsserat totū ius qd^o hēbat i pignore: 2 h^o
facit nō pp pecuniā quā recipit ab eo: sed
q^o p^ouac^o vel amic^o eius ē: 2 ille amic^o nō

vt lucrificet fruct^o mutuat pecuniā: s^o ppē cha-
ritatē aut gratiā: absq^o periculo vsure po-
test fruct^o lucrificare: al^o nō. Et q^o nō est
iste p^octus p^ope mutui: nisi sit cōuētiū q^o
gener teneat numerū reddere pecuniā
si voluerit ille repetere: in quo casu vsura
est si ille vellet lucrificare fructus fm can-
dem Buil. 2 in sum. eo. ti. q. 17. B

¶ Quid si post mortē viri heredes eius
obligāt vxorū possessionē p dote: nūquid
fruct^o cōputabūtur in sorte. §n. fm l^o d^o.
Dicat q^o sic. ff. de solu. titia. Idē §n. Sit
ergo cauta mulier vt nō recipiat rē in ob-
ligationē: s^o v^o faciat eā distrabi: vel reci-
piat in solutū. ff. de re iudi. a duo pio. alio
qn fruct^o nō extenuabūtur sorte. Et Idē in
su. eo. ti. q. 18. ¶ Predictus ē con. Jo. an. 2
domin^o An. de bu. in. c. salubrit. c^o e. B

¶ Ut vsure sint licite ratione mortis. §n.
fm Ray. Sic vtputa debuisti mihi cētū.
2 q^o in termino nō soluiisti oportuit me ac-
cipere pecuniā sub vsuris: tu teneris mihi
restituere illas vsuras si solui: vel liberare
me ab ipsa obligatione. Et si nō solui s^o
cundē Ray. 2 i su. eo. ti. q. 16. B ex de si
deuiss. puenit. 2. c. cōstut^o. tūc. n. pecuniā
q^osi interesse: vt i pcedēt. §. 16. dicit^o ē. q^o i-
ci p^oit: vt vsure possint peti. Et hoc licet. l. 4.
q. 4. qm. 2 idē nō. ibi. 2. l. 2. q. 2. sigs de cle-
ricis. Idē l^o d^o. Et l^o d^o. vt i d^o cā
q. 16. q^o isto casu nō sūt vsure ex pte peten-
tis: s^o vt intēse cū agat^o dāno vitādo. B

¶ Nunq^o d cōmunit vsura quādo absolu-
te credit pecunia p sili pecunia: v^o res p re
vt granū p grano 2 h^oz. §n. fm Buil. Si
ē simile ē q^o pecunia vel argētū v^o alia res
erūt cariora tpe redditiōis q^o sint nūc tpe
dationis: 2 credito: illā pecuniā nō erat f-
naturus vsq^o ad tēpus illd^o vsura ē. Si ve-
ro erat seruatur^o: vt sic seruādo lucraret^o:
distingue: q^o si credito: aufert debito: i lib-
tatē soluēdi quāq^o velit: vsura ē: q^o presu-
mit q^o iō crediderit vt debito: oneratz pe-
riclō: 2 se exoneraret: s^o si pcedat vt reddat
quādo velit: nulla vsura ē. Et Si tamen
corrupta intētiōe hoc faciat vt se exonerz
a periculo seruādi: peccat nō tamē credo
cū teneri ad restituēdū lucr^o: s^o hoc esset ei
psulēdū in penitētia: v^o q^o daret paupib^o
fm eundē Buil. 2 in sum. eo. ti. q. 19. B
Similiter nō ē vsura quādo v^o sili dubita-
tur vt argētum vel res alie debeāt valere

plus vel minus: extra eo. nauiganti. **A**
Con. Al. vt in dicta. q. 19. **B**

Quid si quis mutuet pecuniā receptur⁹
ad certū terminū alteri⁹ generis monetaz
vel i alio loco: vel aliā rē. **Rn. fm. Hosti.**
Si hoc iō facit vt i estimatione lucret vsu
rari⁹ ē. **A** **Sec⁹** si nō facit ad finē lucri: s;
ad obsequiū recipiēti. tūc. n. licet pōt reci
pere rē fm estimationē tpiis t loci quando
t vbi faciēda ē solutio. ff. si cer. pe. l. vinū.
B sicut t hī q de nūdinis i nūdinis mu
tuat: t qmūqz sub spē vēditionis v l' alte
ri⁹ pētus p allicet: qeqd accedit fori vsura ē
et eo. p soluit. i. 4. q. 3. pletiqz. t. q. 4. si quis
cleric⁹. **A** **Idē** i sū. co. ti. q. 20. Et hec faci
unt p cābīs: vt qeqd cāp fori p cābio acce
perit vltra q dederit excepto moderato lu
cro: qd pōt cōputari ex labore t supnibus
negotiationis: de quo. s. negotiatio. §. 3. i
additione: vsurariū indicet. Et ex his pote
runt discerni que cambia sint illicita. **B**

Quid si pena appositā ē i pētū mutui
nūqd pōt peti absqz vsura. **Rn. fm. Ray.**
Si pena fuit a iudice iposita ppter puniē
dā psumaciā debitoris: qz nō soluit in ter
mino cū posset nō ē vsura: ar. 23. dff. q. q.
ff. de iudi. q. auctē. **A** **Meli⁹** facit. l. i. ff. si
qs ius di. nō obtrēp. Et p dictis cō. **Inno.**
in. c. suā. et de pe. t hoc multo magis obti
net in pena legali: i auctē. §. q. p. p. 3. C. de nō
nu. pe. t sic nō presumet pena i fraudem
vsuraz: et si iudex diceret q debitorē nō sol
uēte mutui p statuti terminū singul' men
sib⁹ vel annis soluat rātū: nā hoc nō venit
i vilitatē iudicis. **Itē** qz presumit iuste fa
ctū id qd sit a iudice. ff. de acq. pos. l. i. iuste.
t multo min⁹ presumet ista fraus i pena
posita a lege. Et iō v l' licite peti: t mltō ma
gi retineri posse pena a lege seu statuto ipo
sita. si forte dicat q ex psumaciā nō soluē
tis mutui seu aliud debui singulis mensi
bus vel ānis rātūz soluat p pena: maxime
si hoc fieret ex pia cā: puta q nolētes solue
re dotē vel alia debita miserabilib⁹ psonis
vt pupillis: mmozib⁹: paupib⁹: t siliis.
A **Idē** tndū tū q si dicta pena apponeret a
iudice de p sēu ptiū dederēt antēdi pecture
q in hoc. §. subrogatū: ac si pena eēt puen
tionalis t nō iudicial: qz i hoc iudex magi
sequitur volūtatē ptiū qz suā. ff. de re iudi. l.
nec si puenit. **Idē** pūto si fieret i iudicio
collatio: puta qz ptes fingerēt se lingare: t

tandē debitor: pmitterē se sniaz ferri: vt **Ne**
creditor: videat cū hīc obligatū ex hac sen
tētia ad tollēdā suspitionē vsuraz: sic audi
ui mēdū pngisse. **Plus.** n. d3 valere quod
agit qd simulate pcepit. C. plus valē qd
agit p iotū. Et satis psumi pōt ista simula
tio: qm ille in cni⁹ fauorē lata ē snia sit vsari
us: sicut de simili pena nōt **Inno.** i. dco. c.
suā. ppter qd audiui alicubi statutūz fore
q nō valeat snie lare i fauorē eo: q pbanē
vsurarij: t bonū ē. **B** Si ē pena de p sēn
su ptiū sit i pētū appositā: ad hoc. l. vi saltē
metu penē debiti soluat: vsura nō cōmitti
tur: nisi a pncipio fuerit prana itctio: ar. di
cti. c. q. q. t de arbi. dilecti. **Sz** tū psumit
i fraudē si ille als psumit eē vsurari⁹. ff. de
ac. emp. t ven. l. in lian⁹. ff. de pig. ac. l. vel
vnuerfor. **Itē** psumet vsura sup singu
los mēses vel ānos dicat pena cōmitti: ar.
C. eo. auct. ad bec. **Sz** tū i iudicio aīc stabi
tur ei⁹ p sēssioni. **Lō. Hosti.** **A** **Lō. etiaz**
Al. vt i sū. co. ti. q. 23. **Idē** ē tnd. **Inno.** i. c.
suā. et de pe. dñs **Anto.** de bu. i. c. pquest⁹.
et d vsuris. **B.** Tū i oī euentū nō v l' honestū
petere penā: imo ē nec licitū qn debitor si
nē culpa sua facit⁹ ē ipetēs ad soluēduz iō
puniri nō d3. **A** **Iz** de subalitate iuris ci
uillis aliud posset dici p. l. ad diē. ff. d tbo.
ob. vbi dī: **Idē** idē sub pena pecunia pmissa
sa mortuo pmissore cōmittet pena: i3 non
sit hereditas ei⁹ adūa. **Nā** cū hoc casu nō
posset puniri psumaciā q nō ē: illd qd acci
peret tolleret solū rōne tpiis: qd eēt mere v
surariū: t iō nec ex pūctione partū nec ex
aliq lege iroduct pōt: vt i cle. ex gūi. et c.
Itē si debito: soluit pte debiti non poterit
exigi pena nisi p pte nō soluta: vt nōt **In**
i dco. c. suā. **Possit** et eē ps non soluta ita
modica q nulla ē pena cōmitteret: dco. c.
suā. vbi dī q nō d3 exigi pena ab eo q p p
miserit soluere. 40. i fra terminū sub pena: et
soluit. 33. i3 debet solū exigi. 7. i. residuuz.
fortis. **Aliq** tamē itelligit illud. c. i clericis
q nō debet ihiare ad ista iponesta lucra vt
ibi dī. **Sz** t si intelligat i clericis: tamē t in
laicis saltē p soluta pte obstat petēti ex
ceptio: vt p tūme dictū ē. **Itē** t si de iure ci
uili pena cōmitteret nō obstat iusto impe
dimēto: tamē certū ē q ppter tale impedi
mentum posset peti restitutio in integrum
ff. ex g. cau. maio. l. i. **B**

Quid de eo q occasiōe mutui di labo

§. pl. et dicitur. et habet in an. vt de. apud
ppa. epif. coll. 6. sed fm canones nō pnt
exigi: ergo nec fz leges. 4. q. dicit ipator
se amplecti qmōr cōcilia vniuersalia adeo
vt p ea fuis legib⁹ deroget. Et in Mico
pilio qd ē vni de illis reprobat vsure: di.
47. quonā. Et sic leges oēs in hac pte ab-
rogate sūt. Ille tamē q pmutit vsuras exi-
git rōe intereē vel more stare possit si sane i
telligatur: vt dictū ē. §. 15. q. incipit: vtrum
vsure possint. 7. §. 19. q. incipit: vtrum vsure
sint licite. Et Idē in sum. eo. ti. q. 63. vbi
tamen addit fm ill. et Tho. et Hosti. leges
vsuras pmutitēs nō ē sublatas lz obser-
uade nō sunt. Hāc aut qōnez tāgū do. An
to. de bu. sup. pica et eo. et refert Ly. et Ja.
d bella pica: et plures iuristas modernos
legū doctores tenere q iura ciuilia possūt
pmutere et pmutit vsuras: sicut pz i mult
rubricis de vsur. ff. 2. C. et in multis alijs
pub⁹ iurū dicit nō obfate ius diuinum
qz lex humana ex cā pōt distinguere ius
diuinū: vt in. c. q. in ecclia: et de consti. et
glo. in. l. si. C. si p ius vel vi. pub. Et licet
multa exēpla possent poni sufficiat vnum
23. n. scriptum sit psalmo. 75. Mouete et
reddite domino deo vō. tamē lex būana
quādoqz ex cā pmutit vōi nō reddi sed i
aliud mutari: vel i alio redimi: vt patet in
ti. et de vō. et vōi redēp. p totū. Cāz vero
qre iura pmutit vsuras dicit eē: qz hoies
sūt ita paz charitauit: qz nū ppererent ex
mutuo lucri: pmutitēt. pximū mozi ex
necessitate: et iō ad euitatōez maioris mali
pmutit vsuras: qz de duob⁹ malis minus
malū est eligendū. 13. di. duo mala. et c. ner
m. et ff. de reg. iur. l. quonēs. Dicit etiā nō
obfate q ipator se subijcit qmōr cōcilijs
int q ē Mico p. phibēa vsuras. 47. di. qm
multa. qz dicit q ipator subijcit se quo ad
fidē et nō quo ad alia. Itē dicit nō obfate
q ius canonicū phibet vsuras: qz illud ob-
tinet quo ad clericos: vel ecclesiasticos iuris-
dictōm subiectos: vel phibet eo mō quo
ius diuinū. Et iō sicut non obfate ius diui-
nū legib⁹ vt dictū ē: ita nec ius canonicū.
Sed aduertēdū q pdicta sunt expresse cō-
tra scripturā et veteri et noui testamēti. Et
ps. 14. dicit: Qui pecuniā suā nō dedit ad
vsurā. Et Exo. 22. dicit: Si pecuniā mu-
tuo dederis ppo meo paup⁹ q bitat tecū
nō v:gebis cū qñ exacto: nec vsuris opp⁹

meo. hec ibi. Et Luc. 6. dicit: Mutuū da
te nihil inde sperātes. qd trāssert. et. eo. cō-
sunt. Itē lex būana nihil pōt: qz ve illi q
pdicti factori suo. Et. 45. Mō ob. qz lex bū-
mana pōt distinguē seu iterpari ius diui-
nū: qz illud verū ē qñ ius diuinū obscurū
ē: vel ibi cā manifesta ad hoc inducit: als
fuit regularit qd dicit Deut. 4. Mō addet
ad bñ qd ego loquor vob: neqz auferent
ex eo. Silt vbi lex nō distinguit nec nos d
bem⁹ distinguē. l. si. C. de ptabē. ep. cum
milit alijs. Nec ē hic aliq cā ad distinguē
dū: qz et nālis egas phibet vsuras. Et
fm phm pmo politice: vsuraria pecuniā
acqūio ē maxime pter nām. Pteca cā al
legata nō ē sufficiēs: qz illā nūc auctori-
tas diuina nō pmissione lz p phibitōez
et minationē: vt pz Exo. 22. Si pecuniā
mutuo et. vt. §. Et clari⁹ Deut. 15. Si vn⁹
de fratrib⁹ tuis. et. Pteca circa ius diui-
nū iterparatio ppeie spectat ad sedē aplicā
adeo qz q illā nō legē ostēdit se iperitum et
maluolū et nō catholicū lz hereticū: vt ait
Hiero. 23. q. i. c. hec ē fides. Et sedes apli-
ca determinat qz pagia vtriusqz testamēti
indistincte detestat vsuras: vt dicit alexāder
tertius in cōllo latera. et et. eo. qz fere. ppe
qd et idē Alex. i. c. sup. eo. et. eo. dicit super
hoc nullā dispensationē posse fieri p hoies.
Et in dicto. c. sup. eo. ait: Lū vsurariū cri-
mē vtriusqz pagina testamēti detestat: sup
hoc dispensationē aliquā posse fieri nō vi-
demus: qz cū scriptura sacra phibeat p al-
terius vira mēti: multo magis phibēd⁹
ē qz ne ēt p redimēda vira captiuū vsuraz
crimine inoluat. hec ibi. Ecce quō apte p di-
cū pdictis hic tex. et fo: malū tollit cā quaz
ipsi allegabāt iustā faciēde distinctionis: v3
vt subueniat hoium necessitatib⁹: qd h dē
ē de lege diuina valde phibitū: et iō nec
fm illam nec fm altā posse in hoc distigui
ius diuinū vel canonicū: cui quo ad foruz
pōcie ē iprator subiectus ē. 96. di. duo sē.
Et alijs dicit: vt sup dicta gica refert dñs.
Ant. de bu. qz vsura a legib⁹ nōt pmuti
mutuo: qz scriptū ē: Mutuū date et. lz in
alijs ptractibus sic: vt. C. de rei vxo. ac. l.
vna. §. exaccio. vbi dē q si pecunia dotalis
nō reddat vxi post solutū mūmonū ifra
annū: et inde soluet terna cētēsimē p vsur
i. omni anno tertia p centū p centenario
qñ velut istī dicit: q in alijs ptrib⁹ qz m⁹

aut lex divina nō phibet usurā: t iō lege
humana possit pmuti. Sz hoc ē falsū: qz
idē ē i eqpollen qd in mutuo: vt qñ rōne
inimū aliqd plus soluit: cū eo. c. pmutuit. t
c. si. t. c. in ciuitate. Iō Jacob^o de Raue.
dicit qz nullo casu lex pmutit usurā: nisi i
morosū. i. i illū q cū posset nō soluit tpe
quo debebat. Et hoc verū ē: qz non ē hoc
casu pprie usurā: sz pot^o pmutacie pena
de quo. s. s. 22. dictū ē. Et sic pprie loque
do leges nec pmutit nec pmutere possūt
usuras. Unde glo. in autē. ad hec. de usu
ris: dic q ipato: correat p iura nouissima
oia iura antiqua q tractant de usuris: t qz
et quo subieat se pcelio Niceno i quo usu
re phibent vt dicū ē: nō ē vtile q volue
rit aliqd statuere i illud. C. de si. m. t. fide
cathe. l. 2. vbi ūer alia sūt hec vba: **Nice**
ne fidei dudū a maioribus tradite: t diuie
religiosis testimonio atqz asserione firma
te obseruata sēp mansura teneat tē. Nec
ob. qz dicat hoc intelligi: quo ad fidē: qz
ad fidē pmut stare interpretatōi ecclie sup
scriptura: t interpretata ē reiecta oī distinctōe
vtroqz testamēto phibent: vt ex pdictis pz:
t nō tñ se subijcit ipato: quo ad fidē: sz ē
quo ad oia eccliaistica: t ad forū pscie pri
nentia. Unde dixit qz nō dedignant leges
sacros canones imitari: in autē. vt cle. apd
ppri. epil. pueniant. pmut. s. si vō eccliaisti
cū. coll. 6. Et velit nolit quo ad pdicta sub
iect^o ē pape: dēo. c. duo st. sz diuio iuri quo
ad oia: qz dicat deus: Ego dñs t nō alius.
Esa. 45. **Eni** t glo. in dicta autē. ad hec. dic
qz si etiā imperator voluisset nō pmutaret
pmutere: qz finis nō pōt sz leges dñi sūt:
inimō tenentes q aliquo casu usura sim
plex nō sit peccatū sūt hēci t vt heretici
puniēdi: vt t tenet dñs **Anno**. de bu. in pfa
to loco: t pbat in cle. ex grani. de usur. **B**

Eni liceat accipe mutuum sub usura.
sz. fm **Tho**. scda sede. q. 78. **Nō** licz idu
cere aliqū ad mutandū sub usura. Licz
tñ ab eo q parat^o ē facē t qz exerceat usuras
mutuū accipe sub usuris. ppter aliqd bo
nū: vt ē subuēto sue necessitatis vel aliū
sicut ē licz ei q icidit in latrōes manifestāe
bona que habz ad hoc vt non occidatur:
que tamen latrones diripiēdo peccāt. Et
intelligit **Buil**. nō solū de necessitate absolu
ta: sz ē de necessitate vtilitatis: quaz aliqz
psequit agēdo negotia sua: sz hac cessante

puta cū accipet ppter ludū aleē t h^o: tūc
fm eundē accipe ad usurā ē peccatū mor
tale. **Al**. Idē nō. in si. co. ti. q. 4. 4. Sz cer
te nō videt iure pbari qz p sola cā vtilitatē
liceat ad usurā accipe cū plus debeamus
pōderare dñi spūale. pximi qz nostri tē
porale lucrū. s. scādali. s. vtz ipalia. Nec
dictū vel rō **Tho**. se. exēdit nisi ad absolu
tā necessitatē: v3 sine qua nō pōt pmode fie
ri. Et addit **Anno**. in. c. sup eo. qz necessita
te imminente extrema d3 pmo qz induci vt
gratis saltē p mutū subueniat idigēt: qd
si nollet iduci pōt vt sub usuris saltē hoc
faciat: t mutui malū eligat: videlz usuraz
potius qz homicidium. **B**

Eni accipe sub usuris. p alio sit licitū
sz. Sz hoc facio in fuitū usurarij vt ipse
mutuet vel lucret tenco: qz fauto: ei^o sum.
Al. **Hoc** verū respectu peccati. Ad restō
nē aut nō tenco: nisi faueri usurario i era
ctōe vt dicet. i. usura. s. s. p^o hēz. **B**. Si vō
facio i fuitū accipiens: tūc p illū modū lz
q dī in pcedenti. s. t maxime si cā mei mi
niores usure exigantur ab illo.

Sz qd si ego rogat^o ab illo q vult acci
pere sub usuris fideiūbeo sine pmutuo p
ipso ad hoc vt minores usure exigant: nū
qd in hoc casu possuz accipe aliqd ab eo.
sz. nō: qz sic est pceptus vsure in ea parte
quā recipio. **Al**ij s: qz vti fideiūssione ali
cui^o nō ē vsus pecunie: sic nec vti pignora
tiōe. **Eni** sic p pignoratōe rei mee possū
aliqd accipe: vt. s. i. 6. s. dēz ē: ita v3 qz pos
sū recipe p fideiūssioē. Sz pmutū nō tūc.
Al Et hoc v3 verū: qz accessōriū nām seq
tur pncipalis: cū de regu. iur. accessōriū.
li. 6. Sicut ergo nō licet p mutuo aliquid
accipe: ita nec p fideiūssione nec obligatō
ne q succedit loco ei^o. **Al**. n. pecunia ma
nu breui. i. quodā veloci intellectuāli transi
tu mutua fideiūssio t a fideiūssore debi
tori: vel ē sine hoc ipsa fideiūssio nō ē nisi
ppter mutū: t sic accedit ad illud: t se
quit ei^o nāz. Nec ob. qz fideiūssor incurrit
piculū si debitor efficiat nō soluēdo: qz t
hoc piculū incurrit ē ipse pncipalē credito
r. ppter hoc nō pōt aliqd vltra fortē recipe
imo nō tñ. ppter hoc piculū: sz ē si ei b^o
accipiat i se piculū nauigationis vltimera
tionis: ppter hoc nō pōt aliqd vltra fortē
recipe: cū de usuris. c. nauigati. ergo mltio
mutū ipse fideiūssor accessōriū. Nec ob. qd

dictū est de re obligata ad pignoriandū: qz locatio est ptractus pncipalis et per se: sed fideiussio est obligatio accessoria ad pncipalem obligationem. B.

Utrū marito liceat recipere dotē a patre uxoris qz est usurarius. gn. fm Guil. Si pfr nō sufficit ad soluendū ea qz hz de usuris: et maritus sciens veritatē vel habēs ignorantiā crassa pxit cū filia: nō dz recipere dotē a tali patre. Si autē nō putabat socer eē usurariū: vel alio eē soluēdo: qz tñ nō erat: pōt dotē in solidū recipere: lz postmodū sci at veritatē. hec Guil. Tūius tñ dz qz sciēs veritatē nō recipiat dotē: aut si recipit restituat illis qbus pfr tenebat. Al. Hoc verū si accipit res ab usurario p. l. pmissoria acqfitas: vt. §. 13. in additōe. v. lz ad clariorē. alio nō vfr teneri si habuit bonā fidē: cū recipiat ex titulo oneroso: fm eundē Guil. et in sū. e. ti. q. 56. Et facit qd dñi ē. s. restitutio pmo. §. 13. in additōe. v. ut nullus. Si autē in veritate socer de alijs bonis est sufficiens ad soluendū: nunc gener indubitanter potest dotem recipere. B.

Utrū liceat creditori recipere debitū qd ei usurarius dz. gn. fm Guil. Si bona fide credit ei pecuniā: vt ex illa pmodū suū faceret et lucrādo forte ex ea se liberaret: recipere pōt qd mutuauit et si ille alio non sufficit usuris solvere. Si vō alia cā credit: puta ad ludendū in alea: vel ad dandū meretrici aut hūstrioni nō dz debitū ab illo recipere qz nec usuris extortas sufficit restituere. Al. Idē idē. q. 56. Et satis pōt cōprehendi ex dictis. s. restitutio pmo. §. 13. in additōe. v. item nullus. B.

Utrū illi qbus debet ex ptractu vel qsi aut ex maleficio vel qsi possint hoc recipere ab usurario. gn. fm Guil. Sic: dū tñ rem ipsā usurariā nō recipiāt. Et idē dicendū de quocūqz raptoze vel fure. Al. Certe magna dña ē inter rē usurariā p legē cōmissoria nō quēritā et furtiua sen raptā. Illā et talis res usuraria recipi pōt: dūmō nō i fraudē cōducit: vt colligit. §. §. 13. i additōe. B.

Quid de cōitantijs quarundā ciuitatū qz dāt pecuniā ad usurā. gn. fm Ray. oēs illi cūes quoz auctoritate et pñlio fiūt: usurarij sunt. Et codē mō si ciuitas vel cōitas recipiet aliqd pignus et fructus eius nō cōputaret in sortē: cū eo. cōquestus. ar. 7. q. 1. sicut vir. 24. q. 3. si habeo. ff. qd me. cā. l.

metū. §. cū aduertendū. Idē est de his qz phibere possūt et non phibent: eē de sen. excō. quāte. Al. Cō. Hosti. vt in sū. co. ti. q. 57. B. Et lz oēs pñtentes put dicent est cōmittāt usurā: tamē fm Guil. nō tenent ad restitutionē nisi quātū ad eos puenit: vel quantū releuari sunt ab expensis qz fecissent de suo. Illi tamē qui pñtērit auctoritatē vel pceptū ad usurā et huiusmodi ita qz alio cūes nō fecissent eā: in solidū tenentur. Al. Idē in sū. co. ti. q. 60. B.

Quid si iudeus accipiat usuras a xpiano. Rñ. §. 3. Ray. Mortaliter peccat: et potest ab ecclesia pelli ad restōem indirecte s. subrahendo cōiōne xpiano: cū eo. p. miserabile. vel salte tales coerendi sunt a pncipibus et a pñlatis pñdico mō ne exigant imoderatas usuras: cū eo. quāto. Al. Immoderata autē intelligunt omniū usura: vt notat glo. i dicto. c. quanto. cū sit cōtra moderam dñe iusticie: extra eo. sup eo. Ideo iudei cogi debēt ad oēm restitutionē usura: vt in de. ex graui. extra eo. qz intelligunt in iudeis: vt patet ibi p glo. sup verbo cētura. Al. Sz xpianus licite recipit usuras ab hostibz ptra quos iustā bellū gerit: maxie si sint infideles. 24. q. 4. ab illo. qz accipit qd suū ē. Al. Et d. c. ab illo. p3 qz hoc vep ē respectu illaz rep qz qz a talibz hostibz possēt et violentē rapere et nō al: vt et potest colligi ex notatis in sū eo. ti. q. 67. B. De pñstantijs qz sunt in ciuitatibz vide. j. usura. 3. §. pñt. et si.

V Suras secundo. ^{circa} aialia

Utrū liceat locare aialia p certo frumento vel alia re annua. Rñ. fm Guil. licitus ē ptractus dūmodo cōductor: non grauetur ex imoderata mercede. Al. qz i contractū locatōis que ē bone fidei merces debz esse iusta: et cōuēiens arbitrio boni viri: vt. l. si in lege. ff. de loca. B. Licet tūm est etiā apponere pactū de dāno et lucro rei locare: quod vtrūqz sit communi: s. nō licet ei apponere pactū: qz damnum sit solum conductoris nisi damnum quod esset ex culpa sua. Al. etiam leui nō autem leuissima: cum contractus concernat utilitatem vtriusqz: vt sup. a locatio. §. 3. Idōssēt etiā ex pacto conductor: in se periculum rei suscipere: cū de deposito. c. si. vnde tale pactū non facit contractum

usurarium lz posset fieri in fraudem usu-
rum: et forte sic presumetur si fieret a con-
sueto usurario: ut in simili dictum est de pena
§. usura. l. 1. §. 22. Potest etiam tale pactum
ex alio respectu qd usura: um continere
iniquitatem. Unde idem Guil. dicit: qd pa-
ctum de cōdicando dāno vel pmodo rei lo-
cate iniquum est ex parte locatoris nisi p
habilius dubite sitrum locatoris vel cō-
ductoris melior: aut deterior: sit conditio
vlnsi credat qd pductor: n sit deior: p dūo
in pacto tamē pposito videt cōductoris
deterior: conditio: qd vix aut nunq potest
habere tātū cōmodū de melioratione bo-
vis qstū potest habere de morte. Si tamē
locator: timens ne conductor: grauiaret bo-
uem pactum apponeret firmiter, pponet
qd si bos sui culpa pductoris periret nihil
exigeret ab eodē: nō credo qd peccaret nisi
ppter eorum scandalū q ei? ignorarent i-
ntentionem: vt in sū. li. 2. n. 7. q. 35. B

Quid si vn? habeat. 20. capita ouium
et alii. x. et cōcant eas adinuicem et pculū
et emolumentum et expensas cōcant p ra-
ta. Rn. fm Guil. Nō ē scus vsure lz so-
cietatis. et possunt et conuenire qd de feri-
bus recuperentur capita mortua: vel de
vellent? et pelib? emātur capita ad augē-
dum gregē. Et dū tamen seruentur equa-
litas iter eos ita qd ex huiusmōi pacto nō
videatur cēdeterior conditio vnus qd al-
terius: vt in sū. eo. n. q. 36. f3 cū dē Guil.
Et facit. l. si nō fuerint. ff. p socio. B

Quid si quis hñs. 20. capita tradat
alicui custodienda et pascenda sub certa
mercede vel sub certa participatiōe. pue-
tū gregis. Rn. fm Guil. Si dñs tenet si-
bi periculum aialium non est contractus
vsure sed locationis. Secus si non retine-
ret periculum lz iputaret conductori. Et
Sed et si nō retineret sibi piculum: nō p-
pter hoc esset usura: nec hoc Guil. dicit vt
p3 in dicta. q. 36. lz posset continere iniqui-
tatem aliam: vt dictū est. §. in principio. B

Quid si quis habens. 20. capita tra-
dat alicui rustico custodienda hoc mō: qd
sint firma: qd illa dat ei estimata tāto p-
cio et lucrum et dānum sit nū rustici. Rn. fm
Guil. Nō ē cōtract? vsure lz mutui: qd
idem est ac si mutualet ei pecuniaz de qua
emeret tot aialia. Et Immo iste cōtract?

potius est emptiōis: qd estimatio emptio-
nez introduct. ff. de iure do. pleniq. et ff.
solu. nia. estimare. Et dicit dñs Ange. de
perusio in suo tractatu de societant? ad-
dens: qd hoc casu tradens aialia nihil aliis
poterit petere nisi precium: qquid cui forti
accederet vsura esset: et eo. p. soluit. et c. in
ciuitate. nisi emptor: aialium fructus rece-
pisset ex animalibus emptis et mortui cō-
misset in soluēdo precium: qia tunc ven-
ditor: posset petere dictos fructus tanq in-
teresse. l. curabit. C. de ac. empti. qd etiam
obtinet de iure canonico et de foro consue-
tie: vt nō. glo. in c. conquestus. et eo. B

Quid si quis dat certa capita ouium
estimata certo precio hoc pacto qd rusticus
non accipiat prius aliquam vtilitatem do-
nec qui dederit recipiat prius totaz forte.
Sendeo fm Guil. Iniquum est valde pa-
ctum: sicut etiam si quis paciscatur qd ante
qd rusticus accipiat aliquid restituitur d
senibus omnia mortua. Idis enim pactis
est quasi tradere oues immortales. Et no-
ta generaliter qd quando cōmune est cō-
ditio: licitum est. Secus vbi melior: videt
conditio vnus qd alterius. Et Idem in
dicta. q. 36. vbi fm eundem Guil. clarus
sic dicitur. Et generaliter verus est qd vbi
probabiliter dubitatur vtrum illius vel
istius sit deterior conditio in forma pacti
adhibiti in societate non est peccatum. vbi
autem ad arbitrium boni viri grauiatur
conditio alterius: peccatum est ex parte
grauantis si sciens hoc faciat: et tenetur
ad restitutionem. Non potest tamen dari
doctrina generalis super huiusmodi tra-
ditionibus animalium propter varietatē
traditionum et dolos qui a quibusdam sa-
per talibus excogitantur. Item dicit qd in
talibus possunt quandoq concurrere cō-
tractus mutui et societatis: vt cum habēs
20. capita tradita estimata alicui: puta
pro viginti solidis: ita qd teneatur ei red-
dere medietatem formis: scilicet decem so-
lidos: quicquid contringat postmodum de
ouibus: et tunc perinde est ac si creditor de-
disset ei mutuo. x. ex quibus comparans
x. capibus contraxisset societatem cum
creditor habente decem alia capita
ita qd sint communia: et ipsi sint socij in
periculo et prouentibus: in quo casu

si comodatio ne mutui grauet creditor de
bitore in contractu societatis usura ē. **B**
Quid si quis tradat oues monasterio et
sub hoc pacto quod de quolibet oue recipiat an
nuum solidos duos: cum fructus earum valent
longe plus: sed addit quod etiam si omnes moriantur
ipse vult tantum fructum: et si valde multiplicen
tur omnes sunt monasterij. **g. n. fm. l. d. osti. Di**
co quod licitum est nec potest ecclesia restitutionem pe
tere ex quo in traditione lesa non fuit. Quis
mortalitas sequitur: et hoc nisi oues isecre el
set ad mortem parate: et hoc ignorauit mona
sterium. **ff. de muno. l. v. et. §. si locupletari. C.**
l. o sulo tamen traditum quod in tali casu sentiat pre
dium. **2l. 1l. a** inspecto lucro quod fecit mona
sterium in omnibus quas forte longo tempore habue
rat solidum exigat vel remunerat: vel panatur
et sentiat partem danti. **fm. eundem l. d. osti. vt i. su.**
eo. n. q. 39. **B** nec cum iactura monasteria
velit locupletari: et de reg. iur. locupletari
li. 6. et caueat sibi tradens: quod nisi prius co
setuat: non tenet monasterium de omnibus abba
ti vel cellerario et huiusmodi cum predicto pacto danti
2l. vel pacto p. simili. fm. eundem l. d. osti. vt in
dicta. q. 39. **B** et de deposito. **c. pmo. 2l.**
Et autem predicta clari intelligantur: sciendum
quod aialia quandoque traduntur ad solam custo
diam: vel ad aliquem recipientem vilius: et aliquan
do recipientes aliquod prius recipiunt pro mercede
aliquando aliquod prius prestat pro vilius. **3o** iter
dum dicitur productum: interdum locatum: propterea
his vocabulis permiscue vniuntur. **l. veteres**
cuz se. ff. de ac. emp. et in his est purus contra
ctus locationis et productionis. ff. de positi.
l. 1. §. si quis seruus. aliquando etiam pro custodia
aialium recipit pars ipsorum fructuum: et hoc est co
tractus in ius: pro quo datus actio prescriptus
et bis siue in faciem cum non interuenit pecunia:
tamen idem iudicat de hoc quod de locacione et
productione. d. §. si quis seruus. Et de his dictum
est. §. in principio. et l. an. §. locatio. Item 2o
traduntur quandoque estimata: vt lucrum et totum
dantum pertineat ad recipientem: et iste est merces con
tractus veditionis in quo potest aliquando usura
ra inueniri: de quo dictum est. §. 3. in addi
tiōe. 3o tradunt aialia ita quod totum dantum tras
feratur accipienti sic quod per eum meliorata post
modum cōcētur: et isto casu non est societas socie
tatis. nam per societatem nemo desinit esse dominus in
totum rem tradit: sed est societas in ius: do vi faci
as: ex quo oritur actio prescriptus et bis siue in
faciem. **ff. de prescrip. ver. l. si ubi arce. Et si**

quidem melioramentum non sequatur videtur quod
res integra debeat restitui: quasi causa data
et causa non secuta: et sic sine causa accepta fuerit
ff. de p. di. sine causa. p. totum: nisi iniquum sine
culpa recipientis vel ad eum pertinentem res peri
erit vel deteriorata fuerit cum bone fidei pos
sestor non teneat nisi iniquum facit sit locuple
tior: siue ex re principali: siue ex fructibus et
ff. de pen. h. et. l. v. et. et sic deberet etiam re
stituere fructus rei: habita distinctione vix fuit
bonae fidei vel non. l. v. et. iterum p. cum quoniam sua
rei priuata: de quo. §. restitutio. l. §. 4. cum ad
ditionibus. Si vero melioramentum est priuatio
ne secuta fuerit: res cōcētur et societas. Et hoc disti
ngit d. 3. l. si ubi arce. Et exinde idem de
hoc dicitur quod de societate: de qua. j. t. g. c.
4. aialia traduntur in aialia grossa: vt boues et
guedum: quod aliqui sunt aialia grossa: vt boues et
stiles: aliqui minuta vt oues et huiusmodi grossa
aliqui dant estimata: aliqui estimata. Si esti
mata aliqui cum fra et aliqui sine fra. Si esti
mata et sine terra: aut facti est pactum aliquod:
aut non. pmo casu vix quod pactum seruandum sit
C. de pac. l. si pascenda. quod sane intelligendum
est dummodo sit tale quod arbitrio boni viri eq
uitatem contineat considerata est iustitia ca
pitulis ex parte dantis: et estimatione ope
rari ex parte recipientis. Nam in iudicio
seu conuactu societatis semper arbitrium
boni viri versari debet: vt qui plus socie
ti contulerit vel pecunie vel opere vel cuius
cumque alteri rei: ille plus de lucro recipi
at. ff. p. socio. l. si non fuerint. et l. i. p. posita.
3o vt clarius huiusmodi rei veritas appareat ad
uertendum quod quandoque pactum inter soci
os potest fieri circa ipsum animal et capitale
quod in societate estimatum posuit: et quā
doque circa fructus eius: quandoque circa re
pus quo societas durare debeat. pmo ca
su postquam estimatum danti est: non videtur
posse pacisci quod periculum sit alterius quod
ipsius qui estimatum dedit: cum regu
lariter ad ipsum periculum pertineat: vt
dicitur **Val. in dicta. l. si pascenda. Et notat**
dominus in l. i. g. c. prefatus in suo tractatu de
societate. 3o hoc potest intelligi nisi tra
dens aialia in alio granare: puta quod recipi
ens nollet teneri de perditione aialium nisi
propter: et si culpa sua periret: sicut patet in
aliquibus locis. Nam qui in vino grauatur
in alio reuocari debet. **ff. de reg. iur. §. 3**
naturam. Item aliud videtur dicendum de

capitali pecunie et fm eodē docto. vt. §. societas. 2. §. 1. Et hoc forte id: qz pecunia vel res silis ipso vsu sumunt: sic i ipsa societate totaliter exercet: qd sec^o ē i aialib⁹ que sic nō psumuntur: s; qnqz meliorantur. Tūc sicut melioramentū pūnet ad tradentē: sic d; et piculū pūnere dicta. l. f; naturā. Itē fm eūdē dñm. Zinge. vbi. §. vt i hoc casu equitas seruetur: in fine societatis illd aial qd p capitali posuit ē pcpūū d; esse ipsi⁹ p o nētis: et qdlibet pactū qd pseret nō v; eq^u litatē et equitatē pūnere et sic inualiduz fore. Itē qd dñi ē recipientē nō tenent de periculo capitalis: falli si illud euenit ex culpa sua: qz tūc de illo insolūū teneret. l. cu; duob⁹. §. si in coeūda. et. §. dāna. ff. p; o so cio. Et ex his inq; p; qz nō aliceret socio q aial inestimatu posuit pacisci q d p mīs fructib⁹ capitale suū retrahere possit. Si q pactū fuerit circa fruct⁹: vt circa scitum vel lac vel frumētū qd ex op; a bonū qri pos set: vel ex trituratione equar; et filia: tūc si puenit iuste psumendi seruādū ē. Si vero de psumendū nō appareat pūnere d; eq^u tatē arbitrio boni viri. l. vt ille plus recipi at q plus societas pūnit fm eūdē Zinge. vt et pactū ē. S; si pactū fuerit circa rēp⁹: tūc sicut equas arbitrio boni viri seruāda ē fm quā psumit q i aialib⁹ grossis quque nio talis societas pseret. Nō ergo v; tu tuz per pactū mīnoa tēpore p hī pserit in foro pscie: cū nō videtē posse trāsire suā iactura vel dāno alterius socioz fm eūdē: ad qd ē allegat quādā cū agantē psumiti onē inter eōz: dinaria capitula pseudoz de qua. j. Et si inter pres nullū pactū sit factū tūc d; seruari psumit ē. ff. de edil. edic. l. q si noluit. §. qz si assidua. et de aq; plu. arcen. l. si pus. §. recte placuit. dū tamē psumitudo pueniat arbitrio boni viri: et nō al: dicta. l. i pposita. ff. p socio. co. ii. l. si nō fuerit. Si qo nec pactū nec psumitudo appareat hoc casu qñ p hī societas sup aialib⁹ grossis i estimatis et sine terra: dicit ibidē dñs Zinge. Rēperio qdā iura cū agantē inter eōz dinaria capitula pseudoz: quoz vni⁹ pica dicit: Consuetudo societatis iumētioz. Et sic sequitur ad lram in nigro: Sigs dederit iumētū iure societatis ille q accepit d; tenere p qnqz annos si nihil dictū ē de tēpore: et oēs poledri debēt eē cōes et id qd queſie

rit tpe triturationis: et in capite quoz āno nū separaf societas: et ille q dedit hīc d; iumētū ante pte: s; si ille q accepit dedit iūaz s. pte pcy in emēdo iumētū fm glo. tūc iumēta et oia partēda sūt per medum. Et si amiserit iumētū culpa sua: qz nō custodi erit emendare tūc debet et sequitur alia Rubrica Consuetudo societatis vaccaz: Si qd dederit vacca alicui vt haberet eā iure societatis: et nō dixerat de tēpore: debet eā tenere p quinqz annos: et oēs vituli debēt partiri p medum: et ille q dedit vacca debet habere eā p capite saluo si nihil dictū est: et ille q suscepit nō dedit de suo i pscio vacce: alioqn si partē pcy dedit: dicit gl. tenuē p ea q. §. dicta sūt in iumētis. Sequitur: oia debēt partiri p medum. Et si is q accepit amiserit vacca culpa sua q custodes non misit vel nō bene custoduit: et p hīc vacca amissa ē: qz fures abstulerūt vel lup⁹ eā comedit: d; emēdare socio suo. Cū qo dicta aialia inestimata dātur cū tra. i. q qd dat aialia oia et terrā cū i dubio vt pōnūz ē totū piculū aialū pūneat ad dñz possit dñs q ponit boues et terrā pacisci vt maiorē pte fructū terre recipiat: eaz rustice⁹ tñi operas ponit nisi op; a rustici et ei⁹ industria magis estimet q fruct⁹ q venire possēt si mul ex bob⁹ et terra: qz tūc nō solū fructus terre egs partib⁹ partēda cēt s; et de ipf rustice⁹ plus hēret: dicta. l. si nō fuerit. fm eūdē. Si autē dicta aialia estimata tradūtur: tūc periculū casu fortuito inter socios ē cōe. l. cū duob⁹. §. dāna. ff. p socio. Et tenz Bal. in dicta. l. si pascēda. C. de pac. Aliq tñ distinguere vidētur: qz aut ē dānū fortu ne: et pcedat qd dictū ē: aut dānū nature i. qd pcedit ex natura. Et hoc pūneat solū ad tradentē animalia. S; certe hoc iure p bari nō videt. Nec ē ratio diuersitatis: im mo cū melioramēta etiā naturalia hoc casu cōicentur: vt dicta. l. si nō fuerit. conueniens ē vt silr pericula diuidātur. nec mīz si hoc casu sit talis cōicatio: qz estimatio in trodūcit emptionē etiā in p; acibus in q bns de sui natura nō transfertur dominiū puta in locatione. ff. locati. l. 3. nisi sit aliud exp: esse conuentū. ff. de contrahen. emp. cū manufacta. §. nemo. vel nisi ex consuetudine aliud inducatur: cum vt dictū ē intel ligitur actū quod est cōsuetuz. d. l. q si noluit. §. quia aliūdu. ff. de edil. edic. dicta et

go estimatio introducti i dubio emptione :
ar. l. estimare. ff. solu. ma. Et habet p inde
ac si ille qui dat dicta aialia mutuasqz socio
medietate p eij t ipe possidet alia medietate
re: t coter ab ipis fuisset epta. Et io no mi
rii si qlibz p rata de piculo tenetur qñ sine
culpa alteri socior pcessit al illi soli erit
dñi cui culpa pigit: vt i dicto. s. damna.
Circa fructu aut t ipe quo societas durat
debeat eadē diecda sūt q t dicta sūt. s. i. p
ximo casu qñ inestimata traduntur: vt. s. sep
eqlitas arbitrio boni viri fuerit iura ibid
allegata. Eli hoc casu postqz qlibz socior
ponit tantū de respectu p eij aialia q esti
mata tradita sūt. Et socii rusticus plus po
nit respectu opaz t custodie: non vñ q fru
ctus p mediū diuidi debeāt. Et ait dictus
dñs Ange. De hoc al dubitari vidi: t pu
tarē arbitrio boni viri cōueniri vt eqlitas
fuerit: q si talis custodia t cura aialia quaz
ponit socius rusticus fiat aut fieri posset p i
fantes aut puulos: quoz opes no sūt i ma
gna estimatōe lz alique sūt: tñc si aliquam
utilitatē ex aialibz p eij plus rusticus socii
qz alius: vt sūt i lutaminis q vñ similiter
cū opa pastoris p eij fieri possunt: iuste fru
ctus eqlit diuiduntur. Si vñ pastoris opes
qz ponit rusticus aut ponit faciat sine aliq sū
ptis: puta paleas: sēu t similia excederet
pmoditatē lutaminis: tñc vt eqlitas seruet
iuste rusticus atē p eij aliqd p pastoris opa
recipere debeat: qd equale ei qd plus ponit
dicta. l. si no fuerit. al si tradēs aialia vñ lz
eqlit pōnōne: videret velle p eij muni
fici socii de p eij medietate sōtis: t sic
vñ cōmitteret: cū qd accedit sōti vñ
ra sit. i. 4. q. 3. pleriqz. Nec hoc casu posset
qz p p eij medietate p eij excusari i foro cō
scie cū iniquitatē cōmear: t socii dñus t ia
cturā: t iuri frānitatis nō cōueniat: cū soci
etas cōparat. l. veri. ff. p socio. Et si dicta
aialia estimata traduntur cū terra: conuenit
q dñi t lucra sit cōe t fructus eqlit p eij di
uidantur: cū vñ qz ponat p eij aialia q
cōicata sūt p estimatōe: vt dictū ē: t vnus
ponat terrā t alter equalētes ponat opas
sine eundē. Quo vero ad aialia munita qñ
sup ipis societas cōtrahit: dicendū q ob
seruāde sūt cōuētiōes t consuetudines arbi
trio boni viri cōueniētes sine modū t for
mā circa aialia grossa. s. pōitos p eadem
tura: nisi qz circa aialia munita vñ societas

posse breuiori tpe finire: puta spacio triuz
ānoz vt statū parebit. Si vñ nulla appeat
cōueniētiō seu p eij: repūtur scripta ali
q iura extranagāna in sine vsuū seu dōnuz
quoz vnus sic incipit p eia fm dñs Ange.
Cōsuetudo societatis capra. s. i. hīgruz sic
sequit: Si quis dederit caprā aut pecudē
iure societatis: ille q accepit dē tenere per
tres ānos: t in vnoquoqz anno dē dare: p
capra. l. 2. formaticos bonos t optimos. p
pecudē. 6. t medietas capre t agnōtū
dē esse cōis t medietas lance: t ille q dedit
caprā aut pecudē ante p eij dē eas hē. Et si
ille q accepit dedit tertiā: tñc oia partiēda
sunt p mediū. S3 si ille q accepit amiserit
culpa sua: qz nō custodierit vel peccore
nō bñ clauserit: dñs tñc emendare dē: t vt
dictū est bonos formaticos dare dē. s. nō q
dē de vna munitura: qz si dedit tantū vnā
pecudē vel vnā capram: non dē mibi dare
talem formaticum qualis pōt fieri de vna
munitura tantū: sed tres aut quattuor: mū
ture insimul mūti debēt: vt bonis forma
ticus ide fiat. Quod si dedit alicui. 20. aut
40. pecudes: aut totidē capras: dē ne mū
tere vnam muniturā insimul t facere vñ
formaticū dē tota munitura. Lerte non: s3
medie estimatōis: ita q nō fraudet qui de
dit nec q accepit. S3 si agni vel capren na
ti nō fuerit de vna aliq capra vel pecudē nō
dē dare nisi medietatē formatici quem da
ret si nati essent agni vel capren. Sequitur
alia p eia Cōsuetudo societatis porcarū:
Sigs dederit porcā alicui iure societatis:
t non fuerit dictū dē tpe: tñc is q accepit dē
eā tenere p tres ānos: t oēs porcelli q nati
fuerint partiēdi sunt p mediū i vnoquoqz
āno: vel si placuerit dñs t ei q accepit tēnē
vsqz in capite triuz ānoz: debēt oia p eij p
mediū etiam porcellos natos de porcell.
Et cum porca facit porcellos dē dominus
facere adiutorū ei q accepit: t non dē qui
accepit dare tertiā aut mēdiū: t si amise
rit culpa sua: quia porcellos nō bene clau
serit: vel custodem cum porcis non bñ mī
serit: debet dñs emendare: vel casū amissio
nis domio dicere. s. p. principaliter aliquā
do aialia seminum generis tradunt ad ope
riendum ab animalibus masculis alteri
quo casu si appareat cōueniētiō seu consue
tudo que nō discrepet a iudicio boni viri
seruanda est: vt sepissime ostensum ē. Qd

hæc non appareant: super hoc est vñ de
 predictis extraneis: scdm dñz Eñ-
 ge. cuius scia est talis: Consuetudo socie-
 tatis in mento: Si quis dederit iumē-
 ta cooperienda equo alicuius: omnes po-
 ledri debent esse communes nati in illo an-
 no de iumentis illis: partiendiq; sunt fm
 consuetudinem: et ille cuius sunt iumenta
 debet pñi poledros et mutere illi electōez
 cuius est equus vñi velit accipere poledr-
 an accipere pñez pñez. 6°. alqñ traditur
 aialia: nec apparet qñ: pñez defūc: iaz
 pñcipalib: et tñc fūada cñt pñuetudo: cu-
 illud qd ē cōfuetū inter pñez videat actum
 ff. de edil. edic. q. si nolit. §. q. assidua. et de
 aqua. plu. arc. l. si pñus. §. recte placuit.
 Si aut de consuetudine nō apparet: tñc
 fm dñm Eñge. in dubio pñmetet con-
 tractus in oñibus: pñ quo dare actio pñcri-
 ptis vñbis: et in hoc eadē essent seruanda q
 supradicta sunt de societatibus ac si elz cō-
 tracta societas. Ego puto q; ex quo nō ap-
 paret quid actum sit et remanet inde iūna-
 tum totum debeat reduci ad arbitriū bōi
 vñi: extra de offi. dele. de causis. et ff. p so-
 cio. l. si non fuerit. Qui arbitrio cōuenit q;
 vñcuiq; detur sibi debitum. ff. de iustic. et
 iure. l. iusticia. §. iur. pñcepta. Et pñpñea
 q; tradens animalia ista recipiat cū oñibus
 fructibus et accessionibus: illis exceptis q
 sine culpa recipientis deperdua sunt: cum
 dicta animalia fuerint tradentis: nec appa-
 reat q; eoz dñm in alium trāstulerit: ar.
 l. fructus. ff. de rei ven. sed receptoz aialū
 fiat congrua recōpñsatio iuxta exigētiāz
 sumptuum et laboris sui: et hoc actōe mī-
 dant: ex quo per mandatum seu impositio-
 nem donum animalia gubernanda susce-
 pit. ff. mandati. l. i. vel saltem actione in fa-
 ctum siue pñscriptis verbis. ff. de pñscrip-
 t. l. 2. Et ex his patere potest qualiter ani-
 malia tradantur: et quomodo sup his so-
 cietas contrahatur: et quid agendum sit: et
 vñrum in his contractibus committatur
 vsura: quia regulariter nō cōmittunt nisi
 cñtis pñcurrerit mutuum seu equipollēs:
 videlicet terminus concessus ad soluēduz
 quozum occasione plus aliquid recipiat:
 vel nisi sub pñdictis contractibus contra-
 ctus mutui pallietur: extra de emp. et ven.
 ad nostram. Et l. vsura nō ierueniat: pñt
 tamen alia adesse iniquitas: videlicet cum

vñus conditio plus grauetur q; alterius
 partis contra boni vñi arbitrium. De so-
 cietate vero cuz pecunia que mercatori cō-
 ceditur ad mercandum: vide supra socie-
 tas pñmo et secūdo.

VSuraz. in emptionibus.
 Quid si ematur ali-
 quid vt pñcium soluatur ad cer-
 tū terminum. Rñ. Si pñpter hāc dilatoēz
 res vendatur maiori pñcio: l. talis con-
 tractus nō sit vsurari⁹ ex forma: est nñ vsu-
 rari⁹ ex fraude. Et Et ex forma qñ de
 hoc cōstat: extra eo. i. ciuitate. et c. si. B.
 Et iō venditor tenetur qui hoc facit quasi
 vsurā fecisset: nisi dubiū sit q; merces ven-
 dūe tempore solutionis debeant plus vel
 minus valere: extra eo. i. ciuitate. q; tñc li-
 cite possēt vñdi tantū plus qñtū estimatur
 q; plus debeat valere tpe solutionis. dico
 si iste venditor nolebat vendere nunc: sed
 intendebat seruare vsq; ad illud tempus:
 extra eo. nauiganti. Quod si fiat cōuersio
 puta dat nñc. et vt circa autūm reddant
 sibi tot mensure frumenti vel vini: tñc at-
 tendendū est q; l. nunc plus valeant vñz
 tamen quādo dari debēt sint valūre pl⁹
 vel minus: si vñlī dubitā non est vsura.
 Si aut estimat q; plus valebūt: certe em-
 ptor vsurā cōmittit: vt m. d. c. nauigāti. Et
 Ad meliōrē predictozum intelligentiā hæc
 tria videnda sunt. Pñmo qualiter discer-
 natur iustum pñciū rerū. Ad quod dicen-
 dum q; illud dicat iustū pñciū rez quod i
 loco cōter de re iñueniri pñti solutōe pñt
 ff. ad. l. fal. l. pñcia. Quod quidam non ir-
 rōnabiliter limitant cē verum: nisi impe-
 dimentum occurrat ex aliquozū malicia:
 puta vsurarioz seu aliozū pecuniosoꝝ
 vendentium merces suas ad terminūz: vt
 valeant aliquid plus lucrari: et boni mer-
 catores non possunt vendere merces suas
 etiam iusto pñcio: vel etiam si aliquis ty-
 rannus et potens aliud adhiberet impedi-
 mentum siue rationabili causa limitando
 pñcia vel prohibendo merces alio deferri
 Illaz malicijs indulgendū non ē. ff. de rei
 vendi. l. in fundo. et extra de cognā. spi. c.
 2. Itē iustū pñciū cōsiderat sup mercatijz res
 pñctu laboz et sūptūū mercatoris: vt supra
 negotiatio. §. 3. in additione. Qñd inrel-
 lige: nisi in loco venditionis aliud elz cōe
 pñcium nō introductum ex eoz malicia: vt

dictus est: sed ex conditione tpe seu nego-
tationis: puta cū tpe messii & videmari
soleat frumentū & vinū miori p̄cio valere
& idē in silibus: vel cū merces ex abūdātia
miori vēdūt: & maiori ex occurrēte penu-
ria. Itā cū mercator possit p̄ciū augmēta-
re ex varietate locorū & tēporū ex qua p̄cia
eisdē diuersimode statuuntur: ita d̄z & mine-
re. Precia enī p̄siderāda sūt respectu loco-
rū & tēporū: nō solū in augmētatione: s̄ et iā i
diminutōe. ff. si cer. pe. l. vinū. & de reg. iu-
ris. l. fm nām. 2. vīdēdū est qd si alig vē-
dit rē ad terminū pro maiori p̄cio de qua
vīsū dubitat vtz tpe solutōis p̄ciū sūt res
maiori vel miori p̄cio valutura: tñ vēdens
putat eā nō valuturā maiori: q̄ nūc valeat:
an p̄mittat vsura. Rñ. Inno. vī tenere i. c.
in ciuitate. cē. co. sufficē ad p̄missionē vsuf
q̄ vēditō: n̄ credit eā valuturā maiori. Et
cū Inno. etiam trāsīt dñs Alio. de bu. qd
vz puto q̄tū ad p̄ciū. quo vō ad restōez
distingūdū credo: vtrū vēditō: hoc puta-
uerit p̄babili pietura: & nūc teneat: an ex
leui & nō teneat: ar. l. cū qdā. §. qd ergo. ff.
de acqre. hē. vbi d̄z q̄ si heres etiā sol⁹ pu-
tat adesse impedimētū ad cūdi hēditatē: ad-
ire nō pōt si iusta rōe mor⁹ crediderit. Fac
etiā cē de sen. excō. inq̄tū d̄. In dubio tñ
si nō apperet vtrū cōter fuerit dubiū vīsi-
mīle: vel si res tpe solonis p̄ciū fuerit plus
valitura: vel si nō apperet: vtz estiano ven-
ditōis fuerit rōnabil vel n̄: puto q̄ iste vē-
ditō: ad restōem teneatur: ex quo nō puta-
uit rē pl⁹ valuturā: q̄ in re p̄pua glibet est
moderator: & arbit: & in dubijs tutior ps ē
eligēda: cē. co. i. ciuitate. 3. qd si pp̄ terminū
res plus vēdatur: nō tñ vltra ipsi⁹ rei valo-
rem: an p̄mittat vsura. Rñ. q̄ sic ex quo rō-
ne imini res vendit maior: n̄ satis existio
q̄ cū pp̄ hoc nō excedat iustū rei valorē: em
non committatur vsura: cum hoc cāu nō
lucrit s̄ p̄sequitur suū iteresse: cē. de vsu. c. si.
Et si dicat nō posse p̄tingē q̄ si res vēit plu-
ri rōe imini nō vēdat vltra valorē iustū: cū
res tān valeat q̄tū p̄m p̄cio vēdi p̄t: & sic
p̄m p̄cio nō plus iucmēbat: sed pluri pp̄
terminū vēdidit: vltra iustā estimationē ac-
cepit. pōt nideri q̄ hoc nō sequit. Itā vē-
rū ē q̄ res tān valeat q̄tū vēdi pōt. s. com-
muni cursu: nō vō singulari cūctū: vt sic il-
le nō d̄ iusto p̄cio vēdē q̄ rem p̄cio maiori
vēdit alicui q̄ cōter fieret alijs: forte q̄ il-

le ad rē maiore h̄z affectionē: vel q̄ ea ma-
gis idiget. ff. ad. l. sal. l. p̄cia. Ita d̄ n̄ iusto
p̄cio emere q̄ minori rē emit ab aliquo. q̄
cōter ab alijs emeret forte pp̄ vēditōis
necessitatē: vel q̄ nō pōt merces tanto tpe
reunere q̄tū alijs faciūt: & h̄. Itē ē q̄ ex
malicia aliorū pōt iustū p̄ciū ipēdū: qd nō
cere nō debz vt p̄ostentū ē. B.

Quid de mercatorib⁹ q̄ habēt p̄sta-
tuto q̄ q̄cūq̄ emut vel vēdit tales merces
itelligat talis vel talis dilatio solutionis.
Rñ. Si vēditō: pp̄ hoc nō apponat ad
p̄ciū nō ē vsura: als sic vt ex p̄cedent. §.
pōt notari. Qd si post cōcordiā & de p̄cio
& dilatōe vel tēptor nūc soluere & sic de p̄-
cio munere: p̄z q̄ p̄ma vēditō vsuraria ē
scilicet vltra p̄ccūm: nisi forte talis minu-
tio p̄ciū fiat rōne alicuius iteresse: de quo
vide. s. vsura p̄mo. §. i. q̄ scipit: s̄ nunqd
vsura est. Et pōt ē esse q̄ venditō: mi-
nuat de p̄cio. pp̄ necessitatē: & sic potius
est inq̄tas ex p̄te emptoris. Tñ pōt queri
an emptor: hoc casu cōmittat vsurā cū mi-
nus soluat pp̄ p̄maturaz solonem. Rñ.
videt q̄ nō: q̄ plus soluere videt q̄ an tps
soluit: i. Insi. de act. §. plus. §. i. §. logf i
coacte soluere: q̄ tollit ei facultas rem re-
tinēdi tpe cōcesso q̄nq̄ etiā cū eius dāno:
s̄ aliud ē in spōte soluere. Tñ cōtrariū ve-
ri⁹ puto: q̄ aliqd cerni lucri capere p̄pter
p̄maturā solutōez vsurā inducit: vt apte p̄-
bat in. c. nauigāti. in. §. i. extra co. nisi forte
soluēs an tps posset aliquod iustū iteresse
p̄cedere: vt. s. vsura p̄ma. in p̄ncipio. B.

Quid si alig vēdat res p̄ p̄cio qd
nūc currit. & addit pactū q̄ si plus valebit
vsq̄ ad pascha vult illud plus: si vō min⁹
valebit nō vult min⁹. Rñ. fm d̄ostien.
Proculdubio ē vsura: iudicādu: cū i
pacto claudicat: ar. C. de solu. l. penl. Cō.
Et. Et Idē in sum. l. 2. ti. 7. q. 25. Et hoc
itelligendū q̄n rōe termini apponēt tale
pactū: als l̄ adesse inq̄tas alia nō tamen
vsura: cū nō assit mutui vel eq̄pollēs qd
ad vsurā requir: vt. s. vsura p̄mo i p̄n. B.

Quid si vēdam p̄dū tali cōditōne q̄
vsq̄ ad tot ānos si reddā p̄ciū rehabeam
p̄dū. gen. fm Ray. Idē nō est mutui:
vñ nec vsura: & emptor facit fructus suos
q̄ vēditō ē. Et hoc itellige nisi talis con-
ditio facta fuerit i fraudē vsuraz: qd pōt p̄
sumi si modicū ē p̄ciū respectu valoris

rei: et de empti. et ven. ad infam. Item si sit
in pacto qd restituat aliqd plus qd fuit p^{re}ciū
¶ Idē dicunt doc. vt notat dñs An. d. bu
in c. in dioceſi. et eo. B. Et emptor p^{re}ſue
nit ſit fenerator: et de pigno. illo vos. Idē
Doſt. et Ver. A. Idē in ſum. eo. ti. q. 25.
vbi idē d^{icitur} fm coſedē etiā ſi venditio fiat tali
pacto qd quādo cūqz ſoluat p^{re}ciū a v^{er}dito
re vel ei^{us} herede reddat p^{re}diū. P^{re}dictus
et con. dñs Alro. de bu. in dicto. c. p^{re}queſt^{io}
et eo. et Inno. in d^{ec}o. c. ad noſtrā. addens
qd paucitas p^{re}ciū nō facit p^{re}ſumere uſuram
niſi addat alteri p^{re}dicture: v^{er}o qd v^{er}ditor po
ſſit redimere. B.

Quid ſiquis emat fructus ſeu ſegetes
p^{ro}uenturas hoc anno de agro ſeminato.
Reſpōdeo. fm Buil. Non eſt uſura ex ſor
ma p^{re}ciū. P^{ro}deſt tñ fieri in fraude uſura
rū: ſi ſi verſimile ē qd fruct^{us} colligēdi et cō
purato dubio qd poſſunt ipeditur: valebunt
tūc plus qd id qd nūc dat. Et maxime ſi ē
talis perſona que p^{re}ciū h^{ab}et ſoleat exercere
et reſtitutio ē ei in foro penitentiali indicēda
fm eundē Buil. et in ſū. eo. ti. q. 26. Et hoc
d^{icitur} intelligi qñ interuenit p^{re}matūra ſolutio
alio nō eſſet uſura cū nō aſſumunt v^{er}o equi
pollēs: ſed alia fraus obligās ad reſtitutio
nē. B. Si aut p^{ro}babit dubitat v^{er}o plus
v^{er}o min^{us} debeat valere: nō eſt uſura. Idē
Doſt. et Al. A. Idē in dicta. q. 26. B.
Et eodē mō dicendū ſi emat fruct^{us} p^{re}ciū
ros v^{er}o ad tres vel quatuor: v^{er}o plures annos
A. Idē in ſum. eo. ti. q. 27. vbi etia^z addit
fm Ray. qd vbi in foro iudiciali p^{re}cedit per
p^{re}dicturas: i^{ur} p^{re}ſtatur p^{re}ciū aſſertioni. Et
idē d^{icitur} fm eo. ti. q. 23. Quod intelligo et v^{er}o n^{on}
ſi ex alia p^{re}dictura oriatur ſcandalū: qz tūc opor
teret oīno p^{re}ſcandalū ſanſcē: et d^{icitur} homi. ex
l^{it}is p^{re}ciū. de pur. cano p^{ro}utū.

Qui ſigs emat a cōitate vel a collegio
monaſterio ſeu etia^z a p^{ro}uata p^{er}ſona certos
ānuos redditus i^{ur} vita emptoris vel ad aliū
qd cūqz tēp^{us} uſufructū alicui^{us} poſſeſſionis
Rñ. fm Buil. Nō ē uſura ex forma p^{re}ciū
P^{ro}ſſet aut et illicit^{us} ex p^{re}te v^{er}ditōz: qz aſ
ſumūt materiā deſiderādī montē ei^{us}: aut ex
p^{re}te emptōz: qz ſorte numis p^{ro}uo p^{re}ciū emit
p^{re}ſcāqz circūſtātijs de ſiſimilitudine vite ei^{us}
et p^{re}ſtate p^{re}ciū: et valoris ipſi^{us} uſufruct^{us}. Si
v^{er}o qñ emit a p^{ro}uata p^{er}ſona dicat i^{ur} vita ipſi
us v^{er}ditōis: et tūc magis claz q^{ui}tu^{us} ad
hoc qd nulli^{us} mō deſiderat hoc cāu. A.

Id Buil. d^{icitur} qd i^{ur} iſte p^{re}ciū nō ſit uſurari^{us} ex
forma: cū tñ h^{ab}et reddit^{us} ānu^{us} p^{er}ſonal ſit ſue
burſal nō aut p^{re}diat: credo i^{ur} quidā legiſte
dicat p^{re}ciū: qd illicit^{us} ē p^{re}ciū: tñ qz v^{er}ditōz
facili^{us} poſſet deſ. d^{icitur} mortem emptoris
nullū ē emptōz p^{re}ciū: ſic ē i^{ur} fructū agro
rū et vineaz: v^{er}o i^{ur} ſum. eo. ti. q. 29. In his tñ
v^{er}o faciēda differētia int^{er} reddit^{us} i^{ur} p^{re}ſtitutoz
et d^{icitur} p^{re}ſtitutoz: v^{er}o p^{re}ciū Inno. et eo. in
ciuitate. vbi et idē nōt dñs An. de bu. ſor:
mās hanc queſtionē. Aliqz emit reddit^{us}
certi ſūdi i^{ur} p^{re}ciū vel ad vitā ſibi v^{er}o heredi
bus: dubitat an ſit licitū. Et i^{ur} inq^{ui} optio
nes ſunt: tñ licitū ſūt h^{ab}et p^{re}ciū fm Inno. et
Jo. an. ſue emit reddit^{us} domi^{us}: ſue p^{er}ſone
puta ruſtica vel ſui alteri: ſue etiā ematur
actio p^{re}ciū p^{re}terit^{us} dato et qd ſorte minōri
p^{re}ciū v^{er}ditur qd valeat. et d^{icitur} hoc verū
ſue reddit^{us} ſit cert^{us}: ſue incert^{us}: ſue in p^{er}
cunia: ſue in alio: et ſue emit nōia p^{re}ſtitu
ta: ſue et p^{re}ſtituēda: et i^{ur} aliq^{ui} ſulū minus qd
valeat emat: nō iudicat p^{re}ciū illicit^{us}: qz p^{re}
hentes poſſunt i^{ur} modico ſine dolo i^{ur} de
cipe reali^{us}. Cōſuluit tñ Inno. xpi fidelib^{us}
qd ab h^{ab}et p^{re}ciū abſtineat. ſ. qd de nouo
p^{ro}pter hoc p^{re}ſtitutū ſeditū v^{er}o actionē emat
Dicit tñ qd hoc ē penitus illicitū: qd ſigs ac
cepit cētiā a ticio: vel obligationē de cētiā
v^{er}o ipſe p^{re}ſtituat ſe debitorē reddit^{us} ānu^{us} i^{ur} ma
ioris p^{re}ciū qd acceptat. Con. dñs P^{ro}de. de
ancho. in. c. uſuraz. de uſur. li. 6. vbi et d^{icitur}
cit: Quero ſi p^{re}ſtitui alicui p^{er}ſionē certā ad
vitā p^{er} certo p^{re}ciū: an talis p^{re}ciū ſit uſurarius
Rñdet fm Oldradū Doſt. Inno. An. et
Boſ. in dicto. c. i^{ur} ciuitate. qd nō: qz fm oēs
p^{re}dictos tal^{is} p^{re}ciū eſt licit^{us}: qz tollit ſuſpicio
uſuraz rōne incertitudis. Idē et d^{icitur} tenē
Jo. an. Qd puto ſimutandū: niſi h^{ab}et ſit
emē plus i^{ur} futuz acceptur^{us}: ar. c. ſi. et eo.
Itē d^{icitur}. P^{ro}ne qd debitor uſurarij muta
uit ſocio pecuniaz eo pacto qd ipſe ſolueret
uſuras uſurario i^{ur} ſumum curritēs: an tal^{is}
mutuās ſit uſurari^{us}. Et rñdet fm doc. qd n^{on}
qd d^{icitur} v^{er}o fm Jo. an. quando ex illa p^{er}
cunia intēdebat ſanſcēre uſurario: al^{is} cel
ſat ratōes docto^{rum}. Et i^{ur} ſit a ſocio cū mu
tuauit: uſuras p^{re}cepit ad p^{re}ſtitutoz teneſ. B.

Quid de his qui emunt a pauperib^{us}
boues vel oues quas illi ſorte non habēt
et locant eis. Rñ. fm Buil. Si emptor ſcit
vel credit qd venditor illa nō habet et locat
eis pro annua p^{er}ſione uſura eſt: vel ſaltem

in fraudem vsure fit. **A**. l. presumitur. f. 3
eundem. **S**uil. 2 in sum. co. n. q. 33. 7 tales
omnino tenent ad restitutione: cu mercede
sine ca receperint. f. ex eo qd no est. ff. de co
sine causa p. totu. **B** si vero creditur euz ha
bere 7 sine fraude emit non est vsura. **A**
nec etiam peccatu qd diu durat bona fides
fmi eundez 7 in dicta. q. 33. Et addit: Idez
credo de ementib' fructus terraz a no ha
bentibus. hec ille. Et lz in p. dicto casu de
sit aliquado peccatu no in deest obligatio
ad restitutione ex quo pensionem accipit
sine ca: vt dictu est: nisi inquatu possit p
bare aliquod legimum interesse: no in te
netur vltra qd sit factus locupletior qd diu
fuit bone fidei. ff. de p. h. l. v. r. **B**
Quid de his q nunc emunt certos equos
tradendos emptori ab ipso veditore in certis
numdinis. f. m. **S**uil. Si emantur mino
ri p. cio qd estiment cos ibi ce nunc valituros
vsura est. Si aut de valore xsimilit dubi
tetur no e vsura. **A** Idem in su. co. n. q. 34.
Et intelligit hoc si interueniat p. maturata
soluto: al no esset vsura: et eo. nauigauri. lz
possit ee alia inequitas ad restitutione obli
gatio. Sed qd si qd habes pecunia volebat
ire ad nandinas ad emendu merces ex qd
lucraret: 7 ego idigēs pecunia mutuo illa fci
pio offeres me illa restituē cu lucro spato
nūqd scias sit vsurari. **R**u. **I**nno. dic q
sic. lz **D**ost. tenet q tali mercatori obliga
t' su ad interesse illi' lucri qd ex illa pecunia
erat xsimilit factu: diuino n. hil fiat i frau
de vsuraz: 7 tal mercator dicto mo no con
sueuerat pecunia tradē ad vsura. **L**o. **R**ay
vt 7 p. 3. s. vsura. i. s. 25. Sed vt notat dñs
Pe. de ancho. in c. vsuraz. et e. li. 6. **I**o.
an. tenet cu **I**nno. dicēs q interesse hz so
lu locu post morā debitoris 7 no añ. **M**az
si añ possit q mutuat puenire de spato lu
cro: facile eet mutuan fingere q vult cum
sua pecunia alio pficisci vbi tñu lucrabit 7
illo requisito sen' exerceret. **I**stis aut figmen
tis no ē via apien da: et de diuor. qto. Et
h' placet **I**o. cal. hec ille. **P**ot dici q vbi
ex qritate psonaz cessat suspicio vsuraz ob
tineat deñ **I**do 7 **R**ay. qz interesse pputa
ri pot ex ista ca no solu post morā lz enaz
ante: vt p. 3. s. 5. in additōe. **V**. u. dñ. **I**de
qd si qd a mercatore emeret merces tato ca
ri' qto in loco destmato esset vtili veditu
us: 7 sic offerret vtz p. cu euz spato lucro

an vedito sit vsurari. f. m. **I**nno. q no
dummo pputat p. culo 7 labore no accipit
at vltra id qd in loco in quo erat veditu
xsimiliter lucratur fuisse: qz qno iure p
vendere cari' ppter dubiu ipis: et eo. c. si.
eodē mo ppter dubiu loci: supio argumē
to de tpe ad locu. ff. si cer. pe. l. v. m. 7 hoc
placet **R**ay. sed vt not dñs **I**o. **P**e.
de ancho. vbi. s. **I**do. contra: qz daret via fig
mentis 7 dictu. c. qto. **I**o. vero cal. tenet
dictu **I**nno. cu p. cu statim soluit: qz nūc
speratu lucz alterius loci potest nio do p
pere emptor sicut poterat creditor. Sed si
hoc p. extu solutio p. cu differatur tunc
dictu **I**nno. tenet: qz de facili posset fraus
committi. hec ille. **P**otest dici q interee
ex equo non potest percipere sed bene fm
estimatione dubij euentus: vt. s. vsura. i. s.
15. vbi ex conditione personarum cesset sul
picio fraudis. **B**

Quid de his qui emunt frumentu 7 vi
num 7 h' tpe quo colligitur vt postea ven
dant carius. f. m. hoc multipl. pot fieri. p
quidē ppter coe bonu: sicut **I**oseph emit
frumenta vt haberet vnde p. uideret po
pul' terre tēpore famis: 7 hoc meritorium ē
7 ppter p. uisionem suam 7 suorum: sic
si aliquis nunc emat timēs ne postea opor
teat eam car. us emere p. o: 7 uis: 7 postea
quia non indiguit vendidu: sicut commu
niter in foro vendebatur: 7 hoc licitum est
3° ppter pietatem: vt. s. de lucro p. uide
at pauperibus: 7 hoc iterum licet: dummodo
ita moderate hoc faciat q cōitas per cari
stiam no ledatur. 4° ppter exercendam
iustā cōmurationem per modum mercatō
nis vt no intendat caristiaz inducere: lz po
tius artem suā: siue negociationē exercere
qd possim' loco hz quādo hec est propa
negociatio eius: ita q p. o sua opera reci
pit lucrum: vt dictum est supra emptio. s.
45. ppter auariciam. f. vt carius vendat
nulla alia necessitate: vel valuate pensata
aut vt caristiam inducat 7 congreget: ita
q homines cogantur ab eo emere. 7 ipse
possit ad libitum vēdere: 7 isti tales enor
miter peccāt: vt enā dictu est. s. emptio. s.
8. hec b. reuter sumpta sunt d' **R**ay. **S**uil.
Inno. 7 **D**ost. Et addit **R**ay. q tales p
pter hoc non sunt cogēdi ad restitutiones
certe persone sed pauperibus. Et f. 3 **S**uil.
hoc intelligitur de honestate 7 cōsilio: no

aut de necessitate. **A**lii ex facto eorum alij
for: et dānificati: qz tunc tenentur restituere
dānificati o ino: cū de iniuri. c. fi. **B** Et i
relligendū idē siqz emat alia q̄ victualia:
auri vel argenti et b: vt de talib: caristiā
inducat et ipe lucret. Et de hac materia ha
bes. s. 4. **A** Idē qd i hoc. s. notat in sui.
eo. n. q. 40. **P**redictū ē con. doc. cano. vt
notat dñs **P**e. de anepo. i. c. i. c. i. c. i. h. 6. **B**
Pone quidā habz recipe centū ab ali
quo i certo termino: venit tertius emēs ipa
iura s̄ debitorē. p̄ precio nonagita que nūc
soluit: nuq̄d emptor cōmittit vsurā. **R**n.
si iste emētū minus q̄tūm vere est inter
esse suū: aut q̄tūm vere est estimandū si
uicimendū ne ille debitor soluat: aut quate
nus est futurus labor: rehabēdī nō ē vsura
Sī vero alit vult diminuerē precii solum
propter hoc q̄ nūc soluit: sed in futuro pl⁹
rehabebit est manifeste vsura. **A** qz pro
pter p̄mā iurā. solutiōnē minori emēt q̄
dāsimilit res fuerit valitura: cū eo. ca. fi. Et
sic limitanda sūt que dicta sunt. s. 5. **D**e
empuione nominū. **B** Et nō q̄ talis em
ptio iurū presertim qū de hoc immineret lū
gū si fiat pro minori precio non valet: nec
iste emptor poterit plus petere ab ipso de
bitore q̄ in veritate soluerit et si residuum
fuerit ei donati. C. m. dān. l. p. diuersas. et
l. ab Anastasio. qz p̄ bono cōstitutū ē ne
lingua emerēt vel mouerent. **A** S3 si ces
sio iurū fiat ex vera et integra donatiōe va
let in totum: alio nō valet nisi pro parte dati
p̄cij. Et hoc vep̄ quo ad p̄tensionē faciendā
a debitoribus vt obuiet lingū que possent
p̄ huminōi empuiones occurrere vt in iur
rib⁹ allegat. Sed quo ad emptorē et vēdi
torē talis contractus bene valet cū nomīa
debitor possint emi etiaz p̄ precio minori q̄
sint ipsa debita: seruata tñ equalitate: vt dic
dñs **A**nto. de bu. in. c. ciuitate. extra eo. vt
p3. s. 5. in additione. **B**

Item pone quedam cōitas indiget pe
cunia et imponit ciuibz prestantiā. s. mu
tuo promittēs et obligans prestantiū cer
ta pignora et certum lucrū: nuq̄d prestan
tes committunt vsuram. s. n. ex quo coacte
faciunt: et propter hoc forte nullam cōmo
ditatem incurrunt ita q̄ ab hoc libenter ces
sarent si possent non est vsura. **S**3 iuxta h⁹
est alia dubitatio: v3 q̄ si postq̄ ciuis p̄m⁹
prestitit veniat secundus et emat iura a p⁹

pro minori precio eo q̄ nunc soluit ei: nūc
quid iste secundus committit vsuram. s. n.
vt in p̄cedenti. s. dicitur. **A** Certe iste s̄
ctus manifeste apparet vsurarius: cū quic
quid accedat fori in mutuo sit vsura nisi af
fuerit verum et certus interesse: quod potest
estimari etiam ex dubio euenti s̄m condit
tiones personarum: vt. s. vsura. i. s. 15. **N**ō
autem potest poni interesse certum pro in
certo: vt ibi patet et notat domus **A**nto.
in. c. salubriter extra eo. **N**ec excusat a pec
cato in hoc casu coactio vel alia necessitas
cū e. super eo. et qd me. cā. c. sacris. Et si p̄n
cipalis est illicitus similiter et accessorius: cū
de reg. iur. accessorium li. 6. Sed si cōitas
nō accipit mutuo: sed ita vt reddat acceptū
l3 pro illo annuam aliquid tribuat: sicut sit
in imprestis venientiarum et in monibus
florentie: et in locis ianue. **A**lius est casus
super quo theologi et doctores diuersa di
xerunt. Sed saluo meliori iudicio contra
ctus videtur licitus: cum in hoc casu non
sit mutuum: sed potius venditio redditui
ciuitatum que fieri potest: vt tēgi sup̄a.
s. 5. et notant doc. cū eo. in ciuitate. vbi et do
minus **A**nto. addit. Et predicta faciunt ad
illud quod veniens sepissime reuocatur in
dubium. **I**bi enim qui hactenus consule
runt pecunias in communem describuntur
singillatim: deinde commune respondet e
is quolibet anno pro centenariō quādoq̄
quqz quandoqz minus: s3 capitale nunq̄
restituunt et vocatur imprestura. Et ille q̄ ha
bet in communitate dicta mille vel tria mi
lia vendit alijs ius suum et emolumentum
omne quod percipit: queritur an iste cōtra
ctus sit licitus: et respōdet: ex predictis pa
tet q̄ sic: quia recipit redditum in pecunia
iam constitutum. **I**tem idem redditus cre
scit et decreuit: et posset cōmunitas in totū
abolere si vellet et nihil respondere. **I**tem
non est quasi maior redditus q̄ esset vni⁹
possessiois immobilis: et sic videtur q̄ li
citus sit **I**ctus talis per predicta iura: et rō
nes. hec ille. **I**dem etiam dicit dñs **P**e. de
ancho. in. c. viuraz. de vsuris li. 6. Et sub
dit: Repetio tñ inter consilia **S**ed rñi consi
lio. 292. quēdam theologum disputasse la
tisime questionem istam: et conclusit te
nuisse q̄ quo ad tempus ciues coacte mu
tantes cōmunitati non sit vsura cessāda
siq̄dē p̄ illa forte coacte mutata aliqd re
stet

cipiat. Ab ipso autem emere tale redditum annuum usura est. Cuius rationes et motiva non refero: quia iudicio meo de iure efficaciter non concluditur: nec tolluntur rationes et illa que per doctores superius sunt dicta. hec ille. Predicta possumus intelligi vera: nisi ciuitas constituat predictis nouos redditus: forte si aliqui in sumilibus vel alijs sunt presumpti: quod non liceret: quia huiusmodi non possunt: ita ut qui eos vendit ad illos obligetur: ut notatur in dicto. c. in ciuitate. per doctorem. ut notatur dominus. Per de. in prefato. ca. usurarum. ubi queritur an sit licita emptio reddituum alicuius castri vel fundi ad certum tempus vel incertum: puta per se et suis heredibus. Et respondetur per Jo. an. Innocentium. et lido. id est de c. in ciuitate. quod sic. nec sapit usura quoniam talis redditus erat constitutus ante factum: puta census: tributum pensio et similia: secus si ipse factus nascatur sine constituto. Et idem dicitur in emptione nominis siue actionis: ut actio iam nata ad mille possit emi per minorem pretio. Pars ergo per predictum in prefatis non redditus constitutus non possent: aliter essent illicita: et similiter foret illicita et super nouis et antiquis: si ex ipso dānificaretur res publica que equiparat pupillo. C. de iure rei. pu. l. rem pu. l. xi. Et si eius ad ministratores non possint eam dānificare: nec factum eorum in dānium rei pu. valet. ff. de decur. l. ambitiosa. et C. de trasac. l. p. ses. Et in his casibus potest intelligi dictum tenentem huiusmodi ipse constituta non fore licita.

Circa predicta per quero quid si aliquis non vult emere predictum sed redditum ex alteri predicto: propter quod predictus dominus constituit nouum redditum forte locando alicui perpetua locatione ad certum affectum in pecunia vel rebus alijs constitutum quem vendit predicto: an contractus sit licitus. Rñ. Quidam dicunt quod sic: quia hic est pura emptio et venditio: et licet potest fieri sicut superius dictum est de emptione redditus iam constituti. Sed alij dicunt: quod non potest fieri fraus in redditu iam constituto sicut in eo qui constituitur de nouo. Unde dicunt quod ex huiusmodi contractu non potest percipi ultra quod datum sit. Innocentius. in c. in ciuitate. ex e. non approbat nec reprobat: sed ait: Certe bene consulendum est omnibus fidelibus quod ab huiusmodi contractibus abstineant. si quod de nouo propter hoc constitutum redditum vel actionem non emanant. Et subdit: Illud autem penitus videtur illicitum quod ipse idem qui dicitur emptio: in se constituat redditum et

actionem qua se obliget ad plus dandum in pecunia vel specie quam acceperit. Aduertendum quod Innocentius vocat hic emptorem illum qui in secundo contractu resolutionis primi ex pacto de redimendo emit qui in primo fuit venditor: ut patet per dominum Innocentium. de bu. ibidem de quo. §. §. in additione. Nam appellatio nibus emptionum venditionum: locacionum: et conductionum promiscue utimur. ff. de ac. emp. l. veteres. et l. se.

Secundo quero quid si quis emit predictum cum pacto de redimendo usque ad certum tempus vel quando cum precium reddat: et interim emptor ipsum locat venditori per certo affectum: an sit licitum. Rñ. Prima facie contractus licitus videtur. Nam licitum est vendere etiam emere cum pacto de redimendo ad certum tempus vel quando cum precium. C. de pac. inter. emp. et ven. l. 2. Sed verum est quod sub isto actu potest facilius palliari usura: et ideo ex circumstantijs potest presumi in fraudem usurarum factus. per si in loco ubi agitur consuevit huiusmodi fraus in tali actu fieri. Nam presumitur actum quod est consuetum. ff. de edil. edic. l. quod si nolit. §. quod assidua. et de aqua plu. arc. l. si pus. §. si recte. 2. quoniam et si in loco non sit consuetum: in ipse presumpsit est usurarius: quia presumitur id agere quod consuevit facere. ff. de pig. ac. l. vel vniuersorum. et ex de reg. iur. semel. lib. 6. Et in simili notatur Innocentius. in pena apposita ab usurario in c. suam. ex de pe. Et idem alij doctores: ut patet per §. §. usura. i. §. 22. in additionibus. 3. si modicum fuit precium emptionis: vel factum fuit pactum de redimendo pro maiori pretio: ut §. §. 3. cum additionibus. 4. si ex pacto comodum vel licet modum rei vendue vel excepto constituto affectu pertineat ad venditorem eiusdem rei conductorem. Nam huiusmodi est natura emptio: cum re empti statim comodum vel incommodum ad ipsum debeat pertinere emptores. ff. de pi. et como. rei ven. l. illud. Et licet potest presumi in fraudem factus: presertim si ipse conductor et venditor non possit se quando voluerit ab obligatione huiusmodi affici liberare cum in effectu talis contractus sit quedam emptio redditus de nouo constituti: ad quem ipse emit constitutus et vendens obligatur: quod est penitus illicitum: ut patet per Innocentium. ex eo. in ciuitate et in §. precedenti. cum potius ante debet rerum effectus quam verborum va-

ratio siue circuitus. et de ele. no. refi. c. rela-
lati. r. C. man. l. ab Anastasio. r. in. c. cum
quid de reg. iuri. li. 6. maxime cum sit frau-
dib⁹ cedenduz sed obuiandū: et de dino. r.
quāto. Itē si nulla adest vsur: r. fraus: cuz
tale pactū q^d venditor teneat reconducē cō-
tineat in equalitate si emptio facta ē p^o cō e-
qualitē ipi rei cū rē habeat p^o p^o cō r. insup
hāc obligationem que iudicat pars p^o cū vl-
tra p^o cū p^o cū. ff. de p^o cū. emp. l. fū dī
p^o cū. Et iō emptor in hoc grauat vendito-
rem vltra licitū emēdo mino: i^o p^o cū dicta
obligatione p^o putara: r. sic ad restitutionez
teneat: vt. s. emptio. §. 2. Itē p^o p^o cū sumi^o fraus
vsurariuz siq^u p^o p^o cū p^o dīa vendat ad h^o i^o p^o
cū faciendos: q^u nō ē verisimile q^u inten-
dat emere aliena q^u p^o p^o cū nō inuulio: a ven-
dit: cū sint p^o cū: r. nemo p^o cū velle ex in-
p^o cū p^o cū a gē. l. ii. ad ea. ff. de cō. r. demō.

Tertio q^uo: q^u d^o siq^u vēdat pecuniā: pu-
ra auri p^o maiori p^o cū q^u sit cōis cursus.
Rū. q^u si vendēs nō potest p^o cū aliq^u d^o li-
cēt itereffe: pura laboris r. sup^o p^o cū huiusmōi
negociationis vel inuulio: dāmnū seu cessa-
tionē iusti lucrī fm estimationem dubij e-
uenit illicite agit: cū hoc videat quoddam
equitalit^o mutuo vsurario. f. ex simplici da-
tione pecunie p^o aliq^uid accipere: r. nō
esset vsura saltē omnino est lucrū illicitum
cum ven dat rē maiori p^o cū q^u valeat: r. ad
restitutionez obligat l^o emptor: i^o res fuerit
necessaria seu lucrosa: vt. s. emptio. §. 2. Et
ex hoc p^o cū discerni qualiter cābia possēt il-
licite fieri: sed apti^o r. magis illicite sūt q^u
cāp^o p^o cū p^o cū dat aliq^uā pecunie q^uritatem
vt aliam maioris p^o cū recipiat sine itereffē
d^o quo dictū ē: q^u hoc cāu ap^o e ē mutū vsu-
rarium cum minus dederit r. plus velit ac-
cipere: l^o ad palliandū interponatur loc^o vel
alius fictus p^o cū: vt. s. vsura. l. i. §. 22. Et sic
dupl^o cābia sūt: videl^o q^u aut cāp^o re-
cipit maiore sūmā r. reddit minore: de quo
dictū est in p^o cū p^o cū. s. aut p^o cū dat minore
r. postea recipit: maiore: de quo nūctacuz
est. Et ad istos duos modos generales om-
nia particularia cambia induci possunt: r.
discerni vtrū sint licita. Itā illicitū videtur
quicq^u d^o p^o cū accipit vltra id q^u d^o d^o ex-
cepto p^o cū legitimo itereffe. B

VSuras quarto de vsura
festus. Quis dicatur manifestus.

Rū. fm Hosti. Quo modo dicatur mani-
festus per euidenciam facti: puta q^u mensā
tenet paratā ad vsuras: ar. et de cohā. cle.
r. mu. iua. r. c. fi. Alio modo si sit d^o hoc i^o tu-
re p^o cū r. p^o cū. S^o sola fama nō sufficē vt
manifest^o dicat. A l. q^u ad penas positas p^o
manifestos vsurarios: et eo. q^u in omnib⁹
r. et eo. quāq^u. li. 6°. Item vsurarius dicit^o
manifestus post publicationem. Et ad pu-
blicationem faciendam sufficit q^u vocatus
p^o cū: vel negās per testes conuincatur
et de cohā. cle. r. mu. c. fi. r. c. iua. Suffici-
unt etiā certa argumēta cum fama: q^u ap-
parent aliqua instrumēta facta in p^o cū p^o
gnoracionis seu venditionis: in quibus of-
citur q^u fructus non debent computari nī
si in sortē: extra eo. cum in diocesi. Et quis
nullus appareat accusator sup hoc: m^o pro-
cedat ep^o ex officio suo q^u potest cōpellere
vsurariū ad restitutionē faciendā fm cū dē
Host. r. in sum. li. 2. ti. 6. q. 48. Et etiā do-
minus An. de blu. dicit in. c. q^u in omnibus
et eo. q^u manifesti vsurarij dicuntur noto-
rij: vel contra quos est fama cum aliquib⁹
iudicib⁹ r. postea sunt publicati per dicuz
c. cuz in diocesi. Et ibi etiā videtur hoc sen-
tire glo. l^o manifestū p^o cū dicatur quod
tum est r. probari potest et si nō sit notoriū
sed interdū ponitur pro notorio. 2. q. l. ma-
nifesta. r. ibi de hoc glo. magistra. B

Que pena publicor⁹ vsurariorū. Rū.
fm Ray. p^o i^o iure sunt excoicati nō dī
eo simplicit sed q^u tum ad tria: v^o q^u non s^o
bent recipi ad cōionem altaris: nec debent
recipi eor⁹ oblationes: nec debent recipi ad
ecclesiasticam sepulturam si in hoc peccato
d^o cesserint: et eo. q^u in omnibus.

Quid si sacerdos recipiat oblationem
manifesti vsurarij. Rū. Reddere cōpellit^o
et eo. q^u in omnibus. Et fm Host. dari de-
bet episcopo: vt fm eius p^o uidentiam re-
stituatur illi a quo vsura extorta est si inue-
nitur: alioquin pauperibus: ar. 20. q. 3. cō-
stituit. A p^o darum facit hoc. c. sed de hoc
latius dictum est supra restitutio. i. §. i. B
r. debet sacerdos manere suspēsus ab exe-
cutione officij donec satisfaciatur arbitrio ep^o
Eandem penam incurrit qui eos tradit ec-
clesiasticę sepulture: in. d. c. q^u in omnibus
sed hodie sepelientes sunt excommunicati
ipso facto: vt in cle. eos. et de sepulturis.

Que pena concedentium domos vsu-
rariis

raris alienigenis. Rñ. nec collegiū nec a-
lia vniuersitas aut singularis psona d3 per-
mittere q3 vsurarij alienigenis. f. nō oīdī
de terris ipsoꝝ publice vīrā exercentes vī
exercere volētes habeāt domos pductas
seu aliter habitet in trīs suis: s3 oēs ista tres
mēses expellēdī sūt de ipīs terris. Item ne
mō d3 eis locare vel alio titulo concedere
aliquā domū ad fen^o exercendū: al3 si sunt
patriarche: archiepī: vel epī i curi ipō scō
suspēsiōe. Si aut3 sunt minores clerici sin-
gulares incurrūt excoīcationē. Si est colle-
gium vel vniuersitas i curi: interdiciū. Et
si talē iniām p mēse sustinuerit. A. l. aīo
iduratio: vt in. ca. i. de quo. f. B. extitit tre
ipōꝝ sunt interdici: q3 dū ibi vsurarij mo-
rant. Si vero sūt laici debent p ordinarios
ecclesiastica cēsura pelli: c. eo. c. i. li. 6. A.
Et ibi nō dñs Pe. de ancho. q3 hoc itelli-
git de vniuersitate seu collegio tā ecclesiastico
q3 seculari fm Buil. et Archi. l3 aliqui itelli-
gāt solū de ecclesiastico. Et addit: Mō ob. q3
fm istū itellētū tot^o oibis eēt interdici: q3
est fatendū ita eē vbiusta attētiā. Et l3 istū
sit rigo: osū non min^o dūz ē q3 epī et plau-
t minores clerici sint suspēsi et excoīcati: vt di-
citur. Sed p ista mgt remediū ē q3 prelati
hāc pstitutionē frequenter faciūt publicari
sicut eis p capit. i. c. i. de loca. et de accu. sicut
olim. Et q3 nec illa nec alia eis incumbētia p-
agū: pōt eis obijci id q3 notat de re. ec. nō
alie. c. si. in his vlib^o: v3: Epī muti sciūt in-
re suo male vti. Cū sint comuti. nō audent
eoz mib^o vti. hec ille. Itē pena hui^o capli ob-
tinēt p omnes vsurarios tā iudeos q3 chri-
stianos cū indistincte loquat: sic et cle. ex gra-
ui. c. eo. que pprehēdū ē iudeos: vt p3 ibi
p glo. sup. x. cēsura. Ibi ē itē tenere dicit
Paul^o de elegarijs et dñs Dñic^o d scō Be-
miniano i. c. vsuraz. c. eo. li. 6. et dñs Lau-
ren. de florē. i suo tractatu d vsuris. q. i. 46
et Bal. i quodā pilio q3 icipit: Int iudeos
vbi dī q3 cleric^o iudeo locas domū ad pu-
blice fenerādū ipō scō ē excoīcat^o p dicitur
c. i. Et subdit q3 dicitur q3 locare iudeo ad
fenerādū si sciebat q3 talis consueuerat pu-
blice fenerari. Nam ex qualitate persone p-
sumitur q3 ad hoc fecerit: vt. C. familie her-
et. l. si filius. et ff. de pigno. act. l. vel vniuer-
soꝝ. Et psumitur animus ex effectu. C. de i-
urij. l. si non conuicti. Immo si locator a

pnciplo hoc nesciuit: statim q3 sciuit iudex
publice fenerari debet eū de domo expelle-
re: al ad hoc cōfentire videtur. S3. distin. cr-
roz. cum similibus. hec ille. B.

Quomō vsurarij manifesti possunt re-
cipi ad pfectionē vel ad sepulturā. Rñ. Mō
sufficit q3 in vltima voluntate mādēt de vsu-
ris satisfaci: sed o3 q3 vel de ipīs sit satisfac-
tū. put corꝝ facultates patunt: vel salē q3 il-
lis quibus faciēda est restitutio si preſto sint
aut alijs qui illis possūt acquirere: vel illis ab-
sent. b^o ordinario loci vī vices ei^o gerentis:
aut rectori parochie ipius vsurarij coram
aligbus fidedignis idonee de restitutione
sit cautum siue psum: ita. l. q3 si q3 tras sit
manifesta illa exprimat: alioquin est mode-
randa arbitrio recipientis eam. Ipe tñ si
sciēter moderet minorē tenet ad restitutio-
nem residui. Nullus interesse debz testam-
tis manifestoz vsurarioꝝ vel eos ad cōſe-
sionez admittere: vel ipos absoluerē nisi fe-
cerint satisfactionem: vt dicitur est. Testamē-
ta quoq3 eozum ipso iure sunt irrita. A.
nisi pdicta fecerit: vt in. c. q3 sequit. B. c.
eo. c. quanq3. li. 6. A. Et ibi add. f. dñs
aut religiosos et alios q3 manifestos vsura-
rios p pſentis ſacionis formā ad eccle-
siā aui fuerint admittere sepulturā: pene
in lateranēſi pilio p vsurarios promulga-
te statuimus ſubiacerē. B.

VSurā quinto f. de fuit^o
ub^o p cu-
razonb^o: fauto: ab^o: et familia vsu-
rarioꝝ. Querit ergo quid de seruientibus
vsurarioꝝ qui nihil habēt pter vsuras. Rñ
fm Buil. Credo q3 possint licite accipere ab
vsurarijs mercedē suā si seruierint vtilit in li-
cit^o et honestis aut necessarijs. Max vtilitas
quā psequitur vsurarij ex ope seruientiu
pſentatur cū mercede quam dant seruieu-
tibus illis: nec possūt dici paupiores pro-
pter mercedē datā cum loco mercedis ha-
buerint commodum oparum. Si autē
seruierint in illicitis: non credo q3 debeāt re-
cipere mercedem de huiusmodi. Idem de
cultoribus et alijs eozum mercenarijs. A.
De hoc plenius est dictū supra restitutio. l.
§. 13. in additione. B.

Quid de eo qui consuluit alicui vt fene-
retur: vel qui mutuat gratis feneratori vt fe-
neretur: vel qui cōtrahit societatem cum a-

liquo ad senus exercendum vel qui mutu-
at usurario ut feneretur tunc participet lu-
crum: nunquid oēs tales insoludū tenentur
Rñ. fm. Suil. Quidam dicunt qd qui idu-
cunt illos ad fenerandum qd al non erant se-
neraturi: tenent insoludum. Si xō al eis ēt
feneraturi non tenent nisi qdum ad eos p-
uenit. Et subdit: Ego credo sine p- iudicio
qd in neutro taliter inducentel teneantur ni-
si quantum ad eos peruenit. Et quantum
ad hoc conditio eorum est melior qd eorum
qui prestant fauorem in rapina vel in furto
quia ipsi tenentur etiam si nihil peruenit ad
eos: t hoc iō: quia rapina vel furtus sit sim-
plicit contra voluntatem domini: sed usura
peruenit ad creditorem de voluntate domi-
ni. Nec inuenio iura dare actionem debito-
ri contra huiusmodi inductores seu fauto-
res ad rep-endum ab eis illas usuras qd
ipsi debitores soluerunt illis inducens sicut
dant actionem contra illos quoq opere vel
pilio fiunt furta vel rapine lz nihil ad eos
perueniat. A Idem in sum. li. 2. t. 7. q. 61.
B Prima autem opinio iurior est saltem
quando principales non essent soluendo.
Omnes enim tales indubitanter sunt par-
ticipes culpe. A Non nī ppter ea tenen-
tur ad restitutionem principaliter vel in so-
lidum nisi inquantum fuerint causa dāni: ita
qd sine eis datum non fuisset: ut supra resti-
tutio. 3. §. 1. Damnum autem datur non in
mutuo pecunie sed in usurarij exactione: iō
participans in solo mutuo tenetur ad so-
lum peccatum t non ad restitutionem nisi
ex usura accepti. Participas vero exactio-
ne ut inueniendo cautas fiones vel alias
bene tenetur ad restitutionem. Et in hoc ca-
su intelligatur scōa opinio.

Quid de eo qui accipit usuras nomine
alieno: ut tutor curatoz vel procuratoz. Rñ.
fm Ray. Sicut prohibetur aliquis accipe-
re usuras nomine suo ita t al eno: dis. 46.
sicut non suo. Et si accipit alieno nomine
tenetur ad restitutionem si ille cuius nomi-
ne accepit non est soluendo vel non vult re-
stituere. Nam facientes t consentientes pa-
ri pena puniuntur. 2. q. i. votum. in fi. Sed
secundū qd addit Hostien. A qui etiam i
supradictis concordat cum Ray. eo. titu.
in sum. q. 63. B Ille in cuius utilitate ver-
sum est: p t principaliter tenetur: alius in

subsidium. ff. de eo per quem fac. erit. l. ex
hoc edicto. Et hec indubitanter vera sunt
de tutore curatore t procuratore: eo qd p-
stant auctoritatem talibus: secus de eo qui
nundum prebet ministerium: ut dicitur in
§. se. Item sciendum qd si ille soluit cui no-
mine accepte sunt usure ceteri liberantur.
A Exceptis illis qui ex usuris aliquid ha-
buerunt: ut. §. institutio. 3. §. 3. Et idē qd in
hoc. §. nō. in. d. q. 62.

Quid de illis famulis qui de manda-
to dominoz dant pecuniam ad usura debi-
toribus t suscipiunt postea ab eis. Rñ. fm.
Suil. Si nihil ad eos peruenit non credo
qd teneant: prefertim si illi dñi al t p seipos ex-
ercerent usuras: vel p alios exerceret si nō per-
istos. A Idē in sum. eo. ti. q. 63. Quod i-
telligendū est nisi isti famuli cooperentur
ad exactionem. Nam tunc tenentur ad resti-
tutionem: pur dicitur est in. §. precedentis
propter eandem rationem. f. dānificatiōis
ex de iniuri. c. fi.

Quid de eo qui gerendo negotium a-
lienū sine illius mandato feneratur ad o-
pus eius. Rñ. fm. Suil. Tenetur ad resti-
tuendum usuras lz ad cum nihil peruenie-
rit. Fuit enim actor t minister contractus
usurarij. A Idem in sum. c. ti. q. 64 vbi
notatur quod dicitur in. §. se. Et vtrūqz i-
tellige fm distinctionē de qua. §. 2.

Quid de illo qui cum vellem mutua-
re gratis induxit me ut daret sub usuris. Rñ.
deo fm Suil. Tenetur sicut ille qui in p-
cedenti. §. dictus est: qz indebitē impediuit
utilitatem proximi t ei damnum adduxit.

Quid de notarjs qui super usuris sciē-
ter conficiunt instrumenta. Rñ deo f3 Ho-
stien. perituri sunt: quia quādo creantur so-
lent iurare qd talia non facient: sic t p con-
sequens sunt infames: nec de cetero possūt
testificari: nec instrumenta conficere: extra
de testa. lz ex quadam. §. i. ad fi. A Idē
in sum. eo. ti. q. 45. B Si nī ob hoc reci-
piunt pecuniam non tenentur restituere:
qz recipiūt eam p opere suo: Quis illicito
de quo vide supra restitutio pmo. §. pti. A
Et ibi de hoc latius in addit. Vbi etiā pōt
patere qd tenent nōrj ad restitutionē qñ re-
cipiunt ab accipiente mutuum cum ille non
turpiter dederit: t sūt qñ ex eorum cautelis
seu iustis secuta foret exactio que als non

fuisse secuta: vt s. restitutio. 3. §. i. Et idē: fo-
ret in testibus ppter eandem rōnem. **B**
Quid de blasq̄ subscrībūt et sigillant
cedulas usurarias. Rñ. fm l. do. Si p. cla-
tus nō legit tenorē: v. etiā si legit et usura nō
apparebat: q̄ forte ibi posita ē maior. **G**
tas q̄ sit mutua: et ipse blat⁹ non diligen-
tē considerat: fatue facit: sed tñ fm xitarez nō cō-
sent. Si vero legit et xitatē, pcepit pnceps
ē peccatu: et nō pmodi usuraz. Itā subscri-
ptio in multis approbationez inducit: et de
sen. et re iudi. cū int vos. Idē Bos. **A** Idē
et in sum. eo. ii. q. 46. Et hoc cū idē videt
dicenduz de istis blasq̄ quo ad restitutionē
q̄ de notorijs i precedēt. §. dñi ē pro-
pter eandem rationem. **B**

Quid de vxore et familia usurarij. Rñ.
dic. vt. s. restitutio. §. 2. **A** Adeli⁹ de
hoc. s. restitutio. i. §. 13. in additione. **B**

VSuras sexto
pmo querit: An si nō fuerit intē-
tio creditoris aliquid recipere sed postea debi-
tor aliquid dare teneat creditor ad restitutio-
nem. Rñ. fm Buil. Si pbabilr credit q̄
ex dilectōe sola grai ei dederit: nō tenetur
Si vō credit v. pbabilr elumit q̄ ppter
mutuū acceptū vel vleri⁹ retinendū dede-
rit tenet. **A** .i. in q̄tū est fact⁹ locupletior
de psumpt⁹ bona fide. ff. de pen. here. l. vtz
In bona autē fide nō est q̄ credit v. pbabilr
dubitat q̄ nō ppter merā dilectionē: s. p-
pter pdictas cās ei dederit fm eundē Bu-
il. et in sum. li. 2. ti. 7. q. 8. **B**

Donec q̄ debitor nō grai vsuras sol-
uit: postea ad man⁹ h⁹i debitoris venerunt
aliqua de bonis creditoris: nunqd pōt de
eis satisfacc sibi p vsura quā ei soluit. **A**
Buil. tenet q̄ sic: vt i dca. q. 8. **B** De h⁹ ca
su dic. vt. s. bellū. i. §. 4. **A** p̄dicta addit. **B**
Quid si creditor grai qdē mutuaſset:
s. tñ inducit ad mutuandū qz h⁹ spē rec: pe-
usura forte nō ex dilectōe: s. ppter mutuū
nūqd tenet. Rñ. fm Buil. Sic: qz sola spē
fac vsurariū: vt dñi ē. s. vsura. i. §. 2. et 3. **A**
Dic clar⁹ q̄ si spēs pmodi fuit pncipal cā
mutui vsura pmutuē: s. si secūdaria: vt. s.
vsura. i. §. i. et ibi lant⁹ in additiōe. Et l⁹ vsu-
rari⁹ mental teneat ad restitutionē: et c. cō-
sultuit. nō tñ sic tenet simonia: s. solū menta-
lis: et de simo. c. si. Et ē rō: qz i simonia est
turpitudō vtriusq̄ parē: et ex solo iurē hūa

no peccātia simōiace accepta restituēda ē nō
illi q̄ turpit dedit s. ecclie. An nec helisens
giegi pcepit restituē pecuniā quā acceperat a
Maamā. Et iō papa i hoc cāu pōt statuere
qd vult. Possēt et dispēlare q̄ non solū in
mentali simonia: s. et i exp̄ssa p pacitū pos-
set retineri qd ēēt simoniae acq̄sitū. Sed i
vsura nō ē turpitudō dan⁹: et iō iure diuio
et nālī eq̄tate faciēda ē restitutō. Nec ēt possēt
i h⁹ cāu papa dispēlare fm Buil. vt i iū. e.
ti. q. 9. Et qd dñi ē i vsura obinet. ppt can-
dē rōnē ēt in acq̄sitū p simoniā qñ solū ex
parte recipientis adest turpitudō: et de si-
mo. c. dilectus. p. **B**

Qualiter vsurari⁹ p̄pellit restituē. Rñ.
fm Ray. Si ē public⁹ p̄pellit p diuersas ipe-
nas iuris q̄ hēs. s. vsura. 4. p. to. Itē oīz
vsurari⁹ pōt cogi ad restituendū per excō-
cationem: et eo. quoniam non solū. Itē 3.
modo cōpellitur qz si vsurari⁹ repetat ab a-
liquo vsuras repellit p exceptionez donec
et ipse restituerit vsuras v. fecerit posse suū
et eo. qz frustra. Et cisdē modis cōpellunt
heredes: extra eo. tua. 2. c. michael. **A** Et
ibi patet q̄ hoc obinet etiā quo ad dispo-
sitionē dicti. c. qz frustra. l. vt repellat a resti-
tutione vsuraz vt dñi ē ppter vsuras ex-
toras ab eo cui⁹ est hēs. **B** Cō. l. do. et
Bos. **A** Idē in sum. e. ti. q. 47. Et ibi ad-
dit fm eisdē q̄ hēc cōpullio fiet oī appel-
lationē remota. Sed forte hoc pōt intelligi
quo ad notorios vsurarios: cū i notorijs nō
regratur ordo iuris. 2. q. 1. manifesta. **B**

Quid si q̄ repetat vsuras et excipiat
cum q̄ ipse non restituit vsuras quas ex-
tor: sit: et ille responderet se esse parauim resti-
tuere si sit q̄ petat: quō pcedet iudex ecclia-
sticus. Rñ. f. 3. Bos. Faciet p̄conſari q̄ q̄
cū qz soluit tali vsuras veniat et ostendat et
satisfaciet ei: et si nō veniat aliqz pcedet pōr-
petitio: si veniat et probent fiet eis restitutio
Nec sufficit i hoc casu dari pignora v. cau-
tiones: et de sen. et re iudi. cū aliquibus. ff. de
pigno. ac. l. q̄ si non soluere. Et intellige nisi
magna cā forsan interueniat: vt dicit l. do.
et Juno. sup. c. quia frustra. et eo. **A** Idē
in sum. eo. ti. q. 49. **B** Quod si is a quo
acceperat vsuras nō sit sup̄stes nec eius he-
res nō dabit iudex pauperib⁹ erogare: et
eo. cū tu. Et postq̄ hoc factū fuerit petitio
pcedet: al nō: Et idē dicendū si viuat s. ne
ſcitur vbi sit: vel si ſcitur et ad eum mutu nō

potest: tunc similiter deur pauperibus: et de
in leis. cum sit nisi speretur de ipsi aduen
tu: tunc enim pecunia pignabitur et deponet
Et de hoc lanus dictum est. s. restitutio. 6. in
p. in additione. x. quo ad secundum. cum sequi
tibus. B Et pcedit prior petito. Et hec
sunt intelligenda secundum hunc de usurario noto
rio. Et Idem in sum. co. ti. q. 50. Et dicitur
notorius si de hoc iudicio fuerit puer:
vi. s. usura. 4. in prin.

Quo cogetur restituere clericus si fue
rit forte usurarius vel heres usurarii. Rñ. fm
Ray. Si non vult satisficere debz suspēdi ab
officio. Et tñ beneficio: vt. c. preterea. et co.
B si non emēder debz deponi: extra e.
pterea. di. 47. ep. r. c. siqz clericor. et po
stea si est inco: rigibilis: cogend' est p potē
tiā laicali: et de iudi. cu3 non ab homine.
Et ibi p3 q post depositionē pus debz
puniri ex cōcanone minori: postmodum
anathemate: exinde tradit pñt seculari. B
dis. 7. nō licuit. Nec debet restituere de re
bus ecclie. Et nisi quatenus de pecunia il
la expendiderit in utilitatē ecclie fm eun.
Ray. et in sum. co. ti. q. 51. B sed de suis
si habz: sed si nō hz: tñ fm Guil. de fructi
b' quos licite percipit pōt se liberare. facit.
extra d. fideius. c. 2. Et Idē dicta. q. 51. B

Quid si debitor iurauit soluē usuras.
Rñ. fm Ray. pōt denunciare ecclie moni
tione pñt illa vt cōpellat illū ad relaxandū
iuramentū: vel si vult soluat vt satisficiat
deo de iuramēto: et postea poterit repetere
et de iurciurā. ex administratōis. r. c. debi
tores. Ad si iurauit nō repetē: dico q non
repetet directe p opt iuramentū: sed indirec
te bene repetet. s. denunciatio ad ecclie crimen
illū: vt sic ad satisfaciendū ppetat ei. Si ve
ro iurauit q non denunciaret: nō tenet iu
ramentū cum sit illicitū: vt pote p primū sa
lutem. Unde hoc uō obstat potest denun
ciare et co. tuas. et de iurciur. quē ad modū
Et ibi patet q hoc verū est in qñtū inten
dat ad salutē primum. Si vero pncipalr qz
intenderet ad restitutio nē usuraz sibi faciē
dam: nō videt excusari a pñtito: qz siue per
actionē: siue p denunciatōnē in effectu re
pēitio est: et effectus attēdi debz pot' qz Aba
p' circuit'. C. mādani. l. ab Anastasio. B
Con. Sof. et Hosti. addēs q si eni iurauit
debitor nō repetē nec recipere usuras. nūpi
lomin' debet cogi ad restitutio nē et erit pe

cunia pauperibus erogada. Et q hoc ca
su habentur ac si pncipales nō inuenirent
tō succedūt pauperes: et eo. cu tu. et ne usura
rius pmoduz ex sit a fraude repozter. et
tuas. Et idem etiam qd in hoc. s. nō. in sū.
co. ti. q. 53. Predicetis et co. glo. in. c. i. r. c.
debitorēs. et de iureiu.

Quid si de duobus hēdib' usurarij al
ter factus est non solvendo. Rñ. fm hunc
Tunc alij tenet solidū. s. vsqz ad qñtatem
que de hēditate ad eū puenit. Illa oēs res
hēditarie obligate sunt: et eo. cu tu. s. si.
Et hunc nō videtur hoc firmū tenere: sed
dicit q opinio hec in p'spectu multoz fauo
rabil' est qñtuz ad animas ac saq' equa et ab
omib' approbata: tō nō audeo p'dicere.
Considerata tñ subtilitate iuris aliud vide
tur: nisi quo ad hēdes q non fecisset inuen
tariū: vel nisi quo ad heredē et quēcuqz ali
um respectu rez ex usura: seu ex pecunia se
nebu acq'sitaz que ad eos titulo lucranus
puenerūt vt teneant ad restitutio nē si usu
rarij: siue eius hēditas efficit nō soluendo
vt in sum. co. ti. q. 54. Sed glo. i. c. ma nos
sentit idē quod dicitur in isto. s. quaz glo.
multi doc. canoniste sequuntur: vt nōt ibi
d. An. de bu. Sed vt ipse dicit hoc nō v' ve
ri q oia bona hēditaria sint obligata p'o
restitutionē usuraz: s. quo lat' dictū ē. s. usu
ra. i. s. 13. in addit'. An cū obligatio hēdita
ria diuidat int' hēdes. p hēditarij p'p'riōr
b' nisi sup reb' obligaz. C. de ac. hē. l. p hē
ditarijs. nō v' rōnabile q vn' heres por
tet pond' alij sup reb' nō obligaz: vt et sen
tit. d. An. de bu. 13 multi videant simpliciter
tenere q si vnus heredum inefficax nō soluē
do alij ad restitutionē usuraz in solidū tene
atur. quoz dictū pōt f'ficari: vt tactum est
quo ad bona ex usura acq'sita: ne ex dolo
alteri' qz psequat pmodū cū iactura tertij
ff. de eo p que fac. eru. l. si. et positū ē in dco
s. 13. in additione.

Pone q usurarius emit equū vel p'di
um de pecunia usuraria et donat h' alteri
postea efficit nō soluendo: queritur vtrum
debitor qui soluit usuras possit petē rez illā
a possessore et ille teneat restituere. Rñ. fm
Ray. talle pōt petere et iste tenetur restituē
et eo. cum tu. Succedit. n. h'eres loco p'
cij sicut ecōuerso precium loco rei. ff. de pe
ni. h'ere. l. si rem. Et hoc verū est fm Guil.
qñ talem rem habuit ex lucratua causa: ille

quo si emisset: vel alia causa non lucrativa
et bona fide habuisset: cum hoc cō. Sof. et
Host. Et addit Sof. q. si res illa ex cā lu-
crativa pueniat postea ad aliu ex fili cā: et
iste vltim⁹ fuit ille q. potuit perē vsuras: lib-
atus ē ille cui res p⁹ data fuit: vt d. cū agi nō
possit. ff. de ac. et ob. l. oēs debitorēs. Idēz
Host. A. Idē in sum. c. ii. q. 55. Et de hoc la-
tari⁹. s. vsura. i. §. 13. in addit. vt taciū ē. s.
in §. precedentū.

Quid de regib⁹ et pncipib⁹ q. cū possit
nō pcellit ad restituendū vsuras Rñ. fm
Sul. Dico q. tenent etiā si nihil ad eos p-
uenit. A. Idē in sū. c. ii. q. 58. Et de hoc la-
tius. s. restitutio. 7. §. xi.

Atq. vsurari⁹ teneat restituē q. qd. de pe-
cunia vsuraria lucrat⁹ sit. Rñ. f3 Ray. Si
vsurari⁹ ex pecunia vsuraria negociat⁹ sit
et lucrat⁹ vel emat inde p̄dium et fruct⁹ pec-
pū nō tenet hoc restituere. Cō. Al. et Tho.
scdā scdē. q. 78. eo q. tale lucr⁹ nō ē fructus
pecunie s3 hūmāe industrie et possessio ē p̄a
de tali pecunia ē res emētis et nō ei⁹ a quo
accepta fuit vsura l3 ei sit obligata. A. de
hoc dictū ē. s. vsura. i. §. 13. i. additione. B.
S3 f3 q. ponit Sul. si habuit de vsura trā-
vl pec⁹: tūc quicqd. d. fructib⁹ illi⁹ pceptū te-
net restituē: q. ex re alit⁹ habuit. A. Pre-
dict⁹ et hīs q. dicunt in se §. Cō. Al. et Tho. vt
in sū. eo. ii. q. 55. vbi fm Sul. Addit. Idē
etiā credo de lucro habito de re furtiua vl
rapia si ex eo p̄dia vl reddit⁹ emāt. Et con-
pdict⁹ Tho. et Al. vt ibi. Et d. dicit fructib⁹
et itēse latari⁹. s. restitutio. i. §. 4. i. additōib⁹ B.

Atq. vsurari⁹ teneat debitor ad dāna.
Rñ. fm Ray. Tenet ad omnia dāna q. ille
ppter solutionē vsure pass⁹ ē: vt si domum
suā ppter hoc vili⁹ vēdidit: et si alia pduxit
aut si ppter hoc ab alio sub vsura q. hūit.

Cui restituēda sit vsura. Rñ. fm Ho.
Snālū reddi⁹ et a quo q. extorlit vl ei⁹
hēdit: et si nō iueniatur ē paupib⁹ eroganda
et eo. cū m. Qd. si absēs ē eo q. vsurarius
trāstulit se ad aliū locū: tenet ei mūtē suū p-
p̄is sūptib⁹. Qd. si ille q. habebat recipe ab
vsurario vl hēs ei⁹ irāstulit se auo: tūc mūtē
et ei sūptib⁹ illi⁹ cui mūtē: nisi expēse exce-
derēt totā lūmā: tūc nō d3 paupib⁹ erga-
ri. et q. 6. articulo. et de iudeis. cū sit: nisi q.
sude p̄xio ei⁹ aduēt⁹ iperati: tūc fiet: vt dictū
est. s. §. 5. C. De vsuris. acceptā. A. Idem
in sū. eo. ii. q. 63. Et d. hoc lau⁹. s. restitutio

6. in pñ. cū additione. B. De mā ista pla-
pñit colligi. s. restitutio p. to. Qd. et iudei
pcellunt restituē. s. vsura. i. §. si.

VSus clauū primo
quo ad excōicatiōes papales. i. q. p
absolutio sedi aplice refuat: quoz nōcia
i p̄dco cāu p̄fessōib⁹ valde ē necessāria: de
qb⁹. s. absolutio. i. §. 2. aliqd. taciū ē: s3 hic
clari⁹ et plen⁹ est dicendum.

Idia ergo ponit i. de cl. l. 7. q. 4. si q.
suadēt. vbi Inno. dicit. Sigs suadēt dia-
bolo hui⁹ sacrilegiū vicū icurrerū q. i. cle-
ricū vl i monachū violētās man⁹ iniecerit
anathē. vinclo s3 iaceat: et null⁹ ep⁹ illum
p̄sumat absolūē: nisi mox⁹ vrgēte p̄cto: do-
nec aplico aspectui p̄fēret et eius mādātū
suscipiat. hoc ille.

Ad cui⁹ intelligentiā p̄scēdū ē q. clic⁹
appellat⁹ ē q. p̄ficerit p̄mā tonsurā nū: et de
eia. et q. cū p̄igat. Et de tali et intelligit h⁹: vt
pōt colligi ex nōus p. d. De. de acho. i. c.
i. de cle. p̄u. li. 6. Mōt et i. sū. li. 3. ti. 33. q. 89
Idē intelligit de quolibz religioso et p̄uēlo re-
ligionis: et eo. nō dubiū. Et sūit de monia-
lib⁹ et cap. pueris: et eo. de monialib⁹. Et
d3 intelligi de pueris q. renūciauerūt p̄p̄is
nō aut de renūciētib⁹ p̄p̄is: vñ nō. i. sum. eo.
ti. q. 34. vbi et d. fm Ho. idē intelligēdus
de pueris secularib⁹ eccliaz qñ tradiderūt
se et sua diuino oblego. Idē et dicit glo. in. c.
nō dubiū. Idē quoq. intelligit de nouitio
religionis: et eo. religioso. §. i. li. 6. Idē et p̄
de hēnū. Mā hēnūte et p̄p̄ū habētes gau-
dēt p̄uilegio clicali f3 glo. i. c. q. 2. de. i. c. q. 1.
Et for⁹ frēs et sorores tñz ordiis sci Gracici
vt nōt Bar. j. l. semp. §. i. ff. de iur. iur. fm
frēm Jo. de capistrano i suo defēsoze alle-
gās et p̄p̄os alios nōbiles doc. v3: Archi-
diaconū: Paulū de eleazaris: et Jo. de li-
gnano: i. de. cū ex. c. de. i. c. exco. et Sēglinuz
et dñs Jo. de imola. et dñm Ant. de bu. i. c.
rurs⁹. et q. cle. vl v. vbi dicit idē d. mliere in-
clusa. xi. q. 1. d. p̄sona. Et d. frīb⁹ et sororib⁹
tñz ordiis dicit et p̄cē qd. dicit Sēglin⁹ p̄ fede-
rici p̄siliū et p̄. Sul. Allegat et nōta p. Bar.
i. l. i. ff. de pe. et j. d. l. semp. Idē et dñs An-
c. null⁹. et de foro p̄p̄e. dicit q. gnālū oēs p-
sone q. regularit viuit sūt eccliaz: p̄p̄e p̄p̄e
l3 nō faciāt. p̄fessionē et gaudēt p̄uilegio clicā-
li: vt nōt glo. i. tex. i. c. identitib⁹. ad si. et de
elec. li. 6. et nō. ii. q. vlt. c. si. et de ma. et ob. c.

e. dilecta. in glo. **P**er qd facit dicitur (p. iiii) le
suatis et maribus et mulieribus. **I**tem 2. sciendum
q. nō solū dicitur manus iniungere q. percutit
aliquē de p. d. c. p. r. o. m. e. sed etiam qui eā
claudit vel aliqd in illā p. i. c. i. t. vel mult. ali-
bus modis offēdit. vt. s. excoīcatō 2. s. 6.
cū se. et in directoria iur. li. 3. n. 2. s. 24. cū
se. **I**tem 3. sciendum q. nō solū q. facit aliqd
p. d. c. p. r. o. m. e. incurrit dēq. suam: sed etia qui fie-
ri mādāt vel suo nomine facit. ratiūficat: et
eo. cū q. s. li. 6. **I**tem in his dāns cōsiliū au-
xiliū vel fauorē: et eo. nup. Et intelligit d. cō-
silio etia si alit. et factur. q. nūpilo. p. s. u. l. e. s.
p. n. c. i. p. a. t. in crimine: et nō incurrit. n. d. 3. nō
in directoria li. 3. n. 2. s. 126. et nō. d. **E**n. de
bu. in d. c. c. nup. l. 3. ibi gl. videatur sentire
contrariū. **I**tem p. d. c. i. s. c. o. n. f. e. s. Et non
intelligitur de nudo p. s. e. n. t. u. q. obligat solū
ad p. c. i. t. d. c. c. cū q. s. de p. s. e. u. coo. p. a. t. i. o.
vt nō. gl. et eo. q. s. **I**tem q. nō obuiat: et eo
q. s. Et ibi glo. aliter videat. sentire: tū ibi
dē dicit. d. **E**n. de bu. q. cōs. op. i. n. o. ē q. in-
cidat i. c. a. n. o. n. ē p. a. n. c. e. s. h. b. e. r. a. r. i. c. l. i. c. i. u. t. d. o. l. o.
s. e. n. p. h. i. b. e. s. s. u. e. h. a. b. e. a. t. i. b. e. r. a. n. t. i. m. p. r. a. t. e.
s. u. e. nō. Et idē nō. s. 3. d. o. s. t. in sū. co. n. i. q.
34. sed qd de p. u. e. r. s. i. s. **I**tem s. n. i. a. m. incurrunt q.
d. c. a. s. i. n. i. u. r. i. a. f. a. c. i. t. et cū volūrate offēdit: q. c. a.
nō. i. n. t. r. o. d. u. c. t. ē s. t. nō solū in fauorē ordia-
ti: s. et ordiis clicali: et eo. p. i. n. g. u. t. p. **I**tem sen-
tētiā incurrunt clici: et l. i. s. i. s. p. l. o. a. i. r. a. t. o. a. i. o. p. c. u.
t. i. c. o. s. s. e. i. p. m. i. q. s. f. a. c. i. t. i. n. i. u. r. i. a. o. r. d. i. c. l. i. c. a. l. i. s. u. e. f.
l. i. g. i. o. i. **I**tem q. s. i. c. u. t. n. i. l. i. c. z. offēdē aū: ita nec
s. e. p. m. 23. q. 5. si nō l. 3. vbi h. t. e. n. e. r. **A** r. c. h. p. i. t. nō. i. d. i. r. e. c. t. o. r. i. a. l. i. 3. n. 2. s. 120. **I**tem 4. sciēd
ē q. in aliqb. cāib. ex dēq. i. n. i. e. c. t. i. o. e. m. a. n. u.
u. s. p. s. t. u. a. e. x. c. o. i. c. a. t. o. nō i. r. r. o. g. a. t. v. t. s. e. x. c. o. i. c. a. t. o. 2.
s. p. t. q. i. p. e. r. t. o. **I**tem 5. sciendum q. ab ea pōt
absoluē legat. aplice: et q. n. q. s. etia episcopus et a iij
p. l. a. n. v. t. s. a. b. s. o. l. o. 2. t. 3. p. t. o. n. i. **I**tem de c. r. e. t. a.
sūt alie: q. s. p. m. a. ē i. c. q. r. e. t. i. d. e. o. f. f. i. d. e. l. e. v. z.
q. n. q. s. s. u. i. s. s. e. x. c. o. i. c. a. t. a. d. e. l. e. g. a. t. o. p. a. p. e. n. a. z.
i. n. f. r. a. a. n. n. u. pōt ab ipso absolui p. d. o. nō s. 3.
a. p. a. p. a. Et intelligit p. a. n. n. u. a. d. i. s. t. i. n. c. t. i. a. s. n. i. a.
En. n. e. a. ē t. p. a. n. n. u. pōt d. e. l. e. g. a. t. a. b. s. o. l. u. e. f.
v. t. i. b. i. nō. g. l. o. S. e. c. d. a. ē p. f. a. l. s. i. f. i. c. a. t. i. o. s. l. f. a. s. a.
p. l. i. c. a. s. d. q. s. e. x. c. o. i. c. a. t. i. o. 3. **T**erza ē p. i. n. c. e.
d. i. a. n. o. s. p. l. e. r. n. i. z. l. o. c. o. z. s. a. c. r. o. z. d. q. b. u. s. s. e. x.
c. o. i. c. a. 4. Et de alijs. s. a. b. s. o. l. o. p. m. i. o. s. 2. **Q**uarta ē
s. e. c. u. d. a. **Q**uarta ē p. e. f. f. r. a. c. t. o. r. e. t. e. c. c. l. i. a. z. v. l. s. i. l. i.
u. z. l. o. c. o. z. d. q. b. s. e. x. c. o. i. c. a. t. o. 4. **Q**uinta ē e. c. c.
e. c. s. i. g. n. i. f. i. c. a. u. r. d. q. d. i. c. i. t. i. ē s. a. b. s. o. l. o. i. s. 4. t. 7.
x. 3. cū additōe. **I**tem 6. sūt et alie: q. s. p. m. a.

Et i. n. f. e. c. u. t. o. r. e. s. c. a. r. d. i. n. a. l. i. u. s. cū o. i. b. u. s. i. n. d. e. l. i. c. t. o.
p. n. c. i. p. a. n. b. v. t. s. i. s. o. c. i. a. s. u. e. r. u. f. a. c. i. e. n. t. i. a. u. t. s. i.
e. r. i. m. a. n. d. a. u. e. r. i. t. v. l. f. a. c. t. u. r. a. t. i. a. h. a. b. u. e. r. u. t. a. u. t.
cōsiliū dederit v. l. fauorē: aut postea recepit
nerit v. l. d. e. f. e. s. a. u. e. r. u. s. i. e. n. t. e. u. n. d. e. m. **D**ē. n. p. d. c. i.
i. n. c. u. r. r. u. t. e. x. c. o. i. c. a. t. o. e. s. a. q. u. o. nō pōt a. b. s. o. l. u. i. n. i. s. t. a.
p. a. p. a. p. t. e. r. q. s. i. n. m. o. r. t. i. s. d. i. u. i. a. r. a. t. a. r. t. i. c. u. l. o. cōs. t. i. t. u. t. i.
e. t. e. o. s. e. l. i. c. i. t. l. i. 6. v. b. i. ē t. m. l. e. a. l. i. e. p. e. n. e. i. r. r. o. g. a. t. u. r. e. t. g. r. a. u. e. s. p. e. o. s. d. e. n. i.
S. e. c. u. d. a. ē p. e. l. i. g. e. t. e. l. s. e. u. a. s. s. u. m. i. t. e. s. p. a. l. i. q. u. o. s.
a. d. r. e. g. u. i. e. c. i. u. i. t. a. t. i. s. R. o. m. e. nō o. b. s. e. r. u. a. t. a. f. o. r. m. a. c. s. ū. d. a. m. e. t. a. d. e. l. e. c. l. i. 6. Et s. i. l. i. p. t. r. a.
cōs. e. n. t. i. e. n. t. e. s. e. l. e. c. t. o. i. n. o. i. a. t. i. o. s. s. e. u. a. s. s. u. m. p. t. i. o. i. s.
d. e. i. p. s. i. s. f. a. c. t. e. a. d. p. d. c. a. t. a. p. t. r. a. o. b. e. d. i. e. n. t. e. s. d. i.
c. u. s. o. f. f. i. c. i. a. l. i. b. z. t. p. i. n. h. i. s. d. a. t. e. s. p. s. i. l. i. u. a. u. x. i. l. i.
u. l. v. e. l. f. a. u. o. r. e. p. u. b. l. i. c. e. v. l. o. c. c. u. l. t. e. **N**ec p. d. c. i. p. i. t.
a. b. s. o. l. u. i. a. b. a. l. i. o. q. s. a. p. a. p. a. p. t. e. r. q. s. i. n. m. o. r. t. i. s.
a. r. t. i. c. u. l. o. d. c. s. ū. d. a. m. e. t. a. s. q. s. i. l. i. c. e. t. 2. s. cōi. c. e. p. t. i. o. e. s.
Et h. o. c. cōi. t. e. r. s. p. a. c. c. i. d. u. q. n. R. o. m. a. a. d. o. b. e. d. i. e. n. t. i. a. nō ē
a. p. l. i. c. e. s. e. d. i. s. **T**erza ē i. n. c. q. c. u. s. q. s. e. t. e. o. d. q. u. o. s. e. x. c. o. i. c. a. t. o. i. s. 2. s. 2. x. n. **Q**uarta ē i. c. e. x. i. j. g. s. e. n. i. a. t. s. i. t. a. g. s.
d. e. x. b. o. s. i. g. v. z. p. g. l. o. s. a. n. t. e. s. d. e. c. l. a. r. a. t. i. o. n. e. m. **N**icolaus
t. e. r. t. i. u. s. s. u. p. r. e. g. u. l. a. f. r. a. t. r. u. m. i. o. r. a. l. i. u. e. r. **Q**uarta ē
s. i. t. i. b. i. d. e. t. e. r. m. i. a. n. t. i. **I**tem p. d. o. c. s. e. u. l. e. c. t. o. r. e. s.
q. q. n. d. o. c. e. t. i. n. p. u. b. l. i. c. o. e. x. c. e. r. t. a. s. c. i. a. v. i. n. i. a. t. i. n.
t. e. l. l. e. c. t. u. d. e. c. l. a. r. a. t. i. o. n. i. s. **I**tem p. f. a. c. i. e. n. t. e. s.
cōi. m. e. n. t. u. s. s. c. r. i. p. t. u. r. a. s. s. e. u. l. i. b. e. l. l. u. i. v. e. l. q. e. x. c. e. r.
t. a. s. c. i. a. v. e. l. d. e. l. i. b. e. r. a. t. i. o. e. d. e. t. e. r. m. i. n. a. t. i. n. s. c. h. o. l.
s. e. u. p. d. i. c. a. t. p. r. e. g. u. l. a. t. a. n. t. i. f. r. a. t. r. u. m. i. o. r. a. l. i. u. s. v. l. p.
d. e. t. m. i. a. t. a. s. e. u. a. l. i. q. d. d. e. d. e. t. m. i. a. t. i. d. c. a. d. d. e. c. l. a.
r. a. t. i. o. e. **D**ē. n. p. d. c. i. i. n. c. u. r. r. u. t. i. p. a. p. a. l. e. e. x. c. o. i.
c. a. n. o. n. e. q. b. u. c. u. s. q. s. p. u. l. e. g. i. a. nō o. b. s. t. a. n. t. i. b. u. s.
v. t. i. b. i. Et d. h. a. c. e. x. c. o. i. c. a. t. i. o. e. d. i. s. i. s. i. a. d. d. i. t. o. s.
s. u. p. t. i. d. e. s. e. n. e. x. c. o. t. i. n. d. i. r. e. c. t. o. r. i. a. l. i. 3. n. 2. s. 120. cū se. **E**n. nō ē
v. e. r. i. s. i. l. e. q. s. i. t. f. u. o. c. a. t. a. q. d. a. l. i. q. v. i. d. e. n. t. a. s. s. e. r. e. r. e. a. l. i. n. p. d. c. i. s.
l. o. c. i. s. nō s. u. i. s. s. e. t. d. e. e. a. f. a. c. t. a. m. e. t. i. o. p. s. e. r. n. z. i. n. d. i. r. e. c. t. o. r. i. a.
q. ē n. o. u. i. s. s. i. m. a. Et cū d. i. c. t. a. a. s. s. e. r. t. i. o. s. i. t. p. i. u. s.
cōe. nō d. z. e. i. f. i. d. e. s. a. d. h. i. b. e. r. i. n. i. s. t. d. e. e. a. h. a. b. e.
a. t. i. d. u. b. i. t. a. t. a. d. e. c. l. a. r. a. t. i. o. e. e. t. d. s. i. i. n. s. t. r. u. c. p. a.
s. t. o. r. a. l. Sūt t. a. l. i. e. i. n. d. e. **P**rima ē p. i. g. n. i. t. o. r. e. s.
h. e. n. c. e. p. r. a. u. i. t. a. n. s. v. l. a. s. t. p. h. e. n. c. o. s. h. i. n. t. e. l. o. f. f. i. c. i. u.
q. o. d. i. j. g. f. e. v. e. l. a. m. o. r. i. s. l. u. c. r. i. a. u. t. cō. m. o. d. i. p. a. l. i. s.
o. b. t. e. n. t. u. s. p. i. u. s. t. i. c. i. a. t. a. p. s. c. i. a. m. s. u. a. z. o. m. i. s. i. t. p.
q. u. e. c. q. p. e. c. e. d. e. v. b. i. p. e. c. e. d. e. d. u. s. u. e. r. i. t. s. i. f. h. e. n. c. a.
p. r. a. u. i. t. a. t. e. a. c. o. b. t. e. n. t. u. e. o. d. e. p. r. a. u. i. t. a. t. e. i. p. a. z. v. l. i. p. e. d. i. m. e. n. t. u. i. o. f. f. i. c. i. j. s. u. i. a. l. i. c. u. i. i. p. o. n. e.
d. o. i. c. i. s. i. f. h. p. p. l. i. p. s. e. r. u. q. u. o. q. u. o. m. i. o. v. e. x. a. r. e. **N**ā p. t. a. l. i. a. s.
p. e. a. s. p. q. l. i. t. a. t. e. c. r. i. s. i. p. o. n. e. d. a. s. e. u. d. e. c. p. s. a. u. t. s. u. p. i. o. r. s. u. s. p. e. n. d. i. o. i. s. a. b. o. f. f. i. c. i. o. p. t. r. i.
e. m. i. u. s. a. l. i. j. v. o. e. x. c. o. i. s. s. u. i. a. z. i. p. o. s. c. o. i. c. u. r. r. u. t. a. s.

nō possit absolui nisi a papa pter q̄ i mor-
tis articulo: tūc satisfactioe pmissa: nul-
lo in hac parte pūlegio suffragante: vt i cle.
multoz. ad fi. de pēciis. Secūda est p̄ reli-
giosos q̄ clericis aut laicis nō habita pochia
lis p̄biteri lnia spāli p̄sūperit ministra-
re sacm̄ vinctiois extreme vel eucharistie
vel matrimonia solēnizare. i. solēnē bene-
dicere fm̄ glo. vt in cle. de pūi. religiosi de
quo supra absolutio. i. §. 2. h. 2. est de reli-
giosis: cū additōe. Tertia est p̄ religiosos
q̄ excōicatos a canone p̄ter q̄ in casibus
a iure expressis: vel p̄ pūlegia sedis aposto-
lice p̄cessis eis dē: vel a sēntiis p̄ statuta. p̄
uincialia vel synodalia p̄mulgāt: seu vt v̄-
bis vtamur: eoꝝ a pena t̄ a culpa absoluerē
quē q̄ p̄sumpsit. d. cle. religiosi. Et hic
hic nomine sūc p̄prehendit omnis ecclia-
stica censura. Nec obtinet ista excōicatio
si religiosus absolueret a sūa iudicis: vt nō.
in glo. dicte cle. religiosi. Et idē nōt in di-
rectoria li. 3. ti. 2. §. 32. et si sūa iudicialiter
eēt lara a papa. Item in directoria. co. ii. §.
234. dicit q̄ si religiosus absoluit a pecca-
to, p̄p̄ q̄d incurrit q̄s excōicationē excōica-
tōm a canone vel a statuto synodali vel p̄-
uinciali nō aut ab excōicatione fm̄ Būil.
nō incurrit excōicationē: cū aliud sit absol-
uere a peccato t̄ aliud penā seu vinculu ex-
cōicationis relaxare. Itā frequēter plures
remanēt i mortali p̄cō p̄pter q̄d erat ex-
cōicari absoluitur ex cā: eēt de testib⁹. veni-
ens 2. in fi. Sic t̄ excōicari t̄ irregulari ab
excōicatione absoluit in irregularitate re-
manēdo: eēt d. sen. ex. cū illoꝝ in p̄n. P̄terea
si hoc intelligeret de p̄cō p̄p̄ q̄d erat excōi-
catus sicut dīc de absolūdoe a sēntiis: ita
diceret a p̄cō: eēt de deci. ad audiētiā. Et
q̄ p̄babilr pōt religiosus factā excōicatio-
nem p̄ statuta ignorare: q̄ in facto p̄sistunt
t̄ maxime cū tal nō teneat ire ad p̄cissa ep̄a-
lia v̄l archiep̄alia: iō excusat fm̄ Būil. q̄a
ignorabat sacrilegiū vel sodomitā: vel furē
i alia dioecesi excōicatu. Tales. n. sūc por-
us in facto p̄sistūt: t̄ iō p̄babilr maxime ab
exemp̄t ignorari p̄nt: eēt de cōst. li. 3. li. 6. t̄
de cle. ex. m. apostolice. Sed sūam cano-
nis nō licet tali ignorare. Et l̄ excōicatio-
nē nō incurrat q̄nter tū peccat. p̄ eo q̄ pecca-
toꝝ decipit t̄ leipm̄. h. c. ibi. Quarta est in
cle. i. de penis. vbi dī: Si q̄s suadēte dialo-
go i hoc sacrilegiū genus prupuit q̄ quēvis

pontificē iuriose vel temere p̄cussit aut
cepit seu bān iurē: vel hec mādauit fieri
aut facta ab alijs rata habuerit: vel locum
in his fuerit faciens: aut p̄sistit in his dede-
rit: aut fauorē: seu scient de fāuerit. cundē
in illis casibus de p̄dicis i quib⁹ excōicatio
nē p̄ iā edictos canones nō subiret: sit h⁹ i
nostre p̄stitutiōis auctoritate nō obstante
q̄cūq̄ p̄suetudie quā reputat⁹ approban-
te sacro cōalio pon⁹ corruptelā anathema-
tis mucrone p̄cuss⁹. a q̄ neq̄at nisi p̄ sūmū
pōntificē p̄ter q̄ i articulo mortis absolui. Quā-
ta ē p̄ religiosos t̄ clericos seculares q̄ indu-
cūt aliquos ad vouēdū: iurandū: seu p̄mit-
tendū: vt sepulurā eligāt apud eoꝝ ecclias
vel vt iā electi v̄lteri⁹ nō imutēt. Itā excōi-
cationē incurrit a q̄ ab alio q̄ a sede aplica
p̄ter q̄ i mortis articulo nō possit absolui: vt
in cle. cupientes. ad fi. de penis. de quo etiā
ē. sepultura. 2. i. p̄n. Sexta ē in cle. quis de
se exco. de q̄. s. absolutio. i. §. 2. h. 5. d. his
Septia ē p̄ fr̄es minores q̄ ipe iudiciū reci-
piūt ad diuina officia fr̄es v̄l sorores de ter-
tio ordie b̄ti fr̄atitū: etiā si sup hoc b̄i vel
isti pūlegijs q̄bulcūq̄ mūti extiterit. Itā
incurrit excōicationē a q̄ p̄ aliu q̄ p̄ papā
v̄l satisfactioe p̄missa p̄ locoꝝ ep̄os q̄ aucto-
ritate aplica i hac p̄te ip̄o iure fungūt non
possūt absolui: vt i cle. cū exco. d. sen. exco.
Et sic i corpe iuri vidēt eēt. 17. vna i decre-
s. i. decretalib⁹. 4. in sexto. 2. 7. i. cle. Sunt
t̄ alie i cōuagātib⁹. P̄tia ē illa Bonifacij
octauī q̄ incipit: Detestate. p̄ excuterates:
demēbrates: seu decoquētes defictoz cor-
pora p̄ ip̄is p̄seruandis: seu depozandis ad
p̄tes alias. Itā excōicationē incurrit a q̄ ab-
solui nō p̄nt ab aliq̄ q̄ a papa p̄ter q̄ i mō-
tis articulo. Et co: pus sic tractatū ecclia-
stic p̄uatur sepultura i odiū h⁹ agētū: vt ibi
De q̄ ē excōicatioe dī i directoria. li. 3. ti. 4.
§. 22. t̄ aliqd. s. absolutio. i. §. 2. v̄. itē q̄cūq̄
Seda ē alia list Bonifacij octauī q̄ incipit:
Excōicam⁹. p̄ oēs cuiuscūq̄ p̄ditionis exi-
stāt qui aliqd pactū fecerit: v̄l aliqd pūū v̄l
magmū p̄miserit: p̄missionē recepit: aut ex
pacto seu p̄missionē ecclia v̄l māsifesta s̄b v̄-
bis gnālib⁹ v̄l spālib⁹ exp̄sis v̄l nō exp̄-
sis aliqd recepit d̄ q̄cūq̄ re ac v̄litate. p̄ a
liq̄ iusticia seu ḡra p̄ sedē aplicā obtinēda
t̄ p̄mittētes: dātes: accipiētes: t̄ p̄ sciētes
aliqd d̄ p̄dcis nisi. j. tres dies fuerit pape
v̄l alii p̄. quē papa possit scire: t̄ p̄ vidēt s̄tis

seu gūis sic obitē. **Q**uē. n. excoīcātiōes in-
 currūt: a q̄ ab alio q̄ a papa absolui non
 p̄nt nisi in mortis articulo. et q̄qd receptū ē
 paup̄b⁹ eroget. nec grā valet sic obitē: vt
 nō. in directoria eo. n. § 23. cū se. Tertia est
 Nicolai q̄rū q̄ incipit: *Q*uoniam cām. **Q**uē
 rentes phibita ad ptes infidelū: de q̄ sunt
 cū multē alijs ad idē rēdēb⁹. s. faracen⁹. §
 pmo. Quarta ē **Q**uē religiosos cui⁹ cūq⁹ or-
 dinis medicārijs q̄ absq⁹ sedis aplice lnia
 spālū trāscūt ad quēcūq⁹ ordinē mōachoꝝ
 v⁹ canonicōꝝ regulariū seu ordinū nō mē-
 dicāriū: ordie cartusienū dūtaxat excepto.
Nā ingressus nō valz: et tā ingrediētes q̄
 recipiētes excoīcationē incurrūt: a q̄ ab alio
 q̄ a papa absolui nō p̄nt nisi in mortis arti-
 culo: vt in cēua. Martini quiti q̄ incipit: *E*ti-
 am abbitiose. scā āno pmo sui pōificat⁹. §
 loco sūt aliq⁹ **Q**uē simōiacos p̄dite tā a Mar-
 tino quito q̄ ab Eugenio q̄rto: de q̄b⁹ su-
 pra simonia. 7. §. si. i. additiōe. Sexta ē fm
 aliquos **Q**uē cūtes ad terrā scāz ē cā deuoti-
 onis seu ex voto sine licentia sedis aplice: et
 absolutō referuat pape v⁹ sūmo pniario q̄
 ē pōtlicetiā pcedere t̄ absolutiōne pmitte
 vt patet in p̄uilegio summi penitentiarij.
 Septima est fm eisdem **Q**uē laicos recipien-
 tes in curia romana lras aplicas nisi p ma-
 nus pape v⁹ bullatoꝝ: v⁹ alioꝝum quibus ē
 cōmissū: t̄ absolutio referuat pape: vt p̄z
 in formulario cācellarie seu registro. In p̄-
 cessu quoq⁹ ānali curie cōtinēt t̄ alie. **P**ri-
 ma est **Q**uē hereticos t̄ eoꝝ fautores: rece-
 pratores ac defēsores. Secda ē **Q**uē t̄ sin-
 gulos cuiuscūq⁹ stat⁹ gradus p̄minentie:
 aut p̄ditiōis existāt: q̄ p̄fidijs hereticis ar-
 ma: equos: ferrz: plumbū: lignamina: sal:
 oleum: vinuz: victualia: t̄ alia quēcūq⁹ ad
 v⁹lū hominuz p̄nēcia: aut queuis alia p̄si-
 dia publice vel occulte subministrāt: ac per
 se vel p subditos afferrī faciūt: vel p̄mittūt
 cum quibus ip̄i hērici xpi fideles quolibz
 ipugnare seu offēdere p̄nt. Et **Q**uē adherētes
 hēricōꝝ: ac cōsentientes: t̄ p̄stātes eisdē in
 p̄missis quocūq⁹ modo t̄ qualificūq⁹ auxi-
 liuz: cōsiliuz: v⁹ fauorē. Tertia ē **Q**uē fallarios
 bullaz seu lfaruz aplicaz t̄ supplicatiōnū
 gfarum seu iusticiā p̄tinentiuz per summū
 pōnificē: vel vicecancellarium seu geren-
 tes vices aut officium vicecancellarij sacre
 romane eccle de mādato eiusdē iūmi pōi-
 ficijs seu vicecācellarij aut gerētes officium

predictum signātes supplicatiōes easdez.
 Quarta est **Q**uē omnes illos q̄ equos: arma:
 ferrū: lignamina t̄ alia phibita deferūt la-
 racenus quib⁹ chustianos ipugnāt. Quin-
 ta ē **Q**uē impedientes seu inuadentes victua-
 lia: seu alia ad v⁹lū romane curie necessaria
 adducētes: vel ne ad curiā ip̄am adducan-
 tur impedientes: t̄ qui talia faciūt vel defē-
 dunt cuiuscūq⁹ fuerit ordinis p̄minentie t̄
 status. Sexta est **Q**uē omnes illos ad aplicā
 sedē venientes t̄ recedētes ab eadez: necnō
 t̄ illos q̄ iurisdictionē ordinariā vel delega-
 tam aliq⁹ nō habētes in eadē curia rema-
 nentes. ppria auctoritate capiti spoliāt t̄
 detinent: aut ex p̄posito xberare inuolare
 vel ierficē p̄sumūt: t̄ qui fieri faciunt: seu
 mandant. Septima est **Q**uē oēs illos q̄ iter-
 ris suis noua pedagagā iponūt. **S**orte hoc i-
 telligēdum ē q̄n sūt sine iusta cā v⁹l legitima
 auctoritate: v⁹ sedis aplice ip̄eratoꝝ seu re-
 gis: cē de x̄b. sig. sup q̄buldā. §. i. Octaua
 est **Q**uē oēs illos q̄ p se vel p aliū seu alias q̄s
 cūq⁹ psonas ecclesiasticas vel seculares ad
 ad romanā curias sup eaz cāis t̄ negocijs
 recurrētes: illāq⁹ in eadē curia psequētes
 aut pcuratores: negociōꝝ gestores: aduo-
 catos: vel p̄motores ipōꝝ: vel ē auditorēs
 seu iudices sup diez cāis seu negocijs depu-
 tatos occasiōe cāz seu negociōꝝ p̄t verbe-
 rāt: munit vel occidūt: aut bonis spoliāt
 cuiuscūq⁹ stat⁹ v⁹l cōditiōis fuerint. **N**ona
 est **Q**uē omnes munitates vulnerātes t̄ inifci-
 entes: seu capientes: seu detinentes: seu dep-
 dātes romipetas t̄ pegrinos ad vrbē cā s̄
 uotiōis t̄ pegrinatiōis accedētes t̄ i ea mo-
 rātes t̄ recedētes ab ip̄a: t̄ i his dātes p̄fili-
 uz: auxiliū v⁹ fauorē. t̄ subdit⁹ i p̄cessu: *E*o-
 riāq⁹ bona p̄fiscam⁹. Decia est **Q**uē oēs illos
 q̄ p se v⁹l p aliū seu alios directe v⁹l idirecte
 sub quocūq⁹ titulo v⁹l colore occupāt deti-
 nēt v⁹l hostilit discurrūt: seu inuadūt: aut oc-
 cupare v⁹l detinē: v⁹l discurrē p̄sumūt i totuz
 vel i partē: aut q̄ occupabūt detinebunt et
 hostilit discurrēt seu inuadent alimā vrbem
 regna: Sicilie t̄ Trinariē: insulas Sardi-
 nie: Corsice: terrā citra fariū: p̄mōniū bñ
 p̄e. i. Tuscia: ducatū spoletanum: *M*ar-
 chie āconitane: masse trebarie: *R*omadiō-
 le: *L*apāie atq⁹ *M*aritime puicias t̄ tras
 spālīs p̄missiōis: ciuitatesq⁹ eccle Bono-
 nienē: ferrariē: Beneuentanā: perusi-
 nā: auinionē: ciuitatē castelle: *L*udertinā

et alias ciuitates et terras: et alia loca vel iura ad romanam ecclesiam spectantia et pertinentia: adherentes et fautores: et defensores eorum seu in hijs dantes eisde consilium auxilium vel fauorem non obstantibus quibuscumque priuilegijs cuiuscumque sub quacumque forma quorum concessis quod excoicari non possit: seu quod de ipso excoicatio non intelligatur necnon consuetudinibus et obsequiis scriptis et non scriptis ac alijs priuilegijs quibuscumque. Omnes predicti casus pertinent in processu Eugenij quiri facti anno .7. sui pontificatus qui incipit: Excoicamus et ibi subdit: De quibus quidem sententijs nullus per alium quam per romanum pontificem nisi duraxat in mortis articulo constitutus possit absolui: nec et tunc nisi de stando ecclesie sancte mandatis satisfactione vel sufficienti cautione prestitis. Illos autem cuiuscumque fuerint preeminentie dignitatis ordinis additionis status: etiam si pontificali vel alia quous dignitate preduos: quod si tenorem presentium talibus vel eorum alicui: seu aliquibus absolutoris beneficium impendere de facio presumptuerint: excoicantis et anathematis suis innotam: et eorum predictorum: lectionis: admistrationis: et audiendi precessionis officia interdictum. hec ibi. Undecima est que notatur fmi lido. in sum. li. 3. ti. 33. q. 34. circa medium: ubi dicitur: Hodie preceptum est quod in litteris domini pape: nec in magno: nec in puo audeat quous manu apponere etiam si fazi vnicam vel punctum vnicum corrigendo exceptis officialibus quibus hoc permittitur. Alioquin manum apponens ex canone lato in curia ipso secus niam excoicantis incurrit que non potest per alium que circa sedem aplicam relaxari. Duodecima est per piratas qui sibi non possunt absolui nisi per papam fmi aliquos. Alii et in. c. excoicatione. et de ray. notum domini. An. de bu. fmi Jo. an. quod pirate semel in anno excoicant ex ore pape. Deciatertia fmi aliquos est per omnes scismaticos: qui sibi sunt excoicanti per processum curie: et absolutio reservatur pape. Alii sunt ex priuilegijs. vbi sic a fide dignis precepti ingredienti monasteria monialium ordinis predicatorum: per etiam in casibus necessitatibus eorum permissionibus declaratur ut per medendo vel admistrando sacra istum: seu per reparandis edificijs: sine lina pape vel magistri ordinis predicatorum excoicatione incurrit: a qua absolui non possunt nisi per papam vel per dictum magistrum: vel per illi

cui commissum fuerit ab aliquo eorum: ut patet in bulla ordinis predicatorum. Item ingredienti monasteria sancte Clare: nisi in casibus et eorum permissionibus concessis: sine lina pape vel etiam cui a papa fuerit commissum: excoicatione incurrit ut per ex bullis Bre. noni: qui incipit: Et si oium. et hodie etiam absolutio pape reservatur ut patet ex bulla Eugenij quiri etiam copiam ego vidi. Sunt et alie excoicaciones iuris. 1. qui ipso iure irrogantur: quare absolutio pape non reservatur: et a quibus episcopi possunt absolvere de quibus. s. excoicano. 1. s. 2. et 3. Et sunt alie que in quibusdam etiam agantur: quare prima est Benedicti vndecim que incipit: Quia non nulli. de qua. s. papa. s. si. Secunda est in etiam. Jo. 22. que incipit: Secunda Romana. Item inuenientes nouum ordinem seu religionem: seu habitum noue religionis assumentes sine specialiter etiam sedis aplicis: et per eos et quouscumque per latos eis in hoc fautores: ut per ibi. Tertia est per absolutes sine auctoritate ab aliqua excoicatione lata ex processu curie et si fuerint pontifices: ut. s. 2. et 3. o. o. s. predicti. Adulter etiam alie excoicaciones ponunt in directoria late in concilio Buturiceensi prelati in li. 3. ti. 2. s. 223. cum multis se. Dicte autem excoicaciones prelate concilij non obtinent nisi in regno Francie: ut notatur ibidem etiam. etiam. Jo. ipas hic ponere non curo. Item de casibus episcopibus. s. per s. 2. et 3. in per. cum: additionibus.

V Sus clauium secundo

quo ad solutois formam et spalem et communem. Quo ad spalem. id est super excoicationem maiorem sciendum quod quous regunt. Primum est quod absolutes prelate absoluedi habeat ordinariam siue delegatam: aliter absolutio nulla est: et de per. et re. ois. imo sepe ipse absolutes fmi actum ligatur etiam singulari absoluto: ut in de. religiosi de per. ul. et li. 1. s. per. Secus est ut si quis excoicatur et per notoria offensa in primis non absoluitur nisi prius satisfecerit si potest: et de vbi. sig. ex. pte per. et non in li. 3. ti. 33. q. 103. vbi et dicitur quod si offensa notoria sit deus tamen permittit absolutum per et de excoicatur etiam si satisfactio pnie adimpleta fuerit: alioquin plenius nuntius diuina ret excoicatur: et etiam offensa per hodie: et per per et obtinet quod alio iure exprimitur quod non absoluit nisi satisfactio permittit: ut ex luprad etiam per patet in multis casibus: et in d. q. 103. vbi sibi dicit. Per papam per deam in absolutio non fuerit: quod etiam de alios excoicatos fmiut absol

solutos nulla pmissa satisfactioe mādāt tñ
 q̄ nisi satisfecerit eādē retrudāt iniaz: tñ iō
 facit hoc papa p̄p̄ distantia: tñ piculū est
 i mora. Df aut iurata notoria siue mādāta
 qd idē ē q̄ ad hoc: vt i. d. c. ex pte de v̄b. si.
 qñ offensa nota fuerit p̄ p̄fessionē v̄legiti
 p̄banonē seu rei euidētiā q̄ nulla possit ter
 guer farde celari: ex de v̄b. sig. cū oli. Qd
 si excōicat⁹ nō p̄t satisfaci i totū v̄l i p̄tē d̄z
 absolui: recepta ab eo p̄ua idonea cautioe
 q̄ si ad pinguiozē fortunā deuenit satisfaci
 at: ex de solu. Ddoard⁹. vbi dicit glo. q̄
 cauio idonea d̄f p̄ pignora v̄l fideiussio: ca
 qd si nō pōt fieri d̄z p̄stare quā pōt. f. iura
 toriā. Et idē etiā iporitat cū d̄f iusticiēs cau
 tio: vt in. d. ca. ex parte t̄ ibi glo. Et i d̄cio
 ca. patet q̄ si cautioe p̄stata absolui
 debz excōicat⁹ qñ ē offēsa dubia: v̄l qñ q̄s
 excōicat⁹ ē p̄ contumacia. Et i q̄s sine d̄cā
 satisfactioe v̄l cautioe absolui nō debeat: si
 n̄ fuerit absolui absoluitio tenet: i p̄ccat
 cū absoluit sine iusta cā fm glo. Ray. t̄ in
 sum. lib. 3. ti. 33. q. ii. 2. s. absoluitio. 4. qd
 pōt intelligi v̄z n̄ i aliquo iure p̄culari
 aliō sit exp̄ssū: siē p̄z i excōicatione ex p̄f
 su curie: de quo. s. c. p̄rio. §. 6. Similr ē i
 aliquo casu ipotēs satisfaci nō d̄z nec pōt
 absolui an satisfactioe p̄ter q̄ in iurē stare
 enlo: vt i cle. volētes de h̄e. nec valz fmissio
 Tertū ē q̄ excōicat⁹ d̄z iurare stare mādā
 ta illi q̄ vult t̄ pōt cū absolui: vt ex de sc̄.
 ex. ex tenore. Et sic iurabit stare mādāta
 cfm p̄stantis. Et idē iporitat si iurē stare
 mādāta ecclie: siue iudicis: siue q̄ parebit
 iuri: qd nōtur i sū. in. d. q. 103. vbi subiūgi
 tur: Recra tñ forma iuramentū ip̄i⁹ absolui
 d̄rē: vt d̄c̄ Lauri. q̄ stabit mādatus ecclie.
 Idē d̄c̄ glo. Ray. S3 Bos. magi appro
 bat q̄ iurē stare mādāta p̄lan v̄l iudicij qd
 idē d̄c̄ ē qd ecclie. hec ille. Ex quo oia p̄dī
 tra idē iporitat clari⁹ t̄ iurē v̄l q̄ absoluen
 d̄ iurē stare mādāta illi q̄ ip̄m p̄ tūc ē ablo
 luit⁹: q̄ d̄c̄ i excōicato: Jura q̄ parebis
 mādāta meis: d̄c̄. c. ex tenore. vbi hoc claf
 mōstrat. Et v̄l iurādū sup scā euāgelia dei
 s3 Inno. in. c. si xps de iureiurā. vbi d̄c̄ q̄
 nulla vel modica differētia sit siue iurē q̄s
 sup scā d̄i euāgelia siue sup reliq̄as: siue im
 dicat p̄mitto in fide mea. Tñ in his que in
 iure p̄cipiunt: vt ē iuramentū testis t̄ calūnie
 sēp iurandū ē sup scā euāgelia. s. d̄ iura. ca
 lū. c. vlti. t̄ xi. q. i. testimoniuū. Et idē d̄c̄ d̄

omnib⁹ alq̄s iuramentū q̄ a iure v̄l a iudice
 vel a partib⁹ ex necessitate deferūt: v̄l si p̄tes
 p̄omiserunt iurare nulla forma distincta
 hec ille. Et videtur q̄ debeat iurare tactis
 euāgelij nisi ab ep̄o qui iurat tñ p̄opo
 sit⁹ t̄ non tactis euāgelij: dicto. c. si. de
 iura. calū. t̄ i3 d̄ostu. dixerit iuramentum
 esse de substantia iuramentū q̄ sine illo nō te
 neret absoluitio: tñ glo. in. c. cum desideres
 ex de sen. excom. dicit q̄ absoluitio tenet: i3
 non debeat excōicatus sine iuramento ab
 solui. Et hoc tenent cōmuniter doc. vt pa
 tet ex ibi notatis per dñm Anto. de but. et
 notatur in. d. q. 103. in sum. t̄ s. absoluitio
 5. imo et iuramentū nō debeat dari illi qui
 p̄sumitur non fuare: vt colligit ex ratione
 ca. ex tenore. t̄ ex ibi notatis t̄ per glo. ex
 tra de senen. exco. t̄ hoc et i3 tenet Ray.
 vt etiā notatur in sum. li. 3. ti. 33. q. iij. En
 de nec semel p̄curis: neq̄ pueris ante pu
 bertatis ānos p̄standū est. 22. q. 5. paruuli
 t̄ c. honestū. De maioribus autem pueris
 relinquendum est arbitrio iudicis: vtrum
 sint tales qui iurare debeant vel non: vt
 notatur in sum. eo. n. q. 104. Quartū est d̄
 bitus modus. Unde de sen. ex. a nobis se
 cūdo dicitur: Absoluitiois forma seruetur
 t̄ fiat cum p̄uiali p̄s. t̄ tani oratione domi
 nica q̄ alia consueta. t̄ intelligitur de p̄s.
 Adiferere: vel cum alio p̄uiali s3 gl. Ray.
 vt t̄ notatur in. d. q. 103. vbi etiam dicitur
 fm d̄ostu. t̄ Ray. q̄ honestum t̄ con
 suetū ac iurū est q̄ fiat hoc modo: expoli
 abis excōicat⁹ vestibus t̄ ponat se ante ia
 nuas ecclie p̄stratum vel flexis genib⁹ co
 ram illo qui eū absoluit d̄z qui absoluit⁹
 tenebu virgas vel corrigias in manibus: t̄
 dicendo p̄s. Adiferere mei deus verberabit
 eum percutiendo semel in quolibet. vt. suz
 vel magis vel minus: vel leui⁹ t̄ acutus s3
 q̄ritatem contumacie: t̄ post p̄s. dicat glo
 ria p̄i t̄ kyriel. x̄p̄el. kyriel. pater noster
 Et ne nos. Saluum fac seruū tuū vel
 ancillā tuā vel seruos tuos: vel ancillas
 tuas si plures sūt. Illi ut proficiat inimicus
 in eo vel ea vel eis. Esto eis vel ei domine
 tur. soz a facie inimici. Dñe exa. t̄ cla. Dñs
 vobis. t̄ cum. D̄xmi⁹. Deus cui p̄op̄iū ē
 misereri senip t̄ p̄cere: sulcipe deprecatoez
 nostrā: t̄ hūc famulū tuū quē excōicano
 nis cathena constringit: miseratio tue pie
 tatis absoluat: per x̄pm dominū nostrū

Dicat postea auctoritate dei omnipotentis
 ac beatorum Petri et Pauli et ecclesie sue
 et nostra absoluitur te a tali scilicet et restitu-
 mus cõioni et participationi ecclesie et omni-
 fideliu et ecclesiasticis sacris. Adde in dire-
 ctoria. li. 3. ti. 5. §. 27. nisi quod ibi ponit quod po-
 test dici dicta oratio Deus cui propriu est. vñ
 oratio Presta quod de qua. §. Item potest quis si
 mul et semel absolui a pluribus excoicationibus
 secundum Ray. ut notatur in sum. li. 3. ti. 33.
 q. 120. vbi dicit quod absolvens si habet pote-
 statem dicere potest absolvo te ab omnibus
 excoicationibus his quas confessus es: et ab
 alijs quas non habes in memoria que for-
 te sunt. Et glo. Ray. super verbo in memo-
 ria. dicit quod impetrat absolutionem a papa vel
 a legato: cante facit si se facit absolutum ab om-
 nibus excoicationibus et peccatis de quibus
 non recolit: quia tunc si postea recolit de aliq-
 bus non tenet iterum absolutionem impetra-
 re: sed de peccato teneatur si sit mortale con-
 fiteri. Item ut notatur in dicta. q. 103. in forma
 absolutionis illius quod solenniter anathema-
 tizatur est a beato episcopo predicta multo fortius sunt
 observanda et plura alia: ut patet. xi. q. 3. cum
 alijs. vbi dicitur quod si excoicatus vel ana-
 thematizatus penitus ductus veniam postu-
 let et emendationem permittat quod et cum excoi-
 cavit ante ianuam ecclesie venire debet. et. 12. post
 teri cum eo qui cum hinc inde circumstare
 debent. Et si ille terre prostratus veniam po-
 stulet et de futuris cautelam sponderit: tunc
 episcopus apprehensa dextera in ecclesia illum in-
 troducatur et iuramentum ei christianam reddat: et
 7. post penitentiales decantet cum istis pre-
 cibus. Psalms. pater noster. Saluum me fac etc. ora-
 tio. Presta quod domine huic famulo tuo
 digne pater fructu: ut ecclesie tue sancte de cu-
 ius integritate deviauerat peccando admis-
 sorum suorum veniam consequendo red-
 datur innoxius: per dominum nostrum
 Iesum christum filium tuum. Et secundum Ray. in d.
 q. 103. est sciendum quod in precibus seu ora-
 tionibus premissis quas facit sacerdos an-
 tequam excoicatum absoluat non intelligitur
 participare ei in oratione si iura etiam si ip-
 se excoicatus respondeat: quia non fuit peccatum
 fauorem carnalem vel temporalem excoi-
 cationis: sed potius propter salutem anime ut re-
 concilietur ecclesie. Unde talis sacerdos in
 hoc non peccat: ex co. cum voluntate. et. 23.
 q. 4. quod peccat. Preterea autem solennitas non

requiritur in absolutione a minore excoica-
 tione: ex co. nuper. in maiori autem sine causa
 omitti non debeat: nisi et si omittatur absolutio
 valet. Unde glo. in d. c. cum aliquis. dicit quod
 cum quis possit simpliciter verbo excoicari: ex co.
 eo quod reor. sur. c. i. sic et simpliciter verbo potest
 absolui: ex de reg. iur. omnis res. Et ad h.
 etiam facit quod dicitur in sum. li. 3. ti. 33. q.
 112. secundum glo. Ray. vñ quod si quis absoluat et ipse
 nitentem et ignorantem et absentem: sed non
 debuerit facere tamen absolutio valet: et in d.
 q. 103. dicitur etiam f. 3. Ray. quod non omnia su-
 pra dicta sunt de substantia: imo de bene esse
 et ad instructionem simplicium sacerdotum
 hec scripta sunt. vbi et dicitur f. 3. glo. Ray.
 quod si mandatur papa vel legatus aliquem absol-
 uti in forma ecclesie: et illa omissa tenet abso-
 lutio. Nec enim sic mandatur absolutio sub
 conditione: ut sic demum habeat potestatem
 absoluedi si fuauerit forma. sed duo man-
 dant. scilicet quod absoluat: et quod forma ecclesie fuerit: et
 quis iuramentum omittat: siue scilicet: si
 ne ignoranter tenet absolutio dummodo
 dicat: Absolvo te ab ista excoicatione: vel
 equipollentia verba sine quibus non da-
 tur absolutio nisi a papa qui salutando po-
 test excoicatum absolueret: sicut et princeps
 sola voluntate potest manumittere. C. de ma-
 numis. cum apud. hec ille. sed papa potest pre-
 dicto modo absolueret: non presumitur
 sic vel similiter absolueret nisi clare aliquid ostē-
 datur: ut in de. si. de sen. exco. Item quod
 dicit glo. Ray. de omissione iuramenti: id
 etiam intelligitur de omissione alio: um: ut
 clarius patet in sum. eo. ti. q. 112. q. de quo su-
 pra dictum est. Omissio igitur dicte solennita-
 tis regulariter non vitiat absolutionem: sed
 non debeat omitti sine causa. Ex causa au-
 tem sic: puta si quis esset excommunicatus
 secrete. Nam per dictam solennitatem non
 debet peccatum secretum deduci in publicum
 contra id quod precipitur in c. omnis. ex-
 tra de pen. et remis. Item quando prelati
 vident dictam solennitatem non seruare ex-
 pedire ad proximi salutem. Unde f. 3. Tho-
 mas et Ray. in sum. co. titu. q. 113. etiam mul-
 tus ab excoicatione potest absolui: et quandoque
 manente prout acta potest aliquis discretus excoi-
 cationem iuste latam remittere si viderit saluti
 eius expedire in cuius medicinam excoi-
 catio lata est. Item iusta causa potest esse infirmitas
 cuius multa ex predictis seruari non possent

hū etia qz saluti infirmi posset qñqz magis
 expedire dictā solēnitatē nō seruari: tunc
 enī nō deberet seruari nisi aliquo casu pri-
 culari uis aliud exp̄mar: sicut p̄z in p̄cessu
 curie: de quo. s. Quinū est qz absoluto si
 ant mandata iusta rōnabilia: alis posset
 appellare: ar. c. de pac. c. si. r. de app. v. d.
 bitus. r. nō in dicta. q. 103. Precipue autē
 iniungendū est excoīcato a canone vt de
 cetero nō faciat illud ppter qd fuit excoī-
 catione ligatus. i. s. illū canonē nisi in casu
 bus a iure p̄cessis: c. co. ex tenore. Et si qz
 fuit ppter sp̄ale ipedimentū absolut⁹ iun-
 gatur ei qz illo cessante sine negligentia se
 rep̄net ei a quo fuerit absolūendus māda-
 tū eius sup̄ his p̄ qbus excoīcatus fuerit
 humiliter recepturus r satisfactorius put
 iusticia suadebit: c. de sen. excoī. cos. li. 6.
 r notat in sum. li. 3. n. 33. q. 15. Itē defici-
 in excoīcatione si in eo apparuerint signa
 penitēcie possit etiā post mortē absolui ab
 eo vel de eius auctoritate a quo fuerat in
 vita absolūendus: c. co. c. a nobis. 2. Et si
 de facto fuerit in cinitorio sepultus nō ex-
 humabit: sed si alibi sit sepultus exhumā-
 bit r postea absoluet: vt dicit glo. in dicto
 c. a nobis. r denū in cinitorio sepeliatur.
 Poterit et oīa r corpus si sunt sup̄ terrā
 vel sepulchrū si sunt in sepulchro vberari:
 sicut fit circa viuos r absoluet cū oīonib⁹
 sicut viuens: dicto. c. a nobis. ad fi. r nota-
 tur in sū. co. n. q. 121. Quo vō ad formam
 absolūōis cōm v3 qualiter sacerdos d3
 absolue cōiter sibi p̄sentes: aduertēdū
 fm̄ 2ll. r in sū. li. 3. n. 33. q. 89. qz d3 dicit sibi
 mō indicatū ppter sacri certitudinem.
 Precedēs autē dep̄catio ē de bñ esse r nō
 d esse sacri. Ali cōiter d3 sic: dñs te absol-
 uat: r ego te absoluo a p̄cis tuis i no. pa.
 r fi. r sp̄i. san. amen. Tho. et p̄cordat. Di-
 cit enī qz d3 sub a forme ē: Ego te absoluo
 sed p̄mittit oīo: Misereat tui oīpotēs de-
 us r. ne effectus sacri ipediatur ex parte
 penitētis. Itē qz sacerdos nō p̄pria au-
 ctōitate absoluit: s3 qñ minister: puenient
 aliqd apponit qd p̄inet ad p̄mā auctēz. s.
 dei vt dicat: Ego te absoluo in no. pa. r fi.
 r sp̄i. san. Amen. vel p̄ vntē passionis xp̄i
 vel auctoritate dei. Quia nō hoc nō est de-
 terminatū ex verbis xp̄i sicut in baptismo
 talis appositio relinquit arbitrio sacerdo-
 tis. Itē fm̄ Tho. r in sū. co. n. q. 90. ipoli-

tio manus sacerdotis nō requirit in sacro-
 pnie qz nō ordinat ad p̄sequendā aliquaz
 gr̄e excellētā: s3 magis ad remissionē pec-
 catōz. Ali magis in hoc sacro p̄peteret cru-
 cis signatio in signū qz p̄ signū crucis xp̄i
 remittunt p̄cā: r tñ nō est de necessitate sa-
 cri: hec ille. Itē fm̄ Tho. in qdām qōne d3
 quolibz. r in sū. li. 3. n. 34. q. 110. laudabi-
 liter in p̄fessione a sacerdote adijcit: Quic-
 qd boni feceris sit tibi in remissionē p̄cō-
 rū: qz opus qd sit ex iniunctiōe sacerdotis
 dupliciter valet penitēcie: v3 ex vi operis: r
 clauū: r magis valet ad expiādū p̄cā qz
 si ex p̄prio motu idē opus hō faceret. Et
 cadē rōne Ray. r d3 ost. dicit vt ponitur
 eo. n. q. 108. qz caute r discretē sacerdos p̄
 iniunctā penitentiā dicit penitenti qz oīa
 bona q̄ fecerit r oīa mala q̄ sustinuerit: ei
 p̄ficiant ad salutē: r p̄pnā hec oīa inun-
 gat. Oīa ergo p̄dicta sunt de bñ esse: r de
 sub a est: Ego te absoluo: nō forma vel or-
 do v̄boz: cū nulla scripta vel de certo sit
 statuta fm̄ v̄boz effectus: vt ex p̄dicti col-
 ligi pōt. Itē ad hec v̄ba absoluo te d3 ad
 illud sup̄ quo absolutio determinat: v3
 ab hac excoīcatione maiorū vl minorū: ab
 vna: vel a pluribus: fm̄ p̄tatem absoluen-
 tis: r fm̄ qz ei fm̄ deum visum fuerit expe-
 dire. S3 tutus ē in cōi absolūtionē nō ex-
 primere nisi de minorū. Nam incanta ab-
 solutio a maiorū excoīcationē pōt aliquod
 periculosum adducere: vt in cle. religiosi.
 de p̄uilegijs. Post absolūtionē ab excoī-
 cationē pōt absolvens si p̄tates habeat r ei
 videbit expedire dicē: Et disp̄so teci sup̄
 hac vel sup̄ his irregularitatib⁹ r. r dicē:
 Iterū absoluo te ab hoc p̄cō vel his pec-
 catis: seu ab oībus p̄cis tuis: fm̄ limines
 sue p̄tatis r fm̄ qz necessitas requisierit.
 Forma igit absolūōis cōis pōt ē. s. scri-
 pta vel equipollens: Misereat tui oīpotēs
 deus: r dimissis oībus peccatis tuis p̄du-
 cat te ad vitā eternā. amē. Indulgentiaz r
 absolūtionē oīum peccatōz tuoz tribuat
 tibi oīpotēs r misericors dñs. amē. Dñs
 noster Iesus xp̄s p̄ suā p̄ssimā misericor-
 diā r sanctissimā passionem te absoluat: r
 ego auctoritate ipsius qua fungor: inquā-
 nō possū r debeo absoluo te ab omni vin-
 culo excoīcationis minoris si teneris: r re-
 stituo te sanctis sacris ecclesiē indiges.
 Itē absoluo te ab oībus p̄cis tuis con-

scilicet et obliuio: moralibus et venialibus:
et circumstantiis eorum quodcumque et qualiter
cumque offendisti deum creatorem tuum animam tuam
animam et proximum tuum. Ad bona que fecisti et
facies et aduersa que sustinuiisti et sustinebis
sunt tibi in penam et remissionem peccatorum tuorum
et in augmentum gratie diuine: in noie patris
et filij et spiritus sancti. Amen.

Vxor. Alter vir possit irritare
vota vxoris: hęc. s. voti
3. §. primo p. totum. Alter vxor: pos
sit facere elemosinam sine licentia viri. s. cle
mosina. 2. §. 3.

Alter vxor: in 2º matrimonio possit de re
hº cõibus puidere filiis ex primo matrimo
nio. s. fm. Sui. Si filij predicti non habent
aliquam actionem contra matrem: non potest illa contra
prohibitionem mariti aliquid eis dare. Sed
si habent actionem contra matrem: ut quod obliga
ta est eos alere cum sint impuberes: vel quia
ambo coniuges possident bona illorum: vel
ex alia iusta causa: maritus quidem tenet eos
alere: quia mater cum suis oneribus ad mari
tus transiit: sicut aliquorum consuetudine. S.
in quod maritus hanc administrationem: vxor con
tra illius prohibitionem non debet eos alere nisi in ex
trema necessitate. Potest tamen procurare quod ma
ritus ad hoc per iudicem compellatur. Et idem in
sum. li. 2. ti. 8. q. 29. ubi et additur sicut enim.
Sui. Si autem filij nullam habent actionem
contra matrem: non tenet maritus: nec illa debet con
tra prohibitionem eius aliquid eis dare. Forma
re tamen potest in dubio sibi largi conscientiam. hec
ibi. Et hoc de rebus cõibus ubi est consuetudo
quod maritus habeat illorum administrationem
et non vxor: ubi vero non est talis consuetudo
posset vxor: sicut et maritus: cum in re cõi gli
bet habeat ius equale. ff. p. socio p. 10. De
rebus vero mariti clari est quod non potest da
re contra eius voluntatem nisi in extrema ne
cessitate: aliter committeret furtum: ut. s. furtum
in principio.

B Quod si vxor: habeat virum per digum ce
lat aliquid de rebus cõibus cum viro. s. fm.
Sui. Si bona fide hoc faciat ut sibi et
viro loco et tpe pvideat que eas male psume
ret non peccat nec tenet obedire viro si pro
hibeat: aut sibi tradi petat: cum in tradendo
tuaret eum ad penam. Et idem in sum
co. ti. q. 30.

B Alter vxor: teneat sequi virum quocumque ite
rit. s. fm. Sui. vir tunc tenet vxorem sequi

quoniam ex necessaria causa abest. s. vxor: tenet sequi
virum ex quacumque causa recedat. s. domicilium
transfere: nisi vellet eam trahere ad penam:
et de diuor: que sunt. Secus tamen si esset vaga
bundus. 3. q. 2. s. s. g. necessitate. Idem Ber.
et l. d. osti. Et addit l. d. osti. quod in voto ultra
marito vxor potest sequi virum vel remanere
si voluerit: sicut etiam in otinere voluit. s.
cum proposito reuertendi. Sed ubi transfert
domicilium precise tenet eum sequi. 13. q. 2. vna
queque. Et facit ad hoc. s. votum. 3. §. p. l. t.
et se. Et idem in su. li. 2. ti. 2. q. 51. Et addit
fm. l. d. osti. quod si aliqua mulier hoc pacto
vel conditione vel modo deest alicui in vxorem quod
semper insimul debeant morari et in certo lo
co: forte in domo amico: ipsius mulieris
pactum seruandum est. In traditio. n. rei sue
potest quilibet quod vult pactum apponere nec est
contra legem: imo potius sicut legem: quia simul
morari debent. 4. q. 3. s. g. necessitate. Et sic
dico pactum seruandum: nisi aliqua necessi
tas superueniat quod impedire non possit maritum
comode remanere: puta propter inmutatas
capitales: infirmitatem actus: vel aliud simile:
quod arbitrio iudicis committitur. tunc. n. vxor: se
quitur virum ne adulterium committat: quia tunc pa
ctum contra legem inciperet esse: ar. 13. q. 2. vna
queque. Item aduertendum quod glo. in dicto. c.
vnaqueque. dicit quod vxor: non tenet sequi virum
vagabundum nisi sciat eum tale esse cum eo
pertraxerit: quia tunc tenet. Quod intelligendum est
quando vagatur ex aliqua honesta causa: et non
alio: ut sentit glo. in dicto. c. s. g. necessitate
quia cum vagans peccaret non esset ei in peccato
sentientium. 22. q. 2. faciat. Et bene facit. ff.
de opi. li. 1. q. 5. nisi. ubi p. 3. quod libertus non te
net sequi patronum vagabundum ad prestadium
ei operas. B. Et liceat viro occidere adul
teram: h. s. impedimentum. 8. §. p. et si. 2. s.
et. §. 6. d. 4.

Et magis peccet occidens vxorem quam
matrem. s. fm. De. in. 4. Simpliciter maius
peccatum est occidere matrem quam vxorem: quia ma
gis repugnat nature: sed tamen quo ad aliud ma
ior pena imponitur occidendi vxorem: eo quod ma
ior est periculum ad eius occasionem. Idem nota
tur. 33. q. 2. admonere. Et in glo. super verbo
existimes. Et idem notati su. li. 4. ti. 9. q. 10.
B. Quid si vir g. p. vxorem esse suspectum quod
velit eam occidere: vide. s. matrimonium. 9. §.
2. et si. De redditione debitorum. s. debitorum
pungale. Item de matrimonio quere. s. matri

monitū: cū aduictis. Itē de ipedimēto ma-
monij qre. s. ipedimēti cū suis additōib⁹

Xpus vide supra fides. Quō
xpianus se debeat hñe erga iude-
os: supra iudeus pmo. §. 2. Et quō erga sa-
racenos: supra sa racenos. Ad xps idem
q de virgine natus ē. p nobis passus est in
sacramēto eucharistie pinct: supra eucha-
ristia pmo. §. 5. In nomie xpi possit fieri
baptismus supra baptismus pmo. §. 2.

Ypocrisis virū sit peccatu z
mortale. gn. fm

Tho. scda scde. q. cxi. Si ypocrita
diceret illi cuius intentio fert ad duo. s. q nō
curet sanctitatem hñe: sed solū sanctiū ap-
parere: sicut pluciu accipi in scriptura sa-
cra: sic manifestū est q peccatū mortale ē.
Nullus enī totaliter puatur sicutate nisi p
peccatū mortale. Si aut dī ypocrita ille q
tiendit silare sanctitatē a qua deficit p pec-
catū mortale: nō semp illa silatio est ei pec-
catū mortale: qd discernendū est ex fine: q
s. si repugnat charitati dei vel pximi erit
peccatū mortale: puta cū silat scitatem vt fal-
sam doctrinā disseminet: vel vt adipiscat
ecclesiasticā dignitatē indignus vel qcuq;
alia bona spalia in qbus finē pstituit. Si
vō finis intentus non repugnat charitati
erit peccatū veniale: puta cū aliquis in ipa
fitione delectat: de quo phs dicit. 4. ethi-
coz q magis vñ van⁹ q̄ malus. Et Lō.
Sul. 7. addit dicens: q cū aliquis silat sancti-
tates quā nō hz vt aliqd ei det. ppter hoc
sic illi d qb⁹ dī Matth. 23. Ele vob scribe
z pharisei q comedis domos viduarū z
peccatū mortale est: q rapit qd debet scō: qz
qd datur ei datur in nose iusti. Item qn ta-
lem silationem facit ex infaciabili avaritia
Si aut aliqs p sua necessitate silat amplio-
rem indigentia q̄ hñat: nō est peccatū mor-
tale: sicut faciunt illi q cōter trurān vocāt
De his enim dicit Chrysos q talis silatio
potius est culpa diuitū q̄ sit culpa paupe-
rū qui ex sua indigentia ad hoc pcellunt.
B Contingit tñ qnq; q aliqs silat pfectō-
nē sanctitatis q nō est de necessitate salutis
Et tal silatio nō sēp ē cū petō mortali. Et
vide. s. sila. 24. Et ibi pz q quandoq; est
sine peccato.

Ykonia vide supra in lit-
tera. J.

YStrio vide supra in litte-
ra. H.

Celus quid est. Rñ. fm Tho.
scda scde. q. 36. Celus dñ
pprie qñ aliquis tristat de bono
alterius non ex eo q ille hz: sed ex eo q si
bi deest bonū qd ille hz: vt dicit phs. 2. ethi-
coz. Et si iste celus sit circa bona honesta
laudabilis est: fm illud. 1. Cor. 1. 4. Emu-
lanini spūalia. Si aut de bonis tēporali-
bus. s. q homo tristat qz tēporalia defunt
pōt esse cū petō: sicut pz supra avaritia. §.
pmo. Si vō aliqs doleret de bono alteri⁹
inquantū alter excedit ipm in bonis: tunc
est inuidia: vt dictū est supra inuidia. §. 2.
Et Celus enī capit p seruire seu cōmonio-
ne diuine charitatis: ps. 68. Celus domus
me comedit me. Et hic celus me fratrem
Nicolaum de ausinio ordinis minorū idi-
gnū p aliquali simpliciōz subsidio ad
huius supplementi p̄pilationē cōmonū:
qd fauente dño nostro Iesu xpo excepta
tabula capituloz z abbreviaturaz z gica-
rum expletum est apud nostrū locum pro-
pe Mediolanū sancte Marie de angelis
nuncupatum z vulgariter sancti angeli.
M. LXXX. XLiij. Nouembus. 28. die
sabbati. pximi ante aduentum hora qua-
si sexta. Et oia q in eo ac ceteris opusculis
p me p̄pilaris cōpladis vt incaute seu mi-
nus perite posita p̄tinent: peritoz z p̄serti
sacro sancte ecclesie submuto correccionē.

Laus Deo.

Incipit tabula capitulorum huius libri.

Et pmo de littera. A.

Abbas
Abbatissa
Absolutio pmo cōiter
Absolutio 2° pcuratū cle
ricos
Absolutio 3° regularium
Absolutio 4° quo ad satisfactionem
Absolutio 5° quo ad modum
Absolutio 6° a peccato
Acceptatio
Acceptio personarum
Acidia
Accommodatio. s. cōmodatum
Accusare
Accusatus
Adiuratio
Adoptio
Adulatio
Adulterium
Advocatus
Affinitas. s. impedimentum. 14.
Alchimia. s. emptio
Alca. s. ludus alce
Alienatio
Alitare
Ambitio
Angaria
Appellatio
Apostasia pmo in generali
Apostasia 2° a fide
Apostasia 3° inobedientie
Apostasia 4° a clericatu
Apostasia 5° a religione
Aqua benedicta
Arbiter
Archidiaconus
Archiepiscopus
Arra
Arrogatio. s. adoptio
Ars notoria. s. foralegium 2°. s. pmo.
Assensus
Asturia
Avaritia

Baptismus p^o s. pmo
ad sū
stantiam et formam
Baptismus 2° quo ad materiam.

Baptismus 3° qñ ad ministrum
Baptismus 4° quo ad suscipientes
Baptismus 5° quo ad tempora
Baptismus 6° quo ad ritum
Baptismus 7° quo ad effectum
Bellum pmo cōiter
Bellum. 2. quo ad clericos
Bellum. 3. qñ ecclesias inuoluit
Benedictio
Beneficium pmo cōiter
Beneficium 2. quo ad fructus
Beneficium 3. qñ iniuste tenetur
Bigamia
Blasphemia

Albella s. pedagium
Item tallia
Calix

Calūniari. s. accusare. s. 4.
Canonica portio. s. sepultura. 3.
Canisatio
Canonicus
Character. s. ordo. 3.
Carcer Charitas
Casus epales. s. pfectio pmo
Cathecismus
Cautio
Cecitas mentis
Censura ecclesiastica
Cessatio a divinis
Cimiterium
Clavis
Clericus pmo cōiter
Clericus. 2. ab acub^o secularibus remot^o
Clericus. 3. quo ad cohabitationē mulierū
Clericus. 4. quo ad tēpo: alia
Coadiutor. s. viuat^o corpore. s. si.
Cognatio
Cōmenda ecclesie. s. beneficiū primo.
Cōmittere vices suas. s. delegare. Item
Cōmodatum (vicarius)
Cōpaternitas. s. impedimentum. 6.
Cōicare. s. j. eucharistia. 7. j. missa.
Concussio
Condēnatus. s. accusatus
Conditio
Confessio sacramentalis pmo cōiter
Confessio. 2. qualiter teneamur ad eam
Confessio. 3. cui confitendum
Confessionis relatio
Cōfessor: p^o quos et a qb^o possit absolui
Confessor. 2. quid habeat agere
Consumatio electorum

Confirmatio sacramenti
 Confanguinitas. g. impedimentum. 3.
 Conscientia
 Consecratio pmo epoz: et sup: a
 Consecratio 2. ecclie: vel reconciliatio
 Consecratio. 3. altaris
 Consecratio. 4. cinerij
 Consecratio. 5. vestij et huiusmodi
 Consecratio v. g. g. et g. g. consecratio
 Conseruator
 Constitutio. g. lex
 Consuetudo
 Contentio
 Contractus
 Contritio
 Contumacia
 Contumelia
 Chorea
 Correctio pmo. s. puniitio iusticie
 Correctio. 2. s. fraterna
 Corpora sanctorum. g. reliquie
 Corporale
 Corpore viciat. g. viciatus corpore
 Corp. xpi. g. coicaf. Itē encharistia. Itē
 Crimen
 Chusma. g. oleum sanctum
 Cruce signat. g. indulgentia. s. pli. et si.
 Cupidus. g. ordinandus. s. xi.
 Curialis. g. ordinandus. s. is.
 Curiositas

D Annunciatuſ. g. bellum
 pmo. s. 4.
 Item depositum. s. si.

Debitum coniugale
 Decanus. g. archidiaconus
 Decime pmo cōter
 Decime. 2. a quibus dari nō debent
 Decime. 3. cui
 Decime. 4. de quibus
 Decime. 5. quo ad laicos
 Deficiat. g. suffragiū. Itē mortuus. Item
 Degradatio (purgatio). Itē sepultura
 Delectatio
 Delegare
 Denunciatio
 Depositum
 Derisio
 Desperatio
 Deractio
 Diaconus
 Dignitas
 Discere

Disciplina
 Discordia
 Dispensatio
 Diuino. g. fouilegium pmo
 Diuorum
 Doctor vel docere. g. magister. Itē dñ. rē
 Dolus
 Domicilium
 Dominica dies
 Dominus temporalis
 Donatio pmo inter viuos
 Donatio. 2. causa mortis
 Donatio. 3. ppter impnas
 Dos
 Dubia
 Duellum

E Brietas

Ecclesia pmo cōter
 Ecclesia. 2. parochialis
 Electio pmo cōter
 Electio. 2. per cōpromissum
 Elemosyna pmo cōter
 Elemosyna. 2. quis potest facere eam
 Emphyreosis
 Empio et reditio
 Emunitas ecclesie
 Emunitas confugientium ad ecclesiam
 Enormia
 Episcopus
 Equitas. g. ius
 Eucharistia pmo cōter: et de eius forma
 Eucharistia. 2. quo ad mām
 Eucharistia. 3. quo ad sacerdotes et missā
 Eucharistia. 4. quo ad effectum
 Exactio. g. diis. Itē tallia. Itē pedagius
 Excoicatio
 Excoicatio pmo cōter
 Excoicatio. 2. de pccantibus clericis
 Excoicatio. 3. de fallarijs
 Excoicatio. 4. de icēdiarijs et d. effratio
 Excoicano. 5. de statuētib. eccliaz (bus)
 Excoicatio. 6. de participantibus
 Excoicano. 7. de muozi
 Excoicationis absolutio. g. absolutio
 Excusatio. g. pena pmo. s. 3.
 Exemplus
 Exorcismus. g. exorcismus
 Expositus
 Extrema vinctio. g. vinctio extrema

A Allsum

Sama 2 3

Familia
Femina
Ferie siue festum
Secundum
Fides
Filius
Flagella. & satisfactio. §. 7. itē pena p°. §. 5.
Fornicatio
Fraus
Frigiditas. & impedimentū. 15.
Fun°. & sepultura p°. §. 7. 2. 8. Itē restitū
Furtum (no 2°. §. 5°.

Gloria uana.

Gradus sanguinitatis. & ipe
Guerra. & bellum (dimētū. 5°.
Gula

Habitus

Hereditas
Heremita
Hereticus pmo cōiter
Hereticus. 2. per librum sextum
Hereticus. 3. per clementinas
Hermaphroditus
Heronia quere in littera. 3.
Histrion
Homicidū pmo cōiter
Homicidū. 2. consilio vel mandato
Homicidū. 3. de casu ali
Homicidū. 4. quo ad penā & irregularita
Homicidū. 5. de scipso
Hore canonice
Hospitalitas
Humilitas

Incantatio

Incantatio
Ignorantia
Illegitimus
Illicite acquisitū. & elyna p°. §. 5. si. & restō p°.
Immunitas. & emunitas (§. antepli
Impedimentum matrimonij pmo cōiter
Impedimentum. 2. de errore persone
Impedimentum. 3. de errore conditionis
Impedimentum. 4. de voto
Impedimentū. 5. de cognatione carnali
Impedimentū. 6. de cognatione spūali
Impedimentum. 7. de cognatione legali
Impedimentum. 8. de crimine
Impedimentū. 9. de dispari cultu

Impedimentū. 10. de violentia siue metu
Impedimentum. 11. ordinis
Impedimentū. 12. ligationis
Impedimentū. 13. publice honestati iusticio
Impedimentū. 14. affinitatis
Impedimentū. 15. de impotentia coeundi
Impedimentum. 16. de interdicto ecclesie
Impedimentum. 17. feriarum
Impubes
Incantatio. & sorilegium. 2. §. 5. 2. 6.
Incendarius
Incerto restitutio. & restitutio. 6.
Incestus. & luxuria
Indulgentia
Infans
Infidelis
Ingratitudo
Iniuria
Iniusticia
Inobedientia
Inquisitio
Institutio
Interdictum pmo cōmuniter
Interdictum. 2. f. specialiter
Interdictum. 3. f. in aliquam ecclesiam
Interdictum. 4. quid prohibetur
Interdictum. 5. de relaxatione
Intestatus. & successio
Intimiditas. & timor. §. 5. si.
Inuentia
Inuidia
Ipothesis. & f. latio. Item ypothesis
Ira
Irregularitas pmo. f. homicidarū
Irregularitas. 2. quando ministrat
Ironia
Istrio. & hystrio
Iudens pmo cōiter
Iudens. 2. quo ad seruos
Iudens. 3. de cōuersione
Iudicare
Iudex pmo cōiter
Iudex. 2. f. ecclesiasticus
Iudicium
Iurare
Iuramentum pmo cōiter
Iuramentum. 2. f. vniuersitatis
Iurisditio
Ius
Iustificatio

Karitas

karitas similia. &
in littera. c.

L Altra

Legare

Legatus

Legitimus

Legitima

Legitimus

Lex et constitutio

Luellararius contractus. s. emphiteosis

Libellus famosus

Libertus

Linere

Lingum

Locatio eteductio

Ludus et iocus

Ludus aleae

Luxuria

M Agister primo ^{cōmu- nuer}

Mgi. 2. s. qñ ad licentia docendi

Maiores

Maiores pars

Maledictio

Malefactor. s. accusatus

Maleficium

Manumissio

Matrimonium pmo cōiter

Matrimonium. 2. qui possunt contrahere

Matrimonium. 3. quomodo contrahitur

Matrimonium. 4. s. contra intentionem

Matrimonium. 5. sub condicione

Matrimonium. 6. quo ad debitum

Matrimonium. 7. s. accusatū pp impedimētū

Matrimonium. 8. s. accusatū pp adulteriū

Matrimonium. 9. s. quādo petū coniunx

Medicus vel chirurgicus

Mendacium

Mercator

Meretrix

Merum

Metus

Milicia

Miserabilis persona

Missa

Mollities

Monachus

Monialis

Mortuus

Mulier

Multitudo. s. correctio pmo. s. s.

Munus

Munlare

Munus

N Alfragus

Negligentia

Negotio

Neophytus

Notozum

Novitius

Nuptie

O Bedientia p. ^{cōmuniter}

Obedientia. 2. laicorum

Obedientia. 3. clericorum

Obedientia. 4. religiosorum

Oblatio

Obligatio

Obligatus ad ratiocinā

Oculi. s. correctio. 2. Item revelatio

Odium

Officium ecclesie. s. missa. Item hore

Oleum sanctum sive christia

Opinio

Oratio

Oratorium

Ordo pmo cōiter

Ordo. 2. quo ad ritū

Ordo. 3. quo ad characterē

Ordinatus

Ordinator sive ordinās

Ordinatus pmo cōiter

Ordinatus. 2. p saltem

Ordinatus. 3. negativē

Ordinatio purgator

Ornatus

P Actum

Palla

Pallius

Papa

Parasema

Parentes

Paricida

Parochianus

Paterfamilias

Paterfamilias

Patriarcha

Patronus

Peccatū pmo cōiter

Peccatū. 2. s. mortale

Peccatū. 3. s. veniale

Peculium

Pedagium et guidagium

Pena pmo. s. iudicialis aut divina

Pena. 2. f. que puenit les
Penitentia pmo cōter
Penitentia. 2. quā iponit sacerdos
Penitentia. 3. solēnis 7 publica
Penitentia. 4. ipedita vel falsa
Percutere. sine verberare
Peregrinus pmo cōter
Peregrinus. 2. quantū ad clericos
Perurium
Permutatio
Perplexitas
Personatus. g. dignitas
Pertinacia
Pignus
Pirata
Placere. g. adulatio
Pollutio
Populus
Portio canonica
Postulatio
Precedenda
Preceptū. g. obedientia
Predicator
Predo
Prelatus
Presbyter. g. sacerdos: confessor: confes-
 sio: eucharistia: missa.
Prescriptio
Presumptio
Primas. g. patriarcha
Primus
Princes. g. papa. Item dominus
Priuilegium
Probatio
Profectio. g. nouitiū. Item religio. 4.
Promissio
Prudencia carnis
Pubes. g. impubes
Pudicia
Pudicia. g. honestas iusticia. g. impedi-
 mentum. 13.
Punitio. g. correctio pmo. Item discipli-
 na. Item pena
Purgatio
Purgatorium
Purificatio
Pusillanimitas

Quarta Questuarij

Raptor primo f. reni
Raptoz. 2. f. personarum
Rōcins obligati. g. obligati ad rōcins
Rōcins obligati. g. obligati ad rōcins
Rōcins obligati. g. obligati ad rōcins

Religio pmo cōter
Religio. 2. quo ad ingressum
Religio. 3. quo ad votum ingrediendi
Religio. 4. quo ad pfectionem
Religio. 5. quo ad transitum ad aliam
Reliquie 7 corpora sanctor
Renunciatio pmo cōter
Renunciatio. . qualiter sit
Renunciatio. 3. quis pōt renunciare
Renunciatio. 4. que possunt renunciari
Represalie
Residentia clericor
Res inter alios acta. g. snia. §. 9. 7. 10.
Restitutio pmo cōter
Restitutio. 2. qū quis nō est soluendo
Restitutio. 3. quantum ad fautores
Restitutio. 4. quantum ad cientes
Restitutio. 5. quantum ad edentes
Restitutio. 6. f. incertorum
Restitutio. 7. quo ad eius regularia
Restitutio. 8. quo ad sblatoz obligatōia
Resuscitatus
Reuelatio
Rigo. g. ius
Rixa

Sacerdos
 Sacramentum

Sacrilegium
Sagittarius
Sanctor corpora. g. reliquie
Saracenus
Satisfactio
Scandalum
Scientia 7 studium clericorum
Scisma
Secretorum reuelatio. g. reuelatio
Seditio
Sententia
Sepultura pmo cōter
Sepultura. 2. quo ad electionem
Sepultura. 3. quo ad canonica pontonē
Sepultura. 4. quando pphibetur
Seruus pmo cōter
Seruus. 2. quantum ad ordinationem
Seruus. 3. quantum ad matrimoniu
Simonia pmo cōter
Simonia. 2. quo ad ordines
Simonia. 3. quo ad beneficia
Simonia. 4. quo ad fructus
Simonia. 5. circa funera
Simonia. 6. quo ad religionem
Simonia. 7. de pena 7 dispensatione

Simulatio
 Sobrietas
 Societas pmo. s. pecunie & operagum
 Societas. 2. s. respectu quarundam male
 Sodomia
 Sollicitudo
 Sorilegium pmo. s. diuinatio
 Sorilegium. 2. s. superstitio
 Spectacula. s. ludus & ioc^o. Itē chorea
 Sponsalia
 Stipulatio
 Studium clericorum
 Sulticia
 Suppium. s. fornicatio
 Subarratio. s. arra
 Subdelegare
 Substitutio. s. testamentum 2°.
 Successio ab intestato
 Suffragium defunctorum
 Superbia
 Suspendus
 Sussurratio

T Abellio

Tallia
 Teperantia. s. sobrietas. Itē ebrietas
 Testamentum pmo cōter
 Testamentum. 2. quantum ad institutio-
 nem heredis
 Testamentum. 3. quantum ad executionem
 Testis pmo quis non pōt esse
 Testis. 2. de numero
 Testis. 3. quo ad actum testificandi
 Timor
 Torneamentum
 Transactio
 Transitus siue translatio
 Treuga
 Tutela
 Turpe lucrū. s. elemosyna pmo. s. si.

V Ana gloria

Vana gloria
 Vassallus. s. secundum
 Velatio virginū. s. virginū consecratio
 Venatio
 Venditio
 Veneficiū. s. maleficiū. Itē sorilegiū
 Veniale peccatum. s. peccatum. 3.
 Verberatio. s. percutere
 Vestis
 Vicarius
 Vidua
 Vindicatio

Virginitas
 Virginum consecratio
 Vis & nictus
 Visitatio
 Vitium
 Vitatus corpore
 Vinctio extrema
 Voluntas
 Votum pmo cōter
 Votum. 2. quis potest vouere
 Votum. 3. de voto coniugii in cōmuni
 Votū. 4. de voto coniugii circa religionē
 Votum. 5. quo ad cōmutationem
 Votum. 6. qd soluitur per religionē
 Vtura pmo cōter
 Vtura. 2. circa animalia
 Vtura. 3. in emptionibus
 Vtura. 4. de usurariis manifestis
 Vtura. 5. de seruitutibus fautoribus & fa-
 milia usurarij
 Vtura. 6. de restitutione usurarij
 Vtus clauum pmo quo ad supplementū
 excōicationum iuris
 Vtus clauus. 2. quo ad formā absolūdi
 Vxor

X Pūs

Y Pocrisis
 Prona. s. in lūtera. 3.
 Ystrio. s. s. in lūtera. 10.

Q Elus

Tabula abbreviaturarum

Ac. Accursius
 Al. Albertus
 Ala. Alanus
 Albu. Albricus
 An. Anthonius de butrio
 An. Angelus de pusho
 Ancien. Ancientica
 Ar. Argumentum vel argumento
 Archi. Archidiaconus
 As. Aso
 Ber. Bernardus glosator decretalium
 Bar. Bartolus
 Bal. Baldus
 Bartho. Bartholomæus glosator decreti
 C. Codice
 c. capitulū. seu caplo. vel capitulū. vel cetera

Ly. Lynus
 Lon. Confessor: vel pco: dat: vel pco: dāt
 Lons. consecratione
 Dy. Dynus
 Dif. distinctione
 Eo. eodē titulo: vel capitulo: vel §.
 Ea. eadem lege: seu distinctione: seu causa
 vel questione
 Eē. extra decretum: in decretalibus
 ff. digestis
 fi. finali: vel in fine
 Glo. Glosa
 Goff. Goffredus
 Her. Hermanus
 Hosti. Hostiensis
 Hug. Hugolinus
 i. pma: vel i. idest
 i. iura
 Insti. Instituta
 Inno. Innocentius
 Ia. de are. Jacobus de arena
 Jo. Johannes glosator decreti
 Jo. an. Johannes andree
 Ja. Jacobus de beluis: vel de Bauēna
 l. lege
 Li. libro
 Lau. Laurentius
 Mo. nota: vel notat: seu notatur
 Op. opinio
 Pe. petrus
 Pl. penultimo
 Pla. Placentinus
 q. questione
 Ray. Raymundus
 r. rñdco: vel responsio: vel requirere
 s. scilicet
 sc. sequenti: vel sequentibus
 s. supra
 Sū. sūma et in dubio intellige de summa
 Tancre. Tancredus (confessorum)
 Ti. titulus: vel titulo
 Tho. Thomas
 Ul. Ulricus
 Guil. Guilielmus. s. glosator Ray. aliter
 Guilielmus
 Guil. duran. Guilielmus duranti
 Un. Vincentius
 §. paragrafo: seu paragrahus: vel pa-
 ragraphi: seu paragraphis

 Sunt et alie abbreviature que vtdiscernā
 tur hic inferius subrogabuntur

Rubrice iuris civilis et canonice: et primo
 rubrice. ff. et pmo. ff. veteris

A doptionibus
 4. Alienatio iudicij mutadi cā sca
 9. Ad legem aquiliam
 10. Ad exhibendum
 11. Aleatoribus
 14. Ad legem rhodiam de iactu
 14. Ad senatusconsultū macedonianum
 16. Ad velleianum
 19. Actionibus empti et venditi
 1. Constitutionibus principum
 3. Calumniatoribus
 4. Capitis diminutione
 8. Cōmunia prediorum
 10. Cōi dñdundo iudicio
 12. Conditione causa data
 12. Conditione ob turpem causam
 12. Conditione indebiti
 12. Conditione sine causa
 13. Conditione furtiva
 13. Conditione ex lege
 13. Conditione triticaria
 13. Constituta pecunia
 13. Cōmodati vel contra
 16. Compensationibus
 18. Contrahenda emptione
 1. Iussione rerum
 4. Dolo malo
 16. Depositi vel contra
 20. Distracione pignorum
 24. Donationibus inter virum et uxores
 24. Divorcijs
 2. Oper quē factum est
 2. Edendo
 4. Eo q̄ nictus causa
 4. Ex quibus causis maiores
 13. Eo quod certo loco
 14. Exercitoria actione
 19. Estimatoria actione
 21. Edilicio edicto
 21. Evictionibus et duple stipulationib⁹
 21. Exceptione rei iudicate et tradite
 2. Erijs et dilacionibus
Fideicommissaria hereditatis pe
 10. Finium regundo: (tione
 10. Familie herascunde
 22. Fidei instrumentor⁹
 23. Fundo dotali
 11. Fugitivis servis
 1. Is qui sunt sui vel alieni iuris
 3. Is qui notant infamia

9 **I**us q̄ deiecerit vel effuderunt
 18 Hereditate vel actione vendita
 1 **I**usticia et iure
 2 Jurisdictione omnium iudicum
 2 In ius vocando
 2 In ius vocati ut eant
 4 In integrum restitutionibus
 5 Iudicij
 5 Inofficioso testamento
 xi Interrogatorijs actionibus
 12 Iureiurando
 12 In litem iurando
 14 Institoria actione
 15 In rem verso
 18 In diem adiectione
 20 In quibus casib⁹ pign⁹ tacite h̄bat.
 22 Iuris et facti ignorantia
 13 Iure donum
 1 **L**egib⁹ et senatusconsultis et longa
 18 Lege commissoria consuetudine
 19 Locati et conducti
 4 Inoribus. 15. annis
 4 **M**andatis principum
 xi **M**o:uo inferendo
 17 Mandati vel contra
 2 **N**equis eum qui in ius vocat⁹ ē
 3 Negocijs gestis (vi eximat)
 4 Nante caupones stabularij
 9 Moralibus actionibus
 22 Mautico fenore
 1 **O**rigine iuris
 1 Officio consulis
 1 Officio prefecti pretorio
 1 Officio prefecti vrbis
 1 Officio questorum
 1 Officio pretorum
 1 Officio prefecti vigiliū
 1 Officio proconsulis et legati
 1 Officio p̄fecti angustalis
 1 Officio p̄sidijs puincie
 1 Officio p̄curatoris cesaris
 1 Officio iuridici
 1 Officio eius cui m̄adata ē iurisditio
 1 Officio assessor
 7 Operis seruorum
 2 **P**actis
 3 Postulando
 3 Procuratoribus
 5 Petitione hereditatis
 5 Possessoria hereditatis petitione
 6 Publiciana in rem actione
 13 Pignoraticia actione
 15 Peculio

17 Pro socio
 18 Periculo et cōmodo rei vendite
 19 Prescriptis verbis
 20 Pignoriabus et hypothecis
 22 Probationibus
 23 Pactis dotalibus
 2 **Q**uod quisq; iuris in alterū sta⁹
 2 Quis dare cogant (merit)
 3 Qui notatur infamia
 3 Quod cuiusq; vniuersitatis noie
 4 Quibus ex causis maiores
 4 Quod metus causa
 7 Qui dies usufructus legati cedat
 7 Quibus modis usufructus amittat
 7 Quēadmodū usufructuarius caueat
 8 Quēadmodū seruus amittat
 xi Quibus reb⁹ ad eundē iudicē eatur
 14 Quod cū eo q̄ aliena p̄tate ē negocium
 15 Quā actio de peculio est annalis
 15 Quod iussu
 20 Queres pignori obligari possunt
 20 Qui potiores in pignoriabus h̄cant
 20 Quib⁹ mōis pign⁹ vlt hypotheca sol
 1 **R**ati diuisione et q̄litate (iurur)
 4 Receptis arbitri et q̄ arbitrum
 6 Rei vendicatione
 xi Religiosis et sumptibus funerū
 12 Rebus creditis et si certum petatur
 18 Rescindenda venditione
 19 Rerum permutatione
 21 Redibutoria: et quāto minoris
 23 Ritu nuptiarum
 24 Repudijs et diuorij
 1 **S**atu hominum
 1 Senatoribus
 2 Siquis ius dicēti nō obtemperat
 2 Siquis in ius vocatus nō ierit
 2 Si ex noxali causa agatur
 2 Sigs cautionibus iudicio sistendi
 5 Si pars hereditatis petatur (tal)
 6 Si ager vectigal vlt ep̄bucoricari⁹ pe
 7 Si usufruct⁹ petat vel ad aliū p̄tinere
 8 Seruitutibus (negetur)
 8 Seruitutib⁹ rusticorū p̄rediorū
 8 Seruitutib⁹ vrbanoz p̄diorū
 8 Si finit⁹ v̄dicet vlt ad aliū p̄tinē neget
 9 Si q̄drupes paup̄es fecisse dicat
 xi Seruo corrupto
 xi Seruis fugitiuis
 xi Si mensor falsum modū dixerit
 12 Si certum petatur
 18 Seruis exportandis
 23 Sponsalibus

2 **T**ransactionibus
 13 **T**riticaria
 14 **T**ributoria actione
 22 **T**estibus
 7 **V**enefructu quæ admodum qd vfu
 7 **V**enefructu accedendo (fructu vraf
 7 **V**enefructu earz repz q vfu psumunt
 7 **V**fu et habitatione
 7 **V**enefructuari quæ admodum caueat
 22 **V**furis et canis et fructibus

Rubrice infocciati

2 **A**ctione rerum amotarum
 3 **A**d ministracione et periculo tutor
 3 **A**uctoritate et consensu tutoris
 6 **A**legrenda vel obrinenda hereditate
 6 **A**d senatusconsultus syllanianum
 10 **A**nnuis legatis et fideicommissis
 11 **A**limentis et cibariis legatis
 11 **A**uro et argento legato
 11 **A**d dimensio et transferendis legatis
 12 **A**d legem falcidiam
 13 **A**d senatusconsultum trebellianum
 15 **A**signandis liberis
 15 **A**d senatusconsultum herulianum
 14 **B**onorum possessionibus (to et
 14 **B**onorum possessione furioso mu
 14 **B**onorum possessione in tabulas
 14 **B**onorum possessione ex testamento militi
 15 **B**onis libertorum
 2 **O**ncubinis
 3 **C**onfirmatio tutoris vel curatore
 4 **C**ontrario iudicio tutelæ et viliat
 4 **C**uratoribus furiosis (cione
 5 **C**onditoribus institutionum
 12 **C**onditionibus et demonstrationibus
 14 **C**ontra tabulas
 14 **C**ollatione bonorum
 14 **C**onungendis cum emancipatis liberis
 14 **C**arboniano edicto
 10 **O**ie prelegata
 14 **O**ns collatione
 14 **E**cusantibus et ipis earz gesserit
 4 **E**o qd p tutoris et curatoris negotia
 4 **A**dcussoribus et madoribus et
 4 **A**heredibus tutoris et curatoris
 10 **G**uido instructo et instructo legato
 15 **R**adibus et affinitatibus
 15 **I**s qd in testamento delentur
 5 **H**eredibus instituendis

11 **I**dis qd pene cā testamentis relinquunt
 11 **I**dis qd p non scripto habentur
 11 **I**dis quibus ut indignis
 2 **I**mpensis in rebz dotalibz factis
 5 **I**nnusio rupto et irrito testamento
 5 **I**ure deliberandi
 6 **I**ure codicillorum
 14 **I**ure pignorum
 2 **L**iberis agnoscendis
 3 **L**egatis tutoribus
 5 **L**iberis et posthumis
 7 **L**egatis et fideicommissis pmo
 8 **L**egatis et fideicommissis 2o
 9 **L**egatis et fideicommissis 3o
 11 **L**iberatione legata (possessione petita
 14 **L**egatis prestandis in tabulas bonorum
 15 **L**ibertis vniuersitatum
 4 **M**agistrantibus conueniendis
 6 **M**ilitari testamento
 10 **O**ptione et electione legata
 14 **O**bligatus a liberis et libris psta
 15 **O**peris libertorum (dis
 10 **P**eculio legato
 10 **P**enu legata
 3 **P**erpetrantibus vel curatores
 3 **Q**ui ex facto tutor vel curator
 4 **Q**uod cum falso tutor
 6 **Q**uæ admodum testamenta aperiant
 13 **Q**uando dies legatorum cedit
 15 **Q**uibus non copet bonorum possessio
 15 **Q**uis ordo in bonorum possessione fuerit
 4 **R**ebz qd sibi tutela vel cura sunt
 11 **R**ebz dubijs
 11 **R**egula cæthoniana
 1 **S**oluto matrimonio et quemad
 2 **S**i mulier veniens noie in pos
 sione mittatur
 2 **S**i mulier vtrius noie calinie cā
 3 **S**uspectis tutoribus ac curatoribus
 6 **S**i omnia cā testamenti
 6 **S**i quis alique testari phibuerit
 0 **S**ervitute legata
 10 **S**upellectili legata
 13 **S**i cui plusqz per legem falcidiam
 14 **S**i tabule testamenti extrabunt
 14 **S**i a pene qd fuerit manumissus
 15 **S**i qd in fraudem patrum factum sit
 15 **S**i tabule testamenti nulle extrabunt
 15 **S**uccessorio edicto
 15 **S**uis et legitimis heredibus
 13 **M**utatis

3 Testamentaria iurda
 3 Tutoribus et curato: abuf datis ab his
 4 Tutelis et rationibus distralendis
 5 Testamentis et q testamenta facere pnt
 10 Truico vino et oleo legato
 2 **V**entre inspiciendo
 4 Abi pupulus educari l'morari de
 5 Algan et pupillari sbsione (beat
 10 Alii et usufructu legato
 13 At legato: causa caneat
 13 At in possessionem legato:
 14 Alere in possessione mutedo et curato
 15 Unde leguini (re eius
 15 Unde liberi
 15 Unde cognati
 15 Unde vir et vxor
 15 Alerano: nullum successione
 15 At ex legib et senatusconsultis bonoru
 possessio datur

Rubrice. ff. noui

1 **A**qua pluuiali arcenda
 2 Ademptione libertatis
 3 Acquirendo rerum dominio
 3 Acquirenda possessione
 5 Aqua quotidiana et estiu
 5 Arboribus cedendis
 6 Aconibus et obligationibus
 8 Acceptationibus
 9 Arborum furum cesarum
 9 Abigens
 10 Accusationibus et inscriptionibus
 10 Ad legem iuliam maiestatis
 10 Ad legem iuliam de adulterijs
 10 Ad legem iuliam de vi publica
 10 Ad legem corneliam de sicarijs
 10 Ad corneliam de falsis
 10 Ad legem pompeiam de paricidijs
 10 Ad legem iuliam reperundarum
 10 Ad legem iuliam de annon
 10 Ad legem iuliam peculatus
 10 Ad legem iuliam ambibus
 10 Ad legem famiani de plagiarijs
 10 Ad senatusconsultum turpilianum
 11 Appellanombus et relationibus
 11 A quibus appellare non licet
 11 Appellationibus recipiendis
 11 An per alium causa appellantis
 11 Apud eum a quo appellat alia causas
 12 Ad municipales et de incolis
 12 Alio scribendo

12 Administratio re: ad citate ptinencia
 4 **B**onus iudic: aucte possidedis
 10 Bonis damnatorum
 10 Bonis eorum qui ante sententiam
 mortem sibi conseruerunt
 2 **Q**uallione de regeda
 4 Confessio
 4 Cessione bonorum
 4 Curatore bonis dando
 5 Locis
 9 Concussionibus
 9 Crimine expilate hereditatis
 9 Crimine stellionatus
 9 Collegijs illicitis et corporibus
 10 Custodia reo: et exhibitione
 10 Cadaveribus punitorum
 11 Caprius et post luminum reuerfis
 11 Castrensi peculio
 12 Censibus
 1 **O**mnino infecto
 1 Donationibus
 1 Donatione causa mortis
 6 Diuersis et teporalib: prescriptioib:
 6 Doli mali exceptione
 7 Duobus reis constituendis
 12 Decurionibus et eorum filijs
 12 Decretis ab ordine faciendis
 2 **E** dilibus curilibus
 2 Evictione libertatis
 4 Ex quibus causis i possessione carat
 6 Exceptionibus et prescriptioib:
 6 Exceptione rei iudicate
 6 Exceptione doli mali
 9 Extraordinarijs criminibus
 9 Effractoribus et expilatoribus
 11 Eum qui appellanti
 12 Extraordinarijs cognitionibus
 2 **I**deiconiustarijs libertatibus
 5 Fluminib: et nequid in flumie pu
 blico ripare eius fiat
 5 Fonte
 8 Fideiussoribus et mandatoribus
 9 Furtis
 9 Furti aduersus nautas
 9 Furibus balnearijs
 5 Glauide legenda
 2 **I**re aureo: annulo:
 5 Indictis seu eto: diarijs actioib:
 5 Innere actus p:uato
 8 Iudicatum solui
 9 Incendio ruina naufragio
 9 Iniurijs et famosis libellis

0 Interdictis et relegatis et deponatis
 xj Iure fisci
 12 Iure immunitatis
 2 Iherali causa
 5 **L**ocus et numeribus publici
 5 Loco publico fruendo
 5 Libero homine exhibendo
 5 Liberis exhibendis seu deducendis
 6 Luigiosis
 xj Libellis dimissorijs
 12 Legationibus
 2 **M**anumissionibus
 2 Manumissis vindicta
 2 Manumissionibus que seruus
 2 Migrando
 5 Migrando
 12 Muneribus et honoribus
 2 **N**aturalibus restituendis (nisi querat)
 2 Ne de statu defictor p^o gnque
 5 Ne vis fiat ei qⁱ in possessione sit
 5 Nequid in loco sacro fiat (suis est)
 5 Neqdⁱ loco publico vel privato fiat
 5 Neqdⁱ in flumine publico ripare eius
 fiat quo aliter aqua fluat
 8 Nouationibus et delegationibus
 xj Nullinonari appellatione pendente
 12 Mundinis
 1 **O**peris noui nunciacione
 12 Operibus publicis
 1 Publicanis et vecigalibus
 3 **P**ro soluto
 3 Pro emptore
 3 Pro herede
 3 Pro donato
 3 Pro derelicto
 3 Pro legato
 3 Pro dote
 3 Pro suo
 4 Privilegijs creditorum
 5 Precario
 8 Pretorij stipulationibus
 9 Priuatis delictis
 9 Priuacionibus
 9 Popularibus actionibus
 10 Publicis iudicijs
 10 Pensis
 xj Privilegijs veteranorum
 12 Pollicitationibus
 12 Profonens
 2 **Q**ui sine manumissione
 2 Qui et a q^b manumissi (nō licet)
 2 Quib^{us} ad libertatem proclamare

4 Quib^{us} ex causis in possessionem eant^{ur}
 4 Que in fraudem creditorum facta sūt
 5 Quor^{um} bonor^{um}
 5 Quor^{um} legator^{um}
 5 Quod vi aut clam
 6 Quare res actio non datur
 10 Questionibus
 xj Quis et a quo appelletur
 xj Quando appellandum sit
 xj Que sine fine appellatione rescidunt
 4 **R**em iudicata et defectu scēntiar^{um}
 4 Rebus autē iudicⁱ possidendis
 5 Ripa minuenda
 5 Ruinis
 5 Remissionibus
 5 Rem pupilli saluam fore
 8 Reratum habere et de ratiabitione
 9 Receptoribus
 10 Requiritendis reis
 xj Remiluari
 12 Regulis iuris
 2 **S**atū liberis
 2 Si liban^{us} ignem^{us} esse dicant^{ur}
 2 Statū defunctor^{um}
 4 Separationibus
 5 Supplicibus
 5 Si arbor vicini edibus impendat
 5 Saluano interdicto
 7 Stipulatione seruorum
 8 Solutionibus et liberationibus
 9 Si quis testō liber esse iussus fuerit
 9 Si familia factum fecisse dicatur
 9 Sepulchro violato
 10 Sententiam passis et restitutis
 xj Si tutor vel curator vel magistratus
 xj Suspendente appellatione
 5 **T**abulis exhibendis
 9 **T**ermino moto
 9 **T**igno iniuncto
 3 **V**erborum obligationibus et usurpationibus
 5 Via publica et siquid in ea
 5 Vti flumine publico nauigare liceat
 5 Via publica et iurare rescindendo
 5 Vti et vi armata
 5 Vti possidendi
 5 Vtrobi
 7 Verborum obligationibus
 9 Vti bonorum raptor^{um}
 xj Veteranorum privilegijs
 12 Vacacione et excusacione numer^{um}
 12 Varijs et extraordinarijs cognitionibus
 12 Verborum et rer^{um} significacione

Rubricæ Codicis

1 **A** Postatis
 1 Assessoribus et domesticis
 1 Annonis
 1 Aduocatis diuersorum iudicium
 1 Aduocans diuersorum iudiciorum
 1 Aduocans filii
 2 Alienatione iudicij mutandi causa scilicet
 3 Ad exhibendum
 3 Allee vni et aleatoribus
 4 Actionibus et obligationibus
 4 An seruus ex suo facto post manumissum
 4 Actionibus hereditariis
 4 Actionibus empti et venditi
 4 Ad senatusconsultum macedonianum
 4 Ad senatusconsultum velleianum
 5 Illendis liberis
 5 Administratione tutorum et curatorum
 5 Illumens pupillo prestandis
 3 Arbitrium tutelle
 5 Auctoitate prestanda
 5 Actore tutore seu curatore trebel
 6 Ad senatusconsultum trebellianum
 6 Ad legem falcidiam
 6 Ad senatusconsultum tertulianum
 6 Ad senatusconsultum orphicianum
 7 Assertionem tollenda
 7 Elegenda vel retinenda possessione
 7 Aduersus creditorem
 7 Annali exceptione italici contractus
 7 Illuminibus et palludibus pascuis et
 7 Appellationibus et relationibus
 8 Acceptationibus
 8 Adoptionibus
 9 Accusationibus
 9 Ad legem iuliam maiestatis
 9 Ad legem iuliam de adulteriis et stupro
 9 Ad legem iuliam de vi publica et priuata
 9 Ad legem corneliam de sicariis
 9 Ad legem fanniam de plagiaris
 9 Ad legem visellianam
 9 Ad legem cornelianam de falsis
 9 Ad legem iuliam repetundarum
 9 Ad legem iuliam ambitus
 9 Abigens
 9 Abolitionibus
 9 Ad senatusconsultum turpillianum
 6 **B** Omnis libertorum et iure pignorum
 6 Bonorum possessione secundum tabulas
 6 Bonorum possessione contra tabulas
 6 Bonorum possessione contra tabulas

6 Bonis maternis
 6 Bonus qui liberis in potestate constitutis
 7 Bonis auctoritate iudicis possidendis
 7 Bonus eorum qui sibi mortem conseruunt
 9 Bonus proscripctorum seu damnatorum
 1 **C** Omnibus rei militaris
 1 Contrahentibus iudicium et eorum qui se circa
 2 Causi quibus infamia urogatur circa eos
 3 Cui diuidendo
 3 Communia utriusque iudicij
 3 Consonantibus eiusdem litis
 4 Conditione indebiti
 4 Conditione ob causam datorum
 4 Conditione furtiua
 4 Conditione ob turpem causam
 4 Conditione ex lege sine sine causa
 4 Constituta pecunia
 4 Commodati
 4 Compensationibus
 4 Contrahenda emptione
 4 Cuius rei alienatione
 4 Commercij et mercatoribus
 5 Concubinis
 5 Confirmando tutore
 5 Contrario iudicio tutelle
 5 Curatore furiosi et prodigi
 6 Carboniano edicto
 6 Collationibus
 6 Codicillis
 6 Cuius delegatis vel fideicommissis
 6 Conditionibus insertis tam in legatis
 6 In fideicommissis
 6 Caducis tollendis
 6 Cuius de successionibus
 7 Cuius seruo manumisso
 7 Cuius de manumissionibus
 7 Cuius de usucapionibus
 7 Collusione detegenda
 7 Cominationes epistolas
 7 Confessis
 8 Contrahenda et committenda stipulatione
 8 Creditore emptione pignoris non habere
 9 Custodia reorum
 9 Crimine peculatus
 9 Crimine sacrilegij
 9 Crimine expilare hereditatis
 9 Crimine stellionatus
 9 Cui latrones vel criminibus reos occidant
 9 Calumniatoribus
 1 Queris rescriptis et pragmatice
 1 sanctionibus
 1 Defensoribus ciuium

- 2 Dolo malo
 3 Dilationib'
 4 Delictis defunctorum inquantū et in q
 bus heredes conueniantur
 4 Depositi
 5 Donationibus ante nuptias
 5 Donis pmissiōe vel nuda pollicitatione
 5 Dote cauta non numerata
 5 Donationibus inter viros et uxores
 5 Diuortio facto apud quē libi educant
 5 Diuidenda tutela
 7 Diuitia libertate tollenda
 7 Distractio pignorum
 8 Deuotio: ē vōdūne pignoris impedi
 re non posse
 8 Duobus reis stipulādis et pmissiōdis
 8 Donationibus
 8 Donationibus causa mortis
 8 Donatione sub modo vel sub pōtione
 1 Episcopis et clericis
 1 Epali auditiō et diuersis capitulis
 2 Edendo
 2 Errore calculi
 2 Errore aduocatorum
 3 Etiā p. pcurator: ē ite. resti. agi pos.
 4 Ex delictis defunctorum
 4 Exercitio et institutio actione
 4 Edilicij actionibus
 5 Eo qui p. tutore negotia gerit
 5 Excusationibus et temporibus earum
 5 Excusatione veterano
 6 Edicto diui Hadriani tollēdo
 8 Executione rei iudicare
 8 Edilicij priuatis
 8 Etiā ob chirographariam pecuniam
 pignus teneri
 8 Exceptionibus seu prescriptionibus
 8 Functionibus
 8 Emancipationibus libero
 9 Exhibendis vel transferendis reis
 9 Emendatione seruorum
 9 Emendatione propinquo
 2 Alio familias minore
 2 Fideiussores minorum
 3 Formulis et ipetratione actionum
 sublati
 3 Ferijs
 3 Familie heriscunde
 3 Finium regundo
 4 Fide instrumētorum et amissione eorum
 5 Fundo dotali
 5 Fideiussores tutorum et curatorum
 6 Furtis et seruo corrupto
 6 Fideicommissis
 6 Falsa cā adiecta legato vel fideicommissis
 7 Fideicommissariis libertatibus
 7 Fructibus et litis expensis
 8 Fideiussores et mandatoribus
 9 Falsa moneta
 9 Famosis libellis
 9 Generali abolitione
 1 Hereticis et manicheis
 1 His qui ad ecclesias confugiunt
 1 His qui in ecclesiis manumittuntur
 1 His qui ad statuas confugiunt
 2 His qui potestatem noie tunclos pōdij
 2 His que vi metus causa sunt
 2 His qui veniam etatis impetrauerūt
 4 Hereditate vel actione vendita
 4 Deumuchis
 5 Hereditibus tutorum
 6 Hereditibus instituendis
 6 His quibus vi indignis
 6 His que pene nomine relinquuntur
 6 His que sub modo legati seu fideicom
 missi relinquuntur
 6 His qui ante apertas tabulas
 6 Hereditibus decurionum
 7 His qui a nō dño manumissi sunt
 7 His qui p. metu iudicis nō appellauerūt
 8 His qui p. creditorum loco succedunt
 9 His qui parentes vel liberos occiderunt
 9 His qui sibi ascribunt in testamēto
 9 His qui latrones vel reos occiderūt
 1 Iustiniano codice confirmando
 1 Iudicis
 1 Iuris et facti ignorantia
 2 In ius vocando
 2 In integre restitutione minorum
 2 In qbus causis in integre restō ē necē
 2 In integre restōe postulata negd ino
 2 Iureiuratio ppter calūniam (uctur
 3 Iudicij
 3 In iudiciōe omni iudici et d. foro cōpe
 tenti
 3 In qbus casibus militantes sōp. p
 scriptioe vi non possunt
 3 Inofficioso testamento
 3 Inofficiosis donationibus
 3 Inofficiosis donibus
 4 Iure emphiteutico
 5 Incestus et inuilibus nuptijs
 5 In iudicio matrimonio inter pupillā

5 i tutor em vel curatore m
 5 In quibus casibus tutorē habenti tu
 5 tor vel curator dari non potest
 5 In lucem iurando
 5 In litē dando tutorē vel curatore
 6 Iure aureorū annulorum
 6 Institutionibus et substitutionibus
 vel resti. sub p d i. factis
 6 Impuberū et alijs substitutionibus
 6 Iure deliberandi et de adenda vel ac
 quirenda hereditate
 6 Indicta viduitate tollenda
 7 Ingenitis et manumissis
 7 In q b^o cas cessat lōgi t p s pscriptio
 7 Interdictis
 8 In quibus causis ius pignoris tacite
 8 Iure dominij iperrādo corra patur
 8 Inutilibus stipulationibus
 8 Ingrans liberis
 8 Infantib^o expolis liberis et seruis
 8 Infirmiandis penis celibat^o et orbat^o
 8 Iure libertorum
 9 Inurijs
 1 **L**egib^o et constitutionib^o pncipum
 1 Ius testat one
 3 Lege aquilia
 4 Locato et conducto
 5 Legitima tutela
 6 Libertinis et eorum filijs
 6 Liberis pccatis et exheredatis
 6 Legatis
 6 Legumis hereditibus
 7 Lege fus a canina tollenda
 7 Latina libertate tollenda
 7 Liberali causa
 7 Lōgi t p s pscriptio q p libertate
 8 Lingularis
 8 Luvione pignoris
 8 Liberis exhibedis seu deducēdis
 1 **M**andans pncipum
 1 Mōdo mulctarum
 1 Magistratibus municipalium
 4 Mandati vel contra
 4 Monopolijs et puentu negociatorū
 5 Magistratibus pueniendis
 8 Manumissione pignoris
 8 Moris causa donationibus
 9 Mulieribus q seruis p p r i s se iunxe
 runt
 9 Mutatione nominis
 9 Maleficijs et mathematicis
 1 **Q**uo codice componendo

i Noua constitutio federici
 i Ne sanctū baptismū iteretur
 i Memini licet signū saluatoris
 i Ne iudeus xpiani mancipium
 2 Ne liceat potentioribus
 2 Ne fiscus vel respublica
 2 Negocijs gestis
 3 Nequis in sua causa iudicet
 3 Moralibus actionibus
 4 Ne vxor p marito vel ecōtra pueniat
 4 Ne filius p p i e vel pater p filio
 4 Non numerata pecunia
 4 Naunico fenore
 4 Mundinis et nouis mercationibus
 4 Noua vectigalia instuui non posse
 5 Nuptijs
 5 Ne fideiussores dotinz dentur
 5 Ne pro dote mulieris
 5 Naturalibus liberis et maribus eorū
 5 Ne tutor vel curator vectigalia pducāt
 6 Necessarijs seruis heredit^o instituci
 dis vel substitutendis
 7 Ne de statu defunctorū post quinquē
 7 Mudo iure griti tollēdo (nūi queraf
 7 Ne rei dominice vel tēplo
 7 Ne liceat i vna eadēq cā suo pcurāe
 8 Mouationibus et delegationibus
 9 Nili aggerib^o nō rumpendis
 9 Ne sine iussu pncipis
 1 **O**fficio prefeti pretorio
 1 Officio psecu pto. ap p r i c e
 1 Officio prefeti vrbis
 1 Officio magistrū militum
 1 Officio questoris
 1 Officio magistrū officiorū
 1 Officio comitis sacra^z largitionum
 1 Officio comitis rerū priuatarū
 1 Officio comitis sacri patrimonij
 1 Officio pconsulis et legati
 1 Officio comiti orientis
 1 Officio pfecti augustalis
 1 Officio vicarij et prefeti
 1 Officio pretorum
 1 Officio rectoris p u i n c t e
 1 Officio prefeti vigilum
 1 Officio ciuiliū iudicum
 1 Officio militarium iudicum
 1 Officio diuersorū iudicum
 1 Officio ci^o q vice aliam iudic obit^o
 1 Officio iudicis alexandrie (n c t
 6 Ordine iudiciorum
 6 Operibus libertorū

6 Obsequis patronis pstandis a liberto
 7 D. d. ne cognationum
 8 Operis noni nunciacione.
 8 Operibus publicis
 1 **P**lagis sacrificij et templis.
 1 Precibus imperatori offerendis
 2 Pactis
 2 Postulando
 2 Procuratoribus
 3 Pedancis iudicibus
 3 Placis petitionibus
 3 Petitione hereditatis
 4 Prohibita sequestratione pecunie
 4 Probationibus
 4 Pro vale qd agit qd qd simulate pcepit
 4 Prognoscencia actione
 4 Per quas personas nobis acquiri
 4 Pro socio
 4 Parricibus qui filios distraxerunt.
 4 Periculo et modo rei vendite.
 4 Pactis inter emptorem et venditorem
 5 Pactis puenis in sup dote qd sup dda
 5 Periculo tutorum et curatorum (none
 5 Predij vel alij reb' nuno et alie.
 6 Posthumus heredibus instituendis
 vel exheredandis
 2 Periculo et q libertate inierit
 2 Pro donato
 2 Prescriptio longit' p. io. vl. 20. anoꝝ
 2 Prescriptio 30. vel. 40. annoꝝ
 2 Penam id. cis qui male iudicauit.
 2 Privilegio fisci.
 2 Privilegio dotis
 2 Precario saluano interdicio.
 8 Pignobus
 8 Publicis operibus
 8 Pretorio piguore vt in actionibus
 8 Partu pignorum et oi causa
 8 Pactis pignorum et de pmissoria. l. resc
 8 Paria potestate
 8 Penda
 8 Postliminio reuersis et redemptis ab
 9 Prouatis carceribus (hostibus
 9 Penus
 1 **Q**uando libellus pncipi d. lite co
 testata facta
 2 Quib' causis infamia irrogatur
 2 Qui et aduersus quos in integrum re
 stituito postulatur
 2 Quibus ex causis in integrum restitu
 tio maioribus datur
 3 Qui p sua iurisdicte iudices dare o a

rive possunt
 3 Qui litem psona pnt i iudicio
 3 Qui imperator iter pupillos et viduas
 3 Qui l. v. cuiusq. se sic iudice vidicare
 4 Qui fiscus vel puatus debitor
 4 Qd cu eo q iudice iurisdicte vl pte e
 4 Queres veditio pnt et qui vendere vl
 emere verentur
 4 Que res exportari pnt vel no debet
 4 Qui liceat ab eptione discedere
 5 Qui petant tutores vel curatores
 5 Qui dare et dari tutores possunt
 5 Qui mulier officio tutele fusi potest
 5 Qui ex fco tutoris vel curatoris
 5 Qui curatores et tutores et desinunt
 5 Qui numero liberorum se excusant
 5 Qui morbo se excusant
 5 Qui etate se excusant
 5 Qui numero tutelaz
 5 Qui decreto opus non est
 6 Qui dies legati vel fideicomissi cedat
 6 Qui admittit ad bonorum possidionem pnt
 6 Qui n. p. etiam pres. p. etiam accrescat
 6 Qui testamenta facere pnt vel nou
 6 Quodadmodum testamenta apiantur
 7 Quibus causis serui accipiunt p. n. i
 um libertatis
 7 Qui manumitti non possunt
 7 Qui no possunt ad libertatem puenire
 7 Quib' ad libertatem p. clamare no licet
 7 Quib' no obijet longit' p. p. p. p. p. p. p.
 7 Quadriennij p. p. p. p. p. p. p. p. p. p.
 7 Quo et qm iudex finiam p. p. p. p. p. p. p.
 7 Quibus res iudicata non nocet
 7 Qui p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p.
 7 Quo et appellantes no recipiantur
 7 Qui bonis cedere possunt
 8 Quo et bonorum
 8 Quorum legatorum
 8 Que res pignori obligari possunt
 8 Qui potiores in pignore habentur
 8 Que sit longa consuetudo
 9 Qui accusari non possunt
 9 Qui civilis actio p. iudicet criminali
 9 Questionibus
 2 **R**eputationibus q sunt in iudicio
 Restitutione maluum et eorum
 qui reipublice.
 2 Receptis arbitris
 2 Rescriptis
 3 Rei vindicatione
 3 Religiosis et sumptibus funerum

4 Rebus creditis et iureiurando
 4 Rescindenda venditione
 4 Rebus alienis non alienandis
 4 Rem alienam gerentibus non interdici
 4 Rerum permutacione et de prescriptis
 verbis
 5 Rei uxore actione in stipulatu actione
 transmissa
 5 Repudijs et iudicijs de moribus sublata
 5 Repetitionum
 6 Repudianda bonorum possessione
 6 Repudianda vel abstinentia hereditate
 7 Re iudicata
 7 Res inter alios acta vel iudicata
 7 Relationibus
 7 Reuocandis his que fiunt in fraude
 creditorum
 8 Rationibus operum publicorum
 8 Remissione pignorum
 8 Reuocandis donationibus
 9 Raptus virginum honestarum seu viduarum
 9 Requirendis rebus
 i **S**acra trinitas et fide catholica
 i Senatusconsultis
 i Sacrosanctis ecclesijs et privilegijs eorum
 i Si contra ius vel utilitatem publicam
 i Status et imaginibus
 2 Si tutor vel curator interuenerit
 2 Si in eadem causa in iure iuratum
 2 Si aduersus rem iudicatam
 2 Si aduersus venditionem
 2 Si aduersus venditionem pignoris
 2 Si aduersus libertatem
 2 Si aduersus donationem
 2 Si aduersus transactionem
 2 Si aduersus solutionem
 2 Si aduersus dotem
 2 Si aduersus delictum
 2 Si aduersus usucapionem
 2 Si aduersus furtum
 2 Si aduersus creditorem
 2 Si vi se ab hereditate abstineant
 2 Si vi omnia hereditate vel bonorum
 possessione vel aliquid aliud
 2 Si minor se maiorem dixerit
 2 Si sepius in iure iuratum postulet
 2 Si maior factus rarus habuerit
 2 Sanctando
 3 Spoliis et sumptibus
 3 Seruuntibus et aqua
 4 Si certum petatur

4 Suffragio
 4 Si seruus extero se cum mandauerit
 4 Si propter publicas prestantiones vendi
 tio sancta non fuerit celebrata.
 4 Si sine censu vel reliquijs
 4 Si erga alium vel sibi sub alterius nomine
 4 Si seruus exportandus veniat
 4 Si mancipium ita veniat ne possit
 4 Si mancipium ita alienatum sit
 5 Sponsalibus et aris sponsalicijs
 5 Si rector punitur vel ad eum puniendus
 5 Si quacumque predictus potestate vel ad
 eum pertinentes
 5 Si nuptie ex rescripto principis petantur
 5 Secundis nuptijs
 5 Si secundo nupserit mulier
 5 Solutio in finem et quemadmodum
 dos petatur
 5 Si postea in finem dos soluitur
 5 Si ex pluribus tutoribus vel curatoribus
 5 Suspectus tutoribus
 5 Si in infamiam punitur
 5 Si contra matris voluntatem
 5 Si tutor non gesserit
 5 Si ex falsis allegationibus
 5 Si quis ignorans rem minoris
 5 Si tutor reipublice causa abierit
 5 Si maior factus rarus habuerit alie
 6 Seruus fugiuit
 6 Successorio edicto
 6 Si in fratrem patroni
 6 Si quis aliquem testari prohibuerit
 6 Si omnia causa testamenti (liber)
 6 Suis et legitimis heredibus et ex filiarum nepotibus
 7 Senatusconsulto claudiano tollendo
 7 Seruo pignori dato manumisso
 7 Seruo cum manumisso
 7 Seruus reipublice manumissus
 7 Sententijs prefectorum
 7 Sententijs prefectorum
 7 Sententijs ex piculo recitandis
 7 Sententijs et interlocutorijs omnium iudicum
 7 Sententia que sine certa quantitate
 7 Sententijs que pro eo quod interest perferuntur
 7 Si a non periti iudice
 7 Si iam rescindi non possent
 7 Si plures sit una sua fuerint ordinati
 7 Si ex falsis instrumentis
 7 Si per deum appellatio moris inueniatur
 7 Si vnde ex pluribus appellauerit (pellat)
 7 Si de memoranda possessione fuerit ap

215

8 Si per viz vel alio modo perturbata
 absens sit possessio
 8 Saluano interdicto
 8 Si res aliena pignori data sit
 8 Si maior creditor: pign⁹ viderit
 8 Si in cam indicati pignus caput sit
 8 Si cois res pignori data sit
 8 Si pignus pignori datum sit
 8 Si vendito pignore agatur
 8 Si vnus ex plurib⁹ hēdib⁹ creditor
 8 Si pignoris ductione
 8 Solutionibus et liberationibus
 9 Si reus vel accusator mortu⁹ fuerit
 9 Sigs imperator maledixerit
 9 Sigs cam cui⁹ tutor fuerit corrupt
 9 Sepulchro violato
 9 Seditiosis et his qui plebem
 9 Sententiā pallis et restitutis
 2 **T**ransactionibus
 2 Tēporibus in integrū restōis
 4 Testibus
 5 Testamentaria tutela
 5 Tutoribus vel curatoribus illustrium
 5 Tutorē vel cura. q. fas. nō dāt (personaz
 5 Tutoribus suspēctis
 6 Testamento mulieris
 6 Testamentis et quēadmodū testamēta
 7 Testamentaria manumissioe (ordinē
 7 Tēporibus et reparatōib⁹ appellatōib⁹
 8 Tabulis exhibendis
 1 **V**eteri iure enucleando
 1 Ut lue pendente vel post
 1 Ut oēs tam ciuiles q̄ militares
 post administrationem
 2 Ut nemo priuatus titulo p̄dīs
 2 Ut que defuit aduocatus partiū iudex
 suppleat
 3 Ut nemini liceat sine iudicis aucte
 2 Ut nemini liceat sine iudice se iudicare
 2 Ubi et apud quē cognōis restōis
 2 Uxoribus milium et eoz qui
 3 Ut nemo iur⁹ agē cogat vel accusare
 3 Ubi in em actio
 3 Ubi de rationibus agi oportet
 3 Ubi de possessione agi oportet
 3 Ubi q̄ de curiali vel corporali
 3 Ubi cā fiscalis agitur
 3 Ubi de fidei cōmissio agi oportet
 3 Ubi de crimine agi oportet
 3 Ubi de hereditate agatur
 3 Ubi pueniat q̄ certo loco. p̄misit
 3 Ubi de cā status agi oportet

3 Ubi senatores vel clarissimi viri
 3 Usufructu et habitatione
 4 Ut acrones ab hereditibus et p̄trahe
 4 Usuris (redes incipiāt
 4 Ut engalibus et cōmissis
 5 Ut mulier si aī annale spaciū se mari
 5 Ubi p̄tator vel curator (io p̄uixit
 5 Ubi pupilli educant
 5 Usuris pupillaribus
 5 Ubi cause post pubertatem
 6 Unde legumini et vnde cognati
 6 Unde liberi
 6 Unde vir et vxor
 6 Verborū et rerum significatione
 6 Usuris et fructibus legatorū
 6 Ut in possessione fidei cōmissorū vel le
 gatorū seruandorū causa iur.
 7 Exenditione libertatis
 7 Usucapione pro emptore
 7 Usucapione pro donato
 7 Usucapione pro dote
 7 Usucapione pro herede
 7 Usucapione transformatā
 7 Usuris rei iudicare
 8 Vnde vi
 8 Ut possideris
 9 Ut infra certū tempus criminalis q̄stio
 9 Ut bonorum rapiorū (terminet
 Rubrice fluctenturum
 coll.

3 **A**dministrantibus officia in sa
 cris appellationibus
 4 Appellationibus et intra quē
 pota debet appellari
 6 Apud quos opz cām dici monachos
 6 Armis.
 7 Administrationibus
 9 Appellationibus
 9 Alienatione et emphiteosi
 4 Ausulibus
 5 **C**ōstitutio que ex ascriptio et li
 vera natos
 6 Consanguineis et vterinis fratribus
 6 Constitutio q̄ de dignitatibus et ep̄atu
 8 Constitutio inonai legem
 9 Collatoribus et alijs capitulis
 2 Confessoribus ciuitatum
 6 **D**epositionibus et denuntiatio
 nibus inquilinorum
 7 **E**dnobus reis p̄natēdi (natiōe
 4 Ecclesiasticarū rerū immobilū alie

1 Exhibendis et introducendis reis
 2 Equalitate donis
 3 Executoibus
 4 Exactionibus et qui conveniuntur
 5 Ecclesiasticis titulis
 6 Idei quibus et mandato et so-
 7 filijs an dotalia ista nati (lonub)
 8 Credibus et falcidia
 9 His qui ingrediuntur ad appes.
 10 His qui ingrediuntur monasteria
 11 Nec constitutio innovat constitutione
 12 que prescriptione centum annorum.
 13 Nec constitutio interpretatur priorum
 14 Heredibus ab intestato venientibus
 15 Aliurandū quod prestat ab his
 16 qui administrationem accipiunt
 17 Incestus in nuptiis
 18 Iureiurando a moriente prestat
 19 Instrumentorum cautela et fide
 20 Iudiciis
 21 Immediis donationibus in filios sacri
 22 In medio lino non fieri sacras formas
 23 Interdictis collegijs hereticorum
 24 Enonibus
 25 Ungulis et decima parte liris
 26 Onachis
 27 Ordinaō clericorum
 28 Mandata principum
 29 Multitudo in sacris officiis
 30 Eligendo secundo nubentes
 31 Alio alienandi sunt pmutatis fide
 32 Nulli agricolae traditio (ecclesie)
 33 Nuptus
 34 Noui opis nuntiatione tenere illi
 35 Neque virum quod ex dote est
 36 Privilegiis donis
 37 Privilegiis archiepiscopi
 38 Quomodo oporteat episcopos et aliquos
 39 clericos ad ordinationem produci
 40 Questore
 41 Quibus modis naturales efficiunt legitimi
 42 Quibus modis naturales efficiunt sui
 43 Heredariis pallacii sacri
 44 Restitutio et ea que parit i. xj. me
 45 se post mortem viri
 46 Reis pmutendis
 47 Restitutionibus
 48 Restitutionibus fideicommissi
 49 Raptis mulieribus que raptorum nubunt
 50 Scriptum exemplar (non prestant
 51 Senecas non solus fidei iussio
 52 Sanctissimi episcopis

2 Tabulario vice consule
 3 Tenente et semisse
 4 Tabellionibus
 5 Testibus
 6 Tempore non solute pecunie super dote
 7 Testamentis imperfectis
 8 Determinat si numerus clico
 9 Et iudices sine quoquo suffragio
 10 Et ecclesia romana centum annorum
 11 prescriptione gaudeat (ira)
 12 Et nullus mutas agricole teneat
 13 Et pthocola diuidantur in chartis
 14 Et preponatur nomen imperatoris
 15 Et non fiat pignoratitio p alijs personis
 16 Et deceto pmutaciones ecclesiasticarum rerum
 17 Et ea que vocant infinuata sup clericis
 18 Et clici que recedunt alijs p eis subrogati
 19 Et i p uanis domibus sacra mystica non fiat
 20 Et imobilia ante nuptiale donatorem
 21 Et sacre nonne constitutiones
 22 Et clerico sacra de expensis
 23 Et nullus fabricet oratorium domum p
 24 ter voluntatem episcopi
 25 Et ab illustribus et qui super eas digni
 26 tatem sunt
 27 Et defuncti seu funera eorum non inu
 28 riantur a creditoribus
 29 Et vrbane ordinarie prefecture
 30 Et oēs obediant iudicibus puinciarum
 31 Et hi qui obligatas res habent phibe
 32 tur minorum.
 33 Et non luxurentur contra naturam
 34 Et liberi decetero auro non egeant
 35 Et clici apud ppos episcopos pueniāt
 36 Et sine phibitione matris deburices
 37 et creditores melam gerāt minorum
 38 Et ex actibus extantibus donis
 39 Et exactione instanti donis
 40 Et neque niles neque federatus
 41 Et amisse visiones prescriptiones ha
 42 beantur
 43 Et cum de appellatione cognoscit
 44 Et liceat matri et auie
 45 Et diuine visiones
 46 Et spōsalicia largitas sit spālīsactus
 47 Et iungātes iurent
 48 Et iudices non expectent sacras iuss
 49 ones
 50 Et nulli iudicum liceat habere loci
 51 seruatores
 52 Et fratrum filij succedant
 53 Et differentes iudices

Rubrice institutionum

- 1 **A** doptionibus
- 1 **A** drianio tutore
- 1 **A** drianitate tutorum
- 2 **A** dēptione legatorum et translatione fidei commissorum
- 3 **A** lsignatione libertorum
- 3 **A** cquisitione per arrogationem
- 4 **A** cceptionibus
- 4 **A** ctionibus
- 3 **A** ctionum possessionibus
- 4 **B** onorum vi raptorum
- 1 **B** upitis diminutione
- 1 **Q** uratoribus
- 2 **C** odicillis
- 3 **C** ontrahenda emptione
- 2 **C** onationibus
- 3 **O** de pēnsu et obligatione
- 3 **O** de duobus reis stipulandi et promittendi
- 3 **D** ivisione stipulationum
- 1 **E** x quibus causis manumittere non licet
- 1 **E** xcusationibus tutorum
- 2 **E** xheredatōe liberorum
- 3 **E** o cui libertatis cā bōa a dēciuntur
- 3 **E** mptione et venditione
- 4 **E** xceptionibus
- 1 **A** ducaria tutela
- 2 **F** ideicommissariis hēditariis
- 3 **F** ideicommissoribus
- 3 **G** radibus cognationum
- 1 **I** s q sui vel alieni iurati sunt
- 2 **H** ereditibus instituendis
- 2 **H** ereditate liberorum
- 2 **H** ereditū qualitate et differētia
- 3 **H** ereditatibus que ab intestato nobis deferuntur
- 1 **I** sticia et iure
- 1 **I** ure naturali gentiū et civili
- 1 **I** ure personarum
- 1 **I** ngenius et libertinis
- 2 **I** nofficioso testamento
- 2 **I** ure codicillorum
- 3 **I** nutilibus stipulationibus
- 4 **I** nurijs
- 4 **I** nterdictis
- 1 **I** bertinis
- 1 **L** ege fusia canina tollenda

- 1 **L** egitima agnatorum tutela
- 1 **L** egitima parientum tutela
- 1 **L** egitima patronorum tutela
- 2 **L** ege falcidia
- 3 **L** egatis
- 3 **L** egitima agnatorum successione
- 3 **L** iterari obligationibus
- 3 **L** ocatione et conductōe
- 4 **L** ege aquilia
- 2 **M** ilitari testamento
- 3 **M** andati
- 1 **M** orts
- 4 **M** oralius actionibus
- 3 **O** bligationibus
- 3 **O** bligationibus q ex qsi ptra cū nascuntur
- 3 **O** bligationibus q ex consensu
- 4 **O** bligationibus q ex delicto nascuntur
- 4 **O** bligationibus q ex qsi delicto nascuntur
- 4 **O** fficio iudicis
- 1 **P** atria potestate
- 2 **P** upillari substitutione
- 2 **P** er qas psonas nobis acqritur
- 3 **P** er quas psonas obligatio nobis acqritur
- 4 **P** erpetuis et tpalibus actionibus
- 4 **P** ena temere litigantium
- 4 **P** er quas psonas agere possum
- 4 **P** ublicis iudicijs
- 1 **Q** uibus modis ius patrie potestatis soluitur
- 1 **Q** uib' modis tutela finitur (possunt)
- 2 **Q** uibus alienare licet vel non
- 2 **Q** uib' nō ē pmissū facere testamentū
- 2 **Q** uib' modis testamenta infirmantur
- 3 **Q** uib' modis prahitur obligatio
- 3 **Q** uib' modis obligatio tollitur
- 4 **Q** uod cū eo q in aliena potestate
- 2 **R** erum divisione
- 2 **R** ebus corporalibus et incorporeis
- 4 **R** epublicanibus (poralibus)
- 1 **R** elinquatione tutorum et curatorum
- 1 **S** uspecti tutorum et curatorum
- 2 **S** ervitutibus prediorum rusticorum et urbanorum
- 2 **S** ingulis reb' p fideicommissū relictis
- 3 **S** enatusconsulto tertuliano
- 3 **S** enatusconsulto orphiciano
- 3 **S** uccessione cognatorum
- 3 **S** ervili cognitione
- 3 **S** uccessione libertorum

- 3 Successionibus filiis q̄ fieri p bonor
- 3 Stipulatione fuor (venditionem)
- 3 Societate
- 4 Si q̄drupes pauperie fecisse dicatur
- 4 Sanationibus
- 1 Aliis
- 3 Testamentis ordinandis
- 3 Testamento militari
- 2 Usufructu
- 3 Usu et habitatione
- 3 Ascensionibus et locutionibus fieri
- 2 Vulgari substitutione (pionibus)
- 3 Verborum obligationibus
- 4 Et bonorum raptorum

Sunt alie Rubrice in x^o et xi^o et li^o Codic
et in vrbis feudorum q̄ hic pararum alle
gantur: et eas ponere non curo

Rubricae iuris canonici

Hic p̄ sciēdū q̄ decretū nō distinguit
p̄ facas s̄ in tres p̄ncipales p̄ces q̄ p̄ma
p̄niet cēū et vna distinctio: et sub q̄libet
distinctio capla. Secda p̄ p̄niet. 36. cas.
et sub qualibz cā q̄dēs et sub q̄dōm capla
et. 33. cā q̄dōne. 3. vsq̄ ad q̄dōne q̄rā i p̄o
nistractar de p̄nia: q̄ diuidit i. 7. distinctio
nes: et sub q̄libz distinctio capla. Tercia
p̄s ē de p̄secratorē: q̄ diuidit i. 5. distinctio
et sub q̄libz distinctio capla. Alij v̄o libi iu
ris canonici facas p̄niet que sequitur.

- 3 **A**cusationibus inquisitionibus
et denunciationibus
- 3 Adulterio stupro
- 1 Alienatione iudicii mutati cā facta
- 3 Apostatis
- 3 Appellationibus et recusationibus et re
lacionibus (lanonibus)
- 1 Auctoritate et vsu pallij
- 3 Baptismo et eius effectu
- 1 Bigamis ordinandis v̄l non
- 3 Blinuationibus
- 3 Capellis monachorum et alio
rum religiosorum
- 3 Causa possessionis et proprietatis
- 3 Celebratio missarum et sacro eucharistie
et diuini officij
- 3 Censibus exactioibus et pcuratioibus
- 3 Cohabitatione clericorum et mulierum
- 4 Claustrum desponsatione

- 3 Clericis coniugatio
- 3 Clericis nō residentibus
- 3 Clerico egrotante
- 3 Clericis pugnātibz in duello
- 1 Clericis pegrinis nō admittendis
- 3 Clerico venatore
- 3 Clerico percussore
- 3 Clerico maledico
- 3 Clerico non ordinato ministrante
- 3 Clerico excoicato deposito vel iudi
cio ministrante
- 3 Clerico per saltum p̄moto
- 3 Clerico q̄ ordines sūrne suscepit
- 4 Cognatione spirituali
- 4 Cognatione legali
- 3 Collusione detegenda
- 3 Comodato (vacantis)
- 3 Concessione prebende et ecclesie non
- 4 Conditionibus apposis in infirmio
- 2 Confessio (et alijs contrariis)
- 2 Confirmatione vrbis vel inuili
- 1 Constitutionibus
- 1 Consuetudine
- 1 Corpe vitians non ordinandis
- 4 Coniugio leprosum
- 4 Coniugio seruorum
- 4 Consanguinitate et affinitate
- 3 Consecratione ecclesie vel altaris
- 3 Conuersione coniugatorum
- 3 Conuersione infidelium
- 3 Crimine falsi
- 3 Custodia eucharistie chysmaris et ali
orum sacramentorum
- 3 **O**mnibus p̄ncipis et oblationibus
- 3 Delicto puerorum
- 3 Deposito
- 4 Desponsatione impuberum
- 2 Dilacionibus
- 4 Diuorij
- 2 Dolo et contumacia
- 3 Donatioibus (p̄ diuorij restituenda)
- 4 Dotatioibus v̄l vix et vxoreni et de dote
- 3 **E**o qui ordines sūrne suscepit
- 3 Ecclesijs edificandis v̄l reparandis
- 1 Electione et electi potestate
- 3 Emptio et venditione
- 4 Eo q̄ cognouit sanguineā vxoris sue
- 4 Eo qui duxit infirmum quā polluit
per adulterium
- 2 Eo qui muti i possessionē cā rei suade
- 1 Erare et q̄litate et ordine p̄ficiendo
- 2 Excepnoibus

- 2 Excessibus prelatorum
2 **A** Erjs
2 **E**ndis
2 **F**ide instrumentorum
3 **F**idei iuribus
1 **F**ilijs p'sbytero ordinandis vel non
2 **F**oro competent
4 **F**rigidis et maleficiatis et ipotentia co
eundi
5 **F**urnis
5 **E**reticis
5 **H**omicidio voluntario vel casuali
5 **H**is qui filios occidunt p'prios
5 **H**is que vi metusve cā sunt
3 **H**is q' sunt a prelato sine cōsensu capli
3 **H**is q' sunt a maiori pte capituli
3 **I**udicis et sacenis et eorum servis
5 **I**mmunitate ecclesiarum
5 **I**nfantibus et languidis expositis
1 **I**n integrum restitutione
5 **I**n iurijs et dāno dato
2 **I**udicij
2 **I**urcurando
2 **I**uramento calumnie
3 **I**ure patronatus
3 **I**nstitutionibus
2 **I**us contestatione
2 **L**ibelli oblatione
2 **L**ue p'dente nihil innouetur
3 **L**ocato et conducto
5 **M**agistro et ne aliquid exigant p
docendo
1 **M**aiestate et obediētia
5 **M**aledictis clericis
4 **M**inimio p'tracto p'tra iudiciū ecclē
2 **M**utuis petitionibus
4 **N**atus ex libero ventre
3 **N**e clerici vel mōachi seculari
bus negocijs se immisceant
5 **N**e plati vices suas
3 **N**e sede vacante aliquid innouet
5 **N**ō ordinato ministrante clerico
5 **N**ouo operis nūciatione
2 **O**blatione libelli
1 **O**bligatis rōcūia ordinandis
vel non
3 **O**bservatione ieiuniorum
1 **O**fficio archidiaconi
1 **O**fficio archip'sbyteri
1 **O**fficio p'micerij
1 **O**fficio sacriste
1 **O**fficio custodis
1 **O**fficio vicarij
1 **O**fficio et p'te iudicis delegati
1 **O**fficio legari
1 **O**fficio iudicis
2 **O**fficio iudicis ordinarij
1 **O**rdinato ab epō q' renūciavit ep'atu
1 **O**rdine cognitionum
1 **P**ecunia
3 **P**arochijs et alienis po'chizis
3 **P**eculio clericorum
5 **P**enis
5 **P**enultimis et remissionibus
1 **P**eregrinus clericis non admittēdis
2 **P**eregrinantibus
2 **P**ignorijs et alijs cautionibus
2 **P**ius petitionibus
1 **P**ostulatione prelatorum
1 **P**ostulando
3 **P**rebenendis et dignitatibus
3 **P**recarijs
3 **P**resbytero non baptizato
2 **P**rescriptionibus
5 **P**riuilegijs et excessib' p'iuilegiatorū
2 **P**resumptionibus
2 **P**robationibus
1 **P**rocuratoribus
5 **P**urgatione canonica
5 **P**urgatione vulgari
3 **P**urificatione post partum
4 **Q**ui clerici vel vouētes matrimo
nium p'trahere possunt
4 **Q**ui filij sunt legitimi
4 **Q**ui m'rimonium accusare possunt
5 **R**aptoib' incēdij et violatoib'
bus ecclesiārum
3 **R**eb' ecclē alienandis vel non
1 **R**emunciatione
2 **R**ecusationibus appellationibus et re
lationibus
3 **R**egularibus et transcurrentibus ad re
ligionem
5 **R**egulis iuris
3 **R**eligiosis domib' vt epō sint subiecte
2 **R**eliquijs et veneratione scōrum
3 **R**erum permutatione
1 **R**escriptis et eorum participatiōib'
2 **R**estitutione spoliatorum
1 **R**etra vncione
1 **S**acris iterandis vel non
5 **S**agittarijs
5 **S**chismatibus
1 **S**crutatio in ordine faciēdo

- 4 Secundis nuptijs
- 1 Sententia et re iudicata
- 5 Sententia excoicationis
- 3 Sepulchris
- 3 Sequestratio possessionum
- 1 Seruis non ordinandis et eorum manumissione
- 5 Simonia et ne aliquid per spiritualibus exigatur vel permutetur
- 1 Sindico
- 3 Solutionibus
- 5 Sordicij
- 4 Sponsalibus et matrimonio
- 4 Sponsa duorum
- 3 Statum monachorum et canonicorum regularium
- 3 Successionibus ab intestato
- 1 Summa trinitate et fide catholica
- 1 Supplenda negligencia prelatorum
- 1 **T**emporibus et qualitate ordinandorum
- 3 Testamentis et ultimis voluntatibus
- 2 Testibus et attestacionibus
- 2 Testibus cogendis vel non
- 5 Torneamentis
- 1 Transactioibus
- 1 Translatione
- 1 Treuga et pace
- 1 **V**triusque corpore ordinandis vel non
- 5 Verborum significatione
- 3 Vita et honestate clericorum
- 3 Voto et voti redemptione
- 5 Usuris
- 2 Ut lite non contestata non procedat ad testium receptionem vel ad diffinitiuam sententiam
- 3 Ut ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur
- 2 Ut lite pendente nil inouetur

Diuisio decretalis. v.

Prima creat clericos: officia parat ide
 Altera iudicium cum requisitis appellat
 Tertia de vita contrariis testibusq; mentis
 Quarta de vita docet et que spectant ad illud
 Ultima criminibus penas subiungere curat

hinc libri. 6. decretalium.

Et summa trinitate et fide catho
 lica

De constitutionibus
 De rescriptis et eorum interpretationibus
 De consuetudine
 De postulatione prelatorum
 De electione et electi potestate
 De renunciatione
 De supplenda negligencia prelatorum
 De temporibus ordinacionum
 De etate et qualitate et ordine preficendorum
 De filiis presbyterorum et alijs illegitime natis
 De bigamis
 De officio vicarij
 De officio et parte iudicis delegati
 De officio legati
 De officio ordinarij
 De maiestate et obedientia
 De pacis
 De procuratoribus
 De his que vi metusve causa fiunt
 De integritate restitutione
 De arbitris
 De iudicijs
 De foro competenti
 De litis prestatione
 De iuramento calumnie
 De restitutione spoliatorum
 De dolo et contumacia
 De eo qui mittitur in possessionem causa
 rei seruande
 Et lite pendente nihil inouetur
 De confessis
 De testibus
 De iureiurando
 De exceptionibus
 De prescriptionibus
 De sententia et re iudicata
 De appellationibus
 De vita et honestate clericorum
 De clericis coniugatis
 De clericis non residentibus in ecclesia
 vel prebenda
 De prebendis et dignitatibus
 De clerico egrotante vel debilitato
 De institutionibus
 De concessione ecclesie et prebende non vacantis
 De sede vacante aliquid inouetur
 De rebus ecclesie non alienandis
 De rerum permutatione
 De testamentis et ultimis voluntatibus
 De sepulchris
 De decimis
 De regularibus et transiuntibus ad religionem

De voto ⁊ voti redemptione
 De statu regularium
 De religiosis domib⁹
 De capellis monachorū
 De iure patronatus
 De cēsis ⁊ exactionibus tributis
 De consecratione ecclesie vel altaris
 De reliquijs ⁊ veneratione sanctorū
 De immunitate ecclesiarum
 De clericis vel monachi secularibus nego-
 cijs se immisceant
 De sponsalibus ⁊ matrimonijs
 De desponsatione impuberum
 De cognatione spiritali
 De accusationibus inquisitionibus ⁊ denū-
 ciationibus
 De hereticis ⁊ receptatoribus eorū
 De scismaticis
 De homicidio
 De vsuris
 De excessibus platorū ⁊ subditoꝝ
 De priuilegijs ⁊ excessibus priuilegiatorū
 De iniurijs ⁊ damno dato
 De penis
 De penitentijs ⁊ remissionibus
 De sententia excoicationis
 De vboꝝ significatione
 De regulis iuris

gice clementinarum

De sūma trinitate
 De rescriptis
 De electione
 De renunciatione
 De supplenda negligentia prelatorū
 De citate ⁊ qualitate
 De officio vicarij
 De officio delegati
 De officio ordinarij
 De in integrum restitutione
 De iudicijs
 De foro competenti
 De causa possessionis ⁊ proprietatis
 De dolo ⁊ contumacia
 Et lre pendente
 De sequestratione possessionis ⁊ fructus
 De pbanonibus
 De testibus
 De iurcurando
 De exceptionibus
 De lina ⁊ re iudicata

De appellationibus
 De vita ⁊ honestate clericorum
 De prebendis ⁊ dignitatibus
 De pcessionibus pbede ⁊ ecclesie non vacantis
 De rebus ecclesie nō alienandis
 De reꝝ pmutatione
 De testamentis
 De sepulturis
 De regularibus
 De statu monachorum
 De religiosis domibus
 De iure patronatus
 De cēsis ⁊ exactionibus ⁊ pcurandis
 De celebratione missarum
 De baptismo
 De reliquijs ⁊ veneratione sanctorū
 De immunitate ecclesiarum
 De consanguinitate ⁊ affinitate
 De magistris
 De iudicis ⁊ saracenis
 De hereticis
 De homicidio
 De vsuris
 De excessibus prelatorum
 De priuilegijs
 De penis
 De penitentijs ⁊ remissionibus
 De sententia excoicationis
 De vboꝝ significatione

Incipiunt canones penitenciales ex-
tracti de verbo ad verbum de summa fra-
ctis Alensis ordinis minor. li. 5. tit. 32.

Considerandum
est de canonibus peniten-
tialibus. Ad quod intelli-
gentias prenotandum est:
quod sicut est in sciencijs pra-
cticis que versantur circa
opera: quod sermo in vniuersali est incertus et du-
bius: sed cum applicatur ad singularia incipit
quodammodo habere certitudinem: ut quod non
considerat circumstantias particulares potius
debet se recitificet: ut patet in medicina et sci-
entia morali. Sic est intelligendum in propo-
sito: quod canones instruunt in generali quo-
modo est penitentia imponenda sed descendi
ad singularia praesbyteris discretis relin-
quitur quod considerant circumstantias personarum
attendentes ad canones sicut ad regulas di-
rectivas: quod si canonem imponant non recte
imponunt. Nulli ergo praesbytero licet face-
re aliquid quod possit patere regulis obuiare
dicitur. In canonibus autem maxime de-
terminatur penitentia quo ad tempus et magis
quod quo ad modum: quod illa determinatio est cer-
tior et communior. Hec Bonauentura. Et er-
go scias qualiter deprecere arbitrius praes-
byteri non regulariter sicut dicitur. Et septem
annis ex peccato mortali poenitentia imponenda:
et hoc non nisi propter temporis diuturnitatem:
sed magis propter significationem. In veteri
lege Maria soror Moysi lepra percussa se-
parata fuit extra castra septem diebus: illu-
men. Maria significat penitentem. Inter-
pretatur. in amarum mare. Hec poenitentia septem
diebus: sed nunc poenitentia septem annis quod si-
gnificatum est. Ezechiel. 4. Die per annum dedi tibi
Si querat quare penitentia sit aggravata:
cum lex noua sit lex misericordie. Item quod hic
est maior ingratitudo propter maiorem gratiam
et maior contemptus propter maiorem dignita-
tem noue legis in qua Christi sanguis est effusus
et grauius peccatum propter statum peccatis quod de-
est perfectior: et vltiori satisfactio lege noua
deest perfecta ut in poenitentia statum reducat:
et quod sol in vna die non redit in idem punctum
sed in anno: ideo dies quatuordecim est in annum.
Rursum quod perfectum remedium est in lege no-
ua: non in multiplicari de per septem per septem

bona spiritus sancti recuperanda: et per septem do-
tes. scilicet tres anime et quatuor corporis obmuni-
das. Huiusmodi autem poenitentia non est o-
mnibus imponenda nec inest infirmenda: sed in-
firmenda ut cognoscat quod grauis est culpa.
hec Bonauentura. Licet autem per singulis pec-
catis criminalibus statuta talis poenitentia:
deest tamen imponi magis vel minus aspera pro-
ut maiestas vel minoritas criminis cum
ceteris circumstantijs hoc exposcit: ut in sequen-
tibus patet. Ad predictam namque regulam excipiun-
tur plures casus in quibus propter dignitates
peccatis vel criminis enormitatem imponi-
tur poenitentia maior aliquando etiam ex varijs
causis minor. Ad hoc quod praesbyter circa pe-
nitentias disponendo cautius arbitretur no-
tandi sunt casus in quibus per canones certe pe-
nitentia imponitur: quos scilicet canones tenet
praesbyter scire: ut dicitur. Sunt autem isti.

Primus est quod si praesbyter fornicationem
fecerit: penam .x. annorum faciat hoc modo.
scilicet quod sit inclusus siue a ceteris in aliquo lo-
co remotus: sacco indutus: et humi prostra-
tus misericordiam dei iugiter imploret: penam
tribus mensibus communis a vespere in vespere
pane et aqua vltra exceptis dñicis diebus et
festis praecipuis in quibus modico vino pisci-
culis et leguminibus recreetur. Elapsis autem
sic tribus primis mensibus de illo loco exeat
tamen in publicum: peccat ne populus in eum scandali-
zetur. Et per hoc videtur quod in publico crimine loquitur
per hoc rescriptus viribus aliquantulum vniu-
ersum et dimidium in pane et aqua expleat: ex-
ceptis dñicis et alijs praecipuis festis: in quibus
vino: sanguine: omnis et caseo poterit vti. Si-
nuto sic primo anno et dimidio: princeps sit cor-
poris dñi: et ad pacem veniat: et ad populum. cum alijs
fratribus canendos in choro vltimum recipi-
tur. Ad communem altaris non accedat: sed mi-
nor ordinis nisi officia gerat: deinde vltra ad
completionem septimi anni tres legitimas fe-
rias. scilicet secundam quartam et sextam exceptis diebus
paschalis quod sunt .50. in pane et aqua ieiunij
secundum tamen festam vino: psalterio vel denario si
sit operarius redimere poterit. Et sic cum 7^m
annum compleuerit poterit cum episcopo ad gradum
poenitentiae renouare: ita tamen quod in tribus annis se-
quentibus sine ulla redemptione omni sexta fe-
ria in pane et aqua ieiunet. Et eadem poenitentia im-
ponenda est praesbytero de omnibus alijs peccatis que
depositione inducunt. Probant autem haec omnia
8. di. praesbyter si fornicationem: quod intelligitur

qda: de simplici fornicatione: alij forte me
li^o fm Ray. de adulterio vel incestu: pura
q: cognouit coniugata p sanguinea vel affine
2° casus e si p sibi cognouit filia sua spua
le qua. s. baptizauit: vl i baptismo vl i cofir
matione tenuit: vl que sibi p fessa fuit: debz
pniam agere. 12. annis. 7 et dz deponi si cri
me sit manifestu 7 pegrinatio. 15. annis pe
niteat: 7 postea monasteriu iure tota vita
sua moratur^o ibide. Eps vo q talia comi
sit: peniteat. 15. annis. Ipsa vo mulier debet
oia relinquere 7 res suas paupibus dare: 7
coiucta vlqz ad more i monasterio deo f
uire. 30. q. 1. si qz sacerdos. 7. c. non debet.

3° e q qcuqz filia sua spualē vel matrem
cognoscit. 7. annis peniteat. 7 filii ei conse
cetes. 30. q. 3. non oportet.

4° e q q dicit cu aliqua alij desposata p
vba de pan: ipsa dimissa. 40. dieb^o ieiunz
in pane 7 aqua: 7 sequentibus septē annis
peniteat: extra de spon. duo. accepisti.

5° e q q cognoscit duas comatres vl so
rores: siue vxor: viuat: siue nō ad munus. 7
annis peniteat: l3 plus debet. 30. q. 4. si
p: est pter.

6° e q q cognouerit moniale siue duora
.x. annis pteat: 7 filii ipsa f3 forma tradita
17. q. 1. de filia. 7. c. deuota. In quo pmo
c. dz q si filia epi vel p sibi vel diaconi post
voti solene pterit mfononiu nō admittat
ad coionē: nisi marito defuncto pniaz egit
Si aut eo viuēte decesserit 7 pniam egerit.
7 coionē petierit: nō i sine vite recipiet eaz.
In 2°. c. dz q deuota peccas nō ē recipien
da i ecclia: nisi peccare desierit 7 defuens
egerit pniam. x. decē annis postea recipiat
ad coionem: 7 ante qz in ecclia admittat
ad orationem ad nullius coniuiuium chri
stiane mulieris accedat.

7° e de eo q ignorat cognoscit duas, so
rores: vl mrem 7 filia: vel amita 7 neptem
peniteat septē annis. Si aut scient ppetuo
puet pugio. 34. q. 3. si qz cum duabus.

8° e q qui ducit in vxorem eam quam
polluit per adulteriu peniteat. 5. annis. 31.
q. 1. si qua vidua.

9° est q q ptra naturā peccauit si sit cleri
cus dz deponi vel religioni tradi si corrigi
bilis appareat ad perpetuā pniam pagen
da. Si vo sit laicus a centi fidelium vlqz ad
p dignā satisfactionē dz fieri alien^o: extra d
ces. pla. clerici. l3 doc. n. vituū maus est qz

cognoscere m fcs. 32. q. 7. adulterij. 7 ē Au
gl. Adulterij mgt malū vici fornicationē:
vincit autē ad incestu fornicatio. pter. n. est
cum matre qz cum aliena vxore concube
re: s3 oimū hōz pessimū ē qd nāni sit: vt
si vir mēbro mulieris nō ad hoc pcesso vo
luerit vi. pcc Aug^o. Quociqz aut mō ta
le factū exerceat pter qz mī vix 7 femina or
dinate i vase debuo: vnu ptra nāz 7 sodo
miticini iudicatur: vt dicit Ray.

10° est q qui coierit cum brutis peniteat
plns qz. 7. annis: 7 similiter p incestu. 32. q.
2. hoc ipsum. 7. s. se.

11° e q pter pter q interest clādestinis nu
prij tricio suspēdit: 7 si culpa exegit g
ui^o pumiat: eē d clā. despon. cū inhibito.

12° est q q voti simplex violauerit peni
teat tribus annis. 27. di. si vir.

13° e q q excoicat^o celebrauerit dz tricio
nio peniteat: 7 seria. 2. 4. 7. 6. a viuo 7 cāni
b^o abstinerē. 11. q. 3. de his. De pena vo d
gradati celebratio: l3 di. 50. accedēs.

14° e q homicida voluntari^o sine spe re
stōnis d pōit 7 pteat. 7. annis. di. 50. mī d

15° e q homicida casualis peniteat. 5. an
nis 7 hoc fm Ray. si culpa casu pcecessit:
aliter non: nisi forte ad cautela: di. 50. ccs
7 duobus. c. se.

16° e q si qz fecerit homicidiū pp neces
sitate cutabile: peniteat. 7. an. di. 50. c. de
his clerici. q l3 si cutabil^o eē i nllō sibi ipu
tare. 50. di. q. te. Qd vix ē quo ad culpaz
s3 bonū eē q pteat quo ad cautela 7 in
nocētia suā ecclie ofidēda: eē de homi. c. 2.
s. vlti. Et fm Ray. forte distigui pōt in ho
micidio necessario sicut i casualis. s. vlti
clpa pcecessit necessitate vl nō: ar. di. 50. de
his. nō. eē de homi. m fcs. s3 7 si qz p
isamā cōmittat homicidiū si ei iputat. 3. q.
4. iudicas. qn ē qz itutu discipline icaure
pauēdo occiderit deponit: eē de homi. p
sbi m. 15. q. 1. si qz nō irat. S3 q ligam la
tronē m fcs d pōit: eē d homi. suscepim^o
Qui aut latronē occultū occidit quē vnu
cōprehēdē potuit. 40. dieb^o nō itret ecclia
am 7 al penitē dz: eē eo. c. 2. vbi de hoc dz.
Qui vo paganū vel iudeū occidit penue
at. 40. diebus. di. 50. s. q non odiū.

17° est q mtricida peniteat. x. annis fm
forma sans apte tradita. 30. q. 3. latorem.
Exonide vo grauior penitēcia dz iponi.
Tal. n. 7 q domini occidu nūqz egat nec

vehiculo portatur: nec matrimonium ptra-
hit vsq; ad .x. annos: carnes nō comedur:
nec vinū bibitur: et alia q̄ habentur. 33. q. 2. ad
monere. 7. c. q̄cunq;. Imponit autē penitē-
tia maior: vxoricide: nō q̄ illud p̄cātū sit q̄
ut iusto: s; q̄ hoies p̄mores sūt ad occiden-
dū vxores q̄ n̄ fecer. Adar. n. penitē ē occi-
dere m̄sem q̄ vxorē occidere: vt dicit Bo-
na. in. 4. sūia: et cōter oēs dicit. Sūil. vō
durā. tenet p̄uī i repto. p̄ eo q̄ vxorici-
dei ponit p̄nia maior. Adhū autē mag. pla-
cet sūia alio. S; qualē p̄niam agē debēt
q̄ filios occidūt. Rū. Alut ē certū q̄ ipsi
met scēter inflicerūt: et sic d; cis ipom pe-
nitētia maior: q̄ p̄ alio homicidio: ar. c. e.
c. vlt. i. ter. et glo. de homi. cū iuramento
de pe. di. i. aut facta. In hoc tñ casu vir vxorē
recuparat quā coactū abiurauerat: et ipsa
pnias agit s; arbitriū cōstituit q̄ s; alios
filios pacifice gubernare possit eos vxor:
cē eo. intellexim. Qd si vir nō h; iduci d; vt
iurē religionē: ad qd s; nō pōt iduci tu-
ti ē ei dare lūā nubēdi: vt cē eo. veniens.
Et hoc qm̄ tūet de icōmētia: al nō: vt p; 31.
q. 2. i. adoloscētia. Et si p; sit clericus ab
offiō altaris d; p̄p̄uo abstinē: et ei grauiō
q̄ laico: n̄ tñ publica nisi veniat i publicū
pnia d; ipom: vt cē de pe. questū. Alut cer-
tū ē q̄ nō infecerūt sp̄ore nec i culpa fuerit
s; casu foruito p̄guit: et sic de stricto iure in
nullo tenētur: ar. c. de homi. ex lris. 7. c.
Johes. 7. c. vlt. Nisi velit ad cautelā penite-
re In dubio tñ p̄sumit q̄ nō hoc ex certa
sci: s; p̄t ex incuria p̄cuerit: cē d; p̄sūp.
afferte. Alut certū ē q̄ nō exhibuerūt oēm
diligētiā quā potuerūt et debuerūt: et sic cl-
pa p̄cessit casū. Et si sit q̄uis culpa: vt si po-
sunt puer i medio vtriusq; p̄ni arbitriū pe-
nitētiarū: ipom p̄nia. 5. vl. 7. āno. 50. di.
sūq; semina. 7. c. se. 7. c. si q; sp̄ore. cēulta si
sit occultū: publica si sit publicū: et maior
si i lecto suffocet q̄ n̄ i cunis: et maior: p̄sby-
tero greco q̄ laico: vt h; cē de pe. questū.
Et h; dispenset quo ad p̄niam q̄ ē arbitra-
ria: vt d; ibidē: nō tñ quo ad ordies. p̄pter
homicidiū qd ē delictū cōmune et idispēsa-
bile: di. 50. muros. Si autē culpa que p̄cessit
casū sit leuis: vt si posuit puer i codē lecto
lōge tñ a se ipom p̄nia triū anno. Sed
hoc itelligit illud: cē eo de ifanb. Adonē
di ergo sūt parētes q̄ tñ tenellos secum in
vno nō collocēt lecto: ne qualz negligētia

infueniēte oppmātur et suffocent: vt. 2. q. 5
p̄sūmisti. Et hoc mō distiguit lldo. et Ver.
cē de ifanib. Quid de illis q̄ filios v̄l ser-
uos suos ifātes v̄l ēt adalios lāquidos re-
legata pietate exponūt. i. cē se ponūt an ec-
clesias: ut aliq̄ moni misericordia colligāt
eos. gñ. Tales graui p̄ccāt: q̄ cū ignoret
sepe p̄sūguinitas expositor: d̄here possent
matrimonii cū forore vel cū p̄sūguinea: iō
exponēs tenet de hoc p̄cto penitere et ē pu-
niēd. sicut expositor si scēter cū tali d̄heret
puniret: cē de penit. officiū. fm̄ lldost. talis
n. fm̄ Ray. ē tanq̄ homicida iudicādus
q̄ hoiem sibi ita p̄uictū piculo moris ex-
ponit. Cōsideratis tñ circūstātijs et vix ob
hoc moris secuta fuerit v̄l nō fuerit: penitē-
tia moderāda erit. Erūt autē tales irregula-
res fm̄ Ray. si moris idē sit secuta: q̄. i. sue-
rūt i culpa eos exponēdo vel alimēta ne-
gādo. Tñ fm̄ Ro. si nulla fuisset: q̄ forte
nec elynas q̄redo: nec aliter eos alere pos-
sēt irregulares nō ēnt nec peccarent.

18. ē q̄ q̄ p̄sūm̄ interfecit peniteat. i. an-
nis: cē de pe. 7. re. c. 2. De p̄nia vō et q̄ oc-
cidit monachū vel clericū sūdiaconū i dia-
conū: h; 17. q. 4. q̄ occiderit. De p̄nia autē
et q̄ machinat i morē dñi sui v̄l i regimē
eius: habetur. 13. q. vlt. 5. si quis.

19. ē q̄ iniuste aliū ad morē accusat. 40
dieb; in pane et aqua p. 7. an. ieiunet et pe-
niteat: et hoc si accusat i occisus. Si autē
tñ mēb; p̄diderit: tñmō peniteat: cē de
accu. accusasti. lldost. vō et Jo. de deo. in
ieiunādo intellexerūt q̄ p̄m̄ peniteat p̄ se-
ptē annos: quolibet āno ieiunādo. 40. die-
b; i pane et aqua. 2. vō p̄ tres ānos. Sūil.
vō durā. intellexit. put lra magi sonat. s. q̄
p̄m̄ ieiunabit. 40. dieb; i pane et aqua sūi
p̄tinue siue in p̄pollate: et p̄ septē annos iei-
nabit et penitebit: nō tñ i pane et aq; sed ad
arbitriū p̄sbyteri. 2. vō p. 3. q̄dragesimas
p̄ma ante natalē dñi: sed a ante pascha: ter-
tia ante sanctū Johānez. lldas. n. instituit
beat. Petrus: vt habet in cronicis. Iei-
nabit aut tunc in pane et aqua. p̄robatur
hec fm̄ lldostien. 22. q. 5. c. p̄mo. 2. 2. 3.

20. q̄ p̄iurus. 40. dieb; i pane et aq; iei-
net: et septē annis sequētib; peniteat: et sem-
per d; cē i p̄nia. s. interiori. 6. q. i. quicq;.

21. q̄ cōpulsus p̄ditionalr a dñō sciēnt
purat: s; liber sit. 40. dieb; i pane et aqua:
et hoc fm̄ glo. intellige vel p̄tinue vel iter-

pollare peniteat et septē annis sequētib⁹:
nō tñ i pane et aqua: vt dicit glo. si vō fuerit
sit ei⁹ q cū coegit trib⁹ qdragesimis et legi
timis ferijs. f. 2. 4. 6. 22. q. 5. q cōpulsus.

22⁹ q q iurat i manu epi vel in cruce cō
secrata: peniteat trib⁹ annis. Si vō in cru
ce nō psecrata vno anno. Qui vō coactus
et ignozas ignozāna iuris et postea cogno
scit: peniteat tribus qdragesimis. 22. q. 5. c.
2⁹. Qui vō coact⁹ p vita redimēda vl qua
libet cā vel necessitate iuratur: qz cor⁹ plus
qz aīam dilexit: trib⁹ qdragesimis penite
at: ea. q. c. si qz coact⁹. Illij inducūt tres an
nos et vinum ex his in pane et aqua.

23⁹ ē q q falsū sciēter iurat vel aliū iura
re cogit: dieb⁹. 40. peniteat i pane et aqua:
et septē sequētib⁹ annis nūqz sit sine pnia
f. interiori. Illij et si psci fuerint simili pe
niteat. 22. q. 5. si quis conuictus.

24⁹ q q mēsurat in falsa mēsurā. 30. di
eb⁹ in pane et aqua ieiunet: ex d ptra. c. imp.
vt mēsurare. De pena vō falsarij litterarum
habet ex eo ad audiētiā. et c. dura. et c. ad
falsarioz. et de vbo. signifi. nouimus.

25⁹ ē q q frangūt pniām solēnem siue re
deundo ad crimina pōza vel similia suā re
deundo ad negociatiōē vel militā seclā
rē q sibi fuerāt inflicta: sola intra eccliam
fidelib⁹ oīone iungūtur a cōione suspēdū
tur: a catholicoz pnijs separātur: et peni
tere debēt. x. an. et cōicent in fine vite. 33. q.
2. de his vō. et de pe. di. 5. si quis vō.

26⁹ est qui canit missam et non cōicat de
bet vno anno penitere et interim missas nō
cantare: de conse. di. 5. relatum.

27⁹ ē q pbyter q mortuum clericū inuol
uit in palla altaris peniteat. x. annis. et mē
sibus. 5. diacon⁹ vō triennio et dimidio: de
conse. di. 1. nemo per ignorantiam.

28⁹ q q cōmittit sacrilegiū eccliam vio
lādo v. clausura sine calice sacz pollut⁹ ma
nib⁹ accipit vel filia sacz legia cōmittit pe
niteat. 7. annis. pmo anno ex cōmutterium
qz violauit pstat: scdo anno an fores ec
clesie: tertio in ecclia: et i hoc triēnio carnes
nō comedat: vinū nō bibat nisi i pascha vl
natali: nō offerat nec cōione accipiat: quar
to anno cōicabit: et illo et i gmo et i sexto
et i septimo tribus ferijs a carnibus et vi
no abstineat ieiunādo. 12. q. 2. demon. 20.
burens ante ecclia. 15. annis peniteat et cā
restituatur. 17. q. 4. §. si quis. et in vñ. manus

De pena vō raptoris sine furis rei ecclēsia
stucc: et de pena furis et effractoris tā clerici
qz laici hētur ea. q. §. p. tā. et c. si qz cleric⁹.

29⁹ q si parētes frangūt spōsalia filioz
a cōione triēnio separātur: et simuliter filij
si sint in culpa. Si tñ filij fm. pnuisionē fa
ctā contraxerint accusātur vñqz. f. quo ad
penam ecclie: s3 nō quo ad reatu: ex quo d
derunt operā in cōtrarium. 31. q. 3. §. si pa
rētes. ar. de pe. di. 1. sicut.

30⁹ est q q blasphemauerit publice dñi
vel aliquem sanctoz et maxime beataz vir
ginē: illi debet episcopus hac penitentiam
imungere. f. vt septē diebus dñicus pze fo
ribus ecclie in manifesto dñm nulla canta
tur exiltat: et vltimo illoz diez dominicoz
pallū et calciamenta dponat et coniugiam li
garā circa collū habeat: et septē pcedenti
bus sextis ferijs in pane et aqua ieiunet: ec
clesiā nullaten⁹ ingressurus: et quolibet p
dictoz diez tres pauperes vl duos vl saltē
vñū reficiat si potest. Et si nō pōt hec pena
in aliā cōmutter. Qd si renuerit agere oīa
supradicta interdicit sibi ecclia: et in morte
pūetur ecclēstica sepultura: ex de maledi.
statuimus. Itē blasphemus si dices fūit
40. alioquin. 30. vel. 20. et si ad hoc nō suf
ficiat qnqz solidoz vsual mon. re pena mul
ctet nullāqz misericordiā in hoc habuit⁹
vt dicit ibidē. f. qn soluat quinqz solidos:
quos si nō h3 currat p ciuitate: vel p mure
tur i penā aliā tpalē. Itē aut pena soluet
ei q pdenat. i. pñā seclāri. Itē. n. penā tē
poralē pcepit papa spom p pñā tpalē: q
si neglexerit p epm pcepit egi. hēc Itōsti.
Itē aut pdicta pena loci fm. Sof. cuz qz
blasphemat nō ex ira vel ebrietate vl dñe
tia: qz tūc ei eo benign⁹ agere. 2. q. 3. §. si
irrat⁹. §. notandū. fm vō Itōsti. hec pena ē
speciali inducā p eos q deuz blasphemāt
ex ira. Itō. n. aliqz d leui blasphemat dñi
nisi irat⁹. Tā tñ possit ē iracūdia qz eg
pararet demētie: et tūc illud qd dicit Sof.
locū possit hēc. hēc Itōsti. Quid si qz in
ret p caput vel p vētrē vel cor⁹ vel capillū
Itō. n. Itōsti. si faciat hoc affirmādo vel
iurādo: nō h3 locū hec pena. Sec⁹ ē si faci
at hoc detestādo vel vituperādo lz iratus.
Itē fm Sof. et Itōsti. hec q dicitur de pe
na tpali sūt iudice p tribunali sedente. In
iudicio aut sic psoz discret⁹ molliēdo rigo
rē dispēlare poterit ex causa circa penam

pualē supiorē. 35. q. 6. penitētib⁹. hēc 1120.
31c cleric⁹ blasphem⁹ maxime p̄sbi co-
gat ad veniā posulandā: q̄ si noluerit de-
gradari. di. 46. cleric⁹. 1120ndū vō q̄ blas-
phem⁹ fm̄ leges ē decapitandus: vt in anē.
vt nō luxurietur p̄ nām circa mediū: coll. 6.
Scd̄z vō canonē antiquū cleric⁹ erat de-
gradandus t̄ laic⁹ excoicandus. 22. q. 1. si q̄
p̄ capillū. 1120die vō laic⁹ ager p̄nias sup̄ a-
dictā. s. illi⁹ canonis statum⁹. t̄ hoc si pu-
blice blasphemauit. Si. n. occulte nō peni-
tebit publice: vt puto. Cleric⁹ vō hodie est
co:igēdus pena arbitraria t̄ occulta: non
illa q̄ ē publica. Cleric⁹. n. publice nō debet
penitere. Si aut̄ rebellis fuerit v̄l sept⁹ hoc
cōmiserit locū h̄z pena legis. s. v̄l laicus de-
capitēti foro ciuili: t̄ canonico anathema
nget. i. ecclesie igrēssus sibi interdicit: t̄ i mō-
te p̄uenit ecclesiastica sepultura. Cleric⁹ ve-
ro degradetur. hēc 1120st. ii. de maledictis
31c de p̄sbiō q̄ reuclat p̄fessionē q̄ d̄ iure
antiquo d̄z opom: t̄ oib⁹ dieb⁹ vite sue igrē-
miosus p̄griuari: de p̄. di. 6. facēdos t̄c.
vt. s. p̄fessiois cēla⁹. §. 2. p̄ totū. v̄l ad. §. 3.
32c q̄ ḡ i dicēdis hōis canonici t̄ alijs
officijs diuini discrepat a p̄iuetudine p̄phe-
metropolitane ecclesie. 6. mēsi b⁹ pualē cōio-
ne si hoc accidat ex p̄ceptu. 12. di. de h̄is.
33c q̄ ep̄s q̄ ordinat sine cā iusta clicū in
uitū aut reclamāte v̄l penit⁹ iuitū absolute
suspendit anno vno. 7. 4. di. c. p̄mo.
34c q̄ ep̄s q̄ correptionē de v̄cē mōe mī-
sterioz dissimulat duob⁹ mēsi b⁹: p̄sbi. 4.
diacon⁹ trib⁹: subdiacon⁹ t̄ c. si ad arbitri-
u iudicis p̄c̄rē debēt. i. q. 1. q̄cqd̄ iustitib⁹.
35c q̄ forniculcus. 40. diebus peniteat: ex-
tra de fornicul. requisiti.
36c q̄ q̄ videt in astralabio peniteat duo-
bus annis: extra de fornicul. extra annu.
37c de stilla s̄gnis altari cadēt sup̄ irā
v̄l aliqd̄ al. d̄ p̄p negligētiā p̄sbi: d̄z p̄sbi t̄
penitē. 40. dieb⁹. Si cecidit sup̄ pallio al-
tari peniteat. 4. dieb⁹: d̄ p̄f. di. 2. c. si p̄ negli-
38c q̄ si aliq̄s cuomit eucharistiā (am-
pp̄ ebrietatē vel voracitatē: si laic⁹ peniteat
40. dieb⁹. Si clericus v̄l monach⁹ v̄l p̄re-
sbi p̄ter v̄l diaconus peniteat. 70. dieb⁹. Si
ep̄s peniteat. 90. diebus. Et d̄z cuomitura
cōburi t̄ iuxta altare collocari. Si vō cā i
firmitas cuomert. 7. dieb⁹ peniteat: d̄ cō-
se. di. 2. si quis p̄pter ebrietatem.
39c est quando mus corrodit vel come-

dit corpus xpi. De p̄nia huius castis ing-
re vbi sunt notata: de cōse. di. 2. circa finem.

40c q̄ domū vel arcē volūtane succēdit
sublata vel incensa omnia restituat t̄ trib⁹
annis peniteat: cē de iurur. si q̄s domum.
Canon tū dicit q̄ si ex odio v̄l iniuria hoc
fecerit: excoicari d̄z nec absolui donec sat-
fecerit: t̄ iurauerit q̄ ignē decetero non ap-
ponet. Supponit aut̄ sibi vt iudicis solymā
vel in hispaniā vadat i dei seruicio anno i
tegro ibi moraturus. Si q̄s aut̄ archiep̄s
vel ep̄s hoc relaxauerit: d̄z nūz restituat: t̄
ab officio ep̄ali p̄ annū ablicat. 23. q. 8. p̄f-
simā. 1120die aut̄ postq̄ sūt denūciati non
possūt citra sedē applicam absolui: cē d̄ sen-
tē. exco. tua nos. Immo i tex. loquitur d̄ scē-
diarijs iudicite postq̄ sūt publicati. Et
Ber. hoc idē dicit ex p̄f. t̄ Gra. cē de sen-
exco. q̄cunq̄. t̄ Boss. l. 3. Ro. p̄m̄ dicat. f̄z
aut̄ leges q̄ in ciuitate data opa incēdū fe-
cerit: si sit humilis subiect⁹ bestijs: si sit i ali-
quo gradu decapitat⁹ vel i iustā relegat⁹. ff.
de incē. rum. nau. l. si. Qui vō alibi vt i v̄l
vel castris remissis ibidē edes positus cont-
buserit: si hoc dolo fecerit cōburi. Et hoc
intelligēdū f̄z 1120st. si sit humilis. Si aut̄
hoc ex sua negligia p̄gesserit: claruerit d̄mū v̄l
si min⁹ idone⁹ sit: parū v̄l leuē castigetur.
Et nomine edū omne edificū conuincetur
vt ibidem dicitur. l. qui edes.

41c est q̄ q̄ dederit vel acceperit cōmuni-
onē ab heretico t̄ nescit hoc esse p̄hibitu⁹
ab ecclia t̄ postea itelligit: peniteat vno an-
no. Si autem sciuit t̄ neglexit peniteat. x.
annis. vel fm̄ quosdāz. 7. vel fm̄ alios. 5.
Qui vō p̄mittit hereticū missas celebrare
in ecclia catholica p̄ ignorantiā iuris peni-
teat. 40. diebus. Si p̄ reuerentia eius: per
annum peniteat: si p̄ d̄natione ecclie ca-
tholice: t̄ p̄ p̄iuetudine romanor⁹ p̄c̄rē
ab ecclia sicut hereticus si sit impenitens
alioquin peniteat. x. annis. Si aut̄ relicta
ecclia ad hereticos transierit: t̄ alios ad h̄-
induxerit peniteat. 12. annis. tribus extra
eccliam. 7. inter audientes: duobus ex-
tra cōiōnem: t̄ sic. 12. anno cōmunionēz si-
ne oblationem percipiat. 2. 4. q. 1. si quis de-
derit. Cetera vero pertinentia ad heresim.
scisma: vel apostasiam require sup̄ a in se-
cundo titulo.

42c q̄ patronus q̄ res ecclesie dilapidat
vno anno peniteat. 16. q. 7. c. filijs.

43° q^o q^o domi sui magis et icatatorib^o lustrat vel aliud facit: et qui ei hoc consulu-
it: annis .5. pertineat. 16. q. qui diuinatores
et c. non liceat.

44° q^o q^o pacē cum pximo suo nō face-
re iurat anno vno peniteat: et ad pacem re-
deat. 22. q. 2. qui sacramento.

45° q^o p^o p^o iurio: adulterio: homicidio dā-
tur p^o p^oia regulariter. 6. annis: et si p^o for-
nicatioe licet nō ita aspa p^oia iniungat. 22. q.
1. p^o dīcādū. 33. q. 1. hoc ipsum. 7. §. se.

46° ē q^o q^o sciēter rebaptizatur. 7. annis pe-
niteat et feria. 4. 7. 6. i. pane et aqua ieiunan-
do. 3. q^o dragēsimas faciat: et hoc si fecit p^oo
heresi introducēda. Si autē p^o iniundicia. i.
p^o salute corporis obnēda: vt ē de apo-
sta. c. 2. trib^o annis peniteat: de p^ole. di. 4. q.
bis. et talis q^o bis baptizatur vel p^ofirmatur fit
de foro ecclie et cogitur fieri irregularis: di.
84. dictū est. De pena autē talium habet
de conse. di. 4. eos. L. ius. c. sententiā p^ote
termutto grātis breuiatis.

49° q^o q^o vxorē adulterā cognoscit anq^o
peniteat. 3. an. peniteat. 22. q. 1. sigs. 2. Qui
vō cognoscit eā penitēt an p^oia pactā pe-
niteat. 2. annis. ea. q. sigs p^omo. Qūo vō
p^oia iniungēda sit mulieri partū alterius
supponētū vel etiam de nō suo viro concu-
pna habetur extra de pe. et re. officij.

Ad regulas igit p^odictas inspiciēdo po-
test studiosus idagator: pcedere ad p^oia p^o
diuersis criminib^o fm canones iponēdas
et ex cā p^oiderat circūstātijs: vt dictū est. §.
moderat poterit eas. Et h^o ab ipso omnes
circūstātie sunt diligēter attendēde: pncipa-
liter tñ q^olirates p^osonē: et pncipue vtz sit p^oso-
na obnoxia alicui aliquo vinculo seruim-
tis. Nam circa tales p^osonas cauere d^o p^o pos-
se p^oesbyter ne talē p^oia cis iponai p^o quā
illis qbus sunt ascripte p^oiudiciū fiat maxie
circa coniugatos. Et si seruus sit et timore
peccauerit obediēs d^ono suo i atrociorib^o
ē nutius puniēdus. 22. q. 2. q^o compulsus.
Obediē tamē nō tenebat i talib^o. xj. q. 3.
si d^ons. Si autē volūtarie peccauerit corpo-
re puniet et iā acrius q^o alius. 24. q. 1. q^o cō-
tra pacē. Nec ē seruo iniungēda peregrina-
tio per quā domin^o eius q^o nō est in culpa:
illius seruicio defraudet: et de sen. excō. re-
latum. Si vō liber sit: totā penitētiāz ca-
nonis si potest facē d^o iponi. 16. q. 7. sacer-
dotes p^oiam. Sed ex cā poterit eam p^ore-
sbyter moderari. Cōsiderandū ē et erit: vtz

sit p^osona noua i fide: q^o nō uis in fide mīo:
d^o et penitētia iponi: et de pe. de q^o. Et si
mīlter p^oiderat ē erit alie p^osonaz circūstā-
tie de qbus ad p^oesens suspēdo grā bre-
uitatis. Sciendū autē q^o in foro p^oiali dictū
tur legitime ferie. 2. 4. 7. 6. di. 81. p^oesbyter. §.
conse. di. 3. ieiunia. Aliqui tñ vt dicit Ro.
p. 2. feria ponit sabbatū. Insuper nōndūz
q^o si p^oia i pane et aqua iponaf nō habēt
panē p^o loco panis legumīnib^o et piscicu-
lis vsci et alijs si necessitas illud regrat:
et de pe. et re. l3. in tex. et glo. al non licet.

Morandū ē fm Jo. si p^oia sit iposita a ca-
none liberat q^o a ieiunio dādo denarium
vel legendo psalterium p^o p^oia auctoritate.
Inno. vō dicit q^o ieiunia necessaria: vt q^ou-
or tempoz et h^o nō possūt redimī nisi sub
sit rōnabilis causa. Volūtaria vō redimī
possunt et sine auctoritate superioris. Ad
hoc ē nō q^o vbi ipōit penitētia aliquot
ānoz siue quadragesimaz: nec addit q^ou-
quis d^oz penitere: hoc et elungtur arbitrio
p^oesbyteri: cū p^oie sunt arbitrarie: vt dicit est
§. 3. p^ole. n. p^oesbyter arbitrat^o eā p^o fer: asle-
gitimas faciēdam fm canones. 50. di. de
his clericis. extra de homi. c. 2. et in multis
alijs iuribus. Et sic intelligit illud et de ac-
cu. accusasti. et de ipon. dilectus et filia. et c.

Impressus est opus hoc Venetijs cura ac
diligētia Bartholomei de Alexandria An-
dree de Alsula et Naphiei de Salo socioz
Anno salutis xpiane. M. CCCCLXXXI.
die. X. mēsis Martij.

Primum filium dñi Alexandri de Neno.
Eligant iur vñs qz doctori cōtra iudeos
fenerantes.

In noie dñi nři iesu xpi cñs qz glo
riofissime mris xgnis Marie glo
riofis doctoris Hieronymi: cñs qz
doctorum ecclesie totiusqz ecclesie curie.
Amen.

In casu in q regit iur vñs cōsiliū
edam sola dubia de signabo: qz
ex iphis cōphendit calus figura
tio. Quinqz ergo sunt dubia.
Primum an peccent iudei fenerā
tes xpianis. Scdō an ecclesia de
hoc peccato se dbeat ipedit. Terciū. an
ecclesia deat tolerare vñs cōsiliū huic pctō
pprmat malū vitandū vel ppf mat bo
nū qd ex inde vñs leg sperat. Quartum
an pncipes seculares vel cōnates vel pelli
a ciuitatū possint iudeis dare lñiam fenerā
di: vel cū iudeis possint pacisci vt fenerent
xpianis cā maioris mali vitandi: vel boni
qd ex inde leg pōt. tan ppf hoc icidat i pe
nā de vnice de vsuris 7. c. i. eo n. l. 6. et in
alias penas in iure expñas. Quintum et
vltimū an papa ex cāis pñdis possit cō
cedere cōturb vel ciuitatibz vt ex disposi
tiōe aplica cōducāt iudeos ad fenerādūz
faciēdo cū eis pacta purpenerūt.

Secundū dubiū
Loriosissimū redēptoris noie re
pentio: quo ad primum dubiū. s.
an iudei peccēt fenerando xpia
nis. Vñs Tho. scdō scdō. q. 78. art. 1. et
oēs theologi tenēt q sic. Idē tenet B. d. oñ.
i. sūma d vsur. s. an aliquo casu. x. 8. Idē
tenet Jo. an i. c. pquest de vsur. Idem te
net Bur. Card. 7 cōter oñs doctores in
d. c. pquest. Idē tenet B. rch. et Jo. de fan
tucis. i. c. ab illo. 14. q. 4. 7 Ray. i sūma d
vsur. 7 ē cōis opinio theologoz 7 canon
staz. S3 alig doctores nostri ipis nescio
quo spū ducti nō sūt verin pñlere q iudei
ablsqz peccato possint vsuras recipere a xpia
nis. Nec se ab hoc fraxerunt ppf auctori
tate thologoz 7 canonistaz q sunt summe
aucti: cū cor deā vt auctēcia iudicijs alle
gent: 7 fm ipa cāe decidat. Et qbuldā fal
sis rōibz ipseferūt dicta maiorū 7 doctorū
nō seqñtes. Dicūt. n. iudeos licite fenera

ri xpianis: et allegāt Deur. 23. c. vbi Moy
ses dicit: Nō teneraberis frī tuo pecuniaz
vel aliā rē: s3 alieno. Idē allegant. c. ab illo
14. q. 4. vbi vñs pban q vsure ab hostibz
licite exigāt. Allegāt et. c. quāto de vsuris
vbi solū vsure imoderate vident. pphibēti
iudeis. S3 iste rōes parz valēt. Nec obstat
auctoritas Moysi. s. allegata: qz fm bñi
Tho. qñ Moyses pcessit iudeis vsuras ex
igere sūt pparua pm lñio ad vitādū mai
malū. s. ne a iudeis deū colētibz vsuras ac
ciperēt. ppier auariciā cui dedim crāt. Nā
iudei recipiebāt vsuras a iudeis 7 a gētibz
vñ Moyses vt restringeret eoz auariciā
p pte vidēs q ipsaz i totū nō poterat cōtr
cere: pmisit vt vsuras exigerēt a gētibz: vt
ex hoc cessarent exigere a iudeis. Nā vbi
qs int duo mala ē iplicū ita q alterz oino
ē factur: pñlādū ē ei vt ponat faciat min
malū 7 tēuet mai: vt dicit lex. 13. dñs. n. rñs
Vnde alibi dicit lex. q si vn est parat facē
hōmiciūz nñi pmutat adulterium: pura
dicit se victū tāta passiōe amous vt nō pos
sit vitare adulterū nisi adulterā iusticiā cō
sulādū ē ei vt faciat adulterū: qd ē mi pcc
catū q hōmiciūz: vt dicit lex. 33. q. 2. si qd ve
ri. Nñ ista cōparatiua pmissio nō excusauit
a pctō: vñ i iuribz. s. allegans. Et hoc dicūt
doctores theologi: pñsertim bñis Tho. et
doctores canoniste. Et eadez rōe permittit
Moyses iudeis repudiū: vt emittarēt hōicē
dñi. Aliud. n. ē pñlpe: aliud pmittit. qd. n. per
mittim nōlētē pcedim: qz malas hōiūz
volūtares ad plenū cōhibē nō possimus.
Et sic dicit scūs Jo. ch. pñs cur? tex. ponit.
31. q. 1. hac rōne. Nñ glo. nōbil i dōc. c. si
dicit q cōparatiua pmissio pñt dñ toleran
tia q pmissio. Nñ dicit canō q ea q pmittit
mus: nō approbam: vt. d. c. hac ratione
Et s3 hac pmissione dicūt decretals q ml
ta p passētia tolerat q si iudiciū deducere
m castāent: vñ. c. cū iā dudū. d pñe. Nñ
sūt verba glo. pñallegatē: cū quatrāsit ibi
B. rch. 7 Jo. d fāuicis. Et s3 ista solutiōez
bñi Tho. cū q trāstent cōit canoniste: dicē
dñ ē q si Moyses potuisset i totūz arcē in
deos a fenerādo nul o mō pmāssēt. Et iō
vbi iudei pñt. pphibēti a fenerādo debēt. p
hibēti ne dent ad vsuras: qd sūt pñt i terris
xpianoz i qbz sūt iudei. Nñ pñt dñ illaz
i totū arcē iudeos a fenerādo 7 i toto eoz
auariciā cōhibē. Aliud debēt pncipes xpia

ut eis interdicere ne dent ad vsuras: euz cel
 let cā ppī quā Moyses pmisit iudeis fene
 rari. Alij aut̃ theologi alr soluūt: dicēt q̃
 illa accepno vsure a gētib⁹ int̃ quos iudei
 hītabāt pon⁹ erat sue rei scupano q̃ vsura
 quia tota illa tra iudis data fuit a dño: et iu
 ste possidebat a gētib⁹: et sic iudei fenerādo
 gētib⁹ nō accipiebāt alienū s̃z suū ṽl qd̃ eis
 debebat: nā vbi q̃s tenet meū ṽl nūpi debi
 tū: si nō possū illd̃ p̃ viā iur̃l recuperare: possū
 fenerari illi q̃ tenet illd̃ illicite: et vsuras ab
 eo eo recipere vsq̃ ad eā quātitatē q̃ mīhi de
 bet ṽl vsq̃ ad ei⁹ estimationē: sic et possē fu
 rari: de q̃ p̃ Zuno. et doc. i. c. oli. d̃ resti. spo.
 S̃z q̃qd̃ sit Moyses postea fuocauit per
 missionē fenerādi scāz iudeis: vt p̃z Deut⁹
 28. c. vbi d̃: Feneraber̃ gētib⁹ mīg̃ et ipse
 a nullo fen⁹ accipies. Et i codē. c. vltra me
 diū d̃: Advena fenerabit ubi: uū aut̃ non
 fenerabis ei. Et forte pp̃ hoc vior ē solu
 tio bti Thō. ad p̃maz aut̃em allegatā:
 q̃ si illa pmissio fuisse licita: Moyses po
 stea n̄ reuocasset. An̄ alij theologi dicūt eē
 xiorē solutiōem bti Thō. ad p̃mā aut̃em
 s̃. allegatā: s̃z n̄ i s̃isto: ex quo apparet illā p̃
 missionē fuisse postea p̃ Moysen reuoca
 tā. Et ē ē de mīatū p̃ ius canonicū. Nam
 iudei fenerātes xp̃ianis p̃pellēdi sunt vsu
 ras remittē ip̃is: vt in. c. p̃ mīfabilez. de
 vsur̃l. An̄ cū p̃pellāt remittere p̃z q̃ illicite
 recipiūt. Nā luc̃ licitū nemini ē auferen
 dū: imo illd̃ qd̃ ē illicite acq̃sitū iterdū pōt
 licite retineri: puta qñ luc̃ ē illicitū reipe
 ctu negocia. oīs tñ absq̃ aliq̃ fraude vel
 rapina ṽl calūmia alteri⁹ acq̃situz: vt dicit
 Zuno. i. c. q̃z plerq̃ de inū. ec. Et ibi ple
 ne examiat̃ an̄ et qñ illicite acq̃sitū sit re
 stitucndū: de q̃ et in. c. extramissa. de
 dec̃. vbi bōa glo. et 14. q. 5. in sū. Lū ergo
 iudei fenerās xp̃iano vsuras ei restituere
 teneat vel remittere: vt in dec̃. c. p̃ misera
 bilē. p̃z q̃ receptio vsure oī f̃pectu ē illicita
 . s̃. tā respectu iudei fenerāt̃ q̃ fraudis q̃ cō
 munit̃. Et q̃ vsura sit oī respectu illicita p̃z
 q̃z vsurā dr rapina: vt i. c. s̃igs vsurā. 14.
 q. 4. Nō obstat. c. ab illo. 4. q. 4. q̃ tex.
 ṽl p̃mutē q̃ ab hoste possunus licite vsu
 ras sc̃ipe: q̃z ille tex. h̃z mīos itellect⁹ q̃ re
 ferūt ibi p̃ Archi. et Zo. de s̃am. An̄ n̄ i s̃i
 sto ē rīcādo ad illū tex. S̃z p̃s̃ posito q̃
 ab hostib⁹ q̃b⁹ licite p̃nt arma iserri possunt
 ṽl f̃ur licite exigi: n̄ tñ p̃ h̄ iserit q̃ iudei licite
 accipiāt vsuras a xp̃iano: q̃z xp̃iani n̄ sunt

hostes nec inimici iudeorū: immo p̃etas
 xp̃iana tolerat iudeos: vt dicit̃ tex. i. c. et si iu
 deos i p̃n. de iudeis. Prohibet̃ ē xp̃iani
 iserre viuras iudeis: vt i. c. sicut de iudeis
 cū i lib⁹: imo iudei sūt ciues romāi: vt i. l.
 iudei cū. l. f. C. de iudeis. Ad aliū aut̃ p̃rl
 um. l. ad. c. q̃to. de vsuris. vbi solū vsure
 moderate vnr p̃hibē exigi a xp̃ianis p̃ iu
 deos. dicēdū ē q̃ ille tex. n̄ obstat: q̃z nō est
 ibi sumēdū ar. a dño sc̃sū ne reuoluer̃ abso
 n⁹ itellect⁹: et p̃ illd̃ qd̃ est i iure decisū. Ita
 dicit̃ ibi glo. et doc. in dec̃. c. q̃to. Et aliter
 fm̄ doc. ille tex. appellat viuras imodera
 tas: q̃z oīs vsura ē imoderata cū sit rapia:
 vt i. c. s̃igs vsurā. 14. q. 4. Nam vsure sunt
 iūte arteneq̃ssima: vt dicit̃ tex. 47. dis. sic
 hi Et illd̃. c. q̃to. p̃ter p̃ doc. ua itelligit̃
 Zidē dicit̃ Moysi. i lūma de vsur̃l. s̃. q̃ pena
 vsurarioz. ṽ. ṽl tñ q̃ iudeus. An̄ minime
 mutanda sūt q̃ certa insp̃ationē sp̃ habue
 rūt: vt i. l. mīnime. ff. de legib⁹. Et q̃b⁹ cō
 cludēdū ṽl fm̄ oīuz opionē theologorū
 et doctorū iur̃l canonici q̃ n̄ sit licitū iudeis
 fenerari xp̃ianis: et q̃ uiuāt crimine vsu
 rario sic i iudei fenerarēt iudeis. Et h̄ de
 p̃ dubio. Secū dūm dubium.

Quo ad sc̃d̃. l. ṽl ecclia debeat
 se impedire de pctō iudeorū doc.
 q̃ script̃ sūt i iur̃ canonico tenēt
 q̃ sic: vt p̃z i dicto. c. post miserabilē. d̃ vsu
 ris. vbi p̃cipit oib⁹ p̃ncipib⁹ et p̃rātib⁹ se
 cularib⁹ q̃ cōpellant iudeos ad remitten
 das vsuras xp̃ianis. Et donec remiserint
 deneganda est eis cōio xp̃ianorū tā in mer
 cimonijs q̃ i alijs. Si ergo ecclia ipedit
 se de pctō iudeorū feneratū ṽl liberet xp̃ia
 nos ab vsuris q̃b⁹ p̃cellerūt pecuniā mu
 tuo sub vsuris: vt p̃z i. d. c. p̃ miserabilēz
 fori⁹ debet se impedire an̄ factū. l. ṽl interdi
 cat: iudeis ne mu. nēt ad vsuras: q̃z faci⁹
 ipediūtur faciēduz q̃ tolerāt nā sc̃ā. vt i. c.
 quēadmodū. de iur̃ iur̃l et i. l. p̃fe furioso
 ff. de his que sunt ale. iur̃l Et vt dixi ista
 ē cōis opimo doc. q̃ script̃ sūt i iure cano
 nico. S̃z aliq̃ doc. n̄ s̃up̃is: vt. s̃. dixi n̄ sūt
 veriti consulerē q̃ ecclia nō debeat se impe
 nire de pctō iudeorū: q̃z de his q̃ foris sūt
 dīhil ad ecclias p̃tinet iudicare: vt i. c. mīlī
 et 2. q. 1. et i. c. q̃ lūcra. 45. di. S̃z salua eo: n̄
 reuerētā decipiūt: q̃z imo ecclia ipedit se
 de hoc pctō iudeorū: et de hoc cal⁹ i dec̃
 c. p̃ mīfabile. P̃terea vbi iudeus
 vel alijs infidelis delinq̃t p̃ legē n̄r: p̃ oēs

dūmō dei facultas pūiri a iudice eccliaſti
co. Idē ſi dīgit ſi ius diuinū q̄ ad p̄cepta
moralia. Et h̄ nō bñr dīxit Gino. 7 doc.
in. c. qd̄ ſup̄ hīs. de vo. Idēz tenet Moſti.
Jo. an. et cōſ. doc. i. c. gaudem⁹ de diuor.
Dicūt. n. ibi. q̄ ſi ſiſidel p̄bit m̄ſimoniū cū
duab⁹ m̄ſerib⁹ eodē tpe: pōt p̄ eccliaſiam
pūiri ſi dei facultas: q̄ p ius diuinū ē. p̄bi
bitū q̄ q̄ p̄bat m̄ſimoniū cū p̄ſib⁹ eodēz
tpe. S̄z vſura ē. p̄hibita a lege nāe: vt p̄z
p̄h̄z p̄ volū. vbi Aſtiſo. n̄lla lege ſcripta ē
artat⁹ ſz ſola duct⁹ nāli rōe lucz vſurariū
detestat⁹: qd̄ nō feciſſet niſi act⁹ vſurari⁹
ex nā. et fuiſſet vitioſ⁹ 7 malicia p̄uolunt
hoc ē p̄z: q̄ certū ē q̄ rapina ex nā rei eſt
vitioſa 7 malicia p̄uolunt. Qui autē accipit
vſurā facit rapinā: vt dicit ſc̄iſ Amb⁹. cu
ius tex. ponit. i. 4. q. 4. ſigs vſurā. Et alibi
dixit idē Aſtiſo. vſuras eſſe iuſtas arte
neglīſſima: cui⁹ verba habēt 46. diſ. ſicut
hi. beccēt p̄b̄. 89. di. cūciēs. q̄ ē tex. ſc̄i.
Jo. Chyſo. Et hoc. i. q̄ vſure ſunt ſi legē
nāe tenuit bñs Tho. 2. 2. q. 78. art. i. et
h̄ etiā tenuit diſputando qd̄ ff. Girard⁹
de ſenſ ſūm⁹ i theologi⁹ ac canonica: quē
Jo. an. cōmēdat i mercurialib⁹ i regula
poſſeſſor. de re. iur. li. 6. cui⁹ diſputanōē
reſert 7 ſeḡ. an. Jo. i regula p̄cū in mer
curialib⁹ i 2. ar. Itē vſura ē ſi ius diuinū:
q̄ ē. p̄hibita 7 p̄ vet⁹ 7 p̄ nouū teſtām̄tūz.
vt dīc̄ tex. i. c. ſup̄ eo. d̄ vſur. Et h̄ et alit⁹ p̄
baſ. Mā vſura ſuit. p̄hibita p̄ Moysiſen.
vt p̄z Deut⁹ 23. c. 7 i p̄s. Dñe q̄s habitabit in
tabernaclo tuo. ibi: Qui pecuniā ſuā nō d̄
dit ad vſurā. Et ſic p̄ vet⁹ teſtām̄tū. Itēz
p̄ euāgeliū i q̄ dī: Mutui date nihil inde
ſperātes. Cū ergo vſura ſup̄ prohibita vtro
q̄ teſtō: vt i dōc. c. ſup̄ eo. 7 auct⁹. ſ. al
legāt⁹ dñs pecuniā ad vſurā p̄mittit ſi
ius diuinū p̄tinent p̄ceptū morale. ergo
eccliaſia ſi ip̄edire iſidelem ne ſeneret 7 ſi
faciēt ip̄m punire. Et q̄ nō dare pecuniā
ad vſurā ſit p̄ceptū morale de iure diuinio
p̄z: q̄ p̄tinet i p̄ceptū d̄ calogi. 7 p̄tinet ſb̄ il
lo p̄cepto: Nō ſurtū faciēs: n̄ p̄cupiſceō rē
p̄ximiui. Mā vſura ē rapia q̄ ē ſp̄s ſurti
vtrōcō. c. ſigs vſurā. i. 4. q. 4. Dia. n. decē
p̄cepta q̄ d̄ dit de⁹ Moysiſi ſi p̄cepta mora
lia: q̄ p̄cernūt mores hoīuz: vt p̄ſtat: 7 pro
bat. 6. di. ſ. is iſt. De ius diuinū d̄ ius nē
vt nō. i. di. ius nāle. et ſic ius nāle 7 ius di
uinū idē ſūt. Ex q̄ p̄cludo q̄ cū vſura ſit p̄

hibita lege nāe 7 iure diuinio: eccliaſia ſz ſe
ip̄edire de p̄ctō 7 iudei vltimē iſidel ſene
rātio ſi dāſ ei facultas puniēdi vltimē di
iuxta doctrinā Gino. Moſi. Jo. an. 7 alio
rū ſcribētū i. c. qd̄ ſup̄ hīs. d̄ vo. i. c. gau
dem⁹ d̄ diuor. i. c. p̄ xp̄ianos. de h̄c̄. li. 6.
Mō obſtat qd̄ allegāt p̄dei doc. ſ. q̄ eccliaſia
n̄ debeat ſe ip̄edire d̄ p̄ctō iudeoz: cū ad eā
n̄ p̄tineat iudicare de hīs q̄ foris ſūt: vt i. c.
mili. 2. q. i. 7 i. c. q̄ ſincera. 45. di. Mā cū re
uerētia corū iuraila ſb̄t iſtelligi q̄ eccliaſia
n̄ pōt iudicare d̄ hīs q̄ foris ſūt qd̄ ad h̄ vt pe
nā ſpūalē iſligat vltimē reglas canonicas ip̄ōit
quo ad ſligionē eis iuiſ vt dīc̄ glo. i. c. iudi
c̄ de iudeis. et Moſi. in ſūma de iudeis. ſ.
7 i q̄b⁹ Guēſ. 8. qd̄ ſi iude⁹ epi ſubdiuſ
Et mlti cal⁹ nūerāt p̄ glo. 7 d̄ oc. i dōc. c. iu
dei. i q̄b⁹ eccliaſia ip̄edit ſe de p̄ctis iudeoz 7
alioz: ſi d̄ lū. Et ſi alios cal⁹ nūerāt crimē
vſuraz. Et h̄ q̄ ad ſc̄d̄m̄ dubium

tertium dubium.

Quia 3^m. ſ. an ecclia debeat vel
tolerare hoc p̄cū: vel vt fiat cō
ſerre p̄p̄t mar⁹ malū vitādū vlt
p̄pter mar⁹ bonū qd̄ veriſſi exide ſeḡ p̄t
doc. canōiſte 7 i theologi cōſt tenēt q̄ ſi. Et
ita ē diſputādo deſiniat p̄dicit⁹ ſi Girard⁹
d̄ de ſenſ ordinis heremitaz: quē reſert
7 ſeḡ Jo. an. i mercurialib⁹ i p̄ allegata re
gla. p̄cū i 3. ar. S̄z p̄ hui⁹ rei euidentia
ſciēdū ē q̄ nōnulli n̄ſcriptis dicūt q̄ p̄pter
mar⁹ malū vitādū eccliaſia debet tolerāſ q̄
iudei ſemerēt: q̄ ē munus malū q̄ pau
peres p̄cāt. fame nō iuētiēs q̄ ſibi mutu
ent pecūias. Itē ſi iudei n̄ mutuarent ſub
vſurā xp̄iani darēt ad vſurā. S̄z ē maius
malum 7 peccatū q̄ xp̄iani exerceant vſu
ras q̄ q̄ iudei exerceant. Minus autem
malum tolerandū eſt vt maius curet. 4.
diſ. d̄ cūq̄. Mōc ē q̄ eccliaſia tol̄cat. p̄ſtubula
ſeu lupanāia: vt curet adulterā 7 alia maio
ra crimina vt dicit glo. 7 d̄ oc. i. c. int̄ opa. d̄
ſp̄ōſa. S̄z i hoc ē p̄ſiderādū. Mā aliqui ea
dē p̄ſona ē int̄ duo mala ipliū: puta q̄ n̄
ſi p̄mutat adulteriū faciet h̄ōicidū. Et h̄
cāu admittit p̄p̄ſatio: q̄ p̄on⁹ ſibi p̄mittē
dū ē vt faciet min⁹ malū ne faciat mai⁹: et
ſic vt faciat adulteriū qd̄ ē min⁹ malū q̄ h̄ōi
cidū: vt ē tex. 33. q. 2. qd̄ veri⁹. 7. 13. di. ner
ui. Aliquī duo mala nō cadūt i eadē p̄ſona
ſz i diuerſis: vbi ḡra: vn⁹ vltimē ſic h̄ōiez
interrogat me vbi ſit: n̄ qd̄ liceat mihi dicē
mēdaciū: v3 q̄ n̄ ſciā vbi ſit: ad h̄ vt eui

res hōicidū: tū mēdaciū sū lōge mīn^o pēz
hōicidūz. Et dicēdū q nō: vt. 22. q. 2. c.
pū. 7. c. negs. vt. 14. q. 5. forte. Et sic mī
hī nī līc^o pmittere mīn^o malū vt ali^o euitet
mai^o: vt psequat^o mai^o bonū: qz nemo
d3 aīaz sūā alicui^o ipendē p modis. An de
nō d3 qz cōmittere pēnū veniale: vt aliū
euitet mortale. Hoc vult glo. nōbīl. 14. di.
q3 ait. Idē dīc. Aug. i. li. d mēdacio: cum
tex. ponit. 22. q. 2. c. 1. vbi Aug. dīc q ē. phi
bū dīcē mēdaciū: vt ali^o ab imūdicia cor
pali dīcedat. i. ne cūz vīgūtas vel castitas
violēt. Idē dīc. ibidē Aug. q nō ē licitū dī
cē mēdaciū vt aliū libet a morte spali vel
eterna. s. vt nō occidat ab alio: vel vt libet
ab īferno: t tamen tale mēdaciū ē pēnū veni
ale: qz nulli nocet t alī pdestet tale mēda
ciū d3 mēdaciū officioz. Ali^o ergo scīs
Aug. q nō liceat facē vnūz pēnū veniale le
uissimū vt ali^o euitet mortale ē gūissimū
vt vt aliqz pducatur ad padisū aut ab īferno
libet. Et icā nō ē tex. i. tūis i. c. sup eo. d
vīl. vbi tex. dīc q cū scriptura diuina p
alterius vita mētur phibeat nīlo magis
qz ē phibēd^o ne suraz crimie ioluat. p
fīdī mēda vita captiui. i. illi^o g erat captiui^o
sarcenoz. Ali^o dīc. 3o. an. t doc. i. c. nō
mag^o. ne. cle. vī mo. dīcūt q aut aliqd ē. p
hibitū lege diuina: t nō admittit pēfatio
d mīorū malo ad mai^o malū: nec de malo
ad mai^o bonū: qz mī^o malū nō ē pmitrēdū
cā vitādī mai^o malū vel psequēdī mai^o bo
nū. Et h^o pbat i. d. c. pū. 22. q. 2. c. 1. c. sup
eo. d vīl. Aug. ē phibitū lege canōica: et
tūc pōt fieri cōpensatio aucte pape: cū pos
sit tollē pēnū qd cōstitutō canonica iduxit
vt i. c. pposuit. de pēf. pben. t hoc mō lo
qī. c. qd pdecessor. xi. q. 3. Et hīs inferi an
liceat pēfāre malo cā maioris mali vitādī
vt maioris bōi psequēdī. Et d3 ē q nō: qz
pōt^o debem^o oīa mala pari qz malo pē
fāre. vt i. c. ita ne. 32. q. 5. c. 1. c. sacī. qd mer^o
cā. Ali^o ecclia nō pōt pēfāre malo cā vitādī
dī mai^o malū: l3 possit tollēre sub dīlīmīā
tōc cā maioris mali vitādī. put tollat. pfi
bula. Et tal toleratio appellat^o pcessio ipu
nitatis: qz tal nō pūit cā maioris mali vi
tādī: vt maioris boni qd exīd oūi pōt: t de
hoc ē glo. quā segī Archi. t 3o. d fā. 4. di
deniqz i vbo vīa. t. 31. q. i. hacrōe. Scōz
hāc ē pmissiōē dīc. de cl. q mīta p panē
tū. tolerat q sū iudiciū deducet cāllatē

vt i. c. cū id dūdū de pben. Ali^o ecclia nō pos
sī dare līa: t indeat vt fūct rit^o suos: l3 tolēt
remouēdo ipedimēta. Hoc voluit glo. nō
bīl. c. q. sūcra. 45. di. i. glo. scōa quā ibi se
gī Archi. et 3o. de fan. Sic ergo l3 ecclia
tolēt iudeos quo ad rit^o suos t phibeat
eos ipediri cā maioris boni qd exīde segī
s. vt p hāc vīā possim^o eos lucrari: vt dīc
tex. i. c. q. sūcra. 45. di. Et qz veritas nīe
fidei i libris ipoz velata t i ritib^o pfigura
ta nīis ocul lucidū d mōstrat: et fidei nīe te
stimoniū robōat: vt dīc Aug. 17. li. d cūi.
dei. Et istud pulchre examinat pdictus ff
Sicardus d scīs: cuius vba inferi 3o. an.
i p allegata reglā pēnū i 3° ar. vbi qrit an
ecclia pcedē debeat pēnū vīrariūz. p pī ali
qd bonū qd inde oriat^o vt p pī aliqd malū
qd idē vitet^o vt p pī h^o tollat illa vīa. Et ibi
dīc q tbus mōis pōt accipi pcessio. Ano^o
put ē simplex pmissiō idulgēs penaz. Et
hoc cā ecclia pmitit malū vt euitet mai^o
malū: vt dēō. c. deniqz iūcta glo. i. vbo ve
nia. 4. di. si q monacharum. iuncta glo.
ibi 24. q. i. tī. c. veniēs iūcta glo. si. q. clīcī
vīo. Et dīc. 3o. an. p fratrē Sicardū q
tal pmissiō iō dī simplex: qz pena tū idul
gēs: nō aut culpa minuit^o vt i iurib^o t glo.
s. dīcī t p glo. s. allegatas. t mō pōt acci
pi pcessio. put idē est qd pmissiō tollēs ipe
dimētiū: fm queni modū iudei inter xpīa
nos pmituntur ab ecclia i obseruācia sui
rit^o: vt i. c. q. sūcra. 45. di. Rōem autem
ist^o pmissiōis dīcī. s. Et ista pmissiō dīf
fert a pma: qz nō solū ecclia pmitit malū
s. obseruācia rit^o iudeoz subrahēdo cō
nūciatōē vīl iūctiōē pene sicut facit pma
pmissiō: sed etiā finouēdo ipedimēta xpī
anoz q vellēt ipedire iudeos ne seruēt ri
t^o: vt dēō. c. q. sūcra. 7. c. sicuti de iudeis
3° pōt dīcī pcessio. put idē est qd pmissiō
pstat iuuamē: fm quē modū ecclia p
mitit clerici occidi a pīate seclari. Et hec
pmissiō excedit scōam pmissiōē sic scōa
pma: qz p istā terna pmissiōem uō solum
subrahūt pīnatio q possit p occasionem
clerici istigi sicut fit i pma pmissiōe: l3 ē
tollit ipedimētiū qd possit occasio clerici
ipediri sicut fit i scōa pmissiōe: imō ē vī
tra hec duo pstat iuuamē mīa i t pmissiōe
ecclia nō possit pstat iuuamē: qz nō p ad iu
mare malū. Sed ē tī ista terna pmissiōe in
occasione clerici q dignus est moue ecclia

prestat iuuamen: quia ipsum degradat: et ponit et in malis iudicis secularis ut crucies vel et occidat: iuxta illud apostoli. i. Cor. 5. c. Tradetis p^ri hominem sathane in interium carnis ut ipse ei⁹ salu⁹ fiat in die dñi. nisi ne su xpi. De quo et rex. i. c. nouum. de verbo figi. et i. c. de g^ratiao d^r p^re. i. 6. Et huius p^r q^r tri b^r mōis pōt accipi cōcessio vel promissio. P^ri no qñ p^rpt mal⁹ malū vitādū sub dis simulatōe malū tolerat. Et hec d^r cōpara tiua pmissio: q^r solū pena idulget: cū talis sic facies nō pumat. Et si nō mū⁹ uoluitur crimine p^rpt talē pmissio. i⁹ mō accipit tur concessio vel pmissio: qñ ē tollit ipedi mēta ipediētia malū fieri. p^rpt bonū qd in de leg sperat: ut i obseruatōe ritū iudeoz 3⁹ mō qñ ē p^rstāt iuuamen. Et hoc itō mō ecclia nō pōt cedere vel pmittere nisi illd qd p^rmittit v^r pcedit sit licitū: ut ē concessio clerici q^r p^rpt delictū n^r aditur cune seculari. An de ē licita et sit absq^r pctō: q^r maleficia non debēt remanere ipunita: ut i. c. ut fame. de sen. exco. 2. l. ita vulnerat. ff. ad. l. ag. Mā ecclia nō pōt dare lñiaz faciēdi malū: ut 24. q. 2. legat. An ecclia nō possit dare lñiaz p^rce stādo iuuamē ut iuda fuēt rit⁹ iuos. ut dic glo. i. dco. c. q^r sine. ra. 45. di. Et hoc ē ien ur pallegat⁹ fr Birard⁹ et Jo. an. i pallegata regla p^rctm. i. 3. ar. An scūs Aug. contra Permutuani. l. 2. cū⁹ text ponitur. 33. q. 4. ita plane. dicit q^r gl^r sociat malū qñ malū comittit cū eis au. eis pmitterēb⁹ fauet. Et po stea i sine. c. dicit q^r vbi malū nō pōt corrigi v^r puniri v^r alit ei obuiari: illa duo sp^r reiten ta fuāt aū: inoētē et ico:ruptū. s. ut nec ma lus q^r faciat neq^r ēt approbz. Idē ēt d^r in duob⁹ cāib⁹ seqñtib⁹ p^r illd. c. ita plāe. Sz p^rstāe iuuamē ad malū ē fauē ad malū et ma lo: g^r nō l^r ecclie p^rstāt iuuamē iude exercē v^r luras volē id⁹. vñ h⁹ cāu fauēt malo. An p^rdict⁹ fr Birard⁹ et Jo. an. i. d. cta regla p^rctm i 3⁹ et vltimo ar. sic respondēt ad 3^ria dicta q^r cōtract⁹ v^r luras nō d^r p^rmitti. p^rpt maio ra mala vitāda: puta p^rpt dñū in reb⁹: p^r culū i p^rsonis nec p^rpt bonū qd inde sequit p^rura paup^r mercātariū saluatio. Nam mala q^r p^rpt dñū v^r luras vitari p^rnt ut plu rimū sūt dāna corpalia seu tpalia. Sz ma lū spūale nūq^r d^r p^rmitti. p^rpt aliqd corpa le malū vitādū. Et dato q^r p^rpt dñū v^r lura riū aliqd malū spūale vitāet illd in nō v^r rea bi ēē mal⁹ malū q^r crimē v^r luras. Et dato

q^r vitāet mal⁹ malū spūale: v^r seq^rret mal⁹ bonū spūale ex pmissione criminis v^r luras adhuc nō dēret permutu: q^r nūq^r d^r p^rmitti malū ppter mal⁹ malū vitādū: vel p^rpt ma ius bonū qd inde ori^r speret: ut. c. nō mag no. ne cle. vel mo. et ibi p glo. et doc. 2. s. de claraui qñ hoc intelligat. Dic ē pallegat⁹ fr Birard⁹ et Jo. an. q^r illd ex q^r bonū vitā lemultiplicat saluatio bono honesto licitū ē et pmissū. Sz i p^rposito dicit nō ēē ita. Mā q^ruis p^r dñū v^r luras nūq^r licet sepi⁹ bo nū vale nō tñ saluat ibi bonū honestū et vir tuosū cū v^r lura hēat maliciā uolutā: ut. s. dñi ē. Et pcludit pallegat⁹ fr Birard⁹ et Jo. an. q^r nec ius nāle: nec ius diuini: nec ius canonicū pōt pmittere dñū v^r luras. p^rpt aliqd mal⁹ malū vitādū v^r p^rpt bōuz qd in oriāt. Et hoc clare p^rstāt: q^r ius canonicū nullo p^rdictoz modoz pcedit v^r p^rmittit cō tractū v^r luras. Mā pena p^rmittit et infligit faciēbus dñū dñū: ut i dco. c. q^r i oibus de v^r luras. et i. c. q^r de v^r luras. 6. Et dicit ē q^r si ius canonicū vellet nullo mō possit p^r mittere p^rtractū v^r luras 3⁹ v^r et nouū testa mēti: ut ē rex. i. c. sup eo. d v^r luras. Nec obstat q^r de iure canonico i certis casib⁹ v^r p^rmissa v^r luras: ut p^r 3. i. c. salubrit. d v^r luras. Et plūc a lūcā siles nūcrāt p glo. et doc. i. c. p^rquest⁹ de v^r luras. Mā illis casibus nō ē v^r luras: sed videntur cas⁹ p^rima facie siles v^r luras: q^r nō i xutare nō sunt siles nec i illis v^r luras p^rmittit v^r dic p^rallegat⁹ fr Birard⁹ et Jo. an. in d. regla peccatū i. 4. ar. Et h⁹ sequit^r cōf ter doc. De iure aut ciuili dic p^rdict⁹ fr Si rardus et Jo. an. q^r ius ciuile pōt pmittere dñū v^r luras nō infligēdo penā. p^rpt mal⁹ malū vitādū vel ppter aliqd bonū qd ide oriāt. Sz nō possz ius ciuile p^rcipere v^r luras seu auxiliū p^rstare ad v^r luras p^rmittēdam. Et de hoc declarat p^rdictus frater. et Jo. an. in dca regla p^rctm i. 4. s. et vltimo ar. De hoc laus in dubio sequēt. Et ex his pclu dit cū cōl^r lñia q^r ecclia nō pōt pmittere dñū v^r luras nō infligēdo penā. p^rpt aliqd mal⁹ malū vitādū: vel ppter aliqd bonum qd exui leg lperet. Et p^rnt adduci lōge plures rōes: i 3⁹ hē sufficiūt. Et hoc q^r 3⁹ dubiū.

Quartū dubiū.

Quarta dubium. s. an pnci pes seculares vel cōiurates v^r cō cilia ciuitatū possint iudicis dare lñiam senerādū vel cū eis pacisci v^r seneras

tur causa maioris mali vitadi vlt ppter bonu
qd exinde seg speret cōcludēdū ē q nō: qz
si nō pōt hoc facē ius canonicū nec ecclia
vt dictū ē i pcedēt. dubio: mltio min⁹ pnt
hoc facē pncipes seclares vel cōtates q in
hoc hnt miorē prātē q ecclia. Et hoc. i. la
tius dclarabo. Sciēdū ē tñ q pde. d. An
cho iurj viriulqz doctor pstantim⁹ q scri
pnt i iure canōico mouet istā. q. i. iuo ptho
2. 3. 4. qd icip: Charissime t illustrissime
pnceps t singularissime dñe nu. vbi qrit:
vtrū dñi ipciales de cōsēsu suoz populoz
possint p suū dcrem pcedē q iudcis sū vlu
ris exigēdis mistref iusticia corā suis offi
cialib⁹: attento maxie q ē subditū nō pnt
nisi sub fenore pecūias mutuo recipe t ipe
dñs noluit i suo fruozio xpianis talez pra
uā artē exercēt. Et p arguit q sic: qz nō pōt
dephēdi fraus sine pctm ex pte xpiao: fci
pctm mutuo: qz recipiēs pecūiā mutuo sū
sistēt maxia nēitate nō peccat: vt dicūt doc.
in. c. i. sup eo. de vsuris. qz aliqui tolerat mī
malū vt euitet mal⁹: vt i. c. nerui. 13. di. 2. c.
iter opa. de spon. Et iō vī q illud decretūz
pōtū sustinēt vt euitet mal⁹ malū: maxime
ne xpiani fenerēt: t vt sui ppli possint suis
necessitatib⁹ subuenire. Itā ppter necessita
tē plura sustinēt: vt i. c. figs de fur. t i. c. qd
nō ē de reg. iurj. Sz dō ē q ille rōes parū
valēt. Nam lz nō sit pctm recipe ad vsuras
a parato fenerāl tpe nēitat: vt i. dō. c. i. sup
eo. de vsurj nō ē pctm ex pte mutuantē pecu
niā ad vsuras qd pctm licē nō d3 pmutu: ita
nec ei auxiliū d3 dari seu pstanti cā maioris
mali vitadi: vt i pcedēt dubio dictū ē. 3.
allegat ibi pde. rōez i. c. cū oēs t. c. q i ecclie
statz de pnt tu. cū ibi nō ius p doc. q ius di
uinū pōt mōdificari p pstatōes pnc. pum.
Sz dicēdū ē q i hoc casu nō pōt ius diui
nū p pstatōez pncipiū mōdificari: qz nec p
papā pōt mōdificari: vt i. c. sup eo. d. viurj
t pnti⁹ dclarabo i seqnti dubio: imo nec
ius canonicū hoc casu pōt mōdificare ius
diuinū: vt oīē. Jo. an. i. pallegrata regula pec
cati. t dictū ē i pcedēt dubio. Allegat et
dict⁹ pde. alias rōes qd nō adduco: qz ad
ipsas rñdi in pmo dubio t ē i alio pcedē
ti. Sz deide dict⁹ pde. dicit q non audet
firmare istā pte. f. q pncipes hoc possint fa
cere ex eo q ius canonicūz statuit q iudci
teneant xpianis vsuras remittere: t q ad
hoc cogāt p pncipes seculares: vt ē tex. i. c.

p miserabilē de vsuris. Et dic q cū tale de
cretū pnt iuri canōico pōt dici irrōabile.
vt. c. i. de pnt. li. 6. p dēcrea dicē ē hō estū
cogē xpianos solue iudeis vsuras qz causa
nēitat ppter opprobriū fidei: vt i. c. l. i. d. iu
deis. Et pcludit tū⁹ ēē tenere q tale decre
tū de iure pcedi nō possit. Et sic pcludit dī
ct⁹ pde. q pncipes seculares nō pnt cā maio
res mali vitadi ēē de pscu populoz suoz q
bus pndiciū gnātur pcedē iudeis iniāz se
nerādū. Sz hoc audaci⁹ firmasē si fuisset
recordat⁹ de vbi Jo. an. i. dēā regula pctm
q i pcedēt dubio plene examinaui. Unde
Bar. i. l. cūctos ppos. 3. colū. C. de sū. tr.
t. si. catho. dicit q ipator nō potuit p leges
suas pmittere vsuras: qz cū sit deo iferoz nō
potuit diuine legi derogare. Excusaf tñ ab
heresi: qz pmittit vsas vt euitaret maiora
mala. Ita dic Bar. Et hoc etiā dic glo. 10.
q. c. i. Sed dicēdū ē q ipator t leges ciui
les potuerunt vsuras pmittere indulgendo
penā: nō aut picipiendo vsuras vel auxiliū
pstanti: vt dicit Jo. an. i. pallegrata regula
pctm. t dixi i pcedēt dubio. Bal. aut in
dēā. l. cūctos ppos. i. 4. colūna. 8. f. i. u
tra hoc quero dicit q ipator nō potest per
mittere vsuras ppter bonū publicū: qz hoc
est contra salutē aie. Et dic q cū hoc nō pos
sit ipator: multo min⁹ statuta ciuitatūz vel
municipioz: qz qd nō pōt pma causa que
h3 influere in scdaz mltio min⁹ pōt scda cā
in quā sit ifusio. Ampli⁹ puro q pacificētes
cū iudeis vt possint ibi vsurj mutuarē xpia
nis sunt excōmūcāt. Idēz dico de illis qui
iponūt decretū q viure dēant solui iudeis
t q eis reddat iusticia d vsis. Itāz talia de
creta vlt pacta facta ab illis q hnt prātē con
dendi leges vlt statuta dicūt leges vel statu
ta: vt i. l. pti. f. ille. d. dōa. mī vi. t vx. t i. l.
cesar. ff. de publica et vtrobiqz p Bar. t p
etiā Bar. i. l. 4. f. actor de re iud. Et pbal
rōē. Itā nedū faciēs talia pacta cū iudis
itēdūt se obligare: imo pncipali volūt obli
gare oēs de ciuitate t districtu ad soluēdas
vsas iudeis mutuātib⁹. Et obligāt ex his
pactis et illi q nō pscerūt. ergo sūt statuta
cū ex pactis mēris nō obligēt nisi pscerētes
vt i. l. i. ff. de pactis. Et idē ē dicēdū qñ dñs
tēporal iterponit decretū vt soluāt vsure vlt
q iudeis sup vsuris ius reddat. Itā obligā
tur oēs subdit dñi ex illo decreto: et sic est
vni statuti. Sz statuites q viure soluant

vel plures iudicare ut exacte vfure nō
reftituantur quādo, in iudicio repetuntur
funt ip o facto excommunicati: vt in cle. i. de
vfuris. Vbi n. dī q. eādē penā incurrit qui
ftatuta talia pīpferit obfuaue vī facē obf
uari. Et i. illa cle. n. loqī fpecificē de iudeis
nī hī locū ē ftatuta pacta vī decre. a ftat vt
iudei exerceāt vfuras: vt dicit glo. in verbo
cenfura. Et pbatur rōne. Nā iudei ita bñ
phibētur dare ad vfurā ficut xpiani: vt i. c.
p. miferabilē. de vfuri. ergo illa cle. q. in di
fticte loqur i dīftincte dī itelligi fūe fenerā
tes xpiani fūe iudei. Vnde Guil. doc.
ftantiffim⁹ q. fcriptū fuper cle. 7. do. 7. ar.
7. Jo. de Imola in dēā cle. dīcūt q. rex ara
gonū 7 ei⁹ officiales q. leuāt magnū tribu
tū a iudeis 7 faracenis, pōt vfuras q. eis
pmitūt i dīcūt in excoīcationē: nī repetēs
vfuras p ipfos ipediant repetere. Et dīcūt
Jo. de Imola q. hoc ē bñ nōndū: q. f. h.
hodie q. oēs dñi 7 oēs cōitates eēt excoī
can. Locātes ē domos iudeis ad feneran
dū incurrit penas. c. i. de vfuri. li. 6. licz illd
c. nō loquat fpecificē de iudeis: f. f. fimplr. p
hibeat domos locari ad exercēdū fēn. Et
hoc tenet dñs Dñe q. fcriptū fup 6. in. c. i.
de vfuris i 6. Idē tenet dñs Lau. de rodol
phis de Florentia q. pposuit tractatū de vfuri
ris in dēo tractatū. q. 1. 46. Vbi ē tenet q.
iudei pōt opponi exceptio. c. q. frustra
7. c. Michael de vfuri. f. vt fi iude⁹ vellet re
petē vfuras foluras xpiano: nō pñ audiat
nīft reftituat vfuras q. ipse iude⁹ recepit. Et
nī illa. c. nō loquūt f. f. fpecificē de iudeis: f. d.
fimplr dīcūt q. fenerato: repetēs vfuras q. s
ipfe foluit nō audiat nīft prius ipse reftitua
at vfuras quas ab alijs ipse receperit. Et h.
de. 4. dubio.

Quintum dubium.

Quo ad qntū dubiū. f. an papa
poffit difpēfare vt iudei exerceāt
vfuras cā maioris mali vitandī:
vī ē bonū qd idē oriat. Cafus ē q. nō in. c.
ff. eo. d. vfuri. vbi dī q. cū vfure fit vtroq. te
ftō. phibitū vī aliqūē difpēfare poffe Et
papa ibi fbiecit q. nō pōt difpēfare fup vfuri
ris vt alijs liberet a morte. Et oēs ēi doct.
tenēt papā nō poffe difpēfare vt exerceat
fctus vfurari⁹. Idē tenet Jo. an. in dēā re
gula pēnū 3. ar. vbi dīcūt papā nō habere
aliqūā difpēfationē fupra vfuri vī cā maio

ris mali vitandī: vel maioris boni qd exide
oriri fperet. Et mouet p. p. allegati. c. ff. eo.
S. 3. f. iftud facit: q. papa pōt modifcare
ius diuinū: vt notāt doc. i. c. cū oēs. 7. c. q. i
ecclīaz de pīfti. Idē papa in qmīlis cābus
pmitit vfurā pmiū: vt in. c. falubrit de vfuri
ris. 7 i mīlis alijs cafibus q. nōnt in. c. con
queft. eo. nī. S. 3. d. ē q. qmīq. aliqd ē malū
qd aliq. rōe pōt fieri bonū: 7 tūc papa pōt
intp. tati: 7 modifcare ius diuinū: vt p. 3. i. c.
licz de ferijs. vbi dī q. mīfate nēcitate licitū
ē pīfcari dieb⁹ dīfictis: 7 tū ferie itroducte fī
iure diuino. Et c. n. pīfcandi ē i f. licit⁹ q.
uis ranōe dīc. phibeat. Nāq. ē ua i f. ma
lū q. nīlla rōe fieri pōt bonū: et tūc nō pōt
illd itp. tati vel modifcare: vt i. c. fup eo.
de vfuris. Ad qd bñ facit. c. 7. f. xpū. v. q.
dā. n. phibēt de iurcū. Nā vfura ē malū
qd nīlla rōe pōt fieri bonū: ergo papa nō
pōt illud modifcare vel intp. tati. Hoc
fequūt Moftiē. Jo. an. 7 cōter docto. i. c.
a nob. de deci. vbi dīcūt q. vbi i pcept⁹ vī fa
tur hono: dei irremiffibil vel humana vti
litas publica: vt ē videre i pcept⁹ decalogi
papa nō pōt facere aliquam difpēfationē
vel remiffionez. Talis. n. remiffio fapit pec
catum. Sed deus non dedit licentiam pec
candi nec petro nec eius fuccelforibus: vt
dīcūt rex. i. c. i. 40. di. P. dīcēta nō mutua
re ad vfuras pecūiaz ē pceptū negatiui f. v.
phibitū: f. pcepta negatiua f. v. phibitū
pl⁹ obligant q. pcepta affirmatiua: q. phī
bitiōes obligāt f. p. 7 ad f. p. 23. q. 5. f. nī licet.
Et h. iō q. phibitōes fūt d. peccatis q. i
f. mī f. mala nec poffunt eē bona: de iureiu
ran. 7 f. xpū. v. qdā. n. phibentur. et
de re. iur. c. 2. Et p. tāto dī q. b. d. 3. potius
oīa mala pati q. malo p. f. t. 3. q. 5. ita ne
7 i. c. facris qd met⁹ cā. P. dīcēta vero af
firmatiua obligāt: f. p. 7 nou ad f. p. imo qmī
q. per circumftantias quis excufat ab illo
rum obferuantia. vnde interdū filius pōt
imō debet parentibus dicere nō noui vos
93. di. diaconi. 7 fic excufatur a pcepto d.
honorādīs parētib⁹. Et ē rō: q. cū pcepta
affirmatiua iducant ad act⁹ virtutum non
debent fieri quolibet modo f. d. obferuari
debtis circumftantijs que requiruntur ad
hoc q. actus fit virtuosus: vt. f. fiat vbi d. 3. 7
quando d. 3. 7 f. 3. q. d. 3. Et q. difpofitio eoz
q. fūt ad finē attenditur f. mī rōem finis: p. c. i
pue attendenda ē ratio finis que ē bonum

virtutis i istis circumstantiis actus huiusmodi. Ista
sunt verba formalia sci Thome in loco pallegato:
q allegat ad hoc phm i 2° ethico 123. Et
io cum vsura sit pceptu negatiuū seu phi
bitiuū obligat sep et ad semp. Et nullo mō
pōt cōcedi. Non ob. argumentū s. factū
s. q ius canonicū multis i casib⁹ pmutat
vsurā. Nā i illis casib⁹ lz pma facie videat
qd sile vsure non tñ in illis casibus pmutat
vsurā: vt dicit pallegat⁹ frat Girard⁹ et Jo.
an. in dicta regla peccatū. in. 4° ar. Et dixi
etiam supra i 3° dubio. et hoc quo ad qntuz
et vltimū dubiū.
Secundū pñliū dñi Alexandri de Meuo cō
tra iudeos fenerātes: et cōtra apostillas fa
ctas p dñz Angelū de Castro pmo cōsilio
ipñ dñi Alexandri: et reprobatio cōsiliū ipñ
us dñi Angeli.

In noie dñi nfi telu xpi qui es ver⁹
ds et ver⁹ hō: cui⁹ glo: omissio sāgu
ne redēpti sum⁹: a q⁹ cūcta lauda
bilia nra pcedūt sic et cetera bōa: et eiusdez
gloriosissime mris et virginis Marie: diui
Hieronymi totusqz curie celestis. Amen.

Etia tua apostilla. Si deus per
misit indeo fenerari gēnibus ad
cūtādū maius malū et peccatū
iudeorū: dicēdū ē etiā q xps p
misit et pmutat xpianos cōducere iudeos
ad fenerādū ad cūtādū mai⁹ malū et pec
catū ipoz ipiano q sūt inclinati ad pñsi
auaricie sic tē erat iudei. Nec ē tua apostil
la formalis. Mōne dicit scriptura q ipñ in
cidit i laqz que paut. De h⁹ sepulchre ex⁹ vi
dem⁹ et cū āgustia expetuntur: et adhuc cor
rigi nolum⁹: s. in ipa neqta pseueram⁹.
Did me ipeisse et icōpansse illd pñliū
edidisse. Si nūpi licēz te quē vncroz ma
gnificatio atqz exultio augē dicerem ipeite: et
icōposite hic locutū fuisse. Mōne oia bōa
sūt iubēdo. Mōne oia mala sūt pmutē
tēdo vl sinēte 23. q. 1. qd clpat. 2. 22. q. 1. mo
net. q. 1. h. Itē xps Pīlato: Non hēres in
me pātez nisi t. br danti essz desup. Et Au
stin⁹. 5° li⁹ de ciui. dei. ca. 1° in fi. sic dicit: Et
qgd pter volūtātē suā panti hō: nō d3 hoc
tribuere hūanis vel āgelicis vel ciuilitatibz
creati spūs volūtātibz: s. ei⁹ pon⁹ q dat po
testatē volētibz. Et li. xi. ca. 17. S3 deus sic i
nāz bonaz optum⁹ creato: ē ua malaz vo

lūtātū ē iustissim⁹ ordinator: vt cū male al
li vīat naturis bonis: ipse bene vīat etiā vo
lūtātibz mali. Et. c. se. i pñcipio: Neqz. nū
deus: nō dico āgeloz: s. vel hōiuz crearet
quē malū futuz ēē pñficeret: nisi puer nosce
ret qbus cū bonoz vsibz cōmodaret. Ad
idē 23. q. 5. relegātes. vbi d3 q deus ex quo
libet malo opat bonū: et tñ malū ppter hoc
nō d3 ē imune a pena. Si ergo nullū ma
lū pōt fieri nisi deo pmutēte et malā volūta
tē ordināte quo ad aliq pātez mali cōmit
tēdi dimittēdo: quo ad aliq seu ad cēta au
ferēdo pātē: h⁹ ē iquā deū malā volūtātē
ordinare. Quare ergo deliquētes puniūt:
ex quo illd malū faciūt ē deo pmutēte: et ex
illo malo deus vl opat⁹ ē bonum vel opa
bit: qre tu iudex phibes hōiācia: furti: et
cetera crimina: qre iherficio vl suspēdis fu
res aut hōiācias. Debes tu quozqz tolera
re ex quo illud malū nisi deo pmutēte com
mitti nō potuit. Abstine oio. Data ē lex p dñz
et p Moyses iubēs bona phibēs atqz pu
niēs mala: Exo. 21. 22. et 23. et Levitic. 19.
et Ezech. 33. c. vbi d3: Si dicēte me ad impi
um morte moueris: et nō annūcians ei
neqz locut⁹ fueris et auertat a via sua ipia
et viuat: ipse impi⁹ i iniquitate sua moriet⁹: san
guinē autē ei⁹ de manu tua regrā. Item et
aliq plati debēt delicta subduoz corrigere:
et mores reformare: ne sāguis subduoz re
grat de māibz platoz: de off. or. c. irrefra
gabili. et c. si. de regula. cū similibus. Itē
rex d3 furti cohibere: aduētia pñire: im
pios de terra ptere: pñcidas et puros nō
sinere viuere: filios suos nō sinere ipe age
re. Itē ē rex 23. q. 5. rex d3. Locut⁹ fuit
pfecto inepte dñi dicit: Si d3 pñfuit iude
is fenerari gēnlibus. Nā oē malū qd fit a
do pñfuit: et tñ nō d3 plati nō d3 iudex il
lud pñfuit: ne sāguis subduz: ne sāguis
filij regrat de māibz ei⁹. Incōposite eniz
et inepte loqz q finis mae nō pñfuit
vnt. Debuisti ergo dicere: Si Moyses p
misit iudeis fenerari ad cūtādū mai⁹ ma
luz et mai⁹ pñfuit. Et sic loqz scūs Thome. et
doc. Ego i pmo dubio pñfuit malū hāc obie
ctionē dissolui et dixi q iudē erat pari ad fe
nerādū iudeis et gēnlibz: imo ipas vsas a
iudeis et gēnlibz capiebāt Et Moyses p
illā pñfuitōne restrinxit peccatū iudeorū.
Nā quonēz qsqz ipñfuit ē inter duo mala
ita q oio alter ē factur⁹ d3 ei pñfuit malū

mi ne faciat mal^o. De h^o t^{er}z. i. z. dⁱ nerul.
33. q. 2. si q^o h^o. P^ooe ex^m. A^uis ad me
h^uis p^ubinaz: dⁱcⁱte si n^o posse ab ei^o p^uux
tione abstine^{re} nisi ea i^usticias. T^ubi p^ula v^u
pot^u adulteriu^m vel fornicatione^m co^mmittas
q^u h^oidiciu^m: ex quo n^o possuz te coercere
ab vtroq^{ue} crimie. Ita fecit Moyses: vt dⁱcⁱ
scis Th^o. z theolog^u z c^oonm^ule quos i^u p^udi
cto dubio allegauⁱ. Et scis Th^o. z c^ou po
n^uit ex^uplu^m i libello repu^u dⁱu p^umissio p^u Mo
ysen ad euitadu^m mai^u mal^u. i. h^oidiciu^m. Le
ge t^{er}z. 31. q. 1. hac r^oe. t^ubi hoc p^umisit Mo
yses n^o p^ucepit. Aliud est eni^m p^ucepere: aliud
p^umutere. Q^ud eni^m p^umutu^m nolentes faci
mus: q^u malas h^oinu^m volu^untate^m ad plenu^m
p^uhibere n^o possumus. I^usti t^{er}z. lege ocul
ap^uis t^u b^ui ab oi^u for^ude m^undans: z dicas q^u
ca euitadi mai^u mal^u t^uc est p^umutedu^m ma
lu^m q^un n^o p^ot cohiberi nec puniri. Et hoc
eti^a m^o loq^ut Archie^p. i. dⁱcⁱo c. hac r^one. A^u
dⁱbis si ap^uis oculos: z dⁱu totu^m p^usum eua
cuabo clari^m ostendⁱ. Nos aut^{em} sum^u i alijs
terminis: q^u iudeu^m possu^ut fenerari nisi co
cedat a xpianus. Dicis quoq^{ue} q^u xpian^u eti^a
su^ut scilicet auaricie sic t^uc erat iudei. Ma
le dicis xpianos est icilicet auaricie sic iudei
erat. Loq^uris. n. sⁱ fide^m. Si h^o est ad q^ud n^uc
p^udesit passio: resu^u recito: z ascensio dⁱni
n^usi Jesu xpⁱ. P^urofecto n^uc su^ut plures xpⁱ
ani boni q^u t^uc erat iudei: z n^uc n^o su^ut tot
mali: nec q^u su^ut mali su^ut adeo mali. Rogo
te q^us xpian^u tenet altare pat^ui sic tenebant
iudei illo t^upe. Sed dⁱcis: Su^ut aliq^u occultu^m.
Si eos scis accusa^{re} ip^us: vel moue iudices
vt i^ugrat eosq^{ue} puniat si xpian^u vsuras exer
cet. Ma^u de ip^uo crimine sicut iudei accusari
z puniri p^ont. Sⁱ forte dicis: Occulte co
mittet hoc crimie: occulte mutab^unt sⁱb^u vsu
ris z p^ub^uari n^o poterit: q^u mult^u fraudibus
palliat suos p^uci: vt dⁱcⁱ Jo. an. i. c. ad n^ufaz
i ti. de emp^u. z v^u. M^o legi nec audiui t^uch^u
dⁱcisse: z q^u hoc diceret t^uncario iudicio lo
q^ut. Qui. n. vsurpat sibi iudiciu^m dei: q^u solus
dⁱs est secretor^u cognitor. 32. dⁱl. erubescant.
Et ecclia n^o iudicat de occultis: vt i. c. a no
bis. de sent. exc^oi. Et sci v^uri crimia ecclia
sustinet: z tacet si ip^a p^ubare n^o possu^ut. 2. q.
7. plen^uq^{ue}. Sⁱ cu^m deo placuit publicabit
crimie i medio synagoge: z reuelabit absco
sa: z i medio popli allidet crimiosu^m q^u acc^us
sit ad deu^m maligne cui^u cor erat plenu^m dolo
z fallacia: Eccl. i. c. i. f. I^ugrat ergo iudices

xpianos co^mmittentes hoc crimie. Ex quo. u.
cohiberi possu^ut n^o sⁱ p^umutedi. d. c. hac r^oe.
Et hoc i meo p^ulio plenu^m est discussu^m: ad q^ud
meremuto. Adm^uro: q^u h^uac obiectio
one fecer^u cu^m illa videre posses plene discuf
sam z ex turibus z s^uer^uis docto^uz sopitaz.
Quo ad t^{er}ti^a apostillaz eiusde^m dⁱni
Angeli posita^m i 2° dubio mei co^msi
lij i quo tenco q^u ecclia dⁱz se ipedit
de p^ucto iudeo^uz feneratu^m. Talis est sua apo
stilla. I^uter bestialiter loq^uris: q^u ecclia ipe
dit se de vsuris extoris a iudeis a xpianis
au^ucte p^uba ip^uo^uz iudeo^uz ob fauore ip^uo^uz
xpiano^uz. s. vt illo^uz ind^uman. p^uuideat: z n^o
p^upiet p^ucti^m ip^uo^uz iudeo^uz. s. vt eo^uz aiab^u co
sulat: q^u de salute aia^m eo^uz ecclia non curat
cu^m su^ut foris z dⁱanati p^upiet p^ufidiam z defe
ctu baptis^umi: z sic. c. p^u m^ufabile. cu^m reuer^u
tia scribens ad hoc n^o meruit allegari. Sⁱ
meo iudicio erras vehementer. Iude^u. n.
n^o est subdu^m ecclie nisi r^oe criminis cu^m su^ut lat
c^u z i fidel. vt i. c. nouit. dⁱ iudicio. Ibi est to
na glo. i. c. nosint dⁱ pur. cano. z glo. z doc.
i. c. i. dⁱ offi. or. M^o sⁱ h^uz ecclia iurisdic^uoez
sup^u i fidel^u nisi r^oe ecclie criminis. Et hoc
notatur p^u doc. i. locis p^uallegat^u in consilio
meo. s. in. c. q^ud sup^u his de voto. z i. c. gau
dem^u dⁱ diuor. Ecclia ergo co^mpellit iudeos
restitu^u vsuras: q^u i o^ue criminis vsuraz ecclia
p^ot z dⁱz se i^uromitt^u. Si g^o r^o criminis est
illa q^u defert iurisdic^uoe ad eccliaz. s. vt fa
ciat cu^m p^upelli ad remittendas vsuras. ergo i
errore es dⁱ dⁱcⁱ q^u ecclia se ipedit de vsur
extor^u i p^uudeos vt s^uueniat idⁱnitati xpia
no^u: et n^o p^up^u p^ucti^m iudeo^uz. Si. n. ecclia se
ipedit. p^up^u p^ucti^m iudei nec r^oe soli^m dⁱanni
xpiano^uz poss^ut se ipedit^u: q^u ad eccliaz n^o p^u
tinet iurisdic^uio i laicos: sⁱ ad dⁱni t^upalen^u
ergo r^oe p^ucti ip^u iudei ecclia se ipedit: z fa
ciat p^upelli iudei ad remittendas vt restitu^u
das vsuras xpianis: q^u peccat eas rem^uedo
Et p^odera ista r^oe: q^u est r^o decisi^uis illius
c. Sicq^{ue} iude^u fenerado off^udit sua leg^u: q^u
fm leg^u diuin^u peccat fenerado xpiao^u. g^o
ecclia p^ot se i^uromitt^u. Et h^ues au^ucte p^ude. dⁱ
anch. i. p^ulio q^ud allegas q^u p^u illd. c. p^u m^use
rabil^u. dixi t^uu^m est tenere q^u iudei possu^ut
p^uduci ad feneradu^m est. p^up^u euitadu^m p^ucti^m
xpiano^uz. s. ne xpianis feneret. ergo illud
c. fec^u ad. p^uposu^u z p^usi dⁱu p^ulium q^ud p^upo
su^ust dⁱ q^u. j. differedu^m est. I^ute lege ibi doc. q^u
colligut ex illo t^{er}z. q^u iudei peccat feneran

do xpianis. Et hoc colligit dñs Abbas in
vltio nobili. Et vide et Jo dñs Anania in. d. c.
p^o miserabilē. sup glo. i. vbi dñe qz lz iudei
subfint pncipi scilicet i tpalib^o: tñ eos pōt ec
clesia pcellē ad restituēdas vsuras. Mā cuz
illd crimē sit ecclasticū: iudei peccāt p legē
diuinā et p legē nāles exercēdo vsuras: et iō
licite pñt pcellē iudicē ecclasticū. Allāt
nōra p. In. in. c. qd sup his. de vo. et p hoc
facē dñi. c. p^o miserabilē. in fi. vbi ecclia inf
dicat coionē xpianoz iudeis. Nec sūt vba
Jo. de Anania. Nā pores videre qz bñ alle
gati. c. p^o miserabilē. Et si ill^o doc. aliqd di
cēt adhuc optet te cedere rōi. Mā ecclia nō
pōt se ipedire de reb^o tpalib^o laicoz xpia
noz: s; iudiciū pñt ad iudicē scilicet. Nā ec
clesia impedit se de pēto: vt i. c. nouit. de iu
dicij. et rōne pēti et nō vt subueniat mē
nitari xpianoz cōpellit iudeū ad restituēdas
vsuras. Et h^o facit ecclia: qz curat dñ pēto
et si nō curaret nō cōpelleret eos ad restitu
endū: cū nñ rōne peccati et nō alia rōne ec
clesia habeat hāc iurisdicōez: ergo nō est
vex qz ecclia nō debeat curare dñ pēto iude
oz: imo dñ curare. Et de h^o ē casus in. d. c.
p^o miserabilē. cui quoties rñdebis totiens
deo fauēte tuas rñsōes ifringā. Nec ob. c.
qto. eo. ti. vbi papa puidet p iudeos sene
rātes ne exhauriāt facultates xpianoz: qz
illa nō ē sola rō: qre phibeant iudei senera
ri xpianis: sed sūt mltie alie rōes: vt dicāt ibi
doc. q rōes ponūt in rubrica de vsuris: et p
Jo. an. in regula peccati. in 3° ar. Mā vsur
arias deuorāt et facultates exhauriūt: vt dicit
tex. i. c. i. de vsuris li. 6. Itē vsura exerceat in
officiā dei et pñt: vt in cle. illa. eo. ti. i. pñ.
Et dñ crimē vsuraz ē i officiā dei: qz su trāf
gressio mādatoz dei. Itē qz p hoc crimē di
abolus furat anunas deo fm Stephani d
mōre lauduno: et dñs Card. in dco nobili
pmo. Itē dñ tale crimē esse p. pñmū: qz ei
dñ fieri restō: vt ibidē dicit glo. 2. Itē qz per
tale crimē exhaurit substantia pñmū: vt i. c.
pmo de vsuris li. 6. Nā vsurari^o dñ trucidat
to: paupz. i. 4. q. 4. qd dicit. et effusor sāgu
nis pñ. ca. q. c. in iolatis. et. q. 5. penale i fi.
Et iō ppter peccatū qd pñmū iude^o deū
et ppter offēsam. pñmū: ecclia hz iurisdicō
onē: sicut cohercet etiā cari^o videntes qz sit
iustū precū: vt in. c. i. de emp. et ven. Et re
fert ibi Jo. an. Abbatē q dicit mgn suū in
durule illū tex. p iurisdicōe ecclastica p

laicos q in cera miscebūt farinā fabaz cuz
ipsa cera videntes vt eph possit illos punire
Mā rō pñt qd dñ pñmū ppter offēsam
pñmū desert iurisdicōez iudici ecclasti
co: et in psequētiā puidere iudicari pñ
mū. Quētes qz hic dimitto: supplebo in rñ
sione ad quintā apostillā.

T Quinta apostilla sic iacet: testat^o
et in iuste loqris: qz ecclia nō pōt se
ipedire p iudeū vt cū pñat dñ delic
to ad eo cōmissō pira legē nā: nec d saluē
aie illi^o: s; vt cōsulat aiab^o xpianoz. i. ne pp
pñmū dñent ecclia se ipedit. Et hoc est qd
atqz cōsulerūt. Idē replicas i duab^o sequi
tib^o apostill. Et iō isti sag sūt mēdē. Sz adue
te ad tuā apostillā. Mā i meo cōsilio st alle
gate anctes qz vbi i fideles deliquunt i lege
nāe vel p legē diuinā: ecclia pōt eos pñre.
Allegat^o fuit Inno. et doc. i. c. qd sup his.
de vo. et i. c. gaudem^o d dinoz. Et vtrobiqz
doc. oēs firmāt. Tu dicit qz ecclia hoc nō
facē i fideles dñent: qz de aiab^o suis nō cu
rat ecclia: qz pp dñent fidei dñati sūt. Te
qso qre hoc facē ecclia nisi qz de^o ver^o p h^o
offēdit: pp hoc ecclia se ipedit et ipedire dñ
corrigēdo i fideles q deū offēdūt. Et ad hoc
tenet vt dicūt pñmū doc. Nec eni nñ relig^o
arbitrio ecclie an faciat vñ nō faciat. Sz dñ
hoc facere vt tollat offēsiā illatā i deū: qz nō
pōt remittē etiā si vellet. 23. q. 4. i. q. 7. 63.
dis. solomitiā. Et August^o i fmōe plurio
rū mart^o sic iqt: Nā aliqz i deū peccauit
si sine grādi districtiōe voluerimus idulgē
pñmū pñmū eo^o efficiunt. Nā qñt pecca
ret platus si talē nō corrigeret. Mā vno pec
cātē nō punito ira dei deleuit p innocētes
50. dis. sigs diacon^o. i. fi. et i. q. 4. §. ut pplā
et c. turbat. lege quoqz. Alin. et Jo. an. i. c.
nouit. de iudicijs i vbo quēlibz. Ibi eniz
tex. dicit qz ad eccliaz pñt corrīgere quēli
bet xpianū dñ pēto. Mā Alin. et Jo. an. idē
dicūt dñ i fidei. Sz dicūt qz talē nō pōt corrigi
nisi i directe cū sit cē eccliaz. 2. q. 1. multa. de
deci. de terris. de iudeis et si iudeos. Et ip
sos seqt But. et dñs Abbas ibi: et oēs aliq
doc. Nā pfecto errone^o itellec^o ē dicere qz
ecclia pōt corrīgere delictū i fidei deliquē
p legē diuinā: s; nō tenet: imo tenet: qz nō
pōt remittere offēsiā illatā i deū. Et qz de^o
velit et pñmū i fideles corrigi: pbat p tex.
Aug. i. 4. dñm. di. c. i. 3. i. pñ vbi loqz dñ
pio romā. et h^o si vba ei^o. Quamobrem ei

alia dñi fuisse regna orientis illustria: voluit
 ds et occidentale fieri qd tpe est posterio. Is
 ipij magnitudie et laudis illustri idq po
 tullimū talib⁹ pcessit hoib⁹ ad donāda gra
 tia mala multaz gēu. Si ergo ista sunt po
 nor causa qre ds dederit tā magnū et tā la
 tū dñuz seu ipuz romāis qmū eēt ille
 les vi pūret gēu mala alia gēu: quāto
 magis tenecclesia et pncipes xpīi pūre iu
 deos et alios infideles qñ delinquit de
 uz offēdētes legē diuinā. Pro hoc enā bñ
 facit. c. p. misabilē de vsuris. Itaz vt dixi
 nullā iurisdictionē hz ecclia circa pñiō iuz
 laicoz nisi i qñ agit in finē pñi: et in ecclia
 tenet pcellere iudici vt remittat viuras xpī
 anis vel vt eas restituat. Et hoc ex ea rōne
 pcedit: qz iude⁹ aliter de illo pctō n pfecte
 puniret nisi restitueret vel remitteret viuras
 receptas vel pmissas. Et male legisti 3m.
 et 3o. an. i. dco. c. qd sup his. de voto. Itaz
 dicit qz vbi iude⁹ vli iudicis peccat p legē
 diuinā vel p legē nāe: papa si dēt facultas
 en punire pōt et d3. Et dicit hoc pcedē vbi
 cūqz peccat i i morālib⁹. Et vide p. de
 ancha. i. regula ea qñ sexta qōne. vbi citaz
 firmat qz ecclia nō solū pōt i3 etiā d3 tales
 pūre infideles. Pro hoc enā faciūt notata
 p dñm dñici i. c. i. de vsuris. i. 6. et p dñm
 Lau. d. rodolphis d. florentia q cōposuit
 tractatū de vsur: q dicit: locantes domos
 iudeis vli ipos pmutētes fenerari i ciuitate
 nec ipos expellēt: ex cōicatuōis sūaz i cur
 rūt vel suspēctōis: de qñ i. c. i. de vsuris. i. 6.
 Et idē dicit 3o. de Anania. i. c. p. et ea. i. si.
 de vsuris. Itē cle. i. de vsuris. que iflugit pe
 naz ex cōicatuōis statuēb⁹ vli iudicāb⁹
 qz solūāt viure: vli qñ repetāt vli alia statu
 ta suātib⁹ pphēdit iudeos: et h3 locū i iude
 is. Ad cētū glo. i. dca cle. i. xbo cēlura. Et
 hoc expōsi tenet Guil. de mōre lauduno:
 et Lardi. et 3o. de Imola. ibi: et plene dñi
 ē i pñlo meo in. 5. dubio. Si ergo pēa. c. i.
 d. vsuris. i. 6. h3 locū qñ iudei fenerāt: ergo
 ecclia curat de aiab⁹ cōiudē: qz illud. c. de
 vsuris. i. 6. sūdat se i piculo aiāz. Itē si con
 ducētes iudeos vli statuētes qz iudei possit
 fenerari et h3 statuta illa iudicātes sūt excōi
 cati: ergo subest piculū aiāz: et sic ecclia cu
 rat d piculū aiāz. Itē si infideles abstr
 nēt se ab illis q sūt p legē diuinā: et p legē
 nāe: nōne dñi iudicāt: ad eos puenēdos
 Ad hoc i gē enāz respectu ecclia d3 eos pūre:

et sua iterum ne offēdāt dñi. Unde lege i ac
 tibus aploz. c. x. vbi Lorneli⁹ q erat genū
 lis qz religiose picabat et faciebat elemosy
 nas: deus misit āgelum qui admonuit eū
 vt suscipet baptisum a Petro apostolo et
 dixit ei angelus: Dones tue et elemosyne
 tue ascēderūt i memorias in cōspectu dñi.
 Et si ecclia nō curaret de aiab⁹ iudeozum
 non ozaret singulis annis in publica orati
 one in septimana sancta qz deus eos con
 uertat. Itā et p puerione iudeoz et alioz
 infidelū ozat. Interest ergo ecclie vt infide
 les bene viuāt et ne delinquāt p deuz: iuz
 vt facili⁹ pueriat: nū ē vt ds n offēdat eū
 offēsa dimitti nō pōt vt supra dixi. Et per
 hoc tua apostilla euauata est.

Quo ad tertiu dubiu in quo pēla
 do an ecclia debeat tolerare vel
 pferre qz iudei fenerēt ppter ma
 ius malū curādū: vel ppter mai⁹ bonū qd
 exide verisimil leg pōt duas faci apostillas
 Prima sic iac3 et tu cā totā refert: et d iuo
 nihil diq i hoc toto 3o dubio: q oia nō sūt
 ad ppositū: qz posuo qz aiē iudeoz pēat
 tota disputatio fns. Girardi ē et loqñ d xpī
 anis an eis possit pmuti nō de iudicis q sūt
 dñati: et sic de aiab⁹ ipoz nō ē curādū.
 In oib⁹ tuis apostillis ip idē replicas et tota
 vis apostillarū tuarū i hoc pēdet an ecclia
 debeat et teneatur de peccato infidelūm p
 hibendo se intronittere. Et plene probant
 in responsione ad pcedentes q sic.
 Qd autē dicit qz si Girard⁹ et 3o. an. loquūt
 an possit pmuti xpīano vt feneretur ppter
 vitandū maius malum: non autē an pos
 sit pmuti: vt iudeus feneretur. Salua
 pace tua frater Girardus et 3o. an. gnālū
 loquunt an pēt vjuriari debeat pmuti
 ppter mai⁹ malum vitādū: vel ppter
 mai⁹ bonū qd inde leg pōt. Et mouēt per
 rōes et p. tex. q generaliter loquūt: et pēla
 dunt qz nec ius diuinū nec ius canonicū po
 test aliquo casu pmutē pētū vsurariū. Et si
 hoc velle ius canonicū: nullo mō posset p
 ver⁹ et nouū testm p. c. sup co. d. vsuris. Tu
 autē dicit: Loqñ d xpīans fenerari volēb⁹
 nō d iudeis. Itē ossecio erras: i hoc pēcti
 qñ pñlū illud cōposui. Itā vbi ius canoni
 cūz aliqd statuit circa phibitiōem vel circa
 māz viuraz icludit iudei: nā ita phibētur
 exercere viuras iudei sicut xpīan: vt i. c. post
 misabilem de vsuris. Et ois mā viuraria

diuores inducatur ad subditiuz paupe: et
 hoies ppter importabile avaricia credito
 rum no agguetur. Et sic ppter coe bonu lex
 diuina distigui r modificali pot p ius huia
 nu. Sz Val. ibi dic q hec opio est falsa: et
 ab oib canoistis reprobata: qd e phibi
 tu ex diuina istuacione: no pot huiana rone
 permitti. et ca e: qz tal ro no e ro sz abusio
 cu no cōfo: met se volūari dūe: et iō no
 debem aliā rōne qref ex quo deo ita pla
 cuit. Sic aduerte qz bñ q se loqf. Ad h
 no nidebis: qz iste rōes iferit q no possit
 dispēlare papa. Claz. n. e id no pmuti pa
 pe qd no pot huiana rōe fieri. Maz ois dis
 pēlatio pape e huiana lz aucte dei habeat
 pātē. Hō hōo tamē necē aucte Val. qz.
 Bar. idē fēferit i dca. l. ciētos ppos. r in
 cōsilio meo allegauit. r hāc rōes quas alle
 gat Val. scūs bernardin allegauit i ciui
 tate Vincērina i publica pēdicationē q iude
 os expelli fecit. Mā qdā allegabāt idigētā
 paupe: avaricia creditoz. Ipse autē porta
 uit libros iur canonici i pulpitu: r ibi pub
 lice legebat: decretales de hac mā loqueu
 tes: et allegātes necessitatē q iudei fma
 nerēt i erepabat tāq dei blasphematores
 qz deū volebāt arguē q no puidēt meli
 cessātib vsum illi ciuitati. Et dicebat qz pro
 pt ista no erat de offēdend. Et idē dixit
 scūs Tho. Ricar. Seco: et oēs theologi
 Des flig. oī d ob seruātia hoc pred. cant
 And quāte ancl sit apd eccliaz sci vni. Mā
 ppter exēplar scōz q trāsierūt ad religiōne
 an msumonū psumanū ecclia isptata est il
 lud mādātū diuinū: quos deus pūxit hō
 no sepet. qz ecclia illis exēplis mora decla
 raunt illā auctēz hfe locū qn msumonū est
 psumanū: hoc pbat i. c. vey. r i. c. et pre. de
 cōuer. cōm. Andes ergo qūte fidei sit apd
 eccliaz scā scōz parz: qzto maioris fidei de
 bēt eē pēdicationes r dēcisiones dubiozum ab
 eis cōpōre. Credēd ē. n. ipos dei spū to
 cutos fuisse. Quo ad hoc fact ē. 3. allegas
 ppte qz quā psumisti. c. sup. eo. d. vsum. cui
 n mides: sed i qdā apostilla ad psumū meū
 illd ad ppositū n facē affirmasti. Ego dico
 qz d h e cal. ibi. Ille tex: hz duos itellect
 pmi e qz p redimēdis captiuis vel p alio
 ope pio papa no pot dispēlare q vsum cō
 mutat. 2. ite qz ē p redimēdis captiuis
 vel p alio pio opē n lz ad vsum pecūias mu
 tuo accipe qn p receptōz dat cā vsurā cō

mittēdi. Mā i antiq dicebat: qz a nob ius
 fructas post ulauit: vtz possit i recipiēda pe
 cūia dispēlatio fieri vt paupes q i faracōz
 captiuitate tenēt possunt p candē libari pe
 cūia. Sz vtz itellecti cōit tenet p doc. r ec
 clia vtrūq approbat dēz ibi i. d. c. sup. eo.
 An āplectēdo vtrūq itellectū ibi ē cal. qz
 pap a n possit dispēlare qz qz accipiat pe
 cūia mutuo ad vsuras etiā cā maior ma
 li vitādi qn nēctas ē cā exercēdi vsuras: vt
 qz cessante illi nēctate non exercet. Et sic
 papa no pot dispēlare: siue vt qz exerceat
 fen: siue vt qz recipiat pecūia mutuo ad
 fen: qn nēctas ē cā vsure exercēde. Et pon
 dera illū tex. pmo. n. dic qz cū vsure sit vtro
 qz testō. phibite nllā dispēlatio pōt fieri. Et
 tex. specificē loqf qz nlla dispēlatio pōt fie
 ri p papā: qz ibi pētebat dispēlatio a papa
 And ibi colligit vna fglā i mā dispensatio
 nis qz vbi aliqd ē pēctū d iure diuio papa
 no pot circa illd dispēlat. Et istā reglāz fir
 māt oēs doc. r illos allegauit psumo pēctō
 et vlti allegabo ifra. 3. dicit ille tex: qz cū
 sacra scriptura prohibeat p vita alterius
 mētū qd ē pēctū vēiale: si ergo n licz pmit
 tē pēctū veniale. p fdimēdo hoies a morte
 mlio magis phibēd ē qz ne iuoluat cri
 mie vsurari p redimēda vita captiui. i. l
 lōz captiuoz qz detiebāt p faracōs. Iste
 ē tex. ap. i deo. c. sup. eo. qz istomō arguit
 Si p redimēdo hoies a morte no ē licitūz
 pmitte pēctū veniale: multo min pmitte
 d ē imo ē phibēd ne pmutat pēctū mor
 tale: vt ē vsura p fdimēdo captiuos a mor
 te. An iste tex. decidit duo. Anū ē i mā dis
 pēlatiois. i. qz vbi ē aliqd pēctū mortale de
 iure diuio: papa nullo modo pot dispēlare
 Scōz qz nec papa nec ecclia d3 pēctū mor
 tale tolerare vl pmitte ē p liberādo capti
 uos a morte: qz si n licz dicē mēdaciū qd ē
 peccatū veniale: vt i. c. psumz. r. q. 2. r i. c.
 negs. mlio mli pmitte pēctū mōtale. Sz
 dic illd. c. loqf d xpianis volētib senera
 ri vl volētib iducē alios xpianos ad sene
 rādū. Seco d ē i iudeis: cū ecclia no debe
 at d eoz pēctō se ipedire: siue curare de aīs
 b ipoz. Ego rñdi supi i rñsione ad tuaz
 qntā apostillā: r i psumo meo m 5. dubio p
 pē finē: vbi pēctū pōnt vult tex. r firmāt
 doct. qz i mā vsurari siue vbi iura faciūt
 mentionē de seneratozibus: includuntur
 iudei. ergo illd. c. d3 itelligi tam i iudeis

¶ in alijs exercētib⁹ sen⁹. Et bñ aduertas
 qz i. c. sup eo. ptebat dispēfatio vt possz exē
 ceri sen⁹. Vt licet muno recipe ad fūmē
 dū captiuos solū pecūā necīaz redēptiōi
 captiuoz: et nō vltia: et nī papa ibi dicit q nō
 pōt dispēfare. Itē q nō debz pmuti seu to
 lerari vsura ab ecclia etiā si ex ea. pūēret li
 beratio captiuoz a morte: et sic nō ē pmutē
 da imo ē. phibēda vsura etiā si ex ei⁹ pmutē
 siōe seqt bonū q hoies nō iterficiantur: et ex
 ei⁹. phibitōe seqnt mortes hoīuz: vt qz ho
 mīes iterficiant nisi pmutat exerceri vsura.
 Nā pp istd bonū psequēdū vl. pp hoc ma
 lū vitādū nō ē pmutēda seu tolerāda vsura
 Et ille tex. nō solū dicit dispēfatōez nō posse
 fieri s; etiā excludit simplicē pmissiōez i vsu
 ra. Et ut pcludi i filio meo p⁹ Jo. an. in re
 gula ptni i. 3. r. 5. ar. vbi dicit q nlla pmissi
 siōe sit pmutēda vsura. pp aliqd bonū qd
 inde oriatur: vl. ppter aliqd malū qd inde vi
 tet. Et dicit q etiā si ius canōicū vellz non
 posset pmuti vsuraz pmutere: et plene exami
 nari i 3⁹ dubio mei cōsiliū: vbi allego tex. et
 auctes. Et pfecto doleo maliciā docto: nī
 xpīoz. Inuēiunt. n. et iuēt sūt q i cā psulu
 erūt p iā aptā vītate: de qua est tex. aptissi
 m⁹ in dco. c. sup eo. quā oēs doct. iā cāoni
 ste qz theologi tenuerūt. Et rōnez video: q
 null⁹ ē q petat cōsiliū offerēs mercedem q
 cōsulat q iudei nō pducant ac fenerādū
 nec spū offerēs munera pncipb⁹ vt expel
 lāt iudeos: vītate. n. ista nō dat pmiā frena
 s; eterna. Conati aut sūt suis igenijs sua do
 ctina facib⁹ auaricie et cupiditatis accensi
 veritatē pūdere. S; audi qd d vītate dicat
 scriptura: Veritas magna ē: et fortior p oi
 b⁹. Eisdre. 3. c. Et Jhdor⁹ d sūmo bono ita
 exclamat: O q magna ē vis veritatē q oia
 igēia astutias et calliditates superat: q ficia
 simulataq; signita seipaz defēdit: q demiq;
 p⁹ deū colēda ē: qz pxiā deo ē: imo dā est
 via veritas et vita. Aduculq; dclaraui argu
 mēta q faciūt ex pte negatiua. s. q iudei ne
 dū nō pnt cōdūci: s; etiā q sen⁹ exercēt pos
 sunt pmutēdū nō ēt simplici pmissiōe: muno
 phibēdi sūt: vt pbat apūllimiel. d. c. sup eo
 cui nec aliq; ali⁹ rīdere cū vītate valebit.

Tunc me puerto ad dissoluenda ea
 q p pte affirmatiua oi iuri et ei ra
 tioni pna allegasti. s. q papa possit
 dispēfare q pducatur iudei. Et pmo loqr
 cōtra tex. dci. c. sup eo. Tu es bonus sicut

et ceteri q vtiā nō i inferno cremētur: alle
 gans etiā Specu. i. ti. de legato. s. nūc d epī
 scopoz i. 7. colū. x. sūt aut qdaz. vbi dixit
 q i calib⁹ i qb⁹ ē mortale pēnū f; legē dmi
 naz sicut i furto et rapina papa dispensare
 nō pōt: imo p⁹ delictū cōmissū nō pōt dis
 pēlare sup delicto iā cōmissū: quo min⁹ de
 linquēs agat pūiaz: et quo min⁹ fiat restitui
 tio: et allegat iura loquēta de mā vsurari:
 vt. c. ci tu. de vsur. In his vō i qb⁹ cōmut
 titur pēnū mortale f; ius positū dicit q
 epīs et inferiorib⁹ iterdicta ē dispēfatio: imo
 nullus citra papā pōt dispēfare vel patiēti
 am pstare: s; solus papa vel is cui spālī cō
 miserit. Et q bene auctes istā allegasti: ita
 talē tibi semp spū pcedat dō. s. vt i mā itē
 tionē alleges qū veritatē et ipaz iusticiā vio
 lare itēdis. Nā Specu. dicit illd qd dicunt
 celi doc. Nā hoc dicit Bost. quē allegat: et
 doc. i. c. a nob. de deci. r. i. c. non mag. ne
 cle. vl. mo. q sūt allegati i cōsilio meo i 3⁹ et
 et in vltio dubio. pmo allego alias auctes i
 cōsilio supradco nō allegatas: nō tū in p
 lijs alioz collectas. Et pmo allego auctem
 Jnn. et oīuz scribētū in. c. fi. de trāsac. vbi
 Jnn. dicit q qz ad cōmutēdū pēnū mor
 tale vel remanēdū i illo in his que pēdēt
 a iure nāli i lege diuina et euāgelij pēta: pa
 pa nō pōt dispēfare. Et pēale pōt exēpluz
 p. c. sup eo. d vsuria. de cui⁹ iurēllcā s. dicit.
 et p. c. fi. d pūe. In his vō q pēdēt a iure
 posituo pceptorie cui⁹ trāsgressio ē pēnū:
 ali⁹ qz papa dispēfare nō pōt vt trāsgredi
 liceat. Istō deū seqt ibi Jo. an. i. c. fi. de cō
 suc. s. allato: et referi istd deū Jnno. in dco
 c. fi. sup vbo casib⁹ in glo. sua q icipit: puta
 crimib⁹ publicis. Et Bn. et Jo. de Jmola
 et oēs doc. p h⁹ etiā all ego doctrinā Lau.
 quā seqt Archi. et Jo. d fan. i. c. sūt qdā. 25.
 q. i. q dicit q papa nō pōt dispēfare p dca
 euāgelij i his q pūstūti pceptis vl. phibiti
 onib⁹. Et hoc deū referi Jo. d fā. i. dco. c.
 sūt qdā. i vbo euāgeliste. Jd dicit Archi.
 et Jo. d fā. i. d. c. sūt qdā. sup glo. i. in vbo
 p aplz. vbi referi quosdā eūz quoz opione
 resider deū: q cū in veteri et nouo testō nō
 pmeat nisi veritas doctrine fidei et mox fm
 legē nāe et grē p ipaz papa dispēfare non
 pōt. Et p hoc dicit q nō solū p aplz nō pōt
 dispēfare: s; nec etiā p quācūq; doctrinaz
 cuiuscūq; libri cāonis: qz nec xps venit sol
 uē legē aut. pphas s; adimplē: Ad aut. 5. c.

Nec obstat qd papa pot dispensare et pēte
 tib⁹: qd apls nō phibuit dispensare: qd ipe
 fuit mīaz psecut⁹. S. dī. pfectudo. Sz actu
 extētes i crimie phibuit ordiari. Solūt isti
 dicere qd papa nō pōt dispensare qd pē
 cet vel remaneat i crimie: tūc illd crimē sit
 iductū a lege diuina: tūc a positiua. Et dē
 eudē Jo. de fā. i. q. 7. s. nū rigoz. vbi dicit
 nullo mō eē dispēciabilia etiā p papā man
 data vī pcepta decalogi et euāgelioz: et gñā
 luer q pūctā ad articulos fidei et ad gñales
 statuz ecclie et ad formā sacroz: de qb⁹ pē
 pue tractauerūt apli et qtuoz: pēlia pncipa
 lia: et gñāl ea sine qb⁹ et cū qb⁹ hō saluari
 nō pōt. In his. n. vī i aliquo illoz nulla ad
 mīut dispensatio a qbu. cūqz sunt statuta.
 Alīat. 13. dī. sicut qdā. et 15. dī. sicut facti. et
 i. q. 7. et si illa. et 15. q. i. sūt qdā. et c. p parz.
 et 25. q. 2. pūilegia. et c. sigs dogmata. et i.
 q. i. nō ē putāda. et 14. dī. qd aut. et 22. q. 2.
 faciat hō. 30. q. i. nōce. et 32. q. 4. si nō sūt.
 et 23. q. 5. dicat. Reliqz vtro dīcū eē dispēci
 bilia: qd i eis sepe rigor iuris tēpatur et rela
 xatur a quocūqz sunt statuta: verbi gĩa: In
 nūceno pēlio statutu ē ne bigami⁹ pmouea
 tur. 34. dī. cognoscām⁹. tū postea Marti
 tinus instituit qd vīqz ad diaconatū possit
 pmoueri. 34. dī. lector. Sicut apli statuē
 rūt qd p bīa ppter fornicationē deponerent
 tur: qd postea p papā vīlucitū et garganē
 se cōciliū fuit imutātū. Sz dī. p bīz. Et p dī
 ctis notādū ē qd papā nō pōt dispensare qd
 qd cōmutat vī remācat i pēto mouali ne
 dū qñ tale pēnā descēdit ex lege diuina: sed
 etiā si descēdit a lege positiua: si p dispēci
 onē ille cū quo dispēciatū ē remācat⁹ ē icoz
 rect⁹ seu i pēto. Et qd Specu. in loco p
 allato: et Inm. et doc. i. loco p me allegato di
 cāt papā dispensare posse quo ad illa q sunt
 pēciā d lege positiua: tū opio illoz quos in
 p dīs duob⁹ locis secut⁹ fuit archi. et Jo.
 de fā. vī vīo: qñ p talē dispēciationē et p ius
 positiuū dispēciat⁹ remācat icoz rect⁹ siue in
 pēto: hō descēdat a iure positiuo allegat bo
 nū iura: d hoc ē bon⁹ tex i. c. nulli sat. 25. q.
 i. vbi loqz de iure diuīo et canonico. Et sic
 dīcē: Qz nos qui potētissimi sacerdotes ad
 ministrant⁹ officia talū trāsgressionū cul
 pa spiciat⁹ si causis dī de iudē fuerim⁹ iudē
 qz memunim⁹ qd tūc debem⁹ qñ cōmīet
 dō negligie sacerdotū. Et i. c. sūt qdā. ca. q.
 Ac loqz: Albi hō apie dō vīci⁹ apli et eos se

quētes sci pēos sūaliter aliquid diffinierunt
 ibi nō nouā legē roman⁹ pōntex dare sū po
 ti⁹ qd predicatū ē vīqz ad aīaz et sūguīnē cō
 firmare dōz et. Itē ea. q. c. p statuta. ibi tex.
 sic dīcē: Cōtra statuta canonū aliquid pcedere
 vī mutare nec qdē huius sedis potest au
 ctoritas. et. Et i. c. se. qd icipit oē. ppe si. sic
 dī: Ille qd. n. q. p euāgelicā vī ppheticā vī
 aplicā doctrinā pōdesue eoz siue scōz pīz
 actum fuerit stabit. Profecto hec iura ita
 gñāl loquūt⁹ qd phibent etiā papaz dis
 pensare. Et ad h⁹ ea allegant⁹ Archi. et Jo.
 de fā. pīerūz qd canones sūt edictū istinctū
 spūs scī: vī dīc tex. 50. dī. si ille. et 25. q. 5. vī
 olatores. et c. id. Ego tū pro pcorāda sic dī
 cet⁹: qd aut p dispēciationē p ius positiuū de
 sumit⁹ ē pēz et illd qd erat pēz p dispēciatio
 nē efficiat⁹ licitū. Et tē pcedit opio Inm. et doc
 i. c. si. de trāsac. et i. c. anob. de deci. et i. c. nī
 mag⁹ ne cle. lmo. Aut p dispēciationē ille
 cū quo dispēciatur actū exercēt illicitū. Et
 sic dispēciatio nō facit qd mū⁹ ille exercēdo
 actū a canōe phibitū peccet: et tūc sit vera
 opinio Lauri. et sequētū quem seqt⁹ dēt
 Jo. de fā. et Archi. vbi. s. Pono ex^m q
 qd pstitat siglō āno pēciā sua: ē ius positiuū
 et tū papa ligat mēte illius pstitutiōis p p
 egatē nālē i qd ē sūdata illa pstitutiō: vī dī
 ct Jo. an. i. c. significasti d. fo. ppe. et Bu.
 i. c. i. d cō. Alī papa nō possit dispensare vī
 qd nō teneat pstitū singlis ānis sua pēciā. Et
 idē vbi alia pstitutiō ē sūdata i nālī egatē
 q p p dispēciationē nō cessaret. Alī Bal. i. l.
 si nō spālū i. si. C. d iesta. dīc qd licet pnceps
 sit sūme auctoritatis tū nālīs rō ei⁹ aucte
 mutari nō pōt. ff. de vīusu. ca. rex q vīu
 pīu. l. 2. Alī pē. Et Bal. i. l. digna vox.
 C. de legi. dīcūt q pnceps ligat⁹ scā hūita
 i se iusticiā vī egatē nālē. Et ex pmissis
 tres isēnt pēciōes. pma ē qd vbi aliquid pec
 catū ē mortale d iure dīno papa nō pōt dis
 pensare vī illd cōmutat⁹ vel qd illo remane
 atur. Scda qd vbi aliquid ē pēciā de iure po
 sitiuo: tū p dispēciationē nō pō cessare iur
 sticia vel egatē nālīs q mouet ius positiuū
 papa nō pot dispensare. Terna cōclusio qd
 vbi aliquid ē pēciā de iure positiuo et per
 dispēciationē factā ex causā rōnabili cessat
 cā pēciā: tūc dispensatio pape facit illicitū
 licitū. Et in his trib⁹ pēciōib⁹ pcorāf
 tex. et doc. Adis igitur ita discūssis pro do
 ctrina studētū recto ad respōsiōne iuas

Dicitur enim quod iudeus fenerando christiano nullum
penam committit secundum legem divinam: idem papa potest
hoc permittit. Unde dicitur quod papa potest hoc permit-
tere: non loquens in summis nisi quod iudicantibus.
Ista. n. q. 10. c. An papa possit dare huiusmodi
vel dispensare quod christiani adducant iudeos ad fe-
nerandum. Iste est primus duplex permissio quod nullus
laudat et quod claudat oculos: et per hoc indulget seu
dissimulare sed quia permissio ecclesia tolerat
malos. Unde infra disputatio est an papa pos-
sit dispensare quod adducant iudei ad fenerandum faci-
endum. Et quantum dicitur quod iudeus fenerando
christiano nullum penam committit sed legem divinam
Unde quicquid vitans quatenus possit et sit. Pro-
fessus es iudei peccare fenerando christiano: sed
ecclesia de hoc peccato non debere curare.
Dicitur hoc dicitur quod nullum peccatum committit.
Sed te excusabis et dices quod peccat sed non sed
legem divinam. Tunc te interrogo: Secundum quam
legem. Si dicitur: Canonica: male dicitur: quod iu-
dei et alii infideles non ligantur canonibus ad
peccatum seu ad penam spirituales: de duobus gau-
demus. 2. q. 1. multi. Hanc doctrinam ponit
etiam doctor. i. c. de consuetudine. Peccat itaque iu-
deus secundum legem divinam seu secundum legem naturalem. er-
go papa non potest dispensare seu licentiam dare.
Et hoc tenet sanctus Thomas. et theologus: et omnes
canoniste nemine penitus discrepante: quos
allegavi in primo dubio consilii mei. Huius etiam
sed legem suam prohibent se fenerari gentilibus. Deu-
t. 23. c. vbi Moyses renouavit promissam per-
missionem. Unde dauid qui fuit dauid post
Moysen: quod Moyses fuit primus dux qui
gubernauit populum israel: Dauid vero fuit se-
cundus rex. Sed primo fuerunt iudices et iudices
israel: postea reges: ut noscitur potest quicquid legerit
bibliam: errant Dauid in suo psalmo quod incipit
Domine quia habitabit in tabernaculo tuo. gemitur
dicit neminem excipiendo. Qui peccatum non
suum non dedit ad usuram etc. Dicit autem in refectus
christi huius deus et hoc verus conuocatio in bis
iudeorum ait: Murum dare nihil inde speran-
tes. Luc. 6. c. Et non quod loquatur iudeis et eis
incipiebat ut murum dare pecuniam absque feno-
re. Sed iterum te. Et moyses et christus incipit
iudeis: cum preceptum si precepta essent sua de-
berent iudei finire. Certe dei: quod maior: et
verior: est incompatibilis omnibus creaturis bria-
tum non est creatura. Tunc ergo christiane preceptum
angelicum: vbi deus iudeis preceptum et christi
annis summis interdixit generaliter et sine ali-
qua distinctione exercere seu. Ergo papa

non potest licentiam dare vel dispensare ut dicunt
Iuno. et doct. 3. allegati. quibus coninge
Specu. p. totus contra iuram intentionem allega-
tum. Et bene dixit apostilla fratris Michae-
lis ad nullum consilium dum dicit: quod iudeus pec-
cat moraliter fenerando christiano: et quod iudei
oppositum. Et hoc est: quod usura est prohibita gna-
liter: et repiuntur iudei inclusi in prohibitionem:
ut in c. post misabiles. Unde tibi incipit
probare quod iudeis sit licitum fenerari quod probare
non poteris. Et subiungit in sua apostilla: quod
agere et patientes pari pena pleunt: et
allegat apostolum ad Romanos. i. c. in si. vbi dicit apo-
stolus: Qui qui talia agunt digni sunt morte
non solum autem qui faciunt sed etiam qui consentiunt
facientibus. Et subdit quod si veniunt ad baptis-
ma non possunt saluari nisi usuras restituant.
Et hoc tenet glo. in c. iudei. de consuetudine. dist. 4.
An pone quod iudeus fenerauerit gentili: certe
non debet baptizari nisi usuras restituat: et
hoc est idubitanum tam apud canonicos quam apud
theologos. Et in quantum loquitur de consensu be-
ne dicitur: quod nulla causa est licita consentire malo.
Ideus probat 23. q. 4. ita plane. cum duobus.
c. se. quod dicitur quod quod malis socialis quando com-
mittit malum vel quando committitibus fauet
et si malum non potest corrigi vel illi obuiari: illa
duo spiritus retenta seruatur homines incorrupti. s. ut
nec malum faciat nec approbet. An dispensa-
tio non potest fieri ut iudeus teneatur ad feneran-
dum: quod per hoc datur consensum malo et hoc plene
declaramus in consilio meo in 3. dubio. et per
hoc tollit illud quod dicitur. s. quod posito ex parte
iudei fenerantis committat penam: nisi ecclesia non
de hoc peccato curare. Unde quod clausos ha-
beas oculos. Non potest quod consentire malo sine
peccato ut dicitur iura pallegata: esto quod ecclesia
non debeat curare de salute iudeorum in non
de consentire quod peccet: nec potest dare licentiam
peccandi. De hoc est optimus textus. 24. q. 2. le-
gal. Hinc est quod dicitur: quod quod potius oia ma-
la pati quam malo consentire: ut in c. sacris. quod
me. ca. 2. i. c. ita ne. 32. q. 5. Et ego plene exa-
minaui et statui: 3. dubio consilii mei quod non repli-
co: ad quod nihil respondeo: nec in tua additione
bus nec in tuo consilio. Sed non potest papa dare
licentiam iudeis fenerandi qui non dicitur nisi
am peccandi quia deus non potest dare: ut dicitur
sacris. c. legal. Ad h. 40. di. c. 1. vbi dicitur quod deus
non dedit huiusmodi peccandi. Perro nec successo-
ribus suis. Si ergo papa non habet huiusmodi peccandi
dare ergo aliter non potest concedere. Iste si papa

39
dispensat q̄ iudei possint p̄duci ad feneran-
dū: vane p̄bet auctoritatē q̄ p̄ducatur ad
malū faciendū nōne p̄ducētes app̄obāt se
n̄t adiuuāt iudeū ad sen̄ faciendū pp̄ sua
pacta: t̄ pp̄ suas p̄uēdōes. P̄p̄t q̄d ta-
lea p̄ducētes incurrit iniam excoīcandōis.
p̄ cle. i. de vsuris vt dixi i p̄dicto p̄silio meo
in. 3. dubio. Itē nō ē rep̄ illd q̄d dicit̄. f. q̄
ecclia nō d̄z se ip̄dēre de pctō iudeor̄: q̄
supernac̄ie laborat: hoc aut̄ declarauit dū
n̄di ad mā q̄ntā apostillā. Itē de hoc ē ca-
sus i. c. p̄ mis̄abilē. d̄ vsur̄. q̄d ē declarauit
i r̄isidē ad mā t̄nā apostillā: vbi d̄clarauit
intellectū dicti. c. post miserabilē. t̄ p̄ d̄cā ad
p̄dictas duas apostillas enīz clarissime s̄b-
larum est istud nūm argumentū.

Itē dū dicit̄ q̄ nihil ad nos de his
q̄ foris sūt. Ita absolute loquendo
nō loqueris vt m̄g q̄ dū legit̄: nec recoz-
datis de doctrina glō. i. c. iudei. t̄. l. i. d̄ iu-
deis. q̄ dicit̄ q̄ ecclia nō indicat de his q̄ so-
ris sūt quo ad penā sp̄ialez infligendā vel
quo ad hoc vt iudeis inuins ip̄onat regu-
las canonicas quo ad religionē: s̄z bñ quo
ad cetera ecclia impedit se de iudeis: t̄ m̄-
tos casus numerat gl̄. t̄ doc. i. d̄cō. c. iudei.
i q̄bus ecclia impedit se de pctō iudeor̄ et
alioz infidelū: t̄ int̄ alios casus numerat cri-
mē vsuraz. Et̄n̄ doc. sequūtur illi gl̄. Itē
dicit̄ doc. i. c. i. de p̄st̄. t̄ l̄ d̄st̄. in sūma de
iudeis. s̄. i q̄bus grauent̄. v. q̄d si iudei ep̄i
subdū. Et hoc examināui i p̄allegato cō-
silio i sūne secūdi dubij. Et vide Jo. an. i. c.
gaudem̄. de diuor̄. vbi l̄ d̄st̄. t̄ Jo. an. ex-
ponit illa v̄ba: nihil ad nos d̄ his q̄ foris
sūt. i. quo ad penā excoīcandōis. p̄ferēdā in-
tales t̄ quo ad fidē t̄ sp̄iale p̄merciū. S̄z
quo ad cetera bñ p̄tinet ad eccliam de his
q̄ foris sūt. Et idē dicit̄ dñs p̄. de ancho.
in regula ea q̄. in sexta q̄ōne. Itē dū did̄ q̄
nō cōmunit̄ pct̄n̄ mortale ex p̄te xp̄iani re-
cipiētes pecūnias mūno a iudeis sub vsu-
ris. pp̄t necessitate: vt nō. doc. i. c. sup̄ eo. d̄
vsuris. s̄n. q̄ postq̄ iudei ē p̄duct̄ ad fe-
nerādū t̄ tenet altare paratū ad sen̄ exēcē-
dū: si aliq̄s necessitate p̄puls̄ sumat ab eo
pecūnias mūno s̄b vsur̄ n̄ peccat mortali: i
mo vnt̄ malo illo ad bonū suū: q̄d ē licitū:
q̄ ē de oib̄us pct̄is vnt̄ ad bonū. Itē est
q̄ possimur vti inuicē cō q̄ iurauit p̄
p̄ falsos docos. nā vnamur ad bonū. f. vt ille
seruet fidē: vt in. c. mouet. r̄. q̄. i. Sec̄o sigs

recipet pecūniā mūno vt possit ludere: vt
aliq̄s impēlas sup̄fluas facere: seu non ne-
cessarias nec viles. nā tūc talis peccat m̄d̄
salutē recipiēdo pecūniā sub vsuris ē ab
illo q̄ tenet bāc̄iū paratū ad fenerandūz.
Itē peccat mortali si inducit aliu ad fenerā-
dū vt subueniat sue necessitati. Et hoc tenz
sc̄us Tho. sc̄da sc̄de. q̄. 88. ar. i. t̄ Ar̄chi. et
Jo. de san. i. 4. q̄. 4. sigs vsurā. t̄ in. d̄cō. c.
mouet. r̄. q̄. i. t̄ doc. d̄cō. c. sup̄ eo. de vsu-
r̄. Et frater Michael i sua apostilla d̄c̄ q̄
sc̄us Tho. Scot̄ t̄ Ricar. t̄ oēs theologi
dicit̄ q̄ i extrema necessitate q̄s peccat in-
ducēdo aliu ad mutuandū sub vsuris: q̄
ille nō p̄t mutuari sine peccato mortali.
S̄z nō solū p̄ducit̄ pp̄t patiētes necessita-
tes s̄z p̄ oib̄: t̄ parat̄ v̄ia multis malis. h̄c
ē formalis apostilla ad tūū p̄siliū i ordine
sc̄da. Eld. p̄posui mō q̄n iudei p̄ducuntur
ad fenerandū sub vsuris nōne necessitas ē
cā cōmunit̄ vsurā: q̄ n̄si iudei p̄duceren-
tur t̄ fierēt cū eis pacta: nō mutarent sub
vsuris: q̄z dubitaret̄ ne impediretur i seno
re retinēdo vel erigēdo: nec aliter mutua-
rēt sub vsuris nisi fierēt talia pacta. Tu er-
go q̄ pacisceris cū iudeis ea cā vsure p̄mit-
tēdo vt subuenias necessitati ciuitatis: ergo
hoc nō p̄t fieri absq̄ pctō mortali ē cūz
dispensatione pape. De hoc ē casus i. c. sup̄
eo. de vsuris s̄m vñū intellectū q̄ collit̄ ex d̄
cisa illi p̄decre. quē doc. cōter sequunt̄: t̄ re-
citauit. s̄. Et hoc tenet sc̄us Tho. Scot̄us
Ricar. t̄ oēs theologi: vt dicit̄ ff̄ Michael
p̄dict̄. Itē sūt q̄s plures q̄ recipiunt pecū-
niā mūno sub vsuris vt possent ludere et
subuenire delicto suo t̄ volūtati sue. Itē q̄s
plures eēnt q̄ facerēt expēsas nō necias s̄b
ista sp̄e. Itē q̄n sūt iudei i loco q̄ fenerantur
sepe furant famili dñis suis t̄ alijs t̄ portat̄
rē ad iudeos: t̄ ibi ip̄ignozit̄: quā si audē-
rēt furari nisi eēt iudei q̄ recipit̄ eā i pigno-
re: t̄ dñs tenet solū vsurā si vlt̄ rē suā recu-
perare t̄ inidū eā p̄dit̄: q̄z iudei eā celant si
p̄nt. Multa alia mala sequunt̄.

Modo inc̄uerto ad argumēta tua s̄
q̄b̄ p̄cedis p̄ silia: t̄ saltē ad p̄nci-
palia tua mōtia r̄idebo. Et adūte q̄: ic̄pte
sepe loq̄ris i hoc mō p̄silio. Tu p̄supponis
q̄ nō incurrit̄ aliq̄d pct̄n̄ mortale s̄z ius d̄i
nū si iudei fenerat̄: t̄ i hoc vch̄ment̄ erras
illā peccat fenerādō: q̄z facit̄ s̄ legē diuinā
q̄ iudeis ip̄ibuit vsurā: t̄ p̄tinet̄ sub p̄cepti

decalogi. Itē ē pēnū lege nālī: nā ēī f3 legē
nāe vſura ē phibita: p3 p phm p' polū: qz
nllā lege ſcripta attat' ſ3 ſola rōne natura
li ducit' lucz vſurariū ē decretat'. Et hoc te
nuit ſcūs Thō. 2. 2. q. 88. arti. i. 2. Jo. an.
i reglā pēnū. i. 2. ar. Et hoc plene declarauī
i p'allegato p'ſilio. i. 2. dubio. hoc p' ſuppoſi
to qd negare nō potes: multa allegas p' in
tēronē mā faciēna. Itē Jm. i. c. q. p'leriqz
de imu. ec. facit p' te quē p' te allegas. Itē Jm.
Jm. dicit ibi q' p'ncps nō pōt ſtatuerē p'
ius nālē ſine iuſta cā: poſtea p'p' ſine ſui cō
mēti dicit q' p'ſtōnes q' ſūt p' ſalutē aīe: vt d'
vſura ſolūcētis vſ de iuramētis nō ſuan
dis: nō valēt nec ſūt ſuāde. Sz p'ducentes
iudeos ad ſenerandū peccāt mortali: pec
cāt ēī iudei: ergo diſpēſatio papē nō valet
p' ſalutē aīe tā iudeoz qz p'ducentiū. Et. s.
plures auctoritates allegant. Sz aut' Ad
chael i ſua ſcda apoſtilla ad tū p'ſiliū p'cō
dat cū opione mea t' hoc ſūt a' vba. Jn oi
b' his negat q' vſura nō ſit pēnū mortale
t' p' ſalutē aīe: imo ēī hēric' q' p'rinacit' cre
deret p' nū t' tēneret. Et p'ſidera q' ſuſt' t' el
p'inar. Itē hēric' t' excōicāt' ſuſt' vt in. c.
excōicam'. de hēric'. Itē q' falſas doctinas
vſ falſas opiones iuenu vſ ſeqt' p' v'z ūel
ſectū canonū vſ ſcripture ſacre ē hēricus.
De hoc aut' ſūt tres boni tex. 24. q. 3. c. in
ſcīma. cū duob'. c. ſe. quoz alit' ſcipit: hē
reſis: aliud v' heretic'. Et p' illa iura glo.
i cle. i. s. ſane. i. v' b' hereticū. de vſur' dicit
q' nēdū heretic' d' ille q' male ſēnt de arti
cul' fide: ſ3 ēī q' puerſū dogma vſ falſas vel
nouas opiones gignit aut' ſeqt'. Et p'aul'
dicit illū hereticū ēī q' falſā vſ extorā expo
ſitionē i dūis ſcripturis ponit p' illd qd te
net ecclia: cū tales alii ſcripturā ūelligāt qz
ſpūs ſcūs eſſlaguet a quo ſcriptura ē inſpi
rata. 50. di. ſigs diacon'. 2. c. ſulle. i. ſi. So.
di. illd. 25. q. 2. violatores. 2. i. q. 2. iſg'. Que
runt a p'bit q' canones t' decreta p'p' ſuſt'
p'dua iſſicū t' iſpiratione ſpūs ſci. Et ex iu
rib' q' allegat app'aret q' p'aulus ūelligit
dīmā ſcripturā decreta ſeu canones: q' iſpi
ratione ſpūs ſci ſuſt' p'dua. doctor. n. d3 i
telligi f3 iura q' allegant: vt dicit Bar. i. l.
nō ſolū. ſ. ſi liberatiōes. ff. de libe. lega. Et
iō ſeqt' dñs Lar. i. d. s. ſane. i. ſcda opimōe.
Et cū hoc ēī trāſit Jo. de Anola. Sed hoc
ſignat clar' ibi dñs p' de. de ancho. i3 nō
bili. vbi dicit t' ſcēt q' de illis buſcolis q' i

publici p'dicationib' dīcebāt q' laici nō te
nebāt p'ſtiti p'ctā ſua p'rib' clericis nec
eis ſoluere decimas vſ oblationes offerre
t' q' peccabāt p' nū faciēdo cū oēs dīci ēēt
male vīte: t' de ecclia remouēdi. Quereba
tur an iſta t' alia qz plura ēēt heretica: et
an poſſet p'cedi p' tales tā qz p' hereticos: et
dicit ſuiſe ſuſt'antū p' oēs dōc. ſacre t' p'colo
gie q' ibi erāt: t' ēī p' oēs dōc. vīriūqz iuris:
q' dicebāt q' ſic: p' doctrinā glo. p'allegatē:
q' gignebāt falſas opiones p' ſacros cano
nes t' canonicas ſcīdōes reprobatas. Et
cū hoc ēī trāſit Jo. de Anania. i. c. p' terea.
ad ſi. de vſuris. t' allegat Salice. i. l. i. p' l.
colū. 2. de ſi. tri. q' dīc' q' ſigs dīceret p'ur
ūz ſi ēī pēnū poſſz p'urū t' qz heretic'. t'
Jo. de Anania dicit q' forte idē ēī dīcēdū
i quol3 p'ctō mortali. Ego v' o dico ſine ſor
te: p' tex. cū glo. i. cle. i. de vſuris. Itē rō q're
aſſerēs vſurā nō ēī pēnū mortale cēſeāt he
retic' ēī: q' aſſerit illd nō ēī pēnū qd ēī pēnū
f3 doctrinā ecclie. Itē idē ēī dīcēdū i eo q' p'
tinacit' aſſerit qd cūqz pēnū mortale nō ēī
pēnū mortale. Itē hoc ēī p' canones. vi. s.
dixi: t' p'bal i dōc. c. in ſcīma. 24. q. 3. cū
duob'. c. ſe. Et Aug'. i. s. li. 8. ciui. dei. c. ſi.
ſic iſg': Qui iſg' i ecclia dei moribidū aliqd
p'auūqz ſapiūt: ſi cor'cepti vt ſanū rectūqz
ſapiāt reſiſtūt p'umaciter ſuaqz p'ſiſtera t'
mox iſtera dogmata emēdare nolūt ſ3 deſe
ſare p'ſiſtūt hērici ſuūt: t' ſozas excūtes hñf
i exercētib' inimic'. Et de h' ēī ſiſis ſec. 24. q.
3. q' i ecclia. t' idē dīc' ſcūs Thō. 2. 2. q. xi.
arti. 2. Itē vide i q' laberitio ſiſti p'ed' ſuoz
Tu loq'r p' ſacrā ſcripturā p' ſcripturā cūā
gelicā p' canones. Itē canones deſināt q'
iudei illicite t' cūm p'ctō recipiūt vſuras a
xpianis. Itē abes dōc. oēs t' canonīſtas: et
theologos dīcēs q' iudei faciūt p' ius dī
nū t' p' legē nālē ſenerādo xpianis: qz 'au
ctoitates recitauī i p'mo t' ſcdo dubio con
ſilij mei. Itē hēs tex. gnālī loquētē q' pa
pa nō p' diſpēſare vt exerceant vſure etiā
cā maioris mali vitādū: g' nū ſim' pueritū
telligere debem' q' nō poſſit diſpēſare quo
ad aliquā p'ſonā icluſā ſb phibitōe Et ſic
ēī nō poſſit diſpēſare q' iude' vſ al' iſidelis
exerceat vſuras: ex quo includunt ſb phī
binone ſic t' celi tā iure dīno qz nālī t' cano
nico. Oēs ēī dōc. tēnēt i. c. ſup eo. de vſur'.
t' Jo an. i. dca regula. pēnū. q' papa nō poſ
ſit diſpēſare vt exerceat p'ct' vſurari': h' ēī

tenet oēs doc. theologi: et tu vis interpretari
scripturā p̄ cū mēte et doctrinā doc. Sic lex
canonica et dīna ex p̄se pōt q̄ nullus dīz cō
fēre malo: q̄ p̄fēns eqli peccat cū faciē
te: et q̄ p̄ illo malo viādo v̄l bono p̄sequē
do q̄s pōt p̄fēre v̄l aliq̄ faciat maluz seu
cōmittat p̄cni mortale: q̄ tal idē p̄fēns ē
idē cū p̄ncipali deliquēte: et q̄ p̄stat autēz
p̄cō mortali magi peccat q̄ p̄ncipalis dī
quēs. De p̄mo ē bon⁹ tex. i. c. i. de offi. dīe.
et. xi. q. 3. q̄ p̄fēnt. Et Pau. Ro. i. c. i. si. Al
le aut q̄ p̄bet autēz magis peccat q̄ p̄nci
pal delinquēs: v̄l dixit tex. pape. i. de cō. c.
q̄ p̄fēnt. xi. q. 3. et p̄ glo. mgiaz. i. d. c. d. offi.
dīe. Et cū tu dic q̄ papa pōt disp̄sare seu
dare līaz. Ille aut q̄ disp̄sare seu dat līaz
v̄l iudei p̄ducant: p̄bet autēz malo. i. v̄l iu
dei exerceat sen⁹: ergo q̄nt⁹ peccat. Et de cā
līaz n̄ p̄dari v̄l i. c. legat. 2. q. 2. Sic p̄si
lia ciuitatū p̄bet autēz iudeis fenerādi: q̄
si nō defēderēt iudei ex pace et p̄uētib⁹ q̄
faciūt cū citant⁹: nullo mō auderēt tenē
bāchū. Ergo citas et eos cōducit p̄bes
autēz huic malo et q̄nt⁹ peccas q̄ ip̄e iude
us: v̄l saltē tātū dē. Et dīe Angele si tu cō
sulis p̄rū et p̄uaciat hoc vis defēdē p̄uise
cū iū fere. 20. ānis es hēre? et ex cōdicat⁹.

Alinc p̄cedo v̄l ad tua argumēta
refellēda: dū arguis q̄ papa et con
fuetudo pōt ius diuinū i p̄tari p̄
nō. p̄ Inno. et doc. i. c. q̄ i. eccl̄az d̄ p̄st. et in
c. si. d̄ p̄luc. Istō n̄ p̄t n̄z ad casū n̄z: q̄ pa
pa n̄ pōt i p̄tari ius diuinū si ex sua i p̄t
tate dat mā peccādi v̄l remanēdi i p̄cō
v̄l ē tex. i. c. legat. 2. q. 2. Et cū de nūq̄
p̄cesserit nec p̄cedat līaz peccādi v̄l rema
nēdi i p̄cō: nec papa pōt p̄cedē: q̄ qd nō
v̄l de facē v̄l fieri nō pōt ei⁹ ricari⁹ facē.
Et vican⁹ dei ē maior deo qd ē absurdū
Pro hoc vide dān l̄ dōf. et doc. i. c. p̄stiu
t. de reli. do. qd i feri⁹ sp̄ alius allegabo: et
Bal. i. l. cū q̄s ē d̄ iur. et fac. igno. qd dīc q̄
papa n̄ pōt p̄ sua cōstōz p̄mittē v̄l iuraf: q̄
de ei nō p̄cessit p̄tātē s̄ se. Et hoc ē s̄ p̄ce
pta sua v̄l p̄hibuōes Pro h̄ ē bon⁹ tex.
40. dī. c. i. vbi⁹ tex. dīc qd de nō p̄cessit p̄
tro nec ei⁹ successorib⁹ līaz peccādi. Et
Inno. et doc. s̄. allegan dīcūt q̄ papa n̄ pōt
disp̄sare q̄ p̄mittat p̄cni mortale v̄l q̄ q̄
rem i eiat i p̄cō mortali. Et q̄n i p̄tari dē
iuris dīni oū p̄cni mortale v̄l i cō: recto
sup p̄cō mortali: papa nō pōt i p̄tari d

lud ius: v̄l pōt cōnīc errare q̄ legē p̄dē
v̄l i. c. lūit qdā. et i. c. s̄ statuta. et. c. oē qd. 25.
q. i. nec. ob. c. licz de feriis. q̄ ad illud. c. re
spōdī s̄ du⁹ consilij mei. Mā aliquando
actus i se nō ē malus s̄ rōne circūstantie
p̄hibetur. Elcipe tūm exemplum. P̄i
scari de se est actus licitus: sed ratione reue
rēne dīe p̄hibetur: puta in die dominica.
Nōc enim papa potuit i p̄tari ius di
uinū q̄ p̄p̄ter necessitatem sit licitū
p̄scari: q̄ p̄scatio de se non est prohibita
imo est licita. Mā dīc scriptura: Nō in
uenimus i scīs scripturis aliquem v̄nato
rem scī: p̄scatores inuenim⁹ sanctos. S6.
dī. Et au. hīc est q̄ Petrus post conuersi
onem rediit ad p̄scatōz. Non ergo m̄z
si papa potuit i p̄tari ius diuinū
v̄l tempore necessitatis liceat p̄scari die do
minico cūz actus p̄scationis in se sit licit⁹
Secus in v̄lura: q̄ v̄lura ē in se actus illici
tus: nec aliqua ratione potest v̄lura esse lic
ita: q̄ ea q̄ de natura sua sunt mala nulla ra
tione p̄nt fieri bona: de quo ē bonus tex. i.
c. et si x̄ps v̄l. qdā. n. p̄hibetur de iure.
Et istam solōnē et distinctionem ponit Alb
bas et Jo. de Thoma. i. c. sup eo. de v̄lura.
Et scīs Tho. scda scde q. 33. arti. 2. dīcūt.
q̄ actus p̄cōz sunt s̄m se mali: et nullo
possiunt bene fieri nec aliquo tempo: et aut
loco: q̄ s̄m se sunt coniuncti malo fini. Et
dīc hoc dicere p̄m in. 2. ethicorum. Nō
ob. ē qd dīcīs q̄ lex hūana potuit p̄mittē
hoīem occidi i certis casibus s̄ illud p̄ce
ptum: Nō occides. Istud motiū allauit
Nicola⁹ de materell: v̄l refert Bal. i. l. lūc.
ad hec. i. 2. colū. C. de v̄lura. Sed ip̄e Bal.
illo motiū non obstante dīc nō posse hu
mana ratione dari līaz fenerādi ē. p̄pter
v̄uanda maiora mala: v̄l. s̄. retuli i p̄n. Et
tūm aut motiū i ea forma quam fac ad
ip̄m rīdeo q̄ ip̄e deus fuit i p̄tari⁹ legē
suā. Et p̄z M̄anth. 26. vbi dī: Dīs q̄ gla
dio ferit gladio p̄bit. et Exo. 22. maleficos
n̄ patieris viuē. Qui coierit cū iūsto mor
te moriā. et sic illa occasio ē licita ex quo sit
autēz iudic. Jura ad hoc s̄ v̄lgaria: s̄ faci
am⁹ form⁹ argumētū tuū in statuto dispo
nēre q̄ bānt⁹ a citate possit ip̄one occidī
d̄ q̄ qd ē p̄ Bar. i. l. oēs ppli. ff. de iusti. et
iure. Et illa qdēz examiat scīs Tho. secun
da secunde. q. 64. ar. 2. et 3. qui soluit cum
Griatano. xi. q. 3. s̄. si ergo. qd dīc q̄ occasio

banniti vel malefactoris licite sit in qñm ordi
 nat ad salutē cōitatis. Ille ergo cui salus
 cōitatis ē cōmissa hñs neq iperū licite oc
 cidit. An qd facē pōt p se pōt alteri mada
 re ppter bonū cōc. An tal dign⁹ ē tali pe
 na ppi cōmuniā t iobiaz suā. xi. q. 3. q
 resistit. t i auct. vt oēs obe. indi. p to. 4. di.
 sacre Et ista est pēlo bñi Tho. vbi. s. cu3 q
 trāsit Jo. an. i speculo de cōstōib⁹. i addi
 tione magna. v. s. ex quo auctor vltatus ē
 in. q. statutoz. Bost. m. in. c. i. de cōsue. di
 xit hoc verū qñ qd ē bannit⁹ p delicto p
 quo d3 iponi pena cōp. alis. Sec⁹ si esset
 bannit⁹ i pecūia: qz tūc talis nō esset iusta cā
 occidēdi t iō nō valerēt tūc talia statuta.
 Et hoc sequit Bu. i. c. q i ecclaz de cōsti.
 Et circa hoc sūt opiones quas nolo refer
 re ad pñs. S3 esto q tale statutu valeat et
 nō pñcat i se pñti: qz ille mēre occidi p
 pter iobiaz t pñmāciā suā. Mā ē lege di
 uina i lege veti pūiebat inobediens pena
 mortis. Mā q nō obediebat pncipi mortē
 pñebat. 4. Reg. 4. ca. ad fi. t i. c. sigs ve
 nēru. qd ē. c. ij. d. ma. t obe. t i. c. p vena
 bilē. q si. sint le. An de⁹ ppter inobiaz p
 cepit q alle q colligit ligna i sabbato lapī
 dare: t sic pcepit hōicidū ppter iobiam
 De hoc ē tēx. Mūeri. c. 15. An nimirū si sta
 tuta cōitatu inuitia dei possūt hāc penā
 inferre cōmuni. S3 vsura nullo cān pōt
 ēd licita ex pie fenerātis. Nec obstat si dice
 res: qñ statutu pñit bannitū ipune occi
 di dat lñiaz peccādū: qz vt plurimuz tales
 banniti occidūt ab inimicis t certū ē q ta
 les sūt hōicide: l3 statutu pñit illos oc
 cidit ex quo aio vidēt ab inimicis occidū
 tur. xi. q. 3. s. si ēgo. Ad hoc nō dē q statu
 nū ex iusta cā t absq aliquo pctō pñit
 bannitū defensione iuris cōis. i. q cū offē
 dens pñit: non tñ p hoc mādant illum
 occidi: s3 solū penā remittit occidēt⁹. S3
 pñitēs sola pñitiōe penā remittēte non
 dī malo cōfēntes: qz p illā pñitiōe3 culpa
 nō minuit: l3 pena indulget: vt i dco. c.
 deniq. 4. di. t ibi glo. i vbo vena. t in. c.
 si q monachaz. iuncta glo. 37. q. 1. t in. c.
 veniēs. iuncta glo. si. q cle. vel vo. Et plene
 exa mian i 3 dubio pñlij mei. Pñterea
 vt dīc Jo. an. p bñi Tho. supior q scē ille
 statutu pñit vices suas ali. i. vt loco in
 did qlibz possit pñire delinquentē: t sic
 statutu facit quēlibz executorē t mīstrum

pene. Si tñ tal offēdens facit aio vidēdū
 se: qz nō exeqt penā statuti vt d3. s. aio con
 seruādi publicā salutē: quo aio debēt talē
 offēdere: peccat mortaliter t cēset hōicida
 23. q. 5. cū mīster. t i. c. ira. xi. q. 3. S3 cōdi
 tor statutu hoc fieri nō pcessit: l3 penā idul
 geat. An illud nō h3 obstat. S3 in casu
 nfo talis dispēfatio t lñia ē pcessio t auctē
 ticatio vt fenerēt. Silt pducētes cōcedūt
 vt indei possint fenerari xpianis t pñent
 auctoritatē seu fauorē3 tali pctō qd nullo
 mō licet. In qñtū vō dicis q i multis cas
 bus a iure dīno t canonico pñitū3 vsure
 Rñdeo q l3 i illis casib⁹ videat pñia facie
 ēd aliqd sile vsure tñ nō ē vsura: t si cēt vsu
 ra ius canonici nō potuisset pñittere: vt
 dīc Jo. an. in regla pñti. i. 4. arti. Etiam
 dixi. in s⁹ dubio cōsiliū mei. Et sic loquunt
 doc. quos allegat. Mā i casib⁹ excepns nō
 ē vsura l3 hēat aliqd sile vsure. Et ista sunt
 vba frīs Girardi quē refert t legi Jo. an.
 in dicta regula. pñti. An Bal. i. l. cū qñ
 io. vel in. ix. colli. C. de iur t fac. igno. dīc
 n valē legē posuim p quā aliquid pñit
 titur t lege diuinā: qz pñit exēplū i vsu
 ra t assignat duplicē rōnē. Pñma qz con
 ditor legis hñane nō pōt aliqd pñittere
 t legē supioris. xi. q. 3. Julian⁹. t. 25. q. i.
 sūt qdā. Scda rō: qz pñitor legis hñane ē
 pñit⁹ a deo siue sit papa siue ipator: t iō
 h3 pñtem legis pñēde. S3 q alicu aliqd
 mādāt nō dī mādare vt qd faciat t se. l. si
 hoiez. ff. mādā. ergo nō ē data pñas pñen
 di legē hñanā t legē diuinā quā dat ipse
 deus. Et p hoc concludit q nec papa nec
 impator p suā pñtē pñit vsuras pñitē
 In qñtū aut dicis q sanctus Tho. dīc q
 Moyses pñit indeis scipē vsuras a gē
 tilib⁹ cū cūctādi mains malum: t adducis
 sile de libello repudiij: nō iusto: qz plene tra
 ctant i dco pñlio meo i pñmo dubio: t dco
 clarau hoc qd tangis.

Non obstat vltius id qd alle
 gas adducēdo arch. 31. q. i. hac
 rōe. Mā Arch. i vbo pñipim⁹
 colligit argumētū q qñ i loco sunt multi
 mali puta vsurarij t alij qui sine scandalo
 coerceri nō pñt q pñitendi sūt. S3 Ar
 chi. colligit argumētū icidēti t tñ nō pñse
 detēmiat. Et Joānes. an. cōtrarium detē
 minat i dicta regla pñti i. 3. t vltimo. ar.
 t pbat in. c. in pter eo. de vsuris. vbi pñter

dedit licentiā peccādi vel remanendi in pe-
cato: vt in. d. c. legatur. 24. q. 2. ergo nec pa-
pa dare pōt. Et de hoc ē bon^o tex. 40. dis.
c. p^o. Nec p^o de. de ancho. i. p^o allegato cōsi-
lio p^osum sentit: et si sciret male diceret: et
loqueret cōtra casū. c. sup. eo. de vsur. vbi
oēs doc. firmāt p^o illū tex. q^o papa nō pos-
sit dispētare q^o vsura exerceat et cā maior
mali vtiādi. Et hoc firmat Jo. an. p^o ffem
Girardū in dicta regula peccati. in. 3. ar.
Hāc hāc partē firmant et theologi. Omissi
plures ex apostillis fratris Michaelis: q^o
nō fuit necesse eas referre. S^o oēs sue apo-
stille sūt verissime et approbare a iure cano-
nico et a doctoribus canonistis.

Sed dū tu dicis q^o concedendū est
malū ex quo sequitur bonū. p^oedi-
cit q^o nō sūt faciēda mala vt veni-
ant bona. Illegat aplm Ro. 3. c. vbi dicit
Et sicut auit nos qdā dicere: faciamus ma-
la vt veniat bona: quop^o iusta dīnatio est.
Ad idē. i. q. 1. nō est putāda. i. 4. q. 2. forte. 22
q. 2. faciat. 2. c. sigs. 7. 32. q. 4. sicut scis. et p^o
glo. et doc. i. c. nō magno. ne cle. vel mo.
Unde vult dicere frater Michael hoc nō
Papa q^o dispēsat cū iudicet vt fenerent xpi
anus: et sū illi q^o ducit iudeos faciūt malū
et peccāt p^ocedēdo et p^obendo iniām iudeis
vt male faciant: s^o tale malum nō est faci-
endū vt veniant bona.

Insup vt excuses te a crimine he-
retis dicis ēē varias opinionēs an
iudei possint p^oduci ad fenerandū:
et q^o interpretatio p^oinet ad doc. iur^o canon-
ci: et nō ad theologos: allegasq^o disputatō-
nē p^o de. de ancho. Ego p^olegi scribentes: et
nemine doctorē auctentici hoc dicere iue-
ni. Et res ē clara et oēs difficultates p^ocesse-
rūt ab infidelib^o doc. q^o vt aux^o a barbaris
subtili ingenio extorqueat. C. de p^omer. l. 2. et
14. q. 5. dixit. v^oatē suffocare iusti sūt. Hū
disputatio p^o de. de ancho. quā allegas nō
meruit allegari: et hāc disputatōne reassu-
mut idē p^o de. de ancho. i. regula p^oti venia.
et i. 12. charta. q. 14. quā disputatōne et re-
fert et examinat dictus Jo. de Thania. i. c.
i ciuitate. i. 4. charta. i. 3. colū. de vsur. et p^o
sequit p^o plures chartas. Et dicta disputa-
tio loquitur p^oncipali de p^ostino an sūt licita
et dicit p^o de. de ancho. ea q^o dicis i consilio
tuo: nō satis dubito an sit ver^o. S^o p^osuppo-
sito q^o sic doc. iur^o canonici nō possēt facer

declarationē et decisionē. c. sup. eo. de vsu-
ris. imo nec papa posset: et si faceret pon^o
p^ouinceret errare q^o interpretationē condere
25. q. 1. sūt qdā. 2. c. q^o ad perpetuā. 2. c. nlli
fas. 2. c. p^o statuta. 2. c. oē qd. 25. q. 1. Et ex p^o
dictis puto tuū p^osiliū euacuātū: et ratōnes
et^o absolutas. Et qbus te horoz: et suadco
vt particulā p^ome additionis ad consiliū
meū reformes: et vbi dicis te iure cogente
optimo spū cōsuluissē ipsā sub hac forma
enēdes q^o sequit: Eluro cogētē et v^oatē et
p^osciaz i dei offēsa cū magna ingratiudine
bñficio: ab eo accep^oto: p^osiliū: imo aiām
meā negter vēdidit. Sed liberet te ac me q^o
Lazarū mortuū viuere fecit. Nec videatū
bi mala hec p^ossilio. Audi p^oph^oas nos mo-
nentē: Dic tu p^ous iniquitates tuas vt iustifi-
ceris. et Aug^o. sup. euāgelio pharisei in ho-
mil. qd euāgeliiu legit dñica. 10. p^o p^oteco-
stē loquēdo de publicano p^octō: sic inq^o:
adhuc audi. Percutiebatur p^oct^o suū dicēs
de^o p^opici^o esto mihi p^octō. Ecce q^o rogat:
qd mirat^o si de^o ignoscit qñ ille se agnoscat.
Tu quoq^o sic fac. Recurre ad deū: ab eo ve-
niā deprecare. p^oollice^o fuisti frī Michaelae-
li d^o his p^ouiaz agē noluit dare: cū. n. te ag-
ueri: de^o statū nū ignoscet: qñ benign^o est.
Et Job. 8. c. Tu nō si diluculo surrexeris
ad dñz et oipotētē fueri deprec^o: si mūdus
et rect^o iccelleris statū euigilabit ad te et paca-
tū redolei habitaculū iusticie tue. Et iterū
xj. c. dicit: Si iniquitātē q^o ē i manu tua abstu-
leris a te et nō p^omāserit i tabnaculo tuo inu-
sticia: tūc leuare potis ad deū faciē tuā abs-
q^o macula et eris stabilis et non timebis.

Tertū p^osiliū dñi Alexādr de He-
uo reprobatōriū p^osiliū mgi Saluani or-
dinis seruo: p^o iudeos fenerantes.

Inuocato auxilio gliosissimū redē-
ptor^o n^ori et^o q^o p^ossilūne m^ost^o sp^o g^ogil-
gliosi doc. Hic^o rōmū: et totū curie
celestis. Delata mihi fueri scripta edita per
qñdā mgi Saluaniū ordiis fuoz: q^o post-
q^o legi mirari nō cessau^o q^o vir religios^o ta-
les ieprias et ecclie doctrinā et scribē et p^odi-
care publice aus^o fuerit. Et p^o diē q^o p^oduces
feneratores ē p^octū fm qd. Hic^o vbi iue-
nit q^o illd qd de nā sua ē malū sit peccatū
fz qd. Et. n. peccatū essentialiter non aūt
fm qd. Itē nōne ē p^oclusio heretica et peni-
tus falsa tā ap^o theologos q^o ap^o canonī-
stas dicere q^o sicut iudei poterant fenerari

Al q nō erant de populo suo: ita nob: q: n̄
 sumi fr̄es eoz. Quidō q: p̄clusio sit h̄ēca
 f3 canonistas. Si iude⁹ exigit v̄sas a xp̄ia
 nis illas d3 cōpelli restitui si exigat: et si nū
 diū exigit d3 cōpelli illas remitti: de hoc ē
 casus i. c. p̄ n̄fabilē. de vsuris. Quidō si
 iudei licet recipiēt vsuras a xp̄ianis: eccle
 sia n̄ cōpelli eas remitti vel restitui. Eccle
 sia. n̄ q̄ ē cultus et n̄ iusticie nō aufert3 iu
 deis illd̄ qd̄ eēt eis debui: imo pot⁹ man
 daret eas solui: ad hoc de dona. p. mas. v.
 bi d3 q: ecclesia i actib⁹ suis nō d3 aliq̄ frau
 dē adhibē. Et glo. si. i. c. iudei. de p̄e. dis.
 4. dīc q: si iude⁹ vult baptizari: nō n̄ aliū d3
 ad baptizandū admitti nisi p̄us vsuras resti
 tuat. Itē oēs canoniste nemine discrepāte
 tenēt q: iudei peccēt fenerādo xp̄ianis. Qd̄
 dicit i. c. ab illo. 14. q. 5. Et hoc plane dixi
 i duob⁹ p̄silijs p̄ me i hac m̄a examinā: et
 ē tex. q: nō pōt cauillari i. d. c. p̄ n̄fabilē.
 Et sequitur p̄clusio q: iste s̄ ē h̄ēc: q: ne
 diū q: male s̄nt de arcu fidei v̄ de sacris
 eccle: s̄ ē q: pueri h3 dogma v̄ nouas et
 falsas opiones gignit aut seq̄. 24. q. 3. iter
 scilicet et h̄ēc: et c. h̄ēc. Quid autē ē p̄ do
 ctrinā ecclesie: vt p3 i. d. c. p̄ n̄fabilē. et p̄
 dec. vbi. s̄. et ē bōa gl. i. d. c. i. d. vsuris. in gl.
 p̄t. Et Aug⁹. de ciuit. dei. li. 18. c. 51. sic iū:
 Qui ergo i dī eccle: morbidū aliqd̄ p̄auit
 q3 sapiūt: si cōrepti v̄ sanū rectiq3 sapiāt
 resistūt p̄uacac̄ suaz dca p̄clisera et mor
 tificera dogmata nē dare uolūt s̄ desēlare
 p̄stūr: h̄ēca fuit et foras exeūtes h̄iur in
 exercētib⁹ inuid. Et de hoc ē silis tex. 24.
 q. 3. q: i ecclesia. Et de hoc pleni⁹ scripsi in 2.
 p̄silio meo qd̄ de hac m̄a edidi. Nō obstat
 auctoritas allegata p̄ eū. s̄ non fenaber̄ f̄i
 tuo. q: vt dīc sc̄s Tho. sc̄da sc̄de. q. 78. ar
 n. p̄mo. et theologi: illa fuit p̄missio p̄pari
 ua q̄ nō excusauit a p̄cō. Itā eodē modo
 Moyses p̄misit libellū repudiij: et tū tal p̄
 missio n̄ excusauit a p̄cō. 3i. q. i. hac rōne.
 Et sc̄s Tho. p̄cludit q: nūq̄ fuit licitū iu
 deis fenerari alieno: Qd̄ dīc Alex. d. ales i
 tractatu septimi p̄cepti: vbi dīc q: nūq̄ fu
 illicitū iudis fenerari alieno: et sic fenerādo
 peccabāt mōdialr: q: fuit eis p̄missū sic libel
 l⁹ repudiij ne p̄cō facerēt. Qd̄ cōter tenēt
 oēs alij theologi vt Soc. et Ric. Et q̄rat
 theologos et inēat sei h̄o passu theologia
 violasse et dca p̄cō offēdisse. P̄reica illa p̄
 missio fuit reuocata iudeis p̄ Moysen: vt

p3 Deut. 32. c. vbi sic dīc tex. B̄ndicet de⁹
 cunctis operibus manuum tuarum et fene
 rabis genibus multū et ipse a nullo senus
 accipies. Et illud verbum fenerabis deb3
 exponi. i. mutuabis. Simile Eccl. 19. Ad i
 ti cā nequine nō sunt fenerati. i. nō mutua
 uerunt: et sic exponit sc̄s Tho. in loco p̄e
 allegato illum tex. Eccl. Unde fortius ille
 tex. Deut. d3 ita itelligi cū dicat fenerabis
 et a nullo senus accipies. Itā debet intelli
 gi. i. mutuabis: et sic voluit q: iudei recipere
 rent sen⁹. i. vsurā a gētib⁹. Unde illa p̄mis
 sio fuit reuocata: vnde dīc. 5. c. dī simpli
 citer: vsuras non exigas. Et p̄i. 3. vbi
 sic dīc tex. Qui p̄gregat diuitias vsuris: et
 f. noze illiberali: in pauperes congregat e
 os. i. p̄ pauperes. Item p̄s. 54. Audi mig
 ratē et p̄dicionem in ciuitate. et j. Et nō de
 fecit de platcis et vsura et dolus. Et in p̄s.
 Dīc q3 habitabit in tabernaculo tuo. vbi
 enumerant bona opa iusti. et inter cetera dīc
 Qui pecuniā suā non dedit ad vsuras. vñ
 in his auctoritatib⁹ nō dīc q: liceat mutua
 re alieno sub vsuris. Itē Eusebi⁹ Celsariē
 sis ep̄s in. 8. li. de p̄paratione euāgelica.
 c. 2. vbi ponit p̄cepta legis moisaice: sim
 pliciter itelligit Moysen p̄hibuisse iudeis
 ne sen⁹ exercerēt. Sic. n. in q̄ in fine illi. c.
 Non tollas qd̄ nō d̄posuisti: nō tāgas alie
 nū: non mutues fenore. Ecce hic vir doctus
 finis quē dīc. in tractatu de ecclesiasti
 cas tractatibus clauem scripturaz et cu
 stodem noui testamenti vocat: intellexit eē
 p̄hibitum simpliciter et generaliter iudeis
 ne senus exercerēt. Unde sentit q: Moyses
 p̄cepit ne vsuras exigerent v̄ a iudeis
 v̄ a gentibus: et hoc aperte probat Luc.
 6. c. in si. vbi dicitur: mutuū dare nihil in
 de sperantes. It̄ p̄s. n. ibi loquebatur iurib⁹
 iudcoz. Unde non potest dici q: voluerit
 q: iudei possent mutuare sub vsuris etiam
 illis qui non essent fratres sui: et p̄sertim
 xp̄ianis q: per mortē xp̄i facti sunt liberi et
 iudei serui: vt dīc tex. in. c. et si iudeos. de
 iudeis. et in capitulo iudei. de testibus. et fā
 ctus Tho. vbi sup̄ra. et Alexan. de ales ex
 p̄resse dicunt q: iudei peccauerunt cōtinue
 mutuando alieno: et sic est essentialiter et na
 turaliter vsura et cēntaliter et nāliter p̄cō si
 mortale. Itē dū dīc q: iudei possūt licet
 te p̄duci p̄m qd̄ a non intēione fenerādi et
 vsurpādi bona xp̄iano: n̄ s̄ vt p̄ eos rei

reipublice subueniat cū reuerētia satis sit
p̄ine loquitur. Memo. n. vult p̄cū facere: s; vlt
illd qd sine p̄cō h̄fī nō pōr de quo est
pulcher tex. Aug^o i li. qm̄ trāssūptie. is.
q. i. merito. vbi qrit an dicat p̄cū nōlentū
qd qd facē p̄pellit: qz ille q p̄pellit facē p̄ra
volūtātē suā. Et rīdet Aug^o. q tal peccat
et volūtate: qz vlt illud p̄p qd facit pecca
tū. Et dato q nolit p̄urare tñ p̄urat ne i
terficiat: et sic vt morē euadat. vlt ergo sa
cē p̄cū: qz vlt vlt: et l; nō appetat p̄ scipz
vt falsū iuret: tñ appetit vt falsū iurādo vi
uat. Et p̄cludit Aug^o. q nemo peccās sci
enter vlt peccare: s; vlt illud p̄p qd pecca
tū iurāt. Et p̄cludit q oēs hoies q facit
unt sciēt illd qd n̄ licet et vellēt id licere: et
sic nō appetit p̄cū p̄p p̄cū s; illd qd se
quitur ex p̄cō. Et n̄ pōt dici p̄cū nōlentis
nisi nesciētis. Et oē peccatū qd p̄mittit a
sciēte et si fiat p̄pter necitatē vlt p̄ timorē
mortis vitādū d̄r peccatū volētis et p̄sentē
tis. Adō ad p̄positū l; intētio cōitāt n̄ sit
fenerādū s; reipublice subueniēdū: tñ qz il
lud qd seq̄r ex hac intētiōe ē p̄cū p̄mittē: si
cū ille q vlt cūitare morē: et vt eā cūitet cō
mittit aliqd illicitū: d̄r peccare l; nō sit itē
tio suā peccandi: s; morē cūitādū. Et nō
ē p̄siderāda itē: s; an illud qd seq̄r ex il
la intētiōe possit licite fieri: quēadmodū ē
licitū cōitari, p̄uidē reipublice ita licitū est
cūitibz cūitare morē. Sed null^o d; cōmit
tere aliqd illicitū vt cūitet morē: ita cōitāt
nō d; cōmittē aliqd illicitū vt p̄uideat rei
publice. Itē m̄ḡ sūia: li. 3. di. 33. c. et qz d̄
timore. vbi ponit quartā spēm timoris al
legat Cassianū vel Lassiōdōz sup̄ ps. vbi
sic inq̄r: Qm̄ t̄mēm^o p̄u p̄icula carnis: vt
p̄dere bona mūdi. p̄p qd delinqm^o: hic t̄
mor mal^o ē quē dñs i euāgelio phibet di
cēs: Nolite t̄mē eos q occidunt corp^o et c.
Et nō ē licitū delinquē p̄pter cūitandū
p̄icilū mortis vel vt cūitet amissio bonoz
hui^o mūdi. Memo aut pōt malo cōsentire
absq; p̄cō. Equē n. peccat cōfētēs ma
lo sicut ille qui facit. Verba sūt apli. Ro. i
ifi. Et tex. xi. q. 3. q cōsentit. in fi. c. sic igt
Sigs alteri^o ei rozi p̄sentit: sciat se cū illo si
nuli mō culpabilē indicādū. Ad idē. 2. q.
i. notū i fi. vbi sic d̄r: Faciētes et cōsentien
tētes par p̄cū cōstingit. Idē d̄r in. c. 2. d̄
offi. del. et doc. ibi. Cōsentientes ergo q in
dei fenerē seu faciētes pacta cū eis parit

deliquit et parit obligat ad restōez vsura
ruz. Itē scūs Tho. i p̄allegata. q. 78. arti.
vltimo dicit q dās occasiōez vsurario nu
tuādū ē p̄ticeps p̄cī. Et idē dicit de eo cui
placet q vsurari^o fenerē. S; cōducētes
p̄ebent occasiōem fenerandi. Item con
ducens paciscitur: ergo ei placet q fenus
exerceat. Pactū. n. n̄ ē aliud nisi placitus
cōsentus vlt qm̄ duo vlt p̄lices i vna volūtātē
cōueniūt: vt dicitur tex. i. l. i. ff. d̄ pac. Et n̄
gari nō pōt qn cōducēs p̄beat occasiōez
peccādi: et qn ei placeat quod paciscit: et p
p̄ns necio ei placet mutuo. Itē dñi dīc
q iura nō loquūt de iudeis feneratibz: s; de
xp̄ianis p̄pēdo q nescit ius canōicum
qz de hoc ē cāus i s̄rui i. c. p^o m̄fabilē de
vsur. Et qz qd dicat canōiste dicit q iura
tā noua q̄ annū loq̄ntia de feneratozibus
iccludit iudeos. Et qz hoc ē declarū i vtro
qz cōsilio meo non repero. Et n̄ tñ n̄ om̄it
to q l; iudei n̄ possint ligari p̄ censuram
eccl̄asticā: tñ p̄ eccl̄iaz p̄nt puniri alia pe
na. s. denegādo cōiōnē xp̄ianoz eis: vt p̄z
i. c. p^o m̄fabilē. et i cle. i. de testi. Itē eccl̄a
posset eos p̄iure tp̄alit. s. icarcerādo et aliē.
Et eccl̄a h̄z electionē anfaciāt eos p̄pell
p̄ p̄ncipes secl̄ares: an vō p se velit exercē
iurisdictionē si de fco possit: vt dicit Inno.
i. c. qd sup̄ his. de voto. vbi dicit q papa
pōt p̄iure iudeos et alios infideles si deli
quūt p̄ lege n̄e vlt p̄ legē p̄p̄iā. Et ibi dīc
q qdā papa fecit p̄buri quosdā liberos iu
deoz q p̄tineb̄t h̄tēsi i lege sua. Et hoc
seq̄r ibi Jo. an. et oēs scribētes. Et plures
auctēs allegaui q eccl̄a possit se de h̄ p̄cō
sp̄dire i vtroq; p̄silio meo: imo dixi q ec
clesia nullo modo d; tolerare.

Modo me p̄iuro ad cās q̄s allegat
p̄p q̄s dīcātē p̄fēsi nō ē p̄cū
Et p̄mo dico q iste cās n̄ sūt v̄e
s; antiqu^o hostis cui sūt nulle cāe nocēdi et
noia nulle: vt iur̄ et b̄bis Hieronymi: illu
dit mēib^o hominū et i cor̄ sētib^o istas cās
fingit. Itā sūt plures q̄. 14. anti q si expul
si ex ista citate: et sūt pl^o q̄. 8. q si expul
si d̄ cūitate Elie: et tñ iste cūitates fma
nent i codē statū. Et scūs Bernardus^o in
fmōe serie sc̄de post dñicā de passione: ar.
2°. dīc q vsura generat quatuor abomi
nabiles impietates p̄ra deū: qz facit aiam
blasphemare deum: ex eo q hodie inter
xp̄icolas mentes reperiunt q credūt. imo

pōt^o mātēste asserūt pplz sūi aliquo māt
 festo vsurario nō posse stare. **B**ia blasphem
 mia terribilē ē dēi dū sibi iponit ipossibi
 lia pcepisse: cū i mltis locis scripture pāu
 tas vsuraria oīo t absolute phibeat. Secū
 da blasphemā ē: qz blasphemaf xps qui
 precepit mutū dari gratis: vt pz Luce. 6.
 c. Cōtra quos blasphemios clamant Hiero
 nym^o dicēs: Anathema sit q dixerit dēi p
 cepisse aliqd ipossibile. 3° blasphemēat ecclia
 scā q tā acerrīe in sacris canonib⁹ t decret
 vsuras pseqt t ipugnat. Quarta blasphe
 mia: qz blasphemaf oēs sci doc. t mēdacel
 existimaf dū vsurā quā ipsi p dēnāt i pplis
 nēcāz eē affirmāt. Et pcludit q qlibz xpia
 nus q nō vult ruere itot blasphemias fir
 mul obligat credē q possibile ē hūano ge
 neri t cuilibz ppo stat absqz mātēsto vsu
 rario. Et hāc verā fidē pbat plib⁹ rōib⁹
 d qb⁹ p cū p dētes ē si ipueniētia q iste ff
 allegat cētē vera adhuc nō licēt pducē in
 deos t pducētes eqūt peccat. Pōt^o enī
 debem⁹ oīa mala pati qz malo pētre. 32.
 q. 5. ita ne. t in. c. sacris quod me. cā. Unde
 nōbilis tex. Aug. 23. q. 4. ita plane. cū trib⁹
 se. dicit q duo qēqz necessitate iteruenien
 te debēt integ atqz casta custodiri. f. maluz
 nō facere nec malo pētre. S3 nō pnt con
 duci iudei qn pēnnat pētō eoz: ergo p sa
 lute reipublice nō licz huic pētō pētre. Ad
 idē. 22. q. 2. faciat homo. vbi dē q hō dz fa
 cere p salute tpali hōiuz illd qd pōt. S3 si
 nō pōt pfulere sine pētō: dz estimare se non
 hē qd faciat ex quo nō pōt pfulere absqz
 pētō. An p salute tpali hōiuz nō ē pmittere
 dū pēnn: vt apte dicit ille tex. imo nō ē lici
 tū pmittere pēnn veniale: vt hō libēta morte
 vt est casus. f. c. negs arbitret t i. c. si qz ad
 te pfergerit. 22. q. 2. t nō tale mēdacū solū est
 pēnn veniale cū sit officiosū. Eodē mō nō ē
 licitū dicere mēdacūz vt hō libere a pētō
 mortali: vel vt qz defēdat ab inuidicia cor
 porali: vt i. c. p mī ea. q. Et sup ista rōe fun
 dat⁹ ē tex. i. c. sup eo. de vsuris. vbi dicit tex.
 q cū scriptura sacra phibeat mētū p vi
 ta alteri⁹ mltio magis ē phibēdū nego in
 uoluat crimine vsurari p redimēda vita
 captiuoz: cū vsure sint phibite pagina vtri
 usqz testi. sup qb⁹ papa nō pōt dispensare
 vtribi dē. Unde nullū pēnn ē pmitterēdū p q
 cūqz nēcitate vitāda ē si sit veniale. t multo
 minus ē psciendum vt pmitat vsura: quia

talis pscūs ē peccatū mortale: vt pbat tex
 i. d. c. sup eo. Ad idē ē bon⁹ tex. i. c. sacris.
 qd me. cā. vbi dē q qz non debet ppter ri
 more mortis vitandū picipare cū ex cōica
 to: et tñ talis picipatio excerptis aliqb⁹ cā
 bus est pēnn veniale. t ex his pcludit q p
 aliq nēcitate vitāda in republica vl in ppo
 nō ē licitū pētre q iudei fencerēt. An Sco
 in 4° iniarum di. 15. t Ricar. ibidē dicit q
 dātes piliū vel fauorē iudeis: vl statuētes
 q super vsuris eis ius fiat: vel q ea possint
 pētē i iudicio: dicit picipare i crimie cum
 peccatē: qz hoc nō pōt fieri absqz peccato
 mortali. An pscūs cū⁹ tex. ponit. xi. q. 3.
 re q dicit. sic inq: Ne q dicit malū bonū t
 bonū malū: ponētes tenebras lucē t lucē
 tenebras: ppta ducit⁹ ē ppls capitiū⁹: qz nō
 hūit sciam. t nobiles ei⁹ iterūt fame: t m
 tūdo eas sūt exaruit: ppterca dilatauit
 isern⁹ aīas suā: t apuit os suū absqz vilo fi
 no: t descēderūt fontes ei⁹ sublimēsqz ei⁹ ad
 eū. Hā pscō ē magnū pēnn et magnū men
 dacū dicere q vilitas pueniat ex iudeis
 imo multa damna sequūtur ex eis: vt decla
 rat scīs Bernardinus in loco pāllato. An
 ē tex. i. c. i. de vsuris i. 6. dicit q vsurarum
 vorago aīas deuorat t psumonia exhaurit
 Et posito q aliq dāna icurāl ppl carēntiā
 iudeozum illa sunt oīa damna temporalia
 vñ nō debet pmittere dānnū spūale. ppl euitā
 da dāna tpalia: vt. s. pbaui. Hā quotiēs
 cūqz iudeus mutuat pecunias sub vsuris
 toriens denz offendit: sicut dicimus de illo
 q multoniēs pmittere fornicatōez ē cū eadē.
 Nam sunt tot fornicationes seu tot delicta
 quotiens agit ē cum eadem: vt i. c. in iura
 re. 6. q. 1. t. i. c. sic cū i voī de testi. t qd nō ē
 Bar. i. l. i. ficiēdo. s. infans. ff. de furī. An
 cū deus tanto plus offendatur qto magis
 exercetur sēnus non pōt ciuitas huic malo
 cōsentire pro aliqua necessitate vitāda. De
 us. n. curat de dicitis infidelīū. vnde Aug.
 li. 5. de ciui. dei. c. 13. dicit q deus pcessit ro
 mātis tā latū iperū vt domaret gūia mala
 multarum gentiū. Mōdo si deus vult ma
 la infidelium corrigi p alios infideles: qto
 magis xpiani qui sunt filiū dei tenentur pu
 nire iudeos t alios infideles cōmittentes
 vsuras t alta crimina. vnde ppter hec tē
 poralia mala vitāda nō ē psciēdū q pmit
 tat vsura cum tot mala spūalia ex ipsa se
 quātur. Et hoc dicit Jo. an. in regla pēnn

Quia in dubio an sumus ponti
fer possit dispensare, pfecto nō de
sino mirari qd istefrat uia lupic ua
ignozaret loquar dubio q mercedem ait
quā sui pslty recepit Nullū enīz pccatū sine
cupiditate cōmittit: r oīs appetitus illius
ist' audiatuū ē morb'. Amore pccatū vi
lis oīs affectio: r aīa lucra cupida enīz p
exiguo pīre nō meruit: nullūq; ē ī illo cor
de uillicie pfectū ī quo libi auaricia facit
hīraculū. Abā sūt scī Leonis fīnōe 9^{de}
passioe dñi. Eī nescio q scīci psumat q pa
pa possit dispēfari vsura. Mā ē cal' i. c. lu
p eo. de vsur. q nō tibi hoc firmant oēs
doc. r Jo. an. ī regula peccatū. l. 6. Et hoc
dicit pñis mēis. Alīura nō est 3us nāle
vt dicit phs pmo polt, q nulla lege scripta
arrat' vel edocet' 3us sola nāle rōe duct' con
tractū vsurariū ē detestat'. Sūlfr scī Licer
o il. 2. de offi. i. si. vbi dicit q fenerari ē ho
minūz occidere. Alī Serald' o domi 4.
ethico c. 9. q. pli. dicit q omīs vsura fm
se ē malatozato q nō eet phibita. Prece
pra autē nālia sūt dispēfabīla: q sūt īmu

[illegible]

cause q̄s dīcā ff allegat q̄ suadēt dispēsa-
tōes: q̄ illud pcedit circa illa in quib⁹ pōt
eadē dispēatio. S3 circa pcepta moralia
vel nālia nō pōt papa dispēlare: cū sunt de
necitate salutis. Et ad hoc plēs auctēs alle-
gant i alijs p̄silijs. Et hoc ē sēnt Bal. i. c. 2.
ad n̄fāz d. pba. vbi dīc q̄ i iur dīnio q̄ ad
ea q̄ sunt de necitate salutis nō radit dispē-
fatio nec interpretatio. An̄ Hiero. ad Cellā
nā in q̄tra colā. ait: Duo aut̄ sūt genera mā-
dato: n̄ in q̄bus claudis̄ tora iusticia: pzo-
hibēdi vniū ē iubēdi alter. An. m. phiben-
tur mala ut p̄cipiunt bona. Non obstat ēt
q̄d dīc q̄ ē de p̄suetudine q̄ tolerēt iudei
ab ecclia. s. q̄ exerceant vsuras. Nā p̄sue-
tudo peccati nutritia nō valet: vt i. c. fi. d.
cōsue. 7. c. mala. 7. c. veritate. 7. c. p̄suetudo
8. dīf. 7. i. mltis atq̄s. c. eadē dīf. Nō obstat
etiam illud q̄d dīc q̄ furtū admittit ipe
necitans: vt i. c. p̄op̄i necitans. de furtis. 7. in
c. discipulos. de p̄se. dī. 5. Nā ipe necitans
oīa sūt cōia: vñ desinit cē furtus. l. 2. ff. ad l.
rhod. d. iac. 7. i. c. si ē p̄. i. fi. 46. dī. S3 papa
nō posset dispēlare q̄ q̄s absq̄ necitate res
alienas furaret: q̄ nō pōt dare lñas peccā
dī: vt dēo. c. legal. 24. q. 2. Et dū dīc q̄ papa
posset dispēlare q̄ q̄s p̄mittat fornicatōem
in hoc male dīc: 7 ē p̄mit hēuic: q̄ pa-
pa nō pōt dare lñas peccādi. An̄ pulcher-
rim⁹ tex. in c. l. 40. dī. dīc q̄ de nō cōces-
sit nec Petro nec ei⁹ successōib⁹ licentias
peccādi: modo si papa non habet licentiā
peccādi nec alteri dare pōt. Et i ista rōe sū
da tex. i. c. sup̄ eo. de viuris. vbi ē casus de
hoc q̄ nō pōt caullari. 7 h⁹ dare deduxi in
p̄silio p̄ me edito: imo de nō pōt dare: vt
dīc Ricar. i loco p̄allegato. Itē dū dīc q̄
illud pceptū: Nō occides ē diuinum: 7 tñ
si fuerit factū ex necessitate vel defensioe n̄
ē peccatū nec incurrit excoicatio. Ad hoc re-
spōdet q̄ illud nō ē p̄ ius diuinū: imo con-
sonat iuri diuino 7 naturali. Nā q̄d q̄s ob-
tinet i sui corpis fecit iure fecisse vñ: vt i. l. vt
v13. ff. de iusti. 7 iure. An̄ talis q̄ se defēden-
do occidit: nō dī fecisse hōicidū: ex quo
p̄ncipal intentio fuit se defendere. Nā illud
pceptū: Nō occides. intelligit d̄ co qui vo-
luntarie 7 ex odio aliquē occidit. S3 q̄ fiat
aliquid q̄d i se remaneat p̄nit nō pōt papa
pcedē: imo nec de: n̄ q̄n ad decus Bona-
uentura i p̄miaz. dīf. 47. q. vñ. dīc q̄ cū

querim⁹ an de p̄possi p̄cipe malū: pōt duo
b⁹ mōis itelligi. Uno mō an possit p̄cipe
malū remanēte ip̄o malo. Et dīc q̄ n̄: q̄
ē ip̄ossibile. Et hoc mō loq̄ Ricar. d̄ quo
s. feci mētionē. Alio mō an de p̄possi p̄ci-
pere malū faciēdo ip̄m bonū. Et hoc mō
pōt p̄cipe sicut p̄cepit filios isrl̄ expoliare
egyptios: 7 nō fuit furtū: vt dīc Alexander
de ales i tractatu septimi p̄cepit. De. n. q̄
ē dīs oīz trāstulerat diuī illaz rerū in he-
breos. Et hoc fecit mediāte iusticia: q̄ he-
brei absq̄ mercede fuerūt egyptijs. vnde
ibi nō fuit furtū. hoc ē tenet Aug⁹ in lib. 20
q. 20. trāsp̄itue. i. 4. q. 5. dīxit dīs. vbi
dīc q̄ israhel nō fecerūt furtū: s3 deo iu-
bente mīsteriū p̄buerūt. Simile ē i casib⁹ in
q̄bus d̄ iure canonico licitū ē recipere aliqd
vltra sortē: q̄ i illis casib⁹ desinit esse vsura
S3 vbi remanēt vsura ius canonicū non
posset pcedē ex aliq̄ cā vel ex aliq̄ necitate
q̄ exerceat. An̄ i illis casib⁹ in q̄b⁹ vñ vsu-
ra nō ē vsura: licet videat h̄e aliquā siliū
dūc cū vsura i eo q̄ recipit aliqd vltra sor-
tē. Et hoc dīc Jo. an. i deā regula p̄cni li.
6. Ex q̄bus p̄cludo q̄ i illis casib⁹ i q̄b⁹ re-
manet vsura neq̄ desinit cē delictū nō pōt
fieri dispēatio nec p̄ papā nec p̄ deū q̄d est
magis. An̄ cū iudeis feneratib⁹ remaneat
i eis crimen vsure: n̄ pōt papa dispēlare q̄
ciuitates p̄ducāt iudeos ad fenerādū: q̄ re-
manet p̄cni ex p̄e virtutis. s. iudei fenerā-
tis 7 ciuiū q̄ p̄sēnt q̄ fenerēt. Et ex his p̄z
q̄ iste s̄ temere 7 iniq̄ p̄ doctrinā ecclie au-
sus ē p̄dicāe 7 scribere: 7 nisi se corigat pu-
blice sicut publice deliquit ip̄m denūciabo
vt punit tūq̄ hereticus.

Cōsiliū quartū dicti dñi Alexandri de Me-
uo cōtra iudeos fenerantes.

In nomine domini nostri
iesu christi gloriosissimi re-
demptoris nostri qui ē. pe-
rus deus et verus homo ī
inquantum deus equalis
patri 7 spiritui sancto: tres p̄sone et vnus
de⁹: a quo oīa laudabilia opa procedūt in
uocato quoq̄ patrocinio gloriosissime ei⁹
matri is sp̄ virginis Marie: gloriosi po-
citoris Hieronymi: iouisq̄ celestis curie.
Amen.

Salerno vespimagi. Sal
uano venit ad me et dixit
se esse mortu ad consilium quod
iudei posset produci ad fene
radum per verba sancti Thome. scilicet
secundum quod. q. 52. ar. 5. vbi dicit quod
non est peccatum in extrema neces
sitate aliena auferre ut penitus inbuatur
imo etiam ut subueniat alijs si extrema neces
sitas. Adducit etiam sanctum Thome. in alijs locis quod
ad idem tendit. Sed mihi non videtur quod ex hoc
ferat quod propter necessitatem liceat producere in
deos ad fenerandum. Nec obstat verba sancti
Thome. Nam tempore necessitatis omnia sunt communia. Et sic il
le quod subtrahit non facit furtum: quod non subtrahit
re alienam ex quo subest extrema necessitas. Et
hoc modo loquitur sanctus Thome. et sua perlo probatur
tamen per ius civile quod per ius canonici. Nam lex di
cit quod tempore necessitatis sunt communia. ut in l. 2. ff. ad
l. r. hodi. de iac. et est optimus textus de iure cano
nico in c. si hi in fi. 47. di. vbi textus dicit: Furi
etiam panis est quem tu detines: nudus est indu
mentum quod tu secludis: misericorditer redemptio est et
absolutio pecunia quam tu in terra desodis.
Ergo: ergo te scias inuadere bona fratris pos
sis prestare quod velis. Unde ille textus. probat quod tempore
extreme necessitatis illa que subtrahunt effici
unt propter subtrahendum: non autem sunt illi cui sub
trahunt. Et propter hoc tunc non committitur furtum:
quod furtum est detinere rei alienam fraudolosa in
uito domino scilicet l. 1. ff. de furtis. Unde quando subest ex
trema necessitas non debet ablati res aliena sed
propter. Et hoc modo debet intelligi. c. discipulos. de
peccato di. 5. vbi dicitur quod discipuli domini nostri: qui transse
tes per segetes euellerunt spicas et comederunt
a christo sunt spiritus innocentes: qui coacti fame
hoc fecerunt. Secundo si fuisset necessitas non extre
ma: quod tunc excusaret a furto: sed pena debe
ret minui propter talem necessitatem. Et de hoc est textus.
ibi. c. si quis propter necessitatem. de furtis. vbi textus di
cit: quod si aliquis furat cibaria vel vestimenta vel pec
unia propter necessitatem famam vel nuditatem debet peccare
per tres hebdomadas. Nam ille textus debet intelli
gi quando subest extrema necessitas. Et ita in
tellexit sanctus Thome. in hoc loco per allegans. Et idem
dicitur de c. canonice in deo. c. si quis propter neces
sitates. Unde non debet surripere re proximam nisi propter
extremam necessitatem: quod extrema necessitas facit
sare furtum cum tunc res sit propter subtrahendum.
Vbi vero remaneret delictum furi nullo modo li
ceret committere: ut de c. si quis propter necessitatem.
Ad hoc facit pulcher textus. 14. q. 5. c. forte. vbi

hic dicit: Forte aliquis cogitat et dicit multi sunt
christiani diuites: avari: cupidi: non habeo periculum: tamen
si suum illis abstulero: et pauperibus dederero. Unde
enim illi nihil boni agunt mercede per hoc potero
Sed textus ille respondet quod inuoluntarii cogitatio dia
bolica calliditate suggerit: et quod si totum tribu
erit quod abstulerit potius peccatum addit quam mi
nuat. Et ille textus est Augustinus. Et idem dicit in l. 2.
medacium cuius verba refert magister sententiarum. l. 2.
dist. 41. c. 3. Ex quo inferitur quod non licet facere pu
erum peccatum ut ex eo sequatur magis bonum. Unde apostolus
Rom. 3. c. dicit quod illi qui dicunt mala esse faciendum
ut ex eis eueniant bona: sunt condemnati tanquam
blasphemi maiores dei. Et ex his infero quod vbi
delictum remanet delictum non licet illud committere
extrema necessitate. Unde doc. in deo. c. si quis pro
pter necessitatem: dicitur quod quod non excusatur propter
necessitatem si committit fornicationem: quod fornicatio
est de se mala: et potius quod debet mori quam
malo pretere: ut in c. sacris. quod me. ca. 2. 32.
q. 5. ita ne. Et ex hoc doc. canonice reprobat
opinionem de. et l. 2. in l. 1. i. p. l. q. C. vii. vbi
vbi dicitur quod si dominus mandaret suo quod et uxorem
inficeret alioquin ipsum inficeret: quod excusatur ab
homicidio si inficeret dominum suum ad mandatum
domini sui. Unde Jacobus de rauenno distinxit
quod aut mulier erat alii peritura: ut quod dominus omnia
ea infeceret: tunc excusatur ab homicidio: aut
non erat peritura nisi fuerit inficeret: tunc
non excusatur ab homicidio. De hoc dicit quod
distinxe excusatur ab homicidio: est necius non
voluntarius. Sed doc. canonice. l. 30. h. cal. et
dominus Lar. in c. significasti. de homi. in disti
cte dicitur quod etiam si dominus fuisset infector
uxorem etiam si fuisset occidisset: nihil
minus non excusatur ab homicidio etiam si id fecerit
timore mortis. Et sic non debet per suaditionem vite
occidere illum qui omnia erat inficiendus. Et hanc
opinionem etiam secutus fuit dominus Abbas in c.
sacris. quod me. ca. Et ego etiam istam opinionem sui
secutus in deo. c. si quis propter necessitatem de furtis.
Et hec opinio probatur in c. de occidendis. 23.
q. 5. vbi dicit textus quod est licitum aliquem occi
dere nisi habeat ad hoc potestatem ex pu
blica auctoritate. Unde pro confirmatione
vite prope non debet hominem occidere pro
quo etiam est bonus textus. 15. q. 1. merito. vbi
patet quod quis non excusatur a peccato: da
to quod propter amorem mortis vel pro con
seruatione vite illud commiserit. Unde etiam
sanctus Thome. vbi. s. q. 64. ar. 7. dicit quod
non est licitum quod quis intendat hominem occi

dere et ad suam defensionem nisi habeat publicam
auctoritatem: ut dicitur. c. de occidendis. Debet ergo
ille qui se defendit intendere ad suam defensionem
non autem habere alium occidendi aduersarium aliter
quod ad deum esse reus homicidii. Sed ubi solus
intendit se defendere: et percutit intentum sequitur
homicidium: tunc ei non imputatur: sed infertur potius
ut a se ipso occidatur. Et hoc dicitur beatus Thomas.
sequitur dicitur. Lar. i. c. significasti. de homicidio. et dicitur
30. cal. ibi. Et ex hoc infero quod ubi aliquid est
penam et remanet penam quod non licet illud fieri pro
per aliquam necessitatem et pro preservatione vite. Ad
hoc facit. c. sacri quod me causa. Nam participare cum ex
communicato reglarum non est peccatum mortale: sed
veniale: et in non excusatur quis aliquo me
tu et mortis vel cruciatibus corporis si partici
pat cum excommunicato. Et licet penam veniale non est
committendum pro preservatione vite prope. Sed usu
ra quod est mala nec videtur potest esse bona vel licita
ubi est vera usuraria: ergo propter aliquam necessitatem
vitandam non est licitum pducere iudeos ad fene
randum. Et hoc voluit perstringere pro declara
tione eorum quod in hoc dixit per magistrum Saluanum.

Sed quoniam multi dicunt quod indei fene
rant in hac ciuitate cum grauissimis
usuris. Alii dicitur esse licitum cuiuslibet pa
due ipsos pducere pro minoris senore: quod non
sunt causa quod iudei fenerentur: sed ipsas usuras restrin
gant seu minuant. Sed in secundo ego non puto
hoc esse verum. Non enim in hac ciuitate publice
tenentur ad exercendum usuras. Unde
non est dubium quod si ciuitas pacisceret cum eis
quoniam copiosius usuras exercebant: et ubi mu
tuatur cetum vicibus in hac ciuitate si essent con
ducti ad tenendum hic senem mutuarerunt mille vi
cibus: et sic licet committeret senem. Vnde magis
offenderet: quoniam tunc committit usura quo
tiens sit mutuum sub usuris. Ad hoc facit quod
non tenet scilicet. Thomas. 2. 2. q. 78. arti. vlt. in si. ubi
dicit quod si quis pecuniam suam committit usura non
est inde copiosius pro usura lucratur: deinde ei dare
magis peccat: et est princeps culpe ipsius. Ita in
proposito non est dubium quod si pducatur iudei quoniam
copiosi fenerabunt: ergo pducetes dant eis
magis peccandi: et per omnes sunt principes delicti
ipsorum iudeorum: quod cupiunt pro euitando
ipali damno incurrere dei offensam: cuius de
us pro nullo ipali pmo do consequendo vi
uitando debeat offendere: ut in c. faciat. 22. q.
2. et plura iura ad hoc allegantur in rationibus
quas feci ad allegationes magistrum Saluanum.
Alii. 30. an. in regula peccatum. i. vlt.

ar. 6. ad quoniam dicit quod scilicet usurarius non
debet pmittere: sed per ipsum multa mala eueniunt
scilicet damnum in rebus periculum in personis: vel ex ipso
multa bona sequuntur. scilicet pauper sustentatio:
mercatorum saluatio. Nam scilicet usurarius non
est pmittere: sed per ipsum vitantur multa mala
vel sequuntur multa bona: quod talia bona et talia
mala contra sunt corporalia. Sed malum spirituale
nunquam dicitur pmittere propter aliquod malum
corporale vitandum nec propter quod aliquod bonum
corporale consequitur. Alii non debent pducere iudei
ad fenerandum copiosi: quod facit propter ipa
lia mala vitanda: vel propter ipalia bona conse
quenda: quod hoc copiosi fenerant tanto magis
deus offendet. Alii magis similes. 3. dist. 33. c.
et quod de timore. ubi ponit quadruplicem spem
timoris: dicit quod habent timor est malus: et al
legat Cassiodorum super hoc. ubi sic inquit: Quoniam si
memus periculum carnis vel perdere bo
na mundi propter quod deliquimus: hic timor ma
lus est: quod deus prohibet in euangelio di
ces: Nolite timere eos qui occidunt corpus
et anima non est licitum delinquere propter eueniendum
periculum mortis: vel ut eueniat amissio bono
rum huius mundi. Plus dico quod non solum
citum tolerare malos simplici dissimulatione
propter eueniendum periculum mortis vel bono
rum ipalium vel ne incurram infamia. Et hoc
hoc dicit Augustinus in sermone de ciuitate dei. c. 9.
ubi dicit quod si propter istas causas omittitur cor
rectio malorum deus tales omittentes cor
rectionem facere flagellat penis temporalibus in
hac vita quam eis vita malorum displice
at. Et quo inferitur quod si penam ommittere
correctionem propter vitandum periculum mor
tis vel propter amissionem facie vel bonorum ipa
lium multo minus licet pmittere vel tolerare
quod iudei fenerentur. Ad hoc facit quod notat
sanctus Thomas. secunda secunda. q. 10. arti. xi. ubi
dicit quod non est licitum tolerare ea que sunt
mala in se propter vitanda mala spiritualia: vel
propter bona spiritualia consequenda: de quo
dicitur in scriptura si sequeris dubio. Et quoniam denuo mi
hi dicitur et quod christiani non debent curare de hoc
peccato iudeorum: etiam audet dicere quod non
peccat. Sed de hoc an peccet vel neceget in
responsionibus quas feci ad consilium ma
gistri Saluanum. Nam scilicet Thomas. secunda secunda. q.
83. arti. i. dicit quod nunquam suum licet iudeis ac
cipere usuram ab extraneis sed sunt eis per
missum propter maius malum vitandum
nec scilicet a iudeis deus coluntibus usuras acci

peret ppter avariciā cui dediti erāt. Et sic scī
ct⁹ Tho. dicit q talis pmissio nūq̃ excusa
uit iudeos a peccato mortali. Et idē dicit
Alexāder de ales in tractatu septimi peccē
pti. Et hoc dixi in p̃dictis r̃sionib⁹. Itē Jo
an. 7. oēs doc. i. c. p̃quest⁹ de vsurj pcludūt
q iudei peccāt fenerādo xp̃ianis. Idē dīc
Archī. 7 Jo. de scī. in. c. ab illo. i. 4. q. 4. Et
hoc p̃z q ecclia p̃pellit iudeos ad remitten
das vsuras xp̃ianis: vt p̃z in. c. post misera
bilē. de vsuris. Sed ecclia nō posset hoc fa
cē si iudei nō peccārēt i fenerādo xp̃ianis:
cū ecclia neminē ledat: vt in. c. p̃ mas. de do
na. Aliq̃ autē dicit q ecclia hoc facit: nō q n̄
curat de pctō iudeoz: s̃ vt p̃uideat indēni
tati xp̃ianoꝝ. S̃z ista r̃sio non ē bona: q i
mo ecclia d̃z curare de pctō iudeoz. Nā si
de⁹ peccat latū ip̃iū romanis q erāt isideles
vt punirēt mala militaz gēnū: vt dīc Aug⁹
li. 5. de ciui. dei. c. 13. mīto fortī xp̃iani; q s̃t
filiū 7 fūi dī debēt corrigē pctā iudeoz. Itē
ecclia orat p iudeis 7 alijs infidelib⁹: qd nō
faceret nisi curaret de pctō ip̃oz. Oēs enī
hōies dicit n̄rī p̃mū: q s̃t n̄rē n̄e p̃ci
pes: vt dīc rex. nobilis i. c. p̃mōs. de pe.
di. 2. Nō oēs hōies: siue iudeos: siue iside
les debem⁹ tanq̃ p̃mōs diligē: 7 deū p̃
ip̃is orare: vt dīc rex. i. dō. c. p̃mōs. Idē
dīc scīus Tho. scd a scdē. q. 78. ar. i. Dīc. n.
q debē⁹ oēm hōies h̄re qī. p̃mū 7 fratrē
p̃cipue i statu euāgelij ad qd oēs vocāt. Ad
idē allego Origēnē i homel. euāgelij Mar
thēi incipit: Audistis: qz dcm̄ ē amicus
Diliges p̃mū tuū 7 odio h̄bis inimicū
tuū: qd legi i sexta feria p̃ p̃maz dīcā q
dragesimē: vbi lūc inq̃r: Diligite inimicos
vsos siue paganos idolorū cultores: siue he
reticos isideles. Isti. n. s̃t inimici n̄rī: isti i
stī utaq̃ aduersarij. Istos ergo diligite mala
cis nō faciēdo nec aduersa optātes: sed di
ligite eos vt p̃rios 7 cor̄ errorē sp̃nue sicut
ab om̄inationem. Itē p̃pterea orare p̃ ca
lūmianib⁹ vob⁹ vt ip̃ia mal cessēt: vt defināt
ab impietate 7 iudiciū p̃dminatōis effugiāt.
Orate p̃ illos p̃uersione 7 v̄sa pace: illorū
remissione 7 v̄sa tolerātia. Ecce q Origē
nes vlt q teneamur diligē oēs hōies ē in
fideles 7 deū p̃ ip̃oz p̃uersione orare. Nec
minuas auctatē seu fidē eo q Origēnes
fuit h̄c⁹. Nā illa homel. p̃m̄et it opa ei⁹
que s̃t p̃ ecclia approbata. 15. di. scā roma
na ecclia. p̃. itē Origēnes. Et Hiero⁹ d̃ ec

clesiasticū tractato ab⁹ dīc q Origēnes me
lior fuit oibus i bonis: 7 prior in mal. Nā
cū ista homel. sit d̃ bonis opib⁹ ip̃i⁹: ē ha
bēda in maxima auctoritate. Itē firmat
Aug⁹ in li. de doc. xp̃iana: vbi dicit q om̄
nis peccator inq̃nuz peccator: ē nō ē diligē
dus: 7 q oīs hō inq̃nū est hō diligēd⁹ ē p̃
pter dū. Itē Aug⁹ sup. xi. ps. 7 in li. 8. de
trini. sic inq̃r: In bono. n. diligēd⁹ est p̃ri
mus: nō in malo. p̃mū hō oēs hōies oꝝ
itelligi: qz nō ē d̃ q sit sperādū male. Qui
g̃ amat hōies: vel qz sit iusti vt iusti sint a
mare d̃z. h̄c Aug⁹. Itē scīus Tho. scd a se
cūde. q. 4. ar. 1. 7. vbi ponit de triplici mō
quo p̃mū tenemur diligē. in 1. mō q ē ex
pte regule dilectōis dīc q f̃gula q p̃mū
debem⁹ diligē ē vt nō p̃dscēdam⁹ p̃ximo
i aliquo malo: sed solū i bonis: sic 7 n̄rē vo
luntati solū satisfacere debem⁹ in bonis. Et
dicit q hoc regit ad hoc vt dilectio p̃ri
mi sit iusta. Si ergo isideles in quib⁹ inclu
dūtur iudei amare debem⁹ vt iusti s̃t: nō
debemus ēē p̃icipes criminis ip̃oz: qz nō a
mam⁹ illos tunc vt iusti s̃t: sed i malo ip̃
sos amam⁹ in quo secuz p̃ncipam⁹. Et de
hoc h̄tur p̃ magistrū s̃niar in 3. li. di. 17.
dū tractat d̃ modo diligēdi. Itē dū tractat
an tenemur diligē angelos. 7 di. 19. c. i. 7. 2.
in quib⁹ pcludit allegādo alias aucto: ita
tes q deus nullū hominē excepit ab illo p̃
cepto: Diliges p̃mū tuū sicut ip̃m. Ex q
bus pcludo q ecclia d̃z curare de pctō iu
deoz 7 alioꝝ infidelū: n̄ ne de⁹ offēdāt: n̄
etiam vt citius ad deū p̃uertant. Deū. n.
facilius inclinam⁹ ad isideles p̃uertēdos
quo magis s̃t imunes ab alijs criminib⁹.
Et vbi iudei vel alij isideles p̃mittūt aliqd
peccatū s̃ ius naturale ecclia d̃z hoc pecca
tum punire vt dīc Inno. in. c. qd sup his
de voto. Sed vsura ē peccatū cōtra ius na
turale: vt plene declarat Jo. an. in regula
peccatū. in. 2. arti. Nā nec ecclia nec p̃ncipal
debēt hoc peccatū tolerare. Sed vt dissol
uam vñ mōmū qd de nouo fuit allegatū
h̄z purē dissoluisse in cōsilijs per me editis
sed adhuc repetere non p̃get. Dicunt enī
q quēmadmodū licet propter necessitates
recipere pecuniaz mutuo sub vsuris: ita ē
licet propt̃ necessitatem iminentem pacisci
cum iudeis vt fenerent. Nam argumētū
nō p̃cedit fm q dicant doc. in. c. sup eo. d̃
vsuris. Et idē scīus Tho. scd a scdē. q. 78.

art. ultimo: ubi dicit q. inducere hominem ad peccandum nullo modo licet. An in peccato alio? ad bonum licitum est: q. deus vult omnibus peccatis ad aliquod bonum. Ex quolibet. n. malo elicitur aliquod bonum: ut dicit Augustinus in enchiridion. Et idem Augustinus publicole querit: ut liceret in iuramento eius q. per falsos deos iurat. unde. q. si vult non ad malum: sed ad bonum non solum se peccat? quo p. demonum iuravit. Si tamen cum induceret iurare p. falsos deos peccaret. Et de hoc est ex. tra. scriptum in. c. mouet. 22. q. 1. Ita etiam in p.posito de eiusdem Thoma. q. nullo modo licet aliquem inducere ad mutuum ibi usurum: licet tamen ab eo q. parum est exercere usuram mutui accipere sub usurum propter aliquod bonum q. est subuenio luc. necesse sit ut saltem: sicut etiam licet ei q. incidit in latrones manifestat bona q. habet ut non occidat: q. n. bona latrones diripiendo peccant ex p.plo decet vire q. dixerit ad Zimacii: non la occidit nos: q. haec minus thesaurum in agro ut dicit hier. 41. An p.cludit scilicet Thoma. q. ille q. accepit ex necessitate pecunias mutuo sub usuris non peccat: q. non p.uenit in peccatum usurarum: nec ei placet usuram acceptio sed mutuatio q. est bona. Dicit etiam scilicet Thoma. q. ille qui accepit pecuniam mutuo non dat usurario occasionem peccandi ex malicia cordis sui. Et ista sunt v. ba. formalia sci Thoma. ex quibus tria noto. Primum est q. nullo modo licet aliquem inducere ad mutuum sub usuris. Sed illi q. p.ducunt iudeos ad fenerandum eos inducunt: q. non auderet fenerari nisi ciues de hoc secum paciscerent: unde ista pacta ista scilicet fenoris exercendi. 2. noto ex verb. f. Thoma. q. is cui placet q. fiat mutuum sub usuris peccat quia consentit in peccatum usurarum 3. q. prestas occasionem viuras exercendi peccat tanquam particeps culpe. Et multum notanda sunt ista verba: q. scilicet Thoma. comp. bendit et iudeos sub feneratoribus: ut patet ex ei. verbis. Alii consentientes q. iudei fenerantur: vel inducentes eos ad fenerandum vel p.uentes eis occasionem exercendi viuras: iuxta in pari crimine cum eis. Et idem dicitur doc. in. c. sup. eo de viuris. Et h. v. ba. multa faciunt ad ea q. infra dicuntur.

Sed supponamus sine p. iudicio veruans q. iudei ita publice fenerent: ciuitate p. auct: q. ex b. non sunt pacta cum eis ut p. hoc ex

erceat viuras copiose: seu frequenter: magis liceat cum b. facere pactum cum iudeis q. non possint recipere viura duos denarios p. libra in mense ubi nunc accipiunt quatuor. An q. sic. Ita statuentes q. nulli viura duos denarios recipiat p. viura p. libra in mense non iaceant pena excommunicationis. Sed tunc sic: Illud q. potest fieri p. pactum potest fieri p. statutu: ut dicitur glo. in rubrica. C. de decr. decur. 2. in. l. i. C. que in lon. p. iur. Et sic potest argui de pacto ad statutu vel e. An si statuentes non incurrit pena: ita et pacifices non debent currere. 2. ad ad idem. p. pacifices super minoribus viuris sol uendit non sunt ea q. iudei fenerent: nec eorum voluntas: sed eorum voluntas est restringendi seu inuendi exactores fenoris ergo non dicunt p. fenerare q. iudei fenerent. Voluntas. n. 2. propositum distinguunt maleficia: vi. c. cum voluntate. de fen. exco. 2. i. l. q. in iure. ff. de furi. i. principio. Unde cum voluntas ciuium non sit q. iudei fenerent: sed solum q. minores viuras recipiant non possunt dici p.icipes criminis iudeorum. Tertio nedum est magnum disp. dium: sed etiam magnum scandalum apud plebem q. non fiat promissio per ciues q. iudei condauantur pro minoribus viuris. Sed scandalum est magni effectus in quacunque re. Ita p. p. scandalum viuendum potest fieri disp. dium: ut i. c. ut p. tueret. 2. i. c. dno sc. 50. dist. 8. An cum anglicis fuerit disp. dium ut p. traheret in monum i gradu p. hibito p. p. maius malum viuendum: ut in. c. q. d. scripti. 2. i. c. q. d. lex. 35. q. 3. Item p. p. scandalum delicta remanent in p. nita: ut in. c. p. m. i. l. an. 4. 4. di. i. c. pluri mos. 57. di. 2. i. c. q. d. 33. q. 7. 2. i. c. lato res. de cle. exco. Item p. p. scandalum q. licite potest renuciare dignari. ut i. c. nulli cum p. d. 5. p. q. uoq. scandalum. de renu. Et ibi dicit Zimmo. q. p. p. scandalum viuendum q. potest p. uari b. n. i. c. o: sed illud scandalum p. cesserit ab i. q. defectu vel culpa. Dicit in Zimmo. q. ubi d. 3. p. s. r. n. aliud beneficium loco p. m. Et hoc seruati sunt in ep. o. f. r. r. n. i. s. i. p. e. p. a. p. e. p. i. j. Ita p. p. p. viuendum scandalum archiep. i. o. m. s. f. e. r. r. i. e. n. papa coegit ip. s. renuciare ep. atum f. e. r. r. a. n. e. p. t. u. l. u. e. i. e. p. a. t. u. m. f. e. l. i. r. e. s. e. Item p. p. p. graue scandalum viuendum ecclesia potest desistere a repetitione iurum suorum. Et sic propter graue scandalum viuendum ecclesia potest licite iura vel bona sua non repetere: ut in. c. nihil. 2. ibi per Zimmo. 2. doc. de p. r. e. i. c. r. p. Et multa tolerantur p. p. p. scandalum viuendum q.

longū ēē narrare. Sz hīc nō obstatib⁹ te
neo firmit⁹ dñi ēē de iure dñi. Maz potius
qs debet oīa mala pati q̄ malo p̄uenire: vt
in. c. sacris. qd̄ me cā. 7 in. c. ita ne. 31. q. 5. l.
qbus dī q̄ qs d3 potius oīa mala pati q̄
malo p̄uenire. Maz agētes 7 p̄uenētes sūt in
pari crimine: et debēt pari pena puniri: vt
in. c. notū in fi. 2. q. 1. 7 i. c. 1. de offi. del. 7 xi.
q. 3. q̄ p̄fēt. imo n̄ licz p̄fētire malo ēē cō
sent⁹ iducat penā veniale p̄ quocūq̄ malo
vitādo: vt i. c. i. 7 i. c. ne qs arbitretur. 7 i. c.
facit hō. 7 i. c. hqs ad te p̄fugit. 22. q. 2. 7 in.
qbus p3 q̄ nō licz p̄mittere peccatū venia
le p̄ quocūq̄ malo vitādo: nec ēē p̄ salute
vni⁹ ppli. l. dñe mgt⁹ sniari li. 4. di. 34. c. 2.
dicit q̄ p̄cubū⁹ q̄ fit cū vxore p̄ter nēcitare
gnādi ob icōntinētiā indulget sz p̄missio
nē: qz ibi ē aliqua culpa: sz leuis: 7 p̄ hoc dī
cit q̄ talis p̄cubū⁹ nec iubet nec p̄cedit: sz
p̄mittit qz nō ē laudabilis sz venial. Et idē
dicit Aug⁹ in li. de bono coniugal. Si ergo
ecclesia nō potuit p̄cedē p̄cubū⁹ cū vxore p̄
ter nēcitare gnādi p̄opt bonū coniugij 7 p̄
pter vitādū malū adulteriij: sz solū p̄mittē
simplici p̄missiōe penā indulgēte. q̄ cō
cubū⁹ sit peccatū veniale n̄ mltio min⁹ licz
p̄fētire malo quod i se p̄tinet peccatū mor
tale put in cāu nfo. Et p̄ hoc i mā n̄a ē
optim⁹ tex. in. c. sup. eo. de vsuris. vbi dicit
p⁹ q̄ cū vsure sint p̄hibēte per virūqz testa
mētū papa nō pōt disp̄sare q̄ exerceatur.
2°. dicit ille tex. q̄ cū sacra scriptura p̄hibi
beat mētū p̄o vita alteri⁹ cōseruāda: qd̄
m̄ ē peccatū veniale n̄: multo magis qs ē
p̄hibēda ne p̄ redimēda vita captiuorū
inoluat crimine vsurariū. Et noranda sunt
multa verba illius tex. in quāti dicit q̄ qs
ē p̄hibendus ne p̄o redimēda vita ca
pmo: n̄ inoluatur crimine vsurariū. Maz p̄
quocūq̄ malo vitando nō est tolerandū
crimen vsurariū ēē simplici p̄missiōe q̄ ap
pellat toleratio seu dissimulatio: de q̄ i. c. de
niqz iūcta glo. i verbo v̄ia. 4. di. 7 i. c. hac
rōne. 31. q. 1. 7 i. c. cū iā dudū. de p̄bē. 7 i.
mē. n. vsurariū ē grauissimū 7 maius ceteri
criminibus: adeo q̄ iura canonica p̄pter
aliq̄d malū vel scandalū vitādū nolue
runt tale crimē tolerare ēē simplici dissimu
latione: vt p3 in. d. c. super eo. 7 in. c. qz in oī
bus. 7 i. c. cū tu de vsuris. 7 i. c. i. 2. de vsu
ris in. 6. 7 i. c. de i. de vsuris. Et hoc declara
bo lat⁹. j. Adodo si non licet tolerare sene

ratores simplici dissimulatio: multo mi
nua licet consentire q̄ senerentur. Nec ob
stat argumentum dū dixi q̄ ille q̄ pacifici
q̄ exigant minores vsuras non ē cā q̄ vsu
ras exerceant: sed solum est cā q̄ minores
exigant. Ille. n. q̄ pacifici q̄ exigant mino
res vsure p̄sentit quo ad illas minores vsu
ras q̄ iudei senerentur: licz non p̄sentit ma
ioribus vsuris. Abi. n. est pactum ibi est
p̄sentus. l. i. ff. de pac. Item illi dicunt con
sentire q̄ in vna voluntate concurrūt: vt dē
in dē. l. i. Sed illi qui paciscuntur q̄ iudei
exigant minores vsuras in eandem volun
tate concurrunt quo ad illas minores vsu
ras exigendas ergo consentiunt q̄ iudei se
nerēt. 7 p̄ p̄s p̄sentit malo: 7 sūt p̄cipua
crimis. Sz p̄cto sine malo qs nō d3 p̄fēt
re: immo pot⁹ d3 oīa mala pati vt supius
dixi. 3o in fine p̄cedemus dubij signam⁹ b
ba sci Tho. dū dicit q̄ p̄ aliqua nēcitare nō
ē licitū p̄fētire in peccatū vsurarij: nec p̄be
re occasione vsuras exerceādi. Non obstat
glo. in p̄allegato. c. in dē. cle. i. de vsuris.
Mā stantes q̄ n̄ p̄nt exigi vltra duos de
narios p̄ lib: a negādo de pluribus nō in
telligūt p̄cedē de rāto. An illa glo. loq̄t q̄
finita statuētū ē p̄hibēde maiorū tñ p̄ h^o
p̄mittere de minorū. l. 4. di. c. i. 7 31. q. 1. hac
rōe. Sz si intentio statuētū ēē q̄ pos
sent exigē minores vsuram incurrerent pe
nam excoīcatōis: vt sentit illa glo. 7 exp̄sse
hoc firmat ibi laudū⁹ 7 Paulus q̄ pōde
rat illā lra q̄ exigit ad hoc vt sit loc⁹ pene
q̄ statutū velit q̄ vsure soluāt: vel q̄ solu
te nō repetant: sz statutū p̄dictū hoc n̄ vult
qz verba nō debēt sumi a 3ro sēsu. Et hec
dicit doc. ēē vera dūmō cessat fraus. Maz
si intentio statuētū ēē q̄ possēt exigi vsure
d̄ minorū q̄ntare incurrūt penā excoīcatōis
Et h^o seq̄t dñs Ler. in dē. cle. i. de vsuris
in 22. q. 1. 7 3o. de imola ibi in p̄allegata
glo. in verbo facē. Si in cāu nfo paciscen
tes volūt q̄ iudei possint exigē minores vsu
ras: g^o tale pactū nō excusat eos a peccato
Mā obstat tertiu argumentū. l. q̄ ppl scā
dalū multa tolerāt. Mā q̄uis ppl scādalū
licz dissimulare seu nō p̄ire delinquentes
qd̄ appellat tolerātia: de q̄ in. c. hac rōe. 31.
q. 1. 7 i. c. cū iā dudū de p̄bē. Et ē bōa glo. i
c. deniqz. 4. di. in vbo venia. 7 i. c. si q̄ mo
nach ap. 27. q. 1. q̄ dicit q̄ licz ppl scandalū
possit cōcedi ipunitas delinquēdus non

in pōt pcedi lnia peccādi: qz tal lnia n pōt
 dari sine pctō. Ad hoc facit optime quod
 nō glo. singularis i. c. q. fincra. 45. dī. in
 vbo lnia. q dicit q ecclia non possz dare
 lniaz iudeis qz seruēt ritus suos circa sa-
 crificia: l3 toleret: z vlti^o. phibeat eos impe-
 dari: vt ibi. z i. c. sicut de iudeis. z illā glo.
 ibi seqt Azech. dices q ecclia nō approbat
 dū pmittit iudōs suos rit^o obfuare: qz illd
 qd pmittit nō pcedit. 31. q. i. hac rōne. Et
 dicit q rit^o iudeoz tolerat: qz ex magna
 pte ē scis z bon^o: l3 i aliqb^o sit mal^o. Et
 ista ē rō qre ecclia tolerat ritus iudeoz: z
 phibet eis fieri ipe simēta. S3 Jo. an. in
 regula: peccatū in. i. ar. iiii^o pncipiū dicit
 q ecclia tolerat ritus iudeoz pp bonū qd
 inde seqt: l3 i eis sit moralē pccatū: qz nre fi-
 dei vritas i libris ipoz velata: z i nub^o si-
 gurata lucide demonstrat oculis nris: z sic
 fidei nre testimoniu roboret allegat. Aug.
 gu. 18. li. de ciui. dei. c. 45. S3 ego nō nie-
 mini me legisse ista vba formalia Aug. l3
 Aug. d. ciui. dei a capite vsqz ad finē tran-
 scurrenz. Sed i li. 18. c. 46. dicit vba q si
 eiusdē sēsus. Primo. n. dicit q sufficiunt
 nobis codices iudeoz p quos fides nra p-
 bat: z q deus ipsos dispfit p oēs gētes vt
 ecclia xpi dilataret. Et dicit Dauid hoc p-
 phetasse dū dicit: De^o me^o mīa ei^o p: cue-
 nire me: de^o me^o demonstrauit mihi d i i mi-
 cis meis ne occidas eos neqz obliuiscāi
 legē meā: dispge eos i vritate tua. Postea
 Aug^o. dicit hec vba in fine illi^o. c. 46. De
 monstrauit ergo de^o ecclē in ei^o unim. ciui-
 deis: qm sicut dicit apls. Delictū eoz salu-
 ē i gētibz. Et iō nō eos occidit. i. nō in
 eis pdidit qz sūt iudei qzuis deuici z op-
 pressi fuerūt: a romanis ne obliu legē dī ad
 hoc de quo agim^o testimoniu non valēt
 Jō. pāz suū vt phia decreet: ne occidens
 eos. nisi ē addēt: dispge eos: qm si cū isto
 testimonio scripturaz in sua. tātmō tra.
 nō vbiqz eēt: pfecto ecclia q vbiqz ē eos
 pphiaz q de xpo pnuisse sūt testes i oib^o
 gentibus hñe nō posset. De^o ergo diuisit
 iudeos int^o oēs gētes ad hoc vt pberēt te-
 stimoniu fidei nre. Et ecclia tolerat eos in
 ritib^o suis pp magnū bonū spūale qd ind
 seqt. Et tñ nō pōt dare hūm iudeis qz ex
 erecāt ritus ne approbet malū l3 tali
 malo magnū bonū spūale sit adnuxū. Et
 hoc ē tenet Jo. an. in dca regula. peccatū

in 3°. ar. Et d hoc ē per scñ Tho. secūda
 scde. q. 10. ar. xi. vbi dicit q humanū gen^o
 deriuat a dīno regimie: z q d3 ipz imitari
 illi de^o quāuis sit oīpōtēs z sūme bonus
 tñ pmittit aliq mala fieri in vniuerso que
 possēt phibere ne eis sublati maiora bo-
 na tollerēt vlt^o aliq mala peiora icurrāt: si
 cut Aug. dicit in finone de ordine: Aufer
 meretrices de rebus humanis: turbabis
 oīa libidīnibus. Ad idē glo. in. c. int^o opa
 de spō. q dicit q ecclia tolerat meretrices
 ppter maiora mala vitāda. Sic igf qzuis
 infideles i suis ritib^o peccēt: tolerari pnt
 vel ppter aliqd bonū qd ex eis puenit vlt^o
 ppter aliqd malū qd vitat. Ex hoc qz in-
 da rit^o suos obseruat in qbus olim pfigu-
 rabat vritas fidei quā tenem^o: hoc bonū
 puenit qz testimoniu fidei nre habemus
 ab hostib^o: z qz in figura repñrat nob^o qd
 credim^o. Et iō i suis ritib^o tolerat. Alioz
 vō infidelū ritus q nihil vritatis aut vili-
 tati cōferūt non sunt aliquāter tolerandi
 nisi sōre ad aliqd malū vitādū. s. ad vitādū
 scādālū vel discidiū qd ex hoc possz puei
 revel ipedimētū saluti eoz q paulatī sic to-
 lerati puerūt ad fidē. Propt^o hoc. n. ec-
 clesia hñeco: z paganoz rit^o aliqū tolera-
 uit qñ erat mag^o infidelū multitudo. Et ista sūt
 verba formalia scī Tho. excepto qz allega-
 ui glo. in. c. inter opa. de spō. quā sequūf
 doc. Notanda autem sunt verba sancti
 Tho. qz declarat quādo mala seu pctā pnt
 tolerari. s. quādo seqt discidiū vel scādālū
 qd h3 ipedire salutē pñmo: de quo dixi
 s. p^o pncipiū scdi dubij. Itē pōderāda sūt
 vba scī Tho. qz nō dicit q sit dāda licētia
 faciēdi malū: vel q liceat pscire malo: s3
 solū q pōt malū tolerari. ppter psequēdū
 bonū spūale vel vitandū malū spirituale
 Et ex suis vbis inferi q nō liceat tolerare
 malū. ppter vitandū malū ipale: s3 ppter v-
 surā si qd malū vitat solū ē malū tēporale.
 Unde nō est tolerāda aliquo modo et sim-
 plici toleratione q appellat dissimulatio.
 Et hoc firmat Jo. an. i regula pñm. i. 3° ar.
 vbi dicit q ē triplex pccellio. Quedaz sim-
 plex tolerātia: vt qz delinquētes non puni-
 untur. Et hoc sit quādo qz ppter mai^o ma-
 lū vitandū. Et de hac loquit. c. deniqz. iiii^o
 cta glo. in vbo vritas. 4. di. 2. c. si q mona-
 chaz. iuncta glo. 27. q. 1. in. c. cū iā duduz
 de pbe. z i. c. hac rōne. 31. q. 1. z 32. q. 7. c.

qd aut. ibi: *Nō nullos toleram⁹ quos cor-
rigere vel punire n̄ possum⁹*. Que dā est p-
missio non solum penam indulgēs: s; etiā
impedimēta fieri phibens. Et isto modo
tolerātur iudei in rebus suis, ppter bonū
spirituale qd inde sequit. Quedam ē per-
missio que prestat iuuamen vel cōsensum
ad actum pficiendū. Et ista nullo modo
potest fieri: qz non licet cōfētre malo, vl
prestatre opus ad faciendū malū. Immo
nudus consensus q nullū iuuamen pstat
ad faciendū malū 7 dānabilis est 7 puniē-
dus: vt est tex. notabilis in. c. felix. §. illd
de penis. in. 6. Et iste sūt conclusiones q̄s
ponit Jo. an. in regula p̄ctm. in. 3. ar. Et
h⁹ p̄babo p iura q multū in hac m̄a strin-
gunt iudicio meo. P̄mo adduco tex. in
.c. quod p̄decessor. in fi. xi. q. 3. vbi tex.
sic dicit: *Et si om̄io p̄pter p̄ncipalem
fauorē 7 humanū genus franchorū ad
eos accessisses corporali abstinere nō va-
luisti cogente eccliarum dei necessitate: 7
tū in eorū cōsilio 7 cōiouis cōsensu anima
tua nō ē coinquinata*. Itaqz p hoc q cū
eis conuersatus es nō cōsenties iniquita-
ti eorū: nullū ē tibi detrimentum coram
deo. Ecce qz humanus fauor inducēs ne-
cessitatē aliquid faciendi, ppter scandalū
vitandū non excusat a p̄ctō si pstat cōfē-
sus malo. Ad idē. 33. q. 4. ita plane. q est
tex. Augl. in li. 2. p̄ra *Permencianū*: vbi
tex. dicit: *Qd quis sociat malis duobus
modis: vel p̄mutēdo malū cū eis: vel fauē-
do cōmittendū*. Si aut neutz facit nullo
mō sociat malis diuimodo addat tertiu: vt
nō sit piger i cor̄ipiendo: 7 si iudex nō sit
piger in p̄puiendo: diuimō hec oīa faciat
cum dilectione corrigēdi 7 nō odio p̄seqn-
di. Postea tex. sic in fine dicit: *Abi autē
cetera ip̄edūit: illa duo sp̄ retenta incorru-
p̄um casti qz custodiū: vt nec faciet ma-
lum nec approbet factū*. Ille. n. dī p̄mutē
malū vt dicit Aug⁹ q ē p̄nceps mali. Ille
aut dī approbare malū factū q pstat cō-
sensum 7 approbationem malo iā scō. Ex
quo inferit q ciues nō p̄nt p̄sentre q iudei
q actualit̄ exerceāt vsuras l3 ip̄as exerceāt
cum minor fenore. Ad idē Aug⁹ in epla
p̄clij scā p̄ra dō aut̄as trāslūptie. 23. q. 4.
siqz a catholica i fi. vbi tex. sic dicit: *Loio
malo 7 nō maclat aliqū p̄ncipatōe sacro-
rū: s; p̄sensio scōz*. Mā si mal scis non eis

q̄sqz p̄sentiat: portat mal⁹ cām suam: nec
p̄iudicat alicui quē i p̄sensione mali operis
locū non h3 criminis. Ad idē Aug⁹. in. ser-
mone euāgelij trāslūptie. 23. q. 4. a malis
vbi tex. dicit cōicat q̄ppe malo q̄i scō et
p̄sentiū volūtatis vel approbatōis adiun-
git. Itaqz ergo p̄senties sūt mal vt appo-
betis: neqz negligēs vt arguatis tē. Ad
idē Aug⁹. i fmōe de h̄bis euāgelij trāslū-
ptie. 23. q. 4. recedite. i fi. vbi dicit: *Idē
ē i mūdum n̄ tāgē 7 volūtate nō p̄sentire
7 ore nō p̄cere*. Et ex hoc p3 q p̄senties
vt iudei p̄mutēt sensus inceptum cū mino-
ri fenore non excusat a peccato: qz cōsen-
tunt malo vsuraz 7 ip̄s approbat pacifē-
do q iudei fenerēt cū minoribus vsuris.
Unde non ē dicēdū q ciues possint huic
malo ppter aliquam cām p̄sentire. Nam
illud quod fm̄ se ē malū nullo bono fine
fieri licet: vt dīc Aug⁹. in li. p̄ra mēdacuz
7 ph̄9 in. 2. ethicoz: 7 cū⁹ vba refert m̄ḡ
finaz li. 2. di. 4. c. 3. vbi dicit q oēs actus
fm̄ intentionē 7 cāz iudicādi sūt boni vl ma-
li p̄ter quodā q sunt ita mali vt nūqz pos-
sint ēē boni ēē si videant h̄c bonā cāz. In-
terest. n. ingl. Aug⁹. plurimū q cā quo si-
ne q̄ntēdo qd fiat. S3 ea que pstat esse
p̄ctā nullo bonē cāe obitū nullo q̄i bono
fine nulla velut bona intēdo faciendā: vt
ponit Aug⁹. multa exempla de vtroqz. s.
de h̄is que p̄nt ēē bona 7 mala: 7 de h̄is q
fm̄ se sūt peccata. Et p̄cludit q ea que sūt
p̄ctā nulla bona rōne nullo bonē cāe obitū
nullo q̄i bono fine nulla velut bona in-
tēdo faciendā sunt. Et vñ Aug⁹. dicitōe
q̄i 7 dictione velut: q p̄ctū non pōt fieri
bono fine: nec bona intēdo: qz non pōt
ēē bonus finis nec bona intēdo que indu-
cit ad p̄ctū p̄mutēdū: l3 aliquādo hoc vī-
deatur erronee opioni hominū. Et cōcludit
idem m̄ḡ finaaz in p̄allegato. c. 3. r. c. se.
Et idē dīc sc̄is Thō. scdā scdē. q. 4. ar.
2. Itē dīc sc̄is Diony. i. 4. c. 3. diu. no. q
illud qd ē f3 se malū ex genē nullo modo
pōt ēē bonū 7 licitū: qz ad hoc q aliquid
sit bonū i egrit q oīa recte p̄currant. Bo-
nū enī ē ex integra cā: malū aut ex singu-
laribus defectib. Et idē dicit sc̄is Thō.
scdā scdē. q. 4. ar. 3. Usura autem mala ē
ex genere: qz ē p̄ra ius naturale 7 contra
ius diuinū 7 p̄ra ius canonici: nec ē da-
re aliqū casum in quo usura sit licita. Et

lz reperiant alig casus in q^o lz aliquid re
cipere vltra s^one de q^o in. c. p^oquestus. et
in. c. salubrit. de v^osuris in in d^ois casibus
non e^o v^osura lz p^oma facie h^ocant alig^o sile
v^osura. Et bi autem e^o vera v^osura semp e^o ma
la: nec p^ot p^omuti p^o ius n^oale vel diuini
vel canonici: vt dicit Jo. an. in dicta regu
la: peccati. in. 3. et. 4. ar. Cum ergo v^osura
ex gen^o sit mala nullo m^o p^ot e^o licita nec
aliquo bono sine fieri. Ead^o r^one consen
tire q^o iudei feneretur est in se malum v^o
de nullo bono sine fieri lz: nec est inuicire
aliqu^o casum in quo talis consensus pos
sit esse licitus. Et sic. n. hereticus qui dice
ret q^o deus dederit nobis licentiam ip^osuz
offendendi ex aliqua causa. Nam cu^o pec
catum sit contrarium deo tanq^o mal^o bo
no: necessarium e^oq^o semper deo displiceat
seu deum offendat. Et de Aug^o. i. homel.
euangelij Joh. incipiens: Dicebat J^o ad
eos qui crediderant iudeoru: Si vos m^oa
seruis in sermone nico v^oi discipuli mei cri
tis. q^od legitur in sabbato ante dominicaz
in ramis palmarum sic inq^ot: Mo^o ergo d^os
q^odami p^ota d^onat: q^od i^o iustificat et laudat.
Nulla laudat odit oia. Et per hoc p^ot pa
tere n^osum ad tertium monium supra sa
cti. It^o lz p^opter sc^odaliu vitadu tolere
malu n^o lz p^omut^o aliq^o p^octi ca vitandi
sc^odaliu: vt i. c. q^o sc^odalizauit. d. re. iu. vbi
d^or q^o vili^o sc^odaliu nasci p^omut^o q^o v^ouas
reliq^ot. It^o v^ouas d^or reliq^o q^o de^o p^o p^octi
relingit: v^oi dicit v^osus: Est v^ouas vite doctri
ne iusticieq^o. Primum sp^o habe: p^opi sc^od
dala linque duo. Nam p^opter scandalum
vitandum lz abstinere a delictis puniedis
Item p^opter sc^odaliu licitum e^o desistere a
p^odicatoe vel a doctrina: vt in. c. q^o xi. q. 3
S^o3. v^ouas vite q^o e^o vt q^os non faciat malum
nunt^o e^o dimitteda p^opter sc^odaliu: vt. d. c.
q^o scandalizauerit. et in. c. magne. s. penlt.
de voto. et in. c. 2. ad fi. de op. no. nu. Et de
hoc e^o glo. ordinaria q^o tradit dicta doctri
nam. f. i. d. c. q^o sc^odalizauerit. et in. c. 2. d. te.
or. et in. c. nisi cu^o p^ode. s. p^o graui q^onoq^o sc^od
dalo. de renu. et in. c. comessatores. 43. di.
Et eand^o theorica e^o tradunt doc. i. locis
p^odictis. Et de hoc h^oet p^o hosti. in summa
de renu. s. cu. v. q^oue scandalu. Et d^one die
ronym^o ad Rufinum: Peccantiu multitu
do no^o parit erroru patrociniu. Pl^o dixit
Anno. i. d^oco. c. nisi cu^o p^ode. s. p^o graui quo

q^os. quem ibi seq^ot. But. d^oct. n. q^o quedaz
e^o v^ouas iusticie iur^o n^oalis vel euangelici: et h^o
non e^o relinquenda p^opter vitandu sc^odali
lum. Queda e^o v^ouas iusticie iuris positui
et hec e^o relinquenda p^opter vitandu sc^odali
lum dissimulando vel differendo vel pena
iusta ca temperado seu relaxado: et e^o cer
tis casib^o p^orii statuendo: vt i. c. p^oposuit de
p^oces. p^ob^oe. Et ibi p^ocludit But. q^o v^ouas iu
sticie iur^o n^oalis vl euangelici no^o e^o dimitten
da vel dissimulada p^opter sc^odaliu vitan
du. Et hoc p^obat But. isto m^o: Toll^o p^osue
tudin^o gn^oat sc^odaliu: et n^o p^osuetudo n^o valz
p^o ius n^oale seu p^o ius diu^o vt i. c. fi. de p^osue.
It^ooc at p^o n^ou^ono disputo: q^o satis e^o q^o no^o
liceat p^oscure malo vl ipm approbare p^o
vitadu sc^odaliu. Et hoc e^o tenet sc^os Tho.
sc^od. sc^od. q. 43. ar. 7. vbi dicit q^o p^opi vi
randu sc^odaliu no^o e^o comutadu p^octi mor
tale imo nec veniale: nisi sc^odaliu toll^ot circa
stana q^o idu^o p^octi veniale sic e^o v^ob^o iocosi
q^od e^o p^octi veniale q^o absq^o necitate vl vili
tate d^or. Si aut^o ex ca ronabili p^oferat: no^o
e^o ociosi nec p^octi. Et de quado p^opi vit
adu sc^odaliu p^oferi v^ob^o iocosi no^o est p^octi
veniale: q^oa no^o absq^o vilitate p^oferi. Et bi
aut non desinit e^o p^octi veniale: tunc no^o est
comutadu p^opi vitandu sc^odaliu: q^o lz per
peccati veniale no^o tollat g^ofa p^o qua e^o hois
salus: tani peccati veniale inquantu dif
p^oit ad p^octi mortale comutadu vergit in
detrimentu salutis. It^oa p^ocludit sc^os Tho.
i. si. p^oallari. c. 7. Et sic vlt q^o peccati mor
tale no^o sit comutadu p^opi vitadu sc^odaliu:
q^o de necitate salutis e^o q^o n^o comutat aliq^o
peccati mortale. Et p^o h^ooc p^octi mort
ale ducit ad interitum salutis eterne. It^oe
q^o non commutatur peccatu veniale q^od
v^ogit in detrimentum salutis eterne nisi sit
peccatum veniale non simpliciter: sed p^o
pter aliquam circumstantiam qua subla
ta peccatum tollitur. Consentire autem
malo est peccatum mortale simpliciter et
fm se. Et de non licet ei consentire prop^o
scandalum vitandum vel propter aliqua
aliam causam: vt supra dixi. Preterea
meo iudicio in casu nostro non est scanda
lum de quo debeat haberi consideratio.
It^o it^o sc^odaliu et sc^odaliu facienda e^o o^oria: vt
dic^o tex. i. d. c. nisi cu^o p^ode. s. p^o g^oui q^o sc^od
dalo d^o renu. Et n^o nisi sit q^oue sc^odali de eo
n^o e^o curadu: vt ibi d^or. et i. c. 2. d. op. no. nu.

Dicitur autē scandalū graue quādo ex ali
quo dicto vel facto vel signo multū offēdū
tur: ita q̄ ex cō occasione trahitur in p̄sen
sum peccatū mortale: vt dicit Ioh̄. in sū
ma de rēnū. §. cū. v. graue scandalū. Et ta
men ppter tale scandalū vitādū non licet
peccatū cōmittere. In casu autē nostro non
pōt dici graue scādālū ex eo q̄ iudei nō cō
ducantur. Itē crimē vsuraz ē adeo graue
q̄ non dēz tolerari etiā simplici pmissione
pp̄ter aliquod bonū qd̄ inde oriat: v̄l pp̄t
aliquod maius malū qd̄ inde vitetur. Et
hoc cōcludit Ioh̄. an. post quēdā fratrem
Sirardū de Senis q̄ fuit sūmus theolo
gus et canonista maximus: in dicta regula
peccatū. in. 3. ar. vbi pcludit q̄ ptract⁹ vsu
rarius nō dēz permitti pp̄t aliqd̄ bonū qd̄
inde oriat: v̄l pp̄ter aliqd̄ maius malū qd̄
inde vitetur: tunc loquamur s̄z ius natura
le vel diuinū vel canonicū. De iure enīz
naturali nō potest aliquo modo permitti
ptractus vsurarius: q̄ cū vsura sit contra
ius naturale: vt plene declarat Ioh̄. an. vt i
dicta regula peccatū. in. 1. ar. 2. p̄ s̄cū Tho.
scdā scdē. q. 78. arti. p̄mo. Unde Cicero i
2. li. de offi. ad si. dicit q̄ fenerari ē homi
nem occidere. Cū ergo contractus vsura
rius sit ptra ius naturale: non potest p illd̄
ius p̄mitti: q̄ non potest facere ptra seip̄sū.
Et ex hoc ēt sequitur q̄ non pōt p̄mitti p
ius diuinū: cū ius naturale sit derivat⁹ a
iure diuino: vt sit necesse q̄ q̄cqd̄ ē contra
ius naturale sit etiā ptra ius diuinū. Ad h̄
ē bonus tex. 6. di. §. is ita. Unde ēt ius di
uinū non pōt permittere ptractū vsurariū
pp̄ter aliqd̄ bonū qd̄ inde sequat: q̄ hoc
esset cōtra seip̄sū. S̄z deus nō pōt facē cō
tra seip̄sū. Unde ap̄ls. 1. Timor. 2. Fidelis
est deus: seip̄sū negare nō pōt. Et plene cir
ca hoc allegam in respōsionibus quas fe
ci ad p̄sū m̄ḡi Saluam in q̄bus p̄clusi
q̄ deus nō pōt disp̄sare vt exerceat ptra
ctus vsurarius: q̄ hoc ēēt facere contra se
ip̄sū. De iure canonico etiā similiter est di
cendū q̄ ius canonicū non debz p̄mittere
contractū vsurariū etiā simplici pmissione
que appellatur dissimulatio pp̄ter aliqd̄
bonū quod inde oriat: vel pp̄ter aliqd̄
malum quod inde vitetur. Nam videm⁹
q̄ ius canonicū de facto nullo modo p
mittit contractū vsurarium: q̄ penam cō
minatur et infligit feneratoribus: vt patet i

e. q̄ in omnibus. de vsuris. et i. c. §. q̄. d
vsuris in. 6. et in cle. 1. c. si. Idus dicit Ioh̄.
an. q̄ ius canonicū non posset permittere
ptractū vsurariū etiā simplici pmissione
ne: q̄ appellatur dissimulatio v̄l tolerantia
q̄ hoc ēt contra vetus et nouū testamētū
Et hoc p̄batur in. c. sup̄ eo. de vsuris. vbi
concluditur q̄ q̄libet ēt phibendus ne p
redimenda vita capiti vsuraz crimine in
uoluatur: cū tamē illud sit possimū bonū
quod posset puenire ex vsuris. Vbi ibi p
batur quod nō ē licitū cessare a phibēdo
ne vsura exerceatur: quod etiā bonum sit
illud quod sequitur pp̄ter senus v̄l qd̄cum
malum sit quod vitetur pp̄ter senus. Et p
pter hoc sequitur q̄ Archi. non bene dixit i
c. hac ratione. 31. q. 1. vbi colligit argumen
tum q̄ quādoq̄ multi male: puta vsurarij
et alij q̄ non possūt coerceri pp̄ter scandalū
permittendi sūt. Nam nō est v̄x q̄ sint p
mittendi etiā simplici pmissione: cum ta
lis pmissio sit contra ius naturale diuinū
et canonicū et cōtra vetus et nouū testamen
tum. Et de hoc ē tex. apertus in dicto. c. su
per eo. Unde frater Sirardus de senis et
Ioh̄. an. verius dixer. Tamē Archi. non se
firmat: s̄z vñ colligit argumētū vt potest pa
tere ex eius v̄bis q̄. §. retuli. Et pcludit dī
ct⁹ fr̄at Sirardus et Ioh̄. an. i dicta regula.
peccatū. q̄ in dicto contractu non cadit
dispensatio: q̄ non pōt vitari maius malū
sp̄iale q̄ sit ptractus vsurarius. Nā ē gra
uissimū crimen pp̄ter quatuor. P̄mūz
q̄ vsurarius cōtēnit deū audacius. 2. q̄
p̄cūit naturā expressius. 3. q̄ cōtēnit scri
pturā deterius. 4. q̄ cōtēnit iura diuinā
Cōtēnit nāq̄ vsurarius deū audacius: q̄
cū i oibus p̄ctis q̄ sūt ptra mandata dei h̄o
v̄t cū dēz et erubescat: i isto p̄ctō q̄ nūcūq̄
sit exp̄sse p̄ mādātū diuinū nō v̄t verecū
dari: s̄z potius gliari: vt in. c. q̄ i oib⁹. d. v̄
sunt. 2. dixi q̄ p̄cūit nām exp̄ssi⁹: q̄ vult q̄
num̄erabilia sic dēnari⁹ p̄ nām sup̄ualēte
suo numero: et p̄derabilia sic auḡ sup̄ua
lēat suo p̄deri: et mēsurabilia sicut frumē
tū et vinū sup̄ualēat sue mēsure. Unde bene
dictū ē q̄ p̄cūit nām exp̄ssi⁹. 3. dixi q̄ cō
tēnit scripturā deterius: q̄ etiā videt p̄cūere
pp̄ter infidelitatē q̄ ē opposita fidei quā in
baptismo p̄fessus est. Nam si p̄fecte crede
ret: impossibile ēēt q̄ cōtra deū et scriptu
rā ip̄sū sic agere et inuerecunde p̄cederet.

Item contra scripturas vtriusq; testi for-
sent tales peritauer assere q; usura nō
sit peccatū: contra quos emanauit cle. i. de
usuris. Istud aut potest adaptari iudeis se-
nerantibus inq̃sum exerceat vsuras con-
tra. phibitionē veteris testamenti: s; cetera
concernūt magis xpianum exerceat vsu-
ras. 4. dixi q; usurarius contēnit iura diu-
tius: q; contra ius naturale diuinū t cano-
nicū continue persecerat in isto crimine vs-
q; ad mortem. Et propter hoc concludit
Jo. an. post fratrem Strarduz de Senis
in p̃allegata regula peccatum in 3. ar. i
si. q; ius canonicū nullo modo debet per-
mutare contractum usurarium etiam sim-
plici permissione solam penam indulgen-
te propter aliquod maius malum vādū
q; regulariter loquendo nullum est mai-
malum contractū usurario quod p̃ ipsū
valeat vitari. Non obstat q; eccl. sia tole-
rat prostituta: vt in. c. uer opera. de spō-
sa. Nam ecclesia tolerat simplici permisso-
ne causa vitandi maius malum spirituale.
Unde Aug. in sermone d. o. diue dic. Au-
fer meretrices de rebus humanis turbab-
omnia libidibus. Et per sanctum Tho.
secunda secunde. q. 10. art. xj. Sed maius
malum q̃ sit usura non potest vitari: quia
regulariter non requiritur maius malum
quod propter ipsam possit vitari: t maxi-
me q; mala que vitantur per contractum
usurarium vt plurimum sunt temporalia
t similiter bona que solent sequi ex contra-
ctu usurario sunt temporalia. Sz non de-
bet permitti seu tolerari malum spirituale
ppter vitandum malum temporale vel
consequendum bonum temporale: vt di-
cit sanctus Tho. scda scda. q. 10. ar. xj. t di-
xi in precedenti dubio post principium. Et
quibus infero q; si non est licitum tolerat
iudeos sub dissimulatione: multo minus
licitum est cum eis pacisci vt fencerentur p
minoribus usuris. Unde domini tempo-
rales grauiter peccant sustinētes q; iudei
in suis ciuitatibus fencerentur. Nam talis
tolerantia est contra ius naturale t contra
ius diuinum t contra ius canonicū: t de
us maxime offenditur: quia istud crimen
valde copiose exercetur t semper recipit re-
iterationem. Non ergo mirum si bellis as-
sugimur: quia deus solet corruptos homi-
num mores bellis emendare atq; contine-

re: vt dicit Aug. in p. li. c. p. de ciuit. dei.
Unde hortandi sunt omnes ciues vt huic
tam graui crimini nullo pacto assensū p-
beant: sed omnibus iuribus t omni inge-
nio huic tam graui malo resistant. Tūc. n.
deo cruentas victimas cedimus quando
vsq; ad sanguinem pro veritate certamus
vt dicit Aug. li. x. de ciuit. dei. c. 4. q̃ vero
deo preciosū sit huiusmōi sacrificiū ipse
nob deo demōstrauit qui pro nostra redē-
ptione tale sacrificiū esse voluit. Item
Cicero li. i. de offi. dum tractat quomodo
in euertendis decipiendis re vrbibus agē-
dum sit: in fine sic inquit: Omnis iusticie
honestatq; adherescet vt eam conseruet
quāuis grauius offendant: mortemq; ap-
petat potius q̃ deserat ille que dixi. Nec
sibi aut sue vrbis profuturum putent si ur-
deos conduxerint aut q; conducantur cō-
sensum prebuerint. Audi quid dicat san-
ctus Eusebius de preparatione euangeli-
ca li. 4. c. 6. Omne quod bonum est non
prodesse non potest: t contra quod ma-
lum est. i. sicut bonum non potest non p-
desse: ita etiam malum non potest non no-
cere. It̃ eodem li. c. p̃li. Nec bonitatem no-
cere: nec prauitatem prodesse seu iuuare
vnq̃ posse. Nam vt non potest caliditas
vt ait Plato: frigiditates inducere nec fri-
giditas caliditatem: sic nec iusticia nocere
potest. Item magister sententiarum li. 3.
dis. 38. c. p̃li. in. fi. inquit: Nonnullis erra-
re aliquando p̃fuit: sed in via pedum nō
in via morum. Hoc est aliquando p̃fuit
errare in via pedum: quia quandoq; q̃
per talem errorem euadit inimicum: vel
aliquando casum sibi nocuum: sed erra-
re in moribus nunq̃ fuit vtile: q; pecca-
tum est. Sed audi quid dicat Cicero in. 3.
li. de offi. sub ca. vbi ponit excusationes:
cur turpia aliquando fiant vt turpia non
videantur vbi sic dicit in fi. Nunq̃ igitur
est vtile peccare: q; semper est turpe: t q;
semper est honestum virum bonum esse
semper est vtile. Item in tertia paradoxa
peccare certe lz nemini. Quod autem nō
licet id hoc vno tenetur si arguitur non li-
cere. Id siquidem nec maius nē minus
vnq̃ fieri p̃t: qm̃ in eo peccatum est si nō li-
ceat: quod semper vnum t idē est nec ali-
quando licet. Sic erubescet si credis vnq̃
malum esset vtile. Non. n. peccatum po-

test non nocere: sed p[re]sentire malo peccati
est. Unde non poterit tibi nisi nocere si cō
sensu q[uod] iudei conducatur. Unde Aug[ustinus].
li. 5. de ciuit. dei ca. xi. dicit q[uod] deus fecit ho
minem rationale animal: qui cum peccā
tem nō ipunitū ēē p[er]m[ittit] nec sine miseri
cordia dereliquit. Item li. i. c. 7. in. si. sic in
quit: Patientia dei ad penitentia[m] inuitat
malos sicut flagellum dei ad penitentiam
erudit bonos. Itemq[ue] misericordia dei
fouendos amplectitur bonos sicut seueri
tas dei puniendos corripit malos. Pla
cuit quippe diuine p[ro]uidencie p[re]parare i
posterum bona iustis q[ui]bus non fruuntur
iniusti: et mala impijs quibus non exeru
ciabuntur boni. Et sanctus Leo papa
in sermone sexto de nativitate dñi: Quid
est aut[em] dilectissimu[m] pacem b[e]ne ad deum ni
si velle quod iubet et nolle quod p[ro]hibet.
Si. n. humane amicitie pares aios et simi
les expectant voluntates: nec vnq[ue] diuersi
tas morum ad firmitatem p[otes]t venire cōcor
diam: quō diuine p[ro]uticeps erit pacis cui ea
placuit que deo displicent: et his appetit
delectari q[uod] illi nouit offendit. Item
Nam si in progenie carnali et stirpe terre
na claris parentibus gentios vicia male cō
uersationis obscurant: et ipso maiorum
suoꝝ lumine soboles idigna confunditur
in quem exitu venient q[uod] p[ro]pter amorem
mūdi a generatione xp̄i non metuunt ab
dicari. Si aut[em] ad humanā p[er]tinet laudem
vt patet dec[em] in ple[be] resp[er]sedeat: q[uod] magis
gloriosum ē ex deo natos i actiois sui ima
gie resurgere et illū i se q[uod] illos generauit oñ
dere. hec ille Et si dei inimici ēē nolum[us]:
si amici et filij ei[us] ēē desideram[us]: id velim[us]
et faciam[us] q[uod] vult: et oio fugam[us] que nō
vult. In superiorib[us] allegandib[us] i q[uod]b[us] nō
di ad p[ro]p[ri]u[m] m[er]iti Saluati dixi ciues hu
ius ciuitatis grauit[er] peccare: et p[ro]p[ri]u[m] p[re]sentien
tib[us] debere reputari nisi apud dñū istent
q[uod] iudei ēē de castellis expellant[ur]: q[uod] error
cui nō resistitur approbat[ur]: et veritas cui mi
nime desistat opp[ro]bit[ur]. Negligē[ti]a q[uod]ppe cū
possis perturbare p[ro]p[ri]os nihil aliud est
q[uam] fauere. nec caret serupulo societatis oc
culte q[uod] manifeste facinori desinit obuiare.
Item: Cōsentire v[er]r[um] an q[uod] ad refecāda ea
q[uod] corru[pt]a d[omi]n[us] nō occurrat. Sz. dil. error. et
c. qd. n. pdest. et c. cōsentire. et 86. di. fa
ciatis: et ui. c. sicut dignū de homi. Hunc

dico q[uod] si aliquo casu ab illustrissimo dō
minio Venetiar[um] hoc non posset impera
ri. i. q[uod] iudei non possint fenerari in cast[ri]s
p[ro]p[ri]os tenent eis. p[ro]hibere sub magna pe
na ne mutent ad vsuras in hac ciuitate: et
q[uod] nullo mō liceat ijs facere p[ro]tractum vel re
cipere pignus. Non. n. h[ab]it iniam a domi
nio fenerandi in ista ciuitate. Si. n. illi qui
recipiunt pecunias ab eis mutuo muterunt
ip[s]i met pignora p[ro]p[ri]um: p[ro]p[ri]um: rarius
mutuarent iudei sub vsuris: et sic de[us] non
offēderet. Et p[ro]p[ri]os tenent h[ab]it in p[ro]p[ri]os
facere iudeis et xp̄ianis cōueniētib[us] de
pignore in hac ciuitate: ex quo iudei si h[ab]it
iniam fenerandi hic: als grauit[er] peccant
p[ro]p[ri]os h[ab]it si faciētes: vt i iurib[us] p[ro]p[ri]os
et c. ita plac. et i. c. a mal. et i. c. feedite. i. si.
33. q. 4. Ex quo. n. ius nāle diuinum et ca
nonicum non permittit tales tolerari: illi
qui tolerant eoz possunt p[ro]hibere grauit[er]
peccant et offendunt ius nāle diuinū et ca
nonicum. Laus deo

Ex litteris Reuerendissimi domini Fran
cisci Cardinalis Venetiarum sancte Ro
mane ecclesie vicecancellarij et episcopi
tunc Hieronensis directus domus duo
decim et quinquaginta a republice Hie
ronen. deputat.

Sed quo ad mām iudeoꝝum p[ro] quibus
conducendis iniam p[er]m[ittit] vt sensus exerce
ant. Hoc p[ro]p[ri]a p[ro]uidencia scire deberis
non ēē in potestate nostra neq[ue] alterius v[er]
ueritas in ea re vobis vestris satisfacere ob
stante dei et domini nostri p[ro]hibito: cui
ex necessitate salutis ois anima veluti eius
sublimi potestati subdita obedire tenetur.
Qui h[ab]it forte in aliquibus ciuitatibus ad
mittit videānd[um] nō tā ex inia que nunq[ue] da
tur q[uam] ex q[uod]dā dissimulanōe p[er]transit: sicut
pingui in aliq[uo] alijs i q[uod]b[us] nullo iure nul
la honestate inia ratiōcedi p[otes]t. Ac p[ro]p[ri]a
absolucendi cōitate sup[er] ea re de p[ro]p[ri]o vi
cario nostro transmittimus et.

Dati Rome. i. 7. nouēbris. M. cccc. xli.

Regūtrum chartarū huius operis

a	c	r	d	z
Prīmū vacat	et et	tractus fuit	pro valeat	dispensat
In nomie dñi	et etiā de.	clerie possit	quanto per	tenent
officio r	i	maleficiū dē	virū p̄ies	mat̄
mala p̄io	no: et	q̄ p̄rahūtur	ad aplicā	illis q̄ni
let ne	sui de: erē	2	E	potius
et nota	dos conficit	3 virū	palit pecuniā	causē q̄s
b	pediatur per	aliq̄ p̄suetu.	pensionē vel	
heretici de	negligentiā	denuit sub	p̄ebendas. s̄	
quātūtatē	simone possit	celebrat anq̄	fraudem vel	
mandauerit	k	expresse.	idromātia	
sic vt in	tanniz. 24.	let excusatio	in. s̄. 3.	
que anūmera.	tuerit vel	et h̄i r	enū mortalit̄	
baptizanduz	Idem	odium vtrū	maior ex	
c	l	r	S	
calix nō	B extra	nunq̄ ha.	dictū de	
modo et	septem dies	ar. extra	testm̄ facē	
opiniōes	euz circūstātia	cto. c.	licit hoc	
pōt̄ intel.	derent in	re. gn.	testimoniū.	
aliq̄n de.	m	u	l̄nitate q̄	
aut infra	est peccan̄	patientia	officij p̄p̄	
d	bus p̄ficiat	q̄ si nec	dicat sic	
p̄sona eccl̄ie	simoniacus	agūt digni	Rap. sigs	
cut et	negocio s̄	venalib⁹	3	
que in	n	x	s̄ pon⁹	
ultra chart.	que etiā	cōmutationē	alijs q̄	
videf dō	vbi hec	instant	post tres	
re oporet	de cele. mis.	antē q̄n	rem subdit	
e	sit. etiam	perplexitas	lls	
viruz ali⁹	o	y	rei cē	
si episcopo	matrimonij	uiter itelligi	aut de	
hec etiam	fecit voni	Sz q̄n	ratio	
sup: a dicūt	vtrū liceat	culpa absolū	liquo ad	
volūtatē	in sū. con.	ris vel cere	L	
niens est	oo	A	tum etiā	
f	etiā gull.	professionē	monij	
ea debiti	An indulgētie	q̄ ipugnabat	confirmatio	
ad peccandū	illud ad	ecclesiasticas	Latro	
consuetudo	instrui s̄	de bu. in	Ad	
studeat dare.	p	pignoris	et tutorē	
rochia r	diminutionē	Quid si	Reb⁹ creditis	
quid si	ra habentur	alius cul	exhibendis	
g	debēt habere	sed alijs	Successiōib⁹	
ferre do	emu eum.	L	i	
lienare	q	non dicat	Prīmū p̄siliū	
magis vult	peni. alia	tans possit	dūmodo	
idem in	solū papa.	cuiuslibet	prestat	
h	karakter.	ceperunt	presumentes	
p̄uati p	triplex est			
arca eliciōes				

